

Hallituksen esitys Eduskunnalle Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta hyväksyisi Suomen, Itävallan, Norjan ja Ruotsin sekä Euroopan unionin jäsenvaltioiden, Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan, välillä tehdyn sopimuksen Norjan, Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisestä Euroopan unioniin. Sopimus allekirjoitettiin Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994. Sopimukseen kuuluu olennaisena osana liittymisehdot ja mukautukset unionin perustamissopimuksiin sisältävä liittymisasiakirja liitteineen ja pöytäkirjoineen. Allekirjoittajavaltioiden konferenssin päätösasiakirjaan sisältyvät sopimuspuolten julistukset.

Liittymissopimuksella Suomi tulee kaikkien niiden sopimusten, joihin Euroopan unioni perustuu (jäljempänä perustamissopimukset) sopimuspuoleksi ja omaksuu täten unionin jäsenvaltioille kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet, sellaisina kuin ne näiden sopimusten sekä liittymissopimukseen ja liittymisasiakirjaan kirjattujen ehtojen mukaan ovat. Unionin perustamissopimukset ovat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus, Euroopan yhteisön perustamissopimus ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus, sellaisina kuin nämä sopimukset ovat muutettuina tai

täydennettyinä ennen tätä liittymistä tehdyillä muilla sopimuksilla tai asiakirjoilla, sekä sopimus Euroopan unionista.

Liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 edellyttäen, että kaikki liittymissopimuksen sopimuspuolet ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa Italian hallituksen huostaan 31 päivänä joulukuuta 1994. Jos jokin neljästä hakijamaasta ei ole ratifioinut sopimusta tuohon päivään mennessä, liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 niiden maiden osalta, jotka ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa. Euroopan unionin neuvosto, mukaan lukien liittymissopimuksen ratifioineet uudet jäsenvaltiot, päättää tällaisessa tapauksessa välittömästi ja yksimielisesti sopimukseen ja sen liiteasiakirjoihin tehtävistä mukautuksista.

Esitykseen liittyvä ehdotus laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana päivänä kuin liittymissopimus. Laissa tarkoitettut muut Euroopan unionin perustamissopimukset tulisivat voimaan samana päivänä kuin liittymissopimus.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	6	5.1.13. Tutkimus- ja kehitystyö	68
1. Johdanto	6	5.1.14. Ympäristö	70
2. Nykytila ja asian valmistelu	7	5.1.15. Tilastot	71
2.1. Suomen Eurooppa-politiikan kehitys	7	5.2. Talous- ja rahaliitto	71
2.2. Euroopan unionin jäsenyyden valmistelu	8	5.2.1. Talous- ja rahapoliittinen yleislin- ja	71
3. Euroopan unionin rakenne ja luonne	9	5.2.2. Talous- ja rahaliitto	71
3.1. Euroopan unionin kehityksestä	9	5.2.3. Yhteistyömuodot talous- ja raha- liitossa	73
3.2. Unionin rakenne ja toimialat	11	5.2.4. Vaikutukset Suomelle	75
3.2.1. Unionin toimielimet ja niiden tehtä- vät	11	5.3. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka	77
3.2.2. Toiminnan oikeudelliset lähtökoh- dat	13	5.3.1. Euroopan tilanne kylmän sodan jälkeen	77
3.2.3. Päätöksentekomenettelyt	15	5.3.2. EU:n yhteisen ulko- ja turvalli- suuspolitiikan lähtökohdat ja toi- mintamuodot	77
3.3. Euroopan unionin ulkosuhteet	16	5.3.3. Puolustusulottuvuus	78
3.3.1. Kansainvälinen toimikelpoisuus ...	16	5.3.4. Vaikutukset Suomelle	79
3.3.2. Kansainväliset sopimukset	17	5.4. Oikeus- ja sisäasiat	80
4. Euroopan unionin jäsenyyden vaikutus Suomen oikeusjärjestykseen ja päätöksentekojärjestelmiin	20	5.5. Unionin kansalaisuus	81
4.1. Yleistä	20	5.6. Euroopan unionin rahoitus	82
4.2. Vaikutus täysivaltaisuuden kannalta	20	5.6.1. Yhteisön rahoitusjärjestelmä	82
4.3. Lainsäädäntövalta	21	5.6.2. Talousarvion laadintaperiaatteet	83
4.4. Ulkopoliittinen valta	21	5.6.3. Talousarviomenettely	84
4.5. Hallinto- ja toimeenpanovalta	21	5.6.4. Yhteisön omat varat	84
4.6. Budjetti- ja verotusvalta	22	5.6.5. Yhteisön alustava talousarvioesit- tys vuodelle 1995	85
4.7. Tuomiovalta	23	5.6.6. Unionin jäsenyyden vaikutukset valtion talousarvioon ja muuhun taloudenpitoon	85
4.8. Valtioelinten toimivaltasuhteet	24	5.7. Ahvenanmaan asema	87
4.9. Perusoikeudet	24	5.7.1. Liittyminen	87
5. Euroopan unionin jäsenyyden keskeinen sisältö ja merkitys	25	5.7.2. Ahvenanmaahan sovellettavat määräykset	87
5.1. Yhteisöjen toimialat	25	5.7.3. Vaikutukset Suomelle	87
5.1.1. Sisämarkkinat	25	6. Euroopan unionin jäsenyyden taloudelliset vaiku- tukset	87
5.1.1.1. Tavaroiden vapaa liikkuvuus	26	6.1. Vaikutusten luonteesta	87
5.1.1.2. Palvelujen vapaa liikkuvuus	27	6.2. Ulkomaankauppa ja tuotannontekijävirrat	88
5.1.1.3. Pääomien vapaa liikkuvuus	31	6.3. Elintarviketalous	90
5.1.1.4. Henkilöiden vapaa liikkuvuus ...	32	6.4. Verotus	91
5.1.2. Kilpailupolitiikka ja teollisuuspo- litiikka	33	6.5. Julkinen talous	93
5.1.2.1. Kilpailupolitiikka	33	6.6. Talouspolitiikka	93
5.1.2.2. Teollisuuspolitiikka	36	6.7. Yhteenveto kansantalouden kannalta	94
5.1.3. Maatalouspolitiikka ja kalastus- politiikka	36	7. Esityksen organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	96
5.1.3.1. Maatalous	36	7.1. Yleistä	96
5.1.3.2. Kalatalous	45	7.2. Suomalaisten sijoittumisesta unionin toi- mielmiin	100
5.1.4. Alue- ja rakennepolitiikka	48	8. Liittymissopimuksen voimaansaattaminen Suo- messa	101
5.1.5. Tulliliitto ja kauppapolitiikka ...	52	9. Esityksen riippuvuus muista esityksistä ja kan- sainvälisistä sopimuksista	102
5.1.5.1. Tulliliitto	52		
5.1.5.2. Kauppapolitiikka	56		
5.1.6. Kehitysyhteistyö	58		
5.1.7. Verotus	60		
5.1.8. Energia	63		
5.1.9. Sosiaalipolitiikka	65		
5.1.10. Koulutus	67		
5.1.11. Kulttuuri	67		
5.1.12. Kuluttajapolitiikka	68		

	Sivu		Sivu
9.1. Riippuvuus muista esityksistä	102	2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	125
9.2. Riippuvuus muista kansainvälisistä sopimuksista	102	3 luku: Kilpailupolitiikka	125
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	104	4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	125
1. Sopimus Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin	104	5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	125
1.1. Sopimuksen rakenne ja suhde niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu	104	IV osasto: Suomea koskevat siirtymätoimenpiteet	126
1.2. Sopimus Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin	105	1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus ..	126
1.3. Asiakirja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu	106	2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	127
Ensimmäinen osa: Periaatteet	106	3 luku: Kalastus	127
Toinen osa: Sopimusten mukautukset	112	4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	128
I osasto: Institutionaaliset määräykset ..	112	5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	133
1 luku: Euroopan parlamentti	112	V osasto: Ruotsia koskevat siirtymätoimenpiteet	134
2 luku: Neuvosto	112	1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus ..	134
3 luku: Komissio	113	2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	134
4 luku: Yhteisön tuomioistuin	113	3 luku: Kalastus	134
5 luku: Tilintarkastustuomioistuin	114	4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	135
6 luku: Talous- ja sosiaalikomitea	114	5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	135
7 luku: Alueiden komitea	114	VI osasto: Maatalous	135
8 luku: EHTY:n neuvoo-antava komitea ..	114	1 luku: Kansallisia tukia koskevat määräykset	136
9 luku: Tieteellis-tekninen komitea	114	2 luku: Muut määräykset	138
II osasto: Muut mukautukset	115	VII osasto: Muut määräykset	139
Kolmas osa: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset	117	Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset	141
Neljäs osa: Siirtymätoimenpiteet	122	I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen	141
I osasto: Institutionaaliset määräykset ..	122	II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus	142
II osasto: Norjaa koskevat siirtymätoimenpiteet	123	III osasto: Loppumääräykset	145
1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus ..	123	Liitteet	145
2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	123	Pöytäkirjat	145
3 luku: Kalastus	123	1.4. Päätösasiakirja	147
4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	124	2. Sopimus Euroopan unionista	151
5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset ..	124	I osasto: Yhteiset määräykset	151
III osasto: Itävaltaa koskevat siirtymätoimenpiteet	124	II osasto: Määräykset Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi	154
1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus ..	124	III osasto: Määräykset Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta	154
		IV osasto: Määräykset Euroopan atomienegiaiyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta	154
		V osasto: Määräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta	155
		VI osasto: Määräykset yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa	164
		VII osasto: Loppumääräykset	177
		Pöytäkirjat	179
		Päätösasiakirja	179

	Sivu		Sivu
3. Euroopan yhteisön perustamissopimus	182	5 jakso: Tilintarkastustuomioistuin	522
Ensimmäinen osa: Periaatteet	182	2 luku: Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset	526
Toinen osa: Unionin kansalaisuus	201	3 luku: Talous- ja sosiaalikomitea	531
Kolmas osa: Yhteisön politiikka	206	4 luku: Alueiden komitea	533
I osasto: Tavaroiden vapaa liikkuvuus ..	206	5 luku: Euroopan investointipankki ...	533
1 luku: Tulliliitto	206	II osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset	537
1 jakso: Jäsenvaltioiden välisten tullien poistaminen	206	Kuudes osa: Yleiset määräykset ja loppumääräykset	552
2 jakso: Yhteisen tullitariffin toteuttaminen	207	Toimielinten järjestäytyminen	592
2 luku: Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten poistaminen ..	239	Loppumääräykset	593
II osasto: Maatalous	241	Liitteet ja pöytäkirjat	594
III osasto: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	342	4. Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus	597
1 luku: Työntekijät	342	Ensimmäinen osasto: Yhteisön päämäärät	597
2 luku: Sijoittautumisoikeus	349	Toinen osasto: Määräykset ydinenergia-alan kehityksen edistämistä	597
3 luku: Palvelut	353	I luku: Tutkimuksen kehittäminen	597
4 luku: Pääomat ja maksut	355	II luku: Tiedon levittäminen	598
IV osasto: Liikenne	359	1 jakso: Yhteisön hallussa olevat tiedot	598
V osasto: Kilpailua, verotusta ja lainsäädännön lähentämistä koskevat yhteiset säännöt	365	2 jakso: Muut tiedot	599
1 luku: Kilpailusäännöt	365	3 jakso: Salassapitoa koskevat määräykset	601
1 jakso: Yrityksiin sovellettavat säännöt.	365	4 jakso: Erinäisiä määräyksiä	602
2 jakso: Polkumyynti	366	5 jakso: Terveystietojen suojeleminen	603
3 jakso: Valtion tuki	367	6 jakso: Investoinnit	611
2 luku: Veroja ja maksuja koskevat määräykset	370	7 jakso: Yhteisyritykset	612
3 luku: Lainsäädännön lähentäminen ..	387	8 jakso: Hankinta	613
VI osasto: Talous- ja rahapolitiikka	399	9 jakso: Hankintakeskus	614
1 luku: Talouspolitiikka	399	10 jakso: Yhteisöstä tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet ..	615
2 luku: Rahapolitiikka	407	11 jakso: Yhteisön ulkopuolelta tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet ..	616
3 luku: Institutionaaliset määräykset ...	413	12 jakso: Hinnat	617
4 luku: Siirtymämääräykset	414	13 jakso: Hankintapolitiikkaa koskevat määräykset	618
VII osasto: Yhteinen kaupapolitiikka	423	14 jakso: Erinäisiä määräyksiä	618
VIII osasto: Sosiaalipolitiikka, koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso ..	443	15 jakso: Turvavalvonta	619
1 luku: Sosiaaliset määräykset	443	16 jakso: Omistusoikeus	623
2 luku: Euroopan sosiaalirahasto	450	17 jakso: Ydinalan yhteismarkkinat	623
3 luku: Koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso	453	18 jakso: Ulkosuhteet	625
IX osasto: Kulttuuri	455	Kolmas osasto: Institutionaaliset määräykset ..	628
X osasto: Kansanterveys	456	I luku: Yhteisön toimielimet	628
XI osasto: Kuluttajansuoja	456	1 jakso: Euroopan parlamentti	628
XII osasto: Euroopan laajuiset verkot	457	2 jakso: Neuvosto	628
XIII osasto: Teollisuus	458	3 jakso: Komissio	629
XIV osasto: Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus	459	4 jakso: Yhteisön tuomioistuin	629
XV osasto: Tutkimus ja teknologinen kehittäminen	467	5 jakso: Tilintarkastustuomioistuin	630
XVI osasto: Ympäristö	468	II luku: Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset	630
XVII osasto: Kehitysyhteistyö	476	III luku: Talous- ja sosiaalikomitea	630
Neljäs osa: Merentakaisten maiden ja alueiden assosiointi	477	Neljäs osasto: Varainhoitoa koskevat määräykset	630
Viides osa: Yhteisön toimielimet	482	Viides osasto: Yleiset määräykset	632
I osasto: Institutionaaliset määräykset ..	482		
1 luku: Toimielimet	482		
1 jakso: Euroopan parlamentti	482		
2 jakso: Neuvosto	487		
3 jakso: Komissio	498		
4 jakso: Yhteisön tuomioistuin	502		

	Sivu		Sivu
Kuudes osasto: Alkuvaihetta koskevat määräykset	634	6.1. Johdanto	660
I jakso: Toimielinten järjestäytyminen	634	6.2. Yleissopimus tietyistä Euroopan yhteisöille yhteisistä toimielimistä	660
II jakso: Tämän sopimuksen soveltamista koskevat ensimmäiset määräykset	634	6.3. Sopimus Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta	660
III jakso: Siirtymäsäännökset	635	6.4. Sopimus Euroopan yhteisöjen perustamis- sopimusten ja Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen talousarviota koskevien määräysten muuttamisesta sekä sopimus Euroopan yhteisöjen perustamis- sopimusten ja Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen varainhoitoa koskevien määräysten muuttamisesta	661
Loppumääräykset	635	6.5. Sopimus Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten muuttamisesta	662
Liitteet	635	6.6. Säädos edustajien valitsemisesta edustajakokoukseen yleisillä, välittömällä vaaleilla, liitetty neuvoston päätökseen 20 päivältä syyskuuta 1976 sekä neuvoston päätös, tehty 1 päivänä helmikuuta 1993, 20 päivänä syyskuuta 1976 tehdyn neuvoston päätöksen liitteenä olevan edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta	662
Pöytäkirjat	635	6.7. Euroopan yhtenäisasiakirja	663
5. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus	636	6.8. Aikaisemmat liittymissopimukset sekä Grönlannin eroa koskeva sopimus	664
Ensimmäinen osasto: Euroopan hiili- ja teräsyhteisö	636	7. Lakiehdotuksen perustelut	665
Toinen osasto: Yhteisön toimielimet	636	8. Tarkemmat säännökset ja määräykset	666
I luku: Korkea viranomainen	636	9. Voimaantulo	666
II luku: Euroopan parlamentti	639	10. Säättämisyjärjestys	666
III luku: Neuvosto	639	11. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	670
IV luku: Yhteisön tuomioistuin	640	LAKITEKSTI	671
V luku: Tilintarkastustuomioistuin	642		
Kolmas osasto: Taloudelliset ja sosiaaliset määräykset	643		
I luku: Yleiset määräykset	643		
II luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	643		
III luku: Investointi- ja rahoitustuki	645		
IV luku: Tuotanto	647		
V luku: Hinnat	649		
VI luku: Sopimukset ja keskittymät	651		
VII luku: Kilpailun edellytyksiin puuttuminen	653		
VIII luku: Työntekijöiden palkat ja liikkuvuus	653		
IX luku: Liikenne	654		
X luku: Kauppapolitiikka	655		
Neljäs osasto: Yleiset määräykset	655		
Liitteet	659		
Pöytäkirjat	659		
Muut asiakirjat	659		
6. Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksia muuttavat sopimukset ja asiakirjat	660		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä selostetaan Euroopan unionin jäsenyyden sisältöä ja vaikutuksia. Hallituksen esityksessä käsiteltävä aineisto on poikkeuksellisen laajaa. Liittymissopimus ja siihen olennaisesti kuuluva liittymisasiakirja liitteineen ja pöytäkirjoineen käsittää noin 430 painosivua. Euroopan unionin perustamissopimuksia ja niitä muuttavia sopimuksia tai asiakirjoja, joiden sopimuspuoleksi Suomi tulee, on yhteensä 15 kappaletta. EY:n lainsäädäntö käsittää nykyisin noin 60 000 painosivua.

Euroopan unionin perustana olevat sopimukset jakautuvat merkityksensä mukaisesti neljään pääsopimukseen, jotka ovat sopimus Euroopan unionista sekä kolmen yhteisön eli Euroopan yhteisön, Euroopan atomienergiayhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukset, sekä unionisopimusta edeltäviin, yhteisöjen perustamissopimuksia muuttaviin tai täydentäviin sopimuksiin, mukaan lukien aikaisemmat liittymissopimukset. Unionin jäsenvaltioiden välisiin, Euroopan unionin perustana oleviin sopimuksiin rinnastetaan Euroopan parlamentin vaalisäädös.

Esityksen rakentuu kahteen osaan, joista yleisperustelut käsittävä osa sisältää kokonaisvaltaisen yleisen kuvauksen Euroopan unionin oikeudellisista lähtökohdista ja toiminnasta. Jokaisen unionin toimialan yhteydessä on yhteenvedonomaaisesti selostettu kyseisen toimialan sisältö, neuvottelutulokset ja vaikutukset Suomelle.

Esityksen yksityiskohtaiset perustelut on laadittu vallitsevan oikeustilan mukaisessa sopimuskohtaisessa järjestyksessä siten, että kunkin sopimuksen artiklaselostusten yhteydessä on käsitelty artiklaan tai artikloihin liittyvä EY:n lainsäädäntö, muut alan kannalta merkittävät asiakirjat, EY:n oikeuskäytäntö sekä tämän sääntelyn suhde kansalliseen lainsäädäntöön.

Lakiehdotuksessa Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä on voimassa olevien Euroopan unionin perustamissopimusten ja niitä muuttavien sopimusten ja asiakirjojen tekstit esitetty alkuperäisinä niin sanottuina

historiallisina laitoksina aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. EU:n jäsenvaltioiden sopimuskäytännön mukaan uusi jäsenvaltio liittyy sopimuspuoleksi alkuperäisiin sopimuksiin. Liittymissopimuksen ja voimassa olevien perustamissopimusten suomen- ja ruotsinkieliset toisinnot ovat kaikkien sopimuspuolten yhdessä autentifioimia ja ne ovat samalla lailla todistusvoimaisia kuin aiemmat kielitoisinnot.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi 24 päivänä toukokuuta 1994 ulkoasiainministeriölle antamassaan lausunnossa, saatuaan VJ 53 §:n 2 momentissa tarkoitetun selvityksen, että aineiston laajuuden johdosta EY:n sekundäärilainsäädännön suomentaminen ja ruotsintaminen, autentifioimismenettelystä puhumattakaan, on väistämättä kesken vielä silloin, kun jäsenyysesitys annetaan. Valiokunta katsoi, että tässä poikkeuksellisuudessaan erikoisessa tilanteessa eduskunnan tiedonsaanti voidaan parhaiten turvata toimittamalla sekundäärilainsäädäntö eduskuntaan konekielisenä sopivina kokonaisuuksina sitä mukaa kuin käännöstyö edistyy.

Eduskunnan tekstiarkistoon on myöhemmin sovittu toimitettavaksi sekundäärilainsäädäntö EY:n julkaiseman lainsäädäntöhakemiston mukaisesti jaoteltuna ja indeksoituna.

Sopimuspuolten allekirjoituskonferenssin yhteydessä hyväksymään päätösasiakirjaan on toisinnettu hakijamaiden ja unionin neuvoston puheenjohtajan välinen kirjeenvaihto tietojenvaihto- ja neuvottelumenettelystä, joka koskee liittymissopimuksen allekirjoituksen ja voimaantulon välisenä aikana EU:ssa tehtäviä päätöksiä. Asioiden käsittelyn kannalta merkittäviä uusia EY:n säädöksiä tullaan saattamaan eduskunnan tietoon valiokuntakäsittelyn yhteydessä.

Esityksessä on pyritty noudattamaan perustamissopimusten mukaista kielenkäyttöä. Viitattaessa jonkin Euroopan kolmen yhteisön perustamissopimuksessa säännelyihin asioihin on käytetty käsitettä ”yhteisö” ja viitattaessa nimenomaan unionia koskeviin asioihin vastavasti käsitettä ”unioni”. Samalla huomauteetaan, että näiden käsitteiden käyttö unionissa-kaan ei ole vielä vakiintunut ja että unionisopimuksen voimaantulon jälkeen on muutettu eräiden toimielinten virallisia nimiä.

2. Nykytila ja asian valmistelu

2.1. Suomen Eurooppa-politiikan kehitys

Suomen Eurooppa-politiikkaa toisen maailmansodan jälkeen hallitsi kaksi peruspyrkimystä: toisaalta tarve turvata kilpailuasemat Länsi-Euroopan markkinoilla, toisaalta tarve välttää joutumista kylmän sodan suurvaltakiistojen kohteeksi. Välittömien taloudellisten ja poliittisten etujen taustalla vaikutti luonnollisesti Suomen ja suomalaisten pohjoismaalaiseen ja eurooppalaiseen perinteeseen kiinteästi liittyvät arvot, talous ja kulttuuri.

Suomi vältti kylmän sodan aikana mukanaoloa sellaisissa kansainvälisissä järjestöissä ja järjestelyissä, joiden voitiin katsoa nojautuvan poliittiselle kahtiajaolle. Taloudellisten etujen turvaamiseksi Suomi loi kuitenkin kattavia sopimusjärjestelyjä useimpien kauppakumppanien kanssa ja osallistui aktiivisesti omista lähtökohdistaan myös Länsi-Euroopan yhdentymiskehitykseen.

Länsi-Euroopan yhdentyminen on edennyt vaiheittain ja vuorovaikutuksessa yleismaailmallisen kehityksen kanssa. Välittömästi toisen maailmansodan jälkeen luotiin maailmankaupan ja maailman raha- ja valuuttajärjestelmän perusta GATTin ja Bretton Woods -järjestelyn muodossa. Samoihin aikoihin käynnistettiin Yhdysvaltain johdolla Marshall-apuohjelma Länsi-Euroopan jälleenrakentamiseksi.

Länsi-Euroopan yhdentymiskehityksen poliittis-yhteiskunnallisen taustan muodostivat toisen maailmansodan kokemukset, joiden toistuminen haluttiin estää luomalla järjestelyt, jotka poistaisivat sodan mahdollisuuden vuosisataisten vihollisten väliltä. Nämä pyrkimykset konkretisoituivat ensin Euroopan hiili- ja teräsyhteisössä, joka perustettiin vuonna 1952, ja sitten Euroopan talousyhteisössä, joka syntyi vuoden 1958 alusta. Euroopan talousyhteisön ulkopuolelle jääneet maat puolestaan perustivat Euroopan vapaakauppaliiton EFTAn vuonna 1960. Teollisuustuotteiden vapaakauppa näiden kahden järjestön jäsenmaiden välille luotiin yhteisön ensimmäisen laajentumisen jälkeen 1970-luvun alkuvuosina.

Suomi liittyi mukaan sekä GATTiin että Bretton Woods -järjestelyyn, mutta luopui Marshall-avun vastaanottamisesta. Suomi ei myöskään liittynyt EFTAn täysjäseneksi, vaan järjesti suhteensa siihen erillisellä FINNEFTA-sopimuksella, joka takasi Suomelle samat vapaakauppaedut kuin EFTAn täysjäsenyys.

Suomi teki Euroopan yhteisön kanssa vapaakauppasopimuksen samaan aikaan kuin muut EFTA-maat.

Vapaakaupan ulottaminen läntisen Euroopan maihin liittyi EY:n ensimmäiseen laajentumiseen 1970-luvun alkuvuosina EFTAn perustajajäsenten Tanskan ja Ison-Britannian liittyessä yhdessä Irlannin kanssa yhteisöön. EY:lle on ollut ominaista yhdentymiskehityksen syventämisvaiheiden ja sen laajentumisen lomittuminen toisiinsa siitä lähtien. Kreikka liittyi maan demokratioitumisen jälkeen EY:öön vuonna 1981 sekä Espanja ja Portugali vuonna 1986.

Euroopan yhteisön sisäinen kehitys lamaan-tui 1970-luvulla taloudellisiin vaikeuksiin ja myös erilaisiin käsityksiin siitä, mihin suuntaan ja miten pitkälle yhdentymistä olisi ylipäättään vietävä. Käänte tapahtui vasta 1980-luvun puolivälissä, kun jäsenvaltiot havahtuivat huomaamaan Euroopan kasvavan taloudellisen jälkeenjääneisyyden suhteessa Yhdysvaltoihin ja Japaniin.

Reaktion oli EY:ssä vuonna 1985 hyväksytyt niin sanottu sisämarkkinaohjelma, jolla päätettiin luoda vuoteen 1993 mennessä todelliset yhteismarkkinat, jotka itse asiassa olivat yhteisön perustamissopimuksessa asetettu alkuperäinen päämäärä. Sisämarkkinaohjelma osoittautui menestykseksi ja eteni nopeasti 1980- ja 1990-luvun taitteessa.

Kylmän sodan kauden päättyminen ja Neuvostoliiton pirstoutuminen aiheutti maailmankansainvälisesti ja ennen kaikkea Euroopassa uuden tilanteen. Hallitukseen tätä muutosta ja antaakseen Euroopan yhdentymiskehitykselle uutta suuntaa Euroopan yhteisön jäsenvaltiot tekivät vuonna 1992 Maastrichtin sopimuksen, jolla luotiin perusta muun muassa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan rakentamiselle ja vahvistettiin suunnitelma etenemisestä talous- ja rahaliittoon.

Suomen ja muiden EFTA-maiden kannalta EY:n sisämarkkinaohjelma loi uuden haasteen tasavertaisen kilpailuaseman menetyksen uhan muodossa. Tätä uhkaa torjuttiin aluksi asiakohtaisella yhteistyöllä, mutta sen osoittaututtua riittämättömäksi ryhdyttiin neuvottelemaan kattavasta Euroopan talousalueen luovasta ETA-sopimuksesta. Taustalla oli myös yhteisön silloinen pyrkimys olla ottamatta uusia jäseniä ennen sisämarkkinaohjelman toteutumista ja Maastrichtin sopimuksen valmistumista. ETA-sopimus tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Suomelle ETA-sopimus oli alun perin taloudelliset edut turvaamaan tarkoitettu pitkäaikaisratkaisuksi. Euroopan yleistilanteen muuttuminen ja Euroopan yhteisön päätös luoda Maastrichtin sopimuksen myötä Euroopan unioni johtivat kuitenkin siihen, että Suomi, neljän muun EFTA-maan tapaan, valitsi tavoitteekseen unionin jäsenyyden.

2.2. Euroopan unionin jäsenyyden valmistelu

Hyväksyessään hallitusohjelmansa keväällä 1991 hallitus totesi seuraavansa EY:n sisäistä kehitystä ja laajentumista sekä pyrkivänsä ratkaisuihin, jotka parhaalla mahdollisella tavalla turvaavat kansalliset etumme.

Itävalta oli hakenut Euroopan yhteisöjen jäsenyyttä heinäkuussa 1989 ja Ruotsi heinäkuussa 1991.

Syksyllä 1991 hallitus ryhtyi kokoamaan selvityksiä, joiden tarkoituksena oli mahdollisen EY-jäsenyyden merkityksen arvioiminen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, talous- ja yhteiskuntapolitiikan sekä oikeusjärjestyksen ja poliittisen päätöksentekojärjestelmän kannalta. Selvitysten pohjalta hallitus antoi eduskunnalle 9 päivänä tammikuuta 1992 valtioneuvoston selonteon EY-jäsenyyden vaikutuksista Suomelle. Selonteko lähetettiin valmistelevasti käsiteltäväksi eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle, joka pyysi selonteosta muiden erikoisvaliokuntien lausunnot.

Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle Euroopan yhteisöjen jäsenyyden hakemisesta annettiin 5 päivänä maaliskuuta 1992. Eduskunta päätti tiedonantoa koskevan yleiskeskustelun VJ 36 §:n 1 momentin mukaisesti 18 päivänä maaliskuuta 1992 selkeällä äänten enemmistöllä.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan valtioneuvoston selonteosta antamassa mietinnössä, johon liittyi muiden erikoisvaliokuntien lausunnot (UaVM 6/1992 vp), edellytettiin hallituksen jäsenyysneuvotteluissa ottavan huomioon parhaalla mahdollisella tavalla mietinnössä esitetyt kannanotot sekä informoimaan eduskunnan erikoisvaliokuntia neuvottelujen kulusta ja siellä käsiteltävistä kysymyksistä.

Suomi haki 18 päivänä maaliskuuta 1992 Euroopan hiili- ja teräsyhteisön, Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön jäsenyyttä.

EY:n ministerineuvosto pyysi huhtikuun

alussa 1992 komissiota valmistelemaan Suomen jäsenyyshakemuksen johdosta neuvottelujen aloittamista koskevan päätöksen edellyttämän lausunnon. Komissio pyysi lausuntoansa varten runsaasti aineistoa Suomesta ja kävi selvittäviä keskusteluja suomalaisten viranomaisten kanssa varsin laajalta alalta. Jäsenyysneuvottelujen aloittamista Suomen kanssa puoltava komission lausunto valmistui marraskuussa 1992.

Jo Lissabonin huippukokouksessa kesäkuussa 1992 olivat EY:n jäsenvaltiot hyväksyneet kolmen hakijamaan kanssa käytävien liittymisneuvottelujen lähtökohdat ja aikataulun. Neuvottelut voitaisiin aloittaa välittömästi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tultua voimaan ja keskipitkän aikavälin rahoitusohjelman eli niin sanotun Delors II-paketin tultua sovituksi. Lisäksi todettiin unionin voivan laajentua jäsenyyttä hakevilla EFTA-mailla unionisopimuksella sovittujen toimielinratkaisujen pohjalta.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa Edinburghissa joulukuussa 1992 päätettiin neuvottelujen aloittamisesta Suomen sekä Itävallan ja Ruotsin kanssa vuoden 1993 alusta. Liittymisneuvotteluja ei voitaisi päättää ennen kuin sopimus Euroopan unionista olisi kaikkien unionin jäsenvaltioiden ratifioima. Neuvottelut muuttuisivat neuvotteluiksi liittymisestä Euroopan unioniin Maastrichtin sopimuksen tultua voimaan.

Neuvottelut EY:n jäsenvaltioiden ja hakijamaiden välillä avattiin ministeritason kokouksessa 1 päivänä helmikuuta 1993. Ne muuttuivat liittymisneuvotteluiksi Euroopan unioniin 1 päivästä marraskuuta 1993.

Norja, joka oli hakenut jäsenyyttä marraskuussa 1992, aloitti omat neuvottelunsa muutamaa kuukautta myöhemmin.

Euroopan talousalueen ulkopuolelle jättäytynyt Sveitsi esitti myös jäsenyyshakemuksen toukokuussa 1992.

Jäsenyysneuvotteluja varten tarvittava kansallinen valmistelukoneisto luotiin keväällä 1992 jäsenyyshakemuksesta päätettäessä. Valmisteluja johtamaan asetettiin pääministerin johdolla toimiva EY-ministeriryhmä (marraskuusta 1993 EU-ministeriryhmä), jossa hyväksyttiin neuvotteluohjeet.

Tammikuussa 1993 tasavallan presidentti asetti Suomen neuvotteluvaltuuskunnan, jota johtivat ulkomaankauppaministeri Pertti Salo-lainen ja ulkoasiainministeri Paavo Väyrynen,

toukokuusta 1993 lukien ulkoasiainministeri Heikki Haavisto. Neuvotteluvaltuuskunnan varapuheenjohtajana ja virkamiestason pääneuvottelijana toimi alusta pitäen ulkoasiainministeriön nykyinen valtiosihteeri Veli Sundbäck.

Neuvottelutavoitteet valmisteltiin EU-ministeriryhmän laajassa alaorganisaatiossa, johon kuuluivat ministeriöiden kansliapäällikkötason integraatiotoimikunta ja neuvottelujen asiakohdarakennetta noudattaen perustetut noin 30 valmistelujaostoa, joissa myös etujärjestöt olivat edustettuina.

Pääministerin johtamassa integraationeuvottelukunnassa olivat edustettuina valtionhallinnon ja etujärjestöjen ohella myös puolueet sekä kuntien etujärjestöt ja Ahvenanmaan maakuntahallitus sekä saamelaisvaltuuskunta.

Hallituksen jäsenyysneuvotteluja varten asetamat perustavoitteet esiteltiin eduskunnalle edellä mainitussa maaliskuussa 1992 annetussa valtioneuvoston tiedonannossa ja jäsenyyden vaikutuksia laajasti selostavassa selonteossa saman vuoden tammikuulta. Hallitus piti tärkeänä sitä, että valiokunnat saavat tietoja neuvottelujen etenemisestä ja esillä olleista kysymyksistä. Valiokunnat ovat voineet kuulla neuvotteluvaltuuskunnan johtoa ja jäseniä.

Tiedotusvälineitä ja kansalaisia on informoitu jatkuvasti ja säännöllisesti liittymisneuvottelujen kulusta noudattaen tässä suhteessa mahdollisimman suurta avoimuutta ja julkisuutta. Suomalaisten tiedonsaannin turvaamisen lisäksi on täten myös unionin suuntaan osoitettu Suomen tärkeänä pitämää julkisuuskäytäntöä.

Viralliset liittymisneuvottelut käytiin unionin jäsenvaltioiden ja Suomen konferenssissa, joka kokoontui sekä ministeritasolla että korkealla virkamiestasolla eli sijaisten tasolla. Neuvotteluasiakohtia tai -aloja oli yhteensä 29. Asiakohtia käsiteltiin valmistelevasti komission neuvotteluja varten muodostaman neuvotteluorganisaation edustajien kanssa ja tuotiin sieltä sijaisten ja ministereiden kokouksiin. Ministeritason kokouksia oli neuvottelujen päättymiseen saakka yhteensä seitsemän ja sijaisten kokouksia yhteensä kymmenen.

Brysselissä lokakuussa 1993 pidetyssä huipukokouksessa uniioni kiirehti neuvotteluja siten, että ne voitaisiin saattaa loppuun 1 päivään maaliskuuta 1994 mennessä ja unionin laajentuminen voisi toteutua vuoden 1995 alusta.

Viimeiset ja ratkaisevat neuvottelut maataloutta, rakennepoliittikkaa ja budjettia koske-

vista kysymyksistä käytiin ministeritasolla vuoden 1994 helmikuun viimeisinä päivinä. Neuvottelut voitiin todeta asiallisesti päättyneiksi 1 päivänä maaliskuuta 1994. Neuvottelukonferenssin päätösistunto pidettiin 12 päivänä huhtikuuta 1994, jolloin osapuolet hyväksyivät yksimielisesti liittymisasiakirjojen tekstit.

Eduskunnalle annettiin pääministerin ilmoitus liittymisneuvottelujen tuloksista 4 päivänä maaliskuuta 1994.

Euroopan parlamentin hyväksyttyä liittymisneuvottelujen tulokset selkeällä ääntenenemmistöllä 4 päivänä toukokuuta 1994 päätettiin liittymissopimuksen allekirjoittamispäivästä.

Suomi allekirjoitti liittymissopimuksen Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994 Itävallan, Norjan ja Ruotsin ohella Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa.

Sopimus on kaikkien sopimuspuolten ratifioitava, ja ratifioimiskirjat on talletettava 31 päivään joulukuuta 1994 mennessä. Hakijamaissa pidetään lisäksi neuvoo-antavat kansanäänestykset. Itävallassa 12 päivänä kesäkuuta 1994 pidetyn kansanäänestyksen tulos oli jäsenyyttä puoltava. Suomen kansanäänestys on 16 päivänä lokakuuta 1994, Ruotsin 13 päivänä marraskuuta 1994 ja Norjan 28 päivänä marraskuuta 1994.

Suomi ja muut hakijamaat ovat liittymissopimuksen allekirjoituksesta lukien osallistuneet Euroopan unionin kaikilla toimialoilla unionin neuvoston ja sen alaisten pysyvien komiteoiden ja muiden ryhmien kokouksiin huomioitsijoina. Sovitun välivaiheen tiedonvaihto- ja neuvottelumenettelyn mukaisesti hakijamaat neuvottelevat komission kanssa päätösvalmisteluista niihin unionin jäsenenä vaikuttavissa asioissa. Suomalaisten ottaminen unionin toimielinten palvelukseen on alkanut. Euroopan parlamentin ja sen valiokuntien kokouksiin ovat hakijamaiden kansanedustuslaitokset voineet lähettää huomioitsijoita.

3. Euroopan unionin rakenne ja luonne

3.1. Euroopan unionin kehityksestä

Länsi-Euroopan toisen maailmansodan jälkeisen ajan poliittisen kehityksen keskeisenä piirteenä on ollut taloudellinen ja poliittinen yhdentyminen. Tämän kehityksen liikkeelle pavenavana voimana oli pyrkimys irtautua niistä

poliittista ja taloudellisista asetelmista, jotka olivat johtaneet kahteen maailmansotaan Euroopan valtioiden välillä. Keskeinen taustatekijä yhdentymiselle oli myös pyrkimys löytää tilaa eurooppalaiselle identiteetille maailmassa, jota leimasivat kylmän sodan aikaansaama Yhdysvaltojen ja Neuvostoliiton johtamien ryhmittymien kaksijakoisuus sekä Länsi-Euroopan poliittisen ja taloudellisen painoarvon vähentyminen. Poliittisia edellytyksiä yhdentymiskehitykselle loi myös se, että yhdentynyt Eurooppa muodostui sodanaikaisten vastarintaliikkeiden kokemuksiin nojautuneiden poliittisten voimien, erityisesti kristillis-demokraattisten puolueiden ja sosialidemokraattisten puolueiden, tukea nauttivaksi pitkän aikavälin tavoitteeksi.

Euroopan yhteisöissä taloudellinen ja poliittinen yhdentyminen on toteutettu yhteistyömuodoin, jotka ovat kiinteämpiä ja velvoittavampia kuin perinteiset kansainväliset sopimukset tai järjestöt. Tämä on koskenut paitsi integraation sisältöä myös sen institutionaalisia puitteita. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella, joka allekirjoitettiin helmikuussa 1951 ja joka tuli voimaan heinäkuussa 1952, yhteisön toimielimille siirrettiin rajoitetuilla talouselämän aloilla tehtäviä ja valtuuksia, joita voidaan luonnehtia ylikansalliseksi. Osallistuminen yhteisöön edellytti sitä, että jäsenvaltiot siirtävät päätösvaltaansa yhteisön toimielimille.

Hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella määritettiin toimielinrakenne, joka sittemmin on muodostunut EY:n perustaksi. Yhteisön toimielimiksi muodostuivat siten lähinnä toimeenpanotehtävistä vastaava korkea viranomainen, päätöksentekoaikainen toimiva ministerineuvosto, laillisuusvalvonnasta huolehtiva tuomioistuin, päätöksenteon kansanvaltaisuutta valvova yleiskokous sekä eri etujärjestöjä edustava neuvonantava komitea. Kun Euroopan talousyhteisö perustettiin vuonna 1957 allekirjoitetulla ja vuonna 1958 voimaantulleella Rooman sopimuksella, sille luotiin vastaavat toimielimet kuin hiili- ja teräsyhteisölle eli komissio, neuvosto, tuomioistuin, yleiskokous sekä talous- ja sosiaalikomitea. Myös Euroopan atomienergiayhteisölle (Euratom) perustettiin vastaavat toimielimet.

Talusyhteisön ja Euratomin perustamisen yhteydessä hiili- ja teräsyhteisön ja kahden uuden yhteisön toimielimistä yleiskokous ja

tuomioistuin muodostettiin yhteiseksi Euroopan yhteisöjen toimielimiksi. Vuoden 1965 sulautumissopimuksella päätettiin myös yhteisöjen erilliset neuvostot ja komissiot yhdistää yhtenäisiksi toimielimiksi. Tämän jälkeen EY on varsinkin poliittisessa kielenkäytössä alettu ymmärtää yhdeksi kokonaisuudeksi, Euroopan yhteisöksi.

Jo 1970-luvulla esitettiin yhteisön poliittisessa keskustelussa aloitteita jäsenvaltioiden taloudellisen ja poliittisen yhdentymisen tiivistämisestä Euroopan unioniksi. Aloitteentekijöinä olivat paitsi eräät jäsenvaltiot myös Euroopan parlamentti, joka hyväksyi vuonna 1984 luonnoksen Euroopan unionia koskevaksi sopimukseksi.

Euroopan unionia koskevien suunnitelmien tavoitteena oli yhtäältä taloudellisen integraation tiivistäminen jäsenvaltioiden väliseksi talous- ja rahaliitoksi, jolla olisi yhteinen valuutta, ja toisaalta poliittisen integraation toteuttaminen poliittisen unionin muodossa. Edelleen unioniin kuuluisi yhteiskunnallisen ja taloudellisen yhteenkuuluvuuden (koheesio) lisääminen eri jäsenvaltioiden välisten kehityserojen tasoittamiseksi.

Yhteisön toimielinjärjestelmän kehittämisellä on ollut keskeinen osa Euroopan unionin muodostamisessa. Tässä suhteessa on pyritty myös yhteisön kansanvaltaisuuden lisäämiseen antamalla Euroopan parlamentille uusia valtaoikeuksia sekä yhteisön päätöksenteon tehostamiseen muun muassa lisäämällä äänestyspöytäkirjojen käyttöalaa. Toisaalta keskeisen merkityksen Euroopan unionia koskevassa keskustelussa sai niin kutsuttu subsidiariteetti- eli toissijaisuusperiaate, jolla pyritään asettamaan rajoja päätöksenteon keskittymiselle EY:ssä.

Maastrichtin huippukokouksessa joulukuussa 1991 päästiin yksimielisyyteen Euroopan unionin toteuttamisesta ja tätä koskeva sopimus Euroopan unionista (Maastrichtin sopimus) allekirjoitettiin 7 päivänä helmikuuta 1992. Unionisopimuksella päätettiin talous- ja rahaliiton toteuttamisesta vaiheittain, yhteisesti ja ulko- ja turvallisuuspolitiikasta, joka voi aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen, sekä yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa. Sopimus laajentaa myös EY:n toimivaltaa ja tehtäviä uusille aloille, ja sillä lisätään Euroopan parlamentin valtaoikeuksia. Unionisopimus tuli voimaan 1 päivänä marraskuuta 1993.

3.2. Unionin rakenne ja toimialat

Euroopan unioni muodostuu kolmesta Euroopan yhteisöstä (Euroopan hiili- ja teräsyhteisö, Euroopan yhteisö eli entinen Euroopan talousyhteisö ja Euroopan atomienergiayhteisö) sekä yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa.

EY-pilari eli Euroopan yhteisöt muodostuu luonteeltaan ylikansallisesta yhteistyöstä. Jäsenvaltiot ovat tietyillä aloilla ja tiettyjen kysymysten suhteen siirtäneet yhteisöille lainsäädäntövaltaa ja muita valtaoikeuksiaan. Toisessa ja kolmannessa pilarissa eli yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyössä ei sen sijaan ole kysymys ylikansallisuudesta vaan hallitusten välisestä yhteistoiminnasta. Näillä aloilla päätöksenteon lähtökohdana on siksi yksimielisyys.

Euroopan unioni ei ole kansainvälinen järjestö tai liittovaltio eikä sillä ylipäänsä ole oikeuskelpoisuutta. Euroopan yhteisöt ovat sen sijaan kansainvälisiä järjestöjä, jotka käyttävät toimivaltaansa kuuluvissa asioissa jäsenvaltioiden niille siirtämiä valtuuksia.

Jäsenyys Euroopan unionissa asettaa jäsenvaltioille velvoitteita, jotka rajoittavat eräillä aloilla niiden oikeutta yksin määrätä omasta lainsäädännöstään tai suhteistaan ulkovaltoihin. Unionin jäsenvaltiot ovat silti täysivaltaisia itsenäisiä valtioita.

3.2.1. Unionin toimielimet ja niiden tehtävät

Eurooppa-neuvoston eli unionin huippukokouksen tehtävänä on antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määritellä sen yleiset poliittiset suuntaviivat. Eurooppa-neuvosto on siten luonteeltaan poliittinen yhteistyöfoorumi, eikä se tee muodollisia päätöksiä. Se ei liioin ole oikeudellisesti Euroopan yhteisöjen toimielin. Eurooppa-neuvostoon kuuluvat jäsenvaltioiden valtion- ja hallituksen päämiehet, joita avustavat ulkoasiainministerit. Komission puheenjohtaja ja yksi jäsen osallistuvat kokouksiin. Ranskan edustajana Eurooppa-neuvostossa toimii presidentti kun taas muita jäsenvaltioita edustavat pääministerit.

Euroopan parlamentti on unionin kansanedustuselin. Parlamentin vaalikausi on viisi vuotta. Parlamentin jäsenten vaalit ovat välittömät ja yleiset. Muilta osin noudatetaan pääosin kansallista vaalilainsäädäntöä, joten ääni-

oikeus ja vaalikelpoisuus sekä vaalipiirit ja vaalitapa ovat erilaisia eri jäsenvaltioissa. Euroopan unionin kansalaisilla on vaalikelpoisuus ja äänioikeus Euroopan parlamentin vaaleissa asuinvaltiossaan, vaikka he eivät olisi kyseisen jäsenvaltion kansalaisia.

Parlamentin jäsenmäärä olisi Suomen ja kolmen muun hakijamaan liittymisen jälkeen 641. Suomesta valittaisiin 16 jäsentä. Täytevaali Suomesta valittavien jäsenten valitsemiseksi tulee järjestää kahden vuoden kuluessa Suomen liittymisestä. Ennen sitä Suomea edustaisivat parlamentissa eduskunnan keskuudestaan valitsemat jäsenet, mistä säädettäisiin erikseen. Parlamentin jäsenet toimivat puolueyhmittäin, eivät kansallisina ryhminä.

Euroopan parlamentti osallistuu yhteisön säädösten antamiseen ja muuhun yhteisön päätöksentekoon tapauksesta riippuen joko lausunnonantajana tai varsinaisena päätöksentekijänä. Viimeksi mainittu koskee tapauksia, joissa ratkaisu tehdään ministerineuvoston ja parlamentin yhteisellä päätöksellä tai jossa päätökselle on saatava parlamentin hyväksyminen. Parlamentilla on myös oikeus pyytää komissiota tekemään säädösehdotuksia.

Parlamentilla on edelleen oikeus valvoa yhteisön toimielinten, erityisesti komission, toimintaa sekä asettaa tutkintavaliokuntia. Parlamentin valvontaoikeuksiin liittyy sen oikeus saada säännöllisiä kertomuksia eri toimielimiltä sekä kyselyoikeus. Uusi piirre parlamentin valvontaoikeuksissa on oikeusasiamiesjärjestelmä. Vastuuvapauden myöntäminen komissiolle yhteisöjen talousarvion toteuttamisesta kuuluu parlamentille.

Edelleen parlamentilla on oikeus antaa epäluottamuslause komissiolle kokonaisuudessaan, ei sen sijaan sen yksittäisille jäsenille. Jäsenvaltioiden on kuultava parlamenttia henkilöstä, jonka ne aikovat valita komission puheenjohtajaksi, minkä lisäksi parlamentin on hyväksyttävä komission kokoonpano ennen sen lopullista nimeämistä.

Euroopan unionin neuvosto (ministerineuvosto) on EU:n ylin varsinainen päätöksentekuelin. Neuvostossa on yksi edustaja kustakin jäsenvaltiosta.

Neuvosto kokoontuu käsiteltävänä olevien asioiden mukaan eri kokoonpanoissa. Yleisten asioiden neuvoston muodostavat ulkoasiainministerit. Yleisten asioiden neuvostossa käsitellään laaja-alaista merkitystä omaavat kysy-

mykset mukaan luettuina ulkopoliittiset kysymykset. Erikoisneuvostoissa kokoontuvat kyseisen alan ministerit.

Neuvoston puheenjohtajana toimii kukin jäsenvaltio vuorollaan kuuden kuukauden jakson. Puheenjohtajavaltion valtion- tai hallituksen päämies toimii myös Eurooppa-neuvoston puheenjohtajana. Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä edellinen ja seuraava puheenjohtajavaltio avustavat puheenjohtajavaltiota. Nämä kolme jäsenvaltiota muodostavat EU:n niin sanotun troikan. Mikäli kaikki hakijavaltiot liittyvät unioniin, Suomi toimisi unionin puheenjohtajavaltiona vuoden 2000 ensimmäisen puoliskon.

Neuvoston tehtävät ja toimivalta vaihtelevat asian laadun mukaan. Yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa neuvoston tehtävänä on tehdä päätöksiä ja panna ne täytäntöön Eurooppa-neuvoston vahvistamien suuntaviivojen mukaisesti. Vastaavasti neuvosto on foorumi, jossa oikeus- ja sisäasioiden yhteistoimintaan liittyvä politiikan yhteensovittaminen ja muu yhteistoiminta toteutetaan.

Varsinaisissa yhteisön asioissa neuvoston on perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi huolehdittava jäsenvaltioiden talouspolitiikan yhteensovittamisesta, tehtävä päätökset perustamissopimuksissa määritellyissä tapauksissa sekä pääsäännön mukaan siirrettävä komissiolle neuvoston säädösten täytäntöönpanon edellyttämä toimivalta. Neuvoston päätöksentekovalta on pääosin säädösvaltaa, budjetivaltaa ja sopimuskentekovaltaa. Neuvosto kokoontuu eräissä perustamissopimusten määrittämissä tapauksissa valtion- tai hallituksen päämiesten tasolla.

Neuvoston kokoukset valmistellaan jäsenvaltioiden EY-edustajista muodostuvassa pysyvien edustajien komiteassa (*Comité des représentants permanents, Coreper*). Ennen tätä vaihetta ehdotusta käsitellään jäsenvaltioiden virkamiehistä muodostuvissa neuvoston alaisissa työryhmissä. Esivalmistelun aikana ongelmattomiksi todetut asiat tulevat neuvoston kokouksessa esille niin sanotun A-listan asioina. Niiden osalta neuvoston päätös on ainoastaan muodollinen. Muut asiat ovat niin sanottuja B-listan asioita. Niiden osalta ministerit käyvät neuvotteluja neuvostossa ja ratkaisevat asian tarvittaessa äänestyksin.

Neuvosto voi tehdä päätöksensä joko yksinkertaisella enemmistöllä, määränemmistöllä tai yksimielisesti. Yksinkertainen enemmistö on

periaatteessa pääsääntö, mutta sen tosiasiallinen käyttöala rajoittuu lähinnä menettelytapakysymyksiin. Yksinkertainen enemmistö laskeaan neuvoston jäsenistä eikä ääniä painoteta.

Asiakysymysten osalta perustamissopimuksissa edellytetään yleensä määränemmistöä tai yksimielisyyttä. Määränemmistöpäätöksiä tehtäessä jäsenvaltioiden äänimäärät painotettiin laajentumisen jälkeen seuraavasti:

— Italia, Ranska, Saksa, Iso-Britannia	10 ääntä
— Espanja	8 ääntä
— Alankomaat, Belgia, Kreikka, Portugali	5 ääntä
— Itävalta, Ruotsi	4 ääntä
— Suomi, Norja, Irlanti, Tanska .	3 ääntä
— Luxemburg	2 ääntä
<hr/>	
	yhteensä 90 ääntä

Tapauksissa, joissa neuvosto tekee päätöksensä komission ehdotuksesta, määränemmistö olisi 64 ääntä.

Tapauksissa, joissa neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti, ei neuvoston kokouksessa läsnä olevan tai edustetun jäsenen pidäytymisen päätöksenteosta estä päätöksen hyväksymistä. Näin ollen jäsenvaltion on nimenomaisesti vastustettava päätöstä estääkseen sen tekemisen.

Euroopan komissio on luonteeltaan toimeenpanovaltaa käyttävä elin. Komissiossa olisi laajenemisen jälkeen 21 jäsentä. Jäsenistä on vähintään yksi ja enintään kaksi yhdestä jäsenvaltiosta. Käytännössä viidellä suurella jäsenvaltiolla on kaksi jäsentä komissiossa. Nytemmin komission jäsenen toimikausi on viisi vuotta eli sama kuin Euroopan parlamentin vaalikausi. Komission jäsenet valitaan jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella, mutta valinnalle on saatava Euroopan parlamentin hyväksyntä. Komission jäsenten tulee olla riippumattomia, eivätkä he saa pyytää taikka ottaa vastaan ohjeita jäsenvaltioiden hallituksilta tai muilta ulkopuolisilta.

Komission jäsenen apuna on laaja hallintoorganisaatio. Komissio jakautuu tehtäväalojen mukaan pääjohtajien alaisiin pääosastoihin, jotka edelleen jakautuvat osastoihin. Komissiossa on lisäksi eräitä pääosastojen ulkopuolisia yksiköitä, muun muassa oikeudellinen yksikkö. Kukin komission jäsenistä vastaa yhdestä tai useammasta pääosastosta ja erillisyyksiköistä.

Komissiossa ei kuitenkaan ole toteutettu ministerihallintoa, vaan komissio toimii päätöksenteossa kollegiona. Komission päätökset edellyttävät sen jäsenten enemmistön kannatusta.

Komission tehtävät ovat erilaisia EU:n eri yhteistyöaloilla. Yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä oikeus- ja sisäasiain yhteistyössä komissiolla ei ole samanlaista keskeistä roolia kuin varsinaisen EY:n toiminnassa, vaikka se osallistuu unionin työskentelyyn näilläkin aloilla.

Yhteisöasioissa komission tehtävänä on taata yhteismarkkinoiden hyvä toiminta ja kehitys. Tässä tarkoituksessa komissio huolehtii perustamissopimusten sekä EY-säädösten noudattamisesta. Komissio huolehtii yhteisön säädösten täytäntöönpanosta, siltä osin kuin se ei kuulu jäsenvaltioiden viranomaisille. Toiseksi komissio vastaa niiden noudattamisen valvonasta. Valvonta kohdistuu pääsäännön mukaan jäsenvaltioihin ja niiden viranomaisiin, mutta esimerkiksi kilpailupolitiikan alalla myös suoraan yksityisiin yrityksiin.

EY:n lainsäädäntö-, budjetti- ja sopimuksen tekovallan käyttöön komissio osallistuu joko aloiteoikeuden käyttäjänä tai suoraan päätöksentekijänä tapauksissa, joissa sille on myönnetty itsenäistä päätösvaltaa perustamissopimuksissa tai neuvoston päätöksellä.

EY:llä on kaksi pysyvää neuvoo-antavaa elintä: *talous- ja sosiaalikomitea* sekä *alueiden komitea*. Talous- ja sosiaalikomiteassa on talouselämän ja työmarkkinoiden eri osapuolten edustajat, alueiden komitea muodostuu nimensä mukaisesti jäsenvaltioiden alueellisten intressien edustajista. Kummassakin komiteassa olisi laajenemisen jälkeen 231 edustajaa, joista Suomea edustavien määrä olisi yhdeksän. Jäsenet nimetään nelivuotiskausiksi jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella.

Kummankin komitean tehtävä on neuvoo-antava, ja neuvoston on kuultava niitä perustamissopimuksessa määritetyissä tapauksissa komission ehdotuksista. Tämän lisäksi komiteat voivat omasta aloitteestaan antaa lausuntoja ja hyväksyä kertomuksia EY:n toimintaan liittyvistä kysymyksistä.

EY:n tuomiovaltaa käyttää *Euroopan yhteisöjen tuomioistuin*, jonka yhteydessä toimii erillinen *ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin*. Tietyt asiaryhmät on ohjattu käsiteltäviksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, jonka päätöksestä voidaan oikeusperusteella valit-

taa varsinaiseen tuomioistuimeen. EY:n tuomioistuimen tuomiovalta ei ulotu yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan; myös oikeus- ja sisäasioiden yhteistyö jää sen tuomiovallan ulkopuolelle, jollei erillisellä sopimuksella toisin määrätä.

Varsinaisessa tuomioistuimessa on yksi jäsen kustakin jäsenvaltiosta, sekä parittoman jäsenmäärän aikaansaamiseksi vielä yksi viidestä suurimmasta jäsenvaltiosta vuorotellen valittava jäsen. Tuomioistuimessa on lisäksi kahdeksan julkisasiamiestä, joiden tehtävänä on antaa tuomioistuimelle lausunto sen ratkaistavana olevista asioista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on yksi tuomari kustakin jäsenvaltiosta.

EY:n tuomioistuimen tehtävänä on käsitellä komission tai toisen jäsenvaltion jäsenvaltiota vastaan nostamat kanteet, jotka perustuvat siihen, että jäsenvaltio ei ole noudattanut jäsenyyssvelvoitteitaan. Edelleen tuomioistuimeen voidaan valittaa toimielinten päätöksistä. Valittajina voivat toimia muut toimielimet ja jäsenvaltiot sekä sellaiset yksityiset, joita asia koskee suoraan ja yksilöllisesti.

Tuomioistuimen tehtävänä on myös antaa ennakkoratkaisuja kansallisille tuomioistuimille, mikäli niiden ratkaistavana olevaan asiaan liittyy kysymys yhteisön oikeuden tulkinnasta taikka yhteisön säädöksen pätevydestä. Kansallinen tuomioistuin, joka toimii kyseessä olevassa asiassa viimeisenä oikeusasteena, on velvollinen pyytämään ennakkoratkaisua. EY:n tuomioistuimen ennakkoratkaisu on lopullinen yhteisön oikeuden tulkintaa ja pätevyyttä koskevan kysymyksen osalta, mutta konkreettisen soveltamis päätöksen tekeminen asiassa kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle.

Yhteisön talousarvion noudattamista valvova toimielin on *tilintarkastustuomioistuin*. Se antaa parlamentille ja neuvostolle lausunnon näiden käsitellessä vastuuvapauden myöntämistä komissiolle talousarvion noudattamisen osalta. Tilintarkastustuomioistuimessa olisi laajenemisen jälkeen 16 jäsentä.

Unionin kielisääntöjen mukaan toimielinten virallisia kieliä ja työkieliä olisivat laajenemisen jälkeen entisten yhdeksän virallisen kielen lisäksi suomi, ruotsi ja norja.

3.2.2. Toiminnan oikeudelliset lähtökohdat

EU:n päätöksenteon lähtökohtana on lain-

alaisuusperiaate (legaliteettiperiaate). Toimielimet voivat tehdä päätöksiä ainoastaan perustamissopimuksissa tarkoitetuissa tapauksissa ja niissä määrätyn edellytyksin. Unionilla ei siten ole yleistä toimivaltaa, vaan se voi tehdä päätöksiä ainoastaan sellaisissa asioissa, joissa jäsenvaltiot ovat siirtäneet sille tarvittavan päätösvalan.

Toimivallaan siirtäminen sisältää sen, että jäsenvaltioiden omat valtiolimet eivät enää voi käyttää lainsäädäntövaltaa siltä osin kuin se kuuluu perustamissopimusten mukaan yhteisölle. Tästä kansalliselle päätöksentekovalle seuraavat rajoitukset ovat eriaisteisia. EY:n yksinomainen toimivalta rajoittuu lähinnä maatalouspolitiikkaa, tulliliittoa ja kauppapolitiikkaa koskeviin kysymyksiin. Muilla aloilla EY:n toimivalta ulottuu jäsenvaltioiden toiminnan yhteensovittamiseen sekä yhtenäisen tai yhdenmukaisen normiston antamiseen kysymyksissä, joilla on jäsenvaltioiden rajat ylittävä ulottuvuus. EY:n säädösten täytäntöönpano ja hallinto kuuluu sen sijaan lähtökohtaisesti jäsenvaltioiden viranomaisille. Vastaavasti EY:n sääntöjä soveltavat kansalliset tuomioistuimet lukuun ottamatta niiden tulkintaa ja pätevyyttä koskevia kysymyksiä, joiden osalta toimivalta kuuluu EY:n tuomioistuimille.

Unionisopimuksella EY:n perustamissopimukseen lisättiin toissijaisuus- eli subsidiariteettiperiaate. Sen mukaan yhteisö toimii niillä aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävästi toteuttaa ehdotetun toiminnan tavoitteita sen laajuuden ja vaikutusten edellyttäessä yhteisön tason toimintaa. Eurooppa-neuvosto päätti Edinburghin huippukokouksessa joulukuussa 1992 suuntaviivoista, joita noudatetaan toissijaisuusperiaatetta sovellettaessa.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan perusoikeudet ja -vapaudet ovat osa yhteisön oikeusjärjestystä. Unionisopimuksen mukaan unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisistä periaatteista perusoikeuksia, sellaisina kuin ne taataan Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä. Oikeus- ja sisäasioiden yhteistyössä on noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimusta (SopS 18—19/90) sekä pakolaisten oikeusasmaa koskevaa yleissopimusta (SopS

77—78/68). Sopimuksessa viitataan myös vuoden 1975 Helsingin ETY-kokouksen päätöksiä asiakirjaan.

EY:n oikeusjärjestyksen eli yhteisön oikeuden (*droit communautaire, community law, Gemeinschaftsrecht*) perustana ovat yhteisöjen perustamissopimukset ja niihin rinnastettavat jäsenvaltioiden väliset sopimukset. Tähän *primäärioikeuteen* kuuluvat sopimukset ovat muodoltaan jäsenvaltioiden välisiä sopimuksia; niiden muutosten voimaantulon edellytyksenä on eräin vähämerkityksisin poikkeuksin se, että kaikki jäsenvaltiot ratifioivat ne kukin oman valtiosääntönsä mukaisessa järjestyksessä.

Primäärioikeutta voidaan pitää yhteisön valtiosääntönä, joka on yhteisön toiminnan oikeudellinen perusta; yhteisön ja sen toimielinten tehtävät ja toimivalta määritellään perustamissopimuksissa. Niiden sellaiset toimenpiteet, jotka eivät tarkoituksensa tai sisältönsä puolesta ole johdettavissa perustamissopimuksista, ovat mitättömiä.

EY:n keskeinen toimintatapa on yhteisten, kaikkialla yhteisössä voimassa olevien sääntöjen antaminen perustamissopimuksilla yhteisön toimielimille delegoidun lainsäädäntövalan nojalla. Tämä EY:n johdettu oikeus eli *sekundäärilainsäädäntö* käsittää nykyisin noin 60 000 painosivua. Poliittisesti ja oikeudellisesti keskeisimmän osan johdettua oikeutta muodostavat neuvoston asetukset, päätökset ja direktiivit. Määrällisesti valtaosa johdetusta oikeudesta on komission antamaa hallinnollista sääntelyä, joka koskee yhteistä maatalouspolitiikkaa ja tulliliiton täytäntöönpanoa.

Asetukset ovat kaikissa jäsenvaltioissa sellaisinaan voimassa olevia yhteisiä säädöksiä. *Direktiivit* ovat jäsenvaltioille osoitettuja normeja, jotka sitovat jäsenvaltioita asetussa määräjassa toteutettavan tarkoituksen osalta, mutta jättävät jäsenvaltioiden päätettäviksi täytäntöönpanon muodot ja keinot. *Päätökset* ovat asetuksia ja direktiivejä konkreettisempia hallinnollisia säädöksiä. EY:llä on toimivalta tehdä sopimuksia kolmansien maiden ja muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa. Nämä sopimukset ovat myös osa yhteisön oikeusjärjestystä.

Keskeinen merkitys yhteisön oikeudessa on EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenevillä yleisillä oikeusperiaatteilla. Näitä periaatteita ovat muun muassa perusoikeuksien ja -vapauksien suoja sekä yleiset hallinto-oikeudelliset periaatteet kuten harkintavallan väärin-

käytön kieltö ja suhteellisuusperiaate. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä kehitetyt periaatteet yhteisön oikeuden välittömästä oikeusvaikutuksesta ja etusijasta ovat muodostuneet yhteisön oikeuden peruseriaatteiksi.

Tuomioistuimen oikeuskäytännössä on todettu, että perustamissopimusten selkeillä, ehdottomilla ja täsmällisillä määräyksillä on välitön oikeusvaikutus, ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet ovat velvollisia antamaan kansalaisille ja yrityksille oikeussuojaa näiden määräysten mukaisten oikeuksien toteuttamiseksi. Periaatetta on sovellettu myös direktiiveihin, sen jälkeen kun niiden toteuttamiselle asetettu määräaika on päättynyt. Direktiivien osalta välitön oikeusvaikutus koskee kuitenkin ainoastaan yksityisillä suhteessa julkiseen valtaan olevia oikeuksia. Toisaalta, jos direktiiville ei voida antaa välitöntä oikeusvaikutusta, asianomainen jäsenvaltio on vahingonkorvausvelvollinen niistä vahingoista, jotka aiheutuvat siitä, että se ei ole asianmukaisesti pannut direktiiviä täytäntöön kansallisessa lainsäädännössään.

EY:n tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön oikeudella on ehdoton etusija suhteessa sen kanssa ristiriidassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön. Yhteisön oikeudella on etusija suhteessa lähtökohteisesti kaikkeen sen kanssa ristiriidassa olevaan kansalliseen lainsäädäntöön riippumatta tämän säädöshierarkkisesta tasosta, koska jäsenvaltiot ovat yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä siirtäneet lainsäädäntövaltansa yhteisölle.

3.2.3. Päätöksentekomenettelyt

EY:n säädösvalmistelun lähtökohtana on komission aloitemonopoli. Neuvosto tekee päätöksensä yleensä komission ehdotuksesta tai suosituksesta. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön aloilla aloiteoikeus on sekä jäsenvaltioilla että komissiolla. Komissio päättää pääsäännön mukaan itsenäisesti siitä, miten uudet EY-säädökset valmistellaan. Sen jälkeen kun komission ehdotus on annettu neuvostolle, sen jatkovalmistelu neuvostossa tapahtuu tavallisesti jäsenvaltioiden virkamiehistä muodostuvassa työryhmässä.

EY-säädösten hyväksymiseen sovelletaan kolmea perusvaihtoehtoa. Niistä vanhimman

eli *kuulemismenettelyn* mukaan neuvosto hyväksyy säädöksen Euroopan parlamenttia ja yleensä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan. Kuulemismenettelyssä neuvosto tekee päätöksensä yleensä yksimielisesti, mutta tästä on poikkeuksia.

Euroopan yhtenäisasiakirjalla laajennettiin Euroopan parlamentin osallistumista EY-säädöksiä koskevaan päätöksentekoon ottamalla käyttöön niin sanottu yhteistoimintamenettely. Unionisopimuksella otettiin lisäksi käyttöön niin kutsuttu yhteispäätösmenettely, joka edelleen vahvistaa parlamentin asemaa.

Yhteistoiminta- ja yhteispäätösmenettelyjen sisältö on seuraava. Kummankin menettelyn alkuvaiheen muodostavat komission ehdotus, parlamentin siitä antama lausunto sekä yhteinen kanta, jonka neuvosto hyväksyy saatuaan parlamentin lausunnon. Yhteinen kanta voidaan hyväksyä määräenemmistöllä, mikäli se on sopusoinnussa komission ehdotuksen kanssa. Neuvosto voi poiketa komission ehdotuksesta vain yksimielisesti. Neuvoston yhteisen kannan hyväksymisen jälkeen asia palaa parlamenttiin. Jos parlamentti hyväksyy neuvoston yhteisen kannan kolmen kuukauden määräajassa tai ei tee päätöstä asiassa, neuvosto hyväksyy ehdotuksen yhteisen kantansa mukaisesti.

Parlamentilla on edellä mainitussa neuvoston yhteistä kantaa seuraavassa kolmen kuukauden määräajassa mahdollisuus yrittää muuttaa säädösehdotusta tai ehdottaa sen hylkäämistä. Tässä vaiheessa yhteistoiminta- ja yhteispäätösmentelyt eriytyvät toisistaan.

Yhteistoimintamenettelyssä parlamentti voi ehdottaa tarkistuksia yhteiseen kantaan tai yhteisen kannan hylkäämistä. Neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti vahvistaa säädöksen yhteisen kannan mukaisena tai hyväksyä sellaiset parlamentin ehdottamat tarkistukset komission ehdotukseen, joita komissio ei ole puoltanut. Parlamentin ehdottamat tarkistukset, joita myös komissio puoltaa, neuvosto voi hyväksyä määräenemmistöllä. Mikäli neuvosto ei ole tehnyt päätöstään kolmessa kuukaudessa siitä, kun parlamentti on hylännyt yhteisen kannan tai tehnyt siihen tarkistusehdotuksia, asia raukeaa.

Myös *yhteispäätösmentelyssä* parlamentti voi ehdottaa tarkistuksia yhteiseen kantaan tai ilmoittaa aikovansa hylätä yhteisen kannan. Tämän jälkeen neuvosto voi määräenemmistöllä hyväksyä parlamentin ehdottamat tarkistuk-

set, jos komissio puoltaa niitä, tai yksimielisesti, jos komissio ei puolla niitä. Jos parlamentti haluaa kokonaan hylätä ehdotuksen tai ehdottaa sellaisia tarkistuksia, joihin neuvosto ei voi yhtyä, asia käsitellään parlamentin ja neuvoston yhteisessä sovittelukomiteassa. Sovittelukomitean muodostavat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa ja yhtä monta parlamentin edustajaa. Mikäli sovittelukomiteassa tai sen jälkeen päästään yhteisymmärrykseen, asia ratkaistaan neuvoston ja parlamentin yhtäpitävillä päätöksillä. Muussa tapauksessa asia raukeaa.

EY-säädösten hyväksymisessä voi edellä selostetun kolmen päävaihtoehdon lisäksi tulla sovellettavaksi erityismenettelyjä, joista eräisiin sisältyy vaatimus parlamentin hyväksymisen saamisesta päätökselle.

EY:n budjettimenettely voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen. Ensimmäisen muodostaa alustavan talousarvioehdotuksen laatiminen komissiossa. Toisessa vaiheessa neuvosto muodostaa kantansa talousarviosta ja tekee siitä ehdotuksen parlamentille. Parlamentti käsittelee talousarvioehdotuksen, mutta tapauksissa, joissa se haluaa poiketa neuvoston kannasta, asia palaa uudelleen neuvostoon. Tässä käsitelyvaiheessa päätöksentekosäännöt johtavat siihen, että säädöksillä sidottujen menojen osalta päätösvalta on viime kädessä neuvostolla, kun taas vapaaehtoisten menojen osalta parlamentin kanta muodostuu ratkaisevaksi. Lisäksi parlamentilla on mahdollisuus hylätä talousarvioehdotus kokonaisuudessaan ja pyytää uuden ehdotuksen tekemistä.

3.3. Euroopan unionin ulkosuhteet

3.3.1. Kansainvälinen toimikelpoisuus

Euroopan unioni ei itsessään ole kansainvälisen oikeuden subjekti, jolla voisi olla oikeuksia ja velvollisuuksia kolmansiin valtioihin tai hallitustenvälisiin järjestöihin nähden. Unionia edustaa poliittisella tasolla neuvoston puheenjohtajavaltion neuvoston jäsen, useimmiten ulkoasiainministeri. Unionisopimuksen mukaan komission puheenjohtaja tai sen jäsen on oikeutettu edustamaan unionia kaikissa komission toimivaltaan kuuluvissa asioissa. Unionin toimielimet, lähinnä neuvosto ja komissio, ovat velvollisia myös Euroopan yhteisöjen toimivaltaan kuuluvissa ulkosuhteissa noudattamaan unionin yhteisen ulkopoliittikan tavoitteita ja

päätöksiä (unionisopimuksen C artiklan toinen kohta).

Euroopan yhteisöistä jokainen on oikeushenkilö (Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 210 artikla, Euratom-sopimuksen 184 artikla ja hiili- ja teräsyhteisösopimuksen 6 artikla). Ne nauttivat jäsenvaltioiden oikeushenkilöille suoma mahdollisimman laajaa toimikelpoisuutta koskien muun muassa oikeutta hankkia ja luovuttaa kiinteätä ja irtainta omaisuutta ja oikeutta olla asianosaisena oikeudellisessa menettelyssä. Yhteisöjä edustaa tässä tarkoituksessa komissio.

Kukin yhteisö on myös kansainvälisen oikeuden subjekti, joka voi ylläpitää diplomaattisia suhteita kolmansiin valtioihin ja muihin kansainvälisiin järjestöihin ja olla sopimuspuolena kansainvälisissä sopimuksissa näiden kanssa. EY on määrätietoisesti pyrkinyt kehittämään kansainvälistä oikeustoimikelpoisuuttaan jäsenvaltioista riippumattomaan suuntaan ja sen asema kansainvälisten sopimusten sopimuspuolena on nykyään yleisesti tunnustettu kolmansien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen taholta. Kansainvälisten suhteiden osuus EY:n toiminnassa on huomattava ja se kasvaa EY:n toiminnan laajentuessa uusille aloille.

Euroopan yhteisöihin on akkreditoitu yli sadan valtion diplomaattiset edustustot. Euroopan yhteisöjen diplomaattisesta edustautumisesta kolmansissa valtioissa vastaa komissio. Komissiolla on lukuisiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin akkreditoituja diplomaattisia erioikeuksia nauttavia valtuuskuntia. Ne perustetaan yleensä komission ja asemamaan hallituksen välisellä sopimuksella. Sopimus Euroopan yhteisöjen valtuuskunnan perustamisesta ja erioikeuksista Suomessa (SopS 14—15/93) tehtiin vuonna 1992.

Euroopan yhteisöjen asemaa kansainvälisenä järjestönä jäsenvaltioissa sääntelee vuoden 1965 sulautumissopimuksen liitepöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista. Pöytäkirja sisältää kansainvälisiä hallitustenvälisiä järjestöjä koskevaa käytäntöä vastaavia määräyksiä Euroopan yhteisöjen ja sen toimielinten ja niiden virkamiesten ja muun henkilökunnan sekä jäsenvaltioiden hallitusten edustajien erioikeuksista ja vapauksista jäsenvaltioissa. Pöytäkirjan III luvun mukaan Euroopan parlamentin jäsenten liikkumisvapautta, puhevapautta ja henkilökohtaista koskemattomuutta on kunnioitettava jäsenvaltioissa niiden

sääntöjen mukaan, joita sovelletaan omiin kansanedustajiin tai joita sovelletaan vieraan valtion hallituksen edustajiin.

Euroopan yhteisöllä ei ole jäsenvaltioissa diplomaattisia edustustoja, vaan komission ylläpitämiä tiedotusyksiköitä. Suomen tullessa Euroopan unionin jäseneksi Suomen hallituksen ja Euroopan yhteisöjen komission välillä tehty sopimus Euroopan yhteisöjen valtuuskunnan perustamisesta ja sen erioikeuksista Suomessa korvautuu edellä mainitulla vuoden 1965 sulautumissopimuksen liitepöytäkirjalla. Sen sijaan Suomi säilyttää Euroopan yhteisöihin akkreditoitun pysyvän edustuston ja sen henkilökunnan nykyisen aseman.

3.3.2. Kansainväliset sopimukset

Yleistä

Euroopan yhteisöjen tekemiä kansainvälisiä sopimuksia kolmansien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa kutsutaan tavallisesti EY:n ulkosopimuksiksi tai yhteisösopimuksiksi. Ulkosopimukseen sovelletaan EY:n ja sen sopimuskumppanin välisissä suhteissa yleisen kansainvälisen sopimusoikeuden periaatteita, jollei sopimusten sisällöstä muuta johdu. Yhteisön ulkosopimukset ovat jäsenvaltioiden ja toimielinten näkökulmasta samalla myös osa EY:n oikeusjärjestystä ja niihin sovelletaan EY-oikeuden periaatteita esimerkiksi sopimussentekovallan ja sopimusten oikeusvaikutusten suhteen.

EY:llä on myös sisäsopimuksia. Tärkeimpään ryhmään kuuluvat sellaiset jäsenvaltioiden keskenään tekemät valtiosopimukset, joiden tekemisestä perustamissopimuksissa nimenomaisesti määrätään (esimerkiksi EY:n perustamissopimuksen kaksinkertaisen verotuksen ehkäisemistä ja tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia sopimuksia koskeva 220 artikla ja unionisopimuksen oikeus- ja sisäasioiden alalla tehtäviä sopimuksia koskeva K.3 artikla). Tällaiset jäsenvaltioiden väliset sopimukset tehdään tavanomaisen valtiosopimuskäytännön mukaisesti.

Sisäsopimusten oman alaryhmän muodostavat ne jäsenvaltioiden hallitusten edustajien neuvostossa tekemät päätökset asioissa, joista perustamissopimusten määräysten mukaan jäsenvaltioiden hallitusten edustajat sopivat yhdessä (esimerkiksi komission puheenjohtajan

valinta ja toimielinten sijaintipaikoista päättäminen). Tällaiset sisäsopimukset ovat vaikutuksiltaan neuvoston päätöksiin rinnastettavia, eikä niitä, eräitä harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, jäsenvaltioissa kansallisesti erikseen hyväksytä.

EY:n sopimussentekovallan perusteet

Kansainvälisen järjestön valta tehdä jäsentensä puolesta sopimuksia ulkopuolisten sopimuspuolien kanssa määräytyy kyseisen järjestön perustamisasiakirjan mukaisesti. EY:n toimielinten sopimussentekovallan perusteet määräytyvät perustamissopimusten nimenomaisten määräysten sekä EY:n tuomioistuimen kehittämän oikeuskäytännön mukaan ja ne ovat siksi historiallisen kehityksen tulosta.

Euroopan hiili- ja teräsyhteisö ei ollut tulliliitto eikä sillä ollut yhteistä kauppapolitiikkaa. Hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen ei sisälly nimenomaisia määräyksiä yhteisön toimivallasta tehdä sopimuksia. Lähtökohtana onkin, että tämän sopimuksen alaan kuuluvat kansainväliset sopimukset tekevät hiili- ja teräsyhteisö ja sen jäsenvaltiot yhdessä. Perustamissopimuksen suodessa komissiolle laajat valtuudet puuttua terästuotteiden hinnoitteluun, tuotantoon ja ulkomaankauppaan, on komissio voinut käyttää näitä valtuuksiaan myös tekemällä sopimuksia EY:n ulkopuolisten teräksen tuottajamaiden kanssa neuvoston valvoessa kuitenkin komission valtuuksien käyttöä.

Talouslyhteisön perustamissopimukseen sisältyi alun alkaen yhteisön sopimussentekovaltaa koskevia määräyksiä. Tärkeimmät näistä ovat edelleen 113 artikla, joka sisältää määräyksiä muun muassa yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi tehtävistä yhteisön sopimuksista, sekä 238 artikla niin sanotuista liitännäis- eli assosiaatiosopimuksista. Assosiaatiosopimuksia on käytetty erilaisiin tarkoituksiin: kehitys-yhteistyön muotona, yhteisön jäsenyyttä edeltävänä asteena sekä jäsenyyttä korvaavana järjestelyinä. EY:n perustamissopimuksen 229—231 artiklassa on määräykset yhteisön suhteista YK:iin ja sen erityisjärjestöihin, GATT:iin, Euroopan neuvostoon ja OECD:hen. Mainittujen määräysten mukaan komissio vastaa suhteiden ylläpidosta näihin järjestöihin.

Talouslyhteisön sopimussentekovaltuuksia laajennettiin vuoden 1986 yhtenäisasiakirjalla

tutkimus- ja kehitystyön (130 m artikla) sekä ympäristönsuojelun (130 r artikla) aloille. Maastrichtin sopimuksella on yhteisön valtuuksista tehdä rahapoliittisia sopimuksia määrätty 109 artiklassa,

Toissijaisuusperiaatteen vaikutus näkyy Maastrichtin sopimuksella muutetuissa EY:n perustamissopimuksen muun muassa koulutusta, kulttuuria, kansanterveyttä, eurooppalaisia verkostoja ja kehitysyhteistyötä koskeissa määräyksissä, joissa todetaan yhteisön ja jäsenvaltioiden olevan yhteistyössä kolmansien valtioiden ja järjestöjen kanssa kukin oman toimivaltansa puitteissa. EY:n perustamissopimuksen 235 artiklaa, joka oikeuttaa neuvoston yksimielisesti komission ehdotuksesta ja parlamenttia kuultuaan päättämään yhteisön yhteismarkkinoiden toteuttamisen edellyttämistä toimista, milloin kyse on asiasta, josta sopimuksessa ei ole muuta nimenomaista toimivaltaperustetta, on käytetty myös EY:n tekemien sopimusten toimivaltaperusteena.

Euratom-sopimuksen X luvussa valtuutetaan yhteisö sopimaan kolmansien valtioiden, kansainvälisten järjestöjen ja kolmannen valtion kansalaisten kanssa Euratomin toimialaan kuuluvista asioista. Määräyksillä muun muassa säännellään, jäsenvaltioiden sopimusvapautta sinänsä poissulkematta, komission ja Euratomin hankintakeskuksen erityisvaltuuksia noudattaa Kansainvälisen atomienergiajärjestön IAEA:n ydinsulkuun liittyviä turvallisuusvaatimuksia sekä valvoa ydinpolttoaineen hankintoja yhteisössä.

EY:n sopimuskentekovalvan kehitykseen on vaikuttanut ratkaisevalla tavalla EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö. Tuomioistuin on johdonmukaisesti painottanut, että yhteisöjen tavoitteiden tehokas ja yhdenmukainen toimeenpano edellyttää yhtenäisyyttä myös EY:n toimialaa koskeissa kansainvälisissä suhteissa.

Niin sanotussa ERTA-ratkaisussaan (myös ransk. AETR, tapauksessa komissio v. neuvosto 22/70) EY:n tuomioistuin katsoi, että yhteisön sopimuskentekovalta voi perustua paitsi perustamissopimuksen nimenomaiseen määräykseen myös sellaiseen perustamissopimuksen määräykseen, joka ei sisällä sopimuskentekovaltuutusta, tai tällaisen määräyksen perusteella tehtyyn yhteisön päätökseen. Edellytyksenä on tällöin, että kyseessä on täsmällisesti määritelty jäsenvaltioita sitova sääntely, joka edellyttää yhdenmukaista täytäntöönpanoa ja täten myös yhteistä esiintymistä ulkosuhteissa. Tu-

mioistuin on monessa tapauksessa vahvistanut ERTA-ratkaisun mukaisen yhteisön niin sanotun johdetun sopimuskentekovalvan seuraavan toimivaltuuksien siirtämisestä jäsenvaltioilta yhteisön toimielimille.

Yhteisöllä on jäsenvaltioiden oman sopimuskentekovalvan poissulkeva eli yksinomainen sopimuskentekovalta asioissa, jotka kuuluvat EY:n yksinomaisen lainsäädäntövalvan tai muun päätöksenteon piiriin. Tällaista yksinomaista sopimuskentekovaltaa EY:llä katsotaan olevan selkeästi yhteisen kauppapolitiikan (113 artikla) alalla ja liitännäissuhteen luovien eli assosiaatiosopimusten (238 artikla) osalta. Yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan alalla EY:llä on myös yksinoikeus tehdä kyseisiä politiikan aloja koskevia sopimuksia ulkopuolisten tahojen kanssa. Jos sopimus sisältää myös määräyksiä, joita EY:n toimivalta ei täysin kata, ovat sopimuspuolina yhteisön lisäksi myös jäsenvaltiot ja sopimus on erikseen ratifioitava jäsenvaltioissa niiden valtiosääntöjen mukaisesti.

EY:n tehdessä sopimuksia aloilla, joissa EY:n sisäinen lainsäädäntövalta ei ole tyhjentävää ja joissa jäsenvaltioilla siksi on säilynyt kansallista säädösvaltaa, rajoittuu yhteisön valta tehdä sopimuksia asioihin, joista on olemassa yhteisöntasoisia sitovaa sääntelyä, eikä se sulje pois jäsenvaltioiden omaa sopimuskentekovaltaa. Jäsenvaltioiden käyttäessä omaa sopimusvaltaansa niiden on kuitenkin huolehdittava siitä, etteivät niiden kansainvälisoikeudelliset sitoumukset vaaranna yhteisön toiminnan toteutumista. Komissiolla on mahdollisuus yleisen EY-oikeuden noudattamisen valvonnan osana puuttua jäsenvaltioiden tekemiin EY:n tavoitteiden kanssa ristiriitaisiin sopimuksiin viime kädessä tuomioistuimessa nostettavalla kanteella.

Toistaiseksi EY:ssä on luotu järjestelmällinen jäsenvaltioiden sopimuksia koskeva kontrolli pelkästään kauppapolitiikkaa koskevien sopimusten (113 artikla) osalta. Neuvoston kahdella päätöksellä (69/494/ETY) ja (74/393/ETY) on jäsenvaltioille asetettu velvollisuus ilmoittaa komissiolle kolmansien valtioiden kanssa tekemänsä tai neuvottelemansa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevat sopimukset.

EY:n voimassaolevista sopimuksista kolmansien valtioiden ja valtioryhmien kanssa valtaosa on kauppapolitiittisia, ja ne on tehty yleensä 113 artiklan nojalla. Yleiskuvaus EY:n taloudelli-

sista sopimuksista sisältyy yhteistä kauppapolitiikkaa koskevaan jaksoon 5.1.5.2.

Sopimuskentekomenettely ja sopimusten asema EY:n oikeudessa

Maastrichtin sopimuksella on yhtenäistetty ja selkeytetty EY:n ulkosopimuksia koskevia päätöksentekomenettelyjä, joista määrätään EY:n perustamissopimuksen muutetussa 228 artiklassa. Artiklan mukaan komission tehtävänä on suositaa neuvostolle sopimusneuvottelujen aloittamista ja käydä EY:n puolesta tai, jos myös jäsenvaltiot ovat sopimuspuolia, johtaa neuvotteluja neuvoston myöntämien valtuuksien ja ohjeiden puitteissa. Komissio on velvollinen konsultoimaan jäsenvaltioita yleensä neuvoston alaisessa tai asettamassa erityisessä komiteassa.

Kauppapoliittisia sopimuksia lukuunottamatta Euroopan parlamenttia on kuultava tai sen hyväksyminen enemmistöpäätöksellä saatava ennen sopimuksen lopullista hyväksymistä neuvostossa. Parlamentin hyväksyminen on tarpeen assosiaatiosopimuksille ja sopimuksille, joilla perustetaan erityinen elin tai joista aiheutuu neuvoston ja parlamentin yhteispäätösmenettelyllä hyväksytyyn säädöksen muutos. Neuvosto hyväksyy neuvotteluvaltuudet ja neuvottelun sopimuksen pääsääntöisesti määränemistöpäätöksellä. Yksimielistä päätöstä vaativat neuvostossa 238 artiklaan perustuvat assosiaatiosopimukset ja sopimukset aloilla, joita koskeva sisäinen päätöksenteko vaatii yksimielisyyttä.

Ulkosopimusta, josta aiheutuisi muutoksia perustamissopimukseen, ei voida hyväksyä ennen kuin unionisopimuksen N artiklan mukaisesti on ensin hyväksytty perustamissopimuksen muutokset. Lisäksi neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi pyytää EY:n tuomioistuimen sitovaa lausuntoa neuvottelun ulkosopimuksen yhdenmukaisuudesta perustamissopimuksen kanssa. Jos lausunto on kielteinen, ei käytännössä jää muuta vaihtoehtoa kuin sopimuksen uudelleen neuvottelemisen lausunnossa edellytetyiltä osin.

Neuvosto hyväksyy sopimukset päätöksellä tai asetuksella. Sopimusteksti julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä yleensä hyväksymispäätöksen liitteenä. Julkaisemisen jälkeen sopimus sitoo välittömästi yhteisön toimielimiä ja jäsen-

valtioita, niiden viranomaisia ja eräin edellytysin myös yksityisiä oikeussubjekteja.

Jos sopimuksen sopimuspuolia ovat myös jäsenvaltiot, sopimus on neuvostossa tehdyn hyväksymispäätöksen jälkeen erikseen hyväksyttävä jäsenvaltioissa niiden valtiosääntöjen mukaisesti. Jäsenvaltioiden ilmoitettua hyväksymisestä voidaan tällainen yhdistetty sopimus julkaista EY:n virallisessa lehdessä, jolloin sopimusta ei myöskään erikseen saateta jäsenvaltioissa voimaan.

EY:ssä ei ole harvinaista myöskään rajatun sopimuskentekovallan kuuluminen komissiolle joko perustamissopimuksen määräyksen taikka neuvoston päätökseen perustuvan delegoinnin nojalla.

Yhteisö sopimukset ja yhdistetyt sopimukset ovat osa EY:n oikeusjärjestystä ja niihin sovelletaan EY:n oikeuden johtavia oikeusperiaatteita, kuten välittömien oikeusvaikutusten ja etusijaisuuden periaatteita. Hierarkkisesti EY:n neuvoston hyväksymien ulkosopimusten määräysten on katsottu syrjäyttävän EY:n asetuksen tai direktiivin määräykset, jos viimeksimainitut ovat selkeästi ristiriidassa sopimuksen kanssa (tapaus 181/73, Haegeman).

EY:n tuomioistuin on katsonut, että EY:n aineellisoikeudellisia tulkintaperiaatteita ei voida sellaisenaan soveltaa EY:n kansainvälisiin sitoumuksiin. Jotta Euroopan talousalueella toteutuisi tavaroiden, palvelujen, henkilöiden ja pääoman vapaa liikkuvuus yhtäläisin ehdoin, olikin ETA-sopimukseen otettava nimenomaisia määräyksiä EY:n oikeuskäytännön huomioon ottamiseksi.

EU:n jäseneksi pyrkivän valtion kannalta jäsenyyden voimaantulohetkellä voimassa olevat EY:n ulkosopimukset ovat näin muodoin osa sitä EY:n oikeutta, johon se sitoutuu ja jota sen tulee noudattaa. Jäsenyydellä on myös vaikutuksia liittyvän valtion ennen liittymistään tekemiin valtiosopimuksiin. EY:n perustamissopimuksen 234 artikla, jota Euratom-sopimuksen 105 artikla pääosin vastaa, tunnustaa yhtäältä sen, että jäsenyys ei itsessään voi vaikuttaa liittyvän valtion kolmansien osapuolien kanssa tekemien sopimusten pätevyyteen tai voimaantuloon. Artiklassa edellytetään kuitenkin, että uusi jäsenvaltio ryhtyy tarpeellisiin toimenpiteisiin omien valtiosopimustensa mukauttamiseksi jäsenyyden velvoitteisiin. Tällaisia toimia voivat olla aikaisempien sopimusten irtisanominen tai muuttaminen.

Vaikutukset Suomelle

Euroopan unionin jäsenyys merkitsee edellä selostetun mukaisesti, että Suomi siirtäisi eräillä yhteisön toimialoilla sopimuksetekovaltaa yhteisön toimielimissä käytettäväksi. Suomi osallistuisi yhteisön jäsenenä yhteisön sopimuspolitiikan kehittämiseen. Sopimuksetekovaltuuksien siirtäminen yhteisön toimielimille on ristiriidassa hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen valtiosopimusten tekemistä koskevien määräysten kanssa ja edellyttää siksi hyväksymistä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Suomen mukautumisesta EY:n voimassaoleviin sopimuksiin on määräyksiä liittymisasiakirjassa. Yleisenä sääntönä voidaan pitää sitä, että yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat EY:n ulkosopimukset liittymisasiakirjan perusteella sitovat Suomea jäsenyyden voimaantulosta osana EY:n voimassaolevaa oikeutta ja että Suomelle syntyy jäsenyyden voimaantulosta oikeudellinen velvoite liittyä ulkosopimuksiin, joiden sopimuspuolina ovat EY:n ohella myös jäsenvaltiot.

Eduskunnan hyväksyminen tullaan aikanaan valtiosäännön mukaisesti pyytämään EY:n ulkosopimuksille, joiden sopimuspuoleksi Suomi liittyy. EY:n oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti Suomen on EU:n jäsenyyden toteutuessa mukautettava omat valtiosopimuksensa jäsenyyden vaatimusten mukaisesti. Käytännössä mahdolliset ristiriidat poistetaan irtisanomalla tai muuttamalla aikaisempia valtiosopimuksia tarvittavilta osin. Liittymisasiakirja sisältää määräyksiä eräistä sopimuksista, jotka Suomen on irtisanottava jäsenyyden voimaantulon mennessä. Niitä selostetaan jäljempänä jakson 5 yhteydessä.

Suomen valtiosopimusten mukauttamisesta EU:n jäsenyyteen johtuvat sopimustoimet on tarkoitus valmistella syksyn 1994 aikana ulkoasiainministeriön toimesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

4. Euroopan unionin jäsenyyden vaikutus Suomen oikeusjärjestykseen ja päätöksentekojärjestelmiin

4.1. Yleistä

Suomen oikeusjärjestykseen siirrettiin osa yhteisön oikeutta jo ETA-sopimuksella. Jäse-

nyys EU:ssa merkitsisi paitsi ETA:n ulkopuolisen yhteisön säädösten omaksumista myös päätösvallan siirtämistä sen toimielimille sekä Suomen täysimääräistä osallistumista tämän vallan käyttöön. Osallistuminen norminanto- ja sopimuksetekovallan käyttöön tapahtuu yleensä neuvostossa. Valvonta-, hallinto- ja tuomiovallan osalta Suomen osallistuminen tapahtuisi kansallisten viranomaisten ja tuomioistuinten myötävaikutuksen kautta.

4.2. Vaikutus täysivaltaisuuden kannalta

Itsenäisten valtioiden lukumäärän nopea kasvu ja niiden keskinäisen riippuvuuden syventyminen ovat lisänneet valtioiden välistä kanssakäymistä ja yhteistyötä. Tekninen kehitys on paitsi helpottanut kanssakäymistä myös tuonut yhteistyön kohteeksi uusia alueita. Kansainväliset hallitusten väliset järjestöt on perustettu valtioiden yhteistyön tuloksena, ja ne palvelevat jäsenvaltioiden yhteisten etujen mukaista toimintaa.

Valtioiden täysivaltaisuutta koskevaa käsitettä on tarkasteltu kansainvälisessä oikeudessa pääsemättä yleispätevään määritelmään. Täysivaltaisuus käsitettiin aikaisemmin lähes ehdottomaksi, vaikka valtiot ovat aina alistuneet huomattaviinkin suvereniteettinsa rajoituksiin. Nykyisin täysivaltaisuutta pidetään suhteellisenä, sillä valtioita voivat sitoa lukuisat valtiosopimukset velvoitteineen ja valvontajärjestelmineen, ja velvoitusten määrä vaihtelee eri valtioiden osalta. Varsin laajasti on katsottu, että lähes jokainen valtiosopimus rajoittaa jossakin määrin valtion täysivaltaisuutta. Toisaalta on korostettu valtion suostumuksen merkitystä valtiosopimuksia tehtäessä. Tämän suostumuksen on katsottu merkitsevän, että valtio sopimuksia tehdessään ei vähennä täysivaltaisuuttaan vaan käyttää täysivaltaisuuden perusteella sille kuuluvia oikeuksia, mihin voi kuulua myös täysivaltaisuuteen sisältyvien oikeuksien siirtämistä kansainvälisille elimille.

Suomen hallitusmuodon 1 §:n mukaan Suomi on täysivaltainen tasavalta, jonka valtiosääntö on vahvistettu hallitusmuodossa ja muissa perustuslaeissa. Täysivaltaisuus jaetaan Suomessa usein sisäiseen ja ulkoiseen suverenisuuteen. Sisäisellä suvereniteetilla tarkoitetaan Suomen alueherruutta ja sen valtioletien yksinoikeutta käyttäen valtaa Suomen alueella. Ulkoisella suvereniteetilla tarkoitetaan taas

Suomen riippumattomuutta suhteissa toisiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin. Perustuslakivaliokunta on katsonut sisäistä täysivaltaisuutta rajoittavien sopimusten usein poikkeavan perustuslaista. Lisäksi eduskunnan hyväksyminen on säännönmukaisesti pyydetty ulkoista suverenisuutta tuntuvasti rajoittaville sopimuksille.

Arvioitaessa EU-jäsenyyden suhdetta hallitusmuodon täysivaltaisuutta koskeviin säännöksiin on tarkasteltava erikseen jäsenyyden vaikutuksia perustuslaeissa määriteltyjen valtaoikeuksien käyttöön. Hallitusmuodon täysivaltaisuuteen vaikuttavien säännösten nykyisen tulkintakäytännön perusteella on kuitenkin selvää, että EU-jäsenyys on toteutettavissa vain perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. EU:n jäsenenä Suomi olisi täysivaltainen ja itsenäinen valtio samalla tavalla kuin nykyiset unionin jäsenvaltiot.

4.3. Lainsäädäntövalta

Jäsenyyteen EU:ssa liittyisi norminantovalan siirtoa Suomen kansallisilta lainsäädäntöelimiltä EU:n toimielimille. Lähinnä yhteisen maatalouspolitiikan, tulliliiton ja kauppapolitiikan osalta lainsäädäntövallan siirto olisi kattavaa. Muilla aloilla kyse olisi lähinnä jäsenvaltioiden rajat ylittäviin ongelmiin sekä kilpailuolojen vääristymättömyyden turvaamiseen liittyvän sääntelyn toteuttamisesta unionin tasolla. Lainsäädäntövallan siirtäminen sisältäisi sen, ettei Suomessa jälkikäteen hyväksyttäisi, voimaansaatettaisi tai julkaistaisi säädöskoelmissa EY:ssä hyväksytyjä säädöksiä. Kansallisesti säädettäisiin EY:n direktiivien edellyttämät täytäntöönpanosäädökset ja muut tarvittavat hallinto- ja seuraamusnormit. EY:n säädökset julkaistaisiin EY:n virallisessa lehdessä suomeksi ja ruotsiksi.

Suomen osallistuminen päätöksentekoon unionissa korvaa osittain valtaoikeuksien siirtämistä. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että kansallinen politiikka kohdistetaan keskitetysti vaikuttamiseksi yhteisön päätöksentekoon.

Eduskunnan lainsäädäntövallan turvaamiseksi eduskunnan olisi voitava osallistua EY-normien kansalliseen valmisteluun uuden HM 33 a §:n mukaisesti ja esittää hallitukselle kantansa EY-normista ennen lopullisen päätöksen tekemistä unionin neuvostossa.

4.4. Ulkopoliittinen valta

Suomessa presidentin ulkopoliittinen johtovalta perustuu pääasiassa hallitusmuodon 33 §:n säännöksiin ja niiden tulkintakäytäntöön. Presidentillä on näiden säännösten mukaan myös sopimuskentekovalta kuitenkin niin, että eduskunnan on hyväksyttävä lainsäädännön alaan kuuluvia tai muuten valtiosäännön mukaan eduskunnan suostumusta vaativia määräyksiä sisältävät sopimukset. Lisäksi presidentillä on HM 30 §:n mukaan sotavoiman ylin päällikkyys, mikä korostaa hänen asemaansa turvallisuuspolitiikan johtajana. Sodasta ja rauhasta presidentti päättää eduskunnan suostumuksella.

EY:n sopimuskentekovaltaan kuuluu muun muassa kauppapolitiikka kokonaisuudessaan. EU-jäsenyys merkitsee siten poikkeamista hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen valtiosopimusten tekemistä koskevista säännöksistä.

Unionisopimuksen mukaan puolustuskysymykset eivät voi olla yhteisen toiminnan kohteena eikä puolustuksen alueella voida tehdä päätöksiä määräenemmistöllä. EU:n mahdollista yhteistä puolustusta koskevat ratkaisut tehdään aikaisintaan vuonna 1996. Jos ne edellyttävät Maastrichtin sopimuksen muuttamista, muutokset tulevat voimaan vasta kaikkien jäsenvaltioiden ratifioitua ne valtiosääntöjensä mukaisesti.

Unionisopimuksella EY:n perustamissopimukseen on lisätty taloudellisia pakotteita koskeva 228 a artikla. Se edellyttää ensin EU:n yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien määräysten mukaisesti tehtyä yksimielistä päätöstä pakotteiden käyttöönotosta. Suomi voisi siten estää tällaisen päätöksen tekemisen. Edellä mainitun pakotepäätöksen tekemisen jälkeen neuvosto voi määräenemmistöllä päättää komission ehdotuksesta taloussuhteiden keskeyttämisestä tai vähentämisestä kokonaan tai osittain yhden tai useamman kolmannen valtion kanssa.

4.5. Hallinto- ja toimeenpanovalta

EY:n perustamissopimusten toteuttaminen edellyttää paitsi normien antamista myös konkreettisia hallintotoimia. Hallinnollinen täytäntöönpano on pitkälle hajautettu jäsenvaltioiden viranomaisille. Myös valvontajärjestelmä tukeutuu olennaisessa määrin jäsenvaltioiden

omiin elimiin. Jäsenvaltioihin kohdistuvat hallintotoimet kuuluvat unionin toimielimille, lähinnä komissiolle.

EU-jäsenyys merkitsisi sitä, että suomalaisen hallintoviranomaisten tulisi huolehtia EY-säädösten ja -päästösten toimeenpanosta Suomessa. Toimet kohdistuvat yrityksiin ja yksityisiin kansalaisiin. Hallintoviranomaisten olisi toiminnassaan sovellettava yhteisön oikeutta siten, ettei sen yhdenmukainen tulkinta vaarannu. Jäsenyydestä seuraisi myös hallintoviranomaisille velvollisuus toimia yhteistyössä komission ja muiden toimielinten kanssa. Menettelymuodot ja hallinnon rakenne säilyvät periaatteessa ennallaan, mutta yhteisön oikeudesta seuraa niiden suhteen eräitä vaatimuksia. Suomen hallintoviranomaiset huolehtisivat myös yhteisölle kuuluvien maksujen kantamisesta.

Myös yhteisön oikeuden toteuttamisen varmistamiseksi luotu valvontajärjestelmä nojautuisi osittain Suomen viranomaisiin. Eräillä aloilla komissiolla olisi kuitenkin valvontatehtäviä, jotka kohdistuvat suoraan suomalaisiin yrityksiin.

Komissio voisi kilpailuoikeuden alalla suorittaa tutkimuksia siitä, noudattavatko suomalaiset yritykset EY:n kilpailusääntöjä. Tutkimukseen saattaa sisältyä tarkastuksia yritysten tiloissa, jolloin komission edustajilla on valta perehtyä yritysten kirjanpitoon. Valvontavalta kattaisi tarkastusten lisäksi sakkojen ja uhkasakkojen määräämisen yrityksille kilpailusääntöjen rikkomisesta. Sakkoa ja uhkasakkoa koskevat päätökset olisivat Suomessa täytäntöönpanokelpoiset. Komissiolla olisi myös hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen sekä Euratom-sopimuksen nojalla eräitä asianomaisten alojen yrityksiin kohdistuvia välittömiä valtuuksia.

Tilintarkastustuomioistuimien voisi suorittaa EY:n tuloja ja menoja koskevia tarkastuksia myös Suomessa. Tarkastus toimitettaisiin yhdessä suomalaisen viranomaisen kanssa, joka voi kuitenkin ilmoittaa, ettei se osallistu tarkastukseen. Suomalaisen viranomaisen on annettava tilintarkastustuomioistuimelle tämän pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävän täyttämiseksi.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 15/1992 vp) katsoi ETA-sopimuksen mukaisen kilpailusääntöjen valvontajärjestelmän olevan ristiriidassa täysivaltaisuutta koskevien HM 1 ja 2 §:n säännösten kanssa. Valiokunnan lausunto on sovellettavissa myös komission Rooman sopi-

muksen mukaisten kilpailusääntöjen valvontajärjestelmään. Sama koskee eräitä komission hiili- ja terässopimuksen sekä Euratom-sopimuksen mukaiseen valvontavaltaan ja tilintarkastustuomioistuimen toimivaltaan sisältyviä valtuuksia.

4.6. Budjetti- ja verotusvalta

Liittyessään unioniin Suomi hyväksyy itseään sitovaksi yhteisön oikeuden ja sen soveltamista koskevat EY:n säännöt. Euroopan yhteisön oikeus määrätä jäsenmaiden kansalaisille veronluontoisia maksuja perustamissopimusten mukaisten tavoitteiden rahoittamiseksi merkitsisi poikkeusta Suomen eduskunnan verotusvallasta. EY:n perustamissopimukseen liittyvä tullien sekä erinäisten tuontimaksujen ja valmisteverojen määräämisen ja perinnän siirtäminen EY:n toimivaltaan kuuluvaksi poikkeaisi HM 61 ja 62 §:stä ja edellyttää perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tapahtuvaa voimaansaattamista.

Tällaisten verojen osalta Suomen valtio toimisi lähinnä teknisenä perintäviranomaisena, jolloin ainoastaan todelliset perimis- ja tilityskulut sekä niistä saatavat korvaukset sisällytettäisiin valtion talousarvioon. EY:lle suoritettava arvonnalisäveropohjaan perustuva maksu määräytyy laskennallisen veropohjan mukaan eikä suoraan vastaa Suomessa perittävää veroa. Maksu suoritettaisiin valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta. Bruttokansantulon perusteella määräytyvä rahoitusosuus on myös valtion maksettava suoritus, joka tulisi sisällyttää valtion talousarvioon. Maksu- ja rahoitusosuusvelvollisuus edellyttää valtiosopimuskäytännön mukaan eduskunnan suostumusta.

Varainsiirrot Euroopan yhteisöltä Suomeen olisi valtiosäännön kannalta tarkasteltava tapauskohtaisesti. Suoritusten kohdistuessa yksityisille tai kunnille, niillä ei periaatteessa olisi sellaista vaikutusta valtiontalouteen, jota tulisi sisällyttää talousarvioon. Alustavissa kaavailuissa on kuitenkin lähdetty siitä, että tällaisetkin suoritukset pyrittäisiin ohjaamaan valtion kautta lopullisille saajille, jolloin ne otettaisiin talousarvioon. Euroopan yhteisön ja Suomen valtion osallistuessa jonkin hankkeen rahoittamiseen molempien maksuosuudet kirjattaisiin Suomen talousarvioon bruttomääräisinä.

Euroopan yhteisön rahoitus merkitsee samal-

la talousarvioon merkittävän tulon sitomista johonkin käyttötarkoitukseen. Tällainen sitominen rajoittaisi periaatteessa eduskunnan budjettivaltaa. Koska EY:ltä saatava rahoitus, silloin kun se ei liity yhteisön yleisen politiikan täytäntöönpanoon (jolloin valtio on teknisen tiliviranomaisen asemassa), edellyttäisi Euroopan komission kanssa tehtävää sopimusta, kysymys ei kuitenkaan olisi niinkään EY:n toimesta tapahtuvasta budjettivallan sitomisesta kuin hallituksen valtuutuksesta tehdä yksittäistapauksessa budjettivaltaa sitovia sopimuksia.

Eduskunnan budjettivallan turvaaminen tässä yhteydessä riippuu sen oikeudesta osallistua yhteisön talousarvion ja keskipitkän aikavälin rahoitussuunnitelmien kansalliseen valmisteluun. Talousarviot ja rahoitussuunnitelmat toteutetaan EY-normeilla, joiden kansalliseen käsittelyyn eduskunta osallistuisi kuten muidenkin EY-normien käsittelyyn.

4.7. Tuomiovalta

Perussäännös tuomiovallasta sisältyy hallitusmuodon 2 §:ään. Tuomiovaltaa käyttävät muista julkisen vallankäytön orgaaneista erilliset valtioelimet, riippumattomat tuomioistuimet, ylimmässä oikeusasteessa korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Suomi on tehnyt lukuisia valtiosopimuksia, joissa on määräyksiä riitojen ratkaisumenettelystä tai vastaavasta valvontajärjestelmästä. Näillä järjestelyillä ei ennen Euroopan neuvoston liittymisen yhteydessä tapahtunutta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivallan tunnustamista katsottu olevan yhtymäkohtia hallitusmuodossa säädettyyn Suomen täysivaltaisuuteen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toimivaltaa perustuslakivaliokunta (PeVL 2/1990 vp) piti sellaisena, että sen tunnustaminen merkitsee poikkeamista hallitusmuodon täysivaltaisuutta koskevista säännöksistä.

Samaan lopputulokseen päädyttiin ETA-järjestelyyn liittyvien sopimusten käsittelyn yhteydessä (PeVL 15/1992 vp) EFTA-tuomioistuimen EFTA-valvontasopimuksen 33 artiklaan perustuvan toimivallan sekä ETA-sopimuksen 11 artiklan 4 kohdan mukaisen välimesmenettelyn osalta.

EU-jäsenyyden myötä yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluvat normit tulevat sovellettaviksi kansallisissa viranomaisissa. Tämä koskee myös kansallisia tuomioistuinta, sillä yhteisön

oikeuden alalla oikeusturvan antaminen kuuluu jäsenvaltioissa ensi sijassa kansallisille tuomioistuimille, jotka noudattavat kansallisia prosessisäännöksiä. Lähtökohtana on siten hajautettu, kansallinen lainkäyttöjärjestelmä yhteisön oikeuden alalla. Kukin jäsenvaltio voi järjestää tuomioistuinlaitoksensa ja prosessisäännöksensä itsenäisesti.

HM 92 §:n mukaan tuomari tai muu virkamies ei saa soveltaa asetuksen säännöstä, joka on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa. Tämän säännöksen on katsottu merkitsevän, ettei lakien perustuslainmukaisuuden tutkiminen soveltamistilanteissa ole sallittua (PeVL 2/1990 vp). EU-jäsenyytilanteessa suomalainen virkamies olisi velvollinen olemaan soveltamatta myös lakia, jos se on ristiriidassa EY-lainsäädännön kanssa. Kun tämän oikeus-tilan toteaminen jäisi viime kädessä tuomioistuimelle, järjestely lisäisi kansallisen tuomioistuimen toimivaltaa. Myös suomalainen tuomioistuin joutuisi tutkimaan, onko kansallinen laki sopusoinnussa EY:n normin kanssa.

EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan ennakkoratkaisumenettely vaikuttaisi suomalaisen tuomioistuimen ja eräiden muiden lainkäyttöviranomaisten toimivaltaan. Eräissä tilanteissa suomalaisella tuomioistuimella olisi velvollisuus pyytää EY:n tuomioistuimelta ennakkoratkaisua vireillä olevaan asiaan vaikuttavan EY-normin tulkinnasta. Ennakkoratkaisua voidaan pyytää myös EY:n toimielimen päätöksen pätevydestä. Ennakkoratkaisussa annettu tulkinta EY-normista sekä lausuma EU:n toimielimen päätöksen pätevydestä sitoisi aina sitä pyytänyttä tuomioistuinta siten, ettei se voisi tulkita EY-normia muulla tavoin. Ennakkoratkaisu olisi otettava huomioon myös muussa asiassa sovellettaessa EY-normia tai EU:n toimielimen päätöstä, josta on annettu ennakkoratkaisu.

EY:n perustamissopimuksen 177 artiklaan perustuva ennakkoratkaisu on aina luonteeltaan abstrakti lausuma eikä sisällä yhteisön oikeuden soveltamista yksittäiseen tapaukseen. EY:n tuomioistuin ei tutki eikä ota kantaa pääasian tosiseikkoihin. Se ei myöskään lausu kansallisen oikeuden tulkinnasta. EY:n tuomioistuimen tehtävänä on ainoastaan antaa sellainen ennakkoratkaisu yhteisön oikeudesta, josta on apua kansalliselle tuomioistuimelle, kun tämä päättää asiasta, jossa on sovellettava yhteisön oikeutta.

EY:n tuomioistuimella ei olisi toimivaltaa

muuttaa korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöstä. Tässä valossa EY:n tuomioistuin ei tulisi korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden yläpuolelle. Kun ennakkoratkaisumenettelyssä ei ratkaista konkreettista asiaa, ei menettely poista ylimpien oikeusasteiden toimivaltaa ratkaista viimeisenä astena Suomen lainkäyttöpiiriin kuuluvaa asiaa. Ennakkoratkaisumenettely ei muuta kansallisten tuomioistuinten järjestelmää. Käytännössä voi EY:n tuomioistuimen ennakkoratkaisulla olla kansallisen ratkaisun sisältöön tosiasiallisesti määräävä vaikutus.

EY:n perustamissopimuksen 172—176 artiklassa on järjestetty EY:n toimielinten toimenpiteiden laillisuuskontrolli. Tämä käsittää valituksen, jolla lainvastainen toimenpide saadaan kumotuksi. Siihen kuuluu myös menettely, jossa voidaan todeta toimielimen laiminlyönti ryhtyä toimenpiteeseen. Yhteisön oikeuden alalla suomalaiselle lainkäyttöviranomaiselle ei voitaisi tehdä valitusta EY:n toimielimen yleis- tai yksittäistapauksellisesta päätöksestä. Kansallinen viranomaislainen voi vireillä olevassa asiassa kääntyä EY:n tuomioistuimen puoleen siinä tarkoituksessa, että lainvastainen EY-normi voitaisiin jättää soveltamatta. Suomalaisilta lainkäyttöviranomaisilta puuttuva kontrollivalta EY:n toimielinten päätöksiin ei kuitenkaan muodosta erikseen kavennusta kansalliseen tuomiovaltaan.

Vaikka Suomen kansalliset tuomioistuimet ja niihin rinnastettavat lainkäyttöviranomaiset säilyttävät jäsenyyden oloissa riippumattoman asemansa, on asian periaatteellisen merkityksen vuoksi ja aikaisemman lainsäädäntökäytännön valossa kuitenkin ilmeistä, että myös tuomiovaltan käyttöä koskevat EY:n perustamissopimusten määräykset voidaan saattaa voimaan vain perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

4.8. Valtioelinten toimivaltasuhteet

EU-jäsenyyden vaikutuksia valtioelinten toimivaltasuhteisiin on selvitetty Valtiosääntökomitea 1992:n mietinnössä (KM 1994:4).

Ylimpien valtioelinten asema Suomen valtiojärjestelmässä määräytyy niille uskottujen tehtävien ja niiden keskinäisten suhteiden yhteisvaikutuksena. Eduskunnan, tasavallan presidentin ja valtioneuvoston yleisestä asemasta

säädetään HM 2 §:ssä. Sen pohjalta muualla perustuslaissa täsmennetään näiden valtioelinten tehtävät ja työnjako.

Valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle, jota edustaa valtiopäivillä kokoontunut eduskunta. Lainkohta ilmaisee kansaneduskunnan aseman keskeisenä valtioelimenä. Eduskunta käyttää välittömästi valtiollista valtaa tekemällä yhteiskunnallisia perusratkaisuja lainsäätäjänä sekä verotus- ja budjettivallan haltijana. Sen myötävaikutus vaaditaan myös tärkeimpiin ulkopolitiisiin ratkaisuihin.

Hallitus tulee antamaan erillisen esityksen niistä valtiosäännön, erityisesti valtiopäiväjärjestyksen 4 a luvun muutoksista, jotka ovat tarpeen Suomen EU-jäsenyyden vuoksi.

4.9. Perusoikeudet

Euroopan yhteisö on lainsäädännössään ja muussa toiminnassaan sidottu ihmisoikeuksiin ja perusvapauksiin sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä ja jäsenvaltioiden ratifioimissa ihmisoikeussopimuksissa, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksessa.

Vaikka EY on päätöksenteossaan sidottu perusoikeuksiin, suoja ei ole täsmälleen sama kuin Suomen nykyisessä perus- ja ihmisoikeusjärjestelmässä. EY:n ja kansallisen oikeusjärjestelmän periaatteellisesta erillisyydestä seuraa, että EY:n toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä sovelletaan EY:n perusoikeusjärjestelmää ja jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä kunkin valtion perustuslakia ja sen ratifioimia ihmisoikeussopimuksia.

EU:n neuvostolla on lähinnä maataloustuotteiden ja ydinenergian säännöstelyyn liittyvissä erityistilanteissa toimivalta hyväksyä säännöksiä, joista olisi Suomessa säädettävä poikkeuslaeilla. Näiltä osin EU-jäsenyyden voisi heikentää perusoikeuksien menettelyllistä suojaa. Perusoikeuksien olennaiseen sisältöön puuttuminen ei kuitenkaan kuulu EY:n toimivaltaan. Kun EY:n järjestelmä ei tunne poikkeuslakimenetelyä, perusoikeuksien olennaisen sisällön suoja on tässä suhteessa EY:ssä vahvempi kuin Suomessa.

EU-jäsenyyden tehostaisi Suomessa myös perusoikeuksien noudattamisen jälkivalvontaa. EY-tuomioistuin ja suomalaiset tuomioistuimet saisivat oikeuden tutkia lainsäädäntöä soveltaessaan, ovatko säännökset sopusoinnussa jäsen-

valtioiden yhteisen valtiosääntöperinteen ja niiden ratifioimien ihmisoikeussopimusten, erityisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa. Tämä tuomioistuimen toimivallan kasvu koski kuitenkin ainoastaan kysymyksiä, joissa EY:llä on yksinomainen tai osittain jäsenvaltion lainsäädäntövallan kanssa päällekkäinen toimivalta.

Toimeentulon lakisääteisen perusturvan leppämäänjättämissuojaan EU-jäsenyys ei vaikuttaisi.

Joulukuussa 1993 eduskunnalle annetussa hallituksen esityksessä perusoikeussäännösten muuttamisesta (HE 309/1993 vp) on otettu huomioon Suomen mahdollinen EU-jäsenyys. Perusoikeusuudistus ei lisäisi kansallisen ja EU:n perusoikeusjärjestelmän ristiriitojen vaaraa, mutta vaikuttaisi siten, että perusoikeussuojaan liittyvät kysymykset pystyttäisiin entistä useammin ratkaisemaan kansallisessa menettelyssä.

5. Euroopan unionin jäsenyyden keskeinen sisältö ja merkitys

5.1. Yhteisön toimialat

5.1.1. Sisämarkkinat

Euroopan yhteisö on talousyhteisön perustamisesta vuonna 1958 perustunut tulliliittoon ja yhteismarkkinoiden luomiseen jäsenvaltioiden välillä. Yhteismarkkinoilla oli tavarakaupassa jäsenvaltioiden välillä asteittain poistettava tullit ja määrälliset rajoitukset sekä kaikki määrällisiä rajoituksia vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet eli kaupan esteet. Yhteismarkkinoilla tuli myös poistaa henkilöiden, palvelujen ja pääoman vapaan liikkuvuuden esteet. Tulli-liiton ja yhteismarkkinoiden tavoitteiden saavuttamiseen olennaisesti liittyvinä luotiin myös yhteinen maatalouspolitiikka ja kuljetuspolitiikka. Yhteismarkkinoiden tavoitteiden toteuttamiseksi oli lisäksi kansallisuuteen perustuvan kaikkinaisen syrjinnän kielto, yhteiset kilpailusäännöt ja yhteisön toimielimille siirretyt valtuudet yhtenäistää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä vapaan vaihdannan esteiden ja kilpailuvääristymien ehkäisemiseksi. Talousyhteisön alkuperäisiin politiikan aloihin kuului myös sosiaalipolitiikka, johon aluksi kuului lähinnä työntekijöiden liikkumisen ja työolojen edistäminen ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen.

Alkuperäinen Rooman sopimuksen tavoite on myös talouspolitiikan kansallisten toimenpiteiden lähentäminen.

Talousyhteisön toiminta alkoi poistamalla tullit jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Tavoite saavutettiin vuonna 1968. Jäljelle jääneiden lukuisten yhteismarkkinoiden tosiasiallista toteutumista haittaavien muiden esteiden poistaminen hidastui kuitenkin 1970-luvun laman ja poliittisten erimielisyyksien vuoksi. Yhteisön havahduttua huomaamaan jäävänsä talouskehityksestä muun muassa Yhdysvaltain ja Japanin jälkeen saatettiin 1980-luvun alussa vireille laajakantoinen ohjelma yhteismarkkinoiden tavoitteiden täysimääräiseksi toteuttamiseksi.

Komission valkoinen kirja EY:n sisämarkkinoiden toteuttamiseksi vuoden 1993 alkuun mennessä (COM (85) 310 final) annettiin vuonna 1985. Sen lähtökohtana oli jäsenvaltioiden välisen taloudellisen toiminnan fyysisten, teknisten ja verotuksellisten esteiden poistaminen. Näiden kolmenlaisten esteiden poistaminen merkitsee niin kutsutun neljän vapauden eli työvoiman, tavaroiden, palvelujen ja pääoman vapaata liikkumista yli jäsenvaltioiden rajojen. Keskeinen päämäärä oli henkilöiden ja tavaroiden rajatarkastusten poistaminen yhteisömaiden kesken. Muita sisämarkkinoiden toteuttamista koskevia toimia on liittynyt muun muassa välilliseen verotukseen, tilastointiin, maatalouspolitiikkaan, kuljetuksiin, valuuttakysymyksiin ja tavaramerkkisäännöksiin.

Liki 300 säädös- tai toimenpide-ehdotusta sisältävä sisämarkkinaohjelma oli jäsenvaltioissa valtaosaltaan toimeenpantu vuoden 1993 alkuun mennessä. Tavoitteeseen pääsemistä helpotti vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla toteutettu päätöksentekomenettelyjä koskeva uudistus, jonka mukaan valtaosasta valkoisen kirjan toimenpide-ehdotuksista voitiin päättää määränemmistöllä. Yhtenäisasiakirjalla lisättiin EY:n perustamissopimukseen myös tutkimus- ja kehitystyö, ympäristöpolitiikka, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus eli koheesio sekä jäsenvaltioiden poliittinen yhteistyö.

Yhteisön sisämarkkinat avautuivat 1 päivänä tammikuuta 1993, johon myös Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen voimaantulo pyrittiin ajoittamaan. Tammikuun 1 päivänä 1994 voimaantullut ETA-sopimus ja Suomessa sopimuksen nojalla hyväksytty ETAlainsäädäntö kattaa valtaosaltaan EY:n sisämarkkinanormit ja pääsyn sisämarkkinoille

ETA-sopimuksesta ilmenevin ehdoin ja rajoituksin. Sen sijaan Suomi ei ETA-sopimuksen nojalla osallistu välittömästi siihen päätöksentekoon, jonka varassa sisämarkkinoita EY:ssä kehitetään edelleen.

5.1.1.1. Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Tavaroiden vapaa liikkuvuus yhteisön sisällä perustuu kaikkea tavarakauppaa koskevaan tulliliittoon. Vienti- ja tuontitullien sekä kaikkien vaikutukseltaan vastaavien maksujen kieltäminen on poistanut tariffiesteet jäsenvaltioiden välisestä kaupasta. Muiden kaupan esteiden poistamista koskevat EY:n perustamissopimuksen 30—36 artiklaan sisältyvät määräykset tuonnin ja viennin määrällisten rajoitusten ja kaikkien vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kiellosta sekä lähinnä EY:n perustamissopimuksen 100 ja 100 a artiklan nojalla annetut säädökset jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi. Oman tärkeän osansa muodostavat sopimuksen 43 artiklan nojalla annetut eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräykset, joita selostetaan alla kohdassa 5.1.3. Tulliliittoon liittyviä kysymyksiä selostetaan kohdassa 5.1.5.1.

EY:n perustamissopimuksen 30—37 artikla muodostaa kokonaisuuden, joka on perustana tavaroiden vapaalle liikkumiselle EY:ssä. Erityisesti määräystä tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden kiellosta on tulkittu EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä laajasti. Määräyksen merkitys on ratkaiseva tavaroiden vapaan liikkuvuuden toteuttamisessa niillä aloilla, joilla ei ole yhteistä lainsäädäntöä. Keskeinen 30 ja 36 artiklaa koskeva EY:n tuomioistuimen tulkinta sisältyy niin sanottuun Cassis de Dijon -päätökseen (tapaus 649/79, Rewe v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein), jossa tuomioistuin vahvisti tulkinnan, jonka mukaan yhdessä jäsenvaltiossa laillisesti valmistettu ja markkinoitu tuote on päästettävä esteettä myös muiden jäsenvaltioiden markkinoille.

Tässä yhteydessä on kuitenkin otettava huomioon 36 artiklassa määrätyt ja oikeuskäytännössä vahvistetut perusteet, joilla vapaan liikkuvuuden periaatteesta voidaan poiketa. EY:n perustamissopimuksen 37 artikla koskee valtion kaupallisten monopolien sopeuttamista tavaroiden vapaaseen liikkuvuuteen.

Edellä kuvattuja tavarakaupan yleisiä sään-

töjä sovelletaan vain silloin, kun ei ole olemassa yhdenmukaistettua lainsäädäntöä. Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien yhdenmukaistamissäädösten ala on hyvin laaja. Näiden säädösten tarkoituksena on yhdenmukaistaa tuotevaatimuksia eri jäsenvaltiossa. Ne koskevat muun muassa moottoriajoneuvoja, traktoreita, nostolaitteita, kaasulaitteita, rakennustuotteita, sähkölaitteita, elintarvikkeita, lääkkeitä, lannoitteita, leluja, kosmetiikkaa ja kemikaaleja. Säädöksiä on yhteensä yli 900.

Tavaroiden vapaan liikkuvuuden toteuttamista EY:ssä täydentäviä tärkeitä sektoreita ovat eurooppalaisten standardisointijärjestöjen eli Euroopan standardointijärjestön (Comité européen de normalisation, CEN), Euroopan sähkön ja tekniikan standardointijärjestön (Comité européen de normalisation électrotechnique, CENELEC) ja Euroopan tietotekniikan standardointijärjestön (European Technology Standards Institute, ETSI) toteuttama standardisointi sekä vaatimustenmukaisuuden arviointia koskeva eurooppalainen laatupolitiikka ja siihen liittyvä testaus-, tarkastus-, sertifiointi- ja akkreditointielinten eurooppalainen yhteistyö.

ETA-sopimuksen asiasisältö vastaa lähes täydellisesti tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevaa yhteisöläinsäädäntöä. ETA-sopimuksen soveltamista rajoittavat kuitenkin sen suppeampi tavarakate sekä eräiden määräysten soveltuvuus ainoastaan ETA-maiden alkuperätuotteisiin. Liittyminen EU:n jäseneksi ulottaa tavaroiden vapaan liikkuvuuden koskemaan myös maataloustuotteita, mikä edellyttää niitä koskevien määrällisten rajoitusten ja vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden poistamista.

Määrällisten rajoitusten kieltäminen laajentuu koskemaan myös kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, jotka on ennen Suomeen tuontia saatettu markkinoille jossain muussa yhteisömaassa. Jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi annetut tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevat säädökset sisältyvät lähes poikkeuksetta ETA-sopimukseen eikä jäseneksi liittyminen näin ollen merkitse merkittäviä muutoksia tuotemääräysten yhdenmukaistamisen osalta.

Vaikutukset Suomelle

Teknisiä määräyksiä koskevien neuvotteluratkaisujen pohjalta Suomi voisi edelleen säilyttää ympäristöä koskevan korkean suojelu-

tasonsa. Tyydyttäviin ratkaisuihin pääsemisen mahdollisti pitkälti se, että EY on joko jo uusimassa tai tulee pian uusimaan sitä lainsäädäntöä, joka muuten olisi mahdollisesti ollut Suomelle ongelmallinen.

Sovittujen siirtymäkausien aikana EY:n lainsäädäntö pyritään saattamaan neuvoteltujen määräysten suhteen Suomen edellyttämälle tasolle osapuolien yhteisen säännösten uudelleen arvioinnin perusteella. Tämä asiantuntijatason tarkastelu tehdään tieteellisin perustein normaalien EY:n menettelyjen mukaisesti. Suomi osallistuu tarkasteluun. Siirtymäajan päätyttyä Suomi alkaa soveltaa EY:n määräyksiä samoin ehdoin kuin nykyiset jäsenvaltiot. Siirtymäaikoihin liittyen todetaan yleisesti, ettei niiden aikana kyseisiin tuotteisiin kohdistuva valvonta saa olla rajavalvontaa. Ratkaisu koskee muun muassa Suomen tiukempia tai aineiden käytön kieltäviä määräyksiä asbestin, pentakloorifenolin, lannoitteiden kadmiumpitoisuuden ja torjunta-aineiden sekä autojen takapenkkiön turvavyökysmyksen osalta.

Ratkaisuun liittyy neuvotteluosapuolten yhteinen julistus (julistus 6), jossa sopimuspuolet painottavat terveyttä, turvallisuutta ja ympäristöä koskevan korkean suojelun tason merkitystä sekä toteavat maantieteellisistä tai ilmastollisista syistä johtuvien tiettyjen tiukkojen säännösten merkityksen.

Jäsenyysneuvotteluiden aikana vahvistettiin komission ja Suomen hallituksen välisellä kirjeenvaihdolla yhteinen tulkinta, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksen valtion monopoleja koskeva 37 artikla ja vastaavasti ETA-sopimuksen 16 artikla edellyttävät Oy Alko Ab:n yksinoikeuksien lakkauttamista vähittäismyyntimonopolia lukuunottamatta. Vähittäismyyntimonopolin säilyttäminen edellyttää lisäksi, että sen syrjimättömyys tuontituotteita kohtaan taataan. Vähittäismyyntimonopolia koskeva yhteisymmärrys koskee kuitenkin ainoastaan olemassaolevaan oikeuskäytäntöön perustuvaa oikeustilaa. Kirjeenvaihtoon viitataan Suomen ja Ruotsin antamassa päätösasiakirjaan sisältyvässä julistuksessa (julistus 50).

Oy Alko Ab:n ja Helsingin yliopiston alanakkaerioikeuden monopoleja koskeva lainsäädäntö tulee sopeuttaa ETA-sopimuksen velvoitteiden perusteella. Molemmista asioista annetaan erilliset hallituksen esitykset vuoden 1994 aikana. Oy Alko Ab:ta koskeva hallituksen esitys annettiin kesäkuussa 1994 (HE 119/1994 vp).

Valtion viljavaraston tuonti- ja vientimonopolit olisi niin ikään lakkautettava 37 artiklan vaatimuksen mukaisesti.

Suomi on ETA-sopimuksen johdosta suurelta osin sopeuttanut lainsäädäntönsä yhteisön tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevaan sääntelyyn. Merkittävin muutos tulee olemaan määrällisten rajoitusten ja vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden kiellon edellyttämä maataloustuotteiden vapaan liikkuvuuden toteuttaminen. Vapaan liikkuvuuden ulottuminen myös kolmansista maista peräisin oleviin tuotteisiin mahdollistaa laajemman kolmasmaatuotteiden kaupan Suomen ja muiden jäsenvaltioiden välillä. Jäljellä olevien rajamuodollisuuksien poistussa sekä yhteisten säästöjen ja menettelyjen selkiytyessä liittymisellä EU:n jäseneksi tulee olemaan käytännössä tavaroiden vapaata liikkuvuutta edistävä vaikutus myös ETA-sopimuksen kattamilla sektoreilla.

5.1.1.2. Palvelujen vapaa liikkuvuus

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukainen palvelujen vapaa liikkuvuus on luonut palvelujen tarjoamisen ja niiden vastaanottamisen yhteismarkkinat yhteisön alueelle. Palvelujen vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät läheisesti sopimuksen sijoittautumisoikeutta koskevat määräykset. Palveluilla on myös läheisiä liittymäkohtia tavarakauppaan ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen. Myös sopimuksen kilpailu- ja kuluttajapolitiikkaa, valtiontukea, julkisia hankintoja ja tuotteiden hyväksymistä koskevia yhteisiä määräyksiä sovelletaan palvelujen tarjontaan. Palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevilla määräyksillä on pyritty poistamaan rajoitukset, jotka koskevat EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten ja jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön vapautta tarjota palveluita EU:n alueella.

Palvelujen tarjoamisen vapaus käsittää markkinoille pääsyn, oleskeluoikeuden ja elinkeinon harjoittamisen vapauden samoilla edellytyksillä kuin paikallisilla palvelujen tarjoajilla. Perustamissopimuksen mukaan palveluilla tarkoitetaan vastikkeellisia suorituksia, joita tavaroiden, pääomien tai henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta annetut määräykset eivät koske. Palveluihin kuuluu erityisesti teollinen ja kaupallinen toiminta sekä käsityöläisten ja vapaiden ammattien harjoittamiseen kuuluva toiminta. Palveluita tarjoavilla luonnollisilla hen-

kilöillä tulee olla EU:n jäsenvaltion kansalaisuus. Oikeushenkilöillä on oltava sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka unionin alueella. Oikeushenkilön tulee myös olla perustettu jonkin EU:n jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Jäsenvaltioiden kansalaiset ovat perustamis- sopimuksen mukaan oikeutettuja tilapäisesti tarjoamaan palveluja toisen jäsenvaltion alueella. Palvelujen tarjoamisen vapaus on sidottu harjoitettavan toiminnan tilapäisyyteen. Palvelujen tarjoaja saa syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti harjoittaa toimintaansa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Jos palveluja tarjotaan tilapäistä pysyvämmin, tulevat sovellettaviksi sijoittautumisoikeutta koskevat määräykset.

Vaikutukset Suomelle

Palvelujen vapaata liikkuvuutta koskevat säännökset on pääsääntöisesti muutettu yhteisön oikeudellisten normien mukaisiksi jo ETA-sopimuksen voimaantulon yhteydessä. Merkittävin vaikutus olisi, että Suomen suhteet kolmansiin maihin siirtyvät palvelujen tarjoamisen vapauden osalta EY:n lainsäädännön piiriin. Elinkeinojen harjoittamisen oikeudesta annetun lain (228/93) ETA-sopimusta koskevia säännöksiä tullaan tarkastamaan EU-jäsenyyden mukaista tilannetta vastaavaksi. Asiasta annetaan erillinen hallituksen esitys. Tämä lainsäädäntömuutos tulee välillisesti vaikuttamaan myös palveluelinkeinoja koskevaan sääntelyyn.

Vakuutuspalvelut

EY:ssä toteutettiin vakuutuspalvelujen sisämarkkinat heinäkuun alusta 1994. Tällöin jäsenvaltioissa on sovellettaava kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin (92/49/ETY) ja kolmanteen henkivakuutusdirektiiviin (92/96/ETY) perustuvia uusia säännöksiä. Tämä merkitsee, että vakuutusyrittäjä saa kotimaassaan myönnetyn toimiluvan perusteella harjoittaa vakuutusliikettä kaikissa EU:n jäsenvaltioissa. Vakuutusyrittäjän talouden valvonnasta vastaavat ainoastaan yrityksen kotimaan valvontaviranomaiset.

ETA:n sekakomitean maaliskuussa 1994 tekemän päätöksen N:o 7/1994 mukaan sanotut direktiivit on liitetty osaksi ETA-sopimusta.

Sekakomitean päätöksen mukaan kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä ei kuitenkaan sovelleta Suomeen, mutta päätökseen liitetyn EFTA-valtioiden lausuman mukaan direktiiviä on kuitenkin tarkoitus soveltaa Suomen ja EFTA-valtioiden välisissä suhteissa. Lisäksi Suomi ilmoitti olevansa halukas vastavuoroisesti soveltamaan kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä myös Suomen ja EU-valtioiden välisissä suhteissa.

EU:n jäsenyys merkitsisi, että Suomeen sovelletaan myös kolmatta vahinkovakuutusdirektiiviä, vaikka Suomella ja komissiolla on erilaiset tulkinnat siitä, kuuluuko Suomen lakisääteinen tapaturmavakuutus kolmannen vahinkovakuutusdirektiivin piiriin vai ei. Muissa suhteissa vakuutusyrityksiä koskevat elinkeino-oikeudelliset normit ovat ETA:ssa samat kuin EU:n jäsenenä.

Jäsenyyden toteutuminen ei aiheuttaisi muutosta siihen jo ETA-järjestelyn yhteydessä sovittuun ratkaisuun, jonka mukaan henkivakuutusdirektiivejä ei sovelleta Suomen lakisääteeseen työeläkevakuutukseen.

Unioniin liittyessään Suomi pääsee jäsenenä mukaan erilaisiin yhteisön toimielimiin. Vakuutuspalveluissa tämä koskee muun muassa osallistumista direktiivillä (91/675/ETY) perustetun vakuutuskomitean toimintaan.

Kolmansia maita koskevilla suhteilla komissio voi toimia vakuutuspalveluissa neuvottelevana osapuolena muun muassa silloin, jos suomalaisille vakuutusyrityksille aiheutuu vaikeuksia niiden sijoittautuessa kolmansiin maihin.

Rahoituspalvelut

EY:n lainsäädännössä on yhtenäistetty luottolaitoksia koskeva lainsäädäntö, annettu puitteet luottolaitosten toimintaa koskevalle valvonnalle ja poistettu kilpailun esteet.

Rahoituslaitokset toimivat yhden toimiluvan ja kotimaan valvonnan periaatteiden mukaan. Kunkin jäsenvaltion pankki saa toimia jäsenvaltiossa myönnetyn toimiluvan turvin koko EY:n alueella. Toimiluvan myöntämisen ehdot on yhtenäistetty muun muassa perustamisjärjelyjen ja omistajien ominaisuuksien osalta. Jäsenvaltion viranomaiset valvovat kyseisessä maassa perustettujen ja siellä toimiluvan saaneiden pankkien toimintaa kaikissa jäsenvalti-

oissa mukaanlukien niiden sivukonttorit. Valvontaviranomaiset ovat yhteistyössä keskenään.

Pankki voi perustaa sivukonttoreita ja tarjota pankkipalveluita muihin jäsenvaltioihin tiettyin ehdoin ilman, että sen täytyy pyytää etukäteen lupa asemamaan viranomaisilta. Asemamaan viranomaisille ilmoitetaan sivukonttorin perustamisesta. Tytä pankin perustamista varten täytyy hakea toimilupa.

Alueella on yhtenäiset säännöt esimerkiksi luottolaitosten perustamisedellytyksistä, palvelujen tarjoamisesta, omista varoista, vakavaraisuudesta, omistajista, valvonnasta sekä vuosija konsernitilinpäätöksistä. Kun luottolaitokset omistavat muiden kuin luottotoimintaa harjoittavien yhtiöiden osakkeita, on omistamiselle asetettu tiettyjä rajoituksia. Riskikeskittymiä yksittäistä asiakasta tai ryhmää kohden rajoitetaan. Rahanpesu pyritään estämään varsin tiukoilla säännöillä. Pankit ovat velvollisia kertomaan epäilyttävistä tapauksista viranomaisille.

Vaikutukset Suomelle

Jo ETA-sopimuksen perusteella EY:n sääntöjä sovelletaan Suomessa joiltakin osin muista maista poikkeavalla tavalla.

Pankkien vakavaraisuutta laskettaessa ja suuria riskikeskittymiä rajoitettaessa luotto, jonka vakuutena on asunto-osake, rinnastetaan Suomessa luottoon, jonka vakuutena on kiinnitys.

Kera Oy, Suomen Vientiluotto Oy ja Teollisen Yhteistyön Rahasto Oy saatiin jäsenyysneuvotteluissa ensimmäisen luottolaitosdirektiivin (77/780/ETY) mukaiselle poikkeuslistalle. Tämän ansiosta laitokset voivat jäädä direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Pankkipalvelujen vapaan liikkumisen edellyttämät muutokset ovat Suomessa vähäisiä. Harmonisointi on tehty lähes kokonaan ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä ja sen jälkeisillä ETA:n sekakomitean päätöksillä. Pankkitoiminnan kansainvälisen luonteen vuoksi harmonisointia on tapahtunut jo aikaisemminkin. Varsinkin pääomaliikkeiden vapauttamisen vaikutus on ollut merkittävä.

Suurimmat muutokset jäsenyys tuo suhteessa kolmansiin maihin. Jos Suomelle tulee ongelmia kolmansien maiden markkinoille pääsyssä, asiasta ilmoitetaan komissiolle, joka käy asias-

ta neuvotteluja. Neuvottelujen lisäksi voidaan päättää, että jäsenvaltiot rajoittavat tai lykkäävät ratkaisun tekoa tällaisten kolmansien maiden luottolaitosten toimilupahakemuksista.

Jäsenvaltio ei saa antaa kolmansien maiden pankkien sivukonttoreille parempaa kohtelua kuin EU-jäsenvaltioiden pankkien sivukonttoreille. Tämä ei edellytä Suomen osalta muutoksia.

Arvopaperimarkkinat

Sisämarkkinoiden tavoitteena on luoda tehokkaat ja yhtenäisesti säännellyt arvopaperimarkkinat. Tarkoituksena on parantaa taloudellista toimintaa harjoittavien yhtiöiden ja muiden yhteisöjen mahdollisuuksia hankkia pääomaa eri jäsenvaltioiden markkinoilta.

Direktiiveillä sovitetaan yhteen säännöksiä arvopapereiden ottamisesta viralliselle pörssilistalle, liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuudesta, sisäpiirin kaupankäynnistä sekä sijoitusrahastoista. Sijoittajille taataan samantasoinen vähimmäisuoja koko EY:n alueella. Siten tulee mahdolliseksi se, että eri jäsenvaltioiden suorittama tiedonantovelvollisuuden noudattamisen valvonta tunnustetaan vastavuoroisesti muissakin jäsenvaltioissa.

Tiedonantovelvollisuuteen liittyvien määräysten tarkoituksena on parantaa sijoittajien mahdollisuuksia tehdä perusteltuja sijoituspäätöksiä. Tavoitteeseen on pyritty lisäämällä yritysten velvollisuutta antaa tietoja. Tiedonantovelvollisuus kattaa tiedonannon arvopapereiden liikkeeseenlaskuvaiheessa, säännöllisen tiedonannon tilinpäätöstietojen ja osavuositarkastusten muodossa sekä jatkuvan tiedonannon arvopapereiden arvoon vaikuttavien odottamattomien tapahtumien yhteydessä.

Myös arvopapereiden ja johdannaisopimusten sisäpiirikauppaa koskevalla direktiivillä (89/592/ETY) pyritään suojelemaan sijoittajaa.

Kun yrityksen osakkeet ja joukkovelkakirjat on hyväksytty alueen yhteen pörssiin, pääsy muihin helpottuu, koska listalleottoesite hyväksytään asianomaiselle kielelle käännettynä selaisenaan.

Sijoitusrahastodirektiivillä (85/611/ETY) luodaan osuudenomistajan vähimmäisturva. Sen nojalla sijoitusrahastolle voidaan antaa oikeus toimia kotivaltion myöntämän toimiluvan no-

jalla koko EU:n alueella kotivaltion viranomaisten valvonnassa.

Sijoituspalveluyrityksiä varten on säädetty omien varojen riittävyysdirektiivi (93/6/ETY), joka asettaa kyseessä oleville yrityksille vaatimuksia perustamispääomasta ja markkinariskin kattamisesta. Sijoituspalveludirektiivi (93/22/ETY) merkitsee yhden toimiluvan periaatetta ja pääsääntöisesti kotimaista valvontaa.

Huolimatta sisämarkkinoihin liittyvästä yhdenmukaistamistyöstä arvopaperimarkkinat ovat rakenteeltaan ja kehitykseltään vielä eri jäsenvaltioissa erilaiset.

Vaikutukset Suomelle

EY:n nykyinen arvopaperimarkkinoita koskeva sääntely on toteutettu Suomessa ETA-sopimuksen nojalla.

Tele- ja audiovisuaaliset palvelut

Audiovisuaalisissa palveluissa EY:n tavoitteena on saada aikaan yhteiset toimintasäännöt sekä edistää teknistä kehitystä, poistaa satelliittijakelun esteet ja tukea eurooppalaista ohjelmatuotantoa. EY:n audiovisuaalisen alan sääntelyn tavoitteena on parantaa eurooppalaisen audiovisuaalisen tuotannon kilpailukykyä suhteessa amerikkalaisiin ja japanilaisiin suuryrityksiin.

Suomi on jo ETA-sopimusjärjestelyn yhteydessä sopeuttanut lainsäädäntönsä vastaamaan EY:n televisiotointaa koskevaa lainsäädäntöä. EY:n ja Suomen pyrkimykset kehittää audiovisuaalista tuotantoaan ovat yhteneväiset ja antavat uusia mahdollisuuksia myös suomalaisille alan yrityksille ja ammattilaisille.

Televiestinnässä EY:ssa pyritään mahdollisimman laajaan palveluiden vapauttamiseen ja jäsenvaltioiden televerkkojen yhteensopivuuteen. Puhelinpalvelut on tarkoitettu vapauttaa vuoden 1998 alkuun mennessä. Vapaan kilpailun laajentaminen infrastruktuuriin eli televerkkoihin on vasta tutkittavana.

EY:n tavoitteena on myös saada aikaan yleissovellutus- tai peruspalvelut tarjoavat yhteiseurooppalaiset televerkostot. Alkuvaiheessa tarkoituksena on yhdistää unionin tärkeimmät taajamat monipalveluverkoilla (ISDN), joista kehitetään eurooppaanlaajuinen televiestinnän infrastruktuuri. Verkoston kehittämistä ei ole

vielä annettu sitovia säännöksiä. Lisäksi EY:ssä kehitetään jäsenmaiden hallintojen välistä tiedonsiirtoa (IDA).

Vaikutukset Suomelle

Suomen televiestintämarkkinoiden rakenne poikkeaa muista Euroopan maista. Suomessa on telalaitoksia enemmän kuin muussa Länsi-Euroopassa yhteensä. Suomessa televiestinnän vapauttaminen on edennyt EU:n nykyisiä jäsenvaltioita nopeammin. Suomella ei ole ollut ongelmia sopeutua EY:n televiestintää koskevaan lainsäädäntöön. Teletointa on Suomessa lähes täydellisesti avattu kilpailulle. Suomen edistysellinen televiestinnän lainsäädäntö ja korkea teknologinen osaaminen turvaavat Suomen televiestintäsektorin aseman myös tulevaisuudessa. Suomen telalaitokset osallistuvat yhteiseurooppalaisen ISDN -televerkon kehittämiseen.

EY:ssa vasta valmistellaan postipalveluiden kilpailun vapauttamista koskevaa lainsäädäntöä. Suomessa tuli vuoden 1994 alussa voimaan postitoimintalaki (907/93) jossa vapautetaan lain mukaisen toimiluvan saaneiden yritysten kilpailu postipalveluissa. EU:n jäsenvaltiot eivät ole vielä päässeet yksimielisyyteen siitä, missä määrin peruspalveluita on tarpeen tulevaisuudessa suojata kilpailulta.

Liikennepalvelut

EY:n liikennepolitiikan periaatteita ovat liikennepalveluiden määrällisten ja liikenneyritysten kansallisuuteen tai sijoittautumispaikkaan liittyvien rajoitusten poistaminen. Liikenneyritysten toimintaa ja alalle pääsyä valvotaan erilaisin laadullisin kriteerein. Yhteisön sisäiseen liikenteeseen sovelletaan myös kilpailu- ja valtioneuvokilainsäädäntöä, joka rajoittaa yritysten välisiä sopimuksia ja järjestelyjä sekä julkisten viranomaisten antamaa taloudellista tukea. Lisäksi jäsenvaltioiden kansalliset liikenteen välilliset verojärjestelmät yhdenmukaistetaan. Myös EY:n liikenteen tekniset määräykset yhdenmukaistava säännöstö on laajaa.

EY:ssä on vireillä kansallisen liikenteen raskaiden ajoneuvojen painojen ja mittojen harmonisointia koskeva direktiiviehdotus. Direktiivi ehdotetun sisältöisenä lisäisi Suomessa merkittävällä tavalla kuljetuskustannuksia ja

liikenteen ympäristöhaittoja. Suomi vastustaa aktiivisesti direktiivin säätämistä ehdotetun sisältöisenä.

Maastrichtin sopimuksella lisättiin EY:n perustamissopimuksen määräykset Euroopan laajuista verkosta (Trans-European networks). Näiden yhteiseurooppalaisten infrastruktuuri-verkostojen tarkoituksena on poistaa unionin eri alueiden välistä epätasa-arvoa, lisätä unionin sisäistä yhteenkuuluvuutta sekä tukea ja parantaa vapaiden liikennemarkkinoiden toimintaa. Jokaiselle liikennemuodolle on laadittu oma verkkosuunnitelmansa. Verkot on tarkoitettu myöhemmin yhdistää toisiinsa. Komission arvion mukaan liikenteen infrastruktuuriin tarvitaan vuoteen 1999 mennessä noin 220 miljardia ecua. Investointitarpeen suuruus edellyttää uudentyypistä yhteistyötä yksityisen ja julkisen rahoituksen välillä.

Vaikutukset Suomelle

Jo ETA-sopimusratkaisussa on Suomi osoittanut, että se on valmis hyväksymään EY:n liikennepolitiikan tavoitteet. Suomen liikennealan lainsäädäntöä on viime vuosina uudistettu vastaamaan EY:n lainsäädäntöä. ETA-sopimusjärjestelyn yhteydessä on Suomen lainsäädännön harmonisointi saatettu päätökseen. Suomi edellyttää kuitenkin, että sen syrjäinen asema ja liikenteelliset erityispiirteet otetaan jatkossa huomioon eurooppalaista liikennepolitiikkaa edelleen pitemmälle yhdenmukaistettaessa. Suomi neuvottelee tärkeimpien kansainvälisten yhteyksiensä sisällyttämisestä Euroopan laajuisten verkkojen piiriin. Suomen ja EU:n jäsenvaltioiden yhteinen julistus (julistus 22) Suomen liikenneyhteyksien, erityisesti merialueyhteyksien, turvaamisesta sisältyy päätösasiakirjaan. EU:n jäsenenä olisivat unionin liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen tarjolla olevat rahoituslähteet myös Suomen käytettävissä. Liikenneministeriössä on keväällä 1994 käynnistetty selvitys EY:n tarjoamista rahoitusmahdollisuuksista.

5.1.1.3. Pääomien vapaa liikkuvuus

Pääomanliikkeet

EY:n perustamissopimuksen pääomia koskevat 67—73 artikla on korvattu 1 päivästä

tammikuuta 1994 lukien perustamissopimuksen 4 luvun 73 b—73 g artikalla, joiden tarkoituksena on kieltää kaikki pääomanliikkeitä ja maksuja koskevat rajoitukset niin jäsenvaltioiden kuin kolmansien maiden välillä.

Jäsenvaltiolla on kuitenkin oikeus ryhtyä välttämättömiin toimiin verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien lakien rikkomisen estämiseksi. Jäsenvaltiolla on myös oikeus vakavin poliittisin perustein ja kiireellisyysyistä toteuttaa kolmanteen maahan kohdistuvia pääomien liikkuvuutta ja maksuja koskevia yksipuolisia toimenpiteitä. Toimenpiteet on ilmoitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Tällä ei rajoiteta sopimuksen muiden artiklojen soveltamista, joilla pyritään estämään jäsenvaltioiden toimien haitat yhteisön toimintaan silloin, kun jäsenvaltio turvautuu poikkeustoimiin muun muassa yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä tilanteessa (224 artikla). Perustamissopimuksen 73 g artikla luo perustan EU:n päättämiin talouspakotteisiin (228 a artikla) liittyvän rahaliikenteen rajoittamiseksi.

Vaikutukset Suomelle

Valuutansäännöstely on purettu Suomessa, joten pääomat ja maksut siirtyvät vapaasti. Valuuttalain (945/85) valtuudet ovat kuitenkin edelleen voimassa vuoden 1995 loppuun saakka. Valtuuksien määräaikainen jatkaminen katsottiin syksyllä 1993 tarkoituksenmukaiseksi, koska rahoituslaitosten ulkomaantoiminnan vakauden valvonta ja tilastotietojen kerääminen valuuttatoimista perustuu vielä tällä hetkellä valuuttalain antamiin valtuuksiin. Lisäksi ETA-sopimuksessa on annettu sopimusvaltioille oikeus ryhtyä kansallisella tasolla sellaisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan puuttua kansantalouden vakavissa häiriötilanteissa myös valuuttatoimiin. Tämän vuoksi myös Suomen osalta oli perusteltua ylläpitää lainsäädännössä valmiudet mahdollisesti tarvittaviin säännöstelytoimenpiteisiin.

Nykyisen valuuttalain tilalle tarvitaan jatkossa muu pysyvä lainsäädäntöratkaisu, jonka perusteella voidaan etenkin puuttua valuuttatoimiin vakavissa kansantalouden häiriötilanteissa. Valuutan säännöstelyyn liittyviä valtuuksia on myös valmiuslaissa (1080/91).

Ulkomaalaisomistusta koskeva lainsäädäntö

Pääomanliikkeitä koskevien rajoitusten kieläminen merkitsee sitä, että jäsenvaltio ei voi rajoittaa toisten jäsenvaltioiden kansalaisten tai yritysten oikeutta hankkia omistukseensa yrityksiä tai kiinteää omaisuutta.

Vaikutukset Suomelle

Suomi on jo ETA-sopimuksen perusteella poistanut miltei kaikki ulkomaalaisiin kohdistuneet kiinteän omaisuuden ja suomalaisten yritysten osakkeiden ja osuuksien hankintaa koskeneet rajoitukset. Yritysostojen osalta Euroopan unionin jäsenyys edellyttää ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetun lain (1612/92) muuttamista siten, että laissa tarkoitettu vahvistusmenettely poistetaan muilta osin kuin puolustustarvikkeita valmistavien yritysten osalta. Tämä muutos tulee liittymisasiakirjaan sisältyvän siirtymämääräyksen mukaan toteuttaa viimeistään 31 päivään joulukuuta 1995 mennessä.

Kiinteän omaisuuden hankkimisen osalta liittyminen Euroopan unioniin merkitsee veloitetta poistaa laissa olevat rajoitukset ulkomailla asuvien oikeudesta hankkia Suomessa vapaa-ajan asuntoja. Liittymisasiakirjaan sisältyvän siirtymämääräyksen mukaan voimassa olevan lain soveltamista voidaan kuitenkin jatkaa vielä viiden vuoden ajan liittymisajan kohdasta. Lisäksi hyväksyttiin neuvotteλουςapuolten yhteinen julistus (julistus 5), jonka mukaan yhteisön säännöstö ei estä jäsenvaltioita toteuttamasta vapaa-ajan asuntoja koskevia kansallisia, alueellisia tai paikallisia toimenpiteitä, jos ne ovat tarpeen maakäytön suunnittelun tai ympäristönsuojelun kannalta. Tällaiset toimenpiteet eivät kuitenkaan saa olla toisen jäsenvaltioiden kansalaisia suoraan tai välillisesti syrjiviä.

5.1.1.4. Henkilöiden vapaa liikkuvuus

EY:n perustamissopimuksen 48—51 artiklan mukaan EY:ssä on turvattava työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien vapaa liikkuvuus. Se edellyttää, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä sekä niihin liittyen oleskelua, sosiaaliturvaa ja tutkintojen tunnustamista koskevat esteet

poistetaan. Työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevia määräyksiä on myös hiili- ja teräsyhteisön (68—69 artikla) sekä Euratomin (96 artikla) perustamissopimuksissa. Unionisopimuksella on toteutettu kaikkia unionin kansalaisia koskeva liikkumis- ja oleskeluoikeus jäsenvaltioiden alueella (ks. 5.5.).

Työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien vapaata liikkuvuutta koskevat määräykset sisältyvät lähes sellaisenaan jo ETA-sopimukseen.

Työnhakija tai työntekijä voi siirtyä toiseen jäsenvaltioon ilman, että hän on etukäteen hankkinut työ- tai oleskelulupaa. Hän voi etsiä sieltä työtä pääsääntöisesti kolmen kuukauden ajan, mutta työn hakeminen on sallittava pitempäänkin, mikäli työnhakija osoittaa, että hän hakee työtä aktiivisesti ja että hänellä on sellainen ammattitaito, jonka perusteella hänellä on realistisia mahdollisuuksia saada työtä. Kolmen kuukauden aikaraja on merkittävä silloin kun kyseessä on työtön työnhakija. Työttömyysturvaa voi lähtömaasta saada enintään kolmen kuukauden ajan ja työttömyysturvaoikeuden säilyttämiseksi työnhakijan on palattava takaisin lähtömaahansa ennen kolmen kuukauden määräajan kulumista umpeen. Työnhakumaan sosiaaliturvan piiriin työntekijä siirtyy työsuhteen syntymisen seurauksena.

Työnhakija on oikeutettu käyttämään hyväkseen työnhakumaan työnvälitysviranomaisten palveluja. Työtä voi hakea myös asuinmaasta käsin. Tietoja avoimista työpaikoista ja jäsenvaltioiden elin- ja työoloista saa yhteisön EURES-työnvälitysjärjestelmän avulla. Työsuhteen synnyttämä työntekijä saa automaattisesti oleskeluluvan. Työlupaa ei tarvita. Pääsääntöisesti oleskelulupa annetaan viideksi vuodeksi kerrallaan, ja se uusitaan työsuhteen jatkuessa.

Työntekijä on tasavertaisessa asemassa työkentelymaan kansalaisten kanssa työnteon, palkkauksen ja muiden työsuhteen ehtojen sekä esimerkiksi ammattiyhdistystoiminnan suhteen. Hänellä on oikeus saada samat sosiaaliset ja verotukselliset edut kuin työkentelymaan kansalaiset ja oikeus osallistua ammatilliseen koulutukseen.

Työkentelyä julkisen hallinnon piirissä on mahdollista rajoittaa. Sellaiset virat ja tehtävät, joihin liittyy julkisen vallan käyttöä, voidaan varata vain oman valtion kansalaisille.

Työntekijän mukana muuttaneet perheenjäsenet saavat kansalaisuudesta riippumatta oles-

keluluvan ja heillä on oikeus tehdä työtä, ja lapsilla on oikeus saada koulutusta. Perheenjäseniksi katsotaan aviopuoliso, alle 21-vuotiaat lapset sekä tätä vanhemmatkin lapset ja jomankumman aviopuolison vanhemmat, mikäli he ovat työntekijästä taloudellisesti riippuvaisia.

Työntekijä ja itsenäinen ammatinharjoittaja perheenjäsenineen kuuluu liikkueessaan jäsenvaltioiden alueella jonkin, yleensä työskentelyvaltion sosiaaliturvajärjestelmän piiriin. Etuudet myönnetään tämän jäsenvaltion lainsäädännön mukaisina ja kustannuksella. Tavoitteena ei ole sosiaaliturvan harmonisointi, vaan eri jäsenvaltioiden kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien koordinoiminen keskenään.

Vaikutukset Suomelle

EU-jäsenyys ei vaikuttaisi olennaisesti Suomeen, koska Suomi on ETA-sopimuksen nojalla omaksunut edellä selostetut EY-normit ja käytännön.

Tutkintojen tunnustaminen

Artiklan 49 ja 57 nojalla on työntekijöiden vapaan liikkuvuuden ja itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymisen ja itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimisen helpottamiseksi annettu direktiivejä tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta koskevien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta.

Yleinen tutkintojen tunnustamisjärjestelmä koskee korkeakoulututkintoja ja muita nuorisosteen jälkeisiä tutkintoja, joiden kesto on vähintään kolme vuotta. Tutkinnon tunnustamisen ehdoksi voidaan asettaa lisävaatimuksia koulutusten pituuksissa olevien erojen tai koulutuksen tahi ammattien sisällöissä olevien erojen vuoksi. ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 myötä tuli Suomessa voimaan toinen yleistä tutkintojen tunnustamisjärjestelmää koskeva direktiivi (92/51/ETY), joka koskee alle kolmivuotisten korkeakoulututkintojen ja ammatillisten tutkintojen tunnustamista.

Erityislainsäädäntöä on lääkärin, hammaslääkärin, sairaanhoitajan, kättilön, proviisorin, eläinlääkärin ja arkkitehdin tutkintojen tunnustamisesta. Lainsäädännössä luetellaan ne am-

mattipätevyudet, jotka on vastavuoroisesti tunnustettava. Eräitä teollisuuden, kaupan ja palvelualojen ammatteja koskevien direktiivien mukaan henkilö on tunnustettava päteväksi ammatinharjoittajaksi, jos hän on tietyn ajan harjoittanut ammattia toisessa jäsenvaltiossa.

Vaikutukset Suomelle

Tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta koskevien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta annetut direktiivit sisältyvät ETA-sopimukseen. Niistä johtuvat lainsäädäntömuutokset on toteutettu ETA-sopimuksen ja ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 (530/94) voimaansaattamisen yhteydessä.

5.1.2. Kilpailupolitiikka ja teollisuuspolitiikka

5.1.2.1. Kilpailupolitiikka

Tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteiden toteutumista EY:n yhteismarkkinoilla tukevat merkittäväällä tavalla Euroopan yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimusten määräyksiin perustuva kilpailupolitiikka, joka käsittää yrityksiä koskevat kilpailusäännöt, valtion tukitoimenpiteitä koskevat määräykset sekä julkisia hankintoja koskevan sääntelyn. Etenkin kilpailusääntöjen alalla on komissiolle delegoitu laajoja valvonta- ja toimeenpanovaltuuksia suhteessa jäsenvaltioissa toimiviin yrityksiin. Komission toimivalta ulottuu myös yhteisön ulkopuolella sijaitsevien yritysten toimintaan, jos sillä rajoitetaan EY:n kilpailusääntöjen vastaisesti kilpailua jäsenvaltioiden välisissä suhteissa.

Kilpailusäännöt

Yrityksiin sovellettavat yhteisön kilpailusäännöt, jotka perustuvat Rooman sopimuksen 85—90 artiklaan, kieltävät sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka saattavat rajoittaa kilpailua jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Vastaavasti kielletään yrityksen määräävän markkina-aseman väärinkäyttö EY:n alueella. Komissio on

antanut useita asetuksia, joilla eräät yritysten sopimustyypit on vapautettu ilmoitusvelvollisuudesta tiettyjen ehtojen täytyessä. Komissio voi myös sallia sinänsä kielletyn kilpailurajoituksen yrityksen ilmoitettua siitä ja komission todettua järjestelyn enemmän kilpailua edistäväksi kuin rajoittavaksi. Määrävän markkina-aseman väärinkäytöstä sen sijaan ei voida myöntää poikkeusta. Tähän perustuikin komission niin sanottu yrityskeskittymävalvonta eli oikeus puuttua yrityskeskittymän syntyyn, mikäli se olisi omiaan luomaan tehokasta kilpailua merkittävästi haittaavan markkina-aseman tai tällaisen vahvistamisen.

Hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksessa on alan yrityksiin sovellettavat erityiset kilpailusäännöt.

Vaikutukset Suomelle

Suomi on omaksunut EY:n kilpailusäännöt valtaosaltaan jo ETA-sopimuksen yhteydessä, koska säännöt on hyväksytty myös ETA-alueella sovellettaviksi kilpailusäännöiksi.

Euroopan unionin jäsenyys vaikuttaisi kilpailusääntöjen osalta siten, että säännöt tulisivat sovellettaviksi myös maataloustuotteiden kauppaan ja tuotantoon. Jäsenyysneuvottelujen yhteydessä EY:n kilpailusääntöjen soveltamisessa maataloustuotteisiin ei todettu erityisiä ongelmia. EU-jäsenyyden toteutuessa suomalaisilla yrityksillä olisi kuuden kuukauden siirtymäaika saattaa maataloustuotteita koskevat kilpailurajoitussopimuksensa EY:n kilpailusääntöjen mukaisiksi.

Kilpailusääntöjen oikeusvalvonta on ETA-sopimuksen yhteydessä jaettu yhtäältä komission ja EY:n tuomioistuimen sekä toisaalta EFTA-valtioiden valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen välillä. Jäsenyys merkitsisi valvonnan siirtymistä yhteisön toimielimille. Muun muassa EFTA-valtioiden elimissä mahdollisesti vireillä olevien kilpailuasioiden koskettamien yritysten oikeuksien suojaamiseksi on liittymisasiakirjaan sisällytetty erityisiä määräyksiä asioiden siirtämiseksi EY:n toimielimille siten, että oikeudenmenetykset voidaan välttää.

Julkiset hankinnat

Julkisten hankintojen avaamisella pyritään ulottamaan tavaroiden ja palvelujen vapaa

liikkuminen myös keskus-, alue- ja paikallishallinnon hankintoihin. Hankintojen avaamisella halutaan lisätä kilpailua, alentaa hintoja ja siten luoda edellytyksiä julkisen hankintatoimen tehostamiselle.

Julkisten tavara- ja palveluostojen sekä rakennusurakoiden arvo on lähes 20 prosenttia EU-maiden yhteenlasketusta bruttokansantuotteesta eli noin 3 500 miljardia markkaa. Tehokkaalla kilpailuttamisella on arvioitu saatavan jopa 5—10 prosentin säästöt hankintakustannuksissa.

Hankintamääräyksiä sovelletaan valtion, kuntien viranomaisten ja liikelaitosten, eräiden valtion ja kuntien osakeyhtiöiden sekä peruspalvelusektorilla (vesi-, energia-, kuljetus- ja telesektorit), erityis- ja yksityisoikeuden nojalla toimivien julkisten ja yksityisten yhteisöjen tavarahankintoihin, rakennusurakoihin ja palveluihin.

Kynnysarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava Suomen ja EY:n virallisessa lehdesä. Kynnysarvo on tavara- ja palveluhankinnoissa 200 000 ecua. Peruspalvelusektorin vesi-, energia- ja liikennealan hankinnoissa kynnysarvo on kuitenkin 400 000 ecua ja telesektorilla 600 000 ecua. Rakennusurakoiden kynnysarvo on viisi miljoonaa ecua.

Hankinnoissa on käytettävä joko avointa, rajoitettua tai neuvottelumenettelyä. Peruspalvelusektorilla voidaan käyttää lisäksi toimittajarekisteriä. Tavarahankinnoissa ja rakennusurakoissa on käytettävä ensisijaisesti eurooppalaisten standardien mukaisia teknisiä vaatimuksia.

Tarjoajien valinnassa on noudatettava syrjimättömiä ja tasapuolisia valintaperusteita. Tarjoajille asetettavia, toimituskykyä ja luotettavuutta koskevia taloudellisia ja teknisiä valintaperusteita on rajattu. Tarjousten valintaperusteena voidaan käyttää ainoastaan joko halvinta hintaa tai kokonaistaloudellisesti edullisinta tarjousta, jolloin valintaperusteina voivat olla laatu, linkaarikustannukset, toimitusaika, huoltopalvelut, ympäristövaikutukset tai muut sellaiset seikat. Kotimaisia tai oman kunnan alueella toimivia yrityksiä ei saa suosia, vaan valinta on tehtävä hankintayksikön ennalta määrittelemien syrjimättömien valintaehtojen mukaisesti.

Vaikutukset Suomelle

EU-jäsenyydestä ei aiheudu merkittäviä

muutoksia Suomen hankintalainsäädäntöön, koska EY:n julkisia hankintoja koskevat direktiivit on saatettu voimaan Suomessa ETA-sopimuksen mukaisesti.

EY:n peruspalveludirektiivin (93/38/ETY) mukaan EY-alueen ulkopuolelta tuleva tarjous voidaan hylätä, jos siinä olevien tavaroiden kokonaismäärästä alle puolet on yhteisöalkuperää. EY-alueelta tuleva tarjous on asetettava etusijalle suhteessa vastaavaan kolmansista maista olevaan tarjoukseen, mikäli EY-alueelta olevan yrityksen tarjous on enintään kolme prosenttia kalliimpi. EY-yrityksille on siten annettava kolmen prosentin hintaetu. Käytännössä tarjoukset ovat kuitenkin harvoin niin samanlaisia, että vastaavuusperuste täyttyy. Tätä mahdollisuutta ei sisälly ETA-sopimuksen tarkoittamaan sääntelyyn.

Valtion tuki

EY:n perustamissopimuksen 92—94 artikla koskee valtion tukea. Valtion tukea koskevien määräysten periaatteena on ehkäistä elinkeino-toimintaan myönnettävän tuen kilpailua ja jäsenvaltioiden välistä kauppaa vääristävä vaikutus.

Valtion tukia koskevien artiklojen soveltamisala on yleinen. Kuitenkin 92—94 artiklaa sovelletaan maataloustuotteisiin vain siltä osin kuin neuvosto on niin määrännyt. Käytännössä valtiontukiartikloja sovelletaan useimpiin maataloustuotteisiin.

Valtion tueksi käsitetään laajasti erilaiset julkisista varoista myönnettävät tuet elinkeinoelämälle. Tueksi katsotaan muun muassa suorat avustukset, veronhuojennukset ja subventoidut lainat. Yleiset talouspoliittiset toimenpiteet, jotka kohdistuvat kaikkiin yrityksiin, eivät ole valtion tukea.

Valtion tuki on yhteismarkkinoille soveltu- matonta, jos se vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja jos se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Perustamissopimuksen 92 artiklassa luetellaan tukimuodot, jotka ovat yhteismarkkinoille soveltuvia tai joita voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. Yhteismarkkinoille soveltuvana pidetään yksittäisille kuluttajille myönnettävää sosiaalista tukea, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella sekä tukea luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten

tapahutumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi.

Niiden tukien osalta, joita voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, Euroopan komissio on antanut runsaasti sitomattomia ohjeita. Näissä ohjeissa muun muassa pienten ja keskisuurten yritysten tuki, aluetuki sekä tutkimus- ja kehitystuki katsotaan rajoittavin kriteerein sallittavaksi tueksi. Vientituki ja toimintatuki ovat pääsääntöisesti kiellettyjä.

Perustamissopimuksen 93 artiklassa määritellään, miten jäsenvaltioiden myöntämää tukea valvotaan. Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden voimassa olevien tukijärjestelmien soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Sillä on oikeus tutkia kaikkia valtioiden ylläpitämiä tukijärjestelmiä, vaikka se olisi ne aikaisemmin hyväksynytkin.

Komissiolle on tehtävä ilmoitus suunnitellusta uudesta tuesta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Lähtökohtaisesti tämä aika on kaksi kuukautta. Suunniteltua tukea ei saa toteuttaa ennen komission hyväksyntää. Jos komissio katsoo, että suunnitelma ei sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa tutkintamenettelyn. Komission päätöksenä voi olla velvoite poistaa tuki tai muuttaa sitä.

Tuki, jota ei ole ilmoitettu komissiolle tai joka on pantu täytäntöön huolimatta komission ilmoituksesta, että se tutkii asiaa, voidaan velvoittaa perimään takaisin edunsaajalta.

EY:n valtiontukisäännökset ovat periaatteiltaan samanlaiset kuin ETA-sopimuksen 61—64 artiklan perusteella sovellettavat.

Vaikutukset Suomelle

ETA-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia tukijärjestelmiä koskevaan lainsäädäntöön on tehty tarvittavat muutokset pääosin jo ETA-sopimuksen johdosta.

Elintarviketeollisuuden siirtymäkauden tukea koskevan lainsäädännön kohdalla on otettava huomioon EY:n valtiontukisäännösten asettamat vaatimukset.

Valtioneuvoston päätöksellä (1605/93) on annettu säännökset valtion tukien ilmoittamisesta EFTAn valvontaviranomaiselle. Valtion tukien valvonnan siirtyessä EU:n jäsenyyden myötä komissiolle olisi annettava vastaavat määräykset tukien ilmoittamisesta komissiolle.

Teollis- ja tekijänoikeudet

Henkistä, teollista ja kaupallista omaisuutta koskevia EY:n määräyksiä sovelletaan tuotteisiin ja palveluihin.

Teollisoikeuksiin luetaan patentit, hyödyllisyys- ja käyttömallit, yksinoikeus integroidun piirin ja piirimallin käyttöön, kasvinjalostajan oikeudet, tavaramerkit, toiminimet sekä tuotteen alkuperää osoittavat merkinnät ja nimitykset. Tekijänoikeuteen sisältyvät varsinaisten teosten suojan lisäksi tekijänoikeutta lähellä olevat oikeudet kuten esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radio- ja televisioyhtymien oikeudet.

EU-jäsenyys merkitsee velvollisuutta yhtenäistää teollis- ja tekijänoikeudellinen lainsäädäntö vastaamaan EY:ssä tällä alalla annettuja säädöksiä.

Vaikutukset Suomelle

Suurin osa EY:n säännöistä on jo sisällytetty tai sisällytetään ETA-sopimukseen. Jäsenyys unionissa ei merkitse kovin suurta muutosta ETA:aan verrattuna.

Teollisoikeuksien alalla EU-jäsenyydestä aiheutuvia muutoksia olisivat muun muassa lääkeaineiden patenttiajan pidentyminen ja maantieteellisten alkuperämerkintöjen suojaaminen. Tekijänoikeuden alalla jäsenyys merkitsee tietyn tekijänoikeudellisesti suojatun aineiston suoja-ajan pidentymistä ja tekijänoikeudellisesti suojatun aineiston vuokraoikeuksien laajentamista.

Jäsenyyden myötä Suomi liittyisi eräisiin teollisoikeudellisiin suojajärjestelmiin. EY:ssä on jo voimassa yhteisötavaramerkkiä koskeva neuvoston asetus (EY) N:o 40/94, joka merkitsee kaikki jäsenvaltiot kattavan tavaramerkkijärjestelmän luomista. Tämä merkitsee sitä, että yhdellä hakemuksella saadaan tavaramerkki rekisteröityä koko EU:n alueella. Järjestelmä edellyttää eräitä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

EU:n jäsenvaltioiden välillä on valmisteltu sopimus yhteisöpatentista. Sen tarkoitus on luoda yhtenäinen kaikki EU-valtiot kattava patentteja koskeva oikeusjärjestelmä. Myönnetty patentti käsittäisi automaattisesti kaikki jäsenvaltiot, ja oikeusvaikutukset olisivat yhtenäiset kaikissa jäsenvaltioissa. Yhteisöpatentti-

sopimus ei ole vielä voimassa. Suomi olisi velvollinen liittymään sopimukseen aikanaan.

5.1.2.2. Teollisuuspolitiikka

Maastrichtin sopimuksella muutettu Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 artikla sisältää Euroopan yhteisön teollisuuspoliittisen linjauksen. Yhteisön ja sen jäsenvaltioiden tulee huolehtia siitä, että yhteisön teollisuuden kilpailukyvyyn kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan. Tavoitteena on teollisuuden rakenteellisen mukauttamisen nopeuttaminen, yritysten perustamisen ja kehittämisen edistäminen, yritysten välisen yhteistyön rohkaiseminen sekä keksintöjen ja uuden teknologian parempi hyödyntäminen.

Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään yhdessä komission kanssa ja sovittavat yhteen toimintaansa. Neuvosto voi myös yksimielisellä päätöksellä päättää erityistoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioissa toteutettavia toimia teollisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

EY toteuttaa teollisuuspolitiikkaa monella eri tavalla, kuten aluepolitiikan, kilpailupolitiikan, tutkimusohjelmien ja ympäristöpolitiikan kautta. Neuvosto ja komissio ovat lisäksi julkaisseet useita luonteeltaan sitomattomia laaja-alaisia ja sektorikohtaisia teollisuuspoliittisia tiedonantoja.

Vaikutukset Suomelle

Euroopan yhteisössä ei ole hyväksytty mitään erityistä teollisuuspolitiikkaa koskevaa sitovaa säännöstöä, joka aiheuttaisi tarpeen muuttaa lainsäädäntöä Suomessa. Liittyminen Euroopan unioniin ei poista kansallisen teollisuuspolitiikan tarvetta. Liittyminen merkitsee kuitenkin sitä, että mahdollista teollisuuspoliittista toimenpiteistä tulee neuvotella muiden jäsenvaltioiden ja komission kanssa. Toisaalta Euroopan unionin jäsenenä Suomi saa mahdollisuuden osallistua unionin teollisuuspoliittisen kehityksen muodostamiseen.

5.1.3. Maatalouspolitiikka ja kalastuspolitiikka

5.1.3.1. Maatalous

Maatalouspolitiikan tavoitteet ja periaatteet

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet

on määritelty EY:n perustamissopimuksessa. Tavoitteita ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen, elintarvikehuollon turvaaminen sekä kohtuulliset kuluttajahinnat. EY:lle on annettu yksinomainen toimivalta maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltiot eivät voi noudattaa kansallista maatalouspolitiikkaa. EY:n noin 60 000 painosivua käsittävästä lainsäädännöstä noin puolet koskee maatalouspolitiikan alaa.

Maatalouspolitiikkaa toteuttaessaan EY noudattaa kolmea peruseriaatetta. Nämä ovat yhteiset sisämarkkinat, yhteisöpreferenssi ja yhteinen rahoitus. Yhteisillä sisämarkkinoilla tarkoitetaan sitä, että tullit, tuontimaksut, määrälliset rajoitukset ja muut kaupan esteet jäsenvaltioiden välillä ovat kiellettyjä. Kaupassa kolmansien maiden kanssa jäsenvaltiot noudattavat yhteisesti sovittuja sääntöjä. Myös elintarvikkeiden laatua ja turvallisuutta koskevat säännökset ovat yhdenmukaisia koko yhteisön alueella. Yhteisöpreferenssillä tarkoitetaan yhteisön omien tuotteiden suosimista suhteessa kolmansiin maihin. Suosituimmuus toteutetaan rajasuojan avulla.

Yhteinen maatalouspolitiikka rahoitetaan EY:n budjetista maatalouden tuki- ja ohjausrahaston EMTORin (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF) kautta. EMTORin kokonaiskulut olivat vuonna 1993 53 prosenttia EY:n kokonaisbudjetista. Rahaston varoista 90 prosenttia käytetään markkinajärjestelmien kustannuksiin, joita ovat viennin, interventio toiminnan sekä tuki- ja tuotannonohjaustoimien kustannukset (tukiosasto). Tukiosastosta rahoitetaan myös maatalouden ympäristötuki. Loppuosa varoista käytetään rakennepoliittisiin toimenpiteisiin (rakennepolitiikan tavoitteet 5 a, 5 b ja 6), kuten investointitukeen, käynnistystukeen, epäedullisten alueiden tuotantotukeen ja viljelijöiden yhteistoimintatukeen sekä maaseudun kehittämistoimenpiteisiin (ohjausosasto). Myös elintarviketeollisuuden jalostusta ja markkinointia tuetaan ohjausrahastosta.

Ylituotanto-ongelmien ratkaisemiseksi EY:ssä toteutettiin vuonna 1993 laaja maatalouspolitiikan uudistus. Tuotannon määrään sidottua tukea vähennettiin. Hintojen alennus, jolla pyritään kohottamaan EY:n maataloustuotannon kilpailukykyä maailmanmarkkinoilla, korvataan viljelijöille suoran tulotuen ja rakennepoliittisten toimenpiteiden avulla.

Yhteinen maatalouspolitiikka voidaan periaatteessa jakaa hinta- ja markkinapolitiikkaan (maatalouden markkinajärjestelmät) sekä rakennepolitiikkaan (rakennetuet). Lisäksi on annettu säännöksiä muun muassa eläinlääkinnästä ja kasvinsuojelusta, metsätaloudesta sekä järjestelmien hallinnosta. Seuraavassa on lyhyesti selostettu näitä maatalouspolitiikan eri osa-alueita.

Maatalouden markkinajärjestelmät

Yleistä

EY:n maataloustuotteiden markkinajärjestelmä on monitahoinen. Eri tuoteryhmien järjestelmät (19) rakentuvat kuitenkin pääosin samoille perusteille: yhteiseen hintajärjestelmään, rajasuojaan, vientitukeen sekä erilaisiin tuki- ja tuotannonohjausjärjestelmiin.

Yhteinen hintajärjestelmä muodostuu hallinnollisista hinnoista, joita ovat yleensä tavoitehinta, interventiohintaa ja kynnys hinta tai niitä vastaavat hinnat. Tavoitehintaa on se hinta, joka tuottajan tulisi saada tuotteestaan silloin, kun markkinat ovat tasapainossa. Interventiohintaa taas on se hinta, jolla EY ostaa tietyt markkinoilta ylijäävät tuotteet interventiovarastoihin. Interventiohintaa on siten yleensä viljelijän saama alin mahdollinen hinta markkinoilla. Kynnys hinta kytkeytyy rajasuojaan, ja se on käytännössä alin tuontihintaa.

Rajasuojalla estetään tuonti tavoitehintaa alemmalla hinnalla pitämällä tuontihinnat maailmanmarkkinahintoja ja kotimarkkinahintoja korkeampina. Rajasuoja muodostuu muuttuvista tuontimaksuista ja tulleista. Lisensseihin perustuvaa tuonnin rajoittamista ei EY:ssä periaatteessa käytetä. Uuden GATTin Uruguayn kierroksen maataloussopimuksen myötä EY:n rajasuojan mekanismeihin on tulossa muutoksia.

Vientitukea käytetään EY:n ja maailmanmarkkinahinnan välisen hintaeron tasoittamiseksi.

Rajasuojan avulla toteutetun hintatuen lisäksi käytetään tuotantopalkkioita eräillä tuotteilla sekä suoraa tulotukea. Tuotannonohjausjärjestelmiä ovat muun muassa kiintiöjärjestelmät ja kesannointi.

Kasvintuotanto

Suomen kannalta tärkeimmät kasvinviljely-

tuotteita koskevat markkinajärjestelmät ovat viljan, öljy- ja valkuaiskasvien, sokerin, puutarhatuotteiden ja siementen markkinajärjestelmät.

Kasvintuotannossa on kullekin jäsenvaltiolle määritelty perusala, jonka ylittävältä viljelyalalta suoraa tukea ei makseta. Tähän perusalaan lasketaan vain satoa tuottavien viljelykasvien alat, ei sen sijaan nurmialaa.

Viljan markkinajärjestelmä uudistettiin EY:n maatalouspolitiikan uudistamisen yhteydessä. Järjestelmä kattaa viljojen lisäksi perunatärkkelyksen ja öljykasvien tuotannon sekä hinnoittelun osalta herneiden ja papujen tuotannon. Järjestelmä sisältää säännökset muun muassa viljojen hinnoittelusta, interventio-ostoista, vientituesta sekä tuonnista. Hintajärjestelmä perustuu hallinnollisiin hintoihin. Tavoitehintaa vastaa alituotantoalueen hinnoittelua. Interventiohinnan määrittämisessä taas huomioidaan tilanne viljan ylituotantoalueella. Asetettaessa hinta ylituotantoalueen mukaan estetään viljan tuotannossa tuen nouseminen muilla alueilla liian korkeaksi. Kynnyshinta asetetaan vapaasti Rotterdamin viljantuontisatamassa. Öljykasveille ei aseteta tavoitehintaa. Tärkkelyksen viljelyä tuetaan tuotantopalkkioiden avulla. Kaura ei ole interventiotuote, mutta sille voidaan maksaa vientitukea.

Maatalouspolitiikan uudistuksen lähtökohtana oli saattaa viljan hallinnolliset hinnat lähemmäksi maailmanmarkkinahintoja. Tarkoituksena oli tällöin kohottaa viljan kilpailukykyä tuontirehuun nähden. Hinnanalennuksesta johtuva tulonmenetykset korvataan viljelijöille viljakasvien viljelyalan perusteella maksettavan suoran tuen avulla. Tukeen ovat oikeutettuja viljan sekä öljy- ja valkuaiskasvien tuottajat kiintiöidyllä perusalalla. Viljelijän saama tuki lasketaan tuotantoalueen keskisadon mukaan. Tukikelpoisuus ei riipu tuensaajan asuinpaikasta. Saadakseen tuen viljelijän on kesannoitava 15 prosenttia viljelyalasta. Kesannointivoituksesta vapautuvat kuitenkin ne tuottajat, jotka tuottavat alle 92 000 kiloa viljaa tai öljy- tai palkokasveja viljan tuotantoalueen keskisadon mukaan laskettuna.

Sokerin viljelyä säädellään EY:ssä hallinnollisen hintajärjestelmän ja niin sanottujen A-, B- ja C-kiintiöiden avulla. A-kiintiön sokerista viljelijä saa perushinnan. B-kiintiön hinta on noin kolmanneksen A-kiintiön sokerin hintaa alempi ja C-sokeri on edellä mainittujen kiintiöiden ulkopuolella tuotettua sokeria, jonka

hinta vastaa maailmanmarkkinahintaa. Yhteensä A- ja B-kiintiöitä on 12,8 miljoonaa tonnia. Sokerinviljely on EY:ssä sopimustuotantoa. Kiintiöt on jaettu sokeriteollisuudelle, joka jakaa ne edelleen. Sokerin markkinajärjestelmä eroaa muista kasvinviljelytuotteiden markkinajärjestelmistä siinä, että interventio-ostot eivät koske sokerijuurikasta tai sokeriruokoa vaan jalostettuja tuotteita eli raakasokeria tai valkosokeria. Markkinajärjestelmä sisältää lisäksi säännökset muun muassa sokerin viennistä ja tuonnista.

Puutarhatuotteita koskee EY:ssä tuoreiden hedelmien, marjojen ja vihannesten markkinajärjestelmä ja vastaavien jalostettujen tuotteiden markkinajärjestelmä sekä kukkien ja elävien kasvien markkinajärjestelmä. Tavoitteena on luoda hedelmien, marjojen ja vihannesten viljelylle kannattavat edellytykset edistämällä laatutuotteiden tuotantoa ja markkinointia sekä kysynnän ja tarjonnan vakaata kehitystä.

Tuoreiden hedelmien ja vihannesten markkinajärjestelmä sisältää säännöksiä muun muassa laatuluokituksesta, tuottajaorganisaatioiden perustamistuesta, tuotteiden hintaseurannasta, hallinnollisista hinnoista, interventio-ostoista sekä vientituesta ja tuontisuojaajärjestelyistä. Jalostettujen tuotteiden järjestelmässä on säädetty muun muassa tuotanto-, varastointi- ja vientituesta. Kukkien ja elävien kasvien markkinajärjestelmä sisältää säännöksiä lähinnä laatuvaatimuksista ja tuontisuojusta.

Siementen markkinajärjestelmällä on luotu noin 40 eri kasvilajin, lähinnä rehuksien siementuotannon tukijärjestelmä. Tukea maksetaan rekisteröidyllä sopimuksilla tuotetusta sertifioidusta siementavarasta. Komissio määrittää markkinatilanteen huomioon ottaen tuen suuruuden kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

EY:ssä on lisäksi muun muassa viinin, oliiviöljyn, pellavan ja hampun sekä kuivattujen rehujen markkinajärjestelmät.

Kotieläintuotanto

Suomen kannalta tärkeimmät kotieläintuotantoa säätelevät markkinajärjestelmät ovat maidon, naudanlihan, sianlihan, kananmunien ja siipikarjanlihan sekä lampaan- ja vuohenlihan markkinajärjestelmät.

EY on maailman suurin maidontuottaja. Sen tuotanto on noin neljännes koko maailman tuotannosta. Tuotantoa ja markkinointia sää-

dellään hallinnollisella hintajärjestelmällä, interventioimilla sekä tuonti- ja vientijärjestelyillä. Tuonti- ja vientijärjestelyt muodostavat markkinajärjestelmän perustan. Tuonti ei ole mahdollista yhteisön maataloushintoja alhaisemmilla hinnoilla. Vientiin voidaan puolestaan purkaa ylijäämiä.

Maidontuotantoa on lisäksi vuodesta 1984 saakka säädelty maakohtaisilla tuotantokiintiöillä, jotka sisältävät kiintiön sekä meijeriin että suoramyyntiin tarkoitetulle maidolle. Maitotuotteiden kulutusta ja käyttöä pyritään lisäksi edistämään tukiohjelmilla. Tärkeimmät niistä ovat voin ja voiöljyn myynti alennettuun hintaan voittoa tuottamattomille organisaatioille, suurkeittiöille ja elintarviketeollisuudelle. Varastointitukea maksetaan voin ja rasvattoman maitojauheen sekä eräiden pitkään varastoitavien juustojen varastoinnista. Myös maitotuotteiden yksityistä varastointia tuetaan. Maitojauheen rehukäyttö on eräs keino lisätä ylijäämämaidon käyttöä maataloilla. Yhteisö tukee myös maidon käyttöä kouluissa ja pyrkii edistämään maitotuotteiden markkinointia menekinedistämishjelmilla. Tukien määrään vaikuttaa markkinatilanne yhteisön maatalousmarkkinoilla.

Naudanlihan markkinajärjestelmässä tavoitehinta on korvattu vuosittain määrättävällä ohjehinnalla. Interventioimenpiteinä käytetään julkista sisäänostoa sekä yksityisen varastoinnin tukea. Yhteisen maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä naudanlihan varastoonostoille sovittiin määrällinen katto, joka alenee vuosittain vuoteen 1997 saakka. Tukimuotoina markkinajärjestelmässä ovat käytössä sonnien tuotantopalkkio, kevätteurastusten kausilisa, emolehmäpalkkio, tuotannon laajaperäistämiseen liittyvä lisäpalkkio sekä vasikoiden teurastuspalkkio. Palkkioihin oikeutettujen emolehmien ja nautojen määrä on kiintiöity maittain. Markkinajärjestelmä sisältää lisäksi säännökset vientituesta ja tuonnista. Yhteisö edistää myös naudanlihan kysyntää menekinedistämishjelmalla.

Sianlihan sääntelyyn vaikuttaa läheisesti myös viljan markkinajärjestelmä, koska sianliha käsitetään yleisesti viljan jalosteeksi. Sianlihan markkinajärjestelmä perustuu hintajärjestelmään, jossa sianlihalle määritetään tavoite- ja kynnyshintaa vastaavat perushinta ja sulkuhinta, sekä viennin ja tuonnin sääntelyyn. Järjestelmässä on periaatteessa käytössä myös interventioimenpiteet, mutta käytännössä jul-

kista interventiotia ei ole käytetty. Erillisiä tukijärjestelmiä ei ole. Käytännössä sianlihan hinnat muodostuvat markkinoilla varsin vapaasti kysynnän ja tarjonnan mukaan. Sianlihan tuotanto ja kulutus ovat yhteisön jäsenvaltioissa lähes tasapainossa, joten sen markkinatilanne on muihin tuotteisiin verrattuna melko hyvä.

Kananmunien ja siipikarjanlihan markkinajärjestelmät ovat rakenteeltaan ja sisällöltään lähes samanlaiset. Broilerituotanto on osa sopimustuotantoa. Järjestelmät perustuvat hallinnolliseen hintajärjestelmään sekä tuonnin ja viennin sääntelyyn. Rajasuoja johdetaan rehunä käytettävän viljan rajasuojasta. Kummassakaan markkinajärjestelmässä ei ole mahdollisuutta interventioon eikä erillisiä tukijärjestelmiä ole käytössä. Tuotteiden hinnat määräytyvät käytännössä markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan. Järjestelmät sisältävät yksityiskohtaiset säännökset kananmunien ja siipikarjanlihan luokituksesta.

Lampaanlihalle asetetaan tavoitehintaa vastaava perushinta. Tuontimaksut ja vientituki määräytyvät tuoteryhmittäin. Uuhista maksetaan lampaanlihan tavoitehinnan alitukseen perustuvaa tuotantopalkkiota maakohtaisten kiintiöiden perusteella. Interventio voidaan toteuttaa tukemalla yksityistä varastointia.

Rakennetuet

EY:n maataloudellisten rakennetukien tavoitteena on muun muassa maatalouden tuotantorakenteen tehokkuuden parantaminen, tuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen sekä metsätalouden toimintaedellytysten parantamiseen ja maaseutu ympäristön suojelu. EY rahoittaa osan rakennetuesta. Tämä rahoitusosuus on 25—50 prosenttia myönnettävästä tuesta. Alikehittyneimmillä alueilla EY:n rahoitusosuus voi nousta kolmeen neljännekseen koko tukimäärästä.

Maatilojen investointituki

Maatilojen investointitukea annetaan kaikissa jäsenvaltioissa. Tuen saamisen ehdot ja enimmäismäärät on määritelty yksityiskohtaisesti EY:n lainsäädännössä. EY:n osarahoittaman tuen tärkeimpiä ehtoja ovat viljelijän

päätoimisuus ja se, että tilalle laaditaan kehittämissuunnitelma. Tukea voidaan myöntää muun muassa ympäristöhankkeisiin, tuotteiden laadun parantamiseen tai toimintojen monipuolistamiseen tilalla samoin kuin energian säästämiseen ja kotieläintilojen hygienian parantamiseen sekä yhteisinvestointeihin. Maan ostoon ja asuinrakentamiseen tukea ei myönnetä. Myöskään tuotannon lisäämiseen tähtäviä investointihankkeita ei pääsääntöisesti saa tukea, mikäli asianomaiselle tuotteelle ei löydy normaaleja markkinoita. Jäsenvaltiot voivat myöntää kansallista investointitukea muun muassa maan hankintaan ja rakentamiseen.

Käynnistystuki

Nuorille, alle 40-vuotiaille viljelijöille maksetaan EY:ssä käynnistystukea. Tuen saamisen ehdot on yksityiskohtaisesti määritelty yhteisön lainsäädännössä. Lisäksi investointituki voidaan maksaa nuorille viljelijöille enintään neljänneksellä korotettuna.

Muu rakennetuki

Muita EY:n rakennetukia ovat muun muassa kirjanpitolituki, talousneuvonnan tuki, yhteistoinnin aloittamistuki, ammattikoulutustuki ja tuki lomituspalveluyhdistyksille. Rakennepoliittinen tukimuoto on myös varhaiseläkejärjestelmä ja pellonmetsitys, jotka uusittiin maatalouspolitiikan uudistuksen yhteydessä vuonna 1993. Järjestelmän päätavoite on tilakoon kasvattaminen ja säilyvien tilojen elinkelpoisuuden lisääminen.

Tiloilla suoritettavien investointien lisäksi EY osallistuu investointeihin, joiden tavoitteena on maa- ja metsätaloustuotteiden jalostus ja markkinaolosuhteiden parantaminen. EY tukee myös tuottajaorganisaatioiden perustamista tuotteiden markkinoinnin parantamiseksi.

Vuoristoalueiden ja epäsuotuisten viljelyalueiden tuki (LFA)

Epäsuotuisten alueiden niin sanottu LFA-tuki (less favoured areas) korvaa epäedullisista tuotanto-olosuhteista johtuvia kustannuksia.

EY:n alueesta hieman yli puolet on hyväksytty tällaisiksi alueiksi. EY:n lainsäädännössä on määritelty yksityiskohtaiset edellytykset tukialueille. Tukialueita ovat lähinnä vuoristoalueet ja väestökadosta kärsivät alueet sekä sellaiset erityisistä haitoista kärsivät alueet, joilla maataloutta pyritään säilyttämään maaseudun ja maaseutumaisen suojelemiseksi.

Epäsuotuisille alueille myönnetään pääasiansa luonnonhaittakorvauksia. Ne maksetaan hehtaaria tai eläinyksikköä kohden. Jäsenvaltiot voivat porrastaa tuen luonnonolosuhteiden mukaan.

Maatalouden ympäristötuet

Maatalouden ympäristöohjelma hyväksyttiin yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen yhteydessä. Jäsenvaltiot laativat omat ympäristöohjelmansa maatalouden osalta. EY maksaa tuesta 50—75 prosenttia alueesta riippuen. Tukitoimin korvataan tuotannon vähenemisestä tai kustannusten lisääntymisestä aiheutuvat tuonmenetykset. Tukea voidaan maksaa myös tilanteessa, jossa maaseutua uhkaa autioituminen. EY:n lainsäädäntö sisältää yksityiskohtaiset säännökset tuen myöntämisen perusteista. Tarkemmat määräykset säännösten täytäntöönpanosta annetaan kansallisesti esimerkiksi alueellisten tarpeiden pohjalta.

Eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräykset

EY:n eläinlääkintämääräykset käsittävät varsinaisen eläinlääkinnän lisäksi myös kotieläinjalostusta ja rehuja koskevat säännökset. Kasvinsuojelun alaan luetaan puolestaan varsinaisen kasvinsuojelun lisäksi kylvösiemeniä ja taimiaineistoa koskevat säännökset.

Eläinlääkintä

EY:n eläinlääkintäsäädökset koskevat muun muassa eläintauteja, lihaa ja lihatuotteita, maitoa ja maitopohjaisia tuotteita, kalaa ja kalastustuotteita, munavalmisteita, eläimistä saatavissa elintarvikkeissa esiintyvien eräiden vieraiden aineiden valvontaa sekä eläinsuojelua. Lainsäädännön tavoitteena on estää eläintautien leviäminen ja varmistaa eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja

turvallisuus. Pyrkimyksenä on vapautua vakavimmista eläintaudeista kuten sikarutosta koko EY:n alueella. EY osallistuu näiden tautien hävittämiskustannuksiin. Lainsäädännön tavoitteena on lisäksi edistää eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden vapaata kauppaa. EY:n sisäisistä rajatarkastuksista on luovuttu ja ne on korvattu eläimen tai tuotteen lähtömaassa tapahtuvilla eläinlääkinnällisillä tarkastuksilla.

Tiedonkulku jäsenvaltioiden välillä varmistetaan niin sanotulla ANIMO-tietoverkolla, jonka avulla voidaan seurata elävien eläinten liikkumista yhteisössä. Rajatarkastukset kohdistetaan EY:n ulkopuolisista maista tuotaviin eläimiin ja niistä saataviin tuotteisiin, joiden tarkastuksia varten EY:n ulkorajoille perustetaan erityisiä tähän tarkoitukseen soveltuvia raja-asemia. EY:n ulkopuolelta tuotavien eläinten ja tuotteiden seuranta varten on perustettu niin sanottu SHIFT-tietoverkko.

EY:n kotieläinjalostusta koskevat säännökset sääntelevät nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien ja hevosten jalostusta sekä hevoskilpailuja. Säännösten tavoitteena on edistää kotieläinjalostusta ja sen myötä kotieläintaloutta sekä vapauttaa hevoskilpailutoiminta. Jalostustyön oletetaan edistyvän, kun eri rotujen jalostuseläinten kauppa on vapaata. Virallisesti tunnistettujen jalostusjärjestöjen kantakirjoihin merkittyjen jalostuseläinten kauppaa ei yhteisössä saa jalostuksellisin perustein rajoittaa.

EY:n rehulainsäädäntö sisältää säännöksiä muun muassa rehujen ja rehuseosten markkinoinnista, rehuissa käytettävistä lisäaineista ja niiden hyväksymisen perusteista, rehuissa esiintyvien haitallisten aineiden ja tuotteiden suurimmista sallituista pitoisuuksista sekä eläinten ruokintaan käytetyistä tietyistä tuotteista ja niiden arvioimisesta. Erikseen on annettu useita direktiivejä rehuvalmisteiden virallisessa laadunvalvonnassa käytettävistä näytteenotto- ja analyysimenetelmistä. EY:n tavoitteena on rehuvalmisteiden laatuvaatimuksilla edistää kotieläinruokinnan tuottavuutta ja estää haitallisesti vaikuttavien rehujen markkinointi sekä toisaalta vaatimuksia yhdenmukaistamalla edistää rehuvalmisteiden vapaata kauppaa yhteisön alueella.

Kasvinsuojelu

EY:n kasvinsuojelusäännösten tavoitteena on estää haitallisten kasvintuhoojien kulkeutu-

minen yhteisön alueelle ja niiden leviäminen siellä. Sisämarkkinoilla ei jäsenvaltioiden välisessä kaupassa enää tarkasteta tavaraa valtioiden rajoilla. Tämän vuoksi EY:n sisäiseen kauppaan tarkoitettu kasvialkuperää oleva tavara tarkastetaan tuotantopaikalla. Määrättyjen kasvituotteiden tuottajien tulee olla viranomaisen valvonnassa ja rekisteröimiä. Rekisteröidyt tuottajat saavat käyttää tuotteissaan kasvipassia, joka oikeuttaa tavaran vapaaseen liikkumiseen EY:n alueella. Jäsenvaltioihin voidaan perustaa komission suostumuksella suojavaähykkeitä sellaisten kasvintuhoojien leviämisen estämiseksi, joita alueella ei esiinny, mutta joiden leviämislle olosuhteet ovat suotuisat.

EY:ssä on vuonna 1991 hyväksytty direktiivi (91/414/ETY) kasvinsuojeluaineiden (torjunta-aineiden) markkinoille laskemisesta. Direktiivin mukaan kasvinsuojeluaineina saa markkinoida vain sellaisiksi rekisteröityjä valmisteita. Jäsenvaltiot voivat rekisteröidä vain valmisteita, jotka sisältävät komission hyväksymiä tehoaineita. Valmisteita rekisteröitäessä jäsenvaltioiden on noudatettava vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta. Sen mukaan jäsenvaltio ei saa asettaa uusintatestausta torjunta-aineen rekisteröinnin ehdoksi, jos valmiste on testattu ja rekisteröity sellaisessa muussa jäsenvaltiossa, jossa ympäristölliset ja maatalouden harjoittamisen kannalta merkitykselliset olosuhteet sekä kasvinsuojelutarve ovat samankaltaiset.

EY:n kylvösiemenlainsäädäntöön sisältyvät vilja-, rehu-, öljy-, kuitu- ja vihanneskasvien sekä juurikkaiden kylvösiementen samoin kuin siemenperunan tuottamista ja markkinointia koskevat säädökset. Pääsääntö on, että markkinoida saa vain virallisesti varmennettua (sertifioitua) sientavaraa. Sertifioida saa vain kansalliseen lajikeluetteloon merkittyjen lajikkeiden sientavaraeriä. Säädöksiä on lisäksi annettu kasvilajikkeita koskevien luetteloen pitämistä ja lajikkeiden luetteloon hyväksymisen perusteista. Kasvinjalostuksen edistyessä markkinoilla on tarjolla yhä enemmän uusia lajikkeita. Säädösten tavoitteena on taata, että sientavaran ostaja saa lajikkeeltaan oikein nimettyä ja määrätty vähimmäislaatuvaatimukset täyttävää kylvösiementä.

EY:n taimiaineistolainsäädäntö koskee koristekasvien, vihanneskasvien sekä hedelmä- ja marjantuotantoon tarkoitettujen kasvien ja niiden lisäysaineiston tuotantoa ja markkinointia. Säännösten tavoitteena on taimiaineiston laa-

dun, lajikeaitouden ja terveyden parantaminen sekä kaupan vapauttaminen.

Metsätalous

EY:n metsätaloutta koskevat säädökset koskevat metsänviljelyaineiston perinnöllisiä ominaisuuksia ja ulkoisia laatuominaisuuksia, metsätalouden tietojärjestelmiä, metsien terveydentilan seurantaa sekä metsätalouden kehittämiseen ja metsien hyödyntämiseen tähtäävien toimenpiteiden rahoittamista yhteisön osarahoituksella. Rahoitettavia toimenpiteitä ovat metsätaloustuotteiden jalostus- ja markkinaolosuhteita parantavat hankkeet ja erilaiset metsänparannustyöt. Toimenpiteiden tarkoituksena on edistää uusien metsätalouden työpaikkojen syntymistä. Metsätalouden tukemisella edistetään myös maaseutualueiden ympäristönsuojelua.

Hallinto

Maatalouspolitiikan toimenpiteitä valmistellaan komissiossa ja sen yhteydessä toimivissa hallintokomiteoissa ja muissa vastaavissa komiteoissa, joissa jäsenvaltioilla on edustus. Muun muassa jokaisella markkinajärjestelmällä on oma hallintokomiteansa. Ylin päätöksentekijä maatalousasioissa on neuvosto, jonka alaisena toimivat maatalouden erityiskomitea ja sen alatyöryhmät sekä useita muita työryhmiä. Myös näissä toimielimissä on jäsenvaltioilla edustus. Päätökset toimeenpanee komissiossa maatalouden pääosasto (DG VI) ja jäsenvaltioissa pääsääntöisesti maatalousministeriöt alaisine hallintoineen.

EY:n maatalouspolitiikan uudistamisen myötä yhteisössä on otettu käyttöön niin sanottu integroitu valvonta- ja hallintojärjestelmä. Järjestelmää sovelletaan viljan ja eräiden kotieläintuotteiden markkinajärjestelmissä maksettavaan tukeen sekä LFA-tukeen liittyvään hallinnointiin ja valvontaan.

Neuvottelutulos

Tuki- ja muut yleiset järjestelyt

Maa- ja puutarhataloustuottajille EU:n jäsenyydestä aiheutuva nettotulonmenetykset katetaan

jäsenyysneuvotteluissa sovitulla maa- ja puutarhatalouden tukijärjestelyillä, jotka sisältävät epäsuotuisten alueiden tuen, ympäristömaatalouden tuen, pohjoisen tuen sekä erillisen kansallisen erityistuen. Siirtymäkaudella tarvitaan lisäksi sopeutustukea, koska tuottajahinnat alennetaan välittömästi EY:n hintatasoon tuotantokustannusten alentuessa viiveellä.

Liittymissopimuksen mukaan Suomi voi saada EY:n nykyjärjestelmän mukaista epäsuotuisten alueiden tukea (LFA-tuki) 85 prosentille peltopinta-alastaan. Koko tukeen oikeutettua aluetta kohdellaan vuoristoalueena, jolloin tukea voidaan maksaa perinteisille maataloustuotteille vehnää lukuunottamatta. Tuen kokonaismäärä kohoaa noin 1,5 miljardiin markkaan aluemäärityksestä riippuen. Suomessa voidaan lisäksi maksaa EY:n nykyjärjestelmän mukaista maatalouden ympäristötukea. Neuvotteluissa sovittiin Suomen saavan EY:n rahoitusta 135 miljoonaa ecua (noin 850 miljoonaa markkaa). Ympäristötuen kokonaismääräksi arvioidaan noin 1,7 miljardia markkaa.

Edellä mainittujen EY:n osarahoittamien tukien lisäksi viljelijöille ja puutarhatuottajille on tarpeen maksaa kansallista tukea. Tällaista tukea Suomi voi liittymissopimuksen mukaan maksaa 62. leveyspiirin pohjoispuolella ja siihen liittyvillä kyseisen leveyspiirin eteläpuolisilla alueilla tietyin edellytyksin. Maa- ja puutarhatalouden viiveellä tapahtuvan kustannusten alenemisen korvaamiseksi voidaan siirtymäkauden ajan lisäksi maksaa asteittain alenevaa tuotannon määrään sidottua tukea. Vakavien vaikeuksien hoitamiseksi Suomella on lisäksi oikeus turvautua kansallisiin maa- ja puutarhatalouden tukitoimiin tai EY:n osarahoittamiin normaaleihin rakennetukiin koko Suomen alueella. Hallitus on tämän mukaisesti tehnyt periaatepäätöksen jäsenyys sopimukseen liittyvistä kansallisista toimista ja antaa niitä koskevat lakiesitykset eduskunnalle syysistunto-kauden 1994 alussa.

Jäsenyyden aikaisten markkinahäiriöiden torjumiseksi Suomella on oikeus vaatia komissiota ryhtymään toimenpiteisiin 24 tunnin kuluessa niiden uhan toteamisesta.

Valtion viljavaraston varastoissa olevan viljan, elintarviketeollisuuden sekä kaupan keskusliikkeiden varastojen arvonalennus korvataan täysimääräisesti jäsenyyttä edeltävän ajan markkinahäiriöiden välttämiseksi.

Suomella on liittymissopimuksen mukaan lisäksi oikeus tukea välittömästi hintasopeu-

tuksesta johtuvaa maatalouden ja elintarviketeollisuuden kustannus- ja rakennesopeutusta viiden vuoden pituisen siirtymäkauden ajan. EY rahoittaa maatalouden sopeutusta neljän vuoden aikana 457 miljoonalla eculla eli noin 2,9 miljardilla markalla.

Tuotekohtaiset järjestelyt

Suomi haki jäsenyysneuvotteluissa suoran tuen perusalaksi nykyisen vilja-, öljy- ja palkokasvien kesantoalan lisäksi osaa säilörehualasta, yhteensä 1,8 miljoonaa hehtaaria. Suomen perusalaksi sovittiin 1,6 miljoonaa hehtaaria. Kauraa ei saatu interventiotuotteeksi, mutta se kuuluu EY:ssä normaalin vientituen piiriin. Kaura- ja ohratärkkelyksen tuotantoa voidaan tavoitteen mukaisesti tukea, kuitenkin perinteisen 50 000 tonnin tuotannon rajoissa. Kertomista ei sovittu.

Naudanlihan osalta Suomen tavoitteena oli saada nykyisen tuotannon mahdollistavat sonni- ja emolehmpalkkio-oikeudet. Sonnipalkkiokiintiöksi sovittiin 250 000 kappaletta ja emolehmäkiintiöksi 55 000 kappaletta, mikä mahdollistaa nykyisen sonninihantuotannon ja antaa mahdollisuuden lisätä hieman emolehmäntuotantoa. Suomessa voidaan lisäksi maksaa siirtymäkaudella kansallisista varoista EY-säännöksiä korkeampaa emolehmpalkkiota. Lisäksi voidaan viiden vuoden siirtymäkauden ajan myydä interventioon myös luokkaan O kuuluvaa sonninihania.

Neuvottelutuloksen mukainen meijerimaitokiintiö, 2 342 miljoonaa kiloa, mahdollistaa nykyisentasoisen meijerimaidon tuotannon Suomessa. Lisäksi tilat saivat oikeuden 10 miljoonan kilon suoramyntikiintiöön. Suomen meijerimaitokiintiötä saadaan lisäksi korottaa yhteensä 200 miljoonalla kilolla, joka tulee varata tällä hetkellä maidontuotannon vähentämissopimuksen piiriin kuuluvien tai muuten maidontuotannon tilapäisesti lopettaneiden vapaaehtoisten luopujien tuotannon uudelleen aloittamiseen. Pitkään varastoitavien juustojen varastointitukeen Suomelle myönnettiin 1 700 tonnin kiintiö. Lisäksi Suomi saa jatkaa kolmen vuoden siirtymäkauden ajan nykyistä juustosopimustaan USA:n kanssa.

Lampaanlihan osalta Suomen uuhikiintiöksi sovittiin 80 000 uuhia. Alkuperäinen neuvottelutavoite oli 150 000 uuhia. Neuvottelutulos

mahdollistaa kuitenkin tavoitteen mukaisesti lampaanlihan tuotannon lisäämisen Suomessa.

Sokerin osalta Suomi tavoitteli 183 000 tonnin A-kiintiötä ja 25 620 tonnin B-kiintiötä. Vastaavat tavoitteet olivat isoglukoosin osalta 18 000 tonnia ja 2 520 tonnia. Suomen A-kiintiöksi sovittiin sokerin osalta 133 433 tonnia ja B-kiintiöksi 13 343 tonnia. Isoglukoosin A-kiintiöksi sovittiin 10 845 tonnia ja B-kiintiöksi 1 085 tonnia. Tuontisokerin kiintiö, joksi sovittiin ensimmäisenä vuonna 40 000 tonnia, jäi tulevien vuosien osalta riippumaan osittain Suomen GATT-sitoumusten siirtymisestä yhteisön sitoumuksiin.

Maatalouden rakennepoliittikka

Liittymissopimuksen mukaan Suomi saa viiden vuoden siirtymäkauden aikana tukea kansallisesti sika- ja siipikarjasektorin investointeja tietyin edellytyksin. Suomi voi lisäksi kansallisiin varoin jatkaa velkasaneerausohjelmaansa seitsemän vuoden siirtymäkauden ajan. Lisäksi Suomi saa seitsemän vuoden siirtymäkaudena maksaa kansallisesti yhteisön varhaiseläkkeeseen lisäeläkettä metsätulojen osalta.

Alue- ja rakennepoliittikan osalta on lisäksi sovittu uudesta pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistavoitteesta 6, joka sisällöltään vastaa tavoitetta 1. Liittymissopimus sisältää määräykset tavoitteen 6 soveltamisen edellytyksistä, kohdealueista, tukitasosta sekä tuen saamisen edellytyksistä.

Eläinlääkintä- ja kasvisuojelumääräykset

Suomen tavoitteena oli jäsenyysneuvotteluissa eläinlääkinnän osalta muun muassa Suomen hyvän eläintautitilanteen säilyttäminen. Neuvottelussa saatiin eräiden Suomen kannalta taloudellisesti merkittävien tautien osalta siirtymäaikaa, esimerkiksi kalatautien leviämisen ehkäisemiseksi kolme vuotta, jona aikana elävän kalan ja mädin kauppa viljely- tai istutus-tarkoituksiin Suomen ja EY:n välillä on kiellettyä.

Toisaalta eläintautivapauden osoittamiseksi Suomen on luotava laajoja eläintautien seuranta- ja valvontaohjelmia. Tapauksissa, joissa Suomi voi seurantaohjelman kautta osoittaa olevansa tietyistä eläintaukeista vapaa tai joissa Suomella on kyseistä tautia koskeva valvonta-

ohjelma, voidaan Suomeen tuotavien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden osalta vaatia tiettyjä lisäselvityksiä siitä, että maahan tuotava eläin tai tuote ei aiheuta elintautien leviämisen vaaraa. Esimerkiksi salmonellan vastustamiseksi Suomi saa soveltaa muista jäsenvaltioista tuotaviin eläviin eläimiin ja eläimistä saataviin tuotteisiin samoja vaatimuksia kuin Suomen omaan kotieläintuotantoon. Tämä vastavuoroisuusperiaate edellyttää erityisen salmonellakontrolliohjelman toimeenpanemista Suomessa jo ennen jäsenyyttä.

Eläviä eläimiä ja eräitä eläimistä saatavia tuotteita koskeva EY:n lainsäädäntö edellyttää tiedonkulun turvaamista erityisillä ATK-pohjaisilla tietoverkoilla. Suomi sai siirtymäaikaa ja tulee mahdollisesti saamaan taloudellista tukea näiden perustamista varten samoin kuin EY:n ulkorajoille perustettaville raja-asemille. Siirtymäaikaa saatiin myös eläintilojen rekisteröintiin ja eläinten tunnistamisjärjestelmän rakentamiseen.

Lihaa ja kalastustuotteita koskevaan EY:n lainsäädäntöön on sisällytetty kotimaassa toimiville laitoksille mahdollisuus saada poikkeuksia rakenteita ja välineistöä koskevista vaatimuksista määräajaksi. EY vahvisti samat siirtymäajat, joista on sovittu ETA-sopimuksessa, kuitenkin sillä poikkeuksella, että kalastustuotteita käsitteleviä laitoksia koskevaa siirtymäaikaa pidennettiin kahdella vuodella. Siirtymäajat vaihtelevat tuotekohtaisesti ja ne ulottuvat enimmillään vuoden 1998 alkuun asti.

EY:n eläinsuojelua ja eläinten kuljettamista koskeva lainsäädäntö kieltää sellaisten peuran-sukuisten eläinten kuljettamisen, jotka ovat verisarvisia. Kielto ei kuitenkaan koske poroa, sillä sitä ei pidetä EY:n kyseisessä lainsäädännössä peuran-sukuisena eläimenä. Tarhattua riistaa koskeva EY:n säännöstö mahdollistaa kansallisen sääntelyn poronlihalle, joka kulutetaan kotimaassa.

Rehujen osalta Suomi saa kolmen vuoden siirtymäkauden ajan rajoittaa tiettyjen antibioottien käyttöä rehuissa.

Kasvinsuojelussa tavoitteena oli sopia järjestelyistä, jotka mahdollistaisivat Suomen nykyisen suhteellisen hyvän kasvinsuojelun tason ylläpitämisen jäsenyytilanteessa. Tässä tarkoituksessa neuvoteltiin useita haitallisia kasvintuhoojia koskevien suojavyöhykkeiden tunnustamisesta. Lisäksi pyrittiin saamaan yhteisön hyväksyminen Siemenperunakeskuksen suojavyöhykkeelle. Toisaalta eräiden kasvintuhooji-

en hävittämistä koskevien säännösten täytäntöönpanoon jouduttiin pyytämään lisää aikaa.

Suojavyöhykeasiassa yhteisö oli valmis hyväksymään lähinnä sellaisia suojavyöhykkeitä, joita oli aikaisemmin tunnustettu eräille jäsenvaltioille. Lisäksi Suomi hyväksyttiin eräiden sellaisten tuhoojien suojavyöhykkeeksi, joita ei yhteisössä ole muualla tunnustettu. Lisäksi sovittiin, että yhteisö tutkii vielä eräitä tuhojia koskevia Suomen vaatimuksia ja tekee päätöksen Suomen toimittaman lisäselvityksen perusteella. Suojavyöhykkeiden tunnustamista koskevaa neuvottelutulosta voidaan pitää tyydyttävänä. Siemenperunakeskuksen suojavyöhykkeen tunnustamista koskevaa Suomen vaatimusta yhteisö ei hyväksynyt. Sen sijaan sovittiin siitä, että yhteisö tutkii mahdollisuuksia tunnustaa alue EY:n lainsäädännössä tarkoitetuksi korkealaatuisen tuotannon alueeksi, mikä vastaisi varsin hyvin Suomen alkuperäistä tavoitetta. Perunan rengasmätää koskevien säännösten täytäntöönpanoon saatiin vuoden siirtymäaika. Tänä aikana Suomesta ei saada viedä perunaa muualle yhteisön alueelle.

Kylvösiementen osalta sovittiin vastaavista järjestelyistä ja siirtymäkaudesta kuin ETA-sopimuksessa. ETA-sopimuksen mukaan Suomi saa muun muassa vuoden 1996 loppuun saakka säilyttää viljan- ja rehukasvien siementuotantoa koskevat säännöksensä, jollei muuta sovita.

Taimiaineiston osalta tavoiteltiin oikeutta vaatia tietystä taimiaineistosta ilmoitettavaksi aineiston alkuperä. Tällainen oikeus saatiin kahden vuoden siirtymäajaksi.

Metsätalous

Metsänviljelyaineiston alkuperän ja laadun osalta Suomi saa viiden vuoden ajan säilyttää kansallisen lainsäädäntönsä pääosin nykyisellään. Tuontia koskevia säännöksiä on muutettava siten, että EY-säädösten vaatimukset täyttävän siemen- ja taimiaineiston pääsy Suomen markkinoille turvataan. EY:n alkuperävaatimuksista poikkeavaa aineistoa saadaan viedä Suomesta muualle yhteisöön vain poikkeusluvalla.

Vaikutukset Suomelle

Maa- ja metsätalous

EY:n maatalouspolitiikan omaksuminen

Suomessa merkitsee käytännössä sitä, että suurin osa Suomen nykyisestä maatalouslainsäädännöstä kumotaan tai muutetaan ja korvataan vastaavalla EY:n lainsäädännöllä. EY:n maataloussäädökset ovat pääosin asetuksia, joten ne tulevat Suomea suoraan sitoviksi jäsenyystilanteessa. Asetusten lisäksi saatetaan kuitenkin tarvita täydentäviä kansallisia säännöksiä muun muassa EY:n asetuksissa tarkoitetuista toimivaltaisista viranomaisista Suomessa, asetusten rikkomisen seuraamuksista, asetusten täytäntöönpanosta ja sen edellyttämistä valtuuksista sekä asetuksissa tai liittymissopimuksessa kansallisesti päätettäväksi jätetyistä asioista. Direktiivien kattamilla alueilla on annettava asiasisältöiset kansalliset säädökset, sikäli kuin ne eivät jo sisälly ETA-sopimukseen. Edellä tarkoitetuista laintasoisista säännöksistä on tarkoitus antaa erilliset hallituksen esitykset. Näihin esityksiin tulee sisältymään muun muassa kaikkien markkinajärjestelmäasetusten ja tukijärjestelmien täytäntöönpanoa koskeva valtuuslaki sekä kansallista tukea koskevat lainsäätöiset säännökset.

Maatalouden markkinajärjestelmien käyttöönotto merkitsee sitä, että vastaavat hintoja, tuki- ja tuotannonohjaustoimenpiteitä sekä vientitukea ja tuontia koskevat säännökset Suomessa kumottaisiin. Tämä koskee muun muassa Suomen maataloustuotteiden markkinajärjestelmää, kotieläinlupa- ja kiintiöjärjestelmiä, maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) mukaisia toimenpiteitä, markkinoimis- ja vientikustannusmaksujärjestelmiä sekä erikoiskasvilakeja. Tuontilainsäädännön osalta EY:n tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomen vastaavan tuontilainsäädännön. EY:n järjestelmien omaksuminen edellyttäisi lisäksi interventioitoiminnan ja tukien maksatuksen järjestämistä Suomessa. EY:n markkinajärjestelmiin liittyvän rahoituksen hoitamiseksi saatetaan lisäksi tarvita erillinen rahasto. Muutoksista Suomen lainsäädäntöön on tarkoitus antaa erilliset hallituksen esitykset.

Rakennepolitiikan osalta muutoksia tulisi muun muassa maaseutuelinkeinojen rahoituslainsäädäntöön sekä eläkelakeihin. EY:n metsälainsäädännön omaksuminen edellyttää Suomessa muun muassa metsänviljelyaineiston kauppaa ja metsänparannusta koskevan lainsäädännön muuttamista. Muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Eläinlääkintä ja kasvinsuojelu

EY:n eläinlääkintää, kotieläinjalostusta, rehuja ja kylvösiemeniä koskevat säädökset sisältyvät pääosin jo ETA-sopimukseen tai ETA:n sekakomitean päätökseen N:o 7/94. Sopimuksen ulkopuolelle on eläinlääkinnän ja kotieläinjalostuksen alalla jätetty kuitenkin rajatarkastuksia, yhteisön ulkopuolisista maista tuotavia tuotteita, rahoitusjärjestelyjä sekä eläinsuojelua koskevat säännökset. Jäsenyyden vaikutus näillä aloilla on joka tapauksessa ETA-sopimuksen vaikutusta vähäisempi.

ETA-sopimuksen kattamilla aloilla Suomen lainsäädäntö on jo yhdenmukaistettu EY:n lainsäädännön kanssa. ETA:n johdosta on li-hahygienialailla (511/94) ja maitohygienialailla (671/94) toteutettu lihan- ja maidontarkastuslainsäädännön kokonaisuudistukset sekä säädetty kokonaan uudet kalahygienialaki (330/94) ja munavalmistehygienialaki (517/94). ETA:n yhteydessä on toteutettu myös rehu-, siemenkauppa- ja lannoitelainsäädännön kokonaisuudistukset sekä annettu uudet lait kotieläinjalostuksesta ja hevostaloudesta.

EY:n kasvinsuojelu- tai taimiaineistolainsäädäntö ei vielä sisälly ETA-sopimukseen. Näiden säännösten voimaansaattaminen Suomessa edellyttää asianomaisten lainsäädäntöjen kokonaisuudistusta. Asiasta annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Hallinto

Tarvittavan vuorovaikutuksen aikaansaaminen Suomen ja EY:n välillä sekä EY:n järjestelmien täytäntöönpano edellyttävät Suomessa eräitä hallinnollisia lisäjärjestelyitä. Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on arvioida hallinnon tarkistamisen tarve ja mahdolliset lisävoimavarat jäsenyyden voimaantumisen mennessä.

5.1.3.2. Kalatalous

Yhteinen kalastuspolitiikka

EY:n kalastuspolitiikan yleiset tavoitteet vastaavat pääpiirteissään EY:n maatalouspolitiikan tavoitteita, joita on selostettu edellä kohdassa 5.1.3.1. EY:n yhteinen kalastuspolitiikka kattaa elollisten vesiluonnonvarojen ja vesivil-

jelyn kalataloudelliseen hyväksikäyttöön liittyvän toiminnan sekä kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostuksen ja kaupankäynnin. Se muodostuu resurssipolitiikasta, markkinapolitiikasta ja rakennepolitiikasta sekä näihin liittyvästä valvontajärjestelmästä. EY hoitaa jäsenvaltioiden puolesta myös kalastusta koskevat suhteet kolmansiin maihin. Yhteinen resurssipolitiikka sisältää säännökset kalavesille pääsystä.

Kalavesille pääsy

EY:ssä on lähtökohtana, että kunkin jäsenvaltion kansalaisilla on vapaa pääsy jokaisen jäsenvaltion vesialueelle kalastamaan. Tästä pääsäännöstä on poikettu siten, että kunkin jäsenvaltion rannikolla sijaitseva 12 meripeninkulman vyöhyke kuuluu kalastuksen osalta kyseisen jäsenvaltion yksinomaiseen määräysvaltaan vuoteen 2002 saakka. Poikkeussäännös otetaan EY:ssä tarkasteltavaksi vuonna 2001.

EY on hyväksynyt poikkeuksen, jonka mukaan Suomen ja Ruotsin perinteiset kalastusoikeudet säilytetään niiden lainkäyttövallassa olevilla 4—12 meripeninkulman välisillä rannikkoalueilla Itämeressä.

Sisäiset kalavarat ja kalastuskiintiöt

EY vahvistaa vuosittain suurimman sallitun kokonaispyyntimäärän kalalajeittain sekä jäsenvaltioiden kalastuskiintiöosuudet. EY myös myöntää jäsenvaltioille kalastuskiintiöt eräiden kalalajien osalta. Kiintiöinti koskee muun muassa lohta, turskaa, silakkaa ja kilohailia. Kiintiön ylitys vähennetään seuraavan vuoden kiintiöstä.

Jäsenyysneuvotteluissa EY katsoi, että vanhojen ja uusien jäsenvaltioiden välistä pyyntimäärän ja/tai pyyntiponnistusten jakoa koskevan yhteisön säännöstön noudattamiseksi neuvottelutuloksen on heijastettava liittymishetkellä vallitsevaa tasapainoa ja johdettava pyyntiosuuksien jakomenetelmään, jossa otetaan huomioon kaikkien jäsenvaltioiden edut. Tällöin on kaiken kalastuksen osalta otettava huomioon kalastustoiminta edustavalla viitekaudella 1989—1993.

Suomi esitti nykyisen tilanteen säilyttämistä Itämeren kalastuskiintiöiden osalta vyöhykkeellä, joka sijaitsee meridiaanista 59° 30' pohjoiseen (vyöhyke MU 3). EY hyväksyi Suomen

esittämän vaatimuksen ainoastaan silakan osalta. EY myönsi kuitenkin Suomelle kalastuskiintiöosuudet (lohi, turska, silakka ja kilohaili), jotka vastaavat suurinpiirtein Suomen nykyisiä kiintiöosuuksia.

EY:n säännösten mukaan sillin, silakka mukaan lukien, pyynti ja käyttö rehuksi on kielletty. Suomi esitti jäsenyysneuvotteluissa muuhun käyttöön kuin ihmisravinnoksi pyydetyn silakan pyyntioikeuden säilyttämistä. Suomi sai kolmen vuoden siirtymäkauden silakan rehuksi kalastamiseen. Siirtymäkauden aikana selvitetään ne vaikutukset, joita silakan rehuksi kalastamisesta aiheutuu kalakannalle ja meren ekosysteemille. Ennen siirtymäkauden päättämistä asia otetaan EY:ssä uudelleen käsiteltäväksi.

Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden yhteinen markkinajärjestelmä

Kalastus- ja vesiviljelytuotteiden yhteisen markkinajärjestelmän tavoitteena on muun muassa kalatuotteiden markkinoiden vakauttaminen, laadultaan epätyydyttävien tuotteiden poistaminen markkinoilta, kilpailun edistäminen, kannattavuuden parantaminen, tarjonnan mukauttaminen kysyntään sekä kohtuullisen toimeentulon turvaaminen kalastajille. Markkinapolitiikkaa toteutetaan EY:ssä lähinnä kalastajien perustamien tuottajajärjestöjen avulla. Tuottajajärjestöt muun muassa vetävät markkinoilta sellaiset kalaerät, joita ei saada myydiksi vahvistetun vähimmäishinnan suuruudesta hinnasta. Markkinajärjestelmään kuuluvat tuet maksetaan tuottajajärjestöille. Suomessa ei toistaiseksi ole EY:n säädösten mukaisia tuottajajärjestöjä.

Jäsenvaltioiden välisessä kalatuotteiden tuonnissa ja viennissä on tullien ja niitä vastaavien maksujen periminen sekä määrällisten rajoitusten soveltaminen kielletty. Jäsenvaltiot ovat lisäksi velvollisia noudattamaan yhteistä tullitariffia ja yhteisiä rajasuojasäännöksiä kaupankäynnissä kolmansien valtioiden kanssa.

Suomi vaati jäsenyysneuvotteluissa silakan hintatuen sekä rehusilakan ja kalajätteen varastointituen säilyttämistä samoinkuin siirtymäkautta tarvittavien mukautusten suorittamiseksi. EY ei hyväksynyt rehusilakan varastointituen säilyttämistä. EY tulee lisäksi selvittämään elintarvikkeeksi pyydetyn kalan ja rehusilakan kuljetustuen, kalatalouden korkotu-

kilainoista maksettavan korkohyvityksen sekä kalastusvakuutukselle myönnettävän valtion tuen sallittavuuden EY-jäsenyyden toteuduttua.

Kalatalouselinkeinon yhteinen rakennepolitiikka

Kalatalouselinkeinon yhteisen rakennepoliittikan tavoitteena on luoda merikalastuksessa noudatettavat yhteiset säännöt, joilla turvataan kaikille yhteisön alueen kalastajille yhtäläinen mahdollisuus kalakantojen hyödyntämiseen. Rakennepoliittikan tavoitteena on lisäksi kalakantojen järkipärisen hyväksikäytön varmistaminen.

EY:n rakennepoliittisilla toimenpiteillä pyritään erityisesti parantamaan elinkeinokalatalouden kilpailukykyä. Rakennepoliittikan ohjauskeinona on EY:n kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen KORin (Financial Instrument for Fishery Guidance, FIGG) myöntämä rakennetuki. Rakennepoliittisin perustein voidaan myöntää avustusta kalanviljelyn kehittämiseen, kalastusaluksen nykyaikaistamiseen, kalastuslaivaston supistamiseen, kalan jalostukseen ja markkinointiin, kalan kulutuksen edistämiseen sekä eräisiin muihin kalatalouden rakennetta parantaviin hankkeisiin. EY:n tuen saaminen on mahdollista vain, jos asianomainen jäsenvaltio rahoittaa osan hankkeesta kansallisin varoin. Kalatalousrahaston varoista myönnettävän tuen saaminen edellyttää kalatalouden rakenteen kehittämistä koskevan sektorisuunnitelman valmistamista. Tukijärjestelmä on niin ollen ohjelmaperusteinen. Rakennetukea ei myönnetä toiminnallisten menojen kattamiseen.

Kalatalouteen voidaan myöntää jonkin verran aluepoliittista tukea myös EY:n muista rakennerahastoista. Aluepoliittisia tukia voidaan myöntää muun muassa kalastajien uudelleen kouluttamiseen, kalastusmatkailun kehittämiseen sekä julkisten infrastruktuurihankkeiden (kalasatamat, ynnä muut sellaiset) rahoitukseen. Myös tämä tuki on ohjelmaperusteinen.

Yhteinen valvontajärjestelmä

EY:n yhteiseen kalastuspolitiikkaan sovellettava valvontajärjestelmä on uudistettu vuoden

1994 alusta lukien. Valvontajärjestelmä sisältää vähimmäisvaatimukset siitä, miten kalavarojen säilyttämisestä ja hallinnointia, kalatalouden rakennetoimenpiteitä ja yhteiseen markkinajärjestelyyn liittyviä muita toimenpiteitä on jäsenvaltioissa valvottava. Kansallisten valvontatoimenpiteiden tulee kohdistua muun muassa kalastusaluksen ja niiden toiminnan tarkastamiseen sekä saaliiden määrien, pyydysten ja pyyntipaikkojen, purettavan saaliin, kalastuksen mukauttamistoimenpiteiden ja yhteisten markkinajärjestelyjen valvontaan. Valvontajärjestelmä edellyttää kalastuspäiväkirjan pitämistä yli 10 metrin pituisilla aluksilla, saalis- ja myynti-ilmoitusten tekemistä sekä myös viranomaisvalvontaa. EY puolestaan valvoo järjestelmän noudattamista jäsenvaltioissa.

Vaikutukset Suomelle

ETA-sopimuksella poistettiin kalan ja kalatuotteiden tuontitullit ja vastaavalla tavalla vaikuttavat maksut sekä kalan määrälliset tuontirajoitukset sopimuksen pöytäkirjan 9 mukaisesti. Lohelle ja silakalle sekä erälle niistä valmistetuille kalatuotteille saatiin lyhyt siirtymäkausi, jonka kuluessa kaupan esteet ja kilpailua vääristävät valtiontuet oli poistettava myös näiden tuotteiden osalta. ETA-sopimuksella ei ollut muita vaikutuksia Suomen kalatalouteen.

Liittymisasiakirjassa Suomi sitoutuu edellä sanotun lisäksi noudattamaan EY:n yhteistä kalastuspolitiikkaa kokonaisuudessaan. EY:n yhteisen kalastuspolitiikan soveltaminen merkitsee muun muassa sitä, että EY voi ajallisesti ja määrällisesti rajoittaa kalastusta. Jäsenvaltion ylittäessä kiintiönsä vähennetään kiintiön ylitystä vastaava määrä seuraavana vuonna myönnettävästä kiintiöstä. EY valvoo kiintiöiden noudattamista.

Suomen kalastusvyöhyke käsittää nykyisin keskiviivaperiaatteen mukaisesti määräytyvän Suomen puoleisen alueen Itämerellä. EU-jäsenyyden toteutuessa Suomen kalastusta koskevaan määräysvaltaan jäisi 12 meripeninkulman rannikkokalastusalue perusviivoista laskettuna, lukuunottamatta Suomenlahtea ja osia Perämeren, Merenkurkkua ja Ahvenanmerta, jossa alue on kapeampi. Sen ulkopuolella oleva alue kuuluisi EY:n kalastusvyöhykkeeseen, jossa EY:n jäseninä olevien Itämeren rannikkovaltioiden alukset saavat kalastaa EY:n kalastuslu-

pajärjestelmän mukaisesti ja asianomaiselle valtiolle myönnettyjen kiintiöiden rajoissa, lukuun ottamatta silakan kalastusta säätelyalue 3:lla (vyöhyke MU 3), joka sijaitsee leveyspiirin 59° 30'N pohjoispuolella Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella. Vastaava muutos koskee Ruotsin talousvyöhykettä.

Vesille pääsyn osalta suomalaisten pyyntimahdollisuudet paranevat sikäli, että suomalaiset kalastusalukset saavat Suomelle myönnettyjen kiintiöiden rajoissa ilman erityistä lupaa kalastaa 12 meripeninkulman rajojen välisellä EY:n kalastusvyöhykkeellä Itämerellä. Vastaava oikeus on ruotsalaisilla kalastusaluksilla. Ulkomaisten alusten kalastustoiminnan arvioidaan lisääntyvän 12 meripeninkulman ulkopuolisilla vesillä Suomen kalastusvyöhykkeellä vesille pääsyä koskevan järjestelmän muuttuessa. Pyyntin kohteena tulee olemaan lähinnä lohi ja mahdollisesti turska.

EY:n yhteisen markkinapolitiikan soveltaminen merkitsee sitä, että kilpailua vääristävät silakan hintatuki ja rehusilakan varastointituki on lakkautettava liittymisestä lukien. Kalatalouden rakenteen parantamiseen tarkoitettut etuet ovat rajoitetusti sallittuja. Valtion tuen sallittavuus kalan kuljetusavustusten, kalatalouden korkotukilainoituksen, kalastusvakuumuksen ja kalajätteen varastointituen osalta tulee jäsenyyden toteuduttua selvitetäväksi EY:ssä. Toisaalta EY-jäsenyys avaisi suomalaisille kalatuotteille noin 370 miljoonan asukkaan markkinat, joilla kulutus on jatkuvasti omaa kalataloustuotteiden tuotantoa suurempi.

EY:n kalatalouden rakennepoliittikka soveltuu sellaiseen Suomen oloihin. Kalatalouden rakennepoliittikan tukitoimenpiteiden arvioidaan myös hyvin vastaavan Suomen elinkeinokalatalouden kehittämistarpeita. Rakennepoliittisten tukien saaminen edellyttää sektorisuunnitelman ja kehittämisohjelmien laatimista.

Kalastustulolaki (621/75) on jäsenyyden toteutuessa kumottava, koska laissa säännellyt silakan hinta- ja varastointituet ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kilpailua vääristäviä tukia.

EY:n tukijärjestelmän omaksuminen edellyttää vähäisiä tarkistuksia lakiin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettava menettelystä (1336/92).

Yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmän voimaan saattaminen edellyttää Suomessa erityisiä toimenpiteitä. Se edellyttää järjestettä-

väksi muun muassa kalastusalusten ja pyydysten tarkastamisen sekä kalojen purkauksen, myynnin, kuljetuksen ja varastoinnin valvonnan. Valvontajärjestelmä edellyttää myös aluksista purettujen saaliiden ja kalataloustuotteiden myynnin tarkkaa kirjaamista sekä saalis-, hinta- ja pyyntipaikkatietojen antamista valvontaviranomaisille sekä velvoittaa kalastajat ja kalastajilta kalaa ostavat elinkeinonharjoittajat antamaan kyseisiä tietoja valvontaviranomaisille. EY edellyttää myös erilaisten tilastotietojen antamista sekä kiintiöityjä että kiintiöimättömiä kalalajeja käsittävistä saaliista ja myös saaliiden hinnoista. Valvontajärjestelmän uudistaminen ATK-järjestelmineen tulee aiheuttamaan kustannuksia, joiden määrä ei ole vielä arvioitavissa.

EY:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontajärjestelmästä annettu asetus (ETY) N:o 2847/93 edellyttää valvonnan toimeenpanon, rikkomusten sanktioinnin sekä eräät muut toimenpiteet järjestettäväksi kansallisella lainsäädännöllä. Tämä edellyttää muun muassa kalastuslainsäädännön sekä kalastusalusrekisteristä annettujen säännösten tarkistamista. Mainituista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Suomi on Itämeren ja Belttien kalastusta ja elollisten luonnonvarojen säilyttämistä koskevan yleissopimuksen (SopS 40/74) sopimuspuoli. Lisäksi Suomi on tehnyt kahdenväliset kalastussopimukset Ruotsin, Viron, Venäjän, Latvian ja Liettuan kanssa. Liittymisasiakirjan mukaan EY hallinnoi jäsenyyden alusta näitä kalastussopimuksia Suomen kalastusedut säilyttäen, kunnes ne korvataan muilla järjestelyillä. Suomi on lisäksi lähinnä kalakannan suojelemiseksi tehtyjen eräiden kansainvälisten sopimusten sopimuspuolena. EU:n jäsenyyden aiheuttamat toimenpiteet tulevat mainittujen sopimusten osalta myöhemmin tarkistettaviksi EY:n kanssa.

5.1.4. Alue- ja rakennepoliittikka

Yleistä

Unionin eräänä perusajatuksena on kilpailun lisäämisen ja markkinoiden laajentamisen ohella yhteisön sisäinen solidaarisuus. Käytännössä tämä merkitsee yhteisön heikompien osien — maiden, alueiden ja sosiaaliryhmien — kehityksen tukemista yhteisin toimenpitein. EY:ssä tätä kutsutaan yhteisön taloudellisen ja sosiaa-

lisen yhteenkuuluvuuden eli koheesion vahvistamiseksi. EY:n aluepoliittinen toiminta on keskeinen osa koheesiopoliittikkaa.

Yhteenkuuluvuutta pyritään ensi sijassa vahvistamaan yhteisön omilla rakennepoliittisilla keinoilla, joista keskeisiä ovat niin sanotut rakennerahastot, koheesiorahasto sekä Euroopan investointipankki. Valtaosa näiden rahoituksesta suunnataan alueellisten kehityserojen tasoittamiseksi. Nämä rakennepoliittiset toimet muodostavat EY:n yhteisen aluepolitiikan ytimen. Pyrkimyksenä on myös lisätä aluepoliittisen näkökulman huomioon ottamista yhteisön muilla toimintaloikoilla, esimerkiksi maatalouspolitiikassa, teollisuuspolitiikassa, liikenne- ja energiapolitiikassa, koulutus- ja tutkimuspolitiikassa sekä ympäristöpolitiikassa.

Tärkeä liittymä on EY:n aluepolitiikan ja kilpailupoliittikan välillä. Näitä yhdistää yritysten aluetuki, joka on tärkeä aluepolitiikan keino, mutta jota myös pyritään rajoittamaan kilpailupoliittisista syistä. Yritystukien merkitys on erityisen suuri kansallisessa aluepolitiikassa ja jäsenmaiden tähän käyttämät varat ylittävätkin moninkertaisesti yhteisön aluepoliittisen yritystuen. Komissiossa kansallisen aluepolitiikan valvonta kuuluu kilpailupoliittikan piiriin. Valvontasäännöstö mahdollistaa voimakkaamman tuen köyhissä maissa ja köyhillä alueilla koheesiotavoitteiden mukaisesti.

Aluepolitiikka on nykyään EY:n merkittävimpiä toimintaloikoja. Rakennepoliittisen rahoituksen osuus yhteisön talousarviosta on noin 30 prosenttia, vain maatalouden osuus on suurempi. Aluepolitiikan merkityksen kasvu on kuitenkin uusi ilmiö ja liittyy läheisesti sekä EY:n laajenemiseen että integraation syvenemiseen.

Yhteisen aluepolitiikan tarve nousi esille 1970-luvun puolivälissä yhteisön ensimmäisen laajentumisen seurauksena. Varsinkin Irlannin liittyminen yhteisöön lisäsi alueellisia kehityseroja, mikä johti Euroopan aluekehitysrahaston perustamiseen vuonna 1975. Rahasto toimi alussa lähinnä jäsenmaiden aluepolitiikan rahoittajana aloitteen säilyessä jäsenmailla.

Kreikan, Espanjan ja Portugalin liittyminen yhteisön jäseniksi 1980-luvulla laajensi merkittävästi yhteisön alikehittyneitä alueita. Yhteisöön syntyi selkeä alikehittyneet osa, joka koostui Välimeren alueista sekä Irlannista. Samaan aikaan käynnistettiin kunnianhimoiset ohjelmat sisämarkkinoiden luomiseksi yhteisöön vuoden 1992 loppuun mennessä. Markkinoiden

avautumisen uskottiin pitemmällä aikavälillä tasoittavan alueellisia eroja, mutta se edellyttäisi panostuksia heikompien alueiden kilpailukyvyyn vahvistamiseksi.

Aluepolitiikan nykyinen perusta hyväksyttiin vuoden 1986 yhtenäisasiakirjassa. Siinä luotiin puitteet sisämarkkinaohjelman tehokkaalle toteuttamiselle ja siihen sisällytettiin taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevat määräykset. Käytännössä aluepolitiikkaa tehostettiin niin sanotulla rakennerahastouudistuksella vuonna 1989. EY:n rakennerahastojen toimintaa yhteensovitettiin ja niiden voimavarat päätettiin kaksinkertaistaa vuoteen 1993 mennessä. Varat oli määrä kohdentaa yhtenäisin perustein koko yhteisössä ja rahoitusta suunnattaisiin entistä määrätietoisemmin kaikkein heikoimmin kehittyneille alueille.

Yhteenkuuluvuuden merkitystä korostettiin entisestään Maastrichtin sopimuksessa. Perusteena mainittiin nyt lähinnä suunnitellun talous- ja rahaliiton aiheuttamat kehityspaineet yhteisön heikoimmilla alueilla. Rakennerahastojen toiminnan ja voimavarojen vahvistamisen lisäksi päätettiin perustaa erityinen koheesiorahasto auttamaan yhteisön heikoimmin kehittyneitä maita Espanjaa, Kreikkaa, Irlantia ja Portugalia saavuttamaan talous- ja rahaliiton ehdot.

Rakennerahastot ja muut aluepolitiikan rahoituslähteet

Rakennerahastouudistuksessa EY:n kolmen rakennerahaston — Euroopan aluekehitysrahaston, Euroopan sosiaalirahaston ja Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston — toimintaa yhteensovitettiin. Rahastot jatkavat toimintaansa itsenäisinä, vaikka niiden toimintaperiaatteita yhtenäistettiin. Rakennerahastot eivät nimestään huolimatta ole varsinaisia rahastoja, vaan ne saavat varansa suoraan EY:n talousarviosta. Kaikki kolme rahastoa myöntävät pelkästään avustuksia.

Rahastojen merkitys aluepoliittisena rahoittajana vaihtelee. Aluekehitysrahaston nimenomaisena tehtävänä on yhteisön alueellisten kehityserojen vähentäminen. Muiden rahastojen luonne ei ole samalla lailla pelkästään aluepoliittinen, mutta niidenkin varoista pääosa suuntautuu yhteisön heikoimmille alueille.

Vaikka uudistus suoranaisesti koski vain rakennerahastoja, pyrkimyksenä oli saattaa

myös muut EY:n rahoituslaitokset saman yhteensovittamisen piiriin. Tärkein näistä on Euroopan investointipankki, joka on merkittävä rakennerahastohankkeiden osarahoittaja.

Rakennerahastojen toiminnan vaikuttavuutta pyrittiin lisäämään keskittämällä niiden tuki viiteen yhteiseen tavoitteeseen. Tavoitteet ovat:

- Tavoite 1 heikoimmin kehittyneiden alueiden kehitys ja rakenteellinen sopeuttaminen. Sitä vastaa Suomen, Ruotsin ja Norjan osalta tavoite 6: erittäin harvaan asuttujen alueiden kehitys ja rakenteellinen sopeuttaminen
- Tavoite 2 teollisuuden taantumisesta kärsivien alueiden, raja-alueiden tai alueen osien (mukaan lukien työvoima-alueiden ja kaupunkimaisten taajamien) uudistaminen
- Tavoite 3 pitkäaikaistyöttömyyden torjuminen ja nuorten sekä sellaisten henkilöiden, jotka ovat vaarassa joutua työmarkkinoiden ulkopuolelle, työelämään siirtymisen helpottaminen
- Tavoite 4 työntekijöiden teollisiin muutoksiin ja tuotantojärjestelmien kehitykseen sopeuttamisen helpottaminen
- Tavoite 5 maaseudun kehityksen edistäminen
- a) nopeuttamalla yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistettaessa maatalouden rakenteiden mukauttamista
  - b) helpottamalla maaseutumaisten seutujen kehitystä ja rakenteellista mukauttamista

Tavoitteet 1 (heikoimmin kehittyneet alueet), 2 (taantuvat teollisuusalueet) ja 5 b (maaseudun kehittäminen) ovat luonteeltaan alueellisia ja niihin suunnatut varat muodostavat EY:n aluepoliittisen rahoituksen ytimen. Niitä varten on määritelty maantieteelliset tukialueet: 1, 2, 5 b. Muut tavoitteet ovat horisontaalisia ja koskevat työttömyyden torjumista (tavoite 3) sekä teollisuuden (tavoite 4) ja maatalouden (tavoite 5 a) rakennemuutoksen edistämistä. Niidenkin rahoitus kohdentuu suurelta osin edellä mainituille tukialueille.

Jäsenyysneuvotteluissa sovittiin uudesta alueellisesta tavoitteesta 6, joka koskee erittäin harvaan asuttuja alueita. Tätä tavoitetta on tarkoitettu soveltaa Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa.

Rakennerahastouudistuksen myötä siirryttiin

tukitoimien hallinnoinnissa vuosittaisesta taupauskohtaisesta käsittelystä laajempiin useampivuotisiin toimenpideohjelmiin. Tavoitekohtaisten ohjelmien laadinta on edellytys tuen saannille. Tavoitteita 1 (6), 2 ja 5 b koskevat ohjelmat laaditaan alueittain, muut ovat valtakunnallisia. Tämän tyyppinen järjestelmä edellyttää tuen tehokasta seurantaa ja arviointia.

Rahastojen hallinnon yleisenä periaatteena on alueellisten, kansallisten ja yhteisön viranomaisten välinen yhteistyö, eli niin sanottu partnership-periaate. Tämä koskee ohjelmoinnin ja seurannan kaikkia vaiheita.

Rahoituksen saaminen rakennerahastoista edellyttää kansallista osarahoitusta. EY edellyttää, että sen myöntämä rahoitus muodostaa nettolisän jäsenmaan asianomaisiin julkisiin menoihin (niin sanottu additionaliteetti- tai lisäysperiaate). Tämän valvontaa tehostetaan vastaisuudessa. Osa rahastojen varoista (noin 9 prosenttia) varataan yhteisön aloitteesta ja näkökulmasta käynnistettäviin ohjelmiin. Myös nämä yhteisön aloitteet on tarkoitettu ensisijaisesti tukialueita varten. Toimenpideohjelmien laadinta ja toteuttaminen tapahtuu alueiden ja jäsenmaiden toimesta.

Aluesuunnittelu

Komissio on 1980-luvun lopulta lähtien pyrkinyt laajentamaan yhteisön aluepolitiikan sisältöä alueellisen suunnittelun suuntaan. Tätä perustellaan ensisijaisesti suunnittelukysymysten kansainvälistymisellä. Komission taholta painotetaan toiminnan selvitysluonnetta. Komissio laatii koko Euroopan kattavia alueellisia arvioita, joita kansalliset, alueelliset ja paikalliset viranomaiset voivat käyttää hyväksi omassa suunnittelussaan. Komissio ei pyri kehittämään omaa aluesuunnittelupolitiikkaa, joskin arvioita on tarkoitus hyödyntää EY:n eri politiikkalohkojen kehittämisessä.

Kansallisen aluepolitiikan valvonta EY:ssä

Kansallisen aluepolitiikan valvonta kohdistuu vain alueelliseen yritystukeen, ja se on osa EY:n harjoittamaa yleistä valtiontuen valvontaa. Siten esimerkiksi kuntien valtionosuusjärjestelmä kantokykyluokituksineen samoin kuin julkisten investointien suuntaaminen alueellisiin perusteisiin ovat täysin kansallisesti päätettävissä.

Valvonnalla pyritään yhtenäistämään eri maiden tukipolitiikkaa kilpailuedellytysten yhtenäistämiseksi sekä yleensä vähentämään yritystukiemyöntämistä tuotannon ja taloudellisten voimavarojen käytön tehostamiseksi.

Valtiontuesta määrätään Rooman sopimuksen 92—94 artiklassa. Näitä perusmääräyksiä täydentää laaja tulkintaohjeisto, joka pääosin ei ole oikeudellisesti sitova. Käytännössä sillä on kuitenkin vahva asema, koska komissiolla on laaja itsenäinen harkintavalta kilpailupoliittisissa kysymyksissä. Komissiossa kilpailuasioista vastaa pääosasto IV. Viime kädessä artiklojen tulkintakäytäntö syntyy komission ja EY:n tuomioistuimen päätösten kautta.

Komission tulee seurata ja arvioida jäsenmaiden kaikkia valtiontukijärjestelmiä. Lisäksi jäsenmaiden on ilmoitettava komissiolle kaikki suunnitellut uudet tuet ja voimassa oleviin tukijärjestelmiin tehtävät muutokset. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä tukijärjestelmiä että suurempia erillisiä tukitapauksia. Tukea ei saa myöntää ennen komission hyväksymistä. Alemmantasoisin säädöksin on yleistä ilmoitusvelvoitetta hieman rajattu ja käsittelymenettelyjä tarkennettu.

Jos komissio epäilee, että myönnetty tai suunniteltu tuki voi vääristää kilpailua, se voi käynnistää tutkintamenettelyn. Mikäli komissio havaitsee, että tuki ei sovellu yhteismarkkinoiden toimintaan, sen tulee määrätä tuki lopetettavaksi tai muutettavaksi. Jollei jäsenmaa noudata komission päätöstä, voidaan asia viedä yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi. Myös ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti voi aiheuttaa rankaisutoimenpiteitä.

Valvonnan painopiste on käytännössä suuryritysten ja kilpailun kannalta herkkien toimialojen tuessa, kun taas seula on huomattavasti väljempi pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävän tuen osalta. Vastedes tultaneen kiristämään erityisesti rikkaampien jäsenmaiden tukipolitiikan valvontaa koheesiotavoitteen tukemiseksi.

Neuvottelutulos

Suomen tavoitteena jäsenyysneuvotteluissa oli, että Lapin, Kainuun, Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon ja Etelä-Pohjanmaan maakunnat sekä Kuusamon seutukunta ja eräät muut, edellä mainittuihin alueisiin rajoittuvat seutu-

kunnat nimettäisiin rakennerahastojen tavoitteen 1 mukaisiksi kohdealueiksi.

Suomi esitti myös, että alueet, jotka täyttävät rakennerahastojen tavoitteiden 2 ja 5 b edellytykset, tulisi nimetä näiden tavoitteiden mukaisiksi rakennerahastojen tuen kohdealueiksi. Lisäksi Suomi edellytti, että maamme vaikea taloudellinen tilanne ja korkea työttömyys tulisi ottaa asianmukaisesti huomioon, kun EY:n komissio tekee päätöksiä tavoitteiden 3 ja 4 mukaisista tuista.

Jäsenyysneuvotteluissa sovittiin, että Lapin, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakunnat sekä kahdeksan seutukuntaa nimettiin uuden, tavoitetta 1 vastaavan tavoitteen 6 kohdealueiksi. Uusi tavoite 6 täydentää tavoitteen 1 bruttokansantuotetta koskevaa edellytystä niin, että sen kohdealueiksi nimettiin alueita, joiden asukastiheys on enintään kahdeksan asukasta neliökilometriä kohti.

Tavoite 6 on tarkoitettu erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämisen ja rakenteellisen sopeuttamisen edistämiseen. Suomessa alueilla asuu noin 840 000 asukasta eli 16,6 prosenttia väestöstä.

Neuvotteluissa sovittiin edelleen, että Suomi voi saada vuosina 1995—1999 yhteensä 1 704 miljoonaa ecua (noin 10,7 miljardia markkaa) tukea rakennerahastoista. Tuki jakautuu eri vuosille siten, että se on keskimäärin 341 miljoonaa ecua vuodessa, ollen ensimmäisenä vuonna 315 miljoonaa ecua ja viimeisenä vuonna 366 miljoonaa ecua. Rahamäärään sisältyy tavoitteeseen 6 saatava tuki, keskimäärin 102 miljoonaa ecua (noin 641 miljoonaa markkaa) vuodessa. Summat eivät ole lopullisia vaan suuntaa-antavia.

Neuvotteluissa ei sovittu yksityiskohtaisesti tavoitteiden 2 ja 5 b kohdealueista tai tavoitteiden 2, 3, 4, 5 a ja 5 b tavoitekohtaisista rahamääristä. Suomi tekee niistä esityksen komissiolle.

Vaikutukset Suomelle

EU-jäsenyys vaikuttaa sekä suorasti että epäsuorasti maassa harjoitettavaan aluepolitiikkaan. Suorat vaikutukset syntyvät aluepolitiikkaa koskevien EY:n sääntöjen ja järjestelmien kautta. Epäsuorat vaikutukset syntyvät valtiontalouden, yritysten toimintaympäristön ja yleisen alueellisen kehityksen muutosten kautta, jotka vaikuttavat aluepolitiikan kehittä-

tämisedellytyksiin ja -tarpeeseen.

EY:n valtioneuvoston säädöstö sisältyy sellaiseen ETA-sopimukseen. Lisäksi sopimukseen sisältyy yhteinen julistus muun muassa harvan asutuksen huomioon ottamisesta kansallisten tukialueiden hyväksyttävyyttä arvioitaessa. Tuen valvontaa varten luotiin rinnakkaisjärjestelmä EFTA-maita varten. EFTA-maan liityessä unioniin toimivalta valtioneuvoston valvontaa koskeissa kysymyksissä siirtyy EFTAn valvontaviranomaiselta komissiolle.

EY:n rakennepolitiikan toimintaperiaatteet lisäävät tarvetta vahvistaa aluehallinnon roolia alueellisessa kehittämisessä. Tätä varten ei ole mitään EY:n säädöstä, joten ratkaisut on tehtävä kansallisella tasolla. Alueiden kehittämisestä annetulla lailla (1135/93) aluetason kehittämisvastuu on siirretty lääninhallituksilta maakuntien liitoille ja niiden edellytyksiä hoitaa tätä tehtävää on vahvistettu.

Alue- ja rakennepolitiikan hallinnointiasiat on otettava huomioon valtion valmistelu- ja päätöksenteko-organisaatiossa. Rakennerahastoista saatavan tuen turvaamiseksi on päätettävä siitä, miten rakennerahastojen tavoitteisiin liittyvien alueellisten ja valtakunnallisten kehittämisohjelmien valmistelu, toteutus, seuranta ja hallinnointi järjestetään alueilla ja keskushallinnossa. Lisäksi on sovittava rakennerahastotuen budjetointi- ja maksatusjärjestelyihin liittyvistä kysymyksistä. Ahvenanmaan maakunnassa aluepolitiikka kuuluu itsehallintolain mukaisesti maakunnan toimivaltaan.

5.1.5. Tulliliitto ja kauppapolitiikka

5.1.5.1. Tulliliitto

Euroopan yhteisön perustana on perustamis-sopimuksen 9 artiklan mukaan tulliliitto, joka koskee kaikkea tavarakauppaa. Tulliliiton jäsenvaltioiden välisessä kaupassa kaikki tuonnissa ja viennissä kannettavat tullit ja niitä vaikutuksiltaan vastaavat maksut on kielletty. Tulliliiton jäsenvaltioilla on yhteinen kaikkiin kolmansiin valtioihin sovellettava tullitariffi ja tullilainsäädäntö, joka korvaa jäsenvaltioiden kansallisen tullitariffin ja pääosin tullilainsäädännön.

EY:n tulliliiton myötä toteutettiin myös tavaroiden vapaa liikkuminen yhteisön sisällä, joka koskee paitsi jäsenvaltioiden alkuperä-tuotteita myös kolmansien maiden alkuperä-

tuotteita, jotka on yhdessä jäsenvaltioissa asianmukaisesti tullattu ja joista on kannettu sovellettavat tullit, maksut tai verot. Tavaroiden vapaan liikkumisen periaatetta on laajennettu myös tullien ulkopuolisiin kaupan esteisiin.

Tullit poistettiin EY:n sisäisessä kaupassa kokonaan vuoteen 1968 mennessä, minkä jälkeen EY:n perustamis-sopimuksen tullien poistamista koskevat siirtymäajan määräykset ovat menettäneet merkityksensä. Yhteisöön myöhemmin liittyneillä jäsenvaltioilla ei ole enää voimassa tullisopeuttamista koskevia siirtymä-aikoja.

Osana vuoden 1985 komission valkoisen kirjan sisämarkkinaohjelmaa ja vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjaa on EY:ssä vuoden 1993 alusta kielletty myös rajatarkastukset unionin sisäisillä rajoilla. Tullitarkastuksia ylläpidetään nykyään yhteisön ulkorajoilla. Sen sijaan jäsenvaltiot voivat soveltaa niin sanottuja sisäisiä hallinnollisia valvontatoimia. Rajatarkastuksista luopuminen edellyttää jäsenvaltioiden tulliviranomaisten välillä tehokasta yhteistoimintaa tiedonsiirron ja hallintomenetel-lyjen osalta.

Jäsenvaltioiden tulliviranomaiset vastaavat yhteisön ulkorajalla toimitettavasta tulliselvityksestä ja tullien kantamisesta. EY:n tuontitullit ja tuontimaksut ovat osa yhteisöjen omia varoja ja kansalliset tulliviranomaiset tulouttavat ne suoraan EY:lle. Jäsenvaltiot saavat vähentää EY:lle suoraan tuloutettavista tulleistä ja maksuista 10 prosentin suuruisen kanto-palkkion.

Tulliliitto, kuten vapaakauppa-aluekin, perustuu GATTin XXIV artiklaan tulliliittojen ja vapaakauppa-alueiden muodostamisesta. Artiklan nojalla tällaisiin järjestelyihin kuuluvat valtiot voivat keskenään soveltaa kansainvälisessä kaupassa muutoin sovellettavaa suosituuksikohtelua edullisempaa (liberaalimpaa) kohtelua. GATT-järjestelmässä tulliliitto on yksi osapuoli monenvälisissä muun muassa tulleja koskevilla neuvotteluissa. Tulliliitto neuvottelee jäsenvaltioidensa puolesta kolmansiin GATT-osapuoliin soveltamaansa tullimyynti-tykset GATTin sääntöjen mukaisesti. Uusien jäsenvaltioiden sopeutumisesta EY:n tullitariffiin johtuvat muutokset näiden valtioiden aikaisempiin GATT-sidottuihin tulleihin neuvottelee tarvittaessa yhteisön puolesta komissio. Neuvotteluissa on läsnä se tai ne jäsenvaltiot, joiden eduista on kysymys, ja ne

vaikuttavat neuvostossa tai sen alaisessa komiteassa yhteisön näkemykseen ja kantoihin.

Tulliliitto pyrkii ulkosuhteissaan säilyttämään jäsenvaltioidensa yhtäläiset edut eli sisäisessä kaupassaan saavuttaman preferenssin. Tällä on vaikutuksensa myös uuden jäsenvaltion sopeutumiseen tulliliittoon.

Nykytilanteessa Suomi, muut EFTA-maat sekä Euroopan yhteisö muodostavat keskenään vapaakauppa-alueen. Vapaakauppa-alueen ulkopuolisiin maihin kukin osapuoli soveltaa omia kansallisia tullitariffeja. ETA-sopimuksen mukaan tulliton kauppa koskee teollisuustuotteita ja tiettyä osaa jalostettuja elintarvikkeita. Maataloustuotteista ja jalostetuista elintarvikkeista enin osa on ETA-sopimuksen ulkopuolella. Vapaakauppasopimusten keskeinen osa on alkuperäsäännöt, joiden ehdot kunkin tavaran tulee täyttää jotta tullittomuus voidaan myöntää. Alkuperäsääntöjen tarkoituksena on yhtäältä rajoittaa vapaakauppasopimuksen edut tavarihin, jotka on vapaakauppa-alueella tuotettu tai valmistettu, ja toisaalta myös varmistaa, että kauppaan ei synny vinoutumia osapuolten samaan tavaraan soveltamien tullien eron johdosta.

EY:n kaikki tulliliittoa koskevat määräykset, mukaanluettuna koko tullilainsäädäntö, sitoisivat sellaisenaan Suomea tulliliiton jäsenenä. Tuontiin kolmansista maista sovelletaan EY:n tullilainsäädännön säännöksiä ja eräin poikkeuksin EY:n tullitariffia.

EY:n tullitariffi poikkeaa Suomen nyt voimassaolevasta tullitariffista sekä rakenteeltaan että myös useiden tavaroiden tullitasojen kohdalla. Suomen tullitariffin mukaan raaka-aineet ja puolivalmisteet, joita ei ole Suomesta saatavissa, ovat pääsääntöisesti tullittomia, EY:ssä ne ovat useimmiten tullialaisia. Toisaalta eräiden kulutustavaroiden, kuten tekstiilien ja vaatteiden tullit Suomessa ovat huomattavan korkeita ja usein jopa kaksinkertaisia EY:n vastaavien tuotteiden tulleihin verrattuina.

Sen ohella, että ETA-sopimuksen ulkopuolella olevien maataloustuotteiden ja jalostettujen elintarvikkeiden kohdalla siirrytään EY:n tullitariffiin suhteessa kolmansiiin maihin, vapautuu näiden tuotteiden tuonti EY:stä ja jäseniksi liittyvistä EFTA-maista.

Tullien sopeuttaminen

Euroopan yhteisöjen edellisissä laajentamis-

vaiheissa liittyvien maiden siirtymiseen tullittoomaan kauppaan vanhojen jäsenmaiden kanssa, samoin kuin näiden maiden siirtyessä soveltaamaan yhteisöjen yhteistä tullitariffia, sovellettiin siirtymäjärjestelyjä siten, että siirtyminen toteutettiin vaiheittain sovittua aikataulua noudattaen. Tähän nähden Suomi esitti tulliliittoa koskevissa neuvotteluissa vastaavanlaisia siirtymäjärjestelyjä. Teollisuustuotteiden kohdalla esitettiin siirtymäaikoja tuotteille, joiden tullit jäsenyyden myötä nousevat, ja tuotteille, joiden tullit laskevat. Maataloustuotteille ja jalostetuille elintarvikkeille esitettiin vaiheittain tapahtuvaa siirtymistä vapaaseen kauppaan. Siirtymäaikoja esitettiin myös EY:n tullitariffiin ja muihin tuontia koskeviin järjestelyihin näiden tuotteiden osalta.

EY suhtautui osittain torjuvasti Suomen esittämiin siirtymäjärjestelyihin. Niitä osin, kuin Suomi oli esittänyt vaiheittain tapahtuvaa siirtymistä EY:n tulleihin tapauksissa, joissa Suomen nyt voimassa olevat tullit ovat näitä olennaisesti alhaisempia, Suomen esityksiin suhtauduttiin torjuvasti sen vuoksi, että tämä olisi saattanut edellyttää EY:ssä kiellettyjen rajatarkastusten käyttöönottoa ja sen vuoksi että tulliliiton peruseriaatteisiin kuuluu samojen tullien soveltaminen koko yhteisön alueella. Tämän lisäksi todettiin alhaisempien tullien väliaikainenkin soveltaminen kilpailuolosuhteiden tasapuolisuutta järkyttäväksi, koska Suomen teollisuus saisi kilpailuedun tuotannossa käytettävien panostuotteiden tullihelpotuksina, joita muiden jäsenmaiden teollisuus ei saisi. Useimpia tällaisia tuotteita oli saatavana tullitta EY:n alueelta ja niiltä osin kuin tullin alaista tuotetta ei olisi saatavissa EY:stä, tuotteelle voidaan myöntää tullittomuus tai alennettu tulli teollisuusetuna. Maataloustuotteiden ja jalostettujen elintarvikkeiden osalta tullikohtelu oli sidoksissa hintasopeutuskysymyksen ratkaisuun.

EY hyväksyi Suomen esittämät siirtymäjärjestelyt niiltä osin, kuin ne koskevat alenevia tuotteita. Siirtyminen EY:n tulleihin toteutetaan vaiheittain kolmen vuoden kuluessa siten, että Suomi voi ylläpitää nykyiset tullinsa koko 1995 vuoden ajan. Näitä tuotteita alennetaan vuosien 1996 ja 1997 tammikuun 1 päivänä voimaan tulevilla alennuksilla. Vuoden 1998 alusta sovelletaan EY:n tullitariffin mukaisia tuotteita.

Siirtymäjärjestelyjä voidaan soveltaa liittymisasiakirjan liitteessä XI lueteltuihin yhteensä noin 190 tuoteryhmään, joista metalliteollisuus-

den tuoteryhmiä on 8, kumi- ja muoviteollisuuden 18, kenkä- ja nahkateollisuuden 13 sekä tekstiili- ja vaateusteollisuuden tuoteryhmiä 150. Tuontitullien erot ovat suurimmillaan käyttövalmiiden tekstiilituotteiden ja vaatteiden kohdalla, joissa Suomen nyt voimassaoleva tulli pääsääntöisesti on 35 prosenttia ja EY:n enimmillään 14 prosenttia.

Siirtymäjärjestelyt tulevat voimaan Suomessa osana liittymissopimusta. Tarpeelliset kansalliset täytäntöönpanosäännökset annetaan eduskunnalle erillisessä hallituksen esityksessä.

Edellä mainittuja poikkeuksia lukuunottamatta Suomi siirtyy noudattamaan EY:n tullitariffia välittömästi jäsenyyden alkaessa. Kannetut tullit, lukuun ottamatta 10 prosentin kantopalkkiota, tuloutetaan EY:lle. Suomen siirtymäjärjestelyjen alaisten tuotteiden tuonnista kannettujen tullien erotus tulee siirtymäaikana Suomeen.

Tulliliittoon liittyminen merkitsee kansallisesta tullitariffista luopumista GATTissa. GATTin jäsenmaa, jolla tariffinimikekohtaisesti on johtava asema tiettyyn nimikkeeseen kuuluvien tuotteiden tulliliiton ulkopuolisena toimittajana Suomeen, voi vaatia EY:ltä hyvitystä, mikäli Suomessa sovellettava tulli nousee tulliliittoon liittymisen vuoksi. Mahdollisia neuvotteluja varten Suomessa laaditaan vertailutaulukko, johon sisällytetään Suomen voimassaolevien tullitariffinimikkeiden tullit sekä EY:n vastaavien tuotteiden nimikkeet. Luetteloon merkitään nimikekohtaisesti Suomen tuonti liittymistä edeltäneiden kolmen vuoden ajan sekä suurimmat toimittajamaat. Mahdollisista hyvitysneuvotteluista vastaavat EY:n toimielimet.

Tullilainsäädäntö

Suomi ryhtyy soveltamaan myös EY:n muuta tullilainsäädäntöä välittömästi jäsenyyden alkaessa. EY:n tullilainsäädännön perustan muodostavat neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 yhteisön tullikoodeksista, komission asetus (ETY) N:o 2454/93 tullikoodeksin täytäntöönpanosta siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 918/93 yhteisön tullittomuusjärjestelmästä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Nämä säädökset vastaavat yleisesti ottaen Suomen voimassaolevan tullilain (573/78), tulliverolain (575/78) ja tullausarvolain (906/80) sekä näiden

lakien perusteella annettujen asetusten muodostamaa säädöskokonaisuutta.

EY:n tullilainsäädäntö sisältää vain varsinaista tullitoimintaa koskevia määräyksiä. Se ei koske kansallisten tullilaitosten organisaatioita eikä kansallisia toimivaltamääräyksiä. Siihen ei myöskään sisälly tullirikoksia eikä tullirikosten tutkintaa koskevia määräyksiä eikä määräyksiä tullirikoksista tai tullilainsäädännön määräysten laiminlyönneistä aiheutuvista seuraamuksista. Eduskunnalle annetaan erilliset esitykset tullilainsäädännöksi edellä mainituista sekä eräistä muista kansallisen lainsäädännön varaan jäävistä säännöksistä.

Kansainvälisellä tasolla on tehty lukuisia tulleja, tullimenettelyjä ja tullikohteluja koskevia sopimuksia, joihin sekä EY että Suomi ovat liittyneet. Tämän vuoksi Suomen ja EY:n tullilainsäädännön välillä ei ole osoitettavissa varsinaisia periaatteellisia eroja. Sen sijaan EY:n tullilainsäädäntö on olennaisesti yksityiskohtaisempaa kuin Suomen lainsäädäntö laajalla tullialueella edellytettävän tasapuolisuuden ja yhdenmukaisen kohtelun vuoksi.

Sekä EY:n että Suomen tullitariffit perustuvat kansainvälisen tulliyhteistyöneuvoston vahvistamaan harmonoituun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmään eli niin sanottuun HS-nimikkeistöön. Suomen nykyinen tullitariffilaki (660/87) vastaa perusteiltaan neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87 tariffi- ja tilastonimikkeistöä ja yhteisestä tullitariffista (yhdistetty nimikkeistö). Asetuksen perusteella annetaan vuosittain komission asetuksella niin sanottu yhtenäisnimikkeistö, joka sisältää yhdistettyä nimikkeistöä täydentävän tilastojakon, nimikekohtaiset merkinnät sovellettavista tullietuuksista sekä suuren määrän muita tuonnin tai viennin yhteydessä sovellettavia määräyksiä koskevia merkintöjä. EY:n yhdistetty nimikkeistö käsittää noin 10 000 nimikettä ja alanimikettä, sitä täsmentävä yhtenäistetty nimikkeistö noin 16 000 tilastojakoa tai tullikohtelua osoittavaa tariffiriviä. Yhtenäisnimikkeistöä voidaan verrata lähinnä tullihallituksen laatimaan Suomen niin sanottuun käyttötariffiin, johon sisältyy vajaa 6 400 nimikettä ja alanimikettä.

Unionin jäsenmaissa laaditaan vuosittain kansallinen käyttötariffi, joka ei ole säädös. Tällöin yhtenäisnimikkeistö on kokonaisuudessaan sisällytettävä kansalliseen käyttötariffiin, johon lisätään kansalliset määräykset muun

muassa harmonoimattomien välillisten verojen tai muiden maksujen soveltamisesta.

EY:n tullitariffin mukaisia tulleja kannetaan kaikelta tuonnilta yhteisöön, jolle ei ole erikseen määrätty poikkeavaa kohtelua. Tariffin mukaista tullia ei sovelleta tuontiin maista, joiden kanssa EY:llä on kulloinkin kyseisen tuotteen sisältävä vapaakauppajärjestely eikä myöskään tuontiin maista, joille EY on kyseisen tuotteen osalta yksipuolisesti myöntänyt tulliedun.

Kaikissa EY:n vapaakauppasopimuksissa ja yksipuolisissa tullietujärjestelmissä on alkupe-räsäännöstö. Tavarakohtaisten alkuperämääräysten täyttyminen on tullittomuuden tai muun tulliedun ehdoton edellytys. Kokonaisuutena arvioiden EY:n soveltamat alkuperäsäännöt ovat periaatteiltaan ja rakenteeltaan pitkälti yhtäpitäviä. Yksipuolisesti myönnettyihin tullietuihin sovellettavat alkuperäsäännöt sisältyvät EY:n tullilainsäädäntöön. Vapaakauppajärjestelyihin sekä muihin sopimus pohjaisiin tullietuihin sovelletaan sopimuksissa määrättyjä alkuperäsääntöjä. Vapaakauppasopimukset ja osa muista sopimus pohjaisista tullietujärjestelyistä sallii EY:n alkuperää olevan tavaran käytön tullietuuskohtelun oikeuttavien tuotteiden valmistukseen. Yksipuolisissa tullietujärjestelyissä ehtona on pääsääntöisesti etuuskohteluun oikeuttavan valmistuksen suorittaminen edunsaajamaissa.

Tullietujärjestelyiden soveltamiseen liittyy alkupe-rätodistusmenettely. Kun maahan tuotavalle tavaralle vaaditaan tullietuuskohtelua, tulliviranomaiset ovat velvollisia tarkistamaan tavaran tullietuuskohtelukelpoisuuden alkupe-rätodistuksen pohjalta sekä varmistamaan myös muiden tullietuuskohtelun ehtona olevien määräysten täyttymisestä.

EY:n ulkopuolelta tulevan tuonnin aiheuttaessa markkinahäiriöitä EY:ssä sovelletaan neuvoston asetusta (ETY) N:o 2423/88 suojautumisesta polkumyöntiehdoin tai tuen turvin muista kuin Euroopan talousyhteisön maista tulevaa tuontia vastaan. EY:ssä on voimassa polkumyöntitullit vajaalle sadalle tavaralle. Samoin kuin Suomen voimassaoleva polkumyöntilaki (387/80) EY:n asetus perustuu GATTin polkumyöntisopimukseen vuodelta 1980. EY:n asetuksen mukaan voidaan ryhtyä polkumyöntiin vastaisiin toimenpiteisiin myös milloin markkinahäiriöt kohdistuvat vain osaan yhteisön aluetta. Säädetty polkumyönti- tai tasoitustulli kannetaan koko EY:n alueella riippumatta

siitä, että polkumyönti ei olisi aiheuttanut vahinkoa siinä jäsenmaassa, johon tuonti tapahtuu. Tullilaitoksen tehtävänä on säädettyjen polkumyönti- ja tasoitustullien kanto muun tuontiselvityksen yhteydessä.

EY:n lainsäädäntö ei sisällä säännöksiä kansallisten tullilaitosten organisaatiosta. Suomen tullilaitoksen nykyiseen organisaatioon kuuluu valtiovarainministeriön alainen keskusvirasto tullihallitus, jonka alaisuudessa toimivat maan seitsemän tullipiiriä. Tullipiireissä on piiritullikamareiden lisäksi tullikamarit ja muita tullitoimipisteitä, joissa tuonti- ja vientitavaroiden tulliselvitys tapahtuu. EU:n jäsenyys ei edellytä muutoksia tullilaitoksen organisaatioon eikä myöskään estä tullilaitosta hoitamasta muita tehtäviä, jotka muun kuin tullilainsäädännön perusteella kuuluvat sen nykyisiin tehtäviin. Tällaisia tehtäviä ovat valmisteverotuksen toimittamisen lisäksi muun muassa eräiden muiden verojen ja maksujen kanto maahantuonnilta sekä kuluttajansuojaan ja tuoteturvallisuuteen liittyvien määräysten valvonta maahan-tuonnin yhteydessä.

Hallinto

Henkilö- ja tavaraliikenteen valvonta jäsenyyden oloissa asettaisi tullilaitokselle uusia vaatimuksia. Sisämarkkinoiden toteutuminen ja tähän liittyvä rajamuodollisuuksien poistaminen kansallisilla rajoilla edellyttää tehostetua tullivalvontaa alueen ulkorajoilla. Mikäli Suomi, Ruotsi ja Norja liittyvät Euroopan unioniin, tullivalvonnalliseksi ulkorajoiksi tulisivat Suomen ja Venäjän maaraja, Suomen merirajat sekä kansainvälisen liikenteen tullitoimipaikat. Tullivalvontatoimenpiteitä on myös suoritettava sisämaan tullitoimipaikoissa yhteisön ja kolmannen maan välisen tavara- ja henkilöliikenteen valvomiseksi.

Jäsenmaat ovat vastuussa siitä, että tullivalvonta ja muut tullitoimet ulkoisilla rajoilla ovat tehokkaat ja turvaavat koko alueen edut. Viranomaispanoksen lisäämistä edellyttää myös EY:n laajan vapaakauppa- ja tullietujärjestelmän soveltaminen sekä lukuisat poikkeukset tavanomaisesta tullikohtelusta, jotka liittyvät tullietuihin, kiintiöiden alaiseen tai lisensioinnin piiriin kuuluvaan tuontiin sekä maataloustuotteiden ja jalostettujen elintarvikkeiden tuontiin ja vientiin. Vientitullausten ja -toimistusten valvonta korostuu erityisesti, koska tul-

lin varmentamien vientiasiakirjojen perusteella maksetaan yhteisön vientikorvaukset ja -paukukset. Uutena tehtäväkenttänä tullilaitokselle kuuluu myös teollisoikeuksien suojaan liittyvä tuonnin valvonta.

Tullivalvonnan keskeinen tehtäväkenttä on tullirikosten torjunta. Tätä osaa tullin valvontaa joudutaan edelleen tehostamaan sekä kansallisista syistä että myös EU:n jäsenyyden velvoitteiden täyttämiseksi. Valvonnan tärkeyttä korostaa edelleen rajatarkastusten poistaminen yhteisön sisäisiltä rajoilta. Rajatarkastusten poistumisen vuoksi tullilaitos kehittää yhteistyössä sekä EY-maiden ja hakijamaiden kanssa uusia rajatarkastukset korvaavia tai näitä täydentäviä toimia.

5.1.5.2. Kauppapolitiikka

Yhteisen kauppapolitiikan perusmääräys on Maastrichtin sopimuksella muutettu EY:n perustamissopimuksen 113 artikla. Se sisältää yhteisen kauppapolitiikan keskeiset periaatteet ja soveltamiskeinot sekä päätöksentekoa koskevat määräykset.

Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin. Näin on erityisesti, kun päätetään tullien muuttamisesta, kauppasopimusten tekemisestä, kaupan vapauttamisesta sekä kaupan suojoitoimenpiteistä.

Komissio tekee ehdotukset neuvostolle yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi. Kauppapolitiikkaa koskevat ratkaisunsa neuvosto tekee määräänemistöllä.

EY:n toimivalta kauppapolitiikan alalla on yksinomainen. EY:n tuomioistuin on todennut, että yhteisöllä on yksinomainen toimivalta kieltää yksittäisten jäsenvaltioiden kansalliset kauppapoliittiset toimet, jollei niitä ole erikseen sallittu yhteisön lainsäädännössä.

Yhteisön tuontijärjestelmään on maaliskuussa 1994 tehty muutoksia, jotka kävivät tarpeelliseksi sisämarkkinoiden syntymisen ja sisäisen rajavalvonnan poistumisen myötä. Uusilla säännöksillä poistettiin kansalliset tuontirajoitukset ja vähennettiin yhteisötason tuontirajoituksia merkittävästi. Samalla muutettiin suojoitoimia koskevia päätöksentekomenettelyjä tehokkaammiksi.

Neuvoston asetusta (EY) N:o 518/94 yleisistä, yhteisistä tuontisäännöistä sovelletaan GATTin sopimuspuoliin nähden. Sen lähtökohdana on vapaa tuonti näistä maista yhteisön

alueelle. Asetuksella säädetään niistä edellytyksistä, joilla voidaan tarvittaessa asettaa koko yhteisön kattavia tai jotain sen aluetta koskevia rajoituksia kolmansista maista tapahtuvalle tuonnille. Jos tuotetta tuodaan niin paljon aikaisempaa enemmän tai sellaisin ehdoin, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa vahinkoa yhteisön vastaavan tai kilpailevan tuotteen tuottajille, voidaan päättää tuonnin asettamisesta luvanvaraiseksi.

Neuvoston asetusta (EY) N:o 519/94 tietyistä kolmansista maista peräisin olevaa tuontia koskevista yhteisistä säännöistä sovelletaan tuontiin sen liitteessä luetelluista valtionkaupamaista sekä Kiinan kansantasavallasta.

Suojakeinoja kolmansista maista tapahtuvaa polkumyyntiä tai tuettua tuontia vastaan säädellään neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2423/88. Siinä säädetään, miten määritellään polkumyynti tai tuettu tuonti, miten määritellään vahinko ja yhteisön etu ja minkälaisiin suojoitoimiin voidaan ryhtyä. Asetus on laadittu yhdenmukaiseksi GATTin polkumyynsisopimuksen kanssa. EY:n sisäisessä kaupassa ei polkumyöntikäsittettä tunneta.

Polkumyyniasetusta on sovellettu melko runsaasti. Voimassaolevia polkumyynitoimista tai tasoitustulleista määrääviä asetuksia tai komission päätöksiä oli vuonna 1993 hieman yli sata. Niistä suurin osa kohdistuu Kauko-Idän maista tai valtionkaupamaista peräisin olevaan tuontiin. Kaupan arvon perusteella Japanista peräisin oleviin tuotteisiin kohdistuu merkittävin osuus polkumyynitoimenpiteistä. Viime vuosien kuluessa, pyrittäessä toteamaan yhteisöintressin olemassaolo, on muodostunut yhä tärkeämmäksi vertailu tuotteiden käyttäjille ja kuluttajille aiheutuvien lyhyen tähtäimen etujen sekä teollisuudelle aiheutuvien vahinkojen välillä.

Jäsenyysneuvottelujen käynnistyessä todettiin, ettei Suomella teollisuustuotteissa ole käytössään sellaisia kauppapoliittisia toimenpiteitä kolmansia maita kohtaan, joista luopuminen jäsenyyden toteutuessa aiheuttaisi ongelmia. Eräiden EY:n soveltamien kauppapoliittisten toimien ja järjestelyjen — muun muassa polkumyynnin vastaisen politiikan — omaksuminen edellyttää Suomelta sopeutumista, mutta tarvetta siirtymäkausiin ei tältä osin ole.

EY on mukana lukuisissa kansainvälisissä järjestöissä. Yhteisöä edustaa erityisesti GATT-issa komissio. EU:n jäsenvaltioiden on toimitava kansainvälisissä taloudellisissa järjestöissä

yhteisesti. Neuvosto päättää komission esityksestä määränemmistöllä tällaisen yhteisen toiminnan täytäntöönpanosta.

Jäsenvaltioiden rooli GATTissa rajoittuu sekä yhteisön yhteisen kauppapolitiikan mukaisen toimivaltasuhteiden että muotoutuneen käytännön nojalla huomioitsijan tehtäväksi. Jäsenvaltiot vaikuttavat EY:n kannanottoihin yhteisen kauppapolitiikan menettelytapojen mukaisesti EY:n sisällä.

Kun EY aikoo tehdä kauppapolitiikan alaa koskevan sopimuksen kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa, komissio tekee neuvostolle asiaa koskevan suosituksen. Neuvosto antaa komissiolle luvan aloittaa neuvottelut. Antaessaan luvan neuvosto yleensä päättää yksityiskohtaisesti siitä, millä ehdoilla sopimus voidaan tehdä. Sopimukset hyväksytään neuvostossa määränemmistöllä. Parlamentin kuulemisvelvollisuus ei koske puhtaasti kauppapolitiikkaa sisältäviä sopimuksia.

EY:llä yhteisönä on yli 300 voimassaolevaa sopimusta kolmansien maiden kanssa. Kauppaa ja taloudellisia suhteita koskevia sopimuksia on näistä valtaosa.

Neuvosto on hyväksynyt kaksi päätöstä (69/494/ETY ja 74/393/ETY) ilmoitus- ja neuvottelumenettelystä, joka koskee jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä tehtyjen kauppapolitiikan alaan kuuluvien sopimusten voimassaoloajan pidentämistä tai sopimuksia koskevien neuvottelujen käymistä kolmannen maan kanssa.

Jäsenvaltioiden ja komission välisissä neuvotteluissa määritellään, sisältävätkö kyseiset sopimukset yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvia määräyksiä ja jos sisältävät, muodostavatko sopimuksen määräykset esteen yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiselle. Jos sopimukset eivät ole esteenä yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiselle, neuvosto voi sallia niiden voimassaolon jatkamisen korkeintaan vuoden kerrallaan. Jos sopimuksen määräykset voivat muodostaa esteen yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiselle, komissiolle voidaan myöntää valtuudet neuvotella kolmannen maan kanssa uudesta sopimuksesta. Neuvosto voi myös valtuuttaa jäsenvaltiot käymään neuvotteluja.

Jäsenvaltioilla on edelleen voimassa tällaisia sopimuksia, joiden jatkamiselle neuvosto antaa vuosittain suostumuksensa.

EY:n ja Venäjän sekä muiden IVY-maiden välillä on toistaiseksi voimassa vuonna 1989 EY:n ja Neuvostoliiton välillä tehty sopimus

kaupasta sekä kaupallisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä. Kyseessä on GATTin periaatteet huomioiva, suosituimmuuteen perustuva sopimus, joka kattaa tavarakaupan sekä sisältää taloudellista yhteistyötä koskevia yleisiä tavoitteita. Perusrakenteeltaan ja sisällöltään sopimus vastaa Suomen ja Venäjän välillä vuonna 1992 tehtyä sopimusta kaupasta ja taloudellisesta yhteistyöstä (SopS 67—70/92). EY soveltaa IVY-maihin, mukaanlukien Venäjä, yleistä kehitysmaiden suosituimmuuskohtelua (GSP).

Suomen ja Venäjän välillä tehtyjen kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevien sopimusten tuleva asema riippuu siitä, minkälaisiin uusiin sopimusjärjestelyihin EY ryhtyy Venäjän kanssa. EY on kesäkuussa 1994 allekirjoittanut Venäjän kanssa uuden laajan kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen, joka korvaisi EY:n ja Neuvostoliiton välisen kauppasopimuksen. EY on myöntynyt siihen, että uuden sopimuksen muuttaminen vapaakauppasopimukseksi otetaan tarkasteltavaksi vuonna 1998. EY on allekirjoittanut vastaavan sopimuksen Ukrainan kanssa kesäkuussa 1994.

Suomi voi jatkaa EU:n jäsenenäkin bilateraalista teknistä ja taloudellista yhteistyötä Venäjän kanssa. Yhteistyökomissiota koskevat sopimusmääräykset, lähialueyhteistyö ja yritysten väliset vastakauppajärjestelyt eivät ole ristiriidassa tulliliiton tai yhteisen kauppapolitiikan kanssa ja voivat säilyä jäsenyystilanteessakin.

Suomen sopimussuhteet muiden IVY-maiden kanssa EU:n jäsenyyden toteuduttua riippuvat EY:n tulevasta sopimuspolitiikasta.

EY ja sen jäsenvaltiot on tehnyt assosiaatio-sopimukset eli niin sanotut Eurooppa-sopimukset Puolan, Unkarin, Tšekin ja Slovakian kanssa. Nämä sopimukset ovat Suomen tekemiä niin sanottuja KEVSOS-sopimuksia ja EFTA-valtioiden näiden maiden kanssa neuvottelemia kauppasopimuksia laajemmat. EY:n sopimuksissa on määräyksiä paitsi tavaroiden vapaakaupasta myös palvelujen tarjonnasta, pääoman liikkumisesta, yritysten perustamisesta sekä rahoitusalan yhteistyöstä. Niillä on myös eräitä poliittisia tavoitteita. EY on neuvotellut vastaavat sopimukset Bulgarian ja Romanian kanssa.

EU-jäsenyytilanteessa KEVSOS-sopimukset ja EFTA-maiden neuvottelemat vapaakauppasopimukset lakkaavat Suomen osalta olemasta voimassa ja korvautuvat assosiaatiosopimuksil-

la. Suomen kannalta muutos ei tuo mukanaan merkittäviä sopeutumisasikeuksia.

EY:llä, toisin kuin Pohjoismailla ei vielä ole voimassaolevia vapaakauppasopimuksia Viron, Latvian ja Liettuan kanssa. Jäsenyysneuvotteluissa Suomi, Ruotsi ja Norja vaativat, että vapaakaupan tulisi voida jatkua keskeytyksettä. Ratkaisuksi tuli se, että EY on neuvotellut vapaakauppasopimukset Baltian maiden kanssa. Sopimukset allekirjoitettiin 18 päivänä heinäkuuta 1994. Niiden on määrä tulla voimaan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

EY:llä on assosiaatiosopimukset Turkin, Maltan ja Kyproksen kanssa ja vapaakauppasopimus Israelin kanssa.

Suomi on EFTA-maiden mukana neuvotellut Turkin ja Israelin kanssa vapaakauppasopimukset. EU-jäsenyys ei siten aiheuttaisi tältä osin suuria muutoksia. Kyproksen ja Maltan pienuuden takia ei näiden maiden sopimuksiin sopeutuminen ole vaikeaa.

EY:llä on yhteistyösopimukset Algerian, Egyptin, Jordanian, Libanonin, Marokon, Syyrian ja Tunisian kanssa. EU-jäsenyys merkitsi, että Suomi antaisi maille sopimusten mukaisen tullivapauden. Nykyisinkin ne tosin jo nauttivat Suomen GSP-järjestelmän tullieduista.

Rooman sopimuksen syntyäköihin EY:n perustajajäsenillä oli vielä siirtomaita. Siirtomaiden itsenäistymisen vuoksi tuli tarpeelliseksi järjestää niiden asema suhteessa EY:öön. Tällä hetkellä on voimassa 70 kehitysmaan (AKT-maatt eli Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtiot) kanssa vuonna 1989 tehty Lomé IV -sopimus.

Sopimus on luonteeltaan laaja yhteistyösopimus, jossa on kauppapoliittisten määräysten lisäksi määräyksiä rahoitusavusta, perushyödykkeiden vientitulojen vakauttamisesta ja teknisestä yhteistyöstä. Sopimuksen kauppapoliittinen pääsisältö on tulleista ja määrärajoituksista vapaa markkinoillepääsy EY:öön ilman vastavuoroisuutta. Tämä koskee teollisuustuotteita ja niitä maataloustuotteita, jotka eivät ole EY:n maatalouspolitiikan markkinajärjestelyjen piirissä.

Suomen GSP-järjestelmän puitteissa annetut tullimyönnytykset kattavat osittain samoja tuotteita, mutta eivät yhtä laajasti. Suomelle Lomé'n sopimus merkitsi näin ollen tuontisuojan alentamista kyseisten kehitysmaiden suuntaan eräissä tuotteissa.

Kansainvälistä tekstiili kauppaa koskeva so-

pimus (monikuitu- eli MFA-sopimus) on GATT-in piiriin kuuluva sopimusjärjestelmä, jonka puitteissa on sallittua tehdä tekstiilien ja vaatteiden viejä- ja tuojamaiden välisiä vienninrajoittamissopimuksia. EY:llä on tällä hetkellä voimassa parikymmentä tällaista sopimusta.

Suomen monikuitu-sopimusverkko on suurempi kuin EY:n. Se käsittää kymmenkunta maata ja pienemmän tuotekatteen. EU-jäsenyys merkitsee Suomelle sopimuksiensa lakauttamista ja EY:n sopimusjärjestelmän omaksumista. Samassa yhteydessä ratkaistaan, miten EY:n sopimuksia mahdollisesti muutetaan Suomen mukaantulon seurauksena.

EY tai sen jäsenvaltiot ovat osallisina erilaisissa niin sanotun harmaan vyöhykkeen sopimuksissa, joiden asema GATT-järjestelmässä on epäselvä. Yleensä nämä ovat vapaaehtoisia viennin rajoittamissopimuksia.

EU-jäsenyyden toteutuessa tulevat mainitut yhteisötasolla tehdyt sopimukset koskemaan myös Suomea. Tärkein näistä on autoja koskeva sopimus Japanin kanssa, joka on voimassa vuosikymmenen loppuun. Sen mukaisesti japanilaisautojen markkinaosuus ei saisi nousta yli 16 prosentin tason EU:n kokonaismarkkinoista. Tämä markkinaosuus tulee tarkistettuna kattamaan uudetkin jäsenvaltiot. Sen sijaan maakohtaisia tuontikiintiöitä, joita tällä hetkellä soveltaa neljä EU-maata, ei ole velvollisuutta ottaa käyttöön. Käytännössä järjestely ei vaikuttane japanilaisten autojen tuontiin Suomeen.

EY:llä on lukuisia erilaisia kaupallisia ja muita yhteistyösopimuksia eri maiden ja maa-ryhmien kanssa. Kauppapoliittiselta kannalta niiden yhteisenä piirteenä on, että ne eivät sisällä tulli- tai muita myönnytyksiä. Siksi niillä ei ole välitöntä vaikutusta Suomen ja kyseisten maiden väliseen kauppaan.

5.1.6. Kehitysyhteistyö

EY:n piirissä jäsenmaat harjoittavat itsenäisesti omaa kehitysyhteistyötään. Jäsenmaiden toteuttamaa kehitysyhteistyötä täydentää Euroopan yhteisön harjoittama kehitysyhteistyö.

Euroopan yhteisön kehitysyhteistyön pääperiaatteet määritellään Maastrichtin sopimuksella muutetussa Rooman sopimuksen 130 u—130 y artiklassa. Sopimus antaa ensimmäistä kertaa Euroopan yhteisölle selkeästi määritellyn toimivallan kehitysyhteistyöpolitiikan alal-

la, joskin Rooman sopimuksen neljännen osan määräykset merentakaisista maista ja alueista sekä assosiaatiosopimuksia koskeva 238 artikla loivat oikeudellisen perustan yhteisön kehitysmaasuhteille.

EY:n kehitysyhteistyön perinteisen osan muodostaa yhteistyö niin sanottujen AKT-maiden (Afrikka, Karibian maat ja Tyynenmeren maat) kanssa. AKT-yhteistyö on perustunut niin kutsuttuihin Lomén sopimuksiin. EY:n ja sen jäsenvaltioiden sekä 70 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueiden valtioiden välinen Lomé IV -sopimus on voimassa vuoden 2000 helmikuun loppuun saakka. Lomén sopimus on laaja-alainen ja sisältää kehitysyhteistyön lisäksi muun muassa kauppapolitiikan alaan ja perushyödykkeisiin liittyviä sekä rakennesopeutukseen kohdennettavaa tukea koskevia järjestelyjä.

Välimeren, Aasian ja Latinalaisen Amerikan maiden kanssa EY:llä ei ole samanlaista kattavaa yleissopimusta kuin AKT-maiden kanssa, vaan yhteistyösopimuksia on tehty EY:n ja yksittäisten valtioiden välillä. Näiden yhteistyösopimusten sisältö on mukautettu vastaanottajamaan kehitystason mukaan, siten että köyhimpien kanssa harjoitetaan kehitysyhteistyötä ja vauraampien kanssa taloudellista yhteistyötä.

Lisäksi EY antaa muun muassa huomattavan määrän elintarvike- ja humanitaarista apua, joihin molempiin EY:n talousarviossa on osoitettu erilliset määrärahat. Niiden käyttöä ei ole rajoitettu alueellisesti.

EY:n ja Suomen kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitelinjaukset ovat samansuuntaisia.

Koska kehitysyhteistyökysymykset liittyvät usein sopimuksiin tai järjestelyihin, jotka kattavat myös muita alueita, muun muassa kauppapolitiikkaa, tapahtuu EY:n päätöksenteko ministeritasolla useimmiten yleisten asiain neuvostossa. Niinpä esimerkiksi Lomén sopimusta koskevat asiat päätetään yleisten asiain neuvostossa. Varsinainen kehitysyhteistyöneuvosto, joka koostuu jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöministeriestä, kokoontuu kerran puheenjohtajakaudella käsittelemään sekä AKT-maihin että muihin maihin liittyviä kehitysyhteistyön yleisiä kysymyksiä.

Kehitysyhteistyöasioita käsitellään useissa neuvoston työryhmissä, joissa tärkein on kehitysyhteistyöryhmä. Kehitysyhteistyön operatiivisia kysymyksiä, kuten maaohjelmien ja hankkeiden toteuttamista, käsitellään komission pu-

heenjohtolla toimivissa hallintokomiteoissa, joissa jäsenvaltiot ovat edustettuina.

Vaikutukset Suomelle

Jäsenvaltiot voivat harjoittaa omaa kehitysyhteistyötään itsenäisesti sekä kolmansien maiden että kansainvälisten järjestöjen kanssa. Jäsenyys merkitsisi Suomelle sen oman kehitysyhteistyön osalta kuitenkin myös sekä rajoituksia että velvollisuuksia. Yhteisön ja jäsenvaltioiden tulee koordinoita kehitysyhteistyöpolitiikkaansa ja konsultoida toisiaan apuohjelmistaan. Yhteisö ja jäsenvaltiot voivat käynnistää yhteisiä hankkeita. Jäsenvaltioiden tulee tarvittaessa osallistua yhteisön apuohjelmien toteutukseen.

Yhteistyöosapuolena Suomi pystyisi antamaan omat näkemyksensä ja panoksensa yhteisen politiikan muotoiluun, mutta se tulisi olemaan myös saavana osapuolena. Yhtenä jäsenyyden myönteisenä vaikutuksena kehitysyhteistyön osalta voidaan pitää kokemusten ja tietotaidon lisääntymistä.

EY:n ja jäsenvaltioiden hankinnoissa on noudatettava avoimuuden ja syrjimättömyyden periaatetta. Selvä enemmistö jäsenmaista on suhtautunut myönteisesti siihen, että EY:n julkisia hankintoja koskevat yleiset säännöt ulotettaisiin koskemaan myös kehitysavun aluetta, mikä merkitsisi luopumista avun ja kansallisten toimitusten sidonnasta. Asia ei ole kuitenkaan edennyt.

Maastrichtin sopimuksen kautta yhteisö ja jäsenvaltiot sitoutuvat niihin tavoitteisiin, jotka ne ovat hyväksyneet YK:ssa. Yksi näistä tavoitteista on 0,7 prosentin bruttokansantuotteesta osoittaminen kehitysyhteistyöhön.

Osa EY:n kehitysyhteistyön kustannuksista katetaan yhteisön budjetista ja Euroopan investointipankin rahoituksella. Arvion mukaan kehitysyhteistyön osuus Suomen maksuosuudesta yhteisön budjettiin vuonna 1995 olisi noin 200 miljoonaa markkaa.

Pääosa EY:n kehitysyhteistyöstä tapahtuu Lomén sopimuksen puitteissa. Lomén sopimus rahoitetaan ohi EY:n budjetin Euroopan kehitysrahaston EKR:n (European Development Fund, EDF) kautta. Tämänhetkisen, järjestykseltään seitsemännen rahaston rahoituskausi päättyy helmikuussa 1995. Tämänhetkisten arvioiden mukaan Suomen maksuosuus Euroopan kehitysrahastolle 1 päivänä maaliskuuta

1995 alkavana viisivuotiskautena olisi 350 miljoonaa markkaa vuodessa eli yhteensä 1 750 miljoonaa markkaa. Rahastosta rahoitettavien ohjelmien maksatukset tapahtunevat muuttaman vuoden viiveellä neuvotteluissa sovittavan maksuaikataulun mukaisesti. Näin ollen vuonna 1995 rahastoon ei jouduttane suorittamaan maksatuksia. Kuitenkin seuraavaa viisivuotiskautta koskeva maksusitoumus tulee antaa vuonna 1995.

Seitsemännen Euroopan kehitysrahastoa koskevan jäsenvaltioiden sisäisen sopimuksen mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat toimimaan pääomaosuksiensa mukaisessa suhteessa Euroopan investointipankin takaajina siltä osin kuin kysymyksessä on pankin eräiden Lomé'n sopimuksen määräysten toteuttamiseksi myöntämät lainat. On ilmeistä, että vastaavanlaiset ehdot otetaan myös seuraavan rahaston toimintaa säänteleviin määräyksiin. Näin ollen myös Suomi joutuisi osallistumaan kyseiseen takausvastuuseen.

5.1.7. Verotus

Verotuksen harmonisointi koskee EY:ssä lähes yksinomaan välillistä verotusta. Tämän verotusmuodon yhdenmukaistaminen on tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi. Hyödykkeiden verorasituksen voimakas vaihtelu eri jäsenvaltioissa aiheuttaisi merkittäviä kilpailuvääristymiä.

Välillisen verotuksen harmonisointi sisältää yhdenmukaisen arvonlisäverojärjestelmän ja valmisteverojärjestelmän luomisen. EY on lisäksi pyrkinyt yhdenmukaistamaan arvonlisäverotuksessa ja valmisteverotuksessa sovellettavat verokannat. Tältä osin tavoite on voitu saavuttaa vain osittain.

EY:n sisämarkkinat toteutuivat ja rajamuodollisuudet poistuivat jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta vuoden 1993 alusta lukien. Verotuksen harmonisointityö jatkuu kuitenkin edelleen sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

Verotusta koskevat päätökset on EY:ssä tehtävä yksimielisesti. Vaatimus on osaltaan vaikeuttanut harmonisoinnille asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Suomen olisi EU-jäsenyyden toteutuessa muutettava arvonlisävero- ja valmisteverojärjestelmänsä EY:n direktiivien mukaisiksi. ETA-sopimukseen ei sisälly verotusta koskevia mää-

räyksiä syrjivää verotusta koskevan yleiskiellon sekä eräitä vähäisiä moottoriajoneuvoverotusta koskevia poikkeuksia lukuunottamatta.

Arvonlisäverotus

EY:n arvonlisäverotusta koskevat säännöt edellyttävät, että jäsenvaltiot soveltavat yhdenmukaista arvonlisäverojärjestelmää. Erityisenä syynä arvonlisäverotuksen harmonisoinnille on myös se, että jäsenvaltioiden rahoitusosuudet yhteisön talousarviossa määräytyvät merkittävästi osin arvonlisäveropohjan perusteella. Verotuksen harmonisointi on toteutettu vuonna 1977 hyväksytyllä jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetulla niin sanotulla kuudennella neuvoston direktiivillä (77/ 388/ETY) ja sitä muuttaneilla direktiiveillä.

Arvonlisäverotuksen yhdenmukaistaminen EY:ssä on koskenut veropohjaa sekä verokantojen lukumäärää ja tasoa. Lisäksi on tarvittu yhtenäisiä sääntöjä joilla kulutusvaltion verotusoikeus on varmistettu tilanteessa, jossa rajamuodollisuudet on poistettu jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta.

Kuudennen arvonlisäverodirektiivin mukainen veropohja on laaja. Liiketoimintana harjoitettu tavaroiden ja palvelujen luovutus on verollista, jollei tästä ole erikseen tehty poikkeusta. Arvonlisäverotuksessa sovellettavan normaaliverokannan tulee olla vähintään 15 prosenttia. Eräisiin erikseen määrättyihin hyödykkeisiin saadaan lisäksi soveltaa yhtä tai kahta normaaliverokantaa alemmaa verokantaa, jonka tulee olla vähintään viisi prosenttia.

Rajamuodollisuuksien poistumisen jälkeen on jäsenvaltioiden välisen kaupan arvonlisäverotuksessa siirrytty uusiin järjestelyihin. EY:n sisäisessä tavarakaupassa käytöön otettu väliaikainen verotusjärjestelmä perustuu edelleenkin pääsääntöisesti määränpäämaaperiaatteen. Sen mukaan arvonlisävero kannetaan ja maksetaan määränpäämaassa eli siellä, missä tavara kulutetaan. Ilman rajoja ja tullimuodollisuuksia toimivalla sisämarkkina-alueella määränpäämaaperiaatteen soveltamiseen liittyy kuitenkin uusia ulottuvuuksia.

Yritysten välisessä kaupassa verotus on siirretty rajalta kotimaan verotuksen yhteyteen: tuontiverotus on korvattu verottamalla toisesta jäsenvaltiosta tapahtuvia hankintoja. Myynti kuluttajalle verotetaan pääsääntöisesti alkupe-

rämaaperiaatteen mukaisesti myynti- eikä kulutusmaassa. Postimyyntiin ja muuhun kaukomyyntiin, uusien kuljetusvälineiden kauppaan sekä verotuksen ulkopuolelle jäävien yritysten ja oikeushenkilöiden hankintoihin sovelletaan erityismenettelyjä. Rajakontrollien poistaminen on edellyttänyt uuden atk-perusteisen tietojenvaihto- ja valvontajärjestelmän (VAT information exchange system) luomista.

EY:n lopullisena tavoitteena jäsenvaltioiden välisessä kaupassa on siirtyminen alkuperämaaverotukseen myös yritysten välisissä yhteisötoimituksissa. Alkuperämaaverotuksessa vero veloitettaisiin tavarain myyjän valtiossa, siellä voimassa olevan verokannan mukaisena. Alkuperämaaverotuksen toteuttaminen edellyttää kaikkia jäsenmaita koskevaa verotusmenetelystä erillistä keskitettyä selvittelymenetelystä (clearing) verotulojen kohdentamiseksi jäsenvaltioille määränpäämaaperiaatteen mukaisesti.

Alkuperämaaperiaattele rakentuvaan lopulliseen järjestelmään on tarkoitus siirtyä vuoden 1997 alusta. Väliaikaisen järjestelmän soveltaminen jatkuu kuitenkin myös vuoden 1996 jälkeen, jollei yksimielisyyttä lopulliseen järjestelmään siirtymisestä saavuteta.

Vaikutukset Suomelle

Suomen EU-jäsenyys edellyttää direktiivien mukaisen arvonlisäverojärjestelmän käyttöönottoa.

Sopeuttamistoimenpiteet on merkittäviltä osin jo toteutettu, kun Suomessa siirryttiin kesäkuun 1 päivänä 1994 voimaan tulleella arvonlisäverolailla (1501/93) liikevaihtoverotuksesta arvonlisäverotukseen. Vaikka arvonlisäverolaki on pitkälti harmonisoitu yhteisön oikeuden mukaiseksi, on direktiivimääräyksistä kuitenkin eräiltä osin poikettu.

Jäsenyysneuvotteluissa Suomi lähti siitä, että arvonlisäverolaki tullaan jäsenyyden toteutuessa sopeuttamaan direktiivimääräyksiin. Neuvotteluissa otettiin esille lähinnä sellaisia poikkeuksia direktiivimääräyksiin, joihin nykyiset jäsenvaltiot ovat oikeutettuja direktiivin siirtymämääräysten perusteella. Suomen neuvottelutavoitteet on pääosin kirjattu liittymissopimukseen.

Huomattavimmat jäsenyyden aiheuttamat muutokset arvonlisäverolakiin koskevat sisämarkkinadirektiivien omaksumista. Tämä merkitsee luopumista rajalla tapahtuvista verotus-

ja valvontatoimenpiteistä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Verovelvollisten yritysten välisessä yhteisökaupassa siirrytään rajalla tulliviranomaisten toimesta tapahtuvasta tuontiverotuksesta lääniverovirastojen toimesta kotimaan verotuksen yhteydessä tapahtuvaan verotukseen.

Yksityishenkilöt voivat vastaisuudessa ostaa tavaroita maksamalla ostosta arvonlisäveron myyjän valtioon siellä sovellettavan verokannan mukaisesti tarvitsematta maksaa hankinnasta asuinvaltionsa veroa. Postimyyntiin ja muuhun kaukomyyntiin, uusien kuljetusvälineiden kauppaan sekä ei-verovelvollisten yritysten ja oikeushenkilöiden hankintoihin tullaan soveltamaan määränpäämaaperiaatteen mukaisia erityismenettelyjä.

Merkittävin muista EU-jäsenyyden arvonlisäverolakiin aiheuttamista muutoksista koskee elintarvikkeita. Jäsenyyden toteutuessa elintarvikkeiden nykyisestä alkutuotevähennysjärjestelmästä luovutaan ja se korvataan soveltamalla elintarvikkeiden myyntiin alennettua verokantaa.

Valmisteverotus

EY:ssä välillisen verotuksen harmonisointi koskee myös valmisteverotusta, joka niinkään muutettiin 1 päivänä tammikuuta 1993. Sopeuttaminen merkitsee myös luopumista rajalla tapahtuvista verotus- ja valvontatoimenpiteistä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa. Yhteisökaupassa verotus toimitetaan samalla tavalla kuin kotimaassa valmistetuista tuotteista.

Kun valmisteveroissa verointressit ovat usein suuret ja kun rajakontrolleja ei ole, on veron kantamista ja valvontaa varten kehitetty muusta verotuksesta erillinen valmisteverojärjestelmä. Tällä pyritään varmistamaan, että valmisteveron alaiset tuotteet liikkuvat esteittä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa ja että niitä verotetaan asianmukaisella tavalla.

Järjestelmän piirissä olevat tuotteet liikkuvat väliaikaisessa verottomuusjärjestelmässä verottomina jäsenvaltioiden sisällä ja niiden välillä. Yhteisön järjestelmädirektiivi (92/12/ETY) sisältää säännökset muun muassa verotusmenetelystä, veronalaisten tuotteiden valmistuksesta, jalostuksesta, varastoinnista ja tuotteiden siirrosta.

Valmistevero kannetaan tavarain lopullisessa kulutusmaassa, kun tuotteet luovutetaan kulu-

tukseen tai todetaan hävikkiä. Kulutukseen luovutuksella tarkoitetaan tuotteiden luovuttamista väliaikaisesta verottomuusjärjestelmästä tai maahantuontia, jossa veronalaisiin tuotteisiin ei enää sovelleta väliaikaista verottomuutta.

Veronmaksun turvaamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi järjestelmään on liitetty vakuusjärjestely. Tuotteiden veroton siirto edellyttää saateasiakirjaa. Tuotteiden siirtoa ja valvontaa varten luodaan oma tietojärjestelmänsä. Myöhemmin on tarkoitus siirtää saateasiakirjasta atk-seurantaan.

Valmisteverotusta koskevia menettelytapasäännöksiä on sovellettava vain sellaisiin tuotteisiin, jotka ovat valmisteverotuksen piirissä kaikissa jäsenvaltioissa. Koska on annettu säännökset vain valmistetun tupakan, alkoholin ja alkoholijuomien sekä mineraaliöljyjen verojen yhtenäistämistä, järjestelmää sovelletaan EY:ssä vain näihin tuotteisiin.

Valmisteveron alaisista tuotteista voidaan kantaa myös muita välillisiä veroja. Lisäksi jäsenvaltiot voivat kantaa valmisteveroja myös muista tuotteista, edellyttäen, että ne eivät aiheuta rajamuodollisuuksia jäsenvaltioiden välisessä kaupassa.

Liittymissopimuksessa Suomi saa ympäristöperusteisillä syillä oikeuden jatkaa nykyisin soveltamaansa dieselöljyn sekä lyijyllisen ja lyijyttömän moottoribensiinin veron porrastamista. Veromäärät eivät saa näissäkään tapauksissa alittaa EY:ssä voimassa olevia vähimmäisverotasoja.

Niinikään Suomi saa oikeuden olla verottamatta nestekaasua ja metaania niiden käyttötarkoituksista riippumatta. Sanotut tuotteet eivät tällä hetkelläkään ole veronalaisia.

Yleisilmailussa ja -veneilyssä käytettävien polttoaineiden verottomuuteen Suomi saa lisäksi pyytämänsä poikkeuksen EY:n verosäännöksistä.

Vaikutukset Suomelle

EY:n sisämarkkinakauppaan siirtyminen edellyttää kokonaan uuden valmisteverotusjärjestelmän luomista. Tällöin Suomen ja EY:n välisessä kaupassa ei saa olla rajamuodollisuuksia. On luotava verottomien varastojen järjestelmä, joka tosin vastaa pääosin Suomessa polttoaineiden verotuksessa jo sovellettavaa järjestelmää. Vastaava järjestelmä otettiin käyt-

töön alkoholijuomaverolakimuutoksen (532/94) yhteydessä 1 päivästä heinäkuuta 1994 lukien. Kuitenkin on edelleen kehitettävä verottomien varastojen ja valtuutettujen varastossapitäjien lupamenettelyä sekä muiden elinkeinonharjoittajien rekisteröintijärjestelmää. Kaikki valmisteverolait joudutaan säätämään uudelleen. Aineellisten valmisteverolakien tuotekatteisiin tulee lisäksi joitakin EY-direktiivien edellyttämiä muutoksia.

Suomessa on eräitä valmisteveroja, jotka eivät kuulu yhdenmukaistettavien verojen piiriin. Näistä makeis- ja virvoitusjuomavero ovat luonteeltaan puhtaasti fiskaalisia, kun taas muut tällä hetkellä kannettavat valmisteverot ovat luonteeltaan lähinnä maatalous- tai ympäristöpoliittisia. Lannoiteveron kantamisesta on jo luovuttu. Lisäksi rehujen rasva- ja valkuais-, sokeri-, ravintorasva- sekä elintarviketuotteiden valmisteverosta joudutaan luopumaan. Muiden, lähinnä makeisten ja virvoitusjuomien, osalta lienee löydettävissä verotusmalli, jonka piiriin saataisiin riittävällä varmuudella muista jäsenmaista tuotavat tuotteet, vaikka rajakontrollia ei olisi.

Yksityishenkilöiden tuonnin (matkustajatuomisten) verotus

Yksityisten henkilöiden omaan käyttöön hankkimista ja mukanaan tuomista tuotteista valmistevero peritään siinä jäsenvaltiossa, josta tuotteet on hankittu. EY:n sisäisessä liikenteessä kansalaiset voivat hankkia toisesta jäsenvaltiosta kaikkia siellä verotettuja tuotteita omaan käyttöönsä rajoituksetta. Alkoholin ja tupakkavalmisteen suositusluontoiset ohjemäärät, joiden katsotaan tulevan omaan käyttöön, on mainittu erikseen järjestelmädirektiivissä.

Liittymissopimuksessa Suomi saa oikeuden poiketa yleisestä sisämarkkinaperiaatteesta ja saa verottaa toisesta sisämarkkinavaltiosta verollisina hankittuja matkustajatuomisia siltä osin kuin niiden määrät ylittävät seuraavat: 300 kappaletta savukkeita tai vastaava määrä muita tupakkatuotteita, 1 litra väkeviä alkoholijuomia (yli 22 tilavuusprosenttia), 3 litraa keskivahvoja juomia (enintään 22 tilavuusprosenttia), 5 litraa mietoja viinejä ja 15 litraa olutta. Väkevät alkoholijuomat ja keskivahvat juomat ovat toistensa vaihtoehtoja näissä määrissä.

Poikkeus on voimassa ainakin vuoden 1996

loppuun. Se on kytketty Tanskan saamaan vastaavanlaiseen poikkeukseen ja siihen sisältyy jatkamismahdollisuus.

Koska EY:ssä ei ole matkustajien kolmansista maista tuomalle oluelle määrällisiä rajoituksia, Suomi on saanut oikeuden varmistaa, että tuonti kyseisistä maista ei ole suotuisampaa kuin vastaava tuonti jäsenmaista.

Veroton myynti

Sisämarkkinoihin liittyvän valmisteverolainsäädännön tullessa voimaan verottoman myynnin (tax free) käsite poistui periaatteessa. Muutoksen pehmentämiseksi on kuitenkin valmisteverotuksen järjestelmädirektiiviin sisällytetty siirtymäsäännös, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat toistaiseksi sallia verottomien tavaroiden myynnin lentäen tai meritse jäsenvaltiosta toiseen matkustaville. Vastaava säännös sisältyy myös arvonlisäverotusta säätelevään direktiiviin. Verottomuus voi koskea vain tuotteita ja määriä, joita kolmansista maista saapuvat matkustajat voivat tuoda verottomina yhteisön alueelle. Nämä säännökset ovat voimassa 30 päivään kesäkuuta 1999 asti.

Muut välilliset verot

Autoverotus

Auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain (482/67) mukaan muualla kuin Suomessa valmistettujen autojen autoverotus on tuontiverotusta siten, että verovelvollisuus syntyy, kun auto luovutetaan tullivalvonnasta Suomessa käytettäväksi. Sisämarkkinoilla ei voida käyttää tullirajaa verokynnyksenä. Autoverotusta muutetaan tämän johdosta siten, että veron suorittaminen siirretään maan sisäiseksi verotukseksi auton rekisteröinnin yhteydessä tapahtuvaksi.

Moottoriajoneuvoverotus

EY on marraskuussa 1993 hyväksynyt direktiivin eräiden tieliikenteessä käytettävien tavarajoneuvojen verottamisesta ja eräiltä väyliltä perittävistä tietulleista ja maksuista (93/89/ETY). Direktiivin tarkoituksena on poistaa jäsenvaltioiden kuljetusyritysten välisiä kilpai-

lun esteitä yhtenäistämällä tieliikenteen verotusta ja järjestämällä verotus siten, että liikenne vastaa tasapuolisesti aiheuttamistaan kustannuksista. Direktiivi koskee kokonaisuudeltaan vähintään 12 tonnin tavara-ajoneuvoja. Direktiivissä säännellyt verot ovat ajoneuvovero, tietullit ja käyttäjämaksut. Suomen nykyisen moottoriajoneuvoverotuksen kannalta direktiivissä on merkittävintä ajoneuvoverolta edellytetty vähimmäistaso. Tämä on huomattavasti alempi kuin Suomessa voimassa oleva nykyinen taso. Direktiivi ei siten tältä osin aiheuta muutostarvetta moottoriajoneuvoverotukseen. ETA-sopimuksen lisäpöytäkirjaan liittyen moottoriajoneuvoverolain säännöksiä tarkistetaan siten, ettei veron vähimmäismäärä alitu myöskään veronhuojennusten johdosta.

Välitön verotus

Tuloverotuksen alueella EY:n veroharmonisointi on vähäistä koskien ainoastaan yritysverotusta rajoitetussa määrässä. Voimassa on kaksi direktiiviä 77/799/ETY ja 79/1070/ETY. Direktiivit koskevat valtiolliset rajat ylittäviä yritysjärjestelyjä sekä etuyhteydessä olevien, eri valtioissa sijaitsevien yhtiöiden välisten voitontajojen verotusta. Niiden täytäntöönpanoon liittyy joitakin lähinnä teknisiä verolainsäädännön muutostarpeita. Täytäntöönpanoon liittyvänä ongelmana jouduttaneen myös yhtiöoikeutta koskevaa lainsäädäntöä tarkistamaan direktiivissä tarkoitettujen, valtiolliset rajat ylittävien yritysjärjestelyjen mahdollistamiseksi. Kaikki nykyiset jäsenvaltiot ovat myös allekirjoittaneet sopimuksen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi (90/436/ETY), joka ei kuitenkaan vielä ole tullut voimaan.

5.1.8. Energia

Sisämarkkina-ajatuksen ulottaminen energiatalouteen on johtanut EY:ssä pyrkimykseen parantaa energia-alan kilpailuolosuhteita. Näiden periaatteiden ja niiden perusteella annettujen säästöjen omaksuminen voisi tukea vastaavia kansallisia pyrkimyksiä.

Toinen EY:n energiapolitiikan kannalta merkittävä seikka ovat muutosvaatimukset, jotka aiheutuvat yhteisön omaksumista tavoitteista hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. Vaatimukset kohdistuvat sekä energiantuotannon

rakenteen muuttamiseen että energiankulutuksen vähentämiseen. Energiansäästö ja uusiutuvien energialähteiden käytön edistäminen ovat näistä syistä nousemassa EY:n energiapolitiittien pyrkimysten painopistealueiksi.

EY:llä on joukko 1960- ja 1970-luvuilta peräisin olevia neuvoston direktiivejä ja päätöksiä, jotka on tarkoitettu suojaamaan yhteisömaiden energiahuoltoa mahdollisissa öljyn saatavuushäiriöissä. Jäsenmaille asetetut velvoitteet vastaavat pitkälle sitä tavoitetta, joka Suomella jo on Kansainvälisen energijärjestön (IEA) jäsenenä. IEA:n käytännöstä poiketen EY:n velvoite erottelee myös öljytuoteluokat, mistä johtuen Suomen nykyinen lainsäädäntö ei takaa EY:n vaatimusten täyttymistä tuotejakautuman osalta.

Energia-alaa välittömästi koskevien säädösten lisäksi toimintaa sillä ohjaavat eräät ympäristönsuojeluun ja verotukseen liittyvät normit. Niitä on kuvattu kyseisten asiakokonaisuuksiin yhteydessä.

Vaikutukset Suomelle

Euroopan yhteisön energiapolitiikka ei toislaiseksi ole kovin kattavaa eikä voimakasta. Siltä osin kuin yhteistä normistoa on olemassa, voidaan EY:n energiapolitiikan tavoitteiden todeta olevan varsin pitkälle saman suuntaisia Suomen energiapolitiikan päämäärien kanssa. Tämä koskee etenkin kilpailun edistämistä, uusiutuvan energian käytön lisäämistä ja energiansäästöä.

ETA-sopimus kattaa suurelta osin EY:n energia-alaa välittömästi koskevat tuoreimmat säädökset. EU-jäsenyyden aiheuttamat merkittävimmät muutokset koskevat lähinnä öljyn saatavuushäiriöiden seurausten lieventämiseen tähtäävien direktiivien toimeenpanemista. Tämä tapahtuisi muuttamalla lakia huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/92). Suomi sai jäsenyysneuvotteluissa vuoden siirtymäajan säädösten täytäntöönpanolle.

Euratom

Euratomin alkuperäisenä tavoitteena on sen perustamissopimuksen mukaan myötävaikuttaa jäsenvaltioiden elintason nostamiseen ja yhteyksien kehittämiseen muiden maiden kanssa luomalla tarvittavat edellytykset ydinenergi-

an nopealle käyttöönotolle ja ydinenergiateollisuuden kasvulle Euroopassa. Euratom-yhteisön perustamisvaiheessa yhteisölle kaavailtiin keskeistä roolia jäsenvaltioiden ydinenergiateollisuuden kehittämisessä, yhteisten ydinmarkkinoiden ohjaamisessa ja ydinsulkupolitiikassa. Käytännössä Euratomin tehtävät ovat jääneet usealla toiminta-alueella suppeammiksi kuin alunperin ajateltiin.

Euratomilla ei ole käytännössä yhteistä ydinenergian käyttöä koskevaa politiikkaa. Toiminta liittyy nykyisin pääasiassa ydin- ja säteilyturvallisuuden edistämiseen jäsenvaltioissa, ydinpolttoainehankintojen varmistamiseen, tutkimusyhteistyöhön sekä ydinmateriaalivalvontaan.

Päätösasiakirjassa on yhteinen julistus (julistus 4), jonka mukaan jäsenvaltiot voivat itse päättää omasta ydinenergian käytöstään. Samassa julistuksessa todetaan, että jäsenvaltioiden vastuulla on päättää omasta käytettyä polttoainetta koskevasta politiikastaan.

Euratomin perustamissopimuksessa on erikseen määräykset ydintekniikan yhteismarkkinoista. Euratom-sopimuksen ja Rooman sopimuksen yhteismarkkinamääräyksiä koskevien siirtymäkausien umpeuduttua määräyksillä ei ole käytännössä eroja. Yhteismarkkinoihin liittyen päätösasiakirjassa on yhteinen julistus radioaktiivisten jätteiden toimituksista (julistus 23). Julistuksessa sopimuspuolet vahvistavat, että yhteisön lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltioita ottamaan vastaan mitään nimenomaista ydinjätteiden tai muiden radioaktiivisten jätteiden lähetystä toisesta jäsenvaltiosta. Yhteismarkkinoita koskevien säädösten vuoksi ydinenergiaista (990/87) on poistettava kaikki kansallisuutta koskevat rajoitukset.

Euratomilla ei ole yhteisiä ydinturvallisuutta koskevia määräyksiä. Neuvosto on antanut päätöslauselman, jonka tarkoituksena on lisätä ydinenergia-alan yhteistyötä ja yhdenmukaistaa turvallisuusmääräyksiä. Suomen ydinturvallisuusmääräykset ovat sopusuunnassa yhteisön suositusten kanssa.

Euratom-sopimuksen nojalla on annettu joukko säteilysuojelua koskevia direktiivejä ja asetuksia. Määräykset perustuvat Kansainvälisen säteilysuojakomission (ICRP) suosituksiin samoin kuin Suomenkin vastaavat määräykset. Suomen säteilyannosrajoja koskevat määräykset ovat tiukempia kuin vastaavat EY:n voimassaolevat määräykset. Komissio on antanut ehdotuksen uusiksi säteilyannosrajoja koske-

viksi säännöksi, jotka voimaantullessaan vastaisivat Suomen nykyisiä vaatimuksia. Liittymissopimuksen mukaan Suomella on kahden vuoden siirtymäaika ennen kuin sen tarvitsee noudattaa Euratomin säteilyannosrajoja koskevia säännöksiä. Euratomin uudet määräykset tullevat voimaan tämän siirtymäajan kuluessa.

Erityiset halkeamiskelpoiset aineet eli rikastettu uraani ja pluronium ovat yhteisön omaisuutta. Omistusoikeuden ulkopuolelle jäävät vain puolustustarkoituksiin käytettävät erityiset halkeamiskelpoiset aineet. Jäsenvaltioilla, henkilöillä ja yrityksillä on kuitenkin rajoittamaton oikeus käyttää kyseisiä, asianmukaisesti haltuunsa saamia aineita, jos Euratom-sopimuksen velvoitteita noudatetaan.

Ydinpolttoaineen valmistuksessa tarvittavien aineiden hankinnoissa komissiolla on huomattavat valtuudet. Käytännössä kaikki ydinpolttoainehankintoja koskevat hankintasopimukset on alistettava komission yhteydessä toimivan hankintakeskuksen hyväksyttäväksi. Hankintakeskus voi hylätä sopimuksen tekemisen, mikäli se katsoo, että sopimuksella saattaa olla vääristävä vaikutus ydinpolttoainemarkkinoihin tai se muutoin vaarantaa ydinpolttoainehuollon varmuutta. Hankintakeskus on viime aikoina rajoittanut uraaniin tuontia entisen Neuvostoliiton alueelta.

Jäsenyysneuvotteluissa sovittiin, että liittymishetkellä voimassa olevia hankintasopimuksia ei tarvitse alistaa hankintakeskuksen hyväksyttäväksi. Käytännössä tämä merkitsee ennen kaikkea sitä, että Loviisan ydinvoimalaitoksen ydinpolttoainehuolto voidaan toteuttaa olemassa olevien sopimusten mukaisesti ilman hankintakeskuksen puuttumista asiaan. Teollisuuden Voima Oy joutunee nykyisten hankintasopimusten päätyttyä jonkin verran pienentämään uraanihankintojaan Venäjältä.

Euratom-sopimuksessa on säädetty komission tehtäväksi varmistaa soveltuvilla valvontatoimilla, että ydinaineita ei siirretä muihin kuin ilmoitettuihin tarkoituksiin. Ydinlaitosten on raportoitava komissiolle hallussaan olevista ydinaineista. Komission tarkastajat valvovat tietojen oikeellisuutta laitospaikoille tekemillään tarkastuksilla.

Suomen ja Kansainvälisen ydinenergiajärjestön (IAEA) välinen valvontasopimus (SopS 1—2/72) korvataan vastaavalla Euratomin, EU:n ydinasettomien maiden ja IAEA:n välisellä sopimuksella.

Valvontakäytäntö ei merkittävästi muuttuisi

siitä, mikä on tällä hetkellä Suomessa voimassa. Merkittävin ero on siinä, että ydinlaitosten haltijat ovat suoraan yhteydessä komissioon valvonnan toimeenpanossa ja että IAEA:n tarkastajien lisäksi Euratomin tarkastajat tekevät tarkastuksia Suomen ydinlaitoksissa. Suomeen jää edelleen säteilyturvakeskuksen ylläpitämä kansallinen ydinmateriaalien valvontajärjestelmä. Euratom-sopimukseen sisältyvät komission suoraan yrityksiin kohdistuvat valtuudet edellyttävät voimaansaattamista perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

5.1.9. Sosiaalipolitiikka

Sosiaalipolitiikkaa koskevat perusmääräykset sisältyvät EY:n perustamissopimuksen 117—128 artiklaan (sosiaalirahasto; 123—128 artikla) ja siihen liittyvän 11 jäsenvaltion väliseen sosiaalipolitiikkaa koskevaan pöytäkirjaan (N:o 14) ja siihen liitettyyn sopimukseen.

Yhteisön sosiaalipoliittisia toimenpiteitä ovat direktiivit, jäsenvaltioiden yhteistyö (mukaan lukien kansainvälinen yhteistyö) sekä yhteisön suora taloudellinen tuki jäsenvaltioiden toimenpiteille. Direktiivit ovat pääasiassa niin kutsuttuja vähimmäisnormeja. Jäsenvaltiot voivat antaa uusia kansallisia säädöksiä, jotka ovat tiukempia kuin yhteisön direktiivien säännökset, edellyttäen kuitenkin, etteivät kansalliset toimet vaikeuta neljän vapauden toteutumista ja yhteismarkkinoiden toimintaa.

Uusimmissa direktiiveissä on nimenomaan todettu, etteivät jäsenvaltiot saa alentaa jo voimassa olevaa suojelutasoa.

Lähtökohtaisesti sosiaalipolitiikka kuuluu jäsenvaltioiden omaan toimivaltaan ja niiden toimet ovat ensisijaisia. Yhteisötason toiminta on jäsenvaltioiden toimintaa tukevaa ja täydentävää toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Yhteisötason toimenpiteisiin ryhdytään vain, mikäli ne ovat tarpeellisia ja tavoite on saavutettavissa parhaalla mahdollisella tavalla ainoastaan yhteisötasolla. Sosiaalipolitiikkaa koskevia toimenpiteitä toteutettaessa yhteisötasolla on huomioitava kansallisten käytäntöjen erot, kilpailukyvyyn säilyminen ja erityisesti pienten ja keski suurten yritysten asema.

Yhteisötasolla sosiaalipolitiikkaa koskevien toimenpiteiden tavoitteena on edistää jäsenvaltioiden yhteistoimintaa sosiaalipolitiikan alalla ja erityisesti seuraavilla alueilla: työllisyydessä sekä työmarkkinoilta syrjäytyneiden integroi-

misessa takaisin työelämään, työoikeudessa ja työoloissa, ammatillisessa perus- ja lisäkoulutuksessa, sosiaaliturvassa, työtaturmien ja ammattitautien ehkäisyssä, työterveydessä, työntekijöiden informoinnissa ja konsultoinnissa sekä osallistumisoikeudessa, samapalkkaisuudessa, miesten ja naisten tasa-arvoisessa kohtelussa ja järjestäytymisoikeudessa ja työmarkkinaosapuolten välisessä vuoropuhelussa.

Työoikeutta ja työntekijöiden työturvallisuutta ja -terveyttä koskevat päätökset tehdään pääsääntöisesti määränemistöllä. EY:n perustamissopimuksen sosiaalipolitiikan pöytäkirjalla liitettyä sopimuksella on laajennettu määränemistöllä päätettävien asioiden piiriä. Yksimielisyyttä edellytetään kuitenkin vielä sosiaaliturvaa, työsuhteen päättymisen jälkeistä suojaa, työntekijöiden edustusta, kollektiivista edunvalvontaa ja myötämääräämistä, kolmansien valtioiden kansalaisten työehtoja sekä työllisyyden edistämisen rahoitusta koskevilla päätöksissä.

Sosiaalipolitiikan pöytäkirjalla ja siihen liitetyllä sopimuksella lisättiin työmarkkinaosapuolten vaikutusmahdollisuuksia sosiaalialan yhteisöäädösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Lisäksi pöytäkirjan liitteenä olevassa sopimuksessa tunnustetaan yleiseksi periaatteeksi se, että direktiivien kansallinen täytäntöönpano voi tapahtua työehtosopimuksin edellyttäen, että jäsenvaltio voi taata, että toimenpiteet on riittävästi ja kattavasti toteutettu.

Sosiaalipolitiikkaa koskeva sopimus jatkaa vuoden 1989 sosiaalisen peruskirjan ja siihen liittyvän toimintaohjelman linjauksia. Yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt sekä sosiaalisen peruskirjan että sosiaalipolitiikkaa koskevan erillisen sopimuksen ulkopuolelle. Jäsenvaltioiden yhteistyötä sosiaalipolitiikan alalla on edistetty myös erilaisten toimintaohjelmien ja yhteistyöverkostojen avulla. EY:llä on esimerkiksi työterveyttä ja -turvallisuutta, vanhuksia, vammaisia ja köyhyyden vastustamista koskevia sosiaalisia toimintaohjelmia. Erilaisia yhteistyöverkostoja, joiden tehtävänä on erityisesti tiedon ja kokemusten vaihto jäsenvaltioiden välillä, on kaikilla niillä sosiaalipolitiikan sektoreilla, joilla katsotaan olevan jäsenvaltioiden kesken yhteisiä tavoitteita.

Suoraa taloudellista tukea jäsenvaltiot voivat saada Euroopan sosiaalirahaston kautta. Sosiaalirahasto on vanhin olemassa olevista rakennerahastoista, ja se on perustettu EY:n perus-

tamissopimuksen 123 artiklan perusteella. Se rahoittaa jäsenvaltioiden työvoimapolitiittisia toimenpiteitä. Rahaston tehtävänä on edistää työntekijöiden työnsaantia ja heidän ammatillista ja alueellista liikkumistaan sekä helpottaa työntekijöiden mukautumista teollisiin ja tuotantojärjestelmien muutoksiin. Sosiaalirahaston osuus kaikesta rakennerahastojen kautta tahtuvasta rahoituksesta on ollut noin 30 prosenttia.

Sosiaalirahasto tukee jäsenvaltioita toimenpiteissä, jotka koskevat pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisemistä, nuorten työelämään pääsyn helpottamista, työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäisemistä sekä miesten ja naisten välisen tasa-arvon edistämistä työmarkkinoilla (tavoite 3). Lisäksi rahasto tukee toimenpiteitä, jotka koskevat rakennemuutoksista aiheutuvien työllisyysongelmien ennaltaehkäisyä (tavoite 4). Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi keskeiset rahaston tukea saavat keinot ovat ammatillinen ja valmentava koulutus. Sosiaalirahaston tavoitteet ovat valtakunnallisia, koko jäsenvaltioiden alueen kattavia. Rahasto osallistuu myös muiden rahastojen ohella alueiden kehittämiseen.

Rahoituksen saaminen sosiaalirahastosta edellyttää aina kansallista osarahoitusta, joka on yleensä vähintään 50 prosenttia. Jäsenvaltio ei saa korvata omia menojaan EY-rahoituksella. Rahoituksen saamiseksi jokaisen jäsenvaltion on laadittava valtakunnalliset suunnitelmat työvoimapolitiittisista toimenpiteistä tavoitteille 3 ja 4. Alueellisten tavoitteiden osalta työvoimapolitiittiset toimenpiteet sisältyvät alueellisiin kehitysohjelmiin.

Marraskuussa 1993 komissio hyväksyi sosiaalipolitiikkaa koskevan vihreän kirjan, (COM (93) 551 final) jossa pohditaan sosiaalipolitiikan yhteisötason tulevia kehityssuuntia. Komissio kokoaa parhaillaan aineistoa (muun muassa jäsenvaltioiden ja kansalaisjärjestöjen lausunnoista) uutta sosiaalipolitiittista toimintaohjelmaa varten. Ohjelman arvioidaan valmistuvan syksyllä 1994.

Vaikutukset Suomelle

Lähes kaikki yhteisön työoikeutta, työturvallisuutta ja -terveyttä sekä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua koskevat säädökset sitovat Suomea jo ETA-sopimuksen kautta. Tar-

vittavat lainsäädäntömuutokset on toteutettu jo sopimuksen voimaansaattamisen tai ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 (530/94) voimaansaattamisen yhteydessä. Sopimukseen sisällyttämättömistä työaikadirektiivistä (93/104/EY) mahdollisesti aiheutuvat lainsäädäntömuutokset selvitetään erikseen ja niistä annetaan tarvittaessa erillinen hallituksen esitys.

Jäsenyysneuvotteluissa Suomi on hyväksynyt EY:n perustamissopimuksen sosiaalipolitiikan pöytäkirjalla liitetyn erillisen sopimuksen sosiaalipolitiikasta ja sen tavoitteet, ja jäsenenä Suomi osallistuisi näin kahteen erilliseen päätöksentekojärjestelmään sosiaalipolitiikan alalla eli Rooman sopimuksen mukaiseen kaikkia jäsenvaltioita sitovaan menettelyyn ja Maastrichtin sopimuksella hyväksytyyn sosiaalipolitiikkaa koskevaan sopimuksen mukaiseen menettelyyn.

EU:n jäsenenä Suomi pääsee ETA-sopimukseen verrattuna laajemmin osallistumaan sosiaalipolitiikkaa koskevaan valmisteluun ja päätöksentekoon. EU:n jäsenenä Suomi pääsee myös osalliseksi sosiaalirahaston kautta saatavasta rahoituksesta työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin. Sosiaalirahastoa koskevista säännöksistä ei hallituksen käsityksen mukaan aiheudu tarvetta muuttaa lainsäädäntöä.

5.1.10. Koulutus

EU:n jäsenyys ei vaatisi Suomen koulutusta eikä myöskään ammatillista koulutusta koskevan lainsäädännön muuttamista. Unionisopimuksella muutettujen EY:n perustamissopimuksen 126 ja 127 artiklan nojalla koulutus kuuluu kokonaisuudessaan yhteisön toimialaan, kun aiemmin yhteisön toiminta koski vain ammattikoulutuspolitiikan yleisperiaatteita. Jäsenvaltiolla on vastuu kansallisesta koulutusjärjestelmästä ja opetuksen sisällöstä. Yhteisön tehtävänä on myötävaikuttaa korkealaatuisen koulutuksen kehittämiseen ja toteuttaa ammattikoulutuspolitiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia. Käytännössä yhteisö on koulutussektorilla tukenut jäsenvaltioiden yhteistyötä organisoimalla laajoja toimintaohjelmia. ETA-sopimuksen perusteella Suomi osallistuu kaikkiin yhteisön koulutus- ja nuoriso-ohjelmiin vuoden 1995 alusta lukien.

Käsittelyssä olevissa komission uusissa ohjelmaehdotuksissa sovelletaan ensi kertaa perustamissopimuksen koulutusartikloja. Ehdotuk-

set pyrkivät yhteisön koulutus- ja ammattikoulutuspolitiikan tavoitteisiin yhdistämällä tähänastisten ohjelmien toiminnot laajoiksi kokonaisuuksiksi, jotka liittyvät yhtäältä Euroopan sosiaalirahaston tukemiin koulutustoimiin ja toisaalta EY:n tutkimuksen ja teknologisen kehittämistyön puiteohjelmaan. Unionin jäsenenä Suomen on mahdollista kansallisesti järjestää rakennerahastojen tukemat koulutusjärjestelyt ja yhteisön koulutusohjelmien eurooppalainen yhteistyö siten, että ne tukevat toisiaan.

Jäsenyys laajentaa Suomen kansalaisten koulutusoikeuksia Euroopassa ja muiden jäsenvaltioiden koulutusoikeuksia Suomessa. Jäsenvaltioiden kansalaisilla on oikeus hakeutua ja tulla valituksi koulutukseen sekä opiskella ja suorittaa tutkintoja muissa jäsenvaltioissa samoin ehdoin kuin kyseisen maan kansalaisilla. Suomen liittyttyä jäseneksi ei muissa jäsenvaltioissa opiskelevilta suomalaisilta, toisin kuin ETA-sopimuksen voimassa ollessa, voida enää periä korkeampia opiskelumaksuja kuin kyseisen maan kansalaisilta.

5.1.11. Kulttuuri

Euroopan yhteisö pyrkii EY:n perustamissopimukseen kirjatulla tavalla (128 artikla) tukemaan jäsenmaiden kulttuuria arvostaen niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta. Yhteisö pyrkii rohkaisemaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tarvittaessa tukemaan ja täydentämään sitä. Tavoitteena on kansallisten ja alueellisten kulttuuripiirteiden vahvistaminen.

Jäsenyys Euroopan unionissa tarjoaa suomalaiselle kulttuurille uusia yhteistyömahdollisuuksia ja -ohjelmia. Jäsenyys avaa Suomen kulttuurielämälle yhteisön kulttuuri- ja kulttuuriperintöohjelmat, joihin osallistumista kulttuurielämän asiantuntijat ovat pitäneet tärkeänä.

Jäsenyys avaa myös mahdollisuuden saada tukea erilaisiin kulttuurihankkeisiin yhteisön rakennerahastoista. Tuen saamiseksi alueellisiin kehittämissuunnitelmiin voidaan sisällyttää kulttuurialan hankkeita, kuten rakennusten kunnostamista kulttuurielämän tarpeisiin tai kulttuuritapahtumia ja vastaavia. Alueellisia kehittämissuunnitelmia laativien maakunnallisten elinten kulttuuripoliittista asiantuntemusta on sen vuoksi vahvistettava.

Jäsenyys ei aiheuta tarvetta muuttaa maas-

samme harjoitettua kulttuuripolitiikkaa, sillä yhteisön tavoitteena ei ole kulttuurialan lainsäädännön yhdenmukaistaminen jäsenmaissa. Rakennerahastojen tarjoamien mahdollisuuksien hyväksikäyttäminen kulttuurisektorilla tulee kuitenkin ottaa huomioon alueellisen kulttuurihallinnon kehittämisessä.

Jäsenyys tuo mukanaan mahdollisuuden vaikuttaa unionin uusia kulttuuriohjelmia ja muita toimia koskevaan päätöksentekoon sen kaikissa toimielimissä. Tähän liittyy myös mahdollisuus vaikuttaa siihen, että kulttuuriin liittyvät näkökohdat otetaan huomioon kaikilla unionin toimialoilla, joilla on vaikutuksia kulttuurielämän toimintaedellytyksiin jäsenmaissa.

5.1.12. Kuluttajapolitiikka

EY:n kuluttajansuojalainsäädäntöön kuuluvat kaikki säädökset on pantu täytäntöön Suomen kuluttajansuojalainsäädännössä jo ETA-sopimuksen myötä. ETA-sopimus kattaa myös kaikki EY:n kuluttajapolitiikkaan kuuluvat ei-sitovat päätöslauselmat, ohjelmat ja suositukset. Jäsenyys EU:ssa ei siten kuluttajansuojan osalta aiheuttaisi muutoksia yhteisön kuluttajansuojalainsäädännön ulottuvuuden osalta, mutta tekisi mahdolliseksi täysimääräisen osallistumisen asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.

Kuluttajakysymyksiä on EY:n piirissä käsitelty 1970-luvulta lähtien. Korkean kuluttajansuojan tavoite tuli EY:n perustamissopimuksen 100 a artiklaan vuoden 1986 yhtenäisasiakirjan myötä.

Maastrichtin sopimuksella kuluttajapolitiikka ja kuluttajansuoja on saanut aikaisempaa vahvemman aseman. EY:n perustamissopimuksen uuden 3 artiklan s kohdan mukaan EY:n tavoitteiden toteuttamiseen kuuluu myös myötävaikuttaminen kuluttajansuojan lujittamiseen.

EY:n perustamissopimuksen 129 a artiklan mukaan yhteisö myötävaikuttaa korkeatasoisen kuluttajansuojan toteuttamiseen ottamalla sen tavoitteekseen 100 a artiklaan perustuvassa lainsäädännössä ja muilla erikoistoimenpiteillä.

Heinäkuussa 1993 hyväksytyssä komission toisessa kuluttajapolitiikan toimintasuunnitelmassa vuosille 1993—1995 on etusijalle asetettu lainsäädännön vakiinnuttaminen ja kehittäminen, kuluttajavalistuksen tehostaminen, yhteisymmärryksen tehostaminen ja laajentaminen,

oikeussuojan saantimahdollisuuksien sekä riitojen ratkaisun edistäminen, rahoituspalvelujen sopeuttaminen kuluttajien tarpeisiin sekä uusin välitavoitteiden valmistelemineen. Erityisesti esillä on kuluttajien mahdollisuudet saada oikeutensa toteutetuksi muun muassa jäsenvaltioiden rajojen yli tapahtuvassa kaupassa.

Vaikutukset Suomelle

Kuluttajansuojaan luettavaa lainsäädäntöä sisältyy myös harmonisoinnin piiriin kuuluviin tuotteita koskeviin vaatimuksiin. Suomen tuoteturvallisuuslaki (914/86) on sopusoinnussa EY:n yleisen tuoteturvallisuusdirektiivin (92/59/ETY) kanssa, jota koskevan sääntelyn nykyisten jäsenvaltioiden on ollut pantava täytäntöön kansallisessa lainsäädännössään kesäkuun loppuun 1994 mennessä.

5.1.13. Tutkimus- ja kehitystyö

EY:n tutkimuspolitiikan päätavoitteet on määritelty Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 f—130 p artiklassa. Tavoitteita ovat teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyyn ja sen tieteellis-teknisen perustan vahvistaminen, elämän laadun kohottaminen sekä tieteellistekninen tuki EY:n muille toimialoille, joita ovat esimerkiksi liikenne, ympäristö, maatalous, sisämarkkinat ja viestintäpolitiikka.

Suunnittelun pohjana EY:n tutkimuspolitiikassa toimivat puiteohjelmat, joissa neuvosto yksimielisesti ja yhteispäätöksellä Euroopan parlamentin kanssa määrittää päälinjat 4—5 vuoden jaksolle sekä jakaa puiteohjelman suorittamiseen tarvittavan rahoituksen EY:n budjetista. Puiteohjelma koostuu erillisistä tutkimusohjelmista, jotka puolestaan jakautuvat projekteihin. Tällä hetkellä on meneillään EY:n kolmannen puiteohjelman viimeinen vuosi.

Päätös neljännestä puiteohjelmasta (1994—1998) on tehty huhtikuussa 1994. Se jakaantuu seuraaviin tutkimusohjelmiin: tieto- ja teleteknologia, teolliset teknologiat, ympäristö, biotieteet, energia, liikenne ja sosio-ekonominen tutkimus. Lisäksi siihen kuuluvat erillisenä osana alueena kansainvälinen yhteistyö, tulosten hyödyntäminen ja tutkijoiden liikkuvuutta edistävät toimenpiteet. Neljännen puiteohjelman

budjetti on 12,3 miljardia ecua ja ensimmäiset tarjouskilpailut julkistettaneen loppuvuodesta 1994.

Myös tutkimus- ja kehitysyhteistyön alalla noudatetaan toissijaisuus- eli subsidiariteettiperiaatetta. Vain niitä aiheita otetaan yhteisön tutkimusohjelmiin, joissa yhteisötutkimuksesta saadaan selvää etua ja lisäarvoa.

Tutkimusohjelmat toteutetaan seuraavin keinoin: yhteisrahoitteinen tutkimus, yhteistyötutkimus, stipendit, koulutuskampanjat, tutkijoiden liikkuvuus, ulkopuolisten projektien tukeminen, seminaarit ja tiedon levittäminen sekä erilliset toimenpiteet tutkimustulosten hyödyntämiseksi.

Hankkeiden toteuttajat valitaan pääsääntöisesti tarjouskilpailujen perusteella. Suurin osa hankkeista on yhteisrahoitteisia projekteja, joissa EY maksaa 50 prosenttia osallistujan kustannuksista ja 50 prosenttia rahoitetaan kansallisista lähteistä. Yliopistot ja korkeakoulut voivat saada projekteilleen jopa 100 prosentin rahoituksen.

Suomi on laajentanut ja syventänyt tutkimuksellista yhteistyötä EY:n kanssa määrätietoisesti koko sen ajan, jonka EY:n nykyvuotoinen tutkimuspolitiikka on ollut olemassa. Suomi on osallistunut projektiyhteistyön pohjalta EY:n tutkimuksen puiteohjelmiin vuodesta 1987 lähtien Suomen ja EY:n välisen tutkimusyhteistyön puitesopimuksen (SopS 49/87) perusteella. Koko puiteohjelman käsittävä yhteistyösopimus osana ETA-sopimusta oli luonteva jatke yhteistyölle ja antoi sille entistä vankemmat puitteet. Sen myötä suomalaisten mahdollisuudet vaikuttaa myös eurooppalaisen tutkimuksen suuntaamiseen ovat kasvaneet, mutta varsinaiseen päätöksentekoon Suomi ei pääse osallistumaan. ETA:n aikana osallistuminen on koskenut vain kolmannen puiteohjelman tutkimusohjelmia lukuunottamatta Euratomin perustamissopimuksen mukaisia ydinenergia-alan tutkimusohjelmia. Suomalaiset yritykset, tutkimuslaitokset ja yliopistot ovat kokeneet osallistumisen EY:n tutkimusohjelmiin erittäin tärkeäksi ja hyödylliseksi ja suomalainen osallistuminen näihin ohjelmiin onkin kasvanut vuosi vuodelta voimakkaasti.

Vaikutukset Suomelle

EY:n jäsenyys tutkimus- ja kehittämistoiminnan alalla merkitsee sitä, että jäsenyyden

myötä päästään mukaan tasa-arvoisena päätöksentekoon ja vaikuttamiseen kaikilla EY:n T&K-järjestelmän eri alueilla. Tutkimusohjelmiin saadaan entistä paremmin sellaisia tutkimusalueita, jotka ovat merkittäviä suomalaisen elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittämisen kannalta. Lisäksi suomalaisten tutkimusohjelmiin osallistujien asema selkiintyy ja tulee täysin tasaveroiseksi jäsenmaiden osallistujien kanssa. EY:n tutkimustoiminnalla on kytkentöjä myös EY:n muihin toimivalta-alueisiin. Jäsenyyden myötä päästään vaikuttamaan tasavertaisina myös näiden alojen toimintaohjelmiin ja saadaan siten lisähyötyä tutkimustoitinnalle.

EY:n jäsenyys ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön tutkimuksen ja kehittämistoiminnan alalla.

Pienet ja keskisuuret yritykset

ETA-sopimukseen nähden Suomen EU-jäsenyydestä seuraa yritystoiminnan osalta kehittämiseen ja toimenpiteiden soveltamiseen vaikuttavia muutoksia. Suomella on mahdollisuus osallistua täysipainoisesti EY:n pieniä ja keskisuuria yrityksiä (pk-yritykset) koskeviin ohjelmiin jo niiden suunnitteluvaiheessa. Myös EY:n mittavan tekniikan tutkimuksen ja kehityksen puiteohjelman hyödynnettävyys pk-yritysten osalta paranee ja suunnitteluvaiheessa voidaan ottaa huomioon myös Suomen pk-yrityssektorin erityispiirteet.

Pk-yritykset voivat hyödyntää rahoituksensa Euroopan aluekehitysrahaston ja Euroopan investointipankin tarjoamia erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille suunnattuja palveluja. Lisäksi pk-yritykset voivat entistä täysipainoisemmin osallistua erilaisiin kansainvälisten yhteistyö- ja alihankintaverkostojen toimintaan sekä julkisten hankintojen hyödyntämiseen.

Keskeisiä muutoksia EU-jäsenyys tuo myös alueellisen elinkeinopolitiikan kehittämismahdollisuuksiin. Suomella on EU:n jäsenenä mahdollisuus osallistua täysipainoisesti yhteisön aluepolitiikkaan ja sen kautta muun muassa yhteisen rakennerahaston suomiin etuihin myös pk-yritystoiminnan kehittämisessä.

Pk-yritystoimintaa koskee suuri osa sitä yhteisön yleistä lainsäädäntöä, joka sääntelee elinkeino- ja yritystoimintaa sekä henkilöiden liikkuvuutta. Pk-yritysten erityisasema on huo-

mioitu soveltamalla niihin yksinkertaistettuja menettelytapoja. EU-jäsenyys ei sinänsä aiheuta Suomelle ETA-sopimukseen liittyvien muutosten lisäksi lainsäädännön muutos- tai uudistamistarpeita erityisesti pk-yritystoiminnan osalta.

Matkailu

ETA-sopimukseen nähden Suomen EU-jäsenyydestä seuraa matkailun alalla varsin vähäisiä muutoksia. Keskeisimmät muutokset EU-jäsenyys tuo aluepoliittisella tasolla. Suomella on EU:n jäsenenä mahdollisuus osallistua täysipainoisesti yhteisön aluepolitiikkaan ja sen kautta yhteisen rakennerahaston suomiin etuihin.

Matkailuelinkeinoa koskee suuri osa sitä yhteisön yleistä lainsäädäntöä, joka sääntelee elinkeino- ja yritystoimintaa sekä henkilöiden liikkuvuutta. ETA-sopimuksesta aiheutuneista lainsäädäntömuutoksista johtuen EU-jäsenyys ei aiheuta Suomelle lainsäädännön muutos- tai uudistamistarpeita matkailun alalla.

5.1.14. Ympäristö

Euroopan unionin jäsenyys ei ympäristön alalla juurikaan tuo muutostarpeita sen vuoksi, että keskeiset ympäristöä koskevat säännökset on jo otettu ETA-sopimuksen piiriin. Ainoastaan luonnonsuojelua koskevat säännökset on jätetty ETA-sopimuksen ulkopuolelle. Ne muodostavat merkittävimmän osan jäsenyyden myötä tulevista uusista säädöksistä.

Jäsenyyden tuoma merkittävä ero ETA-sopimukseen on siinä, että jäsenyys mahdollistaa Suomen osallistumisen EY:n ympäristöpolitiikan kehittämiseen. Jäsenyyden myötä Suomella on mahdollisuus pyrkiä tiukentamaan ja kehittämään EY:n ympäristöpolitiikkaa.

Jäsenyysneuvotteluissa Suomi pyrki siihen, että maamme korkea ympäristönsuojelutaso säilytetään myös jäsenyyden aikana. Niiden Suomen ympäristönormien osalta, jotka olivat tiukemmat kuin yhteisön harmonisointia edellyttävät normit, pyrittiin sopimaan siirtymäajoista, joiden kuluessa odotetaan yhteisön määräysten muuttuvan vaatimustasoamme vas-

taaviksi tai tehdään tieteellinen selvitys korkean suojelutason tarpeellisuudesta. Tavoitteet saavutettiin keskeisiltä osin.

Elinympäristödirektiivin (92/43/ETY) osalta jäsenyysneuvotteluissa vahvistettiin, että suojeltavien luontotyyppien luetteloon lisätään boreaalisen havumetsävyöhykkeen, joka sisältää myös subarktisen alueen, luontotyyppit. Lisäksi on suojeltavien lajien luetteloon lisätty sellaisia Suomessa esiintyviä harvinaisia lajeja joita ei direktiivissä ole aikaisemmin mainittu. Suomen esityksestä sallitaan edelleen suden metsästys maassamme poronhoitoalueella. Karhun ja ilveksen metsästys on sallittua ainoastaan direktiivin 16 artiklan mukaisesti luvanvaraisena.

Lintudirektiivin (79/409/ETY) suhteen neuvotteluissa päätettiin lisätä Suomessa esiintyviä harvinaisia lintulajeja direktiivin suojelutoimenpiteitä vaativien harvinaisten lintulajien luetteloon. Lisäksi vahvistettiin, että riekon ja kiirunan ansapyynti on Lapissa sallittu.

Suomen uimaveden laatuvaatimukset täyttävät EY:n normit, mutta veden laadun tarkkailumenettely poikkeaa EY:n uimaveden laadun tarkkailua koskevan direktiivin (76/160/ETY) vaatimuksista. Suomi esitti neuvotteluissa, että direktiivin edellyttämien laatuvaatimusten täytyessä Suomi saisi jatkaa omaa mittausmenetelyään. Suomen esitykseen ei kuitenkaan suostuttu sellaisenaan. Suomi voi kuitenkin itse määrittellä tarkkailuun otettavat uimarannat, joten muutoksen käytännön merkitys on vähäinen.

Radioaktiivisten jätteiden maahantuonnin osalta Suomi ilmoitti jäsenyysneuvotteluissa kantanaan, että se ei salli tulevaisuudessa radioaktiivisten jätteiden maahantuontia. EY lähti neuvotteluissa siitä, että päätösvalta radioaktiivisten jätteiden maahantuonnin osalta säilyy kansallisella tasolla. Kansalliset päätökset eivät saa kuitenkaan olla diskriminoivia ja ne on tehtävä tapauskohtaisesti. Neuvotteluiden tuloksena asiasta otettiin päätösasiakirjaan yhteinen julistus (julistus 23), jossa sopimuspuolet vahvistavat, että EY:n lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltioita ottamaan vastaan radioaktiivisten jätteiden toimituksia toisesta jäsenvaltiosta.

Suomessa noudatetaan EY:tä tiukempaa säteilyturvasäädöstä. EY uudistaa parhaillaan myös omia säädöksiään. Suomelle myönnettiin neuvotteluissa kahden vuoden siirtymäaikaa säteilyturvaa koskevan direktiivin (80/836/ E-

ratom) osalta, jona aikana Suomi saa noudattaa omia tiukempia säännöksiään.

Vaikutukset Suomelle

Kuten aiemmin todettiin, jäsenyyden myötä tulevat muutostarpeet Suomen ympäristölainsäädännössä kohdistuvat erityisesti luonnon-suojelun alalle.

Elinympäristödirektiivi ja lintudirektiivi edellyttävät luonnonsojelulain (71/23) ja metsätyslain (615/93) muuttamista. Uhanalaisten lajien kauppaa koskeva asetus sisältää harmonisointisäännöksiä, joilla tähdätään uhanalaisten lajien kauppaa koskevan CITES-sopimuksen yhdenmukaiseen soveltamiseen unionin jäsenvaltioissa. Vaikka Suomi on CITES-sopimuksen sopimuspuoli (SopS 44—45/76), Suomen on kuitenkin tarkistettava luonnonsojelulakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä niin, että ne eivät poikkea EY:n asetuksesta. Muutoksia koskevat hallituksen esitykset annetaan erikseen eduskunnalle.

5.1.15. Tilastot

EY:n tilastoyhteistyö perustuu EY:n perustamissopimuksen 213 artiklan määräyksiin komission oikeudesta hankkia kaikki sen tehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot. Tilastoyhteistyön tarkoituksena on yhtenäisten ja vertailukelpoisten tietojen tuottaminen EY:n eri toimintapolitiikan lohkojen kuvaamiseksi ja seuraamiseksi sekä yhteisen päätöksenteon pohjaksi. Tavoitteena on yhtenäisen EY:n tilastojärjestelmän aikaan saaminen erityisen EY:n tilasto-ohjelman mukaisesti. Osa tilastoista perustuu sääddöksiin, osa laaditaan yhteisiin sopimukseen perustuen. Tilastotietojen tuottaminen on pääsääntöisesti kansallisten tilastolaitosten vastuulla.

Suomen tilastojen saattaminen EY-säädösten vaatimuksiin vastaavaksi edellyttää muutoksia useisiin tilastoihin. ETA-sopimuksessa yleinen siirtymäkausi on vuoteen 1995. Lisäksi sopimukseen sisältyy eräitä erityisesti Suomea koskevia siirtymäkausia vuoteen 1997 (eräät teollisuustilastot, toimialaluokitus). Nämä tilastojen uudistamisen edellyttämät erityiset siirtymäkaudet tulivat tarvittavilta osin hyväksytyiksi myös jäsenyysneuvotteluissa.

Liittymissopimukseen sisältyvät uudet tilas-

tosäädökset tai muutokset ETA-sopimuksessa sovittuun koskevat tilastoja niiltä EU:n toimintapolitiikan alueilta, jotka eivät sisälly ETA-sopimukseen (jäsenvaltioiden välinen kauppa, hiili- ja teräsyhteisö, alue- ja maatalouspolitiikka).

5.2. Talous- ja rahaliitto

5.2.1. Talous- ja rahapoliittinen yleislinja

Maastrichtin sopimuksen myötä talous- ja rahapolitiikan merkitys yhteisössä korostuu entisestään. Talous- ja rahaliittoa koskevat määräykset sisältyvät EY:n perustamissopimuksen VI osaston 102 a—109 m artiklaan. Yhteisön päämääränä on yhteismarkkinoiden sekä talous- ja rahaliiton toteuttamisella ja muilla perustamissopimuksen mukaisilla toimilla edistää tasapainoista ja kestäväää ei-inflatorista taloudellista kasvua, joka ottaa huomioon ympäristön. Tavoitteena on korkea työllisyys ja sosiaaliturva, elintason ja elämisen laadun parantaminen samalla kun jäsenmaiden taloudellisia eroja kavennetaan. Jäsenmaiden kesken tavoitellaan taloudellista ja sosiaalista yhteenkuluvuutta ja yhteisvastuullisuutta.

Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkaessa siirrytään yhteiseen rahapolitiikkaan, jonka ensisijaisena tavoitteena on hintojen vakauden ylläpitäminen. Yhteisellä rahapolitiikalla tuetaan lisäksi yhteisön yleistä talouspolitiikkaa vaarantamatta rahapolitiikan ensisijaista tavoitetta. Osana yhteistä rahapolitiikkaa toteutetaan valuuttakurssien peruuttamaton kiinnittäminen ja siirtyminen yhtenäisvaluutan, ecun, käyttöön.

5.2.2. Talous- ja rahaliitto

Talous- ja rahaliiton ensimmäinen vaihe alkoi 1 päivänä heinäkuuta 1990. Tuolloin jäsenvaltioiden oli vapautettava kaikki pääomaliikkeet. Ensimmäisen vaiheen aikana jäsenvaltiot ryhtyivät laatimaan myös niin sanottuja lähentymisohjelmia, joiden toteuttamisella jäsenvaltioiden kansantalouksien suorituskykyjen eroja pyritään kaventamaan.

Ennen vuoden 1994 alusta alkanutta talous- ja rahaliiton toista vaihetta toteutettiin eräitä EY:n perustamissopimuksessa edellytettyjä muutoksia sekundäärilainsäädäntöön. Muu-

toksista tärkein oli kielto antaa julkiselle sektorille keskuspankkirahoitusta. Toinen tärkeä muutos oli julkisen sektorin etuoikeutettua asemaa luottolaitoksissa koskeva kielto. Näiden avulla pyritään estämään jäsenvaltioiden julkisen velan hallitsematon kasvu.

Rahapoliittisesta yhteistyöstä toisen vaiheen aikana on määräykset EY:n perustamissopimuksen kolmannen osan VI osaston 3 ja 4 luvussa. Talous- ja rahaliiton toisen vaiheen alkaessa aloitti toimintansa Euroopan rahapoliittinen instituutti (ERI), josta on lisäksi määrätty perustamissopimuksen liitteenä olevassa ERI:n perussäännössä.

ERI:n tehtävänä on kehittää keskuspankkien rahapoliittista yhteistyötä ja valmistella talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa voimaan tulevaa Euroopan keskuspankkijärjestelmää (EKPJ) ja siirtymistä yhtenäisvaluuttaan. Lisäksi ERI:n tehtäviksi on sopimuksessa määrätty Euroopan valuuttajärjestelmän (EVJ) toiminnan valvonta, luottojärjestelyistä huolehtiminen ja ecun käytön edistäminen. ERI:llä ei ole kansallisia keskuspankkeja sitovaa päätösvaltaa, vaan kukin keskuspankki harjoittaa toisen vaiheen aikana itsenäistä rahapolitiikkaa. ERI:n tulee valmistella talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen rahapolitiikan välineitä sekä edistää sen harjoittamiseen liittyvien sääntöjen yhdenmukaistamista ja kehittää tarvittaessa uusia sääntöjä.

Toisen vaiheen aikana rahapoliittinen yhteistyö jatkuu pitkälti samoin periaattein kuin aikaisemminkin. Jäsenvaltioiden on ennen kolmanteen vaiheeseen siirtymistä harjoitettava yhteisen edun mukaista valuuttakurssipolitiikkaa. Käytännössä rahapoliittinen yhteistyö tapahtuu jäsenvaltioiden keskuspankkien vuonna 1979 Euroopan valuuttajärjestelmästä tekemän sopimuksen puitteissa. Euroopan valuuttajärjestelmään kuuluu kolme itsenäistä osaa: valuuttakurssimekanismi (Exchange-Rate Mechanism, ERM), kurssien puolustamiseen liittyvät luottojärjestelyt sekä kaikkien maiden valuutoista koottu ecu-valuuttakori. Normaaliikäytäntö on, että maan liittyessä unionin jäseneksi sen keskuspankki allekirjoittaa EVJ:ää koskevan sopimuksen, joka sinänsä merkitsee pelkästään sitoutumista tietojenvaihtoon muiden EU-keskuspankkien kanssa. Osallistuminen EVJ:n eri osiin tai mihin hyvänsä yhdistelmään niistä on vapaaehtoista.

Talous- ja rahaliiton ensimmäisen vaiheen aikana aloitettua jäsenmaiden talouskehityksen

ja talouspolitiikan lähentämistä jatketaan myös toisen vaiheen aikana jäsenvaltioiden esittämien lähentymisohjelmien avulla. Jäsenvaltioiden tulee myös pyrkiä välttämään julkisen talouden liiallisia alijäämiä. Sitovaksi talouspoliittinen yhteistyö muuttuu kolmannessa vaiheessa.

Talous- ja rahaliiton kolmannesta vaiheesta on määrätty perustamissopimuksen VI osaston 2, 3 ja 4 luvussa. Toisen vaiheen aikana komissio ja ERI antavat neuvostolle kertomuksia jäsenvaltioiden edistymisestä talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien velvoitteiden täyttämiseksi. Erityisesti tarkastellaan, onko jäsenvaltioiden kansallinen lainsäädäntö saatettu sopusointuun perustamissopimuksen kanssa. Lisäksi kertomuksissa tarkastellaan, onko jäsenvaltioiden taloudellinen lähentyminen ollut riittävää ja onko se kestäväällä pohjalla.

Talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa perustetaan Euroopan keskuspankkijärjestelmä, joka muodostuu Euroopan keskuspankista ja kansallisista keskuspankeista. Keskuspankkijärjestelmän perustehtävä on määritellä ja toimeenpanna yhteisön rahapolitiikka. Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien asema on itsenäinen ja riippumaton yhteisön toimielimistä ja jäsenvaltioiden poliittisista päätöksentekoeleimistä.

Talous- ja rahaliiton voimaantulon kriteerit

EY:n perustamissopimus sisältää talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymiseen liittyvät ehdot ja aikataulun. Jäsenmaiden edellytyksiä yhtenäisvaluuttaan siirtymiseen arvioidaan sopimuksen ja sen liitteenä olevan pöytäkirjan mukaan niin sanottujen lähentymiskriteerien pohjalta. Kriteerit koskevat inflaatiota, julkista taloutta, korkoja ja valuuttakurssseja.

Jäsenmaiden kuluttajahintojen nousu saa olla enintään 1,5 prosenttiyksikköä nopeampi kuin EU:n kolmessa alhaisimman inflaation maassa tarkasteluhetkeä edeltäneen 12 kuukauden aikana. Julkisen talouden (valtion, kuntien ja muiden julkisyhteisöjen) rahoitusaliijäämä (nettoluotonotto) ei saa ylittää kolmea prosenttia suhteessa markkinahaitaiseen bruttokansantuotteeseen. Julkisen talouden bruttovelka ei saa kohota yli 60 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Pitkäaikainen korko (valtion pitkäaikaisten obligaatioiden korko) saa ylittää enintään kahdella prosenttiyksiköllä kolmen

inflaation kannalta hitaimman jäsenvaltion korkotason.

Jäsenmaan valuuttakurssin tulee olla vähintään kahden vuoden ajan noudattanut valuuttakurssimekanismin normaaleja vaihteluvälejä ilman vakavia jännitteitä. Maa ei myöskään ole saanut devalvoida valuuttaansa omasta aloitteestaan minkään jäsenvaltion valuutan suhteen kyseessä olevana aikana.

EY:n perustamissopimuksen mukaan komissiolla ja neuvostolla on harkintavaltaa arvioidessaan, täyttääkö jäsenvaltio kolmannen vaiheen kriteerit. Tällöin otetaan huomioon muun muassa toteutetut toimet julkisen talouden tervehdyttämiseksi ja tarkastellaan erityisesti sitä, kuinka nopeasti jäsenvaltio voi täyttää alijäämä- ja velkakriteerit, vaikka tarkasteluajankohtana ne vielä ylittyisivätkin.

EY:n perustamissopimuksessa velvoitetaan komissio seuraamaan jäsenvaltioiden julkisen talouden tilaa, ja toisaalta jäsenvaltiot velvoitetaan säännöllisesti antamaan tietoja julkisyhteisöjen tilasta ja erityisesti niiden alijäämästä ja velasta.

Aikataulu

Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen aikataulu riippuu siitä, miten jäsenvaltiot täyttävät lähentymiskriteerit. Talous- ja valtiovainministerien neuvosto arvioi komission ja Euroopan rahapoliittisen instituutin kertomusten pohjalta, mitkä maat täyttävät kolmanteen vaiheeseen siirtymisen edellytykset. Perustamissopimus antaa neuvostolle kuitenkin tiettyä harkintavaltaa kriteerien soveltamisen suhteen.

Valtion- ja hallituksen päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto päättää vuoden 1996 loppuun mennessä määränemistöllä neuvoston suosituksen perusteella, täyttääkö jäsenvaltioiden enemmistö yhtenäisvaluutan käyttöön ottamisesta vaadittavat edellytykset ja onko tarkoituksenmukaista siirtyä kolmanteen vaiheeseen. Neuvosto päättää samalla kolmannen vaiheen aloittamispäivämäärästä.

Jos siirtymäpäätöstä ei ole tehty vuoden 1997 loppuun mennessä, talous- ja rahaliiton kolmas vaihe alkaisi sopimuksen mukaan vuoden 1999 alusta. Tällöin valtion- ja hallituksen päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto päättää heinäkuun 1 päivään 1998 men-

nessä, mitkä jäsenvaltiot täyttävät yhtenäisvaluutan vahvistamiseksi vaadittavat edellytykset.

Niille jäsenvaltioille, jotka eivät tällöin täytä kolmanteen vaiheeseen siirtymisen edellytyksiä, annetaan poikkeusasema siihen asti, kunnes nämä edellytykset täyttyvät. Poikkeusasemaan jäävien jäsenmaiden tilanne arvioidaan uudelleen vähintään joka toinen vuosi ja ne voivat kyetessään myöhemmin liittyä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen.

Maastrichtin sopimuksessa Isolle-Britannialle ja Tanskalle annettiin oikeus erikseen ilmoittaa, aikovatko he osallistua talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen.

5.2.3. Yhteistyömuodot talous- ja rahaliitossa

Tärkeimmät yleiseen talouspolitiikkaan liittyvät toimintamuodot talous- ja rahaliitossa ovat lähentymisohjelmat, talouspolitiikan yleislinjat, talouspolitiikan monenkeskinen seuranta ja julkisen talouden liiallista alijäämää koskeva menettely.

Lähentymisohjelmat

Neuvosto päätti ennen talous- ja rahaliiton ensimmäisen vaiheen alkua, että jäsenmaat esittävät niin sanottuja lähentymisohjelmia. Niissä jäsenvaltiot esittävät talouspoliittisia toimiaan ja ohjelmiaan, joiden tavoitteena on jäsenmaiden kansantalouksien kehityksen ja suorituskyvyn lähentäminen välttämättömänä ehtona yhteiseen valuuttaan siirtymiseksi.

Lähentymisohjelman esittäminen ei ole oikeudellisesti sitova velvoite, mutta vuoden 1991 puolivälin jälkeen kaikki yhteisön jäsenmaat, jotka eivät ole täyttäneet talous- ja rahaliiton kriteerejä, ovat esittäneet ohjelman. Toisen vaiheen aikana lähentymisohjelmien esittämistä jatketaan, ja niiden päätarkoituksena on arvioida jäsenmaan edellytyksiä täyttää talous- ja rahaliiton kriteerejä erityisesti julkisen talouden osalta. Tavoitteena on, että kunkin jäsenvaltion budjettiasemaa arvioidaan jäsenvaltioon esittämän ohjelman yhteydessä vähintään kerran vuodessa. Tällöin erityisesti arvioidaan, millaista sopeutumista julkisessa taloudessa tarvitaan talous- ja rahaliiton kriteerien täyttämiseksi. Myös arvioidaan, tarvitaanko finanssipoliittisten toimien lisäksi muita toimia kriteerien

saavuttamiseksi. Ohjelman esittäminen ja sen sisältö ovat jäsenmaan vastuulla.

Talouspolitiikan yleislinjat

EY:n perustamissopimuksen mukaan jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaa yhteisenä asiana ja sitä sovitaan yhteen neuvostossa. Talouspolitiikan yleislinjoista annettavalla suosituksella pyritään siihen, että jäsenvaltiot noudattaisivat yhdenmukaista ja koordinoitua talouspolitiikkaa.

Komissio laatii jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan yleislinjoista luonnoksen, jota aluksi käsitellään rahapolitiisessa komiteassa. Luonnoksesta keskustellaan neuvostossa, joka päättää siitä määränemmistöllä ja lähettää sen Eurooppa-neuvostolle. Eurooppa-neuvostossa johtopäätöksistä käydyin keskustelun pohjalta suositukset viimeistellään, ja lopuksi neuvosto antaa ne määränemmistöllä. Suositukset talouspolitiikan yleislinjoista annetaan tiedoksi myös Euroopan parlamentille.

Monenkeskinen seuranta

Jäsenvaltioiden ja yhteisön talouskehitystä ja noudatetun talouspolitiikan yhteensopivuutta siitä annettujen suositusten kanssa seurataan säännöllisesti komission laatimien kertomusten pohjalta, jotta voidaan varmistua talouspolitiikan yhteensovittamisen onnistumisesta ja jäsenmaiden kansantalouksien suorituskykyjen lähentämisestä. Tätä niin sanottua monenkeskistä seuranta varten jäsenvaltiot toimittavat komissiolle tietoja talouskehityksestä ja toteutetuista talouspoliittisista toimista.

Jos monenkeskisessä seurannassa jäsenvaltion talouspolitiikan on havaittu poikkeavan hyväksytyistä talouspolitiikan yleislinjoista tai jos jäsenvaltion talouspolitiikan on arvioitu vaarantavan talous- ja rahaliiton moitteetonta toimintaa, neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa määränemmistöllä tarpeelliset suositukset jäsenvaltiolle, jota asia koskee. Lisäksi neuvosto voi komission ehdotuksesta määränemmistöllä julkistaa suosituksensa. Neuvosto antaa vuosittain joulukuussa kertomuksen Eurooppa-neuvostolle talouspoliittisten yleislinjojen noudattamisesta.

Neuvoston puheenjohtaja ja komissio raportoivat monenkeskisestä seurannasta Euroopan

parlamentille, joka voi kutsua neuvoston puheenjohtajan myös kuultavaksi parlamentin toimivaltaiseen komiteaan silloin, kun neuvosto on julkaissut suosituksensa.

Julkisen talouden liiallista alijäämää koskeva menettely

Finanssipolitiikan harjoittamista ei talous- ja rahaliitossa keskitetä toisin kuin rahapolitiikan harjoittamista. Vastuu finanssipolitiikasta säilyy jäsenvaltioiden hallituksilla ja parlamenteilla.

EY:n perustamissopimuksessa on säädetty eräitä yleisiä ehtoja jäsenvaltioiden julkisen talouden rahoitukselle. Näitä ovat muun muassa julkisen talouden keskuspankkirahoituksen kieltäminen sekä julkisen sektorin yksiköiden etuoikeutetun aseman kieltäminen luottolaitoksissa.

Sopimus sisältää joukon määräyksiä, joilla budjettipoliittista kuria jäsenvaltioissa pyritään edistämään. Tärkein määräyksistä on 104 c artikla, joka velvoittaa jäsenvaltiot välttämään talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa liiallista julkisen talouden alijäämiä. Toisen vaiheen jälkeen tämä velvoite ei ole sitova, vaan jäsenvaltiot pyrkivät välttämään liiallisia alijäämiä. Artikla ja siihen liittyvä pöytäkirja (pöytäkirja liiallista alijäämää koskevasta menettelystä) määrittelevät jäsenvaltioille julkista taloutta koskevat edellytykset, joita on noudatettava.

Komission tehtävänä on seurata jäsenmaiden talouskehitystä ja erityisesti julkisen talouden kehitystä. Jäsenvaltiot ovat velvollisia toimittamaan säännöllisesti vertailukelpoiset tiedot bruttokansantuotteen ja julkisyhteisöjen kehityksestä. Pöytäkirjassa ja siihen liittyvässä asetuksessa annetaan tarkentavia määritelmiä jäsenvaltioiden ilmoitusmenettelystä.

Komissio arvioi, täyttääkö jäsenvaltio julkista taloutta koskevat kriteerit. Liiallisia alijäämiä arvioitaessa otetaan alijäämä- ja velkakriteerien ohella huomioon jäsenvaltion kansantalouden ja julkisen talouden kehitysnäkymät keskipitkällä ajalla ja jäsenvaltion toteuttamat talouspoliittiset toimet.

Neuvosto päättää määränemmistöllä komission suosituksesta, onko jäsenvaltiolla liiallinen alijäämä tai liiallisen alijäämän uhka. Jos alijäämä tai sen uhka todetaan, neuvosto voi antaa jäsenvaltiolle suosituksia tilanteen kor-

jaamiseksi. Jos suositukset eivät määräjän kuluessa johda toivottuun tulokseen, ne voidaan julkistaa. Jos jäsenvaltio edelleenkin jättää toteuttamatta neuvoston suosituksia, neuvosto voi vaatia jäsenvaltiolta määräjän puitteissa alijäämän vähentämiseksi tarpeellisia toimia.

Jos jäsenvaltio ei tämänkään jälkeen noudata neuvoston päätöksiä, neuvosto voi tapauksesta riippuen päättää jostakin tai joistakin seuraavista toimista:

— jäsenvaltion on julkaistava neuvoston määrittelemät lisätiedot ennenkuin se voi laskea liikkeelle obligaatioita tai arvopapereita,

— Euroopan investointipankkia pyydetään tarkistamaan kyseiseen jäsenvaltioon sovelta- maansa lainanantopolitiikkaa,

— jäsenvaltio voi joutua tekemään korottoman talletuksen siihen saakka, kunnes liiallinen alijäämä on korjattu tai

— jäsenvaltio voidaan määrätä maksamaan yhteisölle sakkoa.

Yhteinen rahapolitiikka

Kolmannen vaiheen alkaessa talous- ja rahanliiton vaatimukset täyttävät jäsenvaltiot siirtyvät yhteiseen rahapolitiikkaan, josta vastaa Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ). Se koostuu Euroopan keskuspankista (EKP) ja kansallisista keskuspankeista. EKPJ:n perustehtäviä ovat yhteisön rahapolitiikan määrittäminen ja täytäntönpäytäminen, valuuttamarkkinatoimien suorittaminen, jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito sekä maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen. Yksinoikeus antaa lupa seteleiden liikkeeseen laskemiseen yhteisössä on EKP:lla.

EKPJ:n harjoittaman rahapolitiikan ensisijaiseksi tavoitteeksi on sopimuksessa määritelty hintojen vakauden ylläpitäminen. Sikäli kun tämä tavoite ei vaarannu, EKPJ tukee rahapolitiikallaan yhteisön yleistä talouspolitiikkaa.

Rahapoliittinen päättävä voima on keskitetty Euroopan keskuspankille. Euroopan keskuspankkia johtaa neuvosto, johon kuuluvat kansallisten keskuspankkien pääjohtajat ja EKP:n johtokunnan jäsenet. Neuvosto muotoilee yhteisen rahapolitiikan. EKP:n johtokuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi neljä jäsentä. Johtokunnan tehtävänä on toteuttaa yhteisön raha- ja valuuttakurssipoli-

tiikkaa. EKPJ:n itsenäisen aseman turvaamiseksi sopimus kieltää EKP:n tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekoeleimien jäseniä pyytämästä tai ottamasta vastaan ohjeita yhteisön toimielimiltä tai laitoksilta, jäsenvaltioiden hallituksilta tai miltään muultakaan taholta.

Kun EKPJ on perustettu ja EKP aloittanut toimintansa, vahvistetaan jäsenmaiden valuuttojen kurssit lopullisesti. Tämän jälkeen on sopimuksen mukaan tarkoitus siirtyä yhtenäisvaluuttaan niin nopeasti kuin mahdollista.

Välittömästi EKPJ:n aloitettua toimintansa EKP ottaa tarvittaessa ERI:n tehtävät hoitaakseen. Jos on jäsenvaltioita, jotka jäävät poikkeusasemaan, toimii näitä maita koskevana toimielimenä EKP:n yleisneuvosto. Myös poikkeusasemassa olevien jäsenvaltioiden on pidettävä valuuttakurssipolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana.

5.2.4. Vaikutukset Suomelle

Liittymissopimuksen tultua voimaan Suomi osallistuisi täysimääräisesti yhteisön talouspolitiittiseen yhteistyöhön. Jo liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen Suomi osallistuu huomioitsijana tärkeimpien talouspolitiikkaa koordinoivien elinten, rahapoliittisen komitean ja ECOFIN-neuvoston (talous- ja valtiovarainministerit) työhön. Osallistumisesta unionin talous- ja rahapoliittiseen työskentelyyn vastaavat Suomessa samat tahot, valtiovarainministeriö ja Suomen Pankki, jotka vastaavat talouspolitiikan valmistelusta kotimaassa.

Vaikutukset talouspolitiittiseen yhteistyöhön

Heti liittymisen jälkeen ja jo ennen liittymistäkin Suomen talouden ja talouspolitiikan seuranta tiivistetään komissiossa ja EU:n komiteoissa (muun muassa rahapoliittinen komitea ja talouspolitiittinen komitea) sekä ECOFIN-neuvostossa.

Suomen kuten muidenkin uusien jäsenmaiden odotetaan esittävän talouttaan koskevan lähentymisohjelman varsin pian liittymisen jälkeen. Mikäli Suomesta tulee EU:n jäsen vuoden 1995 alusta, Suomen lähentymisohjelma esitettäisiin keväällä 1995, jolloin ohjelman

esittäminen ajoittuisi maaliskuussa 1995 pidettävien eduskuntavaalien jälkeen muodostettavan hallituksen tehtäväksi.

Lähentymisohjelman esittäminen on jäsenvaltion vastuulla, ja esittävän hallituksen odotetaan sitoutuvan ohjelman mukaisiin tavoitteisiin ja niiden edellyttämiin toimiin. Joissakin maissa ohjelmista keskustellaan myös parlamentissa.

Suomen valtiovarainministeriöllä on vakiintunut perinne kansantalouden ja julkisen talouden keskipitkän ajan kehitysarvioiden laadinnassa. Seuraavan KTS-katsauksen laadinnassa voidaan ottaa huomioon myös lähentymisohjelman tarpeet.

Uusien jäsenvaltioiden talouspoliittiset maatutkinnot käynnistyvät myös jo ensimmäisen jäsenyysvuoden aikana. Tutkintoihin valmistumisesta vastaavat Suomessa valtiovarainministeriö ja Suomen Pankki, joilla on ennestään kokemusta vastaavanlaisista talouspoliittisista tutkinnoista OECD:ssä. Talouskehitystä ja talouspolitiikkaa koskevassa yhteistyössä Suomi voi EU:n jäsenenä tuoda esille erityisesti Suomen kannalta keskeiset näkökohdat ja tekijät ja siten osaltaan vaikuttaa valmisteltävien ennusteiden ja talouspoliittisten suositusten sisältöön. Tämä liittyy myös talouspolitiikan yleislinjojen valmisteluun ja talouksien monenkeskeiseen seurantaan unionissa.

Vaikutukset lainsäädäntöön

Parhailaan meneillään olevaan talous- ja rahaliiton toiseen vaiheeseen, joka alkoi 1 päivänä tammikuuta 1994, ei liity välittömiä lainsäädännön muutostarpeita. Sen sijaan perusteellisemmin Suomen lainsäädäntöön vaikuttavat talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen sopimusveloitteet. Kolmannessa vaiheessa, joka perustamissopimuksen mukaan alkaa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1999, perustetaan Euroopan keskuspankkijärjestelmä ja rahapoliittinen päätösvalta siirretään kansallisilta keskuspankeilta Euroopan keskuspankille sekä siirrytään mahdollisimman pian yhtenäisvaluutan käyttöön.

Perustamissopimus sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussääntö ovat Suomen EU-jäsenyyden myötä Suomessa välittömästi velvoittavaa oikeutta. Kansallisten normien säätäminen perustamissopimuksen sisältämistä asioista on välttämätön-

tä vain, jos se on tarpeen sopimuksen erityisen määräyksen, oikeustilan selkeyden tai sopimuksen toteuttamisen vuoksi. Jäsenvaltioiden, jotka siirtyvät kolmanteen vaiheeseen, on huolehdittava siitä, että niiden kansallinen lainsäädäntö on sopusoinnussa perustamissopimuksen sekä EKPJ:n ja EKP:n perussäännön kanssa kolmannen vaiheen alkaessa.

Suomen Pankin liittyminen osaksi Euroopan keskuspankkijärjestelmää ei aiheuta tarvetta tehdä sisällöllisiä muutoksia Suomen Pankkia koskeviin perustuslain sääntöksiin. Kaikkien jäsenvaltioiden on kuitenkin toisen vaiheen aikana aloitettava tarvittaessa menettely, joka johtaa kansallisen keskuspankin riippumattomuuden toteuttamiseen. Suomen Pankin valtiosääntö-oikeudellisen aseman eduskunnan pankina voidaan jo nykyään katsoa olevan sopusoinnussa perustamissopimukseen sisältyvien riippumattomuutta korostavien määräysten kanssa.

Talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen liittyvien sopimusveloitteiden hyväksyminen edellyttää sinänsä perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä. Tällaisia, valtiosääntöön vaikuttavia Suomen suvereniteettia rajoittavia sopimusmääräyksiä ovat keskuspankille nykyään kuuluvien tehtävien siirtyminen EKPJ:lle, ylikansallisten päätösten tekeminen rahapolitiikassa, EKP:n säädösvalta, EY:n tuomioistuinten toimivalta, EKP:n oikeus asettaa sanktioita ja yhtenäisvaluutan käyttöönotto. Lainkäyttövallan suhteen EKP:llä on suoraan jäsenvaltioiden keskuspankkeihin kohdistuva kannevalta rikkomustapauksissa, mikä poikkeaa 169 artiklan mukaisesta EY:n kannevaltaa koskevasta määräyksistä. EKP:n kannevalta poikkeaa myös periaatteesta, jonka mukaan kanne nostetaan valtiota vastaan.

Kolmanteen vaiheeseen liittyvien jäsenveloitteiden edellyttämät muutokset Suomen valtiosääntöön on perusteltua toteuttaa vasta sitä mukaa, kun veloitteet tulevat voimaan ja niiden sisältö täsmentyy. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustaminen aiheuttaa lisäksi eräitä muutoksia Suomen Pankista annettuun lakiin. EKPJ:n ja EKP:n perussäännön mukaan keskuspankin pääjohtajan toimikausi on oltava vähintään viisi vuotta ja hänet voidaan vapauttaa tehtävistään vain, jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen tai ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttää. Näiltä osin määräykset edellyttävät kansallista norminantoa. Myös

pankkivaltuutettujen ja johtokunnan välistä työnjakoa joudutaan tarkastelemaan. Suomen Pankkia koskevaan lakiin voidaan selkeyden vuoksi myös sisällyttää maininta siitä, että pankkia EY:n tuomioistuimessa edustaa sen johtokunta.

Talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa perustamissopimuksen määräykset setelien ja metallirahan liikkeeseen laskusta sekä yhtenäisvaluuttaan siirtymisen edellyttävät lainsäädännön muuttamista. Muutostarpeet kohdistuivat HM 72 §:ään, rahalakiin (358/93) ja osittain myös Suomen Pankista annettuun lakiin.

5.3. Ulko- ja turvallisuuspolitiikka

5.3.1. Euroopan tilanne kylmän sodan jälkeen

Viime vuosien suuret poliittiset murrokset ovat vaikuttaneet koko Euroopan turvallisuustilanteeseen.

Saksan yhdistyminen ja ETYKin Uuden Euroopan peruskirjan hyväksyminen Pariisissa vuonna 1990 sekä suursodan uhkan väistymisen herättivät odotuksia lisääntyvästä vakaudesta.

Samanaikaisesti Eurooppaan syntyi kuitenkin uudentyyppisiä uhkatekijöitä. Niitä ovat ennen kaikkea uusien itsenäistyneiden valtioiden sisäinen epävakaus, etniset ja kansalliset ongelmat Itä- ja Kaakkois-Euroopassa, ympäristö- ja ydinturvallisuusongelmat sekä kasvava kansainvälinen rikollisuus. Uusien ongelmien rinnalle jäi myös aiempia huolenaiheita kuten lisääntyvät pakolaismäärät.

Eurooppalaisen kehityksen huolestuttavin ajankohtainen ilmiö on entisessä Jugoslaviassa syntynyt tilanne, joka kuluttaa runsaasti kansainvälisen yhteisön voimavaroja.

Suomen lähialueilla on koettu suuria muutoksia. Suomen naapurivaltiona on jälleen Venäjä, joka käy läpi syvällistä yhteiskunnallista ja taloudellista muutosprosessia. Myös Baltian maiden itsenäistyminen on muuttanut asetelmaa Suomen lähialueilla.

Turvallisuusarvioissa on edelleen otettava huomioon aseellisten selkkausten mahdollisuus ja asevoimien laatuun, määrään, hallintaan ja sijoitukseen liittyvät avoimet kysymykset. Ydinaseiden riisunnassa saavutetusta edistymisestä huolimatta ydinasepelotteen merkitys strategisten aseiden osalta on säilynyt.

Myönteistä on ollut tavanomaisia asevoimia

koskeva TAE-sopimus ja sen edelleen jatkuva toimeenpano. Myönteisiin kehityspiirteisiin kuuluvat myös erilaiset yhteistyövaraisen turvallisuuden rakentamista luovat toimet Euroopassa. ETYKiä ja NATOn alullepanemia monenvälisiä turvallisuusjärjestelyjä kehitellään jatkuvasti.

Euroopan unioni vaikuttaa keskeisesti Euroopan kehitykseen niin poliittisesti, taloudellisesti kuin yhteiskunnallisestikin. Täten EU:lla on tärkeä rooli koko maanosan rauhan ja turvallisuuden edistämisessä.

5.3.2. EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan lähtökohdat ja toimintamuodot

EU:n perustamissopimusten lähtökohtia ovat kansainvälisen rauhan ja yhteistyön edistäminen sekä Euroopan kansojen välinen yhä tiiviimpi yhteys. Euroopan hiili- ja teräsyhteisöä koskevan sopimuksen keskeisenä tavoitteena oli estää uusien sotien syttyminen Euroopassa. Rooman sopimuksessa tiivistettiin yhteistyötä yhteismarkkinoiden kautta. Euratom-sopimuksella puolestaan haluttiin taata ydinvoiman rauhanomainen ja turvallinen käyttö.

Perustamisensa jälkeen yhteisö alkoi vähitellen kasvattaa omaa ulkopoliittista rooliaan ja vaikutusvaltaansa kolmansiin maihin nähden. Varsinkin 1970-luvulta lähtien integraation kokonaisvaltaisuuden myötä jäsenvaltioiden ulkopoliittinen yhteistyö tiivistyi. Tämän kehityksen johdonmukaisena jatkeena Maastrichtin sopimuksen V osastoon kirjattiin määräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen on vaikuttanut se, että jäsenvaltioilla on toisistaan poikkeavia tärkeitä kansallisia etuja, erilaiset kansalliset voimavarat ja erilaisia näkemyksiä kansainvälisen politiikan kysymyksistä. Niillä on myös eri näkemyksiä EU:n yhteisen politiikan kehittämistavoista.

Koska Maastrichtin sopimus tuli voimaan vasta 1 päivänä marraskuuta 1993, sen määräysten soveltaminen käytäntöön on vasta alkuvaiheissaan. Yhteinen politiikka ja sen menettelytavat kehittyvät sitä mukaa kun niitä sovelletaan.

Yhteisellä politiikalla pyritään yhteisten arvojen, perusetujen ja riippumattomuuden takaamiseen sekä turvallisuuden vahvistamiseen YK:n ja ETYKin puitteissa hyväksytyjä periaatteita kunnioittaen. Painopiste pyritään siir-

tämään aiemmasta reaktiivisesta toiminnasta aktiiviseen ja ennaltaehkäisevään toimintaan.

Yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka täydentää jäsenvaltioiden kansallista ulkopoliittikkaa. Jäsenvaltioiden kesken keskustellaan ulko- ja turvallisuuspoliittisista kysymyksistä ja laaditaan yhteisiä arvioita. Niiden pohjalta päätehtään yhteisistä kannanotoista ja toimista. Aloiteoikeus on kaikkien jäsenvaltioiden ohella myös komissiolla.

EU:n ulkopoliittisessa päätöksenteossa kunnioitetaan jäsenvaltioiden elintärkeitä kansallisia etuja. Tämä turvataan sillä, että päätökset tehdään pääsääntöisesti yksimielisesti.

Yhteisen toiminnan aloista ja toiminnassa noudatettavista suuntalinjoista päättää Eurooppa-neuvosto. Varsinaiset yhteistä toimintaa koskevat päätökset tekee neuvosto, joka voi erikseen päättää määränemistöpäätösten käyttöönotosta.

Yhteistä toimintaa voidaan kehittää aloilla ja alueilla, joilla jäsenvaltioilla on tärkeitä yhteisiä etuja puolustettavanaan.

Jäsenvaltiot toimivat EU:ssa omien kansallisten lähtökohtiensa ja etujensa pohjalta. Ne toimivat EU:ssa omien tavoitteidensa saavuttamiseksi. Toisaalta jäsenvaltioiden tulee kansallisessa politiikassaan ottaa huomioon EU:ssa tehdyt päätökset. Tämä koskee erityisesti niitä kysymyksiä, jotka on otettu yhteisen toiminnan piiriin. Jos jäsenvaltiolla on suuria vaikeuksia toteuttaa yhteistä toimintaa, sen on tuotava syntynyt tilanne neuvoston käsiteltäväksi.

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanon keinoina käytetään muun muassa julkilausumia, yhteisiä kantoja kansainvälisissä järjestöissä, demarsheja, vuoropuhelua kolmansien maiden tai maaryhmien kanssa, pakotteita ja niin edelleen. EY:n perustamissopimuksen 228 a artiklan mukaan jäsenvaltioiden yksimielisesti hyväksymät taloudelliset pakotteet pannaan täytäntöön määränemistöllä annetuilla sitovilla päätöksillä.

EU antaa vuosittain runsaat sata julkilausumaa kansainvälisen politiikan tapahtumista. Monet niistä menettävät vähitellen merkityksensä kansainvälisten tilanteiden muututtua. Merkitykseltään kestävämpiä ovat voimassa olevat pakotemääräykset ja Eurooppa-neuvoston vuosien varrella hyväksymät kauaskantoiset suuntaviivat ja periaatepäätökset.

Yhteinen toiminta rahoitetaan sekä EY:n budjetista että jäsenvaltioiden varoin. Hallintomenot rahoitetaan yhteisöbudjetista, josta ul-

kosuhteisiin varattu osuus on kokonaisuudessaan noin kuusi prosenttia. Varsinaisten toimintamenojen kattamisesta EUn ja jäsenvaltioiden kesken sovitaan tapauskohtaisesti.

Euroopan parlamenttia kuullaan unionin keskeisiä näkökohtia ja perusvalintoja tehtäessä. Parlamentin näkemykset pyritään ottamaan aiheellisella tavalla huomioon. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tuomiovaltaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Viime vuosina EU on toiminut näkyvästi etenkin entisen Jugoslavian tilanteen ratkaisupyrkimyksissä. Neuvosto on tehnyt päätöksen Bosnian humanitaarisesta avustamisesta EU:n yhteisenä toimintana. EU on ollut keskeinen toimija pyrittäessä etsimään kansainvälistä neuvotteluratkaisua Bosnian konfliktissa.

EU on keskeisesti tukemassa myös Lähi-idän rauhanprosessia ja Etelä-Afrikan demokratisoitumista, joiden kohdalla on sovittu yhteisestä toiminnasta.

ETYK-asioissa EU:n jäsenvaltioiden yhteistyö ja koordinointi on vakiintunutta ja tehokasta.

Vuoden 1996 hallitusten välisessä konferenssissa Maastrichtin sopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat määräykset otetaan uuden tarkastelun kohteeksi sopimuksen toimeenpanossa saadun kokemuksen pohjalta.

5.3.3. Puolustusulottuvuus

EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka kattaa periaatteessa myös puolustuksellisia kysymyksiä. EU:n tavoitteena on muodostaa pitkällä aikavälillä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen.

Maastrichtin sopimus kunnioittaa jäsenvaltioiden kansallisia turvallisuus- ja puolustuspoliittisia perusratkaisuja. Irlantia lukuunottamatta EU:n jäsenvaltiot ovat NATOn jäseniä.

Kylmän sodan jälkeisessä tilanteessa läntisen Euroopan valtiot joutuvat ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta puolustuksestaan. Useat valtiot ovat pitäneet Länsi-Euroopan unionia mahdollisena yhteisen puolustuksen elimenä.

Länsi-Euroopan unioni (Western European Union, WEU) on vuonna 1948 perustettu järjestö, joka koostuu EU:n kymmenestä jäsenvaltiosta. Järjestöllä on myös tarkkailijoita (Irlanti ja Tanska), liitännäisjäseniä (NATOn

eurooppalaiset, EU:n ulkopuoliset valtiot eli Turkki, Norja ja Islanti) ja liittännäiskumppaneita (EU:n kanssa Eurooppa-sopimukset tehneet valtiot). Länsi-Euroopan unioni toimii yhtä aikaa Euroopan unionin puolustusosana ja NATOn eurooppalaisena pylväänä.

Maastrichtin sopimuksen mukaan Länsi-Euroopan unioni on EU:n kehityksen kiinteä osa. Euroopan unionin jäsenvaltiot on kutsuttu WEU:n jäseniksi tai halutessaan tarkkailijoiksi.

Länsi-Euroopan unionin tehtävänä on valmistella ja toteuttaa sellaisia EU:n päätöksiä, jotka vaikuttavat puolustukseen.

EU:n puolustusulottuvuutta sekä EU:n, Länsi-Euroopan unionin ja NATOn välisiä suhteita kehitettäessä nousevat turvatakuut keskeiseksi kysymykseksi. EU ei anna jäsenilleen turvatakuuta, kuten Länsi-Euroopan unioni ja NATO, jotka ovat sotilasliittoja.

EU:n puolustusulottuvuuden mahdollinen kehittäminen on tarkoitus ottaa pohdittavaksi vuoden 1996 konferenssissa. Kehittämiseen vaikuttavat paitsi EU:n jäsenvaltioiden omat pyrkimykset myös Euroopan kokonaistilanne.

5.3.4. Vaikutukset Suomelle

Keskeisiä kysymyksiä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa EU-jäsenyyden näkökulmasta ovat suhtautuminen kansainvälisiin risiriitoihin, unionin puolustusulottuvuus sekä Venäjän merkitys Suomen naapurina.

Euroopan unioniin liittyessään Suomi hyväksyy Maastrichtin sopimuksen mukaiset jäsenyysvelvoitteet ja kehittämistavoitteet. Suomi hyväksyy Euroopan unionin ulkopoliittisen yhteistyön tähänastiset tulokset, päämäärät ja menettelytavat.

Suomi edustaa EU:n jäsenmaiden kanssa samaa arvomaailmaa ja taloudellissosiaalista kehitystasetta. Suomella on tältä pohjalta niiden kanssa yhteiset päämäärät kansainvälisissä suhteissa. Suomen kannanotot kansainvälisissä kysymyksissä ovat jo pitkään olleet samankaltaisia EU:n tekemien linjanvetojen kanssa.

Suomen ulkopoliittikkaan ei ole kuulunut kannanilmaisuja yhtä usein eikä yhtä monesta aiheesta kuin EU:lla. Osallistuminen EU:n yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan laajentaa Suomen ulkopoliittista toimintakenttää huomattavasti.

Suomi on jo ETYKin ja monen kansainvälisen sopimuksen kautta sitoutunut demokrati-

an, ihmisoikeuksien sekä markkinatalouden ja oikeusvaltion periaatteiden edistämiseen. Liittyminen Euroopan unioniin lisää Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa näiden tavoitteiden saavuttamiseen.

EU:n jäseneltä edellytetään sitoutumista yhteisesti hyväksyttyihin velvoitteisiin ja tavoitteisiin, rakentavaa panosta yhteisiin pyrkimyksiin ja ratkaisuihin sekä keskinäistä solidaarisuutta niiden noudattamisessa. Jäsenyyden myötä Suomi asettautuu uuteen viiter ryhmään, mikä muuttaa Suomen kansainvälistä asemaa sekä muihin EU:n jäsenmaihiin että kolmansiin maihiin nähden.

Kahdenvälisten suhteiden merkitys säilyy tärkeänä EU:n jäsenyydestä huolimatta. Kansallinen toiminta korostuu myös silloin kun EU:n puitteissa ei ole muodostettu yhteistä kantaa.

Kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa kuten YK:ssa ja sen erityisjärjestöissä, ETYK:ssä ja Euroopan neuvostossa Suomi osallistuu EU-maiden väliseen koordinoitavuuteen.

Jäsenvaltiona Suomi saattaa joutua osallistumaan yhteisen toiminnan rahoittamiseen kansallisin varoin. Eräissä tapauksissa rahoitustarpeet saattavat syntyä lyhyelläkin varoitusajalla.

Suomen puolueettomuudella on ollut geopoliittinen lähtökohta ja turvallisuuspoliittinen tehtävä. Uskottava puolustus on tukenut puolueettomuutta. Euroopan kahtiajaon ja suurvaltojen vastakkaisuuden väistyminen teki mahdolltomaksi laaja-alaisen puolueettomuuspolitiikan. Kaikki Euroopan valtiot ovat sitoutuneet ETYKin puitteissa samaan arvoyhteisöön, jonka periaatteiden kunnioittaminen määrää kansainvälisten suhteiden kehityksen.

Suomen sotilaallinen liittoutumattomuus ja uskottava itsenäinen puolustus säilyttävät puolustusratkaisuna merkityksensä Suomen turvallisuudelle. Samalla ne takaavat Suomen toimintavapauden ja tarjoavat eri vaihtoehtoja uusia turvallisuusratkaisuja punnittaessa.

Euroopan unionin jäsenet ovat yhteisesti sitoutuneet tukemaan unionin ja sen jäsenvaltioiden turvallisuutta ja riippumattomuutta. EU:n jäsenenä Suomi osoittaa solidaarisuutta muita jäsenmaita kohtaan ja vastaavasti odottaa niiltä tukea omalle turvallisuudelleen.

Suomen panos yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan vahvistaa osaltaan unionin asemaa ja sen toimintamahdollisuuksia yhteisten arvojen puolesta sekä turvallisuuden ja

vakauden lujittamiseksi Pohjois-Euroopassa ja koko maanosassa. Uskottavan kansallisen puolustuskykynsä avulla Suomi antaa panoksensa unionin ja sen jäsenten yhteiseen turvallisuuteen.

Suomi aikoo myös EU:n jäsenenä tukea aktiivisesti YK:n ja ETYK:n vahvistamista kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämisessä. Suomen on muun muassa varauduttava antamaan panoksensa kriisinhallintaan.

Suomen jäsenyyden myötä EU:lle syntyy Venäjän kanssa pitkä yhteinen maaraja. Suomen kannalta on keskeistä se, että Eurooppaan ei synny uusia poliittisia, sotilaallisia tai taloudellisia jakolinjoja.

Euroopan unionin ja Venäjän suhteet vaikuttavat merkittävästi koko Euroopan kehitykseen. Unioni pyrkii yhteistyöhön Venäjän kanssa ja saamaan sen mukaan myös Euroopan muihin yhteistyöjärjestelyihin. Suomi pyrkii edistämään Venäjän uudistuskehitystä erityisesti lähialueillaan. Suomelle on tärkeää unionin voimavarojen suuntaaminen näiden alueiden ja myös Baltian alueen maiden kehittämiseen.

5.4. Oikeus- ja sisäasiat

Yhteistyön alat ja menettelytavat

Oikeus- ja sisäasiain yhteistyö on Maastrichtin sopimuksen (K.1—K.9 artikla) mukainen hallitusten välinen uusi yhteistyöalue, joka muodostaa niin sanotun kolmannen pilarin EU:ssa. Se sisältää jäsenvaltioiden yhteistyötä sellaisilla aloilla kuin turvapaikkapolitiikka, maahanmuuttopolitiikka, kolmansien valtioiden kansalaisia koskeva politiikka, henkilöiden liikkuminen yli jäsenvaltioiden ulkorajojen, humeriippuvuuden vastustaminen, oikeudellinen yhteistyö siviilioikeuden ja rikosoikeuden alalla, tulliasia- ja poliisiasia- yhteistyö. Näillä aloilla jäsenvaltioilla on ollut jo aikaisempaa yhteistyötä. Sitä on toteutettu muun muassa ministeri- ja virkamiesryhmissä, jotka ovat laatineet yleissopimuksia ja toimintaohjelmia. Oikeus- ja sisäasioita koskevilla unionisopimuksen määräyksillä on kiinteä yhteys eräisiin EY:n perustamisopimuksen määräyksiin, erityisesti uuteen 100 c artiklaan, jonka perusteella otetaan käyttöön yhtenäinen viisumikäytäntö EU:n ulkopuolisten valtioiden suhteen.

Yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa koordinoidaan K.4-komiteassa, jossa on jäsenvaltioiden johtavia virkamiehiä. K.4-komitean alaisuudessa toimii kolme johtoryhmää, joista yksi vastaa maahantulo- ja turvapaikkakäytännöistä, toinen poliisiyhteistyöstä ja huumeasioista sekä kolmas oikeudellisesta yhteistyöstä. Kunkin johtoryhmän alaisuudessa toimii useita työryhmiä. K.4-komitea valmistelee asioita neuvostossa (oikeus- ja sisäasiainministerit) päätettäväksi. Sopimuksen mukaan K.4-komitea valmistelee myös viisumipolitiikkaa (100 c artikla) koskevat asiat.

Oikeus- ja sisäasioiden aloilla ei ole vielä EU:n tasolla hyväksyttyä lainsäädäntöä, vaan pääasialliset yhteistyömuodot ovat yhtäältä erimuotoista yhteistyötä koskevat ministereiden päätökset, päätöslauselmat ja suositukset ja toisaalta jäsenvaltioiden välillä tehtävät yleissopimukset. K.9 artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisesti päättää K.1 artiklan 1—6 kohdassa tarkoitettujen asioiden käsittelemisestä 100 c artiklan mukaisesti. Päätös on jäsenvaltioissa erikseen hyväksyttävä. Jäsenyys edellyttää liittymisasiakirjan 3 ja 4 artiklan mukaan, että Suomi yhteisvastuullisesti toteuttaa ja osallistuu neuvoston päättämiin yhteistyöhankkeisiin ja niiden kehittämiseen ja että Suomi liittyy niihin EU:n jäsenvaltioiden välillä tehtyihin tai tehtäviin sopimuksiin, jotka liittyvät erottamattomasti Maastrichtin sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen oikeus- ja sisäasioiden alalla. Liittymisasiakirjan 3 artiklaan liittyy Norjan, Itävallan, Suomen ja Ruotsin yhteinen julistus (julistus 49) siitä, että nykyisten EU:n jäsenvaltioiden jäsenyyden voimaantuloon mennessä keskenään jo sopimia asioita ei uusien jäsenvaltioiden taholta yleissopimukseen liittymisen yhteydessä enää avata.

Liittyminen näihin yleissopimukseen tapahtuu aikanaan Suomen valtiosäännön valtiosopimusten tekemistä koskevien menettelyjen mukaisesti.

Noin kymmenkunta yleissopimusta on tehty tai neuvoteltavana kaikkien tai joidenkin EU:n jäsenvaltioiden välillä. Sopimukset koskevat yleisesti jäsenvaltioiden viranomaisten välillä annettavaa siviili- ja rikosoikeudellista virkainta oikeusapua. Uusimmat, kuten vuoden 1990 Dublinin niin sanottu turvapaikkasopimus sekä ulkorajasopimus asettavat tavoitteekseen yhdensuuntaisen politiikan noudattamiseksi välttämättömän yhteistyön. EU pitää oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön kannalta keskeisenä

myös kuulumista muiden kansainvälisten järjestöjen kuten Euroopan neuvoston ja Yhdistyneiden Kansakuntien puitteissa tehtyihin yleissopimuksiin muun muassa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien, pakolaisten oikeusaseman sekä kansainvälisen rikollisuuden ehkäisemisen ja oikeusavun alalla. Suomi on sopimuspuolena lähes kaikissa viimeksimainituissa yleissopimuksissa.

Maastrichtin sopimuksen K.2 artiklan 1 kohdalla on selkeä yhteys EY:n oikeusjärjestyksessä tunnustettuun perusoikeuksien suojaan. Mainitun kohdan mukaan oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön on noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimuksen (SopS 18—19/90) ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen (SopS 77—78/68) määräyksiä.

Vaikutukset Suomelle

EU:n oikeus- ja sisäasioiden aloilla kehittyvän hallitusten välisen yhteistyön ei jäsenyysneuvotteluissa todettu aiheuttavan Suomelle ongelmia tai välitöntä lainsäädännön muuttamistarvetta. Suomessa on vastikään uusittu muun muassa kansainvälistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa lainsäädäntöä, mikä helpottaa Suomen viranomaisten yhteistyötä myös EU:n jäsenvaltioiden kanssa. Vastaisuudessa saattaa oikeus- ja sisäasioiden yhteistyö aiheuttaa muita lainmuutostarpeita. Valtaosa niistä tulisi ilmeisesti selvitettäväksi Suomen liittyessä edellä mainittuihin yleissopimuksiin ja voitaisiin toteuttaa tässä yhteydessä.

Oikeus- ja sisäasioissa Suomella on perinteistä ja laajaa kansainvälistä yhteistyötä myös monen- tai kahdenvälisten sopimusten muodossa muun muassa muiden Pohjoismaiden kanssa ja Euroopan neuvoston puitteissa. Tätä yhteistyötä Suomi voi jatkaa huolehtien samalla siitä, että yhteistyö ei sisällä ristiriitoja Suomelle syntyvien EU-velvoitteiden kanssa. Sama koskisi lähtökohtaisesti Suomen yhteistyötä muun muassa lähivaltioiden kanssa ulkomaalais-, poliisi- ja tulliasioissa sekä rajavalvonnassa.

Jo ETA-sopimuksen myötä on ihmisten vapaa liikkuminen toteutunut Suomen ja muiden ETA-valtioiden välillä. EU-jäsenyys toisena asiana kuitenkin rajatarkastusten poistumisen EU:n jäsenvaltioiden sisäisillä rajoilla. Ne on tarkoitus EU:ssa korvata muilla toimenpiteillä muun muassa rikollisuuden torjumiseksi.

Mikäli EU:n ulkorajojen tarkastukset saadaan toimiviksi ja mikäli sisärajojen tarkastukset korvaavat toimenpiteet voidaan ottaa kaikissa jäsenvaltioissa mahdollisimman yhdenmukaisina käyttöön, sisärajojen tarkastusten poistumisella ei olisi juurikaan merkitystä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

5.5. Unionin kansalaisuus

Unionin kansalaisen oikeudet

Maastrichtin sopimuksella lisättiin EY:n perustamissopimukseen toinen osa (8—8 e artikla) unionin kansalaisuudesta. Perustamissopimuksen mukaan unionin kansalaisuus kuuluu jokaiselle EU:n jäsenvaltion kansalaiselle ja käsittää tietyt sopimuksessa määritellyt oikeudet. Sen sijaan jäsenvaltioiden oman lainsäädännön mukaan määrittellään edelleen jäsenvaltioiden kansalaisuuden saamisen ehdot ja sisältö. Unionin kansalaisuuteen perustuvia oikeuksia ei voida unionin säädöksillä tai tulkinnallisesti laajentaa koskemaan muita kuin EU:n jäsenvaltioiden kansalaisia. Unionin kansalaisuuden sisältö on määritelty käsittämään viisi eri oikeutta, jotka ovat liikkumis- ja oleskeluoikeus, äänioikeus ja vaalikelpoisuus jäsenvaltioiden kunnallisvaaleissa, äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa, oikeus suojeluun kolmansissa valtioissa sekä oikeus vedota Euroopan parlamenttiin ja kannella sen oikeusasiamiehelle.

Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus liikkua ja oleskella vapaasti EU:n jäsenvaltioiden alueella. Unionin kansalaisen liikkumis- ja oleskeluvapauden ehdoksi ei saa asettaa erityistä edellytystä kuten työnhaku, sijoittuminen tai opiskelu toisessa jäsenvaltiossa. Unionin kansalaisten vapaa liikkumis- ja oleskeluoikeus ei kuitenkaan vaikuta esimerkiksi maahantulolle jäsenvaltioissa asetettuihin ehtoihin, kuten vaatimukseen riittävästä varoista, sairavakuutuksen piiriin kuulumiseen taikka yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja kansanterveyden turvaamiseksi tarpeellisiin rajoituksiin.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän yksimielisesti hyväksyä liikkumis- ja oleskeluoikeutta koskevia säädöksiä. Käytännössä liikkumis- ja oleskeluoikeus lähinnä vakiinnuttaa ja yhtenäistää EY:ssä sovellettua henkilöiden vapaata liikkumista koskevaa oikeutta.

Jokaisella unionin kansalaisella on kunnalli-

nen äänioikeus ja vaalikelpoisuus siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu. Neuvoston on määrä vuoden 1994 loppuun mennessä yksimielisesti hyväksyä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yksityiskohtaiset säännökset unionin kansalaisten kunnallisen ääni- ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi. Säädöksiin voi sisältyä myös poikkeuksia sellaisen jäsenvaltion osalta, jolla on erityisiä ongelmia kunnallisvaalioikeuksien toteuttamisessa.

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu. Äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden käytön edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa on yhdenmukaistettu neuvoston joulukuussa 1993 antamalla direktiivillä (93/109/EY). Parlamentin vaalien perustuessa edelleen jäsenvaltioiden vaalilainsäädäntöön on direktiivissä säännökset muun muassa äänioikeuden tai ehdolle asettumisen kaksinkertaisen käytön ehkäisemiseksi. Direktiivin periaatteita ovat myös oikeuksien käytön valinnanvapaus koti- tai asuinvaltiossa.

Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus suojeluun EU:n ulkopuolisessa valtiossa minkä tahansa EU:n jäsenvaltion diplomaatti- tai konsuliviranomaiselta samoin ehdoin kuin suojelua antavan jäsenvaltion omat kansalaiset. Oikeus on toissijainen: se koskee pelkästään valtioita, joissa unionin kansalaisen oma kansallisvaltio ei ole edustettu. Suojelulla tarkoitetaan hädässä olevien henkilöiden avustamista. Eurooppa-neuvosto on hyväksynyt 1 päivänä heinäkuuta 1993 voimaantulleet EU:n jäsenvaltioiden suuntaviivat toisten jäsenvaltioiden kansalaisille annettavasta suojelusta. Pohjoismailla on ollut vastaava käytäntö keskenään vuodesta 1975 lukien.

Unionin kansalaisen oikeuksia vahvistetaan vielä oikeudella vedota Euroopan parlamenttiin ja kannella parlamentin oikeusasiamiehelle perustamissopimuksen 138 d ja 138 e artiklan mukaisesti. Veto- eli petitio-oikeus yhdistettynä oikeusasiamiehen viran perustamiseen parantaa kansalaisten oikeusturvaa ja parlamentin mahdollisuuksia valvoa unionin toimielinten hallintotoiminnan lainmukaisuutta. Tutkintavalta ei ulotu EY:n tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lainkäyttöön.

Perustamissopimuksen unionin kansalaisuutta koskevien määräysten noudattamisen valvomiseksi on komissiolle asetettu erityinen raportointivelvollisuus Euroopan parlamentille joka

kolmas vuosi. Neuvosto voi lisäksi komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän yksimielisellä päätöksellä vahvistaa tai lisätä unionin kansalaisten oikeuksia koskevia määräyksiä. Tällainen päätös on hyväksyttävä jäsenvaltioissa niiden valtiosäännön edellytysten mukaisesti.

Vaikutukset Suomelle

Unionin kansalaisuutta koskevat määräykset eivät vaikuta Suomen kansalaisuuden määrittymiseen. Unionin kansalaisoikeuksista on vapaaan liikkumis- ja oleskeluoikeuden aineellinen sisältö otettu huomioon ETA-sopimuksella. Kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden laajentaminen kaikkiin unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin yhtäläisin perustein vaatii muutoksia kunnallislakiin (953/76) ja kunnallisvaalilakiin (361/72). Muutostarpeet voidaan arvioida tarkemmin unionin annettua tarkemmat säännöksensä. Euroopan parlamentin vaaleihin liittyvät lainsäädännön muutostarpeet on selvitetty oikeusministeriön asettaman työryhmän 9 päivänä kesäkuuta 1994 päivätyssä muistiossa. Unionin kansalaisten diplomaattisen suojelun toteutuminen Suomen osalta edellyttää käytännön tasolla toteutettavista toimenpiteistä sopimista jäsenvaltioiden tasolla.

5.6. Euroopan unionin rahoitus

5.6.1. Yhteisön rahoitusjärjestelmä

Euroopan yhteisöjen keskeinen rahoitusväline on talousarvio, joka laaditaan vuosittain yhteisön perustamissopimuksen varainhoitoa koskevien määräysten mukaisesti (199—209 artikla). Sen menopuoli jaetaan kahteen osaan seuraavasti:

I Komission ja muiden toimielinten (neuvosto, parlamentti, tuomioistuin, tilintarkastustuomioistuin) hallinnolliset kustannukset.

II Unionin politiikkasektoreiden rahoitus.

— Maatalouden tuki- ja ohjousrahasto; tukiosasto.

— Rakennepoliittiset toimet ja muut maatalouteen ja aluepolitiikkaan liittyvät toiminnot sekä kalastus.

— Sisäinen politiikka; harjoittelu, nuorisopolitiikka, tiedonvälitys, kulttuuri, sosiaaliset toiminnot.

— Energia, Euratomin ydinturvallisuus ja ympäristö.

— Kuluttajansuojelu, sisäiset markkinat, teollisuus ja sisäinen viestintäverkosto.

— Tutkimus ja teknologian kehittäminen.

— Yhteistyö kehitysmaiden ja muiden kolmansien maiden kanssa.

— Määrärahojen palautukset, takuut ja reservit.

Talousarvion menot katetaan maatalous- ja sokerimaksuilla, tullituloilla, arvonlisäveromaksuilla ja bruttokansantulomaksuilla sekä sekalaisilla tuloilla.

EY rahoittaa toimintoja myös muista lähteistä kuin talousarvioista. Esimerkiksi Euroopan hiili- ja teräsyhteisöllä on oma käyttömenobudjetti, josta rahoitetaan esimerkiksi tutkimustoimintaa ja annetaan sosiaalisia avustuksia. Sen varat saadaan hiili- ja terästuottajilta perittävinä tuotantomaksuina. Niimikään Euroopan investointipankki on talousarviosta riippumaton elin. Tosin eräät yhteisön antamat takuut sen otto- ja antolainausoperaatiolle sisältyvät budjettiin.

Talousarvio on kooltaan nykyisin noin 1,2 prosenttia suhteutettuna jäsenmaiden yhteenlaskettuun bruttokansantuloon (BKTL) ja noin neljä prosenttia suhteutettuna julkisiin menoihin.

5.6.2. Talousarvion laadintaperiaatteet

Tärkein talousarvion laadintaa koskeva sekundäärilainsäädännön säädös on neuvoston 21 päivänä joulukuuta 1977 antama Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettava varainhoitoasetus (337X1231(01)) myöhempine muutoksineen.

Talousarvio laaditaan vuosittain erikseen sekä maksusitoumus- että maksumäärärahojen osalta. Maksusitoumusmäärärahoilla katetaan tulevan varainhoitovuoden laillisten velvoitteiden kokonaismäärä.

Maksumäärärahoilla katetaan todelliset asianomaisen vuoden uusien ja olemassa olevien sitoumusten maksatukset. Sitoumusten määrä on aina suurempi kuin maksatusten ja niiden välinen erotus kuvaa kattamattomia (ulkona olevia) sitoumuksia. Talousarvion tasapainottamiseksi maksumäärärahat täytyy joka vuosi kattaa vastaavilla tuloilla.

Talousarvio täytyy vuosittain laatia niin, että se on tasapainossa. Siten arvioitujen tulojen

täytyy olla yhtä suuret kuin varainhoitovuoden maksumäärärahat. Varsinaista ottolainausta koskevaa säädöstä, jonka perusteella budjettivaje voitaisiin kattaa, ei varainhoitoa koskeviin säädöksiin sisälly. Varainhoitovuoden ylijäämä voidaan siirtää seuraavan vuoden tuloksi. Vähäinen toiminnallinen alijäämä voidaan niin ikään siirtää seuraavalle vuodelle. Toisaalta huomattava poikkeama alkuperäisestä talousarviosta edellyttää täydentävän tai korjaavan budjetin antamista.

Talousarvion vuotuisuusperiaate tarkoittaa sitä, että budjetti hyväksytään vain yhdelle vuodelle ja että vuoden sekä sitoumus- että maksumäärärahat tulisi käyttää tuon vuoden aikana. Sitoumusmäärärahat kattavat kyseisen vuoden uudet sitoumukset, kun sen sijaan maksumäärärahoilla täytyy kattaa maksettaviksi lankeavat sekä uudet että aikaisemmat sitoumukset.

Vuotuisuusperiaate ei estä sitä, etteivätkö tietyt sitoumukset voisi olla yli vuoden mittaisia. Esimerkiksi rakennerahastoja, tutkimusta ja ulkoista yhteistyötä koskevat hankkeet edellyttävät useampivuotisia sitoumuksia. Näillä tehtävälläalueilla määrärahojen jaksottamismenettely mahdollistaa vuotuisten sitoumusten ja maksatusten käytön.

Talousarvion pakollisten ja muiden kuin pakollisten menojen ero on määritelty EY:n perustamissopimuksen 203 artiklassa siten, että pakollisia menoja ovat ne, jotka aiheuttavat tästä sopimuksesta tai säädöksistä, jotka on annettu sen nojalla.

Maatalouden tukiosasto on se pakollisten menojen sektori, jossa talousarvioon hyväksytyt määrärahat aikaisempina vuosina perinteisesti ylitettiin. Kolmansien maiden kanssa solmitut sopimukset, joissa yhteisö tekee useampivuotisen sitoumuksen, ovat myös pakollisia menoja. Muu osa talousarviosta on muita kuin pakollisia menoja.

Kun talousarviota valmistellaan, neuvosto päättää viime kädessä pakollisten menojen ja parlamentti muiden määrärahojen mitoittamisesta. Se, onko joku meno luettava pakolliseksi vai ei, on ajoittain aiheuttanut ristiriitoja neuvoston ja parlamentin välillä.

Täydellisyysperiaatteen mukaisesti talousarvion tulot ja menot pidetään toisistaan erillään, lukuun ottamatta tiettyjä varainhoitoasetuksessa tarkoin määriteltyjä poikkeuksia. Kaikki tulot ovat eräin poikkeuksin käytettävissä kaikkien menojen kattamiseen.

Talousarvio sisältää noin 1000 yksittäistä määrärahaerää, jotka on ryhmitelty keskeisten politiikka-alojen mukaisesti alaluokkiin. Nämä puolestaan on jaettu osastoihin, lukuihin ja momentteihin. Talousarvion jokaisen määrärahaerän yhteydessä esitetään kyseisen vuoden sitoumus- ja maksumäärärahojen määrä sekä yksityiskohtainen määritelmä siitä, mihin määrärahaa saa käyttää.

5.6.3. Talousarviomenettely

Neuvosto edustaa jäsenmaiden hallitusten etuja ja sillä on kaksi tehtävää. Se on ensinnäkin keskeinen lakeja säätävä toimielin, joka määrää puitteet talousarvion hyväksymiselle ja toimeenpanolle. Se hyväksyy keskeiset varainkäyttöä koskevat asetukset, jotka antavat yksityiskohtaisen sisällön perustamissopimuksen määräyksille. Lisäksi se hyväksyy säädökset, joiden avulla ohjataan unionin toimintaohjelmia, ja jotka muodostavat laillisen perustan talousarvion merkittävämille menoerille. Neuvoston toinen tehtävä on toimia budjettivaltaa käyttävänä viranomaisena.

Toinen budjettivaltaa käyttävä viranomainen on Euroopan parlamentti, jonka keskeinen määräysvalta koskee muita kuin pakollisia menoja. Sillä on lisäksi neuvoa antava ja jatkuvasti vahvistuva asema budjetin säädösten valmistelussa. Lisäksi parlamentin tehtävänä on päättää tilintarkastustuomioistuimen vuosittaisen tarkastuskertomuksen perusteella vastuuvapauden myöntämisestä komissiolle koskien edellisten vuosien talousarvioiden toimeenpanoa. Niin ikään parlamentti hyväksyy lopullisesti talousarvion.

Komissiolta puolestaan on aloiteoikeus yhtäältä talousarvion valmistelussa ja toisaalta tehtäessä muutoksia budjetin ja eri toimintaohjelmien säädösperustaan. EY:n perustamissopimuksen 203 artiklan mukaan komissio toimeenpanee talousarvion omalla vastuullaan käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa ja terveen rahoitushallinnon periaatteiden mukaisesti.

Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa kaikki asiat, jotka liittyvät talousarvion toimeenpanemiseen. Sen toimivalta määritellään 209 artiklassa. Lisäksi tilintarkastajat seuraavat budjetin toimeenpanoa kansallisella tasolla sekä unionin otto- ja antolainastoimintaa.

EY:n tuomioistuimen tehtävänä on muun

muussa sovitella neuvoston, komission ja parlamentin välisiä budjettierimielisyyksiä. Tuomioistuin voi laillisuusperustein hylätä talousarvion kokonaan tai osittain tai asettaa ehtoja sen toimeenpanolle.

5.6.4. Yhteisön omat varat

Yhteisön omien varojen keräämisen keskeinen periaate on, että kerättävillä varoilla tulee voida kattaa kaikki toiminnasta aiheutuvat menot kunakin varainhoitovuonna. Komission ehdotuksessa neuvoston päätökseksi yhteisöjen omista varoista (COM (93)438 final) asia todetaan seuraavasti: neuvosto ottaa päätöksissään huomioon, että yhteisöllä on käytettävissä riittävät varat poliittikkansa rahoittamista varten, että yhteisön kaikessa menotaloudessa noudatetaan kurinalaisuutta, mikä edellyttää painopisteiden asettamista eri tehtäväalueilla, että jäsenvaltioiden osuudet perustuvat niiden maksukykyyn ja että Maastrichtin ja Lissabonin huippukokouksissa sovitut toimenpiteet toteutetaan.

Unionin jäsenten rahoitusosuudesta talousarvioon on säädetty neuvoston päätöksellä 88/376/ETY. Siinä määritellään ne tulolähteet, joilla talousarvio rahoitetaan, sekä maksujen yläraja.

Talousarvioon tuloutetaan edellä mainitun säädöksen mukaan seuraavat tulot:

— maataloustuotteiden (viljat, sokeri, maotutuotteet, oliiviöljy) tuontimaksut. Ne ovat tasausmaksuja, jotka määritellään tavoiteltua kotimarkkinahintatasoa vastaavan kynnyshinnan ja maailmanmarkkinahinnan välisenä erotuksena. Koska yhteisö tukee sokerin yhteistä markkinointia, se kerää sokerin valmistajilta maksuja markkinointikulujen kattamiseksi.

— tullitulot kaupasta yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa (teollisuustuotteiden ja maataloustuotteiden tullit).

Maatalous- ja sokerimaksuja sekä tullituloja kutsutaan yhteisön perinteisiksi omiksi varoiksi. Niiden tuotosta jäsenmaa saa pidättää itselleen 10 prosenttia keruukustannuksina.

— arvonlisäveropohjaan (alv-pohja) perustuva maksu. Se saa nykyisin olla enintään 1,4 prosenttia alv-pohjasta, mutta laskee asteittain 1,0 prosenttiin vuoteen 1999 mennessä. Alv-pohja ei saa ylittää 55 prosenttia maan bruttokansantulosta (BKTL). Vuodesta 1995 lähtien BKTL-katto on 50 prosenttia köyhille mail-

le, joiksi määritellään ne jäsenmaat, joiden BKTL on alle 90 prosenttia yhteisön keskimääräisen bruttokansantulon. Rikkaiden maiden osalta BKTL-katto alenee asteittain niin, että 50 prosenttia otetaan käyttöön vuonna 1999.

— bruttokansantuloon perustuva maksu (BKTL-maksu). Tämän suuruus määrätään vuosittain suhteessa yhteisön yhteenlaskettuun bruttokansantuloon. BKTL-maksu on talousarvion tasapainottava erä ja sen suuruus vaihtelee vuosittain.

Budjettikurin varmistamiseksi EY:n omien varojen enimmäismäärälle on vahvistettu raja, jonka mukaan maksumäärärahat eivät saa ylittää 1,2 prosenttia yhteisön yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Tämä raja on voimassa vuoteen 1995 asti. Tämän jälkeen määräraha-kattoa korotetaan asteittain niin, että se vuonna 1999 on 1,27 prosenttia. Vastaavasti maksumäärärahoja korotetaan niin, että vuonna 1999 ne voivat olla enintään 1,32 prosenttia EY:n yhteenlasketusta BKTL:sta.

5.6.5. Yhteisön alustava talousarvioesitys vuodelle 1995

Komission laatima alustava talousarvioesitys varainhoitovuodelle 1995 annettiin neuvostolle

ja parlamentille huhtikuun 19 päivänä vuonna 1994. Sen mukaan talousarvion sitoumusmäärärahat ovat 76,3 miljardia ecua ja maksumäärärahat 72,3 miljardia ecua. Maatalouden määrärahat vuonna 1995 ovat 37,0 miljardia ecua, joka on sama kuin 7-vuotisen rahoitus suunnitelman mukainen enimmäismäärä. Rakenne- ja aluepoliittiset sitoumusmäärärahat kohoavat 25,2 miljardiin ecuun, joka myös on sama kuin tämän alaluokan määräraha-katto. Sisäiseen politiikkaan tarkoitetut määrärahat kasvavat vajaa kuusi prosenttia ja ulkoisen avun määrärahat 5,8 prosenttia. Hallinnolliset määrärahat lisääntyvät vajaan prosentin.

Kokonaisuutena alustava talousarvioesitys on 1,205 prosenttia unionin yhteenlasketusta BKTL:sta. Kun vastaava enimmäismäärä vuonna 1995 voi olla 1,21 prosenttia, neuvosto ja parlamentti voivat kasvattaa komission esitystä enintään vajaalla 600 miljoonalla eculla. Kokonaisuutena sitoumusmäärärahat kasvavat 3,9 prosenttia ja maksumäärärahat 3,3 prosenttia edellisvuodesta. Kun hintojen nousuksi on arvioitu 3,1 prosenttia, määrärahat kasvavat reaalisesti vain vähän. Budjettiesitykseen ei sisälly jäsenyyttä hakeneita maita koskevia määrärahoja lukuunottamatta ETA-määrärahoja.

Euroopan yhteisöjen alustava talousarvioesitys vuodelle 1995

Alaluokka	1994 osuus %	1994 talousarvio	1995 määräraha- katto mrd ecua	1995 talousarvio- esitys
Maatalous	49,7	36,4	37,0	37,0
Rakennerahastot	31,5	23,2	25,2	25,2
Sisäinen polit.	5,9	4,3	4,7	4,6
Ulkoinen polit.	5,9	4,3	4,6	4,6
Hallinto	4,9	3,6	3,9	3,8
Reservit	2,1	1,5	1,1	1,1
Yhteensä	100,0	73,3	76,5	76,3

5.6.6. Unionin jäsenyyden vaikutukset valtion talousarvioon ja muuhun taloudenpitoon

Unionin jäsenyydellä on lukuisia vaikutuksia Suomen talouteen. Ensinnäkin Suomen valtio joutuu maksamaan EY:n talousarvioon voi-

massa olevan yhteisölainsäädännön mukaisen arvonlisäveropohjaan perustuvan ja bruttokansantuloon perustuvan maksun. Valtion tuloista jäävät pois EY:lle kannettavat tullit ja maatalousmaksut.

Unionin jäsenyys vaikuttaa eräiltä osin myös Suomen valtion talousarvion rakenteeseen ja talousarvion ulkopuoliseen taloudenpitoon. Vaikka lopulliset ratkaisut tehdään saatavien kokemusten perusteella, budjetoinnissa tullaan alkuvaiheessa toteuttamaan muun muassa seuraavia muutoksia.

Yhteisön traditionaalisin omiin varoihin luettavien tullien ja maatalousmaksujen kantaminen yhteisölle merkitsee sitä, että näitä tuloja ei enää sisällytetä Suomen valtion talousarvioon, johon hallitusmuodon 67 §:n mukaan voidaan ottaa vain Suomen valtion tuloja ja menoja. Tullihallitus kerää tullit ja maatalousmaksut ja tilittää ne suoraan EY:lle. Samalla tavalla EY:lle kannettavat uudet sokerimaksut jätetään myös valtion talousarvion ulkopuolelle. Niiden keräämisestä ja tilittämisestä EY:lle huolehtii maa- ja metsätalousministeriö. Suomi saa edellä mainittujen varojen keräämisestä 10 prosentin kantopalkkion, joka budjetoidaan valtiovarainministeriön hallinnonalan sekalaisiin tuloihin. Keräämisestä aiheutuvat todelliset hallintomenot budjetoidaan asianomaiselle hallinnonalalle.

Yhteisön talousarvioon suoritettavat arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon perustuvat maksut ovat uusia valtion menoja, jotka otetaan valtion talousarvioon ja budjetoidaan menona valtiovarainministeriön hallinnonalalle.

EY:n talousarvion ulkopuoliset maksut merkitään valtion talousarvioon menona sille hallinnonalalle, jonka toimialaan kyseiset maksut liittyvät. Tämän mukaisesti Euroopan kehitysrahaston maksu tullaan sisällyttämään ulkoasiainministeriön hallinnonalalle. Euroopan investointipankin rahassa maksettava osakepääoma ja vararahastomaksut budjetoidaan valtiovarainministeriön hallinnonalalle. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön rahasto-osuus sekä Euroopan atomienergiayhteisön hankintakeskuksen pääomamaksu budjetoidaan kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalle.

Talousarviosta maksetaan jäsenmaille EY:n yhteisen maatalouspolitiikan mukaista tukea, alue- ja rakennepoliittista tukea ja muihin yhteisöpolitiikan lohkoihin, kuten tutkimukseen ja koulutukseen, elinkeinopolitiikkaan sekä sosiaalipolitiikkaan liittyvää tukea. Lisäksi on sovittu, että uudet jäsenvaltiot saavat maksaa maataloudelle ja elintarviketeollisuudelle välittömästä hintasopeutuksesta aiheutuvaa siirtymäkauden tukea, josta EY maksaa osan.

EY:n yhteisen maatalouspolitiikan kustannuksista vientituet, interventio-ostot ja yksityisen varastoinnin tukeminen on suunniteltu hoidettavan vuoden 1995 talousarvion yhteydessä perustettavan talousarvion ulkopuolisen interventiorahaston kautta, joka jakaisi ne edelleen tuottajille. EY vastaa pääosasta rahaston menoista. EY:n talousarvion maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastosta Suomelle myönnettävät muut kuin interventiorahastoon tuloutettavat tulot budjetoidaan bruttoperiaatteen mukaisesti tuloina maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Vastaavasti maatalouspolitiikan reformituki sekä maatalouden tulotuet, joista EY suorittaa vain osan, budjetoidaan Suomen talousarvioon bruttoperiaatteen mukaisesti maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle omille menomomenteilleen, joilla tulee selvästi ilmetä erikseen EY:ltä tuleva osuus ja kansallinen osuus.

Unionin alue- ja työllisyyspolitiikkaa sekä maatalouden rakennepoliittikka rahoitetaan yhteisön budjettiin sisältyvistä rakennerahastoista. Suomen talousarvioon otetaan kaikki EY:n rakennerahastoista tavoitteiden 2, 3, 4, 5 a, 5 b ja 6 rahoittamiseen saatavat tuet ja niiden kirjaamisessa noudatetaan bruttoperiaatetta. EY:ltä saatava rahoitusosuus on Suomen talousarviossa suunniteltu merkittäväksi rahastoittain sisäasiainministeriön, maa- ja metsätalousministeriön ja työministeriön tuloksi ja menoksi tulo- ja menomomentille. Kansallinen osarahoitus on tarkoitus merkitä kyseeseen tulevien hallinnonalojen asianomaisille menomomenteille.

Suomella on mahdollisuus päästä mukaan EY:n erilaisiin tutkimus- ja koulutushankkeisiin. Saatavien tulojen määrä riippuu siitä, miten suomalaiset yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset sekä yritykset menestyvät eri ohjelmien tarjouskilpailuissa. EY:ltä saatavat tulot otetaan valtion budjettisidonnaisten virastojen ja laitosten osalta valtion talousarvioon brutto- tai nettoperiaatteen mukaisesti sen mukaan kuin viraston ja laitoksen muikin vastaava toiminta budjetoidaan.

Jäsenyys ei edellytä välttämättä laintasoisia muutoksia budjettilainsäädäntöön, joskin siihen on tarkoituksenmukaista tehdä joitakin tarkistuksia esimerkiksi talousarvion rakennetta koskevilta osin. Talousarvion ulkopuolisen interventiorahaston perustaminen edellyttää perustuslainsäätämistarpeita järjestyksessä annettavaa

lakia. Valtiontalouden tarkastustointa koskevaa lainsäätöä saatetaan joutua tarkistamaan.

5.7. Ahvenanmaan asema

5.7.1. Liittyminen

Ahvenanmaata koskevan neuvottelutuloksen mukaan Euroopan yhteisöjen kolmen perustamissopimuksen soveltaminen Ahvenanmaahan riippuu siitä, ilmoittaako Suomi liittymissopimuksen ratifioinnin yhteydessä, että Ahvenanmaasta tulee osa Euroopan yhteisöjen aluetta. Tällaisen ilmoituksen tekeminen edellyttää, että liittymissopimukselle saadaan Ahvenanmaan itsehallintolain edellyttämä maakuntapäivien hyväksyminen.

5.7.2. Ahvenanmaahan sovellettavat määräykset

Mikäli Suomi antaa edellä mainitun ilmoituksen, maakuntaan sovelletaan erillisessä liittymisasiakirjan pöytäkirjassa N:o 2 täsmennettyjä poikkeuksia. Niiden mukaan Ahvenanmaan kotiseutuoikeutta vailla olevien luonnollisten henkilöiden sekä kaikkien oikeushenkilöiden oikeus omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta maakunnassa tai harjoittaa elinkeinosaarella edellyttää maakunnan viranomaisten antamaa lupaa. Tällaisia lupia myönnettäessä maakunnan viranomaisten on kohdeltava yhdenvertaisesti kotiseutuoikeutta vailla olevia Suomen kansalaisia ja muiden jäsenvaltioiden kansalaisia.

Ahvenanmaa-pöytäkirjassa suljetaan maakunnan alue lisäksi EY:n veroalueen ulkopuolelle, siltä osin kuin on kyse arvonnäisävero- ja valmisteveroja koskevien direktiivien soveltamisesta. Poikkeus mahdollistaa muun muassa verovapaan myynnin jatkamisen Ahvenanmaan lauttaliikenteessä myös vuoden 1999 jälkeen. Välittömän verotuksen osalta Ahvenanmaa ei sen sijaan ole erityisasemassa, ja Ahvenanmaata koskevien neuvottelujen päättämisen yhteydessä Suomen hallitus ilmoitti, ettei sen tarkoituksena ole kehittää Ahvenanmaasta veroparatiisia. EY:n tullikoodeksiin liittymisasiakirjalla tehdyn mukautuksen mukaan Ahvenanmaa kuuluu yhteisön tullialueeseen, mikäli Suomi ilmoittaa EY:n perustamissopimusten soveltamisesta Ahvenanmaahan.

Kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuu-

den osalta liittymiskonferenssin päätösasiakirjaan otettiin julistus (julistus 32), jonka mukaan kysymys ratkaistaan Ahvenanmaan erityisolosuhteet huomioon ottavalla tavalla Suomen tavoitteiden mukaisesti puolen vuoden kuluessa Suomen liittymisestä, mikäli Suomi on antanut edellä mainitun ilmoituksen EY:n perustamissopimusten soveltamisesta Ahvenanmaahan. Tämä ratkaisu perustuu siihen, ettei Maastrichtin sopimuksen edellyttämiä direktiivejä kunnallisesta vaalioikeudesta vielä ole käsitelty unionissa.

5.7.3. Vaikutukset Suomelle

Mikäli Suomi voi antaa liittymissopimuksen ratifioinnin yhteydessä ilmoituksen yhteisöjen perustamissopimusten soveltamisesta Ahvenanmaahan, minkä edellytyksenä on Ahvenanmaan maakuntapäivien antama Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) 59 §:ssä tarkoitettu hyväksyminen, Ahvenanmaahan sovelletaan EY-normeja samoin edellytyksin kuin muualla Suomessa, jollei liittymisasiakirjan pöytäkirjassa N:o 2 olevista erityismääräyksistä muuta johdu. Erikseen on selvitettävä se, miten Ahvenanmaan itsehallintoelimiä mahdollisuus vaikuttaa Suomen unionin neuvostossa edustamiin kantoihin turvataan EU-jäsenyyden aikana ottaen huomioon itsehallintolain 58 §:n periaatteet maakunnan kuulemisesta kansainvälisistä neuvotteluista. Samaten on erikseen selvitettävä, mitä lainsäädännöllisiä ja hallinnollisia järjestelyjä Ahvenanmaan erityisasema välillisessä verotuksessa edellyttää.

Neuvottelutulos ei vaikuta Ahvenanmaan sotilaspoliittiseen asemaan. Itsehallintolain mukaan ulkopoliittikka kuuluu valtakunnan toimivaltaan eikä Ahvenanmaalla ole erityisasemaa silmällä pitäen yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan eikä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyöhön liittyvää yhteistyötä.

6. Euroopan unionin jäsenyyden taloudelliset vaikutukset

6.1. Vaikutusten luonteesta

Liittyminen Euroopan unionin jäseneksi vaikuttaa yhteiskuntaan monella tapaa. Taloudelliselta kannalta kyse on ensisijaisesti entistä tiiviimmästä osallistumisesta Euroopan integ-

raatiotiokehitykseen. Sitoutuminen integraation etenemiseen syveni huomattavasti jo ETA-sopimuksen hyväksymisen myötä. Jäsenyys unionissa tuo vaikutusvaltaa velvoitteiden muotoiluun sekä kansallisesta näkökulmasta tärkeiden etujen turvaamiseen.

Unionin jäsenyyden taloudellisia vaikutuksia on erittäin vaikeaa kattavasti arvioida. Jäsenyys koskettaa monia talouden osa-alueita ja yksityiskohtia. Monet vaikutukset ovat lisäksi välillisiä ja näkyvät vasta toimintatapojen ja instituutioiden muuttumisen myötä. Vaikutukset voivatkin olla varsin erilaisia siitä riippuen, tarkastellaanko niitä lyhyen vai pitkän ajan näkökulmasta.

Integraatio on prosessi, joka tähtää hyvinvoinnin lisäämiseen tehokkuutta ja tuottavuutta nostamalla. Prosessin tulokset näkyvät siten ensisijaisesti vasta pitkällä ajalla. Erityisen varmoja arvioita jäsenyyden vaikutuksista ei tässä suhteessa ole mahdollista esittää, koska itse prosessi muuttuu ja kehittyy kaiken aikaa.

Jäsenyyden taloudellisia vaikutuksia on tutkittu Suomessa sekä muissa jäsenyyttä hake-neissa maissa. Jäsenyyden vaikutukset ovat kokonaisuuden kannalta arvioiden mukaan myönteisiä erityisesti pitkällä ajalla. Lyhyellä ajalla kokonaisetua voivat kaventaa tulonmenetykset, joita syntyy suurimman sopeutumistarpeen kohteeksi joutuvilla aloilla. Taloudellisten vaikutusten arviointiin liittyy keskeisesti kysymys siitä, mikä oletetaan vaihtoehdoksi unionin jäsenyydelle.

Sopimus Euroopan talousalueesta on antanut Suomelle pääsyn EY:n sisämarkkinoille. Taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa ei kuitenkaan välttämättä voi lähteä tämän tilan pysyvyydestä. ETA-sopimuksen merkitys voi kaventua tai jopa loppua kokonaan, mikäli sen varaan jäisi unionin laajenemisen jälkeen vain pari EFTA-maata.

Pidemmällä aikavälillä voi länsieurooppalaisen integraation ulkopuolelle jääminen aiheuttaa Suomen kaltaiselle pienelle avoimelle taloudelle syvällisempiä yhteiskunnallisia muutospaineita kuin pitäytyminen siinä viiteryhmässä, johon maa on perinteisesti kuulunut. Taloudelliset vaikutusarviot ovat siten aina enemmän tai vähemmän puutteellisia, koska niissä verrataan jäsenyyttä nykyisen kaltaiseen tai siitä ainoastaan passiivisesti muuttuvaan tulevaisuuteen.

EU:n jäsenyys ja ETA-sopimus eroavat toisistaan, paitsi vaikutusmahdollisuuksiltaan

päätöksentekoon, myös eräissä muissa suhteissa. Taloudellisten vaikutusten kannalta keskeisimmät välittömät erot ovat, että unionin jäsenenä Suomi ryhtyy soveltamaan yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa, luopuu kansallisesta rajasuojasta suhteessa sisämarkkinamaihin ja tulee osaksi yhteisen kauppapolitiikan mukaista tulliliittoa sekä osallistuu yhteisön budjettiin. Jäsenyys edellyttää myös välillisen verotuksen harmonisointia ja tarjoaa Suomelle mahdollisuuden saada tukea yhteisön rakennerahastoista muun muassa aluepoliittisiin toimiin. Jäsenyyden välittömänä seuraamuksena on kilpailun tehostuminen erityisesti elintarviketaloudessa. Jäsenyys tuo myös yrityksille takeet sisämarkkinaolosuhteiden pysyvyydestä ja tarjoaa siten edellytykset investointiasteen nousulle. Taluspolitiikalle jäsenyys asettaa selkeitä vaatimuksia, mutta avaa myös mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa yhteisön taluspolitiikkaan.

6.2. Ulkomaankauppa ja tuotantotehtävien virrat

Suuri osa suomalaisesta teollisuudesta on jo ehtinyt sopeutua tullien poistuttua Suomen ja Euroopan yhteisön väliltä pääosin jo 1970- ja 1980-lukujen aikana. Sopimus Euroopan talousalueesta on avannut verrattain vähän uusia suoranaisia vientimarkkinoita. Tuntuvimmat ulkomaankauppaa ja vientimarkkinoita koskevat vaikutukset tästä sopimuksesta ovat laajamittainen standardien ja teknisten määräysten yhdenmukaistuminen sekä julkisten hankintojen vapauttaminen. Palvelujen kauppaa sitonut moninainen sääntely on myös purkautumassa, mutta monilla näistä aloista ulkomaankaupan osuudet jäänevät edelleen verraten vähäisiksi.

Euroopan yhteisön yhteiseen kauppapolitiikkaan sopeutuminen ja sen mukaisiin ulkotul-leihin siirtyminen aiheuttaa jossain määrin yritys- ja toimialakohtaisia sopeutumistarpeita. Kansantaloudellisia vaikutuksia arvioitaessa on kuitenkin katsottava pitkälle eteenpäin. Talouden ulkoiset olosuhteet ja eurooppalainen kilpailuympäristö muuttuvat edelleen tulevien vuosien aikana. Tärkeimpiä kysymyksiä ulkomaankaupan ja tuotannon rakenteen kannalta on se, millaiseksi Euroopan yhteisön kauppapolitiikka pitemmällä aikavälillä muodostuu maailmankaupan vapautumisen myötä. Näköpiirissä on ainakin eräiden Itä- ja Keski-Euroopan maiden asteittain toteutuva pääsy

Länsi-Euroopan markkinoille ja ehkä myöhemmässä vaiheessa myös näiden maiden EU-jäsenyys.

Tehtyjen selvitysten mukaan Suomelle perinteisesti tärkeä idänkauppa voidaan turvata parhaiten osallistumalla Euroopan yhteisön toimintaan. Kauppapolitiikan alueella erityisesti suomalaisella metsäteollisuudella näyttäisi olevan lisäksi suoranaisia edunvalvontaintressejä Euroopan unionin maissa, jotka kytkeytyvät jätteen kierrätystä koskevan lainsäädännön mahdollisiin kilpailunrajoitusvaikutuksiin. Tästä syystä mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa EY:n päätöksentekoon on tärkeää.

Euroopan unionin kehityksen kannalta olennaista on, onnistuuko eurooppalaisen teollisuuden rakenteiden vahvistaminen niiden tavoitteiden mukaisesti, joita on asetettu viime vuosikymmenellä käynnistetyssä sisämarkkinaohjelmassa sekä viime vuoden lopulla esitetyssä työllisyyttä, kasvua ja kilpailukykyä koskevassa valkoisessa kirjassa. Mitä paremmin näissä tavoitteissa onnistutaan, sitä kivuttomampaa on myös sopeutuminen avautuvaan maailmankauppaan ja sitä merkittävämmiksi voivat integraatiokehityksen tuottamat hyvinvointi-hyödyt muodostua pitkällä aikavälillä. Tästä syystä tärkeimmät yhdentymisen vaikutukset liittyvät tehokkuus- ja kilpailukykytuihin. Erityisesti panostus kalliiseen tuotekehittelyyn ja yhä riskialttiimpaan huipputeknologiaan edellyttää tulevaisuudessa yhä suuremmissa määrin rajojen yli ulottuvaa valtioiden ja yritysten välistä yhteistyötä, jonka organisoinnissa ja rahoituksessa Euroopan yhteisöllä on keskeinen merkitys. Suomen kaltaisen pienen maan suhteellisen pienten yritysten on erityisen vaikea selviytyä tällä alueella pelkästään kansallisten voimavarojen turvin.

Euroopan unionin piirissä integraatioetujen on arvioitu tulevan pääosin kilpailun voimistumisesta ja talouden rakennesopeutumisen aikaansaamasta tehokkuuden lisääntymisestä. Juuri kilpailun heikkous ja taloudellisten toimintojen organisoinnin tehottomuus sekä tulojen ja hintojen joustamattomuus ovat olleet keskeisiä syitä monien, erityisesti suljetun sektorin toimialojen alhaiseen tuottavuuteen. Tämä koskee myös Suomea. Eräs huomattava Euroopan unionin jäsenyyden vaikutus ulkomaankaupan alueella tulee rajamuodollisuuksien poistumisesta, mikä tehostaa merkittävästi logistiikkatoimintoja Länsi-Euroopan alueella

ja vaikuttaa sitä kautta tuntuvasti kilpailuolosuhteisiin.

Yhdentymisen myötä tapahtuva rajojen avautuminen parantaa Suomen edellytyksiä kilpailla ulkomaisten yritysten suorista sijoituksista. Myös osa kotimaisten yritysten ulkomaille suunnittelemista investoinneista suuntautuneen integraatiota koskevan epävarmuuden hälvennettyä kotimaahan. Yrityskyselyjen perusteella voidaan arvioida, että vielä viime vuonna epävarmuus integraatoratkaisusta oli merkittävä investointien suuntautumista ohjannut seikka Suomessa. Erisuuntaisten tekijöiden yhteisvaikutuksen vuoksi voi tällä investointi-ilmapäärin muutoksella olla selvästi myönteinen vaikutus kokonaistuotannon kehityksuraan.

Yhentyminen lisää talouden avoimuutta, mikä heijastuu ulkomaankaupan osuuskasvuna. Tämän kehityksen rakenteellisten vaikutusten arviointi voidaan perustaa niihin selvityksiin, joita on tehty Suomen teollisuuden suhteellisista eduista ja kilpailukykyä, sekä siihen kokemukseen, joka on saatavissa muissa maissa vastaavassa tilanteessa tapahtuneesta kehityksestä. Tällä perusteella näyttää siltä, että Euroopan unionin jäsenyys vahvistaisi ja monipuolistaisi tuotannon ja viennin rakennetta Suomessa ennen kaikkea ristikkäiskaupan kasvun seurauksena. Tuotannon rakenteen vahvistuessa ja monipuolistuessa vähentynee myös talouden suhdanneherkkyys.

Ulkomaankaupan kasvulla ja sen rakenteen kehityksellä on kiinteä yhteys tuotannontekijäliikkeiden vapautumiseen. Lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä keskeinen merkitys on pääomaliikkeiden vapautumisella ja varsinkin suorien sijoitusten mahdollisella kasvulla. Kokemukset viime vuosien yrityskauppojen vaikutuksista viittaavat siihen, että suorat sijoitukset ovat voineet merkittäväällä tavalla lisätä erityisesti Suomen kaltaisen pienen maan yritysten dynamiikkaa vaativissa kansainvälisissä toiminnoissa ja antaa niiden käyttöön uusia voimavaroja, jotka liittyvät rahoitukseen, markkinoiden tuntemukseen sekä tutkimus- ja tuotekehittelyyn. Euroopan unioniin liittyminen luo edellytyksiä suorien sijoitusten vauhdittumiselle edelleen.

EY:n sisämarkkinaohjelma on tähän saakka kiinnittänyt näiden maiden yritysten huomion paljolti Euroopan markkinoiden kehittämiseen. Integraatiolla on monesti todettu olevan kauppaa kolmansista maista syrjäyttäviä vaikutuksia. Nyt on nähtävissä, että niin Suomessa kuin

Euroopan unionin nykyisissä jäsenmaissa yritykset ovat siirtämässä kiinnostustaan yhä enemmän maailmankauppaan, jonka odotetaan laajenevan voimakkaasti uuden GATT-sopimuksen voimaantulon seurauksena. On luonnollista nähdä, että tulevaisuudessa Eurooppa on suomalaisyrityksille eräänlainen lähtöalusta osallistuttaessa maailmankauppaan ja kansainväliseen työnjakoon.

Työvoiman liikkuvuudessa tapahtuvat muutokset toteutunevat selvästi hitaammin. Tähän on syynä se, että työvoima Länsi-Euroopan maissa, kuten Suomessakin on varsin vakiintunut ja ikääntynyttä. Lisäksi korkea työttömyys useimmissa Euroopan maissa hillitsee muuttoliikkeitä lähivuosina. Jyrkkiä muutoksia ei ole siten odotettavissa. Kansallisten työehtosopimuskäytäntöjen säilyminen kussakin maassa integraatiosta huolimatta aiheuttaa sen, että työvoimakustannuserojen tasoittuminen unionin alueella ei voi tapahtua kovinkaan nopeasti. Joustavuus työmarkkinoilla tulee kuitenkin kasvamaan. Jo 1950-luvulta lähtien saadut kokemukset pohjoismaisista työmarkkinoista viittaavat siihen, että pitkällä aikavälillä erot voivat tasoittua, kun taloudellinen yhteistyö etenee ja olosuhteet eri puolilla Eurooppaa muutenkin vähitellen samankaltaistuvat.

6.3. Elintarviketalous

Maatalous on sektori, jonka toimintaympäristöä unioniin liittyminen muuttaa eniten. Maatalouspolitiikka on yhteisöpolitiikkaa, jolloin toimivalta siirtyy komissiolle. Heti jäsenyyden alkaessa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden kansallinen rajasuojaa poistuu, ja näiden hyödykkeiden ulkomaankaupassa siirrytään soveltamaan yhteisön rajasuojaa ja hintatasoa. Tämä merkitsee valtiontalouden kannalta niin vientitukimenojen kuin tulli- ja tuontimaksutulojen poistumista elintarvikkeilta.

Suomen ja EY:n välinen maatalouden tuotajahintojen tasoero on huomattava. Tehtyjen arvioiden mukaan satokaudella 1995/96, jolloin maatalousuudistuksessa sovitut hinnanalennukset ovat täysimääräisesti voimassa, EY:n tuotemäärillä painotettu keskimääräinen tuotajahintojen taso on 40–45 prosenttia Suomen vastaavaa tuottajahintatasoa alempi. Suhteellisesti eniten laskee öljykasvien, viljojen ja sianlihan hinta.

Yhteisön normaalisäännösten mukaisesti

maksettava tuki ei kata kuin osan tuottajahintojen laskusta sekä nykyisen tulotuen poistumisesta aiheutuvaa tulonmenetystä maataloudessa. Välitön siirtyminen yhteisön hintatasoon ja maatalouspolitiikkaan ilman kansallisia lisätoimia merkitsisi maataloustulon romahdusta. Muutaman vuoden kuluessa arvioidaan menetyksen pienenevän, kun maatalouden kustannukset sopeutuvat. Kustannuksia alentavat muun muassa rehun ja siemenen panoshintojen lasku, lannoiteveron, rehu- ja valkuaisaineveron sekä viennin markkinointimaksujen poistuminen. Kustannuksia alentaa ajan mittaan myös maatalouden saattaminen arvonlisäverovelvolliseksi muun yritystoiminnan tapaan, jolloin ala saa panostensa hankintoihin sisältyvän veron vähennysoikeuden. Pitkällä ajalla kevenynevät myös maatalouden pääomakustannukset, kun maan hinta sopeutuu pienentyneeseen tuottoon. Keskipitkällä ajalla maataloustulo kuitenkin supistuisi nykytasostaan oleellisesti ilman kansallisia erityisotoimia.

Liittymisneuvotteluissa Suomi saikin oikeuden maksaa pohjoista tukea kansallisista varoista taatakseen maatalouden harjoittamisen edellytysten säilymisen. Kansallisen tuen muodoista ja määristä sovitaan viime kädessä yhteisön kanssa. Kompensaatiolaskelmien pohjalta arvioituna on maataloudelle tarvittavan, kansallisesti maksettavan tuen osuus tuottajahintojen nopean laskun johdosta vuonna 1995 noin kolme miljardia markkaa suurempi kuin vuoden 1994 valtion talousarviossa. Keskipitkällä ajalla, kun kustannussopeutus on edennyt, tukitarve laskee tästä tasosta siten, että se on puolisen miljardia markkaa pienempi kuin vuonna 1994.

Maataloudelle suunnattavasta tuesta huolimatta sen toimintaedellytykset heikkenevät. Tuki muuttuu muodoltaan lähes pelkästään suoraksi tulotueksi eikä se riipu tuotettavista määristä. Minkälaiseen tuotannon määrään ja rakenteeseen tulotukijärjestelmä yhdessä huomattavasti alentuneiden hintojen kanssa johtaa etenkin pitkällä ajalla, on vaikeasti arvioitavissa. Oletettavasti tuotanto supistuu ja laajape- räistyy.

Kansallisen tuen maksamisen ehdoksi asetettiin liittymisneuvotteluissa se, ettei tuloksena saa olla tuotantomäärien lisääntyminen. Kaiken kaikkiaan perinteisten maataloustuotteiden tuotantomäärät tulevat todennäköisesti supistumaan. Yhteisön soveltama hintataso ei mah-

dollistane Suomen olosuhteissa nykyistä tuotannon määrää.

Maatalouden harjoittajat joutuvat hakemaan jäsenyydessä uusia toimeentulomuotoja. Olisi toivottavaa, etteivät työvoimavarat vapaudu alalta hallitsemattomasti yhteiskunnan sosiaalisten turvaverkkojen varaan lähivuosina toistaiseksi muutoinkin alityöllistetyssä kansantaloudessa.

Maatalouden kannalta voi merkityksellistä olla kuluvan vuosikymmenen loppupuolella, kuinka yhteisö pystyy täyttämään GATTissa sille asetetut velvoitteet. EY:n vuonna 1992 päätetyn maatalousreformin mukainen hintojen alentaminen ja suoran tulotuen lisääminen ovat toimia, jotka ovat sopusoinnussa sopimuksen edellyttämän sisäisen tuen alentamisen kanssa. Yhteisölle voi kuitenkin syntyä tarve ryhtyä lisätoimiin, jollei maatalousreformi alena riittävästi maataloustuotannon määrää ja hintoja. Maatalouden sopeutumisiongelmiä arvioitaessa on otettava huomioon, että ne ovat merkittäviä myös siinä tapauksessa, että Suomi ei liittyisi EU:n jäseneksi.

Elintarviketeollisuuden unionin jäsenyys ei vaikuta yhtä voimakkaasti kuin maatalouteen. Teollisuuden raaka-aineena käyttämien maataloustuotteiden hintaa on jo nykyisin valtiovalan toimesta alennettu liikevaihtoverotuksessa alkutuotevähennyksellä sekä hinnanalennusjärjestelmällä. Viennissä elintarvikkeen hinta on taas alennettu maailmanmarkkinatasolle pääasiassa hinnanerokorvauksilla. Unionin jäsenyyden myötä nämä tukijärjestelmät poistuvat. Elintarviketeollisuus ostaa tällöin raaka-aineensa sekä myy tuotteensa yhteismarkkinoille niillä vallitsevaan hintaan. Viennissä kolmansiin maihin yhteisön varoista korvataan maatalousperäisten raaka-aineiden maailmanmarkkina- ja EY:n hallinnollisen hinnan välinen ero. Huomattava osa elintarviketeollisuudesta on kuitenkin riippuvainen kotimaisesta raaka-aineesta eikä selviydy, mikäli kotimainen raaka-ainepohja pettää.

Jäsenyyden seurauksena kohtaavat kovenevaa kilpailua elintarviketeollisuuden sisällä erityisesti ne alat ja yritykset, jotka ovat tähän asti suuntautuneet korkean kansallisen rajasuojan avulla kotimarkkinatuotantoon. Valtioneuvoston 27 päivänä toukokuuta 1994 tekemän periaatepäätöksen mukaisilla kansallisilla toimilla helpotetaan myös teollisuuden rakennesopeutusta.

Kansantalouden ulkoisen tasapainon kannal-

ta on merkityksellistä, minkälaiseksi elintarviketeketjun kilpailukyky muodostuu unionin jäsenyydessä. Mittava ja nopea markkinoiden menetykset tuonnille vaikuttaisi vaihtotaseeseen selvästi negatiivisesti. Elintarviketeketjusta vapautuvien voimavarojen ei voida olettaa ohjautuvan automaattisesti muille aloille riittävän tehokkaasti ja nopeasti työttömyyden vaivamassa taloudessa. Tässä vaiheessa on vaikea arvioida, missä määrin uudet markkinaolosuhteet ja käyttöön otettava tukijärjestelmä kannustavat uusiin tuoteideoihin ja kilpailukyvyyn aikaansaamiseen tilatasolla.

6.4. Verotus

Euroopan yhteisö voi tehdä verotuksen tasoa ja muotoa koskevia päätöksiä. Tässä suhteessa jäsenyys muodollisesti eroaa ETA-sopimuksesta, jonka piiriin verotus ei kuulu. Yhteisössä verotusta koskevat päätökset on kuitenkin tehtävä yksimielisesti, jolloin kukin jäsenvaltio voi estää itselleen epäedullisen päätöksen syntymisen. Tähänastiset yhteisön päätökset ovatkin harmonisoineet ensisijaisesti välillisen verotuksen muotoa. Verotuksen tasosta on päätetty huomattavasti väljemmin. Ainoastaan arvonnäköalaverokannan vähimmäistasosta sekä harmonisoitujen valmisteverojen vähimmäismääristä on kyetty sopimaan.

Veroharmonisoinnin taustana on sisämarkkinaohjelma sekä verokilpailun hillitseminen. Korkeaa verotusta soveltavissa maissa uhkana on verotulojen mureneminen, kun tavarat ja palvelut liikkuvat vapaasti. Verokilpailua ei ole poistettu kokonaan, sillä verotuksen tasoa koskeva päätöksenteko jää toissijaisuusperiaatteen mukaisesti kunkin jäsenvaltion itsensä tehtäväksi käytännön tarpeiden pohjalta.

Käytännössä ero unionin jäsenyyden ja ETA-sopimuksen välillä on vähäinen. Jo ETA-sopimus saattaa Suomen osaksi sisämarkkinoita, jolloin verokilpailu vaikuttaa yhtäläisesti siitä riippumatta, noudattaako maa muodollisesti yhteisön harmonisointipäätöksiä vai ei. Sama koskee tulevaisuudessa myös yhtiöverotuksen vähimmäisverokannan sekä korkoverotuksen vähimmäisverokannan mahdollista harmonisointia, josta yhteisössä on keskusteltu. Työtulojen verotuksen harmonisointia ei unionissa ole kaavailtu. Työvoiman vapaata liikkuvuutta rajoittavat käytännössä monet tekijät. Korkeat tuloverotuksen rajaveroasteet

voivat sinänsä olla merkittävä vaikutin korkeasti koulutetun työvoiman sijoittumispäätöksiin. Tarve alentaa korkeita rajaveroasteita on Suomessa kuitenkin vastassa jäsenyydestä riippumatta.

Verotuksen kautta taloudellisia vaikutuksia syntyy jäseneksi liittymisestä lähinnä siksi, että Suomen on mukautettava välillinen verotuksensa vastaamaan yhteisön säännöstöä. Verotuksen tasoon eivät vähimmäisverokantoja koskevat säädökset aiheuta muutoksia lukuunottamatta savukkeista perittävää valmisteveroa, jota on nostettava hieman. Muutoin kaikki nykyisin sovellettavat verokannat ylittävät yhteisön vähimmäisrajan. Muista syistä on kuitenkin jäsenyyden alkaessa luovuttava osasta valmisteveroja.

Valmisteverotukseen suurimmat muutokset aiheutuvat siitä, että yhteisön yhteistä maatalouspolitiikkaa sovellettaessa ei ole enää tarvetta rahoittaa maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden vientiä kansallisista varoista. Tämän vuoksi poistetaan rehujen rasva- ja valkuaisvero sekä lannoitevero, jonka kantamisesta 16 päivänä kesäkuuta 1994 luovuttiin. Sokerivero sekä elintarvikkeiden valmistevero kuten myös maataloustuotteiden markkinoimismaksut samoin poistetaan. Näistä veroista ja maksuista luopuminen alentaa lähinnä maatalouden kustannuksia eikä vaikuta juuri valtionalouden rahoitustasapainoon. Yhteinen maatalouspolitiikka poistaa sitä vastoin myös valtiolta tarpeen osallistua omalta osaltaan viennin rahoitukseen. Edellämainittujen verojen ja markkinoimismaksujen määrä on vuoden 1994 valtion talousarviossa yhteensä 1,5 miljardia markkaa. Valtion osuus maataloustuotteiden ja jalostettujen elintarvikkeiden vientitukimäärärahasta on talousarviossa vastaavasti 1,8 miljardia markkaa, josta 0,6 miljardia on kerätty maataloustuotteiden tulleilla. Edellämainittujen valmisteverojen lisäksi voidaan joutua luopumaan muutamista muista, merkitykseltään vähäisemmistä valmisteveroista verotusteknisistä syistä. Tämä vaikuttaisi kuluttajahintoihin alentavasti jossain määrin.

Alkoholiverotuksen rakenne on uudistettava vastaamaan unionin harmonisoitua verojärjestelmää. Tämä toteutettiin heinäkuun 1 päivänä 1994 voimaan tulleella alkoholiverolailla (532/94). Alkoholiverotuksen tasoa Suomi joutuu muuttamaan tulevaisuudessa. Sisämarkkinaperiaatteiden mukaisesti ei yksityishenkilöiden alkoholijuomien hankintaa verollisena ko-

ko sisämarkkina-alueella voitaisi rajoittaa, mutta Suomi on saanut liittymisneuvotteluissa rajoitusta mahdollistavan siirtymäajan. Suomen alkoholijuomaverotuksen taso alenee etenkin, jos liittymisneuvotteluissa sovittua poikkeusta tuonnin rajoittamisesta ei ole mahdollista jatkaa vuoden 1996 jälkeen.

Suomessa äskettäin voimaan tullut uusi arvonlisäverolaki vaatii jäsenyyden vuoksi vielä joitakin tarkistuksia. Taloudelliselta kannalta merkittävimmät sisällölliset muutokset koskevat elintarvikkeiden verotusta. Jäsenyyden myötä alkutuotevähennyksestä luovutaan.

Valtioneuvoston 27 päivänä toukokuuta 1994 tekemän periaatepäätöksen mukaan saatetaan alkutuottajat verovelvollisiksi ja elintarvikkeisiin sovelletaan 12 prosentin alennettua verokantaa. Siirtymä kautena vuosina 1995—97 verokanta on kuitenkin tilapäisesti 17 prosenttia. Ratkaisu tukee elintarvikkeiden hintojen alenemista, kotitalouksien ostovoiman kasvattamista sekä elintarvikkeiden kilpailukyistä hinnoittelua Suomessa verrattuna muiden, erityisesti lähimaiden markkinoihin. Valtionalouden kannalta tilapäisesti korkeamman verokannan käyttö on tarpeen valtionalouden vaikean alijäämäisyyden vuoksi.

Unionin jäsenenä tarve alentaa verotuella elintarvikkeiden kuluttajahintoja ei ole välttämättä niin mittava kuin nykyisin, koska maataloustuotteiden hinnat laskevat huomattavasti. Tehtyjen selvitysten mukaan on maataloustuotteiden ja puutarhatuotteiden hintatasoero Suomen ja unionin välillä yli yhdeksän miljardia markkaa nykyisellä maataloustuotannon tasolla. Alkutuotevähennys alentaa nykyisin kuluttajan kannalta hintatasoeroa runsaalla neljällä miljardilla markalla. Jäsenyys tuottaa ilman verotuksellisia toimenpiteitäkin kustannussäästön jalostusportaalille, kaupalle ja kuluttajalle. Tilapäisellä 17 prosentin verokannalla elintarvikkeiden hintojen arvioitu lasku on jäsenyyden vuoksi 8—10 prosenttia.

Tulliliiton jäsenyydestä ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia teollisuustuotteiden kauppaan. Sitä vastoin vaikutukset maataloustuotteiden kauppaan ovat huomattavat. Rajasuojan mataluminen yhteisön soveltamalle tasolle on tekijä, jonka seurauksena maataloustuotteiden hinnat Suomessa unionin jäsenyyden vuoksi alenevat. Maataloustuotteiden kauppaa, etenkin tuonti, saattaa laajentua huomattavasti. Jäsenyys siirtäne myös unionin ulkopuolelle aiemmin suuntautunutta Suomen tuontia sisämark-

kinoilta tapahtuvaksi, koska yhteisö ylläpitää verrattain korkeaa maataloustuotteiden rajasuojaa. GATT-sopimuksen veloitteiden täytäminen alentaa tätä suojaa ulkopuolisiin maihin nähden vuoteen 2000 mennessä.

6.5. Julkinen talous

Euroopan unionin jäsenyys aiheuttaa valtiontaloudelle huomattavia välittömiä menojen lisäyksiä ETA-sopimukseen verrattuna. Alustavien arvioiden mukaan valtio maksaa unionille yhteensä kuutisen miljardia markkaa vuosittain arvonlisäveropohjan ja bruttokansantulon pohjalta määräytyviä maksuja. Vastaavankaltaista räsistusta edustavat lisäksi tullit ja tuontimaksut, joita kerätään yhteisölle Suomen tuonnista kolmansista maista ja jotka osittain tarkoittavat valtion kannalta menetettyä nettotuloa.

Menevien rahavirtojen vastapainoksi unionista saadaan maataloustukea, rakenne- ja aluetukea ja muuta tukea. Ne eivät kuitenkaan pääsääntöisesti ole valtion tuloja vaikka vaikuttavatkin kansantalouteen ja siten valtion tulopohjaan enemmän tai vähemmän välillisesti viiveellä. Jäsenyyden alussa kansantalous saa yhteisöltä arviolta kuusi miljardia markkaa tuloja vuodessa. Siirtymätuen päätyttyä summa pienenee.

Jäsenyydestä aiheutuvat välittömät rahavirat heikentävät valtiontalouden rahoitustasapainoa. Rahoitustasapainoa heikentävä vaikutus on erityisen suuri jäsenyyden alkamisvuonna siitä huolimatta, että valtio saa yhteisöltä asteittain alenevaa tukea neljänä ensimmäisenä vuonna maatalouden välittömästä hintasopeutuksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Heikennyksen syynä on erityisesti se, että markkinoiden toimivuuden säilyttämiseksi joudutaan korvaamaan valtion varoista niitä tappioita, joita aiheutuu maatalouden, teollisuuden ja kaupan varastoimien tuotteiden äkillisestä hinnanalennuksesta. Tämä kustannus koskettaa ainoastaan jäsenyyden alkamisvuotta.

Muutaman vuoden kuluessa elintarviketalouden kustannusten ja kapasiteetin sopeutus etenee. Elintarviketeollisuudelle ei ole tarvetta maksaa enää tukea. Maatalouden kansallinen tuki asettuu tasolle, joka on selvästi alempi kuin mitä maksettaisiin nykyisessä järjestelmässä unionin ulkopuolelle jäätessä.

Onkin arvioitavissa, että jäsenyydestä valtiontaloudelle aiheutuvat menot eivät ole muu-

taman vuoden kuluttua elintarviketalouden sopeutuksen jälkeen erityisen suuret. Maksut yhteisön talousarvioon merkitsevät valtion menojen pysyvää nousua, mutta esimerkiksi maatalouden tukimenoja voidaan siirtymäkauden jälkeen alentaa. Verotulot välillisestä verotuksesta pienenevät kuitenkin jonkin verran.

Unionin jäsenyydestä seurannee talouden yleistä aktiiviteettia kasvattavia vaikutuksia, jotka aikaa myöten lisäävät verotuloja sekä vähentävät työttömyysturva- ja muita vastaavia menoja. Talouden dynaamisuudesta riippuu, kuinka nopeasti tällaiset vaikutukset toteutuvat. Integraation perimmäisenä tavoitteena taloudelliselta kannalta on tehokkuuden kasvattaminen ja siten voimavarojen tarjoaminen myös niihin tehtäviin, joita jäsenvaltiot haluavat toteuttaa julkisen sektorin kautta.

6.6. Talouspolitiikka

Euroopan unionin jäsenyys vaikuttaa talouspolitiikkaan monin tavoin. Ensinnäkin talouspolitiikan kansainvälinen ulottuvuus kasvaa. Jäsenyys asettaa talouspolitiikalle selkeitä vaatimuksia, mutta samalla se avaa myös uusia mahdollisuuksia.

Suomen kansantalous on jo hyvin pitkään ollut sidoksissa ulkomaankaupan ja kansainvälisen talouden kehitykseen. Riippuvuus on ollut erityisen suurta viennin päämarkkina-alueesta, jonka muodostavat nykyiset Euroopan talousalueen maat. Ulkomaankauppa ja sen tasapaino ovat koko itsenäisyyden ajan merkittävässä määrin säädelleet harjoitettua talouspolitiikkaa, joka on sopeutunut tärkeiden vientituotteiden kysynnän ja kansainvälisen kaupan pelisääntöjen muutoksiin. Euroopan unionin jäsenenä Suomi on mukana päättämässä talouspolitiikasta, jolla vaikutetaan kysyntään ja ulkomaankaupan ehtoihin viennin päämarkkina-alueella.

Kansainvälisen taloudellisen vuorovaikutuksen lisääntyminen on jo nyt vähentänyt kansallisen talouspolitiikan mahdollisuuksia vaikuttaa kokonaistaloudelliseen kehitykseen. Unionin jäsenenä Suomi on täysipainoisesti mukana Euroopan talousalueen kehittämisessä ja kansantalouden kannalta tärkeimmässä kansainvälisessä talouspoliittisessa yhteistyössä.

Unionin talouspoliittinen yhteistyö tapahtuu talous- ja rahaliitossa, joka on edennyt toiseen vaiheeseensa. Talous- ja rahaliiton kolmannen

ja viimeisen vaiheen on määrä alkaa viimeistään vuoden 1999 alussa, jolloin lopulliseen talousliittoon osallistuvien maiden tavoitteena on siirtyä käyttämään yhteistä valuuttaa, jota hallinnoi yhteinen keskuspankki. Yhteiseen rahaan siirtymisellä hyödynnetään yhteisten markkinoiden edut aiempaa tehokkaammin. Valuuttakurssien epävakaas ei enää ole kotitalouksien ja yritysten toimintaa haittaava keskeinen epävarmuustekijä.

Yhteiseen rahaan perustuvan järjestelmän vakaus on pyritty varmistamaan lähentymiskriteereillä, jotka jäsenmaiden on täytettävä ennen kolmanteen vaiheeseen siirtymistä. Kriteerit pyrkivät estämään julkisen talouden alijäämien ja velkaantumisen pääsemisen niin suuriksi, että ne muodostaisivat uhan rahapoliittiselle vakaudelle. Kriteerit edellyttävät myös matalaa inflaatiota ja alhaisia pitkäaikaisia korkoja sekä vähintään kahden vuoden valuuttakurssivakautta ennen siirtymistä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. On selvää, että edellä mainitut kriteerit ovat pitkälti tavoitteita, joihin talouspolitiikan on pyrittävä unionin jäsenyydestä riippumatta. Tasapainoinen julkinen talous, matala inflaatio ja korkotasoa sekä rahamarkkinoiden vakaus ovat kestävän talouskasvun keskeisiä edellytyksiä.

Rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymisen ajankohta on epävarma ja riippuu talouskehityksestä. Toteutuessaan kolmas vaihe rajaa kansallisen talouspolitiikan välineistöstä pois valuuttakurssipolitiikan. Suomen erityisenä ongelmana on ollut suurehko inflaatioherkkyys ja viennin sekä tuotannon rakenteen painottuminen metsä- ja metalliteollisuuden perustuotteisiin. Näin ollen yhteinen eurooppalainen rahapolitiikka lisää hintojen ja kustannusten joustavuuteen kohdistuvia vaatimuksia.

Säännöstelemättömien rahamarkkinoiden ja vapaiden pääomaliikkeiden oloissa on erityisen tärkeää luoda vakautta valuutta- ja finanssimarkkinoille. Kiinteään valuuttakurssiin palaaminen unionin sekä talous- ja rahaliiton ulkopuolella saattaisi hyvinkin osoittautua ylivoimaiseksi tehtäväksi. Talous- ja rahaliittoon osallistuminen lisää rahapolitiikan uskottavuutta ja tukee pyrkimystä pysyvästi matalaan korkotasoon.

Talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa yleisen kansallisen talouspolitiikan vastuu jää lähinnä finanssipolitiikalle, kun rahapoliittinen päätöksenteko siirtyy Euroopan keskuspankille. Tämän muutoksen suuruutta ei kuitenkaan

pidä yliarvioida, sillä Suomen korkotasoa on jo pitkään ollut sidoksissa ulkomaiseen ja erityisesti Euroopan talousalueen maiden korkotasoon. Ero suhteessa muun Euroopan korkotasoon on paljolti heijastanut valuuttakurssisidoksia sekä taloudellista tilannetta ja vain osin harjoitettua rahapolitiikkaa. Osallistumalla Euroopan keskuspankin rahapolitiikan valmisteluun ja päätöksentekoon vaikutetaan välittömämmin vallitsevaan korkotasoon. Euroopan keskuspankin korkeimmassa elimessä, neuvostossa Suomen edustajalla olisi yhtä suuri äänivalta kuin muilla talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen osallistuvien maiden edustajilla.

Euroopan unionin jäsenenä Suomi osallistuu täysipainoisesti kansantalouden toimintaympäristöä koskevaan talouspoliittiseen valmisteluun ja päätöksentekoon. Jäsenyyden asettamat haasteet ovat pitkälti samoja, joihin talouspolitiikan on joka tapauksessa vastattava.

6.7. Yhteenvedo kansantalouden kannalta

Kansainvälistyminen ja integraation syveneminen merkitsevät kilpailun tehostumista. Näihin prosesseihin osallistuminen mahdollistaa tuottavuuden ja elintason kohottamisen mutta tuo samalla kansantalouteen sopeutumispaineita, jotka ovat sitä vaikeampia, mitä suurempi osuus kilpailulta suojaetuilla toiminnoilla on taloudessa.

Muutaman viime vuoden aikana talous on läpikäynyt syvän murroksen sopeuttaessaan rakenteitaan 1980-luvun lopun omaa ylikuumenemistaan seuranneessa lamassa. Sopeutus on edelleen meneillään, ja työttömyyden nujertaminen vaatii vielä aikaa. Valtion velkaantuminen ei ole vielä pysähtynyt.

Sopeutusprosessin tämänhetkisenä tuloksena on jo nähtävissä aiempaa vahvempi yrityssektori, jolla on edellytykset menestyä syvenevässä kansainvälisessä integraatiossa. Yrityssektorin, etenkin vientiteollisuuden kilpailukyky on hyvä, paitsi osassa elintarviketaloutta, joka joutuu sopeutumaan uuteen kilpailutilanteeseen ja nopeaan rakennemuutokseen. Liittyminen Euroopan unioniin antaa Suomelle vaikutusvaltaa itseämme koskeviin asioihin sekä takaa suomalaisille yrityksille samat toimintasäännöt. Investointitoiminnan vahvistuminen ja siitä seuraava

tuotannon monipuolistuminen ovat syvenevän integraation niitä etuja, jotka toteutuvat varmimmin unionin jäsenenä.

Uudet investoinnit ja tuotantokapasiteetin vahvistuminen ovat kansantalouden kannalta erityisen tärkeitä, jotta se pääsee ylivelkaantuneesta ja alityöllistyneestä tilastaan. Viime vuosien kehityksen myötä ovat mahdollisuudet vauhdittaa tuotannollisia investointeja julkisen vallan toimenpiteillä osoittautuneet verrattain vähäisiksi eikä tähän lähivuosiin ole olennaisesti parempia mahdollisuuksia. Siksi vakaasta investointi-ilmapiiristä huolehtiminen on tärkeää.

Tuotannollisten investointien kasvu heijastuu koko kansantalouteen. Se merkitsee korkeampia reaalityuloja, suurempaa työllisyyttä sekä pitkällä ajalla vahvempaa vaihtotasetta ja tasapainoisempaa julkista sektoria. Ulkomaisen nettovelan pieneminen ja valtion velkaantuneisuuden lasku puolestaan pienentävät korkomenoja ja vapauttavat voimavaroja muuhun käyttöön: yrityksissä investointeihin ja reaali-palkkoihin ja julkisessa sektorissa palvelutehtävien ylläpitoon sekä verotuksen alentamiseen.

Suomen maksuosuus yhteisön talousarvioon aiheuttaa huomattavia menojen lisäyksiä valtiotalouteen ETA-sopimukseen verrattuna. Vastapainoksi yhteisöstä saadaan erilaista tukea, joka kuitenkin ei ole valtion tuloa. Lyhyellä ajalla, erityisesti liittymisvuonna, jäsenyys heikentää valtion rahoitustasapainoa, mutta pitemmällä aikavälillä jäsenyydestä johtuvat talouden aktiviteettia lisäävät vaikutukset kasvattavat myös verotuloja.

Kuluttaja hyötyy yhteisestä maatalouspolitiikasta. Elintarvikkeiden hinnat alenevat. Elintarvikkeiden kulutus lisääntyy niiden suhteellisen hinnan alentumisen vuoksi. Kotitalouksien kulutus kasvanee kokonaisuudessaan ostovoiman kasvua heijastellen.

Kansantalouden ulkoisen tasapainon kannalta on merkitystä sillä, miten elintarviketalous selviytyy kilpailussa unionin jäsenmaiden kanssa. Mikäli kotimainen tuotanto alenee voimakkaasti, on tällä näkyvä negatiivinen vaikutuksensa vaihtotaseeseen. Vaikutus vaihtotaseeseen ei ole merkityksellisen, mikäli kotimainen maataloustuotanto alenisi esimerkiksi puoleen kulutusta vastaavasta määrästä. Vielä ongelmallisemmaksi tilanne voi muodostua, mikäli merkittävä osa elintarviketeollisuudesta ei pysty kilpailemaan unionin muiden tuottajien kanssa. Myös elintarviketaloudesta vapautuvan

työvoiman sijoittaminen on ongelmallista. Elintarviketalouden tukijärjestelmän tarkoituksena on tarjota alalle mahdollisuus positiiviseen sopeutumiseen siten, ettei kansantalouteen aiheudu uusia epätasapaino-ongelmia.

Liittymissopimuksen mukaisesti Suomi saa avustuksia unionin rakennerahastoista alue- ja rakennepolitiikkaan. Kuudelle eri tavoitealueelle suunnattava tuki on pääasiassa luonteeltaan osarahoitusta eikä jäsenmaa saa sillä korvata omaa talousarvio-rahoytustaan. Rakennerahastoista tulevat rahavirrat tuovat siten omalta osaltaan talouteen lisäresursseja.

Jäsenyys Euroopan unionissa tarkoittaa osallistumista jatkuvasti muuttuvaan ja kehittyvään prosessiin, joka vaikuttaa varsin nopeasti yhteiskuntaelämän lohkoon. Moniulotteisuuden ja muuttuvuuden takia jäsenyyden vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida tavalla, joka mahdollistaisi jäsenyyden hyötyjen ja haittojen yksikäsitteisen punninnan ja liittymistä koskevan päätöksen tekemistä tältä pohjalta. Kansantalouden kannalta merkityksellistä kuitenkin on, että hyväksyessään sopimuksen Euroopan talousalueesta Suomi on hankkinut itselleen pääsyn sisämarkkinoille. Samalla maa on hyväksynyt keskeisen osan unionin taloudellisista tavoitteista sekä sitoutunut noudattamaan monia menettelytapoja, joista unionin jäsenmaat keskenään päättävät.

Merkityksellinen osa unionin jäsenyydestä aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia voikin seurata siitä, että Suomi on täysipainoisesti mukana vaikuttamassa tavoitteiden asettamisesta ja toimintatapojen muovaamisesta koskevassa päätöksenteossa. Jo ETA:n myötä toteutunut tavaroiden ja palvelujen, työn ja pääoman vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla merkitsee tehokkuuden ja kilpailun korostumista. Se merkitsee myös sitä, että yksittäisen maan mahdollisuudet vaikuttaa kansantaloutensa toimintaan ovat oleellisesti pienemmät kuin aikoinaan säännöstellyissä olosuhteissa. Siksi sisämarkkinat lisäävät tarvetta yhteiseen päätöksentekoon, jossa itsenäiset valtiot huolehtivat yhteiseen prosessiin osallistuessaan samalla kansallisesti tärkeistä eduistaan.

Unionin jäsenyys tuo mahdollisuuden vaikuttaa siihen, ettei sisämarkkinoita koskeva säännöstö kehity tavalla, joka erityisesti Suomelle aiheuttaisi ongelmia. Vastaavasti jäsenenä Suomella on mahdollisuus edistää niitä tavoitteita, jotka maalle ovat tärkeitä. Luottamus toimintaympäristön vakauteen on tekijä

joka vaikuttaa oleellisesti talouden tasapainoiseen kehitykseen ja hyvinvointivaltion ylläpito-mahdollisuuksiin. Taloudellisesti myönteisen kehityksen toteutumismahdollisuudet ovat arvioitavissa suuremmiksi unionin jäsenenä kuin jättäytyttäessä unionin ulkopuolelle.

7. Esityksen organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

7.1. Yleistä

Suomen jäsenyydellä Euroopan unionissa on huomattavia vaikutuksia valtioneuvoston toimintaan ja viranomaisten tehtäviin. Merkittävä osa Suomea sellaisenaan sitovasta ja osaksi oikeusjärjestystämme tulevasta lainsäädännöstä tullaan valmistelemaan ja päättämään unionin ja sen toimielinten toimesta. Suomen edustautuminen sekä Suomen näkemysten ja ehdotusten tehokas ajaminen EU:n laajassa valmistelu- ja päätöksentekokoneistossa asettaa erityisiä vaatimuksia sekä ministeriöiden hallinnonaloille että näkemysten yhteensovittamisen suhteen.

Suomen viranomaiset vastaavat pääosin EY:n lainsäädännön ja politiikan edellyttämien toimien täytäntöönpanosta ja soveltamisesta. Eräillä toiminnan aloilla, kuten maatalouspolitiikassa ja tulliliitossa, tämä merkitsee kyseisten hallinnonalojen toimintojen muuttamista. Kaikilla tasoilla, erityisesti ministeriöissä, EU:n jäsenyys asettaa korkeita vaatimuksia kielitaidolle ja kansainvälisen neuvottelukäyttäytymisen hallitsemiselle. Virkamiesten integraatiovalmennus aloitettiin kaikilla hallinnonaloilla jo ETA-sopimuksen voimaantuloa varten. Valmennuksella, jota voidaan hankkia osaksi EU:n toimielinten palveluksessa ja niissä harjoitteluna, tulee olemaan suuri merkitys Suomen edunvalvontaan unionissa.

Ministeriöiden välistä toimivaltajakoa ei ole tarkoitus muuttaa EU-asioiden valmistelun takia. EU-asioiden koordinointi on tältä pohjalta tarkoitus järjestää pääpiirteittäin seuraavasti.

Valtioneuvostoon on tarkoitus perustaa erityinen pääministerin johtama EU-ministerivaliokunta, joka kokoontuisi viikottain. Valiokunta käsittelee poliittiselta ja taloudelliselta merkitykseltään tärkeimmät EU:ssa päätettäviksi tulevat asiat ja sovittaisi yhteen näkemyserot, joita ei virkamiestasolla ole voitu ratkaista.

Virkamiestasolle on tarkoitus perustaa ulko-

asiainministeriön valtiosihteerin johtama ministeriöiden kansliapäälliköistä ja eräiden muiden viranomaisten johtavista virkamiehistä koostuva EU-asiain komitea. Komitean alaisuudessa toimisi runsaat 50 valmistelujaostoa.

Tarkoituksena on, että valmistelujaostot toimivat kunkin alan toimivaltaisen ministeriön johdolla ja että niiden jäseninä ovat muut viranomaiset, joiden kuuleminen on kyseisen alueen asioissa tarpeen. Jaostot kuulevat myös eturyhmiä. Mikäli Suomen kannanotoista päästään yksimielisyyteen valmistelujaostoissa, kyseiset kannanotot muodostaisivat ohjeen Suomen edustajille EU-elimissä. Jaostoissa erimielisyyttä aiheuttavat ja merkitykseltään laajakantoiset asiat käsiteltäisiin EU-asiain komiteassa ja EU-ministerivaliokunnassa Suomen kannanottojen määrittämiseksi.

Hallituksen iltakoulussa 15 päivänä kesäkuuta 1994 sovittiin siitä, että liittymissopimuksen allekirjoittamisen ja mahdollisen voimaantulon välisenä aikana, jolloin Suomi osallistuu aktiivisena tarkkailijana EU:n toimintaan, muodostetaan väliaikaisesti EU-asioita varten ministerivaliokunta ja virkamiestasolle väliaikaisesti kansliapäälliköistä koostuva EU-asioiden komitea. EU-asioiden hoidon pysyvistä organisaatiosta, resursseista ja tehtävistä on tarkoitus päättää vielä erikseen.

EU:n jäsenyys lisää edelleen viranomaisten integraatiotehtäviä. Lisääntyneet tehtävät hoidetaan pääsääntöisesti uudelleen kohdentamalla nykyisiä henkilövoimavaroja ja muita resursseja. Voimavaroja koskevat esitykset sisällytetään talousarvioesitykseen.

Ulkoasiainministeriöön on tarkoitus sijoittaa EU-asiain sihteeristö, joka valmistelisi ministerivaliokunnan ja EU-asiain komitean käsittelemät asiat. Ministeriö olisi edustettuna valmistelujaostoissa.

Hallituksen iltakoulussa 15 päivänä kesäkuuta 1994 sovitun mukaisesti ulkoasiainministeriöön on perustettu väliaikainen EU-sihteeristö, jonka tehtävänä on koordinoida kansallista kannanmuodostusta EU-asioissa liittymissopimuksen allekirjoittamisen ja mahdollisen voimaantulon välisenä aikana. Sen tehtävänä on toimia EU-ministerivaliokunnan ja EU-asiain komitean sihteeristönä, huolehtia näiden elimien toimialaan kuuluvien kannanottojen valmistelusta ja sovittamisesta Suomen EU-politiikkaan, huolehtia tiedonkulusta kansallisten viranomaisten ja EU-edustuston välillä samoin kuin ohjeista EU-edustustolle, seurata ja ana-

lysoida EU:n kehitystä sekä hoitaa ETA:aan liittyvät tehtävät. Väliaikaisen sihteeristön asema on tarkoitus myöhemmin vakinaistaa ja se tulisi koostumaan noin 40 henkilöstä, mukaanlukien tekninen henkilökunta.

Oikeusministeriön lainvalmisteluosaston tilapäinen ETA-yksikkö vakinaistetaan vuoden 1995 alusta lainvalmisteluosaston integraatio-oikeuden yksiköksi. Yksikön tehtävänä on, kuten jo ETA:nkin aikana, toiminta integraatio-oikeudellisena asiantuntijaelimenä ja siihen liittyvä valtioneuvoston eri ministeriöiden ja muiden viranomaisten avustaminen yhteisön oikeuden täytäntöönpanoon sekä sen noudattamisen valvontaan liittyvissä kysymyksissä. Tärkein tähän liittyvä toimintamuoto on lausuntojen antaminen EY-direktiivien täytäntöönpanoon liittyvistä lainvalmistelukysymyksistä. Integraatio-oikeuden yksikön henkilöstökehys olisi kuusi henkilötyövuotta.

Oikeusministeriön ETA-yksikön yhteydessä toiminut EY-säädösten suomentamisprojekti lopettaa nykymuotoisen toimintansa jäsenyyden toteutuessa. Projektin lopettamisen yhteydessä selvitetään kuitenkin EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön suomentamisen Suomen viranomaisilta edellyttämät yhteistyömuodot ja varaudutaan niiden edellyttämiin kansallisiin valmiuksiin. Sama koskee unionin eri toimielinten suomen kielen yksikköjen tarvitsemia palveluja muun muassa terminologisen yhteistyön alalla.

Oikeusministeriön hallinnonalan osallistuminen EU:n päätösten valmisteluun neuvoston ja komission työryhmissä ja komiteoissa sekä ministeriön osallistuminen EU:n päätösten kansalliseen valmisteluun hoidetaan nykyisten voimavarojen puitteissa. Sama koskee tuomioistuineläytökselle annettavaa koulutusta sekä oikeushallinnon alaan kuuluvaa yhteistyötä yhteisön tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanssa.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla liittymisellä Euroopan unioniin on organisaatio- ja henkilöstövaikutuksia erityisesti aluekehitystehtävissä, ulkomaalaisasioissa ja rajavartiolaitoksessa. Henkilöstöä tullaan kohdentamaan erityisesti näihin tehtäviin. Järjestelyt pyritään pääasiassa suorittamaan hallinnonalan sisäisin järjestelyin, mutta myös lisähenkilöstöä tarvitaan sisäasiainministeriössä.

Aluekehitysvastuu aluetasolla siirrettiin alueiden kehittämistä annettulla lailla (1135/93) vuoden 1994 alusta lukien lääninhallituk-

silta kuntayhtyminä toimiville maakunnan liitoille. Lailla siirryttiin ohjelmaperusteiseen aluepolitiikkaan, jonka edellyttämän ohjelmatyön järjestäminen on pääosin maakunnan liittojen asiana. Tämä on edellyttänyt voimavarojen suuntaamista lääninhallinnosta maakunnan liitoille. Rakennerahastoihin liittyvä ohjelmatyö asettaa entistä suurempia vaatimuksia alueilla tehtävälle ohjelmatyölle, jotta rahastojen tarjoamat mahdollisuuden alueellisen kehityksen edistämiseksi voitaisiin käyttää tehokkaasti hyväksi.

Poliisi- ja ulkomaalaisyhteistyössä liittymisen unioniin edellyttää osallistumista unionin yhteistyöhön näillä aloilla. Suomen aseman unionin ulkorajavaltiona asettaa myös erityisvaatimuksia rajavalvonnalle sisärajoilla tapahtuvien tarkastusten poistussa.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla EU-jäsenyys aiheuttaa huomattava muutoksia tulitoimen ja valmisteverotuksen alalla.

Euroopan yhteisöt muodostavat sekä tulliliiton että vuoden 1993 alusta lukien myös sisämarkkinat ilman tavaraliikenteen sisäisiä rajoja. Tavaroiden liikkumista jäsenvaltioiden välisillä rajoilla ei saa vaikeuttaa esimerkiksi valvonta- tai verustoitimenpitein. Suomessa tullattaisiin vain kolmansista maista saapuva tai sinne vietävä tavara, jota ei ole tullattu muualla yhteisössä. Yhteisön alueelta vapaassa liikkeessä saapuvan tavaran arvonlisäverotus siirtyy toimitettavaksi kotimaan verotuksen yhteydessä verohallinnon tehtäväksi. Valmisteverotuksen toimittaminen ja valvonta on sen sijaan tarkoitus säilyttää edelleen tullilaitoksen tehtävänä, myös sisämarkkinakaupan osalta. Suomen liittymässä ilman mainittavia siirtymäjärjestelyjä yhteisön sisämarkkinoihin ja kaupapoliittiseen järjestelmään on välttämätöntä varmistaa tullilaitokselle riittävät voimavarat. Tullilaitoksen tehtäväkentän laajuus ja uudet painopistealueet ovat täsmennettävissä vasta myöhemmin, kun voidaan tarkemmin arvioida tullilaitoksen asema ja resurssitarpeet.

Sisämarkkinakaupan arvonlisäverotukseen osallistuminen tulee lisäämään verohallinnon tehtäviä. Pääasiassa tehtävien lisäys ja kokonaan uudet tehtävät liittyvät sisämarkkinakauppaa koskevan verotuksen siirtämiseen jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta veroviranomaisen tehtäväksi. Tehtävien lisääntymisestä on tarkoitus selvittää hallinnon sisäisin siirtoin.

Sisämarkkinakaupan valvonta jäsenmaiden välillä tapahtuu erityisen tätä varten luodun

atk-pohjaisen valvontajärjestelmän avulla. Valvontajärjestelmä perustuu EU-alueella kauppaa käyvien yritysten maakohtaiseen rekisteröintiin sekä velvollisuuteen antaa neljännesvuosittain asiakaskohtaisen tiedot myynneistään eri EU-maihin. Järjestelmän hallinnointi Suomessa ja sen palvelukykyyn luominen ja ylläpitäminen edellyttää erillisen yhteistyöviranomaisen asettamista Suomessa valtiovarainministeriön toimialalle.

EU-alueelta tuotavien ajoneuvojen auto- ja moottoripyöräverotus toimitettaisiin EU:n jäsenyyden oloissa rekisteröintiverotuksena. Verotus jäisi ainakin aluksi tullilaitoksen hoidettavaksi.

Opetusministeriön hallinnonalalla EU-jäsenyys ei edellytä olennaisia muutoksia jo ETA-sopimukseen perustuvaan koulutus-, nuoriso- ja viestintäalan sekä tutkimus- ja kehitystyön ohjelmiin ja tietoverkkoihin osallistumiseen ja niiden kansalliseen hallintoon.

Opetusministeriön hallinnonalan kannalta olennaista on rakennerahastoja koskevan hallinnon järjestäminen siten, että opetusministeriön hallinnonala voi riittävästi vaikuttaa rakennerahastoista rahoitettavien kansallisten koulutusta, tiedettä ja kulttuuria koskevien hankkeiden valmisteluun, valintaan ja toteutukseen ja näin tukea ja täydentää opetusministeriön hallinnonalan muuta kehittämistyötä. Valmistelu ja koordinoititehtävät lisäävät opetusministeriön työmäärää ETA-sopimukseen verrattuna. Uudet tehtävät pyritään mahdollisuuksien mukaan hoitamaan voimavaroja uudelleen kohdentamalla, mutta tehtävät edellyttävät myös lisähenkilöstöä ministeriöön.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla unionin jäsenyydellä on huomattava vaikutus tehtäviin ja toimintatapoihin. Arviolta yli puolet EY:n lainsäädännöstä koskee maataloutta, mukaanlukien metsä-, eläinlääkintä- ja kasvinsuojelulainsäädäntöä, tai kalastusta. Näillä aloilla on vastaava osuus yhteisön talousarviosta. Maatalous ja kalastus eivät sisälly ETA-sopimukseen.

Kokonaisuutena hallinnon tehtävät, erityisesti hallinnollinen päätöksenteko ja viranomaisvalvonta, lisääntyvät. Myös hallinnon toimintatavat muuttuvat merkittävästi. Kansallisen politiikan valmistelu muuttuu yhteisövalmisteluun vaikuttamiseksi ja kansallisen edun valvomiseksi yhteisössä. Yhteistyötehtävät sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla lisääntyvät. Tämä asettaa hallinnonalan virkamiehil-

le uusia vaatimuksia erityisesti kielitaidon ja neuvottelutaidon suhteen. Koulutustarpeet lisääntyvät, samoin tarve tiedotukseen suhteessa Suomen ja ulkomaan kanasalaisiin. Uutena toimintana on järjestettävä hallinnon päivystysvalmius.

Maa- ja metsätaloushallinnon organisaatio tulee pysymään perusteiltaan entisellään. Tämä koskee keskushallintoa ja piiritasoa sekä kuntien maaseudun elinkeinosihteerijärjestelmää. Hallinnonalan sisällä muuttuvien ja lisääntyvien tehtävien hoitaminen edellyttää kuitenkin eräitä lisäjärjestelyitä, kuten interventio-, maksatus- ja valvontatoiminnan sekä erilaisten hyväksymis-, tarkastus-, rekisteröinti- ja tautien vastustamistehtävien järjestämistä. Nämä toimenpiteet tulevat edellyttämään ainakin maa- ja metsätalousministeriön, sen alaisen tietopalvelukeskuksen, Valtion viljavaraston, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen, maaseutuelinkeinopiirien ja -sihteereiden sekä hallinnonalan neuvontaorganisaatioiden tehtävien ja organisoimien uudelleenarvioimista. Maa- ja metsätalousministeriön tarkoituksena on arvioida hallinnon tarkistamisen tarve ja mahdolliset lisävoimavarat jäsenyyden voimaantumisen mennessä. Jo tässä vaiheessa on kuitenkin selvää, että erityisesti tarvittava vuorovaikutuksen järjestäminen Suomen ja unionin välillä sekä EY:n järjestelmien täytäntöönpano tulevat edellyttämään hallinnonalan henkilöstövuosimäärien lisäämistä.

Uudet tehtävät aiheuttavat henkilöstön kasvuun vastaavan tarpeen toimitiloihin sekä kalusto- ja laitehankintoihin. EY:n järjestelmien täytäntöönpano tulee lisäksi edellyttämään muun muassa tietohallinnon uudelleenjärjestelyitä.

Liikenneministeriön hallinnonalalla Suomen EU-jäsenyys ei aiheuta välittömiä muutoksia niihin hallinnollisiin menettelyihin, jotka on jo ETA-sopimuksen johdosta otettu käyttöön. EU-jäsenyys ei myöskään edellytä hallinnonalan viranomaisten välisen toimivallanjaon tarkistamista.

Suomen EU-jäsenyyden aiheuttamia lisääntyviä tehtäviä varten liikenneministeriöön on perustettava rajoitetusti uusia virkoja. Uudet virat pyritään ensisijaisesti saamaan kohdentamalla ministeriön ja hallinnonalan henkilöstövoimavaroja uudelleen.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan organisaation osalta EU-jäsenyys lisää Teknologian kehittämiskeskuksen ja tämän yh-

teydessä toimivan EU-T&K -sihteeristön tehtävänä on EU:n teknologianohjelmien koordinaattorina ja tiedottajana. Tavoitteena on hankkia EU:n tutkimusohjelmista Suomelle ja erityisesti yrityskehitykselle projektiosallistumisen avulla suurin mahdollinen hyöty sekä vuotuisia jäsenmaksuosuuksiamme vastaava rahallinen palaute. Erityisesti yritysten tarpeita palvelevaa EUREKA-toimintaa jatketaan ja ESA-jäsenyyttä silmällä pitäen panostetaan avaruusteknologian teollisiin sovelluksiin.

Kauppapolitiikan alalla kauppa- ja teollisuusministeriö vastaa tavarakaupan tuonti- ja vientisääntöihin sekä suojatoimiin liittyvistä tehtävistä. Täten polkumyynti- ja tasoitustulitoimenpiteisiin liittyvät tehtävät tulisi siirtää valtiovarainministeriöstä kauppa- ja teollisuusministeriöön. Tuonin valvontaan ja rajoitukseen liittyvä lupahallinto osoitetaan tullilaitoksen vastattavaksi. Vientivalvontatehtävät ja niihin liittyvät lupamenettelyt hoidetaan kauppa- ja teollisuusministeriön toimesta.

Euratomin perustamissopimuksen mukainen ydinmateriaalivalvonta perustuu laitostenhaltijoiden ja komission väliseen suoraan yhteydenpitoon. Koska Suomi vastaa viime kädessä ydinsulkusopimuksessa ja eräissä kahdenvälisissä sopimuksissa annettujen sitoumusten noudattamisesta, Euratomin valvonnan rinnalla säilyä edelleen myös säteilyturvakeskuksen suorittama valvonta suunnilleen entisen laajuksena.

Vuoden 1995 talousarviossa on ennakoitava tärkeimpien kansallisten yritystukiohjelmien osalta rakennerahastoista saatava rahoitusosuus. Kauppa- ja teollisuusministeriöön tulee huomattavasti rahoituksen suunnittelu-, toteutus-, maksatus- ja valvontatehtäviä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun tehtävät lisääntyvät, koska osa EY:n pk-ohjelmista toteutetaan Suomessa yrityspalvelun kautta.

EU-jäsenyyden myötä teknillinen tarkastustoiminta muuttuu. Pääpaino tulee olemaan tarkastusten ja vaatimusten yhdenmukaistamisesta EY-lainsäädäntötyössä sekä EY-yhteistyöorganisaatioissa. EU-jäsenyys edellyttää tuoteturvallisuuslain valvontaan sellaista muutosta, että vastuu EU:n alueelta tulevista kulutustavaroiden valvonnasta on kokonaan kuluttajavirastolla. Tämä on yhdenmukaista teknistä tarkastustoimintaa koskevien yleisten uudistamisperiaatteiden kanssa.

EU-jäsenyytilanteessa kilpailuvirastolla on EY:n kilpailusääntöjä soveltavana kansallisena

viranomaisena samat tehtävät kuin nyt ETA-kilpailusääntöjen osalta. Yhteistyö komission kanssa on kuitenkin tiiviimpää ja virasto saataisi myös toimivaltansa puitteissa soveltaa EY:n kilpailusääntöjä kilpailurajoitustapauksiin.

Euroopan patenttisopimukseen liittymisen yhteydessä kansainväliset patenttihakemukset siirtyvät Müncheniin ja Haagiin, kotimaisten jäädessä Suomeen.

EU-jäsenyyden myötä työmäärä kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla kasvaa huomattavasti. Uusia työtehtäviä pyritään hoitamaan voimavarojen uudelleen kohdentamalla ja muuttamalla tehtävien painopistettä. Tästä huolimatta lisähenkilöstön tarve hallinnonalalla on merkittävä. Tarkemmat henkilöstömäärän lisäystarpeet esitetään laadittavan talousarvioehdotuksen yhteydessä. Lisääntyvät tehtävät aiheuttavat henkilöstön kasvua vastaavan tarpeen toimitiloihin, laitteistoon sekä palkkaus-, matka-, ynnä muihin menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla ETA-sopimus merkitsi organisaatiota ja henkilöstöä koskevia ratkaisuja erityisesti ministeriön vakuutusosaston toimintoihin sosiaalivaikuttamisen ja yksityisvakuutuksen osalta. Sosiaalipolitiikan osalta ETA-sopimus merkitsi vain osittaista osallistumista EY:n toimintoihin. Liittyminen Euroopan unioniin merkitsee yhteistyön tiivistymistä EY:n ja Suomen kesken sosiaali- ja terveyspoliittisissa kysymyksissä.

Jäsenyys EU:ssa asettaa henkilöstölle lisävaatimuksia kansainvälisen yhteistyön edellyttämien valmiuksien vahvistamiseksi ja parantamiseksi. EY:n sosiaalialan toimintaohjelmat (vammais-, köyhyys- ja vanhuuskysymyksissä) sekä terveyspoliittiset ohjelmat (AIDS ja syöpäohjelma sekä toiminnot kansanterveyskysymyksissä) tulevat uusina toimintoina lisäämään ministeriön asianomaisten osastojen työmäärää. Osallistuminen kyseisiin ohjelmiin ja uusien ohjelmien valmisteluun vaatii lisäresursseja niin ministeriöltä kuin sen alaisilta virastoilta ja laitoksilta. Terveydenhuollon alan EY-lainsäädännön valmistelu (muun muassa lääkelainsäädännön kodifointi) vaatii niinkään ministeriöltä aktiivista osallistumista.

Jäsenenä toimiminen edellyttää henkilöstön kouluttamista integraatiokysymyksissä sekä kielikoulutuksen tehostamista. Liittyminen EU:iin merkitsee myös tietopalvelun kehittämistä integraatioasioissa.

Työministeriön hallinnonalalle EU-jäsenyy-

destä aiheutuu merkittäviä uusia tehtäviä Euroopan sosiaalirahastoon liittyvistä tehtävistä. Työministeriö toimii sosiaalirahaston toimenpiteitä hallinnoivana ministeriönä. Unionin tasolla rahastoa hallinnoi komissio, jota avustaa kolmikantainen komitea. Kansallisella tasolla sosiaalirahastosta aiheutuvien toimenpiteiden valmistelua ja seurantaa varten on ministeriön yhteyteen suunniteltu perustettavaksi erillinen neuvottelukunta, jossa olisivat edustettuina asianomaiset ministeriöt, työmarkkinaosapuolet ja muut intressitahot. Rahoituksen saamisen edellyttämien suunnitelmien ja ohjelmien valmistamiseksi ja niiden toteutumisen seurantaa varten ei ole tarkoituksenmukaista perustaa ministeriöön erillistä yksikköä, vaan tehtävät hoidetaan ministeriön normaalissa organisaatiossa toimivien eri tavoitteita käsittelevien asiantuntijaryhmien kautta. Asiantuntijaryhmien työtä koordinoivat erilliset ryhmät.

Jäsenyydestä aiheutuvat tehtävät eivät edellytä työhallinnon organisaation uudistamista. Ministeriön kaikki osastot ja yksiköt vastaavat toimialansa kansainvälisten tehtävien hoidosta. Jäsenyyden johdosta lisääntyvät tehtävät hoidetaan ministeriössä olemassa olevalla henkilöstömäärällä, tarvittaessa tehtäviä uudelleen priorisoimalla ja tehtäviä karsimalla. Piirihallinnon osalta selvitetään vielä mahdollinen lisähenkilöstön tarve. Henkilöstön valmiuksia tehtävien hoitamiseen pyritään edelleen parantamaan koulutuksen kautta, erityisesti keskityen unionin instituutioiden toiminnan tuntemuksen sekä kieli- ja neuvottelutaidon parantamiseen.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla EU-jäsenyydellä on merkittäviä vaikutuksia. Huomattava osa Suomea sitovasta ympäristölainsäädännöstä tullaan jatkossa valmistelemaan yhteisön tasolla. ETA-sopimusvaiheesta poiketen Suomi pääsee jäsenyyden myötä aktiivisesti itse vaikuttamaan yhteisön ympäristölainsäädäntöä koskevaan päätöksentekoon, mikä edellyttää, että ympäristöministeriö osallistuu tiiviisti EY-yhteistyöhön. Ministeriössä on jo organisoitu työtehtäviä silmällä pitäen Suomen huomioitsija-asemaa ja tulevaa jäsenyyttä. Jäsenyyden johdosta tapahtuva työmäärän kasvaminen edellyttää kuitenkin lisähenkilöstöä näihin tehtäviin, mikä on tarkoitus hoitaa sisäisin siirtein.

Ympäristösuojelulakien toimeenpanon vuoksi eri hallinnonalojen välisiä toimivaltasuhteita on tarkistettu jo ETA-sopimuksen myötä. Täl-

laisia lohkoja ovat erityisesti kemikaalivalvonta, teollisuusturvallisuus, vesiensuojelu, ilmansuojelu, ympäristövaikutusten arviointi ja jatkossa biotekniikkaa koskeva valvonta.

Ympäristöhallinnon uudistamiseen liittyvän Suomen ympäristökeskus-projektin (SYKE) osana järjestetään myös EU-jäsenyyttä silmällä pitäen toimivaltasuhteet ympäristöministeriön ja tulevan SYKE:n välillä. Tarkoituksena on, että ympäristöministeriölle kuuluisi erityisesti ympäristöpolitiikkaan ja strategiaan liittyvät tehtävät, kun taas SYKE toimisi asiantuntijaelimenä. Tiettyjen säädösten osalta SYKE voisi toimia toimivaltaisena elimenä sekä vastata säädösten täytäntöönpanoon liittyvästä raportoinnista, seuraamisesta ja ohjauksesta.

7.2. Suomalaisen sijoittumisesta unionin toimielimiin

Jäsenyyden toteutuessa EU:n eri toimielimet ottavat palvelukseensa noin 500 Suomen kansalaista kolmen ensimmäisen jäsenyyvuoden kuluessa. Tavoitteena on taata Suomen väestömäärän ja bruttokansantuotteen mukaisesti suomalaisille 2,6 prosenttia EU:n viroista, mikä vastaa Tanskan ja Irlannin sekä Norjalle suunniteltua osuutta.

Kääntäjiä ja tulkkeja komissio pyrkii valitsemaan yhteensä 127, virkamiehiä asiantuntija-tehtäviin (A-virat) yhteensä 130 ja avustaviin tehtäviin (B-virat) 85. Sihteeritehtäviin otetaan 134 ja teknisiin tehtäviin 23 henkilöä. Tämän lisäksi Suomesta arvioidaan tarvittavan 15 kansallista asiantuntijaa, joista A-virkoihin 8. Lisäksi unionin neuvoston sihteeristön palvelukseen valittaneen parikymmentä asiantuntijaa.

Osa kääntäjistä, tulkeista ja teknisestä henkilöstöstä pyritään valitsemaan jo vuoden 1994 aikana, jotta he voisivat olla valmiina tehtäviinsä heti jäsenyyden toteutuessa. Muutoin maantieteellinen tasapaino suomalaisten osalta pyritään saavuttamaan siten, että ensimmäisen jäsenyyvuoden kuluessa suomalaisia valitaan 30 prosenttia kokonaismäärästä, toisen jäsenyyvuoden kuluessa 50 prosenttia ja kolmannen jäsenyyvuoden aikana 20 prosenttia.

Johtajatasen virkoja on Suomelle komission arvioissa varattu yhteensä kuusi: yksi pääjohtajatasen virka ja viisi johtajan virkaa. Pääjohtajat valitsee asianomaisen komission jäsen ja johtajat pääosastojen pääjohtajat. Myös johta-

vien virkamiesten valinnassa noudatetaan kolmen vuoden siirtymäaikaa ja virat täytetään sitä mukaa kuin niitä vapautuu.

8. Liittymissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa

Hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on niin sanottu blankettivoimaansaattamislaki, jonka voimaansaattamissäädöksillä saatettaisiin voimaan liittymissopimus sekä liittymissopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu ja joiden sopimuspuoleksi Suomi liittymissopimuksen ratifioimalla tulee. Liittymissopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimukset luettelaisiin laissa.

Laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan asetuksella siten, että se tulisi voimaan samanaikaisesti liittymissopimuksen ja sen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten kanssa. Laki ehdotetaan käsiteltäväksi valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

Lakiehdotukseen liittyvien sopimusten tekstit esitetään todistusvoimaisina suomen- ja ruotsinkielisinä toisintoina alkuperäisinä niin sanottuina historiallisina laitoksina aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan. Suomi tulee sopimuspuoleksi näihin alkuperäisiin sopimuslaitoksiin.

Eduskunnan käyttöön annetaan esityksen ulkopuolella EU:n perustamissopimusten ajankäytön eli niin sanottu konsolidoitu laitos suomeksi ja ruotsiksi.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan 24 päivänä toukokuuta 1994 ulkoasiainministeriölle antaman lausunnon mukaisesti EY:n säädösaineisto toimitetaan oleellisilta osiltaan eduskunnalle konekielisinä suomen- ja ruotsinkielisinä toisintoina sopivina kokonaisuuksina sitä mukaa kuin käännöstyö edistyy. Aineisto toimitetaan eduskunnan tekstiarkistoon EY:n julkaiseman lainsäädäntöhakemiston mukaisesti jaoteltuna ja indeksoituna. Liittymissopimuksen allekirjoituksen ja sen voimaantulon välisenä aikana EY:ssä voimaantulleita jäsenyyden kannalta merkittäviä uusia säädöksiä tullaan saattamaan eduskunnan tietoon valiokuntakäsittelyn yhteydessä.

Liittymisajankohtana voimassa oleva EY:n

sekundäärilainsäädäntö julkaistaisiin EY:n virallisessa lehdessä suomen- ja ruotsinkielisinä todistusvoimaisina laitoksina. Tästä vastaisi EY.

Liittymissopimuksen voimaansaattamislaki olisi Suomen Euroopan unionin jäsenyyden perussäädös, jota ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa myöhemmin kansallisten lainsäädäntötarpeiden vuoksi. Jäsenyydestä johtuvat kansalliset asiasisältöiset lainsäädäntötoimet on alun alkaen perusteltua toteuttaa erillisillä säädöksillä.

Ministeriöiden hallinnonaloilla on arviolta noin 100 lakia, joita jäsenyyden vuoksi olisi muutettava. Suurimmat muutostarpeet liittyvät maa- ja metsätalouden ja elintarviketalouden lainsäädäntöön sekä vero- ja tullilainsäädäntöön. EY-sääntelyn tullessa osittain sellaiseen sovellettavaksi on useita lakeja kokonaan tai osittain kumottava. Vastaavasti on uusilla puitelaeilla luotava kansallinen organisaatio ja tarvittavat viranomaisvaltuudet EY:n säädösten soveltamiseksi.

Perustamissopimusten eräiden yleisten velvoitteiden asianmukainen noudattaminen Suomessa edellyttää lisäksi laintasoisia toimenpidesäädöksiä. Tämä koskee muun muassa toimielinten ja muiden elinten jäsenten sekä toimielinten virkamiesten ja henkilökunnan salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädettyjä rangaistusseuraamuksia sekä toimielinten antamien oikeudellisia seuraamuksia sisältävien päätösten, kuten komission kilpailusääntöjen rikkomuksista yrityksille langettamien sakkojen, täytäntöönpanokelpoisuuden varmistamista.

Kansallisilla säädöksillä olisi myös varmistettava, että komissiolle, EY:n tuomioistuimelle sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle voidaan antaa virka- ja oikeusapu lausuntojen vastaanottamisessa, todistajien kuulemisessa tai muussa asiassa ja että Suomesta kutsuttuihin todistajiin voidaan soveltaa asianmukaisia kansallisia seuraamussäädöksiä perättömän lausunnon antamisesta tai muusta niskuroinnista.

Edellä tarkoitettujen hallituksen esitykset annetaan eduskunnalle erikseen. Nämä esitykset tulisi käsitellä siten, että lait tulevat voimaan viimeistään samanaikaisesti liittymissopimuksen kanssa, jollei sopimuksessa ole erikseen määrätty siirtymäkaudesta.

Unionin jäsenyydellä olisi vaikutuksia ETA:aan liittyviin sopimuksiin ja ETA-sopi-

muksen alaan kuuluvien EY-säädösten soveltamiseen. Näitä kysymyksiä käsitellään jäljempänä jaksossa 9.2.

9. Esityksen riippuvuus muista esityksistä ja kansainvälisistä sopimuksista

9.1. Riippuvuus muista esityksistä

Edellä jaksossa 8. on viitattu unionin jäsenyydestä aiheutuviin lainmuutostarpeisiin.

Valtioneuvosto antoi 24 päivänä syyskuuta 1992 saman vuoden maaliskuussa asetetulle Valtiosääntökomitea 1992:lle tehtäväksi selvittää ulkopoliittisen päätöksentekojärjestelmän muutostarpeet ja -tavat sekä selvittää ja tehdä ehdotuksia Suomen mahdollisen EY-jäsenyyden vaikutuksista valtioelinten valtaoikeuksiin ja niihin liittyviin päätöksenteko- ja työnjakojärjestelmiin sekä jäsenyydestä johtuvista muista mahdollisista muutoksista valtiosääntöön. Valtiosääntökomitea luovutti mietintönsä (KM 1994:4) 17 päivänä maaliskuuta 1994. Mietinnöstä pyydettiin lausunnot tasavallan presidentin kanslialta, eduskuntapuolueilta, ministeriöltä ja muilta viranomaisilta. Ehdotukset Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen johdosta tarpeellisista muutoksista valtiosääntöön annetaan eduskunnalle syysistuntokauden 1994 aikana. Muutoksilla tarkistettaisiin valtiopäiväjärjestyksen eräitä säännöksiä siten, että eduskunnan osallistuminen ja tiedonsaanti Euroopan unionissa käsiteltävien asioiden osalta turvataan. Esitykseen sisältyisivät myös valtioneuvostosta annettuun lakiin (78/22, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 1118/93 ja lailla 1120/93) tehtävät muutokset.

Esitys olisi käsiteltävä siten, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti liittymissopimuksen kanssa.

Oikeusministeriön 25 päivänä helmikuuta 1993 asettama työryhmä luovutti 9 päivänä kesäkuuta 1994 mietintönsä Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleja koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmä ehdotti säädettäväksi lain Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista, lain Suomesta Euroopan parlamenttiin valitun edustajan palkkiosta ja eläkkeestä, lain edustajanpalkkiosta annetun lain muuttamisesta ja lain valtiopäiväjärjestyksen 52 §:n muuttamisesta.

Viimeksimainitulla lakiehdotuksella varmistettaisiin Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiristä valitun kansanedustajan läsnäolo- ja puheoikeus suuressa valiokunnassa sen käsitellessä integraatioon liittyviä asioita. Tarpeelliset ehdotukset, jotka olisi käsiteltävä syysistuntokauden 1994 aikana, annetaan eduskunnalle lähiaikoina.

9.2. Riippuvuus muista kansainvälisistä sopimuksista

Yleistä

Unionin jäsenenä Suomi olisi liittymisasiakirjan 3 artiklan, 4 artiklan 2 kohdan ja 5 artiklan 2 kohdan nojalla velvollinen liittymään eräisiin unionin nykyisten jäsenvaltioiden välisiin kansainvälisiin sopimuksiin. Liittyminen sopimuksiin tapahtuu mainituissa tapauksissa tavanomaisen valtiosopimuskäytännön mukaisessa järjestyksessä. Lainsäädännön alaan kuuluvia tai muuten eduskunnan suostumusta vaativia määräyksiä sisältävät sopimukset annetaan aikanaan eduskunnan hyväksyttäväksi valtiosäännön mukaisesti. Suomen liittymistä unionin nykyisten jäsenvaltioiden välisiin valtiosopimuksiin koskevat hallituksen esitykset voidaan antaa jäsenyyden tultua voimaan.

Suomen liittyminen sopimuspuoleksi EY:n ja sen jäsenvaltioiden yhdessä tekemiin ulkosopimuksiin vaatii pääsääntöisesti sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien tai muuten eduskunnan suostumusta vaativien määräysten hyväksymistä tavanmukaisessa järjestyksessä eduskunnassa. Nämä sopimukset hyväksytään myös unionin neuvoston päätöksellä ja julkaisetaan yleensä EY:n virallisessa lehdessä, jolloin niitä ei erikseen saateta jäsenvaltioissa voimaan. Tämä poikkeaisi valtiosopimusten voimaansaattamismenettelyä koskevista valtiosäännön määräyksistä ja edellyttäisi julkaisemista EY:n virallisessa lehdessä koskevan säännöksen lisäämistä kansainvälisten sopimusten julkaisemisesta annettuun lakiin (360/82, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 1045/92).

Unionin jäsenyyden johdosta eräät Suomen tekemät valtiosopimukset jouduttaisiin sanomaan irti tai muuttamaan. Eräät sopimukset raukeavat EY:n oikeudellisen sääntelyn korvauksessa ne. Jäsenyyden johdosta tarvittavat muutokset Suomen tekemiin valtiosopimuksiin on tarkoitus selvittää ulkoasiainministeriön toi-

mesta yhdessä muiden viranomaisten kanssa syksyn 1994 aikana. Mikäli tästä työstä aiheutuu lainmuutostarpeita annetaan niitä koskevat erilliset hallituksen esitykset eduskunnalle aikanaan.

ETA:an liittyvät sopimukset

EFTA-valtioiden välillä valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta tehdyn sopimuksen (1507—1509/93) sekä EFTA-valtioiden pysyvän komitean perustamisesta tehdyn sopimuksen (1511—1513/93) määräysten mukaan eroaminen EFTAsta saa aikaan mainittujen sopimusten voimassaolon lakkaamisen samasta ajankohdasta. Liittymisasiakirjan mukaan hakijavaltioiden on erottava EFTAsta 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä. Valvontaviranomaisessa ja tuomioistuimessa vireillä olevien asioiden vuoksi on tarkoitus sopia niiden toiminnan jatkamisesta siirtymäajaksi, kunnes vireillä olevat kanne- ja valitusasiat on liittymisasiakirjan 172 artiklan mukaisesti siirretty asianmukaisessa järjestyksessä EY:n toimielimille. Mikäli Suomesta tulisi unionin jäsen, valvontaviranomaista ja tuomioistuinta koskevan sopimuksen voimaansaattamislain (1507/93) asiasisältöiset säännökset EFTA-valtioiden toimielimistä on kumottava viimeistään mahdollisen siirtymäkauden päättyttyä.

ETA-sopimus on nykyisen sisältöisenä ilmeisesti voimassa jäsenyyden toteutuessa. EY:n perustamissopimuksen mukaan ETA-sopimus

on assosiaatiosopimus, joka sitoo Suomea myös unionin jäsenenä.

Suhteessa liittymissopimuksen ratifioineisiin nykyisiin ja uusiin jäsenvaltioihin Suomi ei soveltaisi ETA-sopimusta lainkaan, vaan sovellettavaksi tulisi EY:n oikeus. Unionin jäsenvaltioiden välisissä suhteissa ETA-sopimusta ei ole sovellettu koskaan.

Suomi soveltaisi suhteessa unionin ulkopuolisiin ETA-sopimuspuoliin edelleen ETA-sopimusta ja sen alaan kuuluvia norveja, mutta tällöin erillisinä kansainvälisoikeudellisina velvoitteina siinä muodossa kuin ne velvoittavat unionia ja sen jäsenvaltioita. Mainittavampaa käytännön merkitystä ETA-sopimuksen alaan kuuluvien EY-säädösten soveltamiseen tällä ei ole. ETA-sopimus on saatettu EY:ssä voimaan neuvoston ja komission päätöksellä (EHTY, EY) N:o 1/94 ja N:o 2/94.

Mikäli kaikki hakijavaltiot ratifioivat liittymissopimuksen, on mahdollista, että ETA-sopimusta muutetaan. Tästä syystä hallitus katsoo, että olisi ennen aikaista ryhtyä tässä vaiheessa muihin kuin sellaisiin kansallisiin lainsäädäntötoimiin, jotka on välttämättä toteutettava unionin jäsenyyden vuoksi.

Mikäli Suomi tulisi unionin jäseneksi, ETA-sopimuksen voimaansaattamislain (1504/93) 2—15 §:ään sisältyvät asiasisältöiset säännökset, joita voidaan soveltaa vain ETA-sopimuksen alaan kuuluvan lainsäädännön osalta, olisi kumottava ja tarvittavilta osin korvattava erillisillä kansallisilla säädöksillä siten kuin jakson 8 yhteydessä on edellä todettu.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. SOPIMUS NORJAN KUNINGASKUNNAN, ITÄVALLAN TASAVALLAN, SUOMEN TASAVALLAN JA RUOTSIN KUNINGASKUNNAN LIITTYMISESTÄ EUROOPAN UNIONIIN

1.1 Sopimuksen rakenne ja suhde niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen O artiklan mukaan liittyminen unioniin ja samalla kolmeen yhteisöön toteutetaan unionin jäsenvaltioiden ja hakijavaltioiden keskenään neuvottelemalla valtiosopimuksella, joka sisältää unionin laajentumisen johdosta tarpeelliset mukautukset unionin perustana oleviin sopimuksiin sekä hakijamaiden liittymistä koskevat ehdot. Liittymissopimus on voimassaolevia unionin perustana olevia sopimuksia muuttava ja täydentävä sopimus ja näin ollen osa niin sanottua primäärioikeutta. Liittymissopimuksen voimaantulo edellyttää kaikkien sopimuspuolten lisäksi Euroopan parlamentin hyväksymistä ja komission puoltavaa lausuntoa. Myös Euroopan unionin neuvosto hyväksyy liittymissopimuksen erillisellä päätöksellä.

Ennen unionisopimuksen voimaantuloa jokainen kolmen Euroopan yhteisön eli Euroopan talousyhteisön, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus sisälsi oman liittymismenettelynsä, jotka edellä mainittu unionisopimuksen O artiklan mukainen menettely on korvannut. Menettelyn muuttumisesta huolimatta liittymissopimuksen perusrakenne vastaa EY:n kolmen aikaisemman laajentumisen yhteydessä vakiintunutta käytäntöä.

Varsinainen liittymissopimus sisältää kolme artiklaa, joista ensimmäisessä todetaan Suomen ja muiden uusien jäsenvaltioiden liittyminen Euroopan unionin jäseneksi sekä tuleminen sopimuspuoleksi niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu. Lisäksi artiklassa todetaan, että liittymisehdot ja liittymisen vuoksi niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu, tehtävät muutokset sisältyvät liittymissopimukseen erot-

tamattomana osana sisältyvään liittymisasiakirjaan. Sopimuksen 2 ja 3 artikla sisältävät määräykset ratifioimisesta, voimaantulosta sekä kielistä, joilla sopimus on tehty.

Liittymistä koskevat ehdot sisältävä liittymisasiakirja sisältää viisi osaa, jotka jakaantuvat osastoihin, lukuihin, jaksoihin ja artikloihin. Liittymisasiakirja sisältää yhteensä 177 artiklaa. Ensimmäinen osa (1—10 artikla) sisältää periaatteet, toinen osa unionin perustamissopimuksiin liittymisestä johtuvat mukautukset (11—28 artikla) ja kolmas osa toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset (29—30 artikla). Neljäs osa sisältää uusia jäsenvaltioita koskevat siirtymätoimenpiteet jäsenvaltioittain (31—153 artikla). Suomea koskevat siirtymätoimenpiteet sisältyvät liittymisasiakirjan 84—111 artiklaan. Neljännen osan VI osasto sisältää kaikkia uusien jäsenvaltioiden osalta maataloutta koskevat siirtymätoimenpiteet (137—150 artikla). Liittymisasiakirjan viides osa (154—177 artikla) sisältää liittymisasiakirjan soveltamista koskevat määräykset. Nämä sisältävät määräyksiä toimielinten järjestäytymisestä, toimielinten antamien säädösten sovellettavuudesta sekä liittymisasiakirjan loppumääräykset.

Liittymisasiakirjaan liittyvät erottamattomana osana liitteet ja pöytäkirjat. Liitteitä asiakirjaan sisältyy 19 kappaletta (liitteet I—XIX), joista Suomea koskee 12 kappaletta. Pöytäkirjoja on kymmenen kappaletta (Pöytäkirjat N:o 1—10), joista Suomea koskee viisi.

Päätösasiakirjassa, joka allekirjoitettiin liittymissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994 järjestetyssä konferenssissa, utellaan kaikki liittymiseen liittyvät asiakirjat. Siihen sisältyvät myös unionin nykyisten jäsenvaltioiden ja uusien jäsenvaltioiden yhdessä ja erikseen antamat

julistukset, joita päätösasiakirjaan sisältyy yhteensä 50 kappaletta. Päätösasiakirja ei ole osa liittymissopimusta, vaan erillinen asiakirja.

Itävallan, Norjan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimus on osa niin sanottua yhteisön primäärioikeutta vastaavalla tavalla kuin kolmen aikaisemman liittymisen yhteydessä tehdyt liittymissopimukset. Tämän vuoksi liittymisasiakirjan määräyksiä koskevat muutokset on 7 artiklan mukaan tehtävä samaa menettelyä noudattaen kuin unionin perustana olevia muita sopimuksia muutettaessa.

1.2. Sopimus Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin

1 artikla. Artiklan 1 kohdassa todetaan Norjan, Itävallan, Suomen ja Ruotsin tulo Euroopan unionin jäseniksi sekä näiden valtioiden liittyminen niiden sopimusten sopimuspuoliksi, joihin Euroopan unioni perustuu. Määräyksen mukaan uudet jäsenvaltiot liittyvät mainittuihin sopimuksiin sellaisina kuin kyseiset sopimukset ovat muutettuina tai täydennettyinä voimassa liittymishetkellä.

Artiklan 2 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden liittymisehdot ovat liittymissopimukseen liitetyssä asiakirjassa. Tämä liittymisasiakirja sisältää myös uusien jäsenvaltioiden liittymisen takia tarvittavat mukautukset niihin sopimuksiin, joihin unioni perustuu. Liittymisasiakirjan määräykset ovat erottamaton osa liittymissopimusta.

Artiklan 3 kohdan mukaan liittymissopimukseen sovelletaan 1 kohdassa tarkoitetuissa primäärioikeudellisissa sopimuksissa olevia määräyksiä jäsenvaltioiden oikeuksista ja velvollisuuksista sekä unionin toimielinten valtuuksista ja toimivallasta. Määräyksestä seuraa muun muassa se, että Euroopan yhteisön pe-

rustamissopimuksen määräykset komission ja tuomioistuimen toimivallasta yhteisön oikeuden noudattamisen valvonnan ja yhteisön oikeuden tulkinnan osalta koskevat myös liittymissopimusta.

Tarkemmat määräykset artiklan määräysten oikeusvaikutuksista uusien jäsenvaltioiden aseman kannalta sisältyvät liittymisasiakirjan 2—10 artiklaan.

2 artikla. Artiklassa on määräykset liittymissopimuksen ratifioinnista ja sen voimaantulon ajankohdasta, menettelystä tapauksessa, jossa jokin hakijavaltioista ei ole määräajassa ratifioinut sopimusta sekä unionin toimielinten oikeudesta ryhtyä liittymissopimuksessa edellytettyihin toimenpiteisiin jo ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Artiklan 1 kohdan mukaan sopimuspuolet, siis nykyiset jäsenvaltiot ja hakijavaltiot, ratifioivat liittymissopimuksen kukin oman valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat on talletettava Italian hallituksen huostaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994. Italian hallituksen asema unionin primäärioikeudellisten sopimusten tallettajana perustuu siihen, että se toimi EY:n perustamissopimuksen tallettajana.

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, siis viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994. Määräys ei mahdollista sopimuksen voimaantulon lykkäämistä sen tapauksen varalta, että jokin sopimusvaltioista ei ehtisi tallettaa ratifioimiskirjansa asetetussa määräajassa. Määräyksestä käy ilmi myös se, että unionin kaikkien nykyisten jäsenvaltioiden ratifiointi on liittymissopimuksen voimaantulon edellytyksenä.

Artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa on sen sijaan erityismääräykset sen tapauksen varalta, että jokin jäsenyyttä hakeneista valtioista ei ratifioisi liittymissopimusta määräajassa. Tällaisessa tilanteessa liittymissopimus tulee voimaan ratifioimiskirjansa määräajassa tallettaneiden hakijavaltioiden sekä nykyisten jäsenvaltioiden välillä 1 päivänä tammikuuta 1995. Jos mikään hakijavaltioista ei ratifioi liittymissopimusta määräajassa, liittymissopimus raukeaa.

Jos jokin jäsenyyttä hakeneista valtioista ei ole ratifioinut liittymissopimusta määräajassa, mutta liittymissopimuksen voimaantulon edellytyksenä olevat ratifioinnit — siis kaikki ny-

kyiset jäsenvaltiot sekä ainakin yksi jäsenyyttä hakeneista valtioista — on suoritettu, neuvosto päättää välittömästi tilanteen vaatimista mukautuksista liittymissopimuksen 3 artiklaan sekä liittymisasiakirjaan. Neuvoston päätös tehdään yksimielisesti. Neuvostolla on yhtäältä valta mukauttaa niitä liittymissopimuksen artikloja, joissa unionissa edellytetään olevan 16 jäsenvaltiota. Sama koskee liittymisasiakirjan pöytäkirjoja N:ot 1 ja 6 sekä sen liitettä I. Vastaavasti neuvosto voi julistaa rauenneiksi tai mukauttaa niitä liittymisasiakirjan tai sen pöytäkirjojen ja liitteiden määräyksiä, joissa nimenomaisesti viitataan liittymis- ja ratifioimiskirjansa tallettamatta jättäneisiin valtioihin.

Edellä mainittua menettelyä liittymissopimuksen mukauttamisesta jouduttiin sovelta- maan, kun Norja ei ratifioinut vuoden 1972 liittymissopimusta. Tilanteen edellyttämistä mukautuksista päätettiin Euroopan yhteisöjen neuvoston päätöksellä uusien jäsenvaltioiden Euroopan yhteisöihin liittymisestä tehtyjen asiakirjojen muuttamisesta, joka tehtiin ja tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973.

Artiklassa ei ole erityismääräyksiä sellaisen jäsenyyttä hakeneen valtion asemasta, joka ei ratifioi liittymissopimusta. Tällainen valtio on suhteessa unioniin kolmas valtio, ja sen suhteet unioniin määräytyvät niiden sopimusten nojal- la, jotka ovat voimassa jäsenyyden hakemisesta riippumatta. Mikäli tällainen valtio haluaisi ha- kea uudelleen unionin jäsenyyttä, tulisi unioni- sopimuksen O artiklan mukainen menettely sovellettavaksi, eikä sillä seikalla, että asian- omainen valtio on jo kerran käynyt läpi jäse- nysneuvottelut, olisi oikeudellista merkitystä.

Artiklan 3 kohdassa varataan unionin toi- mielimille mahdollisuus toteuttaa jo ennen liit- tymistä sellaisia toimenpiteitä, joita edellyte- tään liittymissopimuksessa. Tämä mahdollisuus koskee erityisesti eräitä yhteisen kalastuspoliti- kan sekä yhteisen maatalouspolitiikan käyt- töönottoon uusissa jäsenvaltioissa liittyviä toi- menpiteitä. Määräyksessä tarkoitetut toimenpi- teet tulevat voimaan liittymissopimuksen voi- mantulopäivänä ja sillä edellytyksellä, että liit- tymissopimus tulee voimaan.

3 artikla. Artikla sisältää liittymissopimuksen kielitoisintoja koskevan määräyksen. Se on laadittu 13 kielellä, mukaan lukien suomi ja ruotsi, jotka ovat yhtä todistusvoimaiset. Al- kuperäiskappale talletetaan Italian hallituksen arkistoon.

1.3. Asiakirja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymishdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu

Ensimmäinen osa

Periaatteet

1 Artikla. Artikla sisältää eräiden liittymis- asiakirjassa käytettyjen keskeisten ilmaisujen määritelmät. Artiklan ensimmäinen luettelma- kohta sisältää alkuperäisten sopimusten eli niin sanotun primäärioikeuden määritelmän. Alku- peräisiä sopimuksia ovat, sellaisina kuin ne ovat täydennettyinä tai muutettuina ennen liit- tymisajankohtaa voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla:

— Pariisissa 18 päivänä huhtikuuta 1951 Belgian, Saksan liittotasavallan, Ranskan, Ita- lian, Luxemburgin ja Alankomaiden välillä tehty Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perusta- missopimus. Liittymisasiakirjan tekstissä sopi- muksesta käytetään nimitystä ”EHTY:n perus- tamissopimus”;

— Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 Belgian, Saksan liittotasavallan, Ranskan, Ita- lian, Luxemburgin ja Alankomaiden välillä tehty sopimus Euroopan talousyhteisön perus- tamisesta. Euroopan unionista tehdyn sopi- muksen G artiklalla on kaikkialla tässä sopi- muksessa korvattu ilmaus ”Euroopan talous- yhteisö” korvattu ilmaisulla ”Euroopan yhtei- sö”, joten liittymisasiakirjassa sopimuksesta käytetään nimitystä ”EY:n perustamissopi- mus”;

— Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 Belgian, Saksan liittotasavallan, Ranskan, Ita- lian, Luxemburgin ja Alankomaiden välillä tehty sopimus Euroopan atomienergiayhteisön perustamisesta, josta liittymisasiakirjan tekstis- sä käytetään nimitystä ”Euratomin perustamis- sopimus”.

Ennen liittymisajankohtaa edellä mainittuja perustamissopimuksia on muutettu vuoden 1957 yleissopimuksella tietyistä Euroopan yhe- teisöille yhteisistä toimielimistä, vuoden 1965 niin sanotulla sulautumissopimuksella, vuoden 1970 eräistä talousarviomääräyksistä tehdyllä sopimuksella, vuoden 1972 Tanskan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdis- tyneen kuningaskunnan liittymissopimuksella, vuoden 1975 Euroopan investointipankista teh-

dyllä sopimuksella, vuoden 1975 eräistä varainhoitomääräyksistä tehdyllä sopimuksella, vuoden 1979 Kreikan liittymissopimuksella, vuoden 1984 sopimuksella Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta, vuoden 1985 Espanjan ja Portugalin liittymissopimuksella, vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla sekä vuoden 1992 sopimuksella Euroopan unionista. Primäärioikeuteen rinnastetaan vuonna 1976 hyväksytty säädös Euroopan parlamentin välittömistä vaaleista;

— Maastrichtissa 7 päivänä helmikuuta 1992 Belgian, Tanskan, Saksan, Kreikan, Espanjan, Ranskan, Irlannin, Italian, Luxemburgin, Alankomaiden, Portugalin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä tehty sopimus Euroopan unionista, josta liittymisasiakirjassa käytetään nimitystä ”EU-sopimus”.

Artiklan toisessa luetelmakohdassa luetaan EU:n nykyiset 12 jäsenvaltiota, joista asiakirjassa käytetään ilmausta ”nykyiset jäsenvaltiot”.

Kolmannen luetelmakohdan mukaan ”unioni” tarkoittaa EU-sopimuksella perustettua Euroopan unionia. Unionin perustana ovat Euroopan yhteisöt täydennettynä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä oikeus- ja sisäasioita koskevilla yhteistyöllä.

Neljännessä luetelmakohdassa todetaan, että liittymisasiakirjan ilmaisulla ”yhteisö” tarkoitetaan tapauksesta riippuen joko EY:ä, EHTY:ä tai Euratomia yhdessä tai erikseen.

Viidennen luetelmakohdan mukaan asiakirjassa tarkoitetaan ilmaisulla ”uudet jäsenvaltiot” Norjaa, Itävaltaa, Suomea ja Ruotsia.

Kuudennen luetelmakohdan mukaan liittymisasiakirjassa tarkoitetaan toimielimillä alkuperäisillä sopimuksilla perustettuja toimielimiä. Yhteisöjen varsinaisia toimielimiä ovat Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio sekä yhteisön tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin, joiden koostumusta ja toimivaltuuksia käsitellään jäljempänä EY:n perustamissopimuksen 137—192 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa. Yhteisöjen toimielimet ovat osa unionin yhteistä toimielinjärjestelmää, johon kuuluu edellä mainittujen lisäksi Eurooppa-neuvosto. Viimeksimainittua selostetaan EU-sopimuksen D artiklaa koskevien yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

2 artikla. Artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan liittymisasiakirjan 1 artiklassa määriteltyjen alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ennen liittymistä antamien

säädösten kaikki säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymisajankohdasta eli 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien.

Artiklan nojalla Suomi ja muut uudet jäsenvaltiot sitoutuvat noudattamaan EY:n perustamissopimuksen, EHTY:n perustamissopimuksen, Euratomin perustamissopimuksen sekä EU-sopimuksen määräyksiä kussakin sopimuksessa määrätyin edellytyksin. Lisäksi näiden sopimusten osalta otetaan huomioon liittymisasiakirjan määräysten nojalla alkuperäisiin sopimuksiin tehtävät muutokset.

Suomi ja muut uudet jäsenvaltiot sitoutuvat artiklan nojalla myös noudattamaan toimielinten antamia säädöksiä sekä niiden sisältämiä säännöksiä ja määräyksiä. Näitä säädöksiä ja niiden vaikutuksia Suomen lainsäädäntöön käsitellään yksityiskohtaisesti jäljempänä kunkin alkuperäisen sopimuksen artiklakohtaisten perustelujen yhteydessä.

3 artikla. Artikla sisältää määräykset oikeus- ja sisäasioita koskevista velvoitteista. Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään niihin EU-sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen erottamattomasti liittyviin oikeus- ja sisäasioiden alaa koskeviin yleissopimuksiin ja asiakirjoihin, jotka ovat liittymisajankohtana avoinna jäsenvaltioiden allekirjoittamista varten. EU-sopimuksen tavoitteita selostetaan sen B artiklaa koskevilla yksityiskohtaisissa perusteluissa. Useimmat tässä tarkoitetuista sopimuksista ovat kansainvälisiä yleissopimuksia, joiden sopimuspuoli Suomi jo on. Tällaisia EU-sopimuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta erottamattomina pidettäviä yleissopimuksia ovat 4 päivänä marraskuuta 1950 Roomassa tehty yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (SopS 18—19/90), 26 päivänä kesäkuuta 1987 Strasbourgissa tehty eurooppalainen yleissopimus kidutuksen tai epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi (SopS 16—17/91), 28 päivänä heinäkuuta 1951 Genevessä tehty pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus (SopS 77/68) ja siihen liittyvä 31 päivänä tammikuuta 1967 New Yorkissa tehty pakolaisten oikeusasemaa koskeva pöytäkirja (SopS 78/68), 30 päivänä maaliskuuta 1961 New Yorkissa tehty huumausaineyleissopimus (SopS 43/65) ja sen 25 päivänä maaliskuuta 1972 Genevessä tehty muutospöytäkirja (SopS 42/75), 21 päivänä helmikuuta 1972 tehty psykotrooppisia aineita koskeva yleissopimus (SopS 60/76) sekä 20 päivänä joulukuuta 1988 Wienissä tehty Yhdistyneiden Kansakuntien

yleissopimus huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan (SopS 44/94).

Lisäksi EU:n jäsenvaltioille on artiklassa tarkoitettulla tavalla avattu allekirjoittamista varten Dublinissa 15 päivänä kesäkuuta 1990 tehty yleissopimus turvapaikkahakemusten käsittelystä vastaavan valtion määräämisestä Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioon jätetyn turvapaikkahakemuksen suhteen. Sopimuksen sisältöä ja sen vaikutusta Suomen lainsäädäntöön käsitellään tarkemmin jäljempänä EU-sopimuksen K.1 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Artiklan soveltamisalaan myös kuuluvaa Kööpenhaminassa 2 päivänä kesäkuuta 1993 tehtyä Europolin huumeyksikön perustamista koskevaa ministerisopimusta käsitellään jäljempänä EU-sopimuksen K.1 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Edelleen uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään sellaisiin oikeus- ja sisäasioiden alan yleissopimukseen tai asiakirjoihin, jotka neuvosto on laatinut EU-sopimuksen VI osaston mukaisesti ja joiden hyväksymistä se on suositellut jäsenvaltioille. Toistaiseksi tällaisia sopimuksia ei ole neuvoteltu valmiiksi, mutta useiden yleissopimusten laatiminen on kesken. Seuraavat sopimusluonnokset on laadittu: luonnos yleissopimukseksi Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden ulkorajojen ylittämisestä, luonnos Euroopan talousyhteisön jäsenmaiden väliseksi yleissopimukseksi informaatioteknologian käyttämisestä tullitarkoituksiin, luonnos yleissopimukseksi Euroopan tietojärjestelmän perustamisesta, luonnos Euroopan poliisitoimistoa (Europol) koskevaksi yleissopimukseksi sekä alustava luonnos yleissopimukseksi turvapaikkahakemusten tutkimisesta vastaavan valtion määrittämisestä ("Dublinin konvention rinnakkaisyleissopimus"). Uudet jäsenvaltiot ovat antaneet päätösasiakirjaan liitetyn julistuksen, jonka mukaan ne hyväksyvät neuvoteltavana olevien 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen oikeus- ja sisäasioihin liittyvien sopimusten ja asiakirjojen suhteen ne kohdat, joista nykyiset jäsenvaltiot tai neuvosto ovat sopineet liittymisajankohtana (julistus 49).

Edellä mainittujen sopimusten lisäksi oikeus- ja sisäasioiden piiriin kuuluu useita muita niin sanotun Euroopan poliittisen yhteistyön (European Political Cooperation, EPC) yhteydessä tai muissa yhteyksissä, esimerkiksi Euroopan neuvostossa, laadittuja rikos- tai siviilioikeudel-

lista yhteistyötä koskevia sopimuksia. Suomi on useimpien edellä tarkoitettujen sopimusten osapuoli. Rikosoikeudellista yhteistyötä koskevia sopimuksia, joissa Suomi on sopimuspuolena, ovat 13 päivänä joulukuuta 1957 Pariisissa tehty rikosten johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva yleissopimus (SopS 32—33/71) ja sitä koskeva 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehty toinen lisäpöytäkirja (SopS 15/85), 27 päivänä tammikuuta 1977 Strasbourgissa tehty eurooppalainen yleissopimus terrorismin vastustamisesta (SopS 16/90), 21 päivänä maaliskuuta 1983 Strasbourgissa tehty tuomittujen siirtämistä koskeva yleissopimus (SopS 13/87) sekä 8 päivänä marraskuuta 1990 Strasbourgissa tehty rikoksen tuottaman hyödyn menettämistä, etsintää, takavarikkoa ja rahanpesua koskeva yleissopimus (SopS 53/94).

Siviilioikeudellisen yhteistyön alalla vastavia sopimuksia, joissa Suomi on sopimuspuolena, ovat 15 päivänä marraskuuta 1965 Haagissa tehty oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva yleissopimus (SopS 51/69), 18 päivänä maaliskuuta 1970 Haagissa tehty todisteiden vastaanottamista ulkomailla siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva yleissopimus (SopS 37/76), 25 päivänä lokakuuta 1980 Haagissa tehty yleissopimus kansainvälisluonteisten oikeudenkäyntien helpottamisesta (SopS 47/88), 28 päivänä tammikuuta 1981 Strasbourgissa tehty yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskeva yleissopimus (SopS 35—36/92) sekä 20 päivänä marraskuuta 1989 New Yorkissa tehty yleissopimus lasten oikeuksista (SopS 59—60/91).

Suomen liittymisvelvollisuus EPC-yhteistyön piiriin kuuluviin yleissopimuksiin määräytyy samoin kuin EU:n nykyisten jäsenvaltioiden, joilla ei ole oikeudellista velvoitetta liittyä niihin.

Artiklan toisen luetelmakohdan mukaan uudet jäsenvaltiot sitoutuvat ottamaan käyttöön hallinnolliset ja muut järjestetyt jäsenvaltioiden välisten oikeus- ja sisäasioiden alalla toimivien toimielinten ja järjestöjen välisen käytännön yhteistyön helpottamiseksi. Erikseen viitataan niihin järjestelyihin, jotka nykyiset jäsenvaltiot ja neuvosto ovat toteuttaneet liittymisajankohtaan mennessä. Tällaisia järjestelyjä on toteutettu maahanmuuton, edellä mainitun Dublinin yleissopimuksen täytäntöönpanon, maasta karkottamisen, ulkorajoja koskevan tietojenvaih-

don, väärennettyjen asiakirjojen sekä huumausaineiden valvonnan osalta. Näitä järjestelyjä käsitellään tarkemmin jäljempänä EU-sopimuksen K.1 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

4 artikla. Artiklan mukaan uudet jäsenvaltiot liittyvät liittymisasiakirjalla nykyisten jäsenvaltioiden neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin. Päätöksillä tarkoitetaan jäsenvaltioiden edustajien alkuperäisten sopimusten nojalla tekemiä tosiasiallisia päätöksiä, kuten esimerkiksi komission jäsenten nimittämistä. Sopimukset tarkoittavat jäsenvaltioiden neuvostossa tekemiä välipuheita esimerkiksi EY:n toimielinten toimipaikoista tai yhteisön toimia täydentävästä jäsenvaltioiden yhteistyöstä. Määräyksessä todetaan myös erikseen uusien jäsenvaltioiden velvoite liittyä kaikkiin nykyisten jäsenvaltioiden muihin sopimuksiin, jotka koskevat unionia ja sen toimia. Artiklassa tarkoitetut päätökset ja sopimukset eivät siten tarkoita EY:n perustamissopimuksen 189 artiklan nojalla annettuja säädöksiä eli asetuksia, direktiivejä tai päätöksiä taikka yhteisön toimivaltansa puitteissa tekemiä sopimuksia. Kyseessä ovat EY:n varsinaisten toimielinten oikeudelliseen toimivaltaan kuulumattomat päätökset ja sopimukset, jotka kuitenkin koskevat yhteisön toimintaa tai liittyvät siihen.

Artiklan 2 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden tulee liittyä EY:n perustamissopimuksen 220 artiklassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin sekä muihin yleissopimuksiin, jotka liittyvät erottamattomasti EY:n perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen. Jäsenvaltiot ovat tehneet kolme edellä tarkoitettua yleissopimusta EY:n perustamissopimuksen 220 artiklan nojalla. Suomen tulee liittyä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehtyyn tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevaan Brysselin yleissopimukseen ja siihen liittyvään Euroopan yhteisön tuomioistuimen toimesta tapahtuvaa tulkintaa koskevaan 3 päivänä kesäkuuta 1971 Luxemburgissa tehtyyn pöytäkirjaan. Toinen edellä tarkoitettu sopimus on Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehty yleissopimus sopimussuhteisiin sovellettavasta laista ja siihen liittyvät Euroopan yhteisön tuomioistuimen toimesta tapahtuvaa tulkintaa koskevat 19 päivänä joulukuuta 1988 Brysselissä tehdyt kaksi pöytäkirjaa. Kolmas vastaava sopimus on Lukanossa 16 päivänä

syyskuuta 1988 tehty yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla, jonka osapuoli Suomi jo on (SopS 43—44/93). Lisäksi on 29 päivänä helmikuuta 1968 tehty yhtiöiden vastavuoroista tunnustamista koskeva yleissopimus. Se ei kuitenkaan ratifiointien vähyysden vuoksi ole tullut voimaan, eikä Suomella ole velvollisuutta liittyä siihen, koska yhteisön myöhempi oikeudellinen kehitys on korvannut yleissopimuksen.

Edellä mainittuja yleissopimuksia ja niihin liittyviä pöytäkirjoja käsitellään tarkemmin jäljempänä EY:n perustamissopimuksen 220 artiklaa ja EU-sopimuksen K.1 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Lisäksi oikeus- ja sisäasioiden alaan kuuluva nykyisten jäsenvaltioiden välillä tehty yleissopimus, johon Suomen tulee myös liittyä, on Roomassa 7 päivänä syyskuuta 1967 tehty avunantoa tullihallintojen välillä koskeva yleissopimus eli niin sanottu Napolin yleissopimus, ja sitä koskeva samana päivänä tehty lisäpöytäkirja, joka liittyy K.1 artiklan 8 alakohdassa tarkoitettuun oikeus- ja sisäasioiden yhteistyöhön.

Artiklan 3 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot ovat Eurooppa-neuvoston tai neuvoston julistusten, päätöslauselmien ja muiden kantojen suhteen samassa asemassa kuin nykyiset jäsenvaltiot. Sama koskee jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella hyväksymiä, yhteisöjä tai unionia koskevia julistuksia, päätöslauselmia ja muita kantoja. Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat määräyksen mukaan noudattamaan edellä mainituista julistuksista, päätöslauselmista tai muista kannoista johtuvia periaatteita ja muita suuntaviivoja sekä toteuttamaan niiden soveltamisen kannalta välttämättömät toimenpiteet.

Edellä mainitut julistukset, päätöslauselmat ja muut kannat ovat jäsenvaltioita poliittisesti sitovia. Tällaisilla julistuksilla pyritään luomaan suuntaviivoja yhteisöjen tai unionin tulevalle toiminnalle. Näiden suuntaviivojen toteuttamiseksi annetaan tarvittaessa erikseen EY:n perustamissopimuksen määräysten nojalla tarvittavia säädöksiä.

5 artikla. Artikla sisältää määräykset Suomen ja muiden uusien jäsenvaltioiden velvollisuuksista jonkin yhteisön ja kolmansien valtioiden, kansainvälisten järjestöjen taikka kolmannen valtion kansalaisen välillä tehtyjen sopimusten suhteen.

Artiklan 1 kohdan mukaan sellaiset sopi-

mukset tai yleissopimukset, jotka jokin kolmesta yhteisöstä on tehnyt yhden tai useamman kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen kanssa, sitovat uusia jäsenvaltioita alkuperäisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin. Tällä määräyksellä Suomi sitoutuu noudattamaan yhteisön tekemiä kansainvälisiä sopimuksia. Artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja sopimuksia ovat muun muassa EY:n ja kolmansien valtioiden välillä tehdyt vapaakauppa- ja yhteistyösopimukset, joista liittymisasiakirjan 102 ja 103 artiklat sisältävät Suomen osalta erityisiä määräyksiä. Lisäksi määräysten piiriin kuuluvat esimerkiksi Euratomin ja eräiden kolmansien maiden välillä tehdyt ydinenergian rauhanomaista käyttöä koskevat sopimukset. Tällaisia sopimuksia Euratom on tehnyt muun muassa Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa.

Artiklan 2 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymisasiakirjassa määrätyn edellytyksin liittymään sellaisiin sopimuksiin tai yleissopimuksiin, jotka nykyiset jäsenvaltiot sekä jokin yhteisöistä ovat tehneet yhdessä kolmansien valtioiden kanssa. Lisäksi uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään edellä tarkoitettuihin sopimuksiin liittyviin sopimuksiin, jotka jokin yhteisöistä ja nykyiset jäsenvaltiot ovat tehneet. Yhteisön ja nykyisten jäsenvaltioiden tulee auttaa uusia jäsenvaltioita tämän määräyksen toteuttamisessa.

Tällaisia sopimuksia ovat muun muassa yhteisön ja 70 Afrikan, Karibian ja Tyynen meren alueen maiden välillä 15 päivänä joulukuuta 1989 tehty niin sanottu AKT/ETY -yleissopimus (91/400/EHTY, ETY) sekä eräät assosiaatiosopimukset, joiden osapuolina ovat sekä EY että jäsenvaltiot ja kolmas valtio. Liittymisasiakirjan 102 ja 103 artiklat sisältävät määräyksiä näiden sopimusten soveltamisesta Suomen osalta sekä Suomen liittymisestä niihin.

Nykyiset jäsenvaltiot ovat tehneet eräitä sisäisiä sopimuksia, jotka liittyvät edellä 2 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tai yleissopimusten soveltamiseen. Artiklan 3 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot liittyvät tällä asiakirjalla ja asiakirjassa määrätyn edellytyksin näihin sopimuksiin. Tällaisia sopimuksia ovat ensinnäkin eräiden assosiaatiosopimusten soveltamiseen liittyvät, lähinnä menettelytapoja koskevia määräyksiä sisältävät sopimukset sekä sopimukset, jotka koskevat kolmansille valtioille assosiaatiosopimusten mukaisesti annettavan avun jakamista jäsenvaltioiden kesken.

Tällainen sopimus liittyy muun muassa edellä mainitun neljännen AKT/ETY -yleissopimuksen eli niin sanotun Lomé sopimuksen soveltamiseen. Nämä sopimukset tehdään neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden edustajien toimesta, joihin sopimuksiin uudet jäsenvaltiot liittyvät liittymisasiakirjan 4 artiklan 1 kohdan määräyksen nojalla.

Uusien jäsenvaltioiden tulee artiklan 4 kohdan mukaan suorittaa tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet mukauttaakseen unioniin liittymisestä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet suhteessa kansainvälisiin järjestöihin sekä suhteessa niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuolia jokin yhteisöistä tai myös muut jäsenvaltiot ovat.

Alkuperäiset sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka koskevat jäsenvaltioiden oikeuksia ja velvollisuuksia suhteessa kansainvälisiin sopimuksiin ja kansainvälisiin järjestöihin. EU-sopimuksen yhteisiin määräyksiin kuuluva C artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan unioni huolehtii erityisesti kaiken ulkoisen toimintansa johdonmukaisuudesta ulkosuhde-, turvallisuus-, talous- ja kehityspolitiikassaan. Lisäksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevalta osin EU-sopimuksen J.2 artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee sovittaa yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Oikeus- ja sisäasioiden osalta jäsenvaltiot niissä tapauksissa, joissa EU-sopimuksen K.5 artiklan mukaisesti on hyväksytty yhteinen kanta, ilmaisevat tämän yhteisen kantansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Kolmansien maiden kanssa tehtyjen sopimusten osalta EY:n perustamissopimuksen 234 artiklan toinen kohta sisältää määräyksen, jonka mukaan jäsenvaltioiden on käytettävä kaikkia aiheellisia keinoja poistaakseen ristiriidat EY:n perustamissopimuksen ja kolmannen valtion kanssa tekemänsä sopimuksen välillä.

Määräyksestä ei johdu Suomelle velvollisuutta liittyä sellaisiin kansainvälisiin järjestöihin tai kansainvälisiin sopimuksiin, joiden osapuoli Suomi ei tällä hetkellä ole. Lisäksi on huomattava, että liittymisasiakirjasta johtuva kansainvälisiä sopimuksia ja kansainvälisiä järjestöjä koskeva mukautusvelvoite rajoittuu niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat liittymisestä unioniin, eli niihin kansainvälisiä järjestöjä ja kansainvälisiä sopimuksia koskeviin seikkoihin, joista liittymisasiakirja tai al-

kuperäiset sopimukset sisältävät erityisiä määräyksiä.

6 artikla. Artiklan mukaan uusien jäsenvaltioiden osalta sovelletaan ennen liittymistä tehtyihin valtiosopimuksiin ja sopimuksiin EY:n perustamissopimuksen 234 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 105 ja 106 artiklan sisältämiä määräyksiä. Pääsääntö on, että Suomen liittyminen Euroopan unioniin ei automaattisesti vaikuta Suomen ja kolmansien maiden välillä ennen liittymisajankohtaa tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin. Uusien jäsenvaltioiden tulee kuitenkin tällaisten sopimusten osalta ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, mikäli ristiriitoja havaitaan alkuperäisten sopimusten ja uusien jäsenvaltioiden aikaisemmin tekemien valtiosopimusten välillä. Artiklan viittaus Euratomin perustamissopimuksessa tarkoitettuihin sopimuksiin (contracts) tarkoittaa sitä, ettei liittyminen automaattisesti vaikuta myöskään ydinalan voimassa oleviin hankintasopimuksiin.

7—10 artikla. Artikloissa on määräykset liittymisasiakirjan määräysten oikeudellisesta luonteesta sekä niiden muuttamiseen sovellettavasta menettelystä.

Liittymisasiakirjan määräyksiä ei 7 artiklan mukaan voida muuttaa, kumota tai jättää väliaikaisesti soveltamatta (suspendoida) muussa kuin alkuperäisten sopimusten tarkistusta koskevassa järjestyksessä. Liittymisasiakirja on siten luonteeltaan primäärioikeutta, ja sen muuttamiseen sovelletaan lähtökohtaisesti unionisopimuksen N artiklassa määrättyä menettelyä. Näin ollen liittymisasiakirjaan tehtävät muutokset tehdään kaikkien jäsenvaltioiden ratifiointia edellyttävällä sopimuksella.

Poikkeuksena tähän voi liittymisasiakirjaan sisältyä erityismääräyksiä sen tiettyjen osien muuttamisesta yksinkertaistettua menettelyä noudattaen. Tämä koskee erityisesti liittymisasiakirjalla sekundäärisäädöksiin tehtyjä mukautuksia. Myös sellaisissa tapauksissa, joissa liittymisasiakirjan määräyksellä mukautetaan jotain erityisen muuttamismenettelyn alaista alkuperäisten sopimusten määräystä, viimeksi mainittua määräystä koskevaa erityistä muuttamismenettelyä sovelletaan myös vastaavaan liittymisasiakirjan määräykseen. Tästä on esimerkkinä liittymisasiakirjan 17 artikla, jolla muutetaan tuomioistuimen tuomareiden lukumäärää koskevaa EY:n perustamissopimuksen 165 artiklan ensimmäistä kohtaa. Mainitun artiklan neljännen kohdan nojalla neuvosto voi

tuomioistuimen esityksestä tekemällään yksimielisellä päätöksellä lisätä tuomareiden lukumäärää ja tehdä siihen liittyvät muutokset 165 artiklaan, mikä merkitsisi samalla muutosta liittymisasiakirjan 17 artiklaan.

Se, että liittymisasiakirjalla asetetaan siirtymäkausia tiettyjen toimielinten antamien säädöksen voimaantulolle uusissa jäsenvaltioissa, ei 8 artiklan mukaan muuta mainittujen säädösten oikeudellista luonnetta. Tämä koskee erityisesti mainittujen säädösten muuttamiseen sovellettavaa menettelyä. Näin ollen voidaan sellaisia yhteisön säädöksiä, joita koskee liittymisasiakirjassa määrätty siirtymäkausi, muuttaa siirtymäkauden aikana. Toisaalta säädöksen muuttamista koskevassa menettelyssä ei 7 artikla huomioon ottaen voida muuttaa itse liittymisasiakirjaa, eikä säädöksen muutos siten voi merkitä siirtymäkauden poistamista.

Siltä osin kuin liittymisasiakirjalla mukauteaan yhteisön säädöksiä muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä, asianomaisilla liittymisasiakirjan määräyksillä on 9 artiklan mukaan sama oikeudellinen asema kuin mukautuksen kohteena olevilla säännöksillä. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi liitteessä I olevia mukautuksia yhteisön säädöksiin voidaan muuttaa siinä menettelyssä, joka koskee mukautuksen kohteena olevan alkuperäisen säännöksen muuttamista. Näin ollen voidaan direktiivissä olevaa artiklaa, jonka tekstiä on muutettu liittymisasiakirjan liitteeseen I sisältyvällä mukautuksella, muuttaa samassa järjestyksessä kuin asianomaisen direktiivin muitakin artikloja.

Tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 8 ja 9 artiklan määräykset tarkoittavat liittymisasiakirjan sekundäärioikeuteen liittyvien määräysten yksinkertaistettua muuttamismenettelyä, mutta niillä ei poisteta liittymisasiakirjalla sekundäärisäädöstöön tehtyjen mukautusten luonnetta primäärioikeudellisena sääntelynä (ks. tapaus 31 ja 35/86, LAISA y.m.). Tämän mukaisesti ei liittymisasiakirjan liitteessä I sovituihin mukautuksiin voida kohdistaa EY:n perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettua pätemättömyyskannetta.

Liittymisasiakirjan 10 artiklan mukaan alkuperäisiin sopimuksiin ja toimielinten antamiin säädöksiin sovelletaan siirtymätoimenpiteenä liittymisasiakirjassa määrättyjä poikkeuksia.

Toinen osa

Sopimusten mukautukset

I osasto

Institutionaaliset määräykset

1 luku

Euroopan parlamentti

11 artikla. Artiklalla korvataan päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom liitteenä olevan, edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömällä vaaleilla annetun säädöksen 2 artikla, joka sisältää määräykset jäsenvaltioista valittavien Euroopan parlamentin edustajien lukumäärästä. Artiklan mukaan Suomesta valitaan 16 edustajaa, Norjasta 15 edustajaa, Itävallasta 21 edustajaa ja Ruotsista 22 edustajaa. Artiklalla ei muuteta nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määriä. Euroopan parlamentin kokoonpanoa koskevia määräyksiä selostetaan tarkemmin EY:n perustamissopimuksen 138 artiklan perusteluissa.

2 luku

Neuvosto

12 artikla. Artiklalla korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 27 artiklan toinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 146 artiklan toinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 116 artiklan toinen kohta määräyksellä, jonka mukaan kukin neuvoston jäsenvaltio huolehtii vuorollaan puheenjohtajan tehtävästä kuuden kuukauden ajan neuvoston yksimielisesti päättämässä järjestyksessä. Liittymisen jälkeen voimaan tulevaa puheenjohtajuusjärjestystä selostetaan tarkemmin EY:n perustamissopimuksen 146 artiklan perusteluissa.

13 artikla. Artikla sisältää unionin laajenemisen takia tarvittavat muutokset hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 28 artiklaan, joka koskee hiili- ja teräsyhteisöön liittyvissä asioissa sovellettavia neuvoston erityisiä päätöksentekosääntöjä.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan tapauksissa, joissa komissio kuulee neuvostoa, neuvosto käsittelee asian ilman, että sen tarvitsee äänestää. Käsitteilyä koskevat pöytäkirjat toimitetaan komissiolle.

Artiklan toisen kohdan mukaan tapauksissa,

joissa päätöksen edellytyksenä on neuvoston puoltava lausunto, lausunto katsotaan puoltavaksi, kun komission ehdotus hyväksytään:

— jäsenvaltioiden edustajien ehdottomalla enemmistöllä, johon sisältyy kahden sellaisen jäsenvaltion edustajien äänet, joista kumpikin tuottaa vähintään yhden kymmenesosan yhteisön hiili- ja terästuotannon kokonaisarvosta, tai

— jos äänet jakautuvat tasan ja jos komissio pysyy ehdotuksessaan toisen käsittelyn jälkeen, kolmen sellaisen jäsenvaltion edustajien äänin, joista kukin tuottaa vähintään yhden kymmenesosan yhteisön hiili- ja terästuotannon kokonaisarvosta.

Artiklan kolmas kohta koskee tapauksia, joissa edellytyksenä on yksimielinen päätös tai puoltava lausunto. Tällainen ratkaisu on asianmukaisesti annettu, jos kaikki neuvoston jäsenet äänestävät asian puolesta. Sovellettaessa EHTY:n perustamissopimuksen 21, 32, 32 a, 45 b ja 78 h artiklaa sekä yhteisön tuomioistuinten perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 16 artiklaa, 20 artiklan kolmatta kohtaa, 28 artiklan viidettä kohtaa ja 44 artiklaa henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättyminen äänestämästä ei kuitenkaan estä neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

Muut kuin ne neuvoston päätökset, joiden edellytyksenä on määräenemmistö tai yksimielisyys, tehdään artiklan neljännen kohdan mukaan neuvoston jäsenten enemmistöllä; enemmistönä pidetään jäsenvaltioiden edustajien ehdotonta enemmistöä, johon sisältyy kahden sellaisen jäsenvaltion edustajien äänet, joista kumpikin tuottaa vähintään yhden kymmenesosan yhteisön hiili- ja terästuotannon kokonaisarvosta. Sovellettaessa hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 45 b, 78 ja 78 b artiklaa, joissa edellytyksenä on määräenemmistö, neuvoston jäsenten äänet painotetaan samalla tavalla kuin Euroopan yhteisön asioita koskeissa äänestyksissä (ks. EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan perustelut). Määräenemmistöpäätöksissä ratkaisun edellytyksenä on vähintään 64 ääntä, jotka edustavat ainakin yhtätoista asian puolesta äänestävää jäsentä.

Artiklan viidennen kohdan mukaan neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä. Neuvosto on yhteydessä jäsenvaltioihin puheenjohtajansa välityksellä (kuudes kohta). Neuvoston ratkaisut julkaistaan sen määräämällä tavalla (seitsemäs kohta).

14 artikla. Artiklalla tehdään jäsenvaltioiden lukumäärän kasvun edellyttämä muutos hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen niin kutsuttuja pieniä muutoksia koskevaan 95 artiklan neljänteen kohtaan. Neuvoston päätös asiassa tehdään artiklan uuden sanamuodon mukaan kolmentoista kuudennestoistaosan enemmistöllä.

15 artikla. Artikla sisältää määräykset jäsenvaltioiden äänten painottamisesta EU:n neuvoston tehdessä määräenemmistöpäätöksiä EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdan, Euratomin perustamissopimuksen 118 artiklan 2 kohdan, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen J.3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ja K.4 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan sekä EY:n perustamissopimukseen liitetyn sosiaalipolitiikkaa koskevan pöytäkirjan 2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.

Jäsenvaltioiden äänet painotetaan määräenemmistöä edellyttävissä neuvoston ratkaisuisuissa seuraavasti:

Saksa, Ranska, Italia, Yhdistynyt kuningaskunta	10 ääntä
Espanja	8 ääntä
Belgia, Kreikka, Alankomaat, Portugali	5 ääntä
Itävalta, Ruotsi	4 ääntä
Tanska, Irlanti, Norja, Suomi	3 ääntä
Luxemburg	2 ääntä
yhteensä	90 ääntä

Tapauksissa, joissa neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, määräenemmistönä on 64 ääntä. Muissa tapauksissa edellytetään lisäksi, että 64 äänen määräenemmistö edustaa ainakin yhtätoista asian puolesta äänestävää jäsentä. Viimeksi mainittu edellytys koskee myös niitä tapauksia, joissa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja oikeus- ja sisäasiain yhteistyön alalla voidaan unionisopimuksen J.3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ja K.4 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan tehdä päätöksiä määräenemmistöllä.

EY:n perustamissopimuksen liitteenä olevan sosiaalipolitiikasta tehdyn pöytäkirjan osalta määräenemmistö on artiklan mukaan 54 ääntä. Tämä määräenemmistö perustuu siihen, että unionissa yleensä sovellettavasta 64 äänen määräenemmistöstä on vähennetty Yhdistyneen kuningaskunnan 10 ääntä, koska sosiaalipolitiikasta tehtyä pöytäkirjaa ei sovelleta siihen.

3 luku

Komissio

16 artikla. Artiklalla lisätään komission jäsenten lukumäärä 21:een asiaa koskevissa perustamissopimusten artikloissa (EHTY:n perustamissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta, EY:n perustamissopimuksen 157 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja Euratomin perustamissopimuksen 126 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta).

4 luku

Yhteisön tuomioistuin

17 artikla. Artiklan 1 kohdalla lisätään yhteisön tuomioistuimen tuomarien lukumäärä 17:ään asiaa koskevissa perustamissopimusten artikloissa (EHTY:n perustamissopimuksen 32 artiklan ensimmäinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 165 artiklan ensimmäinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 137 artiklan ensimmäinen kohta).

Artiklan 2 kohdalla lisätään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarien lukumäärä 16:een asiaa koskevassa neuvoston päätöksessä (88/591/EHTY/ETY/Euratom, 2 artiklan ensimmäinen kohta).

18 artikla. Artiklalla muutetaan EHTY:n perustamissopimuksen 32 artiklan toinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 165 artiklan toinen kohta, Euratomin perustamissopimuksen 137 artiklan toinen kohta sekä EHTY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 18 artiklan ensimmäinen kohta siten, että yhteisön tuomioistuin voi kokoontua myös seitsemän tuomarin muodostamissa jaostoissa. Nykyisin tuomioistuimen jaostot voivat muodostua joko kolmen tai viiden tuomarin kokoonpanosta.

19 artikla. Artikla sisältää tuomioistuimen tuomarien lukumäärän kasvusta johtuvat muutokset tuomioistuimen päätösvaltaisuutta koskeviin perustamissopimusten määräyksiin (Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 18 artiklan toinen kohta, Euroopan yhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 15 artikla, Euroopan atomienergiayhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 15 artikla). Täysistunnossa päätösvaltaisuuden

raja nostetaan artiklalla yhdeksään tuomariin ja uusien seitsemän tuomarin jaostojen päätösvaltaisuuden raja asetetaan viiteen tuomariin.

20 artikla. Artiklalla lisätään yhteisön tuomioistuimen julkisasiamiesten lukumäärä kahdeksaan asiaa koskevissa perustamissopimusten artikloissa (EHTY:n perustamissopimuksen 32 a artiklan ensimmäinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 166 artiklan ensimmäinen kohta sekä Euratomin perustamissopimuksen 138 artiklan ensimmäinen kohta). Päätösasiakirjaan sisältyvän Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta koskevan yhteisen julistuksen (julistus 3) mukaan neuvosto voi tehdä tarpeelliset lisätoimenpiteet uusien jäsenvaltioiden liittymisen vuoksi ja lisätä julkisasiamiesten määrää yhdeksään.

21 artikla. Artiklalla tehdään yhteisön tuomioistuimen tuomareiden ja julkisasiamiesten lukumäärän kasvusta johtuvat mukautukset asianomaisiin tehtäviin liittyvää vuorottelujärjestystä koskeviin perustamissopimusten artikloihin (EHTY:n perustamissopimuksen 32 b artiklan toinen ja kolmas kohta, EY:n perustamissopimuksen 167 artiklan toinen ja kolmas kohta sekä Euratomin perustamissopimuksen 139 artiklan toinen ja kolmas kohta).

5 luku

Tilintarkastustuomioistuin

22 artikla. Artiklalla lisätään tilintarkastustuomioistuimen jäsenten lukumäärä 16:een asiaa koskevissa perustamissopimusten artikloissa (EHTY:n perustamissopimuksen 45 b artiklan 1 kohta, EY:n perustamissopimuksen 188 b artiklan 1 kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 160 b artiklan 1 kohta).

6 luku

Talous- ja sosiaalikomitea

23 artikla. Artiklalla korvataan EY:n perustamissopimuksen 194 artiklan ensimmäinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 166 artiklan ensimmäinen kohta, jotka koskevat talous- ja sosiaalikomitean jäsenmäärää. Artiklan mukaan Suomesta ja Norjasta valitaan kummastakin yhdeksän edustajaa sekä Itävallasta ja Ruotsista kummastakin 12 edus-

tajaa. Artiklalla ei muuteta nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määriä. Talous- ja sosiaalikomitean kokoonpanoa koskevia määräyksiä selostetaan tarkemmin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 194 artiklan perusteluissa.

7 luku

Alueiden komitea

24 artikla. Artiklalla korvataan EY:n perustamissopimuksen 198 a artiklan toinen kohta, joka koskee alueiden komitean jäsenmäärää. Artiklan mukaan Suomesta ja Norjasta valitaan kummastakin yhdeksän edustajaa sekä Itävallasta ja Ruotsista kummastakin 12 edustajaa. Artiklalla ei muuteta nykyisistä jäsenvaltioista valittavien edustajien määriä. Alueiden komitean kokoonpanoa koskevia määräyksiä selostetaan tarkemmin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 a artiklan perusteluissa.

8 luku

EHTY:n neuvoo-antava komitea

25 artikla. Artiklalla nostetaan EHTY:n perustamissopimuksen 18 artiklan ensimmäisessä kohdassa hiili- ja teräsyhteisön neuvoo-antavan komitean vähimmäis- ja enimmäisjäsenmääriä laajentumisen johdosta. Uusi vähimmäisjäsenmäärä on 87 ja uusi enimmäisjäsenmäärä on 111. Komiteaan kuuluu yhtä monta tuottajien, työntekijöiden sekä käyttäjien ja kaupan edustajaa. Liittymisasiakirjan 161 artiklasta ilmenee, että komiteaan valitaan Itävallasta, Ruotsista ja Suomesta kustakin neljä jäsentä ja Norjasta kolme jäsentä.

9 luku

Tieteellis-tekninen komitea

26 artikla. Artiklalla nostetaan Euratomin perustamissopimuksen 134 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa Euratomin tieteellis-teknisen komitean jäsenmäärä 39 jäseneen. Liittymisasiakirjan 162 artiklasta ilmenee, että Itävallasta ja Ruotsista valitaan kummastakin kaksi jäsentä ja Norjasta ja Suomesta kummastakin 1 jäsen.

II osasto

Muut mukautukset

27 artikla. Artiklalla lisätään EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 1 kohtaan maininta uusista jäsenvaltioista. Mainittu perustamissopimuksen määräys sisältää pääsäännön EY:n perustamissopimuksen alueellisesta soveltamisalasta.

28 artikla. Artiklalla lisätään EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohdan d alakohdaksi, EHTY:n perustamissopimuksen 79 artiklan d alakohdaksi ja Euratomin perustamissopimuksen 198 artiklan e alakohdaksi määräys, jonka mukaan mainittuja sopimuksia ei sovelleta Ahvenanmaahan. Suomen hallitus voi kuitenkin ilmoittaa sopimuksen ratifioinnin yhteydessä Italian tasavallan hallituksen huostaan talletettavalla julistuksella, että sopimuksia sovelletaan myös Ahvenanmaahan liittymisasiakirjaan liittyvän pöytäkirjan N:o 2 määräysten mukaisesti. Italian tasavallan hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen tällaisesta julistuksesta jäsenvaltioille.

Määräyksellä, jonka esikuvana on vuoden 1972 liittymissopimuksen vastaava Färsaaria koskenut määräys, turvataan Suomelle mahdollisuus hankkia Ahvenanmaan itsehallintolain edellyttämä maakuntapäivien suostumus liittymissopimukselle.

Mikäli Suomi ei maakuntapäivien suostumuksen puuttumisen takia tai muusta syystä voi antaa määräyksessä edellytettyä ilmoitusta EY:n, EHTY:n ja Euratomin perustamissopimusten soveltamisesta Ahvenanmaahan, maakunta jää mainittujen yhteisöjen oikeusjärjestyksen soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä merkitsisi muun muassa sitä, että maakunta olisi tulliliiton ulkopuolella, minkä takia Ahvenanmaan tuotteet saisivat EU:ssa, mukaan luettuna muu Suomi, kolmansien maiden tuotteiden kohtelun. Niihin sovellettaisiin siten kolmansien maiden tuotteita koskevia tulleja ja määrällisiä rajoituksia, ja maakunnan ja muun EU:n välillä olisi tulliraja. Edelleen maakunta jäisi yhteisen maatalouspolitiikan ja yhteisen kalastuspolitiikan soveltamisalan ulkopuolelle. Koska ETA-sopimus ei Suomen liittymisen jälkeen enää olisi voimassa Suomen ja EY:n välillä, olisi Ahvenanmaa myös sisämarkkinoiden neljän vapauden kannalta samassa asemassa kuin yhteisön ulkopuoliset kolmannet valtiot. Suomessa ei olisi yksipuolisilla kansallisilla toimilla

mahdollista lieventää edellä mainittuja seuroksia, sillä EU-jäsenyyden johdosta kyseisiä aloja koskeva päätösvalta kuuluisi EY:lle.

Edellä mainitusta tilanteesta maakunnan talouselämälle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle aiheutuvat vakavat vaikeudet edellyttäisivät Suomen ja EY:n välisen erillisen sopimuksen neuvottelemista maakunnan ja yhteisön välisestä suhteesta. Missä aikataulussa ja minkälaisin edellytyksin EY olisi valmis tällaisen erityissopimuksen tekemään, ei ole tiedossa.

Määräys ei rajoita niiden unionisopimuksen määräysten soveltamista Ahvenanmaahan, jossa ei ole kysymys Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muutoksista. Näin ollen maakuntaan sovellettaisiin samoin ehdoin kuin Suomen muuhun alueeseen unionisopimuksen yleisiä määräyksiä, yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevia määräyksiä, yhteistyötä oikeus- ja sisäasioita koskevia määräyksiä ja loppumääräyksiä, vaikka Suomi ei antaisikaan määräyksessä tarkoitettua julistusta yhteisöjen perustamissopimusten soveltamisesta Ahvenanmaahan. Tämä perustuu siihen, että mainitut unionisopimuksen osat kuuluvat kokonaisuudessaan valtakunnan lainsäädäntövalan piiriin. Mikäli yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa koskevien unionisopimuksen määräysten nojalla myöhemmin tehtäisiin sellaisia yleissopimuksia, jotka sisältävät maakunnan lainsäädäntövalan piiriin kuuluvia määräyksiä, niiden voimaantulo maakunnassa edellyttäisi Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) 59 §:ssä tarkoitetun maakunnan hyväksymisen hankkimista erikseen.

Se, että Ahvenanmaa jäisi yhteisöjen perustamissopimusten soveltamisalan ulkopuolelle, ei muuttaisi itsehallintolaissa säädettyä toimivallan jakoa valtakunnan ja maakunnan välillä. Näin ollen myös tilanteessa, jossa Ahvenanmaa olisi yhteisöjen perustamissopimusten soveltamisalan ulkopuolella, lainsäädäntö muun muassa valtion verotuksen, tullilainsäädännön ja ulkomaankaupan sääntelyn sekä maatalouden hintapolitiikan aloilla pysyisi valtakunnan toimivallassa.

Tilanteessa, jossa Suomi antaisi määräyksessä tarkoitetun julistuksen yhteisöjen perustamissopimuksen soveltamisesta Ahvenanmaahan, maakuntaan tulisivat sovellettaviksi liittymisasiakirjan pöytäkirjassa N:o 2 olevat Ahvenanmaata koskevat erityismääräykset. Siltä osin kuin mainitussa pöytäkirjassa ei ole määrätty Ahvenanmaata koskevia poikkeuksia,

maakuntaan sovellettaisiin yhteisön oikeuden säännöksiä ja määräyksiä samoin edellytyksin kuin muuhunkin Suomeen.

Suomen ja EY:n välistä suhdetta sääntelevä yhteisön oikeus ei muuta itsehallintolain mukaisia toimivaltasuhteita. Tämän mukaisesti yhteisön oikeuden täytäntöönpano ja soveltaminen Ahvenanmaassa kuuluu joko valtakunnan tai maakunnan elimille itsehallintolain mukaisen toimivallanjaon mukaisesti. Mahdolliset muutokset itsehallintolain mukaisiin toimivaltasuhteisiin valmistellaan ja säädetään itsehallintolain edellyttämässä järjestyksessä, eikä Suomen EU-jäsenyydellä ole vaikutusta niihin.

Pöytäkirja N:o 2 Ahvenanmaasta

Pöytäkirjan johdannon mukaan Ahvenanmaan kansainvälisen oikeuden mukainen erityisasema huomioon ottaen sopimuksia, joihin Euroopan unioni perustuu, sovelletaan Ahvenanmaahan pöytäkirjassa täsmennetyin poikkeuksin. Johdannossa oleva viittaus Ahvenanmaan kansainväliseen asemaan otettiin mukaan EU-osapuolen ehdotuksesta, ja sen tarkoituksena on perustella pöytäkirjan 1 artiklassa olevat, EU:lle periaatteellisesti erittäin vaikeasti hyväksyttävät poikkeukset eräistä yhteisön oikeuden peruseräistä. Viittaus Ahvenanmaan kansainväliseen asemaan tarkoittaa Kansainliiton neuvoston päätöslauselmiin 24 ja 27 päivältä kesäkuuta 1921 perustuvia Ahvenanmaan väestön kielen, kulttuurin ja ruotsalaisten perinteiden takeita.

Pöytäkirjan 1 artiklan mukaan EY:n perustamissopimuksen määräykset eivät estä soveltamista 1 päivänä tammikuuta 1994 Ahvenanmaalla voimassa olleita säännöksiä:

— rajoituksista, jotka syrjimättömällä tavalla koskevat Ahvenanmaan kotiseutu-oikeutta vailla olevien luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden oikeutta hankkia ja omistaa kiinteää omaisuutta Ahvenanmaalla ilman Ahvenanmaan toimivaltaisten viranomaisten lupaa;

— rajoituksista, jotka syrjimättömällä tavalla koskevat Ahvenanmaan kotiseutu-oikeutta vailla olevien luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden sijoittautumis-oikeutta ja oikeutta tarjota palveluja Ahvenanmaalla ilman Ahvenanmaan toimivaltaisten viranomaisten lupaa.

Artiklan määräykset ovat asiasisällöltään samansisältöiset kuin ETA-sopimuksen 126 artik-

lan 2 kohtaan sisältyvät Ahvenanmaata koskevat erityismääräykset. ETA-sopimuksesta artikla eroaa kuitenkin siinä suhteessa, että sallittuja rajoituksia ovat vain ne, jotka ovat olleet voimassa jo 1 päivänä tammikuuta 1994. Näin ollen artikla ei mahdollista uusien kiinteän omaisuuden hankkimista tai elinkeino-oikeuksia koskevien rajoitusten käyttöön ottamista maakunnassa. Artiklassa on myös erityisesti tähdennetty syrjimättömyysperiaatteen merkitystä.

Artiklassa ei ole määräyksiä kunnallisesta äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta Ahvenanmaalla. Päätösasiakirjaan sisältyvästä nykyisten jäsenvaltioiden julistuksesta Ahvenanmaasta (julistus 32) ilmenee, että Suomen edellyttämät tätä koskevat rajoitukset toteutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymisestä, mikäli Suomi ilmoittaa, että EY:n perustamissopimusta sovelletaan Ahvenanmaahan.

Pöytäkirjan 2 artiklan a kohdalla suljetaan Ahvenanmaa arvonlisäveroa ja valmisteveroja koskevien direktiivien soveltamisalan ulkopuoliseksi, kolmansiin maihin rinnastettavaksi kansalliseksi alueeksi. Maakunta on tältä osin samassa asemassa kuin Helgoland, Büsingen, Ceuta, Melilla, Kanariansaaret, Liviogno, Campione d'Italia, Luganonjärven Italian puoleinen osa, Ranskan merentakaiset departementit sekä Athos-vuori.

Poikkeus ei kuitenkaan vaikuta yhteisön omiin varoihin. Tämän mukaisesti määrätään liittymisasiakirjan 108 artiklassa, että arvonlisäveroperusteiset yhteisön omat varat laskeaan Suomen osalta niin kuin Ahvenanmaa kuuluisi kuudennen arvonlisäverodirektiivin (77/388/ETY) soveltamisalaan. Ahvenanmaan sulkeminen yhteisön verotusalueen ulkopuolelle välillisen verotuksen alalla ei kuitenkaan koske varainsiirtojen yhteydessä maksettavia välillisiä veroja koskevan neuvoston direktiivin (69/335/ETY) soveltamista, jota direktiiviä sovelletaan Ahvenanmaahan siten samalla tavalla kuin muuhunkin Suomeen.

Verotusta koskeva poikkeus merkitsee sitä, että Suomen ei tarvitse soveltaa EY:n välillistä verotusta koskevia direktiivejä Ahvenanmaahan. Tästä seuraa muun muassa se, että verovapaa liikenne Ahvenanmaan ja Ruotsin välillä voi jatkua myös heinäkuun 1999 jälkeen, jolloin verovapaa myynti yhteisön sisäisessä liikenteessä on muutoin päätetty lakkauttaa. Verovapaa myynti voi jatkua vuoden 1999 heinäkuun jälkeenkin, siltä osin kuin lautat pysähtyvät

Ahvenanmaalla ja matkustajilla on tosiasiallinen mahdollisuus käydä maissa pysähdyksen aikana.

Ahvenanmaan verotuksellista asemaa koskeva ratkaisu ei merkitse sitä, että maakunta jäisi yhteisön tulliliiton ulkopuolelle. Koska maakunta olisi kuitenkin EY:n välillistä verotusta koskevan järjestelmän ulkopuolella, on maakunnan ja muun EY:n, mukaan luettuna Suomi, välille toteutettava ilmeisesti tullausraja, jolla huolehditaan välillisten verojen kannosta maakunnan ja muun yhteisön välisessä tavara-liikenteessä. Käytännössä tullee sovellettavaksi niin sanottu sisäinen passitusjärjestelmä, joka perustuu yhtenäistulliasiakirjaan (Single Administrative Document).

Artiklan b kohdan mukaan poikkeuksen tarkoituksena on elinkelpoisen paikallisen talouden ylläpitäminen Ahvenanmaalla eikä se vaikuta kielteisesti unionin etuihin tai sen yhteisiin politiikkoihin. Jos komissio katsoo, että artiklan a kohdan määräykset eivät enää ole perusteltuja, erityisesti rehellisen kilpailun tai omien varojen kannalta, se tekee aiheelliset esitykset neuvostolle, joka toimii EY:n perustamissopimuksen asiaa koskevien artiklojen mukaisesti.

Määräys merkitsee sitä, että Ahvenanmaan verotuksellisella erityisasemalla pyritään turvaamaan Suomen neuvottelutavoitteiden mukaisesti Ahvenanmaan talouselämän erityispiirteistä johtuvat erityistarpeet. Sen tarkoituksena ei sen sijaan ole muodostua keinoksi, jolla yhteisön verojärjestelmästä saatua poikkeusta käytetään kilpailuololoja vääristävästi maakunnan ulkopuolelle vaikuttavalla tavalla. Liittymisneuvottelujen asianomaisessa istunnossa Suomen hallituksen puolelta vakuutettiin, ettei Suomen hallituksen tarkoituksena ole kehittää Ahvenanmaasta veroparatiisia.

Määräyksen mahdollistama suojausmekanismi antaa komissiolle mahdollisuuden puuttua tapauksiin, joissa se katsoo poikkeuksen menettäneen oikeutustaan. Neuvosto tekee päätöksensä asiaa koskevien perustamissopimusten artiklojen mukaisesti, mikä merkinnee EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan tai vaihtoehtoisesti mahdollisesti sen 99 artiklan soveltamista. Kummassakin tapauksessa neuvoston päätös edellyttäisi yksimielisyyttä, joten Suomi voisi estää komission ehdotuksen hyväksymisen. Määräyksessä tarkoitettu päätöksentekomenettely ei mahdollista itse Ahvenanmaapöytäkirjan tekstin muuttamista, mutta sen

nojalla voitaisiin hyväksyä 2 artiklan soveltamisedellytyksiä täsmentäviä tai muuttavia yhteisön säädöksiä. Liittymisasiakirjan 7 artiklan mukaisesti itse pöytäkirjan muuttaminen edellyttäisi jäsenvaltioiden välistä sopimusta asiasta unionisopimuksen N artiklan mukaisessa järjestyksessä.

Pöytäkirjan 3 artiklan mukaan Suomen tasavalta varmistaa, että kaikkia jäsenvaltioiden luonnollisia ja oikeushenkilöitä kohdellaan samalla tavalla Ahvenanmaalla. Myös tämä määräys vastaa jo ETA-sopimukseen sisältyviä Ahvenanmaata koskevia erityismääräyksiä. EU-osapuoli edellytti kuitenkin neuvotteluissa, että ETA-sopimuksen vastaavasta määräyksestä poiketen artiklasta ilmenee selkeästi Suomen tasavallan velvollisuus jäsenvaltiona huolehtia siitä, että syrjimättömyysperiaatetta noudatetaan myös Ahvenanmaalla. ETA-sopimuksen 126 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tämän velvoite on määrätty koskemaan maakunnan viranomaisia.

Kolmas osa

Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset

29 artikla. Artiklan mukaan liitteessä I luetellut säädökset mukautetaan siten kuin kyseisessä liitteessä määrätään. Muutettavat säädökset on luetteloitu aihepiireittäin. Mukautukset on otettu huomioon yhteisöjen perustamissopimuksia koskevien yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Liite I: Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 29 artiklassa

Liitteen I sisämarkkinoita koskevat mukautukset sisältävät ETA-sopimuksessa ja ETAlisäpöytäkirjassa tehdyt teknisuonteiset mukautukset. Näitä mukautuksia koskevat perustelut sisältyvät asianomaisiin hallitusten esityksiin.

ETA-sopimukseen sisältyvillä mukautuksilla on merkitystä vain kyseisen sopimuksen soveltamisen kannalta. Alkuperäisiä EY-säännöksiä ei ETA:n yhteydessä muutettu. Liite I:n kirjatukset sen sijaan muuttavat yksittäisiä säännöksiä pysyvästi. Joitakin sanamuotoja on tämän takia ETA-sopimukseen verrattuna korjattu.

ETA-sopimuksessa sovitut muut kuin puh-

taasti teknisluonteiset mukautukset (kuten luottolaitoksia koskevat ja pakollista työeläkejärjestelmäämme koskevat poikkeukset) olivat jäsenyysneuvotteluissa uudelleenneuvottelujen kohteena. Neuvottelujen tuloksista johtuvat kirjaukset selostetaan tässä, samoin kuin kirjaukset säädöksiin, joita ETA-sopimus ei kata.

Liite I sisältää myös useisiin säädöksiin tehtävät muutokset koskien komiteoiden ja muiden vastaavien elinten paikkalukujen ja äänimäärien muuttamista jäsenmaiden lukumäärän kasvaessa. ETA-sopimuksessa, joka ei sisällä osallistumisoikeutta eri elimiin, ei näitä mukautuksia ole.

I Ulkosuhteet. Kysymyksessä ovat muutokset taloudellisia ulkosuhteita koskevaan sekundäärilainsäädäntöön. Muutokset ovat teknisiä ja kohdistuvat lähinnä luottotakuita ja rahoitusluottoja koskeviin säännöksiin.

II Pääomanliikkeet ja talous- ja rahapolitiikka. Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1969/88 järjestelystä keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioiden maksutaseille, on tehty mukautuksia, joilla määritellään maakohtaiset ylärajat eri jäsenmaiden oikeudelle käyttäen rahoitustukimekanismia. Rajat perustuvat asianomaisten maiden talouksien kokoon ja väestöön. Järjestely on tarkoitettu olemaan voimassa siirtymäajan ennen talous- ja rahaliiton kolmatta vaihetta.

Keskipitkän aikavälin luottokiintiöiden avulla komissio voi neuvoston päätöksellä antaa jäsenmaille keskipitkän aikavälin luottoja, jotka ovat ehdollisia neuvoston asettaman talouspoliittisen ohjelman toteuttamiselle.

III Kilpailu. Yhteisön kilpailusäännöt sisältyvät ETA-sopimukseen. Osa määräyksistä on ollut voimassa Suomessa 1 päivästä tammikuuta 1994 lähtien ETA-sopimuksen perusteella, osa ETA-lisäpaketin voimaantulosta lähtien.

Määräykset, joita mukautetaan, jaetaan neljään ryhmään: valtuuttamisasetuksiin, menettelyasetuksiin, soveltamisasetuksiin ja ryhmäpoikkeusasetuksiin.

Valtuuttamisasetuksilla neuvosto on valtuuttanut komission antamaan yksityiskohtaisempia tiettyjä sopimustyyppisiä koskevia säädöksiä (ryhmäpoikkeusasetuksia), joilla tietyt lähtökohtaisesti kielletyt sopimukset katsotaan sallituiksi.

Neuvoston antamissa menettelyasetuksissa on puolestaan yksityiskohtaisia säännöksiä perustamissopimuksen kilpailuartiklojen soveltamisesta.

Komission antamiin soveltamisasetuksiin sisältyy taas menettelyä koskevia, lähinnä valituksia, hakemuksia ja kuulemista koskevia säännöksiä.

Ryhmäpoikkeusasetuksissa myönnetään asetuksen ehdot täyttävälle sopimuksille tai muille järjestelyille yleinen poikkeuslupa lähtökohtaisesti kielletyille kilpailurajoituksille.

Kunkin asetuksen kohdalle on tehty tekninen mukautus, josta ilmenee siirtymäaika, jonka kuluessa ennen Euroopan unioniin liittymistä tehdyt kilpailurajoitussopimukset tulee saattaa asetuksen mukaisiksi. Euroopan unioniin liittymisen jälkeen tehtyjen sopimusten tulee olla määräysten mukaisia välittömästi. Tekniset mukautukset eivät koske viimeksi mainittuja sopimuksia. Tekniset mukautukset eivät myöskään koske järjestelyjä, jotka jo liittymisajankohtana kuuluvat ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa.

IV Sosiaalipolitiikka. Luku sisältää mukautukset seuraavilla aloilla: sosiaaliturva, työntekijöiden vapaa liikkuvuus, miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet, työoikeus, terveys ja turvallisuus ja vammaiset.

Mukautukset sisältyvät jo ETA-sopimukseen. Määrällisesti suurin osa kirjauksista johtuu yhteisön sosiaaliturvasäädöstön tehtävistä mukautuksista. Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä koskevaan asetukseen (ETY) N:o 1408/71 on merkitty ne hakijamaiden tekemien kahdenvälisen sosiaaliturvasopimusten määräykset, jotka jäävät voimaan jäsenyyden toteuduttua.

V Maatalous. Maatalouden osalta monet neuvottelutuloksista merkitsivät poikkeusten kirjaamista EY-säädöstöön.

Mukautukset koskevat maatalouden yleisiä määräyksiä, yhteisiä markkinajärjestelyjä, rakennepolitiikkaa sekä eläinlääkintä- ja kasvinuojelusäännöksiä.

Yleiset määräykset. Maatalouden kirjanpitoverkostoa koskeviin määräyksiin tehtävien mukautusten mukaan kirjanpitotilojen lukumäärä 1 päivänä maaliskuuta 1995 on Suomessa 1 100. Suomen on perustettava järjestelmään kuuluva kansallinen komitea kuuden kuukauden kuluessa liittymisestä lukien.

Tilastojen osalta maatalousluvussa on eräitä tietojen keruuta koskevia siirtymäaikoja (hedelmäviljely, maataloustyöntekijöiden ansiotulot) sekä eräitä muita teknisluonteisia mukautuksia.

Vastaavista siirtymäajoista on sovittu maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatupolitiikkaa koskevien yhteisösäännösten suhteen.

Yhteiset markkinajärjestelyt. Neuvottelujen tulos Suomen meijerimaitokiintiöstä (2 342 miljoonaa kiloa) ja tilojen suoramyntikiintiöstä (10 miljoonaa kiloa) on kirjattu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3950/92 maito- ja maitotuotealan lisämaksusta. Meijerimaitokiintiötä voidaan lisäksi korottaa yhteensä 200 miljoonalla kilolla, mikä tulee varata määritellyille maidontuotannosta tilapäisesti luopuneille tuottajille. Maidon keskimääräiseksi rasvapitoisuudeksi vahvistettiin neuvotteluissa Suomen osalta 4,34 prosenttia. Pitkään varastoitavien juustojen yksityiseen varastointiin myönnettiin Suomelle liitteeseen I sisältyvin mukautuksin 1 700 tonnin kiintiö. Lisäksi viili ja smetana on lisätty EY:n maidosta valmistettujen tuotteiden nimikkeisiin. Maitoa ja maitotuotteita koskeviin EY:n säädöksiin on tehty myös muita puhtaan teknisluonteisia mukautuksia.

Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 805/68 naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä on kirjattu Suomen sonnipalkkiokiintiö (250 000 kappaletta) ja emolehmäkiintiö (55 000 kappaletta). Naudanruhojen laatu- luokitusta varten on siirtymäaika. Siemeniä koskevat mukautukset koskevat vain Suomessa tai Norjassa tuotettavien siementen tuotantotu- kea.

Kananmuna- ja siipikarjasäädöksiä koskevat mukautukset ovat puhtaasti teknisluonteisia, samoin osa sokerin, viinin ja alkoholijuomien sekä lampaan- ja vuohenlihan markkinajärjes- telmiä koskevista mukautuksista.

Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1785/81 sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä on kirjattu Suomen sokeri- ja isoglukoosikiintiöt (sokerin A-kiintiö 133 433 tonnia ja B-kiintiö 13 343 tonnia ja isoglukoosin A-kiintiö 10 845 tonnia ja B-kiintiö 1 085 tonnia) sekä tuonti- sokerin kiintiö (40 000 tonnia ensimmäisenä jäsenyyvuonna).

Suomalaiset luonnonmarjat (suomuurain, mesimarja, karpalo, puolukka ja tyrnimarja) on lisätty EY:n alkoholijuomien raaka-aine- luetteloon ja suomalainen vodka yhteisössä suojattujen nimikkeiden joukkoon.

Lampaanlihan osalta Suomen uuhikiintiöksi on kirjattu 80 000 kappaletta.

Kirjaus on myös siitä, että kaura- ja ohra- tärkkelyksen tuotantoa voidaan tukea perinteisen 50 000 tonnin tuotannon rajoissa. Poron ja

porotaloustuotteiden tuotannolle on määritelty edellytykset.

Maatalouden rakenteet ja yhteisen maatalous- politiikan jatkotoimenpiteet. Maatalouden rakennepolitiikan alalla liite I sisältää eräitä määritelmiä ja siirtymäaikoja koskevia mää- räyksiä sekä eräitä teknisluonteisia mukautuk- sia. Vuoristoalueisiin ja epäsuotuisiin maatalo- usalueisiin rinnastetaan neuvoston direktiiviin vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisien alueiden maataloudesta (75/268/ETY) kirjatuihin edellytyksiin ne Suomen alueista, jotka sijaitsevat 62. leveyspiirin pohjoispuolella sekä eräät niiden eteläpuolella sijaitsevat lähialueet. Sään- nöksiä sovellettaessa kaikkia epäsuotuisia alu- eita Suomessa pidetään yhteisösäännöksissä tarkoitettuina vuoristoalueina.

Sovitut siirtymäajat koskevat maataloustuot- teiden markkinointia ja jalostusta, investointi- tukia, ympäristötukea ja pellon metsitystoi- menpiteitä koskevien tietojen ja suunnitelmien toimittamista. Tuottajaorganisaatioiden perus- tamistuki kattaa määrärausten mukaan Suomen alueen kokonaisuudessaan.

Kasvituotteita ja rehuja koskeva lainsäädäntö. Kasvinsuojelusäännöksiin liitteessä I tehdyt mukautukset koskevat kasvintuhoojien suoja- vyöhykkeitä. Luonnonmukaista tuotantoa kos- kevat mukautukset ovat puhtaasti teknisluon- teisia.

Eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskeva lainsäädäntö. Eläinlääkinnän osalta liite I sisäl- tää pääosin teknisluonteisia mukautuksia sekä eräitä yksittäisiä EFTA-valtioita koskevia asi- allisesti merkittäviä erityisjärjestelyjä. Tällaisia järjestelyjä ovat muun muassa siirtymäajat eräille Suomen kannalta taloudellisesti merkit- täville eläintaudeille. Esimerkiksi kalatautien leviämisen ehkäisemiseksi on siirtymäaika kol- me vuotta, jona aikana elävän kalan ja mädin kauppa viljely- tai istutustarkoituksiin Suomen ja yhteisön välillä on kiellettyä.

Liitteeseen on kirjattu siirtymäaika sekä ta- loudellisen tuen mahdollisuus ATK-pohjaisten tietoverkkojen perustamiseksi samoin kuin EU:n ulkorajoille perustettavien raja- asemien rakentamiseksi.

Liitteessä on kirjaus siirtymäajoista myös eläintilojen rekisteröinnissä ja eläinten tunnis- tamisjärjestelmän rakentamisessa.

Lihaa ja kalastustuotteita koskevaan EY:n lainsäädäntöön on liitteessä I sisällytetty koti- maassa toimiville laitoksille mahdollisuus saada poikkeuksia rakenteita ja välineistöä koskevista

vaatimuksista määrääjäksi. Liitteessä vahvistetaan samat siirtymäajat, jotka on sovittu ETAratkaisussa, kuitenkin sillä poikkeuksella, että kalastustuotteita käsitteleviä laitoksia koskevaa siirtymäaikaa on pidennetty kahdella vuodella. Siirtymäajat vaihtelevat tuotekohtaisesti ja ne ulottuvat enimmillään vuoden 1998 loppuun saakka.

VI Liikenne. Mukautukset ovat teknisiä ja sisältyvät jo ETA-sopimukseen.

VII Kehitys. Kohta sisältää teknisen mukautuksen, joka liittyy tuotteiden maahantuonti-asiakirjoihin.

VIII Ympäristö. Mukautukset käsittävät ETA-sopimuksessa olevien mukautusten lisäksi mukautukset luonnonvaraisten lintujen suojelua koskevaan neuvoston direktiiviin (79/409/ETY) sekä luonnontilaisten elinympäristöjen ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelua koskevaan neuvoston direktiiviin (92/43/ETY).

Lintujen suojelua koskevan direktiivin liitteeseen, jossa luettelataan lintulajeja, joiden elinympäristö vaatii erityissuojelua, liitetään Suomen esityksestä seuraavat lajit: uivelo, tunturihaukka, punakuiri, rantakurvi, hiiripöllö, viirupöllö ja lapinpöllö.

Liitteeseen, jossa luetteloidaan metsästettäviä lintulajeja, merkitään Suomessa metsästettäviksi seuraavat lajit: haahka, alli, mustalintu, pilkkasiipi, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, pyy, teeri, metso, harmaalokki, kalalokki, merilokki, räkättirastas, riekkö, harakka, naakka, varis.

Suomen riekkopopulaatio lisätään luetteloön lajeista, joita voidaan pitää kaupan yhteisön alueella. Seuraavat lintulajit merkitään asianomaiseen luetteloön siten, että niitä voidaan pitää kaupan Suomessa: merihanhi, haapana, tavi, jouhisorsa, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, mustalintu, metso, nokikana ja lehtokurppa. Riekon ja kiirunan ansapyyntiin sallimisesta on oma mukautuksensa.

Luonnontilaisten elinympäristöjen sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelua koskevaan direktiiviin tehtävien mukautusten mukaan susi jää rauhoituksen ulkopuolelle Suomen poronhoitoalueilla.

Havumetsävyöhykkeet lisätään direktiivissä määriteltyjen biomaantieteellisten alueiden joukkoon. Aapa- ja palsasuot sekä vanhat luonnonmetsät luetaan erityisesti suojeltaviin elinympäristöihin.

Saimaanhylje, naali ja liito-orava lisätään

direktiivin liitteeseen, jossa luetteloidaan lajit, joiden suojelu edellyttää erityisten suojelualueiden perustamista. Saimaanhylje, naali ja liito-orava lisätään lisäksi täysin rauhoitettujen lajien luetteloön.

Euroopan majava, susi, karhu, ilves, nahkainen, pikkunahkiainen, järvilohi, toutain, rantaneula ja kivisimppu lisätään luetteloön, jossa mainittuja (Euroopan mittapuussa harvinaisia) lajeja varten ei tarvitse perustaa suojelualueita.

IX Tiede, tutkimus- ja kehittämistoiminta. Kirjaukset koskevat muutoksia komiteoiden paikkalukuihin.

X Kalastus. Neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3760/92 yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä on tehty tekninen mukautus, jossa määritellään se, mitkä jäsenmaat saavat kalastaa toistensa rannikkovesillä. Suomella on oikeus kalastaa Ruotsin rannikkovesillä ja Ruotsilla vastaavasti Suomen. Lisäksi on lueteltu alueita, joilta kerätään kalastukseen liittyviä tietoja.

XI Sisämarkkinat ja rahoituspalvelut. Yhtiöoikeutta, yritysdemokratiaa ja kirjanpitosääntöjä koskevat mukautukset sisältyvät myös ETA-sopimukseen. Säännösten omat sisäiset voimaantuloajat alkavat kuluu 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien. Erillisiä kirjauksia, kuten ETA-sopimuksessa, ei siten säännösten voimaantulosta ole.

Välitöntä verotusta koskevat yhtiöoikeuteen liittyvät mukautukset ovat samat kuin ETA-sopimuksessa.

Vakuutuksia koskevassa osassa on ensimmäiseen neuvoston direktiiviin henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (79/267/ETY) tehty neuvotteluissa sovittu mukautus.

Säädöksen 4 artiklaan on tehty lisäys, jonka mukaan direktiivi ei koske sellaisten eläkevakuutusyritysten eläketoimintaa, josta on säädetty työntekijäin eläkelaisa (TEL) ja siihen liittyvässä muussa Suomen lainsäädännössä.

Eläkevakuutusyhtiöillä tulee Suomen Euroopan unioniin liittymispäivästä lukien olla oikeudellisesti erilliset yksiköt toiminnan harjoittamista varten.

Suomen viranomaiset eivät saa syrjiä EU:n jäsenvaltioiden kansalaisia ja yhtiöitä, kun on kysymys lakisääteistä työeläkevakuutusta har-

joittavan vakuutusyhtiön perustamisesta tai osuuksien omistamisesta Suomessa Suomen lakien mukaan.

Luottolaitoksia koskevassa osassa luottolaitosten liiketoiminnan aloittamista ja harjoittamista koskevaan ensimmäiseen neuvoston direktiiviin (77/780/ETY) on tehty mukautus, jonka mukaan Teollisen yhteistyön rahasto Oy, Suomen vientiluotto Oy ja Kera Oy jäävät direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Lisäksi luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevaan neuvoston direktiiviin (89/647/ETY) on tehty lisäys, jonka mukaan luotto, jonka vakuutena on asunto-osake, rinnastetaan Suomessa luottoon, jonka vakuutena on kiinnitys.

Sama mukautus on tehty neuvoston direktiiviin 92/121/ETY, joka koskee luottolaitosten suurten riskikeskittymien valvontaa ja tarkastamista.

Tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevan osan mukautukset ovat samat kuin ETA-sopimuksessa.

Samoin tutkintojen vastavuoroista tunnustamista koskevat mukautukset. Tutkintoja koskeviin mukautuksissa on huomioitu ETA-sopimuksen jälkeiset tutkintonimikkeiden muutokset, muun muassa ammattikorkeakoulututkinnot ja sekä terveydenhoitaja-tutkinnon poistuminen.

Julkisia hankintoja koskevat mukautukset ovat samat kuin ETA-sopimuksessa kuitenkin siten täsmennettynä, että julkisia tavarahankintoja koskevan direktiivin mukautuksissa on valtiollisten keskusyksiköiden listaa muutettu vastaamaan keskusyksiköissä tapahtuneita muutoksia.

Henkistä omaisuutta ja tuotevastuuta koskevien säädösten osalta neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1768/92 lääkkeiden lisäsuojatodistuksen aikaansaamisesta, on mukautus Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan myönnettyjen myyntilupien ottamisesta huomioon patentti ajan pidennyksiä laskettaessa. Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan myönnetty myyntilupa rinnastetaan yhteisössä myönnettyyn lupaan. Pidennys voi koskea lääkkeitä, joille on saatu myyntilupa 1 päivän tammikuuta 1988 jälkeen.

XII Energia. Energiaosaa koskevissa mukautuksissa on ETA-sopimukseen verrattuna lisäyksenä mukautus Euratomin hankintakeskuksen perussääntöön (358 X 1101 P 0534). Mukautuksessa määritellään Suomen osuus han-

kintakeskuksen pääomasta sekä todetaan Suomen osuuden perusteella määräytyvä paikkamäärä hankintakeskuksen neuvoa-antavassa komiteassa.

XIII Tullit ja välillinen verotus. Tullia koskeva osuus käsittää tarpeelliset tekniset mukautukset yhteisön tullikoodeksiin, annettu neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2913/92 ja sen soveltamista koskeviin säännöksiin (komission asetukset (ETY) N:o 2454/93 ja (ETY) N:o 3665/93).

Yhteisön tullialue muutetaan käsittämään muun muassa Suomen tasavallan alue. Tullikoodeksiin soveltamista koskevan neuvoston asetuksen liitteisiin ja niihin sisältyviin lomakkeisiin lisätään uusien jäsenmaiden tiedot. Verotusta koskevassa osassa täydennetään verotusta koskevia säännöksiä suomalaisilla veronimikkeillä.

XIV Koulutus. Koulutusta koskee yksi tekninen mukautus, jolla ammatillisen koulutuksen neuvoa antavan komitean jäsenmäärää muutetaan.

XV Tilastot. Tilastoja koskevat tekniset mukautukset ovat suurelta osin samat kuin ETA-sopimuksessa. NUTS-järjestelmän mukaisesta alueluokituksesta sovitaan myöhemmin Eurostatin ja Suomen tilastoviranomaisten välillä.

XVI Kuluttajansuoja. Kuluttajansuojaa koskevaan säädöstöön tehdään yksi tekninen kirjaus, joka koskee vaarallisten tuotteiden tunnistamisessa käytettävää lausetta asiakirjoissa.

XVII Alue- ja rakennepolitiikka. Neuvoston asetusta (ETY) N:o 2052/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa, on täydennetty siten, että asetuksen liitteestä III käy ilmi hakijamaiden vuosittaiset rakennerahasto-osuudet ajalle 1995—1999 tavoitteiden 1—5 b osalta.

Liitteen III taulukossa Itävallan lukuihin sisältyvät myös tavoitteen 1 mukaisen kohdealueen Burgenlandin luvut. Muiden hakijamaiden kohdalla taulukko koskee sen sijaan ainoastaan tavoitteita 2—5 b. Muiden kuin Itävallan osalta neuvotteluissa sovittiin harvan asutuksen kriteeriin perustuvasta uudesta tavoitealueesta 6. Tavoitteen mukaiset rahasto-osuudet on määritelty erillisessä liittymisasiakirjan pöytäkirjassa N:o 6.

XVIII Sekalaista. Osassa tehdään mukautus asetukseen N:o 1, annettu 15 päivänä huhti-

kuuta 1958, joka koskee Euroopan talousyhteisössä käytettyjä kieliä koskevien järjestelyjen vahvistamista. Asetuksen I artiklaa muutetaan siten, että muun muassa ruotsi ja suomi tulevat unionin toimielinten virallisiksi ja työkieliksi.

Mukautusten mukaan asetukset ja muut yleisesti sovellettavat säädökset tullaan laatimaan 12 virallisella kielellä (suomi ja ruotsi sisältyvät tähän lukuun). Euroopan yhteisöjen virallista lehteä tullaan julkaisemaan 12 kielellä.

Samat mukautukset tehdään asetukseen, joka koskee Euroopan atomienergiayhteisössä käytettäviä kieliä.

30 artikla. Artiklassa todetaan, että liitteessä II luetellut säädökset mukautetaan kyseisessä liitteessä mainitulla tavalla. Mukautukset tehdään liittymisasiakirjan 169 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen, toisin sanoen muutostekstit laatii komissio tai neuvosto siitä riippuen kumpi säädöksen on antanut.

Liite II: Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 30 artiklassa

Liitteessä II luetellaan ne säädökset, joita tullaan muuttamaan ennen jäsenyyden toteutumista. Muutettavia säädöksiä on neljä.

Kauppapolitiikan osalta muutetaan neuvoston asetusta (EY) N:o 517/94, joka koskee eräistä kolmansista maista peräisin olevien tekstiilituotteiden yhteisiä tuontisääntöjä. Säädös koskee sellaisten tekstiilituotteiden tuontia, joiden suhteen ei ole olemassa kahdenvälisiä sopimuksia, pöytäkirjoja tai muita järjestelyjä taikka erityisiä yhteisön tuontisääntöjä.

Asetuksen liitteet III B, IV ja VI sisältävät vuosittaisia määrällisiä rajoituksia eräille entisen Jugoslavian alueelta, Kiinan kansantasavalta ja Pohjois-Koreasta peräisin oleville tuotteille. Määrätaulukkoita tullaan tarvittaessa tarkistamaan niin, että niissä huomioidaan uusien jäsenten mukaantulo.

Vastaava tarkistus tullaan tekemään tiettyjä taiwanilaista alkuperää olevia tekstiilituotteita koskevaan neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3951/92.

Kalastuksen osalta muutettavat säädökset ovat neuvoston asetus (ETY) N:o 3759/92 kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisistä markkinajärjestelyistä ja komission asetus (ETY) N:o 2210/93 yhteiseen kalastus- ja vesiviljelytuotealaan liittyvien tietojen antamista. Ensimmä-

mainittua säädöstä tullaan ennen jäsenyyttä muuttamaan siten, että asetukseen lisätään uusia kalalajeja. Jälkimmäistä puolestaan siten, että luettelo edustavista kalamarkkinoista ja satamista tullaan vahvistamaan ennen jäsenyyden toteutumista.

Neljäs osa

Siirtymätoimenpiteet

I osasto

Institutionaaliset määräykset

31 artikla. Artikla sisältää määräykset edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin uusissa jäsenvaltioissa. Artiklan 1 kohdan mukaan kahden ensimmäisen liittymistä seuraavan vuoden aikana kukin uusi jäsenvaltio järjestää välittömät, yleiset vaalit, joissa valitaan Euroopan parlamenttiin niiden kansojen edustajat edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun säädöksen määräysten mukaisesti. Välittömät Euroopan parlamentin jäsenten vaalit on siten järjestettävä Suomessa vuoden 1996 loppuun mennessä.

Artiklan 2 kohdan mukaan nimeävät uusien jäsenvaltioiden kansanedustuslaitokset omasta keskuudestaan uusien jäsenvaltioiden kansoja edustavat jäsenet Euroopan parlamenttiin kussakin noista valtioista vahvistettua menettelyä noudattaen, kunnes artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen välittömät vaalit on järjestetty.

Jäsenyysneuvottelujen aikana Itävalta toi esille pyrkimyksensä järjestää Euroopan parlamentin vaalit jo ennen maan liittymistä Euroopan unioniin. Tämä on mahdollistettu artiklan 3 kohdassa sekä siihen liittyvässä liittymissopimuksen pöytäkirjassa N:o 8. Mainitun pöytäkirjan määräykset perustuvat Euroopan parlamentin vaalisäädökseen, ja ne edellyttävät, että myös asianomaisessa uudessa jäsenvaltiossa asuvat nykyisten jäsenvaltioiden kansalaiset voivat osallistua vaaleihin.

Artiklan 4 kohdan mukaan välittömällä vaaleilla uusista jäsenvaltioista valittujen Euroopan parlamentin jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin viisivuotiskaudeksi 1994—1999 nykyisissä jäsenvaltioissa valittujen edustajien toimikausi.

Euroopan parlamenttiin Suomesta valittavi-

en edustajien vaaleja koskevaa lainsäädäntöä on selvitetty oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, joka antoi mietintönsä 9 päivänä kesäkuuta 1994. Hallituksen esitys asiasta annetaan kuluvalle syysistuntokaudella.

II osasto

Norjaa koskevat siirtymätoimenpiteet

1 luku

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

I jakso

Vaatimukset ja ympäristö

32 artikla. Artikla sisältää tavaroiden vapaaseen liikkumiseen liittyviä siirtymätoimenpiteitä koskevia määräyksiä. Liittymisasiakirjan 32 artikla sisältää viittaukseen liitteeseen III, jossa luetellaan ne EY:n säännökset, joita ei sovelleta neljän vuoden ajan liittymisajankohdasta lukien. Ne sisältävät kasvinsuojelussa käytettyjen torjunta-aineiden ja vaarallisten aineiden pakkaamiseen ja merkintöihin sekä lannoitteiden kadmiumkoostumukseen liittyviä säännöksiä, ja ovat osittain samoja kuin liittymisasiakirjan 84 artiklassa tarkoitettut Suomea koskevat säännökset.

II jakso

Sekalaista

33 artikla. Artiklassa määrätään raakapuun luokittelujärjestelmää koskevista siirtymätoimenpiteistä, joka on samansisältöinen kuin vastaava 85 artiklan Suomea koskeva määräys.

2 luku

Henkilöiden, palvelujen ja pääoman vapaa liikkuvuus

34—35 artikla. Liittymisasiakirjan 34 artiklan mukaan Norja saa pitää voimaassa vapaa-ajan asuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymisestä. Määräys on samansisältöinen kuin vastaava Suomea koskeva 87

artiklan määräys. Liittymisasiakirjan 35 artiklan mukaan Norja saa lisäksi soveltaa kolmen vuoden ajan kansalaisuuteen perustuvia rajoituksiaan, jotka koskevat kalastusalusten omistamista.

3 luku

Kalastus

36—53 artikla. Artiklat sisältävät Norjaa koskevat siirtymätoimenpiteet kalastuksen osalta. Niissä määrätään vesille pääsystä, kalastusalusten uudistamisesta, Norjalle myönnettystä yhteisön kalastuskiintiöosuuksista, sallituista alueittaisista kokonaispyyntimääristä eräiden kiintiöityjen kalalajien osalta, eräiden kalastussopimusten hallinnoimisesta, siirtymäajoista ja eräiden norjalaista alkuperää olevien merellisten tuotteiden viennistä EU:n jäsenvaltioihin. Norjalaisten kalastusoikeudet säilyvät vähintäänkin samalla tasolla kuin ne ovat olleet ennen liittymissopimuksen voimaantuloa. Norja luopuu kuitenkin NAFO-alueen (Kanadan rannikkovesiä) turskakiintiöstään 1 000 tonnin osalta EU:n nykyisten jäsenvaltioiden hyväksi ja saa toisaalta oikeuden itse vahvistaa kalakantojen hyödyntämismäärien tasot määräysvaltaansa kuuluvilla meridiaanin 62°N pohjoispuolella sijaitsevilla vesillä 30 päivään kesäkuuta 1998 saakka. Norja saa myös 1—4 vuoden siirtymäajat eräiden EU:n ja Norjan välisten kalastuskysymysten järjestämisessä. Määräykset lohen, sillin, taimenen ja eräiden muiden norjalaista alkuperää olevien merellisten tuotteiden viennistä unionin jäsenvaltioihin sisältyvät 53 artiklaan. Tältä osin sovelletaan neljän vuoden siirtymäkauden ajan kaupan valvontajärjestelmää, jota komissio hallinnoi. Komissio määrää ohjeelliset enimmäismäärät, joiden rajoissa mainittujen tuotteiden vienti on vapaata. Jos enimmäismäärät ylittyvät tai jos markkinoilla tapahtuu vakavia häiriöitä, komissio voi toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilanteen tasapainottamiseksi. Mainitun neljän vuoden siirtymäkauden jälkeen kaikki tuonnin esteet poistuvat EU:n jäsenvaltioiden välisestä kaupasta myös 53 artiklassa tarkoitettujen tuotteiden osalta, jolloin norjalaisen merilohen tuonti Suomeen tulee todennäköisesti lisääntymään. Tuonnin arvioidaan vaikuttavan heikentävästi Suomessa pyydetyn merilohen ja mahdollisesti myös kirjolohen kilpailukykyyn.

Unionin nykyiset jäsenvaltiot saavat kalastaa Norjan yksinomaiseen määräysvaltaan kuuluvilla vesillä samassa laajuudessa kuin välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

4 luku

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

54—62 artikla. Yhteisön tullilainsäädäntö, johon Norjan osalta tehdään 54 artiklan mukaan poikkeuksia, sisältyy liitteeseen VI. Artikla on identtinen Suomea koskevan 97 artiklan kanssa.

Norjan osalta sovellettava perustulli 55 artiklan mukaan on 1 päivänä tammikuuta 1994 Norjan tosiasiallisesti soveltama tulli. Vastaava määräys sisältyy Suomen osalta 98 artiklaan. Norja saa 56 artiklan mukaan pitää kolmen vuoden ajan liittymisestä voimassa tullitariffin sa eräiden liitteessä VII lueteltujen tekstiilituotteiden osalta. Artiklan toinen ja kolmas kohta sisältävät määräykset Norjan käyttämän perustullin sopeuttamisesta yhteiseen tullitariffiin vuoden 1998 alkuun mennessä. Suomea koskevista poikkeuksista tullitariffeihin sekä tullitariffin sopeuttamisesta on sovittu 99 artiklassa ja liitteessä XI.

Määräykset tekstiili kauppaa koskevista järjestelyistä sisältyvät 57 artiklaan. Artikla on identtinen Suomea koskevan 100 artiklan kanssa. 58 artikla sisältää styreenin tuontia koskevan poikkeuksen, joka vastaa Suomen osalta 101 artiklassa sovittua.

Yhteisön ja kolmansien maiden välisten sopimusten soveltamista koskevat määräykset sisältyvät 59 ja 60 artiklaan. Artiklat vastaavat sisällöltään Suomea koskevia 102 ja 103 artiklaa.

Artiklat 61 ja 62 sisältävät Norjan osalta vastaavat EFTAn perustamissopimusta ja Baltian valtioiden kanssa käytävää vapaakauppaa koskevat määräykset kuin Suomen osalta sisältyvät 104 ja 105 artiklaan.

5 luku

Varainhoitoa koskevat määräykset

63—68 artikla. Euroopan yhteisön varainhoitoa koskevat siirtymätoimenpiteet sisältyvät Norjan osalta liittymisasiakirjan 63—68 artik-

laan. Määräykset vastaavat pääosin Suomen osalta 106—111 artiklassa sovittua. Norjalle maksetaan yhteisön talousarviosta vuosina 1995—1998 korvauksia EY:n maatalouspolitiikkaan siirtymisestä aiheutuvista kustannuksista. Vuoden 1995 osalta maksetaan korvauksia siitä, että uudet jäsenvaltiot eivät vielä ole oikeutettuja tiettyihin EY:n maatalouspolitiikkaan liittyviin tukiin. Lisäksi yhteisö maksaa vuosina 1995—1998 asteittain vähenevää korvausta sen johdosta, että hakijamaat sopeuttavat maataloustuotteiden hintansa yhteisön maataloustuotteiden hintoihin liittymisajankohdasta lukien.

Norjalle Euroopan yhteisön talousarviosta maksettavien kulujen määrät sisältyvät 66 artiklaan. Norja saa talousarviosta 201 miljoonaa ecua vuonna 1995, josta maatalouspolitiikkaan liittyvinä korvauksina 46 miljoonaa ecua ja hintasopeutuksen korvauksena 155 miljoonaa ecua. Hintasopeutuksen korvauksena yhteisö maksaa Norjalle vuonna 1996 128 miljoonaa ecua vuonna 1996, vuonna 1997 52 miljoonaa ecua sekä vuonna 1998 26 miljoonaa ecua.

Määräykset Norjan ETA-sopimuksen mukaisesti maksamien maksuosuuksien huomiointamisesta Euroopan yhteisöjen yhteisessä talousarviossa sisältyvät 67 ja 68 artiklaan. Norjan ETA-velvoitteet vuosina 1995—1998 ovat yhteensä 228 miljoonaa ecua. Määräykset vastaavat Suomen osalta 110 ja 111 artiklassa sovittua.

III osasto

Itävaltaa koskevat siirtymätoimenpiteet

1 luku

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Ainoa jakso

Vaatimukset ja ympäristö

69 artikla. Artikla sisältää tavaroiden vapaaseen liikkumiseen liittyviä siirtymätoimenpiteitä koskevan määräyksen. Siinä viitataan liitteeseen VIII, jossa luetellaan ne EY:n säännökset, joita ei sovelleta neljän vuoden ajan liittymisajankohdasta lukien. Ne sisältävät kasvinsuojelussa käytettyjen torjunta-aineiden ja vaarallisten aineiden pakkaamiseen ja merkintöi-

hin sekä lannoitteiden kadmiumkoostumukseen liittyviä säännöksiä, ja ovat osittain samoja kuin liittymisasiakirjan 84 artiklassa tarkoitetut Suomea koskevat säännökset.

2 luku

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

70 artikla. Artiklan mukaan Itävalta saa pitää voimassa vapaa-ajan asuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymisestä. Määräys on samansisältöinen kuin vastaava Suomea koskeva 87 artiklan määräys.

3 luku

Kilpailupolitiikka

71—72 artikla. Itävallan tulee 71 artiklan 1 kohdan mukaan mukauttaa kolmen vuoden kuluessa liittymisajankohdasta valtion tupakkamonopolinsa siten, että EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten välillä ei ole siihen liittyvää tavaroiden hankintaa tai kaupan pitämistä koskeviin edellytyksiin liittyvää syrjintää. Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan Itävallan on poistettava liitteessä IX mainittujen tupakkatuotteiden osalta yksinoikeus maahan-tuontiin kolmen vuoden kuluessa liittymisajankohdasta. Tämän ajan kuluessa sovelletaan asteittain kasvavia tuontikiintiöitä.

Artiklan 2 kohdan toisen alakohdan mukaan Itävallan tulee poistaa ensimmäisessä alakohdassa mainittuja kiintiötä koskevat rajoitukset, ja kiintiöiden sisällä tuonnin tulee olla sallittua kaikille toimijoille. Itävalta ei artiklan mukaan saa myöntää tukkukaupan osalta yksinoikeuksia. Lisäksi kiintiöiden mukaisesti tuotujen tavaroiden vähittäiskaupan on tapahduttava kuluttajia syrjimättömällä tavalla. Artiklan 3 kohdan mukaan Itävallan tulee viimeistään vuoden kuluttua liittymisestä perustaa riippumattoman viranomaisen, joka vastaa vähittäiskauppaa koskevien lupien myöntämisestä EY:n perustamissopimuksen mukaisesti.

Itävalta saa 72 artiklan mukaan soveltaa vuoden ajan liittymisestä lukien liittymisajankohtana soveltamiaan alkoholijuomien tulleja ja anniskelujärjestelyjä edellyttäen, että näitä

järjestelyjä toteutetaan ketään syrjimättömällä tavalla.

4 luku

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

73—78 artikla. Yhteisön tullilainsäädäntö, johon Itävallan osalta tehdään 73 artiklan mukaan poikkeuksia, sisältyy VI liitteeseen. Artikla on samansisältöinen Suomea koskevan 97 artiklan kanssa.

Itävalta saa 74 artiklan mukaan säilyttää vuoden 1996 loppuun saakka ruskohiilen tuontirajoitukset Bulgarian, Puolan, Romanian, Slovakian, Tsekin ja Unkarin osalta. Lisäksi artikla sisältää määräykset edellä mainittuja maita koskevien niin sanottujen Eurooppa-sopimusten soveltamisesta.

Määräykset tekstiilikauppaa koskevista järjestelyistä sisältyvät 75 artiklaan. Artikla on identtinen Suomea koskevan 100 artiklan kanssa. Yhteisön ja kolmansien maiden välisten sopimusten soveltamista koskevat määräykset sisältyvät 76 ja 77 artiklaan. Artiklat vastaavat sisällöltään Suomea koskevia 102 ja 103 artiklaa.

Itävallan tulee 78 artiklan mukaan 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien sanoa irti EFTAn perustamissopimuksen. Vastaava määräys sisältyy Suomen osalta 104 artiklaan.

5 luku

Varainhoitoa koskevat määräykset

79—83 artikla. Euroopan yhteisöjen varainhoitoa koskevat siirtymätoimenpiteet sisältyvät Itävallan osalta liittymisasiakirjan 79—83 artiklaan. Määräykset vastaavat pääosin Suomen osalta 106—111 artiklassa sovitua. Itävallalle maksetaan yhteisön talousarviosta vuosina 1995—1998 korvauksia EY:n maatalouspolitiikkaan siirtymisestä aiheutuvista kustannuksista. Vuoden 1995 osalta maksetaan korvauksia siitä, että uudet jäsenvaltiot eivät vielä ole oikeutettuja tiettyihin EY:n maatalouspolitiikkaan liittyviin tukiin. Lisäksi yhteisö maksaa vuosina 1995—1998 asteittain vähenevää korvausta sen johdosta, että uudet jäsenvaltiot sopeuttavat maataloustuotteiden hintansa

unionin maataloustuotteiden hintoihin liitty-misajankohdasta lukien.

Itävallalle Euroopan yhteisön talousarviosta maksettavien kulujen määrät sisältyvät 81 artiklaan. Itävalta saa talousarviosta 583 miljoonaa ecua vuonna 1995, josta maatalouspolitiikkaan liittyvinä korvauksina 296 miljoonaa ecua ja hintasopeutuksen korvauksena 287 miljoonaa ecua. Hintasopeutuksen korvauksena yhteisö maksaa Itävallalle vuonna 1996 106 miljoonaa ecua vuonna 1996, vuonna 1997 71 miljoonaa ecua sekä vuonna 1998 35 miljoonaa ecua.

Määräykset Itävallan ETA-sopimuksen mukaisesti maksettavien maksuosuuksien huomioonottamisesta Euroopan yhteisöjen yhteisessä talousarviossa sisältyvät 82 ja 83 artiklaan. Itävallan ETA-velvoitteet vuosina 1995—1998 ovat yhteensä 176 miljoonaa ecua. Määräykset vastaavat Suomen osalta 110 ja 111 artiklassa sovittua.

IV osasto

Suomea koskevat siirtymätoimenpiteet

1 luku

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

I jakso

Vaatimukset ja ympäristö

84 artikla. Artiklan 1 kohta sisältää määräyksen neljän vuoden siirtymäajasta, jonka aikana sopimuksen liitteessä X mainittuja säännöksiä ei sovelleta Suomeen.

Artiklan 2 kohdan mukaan liitteen X säännöksiä tarkastellaan siirtymäajan kuluessa EY:n menettelyjen mukaan. Siirtymäajan päättyessä EY:n säännöstöä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin nykyisissä jäsenvaltioissa. Tällä ei kuitenkaan ennakoita edellä tarkoitettua tarkastelun tulosta.

Liitteessä X mainitut säännökset ovat:

— Pentakloorifenolin markkinoille saattamisen ja käytön rajoittamista koskeva neuvoston direktiivi 91/173/ETY (Neuvoston direktiivin 76/769/ETY yhdeksäs muutos);

— Lannoitteita koskevan neuvoston direk-

tiivin 76/116/ETY 7 artikla, sikäli kuin se koskee lannoitteiden kadmiumpitoisuutta;

— Pestisiidien luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskeva neuvoston direktiivi 78/631/ETY;

— Tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevan neuvoston direktiivin 93/12/ETY 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua kevyen polttoöljyn rikkipitoisuuden osalta; sekä

— Kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamista koskevan neuvoston direktiivin 91/414/ETY 15 artikla ja 16 artiklan f alakohta siltä osin kuin se viittaa edellä tarkoitettuun neuvoston direktiiviin 78/631/ETY.

Neuvottelujen päätösasiakirjaan sisältyy edellä kuvattuun siirtymäsäännökseen liittyen kaksi sopimuspuolten yhteistä julistusta, joissa täsmennetään siirtymäsäännöksiin sisältyvän yhteisen tarkastelun luonnetta. Yhteisessä julistuksessa ympäristönsuojelua, terveyttä ja tuotteen turvallisuutta koskevista vaatimuksista (julistus 6) sopimuspuolet korostavat korkean suojatason merkitystä osana yhteisön toimintaa ja viittaavat 1 päivänä helmikuuta 1993 annettuun ympäristöä ja kestävästä kehityksestä koskevaan päätöslauselmaan. Samalla sopimuspuolet tunnustavat hakijamaiden korkeamman normitason asettavan tarpeen tietyiltä osin arvioida uudelleen yhteisön lainsäädäntöä. Uusien jäsenvaltioiden todetaan osallistuvan sovittuun tarkistusmenettelyyn täysimääräisesti. Sopimuspuolet sitoutuvat saamaan menettelyn päätökseen ennen sovittua siirtymäajan päättymistä, jonka jälkeen yhteisön koko säännöstöä sovelletaan uusissa jäsenvaltioissa samoin edellytyksin kuin nykyisissä.

Liittymisasiakirjan 32, 69, 84 ja 112 artiklasta annetussa yhteisessä julistuksessa (julistus 7) viitataan 21 päivänä joulukuuta 1993 pidettyyn ministeritason kokoukseen. Julistuksessa mainitaan erikseen ne periaatteina, että mahdolliset päätökset on määrä tehdä ennen siirtymäajan päättymistä, että tarkastelu ei ennakoisi lopputulosta ja että tarkastelun yhteydessä otetaan huomioon myös EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan 3 kohdassa määrätty kriteerit.

85 artikla. Artiklan perusteella Suomi saa oikeuden soveltaa nykyistä raakapuun luokitusjärjestelmäänsä vuoden 1997 loppuun saakka. Määräyksen mukaan Suomen lainsäädäntö tai sen mukaiset hallinnolliset järjestelyt eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa yhteisön sisä-

markkinoita tai kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevan lainsäädännön kanssa. Tämä koskee erityisesti EY:n raaka-putuun luokitusta koskevan direktiivin 68/89/ETY 6 artiklaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on direktiivin voimaantulon johdosta kumottava muista yhteisön jäsenvaltioista tulevan raaka-putuun luokitusta koskevat määräykset. Artiklan mukaan direktiivi tullaan arvioimaan uudelleen EY:n perustamissopimuksessa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

2 luku

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

86 artikla. Artikla sisältää siirtymäajan pääomanliikkeiden vapauttamisen toteuttamiselle liittyen yritysostoihin Suomessa.

EY:n perustamissopimuksen 73 b artikla edellyttää, että lainsäädännössä vielä olevat rajoitukset ulkomaalaisten oikeudelle hankkia omaisuutta Suomessa suurelta osin kumotaan. Liittymisasiakirjan 86 artiklan mukaan Suomi saa tästä huolimatta jatkaa ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetun lain (1612/92) säännöksiä 31 päivään joulukuuta 1995 saakka. Tämän lain mukaan on osakkeiden tuottaman äänivallan siirtyminen suuressa suomalaisessa yrityksessä eräissä tapauksissa edellyttänyt vahvistuksen hakemista kauppa- ja teollisuusministeriöltä. Tätä seuranta voidaan artiklan mukaan jatkaa unionin jäsenvaltioista tulevien yritysostojen osalta vuoden 1996 alkuun saakka, jonka jälkeen seuranta on lakkautettava.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Liittyminen Euroopan unioniin ei aiheuta tarvetta muuttaa lakia ulkomaisten yritysostojen seurannasta. Yritysostojen seuranta muiden unionin jäsenvaltioiden osalta voidaan lakkauttaa lain 12 §:n mukaisesti asetuksella.

87 artikla. Liittymisasiakirjan 87 artikla sisältää siirtymäajan vapaa-ajan asuntojen hankintaa koskevien rajoitusten poistamisessa. Vapaa-ajan asuntojen osalta Suomi sai liittymisasiakirjan 87 artiklassa oikeuden pitää voimassa vapaa-ajan asuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymisestä. Tämän

siirtymäajan kuluessa rajoitukset unionin jäsenmaiden kansalaisten osalta on poistettava.

Päätösasiakirjaan sisältyvässä vapaa-ajan asuntoja koskevassa yhteisessä julistuksessa (julistus 5) todetaan lisäksi, että yhteisön säännöstö ei estä toteuttamasta kansallisia, alueellisia tai paikallisia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen maankäytön suunnittelun tai ympäristönsuojelun kannalta edellyttäen, että niistä ei aiheudu suoraa tai välillistä syrjintää.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artikla edellyttää ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistönhankintojen valvonnasta annetun lain (1613/92) muuttamista siten, että velvollisuus hankkia lupa vapaa-ajan asunnon hankkimiseen poistuu viimeistään siirtymäkauden päätyttyä unionin jäsenmaiden kansalaisten osalta.

Tarvittava hallituksen esitys on tarkoitus antaa erikseen.

Samoin on tarkoitus selvittää, onko maankäytön ohjausta kehitettävä erityisesti siltä osin kuin lisääntyvä ulkomaalaisomistus saattaisi vaikeuttaa ympäristöarvojen säilymistä.

3 luku

Kalastus

I jakso

Yleiset määräykset

88 artikla. Artiklan mukaan liittymisasiakirja koskee kaikilta osin myös kalataloutta, jollei Suomen kalastusta koskevissa siirtymätoimenpiteissä eli 88—96 artiklassa toisin määrätä. Siirtymätoimenpiteiden täytäntöönpanossa tarpeelliset päätökset kalastustuotteiden osalta tehdään artiklan 2 kohdan mukaan 148 ja 149 artiklan mukaisessa järjestyksessä.

II jakso

Pääsy vesille ja kalavarojen käyttö

89 artikla. Kalavesille pääsyn osalta tulee 89 artiklan mukaan noudatettavaksi yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3760/92 14 artik-

lan 2 kohdan poikkeussäännös, jonka mukaan kunkin jäsenvaltion yksinomaiseen kalastusta koskevaan määräysvaltaan kuuluu sen rannikolla oleva enintään 12 meripeninkulman etäisyydelle ulottuva vyöhyke. Poikkeussäännös on voimassa yhteisön kalastuslupajärjestelmän voimaantuloon eli vuoteen 2002 saakka. Järjestelmän voimaantulo otetaan yhteisössä uudelleen tarkasteltavaksi vuonna 2001.

90 artikla. Artiklan mukaan 90—94 artiklassa määritellään järjestelmä, jota sovelletaan Suomen lipun alla purjehtivien tai Suomessa rekisteröityjen alusten pääsyyn nykyisen unionin jäsenvaltioiden vesille.

91 artikla. Artiklan mukaan Suomi ei saa pääsyä yhteisön nykyisten jäsenvaltioiden lainkäyttö- tai määräysvallassa oleville 12 meripeninkulman sisäpuolisille vesille YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön (FAO) tilastoalueella ICES III d, joka käsittää koko Itämeren. Suomen kalastusalusten kalastusoikeudet laajenevat kuitenkin mainitun 12 meripeninkulman rajan ulkopuolella oleville yhteisön kalastusvyöhykkeeseen kuuluville lähinnä Saksan ja Ruotsin rannikon vesialueille. Tätä laajennusta sovelletaan yhteisön kalastuslupajärjestelmän voimaantuloon eli vuoteen 2002 saakka.

92 artikla. Yksityiskohtaiset määräykset 91 artiklan mukaisen Suomen kalastusalusten pyyntioikeuden laajentamisesta annetaan artiklan mukaan liittymisajankohtaan mennessä yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

93 artikla. Artiklan mukaan Suomen ja Ruotsin välisiin keskinäisiin kalastussopimuksiin perustuvat perinteiset kalastusoikeudet säilytetään ennallaan sopimuspuolten 12 meripeninkulman sisäpuolisilla alueilla yhteisön kalastuslupajärjestelmän voimaantuloon eli ainakin vuoteen 2002 saakka. Tämän mahdollistamiseksi annetaan 2 kohdan mukaan liittymisajankohtaan mennessä yksityiskohtaiset säännöt edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

94 artikla. Suomi saa 94 artiklan mukaisen osuuden yhteisön Itämeren alueelle määrättävistä sillin/silakan, kilohailin, lohen ja turskan kokonaiskiintiöstä. Osuudet vastaavat suunnitteen Suomen nykyisiä Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten mukaisia kiintiöosuuksia, ja ne vahvistetaan 2 kohdan mukaan

yhteisön toimesta vuoden 1994 loppuun mennessä. Kiintiömättömien kalalajien pyynti yhteisön vesillä tulee 3 kohdan määräyksen mukaan säilyttää aikaisemmalla tasolla ainakin vuoden 1997 loppuun saakka.

95 artikla. Yhteisön Itämereen rajoittuville jäsenvaltioille tulee vapaa pääsy kalastaa Suomen kalastusvyöhykkeellä 12 meripeninkulman ulkopuolisilla vesillä. Myös tätä määräystä sovelletaan yhteisön kalastuslupajärjestelmän voimaantuloon saakka ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt annetaan asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

III jakso

Ulkopuoliset kalavarat

96 artikla. Artiklan mukaan Suomen kolmansien maiden kanssa tekemät kalastussopimukset jäävät edelleen voimaan. Suomen kalastussopimusten hallinnointi siirtyy 1 kohdan määräyksen mukaan kuitenkin EY:lle.

Artiklan 2 kohdan mukaan Suomen erityis-oikeuksiin kalastussopimuksiensa nojalla ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa.

Artiklan 3 kohdan nojalla neuvoston tulee komission ehdotuksesta antaa määränemistöllä mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen kuin Suomen nykyiset kalastussopimukset lakkaavat olemasta voimassa kalastustoiminnan säilyttämisen kannalta tarpeelliset aiheelliset päätökset. Lisäksi neuvosto voi päättää pidentää Suomen kalastussopimusten voimassaoloa vuoden kerrallaan.

4 luku

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

97 artikla. Artiklan mukaan liittymissopimuksen liitteessä VI lueteltuja säädöksiä sovelletaan Suomessa kyseisessä liitteessä vahvistetuilla edellytyksin.

Liitteessä VI on lueteltu ne säännökset, joiden mukaan Suomi voi poiketa EY:n tullikoodeksin (neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92) sekä sen nojalla annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (ETY) N:o 2454/93, sellaisena kuin se on muutettuna komission

asetuksella (ETY) N:o 3665/93, säännöksistä sekä yhteisön tekemiin tullietuuskohteluun oikeuttaviin sopimuksiin sisältyvistä alkuperäpöytäkirjoista liitteessä kussakin kohdassa mainitun siirtymäkauden ajan. Poikkeukset koskevat yhteisön tekemien tullietuuskohteluun oikeuttavien sopimusten edellyttämiä alkuperäselvityksiä sekä sopimuksiin sisältyviä määräyksiä eräistä luvista ja hallinnollisesta yhteistyöstä. Lisäksi liitteessä on säännökset ennen liittymisajankohtaa annettujen eräisiin tullimenettelyihin liittyvien lupien siirtymäsäännöksistä, sekä tullien jälkikannosta, peruuttamisesta ja palauttamisesta. Liitteessä on myös säännöksiä siitä, milloin siirtymävaiheessa kannettavien tullien tuotto kuuluu Euroopan yhteisölle ja milloin se kuuluu liittyvälle valtiolle.

Uudet jäsenvaltiot sanovat irti kolmansien maiden kanssa tekemänsä tullietuuskohteluun oikeuttavat sopimukset liittymisestä lukien. Voimassaolevien sopimusten määräyksiä sovelletaan kuitenkin liitteessä VI mainitun siirtymäkauden ajan. Näiden sopimusten mukaiset tai uusien jäsenvaltioiden yksipuolisesti kansallisen lainsäädännön mukaisesti antamat alkuperäselvitykset on hyväksyttävä edellyttäen, että alkuperäselvitys ja kuljetusasiakirjat on annettu ennen liittymistä ja alkuperäselvitys toimitetaan tulliviranomaisille neljän kuukauden kuluessa liittymisestä.

Uudet jäsenvaltiot saavat niin ikään pitää voimassa vuoden ajan liittymisestä lukien ne luvat, joilla on annettu "valtuutetun viejän" asema kolmansien maiden kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti edellyttäen, että vastaava määräys on myös näiden kolmansien maiden nykyisen unionin kanssa tekemisissä sopimuksissa ja että valtuutetut viejät soveltavat yhteisön alkuperäsääntöjä. Voimassa olevat luvat on korvattava vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön mukaisilla luvilla.

Jos alkuperäselvitys ja/tai kuljetusasiakirja on annettu ennen liittymistä ja jos tullimuodollisuudet ovat edelleen tarpeen uusien jäsenvaltioiden ja nykyisen unionin välisessä kaupassa tai uusien jäsenvaltioiden keskinäisessä kaupassa, sovelletaan ETA-sopimuksen alkuperäsääntöjä koskevassa pöytäkirjassa 4 ja EY:n sekä Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen välisten vapaakauppasopimusten pöytäkirjassa N:o 3 alkuperäselvityksistä annettuja määräyksiä. Tämä koskee uusien jäsenmaiden keskinäistä kauppaa tai niiden ja yhteisön ja sen jäsenval-

tioiden välistä kauppaa ennen jäsenyyttä ja ensi sijassa tilannetta, jossa annettu alkuperäselvitys on kadonnut tai sitä ei ole annettu viennin yhteydessä. Tällaisissa tapauksissa on mahdollista antaa alkuperäselvitys jälkikäteen.

Unionin nykyisten ja uusien jäsenvaltioiden on hyväksyttävä edellämainituissa sopimuksissa tarkoitettujen alkuperäselvitysten jälkitaikastuspyynnöt kahden vuoden ajan kyseisten alkuperäselvitysten antamisesta.

Liite VI sisältää lisäksi määräyksiä, joilla uudet jäsenvaltiot oikeutetaan pitämään voimassa eräiden tullimenettelyjen käyttöön oikeuttavat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä. Nämä luvat on korvattava vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön mukaisilla luvilla.

Nämä luvat koskevat oikeutta käyttää tullimuodollisuuksien ja -menettelyjen yksinkertaistamiseen tähtäviä jaksoilmoituksia (neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, yhteisön tullikoodeksin 76 artikla). Tähän ryhmään kuuluvat niinkään tullivarastojen perustamista (tullikoodeksin 98—113 artikla) ja sisäistä jalostusta koskevat luvat (tullikoodeksin 114—129 artikla). Viimeksi mainittu vastaa lähinnä voimassaolevaa vientitietumenettelyä.

Muut liitteen VI tarkoittamat luvat koskevat tullivalvonnassa tapahtuvaa valmistusta (tullikoodeksin 130—136 artikla), väliaikaista maahantuontia (tullikoodeksin 137—144 artikla) ja ulkoista jalostusta (tullikoodeksin 145—160 artikla). Lopuksi liitteessä VI on mainittu vapaa-alueita ja vapaavarastoja koskevat luvat (tullikoodeksin 166—181 artikla). Uusien jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on hyväksyttävä vuoden kuluessa liittymisestä vapaa-alueella tai vapaavarastossa toimijoiden kirjanpito yhteisön lainsäädännön mukaisesti.

Liite VI sisältää myös säännökset tileihin kirjaamista ja tullinoikaisua tai jälkitullausta sekä tullien palauttamista (tullikoodeksin 201—232 ja 235—242 artikla) koskevista siirtymäsäännöksistä. Pääperiaate on, että tullinoikaisu tai jälkitullaus, samoin kuin tullien palauttaminen ja peruuttaminen, on suoritettava yhteisön lainsäädännön mukaisesti. Jos tullivelka kuitenkin syntyi ennen liittymisajankoh-
taa, kyseinen uusi jäsenvaltio suorittaa tullinoikaisun tai jälkikannon omaksi edukseen ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti. Niin ikään jos sellaiset tullit, joiden palauttamista tai peruuttamista pyydetään, liittyvät tullivelkaan, joka syntyi ennen

liittymisajankohtaa, kyseinen uusi jäsenvaltio suorittaa tullien palauttamisen tai peruuttamisen omalla kustannuksellaan ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti.

Tullivarastoja, sisäistä jalostusta, tullivalvonnan tapahtuvaa valmistusta, väliaikaista maahantuontia ja ulkoista jalostusta koskevat tulimenettelyt on saatettava loppuun yhteisön lainsäädännön mukaisesti. Jos menettelyjen päättämisestä aiheutuu tullivelkaa, maksettu määrä katsotaan yhteisön varoiksi. Menettelyn loppuun saattamisen kautta syntyvän tullivelan määrä määräytyy uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti, jos tällaista menettelyä koskeva ilmoitus vastaanotettiin ennen liittymistä.

Jos tullivalvonnan tapahtuvan valmistuksen menettelystä aiheutuu tullivelkaa, maksettu määrä katsotaan kaikissa tapauksissa yhteisön omiksi varoiksi. Siirtymäsäännöksiä tässä suhteessa ei ole.

Liitteeseen VI sisältyvät siirtymäsäännökset turvaavat joustavan ja selkeän siirtymisen voimassa olevan tullilainsäädännön ja Suomen tekemien tullietuus sopimusten soveltamisesta Euroopan unionin sopimusten ja tullilainsäädännön soveltamiseen liitteessä mainituissa kysymyksissä. Lupamenettelyt jäävät kansallisesti päätettäviksi. Tulliviranomaiset antavat tällä hetkellä pääsääntöisesti liitteessä mainitut luvat. Luvan vapaa-alueen perustamiseen antaa kuitenkin valtiovarainministeriö.

98—99 artikla. Näiden artiklojen tulleja koskevat määräykset merkitsevät Suomelle oikeutta poiketa liittymisasiakirjan 2 artiklan mukaisesta velvoitteesta soveltaa liittymisajankohdasta lukien unionin alkuperäisten sopimusten määräyksiä sekä sen toimielinten ennen liittymistä antamia säädöksiä. Välittömästi jäsenyyden alkaessa Suomen tulee 2 artiklan mukaisesti siirtyä soveltamaan EY:n tullitariffin mukaisia tulleja kolmansista maista tuotaviin tuotteisiin lukuun ottamatta niitä liitteessä XI mainittuja tuotteita, joihin 99 artiklan mukaan voidaan soveltaa hidastettua tullien alentamista EY:n tullien tasolle.

Koska nyt kyseessä olevien tuotteiden tullien siirtymäaikainen kanto on päätettävä verolainsäädännön edellyttämässä järjestyksessä, eduskunnalle annetaan erillinen lakiesitys tulleista, joita siirtymäaikana sovelletaan, kunnes ne asteittain on yhtenäistetty EY:n tullitariffin osoittamalle tasolle.

Asiakirjan 98 artiklassa olevan määräyksen

mukaan 99 artiklassa tarkoitettu perustulli, jota käytetään yhtenäistettäessä liitteessä XI lueteltujen tuotteiden Suomen tulleja yhteiseen tullitariffiin, on kunkin tuotteen osalta tulli, jota Suomi tosiasiallisesti sovelsi 1 päivänä tammikuuta 1994.

Suomella on 99 artiklan mukaan oikeus säilyttää 1 päivänä tammikuuta 1994 voimassa ollut näiden tuotteiden tullien taso vuoden 1995 ajan. Kunkin tuotteen tullin erotus alennetaan 1 päivästä tammikuuta 1996 75 prosenttiin nykyisestä, ja 1 päivänä tammikuuta 1997 tullien ero on alennettava 40 prosenttiin. Suomi soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1998 alkaen täysin yhteisön tullitariffia.

Liitteessä XI olevaan luetteloon sisältyy sellaiset teollisuustuotteet, joiden tuotantoa Suomessa on pidetty arkana ja joiden kohdalla Suomen nykyiset tullit ovat olennaiset korkeammat kuin vastaavien tuotteiden tullit EY:n tullitariffissa. Luetteloon sisältyy noin 190 araksi katsottua tuotenimikettä, joista metalliteollisuuden tuotteita on kahdeksan, kumi- ja muoviteollisuuden tuotteita 18, kenkä- ja nahkateollisuuden tuotteita 13 sekä tekstiili- ja vaatusteollisuuden tuotteita 150. Tuontitullien erot ovat suurimmillaan käyttövalmiiden tekstiilituotteiden ja vaatteiden kohdalla, joissa Suomen nyt voimassa oleva tulli on pääsäännön mukaan 35 prosenttia ja EY:n tulli enimmillään 14 prosenttia.

100 artikla. Artiklassa määrätään, että jäsenyyden alkamishetkestä Suomi noudattaa kansainvälistä tekstiilikauppaa koskevaa sopimusta (SopS 46/74) ja sen jatkopöytäkirjoja ja/tai GATTin Uruguayn kierroksen tekstiilisopimuksen tuloksia. Suomen tulee soveltaa myös yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia- ja järjestelyjä.

Artiklan toisen kohdan mukaan yhteisö neuvottelee ja mukauttaa yhteisön solmimiin kahdenvälisiin tekstiilisopimuksiin- ja järjestelyihin liittyvät pöytäkirjat niin, että asianomaisten maiden viennin määrälliset rajoituksissa otetaan huomioon uusien jäsenten jäseneksitulo.

Artiklan 3 kohdan mukaan yhteisö ryhtyy tarpeellisia siirtymäjärjestelyjä koskeviin toimenpiteisiin, mikäli tätä prosessia ei ole saatettu päätökseen 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä.

101 artikla. Suomi voi 101 artiklan määräysten mukaan 31 päivään joulukuuta 1999 asti avata vuosittaisen 21 000 tonnin tullittoman

tariffikiintiön styreenille (CN koodi 2902 50/00). Tällöin edellytetään, että tavarat lasketaan vapaaseen liikkeeseen vain Suomen alueella ja käytetään siellä tai jalostetaan siten, että niistä tulee alkuperä tuotteita, ja että tavarat pysyvät tullivalvonnan alaisina asiaan liittyvien loppukäyttöä koskevien yhteisön säännösten mukaisesti (neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, yhteisön tullikoodeksista, 21 ja 82 artikla).

Näitä määräyksiä voidaan soveltaa vain milloin vapaaseen liikkeeseen laskemista koskevan ilmoituksen tueksi esitetään asianomaisten suomalaisten viranomaisten antama lupa, josta käy ilmi, että kyseiset tavarat kuuluvat 1 kohdan määräysten soveltamisalaan.

Komission ja toimivaltaisten suomalaisten viranomaisten tulee toteuttaa kaikki sellaiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että kyseisen tuotteen loppukulutus tai jalostus, jossa tuote saa yhteisön alkuperän, tapahtuu Suomen alueella.

Artiklan määräykset eivät edellytä erillisiä lainsäädäntötoimenpiteitä Suomessa. Kiintiön avaaminen ja sitä vastaan annettavien lupien myöntäminen kuuluu sille viranomaiselle, joka nimetään EU:n muusta luvanvaraisesta tuonista vastaavaksi Suomen viranomaiseksi.

Kun kiintiö on avattu, Suomeen voidaan kiintiön ylärajaan saakka tuoda styreeniä tullitta mistä tahansa kolmannesta maasta, johon ei ole kohdistettu rajoittavia toimenpiteitä.

102 artikla. Artikla sisältää määräykset yhteisön ja kolmansien maiden välillä tehtyjen sopimusten soveltamisesta Suomen osalta. Artiklan 1 kohdan mukaan Suomi sitoutuu artiklassa noudattamaan liittymisajankohdasta lukien jäljempänä 103 artiklassa mainittujen sopimusten määräyksiä. Nämä sopimukset ovat yhteisön ja kolmansien maiden välillä tehtyjä assosiaatio-, vapaakauppa- tai yhteistyösopimuksia.

Artiklan 2 kohta sisältää määräyksen, jonka mukaan mahdollisista Suomea koskevista, edellä mainittuja sopimuksia koskevista mukautuksista laaditaan erilliset pöytäkirjat yhdessä sopimusten sopimuspuolina olevien valtioiden kanssa. Kyseisiä sopimuksia on vastavalla tavalla muutettu pöytäkirjoilla aikaisempien liittymissopimusten johdosta.

Artiklan 3 kohta sisältää määräykset siltä varalta, että edellä 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ei ole tehty liittymisajankohtaan mennessä. Tässä tapauksessa toteutetaan yhteisön toimesta liittymisajankohdasta lukien jär-

jestelyt, joiden avulla Suomi ja muut uudet jäsenvaltiot otetaan mukaan jäljempänä 103 artiklassa tarkoitettujen sopimusten täytäntöönpanoon.

103 artikla. Artiklassa yksilöidään ne maat, joiden kanssa tehtyjä sopimuksia Suomen tulee 102 artiklan nojalla soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995 lukien. Artiklan ensimmäinen luetelmakohta sisältää luettelon maista, joita koskevia yhteisön kanssa tehtyjä sopimuksia sovelletaan liittymisen jälkeen myös uusiin jäsenvaltioihin.

Artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin sisältyvät seuraavat yhteisön mainittujen maiden kanssa tekemät sopimukset:

— Algerian kanssa 26 päivänä huhtikuuta 1976 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2210/78) ja samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus sekä yhteistyösopimukseen liittyvä 25 päivänä kesäkuuta 1987 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 87/510/ETY);

— Andorran kanssa 28 päivänä kesäkuuta 1990 tehty sopimus tulliliitosta (neuvoston päätös 90/680/ETY);

— Bulgarian kanssa 8 päivänä toukokuuta 1990 tehty vapaakauppasopimus (neuvoston päätös 90/519/ETY);

— Egyptin kanssa 18 päivänä tammikuuta 1977 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2213/78) sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (277A0118(02)) sekä yhteistyösopimukseen 25 päivänä kesäkuuta 1987 lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 87/511/ETY);

— Islannin kanssa 22 päivänä heinäkuuta 1972 tehty vapaakauppasopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2842/72) myöhempine muutoksineen sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (273A0722(01));

— Israelin kanssa 11 päivänä toukokuuta 1975 tehty vapaakauppasopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 1274/75) sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (275A0511(01)), vapaakauppasopimuksen 8 päivänä helmikuuta 1977 tehty rahoitusyhteistyötä koskeva lisäpöytäkirja (neuvoston asetus (ETY) N:o 2217/78), 18 päivänä joulukuuta 1984 tehty kolmas lisäpöytäkirja (neuvoston asetus (ETY) N:o 3565/84), 15 päivänä joulukuuta 1987 tehty neljäs lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 88/596/ETY), 15 päivänä joulukuuta 1987 rahoitusyhteistyöstä tehty pöytäkirja (neuvoston päätös 88/597/ETY) sekä 12 päivä-

nä kesäkuuta 1991 tehty rahoitus- ja teknistä yhteistyötä koskeva lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 92/210/ETY);

— Jordanian kanssa 18 päivänä tammikuuta 1977 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2215/78) sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (277A0118(04)) sekä yhteistyösopimuksen 9 päivänä heinäkuuta 1987 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 87/512/ETY);

— Kyproksen kanssa 12 päivänä joulukuuta 1972 tehty assosiaatiosopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 1246/73), 19 päivänä lokakuuta 1987 tehty assosiaatiosopimuksen toisen vaiheen täytäntöönpanoa koskeva sopimus (neuvoston päätös 87/607/ ETY);

— Libanonin kanssa 3 päivänä toukokuuta 1977 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2214/78), samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (277A0503(02)) sekä yhteistyösopimuksen 9 päivänä heinäkuuta 1987 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 87/513/ETY);

— Maltan kanssa 5 päivänä joulukuuta 1970 tehty assosiaatiosopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 492/71), 4 päivänä joulukuuta 1985 tehty rahoitus- ja teknistä yhteistyötä koskeva pöytäkirja (neuvoston asetus (ETY) N:o 2458/86) sekä 14 päivänä joulukuuta 1989 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 89/207/ETY);

— Marokon kanssa 27 päivänä huhtikuuta 1976 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2211/78) sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2211/78), yhteistyösopimuksen 26 päivänä toukokuuta 1988 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 88/452/ETY) sekä 20 päivänä kesäkuuta 1991 tehty teknistä ja rahoitusyhteistyötä koskeva pöytäkirja (292A1202(01));

— Puolan kanssa 16 päivänä joulukuuta 1991 tehty Eurooppa-sopimus (neuvoston ja komission päätös 93/743/EY, EHTY, Euratom);

— Romanian kanssa 4 päivänä maaliskuuta 1991 tehty vapaakauppasopimus (neuvoston päätös 91/ 159/ETY);

— Slovenian kanssa 5 päivänä huhtikuuta 1993 tehty vapaakauppasopimus (neuvoston päätös 93/ 598/ETY);

— Sveitsin kanssa 22 päivänä heinäkuuta 1972 tehty vapaakauppasopimus (273A0722 (02)) myöhemmine muutoksineen;

— Syyrian kanssa 18 päivänä tammikuuta

1977 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2216/78) sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (277A0118(06)), yhteistyösopimuksen 16 päivänä kesäkuuta 1988 tehty lisäpöytäkirja (pätös 88/598/ETY);

— entisen Tšekin ja Slovakian liittotasaval- lan kanssa päivänä 7 päivänä toukokuuta 1990 tehty vapaakauppasopimus (neuvoston päätös 90/520/ ETY), joka on voimassa seuraajavaltioiden eli Tšekin ja Slovakian suhteen;

— Tunisian kanssa 25 päivänä huhtikuuta 1976 tehty yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2212/78) sekä samana päivänä tehty EHTY:ä koskeva sopimus (276A0425(02)), yhteistyösopimuksen 26 päivänä toukokuuta 1987 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 87/514/ETY);

— Turkin kanssa 12 päivänä syyskuuta 1963 tehty assosiaatiosopimus (neuvoston päätös 64/732/ETY), 23 päivänä marraskuuta 1970 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston asetus (ETY) N:o 2760/72) sekä 23 päivänä heinäkuuta 1987 tehty lisäpöytäkirja (neuvoston päätös 88/89/ETY); sekä

— Unkarin kanssa 16 päivänä joulukuuta 1991 tehty Eurooppa-sopimus (neuvoston ja komission päätös 93/742/EY, EHTY, Euratom).

Lisäksi Suomen tulee määräyksen mukaan soveltaa EY:n perustamissopimuksen II liitteessä lueteltujen maataloustuotteiden kaupasta yhteisön ja kolmansien välillä tehtyjen sopimusten määräyksiä. EY:n perustamissopimuksen II liitteessä mainittujen tuotteiden kauppa kuuluu yhteisen maatalouspolitiikan piiriin, joten näihin sopimuksiin voidaan soveltaa yhteisen maatalouspolitiikan luomista koskevaa primäärioikeutta ja säädöksiä, jotka tulevat Suomea sitoviksi liittymisen myötä. Tällaisten sopimusten soveltaminen ei siten aiheuta Suomen osalta ongelmia.

Artiklan toisessa luetelmakohtadassa todetaan Suomen soveltavan liittymisajankohdasta lukien 15 päivänä tammikuuta 1989 Euroopan talousyhteisön sekä 70 Afrikan, Karibian ja Tyynen meren alueen valtion välillä tehtyä AKT/ETY -yhteistyösopimusta. Tätä sopimusta, jota kutsutaan yleisesti nimellä IV Lomé -sopimus, käsitellään tarkemmin jäljempänä EY:n perustamissopimuksen 238 artiklaa koskeissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Artiklan kolmannessa luetelmakohtadassa todetaan, että 102 artiklan määräyksiä sovelletaan myös muihin vastaaviin sopimuksiin, joita tehdään ennen liittymistä. Tällaisia sopimuksia

on valmisteilla muun muassa eräiden Keski- ja Itäisen Euroopan siirtymätalouden maiden kanssa. EY:n ja Venäjän välinen yhteistyösopimus allekirjoitettiin Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994.

Osa edellä mainituista sopimuksista sisältää määräyksiä, joista päättäminen ei kuulu yksin yhteisön toimivaltaan, vaan ne tehdään yhteisön ja jäsenmaiden sekä kolmansien maiden välillä. Tällaiset niin sanotut yhdistetyt sopimukset, kuten Kyproksen, Maltaan ja Turkin kanssa tehdyt assosiaatiosopimukset sekä AKT/ETY -yleissopimus sisältävät sellaisia määräyksiä, joita jäsenyyden myötä Suomea sitovaksi tulevat yhteisön säädökset eivät kata ja jotka Suomen valtiosäännön mukaan edellyttävät eduskunnan hyväksymistä. Pöytäkirjat, joita 102 artiklan 2 kohdan mukaan laaditaan Suomen liittymisestä tällaisiin sopimuksiin tullaan saattamaan eduskunnan hyväksyttäväksi erillisillä hallituksen esityksillä.

104 artikla. Artikla mukaan Suomi sitoutuu irtisanomaan määrättyt vapaakauppasopimukset, koska EY:n perustamissopimuksen 113 artiklan nojalla yhteisö toteuttaa yhteistä kauppapolitiikkaa. Ensinnäkin Suomi, kuten myös muut uudet jäsenvaltiot, sitoutuu artiklan määräyksen mukaan irtisanomaan 4 päivänä tammikuuta 1960 tehdyn Euroopan vapaakauppaliiiton perustamista koskevan konvention (SopS 15—16/61, SopS 71—72/85) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Lisäksi Suomi sitoutuu irtisanomaan Baltian valtioiden kanssa allekirjoittamansa vapaakauppasopimukset. Määräyksessä tarkoitettut sopimukset ovat Viron kanssa 13 päivänä helmikuuta 1992 tehty pöytäkirja kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä (SopS 103—104/92), Liettuan kanssa 5 päivänä kesäkuuta 1992 tehty vastava pöytäkirja tehtiin (SopS 116—117/92) sekä Latvian kanssa 26 päivänä marraskuuta 1992 tehty pöytäkirja (SopS 28—29/93). Baltian valtioiden osalta 105 artiklaan sisältyy määräyksiä erityisjärjestelyistä.

105 artikla. Artikla sisältää määräykset Baltian valtioihin sovellettavista vapaakauppajärjestelyistä tilanteessa, jossa liittymisajankohdan mennessä yhteisön ja Baltian valtioiden välille ei ole tehty vapaakauppasopimuksia. Määräysten mukaan yhteisö toteuttaa siinä tilanteessa tarvittavat toimenpiteet sen sallimiseksi, että Latvian, Liettuan ja Viron valtioiden alkuperätuotteet myös liittymisen jälkeen pää-

sevät Suomen markkinoille olemassa olevan tason mukaisesti eli Suomen ja Baltian valtioiden välillä tehtyjä edellä 104 artiklan perustelujen yhteydessä mainittuja pöytäkirjoja vastaavalla tavalla. Yhteisö on allekirjoittanut 18 päivänä heinäkuuta 1994 vapaakauppasopimukset Baltian valtioiden kanssa. Sopimusten on määrä tulla voimaan kuluvan vuoden loppuun mennessä.

5 luku

Varainhoitoa koskevat määräykset

106 artikla. Artiklan mukaan liittymisasiakirjan viittauksilla yhteisön omien varojen järjestelmästä tehtyyn neuvoston päätökseen tarkoitetaan neuvoston päätöstä, tehty 24 päivänä kesäkuuta 1988 (88/376/ETY, Euratom), yhteisöjen omien varojen järjestelmästä päätökseen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Mikäli mainittu päätös on korvattu uudella päätöksellä, tarkoitetaan viittauksilla tätä uutta päätöstä. Komissio on 14 päivänä syyskuuta 1993 tehnyt ehdotuksen (COM(93) 438 final) omia varoja koskevan päätöksen korvaamisesta uudella samannimisellä päätöksellä. Ehdotusta on muutettu 7 päivänä maaliskuuta 1994 tehdyllä ehdotuksella (COM(94) 71 final).

107 artikla. Suomi saa 99 artiklan nojalla eräissä tapauksissa pitää voimassa kolmen vuoden ajan yhteisön yleistä tullitariffia korkeampia tulleja kolmansien maiden kanssa käymässä kauppaa. Laskettaessa Suomen maksettavaksi tulevaa, neuvoston päätöksen 88/376/ETY, Euratom 2 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaista kolmansien maiden kanssa käytävästä kaupasta kertyviin tullituloihin perustuvaa osuutta yhteisöjen omista varoista, otetaan 107 artiklan nojalla huomioon kuitenkin vain yhteisön yhteisen tullitariffin mukaiset tullit ja muut tullit. Suomi ei siten kolmen vuoden siirtymäaikana maksa tullituloihin perustuvaa maksua yhteisön omiin varoihin niistä yhteisön yleistä tullitariffia korkeammista tulleistä, joita Suomella on 99 artiklan nojalla oikeus periä.

108 artikla. Liittymisasiakirjojen Ahvenanmaata koskevan pöytäkirjan N:o 2 2 artiklan a kohdan mukaan Ahvenanmaan alue jää välillisiä veroja, kuten esimerkiksi arvolisäveroa, koskevien EY:n säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Mainitun kohdan mukaan tämä

vapautus ei kuitenkaan vaikuta millään tavalla yhteisön omiin varoihin. Tämä johdosta 108 artiklan nojalla otetaan huomioon myös Ahvenanmaan arvonlisäveroveropohja, huolimatta siitä, että Ahvenanmaa jää asianomaisten EY:n säädösten soveltamisalan ulkopuolelle, huomioon laskettaessa Suomen maksettavaksi tulevaa arvonlisäveropohjan perusteella määräytvää maksua yhteisön omiin varoihin.

109 artikla. Artiklan mukaan yhteisön yleisestä talousarviosta maksetaan Suomelle kuu-kausittain yksi kahdestoistaosa seuraavista vuosittaisista eristä: 476 miljoonaa ecua vuonna 1995, 163 miljoonaa ecua vuonna 1996, 65 miljoonaa ecua vuonna 1997 ja 33 miljoonaa ecua vuonna 1998. Mainitusta vuonna 1995 suoritettavasta 476 miljoonan ecun määrästä 280 miljoonaa ecua kompensoi sitä, että Suomi ei vielä vuonna 1995 muutoin saisi eräitä yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamiseen liittyviä tukia. Loput vuonna 1995 suoritettavasta erästä sekä vuosina 1996—1998 suoritettavat erät korvaavat niitä kustannuksia, jotka aiheutuvat Suomelle maatalouden välittömän hintasopeutuksen kustannuksina.

110 artikla. Artiklan mukaan ETA-sopimuksen 82 artiklan mukaan tehdystä sitoumuksista Suomen rahoitettavaksi liittymisen jälkeen jäävä osuus sisältyy yhteisöjen yleiseen talousarvioon. ETA-sopimuksen 82 artikla tarkoittaa yhteistyötä muilla kuin neljän vapauden aloilla, kuten esimerkiksi yhteistyö yhteisön toiminnassa aloilla, jotka koskevat tutkimusta, teknologian kehittämistä, tietopalveluja, ympäristöä, koulutusta ja sosiaalipolitiikkaa.

111 artikla. Artiklan mukaan Suomen osuus ETA-sopimuksen 116 artiklassa määrätystä rahoitusjärjestelmästä sisältyy yhteisöjen yleiseen talousarvioon. ETA-sopimuksen pöytäkirjan 38 mukaan EFTA-valtiot rahoittavat korkotuista ja avustuksista muodostuvan rahoitusjärjestelmän. Pöytäkirjan mukaan vuosina 1993—97 korkotuen piiriin tulevien lainojen määrä on 1,5 miljardia ecua. Samoina vuosina myönnettävien avustusten kokonaismäärä on 500 miljoonaa ecua. EFTAn pysyvä komitea on 10 päivänä tammikuuta 1994 hyväksynyt rahoitusjärjestelmän ensimmäisen maksuerän, jonka suuruus on 110 miljoonaa ecua. Suomen osuus ensimmäisestä maksuerästä on 18,69 prosenttia eli noin 20,6 miljoonaa ecua.

ETA-sopimuksesta johtuvat, liittymisasiakirjan 110 ja 111 artiklassa tarkoitetut velvoitteet

lisäävät yhteisöjen yleisbudjetin menoja Suomen osalta yhteensä noin 118 miljoonaa ecua.

V osasto

Ruotsia koskevat siirtymätoimenpiteet

1 luku

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

I jakso

Vaatimukset ja ympäristö

112 artikla. Artikla sisältää tavaroiden vapaaseen liikkumiseen liittyviä siirtymätoimenpiteitä koskevan määräyksen. Siinä viitataan liitteeseen XII, jossa luetellaan ne EY:n säännökset, joita ei sovelleta neljän vuoden ajan liittymisajankohdasta lukien. Ne sisältävät kasvinsuojelussa käytettyjen torjunta-aineiden ja varallisten aineiden pakkaamiseen ja merkintöihin sekä lannoitteiden kadmiumkoostumukseen liittyviä säännöksiä, jotka ovat osittain samoja kuin liittymisasiakirjan 84 tarkoitetut Suomea koskevat säännökset.

II jakso

Sekalaista

113 artikla. Artikla sisältää määräyksen raakapuun luokittelujärjestelmää koskevista siirtymätoimenpiteistä, joka on samansisältöinen kuin vastaava 85 artiklan Suomea koskeva määräys.

2 luku

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

114 artikla. Artiklan mukaan Ruotsi saa pitää voimaassa vapaa-ajanasuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymisestä. Määräys on samansisältöinen kuin vastaava Suomea koskeva 87 artiklan määräys.

3 luku

Kalastus

115—125 artikla. Artiklat sisältävät Ruotsia

koskevat siirtymätoimenpiteet kalastuksen osalta. Niissä määrätään vesille pääsystä ja kalastusvarojen käytöstä samojen periaatteiden perustella kuin vastaavissa Suomea koskevissa 88—94 artiklan määräyksissä. Kalastusvarojen käytön osalta perusteena ovat myös Ruotsin osalta ollut vuosien 1989—1993 välinen kalastustoiminta, minkä lisäksi on otettu huomioon Ruotsin ja EY:n välillä vuonna 1978 solmitun kalastussopimuksen määräykset, Skagerrakia ja Kattegatia koskevat järjestelyt sekä Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission puitteissa sovitut järjestelyt. Ruotsia koskevilla määräyksillä ei ole vaikutusta Suomessa. Ruotsin kalastusoikeudet säilyvät ennallaan. Kalastussopimusten hallinnointi siirtyy kuitenkin EY:lle.

4 luku

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

126—131 artikla. Yhteisön tullilainsäädäntö, johon Ruotsin osalta tehdään 126 artiklan mukaan poikkeuksia, sisältyy liitteeseen VI. Artikla on vastaa sisällöltään Suomea koskevan 97 artiklan määräyksiä.

Määräykset tekstiili kauppaa koskevista järjestelyistä sisältyvät 127 artiklaan. Artikla vastaa sisällöltään Suomea koskevaa 100 artiklaa. Yhteisön ja kolmansien maiden välisten sopimusten soveltamista koskevat määräykset sisältyvät 128 ja 129 artiklaan. Artiklat vastaavat sisällöltään Suomea koskevia 102 ja 103 artiklaa.

Asiakirjan 130 ja 131 artikla sisältää Ruotsin osalta vastaavat EFTAn perustamissopimusta ja Baltian valtioiden kanssa käytävää vapaakauppaa koskevat määräykset kuin Suomen osalta sisältyvät 104 ja 105 artiklaan.

5 luku

Varainhoitoa koskevat määräykset

132—136 artikla. Euroopan yhteisöjen varainhoitoa koskevat siirtymätoimenpiteet sisältyvät Ruotsin osalta liittymisasiakirjan 132—136 artiklaan. Määräykset vastaavat pääosin Suomen osalta 106—111 artiklassa sovittua. Ruotsille maksetaan yhteisön talousarviosta vuosina 1995—1998 korvauksia EY:n maatalo-

uspolitiikkaan siirtymisestä aiheutuvista kustannuksista. Vuoden 1995 osalta maksetaan korvauksia siitä, että uudet jäsenvaltiot eivät vielä ole oikeutettuja tiettyihin EY:n maatalouspolitiikkaan liittyviin tukiin. Lisäksi yhteisö maksaa vuosina 1995—1998 asteittain vähenevää korvausta sen johdosta, että uudet jäsenvaltiot sopeuttavat maataloustuotteiden hintansa unionin maataloustuotteiden hintoihin liittymisajankohdasta lukien. Ruotsin osalta hyvitetään osaksi myös aikaisemmin tehtyjä maatalouden sopeutustoimia.

Ruotsille Euroopan yhteisön talousarviosta maksettavien kulujen määrät sisältyvät 134 artiklaan. Ruotsi saa talousarviosta 488 miljoonaa ecua vuonna 1995, josta maatalouspolitiikkaan liittyvinä korvauksina 285 miljoonaa ecua ja hintasopeutuksen korvauksena 203 miljoonaa ecua. Hintasopeutuksen korvauksena yhteisö maksaa Ruotsille vuonna 1996 432 miljoonaa ecua vuonna 1996, vuonna 1997 76 miljoonaa ecua sekä vuonna 1998 31 miljoonaa ecua.

Määräykset Ruotsin ETA-sopimuksen mukaisesti maksamien maksuosuuksien huomiointamisesta Euroopan yhteisöjen yhteisessä talousarviossa sisältyvät 135 ja 136 artiklaan. Ruotsin ETA-velvoitteet vuosina 1995—1998 ovat yhteensä 228 miljoonaa ecua. Määräykset vastaavat Suomen osalta 110 ja 111 artiklassa sovittua.

VI osasto

Maatalous

Liittymisasiakirjan neljännen osan VI osastossa ovat maatalouden siirtymätoimenpiteitä koskevat määräykset.

137 artikla. Artiklan 1 kohdassa määritellään osaston soveltamisala. Sen mukaan osaston määräykset koskevat maataloustuotteita, lukuunottamatta kala- ja kalataloustuotteita. Artiklan 2 ja 3 kohdassa on määritelty maataloutta koskevien määräysten ajallinen sovellettaisuus. Kohdan 2 mukaan yhteisön kauppapolitiikkaa ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia säännöksiä (kauppa, tuontimaksut ja määrälliset rajoitukset sekä vaikutuksiltaan vastaavat maksut ja toimenpiteet) sekä yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvia oikeuksia

ja velvollisuuksia sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin täysimääräisesti heti jäsenyyden alkaessa, jollei muualla liittymisasiakirjassa toisin määrätä. Artiklan 3 kohdassa on maatalouden siirtymätoimenpiteille määritelty yleinen siirtymäaika, jota sovelletaan, jollei VI osaston asianomaisissa määräyksissä ole erikseen toisin määrätty. Siirtymäaika on Suomen, Norjan ja Itävallan osalta viisi vuotta liittymisestä lukien, kuitenkin niin, että siirtymätoimenpiteitä koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkeen siihen tuotantoon, joka on tuotettu vuonna 1999. Viimeksi mainittu määräys on tarpeen sen vuoksi, että osa vuonna 1999 tuotetusta sadosta markkinoidaan vuonna 2000.

1 luku

Kansallisia tukia koskevat määräykset

Osaston ensimmäinen luku sisältää uusissa jäsenvaltiossa maksettavia maa- ja puutarhatalouden kansallisia tukia koskevat toimenpiteet (138—144 artikla). Toimenpiteet koskevat varsinaisen siirtymäkauden tukia, pohjoista tukea sekä kansallista erityistukea.

138 artikla. Artikla koskee siirtymäkaudella maksettavaa kansallista sopeutumistukea. Artiklan 1 kohdan mukaan Suomi, Norja ja Itävalta saavat komission luvalla viiden vuoden siirtymäkauden ajan maksaa alenevaa ja aluettain eriytettyä tukea yhteisen maatalouspolitiikan piiriin kuuluvien perusmaataloustuotteiden tuottajille. Artiklan 2 kohdan mukaan komission lupa edellyttää vähintään 10 prosentin eroa verrattaessa jäsenvaltiossa ennen jäsenyyttä vallitsevaa ja yhteisen maatalouspolitiikan mukaista tukitasoa. Tuki voi olla enintään kyseisen eron suuruinen. Komission lupa annetaan yhteisön kansainvälisten sitoumusten rajoissa ja siitä päätettäessä otetaan sika-, kana- ja siipikarjatalouden osalta huomioon myös rehukustannusten aleneminen uusissa jäsenvaltiossa. Tupakalle lupaa ei myönnetä.

Tuen määrä lasketaan artiklan 3 kohdan mukaan tuotekohtaisesti. Laskelmassa otetaan huomioon interventiolla tai muilla vastaavilla toimenpiteillä toteutettu hintatuki, pinta-alan, hinnan, tuotantomäärän tai -yksikön perusteella myönnettävät tuet sekä erikoistuotteiden tuottajille myönnettävät tuet. Artiklan 4 kohdan mukaan komissio hyväksyy tuen lähtöta-son, alenemisasteen ja tarvittaessa myöntä-

misedellytykset ottaen huomioon myös muut yhteisölainsäädännön perusteella maksettavat tuet. Luvan myöntämistä voidaan rajoittaa tai jo sallittujen tukien määrää ja myöntämisedellytyksiä muuttaa yhteisen maatalouspolitiikan tai hintatason kehityksen niin vaatiessa. Muutokset aikaisemmin sallittuihin tukiin tehdään komission pyynnöstä tai sen päätöksellä.

Artiklan 5 kohdan mukaan komissio sallii lisäksi erityisesti liittymissopimuksen liitteessä XIII mainitut kansalliset tuet liitteessä määrättyin ehdoin. Liitteeseen XIII on sisällytetty kunkin uuden jäsenvaltion osalta sellaiset tuet, joiden osalta siirtymäkauden tuelle on haluttu asettaa erityisehtoja verrattuna artiklan 1—4 kohdan yleismääräyksiin. Näitä tukia ovat Suomen osalta tärkkelysperunan hinnanalennuskorvauksen lisätuki liittymistä edeltävän tuotantomäärän rajoissa, nykyisen ja yhteisen maatalouspolitiikan mukaisen emolehmäpalkkion erotusta vastaava tuki, sellainen elävien kasvien ja kukkien tuki, joka ei lisää tuotannon määrää liittymisajankohdasta ja joka myönnetään tuottajakohtaisten enimmäismäärien rajoissa, kuivarehun tuotantotuen korotus kahden liittymistä seuraavan markkinointivuoden aikana sekä rehukasvien, erityisesti timotein, puna-apilan, nurminadan ja koiranheinän siementen tuotantotuki, joka myönnetään 100 kiloa kohden ja enintään jäsenyyttä edeltävälle tuotantomäärälle.

139 artikla. Artiklassa ovat määräykset sel- laisista Suomessa, Norjassa ja Itävallassa maksettavista siirtymäkauden kansallisista tuista, jotka eivät liity tiettyyn tuotteeseen ja joita ei sen vuoksi artiklan 1 kohdan mukaan oteta huomioon edellä 138 artiklassa tarkoitettun tuotekohtaisen siirtymäkauden tuen määrää laskettaessa. Artiklan nojalla ovat sallittuja erityisesti tilakohtaisesti myönnettävät, tilaa kokonaisuudessaan koskevat tuet. Tuen myöntäminen edellyttää komission lupaa. Komission lupaan sovelletaan 138 artiklan 4 kohdan määräyksiä. Yhteisen maatalouspolitiikan mukaiset samankaltaiset tai muut yhteisölainsäädännön mukaiset tuet vähennetään artiklan perusteella myönnettävien tukien määrästä. Artiklan 4 kohdan mukaan määräystä ei sovelleta investointitukiin.

140 artikla. Artikla sisältää siirtymäkaudena myönnettäviä kansallisia investointitukia koskevat määräykset. Tällaisia tukia saadaan artiklan mukaan myöntää Suomessa, Itävallassa ja Norjassa liittymissopimuksen liitteessä XIV

määrätyin rajoituksin ja edellytyksin. Tuen myöntäminen edellyttää komission lupaa. Luovassa komissio määrää tuen lähtötason, jollei sitä ole erikseen liitteessä XIV määrätty, sekä alenemisasteen.

Liitteessä XIV mainitut investointituet koskevat Suomen osalta leipävehnän, leipärukiin ja mallasohran perinteisellä viljelyalueilla myönnettävää, tuotekohtaista tukea täydentävää lisätukea sekä sika-, kananmuna-, siipikarja- ja puutarhatalouden investointitukea liitteessä määrätyn edellytyksin. Lisäedellytyksenä viimeksi mainittujen tukien myöntämiselle on, että tuet eivät lisää kokonaistuotantokapasiteettia ja että ne myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 täytäntöönpanosta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta, 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

141 artikla. Artikla sisältää määräykset vakavien vaikeuksien hoitamiseksi tarpeellisista kansallisista tukitoimista (kansallinen erityistuki). Artiklan mukaan komissio voi myöntää luvan sellaisen kansallisen tuen maksamiseen, jonka tarkoituksena on helpottaa tuottajien täydellistä sopeutumista yhteiseen maatalouspolitiikkaan, mikäli Suomessa tai Norjassa vielä kaikkien muiden kansallista tukea koskevien artiklojen (138—140 ja 142) ja yhteisöläinsäädäntöön perustuvien toimenpiteiden täysimittaisen soveltamisen jälkeen esiintyy liittymisestä johtuvia vakavia vaikeuksia. Tuen muotoa tai laatua ei ole liittymisasiakirjassa erikseen määrätty.

142 artikla. Suomi, Norja ja Ruotsi saavat lisäksi maksaa pitkäaikaista kansallista tukea maatalouden ylläpitämiseksi tietyillä erityisalueilla (pohjoinen tuki). Tällaista tukea voidaan artiklan 1 kohdan mukaan maksaa 62. leveyspiirin pohjoispuolella sekä tietyillä kyseisen leveyspiirin eteläpuolisilla lähialueilla, joilla vallitsevat vastaavat, maatalouden harjoittamista erityisesti vaikeuttavat ilmasto-olosuhteet. Artiklan 2 kohdan mukaan komissio määrittää artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen olosuhteiltaan vastaavien lähialueiden ottaen erityisesti huomioon alueen alhaisen väestötiheyden, maatalousmaan osuuden pinta-alasta sekä elintarvikkeiksi tarkoitettujen peltokasvien osuuden viljelyalasta. Tuki voidaan artiklan 3 kohdan mukaan maksaa fyysisten tuotannon tekijöiden, kuten pinta-alan tai eläinmäärän perusteella. Tukea voidaan kuitenkin myöntää vain

asianomaisissa markkinajärjestelmissä säädettyjen rajoitusten ja kunkin tilan perinteisen tuotantotavan rajoissa. Tuen määrää ei saa kytkeä tulevaan tuotantoon eikä se saa lisätä tuotantoa tai ylittää komission määrittämän, liittymistä edeltävän vertailujakson kokonaistukitasoa. Tuet voidaan eriyttää alueellisesti. Niitä tulee myöntää erityisesti sellaisen perinteisen alkutuotannon ja jalostuksen ylläpitämiseksi, joka soveltuu luonnollisella tavalla asianomaisten alueiden ilmasto-olosuhteisiin, maataloustuotteiden tuotannon, kaupan ja jalostuksen rakenteiden parantamiseksi, markkinoinnin helpottamiseksi sekä ympäristön suojelun ja maaseutu ympäristön säilyttämiseksi.

143 artikla. Artikla sisältää määräykset tukien ilmoittamismenettelystä. Artiklan 1 kohdan mukaan kaikki kansalliset tuet on ilmoitettava komissiolle. Kansallisilla tuilla tarkoitetaan artiklassa paitsi 138—142 artiklassa tarkoitettuja tukia, myös muita liittymisasiakirjan perusteella maksettavia, komission lupaa edellyttäviä kansallisia tukia. Kansallisia tukisäännöksiä ei voida soveltaa ennen komission luvan antamista. Uusien jäsenvaltioiden nykyisiä tai suunnitteilla olevia tukitoimenpiteitä koskevia ilmoituksia, jotka on tehty ennen jäsenyyden alkamista, pidetään määräyksen mukaan liittymisasiakirjakohtana tehtyinä ilmoituksina. Artiklan 2 kohdan mukaan tukien seuranta tapahtuu ensimmäisen kerran vuoden kuluttua liittymisestä ja sen jälkeen viisivuotiskausittain, jolloin komissio toimittaa neuvostolle kertomuksen myönnettyistä luvista ja tukien tuloksista. Kertomusta varten jäsenvaltiot ovat hyvissä ajoin velvollisia toimittamaan komissiolle tiedot myönnettyjen tukien vaikutuksista. Tiedoista on käytävä ilmi asianomaisten alueiden maaseutuelinkeinojen kehitys.

144 artikla. Artikla sisältää siirtymäsäännökset koskien EY:n yleisten valtioneuvostojen (EY:n perustamissopimuksen 92—93 artikla) piiriin kuuluvien tukien ilmoittamista. Artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan mukaan liittymisen jälkeen voimassa olevina tukina pidetään vain sellaisia uusissa jäsenvaltioissa ennen liittymistä sovellettuja tukia, jotka on ilmoitettu komissiolle huhtikuun 30 päivään 1995 mennessä. Artiklan b alakohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden nykyisiä tai suunnitteilla olevia tukitoimenpiteitä, joista on ilmoitettu komissiolle ennen liittymistä, pidetään liittymisasiakirjakohtana ilmoitettuina tukina.

2 luku

Muut määräykset

Osaston toinen luku sisältää eräitä maatalouden siirtymätoimenpiteisiin liittyviä muita määräyksiä, kuten määräykset varastoja koskevista toimenpiteistä ja niiden arvonalennuksen korvaamisesta, turvalausekkeesta, yhteisön päätöksentekomenettelystä siirtymätoimenpiteiden edellyttämiä täytäntöönpanosäännöksiä annettaessa ja maataloutta koskevia sopimusmääräyksiä muutettaessa sekä määräykset erikseen päätettävistä erityisistä siirtymäjärjestelyistä koskien yhteisön markkinajärjestelmiä.

145 artikla. Artiklassa määrätään maatalouden varastoja koskevista toimenpiteistä liittymishetkellä. Artiklan 1 kohdan mukaan uusissa jäsenvaltioissa liittymisajankohtana olevat julkiset varastot otetaan yhteisön hoidettavaksi neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1883/78 interventoiden rahoittamisesta Euroopan maatalouden tuki- ja ohjusrahasaston tukiosastosta koskevien yleisten säännösten 8 artiklan mukaisesti määrättyyn hintaan, joka käytännössä on yhteisön interventiohintaa. Suomen osalta määräys koskee Valtion viljavaraston varastoissa olevaa viljaa sekä periaatteessa niitä julkisia varastoja, joita pidetään markkinoiden tukemiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan vapaassa vaihdannassa olevien tuotteiden varastot on liittymisajankohtaan mennessä tasattava uusien jäsenvaltioiden omalla kustannuksella tavanomaisen tasausvaraston määrään. Tavanomainen tasausvarasto määritellään kunkin tuotteen osalta erikseen asianomaiselle markkinajärjestelmälle ominaisten arviointiperusteiden ja tavoitteiden mukaan. Artiklan 3 kohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettujen julkisten varastojen yhteismäärä vähennetään tavanomaisen tasausvaraston ylittävistä määrättyä.

146 artikla. Artikla koskee Norjan viljayhtiön (Statens Kornforretning) monopoliasemaa koskevia siirtymäsääntöjä. Määräyksellä ei ole merkitystä Suomen kannalta.

147 artikla. Artikla sisältää määräykset maatalouden erityisistä suojaustoimenpiteistä (turvalauseke). Määräyksen perusteella muun muassa Suomella on mahdollisuus vaatia komissiota ryhtymään toimenpiteisiin jäsenyyden aikaisten markkinahäiriöiden torjumiseksi 24 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Komission on määräyksen mukaan toteutettava tarpeelliseksi katsomansa suojaustoimenpiteet, joten sillä

on käytännössä vapaa harkintavalta toimenpiteistä päättäessään. Toimenpiteissä on kuitenkin määräyksen mukaan otettava huomioon kaikkien osapuolten etu, eivätkä ne saa aiheuttaa rajatarkastuksia. Toimenpiteitä sovelletaan välittömästi. Turvalauseketta voidaan määräyksen mukaan soveltaa vuoden 2000 alkuun saakka.

148 artikla. Artiklassa ovat määräykset niistä päätöksentekomenettelyistä, joita yhteisössä on noudatettava päätettäessä maatalouden siirtymätoimenpiteiden edellyttämistä täytäntöönpanosäännöksistä tai sellaisista kyseisiä toimenpiteitä koskevista mukautuksista, jotka ovat tarpeen yhteisölainsäädäntöön tehtyjen muutosten johdosta. Artiklan 1 kohdan mukaan täytäntöönpanosäännöksistä päättää yleensä neuvosto määränemmistöllä komission ehdotuksesta. Artiklan 2 kohta koskee liittymisasiakirjan määräysten muuttamista ja sen mukaan tällaisia mukautuksia voidaan tehdä vain neuvoston yksimielisellä päätöksellä komission ehdotuksesta. Ennen päätöksen tekemistä neuvoston on kuultava Euroopan parlamenttia.

149 artikla. Artikla koskee erikseen päätettäviä erityisiä siirtymätoimenpiteitä maatalouden markkinajärjestelmien alalla. Milloin tällaiset toimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan uusien jäsenvaltioiden siirtymistä voimassa olevasta järjestelmästä yhteisön markkinajärjestelmään, niistä on artiklan 1 kohdan mukaan päätettävä markkinajärjestelmien hallintokomiteamenettelyä koskevien säännösten mukaisesti. Toimenpiteet on määräyksen mukaan toteutettava ennen vuoden 1997 loppua ja niiden soveltaminen on rajoitettava sanottuun ajankohtaan. Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan pidentää kyseisten siirtymätoimenpiteiden soveltamisaikaa.

150 artikla. Artiklan 1 kohta koskee muiden kuin liittymisasiakirjassa määriteltujen yhteisen maatalouspolitiikan toimenpiteiden, esimerkiksi rakennepoliittisten toimenpiteiden, toteuttamista. Määräyksen mukaan tällaiset toimenpiteet on toteutettava ennen liittymistä jäljempänä artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen. Toimenpiteet voivat tulla voimaan aikaisintaan liittymishetkellä. Artiklan 2 kohdan mukaan määräyksessä tarkoitettuihin toimenpiteisiin kuuluvat erityisesti sellaisten yhteisösäännösten mukautukset, joissa säädetään

nykyisten jäsenvaltioiden tiettyjen toimintojen yhteisrahoituksesta tilastojen ja kustannusten valvonnan alalla.

Artiklan 2 kohdan toinen alakohta koskee luonnollisten tai oikeushenkilöiden hallinnassa vuoden 1995 alussa olevien maataloustuotteiden tai niistä tehtyjen jalosteiden varastojen arvonalennusten korvaamista. Korvauksena voidaan määräyksen mukaan maksaa enintään liittymistä edeltävän ajan hintatason ja liittymissopimuksen soveltamisesta aiheutuvan hintatason välinen ero.

Artiklan 3 kohdassa ovat menettelymääräykset koskien artiklassa tarkoitettujen siirtymätoimenpiteiden edellyttämien muutosten tekemistä. Määräyksen mukaan siirtymätoimenpiteistä päättää joko neuvosto määränemmistöllä komission ehdotuksesta tai komissio markkinajärjestelmien hallintokomiteamenettelyä koskevia säännöksiä noudattaen sen mukaan, kumpi sanotuista toimielimistä on antanut säädöksen, johon asianomainen siirtymätoimenpide liittyy.

VII osasto

Muut määräykset

151 artikla. Artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että liitteessä XV olevia säädöksiä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin liitteessä määrätyn edellytyksin. Liite XV sisältää siirtymäaikoja ja väliaikaisia poikkeuksia säädösten osien soveltamiseen.

Artiklan toisessa kohdassa määrätään, että neuvosto voi ennen jäsenyyden toteutumista 1 päivänä tammikuuta 1995 myöntää uuden jäsenvaltion perustellusta pyynnöstä poikkeuksia sellaisten säädösten soveltamiseen, jotka ovat annetut 1 päivän tammikuuta 1994 jälkeen, mutta ennen liittymissopimuksen allekirjoitusta.

Liite XV: Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 151 artiklassa

Neuvottelujen tuloksena Suomi sai eripituisia siirtymäaikoja useiden säädösten soveltamiseen. Siirtymäaikoja sisältävät säädökset on lueteltu aloitain.

I Tavaroiden vapaa liikkuvuus. Neuvoston direktiivissä moottoriajoneuvojen turvavyöt ja turvajärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lain-

säädännön lähentämisestä (77/541/ETY), siinä muodossa kuin se nyt on voimassa, vaaditaan takaistuimella kahden pisteen turvavyöt. Direktiivin muutoksen komission direktiivin 90/628/ETY mukaan kolmen pisteen turvavyöt vaaditaan EU:n jäsenmaissa 1 päivästä heinäkuuta 1997 alkaen.

Mukautuksen nojalla Suomi on oikeutettu vaatimaan kolmen pisteen turvavyöt M1-luokan ajoneuvossa siihen saakka, kun vaatimus tulee voimaan EU-maissa. Suomi ei saa mukautuksen mukaan antaa direktiivin 90/628/ETY mukaisia EY-tyyppihyväksyntöjä ennen 1 päivää heinäkuuta 1997.

II Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus. Siirtymäsäännökset koskevat Itävaltaa ja Ruotsia.

III Liikennepolitiikka. Siirtymäsäännökset koskevat Norjaa.

IV Tilastot. Teollisuuden ja pienteollisuuden suhdannetilastoja koskevan neuvoston direktiivin osalta (72/211/ETY) Suomi voi lykätä direktiivissä edellytettyjen tietojen keräämistä 1 päivään tammikuuta 1997 saakka. Euroopan yhteisön tilastollista toimialaluokitusta koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3037/90 soveltamista Suomi voi lykätä 1 päivään tammikuuta 1997 asti. Eräiden terästuotteita koskevien kyselylomakkeiden toimittamista koskeva komission päätös (91/3731/EHTY) voidaan lykätä 1 päivään tammikuuta 1996 saakka. Suomi voi lykätä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3924/91, joka koskee teollista tuotantoa koskevien tietojen keruuta, soveltamista 1 päivään tammikuuta 1997 saakka.

V Sosiaalipolitiikka. Siirtymäsäännökset koskevat Itävaltaa.

VI Ympäristö. Suomi voi pitää voimassa dieselöljyn rikkipitoisuutta koskevan kansallisen lainsäädäntönsä 1 päivään tammikuuta 1996 saakka ja näin tältä osin poiketa nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevan neuvoston direktiivin 93/12/ETY määräyksistä.

Ulkopuolisten työntekijöiden suojelusta työskentelyn aikaisen ionisoivan säteilyn vaaroilta valvonta-alueella annetun neuvoston direktiivin (90/641/Euratom) eräitä artikloita voidaan soveltaa vasta 1 päivästä tammikuuta 1997 lukien.

VII Maatalous. Siirtymäsäännökset koskevat yhteisölainsäädäntöön sisältyviä yleisiä mää-

räyksiä, markkinajärjestelyitä, maatalouden rakenteita, rehuja sekä siemeniä ja lisäysaineis- toa.

A. Yleiset määräykset. Kirjaukset sisältävät maatilatalouden kirjanpitoverkostoa ja maatalouden integroitua valvontajärjestelmää koskevat väliaikaiset poikkeusjärjestelyt (neuvoston asetukset (ETY) N:o 79/65 ja (ETY) N:o 3508/92). Määräysten mukaan maatalouden kirjanpilotietojen luonnetta ja tilatyyppejä koskevia säännöksiä on noudatettava vuoden 1997 loppuun mennessä. Integroituun valvontajärjestelmään kuuluvia säännöksiä sovelletaan tukihakemusten ja valvontatoiminnan osalta 1 päivästä maaliskuuta 1995 lukien ja muilta osin vuoden 1997 alusta lukien.

Suomen on määräysten mukaan toteutettava kaikki tarvittavat hallinnolliset, talousarvion liittyvät ja tekniset toimenpiteet, jotta järjestelmän vastaavat osat ovat käyttövalmiina sanotuista päivämääristä alkaen. Sikäli kuin jokin järjestelmän osa on käyttövalmis ennen kyseisiä päivämääriä, niitä voidaan käyttää hallin- nointi- ja valvontatehtävissä. Komissio antaa yksityiskohtaiset säännökset määräysten sovel- tamisesta, erityisesti järjestelmän käynnistysvai- hetta koskevista siirtymätoimenpiteistä uusissa jäsenvaltioissa.

B. Markkinajärjestelyt. Kirjaukset koskevat Suomen osalta maitoa ja maitotuotteita (neu- voston asetus (ETY) N:o 1411/71) sekä hedel- miä ja vihanneksia (neuvoston asetus (ETY) N:o 1035/72). Maidon osalta on sovittu niin sanottua ykkösmaitoa koskevasta kolmen vuo- den siirtymäajasta, jona aikana yhteisölainsäädäntö tältä osin tarkistetaan. Hedelmien ja vihannesten osalta on sovittu kasvien laadun- valvontajärjestelmää koskevasta kahden vuo- den siirtymäajasta.

C. Peltokasvien viljely. Siirtymäsäännökset koskevat Ruotsia.

D. Rakenteet. Maatalouden investointitukia ja maataloustuotteiden jalostusta ja markki- nointia koskevat siirtymäsäännökset. Maatalou- den rakenteiden tehokkuuden parantamista kos- kevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 osalta Suomella on kirjausten mukaan oikeus vuoden 2001 loppuun saakka myöntää kansal- lista tukea sellaisten maatilojen investointeihin, joiden työtulo ylittää EY:n säännöksissä mää- ritellyn viitetulon. Saman siirtymäajan rajoissa Suomi voi myöntää kansallista tukea taloudel- lisiin vaikeuksiin joutuneille tiloille. Jalostusta ja markkinointia koskevat määräykset merkit-

sevät käytännössä mahdollisuutta poiketa EY:n asianomaisessa asetuksessa säädetyistä rahoi- tusehdoista sekä myöntää asetuksessa säadet- tyä enimmäistukea korkeampaa tukea kansal- lisista varoista. Määräysten mukaan komission lupa tällaisen tuen myöntämiseen on mahdol- lista saada vain, jos edunsaajien oma rahoitus investointeihin on varmistettu.

E. Rehut. Rehualalla liite sisältää Suomea koskevan siirtymäsäännöksen eräiden antibi- oottien (avoparsiini lypsylehmille, tylosiinifos- faatti, spiramysiini ja vaikutukseltaan vastaavat antibiootit) käytön rajoittamisesta eläinten ruo- kinnassa.

F. Siemenet ja lisäysaineisto. Kylvösiementen osalta Suomi saa säädösten mukaan ylläpitää vuoden 1996 loppuun saakka nykyisen lainsäädäntönsä koskien vilja- ja rehuksien siemen- ten tuotantoa ja markkinointia. Suomi voi lisäksi soveltaa kansallista lajikeluetteloaan vuoden 1995 loppuun saakka. Metsänviljelyai- neiston osalta Suomi voi niin ikään säilyttää kansallisen lainsäädäntönsä vuoden 1999 lop- puun saakka. Lisäksi Suomessa saadaan vuo- den 2001 loppuun saakka markkinoida myös sellaista taimiaineistoa, joka ei täytä EY:n asianomaisia vaatimuksia. Tällaisen aineiston markkinointi muualla yhteisössä on rajoitettua. Yhteisön vaatimukset täyttävien taimien pääsy Suomen markkinoille on varmistettava. Suomi saa lisäksi liitteen määräysten mukaan vuoden 1999 loppuun saakka säilyttää taimien laatua koskevat määräyksensä. Yhteisön vaatimuksis- ta poikkeavien taimien markkinointi muualla yhteisössä on tässäkin tapauksessa rajoitettua.

VIII Kalastus. Neuvoston asetuksen ETY N:o 2115/77 soveltamisen osalta on liitteeseen kirjattu poikkeus, josta sovittiin jäsenyysneu- votteluissa. Suomen lipun alla purjehtivat kal- lastusalukset voivat kolmen vuoden ajan liitty- misestä kalastaa silakkaa muuksi kuin ihmis- ravinnoksi. Ennen kuin kolme vuotta on kulu- nut liittymisestä, neuvosto tarkastelee uudelleen asetusta, joka kieltää rehuksi pyynnin.

IX Verotus. Neuvottelujen tuloksena Suomi sai poikkeuksia jäsenvaltioiden liikevaihtovero- lainsäädännön yhdenmukaistamista koskevaan kuudenteen neuvoston direktiiviin (77/388/ ETY).

Liitteeseen kirjattujen poikkeusten mukaan Suomi voi siirtymäkautena vapauttaa verosta vähäisen toiminnan (vuosiliikevaihto alle 10 000 ecua), kotimaan liikenteessä käytettävi- en vesialusten myynnin, vuokrauksen ja niihin

kohdistuvat työsuoritukset, tilattujen sanoma- ja aikakauslehtien myynnin ja yleishyödyllisen yhteisön jäsenlehden painotyön myynnin, kirjailijan, taiteilijan ja esiintyjän palvelut, sokeiden harjoittaman toiminnan, uudisrakennuksen ja rakennusmaan luovutukset sekä henkilökuljetukset. Lisäksi Suomi saa siirtymäkautena verottaa ei-kaupallista yleisradiotoimintaa.

Poikkeukset voidaan säilyttää siihen saakka, kun nykyiset jäsenvaltiot luopuvat niistä. Vesialusten verottomuus on kuitenkin voimassa vain vuoteen 2000 asti. Lisäksi tilattujen sanoma- ja aikakauslehtien sekä yleishyödyllisen yhteisön jäsenlehden painotyön myynnin verotomuudesta joudutaan luopumaan sisäkaupan lopulliseen verotusjärjestelmään siirtymisen yhteydessä.

Neuvottelujen tuloksena Suomi sai poikkeuksia myös alkoholia ja tupakkavalmisteiden tuonnin (matkustajatuomiset) verotusta koskevaan neuvoston direktiiviin (92/12/ETY). Poikkeuksia on selostettu tarkemmin EY:n perustamissopimuksen artiklan 99 kohdalla.

Suomi on lisäksi saanut oikeuden dieselöljyn, kevyen polttoöljyn sekä lyijyllisen ja lyijyttömän moottoribensiinin veron porrastamiseen. Tätä koskevat poikkeukset on tehty neuvoston direktiiviin kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta (92/81/ETY). Suomi on saanut myös oikeuden olla verottamatta nestekaasua ja metaania niiden käyttötarkoituksesta riippumatta. Lisäksi Suomi on saanut pyytämänsä poikkeuksen huvialusten polttoaineiden verottomuuteen. Poikkeuksia on selostettu tarkemmin EY:n perustamissopimuksen 99 artiklan yhteydessä.

X Sekalaista. Mukautukset koskevat Norjaa ja Ruotsia.

152 artikla. Artikla 152 sisältää yleisen suojalausekkeen. Artiklan mukaan uusi jäsenvaltio voi 1 päivään tammikuuta 1996 saakka pyytää lupaa toteuttaa suojatoimenpiteitä, joilla suojattaisiin jotakin taloudenalaa tai aluetta sitä uhkaavilta vakavilta ongelmilta. Jotta artiklan mukaisia suojatoimenpiteitä voitaisiin esittää, tulee ongelman olla vaikutuksiltaan merkittävä, johtaa pysyviin muutoksiin tai taloudellisen tilanteen huomattavaan heikentymiseen.

Nykyiset jäsenvaltiot voivat vastaavin edellytyksin pyytää lupaa suojatoimenpiteisiin uusien jäsenvaltioiden suhteen.

Artiklan 152 toisen kohdan mukaan komissio voi, asianomaisen jäsenvaltion sitä nimen-

omaisesti pyytäessä, vahvistaa suojatoimenpiteet kiireellisessä järjestyksessä viiden työpäivän sisällä pyynnön esittämisestä. Näin päätettyjä toimenpiteitä voidaan soveltaa välittömästi. Suojatoimenpiteiden luonnetta ei artiklassa ole tarkemmin määritelty, mutta ne eivät kuitenkaan saa edellyttää tarkastuksia jäsenvaltioiden välisillä rajoilla. Maataloutta koskeva erityinen suojalauseke on edellä 147 artiklassa.

153 artikla. Artiklan 153 mukaan uusien jäsenvaltioiden kansallisten säännösten täytäntöönpano siirtymäkausien kuluessa ei saa vaikeuttaa sisämarkkinoiden toimintaa eikä johdtaa tarkastuksiin jäsenvaltioiden välisillä rajoilla.

Viides osa

Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset

I osasto

Toimielinten ja muiden elinten järjestäytyminen

154 artikla. Artiklan mukaan Euroopan parlamentti kokoontuu kuukauden kuluessa liittymisestä. Se tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

155 artikla. Artiklan mukaan neuvosto tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

156 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan komissiota täydennetään liittymisestä alkaen nimittämällä siihen neljä lisäjäsentä. Nimitettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komissiossa liittymisajankohtana. Artiklan 2 kohdan mukaan komissio tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät muutokset.

157 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan yhteisön tuomioistuinta ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta täydennetään liittymisestä alkaen nimittämällä molempiin neljä tuomaria. Artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan kahden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisön tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 1997. Nämä tuomarit valitaan arvalla. Toisten tuomareiden toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2000. Artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan kahden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta

1995. Nämä tuomarit valitaan arvalla. Muiden tuomareiden toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 1998.

Yhteisön tuomioistuimeen liittymisen johdosta nimitettävät seitsemäs ja kahdeksas julkisasiamies nimitetään liittymisestä alkaen (3 kohta). Yhden 3 kohdan mukaisesti nimitetyn julkisasiamiehen toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 1997 ja toisen julkisasiamiehen toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2000 (4 kohta). Liittymiskonferenssin päätösasiakirjaan sisältyvän yhteisen julistuksen mukaan (julistus 2) uudet jäsenvaltiot osallistuvat kolmen vaihtuvan julkisasiamiehen järjestelmään. Kyseiseen järjestelmään eivät osallistu ne jäsenvaltiot, joilla on pysyvä julkisasiamies. Yhteisön tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tekevät työjärjestyksiinsä liittymisen edellyttämät mukautukset. Mukautetuille työjärjestyksille on saatava neuvoston yksimielinen hyväksyminen (5 kohta). Ratkaistaessa asioita, joiden suullinen käsittely on aloitettu yhteisön tuomioistuimessa tai yhteisön ensimmäisen asteen tuomioistuimessa ennen 1 päivää tammikuuta 1995, täysistuntoon kokoontuneet tuomioistuimet tai jaostot kokoontuvat ennen liittymistä olleessa kokoonpanossaan ja soveltavat 31 päivänä joulukuuta 1994 voimassa ollutta työjärjestyksestä (6 kohta).

Päätösasiakirjaan sisältyvässä yhteisessä julistuksessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta (julistus 3) todetaan, että neuvoston on toteutettava sellaiset lisätoimenpiteet, jotka saattavat osoittautua tarpeellisiksi uusien jäsenten liittymisen vuoksi. Neuvosto voi tuomioistuimen pyynnöstä lisätä julkisasiamiesten määrää yhdeksään.

158 artikla. Artiklan mukaan tilintarkastustuomioistuinta täydennetään liittymisestä alkaen nimittämällä siihen neljä lisäjäsentä. Kahden näin nimitetyn jäsenen toimikausi päättyy 20 päivänä joulukuuta 1995. Nämä jäsenet valitaan arvalla. Muiden jäsenten toimikausi päättyy 9 päivänä helmikuuta 2000.

159 artikla. Artiklan mukaan talous- ja sosiaalikomiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen 42 uusien jäsenvaltioiden talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajaa. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

160 artikla. Artiklan mukaan alueiden komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen 42 uusien jäsenvaltioiden alu-

eellisten ja paikallisten elinten edustajaa. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

161 artikla. Artiklan mukaan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön neuvoo-antavaa komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen 15 lisäjäsentä. Itävallasta, Ruotsista ja Suomesta nimetään kustakin neljä jäsentä, ja Norjasta kolme jäsentä. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

162 artikla. Artiklan mukaan Euratomin tieteellis-teknistä komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen kuusi lisäjäsentä. Itävallasta ja Ruotsista nimetään kummastakin kaksi jäsentä, ja Norjasta ja Suomesta kummastakin yksi jäsen. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

163 artikla. Artiklan mukaan rahapoliittista komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen kustakin uudesta jäsenvaltiosta kaksi jäsentä. Heidän toimikautensa päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

164 artikla. Artiklan mukaan liittymisen edellyttämät mukautukset tehdään alkuperäisillä sopimuksilla perustettujen komiteoiden perussääntöihin ja työjärjestyksiin niin pian kuin mahdollista liittymisen jälkeen.

165 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan liitteessä XVI lueteltujen komiteoiden uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteoissa liittymisajankohtana. Artiklan 2 kohdan mukaan liitteessä XVII luetellut komiteat muodostetaan kokonaan uudelleen liittymisajankohtana.

II osasto

Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus

166 artikla. Artiklan mukaan liittymisestä alkaen usia jäsenvaltioita pidetään niinä, joille EY:n ja Euratomin direktiivi ja päätökset sekä EHTY:n perustamissopimuksen 14 artiklassa tarkoitetut suositukset ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä säädökset on osoitettu kaikille

nykyisille jäsenvaltioille. Muiden kuin yhteispäätösmenettelyssä hyväksytyjen direktiivien ja päätösten osalta, joiden voimaantulon edellytyksenä on niiden julkaiseminen yhteisön virallisessa lehdessä, uusien jäsenvaltioiden katsotaan saaneen tiedon näistä direktiiveistä, suosituksista ja päätöksistä liittymisajankohtana.

167 artikla. Artiklan mukaan liittymisasiakirjan liitteessä XVIII lueteltujen säädösten soveltamista kussakin uudessa jäsenvaltiossa voidaan lykätä kyseisessä luettelossa määriteltyihin ajankohtiin asti siinä täsmennetyin edellytyksin. Mainitussa liitteessä on lueteltu ne asetukset ja direktiivit, joiden soveltamista kokonaisuudessaan koskee siirtymäkausi jonkin uuden jäsenvaltion osalta.

168 artikla. Artiklan mukaan uudet jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteet, jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymisestä alkaen EY:n ja Euratomin direktiivien ja päätösten sekä EHTY:n perustamissopimuksen 14 artiklassa tarkoitettujen suositusten ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä. Poikkeuksen tähän muodostavat ne direktiivit, päätökset ja suositukset, joita koskee liitteessä XIX tai muualla liittymisasiakirjassa määrätty siirtymäkausi.

169 artikla. Artikla koskee menettelyä tapauksissa, joissa yhteisön laajenemisen takia osoittautuu tarpeelliseksi mukauttaa sellaisia EY-säädöksiä, joita koskevia mukautuksia ei ole sisällytetty liittymisasiakirjaan. Tällaisessa tapauksessa mukautussäädökset tulevat voimaan liittymisestä alkaen (1 kohta). Säädökset laatii joko neuvosto määränemmistöllä komission ehdotuksesta tai komissio, sen mukaan, kumpi näistä kahdesta toimielimestä on antanut alkuperäiset säädökset (2 kohta).

170 artikla. Artiklan mukaan toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten tekstit, jotka neuvosto tai komissio on laatinut norjan, ruotsin ja suomen kielellä, ovat liittymisestä alkaen todistusvoimaiset samoin edellytyksin kuin yhdeksällä nykyisellä kielellä laaditut tekstit. Ne julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä, jos nykyisillä kielillä laaditut tekstitkin on julkaistu siinä.

171 artikla. Artikla sisältää EHTY:n perustamissopimuksen alaan kuuluvia kilpailunrajoituksia koskevan siirtymämääräyksen. Artiklan mukaan liittymisajankohtana olemassa olevat sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka liittymisen vuoksi kuuluvat

EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisalaan, on ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa liittymisestä. Ainoastaan ilmoitetut sopimukset ja päätökset jäävät tilapäisesti voimaan komission päätökseen asti. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 25 olevan 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan.

172 artikla. Artikla sisältää siirtymämääräykset uusien jäsenvaltioiden siirtyessä ETA-sopimuksen järjestelmästä EU:n jäseniksi. Kuten liittymissopimuksen päätösasiakirjaan liittyvästä yhteisestä julistuksesta (julistus 9) käy ilmi, kaikkia ETA-sopimuksen ja EU:n laajenemisen väliseen suhteeseen liittyviä kysymyksiä ei voida ratkaista ilman niiden ETA-sopimuksen osapuolina olevien EFTA-valtioiden suostumusta, jotka eivät ole liittymässä unioniin. EFTA-valtioiden on tarkoitus tehdä erillinen sopimus järjestelyistä, jotka liittyvät EFTAn valvontaviranomaisen ja EFTAn tuomioistuimen aseman järjestämiseen EU:n laajenemisen jälkeisessä tilanteessa.

Artiklan 1 kohdan mukaan liittymispäivästä alkaen uusien jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kaikki asianomaiset EFTAn valvontaviranomaiselle tai EFTA-valtioiden pysyvälle komitealle ETA-sopimuksen mukaisesti ennen liittymistä toimitetut ilmoitukset tai tiedot toimitetaan viipymättä komissiolle. Tätä pidetään komissiolle tehtävänä ilmoituksena tai tiedonantona sovellettaessa vastaavia yhteisön säännöksiä.

Artiklan 2 kohdan mukaan liittymispäivästä alkaen uusien jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tapaukset, jotka ovat vireillä EFTAn valvontaviranomaisessa välittömästi ennen liittymistä ETA-sopimuksen kilpailua, valtion tukia ja julkisia hankintoja koskevien määräysten mukaisesti ja jotka kuuluvat komission toimivaltaan liittymisen vuoksi, siirretään viipymättä komissiolle. Tämä koskee myös tapauksia, joiden perustana ovat seikat ovat lakanneet olemasta ennen liittymispäivää.

Komissio jatkaa EFTAn valvontaviranomaiselta siirrettyjen tapausten käsittelyä yhteisön vastaavien säännösten mukaisesti varmistuen samalla, että puolustautumisoikeus säilyy. Tämä merkitsee sitä, että siirtyminen ETA-järjestelmästä EU:n järjestelmään ei saa vaarantaa asianomaisten yritysten oikeussuojaa, mitä tulee niiden EFTAn valvontaviranomaiselle esit-

tämien vastineiden ja muun valvontamenetellyssä esiintymisen oikeudellisiin vaikutuksiin ETA-sopimuksen asianomaisia määräyksiä ja niitä vastaavia yhteisön sääntöjä sovellettaessa.

Artiklan 3 kohdan mukaan komissio käsittelee tapauksia, jotka ovat vireillä komissiossa ETA-sopimuksen kilpailusääntöjen mukaisesti ja jotka liittymisen vuoksi kuuluvat EY:n perustamissopimuksen tai EHTY:n perustamissopimuksen kilpailusääntöjen soveltamisalaan, asiaa koskevien yhteisön säännösten mukaisesti. Tämä koskee myös tapauksia, joiden perustana olevat seikat ovat lakanneet olemasta ennen liittymispäivää.

Artiklan 2 ja 3 kohdan määräyksistä seuraa, että esimerkiksi sellainen tapaus ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta yritysten välisiin kilpailunrajoituksiin, joka on tullut vireille EFTAn valvontaviranomaisen luona ennen asianomaisten EFTA-valtioiden liittymistä unioniin ja jossa unionin laajeneminen johtaa ETA-valvontaviranomaisten välisistä tehtävänjakoa koskevien ETA-sopimuksen määräysten nojalla toimivallan siirtymiseen komissiolle, ratkaistaan komissiossa soveltaen EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa.

Artiklan 4 kohdassa vahvistetaan, että EFTAn valvontaviranomaisen ETA-sopimuksen kilpailusääntöjen nojalla yrityksille antamat yksittäiset poikkeuspäätökset ja puuttumattomuustodistukset säilyvät lainvoimaisina myös EU-jäsenyyden oloissa. Päätökset pysyvät voimassa siihen asti, kun päätöksessä mainittu määräaika kuluu umpeen tai komissio asianmukaisesti perustellulla päätöksellä yhteisön oikeuden peruseriaatteiden mukaisesti toisin päättää.

Artiklan 5 kohdassa ulotetaan periaate EFTAn valvontaviranomaisen ETA-sopimuksen nojalla tekemien päätösten pätevyuden tunnustamisesta unionin laajenemisen jälkeen koskemaan myös valtion tukia koskevien ETA-sopimuksen määräysten soveltamispäätöksiä. Komissio voi kuitenkin EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan mukaisesti päättää, ettei EFTAn valvontaviranomaisen päätös enää ole voimassa. EFTAn valvontaviranomaisen päätökset saavat siten samanlaisen oikeusvoiman kuin komission itsensä valtioneuvastiossa tekemät päätökset.

Poikkeuksena EFTAn valvontaviranomaisen valtioneuvastiossa tekemien päätösten tunnistamisesta laajentuneessa unionissa määräyksensä todetaan, että periaate ei koske sellaisia

EFTAn valvontaviranomaisen päätöksiä, joita koskevat ETA-sopimuksen 64 artiklassa tarkoitettut menettelyt. Mainitun ETA-sopimuksen artiklan mukaan ETA:n valvontaviranomaiset voivat tietyin edellytyksin kieltäytyä hyväksymästä toistensa tekemiä päätöksiä, ja siirtää asian käsiteltäväksi ETA:n sekakomiteassa. Artiklan 5 kohdan lopussa määrätään, että uusien jäsenvaltioiden vuoden 1994 aikana myöntämiä valtion tukia, joita ETA-sopimuksen tai sen mukaisesti tehtyjen järjestelyjen vastaisesti joko ei ole ilmoitettu EFTAn valvontaviranomaiselle tai jotka on ilmoitettu, mutta jotka on myönnetty ennen EFTAn valvontaviranomaisen tekemää päätöstä, ei tämän vuoksi pidetä EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisina olemassa olevina valtion tukina. Määräys estää sen, että jäsenyyttä hakenet EFTA-valtiot voisivat lyömällä laimin ETA-sopimuksen mukaisen velvoitteensa ilmoittaa valtion tuen EFTAn valvontaviranomaiselle vuoden 1994 aikana saattaa ne oikeudellisesti suojatumpaan asemaan kuin asianmukaisesti ilmoitetut valtion tuet.

Artiklan 6 kohdan mukaan uusien jäsenvaltioiden on liittymispäivästä alkaen varmistettava, että kaikki muut sellaiset tapaukset, joissa EFTAn valvontaviranomaiseen on ennen liittymistä vedottu ETA-sopimuksen valvontajärjestelmän puitteissa, siirretään viipymättä komissiolle. Se jatkaa niiden käsittelyä yhteisön vastaavien säännösten soveltamisalaan kuuluvina tapauksina varmistaen samalla, että puolustautumisoikeus säilyy.

Artiklan 7 kohdan mukaan EFTAn valvontaviranomaisen tekemät päätökset jäävät voimaan liittymisen jälkeen, jollei komissio asianmukaisin perustein yhteisön oikeuden peruseriaatteiden mukaisesti toisin päättä. Määräys ei rajoita artiklan 4 ja 5 kohdan määräysten soveltamista. Näin ollen sen soveltamisalaan kuuluvat EFTAn valvontaviranomaisen muissa kuin kilpailu- ja valtioneuvastiossa tekemät päätökset.

173 artikla. Artikla määrittelee Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 33 artiklan kolmannen kappaleen mukaista sääntösten ja määräysten tiedoksisaattamista koskevan kolmen kuukauden määräajan. Vastaava määräys alkuperäisten jäsenvaltioiden osalta on Euratomin perustamissopimuksen 219 artiklassa.

III osasto

Loppumääräykset

174 artikla. Asiakirjan liitteet I-XIX ja siihen liitetyt pöytäkirjat 1—10 ovat 174 artiklan mukaan liittymisasiakirjan erottamaton osa.

175—177 artikla. Ranskan hallitus toimittaa 175 artiklan mukaan uusille jäsenvaltioille oikeaksi todistetun jäljennöksen sen huostaan tallennetuista EHTY:n perustamissopimuksesta sekä niistä sen haltuun talletetuista sopimuksista, joilla sitä on muutettu. Italian hallitus toimittaa 176 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan oikeaksi todistetun jäljennöksen sen huostaan talletetuista EY:n ja Euratomin perustamissopimuksesta sekä niitä muuttaneista sopimuksista kymmenenä kielitoisintona. Artiklan toisen kohdan mukaan näiden sopimusten suomen-, ruotsin-, norjankieliset tekstit liitetään liittymisasiakirjaan ja ne ovat todistusvoimaiset samalla tavoin kuin nykyisilläkin kielillä laaditut artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut tekstit. Pääsihteeri toimittaa 177 artiklan mukaan uusien jäsenvaltioiden hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen EU:n neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetusta kansainvälisistä sopimuksista.

Liitteet

Liittymisasiakirjassa on yhteensä 19 liitettä (liitteet I—XIX), jotka sisältävät liittymisestä johtuvat mukautukset yhteisöjen säädöksiin. Edellä mainittuja liitteitä, jotka liittyvät liittymisasiakirjan 29, 30 ja 32 artiklaan, 39 artiklan 1 ja 5 kohtaan, 54, 73, 97 ja 126 artiklaan, 56 ja 69 artiklaan, 71 artiklan 2 kohtaan, 84, 99, 112, 138, 140 ja 151 artiklaan, 165 artiklan 1 ja 2 kohtaan sekä 167 ja 168 artiklaan, käsitellään tarvittavassa laajuudessa kutakin asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

Pöytäkirjat

Pöytäkirja N:o 1 Euroopan investointipankin perussääntöä

Liittymisen johdosta Euroopan investointipankin perussääntöön tehtäviä mukautuksia

selostetaan EY:n perustamissopimuksen 198 d—e artiklaa koskevissa perusteluissa.

Pöytäkirja N:o 2 Ahvenanmaasta

Pöytäkirjan määräyksiä on selostettu edellä liittymisasiakirjan 28 artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja N:o 3 saamelaisista

Pöytäkirjalla liittymissopimuksen sopimuspuolet tunnustavat Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaisten erityisaseman alkuperäiskansana ja turvaavat siihen liittyen mahdollisuuden rajoittaa poronhoidon saamelaisten yksinoikeudeksi perinteisillä saamelaisalueilla myös EU-jäsenyyden aikana.

Pöytäkirjan johdannossa liittymissopimuksen sopimuspuolet tunnustavat, että Norjalla, Ruotsilla ja Suomella on kansallisen ja kansainvälisen oikeuden nojalla velvoitteita ja sitoumuksia saamelaisiin nähden. Ne ottavat huomioon erityisesti, että Norja, Ruotsi ja Suomi ovat sitoutuneet saamelaisten elinkeinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämiseen ja kehittämiseen, ja katsovat, että perinteinen saamelaiskulttuuri ja saamelaiselinkeinot ovat riippuvaisia luontaiselinkeinoista, kuten poronhoidosta, saamelaisten perinteisillä asuinalueilla.

Pöytäkirjan 1 artiklan mukaan saadaan sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksessa määrätään, saamelaisille myöntää yksinoikeuksia poronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla. Artiklan perusteluna on se, että poronhoitoelinkeino on Norjassa ja Ruotsissa rajoitettu saamelaisten yksinoikeudeksi.

Suomessa poronhoitoa saavat harjoittaa poronhoitolain (848/90) 4 §:n mukaan poronhoitoalueella asuvat ETA-valtioiden kansalaiset sekä paliskunnat. Näin ollen artiklan mukaisella poikkeuksella ei ole välitöntä merkitystä Suomen kannalla. Suomen saamelaiset ovat kuitenkin eri yhteyksissä esittäneet, että poronhoito-oikeus rajoitettaisiin saamelaisalueella saamelaisten yksinoikeudeksi. Artiklasta seuraa, että EU-jäsenyys ei estäisi tällaisen uudistuksen toteuttamista Suomessa.

Pöytäkirjan 2 artikla mahdollistaa pöytäkirjan laajentamisen koskemaan muitakin perinteisiin saamelaiselinkeinoihin liittyviä saame-

laisten yksinoikeuksia niiden vastaisen kehityksen huomioon ottamiseksi. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja alueiden komiteaa kuultuaan tehdä tarvittavat muutokset pöytäkirjaan.

Pöytäkirja N:o 4 öljyalasta Norjassa

Pelkästään Norjaa koskevassa pöytäkirjassa todetaan öljyalan suuri merkitys Norjalle sekä kirjataan keskeiset periaatteet öljyvarantojen hyödyntämisestä ja valtion osallistumisesta siihen.

Pöytäkirja N:o 5 uusien jäsenvaltioiden osallistumisesta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön rahoitukseen

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön varat koostuvat yhteisön perustamissopimuksen 49 artiklan mukaisista hiilen ja teräksen tuotannolle määrättävistä maksuista sekä yhteisön lainanotosta. Yhteisölle on lisäksi toimintansa aikana kertynyt varoja erilaisiin rahastoihin tai vararahastoihin. Tällaisia rahastoja ovat muun muassa takausrahasto ja entinen eläkerahasto sekä niin sanottu erityisreservi. Näiden rahastojen varojen määrä oli yhteisön vuoden 1992 tilinpäätöksen mukaan noin 678 miljoonaa ecua. Liittyessään yhteisöön uudet jäsenvaltiot ovat maksaneet näihin rahastoihin tietyn osuuden. Suomen liittymisosuuden näihin rahastoihin on 12,1 miljoonaa ecua, mikä maksetaan kahtena yhtä suurena korottomana eränä vuosien 1995 ja 1996 alussa.

Pöytäkirja N:o 6 tavoitetta 6 koskevista rakennerahastoihin liittyvistä erityismääräyksistä Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa

Pöytäkirjan 1 artiklan mukaan rakennerahastot, kalatalouden rahoituksen ohjausväline (KOR) ja Euroopan investointipankki (EIP) osallistuvat neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 1 artiklassa tarkoitettujen viiden tavoitteen lisäksi uuteen ensisijaiseen tavoitteeseen 6, joka on erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittäminen ja rakenteellisen sopeuttamisen edistäminen. Johdanto-osan kolman-

nen kappaleen mukaan tätä siirtymäjärjestelyä arvioidaan uudelleen ja tarkistetaan yhdessä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 kanssa vuonna 1999.

Pöytäkirjan 2 artiklan mukaan tavoitteen soveltamisedellytyksenä on, että asukastiheys NUTS II -luokitusta vastaavalla alueella tai sen osalla on enintään kahdeksan asukasta neliökilometriä kohti. Jos keskittämisperiaate ei muuta edellytä, voidaan tavoite ulottaa koskemaan myös näihin alueisiin liittyviä läheisiä tai viereisiä pienempiä alueita, jotka täyttävät asukastiheysvaatimuksen. Tavoitteeseen 6 kuuluvat alueet luetellaan pöytäkirjan liitteessä 1.

Suomessa tavoite 6 -alueita ovat Lapin, Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakunnat sekä Iin, Pyhännän, Kuusamon, Nivalan, Nilsiän, Saarijärven, Viitasaaren ja Kaustisen seutukunnat. Vaikka Suomen maakunnat on liitteessä todettu NUTS III -tason alueiksi, liitteen viimeisen kappaleen mukaan liitteessä olevat viittaukset NUTS-luokitustasoihin eivät vaikuta ennakoivasti alueiden NUTS-luokitustasojen lopulliseen määräämiseen.

Tavoite 6 -alueilla myönnetään rakennerahastoista ja KOR:stä vuosina 1995—1999 yhteensä 1109 miljoonaa ecua vuoden 1995 hintatason mukaan laskettuna. Varojen jakautuminen vuosittain ja jäsenvaltioittain esitetään pöytäkirjan liitteessä 2. Sen ohjeellisen sitoumuksen mukaan Suomi saisi 90 miljoonaa ecua vuonna 1995, 95 miljoonaa ecua vuonna 1996, 101 miljoonaa ecua vuonna 1997, 110 miljoonaa ecua vuonna 1998 ja 115 miljoonaa ecua vuonna 1999. Yhteensä Suomen vuosina 1995—1999 saama tuki on 511 miljoonaa ecua. Luvut sisältävät myös tavoite 6 -alueilla tavoitteisiin 3, 4 ja 5 a myönnetty määrärahat sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 3 artiklan ja 12 artiklan viidennen kohdan mukaisesti kokeiluhankkeille, uudistustoiminnalle, tutkimukselle ja yhteisön aloitteisiin maksusitoumuksina myönnettävät määrärahat.

Tavoite 6 -alueille tulevat varat maksetaan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 mukaisesti rakennerahastoista ja KOR:sta. Ne eivät vähennä rahastoista vanhoille jäsenmaille tulevaa tukea, joiden maksamisesta on jo sovittu.

Tavoitteeseen 6 sovelletaan pöytäkirjan 4 artiklan mukaan neuvoston asetusten (ETY) N:ot 2080/93, 2052/88, 4253/88, 4254/88, 4255/88 ja 4256/88 tavoitteeseen 1 sovellettavia

säännöksiä pöytäkirjan artiklojen 1, 2 ja 3 artiklasta aiheutuvin poikkeuksin.

Pöytäkirjan määräyksiä tarkastellaan vuonna 1999 uudelleen samanaikaisesti asetuksen (ETY) N:o 2052/88 kanssa kyseisessä asetuksessa säädettyä menettelyä noudattaen. Samalla tarkastellaan uudelleen myös sitä, kelpaavatko pöytäkirjan liitteessä 1 luetellut alueet rakennerahastoista myönnettävien tukien piiriin.

Pöytäkirja N:o 7 Svalbardista

Pöytäkirja sisältää Svalbardin aluetta koskevat erityismääräykset, jotka ovat tarpeen sen vuoksi, että Svalbardin alue jää Euroopan unionia koskevien sopimusten soveltamisalan ulkopuolelle.

Pöytäkirja n:o 8 väliaikana eräissä uusissa jäsenvaltioissa järjestettävistä Euroopan parlamentin edustajainvaaleista

Pöytäkirja sisältää määräykset liittymisasiakirjan 31 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista Euroopan parlamentin välivaaleista, jotka voidaan järjestää jo ennen liittymisen voimaantuloa. Kuten 31 artiklan perustelujen kohdalla on selostettu, mainittu järjestely on otettu liittymissopimukseen Itävallan aloitteesta, eikä Suomen tarkoituksena ole järjestää Euroopan parlamentin vaaleja ennen liittymisen voimaantuloa.

Pöytäkirja N:o 9 maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallassa

Itävaltaa koskeva pöytäkirja sisältää määräykset, joiden mukaan rajoitetaan yhteisömaiden Itävallan kautta kulkevaa tavaraliikennettä niin sanotun ekopistejärjestelmän avulla. Pöytäkirja perustuu Itävallan ja EY:n välillä vuonna 1992 tehtyyn asiaa koskevaan sopimukseen, jota on jonkin verran muutettu. Pöytäkirjan nojalla Suomi, Norja ja Ruotsi joutuvat sopeuttamaan Itävallan kanssa sopimansa kahdenväliset kiintiönsä ekopistejärjestelmään. Sopimuksen avulla yhteisön jäsenvaltioille myönnettyä ekopistekiintiötä vähennetään 60 prosentilla vuoteen 2003 mennessä.

Pöytäkirja N:o 10 Itävallan saksankielisten erisilmäysten käytöstä Euroopan unionissa

Pöytäkirja sisältää määräykset Itävallan sak-

sankielisten erikoisilmausten, joita ilmaukset sisältyvät Itävallan oikeusjärjestelmään, käyttämisestä Euroopan unionissa. Pöytäkirjan liitteenä on luettelo ilmauksista.

1.4. Päätösasiakirja

Euroopan unionin nykyiset jäsenvaltiot sekä Norja, Itävalta, Suomi ja Ruotsi allekirjoittivat Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994 liittymissopimuksen ja erillisen päätösasiakirjan. Päätösasiakirjassa konferenssiin osallistuneet valtiot toteavat, että EU:n nykyisten jäsenvaltioiden sekä Norjan, Ruotsin, Suomen ja Itävallan välisessä konferenssissa on laadittu ja hyväksytty Norjan, Ruotsin Suomen ja Itävallan liittymistä Euroopan unioniin koskevan sopimuksen sekä siihen sisältyvän liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehdyn asiakirjan teksti. Edelleen päätösasiakirjassa todetaan, että liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista laadittuun asiakirjaan on liitetty 19 liitteen ja kymmenen pöytäkirjan teksti sekä Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten ja niitä muuttavien tai täydentävien sopimusten sekä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen norjan-, ruotsin- ja suomenkieliset kielitoisinnot.

Lisäksi päätösasiakirjan allekirjoittaneet täysivaltaiset edustajat hyväksyivät yhdeksän päätösasiakirjaan liitettyä yhteistä julistusta (julistukset 1—9). Päätösasiakirjaan on liitetty myös yhteensä 41 julistusta (julistukset 10—50), jotka Norja, Ruotsi, Suomi ja Itävalta ja nykyiset jäsenvaltiot ovat antaneet yhdessä tai erikseen.

Päätösasiakirjaan sisältyy lisäksi Euroopan unionin ja uusien jäsenvaltioiden välinen kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja muiden toimenpiteiden antamista koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.

Yhteiset julistukset

1. Yhteinen julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta

Julistuksen mukaan uudet jäsenvaltiot vahvistavat hyväksyvänsä unioniin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä sen institutionaalisen järjestelmän. Tähän kuuluvat erityisesti perus-

tamissopimusten, mukaanlukien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, sisältö, periaatteet ja poliittiset tavoitteet.

2. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 157 artiklan 4 kohdasta

Julistusta on käsitelty liittymisasiakirjan asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

3. Yhteinen julistus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta

Julistusta on käsitelty liittymisasiakirjan 20 artiklan perusteluissa.

4. Yhteinen julistus Eurotomin perustamissopimuksen soveltamisesta.

Julistusta on selostettu Euratomin perustamissopimuksen 2 artiklaa koskevissa perusteluissa.

5. Yhteinen julistus vapaa-ajan asunnoista

Julistuksen mukaan yhteisön säännöstö ei estä toteuttamasta vapaa-ajan asuntoja koskevia toimenpiteitä, jotka ovat tarpeellisia maankäytön, suunnittelun tai ympäristönsuojelun kannalta. Julistus täydentää liittymisasiakirjan 87 artiklan määräystä Suomea koskevasta viiden vuoden siirtymäajasta vapaa-ajanasuntoja koskevan lainsäädännön osalta.

6. Yhteinen julistus ympäristönsuojelua, terveyttä ja tuoteturvallisuutta koskevista vaatimuksista

Sopimuspuolet korostavat julistuksen mukaan terveyden, turvallisuuden ja ympäristönsuojelun korkean tason edistämisen tärkeyttä osana yhteisön toimintaa. Sopimuspuolet ovat sopineet poikkeuksellisesti ja erityistapauksissa voimassaolevan yhteisön säännöstön tarkastusmenettelystä ottaen uusien jäsenvaltioiden erityisesti maantieteellisten ja ilmastollisten erityisolosuhteiden vuoksi toteuttamat ympäristövaatimukset. Julistusta selostetaan liittymis-

asiakirjan 84 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

7. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 32, 69, 84 ja 112 artiklasta

Julistus koskee ympäristövaatimuksista johdettavaa yhteisön säännösten tarkastelua. Se täydentää uusien jäsenvaltioiden tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevia siirtymäaikoja. Julistusta on käsitelty liittymisasiakirjan 84 artiklan Suomea koskevissa perusteluissa.

8. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan institutionaalista menettelyistä

EU:n jäsenvaltiot ja hakijavaltiot ovat julistuksen mukaan yhtä mieltä siitä, että vuonna 1996 koolle kutsuttava hallitusten välinen konferenssi tarkastelee komission jäsenen lukumäärään ja jäsenvaltioiden äänten painottamiseen neuvostossa liittyviä kysymyksiä sekä tarpeellisina pidettyjä toimenpiteitä toimielinten työn helpottamiseksi ja tehokkaan toiminnan varmistamiseksi.

9. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 172 artiklasta

Julistusta on käsitelty asianomaisen artiklan perusteluissa.

Yhteisten julistusten lisäksi jäsenvaltioiden edustajat toteavat ottavansa huomioon päätössiakirjaan sisältyvän kirjeenvaihdon, joka koskee liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten ja muiden toimenpiteiden antamismenettelyä.

Päätössiakirjaan liitetyt muut julistukset

A. Nykyisten jäsenvaltioiden ja Norjan yhteiset julistukset

Nykyiset jäsenvaltiot ja Norja antoivat yhteiset julistukset kalavarojen hoidosta 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevilla vesillä (julistus 10), 12 meripeninkulman rajasta (julistus 11), kalastusalusten omistuksesta (julistus 12), raaka-aineen toimittamisesta kalantalostusteollisuudelle Pohjois-Norjassa (julistus

13), 147 artiklasta Norjan elintarviketeollisuuden osalta (julistus 14) sekä Svalbardista (julistus 15).

B. Nykyisten jäsenvaltioiden ja Itävallan yhteiset julistukset

Nykyiset jäsenvaltiot ja Itävalta antoivat yhteiset julistukset työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta (julistus 16), Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa tehtyjen sopimusten mukaisista suojatoimenpiteistä (julistus 17), liikenteen alalla jäljellä olevien teknisten kysymysten ratkaisemisesta (julistus 18), maantiekuljetuksissa käytettävien ajoneuvojen painoista ja mitoista (julistus 19), Brenneron perustunnelista (julistus 20) sekä liittymisasiakirjan 6 ja 76 artiklasta (julistus 21).

C. Nykyisten jäsenvaltioiden ja Suomen yhteiset julistukset

22. Yhteinen julistus Suomen liikenneyhteyksien turvaamisesta

Yhteisessä julistuksessa sopimuspuolet tunnustavat meriväylien tärkeyden Suomelle ja katsovat, että Suomen ja muun unionin välisen meriyhteyksien ylläpitämiseen ja kehittämiseen on kiinnitettävä huomiota asiaa koskevissa unionin aloitteissa, muun muassa kehitettäessä Euroopan laajuisia verkkoja Pohjois-Euroopassa. Suomen ulkomaankaupan kuljetuksista noin 85 prosenttia joudutaan maantieteellisestä asemastamme johtuen hoitamaan meritse. Pääosa näistä kuljetuksista suuntautuu EU-alueelle. Myös Suomen ja Euroopan ulkopuolisten alueiden kuljetuksista tapahtuu merkittävä osa syöttöliikenteenä suurten eurooppalaisten jälleenlastausatamien kautta.

23. Yhteinen julistus radioaktiivisten jätteiden toimituksista

Julistusta on selostettu Euratomin perustamissopimuksen 30 artiklaa koskevissa perusteluissa.

24. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta

Sopimuspuolet korostavat julistuksessa ydin-

aseiden leviämisen estämisestä tehdyn sopimuksen (SopS 10—11/70) merkitystä ja korostavat tukevansa sitä. Julistusta on selostettu Euratomin perustamissopimuksen 101—103 artiklaa koskevissa perusteluissa.

D. Nykyisten jäsenvaltioiden ja Ruotsin yhteiset julistukset

Nykyiset jäsenvaltiot ja Ruotsi antoivat yhteiset julistukset ydinsulkusopimuksesta (julistus 25) ja liittymisasiakirjan 127 artiklasta (julistus 26).

E. Nykyisten jäsenvaltioiden ja useamman uuden jäsenvaltion yhteiset julistukset

Nykyiset jäsenvaltiot sekä Itävalta, Norja ja Ruotsi antoivat yhteiset julistukset PCB:stä/PCT:stä (julistus 27).

Sopimuspuolet antoivat yhteisen julistuksen Pohjoismaisesta yhteistyöstä (julistus 28), emolehmpalkkioon oikeutettujen eläinten lukumääristä Norjan ja Suomen osalta (julistus 29), yhteisen julistuksen Suomen ja Ruotsin kalastusmahdollisuuksista Itämerellä (julistus 30) sekä julistuksen jalostusteollisuudesta Itävallassa ja Suomessa (julistus 31).

Sopimuspuolet toteavat julistuksessa 28, että Norja, Suomi ja Ruotsi aikovat jatkaa yhteisön lainsäädäntöä ja unionisopimuksen muita määräyksiä noudattaen Pohjoismaiden yhteistyötä keskenään sekä muiden maiden ja alueiden kanssa. Julistuksessa 29 todetaan, että emolehmpalkkioon oikeutettujen eläinten lukumääriä tarkastellaan uudelleen Suomen ja Norjan osalta, jos muiden perushyödykkeiden tuotantomäärät laskevat suhteettomasti unioniin liittymisen vuoksi. Julistus 30 koskee kalastusmahdollisuuksien jakoperusteita Itämerellä. Julistuksessa 31 sopimuspuolet toteavat olevansa yhtä mieltä siitä, että tavoitteen 5 a toimenpiteitä käytetään täysimittaisesti liittymisen vaikutusten vaimentamiseksi ja että rakennemuutoksen helpottamiseksi suunniteltujen kansallisten siirtymäkauden tukiohjelmien suhteen ollaan joustavia.

F. Nykyisten jäsenvaltioiden julistukset

Nykyiset jäsenvaltiot antoivat yhteisen julistuksen Ahvenanmaasta (julistus 32). Julistusta

käsitellään liittymisasiakirjan 28 artiklan perustelujen yhteydessä.

Lisäksi nykyiset jäsenvaltiot antoivat yhteiset julistukset suhteellisesta vakaudesta (julistus 33), raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen aiheuttamien ympäristöongelmien ratkaisemisesta (julistus 34), sitoumusten noudattamisesta maataloutta koskevista asioista sellaisten säästöjen osalta, jotka eivät sisälly liittymisasiakirjaan (julistus 35), maatalouden ympäristötoimenpiteistä (julistus 36) sekä vuoristoalueista ja epäsuotuisista alueista (julistus 37). Julistuksessa 36 todetaan Suomen osalta, että sen odotettavissa oleva maatalouden ympäristötuki on 135 miljoonaa ecua. Julistuksessa 37 todetaan Suomen osalta, että 85 prosenttia käytössä olevasta maatalousmaasta voidaan sisällyttää vuoristoalueita koskevan tuen piiriin.

G. Norjan julistukset

Norja antoi julistukset norjan kielestä (julistus 38), saamelaisasioista (julistus 39) sekä avoimuudesta (julistus 40)

H. Itävallan julistukset

Itävalta antoi julistukset EY:n perustamissopimuksen 109 g artiklasta (julistus 41), televisioinnasta (julistus 42), yhdistettyjen kuljetusten hinnoittelusta Brenneron reitillä (julistus 43), maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallassa tehdyn pöytäkirjan N:o 9 14 artiklasta (julistus 44).

I. Suomen julistukset

Suomi antoi julistuksen avoimuudesta (julis-

tus 45). Julistuksessa korostetaan Suomen myönteistä suhtautumista unionin nykyiseen kehitykseen kohti suurempaa julkisuutta ja avoimuutta. Julistuksessa Suomi toteaa pyrkivänsä jatkamaan omaa avoimen hallinnon periaatettaan unionin jäsenyydestä aiheutuvien oikeuksiensa ja velvoitteidensa mukaisesti. Suomi toteaa julistuksessa avoimen hallinnon periaatteen, johon kuuluu virallisten asiakirjojen julkisuus, olevan oikeudellisesti ja poliittisesti ensisijainen periaate.

J. Ruotsin julistukset

Ruotsi antoi julistukset sosiaalipolitiikasta (julistus 46) sekä avoimesta hallinnosta (julistus 47), johon sisältyy nykyisten jäsenvaltioiden vastauksena antama julistus.

K. Useampien uusien jäsenvaltioiden julistukset

Norja ja Ruotsi antoivat yhteisen julistuksen kalastuksesta (julistus 48). Kaikki neljä uutta jäsenvaltiota antoivat yhteisen julistuksen liittymisasiakirjan 3 ja 4 artiklasta (julistus 49). Viimeksi mainittua julistusta käsitellään liittymisasiakirjan 3 artiklaa koskevista yksityiskohteisissa perusteluissa.

Suomi ja Ruotsi antoivat lisäksi yhteisen julistuksen alkoholimonopoleista (julistus 50). Julistuksessa mainittua kirjeenvaihtoa käsitellään EY:n perustamissopimuksen 37 artiklaa koskevista yksityiskohtaisissa perusteluissa.

2. SOPIMUS EUROOPAN UNIONISTA

I osasto

Yhteiset määräykset

A artikla. Artikla sisältää Euroopan unionin perustavat määräykset ja se jakautuu kolmeen kohtaan. Ensimmäisen kohdan mukaan korkeat sopimuspuolet perustavat keskenään Euroopan unionin, jäljempänä "unioni". Artiklan toisessa kohdassa todetaan unionin perustamisen merkitsevän uutta vaihetta kehityksessä yhä läheisemmän Euroopan kansojen välisen liiton luomiseksi, jossa päätökset tehdään mahdollisimman lähellä kansalaisia. Artiklan kolmannen kohdan mukaan unionin perustana ovat Euroopan yhteisöt täydennettyinä sillä politiikalla ja niillä yhteistyön muodoilla, jotka otetaan käyttöön Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella. Kohdan mukaan unionin päämääränä on jäsenvaltioiden välisten suhteiden ja jäsenvaltioiden kansojen välisten suhteiden järjestäminen johdonmukaisella ja yhteisvastuullisella tavalla.

Artiklan toisessa kohdassa viitataan yhdenmukaisehityksen historiallisiin lähtökohtiin ja jatkuvuuteen, samalla kuin siinä myös viitataan avoimuuden ja kansanvaltaisuuden merkitykseen etenkin unionin päätöksenteossa. Vuonna 1957 tehdyn Rooman sopimuksen johdantoon sisältyi jo viittaus Euroopan kansojen liittoon. Sen sijaan viittaus päätösten tekemiseen mahdollisimman lähellä kansalaisia liittyy unionisopimuksella Rooman sopimukseen lisättyihin useisiin määräyksiin, joiden avulla kansanvaltaisuutta ja avoimuutta unionin päätöksenteossa pyritään edistämään. Tärkeimpiä näistä ovat unionin toiminnassa noudatettavaa toissijaisuusperiaatetta koskeva 3 b artikla ja Euroopan parlamentin oikeuksia ja asemaa vahvistavat useat määräykset, kuten 138 b—138 e artikla. Toimielimet, erityisesti komissio, ovat ryhtyneet toimenpiteisiin julkisuuden lisäämiseksi unionin asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Avoimuuteen ja kansanvaltaisuuteen liittyviä Maastrichtin neuvottelukonferenssin poliittisia tavoitteita on myös kansallisten parlamenttien tehokkaampi tiedonsaanti ja osallistuminen unioniasioden valmisteluun.

A artiklan kolmannelta kohdasta johdetaan

Euroopan unionin rakenne ja oikeudellinen luonne. Unionin perustana ovat Euroopan yhteisöt (Euroopan yhteisö, Euroopan atomienergiayhteisö ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisö), jotka yhdessä muodostavat varsinaisen, ylikansallisia piirteitä sisältävän yhteisötoiminnan alueen. Sitä täydentävät yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, josta määrätään unionisopimuksen V osastossa ja hallitusten välinen oikeus- ja sisäasioiden yhteistyö, josta määrätään unionisopimuksen VI osastossa.

Euroopan unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ja oikeus- ja sisäasiat eroavat yhteisötoiminnasta oikeudellisilta peruslähtökohdiltaan, koska näillä aloilla toiminta perustuu jäsenvaltioiden hallitusten väliseen yhteistyöhön, ja päätöksenteon perustana on lähtökohtaisesti yksimielisyys. Euroopan yhteisöjen asioiden osalta jäsenvaltiot voivat sen sijaan ainoastaan perustamissopimuksia muuttamalla puuttua toimielimille siirrettyyn riippumattomaan toimivaltaan, johon yhteisötoiminta pääosiltaan perustuu.

Euroopan unioni ei ole oikeushenkilö tai hallitustenvälinen järjestö, päinvastoin kuin kukin Euroopan yhteisö. Unioni itsessään ei voi olla oikeuksien tai velvollisuuksien subjekti, mistä seuraa, että yhteisöt vastaavat muodollisesti sellaisista suhteista kolmansiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin, joilla on kansainvälisoikeudellinen luonne. Euroopan unionin ylin poliittinen päätöksentekoeelin on jäsenvaltioiden valtion- tai hallituksen päämiesten muodostama Eurooppa-neuvosto. Sitä avustaa unionin yhteinen toimielinjärjestelmä (ks. C artikla jäljempänä).

Unionisopimuksen O artiklan mukaan jäsenyys Euroopan unionissa edellyttää jäsenyyttä kaikissa kolmessa yhteisössä ja päinvastoin.

B artikla. Artiklassa määritellään unionin asettamat yleiset tavoitteet, jotka on jaoteltu viiteen asiakokonaisuuteen. Ensimmäisenä mainitaan tasapainoisen ja kestävä taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen tavoite, jonka erityisiä toteuttamiskeinoja ovat sisäisiä rajoja vailla olevan alueen eli sisämarkkinoiden luominen, taloudellisen ja yhteiskunnallisen yhteenkuuluvuuden lujittaminen jäsenvaltioiden tai niiden

osien kehityserojen tasoittamiseksi sekä talous- ja rahaliiton, mukaanlukien yhtenäisvaluutan, perustaminen.

Toiseksi tavoitteekseen unioni asettaa artiklan mukaan vahvan ja itseoikeutetun aseman kansainvälisessä politiikassa, mikä ilmaistaan sanoin ”korostamalla ominaispainoaan kansainvälisellä tasolla”. Tavoitteen toteuttamiseksi unionilla on yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka, mukaanluettuna pitkällä aikavälillä yhteisen puolustuspolitiikan määrittely, mikä voi aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen.

Kolmanneksi tavoitteekseen unioni asettaa jäsenvaltioidensa kansalaisten oikeuksien ja etujen suojaamisen ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden ja neljänneksi tavoitteekseen kiinteän yhteistyön kehittämisen oikeus- ja sisäasioissa. B artiklan mukaan unionin tavoitteena on vielä yhteisön säännöstön ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen sekä, unionisopimuksen N artiklan 2 kohdan menettelyjen mukaisesti, unionisopimuksella käyttöön otetun politiikan ja yhteistyömuotojen muuttamisen tarpeen tarkistaminen yhteisötoiminnan tehokkuuden edistämiseksi. Artiklassa viitataan vuonna 1996 kokoontuvaan perustamissopimusten tarkistamiskonferenssiin, jossa muun muassa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yhteistyömuotojen kehittämistarve on tarkoitus ottaa keskusteltavaksi.

B artiklan toisen kohdan mukaan unionin asettamat tavoitteet toteutetaan unionisopimuksessa asetettujen edellytysten ja määräaikojen mukaisesti noudattaen kuitenkin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 3 b artiklassa määriteltyä toissijaisuusperiaatetta.

B artiklan tavoitemäärittely heijastaa tarkasti Maastrichtin neuvottelukonferenssissa saavutettua yhteisymmärrystä jäsenvaltioiden välillä. Tavoitteiden tarkempi sisältö ja niiden toteuttamiskeinot on määritelty täsmällisemmin unionisopimuksen ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksen asianomaisissa määräyksissä.

C artikla. Artiklan mukaan unionilla on yhteinen toimielinjärjestelmä, joka turvaa unionin toiminnan johdonmukaisuuden ja jatkuvuuden yhteisön säännöstöä (acquis communautaire) noudattaen ja kehittäen. Artiklan toisen kohdan mukaan unionin toiminnan tulee olla johdonmukaista ja kokonaisvaltaista kaikessa ulkoisessa toiminnassa erityisesti ulkosuhteiden, turvallisuuden sekä talous- ja kehitysyhteistyöpolitiikan aloilla. Toiminnan johdonmukaisuudesta vastaavat neuvosto ja

komissio toimivaltansa puitteissa. C artiklan merkitys on Euroopan unionin kolmen pylvään rakenteen näkökulmasta oleellinen, koska sen tarkoituksena on unionin yhtenäisen toiminnallisen rakenteen säilyminen. Artiklalla varmistetaan, että yhteisön toimielimillä on omat tehtävänsä kaikissa unionia koskevissa kysymyksissä. C artiklalla on kuitenkin nimenomaan neuvoston ja komission aseman suhteen myös yleisempi merkitys. Unionin toiminnan johdonmukaisuuden ja jatkuvuuden turvaaminen kuuluu neuvostolle, jonka puheenjohtajana toimiva jäsenvaltio edustaa unionia poliittisella tasolla, ja komissiolle, jonka tehtäviin kuuluu Euroopan yhteisöjen ulkosuhteiden hoito.

D artikla. Eurooppa-neuvostosta määrätään unionisopimuksen D artiklassa. Eurooppa-neuvosto eli unionin jäsenvaltioiden huippukokous ei ole Euroopan yhteisöjen toimielin. Se on Euroopan unionin ylin poliittinen päätöksentekolin, jota unionin toimielimet, lähinnä neuvosto, avustavat. Eurooppa-neuvostossa jäsenvaltioita edustavat niiden valtion- tai hallituksen päämiehet ja komission puheenjohtaja jäsenvaltioiden ulkoasiainministereiden ja komission yhden jäsenen avustamina. Eurooppa-neuvostossa puhetta johtaa neuvostossa puheenjohtajana toimivan jäsenvaltion valtion- tai hallituksen päämies. Eurooppa-neuvoston on D artiklan mukaan kokoonnuttava vähintään kahdesti vuodessa. Eurooppa-neuvoston sihteeristönä toimii neuvoston pääsihteeristö, johon Maastrichtin sopimuksen tultua voimaan on yhdistetty Euroopan poliittisen yhteistyön erillinen sihteeristö.

Eurooppa-neuvosto antaa Euroopan parlamentille selostuksen jokaisesta kokouksestaan sekä unionin kehitystä koskevan kirjallisen vuosikertomuksen.

Jäsenvaltioiden valtion- tai hallituksen päämiesten huippukokouksista on käytetty Eurooppa-neuvosto-nimitystä vuodesta 1975. Eurooppa-neuvoston asema Euroopan poliittisen yhteistyön ja yhteisötoiminnan ylimpänä poliittisena johtoelimenä todettiin myös muodollisesti vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjassa, jonka Euroopan poliittista yhteistyötä koskevat määräykset unionisopimus on korvannut.

D artiklan mukaan Eurooppa-neuvosto antaa unionille sen kehittämiseksi tarvittavat virikkeet ja määrittelee sen yleiset poliittiset suuntaviivat. Periaatteessa Eurooppa-neuvosto voisi toimia unionin neuvostona, mutta käytännössä näin ei ole menetelty, vaan huippuko-

kous on pitäytynyt rooliinsa poliittisen tason päätöksentekijänä. Käytännössä neuvoston jäseninä toimivat ministerit ovat siirtäneet poliittisiksi kiistakysymyksiksi muodostuneita asioita Eurooppa-neuvostoon ratkaistaviksi.

Eurooppa-neuvoston ratkaisut tehdään yleensä yhteisymmärrysperiaatetta noudattaen ja ne tuodaan julkisuuteen puheenjohtajan johtopäätöksiä tai yhteisiä julkilausumina. Eurooppa-neuvoston ratkaisut eivät ole toimitelmia, jäsenvaltioita tai yksityisiä oikeudellisesti sitovia. Eurooppa-neuvoston asemasta unionin ylimpänä poliittisena päätöksentekijänä seuraa kuitenkin, että unionin toimitelimit noudattavat omista päätöksissään Eurooppa-neuvoston ratkaisuja.

Yleisen poliittisen ohjaustehtävänsä lisäksi Eurooppa-neuvostolla on eräitä unionisopimuksessa tarkemmin määriteltyjä tehtäviä. Sopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevan J.8 artiklan mukaisesti Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yleiset suuntaviivat. Maastrichtin sopimuksella muutetun EY:n perustamissopimuksen 103 artiklan mukaan Eurooppa-neuvoston tehtävänä on tehdä jäsenvaltioiden ja yhteisön talouspolitiikan suuntaviivoista johtopäätökset, joiden perusteella neuvosto määränemistöpäätöksellä vahvistaa yhteisön ja jäsenvaltioiden talouspolitiikkaa koskevat suositukset.

Rooman sopimuksen talous- ja rahaliittoa koskevissa määräyksissä (109 j, 109 k artikla) edellytetään neuvoston valtion- tai hallituksen päämiesten kokoonpanossa päättävään talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymisen edellytyksistä. Päätökset annetaan tällöin neuvoston, ei Eurooppa-neuvoston, nimissä ja päätöksillä on kyseisten perustamissopimuksen määräysten mukaisia oikeusvaikutuksia.

E artikla. Artiklan mukaan Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio ja tuomioistuin käyttävät toimivaltuuksiaan yhtäältä Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksissa tai näiden muutossopimuksissa ja -asiakirjoissa ja toisaalta Euroopan unionista tehdyn sopimuksen muissa määräyksissä määrätyn edellytyksen ja niissä määrättyihin tarkoituksiin. Artiklassa toistetaan yhteisöjen perustamissopimuksissa-kin oleva niin sanotun rajoitetun toimivallan periaate. Sen mukaan toimitelimit eivät saa toimia tavalla, joka laajentaa perustamissopimuksissa määriteltyjen tavoitteiden alaa tai merkitystä. Vain jäsenvaltiot voivat perusta-

missopimuksia muuttamalla tai täydentämällä laajentaa unionin ja yhteisöjen toimialoja. Toimitelinten on myös käytettävä toimivaltuuksiaan niissä rajoissa kuin niille perustamissopimuksissa määrätty tehtävät edellyttävät. E artiklalla tämä periaate ulotetaan Euroopan unioniin, jolloin se koskee myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä oikeus- ja sisäasioiden aloja. Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla toimivaltaa ja sen toimivalta rajoittuu oikeus- ja sisäasioissa pääsääntöisesti vain jäsenvaltioiden sille erikseen siirtämään toimivaltaan (L artikla).

F artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan unioni pitää arvossa jäsenvaltioiden, joiden valtiollinen järjestelmä perustuu kansanvallan periaatteisiin, kansallista ominaislaatua. Jäsenvaltioiden kansallisen ominaislaadun kunnioittamiseen viitataan myös unionisopimuksella muutetussa EY:n perustamissopimuksen 126 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan yhteisön koulutuspolitiikassa on kunnioitettava jäsenvaltioiden kulttuurista ja kielellistä monipuolisuutta ja saman sopimuksen 128 artiklan 1 kohdassa, jonka mukaan yhteisön kulttuuripolitiikassa kunnioitetaan jäsenvaltioiden kansallista ja alueellista omintakeisuutta.

F artiklan 2 kohdan mukaan unioni pitää arvossa yhteisön oikeuden yleisinä periaatteina perusoikeuksia, sellaisina kuin ne ilmenevät Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 18—19/90) ja sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä. Maastrichtin sopimuksen K.2 artikla sisältää erityissäännöksen siitä, että oikeus- ja sisäasioiden yhteistyössä on noudatettava Euroopan ihmisoikeussopimusta sekä pakolaisten oikeusasemaa koskevaa yleissopimusta (SopS 77/68). Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suoja mainitaan myös sopimuksen B artiklassa unionin kansalaisuuden yhteydessä sekä J.1 artiklassa, jossa viitataan myös Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökokouksen vuoden 1975 Helsingin päätösasiakirjaan ja Uutta Eurooppaa koskevaan Pariisin peruskirjaan vuodelta 1990.

EY:n perustamissopimuksessa ja sen nojalla annetussa lainsäädännössä on runsaasti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaan luettavia sääntelyn aloja, joista voidaan mainita unionin kansalaisuus, kansalaisuuden perusteella tapahtuvan syrjinnän kielto, miesten ja naisten samapalkkaisuus ja tasa-arvo, maasta

toiseen siirtyvien työntekijöiden sosiaalisten oikeuksien suoja sekä Maastrichtin sopimukseen liittyvä 11 jäsenvaltion välinen sosiaalipolitiikkaa koskeva pöytäkirja ja sopimus.

Toistaiseksi unionissa tai EY:ssä ei ole kokonaisvaltaista perusoikeusjärjestelmää. Euroopan yhteisö ei ole Euroopan ihmisoikeussopimuksen osapuoli, koska siihen ovat toistaiseksi voineet liittyä vain valtiot. Euroopan parlamentti ja komissio ovat puoltaneet kokonaisvaltaisempaa ja kattavaa ihmisoikeuksien tunnustamista osana yhteisön oikeutta. Komission aloitteen pohjalta valmistellaan ihmisoikeussopimukseen lisäpöytäkirjaa, joka mahdollistaisi Euroopan yhteisön liittymisen sen sopimuspuoleksi. Euroopan ihmisoikeussopimus tulisi näin EY:tä sellaisenaan sitovaksi. Euroopan parlamentti on kannattanut yhtenäisen perusoikeussäännösten luomista ja se hyväksyi vuonna 1989 asiaa koskevan julistuksen.

F artikla heijastaa sanamuotonsa puolesta EY:n tuomioistuimen jo 1970-luvulla omaksuman tulkinnan (Stauder 29/69, Handelsgesellschaft 11/70 ja Nold II 4/73), jonka mukaan perustavanlaatuiset ihmisoikeudet ovat yhteisön oikeusjärjestyksen olennainen osa, jota yhteisön toimielinten on noudatettava, sellaisena kuin nämä oikeudet ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisessä valtiosääntöperinteessä ja niiden ratifioimissa ihmisoikeussopimuksissa. EY:n tuomioistuin on viitannut ratkaisujensa perusteissa Euroopan ihmisoikeussopimukseen useita kymmeniä kertoja. EY:n tuomioistuin soveltaa kuitenkin unionin perustamissopimuksia ja EY-oikeutta, mikä merkitsee, ettei perusoikeuksien suoja ole unionissa identtinen jäsenvaltioiden oman perusoikeuksien suojan kanssa.

F artiklan 3 kohdan mukaan unioni järjestää tavoitteidensa saavuttamiseksi ja politiikkansa toteuttamiseksi tarvittavat keinot, millä tarkoitetaan unionin toiminnan rahoitusta. Budjettikuria on unionissa pyritty tehostamaan monin tavoin, muun muassa niin sanottujen keskipitkän aikavälin rahoitussuunnitelmien käyttöön ottamisessa ja EY:n perustamissopimuksen uudessa 201 a artiklassa, jonka mukaan komission tulee varmistua ehdotustensa vaatiman rahoituksen saatavuudesta yhteisön varoista. Saman sopimuksen 209 a artikla velvoittaa jäsenvaltioita ryhtymään tehokkaisiin toimiin yhteisön varojen väärinkäytösten ehkäisemiseksi. Maastrichtin neuvottelukonferenssin päätöksiin sisältyy julistus (N:o 18), jonka mukaan komission on lainvalmistelussaan kiin-

nitettävä huomiota ehdotusten taloudellisiin vaikutuksiin jäsenvaltioiden hallinnolle ja muille asianosaisille.

Euroopan unionista tehdyn sopimuksen alkuartikkelit A—F ovat luonteeltaan tavoitteellisia. Lukuunottamatta D artiklaa, joka on Eurooppa-neuvoston perustamismääräys, A—F artikkelit määrittelevät unionin tavoitteita ja sen toiminnan yleisiä kehyksiä, eikä niillä ole itseään sisältäviä. Niillä, kuten muidenkin perustamissopimusten vastaavilla määräyksillä, on kuitenkin merkitystä Maastrichtin sopimuksen yksityiskohtaisempien määräysten tulkinnassa.

II osasto

Määräykset Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta Euroopan yhteisön perustamiseksi

G artikla. Artikla sisältää kaikki Maastrichtin sopimuksella Euroopan talousyhteisön perustamissopimukseen tehdyt muutokset. Artiklan A kohdan mukaan kaikkialla sopimuksessa korvataan ilmaisu ”Euroopan talousyhteisö” ilmaisulla ”Euroopan yhteisö”. G artiklan B—F kohtaan sisältyvät muutokset selostetaan jäljempänä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

III osasto

Määräykset Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta

H artikla. Artikla sisältää kaikki Maastrichtin sopimuksella Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimukseen tehdyt muutokset. Niitä selostetaan jäljempänä Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimusten yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

IV osasto

Määräykset Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen muuttamisesta

I artikla. Artikla sisältää kaikki Maastrichtin sopimuksella Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimukseen tehdyt muutokset. Ni-

tä selostetaan jäljempänä Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen yksityiskoh- taisten perustelujen yhteydessä.

V osasto

Määräykset yhteisestä ulko- ja turvallisuuspoli- tiikasta

Unionisopimuksella korvattiin jäsenvaltio- den välinen, yhtenäisasiakirjassa määrätty ul- kopoliittinen yhteistyö yhteisellä ulko- ja tur- vallisuuksipolitiikalla. Tällä selkeytettiin yhteisen politiikan tavoitteita, soveltamisalaa, toimival- lan jakoa ja päätöksentekoa.

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan har- joittamisessa on katsottu olevan kuusi pääta- voitetta. Ne ovat aktiivisuus, yhtenäisyys ja johdonmukaisuus, turvallisuuden takaaminen sen kaikissa muodoissa, päätösten sitovuuden kunnioittaminen, yhtenäinen ja näkyvä esiinty- minen ulospäin sekä päätöksenteon tehokkuus. Tärkeimmät keinot näiden tavoitteiden saavut- tamiseksi ovat unionin toimielinten tehtävien yhtenäistäminen sekä jäsenvaltioiden ja unionin voimavarojen tehokas käyttäminen.

Yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa kos- kevat artiklat ovat monin kohdin tulkinnanva- raisia. Niiden merkitys selkiytyy määräysten soveltamisen kautta. Ulko- ja turvallisuuspoli- tiikassa noudatettavat menettelytavat ja toimi- valtajako poikkeavat monessa suhteessa yhteis- ön toimintatavoista.

J artikla. Artiklalla otetaan käyttöön Euroo- pan unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspoli- tiikka, joka korvaa aiemmin harjoitetun jäsen- valtioiden välisen poliittisen yhteistyön.

J.1 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan unionin yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka kat- taa ulko- ja turvallisuuspolitiikan kaikki alat. Puolustusta koskevan toimivallan syventämi- nen on kirjattu tavoitteen muotoon. Yhteistä ulkopoliitiikkaa määrittelevät ja toteuttavat unioni ja sen jäsenvaltiot. Poliitiikan toteutuk- sesta vastaavat ensisijaisesti jäsenvaltiot. Lisäk- si on otettava huomioon, että J.4 artiklan mukaan Länsi-Euroopan unioni kehittää ja toimeenpantee sellaisia Euroopan unionin pää- töksiä, jotka vaikuttavat puolustukseen.

Artiklan 2 kohdassa luetellaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteet, jotka on esitetty yleisessä muodossa unionisopimuksen johdannossa ja B artiklassa. Ne perustuvat

etenkin keskeisiin valtioiden välisiä suhteita sääteleviin YK:n ja ETYK:n periaatteisiin. Tavoitteena on muun muassa taata unionin ja sen jäsenvaltioiden riippumattomuus ja turval- lisuus.

Artiklan 3 kohdan mukaan tavoitteiden saa- vuttamiseen pyritään J.2 artiklassa määrättyllä jäsenvaltioiden välisellä järjestelmällisellä yhteistyöllä ja J.3 artiklassa asteittain käyttöön- otettavaksi määrättyillä yhteisen toiminnan aloilla, joilla jäsenvaltioilla on tärkeitä yhteis- iä etuja. Näiden katsotaan perustuvan kolman- maan tai alueen maantieteelliseen lä- heisyyteen, sen poliittiseen tai taloudelliseen vakauteen tai unionin turvallisuusasetujen joutu- miseen uhatuiksi. Eurooppa-neuvoston kokouk- sessa Brysselissä lokakuussa 1993 yhteisen toi- minnan piiriin hyväksyttiin Euroopan rauhan ja vakauden ylläpitäminen etenkin Keski- ja Itä-Euroopassa, Lähi-Idässä, Etelä-Afrikassa, entisessä Jugoslaviassa (lähinnä Bosnian huma- nitaarinen avustaminen) ja Venäjällä (joulu- kuun 1993 parlamenttivaalien tarkkailu). Maastrichtin kokouksessa joulukuussa 1991 Eurooppa-neuvosto hyväksyi mahdolliseksi tur- vallisuuteen liittyviksi yhteisen toiminnan aloik- si ETYK-prosessin, aseidenriisunnan, ydinasei- den leviämisen estämisen sekä aseteknologian siirron ja aseviennin valvonnan. Uusia aloja on tarkoitus hyväksyä yhteisen toiminnan piiriin asteittain.

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee tukea unionin politiikkaa keskinäisen uskollisuuden ja yhteisvastuullisuuden henges- sä. Jäsenvaltiot eivät saa toimia unionin etujen vastaisesti. Jäsenvaltioiden tulee pidättäytyä kai- kista unionin etujen vastaisista toimista, sekä sellaisista toimista, jotka ovat omiaan haittaa- maan unionin tehokkuutta yhtenäisenä voima- na kansainvälisissä suhteissa. Täten unionin päätökset ovat jäsenvaltioita velvoittavia. Neu- vosto on määrätty huolehtimaan edellä mainit- tujen periaatteiden noudattamisesta.

J.2 artikla. Artikla sisältää järjestelmällisen yhteistyön muotoja ja yhteisen kannan muo- dostamista koskevia määräyksiä.

Artiklan 1 kohdassa määrätään tiedonvaihdosta yleistä etua koskevista ulko- ja turvalli- suuspoliittisissa kysymyksissä. Pyrkimyksenä on käyttää jäsenvaltioiden yhdistettyä vaiku- tusvaltaa mahdollisimman tehokkaasti yhteis- estä harjoitettavan ja toisiaan lähentyvän toi- minnan avulla.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto mää-

rittelee yhteisen kannan aina, kun se pitää sitä tarpeellisena. Muussa tapauksessa jäsenvaltiot voivat tehdä päätökset yksipuolisesti, joskin ne sitoutuvat informoimaan toisiaan ja ottamaan unionin politiikan huomioon kansallisessa politiikassaan.

Artiklan 3 kohdassa määrätään jäsenvaltioiden toimintojen yhteensovittamisesta ja yhteisten kantojen edustamisesta kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa. Jäsenvaltioiden tulee edustaa yhteisiä kantoja kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa toimiessaan myös silloin, kun kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu kyseiseen järjestöön tai konferenssiin. Samasta asiasta ja erityisesti jäsenvaltioiden toiminnasta YK:n turvallisuusneuvostossa on määrätty J.5 artiklassa.

J.3 artikla. Artiklassa on määräykset yhteistä toimintaa koskevista menettelytavoista.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto päättää yhteisistä toimista. Neuvoston tulee päätöstä tehdessään ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston vahvistamat yleiset suuntaviivat. Näihin kuuluvat sellaisten alojen määrittely, joissa yhteistä toimintaa voidaan harjoittaa. Neuvosto vahvistaa myös yhteisen toiminnan yksityiskohtaisen soveltamisalan, sen yleiset ja erityiset tavoitteet, keinot, menettelytavat, ehdot ja tarvittaessa keston.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto määrittelee ne kysymykset, joissa päätökset tehdään määränemistöllä. Päätös määränemistön käyttämisestä on tehtävä yksimielisesti. Pyrkimyksenä on, että määränemistöä käytettäisiin etenkin päätösten toimeenpanokysymyksissä unionin ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon tehostamiseksi. Järjestelmän toimivuuden takaamiseksi on tarkoituksena kiinnittää suurta huomiota määränemistöllä päätettäväksi esitettävien kysymysten valintaan. Määränemistöpäätösten tekemiseen vaaditaan niin sanottu vahvistettu määränemistö. Sen mukaan päätökseen tarvitaan 54 ääntä, jotka edustavat vähintään kahdeksaa jäsenvaltiota. Liittymisasiakirjan 15 artiklan 2 kohdan mukaan tarvittava määränemistö olisi 64 ääntä, jotka edustavat vähintään 11 jäsenvaltiota, neljän hakijamaan liittyessä unioniin. Määränemistöpäätösten lisäämistä pohdittaneen seuraavassa hallitusten välisessä konferenssissa vuonna 1996.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että neuvosto tarkistaa yhteisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet, mikäli olosuhteiden muuttuminen

vaikuttaa merkittävästi käsiteltävään kysymykseen.

Artiklan 4 kohdan mukaan yhteinen toiminta on jäsenvaltioita velvoittavaa. Velvoittavuutta lisäävät Eurooppa-neuvoston etukäteen asettamat toiminnan suuntaviivat. Oikeudellisesti sitovia ovat lainsäädännön muotoiset päätökset, kuten EY:n perustamissopimuksen 228 a artiklan nojalla annetut talouspakotteiden toimeenpanosäädökset. EY:n tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Artiklan 5 kohdassa määrätään yhteiseen toimintaan liittyvästä kansallisesta politiikasta, josta on annettava ennakolta tietoja ja tarvittaessa neuvoteltava neuvostossa.

Artiklan 6 kohdan mukaan ennakkoon annettava tieto koskee myös jäsenvaltioiden sellaisia kiireellisiä toimenpiteitä, jotka ovat tilanteen muuttumisen vuoksi ehdottoman välttämättömiä ja joissa otetaan huomioon yhteisen toiminnan yleiset tavoitteet.

Artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltion on tuotava neuvoston käsiteltäväksi asia, jossa jäsenvaltiolla on suuria vaikeuksia toteuttaa yhteistä toimintaa. Neuvosto käsittelee kysymystä asianmukaisten ratkaisujen löytämiseksi. Ratkaisut eivät saa kuitenkaan olla vastoin yhteisen toiminnan tavoitteita tai haitata sen tehokkuutta. Mahdollinen erivapaus ei siis oikeuta irtaantumiseen sovitusta politiikasta. Se koski ainoastaan yksittäisiä täytäntöönpanotoimia eikä merkitsisi pysyvää poikkeusmenettelyä. EY:n perustamissopimuksen 224 artiklassa on määräykset jäsenvaltioiden mahdollisista yksipuolisista toimista poikkeustilanteissa.

J.4 artikla. Artiklassa on määräykset turvallisuuskysymyksistä mukaan lukien puolustusolottuvuus sekä Euroopan unionin ja Länsi-Euroopan unionin välisistä suhteista.

Artiklan 1 kohdan mukaan yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka koskee kaikkia unionin turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä. Se sisältää tulevaisuuden vaihtoehtona yhteisen puolustuspolitiikan, joka saattaisi aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen.

Artiklan 2 kohta määrää Länsi-Euroopan unionin tehtäväksi niiden unionin päätösten valmistelun ja toteuttamisen, joilla on puolustuseuraamuksia. Tällaisia saattaa Eurooppa-neuvoston lokakuussa 1993 tekemän päätöksen mukaan syntyä sellaisista unionin päätöksistä, jotka liittyvät joko unionin suoranaisiin turvallisuustuihin taikka poliittisesti tai taloudelli-

sesti unionia koskettavaan kriisiin. Kyseessä voi olla myös YK:n tai ETYK:n avustuspyyntö tai humanitaarisiin toimiin liittyvä logistinen tuki. Neuvosto hyväksyy yhteisymmärryksessä Länsi-Euroopan unionin toimielinten kanssa tarpeelliset käytännön järjestelyt. Länsi-Euroopan unionin jäseniä ovat kymmenen Euroopan unionin jäsenvaltiota. Irlanti ja Tanska ovat järjestön tarkkailijoita.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että yhteisiä toimia koskevia menettelytapoja ei sovelleta tämän artiklan piiriin kuuluvissa kysymyksissä.

Artiklan 4 kohdan mukaan unionin politiikka ei vaikuta eräiden jäsenvaltioiden turvallisuus- ja puolustuspolitiikan erityisluonteeseen. Se kunnioittaa Atlantin liiton jäsenilleen asettamia velvoitteita. Atlantin liiton yhteydessä harjoitettava yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on sopusoinnussa Euroopan unionin politiikan kanssa. Irlantia lukuunottamatta kaikki Euroopan unionin nykyiset jäsenvaltiot ovat NATOn jäseniä.

Artiklan 5 kohdassa sallitaan kahden tai useamman unionin jäsenvaltion kiinteämpi yhteistyö Länsi-Euroopan unionin tai Atlantin liiton yhteydessä. Tällainen yhteistyö ei saa olla ristiriidassa tai estää sopimuksen tässä osastossa määriteltyä yhteistyötä. Yhtenä esimerkkinä on euroarmeijakunta, johon Ranska, Saksa, Belgia ja Espanja ovat osoittaneet joukkojaan.

Artiklan 6 kohdassa todetaan Länsi-Euroopan unionin perustamissopimuksen umpeutuvan vuonna 1998. Tämän vuoksi sekä unionisopimuksen tavoitteen toteutumisen edistämiseksi artiklaa voidaan tarkentaa N artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Tarkentaminen tapahtuu vuonna 1996 laadittavan selonteon perusteella. Selonteon on määrä sisältää arvio siihen mennessä toteutuneesta edistymisestä ja saaduista kokemuksista. Samaa asiaa käsitellään myös jäljempänä J.10 artiklassa.

Länsi-Euroopan unionin jäsenvaltioiden Maastrichtin konferenssissa antamassa I julistuksessa (N:o 30) Länsi-Euroopan unionista täsmennetään Länsi-Euroopan unionin roolia Euroopan unionin puolustusosana ja Atlantin liiton eurooppalaisena pylväänä. Samojen maiden II julistuksessa (N:o 30) Länsi-Euroopan unionista Euroopan unionin jäsenmaat kutsutaan liittymään Länsi-Euroopan unionin jäseniksi tai halutessaan sen tarkkailijoiksi. Länsi-Euroopan unionin ulkopuolella olleet Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat sittemmin vastanneet kutsuun, Kreikka valiten Länsi-Euroopan

unionin jäsenyyden. Tanska ja Irlanti päätyivät järjestön tarkkailijoiksi.

J.5 artikla. Artiklassa on määräykset unionin puhe- ja toimeenpanovallan käytöstä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Unionin edustaminen ulospäin ja vastuu yhteisen toiminnan täytäntöönpanosta kuuluu puheenjohtajavaltiolle. Se myös esittää periaatteessa unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa. Jäsenvaltioiden puheoikeutta tämä määräys ei estä.

Artiklan 3 kohdan mukaan jatketaan niin sanottua troikkajärjestelmää, jossa puheenjohtajavaltiota avustavat tarvittaessa edeltävä ja seuraava puheenjohtajavaltio. Komissio osallistuu täysimittaisesti unionin edustamis- ja täytäntöönpanotoimiin.

Artiklan 4 kohdan mukaan kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa edustettuina olevat jäsenvaltiot antavat selvityksen kaikista yhteistä etua koskevista asioista jäsenvaltioille, jotka eivät ole kyseisillä foorumeilla edustettuina. Edustettujen jäsenvaltioiden on oltava keskenään yhteistyössä ja pidettävä kiinni unionin yhteisistä kannoista, jotka sitovat jäsenvaltioiden toimintaa. YK:n turvallisuusneuvoston jäseninä olevat unionin jäsenmaat sopivat turvallisuusneuvostossa yhteistoiminnasta ja pitävät muut jäsenvaltiot täysin selvillä asioista. Turvallisuusneuvoston pysyvät unionin jäsenmaat puolustavat turvallisuusneuvostossa unionin kantoja ja etuja. Tämä ei saa kuitenkaan rajoittaa niitä velvollisuuksia, joita niillä on YK:n peruskirjan määräysten nojalla.

J.6 artikla. Artiklassa on määräykset jäsenmaiden ja komission edustustojen välisestä yhteistyöstä kolmansissa maissa. Määräyksen tavoitteena on varmistaa, että unionin yhteisiä kantoja ja toimia noudatetaan ja toteutetaan, jolloin puheenjohtajamaan edustuston koordinoiva rooli korostuu. Puheenjohtajatroikkaan kuuluvien jäsenmaiden edustustojen yhteistyö on samoin keskeisellä sijalla etenkin demarsheja tehtäessä. Edustustojen on myös pantava täytäntöön unionin yhteisiin kansalaisoikeuksiin liittyviä velvoitteita EY:n perustamissopimuksen 8 c artiklan mukaisesti. Tämän veloitteen käytännön vaikutuksista on jäsenmaiden edustustoille kolmansissa maissa annettu soveltamisohjeet.

J.7 artikla. Artiklassa on määräykset Euroopan parlamentin roolista yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Puheenjohtajamaa kuulee parlamenttia yhteisen ulko- ja turvalli-

suuspolitiikan keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista. Se huolehtii siitä, että parlamentin näkemykset otetaan aiheellisella tavalla huomioon. Puheenjohtajamaa ja komissio antavat parlamentille säännöllisesti tietoja yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityksestä. Käytännössä parlamentin asianomaiset valiokunnat saavat melko usein suullisia selontekoja komission ja puheenjohtajamaan edustajilta. Parlamentti voi puolestaan tehdä neuvostolle kysymyksiä tai antaa sille suosituksia. Parlamentissa käydään vuosittain keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisesta tapahtuneesta edistymisestä. Parlamentin edustajat järjestävät toisinaan myös seminaareja tietyistä ajankohtaisista ulkopoliittisista kysymyksistä.

J.8 artikla. Artikla sisältää päätöksentekoon ja menettelytapoihin liittyviä useita eri määräyksiä.

Artiklan 1 kohdan mukaan Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan periaatteet ja yleiset suuntaviivat. J.1 artiklan 3 kohdassa ja J.3 artiklan 1 kohdassa on käsitelty Eurooppa-neuvoston roolia.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto toimii varsinaisena päätöksentekuelimenä. Se varmistaa unionin toiminnan yhtenäisyyden, johdonmukaisuuden ja tehokkuuden. Neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti lukuunottamatta menettelytapakysymyksiä ja sellaisia yhteiseen toimintaan liittyviä päätöksiä, jotka on yksimielisesti sovittu päätettäväksi määräenemmistöllä. Maastrichtin konferenssin julistuksessa (N:o 27) on lisäksi esitetty, että yksimielisyyttä edellyttävissä neuvoston päätöksissä jäsenvaltiot välttävät mahdollisuuksien mukaan estämistä yksimielistä päätöstä silloin, kun päätöstä tukee määräenemmistö. Määräyksellä pyritään takaamaan ulko- ja turvallisuuspoliittisen päätöksenteon tehokkuus.

Artiklan 3 kohdan mukaan aloiteoikeus on sekä jäsenvaltioilla että komissiolla. Tätä oikeutta komissiolla ei ollut ennen unionisopimusta. Käytännössä puheenjohtajamaalla on keskeinen rooli ehdotusten muokkaamisessa. Neuvoston käsiteltäväksi voidaan saattaa mikä tahansa yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyvä kysymys.

Artiklan 4 kohdan mukaan puheenjohtajamaa voi itse taikka jonkin jäsenvaltion tai komission aloitteesta kutsua koolle neuvoston ylimääräisen kokouksen 48 tunnin kuluessa tai hätätapauksessa lyhyemmänkin ajan kulu-

essa. On kuitenkin muistettava, että niin sanottu COREU-tietojenvaihtojärjestelmä (Correspondence européen) mahdollistaa jatkuvan päätöksenteon ilman, että neuvosto kutsutaan koolle.

Artiklan 5 kohdassa on määräykset poliittisen komitean roolista. Aiemmin se valmisteli itsenäisesti poliittisen yhteistyön puitteissa tehdyt ministerien päätökset. Käytännössä se vastaa edelleen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien päätösten valmistelusta ja seuraa niiden toteuttamista. Komitealla säilytetään mahdollisuus antaa omasta aloitteestaan tai neuvoston pyynnöstä lausuntoja suoraan neuvostolle. Kuitenkin EY:n perustamissopimuksen 151 artiklan mukaan neuvostolle esitettävät asiat menevät pysyvien edustajien komitean kautta, mikä koskee myös ulko- ja turvallisuuspoliittisia asioita. Näiden kahden komitean yhteistyöstä on annettu tarkentavia ohjeita.

J.9 artikla. Artiklan mukaan komissio osallistuu täydellisesti yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tapahtuvaan työskentelyyn. Erikseen on jo edellä määrätty, että komissiolla on ehdotusoikeus ja että se antaa Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja. Komissioon on perustettu uusi DG I A -pääosasto, jonka päällikkö osallistuu poliittisen komitean työhön. Myös työryhmissä on komissio edustettuna.

J.10 artikla. Artiklassa määrätään, että vuonna 1996 kokoontuva hallitusten välinen konferenssi tarkastelee sekä turvallisuusasioita koskevan J.4 artiklan mahdollista muutosta että yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien muiden määräysten muutosten tarvetta. Muutokset on tehtävä unionisopimuksen A ja B artikloissa esitettyjä tavoitteita kunnioittaen. Niihin kuuluvat muun muassa unionin lopulliset poliittiset päämäärät (finalité politique), jäsenvaltioiden välisten suhteiden ja niiden kansojen välisten suhteiden järjestäminen johdonmukaisella ja yhteisvastuullisella tavalla. Tavoitteena on myös korostaa unionin ominta olemusta kansainvälisellä tasolla toteuttamalla yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sisällyttämällä siihen pitkällä aikavälillä määriteltävä yhteinen puolustuspolitiikka, joka saattaa aikanaan johtaa yhteiseen puolustukseen. Tavoitteet toteutetaan noudattamalla toissijaisuusperiaatetta.

J.11 artikla. Artiklassa määrätään, mitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen artiklo-

ja sovelletaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla.

Euroopan parlamentin osalta sovelletaan muita kuin parlamentin komissiolle esittämää pyyntöä tehdä aloitteita, tutkintavaliokuntaa, vetoamisoikeutta parlamentille, oikeusasiamiehen toimia, komission vuosikertomusta parlamentille sekä epäluottamuslausetta komissiolle koskevia määräyksiä. Neuvoston osalta sovelletaan lähinnä sen jäsenyyttä, puheenjohtajuuden vuorottelua, äänimääriä ja pysyvien edustajien komiteaa koskevia määräyksiä. Komission osalta ei sovelleta komission yleistä toimivaltaa koskevaa EY:n perustamissopimuksen 155 artiklaa. Lisäksi sovelletaan yhteisön toimielimissä käytettäviä kieliä koskevaa EY:n perustamissopimuksen 217 artiklaa. Maastrichtin konferenssin julistuksella (N:o 29) yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla käytettävistä kielistä on sovittu, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla työkielinä ovat englanti ja ranska.

Artiklan 2 kohdassa määrätään yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toimeenpanon aiheuttamien menojen kattamisesta. Pääsääntöisesti toimielimille aiheutuvat hallintomenot merkitään menoina yhteisön talousarvioon. Täytäntöönpanosta aiheutuvat menot neuvosto voi päättää yksimielisesti katettavaksi EY:n budjettivaroista tai se voi todeta, että jäsenvaltiot vastaavat tällaisista menoista, mahdollisesti määritettävän jakoperusteen mukaisesti. EY:n budjetin kokonaissummasta varataan runsaat kuusi prosenttia ulkosuhteisiin vuoteen 1999 mennessä. Käytännössä yhteisö on usein osallistunut hallintomenojen ohella etenkin avustustoimintojen kattamiseen. Mikäli kyseessä on kustannuksiltaan mittava unionin ja sen jäsenvaltioiden toiminta, on selvää, että jäsenvaltioiden kansallinen panos korostuu.

Ulkopoliittisen yhteistyön sisältö

Jäsenvaltioiden ulkopoliittinen yhteistyö (niin sanottu *acquis politique*) on ollut luonteeltaan prosessi, johon on kuulunut niiden välillä tiedonvaihtoa, neuvonpitoa, kannanottojen muodostamista, yhteistyötä konsuliasiain alalla, koordinoitua kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa sekä yhteistä toimintaa kuten demarsheja. Avustustoimintaa on toteutettu laajalti yhteisön ja sen jäsenvaltioiden yhteistyönä. Vuoropuhelu kolmansien maiden ja maaryhmien kanssa on laajaa ja vilkasta.

Erityisiä politiikan alueita ovat muun muassa ihmisoikeuspolitiikka sekä ydinsulku- ja aseidenvientipolitiikka.

Poliittinen yhteistyö ei ole korvannut jäsenvaltioiden kahdenvälisiä ulkosuhteita kolmansien maiden kanssa. Se on luonut yhteisesti noudatettavia velvoitteita ja samalla täydentänyt jäsenvaltioiden kansallisesti harjoittamaa diplomaattia. Päätösten täytäntöönpano on yleensä kuulunut jäsenvaltioille.

Poliittinen yhteistyö on kattanut käytännöllisesti katsoen kaikki ulkopoliittiset kysymykset. Yhteistyön piirissä on toiminut yli 20 työryhmää. Poliittinen komitea on kokoontunut vähintään kerran kuukaudessa kuten myös ulkoministerit.

Pääosan unionin ulkopoliittisen toiminnan tuloksista muodostavat runsaan 20 vuoden aikana hyväksytyt kannanotot ja julkilausumat. Vuosittain niiden lukumäärä kohoaa yli sadan. Ne ovat olleet tietyn ajankohdan poliittiseen suhdekehitykseen, tilanteeseen tai tapahtumaan sidottuja poliittisia kannanottoja. Monet niistä ovat luonnollisesti vanhentuneet tai menettäneet merkityksensä kansainvälisten tilanteiden muututtua. Eräät ovat kuitenkin edelleen ajankohtaisia. Varsinkin Eurooppa-neuvoston antamat kauaskantoiset suuntaviivat sekä eräät viimeaikaiset kannanotot ja pakotepäätökset ovat yhä sovellettavaa unionin politiikkaa.

Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat hoitaneet suhteitaan kolmansien maiden tai maaryhmien kanssa lähinnä sopimuksin, joilla on enimmäkseen kauppoliittinen sisältö. Tällaisia ovat erilaiset kumppanuus-, yhteistyö- ja liitännäissopimukset, joita on käsitelty tarkemmin yhteisöjen taloudellisten ulkosuhteiden yhteydessä. Yleensä näissä sopimuksissa on sovittu myös poliittisesta vuoropuhelusta sopimuspuolten välillä ja esitetty unionin poliittiset ehdot sopimuksen soveltamiseksi. Erityisesti on korostettu unionin seuraavan toisen sopimuspuolen harjoittamaa demokratiaa ja ihmisoikeuspolitiikkaa. Tämänsuuntainen maininta on muun muassa Lomé IV-sopimuksessa, joka kattaa 70 kehitysmaata, ja assosiaatiosopimuksissa Keski- ja Itä-Euroopan maiden (KIE-maat) kanssa. Vastaavanlainen ehto on tarkoitus sisällyttää Baltian maiden ja IVY-maiden kanssa neuvoteltaviin sopimuksiin.

Unionisopimuksessa määrätty yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei muuta paljoakaan toiminnan tulosten esittämistapoja. Tälläkin

hetkellä unionin toiminnan pääpainon muodostavat sopimus- ja vuoropuhelujärjestelyt, yhteiset kannanotot ja demarshit. Yhteinen toiminta tuo kuitenkin mukanaan sitä koskevia päätöksiä, jotka julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä.

Euroopan unionin ulkopoliittiset suhteet

Tässä yhteydessä käsitellään eräitä tärkeimpiä voimassa olevia ulkopoliittisia suhdejärjestelyjä ja kannanottoja.

Euroopan unioni ylläpitää kiinteää poliittista vuoropuhelua useiden maiden ja maantieteellisten maaryhmien kanssa. Ensimmäisellä sijalla ovat luonnollisesti eurooppalaiset suhteet. Euroopan ulkopuoliset ryhmät ovat EU:n kannalta tärkeysjärjestyksessä atlanttiset suhteet, Maghreb-maat eli Algeria, Marokko ja Tunisia sekä Mashreq-maat eli Egypti, Jordania, Libanon ja Syyria sekä Afrikka, Latinalainen Amerika ja Aasia.

KIE-maiden ja Baltian maiden vakaus kuuluu unionisopimuksen mukaisen yhteisen toiminnan piiriin. Tämän alueen maiden kanssa harjoitetaan tiivistä poliittista vuoropuhelua. Maiden erityisasemaa tukevat niiden jäsenys-tavoitteet unionissa. Unioni kiinnittää erityistä huomiota maiden uudistuspolitiikkaan ja niiden keskinäisiin vähemmistö- ja rajaongelmiin. Niin sanotun 24 maan ryhmän (G 24) koordinoinnin puitteissa unioni ja sen jäsenvaltiot ovat vastanneet suurimmasta osasta KIE-maiden kansainvälisestä avustamisesta. Entisen Jugoslavian kriisin ratkaisuyrityksissä unioni on ollut YK:n ohella tärkein toimija.

Unioni hoitaa suhteitaan myös Venäjään unionisopimuksen mukaisen yhteisen toiminnan puitteissa. Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat jo useita vuosia olleet IVY-maiden ja etenkin Venäjän uudistusten tärkein tukija. Unioni seuraa tarkkaan Venäjän demokratian ja ihmisoikeustilanteen kehittymistä. Se on allekirjoittanut Venäjän kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen kesäkuussa 1994 pitäen tärkeänä yhteistyötä Venäjän kanssa kansainvälisten kriisien ratkaisemiseksi. Unioni on myös ehdottanut osapuolten välisiä säännöllisiä huippukouksia. Unionin mittavasta IVY-maiden teknisestä avustushjelmasta on sovittu vuoteen 1996 saakka.

Turkki on kokonsa ja sijaintinsa johdosta unionin kannalta tärkeä alue. Osapuolten suhteita häiritsi koko 1980-luvun Kyproksen tilan-

ne. Nyttemmin unioni pyrkii jälleen tiivistämään suhteitaan maahan ja se tukee YK:n toimia ratkaisun löytämiseksi Kyproksen tilanteeseen pyrkimällä itsenäisen ja yhtenäisen Kyproksen luomiseen. Turkin osalta unioni on kiinnittänyt huomiota sen suhtautumiseen demokratisoitumiseen ja vähemmistökymsyysiin. Unioni harjoittaa kuitenkin Turkin kanssa yhä tiiviimpää poliittista vuoropuhelua säännöllisten ministeri- ja virkamiestason kokousten puitteissa.

Unioni ja sen jäsenvaltiot ovat laatineet vuonna 1991 erilliset, myös poliittisen vuoropuhelun sisältävät yhteisjulistukset suhdejärjestelyistä Yhdysvaltain, Kanadan ja Japanin kanssa. Julistuksissa luodaan pohja huippukokoustapaamisille ja säännölliselle vuoropuhelulle. Niissä luetellaan osapuolten jakamat yhteiset arvot sekä tavoitteet poliittisissa ja taloudellisissa kysymyksissä. Säännöllistä konsulttaatiota on tarkoitettu harjoittamaan eri tasoilla.

Unionin ja Yhdysvaltain väliset poliittiset suhteet ovat vilkkaat ja erityisen tärkeät. Osapuolet harjoittavat tiivistä vuoropuhelua kansainvälisistä kysymyksistä. Yhdysvaltain keskeinen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen rooli kansainvälisesti ja etenkin Euroopassa on tehnyt siitä unionin ensisijaisen keskustelukumppanin.

Lähi-idän rauhanprosessi kuuluu unionin yhteisen toiminnan piiriin. Unionin rooli Lähi-idän tilanteessa on ollut keskeinen jo pitkään sen pyrkiessä alueen poliittiseksi ratkaisijaksi. Unioni on myös pitänyt Lähi-itää omana markkina-alueenaan ja avustanut Israelin miehittämiä alueita jo vuodesta 1967 lähtien. Jo ennen Israelin ja PLO:n välisen periaatesopimuksen solmimista syksyllä 1993 unioni oli suunnitellut viisivuotista 500 miljoonan ecun toimintaohjelmaa miehitettyjen alueiden kehittämiseksi. Ohjelma ei kuitenkaan toteutune sen korvautuessa monenvälisellä taloudellisella avustuksella. Unioni on ilmoittanut kannattavansa ensisijaisesti kattavaa rauhansopimusta. Unionin rooli alueella korostune jatkossakin sen toteuttaman laajan taloudellisen avun, mahdollisten luottamusta ja turvallisuutta lisäävien toimien ja valvontatehtävien johdosta rauhanprosessin edetessä.

Unionin yhteistyö Maghreb- ja Mashreq-maiden kanssa on kehittynyt melko puhtaasta taloudellisesta yhteistyöstä yhä poliittisempaan suuntaan niin sanotun euro-arabi -vuoropuhelun puitteissa. Unioni on pyrkinyt hillitsemään

maiden vaikeita sosiaalisia ongelmia ja niistä johtuvia siirtolaisuuspaineita laajalla taloudellisella tuella. Algerian hylättyä fundamentalistien vaalivoiton unioni on joutunut arvioimaan uudelleen demokratia- ja ihmisoikeuskriteerien sovellettavuutta alueella. Välimeren pohjois- ja etelärannan välistä keskinäistä riippuvuutta unioni pyrkii hallinnoimaan yhä tiivistyvällä vuoropuhelulla ja kumppanuudella.

Unionin suhteet Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvostoon (Cooperation Council For The Arab States Of The Gulf, GCC) ovat osa unionin alueellisella pohjalla käymää vuoropuhelua ja euro-arabi -suhteita. Perinteisesti taloudellisista syistä suhteet GCC:hen ovat olleet unionille aina erittäin tärkeät. Persianlahden sodan jälkeen suhteisiin on tullut uutta poliittista painotusta. Vuosittaisissa ministeritason kokouksissa on käsitelty etenkin Lähi-idän ja Persianlahden alueen tapahtumia. GCC:llä on oma edustajansa Brysselissä.

Usean unionin jäsenvaltion ja Afrikan väliset historialliset ja taloudelliset siteet ovat vahvat. Unionin Afrikan toimintaohjelmassa on pääpaino demokratian tukemisessa sekä rauhanturva-, valvonta- ja yhteistoiminnassa. Unioni pyrkii muun muassa alueellisten rauhanturvajoukkojen luomiseen yhteistyössä alueen valtioiden kanssa. Suhteita eräisiin Afrikan valtioihin haittaavat unionin soveltamat kielteiset toimenpiteet maiden demokratia- ja ihmisoikeusloukkausten takia.

Unionin suhteet Etelä-Afrikan tasavallan kanssa on hyväksytty unionisopimuksen mukaisen yhteisen toiminnan piiriin. Unionilla on ollut Etelä-Afrikan tasavaltaa varten vuodesta 1990 lukien erityisohjelma, jonka päämääränä on ollut luoda edellytykset maan siirtymiselle demokratiaan. Unioni on johdonmukaisesti poistanut pakotteitaan maata kohtaan ja avustanut rahallisesti maan demokraattisia voimia.

Unionin ja AKT-maiden (Afrikan, Karibian ja Tyynen meren maat) suhteet perustuvat ensisijaisesti Lomé IV-sopimukseen. Niin sanottu Rio-ryhmän (Latinalaisen Amerikan 11 suurinta valtiota) ja San José -ryhmän (Keski-Amerikan valtiot) kanssa järjestetään ulkoministerikokouksia vuosittain. Poliittisten keskustelujen painopiste on demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion periaatteiden kunnioittamisessa sekä Keski-Amerikan rauhanprosessin etenemisessä.

Yhteisön ja Kaakkois-Aasian maiden yhteistyöjärjestön (ASEAN) välinen yhteistyösopi-

muksen allekirjoittamisella vuonna 1980 yhteisö halusi osaltaan hälvittää epäluuloja Lomé-sopimuksen ulkopuolisten maiden syrjinnästä. Neuvottelujen aloittamista uudesta yhteistyösopimuksesta ovat haitanneet ihmisoikeusloukkaukset Itä-Timorilla. Unioni ja ASEAN järjestävät ulkoministerikokouksia puolitoistavuosittain. Unioni on myös mukana ASEAN:in alueen turvallisuuskysymyksiä käsittelevässä ASEAN Regional Forum -vuoropuhelussa.

Unionin Kiinan-politiikkaa leimaa ihmisoikeuskysymysten korostuneisuus. Kesäkuussa 1989 Tiananmenin aukion tapahtumien jälkeen jäsenvaltiot tekivät päätöksen virallisten yhteyksien keskeyttämisestä Kiinan kanssa ja jäsenvaltioiden lainanannon lopettamisesta Kiinalle. Lokakuussa 1990 päätettiin suhteiden asteittaisesta normalisoinnista. Vierailukielto Kiinaan koskee edelleen valtionpäämiehiä.

ETYK-asioiden koordinointi kuuluu unionin poliittisen yhteistyön ensimmäisiin ja menestyksekkäimpiin muotoihin. Yhteistyö on vakiintunutta ja tehokasta. Vaativimpia ETYK-kysymyksiä, kuten kriisinhallintaa, käsitellään jäsenmaiden keskinäisissä koordinaatiokokouksissa Wienissä. Koordinaation piiriin eivät kuitenkaan kuulu puhtaasti sotilaalliset kysymykset, kuten tavanomaisten aseiden rajoittaminen, luottamusta ja turvallisuutta lisäävät toimet ja Open Skies, jotka koordinoidaan NATO-yhteistyössä. Periaatteessa ETYK ja aseidenriisuntakysymykset on hyväksytty unionin yhteisen toiminnan piiriin.

Unioni ja Euroopan neuvosto käyvät vuoropuhelua toiminnoistaan päällekkäistyön välttämiseksi. Järjestöt mielletään toisiaan täydentäviksi etenkin ihmisoikeus- ja kulttuurikysymyksissä. Tällä hetkellä yhteistyötä säätelee vuonna 1987 tehty sopimus nelikantayhteistyöstä sihteeristöjen välillä. Unioni on myös valmistelemaan liittymistään Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Ongelmana on pidetty sitä, että kaikki jäsenmaat ovat Euroopan ihmisoikeuselinten valvonnan alaisia, kun sen sijaan unionin elimet ja päätökset ovat sen ulkopuolella. Euroopan unionin jäsenmaat eivät yleensä pyri yhtenäisiin kantoihin Euroopan neuvoston yhteistyöaloilla, joiden katsotaan kuuluvan pääsääntöisesti jäsenvaltioiden toimivaltaan. Poikkeuksena ovat keskeiset ulkopoliittiset kysymykset, joissa unioni muodostaa yhteisen kannan.

Unioni tukee monella eri tavalla YK:n toimintaa. Unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikas-

sa ja kehitysyhteistyöpolitiikassa noudatetaan YK:n puitteissa hyväksytyjä periaatteita. Kansainvälisten kriisien ja alueellisten konfliktien ratkaisemisessa YK ja unioni ovat useasti toimineet yhteistyössä. Unioni toimii yhtenäisenä yhteisötoimivaltaan kuuluvissa taloudellisissa asioissa FAOn, UNCTAD VIII:n, UNCED:n ja YK:n taloudellisten maailmankonferenssien puitteissa. Myös yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan piiriin kuuluvissa asioissa on jäsenmaiden yhteistyö YK:ssa tiivistynyt. Jäsenvaltioiden YK-edustustot keskustelevat säännöllisesti keskenään. Poikkeuksena on ollut YK:n turvallisuusneuvosto, jossa kukin maa on aikaisemmin toiminut itsenäisesti ilman unionin koordinaatiota. Asiaa koskeva määräys on unionisopimuksen J.5 artiklassa.

Euroopan unionin pakotepolitiikka

Pakotteet ovat useimmissa tapauksissa perustuneet YK:n turvallisuusneuvoston päätösten toimeenpanoon yhteisön tasolla. Unioni on voinut panna täytäntöön turvallisuusneuvoston päätökset joko sisällöltään samanlaajuisina tai lisäämällä niihin yhteisön yksityiskohtaisempia määräyksiä.

EY:n perustamissopimus ei vaikuta Euroopan unionin jäsenmaiden velvollisuuksiin YK:n peruskirjan alaisuudessa. Tästä on määrätty sekä EY:n perustamissopimuksen 224 artiklassa että YK:n peruskirjan 103 artiklassa.

YK:n turvallisuusneuvoston päättämien pakotteiden lisäksi unioni on asettanut poliittisen harkintansa pohjalta päätettyjä omia pakotteita. Unionin käytäntö ei nimenomaisesti erota toisistaan YK:n turvallisuusneuvoston määrämiä ja sen omia pakotteita. Ensimmäisissä tapauksissa yhteisön pakotenormiin on kuitenkin viime aikoina lisätty viittaus turvallisuusneuvoston päätökseen. Unionin omat pakotteet ovat kohdistuneet muun muassa Iraniin vuonna 1980, Puolaan ja Neuvostoliittoon vuonna 1982, Argentiinaan vuonna 1982, Etelä-Afrikkaan vuodesta 1985 ja Syyriaan 1986. Eräitä kolmannen maailman maita, mukaan lukien Kiina, kohtaan on toteutettu muita kielteisiä toimenpiteitä näiden demokratia- ja ihmisoikeusloukkausten takia.

Yhteisön toimivalta pakotteiden täytäntöönpanossa on ollut ennen unionisopimusta epäselvä. Se on perustunut EY:n perustamissopimuksen 113 artiklan mukaiselle yhteiselle kauppapolitiikalle silloin, kun pakotteina on

käytetty puhtaasti kauppapoliittisia välineitä. Pakotteiden asettamisesta on päätetty yksimielisesti Euroopan poliittisen yhteistyön puitteissa.

Enemmistö jäsenvaltioista on lähtenyt siitä, että ei-kauppapoliittisten pakotteiden asettaminen kuuluu EY:n perustamissopimuksen 224 artiklan nojalla jäsenvaltioiden toimivaltaan. Artikla koskee jäsenvaltion erillisiä sodan, kansainvälisen jännitystilan tai vakavan sisäisen kriisin yhteydessä suoritettavia toimia, tai toimia, jotka nojaavat valtion rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämistä koskeviin velvoitteisiin. Artiklan mukaan jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään pyrkiäkseen välttämään yhteismarkkinoille aiheutuvat haitat siitä, että ne toimivat erillään.

EY:n perustamissopimuksen 223 artiklan mukaan aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotanto ja kauppa kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan. Niitä koskevat pakotteet on jätetty kansallisin päätöksin toteutettaviksi.

Ongelmina ovat olleet etenkin pakotteiden kansallisen täytäntöönpanon kirjavuus ja se, että jäsenmaat eivät aina ole osallistuneet yhdenmukaisesti unionin pakotteisiin.

Unionisopimus selkeyttää tilannetta pakotepäätösten perustana käytettävien artiklojen osalta ja vahvistaa osaltaan unionin asemaa pakotepolitiikassa. Euroopan unionin pakotteista kolmansia maita vastaan päätetään yksimielisesti unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puitteissa. Talouspakotteiden täytäntöönpanosta sovitaan määränemmistöllä unionisopimuksella EY:n perustamissopimukseen lisätyn 228 a artiklan mukaisesti. Pakotteiden asettaminen vaatii näin ollen aina yksimielisen poliittisen päätöksen ja talouspakotteiden kohdalla vielä erillisen määränemmistöllä hyväksyttävän yhteisönormin poliittisen päätöksen toimeenpanemiseksi.

228 a artiklan mukaan neuvosto päättää määränemmistöllä komission ehdotuksesta tarpeellisista kiireellisistä toimenpiteistä, mikäli yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan puitteissa on päätetty toimesta, jonka tarkoituksena on kokonaan tai osittain keskeyttää taloudelliset suhteet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa tai supistaa niitä.

Jos yhteisön toimia 228 a artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa pidetään tarpeellisina, neuvosto voi perustamissopimuksen 73 g artiklan mukaan toteuttaa määränemmistöllä tarpeelliset kiireelliset pääomien liikkuvuutta ja mak-

suja koskevat toimenpiteet. Tätä ennen jäsenvaltio voi, vakavin poliittisin perustein ja kiireellisyysyistä, toteuttaa kyseisiä yksipuolisia toimenpiteitä tämän kuitenkaan rajoittamatta EY:n perustamissopimuksen 224 artiklan soveltamista. Neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta päättää, että jäsenvaltion, jota asia koskee, on muutettava tai peruttava toimenpiteensä. Oikeus nopeutettuun toimenpiteeseen perustuu olettamukseen, että pakotteiden kohteena oleva valtio pyrkii varojensa nostamiseen unionin alueelta mahdollisimman pikaisesti.

Jäsenvaltio voi poiketa yhteisön pakotepoliitikasta EY:n perustamissopimuksen 224 artiklan mukaisesti ja siinä tarkoitettussa tilanteessa. Tätä oikeutta on kuitenkin tulkittu suppeasti. Lisäksi perustamissopimuksen 225 artikla antaa EY:n tuomioistuimelle toimivallan ottaa tutkittavakseen kysymyksen siitä, onko jäsenvaltio toiminut 224 artiklan määräysten mukaisesti.

Unionisopimuksen mukaisesti jäsenvaltio voi pyrkiä vapautumaan unionissa sovitun pakotteen täytäntöönpanosta myös J.3 artiklan 7 kohdan nojalla silloin, kun unionin pakotepäätös perustuu tämän artiklan mukaiseen yhteiseen toimintaan. Tällöin asiasta neuvoteltaisiin muiden unionin jäsenvaltioiden kanssa.

Tällä hetkellä unionilla on voimassa olevat, myös yhteisösäädöksin määräytyvät pakotteet Haitia, Irakia, Libyaa ja Serbia-Montenegroa kohtaan, jotka kaikki perustuvat YK:n turvallisuusneuvoston tekemiin päätöksiin ja joiden sisältöä ne vastaavat pitkälti. Lisäksi EU on asettanut asevientikiellon Kiinan, Burman, Zairen ja Sudanin osalta.

Euroopan unionin pakotteiden käyttö voi yleistyä myös muissa kuin sotilaallisissa kriiseissä. Unionin jäsenmaissa on yhä enemmän valmiutta pakotteiden käyttämiseen ihmisoikeuspolitiikan välineenä. Unioni onkin määrännyt useissa kauppasopimuksissaan, että sopimusten soveltaminen voidaan keskeyttää, mikäli toinen sopimuspuoli loukkaa ihmisoikeuksia. Etelä-Afrikan pakotepäätöksestä saatu kokemus saattaa lisätä pakotteiden käyttöä yleisemminkin hallitusten painostamiseksi sisäisiin uudistuksiin. Libyan kohdalla on kiinnitettävä huomiota siihen poikkeavaan tapaukseen, että kyseessä on terrorismin vastustaminen. Muutkin vakavat ongelmat tai kansainväliset rikkomukset ovat omiaan lisäämään turvallisuuspo-

liittikkaan perinteisesti luettujen talouspakotteiden käyttöä.

Unionin jäsenvaltiot noudattavat seuraavia pakotesäädöksiä: neuvoston asetus (ETY) N:o 2340/90, annettu 8 päivänä elokuuta 1990, yhteisön Irakin ja Kuwaitin kanssa käymän kaupan estämiseksi, neuvoston asetus (ETY) N:o 3155/90, annettu 29 päivänä lokakuuta 1990, yhteisön Irakin ja Kuwaitin kanssa käymän kaupan estämiseksi annetun asetuksen (ETY) N:o 2340/90 laajentamisesta ja muuttamisesta ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön jäsenvaltioiden hallitusten edustajien neuvoston kokouksessa 8 päivänä elokuuta 1990 tekemä päätös Irakin ja Kuwaitin kanssa käytävän kaupan estämisestä (90/414/EHTY).

Nämä pakotteet on sittemmin kumottu Kuwaitin suhteen.

Lisäksi unionin jäsenvaltiot noudattavat seuraavia pakotesäädöksiä: neuvoston asetus (ETY) N:o 3541/92, annettu 7 päivänä joulukuuta 1992, sellaisten irakilaisvaatimusten täytäntönnäpitoa, jotka koskevat YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa 661 (1990) ja siihen liittyvissä päätöslauselmissa tarkoitettuja sopimuksia ja liiketoimia, neuvoston asetus (ETY) N:o 1432/92, annettu 1 päivänä kesäkuuta 1992, Euroopan talousyhteisön sekä Serbian ja Montenegron tasavaltojen välisen kaupan kieltämisestä, neuvostossa koolla olevien jäsenvaltioiden edustajien päätös, tehty 1 päivänä kesäkuuta 1992, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön sekä Serbian ja Montenegron tasavaltojen välisen kaupan kieltämisestä (92/285/EHTY), neuvoston asetus (ETY) N:o 990/93, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1993, koskien Euroopan talousyhteisön ja Jugoslavian liittotasavallan (Serbia ja Montenegro) välistä kauppaa, neuvoston asetus (ETY) N:o 945/92, annettu 14 päivänä huhtikuuta 1992, tiettyjen tuotteiden ja palveluiden Libyaan toimittamisen kieltämisestä, neuvoston asetus (ETY) N:o 1608/93, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1993, tietyn Euroopan talousyhteisön ja Haitin välisen kaupan asettamisesta saartoon ja neuvoston asetus (ETY) N:o 3028/93, annettu 28 päivänä lokakuuta 1993, tietyn Euroopan talousyhteisön ja Haitin välisen kaupan saarron jäädättämisen kumoamisesta sekä saarron asettamisesta annetun asetuksen (ETY) N:o 1608/93 muuttamisesta.

Edellä luetellut EY:n pakoteasetukset ja EHTY:n pakotepäätökset perustuvat YK:n turvallisuusneuvoston päätöksiin. Joiltakin osin ne

ovat yksityiskohtaisempia kuin turvallisuusneuvoston päätökset. Tällaisia ovat muun muassa määräykset vientilupien myöntämisestä ja kansallisten rangaistussäännösten asettamisesta.

Pakotteiden toimeenpanon perustana on käytetty yhteistä kauppapolitiikkaa koskevaa EY:n perustamissopimuksen 113 artiklaa. Aseviennin säätely Libyaan ja entiseen Jugoslaviaan sekä Irakin varojen jäädyttämistä koskevat päätökset on sen sijaan pantu täytäntöön kansallisesti.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla unionin jäsenyys ei vaikuta Suomen lainsäädäntöön lukuun ottamatta mahdollisia muutoksia pakotelain säädäntöömme.

Suomen osallistumista YK:n turvallisuusneuvoston pakotepäätöksiin säätelee vuonna 1967 annettu laki eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämistä (659/67), jonka nojalla voidaan asetuksin saattaa voimaan turvallisuusneuvoston sitovat, taloudellisia tai taloudellisuontoisia toimia koskevat pakotepäätökset. Sellaiset lainsäädännön alaan kuuluvat pakotteet, joita mainittu valtuuslaki ei kata, on saatettava voimaan erillisillä laeilla.

Edellä mainittu valtuuslaki ei sellaisenaan mahdollista unionin pakotteiden voimaansaatamista Suomessa, vaan niiden toimeenpano edellyttää näin ollen joko YK-valtuuslain muuttamista tai erillistä valtuuslakia. Asiaa koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle erikseen.

VI osasto

Määräykset yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa

K artikla. Unionisopimuksessa on määritelty säännöt jäsenvaltioiden väliselle järjestelmälliselle yhteistyölle oikeus- ja sisäasioiden alueella. Määräykset koskevat pääasiallisesti henkilöiden vapaata liikkumista, yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä oikeudellista yhteistyötä.

Ennen unionisopimuksen voimaantuloa yhteistyö oli tapauskohtaista. Kokouksia pidettiin säännöllisesti jäsenmaiden henkilöiden vapaasta liikkumisesta vastuussa olevien ministerien kesken. Yhteistyö perustui suurelta osin ministerikokousten päätöslauselmiin sekä eräisiin

muihin asiakirjoihin, joista tärkeimpiä selostetaan yleispiirteisesti seuraavassa. Yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa on ollut yhteisön rakenteiden ulkopuolella tapahtunutta hallitusten välistä yhteistyötä. Unionisopimuksen kautta yhteistyö tiivistyy entisestään, mutta säilyy edelleen hallitusten välisenä yhteistyönä.

Sisämarkkinoiden toteuttamista koskevassa valkoisessa kirjassa (COM (85) 310 final) vuodelta 1985 komissio ehdotti muiden kuin unionin kansalaisten oleskelua, maahanmuuttoa ja työntekoa koskevien säännösten koordinoitua pitäen yhtenäisen viisumipolitiikan luomista tärkeänä.

Vuoden 1986 yhtenäisasiakirjan hyväksymisen yhteydessä jäsenmaiden hallitukset antoivat poliittisen julistuksen, jonka mukaan ne, edistääkseen henkilöiden vapaata liikkuvuutta, tulevat tekemään yhteistyötä yhteisön toimivaltuuksia loukkaamatta asioissa, jotka koskevat kolmansien valtioiden kansalaisten maahanmuuttoa, liikkumista ja oleskelua.

Luettelo valtioista, joiden kansalaisilta kaikkien jäsenvaltioiden tulisi vaatia viisumi, annettiin ensimmäisen kerran maahanmuuttoasioita käsittelevien ministerien kokouksessa Kööpenhaminassa joulukuussa 1987.

Yhteistyömuotoja kehitettiin ennen unionisopimusta myös henkilöiden vapaata liikkumista koskevassa koordinaattoriryhmän raportissa Eurooppa-neuvostolle kesäkuun 5—6 päivänä 1989 (niin sanottu Palman asiakirja). Asiakirja sisältää sisämarkkinoiden syntymiseen tähtäävän toimenpideluettelon henkilöiden vapaan liikkuvuuden osalta.

Poliisin yhteistyötä ja terrorismin sekä muun järjestäytyneen rikollisuuden torjumista käsittelevä ryhmä, niin sanottu TREVI-ryhmä, perustettiin vuonna 1975. Sen toimintaohjelma valmistui vuonna 1990.

Huumausaineiden vastainen ohjelma, niin sanottu CELAD-raportti, annettiin neuvostolle Roomassa joulukuun 13—14 päivänä 1990.

K.1 artikla. Artiklan määräyksen mukaan ja rajoittamatta Euroopan yhteisöjen toimivaltaa jäsenvaltiot pitävät unionin tavoitteiden saavuttamiseksi yhteistä etua koskevinä asioina yhdeksää erikseen lueteltua alaa. Alat ovat turvapaikkapolitiikka, henkilöiden yli jäsenvaltioiden ulkoisten rajojen liikkumista sekä siihen liittyvää rajavalvontaa koskevat säännöt, maahanmuuttopolitiikka sekä kolmansien maiden kansalaisia koskeva erikseen yksilöity politiikka sekä oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeu-

den, rikosoikeuden, tulliyhteistyön ja poliisi-asiain aloilla sekä huumausaineista riippuvuuden vastustaminen ja petollisten menettelytapojen vastustaminen kansainvälisellä tasolla artiklassa tarkemmin määrätyn perustein.

Artiklan luettelo yhteistyöalueista ei ole tyhjentävä. Artiklan yhteistyöalueet koskevat pääasiallisesti valtioiden välillä tapahtuvaa yhteistyötä. Jäljempänä selostettavan K.9 artiklan mukaan neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti päättää, että K.1 artiklan 1 kohdan 1—6 alakohdissa tarkoitetuilla aloilla sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 100 c artiklaa, mikä tarkoittaisi yhteistyön siirtymistä yhteisön toimivaltaan. Kysymys näiden asioiden toimivallan siirtämisestä ensimmäiseen pilariin eli yhteisön toimivaltaan on tarkoitettu ottaa uudelleen esille ennen vuoden 1995 loppua.

Jäljempänä selostettavassa K.3 artiklassa on määräyksiä myös tietojenvaihdosta ja neuvottelusta K.1 artiklan tarkoittamissa asioissa. K.3 artiklan mukaan neuvosto voi myös tehdä yleissopimuksia K.1 artiklan alakohdissa tarkoitetuilla aloilla.

Artiklan 1 alakohdan mukaisella turvapaikkapolitiikalla tarkoitetaan niitä menettelysäännöksiä, joiden perusteella jäsenvaltiossa esitetty turvapaikkahakemus käsitellään sekä niitä edellytyksiä, jotka jäsenvaltio asettaa turvapaikan antamiselle.

Kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet Genevessä vuonna 1951 tehdyn pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen (SopS 77/68) ja siihen liittyvän New Yorkissa vuonna 1967 tehdyn lisäpöytäkirjan (SopS 78/68). Yleisten humanitaaristen periaatteiden mukaisesti Euroopan unionin jäsenvaltiot haluavat antaa suojaa todellisessa suojan tarpeessa oleville turvapaikanhakijoille. Jäsenvaltioiden tavoitteena on kuitenkin yhdenmukaistaa turvapaikkaa koskevia sekä muodollisia että menettelysäännöksiä humanitaaristen periaatteiden pohjalta. Turvapaikkapolitiikan harmonisointi on luonnollinen osa yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa.

Unionisopimuksen K.1 artiklan 1 alakohdan tarkoittamalla turvapaikkapolitiikan alalla on yhteistyötä kehitetty myös yleissopimuksin.

*Yleissopimus Euroopan yhteisöjen jäsenvalti-
oon jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä
vastaavan valtion määräämisestä, tehty Dublinis-
sa 15 päivänä kesäkuuta 1990 (niin sanottu
Dublinin yleissopimus)*

Unionin jäsenvaltiot ovat sopimuksessa sopineet siitä, mikä valtio vastaa Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioon jätetyn turvapaikkahakemuksen käsittelystä. Sopimuksessa määritellään vaihtoehtoisesti se jäsenvaltio, joka on velvollinen käsittelemään minkä tahansa Euroopan unionin jäsenvaltion rajalla tai alueella esitetyn turvapaikkahakemuksen. Vaihtoehtoina käsittelyvaltion määrittämiseen on viisumin tai oleskeluluvan myöntänyt valtio tai valtio, johon hakija on saapunut luvatta taikka kolmanneksi valtio, joka on ollut vastuussa eli on suorittanut ulkomaalaisen maahantulotarkastuksen. Tavoitteena on, että ainoastaan yksi jäsenvaltio käsittelee turvapaikkahakemuksen kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Mikäli päätös on kielteinen, hakija joutuu poistumaan jäsenvaltioiden alueelta.

Sopimus sisältää määräyksiä hakijan ja hakemuksen siirtämisestä toiseen jäsenvaltioon ja jäsenvaltioiden välisestä pakollisesta ja vapaaehtoisesta tietojenvaihdosta turvapaikka-asioita käsiteltäessä. Sopimuksen mukaan asetetaan komitea, jonka tehtävänä on käsitellä yleissopimuksen soveltamiseen ja tulkintaan liittyviä kysymyksiä.

Yleissopimukseen voivat liittyä vain Euroopan unionin jäsenvaltiot. Sopimuksen ovat allekirjoittaneet kaikki jäsenvaltiot, mutta toistaiseksi sen ovat ratifioineet vain Tanska, Kreikka, Italia, Luxemburg, Portugali, Iso-Britannia, Ranska ja Saksa. Dublinin yleissopimuksen odotetaan kuitenkin tulevan voimaan vuoden 1995 alussa.

Dublinin yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi on valmisteltu lukuisia liitesäännöstöjä, jotka eivät kuitenkaan ole vielä voimassa. Näistä tärkeimpiä ovat päätös Dublinin yleissopimuksen voimaannpanosta, johon sisältyy määräyksiä turvapaikkahakemuksen jätetyksi määrittämisestä sekä määräaikojen laskemisesta, ulkomaalaisen maastapoistamisesta, jäsenvaltioiden alueelta lähdöstä, viisumin perusteella tapahtuvan vastuun määrittämisestä, luvattomasta rajanylityksestä, hakemuksen hyväksymisestä ja ilmoitusmenettelystä, sekä Lontoossa 1992 tehty päätöslauselma, joka koskee Dublinin sopimuksen 11 ja 13 artiklan mukaista turvapaikan hakijan siirtämistä. Lisäksi komissio on laatinut luonnoksen Dublinin yleissopimuksen rinnakkaisopimukseksi, johon voisivat liittyä Euroopan unionin jäsenvaltioiden lisäksi myös muut pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen liittyneet valtiot. Rin-

nakkaisyleissopimuksesta, jonka tarkoituksena on laajentaa Dublinin yleissopimuksen mukainen turvapaikkahakemusten käsittelyvastuu myös Euroopan unionin ulkopuolisiin kolmansiin valtioihin, ovat olleet kiinnostuneita unionin ulkopuoliset EFTA-maat sekä erityisesti Kanada. Yleissopimuksen voimaantulo on sidottu Dublinin yleissopimuksen voimaantuloon.

Sopimuksen täytäntöönpanoa varten on jo laadittu muun muassa seuraavat asiakirjat: yksityiskohtainen lomake sen määrittämiseksi, mikä jäsenvaltio vastaa turvapaikkahakemuksen käsittelystä, ohje Dublinin sopimuksessa tarkoitettujen määräaikojen laskemisesta, päätelmät Dublinin sopimuksen 11 ja 13 artiklan mukaisesta turvapaikan hakijan siirtämisestä sekä yleiskäsikirja Dublinin sopimuksen soveltamisesta. Jäsenvaltioiden ministerit päättivät 11 päivänä kesäkuuta 1992 Dublinin yleissopimuksen 14 artiklaan liittyen turvapaikka-asioita koskevan tietojenvaihtokeskuksen (Centre for Information, Research and Exchange on Asylum, CIREA) perustamisesta. Sen tarkoituksena on kerätä, vaihtaa ja järjestellä turvapaikka-asioita koskevia tietoja muun muassa turvapaikkakäytännön ja -politiikan yhdenmukaistamiseksi jäsenmaissa.

Lontoossa vuoden 1992 lopulla pidetyssä huippukokouksessa hyväksyttiin lisäksi kolme turvapaikkapolitiikkaan liittyvää päätöslauselmaa. Ensimmäinen päätöslauselma koskee niiden valtioiden määrittämistä, joissa ei esiinny vakavaa vainon uhkaa. Päätöslauselman mukaan osoituksena siitä, että maassa ei esiinny vakavaa vainon uhkaa, voidaan pitää aiemmin tästä maasta peräisin olevien hyväksytyjen turvapaikkahakemusten lukumäärää, ihmisoikeuksien kunnioittamista, demokraattisten instituutioiden olemassaoloa sekä maan olojen vakautta.

Toinen päätöslauselma koskee ilmeisen perusteettomia turvapaikkahakemuksia. Sen mukaan turvapaikkahakemus voidaan katsoa ilmeisen perusteettomaksi, jos hakijan väitteelle omassa maassaan kokemasta vainosta selvästi ei ole perusteita tai jos väite vainosta perustuu tarkoitukselliseen vilppiin taikka jos hakemus muutoin voidaan katsoa turvapaikkamenettelyn väärinkäytöksi.

Kolmanteen päätöslauselmaan sisältyy julistus yhdenmukaisesta suhtautumisesta kolmansiin vastaanottajavaltioihin. Julkilausumassa

määritellään menettelytavat sovellettaessa kolmannen vastaanottajavaltion periaatetta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen voimassa olevan ulkomaalaislain (378/91) turvapaikan antamista koskevat säännökset perustuvat Geneven vuoden 1951 pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen (SopS 77/68) ja pakolaisten oikeusasemaa koskevaan pöytäkirjaan (SopS 78/68) vuodelta 1967. Suomen noudattama turvapaikkapolitiikka perustuu siis samoille peruseriaatteille, joita noudatetaan Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Suomi on ilmaissut kiinnostuksensa liittyä myös Dublinin yleissopimuksen mukaiseen järjestelyyn (niin sanottu rinnakkaisyleissopimus) käsittelyvelvollisen valtion määrittämiseksi turvapaikka-asioissa. Liittymisasiakirjan 3 artiklan mukaisesti Suomen odotetaan jäsenyyden oloissa liittyvän Dublinin sopimukseen, mikä toteutettaisiin tavanomaisien valtiosopimusten tekemistä koskevien menettelyjen mukaisesti.

Unionisopimuksen K.1 artiklan 2 alakohdan mukaan unioni pitää yhteistä etua koskevana asiana sääntöjä, jotka koskevat henkilöiden liikkumista yli jäsenvaltioiden ulkoisten rajojen ja siihen liittyvää rajavalvontaa.

EY:n perustamissopimuksen 7 a artiklan 2 kohdan mukaan sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Näiden määräysten johdosta henkilöiden rajatarkastukset sisäisillä rajoilla poistuvat, mikä korostaa unionin ulkorajoilla tapahtuvien tarkastusten merkitystä. Kansallisilla viranomaisilla säilyy kuitenkin valtuus toimia omalla alueellaan aina rajoilleen asti osana koko valtion alueen kattavia valvontajärjestelyjä.

Sopimus Belgian, Alankomaiden, Luxemburgin, Saksan liittotasavallan ja Ranskan välillä näiden valtioiden välisillä rajoilla tapahtuvien tarkastusten asteittaisesta poistamisesta, tehty Schengenissä 14 päivänä kesäkuuta 1985 (niin sanottu Schengen-sopimus)

Pyrkiessään etenemään liikkumisvapauden toteuttamisessa ja sisäisten rajojen poistamisessa unionin jäsenmaiden enemmistöä nopeam-

min Saksa, Ranska, Belgia, Alankomaat ja Luxemburg allekirjoittivat Schengenissä 14 päivänä kesäkuuta 1985 sopimuksen, jonka mukaan maiden välisiltä rajoilta poistetaan asteittain rajatarkastukset. Tätä täydentää kesäkuun 19 päivänä 1990 tehty erillinen sopimus Schengen-sopimuksen soveltamisesta.

Schengen-sopimuksen soveltamista koskevaan sopimukseen sisältyy määräykset rajatarkastusten poistamista korvaavista valtioiden sisäiseen turvallisuuteen liittyvistä toimenpiteistä. Näitä ovat esimerkiksi määräykset yhteisistä kolmansien valtioiden kansalaisille asetettavista maahantuloedellytyksistä, viisuminannosta, turvapaikkahakemusten käsittelystä, ulkoraajojen rajavalvonnasta ja rajatarkastuksista sekä yhteisestä rekisteröinti- ja tietojärjestelmästä (Schengen Information System, SIS).

Schengen-sopimukseen ja sen soveltamissopimukseen ovat myöhemmin liittyneet Italia, Espanja, Portugali ja Kreikka. Jäsenmaista vain Iso-Britannia, Irlanti ja Tanska ovat jääneet Schengen-järjestelyn ulkopuolelle. Tanska on kuitenkin keväällä 1994 hakenut tarkkailijaa-asemaa Schengen-ryhmässä. Schengen-sopimusta ei toistaiseksi kuitenkaan sovelleta.

Sopimuksen ja EY:n perustamissopimuksen 7 a artiklan suhteesta on kaksi eri tulkintaa. Schengen-sopimukseen liittyneet jäsenmaat katsovat, että liikkumisvapaus koskee myös alueella laillisesti oleskelevia kolmansien valtioiden kansalaisia. Schengen-sopimuksen ulkopuoliset maat katsovat, että artiklassa mainittu liikkumisvapaus koskee vain jäsenvaltioiden kansalaisia. EY:n tuomioistuin voi käsitellä erimielisyyden, jos yksikin jäsenvaltio tai komissio saattaa asian sen käsiteltäväksi.

Ehdotus yleissopimukseksi Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden ulkoraajojen ylittämiseksi

Komission joulukuun 10 päivänä 1993 tekemän unionisopimuksen K.3 artiklaan perustuvan päätösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi hyväksyä ulkorajat ylittävien henkilöiden tarkastuksia koskeva yleissopimus valtiosääntönsä määräysten mukaisesti joulukuun 31 päivään 1994 mennessä. Tässä yhteydessä komissio antoi EY:n perustamissopimuksen 100 c artiklan mukaisen asetusehdotuksen (OJ 94/C 11/06), johon sisältyy säännökset viisumin määrittämisestä sekä niistä valtioista, joiden kan-

salaisilla tulee olla unionin rajan ylittämiseksi viisumi.

Pääperiaatteena unionin jäsenvaltioiden välillä tehtävässä yleissopimuksessa olisi, että ulkorajat saa ylittää vain jäsenvaltioiden säännönmukaisesti valvomissa rajanylityspaikoissa. Sopimus sisältää tarkastuksia koskevia yksityiskohtaisia määräyksiä. Yleissopimuksessa olisi lisäksi määräyksiä oleskeluluvista, jäsenvaltioon pääsyn estämisestä, tietojenvaihdosta, kuljetusyhtiön vastuusta, luvattomasta ulkoraajojen ylittämisestä, alueelta poistamisesta aiheutuvien kustannusten tasaamisesta sekä yhteisestä viisumipolitiikasta ja viisumista.

Edellä mainitun ulkoraajojen ylittämistä koskevan yleissopimusluonnoksen täytäntöönpanemiseksi on maahanmuuttoasioita käsittelevässä ad hoc-johtoryhmässä laadittu ohjeluonnokset käännöstyön edellytyksistä ja menettelytavoista, toimeentulon tarkastamisesta, henkilötarkastuksista, matkustusasiakirjoista ja maahantuloasiakirjoista sekä luettelot oleskeluluvista ja maista, joiden kansalaisilla tulee olla viisumi kaikkiin jäsenvaltioihin. Lisäksi ad hoc-johtoryhmä on laatinut päätöslauselmaluonnoksen, joka sisältää yhteisen viisumipolitiikan käyttöönottoa koskevia periaatteita. Lisäksi maahanmuutosta vastaavien ministerin Lontoossa vuoden 1992 lopussa pitämän kokouksen päätöksellä on perustettu unionin ulkoraajojen ylittämistä ja maahanmuuttoa koskeva tieto-, tutkimus- ja tietojenvaihtokeskus (Centre for Information, Research and Exchange on the Crossing of Borders and Immigration, CIREFI).

Lisäksi neuvosto on hyväksynyt seuraavat päätöslauselmat ja suositukset:

— Kööpenhaminassa 1—2 kesäkuuta 1993 tehty päätöslauselma kansallisten perheen yhdistämistä koskevien periaatteiden ja käytäntöjen yhdenmukaistamisesta. Päätöslauselmassa määritellään ketkä perheenjäsenistä ovat yleisesti oikeutettuja asettumaan asumaan jäsenvaltiossa olevan perheenjäsenen luo. Erityisesti mainitaan puoliso, lapset ja muut perheenjäsenet. Päätöslauselmassa on myös yleisiä ohjeita maahantulosta ja oleskelusta,

— Lontoossa 1 päivänä joulukuuta 1992 tehty suositus kansallisten maastapoistamiskäytäntöjen yhdenmukaistamisesta,

— Lontoossa 1 päivänä joulukuuta 1992 tehty suositus, joka koskee karkottamistarkoituksessa tapahtuvaa kauttakulkua,

— Kööpenhaminassa 1—2 päivänä kesä-

kuuta 1993 tehty suositus, joka koskee luvatta oleskelevien ja työskentelevien kolmansien valtioiden kansalaisten tarkastuksia ja karkotuksia sekä

— Kööpenhaminassa 1—2 päivänä kesäkuuta 1993 tehty päätöslausuma, joka koskee suurempaa joustavuutta sovellettaessa kauttakulkusäännöksiä karkotustapauksissa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ulkomaalaisen maahantuloon sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa sovelletaan ulkomaalaislakia (378/91), sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia.

Passilain (642/86) 11 §:n ja ulkomaalaislain 3 §:n mukaisesti maahantulon ja maastalähdön tulee tapahtua passintarkastuspaikkojen kautta, jollei Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. Suomen rajojen yli kulkemisesta annettujen säännösten rikkominen tai osallistuminen määräysten rikkomisen valmisteluun on säädetty rikoslain 42 luvun 2 §:ssä (425/44) rangaistavaksi.

Pohjoismaisesta passivapaudesta ja passintarkastusten poistamisesta on sovittu vuosina 1954 ja 1957 tehdyillä sopimuksilla (SopS 17/54 ja 10/58). Sopimusten mukaan pohjoismaiden välisillä rajoilla luovutaan järjestelmällisestä passintarkastuksesta. Pohjoismaisilla ulkorajoilla edellytetään tehokasta passintarkastusta.

Edellä mainittu ulkorajasopimusluonnos ei edellytä laintasoisia muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Rajavalvontamme ja henkilöiden tarkastukset voidaan hoitaa myös sopimuksen edellyttämässä laajuudessa.

Dublinin ja Schengenin sopimukseen sisältyy määräyksiä tietojenvaihdosta. Suomella ei ole suoria yhteyksiä ylikansallisiin, rajavalvontaan ja rajatarkastuksiin liittyviin tietorekistereihin. Myös ulkorajasopimusehdotuksessa edellytetään yhteistä tietojärjestelmää. Eurooppalainen yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä on tullut Suomessa voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1992 (SopS 36/92). Liittyminen Dublinin ja Schengenin sopimukseen aiheuttaisi todennäköisesti tarpeen muuttaa henkilörekisterilakia (471/87) tai muita henkilörekisterin pitoa ja tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Unionisopimuksen K.1 artiklan 3 alakohdan sisältö on sisällytetty määräyksiä maahanmuuttopolitiikasta ja kolmansien maiden kansalaisia koskevasta politiikasta, johon kuuluvat a alakohdan mukaan edellytykset, joilla kolmansien maiden kansalaiset pääsevät jäsenvaltioiden alueelle ja liikkuvat siellä, b alakohdan mukaan kolmansien maiden kansalaisten oleskelua jäsenvaltioiden alueella koskevat edellytykset mukaan luettuina perheen yhdistäminen ja työhön pääsy sekä c alakohdan mukaan kolmansien maiden kansalaisten luvattoman jäsenvaltioiden alueelle muuttamisen ja luvattoman oleskelun sekä työnteon vastustaminen.

Maahanmuuttopolitiikkaan sisältyvät ne julkisen vallan toimenpiteet, joilla säädellään ulkomaalaisten maahantuloa. Unionin nykyinen maahanmuuttopolitiikka perustuu unioniin tapahtuvan siirtolaisuuden rajoittamiseen samalla, kun unionin sisällä ihmisten vapaata liikkuvuutta pyritään edistämään.

Laittoman siirtolaisuuden ehkäisemisessä tärkeimpänä pidetään luvattoman maahantulon, oleskelun ja työnteon vastaista toimintaa. Vuonna 1991 unionin jäsenmaissa asui yli 8 miljoonaa kolmansien maiden maahanmuuttajaa, mikä on noin 2,5 prosenttia unionin kokonaisväestöstä. Jäsenvaltioiden välillä on kuitenkin huomattavia eroja. Espanjan väestöstä vain noin 0,4 prosenttia on maahanmuuttajia kun Saksassa maahanmuuttajien osuus on noin 5,2 prosenttia. Kahden viimeisen vuoden aikana on Länsi-Eurooppaan tullut noin viisi miljoonaa maahanmuuttajaa. Tulijat koostuvat siirtolaisista, pakolaisista, turvapaikanhakijoista sekä laittomista maahanmuuttajista, joita arvellaan olevan unionin alueella yli kaksi ja puoli miljoonaa.

Viimeisten vuosien aikana komissio on ryhtynyt toimenpiteisiin siirtolaispainoiden vähentämiseen pyrkimällä selvittämään ongelmien syitä ja avustamalla kolmansien valtioiden kansalaisten integroitumista. Maahanmuuttoa on myös pyritty valvomaan tehokkaasti. Enemmistö jäsenmaista sekä komissio katsovat, että laillisesti maahan tulleilla ja maassa asuvilla kolmansien maiden kansalaisilla on myös oikeus liikkua vapaasti alueen maiden välillä sekä oikeus etsiä työtä alueen yhteisiltä työmarkkinoilta.

Unionisopimuksella EY:n perustamissopimukseen lisätyn 100 c artiklan mukaan neuvosto määrää ne kolmannet maat, joiden kansalaisilla tulee olla viisumi ylittäessään jäsenval-

tioiden ulkoiset rajat. Päätös tehdään 1 päivästä tammikuuta 1996 lukien määränemistöllä.

Kööpenhaminassa kesäkuussa 1993 tehdyssä päätöslauselmassa kansallisten perheen yhdistämistä koskevien periaatteiden ja käytäntöjen yhdenmukaistamisesta määritellään ne perheenjäsenet, jotka yleisesti ovat oikeutettuja asettumaan asumaan jäsenvaltioissa olevan perheenjäsenensä luo. Näitä ovat puoliso, lapset ja muut perheenjäsenet. Lisäksi päätöslauselmaan sisältyy yleisiä ohjeita maahantulosta ja oleskelusta.

Lisäksi unionissa on valmisteltu useita liitesäännöstöjä, joista tärkeimmät ovat Lontoossa 1992 tehty suositus kansallisten maastapoistumiskäytäntöjen yhdenmukaistamisesta ja suositus karkottamistapauksissa tapahtuvasta kauttakulusta. Lisäksi on Kööpenhaminassa tehty kesäkuussa 1993 suositus luvatta oleskelevien ja työskentelevien kolmansien valtioiden kansalaisten tarkastuksista ja karkotuksista.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen maahanmuuttopolitiikka on ollut kiinteästi sidoksissa työllisyystilanteeseen. Maahantulo Suomeen edellyttää pääsääntöisesti viisumia tai oleskelulupaa sekä vakuutusta maassaolokustannusten kattamisesta. Viisumivapaussopimus Suomella on noin 80 valtion kanssa. Maahantulo pysyvässä tai työntekotaroituksessa edellyttää yleensä ennalta hankittua oleskelu- ja työlupaa.

Pohjoismaiden välillä tehtiin jo vuonna 1954 sopimus yhteisistä työmarkkinoista (korvattu uudella sopimuksella vuonna 1982, SopS 39—40/83), mikä on mahdollistanut vapaan muuttoliikkeen pohjoismaiden välillä. Suomen, Norjan, Ruotsin ja Tanskan välillä passintarkastuksen poistamisesta tehdyn, vuodesta 1966 myös Islantia koskevan sopimuksen (SopS 10/58) mukaan Suomi ja muut pohjoismaat ovat velvolliset suorittamaan maahantulotarkastuksen pohjoismaiselle passivapausalueelle saapuvien henkilöiden osalta ja estämään ei-toivottujen henkilöiden maahanpääsyn.

ETA-sopimuksen sopimuspuolten kansalaisille on taattu sopimuksen mukaisin rajoituksin vapaa liikkuminen ja oleskelu toisen sopimusvaltion alueella. Ennakolta hankittua työlupaa ei vaadita ja oleskelulupa myönnetään liikkumisvapauden piirissä oleville automaattisesti. EY:n perustamissopimuksen 8 a artiklan mu-

kainen vapaa liikkumis- ja oleskeluoikeus ulottuu kaikkiin unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin.

Ulkomaalaislakiin sisältyvät tarvittavat kansalliset säännökset laittomasti maahantulleiden käännnyttämiseksi tai karkoittamiseksi sekä lainvastaisista teoista tuomittavista rangaistuksista ja muista seuraamuksista. Ulkomaalaislaissa on säädetty rangaistus luvattomasta maassa oleskelusta sekä työteosta, minkä lisäksi seuraamuksena on yleensä myös ulkomaalaislain 37 §:n mukainen käännnyttäminen, 40 §:n mukainen maasta karkottaminen ja 43 §:n mukainen maahantulokiello. Yhden pohjoismaan antama maahantulokiello estää pohjoismaisen passintarkastussopimuksen 9 artiklan mukaan saapumisen kaikkiin pohjoismaihin ilman erityistä lupaa.

Vaadittavaa työlupaa vailla olevan henkilön työnantaja tai tämän edustaja voidaan tuomita ulkomaalaislain 64 §:n nojalla vankeus- tai sakkorangaistukseen. Säännös vastaa kansainvälisen työjärjestön (ILO) sopimuksen n:o 143 edellytyksiä myös rangaistuksen osalta.

Ulkomaalaislain 64 b §:ssä on laittoman maahantulon järjestäminen säädetty rangaistavaksi teoksi. Myös kuljetusväline, jota on käytetty mainitun rikoksen tekemiseen, voidaan 64 c §:n mukaan tuomita valtiolle menetetyksi.

Ulkomaalaiselta, joka on hakenut turvapaikkaa ja joka on määrätty käännnyttäväksi tai maasta karkotettavaksi taikka jonka henkilöllisyys on epäselvä, voidaan ulkomaalaislain 53 a §:n nojalla ottaa tunnistamista ja rekisteröimistä varten sormenjäljet, valokuva ja muut henkilötuntemerkit. Säännöksen tarkoituksena on estää ennen kaikkea useampikertainen turvapaikkahakemuksen jättäminen eri henkilötiedoilla. Tarkoituksena on myös paljastaa useassa maassa turvapaikkaa hakeneet henkilöt.

Suomen luettelo viisumivapaista valtiosta poikkeaa jossain määrin komission ulkorajasopimukseen liittyvän asetusehdotuksen (OJ 94/C 11/06) liitteenä olevasta luettelosta. Suomen tulee kuitenkin unionin jäsenenä sitoutua viisumipolitiikan harmonisointiin. Tämä saattaa johtaa paineeseen tarkastella viisumivapautta erityisesti sellaisten maiden osalta, joiden kanssa Suomi ei unionin jäsenvaltioiden kannasta poiketen ole toteuttanut viisumivapautta.

Osallistuminen unionisopimuksen K.1 artiklan 3 alakohdan tarkoittamaan yhteistyöhön maahanmuuttopolitiikan alalla ei edellytä välittömiä lainsäädännön muutostarpeita.

Unionisopimuksen K.1 artiklan 4 alakohta koskee huumausaineista riippuvuuden vastustamista siltä osin kuin siitä ei määrätä 7—9 alakohdissa.

Eurooppalainen huumausaineiden vastainen elin, CELAD, perustettiin Ranskan puheenjohtajakauden aikana vuonna 1989. CELAD:in tehtävänä on koordinoita ja vahvistaa EU:n yhteistyötä huumausaineiden ennaltaehkäisyssä torjunnassa. Jokaiseen jäsenvaltioon on nimitetty CELAD:in puitteissa kansalliset huumekoordinaattorit.

CELAD:in kautta jäsenvaltioille ja komissiolle on luotu mahdollisuus tehokkaaseen mielipiteiden vaihtoon. Se on myös ohjannut jäsenvaltioiden ja komission kannanottojen muotoutumista suhteessa kolmansiin maihin sekä kansainvälisissä kokouksissa.

Eurooppa-neuvoston kokouksessa Edinburghissa joulukuussa 1992 päätettiin, että unionisopimuksen voimaantulon jälkeen CELAD:in toiminta päättyy. Kansallisten koordinaattorien käyttö osoittautui kuitenkin niin tulokselliseksi, että nämä jatkavat unionisopimuksen voimaantulosta huolimatta toimintaansa ja huolehtivat jäsenvaltioiden kannanottojen koordinoinnista suhteessa kansainvälisiin järjestöihin. Eurooppalaisen huumausaineiden vastaisen toiminnan kehittäminen on sen sijaan siirretty Europolin huumausaineyksikölle (Europol Drugs Unit, EDU).

CELAD:in toiminnan aikana Euroopan yhteisöt ja jäsenvaltiot ovat liittyneet 20 päivänä joulukuuta 1988 Wienissä tehtyyn Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa vastaan (SopS 44/94) ja kehittäneet huumausaineiden vastaiseen toimintaan liittyvää lainsäädäntöä. Lisäksi CELAD on valmistellut EDMC:n (European Drugs Monitoring Centre) muodostamista ja Dublinin huume-yhteistyöryhmän (Dublin Drugs Cooperation Group) toiminnan järjestämistä sekä organisoinut muun muassa Euroopan huumausaineiden vastaisen viikon 16—22 marraskuuta 1992.

K.1 artiklan 5 alakohta koskee petollisten menettelytapojen torjumista kansainvälisellä tasolla siltä osin kuin siitä ei määrätä 7, 8 ja 9 alakohdassa.

Petolliset menettelytavat kansainvälisellä tasolla voivat kohdistua sekä yhteisön omiin että muihin, yhteisön ulkopuolisiin varoihin. Siten menettelytapojen torjunta on ollut sekä jäsenvaltioiden että yhteisön omien toimielmien

tavoitteena. Komissio on valvonut yhteisön omien varojen käyttöä ja pyrkinyt estämään niiden väärinkäyttöä. Muun, erityisesti sisämarkkinakehitykseen liittyvän jäsenvaltioihin kohdistuvan kansainvälisen petosrikollisuuden torjunta taas on ollut esillä jäsenvaltioiden oikeus- ja sisäviranomaisten yhteistyössä.

Petoksellisista menettelytapoista aiheutuu merkittäviä kustannuksia: vuonna 1993 jäsenvaltiot ilmoittivat 1298 pelkästään yhteisön varoihin kohdistunutta petosta, joista aiheutui 284,3 miljoonan ecun menetykset. Vuonna 1992 ilmoitettuja tapauksia oli 1028 ja menetykset olivat 117,8 miljoonaa ecua.

Artiklan 5 alakohta määrää petollisten menettelytapojen torjunnan kansainvälisellä tasolla yhdeksi artiklan johdantokappaleessa tarkoitetuksi jäsenvaltioiden yhteistä etua koskevaksi uudeksi yhteistyöalueeksi, johon myös yhteisön toimielimet osallistuvat unionisopimuksen VI osaston määräysten mukaisesti. Määräyksen tavoitteena on muuttaa jäsenvaltioiden yhteistyö aiempaa järjestelmällisemmäksi ja pitkäjänteisemmäksi sekä tehostaa torjuntaa erityisesti yhteensovittamalla komission ja jäsenvaltioiden toimet. Samalla torjunta nivoutuu osaksi unionin kokonaisuutta: K.3 artiklan perusteella alakohta velvoittaa jäsenvaltiot yhteistyöhön, soveltamaan siihen liittyviä toimia keskenään sekä noudattamaan sopimuksen päätöksentekojärjestelmää.

Artiklan 5 alakohta on toissijainen saman artiklan 7—9 alakohtiin nähden. Jos rikollisuus on pikemmin vakavaa kansainvälistä rikollisuutta, esimerkiksi terrorismia, kuin kansainvälistä petosrikollisuutta, ei komissiolla ole aloiteoikeutta. Myöskään yhteisön perustamissopimuksen 100 c artiklassa määrättyä menettelyä ei voida silloin noudattaa.

Alakohta liittyy läheisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 209 a artiklaan, joka koskee yhteisön omien varojen suojaamista. Se velvoittaa jäsenvaltioita toteuttamaan samat toimenpiteet yhteisön taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä, kuin ne toteuttavat suojatakseen omia taloudellisia etujaan sekä soveltamaan yhteen toimintansa. Sopimuksen 209 a artikla on päällekkäinen K.1 artiklan 5 alakohdan kanssa velvoittaessaan jäsenvaltiot yhteistyöhön yhteisön budjetista annettavien tukien väärinkäytön torjunnassa. Artikla kuitenkin edellyttää jäsenvaltioilta yksityiskohtaisempia toimia kuin K.1 artiklan 5

alakohta (vrt. 209 a artiklan yksityiskohtaiset perustelut).

Alakohdan tarkoittaman jäsenvaltioiden ja yhteisön yhteistyön muodot ja sisältö ovat vielä muotoutumassa. Yhteisiin tietojärjestelmiin ja tietojen vaihtoon perustuva valvonta tulee kuitenkin olemaan keskeistä. Esimerkiksi komission tietokoneresursseja on lisätty ja käyttöön on otettu uusia jäsenvaltioiden kanssa yhteisiä tietojärjestelmiä. Myös petosten vastaisia yhteistyösopimuksia unionin ulkopuolisten maiden kanssa on tehty tai niistä neuvotellaan. Määräyksen tavoitteena on myös sanktiojärjestelmän tehokkuus ja petollisista menettelytavoista epäiltyjen tehokas vastuuseen saattaminen. Tämä voi ilmetä pyrkimyksenä tehdä kansalliset lainsäädännöt yhdenmukaisemmiksi, vaikka määräyksellä ei olekaan tarkoitus puuttua jäsenvaltioiden ja yhteisön väliseen toimivaltajakoon rikosoikeudessa ja rikosprosessioikeudessa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Seuraamukset ja vastuu petollisista menettelytavoista määräytyvät muun muassa rikoslain 29 luvun (rikoksista julkista taloutta vastaan, joihin sisältyy myös avustuspetoksia koskevat säännökset) ja 36 luvun (petoksesta ja muusta epärehellisydestä) säännösten perusteella (769/90). Asiaan liittyvät vielä rikoslain 1 luvussa (320/63) olevat säännökset Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta. Esitutkinnasta ja käytettävissä olevista pakkokeinoista on säädetty sitä koskevassa lainsäädännössä (esitutkintalaki, 449/87; pakkokeinolaki, 450/87).

Alakohdan tarkoituksena ei ole laajentaa yhteisön toimivaltaa rikos- eikä rikosprosessioikeudessa. Se ei määrää eikä sen nojalla ole annettu vielä yksilöityä velvoitetta ryhtyä toimenpiteisiin jäsenvaltioissa, esimerkiksi lainsäädäntömuutoksiin. Tässä vaiheessa K.1 artiklan 5 alakohta ei siten vielä merkitse edellä mainittujen Suomen rikos- tai rikosprosessioikeutta koskevien säännösten muutostarvetta.

Komissio on kuitenkin asettanut yhteistyön tavoitteeksi tehokkaat seuraamukset ja petollisista menettelytavoista epäiltyjen tehokkaan vastuuseen saattamisen. Tämän ohella jotkut jäsenvaltiot ovat ehdottaneet K artikloissa määrätyn menettelyn käyttämistä sitovien päätösten tekemiseksi vakavia petoksia koskevien kansallisten rikoslakien sisällöstä. On siten

mahdollista, että alakohta voi tulevaisuudessa merkitä jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistumista.

Artiklan 6 alakohdan mukainen oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla on toistaiseksi ollut jäsenvaltioiden keskistä unionin toimielimien ulkopuolella toteutettua yhteistyötä. Jäsenvaltiot ovat solmineet keskenään sopimuksia tai liittyneet muihin, esimerkiksi Euroopan neuvostossa tehtyihin sopimuksiin sekä osallistuneet kansainvälisten järjestöjen toimintaan.

Unionin oikeudellisen yhteistyön perustana voidaan pitää jäsenvaltioissa voimassa olevia sopimuksia, joita ovat unionin jäsenvaltioiden välinen yleissopimus sopimussuhteisiin sovellettavasta laista (tehty Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980), yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (niin sanottu Brysselin konventio, tehty 27 päivänä syyskuuta 1968) sekä Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin kolme yleissopimusta, eli oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksiantoa ulkomailla siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva yleissopimus (SopS 51/69), todisteiden vastaanottamista ulkomailla siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskeva yleissopimus (SopS 37/76) ja kansainvälisluonteisten oikeudenkäyntien helpottamista koskeva yleissopimus (SopS 47/88).

Yksityisoikeuden alalla on myös muita tärkeitä, yhteistyötä helpottavia sopimuksia, joiden hyväksymistä ei kuitenkaan ole pidetty välttämättömänä jäsenyydelle. Näitä ovat riita-asiain oikeudenkäyntiä koskeva sopimus (SopS 2/57), yksityisoikeuden alaa koskeva yleissopimus kansainvälisestä lapsikaappauksesta (SopS 57/94), lasten huoltoa koskevien päätösten tunnistamisesta ja täytäntöönpanosta sekä lasten palauttamisesta tehty eurooppalainen yleissopimus (SopS 56/94), yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskeva yleissopimus, (SopS 35—36/92) sekä lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus (SopS 59—60/91).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Siviilioikeudellisia asioita koskevat tärkeimmät kansainvälisen oikeusavun alaan kuuluvat säädökset sisältyvät osaksi Suomen sisäiseen lainsäädäntöön (laki Suomen ja ulkomaan vi-

ranomaisen yhteistoiminnasta oikeudenkäynnissä sekä ulkomaan tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanosta eräissä tapauksissa, 171/21), osaksi Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin edellä mainittuihin kolmeen yleissopimukseen (1965, 1970 ja 1980). Lisäksi Suomessa on voimassa laki kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista (466/88). Suomi on myös liittynyt Luganossa 16 päivänä syyskuuta 1988 tehtyyn yleissopimukseen tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla (SopS 43—44/93).

Suomen tulee ratifioida erikseen edellä mainitut niin sanotut Rooman ja Brysselin konventiot, mistä ei kuitenkaan aiheudu olennaista Suomen lainsäädännön muutostarvetta. Edellä mainitut yhteistyötä helpottavat yleissopimukset ovat Suomessa voimassa.

Artiklan 7 alakohdan oikeudellinen yhteistyö rikosoikeuden alalla on pääosin ollut jäsenvaltioiden välistä ja unionin toimielimien ulkopuolella tapahtunutta yhteistyötä. Yhteistyö on rakentunut olennaisilta osiltaan jäsenvaltioiden liittymiseen muissa yhteyksissä, erityisesti Euroopan neuvostossa tehtyihin sopimuksiin ja osallistumiseen kansainvälisten järjestöjen toimintaan.

Rikosoikeuden alaan kuuluu unionin tavoitteiden kannalta välttämättöminä pidettäviä sopimuksia, joita ovat vuoden 1961 huumausaineyleissopimus (SopS 43/65), sen muuttamista koskeva pöytäkirja (SopS 42/75), psykotrooppisia aineita koskeva yleissopimus (SopS 60/76) sekä YK:n yleissopimus laitonta huumausaineden ja psykotrooppisten aineiden kauppaa vastaan (SopS 44/94).

Muita rikosoikeudellista yhteistyötä helpottavia sopimuksia, joiden voimassaoloa jäsenvaltioissa ei kuitenkaan ole pidetty välttämättömänä, ovat rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 32—33/71), sen kaksi lisäpöytäkirjaa (SopS 15/85), keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskeva eurooppalainen yleissopimus (SopS 29—30/81) ja sen lisäpöytäkirja (SopS 13—14/85), eurooppalainen yleissopimus terrorismin vastustamisesta (SopS 16/90), yleissopimus tuomittujen siirtämisestä (SopS 13/87) sekä rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista koskeva yleissopimus (SopS 53/94).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on hyväksynyt unionin tavoitteiden kannalta välttämättömät huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laitonta kauppaa koskevat sopimukset. Myös ne sopimukset, joiden ratifiointia ei ole pidetty jäsenyyden edellytyksenä, on Suomi hyväksynyt. Ainoa poikkeus koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen ensimmäistä lisäpöytäkirjaa.

K.1 artiklan 8 alakohdan mukaan yhteistä etua koskevinä asioina pidetään tulliasian yhteistyötä, josta on annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1468/81 jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden ja komission yhteistyöstä tullija maataloustuoteasioita koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi. Asetusta on muutettu neuvoston asetuksella (ETY) N:o 945/87. Komissio on antanut 23 päivänä joulukuuta 1993 asetusluonnoksen (93/C 56/01) mainitun asetuksen korvaamisesta. Eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi ja siihen liittyvää yhteistyötä koskee 21 päivänä marraskuuta 1989 annettu neuvoston direktiivi (89/608/ETY). Direktiivi sisältyy myös ETA-sopimuksen liitteeseen I.

Vain jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvaa niiden välistä yhteistyötä tullirikosvalvonnassa ja -tutkinnassa sääntelee Napolin konventio vuodelta 1967.

Tulliliiton ja yhteisen maatalouspolitiikan asianmukainen toimiminen edellyttää jäsenvaltioiden kummallakin alalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta huolehtivien hallintoviranomaisten kiinteää yhteistyötä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välillä. Tulliviranomaisten yhteistyöviranomaisena toimisivat maa- ja metsätaloushallinnon viranomaiset. Yhteistoiminta tapahtuu estämällä ja tarkkailemalla toimia, jotka ovat tai näyttävät olevan säännösten vastaisia.

Asetus on jaettu kahteen pääjaksoon, jotka sisältävät pyynnöstä tapahtuvaa ja omaaloitteista avunantoa koskevat säännökset. Erityisesti avunannossa painotetaan tulleja ja muita vastaavia maksuja sekä maatalouspolitiikan toteuttamiseksi kannettuja maksuja koskevien säädösten oikean soveltamisen varmistamista sekä Euroopan maatalouden tuki- ja

ohjausrahastoa koskevien toimenpiteiden turvaamista.

Pyynnöstä annettavaan avunantoon sisältyy muun muassa velvollisuus valvoa henkilöitä, paikkoja, tavaroita ja kuljetusvälineitä. Pyynnön esittäneet ja pyynnön saaneet viranomaiset voivat sopia, että hakijaviranomaiset voivat suorittaa selvityksiä toisen valtion viranomaisen luona käyttäen hyväksi asiakirja- ja muuta materiaalia. Eri kohteiden valvonnassa saatujen tietojen oma-aloitteista toimittamista toiselle jäsenvaltiolle koskee samanlainen ilmoitusvelvollisuus kuin pyynnöstä annettavaa apua. Jäsenvaltioilla on myöskin velvollisuus oma-aloitteisesti ilmoittaa komissiolle tietoja, joilla on merkitystä useammalle jäsenvaltiolle. Asetuksen perusteella on tietyissä tapauksissa mahdollisuus yhteistoimintaan myöskin kolmansien valtioiden kanssa. Valvontayhteistyön koordinoitua varten on olemassa erityinen työryhmä.

Asetuksen korvaavassa muutosehdotuksessa on samantyyppiset perussäännökset pyynnöstä annettavasta ja oma-aloitteisesta virka-avusta. Se sisältää lisäksi tarkemmat säännöt kolmansien maiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja sen sopimusoikeudellisesta perustasta.

Ehdotuksen keskeisinä osina ovat tullivalvonnan tietojärjestelmää (CIS, Customs Information System) ja siihen liittyvää tietosuojaa koskevat säännökset. Tullivalvonnan tietojärjestelmä sisältäisi tavaroita, kulkuneuvoja, liiketoimia, henkilöitä, salakuljetustapoja ja käytettävissä olevia asiantuntijoita koskevia tietoja. Nykyisinkin jo sanomavälitysjärjestelmänä toimivaa maatalous- ja tullilainsäädäntöä vastaan kohdistuvien rikkomusten ehkäisemisessä ja selvittämisessä hyväksi käytettävää järjestelmää varten perustettaisiin yhteinen keskitetty tietokanta. Järjestelmään voitaisiin tallentaa henkilötietoja vain silloin, jos henkilön epäillään todennäköisin syin tehneen tai tekevän tulli- tai maatalouslainsäädäntöön kohdistuvan rikoksen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Kansainvälisen tavarakaupan vapautuminen, rajamuodollisuuksien väheneminen ja rajanylityksen nopeutuminen sekä henkilöliikenteen lisääntyminen ovat edellyttäneet eri valtioiden tulliviranomaisten yhteistyön kehittämistä. Erityisesti huume- ja talousrikollisuuden kansainvälistyminen ja lisääntyminen ovat edellyttä-

neet yhteistyön kehittämistä kansainvälisten sopimusten avulla.

Suomi on tehnyt tullivalvontaa, tullirikosten ehkäisyä ja -tutkimtaa koskevat kahdenkeskiset tulliyhteistyösopimukset yhdeksän maan kanssa ja monenkeskeisen sopimuksen Pohjoismaiden kanssa (SopS 43—44/82). Tällä hetkellä Suomella on Euroopan unionin jäsenvaltioista kahdenkeskinen tulliyhteistyösopimus Saksan (SopS 58/76), Alankomaiden (SopS 31/85), Ranskan (SopS 58/89), Italian (SopS 9/90) sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa (SopS 74/91). Tanska on sopimuspuolena monenkeskisessä pohjoismaisessa sopimuksessa. Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen pöytäkirja 11 sisältää määräykset keskinäisestä avunannosta tulliasioissa. Pöytäkirja laajentaa tulliyhteistyön 18 maan tullihallintojen väliseksi, mikä mahdollistaa koko Länsi-Euroopan kattavan yhteistoiminnan.

Euroopan unionin valvontayhteistyötä koskevat säädökset ovat rakenteeltaan hyvin samanlaisia kuin Suomen tämänhetkiset tulliyhteistyösopimukset ja ETA-sopimuksen pöytäkirja 11. Käytännön yhteistyömuodot olisivat samanlaisia. Tulliyhteistyötä tehostaisi yhteinen tullivalvonnan tietojärjestelmä. Suomen kolmansien maiden kanssa tekemät sopimukset pysyisivät edelleenkin voimassa ja EU-maiden kanssa tehdyt kahdenkeskeiset sopimukset täydentäisivät EU:n tulliyhteistyötä koskevaa säädöspohjaa.

Tullilainsäädäntö ei sisällä säännöksiä tietojen luovuttamisesta ulkomaille. Erityisesti tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden välityksellä jäsenvaltioille edellyttäisi nimenomaisen selventävän säännöksen sisällyttämistä tullilakiin. Samoin ongelmia saattaa syntyä henkilötietojen luovuttamisessa massaluovutuksena ulkomaille. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Artiklan 9 alakohdan mukainen poliisiasiajn yhteistyö terrorismin, laittoman huumausainekaupan ja muiden vakavien kansainvälisen rikollisuuden muotojen ehkäisemiseksi ja vastustamiseksi, tarvittaessa tietyt tulliasiajn yhteistyön muodot mukaan luettuina, yhteydessä sellaisen unionin laajuisen tietojenvaihtojärjestelmän järjestämisen kanssa, joka toteutetaan Euroopan poliisivirastossa (Europol) kuuluu myös yhteistä etua koskeviin aloihin.

Euroopan unionin jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten välinen yhteistyö on keskeisessä asemassa sisäisen turvallisuuden tehostamisessa unionin alueella.

Liikkumisvapauden lisääntyminen Euroopan unionin alueella ja sisärajoilla suoritettavien rajatarkastusten poistuminen edellyttävät valtion sisäisen turvallisuuden takaavien korvaavien toimenpiteiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Yhteydenpidon Euroopan unionin turvallisuudesta vastaavien viranomaisten välillä on oltava tiivistä ja säännöllistä sekä avointa muun muassa sen vuoksi, että suoritettavat turvallisuustoimenpiteet ovat samanlaiset ja -laajuiset tai ainakin mahdollisimman samantasoiset ja yhdensuuntaiset koko unionin alueella.

Europolin toiminta on alkanut vuonna 1994 edellä 4 alakohdan perusteluissa mainitun huumausaineyksikön (EDU) kautta tapahtuvalla tietojen keräämisellä, analysoimisella ja vaihtamisella. Europolin toimintaa on tarkoitus kehittää ja vakiinnuttaa ja Europolia koskevaa sopimusta valmistellaan parhaillaan. Se on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 1994. Europolin vakituisen henkilökunnan rekrytointi on suunniteltu suoritettavaksi vuoden 1995 alussa. Europolin toimintaan vuodelle 1994 on yhteisön budjetissa varattu 80 miljoonaa Belgian frangia.

Tällä hetkellä rikosten ennalta ehkäisemiseen ja esitutkintaan liittyvät poliisin kansainväliset yhteydet hoidetaan pääsääntöisesti I.C.P.O. — Interpolin kautta, jonka kansallisena keskuksena Suomessa toimii keskusrikospoliisin kansainvälisten asiain toimisto.

Henkilöiden tietosuojaan liittyvät kysymykset ja niistä johtuvat muutostarpeet voimassa olevan henkilötietosuojasäännösten kannalta tulee selvittää. Muita lainsäädäntöön ulottuvia vaikutuksia ei Euroopan unionin poliisiyhteistyöllä tässä vaiheessa katsota olevan.

K.2 artikla. Artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan edellisen artiklan tarkoittamia asioita tulee käsitellä noudattamalla ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi 4 päivänä marraskuuta 1950 tehtyä yleissopimusta (Euroopan ihmisoikeussopimus, SopS 18—19/90) ja 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehtyä pakolaisten oikeusasemaa koskevaa yleissopimusta (SopS 77/68). Artiklan 2 kohdassa määrätään, ettei tämän osaston määräyksillä rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jä-

sensvaltioilla on lain ja järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Pakolaisten oikeusasemaa koskevan yleissopimuksen tarkoituksena on antaa suojaa henkilöille, jotka oleskelevat kotimaansa tai vakinaisen asuinmaansa ulkopuolella sen johdosta, että he pelkäävät joutuvansa siellä vainotuiksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta ja ovat pelkonsa vuoksi haluttomia nojautumaan sanotun valtion suojeluun. Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus ei kuitenkaan velvoita antamaan pakolaiselle turvapaikkaa, mutta sopimus velvoittaa siihen liittynyttä valtiota olemaan tavalla tai toisella karkoittamatta tai palauttamatta pakolaista sellaisten alueiden rajoille, jossa hänen henkeään tai vapauttaan uhataan rodun, uskonnon, kansalaisuuden ja tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi (33 artikla, palauttamiskielto eli niin sanottu non-refoulement-periaate).

Artiklassa velvoitetaan K.1 artiklassa mainittuja asioita käsiteltäessä ottamaan huomioon suojelu, joita jäsenvaltiot antavat poliittisista syistä vainotuille. Kaikki jäsenvaltiot ovat liittyneet edellä kuvattuun pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen. Turvapaikan antaminen perustuu kunkin jäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön. Edellä on K.1 artiklan asianomaisten määräysten yhteydessä selostettu yhteistyötä, jota jäsenvaltiot ovat harjoittaneet pakolais- ja turvapaikkapolitiikan osalta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on 18 päivänä toukokuuta 1990 liittynyt ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehtyyn yleissopimukseen ja sen liisäpöytäkirjoihin (SopS 19/90). Pakolaisten oikeusasemaa koskevaan yleissopimukseen Suomi on liittynyt 5 päivänä joulukuuta 1968 (SopS 77/68). Ulkomaalaislain (378/91) mukaan voidaan poliittisista syistä vainotuille antaa turvapaikka Suomessa.

Artikla ei yhteisön ja jäsenmaiden välistä toimivaltaa sekä päätöksentekomenettelyä koskevana määräyksenä aiheuta Suomen lainsäädännön muutostarvetta.

K.3 artikla. Artikla määrää jäsenvaltioiden ja unionin toimielimien asemasta ja toiminnasta

K.1 artiklan yhteistyöaloilla. Artikla koskee erityisesti neuvostoa, johon päätöksenteko on keskitetty. Siten unionin oikeus- ja sisäasioissa sekä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa noudatettavat menettelyt muistuttavat suuresti toisiaan.

Artiklan 1 kohta velvoittaa jäsenvaltiot neuvostossa yhteistoimintaan K.1 artiklassa määrätyillä yhteistyöaloilla. Jäsenvaltioiden on annettava toisilleen tietoja, neuvoteltava keskenään toiminnan yhteensovittamiseksi sekä tämän vuoksi tiivistettävä oikeus- ja sisähallintojen välistä yhteistyötä. Unionisopimuksen K.4 artiklassa on määräykset yhteensovittamista varten perustettavasta koordinoitukomiteasta.

Artiklan 2 kohta sisältää määräykset niistä toimenpiteistä, joihin neuvosto voi ryhtyä yhteistyön täytäntöönpanemiseksi. Neuvosto voi yksimielisesti jäsenmaan taikka komission (7 — 9 alakohtien aloja lukuunottamatta) aloitteesta hyväksyä yhteisiä kantoja, edistää yhteistyötä (a alakohta), hyväksyä unionin yhteisen toiminnan (b alakohta) sekä tehdä oikeus- ja sisäaloilla yleissopimuksia, joiden panemista täytäntöön se suosittaa jäsenvaltioille (c alakohta). Artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun yhteiseen toimintaan liittyvät varsinaiset täytäntöönpanotoimet neuvosto voi kuitenkin vahvistaa määräenemmistöllä. Oikeus- ja sisäaloilla tehtävien yleissopimusten täytäntöönpanotoimenpiteiden vahvistamiseen riittää neuvostossa sopimuspuolten kahden kolmasosan enemmistö, jollei yleissopimuksessa ole toisin määrätty.

Alakohdassa a tarkoitettulla yhteisellä kannalla ilmaistaan sellainen yhteinen suhtautuminen, johon jäsenmaat voivat viitata toimiessaan kansainvälisissä kokouksissa tai järjestöissä. K.5 artiklan mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia puolustamaan tällaista kantaa. Yhteistyön edellytyksenä on, että se on muodoiltaan ja menettelyiltään sekä unionin tavoitteiden saavuttamisen kannalta aiheellista. Unionin yhteinen toiminta on (b alakohdan mukaan) sen sijaan mahdollista vain siltä osin kuin sillä toiminnan laajuuden tai vaikutusten vuoksi toteutetaan unionin tavoitteita paremmin kuin jäsenvaltioiden erillisellä toiminnalla eli yhteiseen toimintaan sovelletaan toissijaisuusperiaatetta. Unionisopimuksen yhteydessä sovittiin muun muassa turvapaikkaa koskevasta julistuksesta, joka ottaa huomioon mahdollisuuden hyväksyä joitakin jäsenmaiden turvapaikkapolitiikkaa yhdenmukaistavia yhteisiä toimia. Yleissopimusten täytäntöönpanoa suositetaan

sa (c alakohdan nojalla) on otettava huomioon jäsenvaltioiden valtiosääntöjen asettamat vaatimukset ja perustamissopimuksen 220 artiklan määräykset.

Yleissopimuksissa voidaan antaa EY:n tuomioistuimelle toimivaltaa tulkita yleissopimusten määräyksiä ja ratkaista niiden soveltamista koskevat erimielisyydet niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka voidaan tämentää yleissopimuksissa. Muuten EY:n tuomioistuimella ei ole toimivaltaa oikeus- ja sisäasioissa.

K.3 artiklassa määrättyjen menettelyllisten ja sisällöllisten määräysten lisäksi neuvoston päätösvallan käyttöä K.1 artiklan yhteistyöaloilla sääntelevät sopimuksen muut määräykset, kuten K.4 artiklan 2 kohta. Unionisopimuksen VI osaston määräykset eivät rajoita myöskään yhteisöllä jo olevaa toimivaltaa eikä siten toimia esimerkiksi EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan nojalla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artikla ei yhteisön ja jäsenmaiden välistä toimivaltaa sekä päätöksentekomenettelyä koskevana määräyksenä aiheuta Suomen lainsäädännön muutostarvetta.

K.4 artikla. Artiklassa määrätään perustettavaksi johtavien virkamiesten koordinaatukomitea. Komitea on nimetty artiklan mukaan K.4-komiteaksi. Komitean tehtävänä on sekä koordinoita alaisensa elinten työtä että toimia valmisteluelimenä ministerineuvoston työlle. Komiteaan kuuluu johtavia virkamiehiä kaikista jäsenvaltioista. Tarkoitus on, että komitea ratkaisisi perustavaa laatua olevat kysymykset ennen kuin asia viedään jäsenvaltioiden pysyvien edustajien komiteaan, Coreperiin ja edelleen ministerineuvostoon.

K.4-komitean alaisuudessa toimii kolme johtoryhmää. Ensimmäisen johtoryhmän tehtäväalueena ovat maahanmuuttoa ja turvapaikkaa koskevat kysymykset. Kysymyksiä käsitellään tarkemmin työryhmissä, joita voidaan asettaa tarpeen mukaan. Työryhmä lakkaa olemasta, kun se on saanut tehtävänsä suoritetuksi. Tällä hetkellä ensimmäisen johtoryhmän alaisia työryhmiä on seitsemän seuraavilla aloilla: maahanmuutto, turvapaikka, viisumi, ulkorajat, väärät asiakirjat, turvapaikka-asioiden tietojen-

vaihtokeskus (CIREA) ja maahanmuuttoasioiden tietojenvaihtokeskus (CIREFI).

Toisen johtoryhmän tehtäväalueena on poliisi- ja tulliyhteistyö. Sen alaisia työryhmiä on tällä hetkellä viisi: terrorismi, poliisiyhteistyö, järjestäytynyt rikollisuus ja huumausaineet, tuli sekä ad hoc -tyyppisenä työryhmänä Euro-pol.

Oikeudellista yhteistyötä käsittelevän kolmannen johtoryhmän alaisia työryhmiä on tällä hetkellä seuraavilla aloilla: luovuttaminen, järjestäytynyt rikollisuus, rikosoikeus ja ajokorttiasiat.

Artiklan 2 kohdassa määrätään komission osallistumisesta asioiden käsittelyyn. Unionisopimuksessa on täten annettu komissiolle entistä merkittävämpi asema oikeus- ja sisäasioiden hoidossa. Komissiolla on muun muassa aloiteoikeus. Jäsenvaltioilla on komission kanssa rinnakkainen aloiteoikeus lukuunottamatta niitä asioita, jotka 100 c artiklan mukaan kuuluvat komission yksinomaiseen toimivaltaan.

Artiklan 3 kohdassa on määräyksiä neuvoston ratkaisuvallasta sekä äänestyssäännöistä. Määräyksen mukaan neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti lukuun ottamatta erikseen määrättyjä tapauksia. Neuvoston ratkaisun edellyttäessä määräenemmistöä, painotetaan jäsenten äänet EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Mikäli kaikki hakijamaat liittyisivät unioniin, ratkaisun edellytyksenä olisi 64 ääntä, jotka edustavat yhtätoista ratkaisun puolesta äänestävää jäsentä.

K.5 artikla. Artikla koskee unionin jäsenvaltioiden suhteita kolmansiin valtioihin oikeus- ja sisäasioiden osalta. Artiklan mukaan jäsenvaltiot ilmaisevat oikeus- ja sisäasioita koskevan osaston määräysten mukaisesti yhteiset kannat niissä kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa, joihin ne osallistuvat. Artikla täydentää jäsenvaltioiden K.3 artiklan 2 kohdan a alakohtaa, jonka mukaan jäsenvaltiot toimivat keskinäisissä suhteissaan.

K.6 artikla. Artiklalla luodaan yhteydenpitojärjestelmä, jonka tarkoituksena on turvata Euroopan parlamentin asema oikeus- ja sisäasioita koskevassa yhteistyössä. Neuvoston puheenjohtajiston ja komission on annettava tietoja K artiklan piiriin kuuluvista asioista. Lisäksi neuvoston puheenjohtajiston on keskeisissä kysymyksissä kuultava parlamenttia, joka

voi myös omasta aloitteestaan tehdä neuvostolle kysymyksiä ja antaa suosituksia.

Parlamentin vaikutusvalta on luonteeltaan neuvoo-antavaa. Koska neuvoston puheenjohtajiston on kuitenkin huolehdittava siitä, että parlamentin näkemykset otetaan huomioon aiheellisella tavalla, on parlamentin vaikutusvallalla myös tietty oikeusperusta tässä unionisopimuksen määräyksessä. Kuitenkin vasta ajan myötä voidaan nähdä, millaisiksi parlamentin vaikutusmahdollisuudet käytännössä muodostuvat.

Parlamentissa käydään edellä esitetyn lisäksi vuosittainen keskustelu oikeus- ja sisäasioiden yhteistyössä tapahtuneesta kehityksestä.

K.7 artikla. Artiklan mukaan unionisopimuksen oikeus- ja sisäasioiden osaston määräykset eivät estä kiinteämmän yhteistyön toteuttamista tai sen kehittämistä kahden tai useamman jäsenvaltion välillä. Edellytyksenä on kuitenkin se, että tällainen yhteistyö ei ole ristiriidassa eikä haittaa yhteistyötä. Esimerkinä tässä tarkoitettua pidemmälle menevästä yhteistyöstä voi mainita edellä K.1 artiklan 2 alakohdassa käsitellyn Schengenin sopimuksen, jonka osapuolina on yhdeksän EU:n nykyistä jäsenvaltiota.

K.8 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 137, 138, 139—142, 146, 147, 150—153, 157—163 ja 217 artiklan määräykset ovat sovellettavissa myös yhteistyöhön oikeus- ja sisäasioissa. EY:n perustamissopimuksen 137 artikla sisältää määräykset Euroopan parlamentin valtuuksista, 138 artikla vaalin toimittamisesta jäsenvaltioissa, 139 artikla Euroopan parlamentin kokouksesta, 140 artikla työskentelystä parlamentissa, 141 artikla ratkaisun tekemisestä parlamentissa, 142 artikla työjärjestyksestä ja parlamentin asiakirjojen julkaisemisesta, 146 artikla neuvoston kokoonpanosta, jäsenten valtuuksista sekä puheenjohtajan tehtävän hoitamisesta, 147 artikla neuvoston koollekutsumisesta, 150 artikla neuvoston jäsenen edustamisesta äänestyksessä, 151 artikla neuvoston työskentelystä, 152 artikla neuvoston oikeudesta pyytää komissiolta tutkimuksia ja ehdotuksia, 153 artikla neuvoston perustamissopimuksessa tarkoitettuja komiteoita koskevien sääntöjen antamista, 157 artikla komission jäsenistä ja jäsenten velvollisuuksista, 158 artikla komission jäsenten ja puheenjohtajan valitsemisesta, 159 artikla komission jäsenen eroamisesta, 160 artikla komission jäsenen erottamisesta, 161 artikla

komission varapuheenjohtajasta, 162 artikla komission ja neuvoston yhteistoiminnan säännöistä sekä komission työjärjestyksestä, 163 komission ratkaisun tekemisestä sekä 217 artikla yhteisön toimielimissä käytettävistä kielistä.

Artiklan 2 kohta koskee EY:n uusien yhteistyöstä oikeus- ja sisäasioissa aiheutuvien toimintojen menojen maksamista.

Artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta sisältää määräykset EY:n toimielinten hallintomenoista edellä mainituissa asioissa. Alakohdassa määrätään, että osastossa tarkoitettuihin aloihin liittyvistä määräyksistä toimielimille aiheutuvat hallintomenot merkitään menoina Euroopan yhteisöjen talousarvioon. Määräys koskee muun muassa tämän osaston mukaista koordinaatiokomitea. Määräys on ehdoton. Hallintomenoilla tarkoitetaan toimielimille suoranaisesti aiheutuvia menoja. Näitä menoja koskevat EY:n omat taloushallintosäännökset kuten Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavat neuvoston ja komission varainhoitoasetukset.

Artiklan 2 kohdan toinen alakohta koskee edellä mainituista uusista asioista aiheutuvia toimintamenoja. Alakohdan mukaan neuvosto voi myös yksimielisesti päättää, että määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenoit sisällytetään EY:n talousarvioon, taikka todeta, että jäsenvaltiot maksavat kyseiset menot. Jos jäsenvaltiot vastaavat menoista, voi se tapahtua tietyn erikseen määritettävän jakoperusteen mukaisesti. Vain neuvoston yksimielisellä päätöksellä määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenoit voidaan sisällyttää EY:n talousarvioon. Tällöin sovelletaan EY:n perustamissopimuksessa määrättyä talousarviomenettelyä. Menojen kuulumisesta jäsenvaltioiden vastuulle tarvitaan vain neuvoston toteaminen.

Neuvoston alaisiin kokouksiin osallistumisesta aiheutuvat kustannukset korvataan jäsenmaille toistaiseksi pääosin neuvoston varoista. Neuvoston uuden ehdotuksen mukaan asia on tarkoitus ottaa budjettikomiteassa käsiteltäväksi ensitilassa. EY:n varainhoitoasetusta ollaan muuttamassa Maastrichtin sopimuksen johdosta.

K.9 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisesti päättää siitä, että K.1 artiklan 1—6 alakohdassa tarkoitetuilla aloilla sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 100 c artiklaa. Aloitteen tekijänä voi olla komissio tai

jäsenvaltio. Neuvosto voi samalla määrittää asiaan liittyvät äänestys ehdot. Päätös asian siirtämisestä 100 c artiklan alaisuuteen on hyväksyttävä jäsenvaltioiden valtiosääntöjen mukaan.

Artikla mahdollistaa tiettyjen oikeus- ja sisäasioiden yhteistyötä koskevien asioiden päätöksenteon siirtämisen hallitusten välisestä yhteistyöstä yhteisöasioihin Artiklassa tarkoitetaan ainoastaan K.1 artiklan 1—6 alakohdissa lueteltuja asioita, mutta ei sitä vastoin oikeudellista yhteistyötä rikosoikeuden alalla eikä tulliasiaintai poliisiasiaint yhteistyötä (7—9 alakohdat). Artikla ilmentää kompromissia yhteisöllistä päätöksentekoa korostavien jäsenvaltioiden välillä.

VII osasto

Loppumääräykset

L artikla. Artiklan mukaan EY:n tuomioistuimella on toimivalta unionisopimukseen nähden siltä osin kuin kyse on Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muutoksista, K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitetuista yleissopimuksista, joihin sisältyy erikseen määräys EY:n tuomioistuimen toimivallasta sekä sopimuksen loppumääräyksistä (L—S artikla). EY:n tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle jäävät siten unionisopimuksen yleiset määräykset, yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä edellä mainitulla poikkeuksella yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa.

M artikla. Artiklan mukaan unionisopimuksen määräykset eivät vaikuta Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen tai niiden täydentämisestä koskeviin myöhempiin sopimukseen tai asiakirjoihin, jollei niiden muuttamista koskevasta unionisopimuksen määräyksistä tai sen loppumääräyksistä muuta johdu.

N artikla. Artikla koskee niiden perustamissopimusten muuttamista, joihin unioni perustuu. Se korvaa EY:n perustamissopimuksen 236 artiklan, EHTY:n perustamissopimuksen 96 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 204 artiklan määräykset.

Jäsenvaltion hallitus tai komissio voi 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tehdä ehdotuksia niiden sopimusten tarkistamiseksi, joihin unioni perustuu. Jos neuvosto parlamenttia ja komissiota kuultuaan antaa konfe-

renssin järjestämistä koskevan puoltavan lausunnon, neuvoston puheenjohtaja kutsuu toisen alakohdan mukaan konferenssin koolle, jossa yhteisellä sopimuksella tehdään tarvittavat muutokset. Myös Euroopan keskuspankkia kuullaan muutoksen koskiessa toimielimiä rahapolitiikan alalla. Muutokset tulevat kolmannen alakohdan mukaan voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntöjensä mukaan.

Artiklan 2 kohta koskee vuonna 1996 järjestettävää tarkistuskonferenssia. Sen mukaan konferenssi kutsutaan koolle tarkastelemaan A ja B artiklassa määrättyjen tavoitteiden mukaisesti niitä unionisopimuksen määräyksiä, joiden tarkistamisesta määrätään.

Sopimuksen J.4 artiklan 6 kohdan mukaan tämä koskee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alasta saatuja kokemuksia. Myös niin sanottu institutionaalinen reformi on vuoden 1996 konferenssin tärkeä aihe (vrt. B artikla).

O artikla. Artikla koskee Euroopan unionin jäsenyyden hakemista ja siinä noudatettavaa menettelyä. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jokainen Euroopan valtio voi hakea unionin jäsenyyttä. Hakemus osoitetaan neuvostolle, joka tekee ratkaisunsa yksimielisesti kuultuaan komissiota ja saatuaan Euroopan parlamentin kaikkien jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä antaman hyväksynnän. Myös komission puoltava lausunto on ehdoton muodollinen edellytys.

Artikla korvaa EY:n perustamissopimuksen 237 artiklan, EHTY:n perustamissopimuksen 98 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 205 artiklan määräykset.

Euroopan unionin jäsenyyttä koskevalla artiklalla vahvistetaan, että jäsenyyttä ei voida hakea vain unionin osaan tai rajoittaa sitä vain yhteisöihin tai johonkin niistä. Unionin jäsenyys sisältää yhteisöjen ohella myös Maastrichtin sopimuksen I osaston yhteiset määräykset sekä V osaston yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja VI osaston oikeus- ja sisäasioiden yhteistyötä koskevat määräykset.

Suomi haki 18 päivänä maaliskuuta 1992 jäsenyyttä Euroopan talousyhteisössä, hiili- ja teräsyhteisössä ja atomienergiayhteisössä. Koska näiden kolmen yhteisön jäseneksi tuloa koskevat edellä mainitut artiklat korvattiin Euroopan unionia koskevan sopimuksen voimaantullessa 1 marraskuuta 1993 sen O artiklalla, Suomen ja neuvoston puheenjohtajan välisen kirjeenvaihdon perusteella vahvistettiin,

että 1 marraskuuta 1993 lukien jäsenyysneuvottelut jatkuvat O artiklan pohjalta. Uutta unionin jäsenyyttä koskevaa hakemusta ei näin ollen tarvinnut tehdä.

Sopimuksessa ei tarkemmin määritellä mitä ”Euroopan” valtiolla tarkoitetaan. Lähtökohdiana on pidettävä maantieteellistä tulkintaa. Todettakoon, että vastaavaa Rooman sopimuksen 237 artiklan määräystä ei ole pidetty esteenä Turkin mahdolliselle EY-jäsenyydelle, vaikka suurin osa Turkin alueesta sijaitseekin maantieteellisesti Aasian puolella. Toisaalta Marokkoa, joka haki jäsenyyttä 8 päivänä heinäkuuta 1987, ei pidetty eurooppalaisena valtiona. Muita edellytyksiä Euroopan unionin jäseneksi tulolle ei tässä artiklassa ole asetettu. Jäseneksi tulosta päätettäessä otetaan kuitenkin lisäksi huomioon F artiklan kansanvallan periaatteet sekä perusoikeuksia koskevat määräykset sellaisina, kun ne ilmenevät Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja jäsenvaltioiden valtiosäännöissä. Mainittujen periaatteiden noudattamista on käytännössä jo ennen unionisopimustakin pidetty jäseneksi tulon ehtoina. Lisäksi on vaadittu perustamissopimusten päämäärien hyväksymistä ja kykyä noudattaa perustamissopimuksissa asetettuja velvollisuuksia.

P artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja komission perustamisesta tehdyn, Brysselissä 8 päivänä huhtikuuta 1965 allekirjoitetun sopimuksen 2—7 ja 10—19 artikla kumotaan. Artiklan 2 kohdan mukaan 1986 allekirjoitetun Euroopan yhtenäisasiakirjan 2 artikla, 3 artiklan 2 kohta ja III osasto kumotaan.

Q artikla. Artiklan mukaan sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi. Se vastaa sanamuodoltaan EY:n perustamissopimuksen 240 artiklan ja atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 208 artiklan määräystä. EHTY:n perustamissopimus puolestaan eroaa kahdesta viimeksi mainitusta siinä, että sopimus on sen 97 artiklan mukaan solmittu 50 vuodeksi sen voimaantulosta lukien. EHTY:n perustamissopimus tuli voimaan 25 päivänä heinäkuuta 1952 ja sen voimassaolo päättyy vuonna 2002.

Q artiklaan ja vastaaviin EY:n ja Euratomin perustamissopimusten määräyksiin liittyvät myös EU:sta eroamista ja erottamista koskevat kysymykset. Viimeksi mainitun suhteen voidaan todeta, että edellä mainitut sopimukset eivät sisällä määräyksiä siitä, että sopimuspuoli voitaisiin sulkea toiminnan ulkopuolelle. Tässä

suhteessa ne eroavat muun muassa YK:n peruskirjan 6 artiklan ja Euroopan neuvoston perussäännön (SopS 21/89) määräyksistä, jotka mahdollistavat jäsenvaltion sulkemisen toiminnan ulkopuolelle, jos se syllistyy vakavaan sopimusrikkomukseen. Tästä voitaneen päätellä, ettei jäsenvaltiota voida sulkea EU:n tai yhteisöjen toiminnan ulkopuolelle.

Toistaiseksi mikään jäsenvaltio ei ole eronnut EU:sta. Tanskan alaisuuteen kuuluva Grönlanti päätti kuitenkin vuonna 1982 pidentyn kansanäänestyksen seurauksena vetäytyä EY:stä. Tanska neuvotteli sitä koskevan 236 artiklaan perustuvan muutoksen EY:n perustamissopimukseen, jonka seurauksena sopimusta ei enää sovelleta Grönlantiin muutoin kuin assosiointia koskevien perustamissopimuksen 131—136 artiklan osalta. Sopimuksen muutos tuli voimaan 1 päivänä helmikuuta 1985.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuonna 1974 järjestetty kansanäänestys, joka koski jäsenenä pysymistä tai yhteisöstä eroamista, ilmensi omalta osaltaan sitä käsitystä, että EY:stä voi erota. Kysymys ei kuitenkaan tullut ajankohtaiseksi, koska enemmistö äänesti jäsenenä pysymisen puolesta.

Mikäli jäsenvaltio haluaisi erota EU:sta ja lopettaa osallistumisensa unionin toimintaan, ei tätä käytännössä voida estää. Siitä seuraavista taloudellisista ja muista kysymyksistä olisi kuitenkin neuvoteltava muiden jäsenvaltioiden kanssa. Menettelyyn sovellettaisiin EU-sopimuksen N artiklaa.

R artikla. Artikla sisältää sopimuksen ratifiointia ja voimaantuloa koskevat määräykset. Sen 1 kohdan mukaan sopimus on ratifioitava sopimuspuolten valtiosääntöjen vaatimusten mukaisesti ja ratifioimisasiakirjat talletettava Italian tasavallan huostaan. Artiklan 2 kohdan mukaan sopimuksen piti tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993, jos kaikki ratifioimisasiakirjat on talletettu siihen mennessä. Muussa tapauksessa sopimus tuli voimaan sitä ajankohtaa seuraavan kuukauden 1 päivänä kun viimeinen ratifioimiskirjan talletus on tapahtunut. Saksan liittotasavalta ratifioi sopimuksen viimeisenä jäsenmaana ja se tuli voimaan marraskuun 1 päivänä 1993.

S artikla. Artikla sisältää sopimuksen eri kielitoisintoja koskevan määräyksen. Sopimus on laadittu 10 eri kielellä, jotka ovat kaikki yhtä todistusvoimaiset. Perustamissopimuksissa käytetään yhdeksän virallisen kielen lisäksi myös iirin kieltä.

Pöytäkirjat

Sopimukseen Euroopan unionista kuuluu 17 pöytäkirjaa, joista pöytäkirjat N:o 1—16 sovitettiin päätösasiakirjassa liitettäväksi EY:n perustamissopimukseen ja pöytäkirja N:o 17 liitettäväksi sekä sopimukseen Euroopan unionista että Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen. Pöytäkirjoja N:o 1—16 selostetaan EY:n perustamissopimuksen yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä. Pöytäkirjassa N:o 17 sovitaan, että mikään EU-sopimuksen tai Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten taikka niiden muuttamisesta tai täydentämisestä tehtyjen sopimusten tai asiakirjojen määräys ei vaikuta Irlannin perustuslain abortin kieltävän 40.3.3 artiklan soveltamiseen Irlannissa.

Päätösasiakirja

Päätösasiakirjassa todetaan jäsenvaltioiden hallitusten edustajien kokoontuneen konferenssiin Roomaan 15 päivänä joulukuuta 1990 hyväksymään yhteisellä sopimuksella muutoksia Euroopan talousyhteisön perustamissopimukseen tarkoituksenaan poliittisen liiton toteuttaminen sekä talous- ja rahaliiton loppuvaiheiden huomioon ottaminen. Lisäksi päätösasiakirjassa todetaan jäsenvaltioiden kokoontuneen konferenssiin Brysseliin 3 päivänä helmikuuta 1992 tarkoituksenaan tehdä EHTY:n ja Euratomin perustamissopimukseen Euroopan talusyhteisön perustamissopimukseen suunnitelluista muutoksista johtuvat muutokset. Päätösasiakirjassa todetaan näiden konferenssien hyväksyneen Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tekstin. Lisäksi hyväksyttiin 17 pöytäkirjan tekstit, joista pöytäkirjat N:o 1—16 sovittiin liitettäväksi Euroopan yhteisön perustamissopimukseen ja pöytäkirja N:o 17 liitettäväksi sekä Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen että kolmeen Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen.

Lisäksi konferenssit päättivät samassa yhteydessä hyväksyä yhteensä 33 julistusta, jotka liitettiin päätösasiakirjaan. Päätösasiakirjaan liitettyistä julistuksista julistukset N:o 1—26 ja N:o 33 liittyvät lähinnä EY:n perustamissopimukseen ja julistukset N:o 27—32 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä oikeus- ja sisäasioita koskeviin osastoihin. Seuraavassa selostetaan julis-

tuksia yhteenvedonmaisesti. Julistuksia käsitellään myös niitä artikloja koskeissa perusteissa, joihin julistukset liittyvät.

Julistukset

Julistus N:o 1 koskee pelastuspalvelun, energian ja matkailun liittämistä erillisiksi osastoiksi EY:n perustamissopimukseen. Asiaa tarkastellaan komission neuvostolle antaman selonteon pohjalta.

Julistus N:o 2 koskee jäsenvaltion kansalaisuutta. Kansalaisuuden todetaan määräytyvän yksinomaan kyseessä olevan jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Julistus N:o 3 koskee EY:n perustamissopimuksen kolmannen osan III osaston pääomia ja maksuja koskevan 4 luvun sekä talous- ja rahapolitiikka koskevan VI osan määräysten soveltamiseen liittyvää käytäntöä.

Julistuksessa N:o 4 todetaan, että talous- ja valtiovarainministerit kutsutaan Eurooppa-neuvoston kokouksiin, kun niissä käsitellään talous- ja rahaliittoa koskevia kysymyksiä.

Julistuksessa N:o 5 todetaan, että yhteisö pyrkii yhteistyössä muiden Euroopan valtioiden sekä Euroopan ulkopuolisten valtioiden, joiden kanssa sillä on läheiset suhteet, vaikuttamaan kansainvälisten valuuttasuhteiden vakauteen.

Julistus N:o 6 koskee valuuttasuhteita San Marinon, Vatikaanivaltion ja Monacon kanssa.

Julistus N:o 7 koskee EY:n perustamissopimuksen pääomanliikkeiden ja maksujen verottamiseen liittyvän 73 d artiklan soveltamista.

Julistuksessa N:o 8 todetaan, että EY:n perustamissopimuksen ilmaisulla ”muodollinen sopimus” ei luoda uutta yhteisösopimusten ryhmää.

Julistuksen N:o 9 mukaan yhteisön tulee käyttäessään ympäristöä koskevaa toimivaltansa EY:n perustamissopimuksen ympäristöä koskevien artiklojen osalta ottaa huomioon luonnonsuojelun kasvava merkitys kansallisesti, yhteisössä ja kansainvälisesti.

Julistus N:o 10 koskee yhteisön tuomioistimen tapauksessa 22/70, ERTA vahvistettua yhteisön niin sanotun johdetun sopimusvallan suhdetta eräisiin EY:n perustamissopimuksen määräyksiin.

Julistus N:o 11 koskee polttolaitosten päästöjen soveltamista koskevan 24 päivänä mar-

raskuuta 1988 annetun direktiivin nojalla Espanjalle ja Portugalille myönnettyjä poikkeuksia.

Julistus N:o 12 vahvistaa, että Euroopan kehitysrahasto rahoitetaan edelleen kansallisin osuuksin.

Julistus N:o 13 koskee kansallisten kansanedustuslaitosten roolin vahvistamista EU:n toiminnassa muun muassa tehostamalla tietojenvaihtoa sekä kansanedustuslaitosten ja Euroopan parlamentin välisiä yhteyksiä.

Julistuksessa N:o 14 kehoitetaan Euroopan parlamenttia ja kansallisia kansanedustuslaitoksia kokoontumaan tarvittaessa kansanedustuslaitosten konferenssiin, jota voidaan kuulla EU:n suurista suuntaviivoista.

Julistus N:o 15 koskee komission ja Euroopan parlamentin jäsenten määriä.

Julistuksen N:o 16 mukaan vuoden 1996 hallitustenvälisessä konferenssissa tutkitaan yhteisön säädösten luokittelua tarkoituksenmukaisen hierarkian aikaansaamiseksi eri säädöryhmien välille.

Julistus N:o 17 koskee yhteisön päätöksentekomenettelyn avoimuuden korostamista.

Julistuksen N:o 18 mukaan komission tulee lainsäädäntöehdotuksissaan ottaa huomioon niistä eri osapuolille aiheutuvat kustannukset ja hyödyt.

Julistuksessa N:o 19 korostetaan yhteisön oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen tärkeyttä eri jäsenvaltioissa erityisesti direktiivien täytäntönnäponon osalta.

Julistus N:o 20 korostaa, että komission ehdotuksissa ja täytäntönnäponossa jäsenmaissa tulee ottaa täysimääräisesti huomioon ympäristövaikutukset sekä kestävä kasvun periaate.

Julistus N:o 21 korostaa tilintarkastustuomioistuimen erityismerkitystä.

Julistuksessa N:o 22 vahvistetaan, että talous- ja sosiaalikomitea on riippumaton talousarvionsa ja henkilöstöhallintonsa osalta tilintarkastustuomioistuinta vastaavalla tavalla.

Julistus N:o 23 korostaa yhteisön yhteistyötä hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa EY:n perustamissopimuksen 117 artiklan tavoitteiden saavuttamisessa.

Julistuksessa N:o 24 kehoitetaan Euroopan parlamenttia, neuvostoa, komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan eri yhteyksissä huomioon eläinten hyvinvoinnin vaatimukset.

Julistus N:o 25 koskee EY:n perustamissopimuksen 227 artiklassa tarkoitettujen merentaimien maiden ja alueiden edustamista.

Julistus N:o 26 koskee yhteisön syrjäisimpien alueiden (Ranskan merentakaiset departementit, Azorit, Madeira sekä Kanariansaaret) erityistä huomioon ottamista, jotta nämä saavuttaisivat yhteisön taloudellisen ja sosiaalisen keskitason.

Julistuksessa N:o 27 todetaan konferenssin olevan yhtä mieltä siitä, että jäsenvaltiot pyrkivät välttämään yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskeissa kysymyksissä yksimielisyyden estämistä, jos päätöstä puoltaa määränemmistö jäsenvaltioista.

Julistus N:o 28 koskee käytännön järjestelyjä yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla. Siinä todetaan, että poliittisen komitean ja pysyvien edustajien komitean (Coreper) työnjakoa tarkastellaan myöhemmin, samoin kuin poliittisen yhteistyösihteeristön sulauttamista neuvoston pääsihteeristöön sekä neuvoston pääsihteeristön yhteistyötä komission kanssa.

Julistuksessa N:o 29 todetaan, että yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla sovelletaan yhteisöissä voimassa olevaa kielten käyttöä

koskevaa sääntelyä, kuitenkin siten, että työkieliä ovat englanti ja ranska.

Julistus N:o 30 sisältää Länsi-Euroopan unionin (WEU) jäsenvaltioiden antamat kaksi julistusta. Julistuksessa I käsitellään Länsi-Euroopan unionin suhteita Euroopan unioniin ja Natoon sekä WEU:ta koskevia operatiivisia ja muita toimenpiteitä. Julistuksessa II kehoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltioita liittymään jäseniksi tai tarkkailijoiksi WEU:hun. Julistuksia käsitellään unionisopimuksen J.4 artiklaa koskeissa perusteluissa.

Julistukset N:o 31 ja N:o 32 koskevat yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa. Julistus N:o 31 koskee jäsenvaltioiden turvapaikkapolitiikan käsittelyä unionisopimuksen K.1 ja K.3 artiklaa koskevassa yhteistyössä. Julistus N:o 32 koskee yhteistyötä poliisiasioissa.

Julistus N:o 33 koskee riitojen ratkaisua Euroopan keskuspankin ja Euroopan rahapoliittisen instituutin ja niiden henkilökunnan välillä.

3. EUROOPAN YHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUS

Ensimmäinen osa

Periaatteet

1 artikla. Määräys sisältää Euroopan yhteisön perustamista koskevan perusmääräyksen. Alkuperäisen artiklan mukaan korkeat sopimuspuolet perustivat keskenään Euroopan talousyhteisön. Muodollisesti yhteisö käsittää kolme eri yhteisöä. Nämä ovat entinen Euroopan talousyhteisö, nykyinen Euroopan yhteisö, Euroopan hiili- ja teräsyhteisö sekä Euroopan atomienergiayhteisö.

Euroopan yhteisö on kansainvälisen oikeuden subjekti. Yhteisö on myös oikeushenkilö, joka voi olla oikeuksien ja velvollisuuksien kohteena. Yhteisön oikeushenkilöllisyys todetaan nimenomaisesti EY:n perustamissopimuksen 210 artiklassa. Jäsenvaltioiden on siten taattava yhteisölle sisäisessä lainsäädännössään oikeushenkilöille tarkoitetut oikeudet ja velvollisuudet. Artiklan määräys liittyy lisäksi perustamissopimuksen 3 b artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan yhteisö toimii sille perustamissopimuksella annetun toimivallan ja asetettujen tavoitteiden rajoissa.

Yhteisön perustamissopimuksella määrätty toimivalta ja tavoitteet määräävät myös yhteisön ja jäsenvaltioiden sekä yhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön toimivallan rajat. Yhteisön ja jäsenvaltioiden toimivallan määräytymistä koskevassa kysymyksessä on huomioon otettava myös sopimuksen 3 b artiklan 2 kohdan sisältämän toissijaisuusperiaatteen soveltaminen. Periaatteen mukaan esimerkiksi päätökset sellaisissa kysymyksissä, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, tehdään yhteisötasolla ainoastaan niissä tapauksissa, joissa yhteisötason päätöksenteko on ehdottoman välttämätön integraatioprosessin edistämisen kannalta. Yhteisön tavoitteiden osalta 3 b artiklan määräystä on sovellettava 2 artiklan määräykset huomioon ottaen.

Yhteisöllä on myös riippumatonta sopimussentekovaltaa sen toimivaltaan kuuluviissa asioissa. Tämä oikeus ei rajoitu yhteisön sopimussentekovaltaa erikseen määrättäviin artikloihin, vaan on luonteeltaan yleinen. Sopimussentekovaltaa koskevia määräyksiä selostetaan

yksityiskohtaisesti esityksen asianomaisissa kohdissa.

Vaikka yhteisöä voidaan perustamissopimusten valossa pitää kansainvälisenä järjestönä, se eroaa osana Euroopan unionia kuitenkin tässä suhteessa erityispiirteittensä vuoksi merkittävästi muista järjestöistä.

2 artikla. Unionisopimuksella korvattu artikla sisältää yhteisön oikeusjärjestyksen aineellisen sisällön peruseriaatteen. Artiklassa määrätään yhteisön perustamissopimuksen tavoitteet ja todetaan niiden saavuttamisen keinot.

Tavoitteena on taloudellisen toiminnan sopusointuinen ja tasapainoinen kehitys koko yhteisössä, unionisopimuksella hyväksytyinä uusina tavoitteina ympäristöä arvossapitävä kestävä kasvu, joka ei edistä rahan arvon alenemista, talouden suorituskyvyn korkea lähentymisaste, työllisyyden ja sosiaalisen suojelun korkea taso, elintason ja elämän laadun nousu sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja yhteisvastuullisuuden edistämisen jäsenvaltioiden välillä.

Tavoitteiden saavuttamisen keinoiksi määrätään yhteismarkkinoiden toteuttaminen ja talous- ja rahaliiton perustaminen sekä 3 ja 3 a artiklassa tarkoitetun yhteisen politiikan ja toiminnan toteuttaminen. Määräys liittyy siten välittömästi perustamissopimuksen 3 ja 3 a artiklaan, jossa yksilöidään ne yhteisön toiminnot, jotka liittyvät 2 artiklassa määrättyjen päämäärien toteuttamiseen. Perustamissopimuksen 2, 3 ja 3 a artiklan soveltaminen ja tulkinta liittyvät lisäksi kiinteästi yhteisön oikeusjärjestyksen toiminnan kannalta perustavaa laatua oleviin jäsenvaltioiden yhteisön tavoitteiden edistämiseksi velvollisuutta koskevaan 5 artiklaan. Yhteisön oikeuden eri osa-alueiden soveltamisessa tulee huomiota kiinnittää 2 artiklan ja sitä täydentävän 3 artiklan ja 3 a artiklan sekä erityiskysymyksiä koskevien yksittäisten määräysten keskinäiseen suhteeseen. Lisäksi on todettava, että koska perustamissopimus on luonteeltaan eräänlainen puitesopimus, sen määräyksiä on eri osa-alueilla täydennetty yhteisön sekundäärilainsäädäntöön sisältyvillä alemmanasteisilla säädöksillä.

Artikla sisältää kaksi erillistä perustamissopimuksen sisältämien päämäärien toteuttamista koskevaa keinoa. Nämä ovat yhteismarkkinoi-

den toteuttaminen ja talous- ja rahaliiton perustaminen. Talous- ja rahaliitto on tarkoitus luoda asteittain. Liiton pyrkimyksenä on johdattaa jäsenvaltioiden yhteiseen rahapolitiikkaan, yhteisen keskuspankin perustamiseen ja yhteisen rahan käyttöönottoon. Talousliitolla pyritään yhdenmukaistamaan myös finanssipolitiikkaa, johon kuuluvat julkisia menoja ja tuloja koskevat päätökset.

3 artikla. Perustamissopimuksen 2 artiklassa todettujen tavoitteiden toteuttamiseen liittyvät yhteisön toiminnot yksilöidään unionisopimuksella korvatussa 3 artiklassa. Nämä toiminnot liittyvät sekä yhteismarkkinoiden toteuttamiseen että talous- ja rahaliiton perustamiseen. Kaikki 3 artiklan alakohdissa yleisesti luetellut toiminnot yksilöidään ja niitä täydennetään sopimuksen muissa määräyksissä.

Tulliliiton toteuttamiseen liittyvien tavaroiden tuontiin ja vientiin kohdistuvien tullien ja määrällisten rajoitusten sekä muiden vaikutukseltaan vastaavien toimenpiteiden poistaminen yhteisön jäsenvaltioiden väliltä todetaan artiklan a alakohdassa. Näitä kysymyksiä koskevat yksityiskohtaiset määräykset sisältyvät perustamissopimuksen kolmanteen osaan. Vaikka tulliliitto on toteutettu jo vuonna 1968, on yhteisön sisällä vielä huomattaviakin tulliliiton toimintaa ja sisämarkkinoiden toteuttamista haittaavia kaupan esteitä. Kaupan esteiden poistamiseen pyrkii myös yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännössä luotu sisäisten kaupanesteiden rajoituspolitiikka. Kaupanesteitä voivat olla esimerkiksi tavarankauppaan liittyvät markkinointia ja verotusta koskevat määräykset, jotka käytännössä rajoittavat tavaroiden vapaata liikkuvuutta.

Yhteisen kauppapolitiikan toteuttaminen todetaan b alakohdassa. Yhteisö on perustamissopimuksen mukaan tulliliitto. Tämän mukaisesti se soveltaa yhteistä tullitariffia ja kauppapolitiikkaa yhteisön ulkopuolisiin valtioihin nähden. Alakohdasta on unionisopimuksella poistettu jo toteutetun yhteisen tullitariffin soveltamista koskeva maininta. Yhteisen kauppapolitiikan harjoittamisen keinoina tuonnin ja viennin tarkkailemiseksi sovelletaan yleisiä tuontisääntöjä, tullitariffia, tullisuspensiojärjestelmää sekä polkumyynti- ja tasoitustullitoimenpiteitä. Yhteisö soveltaa ulkopuolisiin valtioihin nähden kattavaa kauppasopimusjärjestelmää, sillä on OECD:ssä erityisasema ja se on osapuolena merkittävässä GATTin sopimuksissa.

Yhteisen kauppapolitiikan toteuttamista koskeva toiminto liittyy välittömästi yhteisön 2 artiklassa todettuun talous- ja rahaliiton perustamista koskevaan tavoitteeseen. Kauppapolitiikan toteuttaminen liittyy käytännössä talousliiton käsitteeseen. Talousliitto pyrkii yhteisen kauppapolitiikan ohella luomaan yhteiset julkisia menoja ja tuloja koskevat päätökset sisälttävän finanssipolitiikan. Kysymystä selostetaan yksityiskohtaisesti jäljempänä talous- ja rahapolitiikkaa koskevassa kolmannen osan VI osasto.

Yhteisön sisämarkkinoiden toteuttamista koskeva toiminto todetaan c alakohdassa. Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taahtaan yhteisön perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Sisämarkkinoiden toteuttaminen käynnistettiin alunperin komission vuoden 1985 valkoisella kirjalla (COM (85) 310 final) ja sisällytettiin perustamissopimukseen vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla.

Sisämarkkinoiden toteuttamista koskeva tavoite liittyy välittömästi tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien niin sanotun neljän vapauden toteuttamiseen ja niiden esteenä vielä olevien rajoitusten poistamiseen. Sisämarkkinoiden toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset määräykset sisältyvät sopimuksen 7 a artiklaan, jonka mukaan yhteisön tuli hyväksyä asteittain 31 päivään joulukuuta 1992 mennessä toteutettavia sisämarkkinoita koskevat toimenpiteet perustamissopimuksen 7 b, 7 c ja 28 artiklan, 57 artiklan 2 kohdan, 59 artiklan, 70 artiklan 1 kohdan sekä 84, 99, 100 a ja 100 b artiklan mukaisesti. Sopimuksen 100 a artiklan mukaan sisämarkkinaohjelman toteuttamiseen liittyvä lainsäädännön lähentäminen hyväksytään määränemmistöllä.

Artiklan d kohdassa viitataan perustamissopimuksen 100 c artiklaan, jossa määrätään henkilöiden tulosta sisämarkkinoille ja liikkumisesta siellä. Määräyksen tarkoituksena on viisumikäytännön harmonisointi sisämarkkinoiden tehokasta toteuttamista varten. Unionisopimuksella hyväksytyn uuden 100 c artiklan mukaan neuvosto päättää yksimielisesti komission ehdotuksesta niistä maista, joiden kansalaisilta vaaditaan sisämarkkinoita koskeva viisumi. Tarkoituksena on, että vuoden 1996 alusta lukien neuvoston päätös tehdään mää-

räenemmistöllä. Jäsenvaltiot saavat kuitenkin 100 c artiklan estämättä ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi.

Yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan harjoittamista koskeva toiminto todetaan e alakohdassa. Yhteisen maatalouspolitiikan perustavoitteita ovat viljelijöiden tulotason turvaaminen, markkinoiden tasapainottaminen sekä elintarvikkeiden saatavuuden turvaaminen. Maatalouspolitiikan harjoittamiseen liittyvän yhteisen hintapolitiikan tavoitteena on tuontielintarvikkeiden hinnan sääntely tuontimaksujen avulla. Vientihintoja säännellään vastavasti viennin mahdollistamiseksi. Maatalouspolitiikan merkittävän osa-alueen muodostaa interventio toiminta, jolla keskeisille raaka-aineille on luotu tuottajien tulotason takaava järjestelmä. Yhteinen maatalouspolitiikka muodostaa yhteisön taloudellisesti merkittävimmän toiminnon ja se liittyy läheisesti yhteisön jäsenvaltioiden yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseen. Kalastuspolitiikka liittyy läheisesti maatalouspolitiikan toteuttamiseen.

Yhteisen liikennepolitiikan harjoittamista koskeva toiminto todetaan f alakohdassa. Yhteisen liikennepolitiikan harjoittaminen liittyy tavaroiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseen sekä yhteisen kauppa-, maatalous- ja kalastuspolitiikan harjoittamiseen. Tavoitteena on toisaalta yhteisön alueen kattavien ja vapaiden liikennepalvelumarkkinoiden sekä toisaalta näiden markkinoiden häiriöttömän toiminnan ja yhteisön sisäisen kiinteyden kannalta tärkeiden yleiseurooppalaisten infrastruktuuriverkostojen luominen. Liikennepalvelujen tarjonta oli tarkoitus vapauttaa vuoden 1993 alussa kaikista määrällisistä ja liikenteenharjoittajan kansallisuuteen tai sijoittautumispaikan sijaintiin liittyvistä rajoituksista. Vapauttaminen ei kuitenkaan toteutunut alunperin tarkoitetussa laajuudessa.

Sisämarkkinoiden toteuttamiseen liittyvän kilpailun vääristymistä estämistä koskevan järjestelmän toteuttaminen todetaan g alakohdassa. Kilpailun esteiden rajoittamista koskevat toimenpiteet käsittävät pääasiallisesti kartellien ja taloudellisten keskittymien kieltä, polkumyyntiä sekä valtion tukia. Näitä kysymyksiä koskevat yksityiskohtaiset määräykset sisältyvät perustamissopimuksen 85—99 artiklaan. Yhteisön alueella toteutettava kilpailun vääristämisen estäminen liittyy käytännössä oleelli-

sesti tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten täytäntöönpanoon, vaikka ne käsitteellisesti muodostavatkin itsenäisen kokonaisuuden.

Yhteismarkkinoiden toteuttamiseen liittyvä jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä koskeva tavoite todetaan h alakohdassa. Määräys liittyy perustamissopimuksen 100 artiklaan, jonka mukaan neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta direktiivejä jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, jotka suoraan vaikuttavat yhteismarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan, ja 100 a artiklaan, jonka mukaan neuvosto toteuttaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevat toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi.

Sosiaalipoliittisia toimenpiteitä koskeva toiminta todetaan i alakohdassa. Yhteisön sosiaalipoliittisten toimenpiteiden tarkoituksena on optimaalisten työmarkkinoiden luominen ja siihen liittyen henkilöiden liikkuvuuden edistäminen sekä sosiaalipoliittisten toimenpiteiden toteuttaminen uudenaikaisen yhteiskuntapolitiikan osana.

Sosiaalipoliittiset toimenpiteet kuuluvat periaatteessa yhteisön jäsenvaltioiden toimivaltaan, ja ne päättävät itse politiikan linjoista. Yhteisötason toimenpiteet toteutetaan vasta kun kansalliset toimenpiteet ovat riittämättömiä yhdentymisprosessin saavuttamiseksi (toissijaisuusperiaate). Sosiaalipoliittikka sisältää yhteisössä lähinnä työympäristöä, työoikeutta, samapalkkaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja työmarkkinadiologia koskevia määräyksiä.

Ministerineuvosto hyväksyi joulukuussa 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevan yhteisön peruskirjan (COM (89) 471 final). Komissio hyväksyi peruskirjan täytäntöönpanemiseksi toimintaohjelman (COM (89) 568 final), joka sisältää ehdotuksia direktiiveiksi ja asetukseksi niillä aloilla, joilla lainsäädännön harmonisointi on välttämätöntä. Sosiaalipolitiikan käsitteeseen liittyy sosiaalisen ulottuvuuden käsite, joka kattaa kaikki ne tekijät, jotka vaikuttavat yksityisten kansalaisten asemaan ja olosuhteisiin. Komissio hyväksyi 17 päivänä marraskuuta 1993 niin sanotun sosiaalipolitiikan vihreän kirjan (COM (93) 551 final), jonka tarkoituksena on määrätä sosiaalipolitiikan kehittämisen suuntaviivat.

Sosiaalipoliittisella yhteisön lainsäädännöllä

pyritään minimistandardeihin, joiden tarkoituksena on vaikuttaa yhteisön alueellisen kehityksen tasapainottamiseen ja poistamaan jäsenvaltioiden suhteellisesta epätasa-arvosta aiheutuvat kilpailun vääristymät.

Taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden, niin sanotun koheesion lujittamista koskeva toiminto todetaan j alakohdassa. Tavoitteena on vähentää kehityseroja eri alueiden välillä ja vähiten kehittyneiden alueiden jälkeensäneisyttä. Taloudellisen ja sosiaalisen koheesion saavuttamiseksi käytetään hyväksi kolmea yhteisön rakennepoliittista tukirahastoa. Nämä ovat maatalouden tuki- ja ohjusraha-
 (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund), sosiaalirahasto (European Social Fund) ja aluekehitysrahasto (European Regional Development Fund). Koheesion toteuttamisessa käytetään myös Euroopan Investointipankkia (EIP) ja uutta Euroopan koheesiorahastoa (European Cohesion Fund).

Yhteisön ympäristöpolitiikkaa koskeva toiminto todetaan k alakohdassa. Ympäristöpolitiikan tavoitteena on edistää kansainvälisellä tasolla toimenpiteitä alueellisten tai maailmanlaajuisten ympäristöongelmien ratkaisemiseksi. Yhteisön ympäristönsuojelulliset tavoitteet eli ympäristönsuojelun korkea taso, ennaltaehkäisevän toiminnan ensisijaisuus eli niin sanottu varovaisuusperiaate ja vahingonaiheuttajan korvausvastuu ovat kansainvälisellä tasolla yleisesti hyväksytyjä tavoitteita. Yhteisön pitemmän aikavälin ympäristöpolitiikasta päätetään toimenpideohjelmien muodossa. Ohjelmien toteuttamisessa päätetään myös 5—7 vuoden painopistealueista ja ympäristönsuojelua koskevien resurssien suuntaamisesta. Useat yhteisön ympäristösäädökset ovat miniminormeja, jotka oikeuttavat jäsenvaltiot säätämään korkeammasta ympäristönsuojelun tasosta. Tällöin ei kuitenkaan saa luoda uusia kaupan esteitä. Myös muiden jäsenvaltioiden syrjintä on kielletty. Yhteisö tukee lisäksi taloudellisesti muiden valtioiden ympäristönsuojeluhankkeita esimerkiksi Venäjällä ja Baltiassa.

Yhteisön teollisuuden kilpailukykyyn lujittamista koskeva toiminto todetaan l alakohdassa. Tarkoituksena on helpottaa teollisuuden sopeutumista rakennemuutokseen, päästä suotuisaan yritys ympäristöön erityisesti pienten- ja keskisuurten yritysten tasolla, yritysten väliseen yhteistyöhön ja teollisuuden potentiaalinen parempaan hyväksikäyttöön innovaatiopolitiikassa ja tiede- ja teknologiapolitiikassa.

Tutkimuksen ja teknologisen kehittämisen edistämistä koskeva toiminto todetaan m alakohdassa. Toiminto liittyy ensisijaisesti teollisuuden kilpailukykyyn vahvistamiseen tieteellisteknisen perustan kehittämällä. Toissijaisesti toiminto liittyy yhteisön muihin toimintoihin. Tiede- ja teknologiayhteistyö kuuluu monenkeskiseen eurooppalaiseen tiede- ja teknologiayhteistyöhön.

Yhteisön puiteohjelmat tutkimuksen alalla koostuvat eri alojen tutkimusohjelmista ja niiden sisällä edelleen projekteista ja ne ovat keskeinen osa eurooppalaista tiede- ja teknologiayhteistyötä. Neuvoston päätös yhteisöjen tutkimuksen ja teknologisen kehittämistyön puiteohjelmasta (1987—1991) (87/516/Euratom, ETY) ja neuvoston päätös yhteisöjen tutkimuksen ja teknologisen kehittämistyön puiteohjelmasta (1990—1994) (90/221/Euratom, ETY) sisältävät yhteistyön säädöspohjan ja ohjelmakuvauksen. Voimassa olevassa yhteisön kolmannessa puiteohjelmassa (1990—1994) on viisitoista tutkimusohjelmaa. Komission esitys neljänneksi puiteohjelmaksi (1994—1998) on annettu neuvostolle 1993 ja siihen sisältyvät kaikki tähänastisten puiteohjelmien ulkopuolella olleet ohjelmat. Tutkimustoiminnalla pyritään keskitetysti tukemaan myös muita yhteisöpolitiikkoja. Lisäksi pyritään ottamaan huomioon myös ympäristöä ja sosiaalisia kysymyksiä koskevat näkökohdat.

Unionisopimuksella hyväksyttiin eurooppalaisia perusrakenneverkkoja koskeva toiminto, joka todetaan n alakohdassa. Tarkoituksena on edistää eurooppalaisten perusrakenneverkkojen perustamista ja kehittämistä liikenteen, tietoliikenteen ja energian alueilla. Toiminto liittyy läheisesti koheesion kehittämiseen sekä jäsenvaltioiden ja alueiden välisten yhteyksien parantamiseen. Toiminto sisältää verkkoja koskevia yksityiskohtaisia ohjelmia ja suunnitelmia.

Korkean terveyden suojelun tasoa koskeva toiminto todetaan o alakohdassa. Toiminnon pääpaino on ehkäisevässä terveydenhuollossa ja yleisimpien kansantautien torjunnassa. Toimintoon kuuluu myös tätä kautta huumeiden torjunta.

Korkealaatuiseen koulutukseen myötävai-
 kuttaminen, ammatillinen koulutus mukaanluettuna ja kulttuurien kehittämistä koskeva toiminto todetaan p alakohdassa. Toiminto sisältää perus-, ammatti- ja yliopistokoulutusta koskevat toimenpiteet ja se kattaa opiskelijoi-

den liikkuvuuden edistämisen ja tutkintojen vastavuoroisen tunnustamisen sekä opetuslaitosten yhteistyön edistämisen.

Kulttuuri todetaan unionisopimuksen 128 artiklassa osaksi eurooppalaista integraatioprosessia. Sitä koskevat toimenpiteet sisältävät Euroopan kansojen kulttuuria ja historiaa koskevan tiedon lisäämisen ja vaihdon, eurooppalaisen kulttuuriperinnön suojelun, kulttuurivaihdon edistämisen, taiteen ja kirjallisuuden luomisen, johon sisällytetään myös audiovisuaalinen toiminta. Yhteisö on hyväksynyt Yhteisön kulttuuritoiminnan suuntaviivat -nimisen julkilausuman vuonna 1993.

Kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskeva toiminto todetaan q alakohdassa. Yhteisön toimenpiteiden tarkoituksena on täydentää jäsenvaltioiden suorittamia kehitysapua koskevia toimenpiteitä. Tavoitteena on ylläpitää kehitysmaissa jatkuvaa taloudellista ja sosiaalista kehitystä, erityisesti vähiten kehittyneissä maissa. Tavoitteena on lisäksi kehitysmaiden vähittäinen integrointi maailmantalouteen ja kampanja köyhyyttä vastaan. Pääasiallinen osa kehitysapuytöstä tapahtuu Lomé IV -sopimuksen puitteissa. Sopimuksen osapuolia ovat unionin jäsenvaltioiden ohella 70 Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen valtiota (niin kutsutut AKT-maat). Lomé IV -sopimus kattaa vuodet 1990—1999. Se takaa AKT-maille ensimmäisenä viitenä vuotena 12 miljardia ecua ja eräitä ulkomaankauppaan liittyviä etuja. Lomé'n sopimus rahoitetaan Euroopan kehitysrahaston kautta.

Merentakaisia maita ja alueita koskeva toiminto todetaan r alakohdassa. Näiden alueiden assosiointi toteutetaan kaupankäynnin lisäämiseksi. Lisäksi yhteisöllä on yhteiset pyrkimykset merentakaisen alueiden ja maiden taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiseksi.

Kuluttajansuojelua koskeva toiminto todetaan s alakohdassa. Unionin kuluttajansuojelua koskevien toimenpiteiden tavoitteena on kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen turvaaminen sekä tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden edistäminen. Toiminnolla pyritään lisäksi kuluttajien suojaamiseen yhdenmukaistamalla kuluttajansuojalainsäädäntöä. Unionin toimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita ylläpitämästä korkeampaa kuluttajansuojelun tasoa edellyttäen, että se ei ole ristiriidassa sopimuksen määräysten kanssa.

Toimenpiteitä energian, pelastuspalvelun ja matkailun aloilla koskeva toiminto todetaan t

alakovuodessa. Yhteisön keskeiset energiatoiminnot koskevat maakaasun ja sähkön siirtoa. Energia-alan kilpailun edistämiseksi yhteisö keskittyy sekä energiatuotteiden että yritysten välisten kilpailun esteiden poistamiseen. Energiakeskittymät hyväksytään ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä vapaiden markkinoiden ulkopuolisten julkisten palvelujen tuottamiseksi.

Lisääntyvä kansainvälinen vuorovaikutus edellyttää yhdenmukaista varautumista onnettomuusvaaroihin muun muassa siten, että vaarallisten aineiden merkintää, varastointia ja kuljetusta sekä turvallisuusjärjestelmiä ja niiden merkintää koskevat järjestelyt ovat yhtenevät. Yhteisön pelastuspalvelua koskevalla toiminnolla pyritään turvaamaan mainittujen näkökohtien toteutuminen. Matkailua koskeva toiminto liittyy yhteisön tavoitteeseen selvittää jäsenvaltioiden välisellä yhteistyöllä matkailuteollisuuden yleisiä toiminnallisia edellytyksiä.

3 a artikla. EY:n perustamissopimuksen 2 artiklassa määritellään yhteisön talouspolitiikan yleiset tavoitteet. Unionisopimuksella lisättyä 3 a artiklassa määritellään tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisössä ja jäsenmaissa noudatettavan talouspolitiikan yleiset periaatteet. Yhteisön talouspolitiikka pohjautuu artiklan mukaan jäsenmaiden talouspolitiikan läheiseen yhteensovittamiseen, sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja yhteisesti määriteltyihin tavoitteisiin, ja sitä harjoitetaan vapaaseen kilpailuun nojautuvan avoimen markkinatalouden periaatteiden mukaisesti.

Perustamissopimuksen kolmannen osan VI osastossa määrätään, millaisin edellytyksin, millaisten menettelyjen mukaan ja millaisen aikataulun puitteissa talouspolitiikan harjoittamista tiivistetään. Tähän sisältyy valuuttakursien peruuttamaton kiinnittäminen toisiinsa, mikä johtaa yhtenäisvaluutan, ecun, käyttöönottoon ja yhteisen raha- ja valuuttapolitiikan harjoittamiseen. Ensisijaisena tavoitteena on alhainen inflaatio, joka tukee vapaan kilpailun ja markkinatalouden puitteissa toteutettavaa yhteisön yleistä talouspolitiikkaa.

Artiklan mukaan yhteisön ja jäsenmaiden toimintaa ohjaavat seuraavat johtavat periaatteet: vakaat hinnat, terve julkinen talous ja rahatalous sekä vakaa maksutaseasema.

3 b artikla. Yhteisön toimivalta määrätään unionisopimuksella lisätyn 3 b artiklan ensimmäisessä kohdassa perustamissopimuksella rajattuun toimivaltaan ja siinä määriteltyihin

tavoitteisiin. Artiklan kolmannen kohdan mukaan yhteisön toiminnassa ei saada ylittää sitä tasoa, mikä on tarpeen perustamissopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteisön tavoitteet määritellään perustamissopimuksen 2 artiklassa.

Yhteisön ja jäsenvaltioiden välisen toimivallan määräytymisen kannalta merkittävän toissijaisuusperiaatteen soveltamisesta määrätään artiklan toisessa kohdassa. Periaatteen mukaan aloilla, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, yhteisö toimii vain siinä tapauksessa ja siinä laajuudessa kuin jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, jotka toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia voidaan paremmin toteuttaa yhteisön tasolla. Sopimuksessa määritellyt yhteisön tavoitteet määräävät yhteisön toimivallan rajan toissijaisuusperiaatetta sovellettaessa.

Yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat ensisijaisesti tulliliiton toiminta, kilpailu-, maatalous- ja kalastuspolitiikka, yhteinen kauppapolitiikka, sisämarkkinoiden toteuttaminen sekä rahapolitiikan toteuttaminen asteittain vuoteen 1999 mennessä.

4 artikla. Unionisopimuksella korvattu artikla sisältää yhteisön toimielinten perustamista koskevan pääsäännön. Yhteisön toimielimiä ovat Euroopan parlamentti, neuvosto, komissio, tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin. Kukin toimielin toimii sille perustamissopimuksessa annettujen toimivaltuuksien rajoissa, joita selostetaan jäljempänä 137 — 188 c artiklan perustelujen yhteydessä. Artiklan 2 kohdan mukaan neuvostoa ja komissiota avustavat neuvoo-antava talous- ja sosiaalikomitea sekä neuvoo-antava alueiden komitea.

4 a artikla. Unionisopimuksella lisätyn artiklan määräyksen mukaan perustetaan Euroopan keskuspankkijärjestelmä, EKPJ (European System of Central Banks, ESCB) sekä Euroopan keskuspankki, EKP (European Central Bank, ECB) jotka toimivat niille perustamissopimuksella ja siihen liitettyllä asianomaisella perussäännöllä annettujen valtuuksien rajoissa. EKPJ on keskeinen elin talous- ja rahaliitossa. Se on täysin riippumaton muista unionin toimielimistä ja kansallisista viranomaisista ja sitä on aina kuultava kaikissa EU-tason ehdotuksissa, jotka koskevat rahapolitiikkaa. EKPJ koostuu Euroopan keskuspankista, joka päättää unionin rahapolitiikasta, sekä rahapolitiikkaa toteuttavista kansallisista keskuspankeista.

Kansalliset pankit luopuvat omista valuuttavarannoistaan ja EKPJ hallitsee yhteistä valuuttavarantoa. EKPJ:llä on myös yksinoikeus antaa lupa setelien liikkeellelaskemiseen.

Pöytäkirja Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä

Perussäännön 1 artiklassa määrätään EKPJ:n perustamisesta ja järjestelmän perusrakenteesta. EKPJ:n perustamisen osalta artiklan 1 kohdassa viitataan EY:n perustamissopimuksen 4 a artiklaan, jonka nojalla EKPJ ja EKP perustetaan. EKPJ:n ja EKP:n toimintaa ohjaavat sekä perustamissopimuksen määräykset että yksityiskohtaisemmat perussääntöön sisältyvät määräykset. Artiklan 2 kohdassa toistetaan EY:n perustamissopimuksen 106 artiklan 1 kohdan määräys EKPJ:n perusrakenteesta. EKPJ:n muodostavat Euroopan keskuspankki ja jäsenvaltioiden keskuspankit.

Perussäännön 2 artiklassa toistetaan EY:n perustamissopimuksen 105 artiklan 1 kohdassa ilmaistut EKPJ:n toiminnan tavoitteet ja yleiset periaatteet. EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKPJ tukee osaltaan yhteisön yleistä talouspolitiikkaa myötävaikuttaakseen EY:n perustamissopimuksen 2 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseen tämän kuitenkaan rajoittamatta hintavakauden tavoitteen toteuttamista. EY:n perustamissopimuksen 3 a artiklassa määrättyjä periaatteita noudattaen EKPJ toimii vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti edistäen voimavarojen tehokasta kohdentamista. Rahapolitiikan tarkoituksena on hintatason vakaana pitämisen kautta tukea tasaisen kasvuun tähtäävää markkinataloutta, jossa voimavarojen hyödyntäminen on mahdollisimman tehokasta.

Perussäännön 3 artikla sisältää samansisältöiset määräykset EKPJ:n perustehtävistä kuin EY:n perustamissopimuksen 105 artikla. Niitä ovat yhteisön rahapolitiikan määrittelemine ja toteuttaminen ja valuuttamarkkinatoimien suorittaminen EY:n perustamissopimuksen 109 artiklan mukaisesti. Edelleen EKPJ:n tehtäviin kuuluu jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito sekä maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen. Jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapitoa koskeva määräys ei kuitenkaan rajoita jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuutta-

määräisiä käyttövaroja. EKPJ myötävaikuttaa myös luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvän toimivaltaisten viranomaisten politiikan moitteettomaan harjoittamiseen.

Perussäännön 4 artiklassa on määritelty ne asiat, joissa EKP:a on kuultava. Artikla vastaa sanamuodoltaan EY:n perustamissopimuksen 105 artiklan 4 kohtaa. Kuulemista edellyttäviä asioita ovat kaikki EKP:n toimivaltaan kuuluvat ehdotukset sekä yhteisön säädöksiksi että kansalliseksi lainsäädännöksi. EKP voi myös toimivaltaansa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja yhteisön toimielimille ja laitoksille sekä kansallisille viranomaisille.

Perussäännön 5 artikla sisältää määräykset EKPJ:n tehtävien suorittamista varten tarvittavien tilastotietojen keräämisestä. Yhtenä edellyksenä yhteisen rahapolitiikan ja muiden EKPJ:n tehtävien hoitamiseksi on riittävien ja yhdenmukaisten tilastotietojen saaminen eri jäsenvaltioista. Artiklan 1 kohdan mukaan EKP kerää tarvittavat tilastotiedot kansallisten keskuspankkien avustuksella. Tilastotiedot voidaan kerätä toimivaltaisilta kansallisilta viranomaisilta tai suoraan luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä.

Perussäännön 5 artiklan 2 kohdassa todetaan toissijaisuusperiaatteen mukaisesti, että kansalliset keskuspankit hoitavat tilastojen keruun siinä määrin kuin se on mahdollista. Tilastojen keruun suhteen korostetaan kansainvälisen yhteistyön merkitystä. Tarpeen mukaan EKP edistää tilastointia koskevien sääntöjen ja käytännön yhdenmukaistamista. Määräyksellä pyritään vertailukelpoisen tilastoaineiston aikaan saamiseen. Artiklan soveltaminen edellyttää täydentävän yhteisölainsäädännön antamista kolmansiin kohdistuvien velvoitteiden osalta. Artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto vahvistaa 42 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen, ketkä luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt ovat velvollisia antamaan tietoja, samoin kuin luottamuksellisuutta, täytännönpanoa ja seuraamuksia koskevat määräykset.

Perussäännön 6 artikla koskee EKPJ:n tehtäväkenttään liittyvää kansainvälistä yhteistyötä. Päätösvalta siitä, miten EKPJ on tällaisessa yhteistyössä edustettuna, kuuluu EKP:lle. EKP ja sen suostumuksella myös kansalliset keskuspankit voivat osallistua kansainvälisten rahalaitosten toimintaan. Nämä määräykset eivät kuitenkaan rajoita EY:n perustamissopimuksen 109 artiklan 4 kohdan soveltamista.

Perussäännön 7 artikla sisältää määräykset EKP:n ja kansallisten keskuspankkien riippumattomuudesta. Artikla vastaa sanamuodoltaan EY:n perustamissopimuksen 107 artiklaa.

Perussäännön 8 artiklassa toistetaan EY:n perustamissopimuksen 106 artiklan 3 kohdassa mainittu periaate siitä, että EKP:n neuvosto ja johtokunta, jotka ovat EKP:n omia päätöksentekuelimiä, samalla johtavat koko keskuspankkijärjestelmää.

EKP on EY:n perustamissopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräyksen mukaan oikeushenkilö. Perussäännön 9 artiklan 1 kohdassa määritellään EKP:n oikeushenkilöllisyyden sisältöä tarkemmin. EKP:lla vahvistetaan olevan kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus.

Perussäännön 9 artiklan 2 kohdan mukaan EKP huolehtii siitä, että EKPJ:lle uskotut tehtävät suoritetaan joko osana sen omaa toimintaa tai niin, että se delegoi tehtävien suorittamisen kansalliselle keskuspankille. Perussäännössä ei määritellä tarkemmin EKP:n ja kansallisten keskuspankkien välistä tehtäväjakoa. EKP:n päätettäväksi viime kädessä jää, minkälaiseksi kansallisen keskuspankin tehtäväalue vastaisuudessa muodostuu.

Perussäännön 10 artiklassa määrätään EKP:n neuvoston kokoonpanosta ja äänestysmenettelystä, jotka heijastavat EKPJ:n federatiivista luonnetta. Kaikkien kansallisten keskuspankkien pääjohtajat ovat virkansa puolesta EKP:n neuvoston jäseniä. Neuvostoon kuuluvat pääjohtajien lisäksi EKP:n johtokunnan jäsenet.

Äänestysmenettelyä koskevat määräykset painottavat jäsenten henkilökohtaisen läsnäolon merkitystä. Määräyksillä tähdennetään EKP:n neuvoston jäsenten henkilökohtaista vastuuta EKPJ:n piirissä tehdyistä politiikka-päätöksistä. Artiklan 2 kohdan mukaan työjärjestyksessä voidaan määrätä, että EKP:n neuvoston jäsen voi äänestää teleneuvottelun välityksellä ja että sellainen EKP:n neuvoston jäsen, joka on ollut pidemmän aikaa estynyt äänestämästä, voi nimetä varajäsenen EKP:n neuvoston jäseneksi.

Jokaisella neuvoston jäsenellä, joka on läsnä kokouksessa, on äänioikeus, jollei perussäännön 10 artiklan 3 kohdasta muuta johdu. Henkilö ja ääni -periaatetta sovelletaan kaikkiin muihin kuin niihin päätöksiin, jotka on erikseen lueteltu 10 artiklan 3 kohdassa ja 11 artiklan 3 kohdassa. Perussäännön 10 artiklan

3 kohdassa mainittujen artiklojen nojalla tehtävien päätösten edellytyksenä on, että jäsenten äänet painotetaan sen mukaisesti, miten suuri osuus kansallisella keskuspankilla on EKP:n merkitystä pääomasta. Painotetuin äänin päätetään muun muassa EKP:n omasta pääomasta ja sen korottamisesta sekä kansallisten keskuspankkien valuuttavarantojen siirtämisestä EKP:lle. Johtokunnan jäsenet eivät voi äänestää painotetuin äänin, joten he eivät voi osallistua äänestykseen päätettäessä edellä mainituista asioista. Määräenemmistöä edellyttävä päätös tehdään, jos sen puolesta annetut äänet edustavat vähintään kahta kolmasosaa EKP:n merkitystä pääomasta ja vähintään puolta osakkaista. Silloin, kun äänestetään painotetuin äänin, voi kansallisen keskuspankin pääjohtaja, jos hän on estynyt osallistumasta kokoukseen, nimetä varajäsenen käyttämään ääntään. Johtokunnan jäsenillä ei ole 11 artiklan 3 kohdan mukaan äänioikeutta myöskään silloin, kun päätetään johtokunnan jäsenten palvelusuhteen ehtoista tai heidän palkastaan, eläkkeistään taikka muista sosiaaliturvauksista.

Perussäännön 10 artiklan 4 kohdan mukaan neuvoston kokoukset ovat luottamuksellisia, mutta neuvosto voi päättää julkistaa käsittelyn tulokset. Artiklan 5 kohdan mukaan EKP:n neuvosto kokoontuu vähintään 10 kertaa vuodessa.

Perussäännön 11 artiklassa määrätään EKP:n johtokunnan kokoonpanosta, nimeämisestä ja äänestysmenettelystä. Kuten EY:n perustamissopimuksen 109 a artiklan 2 kohdan a alakohdassa on määrätty, on johtokunnassa puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä. Jäsenet hoitavat tehtävänsä päätoimisesti eivätkä he saa harjoittaa muuta ammattitoimintaa, ellei EKP:n neuvosto ole poikkeuksellisesti antanut siihen lupaa.

Johtokunnan jäsenelle asetettavista kelpoisuusvaatimuksista määrätään 11 artiklan 2 kohdassa. Jäsenet nimitetään henkilöistä, joilla on arvostettu asema sekä ammattikokemusta rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla. Nimeäminen tapahtuu jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla neuvoston suosituksesta tehtävällä yhteisellä sopimuksella. Neuvosto antaa suosituksensa Euroopan parlamenttia ja EKP:n neuvostoa kuultuaan.

Johtokunnan jäsenen riippumattomuus pyritään turvaamaan määräämällä toimikauden pituus ja irtisanomisperusteet. Jäsenten toimikausi on kahdeksan vuotta eikä samaa jäsentä

voida nimittää uudeksi toimikaudeksi. Perussäännön 11 artiklan 4 kohdan mukaan EY:n tuomioistuin voi EKP:n neuvoston tai johtokunnan pyynnöstä päättää, että johtokunnan jäsen erotetaan, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

Perussäännön 11 artiklan 5 kohta koskee äänestysmenettelyä. Jokaisella läsnä olevalla jäsenellä on äänioikeus ja tätä varten yksi ääni. Johtokunta tekee päätöksensä yksinkertaisella äänten enemmistöllä, jollei toisin määrätä. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee. Johtokunta vastaa EKP:n juoksevien tehtävien hoitamisesta artiklan 6 kohdan mukaan.

Perussäännön 12 artiklassa määrätään yhteisestä rahapolitiikasta. Yhteinen rahapolitiikka on Euroopan talous- ja rahaliiton keskeisimpiä periaatteita. Rahapoliittinen päätöksenteko on EKPJ:ssä keskitetty EKP:n neuvostolle. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että EKP:n neuvosto antaa suuntaviivat ja tekee tarvittavat päätökset EKPJ:lle uskottujen tehtävien suorittamiseksi. EKP:n neuvosto määrittelee yhteisön rahapolitiikan ja tekee päätökset, jotka koskevat rahapolitiikan välitavoitteita, korkoja sekä EKPJ:n varantojen kartuttamista sekä antaa tarvittavat suuntaviivat niiden täytäntöön panemiseksi. Näiden rahapolitiikan strategiaa koskevien päätösten lisäksi sisältyy rahapolitiikan käytännön toteuttamiseen markkinoilla paljon päivittäisiä operatiivisia päätöksiä. Vastuu näistä päätöksistä on EKP:n johtokunnalla. Artiklassa todetaan, että johtokunta toteuttaa rahapolitiikkaa EKP:n neuvoston antamien suuntaviivojen ja päätösten mukaisesti. Lisäksi EKP:n neuvostolla on mahdollisuus siirtää toimivaltaa johtokunnalle tietyissä kysymyksissä.

Rahapolitiikkaa toteutettaessa johtokunnalla on oikeus antaa ohjeita kansallisille keskuspankeille. Artiklassa todetaan yhteisön omaksuman toissijaisuusperiaatteen mukaisesti, että siltä osin kuin se on mahdollista ja aiheellista, EKP käyttää kansallisia keskuspankkeja EKPJ:lle kuuluvien tehtävien hoitamiseen.

Perussäännön 12 artiklan 2 kohdan mukaan johtokunta vastaa EKP:n neuvoston kokousten valmistelusta, 4 kohdan mukaan EKP:n neuvostolla on 4 artiklassa tarkoitettuja neuvoa antavia tehtäviä ja 5 kohdan mukaan EKP:n neuvosto tekee 6 artiklassa tarkoitettut päätökset.

Perussäännön 13 artikla määrittelee puheen-

johtajan tehtävät. Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa puhetta EKP:n neuvostossa ja EKP:n johtokunnassa, sekä edustaa EKP:a ulospäin. Puheenjohtaja voi myös määrätä muun henkilön edustamaan EKP:a. Edustamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä esimerkiksi tiedottamista EKP:n noudattamasta rahapolitiikasta tai lausunnon antamista julkisuuteen EKP:n toimenpiteistä. Määräys ei siis rajoita 39 artiklan soveltamista, joka koskee EKP:n oikeudellista edustamista.

Perussäännön 14 artiklan 1 kohdassa toistetaan EY:n perustamissopimuksen 108 artiklan määräys kansallista keskuspankkia koskevan lainsäädännön saattamisesta sopusointuun perustamissopimuksen ja perussäännön kanssa viimeistään EKPJ:ää perustettaessa.

Yhtenä osatekijänä keskuspankeilta edellytettävässä riippumattomuudessa on päätöksen- tekoelinten riippumattomuus. Kansallisten keskuspankkien riippumattomuutta pyritään turvaamaan määräämällä etukäteen keskuspankin pääjohtajan toimikauden pituudesta ja irtisanomisperusteista. 14 artiklan 2 kohdassa on yksi perussääntöön sisältyvistä harvoista määräyksistä, jotka asettavat veloitteen kansalliseen normintaan. Kansallisessa lainsäädännössä on nimenomaisesti määrättävä, että keskuspankin pääjohtajan toimikausi on vähintään viisi vuotta.

Kansallisen keskuspankin pääjohtajaa koskevat samat irtisanomisperusteet kuin EKP:n johtokunnan jäsentä. Pääjohtaja voidaan vapauttaa tehtävistään vain, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät tai jos hän on syllistynyt vakavaan rikkomukseen. Tehtävästä vapauttamista koskeva päätös voidaan saattaa EY:n tuomioistuinten käsiteltäväksi. Kanteen voi panna vireille joko pääjohtaja itse tai EKP:n neuvosto.

Jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät EKPJ:n perustamisen jälkeenkin kansallisen lainsäädännön mukaan määräytyvän asemansa kansallisina keskuspankkeina, vaikkakin ne samanaikaisesti ovat erottamaton osa keskuspankkijärjestelmää ja velvollisia toimimaan 14 artiklan 3 kohdan mukaan EKP:n antamien suuntaviivojen ja ohjeiden mukaisesti. Keskuspankkijärjestelmää koskevaan yhteiseen päätöksentekoon kansalliset keskuspankit osallistuvat pääjohtajansa välityksellä, kuten edellä on todettu.

Perussäännön 14 artiklan 4 kohta mahdollistaa sen, että kansalliselle keskuspankille voi

kuulua myös muita kuin perussäännössä määrättyjä tehtäviä. Tällöin kansallisen keskuspankin ei katsota toimivan osana EKPJ:ä. EKP:n neuvosto voi kahden kolmasosan äänten enemmistöllä päättää, että nämä tehtävät ovat ristiriidassa EKPJ:n tavoitteiden ja tehtävien kanssa.

EY:n perustamissopimuksen liitteenä olevassa pöytäkirjassa Tanskasta todetaan, että EKPJ:n perussäännön 14 artiklan määräykset eivät vaikuta Tanskan keskuspankin oikeuteen hoitaa sellaisia sille nykyisin kuuluvia tehtäviä, jotka koskevat niitä Tanskan kuningaskunnan alueita, jotka eivät kuulu yhteisöön.

Perussäännön 15 artiklassa määrätään eräiden tietojen ja kertomusten julkistamisesta. Vaikka EKP:n ja kansallisten keskuspankkien riippumattomuutta korostetaan useassa kohdin, ei EKPJ:n ole tarkoitettu toimivan kokonaan unionin toimielinten kontrollin ulkopuolella. Eräänä keinona toteuttaa demokraattista vastuullisuutta on toimintaa koskevien tietojen ja kertomusten julkistaminen, josta määrätään perussäännön 15 artiklassa. EKP laatii ja julkaisee kertomuksia EKPJ:n toiminnasta vähintään neljännesvuosittain. EKPJ:n konsolidoitu tase julkaistaan viikoittain. EKP laatii vuosittain EKPJ:n toiminnasta sekä edellisen ja kuluvan vuoden rahapolitiikasta kertomuksen. Kertomus toimitetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle sekä Eurooppa-neuvostolle. Artiklan mukaan kertomukset ja tiedot toimitetaan kaikkien asiasta kiinnostuneiden käyttöön veloituksetta.

Perussäännön 16 artikla sisältää samansisällöisen määräyksen kuin EY:n perustamissopimuksen 105 a artiklan 1 kohta setelien liikkeeseen laskusta ja setelien osalta laillisen maksuvälineen määritelmän. Artiklassa todetaan, että EKP noudattaa siinä määrin kuin mahdollista olemassa olevia setelien liikkeeseen laskemista ja ulkoasia koskevia käytäntöjä.

Perussäännön 17 artiklassa luodaan tekniset edellytykset rahapoliittisten toimien toteuttamiselle. Artiklan mukaan EKP ja kansalliset keskuspankit voivat avata tilejä luottolaitoksille, julkisyhteisöille ja muille markkinaosapuolille sekä hyväksyä vakuudeksi omaisuutta, mukaan luettuina arvo-osuusmuodossa olevat arvopaperit.

Perussäännön 18 artiklassa määrätään toimista, jotka EKP ja kansalliset keskuspankit voivat suorittaa EKPJ:n tavoitteiden saavuttamiseksi ja tehtävien hoitamiseksi. Artikla mah-

dollistaa tavanomaiset nykyisinkin keskuspankkien rahapolitiikan toteuttamiskeinona käytössä olevat markkinaoperaatiot. Näitä ovat yhteisömaiden tai yhteisön ulkopuolisten valtioiden valuuttamääraisten saatavien ja siirtokelpoisten arvopapereiden ostaminen ja myyminen joko avista- tai termiinkauppana taikka takaisinostosopimuksella. Myös luottotoimet markkinaosapuolten kanssa ovat sallittuja, joskin luoton myöntäminen markkinaosapuolille edellyttää riittäviä vakuuksia.

Perussäännön 18 artiklan 2 kohta antaa myös EKP:lle oikeuden määritellä sen omien ja kansallisten keskuspankkien avomarkkina- ja luottotoimien yleiset periaatteet sekä tiedottaa siitä, millä edellytyksillä EKP ja kansalliset keskuspankit ovat valmiita ryhtymään kyzeisiin toimiin.

Yhtenä osatekijänä keskuspankin riippumattomuuteen kuuluu toiminnallinen itsenäisyys. Perussääntö mahdollistaa EKPJ:lle laajan toiminnallisen itsenäisyyden määrittelemällä rahapolitiikan harjoittamisen puitteet melko väljästi. Siten EKPJ voi valita rahapolitiikan täytäntöpanossa tarvittavat instrumentit ja toimintatavat varsin vapaasti.

Etukäteen tapahtuvalla tiedottamisella eri olosuhteisiin liittyvistä toimintaedellytyksistä EKP pyrkii markkinoiden toiminnan tehostamiseen. Lisäksi avoin tiedottaminen markkinaoperaatioiden ja luottotoimien peruseriaatteista on tarpeen markkinaosapuolten tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi.

Perussäännön 19 artikla sisältää vähimmäisvarantoja koskevat määräykset. Artiklassa luodaan ainoastaan puitteet EKPJ:n piirissä toteutettavalle vähimmäisvarantojärjestelmälle ja järjestelmän sisällön tarkempi määrittely on jätetty neuvoston ja EKP:n neuvoston päätettäväksi. Artiklan 1 kohdassa annetaan EKP:lle oikeus vaatia jäsenvaltioihin sijoittautuneita luottolaitoksia pitämään vähimmäisvarantoa EKP:ssä tai kansallisissa keskuspankeissa, mikäli se rahapolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi on tarpeen. Laskentaperusteen varannoille ja niiden määräytymistä koskevat säännöt antaa EKP:n neuvosto. EKP:llä on oikeus asettaa sanktioita, jos sääntöjä ei noudateta.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto puolestaan määrittelee perussäännön 42 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti vähimmäisvarantojen perusteen ja varantojen sallitun enimmäismäärän. Vähimmäisvarantojärjestelmä kuuluu markkinaoperaatioiden tavoim kiinteästi

rahapolitiikan harjoittamiseen. Näin ollen artikla ei sisällöllisesti muuta nykyisin vallalla olevaa käytäntöä.

Perussäännön 20 artiklan mukaan EKP:n neuvosto voi kahden kolmasosan enemmistöllä päättää mahdollisten muiden ohjausmenetelmien käyttämisestä, jotka ovat rahapolitiikan harjoittamisen kannalta aiheellisia. Mahdollisesti kolmansille osapuolille aiheutuvien velvoitteiden osalta määrää neuvosto niiden soveltamisalan perussäännön 42 artiklan mukaisesti. Tarkoituksena on tällä artiklalla antaa rahapolitiikan välineille mahdollisuus kehittyä markkinoiden mukana, jotta rahapolitiikkaa voidaan aina harjoittaa mahdollisimman tehokkaasti.

Perussäännön 21 artiklan 1 kohdassa toistetaan EY:n perustamissopimuksen 104 artiklassa oleva EKP:a ja kansallisia keskuspankkeja koskeva kieltö tilinylitysoikeuksien tai muiden luottojärjestelyjen myöntämisestä julkisyhteisöille. Artiklan 2 kohdassa annetaan EKP:lle ja kansallisille keskuspankeille mahdollisuus toimia julkisyhteisöjen verojen ja maksujen välittäjänä.

Artikla antaa mahdollisuuden käyttää EKP:a tai kansallisia keskuspankkeja julkisyhteisöjen tilipankeina, jos se on maksuliikenteen kannalta tarkoituksenmukaista. Artiklan määräykset eivät juuri eroa nykyisin noudatettavasta käytännöstä, sillä useissa maissa julkisyhteisöillä on oikeus pitää tilejä keskuspankissa. Ainoastaan tilinylitysten kohtelussa on voinut olla eroja, mutta ne poistuvat vähitellen EY:n perustamissopimuksen 104 artiklan nojalla.

Perustamissopimuksen 22 artiklan mukaan selvitys- ja maksujärjestelmien tehokkuuden ja vakauden varmistamiseksi yhteisössä ja kolmansien maiden kanssa voivat EKP ja kansalliset keskuspankit tarjota järjestelyjä ja EKP voi antaa asetuksia. Selvitys- ja maksujärjestelmien luotettavuus ja tehokkuus myötävaikuttavat osaltaan siihen, että rahapolitiikkaa voidaan harjoittaa mahdollisimman tehokkaasti ja systeemiriskit minimoiden.

Perussäännön 23 artiklassa on määräykset niistä yhteisön ulkopuolisista toimista, joihin EKP ja kansalliset keskuspankit voivat ryhtyä. EKP ja kansalliset keskuspankit voivat luoda suhteet kolmansien maiden keskuspankkeihin ja rahoituslaitoksiin sekä kansainvälisiin järjestöihin, käydä avista- ja termiinkauppaa valuuttasaamisilla ja jalometalleilla ja pitää niitä

hallussaan sekä suorittaa pankkitoimia, mukaan lukien otto- ja antolainaus, kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Tällä mahdollistetaan kansallisten keskuspankkien ja EKP:n normaali toiminta rahoitusmarkkinoilla sekä ennen kaikkea annetaan EKP:lle mahdollisuus intervenoida tarvittaessa valuuttamarkkinoilla.

Perussäännön 24 artikla antaa EKP:lle ja kansallisille keskuspankeille mahdollisuuden suorittaa varsinaisten rahapoliittisten tehtäviensä lisäksi myös tarvittavia hallintoaan tai henkilöstöään palvelevia toimia.

Perussäännön 25 artiklan mukaan luottolaitosten toiminnan ja rahoitusjärjestelmän vakauden valvonnassa EKP:lla on lähinnä neuvova-antava rooli. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että EKP voi antaa lausuntoja neuvostolle, komissiolle ja jäsenvaltioiden viranomaisille ja nämä voivat kuulla EKP:a koskien vakauden valvontaan liittyvän lainsäädännön soveltamista. Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi antaa EKP:lle luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan liittyviä erityistehtäviä.

Perussäännön 26 artiklassa määrätään EKP:n ja kansallisten keskuspankkien tilinpidosta. Artiklan 1 kohdan mukaan EKP:n ja kansallisten keskuspankkien tilikausi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy viimeisenä päivänä joulukuuta. Tämä vastaa sekä Suomessa että muissa Euroopan maissa noudatettavaa käytäntöä.

Artiklan 2 kohta käsittelee EKP:n tilinpäätöstä. EKP:n neuvosto vahvistaa periaatteet, joiden mukaan tilinpäätös laaditaan. EKP:n tilinpäätöksen laatii johtokunta. EKP:n neuvosto hyväksyy tilinpäätöksen ja sen jälkeen se julkaistaan.

Artiklan 3 kohdan mukaan johtokunta laatii EKP:n konsolidoidun taseen. Se laaditaan analysoimiseen ja johtamiseen liittyviä tarpeita varten. Konsolidoituun taseeseen sisällytetään ne kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka kuuluvat EKP:n piiriin. Konsolidoidun taseen julkaisemisesta tilinpäätöksen julkaisemisen yhteydessä ei ole määräystä, sen sijaan perussäännön 15 artiklan 2 kohdassa määrätään, että EKP:n konsolidoitu tase julkaistaan viikottain.

Artiklan 4 kohdassa määrätään tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavasta kansallisten keskuspankkien kirjanpidon ja niiden toimintaa koskevan tiedon standardisoinnista.

EKP:n neuvosto vahvistaa tarkoitusta varten tarvittavat säännöt.

Perussäännön 27 artiklassa määrätään EKP:n ja kansallisten keskuspankkien tilintarkastuksesta. Artiklan 1 kohdan mukaan EKP:n ja kansallisten keskuspankkien tilit tarkastavat neuvoston hyväksymät riippumattomat ulkopuoliset tilintarkastajat, joita EKP:n neuvosto on suositellut. Tilintarkastajilla on täydet valtuudet tarkastaa sekä EKP:n että kansallisten keskuspankkien koko kirjanpito ja kaikki tilit, sekä saada kaikki tiedot pankkien toimista.

Artiklan 2 kohdassa rajataan EY:n perustamissopimuksen 188 c artiklan määräykset, jotka koskevat tilintarkastustuomioistuimen toimivaltaa, koskemaan ainoastaan EKP:n hallinnon tehokkuuden arvoitinta.

Perussäännön 28 artiklassa määrätään EKP:n omasta pääomasta ja sen määrästä. Artiklan 1 kohdan mukaan EKP:n perustamisen yhteydessä sen käyttöön tuleva oma pääoma on 5 miljardia ecua. Oman pääoman määrää voidaan korottaa EKP:n neuvoston 10 artiklan 3 kohdan mukaisella määräenemmistöllä tekemällä päätöksellä, ottaen huomioon neuvoston 42 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti vahvistamat rajoitukset ja edellytykset. EKP:n neuvoston oikeus korottaa EKP:n oman pääoman määrää on tärkeä osa sen rahoituksellista itsemääräämisoikeutta ja riippumattomuutta.

Artiklan 2 kohdan mukaan yksinomaan kansalliset keskuspankit voivat merkitä ja pitää hallussaan EKP:n pääomaa. Kukin keskuspankki merkitsee sen osan pääomasta, joka sille 29 artiklassa määrätyn jakoperusteen mukaisesti kuuluu. Artiklan 3 kohdan mukaan EKP:n neuvosto päättää 10 artiklan 3 kohdassa määrättyllä määräenemmistöllä maksettavan pääoman määrän ja maksutavan. Artiklan 4 kohdan mukaan kansallisten keskuspankkien osuuksia EKP:n merkitystä pääomasta ei voi luovuttaa, antaa vakuudeksi tai ulosmitata jollei artiklan 5 kohdasta muuta johdu.

Artiklan 5 kohdassa määrätään miten menettellään silloin, kun 29 artiklassa tarkoitettua jakoperustetta muutetaan. Mikäli jakoperustetta muutetaan, tulee kansallisten keskuspankkien siirtää keskenään tarvittava määrä pääomaosuuksia, jotta pääomaosuuksien jakauma vastaa uutta jakoperustetta. EKP:n neuvosto vahvistaa näitä siirtoja koskevat yksityiskohtaiset ehdot.

Perussäännön 29 artiklassa määrätään

EKP:n pääoman merkitsemisen jakoperuste. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että EKP:n pääoman merkitsemisen jakoperuste vahvistetaan, kun EKPJ ja EKP on perustettu perustamissopimuksen 109 l artiklan 1 kohdan määräämän menettelyn mukaisesti. Kunkin kansallisen keskuspankin painoarvo jakoperusteessa lasketaan seuraavan kahden tekijän summuna: ensinnäkin 50 prosenttia kyseisen jäsenvaltion osuudesta yhteisön väkiluvusta EKPJ:n perustamisesta edeltäneenä viimeistä edellisenä vuonna ja toiseksi 50 prosenttia kyseisen jäsenvaltion osuudesta yhteisön markkinahintaisesta bruttokansantuotteesta niiden viimeisten viiden vuoden aineiston perusteella, jotka edeltävät EKPJ:n perustamisen viimeistä edellistä vuotta. Prosenttiosuudet pyöristetään ylöspäin seuraavaksi lähimpään 0.05 prosenttiyksikön kerranaseen.

Artiklan 2 kohdassa määrätään tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavasta tilastoaineistosta. Komissio laatii tarvittavat tilastotiedot niiden sääntöjen mukaan, jotka neuvosto on 42 artiklan määräämässä menettelyssä hyväksynyt.

Artiklan 3 kohta käsittelee painoarvojen tarkistamista. Kansallisten keskuspankkien painoarvot tarkistetaan joka viides vuosi EKPJ:n perustamisen jälkeen. Tarkistukset suoritetaan noudattaen artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä. Tarkistettua jakoperustetta sovelletaan seuraavan vuoden ensimmäisestä päivästä lukien.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että EKP:n neuvoston tulee ryhtyä kaikkiin tämän artiklan soveltamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Perussäännön 30 artikla määrää kansallisten keskuspankkien valuuttavarantosaamisten siirtämisestä EKP:lle. Artiklan 1 kohdan mukaan kansalliset keskuspankit siirtävät EKP:lle valuuttavarantosaamisia, joiden yhteismäärä vastaa enintään 50 miljardia ecua. EKP:lle siirrettävät varat eivät saa olla jäsenvaltioiden valuuttoja, ecuja, Kansainvälisen valuuttarahaston varanto-osuuksia tai erityisiä nosto-oikeuksia. EKP:n neuvosto päättää, mikä osuus EKP:lle siirretään sen perustamisen yhteydessä sekä myöhemmin ajankohtina siirrettävät määrät. EKP:illä on täydet oikeudet pitää hallussaan ja hoitaa sille siirretyt valuuttavarantosaamiset sekä käyttää niitä tässä perussäännössä mainittuihin tarkoituksiin.

Artiklan 2 kohdassa määrätään kunkin kansallisen keskuspankin osuudesta EKP:lle siirret-

tävistä valuuttavarantosaamisista. Jokaisen kansallisen keskuspankin osuus määräytyy suhteessa sen osuuteen EKP:n merkitystä pääomasta.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että EKP hyvittää jokaista kansallista keskuspankkia saatavalla, joka vastaa sen osuutta. Saatavan valuuttalajin ja sille maksettavan tuoton vahvistaa EKP:n neuvosto.

Artiklan 4 kohdan mukaan EKP voi kerätä valuuttavarantosaamisia yli sen, mitä 30 artiklan 1 kohdassa määrätään. Tämän tulee tapahtua 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti niissä rajoissa ja niillä ehdoilla, joista neuvosto on päättänyt 42 artiklan määräämän menettelyn mukaisesti.

Artiklan 5 kohdassa määrätään, että EKP voi pitää hallussaan ja hoitaa kansainvälisen valuuttarahaston varanto-osuuksia ja erityisiä nosto-oikeuksia sekä huolehtia näiden varojen yhdistämisestä.

Artiklan 6 kohdassa veloitetaan EKP:n neuvosto ryhtymään kaikkiin tämän artiklan soveltamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Perussäännön 31 artiklassa määrätään kansallisten keskuspankkien hallussaan pitämien valuuttavarantosaamisten käytöstä. Artiklan 1 kohdan mukaan kansalliset keskuspankit voivat, noudattaen 23 artiklan määräyksiä tehdä toimia täyttääkseen kansainvälisiin järjestöihin liittyvät velvoitteensa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään kansallisten keskuspankkien oikeudesta käyttää muihin kuin 1 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin valuuttavarantosaamisia, jotka jäävät niiden käyttöön 30 artiklan määräysten mukaisesti tehtyjen siirtojen jälkeen. Perussäännön 31 artiklan 2 kohdan määräykset koskevat myös jäsenvaltioiden valuuttamääräisin käyttövaroin suorittamia toimia. Kaikkiin kansallisten keskuspankkien toimiin, joiden määrä ylittää 31 artiklan 3 kohdan määräysten mukaisesti asetun rajan, edellytetään EKP:n lupaa. Menettelyllä varmistetaan, että toimet vastaavat yhteisön valuutta- ja rahapolitiikkaa.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että EKP:n neuvosto laatii suuntaviivat näiden toimien helpottamiseksi.

Perussäännön 32 artiklassa määrätään kansallisten keskuspankkien rahoitustulosta, sen määrittelemisestä, sen siirtämisestä EKP:lle sekä sen jakamisesta kansallisille keskuspankeille. Artiklan 1 kohdan mukaan rahoitustulo on se osa kansallisten keskuspankin tuloista, joka keskuspankille kertyy siitä, että se hoitaa

EKPJ:n rahapoliittisia tehtäviä. Kansallisten keskuspankkien rahoitustulot jaetaan niiden kesken tämän artiklan mukaisesti kunkin tilikauden lopussa.

Artiklan 2 kohdassa tarkennetaan rahoitustulon määräytymisperusteita. Jollei 32 artiklan 3 kohdasta muuta johdu, kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulon määrä vastaa sitä vuotuista tuloa, jonka keskuspankki saa niistä saamisistaan, jotka vastaavat liikkeeseen laskettuja seteleitä ja luottolaitosten talletuksista johtuvia sitoumuksia. EKP:n neuvosto vahvistaa suuntaviivat, joiden mukaan kansalliset keskuspankit yksilöivät kyseisiä velkaeriä vastaavat varansa.

Artiklan 3 kohdan määräykset koskevat tilannetta kolmannen vaiheen alussa. Jos EKP:n neuvosto arvioi tuolloin, että kansallisten keskuspankkien taseiden rakenne ei salli 32 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä, voi EKP:n neuvosto päättää määräenemmistöllä, että rahoitustulo, poiketen 32 artiklan 2 kohdan määräyksistä, lasketaan toisen menetelmän mukaisesti. Poikkeuksellista laskentatapaa voidaan soveltaa korkeintaan viisi vuotta.

Artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, että jos kansallinen keskuspankki on maksanut korkoa luottolaitosten 19 artiklan määräysten mukaisesti tekemille talletuksille, vähennetään kyseisen keskuspankin rahoitustulosta määrä, joka vastaa talletuksille maksettua korkoa. Toisessa alakohdassa määrätään muista tapauksista, joissa kansalliselle keskuspankille voidaan korvata sille aiheutuneita kuluja. Ensinnäkin kansalliselle keskuspankille voidaan korvata seteleiden liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kulut. Toiseksi kansalliselle keskuspankille voidaan poikkeuksellisissa olosuhteissa korvata erityiset tappiot, joita sille on aiheutunut sen EKPJ:n puolesta toteuttamista rahapoliittisista toimista. Päätökset asiassa tekee EKP:n neuvosto. Korvaus suoritetaan EKP:n neuvoston asianmukaiseksi katsomalla tavalla. Kyseiset korvaukset voidaan vähentää kansallisista keskuspankeista saatavasta rahoitustulosta.

Artiklan 5 kohdassa määrätään kansallisten keskuspankkien rahoitustulon yhteismäärän jakamisesta kansallisten keskuspankkien kesken. Yhteismäärä jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden maksamaan osuuteen EKP:n pääomasta, jollei EKP:n neuvosto 33 artiklan 2 kohdan mukaisesti tekemistä päätöksistä toisin johdu.

Artiklan 6 kohdassa määrätään, että EKP:n neuvosto vahvistaa suuntaviivat, joiden mukaan EKP hoitaa rahoitustulon jakauman loppusummien selvityksen ja siihen liittyvät maksut.

Artiklan 7 kohdan mukaan EKP:n neuvosto ryhtyy kaikkiin muihin toimenpiteisiin, joita tämän artiklan soveltaminen edellyttää.

Perussäännön 32 artiklan mukainen rahoitustulo on se tulo, jonka kansalliset keskuspankit saavat niistä korollisista saamisistaan, jotka vastaavat liikkeeseen laskettuja seteleitä ja pankkien talletuksia keskuspankissa, eli rahaperustaa. Tämä tulo kertyy järjestelmän puitteissa harjoitetusta rahapolitiikasta ja se jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken edellä mainitulla tavalla. Kansallisten keskuspankkien saamat muut tulot jäävät niiden omaan käyttöön. Vastaavasti kansalliset keskuspankit vastaavat itse omista kuluistaan, lukuun ottamatta 32 artiklan 4 kohdassa mainittuja poikkeuksia.

Perussäännön 33 artiklassa määrätään EKP:n nettovoittojen ja nettotappioiden jakamisesta. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan EKP:n neuvosto vahvistaa EKP:n nettovoitosta yleisrahastoon siirrettävän määrän. Määrä ei saa ylittää 20 prosenttia nettovoitosta. Yleisrahaston enimmäismäärä on 100 prosenttia pääomasta. Artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrätään, että jäljelle jäävä nettovoitto jaetaan EKP:n osakkaiden kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin.

Artiklan 2 kohdassa on määräykset siitä, miten menetellään, jos EKP:n tulos on tappiollinen. Ensisijaisesti EKP:n tappio katetaan sen yleisrahastosta. Tarvittaessa EKP:n neuvosto päättää tappion kattamisesta kyseisen tilikauden rahoitustulosta. Tällöin tappio katetaan 32 artiklan 5 kohdan määräämässä suhteessa ja enintään jaettavan rahoitustulon määrällä.

Perussäännön 34 artiklan mukaan oikeudellisen epävarmuuden välttämiseksi sen johdosta, soveltuvatko unionin toimielimiä koskevat yleiset määräykset keskuspankkijärjestelmään, on VII lukuun otettu tältä osin tarpeelliset EKP:a koskevat määräykset. Monelta kohdin ne ovat sisällöltään samanlaiset kuin perustamissopimuksessa olevat unionin toimielimiä koskevat määräykset.

Artikla vastaa sanamuodoltaan EY:n perustamissopimuksen 108 a artiklaa. Artikla sisältää määräykset EKP:n oikeudesta antaa aseuksia ja tehdä päätöksiä sekä antaa suosituksia ja lausuntoja sekä määräykset niiden oikeu-

dellisesta sitovuudesta. Artiklan 3 kohdan mukaan EKP voi määrätä sakkoja ja uhkasakkoja, jollei sen antamia asetuksia tai tekemiä päätöksiä noudateta. Artiklan soveltaminen edellyttää yksityiskohtaisemman yhteisöläinsäädännön antamista sen tarkentamiseksi, millä edellytyksillä sanktioita voidaan määrätä. Neuvosto määrää perussäännön 42 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen rajoitukset ja edellytykset sakkojen ja uhkasakkojen määräämiselle.

Perussäännön 35 artiklan tarkoituksena on varmistaa samantasoinen tuomioistuintrolli kuin se, jota sovelletaan yhteisön toimielimiin. Artiklan 1 kohdan mukaan EY:n tuomioistuin voi käsitellä ja tulkita perustamissopimuksessa vahvistetuissa tapauksissa ja siinä vahvistettujen edellytysten mukaisesti EKP:n toimenpiteitä ja laiminlyöntejä sekä EKP:n nostamia kanteita.

Artiklan 2 kohdan mukaan EKP:n yksityisoikeudelliset riidat voidaan ratkaista kansallisessa tuomioistuimessa, jollei toimivaltaa ole uskottu yhteisön tuomioistuimelle. EY:n tuomioistuin voi käsitellä asian myös EKP:n tekemässä sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

Artiklan 3 kohdan mukaan EKP:n vastuu määräytyy EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan mukaan ja kansallisen keskuspankin kansallisen lainsäädännön mukaan.

Artiklan 5 kohdan mukaan EKP:n neuvosto tekee päätöksen asian saattamisesta tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Artiklan 6 kohdassa vahvistetaan EY:n tuomioistuimen toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat kansalliselle keskuspankille perussäännössä määrättyjen velvollisuuksien täyttämistä. EKP:n valta haastaa kansallinen keskuspankki EY:n tuomioistuimeen vastaa menettelymuodoiltaan EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan mukaista kannevaltaa, jonka mukaan jäsenvaltion sopimusrikkomusta koskeva kanne nostetaan kuitenkin aina valtiota eikä viranomaista vastaan ja kanteen nostajana on aina komissio.

Jos EKP katsoo, että kansallinen keskuspankki on laiminlyönyt perussäännössä määrätyn velvollisuuden, se antaa lausunnon asiasta kuultuaan asianomaista keskuspankkia. Jos lausuntoa ei noudateta määräajassa, voi EKP saattaa asian tuomioistuimen ratkaistavaksi. Määräyksen tarkoituksena on sulkea pois mahdollisuus, että EY:n perustamissopimuksen 169

artiklan nojalla jäsenvaltioon kohdistuvat toimenpiteet osoittautuisivat tehottomiksi kansallista keskuspankkia kohtaan, jotka ovat kansallisista hallituksista riippumattomia.

Perussäännön 36 artiklan mukaan henkilöstöön sovellettavat säännöt vahvistaa EKP:n neuvosto ja EY:n tuomioistuin on toimivaltainen EKP:n ja sen toimihenkilöiden välisissä riidoissa.

Perussäännön 37 artiklan mukaan EKP:n kotipaikasta päätetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä päätöksellä valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla.

Perussäännön 38 artiklassa määrätään EKP:n ja kansallisten keskuspankkien päätöksentekoeelinten jäsenten salassapitovelvollisuuden ulottumisesta myös tehtävien päättymisen jälkeiseen aikaan.

Perussäännön 39 artikla määrittelee henkilöt, jotka voivat tehdä oikeudellisesti velvoittavia sitoumuksia EKP:n puolesta. Artikla koskee siis oikeudellista edustamista ja 13 artiklan 2 kohta EKP:n muuta edustamista kuten lausunnon antamista EKP:n puolesta.

Perussäännön 40 artiklan mukaan EKP:lla on jäsenvaltioiden alueella sen tehtävien suorittamisen edellyttämät erioikeudet ja vapaudet Euroopan yhteisöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevassa vuoden 1965 sulautumissopimuksen pöytäkirjassa vahvistetuin edellytyksin.

Perussäännön 41 artikla sisältää yksinkertaistetumman menettelyn perussäännön sellaisten erikseen lueteltujen artiklojen, jotka eivät koske järjestelmän perusteita, muuttamiseksi. Neuvosto voi tarkistaa näitä artikloita joko määräenemmistöllä EKP:n suosituksesta ja komissiota kuultuaan taikka yksimielisesti komission ehdotuksesta ja EKP:a kuultuaan. Kummassakin tapauksessa tarvitaan parlamentin puoltava lausunto. EKP:n tämän artiklan nojalla antama suositus edellyttää EKP:n neuvoston yksimielistä päätöstä.

Perussäännön 42 artiklassa todetaan, että välittömästi sen jälkeen, kun on tehty päätös kolmannen vaiheen alkamispäivästä, neuvosto antaa määräenemmistöllä perussäännön 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3 artiklassa tarkoitetut määräykset.

Perussäännön 43 artiklassa on yleisiä siirtymäkauteen liittyviä määräyksiä. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että perustamissopimuksen 109 k artiklan 1 kohdassa tarkoitettu poikkeus merkitsee sitä, että perussäännön artikkelit 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27,

30, 31, 32, 33, 34, 50 ja 52 eivät anna mitään oikeuksia eivätkä aseta mitään velvollisuuksia sille jäsenvaltiolle, jota poikkeus koskee. Määräyksellä suljetaan edellä tarkoitettujen artiklojen soveltamisalan ulkopuolelle ne jäsenvaltiot, jotka jäävät kolmannen vaiheen ulkopuolelle. Näiden jäsenvaltioiden keskuspankit säilyttävät rahapoliittisen toimivallan itsellään kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Epäselvyyksien välttämiseksi artiklassa selvennetään käsitteitä, koska artiklojen soveltamisalan osalta joudutaan tekemään ero kolmannessa vaiheessa mukana olevien ja kolmannen vaiheen ulkopuolella olevien jäsenvaltioiden välillä.

Käsitteellä jäsenvaltio tarkoitetaan ainoastaan kolmannessa vaiheessa mukana olevia maita. Käsitellä kansalliset keskuspankit käytetään kolmannessa vaiheessa mukana olevien maiden keskuspankeista. Osakkaat ovat niiden maiden keskuspankkeja, jotka ovat mukana kolmannessa vaiheessa. Edelleen merkitty pääoma koskee niiden maiden keskuspankkien osuutta EKP:n merkitystä pääomasta, jotka ovat mukana kolmannessa vaiheessa.

Perussäännön 44 artiklassa määrätään, että EKP huolehtii niistä Euroopan rahapoliittisen instituutin (ERI) tehtävistä, jotka on hoidettava vielä kolmannen vaiheen aikana sen vuoksi, että yksi tai useampi jäsenvaltio on jäänyt kolmannen vaiheen ulkopuolelle. EKP antaa kolmanteen vaiheeseen osallistumisen valmisteluja koskevia ohjeita.

Artikla on lähinnä tekninen selvennys siihen, kuka hoitaa yhteistyötä kolmannen vaiheen ulkopuolelle jääneiden ja mukana olevien jäsenmaiden välillä.

Perussäännön 45 artiklaan sisältyvät määräykset EKP:n kolmanteen toimielimestä eli yleisneuvostosta. Yleisneuvosto on sekä kolmanteen vaiheeseen osallistuvien että sen ulkopuolella olevien jäsenvaltioiden keskuspankkien yhteinen toimielin. Yleisneuvostoon kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kansallisten keskuspankkien pääjohtajat. Muut EKP:n johtokunnan jäsenet saavat osallistua ilman äänioikeutta yleisneuvoston kokouksiin. Yleisneuvoston vastuulla olevat tehtävät on lueteltu perussäännön 47 artiklassa.

Perussäännön 46 artiklassa on yleisneuvoston työjärjestyksestä koskevia määräyksiä. Puheenjohtajan ollessa estynyt saapumasta kokoukseen, EKP:n varapuheenjohtaja johtaa yleisneuvoston kokousta. Neuvoston puheen-

johtaja ja komission jäsen saavat olla ilman äänioikeutta läsnä yleisneuvoston kokouksissa. Puheenjohtaja valmistelee yleisneuvoston kokoukset. Yleisneuvosto vahvistaa työjärjestyksensä itse. EKP huolehtii yleisneuvoston sihteeristötehtävistä.

Perussäännön 47 artiklassa luetellaan tyhjentävästi yleisneuvoston tehtävät. Se hoitaa 44 artiklassa luetellut tehtävät sekä myötävaikuttaa 4 ja 25.1 artiklassa tarkoitettuun neuvoo antavaan toimintaan. Yleisneuvosto myötävaikuttaa lisäksi tilastotietojen keräämiseen, EKP:n kertomusten laadintaan, 26 artiklan soveltamisessa tarvittavien sääntöjen laatimiseen, 29 artiklan soveltamisessa tarvittaviin toimenpiteisiin ja EKP:n henkilökunnan palvelussuhteen ehtojen laatimiseen.

Yleisneuvosto myötävaikuttaa myös siihen valmistelutyöhön, joka on tarpeen, jotta kolmannen vaiheen ulkopuolella olevien jäsenmaiden valuuttojen vaihtokurssit voidaan lopullisesti vahvistaa suhteessa kolmannessa vaiheessa mukana olevien jäsenvaltioiden valuuttoihin tai yhtenäisvaluuttaan.

EKP:n puheenjohtaja antaa yleisneuvostolle tiedon EKP:n neuvoston päätöksistä.

Perussäännön 48 artikla sisältää EKP:n pääomaa koskevat siirtymävaiheen määräykset. Perussäännön 29 artiklan 1 kohdan mukaisesti jokaiselle kansalliselle keskuspankille osoitetaan EKP:n pääoman merkitsemisen jakoperustetta koskeva painoarvo. Kolmannen vaiheen ulkopuolelle jäävien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien ei ulkopuolella ollessaan tarvitse maksaa osuutta pääomasta. Perussäännön 48 artiklan mukaan yleisneuvosto voi kuitenkin vähintään kahden kolmasosan ääntenemmistöllä merkitystä pääomasta ja jos vähintään puolet osakkaista on sitä mieltä, päättää, että kolmannen vaiheen ulkopuolella olevien jäsenvaltioiden keskuspankkien on osallistuttava EKP:n toimintakustannusten maksamiseen.

Perussäännön 49 artiklan mukaan on kolmanteen vaiheeseen myöhemmin osallistuvan jäsenvaltion keskuspankin eli sellaisen jäsenvaltion keskuspankin, jota koskeva poikkeus on kumottu, maksettava liittymisvaiheessa osuutensa EKP:n pääomasta, samoin kuin siirrettävä valuuttavarantosaamisia EKP:n käyttöön perussäännön 30 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Edelleen on tällaisen keskuspankin maksettava osuutensa EKP:n vararahastoon ja vararahastoja vastaaviin varauksiin sekä siihen erään,

joka siirretään varauksiin ja vararahastoon ja joka vastaa tuloslaskelman loppusummaa 31 päivänä joulukuuta poikkeuksen kumoamista edeltävänä vuonna.

Perussäännön 50 artiklassa on perustamisvaiheeseen liittyviä EKP:n johtokunnan jäsenen nimittämismenettelyä koskevia määräyksiä. EKP:n johtokunnan jäsenet nimitetään jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla neuvoston suosituksesta tekemällä yhteisellä sopimuksella. Neuvosto antaa suosituksensa Euroopan parlamenttia sekä ERI:n neuvostoa kuultuaan. Nimitettäessä johtokunnan jäseniä ensimmäistä kertaa EKP:n perustamisen yhteydessä poiketaan normaaleista kahdeksan vuoden toimikausista eräiltä osin. Johtokunnan puheenjohtaja kuitenkin nimitetään kahdeksaksi vuodeksi, mutta varapuheenjohtaja nimitetään neljäksi ja muut jäsenet 5—8 vuodeksi. Samaa jäsentä ei voida nimittää uudeksi toimikaudeksi. Johtokunnan jäsenen lukumäärä voi olla pienempi kuin on määrätty perussäännön 11 artiklan 1 kohdassa, mutta kuitenkin vähintään neljä jäsentä.

Perussäännön 51 artiklassa määrätään poikkeuksesta 32 artiklan soveltamiseen. Artiklan 1 kohdan mukaan siinä tapauksessa, jos EKP:n neuvosto kolmannen vaiheen alettua päättää, että artiklan 32 soveltaminen muuttaa merkittävästi kansallisten keskuspankkien suhteellista tulotilannetta, 32 artiklan mukaan määriteltyä tulo-osuutta voidaan alentaa yhtenäisellä prosentilla, joka ei saa ylittää 60 prosenttia ensimmäisenä tilikautena kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen ja joka laskee vähintään 12 prosenttiyksiköllä jokaisena seuraavana tilikautena. Artiklan 2 kohdan mukaan poikkeusta voidaan soveltaa enintään viitenä tilikautena kolmannen vaiheen alkamisen jälkeen.

Perussäännön 52 artikla sisältää määräykset yhteisön valuuttojen määräisten setelien vaihdosta. EKP:n neuvoston on huolehdittava siitä, että kansalliset keskuspankit vaihtavat pariin niiden valuuttojen setelit, joiden vaihtokurssit on lopullisesti vahvistettu.

Perussäännön 53 artiklassa todetaan, että niin kauan kun on olemassa jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, sovelletaan 43—48 artiklan määräyksiä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteistä talous- ja rahapolitiikkaa koskevan sääntelyn suhdetta ja muutostarpeita Suomen

lainsäädäntöön tarkastellaan sopimuksen 102 a—109 m artiklan perustelujen yhteydessä yleisesti. Seuraavassa esitetään lähinnä perussäännön suhde Suomen lainsäädäntöön.

Suomen Pankin tietojensaantioikeus perustuu valuuttalakiin (954/85). Valuuttalain 6 §:n mukaan jokaisen on vaadittaessa annettava Suomen Pankille kaikki ne ilmoitukset, selvitykset ja muut asiakirjat, jotka ovat tarpeen valuuttalain tai sen nojalla annettujen määräysten tai lupien ehtojen noudattamisen valvomiseksi taikka tilastollisia tarkoituksia varten. Valuuttalain 7 §:ssä säädetään Suomen Pankin oikeudesta luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja, jotka ovat tarpeen valuuttalain tarkoituksen toteuttamiseksi. Suomen Pankilla ei ole oikeutta luovuttaa valuuttalain nojalla saamia tietoja ulkomaan viranomaiselle tai muullekaan taholle ilman lain suostua valtuutusta. Kansainvälisen tilastoyhteistyön puitteissa Suomen Pankki luovuttaa ulkomaille vain niin sanottuja aggregaattitasoisia tietoja eikä niistä ilmene luonnollista henkilöä tai yksittäistä yritystä koskevia tunnistetietoja. Valuuttalain nojalla Suomen Pankki kerää tietoja muun muassa maksutasetilastoita varten. Lisäksi Suomen Pankki kerää rahamarkkinoihin liittyviä tietoja, joiden kerääminen ei kuitenkaan tällä hetkellä perustu mihinkään tiedonantovelvollisuutta koskevaan säädökseen.

Mikäli kansalliset keskuspankit perussäännön 5 artiklan mukaisesti vastaisuudessa hoitavat tilastotietojen keräämiseen kansallisista lähteistä liittyviä tehtäviä, on Suomen Pankin nykyinen laissa määrätty tiedonsaantioikeus tilastollisia tarkoituksia varten siihen nähden liian suppea ja edellyttää lainsäädännön muuttamista tältä osin.

Suomen Pankista annettuun lakiin (365/25) ei sisälly säännöksiä pääjohtajan eikä muidenkaan johtokunnan jäsenten irtisanomismenettelyä tai -perusteista eikä toimikauden pituudesta. Valtion virkamieslain (755/86) säännöksiä virkamiehen irtisanomisesta sovelletaan myös virkasuhteessa Suomen Pankkiin oleviin henkilöihin. Virkamieslaissa ei Suomen Pankin johtokunnan jäseniä nimenomaisesti mainita, mutta perusteluissa todetaan, että lainkohdassa tarkoitettuihin virkamiehiin kuuluvat aikaisemman lainsäädännön voimassa ollessa tasavallan presidentin avoimella kirjeellä nimittämät viranhaltijat.

Edellä mainitut irtisanomisperusteet poik-

keavat perussäännön 14 artiklan mukaisista irtisanomisperusteista. Kansallisen lainsäädännön saattamiseksi sopusointuun perustamissopimuksen ja perussäännön kanssa joudutaan ainakin johtokunnan puheenjohtajan irtisanomisperusteita ja -menettelyä koskevia säännöksiä muuttamaan niitä vastaavaksi. Kansallisessa lainsäädännössä on lisäksi määrättävä, että keskuspankin pääjohtajan toimikausi on vähintään 5 vuotta.

Suomen Pankilla on jo nykyisen lainsäädännössä nojalla mahdollisuus tehdä 18 artiklassa määriteltyjä avomarkkina- ja luottotoimia. Perussäännön 18 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa todetaan, että kansalliset keskuspankit voivat myöntää luottoja luottolaitoksille ja muille markkinaosapuolille riittäviä vakuuksia vastaan. Suomen Pankkia koskevissa säädöksissä ei luotonannon edellytykseksi ole kuitenkaan asetettu vakuusvaatimusta, vaikka käytännössä näin on viime aikoina meneteltykin. Tältä osin lainsäädäntöä on syytä selventää.

Vähimmäisvarantojärjestelmä on käytössä myös Suomessa. Suomen Pankista annetun lain 1 a §:n mukaan Suomen Pankilla on oikeus määrätä, että talletuspankin, luottolaitoksen ja ulkomaisen luottolaitoksen Suomessa toimivan sivukonttorin on pidettävä Suomen Pankissa korotonta vähimmäisvarantoa, jonka suuruus voi olla enintään 5 prosenttia varantovelvollisella olevan vieraan pääoman määrästä. Suomen Pankista annetun lain muutostarpeet tulevat harkittavaksi siinä tilanteessa, jos EKPJ:n piirissä toteutettava vähimmäisvarantojärjestelmä sisällöltään poikkeaa Suomessa nykyisin voimassa olevasta järjestelmästä. Joka tapauksessa muutostarpeen aiheuttaa se, että vastaisuudessa vähimmäisvarannoista ei nykyiseen tapaan tee päätöstä Suomen Pankki.

Suomen Pankin tilinpäätöksestä säädetään Suomen Pankista annetun lain 26 §:ssä. Siinä todetaan, että Suomen Pankin tilit päätetään kalenterivuositain. Lainkohdan mukaan johtokunnan tulee antaa kertomus pankin liikkeestä, hoidosta ja tilasta ennen seuraavan vuoden helmikuun 15 päivää. Samassa yhteydessä säädetään myös, että vuosikertomus on julkaistava painettuna. Vuositain julkaistavan vuosikertomuksen lisäksi pankin tulee neljä kertaa kuukaudessa laatia pankin tase, joka on julkaistava virallisessa lehdessä.

Perussäännön 26 artiklan määräykset koskevat EKP:n ja kansallisten keskuspankkien tili-

kautta, EKP:n tilinpäätöstä ja EKPJ:n konsolidoitua tasetta. Kansallisten keskuspankkien tilinpäätöstä koskevat määräykset sisältyvät kansalliseen lainsäädäntöön. Artiklan määräykset eivät estä kansallisia keskuspankkeja laatimasta omaa tasettaan voimassa olevien kansallisten kirjanpitonormien mukaisesti.

Neuvoston valitsemien tilintarkastajien lisäksi kansallisten keskuspankkien tilintarkastuksesta voidaan säätää myös kansallisessa lainsäädännössä. Suomen Pankista annetun lain 27 §:n mukaan Suomen Pankin tilintarkastuksen toimittavat valtiopäiväjärjestyksen mukaan valitut tilintarkastajat. Tilintarkastus suoritetaan eduskunnan antaman johtosäännön mukaisesti. Johtosäännön 1 §:n mukaan tilintarkastajat valitsevat keskuudesta puheenjohtajan, sekä ottavat sihteerin, jonka tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymä tilintarkastaja.

Suomen Pankin tilintarkastajien johtosäännön 3 §:n mukaan tilintarkastus tulee toimittaa tilivuotta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä. Tilintarkastajilla on myös oikeus tilivuoden aikana tarkastaa pankin tilejä ja hallintoa.

Käytännössä kansallisen keskuspankin tilejä voivat vastaisuudessa tarkastaa sekä neuvoston valitsemat tilintarkastajat että kansallisessa järjestyksessä valitut tilintarkastajat, mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Rahoitustuloa ja sen siirtoa EKP:lle koskevat määräykset aiheuttavat muutoksia Suomen Pankista annettuun lakiin. Muutokset kohdistuvat muun muassa pankin rahastoja koskevaan 4 §:ään ja voiton käyttöä koskevaan 30 §:ään.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

4 b artikla. Unionisopimuksella lisätyn artiklan mukaan perustetaan Euroopan investointipankki, joka toimii sille perustamissopimuksella ja siihen liitettyllä perussäännöllä annettujen toimivaltuuksien rajoissa. Euroopan investointipankki myöntää lainoja ja takuita julkisen ja yksityisen sektorin investointeihin. Unionin jäsenmaiden ohella se rahoittaa myös Keski- ja Itä-Euroopan maita ja kehitysmaita. Pankin tavoitteena on rahoittaa investointeja, jotka myötävaikuttavat unionin tasapainoiseen kehitykseen ja taloudellisten ja yhteiskunnallisten kehityserojen kaventumiseen. Euroopan investointipankin toimivaltuuksien sisältöä ja pan-

kin perussääntöä on selostettu EY:n perustamissopimuksen 198 d—e artiklassa.

5 artikla. Perustamissopimuksen 5 artikla kuuluu 6 artiklan ohella niihin perustamissopimuksen yleisiä periaatteita koskeviin määräyksiin, jotka määräävät jäsenvaltioiden ja yhteisön ja siten myös sisämarkkinoiden toteuttamiseen ja talouspolitiikan koordinaatioon liittyvät yhteisön instituutioita ja jäsenvaltioiden yhteistyötä koskevat periaatteet. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltiot toteuttavat yhteisön tehtävien helpottamiseksi kaikki yleiset erityistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen perustamissopimuksesta tai yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämisen varmistamiseksi. Määräys tarkoittaa jäsenvaltioita koskevaa yleistä yhteisön päämäärien edistämismuutoksia. Perustamissopimuksen useat yksityiskohtaiset määräykset täydentävät tätä yleisvelvoitetta. Jäsenvaltioilla on lisäksi artiklan toisen kohdan mukaan velvollisuus pidettyä kaikista toimenpiteistä, jotka ovat omiaan vaarantamaan perustamissopimuksen velvoitteiden saavuttamista.

Artiklan perusteella jäsenvaltioilla on positiivisia ja negatiivisia velvoitteita, jotka sitovat jäsenvaltioiden ylimpien valtioelinten ohella kaikkia muita kansallisia viranomaisia riippumatta siitä, koskevatko niiden tehtävät lainsäädäntövallan, tuomiovallan vai täytäntöönpanovallan harjoittamista. Artiklan määräyksiä sovelletaan myös valtion harjoittamaan elinkeinotoimintaan, valtion yrityksiin sekä alue- ja hallintoviranomaisiin. Näiden viranomaisten kaikkia 5 artiklan vastaisia toimia ja laiminlyöntejä voidaan pitää artiklaa koskevana rikkomuksena.

Yhteisön oikeusjärjestyksessä 5 artikla on myös perustana jäsenvaltioiden velvollisuudelle ottaa huomioon yhteisön sopimuksista ja jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksistä johdetut yhteisön oikeuden sisältämät yleiset oikeusperiaatteet. Esimerkkinä sopimusperusteisesta periaatteesta on perustamissopimuksen kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltävä 6 artikla. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 6 artiklan määräys muiden samaa kysymystä koskevien määräysten ohella muodostaa yhteisön yleisen tasa-arvoista kohtelua koskevan säännösten perustan. Esimerkkinä jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksestä johdetuista yleisistä oikeusperiaatteista ovat oikeusvarmuuden periaate ja siihen sisältyvä taannehtivuuskieto, suhteellisuusperiaate perusoikeuk-

sien ja vapauksien kunnioittamisen periaate sekä oikeutta tulla kuulluksi koskeva periaate.

Artiklan velvoitteet sitovat jäsenvaltioita itenäisinä, muista perustamissopimuksen yksittäisistä velvoitteista erillisinä velvoitteina. Määräystä sovelletaan kuitenkin käytännössä konkreettisissa tapauksissa perustamissopimuksen 2 artiklan ja muiden erilliskysymyksiä koskevien määräysten yhteydessä. Komissio voi perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla vaatia jäsenvaltiota 5 artiklan mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoa. Muut jäsenvaltiot voivat vaatia täytäntöönpanoa perustamissopimuksen 170 artiklan nojalla. Sopimuksen 170 artiklan mukainen jäsenvaltion kanne toista jäsenvaltiota vastaan on kuitenkin käytännössä harvinaisen.

Esimerkkinä jäsenvaltioiden positiivisesta velvoitteesta on valtioneuvoston koskevan 93 artiklan 3 kohdan mukainen jäsenvaltion velvollisuus ilmoittaa komissiolle riittävän ajoissa etukäteen uuden tuen myöntämistä tai jo myönnetyn tuen muuttamista koskevasta suunnitelmasta, jotta komissio voisi arvioida tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoilla. Koska 5 artiklan määräys ei täytä välittömästi sovellettavan määräyksen edellytyksiä normin selkeyden suhteen, on epäselvää, voivatko yksityiset kansalaiset tai yritykset vaatia 5 artiklan täytäntöönpanoa kansallisissa tuomioistuimissa (ks. esimerkiksi tapaus 9/73, Schluter v. Hauptzollamt Lörrach). Perustamissopimuksen tavoitteiden vaarantamisesta pidättäytymistä koskeva velvoite voidaan kuitenkin vaatia täytäntöönpantavaksi kansallisissa tuomioistuimissa niissä tapauksissa, joissa velvoite on yksilöity muissa perustamissopimuksen määräyksissä, alemmanasteisilla täytäntöönpanosäännöksillä tai yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

Velvollisuus pidettyä yhteisön tavoitteiden saavuttamista vaarantavista toimenpiteistä viittaa muun muassa jäsenvaltioiden velvollisuuteen pidettyä sekä sellaisista toimenpiteistä, jotka ovat ristiriidassa yhteisön voimassa olevan oikeuden kanssa, että myös sellaisista toimenpiteistä, jotka ovat ristiriidassa yhteisön tavoitteiden saavuttamista koskevien tulevien päätösten, yhteisön oikeuden yhdenmukaisen soveltamisen tai tämän oikeuden käytännön toimivuuden kanssa.

EY:n tuomioistuimen käytännön mukaan (ks. esimerkiksi tapaus 68/79, Hans Just I/S v. Danish Ministry for Fiscal Affairs) 5 artikla

velvoittaa kansalliset viranomaiset turvaamaan yksityisten kansalaisten ja yritysten oikeuden vedota oikeuksiensa toteuttamiseksi yhteisön oikeuden suoraan sovellettaviin normeihin. Tässä yhteydessä tuomioistuimen merkittäviä päätöksiä ovat tapaukset 47 & 48/83, *Pluimveeslachtereij Midden-Nederland v. B.V. et al.*

6 artikla. Unionisopimuksen mukaan perustamissopimuksen 7 artikla siirtyi 6 artiklaksi, koska perustamissopimuksen 6 artikla poistettiin. Artiklan ensimmäinen kohta sisältää perustamissopimuksen koko asiallista soveltamisalaa koskevan yleisen kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää koskevan kiellon. Syrjinnän kieltävä määräys on käytännössä olennainen neljän vapauden toteuttamiselle. Useat perustamissopimuksen erityismääräykset ja yhteisön alemmanasteisen lainsäädännön säännökset täydentävät yleistä syrjintäkieltoa. Perustamissopimuksessa on myös muun syrjinnän kieltäviä määräyksiä. Esimerkiksi sukupuoleen perustuva syrjintä kielletään 119 artiklassa.

Artiklan toisen kohdan mukaan neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta yhdessä Euroopan parlamentin kanssa hyväksyä syrjintäkieltoa koskevia täytäntöönpanosääntöjä. Tätä määräystä ei kuitenkaan ole sovellettu käytännössä. Artiklan määräyksillä on siten välitön oikeusvaikutus (ks. EY:n tuomioistuimen päätös 14/68, *Wilhelm et al. v. Bundeskartellamt*), jonka perusteella syrjintäkiellon rikkomusta koskeva kanne voidaan nostaa jäsenvaltioiden tuomioistuimessa. Koska artiklassa tarkoitettua yleistä syrjintäkieltoa täydennetään sopimuksen useilla erityiskysymyksiä koskevilla määräyksillä, on varmistauduttava siitä, sisältyykö esimerkiksi tavaroiden, henkilöiden, pääomien ja palveluiden vapaata liikkuvuutta koskeviin yhteisön oikeuden sääntöihin, yhteisön kilpailumääräyksiin tai maataloutta ja liikennekysymyksiä koskeviin erityisiin syrjintäkieltoihin syrjintää koskevia erityismääräyksiä. Artiklan soveltamisala koskee siten käytännössä pääasiallisesti jäsenvaltioiden julkisten viranomaisten toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä ilmenevää syrjintää sekä lisäksi jäsenvaltioiden määräävää asemaa vailla olevien yritysten toiminnassa ilmenevää syrjintää niiden toimiessa yhteisön kilpailusääntöjen soveltamisalan ulkopuolella. EY:n tuomioistuimen päätöksen 36/74, *Walrave & Koch v. Association Union Cycliste Internationale et al.* perusteella artiklan yleinen syrjintäkielto kos-

kee myös yksityisten kansalaisten ja elinkeinonharjoittajien harjoittamaa syrjintää perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa kysymyksissä.

Artiklan syrjintäkielto suojaa myös jäsenvaltioiden omia kansalaisia ja elinkeinonharjoittajia (ks. tapaus 14/68, *Wilhelm et al. v. Bundeskartellamt*. Vrt. kuitenkin tapaus 175/78, jossa henkilöiden liikkuvuus ei toteutunut jäsenvaltioiden välisenä). Yleinen syrjintäkielto koskee lisäksi yhteisön omia toimielimiä kaikessa niiden toimivaltaan kuuluvassa toiminnassa.

EY:n tuomioistuin on käytännössä täsmennyttänyt yleisen syrjintäkiellon asiallista sisältöä. Kielletyn syrjinnän tunnusmerkit toteutuvat siten tapauksissa, joissa samanlaisia tosiseikkoja käsitellään eri tavalla ja tapauksissa, joissa erilaisia tosiseikkoja käsitellään perusteettomasti samalla tavalla (ks. tapaukset 13/63, *Italy v. komissio* ja 106/83, *Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zuccherio et al.*). Syrjintäkieltoon ei käytännössä kuitenkaan voi vedota tapauksissa, joissa jäsenvaltioiden kansalaisten tai elinkeinonharjoittajien erilainen kohtelu perustuu erilaisuuteen jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen välillä. Esimerkiksi sopimuksen valtion tukia koskevat 92—94 artikla ja lainsäädännön lähentämistä koskevat 100—102 artikla pyrkivät eliminoimaan erilaista kohtelua sisämarkkinoiden tehokkaaksi toteuttamiseksi.

Artiklan syrjintäkieltoa on käsitteenä tulkittava laajasti. Kielto käsittää siten kaikki yhteisön toimielinten, jäsenvaltioiden ja yritysten yleiset ja erityiset syrjinnän toteuttavat toimenpiteet. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan paitsi nimenomainen syrjintä, myös peitelty syrjintä on artiklan tarkoittamaa kiellettyä toimintaa (ks. tapaus 152/73, *Sotgiu v. Deutsche Bundespost*). Kieltoa ei voi käytännössä kiertää esimerkiksi henkilöiden vapaan liikkuvuuden osa-alueella keinoitekoisella asuinpaikkaa tai kielitaitoa koskevalla vaatimuksella, joka käytännössä kuitenkin johtaisi toisen jäsenvaltion kansalaisen kansalaisuuteen perustuvaan syrjintään. Koska artiklan mukainen yleinen syrjintäkielto koskee kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, sen soveltamisalan ulkopuolelle jää puhtaasti taloudellisiin seikkoihin perustuva syrjintä ja siten erilaisiin markkinaolosuhteisiin perustuva erilainen kohtelu. Syrjintäkielto, joka koskee 37 artiklan tarkoittamia valtion kaupallisia monopoleja, kartellisopimuksia, määräävässä taloudellisessa asemas-

sa olevia yrityksiä ja polkumyöntiä on kuitenkin asialliselta sisällöltään yleistä syrjäntäkieltoa laajempi.

7 artikla. Unionisopimuksella perustamissopimuksen 8 artikla siirtyi 7 artiklaksi. Artikla sisältää yhteismarkkinoiden asteittaista toteuttamista koskevien siirtymäkausien määrittelyn ja täytäntöönpanoa koskevan aikataulun. Käytännössä artikla on menettänyt merkityksensä.

7 a artikla. Unionisopimuksella perustamissopimuksen 8 a artikla siirtyi 7 a artiklaksi. Määräys sisältää sisämarkkinoiden toteuttamista koskevan pääsäännön. Euroopan yhteinäisasiakirjalla hyväksytyyn määräyksen mukaan yhteisö hyväksyy sisämarkkinoiden toteuttamista koskevat toimenpiteet asteittain 31 päivänä joulukuuta 1992 mennessä. Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan perustamissopimuksen määräysten mukaisesti.

Määräyksen mukaan sisämarkkinat toteutetaan tullitariffia (28 artikla), liikkeenperustamisoikeutta (57 artikla), palvelujen tarjonnan vapautta (59 artikla), pääomien vapaata liikkuvuutta (70 artikla) sekä meri- ja ilmakuljetuksia (84 artikla), välillistä verotusta (99 artikla) sekä lainsäädännön lähentämistä (100 a ja 100 b artikla) koskevien artiklojen nojalla tehtävin päätöksin. Tietyin poikkeuksin voidaan sisämarkkinoiden toteuttamista koskevat päätökset tehdä määräenemmistöllä.

7 b artikla. Unionisopimuksella perustamissopimuksen 8 b artikla siirtyi 7 b artiklaksi. Artikla liittyy 7 a artiklaan. Komission tuli toimittaa harmonisoimatonta lainsäädäntöä koskeva selvitys neuvostolle ennen sisämarkkinoiden käynnistymistä 1 päivänä tammikuuta 1993.

7 c artikla. Unionisopimuksella perustamissopimuksen 8 c artikla siirtyi 7 c artiklaksi. Artiklan mukaan komission tulee ottaa sisämarkkinaohjelman toteuttamisessa huomioon eri kehitystasolla olevien kansantalouksien suoritustaso.

Artiklassa on perusmääräys Euroopan unionin kansalaisuuden luomisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan jokainen unionin jonkin jäsenvaltion kansalainen on samalla myös unionin kansalainen. Unionin kansalaisten oikeudet ja velvollisuudet määritellään 2 kohdan mukaan EY:n perustamissopimuksessa.

Unionin kansalaisuus ei vaikuta kunkin jäsenvaltion oikeuteen määrätä oman maansa kansalaisuuden myöntämisen edellytyksistä. Unionin kansalaisuuden määräytyessä jäsenvaltion kansalaisuuden perusteella jäsenvaltiot välillisesti päättävät, ketkä ovat unionin kansalaisia.

Unionin kansalaisuuteen liittyvät oikeudet määrätään unionisopimuksella EY:n perustamissopimuksen lisätyssä 8 a—d artiklassa. Tärkeimmät näistä ovat 8 b artiklan määräämä oikeus osallistua Euroopan parlamentin vaaleihin ja paikallisvaaleihin toisen jäsenmaan alueella sekä 8 c artiklassa määrätty oikeus saada diplomaattista suojelua kolmannessa maassa. Näiden oikeuksien toteuttaminen edellyttää kuitenkin vielä tarkempaa sääntelyä unionin ja jäsenvaltioiden lainsäädännössä. Artiklan 2 kohdan mukaisesti unionin kansalaisuuteen voisi liittyä myös velvollisuuksia (esimerkiksi verovelvollisuus), joita koskevia määräyksiä sopimuksessa ei kuitenkaan ole.

Euroopan unionin kansalaisuus täydentää valtion kansalaisuutta eikä korvaa sitä. Unionin kansalaisuuden luomisen jälkeenkin jäsenmaiden kansalaisten välillä on eroja esimerkiksi mahdollisuuksissa vaikuttaa valtiollisiin asioihin, pääsyssä julkisiin virkoihin ja oikeudessa saada sosiaalietuuksia.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen kansalaisuudesta säädetään hallitusmuodon 4 §:ssä sekä kansalaisuuslaissa (401/68) ja kansalaisuusasetuksessa (699/85). Vaikkei unionin kansalaisuus merkitse välttämätöntä tarvetta muuttaa näitä säädöksiä, saattaa kansalaisuuslakiin kuitenkin olla tarpeen liittää selkeyttävä viittaus unionin kansalaisuutta koskeviin määräyksiin.

8 a artikla. Artiklalla annetaan jokaiselle unionin kansalaiselle oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella perustamissopimuksen ja yhteisön säädösten asettamien ehtojen ja rajoitusten nojalla. Artikla korvaa yhdellä, kaikkia koskevalla oikeudella tähän asti jäsen-

Toinen osa

Unionin kansalaisuus

8 artikla. Unionisopimuksella Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitettiin uusi, unionin kansalaisuutta koskeva toinen osa.

valtioiden kansalaisilla erikseen määriteltyjen ryhmien jäsenenä kuten työntekijänä olleen oleskelu- ja liikkumisvapauden. Unionin kansalaisuuteen liittyvä oleskelu- ja liikkumisoikeus ei ole riippuvainen taloudellisen toiminnan harjoittamisesta.

Artiklan aiheuttama tosiasiallinen muutos on kuitenkin lähinnä voimassa olevaa järjestelmää kokoava ja yhtenäistävä. Alunperin vain tiettyille ryhmille — kuten työntekijöille ja ammattiharjoittajille — annettu, taloudellisen toiminnan harjoittamiseen kytketty liikkumisvapaus on laajentunut yhteisön oikeudessa vähitellen niin, että oleskeluoikeus on lopulta myönnetty tietyin edellytyksin kaikille sellaisille jäsenvaltioiden kansalaisille, joilla ei vielä ollut kyseistä oikeutta jonkun muun yhteisön lainsäädännön määräyksen tai säännöksen nojalla (neuvoston direktiivi 90/364/ETY, ks. tarkemmin HE 95/1992 vp, s. 203—204).

Unionin kansalaisen oikeus liikkua ja oleskella toisessa jäsenvaltiossa ei ole ehdoton, vaan se on artiklan 1 kohdan mukaan sidottu perustamissopimuksen määräyksissä ja niitä tarkentavissa johdetun oikeuden säännöksissä oleviin ehtoihin ja rajoituksiin. Tällaisia ovat muun muassa vaatimus riittävästä varoista ja kuulumisesta sairausvakuutuksen piiriin sekä yleisen järjestyksen, turvallisuuden ja kansanterveyden turvaaminen.

Artiklan 2 kohta valtuuttaa neuvoston yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan säätämään näiden oikeuksien käyttämisen helpottamisesta. Vaatimus parlamentin hyväksynnästä aiemman kuulemisen sijasta kaventaa neuvoston päätöksentekomahdollisuuksia.

Yleisestä liikkumisvapaudesta määrätään myös yhteisön sisämarkkinoiden toteuttamista koskevassa 7 a artiklassa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen kansalaisen liikkumisvapaudesta säädetään hallitusmuodon 7 §:ssä sekä tarkemmin passilaissa (642/86) ja -asetuksessa (643/86). Ulkomaalaisten maahantuloon sekä oleskeluun ja työntekoon Suomessa sovelletaan ulkomaalaislakia (378/91) ja -asetusta (142/94), näiden nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä sekä Suomea velvoittavia kansainvälisiä sopimuksia, esimerkiksi pohjoismaista passunionia koskevia sopimuksia (SopS 17/54 ja 38/55).

Artikla vastaa liikkumisvapauden aineellisen sisällön osalta ETA-sopimuksen 28—35 artiklaa. Perustamissopimuksen nojalla annetut liikkumiseen ja oleskeluun liittyvät säädökset ovat osa ETA-sopimusta sen liitteiden V ja VIII nojalla. Näiden sisältö on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 129—139 ja 201—206).

8 b artikla. Artiklan 1 kohta antaa unionin kansalaiselle äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden kunnallisissa ja 2 kohta Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, mutta jonka kansalainen hän ei ole. Jäsenvaltion omia kansalaisia ja unionikansalaisia on tällöin kohdeltava yhdenvertaisesti.

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 138 artiklan 3 kohdasta ilmenee velvollisuus toteuttaa Euroopan parlamentin jäsenen valinta välittömällä vaaleilla noudattaen yhdenmukaista vaalitapaa kaikissa jäsenvaltioissa. Vuodesta 1979 lähtien vaalit ovat olleet välittömät, mutta vaalitapa ei ole vielä yhtenäinen koko yhteisön alueella. Siten vaalittavan tarkempi sääntely Euroopan parlamenttivaaleissa perustuu toistaiseksi kansallisiin järjestelmiin, joskin äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden käytön edellytyksiä toisessa jäsenvaltiossa kuin unionin kansalaisen omassa kansallisuusvaltiossa on yhdenmukaistettu jäljempänä selostetulla neuvoston direktiivillä. Koska kuitenkin pyrkimyksenä on edelleenkin aikaansaada kaikkia jäsenvaltioita koskeva yhdenmukainen vaalitapa, on 8 b artiklan 2 kohdassa määrätty, että unionin kansalaisen äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta Euroopan parlamenttivaaleissa koskevat määräykset eivät rajoita Euroopan parlamentin oikeutta laatia yhdenmukaista vaalitapaa koskevia esityksiä 138 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan, eikä neuvoston oikeutta antaa parlamentin suostumuksella jäsenvaltioiden hyväksyttäväksi tähän perustuva yhtenäistä vaalisäädöstä 138 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan.

Perustamissopimuksen 8 b artiklassa tarkoitettujen oikeuksien käytöstä annetaan vielä yksityiskohtaiset säännökset, jotka neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan. Artiklan mukaan tarkemmat säännökset tulee kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden osalta antaa 31 päivään joulukuuta 1994 mennessä. Euroopan parlamentin vaalien osalta asiaa

koskeva direktiivi annettiin 6 päivänä joulukuuta 1993. Näihin säännöksiin voi sisältyä poikkeuksia, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia. Tällä viitataan erityisesti Luxemburgiin, jonka asukkaista yli neljännes on muiden jäsenvaltioiden kansalaisia.

Neuvoston direktiivi 93/109/EY, annettu 6 päivänä joulukuuta 1993, sellaisille unionin kansalaisille, jotka eivät ole oleskeluvaltionsa kansalaisia, Euroopan parlamentin vaaleissa kuuluva äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä

Direktiivi koskee 1 artiklan mukaan kotivaltion ulkopuolella asuvan unionin kansalaisen mahdollisuuksia osallistua Euroopan parlamentin vaaleihin. Vaalioikeuksien, johon kuuluvat äänioikeus ja oikeus asettua ehdokkaaksi, edellytyksenä ovat unionin kansalaisuus ja oleskelu siinä jäsenmaassa, jossa vaalioikeutta halutaan käyttää 3 artiklan mukaan. Vaalioikeuksien tarkemmat ehdot määräytyvät jäsenmaan vaalilainsäädännön perusteella, mutta unionin kansalaisten yhdenvertaisuus on turvattava. Tämä koskee myös oleskelumaan vaalioikeuden käyttöä koskevia hallinnollisia säännöksiä ja määräyksiä. Jos kansallisen vaalilainsäädännön mukaan vaalioikeuksien käytön edellytykseksi on säädetty tietty vähimmäisoleskeluaika, otetaan koko unionin alueella oleskelu huomioon tuota aikaa laskettaessa 5 artiklan mukaan.

Direktiivin 4 artiklassa kielletään unionin kansalaista äänestämästä kahdesti tai asettumasta ehdokkaaksi samassa vaalissa kahdessa eri jäsenvaltiossa. Unionin kansalainen voi vapaasti valita, käyttääkö hän vaalioikeuksiaan koti- tai oleskeluvaltiossaan. Jos hän päättää äänestää oleskeluvaltiossaan, on hänen annettava tätä koskeva ilmoitus. Samalla ilmoittautuminen merkitsee lupumista äänestämisestä kotivaltiossa direktiivin 8 artiklan mukaan.

Asettuakseen ehdokkaaksi oleskeluvaltiossaan unionin kansalaisen tulee olla vaalikelpoinen direktiivin 6 artiklan mukaan. Vaalikelpottomuus eli oikeudellinen este asettua ehdokkaaksi voi perustua joko oleskelu- tai kansallisvaltion sääntöihin tai päätöksiin. Rinnakkaisella soveltamisella pyritään muun muassa estämään mahdollisuus siihen, että menetetyt vaalikelpoisuuden voisi tosiasiallisesti saada takaisin muuttamalla toiseen jäsenvaltioon.

Unionin kansalaisen asettuessa ehdokkaaksi on hänen annettava vakuutus siitä, ettei hän ole ehdokkaana missään muussa jäsenvaltiossa direktiivin 10 artiklan 1 kohdan mukaan. Oleskeluvaltion viranomaisten on vaadittava 6 artiklan 2 kohdan nojalla häntä esittämään myös 10 artiklan 2 kohdassa mainittu kotivaltion viranomaisten ilmoitus siitä, ettei unionin kansalainen ole menettänyt kotivaltiossa vaalikelpoisuuttaan eikä tiedossa ole muutakaan vaalikelvottomuutta aiheuttavaa seikkaa. Jos vakuutusta ei voida esittää, hakemus ehdokkaaksi asettumisesta on jätettävä tutkimatta. Kotivaltiossa todettu vaalikelvottomuus sitoo oleskeluvaltiota.

Direktiivin 7 artiklan säännökset äänioikeuden menetyksestä ovat sen sijaan joustavampia. Oleskeluvaltion harkinnassa on, vaatiiko se unionin kansalaista antamaan direktiivin 9 artiklan 3 kohdan mukaisen vakuutuksen siitä, ettei äänioikeutta ole menetetty, ja ottaako se huomioon mahdollisesti tapahtuneen äänioikeuden menetyksen.

Vaalioikeuksien kahdenkertaisen käytön estämiseksi oleskeluvaltion viranomaisten on ilmoitettava kotivaltion viranomaisille ne kotivaltion kansalaiset, jotka ovat ilmoittaneet käyttävänsä vaalioikeuksiaan oleskeluvaltiossa. Direktiivin 13 artiklan mukaan kotivaltion on tällöin ryhdyttävä tehokkaiisiin toimiin estääkseen vaalioikeuksien kahdenkertainen käyttö.

Direktiivissä on lisäksi säädetty vaalioikeuksien käyttöä koskevista määräajoista ja vaadittavista asiakirjoista 9 ja 10 artiklassa, muutoksenhausta 11 artiklassa, oleskeluvaltion viranomaisten tiedonantovelvollisuudesta 12 artiklassa sekä lähinnä vain Luxemburgiin soveltuvista poikkeussäännöksistä 14 artiklassa.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Euroopan parlamentin vaaleja koskevasta siirtymäkaudesta liittymisasiakirjassa olevat määräykset on selostettu liittymisasiakirjan 31 artiklan yhteydessä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Hallitusmuodon 51 §:n 3 momentin mukaan ulkomaalaisen osallistumisesta kuntien hallintoon säädetään lailla. Säännökset ulkomaalaisen kunnallisesta äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta ovat kunnallislain (953/76) 16 §:n 2 momentissa ja 17 §:ssä sekä kunnallisvaalilain (361/72) 8 §:n 1 momentissa.

Äänioikeus on niillä Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisilla, jotka täyttävät myös Suomen kansalaisilta edellytettävät äänioikeuden yleiset edellytykset ja joilla on ollut kotipaikka Suomessa kahden vaalivuotta lähinnä edeltäneen vuoden ajan. Sama oikeus on muillakin ulkomaalaisilla, joilla on ollut kotipaikka Suomessa neljän vaalivuotta edeltäneen vuoden ajan. Suomen kansalaiset saavat äänioikeuden kunnallisvaaleissa jo samana vuonna, jonka alussa heillä on ollut kotipaikka Suomessa kunnallislain 16 §:n 1 momentin mukaan. Äänestys-oikeudesta neuvoo-antavassa kunnallisessa kansanäänestyksessä säädetään vastavien periaatteiden mukaan kunnallislain 102 c §:ssä. Vaalikelpoisuuden yhtenä edellytyksenä on äänioikeus kunnallislain 17 §:n 1 momentin 2 kohdan nojalla.

Suomen vaalijärjestelmässä kansalaisten ei edellytetä erityisesti ilmoittavan halustaan käyttää äänioikeuttaan taikka esittävän äänioikeuttaan tukevia selvityksiä. Laissa kansanedustajanvaalista (391/69) säädetään, että vaaliluetteloiden perusteena olevat pohjaluettelot laaditaan väestön keskusrekisterissä olevien tietojen perusteella. Oikeudettomasti vaaliluettelosta poisjätetty voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Sama järjestely on soveltuvin osin käytössä kunnallisvaaleissa.

EY:n perustamissopimuksen johdosta äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevia kunnallislain ja kunnallisvaalilain säännöksiä tulee muuttaa. Sopimus velvoittaa nimenomaisesti turvaamaan äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden unionin kansalaisille samoin edellytyksin kuin se on jäsenvaltion omilla kansalaisilla. Siten Suomessa asuvien muiden jäsenvaltioiden kansalaisten ja Suomen kansalaisten äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden edellytyksenä olevan asumaikavaatimuksen tulisi olla sama.

Vaikka sopimuksen tarkoituksena on laajentaa unionin kansalaisten poliittisen osallistumisen mahdollisuuksia paikallistasolla, ei artikla sananmukaisesti tulkiten velvoittaisi antamaan unionin kansalaiselle oikeutta osallistua neuvoo-antavaan kunnalliseen kansanäänestykseen.

Euroopan parlamentin vaaleihin osallistumista toisessa jäsenvaltiossa koskevan neuvoston direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa säädetty vakuutukset siitä, ettei asianomainen äänestä kahdesti tai ole jo ehdokkaana sekä direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukainen ilmoitus siitä, että asianomainen ei ole menettänyt kotival-

tiossaan vaalikelpoisuuttaan, olisi sisällytettävä lainsäädäntöömme. Kaksoisehdokkuuden kieltö sisältyy direktiivin 4 artiklan 2 kohdan nojalla sekä vaalikelpoisuuden menetyks, joka johtuu siitä, että asianomainen on tuomittu menettämään vaalikelpoisuutensa kotivaltiossaan, edellyttää myös lainsäädäntömuutoksia. Myös viranomaisille 13 artiklassa säädetty ilmoitusvelvollisuus ilmoittaa toisten jäsenmaiden viranomaisille vaalioikeuksien käytöstä tulisi kirjata lainsäädäntöömme.

Euroopan parlamentin vaalijärjestelmä on vielä muotoutumassa. Muun muassa vaalikelpoisuus, puolueiden välinen suhteellisuus ja valituksi tulleiden alueellinen edustavuus sekä vaalien toimittamisen järjestäminen edellyttävät Suomessa sääntelyä. Pääpiirteisissään ehdotettu järjestelmä rakentuu voimassa olevan valtiollisten vaalien järjestelmän pohjalle.

Äänioikeuden käyttö ja vaalikelpoisuus kunnallisissa vaaleissa riippuu vielä neuvoston antamista tarkemmista säädöksistä. Suomen kunnallisvaalijärjestelmän muutostarve on siten arvioitavissa näiden säännösten antamisen jälkeen. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Euroopan unionin kansalaisten kunnalliseen äänioikeuteen ja vaalikelpoisuuteen Ahvenanmaalla sovellettavia määräyksiä selostetaan tarkemmin liittymisasiakirjan 28 artiklan yhteydessä.

8 c artikla. Artiklan mukaan unionin kansalaisella on oikeus saada kolmannessa maassa suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- tai konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin suojelua antavan jäsenvaltion omat kansalaiset. Suojelu on kuitenkin luonteeltaan toissijaista sillä sen edellytyksenä on, että unionin kansalaiselle muuten ensisijaisesti suojelua antavalla omalla jäsenvaltiolla ei ole edustusta kyseisessä kolmannessa maassa.

Jäsenvaltiot ovat toistaiseksi antaneet suojelua vain omille kansalaisilleen. Oikeuden laajentaminen merkitsee tarvetta sopia yksityiskohtaisemmista järjestelyistä. Artikla velvoitti jäsenvaltiot vahvistamaan tarpeelliset säännöt keskenään 31 päivään joulukuuta 1993 mennessä ja aloittamaan artiklassa säädetyn suojelun turvaamiseksi tarvittavat kansainväliset neuvottelut. Mainitut neuvottelut jäävät kuitenkin unionin toimi- ja valvontavallan ulkopuolelle.

Suuntaviivat unionin jäsenmaiden edustustojen antamalle suojelulle niille unionin kansalaisille, joilla ei ole edustustoa kolmansissa maissa

Eurooppa-neuvostossa hyväksytyt ja 1 päivänä heinäkuuta 1993 voimaan tulleet suuntaviivat eivät ole oikeudellisesti velvoittavia unionin sääntöjä, vaan ne ovat suojelua koskevien sääntöjen lähtökohtien täsmentämistä. Suuntaviivojen mukaan suojelua annettaessa on mahdollisimman usein pyrittävä saamaan siihen unionin kansalaisen oman valtion suostumus. Suojelun aiheuttaessa kustannuksia on suostumus kuitenkin välttämätön. Suojelua annetaan seuraavissa tapauksissa: unionin kansalaisen kuolema, vakava onnettomuus tai sairaus, pidätys, vangitseminen sekä joutuminen väkivaltarikoksen uhriksi tai muuhun rinnastettavaan ahdinkoon. Suojeluna annetaan esimerkiksi neuvoja, avustuksia ja apua kotimaahan palauttamisessa. Niissä maissa, joissa ei ole kaikkien jäsenvaltioiden edustustoa, voivat jäsenvaltiot sopia keskenään, kuka on kulloinkin vastuussa niiden jäsenvaltioiden kansalaisista, joilla ei ole edustustoa kyseisessä maassa. Unionin kansalainen voi lähestyä mitä tahansa edustustoa, josta hänet ohjataan vastuuvorossa olevaan edustustoon. Vastaava koskee myös niitä unionin kansalaisia, jotka eivät ole asu kansalaisuusvaltiossaan sekä niitä henkilöitä, jotka eivät ole unionin kansalaisia, mutta joille jäsenvaltio on antanut matkustusasiakirjan. Viimeksi mainittuihin kuuluvat jäsenvaltiossa turvapaikan saaneet pakolaiset.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Valtion velvollisuudesta antaa diplomaattista suojelua omille kansalaiselle ei ole nimenomaan säädetty Suomen lainsäädännössä, vaan velvollisuuden on katsottu perustuvan yleiseen kansainväliseen oikeuteen. Hädänalaiseen tilaan ulkomailla joutuneen Suomen kansalaisen avustamista koskevia säännöksiä on ulkoasiainhallinnosta annetun lain (1164/87) 8 §:ssä, ulkoasiainhallinnosta annetun asetuksen (485/90) 11 §:n 2 momentissa ja ulkomaanedustuksesta annetun asetuksen (159/64) 43 §:ssä.

Pohjoismaiden välillä on tehty yhteistyösopimus (SopS 28/62), jonka 34 artiklassa on määrätty jonkin muun Pohjoismaan kansalaiselle Pohjoismaiden ulkopuolelle annettavasta avusta silloin, kun tällä Pohjoismaalla ei ole edustustoa kyseisellä paikkakunnalla.

Suomi on velvollinen antamaan diplomaat-

tista suojelua artiklassa määrätyn edellytyksin ja tarkemmin siten kuin yksityiskohtaisissa määräyksissä määrätään. Perustamissopimuksen määräys ei aiheuta olennaisia lainsäädäntömuutoksia. Suuntaviivoissa hahmoteltu suojelu ei poikkea olennaisesti jo nyt Pohjoismaiden välillä vallitsevasta käytännöstä. Edellä mainittuja Suomen kansalaisia koskevia ulkoasiainhallinnosta annettuja säännöksiä voi olla kuitenkin tarpeen täydentää siten, että niistä ilmenee myös unionin kansalaisen oikeus saada tietyin edellytyksin suojelua Suomen edustustosta.

8 d artikla. Artiklan mukaan jokaisella unionin kansalaisella on oikeus 1 kohdan nojalla vedota Euroopan parlamenttiin ja 2 kohdan nojalla kannella parlamentin oikeusasiamiehelle EY:n perustamissopimuksen 138 d ja e artiklan määräysten mukaisesti.

Mahdollisuus vedota parlamenttiin on ollut olemassa jo parlamentin oman työjärjestyksen perusteella 128 ja 130 artiklan nojalla. Veto-oikeuden (petitio-oikeus) turvaaminen kirjaamalla se perustamissopimukseen ja parlamentin oikeusasiamiehen toimien perustamisella pyritään parantamaan kansalaisten oikeusurvaa ja parlamentin mahdollisuuksia valvoa toimielinten hallintotoiminnan laimukaisuutta. Tutkintavalta ei ulotu yhteisön tuomioistuintuimien lainkäyttöön.

Euroopan parlamentin mahdollisuudesta vastaanottaa veto-oikeuksia ja asettaa parlamentin oikeusasiamies sekä valvontamuotojen käytön edellytyksistä määrätään varsinaisesti perustamissopimuksen 138 d ja 138 e artiklassa. Perustamissopimuksen 8 d artiklassa todetaan lähinnä unionin kansalaisen oikeus turvautua näihin valvontamuotoihin yhtenä hänelle kuuluvista oikeuksista.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Määräysten tarkoittama Euroopan parlamentin ja parlamentin oikeusasiamiehen valvontavalta koskee toimielinten hallintoa eikä ulotu jäsenvaltioihin, ei edes niiden panna täytäntöön yhteisön lainsäädäntöä. Tämän vuoksi artiklasta ei aiheudu välittömiä muutostarpeita Suomen lainsäädäntöön.

8 e artikla. Artikla velvoittaa komission antamaan Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle 31 päivään

joulukuuta 1993 mennessä ja sen jälkeen joka kolmas vuosi kertomuksen perustamissopimuksen toisen osan määräysten soveltamisesta. Kertomuksessa tulee ottaa huomioon myös unionin kehitys.

Komissiolle asetettu velvollisuus antaa parlamentille kertomus turvaa parlamentin mahdollisuuden valvoa unionin kansalaisuutta koskevien määräysten soveltamista. Samalla pyritään varmistamaan kansalaisuusinstituution kehitys ja kytkemään se unionin yleiseen kehitykseen.

Neuvosto voi kertomuksen perusteella artiklassa määrättyä päätöksentekomenettelyä noudattaen antaa jäsenvaltioille säännöksiä unionin kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien täydentämiseksi. Tällaisten säännösten voimaantulon edellytyksenä on se, että kukin jäsenvaltio hyväksyy ne oman valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisella tavalla. Unionin kansalaisuuteen kuuluvien oikeuksien rajoittaminen, olennainen laajentaminen tai velvollisuuksien määrääminen edellyttäisi sopimuksen muuttamista unionisopimuksen N artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisön sisäisenä menettelymääräyksenä artikla ei edellytä Suomen lainsäädännön muuttamista. Neuvoston artiklan toisen kohdan nojalla mahdollisesti antamien säännösten vaikutukset Suomen lainsäädäntöön arvioidaan niiden kansallisen käsittelyn yhteydessä.

Kolmas osa

Yhteisön politiikka

I osasto

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Määräykset koskevat tulliliittoa, sen toteuttamista ja sen puitteissa tapahtuvaa tavaroiden vapaata liikettä. Suurin osa näitä määräyksiä koskee tulliliiton perustamisvaiheeseen liittyvää yhteisen tullitariffin laatimista, silloisten jäsenmaiden kansallisten tullitariffien yhteensovittamista sekä muihin yhteiseen tullitariffiin liittyviä määräyksiä. Näiltä osin määräyksillä ei enää ole käytännön merkitystä eikä niitä ole selostettu yksityiskohtaisesti.

9 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan yhteisön perustana on tulliliitto, joka käsittää kaiken tavaroiden kaupan. Vienti- ja tuontitullit sekä vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja suhteessa kolmansiin maihin toteutetaan yhteinen tullitariffi.

Artiklan 2 kohdan mukaan tulliliittoa koskevia määräyksiä sovelletaan jäsenvaltioiden alkuperätuotteisiin sekä sellaisiin kolmansista maista tuleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.

Sisämarkkinoiden toteuduttua vuoden 1993 alusta lukien artiklan mukainen vapaa vaihdanta toteutuu koko unionin alueella kansallisiin rajoihin katsomatta.

10 artikla. Artiklan 1 kohdassa määritellään kolmansista maista tulevien tuotteiden vapaan vaihdannan edellytykset, joita ovat tuontimuodollisuuksien noudattaminen sekä se, että tuotteista on kannettu säädetyt tullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut, joita ei tämän jälkeen ole kokonaan tai osittain palautettu.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio valtuutettiin määrittämään tulliliiton muodostamisen edellyttämät hallinnollisen yhteistyön menetelmät sekä eräitä muita säännöksiä, jotka liittyvät jäsenmaiden väliseen kauppaan kolmansien maiden alkuperää olevien tuotteiden osalta.

11 artikla. Artikla velvoitti jäsenvaltiot ryhtymään kaikkiin aiheellisiin toimenpiteisiin tulleja koskevien velvoitteiden täyttämiseksi asetettujen määräaikaikojen kuluessa.

1 luku

Tulliliitto

1 jakso

Jäsenvaltioiden välisten tullien poistaminen

12—17 artikla. Artiklat sisältävät jäsenmaiden välisten tullien poistamista koskevia määräyksiä, jotka ovat menettäneet merkityksensä. Määräysten mukaan jäsenvaltiot sitoutuivat olemaan ottamatta välillään käyttöön uusia vienti- tai tuontitulleja ja korottamatta jo sovellettuja tuonti- tai vientitulleja keskinäisessä kaupassaan.

Yhteismarkkinat tuli toteuttaa asteittain kahdentoista vuoden siirtymäkauden aikana

Euroopan talousyhteisön perustamisesta lukien eli vuoden 1970 alkuun mennessä. Siirtymäkausi oli jaettu kolmeen nelivuotiseen vaiheeseen, joiden aikana jäsenmaiden välisten tuontitullien poistaminen toteutettiin siten asteittain. Ensimmäisellä ja toisella neljän vuoden jaksolla tulēja tuli kummankin jakson aikana alentaa 25 prosenttia perustullista ja jäljellä olevat alennukset tuli kolmannen jakson kuluessa. Niin sanottuihin fiskaalisiin tulėjihin sovellettiin samoja siirtymäjärjestelyjä, kuitenkin siten, että jäsenvaltiolla oli oikeus korvata fiskaaliset tulit sisäisellä verolla.

Vientitullit ja vaikutukseltaan vastaavat maksut tuli poistaa ensimmäisen vaiheen kuluessa.

2 jakso

Yhteisen tullitariffin toteuttaminen

18 artikla. Artikla sisältää yleisluontoisen määräyksen, jonka mukaan jäsenvaltiot ovat valmiit myötävaikuttamaan kansainvälisen kaupan kehitykseen ja kaupan esteiden vähentämiseen vastavuoroisuuden ja yhteisten etujen pohjalta alentamalla tulēja tulliliiton perustamisesta seuraavan yleisen tason alapuolelle.

19 artikla. Artikla sisältää määräykset yhteisen tullitariffin tullien määräytymisestä. Pääsääntöisesti yhteisten tullien määräytymisperuste oli jäseniksi liittyvien maiden liittymishetken nimikekohtaisten tullien aritmeettinen keskiarvo. Tuotteet oli jaettu ryhmiin, joiden kohdalla oli säädetty ryhmäkohtaiset käyttöön otettavat tullin ylärajat.

20 artikla. Artikla sisältää määräyksen eräiden erikseen lueteltujen tuotteiden yhteisten tullien määräytymisestä edellä EY:n perustamissopimuksen 19 artiklassa mainituista periaatteista poiketen. Näiden tuotteiden osalta yhteinen tullitariffi tuli sopia jäsenmaiden kesken ja komission tuli valvoa kyseisiä neuvotteluja. Neuvosto vahvisti tullit, jolleivät jäsenmaat määrääikaan mennessä olleet sopineet asiasta.

21 artikla. Määräyksen mukaan neuvostolla oli valtuudet komission ehdotuksesta antaa direktiivit EY:n perustamissopimuksen 19 ja 20 artiklan soveltamisessa ilmenevien teknisten ongelmien ratkaisemiseksi sekä päättää määränemistöllä yhdenmukaisuuden kannalta tarpeellisista yhteisen tullitariffin sopeutustoimenpiteistä.

22 artikla. Artiklan määräyksen mukaan komission tuli määrittää tiettyjen fiskaalisten tullien huomioon ottaminen laskettaessa 19 artiklan mukaista aritmeettista keskiarvoa. Lisäksi jäsenmailla oli määräjän kuluessa oikeus pyytää poikkeamista 20 artiklassa määrätystä menettelystä.

23 artikla. Artikla sisältää tarkemmat määräykset asteittain siirryttävän yhteisen tullitariffin toteuttamisesta sekä edellytyksistä, joilla jäsenmaa sai poiketa tämän artiklan pääsääntöistä.

24 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenmaat saivat muuttaa tulējaan 23 artiklan määräyksiä nopeammin.

25 artikla. Artikla sisältää määräykset, joiden mukaan neuvostolla oli oikeus komission esityksestä myöntää jäsenmaalle oikeus ottaa käyttöön tullikiintiöt joko alennetuin tulėjien tai tullitta tiettyjen yksilöityjen tuotteiden kohdalla milloin muutos hankintalähteissä tai yhteisön riittämätön tarjonta saattoivat aiheuttaa haitallisia seurauksia jäsenvaltion jalostusteollisuudelle.

26 artikla. Artiklan määräyksen mukaan komissiolla oli oikeus tarkoin määrätyn edellytyksin antaa jäsenmaalle lupa tariffinimikekohtaisesti ja määrääikaisesti lykätä tullien alentamista tai korottamista.

27 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltioiden tuli ensimmäisen siirtymävaiheen jälkeen tarpeen mukaan ryhtyä lähentämään tulēja koskevia lakejaan, asetuksiaan ja hallinnollisia määräyksiään.

28 artikla. Artiklan määräyksen mukaan neuvosto päättää määränemistöllä komission ehdotuksesta yksipuolisesta yhteisen tullitariffin tullien muuttamisesta ja lakkauttamisesta.

Artikla ja sen nojalla annetut säädökset ovat yhteisön tullipolitiikan kannalta keskeisiä. Olennaisin osa yhteisön tullilainsäädäntöä, joista tärkeimmät ovat neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92 tullikoodeksista sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 2658/87 yhdistetty tullinimikeistö ja -tariffi sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 918/83 yhteisön tullittomuusjärjestelmästä näihin myöhemmin tehtyine muutoksineen, on annettu artiklan nojalla. Näitä asetuksia selostetaan jäljempänä.

Artiklan perusteella voidaan yhteisen tullitariffin tulēja muuttaa joko väliaikaisesti tai pysyvästi sekä muiden kansainvälisten velvoitteiden, esimerkiksi GATT-määräysten, salliessa

myös korottaa tulleja. Mikäli jotakin tuotetta ei tuoteta yhteisössä lainkaan, voidaan kyseiselle tuotteelle myöntää niin sanottu tullisuspensio, jolloin sen tuonnille myönnetään määräjaksi joko täysi tullittomuus tai alennettu tulli. Mikäli yhteisön oma tuotanto on riittämätöntä, voidaan kyseiselle tuotteelle vahvistaa määräraaikainen niin sanottu tariffikiintiö, jonka puitteissa tuotetta voidaan tuoda vahvistettuun enimmäismäärään saakka joko tullitta tai alennetuin tullein.

Yhteisön soveltama tullisuspensio- ja tariffikiintiöjärjestelmä on kansainvälisesti hyväksyty tapa antaa tullipoliittisin keinoin oman maan tuotannolle mahdollisuudet mahdollisimman edulliseen panostuotteiden tuontiin, milloin tuotavia tavaroita ei saada omalta alueelta. Tällöin GATTin määräykset kuitenkin edellyttävät, että tullituetu sovelletaan tasapuolisesti kaikkiin GATT-jäsenmaihiin.

Suomen tullilainsäädäntö on osa verolainsäädäntöä, jonka perussäännökset sisältyvät hallitusmuotoon ja valtiopäiväjärjestykseen. Tullista on säädettävä lailla.

Yhteisön tullisuspensio- ja tariffikiintiöjärjestelmiä vastaa Suomessa teollisuustulleja ja osittain niin sanottuja e-tulleja koskeva lainsäädäntö. Suomen teollisuusetujärjestelmä eroaa yhteisön tullisuspensio- ja tariffikiintiöjärjestelmästä siten, että Suomessa teollisuusetu, eli niin sanottu t-tulli, voidaan myöntää tullitariffilain (660/87) 4 §:n nojalla myös teollisuuden tuotannossa käytettäville koneille ja laitteille, kun yhteisössä etu myönnetään vain valmistettavaan tuotteeseen sisällytettäville tuotteille. Tullitariffilain 3 §:n mukaan sellaiselle tavaralle, jota vastaavaa tavaraa ei tehdasmaisesti valmisteta Suomessa, voidaan myöntää erityinen alennettu tulli tai tullittomuus, mikäli tullitariffin asianomaisen nimikkeen kohdalla on merkittynä tällainen tulli (e-tulli). Asetus tullitariffilain soveltamisesta (1167/87) sisältää tarkemmat määräykset e-tullin soveltamisesta.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, annettu 12 päivänä lokakuuta 1992, yhteisön tullikoodeksista sekä komission asetus (ETY) N:o 2454/93, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1993, tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 soveltamista koskevista säännöksistä, muutettu komission asetuksella (EY) N:o 3665/93

Neuvoston asetuksen, jäljempänä tullikoo-

deksi, I osasto sisältää yleiset säännökset tullikoodeksin soveltamisalasta. Asetuksen 1—4 artiklaan sisältyvät säännökset tullikoodeksin soveltamisalasta ja -alueesta sekä tullikoodeksia sovellettaessa käytettävistä käsitteistä. Tullikoodeksin 5 artiklassa säädetään edustuksesta, edustuksen muodosta sekä oikeudesta toimia edustajana yhteisön tullialueella.

Suomen tullilaisissa ei ole nimenomaisia edustusta koskevia säännöksiä, vaan edustuksen eli valtuutuksen osalta on sovellettu oikeustoimilain (228/29) ja hallintomenettelylain (598/82) valtuutusta koskevia säännöksiä muun muassa valtakirjavaltuutuksesta ja asemavaltuutuksesta.

Tullikoodeksin 6—10 artikla sisältää tullilainsäädännön soveltamista koskevien päätöksentekoa ja täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Pääsääntöisesti tulliviranomaisten päätökset on perusteltava ja päätöksiin voidaan hakea muutosta. Muutoksenhaku ei estä päätöksen täytäntöönpanoa. Suomen tulliviranomaisen antamat päätökset ovat välittömästi antamisensa jälkeen täytäntöön pantavissa.

Tulliviranomaisen päätös voidaan mitätöidä, jos se on tehty hakijan virheellisten tai puutteellisten tietojen pohjalta. Päätös voidaan kumota tai muuttaa, jos sen tekemisen edellytykset eivät enää täyty tai jos päätöksen mukainen velvoite laiminlyödään. Vastaavia säännöksiä ei sisälly Suomen tullilainsäädäntöön.

Tullikoodeksin 11 artiklassa säädetään tietojen antamisesta tullilainsäädännön soveltamista koskevissa kysymyksissä. Tietojenanto on periaatteessa maksutonta, jollei tulliviranomaiselle aiheudu siitä erityisiä kustannuksia erityisesti suoritetuista toimenpiteistä, kuten asiantuntijaraportista taikka tavaroiden palauttamisesta tietoja pyytäneelle henkilölle. Tällöin kustannukset voidaan veloittaa tietoja pyytäneeltä henkilöltä.

Neuvonta, jota Suomen tulliviranomaiset antavat aineellisissa kysymyksissä, eli esimerkiksi tavarantarkasteluun liittyen, on nykyisin maksullista valtion maksuperustelain (150/92) nojalla.

Tullikoodeksin 12 artiklan mukaan tulliviranomaisten on annettava kirjallisesta pyynnöstä sitovia tarifiennakkotietoja. Ennakkotieto sitoo kaikkien jäsenmaiden tulliviranomaisia tiedon saajaan nähden tavarantarkasteluun osalta. Sitova tarifiennakkotieto on voimassa kuusi vuotta antamispäivästä. Mikäli ennakkotiedon saaja on antanut virheellisiä tai

puutteellisia tietoja, ennakkotieto tulee mitätöidä. Sitova tarifiennakkotieto lakkaa olemasta voimassa muun muassa nimikkeistöä tai tariffointia koskevan säännösten tai sen tulkinnan muuttuessa siten, että ennakkotieto on ristiriidassa muuttuneiden määräysten kanssa.

Sitovaa tarifiennakkotietoa sovelletaan määrättäessä tuonti- tai vientitulleja sekä laskehtaessa vientipalautuksia ja yhteisen maatalouspolitiikan mukaisia maksuja.

Tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen, jäljempänä täytäntöönpanoasetus, (ETY) N:o 2454/93 mukaan sitovan tarifiennakkotiedon hakijalle unionin jäsenvaltiossa annettu tarifiennakkotieto on tiedon saajan osalta voimassa kaikissa jäsenmaissa. Säännös vastaa sisälöltään Suomen tullilain (573/78) 45 §:ää. Ennakkotiedosta peritään tullihallituksen vahvistama valtion maksuperustelakiin perustuva maksu.

Tullilain 46 §:n mukaan lainvoiman saanut ennakkotieto sitoo valtiota vuoden ajan antamisajankohdasta, jollei ennakkotietoon sovellettu säännös ole sitä ennen muuttunut tai tullihallitus erityisestä syystä peruuttanut ennakkotietoa.

Suomen jäsenyyden myötä muidenkin jäsenvaltioiden viranomaisia sitovia ennakkotietoja voidaan antaa ainoastaan tavarantaruiffiin luokittelun osalta. Niiden voimassaoloaika on yhteisössä kuusi vuotta. Suomen on annettava sitovia tarifiennakkotietoja pääsääntöisesti maksutta. Nykyisen tullilain perusteella annettuja ennakkotietoja ei sovelleta tuontiin, joka toteutuu jäseneksi liittymisen jälkeen.

Tullikoodeksin 13—14 artiklassa säädetään tulliviranomaisten oikeudesta toteuttaa tarpeellisia pitämänsä tarkastustoimenpiteet sekä asianosaisen velvollisuudesta toimittaa tulliviranomaiselle kaikki tarvittavat asiakirjat sekä kaikki tarvittava apu. Säännökset vastaavat Suomen lainsäädäntöä.

Tullikoodeksin 15 artiklassa on säännökset tulliviranomaisen virkatoimissaan saamien tietojen salassapidosta. Luottamuksellisia tai luottamuksellisesti annettuja tietoja ei saa luovuttaa ilman tiedot antaneen henkilön tai viranomaisen lupaa. Tietojen luovuttaminen on kuitenkin mahdollista, jos tulliviranomaiset voimassa olevien, erityisesti tietosuoja koskevien säännösten mukaan taikka oikeudenkäynnin yhteydessä voivat olla siihen velvollisia tai oikeutettuja. Säännökset vastaavat pääosiltaan Suomen nykyisiä säännöksiä.

Tullikoodeksin 16 artiklan mukaan asiakirjat on säilytettävä tullitarkastusta varten vähintään kolme vuotta niiden antamispäivästä riippumatta. Määräaika alkaa sen vuoden päättymisestä, jonka aikana tavarantaruiffin vapaaseen liikkeeseen laskemista tai vientiä koskeva ilmoitus vastaanotetaan muun tullimenettelyn osalta siitä, kun menettely on saatettu loppuun.

Tullikoodeksin 17 artiklan mukaan ei tullikoodeksissa asetettuja määräaikoja voida pidentää tai siirtää ilman sitä koskevaa nimenomaista säännöstä. Tullikoodeksi sallii tietyissä tapauksissa mahdollisuuden pidentää kansallisesti määräaikoja tai myöntää poikkeuksia ilmoittamisvelvollisuuteen. Suomen tullilain 17 §:n 1 momentin mukaan piiritullikamari voi yksittäistapauksessa myöntää ilmoittamisvelvollisuudesta poikkeuksen. Tällaisena poikkeuksena mainitaan lainkohdassa nimenomaan tulliselvitysajan pidentäminen. Tulliverolaissa (575/78) on tietyissä tapauksissa säädetty mahdollisuudesta pidentää määräaikoja.

Tullikoodeksin 18 artiklassa säädetään muuntokurssista, jota sovelletaan tullilainsäädännössä muunnettaessa ecuina ilmaistuja rahamääriä kansallisiksi valuutoiksi. Pääsääntöön mukaan muuntokurssina käytetään kunkin vuoden lokakuun ensimmäisen työpäivän kurssia.

Tullikoodeksin 19 artiklassa on yleissäännös tullilainsäädännön soveltamisesta niin sanotussa yksinkertaistetussa menettelyssä.

Yksinkertaistetulla menettelyllä tarkoitetaan tulliviranomaisen oikeutta sallia tuontitavara luovutettavaksi vapaaseen liikkeeseen, vaikka tuoja ilmoitushetkellä ei anna kaikkia tulliselvitystä varten tarvittavia tietoja. Yksityiskohdittaiset määräykset yksinkertaistettujen määräysten soveltamisesta sisältyvät tullikoodeksin ja sen voimaannpanoasetuksen jäljempänä selostettaviin säännöksiin. Säännökset vastaavat Suomen tullilainsäädännön säännöksiä.

Tullikoodeksin II osasto sisältää säännöksiä tuonti- tai vientitullien ja muiden tavaroiden kauppaa koskevien toimenpiteiden soveltamisen perusteista.

Tullikoodeksin 20 artiklan mukaan kannettavien tullien on perustuttava Euroopan yhteisöjen tullitariffiin. Euroopan yhteisöjen tullitariffi sisältää yhdistetyn tavaranimikkeistön sekä muut siihen perustuvat nimikkeistöt, joihin on lisätty alajaotteluita ja jotka on vahvistettu erityissäännöksillä tavaroiden kauppaa koskevien tarifiimääräysten soveltamiseksi. Tullita-

riffiin kuuluvat yhdistetyssä nimikkeistössä tarkoitettuihin tavaroihin tavallisesti sovellettavat maksut ja muut veloituserusteet, maatalouden tuontimaksut sekä muita tuontimaksuja. Tullietuuskohteluun oikeuttaviin sopimuksiin sisältyvät tullietuusmääräykset, yhteisön yksipuoliset tullietuusmääräykset, yksipuoliset suspensiomääräykset sekä muut tariffimääräykset, joista säädetään yhteisön muussa lainsäädännössä, katsotaan niin ikään osaksi tullitariffia.

Tavaranhaltijan pyynnöstä on yllä mainittuja etuuskohteluja sovellettava yleisten tullien ja maksujen sijasta, kun tuotava tavara täyttää säädetty edellytykset. Milloin tullietuuskohtelu on sidottu kiintiöön, etuuskohtelun soveltaminen lakkaa kiintiön täytyessä.

Tullikoodeksin 21 artiklassa määritellään tullietuuskohtelu, minkä lisäksi tullietuuskohtelun soveltaminen sidotaan niihin tavarakohtaisiin ehtoihin, joita tullietuuksien käytölle mahdollisesti on asetettu.

Suomessa tullikoodeksin 20 artikla vastaa lähinnä tulliverolain 1 §:ää, jonka mukaan maahan tuodusta tavarasta kannetaan tulli tullitariffilakiin liittyvän tullitariffin mukaisesti, jollei mainitussa laissa tai kansainvälisellä sopimuksella tahi muuten ole toisin säädetty tai määrätty. Asiallisesti tämä säännös kattaa tullikoodeksin 20 artiklan mukaisen yhteisön tullitariffin määritelmän lukuun ottamatta maatalouden tuontimaksuja ja muita tuontimaksuja. Näitä vastaavat Suomessa tuontimaksuja sekä elintarvikkeiden tuontimaksuja koskevat määräykset, joita Suomessa ei katsota osaksi tullitariffia. Tullitariffin ulkopuolelle jäävät myös yhteisön arvonlisäveroä sekä valmisteveroja koskevat määräykset.

Tullikoodeksin 22—27 artikla sisältää alkuperää koskevia säännöksiä, jotka toisaalta liittyvät eräiden kolmansien maiden tuotteille myönnettyjen tullihelpotusten soveltamiseen ja toisaalta erilaisten muiden tavarankäsitelmän mukaan määräytyvien toimenpiteiden valvontaan. Niiden tarkoituksena on estää kaupan vinoutuminen varmistamalla, että tullietuuskohtelu myönnetään vain sopimuspuolten tuotteille ja että suojatoimenpiteitä ei kierretä tuomalla tavara yhteisöön muiden maiden kautta. Tullikoodeksi sisältää muuta kuin etuuskohteluun oikeuttavaa alkuperää koskevat yleiset alkuperäsäännöt sekä lisäksi sellaista etuuskohtelua koskevat alkuperäsäännöt, jotka yhteisö myöntää eräille maille ja alueille yksi-

puolisesti. Kolmansien maiden kanssa tehtyihin vapaakauppasopimuksiin perustuvaa tullietuuskohtelua koskevat alkuperäsäännöt sen sijaan sisältyvät itse sopimuksiin.

Yksityiskohtaiset alkuperäsäännöt sisältyvät tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 35 — 140 artiklaan. Yleisiä alkuperäsääntöjä sovelletaan kaikkiin muihin tavarakauppaa koskeviin yhteisötoimenpiteisiin kuin tullietuuskohteluun oikeuttavan alkuperän määrittämiseen, ja niiden perusteella määräytyy ulkomaankauppatalastoissa alkuperämaa. Tavaroiden alkuperän määrittäminen on tarpeen myös muun muassa sovellettaessa polkumyynti- ja tasoitustulleja, määrällisiä rajoituksia sekä erilaisia muita suoja- ja valvontatoimenpiteitä.

Alkuperä määritetään kahden pääasiallisen perusteen mukaisesti. Yhden maan tuotteista kokonaan valmistetut tuotteet, joiden valmistuksessa ei ole lainkaan käytetty maahantuotuja aineksia, katsotaan kyseisessä maassa kokonaan tuotetuiksi tuotteiksi. Tällaisia tuotteita ovat luonnontuotteet, kuten mineraalit, kasvi- ja eläinkunnasta saadut perustuotteet ja niitä jalostamalla saadut tuotteet. Tullikoodeksin 23 artiklassa on luettelo perusteista, joiden pohjalta kokonaan tuotetuiksi katsottavat tuotteet määräytyvät.

Kun valmistuksessa on käytetty maahantuotuja aineksia tai kun valmistus tapahtuu useammassa kuin yhdessä maassa, alkuperämaaksi katsotaan se maa, jossa viimeinen merkittävä valmistus tai käsittely on tapahtunut.

Yleiset alkuperäperusteet vastaavat yleisperiaatteiltaan Suomessa sovellettavia säännöksiä.

Yhteisö myöntää tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen nojalla yksipuolisia tullietuuksia kehitysmaiden yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) puitteissa ja eräille sellaisille maille ja alueille, joilla on erityinen poliittinen asema, kuten Israelin miehittämät alueet ja eräät entisen Jugoslavian valtiot ja alueet sekä yhteisön alueeseen kuulumattomat Ceuta ja Melilla.

Yhteisön kaikki etuuskohteluun oikeuttavat alkuperäsäännöt perustuvat samoille yleisperiaatteille, jotka vastaavat myös Suomen vapaakauppasopimuksissa noudatettuja periaatteita. Alkuperätuotteiksi katsotaan toisen sopimuspuolen alueella kokonaan tuotetut tuotteet ja tuotteet, joita siellä on valmistettu riittävästi.

Yhteisön ja EFTA-maiden erillisten kehitysmaita koskevien GSP-järjestelmien alkuperä-

säännöt on osittain yhdenmukaistettu. Tavara voidaan jälleenviedä EFTA-maiden ja unionin alueella jälleenvientimaan tulliviranomaisen antaman jatkotodistuksen turvin. Yhteisön GSP-alkuperäsääntöjen erityispiirteitä on muun muassa alueellinen kumulaatio, joka sallii myös alueen muiden maiden tuotteiden käytön valmistuksessa ja vähiten kehittyneille maille myönnetty poikkeukset alkuperäsääntöjen ehtoista. Suomen GSP-järjestelmässä alueellinen kumulaatio on myönnetty vain rajoitetusti. Tarkempia säännöksiä GSP-sääntöjen tuotekohtaisista valmistusehdoista sisältyy tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen liitteeseen 15.

Tullikoodeksin 28—36 artikla sekä täytäntöönpanoasetuksen 141—181 artikla sisältävät säännökset tavarallausarvosta.

Tullausarvosäännösten mukaisesti määritettyä arvoa käytetään sekä laskettaessa yhteisön tullitariffin mukaisia tulleja että sovellettaessa tavarakauppaa koskevia yhteisön muita erityissäännöksiä. Tullausarvosäännökset perustuvat tullitariffeja ja kauppaa koskevaan yleissopimukseen (GATT) VII artiklan soveltamista koskevaan sopimukseen (SopS 83/80).

Tullausarvoa koskeviin säännöksiin sisältyvät myös periaatteet, joita noudattaen päätetään tavarallausarvoa määritettäessä sovellettavista muuntokursseista. Suomessa sovellettavista muuntokursseista ei ole säädetty suoraan laissa. Säännökset merkitsevät muutoksia Suomen nykykäytäntöön muun muassa kurssien määräytymispäivän sekä kurssimuutosten seurantamekanismin osalta.

Tullikoodeksin 37—39 artiklaan sisältyy säännökset, joita sovelletaan yhteisön tullialueelle tuotuihin tavarihin, kunnes niille on osoitettu tulliselvitysmuoto. Yhteisön tullialueelle tuodut tavarat ovat tuontihetkestä alkaen tullivalvonnassa kunnes varmistutaan siitä, ovatko ne yhteisötavaroita vai muita kuin yhteisötavaroita. Muut kuin yhteisötavarat ovat tämän jälkeenkin tullivalvonnassa siihen saakka, kunnes niiden tullioikeudellinen asema muuttuu.

Yhteisön tullialueelle tuodut tavarat on ilmoitettava tullille niiden saavuttua tullitoimipaikkaan tai muuhun tulliviranomaisten osoittamaan tai hyväksymään paikkaan. Tullikoodeksin mukaan tulliviranomaiset voivat sallia yleisilmoituksina käytettävän kaikkia kaupallisia tai hallinnollisia asiakirjoja, jotka sisältävät tavaroiden tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot. Tullille ilmoitetut muut kuin yhteisötavarat on

ilmoitettava tulliselvitettäväksi 45 päivän kuluessa yleisilmoituksen antopäivästä, jos ne on kuljetettu meritse, ja 20 päivän kuluessa muissa tapauksissa. Tulliviranomaiset voivat olosuhteiden niin edellyttäessä asettaa lyhyemmän määräajan tai sallia määräaikojen pidentämisen. Suomessa sovelletaan nykyisin 15 päivän määräaikaa tulliselvityksessä kuljetusmuodosta riippumatta.

Tavaroiden väliaikaista varastointia koskevat säännökset sisältyvät tullikoodeksin 50—53 artiklaan ja täytäntöönpanoasetuksen 185—188 artiklaan.

Tullille ilmoitetuilla tavaroilla on väliaikaisesti varastoitujen tavaroiden tullioikeudellinen asema tulliselvitysmuodon osoittamiseen saakka. Artikloissa on säädetty myös väliaikaisesti varastoitujen tavaroiden säilyttämisen edellytyksistä ja sallitusta käsittelystä väliaikaisen varastoinnin aikana sekä toimenpiteistä, joihin tulliviranomaisen on ryhdyttävä, jollei tulliselvitysmuodon osoittamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin ole ryhdytty määräajassa, mukaan lukien tavaralla myynti. Tulliviranomainen voi tavaroiden haltijan vastuulla ja kustannuksella siirtää tavarat erityiseen valvomaansa paikkaan.

Voimassa olevassa Suomen tullilainsäädännössä ei ole säännöksiä väliaikaisesti varastoidusta tavarasta.

Passitusmenettelyssä kuljetettuihin muihin kuin yhteisötavarihin sovellettavat säännökset sisältyvät tullikoodeksin 54—55 artiklaan. Passituksella tarkoitetaan menettelyä, jolla alueelle saapuvan tavaralla tulliselvitys vapaaseen liikkeeseen siirretään saapumispaikkakunnalta tulliasiakirjalla toisessa tullitoimipisteessä tapahtuvaksi.

Yhteisön alueelle passitettu tavara on kuljettava viipymättä tulliviranomaisten osoittamaan tullitoimipaikkaan tai muuhun näiden osoittamaan tai hyväksymään paikkaan. Passituksen aikana tavaralla katsotaan olevan tullivalvonnassa. Kun passitettu tavara on saapunut yhteisön alueella sijaitsevaan määräpaikkaan, se ilmoitetaan tulliselvitettäväksi. Menettely vastaa Suomessa sovellettavaa samaa menettelyä.

Tullikoodeksin 56 ja 57 artiklan mukaan tulliviranomaisella on olosuhteiden sitä vaatiessa oikeus hävittää tavara sen haltijan kustannuksella.

Yhteisön tullialueelle sääntöjen vastaisesti tuotujen tai tullivalvonnalta salattujen tavaroi-

den osalta tulliviranomaisten on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi, tavaroiden myynti mukaan luettuna. Suomen lain mukaan tulliviranomaisilla on eräissä tapauksissa sama oikeus.

Tulliselvitysmuotoa koskevat säännökset sisältyvät tullikoodeksin 58—182 artiklaan ja täytäntöönpanoasetuksen 198—843 artiklaan.

Tullikoodeksin yleisperiaatteena on, että yhteisön tullialueelle tuodut tavarat voidaan milloin tahansa tulliselvittää siten kuin koodeksissa on säädetty. Periaate ei kuitenkaan estä soveltamasta kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalien, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen tai kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Poikkeuksia voidaan säätää myös esimerkiksi kaupapoliittisista syistä. Tullikoodeksi velvoittaa jäsenvaltiot määrittelemään alueensa tullitoimipaikkojen toimivallan, jollei yhteisön tullilainsäädännössä ole siitä säännöksiä. Tulli-ilmoituksia koskevat Suomen määräykset vastaavat tullikoodeksin säännöksiä.

Tulli-ilmoitusten tarkastamiseksi tulliviranomaiset voivat, paitsi tarkastaa itse ilmoituksen ja sen liiteasiakirjat, myös ottaa tavarosta näytteitä analysointia tai yksityiskohtaista tutkimusta varten. Tavaranhaltijan on vastattava tarkastuksesta tai näytteenotosta aiheutuvista kustannuksista. Tulliviranomaisten on vastattava analyysistä tai tutkimuksesta aiheutuvista kustannuksista.

Suomen kohdalla tämä merkitsee muutosta nykytilanteeseen, jossa tullilaboratorio veloittaa tavaranhaltijaa suorittamisestaan tutkimuksista.

Tavaroita ei saa luovuttaa ennen kuin tullimenettelystä mahdollisesti aiheutuva tullivelka on maksettu tai sen maksamisesta on annettu vakuus, mikä vastaa Suomessa noudatettua menettelyä.

Tavarat, joita ei ole voitu luovuttaa tavaranhaltijasta johtuvista syistä tai joita ei ole noudettu kohtuullisessa määräajassa niiden luovutuksen jälkeen, on julistettava valtiolle menetetyiksi tai myytävä. Vastaava mahdollisuus sisältyy samoin edellytyksin myös nykyiseen tullilainsäädäntöömme.

Tullikoodeksin 76 artiklan mukaan tull ilmoituksen tekoa voidaan yksinkertaistaa hyväksymällä epätäydellinen tulli-ilmoitus. Ilmoi-

tus voi olla epätäydellinen joko siksi, että siitä puuttuu jokin vaadittava tieto tai että sen liitteenä ei ole kaikkia vaadittavia asiakirjoja. Lisäksi tulli-ilmoituksen sijasta voidaan antaa kaupallinen tai hallinnollinen asiakirja kuten kauppalasku. Menettelytapojen yksinkertaistaminen voi ilmetä myös siten, että tavarat pelkästään merkitään tavaranhaltijan pitämiin asiakirjoihin. Tavaranhaltijan on myöhemmin toimitettava tulliviranomaisen määräämässä ajassa täydellinen ilmoitus, joka voi olla yleinen, jaksoittainen tai kokoava ilmoitus.

Useimmat niin sanotut yksinkertaistetut menettelyt ovat käytössä Suomessa jo nyt. Maa-hantuotu tavara voidaan luovuttaa rekisteröidylle asiakkaalle epätäydellisen tulli-ilmoituksen perusteella. Sama koskee vientiä, jossa vienti-ilmoitus voidaan antaa tavaroiden tosiasiallisen viennin jälkeen.

Tullikoodeksin 78 artikla antaa tulliviranomaisille oikeuden tulli-ilmoituksen ja sen liiteasiakirjojen oikeellisuuden varmistamiseksi tarkastaa tavaroiden tuontiin tai vientiin liittyviä kaupallisia asiakirjoja ja tietoja tavaroiden luovutuksen jälkeen. Tulliviranomaisilla on myös oikeus oikaista virheellisiä tai puutteellisia tietoja sisältäviä ilmoituksia.

Vastaavat valtuudet ja tarkastusmuodot sisältyvät Suomen tullilainsäädäntöön.

Luovutuksesta vapaaseen liikkeeseen säädetään tullikoodeksin 79—83 artiklassa ja täytäntöönpanoasetuksen 290—308 artiklassa.

Luovutus vapaaseen liikkeeseen antaa kolmannen maan tavaroille yhteisötavaroiden tulli-oikeudellisen aseman. Luovutus vapaaseen liikkeeseen edellyttää, että lain mukaan kannettavat tullit on kannettu ja muut tavarahan hantuntuontia koskevat muodollisuudet täytetty. Säännökset vastaavat Suomen tullilainsäädäntöä.

Tullikoodeksissa yksinkertaistetaan moninimikkeisten lähetysten tullausta siten, että jos kunkin tavarahan tullaaminen erikseen sen oman tariffinimikkeen mukaan merkitsisi kannettavien tullien kanssa epäsuhteessa olevaa työ määrää ja kustannuksia, tulliviranomaiset voivat tavaranhaltijan pyynnöstä suostua siihen, että tulli kannetaan koko lähetyksestä korkeimman tullin alaisen nimikkeen mukaan. Suomen tullauskäytännössä noudatetaan samaa periaatetta.

Tullikoodeksin 84—90 artiklassa ja täytän-

töönpanoasetuksen 496—548 artiklassa säädetään suspensiomenettelyistä ja taloudellisesti vaikuttavista tullimenettelyistä.

Artiklassa 84 luetellaan suspensiomenettelyn ja muun taloudellisesti vaikuttavan tullimenettelyn kattamat eri menettelyt ja 85—90 artiklassa kyseisten tullimenettelyjen käytön yleiset ehdot. Täytäntöönpanoasetuksen 496—548 artikla sisältää tarkemmat säännökset tullikoodexin kyseisten määräysten soveltamisesta.

Tullikoodexin 84 artiklassa säädetyllä suspensiomenettelyllä tarkoitetaan tullin kantamatta jättämistä. Tällaisia menettelyjä ovat niin sanottu ulkoinen passitus, joka käytännössä merkitsee kolmannen maan tulliselvittämättömän tavaran siirtämistä yhteisön alueen sisällä ja tullivarastointi, joka merkitsee tavaran tallettamista tullin valvonnassa olevaan varastoon, sekä niin sanottu sisäinen jalostus suspensiojärjestelmää soveltaen. Viimeksi mainittu tarkoittaa yhteisön ulkopuolisen maan yrityksen toimeksiannosta yhteisön alueella suoritettavaa jatkojalostustyötä, joka kohdistuu toimeksiantajan toimittamaan sellaiseen tavarahan, josta tuonin yhteydessä on jätetty tulli kantamatta. Muita tässä artiklassa tarkoitettuja menettelyjä ovat tullivalvonnassa tapahtuva valmistus sekä väliaikainen maahantuonti.

Taloudellisesti vaikuttavalla tullimenettelyllä tarkoitetaan tullivarastointia, sisäistä jalostusta, tullivalvonnassa tapahtuvaa valmistusta sekä väliaikaista maahan tuontia samassa laajuudessa kuin edellä suspensiomenettelyn kohdalla on lueteltu. Tämän lisäksi taloudellisesti vaikuttava tullimenettely kattaa sisäisen jalostuksen myös milloin jalostuksen kohteena olevasta tavarasta on suoritettu tulli, joka palautetaan vietäessä jatkojalostettua tavaraa unionin alueelta.

Taloudellisesti vaikuttavalla tullimenettelyllä tarkoitetaan myös ulkoista jalostusta, tavaran väliaikaista vientiä unionin tullialueelta jatkojalostusta varten ja jatkojalostetun tavaran tulliselvitystä unionin alueelle joko kokonaan tai osittain tuontitulliltaan.

Kaikkien taloudellisesti vaikuttavien tullimenettelyjen käyttäminen edellyttää tulliviranomaisen lupaa. Lupa voidaan antaa ainoastaan sille, joka esittää kaikki tarvittavat takuut kyseessä olevien toimintojen asianmukaisesta suorittamisesta. Tämän lisäksi tulliviranomaisen tulee voida valvoa ja tarkastaa menettelyä ilman taloudellisiin etuihin nähden suhteettomia hallinnollisia järjestelyjä. Menettelyn sovel-

tamisen edellytykset on vahvistettava sitä koskevassa luvassa, ja luvan haltija on puolestaan velvollinen ilmoittamaan tulliviranomaisille kaikista luvan myöntämisen jälkeen ilmenevistä seikoista, jotka voivat vaikuttaa luvan voimaansaoloon tai sisältöön. Suspensiomenettelyä sovellettaessa tulliviranomainen voi vaatia luvan haltijalta vakuuden mahdollisesti syntyvän tullivelan maksamisen varmistamiseksi. Yleisten ehtojen yhteydessä on myös määräykset suspensiomenettelyn loppuun saattamisesta sekä määräys tulliviranomaisen velvollisuuksista milloin menettelyä ei ole saatettu loppuun säädetyin edellytyksin.

Tullikoodexin 91—97 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 341—380 sekä 381—495 artikla sisältävät ulkoista passitusta koskevat yksityiskohtaiset säännökset. Ulkoisella passituksella tarkoitetaan muun kuin yhteisötavaran lähettämistä tulliviranomaisen valvonnassa jäsenmaiden välisessä liikenteessä tuontitulliltaan soveltamatta niihin muita toimenpiteitä. Ulkoista passitusta sovelletaan myös vientiin tarkoitettujen yhteisötavaroiden lähettämiseen, jos niihin kohdistetaan yhteisön toimenpiteitä tai vientiä koskevia tullimuodollisuuksia, kuten maataloustuotteiden vientietuja.

Yhteisössä tällaisten tavaroiden liikkumisen on tapahduttava yhteisön ulkoisessa passitusmenettelyssä. Ulkoista passitusmenettelyä voidaan eräin edellytyksin käyttää kolmannen maan alueen kautta toiseen yhteisömaahan tapahtuvissa kuljetuksissa.

Suomen liittyttyä EU:n jäseneksi ulkoista passitusta voitaisiin soveltaa muun muassa Suomeen toimitettavaksi tarkoitettun tavaran saapuessa toiseen unionin jäsenmaahan. Sitä sovellettaisiin myös, milloin Suomen alueen kautta toimitetaan toisesta jäsenmaasta kolmanteen maahan sellaisia maataloustuotteita ja elintarvikkeita, jotka oikeuttavat vientipalautukseen.

Ulkoisen passitusmenettelyn merkitys korostuu Suomen itäisellä maarajalla. Toiseen jäsenvaltioon toimitettavaksi tarkoitettu tavara, joka saapuu unionin alueelle Suomen itäisen maarajan yli, ilmoitettaneen vain poikkeustapauksissa välittömästi tulliselvitettäväksi rajanylityspaikalla. Suurimpaan osaan tällaisia tavaratoimituksia sovellettaisiin nimenomaan ulkoista passitusmenettelyä, jolloin tavara kulkee tulliasiakirjalla ja tullin valvonnassa Suomesta määrämaahan. Tämä koskee erityisesti Venäjältä ja muista IVY-maista sekä Baltian

maista ja Kauko-Idästä Suomen alueen kautta toiseen unionin jäsenmaahan toimitettavaa tavaraa, joka nykyisin kulkee Suomen alueen kautta niin sanottuna kauttakulku- eli transiottavarana.

Tullilain 10 §:n mukainen järjestelmä vastaa olennaisesti yhteisön ulkoista passitusta, joskin viimeksi mainitun kohdalla säännökset ovat olennaisesti Suomen säännöksiä yksityiskohtaisempia. Lisäksi sovelletaan yhteistä passitusmenettelyä koskevaa yleissopimusta (SopS 67—68/87) muun muassa kuljetuksiin Suomeen ja Suomesta, kun lähtö- tai määräpaikka on jokin unionin jäsenvaltio tai EFTA-maa. Tämä menettely jää voimaan ja sitä sovelletaan olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa kaupassa EFTA-maiden kanssa.

Tullikoodeksin 98—113 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 503—548 artikla sisältävät säännökset tullivaroista. Sekä tullikoodeksin että Suomen tullilain mukaan tullivaroja voidaan käyttää maahantuodun tavarantoimintaan soveltamatta tavaraan tuontitulleja tai kauppapoliittisia toimenpiteitä. Tavara voidaan tullata vapaaseen liikkeeseen varastoonpanijan tarpeiden mukaan. Tulliselvitystoimenpiteet suoritetaan vasta, kun tavarat otetaan tullivaroista. Tullikoodeksin ja Suomen nykyisen lainsäädännön mukaan tullivaraa voidaan käyttää muonitusvarastona sekä myös maasta vietävän tavarantoimenpiteiden säilytykseen. Tavaralle voidaan myöntää viennin yhteydessä verohelpotukset jo varastoonpanovaiheessa.

Tullivaran pito edellyttää tulliviranomaisen lupaa, jolleivät tulliviranomaiset itse pidä kyseistä tullivaraa. Lupa voidaan myöntää ainoastaan yhteisöön sijoittautuneelle henkilölle ja vain, jos hakija osoittaa tullivaran pitoon olevan todellista taloudellista tarvetta. Tullivara voi olla joko yleinen tai yksityinen.

Tullikoodeksin mukaan tavaroita voidaan tietyn edellytyksin asettaa tullivaramenettelyyn siirtämättä niitä varsinaisesti tullivaraan. Tällaisia niin sanottuja fiktiivisiä tullivaroja käyttävät unionin jäsenvaltioissa muun muassa autontuojat nopeiden toimitusaikojen takia.

Tavaroiden pitämiseksi tullivaroissa ei voida asettaa määräaika, tiettyjä yhteisen maatalouspolitiikan piiriin kuuluvia tavaroita lukuunottamatta. Poikkeustapauksissa tulliviranomaisilla on myös valta vaatia tullivaroissa

olevien tavaroiden asettamista tulliselvitysmenettelyyn.

Tullivaroissa olevia tavaroita voidaan käsitellä tavanomaisin tavoin niiden säilymistä varten, niiden ulkonäön tai markkinointiominaisuuksien parantamiseksi taikka niiden valmistamiseksi jakelua tai jälleenmyyntiä varten. Jos taloudellista tarvetta siihen on eikä tullivalvonta vaaranna, tulliviranomaiset voivat lisäksi sallia tullivaroissa muiden kuin yhteisötavaroiden sisäisen jalostuksen tai tullivalvonnassa tapahtuvan valmistuksen.

Tullikoodeksin tullivaroja koskevat säännökset muuttavat Suomen menettelyä siten, että tavaroiden tullivaroille ei enää pääsääntöisesti aseteta määräaika ja että fiktiiviset tullivarat voidaan sallia. Tullivaroissa oleville tavaroille voidaan myös sallia sisäinen jalostus tai tullivalvonnassa tapahtuva valmistus.

Tullikoodeksin 114—129 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 549—648 artikla koskevat sisäistä jalostusta.

Sisäinen jalostus on tulliselvitysmuoto, jonka mukaan vientituotteiden valmistusta varten käytettävät ulkopuolista alkuperää olevat tavarat tuodaan yhteisön alueelle soveltamatta niihin tulleja tai kauppapoliittisia toimenpiteitä (suspensioimenettely). Tavaroista, jotka on selvitetty vapaaseen liikkeeseen, voidaan vastavasti palauttaa kannetut tuontitullit, kun ne viedään yhteisön tullialueelta edelleen jalostettuina tuotteina. Tullikoodeksin 114—129 artiklassa säädetään sisäisen jalostuksen ehdoista ja sovellettavista menettelytavoista. Täytäntöönpanoasetuksen 549—648 artiklaan on sisällytetty tarkemmat säännökset. Yhteisön sisäinen jalostus on kaksijakoinen. Niin sanotussa suspensiojärjestelmässä jalostettuina tavaroina jälleenvietäviksi tarkoitettujen ulkopuolisten tavaroiden tuontiin ei sovelleta tuontitulleja eikä kauppapoliittisia toimenpiteitä. Tullinpalautusjärjestelmässä vapaaseen liikkeeseen tulliselvitettyjen tavaroiden tuontitulli joko palautetaan tai peruutetaan, kun tavarat viedään jalostettuina yhteisön tullialueelta.

Sisäinen jalostus on aina luvanvaraista. Luvan myöntää tulliviranomainen joko suspensiojärjestelmän tai tullinpalautusjärjestelmän mukaan. Lupa voidaan myöntää yhteisöön sijoittautuneelle henkilölle. Sisäisen jalostuksen käyttö ei saa haitata yhteisön tuottajien keskeisiä etuja.

Lupa myönnetään määräaikaisena. Myöntä-

misen edellytykset on yksityiskohtaisesti määritelty täytäntöönpanoasetuksessa. Näissä määräyksissä kiinnitetään erityistä huomiota saman tai vastaavan tuotteen saatavuuteen yhteisön alueelta. Hakijan on pystyttävä osoittamaan, että yhteisön alueelta ei ole saatavissa käyttötarkoitukseen soveltuvaa tavaraa.

Tullinpalautusjärjestelmää ei voida käyttää, jos tuontitavarat ovat tuontihetkellä määrällisten rajoitusten alaisia tai milloin jalostetuille tavaroille on vahvistettu vientipalautus.

Luvan haltija on oikeutettu tuontitullin palauttamiseen tai peruuttamiseen esitettyään hyväksyttävän selvityksen siitä, että valmistetut tavarat on joko viety alueelta tai asetettu vientiin rinnastettavaan tullimenettelyyn.

Tulliverolain 19 §:ssä säädetään vientiedusta ja tullittomista tuotteista, jotka tuodaan väliaikaisesti tullialueelle vastikkeetta täällä tapahtuvaa korjausta, valmistusta tai muuta käsitteilyä varten. Sekä vientiedun että viimeksi mainitun tullittomuuden hyväksikäytön edellytyksenä on, että tullittomuus ei aiheuta haittaa kotimaiselle tuotannolle. Tullittomuus voidaan myöntää joko välittömästi maahantuonnin yhteydessä tai tullin palautuksena sen jälkeen, kun jalostettu tavara on viety Suomen tullialueelta.

Yhteisön tullikoodeksin sisäistä valmistusta koskevat säännökset vastaavat periaatteiltaan Suomen vientietua ja soveltuvin osin väliaikaista maahantuontia koskevia säännöksiä.

Tullikoodeksin 130—136 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 650—669 artiklan säännösten mukaan tullivalvonnassa voidaan valmistaa tavaroita käyttäen muita kuin yhteisön tavaroita tai jatkojalostaa viimeksi mainittuja. Tämän valmistuksen tai jatkojalostuksen jälkeen tavarat ilmoitetaan tulliselvitettäväksi vapaaseen liikkeeseen.

Tullivalvonnassa tapahtuvaa valmistusta voidaan soveltaa vain erikseen määrätyissä tapauksissa. Myös näissä tapauksissa tullivalvonnassa tapahtuva valmistus on luvanvaraista ja luvan myöntämisen ehdot on yksityiskohtaisesti määrätty. Lupaa ei voida myöntää, jos menettelyn soveltaminen merkitsisi voimassa olevien alkuperää tai määrällisiä rajoituksia koskevien säännösten kiertämistä, eikä myöskään, jos valmistus haittaa yhteisössä samantyyppisiä tavaroita tuottavien yritysten keskeisiä etuja.

Tullivalvonnassa valmistetuista tai jatkojalostetuista tuotteista kannetaan valmistetun tai

jatkojalostetun tuotteen tullitariffin mukainen tulli. Milloin tullivalvonnassa valmistettujen tai jalostettujen tuotteiden kanssa identtiset tuotteet saavat tullietuuskohtelun, valmistetuille tai jatkojalostetuille tuotteille myönnetään sama tullietuuskohtelu. Suomen tullilainsäädäntö ei salli tuotanto- eikä jalostustoimintaa tullivalvonnassa.

Väliaikaisesta maahantuonnista säädetään tullikoodeksin 137—144 artiklassa ja täytäntöönpanoasetuksen 670—747 artiklassa.

Tullikoodeksin 137 artikla sisältää yleisiä säännöksiä väliaikaisen maahantuonnin soveltamismahdollisuudesta. Kokonaan tai osittain tulliton väliaikainen tuonti sallitaan tietyille, tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 671—729 artiklassa erikseen määritellyille tavararyhmille. Tavaroiden tulee olla muita kuin yhteisötavaroita, jotka tuodaan väliaikaisesti yhteisöön määrättyihin käyttötarkoituksiin ja jotka on tarkoitus palauttaa yhteisön alueelta muuttamattomina. Väliaikaiseen tullittomaan maahantuontiin oikeutettuihin tavaroihin ei kohdisteta myöskään yhteisön kauppapoliittisia toimia.

Tullikoodeksin 4 artiklan tarkoittama tuontitullikäsike kattaa varsinaisen tullin lisäksi myös muut vaikutukseltaan vastaavat, tuonnin yhteydessä perittävät maksut, mukaan luettuna yhteisön maatalouspolitiikan mukaiset tuontimaksut. Näin ollen tavara, jolle myönnetään tulliton väliaikainen tuonti yhteisöön, on pääsääntöisesti vapaa myös muista tuonnin yhteydessä kannettavista veroista ja veronluontoisista maksuista. Säännös vastaa Suomen tulliverolain säännöksiä.

Tullikoodeksin 138 artiklassa säädetään käytännön toimenpiteistä ja muodollisuuksista väliaikaisen maahantuonnin yhteydessä. Yksityiskohtaiset säännökset sisältyvät tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 691—710 artiklaan ja 730—743 artiklaan.

Väliaikainen maahantuonti voidaan tullikoodeksin 139 artiklan mukaan pääsääntöisesti sallia vain, jos tavarat voidaan tunnistaa. Tämä on tarpeellista tavaroiden jälleenviennin valvomiseksi.

Tullikoodeksin 140 artikla koskee väliaikaisen maahantuonnin määräaikoja. Tulliviranomaisen tulee asettaa sellainen määräaika, että tavaroiden aiottu käyttötarkoitus voidaan toteuttaa. Yleinen enimmäismääräaika on 24 kuukautta, ellei toisin säädetä. Lyhyemmät määräajat ja määräaikojen pidennykset ovat

mahdollisia. Väliaikaisesti tuodut tavarat on palautettava yhteisön tullialueelta viimeistään määräajan päättyessä tai tavaroille on osoitettava jokin muu tulliselvitysmuoto.

Tapauksista, joissa väliaikainen tuonti sallitaan täysin tulleitta, on yksityiskohtaiset säännökset tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 670—689 artiklassa muiden väliaikaisesti tuotujen tavaroiden kuin kuljetusvälineiden osalta. Nämä tapaukset edustavat kansainvälisissä talous-, liike- ja kulttuurisuhteissa vakiintuneita tilanteita, joissa väliaikainen tullittomuus on Suomessa tähän asti toteutettu joko tulliverolain tai kansainvälisten sopimusten perusteella. Tällaisia ovat esimerkiksi näyttely-, messu- ja konferenssikäyttöön tuotavat tavarat, opetustarvikkeet, ammatinharjoittamisvälineet sekä pääasiassa vientitavaran valmistukseen tulevat tavarat.

Yhteisön säännökset sallivat väliaikaisen tuonnin tulleitta eräissä tapauksissa, joissa se Suomen nykyisen tullilainsäädännön mukaan ei ole mahdollista. Tällaisia ovat esimerkiksi jälkiäänitystä tai kopiointia varten väliaikaisesti tuotavat filmit ja ääni- tai kuvanauhat sekä korvauksetta väliaikaisesti tuotavat ATK-laitteistoissa käytettävät, tietoja sisältävät tietovälineet. Yksittäistapauksessa voidaan enintään kolmen kuukauden ajaksi yhteisön tullialueelle tuoda tulleitta vähäarvoista tavaraa.

Kuljetusvälineiden, konttien ja kuorma-alustojen väliaikaista tuontia koskevat säännökset ovat tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 717—743 artiklassa. Väliaikaisen tullittomuuden ehdot ja enimmäisaika, jonka kuljetusväline saa olla yhteisön alueella, vaihtelee kuljetusvälineestä riippuen. Yksityiskäyttöön väliaikaisesti yhteisön alueelle tuotavat tieliikenneajoneuvot saavat olla yhteisön alueella tullitta enintään kuusi kuukautta kunakin 12 kuukauden kauden aikana.

Suomen tulliverolaki sallii väliaikaisen tuonnin yhden vuoden määräajaksi, jota voidaan pidentää enintään kahdella vuodella.

Mikäli väliaikaisessa maahantuontimenetelyssä olleet tavarat joudutaan tullaamaan vapaaseen liikkeeseen, kannetaan tullien lisäksi myös korkoa siltä ajalta, jonka ne ovat olleet väliaikaisesti tullitta yhteisön tullialueella. Nykyisen tullilainsäädäntömme mukaan ei korkoa ole vastaavanlaisessa tilanteessa peritty.

Tullikoodeksin 142 artiklassa säädetään periaatteista, joiden mukaan tulliviranomainen myöntää luvan osittain tullittomaan väliaikai-

seen maahantuontiin. Tällöin tuotekate voi olla laajempi tai käyttöehdot lievemmat kuin täysin tullittomaan väliaikaiseen tuontiin oikeuttavissa tapauksissa. Tavaroiden tulee kuitenkin aina olla yhteisön ulkopuolelle sijoittautuneen henkilön omistuksessa.

Osittain vapaan väliaikaisen tuonnin yhteydessä kannettava tulli on kolme prosenttia tariffin osoittamasta asianomaisen tuotteen tullista jokaiselta sellaiselta kalenterikuukaudelta tai sen osalta, jonka tavara on yhteisön alueella, kuitenkin enintään tullitariffin osoittama tulli. Suomen tullilainsäädännössä ei ole säännöksiä osittaisesta väliaikaisesta tullittomuudesta eräistä tavaroista tulliverolain 24 §:n nojalla suorittavaa osittaispalautusta lukuun ottamatta.

Tullikoodeksin 145—160 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 748—787 artikla koskevat ulkoista jalostusta.

Ulkoisen jalostus on tullimenettely, jonka mukaan yhteisön tavaroita viedään väliaikaisesti yhteisön tullialueelta jatkojalostusta varten ja jatkojalostuksen tuloksena syntyneet tuotteet tuodaan unionin alueelle kokonaan tai osittain tullitta. Tullikoodeksin 145—160 artiklassa säädetään ulkoisen jalostuksen ehdoista ja sovellettavista menettelytavoista, täytäntöönpanoasetuksen 748—787 artiklaan sisältyy yksilöidyt ja käytännön kannalta asetusta tämentävät säännökset.

Vaatteiden ulkoisesta jalostuksesta on voimassa erillinen neuvoston asetus (ETY) N:o 636/82, jota selostetaan erikseen.

Ulkoista jalostusta koskevan menettelyn käyttö on luvanvarainen ja lupa voidaan myöntää hakijalle, jolla on kotipaikka unionin alueella. Lupaa ei voida myöntää, jos siitä aiheutuu vakavaa haittaa yhteisössä toimivien tuottajien keskeisille eduille.

Tulliviranomainen asettaa määräajan, jonka kuluessa jalostetut tavarat on tuotava takaisin yhteisön tullialueelle.

Tavaroiden palautuessa tullialueelle jalostettuina kannettava tulli määräytyy periaatteessa siten, että tariffin mukaisen tullin määrästä vähennetään sen tuontitullin määrä, joka kannettaisiin samana ajan kohtana väliaikaisesti viedyistä tavaroista.

Tulliverolain 9 §:n mukaan tavarasta, joka palautetaan tullialueelle ulkomaalla korjattuna tai muutoin käsiteltynä, kannetaan tullitariffilaissa säädetty, arvon perusteella määräytyvä

tulli korjaus-, käsittely- tai niitä vastaavien muiden kustannusten sekä lähetyskulujen määrästä.

Yhteisön tullikoodeksin ulkoista valmistusta koskevat säännökset vastaavat periaatteiltaan Suomen voimassa olevia tullialueella ulkomaalla korjattuna tai muutoin käsiteltynä olleen tavarain palauttamista tullialueelle koskevia säännöksiä. Koska suomalaiset yritykset käyttävät Venäjällä ja Baltian maissa olevia alihankkijoita, ulkoista jalostusta koskevilla määräyksillä on myös käytännössä varteen otettava merkitys Suomen kannalta.

Tullikoodeksin 161, 162 ja 183 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 788—796 ja 843 artikla koskevat vientiä. Säännökset koskevat tavaroiden vientiä pysyvästi yhteisön tullialueen ulkopuolelle. Yhteisön tullialueelta vietyvät tavarat ovat tullivalvonnassa siihen saakka kunnes ne lähtevät yhteisön tullialueelta. Jos tavara viedään passitusmenettelyssä, tulliviranomaiset voivat määrätä käytettävän matkareitin ja määräpäivän tavaroiden esittämiselle määrätullitoimipaikassa. Suomen säännökset vastaavat tullikoodeksin säännöksiä.

Tullikoodeksin 163—165 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 381—495 artikla sisältävät sisäiseen passitukseen liittyviä säännöksiä.

Sisäisellä passituksella tarkoitetaan yhteisötavaran eli yhteisössä tuotetun tai sinne laillisesti tuodun tavarain lähettämistä tulliviranomaisen valvonnassa unionin jäsenmaiden välisessä tavaraliikenteessä. Säännökset siitä, milloin sisäistä passitusmenettelyä tulee käyttää, sisältyvät tullikoodeksin 163—165 artiklaan. Menettelyn soveltamisesta on annettu täsmennykset säännökset täytäntöönpanoasetuksen 381—495 artiklassa siten, että osa täytäntöönpanoasetuksen säännöksistä koskee myös ulkoista passitusta. Sisäistä passitusta ei kuitenkaan saa käyttää lähetettäessä sellaista yhteisötavaraa, jonka osalta yhteisösäännökset edellyttävät erityistä tullikäsittelyä vietäessä niitä kolmansiin maihin, kuten vientietua saavia maataloustuotteita, vaan näissä tapauksissa on käytettävä yhteisön ulkoista passitusta.

Sisäistä passitusmenettelyä tulee käyttää lähetettäessä yhteisötavaraa yhteisön tullialueella sijaitsevasta paikasta kolmannen maan alueen kautta toiselle yhteisön tullialueella sijaitsevalle paikalle tai EFTA-maahan. Sisäistä passitusta on niin ikään käytettävä, milloin jokin yhteisön säännöistä nimenomaisesti sitä edellyttää.

Sisäistä passitusta käytettäessä voidaan so-

veltaa niin sanottuja yksinkertaistettuja menettelyjä siten kuin tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksessa tarkemmin säädetään. Yksityiskohtaiset säännökset sisäisen passituksen käytöstä vaihtelevat tiettyssä määrin kuljetustavasta riippuen. Tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksessa on erilliset yksilöidyt säännökset rautatiekuljetuksesta, merikuljetuksesta, putkistossa tapahtuvasta kuljetuksesta ja myös säännökset suurissa konteissa tapahtuvista kuljetuksista.

Tullikoodeksin 166—181 artikla ja täytäntöönpanoasetuksen 799—840 artikla sisältävät säännökset vapaa-alueesta ja vapaavarastoista. Vapaa-alueet ja vapaavarastot ovat yhteisön tullialueen tai siellä sijaitsevien tilojen muusta yhteisön tullialueesta erotettuja osia, joissa muiden kuin yhteisötavaroitten katsotaan tuontituloille ja tuontia koskevia kauppapoliittisia toimenpiteitä sovellettaessa olevan yhteisön tullialueen ulkopuolella. Niihin siirrettyihin yhteisötavaroihin voidaan pääsääntöisesti kohdistaa tavaroiden viennin yhteydessä sovellettavia toimenpiteitä.

Vapaa-alueet ja -varastot palvelevat elinkeinoelämän etuja kahdella tavalla. Niitä voidaan käyttää tullaamattoman tavarain varastointiin määräämättömäksi ajaksi. Niissä voidaan tietyn edellytyksin harjoittaa tavarain valmistusta ja tavaraan kohdistuvaa liiketoimintaa. Vapaa-alueiden ja -varastojen perustamiseen vaaditaan lupa. Lupamenettelystä päättävät jäsenvaltioiden viranomaiset. Teollisen tai kaupallisen toiminnan (esimerkiksi muonitusvarastotoiminta) taikka palvelutoiminnan harjoittamiseen vapaa-alueilla tai -varastoissa vaaditaan lupa tullikoodeksissa säädettyin edellytyksin.

Vapaa-alueiden ja vapaavarastojen rajojen sekä niiden sisään- ja uloskäyntien on oltava tulliviranomaisten valvonnassa. Nämä voivat myös tarkastaa vapaa-alueille ja vapaavarastoihin saapuvia ja sieltä poistuvia henkilöitä ja kuljetusvälineitä. Tulliviranomaiset voivat tarkastaa myös vapaa-alueelle tai vapaavarastoon tuotavia, siellä säilytettäviä sekä sieltä vietäviä tavaroita. Tullikoodeksin myötä mahdollisuus tavaroiden jalostamiseen vapaa-alueella tai -varastossa laajentunee nykyisestä.

Tullikoodeksin 182 artikla sääntelee tavarain jälleenvientiä, hävittämistä ja luovutusta valtiolle. Artiklan mukaan muut kuin yhteisötavarat voidaan palauttaa yhteisön tullialueelta, hävittää tai luovuttaa valtiolle. Jälleenvientiä koskevat soveltuvin osin tavaroiden vientiä

koskevat muodollisuudet, mukaan luettuina kauppapoliittiset toimenpiteet. Tavarahan hävittämisestä ei saa aiheutua kuluja valtiolle.

Suomen tullilainsäädännössä ei ole säännöksiä jälleenviennistä. Jälleenvienti liittyy kuitenkin välillisesti tulliverolain tullittomuus- ja tullipalautusperusteisiin. Tavarasta kannetut verot palautetaan tai niitä ei määrätä lainkaan suoritettavaksi, jos tavara viedään pois maasta käyttämättömänä ja muutoinkin samassa kunnossa kuin se oli maahan tuotaessa. Vientiin rinnastetaan hävittäminen ja luovutus valtiolle. Menettely vastaa Suomen käytäntöä.

Tullikoodeksin VI osastoon sisältyy erityisesti syistä myönnettävää tullittomuutta sekä palautustavaroiden ja merikalastustuotteiden ja muiden merestä saatujen tuotteiden tullittuussuusia koskevia säännöksiä.

Tullikoodeksin 184 artiklan mukaan neuvosto ratkaisee komission esityksestä ne tapaukset, joissa erityisistä syistä myönnetään vapaus tuonti- tai vientitulleista. Neuvoston 28 päivänä maaliskuuta 1983 annettu asetus, (ETY) N:o 918/83, yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta jää edelleen voimaan lukuun ottamatta sitä hallinnoivaa komiteaa koskevia säännöksiä 141—143 artiklassa. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 918/83 yksityiskohtaiset perustelut esitetään jäljempänä.

Tullikoodeksin 185 artiklassa säädetään tullittomaksi yhteisötavarat, jotka palautetaan yhteisöön samassa kunnossa kuin ne vietiin ennen kuin enintään kolme vuotta on kulunut niiden viennistä. Tullittomuuden edellytyksenä on, että viennin yhteydessä mahdollisesti saadut etuudet, esimerkiksi yhteisön maatalouspolitiikan mukaiset vientiedut, on palautettu.

Jos tavarat ovat olleet käyttötarkoituksensa tai luonteensa perusteella tullittomat tai oikeutetut alennettuun tulliin silloin, kun ne on tuotu ensimmäisen kerran yhteisöön, ne ovat tullittomat vain samaan tarkoitukseen uudelleen tuotaessa. Yksityiskohtaisia säännöksiä palautustavaroiden tullittomuudesta on tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 844—856 artiklassa.

Täytäntöönpanoasetuksen 846 artiklan mukaan toimenpiteet, jotka ovat välttämättömiä tavarahan säilyttämiseksi siinä kunnossa tai saatamiseksi siihen kuntoon kuin tavara oli yhteisöstä vietäessä, eivät ole esteenä tullittomuuden myöntämiselle. Suomen tulliverolaki vastaa tul-

likoodeksin säännöksiä, lukuun ottamatta jälleentuonnilta edellytettyä määräaika.

Tullikoodeksin 188 artiklassa säädetään tullittomiksi merikalastustuotteet, jotka on pyydetty kolmannen maan aluemerestä jäsenvaltion alusrekisteriin merkityllä ja sen lipun alla purjehtivalla aluksella, samoin tuotteet, jotka on jalostettu näin pyydyistä tuotteista mainitut ehdot täyttävillä tehdasaluksilla.

Säännös vastaa Suomen tulliverolain säännöksiä, kuitenkin niin, että yhteisön säännös ei aseta mitään vaatimuksia aluksen miehistön kansalaisuudelle.

Tullikoodeksin VII osastoon sisältyy tullivelkaan liittyviä säännöksiä. Vakuudesta tullivelan maksamiseksi on säädetty tullikoodeksin 189—200 artiklassa sekä täytäntöönpanoasetuksen 857—858 artiklassa.

Velallinen tai mahdollinen velallinen on velallinen antamaan vakuuden tullivelan maksamisesta, jos tulliviranomaiset vaativat sitä tullilainsäädännön mukaisesti. Sen voi antaa tulliviranomaisen suostumuksella kolmaskin henkilö. Vakuutta ei voida vaatia, jos velallinen tai mahdollinen velallinen on julkinen viranomainen. Tulliviranomainen voi olla vaatimatta vakuutta, jos määrä, josta vakuus on annettava, on alle 500 ecua. Vakuus voidaan antaa joko käteistalletuksena tai takaussitoumuksena. Käteistalletus on tehtävä vakuutta vaativan jäsenvaltion valuuttana. Käteistalletusta vastaavana pidetään pankkishekkiiä sekä muuta tulliviranomaisten hyväksymää maksuvälinettä. Tulliviranomaiset voivat olla hyväksymättä esitettyä vakuuden antajaa, jos ne eivät katso vakuuden turvaavan tullivelan maksamista määrääjässä.

Tullikoodeksin 196 artiklassa säädetään velalliselle vapaus valita vakuudeksi käteistalletus tai takaussitoumus. Tulliviranomaiset voivat kuitenkin kieltäytyä hyväksymästä vakuuden muotoa, jos se on soveltumaton kysymyksessä olevan tullimenettelyn toimivuuden kannalta. Tulliviranomaiset voivat hyväksyä käteistalletuksen ja takaussitoumuksen sijasta muitakin vakuuden muotoja, joista on säännöksiä täytäntöönpanoasetuksen 857 artiklassa. Vakuus voidaan vapauttaa vasta, kun tullivelka on lakannut tai sitä ei enää voi syntyä.

Tullivelan syntymisestä säädetään tullikoodeksin 201—216 artiklassa ja täytäntöönpanoasetuksen 859—866 artiklassa.

Tullikoodeksin 201—204 artiklan mukaan tullivelka syntyy, kun tuontitullien alainen ta-

vara luovutetaan vapaaseen liikkeeseen tai tuontimenettelyyn, johon liittyy väliaikainen tullittomuus. Tullivelka syntyy kun tulli-ilmoitus vastaanotetaan. Velallinen on tullikoodeksin 201 artiklan mukaan tavaranhaltija tai henkilö, jonka puolesta tulli-ilmoitus tehdään. Velallisina voidaan poikkeustapauksissa pitää muitakin henkilöitä tapauksissa, joissa tullisäännöksiä on rikottu tai laiminlyöty.

Tullivelka syntyy myös silloin, kun tavara tuodaan säännösten vastaisesti tullialueelle, myös vapaa-alueelta tai vapaavarastosta taikka kun tullivalvonnan alainen tavara siirretään säännösten vastaisesti pois tullivalvonnasta. Tullivelka tuonnissa syntyy myös, jos jotakin tuontitullien alaisen tavarahan väliaikaisen varastoinnin tai sovellettavan tullimenettelyn ehtoa ei täytetä tai ei noudateta jotakin edellytystä, joka koskee tavarahan asettamista mainittuun menettelyyn tai alennetun tuontitullin soveltamista tavaraan sen käyttötarkoituksen perusteella.

Tullikoodeksin 206—207 artiklassa on määritely poikkeukselliset tapaukset, joissa tullivelkaa ei katsota syntyvän tai joissa sitä määrittävillä edellytyksillä vähennetään.

Tullilain 44 §:n mukaan tullin suorittamisesta vastaa tavaranhaltija siitä ajankohdasta lukien, jona tavara luovutetaan vapaaseen liikkeeseen. Väliaikaisesti tullittomien tavaroiden tullista vastuu syntyy ajankohtana, jona tulliviranomaiset myöntävät tavaroille tällaisen tullittomuuden. Tulliselvittämättä maahantuotuja tavaroita koskeva verovelvollisuus syntyy tuontihetkellä.

Tullikoodeksin 209—211 artiklassa on säädetty viennissä syntyvästä tullivelasta. Se syntyy, kun yhteisön tullialueelta viedään vientitullien alainen tavara, josta tulli-ilmoitus on tehty tai jos tavara viedään tulli-ilmoitusta tekemättä, ja kun viedään tavara, joka ei täytä niitä edellytyksiä, joilla tavarat on kokonaan tai osittain vapautettu vientitulleista vietäessä niitä yhteisön tullialueelta.

Tullikoodeksin 212 artiklan mukaan tullivelka syntyy myös tuonti- tai vientikieltojen taikka tuonti- tai vientirajoitusten alaisesta tavarasta kieltojen tai rajoitusten luonteesta riippumatta. Useat velalliset ovat 213 artiklan mukaan yhteisvastuussa samasta tullivelasta.

Tullikoodeksin 214 artiklan mukaan tuonti- ja vientitullien määrä on vahvistettava perusteilla, jotka soveltuvat kysymyksessä olevaan tavaraan tullivelan syntyhetkellä, jollei tulli-

koodeksissa ole nimenomaisesti toisin säädetty.

Tullikoodeksin 216 artiklassa on erikseen säädetty tullivelan syntymisestä tuonnissa siinä tapauksessa, että yhteisön ja kolmansien maiden välisissä sopimuksissa määrätään, että sisäisessä jalostusmenettelyssä tuotettuihin tavaroihin sisältyvistä muista kuin yhteisötavaroista kannetaan asianmukaiset tuontitullit.

Tullivelan kannosta säädetään tullikoodeksin 217—232 artiklassa ja täytäntöönpanoasetuksen 868—876 artiklassa.

Tullikoodeksin 217 artiklan mukaan tullivelkan perustuvan tuonti- tai vientitullien määrä on laskettava ja kirjattava heti, kun tarvittavat tiedot ovat tulliviranomaisen käytettävissä. Tullikoodeksin 218—219 artiklassa säädetään tullien tileihin kirjaamisen määräajasta. Tullivelkaa vastaava tullien määrä on pääsääntöisesti kirjattava heti, kun se on laskettu ja viimeistään toisena päivänä luovutuspäivän jälkeen. Tullivelan kirjaamisesta annettuja määräaikoja voidaan pidentää 219 artiklan mukaan enintään 14 päivällä.

Suomen tullilainsäädännön mukaan tulliverotus on toimitettava viivytyksettä.

Tullikoodeksin 220 artiklassa säädetään, että 218 ja 219 artiklan mukaisesti tileihin kirjaamatta jääneet määrät on kirjattava tileihin kahden päivän kuluessa siitä, kun tulliviranomaiset ovat todenneet tilanteen.

Tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 868—876 artiklassa on säännelty tileihin kirjaamatta jättämisestä. Asetuksen 868 artiklan mukaan kymmentä eua pienempiä tullien määriä ei kirjata. Suomen tulliasetuksen (574/78) 30 a §:n mukaan pienin saman tullauspäätöksen mukaan kannettava tullin määrä on 50 markkaa, tullinoikaisuissa ja jälkitullauksessa kuitenkin 100 markkaa.

Tullikoodeksin 221 artiklassa säädetään tullien tiedoksiantamisesta. Tullien määrä on annettava velalliselle tiedoksi heti, kun se on kirjattu tileihin. Jos kannettava määrä kuitenkin on merkitty tulli-ilmoitukseen, tulliviranomaiset voivat määrätä, ettei sitä tarvitse antaa tiedoksi. Tavarahan luovutuksen on tällöin katsottava vastaavan tileihin kirjatun määrän tiedoksi antamista. Tullivelka vanhenee pääsääntöisesti kolmessa vuodessa. Säännökset vastaavat pääpiirteissään Suomen tullilainsäädäntöä.

Tullikoodeksin 222 artikla koskee tullien maksamisen määräaika. Jollei velallinen ole saanut oikeutta maksujärjestelyihin, määräaika ei saa olla kymmentä päivää pitempi tiedok-

siannosta luettuna. Suomen tullilain 42 §:n mukaan tullilasku on maksettava 15 päivän kuluessa sen päiväyksestä.

Tullikoodeksin 224—229 artiklaan sisältyy maksun lykkäämisestä koskevat säännökset. Tulliviranomaiset voivat myöntää velalliselle muitakin maksujärjestelyjä. Ne edellyttävät yleensä vakuuden asettamista ja aiheuttavat luottokoron kannon tullien määrän lisäksi.

Tullikoodeksin 230—232 artiklassa säädetään tullivelan maksamiseen liittyvästä menettelystä. Jos tullin määrää ei ole maksettu määräajassa, tulliviranomaisten on maksamisen varmistamiseksi käytettävä kaikkia mahdollisia keinoja, pakkokeinot mukaan luettuina. Tullikoodeksin 232 artiklassa säädetään myös viivästyskoron kantamisesta.

Maksamaton tullilasku saadaan Suomessa ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä. Korkoa on maksettava eräpäivästä lukien. Suomen lainsäädännön säännökset tullivelan perimisestä vastaavat käytännössä tullikoodeksin säännöksiä.

Tullivelan lakkaamisesta säädetään tullikoodeksin 233 ja 234 artiklassa. Velka lakkaa, kun tullien koko määrä maksetaan tai peruutetaan. Tullimenettelyyn ilmoitettujen tavaroiden osalta tullivelka lakkaa, kun tullii-ilmoitus mitätöidään tai tullille ilmoitetut tavarat takavarikoidaan ennen luovutusta ja julistetaan samanaikaisesti tai myöhemmin valtiolle menetetyiksi, hävitetään tulliviranomaisten määräyksestä taikka hävitetään tai luovutetaan valtiolle tullikoodeksin 182 artiklan mukaisesti tai ne tuhoutuvat taikka menetetään lopullisesti niiden luonteesta johtuvat syyn, ennalta arvaamattoman tapahtuman tai ylivoimaisen esteen vuoksi.

Tullivelka lakkaa myös, kun säännösten vastaisesti yhteisön tullialueelle tuotu tavara takavarikoidaan ja samanaikaisesti tai myöhemmin julistetaan valtiolle menetetyiksi. Tullivelan lakkaaminen ei estä ryhtymästä rikosoikeudellisiin toimiin.

Tulliverolaissa on kuitenkin säädetty tullittomiksi sellaiset tavarat, jotka ennen luovutusta tuhoutuvat tai katoavat, ja asianmukaisesti tulliselvitettäväksi ilmoitetut tavarat, jotka ennen luovutusta on hävitetty viranomaisen valvonnassa tai luovutettu valtiolle tälle kuluja aiheuttamatta.

Tullin palauttamisesta tai peruuttamisesta säädetään tullikoodeksin 235—242 artiklassa ja sen täytäntöönpanoasetuksen 877—912 artik-

lassa. Käsitteet ”palauttaminen” ja ”peruuttaminen” määritellään 235 artiklassa.

Tullikoodeksin 236 artiklassa säädetään jo maksetut tuonti- ja vientitullit palautettavaksi, jos maksuhetkellä voimassa olleita tullin määrätymisperusteita ei ole sovellettu oikein tulleja määrättäessä. Toisena palauttamissyynä on, että tullit on kirjattu tileihin tullikoodeksin säännösten vastaisesti.

Tuonti- tai vientitullit on peruutettava, jos tulleja ei ollut määrätty soveltaen oikein tullivelan kirjaamishetkellä voimassa olleita tullin määrätymisperusteita taikka jos tullit on kirjattu tileihin tullikoodeksin vastaisesti. Tuontija vientitullien palauttaminen tai peruuttaminen on 236 artiklan nojalla mahdollinen ainoastaan, jos tavaranhaltija on toiminut vilpittömästi.

Tulli voidaan palauttaa tai peruuttaa joko viranomaisen aloitteesta tai maahantuojaan pyynnöstä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun tullauspäätös on saatettu tavaranhaltijan tietoon. Määräaikaa voidaan tavaranhaltijan pyynnöstä pidentää, jos sen ylitys on johtunut ennalta arvaamattomista tapahtumista tai ylivoimaisesta esteestä.

Tullikoodeksin 237 artikla säätelee tuonti- ja vientitullit palautettavaksi, mikäli tullii-ilmoitus on mitätöity mutta tullit on maksettu. Tuontitullit on 238 artiklan mukaan palautettava tai peruutettava, jos maahantuoja on kieltäytynyt vastaanottamasta tavaroita sen vuoksi, että ne ovat viallisia tai eivät muutoin vastaa kauppasopimuksen ehtoja. Viallisiin tavaroihin rinnastetaan myös ennen luovutusta vahingoittuneet tavarat. Edellytyksenä tullien palauttamiselle tai peruuttamiselle on, että tavaroita ei ole käytetty yhteisön alueella ja että tavarat joko viedään yhteisön alueelta tai maahantuojaan pyynnöstä hävitetään taikka asetetaan ulkoiseen passitusmenettelyyn, tullivarastointimenettelyyn tai siirretään vapaa-alueelle tai -varastoon. Tullien palauttaminen tai peruuttaminen ei tule kysymykseen, jos tavaroiden viallisuus on otettu huomioon sopimuksen hinnoittelussa tai jos maahantuoja on myynyt tavarat sen jälkeen kun niiden viallisuus tai sopimuksen vastaisuus oli todettu.

Tullikoodeksin 238 artiklan tarkoittamissa tapauksissa tullien palauttamista tai peruuttamista on haettava 12 kuukauden kuluessa siitä, kun tullivelka on saatettu maahantuojaan tietoon. Perustelluissa poikkeustapauksissa mää-

rärikaa voidaan pidentää. Säännökset vastaavat tulliverolain mukaista erityispalautusta.

Tullikoodeksin 239 artiklassa säädetään erityistapauksista, joissa tullien palauttaminen tai peruuttaminen on tietyin ehdoin mahdollinen. Yksityiskohtaiset säännökset sisältyvät tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen 899 — 909 artiklaan. Niiden perusteella tullien palauttaminen tai peruuttaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, kun tavarat on toimitettu erehdyksessä vastaanottajalle. Täytäntöönpanoasetuksen 904 artikla sisältää luettelon tapauksista, joissa tullien palauttaminen tai peruuttaminen ei ole mahdollinen. Näin on esimerkiksi silloin, kun tavarat on jälleenviety yhteisöstä sen vuoksi, että niitä ei ole pystytty siellä myymään tai kun tavara on luovutuksen jälkeen hävitetty muusta syystä kuin yhteisön lainsäädännössä nimenomaan määrätyissä tapauksissa.

Tullikoodeksin 240 artiklan perusteella pienimmäksi palautettavaksi tai peruutettavaksi summaksi on vahvistettu kymmenen ecua. Suomessa pienin palautettava summa on 20 markkaa.

Tullikoodeksin 241 artiklan mukaan viranomainen on velvollinen maksamaan korkoa palautetuille tuonti- ja vientitulleille, jos palauttamispäätöstä ei ole pantu täytäntöön kolmen kuukauden kuluessa tai jos kansalliset säännökset edellyttävät koron maksamista. Korkoa laskettaessa noudatetaan kansallisilla raha- tai rahoitusmarkkinoilla vastaavassa tilanteessa perittävää korkoa.

Tullikoodeksin 242 artiklassa säädetään, että erheellisesti palautettu tai peruutettu tulli määrätään uudelleen kannettavaksi. Veloitettu korko on maksettava takaisin.

Oikeudesta hakea muutosta tulliviranomaisen päätökseen säädetään tullikoodeksin 243—246 artiklassa. 243 artiklassa säädetään henkilön oikeudesta hakea muutosta häntä itseään koskevaan tullilainsäädännön soveltamiseen liittyvään tulliviranomaisen päätökseen. Oikeus hakea muutosta on myös henkilöllä, joka on hakenut tulliviranomaisilta tullilainsäädännön soveltamista koskevaa päätöstä eikä päätöstä hakemukseen ole annettu määräajassa. Muutosta haetaan siinä jäsenvaltiossa, jossa päätös on tehty tai sitä on haettu.

Muutosta voidaan hakea ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltioiden tähän tarkoitukseen nimeämiltä tulliviranomaisilta ja toisessa vaiheessa jäsenvaltiossa voimassa olevien säännösten

mukaisesti riippumattomalta toimielimeltä, joka voi olla tuomioistuin tai vastaava erikoiselin.

Tullilain 47 §:n mukaan piiritullikamarin on oikaistava antamaansa päätöstä, jos se tavaranhaltijan tullinoikaisuvaatimuksesta, valituksen johdosta tai muutoin toteaa, että tullia on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän. Muutosta piiritullikamarin päätökseen haetaan valittamalla tullihallitukseen. Nykyinen ja myös 1 päivänä joulukuuta 1994 voimaan tuleva muutoksenhakumenettely on koodeksin mukainen.

Tullikoodeksin 244 artiklan mukaan muutoksenhaku ei estä päätöksen täytäntöönpanoa. Täytäntöönpanoa voidaan kuitenkin kokonaan tai osittain lykätä perustelluista syistä. Jos muutoksenhaun alaisella päätöksellä on kannettava tulleja, päätöksen täytäntöönpanoa voidaan lykätä myös, jos tullien maksamisesta annetaan vakuus. Vakuutta ei kuitenkaan tarvitse vaatia, jos se voisi velallisen olosuhteet huomioon ottaen aiheuttaa vakavia taloudellisia tai sosiaalisia vaikeuksia. Suomen tullilain mukaan tulli on muutoksenhausta huolimatta suoritettava säädettyssä ajassa ja järjestyksessä. Tullikoodeksin 244 artikla sisältää myös täytäntöönpanon lykkäystä koskevia säännöksiä, joita ei ole tullilaissa. Sen sijaan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetun lain 9 §:n nojalla viranomainen, joka käsittelee tullia koskevaa valitusta, voi keskeyttää tai kieltää saamisen ulosottamisen. Laissa ei ole säädetty näille toimenpiteille erityisiä edellytyksiä.

Tullikoodeksin 245 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on annettava muutoksenhakumenettelyn täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Suomessa voimassa olevat säännökset vastaavat tullikoodeksin säännöksiä.

Tullikoodeksin 246 artiklan mukaan VII osaston säännöksiä ei sovelleta, jos muutoksenhaun tarkoituksena on mitätöidä tai muuttaa tulliviranomaisen rikosoikeudellisten säännösten nojalla tekemä päätös.

Tullikoodeksin loppusäännökset koskevat tullikoodeksikomiteaa, tullitoimenpiteiden vaikutuksia toisessa jäsenvaltiossa, aikaisemmin voimassa olleen lainsäädännön kumoamista sekä voimaantuloa.

Tullikoodeksin 247—249 artiklassa säädetään tullikoodeksikomitean perustamisesta ja sen tehtävistä. Komitea voi tutkia kaikki tullilainsäädäntöä koskevat asiat. Se antaa lausuntonsa komission tekemän ehdotuksen pohjalta

EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrättyllä enemmistöllä. Tullikoodeksikomitea kuuluu säädöskomiteoihin, ja siinä on edustajat jäsenvaltioista sekä puheenjohtajana komission edustaja.

Tullikoodeksin 250 artiklan mukaan sovellettaessa jotakin tullimenettelyä useassa jäsenvaltiossa, yhden jäsenvaltion viranomaisten toimenpiteillä sekä niiden antamalla asiakirjoilla on muissa jäsenvaltioissa samat oikeudelliset vaikutukset. Samoin yhden jäsenvaltion tulliviranomaisten tarkastuksissaan tekemillä havainnoilla on muissa jäsenvaltioissa sama todistusvoima kuin näiden kunkin jäsenvaltion tulliviranomaisten havainnoilla.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 636/82, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1982, taloudellisesti vaikuttavan ulkoisen jalostusmenettelyn soveltamisesta tiettyihin yhteisöön jälleentuotuihin tekstiili- ja vaatetustuotteisiin tietyissä kolmansissa maissa suoritetun valmistuksen tai käsittelyn jälkeen

Asetus sisältää säännökset, joita vaatteiden ja eräiden tekstiilien ulkoisessa jalostuksessa sovelletaan tullikoodeksin yleisten ulkoista jalostusta koskevien säännösten lisäksi. Asetuksella asetetaan ulkoiselle jalostukselle lisäehtoja.

Luvan tekstiilien ja vaatteiden ulkoiseen jalostukseen voi saada vain yhteisön alueella toimiva valmistaja, joka omaan lukuunsa valmistaa samoja tuotteita kuin ne, joille haetaan lupaa ulkoiseen jalostukseen. Materiaalien on pääsääntöisesti oltava yhteisön alkuperää. Tekstiilien ja vaatteiden ulkoiseen jalostukseen sovelletaan myös maakohtaisia kiintiöitä.

Vuonna 1992 saatettiin Suomessa voimaan laki vaatteiden tullittomasta tuonnista eräissä tapauksissa (47/92) kotimaisen tuotannon kilpailukyvyyn edistämiseksi. Suomen lainsäädäntö vastaa pääpiirteissään edellä mainittuja yhteisön säännöksiä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 918/83, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1983, yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta, muutettu neuvoston asetuksilla (ETY) N:ot 3822/85, 3691/87, 1315/88, 4235/88, 3357/91, 2913/92 ja 355/94

Asetuksen 1 artiklassa määritellään, milloin vapaaseen liikkeeseen luovutettavat tai yhteisön tullialueelta vietävät tavarat erityisistä syis-

tä vapautetaan tuonti- tai vientitulleista. Suomessa voimassa olevat asetusta osittain vastaavat säännökset ovat tulliverolaissa ja sen nojalla säädettyssä tulliveroasetuksessa (1387/92) sekä eräissä kansainvälisissä sopimuksissa, joihin Suomi on liittynyt. Maataloustavaroiden ja -tuotteiden tullittomuudesta tuonnin ja viennin yhteydessä ei Suomessa ole vastaavia säännöksiä.

Asetuksen 2—10 artikla koskee luonnollisen henkilön kolmannelta maasta muuttotavaroinaan yhteisön tullialueelle tuoman henkilökohtaisen omaisuuden tullittomuutta. Tavarakate vastaa pääsääntöisesti tulliverolaissa tarkoitettuja muuttotavaroita. Tullittomuuden edellytyksenä on, että tuotava omaisuus on ollut muuttajan omistuksessa, ja kestokulutushyödykkeet myös käytössä, aikaisemmassa asuinpaikassa vähintään kuusi kuukautta ennen muuttopäivää ja että sillä on sama käyttötarkoitus uudessa asuinpaikassa. Muuttajan pysyvän asuinpaikan on yleensä tullut olla yhteisön ulkopuolella yhtäjaksoisesti vähintään 12 kuukautta. Määräaika on sama kuin tulliverolaissa.

Tavaroita ei viranomaiselle ilmoittamatta ja tuontitulleja maksamatta saa myydä, lainata, antaa vakuudeksi, vuokrata tai luovuttaa vastikkeetta ennen kuin 12 kuukautta on kulunut niiden vapaaseen liikkeeseen luovutuksesta. Tulliverolaissa tämä niin sanottu karenssiaika koskee ainoastaan muuttotavarana tuotua henkilöautoa ja moottoripyörää ja on pituudeltaan kaksi vuotta.

Asetuksen 11—15 artiklassa säädetään avoliiton solmimisen yhteydessä tuotujen tavaroiden tullittomuudesta. Tullittomuuden edellytykset ja niitkä koskevat käyttörajoitukset ovat osittain samat kuin muuttotavaroita koskevat. Tullittomia ovat muun muassa myötäjais- ja taloustavarat sekä kolmannessa maassa pysyvästi asuvalta henkilöltä saadut tavanomaiset, enintään 1000 ecun arvoiset häälahjat. Suomessa voimassa olevat häälahjojen tullittomuutta koskevat säännökset ovat tulliverolain 14 § 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentin 2 kohdassa.

Asetuksen 16—19 artiklassa säädetään yhteisön tullialueella asuvan luonnollisen henkilön perintönä tai testamentilla saaman henkilökohtaisen omaisuuden tullittomuudesta. Tullittomuus voidaan soveltuvin osin myöntää myös yhteisön tullialueella yleishyödyllistä toimintaa harjoittavan oikeushenkilön saadessa omai-

suutta testamentilla. Säännökset vastaavat tulliverolain säännöksiä perintötavaroiden tullittomuudesta.

Asetuksen 20—24 artikla koskee tavaroita, jotka pysyvästi yhteisön ulkopuolella asuva luonnollinen henkilö tuo yhteisön tullialueelle siellä sijaitsevan toisen asuntonsa varustamiseen. Pääsääntöisesti tullittomia ovat mainituksa tarkoituksessa tuodut taloustavarat, jotka ovat olleet henkilön omistuksessa vähintään kuusi kuukautta ennen niiden vientiä kolmannelta maasta yhteisön tullialueelle. Tavaroihin koskevat käyttörajoitukset ovat osittain samat kuin 7 artiklan kohdalla selostetut. Tulliverolaissa ei ole toisen asunnon varustamista koskevia säännöksiä. Suomen ulkopuolella asuvan henkilön esimerkiksi vapaa-ajan asunnolleen kotimaastaan tuomat tavarat kuuluvat voimassa olevien säännösten mukaan normaalin tuontiverotuksen piiriin.

Asetuksen 25—26 artiklassa määritellyt opilaiden ja opiskelijoiden opiskelunsa takia yhteisön tullialueelle henkilökohtaiseen käyttöönsä mukanaan tuomat tavarat kuten opiskeluvälineet ja taloustavarat ovat tullittomia.

Asetuksen 27—28 artiklan mukaan tullittomia ovat vähäarvoiset enintään 22 ecun arvoiset kirje- tai pakettilähetykset edellyttäen, että lähetyksen on saapunut vastaanottajalle yhteisöön suoraan kolmannelta maasta. Tullittomuus ei koske alkoholi- ja tupakkatuotteita eikä hajuvesiä.

Asetuksen 29—31 artiklan mukaan tullittomia ovat yksityishenkilön kolmannelta maasta yhteisön tullialueella asuvalle yksityishenkilölle lähettämät ei-kaupalliset ja vastaanottajalle maksuttomat tavarat. Tullittomuuden arvoraaja on 45 ecua. Tullittomuus koskee myös tupakka- ja alkoholituotteita sekä hajuvesiä 31 artiklassa määrättyjen enimmäisarvojen ja edellä mainitun arvoraajan puitteissa.

Asetuksen 32—38 artiklassa säädetään tullittomiksi kolmannelta maasta yhteisöön toimintansa siirtävälle yritykselle kuuluvat pääomavarat ja muut laitteet edellyttäen muun muassa, että yrityksen toiminta kolmannelta maasta päättyy kokonaan ja vastaavaa toimintaa jatketaan yhteisössä. Säännöksiä voidaan soveltuvin osin soveltaa myös vapaan ammatinharjoittajan ja yleishyödyllistä toimintaa harjoittavan oikeushenkilön siirtäessä toimintansa yhteisöön. Tullittomuus edellyttää, että tavaroita on tosiasiallisesti käytetty yrityksen toiminnassa vähintään 12 kuukautta ennen toiminnan siir-

tämistä yhteisöön ja että niiden käyttötarkoitus ei muutu. Tavarat, joille tullittomuutta ei myönnetä luetellaan 35 artiklassa. Niitä ovat esimerkiksi muina kuin tuotantovälineinä käytettävät kuljetusvälineet ja ihmisten kulutukseen tai eläinten ravinnoksi tarkoitettut tavarat.

Asetuksen 39—42 artiklassa säädetään päätoimisesti yhteisön tullialueella toimivan maataloustuottajan kolmannelta maassa sijaitsevalta maatilaltaan saamien tuotteiden tullittomuudesta. Artiklan mukaan kummankin tilan tulee sijaita kolmannen maan ja yhteisön tullialueen yhteisen rajan välittömässä läheisyydessä. Käytännössä kysymykseen tulevat lähinnä tilanteet, joissa raja jakaa kysymyksessä olevan tilan tai se sijaitsee muutaman kilometrin päässä rajasta. Artiklaa on yhteisössä tulkittu tiukasti ja tullittomuuden myöntämiseksi on edellytetty muun muassa, että viljelijä itse korjaa sadon kolmannelta maassa sijaitsevalta tilaltaan. Asetuksen mukaan maataloustuottajan on itse tuotava tuotteet yhteisön tullialueelle tai ne on tuotava hänen nimissään. Tullittomia ovat maa- ja karjataloustuotteet, mehiläishoidon sekä puutarha- ja metsätalouden tuotteet, joita ei ole käsitelty enempää kuin on normaalia. Karjataloustuotteiden tulee olla peräisin eläimistä, joiden alkuperä on yhteisössä tai jossa ne ovat olleet vapaassa liikkeessä. Tullittomuus voidaan soveltuvin osin myöntää myös yhteisön kalastajien kalastus- ja kalataloustuotteille, jotka on tuotu jäsenmaan ja kolmannen maan rajajärvistä tai rajavesistöistä. Sama koskee yhteisön urheilumetsästäjien metsästystuotteita. Näitä 39—42 artiklaa vastaavia säännöksiä ei ole tulliverolaissa.

Asetuksen 43—44 artiklassa säädetään päätoimisesti kolmannelta maassa toimivan maataloustuottajan yhteisön tullialueella sijaitsevalle maatilalleen tuomien siemenien, lannoitteiden ja kasvuston hoitoon tarkoitettujen tuotteiden tullikohtelusta. Tuotteet ovat tullittomia edellyttäen, että sekä tila, jolta tuotteet tuodaan, että tila, jonne ne viedään, sijaitsevat rajan läheisyydessä. Käytännön soveltamistilanteet siis vastaavat edellisten artiklojen kohdalla selostettuja. Jäsenvaltiot voivat halutessaan myöntää tullittomuuden vastavuoroisuuden perusteella. Tulliverolaissa ei ole 43 ja 44 artiklaa vastaavia säännöksiä.

Asetuksen 45—49 artikla koskee yhteisön tullialueelle saapuvan matkustajan henkilökohtaisiin matkatavaroihin sisältyvien tavaroiden tullittomuutta. Säännökset vastaavat pääosin

Suomessa voimassa olevia matkustajatuomisia koskevia säännöksiä. Tuomisten tulee olla luonteeltaan ei-kaupallisia, joita ovat satunnaiset, yksinomaan matkustajan tai hänen perheensä käyttöön tulevat tai lahjaksi tarkoitettut tavarat.

Asetuksen 46 artiklassa säädetään matkustajan henkilökohtaisiin matkatavaroihin sisältyvien tupakkatuotteiden ja alkoholijuomien sekä parfyymien ja hajuvesien tullitta tuotavaksi sallitut enimmäismäärät. Alkoholijuomia ja tupakkatuotteita koskevat enimmäismäärät eivät sanottavasti poikkea Suomessa voimassa olevista säännöksistä.

Asetuksen 47 artiklan mukaan tullittomien matkatavaroiden arvoraaja on 175 ecua. Tavaroiden arvoa laskettaessa ei oteta huomioon alkoholijuomia, tupakkatuotteita sekä parfyymeja ja hajuvesiä eikä henkilökohtaisia lääkkeitä. Asetuksessa myönnetään lisäksi jäsenvaltiolle oikeus rajoittaa alle 15 vuotiaiden matkustajien osalta tullittomuus 90 ecun arvoisiin tuomisiin. Alkoholij- ja tupakkatuotteita saa tuoda tullitta vain 17 vuotta täyttänyt henkilö. Artikloissa määritellään lisäksi, milloin jäsenvaltiolla on oikeus alentaa rajavyöhykkeellä asuvan henkilön, rajatyöntekijän sekä kolmannen maan ja yhteisön välisessä liikenteessä olevan kuljetusvälineen henkilökuntaan kuuluvan henkilön sekä tullittomien matkatavaroiden arvoraajaa ja enimmäismääriä.

Asetuksen 50—59 b artiklan liitteissä I—II lueltu kasvat-, tiede- ja kulttuuriaineisto on määrätyn edellytyksin tullitonta. Liitteen I mukaiset tavarat, muun muassa tarkemmin määritellyt julkaisut ja painotuotteet, ovat aina tullittomia. Liitteen II mukaisten tavaroiden kuten kasvat-, tiede- ja kulttuurikäyttöön tarkoitettujen katselu- ja kuunteluaineiston tullittomuus sen sijaan edellyttää, että tavarat on tarkoitettu joko julkisten kasvat-, tiede- tai kulttuurilaitosten tai -järjestöjen taikka liitteessä mainittujen viranomaisten erikseen hyväksymien laitosten tai järjestöjen ei-kaupalliseen käyttöön. Tullittomia ovat myös tieteelliset välineet ja laitteet, jotka eivät sisälly liitteessä II olevaan luetteloon, varaosineen sekä niiden käytössä, huollossa, korjauksessa ynnä muut tarvittavat työkalut.

Yksityiskohtaisia säännöksiä 50—59 artiklassa tarkoitettujen tavaroiden tullittomuudesta on annettu näitä artikloja koskevassa komission soveltamisasetuksessa (ETY) N:o 2290/83,

jota on muutettu asetuksilla (ETY) N:o 1745/85, 3893/88, 1843/89 ja 734/92.

Liitteiden tavarakate vastaa pitkälti kasvat-, tiede- ja kulttuuriaineiston maahantuontia koskevan sopimuksen (niin sanottu Unesco-sopimus, SopS 9/56) sekä siihen liittyvän pöytäkirjan (niin sanottu Nairobinkin pöytäkirja, SopS 34/87), joihin Suomi on eräin varaumin liittynyt, määräyksinä.

Asetuksen 60 artiklassa säädetään tullittomiksi erityisesti laboratorionkäyttöön preparoidut eläimet sekä erikseen luettelu ei-kaupalliseen tarkoitukseen tuodut biologiset ja kemialliset aineet, joita ei valmisteta yhteisön tullialueella. Sanottu luettelo on komission täytäntöönpanoasetuksessa (ETY) N:o 2288/83, jota on muutettu asetuksilla (ETY) N:o 2340/86, 1798/84, 3692/87 ja 213/89. Kaikkien edellä mainittujen tavaroiden tullittomuus edellyttää lisäksi, että ne on tarkoitettu koulutusta tai tieteellistä tutkimusta suorittaville laitoksille tai vastaaville yksityisille jäsenvaltion viranomaisen hyväksymille laitoksille. Vastaavia säännöksiä ei ole tulliverolaissa.

Asetuksen 60—63 artiklassa säädetään tullittomiksi ihmisperäiset terapeuttiset aineet sekä veriryhmä- ja kudostyyppireagenssit, jotka tuodaan viranomaisten erikseen hyväksymien laitosten tai laboratorionkäyttöön ei-kaupalliseen lääketieteelliseen tai muuhun tieteelliseen tarkoitukseen. Tavaroihin on liitettävä kolmannen maan viranomaisen todistus ja niiden pakkauksissa on oltava sisällön ilmaiseva leima. Tulliverolaissa tullittomiksi on säädetty ihmisen sairauden tai ruumiinvamman hoitoon tarkoitettut siirännäiset.

Asetuksen 63 a—63 b artiklassa säädetään tullittomiksi lääketieteelliseen tutkimukseen, diagnoosin tekemiseen tai lääketieteellisen hoidon antamiseen tarkoitettut instrumentit ja laitteet, jotka avustus- tai hyväntekeväisyysjärjestö tai yksityinen henkilö on lahjoittanut viranomaisen erikseen hyväksymälle terveysviranomaiselle, sairaalalle tai lääketieteelliselle tutkimuslaitokselle. Tullittomuus koskee myös edellä mainittujen tavaroiden varaosia ja huollossa tarvittavia työkaluja. Poikkeusten käyttörajoitusten ja tullittomuuden edellytysten päättymisen osalta voidaan soveltaa soveltuvin osin mitä 56, 57 ja 58 artiklassa säädetään. Tulliverolaissa ei vastaavia säännöksiä ole.

Asetuksen 63 c artiklan mukaan maailman terveysjärjestön (WHO) hyväksymät lääketieteellisuuden laaduntarkkailussa käyttämät aine-

näytteet ovat tullittomia. Tullittomuus edellyttää, että tavarat tulevat tuontimaan viranomaisen hyväksymälle vastaanottajalle. Yksityiskohtaiset säännökset 63 c artiklassa tarkoitettujen tavaroiden tullittomuudesta ovat neuvoston antamassa soveltamisasetuksessa (ETY) N:o 3915/88.

Asetuksen 64 artiklan mukaan tullittomia ovat yhteisön tullialueella järjestettävien kansainvälisten urheilukilpailujen yhteydessä kolmannesta maasta saapuneiden kilpailuihin osallistuvien ihmisten tai eläinten lääkintään käytettävät farmaseuttiset tuotteet. Vastaavaa säännöstä ei ole tulliverolaissa.

Asetuksen 65—69 artiklan mukaan tullittomia ovat muun muassa viranomaisen hyväksymien hyväntekeväisyysjärjestöjen tuomat ilmaiseksi jaettavaksi tarkoitetut perustarvikkeet ja kolmannessa maassa toimivan henkilön tai järjestön ei-kaupallisessa tarkoituksessa tuomat viranomaisen hyväksymät hyväntekeväisyystarkoituksessa käytettävät tavarat. Tavaraita saavat tuoda tullitta ainoastaan viranomaisen valvonnassa olevat järjestöt, jotka tarvittaessa asettavat vakuuden. Tullittomia eivät kuitenkaan ole alkoholi- ja tupakkatuotteet, kahvi ja tee eivätkä muut moottoriajoneuvot kuin ambulanssit. Artiklojen säännökset vastaavat osittain voimassa olevaa tulliverolain 16 §:n 5 kohtaa.

Asetuksen 70—71 artiklan mukaan asetuksen liitteessä III luetellut tavarat, jotka on erityisesti suunniteltu sokeiden koulutus-, tiede- ja kulttuuritoiminnan edistämiseen, ovat tullittomia. Vastaavaan tarkoitukseen suunnitellut liitteessä IV luetellut tavarat ovat tullittomia edellyttäen, että ne ovat joko sokeiden itse omaan käyttöönsä tuomia tai jäsenmaan viranomaisen hyväksymän laitoksen tai järjestön tuomia.

Asetuksen 72—73 artiklan mukaan erityisesti fyysisesti tai henkisesti vammaisten käyttöön suunnitellut tavarat ovat tullittomia vastaavilla edellytyksillä kuin 70—71 artiklassa mainitut tavarat. Asetuksen 74 artikla on kumottu neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3357/91 yhteisön tullittomuusjärjestelmästä annetun asetuksen (ETY) N:o 918/83 muuttamisesta.

Asetuksen 75—78 artiklan mukaan sokeiden ja muiden vammaisten omaan käyttöönsä tuomien tavaroiden tullittomuus edellyttää, että asianomaisella on jäsenvaltiossa voimassa olevien säännösten perusteella mahdollisuus osoittaa sokeutensa tai vammaisuutensa. Yksityis-

kohtaisia säännöksiä 70—78 artiklassa tarkoitettujen tavaroiden tullittomuudesta on annettu komission soveltamisasetuksessa (ETY) N:o 2289/83, jota on muutettu asetuksilla (ETY) N:o 1746/85 ja 735/92.

Asetuksen 79—85 artiklan mukaan valtion laitosten tai viranomaisen hyväksymien hyväntekeväisyysjärjestöjen tuomat suuronnettomuoksien uhreille korvauksetta luovutettavat tavarat ovat tullittomia. Tullittomuus koskee myös pelastusyksikköjen omaan tarpeeseensa tuomia tavaroita. Vastaavia säännöksiä ei ole tulliverolaissa.

Asetuksen 86 artiklan mukaan tullittomia ovat esimerkiksi yhteisön tullialueella pysyvästi asuvan henkilön kolmansien maiden hallituksilta saamat arvomerkit ja kolmannesta maasta taide- tai urheilukilpailuissa saamat pokaalit, mitalit ja vastaavat palkinnot. Vastaavasta tullittomuudesta on säädetty tulliverolain 16 §:n 4 kohdassa.

Asetuksen 87—89 artiklan mukaan tullittomia ovat muun muassa henkilön kolmanteen maahan tekemän virallisen vierailun yhteydessä isäntänä toimineilta viranomaisilta saamat eikaupalliset tavarat tai vastaavaan tarkoitukseen yhteisön tullialueelle tuodut tavarat. Tullittomuus ei koske alkoholi- ja tupakkatuotteita. Säännökset vastaavat osittain tulliverolain 16 §:n 5 kohdan säännöstä.

Asetuksen 90 artiklan mukaan virassa olevien hallitsijoiden ja valtionpäämiesten saamat lahjat ovat tullittomia viranomaisen määräämillä edellytyksillä. Tullittomia ovat myös kolmansien maiden virassa oleville hallitsijoille ja valtionpäämiehille ja heidän edustajilleen tarkoitetut käyttö- ja kulutustavarat yhteisön tullialueella tapahtuvana edustusajana. Jäsenvaltiolla on oikeus myöntää tullittomuus vastavuoroisuuden perusteella. Vastaavat säännökset sisältyvät tulliverolakiin.

Asetuksen 91 artiklan mukaan tilausten hankintaan tarkoitetut vähäarvoiset tavaränäytteet, jotka viranomaisen vaatimuksesta voidaan tehdä käyttökelvottomiksi tai merkitä, ovat tullittomia. Artiklan sisältö vastaa tulliverolain 15 § 7 kohdan säännöstä.

Asetuksen 92—94 artiklan mukaan yhteisön ulkopuolelle sijoittautuneen henkilön tarjoama tavarain myyntiä tai vuokrausta taikka kuljetus-, vakuutus- tai pankkipalveluja koskeva painettu mainosmateriaali kuten luettelot, hintalistat, käyttöohjeet ja esittelylehtiset ovat tullittomia. Asetuksen 91—94 artiklan tavara-

kate on pitkälti sama kuin tavaränäytteiden ja mainosaineiston maahantuonnin helpottamista koskevassa kansainvälisessä sopimuksessa (SopS 35—36/55), johon Suomi on liittynyt. Tullittomia ovat 95—99 artiklan mukaan muun muassa yhteisön ulkopuolella valmistetut messukäyttöön tarkoitettut esittelytavarat. Asetuksen 95 artiklan 2 kohdassa määritellään, mitä messuilla tai vastaavanlaisella tilaisuudella tarkoitetaan.

Asetuksen 96—98 artiklassa säädetään yksityiskohtaisista edellytyksistä 95 artiklassa mainittujen tavaroiden tullittomuudelle. Tullittomia eivät ole alkoholi- ja tupakkatuotteet eikä kiinteät, nestemäiset tai kaasumaiset polttoaineet.

Artiklojen säännökset vastaavat osittain näyttelyissä, messuilla, kokouksissa ja niiden kaltaisissa tilaisuuksissa näytteille asetettavien tavaroiden maahantuonnin helpotuksia koskevassa, Suomen hyväksymässä tulliyhteisömuksessa (SopS 36—37/64) olevia määräyksiä.

Asetuksen 100—106 artiklan mukaan tutkimus-, analyysi- tai testaustarkoituksiin tuotavat tavarat ovat tullittomia, mikäli ne tuodaan ainoastaan tavarankäytön, laadun tai teknisen ominaisuuden selvittämiseksi tiedottamista, teollisuutta tai kauppaa varten ja ne kulutetaan sanotussa toiminnassa loppuun tai hävitetään. Toiminta ei saa liittyä myynninedistämiseen, ja tuotavia tavaroita koskevat määrälliset rajoitukset. Tuojamaan viranomaisen määrittelee 106 artiklan mukaan toimintaan liittyvät määrääjät ja valvontamuodollisuudet. Näitä 100—106 artiklaa vastaavia säännöksiä ei ole tulliverolaissa.

Asetuksen 107 artiklan mukaan tekijänoikeuksia, teollis- ja patenttioikeuksia valvoville järjestöille lähetetyt tavaramerkit, mallikappaleet tai mallit ja niihin liittyvät asiakirjat samoin kuin patenttihakemukset ja vastaavat asiakirjat ovat tullittomia. Vastaavaa säännöstä ei ole tulliverolaissa.

Asetuksen 108 artikla sisältää yksityiskohtaisia luetteloita tullittomasta matkailunedistämiseen liittyvästä aineistosta, joita ovat muun muassa ilmaiseksi jaettavat mainoslehtiset, opaskirjat, julisteet, hotelliluettelot ja niiden liiteaineisto. Artiklan tavarakate vastaa osittain matkailun hyväksi myönnettäviä tullihelpotuksia koskevaan yleissopimukseen liittyvää matkailumainosasiakirjojen ja -aineiston maahantuontia koskevaa lisäpöytäkirjaa, johon Suomi on liittynyt (SopS 32/62).

Asetuksen 109 artikla sisältää luettelon tullittomista tavaroista, joista suurin osa koskee viranomaisille sekä eri yhteisöille tai järjestöille tulevaa asiakirja-aineistoa. Tavarakate on osittain sama kuin virallisjulkaisujen valtioidenvälisestä vaihtoa koskevassa yleissopimuksessa (SopS 32—33/67) ja julkaisujen kansainvälistä vaihtoa koskevassa yleissopimuksessa (SopS 35—36/67), joihin Suomi on liittynyt.

Asetuksen 110 artiklan mukaan kolmannen maan ja yhteisön välisen kuljetuksen aikana tavaroiden suojausta varten tarvittava materiaali, kuten köydet, oljet, suojamuovit, on tullitonta. Edellytyksenä on, että materiaalia ei normaalisti käytetä uudelleen. Kuljetusvälineeseen sijoitetut eläinten kuljetuksen aikana tarvittavat kuivikkeet, rehut ja ruokinta-aineet ovat 111 artiklan mukaan tullittomia kuljettaessa eläimiä kolmannelle maalle yhteisön tullialueelle.

Sekä yksityis- että ammattikäytössä olevan moottoriajoneuvon sekä moottoripyörän tavanomaisen säiliön sisältämä ajoneuvon omaan käyttöön tarkoitettu polttoaine on tulliton. Tullitonta on myös erillisen säiliön sisältämä polttoaine. Asetuksen mukaan yksityisen henkilöauton tai moottoripyörän mukana saa edellä sanotun lisäksi tuoda tullitta 10 litraa polttoainetta kannettavassa säiliössä. Säännökset vastaavat osittain voimassa olevan tulliverolain 15 §:n 1 a kohtaa.

Asetuksen 117 artiklan mukaan viranomaisen hyväksymien järjestöjen tuomat sotien uhrien muistomerkkien, hautausmaiden rakentamiseen, ylläpitoon tai koristamiseen tarvittavat tavarat ovat tullittomia edellyttäen, että uhrin ovat olleet kolmannen maan kansalaisia, jotka on haudattu yhteisön tullialueelle. Vastaavaa säännöstä ei tulliverolaissa ole. Vainajan ruumiin sisältävät arkut ja tuhkan sisältävät urnat ovat tullittomia 118 artiklan mukaan. Samoin tullittomia ovat edellisten mukana tuodut hautajaissomisteet, seppeleet ja kukat. Vastaava säännös sisältyy tulliverolakiin.

Asetuksen 119 artiklan mukaan enintään 10 ecun arvoiset kirje- tai postilähetykset on vapautettu vientitulleista. Kotieläimistä koostuva karja on vapautettu 120 artiklan nojalla vientitulleista siirrettäessä maatalousyrityksen toiminta kolmanteen maahan. Tällöin edellytetään, että yrityksen toiminta yhteisön tullialueella päättyy.

Asetuksen 121—123 artiklassa säädetään päätoimisesti kolmannessa maassa toimivan

maataloustuottajan yhteisön tullialueella sijaitsevalta maatilaltaan saamien tuotteiden tullikohtelusta. Tullittomia ovat tilalta saadut maa- ja karjataloustuotteet edellyttäen, että kolmannen maan alueella sijaitseva maatila, jonne tuotteet viedään, sijaitsee yhteisön tullialueen välittömässä läheisyydessä. Tuottajan on hallittava yhteisön alueella sijaitsevaa tilaa omistajana tai vuokrasuhteen perusteella. Karjataloustuotteiden on oltava peräisin eläimistä, joiden alkuperä on kolmannessa maassa tai jossa ne ovat olleet vapaassa liikkeessä. Tullivapaus koskee ainoastaan tavanomaisesti käsiteltyjä tuotteita.

Yhteisön tullialueeseen rajoittuvaan kolmanteen maahan käytettäväksi vietävät siemenet ovat tullittomia 124—125 artiklan mukaan. Tullittomuuden edellytyksenä on, että siemeniä viedään enintään tilan toiminnan kannalta tarkoituksenmukainen määrä ja että ne viedään suoraan tullialueelta maataloustuottajan tai tämän edustajan toimesta. Yhteisön tullialueelta kolmanteen maahan vietävien eläinten kuljetuksen aikana niiden ruokintaan tarkoitettut rehut ja ruoka-aineet saa 126 artiklan mukaan viedä tullitta. Asetuksen 120—126 artiklan käytännön soveltamistapaukset vastaavat 39—44 artiklan kohdalla selostettuja tilanteita. Suomen voimassa oleva tulliverotusta koskeva lainsäädäntö ei sisällä vastaavia säännöksiä vientituilleista.

Asetuksen 127—145 artikla sisältää muun muassa asetuksen soveltamis- ja voimaantulosäännöksiä sekä menettelyohjeita. Asetuksen ensimmäisen luvun säännöksiä voidaan soveltaa sekä tavarihin, jotka ilmoitetaan tuotavaksi vapaaseen liikkeeseen suoraan kolmannesta maasta että tavarihin, joiden osalta vastaava ilmoitus tehdään vasta sen jälkeen kun ne ovat olleet muun tullimenettelyn kohteena. Määrättyyn käyttöön tuodulle tavaralle myöntää tullittomuuden käyttömaan viranomainen. Toimivaltaisen viranomaisen on valvottava, että tavaroita ei tulleja maksamatta käytetä muuhun kuin tullittomuuden ehtona olevaan tarkoitukseen. Todistustaakka tullittomuuden ehtojen täyttymisestä on tavaranhaltijalla.

Asetuksen 132 artikla sisältää säännöksiä ecuna ilmoitettujen arvorajojen muuntamisesta kansalliseksi valuutaksi. Tullilainsäädännön mukaisesti sovellettava ecun vasta-arvo kansallisisa valuuttoina vahvistetaan tullikoodeksin 18 artiklan mukaisesti kerran vuodessa. Artik-

lan mukaan jäsenvaltiolla on oikeus säilyttää kansalliseksi valuutaksi muunnettu vasta-arvo muuttumattomana, mikäli vuosittaisessa mukautuksessa summan muuntaminen aiheuttaa alle viiden prosentin suuruisen muutoksen kansallisena valuuttana ilmaistuun vasta-arvoon.

Asetuksen 133 artikla sisältää luettelon niistä kansainvälisistä sopimuksista, joiden perusteella jäsenvaltio voi myöntää tullivapauksia asetuksen säännösten estämättä.

Valtiovarainministeriön päätös maahan saapuvan matkustajan tuomisten tullittomuudesta sekä Utsjoen, Inarin tai Enontekiön kunnan asukkaan oikeudesta tuoda tullitta välttämättömiä kulutustavaroita (1568/92) kumottaisiin kokonaan. Koska päätöksessä mainittujen kuntien asukkaiden erioikeudet eivät perustu tullittomuusasetuksen 133 artiklan f kohdan mukaiseen toisen valtion kanssa rajakaupasta tehtyyn sopimukseen, perusteita niiden säilyttämiselle ei ole.

Siihen saakka kun yhteisö on antanut asiaa koskevat säännökset, jäsenvaltiolla on 127 — 145 artiklan perusteella oikeus myöntää erityisiä vapauksia asianomaisen jäsenvaltion alueelle kansainvälisten sopimusten perusteella sijoitetuille muiden valtioiden asevoimille sekä säilyttää ne vapautukset, jotka kotimaahansa palaaville vähintään kuusi kuukautta yhteisön tullialueen ulkopuolella työssä olleille henkilöille myönnetään.

Asetusta sovellettaessa on lisäksi otettava huomioon, mitä on erikseen säädetty palautustavaroitten sekä alusten, lentokoneiden ja kansainvälisessä liikenteessä olevien junien muonitusvarastojen tullittomuudesta tai mitä vapautuksista säädetään muualla yhteisön lainsäädännössä.

Asetuksen säännökset eivät suoraan velvoita säätämään kansallisia säännöksiä. Jäsenvaltiolla on kuitenkin oikeus tehdä seuraavia poikkeuksia asetuksen säännöksiin: vastavuoroinen vaatimus kolmannen maan maataloustuottajan tuomien siemenien kohdalla, oikeus alentaa alle 15-vuotiaiden matkustajien tuomisten tullittomuusrajaa, oikeus rajoittaa muun muassa rajavyöhykkeellä asuvien tuontioikeutta sekä oikeus rajoittaa muun muassa maantieliikenteen ajoneuvon polttoainesäiliön sisältämän tullittoman polttoaineen enimmäismäärää.

Asetus sisältää lisäksi lukuisia säännöksiä, joissa toimivaltaisella viranomaisella on oikeus tai velvollisuus käyttää harkintaa tullittomuuden edellytysten täyttymistä tutkittaessa. Täl-

laisia ovat muun muassa poikkeukset määräajoista, vakuuden asettaminen ja määrättyyn käyttöön tullitta tuodun tavarän, sen tuojän, käyttäjän tai käyttötarkoituksen hyväksyminen. Asetuksen 106 artikla edellyttää tulliviranomaisen määrittelevän valvontamuodollisuudet sen varmistamiseksi, että kyseessä olevat tavarat tulevat käytetyiksi tullittomuuden ehtona olevaan tarkoitukseen. Näitä toimivaltaisen viranomaisen tehtäväksi asetuksessa säädettyjä tehtäviä koskien tulisi antaa tullihallinnon järjestelyä koskevat säännökset.

Neuvoston asetus, (ETY) N:o 2658/87, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1987, tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista

EY:n perustamissopimuksen 9 artiklaan sisältyy määräykset yhteisön perustana olevasta tulliliitosta, jonka mukaan kaikki jäsenvaltioiden väliset tuonti- ja vientitullit sekä vaikutukseltaan vastaavanlaiset maksut on kielletty. Suhteissa kolmansiin maihin yhteisössä toteutetaan yhteinen tullitariffi.

Euroopan yhteisön tullikoodeksista annettua neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2913/92 säädetään Euroopan yhteisön tullitariffista. Tullikoodeksin 20 artiklassa määrätään, että kannettavien tullien ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen sekä tuontimaksujen on perustuttava Euroopan yhteisön tullitariffiin, joka käsittää yhdistetyn tavaranimikkeistön ja kaikki muut nimikkeistöt, jotka perustuvat kokonaan tai osittain yhdistettyyn nimikkeistöön tai joissa siihen on lisätty alajaotteluita. Yhteisössä tullitariffi sisältää laajimmillaan lisäksi yhdistetyssä nimikkeistössä mainittuihin tavaroihin sovellettavat autonomiset tullit ja sopimustullit sekä muut veloituspäruusteet, tullietuussäännökset, suspensiosäännökset ja muut tariffisäännökset, joista säädetään muualla lainsäädännössä.

Yhdistetty nimikkeistö ja tullitariffi otettiin yhteisössä käyttöön 23 päivänä heinäkuuta 1987 annetulla tariffi- ja tilastonimikkeistöä ja yhteistä tullitariffia koskevalla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2658/87, joka vastaa Suomen tullitariffilakia. Asetuksen 12 artiklan nojalla komissio vahvistaa asetuksella yhdistetyn nimikkeistön ja tullitariffin kalenterivuodeksi kerrallaan siten, että siinä otetaan huomioon tilastoinnin, tekniikan ja kauppapolitiikan tarpeissa tapahtuneet muutokset, harmonoidun järjestelmän nimikkeistössä tapahtuneet muu-

tokset sekä tarve oikaista ja selventää tekstejä. Yhdistetty nimikkeistö julkaistaan tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun neuvoston asetuksen liitteenä.

Yhdistetty nimikkeistö sisältää harmonoidun tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmän (HS) nimikkeistön sekä yhteisön siihen lisäämät omat alajaottelut ja johdantosaännökset. Se käsittää noin 10 000 nimikettä.

Koska yhdistetty nimikkeistö ei sisällä kaikkia tavaroiden tuontiin tai vientiin liittyviä erityissäännöksiä, esimerkiksi erillisillä säädöksillä määrättyjä tullisuspensioita, tullietuita, tariffikiintiöitä eikä lisenssisäännöksiä, komissio vahvistaa tariffi- ja tilastonimikkeistöstä ja yhteisestä tullitariffista annetun asetuksen nojalla Euroopan yhteisöjen integroidun tullitariffin (TARIC, Tarif intégré des Communautés européennes). Tämä yhtenäistetty tariffi sisältää täydentävät alajaottelut sekä sovellettavat tullien määrät ja muut veloituspäruusteet sekä muut yhteisön tuontiin tai vientiin liittyvien toimenpiteiden täytäntöönpanossa tai hallinnossa tarvittavat tiedot. TARIC on kaikille jäsenvaltioille yhteinen kansallisten käyttötariffien runko-osa, johon jäsenvaltiot voivat tarvittaessa lisätä kansallisten säännösten edellyttämiä merkintöitä.

Komissio ja jäsenvaltiot käyttävät kokonaan atk-pohjaista TARIC:ia pannaessaan täytäntöön tuontia ja tarvittaessa vientiä sekä jäsenvaltioiden kauppaa koskevia unionin säännöksiä. Laajimmillaan TARIC:ia voidaan pitää yhteisön koko ulkomaankauppajärjestelmän keskustiedostona.

TARIC julkaistaan painettuna kerran vuodessa EY:n virallisessa lehdessä, mutta koska kolmansiin maihin sovellettavat säännökset muuttuvat jatkuvasti ja ne on välittömästi sisällytettävä TARIC-tiedostoon, vain elektroninen keskustiedosto on ajan tasalla.

Neuvoston tariffi- ja tilastonimikkeistöä ja yhteistä tullitariffia koskevan asetuksen säännösten mukaan komissio on oikeutettu antamaan ohjeita unionin tullitariffin soveltamisesta. Näiden säännösten perusteella komissio antaa yksittäisten tavaroiden luokittelua koskevia sitovia ohjeita. Nämä komission asetuksina annettavat luokitteluohjeet sitovat kaikkia jäsenvaltioita.

Suomen tullitariffilain 1 §:n mukaan maahan tuodusta tavarasta kannetaan tullia lain liitteenä olevan tullitariffin mukaisesti, jollei kansainvälisellä sopimuksella tai muutoin ole toisin

säädetty. Laissa on myös säännös markkamääräisten vähimmäistullien kantamisesta, milloin nimikkeessä on arvo tullin ohessa paljouteen perustuva markkamääräinen vähimmäistulli. Lisäksi säädetään alennetusta tullista tai tullitomuudesta eräille tavaroille, joita vastaavia ei tehdasmaisesti valmisteta Suomessa (e-tulli) sekä tavaroille, joita käytetään teollisessa tuotannossa (teollisuusetu). Tarkemmat säännökset e-tullista on annettu asetuksessa tullitariffilain soveltamisesta (1167/87). Valtiovarainministeriö päättää teollisuusedun myöntämisestä ja vahvistaa teollisuusetuja alaisten tavaroiden luettelon.

Kuten yhteisön yhdistetty nimikkeistö, Suomen tullitariffi perustuu harmonoidun järjestelmän nimikkeistöön, jonka mukaisesti tullitariffi sisältää nimikkeistön sekä siihen liittyvät numerokoodit neljän numeron tasolla, osa-, ryhmä- ja alanimikehuomautukset sekä nimikkeistön yleiset tulkintasäännöt.

Tullihallitus julkaisee tullitariffiin perustuvan käyttötariffin, johon on lisätty harmonoidun järjestelmän alanimikkeet sekä kansallisten tarpeiden edellyttämät tilastolliset tai tullitariffista aiheutuvat alajaot. Lisäksi käyttötariffiin on sisällytetty vapaakauppasopimusten mukaiset tullit ja teollisuusedut sekä muihin erillisiin lakeihin, asetuksiin ja viranomaisten päätöksiin perustuvat verot ja maksut kuten tuontimaksut, valmisteverot, lisenssisäädökset ja liikevaihtoverosäännökset.

Tullinalaisen tuonnin painotetun keskiarvon mukaan laskettuna Suomen ja yhteisön tullien keskimääräiset tasot vastaavat melko pitkälle toisiaan. Yhteisön ja Suomen tullitasoissa on kuitenkin selviä rakenteellisia eroja. Suomen tullitariffissa ovat kaikki sellaiset raaka-aineet ja puolivalmisteet, joita ei valmisteta Suomessa, pääsääntöisesti tullittomia. Yleisesti ottaen yhteisössä kannetaan tulli puolivalmisteista sekä sellaisista raaka-aineista, joita on saatavilla yhteisön alueella.

Suomen tullien prosenttimääräinen taso nousee tavarain jalostusasteen myötä. Yhteisön raaka-aineista ja valmiista tavaroista kannettavien tullien erot ovat selvästi vähäisempiä.

Suomen keskimääräinen tullitaso laskee jonkin verran jäsenyyden toteutuessa. Eräiden yksittäisten tullien erot ovat varsin suuria, minkä vuoksi tavarakohtaisten tullien muutokset ovat osittain merkittäviä. Suurimmat alennukset syntyvät kulutustavararyhmissä kuten tekstiileissä ja vaatteissa. Merkittävää nousua

tapahtuu eräiden elektroniikan komponenttien ja kemiallisten tuotteiden kohdalla. Jäsenyyden edellyttää kuitenkin Suomen GATT-sidottujen tullien irtisanomista sekä sitä seuraavia neuvotteluita mahdollisista kompensatioista GATTin sopimuspuolten kanssa, mikäli Suomen kolmansiiin maihin soveltamat tullit nousevat jäsenyyden myötä.

Liittymisen myötä tulee Suomenkin kansallisen käyttötariffin pohjaksi yhteisön yhdistetystä nimikkeistöstä johdettu yhteisön yhtenäistetty tullitariffi TARIC. TARIC:in nimikkeistö on Suomen käyttötariffin nimikkeistöä huomattavasti laajempi ja poikkeaa myös rakenteeltaan eräiden nimikkeiden osalta Suomen käyttötariffista. Siirtymäjärjestelyiden toteuttaminen aiheuttaa eräitä lisäjakoa Suomen käyttötariffiin siirtymäkauden aikana.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2423/88, annettu 11 päivänä heinäkuuta 1988, suojautumisesta Euroopan talousyhteisön ulkopuolisista maista peräisin olevaa polkukintaan tapahtuvaa tai tuettua tuontia vastaan sekä komission päätös, tehty 29 päivänä heinäkuuta 1988, suojautumisesta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ulkopuolisista maista peräisin olevaa polkukintaan tapahtuvaa tai tuettua tuontia vastaan (88/2424/EHTY)

Asetus on annettu kaupasta ja tullitariffeista tehdyn yleissopimuksen GATTin VI, XVI ja XXIII artiklan tulkinnasta ja soveltamisesta 12 päivänä huhtikuuta 1979 tehdyn sopimuksen periaatteita noudattaen. Asetuksessa määritellään sen soveltamisala, polkumyynti, normaaliarvo ja vientihinta, suoritettavat vertailut ja muut arvioinneissa huomioon otettavat tekijät, vahinko ja sen arviointi, asianosaiskelpoisuus, käsitteilyjärjestys yhteisössä vireillepano ja sitä seuraavat tutkimukset, luottamuksellisuus, hintatasitoumusten hyväksyttävyyden, väliaikaiset tullit ja lopulliset toimenpiteet, seuranta, kannettujen tullien palauttaminen ja tehtyjen päätösten kumoaminen. Asetuksen liitteenä on esimerkinomainen luettelo vientituen muodoista.

Suomessa on voimassa laki polkumyyntiin sekä vientituen avulla tapahtuvan tuonnin ehkäisemisestä (387/80). Laki on annettu valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla. Lakia on 1 päivästä elokuuta 1986 alkaen muutettu lisäämällä siihen täydentävä 6 a § (530/86). Suomen lainsäädäntö perustuu myös edellä mainittuihin kansainvälisiin sopimuksiin.

Suomi on niin ikään saattanut voimaan GATT-sopimuksen VI, XVI ja XXIII artiklan tulkinnasta ja soveltamisesta tehdyn sopimuksen (SopS 18/80) sekä sopimuksen VI artiklan soveltamisesta (SopS 19/80).

Suomen laki polkumyynnin sekä vientituen avulla tapahtuvan tuonnin ehkäisemisestä on valtuuslaki, jota sovellettaessa on noudatettava GATTin yleissopimuksen asianomaisten artiklojen tulkinnasta ja soveltamisesta sovittuja säännöksiä ja menettelytapoja.

Asiallisesti yhteisön ja Suomen nykyiset polkumyynnisäännökset vastaavat toisiaan. Unionin jäsenenä Suomi ei enää määrää itsenäisesti polkumyyni- tai tasoitustulleja, vaan näihin liittyvä päätöksenteko siirtyy yhteisön asianomaisille elimille. Vahvistettujen tullien kantamisesta tuonnissa kolmansista maista Suomeen vastaa Suomen tullilaitos.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3925/91, annettu 19 päivänä joulukuuta 1991, yhteisön sisäisen lento- tai merimatkan suorittavien henkilöiden mukanaan tai lastitiloissa kuljettamiin matkatavaroihin kohdistuvan valvonnan ja muodollisuuksien poistamisesta

Tullikoodeksin täytäntöönpanoasetukseen (190—197 sekä 323 artikla) sisältyvät säännökset matkatavaroiden valvonnasta ja niihin liittyvistä muodollisuuksista, kun tavarat kuljetaan lentoteitse tai meritse yhteisön ulkopuolelta. Yhteisön sisäistä liikennettä koskee neuvoston asetus (ETY) N:o 3925/91.

Mainitulla neuvoston asetuksella on tiettyjä erityistilanteita lukuunottamatta poistettu matkatavaroiden valvonta ja niihin kohdistuvat muodollisuudet sisäisillä rajoilla. Asetus sisältää säännöksiä siitä, millä tavalla matkatavarat tarkastetaan kolmansista maista yhteisön alueelle tai kolmansiin maihin yhteisön alueelta tapahtuvilla lennoilla tai merimatkoilla. Sisäliikenteessäkin on edelleen mahdollisuus suorittaa turvatarkastuksia ja tarkastuksia, jotka liittyvät EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa tarkoitettuihin tilanteisiin, muun muassa terrorismin ja taideteosten laittoman maastaviennin ehkäisemiseksi.

Samassa kulkuneuvossa kuljetettavien matkatavaroiden osalta yhteisön ulkopuolelta saapuvien lentokoneiden ja laivojen matkustajien mukanaan samanaikaisesti kuljettamat matkatavarat (käsi- ja ruumamatkatavarat) tarkastetaan viimeisellä yhteisön kansainvälisellä ken-

tällä tai tulosatamassa, vaikka lento tai laivamatka olisi tapahtunut useimman yhteisön lentokentän tai sataman kautta. Huvialuksilla kuljetettavia matkatavaroita voidaan tarkastaa sisäliikenteessäkin.

Asetus sisältää myös säännökset lentokoneen lastitiloissa yhteisön alueelle ja alueelta kuljetettujen ruumatavaroiden tarkastuksista tapauksissa, joissa tavaroita siirretään yhteisökentällä toiseen yhteisön sisäisellä lennolla olevaan koneeseen tai yhteisön alueella koneeseen, joka lähtee yhteisön ulkopuolelle. Koneenvaihtotapauksissa, joissa matkatavara yhteisön ulkopuolelta tultaessa siirretään yhteisökentällä yhteisön sisäisellä lennolla olevaan koneeseen, matkatavarat tarkastetaan vasta yhteisön kansainvälisellä saapumiskentällä. Kun on kysymys yhteisöstä ulospäin suuntautuvasta liikenteestä ja yhteisön sisäisellä lennolla olevasta koneesta siirretään matkatavaroita toiseen yhteisön ulkopuolelle lentävään koneeseen, suoritetaan tarkastus yhteisön sisäisen lennon lähtöpaikalla edellyttäen, että se on kansainvälinen yhteisön lentokenttä.

Tullikoodeksin täytäntöönpanoasetuksen edellä mainittuihin artikloihin sisältyy samoja perussäännöksiä kuin asetukseen (ETY) N:o 3925/91 sekä lisäys, jonka mukaan tarkastuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta, jos henkilö pystyy tyydyttävästi osoittamaan matkatavaroihin kuuluvien tavaroiden yhteisöstatuksen.

Jäsenvaltioiden on täytäntöönpanoasetuksen mukaan ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta vuoden 1991 asetuksen edellyttämät tarkastustoimenpiteet voidaan kohdistaa käsi- ja ruumatavaroihin. Tämän varmistamiseksi ainoastaan yhteisön sisäisessä liikenteessä lastitiloissa kuljetettava matkatavara merkitään tunnistuslipukkeella.

Kolmansista maista lentoteitse tuleville matkustajille, jotka jatkavat matkaa unionin sisäisellä lennolla, tulee järjestää riittävän sujuva käsimatkatavaroiden tullitarkastus kansainvälisillä lentokentillä transit-tiloissa. Ruumamatkatavaroiden vientitarkastusmahdollisuus tulisi olla kaikilla sisäisillä lentoasemilla, joilla tavarat voitaisiin viedä tarkastuspisteen kautta sisään kolmansiin maihin meneviin lentokoneisiin. Unionin sisäisen liikenteen erottamiseen tarkoitettu tunnistelipukejärjestelmä edellyttää myös tullivalvontaa ja tietyn tasoisia tarkastuksia, jottei lipuketta käytetä väärin. Edellä mainitut periaatteet koskevat myös meritse tapahtuvaa matkustajaliikennettä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1468/81, annettu 19 päivänä toukokuuta 1981, jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten keskinäisestä avunannosta sekä jäsenvaltioiden ja komission yhteistyöstä tulli- ja maatalousasioita koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamiseksi

Asetus on keskeinen yhteisön toimivaltaan kuuluvassa jäsenvaltioiden välisessä tulliyhteistyössä. Asetusta on muutettu 30 päivänä maaliskuuta 1987 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 945/87. Komissio on antanut 23 päivänä joulukuuta 1992 asetusluonnoksen (COM (92) 544 final) mainitun asetuksen korvaamisesta, jota on muutettu 1 päivänä syyskuuta 1993 (COM (93) 354 final) ja 17 päivänä helmikuuta 1994 (COM (94) 34 final) annetuilla korjaavilla ehdotuksilla. Eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskevan lainsäädännön oikean soveltamisen varmistamista ja siihen liittyvää yhteistyötä koskee neuvoston direktiivi 89/608/ETY, joka sisältyy ETA-sopimuksen 17 artiklan tarkoitamaan sopimuksen liiteluetteloon. Tulliviranomaiset suorittavat lähinnä muiden viranomaisten pyynnöstä erilaisia valvontatehtäviä edellä mainitun direktiivin tavoitteiden toteuttamiseksi. Jäsenvaltioiden välistä vain jäsenvaltioiden toimivaltaa kuuluvaa yhteistyötä tullirikosvalvonnassa- ja tutkinnassa sääntelee niin sanottu Napolin konventio vuodelta 1967. Lisäksi Maastrichtin sopimuksen K.1 artiklassa määrätään tulliasian yhteistyötä.

Suomi on tehnyt tullivalvontaa, tullirikosten ehkäisyä ja -tutkintaa koskevat kahdenväliset tulliyhteistyösopimukset yhdeksän maan kanssa ja monenvälisen sopimuksen Pohjoismaiden kanssa (SopS 43—44/82). Tällä hetkellä Suomella on unionin jäsenvaltioissa kahdenvälinen tulliyhteistyösopimus Saksan (SopS 57—58/76), Alankomaiden (SopS 30—31/85), Ranskan (SopS 57—58/89), Italian (SopS 8—9/90) sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kanssa (SopS 74—75/91). Tanska on sopimuspuolena edellä mainitussa monenvälisessä sopimuksessa.

Tulliunionin ja yhteisen maatalouspolitiikan asianmukainen toimiminen edellyttää jäsenvaltioiden kummallakin alalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta huolehtivien hallintoviranomaisten kiinteää yhteistyötä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välillä. Sisärajojen poistettua erityisesti maatalouslainsäädäntöön liittyvät petokset ovat lisääntyneet.

Yhteistoiminta tapahtuu asetuksen mukaan esitämällä ja tarkkailemalla toimia, jotka ovat tai näyttävät olevan säännösten vastaisia.

Pyynnöstä annettavaan avunantoon sisältyy 7 artiklan mukaan muun muassa velvollisuus valvoa henkilöitä, paikkoja, tavaroita ja kuljetusvälineitä. Pyynnön esittänyt ja pyynnön saanut viranomais voivat 9 artiklan mukaan sopia, että hakijaviranomaisen virkamiehet voivat suorittaa selvityksiä toisen valtion viranomaisen luona käyttäen hyväksi asiakirja- ja muuta materiaalia. Eri kohteiden valvonnassa saatujen tietojen oma-aloitteista toimittamista toiselle yhteisömaalle koskee 12 artiklan mukaan samanlainen ilmoitusvelvollisuus kuin pyynnöstä annettavaa apua. Yhteisömailla on myöskin velvollisuus oma-aloitteisesti ilmoittaa komissiolle tietoja, joilla on merkitystä useammalle yhteisömaalle. Muun kuin operatiivisen tiedon keräämisessä komission asema on keskeinen. Komissio kerää 14—14 a artiklan nojalla keskitetysti tietoja ja jakaa niitä muun muassa tavaroista ja menetelmistä, joita käytetään tai on käytetty säästösten vastaisessa toiminnassa. Asetuksen 15 a—15 c artiklan nojalla on tietyissä tapauksissa mahdollisuus yhteistoimintaan myöskin kolmansien valtioiden kanssa.

Asetuksen korvaavassa komission ehdotuksessa N:o 93/C 56/01 on samantyyppiset perussäännökset pyynnöstä annettavasta ja oma-aloitteisesta virka-avusta. Ehdotuksen keskeisenä osana on tullivalvonnan tietojärjestelmää (Customs Information System, CIS) ja siihen liittyvää tietosuojaa koskevat säännökset. Tullivalvonnan tietojärjestelmä sisältäisi tavaroita, kulkuneuvoja, liiketoimia, henkilöitä, salakuljetustapoja ja käytettävissä olevia asiantuntijoita koskevia tietoja. Nykyisin jo sanomanvälitysjärjestelmänä toimivaa maatalous- ja tullilainsäädäntää vastaan kohdistuvien rikkomusten ehkäisemisessä ja selvittämisessä hyväksi käytettävää järjestelmää varten perustettaisiin yhteinen keskitetty tietokanta.

Yhteisön valvontayhteistyötä koskevat säädökset ovat rakenteeltaan hyvin samanlaisia kuin Suomen tämänhetkiset tulliyhteistyösopimukset ja ETA-sopimuksen pöytäkirja 11, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 105). Suomen kolmansien maiden kanssa tekemät sopimukset pysyvät edelleen voimassa ja unionin jäsenmaiden kanssa tehdyt kahdenväliset sopimukset täydentävät yhteisön tulliyh-

teistyötä koskevaa säädöspohjaa. Tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden välityksellä yhteisömaille edellyttäisi nimenomaisen selvittävän säännöksen sisällyttämistä kansalliseen lainsäädäntöön.

Neuvoston direktiivi, annettu 15 päivänä maaliskuuta 1976 (76/308/ETY), sellaisena kuin se on muutettu neuvoston direktiivillä, annettu 6 päivänä joulukuuta 1979, keskinäisestä avun antamisesta Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston rahoitusjärjestelmään kuuluvasta toiminnasta sekä maatalousmaksuista ja tulleista aiheutuvien saatavien perinnässä (79/1071/ETY) ja komission direktiivi, annettu 4 päivänä marraskuuta 1977, jolla on annettu yksityiskohtaiset säännöt neuvoston direktiivin 76/308/ETY eräiden säännösten soveltamisesta (77/794/ETY), muutettuna direktiiveillä 85/479/ETY ja 86/489/ETY

Direktiivit sisältävät säännökset Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston rahoittamisjärjestelmän piiriin kuuluvien maksujen sekä verojen, tuontimaksujen ja tullien perimisen avustamisesta tai täytäntöönpanosta toisen jäsenvaltion viranomaisen pyynnöstä. Direktiivit koskevat tietojen välittämistä, tiedoksiantoja sekä perintää ja perintää turvaavia toimenpiteitä. Perittäviä saatavia ovat palautukset, väliintulot tai muut toimenpiteet, jotka muodostavat osan järjestelmästä, jolla kokonaan tai osittain rahoitetaan Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastoa. Lisäksi perittäviä saatavia ovat tuontimaksut, tullit, perinnästä aiheutuvat kulut ja korot, arvonnisävero sekä harmonoidut valmisteverot tupakkavalmisteiden, alkoholijuomien sekä mineraaliöljyjen osalta. Direktiiveihin sisältyvät myös säännökset perintämenettelyn käynnistämisestä, perinnässä noudatettavista menettelyistä sekä tapuksista, jolloin pyynnön saaneen jäsenvaltion viranomaisen ei ole velvollinen ryhtymään perinnän turvaamistoimiin.

Pohjoismaiden välisessä sopimuksessa keskinäisestä avunannosta tulliasioissa (SopS 43 — 44/82) sekä Suomen ja Saksan Liittotasavallan (SopS 57—58/76) sekä Suomen ja Italian (SopS 8—9/90) välisissä vastaavissa sopimuksissa on säännökset saatavien perinnästä ja tiedoksiantosta tullilainsäädännön soveltamisen yhteydessä. Jäsenyys ei vaikuta näiden sopimusten voimassaoloon. Lainsäädännön alaan kuuluvis-

ta muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kansainvälinen tulliyhteistyö

EY:n kansainvälisen tulliyhteistyön oikeudellinen perusta on yhteisön perustamissopimuksen 28 ja 113 artikla. Yhteistyön tavoitteena on kansainvälisen kaupan edistäminen yksinkertaistamalla ja yhdenmukaistamalla tullitoiminnan säädöksiä ja menettelyitä eri maissa. Samalla yhteistyön piiriin on tullut uusia asiaryhmiä, kuten kansainvälisen rikollisuuden, erityisesti laittoman huumekaupan torjuminen. Tullitoimintaa säätelevistä sopimuksista on neuvoteltu yleisessä kauppaja tullijärjestö GATTissa ja tullihallintojen yhteistoimintaelimessä, tulliyhteistyöneuvostossa (Customs Cooperation Council, CCC) sekä YK:n piirissä. Eurooppalaisella tasolla Euroopan yhteisöjen ja EFTA-maiden välinen sekä toisaalta pohjoismaiden keskeinen tiivis yhteistyö on johtanut siihen, että tullitoiminnan säännöt on erittäin pitkälle yhdenmukaistettu ja nämä maat ovat yleensä liittyneet samoihin tullialan yleissopimuksiin.

Yhdistetyt sopimukset, kuten kansainvälisen tulliyhteistyöneuvoston 28 päivänä kesäkuuta 1990 hyväksymä väliaikaista maahantuontia koskeva kansainvälinen yleissopimus, niin sanottu Istanbul-konventio, johon Suomi ei ole liittynyt ennen jäsenyyttä, edellyttävät sopimusteknisistä syistä Suomen liittymistä niihin. Unionin jäsenenä Suomi osallistuu koordinointikokouksiin, joissa muotoillaan yhteisön kanta kulloinkin käsiteltäviin sopimuskysymyksiin.

Tullimenetelmien yksinkertaistamisesta ja yhdenmukaistamisesta koskee kansainvälinen yleissopimus (Kioto-konventio), johon Suomi on liittynyt (SopS 6/78). Yleissopimuksessa sekä yhteisö että jäsenmaat ovat sopimuspuolia.

Liittyessään unionin jäseneksi Suomi liittyy samoihin konvention liitteisiin kuin mihin unioni on liittynyt. Lisäksi Suomen tulee harmonoida varaumansa yhteisön tekemiin varauksiin. Samalla on selvitettävä, miltä osin Suomi voi edelleen pitää voimassa tekemiään varauksia.

Edellä mainittuun Istanbul-konventioon on koottu laajasti väliaikaisen tullittomuuden osat alueet, jotka pääsääntöisesti ovat ennen sisällytyneet Kioto-konventioon ja sitä kautta useaan kansainväliseen sopimukseen. Istanbul-konventio on hyväksytty vuonna 1990, ja yhteisö on

liittynyt siihen vuonna 1993. Konventio on yhdistetty sopimus, jossa sekä yhteisö että jäsenmaat ovat sopimuspuolia. Suomi ei ole yleissopimuksen sopimuspuoli ja on katsottu olevan tarkoituksenmukaista, että Suomi liittyy siihen erikseen vasta tullessaan unionin jäseneksi ja ottaessaan käyttöön yhteisön tullikoodexin.

Liittymisellä Euroopan unionin jäseneksi ei ole vaikutuksia tavaroiden väliaikaisen maahantuonnin ATA-Carnet'ta koskevan tulliyhteisö-sopimuksen soveltamiseen. Suomi (SopS 34/64) ja unionin nykyiset jäsenmaat ovat konvention sopimuspuolia. Yleissopimus korvautuu Istanbul-konventiolla siinä sovittuun siirtymäkauden jälkeen.

Liittyminen ei myöskään vaikuta harmonoivaa tavarankuvaus- ja koodausjärjestelmää koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (HS-konventio) soveltamiseen, johon Suomi on liittynyt vuonna 1987 (SopS 69/87). Yhteisö ja sen jäsenmaat ovat niinkään konvention sopimuspuolia.

Suomi on liittynyt GATTin tullausarvosopimukseen vuonna 1979 (SopS 83/80). Sopimus on yhteisösopimus, jossa yksittäiset jäsenmaat eivät ole sopimuspuolia.

Suomi on TIR-tullitarkastusviikkoon merkittyjen tavarain kansainvälistä kuljetusta koskeva tulliyhteisö-sopimuksen sopimuspuoli (SopS 41/78). Yleissopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja yksinkertaistaa kansainvälisiin kuljetuksiin liittyviä tullimenettelyjä ja samalla nopeuttaa rajoilla tapahtuvia tulliselvityksiä. Yhteisö ja sen jäsenmaat ovat yleissopimuksen sopimuspuolia.

Tavaroiden rajatarkastusten yhdenmukaistamista koskeva kansainvälinen yleissopimuksen (SopS 64/85) tarkoituksena on rajalla suoritettavien tarkastusten yhdenmukaistaminen haittaamatta tarkastusten tarkoitusta, asianmukaista toimeenpanoa ja tehokkuutta. Yhteisö ja sen jäsenmaat ovat yleissopimuksen sopimuspuolia. Suomi on liittynyt sopimukseen vuonna 1985. Jäsenyydellä ei ole vaikutuksia sopimuksen soveltamiseen.

Tiede- ja kulttuuriaineiston maahantuontia koskevaan sopimukseen (Unesco-sopimus) liittyvän pöytäkirjan päämääränä on ottaa erityisesti huomioon kehitysmaiden tarpeet ja edistää kulttuuriaineiston tullitonta maahantuontia. Suomi on liittynyt pöytäkirjaan vuonna 1987 (SopS 33—34/87). Yhteisö ja sen jäsenmaat ovat sopimuksen sopimuspuolia. Liittyes-

sään unionin jäseneksi Suomen tulee yhdenmukaistaa varaumansa yhteisön tekemien varaumien kanssa, mikä merkitsee tullittoman maahantuonnin katteen laajenemista jossain määrin.

Tavarakaupan muodollisuuksien yksinkertaistamista koskeva yleissopimus (SopS 66/87) sekä yhteistä passitusmenettelyä koskevat yleissopimukset (SopS 67—68/87) sekä niihin tehdyt muutokset koskevat yhtenäislomakkeen (SAD) sekä yhteisen, tullaamattoman tavaran kauttakuljetusjärjestelmän käyttöönottoa EFTA-maiden ja yhteisön välisessä kaupassa. Vuonna 1994 voimaantulleilla muutoksilla sopimukseen liittyminen on tehty mahdolliseksi myös kolmansille maille. Sopimuksissa yhteisö on yksin sopimuspuolena. Suomen ja unionin jäsenmaiden välisessä liikenteessä yhtenäislomakkeen ja yhteisen passitusmenettelyn käyttö yhteisötavaroiden kuljettamisen yhteydessä jää pääsääntöisesti pois.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3842/86, annettu 1 päivänä joulukuuta 1986, toimenpiteistä, joilla kielletään tuotevääreännösten luovutus vapaaseen liikkeeseen

Neuvoston asetuksella (ETY) N:o 3842/86 on säädetty toimenpiteistä, joilla kielletään tuotevääreännösten luovutus vapaaseen liikkeeseen. Tuotevääreännöksillä tarkoitetaan tavaramerkeillä tai kaupallisilla merkeillä luvattomasti varustettuja tavaroita. Asetuksessa säädetään tavaramerkin haltijan oikeudesta esittää kaikissa jäsenvaltioissa toimivaltaisille viranomaisille kirjallinen hakemus, jossa pyydetään tulliviranomaisia estämään epäiltyjen tuotevääreännösten pääsy vapaaseen liikkeeseen kyseisessä jäsenvaltiossa. Säännösten tarkoituksena on pitää tavarat tullivalvonnassa kunnes toimivaltainen viranomainen on ratkaissut loukkaavatko tavarat tavaramerkin haltijan oikeuksia.

Asetus on tarkoitus korvata komission 13 päivänä heinäkuuta 1993 tekemän ehdotuksen (COM (93) 329 final), mukaisella asetuksella, jonka mukaan tuotevääreännösten pysäyttämiseksi tarvittavia menettelyjä yksinkertaistetaan ja ne ulotetaan koskemaan myös tekijän- ja mallioikeudellisesti suojattuja tavaroita. Maahantuonnin lisäksi ehdotus mahdollistaisi tuotevääreännösten pysäyttämisen niitä maasta viettäessä ja passitettaessa.

GATTin Uruguayn neuvottelukierroksen yhteydessä solmittu TRIPS-sopimus vahvistaa te-

ollis- ja tekijänoikeuksien suojaa laajemmin kuin mikään aikaisempi sopimus. TRIPS-sopimusluonnos on otettu huomioon myös komission ehdotuksessa, mutta asetus antaisi mahdollisuuden laajempaakin immateriaalioikeuksien suojaan.

Lailla tavaramerkkilain muuttamisesta (39/93) lisättiin nykyiseen tavaramerkkilakiin muun muassa uusi 6 a luku koskien turvaamistoimia maahantuonnin yhteydessä.

Neuvoston asetuksessa määritetään edellytykset, joiden mukaan tulliviranomaiset voivat puuttua tuoteväärennöksiä epäiltyjen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen laskemiseen ja toimenpiteet, jotka toimivaltaisten viranomaisen on toteutettava näiden tavaroiden osalta, kun niiden on todettu tosiasiallisesti olevan tuoteväärennöksiä.

Tulliviranomainen voi estää epäiltyjen tavaroiden pääsyn vapaaseen liikkeeseen, mikäli toimivaltainen viranomainen on niin päättänyt tavaramerkin haltijan hakemuksesta. Jäsenvaltiot voivat valtuuttaa myös tulliviranomaiset toimimaan itse viranomaisina, joilla on toimivalta tehdä edellä mainittua hakemusta koskeva päätös.

Neuvoston asetukseen liittyy komission asetus (ETY) N:o 3077/87 toimenpiteistä, joilla kielletään tuoteväärennösten luovutus vapaaseen liikkeeseen, annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3842/86 soveltamista koskevista säännöksistä. Komission asetuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee toimittaa komissiolle muun muassa tiedot asetuksen (ETY) N:o 3842/86 soveltamiseksi annetuista laeista, asetuksista tai hallinnollisista määräyksistä sekä sen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tavaramerkin haltijan kirjallisen hakemuksen vastaanotosta vastuussa olevasta toimivaltaisesta viranomaisesta.

Tavaramerkkilain 6 a lukua valmisteltaessa on otettu huomioon voimassa olevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3842/86 säännökset eikä näiden välillä ole ristiriitaa.

Komission ehdotus uudeksi asetukseksi (COM (93) 329 final) laajentaa rajoilla turvaamistoimenpiteitä koskevat säännökset koskemaan myös maastavientiä ja passittamista, joita ei ole otettu huomioon Suomen lainsäädännössä. Lisäksi asetusehdotuksessa laajennetaan suoja koskemaan tekijän- ja mallioikeudellisesti suojattuja tuotteita kuten TRIPS-sopimuksessa. Suomen tekijän- tai mallioikeus-

laeissa ei ole vastaavia säännöksiä, jotka olisi- vat ristiriidassa asetusehdotuksen kanssa.

Tavaramerkkilain uuden 6 a luvun (39/93) mukaan tavaramerkin haltijan tulee tehdä tuoteväärennöksiä epäiltyjen tavaroiden vapaaseen liikkeeseen laskemisen estämistä koskeva hakemus tuomioistuimelle. Komission ehdotuksen mukaan jäsenmaiden tulee valtuuttaa tulliviranomaiset ratkaisemaan tavaroiden tullivalvontaan pysäyttämistä koskeva hakemus. Tältä osin tulee tavaramerkkilain säännökset kumota. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Yhteisön GSP-järjestelmä

Tullilainsäädännön alaan liittyy kiinteästi yhteisön kehitysmaiden yleisiä tullietuuksia koskeva GSP-järjestelmä.

Järjestelmän säädöspohjana ovat GSP-järjestelmää koskevat asetukset ja niitä täydentävät täytäntöönpanoasetukset, joilla neuvosto ilmoittaa järjestelmään tulevista vuosittaisista muutoksista ja sen jatkamisesta vuodeksi eteenpäin. Etuuksille on ominaista suhteellisen pitkälle viety kohdentaminen ja eriyttäminen, jolloin kriteereinä on käytetty tuotteen arkuuden lisäksi muun muassa edunsaajamaan bruttokansantuotteen tasoa ja kehitystä, tuontiosuutta sekä tuotekohtaista kilpailukykyä. Yleisenä periaatteena on, että etuuskohtelun piiriin kuuluvat teollisuustuotteet saavat täyden tullittomuuden ilman rajoituksia. Maatalous- tuotteissa sovelletaan täyden tullittomuuden ohella myös erisuuruisia porrastettuja alennuksia. Aroiksi määriteltyjen teollisuustuotteiden kohdalla tullietuuksia sovelletaan, tuotteen arkuusasteesta riippuen, joko tariffikiintiöiden tai tuontikattojen puitteissa. Tariffikiintiöt ovat ehdottomia, toisin sanoen normaali tulli palautetaan tuotteelle välittömästi kun kiintiö on täyttynyt. Kiintiöitä sovelletaan vain arimpien tuotteiden ja kilpailukykyisimpien edunsaajamaiden kohdalla. Tariffikatot ovat väljempää ja ohjeellisia, toisin sanoen tulli voidaan palauttaa, mikäli jokin jäsenmaa tekee esityksen sen palauttamiseksi. Edellä mainitut kiintiöjärjestelmät ovat melko monimutkaisia hallinnoida ja soveltaa, ja ne lisäävät epävarmuustekijöitä sekä maahantuojien että kehitysmaaviejien taholla. Menettelyllä on kuitenkin oma tehtävänsä EY:n omaksuman periaatteen kannalta pyrittäessä etuukseen kohdentamiseen ja porrastamiseen ottamalla huomioon edunsaajamai-

den kehitystaso ja kilpailukyky. Järjestelmän edunsaajamaanjärjestelmän piiriin kuuluu 135 itsenäistä kehitysmaata tai sellaiseksi luokiteltua maata sekä noin 25 epäitsenäistä aluetta. GSP-etuudet on myönnetty, eräin poikkeuksin, väliaikaisella pohjalla vuoteen 1995 saakka myös Venäjälle ja muille IVY-maille samoin kuin Baltian maille. Osa edunsaajamaista kuuluu YK:n luokitukseen perustuvaan vähiten kehittyneiden kehitysmaiden ryhmään (LLDC-maat), joille on myönnetty muita laajemmat etuudet.

Tullietuuksien piiriin kuuluvat periaatteessa kaikki teollisuustuotteet, mutta maataloustuotteista lähinnä sellaiset lauhkean tai trooppisen vyöhykkeen tuotteet, joita ei tuoteta yhteisön alueella. Maataloustuotteita koskevat etuudet ovat muutenkin rajoitetumpia, sillä GSP-järjestelmän nimenomaisena tarkoituksena on helpottaa kehitysmaiden teollistumista ja edistää niiden vientiä. Myöskin yhteisön maatalouspolitiikka sekä alue- tai maakohtaiset sopimukset kuten esimerkiksi Lomé'n sopimus ja Välimeren maiden kanssa tehdyt sopimukset, ovat vähentäneet kehitysmailla GSP-järjestelmän puitteissa myönnettujen etuuksien käyttöä. Allaolevassa yksityiskohtaisemmassa tuotekatetarkastelussa on noudatettu yhteisön GSP-järjestelmää annettujen perusasetusten mukaista ryhmitelyä.

Yleisten tullipreferenssien soveltamista vuonna 1991 eräisiin kehitysmaa-alkuperää oleviin teollisuustuotteisiin koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3831/90 nojalla tullittomia ovat GSP:n puitteissa kaikki HS-luokituksen ryhmiin 25—49 ja 64—97 kuuluvat tullinalaiset teollisuustuotteet. Erittäin aroiksi määritellyille tuotteille on kuitenkin asetettu maakohtaisia tariffikiintiöitä (noin 400—500 tuotetta), joita sovelletaan kaikkein kilpailukykyisimpiin kehitysmaihin. Tariffikiintiöt ovat ehdottomia toisin sanoen tulli palautuu automaattisesti kiintiön täytyttyä. Vähemmän aroille tuotteille on asetettu ohjeellisia kiintiöitä (noin 1000—2 000 tuotetta) eli tariffikattoja, joiden täytyessä tulli voidaan palauttaa, mikäli joku jäsenmaa sitä pyytää. Eräät tuotteet on kokonaan suljettu etuuskohtelun ulkopuolelle, mikäli niiden tuonti tapahtuu tietyistä kehitysmaista. Tuonti vähiten kehittyneistä maista on vapaa tulleista ja kiintiöistä kaikissa järjestelmän piiriin kuuluvissa teollisuustuotteissa.

Yleisten tullipreferenssien soveltamista vuonna 1991 eräisiin kehitysmaa-alkuperää oleviin

tekstiileihin koskevassa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3832/90 säädetään tekstiilituotteista (HS ryhmät 50—63), jotka ovat periaatteessa arkoja tuotteita, mikä merkitsee että niiden etuuskohtelutuonnissa sovelletaan joko ehdottomia tariffikiintiöitä tai ohjeellisia tariffikattoja riippuen tuotteen arkuudesta ja edunsaajamaan kilpailukyvyistä. Noin 700 tekstiilisopimuksen (MFA) kattamalle tuotteelle myönnetään tullittomuus, kun tuonti tapahtuu edunsaajamaasta, jonka kanssa yhteisö on allekirjoittanut MFA-sopimuksen. Sovellettavat tariffikiintiöt tai -kattot määräytyvät edunsaajamaan kilpailukyvyyn mukaan. GSP-tullittomuus myönnetään kaikille edunsaajamaille noin 200 MFA-sopimuksen ulkopuolisissa tuotteissa, joissa niinkään sovelletaan määrällisiä rajoituksia joko tariffikiintiön tai tariffikatton muodossa. Intian ja Thaimaan kanssa tehtyjen sopimusten mukaan nämä maat saavat GSP-tullittomuuden ilman kiintiöitä eräissä juuttituotteissa. Samalla perusteella Intia ja Sri Lanka saavat GSP-tullittomuuden eräissä kokoskuitutuotteissa. Vähiten kehittyneiden maiden tuontiin ei sovelleta muita kuin MFA-järjestelyissä sovittuja kiintiöitä.

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön jäsenmaiden päätös sisältää terästuotteita koskevia säännöksiä (90/672/EHTY). Hiili- ja teräsyhteisön tuotteissa (HS-ryhmät 72 ja 73) GSP-tullittomuus myönnetään 252 aralle tuotteelle, joissa sovelletaan määrällisiä rajoituksia joko tariffikiintiöiden tai tariffikatton muodossa. Tariffikiintiöitä on käytännössä sovellettu eräiden kilpailukykyisimpien kehitysmaiden, kuten Argentiinan, Brasilian ja Etelä-Korean, tuonnissa. Vähemmän arkojen terästuotteiden (26 nimikettä) tuonti on ollut tullitonta ohjeellisten tariffikatton puitteissa. Vähiten kehittyneiden maiden tuontiin sovelletaan tullittomuutta ilman kiintiöitä.

Maataloustuotteista säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3833/90 koskien yleisten tullipreferenssien soveltamista eräisiin kehitysmaa-alkuperää oleviin maataloustuotteisiin. Yhteisön GSP-järjestelmän maatalousryhmiin (HS-ryhmät 1—24) kuuluvissa tuotteissa myönnettävät etuudet vaihtelevat täydestä tullittomuudesta eriasteisiin porrastettuihin alennuksiin riippuen tuotteen arkuusasteesta. Määrällisiä rajoituksia eli kiintiöitä ei sovelleta, lukuunottamatta säilöttyjä ananaksia, kahvitiivistettä ja valmistamatonta tupakkaa. Muissa etuuden piiriin kuuluvissa tuotteissa, joita on noin 700

(HS/8-numeron tasolla), myönnetään joko tullittomuus (noin 20 prosentille tuotteista) tai alennettu tulli, joka vaihtelee 20—50 prosentin välillä normaalisti sovellettavasta tullista.

Vähiten kehittyneille kehitysmaille, joita on tällä hetkellä 45 maata myönnetään täysi tullittomuus paitsi maataloustuotteissa, myös noin 350 ylimääräisessä tuotteessa. Käytännössä LLDC-maiden muita laajempia etuuksia hyödyntävät lähinnä Aasiassa sijaitsevat LLDC-maat.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3835/90, annettu 20 päivänä joulukuuta 1990, jolla muutetaan asetuksia (ETY) N:o 3831/90, 3832/90 ja 3833/90 koskien yleisten tullipreferenssien soveltamista eräisiin Bolivian, Kolumbian, Ecuadorin ja Perun alkuperää oleviin tavaroihin

Bolivialle, Kolumbialle, Ecuadorille ja Perulle on myönnetty tilapäisesti erityisetuja huumeiden vastaisen toiminnan tukemista varten. Nämä maat saavat HS-luokituksen 1—24 ryhmiin kuuluvissa GSP-kohtelutuotteissa vähiten kehittyneille maille tarkoitetun täyden tullittomuuden, eräin osin jopa laajempanakin.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3900/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, jolla lakkautetaan tullit yhteisön asetuksessa N:o 3833/90 mainituilta tuotteilta, jotka ovat peräisin Costa Ricasta, El Salvadorista, Guatemalasta, Hondurasista, Nicaraguasta ja Panamasta

Myös Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua ja Panama nauttivat tilapäisesti erityisetuja huumeiden vastaisen toiminnan tukemiseksi. Etuudet koskevat HS-luokituksen 1—24 ryhmien GSP-kohtelutuotteita, joissa nämä maat saavat täyden tullittomuuden. Erityisuuksien kattama tuotekate on kuitenkin suppeampi kuin Andien maille myönnetty.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3834/90, annettu 20 päivänä joulukuuta 1990, tiettyjen kehitysmaista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiverojen alentamisesta vuonna 1991

Poikkeuksena yleisestä säännöstä, jonka mukaan GSP-kohtelu koskee vain sovellettavia tulleja, asetuksella säädetty etuuskohtelu kattaa eräiltä osin myös tuotteen kohdalla sovellettavan maataloustuontimaksun (AGR), josta

edunsaajamaille on myönnetty 50 prosentin alennus. Etuuskohtelu kattaa eräitä sian- ja siipikarjanlihatuotteita, perunatärkkelyksen sekä eräitä makkaroita ja lihajalosteita. Tiukoista kiintiöjärjestelyistä ja kiintiöiden pienuudesta johtuu, että etuuksien merkitys on kuitenkin käytännössä vähäinen.

GSP-etuudet ovat lähtökohdiltaan yksipuolisia ja vastavuorottomia myönnytyksiä, jotka voidaan tarvittaessa peruuttaa osittain tai kokonaan. GSP-asetuksiin sisältyy suojalausekeartikla, joka mahdollistaa tullin palauttamisen, milloin etuuskohtelutuontia tapahtuu sellaisin määrin tai hinnoin, joka aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa taloudellista haittaa yhteisölle tai sen osalle. Tullin palauttamista edeltää jäsenmaiden välinen informaationvaihto- ja konsultaatiovaihe. Teollisuustuotteiden kohdalla sovellettu yleinen kriteeri tullin uudelleen käyttöön ottamiselle täyttyy, kun etuuskohtelun saaneen tuotteen tuontiosuus yhdestä edunsaajamaasta ylittää 6,6 prosenttia kolmansista maista tapahtuvassa tuonnissa.

GSP-järjestelmän voimassaoloa jatketaan vuodeksi kerrallaan, missä yhteydessä siihen tehdään myös kulloinkin tarvittavia muutoksia ja lisäyksiä. Tällaisia muutoksia ovat esimerkiksi uusien edunsaajamaiden lisääminen tai edellisenä vuonna sovellettujen kiintiöiden kasvattaminen 5 prosentilla. Järjestelmän perusteellisempi läpikäynti ja tarkastelu suoritetaan 10 vuoden välein, jolloin päätetään myös sen voimassaoloajan jatkamisesta seuraavaksi 10 vuodeksi. GATTin Uruguayn kierroksen neuvottelutulosten viivästyminen on tähän mennessä lykännyt vuodeksi 1991 tarkoitettua 10-vuotistarkastelua ja sen yhteydessä aiottujen uudistusten toimeenpanoa. GATTin neuvottelutilanteessa viime vuoden joulukuussa tapahtuneen selkiintymisen myötä on odotettavissa, että muutokset yhteisön GSP-järjestelmän uudistamiseksi tultaneen toteuttamaan lähiaikoina, mahdollisesti vuoden 1995 alusta lukien.

Komission esityksen mukaan järjestelmä olisi voimassa ainakin kolme vuotta kerrallaan, tähänastisen yhden vuoden asemesta. Tämän katsotaan parantavan järjestelmän varmuutta ja ennustettavuutta ja mahdollistavan kehitysmaaviejille pitemmän tähtäimen suunnittelun. Esitys sisältää myös markkinahäiriötilanteiden varalta sovellettavan suojalausekemahdollisuuden. Vähiten kehittyneille maille turvattaisiin tähänastiset erityisedut kiintiöttömänä ja tullivapaana pääsyynä yhteisön markkinoille siltä

osin kuin se olisi mahdollista. Uusitulla GSP-järjestelmällä pyritään etuuksien entistä selkeämpään kohdentamiseen ja porrastukseen eli differointiin, jossa edunsaajamaan yleinen kehitystaso ja tuotekohtainen kilpailukyky otettiin huomioon.

Suomen GSP-järjestelmää koskeva laki ja asetus kehitysmaista peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuetuuksista (973/71) on ollut voimassa vuodesta 1972 lähtien. Asetusta ja sen sisältämää maa- ja tuotekattea on tämän jälkeen tarkistettu ja laajennettu lähes vuosittain suoritetuissa tarkasteluissa. Järjestelmän voimassaoloaikaa on jatkettu 10 vuoden välein, viimeksi vuonna 1991. Viimeisin muutos tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993 (633/93).

Suomen GSP-järjestelmään kuuluu tällä hetkellä yhteensä 142 edunsaajamaata, joista 48 kuuluu niin sanottujen vähiten kehittyneiden kehitysmaiden eli LLDC-maiden ryhmään. Tuotekatteen osalta Suomi on alusta lähtien sitoutunut yhteispohjoismaiseen malliin, jota voidaan pitää suhteellisen joustavana ja kehitysmaiden kannalta selkeänä järjestelmänä. Etuuden piirissä oleville tuotteille myönnetään eräitä poikkeuksia lukuunottamatta täysi tullittomuus ilman kiintiöitä tai muita rajoituksia. Asetuksen sisältämä etuuksista poissuljettujen arkojen tuotteiden luettelo käsittää vielä useita nahka-, kangas- ja vaatesektorin nimikkeitä samoin kuin eräitä sähkö- ja elektroniikka-alan tuotteita. Asetuksen sisältämä maataloustuotteiden luettelo käsittää pääasiallisesti trooppisen vyöhykkeen kasviksia, kukkia, hedelmiä, pähkinöitä sekä niistä valmistettuja säilykkeitä. Vähiten kehittyneiden maiden tuonti on nauttinut vuodesta 1992 alkaen lähes täydellistä tullittomuutta.

Yhteisön GSP-järjestelmä on vastaavaan Suomen järjestelmään verrattuna huomattavasti monisyysempi ja pitemmälle eriytetty. Myöskin järjestelmän tuotekate on laaja-alaisempi ja kattavampi, sillä periaatteessa kaikki teollisuustuotteet kuuluvat etuuskohdelun piiriin. Täyden tullittomuuden ohella sovelletaan erisuuruisia porrastettuja alennuksia maataloustuotteisiin ja/tai kiintiöitä, riippuen tuotteen arkuudesta ja edunsaajamaan kilpailuvyydestä. Yhteisön GSP-järjestelmän aroissa teollisuustuotteissa soveltamista kiintiöjärjestelyistä on tarkoitus luopua lähitulevaisuudessa, mutta niiden poistamisen vaikutuksia on vielä vaikea arvioida. Kiintiöt korvataan erisuuruksilla por-

rastetuilla alennuksilla, joiden kriteereistä ja soveltamisesta ei toistaiseksi ole käytettävissä tarkempia tietoja.

GSP-järjestelmän merkitystä tulee toisaalta vähentämään se seikka, että se on vain yksi väline yhteisön kehitysmaiden kanssa solmimien etuusjärjestelmien joukossa. GSP:n rinnalle, alue- tai kahdenvälisellä pohjalla tehdyt laaja-alaisemmat etuusjärjestelmät, kuten Lomé- ja Välimeren maiden kanssa tehdyt sopimukset, tullevat osaltaan kanavoimaan järjestelmän hyväksikäyttöä pääasiallisesti Aasiassa ja latinalaisessa Amerikassa olevien kehitysmaiden suuntaan.

GSP-järjestelmän puitteissa suoraan Suomeen tapahtuvaa tuontia vähentänevät myöskin Keski-Euroopassa olevat suuret kauppahuoneet, joihin kehitysmailla on jo vanhastaan vakiintuneet yhteydet. Etuusjärjestelmän monitukaistuminen sekä suurempiin tavaratoimituksiin liittyvät kaupalliset ja kuljetustekniset edut saattavat myös karsia pienempiä maahan-tuojia ja kuljetuseriä ja ohjata kehitysmaatuontia tähänastista enemmän Keski-Euroopan maiden kautta tapahtuvaksi. Tilanteeseen myötävaikuttaa yhteisössä jo toteutettu tai toteutumassa oleva sisämarkkinatilanne, jossa jonkin jäsenvaltion ulkorajan ylittänyt ja siellä tullattu tavara voi siirtyä yhteisön sisällä vapaasti maasta toiseen. Yhteismarkkinatilanteen sallima tavaroiden vapaa liikkuvuus jäsenmaasta toiseen saattaa siten lisätä GSP-pohjaisen tuontin määrää, ei kuitenkaan suoraan GSP-tuontina, vaan epäsuorasti toisen jäsenmaan kautta tulevana tuontina.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 99 artiklan mukaan Suomessa on oikeus soveltaa vaiheittain tapahtuvaa siirtymistä yhteisön tullitariffiin liittymisasiakirjan liitteessä XI erikseen mainittujen tuotteiden kohdalla. Kysymyksessä on noin 190 tuotetta ja tuoteryhmää, joiden nykyiset tullit Suomessa ovat olennaisesti korkeammat kuin yhteisöjen tullit näille tuotteille. Tulleihin siirrytään vaiheittain siten, että Suomi voi pitää nykyiset tullinsa vuoden 1995 ajan. Tulleja alennetaan vuosien 1996 ja 1997 alusta. Tammi-kuun 1998 alusta alkaen sovellettaisiin yhteisön tullitariffin mukaisia tulleja.

Siirtymäjärjestelyt on saatettava voimaan verolainsäädännön säätämistarjestyksessä. Lain-

säädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Muiden tuotteiden kohdalla Suomi ryhtyy soveltamaan yhteisön tullitariffia välittömästi jäsenyyden alkaessa. Kannetut tullit tilitetään yhteisölle siten, että kannetusta määrästä Suomi saa kantopalkkaa 10 prosenttia. Siirtymäjärjestelyjen alaisten tuotteiden kohdalla kannettavien tullien ja yhteisön tullitariffin mukaisesti laskettujen tullien erotus jää Suomeen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisön voimassa oleva tullilainsäädäntö tulee kokonaisuudessaan Suomea sitovaksi välittömästi jäsenyydestä lukien. Tällöin yhteisön tullilainsäädäntö korvaisi kaikki Suomessa voimassa olevat sellaiset säädökset, jotka perustamissopimuksen mukaan kuuluvat yhteisölainsäädännön piiriin.

Kokonaisuudessaan kumottavia nyt voimassa olevia lakeja ovat tullitariffilaki (660/87) ja sen liitteenä oleva tullitariffi, tullausarvolaki (1906/80) ja Suomen GSP-järjestelmää koskeva laki kehityksistä peräisin olevien tavaroiden tulli- ja tuontimaksuista (973/71) sekä näiden lakien perusteella annetut asetukset ja muut säädökset. Kumottaviin lakeihin kuuluu myös laki vaatteiden tullittomasta maahan-tuonnista eräissä tapauksissa (47/92). Yhteisön lainsäädäntö korvaa niin ikään suurimman osan Suomen voimassaolevan tullilain (573/78) ja tulliverolain (575/78) sekä näiden perusteella annettujen asetusten ja muiden säädösten määräyksistä.

Yhteisön tullilainsäädäntö ei kuitenkaan kata kaikkia sellaisia säännöksiä, jotka sisältyvät Suomen voimassa olevaan lainsäädäntöön. Tällaisia säännöksiä on kansallisten tullilaitosten organisaatio tai tulliviranomaisia ja eri tulliviranomaisten toimivaltaa koskevat säännökset. Yhteisön lainsäädäntöön ei myöskään kuulu säännöksiä tullirikoksista eikä myöskään niiden tutkimisesta ja seuraamuksista. Tullilainsäädännön säännösten tai viranomaissäännösten laiminlyönnin seuraamuksista ei myöskään ole säädöksiä. Valtiovarainministeriö on 6 päivänä huhtikuuta 1994 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus uudeksi tullilainsäädännöksi, joka täydentää yhteisön lainsäädäntöä yllä mainituilla osillaan ja tämän lisäksi sisältää muut tullitoimintaa koskevat sellaiset kansalliset säännökset, jotka tulee antaa lainsäädäntöjärjestyksessä.

Liittyminen unionin jäseneksi ei edellytä tullilaitoksen nykyisen organisaation muutokseen eikä jäsenyys sellaisenaan edellytä tullilaitoksesta 8 päivänä helmikuuta 1991 annetun lain (228/1991) eikä sen perusteella 22 päivänä helmikuuta 1991 tullilaitoksesta annetun asetuksen (371/1991) säännösten muuttamista.

Yhteisön tullilainsäädäntö on Suomen voimassaolevaa tullilainsäädäntöä yksilöidympää ja yksityiskohtaisempaa. Varsinkin taloudellisesti vaikuttavat tullimenettelyt ovat pääsääntöisesti luvanvaraisia ja luvan myöntämiselle on asetettu tiukat ehdot, joita vastaavia säännöksiä Suomen nykyisessä tullilainsäädännössä ei ole. Taloudellisesti vaikuttaviin tullimenettelyihin sisältyy myös menettelyjä, joita Suomen tullilainsäädännössä ei ole ollut.

Neuvonta, jota tulliviranomaiset antavat tullilainsäädännön soveltamisesta, sekä sitovat ennakkotiedot ovat Suomessa maksullisia. Yhteisön tullilainsäädännön mukaan tietojen antaminen tullilainsäädännön soveltamisesta sekä sitovat ennakkotiedot ovat periaatteessa maksuttomia ellei näistä aiheudu erityisiä kustannuksia. Nämä säännökset saattavat osittain estää maksujen kantoa nykyisessä laajuudessaan.

GATTin Uruguayn-kierroksella on päätetty tekijänoikeuksien suojan tehostamisesta kansainvälisessä kaupassa. Etenkin tavaramerkkien suojaamisesta sekä tuoteväarennösten markkinoillepääsyn estämistä koskevat säännökset lisäävät tulliviranomaisten valvontavelvoitteita. Näiltä osin yhteisön valmisteilla oleva lainsäädäntö korvaa Suomen tavaramerkkilainsäädännön vastaavat säännökset. Yhteisön lainsäädännön valmistuttua jäsenmaissa tulee antaa tulliviranomaisille asianmukaiset valtuudet.

Tullivalvonnan poistuminen yhteisön jäsenmaiden välisiltä rajoilta edellyttää kansallisten tulliviranomaisten läheistä yhteistyötä huumeiden torjunnan, aseiden ja muiden vaarallisten tavaroiden laittoman tuonnin sekä kansainvälisen rikollisen toiminnan estämiseksi. Yhteistoiminnan keskeinen osa on tulliviranomaisten välinen tietojen vaihto. Tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden välityksellä yhteisömaille edellyttäisi selventävän säännöksen sisällyttämistä kansalliseen lainsäädäntöön.

Yhteisöjen lainsäädäntö ei estä tullilaitosta hoitamasta tehtäviä, jotka muun kuin tullilainsäädännön perusteella kuuluvat sen nykyisiin tehtäviin. Tällaisia tehtäviä ovat valmisteverotuksen toimittamisen lisäksi eräiden muiden

verojen ja maksujen kanto maahantuonnilta sekä kuluttajansuojan ja tuoteturvallisuuteen liittyvien säännösten valvonta maahantuonnin yhteydessä.

Artikla 29. Artiklan määräysten mukaan komission tulee ottaa huomioon yhteisen tullitariffin toteuttamiseen liittyvien tehtäviensä hoitamisessa tarve jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen kaupan edistämiseen sekä kilpailun edellytysten kehitys siltä osin kun se parantaa yritysten kilpailukykyä. Lisäksi komission tulee ottaa huomioon raaka-aineiden ja puolivalmisteiden tarve yhteisössä huolehtimalla, ettei jäsenvaltioiden välisiä kilpailunedellytyksiä vääristetä valmiiden tavaroiden osalta sekä tarve välttää vakavia häiriöitä jäsenvaltioiden välisessä taloudessa ja tarve varmistaa tuotannon järkipäiväinen kehitys ja kulutuksen kasvu yhteisössä.

Artiklan määräysten nojalla yhteinen tullitariffi on kytketty laajemmin yhteisön talous- ja teollisuuspoliittiseen viitekehykseen. Yhteisön harjoittaman tullipolitiikan katsotaan vaikuttavan oleellisesti yhteisön taloudelliseen kehitykseen. Tulleja määrättäessä on otettava huomioon niiden vaikutukset kaupan edistämiseen kolmansien maiden kanssa sekä muutokset yhteisön kilpailunedellytyksissä ja yritysten kilpailukyvyssä.

Komissiolla on keskeinen asema yhteisen tullitariffin hallinnoinnissa. Komissio hoitaa perustamissopimuksen 18 artiklassa mainitut neuvottelut tullilalentamissopimuksiksi ja huolehtii jäsenvaltioiden tullilaitosta koskevien oikeus- ja hallintosäännösten yhtenäistämisestä. Lisäksi komissio tekee ehdotuksia yksipuolisesta yhteisen tullitariffin tullien muuttamisesta tai lakkauttamisesta.

Sanamuotonsa perusteella artiklan määräys koskee vain komissiota. Yhteisen tullitariffin toteuttamisesta päättää kuitenkin 18—28 artiklan perusteella yleensä neuvosto. Poikkeuksena ovat eräät yhteisen maatalouspolitiikan siirtymäkauteen liittyneet toimenpiteet sekä 27 artiklan mukaiset suositukset jäsenvaltioiden tulleja koskevien säännösten lähentämiseksi, joissa komissiolla on toimivalta. Artiklalla 29 voi näin ollen olla käytännön merkitystä vain, mikäli myös muut yhteisön toimielimet ottavat artiklan säännökset huomioon.

Artiklassa vahvistetut tavoitteet kilpailevat ainakin osittain toistensa kanssa. Kaupan edistäminen kolmansien maiden kanssa saattaa

aiheuttaa esimerkiksi vakavia häiriöitä jäsenvaltioiden talouselämässä. Yhteisön toimielimillä on kuitenkin harkintavalta arvioida sitä, mille näkökohdalle kussakin yksittäistapauksessa annetaan etusija.

2 luku

Jäsenvaltioiden välisten määrällisten rajoitusten poistaminen

30 artikla. Artiklalla kielletään jäsenvaltioiden väliset tuonnin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet.

Artiklaan sisältyvä määräystä vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden kiellosta on tulkittu EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä laajasti ja sillä on ratkaiseva merkitys tavaroiden vapaan liikkumisen toteuttamisessa harmonisoinnin ulkopuolisilla sektoreilla. Tuomioistuinikäytännön nojalla jäsenvaltio ei lähtökohtaisesti saa asettaa esteitä toisessa jäsenvaltiossa laillisesti markkinoille saatetun tuotteen markkinoinnille omalla alueellaan. Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 11 artiklaa ja sen merkitystä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 86—87).

Artiklaa sovelletaan myös maataloustuotteisiin siltä kuin 39—46 artikloissa ei muuta määrätä. Käytännössä artiklan soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ennen 1 päivää tammikuuta 1970 annettujen markkinointiasetusten alaiset maataloustuotteet.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklasta aiheutuvat lainsäädäntömuutokset on pitkälti toteutettu ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä. ETA-sopimuksessa 30 artiklaa vastaavan 11 artiklan soveltamisalaa kuitenkin rajoittavat ETA-sopimuksella rajoitettu tavarakate sekä se, että artiklaa sovelletaan ainoastaan ETA-maiden alkuperä-tuotteisiin. Suomen jäsenyyttä laajentaa artiklan soveltamisalan koskemaan myös kolmansista maista peräisin olevia tuotteita, jotka on ennen Suomeen tuomista saatettu markkinoille josain muussa jäsenvaltiossa. Tämä seikka edellyttää tiettyjä täsmennyksiä maahantuotavien tuotteita koskevaan lakia alemmanasteiseen sääntelyyn. Maataloustuotteiden osalta artik-

lan voimaansaattaminen edellyttää osaltaan jäljellä olevien määrällisten rajoitusten poistamista. Maataloustuotteiden tuontia koskevia muutoksia selostetaan jäljempänä laajemmin 38 — 46 artiklaa koskevissa perusteluissa. Tuonnin määrällisten rajoitusten tullessa lopullisesti kielletyiksi tullaan laki maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta (157/74) tältä osin muuttamaan. Muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

31 artikla. Artiklassa kielletään jäsenvaltioita asettamasta uusia määrällisiä rajoituksia tai vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä. Artiklan toisessa kohdassa viitataan Euroopan taloudellisen yhteistyöjärjestön (OECD) puitteisissa tehtyjen toimenpiteiden huomioimiseen, millä oli merkitystä ainoastaan niin kutsutun siirtymäkauden aikana.

32 artikla. Artikla kieltää perustamissopimuksen voimaan tullessa voimassa olleiden kiintiöiden ja vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden muuttamisen rajoittavammiksi. Artiklan 2 kohdan mukaan kiintiöt tuli poistaa siirtymäkauden päättyessä. Artiklalla ei ole enää käytännön merkitystä.

33 artikla. Artiklan 1—6 kohta sisältää tarkemmat määräykset kiintiöiden poistamisen aikataulusta niin kutsutun siirtymäkauden aikana eikä sillä ole enää käytännön merkitystä.

Artiklan 7 kohdan mukaan komissio voi antaa direktiivejä menettelystä ja aikataulusta, joita noudattaen jäsenvaltiot poistavat vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet. Kyseisillä direktiiveillä ei kuitenkaan enää ole jäsenvaltioita sitovaa vaikutusta.

34 artikla. Artiklassa kielletään jäsenvaltioiden väliset viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutuksiltaan vastaavat toimenpiteet. 2 kohdassa todetaan, että viennin määrälliset rajoitukset tuli poistaa siirtymäkauden kuluessa. 2 kohdalla ei siten ole enää käytännön merkitystä.

Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 12 artiklaa, jonka sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 87).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan soveltamisala laajenee Suomen jäsenyyden johdosta samalla tavalla kuin 30 artiklan osalta. Suomessa ei kuitenkaan ole voimas-

sa artiklan säännösten vastaisia vientisäännöksiä.

35 artikla. Artikla sisältää jäsenvaltioiden julistuksen pyrkiä mahdollisuuksiensa mukaan poistamaan määrälliset rajoitukset nopeammin kuin sopimus edellyttää. Artiklalla ei ole enää käytännön merkitystä.

36 artikla. Artikla rajoittaa merkittävästi 30 ja 34 artiklaan sisältyvien tuonnin ja viennin määrällisten rajoitusten osalta määrättyjen kieltojen ehdottomuutta. Siinä luetellaan ne perusteet, joilla edellä mainituista kielloista voidaan poiketa.

Ollakseen oikeutettuja tällaisten toimenpiteiden tulee olla perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten, eläinten tai kasvien terveyden ja elämän suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keinona mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peitellyyn rajoittamiseen. Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 13 artiklaa ja sen sisältöä ja merkitystä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 87—88).

37 artikla. Artiklan tarkoituksena on täydentää 30—36 artikloja ulottamalla tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaate koskemaan myös valtion kaupallisten monopolien toimintaa. Artikla velvoittaa jäsenvaltiot sopeuttamaan kaupallisia monopolejansa siten, ettei niiden toiminnassa syrjitä muiden jäsenvaltioiden kansalaisia.

Artiklan 1 kohta vastaa ETA-sopimuksen 16 artiklaa ja sen sisältöä ja merkitystä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 88—89). ETA-sopimuksen 16 artiklaan ei kuitenkaan sisälly perustamissopimuksen 37 artiklan 1 kohdan mukaista siirtymäkautta koskevaa järjestelyä.

Artiklan 2 kohta täydentää 1 kohdan säännöksiä kieltämällä uusien jäsenvaltioiden välistä kauppaa rajoittavien valtion monopolien luomisen.

Artikla 3 kohta sitoo valtion monopolien sopeuttamisen määrällisten rajoitusten poistamisen aikatauluun eikä sillä siten ole enää käytännön merkitystä. Valtion monopolien so-

peuttaminen on näin ollen toteutettava välittömästi jäsenyyden tultua voimaan.

Artiklan 4 kohta sisältää erityissäännöksiä maataloustuotteiden kauppaa harjoittavien valtion monopolien sopeuttamisesta. Tämän kohdan mukaan näitä valtion monopolieja sopeutettaessa on huolehdittava siitä, että monopolista riippuvaisten maataloustuottajien työllisyys ja elintaso turvataan. Artiklan ei kuitenkaan ole katsottu perustavan mitään erityistä poikkeusta artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamiselle, vaan vaadittujen turvaamistoimenpiteiden on oltava sopusoinnussa myös valtion monopolien sopeuttamista koskevien yleisten vaatimusten kanssa (ks. tapaus 91/75, *Miritz*).

Artiklan 5 kohta rajaa sopeuttamisvelvoitteen ulkopuolelle ne valtion monopolit, jotka perustuvat ennen sopimuksen voimaantuloa tehtyihin kansainvälisiin sopimuksiin. Kyseinen määräys on sanamuodoltaan hieman laajempi kuin yleinen kolmansien maiden kanssa tehtyjä sopimuksia koskeva EY:n perustamissopimuksen 234 artikla, joka koskee ainoastaan itsenäisten valtioiden välisiä sopimuksia. Artiklan 5 kohdan soveltamisala ja merkitys ei ole määräytynyt täsmällisesti oikeuskäytännössä. Kirjallisuudessa on tosin perustellusti esitetty, että myös nämä monopolit tulisi mahdollisuuksien mukaan sopeuttaa artiklan 1 kyseiset kohdan säännösten mukaisesti.

Artiklan 6 kohdassa annetaan komissiolle mahdollisuus antaa suosituksia valtion monopolien sopeuttamisen sisällöstä ja aikataulusta. Tällä määräyksellä on ollut merkitystä kuitenkin vain siirtymäkausien aikana.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa on kolme artiklan tarkoittamaa monopolia, Oy Alko Ab, Helsingin yliopiston almanakkaerioikeus sekä Valtion Viljavarasto Oy.

Jäsenyysneuvotteluiden aikana vahvistettiin yhteisön komission ja Suomen hallituksen välisellä kirjeenvaihdolla yhteinen tulkinta, jonka mukaan EY:n perustamissopimuksen 37 artikla ja vastaavasti ETA-sopimuksen 16 artikla edellyttävät Oy Alko Ab:n yksinoikeuksien lakkauttamista vähittäismyyntimonopolin lukuunottamatta. Vähittäismyyntimonopolin säilyttäminen edellyttää lisäksi, että sen syrjimättömyys tuontituotteita kohtaan taataan. Vähittäismyyntimonopolia koskeva yhteisymmärrys

koskee kuitenkin ainoastaan olemassaolevaan oikeuskäytäntöön perustuvaa oikeustilaa.

Oy Alko Ab:n ja Helsingin yliopiston monopolieja koskeva lainsäädäntö tulee sopeuttaa jo ETA-sopimuksen velvoitteiden perusteella. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset vuoden 1994 aikana. Oy Alko Ab:tä koskeva hallituksen esitys annettiin kesäkuussa 1994 (HE 119/94 vp).

Valtion viljavaraston tuonti- ja vientimonopolit lakkautetaan artiklan vaatimuksen mukaisesti. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

II osasto

Maatalous

38 artikla. Maatalous ja maataloustuotteet kuuluvat artiklan 1 kohdan mukaan yhteismarkkinoiden piiriin. Maatalouteen sovelletaan siten lähtökohtaisesti yleisiä tavaroiden vapaata liikkuvuutta ja kilpailua koskevia EY:n perustamissopimuksen määräyksiä. 39–46 artiklan määräysten nojalla voidaan kuitenkin eräiltä osin poiketa edellä mainituista EY:n perustamissopimuksen yleisistä periaatteista, muun muassa perustamalla markkinajärjestelmiä, ylläpitämällä rahatalouteen liittyviä rajoituksia ja valvomalla tuotteiden liikkuvuutta.

Artiklan 1 kohta sisältää maataloustuotteiden määritelmän. Maataloustuotteilla tarkoitetaan maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka liittyvät suoraan näihin tuotteisiin. Artiklan 3 kohdassa viitataan EY:n perustamissopimuksen liitteessä II olevaan luetteloon, jossa on tarkemmin lueteltu ne tuotteet, joihin sopimuksen maataloutta koskevia määräyksiä sovelletaan. Liitettä II on täydennetty useita kertoja sopimuksen voimaantulon jälkeen artiklan 3 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen. Neuvosto päättää liitteen muuttamisesta määräenemmistöllä. Maataloustuotteita koskevia määräyksiä sovelletaan käytännössä myös eräisiin liitteen II ulkopuolisiin maataloustuotteisiin (niin sanotut Non-Annex II -tuotteet). Nämä tuotteet ovat pääasiassa jalostettuja maataloustuotteita.

Artiklan 4 kohta asettaa jäsenvaltioille velvollisuuden pyrkiä yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Määräyksen mukaan samanaikaisesti

maaloustuotteiden yhteismarkkinoiden toiminnan ja kehittämisen kanssa toteutetaan jäsenvaltioiden yhteinen maatalouspolitiikka.

39 artikla. Artiklassa on määrätty yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteista ja lähtökohdistä. Artiklan 1 kohdan mukaan tavoitteita ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen, kohtuullisen elintason turvaaminen maatalousväestölle, markkinoiden vakauttaminen sekä elintarvikkeiden saatavuuden turvaaminen takamalla kuluttajille kohtuulliset maataloustuotteiden hinnat. Maatalouden tuottavuuden lisäämiseen pyritään edistämällä teknistä kehitystä, järkiperaistamalla tuotantoa sekä hyödyntämällä tuotannon tekijöitä, etenkin työvoimaa, parhaalla mahdollisella tavalla. Viljelijöiden tulotason turvaamiseen pyritään erityisesti lisäämällä maataloustyöntekijöiden henkilökoh- taisia tuloja.

Artiklan 2 kohdassa on määrätty niistä seikoista, jotka tulee ottaa huomioon yhteisen maatalouspolitiikan ja sen menetelmien suunnittelussa. Näitä ovat maatalouselinkeino erityisluonne, joka johtuu maatalouden yhteiskunnallisesta rakenteesta sekä eri maatalousalueiden rakenteellisista ja luonnonolojen eroista, tarve maatalouden asteittaiseen sopeuttamiseen eri jäsenvaltioissa sekä maatalouden läheinen yhteys jäsenvaltioiden kokonaistalouteen.

40 artikla. Artikla sisältää määräykset jäsenvaltioiden maatalouspolitiikan sopeuttamisesta yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Artiklan 1 kohdan mukaan sopeuttaminen tuli toteuttaa asteittain siirtymäkauden aikana. Siirtymäkausi oli käytännössä välttämätön, koska EY:n perustamissopimuksen laatimishetkellä kaikki kuusi yhteisön perustajajäsenvaltiota sovelsivat erilaisia tuontitulleja ja tuotanto- ja markkinatukia suojatakseen markkinoitaan tuonnilta ja tukeakseen maataloustuotteiden hintatasoa kotimarkkinoilla.

Artiklan 2 kohdassa määrätään perusteet yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi luotaville maatalouden tuotekohtaisille markkinointijärjestelmille. Tuotteen mukaan järjestelmänä tulee olla jokin määräyksessä mainitusta kolmesta toimintatavasta. Näitä toimintatapoja ovat yhteisten kilpailusääntöjen soveltaminen maataloustuotteiden kaupassa, kansallisten markkinointijärjestelmien pakollinen yhteensovittaminen sekä niin sanottu Euroopan markkinointijärjestelmä. Viimeksi mainitulla tarkoitettiin käytännössä yhteisen tuo-

tekohtaisen markkinaorganisaatiojärjestelmän luomista yhteisöön.

Artiklan 3 kohdan nojalla yhteisö on toimivaltainen päättämään niistä keinoista, joilla 2 kohdassa tarkoitettu yhteinen järjestelmä, eli maatalouspolitiikan yhteensovittaminen, tulee toteuttaa niin, että 39 artiklassa asetetut tavoitteet toteutuvat. Määräys on ollut perustana kaikelle yhteisön maatalouden markkinalainsäädännölle ja siihen sisältyvä valtuus on varsin laaja käsittäen kaikki tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet. Esimerkkeinä tällaisista toimenpiteistä mainitaan erityisesti hintasääntely, tuotanto- ja myyntituki, varastoimis- ja tasausjärjestelyt sekä yhteiset viennin ja tuonnin vakauttamisjärjestelmät. Yhteisen järjestelmän soveltamisen rajoituksena on 3 kohdassa määrätty, että järjestelmän tulee rajoittua vain 39 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen. Järjestelmä ei myöskään saa syrjiä yhteisön tuottajia tai kuluttajia. Mahdollisen hintapolitiikan on lisäksi pohjaututtava yhteisiin perusteisiin ja yhdenmukaisiin laskentamenetelmiin.

Artiklan 4 kohdan mukaan yhteisen järjestelmän tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan perustaa yksi tai useampi maatalouden tuki- ja ohjausrahasto. Säännöksen perusteella on perustettu Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahasto, josta yhteisön maatalouspolitiikka käytännössä rahoitetaan.

Kokonaisuudessaan 40 artikla jättää avoimeksi maatalouden markkinajärjestelmien sisällön. Käytännössä järjestelmien pääperiaateiksi ovat muodostuneet maataloustuotteiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla sekä yhteisön suosituimmuusasema suhteessa kolmansiin maihin nähden, toisin sanoen periaate suojata yhteisön markkinoita alihintaista tuontia vastaan. Lisäksi pääperiaatteisiin kuuluu taloudellinen itsenäisyys, millä tarkoitetaan sitä, että yhteisön maatalouspolitiikka tulee kokonaan rahoittaa yhteisön rahastoista.

Maatalouden tuki- ja ohjausrahasto

Yhteisön maatalouspolitiikan tavoitteita toteuttamaan perustettiin vuonna 1962 yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annettulla neuvoston asetuksella N:o 25 Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahasto, EMTOR, (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF). Asetuksessa määritellään rahastosta rahoitettavat toimenpiteet, joita ovat

korvaukset viennistä kolmansiin maihin, markkinoiden vakauttamiseen tähtäävät interventio-toimenpiteet sekä perustamissopimuksen 39 artiklan 1 kohdan a alakohdan tavoitteiden eli maatalouden tuottavuuden lisäämisen saavuttamiseksi omaksutut toimenpiteet. Rahasto toimii EY:n yhteisen maatalouspolitiikan rahoittajana. Rahaston toimialasta säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 729/70 yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta muutoksiin, joka täydentää neuvoston asetusta N:o 25 vuodelta 1962. Sen perusteella on annettu useita rahastoon ja sen varojen käytön valvontaan liittyviä asetuksia.

Jäsenvaltioiden on huolehdittava yhteisön taloudellisten etujen valvomisesta ja järjestelmän valvonnan järjestämisestä. Komissio raportoi neuvostolle ja Euroopan parlamentille järjestelmän hallinnosta ja käytettävissä olevista voimavaroista sekä niiden kustannusten luonteesta ja ehdoista, joilla yhteisön rahoituspäämäärät saavutetaan. Maatalouden tuki- ja ohjausrahaston rahastokomitea avustaa komissiota rahaston hallinnoinnissa. Komitean puheenjohtajana toimii komission edustaja ja siinä on jokaisesta jäsenvaltiosta 1—5 edustajaa. Rahasto jakaantuu tukiosastoon ja ohjausosastoon.

Ohjausosastosta rahoitetaan maatalouden rakenteen kehittämistä. Osasto on yksi yhteisön rakennerahastoista, joiden tavoitteista ja tehtävälajista on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa, muutettuna viimeksi neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93. Tarkempia määräyksiä rahastosta on annettu neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4253/88 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 täytäntöönpanosta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa, muutettuna viimeksi neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2082/93. Ohjausosaston tehtävistä on lisäksi säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4256/88 asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston osalta, jota on muutettu viimeksi neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2085/93.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2081/93 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuu-

desta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään ja Euroopan investointipankin toiminnan sekä muiden rahoitusvälineiden kanssa annettun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 muuttamisesta luettelaaan yhteisön alue- ja rakennepolitiikan tavoitteet. Näitä tavoitteita ovat: 1) alikehittyneiden alueiden kehityksen ja rakenteellisen sopeutumisen edistäminen, 2) vaikeasta teollisesta taantumasta kärsivien raja- ja muiden alueiden tukeminen, 3) pitkäaikaistyöttömyyden lieventäminen sekä nuorten ja työmarkkinoilta syrjäytyneiden työelämään sopeutumisen helpottaminen, 4) kumpaakin sukupuolta olevien työntekijöiden sopeutumisen helpottaminen teollisuuden ja tuotantomien muutosiin sekä 5 a) maatalouden rakennesopeutuksen nopeuttaminen yhteisen maatalouspolitiikan avulla ja 5 b) maaseutualueiden kehityksen ja rakennesopeutumisen helpottaminen. Tavoitteita ja niiden toteuttamista sekä rahoittamista on selostettu tarkemmin yhteisön aluepolitiikkaa koskevien määräysten yhteydessä. Ohjausrahastosta rahoitetaan näistä tavoitteista 5 a -toimenpiteitä, jotka toimeenpannaan yhteisesti koko yhteisön alueella sekä 5 b -tavoitteen mukaisia toimenpiteitä erilaisten maaseutuohjelmien avulla. Rahastokaudella 1994—99 on 5 a -tukien osuus pysytetty ennallaan ja 5 b -tuen osuutta lisätty.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahasto ei ole oikeushenkilö. Sen tulot ja menot ovat osa yhteisön talousarviota. Ohjausosaston menot ovat ohjelmaerusteisia ja pitkävaikutteisia. Päinvastoin kuin tukiosaston menot, ne liittyvät pääsääntöisesti useampia vuosia kestäviin toimenpiteisiin. Sen vuoksi EY:n talousarviossa laaditaan ohjausosaston menoja varten kullekin rahastokaudelle tukikehykset, joiden rajoissa rahaston menot jaksotetaan eri vuosille. Toimenpiteiden pitkävaikutteisuudesta johdetaan myös se, että yhteisön lainsäädännössä on voimassa huomattava määrä sellaisia sääädöksiä ja maakohtaisia päätöksiä, joiden nojalla ei enää myönnetä uutta tukea, mutta joiden nojalla myönnettyjen tukien maksatus on kesken.

Ohjausosaston rahoitus kehittämistoimenpiteisiin annetaan pääsääntöisesti kansallisen rahoituksen lisäksi. Jotta hankkeisiin voitaisiin saada yhteisöltä rahoitusta, sitä on rahoitettava myös kansallisesti vähintään puolella hankkeen kokonaisrahoituksesta. Jäsenvaltio ei voi korvata omia menojaan EY:n rahoituksella. Toimenpiteisiin voi kuitenkin saada yhteisön en-

nakkorahoitusosuuden, mutta loppurahoituksen osalta edellytetään, että toimenpiteet on toteutettu ja maksettu kansallisesti.

Jäsenvaltioiden tulee järjestää ohjausosastosta maksettavan tuen tehokas valvonta, johon sisältyy valvonta rahoitettujen toimenpiteiden asianmukaisesta suorittamisesta. Lisäksi jäsenvaltioiden on estettävä väärinkäytökset ja huolehdittava väärinkäytösten ja laiminlyöntien takia menetettyjen varojen korvaamisesta. Hakiessaan yhteisön rahoitusosuutta jäsenvaltion on annettava komissiolle valvontaraportit hakemuksessa tarkoitetuista ohjelmista ja muista tarvittavista toimenpiteistä. Komissio voi tehdä tarkastuksia tai vaatia jäsenvaltiota tekemään niitä. Monivuotisissa ohjelmissa jäsenvaltion osoittaman viranomaisen tulee antaa kuuden kuukauden kuluessa jokaisen vuoden päättymisestä yhteisölle raportti kestoltaan kahta vuotta pidempien hankkeiden edistymisestä. Rakennetoimenpiteiden tehokkuutta arvioidaan lisäksi ennakolta sekä jälkikäteen.

Tukiosastosta rahoitetaan vientitukea kolmansiin maihin, interventio-ostoja, varastointia ja niiden purkamista, tuotantotukia ja -palkkioita sekä muita interventio-toimenpiteitä, joilla pyritään takaamaan maataloustuotteiden vähimmäishintatason toteutuminen. Neuvoston asetus (ETY) N:o 729/70 yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta on rahoitusta koskeva pääasetus. Euroopan unionin neuvosto hyväksyy menettelytavan vientituen rahoittamiseksi. Tukiosaston uusia rahoituskohteita ovat pinta-alaperusteiset tuet, jotka liittyvät yhteisen maatalouspolitiikan uudistamiseen. Uudistuksen yhteydessä myös ympäristötuki, varhaiseläkkeet ja pellon metsitystuki siirrettiin tukiosaston rahoitettavaksi.

Interventiotoimenpiteillä poistetaan markkinoilta ylituotantotilanteessa tuotteita vähimmäishintaan rinnastettavalla interventiohinnalla. Interventiotoimenpiteillä pyritään estämään hintojen laskeminen alle yhteisesti sovitun tason. Tarkempia säännöksiä interventiotoiminnasta on annettu muun muassa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1883/78 interventioiden rahoittamisesta Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta koskevista yleisistä säännöistä sekä komission asetuksella (ETY) N:o 380/88 neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 3 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuun maataloustuotemarkkinoiden normalisointiin suunnattuja interventiotoimenpiteitä vastaavien toimenpiteiden luettelosta ja komission asetuk-

sella (ETY) N:o 961/89 asetuksen (ETY) N:o 380/88 muuttamisesta.

Jäsenvaltion on nimettävä kansalliset varojen maksatuksesta ja rahaliikenteestä huolehtivat viranomaiset ja ilmoitettava siitä yhteisölle. Yhteisö ei maksa interventio- ja vientikustannuksia jäsenvaltiolle ennen kuin sen edellyttämät järjestelmät on kansallisesti luotu.

Yhteisö maksaa jäsenvaltioille interventio- ja vientitoiminnasta aiheutuneet kustannukset jäsenvaltioiden interventioviranomaisen säännöllisesti komissiolle toimittamien tili-ilmoitusten perusteella. Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston budjettivuosi on 16 päivästä lokakuuta seuraavan vuoden lokakuun 15 päivään. Tilinpäätösselvitykset, jotka komissio hyväksyy, tulee laatia kunkin vuoden maaliskuun 31 päivään mennessä. Tärkeimmät menettelyä koskevat säädökset ovat rahoitusta koskeva neuvoston asetus (ETY) N:o 729/70 sekä komission tilinpäätösmenettelyä koskeva komission asetus (ETY) N:o 1723/72 Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosaston tilien tarkastamisesta ja hyväksymisestä sekä kuukausiennakkoja koskeva komission asetus (ETY) N:o 2776/88 tiedoista, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta maksettavien menojen kirjaamista varten.

Interventiotoiminnan rahoittamisesta säädetään neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1883/78 interventioiden rahoittamisesta Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta koskevista yleisistä säännöistä muutoksineen. Asetus sisältää suoraa tukea, interventiovarastojen sisäänostoja, korkotasoa, varastoinnin kustannuksia, varastojen siirtoa seuraavalle rahoitusvuodelle ja varastojen aliarvostusta koskevat säännökset. Mikäli interventioitoimelle on määritetty kustannus yksikköä kohti, sen rahoittavat yhteisön muut rahastot. Jos yksikkökustannusta ei ole määritelty, kustannukset maksaa tukiosasto. Tuki maksetaan niin sanotuille markkinajärjestelmätuotteille, joita on 19. Markkinajärjestelmiin kuuluvat kaikki varsinaiset maataloustuotteet. Säännökset tarkemmasta täytäntöönpanosta on annettu komission asetuksissa (ETY) N:o 411/88 varastoinnista ja myynnistä koostuvien interventioiden rahoituskulujen laskennassa sovellettavista korkokannoista ja menetelmästä, N:o 2775/88 neuvoston asetuksen (ETY) 729/70 5 a artiklan muuttamisesta, N:o 1643/89 maataloustuotteiden julkisesta varastoinnista aiheutuvien mate-

riaalia koskevien toimien rahoituksessa käytettävistä summista, N:o 2562/92 maataloustuotteiden interventio-ostoihin sovellettavista arvonvähennykertoimista varainhoitovuodelle 1993 sekä N:o 2922/92 interventio-ostoihin, -varastointiin ja -myyntiin sovellettavasta korkotasosta.

Interventioitoimenpiteistä säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 380/88 muutoksineen. Tärkeimpiä interventioitoimenpiteitä ovat sisäänosto varastoihin, varastointi ja varastoista purkaminen. Toimenpiteet koskevat kaikkia markkinajärjestelmätuotteita lukuunottamatta hernettä, valkuaiskasveja, kuivattuja rehuja, tekstiilikasveja, silkkimatoja, hedelmiä, vihanneksia ja viiniä yhtenäisenä ryhmänä, siemeniä, humalaa sekä muita kuin erikseen mainittuja juustoja ja kalatuotteita. Markkinoilta ostetaan pois ylituotantotilanteessa hedelmiä, vihanneksia ja kalatuotteita. Muita interventioitoimenpiteitä ovat erilaiset tuotantotuet ja tuotantopalkkiot. Maitojauheelle, juustolle, voille ja kermalle ei makseta tuotantotukea. Sianlihalle ei myöskään makseta varsinaista tuotantotukea. Siipikarjanliha ja kananmunat eivät kuulu interventioitoimenpiteiden alaisiin tuotteisiin eikä niille makseta tuotantotukea.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 1643/89 maataloustuotteiden julkisesta varastoinnista aiheutuvien materiaalia koskevien toimien rahoituksessa käytettävistä kiinteistä summista muutoksineen säädetään niin sanotuista standardimääristä varastoinnin korvauksia laskettaessa. Yhteisö korvaa varastoinnin tekniset ja rahoituskustannukset sekä arvonalennuksen. Korvaustaso määrätään neljän edullisimman jäsenvaltion kustannustason mukaisesti laske- malla niistä painotettu keskiarvo. Edellytyksenä on lisäksi, että näiden neljän jäsenvaltion osuus interventiovarastoista on vähintään 33 prosenttia. Muussa tapauksessa jäsenvaltioiden määrää lisätään.

Julkisen varastoinnin kirjanpitoon liittyvä komission asetus (ETY) N:o 411/88 varastoinnista ja myynnistä koostuvien interventioiden rahoituskulujen laskennassa sovellettavista korkokannoista ja menetelmästä muutoksineen, jossa säädetään interventioitoimenpiteiden rahoituskustannusten laskentamenetelmästä ja korkotasosta. Asetus koskee varastoon ostoja, varastointia ja varastojen purkamista, sovellettavia korkotasoa sekä korkokustannusten hyvittämistä. Asetus sääntelee myös keskimää- räisten varastojen ja niiden arvojen laskemista

ja menetelmiä rahoituskustannusten laskemiseksi eri tapauksissa.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3492/90 tekijöistä, jotka on otettava huomioon Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston (EMTOR) tukiosaston julkisena varastointina toteutettavien interventioitoimenpiteiden rahoitusta koskevilla vuosittaisilla tileillä säädetään niistä tekijöistä, jotka on otettava huomioon vuositileissä rahoitettaessa tukiosaston julkisen varastoinnin interventioitoimia. Asetuksen liitteenä on yksityiskohtaiset ohjeet kirjanpidosta. Asetuksen täytäntöönpanosäännöksiä on annettu komission asetuksella (ETY) N:o 2734/89, joka koskee muun muassa alkoholialan kustannusten laskemista. Täytäntöönpanosäännöksiä on lisäksi annettu komission asetuksella (ETY) N:o 618/90 maataloustuotteiden vuosittaisen inventaarin laatimista julkisen intervention yhteydessä koskevista säännöistä. Komission asetuksessa (ETY) N:o 3597/90 säädetään maataloustuotteiden interventio-ostoihin, varastointiin ja myyntiin liittyvästä tilinpidosta ja komission asetuksessa (ETY) N:o 147/91 maataloustuotteiden määrällisten hävikkien hyväksytyistä poikkeamista julkisessa interventiovarastoinnissa julkisissa interventiovarastoissa olevien maataloustuotteiden laatumenetysten vaihteluvälien määrittämisestä ja vahvistamisesta. Lisäksi komission asetuksella (ETY) N:o 2922/92 interventio-ostoihin, -varastointiin ja -myyntiin sovellettavasta korkotasosta säännellään interventioitoimenpiteiden, kuten sisäänoston, varastoinnin ja purkamisen, aiheuttamien kustannusten laske- misessa käytettyä korkokantaa.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1055/77 interventioelimien ostamien tuotteiden varastoinnista ja siirtämisestä säädetään niistä edellytyksistä, joilla interventioelimen ostamia tuotteita voidaan varastoida jäsenvaltion ulkopuolelle. Tuotteita voidaan varastoida joko toiseen jäsenvaltioon tai yhteisön ulkopuolelle. Jäsenvaltion oman alueen ulkopuolinen varastointi ei kuitenkaan ole pääsääntöisesti sallittua. Tulimuodollisuudet eivät koske siirrettäviä tuotteita. Alkuperäinen jäsenvaltio on edelleen vastuussa uudelleensijoittamisestaan interventiovarastoista. Varastot voidaan kuitenkin purkaa uuden kohdemaan hintatasolla ja ehdoilla. Yksityiskohtaiset täytäntöönpanosäännökset järjestelyistä on annettu komission asetuksella (ETY) N:o 3515/92 interventioelinten ostamien tuotteiden varastoinnista ja siirtämisestä anne-

tun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1055/77 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 3002/92 interventioista peräisin olevien tuotteiden käytön ja/tai määräraipan tarkastamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen säädetään interventiotuotteiden käytön ja/tai määränpään varmentamisesta silloin, kun tuotteella on erityinen käyttökohde. Asetus koskee öljykasvien, riisin, maidon ja maitotuotteiden, naudan- ja vasikanlihan, raakatupakan, viljan ja sianlihan interventioista siirtoa sekä hedelmien, vihannesten, hedelmä- ja vihannesjalosteiden sekä viini- ja alkoholi- tuotteiden myyntiä. Tehdyistä tarkastuksista täytetään erityinen asiakirja (T5), jonka myöntää joko myyvä interventioelin tai, milloin kysymys on toiseen jäsenvaltioon sijoitettavista jalostetuista tuotteista, toimivaltainen tarkastusviranomainen. Tarvittavat vakuudet tulee antaa ennen tavarantoimittamista. Jalosteita koskevan vakuuden vastaanottaa sen jäsenvaltion interventioelin, jossa jalostus tapahtuu, muussa tapauksessa vakuuden vastaanottaa myyvä interventioelin. Vietäessä jalostettuja tuotteita, vienti-ilmoituksen hyväksyy se jäsenvaltio, jonka alueella lopullinen jalostaminen tapahtuu.

Vientitukea maksetaan EY:n perustamissopimuksen liitteessä II mainituille tuotteille (varsinaiset maataloustuotteet) sekä elintarviketaloustuotteille (Non-Annex II-tuotteet). Tuotteet luetaan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3035/80 asettaen yleissäännöt tiettyjen tuotteiden vientituotteelle, jotka tuotteet on viety muodossa, mikä ei sisälly perustamissopimuksen liitteeseen II sekä kriteerit näiden tukien määrin vahvistamiseksi, liitteessä. Luettelo tuotteista annetaan vuosittain. Asetus on sittemmin korvattu komission asetuksella (ETY) N:o 1222/94. Komission asetus (ETY) N:o 3665/87 maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä sisältää yksityiskohtaiset säännökset muun muassa vientituen tason määritymisestä, tuen maksamisesta ja hakemisesta sekä vienti-ilmoituksen tekemisestä. Vientituen tason ratkaisee yleensä vienti-ilmoituksen hyväksymispäivä. Tuki voidaan maksaa sen jälkeen, kun on osoitettu, että kysymyksessä ovat olleet vienti-ilmoituksessa mainitut tuotteet. Näyttö tästä tulee esittää pääsääntöisesti 60 päivän kuluessa siitä, kun tuote on lähtenyt

yhteisön tullialueelta. Vientituki voi olla myös ehdollinen.

Tukea ei makseta, mikäli tuotteet eivät ole laadullisesti markkinakelpoisia tai jollei niitä voida käyttää ihmiskulutukseen. Vientitukea ei makseta myöskään tuotteille, jotka kuuluvat vientiveron tai muun viennin rajoituksen piiriin. Vientituen taso voidaan määrätä etukäteen, jolloin se vaihtelee pääsääntöisesti määränpään mukaan. Osa vientituesta voidaan maksaa sen jälkeen, kun tuote on lähtenyt yhteisön tullialueelta. Vientituki tai sen osa voidaan maksaa hakemuksesta ennakkoon heti, kun vienti-ilmoitus on hyväksytty, jolloin edellytyksenä on viejän asettama vakuus. Aikoosaaan viedä tuotteita tai tavaroita varastointiin tai käsittelyyn jälkeen viejän tulee tallettaa maksuilmoitus tulliviranomaisille ja ilmoittaa olevansa oikeutettu vientitukeen. Maksuilmoitusten perusteella lasketaan vientituki ja korvausmäärät.

Vientitukea voidaan maksaa ainoastaan viejän kirjallisen hakemuksen perusteella. Vientituen maksaa se jäsenvaltio, jonka alueella vienti-ilmoitus on hyväksytty. Asiakirjat, jotka oikeuttavat vientituen maksuun tai vakuuden vapauttamiseen, tulee esittää yleensä 12 kuukauden kuluessa siitä, kun tavarat on tullattu ja vienti-ilmoitus hyväksytty. Asetuksessa säännellään lisäksi seikoista, jotka vaikuttavat vientituen määrään silloin, kun asetettuja määräaikoja ei ole noudatettu. Vientituen oikeasta myöntämisestä ja tarkistuksista säädetään neuvoston asetuksella (ETY) N:o 386/90 tukea tai muita taloudellisia suorituksia saavien maataloustuotteiden viennin yhteydessä suoritettavasta valvonnasta.

Vientitukiennakosta säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 565/80 maataloustuotteiden vientituen maksamisesta ennakoita siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Vientituen ennakkoa voidaan maksaa eräin poikkeuksin markkinajärjestelmätuotteille, joita ovat interventiotuotteiden lisäksi siipikarjanliha ja kananmunat. Vientitukea maksetaan viljalle, riisille, sokerille, öljykasveille, raakatupakalle, hedelmille ja vihanneksille, hedelmä- ja vihannesjalosteille, viinille, maitotuotteille, naudanlihalle, sianlihalle, siipikarjanlihalle, kananmunille ja kalatuotteille. Tuen suuruus määrätty vientiajankohdan mukaan. Tuotteet on vietävä 60 päivän kuluessa vienti-ilmoituksen hyväksymisestä ja viennille on asetettava va-

kuus. Vakuus menetetään, jos vienti on vilpistä.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2931/79 kolmannessa maassa erityistuontikohtelun saavien maataloustuotteiden viennin avustamisesta säädetään tuen myöntämisestä sellaisten maataloustuotteiden viennille, joiden osalta on sovittu erityisestä tuontikohtelusta tuotaessa tuotteita kolmansista maista.

Vienti- ja tuontilisensseistä samoin kuin vientituen ennakkovahvistustodistuksista säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 3719/88 tuonti-, vienti- ja ennakkovahvistustodistusten järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Useista markkinajärjestelmätuotteista on annettu lisäksi erityissäännöksiä.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 2220/85 maataloustuotteiden vakuusjärjestelmän soveltamisesta koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen säädetään viennin yhteydessä vaadittavista vakuuksista. Asetusta sovelletaan kaikkiin markkinajärjestelmätuotteisiin. Vakuudella turvataan viennin toteutuminen. Toimivaltainen viranomainen hyväksyy vakuuden ja päättää sen vapauttamisesta tai menettämisestä. Jos nimetty sitoumus ei toteudu, viejä menettää vakuuden, mutta eräissä tapauksissa vakuuden vaatimisesta voidaan luopua. Ecu-määräisenä annettu vakuus voidaan muuttaa kansalliseen valuuttaan. Asetus sisältää lisäksi yksityiskohtaiset säännökset vakuuksien lajeista ja arvosta sekä niiden vapauttamisesta.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 2776/88 tiedoista, jotka jäsenvaltioiden on toimitettava Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston (EMTOR) tukiosastosta maksettavien menojen kirjaamista varten muutoksineen säädetään kuukausiennakkojen maksamisesta jäsenvaltiolle sekä niihin liittyvistä raportointivelvoitteista. Tukiosaston juoksevasta toiminnasta aiheutuvat menot maksetaan ensin jäsenvaltioiden varoista. Menot raportoidaan kuukausittain komissiolle, joka hyvittää ne jälkikäteen. Komissiolle toimitetaan viikko-, kuukausi- ja vuosiraportit maksatuksista. Vuosiraportti on tilintarkastuksen perusta.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 1723/72 muutoksineen säädetään tilinpäätös- ja tarkastusmenettelystä, jonka avulla EMTOR:n varojen käyttöä seurataan ja voidaan oikaista myös mahdolliset virheellisyudet. Jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa vuosittain komissiolle tiedot inter-

ventiotoiminnastaan. Tilien vuosiyhteenvedot ja kunkin interventioviranomaisen raportit toiminnasta tulee toimittaa komissiolle tilivuoden päätyttyä ennen maaliskuun 31 päivää. Asetuksessa on lisäksi säädetty tili-informaation sisällöstä. Raportin tulee sisältää kustannukset tuotteittain. Tuotteista esitetään muun muassa vientituki, interventiokustannukset ja tuotantotuki. Tilintarkastusten yhteydessä jäsenvaltioihin suoritetaan tarkastuskäyntejä. Komission tarkastuksilla on täydentävä luonne, jäsenvaltion omasta aloitteesta tehdyt tarkastukset ovat ensisijaisia.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 474/77 erillisen momentin käyttämisestä EY:n budjetissa yhteisön maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiohjelman rahoittamisessa sovellettujen eri valuutanvaihtokurssien huomioimiseksi säädetään erillisen maatalousmomentin käytöstä yhteisön talousarviossa. Säädos koskee erilaisten muunnoskertoimien taloudellisia vaikutuksia tukiosaston rahoituksen toteuttamisessa. Vuosittain tarkistettavien kertoimien avulla saadaan tileissä eri valuuttakurssien käytöstä johtuvat erot tasoitettua.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosaston rahoitusjärjestelmään kuului toimenpiteisiin kohdistuvista jäsenvaltioiden suorittamista tarkastuksista ja direktiivin 77/435/ETY kumoamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4045/89 mukaan jäsenvaltioiden on myös toimeenpanon jälkeen tutkittava rahoitusta saavien ja myöntävien osapuolten asiakirjoista, että rahaston rahoittamat toimet ovat todella tapahtuneet ja että ne ovat tapahtuneet asianmukaisesti. Tarkastuskausi on 1 päivän heinäkuuta ja 30 päivän kesäkuuta välinen ajanjakso. Jäsenvaltioiden tehtävänä on luoda tarvittavat sanktiot järjestelmän toimivuuden takaamiseksi. Jäsenvaltiot tekevät kullekin tarkastusvuodelle tarkastusohjelman, jonka tulee sisältää tarkastettavien hankkeiden lukumäärä sekä ohjelman laadinnassa käytetyt kriteerit. Komissio voi milloin tahansa vaatia tietyn hankkeen tarkastamista. Jäsenvaltioiden tulee antaa tarkastusten suorittaminen tietyn toimielimen tehtäväksi.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 595/91 yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen epäselvyyksistä ja virheellisesti maksettujen summien takaisinperimisestä sekä tämän alan tietojärjestelmästä, sekä asetuksen (ETY) N:o 283/72 kumoamisesta säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoittamisen yhteydessä sat-

tuneiden epäsäännönmukaisuuksien ja väärin maksettujen varojen takaisinperinnästä sekä asiaa koskevan informaatiojärjestelmän luomisesta. Asetuksessa säännellyt toimenpiteet kattavat kaikki maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta suoritettavat menot. Asetus sisältää lisäksi yksityiskohtaiset säännökset jäsenvaltioiden ja komission tiedonantovelvollisuudesta.

Takaisinperityt varat suoritetaan tukiosastolle. Jäsenvaltio saa kuitenkin pitää itsellään 20 prosenttia varoista, mikäli asetuksen säännöksiä ei ole merkittävästi rikottu. Komissio voi korvata jäsenvaltiolle asiasta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osittain. Jos tukiosasto ja jäsenvaltio ovat yhdessä osallistuneet toimenpiteen rahoitukseen, takaisinmaksetut varat jaetaan jäsenvaltion ja yhteisön välillä niille aiheutuneiden menojen keskinäisessä suhteessa.

Tarkastus voi koskea suoraa tukea, kesannointikorvausta, kotieläintukea, öljykasvitukea sekä viinin, hedelmä- ja vihannesalan, tupakkalan sekä kuivattujen rypäleiden ja puuvillan tukitoimenpiteitä. Yhteisö osallistuu tiettyihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat epäsäännönmukaisuuksien ja petosten ehkäisystä. Tuotantotukien maksatuksen seuranta varten yhteisöön on perustettu integroitu hallinto- ja seurantajärjestelmä, jota on tarkemmin selostettu jäljempänä maataloustilastojen yhteydessä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2052/69 elintarvikeapua koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuvien menojen yhteisörahoituksesta muutoksineen sääntelee yhteisön rahoitusta FAO:n elintarvikeapua koskevan sopimuksen täytäntöönpanosta aiheutuviin kustannuksiin. Osa vientikustannuksista rahoitetaan tukiosaston varoista. Vientitukea vastaavat kustannukset haetaan komissiolta muiden interventio- ja vientitoiminnan kustannusten tavoin, jolloin maatalouden tuki- ja ohjausrahasto maksaa elintarvikeavun vientikustannusosuuden, mikä tarkoittaa pääsääntöisesti avun kustannuksia laivaukseen asti. Näitä kustannuksia jäsenvaltiot maksavat samassa suhteessa kuin ne osallistuvat elintarvikeaputoimintaan. Jäsenvaltioiden tulee aputoimenpiteen jälkeen esittää komissiolle selvitys siitä aiheutuneista kustannuksistaan. Selvitysten pohjalta komissio päättää kerran vuodessa yhteisön avun määrästä.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 2330/87 elintarvikeapuna toimitettavien tuotteiden vien-

tiä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä säädetään vilja-, riisi- ja maitotuotteiden, maidon sekä öljy- ja rasva-alan tuotteiden viennistä elintarvikeapuna. Asetus sääntelee vientituen, valuutantasausmaksun ja liittymistasausmaksun määrän laskemista avun yhteydessä. Elintarvikeapuna tapahtuva vienti edellyttää tätä tarkoitusta varten annettua vientitodistusta. Hakemuksen tulee sisältää todistus tarjousmenettelystä ja siitä on asetettava vakuus. Vientituki elintarvikeavulle maksetaan komission oikeaksi todistaman haltuunottotodistuksen jäljennöksen perusteella.

Elintarvikeapuna toimitettavista maataloustuotteista aiheutuvien menojen yhteisörahoituksesta annettun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2681/74 nojalla yhteisö maksaa hallinnollisia kuluja lukuunottamatta kaikki kulut, jotka aiheutuvat elintarvikeavun toimittamisesta yhteisöstä neuvoston tekemien sopimusten ja päätösten nojalla. Vientitukea vastaava osuus kustannuksista maksetaan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta ja muu osa yhteisön talousarviosta. Jäsenvaltiot nimeävät elimet, jotka maksavat kustannukset. Korvaukset maksetaan nettomääräisinä avunsaajan vastaanottaman määrän perusteella. Elintarvikeavun rahoituksesta yleensä, tuotteiden arvon laskemistavasta, korvausten hakemisesta ja tilinpäätöksestä säädetään elintarvikeapuna toimitettavista maataloustuotteista aiheutuvien menojen yhteisörahoituksesta annettun asetuksen (ETY) N:o 2681/74 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettussa komission asetuksessa (ETY) N:o 249/77.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3730/87 yleisistä säännöistä ruoan luovuttamisesta interventiovarastoista nimetyille järjestöille yhteisön vähäosaisimmille henkilöille jakelua varten säädetään elintarvikkeiden tarjonnasta interventiovarastoista jäsenvaltioiden nimeämille järjestöille. Järjestöt jakavat elintarvikkeet pääosin maksutta yhteisössä apua tarvitseville komission laatiman suunnitelman mukaisesti. EMTOR:n tukiosasto maksaa kuljetuskustannukset interventiovarastoista ja harkinnan mukaan myös järjestöjen hallintokuluja. Elintarvikeavun hallinnointia, määränpäättödistuksia sekä kuljetuskustannuksia ja laatutappioita jäsenvaltioittain sääntelee komission asetus (ETY) N:o 3149/92 yksityiskohtaisista säännöistä ruoan luovuttamisesta interventiovarastoista yhteisön vähäosaisimpien henkilöiden eduksi.

Erityisistä tukijärjestelyistä muun muassa Ranskan merentakaisen alueiden ja Kreikan kanssa on säädetty neuvoston asetuksella (ETY) N:o 667/92 hedelmä-, vihannes-, kasvi- ja kukka-aloilla annettujen Ranskan merentakaisia departementteja koskevien erityistoimenpiteiden yksityiskohtaisista soveltamismääräyksistä, komission asetuksella (ETY) N:o 642/92 painaviksi ruhoiksi lihotettavien karitsojen määritelmän soveltamista koskevasta yksityiskohtaisista säännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2814/90 muuttamisesta, neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1991/92 erityisohjelman luomiseksi teollisuuden käyttöön tarkoitetuille vadelmille sekä neuvoston asetuksella (ETY) N:o 525/92 tilapäisestä joidenkin Kreikasta tuotavien tuoreiden hedelmien ja vihannesten kuljetuskorvauksesta Jugoslavian tilanteen takia.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 845/93 tiettyjen satoa tuottavien viljelykasvien tuottajille tarkoitettuun tukijärjestelmään liittyvien alueellisten perusalujen määrittämisestä on määritelty tiettyjen viljelykasvien tuottajille suunnatun tukijärjestelmän perusalueet maittain.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen markkina- ja vientitukijärjestelmää säädetään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä (1518/93). Keinoina laissa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi käytetään maataloustuotteille asetettavia tavoite- ja vähimmäishintoja, tuontisuoja ja vientitukea, markkinoinnin turvaamiseksi tarvittavia toimenpiteitä, hinta- ja tulotukea sekä tarvittaessa muita toimenpiteitä. Maataloustuotteita ja niiden jalosteita voidaan ostaa varastoon sekä maksaa tukea niiden varastoinnille ja kotimaiselle käytölle. Markkinointi rahoitetaan valtion talousarvioon varattavalla määrärahalla ja maataloustuottajilta perittävillä markkinointimaksuilla, veroilla sekä muilla maksuilla. Markkinoinnin rahoittamiseen voidaan käyttää myös hinta- ja tulotukeen osoitettuja määrärahoja. Maataloustuotteiden markkinoinnin edistämiseksi voidaan lisäksi maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain (1521/93) nojalla maksaa valtioneuvoston määräämille tuotteille hinnanerokorvausta viennistä ja kotimaisesta käytöstä sekä varastointitukea. Tuontimaksuista, joiden tarkoituksena on nostaa tuontituotteiden hinnat kotimaiselle hintatasol-

le, säädetään tuontimaksulaissa (1519/93).

Maataloustuotteiden tukia ja palkkioita koskeviin säädöksiin sisältyy säännöksiä tuen tai palkkionsaajan velvollisuuksista. Näitä ovat muun muassa tietyt edellytykset täyttävä kirjanpito, velvollisuus esittää tarkastusta varten tarvittavat tili- ja muut asiakirjat sekä muutoinkin avustaa tarkastusten suorittamisessa. Perusteettomasti tai liikaa maksettu tuki voidaan periä takaisin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain (1336/92) nojalla. Laissa on säädetty valvonnasta, tarkastuksista ja takaisinperinnästä. Lain soveltamisala on rajoitettu vain tiettyyn osaan kansallisia tukia ja avustuksia. Tukiin ja palkkioihin liittyvien säädösten noudattamista valvovat maa- ja metsätalousministeriö, maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus, maaseutuelinkeinopiirit, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset sekä Ahvenanmaan lääninhallitus. Kasvintuotannon tarkastuskeskusta, eläinlääkintä- ja elintarvikelaitosta ja muita maa- ja metsätalousministeriön alaisia laitoksia sekä kalastusjärjestöjä voidaan käyttää apuna valvonnassa.

Yhteisön markkina- ja vientituki- sekä tuontimaksujärjestelmät vakuusjärjestelyineen korvaavat Suomen vastaavat järjestelmät. Yhteisön järjestelmän käyttöönottoaminen edellyttää interventio toiminnan toteuttamista ja toimivaltaisen viranomaisen nimeämistä Suomessa sekä Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varojen välittämiseen ja palkkio- ja tukijärjestelmien maksatukseen liittyviä toimenpiteitä. Toimenpiteet edellyttävät muutoksia edellä selostettuun Suomen lainsäädäntöön sekä organisaatioita että maksatuksia koskevilta osin. Lisäksi muun muassa lakia maatilatalouden kehittämisrahastosta (657/66) ja lakia valtion talousarviosta (423/88) tulee muuttaa. Maksatusten hoitaminen sekä yhteisön markkinajärjestelmäasetusten ja tukijärjestelmien täytäntöönpano edellyttää uutta lainsäädäntöä.

Liikaa sekä perusteettomasti maksetut kansalliset tuet ja palkkiot on tarkoitus edelleen periä takaisin maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain nojalla. Lain soveltamisalaa tulee kuitenkin laajentaa ja varmistaa valtuudet tarkastuksiin. Sanktiojärjestelmä kokonaisuutena tulee tarkistaa nyt kysymyksessä olevan säännösten kannalta. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

41 artikla. Artiklassa on määräykset jäsenvaltioiden koulutuksen, tutkimuksen ja maatalousneuvonnan yhtenäistämisestä tehokkaalla tavalla. Artiklan mukaan kyseiset toiminnot voidaan yhdenmukaistaa 39 artiklassa määrättyjen tavoitteiden toteuttamiseksi, jolloin toiminnan piiriin kuuluvia hankkeita ja laitoksia voidaan rahoittaa yhteisesti. Lisäksi voidaan toimia yhdessä joidenkin tuotteiden kulutuksen edistämiseksi.

Yhteisön varoin tuetun maataloustutkimuksen tavoitteena on vahvistaa yhteisön maatalouspolitiikan toteutumista ja maaseudun elinvoimaisuutta yhteisön alueella. Yhteisön budjetista rahoitettava tutkimus toteutetaan neuvoston hyväksymien puiteohjelmien rajoissa. Puiteohjelmissa vahvistetaan tutkimuksen yleistavoitteet tutkimustoiminnan laadun, sisällön ja rahoituksen osalta. Neuvosto hyväksyy alakohdalliset ohjelmat, jotka toteutetaan tutkimus-, tutkimusverkosto- ja esittelyhankkeina edistämällä tutkijoiden jatkokoulutusta ja liikkuvuutta.

ETA-sopimuksen tultua voimaan Suomi osallistuu muiden EFTA-valtioiden tavoin yhteisön puiteohjelmien toteuttamiseen. Suomalaisilla tutkimusryhmillä on mahdollisuus saada rahoitusta yhteisön tutkimusohjelmasta. Suomi maksaa puiteohjelman vuosittaisen osallistumismaksun riippumatta siitä, osallistuvatko suomalaiset tutkijat hankkeiden toteuttamiseen vai eivät.

Suomalaisen maataloustutkimuksen tavoitteet ovat pitkälti yhteneväiset yhteisön vastaavien tavoitteiden kanssa ja tutkijoiden mahdollisuudet osallistua yhteisön ohjelmien toteuttamiseen ovat siten hyvät.

42 artikla. Artikla sisältää määräykset yhteisten kilpailusääntöjen (85—94 artikla) soveltamisesta maatalouteen. Sen mukaan kilpailuoikeuden säännöt soveltuvat maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan vain siinä laajuudessa kuin neuvosto päättää 39 artiklassa määrättyt tavoitteet huomioon ottaen. Päätös tehdään 43 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen määränemistöpäätöksenä. Neuvosto voi myöntää tukea erityisesti rakenteellisista systistä tai luonnonolojen vuoksi epäedullisessa asemassa olevien yritysten suojelemiseksi sekä taloudellisten kehitysohjelmien rajoissa.

Asetus N:o 26 tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan

Neuvoston asetuksella N:o 26 vuodelta 1962 rajoitetaan yleisten kilpailusääntöjen soveltamisalaa maatalouteen. Asetuksen 1 artiklan mukaan EY:n perustamissopimuksen 85—90 artikloja ja niiden täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkiin 85 artiklan 1 momentissa tarkoitettuihin yritysten välisiin sopimuksiin, yritysten yhteenliittymien päätöksiin ja kilpailunrajoituksiin ja niihin 86 artiklassa tarkoitettuihin määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä merkitseviin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin, jotka koskevat perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden (varsinaiset maataloustuotteet) tuotantoa ja kauppaa. Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelytapoihin, jotka ovat osa kansallista markkinajärjestelmää tai jotka ovat tarpeen yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Säännöksiä ei myöskään sovelleta yksittäisten maataloustuottajien, tuottajien yhteenliittymien tai tällaisten yhteenliittymien muodostamien yhteenliittymien sellaisiin sopimuksiin, päätöksiin tai menettelytapoihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa tai myyntiä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä ja joihin ei sisälly velvollisuutta noudattaa tiettyjä hintoja. Periaatteesta voidaan poiketa, mikäli komissio toteaa kilpailun estyvän tai yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden vaarantuvan. EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan mukaan ovat pääsääntöisesti sellaiset sopimukset tai yhdenmukaistetut menettelytavat kiellettyjä, jotka vääristävät tai estävät kilpailua yhteismarkkinoilla (kartellien kielto). EY:n perustamissopimuksen 86 artiklassa määrätään määrävän aseman väärinkäytön kieltämisestä yhteismarkkinoilla.

Käytännössä asetus merkitsee sitä, että perustamissopimuksen yleiset kilpailua koskevat säännöt soveltuvat maatalouteen vain sikäli, kuin ne eivät ole ristiriidassa yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteiden kanssa taikka vaaranna maatalouden markkinajärjestelmien toimintaa. Komissio päättää asianosaisia kuultuaan, onko jokin menettely vastoin sopimuksen kilpailumääräyksiä vai onko se sallittu. Komissio tekee ratkaisun omasta aloitteestaan tai asianosaisen pyynnöstä.

Asetukseen sisältyy lisäksi säännös EY:n perustamissopimuksen 91 artiklan 1 kohdan soveltamisesta maataloustuotteisiin. Kyseinen

artikla koskee yhteisössä sovellettuna siirtymäaikana havaittavaa polkumyyntiä. Säännös ei rajoita sopimuksen 46 artiklan soveltamista, joka koskee kansallisista markkinajärjestelmistä tai säännöksistä johtuvaa kaupan tai kilpailun vääristymistä siirtymäaikana. Komissio voi määrätä jäsenvaltiota poistamaan vääristävät järjestelmät tai määrätä suojatoimenpiteistä. Kansalliset järjestelmät ovat sovellettavissa niin kauan kunnes yhteisön tasolla luodaan asianomaiset säännökset.

Maataloustuotteiden tuotannon tai kaupan tukemiseen sovelletaan sopimuksen 93 artiklan 1 ja 3 kohdan ensimmäisen virkkeen määräyksiä. Määräys koskee komission velvollisuutta valvoa kaikkia jäsenvaltioissa myönnettäviä tukia sekä jäsenvaltioiden velvollisuutta ilmoittaa komissiolle uusista tuista, joita se aikoo myöntää.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Asetus ei ole ristiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa. Suomessa tuli vuonna 1992 voimaan uusi laki kilpailunrajoituksista (480/92). Lakia ei sovelleta sopimukseen tai järjestelyihin, jotka koskevat maataloustuloa koskevilla säännöksissä tarkoitettujen tuotteiden alkutuotantoa.

Asetus soveltuu niin sanottuihin ensimmäisen asteen maatalousosuuskuntiin. Keskusosuuskuntien asemaa asetus pikemminkin parantaa kuin heikentää. Toisen asteen maatalousosuuskuntien osalta tilanne ei ole täysin selvä, koska EY:n tuomioistuin ei ole käsitellyt yhtään niitä koskevaa oikeustapausta. Lähtökohtaisesti asetuksen säännöksiä tullaan soveltamaan maataloustuotteiden jalostusta harjoittaviin osuuskuntiin sellaisenaan.

Asetus ei koske maatalouden sivuelinkeinoja, koska muun muassa puutavara ja turkikset eivät kuulu perustamissopimuksen liitteessä II lueteltuihin tuotteisiin. Yleiset kilpailusäännöt tulevat siten näillä aloilla sellaisenaan sovellettaviksi, mutta myös ne mahdollistavat säännöistä poikkeamisen tietyin edellytyksin.

43 artikla. Artikla sisältää määräykset yhteistä markkinajärjestelmää varten tarpeellisen lainsäädännön säätämiseksi.

Artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään menettelystä, jota tulee noudattaa luotaessa yhteisön sisäisiä maatalousmarkkinoita sopimuksen voimaantulon jälkeen. Neuvosto valtuutetaan ko-

mission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan antamaan asetuksia ja direktiivejä sekä tekemään päätöksiä maatalouden alalla ja päättämään tietyin edellytyksin kansallisten markkinajärjestelmien korvaamisesta yhteisellä markkinajärjestelmällä. Neuvoston päätökset tuli siirtymävaiheessa tehdä yksimielisesti, mutta myöhemmin päätökset on voitu tehdä määräenemmistöllä. Neuvosto voi antaa myös suosituksia.

Artiklan 3 kohta sisältää ne edellytykset, joiden nojalla neuvosto voi määräenemmistöllä korvata kansalliset markkinajärjestelmät yhteisellä markkinajärjestelmällä. Yhteinen järjestelmä voidaan perustaa, jos se antaa korvaamista vastustaville jäsenvaltioille, joilla on kansallinen järjestelmä kyseessä olevaa tuotantoa varten, yhtäläiset takeet tuottajien työllisyydestä ja elintasosta. Tällöin otetaan huomioon mahdollisen mukauttamisen ja tarpeellisen erikoistumisen aikataulu. Yhteisen järjestelmän tulee myös taata kaupankäynnille yhteisössä vastaavat edellytykset kuin kansallisilla markkinoilla.

Artiklan 4 kohta sisältää jalostettuja maataloustuotteita koskevan erityismääräyksen. Sen mukaan markkinajärjestelmien ulkopuolisten jalosteiden valmistamista varten saadaan vapaasti tuoda järjestelmien piiriin kuuluvia raaka-aineita kolmansista maista edellyttäen, että jalosteet on tarkoitettu vietäväksi yhteisön ulkopuolisiin maihin. Määräyksellä pyritään turvaamaan yhteisön jalostusteollisuuden kilpailuedellytykset yhteisön ulkopuolisilla markkinoilla varmistamalla mahdollisuuden raaka-aineiden hankkimiseksi maailmanmarkkinahintaan.

Suurin osa yhteisön maatalouslainsäädännöstä on annettu 43 artiklan nojalla. Artiklan nojalla on annettu myös jonkin verran elintarvikkeita koskevia säännöksiä. Seuraavassa selostetaan pääpiirteittäin kyseistä lainsäädäntöä, joka jakautuu periaatteessa maatalouden rakennepolitiikkaan (rakenne- ja muut vastaavat tuet) sekä hinta- ja markkinapolitiikkaan (maatalouden markkinajärjestelmät). Lisäksi säännöksiä on annettu muun muassa eläinlääkinnästä ja kasvinuojelusta sekä metsätaloudesta.

Maatalouden rakennepolitiikka

Maatalouden ja maaseutuelinkeinojen rakenteiden kehittäminen on osa yhteisön alue- ja rakennepolitiikkaa. Tukea maatalouden raken-

teiden sopeuttamiseen (5 a -tavoite) voidaan myöntää kaikkialla yhteisössä. Yhteisön tuki on korkeinta heikoimmin kehittyneillä eli tavoitteen 1 mukaisilla maaseutualueilla. Erityistukitoimenpiteitä maaseutualueiden kehityksen ja rakenteellisen sopeutumisen helpottamiseksi kohdistetaan myös tavoitteen 5 b mukaisille alueille sekä vuoristoalueille ja epäsuotuisille viljelyalueille (niin sanotut LFA-alueet).

Suurin osa yhteisön maatalouden ja maaseudun rakennetuesta myönnetään maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastosta. Tämä ei kuitenkaan koske kalastuselinkeinotukia. Maaseututukia myöntävät myös aluerahasto ja sosiaalirahasto. Tavoitteen 1 mukaisten alueiden tuettavat hankkeet rahoitetaan pääosin aluerahastosta.

Neuvoston antamat rakennerahastoasetukset (ETY) N:o 2081/93 ja (ETY) N:o 2082/93 koskevat myös maataloutta ja maaseutua sekä asetus (ETY) N:o 2085/93 yksinomaan niitä. Rakennerahastoksi luetaan myös kalastuksen rakenneuudistusta varten asetuksella (ETY) N:o 2080/93 perustettu kalatalousrahasto (kalatalouden ohjauksen rahoitusväline KOR, Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIGG).

Useimmat tukitoimenpiteet tulee toteuttaa erityisten toimintaohjelmien puitteissa. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa tuotannon uudelleen suuntaaminen ja monipuolistaminen, investoiminen maa- ja metsätaloustuotteiden laadun parantamiseen, maa- ja metsätalouden kehittämiseen liittyvän infrastruktuurin parantaminen, toimeentulomahdollisuuksien monipuolistaminen, kylien kunnostaminen ja kehittäminen sekä perinteisen maaseudun ja maanviljelyn suojelu ja säilyttäminen. Tukea voidaan myöntää myös muun muassa tilojen uusjakoon, tilakohtaisesti tai kollektiivisesti toteutettavaan pelto- tai laidunmaan parantamiseen, kastelu- ja kuivatusjärjestelmiin, matkailu- ja käsityöinvestointien edistämiseen sekä luonnontuhojen vahingoittaman maa- tai metsätaloustuotannon saattamiseen ennalleen. Tuettaviin toimenpiteisiin kuuluvat myös metsätalouden kehittäminen, maatalouteen liittyvä ympäristönsuojelu ja maisemanhoito, maa- ja metsätalouden ammattikoulutuksen ja neuvonpalvelujen kehittäminen, maa- ja metsätalouselinkeinojen sekä niiden tuottavien tuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin rahoitusjärjestelyt sekä maa- ja metsätalousteknologian tutkimus- ja kehittämisohjelmien liittyvät toimenpiteet.

Tavoitteen 5 a mukainen tuki suunnataan erityisesti sellaisiin maatalouden rakenteiden sopeutumista nopeuttaviin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena on tasapainottaa maataloustuotteiden kysyntää ja tarjontaa, tukea maatalojen tulonmuodostusta, edistää elinkelpoisten maatalousyhteisöjen säilymistä epäsuotuisilla alueilla sekä edistää nuorten ryhtymistä viljelijöiksi. Tukea voidaan myöntää päätoimisille viljelijöille niihin investointeihin, joiden tarkoituksena on erityisesti tuotantokustannusten alentaminen, tuotteiden laadun parantaminen, työ- ja elinolosuhteiden kohentaminen, tuotannon monipuolistaminen suoramyynti mukaan lukien, eläinten elinolosuhteiden parantaminen ja karjataloushygienian kohottaminen sekä ympäristön säilyttäminen ja parantaminen. Tukea voidaan niinkään osoittaa maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseen, tuottajajärjestöjen perustamiseen markkinointia varten sekä tuottajien ryhmittymiseksi suuremmiksi ja monipuolisemmiksi yksiköiksi tuotanto-olosuhteiden ja kannattavuuden parantamiseksi. Maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tuki maatalouden tuotantorakenteen kehittämiseen vaihtelee 25 prosentista 65 prosenttiin tukialueesta ja tukitoimenpiteestä riippuen.

Tavoitteen 1 mukaisilla alueilla maatalouden tuki- ja ohjausrahasto voi aluerahastosta rahoitettavien hankkeiden lisäksi rahoittaa maaseutuympäristön kestävästä kehityksestä edistäviä toimenpiteitä, joihin luetaan myös maa- ja metsätalouden rakenteiden kehittäminen ja vahvistaminen sekä maisemanhoito. Yhteisön tukitoimenpiteet kohdistuvat tavoitteen 1 mukaisilla alueilla erityisesti maatalouden rakenteiden jälkeenympäristön poistamiseen.

Rakennerahastojen käyttöön osoitetaan yhteisön talousarviosta varoja rahastokaudella 1994—99 yhteensä 141 471 miljoonaa ecua, josta 96 346 miljoonaa ecua suunnataan tavoitteen 1 mukaisille alueille. Rakennerahastojen varoista on vuosittain osoitettu maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston toimenpiteisiin noin 17 prosenttia. Ohjausosaston vuotuisesta talousarviosta yksi prosentti voidaan osoittaa tuettavien toimenpiteiden vaikutusten arvioimiseen ennalta tai jälkikäteen, tiedotus- ja tutkimustoimintaan, pilotti- ja esimerkkiprojekteihin sekä maaseudun kehittämistyöstä ja maatalouden rakenteiden parantamisesta saadun tietämyksen levittämiseen yhteisössä.

Rahastokaudella 1994—99 rakennerahastojen varoista yhdeksän prosenttia käytetään toimenpideohjelmiin, jotka toteutetaan komission aloitteesta (yhteisöaloitteet) yhdessä jäsenvaltion kanssa. Toteutetut toimenpiteet voidaan poikkeustapauksissa rahoittaa kokonaan rakennerahastoista. Komission toimeenpanemat hankkeet rahoitetaan niistä aina kokonaan.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa osoitetaan varat maatalouden rakenteiden ja maaseutuelinkeinojen kehittämiseen vuosittain valtion talousarviossa ja maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa. Maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain (657/66) mukaan rahastosta myönnettävien varojen käytön tulee edistää maaseutuelinkeinolaain (1295/90) mukaisten tavoitteiden toteuttamista. Varoja voidaan käyttää myös pakkohuutokaupalla myytävien tilojen lunastamiseen valtiolle.

Kehittämisrahastosta annettua lakia tulee muuttaa siten, että maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varojen välittämiseen voidaan käyttää myös kehittämisrahastoa sekä lisätä lakiin myös säännökset maatalouden tuki- ja ohjausrahaston varojen vastaanottamista, välittämistä ja tilittämistä koskevasta menettelystä. Yhteisön järjestelmien käyttöönotto edellyttää myös leimaverolain (662/43) muuttamista luotoasiakirjojen ja maakauppojen leimaverovapauden osalta, mikäli nykytasoinen leimaverovapaus halutaan säilyttää. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2328/91, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta

Asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 muutoksiin säädetään maatalojen investointien rahoituksesta, investointitukea täydentävistä tukitoimista sekä vuoristo- ja epäsuotuisten alueiden (LFA) erityistuesta.

Maatalouden investointituki

Maatalouden tulojen sekä elin-, työskentely- ja tuotanto-olosuhteiden parantamiseksi jäsenvaltioiden tulee ottaa käyttöön maatalojen investointitukijärjestelmä. Järjestelmä voidaan ra-

joittaa koskemaan vain perheviljelmäluonteisia tiloja. Luonnollisten henkilöiden lisäksi tukea voidaan myöntää usean tilan yhteenliittymille.

Tukea myönnetään sellaisille viljelijöille, joilla on riittävä ammattitaito ja jotka saavat vähintään 50 prosenttia kokonaistuloistaan tilalla harjoitettavasta maataloudesta, metsätaloudesta, matkailu- tai käsityöammattista taikka julkiseen tukeen oikeuttavasta maaseudun säilyttämistä edistävästä toiminnasta. Varsinaisesta maataloudesta saatavan tulon tulee kuitenkin olla vähintään 25 prosenttia kokonaistulosta eikä tilan ulkopuolinen työpanos saa ylittää puolta viljelijän kokonaistyöajasta. Tilalle tulee laatia enintään 6 vuotta kattava suunnitelma tilan kehittämisestä, jotta tukea voidaan myöntää. Suunnitelmassa viljelijän on osoitettava sen toteuttamisen johtavan pysyvään parannukseen tilan tuloissa henkilötyövuotta kohden tai että suunnitelman toteuttaminen on tarpeen vallitsevan henkilötyövuotta kohden lasketun tulotason säilyttämiseksi. Henkilötyövuotta kohden laskettu tulo saa olla tukea haettaessa enintään saman suuruinen kuin muussa kuin maatalousammattissa samalla seudulla työskentelevien työntekijöiden keskitulo. Suunnitelman toteuttamisen myötä viljelijän tulo ei saa kohota yli 120 prosenttiin kyseisestä vertailutulosta. Viljelijän on sitouduttava pitämään yhdenkertaista kirjanpitoa, jonka vähimmäisvaatimuksina ovat maatalon tulojen ja kulujen kirjaaminen sekä tositteiden säilyttäminen ja vuosittaisen taseen laatiminen maatalon varoista ja veloista.

Tukea voidaan myöntää investointeihin, joiden tarkoituksena on muun muassa tuotteiden laadun parantaminen ja tuotannon uudelleen suuntaaminen markkinatilanteen mukaan, tilan toimintojen monipuolistaminen erityisesti matkailu- ja käsityöelinkeinojen ja tilan tuotteiden suoramyynnin aloittamiseksi, tuotantokustannusten alentaminen ja energian säästäminen, hygieenisten olosuhteiden parantaminen kotieläinyrityksissä sekä ympäristönsuojelu ja ympäristön tilan parantaminen.

Tuki voidaan kieltää tai sen määrää vähentää, jos investointi lisää ylituotantotuotteiden tuotantoa. Tukea ei myönnetä tällä hetkellä lainkaan kananmuna- ja siipikarjatuotantoa varten. Maidontuotannossa tuki on rajoitettu tiloille, joilla lypsykarjan koko investoinnin jälkeen ei ylitä 40 lypsylehmää henkilötyövuotta kohden eikä 60 lypsylehmää tilaa kohden. Investointitukea voidaan kuitenkin myöntää,

jos investoinnin johdosta lehmäpaikkojen määrä ei nouse yli 15 prosentilla, silloin kun tuotantoon käytetään yli 1,5 henkilötyövuotta. Sianlihan tuotannossa sikapaikkojen määrä ei saa tuen johdosta lisääntyä, minkä lisäksi vaaditaan 35 prosentin rehuomavaraisuus. Investoinnin seurauksena tilan maidontuotanto ei saa nousta yli vahvistetun kiintiön eikä liharajatiheys saa nousta yli 2,5 eläinyksikön karkearehuhehtaaria kohden laskettuna vuonna 1995 ja yli 2 eläinyksikön sen jälkeen.

Yhteisö osallistuu kehittämissuunnitelman toteuttamiseksi välttämättömien investointien tukemiseen. Yhteisö ei kuitenkaan osallistu maanhankinnan eikä asuinrakennusten tukemiseen, jotka ovat erittäin merkittäviä maatilojen investointikohteita. Tukea voidaan myöntää kuuden vuoden jaksoina enintään 73 224 ecun investointeihin henkilötyövuotta kohden ja 146 448 ecun investointeihin tilaa kohden. Jäsenvaltiot voivat asettaa mainitut enimmäisrajat pienemmiksi. LFA-alueilla on kiinteään omaisuuteen kohdistuvissa investoinneissa tuen määrä korkeintaan 45 prosenttia kustannuksista ja muissa investoinneissa korkeintaan 30 prosenttia. Muilla alueilla vastaavat enimmäismäärät ovat 35 ja 20 prosenttia.

Tuen kokonaismäärää laskettaessa otetaan huomioon avustukset ja avustuksiksi muunnetut korkotuet.

Kehittämissuunnitelma voi koskea myös useampaa tilaa, joiden tarkoituksena on sulauttaa toimintansa yhteen joko kokonaan tai osittain. Jokaisen tilan tulee kuitenkin täyttää tukiehdot. Mikäli tilat sulautuvat kokonaan, edellä mainitut tuen enimmäismäärät voidaan kertoa tilojen lukumäärällä, kuitenkin korkeintaan kolmella. Myös tarkasteltaessa tuettavan lypsykarjanavetan kokoa, voidaan tilojen lukumäärä ottaa huomioon. Tällä hetkellä yläraja on kuitenkin 120 lehmää. Yhteenliittymälle voidaan myöntää tukea enintään 439 344 ecun suuruisiin investointeihin. Alle 40-vuotiaille viljelijöille voidaan myöntää lisäinvestointitukea korottamalla normaalia investointitukea enintään 25 prosentilla. Tukea saadaksesen nuoren viljelijän on jätettävä kehittämissuunnitelma viiden vuoden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.

Kansallista tukea ei saa myöntää mainittuja enimmäistukimääriä ylittäen. Kielto ei kuitenkaan koske maatalan rakennusten rakentamista eikä niiden uudelleen sijoittamista yleisen edun vuoksi, maanparannustoimenpiteitä taikka ympäristönsuojeluun ja ympäristön parantamiseen

tähtäviä investointeja. Kansallinen lisätuki ei kuitenkaan saa olla niin suuri, että se olisi vastoin perustamissopimuksen valtiontukimääräyksiä. Sama koskee myös kokonaan kansallisesta varoista maksettavaa tukea, jonka varaan jäävät muun muassa sukupolvenvaihdokset ja maatilojen asuinrakentaminen.

Jäsenvaltio voi myöntää kansallista investointitukea tiloille, jotka eivät täytä edellä selostettuja tuen myöntämisen ehtoja. Tukiprosentin tulee tällöin olla 25 prosenttia pienempi kuin myönnettäessä tukea ehdot täyttävillä tiloille. Energian säästöä ja maanparannusta koskevilla investoinneilla tukiprosentti voi kuitenkin olla sama. Jäsenvaltiot voivat lisäksi myöntää tilapäistä kansallista tukea pienille tiloille, jotka eivät täytä päätoimisuusedellytystä, enintään 30 387 ecun määräisiin investointeihin. Tällöin avustusprosentti voi olla normaalia korkeampikin. Kansallista tukea ei saa myöntää investointeihin, jotka ovat vastoin tuotannon rajoituksia.

Myönnettäessä tukea maan hankintaan, enintään vuoden mittaisiin käyttöpääomaloikiin, takuisiin myönnettyihin lainoihin ja niiden korkoihin tai ympäristönsuojeluun ja ympäristön parantamiseen taikka kotieläinyritysten hygieenisten olosuhteiden parantamiseen kohdistuvista investoinneista ja tuettavat investoinnit eivät lisää tuotantoa, kansalliselle tuelle ei ole asetettu muuta rajoitusta kuin että sen on sovitettava perustamissopimukseen valtiontukisäännösten puitteisiin.

LFA-alueilla voidaan edellä mainittujen tukikohteiden lisäksi tukea muun muassa rehuntuotantoon ja laitumiin kohdistuvia yhteisinvestointeja. Tukea voidaan antaa myös maatalan vesihuoltoon liittyviin ja ympäristönsuojelua edistäviin vähäisiin toimenpiteisiin, kuten pieniin kastelujärjestelmiin. Yhteisön osarahoittaman tuen määrä yhteisinvestointiprojektia kohden on enintään 120 688 ecua ja 603 ecua laidunhehtaaria sekä kasteltavaa hehtaaria kohti.

Yhteisö osallistuu alle 40-vuotiaiden viljelijöiden käynnistystuen rahoittamiseen. Tämä tuki ulottuu myös vaiheittaiseen sukupolvenvaihdokseen, mikäli nuori viljelijä voidaan katsoa varsinaiseksi tilanpitäjäksi. Lisäksi nuoren viljelijän tulee olla päätoiminen viljelijä tai sellaiseksi ryhtyvä aloitettuaan ensin tilanpidon sivutoimisesti. Kahden vuoden kuluttua tilanpidon aloittamisesta nuorella viljelijällä tulee

olla tyydyttävä ammattipätevyys ja tilan tulee työllistää yhden henkilötyövuoden verran. Käynnistystukien enimmäismäärä on 12 082 ecua ja se voidaan maksaa kertamaksuna taikka useammassa erässä enintään viiden vuoden aikana. Tuki voidaan myöntää avustuksen sijasta myös korkotukena.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi on saanut oikeuden poiketen asetuksen (ETY) N:o 2328/91 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä alakohdasta, joka koskee kieltoa tukea sikatalouden kapasiteetin lisäystä, sekä 6 artiklan 6 kohdasta, joka koskee kieltoa tukea siipikarjatalouden investointeja, myöntää kyseisen asetuksen mukaista kansallista investointitukea viiden vuoden siirtymäkauden ajan. Tuki ei saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua. Tuottajakohtaiset rajat määritetään neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklan mukaisessa komiteamenettelyssä. Komission suostumuksella tullaan tämentämään tukien lähtötaso sekä tukien alenemisaste (liittymisasiakirjan 140 artikla, liite XIV).

Suomi on niin ikään saanut oikeuden poiketen asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan rajoituksista myöntää kansallista täydentävää tukea investointeihin puutarhatalouden sekä elävien kasvien ja kukkaviljelytuotteiden tuotantoon. Tuki ei saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua. Tuottajakohtaiset rajat määritetään asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklan mukaisessa menettelyssä (liittymisasiakirjan 140 artikla, liite XIV). Komission suostumuksella tullaan tämentämään tukien lähtötaso ja alenemisaste.

Suomi on lisäksi saanut oikeuden poiketen asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan rajoituksista myöntää noudattaen EY:n perustamissopimuksen 92—94 artikloja vuoden 2001 loppuun saakka kansallista investointitukea 5 artiklassa tarkoitettuja investointeja varten sellaisille maataloille, joiden työtulo ylittää samassa säännöksessä tarkoitettua viitetulon. Lisäksi Suomi sai oikeuden poiketen asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan rajoituksista myöntää saman siirtymäajan puitteissa noudattaen EY:n perustamissopimuksen 92—94 artikloja kansallista tukea

taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille tiloille (liittymisasiakirjan 150 artikla, liite XV.)

Suomen on laadittava asetuksen (ETY) N:o 2328/91 31 artiklan 1 kohdan mukainen Suomea koskeva kustannusennuste koskien kyseisen asetuksen sekä asetusten (ETY) N:o 1035/72, 1360/78, 389/82 ja 1696/71 nojalla yhteisön maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosaston rahoitettavaksi tulevia kaikkia menoja vuosina 1995—99. Suomen on kolmen kuukauden kuluessa jäseneksi liittymisestään toimitettava ennuste muiden kuin tavoitteen 1 mukaisten alueiden osalta esittäen tavoitteen 5 b mukaiset alueet erikseen. Tavoite 6 rinnastetaan tältä osin tavoitteeseen 1 (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, C.).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Maaseutuelinkeinolain (1295/90) tavoitteet, maatilatalouden rakenteen ja toimintaedellytysten parantaminen sekä maaseudun elinkeinotoiminnan monipuolistaminen, ovat yhdenmukaiset vastaavien yhteisön säännösten kanssa. Suuri osa yhteisön maatilatalouden investointimuodoista on samoja kuin Suomessa. Maaseutuelinkeinolain nojalla investointeihin voidaan myöntää avustusta ja korkotukea sekä nuorille viljelijöille aloittamisavustusta. Lisäksi voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston varoista lainoja, myydä kehittämisrahaston varoin hankituista maista lisäalueita sekä myöntää valtiontakauksia ja suorittaa velkajärjestelyjä.

Suomessa tuen saajan ei tarvitse olla päätoiminen maatilatalouden harjoittaja, vaan riittää, että hakija saa osan toimeentulostaan maatilataloudesta. Muusta kuin maaseutuelinkeinolain mukaisesta elinkeinotoiminnasta saataville tulolle on säädetty asetuksella enimmäisrajat. Yhteisössä tulotarkastelu on henkilökohtainen, kun taas Suomessa tarkastellaan perhekokonaisuutta. Tukea voidaan myöntää myös yhtiöille ja osuuskunnille.

Maaseutuelinkeinolain mukaisella elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan varsinaista maataloutta, metsätaloutta sekä erikoismaataloutta samoin kuin tilalla harjoitettavaa pienimuotoista yritystoimintaa. Varsinaisesta maataloudesta ja metsätaloudesta saatavat tulot ovat samassa asemassa. Tuettavalla yrityksellä on maaseutuelinkeinolain mukaan voitava katsoa olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset. Tuen saajien on oltava taloudelliselta asemal-

taan, henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sekä ammattitaidoltaan sellaisia, että tuen myöntäminen on tarkoituksenmukaista. Tukea ei yleensä myönnetä, jos tila sijaitsee kaava-alueella.

Lain nojalla voidaan myöntää investointiavustuksia maatalojen tuotannollisiin investointeihin ja pienyritystoimintaan, aloittamisavustuksia alle 35-vuotiaana maatalan hankkineille nuorille viljelijöille, käynnistystukea pienyritystoiminnan aloittamisesta johtuviin palkkakustannuksiin, korkotuki- ja valtionlainaa maatalojen, lisäalueiden ja asuntotilojen hankkimiseen, tuotannollisiin investointeihin ja asuinrakennusten rakentamista varten sekä valtiontakuita maaseutuelinkeinolin mukaisessa yritystoiminnassa syntyneisiin tai syntyviin korkotuki- ja normaaliehtoiisiin pankkilainoihin. Lisäksi voidaan velkajärjestelyllä helpottaa pysyvissä taloudellisissa vaikeuksissa olevien tilojen asemaa.

Maaseutuelinkeinolin nojalla myönnettävällä tuella ei ole aloittamisavustusta lukuunottamatta markkamääristä, vaan ainoastaan prosentuaalinen enimmäismäärä.

Maanostoa varten myönnetty laina voi olla enintään 75 prosenttia hankintahinnasta, maatalatalouden investointeihin myönnetty avustus enintään 60 prosenttia ja laina enintään 80 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, pienyritystoiminnan investointeihin ja käynnistystukeen myönnetty avustus enintään 55 prosenttia ja kehittämiseen myönnetty avustus enintään 75 prosenttia sekä pienyritystoiminnan käyttöpääomaksi ja investointeihin myönnetty laina enintään 50 prosenttia kustannuksista. Asuinrakentamiseen sekä asuinympäristön parantamiseen ja kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten parantamiseen voidaan myöntää lainaa ja avustusta enintään 80 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Maaseutuelinkeinolin nojalla voidaan myöntää omavelkaisia ja muita valtiontakauksia yritysten käyttöomaisuusinvestointeja ja käyttöpääomia varten ottamien normaalikorkoisten ja korkotukilainojen pääoman, koron ja luottoehtojen mukaisten muiden maksujen vakuudeksi. Takaosuottoja saa olla samanaikaisesti pääomamäärältään enintään 200 miljoonaa markkaa.

Valtio voi ostaa maata maaseutuelinkeinolin mukaisiin tarkoituksiin. Hankitusta maasta voidaan muodostaa lisäalueita ja muita tilojen toiminnan kannalta tarpeellisia alueita,

osuuksia ja oikeuksia sekä muodostaa maataloja. Kauppahinnan maksuun voidaan myöntää maaseutuelinkeinolin mukaisista lainaa.

Valtionlainat ja avustukset sekä valtiontakauksista aiheutuvat tappiot maksetaan maatalouden kehittämisrahaston varoista. Sen sijaan korkotukilainojen korkotuki maksetaan valtion vuotuisessa talousarviossa osoitetusta määräraahasta.

Porotalouslain (161/90) nojalla Suomessa voidaan tukea sekä porotaloutta harjoittavia henkilöitä että paliskuntia poronhoitolaissa (444/48) tarkoitettua poronhoitoalueella. Tukea voidaan myöntää henkilölle, joka saa pääasiallisen toimeentulonsa porotaloudesta. Tuki myönnetään maatalatalouden kehittämisrahaston varoista ja sitä voidaan myöntää pääsääntöisesti samoihin tarkoituksiin kuin maaseutuelinkeinolin mukaisista tukea. Lainaa voidaan myöntää kohteesta riippuen 60—85 ja avustusta enintään 60 prosenttia kustannuksista. Lainan korko on neljä prosenttia ja takaisinmaksuaika enintään 30 vuotta. Laina ja avustus voivat yhdessä kattaa kustannukset kokonaan. Valtio voi lisäksi myydä porotaloustiloille lisäalueita tai muita porotalousammattissa tarpeellisia alueita, osuuksia ja oikeuksia käypään hintaan ja antaa lainaa kauppahinnan maksamiseen. Paliskunnille voidaan myöntää enintään 80 prosenttia avustusta teurastamosten, aitojen ja teiden rakentamiseen sekä 60 prosenttia irtaimistoon.

Luontaiselinkeinolin (610/84) nojalla voidaan tukea luontaiselinkeinojen harjoittamista maan kaikkein pohjoisimmassa osassa. Luontaiselinkeinoiksi katsotaan maatalous, erikoismaatalous, kalastus, metsästyminen, porotalous sekä marjastus, sienestys ja muu luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuva luonnonvarojen hyödyntäminen. Luontaiselinkeinolin mukaiset rahoituskohteet ja -ehdot ovat lähes samat kuin porotalouslaissa.

Kolttalain (611/84) nojalla voidaan myöntää tukea Neuvostoliitolle (nykyisin Venäjä) luovutetulta Petsamon alueelta Inarin kunnassa sijaitsevalle kolttala-alueelle siirtyneelle koltalle tai koltan jälkeläiselle. Kolttalaissa viitataan tukimuotojen ja -ehtojen osalta luontaiselinkeino-lakiin.

Maaseutuelinkeinolaki tulee tuen myöntämisen osalta muuttaa siten, ettei se ole ristiriidassa asetuksen (ETY) N:o 2328/91 säännösten kanssa eikä muun maatalojen ja maaseutuelinkeinojen investointitukea koskevan yhteisön

lainsäädännön kanssa eikä myöskään niiden vapaaehtoisia toimenpiteitä koskevien säännösten kanssa, jotka otetaan käyttöön Suomessa. Porotalouslakia, luontaiselinkeinolakia ja koitlakia tulee muuttaa vastaavalla tavalla. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Täydentävät tukitoimenpiteet

Asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 säädetään investointitukea täydentävistä maatilojen tukitoimenpiteistä, joihin luetaan kirjanpidon tuki sekä viljelijäyhdistysten yhteistoiminnan, lomitustoiminnan ja talousneuvontapalvelujen käynnistämistuki.

Kirjanpitoluki myönnetään päätoimisille viljelijöille ja jaksotetaan vähintään neljälle vuodelle. Jäsenvaltiot päättävät tuen määrästä, joka voi olla enintään 1 197 ecua. Asetus sisältää yleisluontoiset säännökset kirjanpidon sisällöstä. Jos jäsenvaltion asianomainen elin valitsee kirjanpitotukea saavan tilan kirjanpitolaksi yhteisön kirjanpitotietoverkoston (Farm Accountancy Data Network, FADN), viljelijän on sitouduttava luovuttamaan tilaansa liittyvä kirjanpitoaineisto yhteisön käyttöön.

Käynnistystuki sellaisille maataloudellisille yhdistyksille, joiden tarkoituksena on tarjota viljelijöille liikkeenjohtopalveluja, on tarkoitettu yhdistysten sellaisten toimintakustannusten kattamiseen, jotka aiheutuvat viljelijöille tehdystä kirjanpitotulosten analysointityöstä sekä muusta liikkeenjohdollisesta neuvontatyöstä. Tukea saavan yhdistyksen on työllistettävä vähintään yksi täysipäiväinen asianomaisen alan asiantuntija. Enimmäistuki on 39 459 ecua tällaista työntekijää kohden. Summa jaksotetaan viidelle ensimmäiselle vuodelle. Kyseinen tuki voidaan vaihtoehtoisesti myöntää päätoimisille viljelijöille, jolloin tuen suuruus on 606 ecua jaksotettuna vähintään kahdelle vuodelle.

Yhteistoiminnan aloittamistuki viljelijäryhmille on tarkoitettu viljelijäryhmien toimintakustannusten kattamiseen enintään viitenä ensimmäisenä vuonna niiden muodostamisesta. Tuen enimmäismäärä on 18 123 ecua viljelijäryhmää kohden. Ryhmien toiminnan tarkoituksena voi olla tilojen vastavuoroinen apu mukaan lukien uusi teknologia ja uudet työmenetelmät ympäristön suojelemiseksi ja maa-seudun säilyttämiseksi, vaihtoehtoisten viljelymenetelmien käyttöönotto, tuotantovälineiden

entistä järkiperaisempi yhteiskäyttö taikka maatilojen toimiminen ryhmänä.

Lomituspalveluyhdistyksille asetuksen mukaan myönnettävää tukea saavalla yhdistyksellä on oltava vähintään yksi täysipäiväinen työntekijä. Tuki on enintään 14 540 ecua täysipäiväistä lomittajaa kohden. Tuki jaksotetaan lomittajan ensimmäiselle viidelle työvuodelle. Tuki on tarkoitettu toiminnan käynnistämisavustukseksi.

Ammattikoulutustuen tavoitteena on parantaa erityisesti nuorten viljelijöiden koulutustasoa. Tuki on jäsenvaltioille vapaaehtoinen ja se on tarkoitettu lähinnä omaehtoiseen aikuiskoulutukseen osallistumiseen tai kurssien järjestämiseen. Ohjausosasto voi osarahoittaa kustannuksia 8 457 ecua henkilöä kohden.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole vastaavia kirjanpitoon kannustavaa eikä viljelijäyhdistysten yhteistoiminnan tukea. Valtion rahoituksella toimiva Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos (MTTL) tosin käyttää sille myönnettyjä budjettivaroja kannattavuuskirjanpidon järjestämiseen, mutta viljelijä ei saa osallistumisestaan siihen korvausta. Maatalouden taloudellisesta tutkimuslaitoksesta annettua lakia (315/52) tulee muuttaa niin, että laitoksen tehtäväksi voidaan säätää kirjanpitoaineiston analysointi.

Suomessa ei myöskään ole yhteistoiminnan aloittamistukea vastaavaa tukimuotoa. Järjestelmä edellyttää muutoksia myös verotuslainsäädäntöön.

Suomessa lomituspalveluiden järjestäminen perustuu maatalousyrittäjän lomituspalveluista annettuun lakiin (2/85). Lomituspalveluun on oikeutettu pääsääntöisesti 15—65 vuotias maatalousyrittäjä, jolla on maatalousyrittäjien eläkelaisissa tarkoitettu vakuutus. Lomituspalveluiden yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle. Kunnan tehtävänä on huolehtia lomituspalveluiden järjestämisestä. Lomituspalvelutuen käyttöönoton edellyttäisi lomituspalveluista annetun lain muuttamista.

Maatalousyrittäjien opintorahasta on lisäksi annettu erillinen valtioneuvoston päätös (44/92), jonka avulla tuetaan viljelijöiden osallistumista koulutukseen. Koulutuksen järjestämisestä vastaavat oppilaitokset ja neuvontajärjestöt.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Epäsuotuisten alueiden tuki (LFA-tuki)

Vuoristoisuudesta ja muista epäedullisista tuotanto-olosuhteista aiheutuvien korkeiden tuotantokustannusten korvaamiseksi yhteisö on luonut erityisen tukijärjestelmän, josta on asetuksen (ETY) N:o 2328/91 lisäksi säädetty neuvoston direktiivissä vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisten alueiden maataloudesta (75/268/ETY). Järjestelmän piiriin voidaan hyväksyä seuraavia alueita:

— vuoristoalueita, joilla kasvukausi on lyhyt, tuotanto-olosuhteet epäedulliset ja tuotantokustannukset korkeat; matalampia alueita voidaan hyväksyä tuen piiriin, jos rinteiden jyrkkyys tekee koneiden käytön mahdottomaksi tai hyvin kalliiksi;

— väestökadon uhkaamia alueita, joille on tyypillistä heikkotuottoinen maatalousmaa ja maatalouden keskimääräistä alhaisempi tulotaso;

— erityisistä haitoista kärsiviä pieniä alueita, joilla maatalouden harjoittamista täytyy jatkaa maaseudun tai kyseisen alueen matkailumahdollisuuksien säilyttämisen takia tai rannikon suojelemiseksi; kyseisten pienten alueiden kokonaispinta-ala ei saa ylittää neljää prosenttia jäsenvaltion pinta-alasta.

Vuoristoalueille ja epäedullisille maatalousalueille myönnettäviä tukia ovat luonnonhaittakorvaukset, erityistuet yhteisinvestointeihin sekä eräät vapautukset maksuista. Investointituki maksetaan kyseisillä alueilla korotettuna. Luonnonhaittakorvausta maksetaan pinta-alat tai eläinyksikköä kohden. Tukea saavan tilan peltopinta-alan on oltava vähintään kolme hehtaaria. Lisäksi ehtona on, että viljelyä jatketaan vähintään viisi vuotta tuen myöntämisen jälkeen. Luopumiseläkkeelle siirtyvät viljelijät kuitenkin vapautetaan tästä velvoitteesta. Jäsenvaltio voi porrastaa tuen määrän pysyvien luonnonolosuhdehaittojen vakavuuden mukaan. Tuki on vähintään 20,3 ecua eläinyksikköä tai hehtaaria kohden ja enintään 146,2 ecua. Tukea saadaan maksaa enintään 1,4 eläinyksikköstä tilan rehuntuotantohehtaaria kohti. Kotieläintuotannossa tukea voidaan maksaa naudoista, lampaista, vuohista ja hevosista. Kasvintuotantotiloille tuki maksetaan viljelyalan perusteella, ei kuitenkaan rehuntuotantoon käytetystä viljelyalasta. Jäsenvaltiot

voivat erilaistaa tukea myös tilan taloudellisen tilanteen, viljelijän tulojen sekä ympäristönsuojelua ja maiseman säilyttämistä tukevien menetelmien perusteella. Yhteisö osarahoittaa tukea tilaa kohden enintään 120 kotieläin- tai pinta-alayksikölle; yhteisön osarahoitusosuus on 60 yksikköä ylittävältä määrältä kuitenkin vain puolet enimmäismäärästä. Yhteisö maksaa luonnonhaittakorvauksista tavoitteen 1 mukaisilla alueilla, johon tavoitteen 6 mukaiset alueet rinnastetaan, pääsääntöisesti 50 prosenttia ja muilla alueilla 25 prosenttia.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Ne Suomen alueista, jotka sijaitsevat 62. leveyspiirin pohjoispuolella ja eräät niihin liittyvistä lähialueista rinnastetaan neuvoston direktiivin 75/268/ETY 3 artiklan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin alueisiin siltä osin kuin niillä vallitsevat erittäin vaikeat ilmasto-olosuhteet, mistä johtuen kasvukausi on selvästi lyhentynyt (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, C. Maatalouden rakenteet ja yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteet). Säännöksiä sovellettaessa kaikkia epäsuotuisia alueita Suomessa pidetään siten vuoristoalueina, joilla tuki voi olla korkeampi kuin muilla epäsuotuisilla alueilla. Päätösasiakirjaan sisältyvän julistuksen mukaan 85 prosenttia käytössä olevasta maatalousalueesta voidaan sisällyttää kyseisen tuen piiriin (julistus 37).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa aikaisemman maataloustulojärjestelmän ja nykyisen maataloustuotteiden markkinajärjestelmän mukaiset valtioneuvoston vuotuiset päätökset pinta-alalisästä sekä kotieläinten lukumäärän perusteella annettavasta tuesta vastaavat yhteisön luonnonhaittakorvauksia. Tukea maksetaan peltopinta-alan ja kotieläinmäärien perusteella. Pinta-alalisä on porrastettu alueittain ja viljelijän verotettavat tulot vaikuttavat tuen määrään.

LFA-tuen käyttöönottoaminen Suomessa edellyttää näiden alueiden määrittämistä ja niiden hyväksymistä komissiossa. Lisäksi EY:n järjestelmään siirtyminen edellyttää maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä annetun lain kumoamista. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Markkinoinnin ja jalostuksen tuki

Neuvoston asetus (ETY) N:o 866/90, annettu 29 päivänä maaliskuuta 1990, maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta

Asetus muutoksineen sisältää maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämistukea koskevia säännöksiä. Tiloilla suoritettavien investointien lisäksi yhteisö osallistuu investointeihin, joiden tavoitteena on maa- ja metsätaloustuotteiden jalostus- ja markkinointiolosuhteiden parantaminen. Tuki-kohteiden valintakriteerit on määritelty tarkemmin komission päätöksessä maa- ja metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamiseen tähtäävien investointien valintaperusteista (94/173/ETY). Metsätaloustuotteiden markkinoinnista ja jalostusedellytysten parantamisesta säädetään lisäksi neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 867/90 metsätaloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta.

Yhteisö voi osallistua sellaisten investointien tukemiseen, jotka täyttävät vähintään yhden seuraavista edellytyksistä:

- investointien avulla helpotetaan tuotantoa suuntautumaan tiedossa olevien markkinasuuntausten mukaisesti tai rohkaistaan uusien markkinointikanavien kehittämistä maataloustuotteille erityisesti helpottamalla uusien tai korkealuokkaisten tuotteiden, mukaan lukien biologisesti tuotetut tuotteet, tuotantoa ja markkinointia;

- investoinnit vähentävät markkinainterventioiden tarvetta edistämällä pitkän aikavälin rakennekehitystä;

- investoinnit toteutetaan alueilla, joita uhkaavat maatalousmarkkinoiden kehityksestä aiheutuviin taloudellisiin seuraamuksiin sopeutumisesta johtuvat erityiset ongelmat tai investoinnit hyödyttävät tällaisia seutuja;

- investoinnit ovat omiaan parantamaan tai järjeistämään maataloustuotteiden markkinointikanavia tai jalostusmenetelmiä;

- investoinnit edistävät tuotteiden laatua, esilletuloa ja valmistusta tai sivutuotteiden hyödyntämistä ja erityisesti jätteen kierrätystä.

Investointien on eräin poikkeuksin parannettava perusmaatalouden tuotantotilannetta. Niiden on kohdistuttava perustamissopimuksen liitteessä II mainittuihin tuotteisiin (varsinaiset

maataloustuotteet). Lisäksi investointien kannattavuus on riittävästi osoitettava.

Etusija annetaan kaikkien tuotannonalojen osalta sellaisille investoinneille, jotka kohdistuvat ympäristönsuojeluun, teknisiin keksintöihin, uusien tuotteiden luomiseen, jalostettujen tuotteiden kausiluonteisuuden ja muun markkinointiepävarmuuden vähentämiseen, tuotantokustannusten alentamiseen sekä laadun ja hygieenisten olosuhteiden parantamiseen tai luonnonmukaisiin tuotteisiin. Tukea ei anneta sellaisia jalostettavia tuotteita koskeviin investointeihin, joille ei ole osoitettu todellisia mennekkimahdollisuuksia, EY:n interventiotoiminnan kautta markkinoitaviksi aiottujen tuotteiden pakkasvarastojen rakentamiseen eikä sellaisten investointien korvausinvestointeihin, jotka on toteutettu EMTOR:n rahoituksella, eikä myöskään sellaisten pakkasvarastojen rakentamiseen, jotka eivät kuulu jalostuslaitosten normaaliin toimintaan. Metsätaloudessa yhteisön tuki koskee sellaisia investointeja, jotka liittyvät puun kaatamiseen, karsimiseen, varastointiin, suojakäsittelyyn, kuivaamiseen sekä vastaaviin toimenpiteisiin, jotka tapahtuvat ennen puun sahaamista sahalaitoksessa.

Tukea voidaan myöntää kustannuksiin, jotka johtuvat rakentamisinvestoinneista ja muista kuin maan hankkimiseen liittyvästä kiinteän omaisuuden hankkimisesta sekä uusien koneiden ja laitteiden hankkimisesta. Tukea voidaan myöntää lisäksi edellä mainittujen hankkeiden yleiskustannuksiin. Yhteisön osuus hyväksyttävistä kustannuksista on tavoitteen I mukaisilla alueilla enintään 50 prosenttia ja muilla alueilla enintään 30 prosenttia kustannuksista. Jäsenvaltioiden rahoitusosuuden tulee olla vähintään viisi prosenttia kustannuksista. Tuen vastaanottajan osuuden on tavoitteen I mukaisilla alueilla oltava vähintään 25 prosenttia ja muualla vähintään 45 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen ja Itävallan jalostusteollisuudesta antamassaan julistuksessa (julistus 31) sopimuspuolet sopivat tavoitteen 5 a toimenpiteiden täysimittaisesta käyttämisestä liittymisen vaikutusten vaimentamiseksi sekä rakenneuudistuksen helpottamiseksi suunniteltujen kansallisten siirtymäajan tukiohjelmien joustavuudesta. Komissio toimii tämän julistuksen mu-

kaisesti soveltaessaan asetuksen (ETY) N:o 866/90 16 artiklan 5 kohtaa, joka koskee mahdollisuutta poiketa kyseisen asetuksen rahoitusehdoista sekä antaa määritetyn ylärajan ylittävää tukea kansallisista varoista EY:n perustamissopimuksen valtioneuvostokirjojen (92—94 artikla) määräysten rajoissa. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että edunsaajien asianmukainen osallistuminen kyseisten investointien rahoitukseen on varmistettu.

Suomen on jätettävä kyseisiä kehittämistoimia koskeva suunnitelma komission tarkastettavaksi kolmen kuukauden määräajassa jäseneksi liittymisestäään (liittymisasiakirja 29 artikla, liite I, V Maatalous, C. Maatalouden rakenteet ja yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteet).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Maaseutuelinkeinolain (1295/90) nojalla voidaan tällä hetkellä myöntää hyvin rajoitetusti tukea maataloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseen. Tuki kohdistuu lähinnä pienyritystoimintaa välittömästi edistävään toimintaan, jota harjoittaville yhteisöille on mahdollista myöntää tukea muun muassa investointiavustuksina. Pääosan maa- ja metsätaloustuotteiden markkinoinnin ja jalostuksen edistämiseen tarkoitettua tuesta myöntää kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.

Eräiden elinkeinon valtiontakauksista annetun lain (375/63) nojalla valtiontakaukeskus voi myöntää valtiontakauksia muun muassa keskisuuren ja pienteollisuuden, turkistarhauksen, kalanviljelyn ja puutarhaviljelyn elinkeinoaloilla toimiville yrityksille. Valtiontakaus voidaan myöntää lainoille, jotka on otettu yritystoimintaa varten tarpeellisen käyttöomaisuuden hankkimiseen sekä sen muutos-, korjaus- ja parannustöihin.

Yritystuesta annetun lain (1136/93) nojalla kauppa- ja teollisuusministeriö sekä kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun piiritoimistot voivat myöntää alueiden kehittämisestä annetussa laissa (1135/93) tarkoitettua kehitysalueella kehitysalueen investointitukea, pienyritystukea sekä pienten ja keskisuuren yritysten kehittämistukea. Tukea ei myönnetä varsinaiseen maatilatalouteen. Avustusta voidaan myöntää vain toimintaansa aloittavalle tai laajentavalle taikka käyttöomaisuuttaan uudistavalle yritykselle. Avustusta myönnetään enintään 45 prosenttia. Tämän ja muiden samaan

tarkoitukseen myönnettävien tukien yhteismäärä voi olla enintään 50 prosenttia käyttöomaisuusinvestointien yhteismäärästä. Kehittämistukea saavan yrityksen henkilökunta voi olla enintään 250 henkilöä ja sen vuotuinen liikevaihto enintään 120 miljoonaa markkaa. Tuen enimmäismäärä on 75 prosenttia.

Kehitysaluerahasto Oy — Utvecklingsområdesfonden Ab -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (65/71) nojalla KERA voi myöntää luottoja ja muuta rahoitusta yrityksille vakuudetakin. Yhtiö voi olla myös osakkaana yrityksessä ja antaa omavelkaisia takauksia yritysten luottojen vakuudeksi. Voittovaroistaan yhtiö voi lisäksi myöntää avustuksia muun muassa yritysten tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan, Tuettavalla yrityksellä on oltava kannattavan toiminnan edellytykset. Toimenpiteitä ei kohdisteta varsinaiseen maatilatalouteen eikä rakennusliiketoimintaan. Vain matkailuhankkeeseen liittyvää vähittäiskauppaa ja liikennettä voidaan tukea. Yhtiö voi tukea palveluyritystä vain, jos yritys tuottaa yritystoiminnalle tarpeellisia palveluja. Valtio maksaa KERA:lle vuosittain korkotukea sen luottokannan perusteella, korvaa yhtiölle takaustoiminnassa syntyneitä tappioita sekä maksaa yhtiön ulkomaisesta luotosta aiheutuvan kurssitappion.

Työllisyyslain (275/87) nojalla voidaan myöntää valtion talousarvion työllisyysmäärärahoista määrärahoja myös yksityisille ja yhteisöille rakentamishankkeisiin tai muihin investointeihin. Työllisyysasetuksen (130/93) mukaan tuettavista hankkeista on selvitettävä muun muassa, voidaanko hakijalla katsoa olevan jatkuvan kannattavan toiminnan edellytykset.

Edellä selostettua lainsäädäntöä saattaa olla tarvetta muuttaa tarvittavien toimivaltuuksien ja muiden tuen hallinnointia koskevien valtuuksien osalta.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Tuottajaorganisaatioiden perustamistuki

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1360/78, annettu 19 päivänä kesäkuuta 1978, tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista

Asetus muutoksineen koskee tuottajaryhmiä ja niiden yhdistysten perustamiseen myönnettävää tukea. Asetuksen tarkoituksena on poistaa tuottajien riittämättömästä järjestäyty-

misestä johtuvia maataloustuotteiden tarjontaan ja markkinointiin vaikuttavia rakenteellisia puutteita. Tavoitteena on saada tuottajaryhmät sopeuttamaan tuotantonsa markkinoiden vaatimuksiin keskittämällä tarjontaa, kunnostamalla tuotteet markkinoita varten sekä palvelemalla muuten tukkuostajien tarpeita.

Tuki on myönnettävä kolmen vuoden kuluessa tuottajaryhmän tai niiden liiton hyväksymisestä. Tukea voidaan maksaa viiden vuoden ajan. Tuen enimmäismäärä tuottajaryhmälle on vuosittain alenevasti 10, 10, 8, 6 ja 4 prosenttia jäsenten toimittamien tuotteiden arvosta. Tuki ei saa ylittää todellisia toiminta- ja perustamiskustannuksia. Tuottajaryhmien liitoille tuki maksetaan kolmena vuonna. Sen enimmäismäärä on vuosittain alenevasti 100, 80 ja 40 prosenttia todellisista perustamis- ja käyttökustannuksista. Tuen kokonaismäärä ei saa ylittää 120 000 ecua.

Asetus on säädetty koskemaan vain eräitä yhteisön jäsenvaltioita tai niiden osia.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymissopimuksen mukaan asetusta (ETY) N:o 1360/78 sovelletaan Suomen alueeseen kokonaisuudessaan. Lisäksi asetukseen liittyy teknisuonteinen muutos (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, C. Maatalouden rakenteet ja yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteet).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Toimenpiteen käyttöönotto Suomessa edellyttää säännöksiä niistä seikoista, jotka asetuksessa on jätetty kansallisesti säädettäväksi.

Koska osuuskuntalain (247/54) tarkoituksena on jäsentensä taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa, uuden osuuskunnan perustamista tai vanhojen uudelleenjärjestäytymistä voidaan tukea ilman, että Suomen kansallinen lainsäädäntö olisi ristiriidassa yhteisön lainsäädännön kanssa. Yhdistyslaki (503/89) ei koske yhteisöjä, joiden tarkoituksena on voiton tai muun välittömän taloudellisen edun hankkiminen. Aatteelliset yhdistykset eivät siten voisi hakea asetuksen mukaista tukea. Kaikki kaupparekisteriin merkityt yhdistykset, myös ne, joita yhdistyslaki ei koske, voisivat kuitenkin hakea sanottua tukea.

Varhaiseläketuki

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2079/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, yhteisön avustussjärjestelmän perustamisesta maatalouden varhaiseläkejärjestelmää varten

Asetuksen tarkoituksena on turvata maataloudesta luopuvien iäkkäiden viljelijöiden toimeentulo sekä niiden iäkkäiden avustavien perheenjäsenten ja palkattujen maataloustyöntekijöiden toimeentulo, jotka menettävät työpaikkansa, kun viljelijä siirtyy varhaiseläkkeelle. Asetuksen tarkoituksena on myös edistää maatilojen sukupolvenvaihdoksia ja viljelyn jatkamista elinkelpoisilla tiloilla. Eläkkeen saamisen edellytyksenä sukupolvenvaihdoseläkkeissä on, että tilaa laajennetaan. Lisäksi maatalousmaan siirtymistä muihin kuin maataloudellisiin tarkoituksiin tuetaan.

Korvaus voidaan myöntää kertakorvauksena luopumisesta, luovutetun maa-alueen koosta riippumattomana vuosittaisena korvauksena tai vuosittaisena hehtaariperusteisena korvauksena. Lisäeläkettä voidaan maksaa kansallisesti, mikäli järjestelmän mukainen eläke on riittämätön maataloustuotannon lopettamiseen. Korvausmuotoja voidaan myös yhdistää ja korvaukset voivat asteittain pienentyä. Asetuksessa on määritelty henkilö- ja tilakohtaiset korvauksen enimmäismäärät, joiden rahoittamiseen yhteisö voi osallistua. Varhaiseläkejärjestelmä rahoitetaan maatalouden tuki- ja ohjausrahan tukiosastosta.

Maataloustuotannosta luopuvan on oltava luopumishetkellä vähintään 55-vuotias, mutta alle yleisen eläkeiän. Hänen on tullut harjoittaa maataloutta päätoimisesti kymmenen luopumista edeltävää vuotta. Luovutuksen saajalla on oltava riittävät ammatilliset taidot ja pätevyys. Hänen on ryhdyttävä tilan päätoimiseksi viljelijäksi vähintään viiden vuoden ajaksi. Tilalla työskennelleen avustavan perheenjäsenen tai palkkatyöntekijän on samoin oltava luopumishetkellä vähintään 55-vuotias, mutta alle yleisen eläkeiän. Hänen on luovuttava maataloustyöstä lopullisesti. Luovutuksensaajan, joka ei viljele luovutettua tilaa, on sitouduttava käyttämään maata asetuksessa säädetyllä tavalla.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi on saanut oikeuden täydentää kansal-

lisesti yhteisön varhaiseläkejärjestelmää seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana maksamalla lisäeläkettä eläkkeensaajan luovuttaman metsäalan mukaan. Mukautuksen osalta sovelletaan päätösasiakirjan julistusta 35.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa 54—64-vuotiailla maatilatalouden harjoittajilla ja näiden puolisoilla on mahdollisuus maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/90) nojalla jäädä varhaiseläkkeelle luovuttamalla elinkelpoinen maatila nuoremmalle jatkajalle. Viljelijän 50—53-vuotias puoliso voi saada niin sanotun uinuvan eläkkeen. Viljelijän eläke koostuu perusmäärästä ja täydennysosasta. Eläkkeen määrään vaikuttaa lisäksi maatilalan kauppahinta. Luovutuksen saajan on oltava ikänsä, terveydentilansa ja ammattitaitonsa puolesta sopiva harjoittamaan tilalla maatilataloutta. Tilan ulkopuolelta saataville ansioille on asetettu enimmäisraja. Jatkajan on lisäksi sitouduttava viideksi vuodeksi viljelemään tilaa, pitämään se pirstomattomana omistuksessaan sekä asumaan tilalla tai tarkoituksenmukaisella etäisyydellä siitä.

Maataloustuotannon vähentämiseksi ja maataloudesta luopuvien viljelijöiden toimeentulon turvaamiseksi on Suomessa ollut pitkään voimassa niin sanottu luopumisjärjestelmä. Vuoden 1993 alusta voimaan tullut luopumiskorvausjärjestelmä (laki maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta, 1330/92) korvasi vuonna 1992 päättyneen luopumiseläkejärjestelmän. Uudella järjestelmällä on tarkoitus jatkossa korvata osittain myös iäkkäiden viljelijöiden ja valtion välillä tehtävät maataloustuotannon vähentämissopimukset.

Luopumiskorvauksesta annetun lain perusteella myönnetään korvausta viljelijöille, jotka vuosina 1993—1995 pysyvästi luopuvat maatalouden harjoittamisesta ja sitoutuvat pitämään tilan pellot viljelemättä omistuksessaan vähintään kuuden vuoden ajan. Korvauksen saajan tulee olla täyttänyt 55 vuotta. Nuoremmalla aviopuolisolla, yhtymän osakkaalla tai leskellä on tietyin edellytyksin niin sanottu uinuva oikeus korvaukseen. Korvauksen voi saada vain sellaiselta maatilalta, jolla on laissa säädetty vähimmäismäärä myyntituloa maataloudesta. Luopujan merkittävät tulot muusta kuin maatilataloudesta estävät luopumiskorvauksen saamisen. Luopumiskorvaus muodostuu perus-

määrästä ja luopumislisästä. Luopumislisän suuruus riippuu maataloustuotannosta poistuvien peltohehtaarien ja kotieläinten määrästä. Valtioneuvosto vahvistaa hehtaari- ja kotieläinyksikkökohtaiset korvaukset vuosittain. Enimmillään luopumiskorvaus voi olla sukupolvenvaihdoseläkkeen suuruinen. Luopumiskorvaus päättyy vanhuuseläkkeeseen.

Yhteisön lainsäädäntö kattaa Suomen sukupolvenvaihdoseläke- ja luopumiskorvausjärjestelmät. Järjestelmiä tulee muuttaa siten, että niiden nojalla on mahdollista panna toimeen yhteisön eläkejärjestelmä. Lisäksi säännöstössä tulee riittäväksi katsottavan eläketason turvaamiseksi ottaa huomioon ne tapaukset, jotka eivät sovi yhteisön eläkejärjestelmän piiriin, vaan jotka rahoitettaisiin pelkästään kansallisin varoin. Laintasoisista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Maaseudun kehittämistuki (tavoite 5 b)

Maaseutualueiden elinkeinoelämän kehittämisen, monipuolistamisen ja uudistamisen (tavoite 5 b) pyritään erityisesti ottamaan huomioon ne alueet, jotka menettävät eniten yhteisön yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuen.

Tavoite 5 b -ohjelmien keskeisenä tarkoituksena on maaseudun asutuksen ja palveluiden säilyttäminen. Tähän pyritään kehittämällä työpaikkoja ja toimeentulomahdollisuuksia maataloutta monipuolistamalla, kehittämällä pienyritystoimintaa ja näitä tukevaa osaamista, markkinointia ja jalostusta sekä matkailua ottaen huomioon ympäristön- ja maisemanhoito. Ohjelmallisen kehittämistyön tavoitteena on luoda maaseudulle toisiaan tukevien toimintojen verkosto.

Maaseututukialueiden valinnassa yhteisön periaatteena on, että erityisalueilla asuvan väestön määrä suhteessa koko väestön määrään säilyy kohtuullisena. Tavoitteen 5 b mukaisia alueita on nykyään yhteensä 50. Niiden alueella asuu noin 26,5 miljoonaa asukasta edustaen noin kahdeksaa prosenttia koko väestön määrästä. Neuvoston asetuksessa (ETY) n:o 2052/88 muutoksineen on määritelty rahastojen työnjako ja säädetty toiminnan yhteensovittamisesta. Asetus (ETY) N:o 4253/88 sisältää erityisalueiden määrittelykriteerit sekä säännökset erityisaluetoiminnan järjestämisestä.

Tavoitteen 5 b mukaisiksi alueiksi luokitellaan ne alueet, joilla maataloudessa ja siihen läheisesti liittyvissä ammateissa työskentelevien

osuus on suuri taikka huomattava työssäkäyvien kokonaismäärästä. Valintakriteereinä käytetään myös alhaista bruttokansantuotetta ja tilojen maataloustuloa sekä alhaista tai alenevaa väestömäärää. Toimenpiteitä on tarkoitua kohdistaa alueille, joilla yhteisön maatalous- ja kalastuspolitiikka aiheuttaa suurimpia sopeutumisongelmia. Alueen luokittelusta 5 b -alueeksi voidaan perustella myös alueen tai saaren syrjäisellä asemalla, maatalouden rakenteella ja maatalousväestön ikärakenteella, maaseutuun ja luontoon kohdistuvilla paineilla, vuoristotai epäsuotuisilla alueilla (LFA) tai kalatalouden rakenteen muutoksen merkityksellä alueella. Päätöksen tukialueista tekee komissio yksinkertaisella enemmistöllä maatalouden rakenne- ja maaseudun kehittämiskomiteaa kuultaan.

Kehittämishankkeiden toteuttamisessa on kolme vaihetta, joista ensimmäinen on kansallinen suunnittelu, toinen yhteisön tukikehyksen ja toimenpideohjelman laatiminen ja hyväksyminen sekä kolmas toteutuksen valvonta ja arviointi. Neuvottelut yhteisön tukikehyksestä ja jäsenvaltion toimenpideohjelmasta käydään samanaikaisesti.

Kansallisen suunnittelun vaiheessa, jota koskevat asetukset (ETY) N:o 2081/93 ja asetukset (ETY) N:o 2082/93, kansalliset, alueelliset tai muut jäsenvaltion osoittamat viranomaiset tekevät kehittämissuunnitelman. Yleensä suunnitelman laatiminen tapahtuu keskushallinnon ja alueiden yhteistyönä. Alueelliset suunnitelmat kootaan yhteen kansalliseksi suunnitelmaksi. Suunnittelukausi on kuusi vuotta. Tällä hetkellä suunnittelukausi koskee vuosia 1994—99. Komissio osallistuu tähän vaiheeseen ainoastaan tarjoamalla teknistä apua. Jäsenvaltioiden tulee esittää samanaikaisesti kehittämissuunnitelmat ja yksityiskohtaisemmat ohjelmaluonnokset. Ohjelmien tulee sisältää ainoastaan niiden hyväksymisen kannalta välttämättömien tieto. Jäsenvaltio lähettää suunnitelmat komissiolle, joka tutkii ne yhdessä maatalouden rakenne- ja maaseudun kehittämiskomitean kanssa. Neuvottelujen pohjalta ja jäsenvaltion hyväksymisen mukaan komissio päättää yhteisön kehysbudjetista. Komission tekemä tukikehyksitys yleensä vastaa alueeltaan ja kestoltaan jäsenvaltion kehittämissuunnitelmia. Kehysbudjetti sisältää päälinjat toimenpiteistä, jotka yhteisö ja jäsenvaltio yhdessä toteuttavat. Rahoitushakemus osoitetaan asianomaisille rahoittajille. Hankkeiden osarahoitusta voidaan ha-

kea myös Euroopan investointipankilta. Jokaisella jäsenvaltiolla voi olla yksi tai useampia budjettiesityksiä.

Yhteisön rakennerahastojen tuen osuus kokonaiskustannuksista tukijärjestelmissä 1 ja 5 b on tavoitteen 1 osalta vähintään 50 prosenttia julkisista kustannuksista ja korkeintaan 75 prosenttia kokonaiskustannuksista sekä tavoitteen 5 b osalta vähintään 25 prosenttia julkisista kustannuksista ja korkeintaan 50 prosenttia kokonaiskustannuksista. Yhteisön alueella kaikki rakennerahastot myöntävät tukea 5 b -alueille.

Kehysbudjetin pohjalta jäsenvaltiot voivat hakea yhteisön tukea kehittämishankkeille. Komissio ja jäsenvaltio hyväksyvät yhdessä tukikehyksen ja sitoutuvat siihen. Jäsenvaltion tulee ottaa huomioon tukikehyksittäisiä tukihakemuksia laatiessaan. Kansalliset ja alueelliset viranomaiset voivat aloittaa ohjelmien täytäntöönpanon välittömästi komission hyväksymisen jälkeen. Jäsenvaltioiden nimeämät viranomaiset laativat kehittämishankkeista rahoitushakemukset komissiolle. Komissio maksaa jäsenvaltiolle hyväksytyyn hakemuksen mukaisesti sille kuuluvan osuuden kahden kuukauden kuluessa. Yhteisö tukee vain niitä kehittämistoimenpiteitä, jotka sisältyvät yhteisön kehysbudjettiin. Tukitoimenpiteet voidaan toteuttaa monivuotisin toimenpideohjelminä, yksittäisenä laaja-alaisena projektina tai tukea voidaan jakaa niin sanottuna global grant-tukena. Kansallisiin tukitoimenpiteisiin voi saada myös yhteisön osarahoitusta.

Maaseutualueiden kehittämistoimien painopistealueita ovat alkutuotannon monipuolistaminen, maatalouden ulkopuolisen tuotantosektorin kehittäminen, matkailun kehittäminen, luonnon- ja ympäristönsuojelu sekä inhimillisten voimavarojen kehittäminen. Maatalouden kehittämisen painopisteitä ovat sellaisten maataloustuotteiden kehittäminen, joista ei ole yli-tuotantoa. Keskeisiä kehittämistoimenpiteiden kohteita ovat myös maataloustutkimuksen tukeminen ja neuvontapalveluiden kehittäminen. Metsätalouden kehittäminen on myös selkeä painopistealue. Ympäristöön liittyviä kehittämishankkeita ovat muun muassa maaperän ja vesivarojen suojeleminen, jätehuollon kehittäminen sekä maisemansuojelu. Matkailun kehittämiseen liittyy muun muassa sitä tukevan infrastruktuurin vahvistaminen ja maaseutualueiden matkailun edistäminen, erityisesti maatilamatkailu.

Yhteisön heikoimmin kehittyneillä 1, 2, 5 b ja 6 -alueilla voidaan käynnistää yhteisön kehittämisohjelmia. Paikalliset maaseudun kehittämisohjelmat tai -ryhmät voivat saada rahoitusta niin sanottuna LEADER-ohjelmalla. Tarkoitukseen kohdistetaan yhteensä noin yhdeksän prosenttia rahastojen varoista. Ohjelmien yhteisörahoitus sisältyy Suomen rakennera-
hastokauden rahoituskehikseen. Kehittämisohjelmat voivat koskea muita kehittämistavoitteita paitsi tavoitetta 5 a.

Maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosasto tukee tavoitteen 1 ja 5 b -alueilla muun muassa maatalouden uusien tuotantomuotojen kehittämistä, maaseutuyritysten perustamista, neuvontaa, koulutusta, maa- ja metsätaloustuotteiden laadun kehittämistä ja laatumerkintää, maaseutukylien maiseman hoitoa sekä vesihuoltoa ja teknologista tutkimusta.

Aluekehitysrahasto tukee tavoitteen 1 ja 5 b -alueilla infrastruktuuria kehittäviä investointeja ja tuotannollisia investointeja, joilla luodaan uusia työpaikkoja ja säilytetään entisiä, pientä ja keskisuurta yritystoimintaa tukevia hankkeita, rajaseutualueita kehittäviä toimenpiteitä sekä ympäristönsuojelun tähtäviä tuotannollisia ja infrastruktuuria parantavia investointeja. Tavoitteen 5 b mukaisella alueella tuetaan edellä mainitun lisäksi investointeja ja infrastruktuurihankkeita, joiden tavoitteena on muuhun kuin maatalouteen liittyvien työpaikkojen luominen.

Sosiaalirahasto rahoittaa ammatillisen koulutuksen kehittämiseen ja työllisyyden edistämiseen liittyviä hankkeita. Se voi olla osarahoittajana muun muassa toimenpiteissä oppisopimuskoulutuksen tukemiseksi, kansallisen ammattikoulutuksen kehittämiseksi, pitkäaikaistyöttömien työllistämistä edistävissä muissa kuin tuotannollisissa hankkeissa sekä tutkimus- ja kehittämistyössä näillä alueilla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Vuoden 1994 alusta voimaan tullut laki alueiden kehittämisestä (1135/93) yhdenmukaistaa Suomen aluepolitiikan periaatteet yhteisön alue- ja rakennepolitiikan periaatteiden kanssa. Aluekehitysvastuu on lain nojalla siirretty aluekehitysviranomaisiksi muodostuville maakunnallisille liitoille. Lainsäädännön keskeinen uudistus on aluepolitiikan valmistelun ja toteutuksen organisoiminen ohjelmaperuste-

seksi. Lain nojalla annetussa asetuksessa säädetään kuudesta määräaikaisesta tavoiteohjelmasta tai osaohjelmasta, jotka ovat kehitys-alue-, rakennemuutosalue-, maaseutu-, saaristo-, osaamiskeskus- ja raja-alueohjelma. Ohjelmat laaditaan ensimmäisessä vaiheessa kolmevuotisiksi. Valtioneuvosto nimeää alueiden kehittämiseen valtion talousarvioissa eri hallinnonaloilla käytettävissä olevia varoja aluekehitysrahoiksi, joiden käyttöä yhteensovitetään niin sanotulla ohjelmasuunnitelmalla. Aluekehitysrahojen käytöstä päättävät ne viranomaiset, joiden hallinnonalalle määrärahat valtion talousarviossa osoitetaan.

Yhteisön maaseudun kehittämistavoitteen 5 b mukaisen toiminnan alueellinen ohjelmatyö sisältyy lähinnä asetukseen kehitysalue, maaseutu- ja saaristo-ohjelmista. Alueellisen ohjelmasuunnittelun rinnalla olisi alueelliset ohjelmat koottava valtakunnalliseksi ohjelmaksi, joista neuvoteltaisiin komission ja eri rahastojen kanssa.

Maatalouden rakennekehitykseen ja maaseutuelinkeinojen kehittämiseen osoitetaan vuosittain määrärahat valtion talousarviossa maa- ja metsätalousministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokissa sekä maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa. Maatilatalouden kehittämisrahastosta annettua lakia on tarpeen muuttaa lähinnä sen vuoksi, että maatilatalouden kehittämisrahastosta voitaisiin välittää yhteisön rakennerahojen varoja kehittämishankkeisiin. Kehittämisvarojen ohjaus maaseudun kehittämishankkeisiin voi periaatteessa tapahtua nykyisen maaseutuelinkeinonlain ja yritystukilain puitteissa. Laintasoisista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Maatalouden ympäristötuki

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2078/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, ympäristönsuojelun ja maaseutuympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusointuisista maatalouden tuotantomenetelmistä

Asetus sisältää säännökset yhteisön maatalouden ympäristötuista. Lisäksi ympäristönsuojelun ja maaseutuympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusointuisista tuotantomenetelmistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2078/92 mukaisesti hyväksytyjen ohjelmien varainhoidon seurannan yksityiskohtaisista sään-

nöistä on annettu komission asetus (ETY) N:o 2062/93.

Asetukseen (ETY) 2078/92 sisältyy säännöksiä, joiden tavoitteena on vähentää maataloustuotannosta aiheutuvaa ympäristökuormitusta sekä tunnustaa viljelijän asema maaseudun ja maaseutumaiseman säilyttämisessä, luonnonvarojen hoitamisessa ja luonnonsuojelussa. Tällöin yhteisön tukitoimenpiteiden tulee korvata viljelijöille ne tulonmenetykset, jotka aiheutuvat tuotannon vähentymisestä ja/tai kustannusten lisääntymisestä sekä osallistumisesta ympäristön parantamiseen. Tukea voidaan myöntää myös viljelijöiden ympäristöhoitokoulutukseen ja -neuvontaan.

Vuotuinen tuki hehtaaria tai nautayksikköä kohden myönnetään viljelijöille, jotka sitoutuvat täyttämään yhden tai useamman asetuksessa mainitun edellytyksen vähintään viideksi vuodeksi. Kesannoinnissa vastaava aika on 20 vuotta. Näitä edellytyksiä ovat lannoitteiden ja/tai kasvinsuojeluaineiden käytön olennainen vähentäminen tai pitäytyminen jo tehdyissä vähennyksissä, luonnonmukaisen maataloustuotannon menetelmien käyttöönotto tai jatkaminen, viljellyn maan muuntaminen laajaperäiseksi laitumeksi, lammas- tai nautakarjatiheyden supistaminen karkearehualaa kohti, ympäristön- ja luonnonvarojen suojelun sekä maaseudun ja maaseutumaiseman ylläpitämisen kanssa yhteensopivien maatalouden tuotantomenetelmien käyttäminen, viljelyn ulkopuolelle jätetyn maatalousmaan kunnossapysymisen varmistaminen, maatalousmaan kesannoiminen vähintään 20 vuodeksi ympäristöllisiin tarkoituksiin sekä maan hoitaminen virkistyskäyttöä ja vapaa-ajan toimintoja varten. Viljelijän sitoumukset voivat koskea yhtä tai useampaa edellä mainituista toimenpiteistä. Sitoumusten tulee koskea koko tilaa tai osaa siitä.

Asetus velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan koko maan kattavan maatalouden ympäristöohjelman, jota tarvittaessa täydennetään alueellisilla ohjelmilla. Tukijärjestelmä laaditaan valmisteltavien alueellisten ohjelmien ja muiden tehtyjen selvitysten pohjalta.

Asetuksessa (ETY) N:o 2062/93 on annettu yksityiskohtaisia ohjeita ohjelmien rahoituksen valvonnasta.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen osuus ympäristötukeen varatusta

budjetista sovittiin 135 miljoonaksi ecuksi (julistus 36). Suomi on samalla sitoutunut maksamaaan samansuuruisen osuuden eli kaikkiaan ympäristötukeen varattu tukimäärä on noin 1,7 miljardia markkaa. Ennen tuen saamista Suomen tulee hyväksyttävä komissiolla järjestelmä ja muut tukiohjelmat. Asetuksen mukaiset suunnitelmat ja säännökset on toimitettava komissiolle kuuden kuukauden kuluessa Suomen jäseneksi liittymisestä (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, C. Maatalouden rakenteet ja yhteisen maatalouspolitiikan liittämisäsitteet).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole yhteisön säädösten kaltaista maatalouden ympäristön- ja maisemanhoitoa koskevaa lainsäädäntöä. Asiaa sivuavia säännöksiä on kuitenkin maataloustuotannon tasapainottamisesta annetussa laissa (1261/89), peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetussa laissa (1314/90) sekä kesannoimispalkkioista vuosittain annettavissa valtioneuvoston päätöksissä. Kesannointijärjestelmässä on mahdollista toteuttaa asetuksen (ETY) n:o 2078/92 mukaisia vesiensuojelun ja maisemanhoitoon liittyviä tavoitteita. Maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain nojalla annettujen valtioneuvoston päätösten perusteella viljelijät ovat voineet lisäksi vuodesta 1990 alkaen tehdä valtion kanssa sopimuksia luonnonmukaiseen tuotantoon siirtymisestä. Yhteisön järjestelmän täytäntönnpanoa ja valtuutuksia koskevat säädökset edellyttävät uutta lainsäädäntöä. Laintasoisista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Maataloustilastot

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3508/92, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992, tietyistä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmukaisesta hallinto- ja valvontajärjestelmästä

Yhteisön maatalouspolitiikan uudistamisen myötä ollaan yhä enenevässä määrin siirtymässä tuotantopohjaisesta tuesta tilakohtaiseen tukeen. Asetuksella on otettu käyttöön uusi integroitu hallinto- ja valvontajärjestelmä. Asetusta sovelletaan viljan, öljy- ja valkuaiskasvien sekä naudan- ja lampaanlihan markkinajärjestelmissä maksettavaan tukeen (asetukset (ETY) N:ot 1765/92, 7805/68 ja 3013/89) samoin kuin

vuoristoalueilla ja muilla epäsuotuisilla alueilla (LFA) maksettavaan hehtaari- ja kotieläintu-keen (asetus (ETY) N:o 2328/91) liittyvään hallinnointiin ja valvontaan.

Neuvoston direktiivin eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (92/102/ETY) mukaan kaikista nauta-, sika-, lammas- ja vuohitiloista on oltava toimivaltaisen viranomaisen käytössä ajantasainen rekisteri, josta ilmenee tilalla pidettävien eläinten laji, tilan haltija ja tilan tunnistetieto. Tila on pidettävä rekisterissä kolme vuotta kotieläintuotannon lopettamisen jälkeen. Rekisteritietojen on oltava lisäksi komission sekä tiettyjä yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmennyksestä hallinto- ja valvontajärjestelmästä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3508/92 nojalla täytäntöönpanosta vastuussa olevan rekisteriviranomaisen saatavissa. Tiloilla on pidettävä yksityiskohtaista kirjanpitoa muun muassa eläinten lukumääristä. Naudoista ja sioista tulee olla myös eläin-kohtaiset tunnistetiedot, joilla jokainen eläin merkitään. Tilan kirjanpito on säilytettävä vähintään kolme vuotta ja se on pyydettyä näytettävä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Direktiivi 92/102/ETY sisältyy ETA-sopimukseen ja sen sisältöä on selostettu yleisluotoisesti ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksestä N:o 7/94 annetussa esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 9).

Neuvoston direktiivin yhteisön vähimmäis-toimenpiteistä tiettyjen kalatautien torjumiseksi (93/53/ETY) mukaan jäsenvaltion toimivaltai-sella viranomaisella on oltava rekisteri kaikista kalanviljelylaitoksista, joissa kasvatetaan tai pidetään salmonidejä, harjusta, siikaa, haukea tai piikkikampelaa. Mainituissa laitoksissa on pidettävä direktiivissä säädettyä yksityiskohtaista kirjanpitoa. Kirjanpito on pidettävä ajan tasalla ja säilytettävä vähintään neljä vuotta. Se on pyydettyä esitettävä toimivaltaiselle vi-ranomaiselle.

Neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2782/75 sekä sitä täydentävällä komission asetuksella (ETY) N:o 1868/77 siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotannosta ja markkinoinnista an- netun asetuksen (ETY) N:o 2782/75 soveltami- sesta ohjataan hautomoiden ja kananpoikas- kasvattamojen toimintaa. Haudontatarkoituk- siin tuotettujen munien sekä kananpoikasten markkinointi ja kuljetus on luvallista vain sellaisille yrityksille, jotka noudattavat asetus- ten säännöksiä. Asetukset koskevat kuitenkin

vain sellaisia jalostuslaitoksia, joissa on vähin- tään 100 kanaa tai sellaisia hautomoita, joiden kapasiteetti on vähintään 1 000 munaa. Jokai- nen asetuksissa tarkoitettu yritys on rekisteröi- tävä viranomaisen määräämällä tavalla. Ase- tuksissa säädetään lisäksi siitä, millä tavalla haudottavaksi tarkoitettujen kananmunien pakkaaminen ja pakkausten merkintä sekä kuljetukset on järjestettävä. Yritysten on lisäksi toimitettava viranomaisille tilastotietoja toi- minnastaan.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi sai poiketen asetuksen (ETY) N:o 3508/92 13 artiklasta, joka koskee määräaikoja järjestelmän käyttöönnotosta, siirtymäajan 1 päivään maaliskuuta 1995 saakka tukihake- musten ja asetuksen (ETY) N:o 3508/92 7 artiklassa tarkoitettujen integroidun valvontajär- jestelmän osalta sekä 1 päivään tammikuuta 1997 saakka muiden asetuksen (ETY) N:o 3508/92 2 artiklassa tarkoitettujen säännösten osalta. Suomen on toteutettava kaikki tarvitta- vat hallinnolliset, talousarvioon liittyvät ja tek- niset toimenpiteet, jotta integroidun järjestel- män vastaavat osat ovat käyttövalmiina kysei- sistä päivämääristä alkaen. Siltä osin, kuin yksi tai useampi integroidun järjestelmän osa on kuitenkin käyttövalmis ennen kyseisiä päivä- määriä, niitä voidaan käyttää hallinnointi- ja valvontatehtävissä (liittymisasiakirjan 151 ar- tikla, liite XV, VII Maatalous).

Suomi sai lisäksi vuoden siirtymäajan neu- voston direktiiveissä 93/24/ETY ja 93/23/ETY tarkoitettuun nautaeläin- ja sikatuotantoa kos- kevien tilastotietojen keruuseen (liittymisasi- kirjan 168 artikla, liite XIX, V Maatalous). Suomi suorittaa direktiivin 76/625/ETY mukai- sen tiettyjen hedelmälajien viljelmien tuotanto- mahdollisuuksien määrittämiseksi kerättävien tietojen keruun ensimmäisen kerran ennen 31 päivää joulukuuta 1997.

Maatalouden vakinaisten työntekijöiden ja kausityöntekijöiden ansioita koskevien tietojen keruu direktiivin 82/606/ETY mukaisesti suori- tetaan Suomessa 31 päivään joulukuuta 1996 mennessä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Maataloushallinnon maatilarekisteristä an- netussa lain (1077/89) mukaan maatilarekisteriä

voidaan käyttää maa- ja metsätaloushallinnon tilastollisiin tarkoituksiin, päätöksenteon valmisteluun, toimenpiteiden suunnitteluun ja niiden vaikutusten seurantaan. Koko valtakunnan tason rekisteriä pidetään maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksessa, joka vastaa myös rekisterin ylläpidosta ja päivityksestä erillisen atk-pohjaisen tietojärjestelmän (TOTI) avulla. Maaseutuelinkeinopiirit käyttävät rekisteriä ja sen toimintosovelluksia päivittäisessä työssään muun muassa kirjaamiseen sekä lainoja, avustuksia, lupia sekä kiintiöitä koskevassa päätöksenteossään. Vastaavasti kuntien maaseutuelinkeinoviranomaiset käyttävät rekisterisovelluksia muun muassa hehtaaritukea, pinta-alalisää ja kesannoitua koskevassa päätöksenteossa. Nämä rekisterin käyttösovellukset vastaavat luonteeltaan ja käytännöltään osittain edellä kuvattuja yhteisön järjestelmiä.

Maataloushallinnon maatilarekisteriä koskevassa laissa rekisterin käyttäjäksi on määritelty maataloushallinto. Laissa ja sitä täydentävässä asetuksessa on säädetty rekisterin tietosisältö rekisterin nykyistä tarvetta varten. Lisäksi laissa on säädetty tietojen luovutuksesta, ylläpidosta, suojaamisesta ja salassapidosta. Lakia tulee yhteisön järjestelmän omaksumisen johdosta muuttaa muun muassa rekisterin tietosisällön, käyttötarkoituksen ja käyttäjätahojen osalta niin, että yhteisön säädöksistä johtuvat tehtävät voidaan hoitaa rekisterin ja sen toimintosovellusten avulla. Myös laki maatilatilastosta (675/75) on saatettava vastaamaan jäsenyydestä aiheutuvia tilastotarpeita.

Lisäksi yhteisön integroidun hallinto- ja valvontajärjestelmän täytäntöönpanoon liittyvistä seikoista säädettäisiin tarpeellisilta osin lain tasolla. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 79/65, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1965, verkoston luomisesta Euroopan talousyhteisön maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolitietojen keruuta varten

Yhteisen maatalouspolitiikan tiedontarpeita varten yhteisössä on komission ylläpitämä kirjanpitolitajärjestelmä (Farm Accountancy Data Network, FADN). Järjestelmän tarkoituksena on kerätä tietoa eri tuotantosuunta- ja kokoluokkia edustavilta maataloutta päätoimisesti harjoittavilta tiloilta. Tietoa käytetään erityisesti viljelijöiden tulojen määrittämiseen, seu-

rantaan, tutkimuksiin sekä erilaisiin selvityksiin. Asetuksen sekä siihen myöhemmin tehtyjen muutosten perusteella on annettu useita täytäntöönpanosäädöksiä.

Järjestelmää varten on kussakin maassa oltava kansallinen komitea, jonka tehtävänä on vastata järjestelmään osallistuvien kirjanpitolitojen valinnasta. Jäsenvaltiot voivat asettaa myös alueellisia komiteoita. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä yhteistyöelin, jonka tehtävänä on kansallisten kirjanpitolitietojen kokoaminen, tarkastaminen sekä niiden toimittaminen komissiolle, kirjanpitolitoja koskevan valintasuunnitelman laatiminen sekä suunnitelman toteutumisen seuranta. Komissiossa järjestelmää ohjaa FADN-komitea, joka koostuu jäsenvaltioiden ja komission edustajista. Komitea päättää muun muassa tiloilta kerättävästä tietosisällöstä. Tarkemmat säännökset tietosisällöstä on annettu neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2237/77 maataloustulon määrittämiseen käytettävän maatilailmoituksen muodosta annetun asetuksen (ETY) N:o 116/77 muuttamisesta ja komission asetuksessa (ETY) N:o 2940/93 asetuksen (ETY) N:o 2237/77 muuttamisesta. Järjestelmän organisaatiota koskevat säännökset sisältyvät asetukseen (ETY) N:o 79/65 sekä neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2143/81 verkostojen perustamista kirjanpidollisen tiedon keräämiseksi maatilojen tuloista ja liiketoiminnasta annetun asetuksen 79/65 muuttamisesta. Komission asetus (ETY) N:o 1859/82 koskien tarkasteltavien tilojen valikoimaa maataloustulojen määrittämiseksi sisältää säännökset kirjanpitolitoja koskevan valintasuunnitelman laatimisesta. Valintasuunnitelmassa jäsenvaltiot esittävät kirjanpitolitojen valintaperusteet sekä vahvistavat sen, että tilat on luokiteltu yhteisön typologian perusteella. Yhteisön typologia perustuu komission päätökseen yhteisön maatalotypologian perustamisesta (85/377/ETY).

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen on perustettava asetuksessa (ETY) N:o 79/65 mainittu komitea kuuden kuukauden määräajassa liittymisestään. Kirjanpitolitojen lukumääräksi on määritelty 1 päivänä maaliskuuta 1995 Suomessa 1 100 (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, A. Yleiset määräykset). Asetuksen mukaisia kirjanpitolitietojen luonnetta ja tilatyyppejä koskevia säännöksiä on noudatettava Suomessa 31 päivään

joulukuuta 1997 mennessä (liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, VII Maatalous).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Maatalouden kirjanpitoa Suomessa ylläpitää Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos (MTTL). Se kokoaa yksittäisiltä tiloilta kerättyä tietoa periaatteessa samoihin tarkoituksiin kuin yhteisön FADN-järjestelmä. Suurin eroavaisuus järjestelmien välillä koskee maatiloiden luokittelua ja edustavuutta. FADN-järjestelmää varten maatilat on luokiteltava yhteisön typologian perusteella. Luokittelutekijöinä ovat alue, tilan taloudellinen koko sekä tuotantosuoja. Kustakin typologialuokasta on oltava edustava määrä kirjanpitoiloja.

FADN-järjestelmään siirtyminen toteutetaan Suomessa siten, että maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen ylläpitämään kirjanpitoa toimintaan sisällytetään FADN-järjestelmän menettelytavat ja periaatteet. Maatilojen luokittelu yhteisön typologian mukaisesti voidaan toteuttaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maataloushallinnon maatilarekisterin avulla. FADN-järjestelmään siirtyminen edellyttää kansallisen komitean asettamista sekä yhteistyöelimen nimeämistä. Muutoin FADN-järjestelmään siirtyminen ei edellytä Suomessa erillisiä lainsäädäntötoimenpiteitä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Maatalousvaluuttajärjestelmä

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3813/92, annettu 28 päivänä joulukuuta 1992, yhteisessä maatalouspolitiikassa sovellettavasta laskentayksiköstä ja vaihtokursseista sekä komission asetus (ETY) N:o 1068/93, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1993, maatalousalalla käytettävien vaihtokurssien vahvistamisesta ja soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä

Asetuksilla saatettiin voimaan nykyinen maataloustuotemarkkinoita koskeva valuuttajärjestelmä vuoden 1993 alusta lukien.

Asetuksia sovelletaan pääsääntöisesti EY:n perustamissopimuksen 43 artiklan nojalla annettuun lainsäädäntöön sekä jalostettujen elintarvikkeiden kaupan poikkeusjärjestelyä koskevaan lainsäädäntöön. Asetukset koskevat maa- ja kalataloustuotteiden markkinajärjestelmiä

sekä maatalouden rakennepolitiikkaa lukuunottamatta komission määräämiä ecu-summia. Kaikki yhteisen maatalouspolitiikan alaiset hinnat, maksut ja tuet määrätään ecuna ja muutetaan kansallisiksi valuutoiksi niin sanotuilla vihreillä kursseilla eli maatalouden vaihtosuhteella. Kiinteillä valuutoilla vihreät kurssit saadaan kertomalla virallinen keski kurssi korjaustekijällä. Kelluvilla valuutoilla vihreät vaihtokurssit pyritään pitämään lähellä korjaustekijällä kerrottuja markkinakursseja (vihreät markkinakurssit). Kelluvien valuuttojen markkinakursseja seurataan vertailujaksoissa ja mikäli vihreän markkinakurssin ja vihreän kurssin ero ylittää kynnyksen, vihreää kurssia muutetaan lähemmäksi markkinakurssia. Markkinakursseja seurataan kuukausittain kolmen vertailujakson aikana.

Asetuksiin sisältyvät käsitteet edustava markkinakurssi, valuuttakuilu ja kolmansien maiden hinnat. Edustava markkinakurssi eli maatalouden markkinakurssi kiinteille valuutoille on Euroopan vaihtokurssijärjestelmän keski kurssi kerrottuna korjaustekijällä. Kelluville valuutoille maatalouden markkinakurssi vertailujaksolle lasketaan kertomalla päivittäiset ecu-markkinakurssit korjaustekijällä ja laskemalla näistä vertailujakson keskiarvo. Vertailujakson valuuttakuilu on prosentin mittattu ero maatalouden markkinakurssin ja vihreän kurssin välillä. Kolmansien maiden tarjoushintojen ja maailmanmarkkinahintojen määrittämiseksi ecu-määräisinä maatalouden vaihtokurssi lasketaan kolmansien maiden valuuttojen ja ecun välille kertomalla niiden päivittäiset markkinakurssit korjaustekijällä ja laskemalla vertailujakson keskiarvo. Kurssit käytetään tuontimaksujen ja vientituen määrittämisessä.

Vihreät kurssit voidaan sitoa ennakolta tiettyyn kurssiin. Tämä koskee niitä toimenpiteitä, joiden ecu-määrät voidaan määrätä ennalta. Näitä toimia ovat vientituki, tuontimaksut, saarialueiden tarjonnan varmistamiseksi myönnettävät tuet, tärkkelyspalkkiot, kemianteollisuuden käyttämälle sokerille myönnettävä tuki sekä tuki pavuille, herneille, lupiineille, kuivattulle rehulle ja puuvillalle. Vihreä kurssi on näille tukimuodoille kurssi, joka on voimassa ecu-määrän ennakkopäätöstä tehtäessä. Vihreät kurssit voidaan määrätä ennakkoon myös ecu-määrille, jotka perustuvat tarjouskilpailuun. Kurssi sidotaan tarjouksen tekoajankohdan tasoon. Ennalta määrätty kurssi ovat voimassa sen kuukauden, jolloin hakemus ennalta sito-

miseksi on tehty, ja sitä seuraavat kolme kuukautta. Vihreän kurssin ennalta sitomisesta annetaan todistus, joka on voimassa vain siinä jäsenvaltiossa, jossa hakemus on tehty. Ennalta määrättyä vihreää kurssia voidaan muuttaa eräissä tapauksissa. Jos vihreää kurssia muutetaan sen vertailujakson aikana, jolloin ennalta määrääminen on tehty, muutetaan myös ennalta määrättyä kurssia. Ennalta määrättyä kurssia muutetaan myös, mikäli se poikkeaa yli neljä prosenttia voimassa olevasta kurssista.

Vihreän ecun kurssi määrättyy toimenpiteen tapahtumapäivän mukaan. Kaupassa kolmansien maiden kanssa toimenpiteen päivä on se päivä, jolloin tullimuodollisuudet on täytetty. Muissa tapauksissa toimenpiteen päivä on se päivä, jolloin toimenpiteen taloudelliset vaikutukset toteutuvat. Joissakin markkinajärjestelmissä on säädetty poikkeuksia toimenpiteen päivän määräytymisestä. Kokonaan maatalouden tuki- ja ohjusrahostosta maksettavien määrien vaihtokurssina käytetään tammikuun ensimmäisen päivän markkinakurssia.

Asetuksessa (ETY) N:o 3813/92 sekä muun muassa komission asetuksissa (ETY) N:o 3824/92 ecuun kiinnitettyjen hintojen ja määrien muuttamisesta syyskuun ja marraskuun 1992 rahuudistuksen seurauksena sekä (ETY) N:o 3820/92 siirtymätoimenpiteistä maatalousrahaajärjestelyjen käyttöön otossa, josta on määrätty asetuksessa (ETY) N:o 3813/92 säädetään kurssimuutoksen kompensoinnista. Kansallisissa valuuttamäärissä laskettuja vihreiden kurssien muutoksista johtuvia tulonmenetyksiä voidaan hyvittää. Vihreiden kurssien revalvoituessa voidaan kiinteitä palkkioita, kuten hehtaaritukea ja eläinpalkkioita korottaa jäsenvaltion pyynnöstä. Ecu-määriä korotetaan siten, että eniten devalvoituneen valuutan tuet kansallisessa valuutassa laskettuna säilyvät ennallaan. Muiden valuuttojen osalta tuet siten nousevat.

Mikäli jäsenvaltion 12 kuukauden vihreiden kurssien keskiarvo on alempi kuin edellisen 12 kuukauden keskiarvo, voi jäsenvaltio maksaa korvaavaa tukea viljelijöille. Tästä tuesta yhteisö maksaa puolet. Tukea maksetaan kolme vuotta. Se ei saa olla sidottu tuotantomääriin.

Eräitä hintoja ja tukia alennetaan 25 prosenttia korjaustekijän kasvusta. Näitä hinnanalennuksia voidaan korvata kansallisesti. Tuen on oltava sosiaali- tai rakennetukea eikä se saa olla sidottu tuotantoon.

Elokuussa 1993 yhteisö laajensi kaikkien

valuuttojen liikkumavaraa ± 15 prosenttiin, joten kaikki yhteisön jäsenmaiden valuutat ovat siitä lähtien käytännössä kelluneet. Vihreiden kurssien jatkuvasti muuttuessa jäädytettiin vihreät valuutat syyskuussa (neuvoston asetus (ETY) N:o 2496/93). Jäädytystä on jatkettu toistaiseksi (neuvoston asetus (ETY) N:o 2711/93). Komissiolla on mahdollisuus poikkeustapauksissa muuttaa vihreitä kursseja (asetuksen (ETY) N:o 3813/92 3 artikla 3 kohta).

Järjestelmä ei edellytä Suomessa lainsäädäntömuutoksia.

Maatalouden markkinajärjestelmät

Maataloustuotteiden markkinointia säädelään yhteisössä järjestelyillä, joiden tavoitteena on yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesti maatalouden tuottavuuden lisääminen, viljelijöiden tulotason turvaaminen, markkinoiden tasapainottaminen sekä kohtuuhintaisten elintarvikkeiden saatavuuden turvaaminen. Keskeiset keinot tavoitteiden saavuttamiseksi ovat maataloustuotteiden yhteinen hintajärjestelmä, rajasuoja, vientituki sekä erilaiset tukija tuotannonohjausjärjestelmät. Hintatasoa säädelään hallinnollisella hintajärjestelmällä. Rajasuojan avulla tuontihinnat pidetään maailmanmarkkinahintoja ja kotimarkkinahintoja korkeampina. Hintaeron tasoittamiseksi viennissä käytetään vientitukea. Tuotannonrajoitusjärjestelmiä ovat esimerkiksi kiintiöjärjestelmät ja kesannointi.

Markkinoiden sääntely perustuu päämaataloustuotteita koskeviin markkinajärjestelmiin, joita on yhteensä 19. Niiden toimintaa ohjaavat tuotekohtaiset hallintokomiteat, joissa ovat edustettuina kaikki jäsenvaltiot. Useissa markkinajärjestelmissä toimii lisäksi neuvoo-antava komitea, joissa ovat edustettuina eri etutahot, kuten tuottajat, kuluttajat ja teollisuus.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisön markkinajärjestelyiden tavoitteet ja keinot vastaavat pääosin Suomen maatalouspolitiikan tavoitteita ja keinoja. Yhteisössä ei kuitenkaan pyritä maataloustuotteiden kansalliseen omavaraisuuteen. Yhteistä keinoissa on muun muassa päämaataloustuotteiden hintatakuu ja ylijäämien vienti vientituen avulla tai, yhteisössä, myös osto interventiovarastoihin. Suurin eroavaisuus on ollut rajasuojan toteutuksessa. Nytemmin myös Suo-

nessa on siirretty määrällisten tuontirajoitusten asemesta pääosin muuttuvien tuontimaksujen käyttöön.

Yhteisön järjestelmien käyttöönottoaminen Suomessa edellyttäisi markkinajärjestelmäasetusten ja tukijärjestelmien täytäntöönpanoa koskevan yleisvaltuuslain säätämistä. Säädetävällä uudella lailla maa- ja metsätalousministeriölle annettaisiin valtuudet tarkempien määräysten antamiseen muun muassa yhteisön markkinajärjestelmäasetusten ja tukijärjestelmien täytäntöönpanosta siltä osin kuin yhteisön asetukset edellyttävät täydentäviä kansallisia määräyksiä tai niissä on jätetty päätösvaltaa kansallisille viranomaisille. Lailla säädettäisiin lisäksi tarpeen mukaan muista yhteisön asetuksissa tarkoitetuista toimivaltaisista viranomaisista Suomessa, niiden pääasiallisista tehtävistä sekä yhteisön virkamiesten tiedonsaanti- ja osallistumisoikeudesta Suomessa järjestettäviin tarkastuksiin ja valvontaan. Yleisvaltuuslakiin voitaisiin ottaa myös tarvittavat rangaistus-säännökset. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kasvintuotanto

Viljat

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1765/92 tukijärjestelmästä tiettyjen peltokasvien viljelijöille sekä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1766/92 vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen säännellään viljan, perunatärkkelyksen ja öljykasvien tuotantoa ja markkinointia. Järjestelyt koskevat hinnoittelun osalta myös herneiden ja papujen tuotantoa. Asetuksiin liittyy useita komission antamia täytäntöönpanosäädöksiä.

Neuvoston asetukset (ETY) N:o 1765/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, tukijärjestelmästä tiettyjen peltokasvien viljelijöille

Yhteisön suoran tuen ja kesannoinnin sisältävä järjestelmä perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1765/92 muutoksineen. Yhteisön kasvava viljaylijäämä, kysynnän kasvun pysähtyminen yhteisön sisällä ja maailmanmarkkinoilla, tuottajahintojen lasku, yhteisön rajalliset mahdollisuudet rahoittaa kasvavaa vientiä sekä kansainvälisen kaupan kehitys (lähinnä GATT)

ovat pakottaneet yhteisön muuttamaan maatalouspolitiikkansa painopistettä. Suoran tuen käyttöönottoon liittyvien hallinnollisten hintojen alentamisen ja kasvavan kesannoinnin avulla tavoitellaan tarjonnan vähenemistä ja maailmanmarkkinahintojen nousua.

Peltoviljelykasvien tuottajille hyvitetään tuottajahintojen alentaminen maksamalla suoraa tukea enintään niin sanotun perusalan osalta. Perusala on määritelty erikseen jäsenvaltioittain. Se koostuu viljanviljelyalasta ja kesantoalasta. Viljanviljelyalaan luetaan peltoviljelykasvien (vehnät, ruis, ohra, kaura, maissi, sorghum, tattari, hirssi ja kanarian siemen sekä soijapapu, rypsi, rapsi ja pellavaöljy, auringonkukan siemen, pavut, herneet ja lupiini) viljelyala. Perusalaan ei lueta nurmialaa eikä soke-rijuurikasalaa.

Tuen suuruus viljoilla määritetään alueen keskisadon mukaan. Markkinointivuonna 1995/96 tuki on viljoilla 45 ecua tonnilta, sekä pavuilla ja herneillä 65 ecua tonnilta. Öljykasvien tuki lasketaan maailmanmarkkinoiden ja yhteisön viitehinnan perusteella siten, että tavoitteena on 359 ecun tuotto yhteisön keskimääräisellä satotasolla. Kesantoalalle tuki hehtaaria kohden on 57 ecua tonnilta.

Koko maata koskeva perusala voidaan jakaa alueellisesti tai tilakohtaisesti. Jos tukea hakevien tilojen hakemusten mukainen ala ylittää alueellisen perusalan, suoran tuen perusteena olevaa alaa vähennetään samana vuonna kaikilta tuottajilta suhteellista ylitystä vastaavasti. Seuraavana markkinavuonna yleisen suunnitelman mukaan kesannoiville tuottajille määrätään erillinen kesanto-ohjelma. Tälle kesantoalalle ei makseta tukea. Erillisen kesannon osuus tuottajan peltoalasta on suhteessa samansuuruinen kuin perusalan ylitys on ollut. Tilakohtainen perusala yksittäiselle yritykselle määrätään alueellisen perusalan tavoin. Jos tuottaja vaatii perusalan pienentämistä, siihen tulee kuitenkin suostua.

Kukin jäsenvaltio määrittää perusteet alueellisten tuotantoalueiden määrittämiseksi. Perusteiden on oltava tarkoituksenmukaisia, tasapuolisia ja tarpeeksi joustavia, jotta niillä voidaan erotella alueet toisistaan. Määrittämisperusteita voivat olla satoihin vaikuttavat erityispiirteet, kuten maaperä, mukaan lukien kasteltavien ja kastelemattomien alueiden eroavaisuudet. Jäsenvaltio antaa kustakin tuotantoalueesta yksityiskohtaiset satotiedot viljoista, öljykasveista ja valkuaiskasveista satokausilta

1986/87—1990/91. Keskimääräinen viljasato ja mahdollisuuksien mukaan öljykasvisato laskeaan kultakin alueelta siten, että paras ja huonoin satokausi jätetään laskelman ulkopuolelle. Komissio tutkii alueelliset suunnitelmat ja varmistaa, että ne ovat vaatimusten mukaisia. Milloin jäsenvaltio tai komissio vaatii, suunnitelma tarkistetaan jäsenvaltiossa.

Suora tuki lasketaan viljoille ja valkuaiskasveille kertomalla alueellisen suunnitelman mukainen tuotantoalueen keskisato tonnia kohden maksettavalla määrällä. Varsinaisen tuen lisäksi myönnetään erillistä tukea perinteisillä durumvehnäalueilla rajoitetulle viljelyalalle. Suora tuki öljykasvien siemenille lasketaan niille laaditun, tonnia kohden lasketun maailmanmarkkinahintaisen viitehinnan, yhteisön viitehinnan sekä alueellisen satotason perusteella. Tuki maksetaan eri alueiden satotason mukaan porrastettuna siten, että vaihtoehtoisesti verrataan joko alueen vilja- tai öljykasvisatoa yhteisön vastaaviin keskimääräisiin satoihin. Yhteisön viitehinta määrätään vuosittain ennen 30 päivää tammikuuta.

Pellavan siemenen osalta tuki maksetaan alueellisen satotason perusteella. Öljykasvien siementen tuottajille, ei kuitenkaan pellavan siementen tuottajille, tuki maksetaan tiettyjen lajikkeiden ja määrättyjen laatuvaatimusten perusteella. Säännökset laatuvaatimuksista ja lajikkeista sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 2294/92 yksityiskohtaisten sääntöjen soveltamisesta koskien öljykasvien siementen tuottajien tukijärjestelmän soveltamista. Tukea ei makseta sellaisen peltoalan osalta, joka on ollut pysyvästi laidunmaana, jolla on viljelty monivuotista satoa tuottavia kasveja, joka on ollut metsänä tai joka on ollut muussa kuin maataloudellisessa käytössä 31 päivänä joulukuuta 1991.

Näitä vaatimuksia on kuitenkin lievennetty säännöksillä, jotka sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 231/94 tiettyjen peltokasvien viljelijöille tarkoitettusta tukijärjestelmästä annetun asetuksen (ETY) N:o 1765/92 muuttamisesta. Jäsenvaltiolle määrättyä perusalaa ei kuitenkaan voida edelleen kasvattaa. Tuki maksetaan viljoille ja valkuaiskasveille 16 päivän lokakuuta ja 31 päivän joulukuuta välisenä aikana. Tuottajan on viimeistään 15 päivään toukokuuta mennessä saatava kylvöt suoritettua sekä jätettävä hakemus tuen maksusta. Komissio voi päättää, että hakemusten jättöai-

ka voi olla myöhäisempi ilmastollisten syiden vuoksi.

Öljykasvien siementen tuottajat voivat saada puolet tuesta ennakkona, jäsenvaltioiden vastatessa ennakkojen oikeellisuudesta. Ennakon maksamisen edellytyksenä on, että tuottaja on esittänyt jäsenvaltion viranomaiselle kylvösuunnitelman. Varastoinnista voidaan maksaa erillistä markkinointitukea markkinaolosuhteiden muuttuessa.

Pientuottajat saavat suoran tuen yksinkertaistetun ohjelman mukaan. Pientuottajia ovat ne tuottajat, joiden satoa tuottavien viljelykasvien tuotanto vastaa enintään 92 tonnin viljasatoa laskettuna alueellisen keskisadon mukaan. Yksinkertaistettuun ohjelmaan kuuluville tuottajille ei määrätä kesantovelvoitetta. Suora tuki maksetaan tällöin alalle, jolle on kylvetty satoa tuottavia viljelykasveja. Pientuottajille suora tuki maksetaan kaikille kasveille viljoille määrätyn tuen suuruusena.

Yleiseen ohjelmaan kuuluvat tuottajat, joiden satoa tuottavien viljelykasvien tuotanto vastaa alueellisen keskisadon mukaan laskettuna yli 92 tonnin viljasatoa. Yleiseen ohjelmaan liittyvä kesannointivelvoite on 15 prosenttia kylvetystä alasta sellaisen kesannon osalta, jota kierrätetään, ja 20 prosenttia sellaisen kesannon osalta, jota ei kierrätetä. Viimeksi mainittu velvoite alenee kuitenkin 17 prosenttiin, jos lannoitteiden käyttöä on tietyillä alueilla vähennetty vesien suojelemisesta maataloudesta peräisin olevien nitraattien aiheuttamalta pilaantumiselta annetun neuvoston direktiivin (91/676/ETY) mukaisesti.

Kesantoalalla voidaan tuottaa teollisuuden tarvitsemia raaka-aineita, mutta käyttötarkoituksen tulee olla jokin muu kuin elintarvike- tai rehukäyttö. Niin sanotusta non-food -tuotannosta on annettu erikseen tarkemmat määräykset.

Viljelijät, joiden olisi kansallisten ympäristösäännösten vuoksi ollut vähennettävä kotieläintuotantoa kesannoinnin takia, voivat siirtää kesantovelvoitteensa toiselle viljelijälle. Tuottaja, joka on siirtänyt kesantovelvoitetta, ei saa suoraa tukea, mikäli tila, jolle velvoite on siirretty, ei täytä kesantovelvoitetta. Jos siirto on tapahtunut eri satoalueelle, tuki määräytyy uuden tuotantoalueen mukaan. Siirtotapauksissa kesantoa ei tarvitse kierrättää edellyttäen, että se tila, jolle kesantovelvoite on siirretty, kierrättää kesantoa. Jäsenvaltio voi vaatia, että kesantojen siirtoja ei tapahdu eri alueiden

välillä. Asetuksen mukaan jäsenvaltio antaa tarkoituksenmukaiset ympäristönhoito-ohjeet, joita on noudatettava kesanto-ohjelmaa täytettäessä. Jollei ohjeita ole noudatettu, jäsenvaltiolla on valtuudet ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tilanteen korjaamiseksi.

Muita kesantojärjestelmiin liittyviä säännöksiä sisältyy muun muassa kesannoinnista sekä tuotannon laajentamisesta ja muuntamisesta annettujen asetusten (ETY) N:o 797/85 ja (ETY) N:o 1760/87 muuttamisesta annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1094/88, joka sisältää säännökset vähintään viiden vuoden ja peltoalan osalta vähintään 20 prosentin viljelemättömyydestä tai vaihtoehtoisesti maa-alueen laajaperäisestä käytöstä. Tarkemmat täytäntöönpanosäännökset on annettu komission asetuksilla (ETY) N:ot 1272/88, 1273/88 ja 4115/88. Uusia kesannoiteja koskevat määräykset sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1765/92 tukijärjestelmästä tiettyjen pelto- kasvien viljelijöille sekä sen täydennyksiin.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2078/92 ympäristönsuojelun ja maaseutu ympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopusointuisista maatalouden tuotantomenetelmistä sisältää säännökset ympäristön suojelemiseksi ja maatalousmaisan säilyttämiseksi. Pellon pitkäaikaisesta kessannoimisesta (vähintään 20 vuotta) on mahdollista maksaa korvausta enintään 600 eua hehtaarilta. Toiminta rahoitetaan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston kautta.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1766/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä

Viljan markkinajärjestelmä perustuu asetukseen (ETY) N:o 1766/92 muutoksineen. Järjestelmä luotiin rinnan kesantovelvoitteen ja tuottajille maksettavaa suoraa tukea koskevien säännösten kanssa. Järjestelmässä yhteisön hallinnollisia hintoja laskettiin siten, että markkinointikautena 1995/96 vehnän, ohran ja rukiin interventiohintaa on 100 eua tonnilta, tavoitehintaa 110 eua tonnilta ja kynnys hintaa 155 eua tonnilta. Markkinajärjestelmä käsittää viljojen ohella myös tärkkelysperunan. Perunatärkkelyksen vähimmäishinnaksi on markkinointivuodelle 1995/96 säädetty 176 eua sitä perunamäärää kohti, mikä tarvitaan yhden tärkkelysperunan valmistamiseen. Maissi, vehnä-, riisi- ja perunatärkkelyksen tuotannosta maksetaan tuotantotukea, joka rahoitetaan perimällä

tuontimaksua yhteisön ulkopuolelta tuotavalta tärkkelykseltä.

Markkinajärjestelmään kuuluvat viljat, jauhot, maltaat, leseet, rouheet, tärkkelys, gluteini, glukoosi ja glukoosisiirappi, hunajat, tärkkelyspitoiset juurikasvit sekä koiran ja kissan ruoat johdannaisineen. Markkinointivuosi alkaa 1 päivänä heinäkuuta ja päättyy 30 päivänä kesäkuuta seuraavana vuonna.

Asetus sisältää säännökset hintajärjestelmästä, viljojen tuonnista ja viennistä, interventio toiminnasta sekä markkinahäiriöiden estämisestä.

Hintajärjestelmä

Järjestelmään kuuluvia hallinnollisia hintoja ovat tavoitehinnat, kynnys hinnat ja interventio hinnat. Interventio hinta liittyy Ormesin alueen markkinaolosuhteisiin Ranskassa. Alue on määritelty yhteisön suurimmaksi viljan ylituotantoalueeksi, jossa hinnat ovat alimmat. Interventio elin on valtuutettu ostamaan interventio varastoon viljaa interventio hintaan. Käytännössä interventio hinta on ylituotantotilanteessa yhteisön markkinahinta. Interventio hinta on hinta tilalta varastointipisteeseen toimitetusta viljasta ennen purkamista. Hinta on sama kaikissa yhteisön interventio pisteissä. Tavoite hinta määrätään Saksan Duisburgin alueen mukaan. Alueella katsotaan olevan suurin viljan alituotanto yhteisössä. Tavoite hinta on johdettu interventio hinnasta lisäämällä interventio hintaan markkinatekijä, jonka tarkoituksena on heijastaa tavanomaisen markkinahinnan ja interventio hinnan välistä eroa Ormesissa sekä viljan kuljetuskustannuksia Ormesista Duisburgiin. Viljan kynnys hinta asetetaan Rotterdamin viljantuontisataman hinnan mukaan. Sen periaatteet on johdettu tavoite hinnasta vähentämällä siitä kuljetuskustannukset Rotterdamista Duisburgiin, viljan purkamisesta aiheutuvat kustannukset sekä välityspalkkio. Kynnys hintaa alemmalla hinnalla ei viljaa voida tuoda yhteisön ulkopuolelta. Hintoja voidaan kuitenkin muuttaa tuotanto- ja markkinatilanteen mukaan. Hinnat on määritelty standardilaatuiselle viljalle.

Tuonti ja vienti

Viljan ja viljatuotteiden tuontia yhteisöön rajoitetaan muuttuvilla ja kiinteillä tuontimaksuilla sekä tuontilisensseillä. Tarkoitus on estää

halvempaa tuontia kolmansista maista. Yksityiskohtaiset määräykset tuontimaksuista ja lisenseistä on annettu komission asetuksilla (ETY) N:ot 1579/74, 1787/79, 1230/82, ja 1193/88 sekä neuvoston asetuksilla (ETY) N:ot 2728/75, 2729/75, 2141/82 ja 1058/88.

Tuontimaksu on kynnysinnan ja maailmanmarkkinahinnan, joka on yleensä cif-Rotterdam, erotus. Laatuerot lasketaan ekvivalenttikertoimilla. Milloin tarjoushintoja ei maailmanmarkkinoiden niukkuuden takia voida määrittellä ja kun hinnat alittavat maailmanmarkkinahintanoteeraukset, hinta määrittellään tarjoushinnan perusteella siten, että cif-hinnan perustana on ainoastaan tuonti. Komissio määrää tuontimaksujen suuruuden. Tuontimaksu määrätään muuttuvan ja kiinteän osan avulla. Se peritään tuontipäivän mukaan. Mikäli markkinatilanne niin vaatii, tuontimaksua voidaan korottaa. Lisämaksun määrää komissio.

Asetus (ETY) 1766/92 sisältää säännökset myös tuonnin erityisjärjestelyistä, joista on säädetty tarkemmin erillisillä neuvoston asetuksilla. Järjestelyillä on muun muassa alennettu Tunisiasta, Algeriasta, Marokosta ja Egyptistä tuotavien viljan jauhausjätteiden tuontimaksuja. Vastaavasti on alennettu Argentiinasta, Puolasta, Unkarista ja entisestä Tsekkoslovakiaasta tuotavien tiettyjen viljatuotteiden tuontimaksuja, entisestä Tsekkoslovakiaasta tuotavien maltaiden tuontimaksua ja Puolasta tuotavan perunatärkkelyksen tuontimaksua. Erilliset tuontisopimukset on tehty Afrikan-, Karibian- ja Tyynen valtameren valtioiden sekä jäsenvaltioiden merentakaisen alueiden kanssa.

Vientitukea maksetaan maailmanmarkkinahintojen ja interventiohinnan erotuksen perusteella. Vientituki on samansuuruinen koko yhteisön alueella, mutta voi vaihdella kohdemaan mukaan. Tuki maksetaan hakemuksesta. Komissio voi muuttaa vientitukea kesken markkinointivuotta. Vientituki määrätään vientiajan kohdan mukaan lukuunottamatta viljanjyvien vientiä.

Interventioitoimenpiteet

Yhteisö vastaa viljan viennistä kolmansiin maihin maksamalla tuottajalle interventiohinnan ja maailmanmarkkinahinnan välisen erotuksen. Järjestelmään kuuluu tietyt laatuvaatimukset täyttävän viljan ostaminen interventiovarastoihin, joita on sijoitettu viljan ylijäämäalueille. Jäsenvaltio voi käytännössä itse

päittää varastojen sijaintipaikoista sekä siitä, mitä viljaa kussakin varastossa varastoidaan. Lopullisen päätöksen varastoinnista tekee komissio. Varastoja koskevat säännökset ovat komission asetuksessa (ETY) N:o 2273/93 viljan interventiokeskuksista.

Jäsenvaltioiden interventioelimet ottavat vastaan vehnää, durumvehnää, ruista, ohraa, maissia ja sorghumia, jota tarjotaan ostettavaksi ja jota on viljelty yhteisön alueella edellyttäen, että tarjottava vilja täyttää laatua ja määrää koskevat vaatimukset. Laatuvaatimuksia määrittäessä on pyritty ottamaan huomioon alueellista ja ilmastollisista eroista johtuvat vaikutukset kuitenkin niin, ettei keinottelua tapahtuisi. Interventio-ostojen ostoajankohdat vaihtelevat jäsenvaltioittain siten, että pohjoisissa jäsenvaltiossa varastoon ostoa alkaa 1 päivänä marraskuuta ja loppuu 31 päivänä toukokuuta. Ostohinnan perustana on interventiohintaa tarpeelliset laadusta johtuvat hinnat alennukset ja korotukset huomioon ottaen.

Interventiovarastoitavaa tasaeräistä viljaa vastaanotetaan vähintään 80 tonnin erissä lukuunottamatta durumvehnää, jota on tarjottava vähintään 10 tonnia/erä. Interventioelimen on mahdollista nostaa kyseistä määrää interventioelinten suorittamien viljojen haltuunoton menettelyistä annetun komission asetuksen (ETY) N:o 689/92 nojalla.

Interventiovarastoitavasta viljasta on tehtävä ilmoitus, josta käy ilmi myyjän nimi, viljalaji, varaston paikka, määrä, korjuuvuosi ja interventiokeskuksen nimi. Vilja otetaan varastoitavaksi sen jälkeen, kun joko interventioviranomaisen tai sen valtuuttama elin on ottanut näytteen tarjottavasta erästä. Näyte on otettava joka toimituksesta tai vähintään jokaisesta 60 tonnin erästä. Analyysitulosten on oltava käytettävissä viimeistään 20 päivän kuluessa siitä, kun näyte on otettu. Mikäli viljaerä on varastoitavaksi kelpaamatonta, viljan poisvientistä aiheutuvat kustannukset maksaa myyjä. Asetus (ETY) N:o 689/92 sisältää lisäksi yksityiskohtaiset säännökset sisäänostodistuksesta vaadittavista tiedoista.

Interventiohintaa lasketaan sen ajankohdan mukaan, jolloin myyjä on saanut tiedot toimituksen hyväksymisestä, kuitenkin ennen lastausta. Milloin toimitus tapahtuu sellaisena ajankohtana, jolloin hinta on alempi kuin myyntiajan hinta, käytetään laskennan perusteena myyntiajan hintaa. Interventiohintaa

voidaan alentaa tai korottaa viljan laadun perusteella.

Interventioviranomainen ratkaisee viljan varastointipaikan. Kuljetuskustannukset varastointipaikasta interventiokeskukseen maksaa myyjä. Jos interventioviranomainen varastoi viljan muualla kuin varsinaisissa interventiokeskuksissa, kuljetuskustannukset varastosta varsinaiseen interventiokeskukseen maksaa interventioviranomainen. Myös silloin, kun interventioviranomainen ja myyjä ovat sopineet viljan varastoinnista myyntipaikassa, kuljetuskustannukset interventiokeskukseen maksaa interventioviranomainen. Maksatus viljan myynnistä tapahtuu 30—35 päivän kuluessa siitä, kun vilja on otettu varastoitavaksi.

Vilja myydään interventiovarastosta pääasiassa yhteisön sisällä sekä vientiin tarjousmenettelyn kautta. Säännökset tästä sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 1836/82 menetelmästä ja olosuhteista, jotka koskevat interventioelinten viljaa koskevia järjestelyjä. Viljaa myydään myös jonkin verran elintarvikeapuna kolmansiin maihin. Yhteisön sisällä viljaa myydään interventiovarastosta ainoastaan silloin, kun ostajan tarjous ei alita paikallista markkinahintaa ja kun tarjottu hinta on korkeampi tai vähintään samansuuruinen kuin voimassa oleva ostohinta.

Interventioviranomaisen on tarkistettava varastoidun tuotteen laatu vähintään kerran vuodessa. Tarkistus tehdään vuosittaisen inventaarion jälkeen.

Markkinahäiriöiden estäminen

Asetuksen (ETY) N:o 1766/92 mukaan yhteisön sisäinen jalostusjärjestelmä voidaan keskeyttää yhteisön markkinajärjestelyjen moitteettoman toiminnan turvaamiseksi. Milloin maailmanmarkkinat viljoilla ja jauhoilla saavuttavat yhteisön hinnat, yhteisö voi niin ikään ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin häiriötilan estämiseksi. Markkinoiden häiriötilanteessa komission on ilmoitettava tilanteesta välittömästi jäsenvaltioille. Jos kehoitus toimenpiteeseen ryhtymisestä on tullut jäsenvaltiolta, komission on tehtävä päätös toimenpiteestä kolmen vuorokauden kuluessa. Markkinatilanteen niin vaatiessa voidaan ryhtyä myös erityisiin interventio-toimenpiteisiin. Tällainen tilanne voi olla erityisesti silloin, kun markkinahinnat suhteessa interventiohintoihin laskevat yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa.

Järjestelmä sisältää myös säännökset suojauslausekkeista. Sellaiset tuotteet, jotka eivät ole peräisin jäsenvaltioista tai sellaisista kolmansista maista, joiden vaihdanta on vapaata EY:n perustamissopimuksen 9 ja 10 artiklan mukaan eivät voi päästä yhteisön markkinoille. Jos EY:n perustamissopimuksen valtioneuvostoa koskevien tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu viennin tai tuonnin vuoksi, komissio voi lisäksi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan suhteen, kunnes uhka on torjuttu. Komissio voi myös keskeyttää kaupan kolmansien maiden kanssa tullimaksuilla tai muulla vastaavalla toimenpiteellä.

Viljan markkinajärjestelmään liittyviä säännöksiä sisältyy myös neuvoston asetuksiin (ETY) N:ot 2728/75, 2729/75, 2141/82 ja 916/92, jotka sisältävät muun muassa perunatärkkelystä ja sekoitettujen viljojen tuontimaksun määräämistä koskevia erityissäännöksiä. Viljan markkinajärjestelmään liittyvissä komission asetuksissa annetaan järjestelmää koskevat tarkemmat täytäntöönpanosäännökset.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymissopimuksen mukaan kaura- ja ohra-tärkkelyksen tuotantoa voidaan Suomessa tukea, kuitenkin enintään perinteisen 50 000 tonnin tuotannon rajoissa. Kertoimista ei sovittu. Liittymissopimus sisältää lisäksi eräitä yhteisön viljasäädöksiä koskevia teknisuonteisia mukautuksia (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa viljan viljelyä ja markkinointia säännellään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä (1518/93). Lain nojalla viljoille määrätään vuosittain tavoitehinnat ja vähimmäishinnat. Viljaa koskevia lain mukaisia tukimuotoja ovat tällä hetkellä peltoalan perusteella maksettava tuki ja alueellisesti porrastettu pinta-alalisä. Teollisuusperunalle maksetaan lisäksi aluetukena tuotantopalkkiota. Viljan ja viljatuotteiden viennin yhteydessä maksetaan hinnanerokorvauksia maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain (1521/93) nojalla. Maatalouden vientikustannusosuuden kattamiseksi tuottajilta on peritty viennin rahoittamiseksi muun muassa lannoiteveroa lan-

noiteverolain (881/79) nojalla ja viljan vientikustannusmaksua maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain (1062/90) nojalla.

Lailla maataloustuotannon tasapainottamisesta (1261/89) säädetään pellon pitkäaikaisesta kesannoimisesta tai pellon poistamisesta määräaikaisesti tai pysyvästi maataloustuotannosta. Viimeiset sopimukset pellon tuotannosta poistamisesta on tehty maataloustuotannon vähentämissopimuksina vuonna 1992. Määräaikaisen sopimuksen tehneiden viljelijöiden pellot palautuvat tuotantoon vuoden 1998 jälkeen. Vuosina 1990 ja 1991 tehtiin kymmenvuotisia viljelemättömyyssopimuksia, joiden piirissä olevat pellot voivat palautua tuotantoon sopimusten voimassaoloajan päätyttyä. Vuonna 1992 tehtiin lisäksi sopimuksia pellon maataloustuotannosta poistamisesta.

Viljantuotannon lisäämisen estämiseksi on pellon raivaus pääsääntöisesti kielletty lailla pellonraivauksen määräaikaisesta rajoittamisesta (1385/91).

Viljantuotantoa on ohjattu myös peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetulla lailla (1314/90). Vientikustannusmaksun suuruus on pääsääntöisesti 1 000 markkaa maksuvelvollisuuden perusteena olevan peltoalan hehtaaria kohden. Luonnollinen henkilö vapautuu maksuvelvollisuudesta kesannoimalla vähintään 15 prosenttia peltoalasta. Maksuvelvollisuudesta vapautuu myös, mikäli maksuvelvollisen pelloista on nurmella vähintään 85 prosenttia tai jos tilan peltoala on alle kolme hehtaaria. Peltoalan perusteella maksettavaa tukea ei makseta, mikäli tuottajalle on määrätty maksettavaksi vientikustannusmaksu. Tuki maksetaan koko pellon osalta, jos tuottaja on kesannoinut hallinnassaan olevasta peltoalasta vähintään 25 prosenttia ja 75 prosentista peltoalaa, jos tuottaja on kesannoinut peltoalastaan vähintään 15 prosenttia, mutta vähemmän kuin 25 prosenttia.

Öljykasvien siementen (rypsi ja rapsi) ja perunatärkkelyksen tuotannon turvaamiseksi maksetaan tukea alan teollisuudelle hinnanalennuskorvauksena siten, että teollisuus saa tarvitsemansa raaka-aineen maailmanmarkkinahintaan (laki kotimaisesta öljykasvituotannosta, 675/92 ja laki kotimaisesta tärkkelystuotannosta, 674/92).

Yhteisön viljoja koskeva markkinajärjestelmä korvaa viljojen osalta kokonaan Suomen maataloustuotteiden markkinajärjestelmän tu-

ojärjestelmiseen, vientikustannusmaksut, mukaan lukien peltoalaperusteisen vientikustannusmaksulain, sekä lait kotimaisesta öljykasvi- ja tärkkelystuotannosta.

Suomessa peltoalan perusteella maksettava tuki on pääosin yhteisön suoran tuen kaltainen. Suurin ero on tuen laskemisperusteissa. Suomessa maksettavan tuen määrään vaikuttaa eniten peltoala, yhteisön järjestelmässä suoran tuen suuruuteen vaikuttaa ratkaisevasti alueellinen keskiarvo. Suomessa peltoalatuon myöntämisen edellytyksenä on tilalla tai sen läheisyydessä asuminen, yhteisössä suoran tuen maksamista ei ole sidottu tilalla asumiseen. Suomessa kesantoalalla voidaan viljellä rajoitusti kasveja, joista ei ole ylituotantoa, kun taas yhteisön alueella sadon prosessointi niin sanottuun non-food -käyttöön on laajalti sallittua. Jäsenvaltio antaa yksityiskohtaiset määräykset muun muassa kesannoimisen täytäntöönpanosta ja ympäristöohjeista sekä suoran tuen suuruuteen vaikuttavasta aluejaoista.

Yhteisön järjestelmän omaksuminen edellyttäisi myös viljan ja viljatuotteiden maahantuonnista sekä maastaviennistä annetun valtioneuvoston päätöksen (1337/89) kumoamista sekä viljan mahdollisten ylijäämien vientiä vehnän, rukiin ja ohran osalta interventiojärjestelmien kautta. Yhteisön nykyisen lainsäädännön mukaan kauran tuontihinta asetetaan kynnynshinnan tasolle, mutta kauran vientiä ei tueta yhteisön varoista. Jäsenvaltio järjestää interventiotoimenpiteet, muun muassa esittää varastopaikkojen sijainnit.

Myös laki maataloustuotannon tasapainottamisesta kumottaisiin nyt puheena olevien säännösten osalta. Samoin kumottaisiin laki pellon raivauksen rajoittamisesta. Pellon raivaus olisi jatkossa sallittua, kuitenkin yhteisön Suomelle määräämän perusalan rajoissa. Tullisäädöksistä yhteisön tullitariffi- ja rajasuojajärjestelmä korvaavat Suomen tuontilainsäädännön.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Tuoreet kasvikset

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1035/72, annettu 18 päivänä toukokuuta 1972, hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä

Asetus (ETY) N:o 1035/72 muutoksineen sääntelee tuoreiden hedelmien, marjojen ja vihannesten tuotantoa ja markkinointia. Asetuk-

sen perusteella annetaan vuosittain lukuisia tarkempia säännöksiä järjestelmän soveltamisesta.

Järjestely koskee lähes kaikkia yhteisön alueella tuotettuja tuoreita hedelmiä, marjoja ja vihanneksia. Se ei kuitenkaan koske perunoita, herneitä, rehuiksi tuotettuja papuja, viinien valmistukseen tarkoitettuja viinirypäleitä eikä oliiveja. Banaanien markkinajärjestelyistä on säädetty erikseen neuvoston asetuksella (ETY) N:o 404/93 banaanialan yhteisestä markkinajärjestelystä.

Yhteisen markkinajärjestelmän tavoitteena on luoda hedelmien, marjojen ja vihannesten viljelylle yhteisössä kannattavan tuotannon edellytykset edistämällä hyvälaatuisia tuotantoa, tuotannon markkinointia sekä tarjonnan ja kysynnän vakaata kehitystä. Asetukseen sisältyy säännökset tuotannon laatuluokituksista, tuottajien markkinointiyhteenliittymien perustamisesta, tuotteiden hintaseurannasta ja markkinoihin puuttumisesta, kuten interventio-ostoista ja tuontisuojajärjestelystä. Asetukseen sisältyy myös säännökset kolmansien maiden kanssa käytävästä kaupasta.

Tuotteiden laatuluokitus

Asetuksessa (ETY) N:o 1035/72 sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 2251/92 tuoreiden vihannesten ja hedelmien laadun tarkastamisesta säädetään tuotteiden ulkoisesta laadusta ja sen valvonnasta. Ensin mainitussa asetuksessa on säädetty, mitä tuotteita saadaan markkinoida vain laatuluokiteltuina. Laatustandardeja on tehty 31, joista 10 on hedelmille ja marjoille ja 21 vihanneksille. Laatustandardit ovat voimassa koko yhteisön alueella ja ne koskevat tuotteita kaikissa jakelun vaiheissa. Laatuluokitusvaatimuksen tavoitteena on parantaa markkinoitavien tuotteiden laatua ja edistää niiden kauppaa sekä samalla nostaa viljelijöiden tulotasoa. Laatustandardit sisältävät määräyksiä laadusta, koosta ja merkinnöistä, kuten alkuperän ilmoittamisesta, pakkaamisesta ja pakkauksista. Laatuluokkia on tavallisesti kolme: ekstra, I ja II. Luokka III on voimassa vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Myös interventiotia, vientitukia ja viitehintoja koskevat määräykset on sidottu laatuvaatimukseen. Torjunta-aineista ja muista jäämistä on säädetty erikseen.

Laatustandardit ovat voimassa sekä tuonnis-

sa että viennissä ja ne koskevat tuotteita kaikissa jakelun vaiheissa. Poikkeuksen muodostavat myynti suoraan tilalta kuluttajalle sekä jalostukseen menevät tuotteet. Jäsenvaltiot vastaavat laatustandardien noudattamisesta alueellaan.

Vuonna 1992 kaikki yhteisön kasvisten laatu- tarkastuksia koskevat määräykset koottiin komission asetukseen (ETY) N:o 2251/92. Asetuksessa säädetään tarkastusmenetelmistä sekä tarkastusvaltuuksien myöntämisestä jäsenvaltioissa. Jokaisen jäsenvaltion tulee määrätä toimivaltainen viranomainen tai viranomaiset, jotka ovat vastuussa laatu- tarkastusten suorittamisesta. Viranomainen voi antaa tehtävän edelleen yksityiselle organisaatiolle. Komissio voi myös valtuuttaa kolmansien maiden viranomaiset tekemään vientitarkastuksia yhteisön alueelle tuotaville hedelmille ja vihanneksille. Asetuksessa säädetään lisäksi vihannesten ja hedelmien toimittajista ja tuojista pidettävästä rekisteristä.

Tuottajien yhteenliittymät

Asetuksessa (ETY) N:o 1035/72 sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 2118/78 hedelmien ja vihannesten tuottajien markkinointiyhteenliittymien todellisista perustamis- ja hallintokuluista sekä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3285/83 hedelmä- ja vihannesalan tuottajajärjestöjen antamien tiettyjen sääntöjen soveltamisalan laajentamista koskevista yleisistä säännöistä säädetään tuottajajärjestöistä. Tuottajien markkinointiyhteenliittymillä on keskeinen merkitys puutarha-alan tehokkuuden lisäämisessä, erityisesti markkinoinnissa ja markkinoiden tasapainon seuraamisessa. Niiden muodostaminen on vapaaehtoista. Järjestöjen tehtävänä on yleensä intervention toteuttaminen. Poikkeustapauksissa sen hoitaa valtio. Tuottajien markkinointiyhteenliittymien perustamista tuetaan maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta, mutta tuki edellyttää myös kansallista rahoitusta. Jäsenvaltio voi lisäksi myöntää lainaa interventiorahaston perustamiseen. Tukeen oikeuttavista kustannuksista säädetään erikseen komission asetuksessa (ETY) N:o 2118/78. Tuottajien markkinointiyhteenliittymien säännöt voidaan ulottaa koskemaan myös järjestöön kuulumattomia tuottajia, jos tuottajajärjestöä pidetään edustavana tietyn alueen tuotannolle ja tuottajille. Tuottajien markkinoin-

tiyhteenliittymien edustavuudesta on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3285/83.

Hinta- ja interventiojärjestelmä

Asetuksessa (ETY) N:o 1035/72 sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 827/90 edustavien tiettyjen hedelmien ja vihannesten tuottajamarkkinoiden nimeämisestä sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 3587/86 hedelmä- ja vihannosalalla ostohintoihin sovellettavien mukautuskertoimien vahvistamisesta säädetään hinnoista ja interventiojärjestelmästä. Interventioviranomaisten suorittamassa sisäänostossa eli interventiossa myyntiin kelpaavaa laatua olevat tuoreet kasvikset poistetaan korvausta vastaan markkinoilta silloin, kun niitä ei saada normaalisti kaupaksi. Interventio koskee vain niitä tuotteita, jotka markkinoidaan sen kauden aikana, jolloin sato on korjattu. Interventio on mahdollinen seuraavilla tuotteilla: tomaatti, munakoiso, kukkakaali, omena, aprikoosi, päärynä, persikka, viinirypäleet, sitruuna, appelsiini, mandariinit, klementiini, satsuma ja nektariini. Markkinoilta poistetut tuotteet voidaan käyttää hyväntekeväisyyteen, alkoholiteollisuudessa tai eläinten rehuksi, tai ne hävitetään.

Interventiossa maksettavia korvauksia varten tuotteille määrätään vuosittain komission asetuksella perushinnat ja sisäänostohinnat. Perushinnan ja sisäänostohinnan voimassaoloaikana jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle päivittäin niiden edustavilta markkinoilta kerätyt tuottajahinnat. Komission asetuksessa (ETY) N:o 827/90 on määritelty jäsenvaltioiden edustavat tuottajamarkkinat tuotteittain. Markkinoilta poistetuista tuotteista maksetaan interventiohintaa. Se lasketaan sisäänostohinnasta erilaisten tuottajien markkinointiyhteenliittymien toteuttamassa interventiossa kertoimien avulla ja lisäämällä 10 prosenttia perushinnasta. Kertoimia käytetään, jotta hinnoissa voitaisiin ottaa huomioon lajikkeiden, pakkaustavan ja laatuluokkien erot. Kertoimet on määritelty asetuksessa (ETY) N:o 3587/86.

Mikäli markkinoilta poistettavat määrät ylittävät säädetyn määrän, hintoja lasketaan seuraavana vuonna. Yleensä rekisteröidyt tuottajien markkinointiyhteenliittymät poistavat tuotteet markkinoilta. Myös jäsenvaltioiden interventio toimistot voivat tehdä sisäänostoja kesäpäärynöillä, persikoilla, aprikooseilla, tomaateilla ja munakoisoilla markkinoiden ollessa

poikkeustilassa. Valtio voidaan vapauttaa näistä interventio-ostoista asetuksella.

Tuonti ja vienti

Yhteisön jäsenvaltioilla on yhteinen tuontisuoja suhteessa kolmansiin maihin. Kansalliset rajoitukset on poistettu. Tuontisuojan tarkoituksena on suojata yhteisön sisäistä hintatasoa, joten sillä on merkitystä erityisesti tuonnissa yhteisön ulkopuolisista alhaisen hintatason maista. Tuoreiden kasvien tuontisuoja koostuu tulleista, viitehintajärjestelmästä ja suojalausekkeesta.

Asetuksessa (ETY) N:o 1035/72 säädetään lisäksi tullitariffeista. Tuoreiden kasvien kaupassa käytetään yhteisön tulleja. Yhteisö on kuitenkin antanut tullimyönnytyksiä eräiden tuotteiden osalta muun muassa Välimeren maille.

Asetuksessa (ETY) N:o 1035/72 sekä asetuksissa (ETY) N:ot 2118/74 ja 827/90 säädetään viitehinnasta. Viitehinnan tarkoituksena on suojata yhteisön tuotantoa alihintaiselta tuonnilta yhteisön ulkopuolisista maista tuotteen pääasiallisen tuotantokauden aikana. Viitehintaa käytetään tietyillä herkiksi katsotuilla tuotteilla. Viitehintajärjestelmässä määrätään alin hinta, jolla tuotteita voidaan tuoda yhteisön alueelle ilman tasausmaksuja. Tuontituotteiden vähimmäishinta yhteisön markkinoilla on viitehinnan ja tullin summa. Tuotteiden toimittaminen minne tahansa yhteisön alueelle vähimmäishintaa alempaan hintaan johtaa tasausmaksujen käyttöön. Tasausmaksu on voimassa niin kauan kunnes osoittautuu, ettei kyseessä olevasta maasta enää tapahdu alihintaista tuontia.

Viitehintaa määrätään yleensä hedelmistä omenalle, aprikoosille, viinirypäleille, sitruunalle, appelsiinille, mandariinille, tangeriinille, satsumalle, persikalle, päärynälle, kirsikalle, luumulle ja klementiinille. Vihanneksista viitehintaa määrätään yleensä kurkulle, tomaatille, kesäkurpitsalle, munakoisolle, endiiville, keräsalatille sekä artisokalle. Tuoreille marjoille ei ole määrätty viitehintaa.

Viitehinnat määrätään erillisillä asetuksilla vuosittain. Ennen jokaisen markkinointikauden alkua komissio asettaa viitehinnat niille ajanjaksoille, jolloin tuotanto yhteisön alueella on voimakkainta. Asetus (ETY) N:o 1035/72 ei mahdollista viitehintojen alentamista. EY:n nykyinen viitehintajärjestelmä edellyttää tuonti-

tuotteiden hintojen päivittäistä seuraamista. Jäsenvaltioissa tämä tapahtuu yleensä tuontituotteiden tukkutoreilla. Viitehinnan määräämistä varten jäsenvaltioiden on lisäksi koottava tiedot tuottajahinnoista.

Markkinajärjestelmässä kasvisten tuontia kolmansista maista yhteisön alueelle on mahdollista rajoittaa suojalausekkeen nojalla silloin, kun tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa häiriöitä yhteisön markkinoilla. Suojalausekkeesta on säädetty tarkemmin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2707/72 ehdoista hedelmille ja vihanneksille sovellettavista suojatoimenpiteistä.

Vientitukea maksetaan järjestelmässä kolmansiin maihin tapahtuvan tomaattien, omenoiden, sitruhedelmien, viinirypäleiden, persikoiden, nektariinien sekä eräiden pähkinöiden viennin tukemiseksi. Tuen tarkoituksena on alunperin ollut korvata yhteisön ja sen ulkopuolisten maiden hintaero. Vientituki voi vaihdella kausittain ja kohdemaittain ja siitä säädetään erillisillä asetuksilla. Tarkempia säännöksiä vientituesta on annettu neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2518/69 hedelmä- ja vihannealan vientitukien myöntämisestä ja niiden määrän vahvistamisperusteita koskevista yleisistä säännöistä sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 497/70 hedelmiä ja vihannesten vientitukea koskevien sääntöjen soveltamisesta.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen Euroopan unionin jäsenyyttä koskevissa neuvotteluissa on todettu, että Suomessa osin puuttuu kasvisten laadunvalvontajärjestelmä ja että käytössä oleva järjestelmä poikkeaa yhteisön edellyttämistä laadunvalvontajärjestelmistä. Suomelle on liittymissopimuksessa myönnetty kahden vuoden siirtymäaika laadunvalvonnan järjestämiseksi (liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, VII Maatalous, B. Markkinajärjestelyt).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomelle merkittävien tuotteiden tuontia on säädelty kiinteillä tuontimaksuilla ja määrällisillä tuontirajoituksilla, jotka perustuvat lakiin ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta (157/74) ja asetukseen maan ulkomaankaupassa sovellettavista määrällisistä rajoituksista (1301/89) sekä tuontimaksulakiin (1519/93). Lisäksi useista Suomeen tuotavista

tuoreista kasviksista maksetaan tullitariffilain (660/87) perusteella tullia. Luokitusjärjestelmä perustuu tullitariffilakiin.

Suomen rajasuojajärjestelmä uudistetaan yhteisön järjestelmän mukaiseksi. Tuonnin osalta yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomen voimassaolevan tuontilainsäädännön. Yhteisön järjestelmän käyttöönottonen edellyttää lisäksi interventio toiminnan, laaduntarkastuksen ja hintaseurannan järjestämistä Suomessa. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Suomessa tuoreiden marjojen, hedelmien, vihannesten ja juureksien markkinoinnista on säädetty elintarvikelain (526/41) nojalla annetussa asetuksessa kasviksista (526/69). Lisäksi on erikseen annettu asetus omenoista (527/69). Asetukset sisältävät säännöksiä muun muassa tuotteiden laadusta, lajittelusta ja pakkaamisesta. Asetusten perusteella on vahvistettu kasvisten laatuvaatimukset ja lajitteluohjeet. Yhteisön asetusten (ETY) N:ot 1035/72 ja 2251/92 täytäntöönpanon edellyttämästä laatuluokituksesta ei siis enää päätettäisi elintarvikelain nojalla.

Viini

Neuvoston asetus (ETY) N:o 822/87, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1987, viinikaupan yhteisestä järjestämisestä

Asetus (ETY) N:o 822/87 muutoksineen säätelee viinien tuotantoa ja markkinointia yhteisössä. Sen perusteella on annettu useita tarkempia säännöksiä järjestelmän soveltamisesta.

Järjestelmä kattaa käymättömät rypälemehut, osittain käyneet rypälemehut, tuoreista rypäleistä valmistetut viinit, viinietikan, viinisakan, rypäleiden puristejäännöksen ja siitä valmistetut viinit sekä tuoreet rypäleet, lukuunottamatta syötäväksi tarkoitettuja rypäleitä. Järjestelmän tavoitteena on tasapainottaa viinimarkkinoita ja turvata viininviljelijöille kohtuullinen elintaso. Nämä tavoitteet toteutetaan yhteisillä säännöksillä muun muassa viininviljelyn ja -tuotannon valvonnasta, enologiasta, hinta- ja interventiojärjestelmästä, pakollisesta pöytäviinin tislauksesta sekä kaupasta kolmansien maiden kanssa.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirja sisältää eräitä viiniä ja alkoholijuomia koskevia teknisluonteisia mukautuksia, muun muassa suomalaisten luonnonmarjojen (suomuurain, mesimarja, karpalo, puolukka ja tyrnimarja) lisäämisen yhteisön alkoholijuomien raaka-aineluetteloon sekä suomalaisen vodkan lisäämisen yhteisössä suojattujen nimikkeiden joukkoon (liittymisasiakirja 29 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt),

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen nykyinen alkoholilainsäädäntö perustuu vuonna 1968 annettuun alkoholilakiin (459/68). Alkoholilainsäädännön kokonaisuudesta valmistellaan parhaillaan ja se on tarkoitus saattaa voimaan vuonna 1994. Uudistuksen jälkeen alkoholilainsäädäntö on sopusoinnussa yhteisön säädösten kanssa.

Riisi

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1418/76, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1976, riisin yhteisestä markkinajärjestelmästä

Yhteisö tuottaa maailman riisistä noin yhden prosentin. Yhteisön riisilainsäädännön tarkoituksena on tukea yhteisön riisintuottajien tuloa tasoa ja suojata tuotantoa kolmansien maiden kilpailulta. Keinoina näiden tavoitteiden toteuttamiseksi käytetään interventiovarastointia ja tuontimaksuja. Lisäksi yhteisö suojaa riisin jalostusta kolmansien maiden kilpailulta. Järjestelmä perustuu riisin yhteisestä markkinajärjestelmästä annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1418/76. Järjestelmän piiriin kuuluvat kuorimaton ja kuorittu riisi, karkeaksi jauhettu riisi, jauhettu riisi, pyöreä, tavallinen ja pitkäjyväinen riisi ja rikottu riisi sekä riisijauho, riisisuurimot, riisihutaleet, riisipelletit ja riisitärkkelys.

Riisille määrätään perushinnat markkinointivuositain sekä viljojen tavoin interventio-, tavoite- ja kynnyshinnat. Markkinointivuosi alkaa 1 päivänä syyskuuta ja loppuu 31 päivänä elokuuta ja interventio-ostojen tulee ajoittua joulun ja heinäkuun väliselle ajanjaksolle. Komissio maksaa lisäksi tietyille riisilajikkeille tuotantotukea (neuvoston asetus (ETY) N:o 3878/87).

Riisin tuontijärjestelyillä estetään yhteisön hintatasoa halvemman riisin tuonti kolmansista

maista. Mikäli tuotavaa tai vietävää riisiä on yli 8,3 tonnia, tuontia tai vientiä varten on hankittava lisenssi. Tuontimaksu määrätään kuten viljoillakin. Riisin tuontimaksu määräytyy yhteisön määrittämän kynnyshinnan ja cif-Rotterdamin keskimääräisen hinnan erotuksena. Yhteisöllä on Egyptin, Intian, Pakistanin ja Bangladeshin sekä jäsenvaltioiden entisten siirtomaiden merentakaisen alueiden, Ranskan merentakaisen alueiden ja Hollannin Antillien kanssa erillissopimukset riisin tuontimaksun alentamisesta. Yhteisön vientijärjestelyt ja suojalausekkeet vastaavat viljan vientijärjestelyjä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole riisintuotantoa tai -markkinointia koskevaa lainsäädäntöä. EY:n tullitariiffi- ja lainsäädännön rajasuojajärjestelmä korvaavat Suomen vastaavan tuontilainsäädännön.

Öljykasvit

Yhteisön öljykasvien markkinajärjestelmä muutoksineen käsittää öljykasvituoteryhmät, joista yhteisö tuottaa omasta tarpeestaan oliiviöljyä lukuunottamatta 55—60 prosenttia öljysektorilla ja 20—25 prosenttia öljyjauhosektorilla. Alituotannon takia öljykasvien tuotantoa on tuettu erilaisilla tukijärjestelmillä. Rypsiä ja rapsia, auringonkukkaa, soijaa ja pellavaöljyä koskevat säädökset kuuluvat viljan markkinajärjestelmään.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 136/66, annettu 22 päivänä syyskuuta 1966, rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä

Oliiviöljyä koskeva yhteisölainsäädäntö perustuu asetukseen (ETY) 136/66 muutoksineen. Järjestelmän piiriin kuuluvat oliivit, raakaöljy ja puhdistettu öljy sekä öljyn jalostusjätteet. Oliiviöljyä koskevaan lainsäädäntöön sisältyy hintatukea, rajasuojaa ja erityisesti oliiviöljyn tuottajien tulotason säilyttämiseksi tarkoitettua kulutustukea koskevat säännökset sekä säännökset laadun parantamisesta, varastointikutannusten jakamisesta ja säilytystuesta.

Hallinnollisina hintoina käytetään tavoitehintaa, voimassa olevaa markkinahintaa, joka voi vaihdella kesken markkinointivuoden ja

joka kuvaa lähinnä tuottajan saamaa todellista hintaa, sekä interventiohintaa ja kynnyshintaa.

Tuotantotukea maksetaan vuosittain 1,35 miljoonasta tonnista oliiviöljyä. Yli 500 kiloa öljyä vuodessa tuottavat viljelijät saavat tuen samansuuruisena kaikkialla yhteisön alueella. Muille tuottajille tuki maksetaan erilaisena alueen mukaan. Kulutustuen tarkoituksena on alentaa kuluttajahintaa sellaisilla alueilla, missä tavoitehinta on voimassa olevaa markkinahintaa korkeampi. Markkinointikausi alkaa 1 päivänä marraskuuta ja päättyy 31 päivänä lokakuuta. Interventioviranomaisten suorittamat ostot on ajoitettu markkinointikauden neljälle viimeiselle kuukaudelle. Kauppaa kolmansien maiden kanssa säädellään kuten viljalainsäädännössä.

Risiin siemeniä koskeva säännöstö perustuu komission asetukseen (ETY) N:o 1193/78 risiininsiementen myyntisopimusten standardisäännöksistä ja neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1853/78 yleisten säännösten omaksumisesta liittyen risiininsiementä varten oleviin erityisiin toimenpiteisiin sekä komission asetukseen (ETY) N:o 2081/79 yksityiskohtaisista säännöksistä risiininsiemenen erityisten toimenpiteiden soveltamiseksi. Lainsäädännön tarkoituksena on turvata risiniöljyn saatavuus markkinoilla. Öljyntuottajille maksetaan tukea puristamojen kautta. Tuki on suuruudeltaan annetun ohjelman ja maailmanmarkkinahinnan erotus.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole yhteisön öljykasvilainsäädännön piiriin kuuluvaa tuotantoa tai markkinointia koskevaa lainsäädäntöä. Yhteisön tullitariffi- ja rajasuojajärjestelmä korvaavat Suomen vastaavat tuontisäädökset.

Sokeri

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1785/81, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1981, sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä

EY:ssä sokerin tuotannon ja markkinoinnin sääntely perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1785/81 sokerin yhteisestä markkinajärjestelmästä muutoksineen. Asetuksen perusteella on annettu lukuisia täytäntöönpanosäädöksiä, jotka sisältävät tarkemmat määräykset järjestelmän soveltamisesta.

Sokerin markkinajärjestelmä eroaa muista markkinajärjestelmistä siten, että interventio-ostot eivät koske sokerijuurikasta eikä sokeriruokoa, vaan jalostettuja tuotteita, toisin sanoen raakasokeria tai valkosokeria. Interventio-ostot ovat mahdollisia sokerikiintiöiden puitteissa. Periaatetta, jonka mukaan tuottajat maksavat ylituotannosta aiheutuvat kustannukset, sovelletaan sokerijärjestelmässä täydellisemmin kuin muissa maataloustuotteiden markkinajärjestelmissä. Lisäksi eräiden Afrikan-, Karibian- ja Tyynen valtameren valtioiden (AKT-maat) sokerille taataan pääsy yhteisön markkinoille Lomé'n sopimuksen mukaisesti. Vastaava järjestely koskee myös Intiaa.

Asetuksen (ETY) N:o 1785/81 mukaan sokerijärjestelmään kuuluvat juurikas- ja ruokosokeri, isoglukoosi, sokerijuurikas, sokeriruoko, melassi ja tietyt muut sokerit. Vientitukien määrittämisessä sokeria sisältäville tuotteille käytetään lisäksi 96 muuta tariffinimikettä. Glukoosi kuuluu viljan markkinajärjestelmään, koska sitä tuotetaan tärkkelyksestä. Maidosta saatava laktoosi kuuluu maidon markkinajärjestelmään. Poltettu sokeri kuuluu sekä sokeri-että viljajärjestelmään sen mukaan, kuinka paljon siinä on sakkaroosia.

Hinta- ja interventiojärjestelmä

Sokerin markkinajärjestelmässä käytetään hallinnollisia hintoja, jotka ovat sokerin tavoite-, kynnys- ja interventiohintaa sekä juurikkaan perus- ja vähimmäishinnat. Hinnat vahvistetaan vuosittain ja ne ovat voimassa sokerin markkinointivuoden ajan, toisin sanoen heinäkuun 1 päivästä seuraavan vuoden kesäkuun 30 päivään.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 säädetään tavoite- ja kynnys hinnasta. Tavoitehintaa vahvistetaan irralliselle standardilaatuiselle valkosokerille vapaasti tehtaalla, lastattuna ostajan valitsemaan kuljetusvälineeseen. Kun tavoitehintaan lisätään säädetyt kuljetuskustannukset sekä varastomaksu, saadaan kynnys hinta. Kynnys hinta on kolmansista maista tuotavan sokerin alin myyntihinta yhteisössä. Kynnys hinta vahvistetaan valkosokerille ja melassille. Raakasokerin kynnys hinta johdetaan valkosokerin kynnys hinnasta.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 2103/77 säädetään interventio-ostoista ja interventiohinnoista. Sokerin interventio-ostovelvollisuus rajoittuu yh-

teisössä kiintiön rajoissa tuotettuun sokeriin. Sokerin tukiestovelvollisuus koskee myös AKT-maista Lomé'n sopimuksen rajoissa tuotua sokeria. Yhteisössä kiintiöiden ulkopuolella tuotettua sokeria (niin sanottu C-sokeri) ei hyväksytä interventio-ostoihin.

Interventiohintaa vahvistetaan erikseen muille kuin alijäämälueille sekä johdettu interventiohintaa kaikille alijäämälueille (Italia, Espanja, Iso-Britannia, Irlanti). Johdettu interventiohintaa on normaalia interventiohintaa korkeampi. Sen tarkoituksena on ohjata sokeria ylijäämälueilta alijäämälueille. Raakasokerille vahvistettava interventiohintaa lasketaan valkosokerin interventiohinnasta. Interventiohintojen sovelletaan vakiolaatuiseen, irralliseen tapaan, vapaasti tehtaalla ja lastattuna ostajan valitsemaan kuljetusvälineeseen. Interventioelimet voivat myydä sokeria ainoastaan interventiohintaa korkeammalla hinnalla. Poikkeuksena on sokerin myynti vientiin tai eläinten rehuksi. Käytännössä sokeria ostetaan hyvin harvoin interventiovarastoihin.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 säädetään juurikkaan perushinnasta ja vähimmäishinnasta. Juurikkaalle vahvistetaan perushinta, joka lasketaan valkosokerin interventiohinnasta ottaen huomioon jalostusmarginaali, saanto, melassin myynnistä saatavat tulot ja juurikkaan toimituksesta yritykselle aiheutuneet kulut. Koska periaatteena on, että tuottaja rahoittaa ylijäämien viennin maailmanmarkkinoille, juurikkaan viljelijät eivät saa perushintaa, vaan juurikkaan vähimmäishinnan, jossa otetaan huomioon tuottajamaksut. Interventio-ostoista saatavan tuen kohdentuminen viljelijöille varmistetaan siten, että sokerin interventio-ostot sidotaan juurikkaan viljelijöille maksettavaan vähimmäishintaan.

Vähimmäishintaa vahvistettaessa otetaan huomioon se, että tuotantomaksut kannetaan sokeritehtailta. Tästä syystä A-juurikkaan vähimmäishinta on 98 prosenttia ja B-juurikkaan vähimmäishinta 68 prosenttia juurikkaan perushinnasta. Sokerin valmistajien on maksettava juurikkaista vähintään vähimmäishinta. Vähimmäishinnat ovat voimassa juurikkaan koontokeskuksissa ja tehdas maksaa kuljetuskustannukset tehtaalle. C-juurikkaalle ei määrätä vähimmäishintaa, koska siitä valmistettu sokeri ei oikeuta yhteisön hintatukeen. C-juurikkaasta maksettava hinta määräytyy yleensä sen hinnan mukaan, minkä sokerin

valmistaja saa myydessään sokerin maailmanmarkkinoille.

Kiintiöjärjestelmä

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 ja komission asetuksessa (ETY) N:o 1443/82 säädetään kiintiöjärjestelmästä. Yhteisön sokerin tuotantokiintiöt tarkistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden välein. Jäsenvaltiot vahvistavat sokerin ja isoglukoosin A- ja B-tuotantokiintiöt jokaiselle sokeria ja isoglukoosia tuottavalle yhtiölle. Sokerin B-kiintiön tulee olla vähintään 10 prosenttia A-kiintiöstä. Isoglukoosin B-kiintiön tulee olla vähintään 23,55 prosenttia A-kiintiöstä.

Kiintiöitä voidaan siirtää jäsenvaltion sisällä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 193/82 nojalla sillä rajoituksella, ettei yksittäisen yhtiön kiintiötä voida pienentää yli 10 prosenttia. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta Italiassa ja Ranskan merentakaisilla alueilla silloin, kun kiintiöiden siirto tehdään asianomaisella alueella juurikas-, ruoko- ja sokerialan rakennemuutossuunnitelmien vuoksi. Ranskalla on myös oikeus siirtää 30 000 tonnia A-kiintiötä merentakaisilta alueilta manner-Ranskaan.

Jotta kemiallisesti puhdistetun hedelmäsokeerin tuonti ei häittäisi markkinoita, vuonna 1990 otettiin käyttöön hedelmäsokeerin tuontikiintiöt. Niillä kolmansilla mailla, joilla ei ole kauppasopimusta yhteisön kanssa, on vuosittainen tuontikiintiö, jonka osalta tuontimaksu on muuttuva ja ehdollinen. Yhteisössä sokerista tuotetusta hedelmäsokeerista maksetaan hinnanalennuskorvausta käytettäessä sitä kemian teollisuudessa (neuvoston asetus (ETY) N:o 1438/90). Yhteisö on soveltanut 30 päivästä toukokuuta 1991 lukien niin sanottua polkumyyntimaksua Japanista ja Yhdysvalloista tuottavalle aspartaamille.

Sikurista valmistetulle inuliinisiirapille on tarkoitus määrätä vuoden 1994 heinäkuusta lukien kiintiö asetuksen (ETY) N:o 1785/81 nojalla. Rajoittamattoman fruktoosisiirapin tuotannon katsotaan syrjäyttävän sokeria maailmanmarkkinoilta ja ajan myötä vievän pohjaa sokerin markkinajärjestelmältä.

Asetus (ETY) N:o 1785/81 ja komission asetus (ETY) N:o 65/82 sisältävät säännökset kiintiöiden siirtämisestä. Juurikastehtaat voivat siirtää osan A-kiintiön ylittävästä sokerituotannostaan (B-kiintiö tai C-sokeri) seuraavalle vuodelle. Tätä sokeria ei voida myydä vuoteen

sen valmistumisesta ja se lasketaan seuraavan vuoden sokerituotannon A-kiintiön ensimmäiseksi eräksi. Juurikastehtaiden on neuvoteltava paikallisten juurikkaanviljelijöiden kanssa ennen kuin ne voivat siirtää tuotantoa ja niiden on maksettava viljelijöille sen vuoden juurikkaan vähimmäishinta, jonka aikana siirretty juurikasmäärä myydään. Myynnistä suljetulle sokerille maksetaan yhteisön varastokorvausta. Siirrettävän sokerin määrä pitää ilmoittaa komissiolle kunkin vuoden helmikuun 1 päivään mennessä eikä ilmoitettua päätöstä voi peruuttaa. Myynnistä suljetun sokerin määrä on rajoitettu 20 prosenttiin A-kiintiöstä. Vuodesta 1990 lähtien isoglukoosin tuottajat ovat tarvittaessa voineet yhdistää myyntivuoden viimeisen kuukauden ja seuraavan myyntivuoden ensimmäisen kuukauden tuotannon (komission asetus (ETY) N:o 1443/82).

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 sekä komission asetuksissa (ETY) N:ot 2409/90 ja 2670/81 ovat säännökset C-sokerista. Yhteisön markkinoilla ei voida myydä sokeria tai isoglukoosia, jonka yritys on tuottanut enimmäiskiintiönsä lisäksi (C-sokeri ja C-isoglukoosi), vaan se on myytävä maailmanmarkkinoille ilman vientitukea ennen myyntivuotta seuraavaa tammikuun 1 päivää. C-sokerista, jota ei ole viety yhteisön sääntöjen edellyttämällä tavalla, määrätään sakko. C-sokeria voidaan siirtää seuraavalle vuodelle, jolloin se lasketaan kyseisen vuoden A-kiintiöön. C-sokeri voidaan neuvoston päätöksellä pitää yhteisön alueella silloin, kun maailmanmarkkinahinnat ovat yhteisön hintoja korkeammat.

Tuotanto- ja poistomaksut

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 säädetään myös tuotantomaksuista. Tuotantomaksuilla katetaan kustannukset, jotka aiheutuvat kiintiöidyn sokerin viennistä maailmanmarkkinoille. Lomén sopimuksen mukaisesti tuotua sokerimäärää vastaavan sokerimäärän viennistä johdettavat kustannukset katsotaan avuksi, joka kerätään veronmaksajilta, eikä se sisälly tuotantomaksulaskelmaan. Vietävä ylijäämä määritellään sokerin ja isoglukoosin A- ja B-tuotantokiintiön sekä sokerin ja isoglukoosin kotimaisen kokonaiskulutuksen erotuksena. Kaikesta A- ja B-kiintiöön kuuluvasta sokerituotannosta voidaan aluksi kantaa perusmaksu, jonka suuruus on enintään kaksi prosenttia valkosokerin interventiohinnasta. Tuotantomaksut kerätään

sokerin valmistajilta. Näillä on oikeus siirtää enintään 60 prosenttia maksuista viljelijöiden vastattavaksi. Tietyillä edellytyksillä voidaan kerätä lisämaksua.

Asetus (ETY) N:o 1785/81 sisältää lisäksi säännökset poistomaksusta ja erityisestä poistomaksusta. Vuonna 1985 otettiin ylituotannon markkinoimiseksi käyttöön poistomaksu neuvoston asetuksella (ETY) N:o 934/86. Sen suuruudeksi määrättiin 1,31 prosenttia vuoden 1985/86 interventiohinnasta, niin että se tuottaa 80 miljoonaa ecua vuosittain ja että viidessä vuodessa kertyy 400 miljoonaa ecua. Poistomaksun maksavat kaikkien jäsenvaltioiden sokerin ja isoglukoosin tuottajat Espanjan ja Portugalin tuottajia lukuunottamatta. Maksu on kuitenkin jaettu jäsenvaltioiden kesken eikä se ole tuotantomaksun tavoin saman suuruinen koko yhteisössä. Poistomaksu jaetaan kunkin jäsenvaltion suhteellisen osuuden mukaan kiintiöiden kolmannella viisivuotiskaudella kertyneestä tuottajamaksujen kokonaismäärästä. Vuosina 1986/87 ja 1987/88 yhteisössä kerättiin erityinen poistomaksu tuottajamaksujen vajuksen kattamiseksi.

Asetus (ETY) N:o 1785/81 sisältää myös säännökset lisämaksusta. Vuonna 1988 sovittiin neuvoston asetuksella (ETY) N:o 1107/88 pysyvistä järjestelystä, jonka mukaan lisämaksuja maksetaan mahdollisen taseen vajuksen kattamiseksi samana vuonna, kun vajuus syntyy. Lisämaksun suuruus määräytyy samalla tavalla kuin erityinen poistomaksu eli jokaisella jäsenvaltiolla on oma kertoimensa, jonka mukaan maksun suuruus määräytyy.

Sopimusviljely, vähimmäisvarastot ja varastomaksu- ja korvausjärjestelmä

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 sekä neuvoston asetuksissa (ETY) N:ot 206/68 ja 246/68 säädetään sopimuksista, jotka sokerijuurikkaan ja sokeriruohon myyjien ja ostajien on tehtävä viljelijöiden kanssa. Sopimukset koskevat sokerijuurikkaan ja -ruohon ostamista, toimittamista, vastaanottamista ja maksamista.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 ja neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1789/81 säädetään vähimmäisvarastoista. Yhteisössä otettiin käyttöön vuonna 1974 vallinneen sokeripulan vuoksi vähimmäisvarastojärjestelmä sokerin kulluttajahintojen suojelemiseksi. Juurikassokerin tuottajilla tulee olla varastossaan viisi prosenttia edellisten 12 kuukauden aikana peruskiinti-

öön tuotetun sokerin määrästä. Niin sanotun suosituimmuusasemassa olevan sokerin jalostajilla tulee olla varastossaan viisi prosenttia edellisten 12 kuukauden aikana jalostetusta sokerin määrästä. Varastot vapautetaan neuvoston luvalla.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 ja komission asetuksessa (ETY) N:o 1998/78 säädetään varastomaksu- ja korvausjärjestelmästä. Sokerin myynti halutaan yhteisössä tasata koko vuodelle juurikassokerin tuotannon kausiluonteisuudesta huolimatta. Tämän vuoksi sokerin varastokustannukset korvataan kiinteällä korvauksella, joka maksetaan kuukausittain juurikassokeritehtaille, erikoistuneille sokerin myyjille ja interventioelimille. Korvaukset ovat itserahoitteisia ja ne rahoitetaan yhteisön kautta siten, että jäsenvaltio perii varastomaksun sokerin valmistajilta, suosituimmuusasemassa olevan sokerin tuojilta ja sokerin puhdistajilta. Yhteisössä tuotettu sokeri ja suosituimmuusasemassa oleva sokeri, mukaan lukien sokerisiirapit, on oikeutettu korvaukseen.

Tuonti ja vienti

Tuonti- ja vientiluvista säädetään asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 2630/81. Sokerin, isoglukoosin ja eräiden muiden tuotteiden vientiin ja tuontiin vaaditaan vienti- ja tuontilupa. Ilman lupaa ei yhteisön sokerista saa käydä kauppa kolmansien maiden kanssa. Luvan hakemisen yhteydessä on annettava vakuus, joka menetetään, jos lupa raukeaa tai sitä ei käytetä. Lupa raukeaa, jos sitä ei käytetä määräajan kuluessa.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 säädetään myös tuontimaksuista. Tavoitehinnat suojataan muuttuvien tuontimaksujen järjestelmällä, joka kattaa kaikki sokerijärjestelmän tuotteet. Valkosokerin, raakasokerin ja melassin maksu on sokerin maailmanmarkkinahinnan (cif-Rotterdam) ja kynnyshinnan erotus. Cif-hinta laskeaan kunkin tuotteen osalta maailmanmarkkinoilla olevien edullisimpien ostomahdollisuuksien perusteella markkinoiden tarjouksien tai hintojen mukaan. Komissiolla on huomattava harkintavaltia maksujen määräämisessä. Tuontimaksut lasketaan sokerille päivittäin ja muille sokerijärjestelmän sokerituotteille kuukausittain, lukuun ottamatta sokerijuurikasta ja -ruokoa, joille maksu lasketaan vuosittain. Portugalin siirtymävaiheen aikana tietystä määrästä

kolmansien maiden sokeria perittiin alennettu tuontimaksu. AKT-maiden sokeri on Lomé'n sopimuksen perusteella vapautettu tuontimaksusta.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/91 sekä komission asetuksissa (ETY) N:ot 394/70, 825/75, 797/80, 447/83, 747/89 ja 2588/90 säädetään vientimaksuista ja vientihyvityksistä. Kun sokerin maailmanmarkkinahinta ylittää yhteisön interventiohinnan, voidaan yhteisöstä maailmanmarkkinoille vietävästä sokerista periä vientimaksu. Kun maailmanmarkkinahinta ylittää yhteisön kynnyshinnan, viennistä voidaan kantaa vientimaksua ja alentaa tuontisokerin hintaa. Vientimaksu voidaan periä myös mellassista, sokerisiirapista, muusta sokerista ja isoglukoosista.

Koska yhteisön sisäiset hinnat ovat merkittävästi maailmanmarkkinahintoja korkeammat, yhteisön valmistajat ja myyjät eivät kykene viemään A- ja B-kiintiön ylijäämää. Vientituki koskee sokerijärjestelmän päätuotteiden lisäksi myös sokeria sisältävien jalosteiden vientiä. Käytännössä yhteisön vientikorvaukset on se perusjärjestely, jolla yhteisö tukee sisäisiä markkinahintoja, koska järjestely takaa korvaukset mistä tahansa sokerimäärästä, jonka yhteisö katsoo ylittävän sen oman tarpeen. Vientikorvaukset kattavat periaatteessa yhteisön sisämarkkinoiden ja maailmanmarkkinoiden välisen hintaeron. Niitä sovelletaan yhteisössä tuotetun juurikassokerin ja ruokosokerin lisäksi myös sokeriin, joka valmistetaan suosituimmuusasemassa olevasta tuontisokerista.

Asetuksessa (ETY) N:o 1785/81 ja neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 226/72 säädetään markkinoita suojaavista toimenpiteistä. Jos kolmansien maiden kanssa käytävä sokerituotteiden kauppa uhkaa aiheuttaa vakavia häiriöitä yhteisön markkinoilla, komissio voi ryhtyä toimenpiteisiin häiriön poistamiseksi.

Asetus (ETY) N:o 1785/81 sisältää säännökset myös niin sanotun suosituimmuusasemassa olevan sokerin tuonnista. Tämä sokeri on AKT-maista neljännen Lomé'n sopimuksen 8. pöytäkirjan ehtojen mukaan tai Intiasta vuonna 1975 tehdyn sopimuksen mukaan tuotavaa ruokosokeria eli raakasokeria tai puhdistettua sokeria. Suosituimmuusasemassa olevasta sokerista ei peritä tuontimaksua, kun sitä tuodaan yhteisöön, eikä siihen sovelleta suojatoimenpiteitä. Yhteisö on sitoutunut ostamaan ja tuomaan sopimuksen mukaiset määrät kyseistä sokeria ennalta sovitulla hinnalla, jotka neu-

votellaan vuosittain. Käytännössä AKT-maille taatut hinnat ovat olleet samat tai lähes samat kuin yhteisön raakasokerin ja valkosokerin interventiohinnat.

Tuottajamaat voivat vapaasti myydä sokereinsa yhteisön markkinoilla normaalin kaupan rajoissa korkeimpaan mahdolliseen hintaan. Jos ne eivät voi myydä sokeriaan vähintään sovitulla hinnalla, yhteisö ostaa sokerin interventiohinnalla. AKT-maan tulee tehdä yhteisölle tarjous interventio-ostoa varten.

Kullekin AKT-sokerin viejälle on sovittu kiintiöt, joihin yhteisön hintatakuuta sovelletaan. Jos AKT-maa ei täytä kiintiötään kokonaisuudessaan, kiintiötä pienennetään jokaisen seuraavan toimitusjakson osalta kiintiön alitusta vastaavalla määrällä. Kerran hyväksyttyä suosituimmuusasemassa olevaa sokeria voidaan kierrättää vapaasti yhteisön alueella ja se on oikeutettu yhteisön vientikorvauksiin kolmansiin maihin vietäessä samoilla ehdoilla kuin yhteisössä tuotettu juurikas- ja ruokosokeri.

Eräiden jäsenvaltioiden osalta on sovittu erityisjärjestelyistä. Portugali saa tuoda 75 000 tonnia sokeria neljästä AKT-maasta alennetulla tuontimaksulla. Järjestelyn avulla tuontisokeri tulee samaan asemaan yhteisön sokerin kanssa. Portugalin osalta maksetaan tukea sokerin puhdistamoille sekä sen kuljetuksesta ja puhdistuksesta. Azoreilla kasvatetulle juurikkaalle ja siellä tuotetulle sokerille voidaan lisäksi maksaa tiettyjä tukia.

Ranskan merentakaisilla alueilla tuotetulle sokerille voidaan maksaa tukea, jotta se voidaan markkinoida yhteisön manneralueella. Tukea maksetaan sokerin tuottajille ja puhdistajille. Ranska ja Italia ovat saaneet maksaa sokerintuottajille valtion tukea vuodesta 1968 lähtien.

Espanja sai maksaa vuoden 1992 loppuun saakka valtion sopeutustukea sokerintuottajille. Espanja saa lisäksi myöntää rakennemuutosohjelmien yhteydessä tukea sokeriteollisuuden rationalisoimiseksi markkinoituvuotina 1993/94—1995/96. Yhteisö rahoittaa tuesta puolet.

Ison-Britannian liittyessä yhteisöön vuonna 1975 AKT-sokerijärjestelyyn lisättiin Lomén sopimusta vastaava sopimus Intian kanssa. Sen mukaan yhteisö tuo Intiasta vuosittain 1,3 milj. tonnia sokeria sovitulla hinnalla. Vuosina 1987/88—1992/93 Iso-Britannia saa maksaa taustatukea suosituimmuusasemassa olevan raa-

karuokosokerin jalostamisesta. Iso-Britannia rahoittaa tuesta 75 prosenttia ja yhteisö 25 prosenttia asetuksen (ETY) N:o 1785/81 46 artiklan nojalla.

Saksa saa myöntää vuosina 1990/91—1993/94 sokerintuottajille investointitukea uudelleen rakentamista varten.

Isoglukoosi

Isoglukoosia koskee kaksi asetusta, komission asetus (ETY) N:o 1469/77 isoglukoosia koskevien vientitukien ja tuontimaksujen määrittämisestä ja asetuksen (ETY) N:o 192/75 muuttamisesta sekä komission asetus (ETY) N:o 3016/78 tietyistä yksityiskohtaisista säännöistä vaihtokurssien soveltamiseksi sokeri- ja isoglukoosialoilla.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen sokerin A-kiintiöksi sovittiin liittymisasiakirjassa 133 433 tonnia ja B-kiintiöksi 13 343 tonnia. Isoglukoosin A-kiintiöksi sovittiin 10 845 tonnia ja B-kiintiöksi 1 085 tonnia. Tuontisokerin kiintiö, joksi sovittiin ensimmäisenä jäsenyysvuonna 40 000 tonnia, jäi tulevien vuosien osalta riippumaan osittain Suomen GATT-sitoumusten siirtymisestä yhteisön sitoumuksiin. Liittymisasiakirjassa sovittiin lisäksi eräistä EY:n sokerisäädöksiä koskevista teknisluonteisista mukautuksista (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa sokerintuotantoa tuetaan ja säädelään sokerilailla (673/92). Sen mukaisesti maksetaan juurikassokeritehtaille hinnanalennuskorvausta. Maa- ja metsätalousministeriö määrää vuosittain perusteet kiteytyvän sokerin määrän laskemiseksi. Voimassa oleva sokerilaki koskee vuosina 1993—95 kotimaassa viljeltyjä sokerijuurikkaita ja niistä valmistettavaa sokeria. Sokerilain mukainen hinnanalennuskorvaus rahoitetaan sokerin valmisteverosta annetun lain (872/79) mukaisilla veroilla. Sokerijuurikkaan tuontantopalkkiota maksetaan tietyillä tuotantoalueilla tuotetuista, sokeritehtaalte myydyistä juurikkaista.

Yhteisön sokerin markkinajärjestelmä korvaisi yllämainitun Suomen lainsäädännön.

Kukat ja elävät kasvit

Neuvoston asetus (ETY) N:o 234/68, annettu 27 päivänä helmikuuta 1968, elävän kasviaineiston ja kukkaviljelytuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn luomisesta

Asetus (ETY) N:o 234/68 muutoksineen sisältää säännökset kukkien ja elävien kasvien tuotannosta ja markkinoinnista. Asetuksen nojalla on lisäksi annettu täytäntöönpanosäädöksiä, jotka sisältävät tarkemmat määräykset järjestelmän soveltamisesta.

Koristekasvien markkinajärjestelmä kattaa tullitariffin nimikkeeseen 06 kuuluvat puut ja muut elävät kasvit, sipulit, juurakot ja vastaavat, leikkokukat sekä leikkovihreän, lukuunottamatta eräitä sikurikasveja tai niiden juuria. Järjestelmä sisältää säännöksiä laatuvaatimuksista ja kolmansien maiden kanssa käytävästä kaupasta.

Asetuksessa on koristekasveille, kukkasipuleille ja -mukuloille asetettu vaatimuksia, jotka koskevat laatua, lajittelua, pakkaamista ja merkintöjä. Tarkempia määräyksiä laatustandardista on annettu neuvoston asetuksissa (ETY) N:ot 315/68 sekä 316/68.

Asetuksen (ETY) N:o 234/68 sekä komission asetuksen (ETY) N:o 1767/68 mukaan kukkasipuleille ja -mukuloille voidaan määrätä alin vientihinta.

Asetus (ETY) N:o 234/68 sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 3280/75 sisältävät tuontisuoja ja suojalausekkeita koskevat säännökset. Tuontisuoja on käytännössä tärkein osa koristekasvien yhteisiä markkinajärjestelyitä. Tuontisuojana käytetään yhteisiä tullevia ja tarvittaessa suojalausekettä. Suojalausekkeesta on säädetty tarkemmin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3280/75. Yhteisö on antanut tullimyönnytyksiä koristekasvien kaupassa erälle kolmansille maille, kuten Marokolle, Jordanialle, Israelille ja Kyprokselle. Arviolta 80 prosenttia yhteisön alueelle tuotavista kukista tuodaan maista, joille on annettu tullimyönnytyksiä. Tullimyönnytyksen edellytyksenä on, että yhteisön alueelle tuodut koristekasvit ylittävät tietyt vähimmäishinnat. Säännösten noudattamista seurataan yhteisön suurimmilla kukkamarkkinoilla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole kukkien ja elävien kasvien

tuotantoa ja markkinointia koskevaa lainsäädäntöä. Taimiaineistosta on säädetty erikseen taimiaineistolaissa (663/91) ja -asetuksessa (1360/91). Leikkokukille ja -vihreälle ei ole määrätty virallisia laatustandardeja, vaan kotimainen tuotanto on käyttänyt kaupapuutarhaliiton lajitteluohjeita. Suomelle merkittävien kukkien ja elävien kasvien tuontia on säännelty määrällisillä tuontirajoituksilla, jotka perustuvat lakiin maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta (157/74) sekä asetukseen maan ulkomaankaupassa sovellettavista määrällisistä rajoituksista (1301/89). Lisäksi useimmista tuotteista kannetaan tullitariffilain (660/87) mukaista tullia. Luokittelujärjestelmä perustuu tullitariffilakiin.

Yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomessa voimassa olevan edellä selostetun tuontilainsäädännön. Tarkempia määräyksiä kukkien ja elävien kasvien, markkinajärjestelmän täytäntöönpanosta, kuten laatustandardista ja -valvonnasta, voidaan antaa lakia alemmanasteisilla säännöksillä ja määräyksillä lain tasolla säädettävien valtuutuksien nojalla. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kuivattu rehu

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1117/78, annettu 22 päivänä toukokuuta 1978, kuivarehualan yhteisestä markkinajärjestelystä

Kuivattujen rehujen markkinajärjestelmän tarkoituksena on yhteisön alueella tuotettujen valkuaisrehujen tuotannon edistäminen, josta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 1117/78 muutoksineen. Järjestelmä kattaa keinotekoisesti ja auringossa kuivatut rehut (sinimailanen, esparsetti, apila, lupiini, virna ja vastaavat rehu tuotteet) sekä sinimailasen ja ruohon mehusta saatavat valkuaistiivistet.

Järjestelmä perustuu vuosittain määrättäviin kiinteisiin ohjehintoihin, joiden tarkoituksena on varmistaa tuottajille kohtuullinen tulo. Kun maailmanmarkkinahinta on alempi kuin ohjehinta, tuottajille maksetaan tukea. Kuivattuihin rehuihin sovelletaan EY:n yhteistä tullitariffia kaupassa yhteisön ulkopuolisten maiden kanssa. Veroja tai määrällisiä rajoituksia ei normaalisti ole. Markkinahäiriötilanteessa yhteisö voi kuitenkin ryhtyä tällaisiin tai niitä vastaaviin toimenpiteisiin.

Keinotekoisesti kuivatun rehun tuki on pro-

senttiosuus ohjehinnan ja sen kanssa kilpailevien tuotteiden keskimääräisen maailmanmarkkinahinnan välisestä erotuksesta neuvoston tarkoin määräämin perustein. Auringossa kuivatun rehun tuki on ollut samansuuruinen vähennettynä kuitenkin tuotantokustannusten erotuksella. Tuki maksetaan kuivaamoille tuen määrän vaihdellessa kuukausittain. Neuvosto tulee 31 päivään maaliskuuta 1995 mennessä päättämään, jatketaanko markkinavuodesta 1995/96 eteenpäin nykyisenkaltaista erikoistukea vai sisällytetäänkö nämä tuotteet suoran tuen järjestelmään.

Tukijärjestelmästä säädetään yksityiskohtaisesti neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1417/78 kuivattujen rehujen tukijärjestelmästä muutoksineen. Tuen määräämisessä otetaan huomioon kuivatun rehun maailmanmarkkinoilla esiintyvät tarjoukset ja hintailmoitukset. Mikäli niitä ei ole saatavilla, maailmanmarkkinahinta määritetään kilpailevien tuotteiden hinnan perusteella. Tuen maksaa yhteisön varoista se jäsenvaltio, jonka alueella rehu kuivataan. Jokaisen jäsenvaltion tulee perustaa valvontajärjestelmä, jonka avulla seurataan säännösten noudattamista. Tuen myöntämisen edellytyksistä säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 1528/78 kuivattujen rehujen tukijärjestelmän yksityiskohtaisten sääntöjen soveltamisesta muutoksineen.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen kuivatun rehun (vihereinän) tukijärjestelmä voidaan liittymisasiakirjan mukaan sopeuttaa asteittain kahden markkinavuoden siirtymäajan kuluessa EY:n tukijärjestelmään (liittymisasiakirjan 138 artikla, liite XIII, Suomi).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa lähinnä vihereinän tuotanto on kuivattujen rehujen markkinajärjestelmään kuuluvaa tuotantoa, jota edistetään maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) nojalla viljelijöiden kanssa tehtävin vihereinän tuotantosopimuksin. Vihereinää tuotetaan viherrehujauhon raaka-aineeksi. Valtioneuvosto päättää edellä mainitun lain nojalla tarkemmin tuotantosopimusten kestoajasta, palkkion määrästä ja maksamisen edellytyksistä.

Rehujen valmistusta, markkinointia ja maahantuontia säännellään ETA-sopimuksen vuoksi annetulla rehulailla (234/93). Toimenpiteistä eläintautien vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi on säädetty eläintautilaissa (55/80).

EY:n kuivattujen rehujen markkinajärjestelmä korvaisi maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain mukaiset toimenpiteet viherheinän osalta.

Kasvisjalosteet

Neuvoston asetus (ETY) N:o 426/86, annettu 24 päivänä helmikuuta 1986, hedelmä- ja vihannesjalostealan yhteisestä markkinajärjestelystä

Asetuksessa (ETY) N:o 426/86 muutoksineen säädetään kasvisjalosteiden markkinajärjestelyistä. Asetuksen perusteella on annettu useita tarkempia säännöksiä sisältäviä täytäntöönpanosäädöksiä.

Kasvisjalosteiden markkinajärjestelyt kattavat yhteisön tullitariffin nimikkeisiin 07.10 — 20.09 kuuluvat jalosteet. Lainsäädäntöön sisältyy säännöksiä tuotanto- ja varastointituesta sekä kaupasta kolmansien maiden kanssa.

Asetuksen nojalla jalostajille maksetaan tuotantotukea korvauksena yhteisön alueella tuotettujen raaka-aineiden korkeammista kustannuksista. Tukea maksetaan hedelmä- ja tomaattijalosteille. Tuen edellytyksenä on, että jalostaja maksaa tuottajalle säädetyn vähimmäishinnan. Lopputuotteiden tulee täyttää yhteisön asettamat laatuvaatimukset. Tuen maksamista rajoitetaan kokonaisavun määrällä. Varastointitukea maksetaan kuivattujen viinirypäleiden sekä viikunoiden varastoijille. Tarkemmat määräykset varastointituesta on annettu komission asetuksessa (ETY) N:o 626/85 varastointielimien jalostamattomien kuivattujen viinirypäleiden ja viikunoiden ostamisesta, myymisestä ja varastoimisesta ja asetuksessa (ETY) N:o 627/85 jalostamattomien kuivattujen viinirypäleiden ja viikunoiden varastointiavustuksesta ja rahallisesta korvauksesta. Tuotantotukea koskevia yleisiä säännöksiä on annettu neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1206/90 yleisistä ohjeista jalostettujen hedelmien ja vihannesten tuotantotuella.

Jalostettujen kasvien tuontia kolmansista maista yhteisön alueelle säädellään tulleilla. Lisäksi joiltakin herkiksi katsotuilta tuotteilta voidaan edellyttää tuontilisenssi. Tuontia on

mahdollista rajoittaa myös suojalausekkeen nojalla. Suojalausekkeesta on säädetty tarkemmin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 521/77 hedelmä- ja vihannesjalostealan suojatoimenpiteiden soveltamisen yksityiskohtaisten sääntöjen määrittämisestä.

Vähimmäistuontihinnoista säädetään tarvittaessa asetuksilla. Tähän mennessä vähimmäistuontihinta on säädetty kuivatuille rypäleille sekä erälle kirsikkajalosteille ja marjoille. Jos tuontituotteita tuodaan yhteisön alueelle vähimmäistuontihintaa alemmalla hinnalla, niistä peritään tullin lisäksi erillinen tasausmaksu. Tasausmaksu määrätään yleensä kerrallaan kolmeksi kuukaudeksi.

Asetuksen perusteella jalosteisiin käytetystä sokerista kannetaan erityistä sokerin tuontimaksua. Eräille tuotteille maksetaan vientitukea joko sokeria koskevien säännösten perusteella tai erillisenä jalosteiden vientitukena. Vientituesta on säädetty tarkemmin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 519/77 vientitukien myöntämistä ja niiden määrän vahvistamispe-
rusteita koskevien yleisten sääntöjen vahvistamisesta hedelmä- ja vihannesjalostealalla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa elintarvikkeiden myymistarkoituksessa tapahtuvasta valmistuksesta, säilyttämisestä, kuljettamisesta ja myynnistä on säädetty elintarvikeasetuksessa (408/52). Kotimaisen sokerintuotannon turvaamiseksi maksettavasta kotimaisten sokerijuurikkaiden käytön hinnanalennuskorvauksesta on säädetty sokerilailla (673/92).

Kasvisjalosteiden tuontia säännellään tullitariffilain (660/87) perusteella perittävillä tulleilla, kiinteillä tuontimaksuilla sekä osittain määrällisillä tuontirajoituksilla, jotka perustuvat lakiin maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta (157/74), asetukseen maan ulkomaankaupassa sovellettavista määrällisistä rajoituksista (1301/89) sekä tuontimaksulakiin (1008/77). Lisäksi joistakin kasvisjalosteista kannetaan elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain (868/79) perusteella valmisteveroa, jota vastaa yhteisön muuttuva tuontimaksu. Tavarain luokitusjärjestelmä perustuu tullitariffilakiin.

Yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomen voimassa olevan tuontilainsäädännön sekä elintarviketuotteiden valmisteverosta annetun lain kyseisten tuotteiden

osalta. Yhteisön järjestelmän käyttöönottamisen edellyttää lisäksi monia tukien maksatukseen liittyviä toimenpiteitä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Raakatupakka

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2075/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, raakatupakkalan yhteisestä markkinajärjestelystä

Asetus (ETY) N:o 2075/92 muutoksineen sisältää raakatupakan yhteisiä markkinajärjestelyjä koskevat säännökset. Markkinajärjestelmään kuuluvat palkkiojärjestelmää, tuotannon suuntaamis- ja rajoittamistoimenpiteitä sekä kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevat säännökset. Markkinajärjestelyt koskevat raakatupakkaa, valmistamatonta tupakkaa sekä eräitä muita tupakkatuotteita.

Palkkiojärjestelmän tarkoituksena on helpottaa yhteisössä tuotetun tupakan tuotantoa sekä tukea viljelijöiden toimeentuloa. Tarkemmat määräykset palkkiojärjestelmästä on annettu komission asetuksella (ETY) N:o 3478/92 yksityiskohtaisista säännöistä palkkiojärjestelmän soveltamiseksi raakatupakalla.

Tuotannon rajoittamiseksi on yhteisön raakatupakan kokonaistakuukynnys määritelty enimmillään 350 000 tonniksi satoa kohden. Neuvosto asettaa vuosittain kokonaistakuukynnyksen rajoissa erityiset takuukynnykset tupakkalajikkeittain ottaen huomioon tuotantoalueiden olosuhteet. Takuukynnysten noudattamiseksi sovelletaan raakatupakan satoihin jalostuskiintiöitä. Neuvoston asetus (ETY) N:o 2076/92, joka koskee tuen määräämistä tietyille tupakkalajikkeille sekä jalostuskiintiön asettamista tupakkalajikkeille ja jäsenmaille, sisältää tarkemmat säännökset takuukynnysten suuruudesta tupakkalajikkeittain ja jäsenvaltioittain.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole raakatupakan tuotantoa tai markkinointia koskevaa lainsäädäntöä. Raakatupakkaa koskeva luokitusjärjestelmä perustuu Suomessa tullitariffilakiin (660/87). Raakatupakan tuontia ei Suomessa säännellä. Raakatupakan tuonnin osalta yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomessa voimassa olevan tullitariffilain.

Pellava ja hamppu

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1308/70, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1970, pellava- ja hamppualan yhteisestä markkinajärjestelystä

ETY:n pellavan ja hampun markkinajärjestelmä sisältää useita säädöksiä. Tärkein niistä on asetus (ETY) N:o 1308/70 muutoksineen, jossa säädetään pellavan ja hampun tuottajille ja jalostajille maksettavasta tuotantotuesta, raportointi- ja tilastointivelvollisuudesta, myyntisopimuksista, menekin edistämistoimenpiteistä sekä varastointituesta.

Markkinajärjestelmän tarkoituksena on pitää pellavan ja hampun hinta kilpailukykyisenä maailmanmarkkinahinnan ja muiden kilpailevien luonnonkuitujen hintojen kanssa sekä tasapainottaa markkinoita, turvata kohtuullinen toimeentulo viljelijöille ja edistää markkinointia. Tuotteiden hintojen ylläpitämiseksi voidaan tehdä varastointisopimuksia. Tuontiin sovelletaan yhteistä tullitariffia. Määrällisiä tuontirajoituksia ei ole, mutta markkinahäiriötilanteisiin on varauduttu mahdollisuudella käyttää suojalauseketta.

Yhteisön alueella tuotetun, pääasiassa kuitukäyttöön tarkoitetun pellavan ja hampun viljelyä tuetaan yhteisön varoin hehtaarikohtaisella tuella. Pellavan hehtaarikohtaista tukea on markkinointivuodesta 1993/94 lähtien nostettu määrällä, joka vastaa aikaisemmin öljypellavan siemenelle maksettua tukea. Tukea maksetaan sadonkorjuun jälkeen tehtävän hakemuksen perusteella. Hampun tuki maksetaan viljelijälle vain tietyistä lajikkeista, joiden huumaavien aineiden pitoisuus ei ylitä erikseen säädettyä rajaa. Pääasiassa kuiduksi tuotetusta pellavasta tuki maksetaan yleensä puoliksi viljelijälle ja puoliksi jalostajalle, joka on tehnyt viljelijän kanssa ostosopimuksen. Hehtaari pohjaista tukea maksetaan erikseen luetelluista pellavalajikkeista. Jäsenvaltioiden on varmistettava tarkastuksin, että tuote täyttää tuen ehdot sekä vaadittava selvitys kylvetyistä ja korjatuista aloista. Näiden ilmoitusten ja tukihakemusten oikeellisuus on selvitettävä pistokokein.

Pellavatuotteiden markkinointia edistetään erilaisin toimenpitein, jotka rahoitetaan käytämällä niihin osa hehtaaritukeen tarkoitetuista varoista. Menekinedistämisestä tehdään toimenpideohjelma, joka voi kattaa useita markkinointivuosia. Siihen osallistutaan tarjousten perusteella.

Mikäli pellavakuidun tarjonta on tilapäisesti epätasapainossa ennustettavan kysynnän kanssa, jäsenvaltioiden interventioelimet voivat tehdä varastointisopimuksia. Sopimuksen tehneille kuidun haltijoille myönnetään yksityisen varastoinnin tukea. Sopimuksia tehdään määräajaksi vähimmäis- ja enimmäismääristä. Ne voidaan rajoittaa tiettyihin kuitulaatuihin. Tuki on saman suuruinen koko yhteisön alueella, ja se maksetaan sopimuskauden päättyessä.

Kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa ei saa kantaa tullimaksun kaltaista maksua eikä rajoittaa tuontia määrällisesti tai ryhtyä toimenpiteisiin, joilla on sama vaikutus. Mikäli yhteisön markkinoilla tuonnin tai viennin takia ilmenee tai niitä uhkaa vakava häiriö, komissio voi ryhtyä tilanteen palauttamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin esimerkiksi keskeyttämällä tuonnin tai viennin tai määräämällä tuonti- tai vientimaksun.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa on voimassa laki kotimaassa tuotetun pellavan ja hampun hintojen vakauttamisesta (1040/43) sekä lain perusteella annettu valtioneuvoston päätös kotimaassa tuotetun pellavan ja hampun varsien ja niistä saatujen kuitujen laatuluokittelusta ja hinnoittelusta (127/44). Pellavan ja hampun tuonnissa käytetään tullitariffilain (660/87) luokitusjärjestelmää.

Pellavan ja hampun tuontiin sovelletaan yhteisön tullitariffia. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää lisäksi tuen maksamiseen ja valvomiseen sekä raportointiin liittyviä lisätoimenpiteitä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Humala

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1696/71, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1971, humala-alan yhteisestä markkinajärjestelystä

Humalasta säädetään lukuisissa yhteisön säädöksissä, joista tärkein on asetus (ETY) N:o 1696/71 muutoksineen. Asetus sisältää käpyjen ja lupuliinien markkinajärjestelyjä. Siinä säädetään yleisesti näiden tuotteiden markkinoinnista, sertifioinnista, varastointisopimuksista, tuottajayhtymistä, tuottajille myönnettävästä tuesta, kaupasta kolmansien maiden kanssa sekä tarpeellisista toimenpiteistä markkinahäi-

riötilanteissa. Tarkempia määräyksiä järjestelmän täytäntöönpanosta on annettu edellä mainitun asetuksen nojalla neuvoston ja komission asetuksilla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole humalan tuotantoa ja markkinointia koskevaa lainsäädäntöä. Humalaa koskeva luokitusjärjestelmä perustuu Suomessa tullitariffilakiin (660/87). Humalan tuontia ei Suomessa säännellä.

Humalan tuonnin osalta yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomen voimassa olevan tullitariffilain.

Siemenet

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2358/71, annettu 26 päivänä lokakuuta 1971, siemenalan yhteisestä markkinajärjestelystä

Asetuksella (ETY) N:o 2358/71 muutokseen säännellään siementen tuotantoa ja markkinointia. Asetuksen perusteella on annettu lukuisia täytäntöönpanosäädöksiä järjestelmän soveltamisesta.

Järjestelmän tavoitteena on pitää yhteisössä tuotetun siemenen hinta kilpailukyisenä maailmanmarkkinahintoihin nähden, markkinat vakaina sekä taata siemenviljelijöille kohtuulliset tulot. Järjestelmä kattaa noin 40 eri kasvilajin sertifioidun siementuotannon. Sertifioitu siemen on EY-säädösten mukaan tuotettua ja tarkastettua siementä. Kasvilajeista merkittävimpiä ovat useat nurmi- ja nurmipalkokasvit, herne, papu, riisi, pellava, hybridimaissi ja hybridisorghum. Viljojen siemenet eivät kuulu järjestelmän piiriin. Markkinavuosi alkaa kunkin vuoden heinäkuun 1 päivänä ja päättyy seuraavan vuoden kesäkuun 30 päivänä.

Asetus (ETY) N:o 2358/71 sisältää säännökset tuotantoavustuksesta, jota voidaan maksaa sertifioidun siemenen tuotannolle. Avustus, jonka suuruuden EY:n neuvosto määrää kasvilajeittain kahdeksi vuodeksi kerrallaan, maksetaan euoina sataa kiloa tuotettua siementä kohden. Tuotantoavustus on, eri maille myönnettyjä siirtymäaikoja lukuunottamatta, yhteisön koko alueella samansuuruinen. Tuotantoavustuksen suuruutta määrättäessä otetaan huomioon tasapaino yhteisössä tarvittavan tuotantomäärän ja kyseisen tuotannon markki-

nointimahdollisuuksien välillä sekä kyseisten tuotteiden hinnat ulkomarkkinoilla.

Avustus maksetaan sopimusviljelijöille rekisteröidyn tuotantosopimuksen nojalla tai suoraan siemenyhtiön tai jalostajan itse tuottamalla siemenellä. Siemenyhtiön tai jalostajan tuottaessa siemenen, sen tuotanto on osoitettava oikeaksi viljelyselvityksellä. Tuotantosopimuksia tekevien siemenyhtiöiden tai jalostajien tulee olla virallisesti hyväksytyjä tai rekisteröityjä (neuvoston asetus (ETY) N:o 1674/72).

Yhteisön jäsenvaltioissa tulee olla viranomaisen, joka rekisteröi tuotantosopimukset ja valvoo, että tukeen oikeuttavat ehdot täyttyvät. Viranomaisen tulee rekisteröidä myös liikkeen ja viljelijän sekä yhteisön ulkopuolella sijaitsevan tuottajan väliset tuotantosopimukset (neuvoston asetus (ETY) N:o 1346/78).

Hybridimaissin ja -sorghumin siementen markkinoista on annettu poikkeussäännöksiä, joissa hybridimaissille ja -sorghumille määrätään viitehinnat. Niiden avulla pyritään poistamaan maailmanmarkkinoilla poikkeuksellisen alhaiseen hintaan tehtyjen tarjousten aiheuttamat häiriöt. Alhaiset maailmanmarkkinahinnat korotetaan viitehintojen tasalle perimällä tuontitasausmaksuja (neuvoston asetus (ETY) N:o 2358/71 sekä komission asetus (ETY) N:ot 1665/72, 1117/79, 1119/79, 1250/79, 762/80 ja 2811/86 ja neuvoston asetukset 1516/79, 1578/72, 3064/82 ja 1984/86). Hybridimaissi ja -sorghum kuuluvat lisäksi tuontitilissensioinnin piiriin (asetukset (ETY) N:ot 1117/79, 1119/79 ja 2811/86).

Asetuksella (ETY) N:o 2358/71 yhteisö on varannut suojalausekkeella itselleen oikeuden ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan suhteen, jos perustamissopimuksen 39 artiklan tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu viennin tai tuonnin vuoksi.

Asetus (ETY) N:o 2358/71 sisältää lisäksi säännökset tuontitodistuksista. Siementen tuontia varten voidaan vaatia jäsenvaltion antama tuontitodistus. Todistuksen saamiseksi tuojan on annettava takaus, jolla varmistetaan tuonti todistuksen voimassaoloaikana. Rekisteröidyn, yhteisön ulkopuolella tuotantosopimuksen nojalla tuotetun siemenen tuonnissa ei kuitenkaan edellytetä tuontitodistusta. Yhteisön siementuotannolle tärkeiden lajien, nurmija punanadan, italian ja englannin raiheinän, sinimailasan, puna-apilan sekä hybridimaissin ja -sorghumin sopimustuotanto yhteisön ulko-

puolella on rekisteröitävä (komission asetukset (ETY) N:ot 2514/78 ja 2811/86).

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi voi komission suostumuksella myöntää tukia tietyille määrille siemeniä, joita tuotetaan ainoastaan Suomessa maan erityisten ilmasto-olosuhteiden vuoksi. Komissio toimittaa kolmen vuoden kuluessa liittymisestä neuvostolle kertomuksen sallittujen tukien tulokista (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt).

Suomi voi viiden vuoden siirtymäaikana myöntää kansallisia siirtymäajan alenevia tukia. Tukea voidaan myöntää erityisesti asetuksen (ETY) N:o 2358/71 soveltamisalaan kuuluvien määrällisesti rajoitettujen nurmi- ja rehuksvilajien sertifioitujen siemenen tai perussiemenen tuotantoon. Tukea myönnetään 100 kiloa kohti, se on rajattu ennen liittymistä tuotettuihin määriin ja sertifioitujen siementen tai perussiemementen osalta se tulee mainitussa asetuksessa tarkoitettua tuen lisäksi. Tukea voidaan erityisesti myöntää timoteille, puna-apilalle, nurminadalle ja koiranheinälle (liittymisasiakirjan 138 artikla, liite XIII, Suomi).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Nurmikasvien kylvösiemenen tuotantoa säännellään laissa nurmikasvien kylvösiemenhuollon turvaamisesta (566/86) sekä sen nojalla annetussa asetuksessa (1033/86). Viljelijälle, joka on valtion viljavaraston hyväksymän viljelysopimuksen mukaisesti tuottanut nurmikasvien kylvösiementä, maksetaan kylvösiemenestä viljavaraston vahvistama hinta ja viljellyn pinta-alan perusteella siementuotantotukea. Alueilla, joilla on keskimääräistä huonommat tuotantoedellytykset voidaan tuotantotuki vahvistaa keskimääräistä korkeammaksi.

Siementuotantotuki maksetaan siemenhuollon turvaamisvaroista viljavarastorahastosta. Valtion viljavarasto vahvistaa vuosittain markkamäärän, joka viljelijälle saadaan siementuotantotukena maksaa pinta-alayksikköä kohden. Valtion viljavarasto huolehtii myös siementuotantotuen maksamisesta. Tukea maksetaan sekä kauppasiemenelle että sertifioitulle siemenelle. Ulkomailla tapahtuvasta sopimusviljelystä ei makseta siementuotantotukea. Valtion

viljavarasto päättää vuosittain, mistä lajeista ja lajikkeista sopimuksia saadaan tehdä sekä vahvistaa viljelysopimusehdot ja ylläpitää sopimusrekisteriä tehdyistä sopimuksista.

Sopimusviljelyksillä tuotetuista siemenistä voidaan muodostaa varmuusvarastoja. Valtion viljavarastosta annetun lain mukaan Valtion viljavaraston on omistettava varmuusvarasto, jonka suuruus on 700 tonnia nurmikasvien siementä. Viljavarasto voi sopia omistamansa varmuusvaraston pitämisestä myös muissa kuin sen omista varastotiloissa. Siemenen tuotannon ja kysynnän tasapainottamiseksi voidaan muodostaa siemenliikkeiden omistuksessa olevia tasausvarastoja. Tasausvarastojen siementen määrästä päättää Valtion viljavarasto ja varastoinnista huolehtivat siemenliikkeet.

Siemenkauppalailla (233/93) säännellään Suomen kasvuolosuhteisiin sopivan kylvösiemenen tuotantoa ja markkinointia. Pääsääntöisesti tiettyjen kasvilajien kylvösiementä saadaan markkinoida ainoastaan sertifioituina kylvösiemeninä. Rehu- ja viljakasvien saman kasvilajin kylvösiemenen markkinointi myös muuna kylvösiemenenä on sallittu.

Nurmikasvien siemenen maahantuonti on pääsääntöisesti vapaata. Valtioneuvosto voi kuitenkin päättää, että nurmikasvien siementä saa tuoda maahan vain Valtion viljavarasto tai sen antamalla luvalla ja asettamalla ehdoilla. Lupa on vaadittu lähinnä ylituotantotilanteissa. Kotimaassa tuotetusta kaupan pidettävästä ja myyntiä varten maahantuotetusta nurmikasvin kylvösiemenestä peritään tasausmaksua viljavarastorahastoon.

Yhteisön nurmikasvien kylvösiementä koskeva markkinajärjestelmä korvaisi Suomen nurmikasvien kylvösiementä koskevat järjestelyt. Suomessa nurmikasvien siementuotannolle, sekä sertifioitulle että kauppasiemenelle, maksetavat avustukset poistettaisiin. Kylvösiementuotantoa koskevat tuet myönnettäisiin jatkossa muiden yhteisön järjestelmiin kuuluvien tukien tapaan suoraan EY:n asetusten nojalla. Tuonnin osalta yhteisön tullitariffi ja rajasuoja-järjestelmä korvaisivat Suomen voimassa olevan tullitariffilain (660/87) säännökset. Yhteisön järjestelmän käyttöönottoaminen edellyttää interventiotoiminnan erillistä toteuttamista sekä tukijärjestelmien maksatukseen liittyviä toimenpiteitä.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kotieläintuotteet

Sianliha

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2759/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, sianlihan yhteisestä markkinajärjestelmästä

Sianlihan markkinajärjestelmä perustuu asetukseen (ETY) N:o 2759/75. Asetuksen perusteella on annettu useita järjestelmän soveltamista ja täytäntöönpanoa koskevia säädöksiä. Yhteisössä sianliha käsitetään yleisesti viljan jalosteeksi, joten sianlihan markkinajärjestelmään vaikuttaa läheisesti myös viljan markkinajärjestelmä.

Järjestelmän piiriin kuuluvat asianomaiset elävät eläimet, lukuunottamatta jalostuseläimiä, liha ja sisäelimet tuoreena ja säilötynä, rasva sekä jalostetut sianlihatuotteet. Järjestelmä perustuu jäsenvaltioiden yhteisiin markkinoihin, yhteiseen hintatasoon sekä yhteisöpreferenssiin (suosituimmasasema) suhteessa kolmansien maiden tuotantoon. Nämä tavoitteet toteutetaan hintajärjestelmällä, sisämarkkinatuella (interventioitoimenpiteet), tuontisuojalla ja vientituella. Käytännössä hinnat muodostuvat markkinoilla varsin vapaasti kysynnän ja tarjonnan mukaan.

Asetuksessa on säädetty niistä keinoista, joilla yhteisön sianlihamarkkinoihin voidaan vaikuttaa ja parantaa niiden toimintaa. Näitä keinoja ovat tuotannon, jalostuksen ja markkinoinnin kehittäminen, laadun parantaminen, kulutuksen ja tuotannon ennustaminen sekä markkinahintojen seuranta. Hintavaihteluiden lieventämiseksi voidaan sianlihaa ostaa interventiovarastoihin sekä myöntää tukea yksityisille varastoille (interventioitoimenpiteet). Ainoastaan yksityisen varastoinnin tukea on käytännössä käytetty. Markkinoiden tukemiseksi voidaan lisäksi ottaa käyttöön poikkeuksellisia keinoja tilanteissa, joissa on säädetty kauppajärjestelmän eläinsairauksien estämiseksi. Yleensä tämä merkitsee yksityisen varastoinnin tukemista alueella, jossa asianomaista sairautta on todettu. Päätökset tehdään tapauskohtaisesti.

Asetuksen mukainen hintajärjestelmä perustuu neuvoston vuosittain määräämään perushintaan. Perushinta määrätään tietyin luokittelun mukaisille standardilaatuisille sianruhoille 12 kuukauden ajaksi kunkin vuoden heinäkuun 1 päivästä lukien. Perushintaa asetettaessa huomioon otetaan heinäkuun 1 päivästä lukien

voimassa oleva tuontimaksu ja sulkuhinta, eli alin tuontihinta sekä markkinatilanne.

Sianlihan luokittelusta lihaprosentin mukaan säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3220/84 yhteisön sianruhojen luokitusasteikosta. Asetuksen mukaan liha luokitellaan lihaprosentin perusteella SEUROP-luokkiin. Komissio vahvistaa jäsenvaltioissa käytettävät viralliset luokittelumenetelmät. Yksityiskohtaiset säännökset luokittelusta ja luokittelumenetelmän virallistamiseksi tarvittavista testeistä sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 2967/85 yhteisön sianruhojen luokitusasteikon yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä.

Asetuksen (ETY) N:o 2759/75 mukaan yhteisö voi ryhtyä interventioitoimenpiteisiin, kun yhteisön markkinahinta on alle 103 prosenttia perushinnasta. Markkinahinta määritetään jäsenvaltioiden edustavien markkinoiden mukaan ja painotetaan kertoimella, joka kuvaa sikojen määrää kussakin jäsenvaltiossa. Tarkemmat säännökset markkinahinnan määrittämisestä ja seurannasta sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 2123/89 yhteisön sianliha-alan edustavien markkinoiden luettelon vahvistamisesta, komission asetukseen (ETY) N:o 3537/89 kaupan pitämisen vaiheesta, johon teurastetun sian keskiahinta viittaa ja komission asetukseen (ETY) N:o 1811/93 teurastetun sian yhteisön markkinahinnan laskemiseksi käytettävistä painotuskertoimista ja asetuksen (ETY) N:o 1731/92 kumoamisesta.

Interventioviranomaisten suorittamissa sianlihan sisäänostoissa standardilaatuisten sianruhojen sisäänostohinta voi olla enintään 92 prosenttia ja vähintään 72 prosenttia perushinnasta. Muille tuotteille sisäänostohinnat määritetään ruho hinnasta kertoimilla, joita käytetään samojen tuotteiden sulkuhinnan määrittelyssä. Interventioon ostettavista tuotteista ja niiden määräästä, sisäänostohinnoista ja yksityisen varastoinnin tuen suuruudesta päätetään asetuksessa (ETY) N:o 2759/75 määrättyä menettelyä noudattaen. Tarkemmat säännökset interventio-ostojen täytäntöönpanosta on annettu komission asetuksessa (ETY) N:o 391/68 sianliha-alan interventio-ostojen yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä ja tarkemmat täytäntöönpanosäännökset yksityisen varastoinnin tuesta neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2763/75 yksityisen varastoinnin tuen myöntämisestä koskevista yleisistä säännöistä sianliha-alalla. Yksityisen varastoinnin tuesta tehdään lisäksi aina tapauskohtainen päätös.

Sianlihan ja -lihatuotteiden tuontia yhteisöön rajoitetaan muuttuvilla tuontimaksuilla. Tuontimaksu määrätään neljännesvuosittain ennakolta. Tuontimaksu peritään yhteisöön tuotavilta järjestelmän piiriin kuuluvilta tuotteilta.

Teurastettujen sikojen tuontimaksu muodostuu kahdesta osasta. Ensimmäisen osan muodostaa sianlihakilon tuottamiseen tarvittavan rehuviljan hinnanero yhteisössä ja maailmanmarkkinoilla. Yhteisön rehuviljan hinnat määrätään sianlihan markkinavuodeksi viljan markkinajärjestelmään kuuluvien kynnshintojen perusteella. Maailmanmarkkinahinnat rehuviljalle määrätään neljännesvuosittain viiden kuukauden ajanjaksolta kuukautta ennen sitä vuosineljänneestä, jolle tuontimaksua laskeaan. Tuontimaksun toinen osa on seitsemän prosenttia maaliskuun 1 päivää edeltävien neljän neljännesvuoden sulkuhinnoista. Tämä osa tuontimaksusta määrätään vuodeksi kerrallaan alkaen 11 päivästä heinäkuuta.

Tuontimaksuista on säädetty tarkemmin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2764/75 teurastettuun sikaan sovellettavan tuontimaksun erään laskentatekijän määrittämisestä. Ruhonosien tuontimaksu määrätään kertoimilla ruhon tuontimaksusta sen mukaan, mikä on kysymyksessä olevien ruhonosien ja ruhon hintasuhde yhteisössä. Eräiden jalosteiden tuontimaksuun lisätään seitsemän tai kymmenen prosenttia edellisen vuoden tarjoushintojen keskiarvosta. Kertoimet tuontimaksun määrittämiseksi eri sianlihatuotteille sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 3944/87 sianliha-alan tuotteisiin sovellettavien tuontimaksujen laskeamisessa käytettävien kertoimien vahvistamisesta.

Milloin yhteisön hinnat merkittävästi nousevat ja niiden oletetaan pysyvän korkeina, tuontimaksu voidaan poistaa tai sitä voidaan alenuttaa. Tarkemmat säännökset menettelystä sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2765/75 sianliha-alan huomattavaa hintojen nousua koskevista yleisistä säännöistä.

Asetukseen (ETY) N:o 2759/75 sisältyy lisäksi säännökset sulkuhinnasta ja ylimääräisestä tuontimaksusta. Sulkuhinnalla tarkoitetaan alinta hintaa, jolla sianlihatuotteita voidaan tuoda yhteisöön. Sulkuhinta määrätään ennakolta jokaiselle vuosineljännekselle. Sulkuhinta, joka kuvaa sianlihan tuotantokustannuksia maailmanmarkkinoilla, koostuu kolmesta osasta: lihakilon tuottamiseen tarvittavan rehuvil-

jamäärän maailmanmarkkinahinnasta, muita rehukustannuksia kuvaavasta vakiosummasta sekä markkinointi- ja muita yleiskustannuksia vastaavasta vakiosummasta. Sulkuhinnan laskeamisessa käytettävä viljan maailmanmarkkinahinta määrätään kuten tuontimaksua laskeettaessa.

Tarkemmat säännökset sulkuhinnan laskeamisesta sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2766/75 niiden tuotteiden luettelosta, joille sulkuhinta vahvistetaan sekä teurastetun sian sulkuhinnan vahvistamisen säännöistä. Mikäli sianlihan hinta rajalla alittaa sulkuhinnan, otetaan käyttöön sulkuhinnan ja rajahinnan suuruinen ylimääräinen tuontimaksu. Eräät valtiot on kuitenkin erillisopimuksin vapautettu ylimääräisestä tuontimaksusta. Tarkemmat säännökset ylimääräisen tuontimaksun määräämisestä sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 209/88 kolmansista maista peräisin olevien sianliha-alan tuotteiden tuonnille vahvistettavista tuontimaksuista.

Yhteisöön tuotavilta tuotteilta voidaan vaatia tuontitodistus. Käytännössä sellainen vaaditaan ainoastaan erityissopimusten alaiselta tuonnilta.

Sianlihamarkkinoiden vakauttamiseksi yhteisö maksaa sianlihan viennistä vientitukea, joka vastaa sianlihan maailmanmarkkinahinnan ja yhteisöhinnan erotusta. Tarkemmat säännökset vientituen määrittämisestä ja maksamisesta sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2768/75 sianliha-alan vientitukien myöntämisestä ja niiden määrän vahvistamisperusteita koskevista yleisistä säännöistä, komission asetukseen (ETY) N:o 171/78 vientituen myöntämisen edellytyksistä tietyille sianliha-alan tuotteille ja komission asetukseen (ETY) N:o 1700/84 vientituen ennakkovahvistusjärjestelmän erityisistä yksityiskohtaisista soveltamis säännöistä sianliha-alalle.

Milloin sianlihan hinnoissa on pelättävissä vakavia häiriöitä, sen tuonti ja vienti voidaan kokonaan estää. Tarkemmat säännökset menettelystä sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 2769/75 sianliha-alan suojatoimenpiteiden soveltamisedellytyksistä.

Edellä selostettujen sianlihan markkinajärjestelmää koskevien säädösten lisäksi EY:n sianlihasäädöstöön sisältyy eräitä muita asetuksia ja päätöksiä. Nämä säädökset sisältävät muun muassa eläinlääkintää ja erillisiä kaupan järjestelyitä sekä tilastointia koskevia säännöksiä ja

ne koskevat usein yksittäisiä jäsenvaltioita. Säädökset eivät edellytä laintasoisia muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi sai liittymissopimuksen mukaan vuoden siirtymäajan koskien sianruhojen luokitusasteikkoa (liittymisasiakirjan 167 artikla, liite XVIII, C. Sianliha).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa sianlihan tuotannon ja markkinoinnin sääntely perustuu lakiin maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä. Järjestelmässä sianlihalle vahvistetaan vuosittain tavoitehinta ja vähimmäishinta. Sianlihaa koskevia valtiontukimuotoja ovat tällä hetkellä lihan tuotantotuki, lihan kuljetusavustus, kotieläinten lukumäärän perusteella annettava tuki sekä pinta-alalisä. Sianlihan ja -lihatuotteiden viennin yhteydessä maksetaan lisäksi hinnanero-korvauksia maataloustuotteiden hinnanero-korvauksista annetun lain (1521/93) nojalla.

Sianlihan tuotantoa sääntelee lisäksi kotieläinlupajärjestelmä. Nykyisen kotieläintuotannon ohjaamisesta annetun lain (1305/90) mukaan ilman lupaa ei saa aloittaa sianlihan tuotantoa, jossa on enemmän kuin 25 yli kahdentoista viikon ikäistä sikaa. Lupajärjestelmän lisäksi sianlihan tuotantoa on pyritty ohjaamaan maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain (1261/89) mukaisilla vapaaehtoisilla sopimusjärjestelyillä. Sianlihan viennistä valtiolle aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi on sianlihan tuottajilta peritty vuodesta 1978 lukien markkinoimismaksuja (laki suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä kannettavista markkinoimismaksuista, 1038/78) ja vuodesta 1990 lukien vientikustannusmaksua (laki maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta, 1062/90).

Sianlihan tuontia säädellessään tuontimaksuilla (1519/93), jossa on säädetty tuontimaksuista ja vähimmäistuontihinnoista. Tuontimaksu on periaatteessa koti- ja maailmanmarkkinahinnan erotus. Määrällisistä rajoituksista on luovuttu. Tavarantoimintajärjestelmä perustuu tullitariffilakiin (660/87).

Yhteisön sianlihan markkinajärjestelmä korvautuu sianlihan osalta kokonaan Suomen maataloustuotteiden markkinajärjestelmän, joka

kumottaisiin. Myös markkinoimis- ja vientikustannusmaksujärjestelmiä, kotieläinlupajärjestelmää sekä maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain mukaisia toimenpiteitä koskevat säädökset sianlihan osalta kumottaisiin. Tuontisäädöksistä yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaisivat Suomen tuontilainsäädännön. Yhteisön järjestelmän omaksuminen edellyttäisi lisäksi sianlihan interventio-toiminnan ja tukien maksatuksen järjestämistä Suomessa. Suomen lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista on tarkoitus antaa erilliset hallituksen esitykset.

Kananmunat ja siipikarjanliha

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2771/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, muna-alan yhteisestä markkinajärjestelystä ja neuvoston asetus (ETY) N:o 2777/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, siipikarjalihalan yhteisestä markkinajärjestelystä

Kananmunien markkinajärjestelmä perustuu asetukseen (ETY) N:o 2771/75 muutoksineen ja siipikarjanlihan markkinajärjestelmä asetukseen (ETY) N:o 2777/75 muutoksineen. Molempien asetusten perusteella on annettu useita täytäntöönpanosäädöksiä. Järjestelmät ovat rakenteeltaan ja sisällöltään lähes samanlaiset, joten niitä käsitellään jäljempänä yhdessä.

Kananmunien markkinajärjestelmä kattaa tuoreet ja säilötty kuorimunat sekä ihmiskäyttöön tarkoitetun munamassan ja keltuaiset tuoreena, kuivattuna tai säilöttynä. Siipikarjanlihan markkinajärjestelmä kattaa elävän siipikarjan, kanat, hanhet, ankat, kalkkunat ja helmikanat, näiden lintujen teuraat ja sisäelimet, tuoreina, jäädytettynä ja pakastettuna, lintujen maksan, rasvan säilöttynä sekä muut jalosteet.

Järjestelmillä perustetaan yhteiset markkinat kananmunille ja siipikarjanlihalle yhteisön alueella sekä luodaan kauppajärjestelmä kolmannen maihin nähden. Ulkomaankauppajärjestelyjen perustana ovat tuontimaksut ja vientituki. Koska siipikarjantuotanto kuluttaa paljon rehuviljaa, tuotteiden tuontisuoja ja osittain vientitukikin perustuvat viljan hinnaneroon yhteisön ja maailmanmarkkinoiden välillä. Kummassakaan markkinajärjestelmässä ei ole mahdollisuutta interventioon tai markkinoiden tukemiseen, joten tuotteiden hinnat määräytyvät markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan.

Vientituella voidaan kuitenkin tasapainottaa sisäisiä markkinoita ja tuontisuojailla estää maailmanmarkkinahintaisten tuotteiden pääsy markkinoille.

Markkinajärjestelmissä yhteisö voi vaikuttaa markkinoihin tai parantaa niiden toimintaa kehittämällä tuotantoa, jalostusta ja markkinointia. Tuotannon ennustamiseksi on annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 2782/75 siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotannosta ja pitämisestä kaupan, joka sisältää säännökset haudontaan tarkoitettavien munien merkinnästä, hautomojen rekisteröinnistä ja haudontamäärien ilmoittamisvelvollisuudesta. Tuottajat ilmoittavat edellä mainitut tiedot jäsenvaltion viranomaisille, jotka välittävät tiedot edelleen komissiolle. Tarkemmat säännökset haudontaan tarkoitettavien munien merkinnästä, hautomojen tuotannon seuraamisesta ja haudontaan tarkoitettujen munien tuonnista sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 1868/77 määrittämään yksityiskohtaisesti siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotannosta ja markkinoinnista annetun asetuksen (ETY) N:o 2782/75 soveltamisesta.

Asetuksissa (ETY) N:ot 2771/75 ja 2777/75 sekä neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1907/90 tietyistä munien kaupan pitämisen vaatimuksista ja neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1906/90 tietyistä siipikarjan kaupan pitämisen vaatimuksista on säädetty kananmunien markkinastandardeista ja siipikarjanlihan luokittelusta. Kananmunien luokitteluun vaikuttavat laatu, paino, pakkaus, varastointi ja tuotantomuoto. Asetus (ETY) N:o 1907/90 sisältää säännökset muniin ja pakkauksiin tehtävistä sallituista merkinnöistä ja tuontimunia koskevista vaatimuksista. Kananmunien tarkemmista laatuvaatimuksista ja pakkaamoille asetetuista vaatimuksista säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 1274/91 tietyistä munien kaupan pitämisen vaatimuksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1907/90 täytäntöönpanon yksityiskohtaisista säännöistä, jossa on säädetty tarkat rajat kananmunien luokille. Siipikarjanlihan määrittämistä, merkitsemisestä, tuontilihan vaatimuksista sekä viranomais-tarkastuksista on annettu yksityiskohtaiset säännökset komission asetuksessa (ETY) N:o 1538/91 tietyistä siipikarjan kaupan pitämisen vaatimuksista annetun asetuksen (ETY) N:o 1906/90 yksityiskohtaisista soveltamisäännöistä. Pakastettujen broilereiden vesipitoisuuden rajoista ja tarkistusmenetelmistä säädetään

neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2967/76 jäädytetyn ja syväjäädytetyn siipikarjan vesipitoisuuden määrittämiselle asetettavista yleisistä standardeista sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 2785/80 asetuksen (ETY) N:o 2967/76 jäädytetyn tai syväjäädytetyn siipikarjan vesipitoisuuden määrittämiseksi annettuja yleisiä standardeja täytäntöönpanoa koskeviksi yksityiskohtaisiksi määräyksiksi.

Munien ja siipikarjanlihan tuonnille ei ole asetettu tulleja, vaan rajasuoja toteutetaan tuontimaksujen ja sulkuhintojen avulla. Perustuontimaksulla varmistetaan, ettei viljan alhainen maailmanmarkkinahinta vaikuta yhteisömaiden tuottajien tuloihin. Sulkuhinnalla estetään tuonti kolmansista maista tuotantokustannukset alittavalla hinnalla. Tuontimaksut ja sulkuhinnat lasketaan neljännesvuosittain helmi-, touko-, elo- ja marraskuun alussa. Tarkempia säännöksiä niiden laskemiselle on annettu neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2773/75 yksityiskohtaisista säännöistä kananmunien tuontimaksun ja sulkuhinnan määräämisestä ja neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2778/75 yksityiskohtaisista säännöistä tuontimaksun ja sulkuhinnan laskemiseksi, komission asetuksessa (ETY) N:o 3011/79 siipikarjalihalan johdetuista tuotteista perittävien tuontimaksujen laskemisesta käytettävien kertoimien vahvistamisesta annetun asetuksen (ETY) N:o 199/67 kumoamisesta, komission asetuksessa (ETY) N:o 164/67 verojen ja sulkuhintojen määräämisestä kananmunista peräisin oleville tuotteille sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 3147/85 tietyjen siipikarjaleikkeiden tariffiluokituksesta ja asetuksen (ETY) N:o 950/68 yhteisistä tullitariffeista muuttamisesta.

Muna- ja siipikarjalihat tuotteelle määrätään perustuontimaksu. Perustuontimaksu koostuu kahdesta osasta. Toinen osa muodostuu yhden tuotekilon tuottamiseen tarvittavan rehuviljamäärän maailmanmarkkinahinnan ja yhteisö-hinnan välisestä erotuksesta. Perustuotteille on määrätty rehuuntuokerroin, joka kuvaa yhden tuotekilon tuottamiseen tarvittavaa rehu-määrää. Perustuontimaksun toinen osa on seitsemän prosentin osuus toukokuun alkua edeltävien 12 kuukauden sulkuhintojen keskiarvosta. Viimeksi mainittua osuutta muutetaan vain kerran vuodessa. Jalostetuille tuotteille on määrätty oma kertoimensa, mikä kuvaa yhden lopputuotekilon tuotantoon tarvittavaa perustuotteen määrää. Jalostetun tuotteen tuonti-

maksu saadaan kertomalla perustuontimaksu tällä kertoimella.

Asetukset (ETY) N:ot 2771/75 ja 2777/75 sisältävät säännökset myös sulkuhinnasta ja lisätuontimaksusta. Sulkuhinta on se alin hinta, jolla tuotteita voidaan yhteisöön tuoda. Se kuvaa kolmansien maiden tuotanto- ja markkinointikustannuksia ja määritetään tuontimaksun tavoin neljännesvuosittain. Sulkuhinta muodostuu tuotekilon tuottamiseen tarvittavan maailmanmarkkinahintaisen rehuviljamäärän hinnasta sekä vakiosummasta, joka vastaa muita rehu- ja tuotantokustannuksia. Sulkuhinta eri tuotteille määrätään erillisen kertoimen avulla kuten tuontimaksutkin. Jos maailmanmarkkinoilla tarjotaan siipikarjanliha- tai munatuotteita alle niiden sulkuhinnan, voidaan yhteisössä ottaa käyttöön lisätuontimaksu, joka nostaa tarjoushinnan sulkuhinnan tasolle. Eräät kolmannet maat on erillissopimuksin vapautettu maksamasta lisätuontimaksua.

Yhteisömarkkinoiden vakauttamiseksi yhteisö voi maksaa vientitukea. Vientituen suuruus määrätään tilanteen mukaan ja tällöin otetaan huomioon tuontimaksua määrättäessä laskettava tuotantokustannusten ero yhteisön ja maailmanmarkkinoiden välillä. Vientituki on sama koko yhteisön alueella, mutta se voi vaihdella kohdemaan mukaan. Vientitukea määrättäessä on otettava huomioon yhteisön markkinatilanne ja markkinatilanne maailmanmarkkinoilla (neuvoston asetus (ETY) N:o 2774/75 yleisistä säännöistä vientituen maksamisessa kananmunille ja kriteereistä vientituen määräämisessä sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 2779/75 yleisistä säännöistä siipikarjanlihan vientituen maksamisessa ja kriteereistä vientituen suuruuden määräämiseksi). Ne tuotteet, joille vientituki voidaan määritellä etukäteen, on lueteltu komission asetuksessa (ETY) N:o 572/73 vahvistaa kananmuna- ja siipikarjanlihatuotteet, joille annetaan etukäteen määrättyä vientitukea. Komission asetuksessa (ETY) N:o 3652/81 yksityiskohtaisista säännöistä vientituen etumaksutodistusten käyttönotosta siipikarjanliha- ja munasektorilla säädetään ennakolta määrättyjen vientitukien hallinnoinnista.

Milloin kananmuna- tai siipikarjanlihamarkkinoita uhkaa häiriötilanne, komissio voi ryhtyä poikkeustoimenpiteisiin tilanteen tasapainottamiseksi. Tällöin voidaan muun muassa asianomaisten tuotteiden tuonti ja vienti keskeyttää tai ryhtyä perimään vientimaksuja (neuvoston asetus (ETY) N:o 2775/75 olosu-

hteista, jolloin voidaan käyttää munamarkkinoita suojaavia toimenpiteitä sekä neuvoston asetus (ETY) N:o 2780/75 olosuhteista, jolloin voidaan käyttää siipikarjanlihamarkkinoita suojaavia toimenpiteitä).

Edellä selostettujen kananmunien ja siipikarjanlihan markkinajärjestelmiä koskevien säädösten lisäksi yhteisön asianomaiseen lainsäädäntöön sisältyy useita asetuksia ja päätöksiä. Nämä säädökset koskevat pääosin kehitysmaille annettavia tuontimyyntiä sekä yhteisöön kuuluvia saaria koskevia poikkeusmääräyksiä, jotka koskevat tuotteiden tarjonnasta huolehtimista.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Päätösasiakirjaan sisältyy unionin julistus sen antamien sitoumusten noudattamisesta sellaisten maataloutta koskevien säädösten osalta, jotka eivät sisälly liittymisasiakirjaan (julistus 35). Tällainen säädös on muun muassa edellä mainittu kananmunien markkinastandardeja koskeva komission asetus (ETY) N:o 1907/90. Suomelle on jäsenyysneuvotteluissa myönnetty mahdollisuus poiketa asetuksesta kananmunien suoramyyntin osalta.

Liittymisasiakirja sisältää lisäksi eräitä teknisluonteisia mukautuksia yhteisön kananmunia ja siipikarjaa koskeviin säännöksiin (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Kananmunien tuotantoa ja markkinointia Suomessa säännellään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä (1518/93). Lain nojalla kananmunille vahvistetaan vuosittain tavoitehintaa ja vähimmäishintaa. Kananmunia koskevat valtiontukimuodot sisältyvät tällä hetkellä valtioneuvoston päätökseen viljelijöille maksettavasta hinta- ja tulotuesta. Kananmunille maksetaan myös rahtitukea. Kananmunien ja niiden jalosteiden viennin yhteydessä maksetaan lisäksi hinnanerokorvauksia maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain (1521/93) nojalla. Kananmunien viennistä valtiolle aiheutuvien kustannusten vähentämiseksi kananmunien tuottajilta on peritty vuodesta 1978 lukien markkinoinnismaksuja suurilta kana- ja sikatalousyrityksiltä perittäviä markkinoinnismaksuja koskevan lain perusteel-

la. Kanamunien haudontoja on rajoitettu lainsäädäntötoimenpitein vuodesta 1977 lukien (laki kananmunien haudontojen rajoittamisesta, 303/77). Kanamunien laatua säädellään elintarvikelain nojalla kananmuna-asetuksella (799/77). Laatuluokitellusta on säädetty maaja metsätalousministeriön päätöksellä (MMMp 129/91). Kanamunien ja kananmunavalmisteiden tarkastuksesta ja valmisteille maksettavien hinnanerokorvausten maksamisesta on niin ikään säädetty erikseen (laki kananmunien ja kananmunavalmisteiden tarkastuksesta ja hinnanerokorvausten maksamisesta, 1009/84).

Siipikarjanlihan ja kananmunien tuotantoa säädellään voimassa olevan kotieläinlupajärjestelmän kautta. Kotieläintuotannon ohjaamisesta eräissä tapauksissa annettu lain mukaan ilman lupaa ei saa aloittaa siipikarjalousyriä, jossa on yhdellä kertaa enemmän kuin 1 000 teuraaksi kasvatettavaa siipikarjaeläintä eikä kulutus- ja siitostarkoituksiin tapahtuvaa kananmunatuotantoa, jossa on enemmän kuin 100 tuotantoiässä olevaa munivaa kanaa. Kananmunatuotantoa rajoitetaan myös kiintiöjärjestelmällä, joka tällä hetkellä perustuu voimassa olevaan valtioneuvoston päätökseen kananmunien lisähinnasta (VNp 29/91). Siipikarjan siitoseläinten pitoa, munien haudontoja sekä poikasten kasvattamista, myymistä ja välittämistä on niin ikään rajoitettu lainsäädäntötoimenpitein jo vuodesta 1977 lukien (laki siipikarjan siitoseläintenpidon ja munien haudontojen sekä poikasten kasvattamisen, myymisen ja välittämisen harjoittamisesta, 302/77).

Kanamunien ja siipikarjanlihan tuontia säädellään tuontimaksulailla (1519/93), jossa on säädetty tuontimaksuista ja vähimmäistuontihinnoista. Toisin kuin naudan- ja sianlihan kohdalla määrällisistä tuonnin rajoituksista ei ole siipikarjanlihan osalta kokonaan luovuttu. Tavarankuokitusjärjestelmä perustuu tullitarifilakiin (660/87).

Yhteisön kananmunien ja siipikarjanlihan markkinajärjestelmät korvaisivat asianomaisten tuotteiden osalta kokonaan edellä selostetut Suomen järjestelmät, jotka on kumottava. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Albumiinit

Munavalkuainen ei kuulu EY:n perustamisopimuksen liitteen II tuotelistaan, joten sen kauppaa säätelevät erilliset säännökset. Niiden

perusteet ovat kananmunien markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2771/75, jonka säännöt on ulotettu koskemaan myös maitovalkuaisista, koska se on munavalkuaisen substituuksi.

Yhteisön omaa tuotantoa suojataan kolmannen maiden tuotannolta. Munavalkuaisen hinta seuraa munatuotteiden hintaa, minkä johdosta tuontimaksut johdetaan kuorellisten munien tuontisuojaista. Mikäli maailmanmarkkinahinnat ovat poikkeuksellisen alaiset, tuontisuoja voidaan lisätä lisätuontimaksu.

EY:n muna- ja maitovalkuaisen kauppajärjestelyistä säädetään asetuksessa (ETY) N:o 2783/75 sekä sen muuttamista koskevassa komission asetuksessa (ETY) N:o 4001/87.

Valkuaisen tuontimaksut perustuvat kananmunien markkinajärjestelmästä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2771/75 määriteltyyn kananmunien tuontisuojaan, joka laskeaan eri tuotteille määrättyllä kertoimella. Alin tuontihinta eli sulkuhinta määrätään erikseen nestemäisille tai jäädytetyille ja kuivatuille tuotteille. Sulkuhinnan asettaminen perustuu kuorimunien sulkuhintaan kuitenkin siten, että siinä otetaan huomioon raaka-aineen alempi hinta, tuotantokustannukset ja tuontimaksun määrittämisessä käytetty kerroin. Myös sulkuhinta määrätään ennalta kolmen kuukauden jaksoksi kerrallaan. Mikäli tuontihinta laskee alle sulkuhinnan, tuontimaksua korotetaan alitusta vastaavalle osuudelle määräämällä lisätuontimaksu. Kertoimet ja tuotantokustannukset määrätään komission asetuksessa (ETY) N:o 1777/74 ovalbumiinin ja laktalbumiinin tuonnista kannettavan maksun ja sulkuhinnan laskemisessa käytettävistä tietyistä tekijöistä. Yhteisön kananmunien ja valkuaisaineiden markkinajärjestelmän toiminnan turvaamiseksi neuvosto voi kieltää valkuaisen tuonnin jalostettavaksi ja edelleen vietäväksi.

Maito ja maitotuotteet

Neuvoston asetus (ETY) N:o 804/68, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1968, maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä

Yhteisö on maailman suurin maidontuottaja. Sen tuotanto on noin neljännes koko maailman maidontuotannosta. Yhteisössä maidon tuotantoa ja markkinointia säännellään asetuksella (ETY) N:o 804/68 muutoksineen, jonka perus-

teella on annettu lukuisia tarkempia määräyk-
siä järjestelmän soveltamisesta.

Asetuksen mukaan markkinajärjestelmä kä-
sittää yhteisön tullitariffin nimikkeisiin 0401,
0402, 0403 10 02—39, 0403 90 11—69, 0404,
0405 00, 0406, 1702 10 90, 2106 90 51 sekä ex
2309 sisältyvät meijerituotteet ja muut maito-
valmisteet.

Järjestelmä perustuu kiinteään, neuvoston
vuosittain 3,7 rasvaprosenttia sisältävälle mei-
jeriin toimitetulle maidolle vahvistamaan tavoite-
tehintaan. Tavoitehinnan lisäksi määrätään in-
terventiohinnat voille, rasvattomalle maitojau-
heelle ja Grana Padano sekä Parmigiano-
Reggiano -juustoille. Tietyille johtotuotteille
määritellään lisäksi kynnys hinnat tuontimak-
sun asettamista varten. Kynnys hinnat vahvis-
tetaan ottaen huomioon yhteisön jalostusteol-
lisuuden vaatima suoja.

Markkinointivuoden hinnat tulee määrittää
ennen edellisen vuoden elokuun 1 päivää.
Markkinointivuosi alkaa kunkin vuoden huh-
tikuun 1 päivänä ja päättyy seuraavan vuoden
maaliskuun 31 päivänä, jollei neuvosto toisin
päättä.

Yhteisössä maidontuotantoa on säännelty
vuodesta 1984 tuotantokiintiöillä. Vuonna
1992 sovittiin kiintiöjärjestelmän jatkamisesta
vuosituuhannen loppuun saakka. Voimassa ole-
va maitokiintiöjärjestelmä perustuu neuvoston
asetukseen (ETY) N:o 3950/92 maito- ja maito-
tuotealan lisämaksusta sekä sen täytäntöön-
panosta annettuun komission asetukseen
(ETY) N:o 536/93 maito- ja maitotuotealan
lisämaksun soveltamista koskevista yksityis-
kohtaisista säännöistä.

Kullekin jäsenvaltiolle on myönnetty maa-
kohtaiset kiintiöt sekä meijeriin toimitetulle
maidolle että suoraan tilalta myydylle maidolle.
Jäsenvaltioissa kullekin maidontuottajalle mää-
ritellään meijerimaitokiintiö ja/tai suoramyynti-
kiintiöt. Maidontuottajan meijerimaitokiintiö-
n ja suoramyyntikiintiön suhdetta voidaan
muuttaa maidontuottajan pyynnöstä, kuitenkin
vain sillä edellytyksellä, että toisen kiintiön
muodostaminen tai lisääminen laskee vastaa-
vasti toisen kiintiön määrää. Kiintiöiden suh-
teen muutos ei myöskään saa johtaa tilantee-
seen, jossa jäsenvaltion meijerimyynti- tai suo-
ramyyntikiintiö ylittyy.

Kullekin tuottajalle on määritelty maidon
perusrasvaprosentti 31 päivänä maaliskuuta
1993 vallinneen tilanteen mukaan. Jos maidon-
tuottajan tuottaman maidon rasvaprosentti

nousee tai laskee, muuttuu kiintiö vastaavasti.
Yhden rasvakymmenyksen muutos muuttaa
kiintiötä 1,8 prosenttia. Suoramyyntien osalta
kiintiön laskennassa käytetään säädettyjä maito-
toekvivalentteja. Juustojen ja muiden tuotteiden
osalta voidaan perusteena käyttää joko
tuotteiden kuiva-aine- ja rasvapitoisuuksia tai
kiinteää määritelmää. Sanottu määritelmä pe-
rustuu lehmämäärään ja keskituotoksiin neu-
voston asetuksen (ETY) N:o 536/93 maito- ja
maitotuotealan lisämaksun soveltamista koske-
vista yksityiskohtaisista säännöistä mukaisesti.

Jokaisen markkinointivuoden lopussa eli 31
päivänä maaliskuuta, maidon ostajat tekevät
selvityksen, josta käy ilmi kunkin maidontuot-
tajan maitokiintiö perusrasvaprosentteineen se-
kä maidon markkinointivuonna tuotetut maito-
määrät rasvaprosentteineen. Meijerien tulee
toimittaa ennen kunkin vuoden toukokuun 15
päivää jäsenvaltioiden toimivaltaiselle viran-
omaisille yhteenveto edellä mainituista selvityk-
sistä.

Maakohtaisen kiintiön ylityksestä joutuu
maksamaan ylityssakkoa yhteisölle. Ylityssa-
kon suuruus meijerimaidon osalta on 115
prosenttia maidon tavoitehinnasta. Jos ylitys-
sakkoa joudutaan maksamaan, jäsenvaltio voi
itse päättää siitä, tasataanko tuottajien ja mei-
jerien kiintiöiden ylityksiä/alituksia vai ei. Jos
kiintiön ylitysmaksuja on kertynyt jäsenvaltion
viranomaiselle enemmän kuin ylityssakon mak-
samisesta yhteisölle aiheutuu menoja, voidaan
kertyneet ylimääräiset varat käyttää eräiden
etusijalle asetettujen ryhmien hyväksi sekä tu-
antorakennetta parantaviin toimenpiteisiin.

Jäsenvaltioilla on oikeus sallia kiintiöiden
vuokraaminen maidontuottajien välillä. Valtiot
voivat asettaa ehtoja kiintiöiden vuokraamiselle
sen osalta, minkä tuottajaryhmien tai meije-
rituotantorakenteiden sisällä vuokraukset ta-
pahtuvat. Samoin vuokraukset voidaan rajoit-
taa yhden meijerin tuottajien kesken tai tietyillä
alueilla tapahtuviksi. Jos tila siirtyy myynnin,
vuokrauksen tai perimisen kautta tai muulla
vastaavalla saannolla, tilaan liittyvät kiintiöt
rasvaprosentteineen siirtyvät tilan mukana si-
ten kuin jäsenvaltiossa tarkemmin säädetään.
Se osa kiintiöstä, mikä ei siirry tilan mukana,
siirtyy kansalliseen kiintiövarantoon.

Kullakin jäsenvaltiolla tulee olla kansallinen
kiintiövaranto, josta voidaan myöntää lisäksi
kiintiöitä. Kansalliseen varantoon voi kerääntyä
maitokiintiöitä usealla tavalla. Jäsenvaltioilla
on muun muassa oikeus vähentää tasapuolises-

ti kaikkien maidontuottajien kiintiöitä ja siirtää vähennetyt kiintiöt varantoon. Jos maidontuottaja ei markkinoi maitoa tai maitotuotteita 12 kuukauden ajanjaksona, tuottajan maitokiintiö siirtyy varantoon. Jos tuottaja palaa tuotantoon tietyin, jäsenvaltion määrittelemän ajan sisällä, hänelle myönnetään uudestaan maitokiintiö sen mukaisesti kuin hänen alkuperäisenkin maitokiintiönsä määriteltiin.

Maidontuotannon rakenteen kehittämiseksi jäsenvaltiot voivat soveltaa tietyin edellytyksin erityisiä ohjelmia, joita ovat lupomiskorvaukset, kiintiöiden myynti tuottajien kesken sekä kiintiöiden siirto ilman tilan hallinnan siirtoa.

Maidon markkinajärjestelmä sisältää olennaisena osana säädökset interventioimenpiteistä, joita käytetään tuottajahintojen alenemisen estämiseksi. Näitä ovat interventioelimen suorittamat voim, rasvattoman maitojauheen sekä Grana Padano-, Parmigiano-Reggiano- ja Provolone -juustojen sisäänostot, voim, Grana Padano-, Parmigiano-Reggiano-, Provolone- ja muiden pitkään varastoitavien juustojen yksityisen varastoinnin tukeminen, rasvattoman maidon ja maitojauheen rehukäytön tukeminen sekä tuki maidon jalostamiseksi kaseiiniksi.

Voin ja rasvattoman maitojauheen interventiojärjestelmä

Voin sisäänosto interventiovarastoihin perustuu asetukseen (ETY) N:o 804/68 sekä neuvoston asetukseen (ETY) N:o 985/68 voim ja kerman markkinoiden interventioimenpiteitä koskevista yleisistä säännöistä muutoksineen ja asetuksen soveltamisesta annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 685/69 voim ja kerman markkinoiden interventioimenpiteiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen.

Voin interventio-ostojen tarjouskilpailu avataan komission asetuksen (ETY) N:o 419/93 voim ja kerman markkinoiden interventioimenpiteiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annettua asetuksen (ETY) N:o 685/69 muuttamisesta mukaan, mikäli voim markkinahinta jäsenvaltiossa putoaa alle 91 prosenttiin interventiohinnasta. Voin markkinahintaa laskettaessa siihen on lisätty 2 ecua sadalta kilolta kuljetuskustannuksina. Yritykset tekevät tarjouksensa kunkin kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina sen jäsenvaltion interventioelimelle, missä voim on tuotettu. Interventioelimet välittävät tarjoukset komissi-

olle, jossa ne käsitellään maidon ja maitotuotteiden hallintokomiteassa. Mikäli tarjoushinta on alhaisempi kuin komitean päättämä enimmäisostohinta, tuote ostetaan interventioon. Voin ja rasvattoman maitojauheen interventio-ostojärjestelmän muuttamisesta annettua neuvoston asetuksen (ETY) N:o 777/87 mukaan sisäänostohinta ei saa laskea alle 90 prosenttiin interventiohinnasta. Tarkemmat säännökset tarjousten tekemisestä on annettu komission asetuksessa (ETY) N:o 1589/87 interventioelinten tarjouskilpailun perusteella tehdyistä voim ostoista muutoksineen.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 985/68 sekä komission asetus (ETY) N:o 685/69 sisältävät interventioon hyväksyttävää voita koskevat yksityiskohtaiset laatu- ja pakkausvaatimukset sekä interventio-ostojen määrälliset alarajat. Asetuksen (ETY) N:o 685/69 mukaan kuljetus-etäisyys valmistuspaikasta interventiovarastoon ei yleensä saa ylittää 350 kilometriä vaan varastoinnin on tapahduttava lähempänä. Kuljetuskustannukset 350 kilometriin saakka kantaa tuotteen myyjä. Tämän matkan ylittävältä osalta kuljetuskustannukset korvataan. Mikäli voim laatu heikkenee varastointiajan ensimmäisen kahden kuukauden aikana enemmän kuin kohtuudella on odotettavissa, myyjän tulee ottaa voim takaisin haltuunsa ja maksaa saatu myyntihinta takaisin sekä korvata varastoinnista interventio-viranomaiselle aiheutuneet kulut asetuksen (ETY) N:o 685/69 mukaisesti. Myyjä voi vaihtoehtoisesti vaihtaa voim uuteen erään omalla kustannuksellaan. Tarjousmenettelyssä tarjoajan tulee toimittaa hyväksytyt tuote interventiovarastoon 21 päivän kuluessa tarjousten antamisajan umpeutumisesta.

Rasvattoman maitojauheen sisäänosto interventiovarastoihin perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1014/68 rasvattoman maitojauheen julkista varastointia koskevista yleisistä säännöistä muutoksineen sekä sen soveltamisesta annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 625/78 rasvattoman maitojauheen julkista varastointia koskevista yksityiskohtaisista soveltamisäännöistä muutoksineen. Jäsenvaltioiden interventioviranomaisten tulee ostaa interventiohintaan tarjottua, ensiluokkaista maitojauhetta 1 päivän maaliskuuta ja 31 päivän elokuuta välisenä aikana, mikäli yhteisön vuosittainen sisäänostokiintiö 109 000 tonnia ei ole täyttynyt. Kiintiön ylittyessä siirrytään soveltamaan komission asetuksessa (ETY) N:o 1158/91 interventioelinten tarjouskilpailun pe-

rusteella tehdyistä rasvattoman maitojauheen ostoista mainittua tarjousmenettelyä. Vähimmäissäännöstöhintaa tarjouskilpailussa ei ole määritelty. Rasvaton maitojauhe voi olla tuotettu missä jäsenvaltiossa tahansa. Tuotteen tulee olla valmistettu hyväksytyssä valmistuslaitoksessa ja täyttää säädetyt yksityiskohtaiset laatuvaatimukset. Pienin tarjottava maitojauhe-erä on 20 000 kiloa. Tarjouskilpailumenettelyssä hyväksytty tuote on toimitettava varastointipaikalle 28 päivän kuluessa tarjouksen tekemisestä. Yksityiskohtaisia ohjeita varastoinnista on annettu komission asetuksessa (ETY) N:o 625/78.

Yksityisen varastoinnin tuki

Mikäli rasvattoman maitojauheen sisäänosto interventiovarastoihin on keskeytetty, tulee yhteisössä ottaa käyttöön yksityisen varastoinnin tuki. Yksityisen varastoinnin tukeminen perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 804/68 ja sen soveltamisesta annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 1362/87 yksityiskohtaisista säännöistä asetuksen (ETY) N:o 777/87 soveltamisesta sisään ostoihin ja tuen myöntämiseen yksityisiin varastoihin varastoidun maitojauheen osalta.

Varastointitukea voidaan myöntää yhteisöalkuperää olevalle tietyt laatuvaatimukset täyttävälle rasvattomalle maitojauheelle. Vähimmäisvarastointimäärä on 10 000 kiloa. Varastoinnista tehdään sopimus samalla tavalla kuin voin varastointisopimus. Vähimmäisvarastointiaika on 60 vuorokautta ja enimmäisaika 150 vuorokautta. Asiasta säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 1273/91 rasvattoman maitojauheen yksityisen varastoinnin avustuksen tason määrittämisestä ja enimmäisvarastointiajoista. Tuen määrästä komissio antaa toimeenpanoasetuksia.

Voin ja kerman yksityisen varastoinnin tukeminen perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 985/68 voin ja kerman markkinoiden interventioimenpiteitä koskevista yleisistä säännöistä muutoksineen sekä sen soveltamisesta annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 685/69 voin ja kerman markkinoiden interventioimenpiteiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen. Yksityisen varastoinnin tukemisessa tuotteita ei myydä interventioviranomaisille vaan

tuotteiden omistaja tekee interventioviranomaisten kanssa sopimuksen siitä, että omistaja pitää korvausta vastaan vastaan tuotteitaan varastossa tietyn ajan. Omistusoikeus ja vastuu tuotteiden edelleenmyynnistä pysyy omistajalla. Tuotteiden varastointia tuetaan maitotuotteiden tarjonnan kausivaihtelujen tasaamiseksi.

Asetukset (ETY) N:o 685/69 ja (ETY) N:o 985/68 sisältävät laatuvaatimukset varastointitukeen hyväksyttävälle voille. Varastointierien koosta, pakkauksista, merkinnöistä, varastointiajoista sekä tuen hakemisesta annetaan tarkempia määräyksiä asetuksessa (ETY) N:o 685/69.

Tukeen oikeuttavat tuotteet on siirrettävä varastoon maaliskuun 1 päivän ja elokuun 15 päivän välisenä aikana, ja ne voidaan ottaa pois varastosta aikaisintaan varastointivuoden elokuun 16 päivänä. Ne on otettava pois varastosta viimeistään varastointia seuraavan vuoden helmikuun viimeisenä päivänä. Varastointitukea voidaan myöntää vain, jos varastointiaika ylittää 120 vuorokautta. Varastojen pyynnöstä vähimmäisvarastointiaikaa voidaan lyhentää 90 vuorokauteen. Enimmäistukeen oikeuttava varastointiaika on 210 vuorokautta. Varastojen pyynnöstä aikaa voidaan jatkaa 240 vuorokauteen saakka. Tuen suuruutta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteät kustannukset, kylmäsäilytyskustannukset sekä korkokustannukset. Kerma muunnetaan 82 prosentiseksi voiksi käyttämällä laskemisessa niin sanottua rasvaekvivalenttia.

Voita, josta on maksettu yksityisen varastoinnin tukea, ei voida myydä interventioon, eikä varastointitukea voida myöntää voille tai kermalle, jolle on haettu tukea tuotteen myymiseksi välittömään yksityiseen kulutukseen. Varastointitukea ei myöskään voi hakea tuotteille, jotka on jo siirretty tullivarastoihin tai vapaavarastoalueille vietäväksi kolmansiin maihin.

Asetuksen (ETY) N:o 804/68 mukaan komissio voi ottaa käyttöön erityisiä menetelmiä, joilla vapailla markkinoilla olevan voin ja rasvattoman maitojauheen käyttöä ja kulutusta lisätään ja vähennetään siten niiden tarjontaa interventiovarastoihin. Tällaisia ovat juustojen interventio-ostot ja yksityisen varastoinnin tukeminen, rasvattoman maidon ja rasvattoman maitojauheen rehukäytön tukeminen sekä kaseiinin valmistuksen tukeminen.

Juustojen interventiojärjestelmä ja varastointituki

Yhteisö on suurin juustontuottaja maailmassa. Italialaisten Grana Padano, Parmigiano-Reggiano ja Provolone -juustojen perinteisten tuotantoalueiden interventioelimen tulee ostaa näitä juustoja interventioon, mikäli ne täyttävät tietyt laatuvaatimukset. Edellä mainittujen juustojen interventio perustuu asetukseen (ETY) N:o 804/68.

Grana Padano ja Parmigiano-Reggiano-juustojen interventioista on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 971/68 interventioimenpiteitä koskevista yleisistä säännöistä Grana Padano ja Parmigiano Reggiano -juustojen markkinoilla sekä sen soveltamisesta annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1107/68 Grana Padano- ja Parmigiano Reggiano -juustojen markkinoiden interventioimenpiteiden soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen. Provolone -juuston osalta interventio ei ole käytössä.

Tarvittaessa voidaan asetuksen (ETY) N:o 804/68 nojalla ottaa interventioimenpiteitä käyttöön myös muiden varastoitavien juustojen osalta, jolloin tukea myönnetään yksityiseen varastointiin. Pitkään varastoitavien juustojen tuki perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 508/71 kypsytettyjen juustojen yksityiselle varastoinnille annettavan tuen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä. Komissio määrittelee kullekin pitkään varastoitavien juustojen yksityisen varastoinnin tuelle enimmäiskiintiön, joka jaetaan tiettyjen jäsenvaltioiden kesken. Provolone -juuston osalta on asetuksen soveltamisesta annettu komission asetus (ETY) N:o 2496/78 Provolone -juuston yksityiselle varastoinnille annettavan tuen myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen. Lampaan tai vuohenmaidosta valmistettavan italialaisen Pecorino Romano -juuston osalta on asetuksen soveltamisesta annettu komission asetus (ETY) N:o 1427/92 yksityiskohtaisista säännöistä valvottaessa yksityisen varastointituen myöntämistä Pecorino Romano -juustolle. Muiden pitkään varastoitavien juustojen, lähinnä Emmental ja Gryère, osalta asetuksen soveltamisesta on annettu komission asetus (ETY) N:o 1426/92 yksityiskohtaisista säännöistä myönnettävässä yksityistä varastointitukea pitkään varastoitaville juustoille.

Lampaan- tai vuohenmaidosta valmistettavien kreikkalaisten Kefalotyri ja Kasseri -juusto-

jen osalta yksityisen varastoinnin tuesta on säädetty komission asetuksessa (ETY) N:o 2769/83 Kefalotyri- ja Kasseri-juustojen yksityiselle varastoinnille annettavasta tuesta muutoksineen sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 1450/92 yksityiskohtaisista säännöistä valvottaessa yksityisen varastointituen myöntämistä Kefalotyri- ja Kasseri-juustoille.

Ilha ja Sao Jorge -juustojen varastointituki perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1600/92 Azorien ja Madeiran tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityistoimenpiteistä sekä komission asetukseen (ETY) N:o 2174/92 São Jorge ja Ilha -juuston yksityiselle varastoinnille annettavan tuen myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

Juustojen varastoinnista tehdään sopimus samalla tavalla kuin voin ja rasvattoman maitojauheen yksityisestä varastoinnista. Sopimuksessa varastoijan on sitouduttava pitämään tuotteet varastossa sopimuksen mukaisen varastointiajan tietyissä varastointiolosuhteissa ja olemaan muuttamatta varastointierää varastoinnin aikana, mikäli se ei teknisistä syistä ole välttämätöntä, sekä pitämään rekisteriä varastoinnistaan tuotteista ja ilmoittamaan viranomaisille viikoittain muutoksista varastoinnissa. Emmental ja Gruyère on siirrettävä varastoon toukokuun 1 päivän ja syyskuun 30 päivän välisenä aikana. Tuotteiden on täytettävä säädetty laatuvaatimukset. Tuotteita voidaan ottaa pois varastosta syyskuun 1 päivän ja maaliskuun 31 päivän välisenä aikana edellyttäen, että sopimuksen mukainen varastointi on kestänyt vähintään 90 vuorokautta. Vähimmäisvarastointimäärä on 5 000 kiloa.

Rasvattoman maidon ja maitojauheen rehutuki

Rehukäytön tukeminen perustuu asetukseen (ETY) N:o 804/68 sekä neuvoston asetukseen (ETY) N:o 986/68 eläinten ruokintaan tarkoitettulle rasvattomalle maidolle ja rasvattomalle maitojauheelle myönnettävää tukea koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen ja sen soveltamisesta annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 1105/68 eläinten ruokintaan tarkoitettulle rasvattomalle maidolle myönnettävää tukea koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen.

Yhteisön interventioimiin kuuluvaa tukea joka alennetun myyntihinnan tai maksettavan tuen muodossa voidaan myöntää rasvattoman maidon ja maitojauheen rehukäytölle, mikäli

tuotteet täyttävät tietyt laatuvaatimukset. Kirnupiimä ja piimäjuuhe rinnastetaan säännöksen osalta rasvattomaan maitoon ja rasvattomaan maitojauheeseen.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1725/79 ruseoksiksi jalostetulle rasvattomalle maidolle ja vasikoiden ruokintaan tarkoitettulle rasvattomalle maitojauheelle myönnettäviä tukia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen mahdollistaa tuen myöntämisen rasvattomalle maidolle ja rasvattomalle maitojauheelle, mikäli niitä käytetään vasikoiden ruokkimiseen. Tukea voidaan myöntää meijeristä tilalle toimitetulle kuoritulle maidolle, tilalla ruokintaan käytetyille kuoritulle maidolle, denaturoidulle rasvattomalle maitojauheelle ja rasvattoman maitojauheen tai kuoritun maidon käytölle vasikanrehuseoksissa. Kuoritun maidon käyttöä vasikanrehuksi tuetaan riippumatta siitä, käytetäänkö se rehuksi suoraan tilalla vai palautuksena meijeristä. Meijeristä palautetun maidon tulee olla joko denaturoitua tai muuten tehokkaasti valvottavissa. Tuen suuruus päätetään rasvattoman maitojauheen interventiohinnan, markkinatilanteen, kilpailevien tuotteiden hintojen sekä vasikanlihan hinnan perusteella. Tuki määritellään ennakolta eikä tarjousten perusteella. Komission asetus (ETY) N:o 2770/79 vasikoiden ruokintaan tarkoitettua rasvattoman maitojauheen myynnistä ja asetuksen (ETY) N:o 1687/76 muuttamisesta mahdollistaa interventiovarastoissa olevan rasvattoman maitojauheen myynnin alennettuun hintaan käytettäväksi vasikanrehuksi.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1285/70 interventioelinten ostaman rasvattoman maitojauheen myyntiä koskevasta erityistoimenpiteestä sekä sen soveltamisesta annettu komission asetus (ETY) N:o 368/77 sikojen ja siipikarjan ruokintaan tarkoitettua rasvattoman maitojauheen myynnistä tarjouskilpailulla muutoksineen ja komission asetus (ETY) N:o 443/77 sikojen ja siipikarjan ruokintaan tarkoitettua rasvattoman maitojauheen myynnistä kiinteään hintaan ja asetusten (ETY) N:o 1687/76 ja (ETY) N:o 368/77 muuttamisesta muutoksineen mahdollistavat interventiovarastoissa olevan rasvattoman maitojauheen myynnin sikojen ja siipikarjan rehuksi. Myynti tapahtuu alennettuun hintaan, mutta ilman tukea. Järjestelmät eivät ole tällä hetkellä käytössä.

Komission asetus (ETY) N:o 1844/77 muiden eläinten kuin nuorten vasikoiden ruokintaan tarkoitettua rasvattoman maitojauheen eri-

tyistuen myöntämisestä tarjouskilpailun perusteella muutoksineen mahdollistaa tuen myöntämisen rasvattoman maitojauheen käytölle muiden kuin vasikoiden rehuksi. Tuen myöntäminen tapahtuu tarjouskilpailun perusteella. Järjestelmä ei toistaiseksi ole käytössä.

Komission asetus (ETY) N:o 2793/77 muiden eläinten kuin nuorten vasikoiden ruokintaan käytettävän rasvattoman maidon erityistuen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen mahdollistaa kiinteän, etukäteen määrättävän tuen myöntämisen rasvattoman maitojauheen käytölle muiden kuin vasikoiden rehuksi. Järjestelmä ei ole tällä hetkellä käytössä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 865/84 eläinten ruokintaan tarkoitettuille rasvattomalle maitotiivisteelle myönnettävän tuen yleisistä säännöistä mahdollistaa sen, että muita kuin asetuksessa (ETY) N:o 804/68 mainittuja menetelmiä voidaan ottaa käyttöön, mikäli interventiovarastot kasvavat tai uhkaavat kasvaa. Tukea voidaan tällöin myöntää denaturoidulle, alennettuun hintaan myytävälle rasvattomalle maidolle, joka käytetään muiden kuin vasikoiden rehuksi. Tuen määrän on seurattava muiden rasvattoman maidon ja rasvattoman maitojauheen tukia. Enimmäismyyntihintaa määritettäessä otetaan huomioon eläinten hinta, myönnettävän tuen taso sekä kilpailevien tuotteiden hinta.

Kaseiinituki

Asetuksen (ETY) N:o 804/68 mukaan yhteisössä tuotetulle ja kaseiiniksi muutetulle rasvattomalle maitojauheelle myönnetään tukea yhteisön varoista. Tuen myöntämisperusteista on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 987/68 kaseiiniksi ja kaseinaateiksi jalostetulle rasvattomalle maidolle myönnettävää tukea koskevista yleisistä säännöistä muutoksineen, jonka soveltamisesta on annettu komission asetus (ETY) N:o 2921/90 avustuksesta kaseiinin ja kaseinaatin tuottamisesta rasvattomasta maidosta. Yhteisössä kaseiinin hinta seuraa sen maailmanmarkkinahintaa. Jotta kaseiini olisi kilpailukykyinen muiden raaka-aineiden kanssa on sen valmistuksessa käytettävää maitoa tuettava. Tuen määrä vastaa rasvattoman maitojauheen valmistukseen käytettävän maidon tukea.

Menekin edistäminen

Maitotuotteiden menekin edistämiseen voi-

daan saada yhteisön tukea. Tarkoituksena on lisätä maidon kulutusta yhteisössä ja yhteisössä tuotettujen maitotuotteiden menekkiä kolmansissa maissa. Asiasta on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2073/92 maidon ja maitotuotteiden kulutuksen edistämisestä yhteisön alueella ja markkinoiden laajentamisesta. Interventio toimiin laskettavaa tukea myönnetään maitotuotteiden terveystarkoituksista tiedottamiseen, maitotuotteiden tutkimukseen, markkinointitutkimuksiin ja julkisuus- ja promootiokampanjoihin. Kansallisesti määrättävä viranomaisen asettaa maansa tukihakemukset etusijajärjestykseen ja lähettää ne komission päätettäväksi. Tukea myönnetään tarkoitukseen varattujen varojen puitteissa.

Myynti interventiovarastoista

Interventiovarastoissa olevan voin ja rasvatoman maitojauheen myyntiä koskee komission asetus (ETY) N:o 569/88 yhteiseksi yksityiskohtaisiksi määräyksiksi interventiotuotteiden käytön ja/tai niiden käyttötarkoituksen varmentamisesta muutoksineen. Sen lisäksi kummankin tuotteen osalta on annettu omat säädöksensä.

Voin myynti interventiovarastoista perustuu asetukseen (ETY) N:o 804/68 ja asetukseen (ETY) N:o 986/68. Myynnin tulee tapahtua ostajia tasapuolisesti kohdellen ja siten, ettei markkinatasapaino häiriinny. Myynti voi tapahtua joko tarjouskilpailun perusteella tai etukäteen määrättävään kiinteään hintaan. Asetuksessa (ETY) N:o 685/69 annetaan tarkemmat ohjeet tarjouskilpailuista. Interventiovarastoissa olevaa voita voidaan myydä joko vientiä varten tai sisämarkkinoille. Interventiovoin myynnistä vientiä varten on annettu säännökset komission asetuksessa (ETY) N:o 3378/91 vientiin tarkoitettujen interventiovarastovoin myynnin yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen. Myynti vientiä varten tapahtuu tarjousten, joko pysyvien tai erityisten, perusteella. Tarjousten perusteella määritellään vähimmäismyyntihinta, jonka alle tehtyjä tarjouksia ei hyväksytä. Pienin hyväksyttävä tarjousmäärä on 500 000 kiloa. Voin vienti voi tapahtua joko sellaisenaan tai voiöljyksi jalostamisen jälkeen.

Interventiovoin myynnistä sisämarkkinoille on säädetty komission asetuksessa (ETY) N:o 2315/76 julkisesti varastoidun voim myynnistä muutoksineen. Myynti tapahtuu sopimusten perusteella. Sopimuksia tehdään interventiovar-

rastojen niin salliessa. Pienin kerrallaan myytävä määrä on 5 000 kiloa. Myyntihinta on sopimuksen tekohetkellä sovellettava sisäänostohinta lisättyinä yhdellä eulla sataa kiloa kohti. Ostajan on asetettava vakuus. Mikäli interventiovarastoissa olevaa voita ei saada myydyksi maidon markkinointivuoden aikana normaalein ehdoin, voidaan toteuttaa jäljempänä selostettuja erityistoimenpiteitä.

Interventiovoita voidaan myydä yhteisön sisällä voiöljyn muodossa kulutettavaksi. Asiasta on säädetty komission asetuksessa (ETY) N:o 3143/85 alennettuun hintaan voiöljyn muodossa sellaisenaan kulutukseen tarkoitettujen interventiovoin myynnistä muutoksineen. Järjestelmä pyrkii vähentämään interventiovarastoissa olevan voim pitkäaikaista, laadun heikkenemiselle altistavaa varastointia. Voi muutetaan säilyvämmäksi voiöljyksi ja myydään tuettuna lähinnä yksityisille suurkeittiöille. Voi myydään voiöljyn valmistajille interventiovarastosta kiinteään interventiohintaa alempaan hintaan. Voiöljyn valmistajan on otettava voi haltuunsa 15 vuorokauden kuluessa sopimuksen teosta. Tuotettu voiöljy on myytävä välittömään, asetuksessa määritellyyn yksityiseen kulutukseen. Voiöljyä ostavan yrityksen on pidettävä erillistä kirjanpitoa alennusvoimöljyn ostoistaan.

Interventiovoita voidaan myydä myös elintarviketeollisuuden käyttöön. Asiasta säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 570/88 voim myynnistä alennettuun hintaan sekä konditoria- ja jäätelötuotteiden ja muiden elintarvikkeiden valmistukseen tarkoitettulle voille ja voiöljylle myönnettävästä tuesta muutoksineen. Järjestelmässä komissio myy tarjouskilpailun perusteella interventioon kertynyttä voita tai kermaa edelleen jalostettavaksi jäätelö-, leipomo- ja muiksi elintarviketuotteiksi. Kaikki voi ei ole peräisin interventiovarastoista. Myös normaalille markkinoille myönnetään tukea samoin perustein. Yritykset tekevät joka kuukauden toisen ja neljännen viikon tiistaiksi tarjoukset voim ostamisesta interventiovarastoista sille interventioelimelle, jonka hallussa voi on. Myyntihintojen määrittämiseen vaikuttavat tuotteiden käyttötarkoitus, jalostusprosessi, rasvaprosentti sekä se, onko voi merkitty jäljitysaineella. Tuotteita valmistavan laitoksen on täytettävä tietyt edellytykset esimerkiksi kirjanpidon, varastoinnin ja tuotantokapasiteetin suhteen.

Komission asetus (ETY) N:o 2409/86 interventiovoin myynnistä yhdistelmärehuissa käy-

tettäväksi, komission asetus (ETY) N:o 1282/72 voin myynnistä alennettuun hintaan armeijalle ja vastaaville yksiköille, komission asetus (ETY) N:o 1717/72 voin myynnistä alennettuun hintaan voittoa tavoittelemattomille laitoksille ja yhteisöille, komission asetus (ETY) N:o 2990/82 voin myynnistä alennetulla hinnalla sosiaalista avustusta vastaanottaville henkilöille sekä komission asetus (ETY) N:o 863/91 interventiovarastoidun voin erikoismyynnistä vientiä varten Neuvostoliittoon ja asetuksen (ETY) N:o 569/88 muuttamisesta muutoksineen mahdollistavat lisäksi interventiovoin myymisen tai luovuttamisen alennettuun hintaan rehuseoksiin käytettäväksi, asevoimille, yleishyödyllisille yhdistyksille tai sosiaaliapuna entiseen Neuvostoliittoon vietäväksi. Osa näistä järjestelmistä on toistaiseksi lakkautettu.

Rasvattoman maitojauheen myynti interventiovarastoista perustuu asetukseen (ETY) N:o 804/68 sekä neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1014/68. Myynnin tulee tapahtua ostajia tasapuolisesti kohdellen ja siten, ettei markkinatasapaino häiriinny. Myynti voi tapahtua joko tarjouskilpailun perusteella tai etukäteen määrättävään kiinteään hintaan. Varastoissa olevaa rasvatonta maitojauhetta voidaan myydä joko vientiä varten tai sisämarkkinoille. Interventiovarastoissa olevan rasvattoman maitojauheen myynnistä vientiä varten on säädetty komission asetuksessa (ETY) N:o 727/87 julkisesti varastoidun maitojauheen erikoistarjouksella vientiin myynnistä muutoksineen. Myynti vientiä varten perustuu sopimukseen. Pienin kerrallaan myytävä määrä on 100 000 kiloa. Ostajan on asetettava takuumaksu.

Komission asetus (ETY) N:o 2213/76 julkisesti varastoidun rasvattoman maitojauheen myynnistä muutoksineen mahdollistaa interventiovarastoissa olevan rasvattoman maitojauheen myynnin sisämarkkinoille poikkeuksellisissa oloissa. Maitojauheen on oltava varastoituna vähintään kuusi kuukautta. Vähimmäismyyntimäärä on 10 000 kiloa ja ostotarjouksesta on annettava vakuus. Myyntihinta on sopimuksen tekohetkellä sovellettava sisäänos-tohinta lisätyn yhdellä eulla sataa kiloa kohti.

Mikäli interventiovarastoissa olevaa rasvatonta maitojauhetta ei voida markkinoida markkinointivuoden kuluessa normaalein ehdoin, voidaan ottaa käyttöön jäljempänä mainittuja erityistoimenpiteitä.

Komission asetus (ETY) N:o 2746/87 asetuksen (ETY) N:o 2315/76 ja (ETY) N:o 727/87 muuttamisesta julkisesti varastoidun voin ja rasvattoman maitojauheen elintarvikeaputoimituksen myyntiehtojen osalta mahdollistaa interventiovarastoissa olevan voin ja rasvattoman maitojauheen myynnin alennettuun hintaan elintarvikeavuksi toimitettavaksi.

Asetuksen (ETY) N:o 804/68 mukaan neuvosto voi ottaa käyttöön myös muita kuin säännönmukaisia tukitoimenpiteitä, mikäli maitotuotteiden ylijäämiä muodostuu tai on vaarassa muodostua tai ne uhkaavat kasvaa. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1723/81 tiettyjen teollisuus- ja kuluttajaryhmien voin käytön tason ylläpitämistä koskevien toimenpiteiden yleisten sääntöjen laatimisesta määritellään yleiset ehdot tuen myöntämiseksi markkinoilla olevan voin käytön edistämiseen. Käyttöön otettuja toimenpiteitä selostetaan seuraavassa.

Komission asetuksella (ETY) N:o 2191/81 voittoa tavoittelemattomien laitosten ja yhteisöjen voin ostamiseen myönnettävästä tuesta muutoksineen tuetaan voin myyntiä voittoa tuottamattomille yhteisöille. Tuen piiriin kuuluvat yhteisöt, esimerkiksi sairaalat ja vankilat, hyväksyy kukin jäsenvaltio. Asetus sisältää lisäksi yksityiskohtaiset säännökset tukijärjestelmän käytännön toteutuksesta sekä tuen myöntämisen edellytyksistä. Voin edelleenmyynti on kiellettyä. Myytävissä pakkauksissa on oltava merkintä ”alennusmyyntivoita”. Komission asetus (ETY) N:o 2192/81 jäsenvaltioiden armeijoille ja vastaaville yksiköille voin ostamiseen myönnettävästä tuesta muutoksineen mahdollistaa tuen maksamisen voin myynnille yhteisön asevoimille.

Myytässä tuoretta voita normaaleilta markkinoilta elintarviketeollisuudelle, voidaan sille maksaa tukea. Tuki perustuu komission asetukseen (ETY) N:o 570/88 muutoksineen. Tuen myöntämistä koskevat osittain samassa asetuksessa määritellyt säännöt interventiovoin myynnistä elintarviketeollisuudelle. Tuki perustuu siihen, että komissio myöntää tuoreen voin valmistajalle tuen tämän myydessä voin jalostavalle teollisuudelle. Asetus sisältää yksityiskohtaiset säännökset järjestelmän käytännön toteutuksesta sekä tuen saamisen edellytyksistä.

Yhteisössä suoraan kulutukseen tarkoitettulle voiöljylle tarjouskilpailulla annettavasta tuesta annetun komission asetuksen (ETY) N:o 429/90 perusteella muutoksineen voidaan tukea

markkinoilla olevan tuoreen voin valmistusta voiöljyksi. Tuki myönnetään tarjouskilpailun perusteella samoin perustein kuin tuki interventiovoin myynnille elintarviketeollisuudelle. Jäsenvaltioille myönnetystä kulutustuesta annettun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1307/85 perusteella jäsenvaltioilla on mahdollisuus tukea kansallisin varoin voin myyntiä kuluttajille.

Koulumaidon tuki perustuu asetukseen (ETY) N:o 804/68 sekä neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1842/83 maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamista koulujen oppilaille koskevista yleisistä säännöistä ja sen täytäntöönpanosta annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 2167/83 maidon ja tiettyjen maitotuotteiden toimittamista koulujen oppilaille koskevista soveltamissäännöistä muutoksineen. Tuen suuruus tuotteeseen käytettyä maitolitraa kohti on tällä hetkellä 95 prosenttia maidon tavoitehinnasta. Yhteisön tuen lisäksi jäsenvaltiot voivat myöntää kansallista tukea. Asetukset sisältävät yksityiskohtaiset säännökset järjestelmän käytännön toteuttamisesta ja tuen myöntämisen edellytyksistä.

Asetuksen (ETY) N:o 804/68 perusteella voin ja rasvattoman maitojauheen laatustandardeista voidaan määrätä tarkemmin. Raakamaidon, lämpökäsittelyn maidon ja maitopohjaisten tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevista terveyssäännöistä annettuun neuvoston direktiiviin 92/46/ETY sisältyy terveysmääräyksiä sekä laatu-, merkintä-, pakkaus- ja muita vaatimuksia maitotuotteille ja niiden markkinoinnille. Maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojaamisesta annettun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1898/87 muutoksineen nojalla on maidosta valmistettujen tuotteiden nimikkeet suojattu; maidon nimeä ei voida käyttää kuluttajien harhaanjohtamiseksi muista raaka-aineesta valmistetuille tuotteille.

Maitotuotteiden tuonti ja vienti

Yhteisössä tuonti- ja vientijärjestelyt ovat interventio toiminnan ohella toinen keskeinen osa maidon markkinajärjestelmää hintatason pitämiseksi neuvoston hintaratkaisun mukaisena. Tuonti- ja vientilisenssejä koskee komission asetus (ETY) N:o 3719/88 tuonti-, vienti- ja ennakkovahvistustodistusten järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen sekä sen soveltamisesta maitoalalla annettu komission asetus (ETY)

N:o 2729/81 maito- ja maitotuotealan tuonti- ja vientitodistusten soveltamista koskevan järjestelmän ja tukien ennakkovahvistusjärjestelmän soveltamisen erityissäännöistä muutoksineen.

Eräitä poikkeuksia lukuunottamatta kaikkia maitotuotteita yhteisöön tuotaessa on esitettävä tuontilisenssi ja niitä yhteisöstä vietäessä vientilisenssi. Jäsenvaltioiden on myönnettävä lisenssi jokaiselle sitä pyytävälle riippumatta siitä, mihin asianosainen on sijoittautunut yhteisön alueella. Näiden lupien myöntämisen edellytyksenä on sellaisen vakuuden antaminen, joka varmistaa tuonti- tai vientisitoumuksen täyttämisen luvan voimassaoloaikana ja joka pidätetään osittain tai kokonaan, jos toimi ei toteudu tässä määräajassa tai jos se toteutuu vain osittain. Vientilisenssiä ei vaadita säännöllisesti määrättävän vientituen avulla yhteisöstä vietäviltä tuotteilta maitojauhetta, voita ja voiöljyä lukuunottamatta.

Maitotuotteiden tuontimaksuja säätelee komission asetus (ETY) N:o 3665/87 maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen sekä sen soveltamisesta annettu komission asetus (ETY) N:o 1767/82 erityisten tuontimaksujen soveltamisen yksityiskohtaisista säännöistä tiettyihin maitotuotteisiin muutoksineen. Maitotuotteiden tuonnista kannetaan tuontimaksu. Tuontimaksut määritetään aina kuukauden kahdelle ensimmäiselle viikolle kerrallaan ja tarkistetaan kuukauden puolivälissä. Perustamissopimuksen liitteeseen II kuuluvat maitotuotteet on jaettu 12 ryhmään, joille kullekin on määrätty johtotuote. Johtotuotteen tuontimaksu on kynnshinnan ja maailmanmarkkinahintaa kuvaavan vapaasti rajalla -hinnan erotus, jollei tuontimaksua vahvisteta erityissäännöksillä. Muille tuotteille kuin johtotuotteille tuontimaksuna käytetään kysymyksessä olevan ryhmän johtotuotteen tuontimaksua. Sellaisten tuotteiden osalta, joiden tulli on sidottu GATTissa, tuontimaksu rajoitetaan kuitenkin sopimuksessa vahvistettuun määrään. Vapaasti rajalla -hinnan ja tuontimaksujen määrittämisestä on annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1073/68 vapaasti rajalla -hintojen ja maksujen vahvistamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maito- ja maitotuotealalla. Jokaiselle johtotuotteelle vahvistetaan vapaasti yhteisön rajalla -hinta kunkin ryhmän tuotteille kansainvälisessä kaupassa edullisimpien ostomahdollisuuksien perusteella. Sellaisia vertailutuotteita, joiden

tuontimaksu ei ole niiden johtotuotteeseen sovellettavan tuontimaksun suuruinen, ei kuitenkaan oteta huomioon.

Maitoraaka-ainetta sisältävien perustamisoppimuksen liitteeseen II kuulumattomien jalostettujen elintarvikkeiden (Non-Annex II -tuotteet) tuontimaksun määrääminen perustuu sekä kiinteään tulliin että muuttuvaan tuontimaksuun. Muuttuva tuontimaksu määritellään kullekin liitteeseen II kuulumattoman tuotteen sisältämälle, neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3033/80 määrittelylle perusmaitotuotteen osalle erikseen. Määrittely perustuu kynnyshintojen ja vapaasti rajalla -hintojen väliseen eroon. Lopullinen tuotteen tuontimaksu lasketaan summuna johtotuotteiden osien perusteella.

Maitotuotteiden vientituesta säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 876/68 maito- ja maitotuotealan vientitukien myöntämisistä koskevista yleisistä säännöistä sekä niiden suuruuden vahvistamisperusteista muutoksineen sekä sen soveltamisesta annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1098/68 maito- ja maitotuotealan vientitukia koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen. Tarvittaessa maitotuotteiden maailmanmarkkinahintojen ja yhteisön hintojen välinen erotus voidaan kattaa vientituella. Vientituki on samansuuruinen kaikkialla yhteisössä, mutta se voi vaihdella vietävän tuotteen ja juustojen osalta myös kohdemaan mukaan. Juustoilla maakohtaiset erot johtuvat juustosisäilytyksistä.

Vientituki voidaan asettaa joko komission säännöllisesti määräämänä, etukäteen tietyille erälle tai tarjouskilpailun perusteella. Säännöllisesti määrättävät vientituet määritellään voille, rasvattomalle maitojauheelle, täysmaitojauheelle sekä cheddar- ja gouda-juustoille. Vientituet määritellään neljän viikon välein. Maksettava vientituki määritellään vientihetken mukaan. Vientihetkeksi luetaan tuotteiden vastaanottaminen tullivalvontaan. Vientituki määritellään yhteisön markkinahinnan ja maailmanmarkkinahinnan perusteella ottaen huomioon kysyntä- tarjontatilanne sekä sisämarkkinoilla että maailmanmarkkinoilla. Hinnat lasketaan vastaavalla tavalla kuin tuontimaksuja määriteltäessä. Etukäteen määrättävää vientitukea voidaan hakea kaikille maitotuotteille. Viejä hakee viranomaisilta vientilisenssiä, jonka mukainen vientituki on voimassa riippumatta säännöllisin väliajoin määrättävän vientituen muutoksista. Lisenssi haetaan vientierälle, jonka koko ja kohdema tiedetään. Etukä-

teen määrättävä vientituki on voimassa myöntämiskauden lisäksi 4—6 kuukautta tuotteen riippuen. Viennistä tulee asettaa vakuus. Komissiolla on mahdollisuus määrittää vientituki myös tarjouskilpailun perusteella. Maitotuotteissa tarjouskilpailuihin pohjautuvat vientit ovat yksittäistapauksia ja liittyvät vain ja rasvattoman maitojauheen interventiovarastojen pienentämiseen.

Asetuksen (ETY) N:o 804/68 mukaan sisäisen jalostusliikennejärjestelmän käyttö voidaan kieltää siinä määrin kuin on tarpeen maito- ja maitotuotealan yhteisen markkinajärjestelyn moitteettoman toiminnan kannalta. Asetuksessa on lisäksi säädetty suojalausekkeista. Jos tuonnin tai viennin seurauksena maitotuotteiden markkinat yhteisössä häiriintyvät tai ovat vaarassa häiriintyä vakavasti sellaisilla edellytyksillä, että perustamisoppimuksen 39 artiklan tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu, kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa voidaan toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä, kunnes häiriö tai häiriön uhka on väistynyt.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen meijerimaitokiintiöksi sovittiin liittymisasiakirjassa 2 342 miljoonaa kiloa ja tilojen suoramyyntikiintiöksi 10 miljoonaa kiloa. Meijerimaitokiintiötä saadaan lisäksi korottaa yhteensä 200 miljoonaa kilolla. Tämä lisäksi kiintiö tulee varata tällä hetkellä maidontuotannosta tilapäisesti poissa oleville tuottajille, joiden oikeuteen tuotannon uudelleen aloittamiseen liittymissopimus vaikuttaa. Pitkään varastoitavien juustojen (lähinnä Emmental) yksityiseen varastointiin myönnettiin Suomelle 1 700 tonnin kiintiö. Viili ja smetana sovittiin lisättäväksi maidosta valmistettujen tuotteiden nimikkeisiin. Yhteisön maitoa ja maitotuotteita koskeviin säädöksiin tehtiin lisäksi eräitä teknisluonteisia muutoksia (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt). Liittymisasiakirjan mukaan Suomessa saadaan lisäksi poiketa yhteisön maidon vähimmäisrasvapitoisuutta koskevista vaatimuksista kolmen vuoden siirtymäkauden ajan (yhdessä maidon myynti, liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, VII Maatalous, B. Markkinajärjestelyt). Suomi saa lisäksi kolmen vuoden siirtymäkauden ajan jatkaa nykyistä juustosisäilytystä USA:n kanssa. Yhteisön vientitu-

kiasetusten mukaisille listoille sovittiin niin ikään lisättäväksi suomalaiset juustonimikkeet.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa maidon tuotantoa ja markkinointia säännellään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä (1518/93). Lain nojalla maidolle vahvistetaan vuosittain tavoitehintaa ja vähimmäishintaa. Maidon valtiontukimuotoja ovat tällä hetkellä maidon tuotantotuki, maidon kuljetusavustus, kotieläinten lukumäärän perusteella annettava tuki ja pinta-alalisiä. Maidon ja maitotuotteiden viennin yhteydessä maksetaan lisäksi hinnanerokorvauksia maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain nojalla.

Tuottajamaidon samahintaisuudesta sekä laatu- ja koostumushinnoittelun perusteista säädetään maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (1263/89). Maidon tuottajilta peritään vientikustannusmaksua maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain mukaisesti sekä lisäksi lannoite-, rasva- ja valkuaisveroa viennin rahoittamiseksi. Valtioneuvosto on 24 päivänä helmikuuta 1994 antanut maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelmassa julkaistun päätöksen maitovalmisteiden hintojen alentamisesta eräissä käyttökohteissa.

Maidon tuotantoa on vuodesta 1985 lukien ohjattu maidon kaksihintajärjestelmään liittyvillä laeilla maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä (570/84) ja maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta (569/84). Vuosina 1989—93 oli lisäksi voimassa laki meijerikohtaisesta kiintiömaksusta (1303/88). Tuotantokiintiö ei aseta ehdotonta kieltoa tuotetulle tai meijerin vastaanottamalle maidolle. Kiintiön ylittävän meijerimaitomäärän osalta maksuvelvollinen on vain velvollinen suorittamaan kiintiömaksua. Kiintiökausi on tällä hetkellä syyskuun alusta elokuun loppuun. Maidon tuotantoa on pyritty tasapainottamaan myös niin sanotuin vapaaehtoisin tuotannonohjaamistoimenpitein. Laki maataloustuotannon tasapainottamisesta (1261/89) säättää perusteet muun muassa maataloustuotteiden tuotannon vähentämistä ja kohdentamista koskeville sopimuksille ja toimenpiteille. Sanotun tasapainottamislain nojalla on vuosina 1990—93 tehty maidontuotannon vähentämissopimuksia, emolehmäsopimuksia ja luonnonmukaista maataloustuotan-

toa koskevia sopimuksia. Lisäksi sen nojalla maksetaan emolehmäpalkkioita.

Maidon ja maitotaloustuotteiden tuonnin sääntely perustuu tuontimaksulakiin (1008/77), jossa on säädetty tuontimaksuista ja vähimmäistuontihinnoista. Tuontimaksujen tarkoituksena on nostaa tuontituotteiden hinnat kotimaiselle hintatasolle. Tuontimaksu määräytyy periaatteessa kotimarkkinahinta- ja maailmanmarkkinahintanoteerausten mukaan. Määrällisistä tuonnin rajoituksista on luovuttu. Tavarannan luokitusjärjestelmä perustuu tullitariffilakiin (660/87).

Yhteisön maidon ja maitotuotteiden markkinajärjestelmä korvaisi maidon osalta kokonaan Suomen maataloustuotteiden markkinajärjestelmän sekä maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain mukaiset toimenpiteet maidon osalta. Yhteisön kiintiöjärjestelmän hallinnointiin liittyen on kuitenkin säädettävä muun muassa kiintiöiden siirrosta, kansallisesta varannosta ja kiintiöylitysten tasaamisesta. Tuonnin osalta yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaavat Suomen tullitariffin ja tuontimaksulain. Yhteisön järjestelmän käyttöönotto edellyttää lisäksi interventioitoiminnan järjestämistä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Naudanliha

Neuvoston asetus (ETY) N:o 805/68, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1968, naudan- ja vasikanlihan yhteisestä markkinajärjestelmästä muutoksineen

Yhteisössä naudanlihan tuotantoa ja markkinointia säännellään asetuksella (ETY) N:o 805/68. Asetuksen perusteella on annettu lukuisia täytäntöönpanosäädöksiä, jotka sisältävät tarkemmat määräykset järjestelmän soveltamisesta.

Markkinajärjestelmä käsittää elävät nautaeläimet ja jalostuseläimet sekä niiden lihan ja muut tuotteet lukuunottamatta maitoa ja maitotuotteita. Täysikasvuisella nautaeläimellä tarkoitetaan yli 300 kilon painoista eläintä. Järjestelmä perustuu kiinteisiin, neuvoston vuosittain määrittämiin ohjehintoihin yhteisön alueella. Markkinointivuoden ohjehinta tulee määrittää ennen edellisen vuoden elokuun 1 päivää. Hinnanmäärittämisessä otetaan huomioon erityisesti naudanlihan tuotannon ja kulutuksen

ennakoitu kehitys, maitotuotemerkkinoiden tilanne sekä järjestelmästä saadut aikaisemmat kokemukset. Markkinointivuosi alkaa kunkin vuoden huhtikuun ensimmäisenä maanantaina ja päättyy seuraavan vuoden alkamispäivää edeltävänä päivänä, ellei neuvosto asetuksen nojalla toisin päättä.

Tukimuodot

Naudanlihan markkinajärjestelmässä ovat käytössä seuraavat tukimuodot: sonnien tuotantopalkkio, keväteurastusten kausilisä, emolehmäpalkkio, tuotannon laajaperäistämiseen liittyvä lisäpalkkio sekä jalostuspalkkio. Säännökset näistä palkkioista sisältyvät asetukseen (ETY) N:o 805/68 sekä sen nojalla annettuihin tukia ja menettelytapoja koskeviin täytäntöpanosäädöksiin (neuvoston asetukset (ETY) N:ot 2066/92 ja 3508/92 sekä komission asetukset (ETY) N:ot 3886/92 ja 3887/92). Jäljempänä käsitellään tukia koskevia yleisiä säännöksiä sekä kutakin tukimuotoa erikseen.

Tukia myönnettäessä tuottajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka tila sijaitsee yhteisön alueella ja joka harjoittaa nautakarjataloutta. Tilalla tarkoitetaan kaikkia niitä tuotantoyksiköjä, joita yksi tuottaja hallitsee ja jotka sijaitsevat yhden jäsenvaltion alueella. Emolehmällä tarkoitetaan liharotuista tai liharodun risteytyksen tuloksena syntyntä, lihantuotantoon käytettävien vasikoiden hoitoon tarkoitettua lehmää tai vastaavaa kantavaa uudistushiehoa. Tukia koskevat yleiset säännökset sisältävät lisäksi määräyksiä muun muassa tuen piiriin kuuluvien eläinten merkitsemisestä (neuvoston asetus (ETY) N:o 3508/92 ja komission asetus (ETY) N:o 3886/92), maksettavien palkkioiden vähimmäismäärästä sekä palkkiota koskevan hakemuksen sisällöstä (komission asetukset (ETY) N:ot 3886/92 ja 3887/92).

Sonnien tuotantopalkkiosta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68 ja asetuksessa (ETY) N:o 3886/92. Palkkiota, jonka määrä on nykyisten säännösten mukaan 60 ecua eläintä kohden vuonna 1993, 75 ecua eläintä kohden vuonna 1994 ja 90 ecua eläintä kohden vuonna 1995, maksetaan korkeintaan kaksi kertaa eläimen elinaikana, ikäluokissa 10 kuukautta sekä yli 21 kuukautta. Palkkiota voidaan maksaa vuosittain enintään 90 eläimelle tilaa kohti kussakin ikäryhmässä. Palkkio voidaan maksaa joko suoraan tilalle eläimen iän perusteella

tai teurastilytyksen yhteydessä, mikäli eläimen teuraspaino eli ruhopaino on yli 200 kiloa.

Palkkiota maksettaessa perusteena käytetään enimmäiseläintiheyttä, joka lasketaan nautayksiköiden määränä karkearehuhehtaaria kohden asetuksessa (ETY) N:o 805/68 sekä asetuksessa (ETY) N:o 3886/92 tarkemmin määrättyä laskentatapaa käyttäen. Palkkiota ei makseta niistä eläimistä, joiden määrä ylittää säädetyn enimmäiseläintiheyden. Palkkioiden maakohmainen enimmäismäärä perustuu tällä hetkellä vuosina 1990—92 jäsenvaltiossa maksettujen tuotantopalkkioiden määrään siten, että kukin jäsenvaltio voi valita haluamansa perusvuoden. Jäsenvaltioiden sisällä palkkioon oikeutettujen eläinten enimmäismäärä voidaan määrätä tilakohtaisesti tai alueellisesti. Jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa komissiolle aluejakonsa sekä tukeen oikeutettujen eläinten lukumäärä alueittain (alueen kiintiö). Alueellisen kiintiön ylityksessä tilaa kohden maksettavia tuotantopalkkiota vähennetään ylityksen suhteessa. Mikäli alueelle on asetettu tilakohtaiset kiintiöt, suhteellista vähennystä ei kuitenkaan voida tehdä, vaan leikkauksen tulee kohdistua kiintiönsä ylittäneisiin tuottajiin.

Keväteurastusten kausilisästä säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68 ja asetuksessa (ETY) N:o 3886/92. Jäsenvaltioissa, joissa syyskuun 1 päivän ja marraskuun 30 päivän välisenä aikana teurastettujen härkien lukumäärä ylittää 40 prosenttia niiden koko vuoden teurastusten määrästä, voidaan seuraavana vuonna hakemuksesta maksaa 60 ecun lisäpalkkio sonnien tuotantopalkkioon tammikuun 1 päivän ja huhtikuun 30 päivän välisenä aikana teurastetuista häristä.

Emolehmäpalkkiosta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68 sekä asetuksissa (ETY) N:ot 2066/92 ja 3886/92. Emolehmäpalkkiota, jonka määrä on nykyisten säännösten mukaan 70 ecua eläintä kohden vuonna 1993, 95 ecua eläintä kohden vuonna 1994 ja 120 ecua eläintä kohden vuonna 1995, voidaan hakemuksesta maksaa tilalle, joka pitää vastaavan määrän emolehmiä vähintään hakemusta seuraavan kuuden kuukauden ajan eikä toimita maitoa meijeriin hakemusta seuraavan 12 kuukauden aikana. Palkkiota voidaan maksaa myös tilalle, jolla on korkeintaan 120 000 kilon suuruinen meijerimaitokiintiö. Kansallisista varoista voidaan lisäksi maksaa 25 ecun suuruinen lisäpalkkio kutakin myönnettyä emolehmäpalkkiota kohden. Tästä määrästä voidaan 20 ecua

maksaa yhteisön varoista yhteisön rakennepoliittisen aluejaon tavoitteen I mukaisilla alueilla sekä alueilla, joilla emolehmiä osuus lehmien kokonaismäärästä on vähintään 30 prosenttia, ja teurastetuista sonneista vähintään 30 prosenttia kuuluu erikseen määrättyihin ruholuokkiin (S ja E).

Maakohtainen tukeen oikeutettujen eläinten enimmäismäärä eli kansallinen kiintiö perustuu jäsenvaltion ajanjaksolta 1990—92 valitsemana perusvuotena jäsenvaltiossa maksettujen palkkioiden määrään. Jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa komissiolle tilakohtaisten kiintiöiden yhteismäärä siten eriteltynä, että heikoimmin kehittyneiden (LFA) ja toisaalta muiden alueiden kiintiöt ilmoitetaan erikseen. Kunkin jäsenvaltion tulee lisäksi muodostaa 1—3 prosentin suuruinen kansallinen kiintiövaranto, josta voidaan jakaa lisäkiintiöitä erityistapauksissa. Epäedullisia tuotantoalueita varten on perustettava erillinen yhden prosentin suuruinen kiintiövaranto. Tilakohtaiset kiintiöt ovat siirrettävissä ja vuokrattavissa. Jos oikeudet siirtyvät ilman tilan hallinnan samanaikaista siirtymistä, voidaan osa kiintiöstä, kuitenkin korkeintaan 15 prosenttia, ottaa ilman korvausta kansalliseen kiintiövarantoon. Jos tila ei kahdena peräkkäisenä vuotena ole käyttänyt vähintään 50 prosenttia kiintiöstään, voidaan käyttämättä jäänyt osa niin ikään siirtää kansalliseen varantoon.

Palkkiota maksettaessa käytetään maksuprusteena enimmäiseläintiheyttä. Tältä osin viitataan siihen, mitä edellä on sonniä tuotantopalkkioiden kohdalla selostettu. Rotuedellytysten täyttymistä seurataan niin sanotulla negatiivilistalla, jossa on lueteltu maitorodut. Eläimen kuulumista liha- tai maitokarjaan seurataan myös tilan maitokiintiön ja sen tuottamiseen tarvittavan lypsylehmämäärän avulla.

Lisäpalkkiosta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68. Tuotannon laajaperäistämiseksi emolehmäpalkkio ja sonniä tuotantopalkkio voidaan maksaa 30 eculla korotettuna, mikäli eläintiheys on alle 1,4 nautayksikköä karkearehuhettaaria kohden.

Myös jalostuspalkkiosta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68. Lypsykarjarotuisista sonnivasikoista voidaan maksaa 100 ecun jalostuspalkkio, mikäli ne teurastetaan alle 10 vuorokauden ikäisinä. Ellei jäsenvaltio ota järjestelmää käyttöön, sen tulee osallistua jäl-

jempänä selostettuun erityiseen kevyiden ruhojen interventioon.

Interventiotoimenpiteet

Naudanlihan markkinajärjestelmä sisältää olennaisena osana säädökset niin sanotuista interventiotoimenpiteistä, joita käytetään tuotajahintojen alenemisen estämiseksi. Näitä ovat interventioviranomaisten suorittamat naudanlihan sisäännotot sekä yksityisen varastoinnin tuki.

Sisäännostosta interventiovarastoihin säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 2456/93 yksityiskohtaisista säännöistä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 805/68 soveltamisesta naudanlihan yleisten ja erityisten interventiotoimenpiteiden osalta. Sisäännostolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa jäsenvaltioiden viranomaiset ostavat tietyt edellytykset (alkuperä-, paino-, laatu-, luokittelu jne.) täyttävien sonniä ja härkiä lihää interventiovarastoihin. Jäsenvaltioilla tulee olla interventiotoimenpiteitä varten interventiokeskuksia. Niissä on pystyttävä varastoimaan lihää jäädytettynä vähintään kolmen kuukauden ajan asetuksessa (ETY) N:o 2456/93 tarkemmin määrättyllä tavalla. Varastojen valvonta kuuluu jäsenvaltioiden viranomaisille.

Interventiovarastoihin ostaminen tapahtuu yleensä tarjousten perusteella. Tällä hetkellä normaali tarjouskilpailu avataan, jos yhteisön markkinahinta on alle 84 prosenttia ja markkinahinta asianomaisessa jäsenvaltiossa alle 80 prosenttia interventiohinnasta. Interventiohinta määrätään kerran vuodessa. Markkinahinta perustuu kahden edeltävän viikon hintalaskelmaan. Laskelma tehdään painottamalla kunkin laatuluokan hinta niiden markkinaosuuksilla. Asetukseen (ETY) N:o 2456/93 sisältyy tarkat säännökset muun muassa tarjouskilpailun avaamisesta, tarjousten tekemisestä ja niiden vähimmäismääristä sekä enimmäis- ja vähimmäishinnoista, tarjousten vakuudeksi asetettavista takuumaksuista sekä hyväksyttävien tarjousten enimmäishinnoista ja hyväksymismenettelystä.

Erityisillä interventiotoimilla pyritään vähentämään interventioon tulevan naudanlihan määrää. Jäsenvaltiot voivat valita, ottavatko ne käyttöönsä jalostuspalkkion vai niin sanotun kevyiden ruhojen interventio. Viimeksi mainitussa järjestelmässä interventioon ostetaan tarjousten perusteella 150—200 kilon painoisia ruhoja poikkeuksena normaalin interventiotoi-

minnan 200 ruhopainokilon vaatimuksesta. Järjestelyllä pyritään estämään interventiovarastojen kasvua.

Normaalin tarjousmenettelyn ja erityisten interventioimien vuosittaiset enimmäismäärät ovat 750 000 tonnia vuonna 1993, 650 000 tonnia vuonna 1994, 550 000 tonnia vuonna 1995, 400 000 tonnia vuonna 1996 ja 350 000 tonnia vuonna 1997. Interventioon ei vuoden 1996 jälkeen osteta teuraspainoltaan yli 340 kilon ruhoja. Sisäänostoihin liittyy turvajärjestelmä, jossa kaikki enimmäishinnan alittavat tarjoukset on hyväksyttävä. Turvajärjestelmän piiriin kuuluvat ostot avataan, mikäli yhteisön markkinahinta on alle 78 prosenttia interventiohinnasta ja jossakin jäsenvaltiossa markkinahinta on alle 60 prosenttia interventiohinnasta. Turvajärjestelmän piirissä tehtyjä ostoja eivät koske intervention enimmäisostomäärät. Asetukseen (ETY) N:o 2456/93 sisältyy lisäksi säännöksiä muun muassa interventioon ostetun lihan paloittelusta sekä jäsenvaltioiden toimintaa koskevasta verrattain yksityiskohtaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Ostotarjoukset tulee tehdä jollakin yhteisön virallisista kielistä.

Myyntiä interventiovarastoista säännellään asetuksella (ETY) N:o 805/68 neuvoston asetuksella (ETY) N:o 98/69 interventioelimien ostaman jäädytetyn naudanlihan myyntiä koskevista yleisistä säännöistä muutoksineen sekä komission asetuksessa (ETY) N:o 2173/79 interventioelinten ostaman naudanlihan myyntiä koskevista yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä ja asetuksen (ETY) N:o 216/69 kumoamisesta muutoksineen. Myynti interventiovarastoista on yhteisön sisällä sallittua vain, mikäli kertoimella muutettu yhteisön markkinahinta on vähintään interventiohinnan tasolla eikä intervention sisäänosto ole käynnissä. Lihaa voidaan kuitenkin tästä poiketen myydä vientiä varten joko sellaisenaan tai paloiteltuna sekä yhteisön sisällä määrättyyn erityiskäyttöön ja silloin, kun se on välttämätöntä teknisistä syistä, kuten lihan vanhenemisen johdosta (asetus (ETY) N:o 98/69, komission asetukset (ETY) N:ot 985/81, 2824/85, 2182/77, 2326/79, 1777/93 ja 2849/89 sekä neuvoston direktiivi 657/88/ETY).

Myynti voi tapahtua tarjousten perusteella tai kiinteään hintaan. Ostajan täytyy molemmissa tapauksissa asettaa hinnan maksamiselle vakuus. Myynti voi tapahtua myös kaksivaiheisesti, ensimmäisessä vaiheessa tarjousten perusteella ja toisessa vaiheessa kiinteään hintaan

komission asetuksen (ETY) N:o 2539/84 interventioelinten hallussa olevan jäädytetyn naudanlihan eräitä myyntejä koskevista yksityiskohtaisista erityissäännöistä säännösten perusteella.

Yksityisen varastoinnin tuesta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 806/68. Yksityisen varastoinnin tuki perustuu neuvoston asetukseen (ETY) N:o 989/68 yksityisen varastoinnintukien myöntämistä naudanliha-alalla muutoksineen sekä komission asetukseen (ETY) N:o 3445/90 naudanlihan yksityisen varastoinnin tukien myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä muutoksineen. Yksityisellä varastoinnilla tarkoitetaan naudanlihatuotteiden pitämistä varastoituna muun kuin interventioviranomaisena toimivan luonnollisen tai yhteisössä sijaitsevan juridisen henkilön (varastoiija) omalla riskillä ja kustannuksella. Yksityisen varastoinnin tukea voidaan myöntää vain yhteisöalkuperää olevan naudanlihan varastointiin. Tuki voidaan määrittää joko etukäteen tai tarjousten perusteella. Yksityistä varastointia koskevia sopimuksia voidaan tehdä jäsenvaltion interventioviranomaisen ja varastoiijan välillä. Varastoitavan lihan tulee täyttää säädetyt laatuvaatimukset.

Tuonti ja vienti

Naudanlihatuotteisiin sovelletaan yhteisön yleisiä tullitariffeja. Naudanlihan ja lihatuotteiden tuonti on tullin alaista. Tuontimaksuista säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68. Tullien lisäksi naudanlihan ja lihatuotteiden tuontia yhteisöön rajoittavat muuttuvat tuontimaksut. Maksut perustuvat asetukseen (ETY) N:o 805/68 sekä sen nojalla annettuun komission asetukseen (ETY) N:o 586/77 naudanliha-alan tuontimaksujen soveltamisen yksityiskohtaisista säännöistä ja yhteistä tullitariffia koskevan asetuksen (ETY) No 950/68 muuttamisesta muutoksineen.

Tuontimaksujärjestelmässä komissio asettaa kuukausittain, tai tarvittaessa useamminkin, nautojen, tuoreen ja jäädytetyn naudanlihan sekä naudanlihatuotteiden perustuontimaksun. Nautaeläinten ja lihan tuontimaksu määritetään ohjehinnan ja tullilla lisätyn tuontihinnan (tarjoushinta rajalla) erotukseksi. Tuontihinta määritetään edustavimpien ostohintojen perusteella ja sen määrittämisessä otetaan huomioon naudanlihan kysyntä- ja tarjontatilanne, tuoreen tai jäädytetyn lihan kanssa kilpailevan

jäädetytyn lihan maailmanmarkkinahinta sekä järjestelmästä saadut aikaisemmat kokemukset.

Lihaleikkeiden tuontimaksu on asetuksen (ETY) N:o 586/77 mukaan määritellyillä tuontimaksukertoimilla kerrottu perustuontimaksu. Vastaavasti kuukausittain määrätään jäädytetytyn naudanlihan perustuontimaksu. Maksu määritetään tuoreen ja jäädytetytyn naudanlihan hintasuhdetta kuvaavalla kertoimella kerrotun ohjehinnan sekä tullilla ja kuljetuskustannuksilla lisätyn tuontihinnan erotukseksi. Tuontihinta määritetään jäädytetytyn naudanlihan maailmanmarkkinahinnan perusteella ja sen määrittämisessä otetaan huomioon muun muassa jäädytetytyn naudanlihan ennakoitu markkinakehitys, kilpailevan tuoreen tai jäädytetytyn naudanlihan hinnat yhteisön ulkopuolisissa maissa sekä järjestelmästä saadut aikaisemmat kokemukset. Paloitellun lihan tuontimaksu on perustuontimaksu kerrottuna tuontimaksukertoimella.

Käytännössä perittävä tuontimaksu johdetaan perustuontimaksusta suhteellisenä osuutena, joka määräytyy markkinahinnan ja ohjehinnan erotuksen mukaan asetuksen (ETY) N:o 586/77 12 artiklan nojalla. Jos kolmansista maista tuodaan naudanlihaa epätavallisen alhaiseen hintaan, sille voidaan määrätä erityinen tuontimaksu.

Tuonnin erityisjärjestelyistä säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68. Koko naudanlihan tuonti yhteisöön perustuu käytännössä erityiskauppasopimuksiin, jolloin tullit ja tuontimaksut ovat normaalia alemmat. Tällaisia sopimuksia ovat esimerkiksi Lomén sopimus tiettyjä Afrikan-, Karibian- ja Tyynen valtameren valtioita koskien sekä jäsenvaltioiden merentakaisia alueita koskevat järjestelyt. Neuvoston asetus (ETY) N:o 3953/92 koskee Bosnia-Herzegovinasta, Kroatiaista, Sloveniasta ja Makedoniasta peräisin olevien tuotteiden tuontia yhteisön alueelle. Asetuksen nojalla kyseisistä maista peräisin olevaa naudanlihaa tuodaan alennetuilla tuontimaksuilla tiettyyn tuontimäärään saakka. Vastaavia määräyksiä sisältyy yhteisön eräiden Itä-Euroopan maiden kanssa tekemiin kahdenvälisiin kauppasopimuksiin.

Jalostettavaksi tuotava jäädytetty naudanliha voidaan vapauttaa kokonaan tai osittain tuontimaksusta. Vastaavasti lihotettaviksi tuotavat, alle 300 kilon painoiset sonnit on vapautettu tuontimaksuista tiettyyn vuosittaiseen enimmäistuontimäärään saakka.

GATTin puitteissa yhteisö avaa vuosittain

neuvoston erillisillä asetuksilla tariffikiintiöt 20 prosenttia alennetuilla tullimaksuilla tuotavalle korkealuokkaiselle tuoreelle, jäädytetylle tai jäädytetylle naudanlihalle, muunlaiselle jäädytetylle naudanlihalle sekä jäädytetylle puhvelinlihalle. Samalla tavoin avataan tariffikiintiö neljän prosentin tullilla tuotavalle jäädytetylle naudan kyljelle sekä alennetuilla tullimaksuilla tuotaville eläville eläimille ja tietyille vuoristo- ja alppirotuisille naudoille. Tarkempia säännöksiä edellä mainituista erityisjärjestelyistä on annettu muun muassa asetuksilla (ETY) N:ot 715/90, 1136/79, ja 612/77 muutoksineen. Nautaeläinten tuontia koskevien järjestelytoimenpiteiden käyttöönotosta annetun komission asetuksen (ETY) N:o 1157/92 nojalla komissio voi tietyissä olosuhteissa rajoittaa elävien nautaeläinten tuontia.

Naudanlihatuotteiden viennin mahdollistamiseksi yhteisö maksaa vientitukea yhteisöalkuperää olevien tuotteiden viennistä. Vientituesta säädetään asetuksessa (ETY) N:o 805/68. Tämän lisäksi yhteisön vientituki perustuu komission asetukseen (ETY) N:o 3665/87 maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen sekä neuvoston asetukseen (ETY) N:o 885/68 naudanliha-alan vientituen myöntämistä koskevista yleisistä säännöistä ja tuen määrän vahvistamista koskevista perusteista muutoksineen.

Vientituen määrittämisessä otetaan huomioon naudanlihan maailmanmarkkinatilanne, yhteisön markkinatilanne sekä tavoitteet tasapainon säilyttämiseksi ja markkinahäiriöiden välttämiseksi, hintojen ja kaupan ennakoitu kehitys sekä odotettavissa olevien vientien taloudellinen merkitys mukaan. Vientituen tulee olla sama kaikissa jäsenvaltioissa. Sen määrä voi kuitenkin vaihdella kohdemaan mukaan.

Tuki myönnetään hakemuksesta ja maksetaan silloin, kun tuote on todistettavasti viety yhteisöstä. Tuki voidaan vaatimuksesta määrittää myös etukäteen komission asetuksen (ETY) N:o 2721/81 säännösten mukaan. Tarkemmat säännökset vientituen alaisten lihajalosteiden lihasisällön laskemisesta ja pakkauskoosta sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 2388/84 eräiden naudanlihasäilykkeiden vientituen soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä sekä (ETY) N:o 2429/86 koskien asetuksen (ETY) N:o 2184/86 liitteen sisältyvän nimikkeistön alanimikkeeseen 16.02 B III B) 1) kohdistettavien lihavalmistei-

den ja -säilykkeiden lihasisällön määrittämismenetelmää. Tietyille lihatuotteille tai tiettyihin kolmansiin maihin vietäville lihatuotteille voidaan maksaa erityistä vientitukea (komission asetukset (ETY) N:ot 1964/82 tiettyjen luuttomien naudanlihojen vientiin myönnettävää erityistukea koskevista edellytyksistä ja (ETY) N:o 32/82 naudanliha-alan erityisen vientituen myöntämisen edellytyksistä muutoksineen).

Kanarian saarille sekä Azoreille ja Madeiral- le vietävistä eläimistä ja tuotteista voidaan maksaa yhteisön varoista kuljetustukea edellyttäen, että vastaavien eläinten ja tuotteiden tuonti saarille on vapaata tuontimaksuista (komission asetukset (ETY) N:ot 1912/92, 1913/92, 2254/92 ja 2255/92).

Tuonti- ja vientilisensioinnista säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 3719/88 tuonti-, vienti- ja ennakkovahvistustodistusten järjestelmän soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen sekä sen soveltamisesta annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 2377/80 naudanliha-alan tuonti- ja vientilupajärjestelmän soveltamista koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä muutoksineen. Järjestelmän piiriin kuuluvien eläinten, lihan ja lihatuotteiden tuonti yhteisön ulkopuolelta edellyttää eräin poikkeuksin tuontilisenssiä ja jalostuseläinten vienti yhteisöstä vientilisenssiä. Vastaavasti lisenssin myöntää se jäsenvaltio, johon tavara tuodaan tai josta se vietään. Jäsenvaltion tulee myöntää lisenssi riippumatta hakijan sijaintipaikasta yhteisössä.

Asetukseen (ETY) N:o 2377/80 sisältyy tarkempia säännöksiä lisenssin voimassaoloajoista ja hakemisesta sekä jäsenvaltioiden ilmoitusvelvollisuudesta. Tuonti- ja vientilisenssien yhteydessä tulee asettaa takuumaksut tuontien ja vientien toteutumiseksi.

Asetus (ETY) N:o 805/68 sisältää myös säännökset suojalausekkeesta. Jos EY:n perustamissopimuksen artiklan 39 tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu viennin tai tuonnin vuoksi, komissio voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin kolmansien maiden kanssa käytävän kaupan suhteen, kunnes uhka on torjuttu.

Edellä selostettujen naudanlihan markkinajärjestelmää koskevien säädösten lisäksi yhteisön naudanlihasäädöstöön sisältyy eräitä muita asetuksia tai päätöksiä, jotka sisältävät muun muassa yksittäisiä jäsenvaltioita koskevia eläinlääkintää ja erillisiä kaupan järjestelyitä koskevia säännöksiä. Säädökset eivät edellytä Suomessa lainsäädäntötoimia.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen sonnipalkkiokiintiöksi sovittiin liittymissopimuksessa 250 000 kpl ja emolehmäkiintiöksi 55 000 kpl (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt). Suomessa voidaan lisäksi maksaa siirtymäkaudella kansallisista varoista yhteisön säännöksiä korkeampaa emolehmäpalkkiota (liittymisasiakirjan 138 artikla, liite XIII, Suomi). Emolehmäpalkkioita koskee myös päätöisasiakirjaan sisältyvä yhteinen julistus emolehmäpalkkioon oikeutettujen eläinten lukumäärästä (julistus 29). Viiden vuoden siirtymäkauden ajan voidaan lisäksi myydä interventioon myös luokkaan O kuuluvaa sonnilihaa (julistus 35). Nautaeläinten ruhojen luokitusasteikon mukauttamiseen saatiin lisäksi vuoden siirtymäaika (liittymisasiakirjan 166 artikla, liite XVIII, B. naudanliha).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa naudanlihan tuotantoa ja markkinointia säännellään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä (1518/93). Järjestelmän perusteella naudanlihalle vahvistetaan vuosittain tavoitehintaa ja vähimmäishintaa. Naudanlihaa koskevat valtiontukimuodot ovat tällä hetkellä lihan tuotantotuki, lihan kuljetusavustus, kotieläinten lukumäärän perusteella annettava tuki sekä pinta-alalisä. Naudanlihan ja lihatuotteiden viennin yhteydessä maksetaan lisäksi hinnanerokorvauksia asianomaisen lain perusteella.

Naudanlihan tuotantoa on vuodesta 1979 lukien säädelty kotieläinlupajärjestelmällä. Voimassa olevan kotieläintuotannon ohjaamisesta annetun lain (1305/90) mukaan ilman lupaa ei saa aloittaa naudanlihan tuotantoa, jossa on enemmän kuin 30 yli kahdeksan kuukauden ikäistä nautaeläintä. Lupajärjestelmä ei ole vuodesta 1985 lähtien koskenut lypsykarjataloutta eikä emolehmiä. Lupajärjestelmän lisäksi naudanlihan tuotantoa on pyritty tasapainottamaan myös niin sanotuin vapaaehtoisin tuotannonohjaustoimenpitein. Laissa maataloustuotannon tasapainottamisesta säädetään perusteet muun muassa maataloustuotteiden tuotannon vähentämistä tai kohdentamista koskeville sopimuksille ja toimenpiteille. Lain nojalla tehtiin viimeksi vuonna 1992 naudanlihaa koskevia maataloustuotannon vähentämissopi-

muksia. Lain nojalla maksetaan myös emoleh-mäpalkkioita.

Naudanlihan tuonnin sääntely perustuu tuontimaksulakiin, jossa on säädetty tuontimaksuista ja vähimmäistuontihinnoista. Tuontimaksujen tarkoituksena on nostaa tuontituotteiden hinnat kotimaiselle hintatasolle. Tuontimaksu määräytyy periaatteessa kotimarkkinahinta- ja maailmanmarkkinahintanoteerausten erotuksen mukaan. Määrällisistä tuonnin rajoituksista on luovuttu. Tavarain luokitusjärjestelmä perustuu tullitariffilakiin.

Yhteisön naudanlihan markkinajärjestelmä korvaa naudanlihan osalta kokonaan Suomen maataloustuotteiden markkinajärjestelmän, joka kumottaisiin. Sama koskee kotieläinlupajärjestelmää ja maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain mukaisia toimenpiteitä naudanlihan osalta. Jatkossa tuki myönnetään yhteisön asetusten mukaisina tukina (muun muassa sonni- ja emoleh-mäpalkkiot).

Tuonnin osalta yhteisön tullitariffi ja rajasuojajärjestelmä korvaavat Suomen voimassa olevan tullitariffin ja tuontimaksulain. Yhteisön järjestelmän käyttöön ottaminen edellyttää muun muassa interventiotoiminnan järjestämistä Suomessa sekä tukijärjestelmien maksatukseen liittyviä toimenpiteitä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Lampaan- ja vuohenliha

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3013/89, annettu 25 päivänä syyskuuta 1989, lampaan- ja vuohenliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä

Lampaan- ja vuohenlihan markkinoinnista yhteisössä säädetään asetuksella (ETY) N:o 3013/89 muutoksineen. Asetuksen perusteella on annettu lukuisia täytäntöönpanosäädöksiä järjestelmän soveltamisesta.

Järjestelmän tavoitteena on ylläpitää vakaat markkinat ja taata tuottajille oikeudenmukainen elintaso. Tavoitteiden toteuttamiseksi maksetaan uuhipalkkiota, tehdään markkinainterventioita ja ylläpidetään rajasuojaa.

Asetuksen (ETY) N:o 3013/89 mukaan markkinajärjestelmä muodostuu hinta- ja markkinajärjestelystä, jotka kattavat elävät eläimet, lampaan- ja vuohenlihan tuoreena, jäädytettynä ja pakastettuna, sekä sisäelimet, rasvan ja jalosteet. Markkinoiden toiminnan varmistamiseksi voidaan yhteisötasolla ryhtyä

toimenpiteisiin lammas- ja vuohitilojen kehittämiseksi, tuotannon, jalostuksen ja markkinoinnin organisoimnin edistämiseksi, laadun parantamiseksi, kulutusennusteiden tekemiseksi ja markkinahinnan seuraamiseksi.

Lampaanruhoille määrätään perushinta markkinointivuositain, joka alkaa tammikuun ensimmäisenä maanantaina ja päättyy tammikuun ensimmäistä maanantaita edeltävänä päivänä seuraavana vuonna. Perushinta porrastetaan tarjonnan kausivaihtelun mukaan ja sitä määrättäessä otetaan huomioon lampaanlihan markkinatilanne, tuotanto- ja kulutusennusteet, lampaanlihan tuotantokustannukset, muiden kotieläintuotteiden, erityisesti naudanlihan, markkinatilanne sekä aikaisemmat kokemukset perushintaan vaikuttavista tekijöistä.

Lampaanruhoille määritetään viikoittain keskimääräinen painotettu yhteisön markkinahinta. Se lasketaan standardilaadun mukaan yhteisön edustavilta markkina-alueilta saatujen hintatietojen perusteella alueiden tuotantomäärillä painottaen. Hintoina käytetään lampaanlihan tuotantoon erikoistuneiden tilojen tuottamien ruohojen hintoja.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 1481/86 edustavien yhteisömarkkinoiden tuoreiden tai jäädytettyjen karitsanruhojen hintojen vahvistamisesta ja tiettyjen muiden lampaanruholaatujen hintojen luetteloinnista yhteisössä säädetään eri jäsenvaltioille lampaanruhon painot, joita käytetään yhteisön markkinahinnan laskemisessa. Lisäksi asetuksessa määritetään jäsenvaltioiden markkina-alueet sekä lihan luokittelu jäsenvaltioittain ja luokkien painokerroimet, joita käytetään jäsenvaltion markkinahinnan laskemisessa. Hinnat ilmoitetaan komissiolle viikoittain.

Lammastilat jaetaan raskaiden ja kevyiden lampaiden tuottajiin. Pelkästään lihaa tuottavat tilat ovat raskaiden lampaiden tuottajia ja lihan lisäksi lampaan maitoa tuottavat tilat kevyiden lampaiden tuottajia. Neuvoston asetus (ETY) N:o 3901/89 määrittää raskaiksi ruohoiksi kasvatettavat lampaat ja sen mukaan raskaiden lampaiden elopainon tulee olla vähintään 25 kiloa ja ne on merkittävä. Tukipalkkioiden saamiseksi on lampaat rekisteröitävä raskaiksi lampaiksi neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2814/90 annettujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaan.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 338/91, joka määrittää yhteisön standardiluokan tuoreille ja jäädytetyille lampaanruhoille, mukai-

sesti yhteisöstandardin mukaista on alle yksi-vuotiaan lampaan liha, jonka rasvapitoisuus on hyväksyttävissä rajoissa ja jonka ruhopaino on yli 12 kiloa. Luokitteluun vaikuttavat eläimen ikä, ruhon rakenne ja rasvakerroksen paksuus kuten neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2137/92 koskien yhteisön asteikkoa lammaseläinten ruhojen luokitteluksi ja yhteisön laatustandardien määräämistä tuoreille tai jäädytetyille lampaanruhoille ja asetuksessa (ETY) N:o 338/91 voimassaolon jatkamisesta säädetään.

Asetus (ETY) N:o 3013/89 sisältää säännökset uuhipalkkioista. Tuottajille maksetaan uuhipalkkiota markkinahinnan ja perushinnan välisestä erosta muodostuvan tulonmenetyksen korvaamiseksi. Tulonmenetyksen määrittämiseen perushinnan ja viikoittaisten markkinahintojen keskiarvon erotukseksi. Raskaiden lampaiden tuottajille uuhesta maksettava palkkio saadaan kertomalla tulonmenetyksen yhden uuhien yhteisössä keskimäärin tuottamaa lihamäärää kuvaavalla luvulla. Kevyiden lampaiden palkkio on 20 prosenttia pienempi. Uuhipalkkion perusteena käytettävää perushintaa alennetaan yhdellä prosentilla jokaisesta prosentista, jolla yhteisön kokonaisuuhimäärä ylittää 63 400 000 kappaleen määrän. Vuodesta 1993 alkaen prosenttiluvuksi on jäädytetty seitsemän.

Vuohenlihan tuottajille voidaan maksaa erällä alueilla palkkiota, joka on 80 prosenttia uuhipalkkiosta. Alueet on määritelty asetuksen (ETY) N:o 3013/89 liitteessä I ja komission asetuksessa (ETY) N:o 1065/86 määrittämään ne vuoristoalueet, joille tuotantotuki maksetaan vuohenlihan tuotannossa. Vuohenmaito kuuluu maidon markkinajärjestelmään.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3493/90 säädetään yleisistä säännöistä palkkiosta lampaanlihan tuottajille. Asetuksen mukaan tukeen oikeutettuja ovat poikineet tai yli vuoden ikäiset uuhet ja kutut. Ennen markkinavuoden puoliväliä komissio arvioi uuhipalkkion suuruuden koko vuodelle, minkä perusteella jäsenvaltiot voivat maksaa 30 prosenttia arvioidusta tuesta puolivuositain ennakoon. Jäsenvaltiot voivat maksaa tuen myös yhdessä erässä markkinavuoden loputtua. Asetuksen (ETY) N:o 3013/89 mukaan lopullinen tuki on määriteltävä viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Uuhipalkkio maksetaan täysimääräisenä 1000 uuhesta vuoristoalueilla ja epäsuotuisilla alueilla (LFA) ja 500 uuhesta muilla alueilla. Nämä rajat ylittävistä uuhista maksettava tuki

puolittuu. Useampien tilojen yhteisesti pitämiensä lampaiden osalta sovelletaan viljelijäkohtaisia rajoja. Yhteistoimintaa koskevat säännökset palkkion maksamiseksi sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 2385/91 yksityiskohtaisista säännöistä tietyissä erityistapauksissa koskien lampaan- ja vuohenlihan tuottajien ja tuottajaryhmien määrittelyä. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3493/90 yleisistä säännöistä palkkiosta lampaanlihan tuottajille mukaan tukea maksetaan vain, mikäli viljelijällä on vähintään 10 uuhia.

Komission asetus (ETY) N:o 3007/84 yksityiskohtaisista säännöistä tuotantopalkkion maksamisesta lampaanlihan tuottajille määrää uuhipalkkioita haettavan jäsenvaltion viranomaisilta, jotka välittävät hakemustiedot komissiolle. Hakemuksesta tulee käydä ilmi uuhien lukumäärä, tilan sijainti ja tuotantomuoto. Asetukseen sisältyy myös säännökset viranomaisten suorittamista tilatarkistuksista sekä väärinkäytöksiin johdosta määrättävistä sanktioista.

Vuoden 1993 alusta lukien asetukseen (ETY) N:o 3013/89 on lisätty säännökset tilakohtaisista uuhipalkkiokiintiöistä ja kansallisesta kiintiövarannosta. Tuottajille, joille on maksettu uuhipalkkiota ennen vuotta 1992, maksetaan uuhipalkkiota vuodesta 1993 lukien kiintiön mukaan. Kiintiö lasketaan kertomalla vuoden 1991 eläinmäärä suhdeluvulla, joka on jäsenvaltiossa 1989, 1990 tai 1991 olleiden tukeen oikeutettujen eläinten määrän suhde vuonna 1991 tukeen oikeutettujen eläinten määrään. Mikäli tilalla ovat vuonna 1991 vallinneet poikkeukselliset olosuhteet, voidaan kiintiön laskemisessa käyttää tätä edeltävää vuotta. Mikäli suhdeluku on suurempi kuin yksi, voi jäsenvaltio siirtää ylimääräiset palkkio-oikeudet kansalliseen varantoon. Jokaisella jäsenvaltiolla on oltava tällainen varanto, joka on vähintään yksi prosentti ja enintään kolme prosenttia maan tuottajien yhteenlasketuista kiintiöistä. Varannosta jäsenvaltiot voivat myöntää kiintiöitä lammastuotannon kehittämiseen, erityisesti niille tuottajille, jotka ovat investoineet kiintiön määräytymisvuoden jälkeen lammastalouteen tai aloittaneet lammastuotannon perusvuoden jälkeen.

Tuottaja voi siirtää kiintiönsä toiselle tuottajalle. Tilan omistusoikeuden siirtyessä koko kiintiö voidaan siirtää uudelle omistajalle. Jos kiintiö siirretään ilman tilan omistusoikeuden siirtymistä, siirtyy osa kiintiöstä, kuitenkin

enintään yli 15 prosenttia, korvauksetta kansalliseen varantoon. Jäsenvaltioiden on kuitenkin huolehdittava, etteivät kiintiöt siirry pois alueilta, joissa maataloudella ja lammastaloudella on tärkeä asema.

Tarkemmat säännökset kiintiöjärjestelmän soveltamisesta ja hallinnoinnista, kansallisen varannon toiminnasta ja kiintiöiden siirtämisestä sisältyvät komission asetukseen (ETY) N:o 3567/92 lampaan- ja vuohenliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3013/89 säädettyjen henkilökohtaisten enimmäisrajojen kansallisten reservien ja oikeuksien siirron soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

Asetus (ETY) N:o 3013/89 sisältää säännökset lampaanlihaa koskevista interventiotoinenpiteistä. Lampaanlihamarkkinoiden vakauttamiseksi voidaan lampaanlihan yksityistä varastointia tukea. Hinnoittelualueella voidaan ryhtyä interventiot toimiin, mikäli yhteisön markkinahinta ja hinnoittelualan markkinahinta laskevat alle 90 prosenttiin kausittaisesta perushinnasta ja hintojen voidaan olettaa pysyvän alhaisina. Mikäli yhteisön markkinahinta ja hinnoittelualan markkinahinta laskevat alle 85 prosentin kausittaisesta perushinnasta ja hintojen voidaan olettaa pysyvän alhaisina, komissio ei voi suoraan päättää tukitasoa, vaan sen tulee avata kilpailu varastojille, jos alueen markkinahinta pysyy kaksi viikkoa alle 70 prosentissa kausittaisesta perushinnasta.

Varastoinnin tukea voidaan maksaa tarjouskilpailussa tehtyjen tarjousten perusteella tai kiinteänä ennakolta sovittuna hintana, joista säädetään neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2644/80 yleisistä säännöistä interventioista lampaan- ja vuohenlihasektorilla. Varastointisopimusten tekemisestä ja osapuolille asetetuista vaatimuksista on säädetty komission asetuksella (ETY) N:o 3446/90 yksityiskohtaisista säännöistä yksityisen varastoinnin tukemiseksi lampaan- ja vuohenlihalla ja komission asetuksella (ETY) N:o 3447/90 erityisohjeista yksityisen varastoinnin tukemisesta lampaan- ja vuohenlihassa.

Asetus (ETY) N:o 3013/89 sääntelee myös lampaan- ja vuohenlihan kauppaa kolmansien maiden kanssa. Lampaasta saatavien tuotteiden rajasuojat perustuu pääasiassa tuontimaksuihin, mutta eräisiin tuotteisiin sovelletaan myös tulleja. Yhteisön alueelle tuotavasta lampaanlihasta ja elävistä lampaista on maksettava muuttuvia tuontimaksuja, jotka perustuvat pe-

rushinnan ja maailmanmarkkinahinnan väliin erotukseen. Lisäksi tuontimaksuja asetettaessa otetaan huomioon markkinatilanne ja aikaisemmat kokemukset tuontimaksuihin vaikuttavista tekijöistä. Komissio vahvistaa tuontimaksut kuukausittain. Tuontimaksun määräämisestä eri tuotemikkeille säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 2668/80 koskien lampaan- ja vuohenlihan veronkannon soveltamisesta annettuja yksityiskohtaisia säännöksiä. Asetuksessa säädetään tarkemmin tuontimaksujen soveltamisesta sekä kertoimista eri tuotemikkeille. Komission asetuksen (ETY) N:o 3882/90 mukaan, joka sisältää yksityiskohtaiset säännökset tuontilampaan hintojen tarkkailemisesta, jäsenvaltion tulee raportoida komissiolle maailmanmarkkinoilla kuukausittain valittavat tarjoushinnat, joiden pohjalta komissio voi päättää tuontimaksuista. Myös tuodun lampaanlihan tukkuhinnat tulee raportoida komissiolle joka kuukauden 15 päivänä.

Yhteisö on lampaanlihan suhteen omavarainen vain noin 75 prosenttisesti, minkä johdosta se on tehnyt suurimpien tuojien kanssa sopimuksia, joiden mukaan tulleja tai tuontimaksuja alennetaan tai niitä ei peritä lainkaan, mikäli tuojat pysyvät sopimusten mukaisten kiintiöiden puitteissa. Joissakin tuotteissa EY:llä on GATT-sidonta, mikä estää täysien tullien perimisen.

Tuonnin hallinnoimiseksi kaikki lampaanlihan tuonti on lisensioitava, joskin lisenssi myönnetään kaikille tuottajille ja se on voimassa koko yhteisön alueella. Lisenssien voimassaoloa ja takuista säädetään komission asetuksessa (ETY) N:o 20/82 erityisistä säännöksistä lampaan- ja vuohenlihan tuonti- ja vientilupa-järjestelmän soveltamiseksi.

Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2641/80 lampaan- ja vuohenlihan yhteismarkkinajärjestelmästä annetun asetuksen N:o 1837/80 poikkeuksista tietyjen tuontisäännösten osalta tuontiin alennettuja tulleja tai tuontimaksuja koskevan sopimuksen tehneistä maista vaaditaan tuontitodistus, jonka antaa sen maan viranomainen, josta tavara tuodaan. Komission asetukseen (ETY) N:o 19/82 yksityiskohtaisista ohjeista asetuksen (ETY) N:o 2641/80 toimeenpanossa koskien lampaan- ja vuohenlihatuotteiden tuontia tietyistä yhteisön ulkopuolisista maista sisältyy säännökset viranomaisista, jotka asianomaisissa maissa voivat antaa tuontitodistuksia.

Asetuksen (ETY) N:o 3018/89 mukaan lam-

paan- ja vuohenlihan markkinoiden vakauttamiseksi voidaan maksaa vientitukena yhteisön hinnan ja maailmanmarkkinahinnan välinen erotus. Markkinatilanteesta johtuen yhteisö ei ole kuitenkaan maksanut vientitukea.

Lampaan- ja vuohenlihan markkinoinnista on annettu myös muita säädöksiä. Neuvoston asetus (ETY) N:o 1323/90 määrää erityisavusta lammas- ja vuohitaloudelle tietyille yhteisön epäsuotuisille alueille, jonka perusteella vuoris- toalueilla ja epäsuotuisilla alueilla (LFA) kasvatettaville uuhille myönnetään lisätukea. Lisätukeen ovat oikeutettuja ne eläimet, joista maksetaan normaalia uuhipalkkiota. Suuruedeltaan tuki oli vuonna 1992 seitsemän ecua uuhta kohti. Jäsenvaltioiden tulee myös laatia vuosittain tilastot lampaista ja vuohista.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen uuhikiintiöksi sovittiin jäsenyysneuvotteluissa 80 000 uuhta (liittymisasiakirjan 142 artikla, liite I, V Maatalous, B. Yhteiset markkinajärjestelyt).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa lampaanlihan tuotantoa säännellään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä. Järjestelmässä lampaanlihalle vahvistetaan vuosittain tavoitehintaa ja vähimmäishintaa. Lampaanlihan markkinoinnin edistämiseksi voidaan lain nojalla maksaa hinnanerokorvausta viennistä, hinnanalennuskorvausta kotimaisesta käytöstä sekä varastointitukea. Lampaanlihaa koskevat muut tukimuodot ovat tällä hetkellä lihan tuotantotuki, lihan kuljetusavustus sekä viljelijöille maataloustulolain nojalla maksettava tuki. Vuohenlihan tuotannosta on säädetty samoissa säännöksissä kuin lampaanlihan tuotannosta.

Yhteisön markkinajärjestelmät korvaisivat lampaanlihankin osalta kokonaan Suomen maataloustuotteiden markkinajärjestelmän.

Muut maataloustuotteet

Yhteisön maatalouslainsäädäntöön sisältyy eräitä säädöksiä, jotka koskevat muita kuin markkinajärjestelmien piiriin kuuluvia perustamissopimuksen liitteessä II lueteltuja maataloustuotteita, esimerkiksi asetus (ETY) N:o 827/68. Näitä tuotteita koskevat lisäksi useat

EY:n ja kolmansien maiden väliset sopimukset. Muut säädökset koskevat muun muassa glukosia ja laktoosia, maatalousraaka-ainepohjaista etyylialkoholia, maniokkia ja vastaavia tuotteita, bataatti- ja maniokkitärkkelystä, uusia perunoita, korkkia, säilöttyjä viljeltyjä sieniä sekä jäniksenlihaa. Säädöksillä asianomaisille tuotteille asetetaan tuontikiintiö, jonka rajoissa tuotteita voidaan tuoda yhteisöön alennetuilla tuontimaksuilla tai tullilla.

Asetuksen (ETY) N:o 827/68 mukaiset järjestelyt käsittävät sen liitteessä mainitut tuotteet, joita ovat ne maataloustuotteet, joille ei ole omaa markkinajärjestelmää. Asetuksen mukaan sellaisten maksujen tai verojen asettaminen, jolla on vaikutusta tullin määrään, on kiellettyä kolmansien maiden kanssa käytäväs- sä kaupassa. Muutkaan vastaavat rajoitukset tai toimenpiteet eivät ole sallittuja. Yhteisiä markkinoita suojataan yhteisön ulkopuoliselta tuonnilta tullien avulla ja yhteisön markkinoita voidaan suojata häiriöiltä ryhtymällä tarvittaviin toimenpiteisiin kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa. Jäsenvaltioiden välisessä kaupassa ovat kiellettyjä tullit ja maksut, määrälliset rajoitukset tai vastaavat toimenpiteet sekä turvautuminen perustamissopimuksen 44 artiklan suojalausekkeeseen.

Perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumat- tomat jalostetut elintarviketuotteet

EY:ssä sovelletaan markkinajärjestelmiä useimpiin perustamissopimuksen liitteessä II lueteltuihin maataloustuotteisiin. Monet kyseisistä maataloustuotteista jalostetuista elintarvikkeista, jotka ovat teollisuustuotteita, on tullut ottaa mukaan yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelmiin. Tukitarve aiheutui siitä, että yhteinen maatalouspolitiikka nosti jalostusteollisuuden raaka-aineiden hintoja, jolloin jalostusteollisuuden kilpailukyky maailmanmarkkinoilla olisi laskenut ilman tukijärjestelmää. Tämän johdosta luotiin hinnantasausjärjestelmä, jonka avulla turvataan yhteisön jalostusteollisuuden kilpailuasema niin sisämarkkinoilla kuin kansainvälisillä markkinoillakin. Hinnantasauksen periaatteena on se, että tuonnissa elintarviketalosteisiin sisältyvien maatalousperäisten raaka-aineiden hinta nostetaan tuontimaksun avulla yhteisön hintatasolle ja viennissä jalosteisiin sisältyvien raaka-aineiden hinta alennetaan vientituella maailmanmarkkinahintatasolle. Suomi on osaltaan soveltanut jo

pitkään eräissä tuotteissa vastaavaa hinnanerotausjärjestelmää EFTA-maiden ja EY-maiden kanssa tehtyjen vapaakauppasopimusten nojalla.

Neuvoston asetus (EY) N:o 3448/93, annettu 6 päivänä joulukuuta 1993, tiettyihin maataloustuotteiden jalostamisessa tuotettuihin tavarihin sovellettavasta kauppajärjestelmästä

Asetus (EY) N:o 3448/93 sisältää säännökset perustamissopimuksen liitteeseen II kuulumatomien elintarvikejalosteiden (Non-Annex II -tuotteet) hinnantausjärjestelmästä. Asetuksessa säädetään sekä tuontiin että vientiin liittyvistä kauppajärjestelyistä, ja se tuli voimaan vuoden 1994 alusta lukien korvaamaan asetukset N:o 3033/80 ja N:o 3034/80. Asetuksen mukaan viittauksia asetukseen (ETY) N:o 3033/80 pidetään viittauksina asetukseen (EY) N:o 3448/93.

Asetuksen mukaan tuotaessa asetuksen liitteessä B mainittuja tavaroita yhteisöön niistä kannetaan rajamaksua, jossa otetaan huomioon kyseisten tavaroiden tuotanto- ja markkinointiolosuhteet sekä niiden valmistukseen käytettyjen maatalousperäisten tuotteiden yhteishintojen ja kolmansien maiden hintojen ero. Kolmansien maiden hintana käytetään joko maailmanmarkkinahintaa tai myönnytyssopimusten yhteydessä, jos niin on sovittu, jonkin kolmannen maan hintaa.

Liitteen B taulukossa 1 mainituille tavaroille rajamaksu koostuu arvolullista, jossa otetaan huomioon tavaroiden tuotanto- ja markkinointiolosuhteet, sekä muuttuvasta maksuosasta (maatalouskomponentista), joka tasaa yhteishintojen ja kolmansien maiden hintojen eron, jos yhteisön hinnat ovat korkeammat. Taulukon 1 tuotteita ovat muun muassa makeiset, suklaa, makaronivalmisteet, leipomotuotteet, jäätelö, virvoitusjuomat ja sokerikemian tuotteet.

Ne maataloustuotteet, joiden hinnat voidaan tasata, on mainittu asetuksen liitteessä A. Tällaisia perustuotteiksi nimettyjä maataloustuotteita ovat maito ja maitotuotteet, vihannesryhmän maissi, viljat ja viljatuotteet, sokeri ja melassi.

Liitteen B taulukossa 2 mainituille tuotteille maatalouskomponentti koostuu tullista tai paljousyksikköä kohti määritetystä kiinteästä maksusta. Tällaisia tuotteita ovat muun muassa kasvimehut ja -uutteet, muuhun kuin elin-

tarvikekäyttöön tarkoitetut öljyt ja rasvat, kastikkeet, keitot, maitotuotteita sisältämättömät ravintovalmisteet, olut, vermutti, muusta kuin maatalousraaka-aineista valmistettu alkoholi ja tupakka.

Asetuksen mukaan komissio vahvistaa maatalouskomponentin osan jokaiselle liitteen B taulukossa 1 mainitulle tuotteelle. Se määritellään kyseisten tavaroiden valmistukseen käytettyjen perustuotteiden keskimääräisten paljousien ja perustuotteille vahvistettujen hinnanerojen perusteella. Hinnanerot vahvistetaan kolmen kuukauden ajanjaksolle.

Kun EY:n yhteisessä tullitariffissa on asetettu enimmäistulli, jalosteista kannettavan tullen ja maatalouskomponentin yhteismäärä ei saa ylittää sitä. Kun enimmäistulliin liittyy lisäsokeritulli tai lisäjauhotulli, kyseinen lisätulli lasketaan siten, että jauho tai sokeri otetaan huomioon ainoana maatalousraaka-aineena.

Asetuksessa säädetään lisäksi yksityiskohtaisesti siitä, miten myönnytyssopimusten piirissä olevien elintarvikejalosteiden maatalouskomponentit lasketaan. Lisäksi asetuksessa säädetään suojalausekkeesta, jonka tarkoituksena on estää se, että myönnytyssopimusten perusteella alennetut tasausmäärät aiheuttaisivat häiriöitä yhteisömarkkinoilla.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3324/80 tuontitullen määräämisestä erilaisille maataloustuotteita sisältäville seoksille tai valmisteille sekä yleistä tullitariffia koskevan asetuksen (ETY) N:o 950/68 korjaamisesta sisältää säännökset tuontimaksun määräämisestä maataloustuotteita sisältäville seoksille ja yhdistelmille.

Komission asetuksessa (ETY) N:o 4154/87 analyysimenetelmistä ja muista teknisistä säädöksistä jotka ovat välttämättömiä asetuksen (ETY) N:o 3033/80 soveltamiselle asetetaan kauppajärjestelyt tietyille maataloustuotteiden jalostuksessa syntyville tuotteille sisältyy maitorasva-, maitovalkuais-, tärkkelys- ja sakkaroosipitoisuuksien laskentaperusteet tasausmäärän laskemista varten.

Jalostetuille elintarvikkeille voidaan eräin edellytyksin maksaa hinnanerokorvausta vientitukena. Asetuksessa (EY) N:o 3448/93 on yleisiä säännöksiä jalosteiden vientituesta. Tarkemmat säännökset vientituesta ja sen hake- ja maksamisen menettelystä, ennakkokorvausten maksamisesta sekä tuen takaisinperimisestä on annettu komission asetuksessa (EY) N:o 1222/94 sekä komission asetuksissa (ETY) N:o 3615/92, 1760/83 ja (ETY) N:o 2185/87.

Komission asetus (ETY) N:o 4056/87 sekä komission asetus (ETY) N:o 4154/87 sisältävät säännöksiä muun muassa vientitukea laskettaessa käytettävistä analyysimenetelmistä. Komission asetukseen (ETY) N:o 1762/89 sisältyy säännökset komissiolle annettavasta tilastoinformaatiosta viennin ja vientituen määrrien osalta.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1188/81 määritellään yleiset säännöt vientituella viljan vientiä varten eräille alkoholituotteille sekä säännöt tällaisten tukien suuruuden määrittämiseksi sekä korjataan asetusta (ETY) N:o 3035/80, joka koskee tiettyjä tuotteita perustamissopimuksen liitteen II ulkopuolelta. Asetuksessa säädetään myös edellytyksistä vientituen maksamisesta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa jalostetuista maataloustuotteista suurin osa kuuluu uuteen maataloustuotteiden markkinajärjestelmään.

Nykyisen elintarviketuotteiden valmisteverotukseen yhdistetyt jalostettujen elintarvikkeiden maatalousperusteisten raaka-aineiden hinnanerokorvaukset kuuluvat vuoden 1994 alusta lukien maataloustuotteiden hinnanerokorvauksista annetun lain (1521/93) soveltamisalaan. Samalla hallinnollisesti selkeämpään tuontimaksulakiin (1519/93) siirrettiin huomattava osa vanhaan lakiin sisältyneestä tuotevalikoimasta. Vanhan lain piirissä pysytettiin edelleen vain ne tuotteet, joiden GATT-sidonnat eivät salli tuontimaksun kantamista. Maahan tuotavien lain määrittämien elintarvikkeiden hinnat nostetaan niiden sisältämien maataloustuote raaka-aineiden osalta kotimaiselle hintatasolle.

Yhteisön hinnanerotasaus- ja vientitukijärjestelmät korvaavat Suomen vastaavat järjestelmät. Yhteisön järjestelmän käyttöönottoaminen edellyttää Suomessa muun muassa vientitukijärjestelmän maksatukseen liittyviä erillisiä teknisiä toimenpiteitä. Jalostettujen tuotteiden tuontia ja vientiä koskevat tekniset säännökset, kuten säännökset tuotteiden analyysimenetelmistä, tulee yhdenmukaistaa EY:n säännöksiä vastaaviksi. Komission edellyttämät raportointitehtävät ja muut vastaavat tiedonantovelvoitukset liittyvät tehtävät tulee hoitamaan nimetty toimivaltainen viranomaisinen. Raporttien edellyttämät tiedot voitaisiin hallinnon

sisällä kerätä ilman erityisiä lainsäädäntötoimenpiteitä alemmanasteisilla hallinnollisilla määräyksillä.

Kasvinsuojelu

Neuvoston direktiivi kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien yhteisöön kulkeutumisen ja yhteisössä leviämisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä (77/93/ETY), muutoksineen sisältää kasvinsuojelun järjestämistä koskevat perussäännökset, joiden tarkoituksena on estää kasveille ja kasvituotannolle haitallisten kasvintuhoojien leviäminen. Direktiivi sisältää tuotannon valvontaa ja kansainvälisessä kaupassa noudatettavia vaatimuksia koskevat säännökset sekä säännökset kasvituotteiden tuottajien ja toimittajien rekisteröinnistä, suojavaikohyönteiden muodostamisesta ja kasvipassin käytön periaatteista.

Jäsenvaltioiden rajoilla aikaisemmin tehdyistä tarkastuksista on luovuttu ja niiden tilalle on luotu tuotannon ja kuljetuksen kattava valvontajärjestelmä. Vain kasvinsuojeluviranomaisen hyväksymät ja rekisteröimät tuottajat saavat markkinoida direktiiveissä tarkoitettuja kasveja ja kasvituotteita. Komission määräämillä asiantuntijoilla on oikeus tehdä tarkastuksia yksin tai yhteistyössä jäsenvaltioiden kasvinsuojeluviranomaisen kanssa. Jäsenvaltioiden toimenpänemistä kasvinsuojelutarkastuksista ei saa aiheutua kilpailunrajoituksia.

Tuotannon ja markkinoinnin valvonnan järjestämiseksi tulee luoda virallinen rekisteri. Komission direktiivi tiettyjen sellaisten velvoitteiden vahvistamisesta, jotka kasvien, kasvituotteiden ja muiden tavaroiden tuottajien ja tuojien on täytettävä, sekä heidän rekisteröintiään koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (92/90/ EY) sisältää yksityiskohtaisia säännöksiä rekisteröinnistä. Se sisältää lisäksi säännökset suojaavista toimista haitallisten kasvintuhoojien jäsenvaltioihin kulkeutumisen estämiseksi.

Rekisteröintiä haetaan jäsenvaltion kasvinsuojeluviranomaiselta. Vaatimukset täyttävälle hakijalle annetaan rekisterinumero ja oikeus tuotteita markkinoidessaan käyttää kasvipsasia, joka oikeuttaa tavarain vapaaseen markkinointiin yhteisön alueella.

Direktiivissä 77/93/ETY sekä komission direktiivissä 92/70/ETY suojeltujen alueiden tunnistamiseen yhteisössä liittyvää tietojen keruuta koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vah-

vistamisesta ja komission direktiivissä kasvien terveyteen liittyville erityisille vaaroille alttiina olevien yhteisön alueiden tunnustamisesta suojelluiksi (92/76/ETY) säädetään suojavyöhykkeiden muodostamisesta ja vahvistamisesta. Komission hyväksymiksi suojavyöhykkeeksi voidaan ehdottaa sellaista aluetta, jolla ei esiinny tiettyä kasvintuhoojaa, jota kuitenkin esiintyy muualla yhteisön alueella. Jäsenvaltion on kyettävä tutkimuksilla osoittamaan suojavyöhyke kasvintuhoojista vapaaksi.

Komission direktiivissä 92/105/ETY tiettyjä kasveja, kasvituotteita tai muita tavaroita yhteisön sisällä kuljetettaessa käytettävien kasvipassien standardoinnista ja kasvipassien myöntämisestä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen vahvistamisesta sekä niiden korvaamiseen liittyvistä edellytyksistä ja yksityiskohtaisista säännöistä on säädetty kasvipassista, jolla korvataan tarkemmin kansainvälinen kasvinterveystodistus.

Yhteisössä noudatetaan lisäksi eräitä erikseen säädettyjen kasvintuhoojien hävittämiseksi annettuja säädöksiä koskien muun muassa perunasyöpää, perunan rengasmätää, peruna-anteroista, hirmukilpikirvaa ja neilikaperhosta.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjassa on lueteltu ne kasvintuhoojat, joiden suojavyöhykkeeksi Suomi hyväksyttiin (liittymisasiakirjan 29 artikla, liite I, V Maatalous). Lisäksi sovittiin siitä, että yhteisö tutkii mahdollisuuksia tunnustaa Suomen siemenperunakeskuksen alue yhteisön lainsäädännössä tarkoitetuksi korkealaatuisen tuotannon alueeksi. Perunasyöpää ja perunan vaaleaa rengasmätää koskevien yhteisön säädösten täytäntöönpanoon saatiin vuoden siirtymäaika. Tänä aikana Suomesta ei saada viedä perunaa muualle yhteisön alueelle (liittymisasiakirjan 166 artikla, liite XVIII, D. Kasvinsuojelu).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen kasvinsuojelua koskevat säännökset sisältyvät kasvinsuojelulakiin (127/81), kasvinsuojeluasetukseen (442/82), kasvintuhoojien maahankulkeutumisen estämisestä annettuun asetukseen (173/81) sekä siemenperunakeskuksen suojavyöhykkeestä annettuun lakiin (1010/88) ja -asetukseen (1011/88). EY:n kasvinsuojelulainsäädännön voimaansaattaminen

edellyttää kyseisen lainsäädännön kokonaisuudistusta. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Torjunta-aineita koskeva lainsäädäntö

Yhteisön torjunta-ainelainsäädäntöön sisältyy muun muassa neuvoston direktiivit jäsenvaltioissa säädettyjen vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja pakkausmerkintöjä koskevien lakien yhdenmukaistamisesta (78/631/ETY) sekä tiettyjä tehoaineita sisältävien torjunta-aineiden markkinoille laskemisen ja käytön kieltämisestä (79/117/ETY). Direktiivi 79/117/ETY muutokseen sisältää torjunta-aineiden myynnin ja käytön kieltämistä tai rajoittamista koskevat säännökset. Se edellyttää jäsenvaltioiden huolehtivan siitä, ettei sellaisia torjunta-aineita, jotka sisältävät yhtä tai useampaa direktiivin liitteessä lueteltua tehoainetta (negatiivilista) lasketa markkinoille tai käytetä. Säädökset sisältyvät jo ETA-sopimukseen, ja niitä on pääpiirteittäin selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 119).

ETA:n sekakomitean päätös N:o 7/94 sisältää kolme EY:n torjunta-ainesäädöstä, neuvoston direktiivin kasvinsuojelutuotteiden markkinoille tuonnista (91/414/ETY), sen muutosdirektiivin 93/71/ETY sekä neuvoston direktiivin 90/335/ETY, jolla on muutettu ETA-sopimukseen jo ennestään sisältyvää direktiiviä (79/117/ETY). Säädöksiä on selostettu niiden hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 16).

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Direktiivin 78/631/ETY osalta on liittymisasiakirjassa sovittu neljän vuoden siirtymäajasta ja EY-säädösten uudelleenarvioinnista tänä aikana (liittymisasiakirjan 84 artikla, liite X).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Torjunta-aineiden tarkastus- ja hyväksymismenettelystä on Suomessa säädetty torjunta-ainelaisissa (327/69) ja -asetuksessa (211/84) sekä niiden nojalla annetuilla alemmanasteisilla määräyksillä.

Suomi on ETA-sopimukseen sisältyvän poik-

keusjärjestelyn mukaan voinut rajoittaa torjunta-aineiden pääsyä markkinoille ETA-sopimuksen voimaantulon ajankohtana voimassa olevan lainsäädäntönsä mukaisesti. EY:n torjunta-ainedirektiivien voimaansaattaminen edellyttää Suomen torjunta-ainelainsäädännön kokonaisuudistusta. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Kylvösiemeniä koskeva lainsäädäntö

Yhteisön kylvösiemenlainsäädäntöön sisältyy muun muassa vilja-, rehu-, öljy-, kuitu-, vihanniskasvien ja siemenperunan sekä juurikkaiden kylvösiementen tuottamista ja markkinointia koskevat säädökset. Säädöksiä on lisäksi annettu muun muassa peltokasvien ja vihanniskasvien yhteisistä lajikeluetteloista. Säädösten tavoitteena on parantaa ja taata kylvösiemenen käyttäjille markkinoitavan siementavaran laatu ja siten kohottaa kasvinviljelyn tuottavuutta ja edistää siementen vapaata liikkuvuutta yhteisön alueella.

Säädökset sisältyvät pääosin jo ETA-sopimukseen ja ETA:n sekakomitean päätökseen N:o 7/94. ETA-sopimuksen ulkopuolelle on kuitenkin jäänyt eräitä kylvösiemensäädöksiä, muun muassa siemenperunan markkinoinnista annettu neuvoston direktiivi (66/403/ETY). ETA-sopimukseen kuuluvien säädösten sisältöä on selostettu sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 101—103) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 10).

Siemenperunan tuottamista ja markkinointia koskevat säädökset sisältyvät edellä mainittuun direktiiviin 66/403/ETY muutoksineen. Sääntelyn perusteet ovat samanlaiset kuin muissa jo ETA-sopimukseen kuuluvissa säädöksissä. Markkinoida saadaan vain viranomaisen sertifioimaa siemenperunaa, joka polveutuu lajikkeen jalostajan tuottamasta lajikkeen lisäysaineistosta. Sertifioinnilla varmennetaan, että myytävänä oleva siemenperuna on lajikkeeltaan oikein nimettyä, että lajike on viljelyarvoltaan tunnettua ja että siemenperuna täyttää määrätyt vähimmäisvaatimukset.

ETA-sopimukseen sisältyy kylvösiementen osalta eräitä Suomea koskevia poikkeuksia. Niiden mukaan Suomessa saadaan vuoden 1996 loppuun saakka markkinoida rehu- ja viljakasvien siementuotannossa kauppasiemen-

luokan siementavaraa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, määrätä viljakasvien valiosiemmentuotannossa sukupolvien lukumäärästä sekä määrätä rehu- ja viljakasvien siementavaran itävyysvaatimuksista. Lisäksi EFTA-valtiot soveltavat kansallisia lajikeluetteloita koko Euroopan talousalueen yleisen lajikeluettelon voimaantuloon asti. Yleinen lajikeluettelo pyritään saamaan valmiiksi vuoden 1995 loppuun mennessä.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi saa 31 päivänä joulukuuta 1996 päättyvän ajanjakson aikana ylläpitää nykyisen lainsäädäntönsä koskien viljakasvien ja rehu- kasvien siementen tuotantoa ja markkinointia. Suomi voi myös soveltaa omaa kansallista kasvilajikeluetteloaan 31 päivään joulukuuta 1995 asti (liittymisasiakirjan 150 artikla, liite XV, VII Maatalous).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa kylvösiementuotantoa säännellään siemenkauppalailla (233/93), jonka säännökset on yhdenmukaistettu EY:n vastaavien säädösten kanssa ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä. Yksityiskohtaisempia säännöksiä viljakasvien ja rehu- ja nurmikasvien siementen sekä siemenperunan markkinoinnista on annettu maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä. Lain soveltamisalaan kuuluu myös siemenperuna. Uusista EY-säädöksistä johtuvia välittömiä laintasoisia muutostarpeita ei ole. Siemenkauppalakia on kuitenkin tarkistettava siirtymäajan päättyessä.

Taimiaineistoa koskeva lainsäädäntö

Yhteisön taimiaineistolainsäädäntöä koskevat säännökset perustuvat neuvoston direktiiviin koristekasvien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan (91/682/ETY), neuvoston direktiiviin 92/33/ETY vihannesten lisäys- ja taimiaineiston, lukuun ottamatta siemeniä, pitämisestä kaupan sekä neuvoston direktiiviin 92/34/ETY hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien taimien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan. Lisäksi yhteisössä on annettu eräitä edellä mainittuja direktiivejä koskevia täytäntöönpanosäädöksiä. Säädösten tavoitteena on kasvien ja niiden lisäysaineiston

laadun, aitouden ja terveyden parantaminen sekä kaupan vapauttaminen.

Direktiiviin 91/682/ETY sisältyvät säännökset sen liitteessä mainittujen koristekasvien sekä niiden lisäysaineiston markkinoinnista yhteisön alueella. Direktiivi kattaa vain muutamia Suomen vastaavan sääntelyn piiriin kuuluvia koristekasveja. Direktiivin mukaan koristekasveilla tarkoitetaan niitä koristekasveja, jotka ovat markkinoinnin jälkeen tarkoitettu istutettaviksi tai uudelleen istutettaviksi. Lisäysaineistolla tarkoitetaan siemeniä, kasvinosia ja kaikkea kasviaineistoa, joka on tarkoitettu koristekasvien tai koristekasveina käytettävien muiden kasvien lisäykseen ja tuotantoon.

Direktiiviin 92/33/ETY sisältyvät säännökset sen liitteessä mainittujen vihanneskasvien ja niiden lisäysmateriaalin, poislukien siemenet, markkinoinnista yhteisön alueella. Vihanneskasvit on määritelty direktiivin liitteessä tarkemmin kuin Suomen taimiaineistolainsäädännössä. Vihanneskasvien lisäysaineistolla tarkoitetaan kasvinosia sekä kaikkea kasviaineistoa, myös perusrunkoja ja juurakoita, jotka on tarkoitettu vihannesten lisäykseen ja tuotantoon. Vihannesten taimiaineistolla taas tarkoitetaan kokonaisia kasveja sekä kasvinosia, jotka on tarkoitus istuttaa vihannestuotantoa varten.

Direktiiviin 92/34/ETY sisältyvät säännökset sen liitteessä mainittujen hedelmän- ja marjantuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineiston markkinoinnista yhteisön alueella. Hedelmäkasvien lisäysaineistolla tarkoitetaan siemeniä, kasvinosia sekä kaikkea kasviaineistoa, myös perusrunkoja, jotka on tarkoitettu hedelmäkasvien lisäykseen ja tuotantoon. Hedelmäkasveilla tarkoitetaan kasveja, jotka on tarkoitettu markkinoinnin jälkeen istutettavaksi tai uudelleen istutettavaksi. Direktiivissä hedelmäkasvien lisäysaineisto on edelleen luokiteltu lähtöaineistoon, perusaineistoon, varmennettuun aineistoon sekä CAC-aineistoon (Conformitas Agraria Communitalis). Yhteisössä hedelmätuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien ja niiden lisäysaineisto voidaan määrittellä myös virusvapaaseen (v.f.) sekä viirustettuun (v.t.) aineistoon.

Direktiiveihin sisältyvät taimiaineistoa koskevat vähimmäisvaatimukset, joita tulee noudattaa kasvien terveyttä koskevassa direktiivissä 77/93/ETY asetettujen terveysvaatimusten lisäksi. Direktiivien vaatimukset eivät koske kolmansiin maihin vietäviä taimia. Yksityis-

kohtaisempia säännöksiä taimiaineiston laatuvaatimuksista on annettu komission direktiiveissä 93/48/ETY, 93/49/ETY ja 93/61/ETY. Niissä säädetään muun muassa aineiston tunnistettavuudesta, puhtaudesta sekä toimittajan asiakirjasta, joka tulee liittää kaupan pidettävään aineistoon.

Direktiiveissä edellytetään, että toimivaltaiset viranomaiset valvovat niissä asetettujen vaatimusten noudattamista kaikissa tuotannon ja markkinoinnin eri vaiheissa. Tämä edellyttää tarkastusten ja näytteenoton järjestämistä sekä rekisterin pitämistä. Toimivaltaisten viranomaisten tulee lisäksi hyväksyä toimittajat ja laboratoriot varmistuttuaan ensin siitä, että niiden menetelmät täyttävät direktiivien vaatimukset. Tarkempia säännöksiä tarkastusten ja viranomaisvalvonnan toteuttamisesta on annettu komission direktiiveissä 93/62/ETY, 93/63/ETY ja 93/64/ETY.

Vain yhteisön alueella hyväksytyt, rekisteröidyt toimittajat saavat pitää kaupan direktiivien tarkoittamia kasveja ja niiden lisäysaineistoa. Tämä ei kuitenkaan koske kasveja tai lisäysaineistoa, jota käytetään kokeisiin, tieteellisiin tarkoituksiin tai valintatyöhön. Tämä ei myöskään koske pientuottajien toimintaa paikallismarkkinoilla, jos jäsenvaltio on myöntänyt heille erikseen vapautuksen. Markkinoitessa kasveja tai niiden lisäysaineistoa yhteisön alueella lajikkeet tai kasviryhmät tulee ilmoittaa.

Jäsenvaltioiden tulee pidättäytyä asettamasta tiukempia edellytyksiä tai rajoituksia markkinoitessa direktiivien piiriin kuuluvia kasveja ja niiden lisäysaineistoa. Tästä huolimatta, jos direktiivien vaatimusten täyttävien kasvien ja lisäysaineiston toimittamisessa ilmenee väliaikaisia vaikeuksia, komissio voi sallia myös sellaisten kasvien ja lisäysaineiston markkinoinnin, jotka eivät täytä direktiivien vaatimuksia edellyttäen, että kasvien terveyttä koskevan direktiivin (77/93/ETY) säännöksiä noudatetaan.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan mukaan Suomi voi kahden vuoden siirtymäkauden ajan vaatia, että Suomessa tuotettujen monivuotisten kasvien taimiaineiston taimitodistukseen merkitään taimiaineiston alkuperämaa (liittymisasiakirjan 150 artikla, liite XV, VII Maatalous).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa taimiaineistolainsäädäntö uudistettiin kokonaan vuonna 1991 taimiaineistolail-la (663/91) ja -asetuksella (1360/91). Tästä huolimatta EY:n taimiaineistoa koskevien sää-dösten voimaansaattaminen edellyttää useita muutoksia Suomen taimiaineistolainsäädän-töön. Taimiaineistolakia on muutettava muun muassa lain soveltamisalan, määritelmien, laa-tuvaatimusten, ostajalle annettavien tietojen sekä tuotantoa, kauppaa ja maahantuontia harjoittavien elinkeinonharjoittajien hyväksy-mistä ja valvontaa koskevien säännösten osal-ta. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksis-ta annetaan erillinen hallituksen esitys.

Eläinlääkintä ja -suojelu

Yhteisön eläinlääkintälainsäädäntöön sisäl-tyvät säännökset koskevat muun muassa eläin-tauteja, lihaa ja lihatuotteita, maitoa ja maito-pohjaisia tuotteita, kalaa ja muita kalastustuoteita, munavalmisteita, eläimistä saatavissa elintarvikkeissa esiintyvien eräiden vieraiden aineiden valvontaa ja eläinsuojelua. Yhteisön lainsäädännön tavoitteena on estää eläintautien leviäminen, varmistaa eläimistä saatavien elin-tarvikkeiden elintarvikkehygieeninen laatu sekä edistää eläinten hyvinvointia sekä eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden vapaata kaup-paa.

Kyseiset säädökset sisältyvät eläinlääkinnän osalta pääosin jo ETA-sopimukseen sekä ETA:n sekakomitean päätökseen N:o 7/94. Niiden sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esitykses-sä (HE 95/1992 vp, s. 90—96) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden mää-räysten hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 8—9).

ETA-sopimuksen ulkopuolelle on kuitenkin jätetty rajatarkastuksia, ETA:n ulkopuolisista maista (jäljempänä kolmannet maat) tuotavia tavaroita, rahoitusjärjestelyjä ja eläinsuojelua koskevat säännökset.

EY:n jäsenvaltioiden välisessä kaupassa ra-jatarkastukset on korvattu eläinlääkinnöllisillä tarkastuksilla, joista säädetään eläimistä saata-vien tuotteiden osalta neuvoston direktiivissä eläinlääkärintarkastuksista yhteisön sisäisessä kaupassa sisämarkkinoiden toteuttamista var-ten (89/662/ETY) ja elävien eläinten osalta neuvoston direktiivissä eläinlääkärin- ja koti-

eläinjalostustarkastuksista yhteisön sisäisessä tiettyjen elävien eläinten ja tuotteiden kaupassa (90/425/ETY). Direktiivi 89/662/ETY edellyt-tää, että eläimistä saatavat tuotteet tutkitaan, tarkastetaan, merkitään ja leimataan jäsenval-tiossa yhteisön lainsäädännön vaatimusten mu-kaisesti. Direktiivin 90/425/ETY säännösten mukaan elävät eläimet ja eräät eläimistä saa-tavat tuotteet tutkitaan ja tarkastetaan jäsen-valtiossa ennen niiden vientiä toiseen jäsenval-tioon. Lisäksi direktiivi edellyttää kaikkien tuojien rekisteröintiä ja atk-pohjaista tietojen-vaihtojärjestelmää (Animo), jonka kautta saa-daan tiedot elävien eläinten liikkumisesta jäsen-valtioiden välillä.

Kolmansista maista tuotavia eläimiä ja eläi-mistä saatavia tuotteita rajatarkastukset sen sijaan koskevat. Tarkastuksista säädetään eläi-mistä saatavien tuotteiden osalta neuvoston direktiivissä kolmansista maista yhteisöön tuo-tavien tuotteiden eläinlääkärintarkastusten jär-jestämistä koskevista periaatteista (90/675/ETY) ja elävien eläinten osalta neuvoston direktiivis-sä kolmansista maista yhteisöön tuotavien eläin-ten eläinlääkintätarkastusten järjestämistä kos-kevista periaatteista ja direktiivien 89/662/ETY, 90/425/ETY ja 90/675/ETY muuttamisesta (91/496/ETY). Direktiiveissä edellytetään EY:n jäsenvaltioihin perustettavaksi raja-asemia kol-mansista maista tuotavien tuotteiden ja eläin-ten tarkastusta varten. Raja-asemien tilojen ja välineiden on täytettävä direktiiveissä säädetyt vaatimukset. Niillä on muun muassa oltava tilat ja välineet näytteenottoa varten, laborator-io näytteiden tutkimista varten sekä tilat eläimille ja kylmätilat eläimistä saatavien elin-tarvikkeiden säilytystä varten. Kaikki raja-asemat ovat yhteydessä toisiinsa atk-pohjaisen tietojenvaihtojärjestelmän (Shift) kautta.

Edellä mainittujen direktiivien lisäksi EY on antanut useita kymmeniä maakohtaisia kol-mansia maita koskevia päätöksiä, joissa pääte-tään tuontiehdosta näistä maista tuotaville eläimille ja eläimistä saataville elintarvikkeille tai joissa kielletään tuonti tietyistä kolmansista maista esimerkiksi näissä maissa vallitsevan eläintautitilanteen vuoksi.

EY:ssä on lisäksi voimassa eläinlääkinnöllisistä tarkastuksista ja eräiden eläimistä saatavia tuotteita käsittelevien laitosten valvonnasta pe-rittäviä maksuja koskeva neuvoston direktiivi 93/118/ETY tuoreen lihan ja siipikarjanlihan terveystarkastusten ja kontrollien rahoitta-misesta annetun direktiivin (85/73/ETY) muut-

tamisesta. Direktiivi edellyttää, että direktiivin säätelyalueeseen kuuluvien eläimistä saatavia elintarvikkeita käsittelevien laitosten elintarvikehygieenisestä valvonnasta peritään maksu. Sama koskee direktiivien 89/662/ETY ja 90/675/ETY mukaisia eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden eläinlääkinnöllisiä tarkastuksia. Maksu tulee määrätä omakustannusarvoa vastaavasti.

Eläinlääkintäalan rahoituksesta määrätään neuvoston päätöksellä eläinlääkintöalan kustannuksista (90/424/ETY). Päätöksessä määritellään ne tapaukset, jolloin jäsenvaltiot voivat saada EY:ltä rahallista avustusta. Rahallista avustusta voi päätöksen mukaan saada muun muassa tiettyjen eläintautien, kuten esimerkiksi suu- ja sorkkataudin torjuntatoimenpiteisiin, tiettyjen eläintautien hävittämisen ja seuranta-suunnitelmien toteuttamiseen ja eläinlääkinnällisten tarkastusten tehokkuuden edistämiseen. Eläinlääkinnällisten tarkastusten toteutumista edistetään antamalla rahoitusapua esimerkiksi yhteys- ja vertailulaboratorioille, kansallisille zoonosiohjoelmille sekä asiantuntijavaihto-ohjelmille. Lisäksi avustusta voi saada esimerkiksi eläinsuojeluun liittyviin atk-järjestelmiin.

Tärkeimmät eläinsuojelualan EY-säädökset koskevat teuraseläinten ja eläinten kuljetuksia sekä vasikoiden, sikojen ja häkkikanojen suojelun vähimmäisvaatimuksia. Lisäksi EY on antanut neuvoston direktiivin (86/609/ETY) kokeisiin ja muihin tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien eläinten suojelua koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä. Tämä koe-eläintointia koskeva direktiivi sisältyy ETA-sopimuksen liitteeseen II. Sopimukseen Euroopan unionista lisäksi liittyy julistus eläinten suojelusta, joka kehottaa lainsäädännön laatimisen ja täytäntöönpanon yhteydessä ottamaan täysimääräisesti huomioon eläinten hyvinvoinnin vaatimukset (julistus N:o 24).

EY:n eläinsuojelumääräyksien osalta suurimmat muutokset voimassa olevaan eläinsuojelulakiin verrattuna koskevat eläinsuojeluvontaan liittyviä tarkastuksia. EY:ssä tuotantoyksiköiden ja niitä koskevien määräysten noudattamista koskevat tarkastukset tulee suorittaa myös pistokoeluoontoisesti siten, että tarkastuksia tehdään vuosittain tilastollisesti edustava määrä. Samoin eläinten kuljetuksen valvonta edellyttää pistokoetarkastuksia kuljetusketjun kaikissa vaiheissa. Tarkastusten tulee olla säännöllisiä ja kohdistua kaikenlaisiin kul-

jetuksiin. Lisäksi eläinten lopettamiseen ja teurastamiseen liittyvät omat eläinsuojelutarkastukset.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirja sisältää eläinlääkintää koskevat siirtymätoimet (liite I, V Maatalous, E. Eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskeva lainsäädäntö). Eräiden Suomen kannalta taloudellisesti merkittävien eläintautien osalta saatiin siirtymäaika. Esimerkiksi kalatautien leviämisen ehkäisemisen osalta siirtymäaika on kolme vuotta, jona aikana elävän kalan ja mädin kauppa viljely- tai istutustarkoituksiin Suomen ja EY:n välillä on kiellettyä.

Eläintautivapauden osoittamiseksi Suomen on luotava laajoja eläintautien seuranta- ja valvontaohjelmia. Tapauksissa, jolloin Suomi voi seurantaohjelman kautta osoittaa olevansa tietyistä eläintaudeista vapaa tai joissa Suomella on kyseistä tautia koskeva valvontaohjelma, voidaan Suomeen tuotavien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden osalta vaatia tiettyjä lisäselvityksiä siitä, että maahan tuotava eläin tai tuote ei aiheuta eläintautien leviämisen vaaraa. Salmonellan vastustamiseksi Suomi saa soveltaa muista jäsenvaltioista tuotaviin eläimiin ja eläimistä saataviin tuotteisiin samoja vaatimuksia kuin Suomen omaan kotieläintuotantoon. Tämä vastavuoroisuusperiaate edellyttää erityisen salmonellakontrolliohjelman toimeenpanemista Suomessa jo ennen jäsenyyttä.

Eläviä eläimiä ja eräitä eläimistä saatavia tuotteita koskeva EY:n lainsäädäntö edellyttää tiedonkulun turvaamista erityisillä atk-pohjaisilla tietoverkoilla. Suomi sai siirtymäaika ja tulee mahdollisesti saamaan taloudellista tukea näiden perustamista varten samoin kuin EY:n ulkorajoille perustettaville raja-aseille. Siirtymäaika saatiin myös eläintilojen rekisteröintiin ja eläinten tunnistamisjärjestelmän rakentamiseen.

Lihaa ja kalastustuotteita koskevaan EY:n lainsäädäntöön on sisällytetty kotimaassa toimiville laitoksille mahdollisuus saada poikkeuksia rakenteita ja välineistöä koskevista vaatimuksista määräajaksi. EY vahvisti samat siirtymäajat, joista on sovittu ETA-sopimuksessa, kuitenkin sillä poikkeuksella, että kalastustuotteita käsitteleviä laitoksia koskevaa siirtymäaika pidennettiin kahdella vuodella. Siir-

tymääjat vaihtelevat tuotekohtaisesti ja ne ulottuvat enimmillään vuoden 1998 alkuun asti.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Lihan ja lihatuotteiden osalta Suomen lainsäädäntöön tarvittavat muutokset sisältyvät pääsääntöisesti jo ETA-sopimuksen johdosta annettuun liyahygienialakiin (511/94) ja maidon ja maitopohjaisten tuotteiden osalta ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 johdosta annettuun maitohygienialakiin (671/94). Munavalmisteiden osalta muutokset sisältyvät munavalmistehygienialakiin (517/94). Kalaa ja muita kalastustuotteita koskevat muutokset sisältyvät kalahygienialakiin (330/94), johon on kuitenkin tehtävä eräitä teknisiä tarkistuksia. Liha-, maito, munavalmiste- ja kalahygienialakeja on tarkistettava laitosten valvonnasta perittävien maksujen osalta. Maksu tulisi direktiivin 93/118/ETY edellyttämässä tapauksissa periä myös kuntien suorittamasta valvonnasta. Myös tuonti- ja vientivalvontaa koskevat säännökset on tarkistettava EY:n sisämarkkinajärjestelmää vastaavaksi. Lakeihin sisältyvät viitaukset ETA-sopimukseen tulevat myös muutettaviksi.

Eläinsuojelulakiin (91/71) on lisättävä säännökset, jotka mahdollistavat Suomen eläinsuojeluviranomaisten ja EY:n komission taholta tapahtuvan eläinsuojeludirektiivien noudattamisen valvonnan. Tämä edellyttää muun muassa tarkastuksien tekemistä eläintenpitoyksiköissä.

Eläintautien osalta ETA-sopimuksen edellyttämät muutokset sisältyvät lakiin eläintautilain muuttamisesta (424/94). Rajatarkastuksien poistuminen jäsenvaltioiden välillä edellyttää, että eläintautilakia (55/80) on muutettava tuontitarkastusten maksujen osalta.

Suomen tulee myös liittyä yhteisön rekisteröinti- ja tietojenvaihtojärjestelmiin (Animo, Shift). Suomeen on luotava tätä koskeva koko maan kattava atk-järjestelmä. EY:n ulkopuolisista maista tulevien eläimien ja eläimistä saatavien tuotteiden tarkastamista varten on Suomeen perustettava raja-asemia. Suomella ei ole yhteisön säädöksissä raja-asemille asetettuja vaatimuksia täyttyviä raja-asemia.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kotieläinjalostusta koskeva lainsäädäntö

Yhteisön kotieläinjalostuslainsäädäntöön si-

sältyy muun muassa eläinten jalostukseen hyväksymistä, niiden kantakirjaan tai/ja rekisteriin merkitsemistä sekä jalostuseläimistä annettavia polveutumistodistuksia koskevia säädöksiä. Säädösten tavoitteena on poistaa jalostuseläinten kaupan esteitä sekä edistää kotieläinjalostusta ja kotieläintaloutta. Säädökset sisältyvät jo ETA-sopimukseen ja niiden sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 96). EY:ssä ei ole tämän jälkeen hyväksytty uusia kotieläinjalostusta koskevia säädöksiä.

Yhteisön hevostaloutta koskevien säädösten tarkoituksena on edistää jalostushevosten vapaata kauppaa ja hevoskilpailujen vapautta sekä kilpailua palkintorahoista. Kyseisen vapauden ja kilpailun katsotaan edistävän hevostalostusta sekä yleensä hevostaloutta yhteisössä. Hevostaloutta koskevat säädökset sisältyvät pääosin jo ETA-sopimukseen ja niiden sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 96—97) sekä ETA:n sekakomitean päätöstä N:o 7/94 koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 9).

ETA-sopimuksen mukaan yhteisön kolmansia maita ja rajatarkastuksia koskevia säännöksiä ei sovelleta Suomessa. Sopimuksessa on kuitenkin sovittu, että kolmansista maista tapahtuvaan tuontiin ei saa soveltaa edullisempia määräyksiä kuin ne, jotka johtuvat ETA-sopimuksen soveltamisesta. Hevostalouden osalta kolmansia maita koskevat säännökset koskevat alueita niistä EY:n ulkopuolisista maista, joista hevoseläinten tuonti on sallittua (komission päätökset 92/14/ETY, 92/160/ETY ja 92/161/ETY) sekä eläintautikysymyksiä.

Yhteisön jäsenvaltioiden välisessä kaupassa rajatarkastukset on korvattu eläinlääkinnöllisillä tarkastuksilla, joista säädetään elävien eläinten osalta neuvoston direktiivissä 90/425/ETY. Säädestä sovelletaan myös eläinjalostusta koskeviin tarkastuksiin. Kolmansista maista tuotaviin eläimiin ja eläimistä saataviin tuotteisiin sovelletaan rajatarkastuksia koskevia säädöksiä, jotka perustuvat eläintautien leviämisen ehkäisemiseen. EY:n säädösten sisältöä selostetaan tarkemmin edellä eläinlääkintää koskevien säädösten kohdalla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa kotieläinjalostusta ja kotieläinten

maahantuontia säännellään kotieläinjalostuslailla (794/93) sekä lailla eräiden kotieläinten maahan tuonnista (871/73, muut. 795/93). Hevosjalostusta ja -kilpailuja sekä hevosten maahantuontia säätelee hevostalouseläinlaki (796/93). Näiden lakien säännökset on pääosin yhdenmukaistettu EY:n vastaavien säädösten kanssa ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä. Rajatarkastusten poistuminen jäsenvaltioiden välillä edellyttää kuitenkin eräitä tarkistuksia kotieläinjalostusta ja eräiden kotieläinten maahantuontia koskeviin lakeihin sekä hevostalouseläinlakiin.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Rehuja koskeva lainsäädäntö

Yhteisön rehulainsäädäntöön sisältyy säännöksiä muun muassa sellaisenaan kotieläintuotannossa käytettävien rehujen markkinoinnista, rehuseosten markkinoinnista, rehuissa käytettävistä lisäaineista ja niiden hyväksymisen perusteista, rehuissa esiintyvien haitallisten aineiden ja tuotteiden suurimmista sallituista pitoisuuksista sekä eläinten ruokintaan käytettävistä tietyistä tuotteista ja niiden arvioimisesta. Lisäksi on annettu useita erillisiä direktiivejä rehuvalmisteiden virallisessa laadunvalvonnassa käytettävistä näytteenotto- ja analyysimenetelmistä. Yhteisön tavoitteena on lainsäädäntöä yhdenmukaistamisella edistää rehuvalmisteiden vapaata kauppaa yhteisön alueella.

EY:n rehusäädökset sisältyvät pääosin jo ETA-sopimukseen ja niiden sisältöä on selostettu sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 97—101) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 9—10). ETA-sopimuksen liitteessä I, joka sisältää rehuja koskevat sopimusjärjestelyt, luetellaan 24 EY:n rehusäädöstä muutoksineen. ETA:n sekakomitean päätöksellä tähän luetteloon on lisätty yhteensä 23 säädöstä.

Yhteisön lainsäädäntöön sisältyy kuitenkin eräitä sellaisia rehusäädöksiä, jotka eivät sisälly ETA-sopimukseen. Nämä säädökset koskevat rehujen virallisia näytteenotto- ja analyysimenetelmiä, rehun lisäaineita ja tiettyjä eläinten ruokintaan käytettäviä tuotteita. Näitä säädösyhmiä on käsitelty yleisellä tasolla ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 97—101).

Säädökset muuttavat yleensä ETA-sopimukseen sisältyvien pääsäädösten liitteitä. ETA-sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jää lisäksi eräitä rehualan komiteoita koskevia säädöksiä, muun muassa neuvoston direktiivi erityisravinnoksi tarkoitetuista rehuista (93/74/ETY).

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi saa liittymisasiakirjan mukaan kolmen vuoden siirtymäkauden ajan rajoittaa tiettyjen antibioottien (avoparsiini lypsylehmien osalta, tylosiinifosfaatti, spiramysiini ja vaikutukseltaan vastaavat antibiootit) käyttöä rehuissa (liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, VII Maatalous).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ETA-sopimuksen johdosta annetun uuden rehulain (234/93) säännökset on pääosin yhdenmukaistettu EY:n rehulainsäädännön säännösten kanssa. ETA-sopimuksen ulkopuolelle jäävien EY-säädösten toimenpano edellyttää eräiltä osin rehulain muuttamista. Asiasta on tarkoitus antaa erillinen hallituksen esitys.

Luonnonmukainen tuotanto

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2092/91, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1991, maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa

Asetus koskee toistaiseksi vain luonnonmukaisesti viljeltyjä kasvinviljelytuotteita. Siihen saakka kunnes luonnonmukaisesti tuotettuja kotieläintuotteita koskevat yhteiset säännökset on annettu, jäsenvaltiot saavat noudattaa kansallisia säännöksiään. Asetuksen soveltamisesta ja toimeenpanosta on annettu eräitä täytäntöönpanosäädöksiä.

Asetuksessa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä on varsin yksityiskohtaisesti säädetty luonnonmukaista tuotantotapaa koskevista vaatimuksista, tuotannon valvonnan järjestämisestä sekä tuotteiden merkitsemisestä valvontajärjestelmän tunnuksella. Sääntelyn tarkoituksena on yhdenmukaistamalla tuotantoa koskevat vaatimukset ja valvomalla niiden noudattamista lisätä yleisön ja kuluttajien luot-

tamusta luonnonmukaisesti tuotettuihin tuotteisiin ja siten edistää luonnonmukaisen tuotannon kehittymistä ja markkinointia yhteisön alueella.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suurin osa EY:n luonnonmukaista tuotantoa koskevista asetuksista on saatettu voimaan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymisen yhteydessä. Säännösten sisältöä on tarkemmin on selostettu ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 11—12). Samassa yhteydessä on säädetty myös luonnonmukaisen maataloustuotannon valvontaviranomaisista sekä valtuutuksesta alemmanasteisten säännösten antamiseen. Valvonnan ja hallinnon järjestämisestä säädetään tarkemmin luonnonmukaista tuotantoa koskevala asetuksella (557/94).

Elintarvikkeiden ja maataloustuotteiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suoja

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/92, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1992, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojusta

Asetuksen mukaan maantieteellisesti rajatulla alueella toimivat maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden tuottajat voivat yhteisön alueella saada oikeuden käyttää tietyissä tuotteissaan suojattua rekisteröityä maantieteellistä merkintää (SMM) tai suojattua alkuperänimikettä (SAN). Nimeä ei saa rekisteröidä suojaetuksi, jos se on ristiriidassa eläinlajin tai kasvilajikkeen kanssa tai se on muodostunut tuotteen tai tuoteryhmän yleisnimeksi. Merkintöjen käyttöoikeus on kaikilla alueella olevilla, tätä tuotetta tuottavilla elinkeinonharjoittajilla. Suojan tarkoituksena on edistää alueellisen, pienimuotoisen maatalous- ja elintarviketuotannon markkinointia.

Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat asetuksen liitteessä luetellut tuotteet ja EY:n perustamissopimuksen liitteessä II luetellut maataloustuotteet, kuten oluet, mineraalivedet, kasvisuutejuomat, leipomo-, konditoria-, makeis- ja keksituotteet, heinät sekä eteeriset öljyt. Viinit ja muut alkoholituotteet eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan.

SMM on alueen, määrätyn paikan tai eri-

tyistapauksissa maan nimi, jota käytetään nimeämään sellaista maataloustuotetta tai elintarviketta, joka on alueen alkuperätuote. Tuotteilla tulee lisäksi olla erityinen laatu, maine tai muita ominaisuuksia, jotka liittyvät niiden alkuperään. Tuotteen tuotannon, jalostuksen tai käsittelyn tulee tapahtua tietyllä maantieteellisellä alueella. SAN on alueen, määrätyn paikan tai erityistapauksissa maan nimi, jota käytetään nimeämään sellainen maataloustuote tai elintarvike, joka on alueen tai maan alkuperätuote. Tuotteen laatu ja ominaisuudet tulee olla olennaisesti tai yksinomaaisesti maantieteellisen ympäristön, sen luonnon ja inhimillisten tekijöiden ansiota. Lisäksi tuotteen jalostus, tuotanto ja käsittely tulee tapahtua rajatulla maantieteellisellä alueella.

Asetuksen mukaan oikeuksien haltijoilla on yksinomainen oikeus käyttää nimityksiä SMM tai SAN tuotteensa yhteydessä. Suojaa ei voida kiertää ilmoittamalla samalla tuotteen oikea alkuperä. Rekisteröity nimitys on myös suojattu vääriä tai harhaanjohtavilta merkinnöiltä. Kiellettyjä merkintöjä ei saa tehdä tuotteeseen, sen pakkaukseen, sitä koskeviin asiakirjoihin tai tuotteen mainoksiin, jos ne ovat omiaan antamaan väärän kuvan tuotteen alkuperästä. Asetuksen mukaan rekisteröity nimitys on suojattu myös muilta käytännöiltä, jotka ovat omiaan johtamaan yleisöä harhaan tuotteen alkuperästä.

Merkinnän tai nimikkeen suoja (SMM/SAN) saadaan rekisteröimällä merkintä tai nimike komission pitämään suojattujen alkuperänimitysten ja suojattujen maantieteellisten merkintöjen rekisteriin. Hakemus toimitetaan sille kansalliselle viranomaiselle, jossa kyseinen maantieteellinen alue sijaitsee. Jos jäsenvaltio katsoo, että hakemus on perusteltu ja täyttää asetuksen vaatimukset, sen on lähetettävä hakemus asiakirjoineen komissiolle. Komissio päättää merkinnän suojaamisesta. Asiasta julkaistaan tiedotus EY:n virallisessa lehdessä. Julkaisusta alkaa kuuden kuukauden aika, jona jäsenvaltio tai se jota asia koskee, voi tehdä perustellun väitteen hakemusta vastaan.

Voimassa oleva SMM/SAN estää siihen verrattavissa tai samaa tyyppiä olevan tavaramerkin suojaamisen. Myös SMM/SAN-hakemus, joka on julkaistu yhteisön virallisessa lehdessä ennen kuin tavaramerkki on rekisteröity, estää tavaramerkkihakemuksen hyväksymisen. SMM/SAN:ää ei saa rekisteröidä, jos tavara-

merkin maineen tai kuuluisuuden perusteella rekisteröinti olisi omiaan johtamaan kuluttajia harhaan.

Viranomaisten on valvottava tuotteiden laatua ja sitä, että suojatut maataloustuotteet ja elintarvikkeet vastaavat rekisteröintejä. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle luettelot tehtävään hyväksytyistä viranomaisista ja/tai tarkastuslaitoksista. Lähtökohtana on, että tarkastusten kustannuksista vastaavat SMM/SAN:ää käyttävät tuottajat.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole asetusta (ETY) N:o 2081/92 vastaavaa lainsäädäntöä vaan suoja seuraa välillisesti sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain (405/86) harhaanjohtamiskiellosta sekä vastaavista kuluttajansuojalain (38/78) säännöksistä. Järjestelmän toteuttaminen Suomessa edellyttää myös sen hallinnon järjestämistä. Suomen tavaramerkkilakia (7/64) on myös tarkistettava. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2082/92, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1992, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista

Asetus liittyy edellä selostettuun asetukseen (ETY) N:o 2081/92. Se on kuitenkin oma järjestelmänsä. Maataloustuotteen tai elintarvikkeen erityisluonne, jolla tarkoitetaan lähinnä perinteistä luonnetta, suojataan rekisteröinnillä ja samalla määritellään tuotteen perinteinen tai erityinen valmistusmenetelmä ja raaka-aineet. Kaikki, jotka valmistavat näitä tuotteita rekisteröidyin menetelmin, saavat käyttää erityisluonnetta osoittavaa merkintää tuotteessaan.

Rekisteröinnin edellytyksenä on, että maataloustuote tai elintarvike on tuotettu perinteisistä raaka-aineista tai että sillä on perinteinen koostumus. Rekisteröinnin voi saada myös, milloin tuotteen tuotantotapa ja/tai jalostustapa on perinteinen. Tuotteen erityisluonne ei saa johtua tuotteen maantieteellisestä alkuperästä tai ainoastaan teknologisen keksinnön soveltamisesta. Tuotteesta on tehtävä eritelmä, joka sisältää reseptin, tuotteen kuvauksen, tuotanto-

menetelmän, nimen ja tekijät joiden nojalla tuotteella voidaan todeta olevan perinteinen luonne.

Komissio pitää rekisteriä perinteisistä tuotteista. Jäsenvaltiot toimittavat hakemuksen komissiolle. Ne, joilla on asiassa taloudellinen etu valvottavanaan, voivat esittää väitteitä hake-musta vastaan. Jäsenvaltioiden on lisäksi luotava asiaa koskeva tarkastusjärjestelmä.

Yhteisössä on lisäksi annettu eräitä komission asetuksia, joilla on annettu tarkempia säännöksiä asetusten (ETY) N:ot 2081/92 ja 2082/92 soveltamisesta sekä perustettu tieteellisen komitea avustamaan komissiota.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole asetusta (ETY) 2082/92 vastaavaa lainsäädäntöä. Järjestelmän toteuttaminen edellyttää sen hallinnon järjestämistä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Metsät ja metsäpolitiikka

Neuvoston direktiivi, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, metsänviljelyaineiston pitämisestä kaupan (66/404/ETY)

Direktiivissä 66/404/ETY muutoksineen säädetään markkinoitavan metsänviljelyaineiston perinnöllisistä ominaisuuksista. Tavoitteena on poistaa jäsenvaltioiden välisen kaupan esteitä luomalla yhteiset säännökset metsänviljelyaineiston perinnöllisen laadun määrittämiseksi ja aineiston alkuperän varmistamiseksi.

Direktiiviä sovelletaan siinä lueteltuihin puulajeihin. Soveltamisalaa voidaan kuitenkin laajentaa myös muihin puulajeihin. Säädöksen soveltaminen on rajattu pelkästään metsätaloudelliseen tarkoitukseen käytettäviin taimiin ja kasvosiiniin.

Ainoastaan ”valikoitu” ja ”testattu” -luokkiin kuuluvaa lisäysaineistoa saa markkinoida. Jäsenvaltiot voivat myöntää tähän poikkeuksia kokeita ja muuta pienimuotoista käyttöä varten. Komissio voi antaa jäsenvaltiolle määräaikaisen luvan hyväksyä markkinoitavaksi alemmat laatuvaatimukset täyttävää aineistoa, mikäli aineistosta on puutetta. Jäsenvaltio voi myöntää poikkeuksia direktiivin säännöksistä kolmansiin maihin vietävälle tai kauttakuljetettavalle aineistolle. Yhteisön ulkopuolisen maan lisäysaineiston voidaan neuvoston päätöksellä

katsoa täyttävän direktiivissä asetetut vaatimukset.

Valikoidun lisäysaineiston tuottamiseen tarkoitettu perusmateriaali hyväksytään direktiivin liitteen I mukaisesti. Testatun aineiston tuottamiseen voidaan hyväksyä ainoastaan parannettua käyttöarvoa tuottavaa perusmateriaalia, mikä on osoitettava liitteen II vaatimukset täyttävien vertailevien testien avulla. Jäsenvaltioiden tulee pitää luetteloa erikseen testatusta ja valikoidusta perusmateriaalista.

Lisäysaineisto tulee säilyttää erillään keräyksen, pakkauksen, kuljetuksen ja kasvatuksen aikana. Markkinoitaessa aineistoa siihen tulee liittää tuoteseloste tai asiakirja, josta ilmenevät direktiivissä säädetyt aineiston yksilöintitiedot. Jäsenvaltioilla on oikeus edellyttää tiettyjä lisätietoja testatusta aineistosta. Siemeniä saa kaupata vain suljetuissa pakkauksissa.

Jäsenvaltioilla on oltava joko sen hyväksymä tai määräämä virallinen tarkastusjärjestelmä, jonka avulla valvotaan lisäysaineiston alkuperän säilymistä keräyksestä viimeiselle käyttäjälle saakka.

Jäsenvaltiolla on mahdollisuus määrätä maahan tuotavaan aineistoon liitettäväksi toisen jäsenvaltion antama virallinen alkuperätodistus tai sitä vastaava kolmannen maan antama alkuperätodistus. Jäsenvaltiot eivät saa soveltaa geneettisiin ominaisuuksiin kohdistuvia rajoituksia direktiivin mukaisesti hyväksytyyn metsänviljelyaineiston perusmateriaaliin. Jäsenvaltio voi kuitenkin erillisestä hakemuksesta saada oikeuden kieltää tiettyä alkuperää olevan lisäysaineiston kaupan koko alueellaan tai tietyssä osassa, mikäli kysymyksessä olevan aineiston käytöstä oletetaan aiheutuvan haitallisia vaikutuksia asianomaisen alueen metsätaloudelle. Aineiston alkuperän varmistamiselle voidaan asettaa vain direktiivissä säädettyjä kaupan rajoituksia.

Neuvoston direktiivi, annettu 30 päivänä maaliskuuta 1971, yhteisössä kaupan pidettävän metsänviljelyaineiston ulkoista laatua koskevista vaatimuksista (71/161/ETY)

Direktiivissä 71/161/ETY muutoksineen säädetään yhteisössä markkinoitavan metsänviljelyaineiston ulkoisista laatuominaisuuksista. Direktiivin tavoitteena on poistaa jäsenvaltioiden välisiä kaupan esteitä asettamalla markkinoitavalle metsänviljelyaineistolle yhteiset laatuor-

mit, joita tulisi soveltaa sekä jäsenvaltioiden välisessä että niiden sisäisessä kaupassa.

Direktiiviä sovelletaan siinä mainittuihin puolajehin. Muille lajeille ei saa asettaa ulkoisia ominaisuuksia koskevia markkinointirajoituksia, ellei jäsenvaltiota ole oikeutettu antamaan puuntuotannollisesti tärkeille lajeille direktiivin periaatteita vastaavia määräyksiä. Direktiiviä ei sovelleta pääasiassa muuhun kun puuntuotantoon tarkoitettuihin eikä kolmansiin maihin vietäviin siemeniin, kasvinosiin ja taimiin.

Markkinoitavien siemenien tulee täyttää direktiivin laatuvaatimukset. Jäsenvaltiot voivat sallia poikkeuksia kokeisiin tai tieteellisiin tarkoituksiin käytettävien siementen laatuvaatimuksista. Kasvinosia ja kasveja saa markkinoida merkinnällä "EY-normit" vain, jos ne täyttävät direktiivin liitteissä 2 ja 3 asetetut laatuvaatimukset. Jäsenvaltiolle voidaan hakemuksesta myöntää lupa määrätä, että sen alueella saa markkinoida vain direktiivin laatuvaatimukset täyttäviä kasveja tai kasvinosia. Laatuvaatimukset täyttämättömän siemenen kaupan voidaan myöntää poikkeuslupa, mikäli vaatimukset täyttävästä siemenestä on puutetta.

Direktiivissä määritellään ne lisätiedot, jotka siemenistä ja "EY-normit"-nimikkeellä markkinoitavista kasvinosista ja taimista on annettava direktiivissä 66/404/ETY tarkoitettussa asiakirjassa edellytetyjen tietojen lisäksi.

Direktiivin 71/161/ETY mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia siemeniin kohdistuvien virallisten tarkastusten järjestämisestä ainakin pistokokein noudattamalla kansainvälisiä menetelmiä. Jäsenvaltion on myös järjestettävä taimien tai kasvinosien tarkastus pistokokein mieluiten tuotantopaikalla. Jos kasvinosilla tai taimilla on direktiivin 66/404/ETY liitteen II mukainen alkuperätodistus ja maininta edellä tarkoitettusta virallisesta tarkastuksesta, niille ei saa tehdä virallista laatu- ja tarkastusta ennen kohdemaahan saapumista. Jäsenvaltiot voivat määrätä, että alkuperätodistus on tuonin ehto.

Viljelyaineiston kaupalle ei saa asettaa muita kuin direktiivissä 71/161/ETY säädettyjä ulkoiseen laatuun liittyviä rajoituksia, luokituksia, tarkastustoimia ja merkitsemisvelvollisuuksia. Direktiivin liitteessä 1 esitetään siemenille, liitteessä 2 kasvinosille ja liitteessä 3 taimille asetettavat vaatimukset.

Direktiivien 71/161/ETY ja 66/404/ETY mukaiset poikkeuslupahakemukset, direktiivin

muutokset ja muut vastaavat asiat käsitellään maa-, puutarha- ja metsätalouden siemenistä ja lisäysaineistoista vastaavassa pysyvässä komiteassa. Direktiivit ovat parhaillaan uudistettavana.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi on saanut säilyttää kansallisen metsänviljelyaineiston kauppaa koskevan lainsäädäntönsä vuoden 1999 loppuun saakka. Lisäksi Suomi saa markkinoida vuoden 2001 loppuun saakka direktiivin 66/404/ETY vaatimukset täyttämätöntä aineistoa, joka on hankittu ennen siirtymäajan päättymistä. Edellä tarkoitettua aineistoa ei saa ilman poikkeuslupaa markkinoida yhteisön nykyisissä jäsenvaltioissa. Markkinointi ilman poikkeuslupaa on kuitenkin sallittua Ruotsissa ja Norjassa, mikäli ne liittyvät Euroopan unionin jäseniksi. Suomen on sovellettava liittymisestä lähtien niitä direktiivin määräyksiä, jotka mahdollistavat direktiivin vaatimukset täyttävän aineiston pääsyn Suomen markkinoille (liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, F. Siemenet ja lisäysaineisto).

Suomi saa säilyttää taimien laatua koskevat määräyksensä vuoden 1999 loppuun saakka (liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, F. Siemenet ja lisäysaineisto). Metsänviljelyaineistoa, joka ei täytä direktiivin 71/161/ETY vaatimuksia, saa markkinoida yhteisön jäsenvaltioissa vain poikkeusluvalla. Direktiivin vaatimukset täyttävän aineiston pääsy Suomen markkinoille on turvattava ja lainsäädäntö sopeutettava direktiivin mukaiseksi siirtymäajan päättyessä (liittymisasiakirjan 151 artikla, liite XV, VII Maatalous, F. Siemenet ja lisäysaineisto).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa metsänviljelyaineiston alkuperää ja laatua koskevia direktiivejä (66/404/ETY ja 71/161/ETY) vastaavat säännökset sisältyvät metsänviljelyaineiston kaupasta annettuun lakiin (684/79) ja sen nojalla annettuun maa- ja metsätalousministeriön päätökseen (1533/92). Maa- ja metsätalousministeriö valvoo lain säännösten noudattamista. Se voi käyttää apuna valvonnassa metsäkeskuksia ja metsälautakuntia sekä tehtävään erikseen määräämiään henkilöitä.

Maa- ja metsätalousministeriön päätökseen

sisältyy tarkemmat määräykset metsänviljelyaineiston alkuperäluokituksesta, laadusta, siementen pakkaukseen merkittävistä ja taimien ostajalle annettavista tiedoista sekä metsänviljelyaineistoa koskevasta kirjanpidosta. Metsänviljelyaineisto jaetaan päätöksessä yhteentoista alkuperäluokkaan. Taimille on asetettu niiden ulkoisia ominaisuuksia kuvaavien vaatimusten lisäksi kokoa ja paakkutaimille myös enimmäiskasvatustiheyttä koskevat vaatimukset.

Metsänviljelyaineiston tuonnista ja viennistä tulee etukäteen ilmoittaa maa- ja metsätalousministeriölle, joka voi kieltää tuonnin, mikäli aineiston ei katsota sopivan alkuperänsä johdosta Suomessa viljeltäväksi tai mikäli maahantuojia ei anna aineistosta vaadittavia tietoja. Vienti voidaan kieltää, mikäli se aiheuttaisi kotimaassa metsänviljelyaineiston puutetta tai johtaisi alkuperältään epätarkoituksenmukaisen aineiston käyttöön kotimaassa. Maahantuotava aineisto on pääsääntöisesti tarkastettava. Mikäli tuotavaksi aiottu metsänviljelyaineisto ei täytä sille asetettuja laatuvaatimuksia, maahantuojan tulee se joko palauttaa tai hävittää.

Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastuksia metsänviljelyaineiston tuotanto- ja varastopaikoilla. Aineiston ostaja voi pyytää maa- ja metsätalousministeriötä tarkastamaan aineistoa, jos hän epäilee aineistosta saamiensa tietojen oikeellisuutta tai laatuvaatimusten täyttymistä.

Metsänviljelyaineiston alkuperää ja laatua koskevat direktiivit edellyttävät metsänviljelyaineiston kaupasta annetun lain osittaista muuttamista. Metsänviljelyaineiston tuonti yhteisön nykyisistä jäsenvaltioista on sallittava ja sen tuontitarkastuksista luovuttava, mikäli aineistoon on liitetty virallinen alkuperätodistus, jossa aineisto todetaan virallisesti tarkastetuksi. Jäsenvaltioista tuotavan metsänviljelyaineiston alkuperää ja laatua sekä aineistosta annettavia tietoja koskevat määräykset tulee sopeuttaa direktiivien säännöksiin. Metsänviljelyaineiston vientiä koskeva säätelymahdollisuus on kilpailua rajoittavana määräyksenä poistettava. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1615/89, annettu 29 päivänä toukokuuta 1989, Euroopan metsätalouden informaatio- ja kommunikaatiojärjestelmän (Efics) luomisesta

Euroopan metsätalouden informaatio- ja tiedonvälitysjärjestelmän (Efics) tavoitteena on vertailukelpoisen ja objektiivisen tiedon saaminen yhteisön metsäsektorin rakenteesta ja toiminnasta. Järjestelmän avulla on tarkoitus kerätä, koordinoita, standardisoida ja käsitellä metsäalaa ja sen kehittymistä koskevaa tietoa. Järjestelmä on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 1997 loppuun mennessä.

Suomessa metsäalan tilastoinnista vastaa pääosin maa- ja metsätalousministeriön alainen Metsäntutkimuslaitos, jolle asetuksessa tarkoitetut lisätehtävät soveltuisivat. Tämä edellyttää laitosta koskevan asetuksen muuttamista.

Neuvoston päätös, tehty 29 päivänä toukokuuta 1989, pysyvän metsäkomitean perustamisesta (89/367/ETY)

Pysyvän metsäkomitean tehtävänä on tiivistää jäsenvaltioiden ja komission välistä yhteistyötä metsäalalla ja metsätaloudellisia toimenpiteitä osana yhteisön maatalouden rakenne- ja aluepolitiikkaa. Jäsenvaltioilla on velvollisuus informoida komitean kautta toisiaan ja komissiota metsäalan tilanteesta ja kehityksestä sekä siihen liittyvästä politiikasta. Neuvoston päätös ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

Metsien terveydentilan seuranta koskevan lainsäädännön avulla jäsenvaltioita autetaan luomaan yhteisten menetelmien pohjalta kehitettävän ja määräraajoin toistettavan, ilmansaasteiden metsille aiheuttamien tuhojen inventointijärjestelmän. Lisäksi jäsenvaltioiden tulee seurata tehokkaasti ja jatkuvasti metsäekosysteemejä sekä kehittää ja laajentaa koordinoitua ja yhtenäisellä tavalla tähän liittyvää pysyvien koealojen verkostoa.

Asetuksissa on yksityiskohtaisia ohjeita koealaverkostosta, koepuiden otannasta ja koepuiden tuhojen arvioinnista, tiedon keruusta, maastoryhmien kouluttamisesta, tarkistusarvioinnista, maaperäanalyysistä, tuen hakemisesta yhteisöltä, tuen maksamisesta, määrävällein toistuvasta metsien ja metsämaan tilan raportoinnista yhteisölle sekä tiedon toimittamisesta yhteisölle digitaalisessa muodossa.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomi voi tehdä maaperäarvioinnin omalla menetelmällään. Suomi saa säilyttää nykyisen metsien terveydentilan seurantajärjestelmänsä

vuoden 1996 loppuun, jolloin yhteisön metsien suojelemiseksi ilmansaasteilta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3528/86 voimassaolo päättyy. Tämä edellyttää kuitenkin, että Suomi siirtymäkauden aikana lisää koepuiden lukumäärää ja kehittää koepuiden otantaa lähemmäksi yhteisön säännöksiä.

Suomessa ei ole lainsäädäntöön perustuvaa metsien terveydentilan seurantajärjestelmää. Tehtävä on tarkoitus antaa Metsäntutkimuslaitokselle.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1610/89, annettu 29 päivänä toukokuuta 1989, toimenpiteistä asetuksen (ETY) N:o 4256/88 täytäntöönpanemiseksi koskien suunnitelmaa yhteisön maaseutualueilla sijaitsevien metsien kehittämistä ja optimaalista hyödyntämistä

Asetus (ETY) N:o 1610/89 sääntelee metsätalouden toimenpiteitä, joita voidaan rahoittaa yhteisön taloudellisella tuella asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 säädettyjen tavoitteiden 1 ja 5 b mukaisilla alueilla. Säädestä sovelletaan myös tavoitteen 6 mukaisilla alueilla.

Asetuksen mukaan yhteisön tuella voidaan rahoittaa taimitarhojen perustamista ja parantamista silloin kun se on välttämätöntä metsätaloudellisten toimenpiteiden toteuttamiseksi, metsitystä ja metsänparannustöitä, joilla voidaan parantaa tietyn alueen maataloutta maaperän ja vesien suojelun avulla, metsäalueen laajentamista ja elvyttämistä alueilla, joilla on suuri eroosioriski taikka metsäpalovaara taikka joille pintavesi erityisesti kerääntyy, uuden metsän aikaansaamista metsäpalon tai muun luonnontuhoon jälkeen, ensiharvennusta, metsätien rakentamista ja tilusjärjestelyjä sekä niitä metsäpalon torjuntatoimenpiteitä, joita ei tueta yhteisön metsien palosuojelusta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3529/86 nojalla.

Lisäksi rahoitusta voidaan myöntää aloitusavustuksina maanomistajien muodostamien yhdistysten hallintokuluihin silloin, kun on kysymys yhdistyksistä, joiden tarkoituksena on edistää puun tuotannon, korjuun ja markkinoinnin taloudellisia olosuhteita sekä metsäkampanjoihin ja neuvontapalveluihin.

Etusijalle tulee asettaa käytännön metsäohjelmat alueilla, joilla metsätaloutta kehittämällä edistetään alueen taloutta ja luodaan uusia työpaikkoja tai joilla maaperän ja vesien suojelulla ja eroosionvastaisilla toimenpiteillä on tärkeä merkitys erityisesti maatalouden kannal-

ta sekä joilla metsien sosiaalinen ja virkistysarvo on tärkeä, erityisesti matkailun kehittämisen ja paikallisen väestön virkistyskäytön kannalta.

Yhteisörahoitus edellyttää kansallista osarahoitusta.

Yhteisön tuen osuus kokonaiskustannuksista on tavoitteen 1 ja 6 mukaisilla alueilla vähintään 50 prosenttia julkisista kustannuksista ja korkeintaan 75 prosenttia kokonaiskustannuksista. Tavoitteen 5 b mukaisilla alueilla yhteisön tuen osuus on vähintään 25 prosenttia julkisista kustannuksista ja korkeintaan 50 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Sen lisäksi, mitä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4253/88 säädetään, toiminnallisiin ohjelmiin tulee sisällyttää muun muassa seuraavia tekijöitä:

- tietyllä metsätalouden sektorilla vallitsevan tilanteen kuvaus, jonka perusteella esitettyihin toimenpiteisiin tulisi ryhtyä;
- kuvaus hankkeen päämääristä ja esitys etusijajärjestyksestä;
- kuvaus alustavista toimenpiteistä esimerkiksi tiedon keruusta ja tarkoituksenmukaisesta valmistavasta työstä;
- toiminnallisiin ohjelmiin liittyvät metsätalustoimenpiteet ja olosuhteet, joihin toimenpiteiden tulee sopeutua;
- huomioonotetuista tukitoimenpiteistä erityisesti ne, jotka kohdistuvat metsätaloudellisten yhteisöjen toiminnan edistämiseen ja neuvontapalveluun; sekä
- muu mahdollinen komission vaatima tieto, joka katsotaan välttämättömäksi ohjelman hyväksymisen kannalta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa yksityismetsien metsänparannustoimintaa tuetaan metsänparannuslaissa (140/87) säädetyllä tavalla. Lain mukaisia tuettavia työlajeja ovat metsänuudistaminen, taimikonhoito, kulutus, nuoren metsän kunnostus, metsänterveyslannoitus, kunnostusojitus ja metsäteiden rakentaminen. Metsänparannusvaroilla voidaan rahoittaa kokonaan suunnitelmien laatimisesta, työnjohdosta ja viljelymateriaalista johtuvat kustannukset. Tukea voidaan myöntää toteutuskustannuksiin 30—75 prosenttia kustannusten kokonaismäärästä riippuen siitä, missä osassa Suomea hanke sijaitsee. Yhteishankkeina toteutettaviin kunnostusojitus- ja tiehankkeisiin voidaan tietyin edellytyk-

sin myöntää tuen asemasta 100 prosentin lainoitus.

Lapin vajaatuottoisten metsien kunnostamisesta annetun lain (1057/82) mukaan Lapin läänissä ja Kuusamon kunnassa voidaan vuosina 1982 — 95 metsätalouden alueellista suunnittelua ja vajaatuottoisten alueiden metsittämistä edistää metsänparannusvaroin. Toiminnasta aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan metsänparannustuella. Metsänparannusrahoitusta voidaan myöntää yksityisille henkilöille sekä pääasiallisena tarkoituksenaan maatalo- tai metsätaloutta harjoittaville perheiyhtiöille.

Yhteisön tuki metsänparannustoimintaan tavoitteen 5 b ja 6 mukaisilla alueilla sisältää periaatteessa samantyyppisiä työlajeja, joita metsänparannusvaroin Suomessa rahoitetaan. Toisaalta yhteisön osarahoitusta voidaan myöntää metsätalouteen laajemmin kuin pelkästään varsinaisiin metsänhoito- ja parannustöihin. Tukea voidaan myöntää myös metsänparannustoimintaan välillisesti vaikuttaviin hankkeisiin, kuten esimerkiksi taimitarhojen perustamiseen.

Tavoitteiden 5 b ja 6 mukaisiksi alueiksi hyväksyttävillä alueilla yhteisön rahoitusta voidaan saada ainakin osaan metsänparannuslain mukaisten metsänparannustöiden kustannuksista. Metsänparannustoiminnan rahoitusta ei ole tarpeen muutoin tältä osin laajentaa. Hallinnollista menettelyä koskevia metsänparannusasetuksen (437/87) säännöksiä tulee tarkistaa.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2080/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, maatalouden metsitystoimenpiteitä koskevasta yhteisön tukijärjestelmästä

Asetuksen (ETY) N:o 2080/92 nojalla pyritään edistämään maatalousmaan metsitystä osana yhteistä maatalouspolitiikkaa ja kehittämään metsätalouden mahdollisuuksia maataloudessa työskentelevien tulokehityksen parantamiseksi. Asetuksen mukaiset toimenpiteet sitovat jäsenvaltioita kokonaisuudessaan. Tukiohjelman menot rahoitetaan osittain Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston (EM-TOR) tukiosastosta.

Tukiohjelman sisältyvät seuraavat toimenpiteet: tuki metsityskustannuksiin, vuotuinen metsitettyä hehtaaria kohden maksettava palkio, joka on tarkoitettu kattamaan viiden

ensimmäisen vuoden hoitokustannuksia, vuotuinen tulonmenetykskorvaus, joka on tarkoitettu kattamaan maatalousmaan metsityksestä aiheutuneita tulonmenetyksiä sekä investointiavustus metsämaan parantamiseen, suoja-
vyöhykkeiden, palokujien, vesipisteiden ja metsäteiden rakentamiseen sekä korkkitammimetsiköiden parantamiseen.

Tukea metsitys- ja hoitokustannuksiin voidaan myöntää sekä yksityisille maanomistajille että oikeushenkilöille. Tulonmenetykskorvausta voidaan myöntää niille maanviljelijöille, jotka eivät ole mukana neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2079/92 säädettyssä varhaiseläkejärjestelmässä sekä muille luonnollisille henkilöille ja yksityisoikeudellisille oikeushenkilöille. Metsitystukea voidaan maksaa lyhytkiertoviljelyn perustamisen yhteydessä vain maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta säädetyn neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 nojalla määritellylle päätoimiselle viljelijälle edellyttäen, että viljelmän perustaminen on sopusoinnussa paikallisten ympäristöolojen kanssa. Joulukuusien viljelyä ei kuitenkaan tueta. Investointiavustusta voidaan myöntää vain maanviljelijöille ja heidän yhteisöilleen. Ohjelmaan voidaan sisällyttää myös yhteisön tuki jäsenvaltioiden viranomaisten toteuttamille metsityksille.

Korkeimmat hyväksyttävät tukimäärät ovat metsityskustannusten osalta puulajista riippuen 2 000—4 000 eua hehtaaria kohti. Korkeimmat hyväksyttävät palkkiot metsityksen hoidon osalta ovat havupuista 250 eua hehtaaria kohden vuodessa kahtena ensimmäisenä vuotena ja 150 eua hehtaaria kohden kolmena seuraavana vuotena. Lehtipuista vastaavat palkkiot ovat 500 eua hehtaaria kohden vuodessa kahtena ensimmäisenä vuotena ja 300 eua hehtaaria kohden kolmena seuraavana vuotena. Jäsenvaltio voi yhdistää metsitystuen ja metsityksen hoidosta maksettavan tuen ja porrastaa maksatuksen viidelle vuodelle.

Tulonmenetykskorvausta maksetaan enintään 20 vuoden ajan metsityksen toteuttamisesta lukien peltoa viljelleelle henkilölle tai viljelijöiden muodostamalle yhtymälle 600 eua hehtaaria kohden vuodessa, sekä muille asetuksen 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa mainituille tuensaajille 150 eua hehtaaria kohden vuodessa.

Korkeimmat hyväksyttävät investointiavustukset metsämaan parantamiseksi ovat: metsämaan parantamiseen ja suoja-alueiden perusta-

miseen 700 eua hehtaaria kohden, korkkitammimetsien kunnostamiseen ja parantamiseen 1 400 eua hehtaaria kohden, metsäteihin 18 000 eua kilometriä kohden, metsämaille, joille tehdään palokujia ja vesipisteitä 150 eua hehtaaria kohden.

Näihin investointikustannuksiin sisällytetään kustannukset, jotka aiheutuvat maatalouskoneiden muuttamisesta metsätöihin soveltuviksi. Mikäli varoja on käytettävissä, komissio voi jäsenvaltion perustellusta vaatimuksesta nostaa metsämaan parantamisen enimmäistuen 1 200 eeuun ja korkkitammimetsiköiden kunnostuksen enimmäistuen 3 000 eeuun hehtaaria kohden.

Jäsenvaltion tulee toteuttaa tukiohjelma kansallisin tai alueellisin monivuotisin ohjelmin, joilla pyritään asetuksessa esitettyihin päämääriin ja joissa kiinnitetään huomiota erityisesti: a) tuen määriin ja ajanjaksoihin, joilta tukea maksetaan metsityksestä ja metsitysten hoidosta aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella ja tulonmenetyksen perusteella, b) tuen myöntämisen ehtoihin, erityisesti metsityksessä, c) ympäristövaikutusten ja maankäytön sopivuuden arviointiin käytettyihin arviointi- ja valvontamenetelmiin, d) sekä kaikkien toteutettujen tai suunniteltujen liitännäistoimenpiteiden luonteeseen sekä toimenpiteisiin, joilla informoidaan maatalous- ja maaseutualueilla työskenteleviä tahoja.

Jäsenvaltiot voivat laatia myös vyöhykeitäisiä metsityssuunnitelmia, joissa otetaan huomioon ympäristöolojen erilaisuus, luonnonolot ja maatalouden rakenne. Vyöhykeitäisissä metsityssuunnitelmissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota metsityksen päämäärien asettamiseen, metsitettävien alueiden sijainti- ja ryhmittelyolosuhteisiin, metsänhoitomenetelmiin ja paikallisiin olosuhteisiin sopeutuneiden puulajien valintaan. Komissio päättää ohjelmien hyväksymisestä saatuaan lausunnon pysyvältä metsäkomitealta. Jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa komissiolle asetuksessa mainituista metsityssuunnitelmista.

Yhteisön osarahoitus on 75 prosenttia hankkeen julkisesta rahoituksesta asetuksen (ETY) N:o 2052/88 tavoitteen 1 mukaisilla alueilla sekä tavoitteen 6 mukaisilla alueilla ja 50 prosenttia muilla alueilla. Yhteisön rahoituksen saaminen edellyttää kansallista osarahoitusta. Asetus ei estä jäsenvaltioita ottamasta käyttöön lisätoimenpiteitä edellyttäen, että ne

noudattavat EY:n perustamissopimuksen valtiontukia koskevia yleisiä periaatteita (92—94 artikla).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa pellon metsitystä koskevat säännökset sisältyvät maataloustuotannon tasapainottamisesta annettuun lakiin (1261/89) ja metsänparannusta koskevat säännökset metsänparannuslakiin (140/87). Maataloustuotannon tasapainottamiseen valtion talousarviossa osoitettavista varoista eli tasapainottamisvaroista on säädetty erikseen maataloustulojärjestelmässä. Pellon metsityksestä on maksettu palkkioita maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain mukaisesti. Sen sijaan metsityskustannuksiin myönnettävä valtion tuki on määräytynyt metsänparannuslain rahoitusehtojen mukaisesti.

Laki maataloustuotannon tasapainottamisesta on puitelaki, jossa valtioneuvostolle on annettu valtuudet päättää käytettävissä olevien varojen puitteissa tasapainottamistoimenpiteistä ja niiden yksityiskohtaisesta sisällöstä. Viljelyksi katsottavan pellon metsittäminen on yksi lain mahdollistama tasapainottamistoimenpide. Lain nojalla annettiin vuosille 1990—1991 valtioneuvoston päätökset pellon metsityspalkkioista (73/90 ja 24/91). Vuonna 1992 annettiin valtioneuvoston päätös pellon maataloustuotannosta poistamisesta (65/92), jonka nojalla pellon viljelemättömyys voitiin toteuttaa myös metsittämisellä. Vuonna 1993 ei valtioneuvoston päätöstä asiasta enää annettu. Aikaisempiin päätöksiin perustuvia hankkeita on kuitenkin vielä runsaasti toteuttamisvaiheessa. Maataloustuotannon tasapainottamisesta annetun lain voimassaoloaika päättyy vuoden 1994 lopussa.

Peltojen metsittämisestä aiheutuviin kustannuksiin on myönnetty rahoitusta tasapainottamisvaroista metsänparannuslaissa säädettyssä järjestyksessä. Metsitystuki on ohjattu metsänparannustyöohjelman kautta metsälautakunnille, jotka ovat myöntäneet varat hakemuksesta maanomistajalle. Tässä yhteydessä on tarkastettu metsitystoimien tarkoituksenmukaisuus.

Pellonmetsityksen ja osittain myös metsänparannustöiden osalta yhteisön tukimuodot vastaavat metsänparannuslain mukaisia tukimuotoja lukuun ottamatta metsityksen hoidosta ja tulonmenetyksistä maksettavia tukia. Tulonmenetykskorvaus vastaa maataloustuotannon

tasapainottamisesta annetun lain nojalla maksettavaa pellonmetsitys- ja tasapainottamis-palkkiota.

Asetuksessa (ETY) N:o 2080/92 on määrätty eri tukimuodoille sitovat enimmäismäärät. Asetuksen soveltamisohjeissa on kuitenkin edellytetty, että jokainen jäsenvaltio määrittelee olosuhteitaan vastaavat tuen määrät eri työlajeille.

Yhteisön tuen kohteista ja myöntämisedellytyksistä, kuten pellonmetsityksestä, tulee Suomessa säätää lain tasolla. Sen sijaan metsänparannustöiden ja metsityskustannusten osalta on voimassaolevissa metsänparannussäädöksissä tarvittavassa määrin jo säädetty sekä tuen kohteista että myöntämisedellytyksistä. Samoin niissä on annettu maa- ja metsätalousministeriölle valtuutus vahvistaa metsänparannustöiden enimmäiskustannukset ja tuen suuruus.

Koska osaan metsänparannuslain mukaisista metsänparannustöistä voidaan saada osarahoitusta yhteisöltä, metsänparannusasetukseen tulee tehdä hallinnolliseen menettelyyn liittyviä muutoksia. Niihin hankkeisiin, jotka voidaan sisällyttää sellaisiin alueellisiin kehittämissuunnitelmiin, joihin saadaan yhteisön osarahoitusta, sovelletaan sekä yhteisön säännöksiä että Suomen kansallista lainsäädäntöä.

Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kalastuspolitiikka

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3760/92, annettu 20 päivänä joulukuuta 1992, yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä

Asetus (ETY) N:o 3760/92 sääntelee yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa. Sitä sovelletaan jäsenvaltioiden alueella, yhteisön kalastusvyöhykkeellä ja yhteisön kalastusaluksilla taapantuvaan vesien elollisten luonnonvarojen ja vesiviljelyn kalataloudelliseen hyväksikäyttöön ja siihen liittyvään jalostus- ja markkinointitoimintaan. Yhteisön kalastusvyöhykkeellä tarkoitetaan jäsenvaltioiden suvereniteetin tai lainkäyttövallan alaisia vesiiä.

Yhteisen kalastuspolitiikan yleinen tavoite on elollisten merellisten luonnonvarojen suojelu ja säilyttäminen sekä niiden järkipärisen ja kestäväen hyväksikäytön säätely ja kehysten luominen kalavarojen säilymiselle ja suojelulle. Samalla pyritään ottamaan erityisesti huomioon kalastuksen vaikutus meriekosysteemiin sekä tuottajien ja kuluttajien tarpeet. Yhteisen

kalastuspolitiikan toteuttamiseksi perustetaan hallintojärjestelmä, joka muun muassa luo kehykset vesille pääsyn sääntelylle.

Yhteisen kalastuspolitiikan toteuttamiseksi neuvosto voi toteuttaa kalastusvyöhykkeille pääsyä, kalavarojen saatavuutta sekä kalastustoiminnan harjoittamisen edellytyksiä vahvistavia toimenpiteitä. Toimenpiteinä voi olla kalastustoiminnan kieltäminen tai rajoittaminen alueellisesti, kalastuksen määrän rajoittaminen, määrällisten rajoitusten asettaminen (kalastuskiintiöt), merellä kalastukseen käytettävän ajan rajoittaminen, kalastusalusten lukumäärän ja lajin määrääminen, pyydyksiin ja niiden käyttöön liittyvien teknisten määräysten antaminen, määräysten antaminen pyydettyjen kalalajien vähimmäiskoosta, taloudelliset toimenpiteet valikoivamman pyynnin edistämiseksi ja kalavesien hoitosuunnitelmien vahvistaminen.

Kalastuksen sääntelyä tullaan toteuttamaan myöhemmin järjestelmällä, jonka mukaan jäsenvaltioiden kalastusaluksilla tulee olla aluskohtainen kalastuslisenssi sekä lisäksi kalastuslupa, ellei toisin säädetä.

Peruseriaatteena on merialueiden osalta, että ne kuuluvat perusviivasta lukien yhteisön kalastusvyöhykkeeseen, jonne rannikolla sijaitsevien jäsenvaltioiden kalastusaluksilla on vapaa pääsy. Poikkeussäännöksen nojalla jokaisella rantavaltioilla on kuitenkin vuoteen 2002 saakka yksinomainen oikeus määrätä kalastuksesta rannikolla 12 meripeninkulman sisäpuolella sijaitsevalla vyöhykkeellä. Poikkeussäännös otetaan yhteisössä uudelleen tarkasteltavaksi vuonna 2001.

Lisäksi yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa toteutetaan muun muassa neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2115/77 jossa kielletään muihin teollisiin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi tarkoitettua sillin ja silakan kohdennettua kalastuksen ja maihantuonin sekä rehukalaksi pyydetyn saaliin aluksesta purkaminen.

Suomen yksinomaiseen määräysvaltaan jää suurimmillaan 12 meripeninkulman etäisyydellä perusviivasta sijaitseva kalastusvyöhyke lukuunottamatta Suomenlahtea ja osia Perämeren, Ahvenanmaata ynnä muuta, jossa Suomen aluevedet ovat kapeammat. Sen ulkopuolella oleva unionin jäsenvaltioille kuuluva alue tulee kuulumaan yhteisön kalastusvyöhykkeeseen, jossa kaikilla Itämereen rajoittuvilla yhteisön jäsenvaltioilla on kalastusoikeus.

Suomessa on voimassa järjestelmä, jonka mukaan meren rannikkoalueella olevat vesialu-

et kuuluvat yhteisön järjestelmästä poiketen yksityisen omistusoikeuden piiriin. Kyseisellä alueella kalastamiseen tulee saada vesialueen omistajan lupa. Suomen lainsäädäntö ei ole kuitenkaan yhteisön kansalaisia syrjivä.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomelle on myönnetty kolmen vuoden siirtymäaika sillin ja silakan kalastukseen muihin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi sekä myös oikeus purkaa saalis yhteisön satamissa. Neuvosto tulee tarkistamaan pyynnin jatkamisen mahdollisuudet ennen siirtymäajan päättymistä. Tarkistusta suoritettaessa otetaan huomioon sillikantojen optimaalinen hyödyntäminen, markkinatilanne, biologiset vaatimukset sekä hallinnointi- ja pilottihankkeista saadut kokemukset (liittymisasiakirjan 150 artikla, liite XV, VIII, Kalastus).

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2847/93, annettu 12 päivänä lokakuuta 1993, yhteiseen kalastuspolitiikkaan sovellettavasta valvontajärjestelmästä

Asetus (ETY) N:o 2847/93 sisältää yhteisön kalastuspolitiikan toteuttamiseksi tarpeelliset yksityiskohtaiset määräykset valvonnan teknisestä järjestämisestä. Valvonta kohdistuu toimenpiteisiin, jotka koskevat elollisten luonnonvarojen säilyttämistä ja hoitoa, kalatalouden rakennetta sekä yhteistä markkinajärjestelmää. Jäsenvaltiot veloitetaan saattamaan voimaan säännökset valvontajärjestelmän tehokkaan toteuttamisen turvaamiseksi. Käytännössä valvonta kohdistuu erityisesti kiintiöityjen kalalajien (Suomen osalta lohi, silli, mukaanlukien silakka, kilohaili, turska) pyyntiin sekä sen seurantaan, että pyynti tapahtuu kiintiöiden rajoissa.

Valvonnan piiriin kuuluu kalastusalusten tarkastaminen, muu kalastukseen liittyvä toiminta mukaan lukien kalan maihantuonti, myynti, kuljetus, saaliin siirtäminen toiseen alukseen ja varastointi sekä maihantuontia ja myyntiä koskevien tietojen tallentaminen. Jäsenvaltiot saavat toistaiseksi hoitaa valvonnan päättämällä tavalla.

Yhteisö voi antaa jäsenvaltioille tarkempia määräyksiä valvonnan täytäntöönpanosta. Muun muassa kalastus- ja pyyntialusten ominaisuuksien määrittämisestä on annettu yksi-

tyiskohtaisia säännöksiä neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2930/86 ja kalastusalusten rekisteröinnistä neuvoston asetuksella (ETY) N:o 109/94.

Saaliiden valvonta perustuu ensisijaisesti kalastuspäiväkirjaan. Jäsenvaltiot ovat velvollisia valmistamaan komission hyväksyttäväksi erityisen valvontasuunnitelman alle 10 metrin pituisia sekä muita tietojenantovelvollisuudesta vapautettuja kalastusaluksia varten.

Asetus sisältää yksityiskohtaiset säännökset saaliin maihintuonnista ja siinä yhteydessä tehtävistä ilmoituksista ja selvityksistä, ensikäden ostajien ilmoitusvelvollisuudesta, kolmansien valtioiden lipun alla purjehtivien kalastusalusten valvonnasta sekä saaliin uudelleen lastauksen ilmoittamisesta. Jäsenvaltioiden tulee muun muassa varmistua ilmoitettujen saaliiden määristä ja lajeista sekä tiedottaa komissiolle kiintiön uhkaavasta loppumisesta silloin, kun kiintiöstä on käytetty 70 prosenttia. Myös toiselle jäsenvaltiolle on eräissä tapauksissa annettava kiintiöityjen kalalajien osalta tietoja saaliin maihintuonnista, kalastustuotteiden myynti- tai siirtotarjouksista ja toisen valtion aluksiin siirtämisestä saaliista.

Aluksella suoritettava valvonta kohdistuu pyydettyyn saaliiseen, pyyntivälineisiin, niiden säilyttämiseen ja kalastuspäiväkirjaan tehtyihin merkintöihin. Neuvosto voi antaa määräyksiä pyydysten silmäkoosta.

Asetuksessa säädetään lisäksi kalastustoimintojen sääntelystä ja lakkauttamisesta sekä eräistä muista tarkastuksista ja valvontatoimista. Jäsenvaltion tulee määrätä kalastusaluksilleen ajankohta, jolloin kiintiön katsotaan täytyneen, sekä kieltää väliaikaisesti kyseisen kalalajin kaikenlainen kalastaminen, aluksella pitäminen, toiseen alukseen siirtäminen sekä maihintuonti. Toimenpiteistä tulee ilmoittaa myös komissiolle, joka voi saamiensa selvitysten perusteella omasta aloitteestaan katkaista jäsenvaltion alusten kalastustoiminnan kiintiön täytyttyä.

Jäsenvaltioiden tulee järjestää lainkäyttövaltansa piiriin kuuluvilla alueilla säännöllisiä tarkastuksia, joissa selvitetään yhteisön kalastusalusten kapasiteetin ja niiden toiminnan sopeuttamista asetuksen edellyttämällä tavalla. Tässä tarkoituksessa jäsenvaltioiden tulee suorittaa tarvittavia mukauttamistoimenpiteitä muun muassa kalastuslaivaston rakentamisen, kalastuskapasiteetin vähentämisen, kalastustoiminnan rajoittamisen sekä vesiviljelyn ja ran-

nikkoalueiden kehittämisen osalta. Valvonnan helpottamiseksi jokaisen jäsenvaltion tulee myös julkistaa vahvistettu järjestelmä, joka sisältää erityiset todisteet kalastuslaivaston kapasiteetista ja toiminnasta. Valvontatietojen tulee olla ajan tasalla ja ne on julkistettava.

Jäsenvaltioiden tulee järjestää alueellaan myös kalakaupan harjoittajiin kohdistuva säännöllinen tarkastustoiminta. Tarkastuksessa tulee muun muassa suorittaa ensikäden markkinoille saapuneiden kalamäärien ja mihin tuotujen kalamäärien keskinäinen vertailu erityisesti kalamäärän painon osalta. Valvontatoimenpiteistä tulee antaa selostus myös EY:n komissiolle.

Komissio valvoo valvontasäännösten noudattamista tarkistamalla valvonta-asiakirjoja ja suorittamalla käyntejä jäsenvaltioissa. Komission tarkastajilla on oikeus saada nähtäväkseen valvonnan kannalta tarpeellinen aineisto. Jäsenvaltiot ovat velvollisia yhteistyöhön komission kanssa varmistaa kalastuspolitiikan asianmukaisen suorittamisen.

Asetus sisältää säännökset, joiden mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia sisällyttämään lainsäädäntöönsä tarpeelliset sanktiot, joilla varmistetaan kalastuspolitiikkaa ja erityisesti sen valvontaa ja tarkastuksia vastaan rikkoneiden saattaminen vastuuseen.

Asetus sisältää valvontaa koskevat vähimmäisvaatimukset. Jäsenvaltiot voivat soveltaa omia ankarampia säännöksiään edellyttäen, että ne täydentävät yhteisön lainsäädäntöä ja ovat sopusoinnussa yhteisen kalastuspolitiikan kanssa. Valvontaa varten saadut tiedot ovat luottamuksellisia.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomesta puuttuu yhtenäinen kalastuksen ja kalakaupan valvontaa koskeva lainsäädäntö. Kalastuksen ja kalakaupan valvontaa koskevia säännöksiä sisältyy kalastuslain (286/82) 12 ja 13 lukuun, Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta annettuun lakiin (483/75) sekä niiden nojalla annettuihin asetuksiin. Lisäksi kalakaupan valvontaa säännellään elintarvikelain (526/41) nojalla sekä kalastustuotteiden, kalastusalusten, pyyntivälineiden ja kalanjalostuslaitosten hygienisistä vaatimuksista annetussa kalahygienialaissa (957/94). Kalahygienialakia lukuunottamatta voimassa olevat säännökset poikkeavat asetuksen (ETY) N:o 2847/93 säännöksistä.

Asetuksen mukaan kalastajat, kalakaupan harjoittajat ja kalatuotteita kuljettavat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt ovat velvollisia alistumaan erinäisiin tarkastusmenettelyihin ja avustamaan tarkastusten suorittamisessa. Mainitut henkilöt ovat myös velvollisia antamaan ammatti- ja liikesalaisuuden piiriin kuuluvia pyyntipaikka-, saalis-, hinta- ja kirjanpitolietoja. Lisäksi kansalliset viranomaiset velvoitetaan keräämään ja antamaan kyseisiä tietoja ja yhteisön viranomaisille sekä toisille jäsenvaltioille. Järjestelmän käyttöönottonaaminen Suomessa edellyttää lainsäädäntötoimia. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetukset (ETY) N:o 3759/92, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä

Asetuksella pyritään edistämään ensisijaisesti kalatuotteiden markkinoiden vakautta, pitämään laadultaan epätydyttävät tuotteet poissa markkinoilta sekä edistämään rehelliseen kilpailuun perustuvia kauppasuhteita ja siten vaikuttamaan tuotannon kannattavuuden parantamiseen. Säännöksen tarkoituksena on myös tarjonnan mukauttaminen kysyntään sekä mahdollisuuksien mukaan kohtuullisen toimeentulon turvaaminen kalastajille. Yhteisö vastaa osaltaan yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 729/70 2 ja 3 artiklan mukaisesti jäsenvaltioille asetuksen soveltamiseen liittyvien veloitteiden aiheuttamista kustannuksista. Järjestely koskee pääosin merellisiä tuotteita.

Kalatuotteiden yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluvat hinta- ja markkinajärjestelmä sekä yhteiset kilpailusäännöt. Järjestelmä käsittää asetuksessa luetellut pyynti- ja vesiviljelytuotteet (myöhemmin kalatuotteet), joista merkittävimpiä ovat elävä kala, tuore tai jäädytetty kala, jäädytetty kala, kalafileet, kuivattu, suolattu tai suolavedessä oleva kala sekä savustettu kala, äyriäiset, nilviäiset, kalajäte sekä kalavalmisteet ja -säilykkeet.

Asetuksen soveltamisalaan kuuluville tuotteille ja tuoteryhmille voidaan määrittää yhteiset markkinointia koskevat vaatimukset, jotka koskevat luokitusta laadun, koon tai painon, pakkauksen, tuotteiden jalostusasteen ja päällysmerkintöjen mukaan. Tuotteita ja tuoteryhmiä ei saa pitää esillä myyntitarkoituksessa,

myydä tai millään tavalla markkinoida, elleivät ne täytä asetettuja vaatimuksia. Yleisistä säännöistä voidaan poiketa kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevilla erityismääräyksillä. Jäsenvaltioiden tulee valvoa markkinointia koskevien yhteisten vaatimusten noudattamista sekä toteuttaa säännösten rikkomuksista määrättävät rangaistusseuraamukset. Jäsenvaltioilla on myös velvollisuus huolehtia siitä, että kaikilla jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla kalastusaluksilla on yhtäläiset edellytykset käyttää satamia ja ensiasteen markkinoiden laitteistoja.

Yhteisen markkinajärjestelyn toteuttaminen perustuu keskeisesti tuottajajärjestöjen toimintaan. Tuottajajärjestöjen perustaminen on kuitenkin vapaaehtoista. Niiden tehtävänä on muun muassa pyrkiä varmistamaan kalastuksen järkiperäinen harjoittaminen ja tuotannon myyntiedellytysten parantaminen sekä toteuttaa interventioimenpiteet. Lisäksi järjestöjen tehtävänä on toteuttaa toimenpiteet kalastuskiintiöiden hallinnoimiseksi silloin, kun jäsenvaltio on määrännyt tähän liittyvät tehtävät niiden hoidettavaksi. Jäsenvaltio voi eräin edellytysin määrätä myös tuottajajärjestöön kuulumatonta kalatuotteiden tuottajat noudattamaan alueellisen tuottajajärjestön antamia sääntöjä kalatuotteiden tuotannosta tai markkinoinnista sekä interventioimenpiteitä koskevia sääntöjä. Tällöin järjestöön kuulumaton tuottaja pääsee osalliseksi samoista eduista kuin järjestöön jäsen. Valtion viranomaisten tehtävänä on valvoa mainittujen sääntöjen noudattamista sekä määrätä rangaistusseuraamukset sääntöjä rikkoneille. Jäsenvaltio voi myös määrätä järjestöön kuulumattomien tuottajien maksettavaksi osuuden tuottajajärjestön hallintokuluista. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa tuottajajärjestöjen välityksellä myös tuottajajärjestöön kuulumattomien tuottajien saaliin markkinoilta vetäminen. Tuottajajärjestöjen perustamista tuetaan yhteisön kalatalousrahastosta, mutta yhteisötuen myöntäminen edellyttää myös kansallista rahoitusta. Jäsenvaltio voi lisäksi myöntää tuottajajärjestöille lainaa interventiorahaston perustamiseen.

Interventioimenpiteitä ovat tuottajajärjestöjen suorittamat kalatuotteiden markkinoilta vetäminen, yksityinen varastointi ja varastoitujen tuotteiden palauttaminen markkinoille. Asetuksessa on lueteltu järjestelmään kuuluvat kalatuotteet kuten muun muassa Clupea harengus -lajin silli ja silakka. Tuottajajärjestöt

maksavat markkinoilta vedetyistä eristä korvauksen tuottajille interventiorahastoista, joihin kerätään varat pääasiallisesti jäseniltä.

Markkinoilta vetäminen on mahdollista silloin, kun kalatuotetta ei saada myydyksi tuottajajärjestön vahvistaman hinnan mukaisella hinnalla. Tuottajalle maksetaan tällöin tuottajajärjestön vahvistaman interventiohinnan suuruinen korvaus, joka on vähintään 90 ja enintään 110 prosenttia vetäytymishinnasta. Interventiohintaa määrätty ensisijaisesti tuotteen tuoreuden, koon tai painon sekä jalostustason (tuoteluokka) perusteella. Tuottajajärjestön vahvistaman interventiohinnan tulee noudattaa yhteisön vahvistamaa vetäytymishintatasoa.

Jäsenvaltiot ovat velvollisia korvaamaan osittain interventio-ostot tuottajajärjestöille, mikäli markkinoilta vedetyt erät ja suoritettavat interventiohinnat täyttävät asetuksessa säädetty vaatimukset ja markkinoilta vedetty tuote myydään muihin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi. Korvauksen määrää alentaa tuotteelle kiinteästi määrätty arvo ja ihmisravinnoksi myydyistä määristä saatu nettotulo. Korvauksen määrä alenee lisäksi asteittain myyntiin asetettujen kokonaismäärien perusteella. Mikäli markkinoilta vedetyt määrät ylittävät 14 prosenttia asianomaisena vuonna myyntiin asetetuista kyseisen tuotteen kokonaismääristä, korvausta ei tältä osin makseta lainkaan. EY:n maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosasto korvaa jäsenvaltioiden maksamat interventiotuet suurimman sallitun kokonaissaaliin rajoissa.

Jäsenvaltioiden tulee maksaa tuottajajärjestöille siirtotukea eräiden interventiohinnalla markkinoilta vedettyjen kalatuotteiden osalta, mikäli tuotteet täyttävät asetuksessa säädetty laatu, kokoa ja jalostustasetta koskevat vaatimukset, ja varastoidut tuotteet myydään ihmisravinnoksi kuuden kuukauden kuluessa. Siirtotukea maksetaan vain niiden myyntiin asetettujen määrien osalta, jotka ovat enintään kuusi prosenttia kyseisen tuotteen vuotuisesta kokonaismäärästä, ja sillä korvataan enintään varastointikustannusten määrä. Siirtotukea maksetaan tietyille kalastustuotteille maksettavan siirtotuen myöntämistä koskevista yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä määrävän komission asetuksen (ETY) N:o 3901/92 nojalla muun muassa sillistä, silakasta ja turskasta. EY korvaa siirtotuen kokonaan.

Tuottajajärjestöille voidaan maksaa eräiden kalatuotteiden osalta kiinteää tukea, yksityisen

varastoinnin tukea sekä tonnikalatutuotannon tukea. Kyseisiin kalatuotteisiin ei sisälly Suomessa pyydettyjä lajeja.

Tullien ja kaikkien niitä vastaavien maksujen periminen sekä määrällisten rajoitusten soveltaminen on yhteisön jäsenvaltioiden välisessä kalatuotteiden tuonnissa ja viennissä kiellettyä, ellei asetuksessa toisin määrätä tai neuvosto määräenemmistöllä toisin päättä.

Yhteisön markkinoille tuodaan poikkeuksellisen alhaisella hinnalla eräitä kalatuotteita kolmansista maista. Yhteisön jalostusteollisuuden ja markkinoiden sopeuttamiseksi kolmansista maista tapahtuvaan tuontiin on pidetty tarpeellisenä ottaa käyttöön väliaikainen tuontia rajoittava järjestelmä, joka koskee muun muassa eräitä sardiini- ja tonnikalasäilykkeitä. Rajoitusjärjestelmä on voimassa vuosina 1993—96.

Pakottavassa tilanteessa voidaan asetuksen 1 artiklassa tarkoitettujen kalatuotteiden tullien perimisestä pidättäytyä kokonaan tai osaksi, jos pakottava tilanne johtuu saatavuusongelmasta yhteisön markkinoilla tai kansainvälisten velvoitteiden täytäntönnäpänosta. Mikäli kolmannesta maasta tuodun tuotteen tuontihinta on viitehintaa alempi tuotteen tuontimäärien ollessa huomattavia, voidaan yhteisen tullitariffin mukaisten tullien perimättä jättämisestä luopua taikka edellyttää, että tuontihinta vastaa vähintään viitehintaa. Vaihtoehtoisesti voidaan eräiden tuotteiden osalta tällöin periä viitehinnan ja tuontihinnan erotuksen suuruista tasoitusmaksua GATT-sidottuja tulleja kuitenkaan ylittämättä.

Kolmansista maista tapahtuvaa tuontia säännellään lisäksi viitehintajärjestelmällä, jonka tarkoituksena on estää yhteisön suorittamisen vakautustoimenpiteiden vaarantuminen. Komissio vahvistaa viitehinnat vuosittain tuoteluokittain asetuksessa säädettyille kalatuotteille, jollei yhteisön GATT-velvoitteista muuta johdu. Viitehinnat koskevat muun muassa sillia ja silakkaa (myös jäädytettynä, jäädytettynä tai suolattuna), sekä jäädytettyä suolattua puna-ahventa, punakampelaa ja seitiä sekä jäädytettyä tai suolattua kampelaa. Asetus sisältää lisäksi viitehintojen vahvistamisessa noudatettavat periaatteet.

Elävien, tuoreiden, jäädytettujen tai jäädytettujen taimenten, tyynenmerenlohen, merilohen, tonavanjokinieriän ja hummerien viitehinnat voidaan määrätä hintojen kausivaihtelujen perusteella eri ajanjaksoille erisuuruisiksi.

Säännöksellä pyritään estämään kolmansista maista lähtöisin olevan hinnaltaan poikkeuksellisen alhaisen kalan tarjonnasta aiheutuvia markkinahäiriöitä. Markkinahäiriöiden poistamiseksi voidaan määrätä myös tasoituskasuja.

Kiireellisiä toimenpiteitä kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa voidaan soveltaa silloin, kun tuonnin tai viennin seurauksena yhden tai useamman kalatuotteen markkinat häiriintyvät tai ovat vaarassa vakavasti häiriintyä. Toimenpiteistä päättää komissio jäsenvaltion pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa teollisuussilakan hintaa säädellään kalastustulolailailla (621/75) ja sen nojalla annetulla asetuksella (919/75). Tietyt koko- ja laatuvaatimukset täyttävästä silakasta maksetaan kalastajalle hintatukena kalastustuloneuvotte- luissa sovitun tavoitehinnan ja valtioneuvoston vahvistaman vähimmäishinnan välinen erotus. Lisäksi silakan, kilohailin ja kuoreen sekä silakan ja kilohailin perkausjätteen pakastettuna varastoimisesta maksetaan varastointitukea. Suomi on jo ETA-sopimuksessa sitoutunut asteittain luopumaan mainittujen tukien maksamisesta vuoden 1996 loppuun mennessä. Kalastustulolain mukainen hintatuki katsottiin jäsenyysneuvotteluissa kielletyksi tueksi, jonka maksaminen tulee lopettaa jäsenyyden toteutuessa. Tämän vuoksi kalastustulolaki ehdotetaan kumottavaksi erikseen annettavalla hallituksen esityksellä.

Kalan markkinointiin liittyvien yhteisön tukien saaminen on mahdollista vain tuottajajärjestöjen kautta tapahtuvassa kalatuotteiden myynnissä. Suomessa ei ole vastaavaa järjestelmää. Tuottajajärjestöjen perustaminen on mahdollista Suomessa voimassa olevan lainsäädännön nojalla.

Asetus (ETY) N:o 3759/92 edellyttää Suomen lainsäädäntöön sisältyvien toimivaltasäännösten tarkistamista, rangaistusseuraamuksista säätämistä sekä tietojenantovaltuuksien tarkistamista. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 101/76, annettu 19 päivänä tammikuuta 1976, yhteisestä kalatalousalan rakennepolitiikasta

Asetus (ETY) N:o 101/76 sisältää perussään-

nöksen yhteisön alueella noudatettavasta yhteisestä kalatalouden rakennepolitiikasta. Kalatalouden rakennepolitiikalla pyritään luomaan merikalastuksessa noudatettavat yhteiset säännöt, joilla turvataan kaikille yhteisön alueen kalastajille yhtäläinen mahdollisuus kalakantojen hyödyntämiseen. Rakennepolitiikalla pyritään myös varmistamaan kalakantojen järjkeväinen hyväksikäyttö. Yhteistä rakennepolitiikkaa toteutetaan asettamalla merialueilla tapahtuvalle kalastukselle yhteiset säännöt ja vahvistamalla jäsenvaltioiden kalatalouselinkeinon rakennepolitiikkaa yhdenmukaistavia toimenpiteitä. Rakennepolitiikalla edistetään kalatalouselinkeinon tasapainoista taloudellista kehitystä sekä merien ja myös sisävesien biologisten varojen järkevää käyttöä. Rakennepolitiikan lähtökohtana on, että kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kielletty kalastettaessa jäsenvaltion lainkäyttövallan piirissä olevilla merialueilla. Jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiville aluksille on yhtäläisin edellytyksin myönnettävä pääsy kalastamaan mainituilla vesialueilla. Neuvosto voi ylikalastuksen uhatessa merialueella rajoittaa tiettyjen kalalajien pyyntiä, määrätä alueellisia tai ajallisia rajoituksia sekä määrätä sallituista kalastustavoista ja -välineistä.

Jäsenvaltioiden tulee sovittaa yhteen kalatalouselinkeinoa koskeva rakennepolitiikkansa ja antaa komissiolle vuosittain tietoja muun muassa kalatalouden rakenteellisesta tilanteesta, kalatalouselinkeinon ja markkinapolitiikan välisistä yhteyksistä, asianomaisen vuoden rakennesuunnitelman luonteesta ja laajuudesta sekä julkisten viranomaisten hyväksymistä ja rahoittamista vuotuisista tai monivuotuisista ohjelmista ja tutkimusprojekteista. Komissio raportoii vuosittain neuvostolle kalatalouselinkeinon rakennepolitiikkaa, hyväksytyistä toimenpiteistä, yhteisön rahoitustuesta ja saavutetuista tuloksista.

Rakennepolitiikan toteuttamiseksi jäsenvaltiot saavat myöntää rahoitustukea kalatalouselinkeinon kehittämiseksi taloudellisen kasvun sekä yhteiskunnallisen kehityksen rajoissa ja varmistaakseen yhtäläisen elintason kalatalouselinkeinosta toimeentulonsa saavalle väestölle. Tukea pidetään sallittuna, jos sillä lisätään tuottavuutta joko kalastuslaivastoa uudelleen organisoimalla tai muilla tuottavuutta parantavilla menetelmillä tai uusia kalavesiä ja uusia kalastusmenetelmiä käyttöön ottaen. Tuki on sallittua myös tuotannon ja markkinatilanteen

mukauttamiseksi sekä kalastajaväestön elinolosuhteiden kohentamiseksi.

Yhteisö osallistuu kalatalouden rakennepoliitiikan toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2080/93 ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 3699/93 yhteisön kalastus- ja vesiviljelyalaa sekä niiden tuotteiden jalostusta ja kaupan pitämistä koskevien rakenteellisten tukitoimenpiteiden perusteiden ja edellytysten mukaisesti. Asetusten nojalla rakennetukea voidaan myöntää muun muassa kalastusalan tilapäisille yhteisyrityksille ja yhteishankkeisiin, kalastuskapasiteetin sopeuttamiseen, kalastuslaivaston uudistamiseen ja sen rakenteiden muuttamiseen, kalastus- ja vesiviljelytuotteiden jalostus- ja markkinaolosuhteiden parantamiseen, vesiviljelyn kehittämiseen ja rannikkovesien rakentamistyöhön, kalasatamien varusteisiin sekä uusien markkinoiden etsimiseen. Rahoitus myönnetään hakeuksesta.

Rakennepoliitiikan ohjauksena on yhteisön kalatalousrahastosta (kalatalouden ohjauksen rahoitusväline, KOR; Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIG), myönnettävä rahoitus. Yhteisön rahoitusosuus vaihtelee eri tukitoimenpiteiden osalta 30—75 prosentin välillä hankkeen kokonaiskustannuksista. Rakennetukea myönnetään myös tavoitteen 6 mukaisille alueille. Kalatalouden kehittämishankkeisiin on mahdollista saada myös aluepoliittista 5 b-alueille tarkoitettua tukea maatalouden tukija ohjausrahaston varoista edellyttäen, että hankkeet eivät ole ristiriidassa yhteisen kalastuspolitiikan tai tavoitteen 5 a:n mukaisten kalatalouden rakennetoimenpiteiden kanssa. KOR:n rakennetukea myönnetään ensisijaisesti hankkeisiin, joilla pyritään kalavarojen kestävään hyödyntämiseen ja kalastustoiminnan tasapainottamiseen, kalatalouden kilpailukyvyyn rakenteelliseen parantamiseen sekä kalastustuotteiden hygienian ja markkinoinnin edistämiseen. Tuella edistetään myös kalastuksen uudelleen suuntaamista, tilapäisten yhteisyritysten toimintaa, yhteishankkeita sekä kalastuskapasiteetin sopeuttamista. Mainittujen tarkoitusten toteuttamiseksi rahoitus kohdistetaan ensisijaisesti kalastuslaivastojen uudistamiseen ja sen rakenteiden muuttamiseen, kalastustuotteiden markkinointikampanjoihin, vesiviljelyn kehittämiseen, kalasatamien varustetason parantamiseen ja uusien markkinoiden etsimiseen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

EY:n yhteiseen rakennepoliittikkaan sisältyvä tukijärjestelmä tulee Suomea sitovaksi ja sellaisenaan sovellettavaksi. Tukijärjestelmää voidaan kuitenkin täydentää sellaisilla kansallisilla tukimuodoilla, joita EY:n säännösten mukaan ei katsota kielletyksi tueksi. Rakennepoliittisia toimenpiteitä voidaan niin ollen rahoittaa kalatalouden korkotukilainoista annetun lain (1/76) mukaisilla korkotukilainoilla edellyttäen, että lainoitus ohjataan EY:n rakennepoliittisten periaatteiden mukaisesti. EY:n tukijärjestelmän omaksuminen edellyttää muun muassa valvontajärjestelmän toimivaltasäännösten tarkistamista. Tarvittavat säännökset sisällytetään erikseen annettavaan hallituksen esitykseen.

Kansainväliset kalastusta ja kalavarojen suojelua koskevat sopimukset

Yhteisö on liittynyt Itämeren ja Belttien kalastusta ja elollisten luonnonvarojen säilyttämistä koskevaan yleissopimukseen (SopS 40/74). Yleissopimus on neuvoston päätöksen (83/414/ETY) nojalla jäsenvaltioita sitova. Itämeren rannikkovaltiot ovat mainitulla yleissopimuksella sitoutuneet olemaan läheisessä yhteistyössä Itämeren ja Belttien elollisten luonnonvarojen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi saadakseen mahdollisimman optimaalisen saaliin. Jäsenvaltiot ovat sitoutuneet myös valmistelemaan ja toteuttamaan organisatorisia ja teknisiä suunnitelmia elollisten luonnonvarojen säilyttämiseksi ja lisäämiseksi mukaanlukien arvokalojen keinolliseen lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet sekä ryhtymään muihinkin tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotka tähtäävät elollisten luonnonvarojen järkipäraseen ja tehokkaaseen hyväksikäyttöön.

Yleissopimuksen toteuttamisesta huolehtii Kansainvälinen Itämeren kalastuskomissio, joka voi antaa suosituksia muun muassa sallituista pyydyksistä ja kalastuskiintiöistä. Sopimuspuolet ovat velvollisia saattamaan suositukset voimaan, mikäli ne eivät ole esittäneet vastalauseita 90 päivän kuluessa suosituksesta tiedon saatuaan. Sopimuspuolten on saatettava kansalaisiinsa nähdessä voimaan yleissopimuksen nojalla annetut suositukset sekä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin rikkomuksen tekeitä vastaan.

Myös Suomi on Itämeren ja Belttien kalastusta ja elollisten luonnonvarojen säilyttämistä koskevan yleissopimuksen sopimuspuoli (SopS

40/74). Yleissopimuksen toteuttamiseksi on annettu laki Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission suositusten voimaansaattamisesta (483/75). Lain nojalla on annettu asetus Itämerellä harjoitettavaa kalastusta koskevista säännöistä (255/88). Lain 4 §:ään sisältyvät yleissopimuksen edellyttämät rangaistusseuraamukset.

Liittyessään yhteisöön Suomea edustaa Itämeren ja Belttien kalastusta ja elollisia luonnonvaroja koskevan yleissopimuksen osalta yhteisö. Yhteisö neuvottelee Suomen puolesta kalastuskiintiöt. Jäsenyyden toteututtua yleissopimusta koskeva Suomen asiasisältöinen, EY-normien kanssa ristiriitainen lainsäädäntö on kumottava. Asetuksen (255/88) 10 §:n 5 momentin (365/92) viimeiseen virkkeeseen sisältyvä Suomelle myönnetty oikeus lohen ajo-siimakalastuksen aikaistamiseen pienehköllä alueella Suomenlahdella pituusasteiden 22° 30'E itään ja 23° E itään välillä tulee kuitenkin jättää voimaan, koska sitä ei ole saatettu EY:ssä jäsenvaltioita sitovaksi. Asia tulee neuvoteltavaksi EY:n kanssa myöhemmin. Sopimuksen edellyttämät rangaistussäännökset tulee sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön.

Suomi on Pohjois-Atlantin lohensuojelusopimuksen sopimuspuoli (SopS 32/84). Liittyessään yhteisöön Suomi tulee edustetuksi yhteisön kautta.

Lohen suojelua koskevan yleissopimuksen tarkoituksena on muun muassa lohensuojelun rajoittamalla säilyttää ja elvyttää paikallisia lohikantoja sekä edistää niiden lisääntymistä ja järkevää hoitoa Pohjois-Atlantilla. Yleissopimus sisältää lohensuojelurajoituksia koskevien säännösten lisäksi muun muassa määräykset sopimuksen toteuttamista varten tarpeellisesta organisaatiosta eli Pohjois-Atlantin lohensuojelujärjestöstä (North Atlantic Salmon Conservation Organization, NASCO). Suomi on NASCO:n jäsen.

Yhteisö on perustamissopimuksen yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan toimivallan sekä 113 ja 235 artiklan nojalla tehnyt kalastussopimuksia muun muassa Pohjoismaiden ja Baltian maiden sekä lukuisien muiden kolmansien maiden kanssa.

Yhteisö on tehnyt Viron, Latvian ja Liettuan kanssa vastaavansisältöiset kalastussopimukset kuin Suomen kanssa vuonna 1983 (SopS 75/83). EY on vahvistanut vaihdettavat kalastuskiintiöt (turska, lohi, silakka ja kilohaili) Viron, Latvian ja Liettuan kalastusta koskevas-

sa määräysvallassa FAO:n tilastojen mukaiselle ICES III d -vyöhykkeellä (Itämeri) oleville vesille vastaavalla tavalla kuin Ruotsin vesillekin. EY:n nykyisistä jäsenvaltioista ainoastaan Saksalla ja Tanskalla on pääsy Viron, Latvian ja Liettuan kalastusta koskevan lainkäyttövallan alueella oleville Itämeren vesialueille. Suomi saanee saman oikeuden omien Baltian maiden kanssa tekemiensä sopimusten johdosta.

Tanskaan autonomisina alueina kuuluvat Färösaaret ja Grönlanti eivät kuulu yhteisöön. Tanska on neuvotellut mainittuja alueita koskevat kalastussopimukset EY:n kanssa (ETY 2211/80 ja 223/85). Sopimukset sisältävät säännökset muun muassa sopimuspuolten kalastuslupien pääsystä toisen sopimuspuolen määräysvallassa oleville kalavesille korvausta vastaan, kalastuskiintiöiden määräämismenettelyä, kalastuslisensseistä sekä kalavarojen säilyttämistä koskevasta yhteistyöstä.

Muut EY:n kolmansien maiden kanssa tekemät kalastussopimukset säätelevät lähinnä tonnikalan pyyntiä Atlantilla, Tyynellä merellä ja Karibian merellä.

Itämeren ulkopuolisia merialueita koskevat kalastussopimukset, joissa yhteisö on sopimuspuolena, eivät koske Suomea, koska Suomella ei ole yhteisen kalastuspolitiikan periaatteiden mukaan oikeutta saada kalastuskiintiöitä muualta kuin Itämeren alueelta. Tämä koskee myös yhteisön ja kolmansien maiden kahdenvälisiä kalastussopimuksia Itämeren ulkopuolella.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen ja Ruotsin välillä on voimassa vuonna 1978 tehty vastavuoroista kalastusoikeutta Itämerellä koskeva sopimus (SopS 30/78). Kalastussopimus on voimassa vuoden 2008 loppuun. Perinteinen kalastus koskee lohta, kilohailia, silakkaa ja turskaa.

Suomi on vuonna 1994 tehnyt kahdenväliset kalastussopimukset Viron (SopS 29/94), Venäjän (SopS 38/94), Latvian (SopS 62/94) ja Liettuan (SopS 37/94) kanssa. Kalastussopimukset koskevat ensisijaisesti kiintiöiden vaihtoa. Vaihdettavista kiintiöistä ja sopimuksen muustakin soveltamisesta neuvotellaan sopimusvaltioiden kesken vuosittain. Sopimukset ovat voimassa 10 vuotta ja niiden soveltaminen jatkuu sen jälkeen sopimuskausittain, ellei sopimuksia irtisanota ennen sopimuskauden päättymistä.

Liittymisasiakirjan 96 artiklan mukaan Suo-

men ja Ruotsin välinen perinteinen kalastusoi-keudet säilyttävä sopimus sekä Suomen teke-mät vastavuoroiset kalastussopimukset Viron, Venäjän, Liettuan ja Latvian kanssa jäävät voimaan kunkin sopimuksen mukaisen sopi-muskauden loppuun asti. Jäsenyyden toteutu-essa kalastussopimusten hallinnointi siirtyy kuitenkin EY:lle.

Elintarvikeapu

Yhteisö on antanut useita elintarvikeapua koskevia asetuksia. Säädösten oikeusperusta vaihtelee, ollen lähinnä perustamisopimuksen 23, 24, 28 tai 43 artikla taikka neuvoston maatalouspolitiikan alalla antama asetus. Seuraavassa selostetaan kokoavasti näitä säädök-siä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2681/74, annet-tu 21 lokakuuta 1974 elintarvikeapuna toimitet-tavista maataloustuotteista aiheutuvien menojen yhteisörahoituksesta, muutoksineen.

Asetuksen N:o 2681/74 tarkoituksena on harmonisoida maataloustuotteina toimitetta-vasta elintarvikeavusta aiheutuvien menojen yhteisörahoituksen ehtoja. Asetuksen mukaan yhteisörahoituksella katetaan, hallintomenoja lukuunottamatta, kaikki yhteisön elintarvi-keavuksi hankkimien maataloustuotteiden menot, jotka perustuvat neuvoston asetukseen tai neuvoston tekemiin yleissopimusten tai sopi-musten asettamiin velvoitteisiin. Se osuus menoista, joka vastaa vientitukea, veloitetaan Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastolta. Asetuksen mukaan jäsenvaltioi-den tulee nimetä ne tahot, jotka ovat oikeutet-tuja suorittamaan asetuksessa tarkoitettuja me-noja koskevia maksuja. Asetukseen sisältyy myös määräykset ennakkojen suorittamisesta jäsenvaltioille sekä jäsenvaltion tilien tarkas-tuksesta.

Seuraavassa selostetut asetukset sisältävät yksityiskohtaiset säännökset yhteisörahoituk-sen täytäntöönpanosta.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2750/75, annet-tu 29 päivänä lokakuuta 1975, elintarvikeavuksi tarkoitettun viljan hankintaperusteiden vahvista-misesta

Asetuksen tarkoituksena on antaa kriteerit elintarvikeavuksi tarkoitettun viljan hankkimi-seksi yhteismarkkinoilta aiheuttamatta häiriöi-

tä sanotuilla markkinoilla. Elintarvikeavuksi tarkoitettu vilja tulee hankkia yhteismarkki-noilta asetuksessa säädettyjä ehtoja noudat-taen.

Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee antaa komissiolle tietoja kansallisista toiminnois-ta. Hätäavun osalta asetukseen sisältyy eri-tisehtoja.

Komission asetus (ETY) N:o 1974/80, annet-tu 22 päivänä heinäkuuta 1980, tiettyihin viljana ja riisiin toimitettavaa elintarvikeapua koskeviin toimiin liittyvistä yleisistä yksityiskohtaisista so-veltamissäännöistä

Asetuksessa säädetään elintarvikeapuna an-nettavan viljan ja riisin sekä vilja- ja riisituot-teiden hankintamenettelystä.

Jäsenvaltion velvollisuutena on ilmoittaa komissiolle kriteerit, jotka suoritusajan takauksen antavan luottolaitoksen tulee täyttää. Mikäli jossakin elintarvikeapuhankkeessa on osallise-na useita jäsenvaltioita, näiden tulee ilmoittaa toisilleen viivytyksettä kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen kunkin tehtävien toteuttamiseksi ja hankkeen onnistumiseksi.

Elintarvikeaputoimituksiin, joita asetus kos-kee, ei sovelleta vientitukea taikka liittymis- tai tasausmaksua.

Komission asetus (ETY) N:o 1354/83, annet-tu 17 päivänä toukokuuta 1983, ruoka-avuksi tarkoitettun rasvattoman maitojauheen, voin ja voiöljyn hankkimista koskeviksi yleismääräyk-siksi

Asetuksessa säädetään elintarvikeavuksi tar-koitettun rasvattoman maitojauheen, voin ja voiöljyn hankintamenettelystä.

Asetuksen mukaan hankinnan toteuttaa asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaisen eli-men hyväksymä yritys. Jäsenvaltion tulee antaa komissiolle ilmoitus yrityksistä, joille lupa on myönnetty, sekä tapauksista, joissa hyväksymi-nen on tilapäisesti tai pysyvästi peruutettu ja peruutuksen syyt. Jäsenvaltion tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistau-tukseen, että kaikki niiden alueella voimassa olevat terveysvaatimukset täytetään ja että ky-seessä olevan asetuksen nojalla toimitettavat tuotteet eivät sisällä muuta rasva-ainetta kuin voirasvaa. Mikäli toimitettava maitojauhe tai voi on ostettu yhteismarkkinoilta, tulee tarjo-uksen antaneen jäsenvaltion toimivaltaisen vi-

ranomaisen varmistautua, että tuotteiden koostumus, laatu ja pakkaus ovat asetuksessa annettujen säännösten mukaisia. Siinä tapauksessa että maitopulverin on määrä sisältää lisävitamiineja tai että voi on määrä jalostaa voiöljyksi, tulee jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen varmistua, että asetuksessa annettuja säännöksiä noudatetaan tuotantoprosessin aikana, sekä antaa todistus tarkastusten suorittamisesta. Kunkin jäsenvaltion tulee ilmoittaa komissiolle kriteerit, jotka tarjoustakauksen antavan luottolaitoksen tulee täyttää. Elin-
tarvikeapuna toimitettuun rasvattomaan maitojauheeseen, voihin tai voiöljyyn ei saa soveltaa mitään tukea tai tasausmaksua, joko valtuutanasaus- tai liittymismaksua. Mikäli jossakin elintarvikeapuhankkeessa on osallisena useita jäsenvaltioita, näiden tulee ilmoittaa toisilleen viivytyksettä kaikki ne tiedot, jotka ovat tarpeen kunkin tehtävien toteuttamiseksi ja hankkeen onnistumiseksi.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3067/85, annettu 29 päivänä lokakuuta 1985, elintarvikeavuksi tarkoitettujen kasviöljyjen yhteisön markkinoilla tapahtuvaa hankkimista koskevista perusteista

Asetuksen mukaan oliiviöljy tulee, mikäli mahdollista, hankkia interventioitoimielimen varastoista. Muiden kasviöljyjen hankinta-alueena on koko yhteismarkkinat.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3972/86, annettu 22 päivänä joulukuuta 1986, elintarvikeapulitiikasta ja elintarvikeavun hallinnosta

Asetuksen tarkoituksena on integroida elintarvikeapu kehitysmaiden politiikkaan, jonka tarkoituksena on elintarvikkeiden huoltovarmuuden parantaminen. Lisäksi pyrkimyksenä on tehdä elintarvikeavusta yhteisön kehitysapulitiikan todellinen instrumentti ja mahdollistaa siten yhteisön osallistuminen monivuotisiin kehityshankkeisiin.

Yhteisön elintarvikeaputoiminnan tavoitteita ovat erityisesti elintarvikkeiden saatavuuden parantaminen vastaanottajamaissa ja -alueilla, ravitsemustason kohottaminen vastaanottajaväestössä, hätätilanteissa auttaminen, vastaanottajamaiden tasapainoisen talouden ja sosiaalisen kehityksen tukeminen sekä tuen antaminen vastaanottajamaiden pyrkimyksille parantaa omaa elintarviketuotantoaan.

Elintarvikeavussa pääpaino asetetaan välit-

tömälle kulutukselle. Apua voidaan kuitenkin antaa myös varmuusvarastojen rakentamiseen. Tuotteet hankitaan normaalisti yhteismarkkinoilta, mutta apuna annettavat tuotteet voidaan eräissä tapauksissa ostaa myös vastaanottajamaasta tai muusta kehitysmaasta, mieluiten samalta maantieteelliseltä alueelta kuin vastaanottajamaa.

Asetukseen sisältyy säännökset komission toimivallasta tehdä päätöksiä. Komissiota avustaa elintarvikeapukomitea, joka koostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja. Komission edustaja toimittaa toimenpide-ehdotuksen komitealle, jonka tulee antaa kannanottonsa asetetussa määräajassa. Kannanotto tapahtuu määränemmistöllä EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan määräysten mukaisesti. Puheenjohtaja ei äänestä. Mikäli komission toimenpiteet eivät vastaa komitean kannanottoa, komission tulee ilmoittaa asiasta heti neuvostolle ja lykätä toimenpiteiden toteutusta määräajaksi. Neuvosto voi, määränemmistöllä, tehdä määräajassa eriävän päätöksen.

Jäsenvaltiot päättävät kansallisista elintarvikepuohjelmistaan ja ilmoittavat niistä komissiolle.

44—46 artikla. Artiklat sisältävät yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevia siirtymämääräyksiä. Artikla 44 sisältää siirtymämääräykset koskien vähimmäishintajärjestelmää tuonnissa. Artiklassa 45 ovat määräykset jäsenvaltioiden välisistä sopimuksista siirtymävaiheessa. Artikla 46 koskee tilanteita, joissa jäsenvaltion kansallinen markkinajärjestelmä tai -sääntely vaikuttaa toisen jäsenvaltion vastaavaan tuontoon siirtymävaiheen aikana. Määräyksen mukaan muut jäsenvaltiot voivat tällaisessa tapauksessa periä komission vahvistamaa tasotusmaksua ensin mainitusta valtiosta tapahtuvasta tuonnista, jollei viejävaltio jo peri tasotusmaksua viennistä. Artiklan mukaan komissio vahvistaa tasotusmaksut niin suuriksi kuin tasapainon palauttamiseksi on tarpeen. Komissio voi antaa jäsenvaltioille luvan myös muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joiden edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt se määrittää.

47 artikla. Artiklassa on määrätty komission käytettävissä olevasta maatalousjaostosta. Maatalousjaosto toimii valmistelutehtävissä valmisteltaessa sopimuksen 197 ja 198 artiklan mukaisesti talous- ja sosiaalikomiteassa tapah-

tuvaa käsittelyä komitealle 38—47 artiklan mukaisissa tehtävissä.

III osasto

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

1 luku

Työntekijät

48 artikla. Artikla sisältää määräykset, joiden tavoitteena on luoda yhteiset työmarkkinat ja turvata työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisön alueella. Artikla täydentää työntekijöiden liikkuvuuden osalta EY:n perustamissopimuksen 7 artiklan yleistä syrjäntäkieltoa. Henkilöiden yleensä ja erityisesti työntekijöiden vapaa liikkuvuus on yksi yhteisön peruseriaatteista. Työntekijöiden vapaa liikkuvuus on työntekijöiden ja heidän perheidensä perusoikeus sekä keino, jolla työntekijälle taataan mahdollisuus parantaa elin- ja työolojaan ja helpotetaan hänen sosiaalista etenemistään. Samalla työntekijöiden liikkuvuus tukee jäsenvaltioiden taloudellisia tarpeita. Artiklan määräykset turvaavat vapaan liikkuvuuden henkilöille, jotka ovat jonkun jäsenvaltion kansalaisia ja heidän perheenjäsenilleen. Työntekijän perheenjäsenten ei kuitenkaan tarvitse olla minkään jäsenvaltion kansalaisia. Jäsenvaltiot voivat itse määrittää kansalaisuutensa myöntämisen edellytykset.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 48 artiklan määräyksillä on välitön oikeusvaikutus. Artiklan määräykset velvoittavat suoraan kansallisia viranomaisia ilman jäsenvaltion suorittamia erillisiä täytäntöönpanotoimenpiteitäkin, ja niihin voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa.

Artiklan 1 kohdan mukaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus turvataan yhteisön alueella. Kohdassa oleva viittaus siirtymäkauteen on menettänyt merkityksensä.

Artiklan 2 kohdan mukaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus edellyttää kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän poistamista jäsenvaltioiden työntekijöiden työ sopimusten tekemisen sekä palkkauksen ja muiden työehtojen osalta. Syrjinnän kielto koskee paitsi suoraa

ja avointa kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää myös sellaista välillistä ja peiteltyä toimintaa, joka johtaa syrjintään.

Artiklan 3 kohdassa luetellaan vapaaseen liikkumisoikeuteen sisältyvät oikeudet. Kohdassa viitataan liikkumisvapauden rajoituksiin, joita voidaan perustella yleisellä järjestyksellä ja turvallisuudella sekä kansanterveydellisillä syillä.

Artiklan 4 kohdan mukaan 48 artiklan määräykset eivät koske julkishallinnon palvelussuhteita. Näiden osalta jäsenvaltiot voivat oikeuskäytännöstä ilmenevin edellytyksin poiketa syrjimättömyysperiaatteesta. Tuomioistuinkäytännön mukaan julkishallintoa ei voida kokonaisuudessaan sulkea pois liikkumisvapauden piiristä.

Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 28 artiklaa. ETA-sopimuksen 28 artiklan 5 kohdassa mainitut työntekijöiden liikkumisvapautta koskevat erityissäädökset, jotka on lueteltu liitteessä V, on annettu perustamissopimuksen 49 artiklan tai 56 artiklan 2 kohdan perusteella. Artiklan 48 sisältöä ja siihen liittyvää tuomioistuimen oikeuskäytäntöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 129—131).

49 artikla. Artiklassa määrätään unionisopimuksen muutoksen mukaisesti neuvosto toteuttamaan perustamissopimuksen 189 b artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen edellä 48 artiklassa tarkoitettujen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden asteittaiseksi toteuttamiseksi tarvittavat säädökset. Neuvoston tulee kuulla myös talous- ja sosiaalikomiteaa ennen asetusten ja direktiivien antamista. Lisäksi artiklassa on lueteltu tekijöitä, jotka tulee erityisesti ottaa huomioon työntekijäin vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi.

Artiklan perusteella on annettu direktiivejä ja asetuksia, jotka sisältävät tarkemmat määräykset työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Nämä säädökset sisältyvät ETA-sopimuksen 28 artiklan 5 kohdan mukaisesti ETA-sopimuksen liitteeseen V. Heinäkuun 1991 jälkeen annetut säädökset on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94. Edellä mainittujen erityissäädösten sisältö ja niihin liittyvä oikeuskäytäntö on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 131—139) sekä ETA:n sekakomitean

päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 19—20).

Työntekijöiden liikkuvuuteen läheisesti liittyviä säädöksiä on annettu myös 56 artiklan 2 kohdan, 227 artiklan 2 kohdan sekä Espanjan ja Portugalin liittymissopimuksen 56 artiklan 1 kohdan ja 216 artiklan 1 kohdan perusteella. Työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen liittyy läheisesti myös perustamissopimuksen 57 artiklan perusteella annetut säädökset tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien vastavuoroisesta tunnustamista sekä ammatinharjoittamiseen liittyvien säännösten yhteensovittamisesta annetut direktiivit (ks. myös 57 artiklan perustelut). Vastaaavat säännökset sisältyvät ETA-sopimuksen 30 artiklan nojalla ETA-sopimuksen liitteeseen VII. Heinäkuun 1991 jälkeen annetut direktiivit on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94. Mainittujen direktiivien sisältö on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 183—201) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 31—33).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan 49 perusteella annetuista työntekijöiden liikkuvuuden toteuttamista koskevista direktiiveistä ja asetuksista aiheutuvat lainsäädäntömuutokset on toteutettu ETA-sopimuksen ja edellä mainitun ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 voimaansaattamisen yhteydessä. ETA-sopimuksen yhteydessä merkittävimmät muutokset tehtiin ulkomaalaislakiin (378/91) 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetulla lailla (640/93). Asetuksella (1393/93) säädettiin laki tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Myös uudessa työvoimapalvelulaissa (1005/93) ja sen perusteella annetussa työvoimapalveluasetuksessa (1251/93) on huomioitu ETA-sopimuksen aiheuttamat velvoitteet.

EY:n ulkosopimukset ja henkilöiden vapaa liikkuvuus

Eräisiin EY:n perustamissopimuksen 238 artiklan perusteella tehtyihin niin sanottuihin assosiaatiosopimuksiin sisältyy henkilöiden vapaan liikkumisen kannalta merkityksellisiä määräyksiä. Tällaisia sopimuksia on tehty Tur-

kin, Algerian, Marokon ja Tunisian kanssa. Lisäksi on mainittava yhteisön ja 70 Afrikan, Karibian ja Tyynen valtameren maan eli AKT-maiden välillä tehty niin sanottu Lomé'n sopimus sekä Puolan ja Unkarin kanssa tehdyt niin sanotut Eurooppa-sopimukset. Näiden sopimusten määräyksiä selostetaan tässä yhteydessä siltä osin kuin niillä on merkitystä työntekijöiden vapaan liikkumisen kannalta. Muilta osin sopimuksia käsitellään EY:n perustamissopimuksen 238 artiklan yhteydessä.

Euroopan talousyhteisön ja Turkin välinen assosiaation perustamista koskeva 12 päivänä syyskuuta 1963 tehty sopimus (neuvoston päätös 64/732/ETY)

Assosiaatiosopimuksen 12 artiklassa sopimuspuolet toteavat toteuttavansa asteittain työntekijöiden vapaan liikkuvuuden välillään perustamissopimuksen 48, 49 sekä 50 artiklan määräykset huomioon ottaen.

Assosiaatiosopimuksen 6 artiklan nojalla on perustettu assosiaationeuvosto, joka koostuu assosiaatiosopimuksen 23 artiklan mukaan unionin jäsenvaltioiden hallitusten sekä neuvoston ja komission edustajista toisaalta sekä Turkin hallituksen edustajista toisaalta. Assosiaatiosopimuksen 22 artikla sisältää yleisen valtuutuksen, jonka nojalla assosiaationeuvosto voi hyväksyä päätöksiä sopimuksen soveltamisesta. Päätökset tulee tehdä yksimielisesti.

Assosiaatiosopimuksen lisäksi neuvosto ja unionin jäsenvaltiot toisaalta sekä Turkin tasavalta toisaalta allekirjoittivat 23 päivänä marraskuuta 1970 tähän sopimukseen liittyvän lisäpöytäkirjan, joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1973 (neuvoston asetus (ETY) N:o 2760/72).

EY:n tuomioistuin on todennut, etteivät assosiaatiosopimuksen 12 artikla ja lisäpöytäkirjan 36 artikla ole suoraan sovellettavaa oikeutta, jonka perusteella Turkin kansalainen saataisi vaatia oleskelu- tai työlupaa jossakin unionin jäsenmaassa, vaan luonteeltaan lähinnä tavoitteellisia määräyksiä (ks. tapaukset 12/86, Demirel, 192/89, Sevince ja 237/91, Kus).

Assosiaatiosopimuksen 37 artikla kieltää turkkilaisten työntekijöiden työoloja ja palkkusta koskevan kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän verrattuna unionin jäsenmaiden kansalaisten kohteluun.

Sopimuksen 39 artikla sisältää erityiset määräykset Turkin kansalaisuutta olevan työnteki-

jän ja tämän perheen jäsenten sosiaaliturvasta, silloin kun he ovat yhteisön alueella. Määräykset koskevat yhteisön alueella täyttyneiden kausien huomioon ottamista, perhe-etuuskien maksamista yhteisön alueella asuvien perheenjäsenten perusteella sekä ansaittujen etujen maksamista Turkin alueelle.

Assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 6 artiklan nojalla turkkilaisella työntekijällä, joka on asianmukaisesti rekisteröity kuuluvaksi jonkun unionin jäsenvaltion työvoimaan ja joka on laillisesti oleskellut ja työskennellyt tuossa unionin jäsenvaltiossa vähintään yhden vuoden ajan, on oikeus saada kyseisessä jäsenvaltiossa samaa työnantajaa koskeva työlupansa uudistettua. Kolmen vuoden laillisen työskentelyn jälkeen hänellä on oikeus ottaa vastaan, ottaen kuitenkin huomioon unionin jäsenvaltioiden omien kansalaisten etuoikeus työnsaantiin, myös muu samaa ammattia koskeva, työvoimatoimistoon ilmoitettu työtarjous, joka koskee työtä normaalein työehdoin. Neljän vuoden laillisen työskentelyn jälkeen turkkilaisella työntekijällä on oikeus saada työlupa mihin tahansa työhön samassa unionin jäsenvaltiossa. Mainittuja työskentelyaikoja laskettaessa, niihin tulee sisällyttää myös vuosiloman, äitiyden vuoksi työstä poissaolon sekä lyhyiden sairauspoissaolojen aika. Sen sijaan viranomaisen todistamaa työttömyysaika sekä pidempien sairauspoissaolojen aikaa ei oteta huomioon laillisen työskentelyn aikaa laskettaessa. Nämä poissaolot eivät kuitenkaan vaikuta myöskään jo aiemmin kertyneiden työskentelykausiin laskemiseen. Artiklan määräysten noudattamista varten tulee luoda kansalliset menettelytavat.

EY:n tuomioistuin on eräissä ratkaisuisaan todennut, että vaikka assosiaatiosopimuksen 12 artiklan ja sen lisäpöytäkirjan 37 artiklan määräykset eivät ole jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta, niin assosiaationeuvoston päätöksen 1/80 6 artikla sisältää tällaisia suoraan sovellettavia määräyksiä (ks. tapaukset 192/89, Sevince ja 237/91, Kus). Vaikka unionin jäsenvaltiot voivat vapaasti päättää Turkin kansalaisten maahantuloa koskevista lupaehtoista, niiden tulee kuitenkin noudattaa maassa asuvien henkilöiden osalta suoraan sovellettavina oikeussäännöksinä mainittuja assosiaationeuvoston päätösten sisältämiä määräyksiä.

Päätöksen N:o 1/80 6 artiklassa mainitaan ainoastaan työntekijän oikeus työn vastaanottamiseen. EY:n tuomioistuin on kuitenkin to-

dennut, että koska oleskeluoikeus on edellytyksenä työnteolle, päätöksen on tulkittava koskevan myös oleskeluoikeutta. Niinpä avioliiton solmimisen perusteella oleskeluluvan saaneella turkkilaisella, joka oli työskennellyt yli vuoden ajan jäsenvaltiossa, oli oikeus saada työ- ja oleskelulupansa uudistettua, vaikka avioliitto oli purkautunut (tapaus 237/91, Kus). Laillisesti maassa työskentelyn aikaan ei tarvinnut kuitenkaan laskea sitä aikaa, jonka turkkilainen työntekijä oli työskennellyt maassa odottaessaan EY:n tuomioistuimen ratkaisua hänen kielteisestä oleskelulupapäätöksestä tekemäänsä valitukseen (tapaus 192/89, Sevince) eikä sitä työskentelyaikaa, jona valitustuomioistuin käsittelee viranomaisen tekemää valitusta tuomioistuimen päätöksestä, jolla turkkilaiselle työntekijälle oli myönnetty oleskelulupa (tapaus 237/91, Kus).

Jäsenvaltion edellytetään päätöksen 7 artiklan mukaan myöntävän sen työvoimaan kuuluvaksi asianmukaisesti rekisteröidyn turkkilaisen työntekijän perheenjäsenille, joiden on sallittu muuttaa työntekijän luo, ottaen kuitenkin huomioon unionin jäsenvaltioiden omien kansalaisten etuoikeuden työnsaantiin, oikeuden vastata mihin tahansa työtarjoukseen sen jälkeen kun he ovat asuneet laillisesti kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kolmen vuoden ajan. Viiden vuoden laillisen asumisen jälkeen perheenjäsenille tulee myöntää vapaa pääsy mihin tahansa työhön. Turkkilaisen työntekijän lapsille, jotka ovat suorittaneet unionin jäsenvaltiossa ammatilliseen koulutukseen kuuluvan kurssin, tulee myöntää oikeus ottaa vastaan työtarjouksia riippumatta siitä, kauanko he ovat asuneet jäsenvaltiossa, edellyttäen, että jompi kumpi lapsen vanhemmista on työskennellyt kyseisessä jäsenvaltiossa vähintään kolmen vuoden ajan.

Jäsenvaltioiden tulee päätöksen 8 artiklan mukaan tilanteissa, joissa työhön ei saada unionin jäsenvaltioista olevia työntekijöitä, pyrkiä tarjoamaan työtä ensisijaisesti turkkilaisille työntekijöille. Jäsenvaltion työvoimatoimistojen tulee pyrkiä tarjoamaan sellaisia työpaikkoja, joita ei ole onnistuttu täyttämään unionin jäsenvaltioiden työvoimaan kuuluvilla työntekijöillä, työttömiksi työnhakijoiksi ilmoittautuneille turkkilaisille työntekijöille, jotka asuvat laillisesti jäsenvaltion alueella.

Päätöksen 10 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee suoda laillisesti niiden työvoimaan kuuluviksi rekisteröidyille turkkilaisille työnte-

kijöille, palkkauksen ja muiden työehtojen osalta omien kansalaisten kanssa samanveroinen kohtelu ilman kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää. Jäsenvaltioiden tulee 6 ja 7 artiklan soveltamisalojen puitteissa suoda työvoimaan laillisesti kuuluville turkkilaisille työnhakijoille ja heidän perheenjäsenilleen oikeus työnvälityspalveluihin yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisten kanssa yhdenvertaisesti.

Unionin jäsenvaltioiden kansalaiset nauttivat vastavuoroisesti Turkissa Turkin kansalaisten kanssa yhdenveroista kohtelua 6, 7, 9 ja 10 artiklassa mainittujen oikeuksien suhteen.

Sosiaaliturvaa koskevien säännösten soveltamiseksi assosiaationeuvoston päätös N:o 3/80 Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta turkkilaisiin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä sisältää tarkemmat määräykset järjestelmien yhteensovittamisesta. Päätös perustuu samoille periaatteille ja kattaa samat sosiaaliturvan alat kuin neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä. Päätöstä sovelletaan sen 2 artiklan mukaan turkkilaiseen työntekijään, joka on tai on ollut yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alainen sekä tämän jäsenvaltioiden alueella asuviin perheenjäseniin. Päätöksen loppumääräysten mukaan jäsenvaltiot ja Turkki sopivat tarpeellisista menettelytavoista ja toimenpiteistä päätöksen täytäntöönpanemiseksi. Myös yhteisön tasolla on ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen toimeenpanemiseksi. Päätöksen täytäntöönpanemiseen liittyviä määräyksiä ei ole vielä hyväksytty.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Keskeisimmät säännökset oleskeluluvista sisältyvät ulkomaalaislain (378/91) 3 lukuun ja säännökset työluvista saman lain 4 lukuun. Nämä säännökset jättävät viranomaisille lakia sovellettaessa laajan harkintavallan eivätkä ole ristiriidassa assosiaationeuvoston päätöksen N:o 1/80 6 ja 7 artiklan kanssa. Artiklojen soveltamisesta voidaan huolehtia viranomaisohjein eikä ulkomaalaislain muuttamiseen siten ole syytä.

Päätöksen N:o 1/80 10 artiklassa edellytetty palkkausta ja työsuhteen ehtoja koskeva yhdenvertaisen kohtelun vaatimus toteutuu lähinnä sen kautta, että työsopimuslain (320/70)

17 §:n 3 momentti ja merimieslain (423/78) 15 §:n 3 momentti edellyttävät työnantajan kohtelevan työntekijöitä tasapuolisesti sekä kieltävät syrjinnän muun muassa syntyperän sekä uskonnon vuoksi. Lisäksi ulkomaalaislain 29 §:n 2 momentti edellyttää työnantajan antavan työviranomaiselle vakuutuksen siitä, että palkka ja muut työehdot ovat työehtosopimuksen mukaisia tai niiden puuttuessa vastaavat suomalaisten työntekijöiden palkka- ja työehtoja.

Päätöksen 8 ja 10 artiklassa turvattua oikeutta työnvälityspalveluihin koskevat ulkomaalaisten osalta työvoimapalvelulain (1005/93) 2 § sekä työvoimapalveluasetuksen (1251/93) 2 ja 11 sekä 12 §. Työvoimapalvelulain 2 §:ssä todetaan, että lakia sovelletaan Suomen kansalaisuutta vailla olevaan henkilöön Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten määräysten mukaisesti ja ottaen huomioon, mitä tällaisen henkilön työnteosta erikseen säädetään. Tämä säännös on sopusoinnussa assosiaatiosopimuksen 8 sekä 10 artiklan määräysten kanssa. Myös työvoimapalveluasetuksen 2 § mahdollistaa osaltaan työvoimapalvelujen antamisen assosiaationeuvoston päätöksen edellyttämässä laajuudessa.

Päätös N:o 3/80 edellyttää kahdenvälisiä neuvotteluja asianmukaisten liitemääräysten laatimiseksi sekä päätöksen kattamien sosiaaliturvan alojen osalta että hallinnollisen täytäntöönpanomenettelyn osalta. Sen jälkeen kun neuvottelut on käyty, voidaan lopullisesti arvioida lainsäädännön muutostarpeet.

EY:n ja Tunisian tasavallan (neuvoston asetus (ETY) N:o 2212/78), Algerian demokraattisen tasavallan (neuvoston asetus (ETY) N:o 2210/78) sekä Marokon kuningaskunnan (neuvoston asetus (ETY) N:o 2211/78) kanssa 25, 26 ja 27 päivänä huhtikuuta 1976 tehdyt yhteistyösopimukset

Kyseiset yhteistyösopimukset ovat henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevilta osin keskenään samansisältöiset. Algerian ja EY:n välisen sopimuksen 38 artiklassa todetaan, että unionin jäsenmaassa työskentelevää Algerian kansalaista ei saa syrjiä työolojen tai palkan suhteen verrattuna niihin oloihin ja palkkaan, joita sovelletaan unionin jäsenmaiden kansalaisiin. Vastavuoroisesti Algerian tulee suoda sama kohtelu unionin jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka työskentelevät sen alueella. Tunisian ja

EY:n välisen sopimuksen 39 artikla sisältää vastaavan määräyksen Tunisian osalta ja Marokon ja EY:n välisen sopimuksen 40 artikla Marokon osalta.

Lisäksi sopimukset sisältävät määräykset vaakuutuskausien yhteenlaskemisesta ja eläkkeiden maksamisesta myös Tunisian, Marokon ja Algerian alueella sekä perhe-etuuksien maksamisesta yhteisön alueella oleville työntekijöille. Sopimusten osalta ei ole voimaansaatettu tarkempia säännöksiä tai määräyksiä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Mainituissa sopimusten artikloissa edellytetty palkkausta ja työoloja koskeva yhdenvertaisen kohtelun vaatimus toteutuu lähinnä sen kautta, että työsopimuslain (320/70) 17 §:n 3 momentti ja merimieslain (423/78) 15 §:n 3 momentti edellyttävät työnantajan kohtelevan työntekijöitä tasapuolisesti sekä kieltävät syrjinnän muun muassa syntyperän sekä uskonnon vuoksi. Myöskään sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole syytä muuttaa mainittujen sopimusten vuoksi.

Neljäs Afrikan, Karibian alueen sekä Tyynen valtameren alueen maiden kanssa tehty ATK—ETY-yleissopimus, niin sanottu Lomé'n sopimus (91/400/EHTY, ETY)

Sopimuksen liitteinä V ja VI olevat sopimuspuolten yhteiset julistukset käsittelevät henkilöiden liikkuvuutta. Liitteessä V on sopimuspuolten yhteinen julistus unionin jäsenvaltioiden alueella olevien AKT-maista olevien siirtotyöläisten ja opiskelijoiden asemasta sekä liitteessä VI sopimuspuolten yhteinen julistus työntekijöistä, jotka ovat sopimusvaltioiden kansalaisia ja asuvat laillisesti jonkun unionin jäsenvaltion tai AKT-valtion alueella.

Liitteen V 1 kohdan mukaan sopimusvaltioiden tulee turvata kansainvälisen oikeuden mukaiset perusvapaudet niille toisen sopimuspuolen kansalaisille, jotka harjoittavat laillisesti toimintaa niiden alueilla sekä näiden maassa asuville perheenjäsenille. Liitteen 2 kohta koskee yhteisön tukea hallituksista riippumattomille järjestöille, jotka pyrkivät parantamaan AKT-valtiosta olevien työntekijöiden sosiaali- ja kulttuuripalveluita. 3 kohta koskee yhteisön tukea AKT-valtiolle näiden valtioiden edistämiseksi kansalaistensa paluumuuttoa kotimaihinsa sekä AKT-valtioiden toimia, jotka ovat tarpeen

näiden maiden kansalaisten unionin alueelle laittoman maahanmuuton estämiseksi.

Kohdassa 5 unionin jäsenvaltiot ilmaisevat halunsa toteuttaa bilateraalisten sopimusten puitteissa AKT-maista olevien opiskelijoiden koulutusta. Kohdassa 6 unionin jäsenvaltiot toteavat rohkaisevansa AKT-maista olevien opiskelijoiden koulutusta heidän omilla kotimaissaan tai muissa AKT-maissa. Unionin jäsenvaltiossa annettavan koulutuksen tulee tämän kohdan mukaan tähdätä oppilaiden ammatilliseen sopeutumiseen heidän omassa maassaan.

Liite VI sisältää unionin jäsenmaiden sekä AKT-maiden yhteisen julistuksen työntekijöistä, jotka ovat sopimusvaltioiden kansalaisia ja asuvat laillisesti unionin tai AKT-valtiossa. Julistuksen 1 kohdassa todetaan, että unionin jäsenvaltiot suovat AKT-valtioista oleville työntekijöille, jotka työskentelevät laillisesti unionin alueella, työolojen ja palkkauksen osalta yhdenvertaisen kohtelun ilman syrjintää omien kansalaistensa kanssa. Sama koskee vastavuoroisesti unionin jäsenmaiden kansalaisia, jotka työskentelevät AKT-valtioissa. 2 kohdan mukaan AKT-valtioiden unionin jäsenmaissa laillisesti työskenteleviä kansalaisia ja näiden perheenjäseniä ei saa syrjiä kansalaisuuden perusteella unionin jäsenvaltioiden kansalaisiin verrattuna myöskään työhön liittyvien sosiaaliturvaetuksien osalta. Vastavuoroisesti myös AKT-valtioiden tulee suoda yhdenvertaisen kohtelun niiden alueella asuville unionin jäsenvaltioiden kansalaisuutta oleville työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen. Kohdan 3 mukaan julistuksen määräykset eivät saa heikentää AKT-valtioita ja unionin jäsenmaita sitovista kahdenvälisistä sopimuksista aiheutuva tätä julistusta edullisempaa turvaa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Liitteessä VI edellytetty palkkausta ja työoloja koskeva yhdenvertaisen kohtelun vaatimus toteutuu lähinnä sen kautta, että työsopimuslain (320/70) 17 §:n 3 momentti ja merimieslain (423/78) 15 §:n 3 momentti edellyttävät työnantajan kohtelevan työntekijöitä tasapuolisesti sekä kieltävät syrjinnän muun muassa syntyperän sekä uskonnon vuoksi. Myöskään sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole tarpeen muuttaa edeltä mainittujen yhteistyösopimusten vuoksi.

EY:n ja sen jäsenvaltioiden sekä Puolan ja Unkarin välillä 16 päivänä joulukuuta 1991 tehdyt Eurooppa-sopimukset (neuvoston päätökset 93/743 ja 93/742/Euratom, EHTY, ETY)

Puolan ja Unkarin kanssa tehdyissä niin sanotuissa Eurooppa-sopimuksissa on lähes samansisältöiset määräykset henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta.

Kummankin sopimuksen 37 artiklan mukaan unionin jäsenmailla on velvollisuus myöntää laillisesti maassa työskentelevälle Puolan tai Unkarin kansalaiselle kansalaisuuteen perustuvasta syrjinnästä vapaa kohtelu työolojen, palkkauksen ja irtisanomissuojan osalta. Kausityöntekijöitä ja kummankin sopimuksen 41 artiklan mukaisten kahdenvälisten sopimusten perusteella maahan tulevia työntekijöitä lukuunottamatta myös maassa laillisesti työssä olevan työntekijän puolisolle ja lapselle tulee jäsenvaltiossa voimassa olevien ehtojen ja muodollisuuksien puitteissa myöntää pääsy työmarkkinoille sinä aikana, jona kyseinen työntekijä tekee laillisesti työtä unionin jäsenvaltiossa. Tämä ei kuitenkaan estä jäsenvaltioita soveltamasta 41 artiklan mukaiseen kahdenväliseen sopimukseen mahdollisesti sisältyvää, työntekijän perheenjäsenelle edullisempaa määrystä.

Artiklan 2 kohdan mukaan Puolan ja Unkarin on taattava vastaavat oikeudet näissä maissa laillisesti työtä tekeville unionin jäsenvaltioiden kansalaisille sekä heidän näissä maissa laillisesti asuville puolisolleen ja lapsilleen.

Sopimusten 38—40 artiklaan sisältyvät sosiaaliturvaa koskevat määräykset. Sosiaaliturvatuksien yhteensovittamiseksi kaikki vakuutus-, työskentely- tai asumiskaudet on laskettava yhteen eläkkeen määräämistä varten silloin, kun on kysymyksessä vanhuuseläke, työkyvyttömyyseläke taikka perhe-eläke. Sama koskee sairaanhoitoetuksien antamista työntekijälle itselleen tai tämän perheenjäsenelle. Ansaitut eläkkeet on maksettava rajoituksetta joko jäsenvaltioiden tai sopimusvaltioiden alueella asuville henkilöille. Myös työntekijän perheenjäsenyyden perusteella on maksettava perhe-etuudet.

Edellä mainitut määräykset sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta tulevat sovellettaviksi jäsenvaltion alueella laillisesti työssä olevaan työntekijään sekä tämän perheenjäseniin, jotka asuvat samassa valtiossa. Määräys-

ten täytäntöönpano edellyttää kuitenkin, että assosiaationeuvosto hyväksyy erityiset määräykset sopimusten tavoitteiden täytäntöönpanemiseksi. Tarpeen mukaan myös hallinnollista täytäntöönpanoa ja valvontaa varten voidaan sopia tarpeellisista säännöksistä. Assosiaationeuvoston päätöksellä hyväksytyillä säännöksillä ei kuitenkaan ole vaikutusta kahdenvälisen sopimusten perusteella syntyviin oikeuksiin tai velvoitteisiin silloin, kun sopimukset takaavat henkilölle paremmat oikeudet.

Kummankin sopimuksen 41 artiklan mukaan jäsenvaltion tulee työmarkkinatilanteensa huomioon ottaen sekä työntekijöiden liikkuvuutta koskevan säännöstönsä puitteissa pitää yllä sekä, mikäli mahdollista, parantaa kahdenvälisen sopimusten mukaisia järjestelyjä, jotka koskevat Puolan sekä Unkarin kansalaisten pääsyä työhön unionin jäsenvaltioon. Niiden jäsenvaltioiden, jotka eivät ole tehneet tällaisia kahdenvälisiä sopimuksia, tulee suhtautua myönteisesti niiden tekemiseen. Assosiaationeuvoston tulee tutkia mahdollisuudet helpottaa Puolan ja Unkarin kansalaisten pääsyä unionin jäsenvaltioissa muun muassa ammatilliseen koulutukseen.

Puolan sopimuksen 41 artiklan mukaan unionin jäsenvaltioiden edellytetään tutkivan mahdollisuuksia myöntää työlupa Puolan kansalaisille, joilla on jo oleskelulupa maassa muuta kuin matkailu- tai vierailutarkoitusta varten.

Kummankin sopimuksen 42 artiklan mukaan assosiaationeuvosto tutkii viimeistään 5—10 vuoden kuluttua sopimusten voimaantulosta mahdollisuuksia parantaa työntekijöiden liikkuvuutta sekä pyrkii tekemään suosituksia asiasta. Se ottaa huomioon muun muassa Puolan ja Unkarin sosiaalisen ja taloudelliset olot ja edellytykset sekä yhteisön työllisyystilanteen.

Kummankin sopimuksen 43 artiklan mukaan yhteisön edellytetään avustavan Puolaa ja Unkaria sosiaaliturvajärjestelmän luomisessa, sekä Unkaria myös työvoimapolvelujärjestelmän luomisessa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa työskentelevään ulkomaiseen työvoimaan noudatetaan Suomen kansalaisten kanssa samoja työoloja ja palkkausta sekä irtisanomissuojaa koskevia säännöksiä. Työsopimuslain 17 § edellyttää nimenomaisesti työn-

antajan kohtelevan työntekijöitään tasapuolisesti. Muutoinkaan henkilöiden liikkuvuutta koskevat sopimusmääräykset eivät ole ristiriidassa Suomen voimassaolevan oikeuden kanssa. Myöskään sosiaaliturvaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole tarpeen muuttaa edellä mainittujen sopimusten vuoksi.

50 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltiot suosivat nuorten työntekijöiden vaihtoa osana yhteistä toimintaohjelmaa. Nuorten työntekijöiden vaihdon edistäminen liittyy työntekijöiden vapaan liikkuvuuden periaatteen edistämiseen.

Artiklan perusteella yhteisö on käynnistänyt neuvoston päätöksellä (84/636/ETY, muutettu päätöksellä 90/268/ETY) nuorten työntekijöiden vaihtoa koskevan toimintaohjelman, joka vuodesta 1992 on liitetty osaksi nuorten ammattikoulutuksen toimintaohjelmaa PETRAa, josta on säädetty neuvoston päätöksellä (87/569/ETY, muutettu 91/387/ETY) sekä osaksi Nuorten Eurooppa (Youth for Europe) -vaihto-ohjelmaa, josta on säädetty neuvoston päätöksellä (88/348/ETY, korvattu 91/395/ETY).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan määräys ei edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön, mutta sen perusteella voidaan käynnistää jäsenvaltioiden yhteistoimintaa ja tähän tarkoitukseen voidaan käyttää yhteisön talousarviossa määritellyjä voimavaroja. Suomi osallistuu Nuorten Eurooppa -vaihto-ohjelmaan ja kaikkiin muihin yhteisön koulutusta ja nuorisoa koskeviin toimintoihin Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen ja erityisesti sen pöytäkirjan 31 4 artiklan 1 kohdan perusteella (ks. HE 95/1992 vp, s. 315).

51 artikla. Artiklaan sisältyvät määräykset sosiaaliturvan alasta. Artiklan mukaan neuvosto toteuttaa yksimielisesti komission ehdotuksesta sellaiset sosiaaliturvan alan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Erityisesti on toteutettava järjestelmä, joka turvaa siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että kaudet, jotka eri maiden lainsäädännön mukaan otetaan huomioon oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen ja että etuudet

maksetaan jäsenvaltioiden alueella asuville. Artikla vastaa sisällöltään ETA-sopimuksen 29 artiklan määräyksiä, joita on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 152—153).

Artiklan määräysten täyttämiseksi neuvosto on antanut asetuksen (ETY) N:o 1408/71 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä sekä asetuksen (ETY) N:o 574/72 edellä mainitun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä. Mainitut asetukset niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä niihin liittyvät liitteet sisältyvät ETA-sopimuksen liitteeseen VI.

Asetus (ETY) N:o 1408/71 ja asetus (ETY) N:o 574/72 sisältävät säännökset kansallisen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin työntekijöihin. Asetusta sovelletaan jäsenvaltion alueella asuvaan jäsenvaltion kansalaiseen, pakolaiseen sekä valtiottomaan henkilöön, johon vakuutettuna työntekijänä taikka itsenäisenä ammatin harjoittajana sovelletaan tai on sovellettu yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädäntöä. Asetus kattaa ne sosiaaliturvan alat, jotka koskevat sairaus- ja äitiysetuuksia ja vanhuusetuuksia sekä jälkeen jääneiden etuuksia, työtapaturma- ja ammattitautietuuksia, kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia, työttömyysetuuksia ja perhe-etuuksia.

Asetuksen lainvalintaa koskevat säännökset määräävät sen, minkä valtion lainsäädäntöä työntekijään on sovellettava. Yhdenvertaisen kohtelun periaate antaa jäsenvaltion kansalaiselle samat oikeudet ja velvoitteet kuin asianomaisen valtion omilla kansalaisillekin. Toisen jäsenvaltion lainsäädännön piirissä täyttyneet vakuutus- ja työskentelykaudet sekä muut vastaavat kaudet tulee ottaa huomioon, milloin se on tarpeen kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvien vakuutusaikaa tai muuta vastaavaa aikaa koskevien edellytysten täyttymiseksi, jotta oikeus etuuteen tätä kautta saavutettaisiin, säilytettäisiin tai saataisiin takaisin. Ansaittua etuutta ei myöskään saa lakkauttaa, keskeyttää, tai etuuden määrää vähentää sen vuoksi, että etuuden saaja muuttaa toisen jäsenvaltion alueelle.

Asetusten sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 140—183) sekä

ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA-sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 21—30).

2 luku

Sijoittautumisoikeus

52 artikla. Perustamissopimuksen 52 artikla sisältää määräykset jäsenvaltion kansalaisten ja jäsenvaltion alueelle sijoittautuneiden yhtiöiden sijoittautumisen vapaudesta. Artiklan mukainen sijoittautumisoikeus on yksi henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevista peruseriaateista. Artiklan ensimmäinen kohta sisältää määräyksen siirtymäkaudesta, jonka kuluessa jäsenvaltioiden tuli poistaa sijoittautumisoikeuteen kohdistuvat syrjimättömyysperiaatteen vastaiset säännökset kansallisesta lainsäädännöstä. EY:n tuomioistuin on ratkaisuihissaan (ks. muun muassa tapaukset 2/74, Reyners v. Belgia ja 33/74, Van Binsbergen v. Bestuur van de Bedrijfsvereniging voor de Metaalnijverheid) katsonut määräyksellä olevan siirtymäkauden jälkeen eli 1 päivästä tammikuuta 1970 lukien välitön oikeusvaikutus, joten siihen voidaan vedota kansallisissa tuomioistuimissa välittömästi. Mainitun ajankohdan jälkeen artiklan ehdolliset määräykset muuttuivat ehdottomiksi. Myöhemmin yhteisöön liittyneillä jäsenvaltioilla kyseinen ajankohta on ollut perustamissopimuksen voimaantulopäivä, joka oli Isolla-Britanniassa, Irlannissa ja Tanskalla 1 päivä tammikuuta 1973, Kreikalla 1 päivä tammikuuta 1981 sekä Espanjalla ja Portugalilla tietyn poikkeuksin 1 päivä tammikuuta 1986. Artiklan 52 sisältöä vastaavat määräykset ovat ETA-sopimuksen 31 artiklassa, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 201—205).

Artiklan ensimmäisen kohdan määräyksen mukaan jonkin jäsenvaltion alueelle sijoittautuneella on oikeus kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä perustamalla sijoittautua edelleen toiseen jäsenvaltioon. Määräys on erityisen tärkeä yritysten kannalta. Oikeuskäytännössä (ks. tapaukset 107/83, Klopp ja 96/85, komissio v. Ranska) on katsottu, ettei vastaanottajavaltio voi edelleensijoittautumislanteessa esimerkiksi ammatillisen rekisteröity-

misen tai auktorisoinnin edellytyksenä vaatia lähtövaltiossa olevan rekisteröinnin tai auktorisoinnin peruuttamista.

Artiklan toisen kohdan määräys sisältää velvoitteen kohdella jäsenvaltioiden kansalaisia elinkeino-oikeudessa yhdenmukaisesti vastaanottajavaltion omiin kansalaisiin nähden. Toiminnan harjoittajaan ja harjoitettavaan toimintaan kohdistuvat syrjimättömyysperiaatteen vastaiset säännökset tulee poistaa. Kukin jäsenvaltio voi kuitenkin sellaisella toimialalla, jolta ei ole annettu yhteisön lainsäädäntöä, säätää kansallisessa lainsäädännössään toiminnan harjoittamisen edellytyksistä EY:n perustamissopimuksen 7 artiklassa määrättyä yleistä syrjimättömyysperiaatetta noudattaen.

Artiklan toisen kohdan määräyksen mukaan sijoittautumisoikeus sisältää paitsi oikeuden ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia myös oikeuden perustaa ja johtaa yrityksiä vastaavin edellytyksin kuin vastaanottajavaltio asettaa omille kansalaisilleen eli syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti. Sijoittautumisoikeuden toteuttamiseen liittyvä varallisuuden siirtäminen jäsenvaltiosta toiseen tapahtuu pääomia ja maksuja koskevien määräysten (73 a—73 h artikla) mukaisesti.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ETA-sopimuksen tultua voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994 Suomen elinkeinolainsäädäntöä yhdenmukaistettiin EY:n sijoittautumisoikeutta koskevan lainsäädännön mukaisesti. ETA-sopimus sisältää EY:n ennen 31 päivänä heinäkuuta 1991 antaman sijoittautumisoikeutta koskevan lainsäädännön kokonaisuudessaan. Myöhemmin annettu mainittua alaa koskeva lainsäädäntö on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä, mitä on selostettu ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 31—34). Suomen liittyminen Euroopan unioniin edellyttää elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/19) ETA-sopimusta koskevien säännösten tarkistamista jäsenyyden mukaista tilannetta vastaavaksi. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

ETA-sopimuksen liitteessä X viitataan direktiiviin 89/552/ETY televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta. Direktiiv-

vin sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 229—230).

Radiovastuulakia on 1 päivänä tammikuuta 1993 voimaantulleella lailla (1148/92) muutettu vastaamaan direktiivin vaatimuksia. MTV Oy:n toimiluvan ehdoissa on vastaavasti otettu huomioon direktiivin vaatimukset.

Kaapelilähetystoiminnasta annettua lakia (307/87) on muutettu 4 päivänä lokakuuta 1992 annetulla lailla (1213/92) direktiivin vaatimusten mukaiseksi. Laki on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

53 artikla. Artikla sisältää jäsenvaltioihin kohdistuvan kiellon säätää muiden jäsenvaltioiden kansalaisten sijoittautumisoikeutta koskevia uusia rajoituksia. EY:n tuomioistuin on (ratkaisusta 6/64, Costa v. ENEL lukien) tullut määräyksellä olevan välittömän oikeusvaikutuksen. Artiklan määräys ei kuitenkaan rajoita muun muassa perustamissopimuksen 55 ja 56 artiklan soveltamista.

54 artikla. Artikla sisältää tarkemmat määräykset 52 artiklassa määrätystä siirtymäkaudesta. Artiklan nojalla on poistettu sijoittautumisvapautta koskevia rajoituksia. Artiklan nojalla annettujen arvopaperikauppaa koskevien direktiivien sisältö on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 225—229). Kaikki artiklan nojalla annetut direktiivit sisältyvät ETA-sopimukseen.

Neuvosto antoi 18 päivänä joulukuuta 1961 perustamissopimuksen 54 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua yleisen toimintaohjelman sijoittautumisoikeuden rajoitusten poistamiseksi. Mainitussa toimintaohjelmassa määritellään sijoittautumisoikeuden edunsaajat, kansallisesta lainsäädännöstä poistettavat rajoitukset sekä sijoittautumisoikeuden toteuttamisvaiheet. Ohjelman aineellinen toteuttaminen tapahtui artiklan 2 kohdan perusteella annetuilla direktiiveillä.

Siirtymäkauden päätyttyä 1 päivästä tammikuuta 1970 alkaen oli jäljellä kuitenkin useita toimialoja, joilta ei oltu annettu rajoitusten poistamista koskevaa direktiiviä. EY:n tuomioistuin katsoi edellä mainitussa Reyners-ratkaisussaan (tapaus 2/74) 52 artiklalla olevan välittömän oikeusvaikutuksen, joten sitä voitiin soveltaa siitä riippumatta, oliko 54 artiklan 2 kohdan ja 57 artiklan 1 kohdan mukaisia direktiivejä annettu.

Neuvosto antoi ennen mainittua tapausta yleisen toimintaohjelman toteuttamiseksi yli 30 direktiiviä, joista osassa oli tarkoituksena poistaa sijoittautumisoikeuteen kohdistuvat syrjäyttämisympäristönsä vastaiset rajoitukset. Näillä direktiiveillä täsmennettiin sijoittautumisoikeuden sovellettavuutta toimialoiltaan. Tämän lisäksi joiltakin toimialoilta annettiin direktiivejä sijoittautumisoikeuden toteuttamisen helpottamiseksi. Tällaisia direktiivejä annetaan edelleen perustamissopimuksen 57 artiklan perusteella tutkintotodistusten vastavuoroiseksi tunnustamiseksi.

Perustamissopimuksen 54 artiklan 2 kohtaa muutettiin Euroopan yhtenäisasiakirjan 6 artiklan 4 kohdalla lisäämällä siihen määräyksen uuden sijoittautumisoikeutta koskeva lainsäädännön antamisesta yhteistoimintamenettelyssä Euroopan parlamentin kanssa. Unionisopimuksella on artiklan 2 kohta edelleen korvattu siten, että neuvosto antaa direktiivejä mainitun sopimuksen 189 b artiklassa määrättyä menettelyä (yhteispäätös menettely) noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan. Menettely koskee enemmistöpäätöksellä tehtäviä säädöksiä.

Artiklan 3 kohta sisältää neuvoston ja komission tehtäviä ohjaavan määräyksen. Artiklan 3 kohdan a alakohdassa neuvosto ja komissio veloitetaan suomaan yleensä etusija niille toimialoille, joilla sijoittautumisvapaus vaikuttaa tuotantoon ja kauppaan hyvin suotuisasti. Artiklan 3 kohdan b alakohdassa neuvosto ja komissio veloitetaan varmistamaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen kiinteän yhteistoiminnan saadakseen tietoa niiden eri toimialojen erityisoloista yhteisössä, joita asia koskee. Artiklan 3 kohdan c alakohdassa on velvollisuutena poistaa kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt, joiden säilyttäminen olisi sijoittautumisvapauden esteenä. Artiklan 3 kohdan d alakohdassa neuvosto ja komissio veloitetaan huolehtimaan jäsenvaltion alueella työtä tekevien, toisesta jäsenvaltiosta olevien työntekijöiden mahdollisuudesta jäädä työntekovaltion alueelle harjoittamaan itsenäistä ammattia, jos he täyttävät ne edellytykset, jotka heidän olisi täytettävä, mikäli he tulisivat tähän jäsenvaltioon ryhtyessään harjoittamaan kyseistä ammattia.

Artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan komission ja neuvoston tulee toimia siten,

että jäsenvaltion kansalaisilla on mahdollisuus hankkia ja käyttää toisen jäsenvaltion alueella olevaa kiinteää omaisuutta, sikäli kuin se ei ole ristiriidassa perustamissopimuksen 39 artiklan 2 kohdassa määrättyjen maatalouspolitiikkaa koskevien periaatteiden kanssa. Artiklan f alakohdan mukaan neuvosto ja komissio soveltavat jokaisella kyseeseen tulevalle toimialalla sijoittautumisvapauden rajoitusten asteittaista poistamista niihin edellytyksiin, jotka koskevat kauppaedustajan liikkeiden, sivuliikkeiden ja tytäryhtiöiden perustamista jäsenvaltion alueella, sekä edellytyksiin, jotka koskevat päätoimipaikan henkilöstön pääsyä johto- ja valvontatehtäviin jäsenvaltion alueella toimivissa kauppaedustajan liikkeissä, sivuliikkeissä ja tytäryhtiöissä. Alakohdista tärkein on ollut g alakohda, jonka perusteella on annettu lukuisia yhtiöoikeudellisia direktiivejä. Sen mukaan neuvosto ja komissio sovittavat tarpeen mukaan yhteen ja pyrkivät tekemään samanvertaisiksi ne takeet, joita jäsenvaltioissa edellytetään 58 artiklan toisessa kohdassa tarkoituilta yhtiöiltä niin yhtiön jäsenten kuin ulkopuolisten henkilöiden etujen turvaamiseksi. Artiklan h alakohdan mukaan neuvosto ja komissio huolehtivat siitä, että jäsenvaltioiden myöntämä tuki ei vääristä sijoittautumisen edellytyksiä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Perustamissopimuksen 54 artiklan perusteella annetut siirtymätoimenpidedirektiivit on Suomessa saatettu voimaan ETA-sopimuksen voimaantulon yhteydessä. ETA-sopimus sisältää EY:n ennen 31 päivänä heinäkuuta 1991 antaman sijoittautumisoikeutta koskevan lainsäädännön kokonaisuudessaan. Tämän jälkeen annettu mainittua alaa koskeva lainsäädäntö on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä, mitä on selostettu ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 31—34). Artikla ei aiheuta lainsäädännön muutostarpeita sijoittautumisoikeuden osalta.

55 artikla. Perustamissopimuksen 55 artiklan ensimmäinen kohta määrää poikkeuksista sijoittautumisoikeudessa. Vastaavia poikkeuksia on myös työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevan 48 artiklan 4 kohdassa. Sopimuksen 55 artiklan määräystä sovelletaan perustamissopi-

muksen 66 artiklan nojalla myös palveluiden tarjoamiseen.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräykset eivät koske julkisen vallan käyttämiseen jäsenvaltiossa jatkuvasti tai tilapäisesti liittyvää toimintaa. EY:n tuomioistuin on ratkaisussaan (ks. muun muassa tapaus 2/74, Reyners v. Belgia) tulkinnut julkisen vallan käsitettä supistavasti ja antanut sille yhteisöoikeudellisen merkityksen. Yksittäisiin toimintoihin jatkuvasti tai tilapäisesti liittyvä julkisen vallan käyttäminen määräytyy kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Sijoittautumisoikeuden ulkopuolelle jäävällä toiminnalla tarkoitetaan julkisen vallan käyttämisestä sinänsä tai pääosin siitä koostuvaa toimintaa. Kokonainen ammatitai elinkeinoryhmä, kuten julkiset notaarit, voidaan sulkea artiklan perusteella sijoittautumisoikeuden ulkopuolelle, jos se sijoittautumisoikeuden piiriin saatettuna voisi johtaa siihen, että toisen jäsenvaltion kansalaisella olisi mahdollisuus päästä julkisen vallan käyttämistä sisältävään asemaan. Artiklan ensimmäinen kohta vastaa sisällöltään ETA-sopimuksen 32 artiklaa.

Artiklan toisen kohdan mukaan neuvosto voi päättää, etteivät sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräykset koske jotain tiettyä julkisen vallan käyttämiseen liittyvää toimintaa. Neuvosto ei ole kuitenkaan käyttänyt mainittua oikeuttaan.

56 artikla. Artiklan 1 kohdan määräyksen mukaan sijoittautumisoikeus ei rajoita syrjimättömyysperiaatteen vastaisenkaan kansallisen lainsäädännön soveltamista, jos unionin jäsenvaltion kansalaisen erityiskohtelu perustuu artiklassa esitettyihin syihin. Yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen liittyvillä syillä voidaan siten estää unionin jäsenvaltion kansalaisen maahanpääsy ja oleskelu. Vastaava rajoitus on myös työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevan 48 artiklan 3 kohdassa. Perustamissopimuksen 55 artiklan määräystä sovelletaan 66 artiklan perusteella myös palveluiden tarjoamiseen. Artiklan 1 kohta vastaa sisällöltään ETA-sopimuksen 33 artiklaa.

Koska artikla merkitsee henkilöiden vapaan liikkuvuuden periaatteen rajoittamista, on sitä EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tulkittava suppeasti (ks. esimerkiksi tapaus 41/74, van Duyn).

Perustamissopimuksen 56 artiklan 2 kohtaa

on muutettu vuoden 1986 yhtenäisasiakirjan 6 artiklan 5 kohdalla, jolla siihen lisättiin määräys uuden lainsäädännön säätämisestä sijoitautumisoikeudessa yhteistoimintamenettelyssä Euroopan parlamentin kanssa. Unionisopimuksella on 56 artiklan 2 kohta korvattu siten, että neuvosto antaa direktiivejä mainitun sopimuksen 189 b artiklassa määrättyä menettelyä (yhteispäätösmenttely) noudattaen sellaisen sääntelyn yhteensovittamisesta, joka on jäsenvaltioissa asetuksen tai hallinnollisten määräysten tasolla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ETA-sopimuksen voimaan tullessa on Suomen ulkomaalaislainsäädäntöä täydennetty ja yhdenmukaistettu unionin lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Jäsenyydestä ei siten aiheudu muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Artikla vastaa liikkumisvapauden aineellisen sisällön osalta ETA-sopimuksen 31—35 artiklaa. Rooman sopimuksen nojalla annetut liikkumiseen ja oleskeluun liittyvät säännökset ovat osa ETA-sopimusta sen liitteiden V ja VIII nojalla. Näiden sisältö on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 129—139 ja 201—206).

57 artikla. Artiklan 1 kohdassa on määräykset sellaisten itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimista helpottavien direktiivien antamisesta, jotka koskevat tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroista tunnustamista ja ammatinharjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamista. Direktiivit annetaan 189 b artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

Artiklassa on lisäksi määräykset itsenäisenä ammatinharjoittajana toimimista koskevan lainsäädännön yhteensovittamista. Myös tässä tapauksessa sovelletaan 189 b artiklan mukaisista menettelyä paitsi siinä tapauksessa, että direktiivin täytäntöönpaneminen edellyttää jossakin jäsenvaltiossa niiden lailla säädettyjen periaatteiden muuttamista, jotka koskevat luonnollisten henkilöiden koulutusta ja ammattiin pääsyn edellytyksiä. Viimeksi mainitussa tapauksessa neuvosto tekee päätöksensä yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan. Artiklan 2 kohdan nojalla on yhteensovitettu itsenäiseksi amma-

tinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevia säännöksiä. Artiklan 2 kohtaan sisältyvä viittaus siirtymäkauteen on menettänyt merkityksensä.

Artiklan 3 kohdan mukaan lääkintä- ja terveydenhoitoalan sekä apteekkialan ammatteteja koskevien rajoitusten asteittaisen poistamisen edellytyksenä on niiden harjoittamisen edellytysten yhteensovittaminen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan sisältöä vastaavat ammattipätevyysien tunnustamista koskevat määräykset ja direktiivit sisältyvät ETA-sopimuksen 30 artiklaan ja liitteeseen VII. Artiklan nojalla heinäkuun 1991 jälkeen annetut direktiivit on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94. Mainittujen direktiivien sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 183—201) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 31—33).

Useimmat tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustamista ja ammatinharjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamista koskevat direktiivit koskevat itsenäisten ammatinharjoittajien lisäksi 49 artiklan nojalla työntekijöitä ja 66 artiklan nojalla palvelujen tarjoamista.

Artiklan nojalla on annettu myös arvopaperikauppaa ja rahoituspalveluja koskevia direktiivejä, jotka ovat osa ETA-sopimusta. Näitä direktiivejä on selostettu hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 207—229) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 34—42).

58 artikla. Perustamissopimuksen 58 artiklan ensimmäisen kohdan määräyksen mukaan jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustettu yhtiö rinnastetaan sijoitautumisoikeudessa jäsenvaltion kansalaiseen. Rinnastaminen edellyttää, että yhtiön sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka sijaitsee yhteisön alueella. Artikla vastaa sisällöltään ETA-sopimuksen 34 artiklaa.

Yhtiön käsite on artiklan toisen kohdan

mukaan laaja. Sillä tarkoitetaan siviili- ja kauppa-oikeudellisten yhtiöiden lisäksi osuustoiminnallisia yhtiöitä sekä muitakin yksityis- ja julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä lukuunottamatta voittoa tavoittelemattomia. Artiklaa sovellettaessa yhtiönä pidetään sellaisiakin yhteisöjä ja muita oikeushenkilöitä, jotka eivät Suomen voimassa olevan lainsäädännön mukaan ole yhtiöitä.

Artiklan määräykset liittyvät myös perustamissopimuksen 220 artiklaan, jonka mukaan jäsenvaltiot ryhtyvät tarvittaessa neuvottelemaan muun muassa yhtiöiden vastavuoroisesta tunnustamisesta, yhtiöiden oikeushenkilöllisyyden säilymisestä niiden kotipaikan siirtyessä maasta toiseen sekä mahdollisuudesta sellaisten yhtiöiden sulautumiseen, jotka eivät kuulu saman kansallisen lainsäädännön alaisuuteen. Jäsenvaltioiden välillä on 29 päivänä helmikuuta 1968 tehty yhtiöiden ja oikeushenkilöiden vastavuoroista tunnustamista koskeva sopimus, joka ei kuitenkaan ole vielä voimassa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen liittyminen Euroopan unioniin edellyttää elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/19) ja yhteisöläainsäädännön ETA-sopimusta koskevien säännösten tarkistamista jäsenyyden mukaista tilannetta vastaavaksi. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

3 luku

Palvelut

59 artikla. Artikla sisältää määräykset palvelujen tarjoamisen vapautta kansalaisuuden tai asuinpaikan perusteella rajoittavan lainsäädännön poistamisesta siirtymäkauden aikana. Artiklan ensimmäisen kohdan määräyksen mukaan palvelujen tarjoamiseen kohdistuvat rajoitukset poistetaan siirtymäkauden aikana asteittain. Jäsenvaltioiden lainsäädännöstä poistettavat rajoitukset koskevat muuhun valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen oikeutta tarjota palveluja yhteisössä. Artiklan ensimmäinen kohta vastaa ETA-sopimuksen 36 artiklaa.

Artiklan toisen kohdan mukaan neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta ulottaa palveluja koskevat määräykset koske-

maan myös sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia mutta jotka ovat sijoittautuneet yhteisöön.

EY:n tuomioistuin on ratkaisuisaan (tapauksesta 33/74, van Binsbergen lähtien) katsonut, että perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisen kohdan ja 60 artiklan kolmannen kohdan määräyksillä on siirtymäkauden päättyttyä eli 1 päivästä tammikuuta 1970 lukien välitön oikeusvaikutus.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ETA-sopimuksen tultua voimaan on Suomen elinkeinolainsäädäntöä täydennetty yhteisön palvelujen tarjoamista koskevan lainsäädännön mukaisesti. Palvelujen tarjoamista koskeva lainsäädäntö on sisällytetty myös ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä, mitä on selostettu ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 31—34).

60 artikla. Artiklan ensimmäinen kohta sisältää palvelun määritelmän. Palveluilla tarkoitetaan kaikenlaista vastikkeellista toimintaa siltä osin kuin harjoitettava toiminta ei kuulu perustamissopimuksen tavaroiden, henkilöiden tai pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten alaan. Artikla vastaa sisällöltään ETA-sopimuksen 37 artiklaa.

Artiklan toinen kohta sisältää esimerkkiluetelon palveluihin kuuluvista toiminnoista. Eryteisesti palveluihin kuuluu teollinen ja kaupallinen toiminta sekä käsityöläisten ja vapaiden ammattien harjoittajien toiminta. Palvelun käsite sisältää myös palvelujen vastaanottajan oikeuden siirtyä toiseen jäsenvaltioon vastaanottamaan siellä tarjottavia palveluksia. Palvelujen vastaanottajalla tarkoitetaan muun muassa turisteja, lääkäripalvelujen ja toisessa jäsenvaltiossa tarjottavien koulutuspalvelujen vastaanottajaa (ks. tapaukset 286/82 ja 26/83, Luisi & Carbone v. Ministero del Tesoro).

Artiklan kolmas kohta sisältää määräyksen palvelujen tarjoamisen vapautteen sovellettavasta syrjimättömyysperiaatteesta. Mainittu kohta yhdessä 59 artiklan määräyksen kanssa kieltää sellaisen palvelujen tarjoamiseen kohdistuvan syrjinnän, joka perustuu henkilön kansalaisuuteen tai asuinpaikkaan. Palvelujen tarjoamista koskeva sääntely eroaa tässä suhteessa sijoittautumisoikeutta koskevasta sääntelystä, jossa

ainoastaan kansalaisuuteen perustuvat syrjimättömyysperiaatteen vastaiset rajoitukset ovat kiellettyjä.

Palvelujen tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa jäsenvaltiossa, jossa palvelu tarjotaan, vastaavin ehdoin kuin vastaanottajavaltio asettaa omille kansalaisilleen. Jos palvelujen tarjoaja perustaa vastaanottajavaltioon pysyvän liikepaikan tai alkaa tarjota palveluitaan useammin kuin tilapäisesti, sovelletaan toimintaan sijoittautumisoikeutta koskevia sopimuksen määräyksiä.

61 artikla. Artiklan 1 kohta sisältää määräyksen, jonka mukaan vapautteen tarjota palveluja liikenteen alueella sovelletaan perustamissopimuksen 74—84 artiklan määräyksiä. Artiklan 1 kohta vastaa sisällöltään ETA-sopimuksen 38 artiklaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan pääomien vapaaseen liikkuvuuteen liittyvät pankki- ja vakuutuspalvelut vapautetaan asteittain yhdessä pääomien liikkuvuuden kanssa. Viimeksi mainitusta on määrätty sopimuksen 73 a—73 h artiklassa. Artiklan nojalla annetut direktiivit ovat osa ETA-sopimusta sopimuksen liitteen IX nojalla, ja niitä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 207—225).

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan liitteen I osasto XI B sisältää kolmeen neuvoston direktiiviin tehdyt tekniset mukautukset, jotka on selostettu osaston alakohdassa III ”Luottolaitokset”.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Heinäkuun 1991 jälkeen annettut pankkipalvelujen vapautta koskevat direktiivit on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä, mitä on selostettu ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 39—42)

62 artikla. Artikla sisältää kiellon säätää toisen jäsenvaltion kansalaisen palvelujen tarjoamisen vapautta rajoittavaa uutta lainsäädäntöä. Määräyksellä ei kuitenkaan rajoiteta muiden perustamissopimuksen määräysten soveltamista. Tämä yhdessä perustamissopimuksen 66 artiklan kanssa merkitsee, ettei määräys

rajoita 55 ja 56 artiklan soveltamista.

63 artikla. Artikla sisältää tarkemmat määräykset 59 artiklassa määrätystä siirtymäkaudesta. Neuvosto hyväksyi 18 päivänä joulukuuta 1961 sopimuksen 63 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun yleisen toimintaohjelman palvelujen tarjoamisen vapauden rajoitusten poistamiseksi. Yleisessä toimintaohjelmassa määritellyt edunsaajat ovat yhteisön alueelle sijoittautuneet jäsenvaltion kansalaiset sekä jonkin jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka sijaitsee josakin jäsenvaltiossa. Poistettavat rajoitukset ovat periaatteessa samat kuin 54 artiklan perusteella annetussa yleisessä toimintaohjelmassa. Ohjelman aineellinen toteuttaminen on tapahtunut 63 artiklan 2 kohdan perusteella annetuilla direktiiveillä.

Kuten sijoittautumisoikeudessa myös palvelujen tarjoamisessa oli siirtymäkauden päätyttyä jäljellä useita palvelualoja, joilta ei oltu annettu syrjimättömyysperiaatteen vastaiset rajoitukset poistavaa direktiiviä. EY:n tuomioistuin on (tapauksesta 33/74, van Binsbergen lähtien) katsonut perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisen kohdan ja 60 artiklan kolmannen kohdan määräyksillä olevan välittömän oikeusvaikutuksen, joten niiden sisältämä syrjimättömyysperiaatetta voitiin soveltaa riippumatta siitä, oliko neuvosto antanut 63 artiklan 2 kohdan mukaisia direktiivejä. Ennen mainittua tapausta neuvosto antoi yleisen toimintaohjelman toteuttamiseksi useita direktiivejä. Useimmat niistä koskivat sekä sijoittautumisoikeutta että palvelujen tarjoamisen vapautta. Ensimmäisen vaiheen päättymisen jälkeen eli 1 päivästä tammikuuta 1970 neuvosto on voinut antaa direktiivejä määränemistöllä.

Palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia rajoituksia poistettaessa ovat artiklan 3 kohdan mukaan etusijalla palvelut, jotka suoraan vaikuttavat tuotantokustannuksiin tai joiden vapauttaminen edistää tavaroiden kauppaa. Perustamissopimuksen 63 artiklan perusteella annetut siirtymätoimenpidedirektiivit on Suomessa saatettu voimaan ETA-sopimuksen voimaantulon yhteydessä.

64 artikla. Artikla sisältää ohjelmallisen julistuksen, jolla oli merkitystä siirtymäkauden aikana annettavien direktiivien täytäntöönpanossa. Julistuksessa jäsenvaltiot osoittavat olevansa valmiit menemään pidemmälle palvelujen vapauttamisessa kuin mitä 63 artiklan 2

kohdan perusteella annettavissa direktiiveissä säädetään, edellyttäen, että yleinen taloudellinen tilanne ja olosuhteet asianomaisella elinkeinoelämän alueella sen sallivat. Julistus on menettänyt merkityksensä ehdollisten määräysten muututtua siirtymäkauden jälkeen ehdottomiksi ja EY:n tuomioistuimen tulkittua perustamissopimuksen 59 artiklan ensimmäisen kohdan ja 60 artiklan kolmannen kohdan määräyksillä olevan välittömän oikeusvaikutuksen.

65 artikla. Artikla tämentää 59 artiklan mukaisena siirtymä kautena sovellettavan syrjäyttömyysperiaatteen sisältöä. Artiklan mukaan kukin jäsenvaltio soveltaa vielä poistamattomia palvelujen tarjoamista koskevia rajoituksia 59 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuihin palvelujen tarjoajiin heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta.

66 artikla. Artiklan mukaan sijoittautumisokeutta koskevat 55—58 artiklan määräykset koskevat myös palveluja. Perustamissopimuksen 55 artikla sulkee julkisen vallan käyttämistä sisältävät palvelut sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Perustamissopimuksen 56 artiklan perusteella palvelujen tarjoamisen vapautta voidaan yksittäistapauksessa rajoittaa yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen taikka kansanterveyteen perustuvilla syillä. Perustamissopimuksen 57 artiklan perusteella on palvelujen tarjoamisen helpottamiseksi annettu direktiivejä, jotka koskevat tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroista tunnustamista ja ammatinharjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten helpottamista. Perustamissopimuksen 58 artiklan mukaan yritykset rinnastetaan jäsenvaltioiden kansalaisiin palvelujen tarjoamisen vapaudessa. Jos yrityksellä on kotipaikka yhteisössä, mutta hallinnollinen päätoimipaikka tai pääasiallinen toimipaikka on muualla, edellytetään lisäksi, että sen toiminnan on oltava tosiasiasa ja jatkuvasti sidoksissa jonkin jäsenvaltion talouteen siten, ettei sidonnaisuus riipu yhtiön jäsenen, johto- tai valvontaelinten jäsenen tai peruspääoman haltijoiden kansalaisuudesta.

4 luku

Pääomat ja maksut

67—73 artikla. Rooman sopimuksen 67—73

artikla (pääomat) ja niiden perusteella annettu sekundäärilainsäädäntö on Euroopan unionista tehdyllä sopimuksella korvattu 73 a—g artiklalla.

73 a artikla. Artiklassa määrätään, että EY:n perustamissopimuksen pääomia koskevat 67—73 artikla korvataan tammikuun 1 päivästä 1994 alkaen 73 b—73 g artiklalla. EY:n perustamissopimuksen korvattavia artikloja vastaavat ETA-sopimuksen 40—45 artikla, joita on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä HE 95/1992 vp, s. 231—235).

EY:n perustamissopimuksen 73 artiklan mukaan jäsenvaltioilla oli oikeus ryhtyä suojatoimenpiteisiin, mikäli pääomanliikkeet johtivat häiriöihin jäsenvaltioiden pääomamarkkinoiden toiminnassa. Samanaikaisesti perustamissopimuksen edellä mainittujen artiklojen kanssa lakkasi olemasta voimassa myös EY:n perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta neuvoston antama niin sanottu pääomanliikededirektiivi (88/361/ETY). Pääomanliikededirektiivi sisälsi mahdollisuuden tilapäisiin, korkeintaan kuusi kuukautta voimassa oleviin pääomanliikkeiden rajoituksiin poikkeuksellisen suurten lyhytaikaisten pääomanliikkeiden johtaessa vakaviin häiriöihin raha- ja valuuttapolitiikan hoidossa. Näihin suojatoimiin unionin jäsenvaltioilla ei siis enää 1 päivästä tammikuuta 1994 lukien ole mahdollisuutta turvautua.

Lisäksi direktiivi sisälsi mahdollisuuden jättää toistaiseksi voimaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia rajoituksia vapaa-ajan asuntojen hankkimisen osalta.

73 b artikla. Artiklan mukaan kaikki pääomanliikkeitä ja maksuja koskevat rajoitukset niin jäsenvaltioiden välillä kuin jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä ovat kiellettyjä. Määräys on tiukempi kuin pääomanliikededirektiivi, joka edellytti jäsenmaiden vain pyrkivän vapauttamaan pääomanliikkeisiin liittyvät valutansiirrot kolmansiin maihin ja kolmansista maista yhtä laajalti kuin jäsenvaltioissa asuvien keskinäiset valuuttatoimet.

73 c artikla. Edellä 73 b artiklassa olevasta määräyksestä huolimatta jäsenvaltiot voivat 73 c artiklan 1 kohdan mukaan soveltaa kolmansiin maihin nähden sellaisia pääomanliikkeitä koskevia rajoituksia, jotka ovat olleet kansallisen lainsäädännön tai yhteisön oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993, mikäli ne liittyvät suoriin sijoituksiin,

kiinteistösiioituksiin, sijoittautumiseen, rahoituspalvelujen tarjoamiseen tai arvopaperien hyväksymiseen pääomamarkkinoille. Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenmaiden ulkopuolella asuvien henkilöiden ja ulkopuolella toimivien yritysten kiinteistönomistusta ja yritysostoja voidaan jäsenmaissa edelleen rajoittaa, jos rajoitukset ovat olleet voimassa mainittuna päivänä.

Artiklan 2 kohta antaa myös neuvostolle mahdollisuuden toteuttaa komission ehdotuksesta määränemistöllä edellisessä kohdassa lueteltuja kolmansiin maihin ja kolmansista maista suuntautuvia pääomanliikkeitä koskevia toimenpiteitä. Jos kysymyksessä on kuitenkin pääomanliikkeiden vapauden rajoittaminen aikaisempaa tiukemmin, on päätös tehtävä yksimielisesti.

73 d artikla. Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltioilla on oikeus pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan 73 b artiklan estämättä soveltaa verolainsäädännön säännöksiä, joissa kohdellaan verovelvollisia eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai pääoman sijoituspaikkansa perusteella. Alakohdan b mukaan jäsenvaltiolla on myös oikeus toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä verotusta koskevien säännösten rikkomisen estämiseksi. Artiklan 1 kohdan a ja b alakohtien mukaiset toimet eivät kuitenkaan artiklan 3 kohdan mukaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.

Artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan 73 b artiklan määräykset pääomien ja maksujen vapaasta liikkumisesta eivät rajoita jäsenvaltioiden oikeutta toteuttaa kaikkia niitä toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä, jotta estetään rahoituslaitosten vakavaraisuuden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen.

Artiklan b alakohtaa vastaavaa määräystä ei ole ETA-sopimuksessa eikä sen nojalla ole annettu direktiivejä.

Maastrichtin sopimukseen liittyy julistus N:o 7 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 73 d artiklasta, jonka mukaan jäsenvaltion oikeus soveltaa 73 d artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja verolainsäädäntönsä säännöksiä koskee vain vuoden 1993 lopussa voimassa olleita määräyksiä. Julistusta sovelletaan vain pääomanliikkeisiin ja jäsenvaltioiden välisiin maksuihin.

Artiklan 2 kohdan mukaan 4 luvun mää-

räykset eivät rajoita sellaisten sijoittautumisoikeudellisten rajoitusten soveltamista, jotka ovat sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa. Näillä sallituilla sijoittautumisoikeuden rajoituksilla tarkoitetaan lähinnä Rooman sopimuksen 55 artiklan (julkisen vallan käyttö) ja 56 artiklan (yleinen järjestys ja turvallisuus) mukaisia rajoituksia.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että artiklan 1 ja 2 kohdissa tarkoitettuja toimenpiteitä ei saa käyttää keinoina harjoittaa mielivaltaista syrjintää tai rajoittaa peiteltyä pääomien ja maksujen vapaata liikkumista.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ulkomailla ja Suomessa asuvia kohdellaan Suomen verotuksessa monin kohdin eri tavoin. Verotukseen liittyy niin ikään eroja siitä riippuen, onko pääomaa sijoitettu Suomeen vai ulkomaille. Artiklan 73 d määräykset selventävät sitä, etteivät tällaiset erot verotuksessa ole sinänsä pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten vastaisia. Suomen lainsäädäntöön ei sisälly piirteitä, joita voitaisiin pitää mielivaltaisena syrjintänä tai pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamisena. Artiklan verotusta koskevat määräykset eivät siten edellytä lainsäädännön tarkistamista.

Myöskään artiklan 1 kohdan b alakohta ei edellytä välittömiä uusia lainsäädäntötoimenpiteitä. Se antaa toisaalta mahdollisuuden ryhtyä lainsäädäntötoimenpiteisiin, jos rahoituslaitosten vakavaraisuuden valvontaa koskevia lakeja ja asetuksia rikotaan sillä tavoin, että voimassa olevien luotto- ja rahoituslaitoksia koskevien valvontasäädösten ei enää katsota olevan riittäviä.

73 e artikla. Artiklan 1 kohdan perusteella ne jäsenvaltiot, joilla on vielä 31 päivänä joulukuuta 1993 ollut poikkeuksellisesti oikeus rajoittaa pääomanliikkeitään, saavat pitää kyseiset rajoitukset voimassa 31 päivään joulukuuta 1995 saakka.

73 f artikla. Artikla sisältää ainoan pääomanliikkeisiin liittyvän, vain poikkeuksellisissa olosuhteissa käyttöön tulevaa niin kutsuttua suojalauseketta koskevan määräyksen. Sitä voidaan soveltaa, mikäli pääomanliikkeet kolmansiin maihin tai kolmansista maista aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia talous- ja rahaliiton toiminnalle. Tällöin neuvos-

to voi toteuttaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta enintään kuuden kuukauden ajaksi suojatoimenpiteitä suhteessa kolmansiin maihin, mikäli ne ovat ehdottoman tarpeellisia. Ennen suojatoimenpiteistä päättämistä on Euroopan keskuspankkia kuultava.

73 g artikla. Artiklan 1 kohdassa viitataan perustamissopimuksen 228 a artiklaan, joka koskee taloudellisten suhteiden keskeyttämistä yhden tai useamman kolmannen maan kanssa. Tällaisissa tapauksissa neuvosto voi perustamissopimuksen 228 a artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen toteuttaa tarpeelliset kiireelliset pääomien liikkuvuutta ja maksuja koskevat toimenpiteet.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltio voi vakavin poliittisin perustein ja kiireellisyysyistä toteuttaa pääomien liikkuvuutta ja maksuja koskevia yksipuolisia toimenpiteitä kolmannen maan osalta. Toimenpiteistä on kuitenkin annettava tieto komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään niiden tullessa voimaan. Artikla ei kuitenkaan rajoita EY:n perustamissopimuksen 224 artiklan soveltamista, millä pyritään estämään jäsenvaltion toimien vaikutus yhteisön toimintaan silloin, kun jäsenvaltio turvautuu poikkeustoimiin yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen velvoitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Jäsenvaltion on muutettava kyseisiä toimenpiteitä tai poistettava ne, mikäli neuvosto komission ehdotuksesta määränemmistöllä näin päättää.

73 h artikla. Artikla sisältää pääomanliikkeiden vapauttamista koskeviin velvoitteisiin liittyviä siirtymäsäännöksiä, joita on sovellettu 1 päivään tammikuuta 1994 asti.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Valuutansäännöstely

Suomessa valuutansäännöstelyjärjestelmä on kolmiportainen. Valuuttalaki (954/85) on perustuslainsäätämisyjärjestyksessä säädetty säännöstelyvaltuuslaki, jonka nojalla on valtioneuvostolle annettu oikeus antaa Suomen Pankille säännöstelyvaltuudet laissa määriteltyjen ulkoisten edellytysten täytyessä. Vaikka valtuudet ovat edelleen voimassa, valuutansäännöste-

ly on käytännössä purettu, joten pääomat ja maksut liikkuvat vapaasti.

Valuutansäännöstelyn vapauttamisesta huolimatta Suomen Pankki valvoo edelleen valuuttalain perusteella luottolaitosten ulkomaantointoja. Suomen Pankki varmistaa, että luottolaitosten riskien hallintajärjestelmät ovat riittävät toiminnan laajuuteen nähden. Tämän perusteella luottolaitosten valuuttatoiminnot luokitellaan valuuttapankki- ja valuuttatoimintaoikeuksiin. Valvonnalla pyritään yhdessä rahoitustarkastuksen kanssa estämään liiallisten riskien otto ulkomaantoinnassa. Perustamissopimuksen 73 d artikla ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta ryhtyä toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvomiseksi tai hallinnollisten tai tilastotietojen keräämiseksi. Valvontaoikeudet perustuvat toistaiseksi valuuttalain nojalla annetun valtioneuvoston päätöksen (955/85) 3 §:ään. Suomen Pankin oikeus tilastotietojen saantiin valuuttatoimista makusasetilastointia varten perustuu valuuttalain 6 §:ään.

Valuuttalain voimassaoloa on jatkettu siirtymäkauden ratkaisuna kahdella vuodella vuoden 1995 loppuun (868/93). ETA-sopimuksen mukaan ei valuutansäännöstelyä voida harjoittaa normaalioloissa. Sopimuksessa on kuitenkin annettu sopimusvaltioille oikeus ryhtyä kansallisella tasolla sellaisiin toimenpiteisiin, joilla voidaan puuttua kansantalouden häiriötilanteissa myös valuuttatoimiin. Perustamissopimuksen 73 f ja 73 g artikla sisältää soveltamisaltaan rajoitetumman pääomanliikkeitä koskevan suojalausekkeen. Pääomanliikkeiden rajoitustoimia voidaan poikkeuksellisissa olosuhteissa ottaa käyttöön vain kolmansien maiden kanssa.

Valuuttalaki ja sen nojalla annetut valtioneuvoston ja Suomen Pankin päätökset kumotaan, koska laki on rakenteeltaan myös normaalioloissa käyttöön otettavissa oleva taloudellinen valtuuslaki ja siten ristiriidassa pääomanliikkeiden ja maksujen vapauden periaatteen kanssa. Valuuttalain tilalle tarvitaan pysyvä lainsäädäntöratkaisu, jonka perusteella voidaan tarvittaessa puuttua perustamissopimuksen sallimissa puitteissa valuuttatoimiin vakavissa kansantalouden häiriötilanteissa.

Suomen Pankin oikeutta kerätä tietoja makusasetilastoja varten koskevat säännökset on tarpeen edelleen säilyttää ja siirtää ne Suomen Pankista annettuun lakiin. Luottolaitosten ulkomaisten riskien valvontaa varten tarvittavat

säännökset siirrettäneen lakiin luottolaitostoinnasta (1607/93) ja rahoitustarkastuslakiin (503/93). Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Valmiuslainsäädäntö

Valuutansäännöstelyyn liittyviä säännöksiä on myös perustuslain säätämisyjärjestyksessä säädetyssä valmiuslaissa (1080/91). Edellytykset valuutansäännöstelytoimenpiteiden käyttöön otolle on kytketty laissa tyhjentävästi määriteltyihin poikkeusoloihin.

Suomen tultua Euroopan unionin jäseneksi, ei valmiuslain voimaansaattamissäännöksiä voida soveltaa enää yksinomaan kansallisten valtioelinten kesken. Perustamissopimuksen 73 g artiklan mukaan poikkeusolosuhteiden edellyttämistä, kolmanteen maahan kohdistuvista toimenpiteistä on annettava tieto komissiolle ja muille jäsenvaltioille. Jäsenvaltion on muutettava näitä toimenpiteitä tai poistettava ne, mikäli neuvosto määräenemmistöllä näin päättää.

Ulkomaalaisomistusta koskeva lainsäädäntö

Perustamissopimuksen 73 a—g artikla edellyttää, että lainsäädännössä vielä olevat rajoitukset ulkomaalaisten oikeudelle hankkia omaisuutta Suomessa suurelta osin kumotaan.

Suurin osa näistä rajoituksista on kumottu jo ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä lailla ulkomaisten yritysostojen seurannasta (1612/92) ja lailla ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistöhankintojen valvonnasta (1613/92).

Yritysostojen osalta ETA-sopimus edellytti ETA-maista tulevien yritysostojen täydellistä vapauttamista 31 päivään joulukuuta 1995 mennessä. Liittymisasiakirjan 86 artiklan mukaan Suomi saa soveltaa ulkomaisten yritysostojen seurannasta annettua lakia 31 päivään joulukuuta 1995 saakka. Tästä syystä Suomen jäsenyys ei aiheuta tarvetta muuttaa lakia ulkomaisten yritysostojen seurannasta. Yritysostojen seuranta muiden unionin jäsenmaiden osalta voidaan lakkauttaa lain 12 §:n mukaisesti asetuksella.

ETA-sopimus salli säilyttää ulkomailla asu- vien ja ulkomaisten yhteisöjen Suomessa suo-

rittamat vapaa-ajan asuntojen hankinnat luvanvaraisina. Vapaa-ajan asuntojen osalta Suomessa on liittymisasiakirjan 87 artiklan mukaan oikeus pitää voimassa vapaa-ajan asuntoja koskeva lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymisestä. Tämän siirtymäajan kuluessa rajoitukset unionin jäsenmaiden osalta on poistettava. Tämä edellyttää ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistönhankintojen valvonnasta annetun lain muuttamista. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys. Lisäksi selvitetään maankäytön ohjauksen kehittämistarvetta erityisesti siltä osin kuin lisääntyvä ulkomaalaisomistus saattaisi vaikeuttaa ympäristöarvojen säilymistä.

Suomi voi unionin jäsenenä jatkaa ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetun lain soveltamista siltä osin kuin kyseessä on puolustustarvikkeet. Perustamissopimuksen 223 artikla antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden ryhtyä toimenpiteisiin, jotka se katsoo tarpeelliseksi keskeisten turvallisuussetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon.

Koska laki ulkomaisten yritysostojen seurannasta sekä laki ulkomailla asuvien ja ulkomaisten yhteisöjen kiinteistöhankintojen valvonnasta ovat olleet voimassa 73 c artiklan 1 kohdassa mainittuna päivänä, Suomi voi unioniin liittymisen jälkeenkin periaatteessa soveltaa näiden lakien mukaisia rajoituksia omaisuuden hankinnalle Suomessa siltä osin kuin rajoitukset kohdistuvat unionin ulkopuolisiin maihin. Tämä tarkoittaa sitä, että vapaa-ajan asuntojen ja virkistyskäyttöön tarkoitettujen kiinteistöjen hankintaa voidaan edelleen rajoittaa, jos ostaja tulee unionin jäsenvaltioiden ulkopuolelta. Myös suurimpien yhtiöiden vaikutusvallan hankkimista voidaan edelleen valvoa niissä tapauksissa, joissa ostaja tulee unionin jäsenvaltioiden ulkopuolelta ulkomaisten yritysostojen seurannasta annetun lain mukaisesti.

Sen jälkeen kun unionin jäsenvaltioista tuleviin sijoituksiin kohdistuvat rajoitukset on 73 b artiklan mukaisesti poistettu, saattaa rajoitusten soveltamisen jatkaminen unionin ulkopuolisiin valtoihin olla käytännössä vaikeata, koska tällaisia rajoituksia voitaisiin helposti kiertää. Unionin jäsenyys johtaisi käytännössä siihen, että suomalaisten yritysten ja kiinteistöjen hankintaa koskevat rajoitukset poistuvat kaikilta osin.

IV osasto

Liikenne

ETA-sopimukseen sisältyvät liikennettä koskevat 47—52 artiklan määräykset vastaavat soveltamisalaltaan EY:n perustamissopimuksen liikenneosaston määräyksiä (74—84 artikla). ETA-sopimuksen liikenneluvun määräyksiä ja niihin liittyvää EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235—236).

74 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee toteuttaa EY:n perustamissopimuksen tavoitteita yhteisellä liikennepolitiikalla. Liikennepalvelut kuuluvat palvelujen vapaan liikkuvuuden piiriin. Perustamissopimuksen 61 artiklan 1 kohdan mukaan vapautteen tarjota palveluja liikenteen alalla sovelletaan perustamissopimuksen liikennettä koskevan osaston määräyksiä. ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235) on selostettu EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä EY:n perustamissopimuksen yleismääräysten soveltamisesta.

Liikenneosaston määräykset voidaan jakaa kahteen ryhmään: yhteisön liikennepolitiikan perustaa koskeviin määräyksiin ja määräyksiin, joilla kielletään jäsenvaltioita määräämistä kuljetusmaksuja ja -ehtoja tai myöntämästä tukea tavalla, joka olisi omiaan vääristämään kilpailua ja jäsenvaltioiden välistä kauppaa.

EY:n perustamissopimuksen voimaantullessa jäsenmaiden liikennealan taloudelliset, poliittiset ja lainsäädännölliset toimintaedellytykset poikkesivat siinä määrin toisistaan, että liikenneosaston määräykset jäivät melko yleisluonteisiksi. Yhteisön sisämarkkinakehitys on vähentänyt erityisesti kuljetusmaksuja ja -ehtoja koskevien liikenneosaston määräysten käytännön merkitystä.

75 artikla. Perustamissopimuksen alkuperäisessä 75 artiklassa oli yhteisen liikennepolitiikan toteuttamista koskevia määräyksiä, jotka on kokonaisuudessaan korvattu unionisopimuksen 75 artiklalla.

Euroopan talousyhteisön perustajavaltiot eivät päässeet yksimielisyyteen yhteisön tulevasta liikennepolitiikasta, sillä jäsenvaltioiden liikennepolitiikan yhteensovittaminen osoittautui erityisesti poliittisista, taloudellisista ja historiallisista syistä lähes ylipääsemättömäksi ongelmaksi. Perustamissopimuksen liikenneosaston

määräyksissä on yhteisön liikennepolitiikan toteuttaminen ja kehittäminen jätetty yhteisön toimielinten, erityisesti Euroopan unionin neuvoston, tehtäväksi. Myös EY:n tuomioistuimen perustamissopimuksen määräysten tulkintaa koskevilla päätöksillä on ollut merkitystä yhteisön liikennepolitiikan kehitykselle.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto antaa EY:n perustamissopimuksen 189 c artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen, talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan ja liikenteen erityispiirteet huomioonottaen, liikennettä koskevia säännöksiä. Artiklan määräyksellä on katsottu viitattavan niihin erityispiirteisiin, jotka erottavat liikenne-elinkeinon muusta taloudellisesta toiminnasta. Tällaisia erityispiirteitä ovat muun muassa liikennepalvelujen kysynnän voimakkaat kausittaiset ja vuorokausittaiset vaihtelut sekä infrastruktuurin merkitys liikenteen toimintaedellytyksille.

Artiklan 1 kohdan a—c alakohdassa määritellään yhteisen liikennepolitiikan sisältö. Artiklan 1 kohdan d alakohdassa neuvosto valtuutetaan lisäksi antamaan muut yhteisen liikennepolitiikan perustamiseksi aiheelliseksi katsomansa säännökset. Tarve yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden kansallista liikennepolitiikkaa on osoittautunut perustamissopimuksen 75 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan määräyksiä laaja-alaisemmaksi.

Neuvosto veloitetaan artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa antamaan jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta tapahtuvaa kansainvälistä liikennettä ja jäsenvaltion liikenteenharjoittajan oikeutta harjoittaa liikennettä toisessa jäsenvaltiossa eli niin sanottua kabotaasilikennettä koskevat säännökset. Lisäksi neuvosto veloitetaan unionisopimuksella kohtaan lisätyssä uudessa c alakohdassa toteuttamaan toimenpiteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

Yhteisen liikennepolitiikan perustamisessa ei merkittävästi edistytty sopimuksen 75 artiklan 2 kohdassa määrätyn siirtymäkauden aikana. EY:n tuomioistuin katsoi (ks. tapaus 13/83, parlamentti v. neuvosto), ettei neuvosto ollut riittävässä laajuudessa ryhtynyt sopimuksen 75 artiklan edellyttämiin lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Edellä mainittu oikeustapaus ja komission vuonna 1985 julkaisema sisämarkkinoiden toteuttamista koskeva valkoinen kirja nopeuttivat liikennepolitiikan kehittymistä. Yhteisön

sekundäärilainsäädännöllä on myös tosiasiallisesti laajennettu 75 artiklan 1 kohdassa määriteltyä yhteisen liikennepoliittikan alaa. Yhteisen, lähinnä tiettyjä sisämaan liikennemuotoja koskevan jäsenvaltioiden kansallisen liikennepoliittikan yhdenmukaistamisen rinnalle on asetettu tavoitteiksi toisaalta yhteisön alueen kattavien vapaiden liikennepalvelumarkkinoiden vakiinnuttaminen ja näiden markkinoiden häiriöttömän toiminnan turvaaminen sekä toisaalta yhteisön sisäisen kiinteyden kannalta tärkeiden yhteiseurooppalaisten infrastruktuuriverkostojen luominen.

Artiklan 3 kohdan määräyksellä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus torjua kansallisten liikennemarkkinoidensa häiriöttömään toimintaan mahdollisesti haitallisesti vaikuttavat yhteisön toimenpiteet. Määräyksen mukaan neuvoston on annettava pääsäännöstä poiketen yksimielisesti sellaiset liikenteen sääntelyperiaatteita koskevat säännökset, joiden soveltamisella saattaisi olla vakavia vaikutuksia elintason ja työllisyyteen joillakin alueilla sekä kuljetuskaluston käyttöön. Neuvosto velvoitetaan säännöksiä antaessaan ottamaan huomioon myös tarve mukautua yhteismarkkinoiden toteuttamisesta johtuvaan taloudelliseen kehitykseen.

ETA-sopimuksen liitteessä XIII viitataan perustamissopimuksen 75 artiklan nojalla annettuihin ETA-sopimuksen kannalta merkityksellisiin säädöksiin. Lisäksi hallituksen esityksellä ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä liitettiin osaksi ETA-sopimusta (530/94) eräitä muita 75 artiklan nojalla annettuja säädöksiä. Lainsäädännön alaan kuuluvien säädösten sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 237—241) sekä ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 43—54).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ne EY:n perustamissopimuksen 75 artiklan nojalla annetut neuvoston asetukset, joihin viitataan ETA-sopimuksen liitteessä XIII sekä ne neuvoston asetukset, jotka on ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 liitetty osaksi ETA-sopimusta, on saatettu Suomessa voi-

maan ETA-sopimuksen ja ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 voimaansaattamisen yhteydessä annetuilla säädöksillä.

Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1191/69 julkisten palvelujen käsitteeseen rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteessä olennaisesti kuuluvia velvoitteita koskevista jäsenvaltioiden toimenpiteistä tarkoitetuksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi Suomessa ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevan lain (1504/93) 7 §:n 1 momentissa säädettiin liikenneministeriö. Toimivaltaisia viranomaisia koskeva säännös siirrettiin luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annettuun lakiin (343/91, henkilöliikennelaki) 1 päivänä elokuuta 1994 lukien.

Asetuksen (ETY) N:o 1192/69 yhteisistä säännöistä rautatieyritysten kirjanpidon säännönmukaistamiseksi 7—11 artiklassa tarkoitetuksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi Suomessa on ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevan lain 7 §:n 2 momentissa säädetty liikenneministeriö. Lisäksi säännöksessä on valtioneuvosto valtuutettu antamaan tarkempia määräyksiä asetuksessa tarkoitettua korvausmenettelystä. Säännös on tarkoitus kumota liittymissopimuksen hyväksymistä koskevan lain voimaantulon yhteydessä. Koska toimivaltasuhteet on jo muutoin järjestetty voimassa olevassa lainsäädännössä, ei vastaavaa valtuutussäännöstä tarvita erikseen.

ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevan lain 8 § siirretään tieliikennelakiin (267/81). Lainsäädännön alaan kuuluvista tieliikennelakiin sisältyvistä muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Suomen lainsäädännön sopeuttamiseksi ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 osaksi ETA-sopimusta liitettyyn neuvoston direktiiviin yhteisön rautateiden kehittämisestä 91/440/ETY olisi muutettava valtion liikennelaitoksista annettua lakia (627/87) ja Valtionrautateista annettua lakia (747/89). Hallitus on kuitenkin tehnyt periaatepäätöksen, jonka mukaan Valtionrautatiet yhtiötetään 1 päivästä heinäkuuta 1995 lukien. Yhtiöittäminen toteutetaan säätämällä laki Valtionrautateiden yhtiöittämisestä sekä laki valtion rataverkosta ja radanpidosta. Samalla kumotaan Valtionrautateista annettu laki. Uudessa lainsäädännössä otetaan huomioon direktiivin edellyttämät muutostarpeet. Hallituksen esitys laiksi Valtionrautateiden yhtiöittämisestä sekä laiksi valtion rataverkosta ja radanpidosta annetaan syysistuntokaudella 1994. Osa direktiivin edel-

lyttämistä muutoksista Valtionrautateista annettuun lakiin on toteutettu jo 1 päivästä toukokuuta 1994 voimaantulleella lainmuutoksella (253/94).

ETA-sopimuksen pöytäkirjan 20 mukaan vastavuoroiseen pääsyyn sopimusvaltioiden sisävesille liittyvät järjestelyt on tarkoitus toteuttaa vuoden 1996 alkuun mennessä.

ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 osaksi ETA-sopimusta otetun sisävesiliikenteen kabotaasiliikennettä koskevan neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3921/91 muita kuin jäsenvaltioista olevia liikenteenharjoittajia koskevista edellytyksistä saada harjoittaa siellä sisävesiväylien tavara- tai henkilöliikennettä täytäntöönpanemiseksi ei ole edellä mainitun pöytäkirjan 20 johdosta ryhdytty toimenpiteisiin. Yhteisön sisävesiliikennettä koskevan lainsäädännön johdosta elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/19) 4 §:ää tulee tarkistaa. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

76 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät saa perustamissopimuksen 75 artiklan 2 kohdassa määrätyn siirtymäkauden aikana ilman neuvoston yksimielistä suostumusta muuttaa kansallista lainsäädäntöään muiden jäsenvaltioiden liikenteenharjoittajia syrjiväksi. Artiklaa vastaavat määräykset on otettu ETA-sopimuksen 48 artiklaan, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235).

Artiklassa ei määrätä jäsenvaltioita kumoamaan olemassa olevaa mahdollisesti syrjivää lainsäädäntöä, vaan kielletään muuttamasta perustamissopimuksen voimaan tullessa voimassa olleita kansallisia säännöksiä muiden jäsenvaltioiden liikenteenharjoittajia syrjiviksi. Velvoite on voimassa, kunnes 75 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yhteisöainsäädäntö on annettu. Tarkoituksena on nimenomaan estää jäsenvaltioiden sellaiset toisen jäsenvaltion liikenteenharjoittajia syrjivät toimenpiteet, jotka vaikeuttaisivat yhteisön tulevan lainsäädännön antamista.

EY:n tuomioistuin on katsonut, että artiklan määräyksiä on sovellettava myös siirtymäkauden päättymisen jälkeen (ks. tapaus 195/90, komissio v. Saksa). Tuomioistuin katsoi, että Saksan vuonna 1990 antama tienkäyttömaksua koskeva laki heikensi muiden jäsenvaltioiden

liikenteenharjoittajien asemaa ja että Saksa oli tämän johdosta rikkonut perustamissopimuksen 76 artiklan määräyksiä.

Velvoite ei koske pelkästään syrjivää lainsäädäntöä, vaan sisältää EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan myös sellaiset hallintokäytännössä tapahtuvat muutokset, joilla voi olla syrjiviä vaikutuksia (ks. tapaukset 184/91 ja 223/91, Christoph Oonburg v. Serge von Messen).

77 artikla. Artiklassa on liikenteen erityispiirteiden johdosta perustamissopimuksen yleisiä valtioneuvostomääräyksiä täydentävä erityismääräys. Artiklaa vastaavat määräykset sisältyvät ETA-sopimuksen 49 artiklaan, jonka sisältöä ja sen nojalla annettua lainsäädäntöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235—237).

Suomen on ilmoitettava perustamissopimuksen valtioneuvostoa koskevien määräysten ja valtioneuvoston annettujen säännösten mukaisesti komissiolle suunnitelmistaan liikenteen valtioneuvostomääräyksiä koskeviksi tai muuttamiseksi.

Suomen liikenteen valtioneuvostot ja -tukijärjestelmät ovat EY:n perustamissopimuksen yleisten valtioneuvostoa koskevien ja EY:n perustamissopimuksen 77 artiklan määräysten sekä näiden määräysten nojalla annettujen säännösten mukaisia.

78 artikla. Artiklan mukaan kuljetusmaksuja ja -ehtoja koskevissa perustamissopimuksen nojalla toteutettavissa toimenpiteissä tulee ottaa huomioon liikenteenharjoittajien taloudellinen tilanne. Artiklan määräysten on katsottu viittaavan tarpeeseen rakentaa yhteinen liikennepolitiikka taloudellisesti terveelle pohjalle. Artiklan määräysten on tulkituttava soveltuvin osin ainoastaan tavarakuljetuksiin.

Alkuperäiset perustajavaltiot olivat erimielisiä liikenteen asemasta osana muuta yhteiskunnan taloudellista toimintaa. Erityisesti Saksan liittotasavalta katsoi, että liikenteen tavoitteet oli alistettava yhteiskunnan muille taloudellisille päämäärille julkisen palveluvelvoitteen mukaan. Alankomaat sitä vastoin edusti vapaan markkinatalouden mukaista kantaa, jonka mukaan liikenteen tarpeita oli lähestyttävä sen omista lähtökohdista. Historiallisesti artiklan määräykset ovat johdettavissa tästä liikenteen asemasta käydystä keskustelusta.

Suomen lainsäädäntöön ei sisälly 76—78 artiklan määräyksiä vastaavia kansallisia säännöksiä.

79 artikla. Artiklan 1 kohdassa kielletään liikenteenharjoittajia harjoittamasta erilaisina kuljetusmaksuina tai -ehtoina ilmenevää tavaroitten alkuperä- tai määrärahan perusteella tapahtuvaa syrjintää. Artiklan määräyksiä on sovellettu yksittäisen jäsenvaltion ja yhteisön alueella tapahtuviin tavarakuljetuksiin. Perustamissopimuksen 6 artiklan yleisen syrjintäkiellon on katsottu soveltuvan suoraan henkilöliikenteeseen.

ETA-sopimuksen 50 artikla sisältää 79 artiklaa vastaavat määräykset.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ETA-sopimuksen 50 artiklan sekä perustamissopimuksen 79 artiklan 3 kohdan täytäntöönpanosta annetun asetuksen (ETY) N:o 11/60, johon viitataan ETA-sopimuksen liitteessä XIII, sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235—237). Artiklan määräykset sekä neuvoston vuonna 1960 antama asetus N:o 11 ovat liikenteenharjoittajia ja liikenteen liitännäispalveluita tarjoavia yrityksiä välittömästi velvoittavia. Suomen lainsäädännössä ei ole niitä vastaavia kansallisia säännöksiä.

80 artikla. Artiklan 1 kohdassa kielletään jäsenvaltioita määräämästä yhteisön sisäisessä liikenteessä kuljetusmaksuja tai -ehtoja, jotka tavalla tai toisella tukevat tai suojelevat tiettyä yritystä tai yrityksiä taikka toimialaa tai toimialoja. Artiklan määräysten tarkoituksena on estää jäsenvaltioita määräämästä kuljetusmaksuja tai -ehtoja kilpailua vääristävällä tavalla. Määräykset täydentävät sopimuksen yleisiä valtioneuvoston määräyksiä.

ETA-sopimuksen 51 artikla sisältää 80 artiklaa vastaavat määräykset. Määräysten sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235—236).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen lainsäädännössä ei ole vastaavia kansallisia säännöksiä. Suomessa kuljetusten hinnoittelu on pääosin vapautettu maksujen vahvistamismenettelystä. Viranomaiset määräävät kuljetusmaksut ja -ehdot vain rajoitetusti maantien henkilöliikenteen osalta.

81 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan liiken-

teenharjoittajien rajanylityksestä veloittamien maksujen tulee vastata rajanylityksestä tosiasiallisesti aiheutuvia kustannuksia. Artiklassa veloitetaan jäsenvaltiot asteittain pienentämään näitä kustannuksia.

ETA-sopimuksen 52 artikla sisältää 81 artiklaa vastaavat määräykset. Määräysten sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 236).

Artiklan määräykset ovat välittömästi liikenteenharjoittajia velvoittavia. Suomen lainsäädäntöön ei sisälly vastaavia kansallisia säännöksiä.

82 artikla. Saksan jakoa koskevalla perustamissopimuksen 82 artiklalla ei ole enää merkitystä.

83 artikla. Artiklassa määrätään perustettavaksi komission yhteyteen erityinen neuvonantava komitea rajoittamatta talous- ja sosiaalikomitean liikennejaoston toimivaltuuksia. Komitean jäsenenä on jäsenvaltioiden nimeämiä kansallisia asiantuntijoita. Komitea ei ole kokoontunut useaan vuoteen. Suomi nimeää asiantuntijan komiteaan.

84 artikla. Artiklan 1 kohdassa rajoitetaan liikenneosaston määräysten soveltaminen rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen. Artiklan 2 kohdassa valtuutetaan neuvosto päättämään määräänemmistöllä myös merenkulkua ja ilmaliikennettä koskevien säännösten antamisesta. Säädöksiä antaessaan neuvoston on artiklan 3 kohdan mukaan noudatettava 75 artiklan 1 ja 3 kohdan määräyksiä menettelystä.

Merenkulkua laajalti harjoittavien jäsenvaltioiden liittyttyä yhteisöön sekä yhteisön liikennepolitiikan muutoinkin aktivoituttua neuvosto on antanut määräyksen nojalla merenkulkua ja ilmaliikennettä koskevia säädöksiä. Määräykseen liittyvää EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 235).

ETA-sopimuksen liitteessä XIII ja sekakomitean päätöksen N:o 7/94 liitteessä XI viitataan eräisiin 84 artiklan 2 kohdan nojalla annettuihin merenkulkua ja ilmaliikennettä koskeviin säädöksiin, joista lainsäädännön alaan kuuluvien säädösten sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 242—244) ja ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 54—56).

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/92, annettu 7 päivänä joulukuuta 1992, palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi).

Yhteisön ja EFTA-valtioiden välisissä ETA:n sekakomitean päätöstä N:o 7/94 koskevissa neuvotteluissa ei päästy yksimielisyyteen asetuksen (ETY) N:o 3577/92 palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa eli merenkulun kabotaasin liittämistä osaksi ETA-sopimusta. Tämän johdosta asetus ei tullut Suomessa voimaan vielä sekakomitean päätöksen voimaantulon yhteydessä.

Asetus koskee oikeutta tarjota vapaasti merikuljetuspalveluja kussakin jäsenmaassa. Asetuksen 1 artiklan mukaan sitä sovelletaan kaikkiin yhteisön varustamoihin, joiden alukset purjehtivat jonkun jäsenvaltion lipun alla ja kuuluvat sen rekisteriin, edellyttäen, että alukset täyttävät kaikki kyseisessä jäsenvaltiossa harjoitettavalle kabotaasilikenteelle asetetut ehdot. Viimeksi mainitusta vaatimuksesta on tosin myönnetty vuoden 1996 loppuun ulottuva poikkeus.

Asetuksen 2 artiklan mukaan meriliikennepalveluilla jäsenvaltioissa tarkoitetaan ensinnäkin mannerkabotaasia eli matkustajien ja tavaroiden kuljettamista meritse jäsenvaltion satamien välillä ilman poikkeamista saarille, toiseksi offshoretoimintaa palvelevia kuljetuksia eli matkustajien ja tavaroiden kuljettamista meritse jäsenvaltion sataman ja sen aluevesirajojen sisällä sijaitsevien rakennelmien ja laitteistojen välillä sekä kolmanneksi saarikabotaasia eli matkustajien ja tavaroiden kuljettamista meritse jäsenmaan mannersataman ja saarien välillä sekä jäsenvaltion saarien välillä.

Asetuksen 3 artiklassa on alusten miehitystä koskevat säännökset. Vastuu miehitysmääräyksistä kuuluu joko lippuvaltiolle tai sille valtiolle, missä toiminta tapahtuu riippuen muun muassa aluksen koosta sekä toiminnan luonteesta eli siitä, onko kysymyksessä mannerkabotaasi, risteilyliikenne taikka saarikabotaasi. Komissio tulee seuraamaan saarikabotaasin vapauttamisen vaikutuksia ja tältä pohjalta tullaan mahdollisesti tekemään tarkistuksia alusten miehistöjen kansallisuutta koskeviin säännöksiin viimeistään vuoden 1998 loppuun mennessä.

Asetuksen 4 artiklassa säädetään jäsenvaltion

oikeudesta tehdä julkisen palvelun sopimuksia säännöllistä liikennettä saariin ja saarten välillä harjoitettavien varustamoiden kanssa. Tällaisilla sopimuksilla ei saa syrjiä ketään yhteisön varustamoita, ja mahdollisista julkisen palvelun velvoitteista maksettavia korvauksia tulee voida maksaa kaikille yhteisön varustamoille.

Asetuksen 5 artiklan mukaan jäsenvaltio voi pyytää komissiota ryhtymään suoja-toimenpiteisiin, jos sisäiset kuljetusmarkkinat häiriytyvät huomattavasti kabotaasin liberalisoinnin johdosta. Tällainen toimenpide voi olla esimerkiksi palvelujen vapaan tarjonnan lakkauttaminen määräajaksi tietyssä liikenteessä. Kyseistä artiklaa on jo sovellettu Espanjan kohdalla siten, että eräät Espanjan rannikkoliikenteen kuljetukset oli tietyksi ajaksi varattu espanjalaisille aluksille. Tällainen poikkeus voidaan myöntää enintään vuodeksi.

Asetus sisältää lukuisia siirtymäaikoja. Asetuksen 6 artiklassa on määritelty Espanjan, Portugalin, Ranskan ja Kreikan saamat siirtymäajat, jotka kolmen ensimmäisen maan kohdalla ulottuvat esimerkiksi säännöllisen matkustaja- ja lauttaliikenteen osalta vuoden 1998 loppuun asti. Kreikka sen sijaan on saanut säännöllisessä matkustaja- ja lauttaliikenteessä aina vuoteen 2004 asti ulottuvan siirtymäajan.

ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 19 ja liitteessä XIII viitataan meriliikenteen niin sanottuihin kolmasmaasuhteita ja vastatoimenpiteitä koskevaan neuvoston asetukseen (ETY) N:o 4057/86, neuvoston asetukseen (ETY) N:o 4058/86 sekä neuvoston päätökseen 83/573/ETY. ETA-sopimuksen liitteessä XIII säädöksiin on viitattu säädöksiin, joihin sopimuspuolten on kiinnitettävä huomiota. Ne eivät näin ollen ole tulleet Suomessa voimaan ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 4057/86, annettu 22 päivänä joulukuuta 1986, kohtuuttomasta hinnoittelusta meriliikenteessä

Asetuksen 1 artiklassa säädetään menettelyistä silloin, kun tietyt kansainväliseen rahtilinjaliikenteeseen osallistuvat valtiontukea tai muita ei-kaupallisia hyötyjä saaneet kolmansien maiden varustamot harjoittavat kohtuutonta hinnoittelua eli polkevat rahteja, ja tämä vinouttaa vakavasti liikenteen rakennetta sekä aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa merkittävää vahinkoa kyseisellä reitillä liikennöiville yhteisön varustamoille ja yhteisön eduille. Asetus koskee vain

linjaliikennettä, jossa toinen pää on unionin jäsenmaan satama. Asetuksen 2 artiklan mukaan vastatoimena kohtuuttomalle hinnoittelulle voidaan määrätä hyvitysmaksu. Asetuksen 5 artiklassa säädetään yhteisön meriliikenteen lukuun toimivan vahinkoa kärsineen henkilön tai yhteisön oikeudesta tehdä valitus. Tutkimus aloitetaan 6 artiklan mukaan kuulemisilla neuvonantavassa komiteassa. Tutkimusmenettelystä, tietojen salassapidosta ja hyvitysmaksujen määräämisen sijasta mahdollisesti annettavista sitoumuksista säädetään asetuksen 7—10 artiklassa. Hyvitysmaksuista ulkomaiselle varustamolle säädetään asetuksen 11 artiklassa. Yleiset säännökset maksuista sisältyvät 13 artiklaan.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 4058/86, annettu 22 päivänä joulukuuta 1986, yhteensovitetusta toiminnasta vapaan valtameriliikenteeseen pääsyn turvaamiseksi

Asetuksen 1 artiklassa säädetään menettelystä, jota sovelletaan, jos jokin kolmannen maan tai sen edustajien toimenpide rajoittaa tai uhkaa rajoittaa jäsenvaltioiden meriliikenteen harjoittajien tai jäsenvaltiossa sen lainsäädännön mukaisesti rekisteröityjen alusten vapaata mahdollisuutta osallistua linjaliikenteeseen, hakurahtiliikenteeseen, henkilöliikenteeseen tai offshoreliikenteeseen. Yhteensovitetuun toimintaan voidaan 3 artiklan mukaan ryhtyä jäsenvaltion pyynnöstä. Asiasta päättää neuvosto. Yhteensovitettua toimintaa voivat olla asianomaisiin kolmansiin maihin kohdistuvat diplomaattiset toimenpiteet sekä kolmansien maiden meriliikenteen harjoittajiin tai toimenpiteistä hyötyvien maiden meriliikenteen harjoittajiin kohdistuvat vastatoimenpiteet, kuten rahdin lastauksen, kuljetuksen tai purkamisen saattaminen luvanvaraiseksi, kiintiön toteuttaminen tai verojen tai maksujen määrääminen. Jos neuvosto ei ole hyväksynyt komission ehdotusta yhteensovitetuksi toiminnaksi kahden kuukauden määräajassa, jäsenvaltiot voivat 6 artiklan nojalla soveltaa kansallisia toimenpiteitä yksipuolisesti tai ryhmänä.

Neuvoston päätös, annettu 26 päivänä loka-kuuta 1983, vastatoimenpiteistä kansainvälisessä meriliikenteessä (83/573/ETY)

Päätöksen 1 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot neuvottelemaan keskenään ja komission

kanssa, kun jäsenvaltio on toteuttanut tai aikoo toteuttaa kolmansiin maihin kohdistuvia vastatoimenpiteitä kansainvälisessä meriliikenteessä. Neuvosto voi 2 artiklan mukaan yksimielisesti päättää, että jäsenvaltiot soveltavat yhteisesti sellaisia tarkoituksenmukaisia vastatoimenpiteitä, jotka ovat osa niiden kansallista lainsäädäntöä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ne 84 artiklan 2 kohdan nojalla annetut neuvoston asetukset, joihin viitataan ETA-sopimuksen liitteessä XIII ja vastaavasti ne 84 artiklan 2 kohdan nojalla annetut neuvoston asetukset, jotka on ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 liitetty osaksi ETA-sopimusta, on saatettu Suomessa voimaan ETA-sopimuksen voimaansaattamisen ja sekakomitean päätöksen voimaansaattamisen yhteydessä.

Suomen lainsäädännön sopeuttamiseksi merenkulun kabotaasiasetukseen (ETY) N:o 3577/92 on muutettava elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (322/89) 4 §:ää, johon kabotaasikieltoa koskevat säännökset sisältyvät. Sen mukaan kauppamerenkulkuun Suomen vesialueella ei saa käyttää muita kuin suomalaisia aluksia, ellei kysymyksessä ole ulkomaan liikenne. Neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3921/91 tarkoitettu sisävesiliikenteen kabotaasin vapauttaminen kuuluu siten myös säännöksen alaan. Tämä koskee myös risteilyalusliikennettä, jossa alus lähtee suomalaisesta satamasta ja palaa takaisin suomalaiseen satamaan. Liikenneministeriö voi kuitenkin antaa luvan ulkomaisen aluksen käyttöön, jos kysymyksessä on Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välinen liikenne tai sellainen ulkomainen alus, jonka käyttöön Suomessa on erityisiä syitä.

Soveltamisalaltaan Suomen nykyinen lainsäädäntö on jossain määrin laajempi kuin meriliikenteen kabotaasiasetus, sillä Suomen lainsäädäntö koskee matkustajien ja tavaroiden kuljettamisen ohella myös sellaisia Suomen vesialueella tapahtuvia toimintoja, kuin satamahinaus, meripelastus, jäänmurto ja ruopausmassojen siirto.

Sisävesiliikenteen kabotaasiasetus (ETY) N:o 3921/91 ja meriliikenteen kabotaasiasetus (ETY) N:o 3577/92 edellyttävät elinkeinolain (322/89) 4 §:n muuttamista siten, että kabotaasikielto ei koske puheena olevien asetusten

mukaisesti unionin jäsenvaltioiden aluksia. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Suomen lainsäädännön mukaan ei ole mahdollista, että ulkomaiselle alukselle määrättäisiin asetuksen (ETY) N:o 4057/86 mukaisesti sakkoja tai hyvitysmaksuja sen johdosta, että kyseinen alus on valtion tuella polkenut johonkin unionin alueen satamaan suuntautuvassa linjaliikenteessä rahtitasoa siten, että tästä aiheutuu haittaa jollekin jäsenvaltion sopimuspuolen varustamolle.

Suomessa ei myöskään ole neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4058/86 sisältämää lainsäädäntöä yhteensovitetusta toiminnasta eikä neuvoston päätöksessä 83/573/ETY tarkoitettua lainsäädäntöä. Suomessa on kuitenkin voimassa laki toimenpiteistä Suomen merenkulun turvaamiseksi (142/87), jonka nojalla valtioneuvosto voi rajoittaa ulkomaisen aluksen käyttöä tai oikeutta poiketa Suomen satamassa tai kieltää tämän kokonaan. Lakia ei ole jouduttu soveltamaan. Suomen voimassa olevaa lainsäädäntöä joudutaan puheena olevalta osalta täydentämään. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Suomen lainsäädännön sopeuttamiseksi neuvoston direktiiviin vaarallisia tai ympäristöä pilaavia aineita kuljettavia aluksia koskevista vähimmäisvaatimuksista niiden ollessa matkalla yhteisön merisatamiin tai poistuessa sieltä (93/75/ETY) osassa direktiivin vaatimukset on otettu huomioon vaarallisten aineiden kuljettamisesta annetussa laissa (719/94), joka tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994. Direktiivin nojalla vaarallisten aineiden kappaleavarakuljetuksiin merellä liittyvästä ilmoitusvelvollisuudesta säädetään asetuksella. Lisäksi direktiivi on edellyttänyt aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain (300/79) 3 §:n valtuutuslainsäädännön muuttamista. Säännöksen nojalla öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten kuljetuksiin liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista säädetään asetuksella. Lain muutos (589/94) tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994.

Yhteisössä valmisteilla olevien ilmaliikennesäädösten sisältö on otettu huomioon vireillä olevassa ilmailulain kokonaisuudistuksessa, jota koskeva hallituksen esitys tullaan antamaan eduskunnalle syysistuntokauden 1994 alussa.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymissopimuksen liitteen I VI osa sisältää liikennealaa koskevat tarpeelliset tekniset mukautukset voimassa oleviin säädöksiin.

V osasto

Kilpailua, verotusta ja lainsäädännön lähentämistä koskevat yhteiset säännöt

1 luku

Kilpailusäännöt

1 jakso

Yrityksiin sovellettavat säännöt

85 artikla. Artiklan mukaan yhteismarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat kaikki sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten muodostamien yhteenliittymien päätökset sekä yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka saattavat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen yhteismarkkinoilla. Kiellonvastaiset järjestelyt ovat mitättömiä ja täytäntöönpanokelvottomia. Yrityksillä on kuitenkin mahdollisuus hakea komissiolta poikkeuslupaa toimenpiteelleen.

Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 53 artiklaa, johon liittyvät myös sopimuksen pöytäkirjat 21—25. Artiklan sisältöä ja siihen liittyviä oikeustapauksia on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, muun muassa s. 244—249).

85 artiklan soveltamista maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan on selostettu edellä 42 artiklan yhteydessä.

86 artikla. Artikla kieltää määräävän markkina-aseman väärinkäytön, jos se voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 54 artiklaa. Artiklan sisältöä ja siihen liittyviä oikeustapauksia on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, muun muassa s. 249—250).

87 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään

neuvosto antamaan kolmen vuoden kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan aineelliset asetukset ja direktiivit edellä 85 ja 86 artiklassa tarkoitettujen periaatteiden täytäntöönpanosta.

Jollei kyseisiä säännöksiä ole annettu mainitussa määräajassa, neuvosto antaa ne määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että edellä 1 kohdassa tarkoitettujen säännösten tavoitteena on erityisesti komission ja EY:n tuomioistuimen tehtävänjaon määrittäminen 2 kohdan määräysten soveltamisessa sekä kansallisen lainsäädännön suhteen määrittelemisen yhtäältä yrityksiin sovellettavia sääntöjä koskevan jakson (85—90 artikla) määräyksiin ja toisaalta tämän artiklan nojalla annettuihin säännöksiin. Lisäksi tulee määrittää yksityiskohtaiset säännöt 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta ottaen huomioon yhtäältä tarve turvata tehokas valvonta ja toisaalta tarve yksinkertaistaa hallintoa niin paljon kuin on mahdollista. Lisäksi tulee täsmentää tarvittaessa 85 ja 86 artiklan määräysten soveltamisala elinkeinoelämän eri aloilla sekä varmistaa 85 artiklan 1 kohdassa ja 86 artiklassa tarkoitettujen kieltojen noudattaminen ottamalla käyttöön sakot ja uhkasakot.

Artiklan nojalla annetut asetukset ja direktiivit ovat osa ETA-sopimusta sopimuksen liitteen XIV nojalla. Heinäkuun 1991 jälkeen annetut asetukset on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94. Mainittujen asetusten ja direktiivien sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 244—260) sekä ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 55—56).

88 artikla Artiklassa määrätään, että ennen edellä 87 artiklan nojalla annettujen säännösten voimaantuloa jäsenvaltioiden viranomaisten tulee päättää kansallista lainsäädäntöään ja 85 artiklaa, erityisesti sen 3 kohtaa, sekä 86 artiklaa noudattaen asioista, jotka koskevat sopimusten, päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen luvallisuutta taikka määrävän aseman väärinkäyttöä yhteismarkkinoilla.

Jäsenvaltioiden tuomioistuimilla on oikeus ja

velvollisuus soveltaa 85 ja 86 artiklaa. Jäsenvaltioiden kilpailuviranomaiset ovat puolestaan toimivaltaisia soveltamaan 85 artiklan 1 kohtaa ja 86 artiklaa niin kauan kuin komissio ei ole aloittanut menettelyä perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäisen täytäntöönpanoasetuksen N:o 17 nojalla. Perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamiseen kansallisilla viranomaisilla ei ole oikeutta.

89 artikla. Artiklassa määrätään komissio antamaan väliaikaiseksi tarkoitettuja menettelyohjeita 85 ja 86 artiklassa mainittujen kieltojen rikkomusten tutkimiseksi. Artiklalla ei ole kuitenkaan enää oikeudellista merkitystä, koska neuvosto on antanut menettelystä asetuksilla yksityiskohtaisempia säännöksiä.

90 artikla. Artiklan mukaan valtion yrityksiä tulee lähtökohtaisesti kohdella samalla tavoin kuin yksityisiä yrityksiä.

Artikla vastaa asiasisällöltään ETA-sopimuksen 59 artiklaa, jonka sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 256—257).

Komissio on antanut EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan nojalla direktiivin kilpailusta telepalvelumarkkinoilla (90/388/ETY), johon viitataan ETA-sopimuksen liitteessä XI. Espanja, Belgia ja Italia nostivat komissiota vastaan kanteen kiistän komission oikeuden avata direktiivillä yhteisön telepalvelumarkkinat kilpailulle. EY:n tuomioistuin on katsonut että komissiolla on EY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdan nojalla oikeus antaa televiestinnän yksinoikeudet poistavia direktiivejä (tapaukset 271/90, 281/90 ja 288/90, Espanja ja ym. v. komissio). Sitä vastoin erityisoikeuksia komissio ei määräyksen nojalla ole tuomioistuimen mukaan oikeutettu poistamaan.

Direktiivin sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 259—260). Suomen televiestintää koskeva lainsäädäntö on teletoimintalakiin (183/87) vuonna 1992 tehtyjen muutosten jälkeen yhdenmukaistettu vastaamaan direktiivin vaatimuksia.

2 jakso

Polkumyynti

91 artikla. Artiklan 1 kohta määrää komis-

sion siirtymäkauden aikana antamaan suosituksia polkumyynnin lopettamiseksi ja valtuuttamaan tarvittaessa vahinkoa kärsineen jäsenvaltion toteuttamaan suojatoimenpiteitä. Artiklan 2 kohta antoi perustamissopimuksen tultua voimaan jäsenvaltiolle mahdollisuuden tuoda uudelleen polkumyynnillä maastavietyjä tuotteita ilman tulleja, määrällisiä rajoituksia tai muita vastaavia toimenpiteitä.

Yhteisön yhteisen kauppapolitiikan ja tulliliiton toteuduttua artiklalla ei ole enää käytännön merkitystä. Artiklaa ei ole myöskään sovellettu käytännössä. Yhteisön polkumyynnissäännöksiä on selostettu tarkemmin yhteisön kauppapolitiikkaa koskevan 113 artiklan perustelujen yhteydessä.

3 jakso

Valtion tuki

Valtion tukea koskevan 92—94 artiklan soveltamisala on yleinen. Euroopan yhteisön perustamissopimus sisältää kuitenkin erityisiä määräyksiä maatalouspolitiikasta (38—47 artiklat). Niiden perusteella neuvosto ja komissio ovat antaneet johdannaista lainsäädäntöä, jolla on korvattu kansalliset maatalousjärjestelmät. Valtion tukea koskevia ja muita kilpailusääntöjä sovelletaan 42 artiklan mukaan maataloustuotantoon ja maataloustuotteiden kauppaan siltä osin kuin neuvosto näin määrää. Yhteisön maatalouslainsäädännössä on yleensä erikseen mainittu, missä laajuudessa 92—94 artiklaa sovelletaan. Artikloja ei sovelleta kaikkiin maataloustuotteisiin. Komission toimivalta on kuitenkin rajoitettu vain muutamien maataloustuotteiden osalta, sillä useimmissa markkinajärjestelmissä on erikseen säädetty, että valtion tukea koskevia artiklojen määräyksiä sovelletaan kyseisen järjestelmän alaisiin tuotteisiin. ETA-sopimuksen valtion tukea koskevia säännöksiä ei sovelleta maataloustuotteisiin.

Myös maatalouden rakennepoliittisten asetusten perusteella sovelletaan tietyissä rajoissa valtion tukea koskevia artikloja. Maataloustuotannon rakenteiden kehittämistä koskevassa asetuksessa on nimenomainen säännös, jonka perusteella asetuksen ehdoista poikkeavat tai määrältään korkeammat tuet tutkitaan pääsääntöisesti 92—94 artiklan mukaan. Maataloustuotteiden jalostusta ja markkinointia koske-

vassa asetuksessa on vastaava säännös. Asetuksissa määritetään yhteisössä sallitut tukimuodot, tuen myöntämisen edellytykset ja tuen enimmäismäärät. Yhteisön lainsäädännössä voidaan myös kokonaan kieltää tietty tai tietylle tuotannonalalle kohdistuva kansallinen tuki.

92 artikla. Artikla vastaa keskeisiltä osiltaan ETA-sopimuksen 61 artiklaa, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 261—262).

Artiklan 1 kohdan mukaan unionin jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Artiklan määräykset koskevat kaikkea julkista tukea, myös kuntien myöntämää. Jos tuki on 1 kohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltumattontaa, on sen myöntäminen kielletty, jollei sitä voida perustella artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla.

Artiklan soveltamisalan piiriin kuuluu kaikenlainen julkinen tuki. Merkitystä ei ole sillä, tuleeko tuki suoraan julkisilta viranomaisilta vai muusta julkisesta lähteestä. Esimerkkejä artiklassa tarkoitettusta tuesta ovat suora avustus, veronhuojennus, subventoitu laina, lainatakuu alle markkinaehdoin sekä osakepääomasisjoitus, silloin kun sen tuotto-odotukset eivät vastaa markkinasisjoittajan edellyttämiä.

Artiklan 1 kohta koskee tietyille yrityksille tai tuotannonaloille suunnattavaa tukea. Valtion toimenpiteet, jotka kohdistuvat kaikkiin yrityksiin ovat lähtökohtaisesti sallittuja. Artiklalla ei siis rajoiteta valtion mahdollisuuksia harjoittaa yleistä talouspolitiikkaa. Artiklaa sovelletaan kaikkeen elinkeinotoimintaan.

Valtion tuki on 1 kohdan nojalla yhteismarkkinoille soveltumattontaa, jos se vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua ja jos se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tukijärjestelmien sallittavuutta arvioitaessa katsotaan arvoltaan vähäiset tuet yleensä siten vähämerkityksellisiksi, ettei niillä ole kilpailua vääristävää vaikutusta. Niin kutsuttu de minimis -sääntö sallii pääsäännön mukaan myöntää yritykselle tukea kolmen vuoden ajanjaksolla 50 000 ecua kustannuserää kohti. Kustannuserinä voivat olla investointi- ja muut kustannukset.

Artiklan 2 kohdassa luetellaan tuet, jotka ovat aina yhteismarkkinoille soveltuvia. Tällai-

sia tukia ovat luonteeltaan sosiaaliset tuet, joita myönnetään yksittäisille kuluttajille, edellyttäen, että tukea myönnetään harjoittamatta syrjintää kyseessä olevien tuotteiden alkuperän perusteella, sekä tuet, joilla pyritään korvaamaan luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttamia vahinkoja. Myös tuki Saksan liittotasavallan eräille sellaisille alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut, on sallittua, jos tuki on tarpeen jaosta aiheutuneen taloudellisen vahingon korvaamiseksi.

Maatalouden osalta merkitystä on luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien korvaamiseen myönnettävällä tuella. Komission käytännön mukaan sallittuja ovat tuet maanjäristysten, tulvien, lumivyöryjen ja maanvyörymien aiheuttamien materiaalien vahinkojen korvaamiseen. Epäedullisia tai yllättäviä sääolosuhteita, kuten pakkasta, raekuuroja, sadetta tai kuivuutta ei pidetä luonnontuhoina, paitsi jos ne aiheuttavat huomattavaa tuhoa joillekin yksittäisille viljelijöille.

Artiklan 3 kohdassa luetellaan eräitä tukia, joita voidaan erityisten olosuhteiden vallitessa pitää yhteismarkkinoille soveltuvina. Tällaisia ovat muun muassa tuet, joita myönnetään taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma sekä tuet Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen. Myös tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Unionisopimuksella artiklan 3 kohtaan lisättiin d alakohdan, jonka mukaan yhteismarkkinoille soveltuvana voidaan pitää tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen. Artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan neuvosto voi lisäksi päättää määränemmistöllä komission ehdotuksesta muusta tuesta, jota voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.

Maatalousalalla artiklan 3 kohtaa on sovellettu muun muassa luonnonsovelua edistäviin tukiiin, joita on pidetty tukena Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen. Lisäksi suuri osa maatalouden kansallisista tuista on hyväksytty tukena tiettyjen tuotantoalojen tai -alueiden kehityksen edistämiseen. Komissio ei voi kuitenkaan sallia tukia, jotka olisivat ristiriidassa maataloutta koskevi-

en erityissäännösten kanssa. Siten esimerkiksi markkinajärjestelmien kattamille tuotteille ei saa myöntää lisätukia vientiin tai interventiohintoihin.

Maataloudessa ovat sallittuja pääsääntöisesti horisontaaliset rakennetuet. Maatalouden rakennemuutosta palvelevat investointituet voivat kuulua artiklan 3 kohdan poikkeuksen piiriin. Maataloustuotannon rakenteiden parantamista koskevassa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2328/91 määritellään ne kriteerit, joiden on täytyttävä, jotta investointitukea voidaan myöntää maataloustuottajille. Investointituen määrät ja myöntämisen kohteet on tarkemmin määritelty asetuksessa. EY:n perustamissopimuksen 92—94 artiklan määräyksiä sovelletaan näihin tukiin siltä osin kuin asetuksessa erikseen säädetään. Maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 866/90 nojalla sallittuja ovat investointituet maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinointiin. Näiden asetusten sisältöä on selostettu tarkemmin maataloutta koskevien artiklojen kohdalla.

Artiklan 3 kohdan nojalla voidaan sallia myös maatalousalan tuet tietotaidon leviämiseen, koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehittelyyn, tiedottamiseen, eläin- ja kasvitautien vastustamiseen sekä tiettyjen tautien aiheuttamien vahinkojen ja kustannusten korvaamiseen. Komissio on lisäksi sallinut kansallisen kasvi- ja eläintuotteiden laadun parantamiseen tarkoitetun tuen ja osittain tuen mainostamiseen. Myös toimintatuet voivat olla sallittuja, kun alue on epäsuotuisassa asemassa esimerkiksi ylimääräisiä kuljetuskustannuksia aiheuttavien pitkien etäisyyksien takia.

Kiellettyjä maatalouden tukimuotoja ovat liiketoimintatuet, joita ovat tuotteen hintaan tai määrään sidotut tuet poikkeuksena eräät eläin- ja kasvitautien ehkäisemiseen liittyvät tuet, tuotantoyksiköihin tai tuotantopanoksiin sidotut tuet poikkeuksena tuki vuoristo- ja epäedullisille tuotantoalueille sekä eräät investointituet, vientituet, suora tulotuki ja investointituet, jotka ylittävät yhteisön lainsäädännössä määritetyt enimmäismäärät. Muun muassa muna- ja siipikarjatuotannossa investointituet ovat pääsääntöisesti kiellettyjä. Maidon ja sianlihan tuotannossa investointituet ovat rajoitetusti sallittuja.

Neuvoston direktiivi, annettu 21 päivänä joulukuuta 1990, laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta (90/684/ETY)

Direktiivissä 90/684/ETY (niin sanottu seitsemäs laivanrakennusdirektiivi) määritellään laivanrakennusteollisuuden valtiontuki, jota voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltavana. Laivanrakennusteollisuuden valtiontukisäännöksiä ei ole sovellettu ETA-alueella. Direktiivi on voimassa vuoden 1994 loppuun, jonka jälkeen sen voimassaoloa todennäköisesti pidennetään tai se korvataan uudella direktiivillä. Sopeutuminen yhteisiin laivanrakennusteollisuuden tukisäännöksiin ei ole Suomen osalta ongelmallista.

Valtion tukea koskevat sitomattomat ohjeet

Komissio on antanut runsaasti valtion tukia ja erityisesti 92 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevia ilmoituksia, tiedonantoja, kirjeitä ja muita ohjeita, jotka eivät sido jäsenvaltioita. Ne ovat kuitenkin käytännössä merkityksellisiä erityisesti teollisuus- ja palvelutoimialoilla, joilla ei ole erillistä sitovaa valtiontukisäännöstöä. Sitomattomat ohjeet ovat tärkeitä myös maatalouden valtion tukien soveltamisessa. EY:n tuomioistuin antaa niille tulkinnassaan suuren merkityksen.

Sitomattomat ohjeet sisältävät muun muassa ohjeita valtion tukea koskevien suunnitelmien ilmoittamisesta ennakkoon komissiolle, ohjeita laittomasti myönnetystä tuesta, valtiontukuiden käyttämisestä, eräille toimialoille myönnettävästä tuesta, pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettävästä tuesta, tutkimus- ja kehitystoimintaan suunnattavasta tuesta, maataloudelle aiheutuneiden vahinkojen korvaamisesta, maataloustuotteiden mainostamisesta sekä aluepoliittisia tukia koskevat periaatteet. Ohjeita on annettu myös ympäristöä suojeleviin investointeihin myönnettävän tuen sekä työllisyystuen käytön periaatteista. Lisäksi tukien kasautumisesta eli useamman kuin yhden tukijärjestelmän soveltamisesta yksittäiseen hankkeeseen on omat rajoittavat säännöksensä.

Muun muassa pienten ja keskisuurten yritysten tuki, aluetuki sekä tutkimus- ja kehitystuki katsotaan rajoittavin kriteerein sallittavaksi tueksi. Sen sijaan vientituki tai yrityksen juoksevaan toimintaan suunnattu toimintatuki ei yleensä ole sallittua.

92 artiklaan sisältyvät määräykset ovat ylei-

siä, ja komissiolla onkin varsin laaja harkintavalta valvoessaan jäsenvaltioiden myöntämien tukien sallittavuutta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Maataloutta lukuunottamatta ETA-sopimuksen perusteella sovellettavat valtiontukisäännökset ovat lähtökohtaisesti samat kuin yhteisössä. ETA-sopimuksen alaan kuuluvia tukijärjestelmiä koskevaan lainsäädäntöön on siten tehty tarvittavat muutokset jo ETA-sopimuksen johdosta.

Valtion varoista myönnettävistä maatalouden tuista on säännelty lukuisilla sekä lainatasoisilla että alemmanasteisilla säännöksillä. Suomen markkina- ja vientitukijärjestelmästä säädetään lailla maataloustuotteiden markkinajärjestelmästä (1518/93). Laissa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi käytetään muun muassa maataloustuotteille myönnettävää vientitukea, hinta- ja tulotukea sekä tarvittaessa muita toimenpiteitä. Valtioneuvosto päättää valtion varoista maksettavan hinta- ja tulotuen perusteista. Valtion tukena voidaan myöntää muun muassa peltoalaan perustuvaa tukea, pinta-alalisää, kotieläinten lukumäärän perusteella maksettavaa tukea, kananmunien rahtitukea, tukea kotimaiselle tärkkelystuotannolle ja maidon kuljetusavustusta. Lisäksi muun muassa satovahinkojen ja poikkeuksellisten tulvien aiheuttamista vahingoista aiheutuneet kustannukset voidaan korvata näitä koskevien lakien (530/75 ja 284/83) nojalla. Hukkakauran torjunnasta aiheutuneita kustannuksia voidaan korvata sitä koskevan lain nojalla (178/76), peltojen peruskuivatusta säännellään niin ikään lailla (433/63).

Yhteisön markkina- ja vientitukijärjestelmät korvaavat Suomen vastaavat järjestelmät. Nykyisin voimassaolevat tukisäädökset pääsääntöisesti kumotaan. Kansallisista varoista myönnettävät valtion tuet edellyttävät jatkossa komission kannanottoa tukien hyväksyttävyydestä.

93 artikla. Artiklassa määritellään, miten jäsenvaltioiden myöntämää tukea valvotaan. Artikla vastaa periaatteiltaan ETA-sopimuksen 62 artiklaan liittyviä määräyksiä, joita on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 263).

Artiklan 1 kohdan mukaan komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden voimassa olevia tuki-

järjestelmiä. Käytännössä komissio toteuttaa tätä valvontatehtävää muun muassa edellyttämällä jäsenvaltioita toimittamaan vuosittain olemassa olevien tukijärjestelmien soveltamista koskevia jälkikäteisselvityksiä. Komissiolla on oikeus tutkia kaikkia valtioiden ylläpitämiä tukijärjestelmiä, vaikka se olisi ne aikaisemmin hyväksynytkin.

Artiklan 2 kohta antaa komissiolle valtuudet, vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa, ja todettuaan tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi tai väärrällä tavalla käytetyksi, tehdä päätös siitä, että asianomaisen valtion on komission asettamassa määräajassa poistettava tuki tai muutettava sitä. Mikäli kyseinen valtio ei noudata päätöstä asetetussa määräajassa, komissio tai mikä tahansa jäsenvaltio, jota asia koskee, voi saattaa asian suoraan yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jäsenvaltion pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti päättää, että tukea, jota tämä jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, pidetään 92 artiklan määräyksistä tai 94 artiklan nojalla annettujen asetusten säännöksistä poiketen yhteismarkkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu. Jäsenvaltion neuvostolle esittämä pyyntö keskeyttää komission aloittaman kyseistä tukea koskevan, edellä kuvatun menettelyn aina neuvoston kannanottoon saakka. Jos neuvosto ei kuitenkaan ole esittänyt kantaansa kolmen kuukauden määräajassa pyynnöstä, komissio tekee päätöksen asiassa.

Artiklan 3 kohdan mukaan komissiolle on annettava tieto tuen myöntämisestä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Tämä määräaika on lähtökohtaisesti kaksi kuukautta, eräiden tukien ja muutosten osalta lyhyempi. Niin kutsuttuja de minimis -tukia ei tarvitse ilmoittaa komissiolle. Jos komissio katsoo, että suunnitelma ei sovellu yhteismarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin komissio on antanut asiasta päätöksen.

Jos komission tutkinnan kohteena on tuki, jota ei ole lainkaan ilmoitettu sille, tai toimenpide, joka on pantu täytäntöön huolimatta sen ilmoituksesta, että se tutkii asiaa, voi komissio päättää, että laittomasti myönnetty tuki on perittävä takaisin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Valtioneuvoston päätöksellä (1605/93) on annettu määräykset valtion tukien ilmoittamisesta EFTAn valvontaviranomaiselle. Valvonnan siirtyessä komissiolle on tarpeen antaa vastaavat määräykset tukien ilmoittamisesta komissiolle.

94 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan antaa aiheelliset asetukset EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta ja varsinkin vahvistaa ne edellytykset, joilla 93 artiklan 3 kohtaa sovelletaan, sekä ne tukimuodot, joihin kyseistä menettelyä ei sovelleta.

2 luku

Veroja ja maksuja koskevat määräykset

EY:n perustamissopimuksen verotusta koskevien määräysten tarkoituksena on taata verotuksen neutraalisuus. Määräykset edellyttävät, etteivät jäsenvaltiot verotuksen avulla ylläpidä tai luo tulleihin tai määrällisiin rajoituksiin rinnastettavia kaupan esteitä. Koti- ja ulkomaisiin tavarihin kohdistuvien julkisten verojen ja maksujen tulee olla yhtä korkeita. Kotimaisten tavaroiden suojamaksuja ei saa soveltaa, eikä kotimaisille tavaroille saa maasta vietäessä myöntää suurempaa verojen tai maksujen palautusta, kuin mitä näistä tavaroista on kotimaassa peritty.

Yhteisöllä on perustamissopimuksen nojalla nimenomainen toimivalta ainoastaan välillisen verotuksen alueella. Sikäli kuin yhteisiä sääntöjä halutaan kehittää myös välittömän verotuksen alueelle, tämä on mahdollista ainoastaan lainsäädäntöjen harmonisointia koskevan EY:n perustamissopimuksen 100 artiklan määräysten nojalla.

95 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät välittömästi tai välillisesti verota muista jäsenvaltioista olevia tuotteita sisäisessä verotuksessaan ankarammin kuin ne välillisesti tai välittömästi verottavat samanlaisia kotimaisia tuotteita.

Artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltiot eivät verota muiden jäsenvaltioiden tuotteita sisäisessä verotuksessaan niin, että sillä välillisesti suojellaan muita tuotteita.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan vii-

meistään toisen vaiheen alussa jäsenvaltiot kumoavat edellä olevien sääntöjen kanssa ristiriitaiset, tämän perustamissopimuksen voimaan tullessa voimassa olleet säännökset taikka muuttavat niitä.

Välillisen verotuksen pääsääntö, syrjintäkielto, sisältyy 95 artiklaan. Tämän mukaan tuotteista perittävät verot eivät saa kohdistua muiden jäsenvaltioiden tuotteisiin ankarampina kuin mitä peritään samankaltaisista kotimaisista tuotteista. Artiklassa erotetaan toisistaan täysin samankaltaiset ja korvaavat tuotteet. Korvaavia tuotteita koskeva artiklan toinen kohta kieltää sellaisen verosyrjinnän, joka kohdistuu ulkomaiseen tuotteeseen, joka ei ole täysin samanlainen, mutta jota voidaan käyttää kotimaisen, kevyemmin verotetun tuotteen asemesta. Jos kotimaista korvaavaa tuotetta ei ole olemassa, ei 95 artiklaa voida soveltaa.

Samanlaisen ja korvaavan tuotteen käsitteet ja niiden osalta vakiintunut tulkintalinja ovat melko keskeisessä asemassa 95 artiklan soveltamisessa. EY:n tuomioistuin on katsonut, että samanlaisuutta tarkastellaan muodollisen tulnimikkeistön ja muiden virallislukittelujen lisäksi kuluttajatasolla tuotteiden käyttötarkoituksen valossa (ks. tapaus 168/78, komissio v. Ranska). EY:n tuomioistuin on tulkintapyyntöjen yhteydessä jättänyt kuitenkin aina lopullisen ratkaisun tekemisen ennakkopäätöstä pyytäneelle kansalliselle tuomioistuimelle.

EY:n perustamissopimuksen 95 artiklassa määrätään tuotteista välittömästi tai välillisesti perityistä veroista ja maksuista. Käsitteellä ”välillisesti” tarkoitetaan tässä yhteydessä 97 artiklassa tarkemmin määrättyä ja jo historiaan jäänyttä tilannetta kertaantuvan liikevaihtoverojärjestelmän maissa, joissa tuotteiden hinnoissa on piilevää liikevaihtoveroa. Lisäksi käsite viittaa erilaisiin verohelpotuksiin ja verotukseen liittyviin tukitoimiin, joiden nojalla kotimaisten tuotteiden verotus kaikkien järjestelyjen lopputuloksena on alhaisemmalla tasolla kuin muista jäsenvaltioista tuotavien tuotteiden. ”Tuotteista välillisesti” perittäviin veroihin ei voida lukea esimerkiksi yritysverotusta tai muuta varsinaista välitöntä verotusta.

EY:n tuomioistuin on tulkinnut syrjinnän käsitettä muun muassa tapauksessa 45/74, Rewe-Zentrale V. Verotuksen vaikutusta on vertailtava ”samanlaisten” ja ”korvaavien” tuotteiden osalta samalla valmistus- ja markkinointitasolla ja ottamalla huomioon mahdollisten

useampien tilanteeseen soveltuvien verolakien säännökset.

EY:n tuomioistuin on tulkinnut 95 artiklan 1 ja 2 kohdan välittömästi sovellettavaksi oikeudeksi. EY:n tuomioistuin voi siten kontrolloida jäsenvaltioiden välillistä verotusta koskevaa lainsäädäntöä ennakkoratkaisumenettelyn nojalla, ja yrityksillä ja fyysisillä henkilöillä on subjektiivinen oikeus vaatia verodiskriminoinnin kieltämistä 95 artiklan edellyttämällä tavalla.

96 artikla. Artiklan mukaan tuotteita toisen jäsenvaltion alueelle vietäessä sisäisten verojen palautus ei saa olla suurempi kuin tuotteista sisäisessä verotuksessa peritty välitön tai välillinen vero.

Vientituotteiden osalta artiklassa on määräykset vastaavista verontasaustoimenpiteistä kuin EY:n perustamissopimuksen 95 artiklassa tuontitavaroista. Vientituotteet saavat veronpalautuksen, joka 96 artiklan mukaan ei saa olla siitä välittömästi tai välillisesti perittyjä veroja tai sisäisiä maksuja suurempi. Välittömästi tai välillisesti perittyjä tuotteisiin kohdistuvia veroja koskevaa määräystä sovelletaan 95 artiklan kohdalla selostetulla tavalla. Perustamissopimuksen 98 artikla rajaa nimenomaisesti verontasaustoimenpiteet vain liikevaihtoveroon, valmisteveroihin ja muihin varsinaisiin välillisiin veroihin.

97 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltiot, jotka perivät liikevaihtoveroa kasautuvana monivaiheisena maksuna, voivat vahvistaa tuontitavaroista kannettaville sisäisille veroille tai vientitavaroiden verojen palautuksille tuotteita tai tuontiryhmiä koskevat keskimäärät ottaen kuitenkin huomioon 95 ja 96 artiklassa määrätyt periaatteet. Jos jäsenvaltion vahvistamat keskimäärät eivät ole näiden periaatteiden mukaisia, komissio antaa artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltioille osoitettuja aiheellisia direktiivejä tai tekee sille osoitettuja aiheellisia päätöksiä.

Artikla salli kertaantuvaa liikevaihtoverojärjestelmää soveltaville jäsenvaltioille oikeuden käyttää laskennallisia keskiarvolukuja piilevän liikevaihtoveron kompensoimiseksi tuontituotteiden verotuksen ja vientituotteiden veronpalautusten yhteydessä. Arvonlisäverotuksen käyttöönoton jälkeen tämä määräys on jäänyt merkityksettömäksi.

98 artikla. Artiklan mukaan muusta maksusta kuin liikevaihtoverosta, valmisteverosta tai muusta välillisestä verosta ei myönnetä vapau-

tusta tai suoriteta palautusta maastaviennissä muihin jäsenvaltioihin eikä tasotusmaksua peritä maahantuonnissa jäsenvaltiosta, ellei neuvosto ole määränemistöllä komission ehdotuksesta ennalta hyväksynyt suunniteltuja toimenpiteitä määrääjäksi. Artikla rajaa verontasaustoimenpiteet vain liikevaihtoveroon, valmisteveroihin ja muihin varsinaisiin välillisiin veroihin.

99 artikla. Unionisopimuksella korvattun artiklan mukaan neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan säännökset liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja muita välillisiä veroja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamisesta siltä osin kuin yhdenmukaistaminen on tarpeen sisämarkkinoiden toteuttamisen ja toiminnan varmistamiseksi EY:n perustamissopimuksen 7 a artiklasaa mainitussa määrääjässä.

Artikla koskee välillisen verotuksen harmonisointia, joka on kytketty yhteen täydellisten sisämarkkinoiden luomiseen. Päätökset välillisen verotuksen harmonisoinnista on tehtävä yksimielisesti.

Sisämarkkinoiden edellyttämät verotuksen harmonisointitoimenpiteet saatiin toteutetuksi määrääjässä. Sisämarkkinat toteutuivat ja rajamuodollisuudet poistuivat jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta vuoden 1993 alusta. Verotuksen harmonisointityö jatkuu kuitenkin edelleen sisämarkkinoiden toimivuuden varmistamiseksi ja kehittämiseksi.

Välillisen verotuksen piirissä on neljä aluetta, joihin jäsenvaltioiden lainsäädäntöjen harmonisointityö on lähinnä keskittynyt. Nämä ovat arvonlisäverotus, valmisteverotus, verovapautusmääräykset rajanylitysten yhteydessä sekä yhtiöiden kansainväliseen pääomanmuodostukseen liittyvät, leimaveron luonteiset maksut.

Arvonlisäverotus

Arvonlisäverotuksen yhdenmukaistaminen on koskenut veropohjaa sekä verokantojen lukumäärää ja tasoa. Lisäksi on luotu yhtenäiset säännöt, joilla kulutusvaltion verotusoikeus on toteutettu tilanteessa, jossa rajamuodollisuudet on poistettu jäsenvaltioiden välisiltä rajoilta.

Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetulla ensimmäisellä neuvoston direktiivillä (67/227/ETY)

ja direktiivillä 67/228/ETY korvattiin jäsenvaltioiden aikaisemmat yleiset kulutusverojärjestelmät arvonlisäverojärjestelmällä. Vuonna 1970 yhteisön rahoitusjärjestelmän uudistuksen yhteydessä päätettiin, että jäsenvaltioiden rahoitusosuudet pyritään määräämään arvonlisäverotuksen veropohjan perusteella. Tämä edellytti osaltaan jäsenvaltioiden arvonlisäverojärjestelmien veropohjien yhdenmukaistamista. Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädäntöä yhdenmukaistettiin vuonna 1977 annetulla kuudennella neuvoston direktiivillä 77/388/ETY (niin sanottu kuudes arvonlisäverodirektiivi), jolla säädettiin myös perusta yhteiselle veropohjalle. Samasta vuodesta alkaen jäsenvaltioiden rahoitusosuudet ovat määrääntyneet prosenttiosuutena arvonlisäveropohjasta. Tämä osuus on ollut vuodesta 1986 lähtien 1,4 prosenttia.

Kuudenten arvonlisäverodirektiiviin on tehty lukuisia muutoksia. Merkittävimmät niistä koskevat sisämarkkinakaupan arvonlisäverojärjestelmää (yhteisen arvonlisäverojärjestelmän täydentämisestä ja direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta verotuksellisten rajojen poistamiseksi 16 päivänä joulukuuta 1991 annettu neuvoston direktiivi (91/680/ETY) sekä direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta ja toimenpiteistä arvonlisäveron yksinkertaistamiseksi 14 päivänä joulukuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi (92/111/ETY), sekä verokantoja (yhteisen arvonlisäverojärjestelmän täydentämisestä ja direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta (alv-kantojen lähentäminen) 19 päivänä lokakuuta 1992 annettu neuvoston direktiivi (92/77/ETY)). Kuudetta arvonlisäverodirektiiviä täydentää kahdeksas arvonlisäverodirektiivi (79/1072/ETY), joka koskee toisessa jäsenvaltiossa kotipaikan omaaville yrityksille tuotantopanosten ostosta palautettavaa veroa. Yhteisön alueelle sijoittautumattomille verovelvollisille suoritettavaa arvonlisäveron palautusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt hyväksyttiin 17 päivänä marraskuuta 1986 annetulla kolmannellatoista neuvoston direktiivillä (86/560/ETY).

Veropohja

Jäsenvaltioiden arvonlisäverojärjestelmien yhteinen veropohja on vahvistettu yhteisön kuudennessa arvonlisäverodirektiivissä. Direktiivissä säädetään varsin yksityiskohtaisesti siitä, kuinka jäsenvaltioiden on muotoiltava kan-

salliset säännöksensä. Veropohjaa koskevien säännösten yhdenmukaista soveltamista on pidetty tärkeänä kilpailuvääritysmien estämiseksi sekä jäsenmaksuosuuksien laskentaperusteiden yhdenmukaisuuden varmistamiseksi. Jäsenvaltioiden erilaisten yhteiskunnallisten olosuhteiden vuoksi direktiivin säännökset antavat kuitenkin eräissä tilanteissa yksittäisille jäsenvaltioille suhteellisen väljät puitteet muotoilla verollisuutta koskevat poikkeussäännökset. Kilpailuneutraalisuutta pidetään erityisen merkittävänä direktiivin soveltamisessa. Direktiiviä ei saa soveltaa siten, että se olisi omiaan vääristämään kilpailua.

Yhteisössä sovellettavan arvonlisäverojärjestelmän veropohjan laajuudesta voidaan todeta, että liiketoimintana harjoitettu tavaroiden ja palvelujen luovutus on verollista, ellei siitä ole erikseen tehty poikkeusta. Vapautukset verovelvollisuudesta liittyvät pääasiassa terveyden- ja sairaanhoitoon, sosiaalihuoltoon, koulutukseen, kulttuuriin, rahoitus- ja vakuutustoimintaan, arpajaisiin ja rahapelitoimintaan, asuintarkoitukseen tapahtuvaan vuokraukseen sekä muiden kiinteistöjen kuin rakennustonttien tai uudisrakennusten luovutuksiin.

Kuudennen arvonlisäverodirektiivin mukaan veron peruste eli arvo, josta verokannan osoittaman veron määrä lasketaan, on se vastikkeen kokonaismäärä, jonka myyjä on luovutuksesta ostajalta, asiakkaalta tai kolmannelta osapuolelta saanut tai tulee saamaan. Vastikkeeksi katsotaan tässä yhteydessä myös mahdollinen tukipalkkio, joka liittyy suoraan luovutushintaan. Veron perusteeseen luetaan hyödykkeistä kannettavat verot lukuun ottamatta arvonlisäveroa, sekä tulli-, tuonti- ja muut maksut sekä myyjän ostajalta veloittamat liittämissä kustannukset, kuten provisio-, pakkaus-, kuljetus- ja vakuutuskustannukset.

Verokannat

Verokantojen harmonisointi jäsenvaltioissa on ollut veropohjan yhtenäistämistä ongelmallisempaa. Monien vaiheiden jälkeen yhteisössä saavutettiin yksimielisyys vuoden 1993 alusta sovellettavista verokannoista. Arvonlisäverotuksessa sovellettavan normaaliverokannan tulee olla vähintään 15 prosenttia. Eräisiin erikseen määrättyihin hyödykkeisiin saadaan lisäksi soveltaa yhtä tai kahta normaaliverokantaa alemmaa verokantaa, jonka tulee olla vähintään 5 prosenttia. Jäsenvaltiot voivat säilyttää tie-

tyin edellytyksin 5 prosenttia alemmankin verokannan, jos se on ollut voimassa 1 päivänä tammikuuta 1991.

Kauppa jäsenvaltioiden välillä

Ennen vuotta 1993 jäsenvaltioiden välisessä kaupassa arvonlisävero kannettiin ja maksettiin määränpäämaassa eli siellä, missä tavara kulutetaan. Tämän mukaisesti tavaroiden myynti kotimaassa oli arvonlisäveron alaista, mutta vienti oli vapautettu verosta. Vastaavasti maahantuonti oli verollista. Koska jäsenvaltioiden väliltä on vuoden 1993 alusta poistettu rajamuodollisuudet, on myös jäsenvaltioiden välisen kaupan arvonlisäverotuksessa jouduttu siirtymään uusiin järjestelyihin.

Lopullisena tavoitteena jäsenvaltioiden välisessä kaupassa on siirtyminen alkuperämaaverotukseen. Tämä tavoite on asetettu jo ensimmäisessä arvonlisäverodirektiivissä 67/227/ETY ja vahvistettu direktiivissä 91/680/ETY. Alkuperämaaverotuksessa vero veloitetaan tavarantoimittajan valtiosta, siellä voimassa olevan verokannan mukaisena. Vienti toiseen jäsenvaltioon ei siten ole vapautettu verosta eikä maahantuonnista toiseen jäsenvaltioon tarvitse maksaa veroa. Arvonlisäverovelvollinen ostaja saa vähentää ostomaahan suorittamansa arvonlisäveron kotimaansa arvonlisäverotuksessa.

Alkuperämaaverotuksen toteuttaminen edellyttäisi kaikkia jäsenmaita koskevaa verotusmenettelystä erillistä keskitettyä selvittelymenettelyä verotulojen kohdentamiseksi jäsenvaltioille määränpäämaaperiaatteen mukaisesti. Selvitysmenettelyn avulla myyjämaassa kanne- tut verotulot siirrettäisiin siihen jäsenvaltioon, jossa kulutus tapahtuu. Tämä olisi tarpeen, jotta vientiylijäämäiset jäsenvaltiot eivät hyötyisi muutoksesta tuontiylijäämäisten jäsenvaltioiden kustannuksella.

Koska alkuperämaaverotuksen edellyttämä toimiva selvitysmenettelyä ei toistaiseksi ole voitu toteuttaa, on yhteisön sisäisessä tavara-kaupassa sovellettu vuoden 1993 alusta lukien edelleenkin pääsääntöisesti määränpäämaaperiaateeseen perustuvaa väliaikaista verotusjärjestelmää. Tätä koskevat säännökset sisältyvät edellä mainittuihin direktiiveihin 91/680/ETY ja 92/111/ETY. Tarkoituksena on siirtyä alkuperämaaperiaattele rakentuvaan lopulliseen järjestelmään vuoden 1997 alusta. Väliaikaisen järjestelmän soveltaminen jatkuu kuitenkin

myös vuoden 1996 jälkeen, ellei lopulliseen järjestelmään siirtymisestä saavuteta yksimieli-syyttä.

Ilman rajoja ja tullimuodollisuuksia toimivalla sisämarkkina-alueella määränpäämaaperiaatteen soveltamiseen liittyy uusia ulottuuksia. Rajamuodollisuuksien poistuttua verotus on siirretty yritysten välisessä kaupassa rajalta kotimaan verotuksen yhteyteen ja tuontiverotus on korvattu verottomalla toisesta jäsenvaltiosta tapahtuvia hankintoja. Vienti on verotonta, mutta se on korvattu käsitteellä yhteisömyynti. Yhteisömyynti on määritelty irtaimen esineen omistusoikeuden vastikkeelliseksi siirtämiseksi kuljettamalla tai lähettämällä esine toisessa jäsenvaltiossa olevalle vastaanottajalle.

Yhteisömyynnin verottomuus edellyttää, että ostaja on verovelvollinen ja että tavarat lähetetään tai kuljetetaan toiseen jäsenvaltioon. Myyjän on varmistettava, että ostaja on rekisteröity arvonlisäverovelvolliseksi ja merkittävä laskuunsa ostajalle toisessa jäsenvaltiossa myönnetty arvonlisäverotunnus. Tavarana lähteminen tai kuljettaminen on voitava osoittaa veroviranomaiselle rahtiasiakirjoilla, lentolipuilla, kuljetuslaskuilla tai muun sellaisen selvityksen perusteella.

Mikäli tavaratoimitus on ollut myyntimaassa verotonta yhteisömyyntiä, arvonlisäverovelvollisen ostajan on maksettava arvonlisävero hankinnastaan tavarana käyttövaltion veroperusteiden mukaan. Käytännössä veronmaksuvelvollisuutta ei normaaleissa kaupallisissa yhteisötoimituksissa yleensä synny, koska ostajalla on verollista liiketoimintaa varten tapahtuvia hankintoja koskeva vähennysoikeus. Tämä on alentanut yhteisökauppaa harjoittavien yritysten kustannuksia, koska niiden ei enää tarvitse rahoittaa toisesta jäsenvaltiosta tapahtuvan tuonnin yhteydessä maksettavaa veroa.

Myynti kuluttajalle verotetaan pääsääntöisesti alkuperämaaperiaatteen mukaisesti myyntimaassa. Matkustajat voivat siten ostaa tavaroita maksamalla niistä myyntimaan veron tarvitsematta enää maksaa asuinmaansa veroa.

Verokantojen eroista johtuvien kaupan väristymien estämiseksi postimyyntiin ja muuhun kaukomyyntiin, uusien kuljetusvälineiden kaupan sekä verotuksen ulkopuolelle jäävien yritysten ja oikeushenkilöiden hankintoihin sovelletaan erityismenettelyjä, joilla on toteutettu määränpäämaaperiaate. Kaukomyynti verote-

taan määränpäämaassa, jos myyjän yhteenlaskettu myynti tähän maahan kuluvaan tai edellisen vuoden aikana ylittää 100 000 ecua. Jäsenvaltio voi myös käyttää 35 000 ecun rajaa. Valmisteveron alaiset tavarat verotetaan määränpäämaassa myynnin määrästä riippumatta. Uudet kuljetusvälineet, kuten autot, moottoripyörät, veneet ja lentokoneet, verotetaan aina määränpäämaassa. Ei-verovelvollisten yritysten ja oikeushenkilöiden hankinnat verotetaan määränpäämaassa, jos niiden arvo kuluvaan tai edellisen vuoden aikana ylittää rahamääräisen rajan, jonka tulee olla vähintään 10 000 ecua.

Rajakontrollien poistaminen on edellyttänyt uuden valvontajärjestelmän luomista. Verotuksen valvonta tapahtuu atk-perusteisen tietojenvaihtojärjestelmän (VAT information exchange system, VIES) avulla. Yhteisömyyntiä harjoittavat yritykset antavat neljännesvuositain yhteenvetoilmoituksen kaikista ilmoituskautena aikana tapahtuneista myynneistään toisiin jäsenvaltioihin alv-rekisteröidyille ostajille ostajakohtaisesti eriteltyinä. Tiedot tallennetaan VIES-järjestelmään, jonka avulla yhteisöhankintoja tehneen maan viranomaiset saavat tiedon hankinnoista. Tietoja verrataan yritysten veroilmoituksissa antamiin tietoihin. Jäsenvaltioiden viranomaisten keskinäisestä ja komission kanssa tapahtuvasta yhteistyöstä ja tietojenvaihdosta on säädetty hallinnollisesta yhteistyöstä välillisen verotuksen (alv) alalla 27 päivänä tammikuuta 1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 218/92.

Arvonlisäverovelvollisuuden osoittava tunnistenumero on yhteisökaupan toimivuuden ja valvonnan kannalta keskeinen. Tunnistenumero annetaan kaikille arvonlisäverollista liiketoimintaa harjoittaville yrityksille sekä niille verotuksen ulkopuolista toimintaa harjoittaville yrityksille ja oikeushenkilöille, jotka tulevat hankinnoistaan verovelvollisiksi. Yritykset saavat omalta verohallinnoltaan VIES-järjestelmän kautta tiedon siitä, onko ostajalla voimassa oleva arvonlisäverotunnistenumero.

Jäsenvaltion ja yhteisön ulkopuolisen valtion välinen kauppa

Sisämarkkinoiden toteuttamisen jälkeenkin jäsenvaltiot määräävät yhteisön ulkopuolisista maista tapahtuvalle tavaratuonnille kansallisen arvonlisäveron. Tavaravienti jäsenvaltiosta kolmanteen valtioon on säilynyt verottomana.

Kuudenteen arvonlisäverodirektiiviin ja sitä täydentävään maahantuonnin verottomuutta koskevaan direktiiviin (83/181/ETY) sisältyy lukuisia tavarantoimintaa ja vientiä koskevia erityisäännöksiä, joiden merkitys on säilynyt jäsenvaltion ja yhteisön ulkopuolisen valtion välisessä kaupassa myös sisämarkkinoiden toteuttamisen jälkeen.

Palvelujen ulkomaankauppa

Palvelujen ulkomaankauppaa koskevat periaatteet poikkeavat tavarakauppaa koskevista säännöistä. Tämä johtuu siitä, ettei palvelujen luovutuksia ole verotuksellisesti yhtä helppo paikallistaa kuin tavaratoimituksia. Palvelujen ulkomaankauppaa koskevat määräykset eivät rakennu maahantuonti- ja vientikäsitteen varaan. Palvelujen verokohtelu määräytyy pääsääntöisesti kuudennen arvonlisäverodirektiivin 9 artiklan luovutuspaikkaa koskevien säännösten perusteella. Nämä säännökset osoittavat sen, missä maassa verotus tapahtuu. Palvelun luovutuspaikkaa koskevia määräyksiä sovelletaan jäsenvaltion ja yhteisön ulkopuolisen valtion välisiin luovutuksiin. Määräyksiä sovelletaan myös jäsenvaltioiden välisiin luovutuksiin.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan liitteen XV mukaan (IX Verotus) Suomella on oikeus soveltaa seuraavia siirtymävaiheen poikkeuksia kuudennen arvonlisäverodirektiivin säännöksiin.

Suomi voi vapauttaa verosta sellaiset elinkeinonharjoittajat, joiden vuosittainen liikevaihto on vähemmän kuin 10 000 ecua vastaava määrä kansallisessa valuutassa. Vapautusta voidaan soveltaa siihen asti kunnes yhteisössä annetaan säännöksiä tältä alalta.

Suomi saa jatkaa vesialusten myynnin, vuokrauksen, korjauksen ja huollon vapauttamista verosta siten, että edellisessä vaihdannan vaiheessa maksettu vero palautetaan. Vapautusta voidaan soveltaa aluksiin, jotka ovat vähintään 10 metriä pitkiä ja joita ei ole rakenteeltaan tarkoitettu huviveneiksi tai urheilutarkoituksiin. Toimenpiteen tarkoituksena on yksinkertaistaa veronkantomenettelyä eikä se saa vaikuttaa mainittavalla tavalla lopullisessa kuluusvaiheessa suoritettavan veron määrään. Siirtymätoimenpidettä voidaan soveltaa 31 päivään joulukuuta 2000 saakka.

Suomi saa soveltaa tilattavien sanoma- ja

aikakauslehtien toimitukseen sekä yleishyödyllisten yhteisöjen jäsenille jaettujen julkaisujen painamiseen vapautuksia, joihin liittyy edellisessä vaihdannan vaiheessa maksetun veron palauttaminen. Siirtymätoimenpidettä voidaan soveltaa sisämarkkinakaupan lopulliseen verotusjärjestelmään siirtymiseen saakka. Vapautus ei vaikuta yhteisön omiin varoihin.

Suomi saa verottaa ei-kaupallista yleisradio-toimintaa niin kauan kuin tällaiset liiketoimet ovat veronalaisia jossakin nykyisistä jäsenvaltioista. Verotus ei vaikuta yhteisön omiin varoihin.

Lisäksi Suomi saa vapauttaa verosta uudisrakennuksen ja rakennusmaan luovutukset, henkilökuljetukset, sokeiden harjoittaman toiminnan sekä kirjailijan, taiteilijan ja esiintyjien tarjoamat palvelut. Siirtymätoimenpidettä voidaan soveltaa niin kauan kuin joku nykyisistä jäsenvaltioista soveltaa samaa vapautusta. Vapautukset eivät vaikuta yhteisön omiin varoihin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisön arvonlisäverotusta koskevat säännökset edellyttävät, että jäsenvaltiot soveltavat direktiivien mukaista arvonlisäverojärjestelmää.

Suomessa siirryttiin 1 päivänä kesäkuuta 1994 voimaan tulleella arvonlisäverolailla (1501/93) liikevaihtoverotuksesta arvonlisäverotukseen. Uudistuksen päätavoitteena oli parantaa verotuksen neutraalisuutta ja vähentää veron kertaantumista. Uudistuksella laajennettiin liikevaihtoveron tavarakeskeistä veropohjaa kattamaan myös palvelut. Samalla luovutettiin yritystoiminnan tuotantopanoshankintojen vähennysrajoituksista. Uudistuksessa pyrittiin ottamaan huomioon yhteisön verotusta koskevien direktiivien säännökset.

Vaikka arvonlisäverolaki on pitkälti harmonisoitu yhteisön säännösten mukaiseksi, on niistä tiettyjen yksityiskohtien osalta kuitenkin jouduttu poikkeamaan. Tämä on johtunut siitä, että eräät direktiivisäännökset liittyvät kiinteästi yhteisön sisämarkkinajärjestelmään. Lisäksi eräissä aineellista lainsäädäntöä koskevissa yksityiskohdissa on neutraalisuus-, hallinnointivuus tai erityisistä yhteiskuntapoliittisista syistä johtuen tietoisesti omaksuttu direktiiveistä poikkeavia ratkaisuja. Suomen jäsenyyden edellyttää arvonlisäverolain muuttamista vastaamaan yhteisön direktiivimääräyksiä myös

näiltä osin. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Sisämarkkinakaupan verotusjärjestelmä

Arvonlisäverolaki tulee muuttaa sisämarkkinakauppaa koskevien direktiivien mukaiseksi. Tämä merkitsee luopumista rajalla tapahtuvista verotus- ja valvontatoimenpiteistä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa.

Sisämarkkinamääräyksiin mukautuminen edellyttää lainsäädäntömuutosten lisäksi järjestelmämuutoksen teknistä toteuttamista. Tämä merkitsee verotus-, valvonta- ja tilastotietojen keräämistä ja hyödyntämistä koskevien menettelyjen sekä tietojärjestelmien kehittämistä ja käyttöönottoa jäsenyyden toteutumisajankohdan mennessä. Tämä edellyttää vero- ja tulliviranomaisten yhteistoimintaa sekä kansallisel- la tasolla että jäsenmaiden välillä.

Yhteisössä vuoden 1993 alusta toteutettu sisämarkkinakaupan verotusjärjestelmä on tarkoitettu väliaikaiseksi. Mikäli yksimielisyys alkuperämaaperiaatteelle rakentuvan lopullisen järjestelmän käyttöönotosta saavutetaan ministerineuvostossa, myös Suomen on siirryttävä tähän järjestelmään. Lopulliseen järjestelmään siirtyminen toteutuu aikaisintaan vuoden 1997 alusta lukien.

Sisämarkkinakaupan verotusmenettelyn omaksuminen ei vaikuta unionin jäsenmaiden ulkopuolisista maista tapahtuvan tuonnin arvonlisäverotusmenettelyyn, jonka tullilaitos hoitaisi nykyiseen tapaan rajalla.

Elintarvikkeet ja alkutuotanto

Elintarvikkeiden normaalia lievempi vero- kohtelu on toteutettu arvonlisäverolaissa alkutuotevähennysjärjestelmän avulla. Jalostamattoman elintarvikkeen myynti alkutuotannosta on vapautettu verosta ja verovelvolliselle ostajalle on myönnetty verottoman oston perusteella laskennallinen alkutuotevähennys. Jäsenyyden toteutuessa alkutuotevähennysjärjestelmästä joudutaan luopumaan. Se tullaan valtioneuvoston 27 päivänä toukokuuta 1994 tekemän periaatepäätöksen mukaan korvaamaan elintarvikkeiden myyntiin sovellettavalla alennetulla verokannalla, joka on vuosina 1995—1997 17 prosenttia ja joka alenee tämän jälkeen 12 prosenttiin.

Alkutuotevähennysjärjestelmästä luopumi-

seen liittyy kysymys alkutuottajien verovelvollisuudesta. Arvonlisäverolain mukaan alkutuottajat eivät ole verovelvollisia. Metsätalouden harjoittajat voivat kuitenkin hakemuksesta päästä verovelvollisiksi. Kuudennen arvonlisäverodirektiivin mukaan alkutuottajat ovat verovelvollisia. Direktiivi mahdollistaa kuitenkin erityismenettelyn, jossa alkutuottajat jäävät verotuksen ulkopuolelle ja jossa panoshankintoihin sisältyvä vero poistetaan kaavamaisen vähennysmenettelyn avulla. Edellä mainitun periaatepäätöksen mukaan alkutuottajat saate- taan jäsenyyden toteutuessa verovelvollisiksi. Samalla alkutuottajille myönnetään takautuva vähennysoikeus 1 päivän heinäkuuta 1994 jäl- keen tehdyistä investointihyödykkeiden han- kinnoista.

Elintarvikkeiden vero-kohtelun muutokseen liittyen joudutaan luopumaan myös rehuihin ja lannoitteisiin sovellettavasta laskennalliseen vä- hennykseen perustuvasta erityismenettelystä se- kä henkilöstöruokalatoiminnan verovapaude- sta.

Kotimaisten polttoaineiden ja maakaasun ve- rotuki

Polttoturpeen ja puuperäisten polttoaineiden tuotantoa sekä yleisesti polttoaineena käytettä- viä teollisuuden jätteenä tuetaan Suomessa energiapolitiittisista syistä arvonlisäverotuksen kautta. Tämä on toteutettu siten, että näiden polttoaineiden myynti on säädetty verottomak- si ja verovelvolliselle käyttäjälle on tietysin edellytyksin myönnetty laskennallinen 18 pro- sentin suuruinen vähennys polttoaineen verot- tomasta ostohinnasta. Vastaavalla tavalla tue- taan maakaasun maahantuontia. Yhteisön di- rektiivit eivät mahdollista polttoaineiden tuke- mista arvonlisäverojärjestelmän avulla, joten verotuesta joudutaan jäsenyyden toteutuessa luopumaan. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esi- tykset.

Verokannat

Suomessa arvonlisäverolain pysyvien sään- nösten mukaan sovellettavien verokantojen (22, 12 ja 5 prosenttia) lukumäärä ja taso sekä alennettujen verokantojen kohteena olevat hyö- dykkeet täyttävät direktiivisäännösten edelly- tykset. Arvonlisäverotukseen siirtymisestä ai- heutuvien vaikutusten lieventämiseksi Suo-

nessa sovelletaan henkilökuljetuksiin vuoden 1995 loppuun asti erityistä 6 prosentin verokantaa. Koska direktiivin mukaan jäsenvaltiot voivat soveltaa enintään kahta alennettua verokantaa, joudutaan verokantarakennetta tarkistamaan jäsenyyden toteutumisajankohdasta lukien. Edellä mainitun valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan elintarvikkeisiin sovelletaan vuosina 1995—1997 17 prosentin verokantaa. Tämä merkitsee, että siirtymäkautena Suomessa sovelletaan kolmea alennettua verokantaa. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Valmisteverotus

Neuvoston direktiivi 92/12/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992, valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta, muutettu direktiivillä 92/108/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1992

Direktiivillä säädetään yleisestä valmisteverotusjärjestelmästä sisämarkkinakaupassa. Sisämarkkinoiden tavoitteena on tavaroiden vapaa liikkuvuus, mikä koskee myös valmisteveron alaisia tuotteita. Direktiivillä varmistetaan, että valmisteveron alaiset tuotteet liikkuvat esteittä jäsenvaltioiden välisessä kaupassa ja että niitä verotetaan asianmukaisella tavalla. Direktiivi sisältää verotusmenettelyä, valmisteveron alaisten tuotteiden valmistusta, jalostusta, varastointia, tuotteiden siirtoa, veronpalautusta, verovapautta, yksityisten henkilöiden maahantuontia sekä kansallisia poikkeuksia koskevia säännöksiä. Verosaamisten turvaamiseksi tarkastukset ovat välttämättömiä valmistuspaikoilla ja varastoissa. Valmisteverotusta varten luodaan valvontajärjestelmä, minkä vuoksi tavarat voidaan siirtää jäsenmaasta toiseen verotta.

Valmisteverotusta koskevia menettelytapasäännöksiä voidaan soveltaa sellaisiin tuotteisiin, jotka ovat valmisteverotuksen piirissä kaikissa maissa. Koska verojen yhtenäistämistä on annettu säännökset vain mineraaliöljyjä, alkoholia ja alkoholijuomia sekä tupakkavalmisteita varten, sovelletaan järjestelmää yhteisössä vain näihin tuotteisiin.

Edellä mainitut tuotteet voivat olla myös muiden välillisten erityistarkoituksiin kannetta-

vien verojen alaisia, jos näiden verojen kannossa noudatetaan valmisteveroissa ja arvonlisäverotuksessa sovellettavia verotussääntöjä veroperusteen määrittämisessä sekä veron laskennassa, kannossa ja valvonnassa. Jäsenvaltioilla on oikeus kantaa valmisteveroja myös muista kuin edellä mainituista tuotteista edellyttäen, että nämä verot eivät lisää rajamuodollisuuksia jäsenvaltioiden välisessä kaupassa eivätkä väärää kilpailua.

Valmistevero kannetaan tavaran lopullisessa kulutusmaassa siinä vaiheessa kun tuotteet luovutetaan kulutukseen. Valmisteveron alaisille tuotteille perustetaan verottomia varastoja, joiden välillä tavaroita voidaan siirtää väliaikaisesti valmisteverottomina. Järjestelmän keskeisiä käsitteitä on valtuutettu varastonpitäjä, jolla tarkoitetaan jäsenvaltion viranomaisten auktorisoimaa luonnollista tai oikeushenkilöä, joka ansiotarkoituksessa valmistaa, jalostaa, pitää varastossa ja ottaa vastaan valmisteveron alaisia tuotteita verottomassa varastossa tai lähettää niitä väliaikaisesti verottomina.

Veroton varasto on paikka, jossa valtuutettu varastonpitäjä ansiotarkoituksessa, varaston sijaintipaikan jäsenvaltion asianomaisten viranomaisten asettamin ehdoin valmistaa, jalostaa, pitää varastossa, vastaanottaa tai lähettää väliaikaisesti verottomia valmisteveron alaisia tuotteita.

Väliaikaisella verottomuusjärjestelmällä tarkoitetaan verojärjestelmää, jota sovelletaan väliaikaisesti verottomien valmisteveron alaisten tuotteiden valmistukseen, jalostukseen, varastointiin ja tuotteiden siirtoon.

Rekisteröity elinkeinonharjoittaja on luonnollinen tai oikeushenkilö, joka ei ole valtuutettu varastonpitäjä, mutta jonka jäsenmaan viranomaiset ovat auktorisoineet vastaanottamaan ansiotarkoituksessa toisesta jäsenmaasta tuotavia väliaikaisesti verottomia valmisteveron alaisia tuotteita. Rekisteröity liikkeenharjoittaja ei siis voi varastoida eikä lähettää väliaikaisesti verottomia valmisteveron alaisia tuotteita.

Rekisteröimätön elinkeinonharjoittaja poikkeaa edellisestä siinä, että tämä on oikeutettu vain satunnaisesti ansiotarkoituksessa vastaanottamaan väliaikaisesti verottomia valmisteveron alaisia tuotteita. Tällainen elinkeinonharjoittaja ei myöskään voi varastoida eikä lähettää väliaikaisesti verottomia tuotteita. Lisäksi rekisteröimättömän liikkeenharjoittajan on ase-

tettava vakuus maksettavasta valmisteverosta tavarahan vastaanottajamaan viranomaisille ennen tavarahan lähettämistä.

Vuoden 1993 huhtikuun alkuun mennessä jäsenmaiden olisi pitänyt luoda atk-pohjainen rekisteri kaikista auktorisoiduista varastossapitäjistä, varastoista ja rekisteröidyistä liikkeenharjoittajista.

Verovelvollisuus ja valmisteveron kantaminen

Tuotteiden valmisteveronalaisuus alkaa silloin, kun ne on yhteisön alueella valmistettu. Tuontituotteet tulevat veronalaisiksi, kun tuotteen ei enää sovelleta yhteisön tullijärjestelmää. Yhteisön alueelle kolmansista maista tuodut tai kolmansiin maihin vietävät valmisteveron alaiset tuotteet, joita ei ole laskettu vapaaseen liikkeeseen tai tuotteet, jotka on siirretty vapaa-alueelle tai vapaavarastoon, ovat väliaikaisesti valmisteverottomia.

Valmistevero tulee kannettavaksi silloin, kun tuote on luovutettu kulutukseen tai kun todetaan hävikkiä. Kulutukseen luovuttamisella tarkoitetaan valmisteveron alaisen tuotteen luovuttamista väliaikaisesta verottomuusjärjestelmästä, veronalaista valmistusta väliaikaisen verottomuusjärjestelmän ulkopuolella tai maahantuontia, jossa veronalaisiin tuotteisiin ei sovelleta väliaikaista valmisteverottomuutta.

Veronkantoedellytyksinä tai veromääränä käytetään sen päivän säännöksiä ja veromäärää, joka on voimassa silloin, kun tuote luovutetaan kulutukseen siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteen luovutus tapahtuu tai jossa hävikki todetaan. Valmistevero määrätään ja kannetaan kunkin jäsenvaltion menettelytapojen mukaisesti kunkin jäsenvaltion noudattaessa samoja veronkanto- ja määräämismenettelyjä kotimaisiin tuotteisiin ja muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin.

Mikäli valmisteveron alaisia tuotteita, jotka on jo luovutettu kulutukseen jossain jäsenmaassa, toimitetaan toiseen jäsenmaahan, on valmistevero maksettava jälkimmäisessä jäsenvaltiossa. Tällöin lähetyksessä maksettu vero voidaan palauttaa jos siihen on oikeudelliset perusteet.

Muiden kuin valtuutetun varastonpitäjän, rekisteröidyn tai rekisteröimättömän elinkeinonharjoittajan ostamista tuotteista, jotka myyjä tai joku tämän puolesta lähettää tai kuljettaa, kannetaan valmistevero siinä jäsen-

maassa, jossa on niiden määräraikka. Määrämaan valmistevero kannetaan myyjältä toimituksen ajankohdan mukaan. Myyjän sijaintimaan tulee varmistua siitä, että tavarahan myyjä asettaa vakuuden valmisteveron maksamisesta määrämaan asettamien ehtojen mukaisesti ennen tavaroiden toimittamista, suorittaa valmisteveron tavaroiden saavuttua määrämaahan ja pitää kirjaa tuotteiden luovutuksesta. Jäsenvaltio voi säätää, että veron maksaa myyjän puolesta veroedustaja, joka sijoittautuu määrämaahan ja on määrämaan viranomaisten hyväksymä.

Valmisteveronalaisten tuotteiden tuotanto, jalostus ja varastointi

Kunkin jäsenvaltion on annettava valmisteveron alaisten tuotteiden valmistusta, jalostusta ja varastointia koskevat säännökset noudattaen yhteisön järjestelmädirektiiviä (92/12/ETY). Verottomia tuotteita voidaan valmistaa, jalostaa ja varastoida vain verottomissa varastoissa. Luvan verottoman varaston perustamiseen ja toimintaan antaa kunkin jäsenmaan asianomainen viranomainen.

Valtuutetun varastonpitäjän on asetettava tarvittaessa vakuus, joka kattaa valmistus-, jalostus- ja varastointiriskit sekä pakollinen vakuus, joka kattaa tavaroiden siirtoriskin. Verottoman tavarahan varastoluvan antaneen maan viranomaiset määrittelevät takuuehdot. Lisäksi valtuutetun varastonpitäjän on noudatettava verottoman varaston sijaintimaan asettamia vaatimuksia, pidettävä kirjaa kunkin varaston määrästä ja tavarasiirroista sekä suosituttava valvontatoimenpiteisiin ja varaston tarkistuksiin.

Valmisteverosta on vapaa verottomassa varastossa tapahtunut väliaikaisesti verottoman tavarahan force majeure -hävikki sekä tuotteen luonteesta johtuva valmistus-, jalostus-, varasto- tai kuljetushävikki jäsenvaltion asettamilla ehdoilla. Tätä verovapautta sovelletaan myös kun tuotteita kuljetetaan väliaikaisesti valmisteverottomina. Jäsenvaltioiden välisessä kuljetuksessa tapahtunut hävikki todetaan määrämaan säännösten mukaisesti.

Valmisteveronalaisten tuotteiden siirtomenettely

Tuotteita voidaan siirtää väliaikaisesti verottomina verottomasta varastosta toiseen. Varas-

tonpitäjät katsotaan auktorisoiduksi sekä kansallista että jäsenmaiden välistä tavaroiden siirtoa varten. Yhteisön sisäisen tavaraliikenteen riskit katetaan tavarana lähettävän auktorisoidun varastonpitäjän vakuudesta tai tarvittaessa yhdessä tai erikseen tavarana lähettäjän tai kuljettajan yhteisestä vakuudesta. Tarvittaessa jäsenvaltio voi vaatia vakuuden myös tavarana vastaanottajalta. Jäsenvaltiot laativat vakuutta koskevat tarkemmat säännökset. Vakuuden on oltava voimassa koko yhteisön alueella.

Tavarana vastaanottaja voi olla myös muu ammattimainen elinkeinonharjoittaja kuin varastonpitäjä. Tällainen elinkeinonharjoittaja voi vain ottaa vastaan väliaikaisesti valmisteverottomia tuotteita, mutta ei pitää niitä varastossa eikä lähettää niitä verottomina edelleen. Elinkeinonharjoittaja voi pyytää auktorisointia ennen tavaroiden vastaanottamista jäsenvaltionsa viranomaisilta.

Rekisteröidyn elinkeinonharjoittajan on asetettava vakuus valmisteveron maksamisesta, pidettävä kirjaa tuotteiden luovutuksista, näytettävä tuotteet vaadittaessa ja suostuttava valvontatoimenpiteisiin ja varaston tarkistuksiin. Rekisteröidyltä elinkeinonharjoittajalta kannetaan valmistevero tavaroita vastaanotettaessa ja vero suoritetaan noudattaen kunkin jäsenmaan menettelytapoja.

Rekisteröimättömän elinkeinonharjoittajan on tehtävä ennen tavaroiden toimittamista ilmoitus määrämaan veroviranomaisille ja asetettava vakuus valmisteveron maksamisesta, suoritettava määrämaan valmistevero tuotteita vastaanotettaessa noudattaen määrämaan menettelytapoja ja suostuttava määrämaan viranomaisten tarkastustoimenpiteisiin. Tavarasiirrot sekä rekisteröidylle että rekisteröimättömälle elinkeinonharjoittajalle ovat väliaikaisesti valmisteverottomia.

Tavarana lähettävä valtuutettu varastonpitäjä voi myös asettaa määrämaahan viranomaisten hyväksymän veroedustajan. Veroedustajan tulee asettaa tavarana vastaanottajan edustajana ilman valtuutetun varastonpitäjän asemaa vakuus valmisteveron suorittamisesta määrämaan viranomaisten asettamien ehtojen mukaisesti, suorittaa tavaroita vastaanotettaessa määrämaan valmistevero noudattaen määrämaan menettelytapoja sekä pitää kirjaa tuotteiden luovutuksista ja ilmoittaa määrämaan viranomaisille tavaroiden luovutuspaikka.

Käytössä mahdollisesti olevista atk-järjestel-

mistä huolimatta kaikkia valmisteverovalvonnan siirrettäviä tuotteita siirrettäessä jäsenmaasta toiseen täytyy niitä seurata lähettäjän laatima hallinnollinen tai kaupallinen asiakirja. Mikäli vastaanottaja ei ole auktorisoitu tai rekisteröity elinkeinonharjoittaja, saateasiakirjaan on liitettävä tosite siitä, että valmistevero on suoritettu määrämaassa tai että on noudatettu jotain muuta vastaanottajamaan hyväksymää menettelyä. Tässä saateasiakirjassa tulee olla sen määrämaan veroviranomaisen osoite, jolle vero on maksettu, maksupäivä ja -viite tai maksuvakuuden hyväksymisviite.

Valmisteveron alainen tuote poistetaan väliaikaisesti valmisteverottomuusjärjestelmästä sen jälkeen, kun tavarana lähettäjä on saanut palautuskopion saateasiakirjasta, jossa todetaan tuotteisiin sovellettavan väliaikaista verottomuusmenettelyä. Mikäli valmisteveron alaisia väliaikaisesti verottomia tuotteita viedään yhteisön ulkopuolelle, vientipaikan tulliviranomaisten on vahvistettava tuotteiden vienti ja palautettava lähettäjälle saateasiakirjan varmennettu kappale.

Tuotantoa, valmistusta, varastointia ja tavaroiden siirtoa koskevista määräyksistä jäsenvaltiot voivat myöntää poikkeuksia pienille viinin tuottajille. Pienillä viinin valmistajilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka tuottavat keskimäärin vähemmän kuin 1000 hehtolitraa viiniä vuodessa.

Valmisteveron palauttaminen

Siinä jäsenvaltiossa, jossa tuotteet on luovutettu kulutukseen, maksettu valmistevero voidaan elinkeinonharjoittajan pyynnöstä palauttaa, jos tuotteita ei ole tarkoitettu kulutettavaksi kyseisessä jäsenvaltiossa. Veronpalautusta ei kuitenkaan myönnetä, jos hakemus ei täytä jäsenmaan asettamia oikeellisuusvaatimuksia.

Veronpalautuksen saamiseksi lähettäjän on ennen tavaroiden toimittamista tehtävä veronpalautushakemus jäsenvaltionsa viranomaisille ja osoitettava, että valmistevero on suoritettu. Tavarat tulee siirtää valmisteverovalvonnan. Lähettäjän tulee toimittaa jäsenvaltionsa viranomaisille vastaanottajan merkinnöin varustettu siirtoasiakirja, joka osoittaa että valmistevero on maksettu kulutusmaassa tai joka sisältää määrämaan veroviranomaisen osoitteen ja veroilmoituksen vastaanottopäivän ja rekisteröintinumeron. Niistä kulutukseen luovutetuista

valmisteveronalaisista tuotteista, joissa on veromerkit tai identifiointimerkki, valmistevero voidaan palauttaa edellyttäen, että sen jäsenvaltion veroviranomaiset, jotka ovat antaneet veromerkin tai identifiointimerkin, toteavat merkkien tuhoutuneen.

Valmisteverovapaudet

Valmisteverosta on vapautettu tuotteet, jotka toimitetaan diplomaatti- tai konsulisuhteissa oleville, isäntämaan hyväksymille kansainvälisille järjestöille ja sellaisten järjestöjen jäsenille, NATO:n jäsenmaiden puolustusvoimille sekä kulutukseen, josta on sovittu kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa edellyttäen, että tämä kulutus on säädetty myös arvonlisäverosta vapaaksi.

Edellä mainittuihin verovapauksiin sovelletaan isäntämaan asettamia ehtoja ja rajoituksia siihen asti kunnes yhteisön verotussäännökset on hyväksytty. Verovapaus toteutetaan veronpalautusteitse. Jäsenmaat voivat myös sopia kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa verovapaudesta. Jäsenmaan on kuitenkin hyväksyttävä tällainen sopimus neuvostossa.

Lisäksi jäsenvaltiot voivat vapauttaa vuoden 1999 heinäkuun loppuun asti sellaiset lentokenttien ja satamien verovapaissa myymälöissä myytävät tuotteet, jotka muihin jäsenmaihiin matkustavat henkilöt kuljettavat mukanaan matkatavarana. Lentokoneessa tai laivalla matkan aikana luovutetut tuotteet ovat verovapaista vastaavasti kuin verovapaissa myymälöissä myytävät tuotteet. Tällainen verovapaus koskee myös Englannin kanalin alittavan tunnelin päissä olevia terminaaleja.

Yksityisten henkilöiden maahantuomat verotetut tuotteet

Yksityisten henkilöiden omaan käyttöön hankkimista ja mukanaan tuomista tuotteista valmistevero peritään siinä jäsenvaltiossa, josta ne on hankittu. Unionin sisäisessä liikenteessä kansalaiset voivat periaatteessa hankkia toisesta jäsenmaasta kaikkia siellä verotettuja tavaroita omaan käyttöönsä ilman rajoituksia. Harvittaessa tuodaanko tuotteita omaan käyttöön vai kaupallisiin tarkoituksiin, jäsenvaltiot voivat vahvistaa tupakalle ja alkoholille ohjetasoja.

Näiden suositusluonteisten ohjemäärien on oltava vähintään seuraavat:

a) Tupakkavalmisteeet	
savukkeet	800 kpl
pikkusikarit (alle 3 g:n sikarit)	400 kpl
sikarit	200 kpl
irtotupakka	1,0 kg
b) Alkoholijuomat	
viinat (väkevät alkoholijuomat)	10 l
välituotteet (väkevät viinit)	20 l
viinit (enintään 60 l kuohuviiniä)	90 l
oluet	110 l

Jäsenvaltiot voivat myös kantaa valmisteveron kulutusmaassa toisessa jäsenvaltiossa kulutukseen luovutetuista mineraaliöljyistä, mikäli yksityishenkilö kuljettaa tai hänen lukuunsa näitä tuotteita kuljetetaan poikkeuksellisella kuljetustavalla. Poikkeuksellisella kuljetustavalla tarkoitetaan polttoaineiden kuljetusta muutoin kuin ajoneuvon polttoainesäiliössä tai varatankissa sekä ammattimaisten elinkeinonharjoittajien suorittamaa nestemäisten lämmityspolttoaineiden kuljetusta muutoin kuin säiliöautoissa.

Valmisteverotuksen hallinnointi

Komissiota avustaa valmisteverokomitea, joka koostuu jäsenmaiden edustajista ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja. Komitea voi ottaa yhteisön valmisteveromääräyksiä koskevan asian tutkittavakseen joko puheenjohtajan tai jäsenvaltion aloitteesta.

Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta. Komissio hyväksyy suunnitellut toimenpiteet, mikäli ne ovat komitean lausunnon mukaisia. Mikäli suunnitellut toimenpiteet eivät ole komitean lausunnon mukaisia tai jos lausuntoa ei ole annettu, komissio tekee viipymättä neuvostolle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä. Mikäli neuvosto ei ole ratkaissut asiaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on tullut vireille neuvostossa, komissio päättää ehdotetuista toimenpiteistä, ellei neuvosto ole yksinkertaisella enemmistöllä hylännyt mainittuja toimenpiteitä.

Jäsenvaltioiden välistä valmisteverotusta koskevaa tietojenvaihtoa koskee jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömän verotuksen alalla 19 päivänä

joulukuuta 1977 annettu neuvoston direktiivi (77/799/ETY). Jäsenvaltioiden on myös annettava komissiolle tieto soveltamastaan kansallisesta lainsäädännöstä.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan liitteen XV (IX verotus, 3 kohta) mukaan Suomi saa asettaa määrällisiä rajoituksia muista jäsenvaltioista tuotaville verottomille matkustajatuomisille.

Nämä rajoitukset ovat seuraavat:

Tupakkatuotteita

- 300 savuketta tai
- 150 pikkusikaria (sikarit, joiden yksittäinen paino on enintään 3 grammaa) tai
- 75 sikaria tai
- 400 grammaa piippu- ja savuketupakkaa

Alkoholijuomia:

- tislattuja juomia ja väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus on enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia tai tislattuja juomia, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiiveja, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, kuohuviinejä, väkevöityjä viinejä 1 litra
- hiilihapottomia viinejä 3 litraa
- olutta 5 litraa
- olutta 15 litraa.

Lisäksi Suomi saa liittymissopimuksen mukaan rajoittaa kolmansista maista tuotavien verottomien tuomisten määrää oluen osalta 15 litraan.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Direktiivin (92/12/ETY) voimaansaattaminen edellyttää sitä, että valmisteverotuksen menettelyä koskevat säännökset tulee säätää kokonaan uudelleen. Uudessa laissa on määriteltävä valmisteverovelvolliset ja järjestettävä varastonpitäjien, elinkeinonharjoittajien ja veroedustajien auktorisointi. Kaikille valmisteveronalaisille tuotteille on luotava verottomien tulliva-

rasto- tai eräiden valmisteverojen varastoluvasysteemin kaltainen järjestelmä.

Yhteisön valmisteverojärjestelmässä vero kannetaan siinä jäsenmaassa, jossa tuote luovutetaan kulutukseen. Kun Suomessa tuontituotteista valmistevero kannetaan tällä hetkellä tullauksen yhteydessä, siirtyy veron kantaminen unionin jäsenenä lähemmäksi kulutusta. Samalla verotuotot siirtyvät myöhempään ajankohtaan, mikäli lupia verottoman varaston pitämiseen myönnetään saman maahantuojan useille eri puolilla maata sijaitseville varastoille.

Veronmaksun turvaamiseksi ja väärinkäytösten ehkäisemiseksi valmisteverojärjestelmään on liitettävä vakuusjärjestelmä. Tällä hetkellä kotimaan valmisteverovelvollisilta ei vaadita mitään vakuutta. Yhteisössä käytössä olevan menettelyn kaltainen vakuusmenettely on tullilaitoksella käytössä tällä hetkellä silloin, kun tuoja tai huolintaliike hakee rekisteröidyn asiakkaan asemaa.

Lainsäädäntöön on otettava myös säännökset siirrettävien veronalaisten tuotteiden mukana kuljetettavasta hallinnollisesta tai kaupallisesta saateasiakirjasta ja sen kuittaamisesta. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Atk-järjestelmien muutokset

Valmisteveron alaisten tuotteiden siirtojen ja valmisteverovarastojen valvontaa varten yhteisössä on tarkoitus kehittää vuosina 1993—1995 oma tarkastusta palveleva tietojärjestelmä. Tavoitteena on rakentaa järjestelmä, jonka avulla verottomien valmisteveron alaisten tuotteiden siirrot verottomasta varastosta toiseen voidaan valvoa ilman rajatarkastuksia. Vuoden 1993 huhtikuun alkuun mennessä jäsenmaiden tuli luoda atk-pohjainen rekisteri kaikista auktorisoiduista varastonpitäjistä, varastoista ja rekisteröidyistä liikkeenharjoittajista. Rekisteristä on käytävä ilmi muun muassa rekisteröintinumero, järjestelmän piiriin kuuluvat tuotteet, viranomaisyhteydet ja osoitetiedot. Myöhemmin on tarkoitus luoda jäsenmaiden välille myös tietojenvaihtojärjestelmä. Alkuvaiheessa tietojenvaihto tapahtuu disketeillä. Pitkän ajan tavoitteena on korvata saateasiakirjalla tapahtuva verottomien tuotteiden siirron seuranta atk-järjestelmällä tapahtuvalla tietojen siirroilla.

Valmistevero kannetaan kunkin jäsenvaltion menettelytapojen mukaisesti kuitenkin niin, et-

tä jäsenvaltioiden on noudatettava samoja veronkantomenettelyjä kotimaisiin tuotteisiin ja muista jäsenvaltioista tuotuihin tuotteisiin. Näin ollen Suomen nykyistä kotimaan valmisteverojärjestelmää on muutettava laajentamalla sen soveltamista myös jäsenmaasta tuotaviin tuotteisiin.

Muut kuin harmonoitavat valmisteverot

Jäsenyyden myötä valmisteverotuslaki (558/74) ja kaikki aineelliset valmisteverolait, tupakka-, alkoholijuoma- ja polttoaineverolaki on muutettava direktiivien mukaisiksi. Lisäksi nykyiset kansalliset valmisteverolait on joko kumottava tai niiden määräytymis-, verovelvollisuus-, verovapaus-, tarkastus- ynnä muita säännöksiä on muutettava. Jäsenyys edellyttää muutoksia myös eräisiin valmisteverotukseen liittyviin lakeihin, kuten varmuusvarastointimaksulakiin (1105/83) sekä öljyjätämaksulakiin (894/86).

Yhteisön valmisteverolainsäädäntö ei muodollisesti estä kantamasta valmisteveroja muistakin tuotteista kuin tupakkavalmisteista, kivennäisöljyistä tai alkoholista ja alkoholijuomista. Veronkanto- ja valvontajärjestelmänä ei kuitenkaan voida tällöin käyttää yhteisön valmisteverojärjestelmää, koska kansallista valmisteveroa kantava jäsenmaa ei voi velvoittaa muita jäsenmaita soveltamaan näihin veroihin yhteisön valmisteverojärjestelmää. Kun rajakontrolleja ei sisämarkkinakaupassa ole, on kansallisen valmisteveron kanton ja tarkastukseen luotava yhteisön järjestelmästä poikkeava järjestelmä. Järjestelmässä on oleellista verovelvollisuuden määrittely, viennin vapauttaminen valmisteverosta sekä veron kantaminen sisämarkkinakaupassa. Kansallista valmisteveroa tullaan kantamaan eräistä polttoaineista, kuten kivihielestä, turpeesta, sähköstä ja maakaasusta sekä makeisista ja virvoitusjuomista.

Komission asetus (ETY) N:o 2719/92, annettu 11 päivänä syyskuuta 1992, verosuspensiojärjestelyillä liikkuvien valmisteveron alaisten tuotteiden mukana seuraavasta hallinnollisesta asiakirjasta

Komission asetus (ETY) N:o 2225/93, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1993, verosuspensiojärjestelyillä liikkuvien valmisteveron alaisten tuotteiden mukana seuraavasta hallinnollisesta asiakirjasta annetun asetuksen (ETY) N:o 2719/92 muuttamisesta

Komission asetus (ETY) N:o 3649/92, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, lähetysjäsenvaltiossa kulutukseen luovutettujen yhteisön sisällä liikkuvien valmisteveron alaisten tuotteiden mukana seuraavasta yksinkertaistetusta asiakirjasta

Tuotteita, jotka liikkuvat väliaikaisen verotomusjärjestelmän alaisina, tulee seurata edellä mainitun muutetun asetuksen liitteenä olevan mallin mukainen hallinnollinen asiakirja. Hallinnollisen asiakirjan voi korvata kaupallinen asiakirja, jonka tulee sisältää kaikki tarvittavat tiedot. Jäsenmaiden kahdenkeskisen sopimuksen mukaan hallinnollinen asiakirja voidaan korvata myös tietotekniikkaa käyttäen.

Määrämaan asianomainen viranomainen voi vaatia, että vastaanottajan on toimitettava saateasiakirjan neljäs kappale asianomaiselle viranomaiselle vahvistettavaksi samalla tavalla kuin kolmas niin sanottu palautuskappale.

Milloin valmisteveronalainen tuote, joka jo on luovutettu kulutukseen jossakin jäsenmaassa, aiotaan luovuttaa kulutukseen toisessa jäsenmaassa, tulee tällaisen tuotteen lähetyksen mukana seurata asetuksen (ETY) N:o 3649/92 liitteen mukainen asiakirja, joka on yksinkertaisempi kuin edellä on mainittu. Kauppa- tai muu lasku voi myös toimia tällaisena asiakirjana, edellyttäen, että se sisältää tarvittavat tiedot samalla tavalla numeroituna kuin mainitussa liitteessä. Asiakirjan tulee tällöin sisältää teksti: "Simplified accompanying document (excise goods) for fiscal control purposes."

Neuvoston direktiivi, annettu 19 päivänä joulukuuta 1972, muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoveroista (72/464/ETY),

Toinen neuvoston direktiivi, annettu 18 päivänä joulukuuta 1978, muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoveroista (79/32/ETY),

Neuvoston direktiivi 92/78/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoveroista annettujen direktiivien 72/464/ETY ja 79/32/ETY muuttamisesta,

Neuvoston direktiivi 92/79/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, savukkeiden verojen lähentämisestä, sekä

Neuvoston direktiivi 92/80/ETY, annettu 19

päivänä lokakuuta 1992, muun valmistetun tupakan kuin savukkeiden verojen lähentämisestä

Direktiivien mukaan veronalaiset tuotteet määritellään seuraavasti. Tupakkavalmisteita ovat verotusmielessä savukkeet, sikarit ja pikkusikarit sekä hienoksi leikattu ja muu poltettava irtotupakka. Piipputupakka ja itse käärittäviä savukkeita varten valmistettu tupakka on erotettu omilla määritelmillään toisistaan. Yksityiskohtaisemmin kaikki nämä tuoter ryhmät on määritelty käytetyn raaka-aineen laadun, valmistustavan, lopputuotteen koon ja muodon sekä käyttötarkoituksen mukaan verorakennedirektiivissä.

Savukkeista voidaan kantaa tuotekohtaista yksikköveroa tai suhteellista suurimpaan sovellettuun vähittäismyyntihintaan perustuvaa valmisteveroa. Sovellettavan vähimmäisveron on oltava savukkeissa vähintään 57 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden kaikki verot sisältävästä vähittäismyyntihinnasta. Yksikköveron määrälle ei ole asetettu vähimmäistasovaatimusta. Muista tupakkavalmisteista voidaan kantaa joko arvoveroa, joka lasketaan kunkin tuotteen valmistajan tai maahantuojan vapaasti määrittelemästä maksimivähittäismyyntihinnasta tai määräperusteista yksikköveroa kilolta tai kappaleelta taikka arvo- ja yksikköveron yhdistelmää.

Sikarien ja pikkusikarien vähimmäisvero on 5 prosenttia korkeimmasta sallitusta vähittäismyyntihinnasta taikka 7 ecua kilolta tai tuhannelta yksiköltä. Hienoksi leikatun tupakan vähimmäisvero on 30 prosenttia korkeimmasta sallitusta vähittäismyyntihinnasta tai 20 ecua kilolta ja muun tupakan vastaavasti 20 prosenttia korkeimmasta sallitusta vähittäismyyntihinnasta tai 15 ecua kilolta.

Veronkannon helpottamiseksi eri tupakkavalmisteet on myös mahdollista luokitella vähittäismyyntihinnan mukaan eri veroluokkiin.

Kaikkiin yhteisön valmisteveroihin liittyy verovapaussäännöksiä. Näiden verovapauksien tarkoitus on vapauttaa verosta sellaiset tupakkavalmisteet, joita käytetään muuhun kuin tupakointitarkoitukseen tai estää tupakkavalmisteiden kaksinkertainen verotus. Kukin jäsenmaa määrittelee verovapautta koskevat muodollisuudet ja ehdot.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisön tupakkavalmisteiden verotusperi-

aatteet vastaavat pääpiirteittäin Suomessa sovellettavaa verotusta (laki tupakkaverosta 875/79). Myös Suomen tupakkavalmisteiden minimiverotasot ovat yhteisön edellyttämällä vähimmäistasolla lukuunottamatta savukkeiden veroa, jota tulee hieman korottaa. Sikarien, piipputupakan ja savuketupakan vähimmäisveromäärät ovat alhaisemmat kuin Suomessa ja kun hintataso kaikkien tuotteiden osalta Euroopassa on alhaisempi kuin Suomessa, tämä saattaa synnyttää tarvetta tuoda Suomeen tupakkavalmisteita nykyistä enemmän omaa tarvetta varten.

Yhteisössä tupakkaveron kohteena eivät ole nuuska ja purutupakka eikä savukepaperi. Siltä osin kuin nuuska ja purutupakka on sallittua, sitä voidaan verottaa, mutta ainoastaan kansallisesti. Vähäisen merkityksensä vuoksi kyseisiä tupakkavalmisteita ei kuitenkaan enää tulla verottamaan. Savukepaperin verottamista jatketaan kansallisella tasolla. Muusta kuin tupakkakasvista valmistetut tuotteet tulevat Suomessa myös veronalaisiksi. Tupakkavalmisteista suoritettavasta tupakkaverolaista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Neuvoston direktiivi 92/83/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, alkoholin ja alkoholi-juomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta ja

Neuvoston direktiivi 92/84/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, alkoholin ja alkoholi-juomien valmisteverojen määrien lähentämisestä

Veronalaiset tuotteet määritellään direktiiveissä seuraavasti. Verotuksen piiriin kuuluvat oluet, joiden alkoholipitoisuus ylittää 0,5 tilavuusprosenttia sekä alkoholi ja muut alkoholi-juomat, joiden alkoholipitoisuus ylittää 1,2 tilavuusprosenttia.

Alkoholiveronalaiset tuotteet määritellään niin sanotun CN-tullitariffinimikkeistön perusteella. Alkoholijuomaveron alaisia ovat nimikkeeseen 2203 kuuluvat mallasjuomat sekä nimikkeeseen 2206 kuuluvat oluen ja alkoholittomien juomien seokset, nimikkeisiin 2204 ja 2205 kuuluvat eräät viinit ja kuohuviinit, nimikkeisiin 2204—2206 kuuluvat muut käymistietä valmistetut juomat, eräät nimikkeisiin 2204—2206 kuuluvat välituotteet sekä nimikkeisiin 2204—2208 kuuluvat etyylialkoholit. Nimikemäärittelyn lisäksi alkoholijuomien veroryhmittelyyn ja kannettavan veron määrään

vaikuttavat myös tuotteen alkoholipitoisuus ja myös alkoholin alkuperä (esimerkiksi käyminen).

Oluiden vero määritellään 100 litraa kohti/Plato-aste tai 100 litraa/alkoholipitoisuus. Plato-astetta sovellettaessa oluet voidaan jakaa verotuksessa myös eri luokkiin, jolloin samaan luokkaan kuuluvista oluista kannetaan saman suuruista veroa. Veroluokan eron on kuitenkin oltava vähintään neljä Plato-astetta eli yksi tilavuusprosentti. Alennettua veroa voidaan kantaa oluesta, joka tuotetaan riippumattomassa alle 20 miljoonaa litraa olutta tuottavassa pienessä panimossa. Sovellettava alennettu vero ei kuitenkaan saa olla 50 prosenttia pienempi kuin yleinen kansallinen oluen vero. Enintään 2,8 prosenttia alkoholia sisältäviin oluihin voidaan soveltaa alennettua veroa, joka voi olla alle vähimmäistason.

Viinien ja muiden käymistietä valmistettujen tuotteiden valmistevero määritellään 100 litralle valmista tuotetta tuotteiden alkoholipitoisuudesta riippumatta. Kuohuviinien vero voi olla alempi kuin muiden viinien vero. Enintään 8,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävistä viineistä ja kuohuviineistä sekä muista käymistietä valmistetuista tuotteista voidaan kantaa alennettu vero.

Välituotteiden valmistevero määritellään myös 100 litralle valmista tuotetta tuotteiden alkoholipitoisuudesta riippumatta. Väkevien viinien vero ei saa olla alempi kuin viinien vero. Alennettua veroa voidaan kantaa tuotteista, joiden alkoholipitoisuus ei ylitä 15 tilavuusprosenttia. Tämä alennettu vero ei kuitenkaan saa alittaa yli 40 prosentilla yleistä kansallista välituotteiden veroa eikä se saa olla alempi kuin yleinen viinien kansallinen vero.

Etyylialkoholin valmistevero määrätään hehtolitralla puhdasta alkoholia 20 °C:ssa ja se kannetaan hehtolitralla puhdasta alkoholia. Veron tulee olla yhtä suuri kaikille tähän ryhmään kuuluville tuotteille. Alennettua veroa voidaan kuitenkin soveltaa CN-nimikkeeseen 2208 kuuluviin alle 10 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviin tuotteisiin. Alennettua veroa voidaan kantaa myös etyylialkoholista, joka valmistetaan alle 1000 litraa puhdasta alkoholia vuodessa tuottavassa pienessä tislauksessa. Pieniin valmistajiin voidaan soveltaa myös yksinkertaistettua verotusmenettelyä ja niin sanottua flat-rate verotusta.

Vähimmäisverot ovat seuraavat:

olut	0,748 ecua 100 litralta/Plato-aste
tai	1,87 ecua 100 litraa/ valmiin tuotteen sisältämältä alkoholimäärältä
viini	0 ecua/ 100 litraa tuotetta
kuohuviini	0 ecua/ 100 litraa tuotetta
välituotteet	45 ecua/ 100 litraa tuotetta
alkoholi ja alkoholijuomat	550 ecua/ 100 litraa puhdasta alkoholia. Jos vero on ollut enintään 1000 ecua, ei sitä voida alentaa ja jos se on ollut yli 1000 ecua, ei sitä voida alentaa alle 1000 ecun tason.

Verottomaksi on myös säädetty denaturoitu alkoholi, alkoholi joka käytetään viinietikan, lääkkeiden ja tietyn edellytyksin elintarvikkeiden valmistukseen sekä tieteellisissä tutkimuksissa, tuotantotesteissä, apteekeissa ja sairaaloissa lääketieteelliseen tarkoitukseen sekä eräissä valmistusprosesseissa käytetty alkoholi. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle hyväksymänsä alkoholin denaturoijat ja denatointiprosessit. Mikäli denatointi aiheuttaa väärinkäytöksiä, jäsenmaa voi kieltäytyä verovapauden soveltamisesta ja peruuttaa myöntämänsä verovapauden.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Uusi laki alkoholijuomaverosta (532/94), joka tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, täyttää pääosin direktiivin vaatimukset. Yhteisössä alkoholijuomaveron piiriin kuuluvat oluet 0,5 tilavuusprosentista ja muut alkoholipitoiset juomat 1,2 tilavuusprosentista lähtien. Suomessa verotuksen alaraja on 2,8 prosenttia. Tältä osin Suomen alkoholiverolainsäädäntö on sopeutettava direktiivin mukaiseksi. Lisäksi on tehtävä eräitä lähinnä teknisiä muutoksia.

Alkoholijuomaverolain yhteydessä ei enää myöskään yhteisön jäsenenä olisi mahdollista kantaa erillistä lisäveroa vähittäismyyntipäilyksistä. Asia olisi ratkaistava saattamalla kaikki vähittäismyyntipäilykset oman erillisen lain alaisuuteen.

Uudessa alkoholijuomaverolaissa on luotu niin sanottujen verottomien varastojen järjestelmä. Tältä osin on pyritty mahdollisimman paljon yhdenmukaistamaan valmisteverotuksen menetelmiä jo tässä vaiheessa. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston direktiivi 92/81/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta, neuvoston direktiivi 92/82/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, kivennäisöljyjen valmisteverojen määrien lähentämisestä, neuvoston päätös, tehty 19 päivänä lokakuuta 1992, erityistarkoitukseen käytettävien kivennäisöljyjen valmisteveroja koskevien voimassa olevien veronalennusten tai verovapauksien edelleen soveltamisesta jäsenvaltioissa direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti (92/510/ETY) ja neuvoston päätös, tehty 13 päivänä joulukuuta 1993, jolla tietyille jäsenvaltioille annetaan lupa soveltaa tai edelleen soveltaa alennettua valmisteveroa tai valmisteverottomuutta tiettyihin erityisiin tarkoituksiin käytettäviin kivennäisöljyihin, direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti (93/697/ETY)

Veronalaisten kivennäisöljyjen määrittely yhteisössä tapahtuu CN-tullitariffinimikkeistön perusteella. Mineraaliöljyveroa kannetaan tietyistä CN-nimikkeisiin 2710 kuuluvista moottoribensiineistä, kaasuöljyistä, raskaasta polttoöljystä ja kerosiinista sekä nimikkeeseen 2711 kuuluvasta metaanista ja nesteytetystä maakaasusta sekä eräistä CN-nimikkeisiin 2707—3817 kuuluvista tuotteista. Mineraaliöljyveron alaisia ovat myös kaikki ne tuotteet, joita käytetään moottoripolttoaineena tai joita lisätään moottoripolttoaineisiin. Veronalaisia ovat niin ikään lämmitykseen käytetyt hiilivedyt, lukuun ottamatta kivihiihtä, ligniiniä, turvetta tai muita sellaisia kiinteitä hiilivetyjä tai luonnonkaasuja.

Mineraaliöljyjen valmistevero määritellään 1000 litralle polttoainetta 15 °C:ssa (normaalilitra). Kuitenkin raskaalle polttoöljylle, metaanille ja nesteytetyille maakaasulle valmistevero lasketaan 1 000 kg:lle. Vähimmäisvero on määritelty erikseen lyijyttömälle ja lyijylliselle moottoribensiinille sekä raskaalle polttoöljylle. Kaasuöljyn, kerosiinin ja nesteytetyn maakaasun ja metaanin vero on porrastettu käyttötarkoituksen mukaan — moottoripolttoaineena, teollisuudessa ja lämmityksessä käytettyyn polttoaineeseen.

Mineraaliöljyjen kaltaisia moottoripolttoaineita tai polttoaineen lisäaineita verotetaan kuten moottoripolttoaineita sekä muita lämmitykseen käytettäviä hiilivetyjä kuten mineraaliöljyjä. Lisäksi niistä polttoaineista, joille ei veromäärää koskevassa direktiivissä ole erik-

seen vahvistettu vähimmäisveromäärää, kannetaan vastaavan moottori- tai lämmityspolttoaineen vero.

Vähimmäisverotasot eri tuotteille ovat seuraavat:

	(ecua/1000 l)
Moottoribensiini	
— lyijyllinen	337 /1000 l
— lyijytön	287 /1000 l
Dieselöljy ja kevyt polttoöljy	
— polttoaineena	245 /1000 l
— lämmitykseen	18 /1000 l
— teollisuudessa	18 /1000 l
Raskas polttoöljy	
— kaikki	13 /1000 kg
Nesteytetty maakaasu, metaani	
— polttoaineena	100 /1000 kg
— teollisuudessa	36 /1000 kg
— lämmitykseen	0 /1000 kg
Kerosiini	
— polttoaineena	245 /1000 l
— teollisuudessa	18 /1000 l
— lämmitykseen	0 /1000 l.

Kivennäisöljyjen valmisteverotukseen sisältyy myös lukuisa joukko verovapauksia. Kokonaan valmisteverosta voidaan vapauttaa kivennäisöljyt, joita käytetään muuhun tarkoitukseen kuin moottoripolttoaineena tai lämmitykseen, muussa kuin yksityisessä lentotoiminnassa tai yhteisön vesillä muussa kuin yksityiskäytössä.

Lisäksi verosta voidaan vapauttaa joko kokonaan tai osittain kivennäisöljyt, joita käytetään sähkön tai yhdistetyssä sähkön ja kaukolämmön tuotannossa, muussa kuin yksityisessä sisävesiliikenteessä, rautateillä, luontoystävällisten tuotteiden kehitysprojekteissa, lentokoneiden ja laivojen valmistuksessa, maataloudessa, puutarhanviljelyssä, metsätaloudessa, sisävesikalastuksessa sekä vesiväylien ruoppauksessa ja satamissa.

Alennettua kivennäisöljyveroä voidaan kantaa kaasuöljyistä, nesteytetystä maakaasusta, metaanista ja kerosiinista, jota käytetään valvotusti kiinteästi asennetuissa moottoreissa, rakennustoiminnassa, koneenrakennuksessa, julkisissa laitoksissa käytettävissä koneissa ja laitteissa sekä muualla kuin julkisilla teillä käytet-

tävissä kulkuneuvoissa. Alennettu vero ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin sovellettava vähimmäisvero.

Lisäksi komission esityksestä neuvosto voi yksimielisellä päätöksellään oikeuttaa direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltion soveltamaan muita verovapauksia tai alentamaan veroa erityistapauksissa. Tämä verovapaus tai veron alennus voidaan toteuttaa palauttamalla kannettu vero. Näitä kansallisia jo ennen harmonointia sovellettuja kansallisia verovapauksia sovelletaan tällä hetkellä kaikissa jäsenmaissa neuvoston päätöksissä (92/510/ETY ja 93/697/ETY) erikseen mainituissa tapauksissa.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan XV (IX verotus, 5 kohta e alakohta) liitteen mukaan Suomi saa soveltaa vähärikkiseen dieselöljyyn ja kevyeen polttoöljyyn alennettua valmisteveroa samoin kuin reformuloituun lyijylliseen ja lyijyttömään bensiiniin edellyttäen, että nämä määrät eivät missään vaiheessa saa olla säädettyjä vähimmäismääriä pienempiä. Lisäksi (f alakohta) Suomi saa vapauttaa valmisteverosta kaikkiin tarkoituksiin käytettävän metaanin ja nestekaasun sekä yksityisiin huvialuksiin käytettävät kivennäisöljyt.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Polttoaineverotuksen yleiset periaatteet ja tuotekate vastaavat pääosin Suomessa jo voimassa olevaa energiaverotusjärjestelmää. Direktiivi ei kuitenkaan tunne Suomessa vuonna 1993 voimaan otettua liikennepolttonesteiden ympäristöpoliittista porrastusta. Direktiivi ei myöskään koske turvetta, kivihiihtä, maakaasua eikä sähköä. Mikäli joitakin näistä halutaan verottaa, verotus ei voi tapahtua harmonoidun valmisteverojärjestelmän alaisena, vaan sitä varten on luotava sellainen kansallinen järjestelmä, joka ei saa aiheuttaa rajamuodollisuuksia. Verotettavien tuotteiden katetta tullaan laajentamaan direktiivin vaatimusten mukaisesti nykyisin verotaulukossa luetelluista veronalaisista tuotteista. Verovapautusta koskevat säännökset saattavat muuttua joitakin osin nykyisestä. Yhteisön vähimmäisverotasot täytyvät dieselöljyä lukuunottamatta. Myös dieselöljyn valmisteveron vähimmäistaso ylittyy

1 päivästä kesäkuuta 1994 lähtien polttoaine-verosta annetun lain liitteenä olevan verotaulukon muuttamisesta annetun lain (137/94) nojalla. Tällöin uuden arvonlisäverolain mukaan dieselöljystä kannettava arvonlisävero tulee liikenteenharjoittajalle vähennyskelpoiseksi. Tämän vuoksi vastaavalta osin dieselöljyn polttoaineveroa on nostettu.

Polttoaineverotuksessa Suomessa käytetään verottomia varastoja, joten tältä osin ei verotukseen ole tulossa muutoksia. Sen sijaan luovutuksista verottomasta varastosta tai maa-hantuonnista vero kannetaan Suomessa yhteisön soveltamien normaalilittrojen (+15 °C) sijasta volyymilitroina. Kun verottomissa varastoissa tapahtunut normaalihevikkä on EY:n valmisteverojärjestelmässä kuitenkin säädetty verottomaksi, ei asialla ole veron kertymisen kannalta merkitystä. Polttoaineveroista annetaan direktiivien mukainen valmisteverolaki. Lisäksi eräiden ei-harmonoitavien polttoaineiden osalta annetaan kansallinen verolaki. Näitä tuotteita ovat yllämainitut kivihiihi, turve, maakaasu ja sähkö. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

EY:n valmisteverodirektiivien hallinnolliset määräykset

Veromäärien laskennassa käytettävän ecun arvo kansallisissa valuutoissa määritellään keran vuodessa. Vaihtokurssina käytetään loka-kuun ensimmäisen työpäivän kurssia, joka julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä. Muunnettu veroa sovelletaan seuraavan vuoden tammikuun ensimmäisestä päivästä alkaen. Voimassaolevat valmisteveromäärät voidaan kuitenkin pitää entisellään, jos hallinnollisena valuuttana ilmaistu veromäärä nousisi vähemmän kuin 5 prosenttia tai 5 ecua, joista kahdesta arvosta alhaisempi on otettava huomioon.

Jäsenvaltioiden oli saatettava sekä verorakennetta että veromääriä koskevien direktiivien edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1992 mennessä sekä ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä. Jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava asianomaiseen direktiiviin, tai niitä virallisesti julkaistaessa niihin on liitettävä tämä viittaus. Jäsenvaltioiden on myös säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään. Lisäksi jäsenvaltioiden

on toimitettava komissiolle kirjallisesti direktiivien tarkoittamat keskeiset kansalliset säännökset.

Kahden vuoden välein, ensimmäisen kerran viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994, neuvosto tarkistaa komission kertomuksen perusteella ja tarvittaessa komission ehdotuksesta yleisen vähimmäisveron ja valmisteverorakenteen sekä kuultuaan Euroopan parlamenttia toteuttaa yksimielisesti tarvittavat toimenpiteet. Komission kertomuksessa ja neuvoston tutkimuksessa otetaan huomioon sisämarkkinoiden toimivuus, verojen reaaliarvo, eri kategorioihin kuuluvien alkoholijuomien välinen kilpailu ja perustamissopimuksen yleiset tavoitteet.

3 luku

Lainsäädännön lähentäminen

100 artikla. Perustamissopimuksen 100 artiklan mukaan neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan direktiivejä jäsenvaltioiden sellaisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä, jotka suoraan vaikuttavat yhteismarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan.

Jäsenvaltioiden kansallisten oikeussääntöjen lähentäminen on yksi niistä yhteisön toimivaltaan kuuluvista keinoista, joilla pyritään yhteisölle asetettujen päämäärien saavuttamiseen. Neuvosto voi toteuttaa lähentämistoimenpiteitä silloin, kun perustamissopimus ei sisällä erityisiä määräyksiä toimenpiteistä, jotka olisivat tarpeen yhteismarkkinoiden toteuttamiseksi ja niiden toiminnan turvaamiseksi.

Artiklan soveltamisen edellytyksenä on, että asianomaiset jäsenvaltioiden säännökset vaikuttavat yhteismarkkinoihin. Kansallisten säännösten ei tarvitse kuitenkaan tähdätä yhteismarkkinoiden toteuttamiseen. Riittävää on, että säännöksillä on tosiasiallista vaikutusta yhteismarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan. Siksi esimerkiksi kuluttajansuojaa ja immateriaalioikeuksia koskevien säännösten on katsottu kuuluvan artiklan soveltamisalaan.

Artiklan soveltamisala on laaja. Soveltamisalaa rajaavat kuitenkin useat erityismääräykset. Erityismääräykset koskevat muun muassa yhdenmukaistamistoimia yhteisen maatalouspolitiikan alalla (43 artikla), liikennepoliti-

kan alalla (75 artikla), välillisen verotuksen alalla (99 artikla) sekä lainsäädännön lähentämistä sisämarkkinoiden toteuttamiseksi (100 a artikla). Yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 100 artikla on yleismääräys ja siten toissijainen suhteessa erityismääräyksiin (ks. esimerkiksi tapaukset 68 ja 131/86, Yhdistynyt kuningaskunta v. neuvosto).

Neuvosto päättää lähentämistoimenpiteistä yksimielisesti. Se tekee päätöksensä komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan. Euroopan parlamentti ei ole 100 artiklan perusteella kytketty yhtä kiinteästi päätöksentekomenettelyyn kuin esimerkiksi 100 a artiklan määräyksen nojalla, jossa edellytetään yhteispäätösmenettelyn käyttämistä. Neuvoston käytettävissä olevana säädösmuotona mainitaan ainoastaan direktiivit. Asetuksia tai päätöksiä ei voida antaa artiklan perusteella.

100 a artikla. EY:n perustamissopimuksen 100 a artiklan 1 kohdassa määrätään, että 100 artiklasta poiketen 100 a artiklan määräyksiä sovelletaan, kun kyseessä on 7 a artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden eli sisämarkkinoiden toteuttaminen. Tällöin neuvosto toteuttaa EY:n perustamissopimuksen 189 b artiklassa määrättyä yhteispäätösmenettelyä noudattaen ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan toimenpiteet jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi.

Artiklaa on erityissäännöksenä periaatteessa tulkittava suppeasti, ja se on siten sovellettavissa ainoastaan sisämarkkinoiden toteuttamiseen. Koska 7 a artiklassa sisämarkkinat määritellään alueeksi, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan, artiklan soveltamisala on kuitenkin hyvin laaja. Artiklan 2 kohdan mukaan artiklaa ei kuitenkaan sovelleta veroja, henkilöiden vapaata liikkuvuutta eikä työntekijöiden oikeuksia tai etuja koskeviin säännöksiin tai määräyksiin, vaikka nämä vaikuttavatkin sisämarkkinoihin.

Sisämarkkinalainsäädäntöä koskeva 100 a artikla lisättiin perustamissopimukseen vuoden 1986 yhtenäisasiakirjalla. Se on ollut merkittävä väline sisämarkkinoita toteutettaessa, sillä sen nojalla on annettu suuri osa uudemmissa tavarakaupan vapauttamiseen tähtäävistä teknisluontoisista säännöksistä. Sen käyttöönotto on samalla kaventanut 100 artiklan alkuperäistä soveltamisalaa huomattavasti.

Artiklassa ei edellytetä jäsenvaltioiden edustajien yksimielisyyttä, vaan artiklan nojalla neuvosto voi tehdä päätöksensä määränemistöllä. Päätöksenteko on siten helpottunut ja nopeutunut huomattavasti. Myös Euroopan parlamentti on kytketty kiinteästi päätöksentekoon, sillä lähentämistoimenpiteistä päätetään neuvoston ja parlamentin yhteispäätösmenettelyssä. Artiklassa ei mainita erikseen mitään säädösmuotoa, vaan siinä viitataan yleisesti neuvoston toimenpiteisiin. Käytettävissä olevia säädösmuotoja ovat siten direktiivien lisäksi myös asetukset ja päätökset.

Joskus lähentämistoimenpiteille voidaan osoittaa useampia toimivaltaperusteita, joiden samanaikainen soveltaminen johtaisi kuitenkin toisistaan poikkeaviin päätöksentekomenettelyihin. Tuomioistuin on näissä tapauksissa ollut oikeuskäytännössään taipuvainen suosimaan juuri niiden artiklojen käyttöä, jotka johtavat päätöksentekoon määränemistöllä ja jotka parhaiten turvaavat parlamentin aseman (ks. esimerkiksi tapaus 300/89, komissio v. neuvosto).

Yksi yhteisön keskeisimmistä tavoitteista on kilpailun vääristymisen estäminen sisämarkkinoilla. Komissio perustaa 100 a artiklan 3 kohdan mukaan terveyttä, turvallisuutta, ympäristönsuojelua tai kuluttajansuojaa koskevat ehdotuksensa suojelun korkeaan tasoon. Yhteisö haluaa välttää suojelutason alenemisen muun muassa siksi, että se pyrkii estämään niitä jäsenvaltioita, joiden vaatimustaso on ollut perinteisesti alhaisempi, saavuttamasta tämän takia erityisetuja markkinoilla. Korkean suojelutason omaavilla jäsenvaltioilla ei tällöin ole myöskään aihetta turvautua kansallisiin poikkeustoimiin, jotka vaarantaisivat markkinoiden yhtenäisyyden.

Jäsenvaltio voi 100 a artiklan 4 kohdan mukaan EY:n perustamissopimuksen 36 artiklassa lueteltujen syiden (muun muassa julkinen moraalit, yleinen järjestys ja turvallisuus) taikka ympäristön tai työympäristön suojelemiseksi pitää kansallisten säännösten soveltamista tarpeellisena vielä lähentämistoimenpiteiden toteuttamisen jälkeenkin. Artiklan luettelo suojeltavista arvoista on kattava. Sitä ei voida laajentaa tulkinnallisesti lisäämällä siihen uusia suojeltavia arvoja.

Poikkeusmahdollisuuteen vetoavan jäsenvaltion on annettava kansalliset säännöksensä tiedoksi komissiolle tämän hyväksyntää varten. Komissio voi vahvistaa jäsenvaltion säännök-

set, jos ne eivät ole keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peitettyyn rajoittamiseen. Komission päätöksen tulee olla 190 artiklan mukaisesti perusteltu (ks. tapaus 41/93, Ranska v. komissio). Komissio tai jäsenvaltio voi kuitenkin 169 ja 170 artiklassa määrätystä menettelystä poiketen saattaa asian suoraan yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin tämän artiklan mukaisia valtuuksia.

Artiklassa ei selkeästi määrätä, onko poikkeusmahdollisuus aina kaikkien jäsenvaltioiden käytettävissä vai ainoastaan niiden, jotka äänestivät neuvostossa lähentämistoimenpidettä vastaan. Vallitsevan käsityksen mukaan menettely on tarkoitettu vähemmistöön jääneiden valtioiden oikeutettujen etujen turvaamiseksi eikä sen tarkoituksena ole antaa enemmistön mukana äänestäneille mahdollisuutta muuttaa mieltään.

Artiklassa ei myöskään aseteta määräaika, jonka kuluessa jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle aikeestaan jatkaa kansallisen säännöksen soveltamista. Ilmeisesti jäsenvaltion on ilmoitettava poikkeusmenettelystään sen ajan kuluessa, joka koskee asianomaisen EY-säädöksen kansallista toteuttamista.

Artiklan 5 kohdan mukaan yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat toteuttaa väliaikaisia suojatoimenpiteitä. Yhteisö, yleensä komissio, valvoo suojatoimenpiteiden toteuttamista. Suojatoimenpiteen on perustuttava 36 artiklassa tarkoitettuun, muuhun kuin taloudelliseen syyhyn.

Lainsäädännön lähentämistä koskevien artiklojen nojalla on annettu laajalti yhteisösäädöksiä, joista merkittävä osa sisältyy jo ETA-sopimukseen. Tämän takia seuraavassa rajoitutaan selostamaan vain sellaisia artiklojen nojalla annettuja luonteeltaan lainsäädännön alaan kuuluvia direktiivejä, joita ei ole käsitelty eduskunnassa ETA-sopimuksen tai sen lisäpaketin yhteydessä.

Neuvoston direktiivi, annettu 19 päivänä joulukuuta 1977, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömän verotuksen alalla (77/799/ETY),

Neuvoston direktiivi, annettu 6 päivänä joulukuuta 1979, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien vero-

jen alalla annetun direktiivin 77/799/ETY muuttamisesta (79/1070/ETY) ja

Neuvoston direktiivi 92/12/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992, valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta

Direktiivien tarkoituksena on estää yli rajan tapahtuvaa veron välttämistä ja veronkiertoa, joista seuraa veronsaajien tulonmenetyksiä, epätasapuolista verotusta ja vinoutumia pääomien vapaassa liikkuvuudessa ja kilpailuedellytyksissä. Kahdenväliset sopimukset eivät ole tarjonneet veroviranomaisten käytettäväksi riittäviä keinoja näiden epäkohtien torjumiseksi. Direktiivien mukaan veroviranomaiset antavat toisilleen välittömiä ja unionissa yhdenmukaisettuja välillisiä veroja koskevia tietoja, jotka ovat tarpeen verotuksen toimittamiseksi oikein. Tietojenvaihto voi tapahtua pyynnöstä, automaattisesti tai oma-aloitteisesti. Toimivaltaiset viranomaiset voivat myös oikeuttaa jäsenvaltion verohallinnon edustajan olemaan läsnä toisessa valtiossa tietojen vaihdon toteuttamiseksi. Viranomaiset veloitetaan myös kehittämään yhteistyötään edelleen. Direktiiviä 92/12/ETY selostetaan tarkemmin valmisteverotusta koskevien direktiivien yhteydessä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole verotuksen alalla kansainvälistä tietojenvaihtoa koskevaa lainsäädäntöä. Suomi on tehnyt kaikkien unionin jäsenvaltioiden kanssa sopimukset kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi. Näihin sopimuksiin sisältyy välittömiä veroja koskeva tietojenvaihtotikla. Tulliyhteistyön puitteissa Suomi on tehnyt eräiden unionin jäsenmaiden, muun muassa Ison-Britannian (SopS 74—75/91) ja Saksan (SopS 57—58/76) kanssa sekä osana pohjoismaista yhteistyötä, Tanskan kanssa, virka-apusopimuksia, jotka koskevat välillisiä veroja.

Pohjoismaiden välillä on voimassa monenkeskinen virka-apua veroasioissa koskeva sopimus (SopS 36—37/91), jossa on tietojenvaihtoa koskevia määräyksiä. Sopimuksen piiriin kuuluvat sekä välittömät että välilliset verot. Tätä sopimusta lukuun ottamatta missään muussa sopimuksessa ei ole määräyksiä ulkomaisen verohallinnon edustajan läsnäolo-oikeudesta

toisessa maassa tapahtuvassa tietojenhankinnassa. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Neuvoston direktiivi, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1990, eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, varojen siirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (90/434/ETY)

Direktiivi koskee valtiolliset rajat ylittäviä fuusioita, jakautumisia, varojen siirtoa yhtiöltä toiselle sekä osakkeiden vaihtoa. Direktiivin tarkoituksena on yhtenäistää valtion sisäisten ja valtioiden rajat ylittävien fuusioiden ja muiden direktiivissä tarkoitettujen järjestelyjen verokohtelu. Tavoitteena on yritysten kilpailukykyyn ja tuottavuuden kasvattaminen poistamalla yritysrakenteiden muutosten verotuksellisia esteitä. Samalla pitää kuitenkin voida turvata sulautuvan yhtiön ja vastaanottavan yhtiön kotivaltioiden fiskaaliset edut.

Fuusioverotusdirektiivi liittyy samanaikaisesti hyväksytyyn suorien sijoitusten osinkojen verotusta koskevaan direktiiviin 90/435/ETY. Fuusioverotusdirektiivillä on yhteys myös fuusioita koskevaan neuvoston antamaan niin sanottuun kolmanteen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin (78/855/ETY), joka liittyy osakeyhtiöiden sulautumista ja osakeyhtiöiden jakautumista sääntelevään kuudenteen yhtiöoikeudelliseen direktiiviin (82/891/ETY). Yhtiöoikeudelliset direktiivit koskevat kuitenkin vain valtion sisäisiä fuusioita. Valtiolliset rajat ylittäviä fuusioita koskeva sääntely on vasta ehdotusasteella (ehdotus kymmenenneksi neuvoston direktiiviksi, COM (84) 727 final).

Fuusio

Direktiivi koskee järjestelyä, jossa

1) yksi tai useampi yhtiö ilman selvitystilamenettelyä siirtää kaikki varansa ja velkansa toiselle jo olemassa olevalle yhtiölle sitä vastaan, että tämän siirtävän yhtiön eli sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön emittoimia osakkeita. Vastikkeena voi olla myös käteisvastike, joka ei kuitenkaan saa ylittää 10 prosenttia näiden emissio-osakkeiden yhteisestä nimellisarvosta tai, jos tätä ei voida määrittää, niiden kirjanpitoarvosta (tavallinen fuusio); tai

2) kaksi tai useampia yhtiöitä ilman selvitys-

tilamenettelyä siirtää varansa ja velkansa uudelle perustamalleen yhtiölle sitä vastaan, että niiden osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi uuden yhtiön osakkeita tai valinnaisesti rahavastikkeen, jonka määrä ei saa ylittää 10 prosenttia uuden yhtiön osakkeiden nimellisarvosta tai kirjanpitoarvosta (kombinaatiofuusio); taikka

3) yhtiö siirtää ilman selvitystilamenettelyä kaikki varansa ja velkansa toiselle yhtiölle, joka omistaa täysin tämän yhtiön osakepääoman (tytäryhtiöfuusio).

Direktiivin mukaan fuusiossa tapahtuva varojen siirto ei aiheuta veroseuraamuksia, mikäli varat siirtyvät jatkuvuusperiaatetta noudattaen vastaanottavalle yhtiölle. Verotus lykkääntyy näin ollen siihen ajankohtaan, jolloin varallisuus realisoidaan. Verotuksen lykkääntymisen edellytyksenä on kuitenkin, että varoja ei siirretä pois sulautuvan yhtiön kotivaltiosta, vaan ne kuuluvat fuusion jälkeen tähän valtioon muodostuvaan kiinteään toimipaikkaan. Tällä pyritään turvaamaan sulautuvan yhtiön kotivaltion verotusvalta.

Fuusiossa sulautuvan yhtiön verottamattomat varaukset siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Ehtona on tällöinkin, että varaukset liittyvät sulautuneen yhtiön kotivaltioon muodostuneeseen kiinteään toimipaikkaan. Varauksiin liittyvän piilevän veroluoton ei siten sallita siirtyä sulautuvan yhtiön kotivaltion verotusvallan ulkopuolelle. Myös sulautuvan yhtiön tappiot siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle syntyneeseen kiinteään toimipaikkaan. Tappioiden siirtymisen edellytyksenä on kuitenkin, että sulautuvan yhtiön kotivaltio sallii tappioiden siirtymisen kotimaisten fuusioiden yhteydessä.

Direktiivin mukaan fuusiovoitto ei ole veronalaista tuloa. Direktiivi sallii kuitenkin jäsenvaltion poiketa edellä mainitusta pääsäännöstä, mikäli vastaanottavan yhtiön omistus sulautuvasta yhtiöstä ei ylitä 25 prosenttia. Fuusiotappion vähentämisestä direktiivissä ei ole säännöksiä. Jäsenvaltioiden verolainsäädäntö ei yleensä tunne fuusiotappion käsitettä. Fuusiovoiton ja -tappion verotus on tällöin symmetristä.

Sulautuneen yhtiön osakkeenomistajille ei aiheudu veroseuraamuksia sen johdosta, että he saavat aikaisemmin omistamiensa sulautuvan yhtiön osakkeiden tilalle vastaanottavan yhtiön osakkeita. Edellytyksenä verottamatta jättämiselle on, että vastikkeena saatujen osak-

keiden hankintamenona pidetään alkuperäisten osakkeiden hankintamenoa.

Direktiiviin sisältyy lisäksi merkittävä kontrollinormi. Edullisen verokohtelun vastapainona sallitaan jäsenvaltion olla soveltamatta direktiivin säännöksiä, mikäli fuusion pääasiallisena tai merkittävänä tarkoituksena on veronkierto tai verotuksen välttäminen. Tällaisen tarkoituksen voidaan direktiivin mukaan olettaa olevan olemassa silloin, jos fuusiojärjestely ei perustu liiketaloudellisiin syihin kuten toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai rationalisointiin.

Jakautuminen, varojen siirto ja osakkeiden vaihto

Direktiivi määrittelee jakautumisen järjestelyksi, jossa yhtiö purkautuen selvitysmenettelyttä siirtää kaikki varansa ja vastuunsa kahdelle tai useammalle olemassa olevalle tai uudelle yhtiölle siten, että jakautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat vastikkeeksi vastaanottavien yhtiöiden osakkeita sekä mahdollisesti rahavastiketta. Rahavastikkeen määrä ei kuitenkaan saa ylittää 10 prosenttia osakevastikkeen nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeiden kirjanpidollisesta arvosta.

Varojen siirroilla tarkoitetaan direktiivissä järjestelyä, jossa yhtiö itse purkautumatta siirtää koko toimintansa tai yhden tai useampia toimialojaan toiselle yhtiölle saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita. Jos siirron kohteena on osa yhtiön toiminnasta, siirrettävien varojen tulee muodostaa sellainen toiminnallinen kokonaisuus, että se pystyy toimimaan itsenäisenä erillisenä yksikkönä.

Osakkeiden vaihdolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa yhtiö hankkii äänivallan enemmistön tuottavan omistussuuden toisessa yhtiössä luovuttamalla tuon yhtiön osakkeenomistajille omia osakkeitaan vastikkeeksi saamistaan osakkeista. Jos vaihdossa käytetään myös rahavastiketta, vastikkeen määrä ei saa ylittää 10 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpitoarvosta.

Direktiivin mukaiseen jakautumiseen ja varojen siirtoon liittyvät vastaavat veroedut kuin fuusioon. Järjestelyt eivät siten merkitse uutta saantoa eivätkä aiheuta luovutusvoittoverotusta varat siirtävälle yhtiölle. Siirron kohteena olevien liiketoimintojen täytyy muodostaa kiin-

teä toimipaikka varat siirtävän yhtiön kotimaassa. Siirtyvään toimintaan liittyvät varaukset siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Myös siirtyvään toimintaan liittyvät tappiot siirtyvät valtion rajat ylittävissä jakautumisissa, mikäli tappion siirtyminen on mahdollista maan sisäisissä vastaavissa järjestelyissä. Jakautumisessa, varojen siirrossa tai osakkeiden vaihdossa ei osakkeenomistajalle aiheudu veroseuraamuksia, jos osakkeiden hankintameno pysyy samana.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Fuusioverotusta koskevan direktiivin voimaansaattamisen eräs ongelma on, että Suomessa ei ole yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä, joka koskisi valtion rajat ylittäviä fuusioita. Näin ollen tällaisia direktiivin soveltamisalaa kuuluvia järjestelyjä ei tosiasiallisesti voitane tehdä. Direktiiviä ei toisaalta ole vielä kovin laajalti täytäntöön pantu Euroopan unionin nykyisissäkään jäsenvaltioissa.

Suomen lainsäädännössä ei ole vaatimusta siitä, että fuusion toteuttaminen veroseuraamuksitta rajoitetaisi muuna kuin vastaanottavan yhtiön osakkeina annettavan fuusiovastikkeen määrän enintään 10 prosenttiin emisio-osakkeiden nimellisarvosta. Fuusioon liittyvien veronhuojennusten ehdoksi ei myöskään ole lainsäädännössä nimenomaisesti asetettu sitä, että fuusion tulisi perustua liiketaloudellisiin syihin.

Suomen fuusioverotusta koskeva lainsäädäntö on yhdenmukainen fuusioverotusdirektiivin sääntelyn kanssa siltä osin kuin se koskee fuusion toteuttamista veroseuraamuksitta. Tämä edellyttää jatkuvuusperiaatteen noudattamista kirjanpidossa. Rajat ylittäviin fuusioihin liittyvä vaatimus kiinteän toimipaikan muodostumisesta vaatii lainsäädännön muutoksen.

Direktiivin lähtökohtana on se, että fuusiotulos on verotukseen vaikuttamaton. Suomen fuusiovoiton veronalaisuutta koskeva säännös ei ole sopusoinnussa direktiivin sääntelyn kanssa, sillä direktiivi sallii fuusiovoiton verottamisen vain silloin, kun vastaanottavan yhtiön omistus sulautuvasta yhtiöstä ei ylitä 25 prosenttia. Direktiivin lähtökohtien mukaisesti fuusiovoitto ja -tappio tulisi säätää verotukseen vaikuttamattomaksi. Tällöin rajat ylittäviä ja valtion sisäisiä fuusioita kohdeltaisiin samalla tavalla.

Suomen verolainsäädäntö ei myöskään tun-

ne direktiivissä tarkoitettua yleisseuraantotyyppistä jakautumista. Tämä johtuu ennen kaikkea siitä, että jakautumista koskeva sääntely on puuttunut yhtiöoikeudesta. Direktiivissä tarkoitettua jakautumisen mahdollistaminen Suomessa ilman veroseuraamuksia edellyttää siten verolainsäädännön muutosta. Valmisteilla olevan osakeyhtiölain jakautumissäännös tulee olemaan perustana jakautumisen vero-oikeudelliselle sääntelylle. Samoja periaatteita voidaan noudattaa sekä valtion sisäisissä että valtion rajat ylittävissä jakautumisissa. Osakeyhtiölakiin ei kuitenkaan toistaiseksi ole valmisteilla rajat ylittäviä jakautumisia koskevaa lainsäädäntöä.

Yhtiöoikeudellisen sääntelyn puuttuessa jakautumisiin liittyviä verotuksellisia haittoja on käytännössä pyritty helpottamaan elinkeinotulon verottamisesta annettuun lakiin (360/68) sisältyvällä erityissäännöksellä. Säännös vastaa lähinnä direktiivissä tarkoitettua varojen siirtoa koskevaa sääntelyä. Verosäännös on kuitenkin soveltamisalaltaan direktiivin säännöstä suppeampi, sillä se edellyttää varoja siirtävän yhteisön jäävän myös itse jatkamaan liiketoimintaa. Verolainsäädäntö ei myöskään salli siirtyvään toimintaan liittyvien varauksen eikä tappioiden siirtämistä vastaanottavalle yhtiölle. Toisaalta verosäännös koskee direktiivistä poiketen myös omaisuuden myyntiä, jolloin direktiivin edellytys vastikkeena käytettävistä osakkeista ei täyty. Direktiivin täytäntöönpaneminen edellyttää varojen siirtoa koskevien verosäännösten muuttamista.

Suomen lainsäädännössä ei ole direktiivissä tarkoitettua osakkeiden vaihtoa koskevaa veronhuojennussääntelyä. Osakkeiden vaihto katsotaan verotuksessa luovutukseksi, joka vetetaan luovutusvoittoa koskevien säännösten mukaisesti. Osakkeiden luovutushinnaksi katsotaan vaihdossa saatujen osakkeiden käypä arvo. Direktiivin säännöksen täytäntöönpaneminen edellyttää näin ollen lainsäädännön muutosta.

Suomen lainsäädäntöä kehitettäessä tulee harkita, onko tarpeen asettaa fuusioon ja muihin direktiivissä tarkoitettujen järjestelyihin liittyvien veroetujen edellytykseksi ettei niihin ole ryhdytty pääasiassa veron kiertämiseksi. Tällaisia säännöksiä on voimassa useissa unionin jäsenmaissa. Veroseuraamuksitta tapahtuvien rakennemuutosten vaihtoehtojen lisääntyessä kasvaa entisestään vaara, että näitä toi-

menpiteitä käytetään myös veron välttämisen tai veronkierron välineinä.

Direktiivissä tarkoitettujen järjestelyjen saattaminen voimaan antaisi uusia mahdollisuuksia siirtää suomalaisyritysten Suomessa olevaa omaisuutta ulkomaiseen omistukseen jatkuvuusperiaatetta noudattaen. Muun muassa tästä syystä Suomen lainsäädäntöön tarvitaan veropohjan turvaamiseksi säännökset niitä tilanteita varten, joissa ulkomainen yritys siirtää omaisuuttaan Suomessa olevasta kiinteästä toimipaikasta ulkomaille.

Direktiivin täytäntöönpanosta johtuvista lainsäädännön muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Neuvoston direktiivi, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1990, eri jäsenvaltioista oleviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verotusjärjestelmästä (90/435/ETY, emo—tytäryhtiö-direktiivi)

Direktiivin tarkoituksena on helpottaa yritysten ryhmittymistä unionin alueella suuremmiksi yksiköiksi ottamalla käyttöön yhteinen verojärjestelmä, joka on kilpailun kannalta neutraali.

Direktiivin mukaan kansainvälinen kaksinkertainen verotus vältetään siten, että jäsenvaltiossa verotuksellisen kotipaikan omaavan tytäryhtiön jakamasta osingosta ei peritä lähdeveroa ja että jäsenvaltiossa verotuksellisen kotipaikan omaavaa emoyhtiötä ei veroteta saadusta osingosta tai emoyhtiölle myönnetään niin sanottu epäsuora veronhyvitys eli emoyhtiön verosta vähennetään tytäryhtiön jakamasta voitosta maksama vero.

Direktiivin liitteissä on lueteltu ne lähinnä suomalaista osakeyhtiötä ja osuuskuntaa vastaavat yhtiömuodot, joihin direktiivin periaatteita sovelletaan. Samoin on lueteltu ne verot, joihin direktiiviä sovelletaan. Nämä vaatimukset ovat samat kuin yritysjärjestelyjä koskevasa direktiivissä.

Direktiivissä määritellään emo-tytäryhtiösuhde siten, että yhtiötä pidetään emoyhtiönä, jos se omistaa vähintään 25 prosenttia toisessa jäsenvaltiossa verotuksellisen kotipaikan omaavan yhtiön pääomasta. Jäsenvaltioiden välisessä verosopimuksessa voidaan kuitenkin käyttää myös äänivaltaan perustuvaa määrittelyä. Jäsenvaltioilla on oikeus olla soveltamatta direk-

tiiviä, jos edellytys vähimmäisomistusosuudesta ei ole kestänyt vähintään kahta vuotta.

Kaksinkertainen verotus voidaan emoyhtiön kotivaltiossa poistaa joko vapauttamalla osingot kokonaan verotuksesta tai pitämällä niitä veronalaisina ja myöntämällä samalla hyvitys tytäryhtiön maksamasta yhtiöverosta. Direktiivissä on myönnetty poikkeuksia Kreikalle, Portugalille ja Saksalle.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Asiaa koskevia säännöksiä sisältyy elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/68) 61 a §:ään, rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain (672/78) 3 ja 7 §:ään sekä Suomen unionin jäsenvaltioiden kanssa tekemiin verosopimuksiin.

Elinkeinoverolain 61 a §:n mukaan yhteisön muulta kuin kotimaiselta yhteisöltä saama osinkotulo ei ole veronalaista tuloa, jos osingon maksavan yhteisön asuinvaltion ja Suomen valtion välillä voimassa olevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen määräyksen mukaan toisesta sopimusvaltiosta maksetut osingot ovat Suomen verosta vapaat samoin edellytyksin kuin suomalaisen yhteisön toiselle suomalaiselle yhteisölle maksamat osingot. Edellytyksenä on lisäksi, että osingonsaajan omistamat osakkeet tuottavat vähintään 10 prosentin äänimäärän osinkoa jakavan yhteisön yhteenlasketusta äänimäärästä.

Säännös on voimassa vuoden 1996 loppuun ja sen perusteella Suomessa asuvat emoyhtiöt voivat kotiuttaa osingot verovapaasti myös aikana, jonka kuluessa kaikki Suomen tekemät verosopimukset muutetaan vastaamaan säännöksen sisältämää periaatetta. Ristiriidassa direktiivin kanssa ei ole säännös siitä, että kotiutetuista osingoista kannetaan yhtiöveron hyvityksestä annetun lain (1232/88) mukaisesti täydennysveroa silloin, kun osinkoa Suomessa edelleen jaetaan.

Suomi on tehnyt verosopimukset kaikkien unionin jäsenvaltioiden kanssa. Eräisiin voimassa oleviin unionin jäsenvaltioiden kanssa tehtyihin verosopimuksiin elinkeinoverolain 61 a §:n mukainen muutos on jo tehty. Vanhemmissa verosopimuksissa käytetty 25 prosentin omistusosuuteen perustuva määritelmä ja uudemmissa verosopimuksissa käytetty 10 prosentin äänivaltaosuuteen perustuva määritelmä

sinänsä vastaavat direktiivin emo—tytäryhtiömääritelmää. Kreikan kanssa tehdyssä verosopimuksessa (SopS 57—58/81) ei emo—tytäryhtiö-suhdetta ole määritelty lainkaan.

Ulkomaisesta yhteisöstä saatavien osinkojen verovapauden edellytykset on saatettava vastaamaan direktiivin vaatimuksia. Tämä voidaan toteuttaa muuttamalla direktiivin mukaisiksi niiden verosopimusten omistusosuusmääräykset, jotka eivät nykyisellään vastaa direktiiviä. Vaihtoehtoisesti direktiivin vaatimukset voidaan toteuttaa laajentamalla elinkeinoverolain 61 a §:n soveltamisalaa siten, että äänivaltapaperusteiden ohella myös 25 prosentin omistusosuus pääomasta riittää verovapauden perusteeksi.

Suomesta ulkomaille maksettavista osingoista on nykyisin suoritettava sisäisen lainsäädännön mukaan 25 prosentin lähdevero. Verosopimuksissa lähdeverotusoikeutta on kuitenkin tuntuvasti rajoitettu tai se on poistettu kokonaan. Ulkomaille maksettavien tytäryhtiöosinkojen lähdeverosta luopuminen vastaa Suomen nykyistä verosopimuspoliittista linjaa, mutta verovapaus ei vielä sisälly kaikkiin unionin jäsenvaltioiden kanssa tehtyihin verosopimuksiin. Direktiivin edellyttämä luopuminen tytäryhtiöosinkojen lähdeverosta on tarkoitus sisällyttää näihin verosopimuksiin, mutta sopimusten uudistamisen viivästyessä muutos voidaan toteuttaa myös sisäisessä lainsäädännössä.

Lääkkeet

100 a artiklan nojalla ennen 31 päivää heinäkuuta 1991 annetut lääkkeitä koskevat direktiivit ovat osa ETA-sopimusta sopimuksen liitteen II nojalla (ks. HE 95/1992 vp, s. 113—115) lukuun ottamatta Saksaan sovellettavista, teknisten säännösten yhdenmukaistamiseen liittyvistä siirtymäajan toimenpiteistä 4 päivänä joulukuuta 1990 annettua neuvoston direktiiviä (90/657/ETY). Heinäkuun 1991 jälkeen annetut lääkkeisiin liittyvät direktiivit on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 lukuun ottamatta 14 päivänä kesäkuuta 1993 annettuja, lääkkeitä koskevien direktiivien 65/65/ETY, 75/318/ETY ja 75/319/ETY muuttamisesta annettua direktiiviä 93/39/ETY, eläinlääkkeisiin liittyvien jäsenvaltioiden lakien lähentämisestä annettujen direktiivien 81/851/ETY ja 81/852/ETY muuttamisesta annettua direktiiviä 93/40/ETY ja

korkean teknologian, erityisesti bioteknologisesti tuotettujen, lääkkeiden markkinoille saattamista koskevien kansallisten toimenpiteiden lähentämisestä annetun direktiivin 87/22/ETY kumoamisesta annettua direktiiviä 93/41/ETY. Artiklan nojalla annetut huumausaineen valmistuksessa käytettäviä aineita koskevat direktiivit on vastaavasti sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 (ks. HE 56/1994 vp, s. 12—13).

Edellä mainituista ETA-sopimuksen ulkopuolella olevista säädöksistä aiheuttavat lainsäädännön muutostarpeita direktiivit 93/39/ETY ja 93/40/ETY, jotka tulevat unionissa voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 ja osittain 1 päivänä tammikuuta 1998.

Neuvoston direktiivi 93/39/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993, lääkkeitä koskevien direktiivien 65/65/ETY, 75/318/ETY ja 75/319/ETY muuttamisesta

Direktiivin tavoitteena on poistaa muiden ihmisille tarkoitettujen lääkevalmisteiden kuin neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2309/93 tarkoitettujen niin sanottujen korkean teknologian ja uusia lääkeaineita sisältävien lääkevalmisteiden vapaan liikkumisen jäljellä olevia esteitä. Direktiivin mukaan jäsenvaltion viranomaiset voivat kuultuaan, että lääkevalmisteen myyntilupaa koskeva hakemus on käsiteltävänä myös toisessa jäsenmaassa, päättää odottaa kyseistä ratkaisua. Saatuaan toisen jäsenvaltion viranomaisten tekemän arviointilausunnon, viranomaisten tulee lyhyen määräajan (90 päivää) kuluessa joko tunnustaa ensin mainittujen viranomaisten tekemä päätös tai, mikäli viranomaiset katsovat olevan vakavia epäilyksiä siitä, että luvasta saattaa aiheutua vaaraa kansanterveydelle, saattaa asia Euroopan lääkearviointiviraston (European Medical Evaluation Agency, EMEA) yhteydessä toimivan lääkevalmistekomitean käsiteltäväksi. Jos lääkevalmisteele on jo myönnetty myyntilupa jossakin jäsenvaltiossa, myyntiluvan hakija voi vedota tähän lupaan hakiessaan valmisteele myyntilupaa toisessa jäsenvaltiossa. Myyntilupaviranomaisten tulee tällöin joko tunnustaa toisen jäsenvaltion viranomaisten tekemä päätös tai, mikäli viranomaiset katsovat olevan vakavia epäilyksiä siitä, että luvasta saattaa aiheutua vaaraa kansanterveydelle, saattaa asia lääkevalmistekomitean käsiteltäväksi. Asiasta

päättää tällöin komissio, eräissä erimielisyystilanteissa neuvosto, lääkevalmistekomitean kannanoton saatuaan. Päätös on jäsenmaita velvoittava.

Direktiivin mukaan lääkevalmisteen kauppaantuonnista vastaavan henkilön eli myyntiluvan hakijan tulee olla sijoittunut yhteisöön. Myyntiluvan jo saaneiden lääkkeiden osalta vaatimusta sovelletaan myyntilupaa uudistettaessa.

Jos jäsenvaltio katsoo, että myyntiluvan saanutta valmistetta tulee muuttaa tai myyntilupa peruuttaa väliaikaisesti tai kokonaan terveyden suojelun perusteella, asiassa on myös tällöin noudatettava edellä selostettua menettelyä. Jäsenvaltiolla on kuitenkin kiireellisten syiden vaatiessa oikeus ennen lopullisen päätöksen tekemistä kieltää väliaikaisesti lääkevalmisteen kaupanpito ja käyttö alueellaan.

Direktiivin mukaan myös myyntiluvan hakijalla tai haltijalla, toisella jäsenmaalla ja komissiolla on oikeus saattaa myyntiluvan myöntämistä taikka sen väliaikaista tai lopullista peruuttamista koskeva asia käsiteltäväksi edellä mainitussa menettelyssä ennen kuin jäsenvaltio tekee asiassa ratkaisun, mikäli asia koskee yhteisöjen etua. Myös jos lääkevalmisteen myyntilupahakemus on käsiteltävänä samanaikaisesti useammassa jäsenvaltiossa ja valtiot päätyvät myyntiluvan myöntämisen suhteen erilaisiin ratkaisuihin taikka jäsenvaltiot tekevät erilaisia ratkaisuja myyntiluvan väliaikaista tai lopullista peruuttamista koskevassa asiassa, lääkevalmisteen kauppaantuonnista vastaavalla henkilöllä, toisella jäsenvaltiolla ja komissiolla on oikeus saattaa asia käsiteltäväksi mainitun menettelyn mukaisesti.

Jäsenvaltioiden tulee direktiivin mukaan perustaa sivuvaikutusten seurantarjestelmä, jonka puitteissa kerätään lääkkeiden haittavaikutuksia koskevaa tietoa sekä lääkkeiden käyttöä ja väärinkäyttöä koskevaa tietoa. Lääkevalmisteen kauppaantuonnista vastaavilla henkilöillä tulee olla pysyvästi ja jatkuvasti käytettävissä sivuvaikutusten seurannasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on huolehtia lääkevalmisteen epäillyistä haitallisista vaikutuksista saatujen tietojen kokoamisesta ja arvioimisesta, viranomaisille toimitettavien raporttien laadinnasta ja kaiken tarvittavan tiedon nopeasta toimittamisesta viranomaisille. Myyntiluvan haltijan tietoon tulleista vakavista haittavaikutuksista on ilmoitettava 15 päivän kuluessa viranomaisille ja kaikista epäillyistä haitallisista

vaikutuksista on pidettävä kirjaa, jonka tiedot on määräjain toimitettava viranomaisille.

Neuvoston direktiivi 93/40/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993, eläinlääkkeitä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annettujen direktiivien 81/851/ETY ja 81/852/ETY muuttamisesta

Direktiivin tarkoituksena on poistaa muiden eläinlääkkeiden kuin asetuksessa (ETY) N:o 2309/93 tarkoitettujen niin sanottujen korkean teknologian ja uusia lääkeaineita sisältävien lääkevalmisteiden vapaan liikkumisen jäljellä olevia esteitä. Direktiivin säännökset vastaavat edellä selostettuja direktiivin 93/39/ETY säännöksiä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ETA-sopimuksen liitesäännöstöön kuuluvista ja sopimukseen myöhemmin sisällytetyistä EY-säädöksistä johtuvat muutokset on toteutettu ETA-sopimuksen ja ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 voimaansaattamisen yhteydessä annetuilla laeilla lääkelain muuttamisesta (1046/93), sairausvakuutuslain muuttamisesta (1047/93), eläintautilain muuttamisesta (809/92) ja huumausainelain muuttamisesta (591/94).

Direktiivien 93/39/ETY ja 93/40/ETY edellä kerrottujen, myyntilupa-asioiden sekä luvan muuttamista ja peruuttamista koskevien asioiden käsittelyyn liittyvien menettelysäännösten huomioimiseksi lääkelakiin (395/87) on tarpeen ottaa valtuutussäännös, jonka nojalla menettelystä voidaan antaa alemmantasoiset määräykset.

Myyntiluvan hakijoita ei ole lääkelaisissa rajattu, vaan ainoastaan edellytetty, että ETA:n ulkopuolisesta valtiosta olevalla myyntiluvan hakijalla on oltava ETA-alueella asiamies. Edellä mainitut direktiivit edellyttävät säännöksen muuttamista siten, että myyntiluvan hakijan on oltava sijoittautunut johonkin unionin jäsenmaahan.

Suomessa ei ole myyntiluvan haltijaa velvoittavia, lääkevalmisteiden sivuvaikutusten seurantaa eikä haittavaikutusten oma-aloitteista ilmoittamista koskevia säännöksiä. Lääkelakia tulee tämän vuoksi täydentää kyseisillä säännöksillä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erillinen hallituksen esitys.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2309/93, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1993, ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön luvananto- ja valvontamenettelyistä sekä eurooppalaisen lääkkeiden arviointijärjestön perustamisesta

Tällä perustamissopimuksen 235 artiklan nojalla annetulla asetuksella, joka ei kuulu ETA-sopimuksen liitesäännöstöön, perustetaan 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen sovellettava keskitetty yhteisömenettely myyntilupien myöntämiseksi niin sanotuille korkean teknologian lääkkeille, erityisesti bioteknologisin menetelmin tuotetuille lääkkeille, ja uusia lääkaineita sisältäville lääkkeille. Lisäksi asetuksessa säädetään myyntiluvan saaneiden lääkevalmisteiden valvonnasta. Asetuksen liitteen A-osassa tarkoitettuihin bioteknologisin menetelmin valmistetut sekä pääasiassa eläinten kasvun edistämiseen tai niiden tuotoksen parantamiseen tarkoitettut lääkevalmisteet voivat asetuksen 3 artiklan mukaan tulla jäsenmaissa markkinoille ainoastaan kyseisen menettelyn kautta. Sen sijaan liitteen B-osassa tarkoitettujen lääkevalmisteiden osalta menettelyä sovelletaan, mikäli myyntiluvan hakija on sitä pyytänyt ja mikäli valmiste katsotaan kyseisessä luettelossa tarkoitetuksi lääkevalmisteksi. Asetuksella perustetaan Euroopan lääkearviointivirasto (EMA), jolle myyntilupahakemus asetuksen 4 artiklan mukaan jätetään.

Asetuksen 5—26 artiklassa säädetään ihmisille tarkoitettujen lääkevalmisteiden myyntilupien myöntämisestä sekä myönnettyihin myyntilupiin liittyvästä valvonnasta. Asetuksen 27—48 artiklaan sisältyvät vastaavat eläinlääkkeitä koskevat säännökset. Lisäksi asetukseen sisältyy lääkearviointivirastoa ja sen toimintaa koskevia hallinnollisia ja muita yleisiä säännöksiä.

Lääkearviointiviraston myyntilupahakemusta koskevan lausunnon muotoilemisesta vastaa neuvoston direktiivillä lääkevalmisteita koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (75/319/ETY) perustettu lääkevalmistekomitea, eläinlääkkeiden osalta neuvoston direktiivillä eläinlääkkeitä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (81/851/ETY) perustettu eläinlääkevalmistekomitea. Lopullisen päätöksen asiassa tekee komissio, eräissä erimielisyystilanteissa kuitenkin neuvosto. Asetuksen mukaisessa menettelyssä myönnetty lupa on asetuksen 12 ja 34 artiklan

mukaan voimassa koko yhteisö alueella ja vastaavasti hakemuksen hylkääminen muodostaa esteen valmisteen markkinoinnille koko yhteisön alueella.

Lääkearviointivirasto käsittelee asetuksen 15 ja 37 artiklan mukaan myös asetuksen mukaisesti myyntiluvan saaneen lääkevalmisteen muuttamista koskevat asiat. Lääkevalmisteen kauppaantuonnista vastaava henkilö on velvollinen ilmoittamaan lääkearviointivirastolle, komissiolle ja jäsenmaiden viranomaisille kaikista uusista lääkevalmisteen haittojen ja hyötyjen arviointiin liittyvistä seikoista, erityisesti jonkin maan valmistellelle myönnetyn luvan peruuttamista tai rajoittamista koskevasta päätöksestä. Myynti- ja valmistusluvan peruuttamisesta väliaikaisesti tai kokonaan päätetään asetuksen 18 ja 40 artiklan perusteella vastaavassa päätöksentekomenettelyssä kuin myyntiluvan myöntämisestäkin. Jäsenmaiden viranomaiset ovat velvollisia ilmoittamaan komissiolle ja edellä mainituille komiteoille seikoista, jotka edellyttävät niiden näkemyksen mukaan kyseisiin toimenpiteisiin ryhtymistä. Jäsenvaltio voi kuitenkin terveyden tai ympäristön suojelun vaatimissa kiireellisissä tapauksissa kieltää väliaikaisesti lääkevalmisteen käytön alueellaan jo ennen komission päätöksen tekemistä.

Asetuksen 21 ja 43 artiklassa todetaan, että asetuksen mukaisesti myyntiluvan saaneen lääkevalmisteen markkinoinnista vastaavalla henkilöllä tulee olla pysyvästi ja jatkuvasti käytettävissä sivuvaikutusten seurannasta vastaava henkilö, jonka tehtävänä on huolehtia lääkevalmisteen epäillyistä haitallisista vaikutuksista saatujen tietojen kokoamisesta ja arvioimisesta, viranomaisille toimitettavien raporttien laadinnasta ja kaiken tarvittavan tiedon nopeasta toimittamisesta viranomaisille. Kaikista myyntiluvan haltijan tietoon tulleista vakavista haittavaikutuksista on asetuksen 22 ja 44 artiklan mukaan ilmoitettava 15 päivän kuluessa sen maan viranomaisille, jossa haittavaikutus on ilmennyt, tai jos tämä on ilmennyt yhteisöihin kuulumattomassa maassa, jäsenmaiden viranomaisille ja lääkearviointivirastolle. Kaikista epäillyistä haitallisista vaikutuksista on pidettävä kirjaa, jonka tiedot on määräjain toimitettava jäsenmaiden viranomaisille ja lääkearviointivirastolle. Lääkearviointivirasto perustaa, yhteisössä markkinoilla olevien lääkevalmisteiden valmistusvirhetilanteita ja sivuvaikutuksia koskevan tietojensiirto- ja hälytysjärjestelmän.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Lääkevalmisteiden, lukuun ottamatta immunologia eläinlääkkeitä, myyntiluvan myöntämisestä sekä luvan saaneen valmisteen muuttamisesta ja myyntiluvan peruuttamisesta säädetään lääkelain (395/87) 4 luvussa. Lain 101 §:ssä säädetään lisäksi muun muassa lääkkeen kulutuksen luovuttamisen kieltämisestä ja 101 a §:ssä muun muassa lääkkeiden valmistukseen myönnetyn luvan peruuttamisesta. Toimivalta edellä mainituissa asioissa kuuluu lääkelaitokselle. Asetuksen säännökset edellyttävät lääkelain muuttamista siten, etteivät lain edellä mainitut säännökset — lukuun ottamatta valmisteen käytön poikkeuksellista, kiireellisissä tapauksissa mahdollista käytön kieltämistä — koske asetuksessa tarkoitettuja lääkevalmisteita, joiden osalta päätösvalta kuuluu lääkearviointivirastolle ja komissiolle. Eläintautilain (55/80) 11 §:n mukaan eläimille käytettävien rokotteiden, seerumeiden ja niihin verrattavien valmisteiden tulee olla maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston hyväksymiä eikä niiden myynti ja käyttö ole sallittua kuin eläinlääkintöosaston luvalla. Myös mainittua lainkohtaa tulee muuttaa siten, ettei se koske asetuksen mukaisesti hyväksyttäviä immunologia eläinlääkevalmisteita. Suomen voimassa oleva lainsäädäntö ei sisällä myyntiluvan haltijaa velvoittavia, lääkevalmisteiden sivuvaikutusten seurantaa eikä haittavaikutusten tai muiden vaikutusten arviointiin vaikuttavien uusien tietojen oma-aloitteista ilmoittamista koskevia säännöksiä. Lääkelakia tulee tämän vuoksi täydentää kyseisillä säännöksillä.

Kansallisella tasolla on lisäksi annettava tarpeelliset rangaistussäännökset asetuksen vastaisen menettelyn varalta. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

100 b artikla. Euroopan yhtenäisasiakirjalla vuonna 1986 perustamissopimukseen lisätyn artiklan mukaan komission tuli laatia vuoden 1992 aikana yhdessä kunkin jäsenvaltion kanssa katsaus niistä 100 a artiklan soveltamisalaan kuuluvista laeista, asetuksista ja hallinnollisista määräyksistä, joita ei ole yhdenmukaistettu kyseisen artiklan mukaisesti. Neuvosto voi tämän jälkeen 100 a artiklan määräyksiä noudattaen päättää, että jäsenvaltion voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä on pidettävä toisen jäsenvaltion säännöksiä ja määräyksiä vastavina. Artiklan 3 kohdan mukaan komission tuli

laatia kyseinen katsaus ja tehdä aiheelliset ehdotukset niin ajoissa, että neuvosto voi tehdä ratkaisun ennen vuoden 1992 loppua.

Artiklan käytännön merkitys on jäänyt vähäiseksi, sillä neuvosto ei tehnyt artiklan perusteella yhtään päätöstä ennen vuoden 1992 loppua. Artikla ei ole enää käytettävissä vuoden 1992 jälkeen.

100 c artikla. Jäsenmaat ovat vuodesta 1987 lukien yhdenmukaistaneet viisumipolitiikkaa asteittain laatimalla luettelon maista, joiden kansalaisilta kaikkien jäsenmaiden tulisi vaatia viisumi. Luetteloa on muutoksien johdosta täsmällisesti päivitetty. Sisällyttämällä unionisopimuksella 100 c artikla uutena määräyksenä EY:n perustamissopimukseen on viisumipolitiikkaa koskevien tiettyjen kysymysten päätösvalta siirretty yhteisöyhteistyön piiriin. Viisumikysymyksiä koskeva 100 c artikla on sijoitettu sisämarkkinoita koskevien määräysten joukkoon. Artiklan määräysten tarkoituksena on edistää henkilöiden vapaata liikkumista sisämarkkinoilla. Ennen unionisopimusta kukin jäsenvaltio päätti itsenäisesti viisumivapaudesta tai -velvollisuudesta. Yhdenmukaiset viisumivaatimukset ovat edellytys sille, että yhden jäsenvaltion myöntämä viisumi hyväksytään kaikissa jäsenvaltioissa.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto määrittää komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti ne yhteisön ulkopuoliset maat, joiden kansalaisilta edellytetään viisumia.

Artiklan 2 kohdan mukaan tapauksessa, jossa kolmannessa maassa vallitsevan hätätilan vuoksi on uhka kyseisen maan kansalaisten äkillisestä joukkosiirtymisestä yhteisöön, neuvosto voi, 1 kohdan määräyksistä poiketen, päättää määränemmistöllä komission suosituksesta, että kyseisen maan kansalaisilta edellytetään viisumia. Päätös viisumivelvollisuudesta voi olla voimassa enintään kuuden kuukauden ajan. Viisumivaatimuksen voimassaoloaika voidaan pidentää kuuden kuukauden jälkeen vain 1 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen. Viisumivelvollisuuden palauttamista on käytetty muun muassa hillitsemään entisestä Jugoslaviasta saapuvien turvapaikanhakijoiden saapumista yksittäisiin jäsenvaltioihin. Myös Suomi on käyttänyt viisumivapauden peruuttamista keinona estää suurten turvapaikanhakijamäärien saapumista maahan. Viimeksi viisumivapaussopimus Suomen ja Jugoslavian välillä suspendoitiin eli sopimuksen

soveltaminen keskeytettiin yksipuolisesti 21 päivänä heinäkuuta 1992. Viisumivelvollisuuden käyttö voi littyä myös tapauksiin, joissa turvapaikanhakijat luvatta siirtyvät eteenpäin alueelta, jossa he jo ovat saaneet suojaa (irregular movements).

Artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto tekee 1 päivästä tammikuuta 1996 alkaen määränemistöllä päätökset niistä kolmansista maista, joiden kansalaisilla on oltava viisumi ylittävään jäsenvaltioiden ulkoiset rajat. Tätä ajankohtaa ennen neuvosto toteuttaa määränemistöllä komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan toimenpiteet, jotka koskevat yhtenäisen viisumin kaavan käyttöön ottamista.

Artiklan 4 kohdan mukaan komissio tutkii artiklassa tarkoitetuilla aloilla kaikki jäsenvaltioiden esittämät pyynnöt, jotka koskevat komission neuvostolle tekemiä ehdotuksia, kuten esimerkiksi viisumivelvollisuuden käyttöön ottoa.

Artiklalla ei rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jäsenvaltioilla on lain ja järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi artiklan 5 kohdan mukaan. Jäsenvaltioilla säilyy siis edelleen oikeus antaa viisumi-vaatimuksista riippumatta yleistä järjestystä ja turvallisuutta koskevia määräyksiä.

Artiklaa sovelletaan sen 6 kohdan mukaan myös muilla aloilla, jos siitä päätetään niiden unionisopimuksen K.9 artiklan määräysten nojalla, jotka koskevat yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa, jollei samanaikaisesti määritettävistä äänestysheidoista muuta johdu.

Unionisopimuksen K.9 artiklan nojalla neuvosto voi yksimielisesti päättää, että K.1 artiklan 1—6 alakohdissa tarkoitetuilla aloilla määrättyjä kysymyksiä siirretään käsiteltäväksi 100 c artiklan määräysten mukaisesti. Neuvoston tuli vuoden 1993 loppuun mennessä käsitellä turvapaikka-asioiden mahdollista siirtämistä yhteisöyhteistyöhön. Neuvoston marraskuussa 1993 pitämässä kokouksessa päätettiin turvapaikkakysymysten kuuluvan edelleen niin sanottuun kolmanteen pilariin sekä tämän kysymyksen ottamisesta uudelleen esille vuoden 1995 loppuun mennessä.

Artiklan 7 kohdan mukaan artiklan määräykset eivät vaikuta artiklassa tarkoitettuja aloja koskevien, jäsenvaltioiden välillä voimassa olevien sopimusten voimassaoloon. Sopimukset voidaan kuitenkin myöhemmin korvata artiklan nojalla annetuilla direktiiveillä tai

muilla toimenpiteillä. Unionin jäsenvaltiot ovat tehneet viisumivapautta koskevat sopimukset itsenäisesti. Muita kohdassa tarkoitettuja sopimuksia on etenkin Benelux-mailla.

Komissio teki 10 päivänä joulukuuta 1993 ehdotuksen unionisopimuksen K.3 artiklaan perustuvaksi päätökseksi, jolla hyväksyttäisiin ulkorajat ylittävien henkilöiden tarkastuksia koskeva yleissopimus. Yleissopimusehdotusta selostetaan tarkemmin unionisopimuksen K.1 artiklan perusteluissa. Päätöksen liitteenä on ehdotus (COM (93) 684 final) 100 c artiklaan perustuvaksi asetukseksi niistä valtioista, joiden kansalaisilla tulee olla viisumi, kun he ylittävät jäsenvaltioiden ulkorajat.

Asetusehdotus sisältää kolme pääkohtaa. Ensiksi siihen sisältyy luettelo maista, joiden kansalaisilta kaikkien jäsenmaiden tulee vaatia viisumi. Ehdotuksen mukaan jäsenmaat voivat 30 päivään kesäkuuta 1996 asti itse päättää, vaativatko ne viisumin muilta kuin luettelossa mainittujen maiden kansalaisilta. Tämän jälkeen neuvoston tulee ottaa kantaa siihen, lisääkö kyseessä olevat maat viisumia edellytettävien maiden luetteloon taikka päättää kyseessä olevien maiden kansalaisten viisumivapaudesta. Kysymys ratkaistaan 1 päivästä tammikuuta 1996 lähtien määränemistöllä. Tämän jälkeen ei luettelon osalta voi olla kansallisia eroavuuksia. Toiseksi ylimenokauden aikana jäsenmaiden tulee informoida toisiaan säännöllisesti viisumivaatimuksista niiden maiden kansalaisten osalta, joita ei ole sisällytetty luetteloon ja kolmanneksi jäsenmaat hyväksyvät vain sellaisen viisumin, joka on voimassa koko unionin alueella. Jäsenmaiden on rajanylitystilanteessa hyväksyttävä toisen jäsenmaan myöntämä viisumi.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteiseen viisumipolitiikkaan siirtymisen johdosta jouduttaneen osa Suomen tekemistä viisumivapaus sopimuksista irtisanomaan tai niiden soveltaminen keskeyttämään. Yhteiseen viisumipolitiikkaan siirtyminen ei aiheuta lainsäädännön alaan kuuluvia muutoksia.

100 d artikla. Unionisopimuksella perustamissopimukseen lisättiin 100 d artikla. Artiklan määräyksen mukaan unionisopimuksen K.4 artiklalla perustettu johtavien virkamiesten koordinaatiokomitea osallistuu 100 c artiklassa

tarkoitetuilla aloilla neuvoston työn valmisteluun. Tällä ei rajoiteta EY:n perustamissopimuksen 151 artiklassa määrätyn jäsenvaltioiden pysyvien edustajien muodostaman komitean työskentelyä.

Yhteistyö rakentuu käytännössä siten, että korkeimpana elimenä toimii jäsenmaiden oikeus- ja sisäasianministereistä koostuva neuvosto. Neuvosto tekee päätöksensä pääsääntöisesti yksimielisesti. Poikkeuksena ovat kuitenkin muun muassa menettelytapakysymykset, joista päätetään yksinkertaisella enemmistöllä sekä toteuttamistoimenpiteitä koskevat päätökset, jotka voidaan tehdä myös enemmistöpäätöksinä joko määräenemmistöllä tai 2/3 enemmistöllä riippuen siitä, onko kyse yhteisten toimenpiteiden tai jäsenmaiden tekemien sopimusten toteuttamisesta.

Pysyvien edustajien komitea, johon kuuluvat jäsenmaiden edustustojen suurlähettiläät tai heidän sijaisensa (Coreper) huolehtii neuvoston työn valmistelusta.

Coreperia avustaa jäsenmaiden korkeista virkamiehistä koostuva niin sanottu K.4-komitea, josta säädetään unionisopimuksen K.4 artiklassa ja josta se on saanut nimensä. K.4-komitean tehtävänä on valmistella neuvoston työtä sekä koordinoida alempien elinten toimintaa ja työtä. Komitean tarkoituksena on ratkaista mahdolliset perustavaa laatua olevat ongelmat ennen niiden esittämistä Coreperille. K.4-komitea jakaantuu kolmeen johtoryhmään (ks. tarkemmin K.4 artiklan yksityiskohtaiset perustelut).

Unionisopimuksella lisättiin komission merkitystä. Sillä on aloiteoikeus johtoryhmälle 1 kuuluvien asioiden osalta. Oikeus on periaatteessa vastaava kuin jäsenmailla, lukuunottamatta niitä viisumipolitiikan osia, jotka kuuluvat 100 c artiklan piiriin ja jonka suhteen vain komissiolla on aloiteoikeus.

Myös Euroopan parlamentin rooli vaikuttajana korostuu aiempaan verrattuna. Viisumipolitiikkaa koskevat 100 c artiklan mukaiset päätökset edellyttävät sen kuulemista. Parlamentin osallistuminen työskentelyyn myös muiden asioiden osalta tulee lisääntymään verrattuna aikaisempaan. K.6 artiklan mukaisesti parlamenttia tulee informoida säännöllisesti niin sanottuun kolmanteen pilariin liittyvien oikeus- ja sisäasioiden työskentelyn osalta. Sitä on kuultava käsiteltävien asioiden keskeisimpien näkökohtien osalta ja sen näkemykset tulee ottaa aiheellisella tavalla huomioon. Par-

lamentilla on myös oikeus esittää kysymyksiä neuvostolle tai antaa sille suosituksia.

101 artikla. Komissio voi 101 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla ryhtyä neuvotteluihin asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa, mikäli jokin eroavaisuus jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten välillä vääristää kilpailun edellytyksiä yhteismarkkinoilla ja johtaa näin vääristymään, joka on poistettava.

Mikäli vääristymästä johtuvat neuvottelut komission ja jäsenvaltioiden kesken eivät johda sopimukseen vääristymän poistamisesta, asiasta päättäminen siirtyy artiklan toisen kohdan nojalla neuvostolle. Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa määräenemmistöllä tarvittavat direktiivit. Komissio ja neuvosto voivat toteuttaa muitakin aiheellisia toimenpiteitä.

Neuvoston määräenemmistöllä antama direktiivi voi olla osoitettu vain yhdelle jäsenvaltiolle tai joillekin jäsenvaltioista. Artikla ei siten edellytä kaikkien jäsenvaltioiden vastaavien säännösten yhdenmukaistamista. Neuvosto voi valintansa mukaan turvautua myös muihin perustamissopimuksen mukaisiin toimenpiteisiin, esimerkiksi lainsäädännön yhdenmukaistamiseen 100 artiklan nojalla.

Käytännössä artiklan määräyksillä ei ole ollut kovin suurta merkitystä. Artiklan nojalla on käynnistetty neuvotteluja, mutta ne eivät ole koskaan edenneet neuvoston toimenpiteisiin saakka.

102 artikla. Artiklalla on luotu 101 artiklaa täydentävä menettely, jonka tarkoituksena on ehkäistä ennakolta kansallisten lainsäädäntöjen eroavaisuuksista johtuvien vakavien vääristymien syntyminen. Jos on syytä epäillä, että uuden lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen antaminen tai näiden muuttaminen johtaa 101 artiklassa tarkoitettuun vääristymään, uudistuksen toteuttamista haluavan jäsenvaltion on neuvoteltava asiasta ensin komission kanssa. Jäsenvaltio on velvollinen tekemään aloitteen neuvottelujen käynnistämisestä.

Käytyjen neuvottelujen pohjalta komissio suosittaa asianomaisille jäsenvaltioille vääristymän välttämiseksi aiheellisia toimenpiteitä. Suositus voidaan antaa sekä lainsäädäntönsä muuttamista haluavalle jäsenvaltiolle että muille jäsenvaltioille, joita asia koskee. Asia koskee pääsäännön mukaan niitä valtioita, joiden yri-

tyksillä ei ole oikeutta vedota 102 artiklaan komissiota tai jäsenvaltiota vastaan (ks. esimerkiksi tapaus 6/64, Costa v. ENEL).

Jäsenvaltiota vastaan ei voida nostaa kannetta 169 artiklan perusteella, vaikka jäsenvaltio ei noudattaisikaan komission suositusta, sillä suositus ei ole sitova. Sen sijaan 101 artiklan mukainen menettely on käytettävissä, mikäli neuvotteluilla ei ole onnistuttu estämään vääristymän syntymistä. Artiklan 2 kohdan mukaan muita jäsenvaltioita ei kuitenkaan voida vaatia muuttamaan tässä tilanteessa omaa lainsäädäntöään vääristymän poistamiseksi. Jos jäsenvaltio, joka ei ole noudattanut suositusta, aiheuttaa vääristymää vain omaksi vahingokseen, ei 101 artiklaa kuitenkaan sovelleta.

Käytännössä neuvotteluja on käyty 102 artiklan nojalla usein. Neuvottelut ovat yleensä johtaneet joko sovintoratkaisuun tai toteutumiseen, ettei ehdotettu muutos johda vääristymän syntymiseen. Komissio on myös antanut joitakin suosituksia neuvottelujen pohjalta.

VI osasto

Talous- ja rahapolitiikka

1 luku

Talouseläminen

102 a artikla. Artiklassa määritellään yleiset puitteet jäsenvaltioiden noudattamalle talouselämispolitiikalle, jonka tulee myötävaikuttaa yhteisön perustamissopimuksen 2 artiklassa määriteltujen tavoitteiden toteutumiseen. Jäsenvaltioiden ja yhteisön talouselämispolitiikkaa ohjaavat myös 103 artiklan 2 kohdan mukaan määriteltävät talouselämispolitiikan yleislinjat. Lisäksi jäsenvaltiot ja yhteisö toimivat vapaaseen kilpailuun ja voimavarojen tehokkaaseen käyttöön perustuvassa avoimessa markkinataloudessa siten kuin EY:n perustamissopimuksen 3 a artiklassa on tarkemmin määritelty.

103 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden talouselämispolitiikka on jäsenvaltioiden yhteinen asia, ja sen vuoksi sitä sovitetaan yhteen neuvostossa 102 a artiklassa määrättyjen periaatteiden mukaisesti.

Artiklan 2 kohdassa määritellään jäsenvalti-

oiden ja yhteisön talouselämispolitiikkaa koskevien suositusten valmistelussa ja hyväksymisessä noudatettavat menettelytavat. Ensiksi luonnosta jäsenvaltioiden ja yhteisön talouselämispolitiikan yleislinjoiksi tarkastellaan komission suosituksen pohjalta talous- ja valtiovarainministerien neuvostossa, joka päättää luonnoksen lähettämisestä Eurooppa-neuvostolle määränemmistöllä. Eurooppa-neuvosto keskustelee neuvoston kertomuksen pohjalta jäsenmaissa ja yhteisössä noudatettavan talouselämispolitiikan yleislinjoja koskevista johtopäätöksistä. Eurooppa-neuvoston johtopäätöksistä käydyin keskustelun jälkeen neuvosto antaa määränemmistöllä suosituksen talouselämispolitiikan yleislinjoista ja antaa tiedon niistä Euroopan parlamentille.

Artiklan 3 kohta määrää jäsenvaltioiden ja yhteisön talouselämispolitiikkaa koskevan monenkeskisen seurannan periaatteet. Seuranta varten jäsenvaltioiden tulee toimittaa komissiolle tiedot toteuttamistaan tärkeistä talouselämispolitiikan toimista. Neuvosto tarkastelee komission laatimien kertomusten pohjalta säännöllisesti talouselämispolitiikkaa jäsenmaissa ja yhteisössä samoin kuin noudatetun talouselämispolitiikan yhteensopivuutta 2 kohdassa mainittujen talouselämispolitiikan yleislinjojen kanssa, jotta voidaan varmistua talouselämispolitiikan yhteensovittamisen tiivistymisestä ja jäsenmaiden taloudellisen kehityksen lähentymisestä.

Artiklan 4 kohdassa määrätään menettelytavat tapauksissa, joissa monenkeskisessä seurannassa on havaittu jäsenvaltion talouselämispolitiikan poikkeavan 2 kohdan mukaan hyväksytyistä yleislinjoista tai joissa jäsenvaltion talouselämispolitiikan on arvioitu vaarantavan talous- ja rahanliiton (Economic and Monetary Union, EMU) moitteetonta toimintaa. Tällaisissa tapauksissa neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa määränemmistöllä välttämättöminä pidetyt suositukset jäsenvaltiolle, jota asia koskee. Lisäksi neuvosto voi komission ehdotuksesta määränemmistöllä julkistaa suosituksensa.

Neuvoston puheenjohtaja ja komissio raportoivat monenkeskisestä seurannasta Euroopan parlamentille, joka voi kutsua neuvoston puheenjohtajan myös kuultavaksi parlamentin toimivaltaiseen komiteaan silloin, kun neuvosto on julkaissut suosituksensa.

Artiklan 5 kohdan mukaan neuvosto voi 189 a artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen antaa yksityiskohtaisia sääntöjä monenkeskisen valvonnan toteuttamisesta.

Ensimmäisen kerran neuvosto päätti artiklan mukaisista talouspolitiikan yleislinjoista joulukuussa 1993.

Alkuperäisen 103 artiklan nojalla on annettu lähinnä 1970-luvulla polttoaineiden varmuusvarastointisäännöksiä, joiden sisältöä on selostettu unionisopimuksella lisätyn 103 a artiklan yhteydessä.

103 a artikla. Artiklan 1 kohta antaa neuvostolle mahdollisuuden yksimielisesti päättää komission ehdotuksesta taloudelliseen tilanteeseen sopivista toimenpiteistä erityisesti silloin, kun ilmenee suuria vaikeuksia tietyjen tuotteiden saatavuudessa. Artiklan mukaiset toimet eivät kuitenkaan rajoita muiden EY:n perustamissopimuksessa määrättyjen toimien käyttöä.

Artiklan 2 kohdassa, joka tulee voimaan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa, määrätään, millaisissa vaikeuksissa olevalle jäsenvaltiolle voidaan myöntää rahoitusapua. Neuvosto voi komission ehdotuksesta yksimielisesti tietyin edellytyksin päättää rahoitusavun myöntämisestä jäsenvaltiolle, jos poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet kyseiselle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai sitä uhkaavat suuret vaikeudet. Neuvosto tekee päätöksensä määräenemmistöllä, jos suuret vaikeudet aiheutuvat luonnonmullistuksista. Neuvoston puheenjohtaja ilmoittaa päätöksestä Euroopan parlamentille.

Energian varmuusvarastointi

Artiklan 1 kohtaan liittyen yhteisössä on voimassa öljyn varmuusvarastointiin energian saatavuuden turvaamiseksi liittyviä jäljempänä selostettuja säännöksiä. Energian saatavuuden turvaaminen on eräs yhteisön energiapolitiikan tavoitteista. Konkreettisia säännöksiä yhteisö on antanut lähinnä liittyen öljyn saatavuushäiriöiden seurausten lieventämiseen. Yhteisön säännöstö on luonteeltaan samanlainen kuin Kansainvälisen energiajärjestön (IEA) vastaava säännöstö vuodelta 1974, ja se voidaan osittain nähdä IEA:n säännöstön täytäntöpanona yhteisössä. Myös Suomi on IEA:n jäsen (SopS 114—115/91).

Neuvoston direktiivi jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa (68/414/ETY) ja neuvoston direktiivi jäsenvaltioiden velvollisuudes-

ta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa 20 päivänä joulukuuta 1968 annetun neuvoston direktiivin muuttamisesta (72/425/ETY) asettavat jäsenmaille velvoitteen pitää raakaöljyn ja öljytuotteiden varastot tasolla, joka vastaa 90 päivän kulutusta. Yhteisön varastointivelvoite vastaa käytännössä pitkälti sitä velvoitetta, joka Suomella on IEA:n jäsenenä. IEA:n varastointivelvoitteesta poiketen unionin velvoite erottelee myös öljytuote-luokat. Tästä johtuen nykyinen lainsäädäntö ei takaa unionin vaatimusten täyttymistä tuotejakautuman osalta.

Direktiivejä täydentää neuvoston päätös yksittäisten hallitusten kanssa tehtävien sopimusten laatimisesta ja toimeenpanosta jäsenmaiden velvoitetta ylläpitää raakaöljyn ja/tai öljytuotteiden vähimmäisvarastoja (68/416/ETY), jossa säädetään jäsenvaltion mahdollisuudesta viedä asiaansa komission kanssa eteenpäin tilanteessa, jossa direktiivin sallimaa sopimusta öljyn varastoimisesta toisen jäsenvaltion alueella ei noudateta.

Suomea koskee vuoden siirtymäaika mainittujen direktiivien soveltamiseen. (Liittymisasiakirjan 168 artikla, liite XIX, IV Energia)

Direktiivien toimeenpano Suomessa edellyttää muutosta lakiin huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/92) siten, että kyseisen lain 3 §:ssä määriteltyjen valtion varmuusvarastojen käyttöaluetta laajennetaan tuontipolttoaineiden varmuusvarastoinnin osalta koskemaan myös Suomen tekemien kansainvälisten sopimusten asettamien velvoitteiden täyttämistä.

Neuvoston antama direktiivi jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää fossiilisten polttoaineiden varastojen vähimmäistasoa lämpövoimalalaitoksissa (75/339/ETY) velvoittaa jäsenmaat ylläpitämään fossiilisia polttoaineita käytävien voimalaitosten polttoainevarastot 30 päivän kulutusta vastaavalla tasolla.

Öljykriisin vaikutusten vähentämiseen tähdätään neuvoston direktiivillä raakaöljyn ja öljytuotteiden hankintavaikeuksista aiheutuneiden vaikutusten lieventämiseksi tarkoitetuista toimenpiteistä (73/238/ETY), jonka nojalla jäsenmaiden viranomaisilta edellytetään valtuuksia kriisitilanteessa ohjata varmuusvarastojen käyttöä ja määrätä kulutusta koskevista rajoituksista sekä hintasäännöstelystä.

Neuvoston päätöksellä raakaöljyn ja öljytuotteiden viennistä jäsenvaltioista toiseen hankintavaikeuksien ilmetessä (77/186/ETY) ja sitä

muuttavalla neuvoston päätöksellä (79/879/ETY) voimaansaatettavan öljytuotteiden lisensointijärjestelmän avulla säännöstelään jäsenmaiden välistä öljykauppaa kriisitilanteessa. Täydentävässä komission päätöksessä (78/890/ETY) on annettu säännöksiä muun muassa saatavuushäiriötilanteen operatiivisesta päätöksenteosta.

Neuvoston päätös yhteisön tavoitteesta primäärienergiälähteiden kulutuksen vähentämiseksi raakaöljyn ja öljytuotteiden tarjonnan vaikeutuessa (77/706/ETY) antaa komissiolle oikeuden raakaöljyn tai öljytuotteiden saannin vaikeutuessa asettaa koko yhteisöä koskevia öljyn ja myös muiden energiamuotojen kulutuksen supistamisvelvoitteita. Sitä on täydennetty komission päätöksellä (79/639/ETY), jossa säädetään yksityiskohtaisista säännöistä neuvoston päätöksen 77/706/ETY toimeenpanemiseksi, ja se sisältää muun muassa yksityiskohtaiset ohjeet jäsenmaiden öljytilanteen raportoinnista.

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamisopimuksen 59 artikla koskee tilannetta, jossa hiilestä on pulaa. Artiklan 2 ja 3 kohtien nojalla komissiolla on toimivalta määrittellä jäsenmaiden kulustarpeet ja hiiliresurssien jakaminen suoraan yritystasolla tuotantopaikasta riippumatta.

104 artikla. Unionisopimuksella muutettu artikla sisältää julkisen sektorin keskuspankkirahoituksen kiellon. Artiklan 1 kohdassa kielletään tilinylitysoikeudet ja muut sellaiset luottojärjestelyt Euroopan keskuspankissa (EKP) tai kansallisissa keskuspankeissa yhteisön toimielinten tai laitosten, jäsenvaltioiden keskushallintojen, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten, muiden julkisoikeudellisten laitosten taikka julkisten yritysten hyväksi. Samoin kielletään EKP:tä tai kansallisia keskuspankkeja hankkimasta edellä mainituilta tahoilta suoraan velkasitoumuksia.

Keskuspankkirahoituskielto tukee osaltaan talous- ja rahaliiton (EMU) toteutumista. Rahoituskiellon avulla pyritään lisäämään jäsenvaltioiden talouspolitiikan kurinalaisuutta ja uskottavuutta, jotta mahdollisimman moni jäsenvaltio vähitellen täyttäisi talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen käynnistymisen edellytyksenä olevat lähentymisperusteet eli konvergenssikriteerit. Nämä kriteerit koskevat inflaatiokehitystä, julkisen talouden alijäämiä ja vel-

kaa, korkokehitystä sekä valuuttakurssin vaukautta. Kriteerien täyttyminen on tärkeää, jotta eroavuudet unionin jäsenmaiden talouksien välillä kaventuisivat. Tämä taas on välttämätöntä, jotta unionissa voidaan siirtyä yhteiseen rahaan ja rahapolitiikkaan. Perimmiltään on kyse myös siitä, että keskuspankkirahoituksen kieltävän määräyksen avulla pyritään estämään se mahdollisuus, että EKP tai kansalliset keskuspankit osallistuisivat julkisten alijäämien rahoittamiseen siten, että rahoitus aiheuttaisi inflaation kiihtymisen jäsenvaltioissa.

Maastrichtin konferenssissa joulukuussa 1993 hyväksyttiin pöytäkirja (N:o 9), jonka mukaan Portugali saa säilyttää Azorien ja Madeiran autonomisille alueille annetun oikeuden korottamaan luottojärjestelyyn Portugalin keskuspankissa Portugalin voimassa olevassa lainsäädännössä vahvistetuina edellytyksin. Samalla Portugali sitoutui siihen, että se pyrkii kaikkiin mahdollisiin tavoin lopettamaan tämän järjestelyn niin pian kuin mahdollista.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdan soveltamisalueen ulkopuolelle jäävät julkisessa omistuksessa olevat luottolaitokset. Näitä EKP:n ja kansallisten keskuspankkien on kohdeltava samalla tavalla kuin yksityisiä luottolaitoksia keskuspankkirahoituksen osalta. Julkisessa omistuksessa olevat luottolaitokset on jätetty keskuspankkirahoituksen kiellon ulkopuolelle, jotta EKP tai kansalliset keskuspankit voivat tarvittaessa huolehtia kaikkien rahalaitosten maksuvalmiudesta ja siten edistää rahoitusjärjestelmän vakautta.

Perustamisopimuksen 104 b artiklan 2 kohdassa todetaan, että neuvosto täsmentää 189 c artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen 104 artiklassa tarkoitettujen kieltojen soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Neuvosto on antanut joulukuussa 1993 asetuksen julkisen sektorin keskuspankkirahoituksen kieltämistä koskevan 104 artiklan määräysten täsmentämisestä.

Neuvoston asetus (EY) N:o 3603/93, annettu 13 päivänä joulukuuta 1993, perustamisopimuksen 104 artiklassa ja 104 b artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen kieltojen soveltamiseksi tarvittavien määritelmien täsmentämisestä

Keskuspankkirahoituksen kielto tuli voimaan EMUn toisen vaiheen alussa eli 1 päivänä tammikuuta 1994, mistä lukien kansallisessa

lainsäädännössä ei saa olla keskuspankin ja julkisen sektorin välisiä luottojärjestelyjä sallivia säännöksiä. Neuvosto on asetuksen johdanto-osassa ottanut kantaa niin sanottuun vanhaan velkaan eli keskuspankkirahoitukseen, jonka julkinen sektori on saanut ennen 1 päivää tammikuuta 1994. Neuvoston mukaan edellä mainitusta ajankohdasta lähtien keskuspankin tulee luopua julkisen sektorin tililuottolimiiteistä sekä muista luottojärjestelyistä keskuspankissa ja muuttaa tuolloin vielä maksamatta olevat luotot määräaikaaisiksi markkinaehtoisiksi luotoiksi. Näin pyritään turvaamaan luottojen ja luottojärjestelyjen voimassaololle selkeä takaraja, jonka jälkeen ne eräännyvät maksettaviksi.

Asetuksen 1 artiklassa määritellään tilinyhtäisyysoikeudet ja muut kielletyt luottojärjestelyt. Jälkimmäisiin kuuluvat kaikki julkiselta sektorilta olevat saamiset, jotka ovat olemassa 1 päivänä tammikuuta 1994, elleivät ne ole määräaikaaisia. Kiellettyihin luottojärjestelyihin luetaan kuuluviksi myös julkisen sektorin kolmannen kohtaan olevien sitoumusten rahoittaminen sekä ylipäättänsä kaikki transaktiot julkisen sektorin kanssa, joista aiheutuu tai voi aiheutua julkiselle sektorille keskuspankkivelkaa.

Asetuksen 2 artiklassa täsmennetään jäsenvaltion keskuspankin mahdollisuutta hankkia toisen jäsenvaltion julkisen sektorin liikkeeseen laskemia markkinakelpoisia velkasitoumuksia. EMUn toisen vaiheen aikana ei tällaisten velkasitoumusten hankinta ole kiellettyä, mikäli se tapahtuu yksinomaan valuuttavarannon sijoittamista varten. Kolmanteen vaiheeseen osallistuvien jäsenvaltioiden keskuspankit eivät enää saa lainkaan hankkia muiden kolmanteen vaiheeseen osallistuvien jäsenvaltioiden julkisen sektorin liikkeeseen laskemia velkasitoumuksia. Ainostaan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen ulkopuolella olevien jäsenvaltioiden keskuspankit voivat hankkia toisen jäsenvaltion julkisen sektorin velkasitoumuksia valuuttavarantonsa sijoittamistarkoituksessa. EKP ja Euroopan keskuspankkijärjestelmään (EKPJ) kuuluvat kansalliset keskuspankit voivat kuitenkin hankkia kolmannen vaiheen ulkopuolella olevan jäsenvaltion markkinakelpoisia velkasitoumuksia.

Päivänsäisiä luottoja ei asetuksen 4 artiklan mukaan katsota kielletyksi keskuspankkirahoitukseksi, mutta päivän päättyessä näitä luottoja ei saa muuttaa yön yli luotoiksi. Eräissä unionin jäsenvaltioissa keskuspankki hoitaa

valtiolle tulevien shekkien lunastuksen ja maksujen tilityksen, josta saattaa muodostua valtiolle ylimääräistä korkotuottoa, mikäli keskuspankki hyvittää valtion tiliä ennenkuin maksajan tiliä keskuspankissa on veloitettu. Käytännöllisistä syistä tätäkään ei katsota kielletyksi, mikäli toiminta on jäsenvaltion tavanomaisesti noudatettavan menettelytavan mukaista. Asiaa koskevat säännökset sisältyvät asetuksen 5 artiklaan.

Useissa maissa valtio lyö metallirahaa omaan lukuunsa ja myy sen nimellisarvosta keskuspankille, joka puolestaan laskee kolikot liikkeeseen. Näin tapahtuu tällä hetkellä myös Suomessa. Valtio saa keskuspankkirahoitusta, koska sen metallirahavastuu on suurempi kuin liikkeessä olevien metallirahojen määrä. Rahoitus johtuu siitä, että osa metallirahoista on keskuspankin hallussa. Asetuksen 6 artiklan mukaan tällaista rahoitusta voi olla korkeintaan 10 prosenttia liikkeessä olevan metallirahan määrästä, jotta sitä ei katsottaisi perustamissopimuksen 104 artiklassa tarkoitetuksi kielletyksi rahoitukseksi. Tämänkaltaisen rahoituksen sallimista rajoitetuissa puitteissa perustellaan käytännöllisillä syillä. Rahahuollon häiriöttömän toiminnan turvaamiseksi keskuspankkien on saatava pitää riittävää metallirahavarastoa.

Keskuspankin sallitaan asetuksen 7 artiklan mukaan myös suorittaa valtion puolesta Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) jäsenyydestä aiheutuvat maksuvelvoitteet. EKP:n ja kansallisen keskuspankin julkiselle sektorille antamat luotot, jotka toteutetaan osana neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1969/88 järjestelystä keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioiden maksutaseille, säädettyä keskipitkän aikavälin tukirahoitusjärjestelyä, ovat myöskin sallittuja. Näin pyritään turvaamaan jäsenvaltioiden kansainvälisten velvoitteiden sekä yhteisön sisäisten rahoitusjärjestelyjen toimivuus.

Asetuksen 8 artiklan mukaan julkisiksi yrityksiä määritellään mitkä tahansa yritykset, joihin julkisilla viranomaisilla voi olla suora tai epäsuora määräävä vaikutus joko niihin kohdistuvan omistuksen, rahoituksellisen osallistumisen tai niitä koskevien sääntöjen perusteella. Julkisilla viranomaisilla katsotaan olevan yritykseen nähden suora tai epäsuora määräävä vaikutus, kun nämä viranomaiset hallitsevat pääosaa yrityksen merkitystä osakepääomasta, hallitsevat enemmistöä yrityksen osakkeiden

antamasta äänivallasta tai voivat nimittää yli puolet yrityksen hallinto-, johto- tai valvontahenkilöstöstä. Julkisen sektorin määritelmän ulkopuolelle on jätetty EKP ja kansalliset keskuspankit, millä on haluttu mahdollistaa keskuspankkien väliset lainajärjestelyt. Kansallisten keskuspankkien välillä on oltava olemassa mahdollisuus lainajärjestelyihin, jotta keskuspankit voivat esimerkiksi järjestää tukirahoitusta toisille keskuspankeille valuuttainterventioiden tekemiseksi, kun keskuspankit pyrkivät vakauttamaan valuuttakurssikehitystä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Tällä hetkellä Suomen Pankkia ei lainsäädännössä nimenomaisesti kielletä antamasta lainaa valtiolle tai muulle julkiselle sektorille. Ainoan poikkeuksen tekee valtion vekselirahoitus. Suomen Pankista annetun lain (365/25) 6 §:n mukaan setelinkatteeksi ei voida lukea valtion vekseleitä, mikä käytännössä estää valtion laajamittaisen vekselirahoituksen. Lainkohtaan sisältyvät setelinkatemääräykset voidaan kuitenkin tulkita ylipäättänsä kielteiseksi suhtautumiseksi valtion rahoittamiseen. Toisin kuin monessa muussa Euroopan valtiossa, ovat keskuspankin sekä valtion ja muun julkisen sektorin väliset lainajärjestelyt olleet Suomessa tosiasiaa hyvin harvinaisia.

Perustamissopimuksen 104 artikla ei nimenomaisesti edellytä, että siinä tarkoitettu rahoitus olisi oltava kansallisessa lainsäädännössä kielletty, vaan riittävää on, ettei sitä ole sallittu. Vaikka artiklan soveltaminen ei aiheuta välitöntä lainsäädännön muutostarvetta, arvioitavaksi jää, onko asiantilan selkeyttämiseksi tarpeen ottaa Suomen Pankkia koskevaan lakiin julkisen sektorin rahoittamista koskeva kielto.

104 a artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan kaikki ne toimenpiteet, joilla yhteisön toimielimille tai laitoksille, jäsenvaltioiden keskuhallinnoille, alueellisille, paikallisille tai muille viranomaisille, muille julkisoikeudellisille laitoksille tai julkisille yrityksille annetaan erityisoikeuksia rahoituslaitoksissa, ovat kiellettyjä, jos ne eivät perustu toiminnan vakauden valvontaan liittyviin seikkoihin. Esimerkki kielletystä toimenpiteestä on rahoituslaitoksille asetettu velvoite sijoittaa tietty määrä varoja valtion velkasitoumuksiin. Artiklan avulla pyritään osaltaan estämään se, että julkisen sektorin keskuspankkirahoituskiltoa ei kierretä

muiden, esimerkiksi julkisen vallan omistamien tai määräysvallassa olevien rahoituslaitosten kautta. Lisäksi tällä artiklalla pyritään estämään se, ettei julkiseen sektoriin kuuluvilla yhteisöillä ole kilpailuetua muihin nähden rahoitukseen liittyvien erityisoikeuksien muodossa, vaan näidenkin yhteisöjen rahoitus järjestetään markkinaehtoisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi täsmentää 189 c artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen 1 kohdassa tarkoitettua kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät 1 päivään tammikuuta 1994 mennessä. Neuvosto antoi 13 päivänä joulukuuta 1993 asetuksen (EY) N:o 3604/93 EY:n perustamissopimuksen 104 a artiklan kieltojen täsmentämisestä.

Toimenpiteeksi, jolla annetaan erityisoikeuksia julkiselle sektorille katsotaan asetuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan laki, asetus tai muu sitova oikeudellinen toimi, joka velvoittaa rahoituslaitoksen hankkimaan tai pitämään hallussaan saamia julkiselta sektorilta tai julkisen sektorin rahoittamiseen liittyvät veroetuudet, jotka hyödyttävät vain rahoituslaitoksia ja taloudelliset etuisuudet, jotka eivät ole sopusoinnussa vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen kanssa ja jotka kannustavat rahoituslaitoksia rahoittamaan julkista sektoria.

Asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa kielletyksi toimenpiteeksi ei katsota sosiaalisen asuntotuotannon rahoittamiseen liittyvien velvoitteiden asettamista edellyttäen, että julkisen sektorin saaman rahoituksen ehdot ovat yhdenmukaiset yksityiselle sektorille samaan tarkoituksen myönnetyn rahoituksen ehtojen kanssa. Kielto ei koske myöskään tapauksia, joissa rahoituslaitokset on velvoitettu keskittämään kotitalouksilta erityishoidin kerätyt säästövarat julkiseen luottolaitokseen. Kiellon ulkopuolella ovat myös velvoitteet, jotka koskevat rahoitusta onnettomuuksien aiheuttamien vahinkojen korjaamiseen.

Asetuksen 2 artiklassa määritellään se, mitä tarkoitetaan toiminnan vakauden valvontaan liittyvillä näkökohdilla. Näillä tarkoitetaan yhteisön lainsäädäntöön pohjautuvaan tai sen kanssa yhdenmukaiseen lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen toimenpiteeseen perustuvaa määräystä, jonka tarkoituksena on rahoituslaitosten terveen toiminnan edistäminen ja siten koko rahoitusjärjestelmän vakauden vahvistaminen ja rahoituslaitoksen asiakkaiden suojaaminen. Esimerkkinä tässä kohdassa tarkoite-

tusta määräyksestä on luottolaitosten vakavaraisuussuhdetta koskevaan neuvoston direktiiviin luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta (89/647/ETY) perustuva varojen painottaminen niiden riskipitoisuuden mukaan. Vakavaraisuussuhdetta laskettaessa luokitellaan saamiset julkiselta sektorilta riskiluokkaan 0 ja siten pääomavaatimuksista vapaiksi.

Asetuksen 3 artiklassa määritellään julkinen yritys. Samassa artiklassa todetaan, ettei EKP:a eikä kansallisia keskuspankkeja lueta tässä yhteydessä julkiseen sektoriin. Tulkinta mahdollistaa sen, että keskuspankit voivat edellyttää esimerkiksi vähimmäisvarantojen tallettamista keskuspankkiin korottomasti tai muuten markkinaehdoista poiketen. Vähimmäisvarantojärjestelmä on osa keskuspankin rahapolitiittista välineistöä. Sen avulla voidaan automaattisesti vakauttaa luotonlaajennusta ja siten edistää rahoitusmarkkinoiden vakautta. Vähimmäisvarantojen korottomuus tai markkinakorkoja alhaisempi korko lisää automaattisesti rahapolitiikan tehokkuutta. Kun keskuspankki pyrkii kiristämään rahapolitiikkaa korkeampien korkojen muodossa, vähimmäisvarantojen kustannusrasitus rahoituslaitoksille kasvaa, mikä lisää rahapolitiikan tehoa.

Asetuksen 4 artiklassa määritellään rahoituslaitokset viittaamalla joukkoon eri direktiivejä. Rahoituslaitoksella tarkoitetaan muun muassa luottolaitoksia, vakuutuslaitoksia, sijoitusrahastoja (UCITS), sijoitusyhtiöitä sekä muita yrityksiä, joiden pääasiallinen toiminta perustuu rahoitussaamisten hankintaan. Rahoituslaitoksen määritelmän ulkopuolelle suljetaan EKP ja kansalliset keskuspankit ja postilaitoksen rahoituspalvelut.

104 b artikla. Artiklan mukaan yhteisö ei vastaa minkään jäsenvaltion viranomaisten sitoumuksista. Viranomaisilla artiklassa tarkoitetaan valtiota, alueellisia, paikallisia tai muita viranomaisia, muita julkisoikeudellisia laitoksia sekä julkisia yhtiöitä. Artikla ei kuitenkaan rajoita vastavuoroisten rahoitustakuiden antamista yhteisesti toteutettavalle hankkeelle. Vastaavasti jäsenvaltio ei ole vastuussa minkään toisen jäsenvaltion viranomaisten sitoumuksista. Artikla ei myöskään rajoita jäsenvaltiota antamasta vastavuoroisia rahoitustakuita yhteisesti toteutettavalle hankkeelle.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi tarvittaessa täsmentää määritelmiä 104 artiklassa ja tässä artiklassa annettujen kieltojen

soveltamiseksi. Tällöin noudatetaan 189 c artiklassa määrättyä menettelyä.

Neuvoston asetuksen (EY) N:o 3603/93 8 artikla sisältää yksityiskohtaiset määritelmät 104 artiklassa ja 104 b artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista julkisista yrityksistä.

104 c artikla. Finanssipolitiikan harjoittamista ei talous- ja rahaliitossa keskitetä kuten rahapolitiikan harjoittamista, vaan vastuu finanssipolitiikasta säilyy jäsenvaltioiden hallituksilla ja parlamenteilla. Perustamissopimus sisältää kuitenkin määräyksiä, joilla budjettipoliittista kuria jäsenvaltioissa pyritään edistämään. Tärkein näistä määräyksistä on 104 c artikla, joka velvoittaa jäsenvaltiot välttämään julkisen talouden liiallisia alijäämiä. Artikla ja perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja (N:o 5) liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä määrittelevät jäsenvaltioille julkista taloutta koskevat kriteerit, joiden täytyminen on edellytys jäsenvaltion siirtymiselle talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Julkista taloutta koskevia konvergenssi- eli lähentymiskriteerejä ei määritellä itse sopimustekstissä, vaan ne sisältyvät pöytäkirjaan. Artiklassa määrätään menettelytavoista liiallisen alijäämän toteamiseksi sekä menettelytavoista silloin, kun jäsenvaltiolla on todettu olevan liiallinen julkisen talouden alijäämä.

Artiklan 1 kohdassa, joka tulee voimaan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa, ilmaistaan jäsenvaltioita sitova velvoite välttää liiallisia julkisen talouden alijäämiä. Talous- ja rahaliiton toisen vaiheen aikana velvoite ei ole sitova, mutta jäsenvaltiot pyrkivät EY:n perustamissopimuksen 109 e artiklan 4 kohdan mukaisesti tällöinkin välttämään liiallisia alijäämiä.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio seuraa budjettiaseman ja julkisen velan määrän kehittymistä jäsenvaltioissa, jotta vakavat virheet voitaisiin tunnistaa. Komissio seuraa jäsenvaltioiden budjettipoliittisen kurin noudattamista erityisesti kahden kriteerin pohjalta, joiden viitearvot määritellään edellä mainitussa liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä unionisopimuksen pöytäkirjassa.

Ensinnäkin komissio arvioi, ylittääkö julkisen talouden toteutunut tai suunniteltu alijäämä viitearvon. Tällöin ei oteta lukuun tapauksia, joissa alijäämän suhde bruttokansantuoteseen on merkittävästi ja jatkuvasti alentunut ja lähestyy viitearvoa tai tapauksia, joissa

viitearvon ylitys on vain poikkeuksellista ja tilapäistä ja alijäämän suhde pysyy lähellä viitearvoa.

Toiseksi komissio arvioi, ylittääkö julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon. Jos suhde ylittää viitearvon, tarkastellaan erityisesti sitä, onko suhde alenemassa ja lähestymässä viitearvoa riittävän nopeasti.

Pöytäkirjan 1 artiklassa määritellään 104 c artiklan 2 kohdassa todetuiksi viitearvoiksi:

— 3 prosenttia, joka koskee julkisen talouden todellisen tai suunnitellun alijäämän suhdetta bruttokansantuotteeseen markkinahintaan, ja

— 60 prosenttia, joka koskee julkisen velan suhdetta bruttokansantuotteeseen markkinahintaan.

Pöytäkirjan 2 artiklassa määritellään, että sopimuksen 104 c artiklassa ja pöytäkirjassa julkisella taloudella tarkoitetaan eurooppalaisen kansantalouden tilinpitojärjestelmän (European System of Integrated Economic Accounts, ESA) määritelmän mukaisia julkisyhteisöjä, joihin kuuluvat valtio, alueelliset tai paikalliset julkistaloudet sekä sosiaaliturvarahastot poisluetuttuna kaupalliset toiminnot. Alijäämällä tarkoitetaan tilinpitojärjestelmän määritelmän mukaista nettolainanottoa. Investoinnit tarkoittavat tilinpitojärjestelmän mukaista kiinteän pääoman bruttomuodostusta, ja velalla tarkoitetaan vuoden lopussa olevaa nimellisarvoista kokonaisbruttovelkakantaa, jota laskettaessa ensimmäisessä luetelmakohdassa määriteltyjen julkisyhteisöjen alasektoreiden keskinäiset velat on sulautettu.

Jotta voidaan varmistua julkisyhteisöjen liiallista alijäämää koskevan menettelyn tehokkuudesta, pöytäkirjan 3 artiklassa määrätään jäsenvaltioiden hallitukset vastaamaan julkisyhteisöjen alijäämistä. Tämä ei edellytä jäsenvaltioiden hallitusten puuttumista esimerkiksi varsin itsenäisen paikallishallinnon päätösvaltaan. Sen sijaan hallitusten on huolehdittava siitä, että kansalliset budjetointimenettelytavat mahdollistavat sen, että ne voivat täyttää perustamissopimuksesta tältä osin johtuvat velvollisuutensa. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava julkisyhteisöjen suunnitellut ja todelliset alijäämät ja velkakannat täsmällisesti ja säännöllisesti komissiolle.

Pöytäkirjan 4 artiklan mukaan pöytäkirjan soveltamiseen käytettävät tilastotiedot tuottaa komissio.

Komissio laatii 104 c artiklan 3 kohdan

mukaan kertomuksen, jos jäsenvaltio ei täytä jompaakumpaa tai kumpaakaan artiklan 2 kohdassa esitettyjen arviointiperusteiden mukaisista vaatimuksista. Komissio tarkastelee kertomuksessaan myös sitä, ylittääkö julkisyhteisöjen alijäämä niiden investoinnit sekä muita tilanteeseen olennaisesti vaikuttavia tekijöitä, mukaan lukien jäsenvaltion taloudellinen kehitys ja julkisyhteisöjen tila keskipitkällä ajalla. Komissio voi laatia kertomuksen myös silloin, kun arviointiperusteiden mukaiset vaatimukset täyttyvät, mutta se katsoo, että jäsenvaltiossa on liiallisen alijäämän uhka. Artiklan 3 kohta antaa siten komissiolle tehtäväksi seurata jäsenvaltioiden talouskehitystä varsin laajasti eikä vain pelkästään julkisen talouden osalta. Liiallisia alijäämiä arvioitaessa otetaan siten pöytäkirjassa määriteltyjen arviointiperusteiden ohella huomioon jäsenvaltion kansantalouden ja julkisen talouden kehitysnäkymät keskipitkällä ajalla, joihin vaikuttavat myös jäsenvaltion toteuttamat talouspoliittiset toimet.

Artiklan 4 kohdan mukaan 109 c artiklassa tarkoitettu komitea, eli rahapoliittinen komitea talous- ja rahaliiton toisen vaiheen aikana ja talous- ja rahoituskomitea talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen aikana, antaa lausunnon komission kertomuksesta.

Artiklan 5 kohdan mukaan komissio antaa lausunnon neuvostolle, jos jäsenvaltiolla on tai sillä voi olla liiallinen alijäämä.

Artiklan 6 kohdan mukaan neuvosto päättää määränemmistöllä komission suosituksesta, onko jäsenmaalla liiallinen alijäämä. Ennen päätöstä jäsenvaltio, jota asia koskee, voi halutessaan esittää mahdolliset huomautuksensa. Nämä neuvoston on otettava huomioon kokonaistilannetta arvioidessaan.

Jos neuvosto on 6 kohdan mukaisesti päättänyt, että liiallinen alijäämä on olemassa, se voi 7 kohdan mukaan tehdä jäsenmaalle, jota asia koskee, suosituksia tilanteen korjaamiseksi määräajan kuluessa. Näitä suosituksia ei julki- kisteta, ellei 8 kohdasta muuta johdu.

Artiklan 8 kohta antaa neuvostolle mahdollisuuden julkistaa suosituksensa, jos se toteaa etteivät sen suositukset ole määräajassa johtaneet tuloksellisiin toimiin.

Artiklan 9 kohta, joka tulee 109 e artiklan perusteella voimaan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa, koskee menettelytapoja silloin, kun jäsenvaltio jättää toteuttamatta neuvoston suositukset. Tällöin neuvosto voi ilmoittaa jäsenvaltiolle, että sen on ryhdyttävä

määräajan kuluessa sellaisiin alijäämää vähentäviin toimiin, joita neuvosto katsoo tarpeelliseksi tilanteen korjaamiseksi. Lisäksi neuvosto voi sellaisissa tapauksissa pyytää jäsenvaltiota, jota asia koskee, antamaan tarkkaan määrätyn aikataulun puitteissa kertomuksia, voidakseen tutkia kyseisen jäsenvaltion sopeuttamistoimia.

Artiklan 10 kohdan mukaan EY:n perustamissopimuksen 169 ja 170 artiklassa määritellyt komission ja jäsenvaltion kanneoikeuksia ei voida käyttää tämän artiklan 1—9 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

Artiklan 11 kohta, joka tulee voimaan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa, määrittelee ne toimenpiteet, joihin neuvosto voi ryhtyä, jos jäsenvaltio ei noudata 9 kohdan mukaan tehtyjä päätöksiä. Neuvosto voi päättää soveltaa tai tapauksesta riippuen tehostaa jotakin tai joitakin seuraavista toimenpiteistä:

- kyseisen jäsenvaltion on julkaistava neuvoston määrittelemät lisätiedot ennenkuin se voi laskea liikkeelle obligaatioita ja arvopapereita;

- Euroopan investointipankki saattaa joutua tarkistamaan kyseiseen jäsenvaltioon soveltamaansa lainanantopolitiikkaansa;

- kyseinen jäsenvaltio voi joutua tekemään yhteisölle korottoman talletuksen siihen asti, kunnes liiallinen alijäämä on neuvosto käsityksen mukaan korjattu;

- jäsenvaltio voidaan määrätä maksamaan yhteisölle myös sakkoa.

Neuvoston päätökset annetaan tiedoksi Euroopan parlamentille.

Artiklan 12 kohta määrää, miten neuvosto kumoaa päätöksensä jäsenvaltion liiallisesta alijäämästä. Neuvosto kumoaa 6—9 ja 11 kohdan nojalla tehdyt päätöksensä siltä osin, kun jäsenvaltion liiallinen alijäämä on neuvoston käsityksen mukaan oikaistu. Jos neuvosto on myös julkistanut suosituksensa, se antaa heti, kun 8 kohdan mukaan tehty päätös on kumottu, julkisuuteen lausuman, ettei kyseisessä jäsenvaltiossa ole enää liiallista alijäämää.

Artiklan 13 kohta määrää, että neuvosto tekee 7—9, 11 ja 12 kohdan mukaiset päätöksensä komission suosituksesta kahden kolmasosan enemmistöllä. Äänten painotuksessa noudatetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdan määräyksiä. Tällöin ei kuitenkaan oteta lukuun sen jäsenvaltion ääniä, jota asia koskee.

Artiklan 14 kohdassa, joka tulee voimaan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa,

todetaan, että täydentävät määräykset liiallista alijäämää koskevasta menettelystä sisältyvät edellä selostettuun perustamissopimukseen liitettyyn pöytäkirjaan. Mikäli neuvosto korvaa pöytäkirjan muilla säännöksillä, on sen hyväksyttävä ne yksimielisesti komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

Neuvoston asetus (EY) N:o 3605/93, annettu 22 päivänä marraskuuta 1993, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyn pöytäkirjan soveltamisesta

Asetuksessa säädetään 104 c artiklan 2 kohdassa mainitusta liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyn pöytäkirjan soveltamisesta.

Asetuksessa vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt ja määräykset pöytäkirjan soveltamisesta. Edellä 104 c artiklan 3 kohdan yhteydessä todettiin, että komissiolle on annettu tehtäväksi seurata jäsenmaiden talouskehitystä ja erityisesti julkisen talouden kehitystä. Komissio tarvitsee seurantatehtävänsä toteuttamiseksi säännöllisesti vertailukelpoiset tiedot jäsenmaiden bruttokansantuotteen ja julkisyhteisöjen kehityksestä. Asetuksen tarkoituksena on antaa tarkentavia määritelmiä pöytäkirjassa mainituista määritelmistä ja antaa säännökset jäsenvaltioita koskevalle ilmoitusmenettelylle.

Asetuksen 1 artiklan mukaan liiallista alijäämää koskevassa menettelyssä noudatetaan eurooppalaisen kansantalouden tilinpitojärjestelmän määritelmiä julkisyhteisöistä, niiden alijäämästä, investoinneista ja velasta. Julkisyhteisöihin eivät sisälly julkisen sektorin kaupalliset toiminnot. Artiklassa annetaan myös yksityiskohtaisia määritelmiä julkisen velan laskentatavasta vuoden päättyessä.

Asetuksen 2 artiklassa säädetään, että bruttokansantuote markkinahintaan määritellään kuten 13 päivänä helmikuuta 1989 annetussa neuvoston direktiivissä (89/130/ETY, Euratom).

Asetuksen 3 artikla säätää, että suunniteltu julkisyhteisöjen alijäämä tarkoittaa jäsenmaiden budjettiviranomaisten viimeisimpien päätösten mukaisia lukuja meneillään olevalle vuodelle. Todellista alijäämää ja velkaa koskevat luvut tarkoittavat viimeksi kulunutta vuotta koskevia arvioita, ennakkotietoja tai lopullisia tietoja.

Asetuksen 4 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle kahdesti vuodessa, 1 päivään maaliskuuta ja 1 päivään syyskuuta mennessä, suunniteltua ja todellista alijäämää sekä julkista velkaa koskevat tiedot. Meneillään olevaa vuotta koskevat tiedot on ensimmäisen kerran toimitettava 1 päivään maaliskuuta mennessä ja toisen kerran 1 päivään syyskuuta mennessä. Todellista alijäämää ja velkaa koskevat tiedot on samoin ajankohdina tarkistettava neljän edeltäneen vuoden osalta. Jäsenmaiden on myös toimitettava tiedot kahden edeltäneen vuoden osalta niistä tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet alijäämään ja lisäksi muista olennaisista tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet julkisen velan tason muuttumiseen. Suunniteltua alijäämää koskevat tiedot ilmoitetaan kansallisessa valuutassa ja varainhoitovuoden mukaan. Todellista alijäämää ja velkaa koskevat tiedot ilmoitetaan komissiolle kansallisessa valuutassa ja eräin poikkeuksin kalenterivuoden mukaan.

Asetuksen 5 artiklassa säädetään, että myös julkisia investointeja ja korkomenoja koskevat tiedot ilmoitetaan 4 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

Asetuksen 6 artiklassa säädetään, että bruttokansantuotetta koskeva ennuste meneillään olevalle vuodelle samoin kuin neljää edeltävää vuotta koskevat tiedot ilmoitetaan 4 artiklassa säädetyn menettelyn mukaan.

Mikäli neuvosto päättää perustamissopimuksessa määrittelyn toimivallan ja menettelytapojen puitteissa tarkistaa tilinpitojärjestelmää, komissio ottaa asetuksen 7 artiklan mukaan käyttöön uudet tilinpitojärjestelmää koskevat viittaukset 1—4 artiklassa.

Asetuksen 8 artiklan mukaan asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Lopuksi asetuksessa säädetään, että se sitoo kokonaisuudessaan kaikkia jäsenvaltioita ja sitä sovelletaan välittömästi kaikkiin jäsenvaltoihin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

104 c artikla ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön, mutta se edellyttää sopeutumistoimia liiallisen alijäämän välttämiseksi julkisessa taloudessa ja sopeutustoimia ilmoitusmenettelyn osalta.

2 luku

Rahapolitiikka

105 artikla. Artikla sisältää määräykset EKPJ:n tavoitteista ja tehtävistä. 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Artiklassa ei tarkemmin määritellä laadullisin eikä määrällisin kriteerein, mitä hintatason vakaudella tarkoitetaan, vaan tavoitteen sisältöä koskeva tulkinta on jätetty keskuspankille, samoin kuin päättäminen niistä toimenpiteistä ja keinoista, joilla tavoitteeseen voidaan päästä.

EKPJ tukee lisäksi yleistä talouspolitiikkaa yhteisössä osallistuakseen 2 artiklassa määriteltyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta. EKPJ toimii EY:n perustamissopimuksen 3 a artiklassa määrättyjen periaatteiden mukaisesti noudattaen sellaisen vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta, joka suosii voimavarojen tehokasta kohdentumista. Artiklassa ilmaistaan selkeästi EKPJ:n tavoitteiden hierarkia. Hintavakauden ylläpitäminen on ensisijainen tavoite ja muut tavoitteet ovat sille alisteisia.

Hintavakauden tavoite on talous- ja rahaliitossa keskeinen päämäärä. Hintavakauden avulla uskotaan saavutettavan tasapainoinen talouden ja elintason kasvu, joka parhaiten myös turvaa työllisyyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin. Hintavakauden ohella jäsenvaltioiden ja yhteisön toiminnassa noudatetaan periaatteita, jotka ovat terve julkinen talous ja rahatalous sekä vakaa maksutaseen tasapaino.

Artiklan 2 kohdassa määritellään EKPJ:n perustehtävät. Ne ovat yhteisön rahapolitiikan määrittäminen ja täytäntöönpano, valuuttamarkkinatoimien suorittaminen 109 artiklan mukaisesti, jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito sekä maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen. Artiklan 3 kohdan mukaan virallisten valuuttavarantojen hallussapitoa ja hoitoa koskeva määräys ei kuitenkaan rajoita jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuuttamääräisiä käyttövaroja.

Artiklan 4 kohta määrää ne asiat, joissa EKP:a kuullaan. Näitä ovat ehdotukset yhteisön säädöksiksi EKPJ:n toimivaltaan kuuluvilla aloilla sekä suunnitelmat kansalliseksi lainsäädännöksi EKP:n toimivaltaan kuuluvilla aloil-

la, mutta niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa 106 artiklan 6 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen. Lisäksi EKP voi toimivaltaansa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja asianomaisille yhteisön toimielimille ja laitoksille sekä kansallisille viranomaisille.

Artiklan 5 kohdassa määrätään, että EKPJ myötävaikuttaa luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvän toimivaltaisten viranomaisten politiikan moitteettomaan harjoittamiseen. Artiklan 6 kohdan mukaan neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja EKP:a kuultuaan sekä Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan antaa EKPJ:lle erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutuslaitosten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen Pankista annetun lain (365/25) 1 §:n mukaan Suomen Pankin tehtävänä on Suomen rahalaitoksen pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä maan rahaliikkeen edistäminen ja helpottaminen. Lisäksi 16 §:ssä säädetään, että johtokunnan tulee kaikessa toiminnassaan niin menetellä, että Suomen raha säilyttää laissa säädetyn arvonsa. Vastaava pankkivaltuutettuja koskeva säännös sisältyy eduskunnan pankkivaltuutettujen johtosäännön (170/92) 3 §:ään.

Vakaan hintatason tavoitteen voidaan katsoa sisältyvän jo nykyisinkin Suomen Pankin toiminnan tavoitteisiin. Tätä tavoitetta ei kuitenkaan ole nimenomaisesti määritelty Suomen Pankin toiminnan ensisijaiseksi tavoitteeksi perustamissopimuksen 105 artiklasta ilmenevällä tavalla.

Perustamissopimus sekä EKPJ:n ja EKP:n perussääntö tulevat välittömästi velvoittavaksi oikeudeksi. Koska perustamissopimuksessa on EKPJ:n ensisijaiseksi tavoitteeksi asetettu hintatason vakauden ylläpitäminen, velvoittaa määräys sellaisenaan myös kansallista keskuspankkia. Ollakseen sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa ei kansallisen keskuspankin toiminnan tavoitteita määrittävään lainkohtaan voi sisältyä hintatason vakauden ylläpitämisen kanssa rinnakkaisina muita tavoitteita, jotka saattaisivat joissain olosuhteissa olla ristiriidassa ensisijaisen tavoitteen kanssa. Talous- ja

rahaliiton kolmannessa vaiheessa on tarpeen oikeustilan selkeyden vuoksi Suomen Pankin toiminnan tavoitetta koskevaa säännöstä tarkentaa tältä osin. Erityisesti artiklan 2 kohdassa luetellut EKPJ:lle kuuluvat perustehtävät vastaavat keskeiseltä osin Suomen Pankille nykyään kuuluvia tehtäviä.

105 a artikla. Artiklassa määrätään setelien ja metallirahan liikkeeseen laskusta. Artiklan 1 kohdan mukaan EKP:lla on yksinoikeus antaa lupa setelien liikkeeseen laskemiseen yhteisössä. EKPJ:llä on talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alusta lähtien vastuu yhteisen rahapolitiikan harjoittamisesta yhteisössä ja siihen sisältyy myös päättäminen liikkeessä olevan rahan määrästä. Talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa siirrytään yhtenäisvaluutan käyttöön. EKP:n yksinoikeutta päättää setelien liikkeeseen laskusta ei artiklassa ole rajoitettu koskemaan ecu-määräisten setelien liikkeeseen laskua. Mikäli jäsenvaltioiden kansalliset valuutat ovat vielä käytössä yhteisössä yhtenäisvaluutan ohella, koskee EKP:n yksinoikeus myös luvan antamista näiden liikkeeseen laskuun.

Setelien liikkeeseen laskun voivat hoitaa EKP ja kansalliset keskuspankit. Artiklan 1 kohdassa määritellään ainoastaan tällä tavoin liikkeeseen lasketut setelit laillisiksi maksuvälineiksi yhteisössä. Artiklassa ei säädetä metallirahojen asemasta laillisina maksuvälineinä, vaan asia on jätetty päätettäväksi kansallisessa lainsäädännössä.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat laskea liikkeeseen metallirahoja. Jäsenvaltioiden on tätä ennen saatava EKP:n hyväksyminen liikkeeseen laskettavalle määrälle.

Neuvosto voi EKP:a kuultuaan toteuttaa toimenpiteitä liikkeeseen tarkoitettujen metallirahojen yksikköarvojen ja teknisten selitelmien yhdenmukaistamiseksi siinä laajuudessa kuin se on tarpeen niiden moitteettoman liikkeen turvaamiseksi yhteisössä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Useimmissa maissa keskuspankille on annettu yksinoikeus rahan liikkeeseen laskuun. Keskuspankin perustehtäviin kuuluu huolehtia rahan arvon säilyttämisestä ja sitä varten keskuspankilla on oikeus myöskin säädellä liikkeessä

olevan rahan määrää. Suomen Pankin yksinoikeudesta setelien antoon säädetään rahalain (358/93) 6 §:ssä ja Suomen Pankista annetun lain (365/25) 3 §:ssä. Suomen Pankista annetun lain 6 §:ssä määritellään Suomen Pankin setelintanto-oikeus eli liikkeessä olevan setelistön enimmäismäärä tiettyinä aikoina.

Rahalain 7 §:n mukaan valtiolla on yksinoikeus lyöttää metallirahaa omaan lukuunsa. Rahalain 9 §:n mukaan metallirahaa lyödään niin paljon kuin Suomen Pankki ilmoittaa sitä tarvittavan rahaliikkeeseen. Metallirahat laskee liikkeeseen Suomen Pankki.

Rahalain 2 §:ssä määritellään laillisiksi maksuvälineiksi setelit ja metallirahat, jotka on laskettu liikkeeseen rahalain mukaisesti. Siten esimerkiksi ulkomaanrahan määräinen seteli ei Suomessa ole laillinen maksuväline.

Setelien nimellisarvoista ja ominaisuuksista päättää rahalain 6 §:n 2 momentin mukaan Suomen Pankki ja metallirahojen osalta vastaavat päätökset tekee rahalain 7 §:n 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö pyydettyään lausunnon Suomen Pankilta.

Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa edellyttävät 105 a artiklan määräykset ja yhtenäisvaluutan käyttöönotto rahalain perinpohjaista uudistamista. Muutostarpeet kohdistuvat tuolloin osittain myös Suomen Pankista annettuun lakiin.

106 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään Euroopan keskuspankkijärjestelmän perusrakenteesta. EKPJ:n muodostavat Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit. Ainoastaan niiden jäsenvaltioiden keskuspankit kuuluvat Euroopan keskuspankkijärjestelmään, jotka ovat mukana Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa.

Euroopan keskuspankkijärjestelmällä ei itsellään ole oikeushenkilön asemaa. Sen sijaan järjestelmään kuuluvat keskuspankit ovat itsenäisiä oikeushenkilöitä kansallisen lainsäädäntönsä perusteella ja EKP määritellään oikeushenkilöksi artiklan 2 kohdassa. Tästä seuraa, että vain EKP ja kansalliset keskuspankit, mutta ei EKPJ sinällään, voi ostaa, myydä, omistaa omaisuutta, tehdä muita oikeustoimia tai olla osapuolena oikeudenkäynnissä. Euroopan keskuspankkijärjestelmä käsitteenä kuvaa EKP:n ja kansallisten keskuspankkien olemassa oloa yhtenäisenä kokonaisuutena, jonka toimintaa ohjaa yhteisesti sovitut määräykset ja

joka on sidottu sille uskottujen tavoitteiden noudattamiseen ja tehtävien suorittamiseen.

EKPJ:n toimielimet määritellään 106 artiklan 3 kohdassa. EKPJ:ä johtavat EKP:n päätohtentekielimet, joita ovat EKP:n neuvosto ja johtokunta.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että EKPJ:n perussääntö on perustamissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa (N:o 3). Perussääntöön sisältyvät EKPJ:ä koskevat yksityiskohtaiset määräykset. Perussääntöä selostetaan 4 a artiklan perusteluissa.

Artiklan 5 kohdassa määrätään normaalista perustamissopimuksen muuttamisjärjestystä yksinkertaistetummasta menettelystä koskien tiettyjä perussäännön artikloita. Nämä artiklat eivät koske keskuspankkijärjestelmän perusteita. Neuvosto voi muuttaa näitä artikloita joko määräenemmistöllä EKP:n suosituksesta ja komissiota kuultuaan taikka yksimielisesti komission ehdotuksesta ja EKP:tä kuultuaan. Kummassakin tapauksessa on saatava Euroopan parlamentin puoltava lausunto.

Eräiden EKPJ:n perussäännön artikloiden mukaan neuvosto voi antaa kyseisissä artikloissa määritellyistä aihepiireistä sekundäärilainsäädäntöä. Perustamissopimuksen 106 artiklan 6 kohdan mukaan neuvosto antaa määräenemmistöllä, joko komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja EKP:a kuultuaan taikka EKP:n suosituksesta sekä Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan kyseisissä EKPJ:n artikloissa tarkoitetut säännökset.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen Pankille on hallitusmuodossa ja valtiopäiväjärjestyksessä säädetty erityisasema eduskunnan pankkina. Suomen Pankin tulo osaksi Euroopan keskuspankkijärjestelmää merkitsee muutoksia Suomen Pankin institutionaaliseen asemaan. Suomen Pankki toimii silloinkin kansallisella tasolla maan keskuspankkina ja on siinä tehtävässään itsenäinen julkisoikeudellinen laitos kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Toisaalta taas Suomen Pankki kuuluu osana Euroopan keskuspankkijärjestelmään ja on Euroopan keskuspankin sekä EKPJ:ä koskevien määräysten alainen.

EKPJ:n perustaminen talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa aiheuttaa eräitä muutoksia Suomen Pankista annettuun lakiin. Sen sijaan ei liene välttämätöntä tehdä sisällöllisiä muutoksia Suomen Pankkia koskeviin perustuslain säännöksiin, HM 73 §:ään ja pankkival-

tuutettuja koskevaan VJ 83 §:ään. Euroopan talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen liittyvien sopimusvelvoitteiden hyväksyminen edellyttää sinänsä perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä. Tällaisia talous- ja rahaliittoa koskevia sopimusmääräyksiä ovat lähinnä keskuspankille nykyisin kuuluvien tehtävien siirtyminen EKPJ:lle, ylikansallisten päätösten tekeminen rahapolitiikassa, EKP:lle tuleva säädösvalta, EY:n tuomioistuimen toimivaltakysymykset, EKP:n oikeus asettaa sanktioita ja yhtenäisvaluutan käyttöönotto.

Suomi on ilmaissut tavoitteekseen päästä osallistumaan täysimääräisesti talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustaminen ajoittuu vasta talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. EY:n perustamissopimuksen mukaan kolmas vaihe alkaa automaattisesti viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1999. Sen toteutumiseen perustamissopimuksen edellyttämässä muodossa ja aikataulussa liittyy kuitenkin vielä epävarmuustekijöitä. Unionin jäsenyys merkitsee samalla periaatteellista sitoutumista talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen osallistumiseen, mikäli konvergenssikriteerit täyttyvät. Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen edellyttämät lainsäädännön alaan kuuluvat muutokset tullaan toteuttamaan velvoitteiden tullessa voimaan.

107 artikla. Artikla sisältää perusmääräykset EKPJ:n riippumattomuudesta. Artikla koskee tilanteita, joissa EKPJ käyttää sille perustamissopimuksella ja EKPJ:n perussäännöllä annettuja valtuuksiaan tai suorittaa niillä sille annettuja tehtäviään ja velvollisuuksiaan. Artiklaan sisältyy kaksi riippumattomuutta korostavaa määräystä. Artiklassa todetaan ensinnäkin, että EKP tai kansallinen keskuspankki taikka EKP:n tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen ei pyydä eikä ota vastaan ohjeita artiklassa luetelluilta tahoilta. Näitä ovat yhteisön toimielimet ja laitokset, jäsenvaltioiden hallitukset ja muut tahot. Artiklassa korostetaan EKPJ:n oikeutta hoitaa sille uskottu tehtävät itsenäisesti ilman, että ulkopuoliset tahot, esimerkiksi poliittiset päätöksentekijät voisivat vaikuttaa EKP:n tai kansallisten keskuspankkien toimintaan.

Toisaalta artiklassa todetaan, että yhteisön toimielimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan EKPJ:n riippumattomuuden periaatetta ja pidättäyty-

vät yrityksistä vaikuttaa EKP:n tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekuelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

EKP:n tai kansallisen keskuspankin riippumattomuus on keskeinen elementti talous- ja rahaliiton tavoitteiden saavuttamiseksi. Keskuspankin riippumattomuuden on katsottu osaltaan lisäävän rahapolitiikan uskottavuutta. Tämä on tärkeää, jotta hintavakauden tavoite saavutetaan jäsenmaissa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa päätösvalta rahapolitiikassa siirtyy EKP:n neuvostolle. Jäsenvaltioiden keskuspankit ottavat osaa päätöksentekoon EKP:n neuvostossa pääjohtajiansa välityksellä. Perustamissopimuksen 107 artiklassa tarkoitettu riippumattomuus tarkoittaa sitä, että keskuspankin ulkopuoliset tahot eivät saa päästä vaikuttamaan jäsenvaltioiden keskuspankkien kannanottoihin EKP:n neuvostossa käsiteltäviin asioihin. Mikäli rahapoliittista toimivaltaa siirretään kansallisille keskuspankeille, tulee keskuspankkien tällöinkin voida toimia riippumattomasti EKP:n antamien suuntaviivojen mukaisesti.

HM 73 §:n mukaan Suomen Pankki toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa sekä eduskunnan valitsemien pankkivaltuutettujen valvomana. Suomen Pankkia koskeva lainsäädäntö on taannut pankille jokseenkin riippumattoman aseman. Suomen Pankin on katsottu olevan oikeudellisesti riippumaton suhteessa hallitukseen toimiessaan maan keskuspankkina ja suorittaessaan sille kuuluvia tehtäviä. Näin ollen Suomen Pankin perustuslaissa säädetty asema on jo nyt sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa.

VJ 83 §:n mukaan Suomen Pankin hallintoa ja liikettä valvomaan eduskunta asettaa yhdeksän pankkivaltuutettua ja vahvistaa näille johtosäännön. Täten eduskunnan Suomen Pankkiin kohdistuva valta on välillistä. Eduskunta voi harjoittaa sitä vain valitsemiensa pankkivaltuutettujen välityksellä. Eduskunnan pankkivaltuutettujen hallitusmuodossa ja valtiopäiväjärjestyksessä säädetty asema ei ole ristiriidassa perustamissopimuksen tai perussäännön kanssa.

Sen lisäksi, että pankkivaltuusto on eduskunnan asettama valvontaelin, se on myös päätöksentekuelin. Pankkivaltuutettujen tehtävät on

lueteltu tyhjentävästi Suomen Pankista annetun lain 17 §:ssä. Pankkivaltuuston asiana on muun muassa määrätä Suomen Pankin peruskorko sekä muut Suomen Pankin soveltamat korot tai niiden rajat. Pankkivaltuusto päättää myös uusien setelien valmistuksesta ja ulkomaisen luoton ottamisesta sekä vahvistaa sen määrän ja ehdot, päättää eduskunnalle ja valtioneuvostolle tehtävistä esityksistä ja ehdotuksista. Muut kuin 17 §:ssä mainitut tehtävät kuuluvat Suomen Pankin johtokunnan yleistoimivaltaan. Vastuualuejako tarkoittaa käytännössä sitä, että pankkivaltuusto ei voi ottaa päätettäväkseen johtokunnan toimivaltaan kuuluvia asioita eikä johtokunta alistaa pankkivaltuutettujen päätettäväksi toimivaltaansa kuuluvia asioita.

EKPJ:n muodostaminen aiheuttaa jo sinänsä muutoksia Suomen Pankin tehtäviin sekä sitä kautta myös pankkivaltuustolle kuuluviin tehtäviin ja johtaa niiden uudelleen määrittelyyn laissa. Lisäksi pankkivaltuuston mahdollisuus toimia päätöksentekojenä Suomen Pankissa on ristiriidassa 107 artiklan kanssa, jonka mukaan kansallinen keskuspankki ei pyydä eikä ota vastaan ohjeita jäsenvaltion hallitukselta eikä muultakaan taholta. Eduskunta on valinnut lähes aina pankkivaltuutetuiksi kansanedustajia. Perustamissopimuksen edellyttämä keskuspankin riippumattomuus toteutuu, mikäli päätöksentekovalta kansalliselle keskuspankille kuuluvissa operatiivisissa asioissa keskitetään Suomen Pankin johtokunnalle, joten pankkivaltuuston roolin muuttuminen edellyttää tältäkin osin pankkivaltuutettujen tehtävien uudelleen määrittelyä lainsäädännössä.

108 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltioiden, jotka osallistuvat Euroopan talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, on huolehdittava siitä, että niiden kansallinen lainsäädäntö on sopusoinnussa perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa. Tämä on toteutettava talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen mennessä. Ne jäsenvaltiot, jotka eivät tuolloin täytä perustamissopimuksen liitteenä olevassa pöytäkirjassa määrättyjä konvergenssikriteereitä, jäävät tässä vaiheessa talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen ulkopuolelle. Tällaisten jäsenvaltioiden keskuspankin asema säilyy suurin piirtein samanlaisena kuin talous- ja rahaliiton toisen vaiheen aikana lukuunottamatta keskuspankin riippumattomuuden turvaamista.

Perustamissopimuksen 109 e artiklan 5 koh-

dan mukaan toisen vaiheen aikana jokainen jäsenvaltio aloittaa tarvittaessa menettelyn, joka johtaa sen keskuspankin riippumattomuuden toteuttamiseen 108 artiklan mukaisesti. Toisin kuin 108 artikla, koskee 109 e artiklan 5 kohdassa tarkoitettu määräys kaikkia jäsenvaltioita. Kansallisen keskuspankin riippumattomuuteen kuuluu, sen lisäksi mitä 107 artiklassa on määrätty, myös se, että kansallisen keskuspankin pääjohtajan toimikausi on oltava vähintään viisi vuotta ja hänet voidaan vapauttaa tehtävistään vain, jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen tai hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttää.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artikla asettaa jäsenvaltioille nimenomaisen veloitteen saattaa kansallinen lainsäädäntö sopusointuun perustamissopimuksen ja perussäännön määräyksen kanssa vastaavaksi. Perustamissopimuksen ja perussäännön määräysten voimaansaattaminen edellyttää Suomessa perustuslainsäätämisyjärjestystä 106 artiklan perusteluissa esitetyn perustein. Yhtenäisvaluuttaan siirtyminen edellyttää HM 72 §:n muuttamista. Muutostarpeet kohdistuvat pääosin Suomen Pankista annettuun lakiin ja rahalakiin.

108 a artikla. Artiklan 1 kohdassa annetaan EKP:lle säädösvaltaa. Artiklassa määrätään EKP:n oikeudesta antaa asetuksia ja tehdä päätöksiä. Artiklassa määritellään tarkemmin asetuksenantovaltuuksien ja päätöksentekoikeuden rajat. EKP voi myös antaa suosituksia ja lausuntoja. Näiden oikeuksien käyttö on kuitenkin mahdollista vain siinä laajuudessa, kun se on tarpeen EKPJ:lle uskottujen tehtävien suorittamiseksi.

Artiklan 2 kohdassa määritellään EKP:n antamien asetusten sekä sen tekemien päätösten, suositusten ja lausuntojen oikeudellinen luonne ja sitovuus yhdenmukaisesti 189 artiklan kanssa. EKP:n antamiin asetuksiin ja tekemiin päätöksiin sovelletaan niiden perustelujen osalta 190 artiklan määräyksiä, 191 artiklan määräyksiä julkaisemisen osalta ja 192 artiklan määräyksiä täytäntöönpanosta. EKP voi myös päättää julkaista päätöksensä, suosituksensa ja lausuntonsa.

108 a artiklan 3 kohdassa annetaan EKP:lle oikeus neuvoston asettamien ehdoin määrätä sakkoja ja uhkasakkoja yrityksille, jotka eivät noudata sen asetuksiin ja päätöksiin perustuvia

velvoitteita. Artiklan soveltaminen edellyttää siis yhteisölainsäädännön antamista sen tarkentamiseksi, millä edellytyksillä sanktioita voidaan määrätä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

HM 2 §:n 2 momentin mukaan lainsäädäntövaltaa käyttää eduskunta yhdessä tasavallan presidentin kanssa. Presidentin asetuksenantovallasta on säädetty 28 §:ssä. Lainsäädäntövalan antaminen EKP:lle merkitsee poikkeamista perustuslain säännöksistä, ja se on siten toteutettava perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Vastaavaa muutosta edellyttää myös 108 a artiklan 3 kohta, joka koskee EKP:n oikeutta määrätä sanktioita.

109 artikla. Artiklassa on ecun suhdetta muihin kuin yhteisön valuuttoihin koskevat määräykset. Vaikka perustamissopimuksessa korostetaan EKP:n riippumattomuutta muun muassa yhteisön toimielimiin nähden, on EKP:n noudatettava neuvoston päättämää valuuttakurssipolitiikkaa suhteessa järjestelmän ulkopuolella oleviin maihin.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto voi yksimielisesti EKP:n tai komission suosituksesta sekä EKP:a ja Euroopan parlamenttia kuultuaan tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee ecun suhdetta muihin kuin yhteisön valuuttoihin. Neuvosto voi määräenemmistöllä EKP:n tai komission suosituksesta sekä kuultuaan EKP:a vahvistaa, kumota tai muuttaa ecun keskuskurseja valuuttakurssijärjestelmässä. Artiklassa korostetaan, että neuvoston päätöksen tulee olla sopu-soinnussa hintatason vakauden ylläpitämistä koskevan tavoitteen kanssa. Artiklan 1 kohtaan liittyy Maastrichtin konferenssissa hyväksytty julistus N:o 8, jossa todetaan, että artiklan 1 kohdassa käytetyllä ilmauksella 'muodollinen sopimus' ei ole tarkoitus luoda yhteisön oikeudessa uutta kansainvälisten sopimusten ryhmää.

Jos 1 kohdassa tarkoitettua valuuttakurssijärjestelmää ei ole olemassa, voi neuvosto artiklan 2 kohdan mukaan päättää määräenemmistöllä niistä yleisistä suuntaviivoista, joita valuuttakurssipolitiikassa muuhun kuin yhteisön valuuttaan nähden on noudatettava. Päätöksensä neuvosto tekee joko komission suosituksesta ja EKP:a kuultuaan tai EKP:n suosituksesta. Artiklan 2 kohdassa todetaan,

että nämä yleiset suuntaviivat eivät vaikuta EKP:n ensisijaiseen tavoitteeseen pitää yllä hintatason vakautta.

Artiklan määräykset valuuttakurssipolitiikkaa koskevasta toimivallanjaosta noudattavat nykyisin useissa unionin jäsenvaltioissa vallalla olevaa käytäntöä. Lopullinen päätösvalta asiassa on yleensä hallituksella, mutta keskuspankin näkökohdat otetaan päätöksenteossa huomioon joko sitä kautta, että keskuspankkia kuullaan asian johdosta tai että valuuttakurssia koskeva päätöksenteko edellyttää keskuspankin esitystä. Valuuttamarkkinatoimet taas kuuluvat perustamissopimuksen mukaan EKP:n tehtäväalueeseen.

Artiklan 3 kohta koskee yhteisön ja yhden tai useamman valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa tehtäviä raha- ja valuuttaoloja koskevia sopimuksia. Neuvosto päättää määräenemmistöllä komission suosituksesta ja EKP:a kuultuaan asiaa koskevien neuvottelujen järjestämisestä ja sopimusten tekemisestä. Artiklan määräyksen tarkoituksena on turvata se, että yhteisö esittää yhtenäisen kannan. Tällaiset sopimukset sitovat niin yhteisön toimielimiä ja jäsenvaltioita kuin EKP:a.

Artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto päättää määräenemmistöllä kannasta, joka yhteisöllä on kansainvälisellä tasolla talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittävistä kysymyksistä ja yksimielisesti siitä, miten sitä edustetaan.

Unionisopimuksen päätösasiakirjassa olevassa julistuksessa N:o 5 valuuttayhteistyöstä kolmansien maiden kanssa todetaan, että unioni pyrkii vakaisiin rahataloudellisiin suhteisiin kansainvälisellä tasolla. Tähän päästäkseen unioni on valmis yhteistyöhön muiden Euroopan valtioiden kanssa sekä niiden Euroopan ulkopuolisten valtioiden kanssa, joihin unionilla on läheiset taloudelliset suhteet.

Julistus laajentaa unionin sisäiset pyrkimykset vakaisiin rahaoloihin koskemaan myös unionin suhdetta ulkopuolisiin maihin. Julistuksen sisältö vastaa Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) asettamia päämääriä valuuttarahaston periaatteen ollessa vakaiden rahaolojen edistäminen. Unionin kannalta on myös tärkeää, että maailmanlaajuisesti jatketaan pyrkimystä vakauttaa keskeisten maailmanvaluuttojen keskinäisiä kurssisuhteita, joihin johtavat teollisuusmaat ovat maailmankaupan edistämiseksi pyrkineet hallitusten ja keskuspankkien välisellä yhteistyöllä. Julistuksessa mainittua yhteistyötä unionin jäsenvaltioiden keskuspan-

kit ovat harjoittaneet myös Suomen kanssa muun muassa tietojenvaihdon ja tukiluottosopimusten muodossa.

Artiklan 5 kohdan määräys antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia artiklassa mainituin rajoituksin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Rahalain 4 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa Suomen Pankin esityksestä markan ulkoisen arvon laskentaperusteet ja sen vaihtelualueen rajat. Esityksen tekemisestä päättää eduskunnan pankkivaltuusto Suomen Pankin johtokunnan ehdotuksen perusteella. Lopullinen ratkaisovalta on valtioneuvostolla, mutta valtioneuvosto voi tehdä päätöksen vain Suomen Pankin esityksestä. Valtioneuvosto voi vain muuttumattomana hyväksyä tai hylätä Suomen Pankin esityksen, mutta ei muutaa sitä. Suomen Pankki huolehtii siitä, että vaihteluväliä sovellettaessa markka pysyy vahvistetun vaihteluvälin rajoissa. Vakavan häiriön sattuessa valuuttamarkkinoilla Suomen Pankilla on oikeus tilapäisesti olla noudattamatta vaihtelualueen rajoja. Valtioneuvosto voi Suomen Pankin esityksestä pysyttää pankin sanotun oikeuden olla noudattamatta vaihteluvälejä olemaan voimassa toistaiseksi eli antaa markan kella.

Euroopan talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa edellä mainittua päätöksentekojärjestystä ei enää voida noudattaa, joten lainsäädäntöä on tältä osin muutettava. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Artiklan 3 kohta laajentaa yhteisön yksinomaista sopimuksentekovaltaa. Se poikkeaa HM 33 §:n valtiosopimusten tekemisestä koskevista säännöksistä ja edellyttää hyväksymistä supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

3 luku

Institutionaaliset määräykset

109 a artikla. EKP:n toimielimiä ovat EKP:n neuvosto ja johtokunta. Artiklan 1 kohdan mukaan EKP:n neuvostoon kuuluvat EKP:n johtokunnan jäsenet ja kansallisten keskuspankkien pääjohtajat virkansa puolesta.

Artiklan 2 kohdassa määrätään EKP:n joh-

tokunnan kokoonpanosta ja nimittämisestä. Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä, jotka nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten valtion- tai hallitusten päämiesten tekemällä yhteisellä sopimuksella. Johtokunnan jäseneksi valittavalta edellytetään arvostettua asemaa ja ammattikokemusta rahatalouden tai pankkitoiminnan alalta sekä jäsenvaltion kansalaisuutta. Nimittäminen tapahtuu neuvoston suosituksesta kuultuaan ensin EKP:n neuvostoa ja parlamenttia.

EKP:n toimielinten riippumattomuutta turvataan muun muassa määräämällä EKP:n johtokunnan jäsenten toimikausi etukäteen kahdeksaksi vuodeksi, jonka aikana erottaminen on mahdollista vain tietyin edellytyksin. Johtokunnan jäseniä ei voida nimittää uudeksi toimikaudeksi.

109 b artikla. Artiklassa määrätään unionin toimielinten ja EKP:n välisistä yhteistyömuodoista talous- ja rahapolitiikan koordinoimiseksi. Artiklan 1 kohdan mukaan neuvoston puheenjohtaja ja yksi komission jäsen voi osallistua EKP:n neuvoston kokouksiin. Heillä ei kuitenkaan ole äänioikeutta EKP:n neuvoston kokouksissa, mutta neuvoston puheenjohtajalla on oikeus tehdä aloite EKP:n neuvostossa käsiteltäväksi asiaksi.

Jos neuvostossa käsitellään EKP:n tavoitteisiin tai tehtäviin liittyviä asioita, kutsutaan EKP:n puheenjohtaja neuvoston kokouksiin artiklan 2 kohdan mukaan.

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio sekä Eurooppa-neuvosto saavat vuosittain EKP:lta kertomuksen EKP:n toiminnasta ja rahapolitiikan hoitamisesta. EKP:n puheenjohtaja esittelee toimintakertomuksen neuvostolle ja Euroopan parlamentille. Lisäksi EKP:n puheenjohtajaa ja muita EKP:n johtokunnan jäseniä voidaan kuulla Euroopan parlamentin toimivaltaisissa valiokunnissa.

109 c artikla. Artiklassa määrätään rahasiain komitean perustamisesta. Komitea perustetaan edistämään jäsenvaltioiden politiikan yhteensovittamista sisämarkkinoiden toiminnan kannalta tarpeellisessa laajuudessa.

Komitean tehtäväksi on artiklan 1 kohdassa määritelty jäsenvaltioiden ja yhteisön rahamarkkinoiden tilan ja rahoitustilanteen sekä maksujärjestelmien seuraaminen ja niistä raportointi neuvostolle ja komissiolle. Komitean tehtävänä on myös antaa neuvostolle ja komissiolle lausuntoja sekä osallistua artiklassa tarkemmin määritellyissä kohdin neuvoston

työn valmisteluun sekä toimittaa vuosittain komissiolle ja neuvostolle laatimansa kertomuksen pääomanliikkeiden ja maksujen vapautta koskevasta tilanteesta. Komitea koostuu jäsenvaltioiden ja komission nimeämistä jäsenistä. Kukin näistä nimeää kaksi jäsentä. Raha-asiaihin komitea on ylikansallinen seurantaelin, jolla on lähinnä neuvoo-antava asema ja tarkoituksena toimia yhteistyön edistäjänä pitäen silmällä talouspoliittisten päätösten yhteensopivuutta.

Artiklan 2 kohdassa määrätään talous- ja rahoituskomiteasta, joka perustetaan kolmannen vaiheen alkaessa, jolloin 1 kohdassa tarkoitettu rahapoliittinen komitea lakkautetaan. Talous- ja rahoituskomitean tehtävät ovat pitkälle samat kuin rahapoliittisella komitealla. Sen tehtävänä on seurata jäsenvaltioiden ja yhteisön taloudellista tilannetta ja rahoitustilannetta sekä antaa niistä kertomuksia neuvostolle ja komissiolle. Komitea osallistuu artiklassa määritellyissä tapauksissa neuvoston työn valmisteluun sekä suorittaa muut neuvoston sille antamat neuvoo-antavat tehtävät tai valmistelutehtävät. Komitea antaa neuvostolle ja komissiolle lausuntoja ja kertomuksen vuosittain pääomanliikkeiden ja maksujen vapauttamisen tilanteesta. Niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskevat 109 k ja 109 l artiklassa tarkoitettut poikkeukset eli ne ovat kolmannen vaiheen ulkopuolella, seuraa komitea näiden jäsenvaltioiden rahamarkkinoiden tilaa ja rahoitustilannetta sekä yleisiä maksujärjestelmiä ja antaa niistä kertomuksia neuvostolle ja komissiolle. Komiteaan nimeävät jäsenvaltiot, komissio ja EKP kukin enintään kaksi jäsentä.

Artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto antaa yksityiskohtaiset säännöt talous- ja rahoituskomitean kokoonpanosta.

109 d artikla. Artiklan mukaan neuvostolla ja jäsenvaltiolla on yhtäläinen oikeus pyytää komissiota tekemään suositus tai ehdotus artiklassa määritellyiltä alueilta, jotka liittyvät yhteisön ja jäsenvaltioiden keskeisiin talous- ja rahapoliittisiin kysymyksiin. Nämä kysymykset voivat koskea esimerkiksi yhteisön valuuttakurssipolitiikkaa kolmansien maiden valuuttoihin nähden, jäsenvaltioiden edistymistä konvergenssikriteerien toteuttamisessa kohti talous- ja rahaliiton tavoitteita, jäsenvaltioiden edellytyksiä siirtyä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen tai päätöksiä kolmanteen vaiheeseen siirtymisestä. Komissio tutkii tällaisen pyynnön

ja esittää viipymättä johtopäätöksensä neuvostolle.

4 luku

Siirtymämääräykset

109 e artikla. Artikla määrittelee, mitkä toimet jäsenvaltioiden ja neuvoston oli määrä toteuttaa ennen talous- ja rahaliiton toista vaihetta, joka alkoi vuoden 1994 alussa. Jäsenvaltioiden oli artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan määrä poistaa muun muassa kaikki pääomien vapaata liikkuvuutta koskevat rajoitukset tietyin poikkeuksin, saattaa voimaan 104 artiklan mukainen kielto rahoittaa julkista sektoria keskuspankivelalla ja saattaa voimaan 104 a artiklan 1 kohdan mukaisesti julkisen sektorin etuoikeutetun lainansaannin kielto. Artiklan 2 kohdan b alakohdan perusteella neuvosto arvioi ennen talous- ja rahaliiton toisen vaiheen alkua komission kertomuksen pohjalta toteutunutta taloudellista ja rahapoliittista lähestymistä. Tällöin oli kiinnitettävä erityistä huomiota edistymiseen hintatason vakaannuttamisessa ja julkisen talouden tervehdyttämisessä sekä sisämarkkinoita koskevan yhteisölaainsäädännön täytäntöönpanossa.

Artiklan 3 kohta määrää, mitkä perustamis-sopimuksen VI osaston artiklat tai niiden kohdat ovat voimassa toisen vaiheen alusta ja mitkä vastaavasti kolmannen vaiheen alusta. Lisäksi artiklassa todetaan kaksi talous- ja rahaliiton edistymisen kannalta keskeistä asia-kohtaa. Ensinnäkin artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot pyrkivät välttämään julkisyhteisöjen liiallisia alijäämiä, ja toiseksi artiklan 5 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio aloittaa talous- ja rahaliiton toisen vaiheen aikana keskuspankkinsa itsenäistämisen, joka 108 artiklan mukaan toteutetaan viimeistään Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustamispäivään mennessä.

Liittyessään yhteisön jäseneksi Suomen tulee artiklan 4 kohdan mukaisesti pyrkiä talous- ja rahaliiton toisen vaiheen aikana välttämään liiallisia alijäämiä ja 5 kohdan mukaisesti aloittaa keskuspankin itsenäisyyteen tähtäävät toimet.

109 f artikla. Euroopan rahapoliittisen instituutin, ERI:n, (European Monetary Institute, EMI) perustaminen on talous- ja rahaliiton toisen vaiheen merkittävin institutionaalinen

uudistus. ERI aloitti toimintansa 1 päivänä tammikuuta 1994. ERI:a koskevat määräykset sisältyvät 109 f artiklaan. ERI on oikeushenkilö ja sitä johtaa neuvosto. ERI:n neuvosto koostuu puheenjohtajasta ja kansallisten keskuspankkien pääjohtajista, joista yksi toimii varapuheenjohtajana. Toisen vaiheen alkaessa lakkautettiin pääjohtajien komitea.

Artiklan 1 kohdan 2 kappaleessa määrätään puheenjohtajan nimittämisestä sekä kelpoisuusehdoista. Siinä todetaan, että puheenjohtaja valitaan henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla. Lisäksi puheenjohtajan tulee olla jäsenvaltion kansalainen.

Yksityiskohtaisemmat määräykset ERI:n toiminnasta sisältyvät ERI:n perussääntöön, joka on perustamissopimukseen unionisopimuksella liitettyssä pöytäkirjassa (N:o 4).

Artiklan 2 kohdassa määritellään ERI:n tehtävät. ERI:n tehtävänä on lujittaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä ja jäsenvaltioiden rahapolitiikan yhteensovittamista, seurata Euroopan valuuttajärjestelmän toimintaa, neuvotella sellaisista kansallisten keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista kysymyksistä, jotka vaikuttavat rahoituslaitosten ja -markkinoiden vakauteen, ottaa vastatakseen Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston tehtävistä sekä helpottaa ecun käyttöä ja seurata sen kehitystä.

Kolmanteen vaiheeseen siirtymisen valmistelussa ERI on keskeisessä asemassa. Artiklan 3 kohdassa määrätään näistä tehtävistä. ERI valmistele yhtenäistä rahapolitiikkaa varten tarvittavat välineet ja menettelyt, edistää tilastotietojen keräämistä, laatimista ja julkaisemista koskevien menettelytapojen yhdenmukaistamista, valmistele säännöt, jotka koskevat kansallisten keskuspankkien EKPJ:n yhteydessä toteuttamia toimia, edistää rajojen yli suoritettavien maksujen tehokkuutta ja valvoo ecusetelien teknistä valmistelua.

Lisäksi ERI täsmentää ne sääntelyyn, hallintoon ja logistiikkaan liittyvät puitteet, jotka EKPJ tarvitsee tehtäviensä hoitamiseksi kolmannen vaiheen aikana. Neuvosto voi artiklan 7 kohdan mukaan uskoa ERI:lle myös muita tehtäviä kolmannen vaiheen valmistelemiseksi.

Artiklan 4 kohdan mukaan ERI voi kahden kolmasosan enemmistöllä neuvostonsa jäsenistä antaa lausuntoja ja suosituksia raha- ja valuuttakurssipolitiikan yleisistä suuntaviivoista sekä jäsenvaltion toteuttamista toimenpiteistä, antaa hallituksille ja neuvostolle lausuntoja

ja suosituksia politiikasta, joka on omiaan vaikuttamaan rahatalouden sisäiseen tai ulkoiseen tilanteeseen ja Euroopan valuuttajärjestelmän toimintaan, sekä antaa jäsenvaltioiden rahapolitiikkaa hoitaville viranomaisille suosituksia niiden rahapolitiikan harjoittamisesta.

Artiklan 5 kohdassa annetaan ERI:lle mahdollisuus julkistaa lausuntonsa ja suosituksensa. Artiklan 6 kohdassa määrätään ERI:n kuulemisesta sen toimialaan kuuluvista yhteisön ja kansallisten viranomaisten säädösehdotuksista. Jäsenvaltioiden viranomaisten on niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin kuin neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja ERI:a kuultuaan, kuultava ERI:a suunnitelmista lainsäädännöksi sen toimivaltaan kuuluvalla alueella.

Neuvosto on 109 f artiklan 6 kohdan nojalla antamallaan päätöksellä jäsenvaltioiden viranomaisten velvollisuudesta kuulla Euroopan rahapoliittista instituuttia suunnitelmista lainsäädännöksi (93/717/EY) täsmentänyt ERI:n kuulemista koskevia määräyksiä.

Päätöksen 1 artiklan mukaan jäsenvaltioiden viranomaisten on kuultava ERI:a suunnitelmista lainsäädännöksi sen toimivaltaan kuuluvalla alueella. Artiklassa luetellaan ne alat, joita koskevat säädösehdotukset erityisesti edellyttävät ERI:n kuulemista. Niitä ovat rahaa, ecun asemaa, maksuvälineitä, maksu- ja selvitysjärjestelmiä, kansallisten keskuspankkien asemaa ja toimivaltuuksia sekä rahapolitiikan välineitä koskevat säädösehdotukset. Kuulemisvelvoitteen piiriin kuuluvat samoin myös rahapoliittisten, rahoitusta, pankkeja ja maksutasetietoja koskevien tilastotietojen keräämistä, laatimista ja jakelua koskevat säädösehdotukset sekä rahoituslaitoksia koskevat säädösesitykset siltä osin kun ne vaikuttavat rahoituslaitosten ja markkinoiden vakauteen.

Päätöksen 2 artiklassa määritellään säädösluonnoksen käsite. Artiklan 1 kohdan mukaan säädösluonnoksella tarkoitetaan säädöstä, joka on oikeudellisesti sitova ja jota sovelletaan yleisesti jäsenvaltion alueella ja jolla annetaan määräyksiä määrittelemättömälle lukumäärälle tapauksia ja määrittelemättömälle joukolle luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Artiklan 2 kohdassa suljetaan soveltamisalan ulkopuolelle sellaiset säädösehdotukset, joiden pääasiallisena tarkoituksena on yhteisön direktiivien muuttaminen jäsenvaltioiden laiksi.

Päätöksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltioiden

on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin varmistukseksi päätöksen tehokkaan noudattamisen. Jäsenvaltioiden velvollisuutena on huolehtia siitä, että säädöksiä valmistelevat viranomaiset kuulevat ERI:a varhaisessa vaiheessa ja välittävät ERI:n mielipiteen sille viranomaiselle, joka säädöksen hyväksyy, mikäli hyväksyvä viranomainen on toinen kuin säädösesitystä valmisteleva viranomainen.

Päätöksen 4 artiklassa annetaan jäsenvaltioiden viranomaisille mahdollisuus asettaa ERI:n lausunnon antamiselle määräaika, joka ei kuitenkaan saa olla, erityisen kiireellisiä tapauksia lukuunottamatta, yhtä kuukautta lyhyempi laskettuna siitä ajankohdasta, jona ERI:n puheenjohtaja on saanut tiedonannon asiasta. Mikäli ERI:n lausuntoa ei ole annettu määräajassa, ei lausunnon puuttuminen estä säädöshankeen eteenpäin viemistä jäsenvaltiossa. Silloinkin, kun ERI:n lausunto saadaan vasta määräajan jälkeen, on jäsenvaltioiden huolehdittava siitä, että asianomaiset viranomaiset saavat siitä tiedon.

Perustamissopimuksen 109 f artiklan 9 kohdan mukaan ERI voi haastaa kansallisen keskuspankin EY:n tuomioistuimeen ja tuomioistuin voi velvoittaa kansallisen keskuspankin täyttämään sille perustamissopimuksen mukaan kuuluvan velvoitteen. Perustamissopimuksesta ei tosin käy selkeästi ilmi, mitä välittömiä velvoitteita keskuspankkiin kohdistuu talous- ja rahaliiton toisen vaiheen aikana. ERI:lle on annettu sama toimivalta kuin mikä Euroopan keskuspankilla on talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa.

ERI:n valta haastaa kansallinen keskuspankki EY:n tuomioistuimeen vastaa menettelymuodoltaan perustamissopimuksen 169 artiklan mukaista kannevaltaa. Mainitun artiklan mukaan jäsenvaltion sopimusrikkomusta koskeva kanne nostetaan kuitenkin aina valtiota eikä sen viranomaista vastaan ja kanteen nostajana on komissio.

Euroopan rahapoliittisen instituutin perussääntö

Perussäännön, joka liitettiin EY:n perustamissopimukseen unionisopimuksella, 1 artiklassa määrätään Euroopan rahapoliittisen instituutin, ERI:n (European Monetary Institute, EMI) perustamisesta perustamissopimuksen

109 f artiklan mukaisesti. ERI noudattaa toiminnassaan perustamissopimusta ja perussääntöään.

ERI:n jäseniä ovat jäsenvaltioiden keskuspankit. ERI:n perustamisella sekä pääjohtajien komitea että Euroopan raha-asiain yhteistyörahasto, ERYR (European Monetary Cooperation Fund, EMCF) lakkautetaan ja niiden tehtävät siirtyvät ERI:lle. Samoin ERYR:n kaikki varat ja velat siirretään sellaisenaan ERI:lle.

Perussäännön 2 artiklassa määritellään ERI:n toiminnan tavoitteet. ERI pyrkii toiminnallaan osaltaan luomaan tarvittavat edellytykset talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymiselle. Tällöin ERI:n toimintaan kuuluu erityisesti jäsenvaltioiden rahapolitiikan yhteensovittamisen lujittaminen, EKPJ:n perustamisen ja yhtenäisen rahapolitiikan harjoittamisen sekä yhteisen valuutan luomisen edellyttämät valmistelut ja ecun kehityksen seuraaminen.

Perussäännön 3 artiklassa määrätään ERI:n toiminnan yleisistä periaatteista. Artiklan 1 kohdan mukaan ERI:n toiminta ei rajoita rahapolitiikkaa hoitavien toimivaltaisten viranomaisten vastuuta kussakin jäsenvaltiossa. Artiklan määräyksellä viitataan siihen, että talous- ja rahaliiton toisessa vaiheessa ei tehdä sitovia ylikansallisia rahapoliittisia päätöksiä eikä rahapoliittista päätösvaltaa siten ole jaettu ERI:n ja kansallisten viranomaisten kesken, vaan päätösvalta kuuluu kokonaisuudessaan kansallisille viranomaisille. ERI:a on luonnehdittu Euroopan keskuspankin esiasteeksi. ERI:a ja EKP:a koskevista määräyksistä onkin löydettävissä tiettyjä yhtäläisyyksiä. Muun muassa 3 artiklan 2 kohdassa todetaan nimenomaisesti, että ERI toimii EKPJ:n ja EKP:n perussäännön 2 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden ja periaatteiden mukaisesti.

Perussäännön 4 artiklassa luetellaan ERI:n pääasialliset tehtävät. Tehtävien määrittelyn tarkoituksena on taata se, että siirtymävaiheen aikana on olemassa yhteiseen rahapolitiikkaan siirtymisen valmisteluista huolehtiva elin. Toimintaympäristön ja rahapolitiikan välineiden yhdenmukaistaminen, samoin kuin keskuspankkien välisen yhteistyön edelleen tiivistäminen ja kansallisia keskuspankkeja koskevan lainsäädännön koordinointi on välttämätöntä, jotta EKP voisi kolmannen vaiheen alusta ryhtyä tehokkaasti harjoittamaan yhteistä rahapolitiikkaa. Artiklan 1 kohdan määräykset

vastaavat pääosin perustamissopimuksen 109 f artiklan 2 kohdan määräyksiä. Lisäksi ERI:n tulee neuvotella säännöllisesti rahapolitiikan suuntaviivoista ja rahapoliittisten välineiden käytöstä. Kansallisten rahapolitiikkaa hoitavien viranomaisten on kuultava ERI:a ennen rahapolitiikan suuntaviivoista päättämistä.

Yksi ERI:n tärkeimmistä tehtävistä on suunnitella EKPJ:n tulevan toiminnan puitteet. Perussäännön 4 artiklan 2 kohdan mukaan ERI:n on viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1996 täsmennettävä ne lainsäädännölliset, organisatoriset ja logistiset kehitykset, jotka EKPJ kolmannessa vaiheessa tarvitsee toimintaansa varten. Artiklassa toistetaan EY:n perustamissopimuksen 109 f artiklan 3 kohdan mukaiset määräykset ERI:n toiminnasta kolmannen vaiheen valmistelussa.

Perussäännön 5 artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 109 f artiklan määräystä ERI:n neuvoa-antavasta toiminnasta.

Perussäännön 6 artiklassa täsmennetään edelleen ERI:n tehtäviä. ERI:n tulee huolehtia kansallisten keskuspankkien tukitoimenpiteistä yhteisön valuutoista johtuvien positioiden monenvälisestä ja yhteisön sisäisten maksusuoritusten monenvälisestä sekä hoitaa EVJ:n interventioihin tarkoitettuja erittäin lyhyen ajan rahoitusjärjestelmää sekä lyhyenajan valuuttatukijärjestelmää. Artikla antaa ERI:lle mahdollisuuden hoitaa kansallisten keskuspankkien valuuttavarantoja sekä laskea liikkeelle ecuja tällaisia varantoja vastaan EVJ:n sopimuksella mukaisesti. Näin myönnettyjä ecuja voidaan käyttää sekä kansallisten keskuspankkien välisiin että myös niiden ja ERI:n välisiin maksuihin. Tarvittavista hallinnollisista toimenpiteistä huolehtii ERI. ERI voi myös myöntää kolmansien maiden rahapolitiikasta vastaaville viranomaisille ja kansainvälisille rahoituslaitoksille ”muun ecun haltijan” -aseman.

Jos kansalliset keskuspankit antavat valuuttavarantonsa ERI:n hoitoon, menevät varannon hoidosta aiheutuneet voitot taikka tappiot kansallisen keskuspankin tilille. ERI ei voi tehdä avomarkkinatoimia haltuunsa uskotulla kansallisen keskuspankin valuuttavarannolla omaan lukuunsa. ERI pyrkii varmistamaan, että sen suorittamat toimet eivät vaikuta jäsenvaltion rahapolitiikkaa hoitavan viranomaisen raha- ja valuuttapolitiikkaan ja että ne ovat ERI:n tavoitteiden EVJ:n valuuttakurssimekanismin moitteettoman toiminnan mukaiset.

Perussäännön 7 artiklassa on määritelty ERI:n muut tehtävät, joihin kuuluu vuosittai-

sen kertomuksen toimittaminen neuvostolle kolmannen vaiheen valmisteluista. Kertomuksessa arvioidaan, miten yhteisössä on edistytty yhteisön sisäisessä lähentymisessä rahapolitiikan välineiden yhdenmukaistamisessa sekä muissa yhteiseen rahapolitiikkaan siirtymisen edellyttämässä toimissa. Edelleen kertomuksissa on mahdollisia kansallisten keskuspankkien täytettäväksi asetettuja oikeudellisia vaatimuksia, jotta niistä tulisi erottamaton osa EKPJ:tä. Lisäksi artiklassa todetaan, että EY:n perustamissopimuksen 109 f artiklan 7 kohdassa tarkoitettujen neuvoston päätösten mukaisesti ERI voi hoitaa kolmannen vaiheen valmistele- miseksi myös muita tehtäviä.

Perussäännön 8 artiklassa määrätään ERI:n riippumattomuudesta. Artiklan mukaan ERI:n neuvoston jäsenet, jotka edustavat omia laitoksiaan, toimivat tehtäviään hoitaessaan omalla vastuullaan. Hoitaessaan tehtäviään ERI:n neuvosto ei pyydä eikä ota vastaan minkäänlaisia ohjeita yhteisön elimiltä tai jäsenvaltioiden hallituksilta. Yhteisön elimet samoin kuin jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättäytymään yrityksistä vaikuttaa neuvostoon sen suorittaessa tehtäviään.

Rahapolitiikan tehokkaan ja pitkällä aikavälillä uskottavan harjoittamisen edellytyksenä on, ettei ulkopuolisilla tahoilla ole mahdollisuutta vaikuttaa rahapolitiikasta päättäviin viranomaisiin. Vaikka ERI:llä ei ole rahapoliittista päätöksentekovaltaa, halutaan jo toisessa vaiheessa varmistaa rahapoliittisten kysymysten sekä kolmanteen vaiheeseen valmistautumiseksi tehtävien ratkaisujen pysyminen yksinomaan keskuspankkien edustajien toimivallassa.

Perussäännön 9 artiklassa määrätään ERI:n hallinnosta. ERI:llä on ainoastaan yksi toimielin, joka toimii samalla sekä päätöksentekoi- menä että huolehtii päätösten täytäntö- panon liittyvistä tehtävistä. ERI:a johtaa ERI:n neuvosto, johon kuuluu puheenjohtaja ja kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joista yksi nimetään varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtaja valitaan henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemusta rahataloudesta tai pankkitoiminnasta. Puheenjohtaja nimitetään jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuk- sella joko pääjohtajien komitean tai ERI:n neuvoston suosituksen perusteella Euroopan parlamenttiin ja neuvoston kuulemisen jälkeen. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimi- kausi on kolme vuotta.

ERI:n puheenjohtajan toimi on päätoiminen. Puheenjohtajalle määrättyjä tehtäviä ovat ERI:n neuvoston kokousten valmistelu ja kokousten puheenjohtajana toimiminen, ERI:n edustaminen ulospäin sekä vastuu ERI:n juoksevien tehtävien hoitamisesta. Puheenjohtaja voidaan erottaa kesken kauden vain, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

Perussäännön 10 artiklassa määrätään ERI:n neuvoston kokouksista ja äänestysmenettelystä. ERI:n neuvosto kokoontuu vähintään kymmenen kertaa vuodessa. Kokoukset ovat luottamuksellisia. ERI:n neuvosto voi kuitenkin yksimielisellä päätöksellä julkistaa haluamansa asian käsittelyn. Äänestystilanteessa on jokaisella jäsenellä yksi ääni, ja päätökset tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä, paitsi artikloissa 4.2, 5.4, 6.2 ja 6.3 mainituissa tapauksissa, joissa edellytetään yksimielistä päätöstä. Lisäksi artiklojen 5.1 ja 5.2 mukaisia lausuntoja ja suosituksia annettaessa ja artiklojen 6.4, 16 ja 23.6 mukaisia päätöksiä sekä vahvistetaessa 15.3 artiklan mukaisesti suuntaviivoja edellytetään kahden kolmasosan enemmistöä.

Perussäännön 11 artiklassa on määräykset unionin toimielinten ja ERI:n välisestä yhteistyöstä sekä ERI:n raportointivelvollisuudesta. Neuvoston puheenjohtaja ja komission jäsen saavat osallistua ilman äänioikeutta ERI:n neuvoston kokouksiin. ERI:n puheenjohtaja kutsutaan neuvoston kokouksiin, jos niissä käsitellään ERI:n tavoitteisiin ja tehtäviin liittyvistä asioista. ERI antaa laatimansa vuosikertomuksen toiminnastaan ja yhteisön valuutta- ja rahapoliittisesta tilanteesta Euroopan parlamentille, neuvostolle, komissiolle ja Eurooppa-neuvostolle. ERI:n puheenjohtaja voi Euroopan parlamentin pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tulla kuulluksi Euroopan parlamentin toimivaltaisissa valiokunnissa. ERI:n julkaisemat kertomukset on toimitettava asiasta kiinnostuneiden käyttöön veloituksetta. EKP:n perussääntöön sisältyy vastaavan sisältöiset määräykset EKP:n ja unionin toimielinten välisestä yhteistyö muodoista.

Perussäännön 12 artiklassa määrätään, että ERI:n toimet ilmaistaan ecu-määräisinä.

Perussäännön 13 artiklan mukaan ERI:n kotipaikasta päätetään jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiesten tasolla tehtävällä yhteisellä päätöksellä.

Perussäännön 14 artiklan mukaan ERI on

oikeushenkilö perustamissopimuksen 109 f artiklan 1 kohdan nojalla. Artiklassa todetaan ERI:llä olevan kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallinen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. ERI voi hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä käyttää puhevaltaa oikeudenkäynneissä.

Perussäännön 15 artiklan mukaan ERI voi antaa lausuntoja, tehdä suosituksia sekä vahvistaa suuntaviivoja ja tehdä päätöksiä, jotka on osoitettu kansallisille keskuspankeille. Artiklan 2 kohdan mukaan ERI:n lausunnot ja suositukset eivät ole sitovia. ERI:n neuvosto voi vahvistaa suuntaviivoja, joissa määrätään niiden menetelmien käyttöönotosta, jotka ovat edellytyksenä EKPJ:n tehtävien täyttämiseksi kolmannessa vaiheessa. Myöskään ERI:n vahvistamat suuntaviivat eivät ole artiklan 3 kohdan mukaan sitovia. Artiklan 4 kohdan mukaan ERI:n päätös velvoittaa niitä, joille se on osoitettu sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3.1 artiklan soveltamista. Artiklassa viitataan EY:n perustamissopimuksen 190 ja 191 artiklan soveltumiseen näihin päätöksiin.

Perussäännön 16 artiklassa määrätään ERI:n omista varoista. ERI:n neuvosto määrittää ERI:n varojen määrän ja huolehtii siitä, että ERI:llä on tarpeeksi varoja toimintaansa varten. Varsinaista omaa pääomaa ERI:lla ei ole, vaan kansalliset keskuspankit huolehtivat ERI:n toiminnan rahoittamisesta. Artiklan 2 kohdan mukaan kansallisten keskuspankkien maksuosuudet määräytyvät saman jakoperusteen mukaisesti kuin maksuosuudet EKPJ:ssä. Tätä varten komissio toimittaa jakoperusteen määrittämiseksi tarvittavat tilastotiedot. Yksityiskohtaiset säännöt osuuksien maksamisesta määrittää ERI:n neuvosto.

Perussäännön 17 artiklassa määrätään ERI:n tilikaudesta, tilinpäätöksestä ja tilintarkastuksesta sekä vuoden talousarvion hyväksymisestä, ylijäämän jakamisesta ja alijäämän kattamisesta. ERI:n ylijäämästä siirretään yleisrahastoon ERI:n neuvoston määräämä summa ja jäljelle jäävä osuus jaetaan kansallisille keskuspankeille 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun jakoperusteen mukaisesti. Jos ERI:n tilikausi on tappiollinen, katetaan vaje ensin ERI:n yleisrahastosta. Jäljelle jäävä osuus katetaan kansallisten keskuspankkien osuuksilla edellä mainitun jakoperusteen mukaisesti.

Perussäännön 18 artiklassa on ERI:n henki-

löstöä koskeva määräys. Henkilöstön palvelus-
suhteen ehdot vahvistaa ERI:n neuvosto.

Perussäännön 19 artiklassa on ERI:n toimien
laillisuusvalvontaa koskevat määräykset. Artik-
lan 1 kohdan mukaan EY:n tuomioistuin voi
tutkia tai tulkita ERI:n toimenpiteitä perusta-
missopimuksessa määrätyissä tapauksissa.
Myös ERI:n mahdollisuudesta nostaa kanne
on määrätty EY:n perustamissopimuksessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan ERI:n ja sen
velkojen, velallisten tai muiden henkilöiden
väliset riidat ratkaistaan kansallisessa tuomio-
istuimissa, jollei toimivaltaa ei ole uskottu
EY:n tuomioistuimelle. EY:n tuomioistuimella
on artiklan 4 kohdan mukaan toimivalta rat-
kaista asia ERI:n tekemässä tai sen puolesta
tehdystä sopimuksessa olevan välityslausek-
keen perusteella. ERI:n neuvosto päättää asian
saattamisesta yhteisön tuomioistuimen käsitel-
täväksi.

Perussäännön 20 artiklassa määrätään ERI:n
neuvoston ja henkilöstön salassapitovelvollis-
uudesta. He eivät saa tehtäviensä päättymisen-
kään jälkeen ilmaista salassapitovelvollisuuden
piirin kuuluvia tietoja. Heihin sovelletaan myös
salassapitovelvollisuutta koskevaa yhteisön
lainsäädäntöä.

Perussäännön 21 artiklan mukaan ERI:llä on
jäsenvaltioiden alueella sen tehtävien suoritta-
misen edellyttämät erioikeudet ja vapaudet
vuoden 1965 sulautumissopimuksen liitteenä
olevassa Euroopan yhteisöjen erioikeuksia ja
vapauksia koskevassa pöytäkirjassa vahvistet-
tiin edellytyksin.

Perussäännön 22 artiklan mukaan ERI:n
puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai kaksi
ERI:n henkilöstöön kuuluvaa jäsentä, jotka
puheenjohtaja on asianmukaisesti valtuuttanut
ERI:n nimen kirjoittamiseen tekevät ERI:n ja
suhteessa kolmansiin oikeudellisesti velvoitta-
vat sopimukset.

Perussäännön 23 artiklassa on määräykset
ERI:n asettamisesta selvitystilaan ja toiminnan
lopettamisesta, kun EKP on perustettu. ERI:n
varat ja velat siirtyvät EKP:lle ilman eri toi-
menpiteitä. Selvitystila päättyy kolmannen vai-
heen alkaessa. EKP:n perustamisen yhteydessä
myös ERI:n puheenjohtaja luopuu tehtävistään.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

ERI ei talous- ja rahaliiton toisen vaiheen
aikana tee ylikansallisia, sitovia päätöksiä ra-

hapoliitikasta, vaikkakin ERI:n suosituksilla
saattaa olla suuri tosiasiallinen sitovuus. ERI:n
perustaminen ja toiminta ei edellytä muutoksia
Suomen lainsäädäntöön.

ERI:n kannevaltaa koskeva järjestely on
Suomen valtiosäännön kannalta merkittävä,
koska kansallinen keskuspankki voi tulla haas-
tetuksi tuomioistuimeen julkisen vallan käyttä-
jänä. ERI:n kannevaltaa koskevan kysymyksen
järjestäminen edellyttää perustuslainsäätämis-
järjestyksen käyttämistä.

109 g artikla. Siirtymämääräyksiin kuuluvas-
sa 109 g artiklassa määrätään, että perustamis-
sopimuksen voimaan tultua ecukorin valuutta-
kokoontuloa ei enää muuteta. Edelleen artik-
lassa määrätään, että kolmannen vaiheen alus-
sa ecun arvo kiinnitetään lopullisesti 109 l
artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Määräyksellä pyritään estämään se, että hei-
kot valuutat vetäisivät ecun arvon alaspäin.
Kun valuuttojen kokoonpano korissa on jää-
dytetty, pienenee heikkenevien valuuttojen paino
samalla kun vahvistuvien valuuttojen paino
korissa kasvaa. Näin ecun arvo säilyy, vaikka
jotkut valuutat heikkenisivät runsaastikin.
Ecun arvon kiinnittäminen lopullisesti EY-
valuuttoihin nähden kolmannen vaiheen alussa
taas on yhtenäisvaluutan esivaihe, koska alu-
eella on jo silloin yksi yhteinen keskuspankki ja
näin ollen yksi yhteinen rahapolitiikka, on
kaikkien valuuttojen kurssit myös kiinnitettä-
vä. Tämän jälkeen tarkoituksena on siirtyä
yhteisen valuutan käyttöönottamiseen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan määräykset eivät aiheuta tällä het-
kellä lainsäädännön alaan kuuluvia muutoksia.
Suomen markka ei kuulu ecu-koriin ja koska
ecu-koriin ei perustamissopimuksen voimaant-
ulon jälkeen oteta uusia valuuttoja, jää mark-
ka myös sen ulkopuolelle. Sen sijaan ecun
arvon lopullinen määrittäminen koskee myös
Suomen markkaa. Tällä hetkellä markka kel-
luu valtioneuvoston rahalain (358/93) nojalla
tekemän päätöksen perusteella. Jotta markan
arvo voidaan sitoa ecun talous- ja rahaliiton
kolmannen vaiheen alusta lukien, on rahalakkia
muutettava soveltuvin osin. Lainsäädännön
alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset
hallituksen esitykset.

109 h artikla. Artikla koskee talous- ja

rahaliiton toisen vaiheen aikana maksutasevaikeuksissa olevan tai vakavien maksutasevaikeuksien uhkaaman jäsenvaltion suojoitoimenpiteitä, kun nämä vaikeudet ovat vaarantamassa erityisesti yhteismarkkinoiden toimintaa tai yhteisön kauppapolitiikkaa. Artiklan 1 kohdan perusteella komissio tutkii tällöin jäsenvaltion maksutasetilanteen ja sen suorittamat tai aikomat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi, mikä jälkeen komissio laatii tilanteesta oman suosituksensa. Jos jo toteutetut tai komission suosittelemat toimet eivät osoittaudu riittäviksi, komissio voi 109 c artiklassa tarkoitettua komiteaa kuultuaan suositella neuvostolle keskinäisen avun myöntämistä kyseiselle jäsenvaltiolle.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto päättää määräenemmistöllä keskinäisen avun myöntämisestä, sen ehtoista ja muista yksityiskohdista. Apu voi merkitä toimia joko yhteisön puitteissa tai yhteistyössä jonkin kansainvälisen järjestön kanssa. Apu voi myös liittyä kauppapolitiikkaan tai se voi käsittää toisen jäsenvaltion myöntämää luottoa.

Artiklan 3 kohdan perusteella neuvosto voi myös määräenemmistöllä päättää niistä suojoitoimenpiteistä, joita kyseinen jäsenvaltio voi ottaa käyttöön, jos neuvosto ei hyväksy komission suosittelemia toimia tai komission suosittelemat toimet osoittautuvat riittämättömiksi. Neuvosto päättää myös määräenemmistöllä suojoitoimenpiteiden yksityiskohdista, muuttamisesta ja kumoamisesta.

109 i artikla. Artikla sisältää määräykset niistä toimenpiteistä, joihin jäsenvaltio voi ryhtyä, jos sitä kohtaa äkillinen maksutasekriisi. Jäsenvaltio voi ryhtyä suojoitoimenpiteisiin, jos 109 h artiklan 2 kohdassa määrättyä keskinäistä apua koskevaa päätöstä ei tehdä välittömästi. Jäsenvaltio voi toteuttaa 109 i artiklan mukaan sellaisia suojoitoimenpiteitä, jotka aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriöitä yhteismarkkinoiden toiminnalle. Toimet eivät saa olla laajempia kuin on tarpeen äkillisesti syntyneiden maksutasevaikeuksien poistamiseksi. Komissiolle ja muille jäsenvaltioille on annettava suojoitoimista tieto viimeistään silloin, kun ne tulevat voimaan. Komissio voi tällöin suositella neuvostolle keskinäisen avun myöntämistä jäsenvaltiolle 109 h artiklan mukaisesti.

Neuvosto voi komission lausunnon pohjalta ja 109 c artiklassa tarkoitettua komiteaa kuultuaan päättää, että kyseisen valtion on muu-

tettava käyttöön ottamiaan suojoitoimia, lykättävä niitä tai poistettava ne.

Sekä 109 h että 109 i artiklaa sovelletaan talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen aikana vain jäsenvaltioon, jota koskee 109 k artiklan mukainen poikkeusasema.

109 j artikla. Artikla sisältää määräykset kolmanteen vaiheeseen siirtymisestä. Komissio ja ERI raportoivat neuvostolle siitä, miten jäsenvaltioissa on täytetty talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvät velvollisuudet. Raporteissa tarkastellaan erityisesti, onko jäsenvaltioiden kansallinen lainsäädäntö, mukaan lukien kansallisia keskuspankkeja koskeva säädöstö sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen 107 ja 108 artiklan ja EKPJ:n perussäännön kanssa.

Lisäksi tulee tarkastella taloudellisen lähentymisen saavuttamista arvioimalla, missä määrin kukin jäsenvaltio on täyttänyt erikseen asetetut lähentymisperusteet eli konvergenssikriteerit, joita ovat hintatason vakauden toteutuminen, kestävä julkisen talouden tilanne, valuuttakurssikehityksen vakaus sekä pitkän aikavälin korkokantojen taso.

Artiklassa on määritelty yleisellä tasolla ne ehdot, jotka jäsenvaltioiden on täytettävä, ennen kuin ne voivat siirtyä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen artiklassa määritellyn aikataulun mukaisesti. Perustamissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa (N:o 6) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 109 j artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista määritellään tarkemmin kyseisten taloudellista lähentymistä koskevien kriteerien sisältö.

Ensimmäinen näistä kriteereistä koskee hintavakauden saavuttamista. Täyttääkseen yhteisen valuutan vahvistamiseksi vaadittavat edellytykset jäsenvaltion inflaatio ei saa vuoden aikana ennen tarkasteluajankohtaa ylittää unionin kolmen alhaisimman inflaation maan keskiarvoa enempää kuin 1.5 prosenttiyksikköä. Inflaatiota mitataan kuluttajahintaindeksillä, joka saatetaan vertailukelpoiseksi ottaen huomioon kansallisissa määritelmässä ilmenevät eroavaisuudet.

Toinen kriteeri, julkistalouden tasapainoisuus, tulee täytetyksi, mikäli jäsenvaltiota ei tarkasteluajankohtana koske neuvoston 104 c artiklaan perustuva päätös julkistalouden liiallisesta alijäämästä. Perustamissopimukseen liitettyssä liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa on määritelty tarkemmin julkistalouden alijäämän liiallisuutta

koskevat kriteerit. Niiden mukaan jäsenvaltion julkinen velka ei saa ylittää 60 prosenttia ja julkisen sektorin budjettialijäämä 3 prosenttia bruttokansantuotteesta. Artiklan 104 c perusteella komissio valvoo julkistalouden alijäämäkriteerien noudattamista ja tarvittaessa raportoi jäsenvaltion valtiontalouden tilasta neuvostolle. Komission esityksestä neuvosto voi määränemmistöllä, jäsenvaltiota kuultuaan, päättää onko jäsenvaltion julkistalouden alijäämä liiallinen.

Kolmas kriteeri koskee valuuttakurssikehityksen vakautta ennen kolmanteen vaiheeseen siirtymistä. Jäsenvaltion on kahden vuoden ajan ennen tarkasteluajankohtaa noudatettava Euroopan valuuttajärjestelmän vaihtokurssijärjestelmän (Exchange-Rate Mechanism, ERM) tavanomaisia vaihteluvälejä. Erityisesti painotetaan sitä, että jäsenvaltio ei ole omasta aloitteestaan alentanut valuuttansa kahdenvälistä keskusarvoa suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan kyseisenä kahden vuoden ajanjaksona.

Valuuttakurssikehityksen vakautta koskevan kriteerin juridinen tulkinta on vaikeutunut sen jälkeen, kun osa jäsenvaltioiden valuutoista laskettiin kellumaan syksyllä 1992 ja valuuttakurssimekanismissa siirryttiin kesällä 1993 laajoihin (+/-15 prosenttia) valuuttakurssien vaihteluväleihin.

Neljäs kriteeri koskee pitkien korkojen kehitystä. Jäsenvaltion pitkien korkojen tulisi vuoden ajan ennen tarkasteluajankohtaa pysyä tasolla, joka ei keskimäärin ylitä enempää kuin kaksi prosenttiyksikköä kolmen alhaisimman inflaation jäsenvaltion pitkien korkojen tasoa. Pitkiä korkoja mitataan jäsenvaltioiden pitkän aikavälin valtion obligaatioiden tai niihin rinnasteisten obligaatioiden tuotoilla, ottaen huomioon eroavaisuudet kansallisissa määritelmisissä. Pitkiä korkoja koskeva ehto on tärkeä siinä mielessä, että pitkien korkojen taso suhteessa yhteisön muihin maihin korostaa markkinoiden luottamusta kyseisen jäsenvaltion talouspolitiikkaan.

Perustamissopimukseen liitetystä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 109 j artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista tehdyssä pöytäkirjassa todetaan lisäksi, että komission tehtävänä on tuottaa lähentymisperusteiden arvioimiseksi tarvittavat tilastotiedot. Neuvosto voi yksimielisellä päätöksellä komission esityksestä ja kuultuaan Euroopan parlamenttia, ERI:a tai EKP:ta sekä raha-asiain komiteaa,

antaa säännöksiä 109 j artiklassa tarkoitettujen lähentymisperusteiden yksityiskohtien vahvistamiseksi, jolloin nämä säännökset korvaavat pöytäkirjan. Tähän liittyen neuvosto on antanut asetuksen (EY) N:o 3605/93, jossa määritellään yksityiskohtaisesti julkistalouden alijäämän liiallisuutta koskevat laskentaperusteet sekä menettely julkistalouden tasapainottamiseksi.

Saamiensa raporttien perusteella neuvosto arvioi määränemmistöllä komission ehdotuksesta vuoden 1996 loppuun mennessä kunkin jäsenvaltion osalta, täyttääkö jäsenvaltio yhtenäisvaluutan vahvistamiseksi vaadittavat edellytykset ja täyttääkö jäsenvaltioiden enemmistö nämä edellytykset. Päätelmä annetaan suosituksena valtion ja hallituksen päämiesten kokoonpanossa kokoontuvalle neuvostolle. Myös Euroopan parlamentti antaa asiasta lausunnon.

Jos valtion- tai hallituksen päämiesten kokoonpanossa kokoontuva neuvosto päättää, että jäsenvaltioiden enemmistö täyttää edellytykset yhteisen valuutan käyttönotolle ja jos neuvosto katsoo, että yhteisön siirtyminen kolmanteen vaiheeseen on aiheellista, vahvistaa se kolmannen vaiheen alkamispäivän. Jos päivämäärää ei ole vuoden 1997 loppuun mennessä vahvistettu, kolmas vaihe alkaa 1 päivänä tammikuuta 1999. Ennen heinäkuuta 1998 neuvosto vahvistaa määränemmistöllä, mitkä jäsenvaltiot täyttävät yhtenäisvaluutan vahvistamiseksi vaadittavat edellytykset.

Talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymistä koskevat päätökset on määrätty valtion tai hallituksen päämiesten kokoonpanossa tapahtuvan neuvoston tehtäväksi. Maastrichtin konferenssissa hyväksyttiin julistus (N:o 4), jonka mukaan Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja pyytää talous- ja valtiovarainministereitä osallistumaan Eurooppa-neuvoston kokouksiin silloin, kun käsitellään talous- ja rahaliittoa koskevia kysymyksiä.

Tanskaa sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevien pöytäkirjojen (N:o 11 ja 12) mukaan kyseiset maat eivät ole velvollisia siirtymään talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen, vaikka ne täyttäisivätkin konvergenssikriteerit.

Yhdistynyt kuningaskunta ilmoittaa neuvostolle, jos se aikoo siirtyä kolmanteen vaiheeseen, ennen kuin neuvosto suorittaa perustamissopimuksen 109 j artiklan 2 kohdassa tarkoitettua arvioinnin. Jollei kolmannen vaiheen alkamispäivää ole vahvistettu perustamissopi-

muksen 109 j artiklan 3 kohdan mukaisesti, Yhdistynyt kuningaskunta voi ilmoittaa aikomuksestaan siirtyä kolmanteen vaiheeseen 1 päivään tammikuuta 1998 mennessä. Mikäli Yhdistynyt kuningaskunta ilmoittaa jäävänsä kolmannen vaiheen ulkopuolelle, se säilyttää toimivaltansa rahapolitiikan alueella kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti. Sitä ei tällöin myöskään lueta mukaan niiden jäsenvaltioiden enemmistöön, jotka täyttävät perustamissopimuksen 109 j artiklan 2 kohdan toisessa ja 3 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettut edellytykset.

Pöytäkirjassa eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä todetaan, että Tanskan hallitus ilmoittaa neuvostolle kantansa osallistumisesta kolmanteen vaiheeseen ennen kuin neuvosto suorittaa perustamissopimuksen 109 j artiklan 2 kohdassa tarkoitettua arvioinnin. Jos Tanska ilmoittaa jäävänsä kolmannen vaiheen ulkopuolelle, sitä koskee poikkeus, jolloin Tanskan osalta sovelletaan kaikkia niitä perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön määräyksiä, joissa viitataan poikkeukseen. Perustamissopimuksen 109 k artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely poikkeuksen kumoamiseksi voidaan käynnistää ainoastaan Tanskan aloitteesta.

Artiklassa on selostettu se menettely, jolla päätös kolmannen vaiheen alkamisesta tehdään. Kolmannen vaiheen aloittamiselle asetetut ehdot on luotu siksi, että talous- ja rahaliitosta saataisiin mahdollisimman yhtenäinen ja kestävä. Jos jäsenvaltioiden taloudet eroavat huomattavasti toisistaan, ei liitosta saada suurinta mahdollista hyötyä. Sen vuoksi taloudellista lähentymistä on korostettu asettamalla tietyille muuttujille rajat.

Maastrichtissa hyväksyttiin myös pöytäkirja (N:o 10) siirtymisestä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Sopimuspuolet vahvistivat pöytäkirjassa talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymisen peruuttamattoman luonteen. Kaikkien jäsenvaltioiden on, riippumatta siitä täyttävätkö ne yhtenäisvaluutan vahvistamiseksi vaadittavat edellytykset, noudatettava yhteistä tahtoa siirtyä nopeasti kolmanteen vaiheeseen eikä yksikään jäsenvaltio saa estää siirtymistä kolmanteen vaiheeseen.

Jollei kolmannen vaiheen alkamispäivää ole vahvistettu vuoden 1997 loppuun mennessä, ne jäsenvaltiot, joita asia koskee, yhteisön toimielimet ja muut yhteisöt suorittavat nopeasti kaikki valmistavat tehtävät vuoden 1998 aikana, jotta yhteisö voisi peruuttamattomasti siir-

tyä kolmanteen vaiheeseen 1999 ja jotta EKP ja EKPJ voisivat hoitaa tehtäviään täysimääräisesti alusta alkaen.

109 k artikla. Mikäli EY:n perustamissopimuksen 109 j artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti on päätetty talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkamisen ajankohdasta, neuvosto päättää määränemmistöllä komission suosituksesta, mitkä maat eivät täytä edellytyksiä yhtenäisvaluuttaan siirtymiseksi. Artiklassa määritellään menettelytavat, joita sovelletaan jäsenvaltioon, joka ei täytä näitä edellytyksiä. Tällaista jäsenvaltiota nimitetään artiklassa ”jäsenvaltioksi, jota koskee poikkeus”. Artiklassa luetellaan myös ne perustamissopimuksen kohdat, joita ei sovelleta tällaiseen jäsenvaltioon.

Artiklan 2 kohdan perusteella EMU-kriteerien toteutumista jäsenvaltioissa, joita koskee poikkeus, tarkastellaan vähintään kerran kahdessa vuodessa tai useamminkin jäsenvaltion niin pyytäessä. Perustamissopimuksen 109 j artiklan 1 kohdan mukaisesti komissio ja EKP laativat tilanteesta kertomuksen neuvostolle. Neuvosto kuulee Euroopan parlamenttia ja keskustelelee kysymyksestä valtion- tai hallitusten päämiesten muodostamassa kokoupanossa. Tämän jälkeen neuvosto päättää määränemmistöllä komission ehdotuksesta, mitkä jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, täyttävät 109 j artiklan 1 kohdan mukaiset EMU-kriteerit. Kriteerit täyttävän jäsenvaltion poikkeusasema tällöin kumotaan, eli jäsenvaltio liittyy niiden jäsenvaltioiden joukkoon, jotka jo aiemmin ovat siirtyneet EMU:n kolmanteen vaiheeseen.

Artiklan 3 kohdassa luetellaan ne EY:n perustamissopimuksen artikkelit, joita ei sovelleta jäsenvaltioon, jota koskee poikkeus. Näitä ovat 104 c artiklan 9 ja 11 kohdat, 105 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohdat, 105 a artikla, 108 a artikla, 109 artikla ja 109 a artiklan 2 kohdan b alakohta. Lisäksi artiklan 3 kohdassa määrätään, että tällaisen jäsenvaltion keskuspankin oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään EKPJ:n perussäännön IX luvussa.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että 105 artiklan 1, 2 ja 3 kohta, 105 a artikla, 108 a artikla, 109 artikla ja 109 a artiklan 2 kohdan b alakohta koskevat vain niitä jäsenvaltioita, joita ei koske poikkeus.

Artiklan 5 kohta määrää, että jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, menettävät äänioikeu-

tensa sellaisiin neuvoston päätöksiin, jotka tehdään 3 kohdassa mainittujen artiklojen pohjalta.

Artiklan 6 kohdan mukaan 109 h artiklaa ja 109 i artiklaa, jotka koskevat maksutasevaikeuksissa olevien jäsenvaltioiden suojaotoimia EMUn toisen vaiheen aikana, sovelletaan edelleen jäsenvaltioon, jota koskee poikkeus.

109 l artikla. Artiklassa määrätään niistä toimenpiteistä, joihin ryhdytään sen jälkeen, kun päätös kolmannen vaiheen alkamispäivän vahvistamisesta on tehty tai tarvittaessa välittömästi 1 päivän heinäkuuta 1998 jälkeen. Näihin toimenpiteisiin kuuluu muun muassa EKP:n johtokunnan ja varapuheenjohtajan sekä sen muiden jäsenten nimittäminen niiden jäsenvaltioiden hallitusten toimesta, joita ei koske poikkeus. Jos tuolloin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, johtokunnan jäsenmäärä voi olla pienempi kuin EKPJ:n perussäännön 11.1 artiklassa määrätään.

EKPJ ja EKP katsotaan perustetuiksi, kun johtokunta on nimitetty ja ne valmistautuvat aloittamaan EKPJ:n toiminnan. Ne käyttävät toimivaltaansa täysimääräisesti kolmannen vaiheen ensimmäisestä päivästä lähtien. Artiklan 2 kohdan mukaan ERI:n tehtävät siirtyvät EKP:lle ja ERI asetetaan selvitystilaan EKP:n perustamisen jälkeen.

Artiklan 3 kohdassa todetaan, että EKP:n yleisneuvosto toimii EKP:n kolmantena päätöksentekovelimenä EKP:n neuvoston ja johtokunnan ohella niin kauan, kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus.

Artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto vahvistaa kolmannen vaiheen alkamispäivänä niiden jäsenvaltioiden yksimielisyydellä, joita ei koske poikkeus, komission ehdotuksesta ja EKP:a kuultuaan ne lopulliset vaihtokurssit, joihin näiden jäsenvaltioiden valuutat vahvistetaan, sekä sen lopullisesti vahvistetun kurssin, jolla ecu korvaa nämä valuutat, ja ecusta tulee itsenäinen valuutta. Artiklan mukaan kyseisellä toimenpiteellä ei sinänsä muuteta ecun ulkoista arvoa. Neuvosto toteuttaa samaa menettelyä noudattaen myös muut toimenpiteet, jotka ovat tarpeen otettaessa ecu nopeasti käyttöön näiden jäsenvaltioiden yhtenäisvaluuttana.

Perustamissopimuksen liitteenä on pöytäkirja Ranskasta (N:o 13). Pöytäkirjan mukaan Ranska säilyttää erioikeuden laskea liikkeeseen rahaa merentakaisilla alueillaan sen kansallisesa lainsäädännössä vahvistettujen yksityiskoh-

taisten säännösten mukaisesti, ja ainoastaan sillä on oikeus määrittellä CFP-frangin pariarvo.

Mikäli 109 k artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti on päätetty kumota poikkeus, neuvosto vahvistaa niiden jäsenvaltioiden, joita ei koske poikkeus, ja sen jäsenvaltion, jota asia koskee, yksimielisyydellä komission ehdotuksesta sekä EKP:a kuultuaan kurssin, jolla ecu korvaa kyseisen jäsenvaltion valuutan.

109 m artikla. Artiklan mukaan kolmannen vaiheen alkuun saakka jokaisen jäsenvaltion on pidettävä valuuttakurssipolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana. Kolmannen vaiheen alusta lähtien on niiden jäsenvaltioiden, jotka ovat mahdollisesti kolmannen vaiheen ulkopuolella, noudatettava samaa periaatetta valuuttakurssipolitiikassaan.

Artiklan tavoitteena on jatkaa sitä raha- ja valuuttapoliittista yhteistyötä, jota on harjoitettu Euroopan valuuttajärjestelmän (EVJ) puitteissa.

Sopimuspuolten Maastrichtin konferenssissa antamassa julistuksessa (N:o 6) valuuttasuhteista San Marinon, Vatikaani-valtion ja Monacon ruhtinaskunnan kanssa todetaan, että Italian ja San Marinon, Italian ja Vatikaani-valtion sekä Ranskan ja Monacon keskinäiset valuuttasuhteet jäävät ennalleen siihen saakka, kunnes ecusta tulee unionin yhteinen valuutta. Tarpeen mukaan unioni on valmis edesauttamaan kyseisiä jäsenvaltioita neuvottelemaan edellä mainittuihin järjestelyihin ne muutokset, jotka tulevat välttämättömiksi yhtenäisvaluuttan käyttöönoton yhteydessä.

Maastrichtin konferenssissa hyväksytyssä julistuksessa (N:o 3) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen kolmannen osan III ja VI osastosta vahvistetaan jatkettavan tavanomaisista käytäntöä, jonka mukaan käsiteltäessä pääomia ja maksuja sekä talous- ja rahapolitiikkaa koskevia kysymyksiä neuvosto kokoontuu kokoonpanossa, jonka muodostavat talous- ja valtiovarainministerit.

VII osasto

Yhteinen kauppapolitiikka

110 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tavoitteeksi pyrkimys edistää maailmankaupan sopusointuista kehitystä, kansainvälisen kau-

pan rajoitusten asteittaista poistamista sekä tullisteiden poistamista. Tavoitteeseen pyritään perustamalla keskinäinen tulliliitto (ks. 12—28 artiklan perustelut). Artiklan toisen kohdan mukainen määräys, jonka mukaan yhteisessä kauppapolitiikassa on huomioitava jäsenmaiden välisten tullien poistamisen mahdollinen suotuista vaikutus yritysten kilpailukykyyn jäsenvaltioissa, on käytännössä vanhentunut tulliliiton syntymisen myötä.

Artiklan sisältämät tavoitteet ovat muotoilultaan hyvin lähellä GATT-sopimuksen vastaavia tavoitteita. Yhteisö on osaltaan edistänyt maailmankaupan sopusointuista kehitystä sekä kaupan vapauttamista muun muassa osallistamalla GATTin piirissä tapahtuviin maailmankauppaa koskeviin vapauttamispyrkimykseen ja sitoutumalla GATTin säännöksiin sekä vapaakauppa-alueita ja tulliliittoja muodostamalla.

EY:n tuomioistuin pitää GATTin säännöksiä erottamattomana osana yhteisön oikeudellista järjestelmää ja on katsonut, että kauppapolitiikan alaan kuuluvia säädöksiä on sovellettava sopusoinnussa GATTin määräysten kanssa (ks. muun muassa tapaukset 21—24/73, International Fruit Company ja 181/73, Haegeman).

111 artikla. Artiklaan sisältyneet siirtymäkauden aikana sovellettavat määräykset on kumottu unionisopimuksella.

112 artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään yhdenmukaistettavaksi siirtymäkauden loppuun mennessä vientituen myöntämistä koskevat järjestelmät yritysten kilpailuedellytysten tasaamiseksi. Kohdan määräyksen mukaan kyseiset toimenpiteet eivät voi kuitenkaan rajoittaa jäsenvaltioiden sellaisia velvoitteita, joihin ne ovat sitoutuneet muissa kansainvälisissä järjestöissä. Viittauksella tarkoitetaan muun muassa GATTin ja OECD:n piirissä tehtyjä valtiontuen myöntämistä koskevia sopimuksia. Tavoite vientitukien yhtenäistämistä on yhteisössä jo toteutettu.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdan määräyksiä ei kuitenkaan sovelleta sellaisiin tullien tai vaikutuksiltaan vastaavien maksujen taikka välillisten verojen palautuksiin, mukaan lukien liikevaihtoverojen, valmisteverojen ja muiden välillisten verojen palautukset, joita myönnetään viennissä, jos palautukset eivät ole suurempia kuin vientituotteille välillisesti tai suoraan määrätty maksut. Näillä tarkoitetaan palautuksia, jotka viejä saa, jos se vie lopputuot-

teen kolmanteen maahan ja on maksanut jotain edellä mainittua maksua tuodessaan maahan valmistuksessa tarvitsemiaan tarvikkeita tai osia.

113 artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa on yhteisen kauppapolitiikan perusmääräys, joka sisältää yhteisen kauppapolitiikan keskeiset periaatteet ja soveltamiskeinot sekä päätöksentekoa koskevat määräykset.

Artiklan 1 kohdassa määrätään, että yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin. Yhtenäisiä periaatteita tulee noudattaa erityisesti tullien muuttamisessa, tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä, kaupan vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämässä, vientipolitiikassa sekä kauppa koskevissa suojatoimenpiteissä. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että komissio tekee ehdotukset neuvostolle yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi. Tämä merkitsee, että komissiolla on muodollisesti yksinomainen aloiteoikeus.

Artiklan 3 kohdassa määrätään menettelytapoista sopimuksia tehtäessä. Jos yhteisö tekee kauppapolitiikan alaa koskevan sopimuksen kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa, komissio tekee neuvostolle asiaa koskevan suosituksen. Neuvosto antaa komissiolle valtuudet aloittaa neuvottelut. Antaessaan valtuudet neuvosto yleensä päättää melko yksityiskohtaisesti siitä, millä ehtoilla sopimus voidaan tehdä eli määrää yksilöidyistä neuvotteluohjeista. Komission tulee kuulla neuvoston nimeämää erityiskomiteaa neuvottelujen kuluessa. Komitealla tarkoitetaan tässä niin sanottua 113-komiteaa, joka toimii jäsenmaiden neuvoa-antavana komiteana kauppapolitiikkaa koskevissa sopimusneuvotteluissa. Käytännössä komitea on muodostunut merkittäväksi koko kauppapolitiikan alan keskusteluelimeksi ja sen merkitys neuvoston päätöksentekoa valmistelevana elimenä on keskeinen.

Artiklan 3 kohdassa määrätään myös, että siinä tarkoitettujen sopimusneuvottelujen suhteen sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 228 artiklan määräyksiä. Tällä unionisopimuksella lisättyä viittauksella on selkeytetty sopimuksia koskevan päätöksentekomenettelyä, joka säilyi kauppapolitiikan osalta muutoin entisellään. Sopimukset hyväksytään neuvostossa määränemmistöllä. Parlamentin kuulemisvelvollisuus ei koske puhtaasti kauppapoliittisia sopimuksia.

Artiklan 4 kohdassa määrätään päätöksentekomenettelystä artiklassa tarkoitettua toimi-

vallan käyttämisessä. Kauppapolitiikkaa koskevat ratkaisunsa neuvosto tekee määränemistöllä. Tämä päätöksentekomenettely soveltuu kauppapolitiikassa yleisenä sääntönä ja sisältyy useimmiten myös täydentävään sääntöön.

Unionisopimusta neuvoteltaessa esiintyi pyrkimyksiä lisätä artiklan katteeseen eli yhteisön toimivaltaan palvelut, jotka liittyvät suoraan tavarakauppaan. Kysymys on noussut esiin muun muassa GATTin Uruguayn kierroksella. Asiasta ei päästy yksimielisyyteen unionisopimusta neuvoteltaessa, vaan muotoilu jätettiin ennalleen ja kysymys jäi myöhemmin ratkaistavaksi.

Siirtymäkauden päättymisestä 1 päivänä tammikuuta 1970 lukien yhteisön toimivalta kauppapolitiikan alalla on ollut yksinomainen. Tämän on EY:n tuomioistuin useissa tapauksissa todennut ja se on tulkinnut toimivaltakysymystä laajasti yhteisön hyväksi (muun muassa tapaus 62/88, Kreikka v. neuvosto). Tuomioistuin on myös todennut (muun muassa tapaus 41/76 Donkerwolke), että yhteisön yksinomainen toimivalta sulkee pois yksittäisten jäsenmaiden kansalliset kauppapoliittiset toimet, ellei niitä ole erikseen yhteisön lainsäädännössä sallittu.

Yhteisön tuontijärjestelmään tehtiin vuoden 1994 alkupuolella muutoksia, jotka kävivät tarpeellisiksi yhteismarkkinoiden syntymisen ja rajavalvonnan poistumisen myötä. Uusilla säännöksillä poistettiin kansalliset tuontirajoitukset ja vähennettiin yhteisötason tuontirajoituksia merkittävästi. Samalla tehtiin eräitä muutoksia yhteisön kauppapoliittisia suoja-toimia koskeviin säännöksiin muuttamalla päätöksentekomenettelyjä tehokkaammiksi.

Neuvoston asetus (EY) N:o 518/94, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1994, yleisistä tuontisäännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 288/82 kumoamisesta

Asetusta sovelletaan GATT-osapuoliin ja sen lähtökohtana on vapaa tuonti näistä maista yhteisön alueelle. Asetuksella säädetään niistä edellytyksistä, joilla voidaan tarvittaessa asettaa koko yhteisön kattavia tai jotain sen aluetta koskevia tuontirajoituksia sekä menettelyistä, jolla rajoituksista päätetään. Asetus sisältää myös säännökset tuonnin asettamisesta ennako- tai jälkikäteisvalvontaan.

Asetuksella kumottiin neuvoston asetus

(ETY) N:o 288/82 yleisistä tuontisäännöistä, joka sisälsi vastaavat keinot suoja-toimiin ryhtymiseksi. Käytännössä suoja-toimiin on ryhtydytty vain harvoissa tapauksissa. Aloite on tullut yleensä jäsenmaan taholta ja kohteena on useimmiten ollut Kauko-idän maista peräisin oleva tuonti.

Asetuksen 1 artiklan mukaan asetusta sovelletaan kolmansista maista peräisin oleviin EY:n perustamissopimuksen kattamiin tuotteisiin, ei kuitenkaan tekstiilituotteisiin, joiden suhteen on olemassa erityisiä tuontimääräyksiä eikä valtionkauppamaihien tai Kiinan kansantavaltaan. Tuonti on vapaata lukuunottamatta asetuksen nojalla mahdollisesti hyväksytyjä rajoituksia.

Asetuksen 2—4 artiklassa säädetään tuontia koskevista tiedonantovelvoitteista sekä neuvottelumenettelystä komission ja jäsenmaiden kesken. Asetuksen 5—8 artiklassa säädetään tutkintamenettelystä. Komissio harkitsee 5 ja 6 artiklan säätämällä tavalla ja kerättyään jäsenmailta ja eri osapuolilta tarvittavat tiedot, onko tarvetta ryhtyä valvonta- tai suoja-toimiin. Asetuksen 7 artiklassa säädetään luottamuksellisten tietojen käsittelystä ja 8 artikla sisältää säännökset niistä seikoista, joihin tulee erityisesti kiinnittää huomiota arvioitaessa tuonnissa tapahtunutta kehitystä, tuonnin ehtoja sekä yhteisön tuottajille tuonnista aiheutuvaa vakavaa vahinkoa tai sellaisen uhkaa.

Asetuksen 9—13 artiklassa säädetään tuonnin valvonnan edellytyksistä ja toteuttamisesta sekä sitä koskevasta päätöksenteosta. Tuonti voidaan asettaa määräajaksi joko jälkikäteis- tai ennakovalvontaan, jos kehitys markkinoilla uhkaa aiheuttaa yhteisön saman tai kilpailevan tuotteen tuottajille vahinkoa ja milloin yhteisön edut niin vaativat. 14—17 artiklassa säädetään suoja-toimiin ryhtymisen edellytyksistä sekä niitä koskevasta päätöksenteosta. Jos tuotetta tuodaan niin suuresti kasvaneissa määrin ja taikka sellaisin ehdoin, että tuonti aiheuttaa tai uhkaa aiheuttaa vakavaa vahinkoa yhteisön vastaavan tai kilpailevan tuotteen tuottajille, voidaan päättää tuonnin asettamisesta luvanvaraiseksi tai sen rajoittamisesta. Komissio voi myös poikkeuksellisesti antaa luvan valvonta- tai suoja-toimiin, jotka rajoituvat tietyille alueelle tai alueille. Näiden toimenpiteiden tulee olla väliaikaisia ja niiden tulee vaikeuttaa sisämarkkinoiden toimintaa mahdollisimman vähän. Asetuksen 18—22 artiklat sisältävät soveltamis- ja loppusäännöksiä.

Neuvoston asetus (EY) N:o 519/94, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1994, tietyistä kolmansista maista tapahtuvaa tuontia koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 1765/82, N:o 1766/82 ja N:o 3240/83 kumoamisesta

Asetusta sovelletaan liitteessä I luetelluista maista (Baltian maat, IVY-maat, Albania, Kiinan kansantasavalta, Mongolia, Pohjois-Korea ja Vietnam) tapahtuvaan tuontiin lukuun ottamatta tekstiilituotteiden tuontia. Lähtökohtana on vapaa tuonti näistä maista yhteisön alueelle eräitä harvoja kiinalaista alkuperää olevia tuotteita lukuunottamatta, joihin sovellettavat määrälliset rajoitukset on lueteltu asetuksen liitteessä II. Liitteessä III luetellut Kiinasta peräisin olevat tuotteet ovat tuontivalvonnan alaisia.

Asetuksella säädetään niistä edellytyksistä, joilla voidaan tarvittaessa asettaa koko yhteisön kattavia tai jotain sen aluetta koskevia tuontirajoituksia sekä menettelystä, jolla rajoituksista päätetään. Asetus sisältää myös säännökset tuonnin asettamisesta ennako- tai jälkikäteisvalvontaan. Säännökset vastaavat eräitä pieniä poikkeuksia lukuunottamatta yleisiä tuontisääntöjä koskevan asetuksen vastaavia säännöksiä.

Komission asetus (EY) N:o 195/94, annettu 12 päivänä tammikuuta 1994, asetuksen (ETY) N:o 3030/93 liitteiden I, II, III, V, VII, VIII, ja IX muuttamisesta

Asetuksen N:o 3030/93 tarkoituksena on luoda menettelyt yhteisön ja kolmansien maiden välillä tehtyjen kahdenvälisen tekstiilisopimusten soveltamiseksi. Näitä ovat monikuitusopimuksen alaiset tekstiilisopimukset, sen piiriin kuulumattomien maiden kanssa tehdyt tekstiilisopimukset sekä tekstiili kauppaa koskevat eräiden Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa tehtyihin assosiaatiosopimuksiin sisältyvät lisäpöytäkirjat. Asetuksella poistetaan kansalliset kiintiöt sopimusten alaisesta tekstiili-kaupasta. Yhdessä asetuksen (EY) N:o 517/94 kanssa ne sisältävät tekstiilien tuontikohteluun liittyvät säännöt, jotka aikaisemmin sisältyivät useisiin eri asetuksiin.

Asetuksen (EY) N:o 195/94 I artiklan mukaan asetusta sovelletaan sen liitteessä I lueteltuihin tekstiilituotteisiin, jotka ovat peräisin liitteen II mukaisista maista ja joiden kanssa yhteisöllä on kahdenvälinen sopimus, pöytäkir-

ja tai muu järjestely. Näiden tuotteiden tuonti yhteisöön on vapaa määrällisistä rajoituksista, ellei asetuksen säännöksistä muuta johdu. Tuotteiden alkuperän todistamista koskevat menettelyt ovat asetuksen liitteissä III ja IV.

Asetuksen 2 artiklan mukaan liitteessä V luetellut tuotteet siinä nimetyistä tuottajamaista ovat liitteen mukaisten määrällisten rajoitusten alaisia, mikäli tuotteet on laivattu 1 päivän tammikuuta 1993 ja 31 päivän joulukuuta 1995 välisenä aikana. Asetuksen 3 artiklassa säädetään rajoituksista määrällisten rajoitusten soveltamiseen käsityöperinne- ja käsinkudottuihin tuotteisiin. Asetuksen 4 artikla sisältää väliaikaista tuontia koskevia poikkeuksia. Asetuksen 5 artiklan mukaan liitteessä VII säädetään ehdot liitteessä luetellussa maissa jatkojalostettujen tuotteiden tuonnista takaisin yhteisöön. Asetuksen 6 artiklassa säädetään konsultaatioiden käymisestä ja tilanteen korjaamisesta tuonnin tapahtuessa epätavallisen alhaisilla hinnoilla. Asetuksen 7 artiklan mukaan liitteessä VIII annetaan säännökset joustavuudesta kiintiöiden soveltamisesta ja 8 artiklan mukaan komissio voi tarvittaessa avata ylimääräisiä kiintiöitä.

Asetuksen 9 artiklassa säädetään toimista tuonnin alueellisen keskittymisen vuoksi. Asetuksen 10 ja 11 artiklassa säädetään suojatoimista. Jos liitteen IX mukaisista maista peräisin olevan tuotteen, joka ei ole määrällisten rajoitusten alainen, tuonti kasvaa edellisen vuoden tuonnista ylittäen liitteessä IX luetellut prosentimäärät, sen tuonti voidaan asettaa määrällisten rajoitusten alaiseksi artiklassa määritellyllä tavalla. Artiklassa säädetään konsultaatiomenettelystä tuottajamaan kanssa. Jos niissä ei päästä ratkaisuun, komissio voi asettaa tuonnin vuodeksi kerrallaan rajoituksen alaiseksi artiklassa määrättyin ehdoin. Määrälliset rajoitukset voivat poikkeuksellisesti ja väliaikaisesti koskea myös tiettyä yhteisön aluetta.

Asetuksen 12 artikla sisältää säännökset kiintiöiden hallinnoimisesta. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat komissiolle määrät, joille tuontilupia on pyydetty. Komissio vahvistaa ilmoitusten saapumisjärjestyksessä sen, että kiintiöissä on vielä tilaa. Poikkeuksellisissa tapauksissa komissio voi rajoittaa jakamiaan kiintiömääriä. Kun hake muksen kohteena oleva kiintiö on jo käytetty, komissio säilyttää hakemukset ja ottaa ne uudelleen saapumisjärjestyksen mukaiseen käsittelyyn, kun lisäkiintiöstä on päätetty. Käyt-

tämättä jääneet määrät jaetaan uudelleen. Asetuksen 13 artiklan mukaan liitteissä III ja IV on säännökset menettelyistä silloin, kun yhteisön ja kolmannen maan väliseen sopimukseen sisältyy määräyksiä tuonnin ennako- tai jälkikäteisvalvonnasta. Asetuksen 14 artiklassa säädetään jäsenmaiden velvoitteista toimittaa komissiolle tuontia koskevia tilastotietoja.

Asetuksen 15 artiklassa säädetään neuvotte- lujen käymisestä sekä suojatoimista sopimusten määräysten kiertämis- tai väärinkäyttöpauk- sissa. Asetuksen 16 artikla sisältää säännökset neuvottelumenettelystä ja 17 artikla säännökset tekstiilikomitean toiminnasta. 18—22 artikla sisältää loppumääräyksiä. Asetuksen 20 artik- lan mukaan ristiriitatilanteessa asetuksen sään- nökset ovat toissijaisia suhteessa yhteisön ja kolmansien maiden välisiin tekstiilisopimuk- siin.

Yhteisö on kansainvälisen tekstiilisopimuk- sen eli MFA:n (Multi-Fibre Arrangement; päätös 74/214/ETY) ja sen jatkopöytäkirjojen pohjalta neuvotellut tekstiili- ja vaatetusalan tuon- tia koskevia kahdenvälisiä vienninrajoitus- tai tarkkailusopimuksia, joita tällä hetkellä on voimassa 20 maan kanssa (ASEAN-maat: In- donesia, Malesia, Filippiinit, Singapore, Thai- ma; Etelä-Aasian maat: Intia, Pakistan, Sri Lanka, Bangladesh; Kaukoidän maat: Hong- kong, Etelä-Korea, Macao, Kiina; Latinalainen Amerikka: Argentiina, Peru, Brasilia, Uruguay, Kolumbia, Guatemala, Meksiko). Sopimuksis- ta muut paitsi Bangladeshin ja Uruguayin kans- sa tehdyt sisältävät määrällisiä tuontikiintiöitä. MFA-tyyppisiä järjestelyitä on sovittu lisäksi Keski- ja Itä-Euroopan maiden (Tshekki, Slo- vakia, Unkari, Puola, Romania ja Bulgaria), IVY-maiden ja Vietnamin kanssa. Tämän lis- äksi yhteisöllä on tekstiili- ja vaatetusalaa koskevia järjestelyitä (liittyen taloudellisen pre- ferenssiyhteistyön mahdollistamiin suojalause- ketoimiin) eräiden Välimeren maiden kanssa (Egypti, Turkki, Marokko, Tunisia ja Malta) sekä erityisjärjestelyjä Taiwanin, Baltian mai- den ja entisen Jugoslavian alueen maiden kans- sa.

MFA-pohjaiset kahdenväliset sopimukset ovat voimassa vuoden 1994 loppuun, mutta tarpeen mukaan sopimusten voimassaolo jat- kuu vuoden 1995 loppuun. Sopimusten — samoin kuin koko MFA:n — voimassaolo lakkaa automaattisesti siitä päivästä lue- kien, kun GATTin Uruguayin kierroksen teks-

tiilisopimuksen tuloksia ryhdytään sovelta- maan.

Suomi on MFA-sopimuksen (SopS 46/74) ja sen jatkopöytäkirjojen pohjalta neuvotellut kahdenvälisiä järjestelyjä, joista tällä hetkellä ovat voimassa vuoden 1994 loppuun sopimuk- set Etelä-Korean, Pohjois-Korean, Sri Lankan, Malesian, Thaimaan, Romanian ja Singaporen kanssa; vuoden 1995 loppuun ovat voimassa sopimukset Hongkongin, Intian, Kiinan, Maa- caon ja Pakistanin kanssa. Sopimukset Malesi- an, Thaimaan, Romanian ja Singaporen kanssa ovat tuontitarkkailujärjestelyitä; muihin sopi- musmaihiin sovelletaan selektiivisiä tuontikiin- tiöitä. Sopimukset on tehty unionin jäsenyyttä sekä GATTin Uruguayin kierroksen tulosten soveltamiseen liittyvin varauksin. Teva-tuonti Taiwanista on toistaiseksi tuontilisensioinnin alaista.

Unionin jäsenenä Suomi sitoutuisi noudatta- maan MFA-sopimusta ja sen jatkopöytäkirjoja tai GATTin Uruguayin kierroksen tekstiilisopi- muksen tuloksia sekä yhteisön kolmansien mai- den kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopi- muksia ja -järjestelyjä. Yhteisö neuvottelee tällaisiin sopimuksiin ja järjestelyihin liittyvät pöytäkirjat yhteisöön suuntautuvan tekstiili- ja vaatetustuotteiden tuonnin määrällisten rajoi- tusten tarkoituksenmukaiseksi sopeuttamiseksi. Ellei tätä prosessia ole saatettu päätökseen 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö ryhtyy tarpeellisia siirtymäaikajärjestelyjä kos- keviin toimenpiteisiin varmistukseksi, että yhe- teisö soveltaa näitä sopimuksia. Sopeutumises- sa yhteisön tuontijärjestelmään seurataan peria- aetta, jonka mukaan Suomen kansalliset rajoi- tuskiintiöt lisätään suoraan yhteisön koko- naiskiintiöihin. Kansallisten rajoituskiintiöiden puuttuessa yhteisön kyseisiä kiintiöitä kasvate- taan Suomeen tapahtuneen tosiasiallisen tuon- nin perusteella.

Neuvoston asetus (EY) N:o 517/94, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1994, muiden kuin kahden- välisen sopimusten, pöytäkirjojen tai muiden järjestelyjen taikka muiden yhteisön erityisten tuontisääntöjen soveltamisalaan kuuluvien tietty- jen kolmansien maiden tekstiilituotteiden tuontia koskevistä yhteisistä säännöistä

Asetuksen 1—5 artikla sisältää yleisiä peri- aatteita. Asetusta sovelletaan yhdistetyn tul- linimikkeistön osaan XI kuuluviin ja muihin liitteessä I lueteltuihin tekstiilituotteisiin, joiden

suhteen ei ole voimassa kahdenvälistä sopimusta tai muita erityisjärjestelyjä tai erityisiä yhteisön tuontisääntöjä. Näiden tuotteiden tuonti yhteisöön on vapaata. Poikkeuksena on kuitenkin liitteessä II mainitut Kiinan kansantasavalta ja Pohjois-Korea, joiden tuonti riippuu vuosittain asetettavasta kiintiöstä. Muista liitteessä II mainituista maista, jotka eivät ole GATT-osapuolia, tuonti voidaan asettaa valvonnan tai rajoitusten alaiseksi yhteisön taloudellisen edun niin vaatiessa.

Lisäksi on vielä muodollisesti voimassa eräitä asetuksen (ETY) N:o 288/82 nojalla myönnettyjä kansallisia tuontirajoituksia, jotka on kuitenkin keskeytetty, siihen asti kunnes kyseiset tuotteet liitetään Maailman kauppajärjestön ja GATTin Uruguayn kierroksella neuvotellun tekstiilisolimuksen alaisuuteen. Liite III B sisältää vuosittaisia määrällisiä rajoituksia eräille entisen Jugoslavian alueelta peräisin oleville tuotteille. Liite IV sisältää eräitä Kiinan kansantasavallasta ja Pohjois-Koreasta peräisin olevia tuotteita koskevia vuosittaisia määrällisiä rajoituksia. Liitteessä V mainittuja tuotteita saa tuoda Kiinasta ja Pohjois-Koreasta yhteisön alueelle vain, jos tuonnille on myönnetty vuosittainen kiintiö.

Asetuksen 4 artiklassa säädetään kolmansissa maissa jatkjalostettujen tekstiilien tuonti-kohtelusta ja 5 artiklassa säädetään liitteiden III—VI muuttamisesta. Asetuksen 6—10 artiklassa säädetään yhteisön tiedonvaihto- ja tutkintamenettelystä ja 11—16 artiklassa valvonta- ja suoja-toimenpiteistä. Säännökset vastaavat eräitä poikkeuksia lukuunottamatta yleisiä tuontisääntöjä koskevan asetuksen määräyksiä. Asetuksen 17—24 artiklassa säädetään yhteisön tuontirajoitusten hallinnoinnista. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ilmoittavat komissiolle pyydettyjen tuontilupien määrät. Sallitut tuontimäärät jaetaan siinä järjestyksessä, kuin niitä koskevat ilmoitukset on tehty. Jos pyyntöjä arvellaan olevan enemmän kuin kiintiöön mahtuu, komissio voi jakaa kiintiön osiin tai määrätä ylärajan kullekin osuudelle. Osa kiintiöstä voidaan varata pyynnöille, jotka perustuvat toteutuneisiin tuontimääriin. Tuoja voi osoittaa hakemuksen minkä tahansa jäsenvaltion viranomaisille. Viranomaiset myöntävät tuontiluvat, jotka ovat yleensä voimassa kuusi kuukautta ja voimassa yhteisön koko alueella. Asetuksen 25—29 artikla sisältää päätöksentekoa koskevia sekä loppusäännöksiä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3918/91, annettu 19 päivänä joulukuuta 1991, yhteisestä vientijärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 2603/69 muuttamisesta

Asetuksella säädetään menettelyistä, joilla voidaan asettaa vienti yhteisöstä kolmansiin maihin rajoitusten alaiseksi. Asetus on käytännössä vanhentunut eikä asetuksen mukaisia vientirajoituksia ole enää voimassa. Asetuksen 1 artiklassa todetun peruseriaatteen mukaan vienti yhteisömaista kolmansiin maihin on vapaata lukuunottamatta niitä rajoituksia, joita sovelletaan tämän asetuksen nojalla. Asetuksen 2—5 artiklassa säädetään komission ja jäsenmaiden välisestä tiedonvaihto- ja konsultaatiomenettelystä. Asetuksen 6—9 artiklassa säädetään suoja-toimenpiteiden edellytyksistä ja niitä koskevasta päätöksenteosta. Kriittisen tilanteen välttämiseksi tai sellaisen korjaamiseksi, joka voi aiheutua välttämättömän tuotteen puutteesta ja kun yhteisön edut vaativat välitöntä toimenpidettä, tuotteen vienti voidaan alistaa vientiluvan alaiseksi. Asetuksen 10—13 artikla sisältää loppusäännöksiä.

Neuvoston asetus (EY) N:o 520/94, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1994, yhteisön kiintiöiden hallinnointijärjestelmän perustamisesta

Asetuksella luodaan menettelyt sekä tuontia että vientiä koskevien rajoitusten hallinnoimiseksi ottaen huomioon sisämarkkinoiden syntymisen aiheuttamat muutokset yhteisön tuonti- ja vientijärjestelmään.

Asetuksen 1—5 artikla sisältää yleisiä hallinnollisia periaatteita. Asetuksella luodaan säännöt yhteisön määrällisten tuonti- ja vientirajoitusten eli kiintiöiden hallinnoimiseksi. Sen säännöksiä ei sovelleta perustamissopimuksen liitteen II mukaisiin maataloustuotteisiin eikä niihin tuotteisiin, joiden suhteen on sovittu erityisistä tuonti- ja vientijärjestelyistä, mukaanlukien kiintiöiden hallinto.

Kiintiöt tulee jakaa hakijoiden kesken mahdollisimman pian niiden avaamisen jälkeen. Ne voidaan jakaa myös osissa. Niiden hallinnoimiseksi voidaan käyttää jotain seuraavista menetelmistä tai niiden yhdistelmä: toteutuneisiin kauppavirtoihin perustuva menetelmä, hakemusten jättämisyjärjestykseen perustuva menetelmä tai kiintiöiden jakaminen pyyntöjen sisältämien määrien suhteessa. Komissio voi tarvittaessa päättää myös muusta menettelystä.

Jakamatta tai käyttämättä jääneet kiintiöt jaetaan uudelleen ennen kiintiön määrärajan kulumista umpeen. Kiintiön alaisten tuotteiden tuonti- tai vientilisenssiä. Jäsenvaltioiden on nimettävä toimivaltaiset viranomaiset. Tuoja tai viejä voi jättää lisenssianomuksen minkä tahansa jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle. Tiettyä aluetta koskevaa kiintiötä koskeva anomus on kuitenkin toimitettava kyseisen alueen viranomaisille.

Asetuksen 6—14 artiklassa säädetään yksityiskohtaisemmin eri menetelmistä kiintiöiden jakamiseksi. Asetuksen 15—21 artiklat sisältävät tuonti- ja vientilisenssejä koskevat säännökset. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset myöntävät lisenssit. Lisenssit ovat päteviä koko yhteisön alueella tai alueellisen kiintiön tapauksessa kyseisellä alueella. Lisenssien voimassaoloaika on yleensä neljä kuukautta. 22—28 artikla sisältää loppusäännöksiä. Niissä määrätään muun muassa päätöksentekomenettelystä sekä jäsenmaiden komitean roolista siinä.

Polkumyyntitoimet ovat yhteisön eniten käyttämä kauppapoliittinen suojakeino. Yleisiin suojatoimiin verrattuna polkumyyntitoimet ovat tarkemmin tiettyyn maahan tai tuottajaan kohdistettuja. Enemmistö päätetyistä toimenpiteistä on ollut hintasitoumuksia tai polkumyyntitulleja. Tasoitustulleja on asetettu vain vähäisessä määrin. Voimassaolevia näistä toimista määrääviä asetuksia tai komission päätöksiä oli vuonna 1993 hieman yli sata. Niistä suurin osa kohdistuu Kaukoidän maista tai valtionkauppamaista peräisin olevaan tuontiin. Kaupan arvon perusteella Japanista peräisin oleviin tuotteisiin kohdistuu merkittävien osuus polkumyyntitoimenpiteistä. Viime vuosina, pyrittäessä toteamaan yhteisöintressin olemassaolo, on muodostunut yhä tärkeämmäksi vertailu tuotteiden käyttäjille ja kuluttajille aiheutuvien lyhyen tähtäimen etujen sekä teollisuudelle aiheutuvien vahinkojen välillä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2423/88, annettu 11 päivänä heinäkuuta 1988, suojautumisesta Euroopan talousyhteisön ulkopuolisista maista peräisin olevaa polkuhintaan tapahtuvaa tai tuettua tuontia vastaan, muutettu asetuksella (EY) N:o 521/94 ja asetuksella (EY) N:o 522/94 sekä komission päätös, tehty 29 päivänä heinäkuuta 1988, suojautumisesta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ulkopuolisista maista peräisin

olevaa polkuhintaan tapahtuvaa tai tuettua tuontia vastaan (88/2424/EHTY)

Suojakeinoja polkumyyntiä tai tuettua tuontia vastaan säädellään kahdella säädöksellä, jotka ovat sisällöltään lähes samanlaiset. Päätösmenettelytavat eroavat siten, että Euroopan yhteisöä koskevassa asetuksessa päätöksen lopullisen polkumyyntitullin asettamisesta tekee neuvosto komission esityksestä, mutta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön osalta päätöksen tekee komissio. Seuraavassa säädösten sisältöä selostetaan asetuksen (ETY) N:o 2423/88 mukaisesti.

Asetuksessa säädetään polkumyyntin ja tuetun tullin määrittämisestä sekä vahingon ja yhteisön edun määrittämisestä sekä minkälaisiin suojatoimiin voidaan ryhtyä ja näitä koskevasta päätöksentekomenettelystä. Säädökset on laadittu yhdenmukaisiksi GATTin polkumyyntisopimuksen (SopS 19/80) kanssa. Sen lisäksi ne sisältävät eräitä täydentäviä tulkintajia soveltamissäännöksiä.

Asetuksella säädetään 1 artiklan mukaan suojautumisesta ulkopuolisista maista peräisin olevaa polkuhintaista tai tuettua tuontia vastaan. Asetuksen 2 artikla sisältää säännökset menettelystä polkumyyntitilanteessa. Sen osassa A todetaan periaatteet, joiden nojalla polkumyyntitulli voidaan langettaa polkuhintaista tuotetta kohtaan, jonka liikkeellelasku yhteisön alueelle aiheuttaa vahinkoa. Tuotteen katsotaan olevan polkumyyntiä, jos sen vientihinta yhteisöön on alhaisempi kuin tuotteen normaaliarvo. Osassa B säädetään tuotteen normaaliarvon määrittämisestä. Osassa C säädetään vientihinnan määrittelemisestä. Osa D sisältää säännökset tuotteen normaaliarvon ja vientihinnan vertailun suorittamisesta. Osassa E säädetään kulujen jakoperiaatteista. Osassa F määritellään niin sanotun vastaavan tuotteen sisältö ja osassa G hinnan keskiarvon käyttämisestä. Osassa H säädetään polkumyyntiosuuden määrittelystä.

Asetuksen 3 artikla sisältää säännökset tuetusta tuonnista. Siinä säädetään edellytyksistä, joilla kyseinen tuonti voidaan asettaa tasoitustullin alaiseksi. Artikla 4 sisältää säännökset polkumyyntin ja tuetun tuonnin yhteisön teollisuudelle aiheutuvan vahingon määrittämisestä. Artiklassa 5 säädetään polkumyyntistä tai tuetusta tuonnista tehtävistä valituksista ja 6 artiklassa neuvotteluiden käymisestä jäsenmaiden neuvoo-antavassa komiteassa. Artikla 7

sisältää säännökset tutkimusmenettelystä konsultaatioiden jälkeen ja tietojen keräämisestä, niiden antamisesta asianosaisille sekä asianosaisten kuulemisesta. Artikla 8 sisältää säännökset saatujen tietojen luottamuksellisuudesta. Artiklassa 9 säädetään toimenpiteiden lopettamisesta kun suojatoimet eivät ole tarpeen. Artikla 10 sisältää säännökset hintasitoumusten hyväksymisestä.

Artiklassa 11 säädetään väliaikaisen tasoitus- tai polkumyöntullin asettamisesta.

Artiklassa 12 on säännökset lopullisen tullin asettamista koskevasta päätöksenteosta. Poikkeuksena yleisestä päätöksentekomenettelystä kauppapolitiikan alalla päätös tehdään neuvostossa yksinkertaisella enemmistöllä.

Artikla 13 sisältää yleisiä säännöksiä tullien asettamisesta. Niissä säädetään muun muassa, että tullin määrä ei saa ylittää polkumyöntiosuutta vaan sen tulee olla mahdollisesti pienempi, mikäli tämä riittää poistamaan vahingon. Asetuksessa on myös säännöksiä mahdollisuuksista asettaa tulli taannehtivasti ja mahdollisuudesta asettaa tulli poikkeuksellisesti yhteisössä tuotetulle tuotteelle. Artiklassa 14 säädetään polkumyönti- ja tasoitustullipäätösten sekä hintasitoumusten tarkastelusta uudelleen sekä tarkastelun tuloksena tehtävistä päätöksistä. Asetuksen 15 artiklan mukaan polkumyönti- ja tasoitustullipäätökset ovat voimassa yleensä viisi vuotta. Asetuksen 16 artiklassa säädetään liikaa maksetun tullin palauttamisesta ja 17—19 artikla sisältää yleisiä ja loppusäännöksiä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2641/84, annettu 17 päivänä syyskuuta 1984, yhteisen kauppapolitiikan lujittamisesta erityisesti suojaututtaessa laittomilta kauppatavoilta, muutettuna neuvoston asetuksella (EY) N:o 522/94

Asetuksen tarkoituksena on luoda yhteisölle suojautumismenettelytavat kolmansien maiden harjoittamia laittomia kauppatapoja vastaan. Asetus on toissijainen suhteessa muihin kauppapolitiittisiin välineisiin. Sitä on sovellettu sen voimassaoloaikana vain muutamia kertoja. Näissä tapauksissa sen avulla on pyritty turvaamaan oikeudenmukainen kohtelu kolmansien maiden markkinoilla. Asetus on ensimmäinen yhteisön säädös, jonka avulla pyritään suojelemaan yhteisön etuja kolmansien maiden markkinoilla.

Asetuksen 1 artiklan mukaan asetuksella luodaan menettelyt, joilla voidaan vastata laittomiin kauppapolitiittisiin toimiin niistä aiheutuvan vahingon poistamiseksi sekä yhteisön oikeuksien varmistamiseksi suhteessa kolmansien maiden harjoittamiin kauppatapoihin. GATT-osapuolten kesken perustettavan Maailman kauppajärjestön perustamisen jälkeen asetusta sovelletaan erityisesti kansainvälisten riitojenratkaisumenettelyjen aloittamiseen, lopettamiseen sekä harjoittamiseen kauppapolitiikan alalla. 2 artikla määrittelee laittoman kauppapolitiittisen toiminnan, yhteisön oikeudet sekä vahingon ja yhteisön teollisuuden käsitteet. 3 artiklan mukaan valituksen voi tehdä kuka tahansa luonnollinen tai oikeushenkilö tai yhdistys, joka toimii sellaisen yhteisön teollisuuden puolesta, joka katsoo kärsineensä vahinkoa laittoman kauppatavan vuoksi. Artiklassa 4 säädetään jäsenmaan mahdollisuuksista tehdä valitus ja 5 artikla sisältää säännökset neuvottelumenettelystä komission ja jäsenmaiden kesken.

Mikäli neuvotteluissa on ilmennyt riittävästi perusteita tutkimusten aloittamiseksi, komissio toimii asian tutkimiseksi 6 artiklassa määrättyjen menettelyjen mukaisesti. Asetuksen 7 artiklassa säädetään luottamuksellisten tietojen käsittelemisestä ja 8 artiklassa siitä, mitä seikkoja tulee huomioida arvioitaessa vahinkoa tai vahingon uhkaa. 9 artiklassa säädetään päätöksenteosta tapauksessa, jossa yhteisön edut eivät vaadi toimenpiteisiin ryhtymistä tai jos kolmas maa ryhtyy tilanteen johdosta tyydyttäviin toimenpiteisiin. 10 artiklassa säädetään niistä edellytyksistä ja toimenpiteistä, joihin yhteisö voi turvautua sen etujen niitä vaatiessa. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä on kiista käsiteltävä yhteisön kansainvälisten sitoumusten, esimerkiksi GATT-sopimuksen mukaisessa riitojen ratkaisumenettelyssä. Vasta tämän jälkeen yhteisö voi ryhtyä yksipuolisiin toimenpiteisiin, joita voivat olla kauppapolitiittisen myönnytyksen peruuttaminen, tullien tai muiden tuontimaksujen asettaminen tai määrällisten rajoitusten tai vastaavien muutosten asettaminen.

Artiklassa 11 ja 12 on päätöksentekoa ja komiteamenettelyä koskevia säännöksiä. Artiklan 11 menettelyä sovelletaan yhteisön sisäisessä päätöksenteossa myös silloin, kun yhteisö on mukana kansainvälisessä riitojenratkaisu- tai neuvottelumenettelyssä. Tällä tarkoitetaan erityisesti GATTin riitojen ratkaisumenettelyjä. Artiklan 13 mukaan asetus on toissijainen

suhteessa muihin kauppapoliittisiin välineisiin ja 14 artikla sisältää voimaantulosäännöksen.

Neuvoston päätös, tehty 16 päivänä joulukuuta 1969, jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisten kauppasuhteita koskevien sopimusten asteittaisesta yhtenäistämisestä ja yhteisön sopimusten neuvottelemisesta (69/494/ETY)

Päätöksen tavoitteena on jäsenvaltioiden ennen liittymistään yhteisöihin kolmansien valtioiden kanssa tekemien kauppasopimusten alistaminen yhteisön valvontaan yhteisen kauppapolitiikan toteutumisen varmistamiseksi. Päätöksellä veloitetaan jäsenvaltiot ilmoittamaan komissiolle kaikki kolmansien valtioiden kanssa tekemänsä ystävyys-, kauppa- ja merenkulkusopimukset ja muut 113 artiklaan alaan kuuluvat sopimukset. Ilmoitusvelvollisuus koskee voimassaolevien sopimusten lisäksi myös niiden muuttamista sekä mahdollisten uusien sopimusten tekemistä. Uudet sopimukset on ilmoitettava komissiolle ennen niiden allekirjoittamista.

Komissio tarkistaa alustavasti ilmoitetut sopimukset ja voi suositella neuvostolle, että jäsenvaltiolle annetaan lupa tehdä sopimus tai jatkaa sopimuksen voimassaoloa yleensä korkeintaan vuodeksi kerrallaan. Komissio voi myös edellyttää, että jäsenvaltio pyrkii muuttamaan niitä sopimuksen määräyksiä, jotka eivät ole yhteisen kauppapolitiikan mukaisia, esimerkiksi siitä syystä, että ne ulottuvat yhteisön säädöksillä säänneltyihin asioihin tai kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Sopimukset eivät saa sisältää esimerkiksi tullimyönnytyksiä tai muita määräyksiä, joista yhteisössä on päätettävä yhteisesti. Päätöksen mukaan jäsenvaltion sopimusaloite voi johtaa myös siihen, että sopimus pyritään tekemään koko yhteisön nimissä.

Neuvosto päättää vuosittain jäsenvaltioiden ystävyys-, kauppa- ja merenkulkusopimusten voimassaolon jatkamisesta vuodeksi eteenpäin. Jäsenmailla on yhteensä noin 300 päätöksen mukaan ilmoitettua kahdenvälistä sopimusta kolmansien valtioiden kanssa. Jäsenvaltiot eivät ilmoita keskenään tekemiänsä vanhoja sopimuksia, koska nämä raukeavat jäsenyyden myötä.

Jäsenyyden toteutuessa myös Suomi on velvollinen ilmoittamaan voimassaolevat ystävyys-, kauppa- ja merenkulkusopimuksensa komissiolle kyseisen päätöksen mukaisesti. Tällai-

sia sopimuksia, joista valtaosa on peräisin 1920—1940-luvuilta, Suomella on noin 30. Yhteisön kauppapoliittisten sopimusten kattaessa suuren osan niistä maista, joiden kanssa mainitut Suomen sopimukset on tehty, on perusteltua selvittää, mitä sopimuksiaan Suomi jäsenyyden oloissa haluaisi pitää edelleen voimassa. Selvitys on tarkoitus suorittaa ulkoasiainministeriön johdolla yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa syksyn 1994 aikana.

Vaikka neuvoston päätös on tehty 113 artiklan perusteella, päätöksellä toteutetaan kauppapolitiikan alalla EY:n perustamis sopimuksen 234 artiklaan sisältyviä periaatteita. Mainittu artikla sisältää nimenomaisia määräyksiä jäsenyyden oikeudellisista vaikutuksista jäsenvaltioiden ennen jäsenyyttään tekemiin valtiosopimuksiin. Näitä oikeudellisia periaatteita selostetaan tarkemmin 234 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Neuvoston päätös, tehty 22 päivänä heinäkuuta 1974, jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisiin yhteistyösopimuksiin liittyvästä neuvottelumenettelystä (74/393/ETY)

Neuvoston päätöksellä on vuonna 1974 täydennetty edellä selostettua neuvoston päätöstä jäsenvaltioiden kolmansien maiden kanssa tekemien ystävyys-, kauppa- ja merenkulkusopimusten suhteen noudatettavasta menettelystä. Vuoden 1974 neuvoston päätös koskee jäsenvaltioiden taloudellista, tieteellistä ja teknologista yhteistyötä koskevia sopimuksia (niin sanotut TT- ja TTT-sopimukset). Niitä koskee edellä selostetun neuvoston päätöksen 69/494/ETY mukainen ilmoitusvelvollisuus komissiolle. Komission sopimuksia koskevista suosituksista päätetään neuvostossa. Saatujen tietojen mukaan jäsenvaltioilla olisi yhteensä noin 100 tällaista sopimusta. Suomella on TT- tai TTT-sopimuksia noin 30 maan kanssa.

Yhteisön kauppapoliittiset sopimukset

Yleistä

Euroopan yhteisön kauppapoliittinen sopimusverkosto on laaja ja kehittyvä käsittäen useita satoja sopimuksia kolmansien valtioiden tai valtioryhmien kanssa. Sopimusten tavoitteista ja sisällöstä riippuen sopimukset perustuvat pääsääntöisesti joko EY:n perustamisso-

pimuksen 113 artiklaan tai 238 artiklaan, jonka nojalla tehdään yhteisön ja kolmansien valtioiden välisen niin sanotun liitännäissuhteen eli assosiaation perustavat laajemmat taloudelliset yhteistyösopimukset. Yhteisön sopimuspolitiikassa ovat 1990-luvun vaihteesta lähtien laajat assosiaatiosopimukset voittaneet alaa. Niitä selostetaan 238 artiklan perustelujen yhteydessä.

Yhteisön suhteet GATTiin, YK:iin ja sen taloudellisiin erityisjärjestöihin ja muihin kansainvälisen kaupan ja talouden järjestöihin perustuvat kuitenkin edelleen 113 artiklaan. Yhteisöllä on myös runsaasti maa- tai maaryhmäkohtaisia 113 artiklaan perustuvia kauppapoliittisia sopimuksia. Niitä selostetaan lyhyesti jäljempänä.

Euroopan yhteisö on tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen eli GATTin osapuoli ja sen XXIV artiklan tarkoittama tulliliitto. EY:n tuomioistuin vahvisti tapauksessa 21—24/72, International Fruit Company, että yhteisö käyttää yksin jäsenvaltioiden oikeuksia GATTissa niin sanotun seuraantoperiaatteen mukaisesti. Yhteisö on sopimuspuolena kaikissa GATTin niin sanotun Tokion kierroksen monenvälisissä sopimuksissa, lukuunottamatta teknisiä kaupan esteitä koskevaa yleissopimusta (SopS 16—17/80) ja kansainvälistä siviili-ilma-alusten kauppaa koskeva sopimusta.

Suomi on viimeksi mainittua sopimusta lukuunottamatta muiden Tokion kierroksen yhteydessä tehtyjen sopimusten sopimuspuoli (SopS 16, 18, 19 ja 83/80, SopS 90—91/86). Jäsenyyden myötä yhteisö vastaa Suomen puolesta edellä mainittujen GATTiin liittyvien sopimusten täytäntöönpanosta. Siviili-ilma-alusten kauppaa koskevassa sopimuksessa Suomi on tarkkailijana, ja jäseneksi liittyminen toteutetaan jäsenyytemme myötä.

Unionin jäsenyys muuttaa edustautumisen luonnetta sekä työskentelytapoja GATT-asioiden hoidossa. Perinteisesti GATT-asioiden valmistelu ja edustautuminen GATTissa on tapahtunut kansallisesti. Pohjoismainen yhteistyö on viety pitkälle ja monien kysymysten osalta on työnjako suoritettu pohjoismaisesti. Tanska ei ole unionin jäsenenä osallistunut pohjoismaiseen yhteistyöhön. Tietojenvaihtoa on kuitenkin suoritettu säännöllisesti myöskin Tanskan kanssa. Yhteisössä komissio hoitaa neuvottelua ja esiintyy jäsenmaiden puolesta. Jäsenmaat osallistuvat asioiden valmisteluun.

Muiden kansainvälisen kaupan järjestöjen

suhteen EY:n edustautuminen vaihtelee. Useissa ratkaisussa (ks. esimerkiksi tuomioistuimen lausunto 1/75 OECD:n vientiluottosopimuksesta sekä lausunto 1/78 perushyödykesopimukseen kuuluvasta luonnonkumisopimuksesta) EY:n tuomioistuin on vahvistanut 113 artiklan perustavan yhteisölle yksinomaisen sopimusten tekovallan. Vuonna 1981 sovitun niin sanotun Proba 20 -nimisen neuvoston ja komission välisen poliittisen yhteisymmärryksen mukaan EY edustautuu UNCTADissa yhteisellä komission johtamalla valtuuskunnalla. Kannanotoissa ja äänestyksissä yhteisö esiintyy yhtenäisesti yleensä komission kautta. Edellä mainitun Proba 20 -järjestelyn mukaista edustautumista käytetään laajasti kansainvälisissä järjestöissä siitä riippumatta, kuuluuko sopimusten tekovalta oikeudellisesti yhteisölle taikka yhteisölle ja sen jäsenvaltioille yhdessä.

EY:n tuomioistuin on myös eräissä ratkaisuisaan tarkastellut 113 artiklan ja muiden Rooman sopimuksen määräysten välistä suhdetta. Tapauksessa 131/87, joka koski tuoreen lihan tuonnissa yhteisöön noudatettavia hygieniavaatimuksia tuomioistuin katsoi, että maatalouspolitiikkaa koskevat Rooman sopimuksen määräykset ulottuvat myös tuonnin ja viennin sääntelyyn. Maatalouden alaan kuuluvat kauppapoliittiset toimet, kolmansien maiden kanssa tehdyt sopimukset mukaan luettuna, perustuvat näin olleen maatalouspolitiikkaa ja kalastuspolitiikkaa koskeviin perustamisopimuksen määräyksiin. Sen sijaan tapauksessa 62/88, joka koski Tsernobylin ydinvoimalaonnettomuuden saastuttamien elintarvikkeiden tuontirajoituksia, tuomioistuin katsoi, että ympäristösuojelua koskeva 130 s artikla on 113 artiklaan nähden toissijainen.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä on katsottu, että 113 artiklaa ei voida soveltaa kolmansien maiden kanssa tehtäviin sopimuksiin, jotka koskevat palvelujen kauppaa. GATTin Uruguayin kierroksen yhteydessä komissio on nostanut neuvostoa vastaan kanteen, jossa esitetään tulkinnan laajentamista tavara-kauppaan liittyviin palveluihin. Tuomioistuimen odotetaan antavan ratkaisunsa asiassa kuluvan vuoden aikana. Sopimuksen 113 artiklaa ei voida myöskään soveltaa sopimuksiin, jotka koskevat pääoman ja henkilöiden vapaata liikkuvuutta.

Seuraavassa esitetään lyhyt yhteenvedo yhteisön 113 artiklan perusteella tekemistä sopimuksista. Sopimuksia, joita on tehty 238 artiklan

nojalla, selostetaan mainitun artiklan yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Perushyödykesopimukset

Euroopan yhteisö on sopimuspuolena perushyödykesopimuksista juuttia (291A0204(01)), kaakaota (287A0312(01)), kahvia (283A1109(01)), kasvisöljyjä (neuvoston päätös 78/544/ETY), luonnonkumia (288A0303(02)), sokeria (292A1223(01)), trooppista puuta (neuvoston päätös 85/424/ETY) sekä vehnäsopimuksessa (286A0717(01) ja sitä täydentävässä elintarvikkeapusopimuksessa (286A0717(01)) sekä lisäksi kuparin (neuvoston päätös 91/179/ETY), nikkelin (neuvoston päätös 91/537/ETY) ja tinan (neuvoston päätös 91/178/ETY) tutkimusryhmissä. Yhteisö on lisäksi jäsen perushyödykkeiden yhteisrahastoa (290A0714(01)) koskeissa sopimuksissa. Rahaston sääntöjen mukaan hallitustenväliseltä järjestöltä ei vaadita taloudellisia velvoitteita, eikä sillä voi olla äänivaltaa rahastossa. Trooppisesta puusta on neuvoteltu uusi sopimus, joka on avattu 1 päivänä huhtikuuta 1994 allekirjoittamista varten. Yhteisö ei ole toistaiseksi tehnyt päätöstä siihen liittymisestä.

Yhteisö osallistuu näihin sopimuksiin ja tutkimusryhmiin myös rahoittajana, paitsi yhteisrahastoon. Yhteisö ja jäsenmaat osallistuvat yhdessä kaikkiin näihin sopimuksiin, jolloin yhteisöllä on yhteinen valtuuskunta ja komission edustaja ilmaisee yhteisön ja sen jäsenmaiden yhteisen kannan. Tämä ei kuitenkaan koske työryhmiä eikä perushyödykkeiden yhteisrahastoa, joihin liittymisenkin on jäsenmaiden vapaasti valittavissa.

Perushyödykesopimukset ovat luonteeltaan niin sanottuja hallinnollisia sopimuksia. Sopimusjärjestelyillä pyritään ylläpitämään ja lisäämään tuottajien ja kuluttajien välistä avointa yhteistyötä eli transparensia keräämällä ja välittämällä tietoja muun muassa kyseisten tuotteiden markkinoista, tuotannosta, hinnoista, kaupasta. Juuttia ja trooppista puuta käsittelevät sopimukset sisältävät lisäksi yleisiä kehitysaspekteja.

Suomi on sopimuspuolena kaikissa edellä mainituissa sopimusjärjestelyissä lukuunottamatta kasvisöljyjä koskevaa sopimusta seuraavasti: juutti (SopS 62/1984 ja SopS 44/1989), kaakao (SopS 84—85/1987 ja SopS 34/1990), kahvi (SopS 11—12/1985 ja SopS 74/1989 ja SopS 71/1991), luonnonkumi (SopS 47/1989), sokeri (SopS 48/1988 ja 84/1990), trooppinen

puu (SopS 43/1985 ja SopS 108/1989 ja SopS 55/1991), vehnä- ja elintarvikkeapusopimukset (SopS 26/1987 ja SopS 45/1989 ja SopS 56/1991), perushyödykkeiden yhteisrahasto (SopS 42—45/1989).

Suomi on allekirjoittanut ja hyväksynyt uudet juutti-, kaakao- ja sokerisopimukset. Sopimukset on saatettu väliaikaisesti kansainvälisesti voimaan, koska riittävää määrää ratifiointeja ei ole saatu. Suomi on ilmoittanut soveltavansa sopimuksia väliaikaisesti. Suomi on myös kaikkien edellä mainittujen tutkimusryhmien jäsen. Suomi on oliiviöljysopimusta lukuunottamatta samojen perushyödykesopimusten osapuoli kuin yhteisö. Jäsenmaiden tulee olla yhteisön ohella sopimusten osapuolena perushyödykejärjestelmään kuuluvien sopimusten osalta. Suomen tulee siten liittyä oliiviöljysopimukseen. Tutkimusryhmien toimintaan osallistuminen on sen sijaan vapaaehtoista. Perushyödykesopimusten taloudellinen tai kauppapoliittinen hyöty Suomelle on varsin vähäinen.

Sopimus Euroopan talousyhteisön ja Sveitsin valaliiton välillä (neuvoston päätös 72/722/ETY)

Euroopan yhteisön kauppapoliittiset järjestelyt Sveitsin kanssa vastaavat hyvin pitkälle Suomen järjestelyjä EY:n kanssa ennen ETA-sopimuksen voimaantuloa. EY:n ja Sveitsin 1 päivänä tammikuuta 1973 voimaan tulleella vapaakauppasopimuksella (72/722/ETY) myöhempine muutoksineen poistettiin tullit ja määrälliset rajoitukset sopimuspuolten alueelta peräisin olevilta teollisuustuotteilta. Tämän lisäksi sopimus koskee siinä erikseen mainittuja jalostettuja maataloustuotteita. Sopimuksen nojalla on perustettu sekakomissio, joka antaa suosituksia ja tekee päätöksiä sopimuksessa mainittujen asioiden osalta. Juuston viennistä on sovittu erillisellä sopimuksella (87/1013/ETY).

EY ja Sveitsi ovat lisäksi tehneet 30 päivänä kesäkuuta 1967 sopimuksen kelloteollisuuden tullen alennuksista ja alkuperämerkinnöistä. Sopimusta on täydennetty lisäsopimuksilla (70/720/ETY ja 87/407/ETY).

Tämän lisäksi on tehty useita tutkimusta ja kehitystä koskevia yhteistyösopimuksia EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan perusteella. Näistä mainittakoon puuteollisuuden yhteistyösopimus (88/723/ETY) sekä seuraavia tutki-

musohjelmia koskevat sopimukset: Euram (88/723/ETY), TEDIS (89/1230/ETY), SPES (91/307/ETY) ja BCR (91/307/ETY).

Suomen ja Sveitsin suhteisiin sovelletaan EFTA-konventiota (SopS 15-16/61 myöhempi-ne muutoksineen), joka koskee teollisuustuotteita ja jalostettuja maatalous- ja kalataloustuotteita. Sveitsiläisten juustojen pääsystä Suomen markkinoille on sovittu myöhemmin kahdenvälisillä pöytäkirjoilla (SopS 60-61/82 ja SopS 92-93/91).

Sopimus toisaalta Euroopan talousyhteisön ja toisaalta Tanskan hallituksen ja toisaalta Färssaarten maakuntahallituksen välillä, (neuvoston päätös 91/668/ETY)

Sopimus tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992. Färssaaret on Tanskan itsehallintoalue, jolla on muun muassa oma tullilaitos. Sopimuspuolet varmistavat esteettömän kaupan, lukuunottamatta erikseen määriteltyjä tuoterihtiä. Maataloustuotteissa ja jalostetuissa maataloustuotteissa myönnytykset on annettu tuotekohtaisesti.

Sopimus vapaakaupasta Suomen ja Färssaarten välillä sekä siihen liittyvä maataloustuotteiden kauppaa koskeva kirjeenvaihto tuli voimaan 1 päivänä elokuuta 1993 (SopS 49—50/93). Sopimus noudattaa suuressa määrin EY:n vastaavaa sopimusta. Kalatuotteiden kaupassa Suomi on kirjannut omat silakkaa ja lohta koskevat poikkeuksensa sopimukseen. Maataloustuotteiden ja jalostettujen maataloustuotteiden Suomen ja Färssaarten väliset myönnytykset lähtevät kaupallisten intressien pohjalta. Jäsenyys ei tuo merkittäviä muutoksia Suomen ja Färssaarten välisiin kaupallisiin järjestelyihin.

Sopimus Euroopan talousyhteisön ja Andorran ruhtinaskunnan välillä (neuvoston päätös 90/680/ETY)

Kirjeenvaihdon muodossa tehty sopimus tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1991. Sopimuksen avulla perustettiin teollisuustuotteita (HS-nimikkeet 25—97) koskeva tulliuioni EY:n ja Andorran välille. Andorran maataloustuotteilta poistuvat tuontitullit. Poikkeuksena edelliseen sovittiin, että matkustajien omaan käyttöönsä yhteisön alueelle tuomiin eräisiin tavariin sovelletaan tullittomia määrärajoituksia.

Suomella ja Andorralla ei ole kaupallisia järjestelyjä.

Yhteisön ja Baltian maiden väliset vapaakauppasopimukset

Yhteisön ja Baltian maiden väliset taloudelliset suhteet ovat perustuneet kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskeviin sopimuksiin, jotka allekirjoitettiin toukokuussa 1992. Viron (neuvoston päätös 92/601/ETY), Latvian (neuvoston päätös 92/602/ETY) ja Liettuan (neuvoston päätös 92/603/ETY) kanssa tehdyt sopimukset tulivat voimaan vuonna 1993.

Sopimusten perusteella Baltian maat saivat suosituimmuuskohtelun yhteisössä. Niillä on lisäksi pyritty yhteisön alueelle suuntautuvaa tuontia koskevien määrällisten rajoitusten poistamisen. Liettuan kanssa tehty sopimus kattaa myös suhteet Euratomiin. Yhteisön GSP-järjestelmä laajennettiin 1 päivästä tammikuuta 1992 lukien kattamaan myös Baltian maat Keski- ja Itä-Euroopan maita (Puola, Unkari, Tsekki, ja Slovakia) vastaavin ehdoin.

Suomen ja Baltian maiden välillä ovat voimassa vuonna 1992 tehdyt kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevat väliaikaiset sopimukset (Viro SopS 105—106/92, Latvia SopS 28—29/93 ja Liettua SopS 116—117/92), joilla vapautetaan kauppa teollisuustuotteiden osalta. Suomi on tehnyt Viron kanssa edellä mainittua sopimusta täydentävän sopimuksen maataloustuotteiden kaupasta (SopS 39—40/94).

Yhteisö ja Baltian maat ovat 18 päivänä heinäkuuta 1994 allekirjoittaneet uudet vapaakauppasopimukset, joiden on määrä tulla voimaan vuoden 1995 alusta lukien. Sopimuksilla Baltian maat saavat teollisuustuotteilleen tullivapaan ja kiintiöttömän markkinoillepääsyn. Yhteisölle annetaan sama etu heti sopimuksen voimaantultua Viron osalta ja 4—6 vuoden siirtymäkauden jälkeen Latvian ja Liettuan osalta.

Tekstiilituotteissa Viro saa Latvian ja Liettuan tekemistä sopimuksista poiketen heti allekirjoituksen jälkeen vapaan pääsyn yhteisön markkinoille. Niin sanottu rahtivalmistus (OPT) toteutetaan yhteisön sääntöjen mukaan.

Maataloustuotteissa osalta merkittävintä ovat Viron saamat tariffikiintiöt noin 10 perusmaataloustuotteelle (mm. sianliha, kana, mai-

tojauhe, voi, juusto, peruna, kaali, omenat, makkarat), joissa tuontimaksuja alennetaan 60 prosenttia.

Viron maatalouden saamat myönnytykset eivät aiheuta olennaisia häiriöitä Suomelle, koska Viron yhteisöltä saamat kiintiöt, jotka koskevat koko yhteisön aluetta, ovat verrattain pieniä Suomen omaan kulutukseen nähden. Lisäksi eräissä kiintiötuotteissa (sianliha, kana, makkara) sovelletaan tällä hetkellä tiukkoja tuontia estäviä eläinlääkintämääräyksiä sekä Suomen oman lainsäädännön nojalla että yhteisösäädösten perusteella.

Suomen tuettuun maatalousvientiin Viron yhteisön kanssa tekemä vapaakauppasopimus ei myöskään vaikuta, koska jäsenyystilanteesakin Suomi voi jatkaa sitä yhteisön säännösten mukaisesti.

Viron ja yhteisön välinen vapaakauppasopimus ei tuo sisällöllisesti olennaisia muutoksia Suomen kauppaan Viron kanssa. Edellä mainitut Suomen ja Viron väliset kahdenväliset vapaakauppajärjestelyt korvautuisivat kuitenkin Suomen EU-jäsenyyden myötä edellä mainitulla yhteisön ja Viron välisellä vapaakauppasopimuksella. Latvian ja Liettuan osalta tilanne on sama.

Mikäli yhteisön ja Baltian maiden väliset vapaakauppasopimukset eivät ole voimassa liittymishetkellä, tulee sovellettavaksi liittymisasiakirjan 104 artiklan määräys, jonka nojalla yhteisö toteuttaa tarvittavat järjestelyt Suomen ja Baltian maiden välisen vapaakaupan säilyttämiseksi.

Euroopan yhteisön ja Israelin välinen yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 1274/75)

Euroopan yhteisön ja Israelin nykyisten suhteiden perustana on 11 päivänä toukokuuta 1975 tehty yhteistyösopimus (asetus (ETY) N:o 1274/75). Sopimuksen tavoitteina ovat kaupan esteiden vastavuoroinen poistaminen ja yhteistyön järjestäminen. Teollisuustuotteiden vapaa-kauppa osapuolten välillä toteutui vuoden 1989 alussa Israelin poistaessa jäljellä olevat tullinsa yhteisön suhteen. Yhteisö oli puolestaan myöntänyt vapaan pääsyn Israelin teollisuustuotteille jo vuodesta 1977 lähtien. Maataloustuotteiden osalta yhteisö myöntää nykyisellään tullietuuksia Israelin lähes koko tuonnille. Vuoden 1975 sopimuksessa määrätään kaupan lisäksi yhteistyöstä talouden, tekniikan, rahoituksen, teolli-

suuden, maatalouden ja tieteen aloilla. Yhteistyösopimuksen puitteissa on sovittu neljästä rahoituspöytäkirjasta taloudellisen yhteistyön ja kehitysprojektien rahoittamiseksi. Rahoituspöytäkirjat käsittävät määräykset Euroopan inventointipankin lainoista.

Yhteisö hyväksyi 20 päivänä joulukuuta 1993 neuvotteluohjeet Israelin kanssa tehtävää uutta sopimusta varten, joka korvaisi vuoden 1975 sopimuksen lisäpöytäkirjoineen. Sopimuksesta on tarkoitus tulla suhteellisen kattava niin sanottu "partnership"-sopimus. Sopimuksen lähtökohtina ovat ihmisoikeuksien ja demokration kunnioittaminen ja se tulisi kattamaan kaikki osapuolten väliset taloudelliset ja kaupalliset suhteet. Edelleen sopimuksen lähtökohtina ovat alueellisen yhteistyön edistäminen, säännöllisen poliittisen dialogin avaaminen, yhteistyö tieteellisissä, teknologisissa, kulttuuri-, audiovisuaalisissa ja sosiaalisissa kysymyksissä. Kauppapolitiikan alalla on tarkoitus vahvistaa vapaakauppa-alue teollisuustuotteissa. Maataloustuotteiden osalta säilytettäisiin voimassaolevat preferenssijärjestelyt eräin neuvoteltavin muutoksin. Alkuperäsäännöistä neuvotteluohjeissa todetaan, että alueellisen taloudellisen integraation edistämiseksi tulisi selvittää alueellisen kumulaation mahdollisuutta. Sopimus sisältäisi myös muun muassa palvelujen kauppaa ja sijoittumista koskevia määräyksiä, pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen, julkisten hankintojen vastavuoroista vapauttamista koskevia määräyksiä, kilpailusääntöjä sekä teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia sääntöjä.

Yhteisön ja Israelin sopimusjärjestely oli lähtökohtana EFTA-valtioiden ja Israelin vapaakauppasopimuksen tekemiselle, joka tuli voimaan Suomen ja Israelin välillä 1 päivänä tammikuuta 1993 (SopS 122—123/92). Sopimuksella Suomi ja muut EFTA-maat turvasivat teollisuutensa vientiedut ja yleensä EFTA-valtioiden syrjimättömän kohtelun Euroopan yhteisöön nähden. Sopimuksen tultua voimaan Efta-valtioiden ja Israelin alkuperätuotteilta poistuivat tullit ja vastaavat maksut eräitä vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta. Sopimukseen liittyvän Suomen ja Israelin välisen maatalouspöytäkirjan nojalla Suomi pysytti maatalous- ja elintarviketuotteissa Israelille myöntämänsä GSP-tuotteiden tullittomuuden, joka olisi muuten purkautunut sopimuksen tultua voimaan. Suomen ja Israelin välisessä kaupassa sopimus merkitsi kehitysmaakaupan

muuttumista vapaakaupaksi, mikä yhteisön ja Israelin välillä oli jo toteutunut aikaisemmin.

Euroopan talousyhteisön ja Jemenin Arabitasavallan välinen yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 226/85) sekä Euroopan talousyhteisön ja Persianlahden Arabimaiden yhteistyöneuvoston perustamisasiakirjan jäseninä olevien valtioiden välinen yhteistyösopimus (neuvoston päätös 89/147/ETY)

Euroopan yhteisö on tehnyt yhteistyötä koskevan sopimuksen 29 päivänä tammikuuta 1985 Jemenin Arabitasavallan kanssa (asetus (ETY) N:o 226/85) ja 20 päivänä helmikuuta 1989 Persianlahden arabimaiden yhteistyöneuvoston perustamisasiakirjan jäsenmaiden (Yhdistyneet Arabiemiirikunnat, Bahrain, Saudi-Arabia, Oman, Qatar ja Kuwait) kanssa (päättös 89/147/ETY). Sopimukset ovat luonteeltaan melko väljästi muotoiltuja sopimuksia, joita hallinnoivat vuosittain kokoontuvat sopimusosapuolten edustajien sekakomissiot.

Jemenin sopimus on varsin suppea. Siinä mainitaan muun muassa kaupan, maatalouden, kalastuksen, maaseudun kehityksen, turismin ja energiasektorin yhteistyön edistäminen sekä kehitysavun antaminen ei-assosioituneille kehitysmaille suunnattujen apuohjelmien puitteisasa.

Persianlahden yhteistyöneuvoston sopimuksessa mainitaan edellä mainittujen alojen lisäksi erikseen teollisuuden kehittäminen, teknologian siirto ja yhteisyritysten suosiminen. Erityisesti painotetaan öljyyn ja kaasuun liittyvän tiedon ja tutkimuksen vaihtoa. Molemmat osapuolet vahvistavat halunsa aloittaa keskustelut erillisestä kauppasopimuksesta tarkoituksena osapuolten tuotteiden markkinoillepääsyn molemminpuolinen parantaminen.

Keskusteluja kauppasopimuksesta käytiin vuonna 1989 ja neuvottelujen päälinjoista valitsi jonkin tasoisen yksimielisyyden. Persianlahden sota kuitenkin esti neuvottelujen aloittamisen 1990 eikä edistystä sen jälkeenkään ole tapahtunut. Persianlahden maiden erityisenä tavoitteena on parantaa petrokemian teollisuuden tuotteiden ja alumiinin pääsyä EY:n markkinoille.

Suomella on taloudellista, teollista ja teknistä yhteistyötä koskevat sopimukset Arabiemiiraattien liiton (SopS 82/89), Saudi-Arabian (SopS 61/76) ja Kuwaitin (SopS 24/81) kanssa. Nämä sopimukset Suomi voi todennäköisesti

halutessaan säilyttää myös tultuaan EY:n jäseneksi. EY:n sopimus Persianlahden maiden kanssa antaa mahdollisuuden tehdä myös uusia kahdenvälisiä sopimuksia näiden maiden kanssa. Jäsenyyden myötä Suomeakin sitovaksi tulevat edellä mainitut puitesopimukset eivät ratkaisevasti muuta nykyisiä kaupallis-taloudellisia suhteitamme näihin maihin. Mikäli EY:n ja Persianlahden maiden väliset neuvottelut kauppasopimuksesta käynnistyvät, vaativat ne jäsenenä ollessamme Suomen taholta aktiivista osallistumista erityisesti suomalaisen tai suomalaisessa omistuksessa olevan petrokemian teollisuuden etujen turvaamiseksi.

Euroopan yhteisön sopimukset Meksikon, Kanadan ja Yhdysvaltain kanssa

Euroopan yhteisö on tehnyt kauppapolitiikan alaan kuuluvia sopimuksia Yhdysvaltain, Kanadan ja Meksikon kanssa. Sopimukset vaihtelevat laajoista taloudellista yhteistyötä koskevista puitesopimuksista hyvinkin yksityiskohtaisiin, määrättyjen tuotteiden kauppaa koskeviin järjestelyihin.

Euroopan talousyhteisön ja Yhdistyneen Meksikon välinen sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2411/75)

Euroopan yhteisö on tehnyt Meksikon kanssa 16 päivänä syyskuuta 1975 laajan taloudellista ja kaupallista yhteistyötä koskevan puitesopimuksen (asetus (ETY) N:o 2411/75). Sopimusta hallinnoi vuosittain kokoontuva sekakomissio. Meksikon osalta aiempi yleisluontoinen, väljätkö puitesopimus on korvattu 7 päivänä lokakuuta 1991 laajalla, yksityiskohtaisella sopimusjärjestelyllä (neuvoston päätös 91/627/ETY). Sopimus eroaa aiemmasta sisältönsä osalta lähinnä siltä osin, että uusi sopimus laajentaa sopimuskatetta investointien, rahoituksen ja muiden palvelujen suuntaan. Taloudelliseen yhteistyöhön kuuluvat sektorit määritellään lisäksi yksityiskohtaisemmin.

Suomella on Meksikon kanssa TTT-sopimus (SopS 72/76), joka on allekirjoitettu Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1975. Periaatteessa Suomi voisi todennäköisesti säilyttää tämän kahdenvälisen sopimuksen. Toisaalta viime vuosina ei Suomen taholta ole pidetty erityisen tärkeänä TTT-sekakomission koollekutsumista. Kun Meksiko on nyt liittynyt OECD:hen ja sen talous saamassa entistä enemmän kehitty-

neen markkinatalousmaan piirteitä, vähenee edelleen tarve TTT-yhteistyön mukaisiin järjestelyihin. Ei kuitenkaan liene mitään erityistä syytä, miksi bilateraalista TTT-sopimuksesta Meksikon kanssa olisi luovuttava. Suomi pääsee hyötymään unionin jäsenenä yhteisön ja Meksikon välillä tehdystä sopimuksesta, joskin on vaikea nähdä niitä konkreettisia etuja, joita väljä yhteistyösopimus voisi yksittäisille unionin jäsenmaille tuoda.

Puitesopimus kaupallisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä Euroopan yhteisön ja Kanadan välillä (komission päätös 76/753/ETY)

Kanadan kanssa on tehty laajaa taloudellista ja kaupallista yhteistyötä koskeva puitesopimus 17 päivänä syyskuuta 1976 (pätös 76/753/ETY). Myös tätä sopimusta hallinnoi vähintään kerran vuodessa kokoontuva sekkomissio. Kanadan sopimusta täydentää Kanadan ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön kanssa 17 päivänä syyskuuta 1976 tehty sopimus (komission päätös 76/754/EHTY). Molemmissa sopimuksissa myönnetään vastavuoroisesti GATTin mukainen MFN-kohtelu kaupassa sekä korostetaan rakentavan, molempia osapuolia hyödyttävän teollisen yhteistyön merkitystä sekä pyrkimyksiä kehittää teollisuutta, teknologiaa, avata uusia markkinoita, edistää työllisyyttä, vähentää alueellisia eroavuuksia ja niin edelleen.

Euroopan talousyhteisö ja Kanada sopivat 20 päivänä helmikuuta 1989 yhteisön alueelta peräisin olevien alkoholijuomien kansallisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta Kanadasa juomien listaamisen ja jakelun osalta (neuvoston päätös 89/189/ETY).

Yhdysvaltain ja Kanadan kanssa Suomella ei ole vastaavia muodollisia järjestelyjä, kuin on tehty Meksikon kanssa. Näiden kahden muun Pohjois-Amerikan maan kanssa sopimusjärjestelyt ovat suppeampia yhteisymmärryspöytäkirjoja (Memorandum of Understanding), joilla ei ole valtiosopimuksen luonnetta. Nämä pöytäkirjat kattavat tieteellistä yhteistyötä, teknologian yhteistyötä ja siirtoa sekä julkisia hankintoja eräiltä osin.

Euroopan talousyhteisön ja Amerikan yhdysvaltojen välinen julkisia hankintoja koskeva sopimus (neuvoston päätös 93/323/ETY)

Euroopan yhteisö on tehnyt Yhdysvaltain kanssa 10 päivänä toukokuuta 1993 julkisia

hankintoja koskevan pöytäkirjan, jossa luetaan ne julkiset yhteisöt puolin ja toisin, joiden tarjouskilpailuihin toinen osapuoli voi osallistua tasavertaisesti ja määrittää ne rakennusprojektien sekä tavara- ja palveluhankintojen vähimmäistasot, joihin edellä mainittuja säädöksiä sovelletaan. Osapuolet sopivat myös pyrkiä mykistämään laajentaa sopimukseen sisällytettävien hankintalaitosten kattavuutta.

Muut yhteisön ja Pohjois-Amerikan maiden välillä tehdyt kaupalliset sopimukset ovat yksityiskohtaisempia ja ne sisältävät määrättyjen tuotteiden kauppaa koskevia täsmällisiä määräyksiä.

Euroopan yhteisöllä ei ole kovin laajoja kaupallis- taloudellisia erityisjärjestelyjä Pohjois-Amerikan maiden kanssa. Soveltuvien osin Suomi pääsee hyötymään yhteisön tekemistä erillisistä tuotekohtaisista sopimuksista Pohjois-Amerikan maiden kanssa.

Euroopan yhteisön ja Lätinalaisen Amerikan maiden väliset sopimukset

Euroopan yhteisö on tehnyt yhteistyötä koskevan puitesopimuksen 21 päivänä syyskuuta 1982 Brasilian kanssa (asetus (ETY) N:o 2613/82), yhteistyötä koskevan sopimuksen 4 päivänä kesäkuuta 1984 niin sanotun Cartagena sopimuksen maiden (Bolivia, Kolumbia, Ecuador, Peru, Venezuela) kanssa (neuvoston asetus (ETY) N:o 1591/84), kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevan puitesopimuksen 8 päivänä lokakuuta 1990 Argentiinan kanssa (neuvoston päätös 90/530/ETY) sekä yhteistyötä koskevat puitesopimukset 4 päivänä maaliskuuta 1991 Chilen kanssa (neuvoston päätös 91/158/ETY), 4 päivänä marraskuuta 1991 Uruguayn kanssa (292A0408(01)) ja 19 päivänä lokakuuta 1992 Paraguayn kanssa (292A1030(01)).

Sopimukset ovat luonteeltaan laajoja, melko väljästi muotoiltuja sopimuksia, joita hallinnoivat vuosittain kokoontuvat sopimuspuolten edustajien sekakomiteat. Sopimuksissa mainitaan yhteistyöaloina muun muassa kaupan, sijoitustoiminnan, teollisen ja tieteellis-teknisen yhteistyön sekä ympäristönsuojelun, maatalouden, energian, sosiaalisen kehityksen ja koulutuksen alojen yhteistyön kehittäminen. Näihin sopimuksiin ei yleensä liity erityisiä rahoitusapua koskevia määräyksiä.

Yhteisön 1990-luvulla tekemien puitesopimusten perustana on demokratian ja ihmisoi-

keuksien kunnioittaminen, mikä tuo sopimukseen myös eräänlaisen poliittisen ulottuvuuden, ja yhteisölle mahdollisuuden reagoida näiden periaatteiden loukkauksiin esimerkiksi keskeyttämällä sopimuksen soveltamisen. Yhteisö on allekirjoittanut uuden yhteistyötä koskevan puitesopimuksen Brasilian kanssa kesäkuussa 1992, Cartagenan sopimusmaiden kanssa huhtikuussa 1993 ja Väli-Amerikan maiden (Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua ja Panama) kanssa helmikuussa 1993. Mikään näistä sopimuksista ei ole tullut voimaan, koska toisen osapuolen parlamentit eivät ole ratifioineet sopimuksia. Yhteisö on tehnyt kaikki tarvittavat toimenpiteet. Myös näiden sopimusten perustana on demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Lisäyksenä muihin 1990-luvun sopimukseen näissä sopimuksissa tuodaan esille pyrkimys standardien ja normien yhdenmukaistamiseen sekä henkisen omaisuuden suojelemiseen. Niissä myös korostetaan aiempaa enemmän kestävästä kehityksen ja ympäristönsuojelun merkitystä.

Yhteisöllä on useiden Latinalaisen Amerikan maiden kanssa myös erillissopimuksia muun muassa lampaanlihan ja eräiden tekstiilituotteiden tuonnista yhteisöön. Kysymys on niin sanotuista vapaaehtoisista viennin rajoittamisopimuksista, joiden puitteissa alennettuun tuontimääriin tai tullein voidaan sovittujen tuontiikiintiöiden puitteissa tuoda yhteisöön näitä tuotteita.

Suomella on Argentiinan (SopS 30/92), Brasilian (SopS 62/83), Chilen (SopS 4/94), Kolumbian (SopS 20/81), Meksikon (SopS 72/76), Perun (SopS 48/65) ja Venezuelan (SopS 45/79) kanssa taloudellista, tieteellistä ja teknologista yhteistyötä koskevat sopimukset. Nämä sopimukset Suomi voi todennäköisesti niin halutessaan säilyttää myös tultuaan unionin jäsenvaltioksi. Yhteisön tekemät sopimukset antavat jäsenmaille mahdollisuuden bilateraalisiin toimiin ja jopa uusien bilateraalisten sopimusten tekemiseen. Suomella ei ole tekstiilituotteita koskevia vienninrajoittamisopimuksia Latinalaisen Amerikan maiden kanssa. Jäsenyyden myötä Suomeakin sitoviksi tulevat edellä mainitut yhteisön puitesopimukset eivät ratkaisevasti muuta nykyisiä Suomen kaupallis-taloudellisia suhteita näihin maihin. Yhteisön kattavampi sopimusverkosto Latinalaisen Amerikan maihin saattaa antaa Suomelle mahdollisuuksia edistää kaupallisia etujaan maanosaan jopa nykyistä tehokkaammin. Yhteisön puitesopi-

mus Paraguayn ja Uruguayn kanssa samoin kuin voimaansaattamista vaille olevat sopimukset Brasilian, Cartagenan sopimusmaiden ja Väli-Amerikan maiden kanssa sisältävät myös määräyksiä yhteistyöstä laittoman huumekaupan vastustamiseksi muun muassa tietojen vaihtamalla. Kansainvälisen huumeausainien laittoman kaupan vastustaminen kuuluu yhteisön jäsenvaltioiden yhteistyön pääpaino-alueisiin oikeus- ja sisäasioiden yhteydessä. Suomella on osaltaan samat tavoitteet ja edellytykset kuin yhteisön nykyisillä jäsenvaltioilla laittoman huumekaupan vastustamiseksi myös edellä mainittujen sopimusten määräysten osalta.

Euroopan talousyhteisön ja Intian välinen kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 3246/81)

Euroopan yhteisö on tehnyt Intian kanssa 26 päivänä lokakuuta 1981 sopimuksen kaupallisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä (asetus (ETY) N:o 3246/81). Sopimus on luonteeltaan väljä ja antaa mahdollisuuden laaja-alaiseen yhteistyöhön. Pyrkimys on muun muassa edistää teollista yhteistyötä, teknologian siirtoa, investointeja sekä rohkaista tieteellistä ja teknologista yhteistyötä. Sitä hallinnoi vuosittain kokoontuva sekakomitea. Sen tehtävänä on rohkaista taloudellista ja kaupallista yhteistyötä, tutkia mahdollisuuksia kaupan esteiden voittamiseksi, tutkia maiden talouksien toisinaan korvaavan luonteen huomioonottamista kaupassa, tehdä suosituksia yhteisön sopimuksen mukaiseen tarkoitukseen kanavojen varojen käytöstä, sekä tehdä suosituksia suosituisuus- eli MFN-etuuksien sekä GSP- ynnä muiden etuuksien tehokkaaksi hyödyntämiseksi.

Euroopan yhteisö ja Intia allekirjoittivat 20 päivänä joulukuuta 1993 uuden yhteistyösopimuksen, joka voimaan tullessaan korvaa sopimuksen vuodelta 1981. Tämä yhteisön niin kutsuttu kolmannen sukupolven sopimus laajentaa yhteistyön käsittämään muun muassa palvelut, standardit, teollisoikeudet, turismin, kulttuurin ja julkisen sanan, ympäristönsuojelun ja luonnonvarojen rationaalisen käytön, henkisten resurssien kehittämisen sekä huumevalvonnan. Sopimukseen on liitetty myös poliittinen julistus, joka suoraan kytkee siihen demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen perustana yhteistyölle.

Euroopan talousyhteisön ja Sri Lankan tasavallan välinen kaupallista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2410/75)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt Sri Lankan kanssa 16 päivänä syyskuuta 1975 sopimuksen kaupallisesta yhteistyöstä. Sopimus on suosituimmuus- eli MFN-pohjainen, sen päämääränä on kaupallisen ja taloudellisen yhteistyön edistäminen yhteisesti kiinnostavilla aloilla taloudellisten yksikköjensä kesken alueillaan ja kolmansissa maissa. Sopimusta hallinnoi vuosittain kokoontuva sekakomissio, jonka tehtävinä ovat muun muassa kaupan esteiden voittaminen, kaupallisen ja taloudellisen yhteistyön rohkaiseminen sekä tietojen vaihto yhteistyömahdollisuuksista.

Euroopan yhteisö ja Sri Lanka ovat 18 päivänä heinäkuuta 1994 allekirjoittaneet sopimuksen kumppanuudesta ja kehityksestä (Partnership and Development). Tämä niin kutsuttu kolmannen polven yhteistyösopimus korvaisi voimaan tullessaan vuoden 1975 sopimuksen kaupallisesta yhteistyöstä. Se syventäisi ja monipuolistaisi kaupallista ja taloudellista yhteistyötä sekä laajentaisi yhteistyön käsittämään myös muun muassa seuraavat alat: investoinnit, yksityisen sektorin yhteistyö, standardit, teollisoikeudet, tiede ja teknologia, maatalous ja kalastus, turismi, julkinen tiedonvälitys ja kulttuuri, kehitysyhteistyö, köyhyyden lieventäminen, ympäristönsuojelu, henkisten resurssien kehittäminen, huume kontrolli ja alueellinen yhteistyö.

Euroopan talousyhteisön ja Kiinan kansantasavallan välinen kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2616/85)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt Kiinan kansantasavallan kanssa 16 päivänä syyskuuta 1985 sopimuksen kaupasta ja taloudellisesta yhteistyöstä. MFN-pohjaisen sopimuksen päämääränä on luoda mahdollisimman suotuisat edellytykset kaupan kehittymiselle. Taloudellisen yhteistyön alueiksi mainitaan teollisuus ja kaivostoiminta, maatalous, elintarviketeollisuus, tiede ja teknologia, energia, kuljetukset ja tietoliikenne, ympäristönsuojelu ja yhteistyö kolmansissa maissa. Euroopan yhteisö ilmoittaa myös jatkavansa kehitysyhteistyötoimin-

taansa Kiinassa. Sopimusta hallinnoi vuosittain kokoontuva sekakomissio.

Euroopan talousyhteisön ja Macaon välinen kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston päätös 92/605/ETY)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt Macaon kanssa 14 päivänä joulukuuta 1992 sopimuksen kaupasta ja taloudellisesta yhteistyöstä. MFN-pohjaiseen sopimukseen sisältyy seuraavia yhteistyöaloja: teollisuus, kauppa, tiede ja teknologia, energia, kuljetus, telekommunikaatio, tietojenkäsittely, teollisoikeudet, standardit ja tuotespesifikaatiot, ympäristönsuojelu, sosiaalinen kehitys, turismi, rahoituspalvelut, kalastus, tullikysymykset ja tilastot. Yhteistyöllä on määrä edistää muun muassa teollista yhteistyötä, investointeja, tieteellis-teknistä yhteistyötä, yhteistyötä tiedotuksen ja kulttuurin aloilla, harjoittelijavaihtoa, ympäristöyhteistyötä, huume kontrollia sekä turismiyhteistyötä. Sopimusta hallinnoi sekakomissio, joka kokoontuu kerran vuodessa.

Euroopan talousyhteisön ja Pakistanin islamilaisen tasavallan välinen kaupallista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 1503/76) ja sitä korvaava kaupallista, taloudellista ja kehitysyhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 1196/86)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt 21 päivänä kesäkuuta 1976 Pakistanin islamilaisen tasavallan kanssa sopimuksen kaupallisesta yhteistyöstä. Sen korvaa 22 päivänä huhtikuuta 1986 tehty sopimus kaupallisesta, taloudellisesta ja kehitysyhteistyöstä. MFN-pohjainen sopimus tähtää kaupan osalta mahdollisimman vapaaseen ja dynaamiseen kehitykseen. Taloudellisella yhteistyöllä tähdätään teollisen yhteistyön ja teknologiansiirron tehostamiseen, uusien markkinoiden avaamiseen, tieteelliseen ja tekniseen yhteistyöhön, energiayhteistyöhön, sekä eräiden erityisesti mainittujen alojen yhteistyön edistämiseen, joita ovat maatalous, kalastus, metsätalous, kuljetukset ja telekommunikaatio, ympäristönsuojelu. Kehitysyhteistyössä yhteisö ilmoittaa tukevansa Pakistanin kehitysohjelmia teknisellä ja lahja-avulla sekä rahoitusavulla. Sopimusta hallinnoi sekakomissio, joka kokoontuu kerran vuodessa. Sen erityisiksi tehtäviksi todetaan muun muassa; pyrkimys kaupan esteiden poistamiseen, talou-

dellisen yhteistyön rohkaiseminen ja informaationvaihto taloudellisesta yhteistyöstä.

Euroopan talousyhteisön ja Bangladeshin välinen kaupallista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 2785/76)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt 16 päivänä marraskuuta 1976 Bangladeshin kanssa sopimuksen kaupallisesta yhteistyöstä. MFN-pohjainen sopimus tähtää kaupan mahdollisimman suotuisaan kehittämiseen. Se sisältää myös yhteisön GSP-järjestelmänsä puitteissa antamat erityisesti Bangladeshia koskevat tullimyönnytykset. Sopimusta hallinnoi vuosittain kokoon-tuva sekakomissio. Sen tehtäviin kuuluvat muun muassa pyrkiminen kaupan esteiden poistamiseen, kaupallisen yhteistyön kehittäminen erityisesti ottaen huomioon osapuolten talouksien toisiaan täydentävän luonteen, tietojen vaihto sekä kauppaan liittyvän koulutuksen edistäminen.

Euroopan talousyhteisön ja Mongolian välinen kaupallista ja taloudellista yhteistyötä koskeva sopimus (neuvoston päätös 93/101/ETY)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt 8 päivänä helmikuuta 1993 Mongolian kanssa sopimuksen kaupasta ja taloudellisesta yhteistyöstä. MFN-pohjainen sopimus tähtää kaupan mahdollisimman voimakkaaseen kehittämiseen ottaen huomioon osapuolten kehityksen erot. Mongolian puolelta vakuutetaan, että kaikille sen taloudellisille yksiköille taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet ulkomaankaupan harjoittamiseen ja että yhteisön viejiä kohdellaan yhdenvertaisesti ja ei-syrjivästi. Yhteisö puolestaan ilmoittaa pyrkivänsä enenevässä määrin liberalisoimaan tuontiaan Mongoliasta. Taloudellisen yhteistyön yleistavoitteiksi ilmoitetaan teollisuuden ja maatalouden kehittäminen, taloudellisten yhteistyösuhteiden monipuolistaminen, tieteen ja teknologian edistäminen, uusien markkinoiden avaaminen sekä elintason kohottaminen. Erityisiksi yhteistyöalueiksi luetellaan teollisuus ja kaivostoiminta, maanviljelys ja metsätalous, tiede ja teknologia, energia, telekommunikaatio, ympäristönsuojelu, turismi, teollisoikeudet, normit ja standardit sekä tilastot. Teollisen ja teknisen yhteistyön puitteissa sovitaan edistettäväksi yhteistuotantoa ja yhteisyrittäisiä, yhteistä luonnonvarojen hyödyntämistä, teknologiansiirtoa, rahoituslaitosten

välistä yhteistyötä, vierailuja ja kontakteja joilla edistetään yritysten välistä yhteistyötä, seminaarien ja symposioiden järjestämistä ja konsulttipalveluja. Osapuolet sopivat molemminpuolisesta investointien edistämisestä muun muassa suosittelemalla unionin jäsenmaille investointisuojaus sopimusten tekemistä Mongolian kanssa. Sopimusta hallinnoi vuosittain koontuva sekakomissio.

Suomi ja Mongolia allekirjoittivat 30 päivänä lokakuuta 1974 kauppasopimuksen (SopS 67/74) sekä 28 päivänä toukokuuta 1990 TTT-sopimuksen (SopS 63/91).

Euroopan talousyhteisön ja ASEAN-maiden (Association of South-East Asian Nations) välinen yhteistyösopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 1440/80)

Euroopan talousyhteisö on tehnyt 30 päivänä marraskuuta 1980 yhteistyösopimuksen ASEAN-maiden kanssa (Association of South-East Asian Nations), johon tuolloin kuuluivat Indonesia, Filippiinit, Malesia, Singapore ja Thaimaa. Yhteistyösopimus laajennettiin 21 päivänä maaliskuuta 1985 tehdyllä pöytäkirjalla koskemaan myös ASEAN:iin liittyntä Brunei-Darussalamia (neuvoston asetus (ETY) N:o 743/85).

Kyseessä on puitesopimus kaupan, talouden ja kehitysyhteistyön aloilla käytävälle yhteistyölle. Sopimus sisältää suosituimmuuslaukkeen. Sopimusta hallinnoi normaalisti vähintään kerran vuodessa kokoon-tuva sekakomitea. Sopimus uudistettiin ensimmäisen kerran vuonna 1985, ja sen jälkeen sitä on jatkettu aina kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Sopimuksen kaupallista yhteistyötä koskevassa osuudessa osapuolet sitoutuvat monin tavoin edistämään molemminpuolista kauppaa muun muassa kaupan esteitä purkamalla ja kaupanedistämiskeinoja selvittämällä. Taloudellisen yhteistyön osalta osapuolet sitoutuvat yritysten välisen kontaktien sekä teollisen ja teknologisen yhteistyön edistämiseen. Lisäksi pyritään edistämään investointeja muun muassa kannustamalla unionin jäsenmaiden ja ASEAN-maiden välisten investointien edistämisen ja suojaamisjärjestelyjen laajentamista käsittämään kaikki maat.

Kehitysyhteistyön osalta yhteisö sitoutuu lisäämään ASEAN:in kehitykseen ja alueelliseen yhteistyöhön annettavaa tukeaan niin kutsutuille ei-assosioituneille kehitysmailla suunnan-

tun avustusohjelman puitteissa. Konkreettisina yhteistyöhankkeina ja -ohjelmina mainitaan muun muassa elintarvikesectori, maaseudun kehittäminen, koulutus- ja harjoittelumahdollisuuksien parantaminen. Yhteisön ja ASEAN-maiden välinen yhteistyösopimus antaa Suomellekin mahdollisuuksia laajentaa ja kehittää entisestään kaupallisia, taloudellisia ja poliittisia suhteita Kaakkois-Aasian maiden kanssa. Yhteistyösopimus ei vaikuta jäsenmaiden jo olemassaoleviin kahdenvälisiin taloudellisen yhteistyön alan sopimukseen ASEAN-maiden kanssa tai uusien sopimusten tekemiseen yhteisön perustamissopimuksen asiaa koskevien määräysten puitteissa. Yhteistyösopimuksella ei liene vaikutusta kahdenvälisiin sopimuksiin, joita Suomi on tehnyt muun muassa taloudellisesta, teollisesta ja teknologisesta yhteistyöstä (TTT-sopimukset) Indonesian (SopS 55/88), Thaimaan (SopS 52/88) sekä Malesian (SopS 14/82) kanssa taloudellisesta ja teknisestä yhteistyöstä. Kahdenvälisten sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevia sopimusjärjestelyjä on voimassa Malesian kanssa (SopS 78—79/87) sekä valmisteilla Thaimaan (allekirjoitettu 18 päivänä maaliskuuta 1994) ja Indonesian kanssa.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3677/90, annettu 13 päivänä joulukuuta 1990, toimenpiteistä tiettyjen aineiden kulkeutumisen estämiseksi huumausaineiden ja psykotrooppisten aineiden laittomaan valmistukseen

Mainittu asetus ja sen muuttamisesta ja täytäntöönpanosta annetut asetukset sekä niistä johtuvat lainsäädäntömuutokset on toteutettu samassa yhteydessä kuin ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 sisällytetyistä huumausaineen valmistuksessa käytettäviä aineita koskevista EY-direktiiveistäkin johtuvat muutokset. Mainittujen asetusten sisältö on selostettu hallituksen esityksessä laiksi huumausainelain muuttamisesta (HE 111/1994 vp, s. 3—4).

Alkuperäsäännöt

Kaikkien EY:n kolmansien maiden kanssa tekemiin kaupallisiin sopimuksiin sisältyy määräykset alkuperäsäännöistä. Niitä koskevia periaatteita käsitellään seuraavassa kokoavasti siitä riippumatta minkä EY:n perustamissopimuksen määräyksen perusteella tehdyistä sopimuksista on kysymys.

Tullietuuskohteluun oikeuttavien alkuperäsääntöjen tarkoituksena on estää kaupan vinosuuntaus, joka saattaisi syntyä, mikäli ulkopuoliset maat pystyisivät kierrättämään tuotteensa sopimuspuolten kautta ja saamaan sopimusten mukaiset tulliedut. EY:n taloudellisissa ulkosuhdesopimuksissa olevien alkuperämääräysten pääperiaatteet ovat keskenään pitkälti samanlaiset ja vastaavat myös Suomen nykyisten vapaakauppasopimusten alkuperäsääntöjen määräyksiä. Yksipuolisia tullietuuksia koskevat alkuperäsäännöt sisältyvät tullikoodeksiin täytäntöönpanoasetukseen.

Sääntöjen mukaan sopimuspuolen alkuperä tuotteita ovat tuotteet, jotka ovat joko kokonaan tuotettu tai, jos ne on valmistettu maahantuoduista aineksista, riittävästi valmistettu sen alueella. Kokonaan tuotettuja tuotteita ovat luonnontuotteet ja niistä edelleen jalostetut tuotteet. Riittävästi valmistetuksi katsotaan pääasiassa tuote, joka kuuluu tullitariffin toiseen nelinumeroiseen nimikkeeseen kuin kaikkien valmistuksessa käytetyt ainekset. Useimpien tuotteiden valmistukselle asetetaan kuitenkin lisäehtoja tai vaihtoehtoisia perusteita, joilla esimerkiksi rajoitetaan valmistuksessa käytettyjen ulkopuolisista maista tuotujen aineiden prosenttiosuutta. Vähäiset käsittelytoimenpiteet esimerkiksi lajittelu ja pakkaus katsotaan alkuperän määräytymistä varten riittämättömiksi. Alkuperätuotteet on yleensä kuljetettava suoraan toisen sopimuspuolen alueelle. Etuuskohtelun edellytyksenä on viejämään viranomaisen vahvistaman alkuperätodistuksen esittäminen tuonnissa, mutta todistusmenettelyä on eräissä tapauksissa yksinkertaistettu. Alkuperätodistusten oikeellisuutta valvotaan viejāja tuojamaan viranomaisten välisen hallinnollisen yhteistyön avulla.

Alkuperäsääntöjen valmistusehtoja helpotetaan muun muassa kumulaatioperiaatteella. Toisen sopimuspuolen tuotteiden käyttö valmistuksessa sallitaan ilman että niiltä vaaditaan riittävää valmistusta. Kumulaatiolla edistetään sopimuspuolten taloudellista yhteistyöstä ja sen laajuus riippuu yhteistyön tasosta. Kahdenvälisen kumulaation lisäksi kumulaatio voi olla monenvälistä useamman sopimuspuolen kesken. Täyskumulaatiossa kaikki sopimuspuolet katsotaan yhdeksi alueeksi, jossa tapahtuneet valmistusvaiheet voidaan laskea yhteen tuotteen alkuperää määrättäessä. Alkuperäsääntöjä voidaan edelleen helpottaa yleisellä toleranssilla

eli poikkeamalla ehdoista sekä erityisillä tuote-kohtaisilla poikkeuksilla, joita myönnetään lähinnä kehitysmaille.

Eurooppa-sopimusten osalta Visegrad-maille (Puola, Tšekki, Slovakia ja Unkari) on myönnetty monenvälinen kumulaatio näiden maiden taloudellisen yhteistyön edistämiseksi, joka mahdollistaa valmistuksessa myös toisten Visegrad-maiden alkuperätuotteiden käytön. Bulgarian ja Romanian sopimukseen sisältyvät myös määräykset monenvälisestä kumulaatiosta mahdollista keskinäistä vapaakauppaa varten. Eurooppa-sopimusten alkuperätodistusmenetelyyn sisältyy eräitä yhteisön EFTA-maiden kaupassa soveltamia yksinkertaistuksia, jotka vapauttavat valtuutettujen viejien todistukset tullin vahvistamiselta ja sallivat pitkäaikaistodistuksen käytön vuoden aikana tapahtuneelle viennille.

Läheisessä taloudellisessa yhteistyössä olevien Maghreb-maiden (Algeria, Tunisia ja Marokko) kanssa tehdyissä sopimuksissa on pitimmälle menevä täyskumulaatio, joka sallii valmistuksessa rajoituksetta Maghreb-maiden tuotteiden käytön. Täyskumulaatio edellyttää Maghreb-maiden välisessä kaupassa erityistä hankkijan ilmoitusta ja siihen liittyvää tulliviranomaisten valvontamenettelyä. Muissa Välimeren ja myös useimmissa muissa yhteisön sopimuksissa kumulaatio on kahdenvälistä, jolloin sopimuspuoli voi käyttää yhteisön alkuperätuotteita. Sääntöjen muut vähäiset eroavuudet koskevat muun muassa valmistusehtoja ja todistuksiin liittyviä arvorajoja.

Kehitysmaiden kanssa tehtyihin Lomé'n sopimukseen ja yhteisön merentakaisia maita ja alueita (MMA) koskevaan neuvoston päätökseen 91/482/ETY sisältyvät keskenään samantyyppiset alkuperäsäännöt. Niissä on tavallista suurempia helpotuksia, jotka johtuvat sekä yhteisön ja näiden maiden läheisten historiallisten ja taloudellisten suhteiden että kehitysmaapoliittisten näkökohtien huomioon ottamisesta. Täyskumulaatiolla edistetään yhteisön ja AKT- ja MMA-iden taloudellista yhteistyötä. Yleisellä 10 prosentin toleranssilla helpotetaan ulkopuolisten aineiden käyttöä. Näille maille tärkeää kalastuselinkeinoä pyritään edistämään kalastusalan miehistöä koskevilla lievemmillä kansallisuusvaatimuksilla ja sallimalla eräin edellytyksin vuokrattujen ulkopuolisten maiden alusten käyttö. Koska kehitysmaiden on vaikea täyttää alkuperäsääntöjen tiukat valmistusehdot vähäisen teollisen tuotantokykynsä takia,

yhteisö myöntää niille väliaikaisia tuotekohtaisia poikkeuksia. Pyyntöihin suhtaudutaan yleensä myönteisesti etenkin mikäli alueella tapahtunut valmistus johtaa 45 prosentin arvonlisään. Vähiten kehittyneiden maiden pyynnöt hyväksytään automaattisesti. Pyyntö on käsiteltävä 60 päivän kuluessa ja poikkeuksia voidaan jatkaa viiden vuoden määräajan jälkeen ilman uutta päätöstä, mikäli maa ei edelleenkaan pysty täyttämään sääntöjen vaatimuksia.

Tullikoodeksin täytäntöönpanoasetukseen sisältyvät GSP-järjestelmää koskevat alkuperäsäännöt ovat tiukemmat. Vähiten kehittyneille maille myönnetään kuitenkin vastaavia väliaikaisia poikkeuksia kuin AKT-maille. Nykyisissä säännöissä sallitaan ainoastaan alueellinen kumulaatio eräiden maaryhmittymien kesken, mutta sääntöjä muutettaneen ensi vuoden alusta siten, että valmistuksessa voidaan käyttää eräin poikkeuksin myös yhteisön tuotteita ja että sallitaan 10 prosentin yleinen toleranssi.

Suomen kannalta yhteisön alkuperäsäännöt eivät aiheuta suuria muutoksia. Kehitysmaihin sovellettavat väljemmät kumulaatiomääräykset merkitsevät, että sopimusten mukaisen tullittomuuden saavuttaminen on helpompaa kuin Suomen määräysten nojalla.

114 artikla. Perustamissopimuksen artiklan määräykset yhteisön kauppapoliittisesta päätöksenteosta siirtymäkausina on kumottu unionisopimuksen nojalla.

115 artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa määrätään toimenpiteistä, joihin jäsenvaltio voi ryhtyä yksin tai yhdessä muiden jäsenvaltioiden kanssa silloin, kun kaupan viivoutuminen voi estää kauppapoliittisten toimenpiteiden toteuttamisen tai jos toimenpiteiden erilaisuudesta aiheutuu taloudellista vahinkoa. Komissio suosittaa menetelmiä, joilla muut jäsenmaat osallistuvat tarvittavaan jäsenmaiden väliseen yhteistyöhön. Mikäli haittaa ei saada poistetuksi tällä menettelyllä, komissio voi antaa jäsenvaltioille luvan ryhtyä suojatoimenpiteisiin. Kiireellisessä tapauksessa jäsenvaltio voi pyytää komissiolta lupaa päättää itse tarvittavista toimenpiteistä. Komissiolla on oikeus milloin tahansa velvoittaa jäsenvaltio muuttamaan tai lopettamaan toimenpiteet. Etusija tulee antaa sellaisille toimenpiteille, jotka aiheuttavat yhteismarkkinoiden toiminnalle vähiten häiriötä.

Artiklan tarkoituksena on ollut estää haitat,

jotka aiheutuvat jäsenmaiden harjoittaman kauppapolitiikan välillä olevista eroavaisuuksista. Artiklan määräyksiä on käytännössä sovellettu sellaisissa tapauksissa, joissa kolmansista maista peräisin oleva tuonti on voinut tulla määräraahan toisen jäsenmaan kautta ja aiheuttanut häiriötä määräraahan markkinoilla. Häiriön poistamiseksi on voitu ryhtyä väliaikaiseen tuonnin valvontaan tai tuonnin rajoitustoimiin jäsenmaiden välillä. Komissio on antanut toimiin luvan eikä mahdollisuutta jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön ole käytännössä sovellettu.

Yhteismarkkinoiden toteuduttua ja rajavaltion poistuttua sekä jäsenmaiden harjoittaman kauppapolitiikan erojen kavennuttua määräyksen soveltaminen on käynyt vaikeaksi, vaikka se muodollisesti on vielä mahdollista. Turvautuminen artiklaan on vähentynyt viime vuosina voimakkaasti ja käytännössä sillä on enää vähäinen merkitys.

Komission päätös, tehty 22 päivänä heinäkuuta 1987, valvonta- ja suoja-toimenpiteistä, jotka jäsenvaltiot voivat toteuttaa ETY:n perustamissopimuksen 115 artiklan mukaisesti (87/433/ETY)

Päätöksellä määrätään EY:n perustamissopimuksen 115 artiklan mukaisten valvonta- ja suoja-toimenpiteiden toteuttamisesta ja edellytyksistä. Päätökseen sisältyy muun muassa määräykset tiedoista, jotka jäsenmaan on toimitettava komissiolle pyytäessään lupaa ryhtyä toimenpiteisiin. Päätöksen merkitys on vähentynyt, koska 115 artiklan soveltaminen on käytännössä lähes loppunut.

116 artikla. Perustamissopimuksen määräykset menettelytavoista kauppapolitiisesta päätöksenteosta kansainvälisissä järjestöissä siirtymäkauden aikana on kumottu unionisopimuksen määräyksellä.

VIII osasto

Sosiaalipolitiikka, koulutus, ammatillinen koulutus ja nuorisot

1 luku

Sosiaaliset määräykset

117 artikla. Artiklan määräysten mukaan jäsenvaltiot pyrkivät kehittämään sosiaalipoli-

tiikkaa unionin toimivallan puitteissa siten, että elin- ja työoloja kohennettaessa olojen yhtenäistäminen unionin alueella olisi mahdollista. EY:n tuomioistuin on oikeuskäytännössään pitänyt artiklaa luonteeltaan ohjelmallisena. Artiklan määräyksillä on kuitenkin merkitystä tulkittaessa EY:n perustamissopimuksen muiden artikloiden määräyksiä (ks. esimerkiksi tapaukset 43/75, Defrenne II ja 149/77, Defrenne III).

Artiklan ensimmäisessä kohdassa asetetaan tavoitteeksi työntekijöiden elin- ja työolojen parantaminen niin, että oloja voidaan samalla yhdenmukaistaa. Artiklan ensimmäinen kohta vastaa ETA-sopimuksen 66 artiklaa. Sen sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 277—278).

Artiklan toisen kohdan mukaan sosiaalisten järjestelmien kohentamiseen ja yhtenäistämiseen pyritään sopimuksessa määritetyillä menettelyillä sekä lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisellä.

Peruskirja työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista, pöytäkirja sosiaalipolitiikasta sekä sopimus sosiaalipolitiikasta

Jäsenvaltioiden ja hallitusten päämiehet, Yhdistynyttä kuningaskuntaa lukuunottamatta, hyväksyivät Strasbourgissa joulukuussa 1989 peruskirjan työntekijöiden sosiaalisista perusoikeuksista. Peruskirjan määräykset nojautuvat EY:n perustamissopimuksen 117 artiklaan ja se on luonteeltaan poliittinen julistus, joka ei oikeudellisesti sido. Peruskirjan yksi päätavoiteista on työllisyyden ja hyvinvoinnin edistäminen.

Peruskirjan johdannossa todetaan jäsenvaltioiden sekä toimivaltuksiensa puitteissa unionin olevan vastuussa sosiaalisten oikeuksien toteuttamisesta toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Oikeudet voidaan toteuttaa joko lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla tai noudattaen olemassa olevia käytäntöjä. Johdannossa korostetaan myös työmarkkinaosapuolten aktiivista osallistumista. Peruskirjassa ei käsitellä ainoastaan työntekijöitä vaan myös itsenäisiä ammatinharjoittajia ja eräissä kohdissa kansalaisia yleensä.

Peruskirja käsittelee sosiaalisia perusoikeuksia 12 eri jäsenvaltion alueella, joita ovat työntekijöiden liikkumisvapaus, työnteko ja palkkaus, elin- ja työolosuhteiden parantaminen, sosiaaliturva, yhdistymisvapaus ja työeh-

tosopimuskäytäntö, ammatillinen koulutus, miesten ja naisten tasavertainen kohtelu, työntekijöiden tiedonsaanti, kuuleminen ja osallistuminen, työterveyshuolto ja työsuojelu, lasten ja nuorten suojelu, vanhusten suojelu ja vammaisten suojelu.

Peruskirjan toimeenpanoa varten komissio antoi vuonna 1989 45-kohtaisen sosiaalisten perusoikeuksien toimintaohjelman, jonka perusteella komissio on antanut lainsäädäntöehdotuksia niillä alueilla, joilla yhteinen lainsäädäntö näyttää välttämättömältä taloudellisen ja sosiaalisen yhtenäisyyden edistämiseksi. Komissio antaa vuosittain selonteon peruskirjan soveltamisesta.

Maastrichtin sopimukseen liittyy pöytäkirja (N:o 14) sosiaalipolitiikasta sekä sopimus sosiaalipolitiikasta muiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden kuin Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan kesken

Pöytäkirjassa sopimuspuolet ovat sopineet, että unionin jäsenvaltiot, lukuun ottamatta Yhdistynyttä kuningaskuntaa, haluavat jatkaa vuoden 1989 sosiaalisen peruskirjan mukaista kehitystä sosiaalipolitiikan alueella. Tätä tarkoitusta varten pöytäkirjaan on liitetty jäsenvaltioiden sopimus sosiaalipolitiikasta. Yhdistyneet kuningaskunnat jättäytyi sopimuksen ulkopuolelle.

Pöytäkirjan mukaan se ja siihen liitetty sopimus eivät rajoita perustamissopimuksen määräysten eikä sosiaalipolitiikkaa koskevan yhteisön säännösten soveltamista. Näin ollen yhteisötasolla on olemassa kaksi laillista perustetta antaa sosiaalipolitiikan alan säädöksiä. Säädökset voivat perustua joko EY:n perustamissopimuksen 117—122 artiklaan tai unionisopimukseen kuuluvan sosiaalipolitiikkaa koskevaan pöytäkirjaan. Edellisessä tapauksessa säädökset hyväksytään kaikkien jäsenvaltioiden toimesta.

Pöytäkirjaan ja sopimukseen perustuvien asioiden osalta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ei osallistu niiden käsittelyyn ja hyväksymiseen neuvostossa. Tämä koskee myös yksimielisyyttä edellyttävien säädösten antamista ja päätösten tekemistä. Neuvoston päätökset, jotka tehdään pöytäkirjan ja sopimuksen perusteella ja jotka edellyttävät määränemmistöä, tulevat hyväksytyiksi, jos niiden puolesta on annettu 44 ääntä. Uusien jäsenvaltioiden liittymisen myötä määränemmistö nousee 54 ääneen. Pöytäkirjan perusteella neuvoston antamat säädökset sekä muut

taloudelliset vaikutukset kuin toimielimille aiheutuvat hallintokulut eivät koske Yhdistyneitä kuningaskuntia. Pöytäkirjan mukaan jäsenvaltiolla on lupa käyttää EY:n perustamissopimuksen mukaisia toimieliimiä ja menettelytapoja toteuttaessaan pöytäkirjan liitteenä olevan sopimuksen täytäntöönpanon edellyttämiä toimia ja soveltaessaan siihen liittyviä säädöksiä ja päätöksiä.

Ainakin vuoden 1996 jäsenvaltioiden hallitusten edustajien väliseen konferenssiin saakka sosiaalipolitiikan alan sääntelyssä on voimassa sekä perustamissopimuksen että pöytäkirjan mukaiset menettelytavat. Koska pöytäkirja on erottamaton osa yhteisön primäärioikeutta, sen muuttamisessa on noudatettava unionisopimuksen N artiklan mukaista menettelyä.

Pöytäkirjan liitteenä olevassa sopimuksessa tunnustetaan yleiseksi periaatteeksi se, että direktiivien kansallinen täytäntöönpano voi taata työehtosopimuksin edellyttäen, että jäsenvaltio voi taata toimenpiteiden riittävän ja kattavan toteutumisen. Periaate on jo aikaisemmin tunnustettu EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä (ks. esimerkiksi tapaukset 143/83, komissio v. Tanska ja 81/91, komissio v. Italia). Periaate on sopusoinnussa Kansainvälisen työjärjestön (ILO) ja Euroopan neuvoston (EN) sopimusten ja periaatteiden kanssa.

Sopimuksen keskeisenä periaatteena on työmarkkinaosapuolten vaikutusmahdollisuuksien lisääminen sosiaalipolitiikkaa koskevien yhteisösäädösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa. Työmarkkinaosapuolilla on pöytäkirjan perusteella mahdollisuus yhteisötasolla neuvotella säädöksistä, ja halutessaan yhdessä esittää komissiolle, että se antaisi neuvostolle ehdotuksen yhteisötason päätökseksi sopimuksesta. Toisaalta työmarkkinaosapuolten väliset sopimukset voidaan panna täytäntöön kansallisia työmarkkinakäytäntöjä noudattaen ilman erillistä yhteisötason säädöstä.

Sopimuksen yhteisötason työmarkkinaosapuolten välisiä neuvotteluita koskevat määräykset vastaavat asiallisesti keskeisten Euroopan tason keskusjärjestöjen 31 päivänä lokakuuta 1991 tekemää sopimusta. Samalla sopimuksen näitä neuvotteluita koskevat määräykset voidaan katsoa EY:n perustamissopimuksen 118 b artiklan mukaiseksi kehitykseksi. Artiklan mukaan komission on pyrittävä edistämään Euroopan tasolla työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua, joka voi johtaa sopimussuhteisiin osapuolten niin halutessa.

Komissio on antanut 14 päivänä joulukuuta 1993 oman kannanottonsa neuvostolle ja Euroopan parlamentille sosiaalipolitiikkaa koskevan sopimuksen soveltamisesta (ks. COM (93) 600 final).

Sopimuksen perusteella on tarkoitus panna täytäntöön vuoden 1989 sosiaalinen peruskirja yhteisön lainsäädännön pohjalta. Sopimuksella on sovittu niistä menettelytavoista, joilla tähän tavoitteeseen pyritään.

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksen keskeiset tavoitteet. Sen mukaan yhteisön ja jäsenvaltioiden tavoitteena on työllisyyden edistäminen, elin- ja työolosuhteiden parantaminen, riittävä sosiaalinen suojeleminen, työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen siten, että voidaan saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso sekä työmarkkinoilta syrjäytymisen estäminen. Toimenpiteissä tavoitteiden toteuttamiseksi huomioidaan kansallisten käytäntöjen erot ja yhteisön taloudellisen kilpailukykyyn säilyttäminen.

Sopimuksen 2 artiklassa luetellaan ne alueet, joilla 1 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi jäsenvaltioiden toimia tuetaan yhteisötason toimenpiteillä. Artiklan 1 kohdan mukaan nämä alueet ovat työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi, työolot, tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden konsultointi, naisten ja miesten tasavertaiset mahdollisuudet työmarkkinoilla ja tasavertainen kohtelu työelämässä sekä työmarkkinoilta syrjäytyneiden integroiminen. Sopimuksen 2 artiklan 2 kohdan perusteella neuvosto voi antaa direktiiveillä vähimmäisvaatimuksia tavoitteiden toteuttamiseksi. Direktiiveillä on vältettävä sellaisten säännösten antamista, jotka vaikeuttaisivat pienten ja keskisuurten yritysten perustamista ja niiden kehittämistä. Sopimukseen on liitetty pieniä ja keskisuuria yrityksiä koskeva sen allekirjoittaneiden jäsenvaltioiden välinen julistus. Edelleen 2 kohdan mukaan neuvosto antaa säädökset perustamissopimuksen 189 c artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen määränemmistöllä kuultuaan talous- ja sosiaalikomiteaa. Sopimuksen 2 artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto tekee kuitenkin yksimielisesti päätökset, jotka koskevat sosiaaliturvaa ja työntekijöiden sosiaalista suojeleminen, työntekijöiden suojeleminen työsuhteen päättymisen tai purkamisen yhteydessä, työntekijöiden ja työnantajien etujen puolustamista ja kollektiivista edustamista, mukaan lukien yhteispäätösme-

nettely, laillisesti yhteisön alueella oleskelevien kolmansien valtioiden kansalaisten palvelusuhteiden ehtoja sekä työllisyyden ja työpaikkojen luomisen edistämisen rahoitukseen osallistumista. Viimeksi mainittu ei kuitenkaan rajoita sosiaalirahastoa koskevien määräysten soveltamista. Artiklan 4 kohdan mukaan direktiivien kansallinen täytäntöönpano voidaan antaa työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä. Jäsenvaltion on kuitenkin pystyttävä takaamaan, että tarvittavat kansalliset toimenpiteet on toteutettu viimeistään sinä päivänä, jolloin direktiivit on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä. Direktiivit osoitetaan jäsenvaltioille ja niiden on kaikissa tilanteissa pystyttävä turvaamaan direktiiveissä asetetut tavoitteet. Artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pysyttää tai toteuttaa tiukempia sosiaalipolitiikkaa koskevia toimenpiteitä, edellyttäen, että ne ovat sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa. Artiklan 6 kohdan mukaan artiklan määräyksiä ei sovelleta palkkoihin, järjestäytymisoikeuteen, lakko-oikeuteen ja työsulkuoikeuteen.

Sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan komission tehtävänä on edistää työmarkkinaosapuolten yhteisötason kuulemista ja niiden välistä tasapainoista vuoropuhelua. Artiklan 2 ja 3 kohdan mukaan komission on kuultava työmarkkinaosapuolia mahdollisen direktiiviehdotuksen suuntaviivoista jo suunnitteluvaiheessa sekä uudelleen myös annettavan ehdotuksen sisällöstä. Työmarkkinaosapuolet antavat ehdotuksesta lausunnon tai tarvittaessa sitä koskevan suosituksen. Komission kannanotossa sopimuksen soveltamisesta annetaan menettelytapaohjeet tälle kaksivaiheiselle konsultointimenettelylle. Samoin kannanotossa luetellaan (liite 2) ne Euroopan tason järjestöt, jotka osallistuvat konsultaatioihin. Listaa voidaan täydentää sosiaalisen vuoropuhelun kehityksen mukaisesti. Artiklan 4 kohdan perusteella työmarkkinaosapuolet voivat ilmoittaa komissiolle, että ne haluavat ottaa asian neuvoteltavakseen sopimuksen 4 artiklan mukaisin menettelytavoittain. Osapuolten väliset neuvottelut eivät saa kestää yhdeksää kuukautta kauempaa, jolleivät komissio ja kyseiset työmarkkinaosapuolet yhteisesti sovi aikarajan pidentämisestä. Neuvotteluihin osallistuvat osapuolet eivät ole sidottuja komission valmistelemaan ehdotukseen.

Sopimuksen 4 artikla sisältää määräykset työmarkkinaosapuolten neuvotteluiden tulok-

sena mahdollisesti syntyvistä sopimussuhteista. Sopimukset voidaan panna täytäntöön joko työmarkkinakäytäntöjen ja muiden kansallisten menettelyjen mukaisesti tai, sopimuksen 2 artiklassa mainittujen asioiden osalta, neuvoston yksimielisellä tai määränemistöpäätöksellä siten, että yhteisen sopimuksen allekirjoittaneet työmarkkinaosapuolet pyytävät, että komissio antaa asiasta ehdotuksen. Ensiksi mainittuun täytäntöönpanomenettelyyn liittyen sopimukseen sisältyy siihen sitoutuneiden jäsenvaltioiden sopimuksen 4 artiklan 2 kohtaan liittyvä julistus. Julistuksessa todetaan, ettei työehtosopimusneuvotteluteitse ja kunkin jäsenmaan säännöksiä noudattaen tapahtuva yhteisötasoinen sopimusten täytäntöönpano velvoita jäsenvaltioita soveltamaan sopimuksia suoraan tai luomaan sääntöjä niiden saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä tai muuttamaan voimassa olevia säännöksiä.

Sopimuksen 5 artiklan mukaan komissio edistää jäsenvaltioiden yhteistyötä ja helpottaa toimien yhteensovittamista niillä sosiaalipolitiikan alueilla, joita tämä sopimus koskee.

Sopimuksen 6 artikla sisältää määräykset miesten ja naisten samapalkkaisuuden toteuttamisesta ja soveltamisesta. Artiklan 2 kohdassa määritellään, mitä palkalla ja samapalkkaisuudella tarkoitetaan. Artiklan 3 kohdan mukaan ei ole estettä sille, että jäsenvaltio ylläpitää tai ottaa käyttöön niin kutsuttuja positiiviseen erityiskohteluun johtavia toimenpiteitä.

Sopimuksen 7 artiklan perusteella komissio on velvollinen laatimaan vuosittain kertomuksen sopimuksen 1 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteutumisesta. Kertomus annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja talous- ja sosiaalikomitealle. Parlamentti voi lisäksi pyytää komissiolta kertomuksia sosiaalisista erityisongelmista. Komission kannanotossa sopimuksen soveltamisesta todetaan, että sopimuksen tavoitteiden toteutumisen raportointi yhdistetään vuoden 1989 sosiaalisen peruskirjaa koskevaan raportointiin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Sosiaalipolitiikan pöytäkirjasta ja siihen liitetystä sopimuksesta julistuksineen ei aiheudu suoranaisia muutostarpeita Suomen lainsäädäntöön.

118 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan perusteella komission tehtäväksi on annettu

jäsenvaltioiden tiiviin yhteistyön edistäminen sosiaalipolitiikan alueella ja erityisesti asioissa, jotka koskevat työllisyyttä, työoikeutta ja työoloja, ammatillista perus- ja lisäkoulutusta, sosiaaliturvaa, työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä, työterveyttä sekä järjestäytymisoikeutta ja työehtosopimusneuvottelujäseniä.

Artiklan toisen kohdan mukaan komissio, läheisessä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa, tekee tutkimuksia, antaa lausuntoja ja järjestää neuvottelujäseniä sekä kansallisista kysymyksistä että kansainvälisiin järjestöihin liittyvistä kysymyksistä.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan komission on aina kuultava talous- ja sosiaalikomiteaa ennen kuin se antaa toisessa kohdassa mainittuja lausuntoja.

Komission päätös, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1974, maatalouden palkansaajien sosiaalisia ongelmia käsittelevän sekakomitean asettamisesta (74/442/ETY)

Päätöksellä on komission yhteyteen asetettu maataloustyöntekijöiden sosiaalisia ongelmia käsittelevä sekakomitea. Päätöksen johdannossa viitataan EY:n perustamissopimuksen 118 artiklaan. Komitean tehtävänä on auttaa komissiota maataloustyöntekijöiden elin- ja työolojen parantamistavoitteissa. Komissio nimittää komitean jäsenet, joista osa nimitetään Euroopan tasoisten maatalous- ja maataloustyöntekijäjärjestöjen ehdotuksien perusteella. Komissio on päätöksillään 83/54/ETY ja 87/445/ETY joilla muutetaan päätöstä 74/442/ETY maatalouden palkansaajien sosiaalisia ongelmia koskevan sekakomitean asettamisesta muuttanut komitean jäsenten lukumäärää.

Komission suositus, annettu 20 päivänä joulukuuta 1984, Euroopan neuvoston tukemasta au pair-asemassa olevia henkilöitä koskevasta eurooppalaisesta sopimuksesta (85/64/ETY)

Komission suosituksen II osan mukaan komissio viitaten EY:n perustamissopimuksen 155 ja 118 artiklaan suosittaa, että kaikki jäsenvaltiot allekirjoittavat ja ratifioivat Euroopan neuvoston au pair -sopimuksen. Jäsenvaltioita pyydetään ilmoittamaan komissiolle niin pian kuin ne ovat toteuttaneet tämän suosituksen.

Euroopan neuvoston au pair -toimintaa koskeva sopimus tuli kansainvälisesti voimaan

vuonna 1971. Toistaiseksi sopimukseen on liittynyt kuusi valtiota ja sen on allekirjoittanut neljä valtiota. Unionin jäsenmaista sopimuspuolia ovat Saksa, Tanska, Italia, Luxemburg, Espanja, Belgia, Kreikka, Ranska, sekä pohjoismaista Norja. Sopimuksen tarkoituksena on antaa au pair -asemassa olevalle henkilölle riittävä yhteiskunnallinen suoja Euroopan sosiaalisen peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Suomen on tarkoitus liittyä sopimukseen vuoden 1994 aikana. Suomen kokemukset sopimuksen toimivuudesta ovat osoittaneet, että sopimus on antanut suomalaisille au pair-asemaan hakeutuville henkilöille turvatun keinon oleskella sopimuksen allekirjoittajamaissa.

Komission päätös, tehty 24 päivänä helmikuuta 1988, työturvallisuutta, työhygieniää ja työterveyshuoltoa koskevan tiedottamisen kehittämisestä (88/383/ETY)

Päätöksen johdannossa todetaan tarve tehostaa tiedonkulkua komission ja jäsenvaltioiden välillä työturvallisuutta, työhygieniää ja työterveyttä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten osalta. Johdannossa viitataan EY:n perustamissopimuksen 118 artiklaan. Päätös velvoittaa jäsenvaltiot toimittamaan työsuojelun alaan kuuluvat säädökset ja alemmanasteiset määräykset sekä työsuojelua koskevat säädös- tai määräysehdotukset viipymättä tiedoksi komissiolle. Säädöksiä tai säädösehdotuksia käsitellään komissiossa ja sitä avustavassa, päätöksen 3 artiklan perusteella perustetussa asiantuntijakomiteassa. Toisilla jäsenvaltioilla on mahdollisuus esittää kommenttinsa jäsenvaltion toimittamiin säädöksiin tai ehdotuksiin. Saadut kommentit on otettava mahdollisimman hyvin huomioon.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan perusteella tehdyistä päätöksistä ei suoranaisesti aiheudu muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Komission päätöksen 88/383/ETY perusteella saatetaan saada sellaisia kommentteja Suomen säädösehdotuksiin, jotka on otettava mahdollisimman hyvin huomioon esityksiä valmisteltaessa.

118 a artikla. Perustamissopimukseen liitetiin vuoden 1986 yhtenäisasiakirjalla uusi 118 a artikla. Artikla määrittää unionin toimivallan

työympäristöön ja työntekijöiden terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Artiklan määräyksen tavoitteena on pyrkiä poistamaan työterveyden ja työturvallisuuden riskejä ja toisaalta edistää toimia, jotka positiivisesti edistävät työntekijöiden terveyttä ja turvallisuutta. Artiklan perusteella ovat mahdollisia myös sellaiset toimenpiteet, jotka koskevat yritysten työsuojelupolitiikkaa ja -organisaatiota ja jotka kehittävät työntekijöiden tiedon- saantia, kuulemista ja osallistumisoikeutta.

Artiklan 1 kohdan mukaan pyritään parantamaan työympäristöä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi. Jäsenvaltioiden tavoitteena on olojen yhdenmukaistaminen niitä parannettaessa.

Artiklan 2 kohdan 1 alakohdan mukaan neuvosto antaa direktiiveillä säännökset vähimmäisvaatimuksista 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen toteuttamiseksi 189 c artiklan mukaisesti menettelyä noudattaen. Artiklan 2 kohdan 2 alakohdan perusteella neuvoston tulee välttää säätämistä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia ja oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten ja keskisuurten yritysten perustamista tai niiden kehittämistä.

Artiklan 3 kohdan perusteella annetut säännökset eivät estä jäsenvaltioita pysyttämistä tai omaksumasta perustamissopimuksen kanssa yhteensopivia tiukempia työsuojelua koskevia toimenpiteitä.

Artiklan määräykset sisältyvät ETA-sopimuksen 67 artiklaan. Artiklan 118 a perusteella annetut direktiivit sisältyvät ETA-sopimuksen 67 ja 68 artiklan mukaisesti ETA-sopimuksen liitteeseen XVIII. Heinäkuun 1991 jälkeen annetut direktiivit on, työaikadirektiiviä (93/104/EY) lukuun ottamatta, sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94. Näiden direktiivien sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 277—283) sekä ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 67—72).

Neuvoston direktiivi (93/104/EY), annettu 23 päivänä marraskuuta 1993, tietyistä näkökohdista työajan järjestämisessä

Työaikadirektiivi sisältää säännöksiä vähimmäislepoajoista, viikottaisesta enimmäis-

työajasta, vuosilomasta sekä yö- ja vuorotyöstä. Lisäksi direktiivissä on säännöksiä työajan määräytymisessä käytettävien tasoituskasojen pituudesta ja poikkeamismahdollisuuksista. Direktiivin tarkoituksena on toteuttaa työntekijän turvallisuuden ja terveyden kannalta tarpeelliset vähimmäisvaatimukset työaikajärjestelyissä.

Direktiiviä sovelletaan sekä julkisen että yksityisen sektorin toimintoihin. Sitä ei kuitenkaan sovelleta ilma-, rautatie-, tie- ja vesikuljetuksiin, kalastukseen, muihin merellä tehtäviin töihin eikä lääkärinkoulutukseen.

Työaikadirektiivissä on määritelty työ-, lepo- ja yöaika, yötyöntekijä, vuorotyö ja vuorotyöntekijä. Vuorokausilevon pituus on vähintään 11 tuntia 24 tunnin jaksoa kohden. Yli kuuden tunnin työpäivänä työntekijä on oikeutettu lepotaukoon. Viikkolevon pituus on vähintään 35 tuntia. Viikottainen enimmäistyöaika, ylityö mukaan lukien, ei saa ylittää 48 tuntia. Lisäksi direktiivissä on säännöksiä neljän viikon vuosilomasta, terveystarkastuksista ja yötyön pituudesta. Edellä mainituista perusvaatimuksista on kuitenkin mahdollisuus alasta ja työstä riippuen poiketa.

Neuvoston direktiivi 94/33/EY, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1994, nuorten suojelusta työssä

Nuorten suojelua työssä koskeva direktiivi sisältää säännöksiä lasten ja nuorten henkilöiden työnteolle, heidän suojelemisekseen, asetettavista rajoituksista. Säännökset koskevat yleistä työturvallisuutta, työaika, lepoaikoja, vuosilomaa ja tapaturma ja ammattitaitusuojelua. Direktiiviä sovelletaan kaikkeen alle 18-vuotiaiden tekemään työhön yhdelle tai useammalle työnantajalle. Direktiiviin sisältyy niin sanottu non-reducing -lauseke, jonka mukaan direktiivi ei oikeuta heikentämään jäsenvaltioissa voimassa olevaa sääntelyä.

Nuorella henkilöllä tarkoitetaan vähintään 15-vuotiasta mutta alle 18-vuotiasta, joka ei enää ole täysiaikaisen oppivelvollisuuden piirissä. Lapsella tarkoitetaan nuorta henkilöä, joka on alle 15-vuotias tai joka on vielä täysiaikaisen oppivelvollisuuden piirissä.

Direktiivin peruslähdekohtana on lapsityön kieltäminen. Kiellosta voidaan poiketa direktiivissä säännellyillä edellytyksillä 4 ja 5 artiklan mukaan.

Direktiiviehdotus oli esillä jo ETA-sopimuksen niin sanottua lisäpakettia koskevissa neu-

votteluissa. ETA-asioiden ennakkokäsittelyä eduskunnassa koskevien säännösten mukaisesti eduskunta on käsitellyt asiaa hallituksen 14 päivänä huhtikuuta 1994 antaman kirjelmän pohjalta.

Direktiivi tulee voimaan kahden vuoden kuluttua sen hyväksymisestä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklan perusteella annetuista direktiiveistä aiheutuvat lainsäädäntömuutokset on toteutettu ETA-sopimuksen ja edellä mainitun ETA:n sekakomitean päätöksen voimaansaattamisen yhteydessä. Työaikadirektiivi (93/104/EY) aiheuttanee muutoksia työaika- ja työsuojelulainsäädäntöön. Tämä muutostarve selvitetään erikseen ja asiasta annetaan tarvittaessa erillinen hallituksen esitys siten, että mahdolliset lainmuutokset voivat tulla voimaan ennen direktiivin voimaantuloa 23 päivänä marraskuuta 1996.

Vuoden 1994 alusta voimaan tullutta lakia nuorista työntekijöistä (998/93) valmisteltaessa otettiin huomioon nuorten suojelua työssä koskevan direktiivin valmistelu. Direktiivi aiheuttanee kuitenkin joitakin tarkistustarpeita nuorten työntekoa koskevaan sääntelyyn. Muutoksia tarvittaneen lähinnä työaikäsääntelyyn ja velvoitteisiin, jotka koskevat vaaroista tiedottamista. Muutostarve selvitetään yksityiskohtaisesti erikseen ja asiasta annetaan tarvittaessa erillinen hallituksen esitys siten, että mahdolliset lainmuutokset voivat tulla voimaan ennen direktiivin voimaantuloa 22 päivänä kesäkuuta 1996.

118 b artikla. Perustamissopimukseen liitettiin vuoden 1986 yhtenäisasiakirjalla 118 b artikla. Artiklan mukaan komissio pyrkii Euroopan tasolla edistämään työmarkkinaosapuolten välistä vuoropuhelua. Se voi johtaa osapuolten välisiin sopimussuhteisiin, jos ne niin haluavat. Komissio on pyrkinyt artiklan mukaisesti edistämään mahdollisuuksia työmarkkinaosapuolten väliseen vuoropuheluun ja se on johtanut muun muassa niin sanottuun Val Duchesse -prosessin nimellä kulkevaan sosiaaliseen vuoropuheluun.

Artiklaa vastaavat määräykset on sisällytetty ETA-sopimuksen 71 artiklaan, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 287).

119 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden

on toteutettava ja pidettävä voimassa miesten ja naisten samapalkkaisuusperiaate. Artiklan toisen kohdan mukaan palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai minimipalkkaa tai palkkiota sekä kaikkia muita etuja, joita työntekijä saa rahana tai luontaisuuksina, suoraan tai välillisesti työnantajalta työsuhteen nojalla. Samapalkkaisuus ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää tarkoittaa, että samasta urakkatyöstä työn tuloksen mukaan maksettava palkka lasketaan saman mittausyksikön mukaan ja että palkka, joka maksetaan työhön käytetyn ajan perusteella, on sama samanlaisesta työstä.

EY:n perustamissopimuksen 119 artiklassa on tunnustettu samapalkkaisuuden periaate. Sukupuolten välisen tasa-arvoisuuden toteuttamiseksi on unionissa annettu lisäksi kuusi direktiiviä, joista ensimmäinen on neuvoston direktiivi naisten ja miesten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (75/117/ETY), ja joka annettiin EY:n perustamissopimuksen 100 artiklan nojalla. Tämä niin sanottu samapalkkaisuusdirektiivi määrittelee ja täydentää 119 artiklan periaatetta. Direktiivin tavoitteena on naisten ja miesten samapalkkaisuusperiaatteen soveltamista koskevan lainsäädännön yhdenmukaistaminen jäsenvaltioissa. Jos palkanmäärityksessä käytetään työn luokittelua, luokittelun tulee perustua samoihin arviointitekijöihin miehillä ja naisilla, ja luokittelu on laadittava niin, ettei siihen sisälly sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Kansallisessa lainsäädännössä on toteutettava direktiivissä määritellyt samapalkkaisuusperiaate ja varmistettava, että työehtosopimuksissa, palkka-asteikoissa, palkkasopimuksissa tai yksilöllisissä työopimuksissa mahdollisesti olevat samapalkkaisuusperiaatteen vastaiset määräykset voidaan julistaa mitättömiksi. Lisäksi edellytetään, että samapalkkaisuusperiaatteen soveltaminen varmistetaan käytännössä ja lisäksi annetaan tehokkaita keinoja seurata periaatteen noudattamista.

EY:n perustamissopimuksen 119 artiklan ja samapalkkaisuusdirektiivin osalta on paljon oikeuskäytäntöä. 119 artikla luo EY:n tuomioistuimen tulkinnan mukaan välittömiä oikeusvaikutuksia sekä yksityisen suhteessa jäsenvaltion että yksityisen suhteessa toiseen yksityiseen.

EY:n tuomioistuin on katsonut, että yksityisenkin voi vedota suoraan 119 artiklaan vaatiessaan samaa palkkaa samasta työstä (ks.

tapaus 43/75, Defrenne v. Sabena). Artikla velvoittaa ilman valtion suorittamia erillisiä voimaansaattamistoimenpiteitäkin suoraan kaikkia työnantajia, ja työntekijät voivat artiklaan vedoten vaatia samapalkkaisuuden noudattamista työsuhteessa, jolloin EY:n tuomioistuin on tarvittaessa velvoitettava työnantaja noudattamaan samapalkkaisuutta.

Muihin palvelussuhteen ehtoihin kuin palkkaan liittyvät syrjintämuodot jäävät 119 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle. Rajanveto ei kuitenkaan ole täysin ongelmaton. Artiklan 119 ulkopuolelle jääviin palvelussuhteen ehtoihin sovelletaan neuvoston direktiiviä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa (76/207/ETY) tai sosiaaliturvan osalta neuvoston direktiiviä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen asteittaisesta toteuttamisesta sosiaaliturvaa koskevista kysymyksissä (79/7/ETY), neuvoston direktiiviä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta ammatillisissa sosiaaliturvajärjestelmissä (86/378/ETY) ja neuvoston direktiiviä miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin, maatalousalalla toimivat ammatin harjoittajat mukaan lukien, ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien naisten suojeluun raskauden ja synnytyksen perusteella (86/613/ETY). Direktiivien sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 283—287).

EY:n tuomioistuin on katsonut, että palkan käsitteeseen sisältyy myös työnantajan työntekijän puolesta maksamat osuudet yksityisissä eläkejärjestelmissä (ks. tapaus 69/80, Worrington and Humphreys v. Lloyds Bank). EY:n tuomioistuin on ratkaisussaan katsonut eläkkeen palkaksi, jos se ei toteuta yleistä sosiaaliturvapolitiikkaa eikä kuulu lakisääteiseen sosiaalijärjestelmään, vaan kysymyksessä on osa vapaaehtoista lisäeläkejärjestelmää (ks. tapaus 12/81, Garland v. British Rail). EY:n tuomioistuin on sisällyttänyt palkan käsitteeseen myös työnantajan työntekijälle tämän sairauden ajalta maksaman palkan (ks. tapaus 171/88, Rinner-Kuhn).

EY:n tuomioistuimen tulkinnan mukaisesti myös 119 artiklassa edellytetään maksettavan sama palkka, paitsi samasta myös samanarvoisesta työstä. Samapalkkaisuusdirektiivissä to-

detaan nimenomaisesti, että perustamissopimuksen 119 artiklan mukaisella miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteella tarkoitetaan sukupuoleen perustuvan syrjinnän poistamista kaikista samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavaan korvaukseen vaikuttavista tekijöistä ja ehdoista.

Yhteisölainsäädännön ja EY:n tuomioistuimen mukaan vaatimus samapalkkaisuusperiaatteesta sisältyy näin ollen samaan sekä samanarvoiseen työhön. Samanarvoisuus viittaa työn edellyttämiin vaatimuksiin ja tehtävien luonteeseen (ks. tapaukset 61/81, komissio v. UK; 129/79, McCarthy Ltd. v. Smith ja 96/80 Jenkins v. Kingsgate). EY:n tuomioistuin katsoi Jenkins-ratkaisussaan, ettei pelkäästään se, että työ tehdään osa-aikaisesti muuta työn vaativuuden luonnetta. EY:n tuomioistuimen mukaan palkkavertailujen perusteena tulee olla konkreettinen työ. Näin ollen hypoteettista vertailukohdetta ei hyväksytä. EY:n tuomioistuin katsoi ratkaisussaan 129/79, että vertailtavien työtehtävien ei kuitenkaan tarvitse olla tehty samanaikaisesti. Tapauksessa naispuolinen varastonhoitaja oli nostanut korvauskanteen työnantajaansa McCarthy Ltd:tä vastaan, koska hänen miespuolinen edeltäjänsä oli saanut palkkaa samasta työstä 10 punttaa enemmän viikkoa kohden, kuin hän itse sai. Työnantajan käsityksen mukaan palkkaero johtui taloudellisista tekijöistä. Yrityksen taloudellinen tila oli huonontunut sen jälkeen, kun naispuolisen varastonhoitajan edeltäjä oli lähtenyt yrityksestä. EY:n tuomioistuin katsoi, että kyse oli palkkasyrjinnästä sukupuolen perusteella.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella myös palkkauksessa esiintyvä välillinen sukupuoleen perustuva syrjintä on kielletty, millaiseksi on katsottu muun muassa osa-aikatyöntekijöiden erilainen kohtelu kokoaikaisiin työntekijöihin verrattuna esimerkiksi palkkauksen tai sosiaalietuuksien osalta (ks. tapaukset 170/84 Bilka, 171/88 Rinner-Kuhn, 33/89 Kowalska, 184/89 Nimz, 102/88 Ruzius ja 360/90 Bötel).

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella myös palkkatasoluokitusta määräävien kriteerien on objektiivisesti varmistettava, että samasta ja samanarvoisesta työstä seuraa sama palkkataso huolimatta siitä, tekeekö työn mies vai nainen. Vain yhtä sukupuolta olevien työntekijöiden keskimääräistä työsuoritusta heijastavien arvojen käyttö perusteena sille,

missä määrin työ vaatii tai edellyttää esimerkiksi voimaa tai onko se raskasta, muodostaa sukupuolisen syrjinnän muodon ja on siten ristiriidassa samapalkkaisuusperiaatteen kanssa. Jotta työnluokitusjärjestelmä ei olisi syrjivä, sen täytyy ottaa huomioon kuhunkin sukupuoleen kuuluvien työntekijöiden osoittama erityinen soveltuvuus taikka taitavuus siinä määrin kuin yrityksessä suoritettavat tehtävät vaativat (ks. tapaus 237/85, Rummler).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Laissa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/86) on samapalkkaisuutta koskeva säännös, joka on sopusoinnussa Rooman sopimuksen 119 artiklan ja samapalkkaisuusdirektiivin kanssa. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön johdosta lakiin on kuitenkin tehtävä täsmennyksiä erityisesti samapalkkaisuuden seurannan toteuttamiseksi. Hallituksen esitys tasa-arvolain muuttamisesta annettiin eduskunnalle kevään 1994 aikana (HE 90/1994 vp).

120 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltiot pyrkivät säilyttämään yhtäläisyydet palkallisia lomina koskevilla järjestelmillään. Artiklan perusteella yhteisöllä on toimivalta antaa säädöksiä koskien palkallisia lomina EY:n perustamissopimuksen 117 artiklan tavoitteiden toteuttamiseksi. Toistaiseksi asiasta on annettu vain suositustasoinen säännös (ks. neuvoston suositus 40-tuntisen työviikon ja neljän viikon palkallisen vuosiloman periaatteesta (75/457/ETY)).

121 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisellä päätöksellä ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan antaa komissiolle tehtäviä, jotka liittyvät yhteisten toimenpiteiden ja varsinkin EY:n perustamissopimuksen 48—51 artiklassa tarkoitettujen siirtotyöläisten sosiaaliturvaa koskevien toimenpiteiden toteuttamiseen.

122 artikla. Artiklan mukaan komission on sisällytettävä vuosikertomukseensa Euroopan parlamentille erillinen luku sosiaalisten olojen kehityksestä yhteisössä. Parlamentti voi pyytää komissiolta myös kertomuksia sosiaalisista eriysongelmistä.

2 luku

Euroopan sosiaalirahasto

123 artikla. Unionisopimuksella muutettuna

artiklan mukaan työntekijöiden työllistämismahdollisuuksien parantamiseksi sisämarkkinoilla ja elintason kohottamiseksi on perustettu Euroopan sosiaalirahasto. Rahaston avulla pyritään edistämään työntekijöiden työnsaantia sekä heidän alueellista ja ammatillista liikkumistaan yhteisön alueella. Toisaalta rahaston tuella voidaan helpottaa työntekijöiden mukautumista teollisiin ja tuotantjärjestelmien muutoksiin. Tavoitteisiin pyritään erityisesti ammatillisella koulutuksella ja uudelleen koulutuksella.

124 artikla. Artikla sisältää määräykset Euroopan sosiaalirahaston hallinnoinnista. Rahaston hallintoa hoitaa komissio. Komissiota avustaa komitea, jossa ovat edustettuina komission lisäksi jäsenvaltioiden hallitukset sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajat. Komitean tehtäviä koskevat yksityiskohtaiset määräykset sisältyvät neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa 17 artiklaan, siten kuin sitä on muutettu neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2082/93 28 artiklalla. Komitean Suomen edustajien toimikausiin sovelletaan liittymisasiakirjan 164 artiklan 1 kohdan määräyksiä.

125 artikla. Unionisopimuksella muutetun artiklan mukaan neuvosto tekee sosiaalirahastoa koskevat täytäntöönpanopäätökset 189 c artiklan mukaista menettelyä noudattaen.

Unionisopimuksella on korvattu ne Rooman sopimuksen artiklat (126—128 artikla), joiden perusteella on annettu voimassa olevat sosiaalirahaston täytäntöönpanopäätökset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2084/93, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1993, asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan sosiaalirahaston osalta annetun asetuksen (ETY) N:o 4254/88 muuttamisesta

Asetuksen, joka on annettu Rooman sopimuksen 126 ja 127 artiklan nojalla, tavoitteena on laajentaa sosiaalirahaston soveltamisalaa siten, että aikaisempaa selkeämmin otetaan huomioon sellaiset henkilöt, jotka ovat työttömyysuhan alaisia tai vaarassa joutua työmarkkinoiden ulkopuolelle ja toisaalta siten, että lievennetään tuen myöntämisen ehtoja pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien osalta.

Asetuksella on määritelty uudelleen ne ta-

voitteet, joihin additionaliteettiperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioilla on mahdollisuus saada osittaista rahoitusta sosiaalirahaston kautta. Työvoimavaroja ja työllisyyttä koskevia tavoitteita ovat pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen, nuorten ja sellaisten henkilöiden, jotka ovat vaarassa joutua työmarkkinoiden ulkopuolelle, työelämään siirtymisen helpottaminen sekä miesten ja naisten tasavertaisten mahdollisuuksien edistäminen (tavoite 3) ja sellaisten työntekijöiden, jotka ovat vaarassa joutua työttömiksi, sopeutumisen helpottaminen teollisiin muutoksiin ja tuotantjärjestelmien kehitykseen (tavoite 4). Tavoitteet 3 ja 4 ovat luonteeltaan valtakunnallisia.

Tavoitteen 3 mukaisen toimenpiteiden tulee kohdistua työttömiin henkilöihin. Tarkoituksena on työmarkkinoiden toiminnan parantaminen sekä työvoimavarojen kehittäminen. Sosiaalirahasto tukee erityisesti toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään itsenäistä ammatinharjoittamista ja yrittäjyyttä sekä tuetaan työmarkkinoille pääsyä ja alueellista liikkuvuutta. Toimenpiteillä tulee olla selvä kytkentä työmarkkinoihin ja työmarkkinoilla tapahtuvaan kehitykseen.

Tavoitteen 4 mukaisilla toimenpiteillä pyritään elinkeinoelämän rakennemuutoksista aiheutuvien työllisyysongelmien ennaltaehkäisyyn. Kohderyhmänä ovat työelämässä toimivat henkilöt ja erityisesti ne, jotka ovat vaarassa joutua työttömiksi. Sosiaalirahasto tukee erityisesti toimenpiteitä, jotka kohdistuvat työpaikkojen säilyttämiseen, uusien työpaikkojen luomiseen sekä edistävät työvoiman sopeutumista uusiin työn organisoimiseen muotoihin. Toimenpiteillä tulisi tukea uusien ja kehiteltävien tuotantomenetelmien, työn organisoimista ja uuden teknologian käyttöönottoa. Tavoitteen mukaisia toimenpiteitä suunniteltaessa tulee myös kansainvälistyvästä markkinasta ja ympäristökysymykset ottaa huomioon. Toimenpiteisiin suunnattu tuki ei ole yritystukea, vaan se suunnataan työvoimavarojen kehittämiseen. Toiminta ei saa suosia tiettyä yritystä tai toimialaa, mutta toimenpiteiden painopiste tulee olla ennen kaikkea pienten ja keski suurten yritysten tarpeissa ja työntekijöiden koulutukseen pääsyn helpottamisessa.

Lisäksi rahasto tukee sellaisia toimenpiteitä tavoitteiden 1, 2 ja 5 b mukaisilla alueilla, jotka kohdistuvat näiden alueiden työllisyyden ja työvoimavarojen kehittämiseen. Näiden osalta sosiaalirahaston tukemat toimenpiteet sisälty-

vät alueellisiin suunnitelmiin. Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2082/93 5 artiklan mukaan tavoitteiden 1, 2 ja 5 b mukaisissa suunnitelmissa sosiaalirahaston tukemien toimenpiteiden on oltava erikseen tunnistettavina osina. Liittymisasiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 6 ja sen 4 artiklan perusteella asetuksen tavoitetta 1 koskevia säännöksiä sovelletaan Suomen osalta tavoitteeseen 6 ainakin vuoteen 1999 asti.

Asetuksen (ETY) N:o 2084/93 1 artiklan mukaan asetuksen (ETY) N:o 4255/88 1—9 artiklat on muutettu. Artiklassa 1 määritellään asetuksen soveltamisala. Artiklan 1 kohdan 1 alakohdan mukaan rahasto tukee yhteisön alueella tavoitteen 3 mukaisia toimenpiteitä. Kohdassa luetellaan ne keinot, joihin erityisesti voidaan saada rahaston tukea tavoitteen mukaisen toimenpiteiden toteuttamiseen. Artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan rahasto tukee yhteisön alueella tavoitteen 4 mukaisia toimenpiteitä. Kohdassa luetellaan samoin ne keinot, joihin erityisesti voidaan saada rahaston tukea. Artiklan 1 kohdan 3 alakohdassa määritellään ne toimenpiteet ja keinot, joihin rahaston tukea voi saada osana 1, 2 ja 5 b tavoitteita sellaisilla alueilla, joita nämä tavoitteet koskevat. Asetuksen 1 artiklan 1 kohdan 4 alakohdassa määritellään lisäksi ne toimenpiteet ja keinot, joihin rahoitusta voi saada sosiaalirahaston kautta erityisesti 1 tavoitteen osalta sellaisilla alueilla, joita tämä tavoite koskee.

Asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden ja komission on varmistettava, että eri tavoitteiden toteuttamiseksi toteutettavat toimenpiteet muodostavat johdonmukaisen lähestymistavan, jonka päämääränä on työmarkkinoiden toiminnan parantaminen ja työvoimavarojen kehittäminen kunkin jäsenvaltion ja alueen erityispiirteet huomioiden. Artiklan 3 kohdan perusteella on miesten ja naisten tasavertaisten mahdollisuuksien periaatetta noudatettava tavoitteiden saavuttamiseksi tähtävässä toiminnassa.

Asetuksen 2 artiklassa määritellään ne jäsenvaltioiden menot, joiden kattamiseen jäsenvaltiot voivat käyttää sosiaalirahaston kautta tulevaa rahoitusta. Jäsenvaltioiden on valvottava, että yksittäisten toimenpiteiden kustannukset pysyttelevät kullekin toimenpidelajille soveliaissa rajoissa. Komissio valvoo, että samanlaatuisen koulutukseen suunnattava rahoitus jäsenvaltioihin pysyy suhteellisesti samantasoisena.

Asetuksen 3 artiklan mukaan jäsenvaltiot ja komissio varmistavat yhteistyössä niin sanotun

partnership-periaatteen mukaisesti, että sosiaalirahaston tuki keskitetään asetuksen 1 artiklassa määritellyt tavoitteet huomioiden tärkeimpiin tarpeisiin ja tehokkaisiin toimenpiteisiin.

Asetuksen 4 artikla sisältää säännökset kansallisista suunnitelmista ja niistä tiedoista, joita suunnitelmiin tulee sisältyä. Artiklan 1 kohdassa edellytetään, että numerotietojen täydentämiseksi suunnitelmat sisältävät lisäksi tiedot työvoiman kysynnän ja tarjonnan epäsuhtaisuuksista, avoimien työpaikkojen laadusta ja ominaisuuksista, työllistämismahdollisuuksista, toteutettavien toimenpiteiden laadusta sekä henkilöryhmistä ja henkilöiden määrästä, joita toimenpiteet koskevat sekä naisten ja miesten tasavertaisten mahdollisuuksien edistämiseksi tehtävien toimenpiteiden odotetusta vaikutuksesta. Edelleen suunnitelmista on ilmettävä tapa, jolla talouselämän osapuolet ja työmarkkinaosapuolet on otettu mukaan yhteistyöhön.

Asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukaan asetuksen (ETY) N:o 2052/88 10 artiklan 1 kohdan mukaisen suunnitelmien on sisällettävä tiedot myös siitä, miten jäsenvaltiossa on tarvittaessa varmistettu sellaisten toimielinten osallistuminen sosiaalirahaston rahoittamaan toimintaan, jotka tarjoavat palveluja asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen henkilöiden eduksi.

4 artiklan 3 kohta sisältää viittauksen asetuksen (ETY) N:o 2052/88 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin suunnitelmiin. Kohdassa luetellaan ne tiedot, jotka tällaisiin suunnitelmiin tulee sisältyä artiklan 1 kohdassa lueteltujen tietojen lisäksi.

Asetuksen 5 artikla sisältää säännökset tuen antamisen muodoista ja hakemuksiin, joilla tukea haetaan rahastosta, sisällytettävistä tiedoista. Asetuksen 6 artikla sisältää säännökset rahastosta saatavasta teknisestä avusta sekä pilotti- ja esittelyhankkeista. Artikla sisältää yksityiskohtaiset säännökset siitä, minkälaisilla edellytyksillä ja osuuksilla rahasto voi osallistua teknisen avun antamiseen ja pilotti- ja esittelyhankkeisiin. Asetuksen 7 artiklan mukaan rahasto voi rahoittaa useampaan kuin yhteen asetuksen 1 artiklassa mainittuun tavoitteeseen liittyen toimintaa, joka koskee erityisesti työvoima- ja koulutusrakenteiden sekä muiden vastaavien rakenteiden kehittämistä, mukaan lukien henkilöstön koulutus ja teknisen avun antaminen. Asetuksen 8 artikla sisältää siirtymäsäännökset.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Sosiaalirahaston työvoimapolitiittiset tavoitteet 3 ja 4 vastaavat Suomen työvoimapolitiittisia tavoitteita. Kansallisessa työvoimapolitiikassa keskeisinä painopisteinä ovat nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen ja lieventäminen, työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen sekä elinkeinoelämän rakennemuutoksista aiheutuvien työttömyysongelmien ehkäiseminen. Työvoimapolitiittisia tavoitteita ja työvoimapolitiittisia tavoitteita. Kansallisessa työvoimapolitiikassa keskeisinä painopisteinä ovat nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen ja lieventäminen, työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen sekä elinkeinoelämän rakennemuutoksista aiheutuvien työttömyysongelmien ehkäiseminen. Työvoimapolitiittisia tavoitteita ja työvoimapolitiittisia tavoitteita. Kansallisessa työvoimapolitiikassa keskeisinä painopisteinä ovat nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden ehkäiseminen ja lieventäminen, työmarkkinoilta syrjäytymisen ehkäiseminen sekä elinkeinoelämän rakennemuutoksista aiheutuvien työttömyysongelmien ehkäiseminen.

Suomen työllisyyden hoitoa koskeva lainsäädäntö ei aseta esteitä sosiaalirahaston työvoimapolitiittisten toimenpiteiden soveltamiselle. Näin ollen myöskään kansallista lainsäädäntöä ei ole tarpeen muuttaa sosiaalirahastoa koskevien määräysten ja säännösten osalta.

3 luku

Koulutus, ammatillinen koulutus ja nuoriso

126 artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa on määräykset korkealaatuisen koulutuksen kehittämisestä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rohkaisemalla ja tukemalla sekä tarvittaessa täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa. Artiklan 1 kohdassa on määräykset yhteisön ja jäsenvaltioiden työnjaosta koulutuspolitiikassa. Jäsenvaltioille kuuluu vastuu opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä. Yhteisö kunnioittaa tätä vastuuta sekä jäsenvaltioiden kielellistä ja sivistyksellistä monimuotoisuutta. Yhteisön tehtävänä on myötävaikuttaa korkealaatuisen koulutuksen kehittämiseen.

Artiklan 2 kohta määrittelee alueen, jolla yhteisöllä on toimivalta jäsenvaltioiden yhteistyön edistämiseen sekä tarvittaessa niiden toiminnan tukemiseen ja täydentämiseen. Yhteisön toiminnan pyrkimyksenä on kehittää koulutuksen eurooppalaista ulottuvuutta erityisesti jäsenvaltioiden kielten opetuksella ja tuntemuksen lisäämisellä sekä tiedon ja kokemusten

vaihdolla jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien yhteisissä kysymyksissä, edistämällä oppilaitosten yhteistyötä sekä rohkaisemalla opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta muun muassa tutkintojen akateemisen tunnustamisen ja opintosuoritusten hyväksymisen rohkaisemisella sekä edistämällä nuorisovaihtoa ja sosiaali- ja nuoriso-ohjaajien vaihtoa sekä etäopetuksen kehittämistä.

Artiklan 3 kohta määrittelee koulutuksen alaksi, jolla yhteisö ja jäsenvaltiot pyrkivät yhteistoimintaan kolmansien maiden sekä koulutussektorin toimivaltaisten järjestöjen, erityisesti Euroopan neuvoston kanssa. Yhteisöllä on koulutusyhteistyötä EFTA-maiden lisäksi Keski- ja Itä-Euroopan maiden sekä Venäjän ja Yhdysvaltojen kanssa.

Artiklan 4 kohta määrittelee yhteisön koulutuspolitiittisen päätöksenteon. Päätöksenteossa sovelletaan 189 b artiklassa määrättyä yhteisöpäätöksentekotapaa, jossa Euroopan parlamentin vaikutus päätöksentekoon on suuri. Päätöksenteko edellyttää lisäksi talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean kuulemista. Neuvosto voi artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi päättää kannustustoimista — kuitenkin poislukien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamisen — sekä antaa määränemmistöllä suosituksia.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artikla sisällyttää ensi kertaa koulutuksen kokonaisuudessaan yhteisön toimialaan eikä sen perusteella toistaiseksi ole annettu yhteisölainsäädäntöä. Artikla sulkee kuitenkin pois mahdollisuuden, että yhteisö voisi puuttua kansalliseen koulutuslainsäädäntöön, mutta sen perusteella voidaan käynnistää jäsenvaltioiden laajaakin yhteistoimintaa kaikilla koulutussektoreilla.

Käytännössä yhteisö on toiminut koulutuspolitiikassa laajemmin kuin ammattikoulutuspolitiikassa, mihin EY:n perustamissopimuksen 128 artikla antaa mahdollisuudet. Neuvoston ja opetusministerien kokouksen koulutusalan toimintaohjelmasta 9 päivänä helmikuuta 1976 antaman päätöslauselman (EYVL N:o C 38/1, 19.2.1976) perusteella ministerineuvosto on koontunut säännöllisesti opetusministerikokouksessa, antanut päätöslauselmia ja johdopäätöksiä yhteisön ja jäsenvaltioiden toiminnasta eri koulutuspolitiittisissa kysymyksissä se-

kä käynnistänyt informaatiovaihtoa, pilotti-hankkeita ja asiantuntijayhteistyötä.

EY:n perustamissopimuksen 6—7 a ja 126 artiklan nojalla jäsenvaltioiden kansalaisilla on oikeus hakeutua ja tulla valituksi mihin tahansa koulutukseen tai oppilaitokseen sekä opiskella ja suorittaa tutkintoja niissä samoin ehdoin kuin kyseisen maan kansalaisilla. Tämä merkitsee suomalaisten ulkomaisten opiskelumahdollisuuksien olennaista parantumista, mutta edellyttää vastavuoroisesti, että unionin jäsenvaltioiden kansalaisia kohdellaan suomalaisissa opinnoissa ja oppilaitoksissa samalla tavoin kuin Suomen kansalaisia.

ETA-sopimuksen ammatillista koulutusta koskevan pöytäkirjan 29 mukaan ETA-sopimus ei muuta yksittäisen maan mahdollisuuksia periä ulkomaalaisilta opiskelijoilta opiskelumaksuja samalla tavoin kuin ennen sopimuksen voimaantuloa, mikä tarkoittaa, että unionin jäsenvaltiossa voidaan periä ulkomaalaiselta opiskelijalta korkeampia lukukausimaksuja kuin oman ja muiden unionin jäsenmaiden kansalaisilta.

127 artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa määrätään unionin ja jäsenvaltioiden välisestä tehtävänjaosta koulutuspolitiikan alalla. Jäsenvaltiot vastaavat ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä. Yhteisö kunnioittaa tätä vastuuta, mutta sen tehtävänä on toteuttaa ammattikoulutuspolitiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia. Yhteisöllä voi olla ammattikoulutuksen osalta, toisin kuin koulutuspolitiikassa EY:n perustamissopimuksen 126 artiklan perusteella, jäsenvaltioiden toimia tukeva ja täydentävä oma politiikka, jota se toteuttaa.

Yhteisön toiminnan pyrkimyksenä on helpottaa teollisiin muutoksiin sopeutumista, parantaa ammatillista peruskoulutusta sekä ammatillista aikuiskoulutusta, helpottaa koulutukseen pääsymahdollisuuksia ja kehittää opettajien, kouluttajien ja erityisesti nuorison liikuvuutta, kannustaa oppilaitosten ja yritysten ammattikoulutusyhteistyötä sekä kehittää informaation ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden ammatillisten koulutusjärjestelmien yhteisissä kysymyksissä.

Artiklan 3 kohdan määräyksen mukaan yhteisö ja jäsenvaltiot suosivat yhteistyötä kolmansien maiden sekä ammatillisen koulutuksen alalla toimivaltaisten järjestöjen kanssa.

Artiklan 4 kohdan mukaan ammatillisen

koulutuksen politiikkaa koskevat päätökset tehdään perustamissopimuksen 189 c artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen. Neuvosto päättää toimista, joilla yhteisö myötävaikuttaa artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen, kuitenkin poislukien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamisen.

EY:n tuomioistuin on oikeuskäytännössä tulkinnut ammatillisen koulutuksen käsitettä laajasti tapauksessa 293/83, Gravier. Tapaus koski Belgian Liègessä sijaitsevan taidekorkeakoulun nelivuotisella kurssilla sarjakuvapiirustusta opiskellutta Ranskan kansalaista, jolta kansalaisuutensa takia vaadittiin korkeampaa lukukausimaksua kuin belgialaisilta opiskelijoilta. EY:n tuomioistuin katsoi, perustuen ratkaisunsa EY:n perustamissopimuksen 6 ja 128 artiklaan, että ammatillista koulutusta on mikä tahansa koulutusmuoto, joka valmistaa pätevyyteen johonkin erityiseen ammattiin, alaan tai työhön tai antaa näihin välttämätöntä koulutusta tai taitoja riippumatta opiskelijoiden iästä tai koulutuksen tasosta, siitäkin huolimatta, että koulutukseen sisältyisi yleissivistäviä osia. EY:n tuomioistuin on tulkinnut ammatilliseen koulutukseen luettavan lähes kaiken muun paitsi oppivelvollisuuskoulun ja toisen asteen yleissivistävän koulutuksen sekä katsonut, että korkeampien opiskelumaksujen periminen muiden jäsenvaltioiden kansalaisilta kuin oman maan kansalaisilta on EY:n perustamissopimuksen 6 artiklan kieltämä kansalaisuuteen perustuva syrjintää (ks. tapaukset 152/82 Forcheri, 309/85 Barra, 24/86 Blaizot, 263/86 Humbel ja 242/87 komissio v. neuvosto (ERASMUS)).

Artikla 127 korvasi perustamissopimuksen 128 artiklan, jonka mukaan neuvosto vahvisti komission ehdotuksesta sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan yleisperiaatteet sellaisen yhteisen ammattikoulutuspolitiikan toteuttamiseksi, jolla voidaan myötävaikuttaa valtioiden talouden ja yhteismarkkinoiden sopusointuiseen kehitykseen.

Perustamissopimuksen 128 artiklan nojalla neuvosto on tehnyt päätökset yhteisen ammatillista koulutusta koskevan politiikan toteuttamisen yleisperiaatteista (63/266/ETY), Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ammatillisen koulutuksen todistusten vertailtavuudesta (85/368/ETY) sekä korkeakoulujen ja teollisuuden välisen tekniikan alan koulutusta koskevan yhteistyöohjelman hyväksymisestä COMETT (86/365/ETY, muutettuna päätöksellä 89/27/-

ETY), Euroopan yhteisön korkeakouluopiskelijoiden liikkuvuutta koskevan toimintaohjelman hyväksymisestä ERASMUS (87/327/ETY, muutettu 89/663/ETY), nuorten ammatillisen koulutuksen sekä aikuisuuteen ja työelämään valmistamisen toimintaohjelmasta Petra (87/569/ETY, muutettu 91/387/ETY), yhteisön toisesta toimintaohjelmasta vammaisten hyväksi HELIOS (88/231/ETY) ja siihen liittyvästä Handynet-järjestelmästä (89/658/ETY), Euroopan yhteisön vieraiden kielten taidon edistämistä koskevan toimintaohjelman toteuttamisesta Lingua (89/489/ETY), toimintaohjelmasta teknologisen muutoksen edellyttämän uuden kehittämisen edistämiseksi ammatillisen koulutuksen alalla Euroopan yhteisössä Eurotecnet (89/657/ETY, muutettu 92/170/ETY) ja toimintaohjelman toteuttamisesta ammatillisen täydennyskoulutuksen kehittämiseksi Euroopan yhteisössä FORCE (90/267/ETY, muutettu 92/170/ETY). Lisäksi neuvosto on antanut suosituksen jatkuvasta ammatillisesta koulutuksesta (93/404/ETY). Euroopan talousaluetta koskevan sopimuksen 78—88 artiklan ja liitteenä olevan 31 4 artiklan perusteella Suomi osallistuu kaikkiin yhteisön koulutusta ja nuorisoa koskeviin ohjelmiin ja muihin toimintoihin vuoden 1995 alusta lukien.

Edellä sanotussa päätöksessä yhteisen ammatillista koulutusta koskevan politiikan toteuttamisen yleisperiaatteista määritellään ammattikoulutuspolitiikan tavoitteet, joissa korostetaan yksilön oikeutta koulutukseen ja yksilön vapautta valita ammatti sekä koulutus- ja työpaikka sekä tarvetta mitoittaa ammattikoulutus määrällisesti ja laadullisesti talouselämän eri alojen kehitystä vastaavasti. Päätös on jäsenvaltioita sitova, mutta niin yleisluonteinen, että se ei ole käytännössä vaikuttanut jäsenvaltioiden ammattikoulutusta koskevaan lainsäädäntöön.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artikla ei mahdollista yhteisön puuttumista kansalliseen ammattikoulutusta koskevaan lainsäädäntöön, mutta antaa yhteisölle valtuudet ammattikoulutuspolitiikan toteuttamiseen. Euroopan unionin kansalaisilta ei edellä mainittujen oikeustapausten perusteella voida periä korkeampia opiskelumaksuja kuin oman maan kansalaisilta. Tämä ei kuitenkaan aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

IX osasto

Kulttuuri

128 artikla. Unionisopimuksella perustamisopimukseen lisätyssä artiklassa määrätään unionin ja jäsenvaltioiden kulttuurin alaan kuuluvista tehtävistä.

Yhteisö on harjoittanut kulttuuriyhteistyötä jäsenvaltioiden kulttuuriministerien kokoontuessa ministerineuvostona vuodesta 1987 lähtien. Kulttuurineuvoston kokouksia valmistelemaan ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä edistämään perustettiin vuonna 1988 neuvoston kulttuuriasiakomitea. Yhteisön määrärahat kulttuurin alalla ovat vuosittain kasvaneet ja uusia ohjelmia ja hankkeita on käynnistetty erityisesti audiovisuaalisen kulttuurin (MEDIA-ohjelma) ja kulttuuriperinnön aloilla, vähäisemmässä määrin myös eri taidealoilla.

Artiklan 1 kohdan mukaan yhteisö pyrkii edistämään jäsenvaltioiden kulttuureja niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta arvostaen sekä tuomalla esille myös jäsenvaltioiden yhteistä kulttuuriperintöä.

Artiklan 2 kohta määrittelee ne alueet, joilla yhteisö pyrkii toiminnallaan rohkaisemaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemaan ja täydentämään jäsenvaltioiden toimintaa. Näitä aloja ovat erityisesti Euroopan kansojen kulttuuria ja menneisyyttä koskevan tietämyksen ja tuntemuksen parantaminen, Euroopan kannalta merkittävän kulttuuriperinnön säilyttäminen ja suojaaminen sekä muu kuin kaupallinen kulttuurivaihto ja taiteellinen ja kirjallinen luomistyö mukaan lukien audiovisuaalisen alan työt.

Yhteistyötä yhteisöön kuulumattomien maiden ja kansainvälisten järjestöjen, erityisesti Euroopan neuvoston, kanssa pyritään edistämään 3 kohdan määräyksen mukaan.

Artiklan 4 kohta velvoittaa ottamaan kulttuurinäkökohdat huomioon yhteisön kaikilla toimintaloikoilla, minkä perusteella voidaan valvoa taiteen ja kulttuurielämän etuja sisämarkkinoilla esimerkiksi verotus-, tulli-, valtiotuki- ja kilpailuasioissa.

Artiklan 5 kohta määrää päätöksenteossa noudatettavasta menettelystä. Neuvosto päättää kulttuurialan toimista 189 b artiklan mukaista menettelyä noudattaen ja alueiden komiteaa kuultuaan. Nämä kannustustoimet eivät

kuitenkaan saa merkitä jäsenmaiden lainsäädännön yhdenmukaistamista eli niiden kulttuuripolitiikan harmonisointia.

Neuvoston on oltava artiklan 5 kohdan mukaan yksimielinen kaikissa 189 b artiklan mukaisissa ratkaisuisaan. Komission ehdotuksesta neuvosto voi yksimielisesti antaa myös suosituksia.

ETA-sopimuksen perusteella Suomi voi osallistua vain yhteisön audiovisuaalisen alan MEDIA-ohjelmaan, joka perustuu toimintaohjelman täytäntöönpanosta Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi (MEDIA, 1991—1995) 21 päivänä joulukuuta 1990 tehtyyn neuvoston päätökseen (90/685/ETY). Jäsenyys avaa Suomen kulttuurielämälle yhteisön kulttuuri- ja kulttuuriperintöohjelmat.

X osasto

Kansanterveys

129 artikla. Unionisopimuksella perustamissopimukseen lisättiin uusi kansanterveyttä koskeva artikla. Artiklassa määrätään yhteisön toimista jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseksi kansanterveyden alalla.

Artiklan 1 kohdan mukaan yhteisö myötävaikuttaa ihmisten terveyden korkeatasoisen suojelun toteuttamiseen rohkaisemalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemalla niiden toimintaa. Yhteisön toiminta suuntautuu tautien, erityisesti erittäin vaarallisten sairauksien ja huumeriippuvuuden ehkäisemiseen. Terveyspoliittisina keinoina yhteisö suosii sairauksien syitä ja leviämistä selvittävää tutkimustyötä sekä terveyskasvatusta ja -valistusta.

Artiklan mukaan terveyden suojelua koskevat määräykset ovat olennainen osa yhteisön muuta politiikkaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot soveltavat yhteydessä komission kanssa yhteen politiikkansa ja toimintaohjelmansa 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla. Komissio voi lisäksi tehdä kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan yhteisö ja jäsenvaltiot suosivat yhteistyötä kolmansien maiden sekä kansanterveyden alalla toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Artiklan 4 kohdan mukaan neuvosto vahvistaa kannustustoimia myötävaikuttaakseen kan-

santerveydellisten tavoitteiden toteuttamiseen. Vahvistaminen tapahtuu artiklassa 189 b määrättyä yhteispäätösmenettelyä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomitean ja alueiden komitean kuulemisen jälkeen. Kannustustoimiin ei sisälly jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamista. Neuvosto voi myös määränemistöllä ja komission ehdotuksesta antaa kansanterveyttä koskevia suosituksia. Komissio on antanut 24 päivänä marraskuuta 1993 tiedonannon tulevista kansanterveydellisistä yhteistason toimista (ks. Com (93) 559 final).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Kansanterveyttä koskevasta artiklasta ei aiheudu suoranaisia muutostarpeita Suomen lainsäädäntöön.

XI osasto

Kuluttajansuoja

129 a artikla. Unionisopimuksella EY:n perustamissopimukseen lisätyn 129 a artiklan 1 kohdan määräyksen mukaan yhteisö myötävaikuttaa korkeatasoisen kuluttajansuojan toteuttamiseen 100 a artiklan nojalla sisämarkkinoiden yhteydessä toteutettavilla toimenpiteillä sekä sellaisilla erityistoimilla, jotka tukevat ja täydentävät jäsenvaltioiden harjoittamaa politiikkaa kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaamiseksi sekä riittävän kuluttajavalistuksen turvaamiseksi.

Tämän 129 a artiklan 2 kohdan määräyksen mukaan neuvosto vahvistaa 1 kohdassa määrättyt erityistoimet perustamissopimuksen 189 b artiklassa määrättyä yhteispäätösmenettelyä noudattaen.

Sopimuksen 129 a artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pysyttää taikka toteuttaa 2 kohdan nojalla toteutetuista toimista huolimatta tiukempia suojoitoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on kuitenkin oltava sopusoinnussa perustamissopimuksen kanssa ja niistä on ilmoitettava komissiolle.

Unionisopimuksen määräysten kautta kuluttajapolitiikka ja kuluttajansuoja ovat saaneet aikaisempaa virallisemmän aseman. Perustamissopimuksen 3 artiklan s kohdan mukaan yhteisön tavoitteena on myös myötävaikuttaminen kuluttajansuojan lujittamiseen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artiklasta johtuvat lainsäädäntömuutokset on toteutettu ETA-sopimuksen voimaansaattamisen yhteydessä kuluttajansuojalainsäädännön yhdenmukaistamisella yhteisön määräysten kanssa. Muutosten sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 54 ja 287—290).

XII osasto

Euroopan laajuiset verkot

129 b artikla. Unionisopimuksella on EY:n perustamissopimukseen lisätty määräykset Euroopan laajuisista verkoista. Määräyksen mukaan yhteisö myötävaikuttaa yhteiseurooppalaisten verkkojen perustamiseen ja kehittämiseen liikenteen, teletoiminnan ja energian infrastruktuurin aloilla. Lisäksi määräyksen tarkoituksena on myötävaikuttaa EY:n perustamissopimuksen 7 a ja 130 a artikloissa määrättyjen tavoitteiden toteuttamiseen sekä saada unionin kansalaisille, yrityksille sekä alueellisille ja paikallisille yhteisöille täysi hyöty sisäisistä rajoista vapaan alueen toteuttamisesta.

Euroopan laajuisien verkkojen kehittämisen tarkoituksena on yhteisön puuttuvien sisäisten yhteyksien rakentaminen ja olemassa olevien yhteisön alueiden välisten yhteyksien edelleen kehittäminen suosimalla kansallisten verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta sekä pääsyä kyseisiin verkkoihin. Tavoitteena on toisaalta antaa yhteisön kansalaisille, yrityksille sekä alueellisille ja paikallisille yhteisöille täysi hyöty yhteismarkkinoiden tarjoamista eduista ja toisaalta poistaa yhteisön sisäistä alueellista epätasa-arvoa sekä lisätä yhteisön sisäistä yhteenkuuluvuutta eli koheesiota kehittämällä yhteisön saarialueiden, erillisalueiden sekä syrjäseutualueiden yhteyksiä yhteisön keskusalueisiin. Energiaverkkojen osalta tavoitteena on lisäksi energiahuollon varmuuden parantaminen.

129 c artikla. Artiklan määräysten mukaan 129 b artiklassa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisö määrittelee Euroopan kokonaisuuden kannalta merkitykselliset verkot ja vahvistaa näiden kehittämistä koskevat suuntaviivat yksilöimällä yhteistä etua koskevat hankkeet ja vahvistamalla suunniteltujen toimien tavoitteita, painopisteitä ja pääperiaatteita

koskevat suuntaviivat. Lisäksi yhteisö ryhtyy kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin verkkojen edellyttämän teknisen standardisoinnin toteuttamiseksi. Yhteisö voi myös toteuttamiskelpoisuusselvityksillä, lainatakuilla tai korkotuella tukea yhteisen edun kannalta tärkeitä jäsenvaltioiden hankkeita. Yhteisö voi myös itse osallistua sopimuksen 130 d artiklassa perustetun koheesiorahaston kautta tiettyjen liikenteen infrastruktuurihankkeiden rahoittamiseen. Kaikissa yhteisön toimenpiteissä on otettava huomioon hankkeiden mahdollinen taloudellinen kannattavuus.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee yhdessä komission kanssa sovittaa yhteen sellainen kansallisella tasolla harjoitettava politiikka, jolla voi olla merkittävä vaikutus edellisessä artiklassa mainittujen tavoitteiden toteutumiseen. Komissio voi myös kiinteässä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa tehdä aloitetta yhteensovittamisen edistämiseksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan yhteisö voi päättää myös yhteistyöstä kolmansien maiden kanssa yhteistä etua koskevien hankkeiden edistämiseksi sekä verkkojen yhteentoimivuuden turvaamiseksi.

Yhteisössä laaditaan jokaiselle liikennemuodolle oma yhteiseurooppalainen verkkosuunnitelma. Eri liikennemuotojen verkot on myöhemmin tarkoitus yhdistää toisiinsa.

Liikenteen yhteiseurooppalaisten infrastruktuuriverkkojen kehittämiseen on arvioitu tarvittavan noin 400 miljardia ecua. Yhteisön rahoitusosuuden on arvioitu olevan vuosina 1993—1999 noin 220 miljardia ecua. Investoinneista noin 70 prosenttia suuntautuu maantieninfrastruktuurin sekä rautateiden suurnopeusverkoston rakentamiseen ja edelleenkehittämiseen.

Televiestinnässä on tavoitteena saada aikaan yleissovellutus- tai peruspalvelut tarjoavat yhteiseurooppalaiset verkostot. Alkuvaiheessa tarkoituksena on yhdistää yhteisön tärkeimmät taajamat monipalveluverkoilla (ISDN), joista kehitetään euroopanlaajuinen televiestinnän infrastruktuuri. Verkkojen kehittämisestä ei ole vielä annettu sitovia säädöksiä. Euroopan komissio valmistelee parhaillaan ehdotuksia monipalveluverkon kehitys- ja suunnittelutyön käynnistämistä koskeviksi päätöksiksi. Lisäksi yhteisössä kehitetään hallintojen välistä tiedonsiirtoa, josta komissio on tehnyt ehdotuksen (COM (93) 6 final).

Yhteisön sähkö- ja maakaasuinfrastruktuu-

rin vahvistaminen on osa yhteiseurooppalaisten verkkojen kehittämistyötä. Verkkojen kehittämisen tarkoituksena on kilpailun, energiatuotteiden saatavuuden ja koheesion parantaminen. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteisön syrjäisten alueiden energiahuollon tukemiseen.

Unionissa on arvioitu saavutettavan sähköntuotantokapasiteetin yhteiskäyttöä tehostamalla noin miljardin ecun suuruinen vuosittainen säästö. Jos jäsenvaltioiden kansallisten verkkojen välisiä siirtoyhteyksiä lisättäisiin, säästöt voitaisiin kaksinkertaistaa. Maakaasuverkostojen yhdistämisellä voitaisiin parantaa yhteisön energiahuollon varmuutta ja luoda tekniset edellytykset kaasun yhteismarkkinoille.

Jäsenvaltiot veloitetaan 129 c artiklassa yhteistoiminnassa komission kanssa yhteensovitamaan sellaisia kansallisia hankkeitaan, joilla voi olla vaikutusta sopimuksen 129 b artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumiseen.

129 d artikla. Artiklassa on määräykset yhteisön toimielinten ja verkostoista tehtävien päätösten menettelytavoista. Neuvosto vahvistaa edellä 129 c artiklassa määrätty suuntaviivat 189 b artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja kuultuaan talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa. Mikäli suuntaviivat ja yleistä etua koskevat hankkeet koskevat jonkin jäsenvaltion aluetta, tulee niille saada asianomaisen jäsenvaltion hyväksyminen. Neuvosto toteuttaa muut 129 c artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteet 189 c artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja kuultuaan talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa.

XIII osasto

Teollisuus

130 artikla. Artiklan määräysten mukaan yhteisö ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että yhteisön teollisuuden kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan.

Artiklan määräyksillä pyritään nopeuttamaan teollisuuden mukauttamista rakenteellisiin muutoksiin, rohkaistaan kaikkialla unionissa yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten aloittamisen ja kehittämisen kannalta myönteistä toimintaympäristöä, rohkaistaan yritysten välisen yhteistyön kannalta suotuisaa toimintaympäristöä ja suositaan keksintöjä, tutkimusta ja teknologista kehittä-

mistä koskevan politiikan antamien teollisten mahdollisuuksien parempaa kehittämistä.

Artiklassa on määräykset myös menettelytavoista tavoitteiden saavuttamiseksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot neuvottelevat komission kanssa ja sovittavat tarvittaessa yhteen toimintansa. Artikla antaa komissiolle myös oikeuden tehdä aloitteita tämän yhteen sovittamisen edistämiseksi.

Artiklan 3 kohta antaa neuvostolle oikeuden yksimielisellä päätöksellä parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan päättää erityistoimenpiteistä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioissa toteutettavia toimia artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi kohdassa veloitetaan komissio myötävaikuttamaan näiden tavoitteiden saavuttamiseksi myös muiden artiklojen nojalla harjoitettavassa toiminnassa.

Artiklan mukaan teollisuuden kilpailukyvyyn turvaamiseen tähtäävät toimenpiteet eivät kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen.

Ennen unionisopimuksen voimaantuloa ei perustamissopimuksissa ollut erityisiä teollisuutta tai teollisuuspolitiikkaa koskevia määräyksiä. Sopimuksen voimaantulo antaa siten oikeudellisen perustan yhteisen teollisuuspolitiikan harjoittamiselle. Unionisopimuksen voimaantulo korostaa unionin teollisuuden kannalta erityisesti pienen ja keskisuuren teollisuuden merkitystä.

Euroopan yhteisö on kuitenkin jo ennen unionisopimuksen voimaantuloa harjoittanut perustamissopimuksen eri artikloihin perustuvaa toimintaa teollisuuspolitiikan alalla, joka on perustunut esimerkiksi sisäisten rajaesteiden poistamiseen, kilpailuun, yhtiöoikeuden harmonisointiin, tutkimusyhteistyöhön, energiapolitiikkaan ja ympäristönsuojeluun. Tämä teollisuuspoliittiseksi katsottava toimintavaltuus on kuitenkin ollut tapauskohtaista eri toimialaongelmien yhteydessä. Vuonna 1990 neuvosto hyväksyi strategian, joka on toiminut komission ohjeena eri toimialakohtaisia ohjelmia laadittaessa. Komissio julkaisi syksyllä 1990 tiedonannon (COM (90) 556 final), joka sisältää yhteisön teollisuuspolitiikan suuntaviivat. Tämä tiedonanto on toiminut komission ohjeena eri yleisiä ja toimialakohtaisia ohjelmia ja tiedonantoja laadittaessa. Tällaisia toimialakohtaisia ohjelmia ja tiedonantoja on julkaistu eri teollisuuden aloilta, kuten auto-, laivanrakennus-, lentokone-, kaivannais-, avaruus- ja elektroniikkateollisuudesta. Neuvoston ja ko-

mission tiedonannot ja ohjelmat eivät ole sitovia, mutta niillä on ohjaava vaikutus.

Yhteisö toteuttaa teollisuuspolitiikkaansa välillisesti monin eri tavoin, kuten alue-, kilpailu-, liikenne-, ympäristö- ja sosiaalipolitiikan sekä tutkimus- ja koulutusohjelmien kautta. Tärkeä merkitys yhteisön teollisuuspolitiikassa on eri rakennerahastojen (aluekehitysrahasto, sosiaalirahasto ja maatalouden tuki- ja ohjausrahasto) käytöllä sekä Euroopan investointipankin toiminnalla.

Artikla antaa komissiolle aikaisempaa tehokkaammin mahdollisuuden koordinoida kansallisia teollisuuspoliittisia toimenpiteitä silloin kun ne ovat ristiriidassa unionin tavoitteiden kanssa. Komissiossa valmistellaan parhaillaan uutta teollisuuspoliittista tiedonantoa. Teollisuuspolitiikassaan yhteisön voidaan arvioida pyrkivän aktiivisempaan toimintaan esimerkiksi valtioneuvostojen, ympäristönsuojelun ja kuluttajansuojelun aloilla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Artikla ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

XIV osasto

Taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus

130 a artikla. Artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään yhteisölle velvoite kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi edistääkseen koko yhteisön sopusointuista kehitystä. Toisen kohdan mukaan yhteisö pyrkii vähentämään eri alueiden välisiä kehityseroja. Erityisesti pyritään vähentämään heikommassa asemassa olevien alueiden, maaseutu mukaan lukien, jälkeenjääneisyyttä.

Yhteisön taloudellisen yhdentymisen on katsottu kärjistävän alueellisen eriarvoisuuden aiheuttamia ongelmia. Säännökset alueellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta eli koheesiosta sisällytettiin perustamissopimukseen ensi kertaa vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla. Unionisopimuksella perustamissopimuksen 2 artiklaan lisättiin taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistäminen nimenomaisesti yhteisön päämääriin.

130 b artikla. Artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään jäsenvaltioiden velvoitteesta

harjoittaa talouspolitiikkaansa ja sovittaa sitä yhteen 130 a artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhteisön politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa tulee lisäksi ottaa huomioon yhteenkuuluvuuden edistämistavoitteet sekä 130 c artiklassa määrätty Euroopan aluekehitysrahaston tavoitteet sekä osallistua niiden toteuttamiseen. Yhteisön tulee tukea tavoitteiden toteuttamista rakennerahastojensa eli Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston (EMTOR) ohjausosaston, Euroopan sosiaalirahaston (ESR) ja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) toiminnan kautta sekä Euroopan investointipankkia ja muita olemassa olevia rahoitusvälineitä käyttämällä.

Komission on artiklan toisen kohdan mukaan annettava kolmen vuoden välein Euroopan parlamentille, neuvostolle, talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle kertomus. Kertomuksessa selvitetään toisaalta, miten koheesion toteuttamisessa on edistytty, ja toisaalta tässä artiklassa määrättyjen eri keinojen vaikutus koheesion edistymiseen. Kertomukseen voidaan tarvittaessa liittää aiheellisia ehdotuksia.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan neuvosto voi päättää yksimielisellä päätöksellä tarpeellisista rahastojen ulkopuolisista erityistoimista komission ehdotuksesta parlamenttia, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa kuultuaan. Neuvoston tämän artiklan nojalla tekemät päätökset eivät kuitenkaan saa rajoittaa yhteisön muussa politiikassa päätettyjen toimenpiteiden soveltamista.

Artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyistä keinoista tärkein on rakennerahastojen ja muiden rahoitusmenetelmien avulla toteutettava alueellisten haittojen poistaminen. Tarkemat säännökset tästä sisältyvät tämän osaston yhteydessä selostettaviin rakennerahastoasetuksiin.

130 c artikla. Artiklan mukaan Euroopan aluekehitysrahaston tarkoituksena on pyrkiä poistamaan alueellista epätasapainoa yhteisössä. Tämä toteutetaan toisaalta osallistumalla jälkeenjääneiden alueiden kehittämiseen ja rakenteelliseen mukauttamiseen sekä toisaalta osallistamalla taantuvien teollisuusalueiden uudistamiseen (konversioon). Rahaston myöntämisen tuen edellytyksenä on siis myös asianomaisesta jäsenvaltiosta tuleva rahoitus.

130 d artikla. Artiklan mukaan rakennerahastojen tehtävät, päätavoitteet ja rakenteet,

joihin voi kuulua myös rahastojen uudelleenryhmittely määrittellen, komission ehdotuksesta neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Päätös edellyttää parlamentin hyväksyntää ja talous- ja sosiaalikomitean sekä alueiden komitean kuulemista. Neuvoston tämän artiklan nojalla tekemällä päätöksellä ei kuitenkaan voida rajoittaa 130 e artiklan soveltamista. Kyseinen artikla sisältää määräykset Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastoa sekä Euroopan sosiaalirahastoa koskevia täytäntöönpanopäätöksiä tehtäessä noudatettavasta menettelystä.

Edellisessä kappaleessa selostettua päätöksentekomenettelyä noudatetaan myös rahastoihin sovellettavien yleisten sääntöjen määrittelyssä sekä annettaessa säännöksiä rahastojen tehokkuuden turvaamiseksi ja eri rahoitusmenetelmien yhteensovittamiseksi. Nämä säännökset sisältyvät jäljempänä tässä osastossa selostettaviin neuvoston asetuksiin.

Artiklan toisessa kohdassa määrätään, että neuvosto perustaa koheesiorahaston 31 päivään joulukuuta 1993 mennessä. Rahasto osallistuu ympäristöalan hankkeiden sekä yhteisurooppalaisten verkostohankkeiden rahoittamiseen liikenteen infrastruktuurien alalla. Rahasto perustetaan artiklan ensimmäisessä kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen.

Neuvoston asetus (EY) N:o 1164/94, annettu 16 päivänä toukokuuta 1994, koheesiorahastosta

Unionisopimuksen voimaantulon viivästytyä neuvosto antoi 30 päivänä maaliskuuta 1993 asetuksen (ETY) N:o 792/93 väliaikaisesta koheesiorahastosta eli koheesiorahoitusvälineestä. Asetus koheesiorahastosta annettiin 16 päivänä toukokuuta 1994.

Asetuksen 1 artiklan toisen kohdan mukaan rahasto osallistuu yhteisön taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseen.

Asetuksen 2 artiklan mukaan rahasto osallistuu taloudellisesti unionisopimuksessa esitetyjä tavoitteita edistäviin ympäristöalan hankkeisiin ja Euroopan laajuisiin verkkoihin liittyviin hankkeisiin sellaisissa jäsenmaissa, joiden asukasta kohti laskettu bruttokansantulo ostovoimakorjattuna on alle 90 prosenttia yhteisön keskiarvosta (niin sanottu koheesiorahastomaat). Lisäksi voidaan tukea hankkeisiin liittyviä alustavia selvityksiä ja analyyskejä. Koheesiorahastomaat ovat Kreikka, Espanja, Irlanti ja Portugali. Koheesiorahastomaa menet-

tää asemansa, jos sen asukasta kohti laskettu bruttokansantulo ostovoimakorjattuna vuonna 1996 toimitettavassa tarkastuksessa havaitaan yli 90 prosentiksi yhteisön keskiarvosta.

Asetuksen 4 artiklassa rahaston käyttöön osoitetaan yhteensä 15 150 miljoonaa ecua vuosille 1993—1999 vuoden 1992 hintatasossa ilmaistuna. Määrä jakaantuu eri vuosille seuraavasti:

1993	1 500 miljoonaa ecua
1994	1 750 miljoonaa ecua
1995	2 000 miljoonaa ecua
1996	2 250 miljoonaa ecua
1997	2 500 miljoonaa ecua
1998	2 550 miljoonaa ecua
1999	2 600 miljoonaa ecua.

Rahaston voimavarat jakaantuvat alustavasti eri koheesiovaltioiden välillä siten, että Espanjan osuus on 52—58 prosenttia, Kreikan 16—20 prosenttia, Portugalin 16—20 prosenttia ja Irlannin 7—10 prosenttia rahaston kokonaisvaroista. Rahaston rahoitusosuus on asetuksen 7 artiklan mukaan 80—85 prosenttia hankkeiden julkisesta rahoituksesta. Alustavia selvityksiä ja analyyskejä voidaan kuitenkin erityisissä tapauksissa rahoittaa kokonaan rahaston varoista. Rahoitettavat hankkeet hyväksyy asetuksen 10 artiklan mukaan komissio yhteisymmärryksessä tukea saavan jäsenvaltion kanssa. Asetusta tarkastellaan uudelleen perustamisopimuksen 130 d artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ennen vuoden 1999 loppua.

Unionisopimuksen liitteenä olevassa julistuksenomaisessa pöytäkirjassa N:o 15 taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta painotetaan koheesio politiikan jatkamisen ja vahvistamisen tärkeyttä. Lisäksi jäsenmaat ilmoittavat tulevaisuudessa ottavansa paremmin huomioon eri jäsenmaiden mahdollisuudet osallistua hankkeiden rahoitukseen sekä tutkivansa, kuinka nykyisen järjestelmän haittoja tässä suhteessa voitaisiin korvata vähemmän vauraille jäsenmaille.

130 e artikla. Artiklan mukaan Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat neuvoston täytäntöönpanopäätökset tehdään 189 c artiklassa määrättyä niin sanottua yhteistoimintamenettelyä noudattaen. Lisäksi on kultava talous- ja sosiaalikomiteaa sekä alueiden komiteaa.

Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston ohjausosastoa koskevia täytäntöönpanopäätöksiä tehtäessä noudatettavasta me-

nettelystä on määrätty 43 artiklassa. Sen mukaan neuvosto tekee päätökset määränemistöllä komission ehdotuksesta Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Euroopan sosiaalirahastoa koskevia täytäntöönpanopäätöksiä tehtäessä noudatetaan 125 artiklan mukaisesti 189 c artiklassa määrättyä menettelyä. Lisäksi on kuultava talous- ja sosiaalikomiteaa.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2052/88, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1988, rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa, muutettu asetuksella (ETY) N:o 2081/93

Asetus, jonka aineelliset säännökset kokonaisuudessaan on korvattu rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään ja Euroopan investointipankin toiminnan sekä muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 2052/88 muuttamisesta 20 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93, sisältää rakennerahastojen toimintaperiaatteet ja säännökset rahastojen toiminnan keskinäisestä yhteensovittamisesta sekä rahastojen ja muiden rakenteellisten rahoituskeinojen toiminnan yhteensovittamisesta.

Asetuksen I osastossa (1—3 a artikla) säädetään rakennerahastojen tavoitteista ja tehtävistä. Asetuksen 1 artiklan mukaan rakennerahastojen (EAKR, ESR ja EMTOR:n ohjausosasto), kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR), Euroopan investointipankin (EIP) sekä muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden tulee kunkin osaltaan edistää viiden ensisijaisen tavoitteen saavuttamista. Jäsenyysneuvotteluissa sovittiin uudesta kuudennesta ensisijaisesta tavoitteesta (tavoite 6), johon sovelletaan mitä on säädetty tavoitteesta 1, sen tarkoitusta ja alueiden valintakriteeriä lukuunottamatta. Tavoitetta 6 selostetaan jäljempänä liittymissopimuksesta johtuvien mukautusten ja siirtymäsääntöjen yhteydessä.

Tavoitteella 1 pyritään edistämään kehityksessään jälkeenyajainneiden alueiden kehitystä ja rakenteellista sopeuttamista. Tavoitteella 2 pyritään uudistamaan teollisuuden taantumisesta vakavasti kärsiviä alueita. Tavoitteella 3 pyritään torjumaan pitkäaikaistyöttömyyttä ja hel-

pottamaan nuorten työelämään siirtymistä. Tavoitteella 4 pyritään helpottamaan työntekijöiden sopeutumista teollisuuden ja tuotantjärjestelmien muutoksiin. Tavoite 5 jakaantuu kahteen alatavoitteeseen, joilla molemmilla pyritään edistämään maaseudun kehitystä. Tavoitteella 5 a pyritään nopeuttamaan maatalouden rakenteiden mukauttamista yhteistä maatalouspolitiikkaa uudistettaessa ja tavoitteella 5 b helpottamaan maaseutumaisen alueiden kehitystä ja rakenteellista mukauttamista. Tavoitteet 1, 2 ja 5 b ovat luonteeltaan alueellisia, muut horisontaalisia.

Asetuksen 2 artiklan 1 kohdassa säädetään rakennerahastojen välisestä työnjaosta tavoitteittain. Tavoitteiden 1 ja 5 b saavuttamiseen osallistuvat kaikki kolme rakennerahastoa, tavoitteen 2 saavuttamiseen EAKR ja ESR, tavoitteiden 3 ja 4 saavuttamiseen ESR ja tavoitteen 5 a saavuttamiseen EMTOR:n ohjausosasto ja KOR. EIP ja muut olemassa olevat rahoitusvälineet tukevat edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista niitä koskevien erityissäännösten puitteissa.

Asetuksen 3 artiklan mukaan Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) tukee erityisesti tuottavia sijoituksia, merkittäviä infrastruktuurihankkeita, alueiden omaehtoista kehitystä tukevia toimenpiteitä sekä tavoitteen 1 kohdealueilla koulutus- ja terveystalouden investointeja. Euroopan sosiaalirahasto (ESR) osallistuu erityisesti hankkeisiin, jotka liittyvät työmarkkinoille pääsyn helpottamiseen, tasavertaisten mahdollisuuksien edistämiseen työmarkkinoilla, ammattitaidon kehittämiseen sekä työpaikkojen luomiseen. EMTOR:n ohjausosaston toimenpiteillä pyritään vahvistamaan erityisesti maa- ja metsätalouden rakenteita, uudistamaan maataloustuotantoa ja edistämään sivuelinkeinojen kehittymistä, myötävaikuttamaan kohtuullisen elintason takaamiseen maatalousväestölle sekä tukemaan maaseudun sosiaalisen rakenteen kehittämistä, ympäristönsuojelua ja maalaismaisan säilyttämistä. Kaikki kolme rakennerahastoa rahoittavat myös alaansa liittyviä tutkimuksia ja pilottihankkeita.

Asetuksen II osastossa (4—7 artikla) säädetään rakenteellisten tukitoimenpiteiden menettelmistä. 4 artiklan mukaan yhteisön tukitoimen tulee täydentää vastaavia kansallisia toimenpiteitä eli se on luonteeltaan lisärahoitusta. Yhteisistä tukitoimenpiteistä päätetään ja ne toteutetaan kiinteässä yhteistyössä komission, asianomaisen jäsenvaltion ja tämän nimeämien

toimivaltaisten kansallisten, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa. Tuen antamisen muodoista säädetään 5 artiklassa. Rakennerahastojen ja KOR:n osalta tuki annetaan pääasiassa toimenpideohjelmien osarahoituksena, kansallisten tukijärjestelmien osarahoituksena, yleisluontoisen tuen myöntämisenä välittäjäorganisaatiolle jaettavaksi edelleen avustuksina, yksittäisten hankkeiden osarahoituksena, teknisen avun tukemisena sekä pilotti- ja esittelyhankkeina. EIP:n ja muiden rahoitusvälineiden tuki annetaan lähinnä lainamuotoisena osarahoituksena investointihankkeille tai ohjelmille sekä takuina ja takauksina. Yhteisön antamassa tuessa on pyrittävä yhdistämään tarkoituksenmukaisella tavalla avustusta lainamuotoinen tuki. Tukitoimet käynnistetään joko jäsenvaltion aloitteesta tai komission tekemällä niin sanotulla yhteisön aloitteella. Toimenpiteiden arvioinnista ja seurannasta säädetään 6 artiklassa. Uudistetuissa säännöksissä korostetaan aikaisempaa enemmän toimenpiteiden ennakoarviointia. Yhteisön tueman toiminnan tulee 7 artiklan mukaan soveltaa muun muassa yhteisön kilpailusääntöihin ja julkisia hankintoja koskeviin sääntöihin. Lisäksi on otettava huomioon ympäristönsuojeluun liittyvät näkökohdat sekä sukupuolten välinen tasa-arvo.

Asetuksen III osastossa (8—11 a artikla) säädetään eri tavoitteista tarkemmin. Kunkin tavoitteen osalta säädetään soveltuvin osin kohdealueiden määräämisestä (tavoitteet 1, 2 ja 5 b) sekä kehittämissuunnitelmista ja yhteisön tukikehyksistä paitsi tavoitteen 5 a osalta, jonka vastaavat säännökset sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY) N:o 4256/88. Asetusta selostetaan tarkemmin EY:n perustamissopimuksen 43 artiklan perustelujen yhteydessä.

Asetuksen 8 artiklan mukaan tavoitteen 1 kohdealueet ovat tilastollisen alueluokituksen (Nomenclature of Statistical Territorial Units, NUTS) bruttokansantuotteen II -tason alueita, joiden bruttokansantuote asukasta kohden on kolmen viimeksi kuluneen vuoden tietojen mukaan vähemmän kuin 75 prosenttia yhteisön keskiarvosta. Tämä tavoite koskee myös eräitä erikseen mainittuja alueita, joiden bruttokansantuote asukasta kohden on lähellä edellä mainittua ja jotka on erityisistä syistä otettava huomioon tavoitteen 1 yhteydessä, sekä poikkeuksellisesti eräitä muita niin ikään erikseen mainittuja alueita niiden ainutlaatuisiksi katsotun rajaseutuaseman ja NUTS III -tason alu-

eellisen bruttokansantuotteen pienuuden vuoksi. Säädöksen liitteenä on luettelo tavoitteen 1 kohdealueista. Luettelo on voimassa vuosina 1994—99. Komission tulee hyvissä ajoin ennen voimassaolon päättymistä tarkistaa luettelo, jotta neuvosto voi päättää seuraavaa toimintajaksoa koskevasta luettelosta.

Asetuksen 9 artiklan mukaan tavoitteen 2 kohdealueisiin kuuluu alueita, rajaseutualueita tai alueiden osia (mukaan lukien työssäkäyntialueet ja kaupunkimaiset taajamat). Ensisijaisesti näiden alueiden on oltava sellaisia NUTS III -tason alueellisia yksiköitä tai niiden on kuuluttava sellaiseen yksikköön, joka täyttää kaikki seuraavat kriteerit:

— keskimääräinen työttömyysaste ylittää yhteisön keskiarvon;

— teollisuuden osuus työllisistä on yhtä suuri tai suurempi kuin yhteisön keskiarvo; ja

— teollisuudessa työskentelevien määrä on vähentynyt.

Toissijaisesti tavoitteen piiriin voidaan hyväksyä myös seuraavatyypisiä alueita:

— edellisiin alueisiin rajoittuvat alueet, jotka täyttävät edellä mainitut kriteerit (varsinkin jos ne rajoittuvat tavoitteen 1 kohdealueeseen);

— kaupunkimaiset taajamat, joiden työttömyysaste on korkea ja joissa teollisuudessa työskentelevien määrä on laskenut merkittävästi;

— seudut, joilla työpaikat ovat vähentyneet tai uhkaavat vähentyä huomattavasti niiden taloudellisen kehityksen kannalta tärkeillä teollisuuden aloilla;

— kaupunkiseudut, joilla on vanhojen tai hylättyjen teollisuuskiinteistöjen saneeraukseen liittyviä ongelmia;

— alueet, jotka kärsivät kalatalouden rakenemuutoksen vaikutuksista.

Edellä mainittuja kriteerejä soveltaessaan komissio ottaa huomioon eri maiden kansallisen tilanteen työttömyyden, teollistumisasteen ja teollisuuden taantumisen osalta. Asetuksen voimaantultua jäsenvaltiot esittävät komissiolle luettelon niistä alueista, joiden tulisi kuulua tavoitteen 2 piiriin. Tekemänsä kokonaisarvion perusteella ja neuvoteltuaan asiasta jäsenvaltioiden kanssa, komissio vahvistaa kolmeksi vuodeksi alustavan luettelon alueista. Vuosia 1994—96 koskeva luettelo vahvistettiin tavoitteeseen 2 kuuluvien taantuvien teollisuusalueiden ensimmäisen luettelon vahvistamisesta neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 määrättyllä tavalla 20 päivänä tammikuuta 1994

tehdyllä komission päätöksellä (94/169/EY). Luettelo tarkistetaan määräajoin. Neuvosto voi muuttaa alueiden nimeämisedellytyksiä kolmen vuoden kuluessa luettelon voimaantulosta lukien. Luettelo laatiessaan ja tukikehyksiä määrittellessään komissio ja jäsenmaat pyrkivät varmistamaan, että tuki todella kohdennetaan vaikeimmin koetelluille alueille ja soveliaimmalle maantieteelliselle tasolle.

Asetuksen 11 a artiklan mukaan tavoitteen 5 b kohdealueita voivat olla tavoitteen 1 kohdealueiden ulkopuoliset maaseutualueet, joiden bruttokansantuote asukasta kohden on matala ja jotka täyttävät vähintään kaksi seuraavista kolmesta edellytyksestä:

- maataloudessa työllistettyjen korkea osuus koko työllisyydestä;
- maataloustulon matala taso; sekä
- alhainen väestötiheys ja/tai huomattava poismuutto.

Arvioinnissa otetaan huomioon asianomaisten seutujen yleisen tilanteen vakavuus sekä sen kehitys. Toissijaisesti tavoitteen piiriin voidaan ottaa myös muita tavoitteen 1 kohdealueiden ulkopuolisia matalan kehitystason maaseutualueita, jos ne täyttävät yhden tai useamman seuraavista edellytyksistä:

- alueet tai saaret ovat syrjässä yhteisön taloudellisen toiminnan keskuksesta;
- alueet ovat herkkiä maatalousalan muutoksille;
- maatilojen rakenne ja maatalousväestön ikärakenne on epäedullinen;
- ympäristöön ja maaseutuun kohdistuvat rasitukset;
- alueiden sijainti vuoristoalueilla tai epäedullisilla alueilla;
- kalatalouden rakennemuutoksen vaikutus alueella on voimakas.

Asetuksen tultua voimaan nämä alueet nimetään samalla tavalla kuin tavoitteen 2 kohdealueet. Luettelo vuosiksi 1994—99 nimetyistä alueista vahvistettiin komission 26 päivänä tammikuuta 1994 luettelosta neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 mukaisista tavoite 5 b:hen kuuluvista maaseutumaisista alueista vuosiksi 1994—1999 antamalla päätöksellä (94/197/EY). Myös tässä tapauksessa komission ja jäsenmaiden tulee varmistaa, että tuki kohdennetaan vaikeimmin koetelluille alueille.

Kehittämissuunnitelmia ja yhteisön tukikehyksiä koskevat säännökset ovat pääosin samansisältöiset eri tavoitteiden osalta (8—10 ja 11 a artikla).

Jäsenmaiden tulee toimittaa kutakin tavoitetta koskevat kehittämissuunnitelmat komissiolle. Tavoitteiden 1, 2 ja 5 b osalta suunnitelmat laaditaan alueittain. Tavoitteen 1 osalta jäsenvaltiot voivat esittää kokonaissuunnitelman alueellisesta kehittämisestä. Tavoitteiden 3, 4 ja 5 a osalta suunnitelma laaditaan koko maata koskien. Kehittämissuunnitelmat sisältävät nykytilakuvauksen, kehittämisstrategian, ympäristövaikutusten arvioinnin (tavoitteet 1, 2 ja 5 b) ja alustavan rahoitussuunnitelman. Tavoitteen 1 kohdealueita koskeviin kehittämissuunnitelmiin tulee liittää myös näitä alueita koskevat tavoitteiden 3 ja 4 suunnitelmat. Komission tulee arvioida esitettyjä suunnitelmia yhteisymmärryksessä asianomaisten jäsenmaan kanssa ja päättää yhteisön tukikehyksistä eri tavoitteita ja alueita varten. Tukikehysten tulee sisältää kehittämisen tavoitteet ja painopisteet, tuen antamisen muodot, alustavan rahoitussuunnitelman sekä tukitoimenpiteiden keston. Tukikehystä voidaan tarvittaessa muuttaa tai tarkistaa. Tavoitteen 1 kohdealueiden osalta suunnitelmien ja kehysten tulee kattaa myös tavoitteen 5 a mukaiset toimenpiteet. Tavoitteiden 2 ja 4 osalta suunnitelmat ja tukikehykset laaditaan kolmeksi vuodeksi ja muiden tavoitteiden osalta kuudeksi vuodeksi.

Asetuksen IV osastossa (12—13 artikla) säädetään rahoituksesta. Rahastojen varat kaudella 1994—99 määritellään 12 artiklassa. Rakennerahastojen ja KOR:n sitoumusmäärärahat ovat yhteensä 141,5 miljardia ecua (vuoden 1992 rahassa), josta 96,3 miljardia ecua on varattu tavoitteen 1 kohdealueille. Varojen vuosittainen jakautuma esitetään asetuksen liitteessä. Koheesiorahaston kohdemaiden (Espanja, Portugali, Irlanti, Kreikka) osalta rakennerahastojen maksusitoumusten kasvun yhdessä koheesiorahaston kanssa tulee taata rahoituksen kaksinkertaistuminen kaudella 1992—99.

Komission tulee vahvistaa varojen alustava jakautuminen maittain kunkin tavoitteen (pois lukien tavoite 5 a) osalta ottaen huomioon seuraavat objektiiviset edellytykset:

- kansallinen ja alueellinen vauraus
- alueiden väestö
- rakenneongelmien suhteellinen vakavuus (mukaan lukien työttömyyden taso), sekä
- soveliaiden tavoitteiden osalta maaseudun kehityksen tarpeet.

Tavoitteen 5 a varat määritellään pääasiallisesti edellisen suunnittelukauden perusteella.

Yhteisön aloitteita varten varataan 9 prosenttia kokonaisvaroista. Vuosien 1994—99 määrärahojen alustavasta jakautumisesta tavoitteiden 2—5 b kesken sovittiin vuoden 1993 lopussa. Tavoitteelle 2 osoitettiin 15,3 miljardia ecua, tavoitteille 3 ja 4 yhteensä 15,8 miljardia ecua, tavoitteelle 5 a 6,1 miljardia ecua ja tavoitteelle 5 b 6,3 miljardia ecua. Varojen jakautuminen jäsenvaltioiden kesken vahvistettiin tavoitteen 1 osalta komission 28 päivänä lokakuuta 1993 rakennerahastojen ja kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineen (KOR) maksusitoumusmäärärahojen alustavasta jaosta jäsenvaltioiden kesken neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2052/88 tarkoitetun tavoitteen 1 mukaisesti tekemällä päätöksellä (93/89/ETY). Tavoitteen 2 osalta komissio teki päätöksensä rakennerahastojen maksusitoumusmäärärahojen alustavasta jaosta jäsenvaltioiden kesken 11 päivänä helmikuuta 1994 (94/176/EY) ja tavoitteen 5 b osalta 28 päivänä helmikuuta 1994 (94/203/EY).

Yhteisön rahoitusosuus tulee 13 artiklan mukaan porrastaa ottamalla huomioon ongelmien vakavuus, asianomaisen jäsenvaltion rahoituskyky, toimenpiteiden merkitys yhteisön kannalta sekä alueelliselta ja kansalliselta kannalta sekä toimenpiteiden erityispiirteet. Yhteisön avustusosuus on tavoitteen 1 kohdealueilla korkeintaan 75 prosenttia kokonaiskustannuksista ja pääsääntöisesti vähintään 50 prosenttia julkisista kustannuksista. Muilla kohdealueilla osuudet ovat vastaavasti 50 ja 25 prosenttia. Jos tavoitteen 1 kohdealue sijaitsee koheesiorahaston kohdemaassa, yhteisön rahoitusosuus voi nousta 80 prosenttiin ja erityisen syrjäisten alueiden osalta (niin sanotut ultraperifeeriset alueet ja eräät Kreikan saaret) 85 prosenttiin kokonaiskustannuksista. Erityistapauksissa yhteisö voi rahoittaa komission aloitteesta tehtävien valmistelevien tutkimusten ja teknisten toimenpiteiden kustannukset kokonaan.

14 artiklan mukaan yksittäiselle toimenpiteelle ei voida antaa tukea kuin yhdestä rahastosta kerrallaan. Kukin alue voi kuulua vain yhden alueellisen tavoitteen (1, 2 tai 5 b) piiriin. Neljä komiteaa avustaa 17 artiklan mukaan komissiota asetuksen soveltamisessa. Ne käsittelevät eri tavoitteita koskevia asioita. Yhteisöaloitteiden osalta komissiota avustaa erillinen hallintokomitea. Neuvosto tarkastelee asetusta 19 artiklan mukaan uudelleen ennen vuoden 1999 loppua.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 4253/88, annettu 19 päivänä joulukuuta 1988, asetuksen (ETY) N:o 2052/88 täytäntöönpanosta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa, muutettu asetuksella (ETY) N:o 2082/93

Asetuksen aineelliset säännökset on kokonaisuudessaan korvattu asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta rakennerahastojen toiminnan yhteensovittamisen osalta toisaalta keskenään ja toisaalta Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa annetun asetuksen (ETY) N:o 4253/88 muuttamisesta 20 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2082/93. Se sisältää tarkemmat säännökset rahastojen toiminnan keskinäisestä yhteensovittamisesta, erityisesti suunnitelmien ja tukikehysten laadinnasta, tukimuodoista ja tuen porrastuksesta sekä tuen maksatuksesta ja sen valvonasta.

Asetuksen I osastossa (1—4 artikla) säädetään yleisesti yhteensovittamisesta. Rakennerahastojen ja KOR:n välinen keskinäinen yhteensovittaminen toteutetaan erityisesti yhteisön tukikehysten ja monivuotisten budjettiennusteiden avulla, integroitujen tukimuotojen soveltamisella sekä toimenpiteiden arvioinnilla ja seurannalla. Komission tulee varmistaa rakennerahastojen ja muiden rahoitusvälineiden myöntämisen tuen keskinäinen yhteensovittaminen ja yhteensopivuus.

Asetuksen II osastossa (5—7 artikla) säädetään kehittämissuunnitelmista. Suunnitelmat laatii jäsenvaltion nimeämä kansallinen, alueellinen tai muu viranomainen ja jäsenvaltio esittää ne komissiolle. Tavoitetta 1 koskevat suunnitelmat kattavat yleensä NUTS II -tason alueen ja tavoitteita 2 ja 5 b koskevat suunnitelmat yhden tai useampia NUTS III -tason alueita. Suunnitelmat voivat kattaa varsinaista tukialuetta laajemman alueen, edellyttäen että niissä eritellään tukialueilla suoritettavat toimenpiteet. Tavoitetta 1 koskeviin suunnitelmiin sisällytetään myös näillä alueilla toteutettavat muita tavoitteita koskevat toimenpiteet. Tavoitteita 2 ja 5 b koskeviin suunnitelmiin sisällytetään myös kaikki se työllistämiseen ja ammatilliseen koulutukseen liittyvä toiminta, joka ei kuulu tavoitteiden 3 ja 4 suunnitelmiin. Tavoitteita 3 ja 4 koskevissa suunnitelmissa esitetään erikseen tavoitteen 1 kohdealueisiin liittyvät kulut.

Jäsenvaltiot voivat vaihtoehtoisesti esittää kunkin suunnitelman osalta vaaditut tiedot sekä niihin liittyvien toimenpideohjelmien tiedot yhdessä suunnitteluasiakirjassa. Suunnitelmat laaditaan tavoitteesta riippuen kolmeksi tai kuudeksi vuodeksi ja niitä voidaan tarkistaa vuosittain. Suunnitelmat tulee toimittaa komissiolle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asianomaiset tukialueet on nimetty.

Asetuksen III osastossa (8—13 artikla) säädetään yhteisön tukikehyksistä. Ne laaditaan yhteisymmärryksessä jäsenmaan kanssa yhteistyömenettelyä noudattaen ja vahvistetaan komission päätöksellä. Tukikehysten kestoaika on tavoitteesta riippuen kolme tai kuusi vuotta. Asetuksessa täsmennetään tukikehysten sisältövaatimuksia erityisesti tuen täydentävyyden (additionaliteetin) osalta. Asetuksen 9 artiklan mukaan rakennerahastoista jäsenmaille osoitetut varat eivät saa korvata jäsenvaltion julkisia rakenteellisia tukimenoja kyseisillä alueilla.

Unionin nykyisten jäsenvaltioiden tukialueiden osalta tulisi julkisen rahoituksen taso säilyttää vähintään samalla tasolla kuin edellisellä suunnittelukaudella. Rahoitustasoa määriteltäessä otetaan huomioon tuettavan alueen taloudelliset erityispiirteet ja suhdannekehitys. Rahoitustukien täydentävyyden arvioimiseksi tukikehyksiin tulee sisällyttää tiedot jäsenvaltioiden tukialueille kohdentamista rahavirroista. Komission tulee vahvistaa tukikehys viimeistään kuuden kuukauden kuluttua suunnitelman vastaanottamisesta. Jos jäsenvaltio on toimitanut edellä mainitun yhteisen asiakirjan, tekee komissio sitä vastaavan yhden ainoan päätöksen. Komission tukikehystä koskeva päätös lähetetään jäsenvaltiolle aietta koskevana ilmoituksena.

Asetuksen 11 artiklassa säädetään lähemmin yhteisön aloitteista. Komissio voi omasta aloitteestaan ehdottaa jäsenvaltioille, että nämä pyytäisivät tukea toimenpiteille, joihin liittyy yhteisön erityinen etu. Määrätyissä tapauksissa useampi maa voi jättää yhteisen tukihakemuksen ja komissio tehdä niistä yhteisen tukipäätöksen. Osa tavoitteita 1, 2 ja 5 b koskeville yhteisön aloitteille osoitetuista määrärahoista voidaan osoittaa myös asianomaisten tukialueiden ulkopuolisille alueille.

Yhteisön tukikehykseen sisältyvät toimenpiteet toteutetaan pääasiassa määrältään rajoitettujen toimenpideohjelmien muodossa. Tukitoiminnassa toteutetaan yhtenäistettyä (integroitua) lähestymistapaa, jos ohjelman rahoittami-

seen osallistuu useampi rahoitusväline ja niiden rahoittamat toimenpiteet vahvistavat toisiaan, ja jos eri hallintotasoilla on siihen riittävät edellytykset.

Asetuksen IV osastossa (14—16 artikla) säädetään rahastojen tuesta. Jäsenvaltion omat tai sen nimeämät viranomaiset laativat rakennerahastojen tukea koskevat hakemukset. Jäsenvaltio toimittaa ne komissiolle. Hakemusten tulee sisältää tarvittavat tiedot tukitoimenpiteistä, mikäli nämä tiedot eivät jo sisälly edellä käsitelyihin suunnitelmiin. Hakemusten tulee myös sisältää tulokset toimenpiteiden ennakoarvioinnista. Komissio päättää tuen myöntämisestä pääsääntöisesti kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun hakemus on vastaanotettu. Asetuksen 16 artiklassa on tarkempia säännöksiä eräistä tukimuodoista, muun muassa välittäjäorganisaation kautta myönnettävästä tuesta (global grant) ja yksittäisille suurille hankkeille myönnettävästä tuesta. Välittäjäorganisaatioita vaaditaan takeet riittävästä vakavaraisuudesta ja hallinnollisesta suorituskyvystä. Välittäjien valinnassa otetaan huomioon jäsenvaltion tai alueen erityisolosuhteet. Erillisen hanketuen edellytyksenä on, että hankkeen kustannusarvio ylittää perusrakennehankkeiden osalta 25 miljoonaa ecua ja tuotannollisten investointien osalta 15 miljoonaa ecua.

Asetuksen V osastossa (17—18 artikla) säädetään tarkemmin yhteisön tuen porrastuksesta. Rahastojen rahoitusosuus lasketaan osuutena joko toimenpiteen kokonaiskustannuksista tai julkisista kokonaismenoista. Tuottavien sijoitusten osalta tukiosuus suhteutetaan määrättyihin vertailuarvoihin. Yritysinvestointien osalta rahastojen tuki ei saa ylittää 50 prosenttia kokonaiskustannuksista tavoitteen 1 kohdealueilla eikä 30 prosenttia muilla alueilla. Laina- ja avustusmuotoisen tuen yhdistämisestä päätetään yhteistyössä EIP:n kanssa tukikehystä laadittaessa.

Asetuksen VI osastossa (19—24 artikla) annetaan tarkempia rahoitukseen liittyviä säännöksiä. Rahoituksessa erotellaan maksusitoumukset ja maksatukset. Yhteisön budjettiin sisältyvät maksusitoumukset tehdään niiden päätösten perusteella, joilla komissio hyväksyy kyseisen toiminnan. Sitoumukset ovat voimassa tietyn määräajan. Useampivuotiset maksusitoumukset toteutetaan pääsääntöisesti vuosittaisina erinä. Tuen maksatus tapahtuu maksusitoumusten mukaisesti jäsenvaltion hakemuksessa nimetyille viranomaiselle tai toimie-

limelle pääsääntöisesti kahden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Se voidaan suorittaa joko ennakkona tai aiheutuneiden menojen perusteella. Komission päätökset, maksusitoumukset ja maksut ovat ecu-määräisiä. Asetuksen 23 artiklassa säädetään tarkemmin varainhoidon valvonnasta. Jos komission tekemän tutkimuksen perusteella toimenpide ei ole oikeutettu sille myönnettyyn tukeen, komissio voi 24 artiklan nojalla vähentää annettua tukea tai pidättää sen. Aiheettomasti vastaanotetut varat on palautettava komissiolle.

Asetuksen VII osastossa (25—26 artikla) säädetään seurannasta ja arvioinnista. Seuranta toteutetaan kertomuksin, tarkastuksin ja asettamalla seurantakomiteoita. Seurantakomitea voi tarvittaessa tarkistaa alunperin hyväksytyt myöntämismenettelyt ja rahoitussuunnitelmaa muuttamatta yhteisön myöntämän tuen kokonaismäärää ja noudattaen komission asettamia rajoja. Muutoksien soveltaminen edellyttää komission ja jäsenvaltion vahvistusta. Komissio päättää muista muutoksista yhteistyössä jäsenvaltion kanssa.

Asetuksen VIII osastossa (27—30 artikla) säädetään rakennerahastojen hallintoihin liittyvistä neuvoo-antavista komiteoista. Komiteat koostuvat jäsenvaltioiden edustajista ja niiden puheenjohtajana toimii komission edustaja. Ensi sijassa ne antavat lausuntoja tavoitteiden 2 ja 5 b kohdealueuettelota sekä yhteisön tukikehyksiä koskevista komission päätösehdotuksista.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 4254/88, annettu 19 päivänä joulukuuta 1988, asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan aluekehitysrahaston osalta, muutettu asetuksella (ETY) N:o 2083/93

Asetuksen aineelliset säännökset on kokonaan korvattu asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan aluekehitysrahaston osalta annetun asetuksen (ETY) N:o 4254/88 muuttamisesta 20 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2083/93. Asetuksen 1 artiklassa luetellaan EAKR:n rahoittamiskohteet, joita ovat ennen muuta investoinnit, jotka mahdollistavat pysyvien työpaikkojen luomisen tai säilyttämisen, perusrakennusinvestoinnit sekä alueiden omien mahdollisuuksien kehittämiseen pyrkivät toimenpiteet. Asetuksen 2 artiklassa säädetään alueellisista suunnitelmista ja 3 artiklassa alu-

ellista toimenpideohjelmista. Asetuksen 4 artiklassa säädetään pääperiaatteet, joiden nojalla yhteisö osallistuu kansallisten tukijärjestelmien rahoittamiseen. Asetuksen 6 artiklassa säädetään sellaisesta yhteisön tuesta, jonka käytöstä päättää komission yhteisymmärryksessä jäsenvaltion kanssa valitsema välittäjäorganisaatio, jolloin tuen käytöstä tehdään sopimus komission ja välittäjän kesken yhteisymmärryksessä kyseisen jäsenvaltion kanssa.

Asetuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavia valmistelevia toimenpiteitä tai ennakoarviointiin, seurantaan ja jälkiarviointiin liittyviä toimenpiteitä sekä tukitoimenpiteiden määrittelyä koskevia selvityksiä ja koko yhteisön kannalta merkittäviä pilottihankkeita voidaan rahoittaa määräosuudella EAKR:n vuosittaisista määrärahoista. Lisäksi asetuksessa on säännökset komission kolmen vuoden välein laatimasta kertomuksesta ja suuntaviivoista, alueelliseen yhteistyöhön osallistumisesta sekä yhdenmukaisuuden valvonnasta.

Asetuksen (ETY) N:o 2052/88 soveltamisesta Euroopan sosiaalirahaston osalta annetun asetuksen (ETY) N:o 4255/88 sisältöä on selostettu edellä 125 artiklan perusteluissa. Lisäksi neuvoston antaman asetuksen maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta (ETY) N:o 4256/88 sisältöä on selostettu edellä 40 artiklan perusteluissa ja neuvoston kalatalouden rahoituksen ohjausvälineestä annetun asetuksen (ETY) N:o 2080/88 sisältöä on selostettu edellä 46 artiklan perustelujen yhteydessä.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan liitteen I osastossa XVII määrätään, että neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88 12 artiklan ensimmäiseen kohtaan lisätään määräys neljän uuden jäsenvaltion saatavilla olevasta tavoitteen 1—5 b mukaisesta vuosien 1995—1999 lisärahoituksesta, joka on yhteensä 4 775 miljoonaa ecua vuoden 1995 hintatason mukaan laskettuna. Kyseessä on ohjeellinen sitoumus. Varojen vuosittainen jakauma jäsenvaltioittain ilmenee asetuksen uudesta liitteestä III. Suomen osuus on yhteensä 1 193 miljoonaa ecua vuosina 1995—1999. Asetuksen liitteeseen I lisätään tavoite 1 -alueiden luetteloon Burgenlandin alue Itävallassa.

Määräykset uudesta Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta perustettavasta tavoitteesta 6 sisältyvät liittymisasiakirjan tavoitetta 6 koske-

vista rakennerahastoihin liittyvistä erityismääräyksistä Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa tehtyyn pöytäkirjaan N:o 6, jota on selostettu liittymisasiakirjan pöytäkirjoja koskevien perustelujen yhteydessä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Rakennerahastoista myönnettävien varojen käytön valvonnasta ja takaisinperinnästä on säädetty lailla. Tästä tullaan antamaan erillinen hallituksen esitys.

Valtioneuvoston ohjesäännön (995/43) (VNOS) 17 §:n 11 kohdan mukaan sisäasiainministeriö käsittelee asiat, jotka koskevat aluepolitiikkaa ja siihen liittyvää yhteiskuntapolitiista suunnittelua. Maa- ja metsätalousministeriö käsittelee 21 §:n mukaan maataloutta sivuelinkeinoineen sekä metsä- ja kalataloutta koskevat asiat. Kauppa- ja teollisuusministeriö käsittelee 23 §:n 1 kohdan mukaan asiat, jotka koskevat kauppaa, teollisuutta, vuorityötä ja matkailua sekä muuta niihin liittyvää elinkeinotoimintaa. VNOS:n 24 a §:n mukaan työministeriö käsittelee asiat, jotka koskevat työllisyyttä ja työttömyyttä (11 kohta) sekä julkisten töiden järjestelyä työllisyyden edistämiseksi, mikäli asiat eivät kuulu muulle ministeriölle (12 kohta). Eri ministeriöiden välinen toimivallan- ja rakennerahastoja koskevista asioista on selkeytettävä lisäämällä asiaa koskevat säännökset valtioneuvoston ohjesääntöön. Samalla on annettava tarpeelliset säännökset siitä, miten rakennerahastojen tuki kansallisesti kanavoidaan.

XV osasto

Tutkimus ja teknologinen kehittäminen

130 f artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa määrätään yhteisön tavoitteeksi yhteisön teollisuuden tieteellisen ja teknologisen perustan vahvistaminen sekä yhteisön kansainvälisen kilpailukyvyyn parantaminen. Yhteisön tulee myös edistää kaikkea sitä tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisena perustamisopimuksen muissa artikloissa määrättyjen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisön tulee kannustaa alueellaan toimivia yrityksiä, mukaan lukien pienet ja keskisuuret yritykset, tutkimuslaitoksia ja korkeakouluja tutkimusta

ja teknologista kehitystä koskeissa pyrkimyksissä sekä tukea niiden yhteistyötä. Julkisten hankintojen vapauttamisella, yhteisten standardien määrittämisellä sekä oikeudellisten ja verotuksellisten esteiden poistamisella pyritään erityisesti helpottamaan yritysten mahdollisuuksia sisämarkkinoiden tarjoamien mahdollisuuksien täysimääräiseen hyödyntämiseen.

Kaikesta perustamissopimukseen pohjautuvasta yhteisön toiminnasta tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla päätetään ja se pannaan täytäntöön tämän osaston määräyksillä (130 f—130 p artikla).

130 g artikla. Pyrkinessään edellä mainittuihin tavoitteisiin yhteisön tulee huolehtia jäsenvaltioissa harjoitettua toimintaa täydentävästä toiminnasta. Toimintamuodoiksi määrätään tutkimusta, teknologista kehittämistä ja esittelyä koskevien toimintaohjelmien täytäntöönpano edistämällä yhteistyötä yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen välillä. Lisäksi tulee edistää yhteistyötä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa yhteisön tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja esittelyn alalla sekä edellä mainittujen yhteisön alojen tutkimustiedon ja tulosten levittämistä ja hyödyntämistä sekä yhteisön tutkijoiden koulutusta ja liikkuvuutta.

130 h artikla. Yhteisön ja jäsenvaltioiden tulee sovittaa yhteen tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyviä toimintojaan, jotta voidaan turvata kansallisen ja yhteisön tutkimuspolitiikan keskinäinen yhtenäisyys. 2 kohdan mukaan komissio voi tehdä kiinteässä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa aiheellisia aloitteita yhteensovittamisen edistämiseksi.

130 i artikla. Kaikki yhteisön tutkimustoimintaan liittyvät toiminnot määritellään monivuotisessa puiteohjelmassa, jonka neuvosto hyväksyy 189 b artiklan yhteispäätösmenettelyä noudattaen yksimielisellä päätöksellä ja kuuluttuaan talous- ja sosiaalikomiteaa. Puiteohjelmassa tulee vahvistaa 130 g artiklassa tarkoitettulla toiminnalla toteutettavat tieteelliset ja teknologiset tavoitteet sekä niihin liittyvät painopistealat ja pääperiaatteet. Puiteohjelmassa vahvistetaan yhteisön rahoitusosuuden enimmäismäärä ja siihen liittyvät yksityiskohtaiset säännöt sekä kunkin suunnitellun toiminnan osuus puiteohjelmasta.

Puiteohjelma toteutetaan erityisohjelmilla, joissa täsmennetään yksityiskohtaiset toteuttamissäännöt, vahvistetaan ohjelman kesto ja tarpeellisiksi arvioidut keinot sekä vahvistetaan

tarpeelliseksi arvioidut varat. Varojen määrät eivät saa ylittää puiteohjelmalle ja kullekin toiminnalle vahvistettua kokonaisu määrää.

Neuvosto hyväksyy erityisohjelmat määränemistöllä komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

130 j artikla. Monivuotisen puiteohjelman täytäntöönpanoa varten neuvosto vahvistaa säännöt, jotka koskevat yritysten, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen osallistumista ohjelmiin sekä säännöt, joita sovelletaan tutkimustuloksista saatujen tietojen levittämiseen.

130 k artikla. Artiklassa määrätään menetetlyt päätettäessä täydentävistä toimintaohjelmista monivuotisen puiteohjelman täytäntöönpanon yhteydessä silloin kun lisäohjelmiin osallistuvat vain jotkut jäsenvaltiot. Tällaisen lisäohjelman rahoittavat osallistuvat jäsenvaltiot, jollei yhteisö mahdollisesti osallistu rahoitukseen. Neuvosto antaa lisäohjelmiin sovellettavat säännöt erityisesti tiedon levittämisestä ja muiden jäsenvaltioiden osallistumismahdollisuuksista.

130 l artikla. Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa yhteisö voi yhteisymmärryksessä niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee, päättää osallistumisesta useiden jäsenmaiden käynnistämiin tutkimus- ja kehittämistyötä koskeviin toimintaohjelmiin sekä järjestelmiin näiden ohjelmien täytäntöönpanemiseksi.

130 m artikla. Artiklan mukaan puiteohjelmaa voidaan toteuttaa myös tutkimus-, teknologian kehittämis- ja esittely- yhteistyönä kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa. Tällaista yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia yhteisön ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin kansainvälinen sopimuksin, jotka neuvotellaan ja tehdään perustamissopimuksen 228 artiklan määräysten mukaisesti. Muun muassa Suomi on tehnyt EY:n kanssa tieteellistä ja teknistä yhteistyötä koskevan puitesopimuksen (SopS 49/87).

130 n artikla. Artiklassa määrätään, että yhteisö voi tarvittaessa perustaa tarpeellisia yhteisyrityksiä ja muita järjestelmiä toimintaohjelmien täytäntöönpanemiseksi. Muun muassa Suomi on tehnyt EY:n kanssa tieteellistä ja teknistä yhteistyötä koskevan puitesopimuksen (SopS 49/87).

130 o artikla. Neuvosto antaa komission esityksestä sekä Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan yksimielisesti

säännökset 130 n artiklassa tarkoitettusta toiminnasta. Neuvosto antaa 130 j, 130 k ja 130 l artiklaa koskevat säännökset noudattaen 189 c artiklan mukaista yhteistoimintamenettelyä ja kuultuaan talous- ja sosiaalikomiteaa. Lisäohjelmien hyväksymiseen on saatava myös niiden jäsenmaiden suostumus, joita asia koskee.

130 p artikla. Komission tulee antaa jokaisen vuoden alussa sekä Euroopan parlamentille että neuvostolle kertomus edellisen vuoden toiminnasta ja tulosten levittämisestä tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla sekä kuluvan vuoden työohjelma.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Edellä selostetut tutkimuksen ja teknologian kehittämistä koskevat määräykset eivät aiheuta muutoksia Suomen voimassa olevaan lainsäädäntöön.

ETA-sopimuksen 78—88 artikla ja pöytäkirjan 31 l artikla määrittelevät yhteistyön tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla ETA:n aikana. Niitä selostetaan ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 314—317).

XVI osasto

Ympäristö

EY:n perustamissopimukseen ei alun perin sisällynyt ympäristöä koskevia määräyksiä, sillä ympäristöpoliittisten toimien tarpeellisuus tiedostettiin yhteisössä 1970-luvun alussa. Ensimmäinen viisivuotinen ympäristöpoliittinen toimintaohjelma hyväksyttiin vuonna 1973 (ks. EYVL 1973 C 112). Ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteuttaminen edellytti myös säädöksiä. Koska perustamissopimukseen ei sisällynyt nimenomaista valtuutusta ympäristösäädösten antamiseen, neuvosto antoi niitä 235 artiklaan sisältyvän yleisvaltuutuksen nojalla. Eräitä lähinnä ympäristöä koskevia harmonisointidirektiivejä annettiin 100 artiklan nojalla.

Vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla ympäristösäännökset otettiin perustamissopimukseen lisäämällä siihen 130 r—t artiklat. Tämän lisäksi hyväksyttiin uusi 100 a artikla. Yhtenäisasiakirjalla tehtyjen muutosten jälkeen ympäristösäädöksiä on annettu sekä 130 s että 100 a artiklan nojalla.

Euroopan yhteisön tuomioistuimen oikeus-

käytännön mukaan sellaisessa tilanteessa, jossa on kyse yhtä lailla sekä ympäristöstä että sisämarkkinoita tai kilpailurajoituksia koskevista säädöksistä tulee soveltaa 100 a artiklan eikä 130 s artiklan määräyksiä (ks. tapaus 300/89, komissio v. neuvosto). Jos säädöksen pääasiallisena tavoitteena on suojella ympäristöstä, normiperustana tulee käyttää 130 s artiklaa siitä huolimatta, että säädös sisältäisi myös harmonisointimääräyksiä (ks. tapaus 115/91, komissio v. neuvosto).

Ennen unionisopimusta säädösten oikeudellisenä perusteena saatettiin tietyissä tilanteissa käyttää 100 a artiklaa sen nojalla, että neuvosto pystyi antamaan säädöksiä sen nojalla määränemmistöllä, kun taas 130 s artikla edellytti yksimielistä päätöstä. Unionisopimuksella 130 s artiklaa muutettiin siten, että myös sen nojalla voidaan antaa säädöksiä määränemmistöllä.

Unionisopimuksen hyväksymistä koskevassa konferenssissa sopimukseen liitettiin julistus Euroopan yhteisön perustamissopimuksen kolmannen osan XVI osastosta (julistus N:o 9). Julistuksessa todetaan, että luonnonsuojelun kasvava merkitys tulisi ottaa huomioon 130 r—t artiklan mukaista toimivaltaa käytettäessä. Lisäksi konferenssissa hyväksyttiin julistus yhteisön toimenpiteiden ympäristövaikutusten arvioimisesta (julistus N:o 20), jossa kiinnitetään huomiota siihen, että komissio sitoutuu ehdotuksissaan, ja jäsenvaltiot ehdotusten täytäntöönpanossa, ottamaan täysimääräisesti huomioon ehdotusten ympäristövaikutukset sekä kestävänsä kasvun periaatteen.

Tässä yhteydessä voidaan lisäksi mainita, että ETA-sopimuksen 73 artikla on muotoiltu Rooman sopimuksen 130 r—t artiklan pohjalta.

130 r artikla. Artiklassa määritetään yhteisön ympäristöpoliittiset tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi. Artiklan 1 kohdan mukaan ympäristöpolitiikan tavoitteena on ympäristön laadun säilyttämisen, suojelun ja parantamisen edistäminen, ihmisten terveyden suojelun edistäminen sekä luonnonvarojen harkitun ja järkevän käytön edistäminen. Lisäksi tavoitteena on kansainvälisellä tasolla edistää sellaisia toimia, joilla pyritään puuttumaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin.

Yhteisön ympäristöpolitiikalla pyritään suojelun korkeaan tasoon ottaen huomioon yhteisön eri alueiden erilainen tilanne. Yhteisön ympäristöpolitiikan tulee perustua ennalta va-

rautumisen periaatteelle sekä periaatteille, joiden mukaan ennalta ehkäiseviin toimiin olisi ryhdyttävä, ympäristövahingot olisi torjuttava ensisijaisesti niiden päästölähteillä ja saastuttajan olisi ne maksettava. Artiklan 2 kohdassa määrätään lisäksi, että ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä yhteisön muihin tavoitteisiin. Edellä asetettujen vaatimusten täyttämiseksi toteutettaviin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin voidaan aiheellisissa tapauksissa sisällyttää suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat yhteisön valvonnan alaisina toteuttaa artiklan mukaisia väliaikaisia toimenpiteitä.

Artiklan 3 kohdassa määrätään seikoista, jotka yhteisön tulee ottaa huomioon valmistellessaan ympäristöpolitiikkansa. Huomioon otettavia seikkoja ovat saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot, ympäristöolot yhteisön eri alueilla, toimien toteuttamisesta taikka toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset sekä yhteisön taloudellinen ja sosiaalinen kehitys kokonaisuutena ja yhteisön eri alueiden tasapainoinen kehitys.

Artiklan 4 kohdassa määrätään yhteisön ja jäsenvaltioiden toimivaltansa rajoissa harjoittamasta yhteistyöstä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Yhteisön yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia yhteisön ja asianomaisen kolmannen osapuolen välisin sopimuksin EY:n perustamissopimuksen 228 artiklan mukaisesti. Tämä ei kuitenkaan saa rajoittaa jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä eikä kansainvälisten sopimuksen tekemistä. Unionisopimukseen liitetyn 109, 130 r ja 130 y artiklaa koskevan julistuksen mukaan kyseinen määräys ei vaikuta EY:n tuomioistuimen tapauksessa 22/70, ERTA, annetusta ratkaisusta johdettuun periaatteisiin (julistus N:o 10).

Koska artiklassa määrätään yhteisön ympäristöpolitiikan tavoitteista ja keinoista, se ei aiheuta suoranaisia velvollisuuksia jäsenvaltioille.

130 s artikla. Artikla sisältää määräykset unionin ympäristöstä koskevien säädösten antamisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan ympäristösäädökset annetaan pääsääntöisesti noudattaen 189 c artiklan mukaista määränemmistömenettelyä. Neuvoston yksimielistä päätöstä edellytetään kuitenkin 2 kohdan mukaan annettaessa verotuksellisia säännöksiä ja päätettäessä kaavoitusta, maankäyttöä, vesivarojen

hoitoa sekä jäsenvaltioiden eri energialähteiden valintaa ja energiahuollon rakennetta koskevista toimista.

Artiklan 3 kohdan mukaan muilla aloilla neuvosto hyväksyy yleiset toimintaohjelmat noudattaen 189 b artiklan mukaista yhteispäätösmenettelyä kuultuaan talous- ja sosiaalikomiteaa. Tähän mennessä unionissa on hyväksytty viisi ympäristöohjelmaa. Viides, vuoteen 1997 ulottuva, ympäristöohjelma hyväksyttiin vuonna 1993 (ks. EYVL 1993 C 138).

Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee huolehtia pääsääntöisesti itse ympäristöpolitiikan rahoittamisesta ja täytäntöönpanosta. Artiklan 5 kohdan mukaan neuvosto voi ottaa artiklan 1 kohdan nojalla toimenpiteen toteuttamista koskevaan säädökseen aiheellisia säännöksiä väliaikaisesta poikkeuksesta sekä myös koheesiorahastosta annettavasta taloudellisesta tuesta. Edellytyksenä poikkeamiselle ja tuen myöntämiselle on se, että toimenpiteestä aiheutuisi jäsenvaltion viranomaisille suhteettomina pidettäviä kustannuksia. Edellä selostettu poikkeusmenettely ei kuitenkaan saa rajoittaa saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamista.

Osa 130 s artiklan nojalla annetusta sekundäärilainsäädännöstä on otettu ETA-sopimuksen XX liitteeseen (ks. HE 95/1992 vp, s. 290 ja 296—297 sekä HE 56/1994 vp, s. 73—77 ja 79—80). Seuraavassa selostetaan pääpiirteittäin artiklaan liittyvää sekundäärilainsäädäntöä.

Neuvoston päätös, tehty 13 päivänä syyskuuta 1993, uusiutuvien energialähteiden käytön edistämisestä yhteisössä ALTENER-ohjelma (93/500/ETY)

Ministerineuvosto käynnisti syyskuussa 1993 ALTENER-ohjelman (93/500/ETY), jonka tarkoituksena on vähentää fossiilisten polttoainesten käytöstä syntyviä päästöjä ja kasvihuonekaasujen syntymistä edistämällä uusiutuvien energialähteiden käyttöä. Uusiutuvilla energiamuodoilla on toistaiseksi hinnoittelujärjestelmistä johtuen vain muutamia markkinointimahdollisuuksia. Voimistaakseen uusiutuvien energialähteiden käyttöä jäsenvaltioiden on pyrittävä välttämään kyseisiä vääristymiä. Lähtökohdana on, että uusiutuvien energialähteiden ja erityisesti biomassan hyväksikäyttö tuo taloudellista hyötyä luomalla uusia työpaikkoja, mikä pitää paikallisen asutuksen sijoillaan.

Ohjelmasta rahoitetaan uusiutuvien energia-

lähteiden käytön edistämiseksi muun muassa seuraavia toimenpiteitä: selvitykset ja tekniset arvioinnit teknisten standardien määrittelemiseksi, uusiutuvien energialähteiden käytön mahdollistava infrastruktuurin laajentaminen ja luominen, koulutus- ja tiedotustoiminta, koordinaation parantaminen unionin ja ulkopuolisten tahojen kanssa tiedonvaihdossa ja arvioitaessa ohjelmaan sisältyvien toimien vaikutuksia sekä sähkön- ja lämmöntuotantoon käytettävän biomassan tekniset soveltuvuustekimukset ja selvitykset sen taloudellisista ja ympäristöllisistä eduista. Viisivuotisen (1993—97) ohjelman kokonaisbudjetti on 40 miljoonaa ecua.

Neuvoston päätös, tehty 24 päivänä kesäkuuta 1993, yhteisön CO₂-päästöjen ja muiden kasvihuonekaasupäästöjen valvontajärjestelmästä (93/389/ETY)

Päätöksellä luodaan hiilidioksidin ja muiden kasvihuonekaasujen päästöjen seurantajärjestelmä. Päätös velvoittaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön päästöjen vähennysohjelmia, joilla vaikutetaan unionin kokonaispäästöjen jäädyttämiseen vuoden 1990 määrään vuoteen 2000 mennessä edellyttäen, että muut teollisuusmaat tekevät päätöksiä vastaavista toimenpiteistä. Päätös ei velvoita yksittäisiä jäsenmaita vähentämään kasvihuonekaasujen päästöjä vuoden 1990 määrästä vuoteen 2000 mennessä.

Neuvoston direktiivi 93/76/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993, hiilidioksidipäästöjen rajoittamisesta energiatehokkuutta parantamalla (SAVE)

Direktiivin säännösten tavoitteena on rajoittaa hiilidioksidipäästöjä parantamalla energiatehokkuutta sekä toteuttaa tähän tavoitteeseen tähtäviä rakennusten energiakulutusta koskevia ohjelmia. Direktiivi liittyy neuvoston 29 päivänä lokakuuta 1991 hyväksymään päätökseen viisivuotisen energiansäästöä koskevan SAVE-ohjelman (erityistoimet energiatehokkuuden parantamiseksi) käynnistämisestä (91/565/ETY). Direktiivin nojalla on laadittava ja toteutettava ohjelmia rakennusten energialuokittelusta, lämmityksen, ilmastoinnin ja kuuman veden käyttökulujen veloittamisesta todellisen kulutuksen mukaan, kolmannen osapuolen rahoituksen sallimisesta energiansäästötoimissa julkisen sektorin kiinteistöissä, uusien rakennusten tehokkaasta lämmöneristämisestä

pitkällä aikavälillä, yli 15 kW tehoisten lämmityslaitteiden säännöllisestä tarkastuksesta ja paljon energiaa kuluttavien teollisuuslaitosten energiakatselmusten edistämisestä. Ohjelmat voivat sisältää lakeja, asetuksia sekä taloudellisia ja hallinnollisia säännöksiä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1973/92, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, ympäristöstä koskevan rahoitusjärjestelmän perustamisesta (LIFE)

Asetuksella on perustettu ympäristönsuojelun rahoitusjärjestelmä ja samalla lakkautettu aiemmat Itämeren ja Välimeren suojeluun (Norspa ja Medspa) sekä luonnonsuojeluun (ACNAT) tarkoitetut rahoitusjärjestelmät. LIFE-rahaston tavoitteena on yhteisön ympäristöpolitiikan ja lainsäädännön kehittämisen ja toimeenpanon edistäminen. Tukea voidaan myöntää yleisiin ympäristönsuojelua edistäviin hankkeisiin. Lisäksi jäljempänä selostettavan elinympäristödirektiivin (92/43/ETY) mukaan tukea voidaan antaa ensisijaisen tärkeiden lajien elinympäristöjen säilyttämiseen ja kunnostamiseen yhteisön alueella. Lisäksi tukea voidaan myöntää kolmansille maille ympäristöhankkeisiin Itämeren ja Välimeren alueilla. Tukea myönnetään pääsääntöisesti 50 prosenttia hankkeen kokonaiskustannuksista, mutta eräissä luonnonsuojeluun liittyvissä hankkeissa tuen enimmäismäärä voi olla 75 prosenttia.

Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luonnontilaisten elinympäristöjen ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta

Tämän elinympäristödirektiivin eli niin sanottu habitat-direktiivin tarkoituksena on tehostaa luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelua yhteisön alueella. Direktiivin tarkoituksena on myös suojella jäsenvaltioissa esiintyviä luontotyyppejä niiden itsensä vuoksi eikä pelkästään eläin- ja kasvilajien elinympäristöinä. Keskeisenä tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. Direktiivillä luodaan puitteet ja menettelytavat Natura 2000 -nimisen luonnonsuojelualueverkoston aikaansaamiselle yhteisön alueelle. Elinympäristödirektiivi sisältää varsinaisen tekstiosan lisäksi kuusi liitettä. Liitteet koskevat suojelualueiden muodostamista edellyttäviä luontotyyppejä (I), suojelualueiden muodostamista edellyttäviä eläin- ja kasvi-

lajeja (II), suojelualueita valittaessa noudatettavia kriteerejä (III), tiukkaa suojelua vaativia eläin- ja kasvilajeja (IV), hyödyntämisen sääntelyä vaativia eläin- ja kasvilajeja (V) sekä kiellettyjä pyynti- ja tappomenetelmiä ja -välineitä sekä kuljetusvälineitä (VI). Luontotyyppejä ja lajeja on kahta luokkaa, tavallisia ja ensisijaisen tärkeitä eli priorisoituja.

Direktiivin mukaan liitteen IV muuttaminen vaatii yksimielistä päätöstä, kun taas muita liitteitä voidaan tarkistaa määränemmistö päätöksellä. Natura 2000 -verkoston tulee mahdollistaa liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjen suojelutason säilyminen suotuisana. Luontotyyppien osalta tällä tarkoitetaan ensi sijassa sitä, että luontotyyppien levinneisyysalue pysyy vakaana tai kasvaa ja sen ekologinen rakenne ja toimivuus säilyvät. Vastaavasti lajien suojelutason katsotaan olevan suotuisa, jos lajien kannat säilyvät elinkykyisinä eikä niiden levinneisyysalue supistu. Natura 2000 -verkoston on tarkoitus liittää myös lintudirektiivin mukaiset suojelualueet. Direktiivissä määriteltyihin yhteisön tärkeinä pitämiin luontotyyppihin on Suomen ja Euroopan unionin välisissä liittymisneuvotteLUissa hyväksytty lisättäväksi boreaalisen havumetsävyöhykkeen luontotyyppi.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden tulee 5 päivään kesäkuuta 1995 mennessä tehdä oma ehdotuksensa verkostoon sisällytettävistä alueista. Komission on määrä 5 päivään kesäkuuta 1998 mennessä hyväksyä lista suojelualueista, joita yhteisö pitää tärkeinä. Alueiden, joilla on ensisijaisen tärkeitä luontotyyppejä tai -lajeja, katsotaan aina olevan tällaisia. Jäsenvaltioiden on sen jälkeen mahdollisimman pian ja viimeistään 5 päivään kesäkuuta 2004 mennessä muodostettava kyseisistä alueista suojelualueita joko lainsäädännöllisin, hallinnollisin tai sopimus oikeudellisin toimin. Sen jälkeen kun komissio on hyväksynyt listan yhteisön tärkeinä pitämistä suojelualueista, jäsenvaltioiden on estettävä näillä alueilla luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentyminen samoin kuin merkittävät häiriöt alueilla olevien lajien kannalta. Jokaisen suunnitelman tai hankkeen osalta, jolla todennäköisesti on merkittävä vaikutus suojelukohteeseen, on suoritettava ympäristövaikutusten arviointi. Viranomaiset saavat hyväksyä suunnitelman tai hankkeen vain, jos arviointi osoittaa, ettei se vaikuta haitallisesti suojelukohteen koskemattomuuteen. Tästä voidaan poiketa vain direktiivissä määriteltyin,

tiukasti rajatuin perustein. Mainitut oikeusvaikutukset ulottuvat myös luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin (79/409/ETY) mukaan suojeltuihin tai suojeltaviin alueisiin. Direktiiviä on selostettu tarkemmin jäljempänä 130 t artiklan perustelujen jälkeen.

Elinympäristödirektiivillä pyritään myös edistämään maisemansuojelua ja suojelualueverkoston yhtenäisyyttä. Siinä tarkoituksessa jäsenvaltioiden tulee tarpeen mukaan maankäytön suunnittelussa ja kehittämissä politiikassa edistää sellaisten maisemaelementtien suojelua, joilla on tärkeä merkitys luonnonvaraisille eläimille ja kasveille.

Jäsenvaltioiden on kiellettävä liitteessä IV tiukasti suojeltujen eläinlajien yksilöiden tahallinen tappaminen ja häiritseminen sekä eläinten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tuhoaminen ja heikentäminen. Samassa liitteessä lueteltujen kasvilajien ottaminen tai hävittäminen on niin ikään kiellettävä. Liitteen V eläin- ja kasvilajien osalta on lievempiä velvoitteita. Direktiivissä on lisäksi tarkkaan säädetty millä perusteilla lajisuojelua koskevista säännöksistä voidaan poiketa. Yleisenä edellytyksenä on, ettei poikkeaminen haittaa lajin suojelutason säilymistä suotuisana ja ettei muuta tyydyttävää vaihtoehtoa ole. Jäsenvaltio voi saada yhteisön taloudellista tukea suojelun toteuttamiseksi alueilla, joilla on ensisijaisen tärkeitä luontotyyppisiä tai -lajeja. Direktiivi velvoittaa jäsenvaltiot järjestämään seurannan, jossa on kiinnitettävä erityistä huomiota ensisijaisen tärkeisiin luontotyyppisiin ja lajeihin. Liittymisasiakirjasta aiheutuvia mukautuksia on selostettu liittymisasiakirjan 29 artiklaa ja liitettä I koskevissa perusteluissa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Elinympäristödirektiivi edellyttää, että jäsenvaltiot saattavat voimaan tarpeelliset lainmuutokset 5 päivään kesäkuuta 1994 mennessä. Suomen luonnonsuojelulakia (71/23) ja siihen liittyvää lainsäädäntöä on monelta osin muutettava direktiivissä asetettujen velvoitteiden täyttämiseksi. Suomen on myös yhdessä komission ja mahdollisesti muiden yhteisöön liittyvien havumetsävyöhykkeen valtioiden kanssa valmistettava direktiivin liitteiden täydentäminen niin, että ne kattavat myös boreaalisen havumetsävyöhykkeen luontotyyppit ja lajit. Tätä koskeva valmistelu on käynnistetty pohjoismaisen yhteistyön puitteissa.

Suomen lainsäädännössä alueen suojelun oikeusvaikutukset ulottuvat vain kyseiseen alueeseen. Elinympäristödirektiivi edellyttää, että myös suojelualueen lähistöllä tapahtuva toiminta, joka vaikuttaa haitallisesti suojelualueeseen, on voitava estää. Jotta lähistöllä tehtävien toimien suojelukohteen ympäristövaikutukset voitaisiin arvioida, tarvitaan lainsäädäntötoimia. Suunnitelmien hyväksymis- ja vahvistamisperusteita sekä erilaisten lupien myöntämisperusteita on tarkistettava direktiivin määräyksiä vastaavaksi. Natura 2000 -verkoston käsittely- ja hyväksymisaikataulu edellyttäneen väli-aikaista toimenpidekieltoa koskevien säännösten tarkistamista. Myös velvoite perustaa suojelualueet tietyn ajan kuluessa edellyttää lain taseisia säädöksiä. Luonnonsuojelulain lajisuojelua koskevia säännöksiä ja metsästyslain säännöksiä (615/93) on tarkistettava.

Elinympäristödirektiivin toteuttamisen helpottamiseksi on tarpeen sisällyttää luonnonsuojelulakiin luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelua (biotooppisuojelua) sekä maisemansuojelualueita koskevia säännöksiä.

Suojelualueiden tarpeen vähentämiseksi on erikseen selvitettävä myös vesilain (264/61), rakennuslain (370/58), maastoliikennelain (670/91), meluntorjuntalain (382/87) ja muiden eläin- ja kasvilajien elinmahdollisuuksiin vaikuttavien lakien tarkistamista. Tarvittavista lainsäädännön muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3254/91, annettu 4 päivänä marraskuuta 1991, pyydysten käytön kieltämiseksi yhteisön alueella sekä tuonnin kieltämiseksi sellaisten turkisten ja tietyistä villieläimistä valmistettujen tuotteiden osalta, jotka ovat peräisin maista, jotka pyydystävät niitä sellaisilla pyydyksillä tai pyyntikeinoilla, jotka eivät täytä kansainvälisiä inhimillisiä pyyntistandardia

Asetuksessa tarkoitetaan pyyntirautojen käytöllä sellaista pyyntimenetelmää, joka leukojen avulla vangitsee tai pitää tiukasti kiinni yhden tai useamman eläimen raajan ja täten estää raajan tai raajojen takaisin vetämisen. Asetuksessa kielletään pyyntirautojen käyttö yhteisön alueella viimeistään tammikuun alusta 1995 lukien sekä liitteessä I lueteltujen eläinten nahkojen ja liitteessä II lueteltujen valmistaiden tuonti yhteisöön tammikuun alusta 1995 lukien. Tuonti on kuitenkin sallittua, jos komis-

sio on asetuksen 5 artiklan mukaista menettelyä noudattaen ratkaissut, että nahkoja tuodaan maasta, jossa lainsäädännöllisin tai hallinnollisin keinoin pyyntirautojen käyttö on kielletty tai pyyntimenetelmät täyttävät kansainvälisesti sovitut humanit pyyntistandardit.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Metsästyslain (615/93) 33 §:n 11 kohdan nojalla on kiellettyä käyttää rautoja, jotka eivät tapa heti. Lisäksi metsästysasetuksen (666/93) 10 §:ssä säädetään, että rautoja saa käyttää vain majavien, piisamin, tarhatun naalin, ketun, supikoiran, kärpän, minkin, hillerin, näädän, mäyrän ja saukon metsästyksen sekä rauhoittamattomiin eläimiin kuuluvien nisäkkäiden pyydystämiseen. Riistaeläinten pyydystämiseen tarkoitettujen rautojen on oltava sellaiset, että eläin joutuu menemään rautojen lävitse ja että ne eläimen kokoon nähden riittävällä iskuvoimalla aiheuttavat niihin joutuneen eläimen välittömän kuoleman. Näin ollen metsästyslain ja -asetuksen määräykset eivät ole ristiriidassa neuvoston asetuksen kanssa, sillä vain heti tappavien rautojen käyttö on sallittua. Asetus ei tämän vuoksi edellytä lainsäädäntötoimia Suomessa.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 594/91, annettu 4 päivänä maaliskuuta 1991, otsonikerrosta heikentävistä aineista ja neuvoston asetus (ETY) N:o 3952/92, annettu 30 päivänä joulukuuta 1992, asetuksen (ETY) N:o 594/91 muuttamisesta otsonikerrosta heikentävistä aineista luopumisen nopeuttamiseksi

Asetuksissa säädetään otsonikerrosta heikentävien aineiden tuonnin, viennin, tuotannon ja kulutuksen rajoituksista. Asetukset koskevat CFC-yhdisteitä, haloneita, tetrakloorimetaania ja 1,1,1-trikloorietaania. Unionin jäsenvaltioissa lopetetaan CFC-yhdisteiden käyttö pääsääntöisesti vuonna 1995, halonien käyttö vuonna 1994, tetrakloorimetaanin käyttö pääsääntöisesti vuonna 1995 ja 1,1,1-trikloorietaanin käyttö pääsääntöisesti vuonna 1996.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Otsonikerrosta heikentävien aineiden osalta ETA-sopimukseen sisältyy järjestely, jonka mukaan EFTA-valtiot voivat noudattaa kansallista lainsäädäntöään, joka oli voimassa sopimuk-

sen voimaantuloajankohtana. Järjestelyä on selostettu Euroopan talousalueen perustamiseen liittyvien sopimusten eräiden määräysten hyväksymisestä annetussa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 119). ETA-sopimuksen tekemisen jälkeen yhteisö on nopeuttanut omia rajoitusaikataulujaan asetuksen muutoksella (ETY) N:o 3952/92, joka on myös otettu ETA-sopimuksen piiriin ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94 (HE 56/1994 vp, s. 77).

Koska otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevat EY:n säädökset ovat luonteeltaan asetuksia, ne tulevat sellaisenaan voimaan Suomessa. Asetukset on annettu 130 s artiklan nojalla, joten Suomi voi muiden jäsenvaltioiden tapaan jatkaa omaa tiukempaa kansallista sääntelyään. Suomessa CFC-yhdisteiden, halonien, tetrakloorimetaanin ja 1,1,1-trikloorietaanin käyttöä koskevat rajoitukset on toteutettu ilmansuojelulain (67/82), jätehuoltolain (673/78) ja kemikaalilain (744/89) nojalla annetuina valtioneuvoston päätöksin.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 1210/90, annettu 7 päivänä toukokuuta 1990, Euroopan ympäristökeskuksen ja Euroopan ympäristöä koskevan tieto- ja seurantaverkoston perustamisesta

Asetuksella perustetaan Euroopan ympäristökeskus ja luodaan pohja koko Euroopan kattavalle ympäristötieto- ja seurantaverkolle. Asetus tuli voimaan marraskuussa 1993, kun keskuksen sijaintipaikasta päätettiin.

Ympäristökeskuksen tehtävä on muun muassa koota ja käsitellä ympäristön tilaa koskevaa tietoa sekä koordinoita tieto- ja seurantaverkon toimintaa. Ympäristökeskuksen tulee toimittaa yhteisöille ja sen jäsenvaltioille sellaista ympäristöä koskevaa tietoa, jota nämä tarvitsevat kehittäessään ja toteuttaessaan ympäristöpolitiikkaansa. Keskuksen tehtävien laajentamista tarkastellaan kahden vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta.

Tieto- ja seurantaverkko koostuu kansallisesti tietoa tuottavista viranomaisista, kansallisista tietokeskuksista ja ympäristötiedon eri lohkoihin tai tiettyyn maantieteelliseen alueeseen erikoistuvista tietokeskuksista, jotka keräävät ja arvioivat tietoa kansallisesti ja toimittavat sitä edelleen Euroopan ympäristökeskukselle.

130 s artiklan nojalla on hyväksytty useita kansainvälisiä ympäristösopimuksia, joista huomattavassa osassa myös Suomi on sopimuspuolena. Tällaisia sopimuksia ovat esimer-

kiksi ilman epäpuhtauksien kaukokulkeutumista koskevaan yleissopimukseen liittyvä typpi-pöytäkirja (SopS 46/1991), vaarallisten jätteen maan rajan ylittävien siirtojen ja käsittelyn valvontaa koskeva Baselin yleissopimus (SopS 44—45/1992), otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan Montrealin pöytäkirjan muutokset (SopS 67—68/1992) ja OECD:n neuvoston päätös hyödynnettävien jätteen maan rajan ylittävien siirtojen valvonnasta (SopS 53/92). Vuonna 1992 tehty biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan lokakuussa 1994.

Lisäksi yhteisö on sopimuspuolena sellaisissa sopimuksissa, joiden soveltamisalueet ovat Suomen kannalta merkityksellisiä, kuten Koillis-Atlantin rantojen- ja vesiensuojelua koskeva yhteistyösopimus (93/550/ETY), Pohjanmeren öljyntorjuntasopimus (93/540/ETY), Tonavan vesivaroja hallintaa koskeva yhteistyösopimus (90/160/ETY) ja Rheinin kemikaalisopimuksen lisäys (88/382/ETY), joten niistä ei aiheudu lainsäädännön muutoksia.

130 t artikla. Artikla sisältää niin sanotun ympäristötakuusäännöksen, jonka mukaan 130 s artiklan nojalla toteutetut toimet eivät estä jäsenvaltioita pysyttämästä taikka toteuttamasta tiukempia suojoitoimenpiteitä. Toimenpiteiden tulee olla sopusoinnussa perustamissopimuksen muiden määräysten kanssa. Lisäksi niistä on ilmoitettava komissiolle.

Suurin osa 130 s artiklan nojalla annetuista säännöksistä on vähimmäistasoa edellyttäviä säännöksiä eli niin kutsuttuja vähimmäisharmonisointisäännöksiä. 130 t artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat antaa alueellaan minimivaatimuksia tiukempia ympäristönsuojelumääräyksiä.

Kuten edellä on todettu ympäristöalan säädöksiä on aikaisemmin annettu myös EY:n perustamissopimuksen 100 a ja 235 artiklan nojalla. Seuraavassa selostetaan lainsäädännön alaan kuuluvia ETA-sopimukseen sisällyttämiä säädöksiä.

Neuvoston direktiivi, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1979, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (79/409/ETY)

Niin sanotun lintudirektiivin tarkoituksena on kaikkien yhteisön alueella luonnonvaraisena esiintyvien lintulajien ja niiden elinympäristöjen suojelu. Direktiivin mukaan lintujen kannat on säilytettävä ekologisesti, tieteellisesti ja sivistyk-

sellisesti perustellulla tasolla tai, jos ne eivät sitä ole, saatettava sille tasolle. Tässä tarkoituksessa jäsenvaltiot sitoutuvat luomaan tai ylläpitämään riittävästi elinympäristöjä kaikille lintulajeille perustamalla suojelualueita, mutta myös suojelualueiden ulkopuolelle kohdistetuin toimenpitein.

Lintudirektiivissä on erityisvelvoitteita liitteessä I lueteltujen lintulajien ja jäsenvaltion alueella säännöllisesti esiintyvien muuttolintujen osalta. Niiden osalta vaaditaan elinympäristöjen erityissuojelua. Jäsenvaltioiden on luokiteltava etenkin näiden lajien kannalta parhaat alueet erityisiksi suojelualueiksi. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kosteikkojen suojeleluun.

Jäsenvaltioiden on ensi sijassa itse arvioitava, mitä suojelualueita lintudirektiivin toteuttaminen edellyttää ja muodostettava suojelualueet. Jäsenvaltioiden on informoitava komissiota niin, että se voi päätellä, muodostavatko suojelualueet riittävän lajien suojelutarpeet täyttävän kokonaisuuden. Jollei näin ole, komissio voi nostaa jäsenvaltiota vastaan kanteen yhteisön tuomioistuimessa. Tuomioistuimen ennakkoratkaisujen mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia täyttämään direktiivin vaatimukset sellaisenkin ornitologisen tiedon perusteella merkittävien alueiden osalta, joita ei ole muodostettu suojelualueiksi (ks. tapaus 57/89, komissio v. Saksa ja tapaus 355/90, komissio v. Espanja).

Suojelualueilla jäsenvaltioiden tulee ryhtyä toimenpiteisiin lintujen elinympäristön pilaantumisen tai huonontumisen estämiseksi. Samoin on estettävä lintuihin kohdistuvat, direktiivin tavoitteiden kannalta merkittävät häiriöt. Myös suojelualueiden ulkopuolella on pyrittävä välttämään elinympäristöjen pilaantumista ja huonontumista.

Jäsenvaltioiden on myös luotava yleinen lintulajien suojelujärjestelmä, jossa on kiellettyä muun muassa lintujen tarkoituksellinen tappaminen, pyydystäminen ja häiritseminen. Poikkeuksena ovat liitteessä II luetellut lintulajit. Niistä osaa saa metsästää koko yhteisön alueella, osaa jäsenvaltion niin salliessa sen alueella. Lintujen metsästäminen niiden pesimis- ja lisääntymisaikana on kielletty. Metsästystapoja koskevien määräysten keskeinen sisältö on summittaisten metsästystapojen kieltäminen.

Jäsenvaltiot voivat direktiivissä tarkasti rajautuin perustein poiketa lintujen lajisuojelua ja metsästystä koskevista määräyksistä.

Liittymisasiakirjasta aiheutuvia mukautuksia on selostettu liittymisasiakirjan 29 artiklaa ja liitettä I koskevilla perusteluilla.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Lintudirektiivin edellyttämä suojelualueiden muodostaminen ei edellytä muita muutoksia kuin mitä edellä 130 s artiklan yhteydessä on elinympäristödirektiivin (92/43/ETY) kohdalla selostettu. Lintudirektiivin lajisuojelua koskevat metsästyslain tarkistukset valmistellaan samassa yhteydessä kuin elinympäristödirektiivin edellyttämät muutokset. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3626/82, annettu 3 päivänä joulukuuta 1982, luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamisesta yhteisössä

Asetus sisältää harmonisointisäännöksiä, joilla tähdätään mainitun, niin sanotun CITES-sopimuksen yhdenmukaiseen soveltamiseen yhteisön jäsenvaltioissa muun muassa tullivalvontaa ja hallinnollisia muodollisuuksia koskeville osin.

Asetuksen liite B luettelee tyhjentävästi uhanalaisten lajien osat ja johdannaiset, joita lupamääräykset koskevat. Tällainen luettelo puuttuu CITES-sopimuksesta, jonka mukaan asia jää sopimusosapuolten omaan harkintaan. Lupamääräykset koskevat myös kaikkia muita lajiliitteissä mainittujen eläin- ja kasvilajien osia tai johdannaisia sen mukaan kuin lähetyksen asiakirjoista, pakkausmerkinnöistä ja leimoista käy ilmi. Tällaisia määräystä ei ole CITES-sopimustekstissä.

Asetuksen liitteen C osassa 1 mainittuihin lajeihin sovelletaan CITES-sopimuksen lajiliitteen I lajeja koskevia sääntöjä, mikä antaa mahdollisuuden tiukempaan tuonnin ja viennin valvontaan. Liitteen C osassa 2 mainittujen lajien tuonti yhteisön alueelle edellyttää tuontilupaa, jonka myöntämisedellytykset on erikseen mainittu. Nämä määräykset poikkeavat CITES-sopimuksesta, jonka mukaan sopimuksen lajiliitteen II lajien viennin ja tuonnin edellytyksenä on yksikertaisempi lupamenettely.

CITES-sopimuksen lajiliitteen I sekä asetuksen liitteen C osassa 1 mainittujen lajien yksilöiden, niiden osien ja johdannaisten esittäminen kaupallisessa tarkoituksessa, myytävänä pitäminen, myytäväksi tarjoaminen tai kuljetaminen myytäväksi on kielletty eräin poikkeuksin. Tällaista määräystä ei ole CITES-sopimuksessa.

Asetuksen mukaan CITES-sopimuksen hallintoviranomaisten tulee raportoida Euroopan komissiolle, CITES-sopimus edellyttää raportointia vain sopimuksen sihteeristölle.

Komission asetus (ETY) N:o 3418/83, annettu 28 päivänä marraskuuta 1983, villieläimistön ja -kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamiseksi yhteisössä vaadittujen yhdenmukaisten asiakirjojen myöntämistä ja käyttöä koskevista säännöksistä

Asetuksessa vahvistetaan CITES-sopimuksen soveltamista varten yhtenäiset lupamallit ja säädetään lupien käsittelystä yhteisön alueella. Euroopan yhteisön lupamalli poikkeaa Suomessa käytetystä ja käsittely CITES-sopimuksen edellyttämästä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on saattanut voimaan CITES-sopimuksen (SopS 44—45/1976) ja siihen myöhemmin tehdyt muutokset. Yhteisön alueella noudatettavat tiukemmat ja sopimuksesta poikkeavat määräykset on annettu asetuksilla, joten ne tulevat jäsenyyden myötä maassamme suoraan voimaan ja viranomaiset ovat velvollisia niitä soveltamaan. Jotta Suomen laissa ei olisi niistä poikkeavia määräyksiä, on luonnonsuojelulakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä muutettava yhteisössä voimassa olevia asetuksia vastaaviksi. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Neuvoston päätös, tehty 12 päivänä joulukuuta 1977, yhteisön makean pintaveden laatua koskevasta yhteisestä tietojenvaihtomenettelystä (77/795/ETY)

Päätöksellä luodaan järjestelmä jokiveden ja vesistöjen veden laadun tarkkailusta ja tietojen

vaihdosta. Se määrittelee näytteenotto- ja mitausasemat jäsenvaltioissa (liite I) ja muuttajat, joista tietoa on vaihdettava (liite II).

Muutoksessa 86/574/ETY määritetään edellytykset komissiolle vuosittain tulevan tiedon lähettämistä sitä vaativalle jäsenmaalle. Komission edellytetään julkaisevan kertomuksen joka kolmas vuosi 1987 lähtien.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen ympäristötietojärjestelmä ja vesistö-tarkkailu toteuttavat päätöksen vaatimukset. Suomessa päätöksessä tarkoitettuja näytteenotto- ja mitausasemia ovat Kalkkistenkoski, Pori-Tampere -silta, Mansikkakoski, Raasakan silta, Merikosken silta, Isohaaran silta, Kukkolankoski ja Virtaniemi.

Neuvoston päätös, annettu 6 päivänä maaliskuuta 1986, perustamaan yhteisön tietojärjestelmä hiilivetyjen ja muiden haitallisten aineiden mereen pääsemisestä aiheutuvan saastumisen kontrollointia ja vähentämistä varten (86/85/ETY)

Päätöksellä perustetaan yhteisön ohjaukseen tietojärjestelmä, joka edellyttää muun muassa voimavaraselvitystä merellä tapahtuvien öljyva-hinkojen torjunnasta (liite I), luetteloa kansallisista ja yhteisistä öljytorjuntasuunnitelmista, käsikirjaa hiilivetyjen ominaisuuksista ja käytäytymisestä sekä käsittelymenetelmistä (liite II), voimavaraselvitystä muiden haitallisten aineiden merellä tapahtuvien päästöjen torjunnassa (liite III). Päätöstä muutettiin 16 päivänä kesäkuuta 1988 annetulla neuvoston päätöksellä (88/346/ETY) siten, että suuret sisävesistöt lisättiin järjestelmän piiriin.

XVII osasto

Kehitysyhteistyö

130 u artikla. Unionisopimuksella lisätystä artiklassa määritellään yhteisön kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet, jotka ovat kehitysmaiden kestävä taloudellinen ja sosiaalinen kehitys, kehitysmaiden asteittainen yhdentymisen maailmantalouteen ja köyhyyden torjunta kehitysmaissa. Lisäksi todetaan, että yhteisön kehitysyhteistyöllä pyritään kansanvallan ja oikeusvaltion lujittamiseen sekä ihmisoikeuksien

ja perusvapauksien kunnioittamiseen.

Yhteisö ja jäsenvaltiot sitoutuvat samalla noudattamaan näitä velvoitteita ja ottamaan huomioon ne tavoitteet, jotka ne ovat hyväksyneet YK:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä.

Artiklassa mainitut tavoitteet vastaavat pitkälti Suomen kehitysyhteistyöstrategian pää-tavoitteita. Tavoitteisiin, jotka yhteisön jäsenvaltiot ovat hyväksyneet YK:ssa, kuuluu 0,7 prosentin osuuden bruttokansantuotteesta osoittaminen kehitysyhteistyöhön. Liittyessään unionisopimukseen Suomi samalla vahvistaa sitoutumisensa tähän ja muihin YK:ssa ja sen järjestöissä hyväksytyihin tavoitteisiin.

130 v artikla. Artiklan mukaan yhteisö ottaa kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet huomioon kaikissa toimissaan, jotka ovat omiaan vaikuttamaan kehitysmaihin.

Artikla sisältää siis koherenssivaatimuksen eli kehitysmaasuhteiden eri osa-alueiden tulisi olla sopusoinnussa keskenään. Kehitysmaihin vaikuttavien politiikan alojen kuten esimerkiksi maatalouspolitiikan, kauppapolitiikan, työvoima- ja siirtolaispolitiikan keskinäisten ristiriitaisuuksien vähentäminen on edellytyksenä koherenssin toteutumiseksi.

Kehitysmaasuhteiden koherenssi on myös Suomen kehitysyhteistyön toimintaperiaatteita. Suomen osalta pyrkimys kehitysmaasuhteiden koherenssiin tulee jatkumaan pääasiassa Euroopan unionin kautta, koska unionin jäsenyys määrittelee muun muassa kauppapolitiikkamme ja maatalouspolitiikkamme linjaukset.

130 w artikla. Artiklan mukaan neuvosto tekee kehitysyhteistyöpolitiikkaa koskevat päätökset määränemmistöllä EY:n perustamis-sopimuksen 189 c artiklan määräysten mukaisesti. Kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi voidaan käynnistää monivuotisia toimintaohjelmia. Euroopan investointipankki myötävaikuttaa kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseen. Artiklan määräykset eivät vaikuta Lomé'n sopimuksen perusteella harjoitettavaan yhteistyöhön.

130 x artikla. Artiklassa määrätään yhteisön ja jäsenvaltioiden keskinäisestä koordinaatiosta jäsenmaiden omassa kehitysyhteistyössä. Jäsenmaiden tulee sopia keskinäisesti yhteistoiminnastaan avustusohjelmissaan sekä kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa. Lisäksi jäsenvaltiot voivat sitoutua yhteisiin toimiin ja niiden tulee tarvittaessa myötävaikuttaa avus-

tusohjelmien täytäntöönpanoon. Komissio voi toimia aloitteentekijänä koordinaation edistämiseksi.

Jäsenmaiden välinen koordinaatio samoin kuin yhteisön ja jäsenmaiden välinen toiminnan yhdenmukaistaminen on vasta muotoutumassa. Suomi on valmis ja sen tulee varautua tiivistyvään yhteistyöhön EU-maiden kesken sekä kahdenvälisen yhteistyön kohdemaissa että monenkeskisen yhteistyön foorumeilla, erityisesti YK:ssa ja sen erityisjärjestöissä.

130 y artikla. Artiklan mukaan yhteisö ja jäsenvaltiot tekevät kukin omaan toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Suomi tulee ylläpitämään vastaisuudessakin kahdenvälisiä kehitysyhteistyösuhteita. Myös kansainvälisissä järjestöissä on mahdollisuus harjoittaa itsenäistä politiikkaa. Samalla on kuitenkin otettava huomioon edellisessä artiklassa todettu pyrkimys koordinaation tiivistämiseen unionin jäsenmaiden kesken.

Neljäs osa

Merentakaisten maiden ja alueiden assosioituminen

EY:n perustamissopimuksen neljäs osa (131—136 a artikla) sisältää merentakaisten maiden ja alueiden (MMA) assosiointia Euroopan yhteisöön koskevat määräykset.

131 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan jäsenvaltiot assosioivat yhteisöön ne Euroopan ulkopuoliset maat ja alueet, joilla on erityiset suhteet Belgiaan, Tanskaan, Ranskaan, Italiaan, Alankomaihin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Tanskan mainitseminen tässä yhteydessä perustuu Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta tehdyn sopimuksen 2 artiklaan.

EY:n perustamissopimuksen liitteessä IV luetellaan assosiaatiota koskevien määräysten piiriin alunperin kuuluneet MMA:t. Useimmat niistä ovat kuitenkin myöhemmin itsenäistyneet. Nykyiset MMA:t ilmenevät neuvoston päätöksestä 91/482/ETY, jonka sisältöä selostetaan jäljempänä 136 artiklan yhteydessä.

Artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukaan assosioinnin yleisenä tavoitteena on edistää MMA:iden taloudellista ja sosiaalista kehitystä sekä vahvistaa niiden ja yhteisön välisiä läheisiä suhteita sekä myötävaikuttaa niiden

kehitykseen EY:n perustamissopimuksen johdanto-osassa mainittujen periaatteiden mukaan. Näiden periaatteiden joukossa mainitaan muun muassa Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirja.

EY:n perustamissopimuksen 131—136 a artiklan assosiaatiota koskevat määräykset on pidettävä erillään EY:n ja itsenäisten kehitysmaiden välisiä suhteita koskevasta niin sanotusta Lomén sopimuksesta, jota selostetaan 238 artiklan yhteydessä. Viimeksi mainitun sopimuksen osapuolena on nykyään 70 Afrikan, Karibian ja Tyynen meren alueen valtiota, joista useisiin sovellettiin ennen niiden itsenäistymistä EY:n perustamissopimuksen 131—136 artiklan määräyksiä. Entisten siirtomaiden itsenäistymisen seurauksena MMA:iden assosiointia koskevien määräysten käytännön merkitys on tuntuvasti vähentynyt.

132 artikla. Artikla sisältää assosioinnin tavoitteita koskevat määräykset. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot soveltavat kaupankäyntiinsä MMA:iden kanssa samaa järjestelmää kuin keskinäisessä kaupankäynnissään.

Jokainen MMA puolestaan soveltaa 2 kohdan mukaan kaupankäynnissään kaikkien jäsenvaltioiden sekä muiden MMA:iden kanssa samaa järjestelmää kuin kaupankäynnissä sen Euroopan valtion kanssa, johon sillä on erityissuhteet.

Jäsenvaltiot osallistuvat 3 kohdan mukaan näiden MMA:iden kehittämisen vaatimiin sijoituksiin.

EY:n rahoittamiin sijoituksiin saa 4 kohdan mukaan tarjouksin ja toimituksin osallistua yhtäläisin ehdoin jokainen luonnollinen tai oikeudellinen henkilö, jolla on jäsenvaltion taikka jonkin maan tai alueen kansalaisuus.

Sijoittautumisoikeutta säännellään 5 kohdan mukaan sijoittautumisoikeutta koskevan luvun määräysten ja menettelyjen mukaisesti sekä syrjimättömyyden pohjalta, jollei 136 artiklan nojalla annetuista erityissäännöksistä muuta johdu.

133 artikla. Artikla sisältää assosiaation sisällä sovellettavat tulleja koskevat määräykset. Niiden lähtökohtana on assosiaation muodostama vapaakauppa-alue. Artiklan 1 ja 2 kohdat koskevat tullien poistamista. MMA:sta peräisin olevien jäsenvaltioihin tuotavien tuotteiden tulit poistetaan kokonaan niin kuin jäsenvaltioiden välisten tullen asteittaisesta poistamisesta määrätään EY:n perustamissopimuksen yleisissä määräyksissä. MMA:han tuotavien tuotteiden

den tullit poistetaan asteittain 12, 13, 14, 15 ja 17 artiklan mukaisesti. Vaikka tässä yhteydessä ei mainitakaan määrällisten rajoitusten tai vai- kutuksiltaan samanlaisten toimenpiteiden pois- tamista, niin yhteisö ei ole soveltanut niitä sellaisiin tuotteisiin, joilla on MMA:n alkupe- räasema. Tämä perustuu nykyisin jäljempänä selostetun neuvoston päätöksen (91/482/ETY) 102 artiklaan.

Artiklan 3 kohta sisältää tullien vastavuo- roista poistamista koskevan poikkeuksen. Sen mukaan MMA:t voivat periä tulleja, jotka ovat tarpeellisia niiden kehityksen ja teollistumisen kannalta tai jotka ovat luonteeltaan fiskaalisia ja joiden tarkoituksena on tuottaa tuloa niiden talousarviossa. Tähän poikkeukseen liittyy rajoitus, jonka mukaan tulleja on alennettava siitä jäsenvaltiosta tuotavista tuotteista perittä- vien tullien tasolle, johon maalla on erityissuh- teet (Ranska, Alankomaat, Yhdistynyt kunin- gaskunta, Tanska). Kyseinen alentaminen to- teutetaan EY:n perustamissopimuksessa asetet- tujen yleisten määräysten mukaisesti.

Artiklan 4 kohdan mukaan 2 kohdan tullien alentamista koskevaa määräystä ei sovelleta maihin ja alueisiin, jotka jo EY:n perustamis- sopimuksen voimaantullessa sovelsivat kansain- välisiin sopimukseen perustuvaa syrjäntäkieltoa.

Artiklan 5 kohta sisältää yleisen merentakai- sista maista ja alueilta tuotavia tavaroita koske- van syrjäntäkiellon. Kysymyksessä on assosioin- tia koskeva peruseriaate. Sen mukaan tullien käyttöön ottaminen ei saa oikeudellisesti tai to- siasiallisesti johtaa suoraan tai välilliseen syr- jintään jäsenvaltioista tapahtuvassa tuonnissa.

134 artikla. Artikla sisältää suojatoimenpitei- tä koskevan määräyksen jäsenvaltioiden hyväk- si. Sen tarkoituksena on estää sellainen meren- takaisten maiden ja alueiden kautta tapahtuva tuonti jäsenvaltioihin, joka vääristää kaupan- käyntiä jonkin jäsenvaltion vahingoksi. Tämä voi aiheutua esimerkiksi siitä, että maiden ja alueiden soveltama tullitaso kolmansista valti- oista peräisin olevien tuotteiden suhteen on alhaisempi kuin yhteisen tullitariffin mukainen tulli. Jos jäsenvaltiolle aiheutuu tämän seura-uksena vahinkoa, voi se pyytää komissiota tekemään muille jäsenvaltioille tarpeellisia eh- dotuksia tilanteen korjaamiseksi.

135 artikla. Artiklan mukaan työntekijöiden vapaata liikkumista jäsenvaltioiden ja maiden ja alueiden välillä säännellään myöhemmin tehtävin sopimuksin, jotka edellyttävät jäsen- valtioiden yksimielisyyttä. Tällaisia sopimuksia

ei kuitenkaan ole tehty. Työntekijöiden vapaa- ta liikkumista koskevia EY:n perustamissopi- muksen periaatteita sovelletaan näin ollen vain jäsenvaltioiden välillä ja ne koskevat vain sellaisia henkilöitä, joilla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus.

136 artikla. Artikla sisältää määräykset siitä, miten merentakaisen maiden ja alueiden as- sosiointia yhteisöön koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan. Artiklassa mainittu EY:n perustamissopimukseen liitetty täytäntöönpano- sopimus on myöhemmin rauennut. Tämän jälkeen neuvosto päättää uutta jaksoa koske- vista säännöksistä yksimielisesti. Vuodesta 1964 lukien neuvosto on tehnyt assosiointia koskevia päätöksiä viiden vuoden välein. Uusin päätös on alla selostettu neuvoston päätös (91/482/ ETY), jonka voimassaoloaika on aikaisemmin- ta päätöksistä poiketen säädetty 10 vuodeksi.

Neuvoston päätös, tehty 25 päivänä heinäkuu- ta 1991, merentakaisen maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön (91/482/ETY)

Päätös sisältää voimassa olevat määräykset yhteisön ja MMA:iden assosiaatiosta. Sen sis- ältö vastaa olennaisilta osiltaan voimassa ole- vaa Lomé'n sopimusta. Päätöksen liitteessä I luetellaan nykyiset MMA:t, joihin assosiointia koskevia määräyksiä sovelletaan. Näitä ovat: Tanskaan kuuluva Grönlanti; Ranskan alai- suuteen kuuluvat merentakaiset alueet Uusi Kaledonia ja siihen liittyvät alueet, Ranskan Polynesia, Wallis ja Futuna saaret sekä alueel- liset yhteisöt Mayotte sekä St. Pierre ja Mi- quelon; Alankomaihin kuuluvat Euroopan ul- kopuoliset alueet Aruba sekä Alankomaiden Antillit (Bonaire, Curacao, Saba, Saint Eusta- tatus, Saint Martin); Yhdistyneen kuningas- kunnan alaisuuteen kuuluvat 11 merentakaista maata ja aluetta: Anguilla, Cayman-saaret, Falkland-saaret, South Georgia ja Sandwich- saaret, Montserrat, Pitcairn, St. Helena ja siihen kuuluvat alueet, Britannian etelä-man- neralue, Britannian Intian valtameren alue, Turks ja Caicos saaret ja Britannian Neitsyt- saaret.

Päätöksen tarkoituksena on edistää päätök- sessä lueteltujen MMA:iden taloudellista, kult- tuurista ja sosiaalista kehitystä sekä vahvistaa niiden talousrakenteita. Tavoitteena on tukea MMA:iden pyrkimyksiä saavuttaa kokonais- valtainen kehitys, joka perustuu niiden kulttuu-

ri- ja sosiaaliin arvoihin, ihmisten suorituskykyyn, luonnonvaroihin ja MMA:iden taloudellisiin mahdollisuuksiin edistää omaa sosiaalista, kulttuuri- ja taloudellista kehitystään ja väestöjen hyvinvointia tyydyttämällä heidän perustarpeensa ja tunnustamalla naisen tehtävä ja väestön suorituskyvyn lisääminen tavalla, joka ottaa huomioon heidän omanarvontuntonsa.

Yhteisö ja MMA:t antavat etusijan alueelliselle yhteistyölle ja yhdentymiselle. Yhteisön on määrä tukea erityisesti MMA:iden pyrkimyksiä organisoitua alueelliseksi ryhmittymiksi ja edistää yhteistyötään alueellisella ja alueiden välisellä tasolla. Tavoitteena on aiempaa oikeudenmukaisemman ja tasapainoisemman kansainvälisen talousjärjestyksen aikaansaaminen.

Päätöksessä yhteisö tunnustaa tarpeen myöntää erityiskohtelu vähiten kehittyneille MMA:ille ja ottaa huomioon niiden erityiset vaikeudet. Erityistä huomiota kiinnitetään myös väestön köyhimpien osien elinehtojen parantamiseen.

Tavoitteena on hajautettu yhteistyö, pyrkimys monipuolisen ja laaja-alaisen yhteistyön kannustukseen. Yhteistyösapuolina mainitaan muun muassa paikallisviranomaiset, maaseutu- ja kyläyhteisöt, osuuskunnat, yritykset, ammattiyhdistykset sekä opetus- ja tutkimuskeskukset. Yhteistyön rajoissa tuetaan joko MMA-osapuolten itsenäisiä toimintoja tai sellaisia toimintoja, joita tuetaan vastaavien yhteisön piiristä olevien osapuolten toimesta. Yhteistyöllä pyritään myös rohkaisemaan sekä MMA-että yhteistyösapuolia hankkimaan lisää sekä rahallisia että teknisiä voimavaroja kehittämishankkeisiin.

Yhteisön toiminta perustuu mahdollisuuksien mukaan komission, tietystä maasta tai alueesta vastuussa olevan jäsenmaan ja kyseisten maiden tai alueiden asianomaisten paikallisviranomaisten väliseen kiinteään yhteistyöhön.

Yhteisön ja MMA:iden välistä yhteistyötä on määrää toteuttaa useilla toimialoilla. Esimerkkinä voidaan mainita ympäristö, maatalous, elintarvikkeiden saatavuuden ja maaseudun kehittäminen, kalastus, teollisuus, kaivostoiminta, energia, palvelusten kehittäminen, turismi, kuljetus, liikenne ja kauppa.

Päätöksessä määritellyistä yhteistyön keinoista voidaan todeta, että kaupan alalla tavoitteena on kaupan edistäminen MMA:iden ja yhteisön välillä, huomioon ottaen niiden kyseessä olevat kehitystasot, sekä myös MMA:i-

den välillä. Tavoitetta toteutettaessa pyritään erityisesti varmistautumaan, että toiminta saa aikaan merkittävää lisähyötyä MMA:iden kaupalle yhteisön kanssa. Kaupan kasvattamiseksi pyritään parantamaan MMA:iden mahdollisuuksia saada tuotteitaan markkinoille, etenkin yhteisön piiriin osapuolten välisen kauppataseen parantamiseksi.

Yhteistyön välineistä voidaan mainita erikseen myös maataloustuotteista saatavien vientitulojen vakauttaminen eli niin sanottu Stabex-järjestelmä. Järjestelmä pyrkii takaamaan sellaisten MMA-tuotteiden viennistä yhteisöön tai eräisiin muihin kohteisiin saatavien vientitulojen vakauden, joista näiden maiden ja alueiden taloudet ovat riippuvaisia ja jotka ovat joutuneet hinta- tai määrällisten vaihteluiden tai näiden molempien kohteeksi. Tällaisia tuotteita on kaikkiaan 49. Maaliskuun 1 päivänä 1990 alkavalle viisivuotiskaudelle kehitysrahoitusyhteistyöhön osoitetuista varoista on Stabex-järjestelmää varten varattu 6 miljoonaa ecua lahja-apuna. Tämä summa kattaa kaikki järjestelmän piirissä olevat sitoumukset. Varainhallinnosta vastaa komissio.

Huomionarvoinen yhteistyön väline on myös kaivostoimintaa koskeva erityinen rahoitusjärjestelmä (Sysmin). Se on perustettu niitä MMA:ia varten, joiden kaivossektorit ovat tärkeitä maan tai alueen taloudelle ja joilla on edessään jo havaittavissa olevia tai lähitulevaisuudessa odotettavissa olevia vaikeuksia.

Tavoitteena on vakaamman ja laajemman perustan luominen MMA:iden kehitykselle. Sysmin-järjestelmää varten päätöksessä varataan edellä mainitulle viisivuotiskaudelle 2,5 miljoonaa ecua lahja-apuna. Summa kattaa kaikki järjestelmän piirissä olevat sitoumukset. Myöskin kyseessä olevasta varainhallinnosta vastaa komissio.

Komissiota edustaa MMA:ssa tai kussakin alueellisessa ryhmittymässä valtuutettu nimenomaisen pyynnön perusteella. Tapauksissa, joissa komissio ei ole nimittänyt valtuutettua johonkin maahan tai jollekin alueelle, jäsenvaltion kyseessä olevasta maasta tai alueesta vastuussa olevat viranomaiset huolehtivat yhteydenpidosta komission ja tämän maan tai alueen asianomaisten viranomaisten välillä.

Päätöstä sovelletaan kymmenen vuoden ajan 1 päivästä maaliskuuta 1990 lukien.

Päätöksen 101—110 artiklaan sisältyvät yhteisön ja MMM:iden välistä kauppaa koskevat

määräykset. Sen 101 ja 102 artiklan mukaan MMA:ilta peräisin olevien tuotteiden tuonti yhteisöön tapahtuu vapaana tulleista ja vastaavista maksuista, eikä niihin sovelleta määrällisiä rajoituksia tai vastaavia toimenpiteitä. Alkuperätuotteet on määritelty päätöksen liitteessä II. Tuotekate vastaa Lomén sopimuksen määräyksiä. Päätös sisältää rommia koskevat erityismääräykset. Maataloustuotteiden tuonnista yhteisöön on olemassa EY:n maatalouspolitiikan yhteydessä annettuja erityissäännöksiä.

MMA:t voivat puolestaan määrätä tai ylläpitää tulleja ja määrällisiä rajoituksia EY:stä peräisin oleville tuotteille, kuitenkin siten että jäsenvaltioiden välillä ei tapahdu syrjintää.

MMA:iden viranomaisilla on päätöksen 232 artiklan mukaan velvollisuus kohdella jäsenvaltioiden kansalaisia ja yrityksiä syrjimättömyyden perusteella sijoittautumisoikeuden ja palvelujen suhteen. Syrjimättömyyskielto edellyttää kuitenkin vastavuoroisuutta. Ellei jäsenvaltio ole sitoutunut kohtelemaan merentakaisen maiden ja alueiden asukkaita, joilla on jonkin jäsenvaltion kansalaisuus tai siellä perustettuja yrityksiä syrjimättömyysperiaatteen mukaisesti, ei mailla ja alueillakaan ole velvollisuutta siihen. Vastavuoroisuudella on merkitystä yhtäältä ranskalaisten, englantilaisten, hollantilaisten ja tanskalaisten merentakaiseen maahan tai alueelle sijoittuneiden henkilöiden tai yritysten ja toisaalta muista jäsenvaltioista olevien henkilöiden ja yritysten suhteen.

Jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätös neuvoston kokouksessa 25 päivänä heinäkuuta 1991 järjestelyistä, jotka koskevat kauppaa yhteisön ja assosioituneiden merentakaisen maiden ja alueiden kesken tuotteista Euroopan hiili- ja teräsyhteisön alueella (91/483/EHTY).

Päätös sisältää hiili- ja teräsyhteisön piiriin kuuluvia tuotteita koskevat säännöt MMA:iden kanssa käytävissä kaupassa. Viimeksi mainituilta peräisin olevista tuotteista ei päätöksen I artiklan mukaan kanneta tullia eikä niihin sovelleta vaikutukseltaan vastaavia maksuja koskevia säännöksiä. Näiden tuotteiden kohtelu ei kuitenkaan saa muodostua edullisemmaksi kuin mitä jäsenvaltioiden välillä noudatetaan. Jäsenvaltioista tapahtuvaan vientiin taas sovelletaan vastaavia periaatteita kuin edellä selostetussa neuvoston päätöksessä

91/482/ETY säädetään. Tähän päätökseen sisältyviä alkuperäsääntöjä sovelletaan myös hiili- ja terästuotteita koskevassa kaupassa.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 91/491, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1991, koskien neljännen AKT-ETY sopimuksen perusteella toteutettavaa kehitysrahoitusyhteistyötä

Asetus perustuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemään EY:n kehitysavun sisäistä rahoitusta ja hallintoa koskevaan päätökseen. Päätöstä ja sen täytäntöönpanosta annettua asetusta sovelletaan paitsi Lomén sopimuksen osapuolina oleviin valtioihin myös merentakaisiin maihin ja alueisiin. Koska Suomi tulee osallistumaan vasta Euroopan kehitysrahastoon (EKR) VIII, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuonna 1995, ei edellä tarkoitettua päätöksestä ja asetuksesta ole seurauksia Suomelle. Sama pätee luonnollisesti aikaisempiin kehitysrahastoihin (EKR I—VI) liittyviin vastaaviin sopimuksiin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Päätöksessä 91/482/ETY määritelty yhteistyöpolitiikka vastaa Suomen kehitysyhteistyöstrategiassa omaksuttuja tavoitteita ja menettelytapoja. Lomén sopimuksen tavoim päätös avaa uusia osallistumismahdollisuuksia suomalaisille yrityksille, kansalaisjärjestöille ja muille yhteisöille, kuitenkin huomattavasti pienemässä mittakaavassa.

Päätösten kauppa koskevien määräysten vaikutuksena on se, että vapaakaupan periaatteita sovelletaan myös merentakaisiin maihin ja alueisiin. Vastaavien periaatteiden soveltaminen on toistaiseksi rajoittunut vain Euroopan yhteisöön tai sen kanssa tulliliitossa oleviin alueisiin. Tässä tarkoitettujen MMA:iden osalta EU-jäsenyys siis merkitsee vapaakaupan laajentamista samalla tavoin kuin Lomén sopimuksen osapuolina oleviin valtioihin nähden. Muutokset nykyisiin säännöksiin nähdn toteutetaan EY:n muodostamaan tulliliittoon liittyemisestä johtuvien lainmuutosten yhteydessä.

Neuvoston päätös, tehty 16 päivänä joulukuuta 1991, jolla annetaan Euroopan kehitysrahaston (EKR) työ-, hankinta- ja palvelussopimuksia koskevat määräykset, yleiset ehdot sekä sovittua ja välimiesmenettelyä koskevat menettelyta-

paohjeet sovellettavaksi merentakaisen maiden ja alueiden assosioituessa Euroopan talousyhteisöön (92/97/ETY)

Päätöstä sovelletaan merentakaisia maita ja alueita koskeviin, Euroopan kehitysrahaston rahoittamiin sopimuksiin. Näin ollen se ei suoranaisesti koske Suomen harjoittamaa julkista kehitysyhteistyötä. Sen sijaan suomalaiset yhteisöt ja yksityishenkilöt, jotka tekevät päätöksessä tarkoitettuja sopimuksia, joutuvat soveltamaan sillä annettuja määräyksiä.

136 a artikla. Artiklan mukaan Grönlantiin sovelletaan, mitä 131—136 artiklassa määrätään, jollei EY:n perustamissopimukseen liitetyn Grönlantia koskevan pöytäkirjan erityismääräyksistä muuta johdu.

Nykyinen 136 a artikla lisättiin EY:n perustamissopimukseen Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta koskevan sopimuksen (EYVL 1985 L 29/1) 3 artiklan perusteella. Sopimuksen liitteenä ollut pöytäkirja Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä otettiin EY:n perustamissopimuksen liitteeksi. Sopimus ja pöytäkirja tehtiin 13 päivänä maaliskuuta 1984, ja ne tulivat voimaan 1 päivänä helmikuuta 1985. Samassa yhteydessä tehtiin Euroopan yhteisön ja Tanskan välillä Grönlantia koskeva kalastussopimus, joka on voimassa 10 vuotta (EYVL 1985 L 29/8).

Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan mukaan Grönlannista peräisin olevien kalatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluvien tuotteiden tuontia yhteisöön kohdellaan yhteisen markkinajärjestelyn toimintaperiaatteiden mukaisesti. Niille myönnetään siten vapaus tulleista ja vaikutukseltaan vastaavista maksuista sekä määrällisistä rajoituksista tai vastaavista toimenpiteistä sillä edellytyksellä, että yhteisö saa sitä tyydyttävän pääsyn Grönlannin kalastusalueille. Neuvosto ei ole antanut Grönlannista tapahtuvaa tuontia

koskevia erityismääräyksiä, joten sitä koskevat samat neuvoston päätökseen 91/482/ETY sisältyvät määräykset kuin muitakin merentakaisia maita ja alueita. Tämä merkitsee sitä, että tuonti tapahtuu vapaana tulleista ja muista edellä mainituista rajoituksista.

Grönlantia koskevan pöytäkirjan 2 artikla koskee neuvoston oikeutta päättää Grönlantia koskevista siirtymätoimenpiteistä, joita se pitää tarpeellisina uuden järjestelyn vuoksi koskien Grönlannin jäsenyyden aikana saaman taloudellisen avun selvittämistä sekä luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden tuona aikana saavuttamien oikeuksien turvaamista. Viimeksi mainittuja koskevia säännöksiä sisältyy neuvoston asetukseen (ETY) N:o 1661/85 yhteisön siirtotyöläisten sosiaaliturvaa koskevien sääntöjen teknisestä mukauttamisesta Grönlannin osalta.

Grönlantia koskevan pöytäkirjan 3 artiklan perusteella Grönlanti lisättiin merentakaisen maiden ja alueiden assosioinnista annettuun neuvoston päätöksen liitteeseen I, jonka nykyisin voimassa oleva versio 91/482/ETY on selostettu edellä. Erona Grönlannin ja muiden maiden ja alueiden välillä on se, että mainitun neuvoston päätöksen 153 artiklan 1 alakohdan a alakohdan mukaan Grönlannille ei myönnetä talousapua niin kauan kun sen ja EY:n välinen kalastusta koskeva pöytäkirja (EYVL 1990 L 252/2) on voimassa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen ja Grönlannin väliseen kauppaan sovelletaan Tanskan kanssa tehtyä Suomea ja Grönlantia koskevaa vapaakauppasopimusta (SopS 41—42/1985), joka tehtiin Grönlannin EY:stä eroamisen yhteydessä. Sopimuksen mukaan Grönlannin kanssa käytävään kauppaan sovelletaan Suomen ja EY:n sekä EHTY:n kanssa tekemien vapaakauppasopimusten määräyksiä. Suomen tullessa EU:n jäseneksi mainittu sopimus jouduttaneen irtisanomaan.

Viides osa

Yhteisön toimielimet

I osasto

Institutionaaliset määräykset

1 luku

Toimielimet

1 jakso

Euroopan parlamentti

137 artikla. Euroopan parlamentin varhaisin edeltäjä on 10 päivänä syyskuuta 1952 toimintansa aloittanut Euroopan hiili- ja teräsyhteisön yleiskokous. Se ja sittemmin 25 päivänä maaliskuuta 1957 Rooman sopimuksilla perustettujen Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön yleiskokoukset yhdistettiin samana päivänä tehdyllä yleissopimuksella tietyistä Euroopan yhteisöille yhteisistä toimielimistä. Yleiskokous päätti 30 päivänä maaliskuuta 1962 ryhtyä kutsumaan itseään Euroopan parlamentiksi. Nimi virallistettiin perustamissopimuksen tasolla vuoden 1986 yhtenäisasiakirjalla.

Jäsenvaltioiden kansanedustuslaitokset valitsivat alunperin Euroopan parlamentin jäsenet, mutta vuodesta 1979 lähtien jäsenet on valittu välittömällä vaaleilla viiden vuoden toimikaudeksi.

Parlamentin jäsenet edustavat kaikkia yhteisöksi, nykyään unioniksi, yhdistyneiden valtioiden kansoja, eikä heitä sido sen enempää kotivaltionsa hallitus, parlamentti kuin mikään muukaan taho.

Parlamentti oli alunperin lähinnä vain neuvoo-antava ja valvova toimielin. Tämä oli kirjattu myös 137 artiklan alkuperäiseen muotoiluun. Parlamentti on kuitenkin aktiivisesti ja johdonmukaisesti pyrkinyt laajentamaan toimivaltaansa, ja onkin tässä myös hyvin onnistunut. Lisäksi niin sanotun demokratiavajeen korjaaminen on edellyttänyt parlamentin painoarvon nostamista komission ja neuvoston rinnalla. Perustamissopimuksen tasolla parlamentin toimivaltaa lisättiin merkittävästi sekä yhtenäisasiakirjalla sekä unionisopimuksella. Erityisesti parlamentin asemaa on kohennettu lainsäätämisen menettelyssä. Kehitys kirjat-

tiin unionisopimuksella myös uuteen 137 artiklaan.

138 artikla. Artiklan 1 ja 2 kohta on korvattu vuoden 1976 säädöksellä edustajien valitsemisesta edustajakokoukseen yleisillä, välittömällä vaaleilla, jota on selostettu myös esityksen yksityiskohtaisten perustelujen jaksossa 6.6. Artiklan 3 kohdan 1 alakohdasta — joka nykyiselläänkin vastaa olennaisesti alkuperäistä Rooman sopimuksen määräystä — käy ilmi, että jo alunperin oli tarkoitus valita parlamentti välittömällä vaaleilla. Parlamentti tekikin asiassa varsinkin 1960-luvulla useita aloitteita. Yhteisömaiden Pariisin huippukokous vuonna 1974 kuitenkin päätti, että välittömät vaalit pyritään järjestämään sanotun vuosikymmenen lopulla. Neuvosto antoi 3 kohdan 2 alakohdan nojalla päätöksen siihen liittyvine vaalisäädöksineen (76/787/EHTY, ETY, Euratom) 20 päivänä syyskuuta 1976, ja ensimmäiset välittömät Euroopan parlamentin vaalit pidettiin kesäkuussa 1979.

Edellä mainitun säädöksen 14 artiklan nojalla raukesivat myös 138 artiklan 1 ja 2 kohdat. Niiden tilalla ovat asetuksen 1 ja 2 artikkelit. Niistä edellisessä säädetään, että parlamenttivaalien on perustuttava välittömään ja yleiseen vaaliin ja jälkimmäisessä ovat säännökset siitä, kuinka monta jäsentä kustakin jäsenmaasta on parlamenttiin valittava. Lähtökohtaisesti paikat jaetaan maittain asukasluvun perusteella, mutta kuitenkin paikkajako suosii asukasluvultaan pieniä maita.

Säännöksen mukaan sellaisena kuin se tulee olemaan liittymissopimuksen tultua voimaan on väkirikkaimmalla Saksalla 99 paikkaa; kolmella asukasluvultaan seuraavaksi suurimmalla maalla Isolla-Britannialla, Italialla ja Ranskalla on kullakin 87 paikkaa; Espanjalla on 64 paikkaa, Alankomaista valitaan 31, Belgiassa, Kreikalla ja Portugalilla on 25 sekä Ruotsilla 22 ja Itävallalla 21 paikkaa; pienimmistä maista Suomella ja Tanskalla on 16, Irlannilla ja Norjalla 15 sekä Luxemburgilla 6 paikkaa. Parlamentin kokonaisjäsenmäärä on näin ollen 641.

Vaikka vaalien monet peruskysymykset ratkaistiinkin vuoden 1976 vaalisäädöksessä, jäi kuitenkin moni keskeinen kysymys edelleen jäsenvaltioiden oman harkinnan varaan. Vaalisäännösten yhtenäistämistyö on kuitenkin jatkunut. Unionisopimuksella muutetun EY:n perustamissopimuksen 8 b artiklan 2 kohdalla, samoin kuin neuvoston 6 päivänä joulukuuta

1993 antamalla direktiivillä (93/109/EY) on annettu keskeiset äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevat määräykset ja säännökset. Niiden mukaan unionin kansalaisella on oikeus äänestää ja asettua ehdokkaaksi valintansa mukaan joko koti- tai asuinmaassaan. Asuinmaassaan oikeuttaan käyttävää on kohdeltava kuten maan omia kansalaisia. Lisäksi parlamentti antoi 10 päivänä lokakuuta 1991 (A3—0152/91) ja 10 päivänä maaliskuuta 1993 (A3—0381/93) päätöslauselmat jäsenmaiden Euroopan parlamenttivaalin järjestämistä koskevassa kansallisessa sääntelyssä noudatettavista periaatteista. Näiden mukaan muun muassa vaalin on oltava koko maa huomioon ottavalla tavalla suhteellinen, enemmistövaalitapaa voidaan käyttää vain rajoitetusti, vähintään kolmen ja enintään viiden prosentin äänikynnys sallitaan ja vaaleissa voidaan ottaa myös alueelliset näkökohdat huomioon valtakunnallisen suhteellisuuden periaatetta kuitenkin loukkaamatta.

Sen lisäksi, että artiklan 3 kohdan 1 alakohdan mukaan parlamentilla on, toisin kuin muissa lainsäädäntökysymyksissä, ollut alusta alkaen parlamenttivaalisääntelyä koskeva aloiteoikeus, muutettiin unionisopimuksella 2 alakohtaa niin, että neuvosto voi antaa vaalisäädöksiä vain Euroopan parlamentin suostumuksella. Säädöksen antaminen myös edellyttää neuvoston yksimielistä päätöstä, joka on jäsenvaltioissa niiden valtiosääntöjen mukaan erikseen hyväksyttävä. Vaalisäädös rinnastetaan merkityksensä vuoksi yhteisön primäärioikeuteen.

138 a artikla. Euroopan parlamentin jäsenet edustavat 137 artiklan nojalla kaikkien yhteisön jäsenmaiden kansoja eivätkä vain omaansa. Tämä unionin yhtenäisyyttä korostava periaate näkyy käytännössä myös niin, että parlamentaarikit ovat poliittisesti jakautuneet kansallisuusrajat ylittäviin poliittisiin ryhmiin. Lisäksi eri poliittisista ryhmistä olevat edustajat ovat muodostaneet kiinteideltään ja viralliselta asemaltaan vaihtelevia ryhmiä.

Puoluejärjestelmä nostettiin unionisopimuksella lisätyllä 138 a artiklalla perustamissopimuksen tasolle. Siihen asti puolueiden virallinen asema perustui parlamentin työjärjestykseen.

Puolueen voivat perustaa 23 samasta, 18 kahdesta ja 12 vähintään kolmesta jäsenvaltiosta valittua edustajaa. Puolueeseen kuuluminen on kuitenkin vapaaehtoista, mutta vain harvat edustajat jättäytyvät riippumattomiksi.

Parlamentin työjärjestyksessä on eräitä riippumattomien asemaa turvaavia säännöksiä ja parlamentti myös järjestää riippumattomien ryhmälle käytännölliset toimintaedellytykset sihteeristöineen.

Puolueilla on keskeinen asema parlamentin käytännön työn organisoinnissa, esimerkiksi parlamentin eri elinten ja niiden puheenjohtajien valinnassa. Puolue ryhmät päättävät käytännössä muun muassa parlamentin asialistasta ja valitsevat valiokuntatyön kannalta keskeiset raportioijat. Niillä myös on merkittävä sanavalta parlamentin virkamiehistöön valinnassa. Puolueilla on oma hallintonsa sekä henkilökuntansa ja parlamentti tukee niitä avokätisesti: esimerkiksi vuonna 1992 oli puolueille budjetoitu määräraha 474 henkilön palkkaamiseen ja puolueiden saamien tukien osuus parlamentin talousarviosta kokonaisuudessaan on 15 prosentin luokkaa.

Kesällä 1994 valitussa parlamentissa ovat seuraavat kymmenen ryhmittymää: Sosialistinen ryhmä (198 jäsentä), Kristillisdemokraatit (157 jäsentä) ja Liberaaliryhmä (43 jäsentä), Forza Europa (27 jäsentä), Eurooppalaiset demokraatit (26 jäsentä), Radikaali eurooppalainen allianssi (19 jäsentä), Vihreä ryhmä (23 jäsentä), Yhtyneen eurooppalaisen vasemmiston ryhmä (28 jäsentä), Kansojen Eurooppa (19 jäsentä) sekä Sitoutumattomien ryhmä (27 jäsentä).

138 b artikla. Tämän unionisopimuksella lisätyn artiklan 1 kohdan mukaan parlamentti osallistuu lainsäädäntömenettelyyn niin kuin samoin unionisopimuksella lisätyissä 189 b ja c artikloissa määrätään. Näistä 189 b artiklalla lisättiin merkittävästi parlamentin toimivaltaa lainsäädäntöasioissa luomalla niin sanottu yhteispäätös menettely, jossa parlamentilla on ehdoton toimivalta myös estää uuden säädöksen hyväksyminen. Tämän menettelyn piirissä on muun muassa sisämarkkinoita, kansanterveyttä, kuluttajansuojaa, koulutusta, kulttuuria, tutkintojen tunnustamista, työntekijöiden vapaata liikkumista, tutkimusohjelmia sekä yhteiseurooppalaisia verkostoja koskeva lainsäädäntö. Vaikka neuvoston asema säilyykin keskeisenä, voidaan kuitenkin sanoa parlamentin käyttävän yhteispäätös menettelyä edellyttävissä asioissa lainsäädäntövaltaa rinnakkain neuvoston kanssa. Sen sijaan 189 c artikla vastaa olennaisesti jo yhtenäisasiakirjalla luotua yhteistoimintamenettelyä, jossa neuvosto voi menettelyn päätteeksi yksimielisesti hyväksyä lain

myös parlamentin kannan vastaisesti. Parlamentin osallistumistapoja lainsäädäntöprosessiin kuvataan tarkemmin 189 b ja c artiklaa koskevissa perusteluissa.

Parlamentilla on lainsäädäntöä koskeva aloiteoikeus varsinaisesti vain parlamenttivaaleja koskevissa asioissa. Vaikka käytännössä parlamentti on voinutkin toimia aloitteentekijänä lainsäädäntöhankkeissa, on parlamentin asema tässä suhteessa virallistettu unionisopimuksella lisättyllä 138 b artiklan 2 kohdalla. Oikeus vastaa sisällöltään jo vanhastaan 152 artiklan nojalla neuvostolle kuulunutta toimivaltaa. Aloittevallan sisältöä selostetaan tarkemmin sanottua artiklaa koskevassa kohdassa.

138 c artikla. Jo vanhastaan parlamentti on voinut työjärjestyksensä 109 artiklan 3 kohdan nojalla perustaa vähintään neljänneksen parlamentin jäsenistä sitä vaatiessa enintään viisitoista jäsenen väliaikaisen tutkintavaliokunnan. Nyt tästä elimestä määrätään suoraan perustamissopimuksessa.

Parlamentti on käytännössä asettanut tutkintavaliokuntaa vasta vuoden 1979 jälkeen, jolloin se ensi kertaa valittiin välittömällä vaaleilla. Ensimmäinen valiokunta asetettiin selvittämään naisten asemaa. Tämä valiokunta on sittemmin muutettu pysyväksi. Muut valiokunnat on asetettu tutkimaan muun muassa myrkyjen ja vaarallisten aineiden käsittelyä, fasismin ja rasismin nousua Euroopassa, huumeongelmaa yleisesti ja sen rajojen ylitse kulkeutumista erityisesti, maatalouden varastoja, ydinmateriaalin käsittelyä sekä hormonien käyttöä lihantuotannossa. Kaiken kaikkiaan tähän mennessä on asetettu yhdeksän tutkintavaliokuntaa.

Tutkintavaliokunta voi käynnistää asian selvittämiseksi tutkimuksia ja pitää kuulemistilaisuuksia. Se voi myös julkaista kertomuksensa, mutta se ei voi tehdä, toisin kuin muut väliaikaiset valiokunnat, varsinaista päätöslauselmaehdotusta parlamentille. Jos parlamentti haluaa tehdä asiassa päätöksen, sen on tehtävä se muun esille tulevan asian yhteydessä tai parlamentti voi tehdä valiokunnan työn tulosten pohjalta esimerkiksi kysymyksen komissiolle tai neuvostolle taikka molemmille. Parlamentti voi myös tehdä asiassa 138 b artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ehdotuksen.

Unionisopimuksella otettiin artiklan 3 kohdaksi määräys, jonka mukaan parlamentti, neuvosto ja komissio sopivat tutkintaoikeuden käyttämistä koskevista säännöistä. Tällaista

sopimusta ei vielä ole tehty, mutta voitaneen pitää todennäköisenä, että sopimus tulee lisäämään tutkintavaliokunnan käytännön merkitystä ja näin myös vankentamaan parlamentin asemaa valvovana viranomaisena.

138 d artikla. Parlamentissa on asia voinut vuodesta 1953 lähtien tulla vireille myös kansalaisaloitteesta. Kanteluita tehtiin 1970-luvun puoliväliin mentäessä vain hyvin vähän, mutta niiden määrä on lisääntynyt varsinkin vuoden 1979 jälkeen. Kuluvan vuosikymmenen alkuvuosina kanteluita on tehty vuosittain tuhatkunta, joista noin kaksi kolmasosaa on myös otettu käsittelyyn. Vuodesta 1987 vetoomukset on käsitellyt erityinen komitea.

Tähän asti jäsenmaiden kansalaisen oikeus tehdä vetoamus (petitio-oikeus) on perustunut vain parlamentin työjärjestykseen (128 artikla), mutta unionisopimuksella asiasta määrätään nyt myös perustamissopimuksessa.

Vetoamus otetaan käsittelyyn, jos se kuuluu yhteisön toimialaan ja koskee asianomaista välittömästi. Lisäksi se on tehtävä kirjallisesti ja asiakirjasta on käytävä ilmi vetoomuksen tekijän tai tekijöiden nimi, ammatti, kansallisuus ja osoite. Usean henkilön tekemät vetoomukset käsittelevät usein yleisiä asioita kuten ympäristöä, ihmisoikeuksia, ulkopoliittikkaa tai eläintensuojelua. Yksittäisen henkilöt vetoavat tavallisimmin tullia, sosiaalietuuksia, ajoneuvojen rekisteröintiä, verotusta tai oleskelulupia koskevissa kysymyksissä. Jälkimmäisissä asioissa vetoomuksia käsittelevä komitea kääntyy yleensä komission puoleen pyytäen sitä ryhtymään tarvittaviin toimiin varsinkin, jos kysymys on mahdollisesta yhteisön oikeuden rikkomisesta.

Komitea voi käynnistää vetoamusasioissa tutkimuksia, se voi järjestää kuulemistilaisuuksia ja sillä on oikeus saada komissiolta tietoja. Komitea voi antaa tutkittavakseen tulleesta kysymyksestä erityisraportin, mutta tämä on harvinaista. Sen sijaan komitea antaa vuosittain kertomuksen parlamentille. Komitean kannanotto voidaan myös antaa tiedoksi komission tai neuvoston puheenjohtajalle.

138 e artikla. Unionisopimuksessa perustetaan oikeusasiamiehen toimi. Unionin oikeusasiamiesjärjestelmä muistuttaa monilta kohdin pohjoismaista oikeusasiamies-instituutiota.

Artiklan mukaan Euroopan parlamentti nimittää oikeusasiamiehen jokaisten Euroopan parlamentin vaalien jälkeen parlamentin vaalikauden ajaksi. Oikeusasiamies hoitaa tehtä-

väänsä täysin riippumattomana, eikä hän saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista taikka palkatonta ammattitoimintaa. Parlamentti vahvistaa komission lausunnon ja neuvoston määräänemmistönä antaman hyväksymisen saatuaan oikeusasiamiehen tehtävien hoitamista koskevat ohjesäännön ja tehtävien hoitamista koskevat yleiset ehdot.

Unionin kansalaiset samoin kuin jäsenvaltioissa asuinpaikan tai sääntömääräisen kotipaikan omaavat luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat tehdä oikeusasiamiehelle kanteluja unionin toimielinten hallintotoiminnan epäkohdista. Kantelua ei voida tehdä EY:n tuomioistuimen eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lainkäyttötoiminnasta. Toimivalta ei myöskään ulotu jäsenvaltioiden kansallisiin viranomaisiin. Oikeusasiamies voi myös omasta aloitteesta ottaa asian käsiteltäväkseen. Euroopan parlamentin jäsenet voivat niin ikään välittää hänelle yksityisten tekemiä kanteluita.

Artiklan 1 kohdan mukaan oikeusasiamies suorittaa perusteltuina pitämiänsä tutkimuksia näin vireille tulleissa asioissa. Tutkimukseen ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos samaa kysymystä käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos oikeusasiamies katsoo, että hallintoa on hoidettu huonosti, hän pyytää lausunnon asianomaiselta toimielimeltä. Lausunto on annettava kolmen kuukauden määräajassa. Tämän jälkeen oikeusasiamies antaa kertomuksensa asiasta Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle. Kantelijalle annetaan tiedoksi tutkimusten tulokset. Oikeusasiamies antaa vuosittain myös kertomuksen tutkimustensa tuloksista. Oikeusasiamiehen päätökset ovat luonteeltaan lausuntoja, joilla ei voida muuttaa toimielinten päätöksiä.

139 artikla. Samaan tapaan kuin esimerkiksi Suomen eduskunta kokoontuu vuosittain valtiopäiville, Euroopan parlamentti pitää vuosittain muodollisesti yhden, maaliskuun toisena tiistaina alkavan istunnon. Käytännössä parlamentti pitää lomakausia lukuunottamatta viikon mittaisen täysistunnon kerran kuussa ympäri vuoden. Oikeudellisesti tällöin on kysymys päivittäisiksi kokoontumisiksi jaetuista osaisunnoista.

Parlamentin normaalin käytännön mukaisesti kuukausittaista istuntoviikkoa seuraa kahden viikon mittainen valiokuntien kokousten jakso, ja kuukauden viimeinen viikko käytetään poliittisten ryhmien kokouksiin. Parlamentti päät-

tää itse istuntokautensa päättämisestä. Ylimääräinen istunto voidaan artiklan toisen kohdan nojalla kutsua koolle sekä jäsenten enemmistön että neuvoston tai komission pyynnöstä.

140 artikla. Artiklan ensimmäinen kohta sisältää parlamentin puhemiehen ja varapuhemiesten, jotka yhdessä muodostavat työvaliokunnan, valintaa koskevan perusmääräyksen.

Kaikki sanotut luottamushenkilöt on valittava salaisella lippuäänestyksellä paitsi jos ehdokkaita on vain valittava määrä. Vaaliin voi ehdokkaan asettaa joko puolue, niiden liittouma tai vähintään 13 edustajan ryhmä. Kaikki valitaan myös kahden ja puolen vuoden toimikaudeksi niin, että ensimmäinen toimikausi alkaa heinäkuussa vaalien jälkeen, toinen tammikuussa vaalikauden puolivälissä.

Puhemies valitaan ensin. Valituksi tulee ehdottoman enemmistön saanut. Tarvittaessa järjestetään näin kolme äänestyskierrosta. Jollei puhemiestä ole vielä kukaan saatu valituksi, järjestetään neljäs äänestys kolmannella kierroksella kahden eniten ääniä saaneen välillä, joista enemmän ääniä saanut tulee valituksi.

Varapuhemiehiksi valitaan niiden joukosta, jotka ovat saaneet vähintään ehdotonta enemmistöä merkitsevän äänimäärän, 14 eniten ääniä saanutta. Jolleivät kaikki paikat ole tulleet täytetyksi ensimmäisellä kierroksella, järjestetään täyttämättömien paikkojen osalta toinen kierros, jossa siinäkin valituksi tuleminen edellyttää ehdotonta enemmistöä. Jos paikkoja ei saada näinkään täyteen, järjestetään kolmas kierros, jossa loput paikat täytetään suhteellisella enemmistöllä. Varapuhemiesten sijaanjärjestys määräytyy heidän saamiensa äänimäärien suhteessa. Jos äänimäärät ovat samat, iältään vanhempi saa etusijan. Mikäli varapuhemiehistö on valittu ilman suljettua vaalia, heidän järjestyksensä määräytyy sen mukaan, missä järjestyksensä puhemies on lukenut heidän nimensä. Varapuhemiesten valinnassa on otettava huomioon poliittisen edustavuuden lisäksi myös maakohtainen edustavuus.

Viisi kvestoria, jotka hoitavat puhemiesneuvoston antamien suuntaviivojen mukaisesti välittömästi parlamentin jäseniä koskevia hallinto- ja talouskysymyksiä, kuuluvat työvaliokuntaan asiantuntijajäsenenä ilman äänioikeutta. Heidät valitaan samoin kuin varapuhemiehet.

Laajennettuun työvaliokuntaan kuuluvat edellisten lisäksi puolue ryhmien puheenjohtajat. Riippumattomien parlamentin jäsenten

ryhmä voi lähettää tähän elimeen kaksi edustajaa, joilla on vain läsnäolo- ja puheoikeus.

Työvaliokunta vastaa muun muassa parlamentin taloudesta, jäsenten määrärahoista ja kuluista sekä parlamentin henkilökuntaa koskevista asioista laajennetun työvaliokunnan hoitaessa esimerkiksi suhteita muihin niin yhteisön sisä- kuin ulkopuolisinkin organisaatioihin sekä täysistuntojen asialistaa ja vuotuista lainsäädäntöohjelmaa koskevia kysymyksiä.

Artiklan toisessa kohdassa määrätään komission jäsenten oikeudesta olla läsnä ja edustaa komissiota kaikkien parlamentin johtoelementtien kokouksissa.

Artiklan kolmannessa kohdassa on perusmääräys komission velvollisuudesta vastata parlamentin ja sen jäsenen kysymyksiin.

Käytännössä on kehittynyt neljä erilaista menettelyä. Kukin parlamentaarikko voi ensin näkin tehdä kirjallisen kysymyksen. Komission on vastattava siihen kuukauden kuluessa, ja sekä kysymys että vastaus julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä. Toiseksi voidaan tehdä suullinen kysymys ilman siihen liittyvää keskustelua. Päätöksen tästä tekee laajennettu työvaliokunta ja kysymys annetaan komissiolle tiedoksi vähintään viikkoa ennen istuntoa, jossa vastaus tulee antaa. Asiaa käsiteltäessä kysyjä voi käyttää kymmenen minuutin puheenvuoron, ja komissiolle voidaan antaa työjärjestyksessä puolikin istuntopäivää vastauksen antamiseen. Kolmanneksi suullinen kysymys voidaan kytkeä keskusteluun. Nämäkin käsitellään laajennetussa työvaliokunnassa, ja kullakin poliittisella ryhmällä on oikeus tehdä yksi tällainen kysymys kullakin istutokaudella. Poliittisen ryhmän tai vähintään 23 jäsenen ehdotuksesta voidaan keskustelun jälkeen tällöin myös hyväksyä päätöslauselma. Neljänneksi voidaan kysymyksiä tehdä myös erityisenä kysymyksenä. Tällainen 90 minuuttia kestävä tilaisuus järjestetään jokaisen viikkoistunnon aikana. Kullakin jäsenellä on oikeus tehdä kysymys kerran kuussa. Jollei kysymystä ehditä käsitellä, komissio vastaa siihen kirjallisesti.

Kysymysten keskeisiä aihepiirejä ovat olleet sosiaaliasiat, institutionaaliset kysymykset, maatalous, ulkosuhteet sekä ympäristö.

Neuvoston oikeudesta käyttää puhevaltaa parlamentissa määrätään artiklan neljännen kohdan mukaan neuvoston työjärjestyksessä. Sen 19 artiklan mukaan neuvostoa edustaa parlamentissa puheenjohtaja tai kuka tahansa

sen jäsenistä. Neuvosto voi ilmoittaa kantansa parlamentille myös kirjallisesti.

141 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan parlamentti tekee päätöksensä ehdottomalla enemmistöllä annetuista äänistä. Parlamentin työjärjestyksen muuttaminen ja epäluottamuslauseen antaminen komissiolle edellyttää määräenemmistöä.

Päätösvaltaisuudesta määrätään toisen kohdan mukaan työjärjestyksessä. Parlamentti on päätösvaltainen, kun yksi kolmasosa sen jäsenistä on läsnä. Puhemiehen on todettava puuttuva päätösvalta, jos vähintään 23 jäsentä sitä vaatii. Siinä tapauksessa, että läsnä on vähemmän kuin 23 jäsentä, puhemies voi omaloitteisesti todeta puuttuvan päätösvallan. Mikäli kokous ei ole päätösvaltainen, äänestys on siirrettävä seuraavaan istuntoon.

142 artikla. Parlamentin työjärjestyksen vahvistaminen edellyttää ensimmäisen kohdan mukaan ehdotonta enemmistöä.

Parlamentin pöytäkirjat samoin kuin päätöslauselmat julkaistaan virallisessa lehdessä. Artiklan toisen kohdan mukaan parlamentin asiakirjojen julkaisemisesta määrätään työjärjestyksessä. Sen mukaan kaikki asiakirjat laaditaan kaikilla virallisilla kielillä, parlamenttikäsittelyn pohjana olevat asiakirjat painetaan ja jaetaan edustajille sekä luettelo näistä asiakirjoista julkaistaan parlamentin tiedotuslehdessä. Parlamentin samoin kuin sen valiokuntien keskustelut ovat pääsääntöisesti julkisia.

143 artikla. Komissio antaa parlamentille vuosittain yleiskertomuksen toiminnastaan, joka käsitellään julkisessa istunnossa. Kertomusta käsitellään tarkemmin 156 artiklaa koskevissa perusteluissa.

Yleiskertomuksen lisäksi komissio antaa vuosittain ainakin kertomukset yhteisön oikeuden soveltamisesta, kilpailupoliitikasta, maatalouden tilasta, sosiaalisesta kehityksestä, aluepolitiikasta, tutkimuksen ja tekniikan kehityksestä sekä vuoden 1992 sisämarkkinaohjelman täytäntöönpanosta. Puolivuosittain annetaan kertomus komission suhtautumisesta parlamentin omaaloitteisesti antamiin päätöslauselmiin ja toiminta-aloitteisiin. Komissio selostaa kuukausittain muun muassa suhtautumistaan parlamentin lainsäädäntöä koskeviin muutosehdotuksiin sekä budjetin soveltamiseen. Kolmivuositin komissio selostaa perussopimuksen kansallisuusmääräysten täytäntöönpanosta sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden edistymisestä. Lisäksi komissio antaa

ilmoituksia ja lausumia parlamentin täysistunnolle ja valiokunnille.

144 artikla. Ainoastaan parlamentilla on oikeus antaa komissiolle epäluottamuslause, jolloin koko komission on jätettävä paikkansa. Yhtä komission jäsentä koskevaa epäluottamus päätös ei ole mahdollinen. Epäluottamuksen antamispäätös on tehtävä vähintään kahden kolmasosan enemmistöllä ja niin, että sitä kannattaa vähintään puolet parlamentin jäsenistä. Epäluottamuksen saanut komissio jatkaa juoksevien asioiden hoitajana kunnes uusi komissio, joka unionisopimuksella lisätyn toisen kohdan kolmannen virkkeen nojalla valitaan vain paikkansa jättävän komission kauden loppuajaksi, on nimitetty.

Epäluottamuslauseasian saa vireille poliittinen ryhmä tai vähintään kymmenesosa parlamentin jäsenistä. Se on jätettävä puhemiehelle kirjallisena ja perusteltuna ja tämän on ilmoitettava asian ottamisesta käsittelyyn välittömästi parlamentin jäsenille. Ehdotus julkaistaan virallisilla kielillä niin pian kuin mahdollista ja toimitetaan komissiolle tiedoksi. Päätös voidaan tehdä aikaisintaan 48 tunnin kuluttua keskustelun aloittamisesta, johon puolestaan voidaan ryhtyä vuorokauden kuluttua asian vireille tulon ilmoittamisesta parlamentille.

Parlamentti ei ole vielä koskaan antanut komissiolle epäluottamuslausetta, joskin asia on ollut muutaman kerran vireillä, mutta rauennut. Aloitteen takana on aina ollut jokin pieni poliittinen ryhmä, eikä kysymys näin ole tähän asti koskaan ollut parlamentin ja komission välisestä vakavasta epäluottamuksesta. Toisaalta epäluottamuslausemenettelyyn ryhtymiseen tähtäävillä aloitteilla on myös voitu käytännössä edistää eräiden esimerkiksi tiedonkuluun tai budjettimenettelyyn liittyvien käytännön ongelmien ratkaisua.

2 jakso

Neuvosto

145 artikla. Artiklassa määrätään neuvoston tehtävistä. Unionin ylin päätöksentekoeelin on neuvosto, joka luotiin yhdistämällä vuoden 1965 sulautumisopimuksella Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ministerineuvosto sekä Euroopan talousyhteisön ja Euratomin neuvostot. Unionisopimuksen voimaantulon jälkeen Eu-

roopan yhteisöjen neuvosto on ottanut itselleen nimityksen Euroopan unionin neuvosto.

Artiklan määräysten mukaan neuvoston tehtävänä on perustamissopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden toteuttamiseksi huolehtia ensimmäisen luetelmakohdan mukaan jäsenvaltioiden yleisen talouspolitiikan yhteensovittamisesta, toisen luetelmakohdan mukaan käyttää päätösvaltaa sekä kolmannen luetelmakohdan mukaan hyväksymissään säädöksissä siirtää komissiolle toimivalta antamiensa sääntöjen täytäntöönpanoon.

Artiklan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu yleisen talouspolitiikan yhteensovittaminen tarkoittaa perustamissopimuksen päämäärien, erityisesti yhteis- ja sisämarkkinoiden toteuttamisen edellyttämää ristiriitaisuuksien poistamista eri jäsenvaltioiden harjoittamasta talouspolitiikasta. Tällainen yhteensovittaminen toteutuu ensisijaisesti oikeudellisesti sitomattomin muodoin kuten suositusten ja ohjelmien muodossa. Yhteensovittamistehtävä on toissijainen suhteessa artiklan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettuun päätösten tekemiseen, jolla viitataan perustamissopimuksen erityisissä toimivaltamääräyksissä täsmennetyin sitovan päätöksentekovaltaa käyttöön. Unionisopimuksella Euroopan yhteisön perustamissopimukseen lisätyt talous- ja rahaliiton toteuttamista koskevat talouspoliittiset määräykset (102 a—104 c artikla) täsmennävät huomattavasti luetelmakohdassa määrättyä yhteensovittamistehtävää. Mainituissa talouspolitiikkaa koskevissa määräyksissä määritellään yhteisön talouspolitiikan lähtökohdat sekä niiden yhteisön ja jäsenvaltioiden talouspolitiikalle asettamat vaatimukset erityisesti julkisen sektorin rahoituksen osalta.

Artiklan toisessa luetelmakohdassa tarkoitettu neuvoston päätöksentekovalta on pääosin säädösvaltaa, budjettivaltaa ja sopimuksentekovaltaa. Näitä valtaoikeuksia selostetaan tarkemmin tarkasteltaessa yhteisön lainsäädäntö-, talousarvio- ja sopimuksentekomenettelyjä koskevia artikloja. Edellä mainittujen valtaoikeuksien lisäksi neuvostolla on myös lähinnä hallitusvallaksi luonnehdittavia tehtäviä, jotka liittyvät toimielinten organisaatioon. Luetelmakohdassa tarkoitettu päätösten tekeminen ei rajoitu 189 artiklassa tarkoitettujen oikeudellisesti sitovien päätösten tekemiseen, vaan luetelmakohta koskee neuvoston asemaa yhteisön ylimpänä päätöksentekijänä riippumatta siitä

muodosta, jonka neuvoston ratkaisut kussakin tapauksessa saavat.

Artiklan kolmas luetelmakohta lisättiin perustamissopimukseen Euroopan yhtenäisasiakirjalla. Luetelmakohdan mukaan neuvoston säädösten täytäntöönpanotoimivallan siirtäminen eli delegointi komissiolle on yksi neuvoston tehtävistä. Neuvosto voi määräyksen mukaan asettaa ehtoja komissiolle siirretyn toimivallan käytölle, ja erityisissä tapauksissa se voi pidättää itselleen oikeuden käyttää välitöntä täytäntöönpanovaltaa. Mainittujen ehtojen tulee olla niiden sääntöjen ja periaatteiden mukaisia, jotka neuvosto vahvistaa ennalta yksimielisesti komission ehdotuksesta ja saatuaan Euroopan parlamentin lausunnon. Luetelmakohdassa tarkoitettu täytäntöönpanotehtävien siirtäminen komissiolle oli sinänsä käytössä jo ennen Euroopan yhtenäisasiakirjan voimaantuloa.

Luetelmakohdassa on toteutettu vallanjakopille tyypillinen erottelu varsinaisen lainsäädäntövallan ja hallinnollisen säädösvallan välillä. Komissiolle ei kuitenkaan ole yleistä toimivaltaa tarkempien täytäntöönpanosääntöjen antamiseen, vaan komission toimivallan on perustuttava neuvoston säädökseen sisältyvään delegointiin, jollei komission toimivalta perustu tältä osin poikkeuksellisesti suoraan perustamissopimukseen. Suoraan perustamissopimuksella komissiolle on annettu hallinnollista säädösvaltaa 10 artiklan 2 kohdassa (yhteisen tullitariffin edellyttämät alkuperäsäännöt) ja 48 artiklan 3 kohdan d alakohdassa (työntekijöiden oleskeluoikeus jäsenvaltiossa työsuhteen päätyttyä).

Toisaalta neuvostolla on oikeudellinen velvollisuus siirtää täytäntöönpanotoimivalta komissiolle. Täytäntöönpanotehtävien pidättäminen neuvostolle ilman asiallisia perusteita voi merkitä 173 artiklassa tarkoitettua harkintavallan väärinkäyttöä.

Täytäntöönpanon käsitettä ei määritellä tarkemmin luetelmakohdassa tai muualla perustamissopimuksessa. Täytäntöönpano ei rajoitu pelkästään teknisiin soveltamismenettelyihin, mutta EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan neuvoston asianomaisessa säädöksessä on joka tapauksessa annettava perussäännökset keskeisistä asiaan liittyvistä kysymyksistä (ks. tapaukset 25/70, Einführ- und Vorratsstelle v. Köster ja 46/86, Romkes v. Officier van Justitie sekä 338/85, Pardini v. Ministro). Täytäntöönpanotoimivallan käsite on määriteltävä kussakin yksityistapauksessa suhteellisuusperi-

aatteen mukaisesti perustamissopimuksen kokonaisuus ja useimmissa jäsenvaltioissa voimassaolevat periaatteet huomioon ottaen (ks. tapaukset 23/75 Rey Soda v. Cassa Zucchero ja 279, 280, 285, 286/84, 27/84, 265/85, Rau ym. v. komissio). Luonteeltaan yleisen tai rajoittamattoman toimivallan siirtäminen komissiolle ei siten ole sallittua.

Komission on antaessaan täytäntöönpanosäännöksiä otettava huomioon valtuuttavan neuvoston säädöksen tarkoitus, rakenne ja järjestelmä. Täytäntöönpanosäädös ei saa olla ristiriidassa valtuuttavan säädöksen kanssa tai sisältää säännöksiä, joiden antamiseen valtuuttava säädös ei anna toimivaltaa.

Neuvoston tulisi artiklan kolmannen luetelmakohdan mukaan siten ainoastaan erityistilanteissa pidättää itselleen hallinnollinen sääntelyvalta. Käytännössä jäsenvaltiot ovat kuitenkin olleet haluttomia siirtämään täytäntöönpanosäädösten antamista komissiolle. Näin ollen jo EY:n toiminnan alkuvaiheissa alkanut kehitys, jossa jäsenvaltiot asettavat virkamiehistään muodostuvan komitean valvomaan komission täytäntöönpanotoimivallan käyttöä, on jatkunut myös yhtenäisasiakirjan voimaantumisen jälkeen.

Artiklan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu säädösvallan siirtäminen komissiolle on EY:n lainsäädäntökäytännön kannalta merkittävää, vaikka neuvoston säädösten antamista voidaan poliittisesti ja oikeudellisesti pitää unionin varsinaisena lainsäädäntömenettelynä. Komission säädösvalta on luonteeltaan hallinnollista, ja komission antamat säädökset ovat yleensä sisällöltään sangen teknisiä. Määrällisesti suurin osa säädöksistä on komission joko neuvoston säädöksillä sille delegoidun säädösvallan nojalla tai poikkeuksellisesti perustamissopimukseen suoraan perustuvan toimivallan nojalla antamia. Komissio antaa vuosittain keskimäärin 5000—6000 säädöstä, joista valtaosa koskee yhteisen maatalouspolitiikan ja tulliliiton täytäntöönpanoa. Säädöksen tietynlaisten muutoksien tekeminen voidaan myös delegoida komissiolle, kuten esimerkiksi teknisten direktiivien liitteiden muuttaminen teknisen kehityksen edellyttämällä tavalla.

Neuvoston päätös, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1987, menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä (87/373/ETY)

Kesällä 1987 tehtiin neuvoston päätös

87/373/ETY (komitologiapäätös), jolla komisiota avustavien komiteoiden päätöksenteossa noudatettavat menettelytavat yhtenäistettiin. Komitologiapäätöksen nojalla neuvoston säädöksissä komiteoiden päätöksentekoa koskevat säännökset tulee antaa jonkin komitologiapäätökseen sisältyvän vaihtoehdon mukaisina.

Komitologiapäätös koskee uusia eli kesän 1987 jälkeen asetettuja komiteoita, joiden tehtävänä on avustaa komissiota sille siirretyn täytäntöönpanotoimivallan käytössä. Joissakin tapauksissa uutta komiteaa koskevissa määräyksissä on kuitenkin poikettu komitologiapäätöksestä, ja vanhojen komiteoiden osalta käytössä on lukuisia komitologiapäätöksestä poikkeavia menettelyjä. Yhteisössä toimii myös huomattava määrä komiteoita ja työryhmiä, joiden tehtävät eivät liity komission täytäntöönpanotoimivallan käyttöön vaan esimerkiksi kokonaan uusien säädösten valmisteluun tai jäsenvaltioiden hallintoviranomaisten yhteistointintaan.

Komitologiapäätöksen mukaiset komiteat toimivat komission puheenjohtajalla, mutta puheenjohtajalla ei ole äänioikeutta. Jäsenenä on jäsenvaltioiden virkamiehiä. Jäsenyys ei ole kiinteä, vaan se voi vaihdella käsiteltävän asian mukaan. Komiteoiden kokouksiin osallistuvat jäsenvaltioiden edustajat ovat yleensä eri ministeriöiden virkamiehiä. Komission asianomainen pääosasto huolehtii komitean hallinnosta ja pyytää jäsenvaltioiden pysyviä edustajia ilmoittamaan, ketkä edustavat jäsenvaltiota komiteassa.

Komiteat ovat neuvoa-antavia (advisory committee), hallintokomiteoita (management committee) tai sääntelykomiteoita (regulatory committee). Komitean nimitys ei aina vastaa sen oikeudellista luonnetta, vaan esimerkiksi nimitykseltään neuvoa-antava komitea voi oikeudellisesti olla toimivaltansa perusteella puolesta sääntelykomitea. Määräenemmistöpäätöksiä tekevissä komiteoissa jäsenvaltioiden äänet painotetaan samalla tavalla kuin neuvostossa.

Neuvoa-antavissa komiteoissa sovelletaan komitologiapäätöksen menettelyä I. Siinä komissio antaa ehdotuksensa tiedoksi komitealle ja ottaa aiheellisella tavalla huomioon komitean lausunnon.

Hallintokomiteoissa sovelletaan kahta eri menettelytapaa. Ensimmäisessä vaihtoehdossa (II.a) komissio voi lykätä lopullista päätöstään kuukaudella ja toisessa (II.b) komission pitää

lykätä lopullista päätöstään kolmella kuukaudella, jos komitea vastustaa määräenemmistöllä komission ehdotusta. Neuvosto voi edellä mainituissa määräajoissa määräenemmistöllä päättää poiketa komission päätöksestä.

Sääntelykomiteoissa asia siirtyy neuvostoon, jos komitean määräenemmistö ei kannata komission päätösehdotusta. Tuolloin komissio voi tehdä ehdotuksensa mukaisen päätöksen, jos neuvosto ei kolmen kuukauden määräajassa tee päätöstä asiassa (III.a) tai yksinkertaisella enemmistöllä hylkää komission ehdotusta (III.b). Viimeksi mainitussa tapauksessa päätöstä ei synny.

Hallintokomiteamenettelyn vaihtoehto II.b antaa neuvostolle poikkeuksellisesti mahdollisuuden määräenemmistöllä muuttaa komission ehdotusta. Vastaavasti sääntelykomiteamenettelyn vaihtoehto III.b voi johtaa siihen, että päätöstä ei saada aikaiseksi.

Komitologiapäätös sisältää myös määräykset unionin sisäisestä päätöksenteosta sovellettaessa suojatoimenpiteitä koskevia säännöksiä. Päätöksen suojatoimenpiteistä tekee komissio, mutta neuvosto voi määräajassa muuttaa komission päätöstä tai kumota sen.

146 artikla. Unionisopimuksen lisäyksen mukaan artikla sisältää määräykset neuvoston kokoonpanosta ja puheenjohtajuudesta. Liittymisasiakirjan 12 artiklalla korvataan 146 artiklan nykyinen, unionisopimukseen perustuva sanamuoto. Muutos vaikuttaa sisällön kannalta kuitenkin ainoastaan neuvoston puheenjohtajuutta koskevaan toiseen kohtaan.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan neuvostossa on jokaisesta jäsenvaltiosta ministeritason edustaja, jolla on jäsenvaltionsa hallitusta sitovat valtuudet. Ennen unionisopimusta artikla edellytti, että neuvoston jäsenet ovat jäsenvaltioiden hallitusten jäseniä. Unionisopimuksella tehdyn muutoksen tarkoituksena on mahdollistaa se, että joku osavaltioiden hallitusten jäsenistä voi edustaa liittovaltiomuotoisia jäsenvaltioita, mikäli neuvoston asialistalla on jäsenvaltion sisäisen lainsäädännön mukaan osavaltioiden toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä. Edellytyksenä on kuitenkin se, että osavaltioiden edustajat ovat asemaltaan ”ministereitä”. Tällainen osavaltiotason ministerien toiminta neuvoston jäsenenä tulee kysymykseen Saksan ja Belgian osalta.

Käytännössä jäsenvaltioiden ministerit ovat pyrkinneet viivyttämään päätöksentekoa neu-

vostossa vetoamalla kansallisen kannanmuodostuksen keskeneräisyyteen. Unionisopimuksella lisättiin artiklan ensimmäiseen kohtaan määräys, jonka mukaan ministereillä tulee olla neuvoston kokouksissa jäsenvaltioidensa hallituksia sitovat valtuudet.

Jäsenvaltion edustajana toimivan hallituksen jäsenenä edustajana neuvostossa käytävissä neuvotteluissa voi toimia myös virkamies, esimerkiksi jäsenvaltion pysyvä edustaja Euroopan yhteisöissä, mutta äänestyksiin saavat osallistua ainoastaan neuvoston jäsenet. Neuvoston käytännössä on hyväksytty se, että neuvoston kokouksessa jäsenvaltiota edustavana jäsenenä voi täysin valtuuksin olla ministerin sijaisena myös valtiosihteeri, vaikka tämä ei olisikaan muodollisesti hallituksen jäsen tai muuten parlamentaarisisessa vastuussa.

Neuvosto kokoontuu käsiteltävänä olevien asioiden mukaan eri kokoonpanoissa. Neuvostolla ei siten ole kiinteää henkilöjäsenyyttä, vaan sen jäseniä ovat jäsenvaltioiden kussakin asiassa toimivaltaiset ministerit. Ulkoasiainministerit muodostavat yleisten asioiden neuvoston, jossa käsitellään laaja-alaista merkitystä omaavat kysymykset mukaan luettuina ulkopolitiittiset kysymykset. Erikoisneuvostoissa koontuvat kyseisen alan ministerit. Erikoisneuvostojen ovat esimerkiksi talous- ja valtiovarainministerien neuvosto ECO/FIN, maatalousministerien neuvosto ja sisämarkkina-asioiden neuvosto. Yhteisön toimialasta johtuu, että eräät neuvoston erikoiskokoonpanot ovat poliittisesti tai taloudellisesti tärkeämpiä kuin toiset. Tärkeitä erikoisneuvostojen ovat muun muassa maatalousministerien neuvosto ja sisämarkkinaohjelman toteuttamisen aikana myös sisämarkkina-asioiden neuvosto. Talous- ja rahaliiton toteuttaminen lisäänee valtiovarainministerien neuvoston poliittista merkitystä.

Edellä selostetun käytännön takia neuvosto voi olla samanaikaisesti koolla useassa eri kokoonpanossa, mikä on voinut johtaa ristiriitaisiin neuvoston päätöksiin (esimerkiksi yhteisen maatalouspolitiikan rahoituskysymykset). Tällaisten ongelmien välttämiseksi on järjestetty yhteisneuvostojen kokouksien osallistuvat usean eri alan ministerit. Yhteisneuvostojen kokouksissa äänioikeutta käytetään jäsenvaltiokohtaisesti, joten jäsenvaltiota tuolaisessa kokouksessa edustavat ministerit käyttävät äänioikeuttaan yhdessä.

Perustamissopimuksessa ei säännellä kysymystä siitä, kuka ministeri edustaa jäsenvaltio-

ta neuvoston kokouksessa. Poikkeuksen tähän muodostavat talous- ja rahaliittoa koskevat määräykset (109 j artikla 2—4 kohta), joissa todetaan neuvoston kokoontuvan valtionpäämiesten tai hallituksen päämiesten tasolla. Käytännössä jäsenvaltiot lähetettävät erikoisneuvostoon edustajakseen sen ministerin, jonka maansisäiseen toimivaltaan kokouksessa esillä olevat asiat kuuluvat. Jossain jäsenvaltioissa on ajoittain ollut hallituksessa erityinen Eurooppa-ministeri. Tässä on kuitenkin ollut kyse lähinnä yleisten asioiden neuvoston tai sisämarkkina-asioiden neuvoston toimialaan kuuluvien kysymysten uskomisesta asianomaisen kansallisen hallituksen sisällä integraatiokysymyksiin erikoistuvalla ministerillä.

Neuvosto on unionin päätöksentekuelin, ei hallitusten välinen kokous, huolimatta siitä, että jäsenet edustavat neuvostossa jäsenvaltioidensa hallituksia. Neuvoston päätöksentekoon ei siten sovelleta kansainvälisen oikeuden sääntöjä valtiota sitovien tahdonilmaisujen antamisesta ja valtion sopimussidonnaisuuden synnystä vaan yhteisön oikeutta. Tuomioistuin on esimerkiksi vuonna 1991 antamassaan ratkaisussa (ks. tapaus 292/89, *The Queen v. Immigration Appeal Tribunal, ex parte Antonissen*) katsonut, ettei neuvoston pöytäkirjaan merkityllä jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä tulkinnalla asetuksen soveltamisesta ole oikeusvaikutuksia, jos se ei ilmene myös asetuksen tekstistä. Yhteisön oikeus sisältää sekä aineellisia että menettelyllisiä neuvoston päätöksentekovallan rajoituksia. Tärkein tässä yhteydessä esille tuleva rajoitus johtuu unionisopimuksen N artiklasta, jonka mukaan jäsenvaltiot eivät voi edes yksimielisinä päättää neuvostossa poikkeamisesta perustamissopimusten aineellisista tai menettelyllisistä määräyksistä, vaan tällaiset muutokset on tehtävä muuttamalla itse perustamissopimusta.

Sen sijaan tilanteissa, joissa neuvosto käsittelee yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tai oikeus- ja sisäasioiden yhteistyöhön liittyviä yhteistyöalan asioita, se toimii hallitusten välisenä kokouksena, jonka päätöksenteko ei ole Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisen valvonta- ja oikeussuojajärjestelmän alainen. Sama koskee niitä tapauksia, joissa asiasta päätetään perustamissopimusten mukaan jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella (esimerkiksi unionin toimielinten sijaintipaikkakunnat tai tuomioistuinten jäsenet). Käytännössä on kehittynyt myös erityinen päätöksen-

tekemuoto, neuvostossa kokoontuvat jäsenvaltioiden edustajat, jotka voivat esimerkiksi hyväksyä päätöslausemia sellaisista asioista, jotka liittyvät yhteisön toimintaan, mutta eivät kuulu sen ja siten neuvoston (yksinomaiseen) toimivaltaan. Erottelulla varsinaisten neuvoston kokousten ja edellä mainittujen hallitusten välisten kokousten välillä on se oikeudellinen merkitys, ettei viimeksi mainittuihin sovelleta neuvostoa koskevia menettelymääräyksiä eikä niitä siten liioin voida moittia EY:n tuomioistuimessa muutovirheen perusteella.

Neuvoston päätöksen pätevyys ei vaikuta se, että jäsenvaltiota edustava ministeri olisi toiminut kokouksessa vastoin hallituksensa antamia ohjeita taikka että päätös olisi ristiriidassa neuvoston jäsenen kokouksessa ilmoittamien varaumien tai vastalauseiden kanssa.

Neuvoston puheenjohtajuutta koskeva artiklan toinen kohta on saanut uuden sanamuodon liittymisasiakirjan 12 artiklalla.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäsäännöt

Neuvoston puheenjohtajuus siirtyy jäsenvaltiolta toiselle siten, että kukin jäsenvaltio toimii vuorollaan kuuden kuukauden jakson puheenjohtajana. Neuvoston puheenjohtajuudella on keskeinen poliittinen merkitys jäsenvaltioiden toiminnalle unionissa. Puheenjohtajavaltion valtion- tai hallituksen päämies toimii myös Eurooppa-neuvoston puheenjohtajana, ja hän edustaa unionia suhteessa kolmansiiin valtioihin ulkopoliittisissa kysymyksissä. Neuvoston puheenjohtajuuden kautta asianomainen jäsenvaltio voi myös ohjata unionin päätöksentekoa ja sen poliittisen toiminnan suuntaa. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla neuvoston puheenjohtajavaltiota avustavat edellinen ja seuraava puheenjohtajavaltio. Nämä kolme jäsenvaltiota muodostavat unionin puheenjohtajakolmikon eli niin sanotun troikan.

Puheenjohtajuusjärjestys perustui ennen liittymisasiakirjalla nyt toteutettavaa muutosta jäsenvaltioiden omakielisten nimien mukaiseen aakkosjärjestykseen. Liittymisasiakirjalla artiklan 2 kohtaa muutetaan kuitenkin siten, että neuvoston puheenjohtajuus kuuluu kullekin jäsenvaltiolle kuuden kuukauden jaksoina järjestyksessä, josta neuvosto päättää yksimielisesti. Tarkoituksena on, että neuvosto päättää liittymissopimuksen voimaantulon yhteydessä seuraavasta puheenjohtajuusjärjestyksestä:

— vuoden 1995 ensimmäiset kuusi kuukautta Ranska ja

— vuoden 1995 viimeiset kuusi kuukautta Espanja sekä

— sen jälkeiset puolivuotisjaksot järjestyksessä Italia, Irlanti, Alankomaat, Luxemburg, Yhdistynyt kuningaskunta, Itävalta, Norja, Saksa, Suomi, Portugali, Ranska, Ruotsi, Belgia, Espanja, Tanska, Kreikka.

Neuvosto voi asianomaisen jäsenvaltion ehdotuksesta päättää yksimielisesti, että jäsenvaltio huolehtii puheenjohtajuudesta jonain muuna kuin edellä mainittuna puolivuotisjaksona.

Edellä selostetun järjestelyn tarkoituksena on se, että puheenjohtajakolmikkoon kuuluu aina jokin viidestä suuresta jäsenvaltiosta (Espanja, Italia, Ranska, Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta). Suomen osalta ratkaisu merkitsee sitä, että Suomi huolehtisi neuvoston ja siten myös unionin puheenjohtajuudesta vuoden 2000 ensimmäisen puolivuotisjakson. Puheenjohtajuuskolmikkoa, joihin Suomi kuuluisi, olisivat Norja, Saksa, Suomi ja Saksa, Suomi, Portugali sekä Suomi, Portugali, Ranska.

Mikäli kaikki liittymissopimuksen osapuolena olevat uudet jäsenvaltiot eivät ratifioi liittymissopimusta, puheenjohtajuusjärjestystä muutetaan vastaavasti.

147 artikla. Unionisopimuksella lisätty artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan puheenjohtaja kutsuu neuvoston koolle omasta aloitteestaan taikka neuvoston jäsenen tai komission pyynnöstä. Neuvoston kokouksia on vuodessa noin 80. Neuvoston kokoukset eivät ole julkisia ja neuvostossa käydyt neuvottelut on pidettävä salassa. Neuvoston työjärjestykseen sisältyviä tätä koskevia poikkeuksia selostetaan 151 artiklan kohdalla. Komission edustajat ovat yleensä läsnä neuvoston kokouksissa.

148 artikla. Artiklassa määrätään neuvoston päätöksentekosäännöistä. Artiklan sanamuotoon on liittymisasiakirjan 15 artiklalla tehty jäsenvaltioiden lukumäärän kasvun edellyttämät muutokset.

Neuvosto voi tehdä päätöksensä joko yksinkertaisella enemmistöllä, määränemmistöllä tai yksimielisesti. Artiklan 1 kohdan mukaan yksinkertainen enemmistö on pääsääntö. Sen tosiasiallinen käyttöala rajoittuu kuitenkin lähinnä menettelytapakysymyksiin, koska asiakysymysten osalta perustamissopimuksissa edellytetään yleensä määränemmistöä tai yksimielisyyttä. Poliittisesti tärkeä kysymys, jossa pää-

tös voidaan tehdä yksinkertaisella enemmistöllä, on unionisopimuksen N artiklan mukainen päätös perustamissopimusten muuttamista käsittelevän konferenssin koollekutsumisesta. Näin ollen Euroopan yhtenäisasiakirjan laatinut hallitusten välinen konferenssi voitiin kutsua koolle Tanskan, Kreikan ja Yhdistyneen kuningaskunnan vastustuksesta huolimatta. Yksinkertainen enemmistö lasketaan neuvoston jäsenistä eikä ääniä painoteta.

Artiklan 2 kohta koskee määräenemmistöpäätöksiä tehtäessä sovellettavia jäsenvaltioiden äänimääriä. Määräyksen sanamuoto on muutettu liittymisasiakirjan 15 artiklalla lisäämällä siihen uusien jäsenvaltioiden äänimäärät sekä mukauttamalla määräenemmistön muodostava äänimäärä vastaamaan kokonaisäänimäärän kasvua. Määräyksen sisältöä selostetaan tarkemmin jäljempänä kohdassa "Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäsäännöt".

Artiklan 3 kohdan mukaan henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättäytyminen äänestämistä ei estä neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys. Näin ollen jäsenvaltion on nimenomaisesti vastustettava päätöstä estääkseen sen tekemisen; pidättäytyminen päätöksen tekemiseen osallistumisesta merkitsee sen sallimista, että toisten jäsenvaltioiden kannan mukainen päätös syntyy. Jos jäsenvaltio ei sen sijaan ole edustettuna neuvoston kokouksessa, ei artiklan 3 kohdan sanamuoto mahdollista yksimielisyyttä edellyttävien päätösten tekemistä. Ranska sai tätä hyväksi käyttämällä ("tyhjän tuolin politiikka") yhteisön vuosien 1965 — 66 kriisin aikana muut jäsenvaltiot suostumaan niin kutsuttuun Luxemburgin kompromissiin, jolla määräenemmistöpäätöksistä käytännössä luovuttiin neuvoston päätöksenteossa menettelytapa- ja talousarviokysymyksiä lukuun ottamatta.

Luxemburgin kompromissin sisältönä oli ensinnäkin neuvoston ja komission vuorovaikutuksen lisääminen muun muassa velvoittamalla komissio kuulemaan jäsenvaltioita ennen tärkeiden ehdotustensa tekemistä. Äänestysmenettelyn osalta kompromissin sisältönä oli se, ettei äänestyksin tehdä päätöksiä asioissa, jotka jäsenvaltion mielestä koskevat sen elintärkeitä etuja.

Käytännössä Luxemburgin kompromissi johti 1960-luvun lopulla ja 1970-luvulla siihen, että jäsenvaltiot katsoivat omaavansa veto-

oikeuden neuvostossa myös silloin, kun päätös perustamissopimusten mukaan olisi voitu tehdä määräenemmistöllä. Tämä puolestaan johti neuvoston päätöksentekokyvyn halvaantumiseen ja neuvoston päätöksenteon muuttumiseen tavanomaisiksi diplomaattisiksi neuvotteluiksi. Luxemburgin kompromissin päätöksentekomenettelyä halvaannuttavat vaikutukset ja yksimielisyyden saavuttamisen vaikeutuminen yhteisön laajentumisen takia johtivat siihen, että äänestyksiä alettiin 1980-luvulla toteuttaa myös asiakysymyksissä silloin, kun päätöstä vastustava jäsenvaltio ei enemmistön mielestä vedonnut veto-oikeutensa tueksi kyseiseen asiaan liittyviin elintärkeisiin kansallisiin etuihin, vaan esimerkiksi käytti vetoaan tietyissä asiassa keinona painostaa muita jäsenvaltioita myönnytyksiin muissa asioissa.

Oikeudellisesti Luxemburgin kompromissia ei voida pitää pätevänä perustamissopimusten muutoksena, mutta ainakin 1980-luvun puoliväliin asti sitä voitiin pitää osana poliittista *acquis communautaire*. Euroopan yhtenäisasiakirjan keskeiseen poliittiseen sisältöön kuului nimenomaan määräenemmistöpäätösmenttelyn elvyttäminen, ja 1980-luvun lopulla neuvoston äänestykset muuttuivat rutiinomaisiksi, vaikka neuvoston päätöksentekoa leimaa edelleenkin pyrkimys yksimielisyyteen. Toisaalta jäsenvaltiot eivät ole missään vaiheessa selkeästi kumonnet Luxemburgin kompromissia tai ilmoittaneet, että pitäisivät mahdollisena enemmistöpäätöksen tekemistä neuvostossa, jos asia todella koskee jäsenvaltion elintärkeitä etuja. Ainakin eräät jäsenvaltiot ovat ilmaisseet kantanaan, että Luxemburgin kompromissi olisi edelleenkin voimassa. Kanta saa tukea myös oikeuskirjallisuudessa, ja Luxemburgin kompromissiin on menestyksellisesti vedottu neuvostossa yhtenäisasiakirjan voimaantulon jälkeenkin. Toisaalta yhtenäisasiakirjan jälkeen neuvoston työjärjestykseen tehdyt muutokset johtivat siihen, ettei kompromissiin voida vedota pelkästään päätöksenteon viivyttämiseksi tai toisten jäsenvaltioiden painostamiseksi myönnytyksiin muissa asioissa. Luxemburgin kompromissia vastaavasta neuvoston päätöksentekoa koskevasta poliittisesta sopimuksesta on kyse myös liittymisneuvottelujen aikana tehdyssä Ionninan päätöksessä. Sen mukaan neuvottelua jatketaan kohtuullinen aika, vaikka määräenemmistö asiassa olisi todettu, jos päätöstä vastustavat jäsenvaltiot, jolla on vähintään 23 ääntä.

Vaikka määränemmistöpäätösten merkitys neuvoston päätöksenteossa onkin merkittävä, huomattavassa osassa päätöksentekoa noudatetaan kuitenkin yksimielisyysperiaatetta. Yksimielisyysperiaatteen soveltamisen tehtävänä on yhtäältä turvata toimielinten välisen tasapainon säilymistä ja toisaalta antaa jäsenvaltioille mahdollisuus yksilölliseen veto-oikeuteen tapauksissa, joissa päätöksenteko koskee niiden turvallisuuden, täysivaltaisuuden tai taloudellisten etujen kannalta tärkeitä kysymyksiä.

Toimielinten välisen tasapainon turvaamiseksi neuvoston mahdollisuus poiketa komission ehdotuksesta yleensä edellyttää yksimielisyyttä. Sama koskee parlamentin ehdottamien tarkistusten hylkäämistä yhteistoimintamenetelyssä. Näissä tapauksissa yksimielisyysperiaate vaikeuttaa päätöksentekoa neuvostossa ja turvaa siten muiden toimielinten vaikutusmahdollisuuksia.

Jäsenvaltioiden etujen turvaamiseksi yksimielisyysperiaatetta sovelletaan seuraavissa asioissa:

— liikkumis- ja oleskeluoikeus (8 a artiklan 2 kohta);

— unionin kansalaisten kunnallinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus toisissa jäsenvaltioissa (8 b artikla 1 kohta);

— unionin kansalaisten äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa oman jäsenvaltionsa ulkopuolella (8 b artiklan 2 kohta);

— muutokset unionin kansalaisuuteen sisältyviin oikeuksiin, joissa edellytetään myös kansallista ratifiointia (8 e artikla);

— työntekijöiden liikkuvuuteen liittyvät sosiaaliturvaa koskevat päätökset (51 artikla);

— yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen liittyvän ulkomaalaisten erityiskohtelun yhteensovittaminen, siltä osin kuin se koskee lainsäädäntöä (56 artiklan 2 kohta);

— itsenäisen ammatin harjoittamisen edellytysten yhteensovittaminen, siltä osin kuin se koskee lainsäädäntöä (57 artikla 2 kohta);

— kolmansien maihin liittyvien pääomaliikkeiden uudet rajoitukset (73 c artikla);

— jäsenvaltioihin vakavasti vaikuttavat liikennepoliittiset päätökset (75 artiklan 3 kohta);

— yhteisen liikennepoliittikan soveltaminen

ilmaliikenteeseen ja merenkulkuun, jos sillä on vakava vaikutus jäsenvaltioihin (84 artiklan 2 kohta);

— välillisen verotuksen yhdenmukaistaminen (99 artikla);

— yhteismarkkinoiden toteuttamisen edellyttämä lainsäädännön yhdenmukaistaminen (100 artikla);

— kolmansien maiden kansalaisiin sovellettavat viisumimääräykset ennen 1 päivää tammikuuta 1996 (100 c artiklan 1 kohta);

— taloudellisen poikkeustilan edellyttämät toimenpiteet ja siihen liittyvä apu jäsenvaltioille (103 a artikla) lukuun ottamatta luonnonmullistusten vaikutusten lieventämiseksi tehtäviä päätöksiä, joista päätetään määränemmistöllä;

— liiallisia vajeita koskevan Maastrichtin sopimuksen pöytäkirjan korvaamista koskeva päätös (104 c artiklan 14 kohta);

— Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön muutokset ennen talous- ja rahoituksen kolmatta vaihetta (106 artiklan 5 kohta);

— kulttuuripoliittiset kannustustoimenpiteet (128 artiklan 5 kohta);

— teollisuuspolitiikka (130 artiklan 3 kohta);

— rakennerahastojen ulkopuolelta annettava aluepoliittinen tuki (130 b artikla);

— rakennerahastot ja koheesiorahasto (130 d artikla);

— yhteisön monivuotiset tutkimus- ja kehittämistoiminnan puiteohjelmat sekä niiden rahoitus (130 i artiklan 1 kohta);

— yhteisön tutkimus- ja kehittämisohjelmien täytäntöönpanon rakenteet (130 o artikla);

— ympäristönsuojeluun liittyvät päätökset, jotka liittyvät verotukseen, kaavoitukseen ja energiapolitiikan suuntaan (130 s artiklan 2 kohta);

— Euroopan parlamentin yhtenäinen vaalisäädös, joka edellyttää myös kansallista ratifiointia (138 artiklan 3 kohta, EHTY:n perustamissopimuksen 21 artiklan 3 kohta, Euratomin perustamissopimuksen 108 artiklan 3 kohta);

— täytäntöönpanoon liittyvän säädösvallan delegointi komissiolle (145 artikla);

— yhteisön omia varoja koskeva järjestelmä, joka edellyttää myös kansallista ratifiointia (201 artikla);

— yhteisön varainhoitoasetus (209 artiklan

a alakohta; EHTY:n perustamissopimuksen 78 h artiklan a alakohta, Euratomin perustamissopimuksen 183 a artikla);

— sellaiset perustamissopimusten tavoitteiden toteuttamisen vaatimat toimenpiteet, joiden osalta perustamissopimuksessa ei ole erikseen määrätty yhteisön toimivallasta (235 artikla, Euratomin perustamissopimuksen, 203 artikla);

— sosiaaliturva, työntekijöiden oikeudet, kolmansien maiden työntekijöiden asema, työllisyyden edistäminen (sosiaaliturvaan liittyvä 11 jäsenvaltion sopimus unionisopimukseen liittyen, 2 artiklan 3 kohta);

— Euroopan tason työehtosopimusten täytäntöönpano (sosiaaliturvaan liittyvä 11 jäsenvaltion sopimus unionisopimukseen liittyen, 4 artiklan 2 kohta);

— hiilen tai teräksen tuotantokiintiön lopettaminen, jos toimenpide ei perustu asianomaisen jäsenvaltion ehdotukseen (EHTY:n perustamissopimuksen, 58 artiklan 3 kohta);

— hiilen tai teräksen kulutuksen suuntaaminen ja voimavarojen suuntaaminen (EHTY:n perustamissopimuksen 59 artiklan 2 kohta);

— hiilen ja teräksen enimmäis- ja vähimmäishinnat (EHTY:n perustamissopimuksen, 72 artikla);

— ydinmateriaalien hintojen säännöstely (Euratomin perustamissopimuksen, 69 artikla);

— ydinmateriaalien saatavuutta koskevien Euratom-sopimuksen määräysten muutokset (Euratomin perustamissopimuksen, 76 artikla);

— turvatoimenpiteiden soveltamismenettely (Euratomin perustamissopimuksen, 85 artikla);

— ydinmateriaalien omistusta koskevien Euratom-sopimuksen määräysten tarkistukset (Euratomin perustamissopimuksen, 90 artikla);

— yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka (unionisopimuksen V osasto);

— yhteistyö oikeus- ja sisäasioissa (unionisopimuksen VI osasto);

— primäärioikeuden muutokset (N artikla);

— uusien jäsenvaltioiden liittyminen unioniin (O artikla).

Niilläkin aloilla, joilla yksimielisyysperiaatetta ei sovelleta, neuvoston päätöksentekokäytäntöä leimaa pyrkimys löytää kaikkien jäsenvaltioiden kannalta hyväksyttävä ratkaisu. Edellä on huomautettu siitä, että Luxemburgin kompromissi voi edelleenkin edellyttää yksimielisyysperiaatteen noudattamista, jos enemmistöpäätöksen tekeminen loukkaisi jonkin jäsenvaltion elintärkeitä etuja.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäsäännöt

Artiklan 2 kohtaa, joka koskee määränemistöpäätöksien tekemistä, muutetaan liittymisasiakirjan 15 artiklalla. Määränemistöpäätöksiä tehtäessä jäsenvaltioiden äänimäärät painotetaan seuraavasti:

— Italia, Ranska, Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta 10 ääntä

— Espanja 8 ääntä

— Alankomaat, Belgia, Kreikka, Portugali 5 ääntä

— Itävalta, Ruotsi 4 ääntä

— Irlanti, Tanska; Norja, Suomi 3 ääntä

— Luxemburg 2 ääntä

eli yhteensä 90 ääntä.

Tapauksissa, joissa neuvosto tekee päätöksensä komission ehdotuksesta, määränemistötö on 64 ääntä. Unionisopimukseen liittyvässä, sosiaalisen ulottuvuuden kehittämistä tehdessä 11 jäsenvaltion sopimuksessa (osa unionisopimuksen pöytäkirjaa N:o 14), johon uudet jäsenvaltiot liittyvät, määränemistötö on 54 ääntä. Niissä poikkeuksellisissa tapauksissa, joissa neuvosto voi tehdä päätöksen ilman komission muodollista ehdotusta, määränemistötö on 64 ääntä, jotka edustavat ainakin 11 jäsenvaltiota. Viimeksi mainittu lisäedellytys 11 jäsenvaltion eli 2/3:n määränemistöstä koskee myös niitä tapauksia, joiden osalta unionisopimuksen nojalla päätetään ottaa käyttöön määränemistöpäätöksenteko yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tai oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön aloilla J.3 artiklan 2 alakohdan, K.4 artiklan 3 kohdan 2 alakohdan mukaan.

Tärkein asia, jonka neuvosto päättää ilman komission ehdotusta, on yhteisön talousarviota koskevan esityksen antaminen parlamentille. Tosin tältäkin osalta käsittelyn pohjana on komission laatima luonnos yhteisön yleiseksi talousarvioksi, mutta se ei ole oikeudelliselta luonteeltaan komission ehdotus.

Määränemistön laskemiseen sovellettavat säännöt on laadittu siten, että suuret jäsenvaltiot — siis Italia, Ranska, Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta ja Espanja — tarvitsevat aina muutaman pienemmän jäsenvaltion kannatuksen, jotta päätös olisi mahdollinen. Toisaalta päätöksen hyväksymisen edellytyksenä on suurten jäsenvaltioiden enemmistö, koska kolmella suurella jäsenvaltiolla on aina määrävähemmistö.

Vuonna 1987 neuvoston työjärjestystä muu-

tettiin siten, että jäsenvaltiot, jotka eivät muodosta määrävähemmistöä, eivät enää voi estää määränemmistö päätöksen tekemistä. Neuvoston työjärjestyksen mukaan neuvoston puheenjohtajan on järjestettävä äänestys tietystä kysymyksestä neuvoston jäsenen taikka komission pyynnöstä, jos neuvoston jäsenten enemmistö puoltaa äänestyksen pitämistä.

149 artikla. Tämä niin kutsuttua yhteistointamenettelyä koskeva artikla on kumottu unionisopimuksella. Vastaava määräys sisältyy nyttemmin 189 c artiklaan.

150 artikla. Artiklan määräyksen mukaan neuvoston jäsen voi valtuuttaa ainoastaan toisen jäsenen käyttämään äänioikeuttaan neuvostossa. Neuvoston jäsen ei toisaalta saa toimia useamman kuin yhden muun jäsenen edustajana neuvostossa. Äänioikeuden käyttöä koskeva valtuus voidaan tehdä vapaamuotoisesti. Käytännössä artiklan määräystä sovelletaan lähinnä silloin, kun neuvoston jäsen on kokouksen pitkeyttymisen takia estynyt jatkamasta osallistumistaan eikä asialistalla ole asianomaiselle jäsenvaltiolle tärkeitä päätöksiä. Artiklassa tarkoitettu valtuutus äänioikeuden käyttöön on erotettava siitä, että jäsenvaltiota voi neuvoston neuvotteluissa edustaa myös virkamies, sekä siitä, että valtiosihteerit voivat neuvoston käytännön mukaan toimia ministerien sijaisina neuvostossa (ks. 146 artiklan perustelut).

151 artikla. Artiklan 1 kohdassa on määräykset neuvoston työn valmistelusta vastaava jäsenvaltioiden pysyvien edustajien komiteasta (Comité des représentants permanents, Coreper). Komitean jäseninä ovat jäsenvaltioiden Euroopan yhteisöissä olevien edustustojen päälliköt. Maatalouspolitiikkaa koskevasta valmistelusta vastaa kuitenkin pysyvä maatalouskomitea. Pysyvien edustajien komitealla ei ole muodollista päätösvaltaa. Asiallisesti suuri osa neuvoston ratkaisuista tehdään kuitenkin tässä elimessä, jolloin mainitut asiat tulevat neuvoston kokouksissa käsiteltäviksi niin sanottuina A-kohtina, joiden osalta neuvoston kokouksessa ei käydä keskustelua. Pysyvien edustajien komitean käsiteltävät asiat ratkaistaan sen alaisissa työryhmissä, jotka muodostuvat jäsenvaltioiden edustajista. Komissiolle on yleensä oikeus osallistua pysyvien edustajien komitean ja sen alaisten työryhmien kokouksiin.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvostoa avustaa pääsihteeri, jonka johdossa on pääsihteeri. Neuvosto nimeää pääsihteerin yksimielisesti. Unionisopimuksen voimaantulon jälkeen

jäsenvaltioiden ulkopolitiittista yhteistyötä hoitanut erillinen sihteeristö on yhdistetty neuvoston pääsihteeristöön.

Artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto vahvistaa työjärjestyksensä. Voimassa oleva neuvoston työjärjestys on vuodelta 1993, jolla korvattiin edellinen, sulautumissopimuksen nojalla vuonna 1979 annettu ja vuonna 1987 muutettu työjärjestys.

Neuvoston päätös, tehty 6 päivänä joulukuuta 1993, neuvoston työjärjestyksestä (93/662/ EY)

Neuvoston työjärjestys sisältää toimielimen sisäistä päätöksentekoa koskevia menettelymääräyksiä, eikä sillä ole ulkopuolisiin ulottuvia oikeusvaikutuksia. Jäsenvaltio voi sen sijaan vedota työjärjestyksen säännöksiin tuomioistuimessa, mikäli neuvoston päätöksenteossa on poikettu työjärjestyksessä edellytetyistä menettelyistä esimerkiksi sallimalla kirjallinen äänestys vastoin jäsenvaltion kantaa (ks. tapaus 68/86 Yhdistynyt kuningaskunta v. Neuvosto).

Työjärjestyksen 1 artiklan mukaan puheenjohtaja kutsuu neuvoston koolle omasta aloitteestaan taikka neuvoston jäsenen tai komission pyynnöstä. Puheenjohtajavaltio ilmoittaa seitsemän kuukautta ennen puheenjohtajuuskautensa alkua suunnittelemansa päivämäärät puheenjohtajuuskaudellaan pidettävälle neuvoston kokouksille. Neuvoston toimipaikka on Brysselissä. Huhti-, kesä- ja lokakuussa neuvosto kokoontuu kuitenkin Luxemburgissa. Poikkeustapauksissa neuvosto voi yksimielisesti päättää pitää kokouksensa muulla kuin edellä mainituilla paikkakunnilla.

Työjärjestyksen 2 artiklan mukaan neuvoston puheenjohtaja laatii väliaikaisen asialistan jokaiselle neuvoston kokoukselle, ja se on toimitettava jäsenvaltioille ja komissiolle vähintään 14 päivää ennen kokousta. Väliaikaiseen asialistaan sisällytetään asiat, joiden käsittelyä kokouksessa neuvoston jäsen tai komissio on pyytänyt vähintään 16 päivää ennen kokousta. Väliaikaisessa asialistassa on myös ilmoitettava asiat, joiden osalta puheenjohtaja, jäsenvaltio tai komissio haluaa äänestyksen järjestämistä.

Neuvoston kokouksen asialista vahvistetaan kokouksen alussa. Väliaikaisesta asialistasta voidaan poiketa ainoastaan neuvoston yksimielisellä päätöksellä.

Väliaikainen asialista jaetaan A- ja B-kohtiin. A-kohdan asioita ovat sellaiset, jotka

voidaan Coreperissä saavutetun yksimielisyyden tai määränemmistön takia ratkaista neuvostossa keskustelutta. Jäsen tai komission edustaja voi vaatia, että tällaisestakin asiasta pöytäkirjataan sen esittämä lausunto. B-kohtien osalta neuvostossa käydään sen sijaan keskustelua asiasta. Kokouksessa voidaan päättää A-kohdan muodostavan asian siirtämisestä B-kohdaksi, jolloin se tulee keskusteltavaksi ja asiakysymyksenä ratkaistavaksi neuvostossa. A-kohdat voidaan ottaa käsiteltäviksi missä tahansa neuvoston kokoonpanossa. Täten voi esimerkiksi maatalousministerien neuvosto tehdä muodollisen päätöksen hiili- ja teräsyhteisöä koskevista A-listan asioissa.

Neuvoston jäsen voi käyttää edustajaa kokouksessa, mutta äänestykseen osallistumista koskeva valtuus voidaan antaa ainoastaan toiselle neuvoston jäsenelle (3 artikla, 7 artiklan 3 kohta).

Neuvoston kokoukset eivät ole julkisia, mutta komission edustajilla on oikeus osallistua niihin, mikäli yksittäistapauksissa ei päätetä toisin (4 artikla). Neuvosto järjestää kuitenkin puheenjohtajavaltion laatimasta puolivuotisesta työohjelmasta sekä tarvittaessa komission vuosittaisesta työohjelmasta kokouksen, jonka keskustelut välitetään sähköisten viestimien kautta. Neuvosto voi yksimielisesti päättää muidenkin keskustelujensa avaamisesta sähköisille viestimille, mikäli ne keuvat tärkeää lainsäädäntöehdotusta tai unionin etujen kannalta keskeistä kysymystä (6 artikla).

Neuvostossa käydyt neuvottelut ovat salassapitovelvollisuuden alaisia, jollei neuvosto toisin päättä. Tapauksissa, joissa neuvoston äänestys on julkinen, asianomaiset neuvoston jäsenet voivat vaatia antamiensa äänestyselitysten julkistamista. Neuvosto voi antaa luvan käyttää sen pöytäkirjojen otteita oikeudenkäynneissä (5 artikla).

Neuvostossa pidettyjä äänestyksiä koskevien tietojen julkistamisesta säädetään työjärjestyksen 7 artiklan 5 kohdassa. Tieto neuvoston äänestyksestä on julkinen tapauksissa, joissa neuvosto toimii lainsäätäjänä, jollei neuvosto toisin päättä. Lainsäätäjänä neuvosto toimii antaessaan asetuksen tai direktiivin tai tehdessään perustamissopimuksen 189 artiklassa tarkoitettua päätöksen tai päättäessään niihin liittyvästä yhteisestä kannasta. Myös neuvostoa 189 b artiklassa tarkoitettussa sovittelukomiteassa edustaneiden jäsenten äänestyskäyttäytyminen on julkista. Koeäänestysten tulokset ja

eräät muut väliaineet ja päätökset jäävät kuitenkin julkisuuden ulkopuolelle. Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä oikeus- ja sisäasian yhteistyöhön mahdollisesti liittyvien äänestysten tulokset eivät ole julkisia, ellei neuvosto yksimielisesti päättä toisin. Kaikissa muissa tapauksissa neuvosto voi päättää yksinkertaisella enemmistöllä äänestystulosten julkisuudesta.

Työjärjestyksen 7 artiklan mukaan neuvoston puheenjohtajan on järjestettävä äänestys tietystä kysymyksestä neuvoston jäsenen taikka komission pyynnöstä, jos neuvoston jäsenen enemmistö puoltaa äänestyksen pitämistä. Jäsenet antavat äänensä puheenjohtajuuden vuorottelua koskevassa järjestyksessä (ks. 146 artiklan toinen kohta) siten, että ensimmäiseksi äänestää se jäsenvaltio, joka on äänestysjärjestyksessä puheenjohtajavaltion jälkeen. Äänestys voidaan järjestää ainoastaan, jos kokoukseen osallistuu vähintään kuusi jäsentä.

Kirjallinen äänestys neuvoston kokouksen ulkopuolella on 8 artiklan mukaan mahdollista, jos kaikki jäsenvaltiot neuvostossa tai pysyvien edustajien komiteassa, sekä komission valmistelemissa asioissa myös komissio, suostuvat tällaiseen menettelyyn. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpanossa voidaan puheenjohtajan aloitteesta käyttää yksinkertaistettua kirjallista päätöksentekoa. Tällöin ehdotus katsotaan hyväksytyksi, jollei kukaan neuvoston jäsenistä ole asettanut määräajassa vastustanut toimenpidettä.

Työjärjestyksen 9—18 artiklassa on säännökset neuvoston kokousten pöytäkirjan pitämisestä sekä neuvoston antamien säädösten ja muiden kannanottojen rakenteesta, julkaisemisesta ja tiedoksiannosta. Neuvoston käsittelyn pohjana olevien asiakirjojen on 10 artiklan mukaan neuvoston päätöstä tehtäessä oltava saatavissa kaikilla yhteisön virallisilla kielillä, jollei neuvosto asian kiireellisuuden takia yksimielisesti päättä toisin. Jokaisella neuvoston jäsenellä on myös oikeus vaatia, että neuvoston kokouksessa esillä olevien muutosehdotukset käsittelyn pohjana oleviin asiakirjoihin ovat käytettävissä hänen osoittamallaan virallisella kielellä.

Työjärjestyksen 19—21 artiklassa on tarkemmat säännökset pysyvien edustajien komitean ja sen alaisten työryhmien toiminnasta sekä neuvoston pääsihteeristöä. Neuvosto päättää erikseen neuvoston asiakirjojen julkisuudesta (22 artikla) sekä neuvoston turvallisuussään-

nöistä (23 artikla). Neuvoston toiminnasta kansainvälisten sopimusten tallettajana sekä neuvoston edustamisesta on säännökset 24—26 artiklassa.

Asiakirjajulkisuus

Eurooppa-neuvosto päätti Birminghamin ja Edinburghin huippukokouksissa syksyllä 1992 sekä Kööpenhaminan huippukokouksessa keuhällä 1993 lisätä unionin toiminnan avoimuutta. Näiden päätösten toteuttamiseksi neuvosto päätti joulukuussa 1993 neuvoston ja komission asiakirjojen julkisuutta koskevista käytäntösäännöistä (Code of conduct) (393X0730).

Sääntöjen lähtökohtana on se, että neuvoston ja komission asiakirjat ovat mahdollisimman laajalti yleisön saatavilla. Asiakirjalla tarkoitetaan mitä tahansa neuvoston tai komission hallussa olevaa kirjoitusta sen taltiointimuodosta riippumatta. Asiakirjaan tutustumista haluavan on esitettävä tätä koskeva hakemus kirjallisesti siten, että asiakirja voidaan tunnistaa hakemuksen perusteella. Toimielimen on tarvittaessa pyydettävä hakijalta lisäselvityksiä hakemuksen kohteen täsmentämiseksi. Mikäli kysymys on asiakirjasta, joka on peräisin neuvoston tai komission ulkopuolelta, hakija on ohjattava asiakirjan laatijan puoleen. Hakijalla on oikeus tutustua asiakirjaan paikan päällä tai saada siitä jäljennös kohtuullista korvausta vastaan. Hakemukseen on vastattava kuukauden kuluessa sen esittämisestä.

Mikäli hakemukseen saada tutustua tiettyyn asiakirjaan ei voida suostua, hakijalle on ilmoitettava tästä. Tällöin hakijalla on mahdollisuus uudistaa hakemuksensa kuukauden kuluessa. Jos uudistettuun hakemukseenkaan ei voida suostua, on kuukauden kuluessa hakemuksen uudistamisesta tehtävä perusteltu päätös, jossa viitataan mahdollisuuteen saattaa asia EY:n tuomioistuimen ratkaistavaksi ja mahdollisuuden tehdä asiasta kantelu Euroopan parlamentin oikeusasiamiehelle.

Toimielimillä on oikeus kieltäytyä asiakirjan luovuttamisesta yleiseen turvallisuuteen, kansainvälisiin suhteisiin, rahaolojen vakauteen, lainkäyttöön ja tutkimuksiin liittyvän yleisen edun suojaamiseksi; yksilön ja yksityisyyden suojaamiseksi; liike- ja ammattisalaisuuden suojaamiseksi; yhteisön taloudellisten etujen suojaamiseksi; luottamuksellisuuden suojaamiseksi, jos tiedot toimittanut luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö sitä vaatii tai tiedot

toimittaneen jäsenvaltion lainsäädännössä sitä edellytetään.

Toimielin voi myös kieltäytyä asiakirjan toimittamisesta suojatakseen sisäisten menettelyjensä luottamuksellisuuteen perustuvaa intressiä. Tämän periaatteen tulkinta on vuoden 1994 aikana aiheuttanut ristiriitoja neuvostossa Tanskan ja Alankomaiden vaatiessa laajempaa julkisuuskäytäntöä kuin muut jäsenvaltiot.

Käytännösäännöt pannaan täytäntöön neuvoston ja komission osalta erillisillä päätöksillä ja niiden sisältöä tarkastellaan uudelleen kahden vuoden kuluttua mainittujen toimielinten pääsihteeristöjen laatimien kertomusten perusteella.

Käytännösääntöihin liittyy neuvoston lausuma, jossa vahvistetaan käytännösääntöjen nimenomaiseksi tarkoitukseksi asiakirjajulkisuuden toteuttaminen ja todetaan, että ne eivät muuta niitä olemassa olevia käytäntöjä ja velvoitteita, jotka koskevat jäsenvaltioiden hallitusten suhdetta niiden parlamentteihin.

Edellä mainittujen käytännösääntöjen mukainen neuvoston päätös neuvoston asiakirjojen julkisuudesta (93/731/EY) tehtiin neuvoston työjärjestyksen 22 artiklan nojalla 20 päivänä joulukuuta 1993. Tanska ja Alankomaat ovat kuitenkin saattaneet päätöksen laillisuuden yhteisön tuomioistuimen tutkittavaksi. Asiassa on kysymys sekä menettelystä, jolla päätös tehtiin, että päätöksen sisällöstä, jota asianomaiset jäsenvaltiot pitävät liiaksi julkisuutta rajoittavana.

152 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi pyytää komissiolta tutkimuksia, joita se pitää yhteisön tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisina, ja se voi pyytää komissiota tekemään sille aiheellisia ehdotuksia.

Artiklassa tarkoitettut tutkimukset voivat koskea mitä tahansa yhteisön toimivaltaan liittyvää kysymystä. Neuvosto ei voi päätöksellään sitoa komissiota tutkimuksen toteuttamistavan eikä tulosten osalta. Kysymys komission oikeudesta kieltäytyä tekemästä neuvoston pyytämää tutkimusta on epäselvä (ks. esitystä jäljempänä). Artikla ei rajoita komission toimivaltaa tehdä tutkimuksia omasta aloitteestaan.

Artiklassa tarkoitettu neuvoston oikeus pyytää komissiota tekemään ehdotuksia lieventää komission yksinomaista lainsäädännöllistä aloiteoikeutta yhteisössä. Esittämällä artiklassa tarkoitettua pyynnön neuvosto tuo esille käsi-

tyksensä siitä, että tietyn kysymyksen sääntely on tarpeen yhteisön päämäärien toteuttamiseksi. Artikla ei kuitenkaan anna neuvostolle mahdollisuutta määrätä, minkä sisältöisen ehdotuksen komissio tekee.

Artiklan sanamuoto on tulkinnanvarainen siinä suhteessa, voiko komissio kieltäytyä tekemästä artiklassa tarkoitettua tutkimusta tai ehdotusta. Perustamissopimuksen saksankielisessä toisinnossa käytetty teonsana ("auffordern") näyttää johtavan lopputulokseen, että komissiolla ei olisi tällaista oikeutta. Muut kielitoisinnot näyttävät sen sijaan jättävän komissiolle harkintavaltaa tässä suhteessa. Vallitseva kanta näyttää olevan se, ettei komissio voisi kieltäytyä tekemästä neuvoston pyytämää ehdotusta ainakaan sellaisessa tilanteessa, jossa neuvostolla on perustamissopimuksessa määrätty toimintavelvollisuus ja tämän velvollisuuden täyttäminen edellyttää komission laatimaa ehdotusta. Oikeuskirjallisuudessa on myös katsottu, ettei komission yksinomaisen aloiteoikeus tarkoita lainsäädännöllisen, luonteeltaan poliittisen veto-oikeuden myöntämistä komissiolle vaan ainoastaan sitä, että komissio voi aloiteoikeudellaan valvoa yhteisön oikeusjärjestyksen sopusointuista ja johdonmukaista kehittämistä. Tämäkin perustelu johtaa siihen, että komission tulisi laatia ehdotus neuvoston pyynnössä tarkoitettua asiasta. Edellä selostetuilla ongelmilla ei ole käytännöllistä merkitystä, sillä artiklaa ei ole viime vuosikymmeninä sovellettu eikä varhaisempiakaan soveltamisesimerkkejä ole useita.

153 artikla. Artiklan mukaan neuvosto antaa komission lausunnon saatuaan perustamissopimuksessa tarkoitettuja komiteoita koskevat säännöt. Artiklassa tarkoitettuja komiteoita ovat 83 artiklassa tarkoitettu liikennealan neuvoo-antava komitea, 109 c artiklassa tarkoitettu neuvoo-antava rahapoliittinen komitea ja talous- ja rahoituskomitea, 113 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu kauppapolitiikan erityiskomitea, 124 artiklassa tarkoitettu komissiota Euroopan sosiaalirahaston hoitamisessa avustava komitea. Artiklan nojalla annetuissa neuvoston päätöksissä määritellään komiteoiden kokoonpano, toimintatavat sekä niiden jäsenten ja puheenjohtajien asema. Tarkemmat määräykset komiteoiden sisäisestä työskentelystä sisältyvät kunkin komitean itselleen vahvistamaan työjärjestykseen.

Artikla ei koske talous- ja sosiaalikomiteaa (196 artikla), alueiden komiteaa (198 b artikla)

eikä johdetun oikeuden säädöksillä perustettuja komiteoita ja työryhmiä. Viimeksi mainittuja koskevia säännöksiä selostetaan 145 artiklan yhteydessä.

154 artikla. Artiklan määräyksen mukaan neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission puheenjohtajan ja jäsenten sekä EY:n tuomioistuimen presidentin, tuomareiden, julkisasiamiesten ja kirjaajan palkat ja heille maksettavat korvaukset sekä heidän eläkkeensä. Määräys koskee kaikkia asianomaisille henkilöille heidän palvelussuhteensa perusteella maksettavia suorituksia ja niiden perusteita.

Lisäksi neuvosto vahvistaa samalla määräenemmistöllä myös palkkaa vastaavat korvaukset. Tämä määräys on tulkinnanvarainen. Käytännössä sen on katsottava koskevan palkkioiden ja korvausten suorittamista niille yhteisön toimielinten ja niitä avustavien elinten palveluksessa oleville, joita ei voida pitää 212 artiklassa tarkoitettujen henkilöstösääntöjen soveltamisalaa kuuluvina virkamiehinä ja muuna henkilöstönä. Määräys koski siten esimerkiksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäseniä sekä sellaisten yhteisön toimielimiä avustavien elinten jäseniä, jotka eivät saa korvausta asianomaisilta jäsenvaltioilta.

Artiklassa tarkoitettu päätös tehdään poikkeuksellisesti ilman komission ehdotusta. Tämän vuoksi määräenemmistö lasketaan 148 artiklan 2 kohdan mukaisesti paitsi äänistä myös jäsenvaltioista.

3 jakso

Komissio

155 artikla. Artikla sisältää yleisluonnehinnan komission tehtävistä. Artikla on säilytetty alkuperäisessä muodossaan, eivätkä sen sanonnat enää tyhjentävästi kuvaa Euroopan yhteisön kehittymisen myötä lisääntyneitä komission tehtäviä. Esimerkiksi artiklan alussa komission toiminnan tavoitteeksi asetetaan vain "yhteismarkkinoiden" moitteettoman toiminnan ja kehityksen turvaaminen. Käytännössä komission toimivaltaan on tulkittu kuuluvan muitakin kuin välittömästi yhteismarkkinoita koskevia yhteisöasioita. Komissiolla on katsottu olevan yleinen velvollisuus tehdä aloitteita ja toimia yhteisön kehittämiseksi.

Komissiolla on kuitenkin vain rajoitettu toimivalta yhteismarkkinakysymyksistä kauimpi-

na olevilla alueilla eli yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyössä. Komissiolla ei ole näillä aloilla samanlaista valvontaoikeuteen, aloitemonopoliin sekä täytäntöönpanotoimivaltaan perustuvaa keskeistä asemaa kuin varsinaisen EY:n toiminnassa vaan jäsenvaltiot, puheenjohtajisto sekä neuvoston sihteeristö huolehtivat yhteistyön järjestämisestä. Komissiota ei kuitenkaan ole suljettu näiden yhteistyöalojen ulkopuolelle, vaan unionisopimuksen mukaan komissio osallistuu täysin työskentelyyn näillä aloilla (J.9 artikla ja K.4 artiklan 2 kohta). Tällä täydellä osallistumisella tarkoitetaan muun muassa läsnäolo- ja puheoikeutta jäsenvaltioiden edustajien kokouksissa sekä mahdollisuutta käyttää komission organisaatiota (esimerkiksi sen ulkomaanedustusta) hyväksi pantaessa täytäntöön yhteisiä päätöksiä. Lisäksi komissiolla on aloiteoikeus muttei aloitemonopolia tällaisessa yhteistyössä (J.8 artiklan 3 kohta, K.3 artiklan 2 kohta).

Artiklan 155 ensimmäisessä luetelmakohtausa komission veloitetaan huolehtimaan siitä, että yhteisön perustamissopimusta ja oikeusjärjestystä noudatetaan. Komission laillisuusvalvonta kohdistuu jäsenvaltioihin, yhteisön muihin toimielimiin ja poikkeuksellisesti, erityisesti kilpailuoikeuden alalla, myös yksityisiin tahoihin. Näistä tehtävistä on säädetty yksityiskohtaisemmin perustamissopimusten useissa artikloissa, esimerkiksi 169 artiklassa, ja johdetussa oikeudessa.

Artiklan toisen luetelmakohtaan mukaan komissiolla on oikeus antaa suosituksia ja lausuntoja perustamissopimuksessa tarkoitetuissa asioissa. Komissiolla on, toisin kuin neuvostolla, yleistoimivalta suositusten ja lausuntojen antamiseen. Perustamissopimuksissa on lisäksi useita yksittäisiä määräyksiä, esimerkiksi EY:n perustamissopimuksen 105, 113 ja 118 artiklassa, komission toimivallasta antaa joko yleisluonteisia tai yksityiskohtaisia suosituksia ja lausuntoja.

Suosituksilla ja lausunnoilla ei 189 artiklan viidennen kohdan mukaan ole sitovaa vaikutusta. Tästä huolimatta niihin voi kytkeytyä merkittäviäkin oikeusvaikutuksia esimerkiksi siten, että lausunnon antaminen voi olla ehdoton edellytys jatkotoimille, kuten 169 artiklassa tarkoitettussa valvontamenettelyssä tai O artiklassa tarkoitettussa EU:n laajentumismenettelyssä.

Artiklan kolmannen luetelmakohtaan mu-

kaan komissiolla on toisaalta itsenäistä päätösvaltaa ja toisaalta oikeus osallistua neuvoston ja Euroopan parlamentin päätöksentekoon. Luetelmakohtaan ensimmäisen virkkeen mukaan komissiolla on perustamissopimuksen määräyksistä ilmenevä oikeus käyttää itsenäistä päätösvaltaa. Perustamissopimuksiin sisältyy useita kymmeniä määräyksiä, joissa komissiolle annetaan välitöntä päätösvaltaa. Ne koskevat erityisesti tulliliittoon, kilpailupolitiikkaan ja turvalausekkeisiin liittyviä kysymyksiä. Käytännössä niitä tärkeämpi komission säädös- ja hallintovallan lähde on neuvoston komissiolle delegoima valta, johon viitataan neljännessä luetelmakohtausa.

Kolmannen luetelmakohtaan toisen lauseen mukaan komissio osallistuu neuvoston ja Euroopan parlamentin päätöksentekoon. Komission tärkein tähän liittyvä valtaoikeus on sen aloitevalta lainsäädäntöasioissa. Komission aloitevallan merkittävyttä lisää se, että aloitevalta on eräitä poikkeuksia lukuunottamatta yksinomainen.

Aloitevallan yksinomaisuutta lieventää se, että neuvostolla ja Euroopan parlamentilla on 152 ja 138 b artiklan nojalla oikeus pyytää komissiota tekemään aloite. Aloitevallan tosiasiallista yksinomaisuutta lieventää myös se, että komission säädösehdotukset on varsin usein valmisteltu työryhmissä ja komiteoissa yhteistyössä jäsenvaltioiden asiantuntijoiden kanssa. Komissio pyrkii myös muulla tavoin huolehtimaan siitä, että ennen tärkeiden säädösehdotusten antamista neuvoston ja parlamentin käsiteltäviksi ehdotuksista on käyty riittävä mielipiteenvaihto. Jos kysymyksessä on periaatteellisesti merkittävä lainsäädäntöhanke, komissio julkaisee usein valmistelun alkuvaiheessa keskustelun pohjaksi niin sanotun valkoisen tai vihreän kirjan, joissa esitellään ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Aloitevaltaan kuuluu myös se, että komissiolla on mahdollisuus peruuttaa aloitteensa tai muuttaa sitä missä tahansa lainsäädäntömenettelyn vaiheessa. Aloitteen peruuttaminen merkitsee, että asian käsittely on keskeytettävä. Aloitteen muuttamisella komissio voi puolestaan vaikuttaa säädösehdotuksen käsittelyjärjestykseen. Aloitteen muuttamisen vaikutus riippuu noudatettavasta säättämisjärjestyksestä. Yleisimmin käytetyissä menettelyissä neuvoston on hyväksyttävä yksimielisesti komission aloitteesta poikkeava säädös, kun taas komission ehdotuksen mukainen säädös voidaan

hyväksyä määräenemmistöllä. Muuttamalla ehdotuksensa neuvoston enemmistön kannan mukaiseksi komissio mahdollistaa asiasta päättämisen määräenemmistöllä.

Käytännössä komissio ei juuri käytä aloitteen peruuttamis- ja muuttamisvaltaansa lainsäädäntöhakkeiden estämiseen, vaan päinvastoin yleensä muuttaa säädösehdotuksensa neuvoston enemmistön kannan mukaiseksi yksimielisyysvaatimuksen välttämiseksi. Aloitevaltaan liittyviä tulkintakysymyksiä on selvitetty myös 152 ja 189 artiklan perusteluissa.

Neljännän luetelmakohdan mukaan neuvosto antaa komissiolle neuvoston hyväksymien säädösten täytäntönnönvaltaa. Tämä päätösvallan siirtomahdollisuus komissiolle on käytännössä erittäin tärkeä. Määrällisesti suurin osa EY-säädöksistä annetaan komissiolle siirretyn päätösvallan perusteella. Komission itsenäisyyttä tämän päätösvallan käytössä rajoittaa kuitenkin toisaalta se, että neuvosto ei voi luovuttaa yleistä toimivaltaa säädösten antamiseen ja toisaalta se, että neuvosto usein rajoittaa komission toimivapautta jakamalla alemmanasteisen päätösvallan käytön komission ja jäsenvaltioiden edustajista koostuvien komiteoiden välillä. Säädösvallan siirtoon liittyviä kysymyksiä ja sitä koskevaa neuvoston päätöstä (87/373/ETY) selostetaan 145 artiklan perusteluissa.

156 artikla. Artiklan mukaan komission on julkaistava vuosittain yleiskertomus yhteisön toiminnasta. Kertomus julkaistaan kaikilla virallisilla kielillä ja se annetaan helmikuun alkupuolella, viimeistään kuukautta ennen Euroopan parlamentin istunnon alkua. Kertomus laaditaan erityisesti Euroopan parlamenttia varten, ja sen esittelee parlamentille komission puheenjohtaja, joka täydentää kertomusta selostamalla komission suunnitelmia seuraavan vuoden toiminnasta. Kertomuksen käsittelyn yhteydessä parlamentti saa mahdollisuuden käydä yleiskeskustelua komission ja koko yhteisön toiminnasta.

Kertomus on varsin laaja ja sisältää muun muassa tilastoja ja komission erittelyjä vuoden aikana tapahtuneesta kehityksestä. Kertomukseen on artiklan 122 mukaan sisällytettävä erillinen jakso, jossa käsitellään yhteisön sosiaalista kehitystä. Yleiskertomuksen ohella komissio on parlamentin vuonna 1983 hyväksymän päätöslauselman mukaisesti antanut vuosittain erillisen kertomuksen yhteisön oikeuden soveltamisesta. Unionisopimuksen nojalla par-

lamentti alkaa saada lukuisia uusia kertomuksia, muun muassa Eurooppa-neuvoston kokouksista (D artikla).

Yleiskertomuksen käsittelyllä oli aikaisemmin nykyistä suurempi merkitys, kun parlamentin tai sen edeltäjän yleiskokouksen mahdollisuudet keskustella yhteisön toiminnasta olivat rajoitetut. Nykyisin parlamentilla on monia muitakin tilaisuuksia käsitellä yleisesti ja haluamallaan tavalla yhteisön asioita.

157 artikla. Artikla sisältää määräykset komission kokoonpanosta. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että komissiossa on 17 jäsentä. Liitymissasiakirjan 16 artiklalla komission jäsenten lukumäärä muutetaan 21:ksi. Komission jäsenen lukumäärän määrittämisen lisäksi 157 artiklan 1 kohdassa korostetaan, että komission jäsenet valitaan yleisen pätevyytensä perusteella ja että heidän riippumattomuutensa tulee olla kiistaton. Komission jäsenten riippumattomuusvaatimuksesta on lisäksi tarkempia määräyksiä artiklan 2 kohdassa. Riippumattomuuden korostamisella halutaan ilmaista selkeästi, että komission jäsenet eivät edusta kotivaltiotaan vaan toimivat yhteisön kokonaisedun mukaisesti.

Artiklan 1 kohdan kolmannessa ja neljännessä alakohdassa todetaan, että komission kaikkien jäsenten on oltava jäsenvaltioiden kansalaisia ja että kustakin jäsenvaltiosta on oltava vähintään yksi ja enintään kaksi komissaaria. Artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa neuvosto oikeutetaan muuttamaan komission jäsenen lukumäärää yksimielisellä päätöksellä. Tämä neuvoston toimivalta ei kuitenkaan oikeuta poikkeamaan siitä neljännessä alakohdan säännöksestä, että jokaisesta jäsenvaltiosta on oltava vähintään yksi ja enintään kaksi jäsentä.

Käytännössä kustakin viidestä suurimmasta jäsenvaltiosta on valittu kaksi ja kustakin pienemmästä valtiosta yksi komissaari. Komission jäsenet ovat nykyisin yleensä olleet entisiä ministereitä tai kotivaltionsa aivan korkeimpia virkamiehiä, jotka usein ovat vuosikautia ajaneet kotivaltionsa etuja esimerkiksi neuvoston tai sen työryhmien kokouksissa. Riippumattomuusvaatimusvaatimuksesta ei siten ole tulkittu niin, että se estäisi yhtä osapuolta pitkään edustaneen henkilön valitsemista yhteisten etujen puolueettomaksi vaalijaksi.

Artiklan 2 kohdan alussa todetaan, että komission jäsenet toimivat täysin riippumattomina. Tämän jälkeen täsmennetään, että komission jäsenet eivät pyydä eivätkä ota ohjeita

miltään hallitukselta eivätkä miltään muultaakaan taholta ja että myös jäsenvaltiolla on velvollisuus kunnioittaa komission jäsenten riippumattomuutta. Komission jäsenten on toimikautenaan pidättäydyttävä muusta ammattitoiminnasta ja heidän on annettava tuomioistuimissa juhlallinen vakuutus, jonka mukaan heidän on muun muassa käytettävä harkintaa tarjottujen tehtävien ja etuuskien vastaanottamisessa toimikauden päätyttyä. Komission jäsenten velvollisuuksia tehostetaan erottamismahdollisuudella sekä eläkkeen ja muiden etuuskien menettämissanktiolla.

158 artikla. Artiklassa määrätään komission jäsenten toimikauden pituudesta ja heidän valintamenettelystään. Artiklaan tehtiin merkittäviä muutoksia unionisopimuksella.

Komission toimikausi pidennettiin viideksi vuodeksi eli yhtä pitkäksi kuin on parlamentin toimikausi. Jäsenen uudelleen valintaa ei ole rajoitettu. Unionisopimuksen mukaista valintamenettelyä ja toimikauden pituutta sovelletaan ensimmäisen kerran 7 päivänä tammikuuta 1995 toimintansa aloittavaan komissioon.

Komission uusi valintamenettely on nelivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa jäsenvaltiot nimeävät yhteisellä sopimuksella ja Euroopan parlamenttia kuultuaan komission puheenjohtajaehdokkaan. Toisessa vaiheessa jäsenvaltioiden hallitukset nimeävät komission muut jäsenehdokkaat neuvoteltuaan puheenjohtajaehdokkaan kanssa. Kolmannessa vaiheessa Euroopan parlamentti päättää puheenjohtajan ja muiden jäsenten hyväksymisestä. Hyväksymisestä päätetään yhdellä äänestyksellä, joka koskee komissiota kokonaisuudessaan. Neljännessä vaiheessa puheenjohtaja ja muut komission jäsenet nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella.

159 artikla. Artiklassa määrätään komission puheenjohtajan ja muun jäsenen tehtävän enenaikaisesta päättymisestä. Jos puheenjohtaja eroaa, erotetaan tai kuolee, uusi puheenjohtaja nimitetään noudattaen samaa menettelyä kuin silloin, kun puheenjohtajan kausi päättyy säännönmukaisesti. Sen sijaan uuden jäsenen nimitäminen tapahtuu yksinkertaisemmin eli jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella.

Kesken toimikautta valittu puheenjohtaja tai jäsen valitaan vain komission viisivuotiskaudesta vielä jäljelle olevaksi ajaksi. Neuvosto voi myös yksimielisesti päättää, ettei uutta jäsentä valita lainkaan.

160 artikla. Artiklassa määrätään komission

puheenjohtajan tai muun jäsenen erottamisesta. Erottamisesta päättää yhteisön tuomioistuin neuvoston tai komission pyynnöstä. Erottamisperusteita on vain kaksi: jäsen ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai jäsen on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

Artiklaa täydentää 144 artiklassa määrätty menettely, jossa Euroopan parlamentti voi 2/3:n enemmistöllä hyväksyä epäluottamuslauseen. Menettelyä selostetaan 144 artiklan perusteluissa. Epäluottamuslause koskee komissiota kokonaisuudessaan eikä se voi kohdistua vain komission yksittäiseen jäseneseen. Epäluottamuslause pakottaa komission eroamaan. Uusi komissio nimitetään vain säännönmukaisesta viisivuotiskaudesta jäljellä olevaksi ajaksi. Nimitysmenettely on sama kuin komission vaihtuessa säännönmukaisesti.

On huomattava, että 144, 159 ja 160 artiklassa määrätään tyhjentävästi komission jäsenen toimikauden enenaikaisesta päättymisestä. Tämä merkitsee, että yksimielinenkään neuvosto ei voi erottaa komissiota kokonaisuudessaan eikä sen yksittäistä jäsentä. Myöskään jäsenvaltiot eivät voi yhdessä tai yksin erottaa komissiota tai sen jäsentä. Siten esimerkiksi se jäsenvaltio, joka on nimennyt kansalaisensa komissaariksi, ei voi pakottaa tätä eroamaan. Järjestely luo tärkeän takeen sille, että komissaari voi toimia riippumattomasti ja tarvittaessa kotivaltionsa erityisetujen vastaisesti.

161 artikla. Artiklassa annetaan komissiolle toimivalta valita itselleen yksi tai kaksi varapuheenjohtajaa.

162 artikla. Artiklaan on yhdistetty kaksi erillistä asiaa: komission ja neuvoston velvollisuus olla yhteistyössä keskenään ja komission oikeus järjestää oma toimintansa.

Artiklan 1 kohdan mukaan neuvoston ja komission on järjestettävä keskinäisiä neuvotteluja. Niiden on myös sovittava yhteistoimintansa koskevista säännöistä. Käytännössä neuvosto ja komissio ovat jatkuvassa yhteistyössä, koska asioiden joustava hoitaminen sitä vaatii. Tämä ei merkitse, että neuvosto ja komissio aina pääsisivät yksimielisyyteen esillä olevista kysymyksistä.

Artiklan 1 kohdan sanamuodosta huolimatta yhteistoiminnasta ei ole sovittu tai säädetty yleisesti. Yhteistyöstä budjettiasioissa on kuitenkin sovittu nimenomaisesti ja yhteistyö ilmenee myös esimerkiksi neuvoston työjärjestyksestä.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio vahvis-

taa itselleen työjärjestyksen ja huolehtii sen julkaisemisesta. Työjärjestys on vahvistettu komission päätöksellä (393X0492) ja se on julkaistu virallisessa lehdessä (EYVL 1993/L 230/15).

Määräys komission oikeudesta vahvistaa itse oma työjärjestyksensä ilmaisee komission hallinnollisen itsenäisyyden periaatteen. Komissio päättää säädösten ja talousarvion asettamissa rajoissa itse toiminnastaan ja organisaatiostaan.

Komission hallinnollista rakennetta ja eri yksiköiden vastuualueita on muutettu suhteellisen usein, eikä sen sisäinen organisaatio ole yhtä kiinteä kuin ministeriöiden välinen työnjako esimerkiksi Suomessa. Komission hallintokoneisto on jaettu pääjohtajien alaisiin pääosastoihin, jotka jakautuvat osastoihin. Komissiossa on myös pääosastojen ulkopuolisia yksiköitä kuten oikeudellinen yksikkö. Pääosastoja ja niihin rinnastettava erityisyksiköitä on noin 30.

Komission palveluksessa on noin 15 000 henkilöä, joista vain noin neljännes on akateemisen tason hallintovirkamiehiä. Noin 12 prosenttia on kääntäjiä ja tulkkeja, ja suurin osa on avustavaa henkilöstöä. Virkamiehistö jakautuu tehtäviensä ja kelpoisuusvaatimustensa osalta viiteen ura-alueeseen. Virkamiehistö otetaan palvelukseen jäsenvaltioiden kansalaisille avoimilla valintakokeilla; johtavat virkamiehet nimitetään kuitenkin komission päätöksellä ilman valintakoetta. Valintakokeissa ei ole kansallisia kiintiöitä, mutta komissio pyrkii huolehtimaan siitä, että virkamiesten jakautuma eri kansalaisuuksiin ei ole pahasti vinoutunut. Uusien jäsenvaltioiden kansalaisille järjestetään valintakokeita, joihin voivat osallistua ainoastaan kyseisen jäsenvaltion kansalaiset. Komission virkamiehet ovat velvollisia toimimaan puolueettomasti; heidän on edistettävä yhteisön kokonaisuutta eikä kotivaltionsa erityisuja.

Komission palveluksessa olevien virkamiesten määrä on vähäinen unionin asukasmäärään ja komission tehtävien laajuuteen nähden. Virkamiesten lukumäärän pienuus vähentää esimerkiksi komission mahdollisuuksia valvoa tehokkaasti yhteisön oikeusjärjestyksen toteutumista jäsenvaltioissa ja pakottaa komission turvautumaan kansallisten asiantuntijoiden apuun muun muassa säädösehdotuksia laatiessaan.

163 artikla. Artiklassa määrätään lyhyesti,

että komissio tekee päätöksensä jäsentensä enemmistöllä ja että komissio on päätösvaltainen vain, kun sen työjärjestyksessä määrätty määrä jäseniä on läsnä. Artiklasta on lisäksi luettavissa komission päätöksenteon pääperiaatte: komissio tekee päätöksensä kollegiona ja komission jäsenet ovat päätöksenteossa tasa-arvoisia. Päätösvalta on keskitetty kollegiolle eikä yksittäisille komission jäsenille erityisesti siksi, että näin saadaan takeita päätöksenteon tasapuolisuudesta ja yhteisön kokonaisedun huomioon ottamisesta.

Kollegiaalisuuden periaatteesta huolimatta kukin komission jäsenistä vastaa yhdestä tai useammasta pääosastosta tai erillisyyksiköstä. Tiettyjä vähemmän tärkeitä asioita on voitu delegoida komission nimissä toimiville yksittäisille komission jäsenille. Eräissä sinänsä tärkeissä, mutta rutiinimaisesti toistuvissa asioissa on päätösvaltaa siirretty komission toimialajon mukaiselle jäsenelle ehdollisesti siten, että päätösehdotuksesta ilmoitetaan kirjallisesti komission muille jäsenille. Asia palautuu koko komission päätettäväksi, jos joku jäsen ilmoittaa lyhyen määräajan kuluessa vastustavansa päätösehdotusta.

Kollegiaalinen päätöksenteko merkitsee, että kukin komissaari osallistuu päätöksentekoon paitsi omalla erityisellä vastuualueellaan, myös koko komission toimialalla. Komission jäsenellä on apunaan neuvonantajaryhmä, niin sanottu kabinetti, jonka kukin jäsen vastaa hänelle määrätyn päätöksentekoalueen seurauksesta.

4 jakso

Yhteisön tuomioistuin

164 artikla. Artiklassa on yleismääräys yhteisön tuomioistuimen tehtävästä. Artikla ilmentää yhteisön sitä peruspiirrettä, että yhteisön määräysten soveltaminen on alistettu tuomioistuimen valvontaan. Tarkoituksena on, että lain noudattaminen ja oikeusturvan antaminen yhteisössä on taattu oikeusvaltiollisten periaatteiden mukaisesti ja että yhteisö muodostaa siten oikeusyhteisön. Määräys koskee myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, jonka tehtävästä, toimivallasta ja suhteesta EY:n tuomioistuimeen on yleismääräyksiä 168 a artiklassa.

EY:n tuomioistuimen tehtävä käsittää perus-

tamissopimuksen tulkitsemisen ja soveltamisen. Perustamissopimuksella tarkoitetaan tässä paitsi itse sopimusta sekä sen liitteitä ja pöytäkirjoja myös johdettua oikeutta sekä yhteisön tekemiä kansainvälisiä sopimuksia kolmansien valtioiden kanssa. Tähän voidaan liittää jäsenvaltioiden keskenään tekemät sopimukset 220 artiklan nojalla. EY:n tuomioistuimelle ei sen sijaan kuulu esimerkiksi jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltaminen ja tulkitseminen.

Sopimuskohtaan mukaan EY:n tuomioistuimen tehtävänä on sen varmistaminen, että lakia noudatetaan. Ilmaisua ”laki” (ranskankielisessä tekstissä ”droit”, englanninkielisessä ”law”) ymmärretään laajemmaksi kuin edellä mainittu perustamissopimus. Ratkaistessaan perustamissopimuksen soveltamista ja tulkitsemistä koskevan kysymyksen EY:n tuomioistuin voi käyttää oikeuslähteenä myös muita kuin perustamissopimuksesta ilmeneviä oikeusnormeja eli se voi soveltaa jokaista ratkaisun antamisen kannalta merkityksellistä normia. Tämä on yksi EY:n oikeusjärjestyksen keskeisiä periaatteita, jonka perustana voidaan pitää paitsi 164 artiklan määrääystä myös 173 määrääksen ilmaisua siitä, että tuomioistuin tutkii määrääksessä mainittujen toimielinten päätösten laillisuuden ja 215 artiklan viittausta jäsenvaltioiden oikeusjärjestysten yhteisten yleisten oikeusperiaatteiden soveltamiseen sopimussuhteen ulkopuolisessa vahingonkorvausvastuussa. Periaate voidaan nähdä myös oikeusyhteisön välttämättömänä osana.

Perustamissopimusta täydentäviä oikeuslähteitä ovat erityisesti yleiset oikeusperiaatteet, joita on johdettu jäsenvaltioiden kansallisista oikeuksista mutta myös kansainvälisestä oikeudesta. Näitä ovat ensinnäkin ihmisoikeudet. EY:n tuomioistuin on viitannut sekä jäsenvaltioiden yhteiseen valtiosääntöperinteeseen että Euroopan ihmisoikeussopimukseen arvioidessaan perusoikeuksien asemaa EY:n oikeudessa (tapaus 4/73, Nold). Ei voida kuitenkaan esittää tyhjentyvää luetteloa siitä, mitkä kaikki perusoikeudet ovat luettavissa EY:n oikeuden tunnistamiksi yleisiksi oikeusperiaateiksi.

EY:n tuomioistuin on myös soveltanut lukuisia muita yleisiä oikeusperiaatteita, jotka ovat joko välttämättömiä oikeusyhteisölle tai jotka ovat muutoin johdettavissa jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksistä. Keskeisiä oikeusperiaatteita ovat erityisesti oikeusvarmuus, lainalaisuus, yhdenvertaisuus, vastapuolen kuuleminen, oikeus saada viranomaistoimenpiteen lainmukaisuus

tuomioistuimen käsiteltäväksi ja taannehtivan rikoslain kielto. Yleisten oikeusperiaatteiden ohella myös muilla oikeuslähteillä kuten kansallisella oikeudella ja yleisellä kansainvälisellä oikeudella on tietyissä tilanteissa merkitystä.

Yhtenä erityispiirteenä on syytä todeta, että perustamissopimuksesta ei ole sellaisia valmisteluasiakirjoja, joita käytettäisiin tulkinnallisena apuna. Tällaista aineistoa on kyllä johdettava oikeudesta, mutta oikeuskäytännön perusteella niillä on ollut vain vähäinen merkitys säännösten tulkinnassa.

Artikla ei luo EY:n tuomioistuimelle yleistä toimivaltaa. Perustamissopimuksen 4 artiklan 1 kohdan 2 kappaleen mukaan kukin toimielin toimii sille perustamissopimuksella annettujen toimivaltuuksien rajoissa. EY:n tuomioistuimen toimivalta yhteisön oikeuden alalla määräytyy 169—182 artiklan erityismääräysten perusteella, minkä ohella on otettava huomioon 93 ja 100 a artikla samoin kuin 228 artiklan määräys lausunnon antamisesta. EY:n tuomioistuimella on näin ollen muodollisesti ottaen ainoastaan erityistoimivalta eikä EY:n tuomioistuimella ole toimivaltaa käsitellä mitä tahansa sen käsiteltäväksi saatettavaa asiaa, jossa on kysymys yhteisön oikeuden tulkitsemisesta ja soveltamisesta.

Vaikka artikla ei sellaisenaan luo yleistä toimivaltaa EY:n oikeuden alalla, siinä ilmaistun tehtävän toteuttamiseksi EY:n tuomioistuimella tulee olla tiettyjä toimivaltuuksia. EY:n tuomioistuin valvoo yhteisön muiden toimielinten toimenpiteiden lainmukaisuutta (erityisesti 173 artikla ja 177 artiklan 1 kohdan b kohta) ja jäsenvaltioiden perustamissopimukseen kuuluvien velvollisuuksien noudattamista (erityisesti 169 ja 170 artikla). Jäsenvaltiossa EY-oikeuden noudattamisen tuomioistuinkontrolli kuuluu kansallisille lainkäyttöelimille, mutta 177 artiklan mukainen ennakkoratkaisumenettely merkitsee, että EY:n tuomioistuimella on viime kädessä yksinomainen toimivalta antaa ratkaisu EY-oikeuden tulkinnasta.

Artiklalla on kuitenkin ollut tulkinnallista merkitystä arvioitaessa toimivallan laajuutta. EY:n tuomioistuin on arvioinut käytettävissä olevia oikeusturvakeinoja koko EY:n oikeus-suojajärjestelmän valossa. Tämä on johtanut eräissä tapauksissa EY:n tuomioistuimen toimivaltaa koskevien määräysten laajaan tulkintaan. Tapauksessa 294/83, Les Verts tuomioistuin katsoi, että tietyissä tilanteissa Euroopan

parlamentin päätöstä vastaan voitiin nostaa kanne, vaikka 173 artiklan määräys ei tunnekaan tällaista kanneoikeutta.

Perusteluissaan tuomioistuin lausui, että Euroopan talousyhteisö on oikeusyhteisö, jossa jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten toimenpiteet eivät jää valvonnan ulkopuolelle. Tuomioistuimen mukaan 164 artiklassa ilmaistu tarkoitus edellyttää, että parlamentin eräisiin päätöksiin voidaan hakea muutosta. Tuomioistuin viittasi siihen, että parlamentti on sopimuksen laatimisen jälkeen saanut toimivaltuuksia, joilla on oikeusvaikutuksia kolmansiin nähden. Samantyyppisillä perusteilla EY:n tuomioistuin on katsonut, että parlamentilla voi olla rajoitettu kanneoikeus yhteisön muun toimielimen päätöksestä (tapaus 70/88, Euroopan parlamentti v. neuvosto). Nämä molemmat oikeuskäytäntöön perustuvat laajennukset on sittemmin otettu Maastrichtin sopimuksella Euroopan yhteisön perustamissopimukseen (172 artikla ja 173 artiklan 3 kohta).

EY:n tuomioistuimen toimivaltamääräysten laajaa tulkintaa kuvaa niin ikään tapauksessa 314/85, Foto-Frost ilmaistu periaate, että kansallisella tuomioistuimella ei ole valtaa todeta EY:n toimielimen päätöstä pätemättömäksi, vaan sen on turvauduttava 177 artiklassa tarkoitettuun ennakkoratkaisumenettelyyn, vaikka asianomaisen kansallisen tuomioistuimen päätöksiin saisikin hakea muutosta.

Artikla mainitsee erikseen tulkitsemisen ja soveltamisen. Useinkaan lain soveltamisessa ei käytännössä esiinny erilliseksi erotettavaa tulkitsemisvaihetta erityisesti sen takia, että normin tulkitseminen on ongelmatonta. Näin ei ole kuitenkaan aina, ja EY:n järjestelmän mukaan EY:n tuomioistuimelle kuuluu viime kädessä antaa sitova päätös EY:n normin tulkinnasta. Tämä toteutuu suhteessa kansallisiin tuomioistuihin nähden erityisesti 177 artiklan ennakkoratkaisumenettelyn välityksellä. Sanotun artiklan I kohdassa mainitaan EY:n tuomioistuimen tehtäväksi nimenomaan antaa ennakkoratkaisu tulkinnasta. Toimivallanjako EY:n tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuimen välillä rakentuu keskeiseltä osaltaan EY:n normin tulkinnan ja sen soveltamisen yksittäiseen tapaukseen erottamiseen. EY:n toimielimiin ja jäsenvaltioihin nähden EY:n tuomioistuimella on toimivalta varmistaa se, että lain noudattaminen toteutuu niin EY:n normin tulkinnassa kuin soveltamisessa.

165 artikla. Artiklassa määrätään EY:n tuo-

mioistuimen tuomareiden lukumäärästä ja tuomioistuimen kokoonpanomuodoista.

Tuomareiden lukumäärä on ollut aina pariton ja tämän seurauksena joko sama tai yhtä suurempi kuin jäsenvaltioiden määrä. Pariton lukumäärä on katsottu tarpeelliseksi, jotta kaikki tuomarit voivat osallistua täysistuntoon. Periaatteena pidetään nimittäin, että tuomionvoivan kokoonpanon tulee olla pariton. Tämä on lausuttu nimenomaisesti EY:n tuomioistuimen perussäännön 15 artiklassa.

Tuomareiden määrän ollessa nykyisin 13 ja jäsenvaltioiden määrän 12, käytäntönä on ollut, että kukin suurista jäsenvaltioista saa vuorollaan nimetä toisen tuomarin yhdeksi kaudeksi. Tällaisina suurina jäsenvaltioina on pidetty Espanjaa, Italiaa, Ranskaa, Saksaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

Liittymisasiakirjan 17 artiklan mukaan tuomioistuimen jäsenmäärä nostetaan 17 tuomariin. Tarkoitus on, että kustakin uudesta jäsenvaltiosta nimitetään tuomari.

Artiklan viimeisen kohdan mukaan EY:n tuomioistuin voi pyytää, että neuvosto lisää tuomareiden määrää. Tässä on kysymys neuvostolle annettusta valtuutuksesta muuttaa sopimustekstiä. Valtuutuksen käyttämisen edellytyksenä on EY:n tuomioistuimen pyyntö. Neuvoston päätöksen tulee olla yksimielinen. Päätäessään tuomareiden määrän nostamisesta neuvosto voi samalla tehdä tarvittavat mukautukset 165 artiklan toiseen ja kolmanteen kohtaan sekä 167 artiklan toiseen kohtaan, joka määrää siitä, kuinka monta tuomaria vaihtuu kulloinkin kolmivuositain.

EY:n tuomioistuin kokoontuu joko täysistunnossa tai jaoston istunnossa. Artiklan kolmas kohta edellyttää, että tuomioistuimen on kokoonnuttava täysistunnossa, jos oikeudenkäynnissä asianosaisena oleva jäsenvaltio tai yhteisön toimielin pyytää sitä.

Täysistunnon tuomionvoipa ratkaisukokoonpano on nykyisin vähintään seitsemän tuomaria (perussäännön 15 artikla). Liittymisasiakirjan 19 artikla muuttaa täysistunnon tuomionvoivaksi jäsenmääräksi yhdeksän. Jos yhden tai useamman tuomarin estyneisyyden vuoksi läsnäolevien tuomareiden määrä on parillinen, virkaiältään nuorin tuomari vetäytyy pois (oikeudenkäyntisääntöjen 26 (1) artikla).

Tuomioistuin päättää jaostojen lukumäärästä ja kokoonpanosta. Päätös tehdään tavallisesti vuosittain. Samalla määrätään jaoston

presidentti. Päätös julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä. Jaostojen kesken ei ole erikoistumista tiettyihin asiaryhmiin. Liittymisasiakirjan 18 artikla muuttaa toisen kohdan määräystä siten, että EY:n tuomioistuin voi muodostaa kolmen, viiden ja seitsemän tuomarin jaostoja. Kolmen ja viiden tuomarin jaostot ovat tuomionvoipia, kun läsnä on vähintään kolme jäsentä, ja seitsemän tuomarin jaosto on tuomionvoipia, kun läsnä on vähintään viisi jäsentä (liittymisasiakirjan 19 artikla).

Artiklan toisen kohdan mukaan jaoston tehtävänä on suorittaa tiettyjä valmistavia toimenpiteitä tai myös ratkaista tiettyjä asiaryhmiä sen mukaan kuin siitä määrätään. Asian tultua vireille tuomioistuimen presidentti määrää sen yhdelle jaostoista valmistavia toimenpiteitä varten ja määrää myös asianomaisen jaoston yhden tuomarin esitteleväksi tuomariksi (oikeudenkäyntisääntöjen 9 (2) artikla).

Valmistelevan käsittelyn jälkeen asia siirtyy täysistunnolle ratkaistavaksi. Täysistunto voi kuitenkin siirtää asian jaostolle ratkaistavaksi, jolleivät asian tärkeys tai vaikeus taikka erityiset syyt vaadi asian käsittelyä täysistunnossa (oikeudenkäyntisääntöjen 95 (1) artikla). Artiklan kolmannen kohdan tarkoittamassa tilanteessa tällaista siirtoa ei voida tehdä.

Jaosto voi missä tahansa käsittelyn vaiheessa siirtää asian takaisin täysistunnolle tämän ratkaistavaksi (oikeudenkäyntisääntöjen 95 (3) artikla).

166 artikla. Artiklassa on määräyksiä julkisiamiehestä, heidän lukumäärästään ja tehtävästään.

EY:n tuomioistuimessa on nykyisin kuusi julkisiamiestä. Käytännössä noudatetaan sellaista järjestelyä, että Italiassa, Ranskassa, Saksassa ja Yhdistyneellä kuningaskunnalla on kullakin yksi julkisiamiehen paikka täytettävänä ja että muut jäsenvaltiot jakavat keskenään kaksi muuta paikkaa kiertävästi.

Liittymisasiakirjan 20 artikla nostaa julkisiamiesten lukumäärän kahdeksaan.

Vuodesta 1973 lähtien yksi julkisiamiehistä on valittu vuosittain ensimmäiseksi julkisiamieheksi (oikeudenkäyntisääntöjen 10 artikla). Tämän julkisiamiehen tehtävänä on jakaa asiat julkisiamiehille.

Artiklan 3 kohdan mukaan neuvosto voi nostaa julkisiamiesten lukumäärää saman-

laista menettelyä noudattaen kuin muuttaessaan tuomareiden lukumäärää 165 artiklan neljännen kohdan nojalla.

Julkisiamiesten kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä ja toimikaudesta määrätään 167 artiklassa. Heidän hierarkkinen asemansa on sama kuin tuomareilla. Oikeudenkäyntisääntöjen 6 artiklan mukaan tuomareiden ja julkisiamiesten keskinäinen järjestys määräytyy virkaiän mukaan. Käytännössä tuomareista ja julkisiamiehistä käytetään yhteisnimitystä tuomioistuimen jäsenet.

Artiklan 2 kohdassa määrätään julkisiamiehen tehtävistä. Määräyksen mukaan julkisiamies tekee perustellut ehdotukset ratkaisuiksi tuomioistuimen käsiteltävinä olevissa asioissa. Tämä tehdään täysin puolueettomana ja riippumattomana julkisessa istunnossa. Tehtävä kuvataan määräyksessä tuomioistuimen avustamiseksi sille 164 artiklan mukaan kuuluvaassa tehtävässä.

Julkisiamieheen monissa kohdin rinnastettava järjestelmä on eräissä EU-maiden kansallisissa tuomioistuimissa kuten Ranskan, Belgian, Hollannin ja Luxemburgin ylimmissä tuomioistuimissa. Tämä seikka on vaikuttanut järjestelmän ottamiseen EY:n tuomioistuimeen. Erityisinä syinä julkisiamiehen tarpeellisuudelle on tuotu esiin muun muassa se, että järjestelmä tasapainottaa sitä, ettei tuomari voi liittää EY:n tuomioistuimen päätökseen eriväviä mielipidettä ja että EY:n tuomioistuinjärjestelmä on ollut yksiasteinen. Suomalaisissa tuomioistuimissa ei ole vastaavanlaista järjestelmää. Tämä koskee myös EFTAn tuomioistuinta.

Julkisiamies antaa jokaisessa jutussa julkisen ehdotuksen ennen päätösharkintaa ja tuomion antamista. Julkisiamies osallistuu monella tavalla asian käsittelyyn. Häntä on kuultava ennen ryhtymistä eräisiin prosessitoimiin, kuten päätettäessä eräistä asian selvitystoimista tai annettaessa päätös väliintuloa koskevaan pyyntöön. Hän osallistuu jutun suulliseen käsittelyyn, jossa hän voi esittää kysymyksiä. Julkisiamies ei sen sijaan ota osaa jutun päätösharkintaan eikä siten itse päätöksen tekemiseen. Julkisiamiehen toiminta ja asema perustellun ehdotuksen laatimisessa on hyvin itsenäinen.

Julkisiamiehen ehdotus on perusteellinen oikeudellinen selvitys asiasta. Siinä esitetyillä seikoilla ja näkökannoilla on suuri merkitys päätöksenteolle. Ehdotus valaisee yleensä myös

asianosaisille ja ulkopuoliselle monipuolisella tavalla asiaan liittyviä kysymyksiä, koska ehdotuksessa on usein arvioitu laaja-alaisemmin asiaa kuin itse päätöksen perusteluissa. Ehdotuksissa voi ilmetä näkemyksiä siitä, miten EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön tulisi jossain kysymyksessä kehittyä.

Perustamissopimuksen 228 artiklassa tarkoitetuissa lausuntoasioissa tuomioistuin kuulee kaikkia julkisasiamiehiä (oikeudenkäyntisäännön 108 artiklan 2 kohta).

167 artikla. Artiklassa määrätään tuomareiden ja julkisasiamiesten nimittämistä, kelpoisuusvaatimuksista ja tuomioistuimen presidentistä.

Sopimusmääräys ei edellytä, että tuomareiden on oltava EU:n jäsenvaltion kansalaisia tai että tuomioistuimessa tulisi olla tuomari jokaisesta jäsenvaltiosta. Käytännössä jokaisesta jäsenvaltiosta on aina ollut tuomari. Tällä tavoin jäsenvaltiot ovat pystyneet turvaamaan sen, että tuomioistuimella on tuntemus kansallisista oikeusjärjestyksistä. Tuomareiden jäsenmäärän muuttuminen uusien jäsenvaltioiden myötä osoittaa jäsenvaltioiden tarpeen huolehtia siitä, että kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestys tulee asianmukaisesti otetuksi huomioon.

Tuomareilla ja julkisasiamiehillä on samat kelpoisuusvaatimukset. Ammatillisena pätevyysvaatimuksena sopimuskohdassa asetetaan se, että tuomarin ja julkisasiamiehen on täytettävä kotimaassaan korkeimpien tuomarien virkojen kelpoisuusvaatimukset tai että hän on tunnetusti pätevä lainoppinut. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomesta valittavan jäsenen osalta tulevat ensisijaisesti noudatettaviksi korkeimpien oikeuksien, korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset.

Jäsenet ovat yleensä olleet taustaltaan tuomareita, professoreita, korkeita virkamiehiä tai asianajajia.

Artiklan määräystä jäseneltä vaadittavasta riippumattomuudesta täydentävät monet tuomioistuimen perussäännön ja oikeudenkäyntisäännön määräykset. Näitä ovat etenkin määräykset valan vannomisesta ennen virkaan ryhtymistä (perussäännön 2 ja 8 artikla sekä oikeudenkäyntisäännön 3 ja 5 artikla), sivutoimikiellosta (perussäännön 4 ja 8 artikla) ja esteellisyydestä (perussäännön 16 artikla). Riippumattomuuden vahvistamiseen tähtäävät myös perussäännön 6 ja 8 artiklan määräykset jäsenten erottamattomuudesta. Niiden mukaan

jäsen voidaan erottaa ainoastaan tuomioistuimen tuomareiden ja julkisasiamiesten yksimielisellä päätöksellä, jos jäsen ei enää täytä viran asettamia vaatimuksia ja velvoitteita. Jäsenillä on myös oikeudenkäyntiä koskeva immuniteetti, joka koskee sekä virka- että muita toimia (perussäännön 3 ja 8 artikla). Ainoastaan EY:n tuomioistuin voi poistaa tämän immuniteetin täysistunnossa tehdyllä päätöksellä. Rikossyyte tuomaria vastaan voidaan käsitellä jäsenvaltiossa ainoastaan siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen rikosasioissa ylimpiä tuomareita vastaan.

Jäsenet nauttivat lisäksi Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdystä pöytäkirjassa määrättyjä erioikeuksia ja vapauksia (pöytäkirjan 12—15, 18 ja 21 artikla).

Jäsenten toimikausi on kuusi vuotta. Jäsen voidaan valita uudestaan. Jottee samalla kertaa vaihtuisi liian suurta määrää jäseniä, 167 artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukaan jäsenen toimikauden päättymisen on porrastettu. Liittymisasiakirjan 21 artiklalla tarkistetaan sitä, kuinka monen jäsenen toimikausi päättyy samalla kerralla.

Jäsenet valitaan jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella. Tämä tarkoittaa, että jokaisen jäsenen on saatava kaikkien jäsenvaltioiden hyväksyminen.

Tuomareiden ja julkisasiamiesten asuinpaikan on oltava tuomioistuimen kotipaikassa (perussäännön 13 artikla). Tämä määräys kuvastaa tuomioistuimen pysyvää luonnetta.

EY:n tuomioistuimella on presidentti, jonka tuomarit valitsevat keskuudestaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan (167 artiklan viides kappale). Presidentti johtaa tuomioistuimen lainkäyttötoimintaa ja hallintoa. Hän on puheenjohtajana istunnoissa, joihin hän osallistuu. Tuomioistuimen oikeudenkäyntisääntö asettaa presidentin tehtäväksi erityisesti asioiden jakamisen jaostoille, esittelevän tuomarin määräämisen jutulle, eräiden määräaikojen asettamisen sekä päätöksen antamisen täytäntöönpanon kieltoa ja muita väli asioita koskeville pyynnöille.

168 artikla. Artiklan mukaan EY:n tuomioistuin nimittää kirjaajansa. EY:n tuomioistuimen kirjaajalla on tärkeä tehtävä tuomioistuimen hallinnossa ja lainkäyttömenettelyn järjestämisessä. Kirjaajaa koskevat tarkemmat määräykset ovat perussäännössä ja oikeudenkäyntisäännössä.

EY:n tuomioistuimen kirjaaja voidaan hal-

linnollisten tehtäviensä puolesta rinnastaa kansliapäällikköön Suomen korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Hän on tuomioistuimen ylin hallintovirkamies. Näiden hallinnollisten tehtävien ohella EY:n tuomioistuimen kirjaajalla on oikeudenkäynnin järjestämiseen kuuluvia tehtäviä. Kirjaaja valvoo, että hakemukset, joilla asia pannaan vireille, täyttävät muotomääräykset. Hän vastaa asiakirjojen tiedoksiantamisesta asianosaisille ja muille prosessiin osallisille. Kirjaaja on läsnä istunnoissa, ei kuitenkaan päätösharkinnan yhteydessä. Hän laatii pöytäkirjan ja allekirjoittaa päätöksen tuomareiden ohella.

EY:n tuomioistuin nimittää kirjaajansa kuudeksi vuodeksi kerrallaan (oikeudenkäyntisäännön 12 artikla). Kelpoisuusvaatimuksia ei ole tarkemmin määritelty, mutta oikeudenkäyntisäännössä määrätään niistä seikoista, jotka tulee ilmetä hakemuksista, muun muassa ehdokkaiden mahdollisista kokemuksesta oikeudenkäytöstä ja kansainvälisistä tehtävistä. Tuomioistuin voi nimittää apulaiskirjaajia, joita on nykyään kaksi.

Kirjaaja voidaan erottaa tuomioistuimen täysistunnon päätöksellä, jos hän ei täytä enää viran asettamia vaatimuksia tai velvollisuuksia (oikeudenkäyntisäännön 12 artikla).

168 a artikla. Artikla sisältää ensimmäisen asteen tuomioistuinta koskevan määräyksen. Lokakuuta 1989 lähtien Euroopan yhteisössä on toiminut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin. Sen perustamisen syynä oli ennen kaikkea jutturuuhka yhteisön tuomioistuimessa. Uudella tuomioistuinasteella pyrittiin nopeuttamaan käsittelyä. Kaksiasteisen tuomioistuinjärjestelmän eräissä asiaryhmissä katsottiin myös tehostavan oikeusturvaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaan on kuulunut ennen kaikkea sellaisia asioita, joissa tosiseikkojen selvittämisellä on suuri merkitys.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei muodosta hallinnollisesti erillistä EY:n toimielintä, vaan se toimii EY:n tuomioistuimen yhteydessä. Ratkaisutoiminnassaan se on kuitenkin myös EY:n tuomioistuimesta erillinen lainkäyttöelin.

Sopimuksen 168 a artiklan 2 kohta valtuuttaa neuvoston antamaan tarkempia määräyksiä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivallasta. Kohdasta ilmenee edelleen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen sovelletaan, mitä perustamissopimuksessa ja varsinkin EY:n tuomioistuimen perussäännössä

määrätään EY:n tuomioistuimesta, jolle neuvosto päättää toisin. Perussäännössä on oma IV luku ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on lisäksi oma oikeudenkäyntisääntönsä, jonka se vahvistaa yhteisymmärryksessä EY:n tuomioistuimen kanssa ja jolle on saatava neuvoston yksimielinen hyväksyminen (artiklan 4 kohta). Oikeudenkäyntisääntö on annettu 30 päivänä toukokuuta 1991, ja se rakentuu keksisiltä osiltaan EY:n tuomioistuimen oikeudenkäyntisääntöön.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin koostuu 12 tuomarista. Tuomarien lukumäärää ei ole määritelty 168 a artiklassa, vaan sen on päättänyt neuvosto päätöksessään 24 päivänä lokakuuta 1988 Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta (88/591/ETY, EHTY, Euratom). Lukumäärä vastaa jäsenvaltioiden määrää ja käytännössä jokaisesta valtiosta on ollut yksi tuomari. Jäsenten nimittämismenettely ja toimikausi ovat samat kuin EY:n tuomioistuimen tuomareilla. Kelpoisuusvaatimukset ovat väljemmät kuin EY:n tuomioistuimen tuomareilla. Artiklan määräyksen mukaan jäseneksi valittavan henkilön tulee täyttää tuomarin tehtävien hoitamiseen vaadittavat edellytykset.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. EY:n tuomioistuimen tuomaria koskevat määräykset koskevat yleensä täydentävästi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareita, joten heidän virkamiesoikeudellinen asemansa on hyvin samanlainen.

Liittymisasiakirjan 17 artikla nostaa tuomarien lukumääräksi 16. Tarkoitus on, että kustakin uudesta jäsenvaltiosta nimitetään tuomari.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ei ole erillisiä julkisasiamiehiä. Neuvoston päätöksen (88/591/ETY, EHTY, Euratom) mukaan tuomioistuimen jäsen voidaan kuitenkin määrätä hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä. Oikeudenkäyntisäännön 18 ja 19 artikla määräävät, että asiassa voi esiintyä julkisasiamies, jos asian oikeudellinen vaikeus tai tosiseikkojen monimutkaisuus sitä edellyttävät. Päätös julkisasiamiehen käyttämisestä tietyssä asiassa tehdään tuomioistuimen täysistunnossa asianomaisen jaoston aloitteesta. Tuomioistuimen presidentti määrää tämän jälkeen tuomarin hoitamaan julkisasiamiehen tehtäviä. Jos asia

ratkaistaan täysistunnossa, käsittelyssä on aina julkisasiamies.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin käsittelee asiat tavallisesti jaostossa, joka koostuu kolmesta tai viidestä tuomarista. Ainoastaan poikkeuksellisesti asia ratkaistaan täysistunnossa. Jaostojen kesken ei ole erikoistumista muutoin kuin että virkamiesasiat eli yhteisön ja sen virkamiehen väliset riita-asiat ratkaistaan aina kolmijäsenisessä jaostossa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on oma kirjaaja ja muu kirjaamohenkilökunta, mutta muutoin sen hallintopalveluista huolehtii EY:n tuomioistuimen henkilökunta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivallan tarkempi määrittäminen kuuluu artiklan 2 kohdan mukaan neuvostolle. Artiklan 1 kohdassa lausutaan, että tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista tietynlaiset asiat sen mukaan kuin artiklan 2 kohdassa määrätään. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ei voida antaa 177 artiklassa tarkoitettuja ennakkoratkaisuasioita. Artiklan toimivaltaa koskevia määräyksiä muutettiin Maastrichtin sopimuksella.

Tuomioistuimen nykyinen toimivalta on määritelty neuvoston 8 päivänä heinäkuuta 1993 tekemässä päätöksessä Euroopan yhteisöjen ensimmäisen asteen tuomioistuimen perustamisesta tehdyn neuvoston päätöksen muuttamisesta (93/350/EHTY, ETY, Euratom). Tämä päätös tehtiin aikaisemmin voimassa olleen 168 a artiklan nojalla, joka oli unionisopimuksella voimaantullutta määräystä rajoittavampi. Neuvoston päätös laajensi toimivallan niin suureksi kuin se oli silloin mahdollista. Tämä tarkoittaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen kaikissa niissä asioissa, jotka saattaa vireille luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Tuomioistuin ei ole toimivaltainen käsittelemään asioita, jotka on saattanut vireille jäsenvaltio tai yhteisön toimielin taikka joissa pyydetään ennakkoratkaisua.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksiin voidaan hakea muutosta EY:n tuomioistuimelta oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Tämä tarkoittaa, että EY:n tuomioistuimessa ei voida enää esittää uutta todistelua eikä muutoinkaan riitauttaa sitä tosiseikastoa, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätös perustuu. Muutoksenhakuasteessa voidaan tutkia toimivaltaa, menettelyvirheitä ja oikeusnormin soveltamista koskevia kysymyk-

siä niiden tosiseikkojen valossa, jotka ilmenevät ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksestä. Tämä tarkoittaa, että muutoksenhaun johdosta asia ei tule kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi EY:n tuomioistuimessa.

Muutoksenhaku EY:n tuomioistuimeen on tehtävä kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jäsenvaltiot ja EY:n toimielimet voivat hakea muutosta, vaikka ne eivät olisikaan olleet ensi asteessa asianosaisia tai väliintulijoita; tämä ei koske kuitenkaan virkamiesasioita (oikeudenkäyntisäännön 49 artikla). Muutoksenhaku ei lykkää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanoa, ellei EY:n tuomioistuin päättä toisin (oikeudenkäyntisäännön 53 artikla). Päätös, jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on kumonnut asetuksen, ei kuitenkaan tule voimaan, ennen kuin päätös on lainvoimainen.

169 artikla. Komission toimivalta valvoa yhteisön oikeuden noudattamista on lausuttu yleisesti 155 artiklassa. Komissiolla on valvontavaltaa jäsenvaltioihin ja yhteisön muihin toimielimiin ja erityistapauksissa myös yksityisiin tahoihin nähden. Jäsenvaltioita koskeva komission valvontavalta perustuu ennen muuta 169 artiklaan, jonka mukaan komissio voi saattaa EY:n oikeuden rikkomista koskevan asian viime kädessä yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Komissioilla ei itsellään ole voimavaroja seurata tehokkaasti, noudattavatko jäsenvaltiot kansallisessa hallinto- ja lainsäädäntötoiminnassaan EY-oikeutta. Komission valvontamenettely käynnistyykin useimmiten yksityisen tahon tekemästä kantelusta, joita komissio vuosittain vastaanottaa yli 2000. Omaehtoisesti komissio valvoo järjestelmällisesti lähinnä sitä, onko valtio ilmoittanut panneensa täytäntöön direktiivien säännökset. Vuonna 1992 vireille tulleista valvontatapauksista 1181 perustui yksityisen tekemään kanteluun ja 282 komission omaehtoiseen valvontaan. Parlamentin kautta tuli vireille 78 tapausta.

Yksityisen tekemän kantelun takia tai muutoin esille tullut EY-oikeuden mahdollinen rikkomus pyritään selvittämään ja ratkaisemaan komission ja jäsenvaltion välisessä hallinnollisessa menettelyssä, jonka muodot ovat pitkälle vakiintuneet. Jos alustava selvittely näyttää osoittavan, että jäsenvaltio olisi rikkonut velvoitteitaan, valvontamenettely etenee seuraavien vaiheiden kautta:

— Jäsenvaltiolle lähetetään ”virallinen huomautus”;

— Jäsenvaltiolle lähetetään ”perusteltu lausunto”;

— Jäsenvaltio haastetaan EY:n tuomioistuimeen.

Eräissä erityistapauksissa (ks. perustamissopimuksen 93, 100 a ja 225 artikla) valtio voidaan kuitenkin haastaa suoraan tuomioistuimeen ilman hallinnollista menettelyä.

Valvontamenettelyn ensisijaisena tavoitteena ei ole saada valtion sopimusrikkomus virallisesti todetuksi EY:n tuomioistuimen päätöksellä. Kussakin vaiheessa komissio pyrkii siihen, että valtio mahdollisimman nopeasti itse korjaa menettelynsä. Valtion kanssa järjestetään usein neuvottelu menettelyn alkuvaiheessa ja jokaisessa myöhemmässä vaiheessa valtiota kuullaan kirjallisesti. Valtiolle asetetaan yleensä melko lyhyt määräaika, tavallisesti 1—2 kuukautta, vastineen antamiseen ja menettelyn korjaamiseen.

Valvontamenettelyn tavoite saada valtio noudattamaan EY-oikeutta ilman oikeudenkäyntiä on käytännössä onnistunut hyvin. Vain muutama prosentti valvontatapauksista joudutaan viemään tuomioistuimeen asti. Esimerkiksi vuonna 1992 epäiltyjä rikkomuksia oli 1545 ja virallisia huomautuksia tehtiin 1210. Sen sijaan perusteltuun lausunto-vaiheeseen eteni vain 248 tapausta, ja jäsenvaltio jouduttiin haastamaan tuomioistuimeen vain 64 tapauksessa. Vielä tuomioistuimeen haastamisen jälkeen valtio voi oikaista rikkomuksensa, jolloin komissio yleensä luopuu kanteesta, jollei se halua saada ennakkotapausta muita vastaavia rikkomuksia varten.

Esimerkiksi Tanskalle annettiin vuoden 1992 aikana 45 virallista huomautusta, mutta perusteltuun lausunto-vaiheeseen eteni vain 4 tapausta, eikä Tanskaa yhdessäkään asiassa haastettu tuomioistuimeen. Italialle annettiin samana vuonna 137 virallista huomautusta, 40 perusteltua lausuntoa ja 11 haastetta EY:n tuomioistuimeen.

Artiklaan liittyä varsin laaja oikeuskäytäntö. EY:n tuomioistuin on muun muassa halunnut turvata jäsenvaltion mahdollisuuden itse oikaista yhteisön oikeusjärjestyksen vastainen toiminta. Tämän vuoksi oikeuskäsittelyssä voidaan ottaa esille vain rikkomuksia, joista valtiolle on selkeästi huomautettu hallinnollisessa menettelyssä (ks. esimerkiksi tapaukset 211/81, komissio v. Tanska sekä 51 ja 274/83, komissio

v. Italia). Tuomioistuin on eräissä tapauksissa arvostellut komissiota, jos valtiolle on asetettu äärimmäisen lyhyt määräaika (5 päivää) menettelynsä korjaamiselle, mutta toisaalta tuomioistuin on hyväksynyt yleisesti käytetyn 1—2 kuukauden määräajan (ks. esimerkiksi tapaukset 74/82, komissio v. Irlanti sekä 85 ja 293/85, komissio v. Belgia). Tuomioistuin on myös omaksunut tiukan tulkinnan siitä, että EY-oikeuden velvoitteet kohdistuvat valtioon kokonaisuudessaan. Tuomioistuin ei esimerkiksi pitänyt pätevänä puolustuksena sitä, että hallitus oli ilmoittanut tehneensä kaikkensa velvoitteiden täyttämiseksi, mutta parlamentti oli hylännyt velvoitteen toteuttamiseksi välttämättömän lakiehdotuksen (ks. tapaukset 77/69, 390/85 ja 9/86, komissio v. Belgia sekä 8/70 ja 52/75, komissio v. Italia).

170 artikla. Artiklassa annetaan jäsenvaltiolle samankaltainen mahdollisuus nostaa kanne tuomioistuimessa toisen jäsenvaltion sopimusrikkomuksen vuoksi kuin komissiolle on 169 artiklan mukaan. Valtion kanneoikeuden edellytyksenä on kuitenkin, että komissiolle varataan mahdollisuus antaa kolmen kuukauden aikana asiaa koskeva perusteltu lausunto. Jäsenvaltion kannevalta on periaatteessa merkittävä valvontamuoto. Käytännössä jäsenvaltiot eivät juuri ole haastaneet toisiaan tuomioistuimeen, vaan jättävät valvontatoimet mieluummin komissiolle. Vain kerran jäsenvaltion oikeusjuttua toista jäsenvaltiota vastaan on jatkettu tuomion antamiseen asti (ks. tapaus 141/78, Ranska v. Yhdistynyt kuningaskunta).

171 artikla. Artiklassa määrätään 169 ja 170 artiklan mukaisen menettelyn tuomioistuinvaiheesta. Artiklan 1 kohta on alkuperäisessä muodossaan. Sen mukaan, jos tuomioistuin on todennut jäsenvaltion jättäneen täyttämättä valtiolle perustamissopimuksen mukaan kuuluvan velvollisuuden, jäsenvaltion on toteutettava yhteisön tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

EY:n tuomioistuimen tuomio, jolla se toteaa jäsenvaltion rikkoneen EY-velvoitteitaan, on oikeudelliselta luonteeltaan toteava. Tuomioistuin ei voi esimerkiksi muodollisesti kumota sopimuksen vastaista kansallista säädöstä tai hallintopäätöstä. Tuomioistuimen ratkaisusta seuraa jäsenvaltiolle velvollisuus ryhtyä sellaisiin itse valitsemiinsä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeellisia EY:n tuomioistuimen päätöksen noudattamiseksi.

Rooman sopimuksen 169—171 artiklan mu-

kaisessa menettelyssä annettu tuomioistuimen ratkaisu esimerkiksi EY-normin ja kansallisen normin suhteesta on kuitenkin otettava välittömästi kansallisessa viranomaisessa ratkaisun pohjaksi asioissa, joissa normien soveltaminen tulee ajankohtaiseksi. Samalla tuomioistuimen päätös vapauttaa ennakkoratkaisun pyytämiseltä, koska yhteisönormista on jo tulkintaratkaisu. Tähän liittyen kansalliset viranomaiset eivät saa soveltaa sellaista kansallista normia, joka on todettu yhteisön oikeuden vastaiseksi. Näin on meneteltävä jo ennen kuin kansallinen normi on valtion sisäisesti kumottu.

Unionisopimuksella 171 artiklaan lisättiin 2 kohta, joka koskee tilannetta, jossa valtio on jättänyt täyttämättä artiklan 1 kohdan mukaisessa tuomiossa asetetut velvoitteet. Tuomioistuimen päätöksen noudattamatta jättäminen muodostaa perusteen saattaa asia uudelleen EY:n tuomioistuimeen. Menettely alkaa siten, että komissio — varattuaan valtiolle mahdollisuuden esittää näkökohtia — esittää valtiolle perustellun lausunnon. Siinä komissio yksilöi ne velvoitteet, joita valtio ei komission mielestä ole täyttänyt. Komissio asettaa myös määräjän, jonka kuluessa valtion on velvollisuutensa täytettävä.

Jos valtio ei ole määräaikaan mennessä täyttänyt velvoitteitaan, komissio voi haastaa valtion tuomioistuimeen ja esittää samalla rahamääräistä seuraamusta valtion rikkomuksesta.

Jos EY:n tuomioistuin toteaa jäsenvaltion laiminlyöneen jäsenvaltioon kohdistuneen aikaisemman tuomion noudattamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, EY-tuomioistuin voi asettaa rahamääräisen seuraamuksen. Sanktio voi olla luonteeltaan joko seuraamusmaksu tai uhkasakko. Kun otetaan huomioon tehosteen kohdistuminen valtioon, rahamäärä voitaneen tauluksesta riippuen asettaa hyvinkin suureksi.

172 artikla. Artikla valtuuttaa laajentamaan EY:n tuomioistuimen toimivaltaa tietynlaisissa asioissa. Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamissa asetuksissa sekä neuvoston antamissa asetuksissa yhteisön tuomioistuimelle voidaan antaa täysi harkintavalta (ranskaksi "compétence de pleine juridiction") näissä asetuksissa säädettyjen seuraamusten osalta.

Jollei EY:n tuomioistuimelle ole annettu täyttä harkintavaltaa, se voi 173 artiklan nojalla ainoastaan hylätä kanteen tai kumota päätöksen, jota vastaan kanne on nostettu. Kun tuomioistuimelle on annettu 172 artiklassa

tarkoitettu täysi harkintavalta, se voi myös muuttaa päätöstä, esimerkiksi alentaa kanteen kohteena olevassa päätöksessä määrätyn sakon määrää. Tuomioistuin voi myös määrätä, että vastaajan on suoritettava korvausta kantajalle lainvastaisen päätöksen aiheuttaman vahingon johdosta (tapaus 44/59, Fiddelaar). Niin ikään tuomioistuin voi määrätä, että vastaajana olevan EY:n toimielimen on ryhdyttävä tiettyihin toimenpiteisiin (tapaus 26/63, Pisto). Täysi harkintavalta ei merkitse, että yhteisön tuomioistuin voisi puuttua EY:n toimielinten siihen harkintavaltaan, jossa on kysymys toimenpiteen tarkoituksenmukaisuudesta. Kanne säilyy siten laillisuusvalituksena.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 2 kohdan a alakohdassa määrätään neuvoston mahdollisuudesta ottaa asetukseen säännöksiä sakosta ja uhkasakosta sen varmistamiseksi, että 85 artiklan 1 kohdassa ja 86 artiklassa tarkoitettuja kieltoja noudatetaan. Tämän määräyksen nojalla on annettu vuonna 1962 neuvoston asetuksen N:o 17 sanktiosäännökset, jotka ovat käytännössä merkittävimmät 172 artiklan soveltamispiirissä. Sopimuksen 172 artiklan ei katsota muodostavan yleistä toimivaltaa asettaa sanktiosäännöksiä muissakin tapauksissa, mutta toisaalta sanktiosäännöksiä on sisällytetty myös eräisiin muihin kuin 85 artiklassa tarkoitettuihin asetuksiin, kuten vuonna 1960 annettuun asetukseen N:o 11 Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 79 artiklan 3 kohdan täytäntönnönpanosta syrjinnän poistamiseksi kuljetusmaksuista ja -ehdoista. Sanktiosäännöksiä sisältyy erityisesti kilpailuoikeutta ja maatalouspolitiikkaa koskeviin asetuksiin.

Yllä mainitun asetuksen N:o 17 (17 artikla) samoin kuin neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1017/68 kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen (24 artikla) ja asetuksen (ETY) N:o 4064/89 yrityskeskittymien valvonnasta (16 artikla) mukaan tuomioistuin voi paitsi poistaa sakon tai uhkasakon myös alentaa tai nostaa sitä. Koska käytännössä asia voi tulla vireille tuomioistuimessa ainoastaan sen kanteesta, jota vastaan sakko tai uhkasakko on määrätty, yleisten prosessiperiaatteiden valossa tuomioistuimella ei näyttäisi olevan mahdollisuutta nostaa sakon tai uhkasakon määrää. Tästä kysymyksestä ei ole EY:n tuomioistuimen ratkaisua.

Sopimuksen 172 artikla tai sen soveltamista koskevat asetukset eivät säädä kanteelle vireilepanoaikaa. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty

näkemyksiä, että kanneaika määräytyisi 173 artiklan viidennen kohdan perusteella.

173 artikla. Lainalaisuusperiaatteen mukaisesti EY:n toimielinten päätökset voidaan yleensä saattaa EY:n tuomioistuimen tutkittavaksi. Kanteen voivat nostaa EY:n toimielin ja jäsenvaltio. Yritykset ja muut yksityiset voivat nostaa kanteen niitä koskevista päätöksistä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamasta päätöksestä sekä neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin päätöksestä, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, saa nostaa kanteen EY:n tuomioistuimessa sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Artiklan mukaan kanteen saa nostaa lisäksi niistä Euroopan parlamentin päätöksistä, joiden tarkoituksena on saada aikaan oikeusvaikutuksia kolmansiin nähden. Euroopan investointipankin eräistä päätöksistä on kanneoikeus 180 artiklan mukaisesti. Lisäksi on huomattava, että 109 f artiklan 9 kohdan mukaan talous- ja rahaliiton II vaiheessa 173, 175, 176, 177, 180 ja 215 artiklan Euroopan keskuspankkia koskevia määräyksiä sovelletaan Euroopan raho poliittiseen instituuttiin.

Artiklaan tulkittu oikeuskäytännössä laajasti. Se ei koske ainoastaan 189 artiklassa lueteltuja asetusta, direktiiviä ja päätöstä vaan ulkoisesta nimityksestään riippumatta jokaista toimenpidettä, jolla on sitovia oikeusvaikutuksia siihen tahoon, jolla voi olla kanneoikeus (ks. tapaus 60/81, IBM v. komissio). Tällä perusteella suosituksiksi tai lausunnoiksi nimetty toimenpide voi poikkeuksellisesti olla kanteen kohteena, jos siihen nimityksestään huolimatta sisältyy sitova päätös (ks. esimerkiksi tapaus 325/91, Ranska v. komissio).

Neuvoston päätöksiä vastaan voidaan nostaa kanne silloin, kun neuvosto toimii yhteisön toimielimenä mutta ei silloin, kun jäsenvaltioiden edustajat kokoontuvat neuvostossa ja tekevät siellä päätöksiä tässä ominaisuudessa.

Maastrichtin sopimuksella 173 artiklaan lisättiin määräys kanneoikeudesta parlamentin päätöksiä vastaan. Kanteen kohteena voivat olla päätökset, jotka tuottavat oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. EY:n tuomioistuin oli jo tätä ennen myöntänyt eräässä oikeustapauksessa kanneoikeuden (ks. tapaus 294/83, Les Verts). Tapauksessa oli kysymys niiden varojen jakamisesta ja käytöstä, jotka oli tarkoitettu korvaamaan parlamentin vaaleihin osallistuneiden puoluerhmittymien kuluja.

Artiklassa ei ole mainittu tilintarkastustuomioistuinta toimielimenä, jonka päätöksestä voidaan nostaa kanne. Tilintarkastustuomioistuinten päätökset ovat yleensä luonteeltaan lausuntoja.

Artiklan toinen kohta määrää siitä, kenellä on kanneoikeus. Jäsenvaltiolla, neuvostolla ja komissiolla on aina kanneoikeus. Niiden ei tarvitse osoittaa, että asia koskisi niitä erityisesti. Kanneoikeus on Maastrichtin sopimuksen mukaan myös Euroopan parlamentilla ja Euroopan keskuspankilla, kun on kysymys niiden oikeuksien turvaamiseksi tehtävästä kanteesta. EY:n tuomioistuin oli myöntänyt parlamentille kanneoikeuden ensimmäisen keran tuomiossaan tapauksessa 70/88, Euroopan parlamentti v. neuvosto. Tuossa oikeustapauksessa lausuttu periaate on nyt kirjattu yhteisön perustamis sopimukseen.

Yrityksillä ja muilla yksityisillä on kanneoikeus niille osoitetusta päätöksestä samoin kuin päätöksestä, joka koskee niitä muutoin suoraan ja erikseen. Tämä tarkoittaa erityisesti, että komission tehdessä yritykseen kohdistuvan velvoittavan päätöksen esimerkiksi kilpailuoikeuden alalla yritys voi nostaa kanteen tästä päätöksestä EY:n tuomioistuimessa, käytännössä ensin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Yksityinen voi nostaa kanteen myös asetusta vastaan, jos tällainen säädöksen muodossa annettu päätös poikkeuksellisesti koskee henkilöä suoraan ja erikseen. Muussa tapauksessa yksityinen ei voi nostaa kannetta asetusta vastaan 173 artiklan nojalla.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä siitä, milloin yksityinen saa valittaa sillä perusteella, että päätös koskee sitä suoraan ja erikseen, voidaan pitää suhteellisen tiukkana. Kanneoikeuden piiri on suppeampi kuin niiden piiri, jotka saavat tehdä monien kansallisten hallinto-oikeudellisten järjestelmien mukaan valituksen sillä perustella, että päätös koskee välittömästi. Sopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa rajoittava määräys on erityisesti vaatimus päätöksen koskemisesta erikseen kanteen tekijää. Asiassa tulee olla esillä sellaisia erityisiä tekijöitä, jotka rinnastavat kanteentekijän siihen, jolle päätös on osoitettu.

Kanteen perusteena voi olla puuttuva toimivalta, olennainen menettelyvirhe, perustamis sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oike-

ussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö. Nämä ovat tavanomaisia, Suomenkin oikeudessa tunnettuja hallinto-oikeudellisia valitusperusteita. Päätöksen laillisuutta arvioidaan sen tekohetken mukaan (ks. tapaus 15 ja 16/76, Ranska v. komissio).

Artiklan viidennessä kohdassa määrätään kanneajasta, joka on kaksi kuukautta. Kun kanneaika lasketaan artiklan määräyksen mukaan päätöksen tiedoksisaannista, määräaika alkaa kulua tiedoksisaantia seuraavasta päivästä (oikeudenkäyntisäännön 81 (1) artikla). Jos määräajan alun määrää julkaiseminen, se alkaa kulua 15. päivästä siitä, kun päätös on julkaistu EY:n virallisessa lehdessä.

174 artikla. Artikla määrää EY:n tuomioistuimen kumoaman päätöksen oikeusvaikutuksista. Yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden mukaisesti päätöksen kumoamisella on takautuva vaikutus eli päätös kumoutuu sen tekemisestä alkaen. Kumoaminen ei koske ainoastaan oikeudenkäynnin osallisia, vaan se vaikuttaa myös muihin tahoihin nähden. Nämä eivät voi enää vedota päätökseen. Jos päätös on kumottu aikaisemmalla päätöksellä, EY:n tuomioistuimen myöhemmässä, samaan päätökseen kohdistuvaan kanteeseen antamassa päätöksessä todetaan, että lausunnon antaminen raukeaa sanotun seikan johdosta.

EY:n tuomioistuin voi kumota päätöksen myös ainoastaan osittain. Päätös voidaan kumota esimerkiksi siten, että se kumoutuu pelkästään kantelijan osalta (ks. tapaus 92/78, Simmenthal). Jos päätöksen eri osia ei voida erottaa toisistaan, päätös kumotaan kokonaisuudessaan.

Artiklan toisen kohdan perusteella EY:n tuomioistuin voi rajoittaa asetuksen kumoamisen vaikutuksia. Tämän määräyksen tarkoituksena on erityisesti oikeusvarmuussyistä mahdollistaa se, että kumotun asetuksen nojalla tehdyt toimenpiteet säilyvät pätevinä. Tuomioistuin voi siten päätöksessään rajoittaa asetuksen kumoamisen takautuvia vaikutuksia ja myös määrätä, että asetuksen oikeusvaikutukset pysyvät ennallaan, kunnes asetuksen sijaan annetaan uusi säädös (ks. tapaus 45/86, komissio v. neuvosto). Tuomiossaan tapauksessa 295/90, Euroopan parlamentti v. neuvosto EY:n tuomioistuin sovelsi 174 artiklan toisesta kohdasta ilmenevää periaatetta myös direktiiviin. Tuomioistuin on soveltanut periaatetta niin ikään lausueissaan asetuksen pätevydestä 177 artiklassa tarkoitetun ennakkoratkaisu-

pyynnön johdosta (ks. tapaus 4/79, La Providence Agricole de la Champagne).

175 artikla. Perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla yhteisön toimielimen päätöksiin voidaan hakea muutosta. Tätä laillisuusvalitusta täydentää 175 artiklan määräys oikeudesta nostaa kanne sillä perusteella, että toimielin ei ole ryhtynyt toimenpiteeseen. Jos toimielin on nimenomaisella päätöksellä kieltäytynyt ryhtymästä toimenpiteeseen, sovelletaan 173 artiklan määräyksiä (ks. tapaus 8/71, Deutsche Komponistenverband). Artikla tulee siten sovellettavaksi, kun ei ole päätöstä, jonka kumoamista voitaisiin pyytää kanteella.

Artiklan toisen kohdan mukaan kanteen nostamisen edellytyksenä on, että toimielintä on ensin kehoitettu tekemään ratkaisu. Sopimuskohta ei määrittele, missä ajassa tällainen kehoitus on tehtävä. On mahdollista katsoa, että esimerkiksi oikeusvarmuussyistä kanne on nostettava kohtuullisessa ajassa (ks. tapaus 59/70, Alankomaat v. komissio). Toimielimen on kahden kuukauden kuluessa kehotuksesta määriteltävä kantansa. Jollei näin ole tehty, kanne on nostettavissa viimeistään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun ensiksi mainittu määräaika päättyi.

Kanne voidaan tehdä Euroopan parlamentin, neuvoston, komission ja Euroopan keskuspankin laiminlyönnin johdosta. Toimielimet ovat samat, joiden päätöksistä voidaan nostaa kanne 173 artiklan nojalla.

Kanteen voivat nostaa artiklan ensimmäisen kohdan nojalla yhteisön toimielin ja jäsenvaltio. Niiden ei tarvitse osoittaa, että asia koskee niitä erityisellä perusteella. Artiklaan Maastrichtin sopimuksella lisätyn uuden neljännen kohdan mukaan kanneoikeus on myös Euroopan keskuspankilla sen toimivaltaan kuuluvien asioiden osalta.

Artiklan kolmas kohta koskee luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön kanneoikeutta. Nämä voivat määräyksen mukaan tehdä kanteen siitä, että yhteisön toimielin on jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun päätöksen kuin suosituksen tai lausunnon. Kanteen tekijöiden piiri on lausuttu suppeammin kuin 173 artiklan toisessa kohdassa, koska määräyksessä ei puhuta henkilöstä, jota laiminlyöty päätös olisi koskenut suoraan ja erikseen. EY:n tuomioistuimen eräät tuomiot vaikuttaisivat kuitenkin viittaavan siihen, että oikeuskäytäntö olisi ainakin lähestymässä sitä, että 175 artiklassa tarkoitetun kanteen voisi

tehdä myös henkilö, jolle päätöstä ei olisi osoitettu, mutta jota päätös olisi koskenut suoraan ja erikseen (ks. erityisesti tapaus 107/91, Empresa Nacional de Urânio).

176 artikla. Sopimuksen 173 artiklan nojalla EY:n tuomioistuin kumoaa päätöksen todeten sen pätemättömäksi. Tuomioistuin ei sen sijaan anna uutta päätöstä tai päättä muutoin siitä, mihin toimenpiteisiin kumotun päätöksen johdosta on ryhdyttävä. Artiklan mukaan toimielimen, mukaan lukien Euroopan keskuspankin, tehtävänä on toteuttaa tuomioistuimen päätöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tässä sen on otettava huomioon erityisesti tuomioistuimen päätöksen perusteluissa esitetyt seikat. Jos tuomioistuimella on 172 artiklan mukainen laajempi harkintavalta, sen toimivalta on tosin laajempi kuin 173 artiklan tapauksessa mahdollistaen erityisesti päätöksen muuttamisen pelkän kumoamisen sijasta, mikä ei kuitenkaan poista sitä, että toimielimen tehtäväksi jää tällöinkin suorittaa tuomion noudattamiseksi tarvittavia toimenpiteitä.

Sopimuksen 175 artiklan tarkoittamassa tapauksessa tuomioistuin toteaa laiminlyönnin vallitsevan, mutta ei päättä, mihin toimenpiteeseen on ryhdyttävä, vaan tämä velvollisuus kuuluu 176 artiklan nojalla asianomaiselle toimielimelle.

Tuomioistuimen kumottua toimielimen päätöksen toimielin on velvollinen oikaisemaan kaikki kumotun päätöksen nojalla tehdyt päätökset ottaen kuitenkin huomioon, että oikeusvarmuusyyt saattavat rajoittaa päätöksen kumoamista takautuvin vaikutuksin (tapaus 42 ja 49/59, SNUPAT). Säädöksen kumoaminen ei siten merkitse, että sen nojalla annetut täytäntöönpanopäätökset menettäisivät automaattisesti oikeusvaikutuksensa.

Tuomion täytäntöönpanoksi ei välttämättä riitä, että kumotun päätöksen vaikutukset poistetaan. Se voi edellyttää uuden päätöksen antamista. Jos kumottu päätös on aiheuttanut peruuttamattomia vaikutuksia asianosaiseen ja kolmansiin nähden, toimielin on velvollinen suorittamaan asianmukainen tilanteen palauttaminen ennalleen ja muuttamaan laittomaksi todettuja säännöksiä tulevaisuuteen nähden (ks. tapaus 92/78, Simmenthal).

Artikla ei nimenomaisesti määrää, missä ajassa siinä tarkoitettut toimenpiteet on suoritettava. EY:n tuomioistuin on päätöksessään tapauksessa 266/82, M. Kecke-Turner katsonut, että myös EY:n perustamissopimuksen

piirissä voidaan soveltaa Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 34 artiklan 2 kohdan määräystä, jonka mukaan toimielimellä on käytettävissä kohtuullinen aika.

Yksi tuomioistuimen päätöksen noudattamiseksi tarvittava toimenpide voi olla korvauksen suorittaminen. Sopimuksen 176 artikla ei muodosta erillistä vahingonkorvausperustetta, mutta se täsmentää, että velvollisuus toteuttaa päätöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet ei vaikuta 215 artiklan toisen kohdan soveltamisesta johtuviin velvollisuuksiin.

177 artikla. Rooman sopimuksen 177 artiklaan perustuvaa ennakkoratkaisumenettelyä on yhteistoimintamuoto EY:n tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välillä. Siinä kansallinen tuomioistuin ja EY:n tuomioistuin, kukin oman toimivaltansa rajoissa, osallistuvat päätöksen tekemiseen. Yhtäältä se tarjoaa kansalliselle tuomioistuimelle keinon kääntyä yhteisön oikeutta koskevassa kysymyksessä EY:n tuomioistuimen puoleen ja toisaalta se takaa EY:n tuomioistuimen toimivallan antaa kansallisia tuomioistuinta sitovia ratkaisuja yhteisön normin tulkinnassa turvaten näin yhteisön oikeuden yhdenmukaista soveltamista. Ennakkoratkaisumenettelyyn kuuluu myös yhteisön toimilinten laillisuusvalvonta, sillä menettelyn avulla kansallinen tuomioistuin voi saattaa EY:n tuomioistuimen ratkaistavaksi kysymyksen EY:n toimielimen päätöksen pätevydestä.

Ennakkoratkaisumenettelyn kohteena voi olla perustamissopimuksen tulkinta, yhteisön toimielimen tai Euroopan keskuspankin päätöksen pätevyys ja tulkinta sekä neuvoston päätöksellä perustettua toimielintä koskevien sääntöjen tulkinta, jos näissä säännöissä niin määrätään. Ennakkoratkaisun kohteena voi olla 189 artiklassa tarkoitettun päätöksen ohella muunkinlainen toimielimen päätös. Myös yhteisön kolmannen valtion kanssa tekemästä kansainvälisestä sopimuksesta voidaan pyytää ennakkoratkaisua (tapaukset 181/73, Haegeman ja 266/81, Siot sekä 267—269/81, SPI ja Michelin), mutta ainoastaan yhteisöä eikä kolmatta osapuolta sitovin vaikutuksiin. Tämä koskee niin ikään sopimuksia, joissa yhtenä osapuolena ovat yhdessä yhteisö ja jäsenvaltiot (ks. tapaus 12/86, Demirel).

EY:n tuomioistuin ei ole toimivaltainen antamaan ennakkoratkaisua kansallisesta lainsäädännöstä. Jos kansallinen säädös viittaa yhteisön oikeuteen jonkin kansallisen kysymyksen ratkaisemisessa, EY:n tuomioistuin voi avustaa

kansallista tuomioistuinta yhteisön normin tulokinnassa (tapaus 297/88 ja 197/89, Dzodzi). Ennakkoratkaisua ei voida antaa jäsenvaltioiden keskinäisistä sopimuksista, vaikka ne koskevat EY:n oikeuden alaan kuuluvaa kysymystä (ks. tapaus 75/63, Unger). EY:n perustamis-sopimuksen 220 artiklan sekä oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön yhteydessä tehdyillä yleis-sopimuksilla voidaan EY:n tuomioistuimelle kuitenkin antaa oikeus antaa ennakkoratkaisuja yleissopimuksen tulkinnasta.

Toimielin tarkoittaa artiklassa Maastrichtin sopimuksella tehdyn muutoksen jälkeen Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission ohella tilintarkastustuomioistuinta ja Euroopan keskuspankkia. EY:n tuomioistuimen päätöksen pätevydestä ei voida pyytää ennakkoratkaisua (määräys 5 päivältä maaliskuuta 1986, asiassa N:o 69/85), mutta ennakkoratkaisua voidaan pyytää aikaisemman päätöksen tulkintaa (ks. tapaus 314—316/81, Waterkeyn ym.).

EY:n tuomioistuin on katsonut ratkaisuisaan, että kysymystä siitä, mitkä elimet ovat artiklassa tarkoitettuja "tuomioistuimia", on arvioitava yhteisön oikeuden perusteella, joten ratkaisevaa ei ole se, miten tiettyä toimielintä nimitetään kansallisessa lainsäädännössä. Mutta arvioinnissa on toisaalta tärkeä merkitys sillä, miten kansallisessa lainsäädännössä on säädetty toimielimen kokoonpanosta, asemasta ja tehtävistä sekä menettelystä siinä.

Käytännön oikeustapauksissa ei ole ollut suoranaisesti kysymys siitä, ettei kansallisessa laissa tuomioistuimeksi kutsuttua toimielintä olisi pidetty myös sopimuskohtaan tarkoittamassa mielessä tuomioistuimena. Ennakkoratkaisumenettelyn käytölle ei aiheuta rajoitusta se, mihin lainkäytön haaraan tuomioistuin lukeutuu kansallisen lainsäädännön mukaan (tapaukset 82/71, Sail ja 238/84, H. Röser).

Soveltamisongelmia ovat aiheuttaneet eräät sellaiset toimielimet, joilla ei ole kansallisen lainsäädännön mukaan selkeää tuomioistuin-asemaa, mutta jotka kokoonpanonsa, tehtävänsä ja noudatettavan menettelyn puolesta muistuttavat tuomioistuimia. EY:n tuomioistuin on pitänyt sopimuskohtassa tarkoitettuna tuomioistuimena hollantilaista eläkeasioita käsittelevää toimielintä, joka ei ollut Hollannin lain mukaan tuomioistuin (tapaus 61/65, Van Vaassen-Göbbels). Päätöksessä kiinnitettiin huomiota siihen, että asianomainen ministeri nimitti toimielimen jäsenet, ministerin hyväksyntä oli saatava toimielimen menettelysään-

nölle ja että toimielin oli pysyväisluonteinen. Lisäksi otettiin huomioon, että toimielin käsiteli riita-asioita ja että sen oli perustettava ratkaisunsa lakiin.

Tapauksessa 246/80, Broekmeulen EY:n tuomioistuin piti artiklassa tarkoitettuna tuomioistuimena lautakuntatyypistä valituselintä, vaikka se oli yksityisoikeudellisen yhdistyksen perustama. Kysymys oli hollantilaisen lääkärijärjestön perustamasta lautakunnasta, joka käsiteli lääkärintoimen harjoittamisoikeutta koskevia valituksia. Osa sen jäsenistä oli kuitenkin valtiollan nimeämiä, ja valituselimen ratkaisuille oli annettu lainsäädännössä oikeudellista vaikutusta. Lisäksi merkityksellisenä pidettiin sitä, ettei vastaava asia, ainakaan käytännössä, olisi voinut tulla varsinaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Hallintoviranomaisen sisäisestä oikaisu-menettelystä ei voida pyytää ennakkoratkaisua. Tätä kuvastaa tapaus 24/92, Corbiau, jossa oli kysymys verojohtajan käsittelemistä veron-oikaisuvaatimuksista. Tapaus korostaa erityisesti toimielimeltä vaadittavaa itsenäisyyttä.

Yksityisten väliset välimiesoikeudet eivät kuulu ennakkoratkaisumenettelyn piiriin (ks. tapaus 102/81, Nordsee). Haettaessa muutosta välimiesoikeuden päätökseen tuomioistuimelta tämä voi pyytää ennakkoratkaisua. Sen sijaan ei ole poissuljettua, että lakisäätteiset välimiesoikeudet samoin kuin muut viranomaisten tunnustamat luonteeltaan pysyvät välimiesoikeudet voisivat olla artiklassa tarkoitettuja tuomioistuimia (tähän viittaa tapaus 109/88, Danfoss).

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa ainakin seuraavat seikat ovat vaikuttaneet arvioon siitä, voiko erityinen toimielin pyytää ennakkoratkaisua: toimielimen toiminnan perustuminen lakiin, pysyvä luonne, noudatettavan menettelyn samankaltaisuus varsinaisissa tuomioistuimissa noudatettavan menettelyn kanssa, jäsenten nimittämistapa ja asema, ratkaisutoiminnan perustuminen oikeussääntöjen soveltamiseen, ratkaisujen sitovuus vastakohtana pelkälle suositukselle sekä toimielimen asema pakollisena lainkäyttöelimenä asianomaisella alalla.

Artiklassa tarkoitettuja tuomioistuimia olisivat Suomessa ensinnäkin hallitusmuodon mukaiset yleiset tuomioistuimet, hallintotuomioistuimet ja erikoistuomioistuimet. Tämän ohella artiklan piiriin voi kuulua muutoksenhakuasioita käsittelemään perustettuja erityisiä viran-

omaisia, joita ei ole kuitenkaan kaikilta osin muodostettu tuomioistuimiksi. Lainkäyttöjärjestelmässämme on varsin lukuisa määrä lautakuntatyyppisiä muutoksenhakuelimiä, jotka eivät muodollisesti ole tuomioistuuksia. Sosiaalivakuutuslainkäytön puolella näitä ovat muun muassa sairausvakuutuslaissa tarkoitettu tarkastuslautakunta ja sosiaalivakuutuslautakunta, tapaturmavakuutuslaissa säädetty tapaturmalautakunta, eläketurvakeskuksen yhteydessä toimiva eläkelautakunta, valtiokonttorin yhteydessä oleva eläkelautakunta sekä työttömyysurvalautakunta. Niin ikään kilpailuneuvosto on erityinen lainkäyttöelin.

Suomen hallintolainkäyttöjärjestelmälle on tyyppillistä, että myös tavanomaiset hallintoviranomaiset käsittelevät muutoksenhakuasioita lainkäyttöjärjestyksessä. Sikäli kuin muutoksenhakuasioiden käsittely tapahtuu hallintoviranomaisen sisällä organisatorisesti samalla tavoin järjestettynä kuin hallintoasioiden käsittely, hallintoviranomaista tuskoin voidaan pitää artiklan tarkoittamana tuomioistuimena. Eräiden hallintoviranomaisten sisälle on perustettu erityiskokoonpanoja valitusasioita varten (esimerkiksi patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta, tullihallituksen tullilautakunta sekä maa- ja metsätalousministeriön maaseutuelinkeinojen valituslautakunta). Näiden erityiskokoonpanojen organisatorinen yhteys hallintoviranomaiseen on erityinen näkökohta arvioitaessa niiden kuulumista artiklassa tarkoitettuna lainkäyttöelimen käsitteen piiriin. Arvioon voi yksittäisessä tapauksessa vaikuttaa olennaisesti myös se, tuleeko asia jossakin myöhemmässä vaiheessa sellaisen viranomaisen käsiteltäväksi, joka voi pyytää ennakkoratkaisua.

Artikla erottaa tilanteet, jolloin kansallinen tuomioistuin voi pyytää ennakkoratkaisua (artiklan toinen kohta) ja jolloin ennakkoratkaisumenettelyn käyttämiseen on velvollisuus (kolmas kohta).

Artiklan toisen kohdan perusteella kansallinen tuomioistuin voi pyytää ennakkoratkaisua, jos se katsoo, että ennakkoratkaisumenettelyn piiriin kuuluvan kysymyksen ratkaiseminen on tarpeellista päätöksen antamiselle tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa. Kansalliset prosessisäännöt eivät saa rajoittaa tätä oikeutta (ks. tapaus 166/73, Rheinmülen). Eräät kansalliset prosessisäännöt, kuten kiello esittää uusia valitusperusteita ylemmässä oi-

keusasteessa, saattavat vaikuttaa mahdollisuuteen pyytää ennakkoratkaisua (tapaukset 33/76, Rewe ja 45/76, Comet).

Kansallinen tuomioistuin itse arvioi, onko ennakkoratkaisun hankkiminen tarpeellista asian ratkaisemisen kannalta. (EY:n tuomioistuin ei punnitse tätä tarpeellisuutta, eikä siten jätä tällä perusteella antamatta ennakkoratkaisua.) Tapauksessa 166/84, Thomasdunger EY:tuomioistuin tosin lausui, että ennakkoratkaisu saatettaisiin jättää antamatta poikkeuksellisesti, jos olisi ilmeistä, ettei ennakkoratkaisupyynnön kohteena oleva EY-normi ole sovellettavissa pääasiaan (ks. myös tapaus 54/72, FOR v. VKS). Ennakkoratkaisupyynnön epätarkkuus tai muu epämääräisyys voi myös johtaa siihen, ettei ennakkoratkaisua anneta. Oikeuskäytäntö on muuttunut tiukempaan suuntaan vaatien kysymykseltä entistä suurempaa tarkkuutta (ks. tapaus 320—322/90, Telemarsicabruzzo v. Circostel). Toisaalta EY:n tuomioistuimen vaikiintunut käytäntö on, että se uudelleen muotoilemalla kysymyksen täsmentää ja korjaa tätä.

EY:n tuomioistuin on jättänyt antamatta ratkaisun, jos se katsonut kansallisessa tuomioistuimessa oleva riidan olevan keinotekoisena (ks. tapaus 104/79 ja 244/80, Foglio v. Novello).

Vaikka kansallinen tuomioistuin pitäisi ennakkoratkaisun hankkimista tarpeellisena, ei artiklan toinen kohta siihen muodollisesti ottaa velvoita. Menettelyn käyttäminen on siten kokonaisuudessaan kansallisen tuomioistuimen harkinnassa. Asianosaiset voivat pyytää tämän menettelyn käyttämistä, mikä ei kuitenkaan sido tuomioistuinta. Tuomioistuin voi myös viran puolesta ottaa asian esille (tapaus 126/80, Salonia). Pyytäessään ennakkoratkaisua kansallinen tuomioistuin esittää ja muotoilee kysymyksen.

Kansallinen tuomioistuin ei voi todeta EY:n toimielimen päätöstä pätemättömäksi (ks. tapaus 314/85, Foto-Frost). Tämä johtaa siihen, että myös artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu tuomioistuin joutuu kääntymään EY:n tuomioistuimen puoleen, jotta se voisi perustaa päätöksensä EY:n toimielimen toimenpiteen pätevämmyyteen. Sen sijaan tuomioistuin voi pyytämättä ennakkoratkaisua päätöksessään lausua siitä, että EY:n toimielimen päätös on laimukainen. Velvollisuus pyytää ennakkoratkaisua syntyy myös, jos kansallinen tuomiois-

tuin pyrkii poikkeamaan EY:n tuomioistuimen aikaisemman päätöksen tulkinnasta.

Kansallisen tuomioistuimen on voitava antaa riittävää väliaikaista oikeussuojaa prosessin aikana (tapaus 213/89, Factortame). Jos kansallinen tuomioistuin ennakkoratkaisussaan kysyy EY:n normin pätevyydestä, se voi väliaikaisesti määrätä sen täytäntöönpanon kiellon, jos pätevyydestä on vakavia epäilyksiä (tapaus 143/88 ja 92/89, Zuckerfabrik Süderdithmarschen).

Artiklan kolmas kohta asettaa kansalliselle tuomioistuimelle, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, velvollisuuden pyytää ennakkoratkaisua, jos tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa ilmenee artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu tilanne. Tämän velvollisuuden tarkoituksena on turvata, että toimivalta yhteisön normin tulkinnassa kuuluu viime kädessä EY:n tuomioistuimelle.

Artiklan kolmannen kohdan määräys tarkoittaa ensinnäkin tuomioistuinta, jonka päätöksiin ei ylipäänsä saa hakea muutosta. Muutoksenhaulla on ymmärrettävä säännönmukaisia muutoksenhakukeinoja. Siten artiklan mukaisena muutoksenhakuna ei ilmeisestikään pidettäisi Suomessa OK 31 luvussa tai ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (200/66) säädettyä muutoksenhakua.

Artiklan kolmannen kohdan soveltamisalasta on esitetty kaksi vaihtoehtoa. Toisen mukaan kysymys siitä, onko tuomioistuimella velvollisuus pyytää ennakkoratkaisua, on ratkaistava asiakohtaisesti eikä tuomioistuinta koskevana yleisratkaisuna. Tällöin velvollisuus syntyisi sen mukaan, voidaanko tuomioistuimen päätökseen kulloinkin ratkaistavana olevassa asiassa hakea muutosta. Vaihtoehtoinen tulkinta lähtee siitä, että kysymys velvollisuudesta olisi ratkaistava sen mukaan, mikä asema tuomioistuimella on yleisesti lainkäyttöjärjestelmässä.

Suomen lainkäyttöjärjestelmään kuuluvat suhteellisen useat valituskiellot erityisesti eräiden erikoistuomioistuinten ja muiden erityisten lainkäyttöelinten kohdalla samoin kuin hallintolainkäytön piirissä saattavat esillä olevan kysymyksen ainakin teoriassa ajankohtaiseksi. Esillä olevat tulkintavaihtoehdot eivät ole saaneet selkeää ratkaisua EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

Oikeuskirjallisuudessa esitetty yleisin näkemys puoltaa sitä tulkintavaihtoehtoa, että vel-

vollisuus syntyisi asiakohtaisesti eli silloin, kun tuomioistuin käsittelee asianomaista juttua viimeisenä asteena. Tätä käsitystä puoltaa menettelyn tarkoitus, koska muutoin erilaisilla muutoksenhakurajoituksilla saatettaisiin heikentää EY:n tuomioistuimen toimivaltaa yhteisön normin tulkinnassa.

Muutoksenhaku ylimpään tuomioistuimeen on eräissä maissa sidottu muutoksenhakuluvan saamiseen. Tämä on herättänyt sen kysymyksen, onko tällaisissa tapauksissa alemmaa tuomioistuinta pidettävä tuomioistuimena, jonka päätökseen ei ole 177 artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitettua oikeuskeinoa. Tämäkään kysymys ei ole saanut yleistä ratkaisua EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä. Vahvoja näkökohtia on kuitenkin esitetty sen tueksi, että jollei asianosaisella ole oikeutta saada asiaansa ylemmän tuomioistuimen käsiteltäväksi, olisi jo alemmaa astetta pidettävä sellaisena tuomioistuimena, jolla on velvollisuus pyytää ennakkoratkaisua.

Asialla on erityistä merkitystä Suomessa arvioitaessa hovioikeuksien velvollisuutta pyytää ennakkoratkaisua, koska valittaminen niiden päätöksestä korkeimpaan oikeuteen edellyttää eräitä harvoja tapauksia lukuun ottamatta, että korkein oikeus myöntää valitusluvan. Kysymys koskee myös läänioikeuden velvollisuutta pyytää ennakkoratkaisua siltä osin kuin valittaminen sen päätöksestä edellyttää, että korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Tällainen asiaryhmä on lähinnä veroasiat.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä on velvollisuutta pyytää ennakkoratkaisua täsmennetty osoittamalla eräitä tilanteita, joissa velvollisuutta ei poikkeuksellisesti ole. Jos samantaisessa asiassa on jo aikaisemmin annettu ennakkoratkaisu, lausunnon pyytämiseen ei ole velvollisuutta. Tällöin yhteisön oikeuden tulkintaa tai toimielimen päätöksen pätemättömyyttä koskevan kysymyksen katsotaan olevan jo ratkaistun riittävän selkeällä tavalla. Tämä ei kuitenkaan estä kansallista tuomioistuinta pyytämästä uutta ennakkoratkaisua. Toinen tapaus on se, että normin katsotaan sellaisenaan olevan jo niin selkeän, että sen tulkinta on ongelmatonta (acte clair -periaate).

Jos alempi tuomioistuinaste on jo pyytänyt ja saanut ennakkoratkaisun, ei ylempi tuomioistuin ole velvollinen sitä enää pyytämään, vaikka se toimisikin asiassa viimeisenä muutoksenhakuasteena. Alemman tuomioistuimen pyytämällä ennakkoratkaisulla on vaikutusta

myös saman asian käsittelyssä ylempässä asteessa, jollei tämä pyydä uutta lausuntoa tai katso, ettei asianomaista ennakkoratkaisun kohteena ollutta normia ole lainkaan sovellettava asiassa.

Kansallisessa lainsäädännössä voidaan säätää oikeus hakea erikseen muutosta ennakkoratkaisun pyyntöä koskevaan väli-toimeen. EY:n tuomioistuin jatkaa ennakkoratkaisun käsittelyä, kunnes ylempi instanssi on mahdollisesti kumonnut väli-toimiratkaisun tai se on peruutettu tai sen toimeenpano on kansallisen lainsäädännön mukaan keskeytetty ja asiasta on ilmoitettu EY:n tuomioistuimelle.

Ennakkoratkaisumenettelyyn perustuvaan toimivaltaan sisältyy kaksi keskeistä rajoitusta. EY:n tuomioistuimen voi antaa ennakkoratkaisun ainoastaan yhteisön oikeudesta. Ja tältäkin osin toimivaltaa rajoittaa se, että kansalliselle tuomioistuimelle kuuluu ratkaista se pääasia, jota varten ennakkoratkaisu annetaan.

Antaessaan tulkintaa koskevan ennakkoratkaisun EY:n tuomioistuin voi lausua siitä, mikä on yhteisön normien materiaallinen sisältö sekä merkitys ja vaikutus. Siihen voi kuulua myös käsitteiden määrittelyä koskevat kysymykset. Ennakkoratkaisulla on täsmennetty sitä, milloin yhteisön asetusta voidaan tai tulee täydentää kansallisella lainsäädännöllä. Niin ikään EY:n tuomioistuin voi ottaa kantaa yhteisön normin ajalliseen, alueelliseen ja henkilölliseen ulottuvuuteen sekä sen välittömään vaikutukseen samoin kuin täsmennää kysymystä yhteisön oikeuden etusijasta kansalliseen oikeuteen nähden.

Ennakkoratkaisu on aina luonteeltaan abstrakti lausuma eikä se sisällä yhteisön oikeuden soveltamista yksittäiseen tapaukseen. EY:n tuomioistuimen tehtävänä ei ole ratkaista välittömästi kansallisessa tuomioistuimessa olevaa asiaa. Käytännössä näin jyrkän rajanvedon tekeminen on kuitenkin joskus ongelmallista. Jotta ennakkoratkaisu voisi auttaa kansallista tuomioistuinta tämän päätöksenteossa, joudutaan ennakkoratkaisu kirjoittamaan joskus suhteelliseen yksityiskohtaiseen muotoon. Ennakkoratkaisua saattaa seurata varsin välittömästi itse pääasian ratkaisu, mutta johtopäätöksen tekeminen jää aina kansalliselle tuomioistuimelle.

EY:n tuomioistuin ei tutki eikä ota kantaa pääasian tosiseikkoihin. Se ei myöskään lausu kansallisen oikeuden tulkinnasta. Sen tutkiminen, onko kansallinen normi sopusoinnussa

EY-normin kanssa, ei kuulu EY:n tuomioistuimelle 177 artiklan mukaisessa menettelyssä. EY:n tuomioistuimen tehtävänä on ainoastaan antaa sellainen ennakkoratkaisu yhteisön oikeudesta, jolla on apua kansalliselle tuomioistuimelle, kun tämä päättää asiasta, jossa on sovellettava EY:n oikeutta. Sopimuksen 169 artikla määrää menettelystä, jossa voidaan tutkia muun muassa se, onko kansallinen oikeus sopusoinnussa EY-normin kanssa.

EY:n toimielinten päätösten pätevyuden tutkiminen ennakkoratkaisumenettelyssä liittyy EY:ssä noudatettavaan lainalaisuusperiaatteen ja siihen, etteivät kansalliset viranomaiset ole toimivaltaisia toteamaan EY-normin pätemättömyyttä. Toisin kuin sopimuksen 172—174 artiklan mukaisessa menettelyssä EY:n tuomioistuin ei voi suoranaisesti kumota lainvastaista normia, vaan se lausuu pelkästään, että normi on pätemätön. EY:n toimielinten tehtäväksi jää kumota lainvastainen normi tai muutoin muuttaa sitä. Samaten kansallisten viranomaisten tehtäväksi jää muuttaa ne kansalliset päätökset, jotka perustuvat lainvastaiseen EY-normiin.

Perustamissopimuksessa ei tarkemmin määrätä ennakkoratkaisun vaikutuksia. Kiistattona on kuitenkin pidetty, että kansallisella tuomioistuimella on velvollisuus ottaa ennakkoratkaisu päätöksensä perustaksi siten, että EY:n oikeuden tulkinta ja pätevyys on puheena olevassa asiassa auktoritatiivisesti ratkaistu.

Tosin kansallinen tuomioistuin voi pyytää uutta ennakkolausuntoa, jos se ei ole ensimmäiseen tyytyväinen tai se pitää sitä epäselvänä. Lisäksi tilanne voi olla sellainen, että kansallinen tuomioistuin katsoo, ettei asian ratkaisemisessa tarvitsekaan soveltaa yhteisön oikeutta. Tässä tapauksessa ei ole itse asiassa kysymys ennakkoratkaisun sitovuudesta vaan siitä, että kansallinen tuomioistuin ei ole sidottu ottamaansa kantaan siitä, onko yhteisön oikeutta ylipäätänsä sovellettava.

Yhteisöoikeuden tulkintaa koskeva ennakkoratkaisu on periaatteessa sitova vain siinä asiassa, jota varten sitä on pyydetty, koska kansalliset tuomioistuimet voivat aina pyytää uutta ennakkoratkaisua. Mutta koska ennakkoratkaisu annetaan usein varsin yleisessä muodossa, kansalliset tuomioistuimet voivat myös tyytyä jo aikaisemmin annetun, uuteenkin asiaan soveltuvan ennakkoratkaisun noudattamiseen hakematta uutta ennakkoratkaisua. Tällä tavalla ennakkoratkaisu saavuttaa

ennakkopäätösluonnetta. Mikäli uutta ennakoratkaisupyynnöä ei tehdä, voidaan sanoa, että kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus noudattaa ennakoratkaisua, joka soveltuu myös uuteen tapaukseen (ks. tapaus 28—30/62, Da Costa en Schaake). Juuri tällaisessa tilanteessa väistyy 177 artiklan 3 kohdan mukainen velvollisuus pyytää ennakoratkaisua.

EY:n toimielimen toimenpiteen pätemättömyyden toteamisella on myös vaikutusta sen asian ulkopuolella, jota varten se on annettu. Jos toimenpide on todettu pätemättömäksi, tästä seuraa ensinnäkin yleensä se, että toimielin muuttaa toimenpidettään tai kumoaa sen. Toisaalta, vaikka näin ei tapahtuisikaan, ei kansallisten tuomioistuinten tarvitse enää hakea pätemättömyydestä ennakoratkaisua, vaan ne voivat pitää toimenpidettä pätemättömänä jo annetun ennakoratkaisun johdosta. Jos taas EY:n tuomioistuin on päättänyt siihen, ettei toimielimen toimenpide ole pätemätön, asia voidaan uusilla perusteilla riitauttaa.

178 artikla. Artiklassa määrätään EY:n tuomioistuimen toimivallasta vahingonkorvausasioissa. Artiklassa viitataan 215 artiklan toiseen kohtaan, jossa määrätään yhteisön sopimussuhteen ulkopuolisesta vahingonkorvausvastuusta. Sanotussa artiklassa määrätään lähemmin vahingonkorvauksen määräämisen edellytyksistä ja perusteista.

EY:n tuomioistuin ei ole yhteisön ja sen henkilöstön välisiä vahingonkorvausasioita lukuun ottamatta toimivaltainen käsittelemään vahingonkorvausriitoja, jotka aiheutuvat sopimussuhteesta. Sama koskee myös sopimussuhteen ulkopuolisia riita-asioita, joissa yhteisö hakee vahingonkorvausta. EY:n tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle jäävät niin ikään jäsenvaltiota vastaan nostetut riita-asiat, vaikka niiden perustana olisi yhteisön oikeuden rikkominen. Toimivalta kuuluu kansallisille tuomioistuimille. Jos yhteisön oikeuden toimeenpano kuuluu näissä asioissa yhteisesti kansalliselle hallinnolle ja EY:n toimielimille, toimivallan jakautuminen kansallisten tuomioistuinten ja EY:n tuomioistuimen kesken määräytyy EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä kehittyneiden, suhteellisen monimutkaisten sääntöjen perusteella. Näiden sääntöjen perustana on kuitenkin se ehdoton sääntö, että vain kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen antamaan ratkaisun jäsenvaltion vahingonkorvausvastuusta ja EY:n tuomioistuin yhteisön

vastuusta (ks. tapaus 12/79, H.O. Wagner). Olennaista on täten se, millä perusteella vastuu jakautuu yhteisön ja jäsenvaltion kesken.

Vahingonkorvauskanne on itsenäinen oikeuskeino suhteessa 173 ja 175 artiklassa tarkoitettuihin kanteisiin toimielimen päätöstä tai laiminlyöntiä vastaan. Siten esimerkiksi 173 artiklan mukaisen kanteen nostaminen ei ole edellytyksenä sille, että yhteisön toimielimen päätöksen aiheuttamasta vahingosta voitaisiin hakea korvausta kanneteitse (ks. tapaus 4/69, Lütticke).

179 artikla. Yhteisön ja sen henkilöstön väliset riita-asiat kuuluvat EY:n tuomioistuimen toimivaltaan ja nyttemmin ensi asteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivaltaan. Järjestelmä poikkeaa siten monista muista kansainvälisistä järjestöistä, joissa henkilöstöoikeudelliset riita-asiat on annettu järjestön ulkopuoliselle lainkäyttöelimelle.

Tarkeimmat määräykset on annettu henkilöstösäännöissä, erityisesti näiden 90 ja 91 artiklassa. Näiden artiklojen mukaan ennen asian saattamista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen virkamiehen on tehtävä toimielimelle hallinnollinen oikaisupyyntö. Kanne tuomioistuimeen on asiasta riippuen luonteeltaan 173 artiklan tyyppinen oikeuskeino, jolla voidaan ainoastaan saada aikaan päätöksen kumoaminen, tai 172 artiklassa tarkoitettu kanne sisältäen mahdollisuuden muuttaa päätöstä mukaan lukien mahdollisuuden tuomita vahingonkorvausta. Monilta osin myös näissä henkilöstöasioissa sovelletaan yhteisön oikeuden yleisiä prosessisääntöjä, sillä erityismääräyksiä on annettu suhteellisen harvoista seikoista.

Kanteen voi nostaa yhteisön palveluksessa oleva henkilö riippumatta siitä, onko palvelusuhde sopimusoikeudellinen tai virkamiesoikeudellinen. Tästä muodostavat poikkeuksen yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevat henkilöt, jotka ovat toimielimen paikkakunnalta; toimivalta kuuluu näissä tapauksissa kansalliselle tuomioistuimelle.

180 artikla. Euroopan investointipankki ei ole oikeudellisesti yhteisön toimielin, mutta sen tehtävänä on toimia yhteisön tavoitteiden mukaisesti. Sopimuksen 173 ja 175 artiklan määräykset kanteesta yhteisön toimielintä vastaan eivät koske investointipankkia, joten 180 artiklassa on määrätty erikseen kanteesta investointipankin päätöksestä. Kanneoikeus ei koske kuitenkaan kaikkia investointipankin päätöksiä. Artiklassa määrätään myös investointipan-

kin kanneoikeudesta jäsenvaltiota vastaan. Maastrichtin sopimuksella artiklaan lisättiin d alakohtaan sisältyvä määräys Euroopan keskuspankin oikeudesta nostaa kanne sen johdosta, että kansallinen keskuspankki on laiminlyönyt yhteisön oikeuden mukaiset velvollisuutensa. Tämä merkitsee sitä, että kansallinen keskuspankki saa itsenäisen ja välittömän asianosaiskelpoisuuden kansainvälisessä lainkäyttöelimestä. Suomen osalta tätä on pidettävä seikkana, joka edellyttää liittymissopimuksen voimaansaattamislain käsittelyä perustuslain säätämisjärjestyksessä.

Artiklan a alakohdan mukaan Euroopan investointipankin johtokunnalla on samat valtuudet kuin komissiolla 169 artiklan mukaan, kun on kysymys pankin perussäännöstä johtuvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämisen valvonnasta. Tämä tarkoittaa, että johtokunta voi nostaa kanteen jäsenvaltiota vastaan velvoitteen laiminlyönnin johdosta. Artiklan uusi d alakohta antaa vastaavan valtuuden Euroopan keskuspankin neuvostolle, mutta vastaajana on tällöin jäsenvaltion keskuspankki. Samassa d alakohdassa määrätään 171 artiklaa vastaavasti, että jäsenvaltion keskuspankin on täytettävä EY:n tuomioistuimen päätöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Myös a alakohdassa tarkoitettu päätös on jäsenvaltiota sitova, vaikkei siinä olekaan viittausta 171 artiklaan. Toisaalta nimenomaisen viittauksen 171 artiklaan puuttuminen merkinnee, ettei 180 a ja d alakohdan soveltamistilanteissa voida käyttää 171 artiklan 2 kohdan 3 kappaleessa tarkoitettuja seuraamuksia.

Euroopan investointipankin valtuusto koostuu jäsenvaltioiden valtuuttamista ministereistä. Sen jokainen päätös voi olla 180 artiklan a alakohdan nojalla kanteen kohteena. Kanteen voi tehdä jäsenvaltio, komissio tai pankin johtokunta mutta ei yksityinen. Pankin johtokunta koostuu virkamiehistä, jotka valitsee pankin valtuusto. Kanteeseen sovelletaan täydentävistä 173 artiklan määräyksiä.

Euroopan investointipankin johtokunnan päätöksistä voidaan nostaa kanne vain rajoitetuissa tapauksissa. Kanteen voi nostaa ensinnäkin vain jäsenvaltio tai komissio ja ainoastaan sillä perusteella, että pankin perussäännön lähinnä 21 artiklan 2 ja 5—7 kohdassa määrättyjä menettelyjä komission ja jäsenvaltioiden kuulemisesta ei ole noudatettu.

Kanteesta Euroopan keskuspankin päätöstä vastaan määrätään 173 artiklassa. Tämä kes-

kuspankin laiminlyönti antaa ratkaisu voi olla 175 artiklan nojalla perusteena kanteelle, kun taas 180 artiklassa ei määrätä vastaavasta kanteesta, kun on kysymys siitä, että Euroopan investointipankki on laiminlyönyt ratkaisun tekemisen.

Perustamissopimuksen 177 artiklan mukaan Euroopan keskuspankin päätöksen tulkinnasta ja pätevyydestä voidaan pyytää ennakkoratkaisua. Vastaava järjestely ei koske Euroopan investointipankin päätöksiä.

Euroopan investointipankin perussäännön 29 artiklan mukaan pankin ja sen asiakkaiden tai kolmansien väliset riidat ratkaistaan asianomaisissa kansallisissa tuomioistuimissa.

181 artikla. Yhteisöllä on oikeushenkilön asema jäsenvaltiossa ja se voi tehdä sopimuksia sekä olla asianosaisena kansallisessa tuomioistuimessa. Sopimuksen 181 artikla mahdollistaa sen, että kansallisen tuomioistuimen asemesta EY:n tuomioistuimelle annetaan toimivalta. Julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa voidaan välityslausekkeella antaa EY:n tuomioistuimelle toimivalta. Käytännössä tällaisia välityslausekkeitä on otettu sopimuksiin varsin runsaasti. EY:n tuomioistuimen oikeudenkäyntisäännön 38 artiklan 6 kohdan nojalla välityslauseke on esitettävä kirjallisesti, kun kanne pannaan vireille tuomioistuimessa.

Sopimuksen osapuolina ovat yhteisö ja toisaalta jäsenvaltio, kolmas valtio, kansainvälinen järjestö tai yksityinen. Yhteisön ei tarvitse kuitenkaan välttämättä olla muodollisesti osapuoli, sillä osapuolena voi olla muu henkilö omissa nimissään mutta toimien yhteisön puolesta. Siten esimerkiksi Euroopan investointipankki voi ottaa sopimukseen 181 artiklassa tarkoitettun välityslausekkeen.

EY:n tuomioistuin soveltaa sille saatetussa asiassa sopimuksessa mainittua lakia. Prosessisäännöksinä sovelletaan tuomioistuimen perussääntöä ja oikeudenkäyntisääntöä.

EY:n tuomioistuimen tässä artiklassa tarkoitettun päätöksen täytäntöönpanoon soveltuvat yleiset 187 ja 192 artiklan määräykset.

182 artikla. Sopimuksen 219 artiklan mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan perustamissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat vain siinä määrättyin keinoin. Sopimuksen 170 artiklan nojalla jäsenvaltio voi nostaa kanteen toista jäsenvaltiota vastaan jäsenvelvoitteen rikkomisen johdosta. Näistä artikloista yhdessä 182 artiklan kanssa seuraa, että yhteisön sopimuksen tulkintaa tai sovelta-

mista koskeva jäsenvaltioiden välinen riita, jossa ei ole kysymys 170 artiklan mukaisesta tapauksesta, on saatettava välityssopimuksen perusteella EY:n tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jäsenvaltiot eivät voi saattaa riitaa muuhun menettelyyn.

Jos taas riita ei koske suoranaisesti perustamisopimuksen tulkintaa tai soveltamista, vaan riidalla on ainoastaan yhteys sopimuksen kohteen kanssa, jäsenvaltiot voivat valita myös muun käsiteltävän kuin asian saattamisen EY:n tuomioistuimeen. Alunperin 182 artiklassa tarkoitettulla valintamahdollisuudella tarkoitettiin ilmeisesti 220 artiklassa mainittujen sopimusten soveltamisessa syntyviä riitoja. Käytännössä tällaisia välityssopimuksia ei ole otettu näihin sopimuksiin, vaan sopimusten soveltamisen yhdenmukaisuus on turvattu laajentamalla 177 artiklan mukaista ennakkoratkaisumenettelyä soveltamisalaa.

183 artikla. Artikla määrittää kansallisen tuomioistuimen ja EY:n tuomioistuimen välistä toimivaltarajaa tapauksissa, joissa yhteisö on asianosainen. EY:n tuomioistuimen toimivalta on luonteeltaan ainoastaan erityistoimivaltaa myös asioissa, joissa on yhteisö on asianosainen. Eli toimivalta voi kuulua kansallisille tuomioistuimelle, jolle oikeusriidan käsitely kuulu sopimuksen erityisen määräyksen mukaan EY:n tuomioistuimelle. Yhteisöllä on oikeushenkilön asema jäsenvaltioissa (210 ja 211 artikla). Yhteisöllä ei ole jäsenvaltiossa lainkäyttöimmuniteettia. Yhteisöä edustaa kansallisessa tuomioistuimessa komissio (211 artikla).

Yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista annetun pöytäkirjan 1 artiklan mukaan yhteisön omaisuus nauttii koskemattomuutta, jonka voi poistaa EY:n tuomioistuin päätöksellään. Oikeuskäytännön mukaan tällainen suostumus annetaan ainoastaan, jos toimenpide ei ole luonteeltaan sellainen, että se vaikeuttaa yhteisön toimintaa, itsenäisyyttä tai turvallisuutta (ks. tapaus 2/68, Ufficio Imposte di consumo di Ispra).

184 artikla. Artiklassa määrätty järjestely mahdollistaa sen, ettei lainvastaista asetusta tarvitse soveltaa, vaikkei sitä vastaan olekaan tehty määräajassa 173 artiklassa tarkoitettua kannetta. Samalla määräys muodostaa yksityiselle välillisen oikeuskeinon asetusta vastaan, kun otetaan huomioon, että yksityinen ei voi vaatia 173 artiklan nojalla asetuksen kumoamista kuin hyvin poikkeuksellisesti. Artiklan

mukainen menettelykeino (exception d'illégalité) täydentää oikeusturvajärjestelmää.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 184 artiklan mukainen menettely on käytettävissä myös vedottaessa muun yleisen säädöksen kuin asetuksen lainvastaisuuteen, kun tämä säädös on ollut perustana sille yksittäistapaukselliselle päätökselle, johon haetaan muutosta (ks. tapaus 92/78, Simmenthal).

Yksityisten ohella myös yhteisön toimielin ja jäsenvaltio voivat vedota 184 artiklaan, vaikka menettelykeinolla on erityistä merkitystä juuri yksityisen kannalta.

Säädöksen lainvastaisuuteen voidaan vedota 184 artiklan mukaisesti EY:n tuomioistuimessa olevassa oikeudenkäynnissä, joka on pantu vireille perustamisopimuksen muun määräyksen nojalla. Menettelyä voidaan käyttää, kun oikeudenkäynnin kohteena olevan yksittäistapauksellisen toimenpiteen perustana on ollut lainvastaiseksi väitetty asetus tai muu säädös. Normaalisti tämä voi olla ajankohtaista erityisesti vaadittaessa yksittäistapauksellisen päätöksen kumoamista 173 artiklan nojalla. Artiklassa ei aseteta määräaikaa siinä määrätyn menettelykeinon käyttämiselle.

Jos kansallisessa tuomioistuimessa vedotaan asetuksen lainvastaisuuteen, kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on pyytää 177 artiklan nojalla EY:n tuomioistuimelta ennakkoratkaisua (ks. tapaus 82/216, Université de Hambourg).

EY:n tuomioistuimen ratkaisu, jossa säädös todetaan 184 artiklan nojalla lainvastaiseksi, ei kumoa asetusta. Tämä tarkoittaa, että säädöstä ei sovelleta kysymyksessä olevassa asiassa, mikä seurauksena on normaalisti oikeudenkäynnin kohteena olevan päätöksen kumoaminen. Oikeudenkäynnin ulkopuoliset eivät voi ratkaisun johdosta vedota säädöksen lainvastaisuuteen (tapaus 15—33, 52, 53, 57—109, 116, 117, 123, 132 ja 135—137/73, Kortner).

185 artikla. Kanne yhteisön toimielimen päätöstä vastaan ei estä päätöksen täytäntöönpanoa. Koska välitön täytäntöönpano voi aiheuttaa peruuttamatonta vahinkoa, artikla antaa EY:n tuomioistuimelle oikeuden määrätä päätöksen täytäntöönpanon kiellon. Täytäntöönpanon kieltäminen on poikkeuksellinen toimenpide ja pääsääntönä on siten täytäntöönpano kanteesta riippumatta.

Täytäntöönpanon kieltäminen voidaan pyytää EY:n tuomioistuimessa olevassa oikeudenkäynnissä, jossa kohteena on yhteisön toimielimen

toimenpide kuten 172 ja 173 artiklan mukaisessa menettelyssä tai vahingonkorvausoikeudenkäynnissä. Kieltoa voidaan pyytää myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, jonka tätä koskeva päätös voidaan saattaa EY:n tuomioistuimen tutkittavaksi (EY:n tuomioistuimen perussäännön 50 artiklan 2 ja 3 kappale). Haettaessa muutosta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksestä voi oikeudenkäynnin vireille pannut pyytää EY:n tuomioistuimelta muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen täytäntöönpanon kieltoa. Täytäntöönpanon kieltämistä voi pyytää se, joka on pannut vireille oikeudenkäynnin (oikeudenkäyntisäännön 83 artiklan 1 kohdan 1 kappale).

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan täytäntöönpanon kiellon määräämisen yhtenä edellytyksenä on, että kanteen menestymiselle on jo ensi näkemältä painavia perusteita. Asiassa otetaan siten huomioon, miltä itse pääasia tulisi ilmeisesti päättyään. Kysymyksessä on arvio, joka tehdään käsittelyn alkuvaiheessa. Se ei siten ennako, mikä on tuomio pääasiasta.

Toinen edellytys on, että täytäntöönpano aiheuttaisi vakavan ja peruuttamattoman vahingon, jota pääasiaan annettava päätös ei pystyisi korjaamaan. Tässä arvioissa suoritetaan myös intressipunninta ottamalla huomioon, mitä vahinkoa täytäntöönpanon kiellosta olisi muille asianosaisille tai kolmansille. Kolmas tärkeä edellytys on, että täytäntöönpanon kieltämisellä on kiire.

Täytäntöönpanon kiellosta päättää tavallisesti EY:n tuomioistuimen presidentti. Vastapuolelle annetaan tilaisuus lausua täytäntöönpanon kiellon pyynnöstä, joskin päätös voidaan antaa tätä ennenkin (oikeudenkäyntisäännön 84 artikla). Täytäntöönpanon kiellon myöntämisen edellytykseksi voidaan määrätä se, että kieltoa pyytänyt asianosainen asettaa vakuuden (esimerkiksi tapaus 392/85 R, Finsider). Täytäntöönpanon kieltoa koskevaa päätöstä voidaan oikeudenkäynnin aikana muuttaa asianosaisen vaatimuksesta.

186 artikla. Sopimuksen 185 artiklassa määrätty täytäntöönpanon lykkäys ei ole kaikissa tapauksissa sopiva toimenpide antaa väliaikaista oikeussuojaa. Tämän vuoksi 186 artiklassa on yleismääräys turvaamistoimista. Artiklassa ei määrätä, mitä nämä muut toimenpiteet voivat olla vaan edellytyksenä on ainoastaan, että niiden tulee olla tarpeellisia. Artiklan

nojalla on määrätty esimerkiksi asiantuntija, velvoitettu yhteisön toimielin ryhtymään tiettyihin toimenpiteisiin kuten päästämään tietty tuote markkinoille tai palauttamaan tietty aikaisempi olotila.

EY:n tuomioistuin voi määrätä myös jäsenvaltiota vastaan välitoimenpiteen oikeudenkäynnissä, joka on nostettu tätä kohtaan jäsenvelvoitteen rikkomisen johdosta. Siten tapauksessa 31 ja 53/77 R, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta EY:n tuomioistuin määräsi, että Yhdistyneen kuningaskunnan on viipymättä lopetettava tietyn valtionaputoimenpiteen soveltaminen.

Oikeudenkäyntisäännön 83 artiklan 1 kohdan 2 alakohdan mukaan välitointa voi pyytää asianosainen, ei siten ainoastaan kanteen vireillepanija kuten 185 artiklan tapauksessa. Muutoin välitoimen myöntämisen edellytykset ja sen käsitteelliset samat kuin täytäntöönpanon lykkämisessä.

187 artikla. Artiklan mukaan EY:n tuomioistuimen tuomiot ovat täytäntöönpanokelpoisia jäsenvaltioissa. Tämä on yksi yhteisön lainkäyttäjärjestelmän erityispiirteistä. Artiklassa viitataan 192 artiklaan, mikä tarkoittaa käytännössä 192 artiklan toista ja kolmatta kohtaa. Artiklan rajoittava määräys koskee nimitäin ainoastaan neuvostoa ja komissiota. Siten myös EY:n tuomioistuimen muunlainen kuin maksuvelvollisuuden määräävä tuomio voi olla täytäntöönpanon kohteena ja täytäntöönpano voi kohdistua myös yhteisön toimielintä ja jäsenvaltiota vastaan. Toisaalta täytäntöönpano ei voi koskea päätöksiä, jotka eivät edellytä suoranaisia täytäntöönpanotoimia (kuten 171 artiklan 2 kohdan 2 kappaleen mukainen päätös, päätöksen kumoaminen 171 artiklan nojalla, päätös yhteisön toimielimen laiminlyönnin johdosta ja ennakkoratkaisu). Käytännössä artiklalla on merkitystä lähinnä 172 artiklan mukaisissa tapauksissa, kun yksityinen on velvoitettu suorittamaan sakko tai uhkasakko. Vaikka artiklassa puhutaan ainoastaan tuomiosta, myös välitoimipäätökset voivat olla täytäntöönpanon kohteena.

188 artikla. EY:n tuomioistuinta koskevia määräyksiä on perustamissopimuksen ohella tuomioistuimen perussäännössä, oikeudenkäyntisäännössä, lisäsäännöissä ja ohjeissa kirjaajalle. Näihin voidaan lisätä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeudenkäyntisääntö, joka vastaa olennaisilta kohdiltaan EY:n tuomioistuimen oikeudenkäyntisääntöä.

Tuomioistuimen perussäännöllä on sama asema kuin itse perustamissopimuksella. Siinä on määräyksiä tuomareiden ja julkisasiamiesten asemasta (perussäännön I luku), tuomioistuimen organisaatiosta (II luku) ja menettelystä (III luku). Se koskee eräin poikkeuksin myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta, jota varten perussäännössä on lisäksi oma lukunsa (IV). Artiklan 2 kohdan mukaan perussäännön III lukua voidaan muuttaa yksinkertaistetussa menettelyssä. Tämä määräys lisättiin artiklaan Euroopan yhtenäisasiakirjalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamistoimia varten.

Perussääntöä täydentävät oikeudenkäyntisäännöt, joissa on etenkin menettelymääräyksiä. Lisäsäännöissä on täydentäviä määräyksiä muun muassa oikeusavusta. Ohjeet kirjaajalle sisältävät yksityiskohtaisia määräyksiä kirjaamon toiminnasta. EY:n tuomioistuin vahvistaa oikeudenkäyntisääntönsä, joille on saatava neuvoston yksimielinen hyväksyminen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa oikeudenkäyntisääntönsä yhteisymmärryksessä EY:n tuomioistuimen kanssa. Näillekin säännöille on saatava neuvoston yksimielinen hyväksyminen (168 a artikla).

5 jakso

Tilintarkastustuomioistuin

188 a artikla. Unionisopimuksella lisätyn artiklan mukaan tilintarkastustuomioistuin huolehtii tilintarkastuksesta. Tilintarkastustuomioistuimen tilintarkastuksen perustehtävä on ulkoisena tarkastusviranomaisena varmistaa Euroopan parlamentin budjettipäätöksissä ilmaistun tahdon toteutuminen käytännössä. Tuomioistuin pitää siten yllä parlamentin budjettivallan tehokkuutta.

Yhteisön talouden valvontajärjestelmässä voidaan erottaa suorittavien organisaatioiden perusteella kolme eri ulottuvuutta: 1) hallinnon sisäinen valvonta, 2) tilintarkastustuomioistuimen suorittama ulkoinen valvonta ja 3) Euroopan parlamentin harjoittama talouden parlamentaarinen valvonta, jonka keskeisenä välineenä on vastuuvapauspäätös. Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavassa 21 päivänä joulukuuta 1977 annetussa varainhoitoasetuksessa, jäljempänä varainhoitoasetus, ei

ole tarkemmin säännelty tilintarkastustuomioistuimen suorittaman ulkoisen valvonnan ja edellä kuvatun sisäisen valvonnan välistä suhdetta. Suhde ja työnjako on kehittynyt käytännön kautta.

Tilintarkastustuomioistuin ei ole nimestään huolimatta tuomioistuin. Tilintarkastustuomioistuinta puuttuu sanktiovalta. Tilintarkastustuomioistuin ei voi määrätä varainhoidosta vastaavia virkamiehiä korvaamaan varainhoitoa koskevien säännösten rikkomisesta aiheutuneita ylimääräisiä menoja tai saamatta jääneitä tuloja taikka määräämään rangaistuksenluonteisia maksuja taloushallintoa koskevien normien rikkomisesta.

Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä ei ole oikeusriitojen ratkaisu, vaan julkisen talouden yleinen valvonta sekä toisaalta tulojen ja menojen laillisuuden valvonta. Lisäksi tilintarkastustuomioistuimella on EY:n perustamissopimuksen 209 artiklan mukaan ehdottoman lausuntomenettelyn perusteella oma, perustuslakituomioistuimen roolia muistuttava yhteisön varainhoitoa koskevan lainsäädännön yhteisön perustamissopimusten mukaisuuden valvonta. Tämä valvonta on kuitenkin hyvin kapealaista keskittyen taloudenhoidon laillisuuden valvomiseen.

188 b artikla. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että tilintarkastustuomioistuimessa on kaksitoista henkilöjäsentä. Käytännössä jokaisesta jäsenvaltiosta on yksi jäsen.

Liittymisasiakirjan 22 artiklassa nostetaan tilintarkastustuomioistuimen jäsenmäärä 16:een. Liittymisasiakirjan 158 artiklan mukaan tilintarkastustuomioistuinta täydennetään heti liittymisajankohdasta nimittämällä siihen neljä lisäjäsentä. Kahden näin nimetyn jäsenen toimikausi päättyy 20 päivänä joulukuuta 1995. Nämä jäsenet valitaan arvalla. Muiden jäsenen toimikausi päättyy 9 päivänä helmikuuta 2000.

Artiklan 2 kohdassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen jäsenten valintaedellytyksistä. Edellytyksenä jäseneksi valinnalle on, että henkilö on kuulunut kotimaassaan tilintarkastuseliimiin taikka hän on erityisen pätevä tilintarkastustuomioistuimen jäsenen tehtävään. Jäsenen riippumattomuuden on oltava kiistaton.

Vuonna 1977 tuomioistuinta perustettaessa kaksi jäsentä siirtyi tuomioistuimeen tuomioistuimen edeltäjästä, tilintarkastuslautakunnasta. Muut jäsenet olivat toimineet lähinnä kansallisissa tilintarkastustehtävissä tai heillä oli kokemusta finanssivaltiossa. Käytännössä ei

ole vaadittu kokemusta tilintarkastustehtävistä. Jäsenet on käytännössä valittu julkishallinnosta.

Artiklan 3 kohta sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen jäsenten nimittämisestä ja jäsenten toimikaudesta sekä tuomioistuimen presidentin valinnasta. Toimielimen kollegioluonteen vuoksi sen presidentillä ei ole itsenäistä päätösvaltaa.

Artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen jäsenten nimittämismenettelystä. Neuvosto nimittää tuomioistuimen jäsenet kuuden vuoden toimikaudeksi kerrallaan. Neuvoston päätöksen tulee olla yksimielinen ja ennen nimitystä neuvoston on kuultava Euroopan parlamenttia. Parlamentin lausunnon valmistelu kuuluu parlamentin budjettivalvontavaliokunnalle. Mietinnön pohjalta parlamentti hyväksyy täysistunnossaan julkilausuman, jossa ilmaistaan parlamentin käsitys ehdokkaan sopivuudesta jäseneksi. Parlamentin kuuleminen on ehdoton muotovaatimus. Neuvosto ei ole oikeudellisesti sidottu lausuntoon, vaan päätös voidaan tehdä myös vastoin parlamentin lausuntoa.

Artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuimen jäseniä ensimmäistä kertaa nimitettäessä valitaan kuitenkin arvalla jäsenistä neljä, jotka nimitetään vain neljäksi vuodeksi. Määräyksellä ei ole enää merkitystä.

Artiklan 3 kohdan kolmannen alakohdan mukaan sama jäsen voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Näin käytännössä on myös usein tapahtunut.

Artiklan 3 kohdan neljännen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitsevat jäsenen keskuudesta tuomioistuimen presidentin kolmen vuoden toimikaudeksi. Sama henkilö voidaan valita presidentiksi uudeksi toimikaudeksi. Toimikausien lukumäärä ei näin ollen ole rajattu. Presidentin valintatapa korostaa tuomioistuimen itsenäistä päätösvaltaa sekä korostaa ja tukee toiminnan riippumattomuutta.

Artiklan 4 kohta sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen jäsenen tehtävän hoitamisesta. Artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan jäseneltä edellytetään, että hän hoitaa tehtävänsä yhteisön yleisen edun mukaisesti ja toiminnallisesti riippumattomasti.

Artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa korostetaan, että tehtävänsä hoitaessa jäsenet

eivät saa pyytää eivätkä ottaa ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta. Täten korostetaan täydellistä riippumattomuutta suhteessa jäsenvaltioon. Vaikka jäsen on yksittäisen jäsenvaltion kansalainen ja tuomioistuimen jäsenet on koottu yksi kustakin jäsenmaasta, ei tämä seikka saa vaikuttaa jäsenen toimintaan tilintarkastustuomioistuimessa. Lisäksi jäseniltä edellytetään pidättäytymistä kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa.

Artiklan 5 kohtaan sisältyy tilintarkastustuomioistuimen jäsenten muun toiminnan rajoitus. Toimikauden aikana jäsenet eivät saa harjoittaa muuta ammattitoimintaa riippumatta siitä, saavatko he siitä palkkaa. Kysymyksessä on siis ehdoton sivutoimikielto. Vakuutuksen mukaan jäsen toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittaa jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan ja varsinkin osoittaa kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun hänelle toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja. Kohta painottaa myös toimikauden jälkeistä toimintaa. Korostettu pidättyvyys johtuu siitä, että jäsenellä on vapaa pääsy kaikkeen yhteisöä koskevaan tietoon sekä yhteisöltä tukea saavien yritysten kaikkeen kirjanpitoon ja myös kaikkeen kirjeenvaihtoon, siten kuin neuvoston varainhoitoasetuksen 87 artiklassa säädetään. Edellä olevalla on pyritty vahvistamaan jäsenen riippumattomuutta. Tehtävään ryhdyttäessä annetaan vakuutus.

Artiklan 6 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään jäsenen tehtävien päättymisestä. Tehtävät päättyvät, jos jäsenen tilalle nimitetään uusi neuvoston yksimielisellä päätöksellä toimikauden päätyttyä. Tehtävät päättyvät myös jäsenen kuoleman lisäksi jäsenen eroon tai 7 kohdan mukaiseen erottamiseen.

Jos jäsen kuolee, eroaa tai erotetaan kesken toimikauden, nimitetään jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen artiklan 6 kohdan toisen alakohdan mukaan.

Artiklan 6 kohdan 3 alakohdan mukaan erottamistapauksia lukuunottamatta tilintarkastustuomioistuimen jäsen joutuu jatkamaan tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimetty uusi jäsen. Näin tilintarkastustuomioistuin pyritään pitämään koko ajan täysilukuisena.

Artiklan 7 kohdassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen jäsenen erottamisesta sekä erottamiseen liittyvästä etuuksien mahdollisesta eväämisestä. Jäsen voidaan erottaa vain, jos yhteisön tuomioistuin tilintarkastustuomioistui-

men vaatimuksesta toteaa, ettei jäsen täytä tehtävän edellyttämiä vaatimuksia tai tehtävään kuuluvia velvollisuuksia. Aloitteoikeus asian viemisestä yhteisön tuomioistuimen tutkittavaksi on tilintarkastustuomioistuimella, ei muilla elimillä. Asia korostaa tilintarkastustuomioistuimen riippumattomuutta. Tuomioistuin-käsittelyn jälkeen tilintarkastustuomioistuin päättää erottamisesta.

Jäseneltä voidaan vaihtoehtoisesti erottamisen sijasta evätä oikeus eläkkeeseen ja muihin etuihin. Tämä tulee kysymykseen lähinnä silloin, kun jäsen ei enää ole tilintarkastustuomioistuimen jäsen. Toteamisen menettely on sama kuin edellä erottamisen yhteydessä.

Artiklan 8 kohta sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen puheenjohtajan ja jäsenen palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta. Vahvistamistehtävä on määrätty neuvostolle. Neuvosto tekee päätöksensä määränemistöllä. Palvelussuhteen ehtojen kuten palkan ja eläkkeen lisäksi samoin määrätään myös jäsenille maksettavista korvauksista.

Artiklan 9 kohdassa viitataan Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan määräyksiin ja todetaan, että niitä määräyksiä, joita sovelletaan tuomioistuimen jäseniin, sovelletaan myös tilintarkastustuomioistuimen jäseniin. Pöytäkirjassa tuomioistuinten jäsenet on osin vapautettu kansallisten viranomaisten lainkäyttövallan alaisuudesta.

188 c artikla. Artikla sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen tehtävistä ja toimivallasta, tarkastusten toimittamisesta ja muusta menettelystä sekä vuosikertomuksen, erityiskertomusten ja lausuntojen antamisesta.

Tilintarkastustuomioistuinta koskevat vastaavat määräykset ovat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 45 c artiklassa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 160 c artiklassa. Poikkeuksena on 45 c artiklan 5 kohta, jossa tilintarkastustuomioistuin määrätään laatimaan erillinen kertomus myös tilinpidon asianmukaisuudesta.

Artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin tarkastaa yhteisön kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Tilintarkastustuomioistuimen tehtävänä on tarkastaa myös kaikkien yhteisön perustamien toimielinten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei toimielinten perustamisasiakirjoista muuta johdu.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen kohteena on yhteisön kaikkia omia tuloja ja

menoja koskeva tilinpito riippumatta siitä, sisältyvätkö ne yhteisön talousarvioon vai ei. Sen tulee tarkastaa yhteisön talouden lisäksi yhteisön perustamien toimielinten tulot ja menot. Euroopan investointipankki ei ole tarkastuskohteena, vaan sen tarkastuksesta huolehtii kolmijäseninen tilintarkastuslautakunta. Tuomioistuin on kuitenkin oikeutettu tarkastamaan sellaisia Euroopan investointipankin hallinnoimia tukitoimenpiteitä, joihin varat osoitetaan yhteisön talousarviosta.

Artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa määrätään tilintarkastustuomioistuimen tehtäväksi antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vahvistuslausuma tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta.

Perustamissopimukseen ei alunperin sisällynyt määräystä siitä, että tilintarkastustuomioistuimen tulee antaa tilinpitoa koskeva vahvistuslausuma. Uusi tehtävä on otettu mukaan Maastrichtin sopimuksella. Aikaisemmin tilintarkastustuomioistuimen tehtäväksi määriteltiin yleisluontoisesti neuvoston ja parlamentin avustaminen niiden valvoessa talousarvion toimeenpanoa. Tilintarkastustuomioistuin sai tällöin itse tulkita tehtävänsä käytännön sisällön.

Tilintarkastustuomioistuimen vahvistuslausuma annetaan yhteisön tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausuma tuo tilintarkastustuomioistuimen vastuualueeseen uuden, jossain määrin osakeyhtiöiden tilintarkastajalausumaan verrattavan kannanoton. Vahvistuslausuma toimitetaan pelkästään neuvostolle ja Euroopan parlamentille eikä sitä ole määrä tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen tapaan julkaista yhteisön virallisessa lehdessä.

Artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta koskee tilintarkastustuomioistuimen tehtävää tarkastaa tulojen ja menojen laillisuus ja asianmukaisuus sekä varmistautua siitä, että varainhoito on ollut moitteetonta. Toisen alakohdan mukaan tulot tarkastetaan yhteisön saatavien ja yhteisölle suoritettujen maksujen pohjalta. Kolmannen alakohdan mukaan menot tarkastetaan maksusitoumusten ja suoritettujen maksujen pohjalta. Neljännessä alakohdassa määrätään, että artiklan tässä kohdassa tarkoitetut tarkastukset voidaan toimittaa ennen varainhoitovuoden tilinpäätöstä.

Tarkastuksen tarkoituksena on todeta tulojen ja menojen laillisuus ja asiallinen oikeelli-

suus perustamissopimusten määräyksiin, talousarvioon, varainhoitoasetuksiin ja kaikkiin perustamissopimuksen soveltamiseksi annettuihin säädöksiin nähden. Varainhoidon moitteetomuuden tarkastus on tilintarkastustuomioistuimen omaksuman käytännön mukaan toimintatarkastusta, jossa varmistutaan siitä, että tarkastuskohteella on valvonta, joka takaa säädettyjen päämäärien toteutumisen taloudellisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti.

Yhteisön jokaisen toimielimen on neljännesvuosittain ja viimeistään kunkin vuosineljänneksen päättymistä seuraavan kuukauden kuluessa ja viimeisen neljänneksen osalta viimeistään varainhoitovuoden päättymistä seuraavana kuukautena toimitettava tilintarkastustuomioistuimelle kirjauksia koskevat asiakirjat. Erityisesti sellaiset asiakirjat ja todistukset, jotka koskevat talousarvion toteuttamista koskevien säännösten täsmällistä soveltamista ja jotka liittyvät menoihin sitoutumiseen ja menojen maksamiseen sekä tulojen toteamiseen ja perimiseen, on toimitettava. Maksusitoumuksilla tarkoitetaan oikeudellisia velvollisuuksia, joihin on sitouduttu sellaista toimintaa varten, jonka toteuttaminen kestää useamman kuin yhden varainhoitovuoden verran.

Varainhoitovuoden tilinpäätös valmistuu viimeistään 1 päivänä toukokuuta. Komissio laatii varainhoitovuotta seuraavan vuoden toukokuun 1 päiväksi konsolidoidun taseen, jossa on yhteisön varat ja velat varainhoitovuoden joulukuun 31 päivänä. Se liittyy taseeseen samana päivänä laaditun selvityksen tileistä, josta ilmenevät tilitapahtumat ja saldot. Komissio toimittaa viimeistään toukokuun 1 päivänä Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle tuloslaskelman, selvityksen varainhoidosta sekä taseen.

Artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuimella toimittaa tarkastuksen tositteiden perusteella ja tarvittaessa paikalla yhteisön toimielimessä tai jäsenvaltiossa. Tarkastus toimitetaan jäsenvaltiossa yhdessä asianomaisen jäsenvaltion tilintarkastuselinten kanssa tai, jollei niillä ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten kanssa. Nämä tilintarkastuselimet taikka viranomaiset tai laitokset ilmoittavat tilintarkastustuomioistuimelle, aikovatko ne osallistua tarkastukseen.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus on suunnattu pääasiassa komissioon ja sen päättävältäan kuuluviin tuloihin ja menoihin.

Tarkastus suoritetaan lähtökohtaisesti tositteiden perusteella. Koska olennainen osa yhteisön varoja koskevasta hallinnoinnista kuitenkin tapahtuu jäsenvaltioissa, suorittaa tilintarkastustuomioistuin jatkuvasti paikallistarkastuksia, jotka kohdistuvat sekä yhteisön tulojen keräämisessä että menojen maksatuksessa mukana oleviin julkisen talouden elimiin sekä yksityisen sektorin avustuksen saajiin.

Tarkastus voidaan siis suorittaa myös paikan päällä jäsenvaltiossa, jos niin on tarkoituksenmukaista. Vastuu tarkastuksen toimittamisesta kuuluu silloinkin tilintarkastustuomioistuimelle. Tarkastukseen toimivaltainen kansallinen tilintarkastuselin, viranomainen tai muu toimielin saa itse päättää osallistumisestaan tarkastukseen.

Artiklassa oleva viittaus kansallisen tilintarkastuselimen toimivallan riittävyyteen on merkittävä niiden jäsenmaiden osalta, joissa kansallisen tarkastuselimen toimivalta ei ole yhtä laaja kuin tilintarkastustuomioistuimen. Tuomioistuimen ja kansallisten tarkastuselinten yhteistyön muodot ovat vakiintuneet käytännössä ja noudattavat yhteisissä kokouksissa sovittuja menettelytapoja.

Artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan yhteisön toimielinten ja jäsenvaltioiden tilintarkastuselinten tai, jollei viimeksi mainituilla ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja laitosten on annettava tilintarkastustuomioistuimelle sen pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksessa on niiden, joiden toimintaa valvotaan, velvollisuutena esittää kaikki tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset asiakirjat ja tiedot. Erityistä vaatimista ei artiklan mukaan edellytetä.

Artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin laatii kunkin varainhoitovuoden päätyttyä vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille yhteisön toimielimille ja julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomus sisältää arvion siitä, onko varainhoito ollut moitteetonta. Vuosikertomuksessa on alajaoteltu kutakin toimielintä varten. Lisäksi siinä voidaan esittää yhteenveto tai yleisluontoisia huomautuksia. Toimielinten antamat vastaukset tilintarkastustuomioistuimen huomautuk-

siin julkaistaan välittömästi huomautusten jälkeen. Tilintarkastustuomioistuin toimittaa viimeistään marraskuun 30 päivänä vastuuvapauden myöntämisestä vastaaville viranomaisille ja muille toimielimille vuosikertomuksensa yhdessä vastausten kanssa ja varmistaa, että ne julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

Artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa yhteisön muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin raportoi vuosikertomuksen lisäksi tarvittaessa erityiskertomuksin tarkastustuloksista ja muista erityisistä kysymyksistä. Se voi antaa yhteisön muiden toimielimien pyynnöstä lausuntoja. Erityisraporteissa käsitellyt tarkastustulokset käsitellään Euroopan parlamentissa ja johtavat säännönmukaisesti parlamentin päätökseen, jossa tuodaan esiin ratkaisua vaativat kysymykset. Myös komission tulee seurata näitä päätöksiä. Varainhoidon säännöksiin liittyvissä kysymyksissä lausunnon pyytäminen tilintarkastustuomioistuimelta on 209 artiklan perusteella neuvostolle pakollista.

Artiklan 4 kohdan kolmannen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä.

Tilintarkastustuomioistuin on kollegiaalinen elin, joka tekee päätöksensä enemmistöpäätöksinä.

Artiklan 4 kohdan neljännen alakohdan mukaan tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnessa.

Tilintarkastustuomioistuimelle kuuluu yleinen avustamistehtävä Euroopan parlamenttiin ja neuvostoon nähden.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen valtiontalouden ulkoinen tarkastusjärjestelmä perustuu HM 71 §:ään (1077/91). Valtion taloudenhoitoa ja talousarvion noudattamista valvovat eduskunnan puolesta valtiontilintarkastajat. Sen lisäksi on valtion taloudenhoito ja talousarvion noudattamisen tarkastamista varten valtiontalouden tarkastusvirasto. Valtiontilintarkastajat eivät ole varsinaisesti tilintarkastuselin. Artiklan 3 kohdassa tarkoi-

tettuna kansallisena yhteistyöviranomaisena olisi näin valtiontalouden tarkastusvirasto.

Valtiontalouden tarkastuksesta annetun lain (967/47) mukaan valtiontalouden tarkastusviraston tehtävänä on tarkastaa ja valvoa hallituksen alaisten valtion virastojen ja laitosten, budjetin ulkopuolisten valtion rahastojen, valtion liikelaitosten ja valtionyhtiöiden taloudenhoitoa. Tämän lisäksi se voi tarkastaa viranomaisten hallussa olevia yksityisille kuuluvia varoja sekä valtionapua saavien yhteisöjen taloudenhoitoa sen selvittämiseksi, onko valtionapu käytetty asianmukaisesti siihen tarkoitukseen, johon se on annettu. Tarkastusvirastolla ei näin ole Suomen toimesta tapahtuvan EY:n varojen hallinnon ja käytön kohdalla kaikilta osin toimivaltaa tarkastusten suorittamiseen. Tarkoitus on erikseen selvittää, onko perusteltua ja edellytyksiä tarkistaa valtiontalouden tarkastuksesta annettua lakia niin, että tarkastusviraston tarkastusoikeutta laajennetaan tässä suhteessa.

2 luku

Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset

189 artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa määritellään johdetun eli sekundäärioikeuden säädöstyypit ja yhteisön lainsäädäntöelimet. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisön säädöksiä antavat Euroopan parlamentti ja neuvosto yhdessä, neuvosto sekä komissio.

Säädöksiä voidaan antaa ainoastaan asianomaiselle toimielimelle uskottujen tehtävien täyttämiseksi ja perustamissopimuksessa määrätyn edellytyksin. Mainituilla yhteisön toimielimillä ei siten ole mitään lainsäädännöllistä yleistä toimivaltaa, vaan niiden toiminnan on perustuttava perustamissopimuksella yhteisölle ja sen toimielimille kunkin kysymyksen osalta siirrettyyn erityistoimivaltaan.

Ennen unionisopimuksen voimaantuloa neuvosto oli varsinaisen lainsäädäntöelin, jonka tehtävän se nyttemmin jakaa yhteispäätösmenettelyllä ratkaistavien asioiden osalta Euroopan parlamentin kanssa. Määrällisesti asiaa tarkastellen komissiolla on kuitenkin neuvostoa merkittävämpi rooli säädösten antajana, mutta sen toimivalta perustuu tiettyjä yksittäistapauksia lukuun ottamatta neuvoston sille erikseen delegoimaan toimivaltaan. Esimerkiksi vuonna 1992 neuvosto antoi 166 direktiiviä ja

383 asetusta ja teki 189 päätöstä. Samana vuonna komissio antoi 6 591 säädöstä.

Unionisopimus nostaa Euroopan parlamentin tietyillä aloilla neuvoston kanssa rinnakkaiseksi säädösvallan käyttäjäksi, mikä on otettu huomioon artiklan ensimmäisessä kohdassa ja muissa yhteisön säädösvaltaa sääntelevissä määräyksissä. Euroopan parlamentin ja neuvoston yhdessä antamat säädökset liittyvät niin sanottuun yhteispäätösmenettelyyn, jota koskevat määräykset ovat 189 b artiklassa.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan oikeudellisesti sitovia säädöksiä ovat asetukset, direktiivit ja päätökset.

Asetusta sovelletaan artiklan toisen kohdan mukaan yleisesti. Se on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa eikä sen voimaantulo jäsenvaltioissa edellytä kansallisen lainsäätäjän suorittamia voimaansaattamistoimia. EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä onkin kielletty kansalliset voimaansaattamistoimet mukaan luettuna inkorporointi eli asetuksen tekstin julkaiseminen kansallisessa säädöskokoelmassa kansallisen säädöksen osana (ks. tapaus 39/72, komissio v. Italia). Toisaalta asetukset edellyttävät usein kansallisella tasolla annettuja täydentäviä sanktio- ja hallinnointisäännöksiä. Koska asetukset pätevät yleisesti, niiden adreksaateina sekä oikeuksien että velvollisuuksien osalta voivat olla paitsi jäsenvaltiot, myös niiden hallintoviranomaiset sekä yksityiset yritykset ja kansalaiset.

Yhteisön lainsäädäntökäytännössä asetuksia käytetään ennen kaikkea niillä aloilla, joissa yhteisön toimivalta on yksinomainen ja se toteuttaa yhteistä politiikkaa. Näillä aloilla on olennaista, että kaikkien jäsenvaltioiden viranomaisten sovellettavana on sama säädösteksti. Kyse on siten kansallisen sääntelyn korvaamisesta yhtenäisellä yhteisön normistolla, ei pelkästä kansallisen sääntelyn yhdenmukaistamisesta. Määrällisesti suurin osa yhteisön säädöstä muodostuu yhteistä maatalouspolitiikkaa ja tulliliittoa koskevista asetuksista.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan direktiivi velvoittaa saavutettavana tulokseen näiden jostaista jäsenvaltiota, jolle se on osoitettu, mutta jättää kansallisten viranomaisten valittavaksi muodon ja keinot. Direktiivin adressaattina on siten yksi tai useampi jäsenvaltio. Yleensä direktiivit osoitetaan kaikille jäsenvaltioille. Direktiivi velvoittaa välittömästi ainoastaan jäsenvaltioita, joiden on toteutettava tar-

peelliset toimenpiteet direktiivissä määritellyn tavoitteen saavuttamiseksi. Yleensä direktiivin täytäntöönpano edellyttää kansallisen sääntelyn antamista, mutta eräissä tapauksissa direktiivit koskevat pelkästään jäsenvaltioiden viranomaisten välisen yhteistoiminnan järjestämistä.

Vaikka artiklan mukaan direktiivin toteuttamistapa onkin kansallisessa harkinnassa, kansallinen liikkumavara on yhteisön lainsäädäntö- ja oikeuskäytännön perusteella usein suhteellisen rajallinen. Tämä johtuu ensinnäkin siitä, että useat direktiivit ovat siksi yksityiskohtaisia ja täsmällisiä, että kansallisella tasolla päätettäväksi jää vain täytäntöönpanon edellyttämän sääntelyn säädöstaso sekä kansallisen hallinto- ja oikeusuojajärjestelmän toteuttaminen.

Jäsenvaltioiden liikkumavaraa kaventaa myös EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetettu vaatimus, jonka mukaan direktiivi on pantava täytäntöön selkeällä, tehokkaalla ja täsmällisellä tavalla. Tämä edellyttää muun muassa sitä, että direktiivin johdosta annettava sääntely on säädöshierarkkisesti samalla tasolla kuin vastaavia kysymyksiä koskeva puhtaasti kansallinen sääntely, että direktiivin täytäntöönpanosääntely on oikeudellisesti sitovaa ja että se julkistetaan tehokkaasti. EY:n tuomioistuin on useassa ratkaisussaan pitänyt riittämättömänä esimerkiksi sitä, että direktiivi toteutetaan sellaisella hallinnon sisäisellä ohjauksella, joka ei luo kansalaisille kannekelppoisia oikeuksia ja jota ei julkisteta asianmukaisesti.

Direktiivin olemukseen kuuluu täytäntöönpanoaika. Jäsenvaltioiden velvoite ryhtyä direktiivin toteuttamiseen edellyttäämiin toimenpiteisiin alkaa direktiivin tiedoksiantamisesta. Täytäntöönpanon tulee olla loppuunsaatettu direktiivissä asetetussa määräajassa, mistä alkaa myös direktiivin välitön oikeusvaikutus, siltä osin kuin täytäntöönpano on ollut puutteellista tai virheellistä. Direktiiveissä on yleensä säännökset, joilla jäsenvaltiot veloitetaan ilmoittamaan komissiolle toimenpiteistä, joihin on ryhdytty direktiivin johdosta. Uudemmissa direktiiveissä on lisäksi säännös, jolla jäsenvaltiot veloitetaan viittamaan kansallisen täytäntöönpanosääntelyn julkaisemisen yhteydessä sääntelyn perustana olevaan direktiiviin.

Direktiivien tarkoituksena on jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistaminen. Direktiivi ei korvaa kansallista sääntelyä, mutta se asettaa sille sisällöllisiä vaatimuksia, joiden tarkoituksena on poistaa jäsenvaltioiden lainsäädän-

nön eroista yhteismarkkinoiden toiminnalle johtuvat haitat. Määrällisesti merkittävä osa direktiiveistä liittyy tavarakaupan teknisten esteiden poistamiseen. Direktiiveillä voidaan pyrkiä lainsäädännön täydelliseen yhdenmukaistamiseen tietyssä suhteessa. Direktiivi voi esimerkiksi määrittellä, minkälaisia edellytyksiä saadaan asettaa tietyn tuotteen markkinoinnille. Varsinkin työoikeuden, ympäristönsuojelun ja kuluttajansuojelun aloilla direktiivit ovat kuitenkin usein niin kutsuttuja vähimmäisdirektiivejä. Tämä tarkoittaa sitä, että direktiivillä asetetaan vähimmäistaso kansalliselle lainsäädännölle, jotta estettäisiin kilpailuolujen vääristyminen jonkin jäsenvaltion lainsäädännön lieyyden takia. Vähimmäisdirektiivit eivät estä jäsenvaltioita toteuttamasta tiukempaa suojelua kansallisella tasolla.

Sisämarkkinaohjelman toteuttamiseksi hyväksyttävissä niin kutsutun uuden lähestymistavan (new approach) mukaisissa kaupan teknisistä esteistä koskevissa direktiiveissä rajoitetaan yhteisön sääntely ainoastaan olennaisiin turvallisuusmääräyksiin. Yksityiskohtaiset tuotemääräykset vahvistetaan eurooppalaisilla standardeilla, joiden vaatimukset täyttävät tuotteet katsotaan lähtökohtaisesti direktiivien vaatimusten mukaisiksi. Eurooppalaisia standardeja vahvistavat yleiseurooppalaiset standardointijärjestöt CEN (Comité européen de normalisation) ja CENELEC (Comité européen de normalisation électrotechnique). Verrattuna ennen sisämarkkinaohjelmaa hyväksytyihin teknisiin direktiiveihin, joissa tekniset määräykset ovat osa säädöstä, uuden lähestymistavan mukaiset direktiivit merkitsevät yhteisön harjoittaman sääntelyn merkittävää vähentymistä, ja vastaavasti sääntelytehtävien siirtämistä yhteisön ulkopuolisille puolivirallisille järjestöille.

Periaatetta, jonka mukaan ehdottomilla, selkeillä ja täsmällisillä yhteisön oikeuden säännöksillä ja määräyksillä on välitön oikeusvaikutus, on sovellettu myös direktiiveihin, sen jälkeen kun niiden toteuttamiselle asetettu määräaika on päättynyt (ks. tapaus 8/81, Becker). Direktiivien osalta välitön oikeusvaikutus koskee kuitenkin ainoastaan yksityisten oikeuksia suhteessa julkiseen valtaan. Direktiiveistä ei sen sijaan voi johtua välittömästi velvoitteita yksityisille (ks. tapaus 152/84, Marleasing). Toisaalta tapauksessa, jossa direktiiville ei voida antaa välitöntä oikeusvaikutusta, asianomainen jäsenvaltio on vahingonkorvaus-

velvollinen niistä vahingoista, jotka aiheutuvat siitä, että se ei ole asianmukaisesti pannut direktiiviä täytäntöön kansallisessa lainsäädännössään (ks. tapaukset 6 ja 9/90, Francovich ja Bonifaci v. Italia).

Kolmas sitova säädöstyyppi on artiklan neljännen kohdan mukaan päätös. Päätös velvoittaa kaikilta osiltaan niitä, joille se on osoitettu. Päätös voi sisällöltään olla säädös tai yksittäistapauksessa annettu hallintoratkaisu. Ensimmäisessä tapauksessa päätös voi sisällöltään ja oikeusvaikutuksiltaan muistuttaa joko asetusta tai direktiiviä, mutta se sisältää yleensä niitä konkreettisempia määräyksiä.

Artiklan viidennen kohdan mukaiset suositukset ja lausunnot eivät ole sitovia. Esimerkkejä suosituksista ovat komission jäsenvaltioille osoittamat suositukset siitä, miten yhteisön säädöksiä tulisi tietyllä alalla soveltaa. Suositusten ja lausuntojen lisäksi yhteisön toimielimet tekevät lukuisia muitakin oikeudellista sitovuutta vailla olevia päätöksiä ja ratkaisuja. Esimerkiksi neuvoston toimintaohjelmat ja poliittiset kannanotot annetaan usein päätöslauselman muodossa. Tapauksissa, joissa yhteisön toimivalta ei ole kiistaton, päätöslauselman antajana ovat neuvostossa kokoontuvat jäsenvaltioiden edustajat. Komissio on varsinkin kilpailuoikeuden ja valtiontukia koskevien sääntöjen osalta julkistanut lukuisia tiedonantoja, ilmoituksia ja ohjeita. Vaikka ne eivät olekaan oikeudellisesti sitovia, niillä on käytännössä suuri merkitys osoituksena siitä, miten komissio omalta osaltaan tulkitsee perustamis-sopimusta.

189 a artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan neuvosto voi poiketa komission ehdotuksista ainoastaan yksimielisesti lukuun ottamatta niitä tapauksia, joissa säädös hyväksytään neuvoston ja parlamentin yhteisellä päätöksellä. Artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi milloin tahansa ennen lopullisen päätöksen tekemistä muuttaa ehdotustaan.

Neuvosto voi siten poiketa komission ehdotuksesta vain komission suostumuksella, mutta käytännössä neuvoston kokouksessa läsnä oleva komission jäsen usein ilmoittaa päätöksen aikaansaamiseksi komission tarkistavan ehdotuksensa neuvoston määräenemmistön kannattaman vaihtoehdon mukaiseksi, jolloin asia voidaan ratkaista äänestyksellä. Mikäli näin ei meneteltäisi, tiettyä toimenpidettä kokonaan vastustava jäsenvaltio voisi estää päätöksen tekemisen neuvostossa, koska komission alku-

peräinen ehdotus ei saisi määränemmistöä ja määränemmistön kannattamalla muutetulla ehdotuksella ei olisi vaadittavaa yksimielistä kannatusta.

Artiklan tarkoituksena on tehostaa komission yksinomaista oikeutta lainsäädäntöaloitteeseen, jota voidaan pitää sen keskeisimpänä valtaoikeutena yhteisön päätöksenteossa. Päätöksentekokäytännön kannalta artikla johtaa etsimään ratkaisuja, jotka ovat hyväksyttävissä sekä komission että määränemmistön muodostavien jäsenvaltioiden kannalta.

189 b ja c artikla. Unionisopimuksen mukaan yhteisön säädösten hyväksymiseen sovelletaan kolmea perusvaihtoehtoa. Niistä vanhimman eli kuulemismenettelyn (consultation procedure) mukaan neuvosto hyväksyy säädöksen Euroopan parlamenttia ja (yleensä) talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan. Kuulemismenettelyssä neuvosto tekee päätöksensä yleensä yksimielisesti, mutta tästä on poikkeuksia.

Parlamentin lausunto on olennainen menettelyvaatimus, joten sen pyytämättä jättäminen on säädöksen mitättömyysperuste. Kuulemismenettelyn sisältöä ei ole säännelty erikseen perustamissopimuksessa, vaan sen soveltaminen ilmenee kuhunkin asianomaiseen artiklaan sisältyvästä erityismääräyksestä, jonka mukaan neuvosto tekee päätöksensä kuultaan Euroopan parlamenttia.

Kuulemismenettelyyn liittyy niin sanottu lainsäädännöllinen sovittelumenettely, joka on erotettava yhteisön talousarvion hyväksymisen yhteydessä sovellettavaksi tulevista sovittelumenettelyistä sekä uuteen yhteispäätösmenettelyyn liittyvästä sovittelumenettelystä. Kuulemismenettelyyn liittyvän sovittelumenettelyn lähtökohtana on se, että 1970-luvulla parlamentin budjettivaltaa lisättiin lisäämättä kuitenkaan vastaavasti sen säädösvaltaa. Tämän takia parlamentin budjettivalta jäi pitkälti näennäiseksi, koska pääosin yhteisön menot ovat sidottuja eli ne johtuvat suoraan yhteisön säädöksistä.

Lainsäädännöllinen sovittelumenettely perustuu neuvoston, parlamentin ja komission puheenjohtajien yhteiseen julistukseen maaliskuulta 1975. Sitä voidaan soveltaa sellaisiin yhteisön säädöksiin, joiden soveltamisala on yleinen ja joilla on huomattavia budjettivaikutuksia sekä joiden antaminen ei ole pakollista voimassa olevien säännösten nojalla. Viimeksi

mainitulla kriteerillä suljetaan maataloushinnat menettelyn soveltamisen ulkopuolelle.

Menettelyn käynnistämistä voidaan esittää komission ehdotuksessa, ja parlamentti voi lausunnossaan varata itselleen oikeuden sovittelumenettelyn käyttämiseen, jos neuvosto ei aio ottaa huomioon sen lausuntoa. Jos neuvosto aikoo poiketa parlamentin lausunnosta, se ei hyväksy säädöstä suoraan vaan päättää ensiksi yhteisestä kannasta, joka tulee käsiteltäväksi sovittelumenettelyssä. Muodollisesti sovittelumenettely voidaan käynnistää joko parlamentin tai neuvoston aloitteesta.

Sovittelumenettelyssä muodostetaan sovittelukomitea, johon kuuluvat neuvoston jäsenet sekä yhtä monta parlamentin edustajaa. Parlamenttia edustavat yleensä puhemiehet ja asianomaisten valiokuntien puheenjohtajat. Sovittelukomiteassa osapuolilla on kolme kuukautta aikaa päätyä sovintoon asiassa. Jos sovintoon päästään, parlamentti antaa uuden lausunnon asiassa, ja neuvosto tekee lopullisen päätöksensä lausunnon mukaisesti. Jos yhteiseen näkemykseen ei päästä, neuvosto voi kuitenkin tehdä näkemyksensä mukaisen päätöksen. Sovittelumenettely merkitsee siten eräänlaisen lykkäävän veto-oikeuden myöntämistä parlamentille.

Sovittelumenettely on tietyissä tapauksissa johtanut todelliseen vuoropuheluun neuvoston ja parlamentin välillä, mutta usein neuvostolla ei sisäisten ongelmien takia ole ollut riittävää liikkumavaraa. Menettelyn käytännön soveltamisessa ilmenneet ongelmat ovat osaltaan selityksenä sille, että parlamentin muodollista asemaa päätöksentekomenettelyssä on vahvistettu vuoden 1986 yhtenäisasiakirjassa (yhteistoimintamenettely) ja unionisopimuksessa (yhteispäätösmenttely). Nämä uudet menettelyt eivät sinänsä poista sovittelumenettelyä, vaan sitä voidaan käyttää parlamentin ja neuvoston välisessä poliittisessä dialogissa myös niiden aikana varsinkin parlamentin ensimmäisen käsittelyn ja neuvoston yhteisen kannan välisenä aikana.

Vuoden 1986 yhtenäisasiakirjalla laajennettiin parlamentin osallistumista yhteisön säädöksiä koskevaan päätöksentekoon ottamalla käyttöön niin sanottu yhteistoimintamenettely (cooperation procedure). Unionisopimuksella luotiin lisäksi niin kutsuttu yhteispäätösmenttely (co-decision procedure), joka edelleen vahvistaa parlamentin asemaa. Unionisopimuksella perustamissopimusten määräyksiä muu-

tettiin niin, että yhteistoimintamenettelyn soveltaminen ilmaistaan erityismääräyksissä lakiteknisesti aina viittauksella 189 c artiklaan ja vastaavasti yhteispäätösmenettelyn soveltaminen viittaamalla 189 b artiklaan.

Yhteistoimintamenettelyssä parlamentti säilyy edelleenkin lausunnonantajana, koska neuvosto voi viime kädessä yksin tehdä lopullisen päätöksen asiassa. Yhteispäätösmenettelyssä on sen sijaan kysymys säädösvallan yhteisestä käyttämisestä, sillä lopullisen päätöksen edellytyksenä on neuvoston ja parlamentin yhtäpitävät päätökset. Yhteispäätösmenettelyssä parlamentti on osaltaan todellinen säädösvallan käyttäjä. Komission aseman osalta on huomattava, että komissiolla on yhteisön lainsäädäntöprosessin kaikissa vaiheissa mahdollisuus peruuttamalla ehdotuksensa saada asia raukeamaan, mikäli päätöksenteko muissa toimielimissä saa komission kannalta epätoivottavan suunnan. Käytännössä näin ei kuitenkaan ole menetely.

Yhteistoiminta- ja yhteispäätösmenttelyjen sisältö on 189 b ja 189 c artiklan mukaan seuraava. Kummankin menettelyn alkuvaiheen muodostavat komission ehdotus, parlamentin siitä antama lausunto sekä yhteinen kanta, jonka neuvosto hyväksyy saatuaan parlamentin lausunnon. Yhteinen kanta voidaan hyväksyä määräenemmistöllä, mikäli se on sopuoinnussa komission ehdotuksen kanssa. Sen sijaan määräys, jonka mukaan neuvosto voi poiketa komission ehdotuksesta vain yksimielisesti, koskee vallitsevan kannan mukaan myös yhteistä kantaa merkitsevää päätöstä. Neuvoston yhteisen kannan hyväksymisen jälkeen asia palaa parlamenttiin. Jos parlamentti hyväksyy neuvoston yhteisen kannan kolmen kuukauden määräajassa tai ei tee päätöstä asiassa, neuvosto hyväksyy ehdotuksen yhteisen kantansa mukaisesti.

Parlamentilla on edellä mainitussa neuvoston yhteistä kantaa seuraavan kolmen kuukauden määräajan aikana mahdollisuus yrittää muuttaa säädösehdotusta tai ehdottaa sen hylkäämistä. Tässä vaiheessa yhteistoiminta- ja yhteispäätösmenttelyt eriytyvät toisistaan.

Yhteistoimintamenettelyssä parlamentti voi jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä ehdottaa tarkistuksia neuvoston yhteiseen kantaan tai sen hylkäämistä. Vaikka parlamentti olisi hylännyt yhteisen kannan, neuvosto voi kuitenkin yksimielisesti vahvistaa säädöksen yhteisen kannan mukaisena. Sama yksimielisyysvaati-

mus koskee niitä parlamentin ehdottamia tarkistuksia komission ehdotukseen, joita komissio ei ole puoltanut. Parlamentin ehdottamat tarkistukset, joita myös komissio puoltaa, neuvosto voi hyväksyä määräenemmistöllä. Mikäli neuvosto ei ole tehnyt päätöstään kolmessa kuukaudessa siitä, kun parlamentti on hylännyt yhteisen kannan tai tehnyt siihen tarkistusehdotuksia, asia raukeaa.

Myös yhteispäätösmenttelyssä parlamentti voi jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä ehdottaa tarkistuksia yhteiseen kantaan tai ilmoittaa aikovansa hylätä yhteisen kannan. Jos parlamentti on ilmoittanut hylkäävänsä yhteisen kannan, neuvosto voi kutsua koolle sovittelukomitean, jossa on neuvoston jäsenet ja yhtä monta parlamentin edustajaa. Sovittelukomitean käsittelyn jälkeen parlamentti voi edelleenkin hylätä yhteisen kannan, jolloin asia raukeaa, tai ehdottaa tarkistuksia yhteiseen kantaan.

Tapauksissa, joissa parlamentti on suoraan tai sovittelukomiteakäsittelyn jälkeen ehdottanut tarkistuksia yhteiseen kantaan, tarkistettu sanamuoto toimitetaan neuvostolle hyväksyttäväksi sekä komissiolle lausunnon antamista varten. Tämän jälkeen neuvosto voi kolmen kuukauden määräajassa hyväksyä parlamentin ehdottamat tarkistukset määräenemmistöllä, siltä osin kuin komissio puoltaa niitä, ja yksimielisesti, siltä osin kuin komissio vastustaa niitä. Mikäli näin ei tapahdu, asia siirtyy sovittelukomiteaan.

Sovittelukomiteassa neuvosto ja parlamentti pyrkivät kuuden viikon määräajassa sopimaan yhteisestä näkemyksestä. Neuvoston ratkaisut sovittelukomiteassa tehdään määräenemmistöllä ja parlamentin ratkaisut sitä komiteassa edustavien jäsenten enemmistöllä. Komissiolla ei ole äänioikeutta komiteassa, vaan sen tehtävänä on toimia välittäjänä neuvoston ja parlamentin välillä. Jos sovittelukomiteassa löydetään sovintoratkaisu, se vahvistetaan neuvoston määräenemmistöllä ja parlamentin jäsenten ehdottomalla enemmistöllä tehtävillä päätöksillä kuuden viikon kuluessa. Jos kompromissia ei hyväksytty neuvostossa tai parlamentissa, asia raukeaa.

Jos sovittelukomitea ei päädy sovintoon, neuvosto voi vielä kuuden viikon kuluessa sovittelukomitealle varatun työskentelyajan päättymisestä määräenemmistöllä vahvistaa yhteisen kantansa joko alkuperäisessä muodossaan tai muutettuna niillä tarkistuksilla, joita

parlamentti oli esittänyt ennen sovittelumenettelyn alkamista. Tällöin neuvoston kanta muodostuu säädökseksi, jollei parlamentti hylkää sitä jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä kuuden viikon kuluessa neuvoston säädöksen vahvistamispäätöksestä, jolloin asia raukeaa.

Yhteispäätösmenettelyyn liittyviä määräaikoja voidaan tietyissä rajoissa pidentää neuvoston ja parlamentin yhteisellä sopimuksella. Neuvoston edustajien päätökset yhteisen tekstin hyväksymisestä sovittelukomiteassa ja sen vahvistamisesta neuvostossa ovat esimerkki tapauksesta, jossa neuvosto voi määräenemmistöllä poiketa komission ehdotuksesta, mikä on otettu huomioon 189 a artiklan 1 kohdassa.

190 artikla. Unionisopimuksella muutetun artiklan mukaan 189 artiklassa tarkoitetuissa säädöksissä on oltava perustelut ja niissä on viitattava niihin ehdotuksiin ja lausuntoihin, jotka perustamissopimuksen mukaan on hankittava.

Kuten edellä on todettu, yhteisön toimielinten tehtäviä koskevat perustamissopimusten määräykset eivät merkitse yleistöimivallan delegoimista niille, vaan toimivallan käytön perustana ovat perustamissopimusten erityismääräykset, joissa täsmennetään päätösten muoto ja tarkoitus sekä sovellettava menettely (attribution des compétences -periaate). Artiklan tarkoituksena on mahdollistaa tämän periaatteen noudattamisen valvonta toimielinten päätöksenteossa.

Teknisesti 190 artiklaa sovelletaan siten, että säädösten johtolauseessa on viittaukset oikeusperusteena oleviin perustamissopimusten — tai täytäntöönpanosäädösten osalta perussäädösten — artikloihin sekä ehdotusta koskeviin ehdotuksiin ja lausuntoihin. Perustelut kirjataan varsinaista säädöstekstiä edeltävään johdanto-osaan (preambula).

191 artikla. Unionisopimuksella muutettu artikla sisältää määräykset säädösten voimaantulosta ja julkaisemisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan parlamentin puhemies ja neuvoston puheenjohtaja allekirjoittavat yhteispäätösmenttelyllä hyväksytyt säädökset, jotka on myös aina julkaistava yhteisön virallisessa lehdessä. Säädökset tulevat voimaan niissä mainittuna voimaantulopäivänä tai, jollei voimaantulon ajankohdasta ole säädetty, kahdenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu.

Artiklan 2 kohta koskee neuvoston ja komission säädöksiä. Näistä on asetukset sekä kai-

kille jäsenvaltioille osoitetut direktiivit julkaitava yhteisön virallisessa lehdessä ja niiden voimaantulon ajankohtana on joko säädöksestä ilmenevä voimaantulopäivä tai kahdeskymmenes julkaisemista seuraava päivä.

Artiklan 3 kohdan mukaan muut direktiivit sekä päätökset annetaan tiedoksi niille, joille ne on osoitettu, ja niitä noudatetaan tiedoksi antamisesta lähtien. Käytännössä jäsenvaltioille osoitetut direktiivit ja päätökset annetaan tiedoksi niiden Brysselin pysyvän edustuston kautta. Yksityisille asianosaisille osoitetut päätökset annetaan tiedoksi asianomaista alaa koskevissa johdetun oikeuden säädöksissä säädetyllä tavalla.

192 artikla. Artiklassa on määräys komission ja neuvoston muille kuin jäsenvaltioille osoittamien, maksuvelvollisuuden sisältävien päätösten täytäntöönpanosta. Artikla vastaa sisältöään ETA-sopimuksen 110 artiklaa, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 328).

Koska artikla ei koske jäsenvaltiolle määrättyjen rahamääräisten seuraamusten täytäntöönpanoa, sitä ei sovelleta tapauksissa, joissa perustamissopimukset mahdollistavat rahamääräisten seuraamusten määräämisen jäsenvaltioille. Tästä ovat esimerkkejä neuvoston 104 c artiklan nojalla (liialliset vajheet) jäsenvaltiolle määräämä sakko sekä tuomioistuimen 171 artiklan 2 kohdan nojalla jäsenvaltion maksettavaksi määräämä hyvitys tai seuraamusmaksu (tuomioistuimen aikaisemmin antaman päätöksen noudattamisen laiminlyönti).

3 luku

Talous- ja sosiaalikomitea

193 artikla. Artiklan määräyksen mukaan perustettiin neuvoa-antava talous- ja sosiaalikomitea. Komiteassa tulee olla talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajat erityisesti tuottajien, maanviljelijöiden, liikkeenharjoittajien, työntekijöiden, kauppiaiden ja käsityöläisten, vapaiden ammattien harjoittajien sekä yleisten yhteiskunnallisten etujen edustajat.

Talous- ja sosiaalikomitea on neuvoa-antava elin, jonka tarkoituksena on perustamissopimuksen mukaisesti tuoda päätöksenteossa esiin

jäsenmaiden työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä eri tuottaja- ja kuluttajatahojen intressit. Talous- ja sosiaalikomitea pyrkii vaikuttamaan unionin sosiaalisen ulottuvuuden ja lain-säädännön kehittämiseen, lisäämään etujärjestöjen vaikutusvaltaa päätöksenteossa sekä toimimaan tiedonvälittäjänä unionin ja kansallisten etujärjestöjen välillä.

194 artikla. Artiklaan sisältyy määräykset komitean jäsenten lukumäärästä, nimeämisestä ja riippumattomuudesta. Komitean jäsenen määrä on seuraava: Belgia 12, Tanska 9, Saksa 24, Kreikka 12, Espanja 21, Ranska 24, Irlanti 9, Italia 24, Luxemburg 6, Alankomaat 12, Portugali 12, Yhdistynyt kuningaskunta 24. Neuvosto nimeää komitean jäsenet yksimielisesti neljäksi vuodeksi. Sama jäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi. Unionisopimuksella poistettiin jäsenten riippumattomuutta koskeva perustamissopimuksen määräys, jonka mukaan komitean jäsenet ovat yksityishenkilöitä. Komitean jäseniä eivät sido mitkään ohjeet. He hoitavat tehtävänsä yhteisön yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina. Neuvosto vahvistaa määränemmistöllä komitean jäsenten palkkiot.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 23 artiklalla muutetaan 194 artiklan 1 kohtaa siten, että Suomea edustaa talous- ja sosiaalikomiteassa 9 jäsentä. Vastaavasti Ruotsia ja Itävaltaa edustaa 12 sekä Norjaa 9 jäsentä.

195 artikla. Artikla sisältää määräykset komitean jäsenten nimeämisestä ja valinnasta. Artiklan mukaan komitean jäsenten nimeämiseksi kukin jäsenvaltio antaa neuvostolle luetelon ehdokkaista, joita on kaksi kertaa niin monta kuin jäsenvaltion kansalaisia nimetään jäseniksi. Komitean kokoonpanossa otetaan huomioon tarve varmistaa talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen sopiva edustus. Neuvosto kuulee komissiota. Se voi hankkia lausunnon sellaisilta talous- ja yhteiskuntaelämän eri alueilta edustavilta eurooppalaisilta järjestöiltä, joille yhteisön toiminta on tärkeää.

196 artikla. Artiklassa määrätään komitean puheenjohtajan ja työvaliokunnan valinnasta, työjärjestyksen vahvistamisesta ja komitean koollekutsumisesta. Artiklaa muutettiin unioni-

sopimuksella siten, että maininta komitean työjärjestyksen yksimielisestä hyväksymisestä neuvostossa poistettiin. Toinen muutos koskee komitean oikeutta kokoontua myös omasta aloitteestaan. Unionisopimuksen muutoksen mukaan komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä. Komitean puheenjohtaja voi kutsua komitean koolle neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

197 artikla. Artiklassa määrätään komitean erityisjaostoista ja alakomiteoista. Artiklan mukaan komiteassa on erityisjaostoja niitä pääalueita varten, joita perustamissopimus koskee. Siinä on ainakin maatalousjaosto ja liikennejaosto, joihin sovelletaan maataloutta ja liikennettä koskevien osastojen erityismääräyksiä. Erityisjaostot toimivat komitean yleisen toimivallan rajoissa. Niitä ei voida kuulla komiteasta erillään. Komiteaan voidaan lisäksi perustaa alakomiteoita, joiden tehtävänä on laatia lausuntonluonnoksia tietyistä kysymyksistä tai tietyiltä aloilta annettaviksi komitealle sen käsittelemä varten. Työjärjestyksessä vahvistetaan erityisjaostojen ja alakomiteoiden kokoonpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt sekä niiden toimivaltaa koskevat säännöt.

198 artikla. Artiklassa määrätään komitean kuulemisesta sekä sen lausunnoille asetettavasta määräajasta. Unionisopimuksella komitealle annettiin oikeus antaa lausuntoja omasta aloitteestaan tapauksissa, joissa se katsoo sen aiheelliseksi. Lisäksi neuvoston ja komission komitealle mahdollisesti lausunnon antamista varten asettamaa määräaika pidennettiin kymmenestä päivästä kuukauteen. Artiklan mukaan neuvoston ja komission on kuultava komiteaa perustamissopimuksessa määrätyissä tapauksissa. Nämä toimielimet voivat kuulla komiteaa aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa. Komitean voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa. Neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei ole annettu. Komitean ja sen erityisjaoston lausunnot sekä selostus käsitelystä annetaan neuvostolle ja komissiolle.

4 luku

Alueiden komitea

198 a, b ja c artikla. Unionisopimuksella lisättiin perustamissopimukseen uusi alueiden komiteaa koskevia määräyksiä sisältävä luku. Perustamissopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa mainitaan neuvostoa ja komissiota avustavana elimenä neuvoo-antava alueiden komitea. 198 a artiklalla perustetussa komiteassa on 189 alueellisten ja paikallisten yhteisöjen edustajaa. Paikkojen jakautuma eri jäsenvaltioiden kesken on sama kuin talous- ja sosiaalikomiteassa, josta määrätään 194 artiklassa.

Jäsenet nimetään neuvoston yksimielisellä päätöksellä neljäksi vuodeksi kerrallaan asianomaisten jäsenvaltioiden ehdotuksesta. Jäsen voidaan valita uudelleen. Jäsenten tulee hoitaa tehtäviään yhteisön edun mukaisesti täysin riippumattomina eivätkä mitkään ohjeet sido heitä.

Alueiden komitea valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja työvaliokunnan kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvoston on yksimielisesti hyväksyttävä komitean itselleen vahvistama työjärjestys. Komitea kutsutaan koolle neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

Perustamissopimukseen sisältyy seuraavia säännöksiä, joiden nojalla neuvoston tai komission on kuultava alueiden komiteaa:

- rakennerahastojen tehtävien, päätavoitteiden ja rakenteiden määrittely (130 d artikla);
- rahastojen ulkopuolisten erityistoimien toteuttaminen (130 b artikla);
- koheesiorahaston perustaminen (130 d artikla);
- Euroopan aluekehitysrahastoa koskevien täytäntöönpanopäätösten tekeminen (130 e artikla);
- yhteiseurooppalaisten verkostojen suuntaviivojen vahvistaminen ja määrääminen, verkostojen yhteentoimivuuden turvaamiseksi tarpeellisten toimien täytäntöönpano erityisesti teknisen standardoinnin alalla sekä verkostojen rakentamiseen ja laajentamiseen liittyviin kustannuksiin osallistuminen (129 d artikla);
- kannustamistoimenpiteistä määrääminen koulutuksen (126 artiklan 4 kohta), kulttuurin (128 artiklan 5 kohta) ja kansanterveyden (129 artiklan 4 kohta) alalla.

Lisäksi neuvosto ja komissio voivat kuulla komiteaa myös muissa aiheellisiksi katsomis-

saan asioissa. Neuvosto tai komissio voi asettaa vähintään kuukauden määräajan komitean lausunnon antamista varten.

Alueiden komitealle on annettava tieto myös neuvoston tai komission talous- ja sosiaalikomitealle 198 artiklan mukaisesti esittämästä lausuntopyyntöstä. Alueiden komitea voi tällaisessakin tapauksessa antaa oman lausuntonsa, jos se katsoo, että asiaan liittyy erityisiä alueellisia etuja. Komitea voi myös antaa lausuntoja omasta aloitteestaan tapauksissa, joissa se katsoo siihen olevan aihetta. Komitean lausunnot sekä selostus asian käsittelystä annetaan neuvostolle ja komissiolle.

Talous- ja sosiaalikomiteasta ja alueiden komiteasta allekirjoittamassaan unionisopimukseen liittyvässä pöytäkirjassa jäsenvaltiot ovat sopineet, että talous- ja sosiaalikomitealla sekä alueiden komitealla on yhteinen organisaattorinen rakenne.

Neuvosto nimeää komitean jäsenet ja varajäsenet asianomaisen jäsenvaltion ehdotuksesta.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 24 artiklan mukaan perustamissopimuksen 198 a artiklan toiseen kohtaan lisätään Suomen osalle tulevien jäsenten määrä eli yhdeksän jäsentä. Vastaavasti Ruotsia ja Itävaltaa edustaa 12 jäsentä ja Norjaa 9 jäsentä.

5 luku

Euroopan investointipankki

198 d ja e artikla. Perustamissopimuksen 198 d artiklan mukaan Euroopan investointipankki, jonka jäseniä ovat jäsenvaltiot, on oikeushenkilö. Pankki on itsenäinen laitos siinä mielessä, että pankin toimintayksiköt ovat vastuussa ainoastaan pankin johtaville elimille, eikä komissiolle tai neuvostolle. Komissio esimerkiksi voi vain pyytää tietoja pankilta, mutta se ei voi vaatia niitä. Pankin oikeushenkilöaseman perusteella pankki voi muun muassa tehdä itsenäisesti sopimuksia kolmansien maiden kanssa. Pankin pääkonttori on Luxemburgissa.

Perustamissopimuksen 198 e artiklan mukaan pankin tehtävänä on myöntämällä lainoja ja antamalla takauksia myötävaikuttaa yhteis-

markkinoiden tasapainoiseen ja vakaaseen kehitykseen. Pankki toimii voittoa tavoittelematta. Toiminta rahoitetaan pääomamarkkinoilta hankituilla varoilla ja omilla varoilla. Rahoituksen kohteena ovat hankkeet, joilla kehitetään heikommin kehittyneitä alueita, sekä laajat hankkeet, jotka ovat tarpeen yhteismarkkinoiden asteittaiseksi kehittämiseksi tai jotka koskevat usean jäsenvaltion yhteistä etua. Täten pankki helpottaa yhdessä muista yhteisön rahoitusvälineistä saatavien avustusten kanssa investointiohjelmien rahoittamista. Pankki on rahoittanut infrastruktuuri-, energia-, teollisuus-, palvelu- ja maatalousprojekteja.

Pankin perussääntö on perustamissopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa, joka on sopimuksen 239 artiklan mukaan sopimuksen kokonaisuuteen kuuluva osa ja jolla on sama oikeudellinen todistusvoima kuin varsinaisella sopimuksella. Tästä taas seuraa, että eräitä poikkeuksia lukuunottamatta pankin perussääntöä voidaan muuttaa ainoastaan EY:n perustamissopimuksen 236 artiklan mukaisella menettelyllä eli kaikkien jäsenvaltioiden on ratifioitava perussäännön muutokset ennen niiden voimaantuloa.

Pöytäkirjan 4 artiklan mukaan pankin merkitty pääoma on 62 940 miljoonaa ecua. Ison-Britannian, Italian, Ranskan ja Saksan osuus tästä on kunkin osalta 11 017,45 miljoonaa ecua. Suomen osuus on 871 miljoonaa ecua. Muiden Pohjoismaiden vastaavat osuudet ovat: Norja 927 miljoonaa ecua, Ruotsi 2 026 miljoonaa ecua ja Tanska 1 546,308 miljoonaa ecua.

Pöytäkirjan 5 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion osalle merkitystä pääomasta on oltava maksettuna noin 7,5 prosenttia. Maksu suoritetaan pankin vaatimassa valuutassa. Merkityn pääoman ja pankille maksetun osan välinen erotus muodostaa takuupääoman, jonka pankin johtokunta voi määrätä maksettavaksi siinä määrin kuin se on tarpeen pankin velkojille olevien velvoitteiden täyttämiseksi. Tällainen tilanne on kuitenkin hypoteettinen ottaen huomioon pankin korkean luottokelpoisuusluokituksen.

Pöytäkirjan 6 artiklan mukaan pankin valtuusto voi hallintoneuvoston ehdotuksesta määränemmistöllä päättää varainhankinnasta pankille siten, että jäsenvaltioiden on myönnettävä pankille korkoa tuottavia erikoislainoja. Tällöin hallintoneuvoston on kuitenkin voitava osoittaa, että pankki ei kykene hankkimaan

tarvitsemiaan varoja pääomamarkkinoilta rahoitettavien hankkeiden luonne ja tarkoitus huomioon ottaen sopivin ehdoin. Erikoislainat saavat olla yhteensä enintään 400 miljoonaa ecua tai vuodessa enintään 100 miljoonaa ecua. Erikoislainojen laina-aika on enintään 20 vuotta. Erikoislainojen korko on neljä prosenttia, jollei hallintoneuvosto päätä toisin. Erikoislainat maksetaan kansallisena valuuttana.

Pöytäkirjan 7 artiklassa on määräyksiä, jotka koskevat jäsenvaltion valuutan arvon muutoksista johtuvien oikaisujen tekemistä 4 artiklassa mainittuun pankin merkittyyneen pääomaan.

Pöytäkirjan 8 artiklan mukaan pankin hallintoa hoitavat ja sitä johtavat valtuusto, hallintoneuvosto ja hallitus.

Pöytäkirjan 9 artiklan mukaan valtuuston jäseninä ovat jäsenvaltioiden nimeämät ministrit, jotka ovat useimmiten valtiovarainministereitä. Valtuusto laatii luotonantopoliittikan yleiset suuntaviivat ja valvoo niiden toteuttamista. Valtuuston tehtäviin kuuluu myös päättää merkityn pääoman korottamisesta ja 6 artiklassa mainittujen erikoislainojen ottamisesta sekä hyväksyä pankin tase, tuloslaskelma, vuosikertomus ja työjärjestys. Valtuusto voi yksimielisesti päättää pankin toiminnan keskeyttämisestä tai pankin asettamisesta selvitystilaan. Valtuustolle on myös annettu oikeus perustaa Euroopan investointirahasto. Espanja toimitti 29 päivänä huhtikuuta 1994 viimeisenä maana rahaston perustamisen edellyttämiä sääntömuutoksia koskevat ratifioimiskirjat. Euroopan investointirahasto perustettiin virallisesti valtuuston 6 päivänä kesäkuuta 1994 pidetyssä kokouksessa.

Pöytäkirjan 10 artiklan mukaan valtuusto tekee päätöksiä, jollei muuta ole säädetty, jäsentensä äänen enemmistöllä. Tämän enemmistön on edustettava vähintään 50 prosenttia merkitystä pääomasta.

Pöytäkirjan 11 artiklan mukaan hallintoneuvostossa on 26 jäsentä ja 13 varajäsentä. Valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan siten, että Isolla-Britannialla, Italialla, Ranskalla ja Saksalla on kolme jäsentä, Espanjalla kaksi jäsentä ja muilla jäsenvaltioilla yksi jäsen. Suomella on siten hallintoneuvostossa yksi jäsen. Lisäksi komissio nimeää yhden jäsenen. Varajäsenistä Suomi, Itävalta, Norja ja Ruotsi nimeävät yhteisellä sopimuksella yhden. Hallintoneuvoston jäseniksi ja varajäseniksi valitaan henkilöitä, joiden riippumattomuus ja pätevyys ovat

kiistattomia. He vastaavat työstään yksinomaan pankille. Hallintoneuvosto päättää lainojen myöntämisestä, takausten antamisesta ja lainojen ottamisesta. Se määrää myönnettävien lainojen korot ja takauksista perittävät korvaukset. Sen on myös valvottava, että pankkia johdetaan määräysten mukaisesti. Hallintoneuvosto eroaa, jos sen vuosikertomusta ei hyväksytä. Tarkoituksena on ollut, että valtiovarainministeriö nimeää Suomea edustavan hallintoneuvoston jäsenen ja varajäsenen.

Pöytäkirjan 12 artiklan mukaan kullakin hallintoneuvoston jäsenellä on yksi ääni. Päätökset tehdään, jollei muuta ole säädetty, äänioikeutettujen jäsenten yksinkertaisella enemmistöllä. Määräenemmistön edellytyksenä on 18 ääntä ehdotuksen puolesta.

Pöytäkirjan 13 artiklan mukaan hallituksen muodostavat puheenjohtaja ja kuusi varapuheenjohtajaa, jotka valtuusto nimittää kuudeksi vuodeksi johtokunnan ehdotuksesta. Hallitus vastaa pankin juoksevien asioiden hoitamisesta, valmistele johtokunnan päätökset ja varmistaa johtokunnan päätösten toimeenpanon. Hallitus antaa myös lausuntonsa lainojen hankkimista, lainojen myöntämistä ja takausten antamista koskevista ehdotuksista. Pankin virkamiehet ja muu henkilökunta ovat puheenjohtajan alaisia.

Pöytäkirjan 14 artiklan mukaan komitea, jossa on kolme valtuuston nimittämää jäsentä, tarkastaa vuosittain, että pankin toimintaa ja kirjanpitoa on hoidettu asianmukaisesti.

Pöytäkirjan 15 artiklan mukaan pankin suhteet jäsenmaihin hoidetaan jäsenmaiden nimeämien viranomaisten välityksellä.

Pöytäkirjan 16 artikla sisältää yleisiä määräyksiä pankin kansainvälisistä suhteista.

Pöytäkirjan 17 artiklan mukaan valtuusto voi jäsenvaltion tai komission pyynnöstä antaa täydentäviä ohjeita päätöksiin, jotka on tehty pöytäkirjan 9 artiklan mukaisesti.

Pöytäkirjan 18 artiklan mukaan pankki myöntää lainoja ja antaa takauksia perustamisopimuksen 130 artiklassa määritellyn tehtävänsä mukaisesti. Pankki voi myöntää lainoja ja antaa takauksia jäsenilleen taikka yksityisille tai julkisille yrityksille investointihankkeisiin, jotka toteutetaan jäsenvaltioiden Euroopassa sijaitsevilla alueilla.

Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan pankki voi valtuuston yksimielisesti johtokunnan ehdotuksesta myöntämän poikkeuksen nojalla myöntää lainoja myös yhteisön ulkopuo-

lisilla alueilla toteutettaviin investointihankkeisiin. Kolmansissa maissa toteutettaviin projekteihin lainoja myönnetään siten pankin harkinnan mukaan. Pankin noudattama käytäntö on ollut, että lainoja tällaisiin projekteihin myönnetään silloin, kun projektin toteuttamisesta on hyötyä yhteisön jäsenmaille. Suurin osa näistä lainoista on kuitenkin myönnetty yhteisön kehitysyhteistyöohjelman toteuttamiseksi sellaisten sopimusten ja päätösten puitteissa, joita yhteisö on tehnyt koskien yhteisön taloudellista yhteistyötä eri kolmansien maiden kanssa. Neuvosto tekee tällaiset sopimukset ja komissio hoitaa ja johtaa niiden täytäntöönpanoa.

Useimpiin yhteisön tekemiin liittämissopimuksiin liittyy rahoituspöytäkirja kuten myös niin sanottuun Lomé'n sopimukseen. Neljännen Lomé'n sopimuksen rahoituspöytäkirjan, joka koskee vuosia 1991—1995, mukaan suurin osa rahoituksesta tulee Euroopan kehitysalueerahastosta. Rahoitusta hallinnoi osittain pankki ja osittain komissio. Lomé'n sopimuksen puitteissa lainoja on myönnetty Afrikassa, Länsi-Intiassa ja Tyynenmeren alueella sijaitsevien maiden, joita on tällä hetkellä 70, alueilla toteutettaville projekteille. Lisäksi lainoja on myönnetty Välimeren alueella sijaitsevien maiden, joita on tällä hetkellä 12, ja Keski- ja Itä-Euroopan maiden alueilla toteutettaville projekteille. Viimeksimainittujen maiden alueilla toteutettavien projektien rahoitustoiminnassa pankilla on ollut hyvin läheistä yhteistyötä Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin kanssa. Pankki on myös osallistunut esimerkiksi Pohjanmerellä Norjan alueella sijaitsevien Snorre ja Veslefrikk öljy- ja luonnonkaasukenttien kehittämisen rahoitukseen.

Artiklan 5 kohdan mukaan pankin myöntämien lainojen ja antamien takausten kokonaismäärä ei saa ylittää 250 prosenttia sen merkitystä pääomasta.

Pöytäkirjan 19 artiklan 2 kohdan mukaan pankki ei myönnä korkotukea.

Pöytäkirjan 20 artiklassa on lueteltu pankin lainananto- ja takaustoiminnassa noudatettavat periaatteet, joita ovat seuraavat. Pankin on huolehdittava siitä, että varoja käytetään mahdollisimman järkevästi. Pankki ei hanki osakkuutta yrityksistä tai ota vastaan johtotehtäviä, ellei se ole välttämätöntä pankin oikeuksien turvaamiseksi pankin varmistuessa saataviansa takaisinmaksun. Pankki voi siirtää saatavansa pääomamarkkinoille ja tätä varten vaatia lainanottajiaan laskemaan liikkeeseen joukkovel-

kakirjoja ja muita arvopapereita. Pankki tai jäsenvaltiot eivät saa asettaa lainoille ehtoja, jotka edellyttävät lainaksi annettujen varojen käyttämistä jossain tietyssä jäsenvaltiossa. Pankki voi asettaa lainojen ehdoksi, että hankkeista järjestetään kansainvälinen tarjouskilpailu. Pankki ei rahoita hanketta jota jäsenvaltio, jonka alueella hanke on suunniteltu toteutettavaksi, vastustaa.

Pöytäkirjan 22 artiklan mukaan pankki lainaa tarvitsemansa varat kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta.

Pöytäkirjan 24 artiklan mukaan pankkiin muodostetaan asteittain vararahasto, joka on enintään 10 prosenttia merkitystä pääomasta. Johtokunta voi lisäksi päättää lisärahojen perustamisesta.

Pöytäkirjan 25 artiklan 1 kohdan mukaan pankilla on oikeus siirtää jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat varansa toisen jäsenvaltion valuutaksi. Tällaisia siirtoja on kuitenkin vältettävä. Artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat asettamaan pankin velallisten käyttöön valuuttaa, jota ne tarvitsevat sellaisten lainojen pääoman takaisinmaksuun ja korkojen maksuun, joita pankki on myöntänyt jäsenvaltioiden alueella toteutettaviin hankkeisiin tai joille pankki on antanut takauksen.

Pöytäkirjan 28 artiklan mukaan pankilla on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lain-säädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus.

Pöytäkirjan 29 artiklassa on määräykset riita-asioissa käytettävästä tuomioistuimesta.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymissopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 1 Euroopan investointipankin perussäännöstä ensimmäisessä osassa ovat Euroopan investointipankin perussääntöön tehtävät mukautukset, jotka on otettu huomioon edellä asianomaisten artiklojen kohdalla. Pöytäkirjan toisessa osassa (6—9 artikla) ovat muut määräykset.

Pöytäkirjan 6 artiklan 1 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot maksavat osuutensa jäsenvaltioiden maksamasta pääomasta 1 päivästä tammikuuta 1995 seuraavasti:

Ruotsi 137 913 558 ecua, Itävalta 103 196 917 ecua, Norja 63 102 600 ecua ja Suomi 59 290 577 ecua. Nämä osuudet makse-

taan viidessä samansuuruisessa osassa kuuden kuukauden välein. Ensimmäinen eräpäivä on 30 päivä huhtikuuta tai 31 päivä lokakuuta riippuen siitä kumpi näistä ajankohdista lähimpänä seuraa liittymisajankohtaa.

Artiklan 2 kohdan mukaan uudet jäsenvaltiot osallistuvat 11 päivänä kesäkuuta 1990 päätetyn pääoman korotuksen liittymisajankohtana jäljellä olevan osan maksamiseen seuraavin määrin: Ruotsi 14 069 444 ecua, Itävalta 10 527 778 ecua, Norja 6 437 500 ecua ja Suomi 6 048 611 ecua. Nämä määrät maksetaan kahdeksassa samansuuruisessa, kuuden kuukauden välein maksettavassa erässä pääoman korotukselle asetetun aikataulun mukaisesti alkaen 30 päivästä huhtikuuta 1995.

Pöytäkirjan 7 artiklan mukaan uudet jäsenvaltiot osallistuvat vararahaston, lisärahojen ja rahastoihin verrattavien varausten rahoittamiseen sekä niiden erien, jotka pankin hyväksytyssä taseessa tullaan osoittamaan rahastoihin ja niihin verrattaviin varauksiin sen tulolaskelman, mikä vahvistetaan liittymistä edeltävän vuoden 31 päivänä joulukuuta, tasaamiseksi. Uudet jäsenvaltiot osallistuvat määrin, mitkä vastaavat seuraavia prosentteja tällaisista rahastoista ja niihin verrattavista varauksista: Ruotsi 3,51736111 prosenttia, Itävalta 2,63194444 prosenttia, Norja 1,60937500 prosenttia ja Suomi 1,51215278 prosenttia.

Pöytäkirjan 8 artiklan mukaan uudet jäsenvaltiot maksavat 6 ja 7 artiklassa määrätty maksut ecuina tai kansallisessa valuutassaan.

Pöytäkirjan 9 artiklan 1 kohdan mukaan valtuusto lisää liittymisajankohtana hallintoneuvoston jäsenmäärää neljällä jäsenellä nimittämällä kunkin uuden jäsenvaltion nimeämän ehdokkaan. Sen lisäksi valtuusto nimittää yhden uusien jäsenmaiden yhteisesti nimeämän varajäsenen.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa valittujen hallintoneuvoston jäsenten ja varajäsenten toimikausi päättyy sen valtuuston vuosikokouksen päättyessä, jolloin tarkastetaan varainhoitovuotta 1997 koskeva vuosikertomus.

Vuoden 1965 sulautumissopimuksen 28 artiklan mukaan Euroopan yhteisöt nauttivat jäsenvaltioitten alueella niiden tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia erioikeuksia ja -vapauksia. Sama koskee pankkia. Vuoden 1965 sulautumissopimukseen liittyy pöytäkirja, jossa on erioikeuksia ja -vapauksia koskevat yksityis-

kohtaisemmat määräykset. Tällaisia ovat muun muassa vero- ja tullivapautta koskevat määräykset.

Eurooppa-neuvosto antoi joulukuussa 1992 Edinburghissa pidetyssä kokouksessaan Euroopan taloudellisen elpymisen edistämistä koskevan julistuksen (Com (93) 164 final). Tämän julistuksen mukaan neuvoston ja pankin on ryhdyttävä kiireellisesti yhteistyössä komission kanssa toimenpiteisiin siten, että pankissa on tilapäinen viiden miljardin laskentayksikön suuruinen lainanantoon tarkoitettu erä (the Edinburgh lending facility), jolla rahoitettaisiin projekteja, joilla parannetaan Euroopan laajuisia yhteyksiä. Helmikuussa 1993 pankin hallintoneuvosto hyväksyi erän käytössä noudatettavat periaatteet. Kesäkuussa 1993 Kööpenhaminassa pidetyssä kokouksessaan Eurooppa-neuvosto päätti korottaa erän määrää viidestä miljardista ecusta kahdeksaan miljardiin ecuun. Rahoitusta myönnetään erityisesti projekteihin, joilla laajennetaan ja parannetaan Euroopan laajuisia liikenneyhteyksiä, teleyhteyksiä ja energiaverkostoja tai joilla pyritään suojelemaan ympäristöä.

Edinburghin julistuksen seurauksena Euroopan investointipankin hallintoneuvosto perusti 6 päivänä kesäkuuta 1994 Euroopan investointirahaston. Rahaston merkitty pääoma on kaksi miljardia ecua, josta 20 prosenttia on maksettava. Euroopan investointipankki merkitsee 40 prosenttia, komissio 30 prosenttia ja muut rahoituslaitokset 30 prosenttia merkitystä pääomasta. Rahasto on itsenäinen oikeushenkilö. Rahaston pääasiallisena toimintatapana on rahoituksellisten takausten myöntäminen.

II Osasto

Varainhoitoa koskevat määräykset

199 artikla. Artiklassa on määräykset yhteisön tulojen ja menojen kattavuudesta kunkin varainhoitovuoden talousarviossa, yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta sekä oikeus- ja sisäasioista aiheutuvien hallintomenojen ottamisesta talousarvioon, sekä talousarvion tasapainottamisesta.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisön tulot ja menot, mukaan lukien Euroopan sosiaalirahastoon liittyvät tulot ja menot, arvioidaan kultakin varainhoitovuodelta ja otetaan

talousarvioon. Tämän mukaisesti budjettiin tulee ottaa mukaan yhteisön kaikki tulot ja menot Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen, annettu 21 päivänä joulukuuta 1977 (377X1231(01)) myöhempine muutoksineen, jäljempänä varainhoitoasetus, 1 artiklan mukaan.

Poikkeuksen edellä mainitusta muodostaa Euroopan hiili- ja teräsyhteisön (EHTY:n) käyttömenobudjetti, Euroopan kehitysrahasto sekä yhteisön lainausoperaatiot. EHTY:n käyttömenobudjetin erillisyyttä on perusteltu sen erityisluonteella muun muassa seuraavasti. Se rahoitetaan tuottajilta perittävillä hiili- ja teräsmaksuilla ja tulot korvamerkitään tiettyjä menokohteita varten. Komissio on ainoa budjettiviranomainen, mikä tekee talousarvion hallinnon joustavaksi. Lisäksi käyttömenobudjettia koskevat säädökset, jotka on määritelty Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksessa, kieltävät minkään muodollisen yhdistämisen talousarvioon. Vuonna 1992 käyttömenobudjetin loppusumma oli noin 3,5 miljardia markkaa. Komission ilmoituksen mukaan EHTY:n käyttömenobudjetti yhdistetään EY:n budjettiin vuonna 2002, kun EHTY:n perustamissopimus lakkaa olemasta voimassa.

Euroopan kehitysrahasto, EKR (European Development Fund, EDF) perustettiin EY:n perustamissopimuksen yhteydessä edistämään kauppaa sopimukseen liittyneiden kehitysmaiden kanssa ja toteuttamaan taloudellisia ja sosiaalisia kehitysprojekteja näissä maissa. Yhteisön jäsenmaat ovat paljolti poliittisista syistä halunneet säilyttää suoran vaikutusmahdollisuutensa kehitysprojekteihin pitämällä yllä itsenäistä rahoitushallintoa ja johtamismenettelyä EKR:n ohjauskomitean kautta. Parlamentti ja komissio ovat pitkään yrittäneet saada EKR:n liitetyksi unionin talousarvioon. EKR:n seitsemännessä rahoituspöytäkirjassa vuosille 1990—94 jäsenmaat suuntaavat rahaston käyttöön yhteensä noin 12,5 miljardia markkaa.

Kaikilla kolmella Euroopan yhteisöillä on omat otto- ja antolainaussäädöksensä. EHTY:n lainaustoimintaa sääntelee sen perustamissopimuksen 49 artikla, jonka mukaan EHTY voi ottaa lainaa rahoittaakseen hiili- ja terästeollisuuden investointeja ja rakennemuutosprojekteja sekä tukeakseen hiili- ja terästeollisuuden työntekijöiden talonrakennushankkeita. Euratom voi perustamissopimuksensa 172 artiklan 4 kohdan perusteella rahoittaa Euroopan ydin-

voimaloita. Vuoden 1993 talousarviossa ydinturvallisuushankkeisiin on varattu noin 50 miljoonaa markkaa.

EY:n perustamissopimuksessa ei ole erityisiä otto- ja antolainaustoimintaa koskevia määräyksiä, vaan toiminta perustuu talousyhteisön resurssien riittävyyttä koskevaan 201 a artiklaan. Otto- ja antolainaustoimintaa ei tämän vuoksi esitetä talousarviossa lukuunottamatta lainatakuita sekä tietoja, jotka esitetään talousarvion liitteessä. Vuonna 1978 komissio esitti otto- ja antolainaustoiminnan ottamista mukaan yhteisöjen talousarvioon, mutta teknisistä ja poliittisista syistä neuvosto ei tähän suostunut.

Artiklan toisen kohdan mukaan unionisopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä yhteistyötä oikeus- ja sisäasioissa koskevista määräyksistä toimielimille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina talousarvioon. Määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot voidaan määrätyn edellytyksin ottaa menoina talousarvioon J.11 ja K.8 artiklan edellytysten mukaisesti.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan talousarvioon otettavien tulojen ja menojen on oltava tasapainossa. Vastaava säännös sisältyy myös varainhoitoasetuksen 5 artiklaan. Tasapainon periaate toteutuu talousarviossa kahdella tasolla. Tasapainosääntöä noudatetaan aina tarkasti yhtäältä talousarvion valmistelun ja toisaalta sen hyväksymisen yhteydessä. Poikkeuksen muodostaa vuonna 1986 ensi kerran käyttöön otettu niin sanottu negatiivinen varaus, joka tarkoittaa tiettyjen määrärahojen hyväksymistä, mutta ei niiden listaamista. Negatiivinen varaus täytyy kattaa joka vuosi ennen vuoden loppua siirroilla muista luvuista, jotta talousarvion lopullinen tasapaino voidaan saavuttaa. Talousarviota toteutettaessa talousarvio jää tavallisesti eri syistä jonkin verran ylijäämäiseksi, mikä ylijäämä voidaan siirtää seuraavan vuoden tuloksi. Joissakin poikkeuksellisissa tapauksissa talousarvio voi jäädä alijäämäiseksi, jolloin vaje täytyy kattaa seuraavana vuonna lisätalousarvion avulla.

Artiklan soveltamista täydentäviä varainhoitoasetuksen säännöksiä on selostettu 209 artiklan perustelujen yhteydessä.

200 artikla. Artiklan määräykset on kumottu unionisopimuksella.

201 artikla. Artiklassa ovat yleiset määräykset yhteisön talousarvion rahoittamisesta sekä neuvoston annettavista, yhteisön omien varojen

järjestelmää koskevista säännöksistä. Artikla sai uuden sisältönsä unionisopimuksella samalla, kun kumottiin EY:n perustamissopimuksen 200 artikla jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista.

Artiklan ensimmäinen kohta koskee yhteisön talousarvion rahoittamista. Talousarvio määrätään rahoitettavaksi kokonaan yhteisön omin varoin, sanotun kuitenkin rajoittamatta muita tuloja.

Unionisopimuksella kumotussa 200 artiklassa olleista yksityiskohtaisista rahoitusosuuksien jakoperusteista luopumisen jälkeen talousarvio on siis rahoitettu eri järjestelmän perusteella. Talousarvion rahoittaminen niin sanotuin omin varoin ei kuitenkaan rajoita talousarvion rahoittamista muilla tuloilla.

Artiklan toisen kohdan mukaan neuvoston tulee antaa yhteisön omia varoja koskevasta järjestelmästä sellaiset säännökset, joiden täytäntöönpanemista se suosittaa jäsenvaltioille jäsenvaltioiden valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Artiklan mukaan neuvoston antamille edellä tarkoitetuille säännöksille on kolme edellytystä. Ensimmäinen edellytys on, että neuvosto antaa säännökset komission ehdotuksesta. Toinen edellytys on se, että neuvosto antaa säännökset kuultuaan Euroopan parlamenttia. Kolmanneksi neuvoston tulee antaa säännökset yksimielisesti.

Neuvoston päätös, tehty 24 päivänä kesäkuuta 1988, yhteisön omista varoista (88/376/EY, Euratom)

Komissio on lokakuussa 1993 tehnyt ehdotuksen mainitun päätöksen korvaamisesta uudella samannimisellä päätöksellä (COM (93) 438 final). Ehdotusta on muutettu maaliskuussa 1994 tehdyllä ehdotuksella (COM (94) 71 final). Voimassa olevan päätöksen 1 artiklan mukaan yhteisön talousarvio rahoitetaan, ottamatta lukuun muita tuloja, kokonaisuudessaan yhteisön omista varoista.

Päätöksen 2 artiklan mukaan tulot on jaettu neljään ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat yhteisön yleisen maatalouspolitiikan puitteissa ei-jäsenmaiden kanssa käytävästä kaupasta kannettavat tuontimaksut sekä sokerimarkkinoiden järjestämisen yhteydessä perittävät maksut. Tuontimaksut ovat tasausmaksuja, joiden avulla tasoitetaan maailmanmarkkinahintojen ja yhteisön hintojen välinen erotus. Koska yhteisö tukee sokerin ja isoglukoosin

yhteistä markkinointia, se kerää sokerin ja isogluukoosin valmistajilta tuotantomaksua ja varastointimaksua.

Toiseen ryhmään kuuluvat yhteisen tullitariffin mukaiset yhteisön toimielimien päättämät tullit ja muut vastaavat maksut kaupasta jäsenmaiden kanssa sekä tullit tuotteista, jotka kuuluvat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen piiriin. Näitä ensimmäiseen ja toiseen ryhmään kuuluvia maksuja kutsutaan yhteisön traditionaaliseksi omiksi varoiksi.

Edellä mainitut traditionaaliset omat varat eivät kuitenkaan olleet riittäviä yhteisön menojen kattamiseksi. Tämän johdosta vuonna 1970 perustettiin kolmas omien varojen ryhmä. Se määräytyy jäsenmaissa sovellettavan yhtenäisen arvonlisäveropohjan perusteella. Omien varojen järjestelmää koskevan päätöksen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan arvonlisäveropohjasta otetaan huomioon vain se osa, jonka suuruus on korkeintaan 55 prosenttia jäsenvaltion bruttokansantulosta. Komission tekemän päätösehdotuksen mukaan mainittu prosenttiluku laskisi vuosittain vuodesta 1995 lähtien yhdellä prosenttiyksiköllä siten, että vuonna 1999 arvonlisäveropohjasta otettaisiin huomioon enintään 50 prosenttia.

Omien varojen järjestelmää koskevalla neuvoston päätöksellä (88/376/ETY, Euratom) luotiin niin sanottu neljäs resurssi. Se perustuu prosenttiosuuteen kaikkien jäsenmaiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Prosenttiosuus määräytyy talousarvion laadintamennetelyn yhteydessä suhteessa kaikkiin muihin tuloihin. Tämä neljäs resurssi on muuttuva lisäresurssi ja se tuottaa tulon, joka tarvitaan niiden menojen kattamiseksi, joihin traditionaaliset omat varat ja arvonlisäveropohjaan perustuva maksu eivät riitä.

Päätöksen 2 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat vähentää 10 prosenttia kantopalkkiona tilittäessään tulli- ja maatalousmaksuina keräämiään varoja yhteisön budjettiin. Artiklan 4—7 kohdat sisältävät tärkeitä määräyksiä arvonlisäveropohjaan ja bruttokansantuloon liittyvien prosenttiosuuksien perusteista.

Omien varojen järjestelmän tarkempaa soveltamista koskee neuvoston asetus (ETY, Euratom) N:o 1552/89 yhteisöjen omista varoista tehdyn päätöksen (88/376/ETY, Euratom) soveltamisesta. Asetusta on tarkemmin selostettu 209 artiklan yhteydessä.

201 a artikla. Artiklan mukaan komission tulee turvata budjettipoliittinen kurinalaisuus. Artiklan mukaan komissio ei saa tehdä ehdotusta sellaiseksi yhteisön säädökseksi eikä tehdä sellaisia muutoksia ehdotuksiinsa eikä toteuttaa sellaisia täytäntöönpanotoimenpiteitä, joilla saattaa olla huomionarvoisia vaikutuksia talousarvioon, ellei komissio vakuuta, että ehdotus tai toimenpide voidaan rahoittaa niillä yhteisön omilla varoilla, jotka ovat käytettävissä neuvoston EY:n perustamissopimuksen 201 artiklan nojalla vahvistamien säännösten perusteella.

Yhteisön talousarvioon otettujen tulojen ja menojen on EY:n perustamissopimuksen 199 artiklan kolmannen kohdan mukaan oltava tasapainossa. Talousarvio rahoitetaan 201 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan kokonaisuudessaan yhteisön omin varoin, mikä ei kuitenkaan rajoita muita tuloja.

Tehdessään ehdotuksia yhteisön uusiksi säädöksiksi tai muutoksia ehdotuksiin tai toteuttaessaan täytäntöönpanotoimia, joilla saattaa olla merkittäviä vaikutuksia talousarvioon, komission tulee ottaa huomioon, että ehdotukset ja toimenpiteet voidaan rahoittaa yhteisön omilla varoilla. Tarkoitettujen varojen tulee olla komission käytettävissä niiden säännösten nojalla, jotka neuvosto on 201 artiklan nojalla vahvistanut yhteisön omia varoja koskevasta järjestelmästä. Tästä komission on annettava vakuutus.

202 artikla. Artiklassa on määräykset siitä, että yhteisön talousarvioon otetaan vain yhden varainhoitovuoden menot sekä määrärahojen siirtoa seuraavalle vuodelle koskevat määräykset, määrärahojen luokitteluperusteita koskevat määräykset sekä parlamentin, neuvoston, komission ja tuomioistuimen määrärahojen ryhmittelyä koskevat määräykset.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan talousarvioon otetaan vain yhden varainhoitovuoden menoja, jollei EY:n perustamissopimuksen 209 artiklan nojalla annetussa varainhoitoasetuksessa toisin säädetä. Tämä vuotuisperiaate koskee myös EHTY:n käyttömenobudjettia, vaikka normaalisti sitä toteutetaan käytämällä rahastojen varoja useampivuotisiin hankkeisiin.

Talousarvioon voi kuulua jaksoitettuja ja jaksottamattomia määrärahoja. Monivuotisiin hankkeisiin liittyvät määrärahat otetaan talousarvioon jaksotettuina määrärahoina, jotka koostuvat maksusitoumusmäärärahoista ja

maksumäärärahoista varainhoitoasetuksen 1 artiklan nojalla. Maksusitoumusmäärärahat kattavat kuluvan varainhoitovuoden aikana kokonaiskustannukset oikeudellisista velvoitteista, joiden toteuttaminen kestää useamman kuin yhden varainhoitovuoden. Maksumäärärahat kattavat menot, jotka aiheutuvat kuluvana varainhoitovuotena tai edeltävinä varainhoituvuosina tehtyjen maksusitoumusten toteuttamisesta. Maksusitoumus- ja maksumäärärahojen erittely suoritetaan talousarvion valmistelun yhteydessä. Yli yhden varainhoitovuoden kestäviin velvoitteisiin liittyy määräaika, jonka kuluessa hankkeen toteuttaminen on vietävä päätökseen.

Omia varoja koskevien päätösten mukaisesti yhteisöille kohdennetaan määrärahat talousarvioidensa rahoittamiseksi. Vuoden aikana syntynyt tuloylijäämä siirretään seuraavalle vuodelle. Varainhoitovuoden tulot viedään asianomaisille tileille vuoden aikana sen mukaan kuin niitä kerätään.

Artiklan toisen kohdan mukaan muut kuin henkilöstömenoihin tarkoitetut määrärahat, joita ei ole käytetty varainhoitovuonna, saadaan siirtää käytettäväksi vain seuraavan varainhoitovuoden aikana. Määrärahat, joiden osalta ei tehdä eroa sen suhteen, ovatko ne maksusitoumus- vai maksumäärärahoja pääsääntöisesti raukeavat, jollei niitä ole käytetty sen varainhoitovuoden kuluessa, jolle ne on osoitettu. Toimielinten jäsenten ja henkilökunnan palkkoihin ja korvauksiin tarkoitettuja määrärahoja ei voida siirtää kuin tietyin poikkeuksin varainhoitoasetuksen 7 artiklan mukaan. Niinikään ne maksusitoumus- ja maksumäärärahat raukeavat, joita ei ole käytetty asianomaisena varainhoitovuonna momenteilla, joilla eritellään maksusitoumus- ja maksumäärärahat. Komissio voi kuitenkin viimeistään helmikuun 15 päivään mennessä tehdä tietyin perustein päätöksen niiden siirtämisestä vain seuraavan varainhoitovuoden aikana käytettäväksi. Tekemästään päätöksestä komissio antaa tiedon budjettivallan käyttäjälle maaliskuun 15 päivään mennessä.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan määrärahat jaotellaan lukuihin, joissa menot ryhmitellään laatunsa tai käyttötarkoituksensa mukaan ja jaotellaan edelleen varainhoitoasetuksen mukaisesti. Talousarvioon kuuluu ensinnäkin yleinen yhteenveto tuloista. Toiseksi, jokainen toimielin muodostaa erillisen pääluo-

kan, jossa on määritelty asianomaiset tulot ja menot varainhoitoasetuksen 19 ja 20 artiklan mukaan.

Yhteisön talousarviossa komission pääluokkaan kuuluu A osa henkilöstömenoja ja toimielinten hallinnollista toimintaa varten sekä B osa, johon kuuluu nykyisin kahdeksan alaluokkaa toimintamenoja varten. Tulot ja menot luokitellaan jokaisessa pääluokassa niiden laadun tai käyttötarkoituksen mukaisesti osastoihin, lukuihin, momentteihin ja alamomentteihin. Talousarvionimikkeistö vahvistetaan talousarvion valmistelun yhteydessä. Jokaiseen talousarvion pääluokkaan samoin kuin komission pääluokan A ja B osaan voi kuulua luku ”ehdolliset määrärahat” sekä luku ”varaus ennakoimattomia menoja varten”. Komission pääluokkaan voi kuulua ”negatiivinen rahoitusvaraus”, jonka enimmäismäärä on rajoitettu 200 miljoonaan ecuun. Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston, EMTORin, tukiosaston menot käsittävään alaluokkaan kuuluu rahoitusvaraus, jota koskevat ehdot määritellään talousarvion kurinalaisuutta koskevassa neuvoston päätöksessä (88/377/ETY) ja yhteisöjen omista varoista tehdyssä päätöksessä (88/376/ETY, Euratom). Komission pääluokan B osan liite sisältää asiakirjan lainanotto- ja lainanantotoimenpiteistä.

Artiklan neljännen kohdan mukaan Euroopan parlamentin, neuvoston, komission ja EY:n tuomioistuimen määrärahat otetaan talousarvioon erillisinä erinä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta eräitä yhteisiä menoja koskevaa erityissääntelyä. Varainhoitoasetuksen 19 artiklan mukaan edellä mainittujen toimielinten lisäksi talousarvioon kuuluu erillisenä tilintarkastustuomioistuimen pääluokka. Pääluokat on jaoteltu tulojen ja menojen yhteenvetoihin. Talous- ja sosiaalikomitean tulot ja menot otetaan neuvoston pääluokkaan. Todellisuudessa yksittäisten toimielinten tulojen osuus talousarvion kokonaistuloista on vähäinen.

203 artikla. Artiklassa on määräykset varainhoitovuodesta sekä toimielinten talousarvion laadinta-aikataulusta ja -menettelystä. Kukin toimielin laatii itsenäisesti tulo- ja menoarvioehdotuksensa. Kullakin toimielimellä on omat menettelytapasäädöksensä. Neuvostossa esitykset hyväksytään painotetulla määränemmistöllä (vähintään 54/76), jonka periaatteet esitetään EY:n perustamissopimuksen 148 artiklassa.

Parlamentissa riittää pääsääntöisesti yksinkertainen enemmistö.

Keskeisiä vaiheita talousarviomenettelyssä on ensinnäkin se, kun neuvosto hyväksyy talousarvioesityksen, mikä merkitsee budjettiprosessin muodollista avautusta. Toinen vaihe koskee sitä, kun parlamentti lopullisesti hyväksyy toisen lukemaisensa jälkeen talousarvioesityksen, mikä päättää menettelyn.

Artiklaan sisältyy yksityiskohtaiset määräykset komission alustavan talousarvioesityksen valmistumisajankohdasta ja siitä, milloin eri toimielinten on saatava esitys käsiteltäväkseen. Vuodesta 1977 alkaen on ollut käytössä niin sanottu pragmaattinen aikataulu, jonka mukaan talousarvioesitys siirretään toimielimeltä toiselle tuntuvasti ennen artiklassa mainittuja lopullisia ajankohtia.

Artiklan 1 kohdan mukaan varainhoitovuosi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta. Varainhoitovuoden tulot osoitetaan kyseiselle vuodelle sen kuluessa perittyjen maksujen perusteella lukuunottamatta seuraavan varainhoitovuoden tammikuun omia varoja, jotka voidaan suorittaa ennakkoon varainhoitoasetuksen 6 artiklan mukaan. Annetut määrärahat voidaan tietyin poikkeuksin käyttää ainoastaan kattamaan ne menot, joihin on asianmukaisesti sitouduttu sille varainhoitovuodelle ja jotka on maksettu sinä varainhoitovuonna, jolle ne on hyväksytty. Varainhoitovuoden menot kirjataan kyseiselle vuodelle niiden menojen perusteella, joiden hyväksyminen on saapunut varainhoidon valvojalle viimeistään joulukuun 31 päivänä, tilinpitäjälle viimeistään seuraavan tammikuun 10 päivänä ja joiden maksamisen tilinpitäjä on suorittanut viimeistään tammikuun 15 päivänä.

Artiklan 2 kohdan mukaan kukin yhteisön toimielin laatii 1 päivään heinäkuuta mennessä ennakkoarvion menoistaan. Komissio kokoaa nämä ennakkoarviot alustavaan talousarvioesitykseen, jossa on arvio kaikista tuloista ja menoista. Talousarvioesitys on artiklan 3 kohdan mukaan toimitettava neuvostolle viimeistään 1 päivänä syyskuuta. Vastaava säännös sisältyy varainhoitoasetuksen 12 ja 13 artiklaan.

Käytännössä alustava budjettiesitys laaditaan nykyisin toukokuun puoliväliin mennessä, jonka jälkeen komissio julkaisee välittömästi yleiskatsauksen, josta selviävät budjettiesityksen yleislinjaukset. Talousarvioesitys lähetetään kesäkuun puolivälissä neuvostolle ensimmäistä

lukemista varten käännettynä kaikille yhteisön kielille. Jäsenmaa voi vaikuttaa jossain määrin alustavan talousarvioesityksen sisältöön, kun se huhtikuun aikana neuvottelee komission kanssa omista talousnäkömystään, joiden osalta on päästävä yhteisymmärrykseen.

Saatuun budjettiesityksen edellä mainittuna ajankohtana neuvosto käsittelee sen käytännössä heinäkuun loppuun mennessä. Jäsenmaan mahdollisuudet vaikuttaa talousarvion sisältöön ovat tässä vaiheessa parhaat, sillä aluksi esitys käsitellään neuvoston budjettikomiteassa, joka koostuu jäsenmaiden pysyvien edustustojen virkamiehistä. Tämän jälkeen esityksen tutkii Coreper I, jossa ovat edustettuina jäsenvaltioiden pysyvien edustustojen lähettiläiden varamiehet. Jäsenmaiden valtiovarainministerit sopivat neuvoston lopullisesta talousarvioesityksestä tekemällä komission alustavaan esitykseen pakollisten määrärahojen, joita ovat perustamissopimuksista tai niiden nojalla annetuista säädöksistä johtuvat menot, osalta korjauksia ja muiden kuin perustamissopimuksista aiheutuvien menojen osalta muutosesityksiä. Esityksen hyväksyminen edellyttää neuvostossa määräenemmistöä.

Artiklan 4 kohdan mukaan talousarvioesitys on toimitettava Euroopan parlamentille viimeistään 5 päivänä lokakuuta. Ellei neuvosto onnistu saavuttamaan tarvittavaa enemmistöä edellä mainittuun ajankohtaan mennessä, parlamentti tai komissio voivat viedä asian EY:n tuomioistuimen ratkaistavaksi. Käytännössä parlamentti saa talousarvioesityksen käsiteltäväkseen syyskuun alkuun mennessä.

Parlamentilla on oikeus tehdä korjauksia muista kuin perustamissopimuksista aiheutuviin määrärahoihin, jos edustajien enemmistö sitä puoltaa, ja ehdottaa muutoksia pakollisiin määrärahoihin, jos annettujen äänten enemmistö sitä puoltaa. Jos parlamentti 45 päivän kuluessa siitä, kun se on saanut esityksen luettavakseen, ilmoittaa hyväksyvänsä sen tarkistuksitta, on talousarvioesitys lopullisesti hyväksytty. Jos parlamentti ei edellä mainitun ajan kuluessa ole ehdottanut tarkistuksia esitykseen, se on katsottu lopullisesti hyväksytyksi. Jos parlamentti tekee esitykseen korjausesityksiä tai ehdottaa muutoksia, esitys palaa neuvoston toiseen käsittelyyn. Käytännössä talousarvioesitys palaa neuvoston käsittelyyn viimeistään 25 päivänä lokakuuta.

Artiklan 5 kohdan mukaan neuvosto tekee päätöksen käsiteltyään talousarvioesitystä ko-

mission ja tarvittaessa niiden muiden toimielinten kanssa, joita asia koskee. Neuvosto voi tehdä haluamansa korjaus- tai muutosesitykset parlamentin tarkistamaan talousarvioesitykseen painotetun määränemmistön turvin.

Talousarvioesitys katsotaan lopullisesti vahvistetuksi, jos neuvosto ei ole muuttanut yhtään parlamentin tekemää tarkistusta 15 päivän kuluessa siitä, kun esitys on toimitettu sille tiedoksi tai, jos parlamentin tekemät muutosehdotukset on hyväksytty. Jos sitä vastoin neuvosto muuttaa edellä mainitun ajanjakson kuluessa korjaus- tai muutosesityksiä, tarkistettu talousarvioesitys palaa parlamentin toiseen lukemiseen. Käytännössä neuvosto informoi parlamenttia tekemistään tarkistusesityksistä marraskuun 22 päivän aikoihin, vaikka esityksen muodollinen toimittaminen parlamentille tapahtuu viimeistään 4 päivänä joulukuuta.

Artiklan 6 kohdan mukaan parlamentti voi 15 päivän kuluessa siitä, kun talousarvioesitys on toimitettu sille tiedoksi, jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä korjata tai hylätä ne muutokset, jotka neuvosto on tehnyt korjausesityksiin, ja hyväksyä esitys tämän jälkeen. Jos parlamentti ei ole tehnyt ratkaisua mainitun ajan kuluessa, talousarvioesitys katsotaan lopullisesti hyväksytyksi.

Artiklan 7 kohdan mukaan, kun tässä artiklassa määrätty menettely on saatettu päätökseen, parlamentin puhemies toteaa talousarvion lopullisesti hyväksytyksi.

Artiklan 8 kohdan mukaan parlamentti voi, jos siihen on tärkeät syyt, jäsentensä enemmistöllä ja kahdella kolmasosalla annetuista äänistä hylätä esityksen ja pyytää uutta esitystä. Koska ilmaisulla "jos siihen on tärkeät syyt" ei ole laissa mainittua perustaa, esityksen hylkääminen on luonteeltaan poliittinen toimenpide. Käytännössä talousarvioesitys on hylätty kaksi kertaa eli vuosina 1980 ja 1985.

Artiklan 9 kohdan mukaan muille menoille kuin niille, jotka ovat EY:n perustamissopimuksesta tai sen nojalla annetuista säädöksistä johtuvia pakollisia menoja, vahvistetaan vuosittain se enimmäismäärä, jolla kuluvan varainhoitovuoden samankaltaisia menoja voidaan korottaa. Komissio toteaa talouspoliittista komiteaa kuultuaan tämän enimmäismäärän seuraavien seikkojen perusteella: bruttokansantuotteen määrän kehitys, jäsenmaiden talousarvioiden keskimääräinen vaihtelu ja elinkustannusten kehitys edellisen varainhoitovuoden aikana. Enimmäismäärä annetaan 1 päivään

toukokuuta mennessä tiedoksi kaikille toimielimille, joiden on otettava se huomioon talousarviomenettelyn aikana.

Jos muun kuin perustamissopimuksesta aiheutuvan menon lisäys neuvoston hyväksymän esityksen mukaan on yli puolet enimmäismäärästä, parlamentti voi lisätä kyseisen menon enimmäismäärää vielä enintään puolella enimmäismäärästä. Jos parlamentti, neuvosto tai komissio katsovat, että yhteisöjen toiminta edellyttää asetetun enimmäismäärän ylittämistä, neuvosto painotetulla määränemmistöllä ja parlamentti jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä voivat keskinäisellä sopimuksella vahvistaa uuden enimmäismäärän.

Talousarvion laadinnassa on nykyisin tärkeällä sijalla budjettikurin noudattaminen. Neuvoston päätöksen 88/377/ETY mukaan EMTO-Rin menot eivät saa minään vuonna ylittää 74 prosenttia yhteisön kokonaistuotannon kasvusta asianomaisena vuotena. Muut pakolliset menot on pidettävä useampivuotisen rahoitus-suunnitelman edellyttämässä rajoissa, joka suunnitelma on osa toimielinten välistä sopimusta, tehty 29 päivänä lokakuuta 1993, talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta ja talousarviomenettelyn parantamisesta (93/C 331/01). Tämä sopimus sääntelee myös muiden kuin perustamissopimuksista aiheutuvien menojen kehitystä. Sopimuksen mukaan pakollisista menoista päättää viime kädessä neuvosto, kun sen sijaan muiden kuin edellä mainittujen menojen mitoituksen lopullinen päätösvalta on parlamentilla.

Artiklan 10 kohdan mukaan toimielimet käyttävät niille kuuluvia valtuuksia noudattaen perustamissopimuksen määräyksiä ja niiden nojalla annettuja säädöksiä sekä erityisesti säädöksiä, jotka koskevat yhteisöjen omia varoja taikka tulojen ja menojen tasapainoa.

204 artikla. Artiklassa on määräykset talousarviomenettelyksi siinä tapauksessa, että talousarvioesitystä ei ole hyväksytty varainhoitovuoden alkuun mennessä.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan, ellei talousarviosta ole äänestetty varainhoitovuoden alkuun mennessä, kunkin luvun tai muun jaotteen mukaisiin menoihin voidaan kuukausittain käyttää määrä, joka on enintään yksi kahdestoistaosa edellisen varainhoitovuoden talousarvioon otetuista määrärahoista varainhoitoasetuksen 9 artiklan mukaan. Komissio saa kuitenkin käyttää määrän, joka on enin-

tään yksi kahdestoistaosa valmisteltavana olevaan talousarvioesitykseen otetuista määrärahoista.

Maksusitoumuksia voidaan varainhoitoasetuksen mukaan tehdä luku luvulta enintään neljäsosalla kaikista edellisenä varainhoitovuotena hyväksytyistä määrärahoista, lisättyinä yhdellä kahdestoistaosalla kutakin kulunutta kuukautta kohti, ja ylittämättä talousarvioesityksessä varattuja määrärahoja. Maksaminen voidaan suorittaa kuukausittain luku luvulta enintään kahdestoistaosalla kaikista määrärahoista, jotka on hyväksytty asianomaiseen lukuun edellisiksi varainhoitovuodeksi tehdyt siirrot huomioon ottaen.

Artiklan toisen kohdan mukaan neuvosto voi määränemistöllä ja muut ensimmäisessä kohdassa määrätyt edellytykset huomioon ottaen antaa luvan menoihin, jotka ovat yhtä kahdestoista osaa suuremmat. Tätä kohtaa sovelletaan, jos yhteisön toiminnan jatkuvuus ja hallinnon tarpeet sitä edellyttävät. Pakollisten menojen osalta neuvosto voi komission pyynnöstä ja parlamenttia kuultuaan antaa luvan käyttää samanaikaisesti kaksi väliaikaista kahdestoistaosaa tai useampia kahdestoistaosia niiden lisäksi, jotka on käytettävissä ilman eri toimenpiteitä.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan muiden kuin EY:n perustamissopimuksesta aiheutuvien menojen osalta neuvosto toimittaa päätöksensä välittömästi parlamentille, joka voi 30 päivän kuluessa jäsentensä enemmistöllä ja kun kolme viidesosaa äänistä on annettu, päättää toisin siitä menojen osuudesta, joka ylittää ensimmäisessä kohdassa tarkoitetun yhden kahdestoistaosan. Jos parlamentti ei tämän ajanjakson kuluessa tee neuvoston esityksestä poikkeavaa päätöstä, neuvoston päätöstä pidetään lopullisena. Tältä osin EHTY:n kohdalla sovelletaan perustamissopimuksen 78 b artiklaa ja Euratomin kohdalla perustamissopimuksen 178 artiklaa.

Kahdestoistaosa-menettelyä ei sovelleta vain talousarvioesityksen viimeisessä hylkäämisvaiheessa parlamentissa, vaan myös silloin, kun neuvosto on epäonnistunut hyväksymään esityksen ajallaan, tai kun parlamentin puhemies ei ole julistanut esitystä lopullisesti hyväksytyksi.

Talousarvioesityksen hylkäämistapauksessa määrärahojen mitoitusta säännellään kaikkien lukujen osalta niin sanotun kaksoisrajoitesäännön perusteella. Perussääntönä on, että seuraava

vuoden kullekin kuukaudelle myönnetään yksi kahdestoistaosa edellisen vuoden vastavasta määrärahasta. Kuitenkin, jos talousarvioesitykseen on merkitty edellisuvoitista pienempi määräraha, yksi kahdestoistaosa on mitoitettava tämän alemman määrän perusteella. Säännöllä pyritään varmistamaan toiminnan jatkuvuus ilman, että se mahdollistaisi komission käyttöön suunniteltua mittavampia määrärahoja. Sääntö on kuitenkin tulokinnanvarainen. Komission mukaan määräraharajoite tulisi asettaa hylätyn talousarvioesityksen perusteella. Neuvosto ja parlamentti lähtevät kuitenkin siitä, että koko talousarviomenettely tulee aloittaa alusta, minkä vuoksi ei ole olemassa mitään todellista kaksoisrajoitetta niin kauan kuin komissio ei ole tehnyt uusia talousarvioesityksiä.

Talousarvioesityksen tulopuolen traditionaalisiin omiin varoihin määrärahojen yksi kahdestoistaosa menettelyllä ei ole vaikutusta, koska ne kerätään automaattisesti kansallisten viranomaisten toimesta. Arvonlisävero- ja BKT-maksun osalta sovelletaan edellistä voimassa olevaa maksua siihen saakka, kunnes maksut mitoitetaan uudelleen (neuvoston päätös (88/376/ETY, Euratom) 2 artikla 6 kohta). Toisaalta neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1552/89 mukaan yksi kahdestoistaosien mitoitus tulee perustua viimeiseen lopullisesti hyväksytyyn talousarvioon. Tarvittavat muutokset tehdään ensimmäisenä talousarvion hyväksymisen jälkeisenä arkipäivänä.

205 artikla. Artikla sisältää määräykset komission vastuusta ja varainhoidon periaatteista talousarvion toteuttamisessa sekä siitä, miten toimielimet huolehtivat maksujensa maksimisesta.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan komissio toteuttaa talousarviota omalla vastuullaan varainhoitoasetuksen 22 artiklan ja hyvän varainhoidon periaatteet huomioon ottaen varainhoitoasetuksen 2 artiklan mukaan. Vastuuperiaate liittyy komission yleiseen toimivaltaan, josta määrätään EY:n perustamissopimuksen 155 artiklassa. Komissio, varmistuen siitä että yhteisön sääntöjä noudatetaan ja käyttäen neuvoston sille antamaa toimivaltaa, on velvollinen hankkimaan toimielinten edellyttämät rahoitusresurssit niin, että yhteisön politiikkaa voidaan toteuttaa. Artiklan mukaan komission toimivalta ei toimielimien budjetoitua koskevan autonomian mukaisesti kuitenkaan yllä pääluokkiin, jotka koskevat niiden varainhoi-

toa. Erilaisilla asetuksilla perustetut johtamiskomiteat ovat luonteeltaan poliittinen rajoite komission budjettivallan käytölle. Nämä komiteat koostuvat kansallisista asiantuntijoista, ja niiden tarkoituksena on auttaa komissiota talousarvion toteuttamisessa. Todellisuudessa ne useimmiten vähentävät komission toimeenpanovaltaa. Komiteoiden asemaa muutettiin komission vuoden 1985 valkoisessa kirjassa (Com (85) 310 final) esittäminen periaatteiden mukaisesti siten, että komission toimeenpanovaltaa on vahvistettu komiteoihin nähden.

Hyvän varainhoidon periaatetta koskevia määräyksiä ei ole otettu perustamissopimukseen. Rahoitushallinnon katsotaan olevan terveellä pohjalla, kun rahoitusjärjestelmät ja päätösmenettelyt mahdollistavat käytettävissä olevilla resursseilla optimaalisen tuloksen tai resurssien käyttö on minimaalinen asetetun tavoitteen saavuttamiseksi. Käytännössä rahoitushallinto on kunnossa, kun saavutetaan optimaalinen tasapaino asetetun tavoitteen saavuttamisen sekä käytettävissä olevien keinojen valinnan ja hyväksikäytön välillä. Varainhoitoasetuksen 2 artiklassa asia mainitaan seuraavasti. Talousarviomäärärahat on käytettävä moitteettoman varainhoidon periaatteiden sekä erityisesti taloudellisuuden ja kustannusvaikutavuuden periaatteiden mukaisesti. On määriteltävä määrinä ilmaistavia tavoitteita ja taatava niiden toteuttamisen seuranta.

Artiklan toisen kohdan mukaan asetuksessa annetaan yksityiskohtaiset erityissäännökset siitä, miten kukin toimielin huolehtii menojensa maksamisesta. Varainhoitoasetuksen 22 artiklassa säädetään, että komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, EY:n tuomioistuimelle ja tilintarkastustuomioistuimelle tarpeellisen toimivallan näitä toimielimiä vastavien talousarvion pääluokkien toteuttamiseksi. Jokainen toimielin toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet sekä järjestely- että seurantavaiheessa taatakseen itselleen asettamiensa päämäärien saavuttamisen. Komissio ja muut toimielimet voivat siirtää päätösvaltansa talousarvion toteuttamiseksi työjärjestyksensä määrittämien ehtojen mukaisesti ja valtuutuksessa vahvistamissaan rajoissa. Käytännössä budjetin toteuttaminen perustuu kussakin toimielimessä toimeenpanovallan erottamiseen tulojen ja menojen hyväksyjän, tilinpitäjän ja varainhoidon valvojan kesken varainhoitoasetuksen 21 artiklassa todetun mukaisesti.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan komis-

sio voi talousarvion rajoissa sekä asetuksessa säädetyin rajoituksin ja edellytyksin siirtää määrärahoja luvusta toiseen ja alajaottelusta toiseen. Varainhoitoasetuksen 26 artiklan mukaan parlamentti ja neuvosto voivat omissa talousarvion pääluokissaan tehdä siirtoja luvusta toiseen ja momentilta toiselle. EY:n tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin voivat omissa talousarvion pääluokissaan tehdä jokaisessa luvussa siirtoja momentilta toiselle. Komissio voi omissa talousarvion pääluokissaan tehdä jokaisessa luvussa siirtoja momentilta toiselle sekä jokaisessa henkilöstömenoja ja toimintamenoja koskevassa osastossa siirtoja luvusta toiseen. Lisäksi komissio voi ehdottaa budjettivallan käyttäjälle määrärahojen siirtämistä luvusta toiseen missä tahansa talousarvion pääluokassa. Neuvosto budjettivallan käyttäjänä päättää pakollisia menoja koskevista siirroista parlamenttia kuultuaan kuuden viikon kuluessa. Parlamentti budjettivallan käyttäjänä tekee ratkaisunsa muita kuin perustamissopimuksesta aiheutuvia menoja koskevista määrärahasiirroista neuvostoa kuultuaan kuuden viikon kuluessa. Jokainen ehdotus, joka koskee siirtoa luvussa tai luvusta toiseen, edellyttää hyväksymismerkintää varainhoidon valvojalta. Määrärahoja voidaan siirtää vain sellaisille talousarvion momenteille, joille talousarviossa on hyväksytyt määräraha tai jotka on varustettu merkinnällä "pro memoria" (pm).

Toimielimen ylin toimivallan käyttäjä voi omalla vastuullaan jättää huomioimatta varainhoidon valvojan kielteisen päätöksen. Tästä on kuitenkin varainhoitoasetuksen 28 artiklan mukaan tiedotettava varainhoidon valvojalle ja kuukauden kuluessa tilintarkastustuomioistuimelle.

205 a artikla. Artiklan mukaan komission tulee antaa neuvostolle ja Euroopan parlamentille vuosittain tuloslaskelma edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteutumisesta sekä tase, johon on merkitty yhteisön varat ja vastuut. Varainhoitoasetuksen 78 artiklan mukaan komissio laatii päätetyn varainhoitovuoden osalta konsolidoidun tulo- ja menotilin yhteisöjen yleisestä talousarviosta seuraavan varainhoitovuoden toukokuun 1 päiväksi. Konsolidoituun tulo- ja menotiliin kuuluu tuloja koskeva taulukko, varainhoitovuoden määrärahojen kehitystä esittäviä taulukoita, menoja koskevia taulukoita kyseisen varainhoitovuoden määrärahojen käytöstä, edellisten varainhoitovuosien yhä käytettävissä olevien

määrärahojen käyttöä koskevia taulukoita sekä liitteenä asiakirja pääomia koskevista toimista ja velkojen hoidosta.

Varainhoitoasetuksen 79 artiklan mukaan kunkin toimielimen tulee toimittaa viimeistään maaliskuun 1 päivänä komissiolle tulo- ja menotilin ja taseen laatimiseksi välttämättömät tiedot. Tulo- ja menotili sisältää kunkin toimielimen osalta kaikki kuluneen varainhoitovuoden tuloja ja menoja koskevat tapahtumat. Komissio laatii seuraavan vuoden toukokuun 1 päiväksi konsolidoidun taseen, jossa ovat yhteisöjen varat ja velat kuluneen varainhoitovuoden joulukuun 31 päivänä varainhoitoasetuksen 81 artiklan nojalla sekä liittää taseeseen samana päivänä laaditun selvityksen tileistä, joista käy ilmi tilitapahtumat ja saldot. Tase sisältää varojen osalta perittävien tulojen määrän ja velkojen osalta sellaisten varainhoitovuoden menojen määrän, joita ei ole vielä merkitty tilinpäätökseen. Komissio toimittaa viimeistään toukokuun 1 päivänä Euroopan parlamentille, neuvostolle ja tilintarkastustuomioistuimelle tulo- ja menotilin, selvityksen varainhoidosta sekä taseen varainhoitoasetuksen 82 artiklan mukaan.

206 artikla. Artikla sisältää menettelytapamääräykset Euroopan parlamentin myöntäessä talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden komissiolle sekä määräykset asian johdosta komissiolle aiheutuvista toimista.

Artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan parlamentti myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden neuvoston määräenemmistöllä antamasta suosituksesta. Tätä varten parlamentti tutkii neuvoston jälkeen 188 c artiklassa tarkoitetun tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen ja tarkastettujen toimielinten tilintarkastustuomioistuinten huomautuksiin antamat vastaukset sekä tilintarkastustuomioistuimen antamat asiaa koskevat erityiskertomukset.

Komissio antaa 205 a artiklan mukaisesti neuvostolle ja Euroopan parlamentille vuosittain tuloslaskelman ja taseen, jossa esitetään yhteisön varat ja vastuut. Tilintarkastustuomioistuin antaa tarkastuksensa perusteella tuloja ja menoja koskevien tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta vahvistuslausuman neuvostolle ja parlamentille. Tilintarkastustuomioistuin laatii myös vuosikertomuksen kunkin varainhoitovuoden päätyttyä ja tarvittaessa erityiskertomuksia. Unionin toimielimet

antavat lausuntonsa tilintarkastustuomioistuinten niihin kohdistamista huomautuksista.

Saatuaan neuvoston määräenemmistöllä antaman suosituksen sekä tutkittuaan edellä mainitut asiakirjat Euroopan parlamentti myöntää komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden. Vastuuvapaus tulisi myöntää ennen varainhoitovuoden päättymistä seuraavan vuoden huhtikuun 30 päivää. Jos tätä määräaikaa ei voida noudattaa, Euroopan parlamentti tai neuvosto ilmoittavat komissiolle syyt päätöksen lykkäämiseen. Jos Euroopan parlamentti lykkää vastuuvapauden myöntämistä koskevaa päätöstä, komissio pyrkii viipymättä toteuttamaan kaikki toimenpiteet helpottaakseen tämän päätöksen tiellä olevien esteiden poistamista.

Artiklan 2 kohdan mukaan Euroopan parlamentilla on oikeus komission kuulemismenettelyyn ennen vastuuvapauden myöntämistä ja tarvittaessa muussakin tarkoituksessa, joka liittyy komissiolle talousarvion toteuttamisessa olevien toimivaltuuksien käyttämiseen. Parlamentti voi kuulla komissiota menojen käytöstä sekä varainkäytön järjestelmien toiminnasta. Komission velvollisuutena on antaa Euroopan parlamentin pyynnöstä sille kaikki sen tarvitsemat tiedot.

Artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan komissio on velvollinen ottamaan huomioon Euroopan parlamentin komission vastuuvapauden myöntämistä koskevissa päätöksissä tai menojen käytöstä muussa yhteydessä esittämät huomautukset. Komission tulee lisäksi ottaa huomioon ne huomiot, jotka neuvosto on liittänyt vastuuvapauden myöntämisestä antamiinsa suosituksiin. Näiden huomautusten ja huomioiden johdosta komission tulee ryhtyä kaikkiin aiheellisiin toimiin.

Artiklan 3 kohdan toisen alakohdan mukaan komission tulee antaa kertomuksia Euroopan parlamentin huomautusten ja neuvoston huomioiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä. Tämä koskee erityisesti niitä tilanteita, joissa komissio antaa huomautusten tai huomioiden johdosta ohjeita talousarvion toteuttamisesta vastuussa oleville. Nämä kertomukset annetaan kuitenkin Euroopan parlamentin tai neuvoston pyynnöstä sekä toimitetaan myös tilintarkastustuomioistuimelle.

207 artikla. Artiklan sisältämät määräykset ovat peräisin vuodelta 1957. Niitä ei ole saatettu vastaamaan sen enempää muuttunutta primäärioikeutta kuin myöhemmin omaksuttu-

ja käytäntöjäkään. Tämä johdosta eräät artiklan määräyksistä ovat yhtäältä osittain vanhentuneita tai toisaalta niitä on sovellettu vain osittain taikka ei niitä ei sovellettu lainkaan.

Artiklan ensimmäinen kohta sisältää keskeisen määräyksen yhteisön talousarvion laatimisen ja soveltamisen kannalta välttämättömästä teknisestä rahayksiköstä. Määräyksen mukaan yhteisön talousarvion laadinnassa käytetään 209 artiklan nojalla annetun varainhoitoasetuksen säännösten mukaisesti määriteltyä laskentayksikköä. Määräys koskee laskentayksikön käyttöä vain budjetin laadinnassa. Ecut käyttö muissa yhteyksissä, esimerkiksi yhteisön kolmannelle osapuolelle suorittamissa maksuissa, perustuu muuhun lainsäädäntöön. Erikseen on säädetty myös laskentayksiköstä eli niin sanotusta vihreästä ecusta ja vaihtokursseista, joita sovelletaan yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita varten.

Säännökset laskentayksiköstä ovat Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavan varainhoitoasetuksen muuttamisesta 13 päivänä maaliskuuta 1990 annetun neuvoston asetuksen (EHTY, ETY, Euratom) N:o 610/90 11 artiklassa. Tämän säännöksen mukaan yhteisön talousarvio laaditaan ecussa. Ecu muodostuu jäsenvaltioiden valuuttojen osuukien kokonaismuunnoksesta. Näistä osuuksista on säädetty neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3180/78 Euroopan rahapoliittisen yhteistyörahaston käyttämien laskentayksikön arvon muuttamisesta. Viimeksi mainitun säädöksen mukaisesti päätettyjä muutoksia ecun muodostukseen sovelletaan suoraan talousarviossa käytettävään laskentayksikköön eli ecuun. Ecut arvo tietyssä valuutassa on ecun muodostavien valuuttojen osuukien vasta-arvojen kokonaismuunnoksesta kyseisessä valuutassa. Ecut arvon määrittää komissio valuuttamarkkinoiden päivittäisten valuuttakurssien perusteella. Päivittäiset eri kansallisten valuuttojen vaihtokurssit ovat saatavilla joka päivä ja ne julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä.

Yksityiskohtaisemmat säännökset laskentayksikön soveltamisesta yhteisön talousarvion tuloihin ja menoihin sekä esimerkiksi muutokursseista kolmansien maiden valuuttojen suhteen sisältyvät komission asetukseen (ETY, Euratom, EHTY) N:o 3418/93 yksityiskohtaisista säännöistä 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun varainhoitoasetuksen täytäntöönpanosta.

Artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltiot

asettavat 200 artiklan 1 kohdassa määrätty rahoitusosuutensa yhteisön käyttöön omina kansallisina valuuttoinaan. Viimeksi mainitussa artiklassa määrättiin talousarvioon otettuja tuloja koskevat ja Euroopan sosiaalirahaston menojen kattamiseksi tarvittavat jäsenvaltioiden rahoitusosuudet. Määräys oli pysynyt muuttamattomana, vaikka yhteisön menojen rahoituksessa oli siirrytty rahoitusosuusjärjestelmästä omien varojen järjestelmään. Perustamissopimuksen 200 artikla kumottiin vasta unionisopimuksella. EY:n perustamissopimuksen 207 artiklan toisen kohdan viittauksen jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista kohdistuneekin perustamissopimuksen 201 artiklan määräyksiin omien varojen järjestelmästä, sellaisena kuin viimeksi mainittu määräys on muutettuna unionisopimuksella. EY:n perustamissopimuksen 207 artiklan toisen kohdan voidaan siten katsoa merkitsevän sitä, että yhteisön omien varojen järjestelmän mukaiset jäsenvaltioiden osuudet maksetaan yhteisölle jäsenvaltion omassa valuutassa.

Artiklan kolmannessa kohdassa on määräykset jäsenvaltioiden rahoitusosuuksien eli jäsenvaltiolta saatujen omien varojen ylijäämien käyttämisestä. Mahdollinen ylijäämä tallettaisiin jäsenvaltioiden valtionkassoihin tai niiden määräämien laitosten haltuun. Kyseisessä kohdassa on myös määräykset siitä, minkä arvon näin talletetut varat säilyttäisivät. Viimeksi mainittua määräystä ei kuitenkaan sellaisenaan sovelleta, vaan jäsenvaltioiden kansallisina valuuttoinaan komission tilille tallettamat varat muutetaan ecuksi siten kuin asiasta on säädetty neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1552/89 9 artiklan 2 kohdassa.

Artiklan neljännen kohdan mukaan ylijäämä voidaan myös sijoittaa komission ja asianomaisen jäsenvaltion sopimin ehdoin. Tätä kohtaa ei käytännössä ole koskaan sovellettu.

Artiklan viidennen kohdan mukaan 209 artiklassa tarkoitettua varainhoitoasetuksessa määritetään Euroopan sosiaalirahastoa koskevien rahoitustoimien toteuttamisen tekniset edellytykset. Määräys on vanhentunut.

208 artikla. Artikla ensimmäinen kohta sisältää määräykset komission toimivallasta muuttaa tilillään olevan valuutan lajia. Komissio voi muuttaa jonkin jäsenvaltion valuutan määräisiä varoja toisen jäsenvaltion valuutan määräiseksi vain, mikäli se on tarpeen perustamissopimuksen tarkoitusten täyttämiseksi eli käytännössä lähinnä budjetin täytäntöönpanemiseksi.

Säännös ei anna komissiolle mahdollisuutta valuuttojen muuttamiseen valuuttakurssien muutoksilla keinottelemista varten.

Artiklassa tarkoitetut varat koostuvat jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista yhteisön omiin varoihin ja voivat siten olla huomattavan suuria. Tällaiset huomattavan suuret muutokset valuutasta toiseen saattaisivat vaikuttaa haitallisesti asianomaisen maan rahan ulkoiseen arvoon. Tämän johdosta komission tulee mahdollisimman pitkälle välttää tällaisia muutoksia, mikäli sillä on käteistä rahaa tai rahaksi muutettavia varoja tarvitseminaan valuuttoina.

Artiklan ensimmäisen kohta sisältää myös määräyksen, jonka mukaan komission tulee ilmoittaa valuuttojen muutoksista jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille. Varainhoitoasetuksen 35 artiklan mukaan komission tulee toimittaa kullekin jäsenvaltiolle neljännevuosittain ilmoitus, josta käy ilmi kyseisen jäsenvaltion valuutasta toiseen ja päinvastoin tehdyt siirrot.

Artiklan toisen kohdan mukaan komissio toimii kunkin jäsenvaltion kanssa jäsenvaltion määräämän viranomaisen välityksellä. Rahoitusta koskevissa toiminnoissa komissio asioi rahaa liikkeeseen laskevan pankin tai muun jäsenvaltion hyväksymän rahoituslaitoksen kanssa.

209 artikla. Artikla sisältää määräykset toimivallasta talousarviota ja taloudenhoitoa koskevien säännösten antamisessa. Artiklan mukaan neuvosto antaa kyseiset säännökset yksimielisesti komission ehdotuksesta. Neuvoston tulee myös kuulla Euroopan parlamenttia. Artikla edellyttää lisäksi, että tilintarkastustuomioistuimen tulee antaa asiasta lausunto ennen säädösten antamista.

Talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt annetaan varainhoitoasetuksessa.

Artiklan mukaan neuvosto vahvistaa lisäksi yksityiskohtaiset säännöt ja menettelytavat, joita noudattaen yhteisön omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön. Neuvosto määrittelee myös ne toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen hankkimiseksi.

Neuvosto määrittää myös säännöt maksu- määräysten antajien ja tilivelvollisten vastuusta sekä järjestää heidän toimintansa valvonnan. Sopimuksella Euroopan unionista tähän talou-

denhoidon valvontaa koskevaan artiklan c alakohtaan lisättiin maininta, joka koskee varainhoidon tarkastajien vastuuta.

Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettava varainhoitoasetus, annettu 21 päivänä joulukuuta 1977 (377X1231(01)).

Tämä niin sanottu varainhoitoasetus on keskeisin yhteisön talousarviota koskeva säädös. Varainhoitoasetusta on muutettu seuraavilla säädöksillä: neuvoston asetus (EHTY, ETY, Euratom) N:o 1252/79, neuvoston asetus (ETY, EHTY, Euratom) N:o 1176/80, neuvoston asetus (EHTY, ETY, Euratom) N:o 2049/88, ja neuvoston asetus (Euratom, EHTY, ETY) N:o 610/90. Varainhoitoasetuksen konsolidoitu teksti sisältää tällä hetkellä 131 artiklaa ja 12 osastoa.

Säädöksen ensimmäinen osasto sisältää yleiset periaatteet muun muassa talousarvion vuotuisuudesta, määrärahatyypeistä, varojen käytöstä useammalle vuodelle ajoittuvan toiminnan yhteydessä ynnä muista seikoista. Näitä seikkoja sekä eräitä jäljempänä käsiteltäviä asioita on selostettu muun muassa EY:n perustamissopimuksen 202, 203 ja 204 artiklan yhteydessä.

Varainhoitoasetuksen 4 artiklassa on säädetty talousarvion tulojen ja menojen bruttobudjetoinnista ja sitä koskevista poikkeuksista. Asetuksen 5 artikla sisältää perussäännöksen, jonka mukaan tuloja ja menoja voidaan suorittaa vain kirjaamalla ne johonkin talousarvion momentille. Tähän artiklaan sisältyy myös perussäännös määrärahojen ylittämiskiellosta.

Asetuksen 6 artiklassa määritetään varainhoitovuodeksi kalenterivuosi. Artiklaan sisältyy myös pääsäännöt tulojen ja menojen kohdentamisesta. Asetuksen 7 artikla sisältää säännökset määrärahojen peruuntumisesta ja siirtämisestä seuraaville varainhoitovuosille. Asetuksen 9 artikla sisältää säännökset menojen suorittamisen liittyvistä menettelytavoista siinä tapauksessa, että talousarviota ei ole varainhoitovuoden alkaessa lopullisesti vahvistettu.

Asetuksen 10 artiklan mukaan talousarvio, lisätalousarviot ja talousarvion korjaukset julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä pääsääntöisesti kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona talousarvion lopullinen vahvistaminen on todettu.

Asetuksen 11 artiklan mukaan talousarvio

laaditaan ecuissa. Asiaa on käsitelty myös EY:n perustamissopimuksen 207 artiklan yhteydessä.

Asetuksen toinen osasto sisältää yksityiskohtaiset säännökset talousarvion laatimisesta, rakenteesta ja esittämisestä, joita on käsitelty EY:n perustamissopimuksen 202 artiklan yhteydessä.

Asetuksen kolmas osasto käsittelee talousarvion toteuttamista. Osaston artikkelit sisältävät säännökset muun muassa määrärahojen hoidosta vastuussa olevista tulojen ja menojen hyväksyjistä ja tilivelvollisista, jotka suorittavat perinnän ja maksamisen. Talousarvio toteutetaan noudattaen periaatetta, jonka mukaan sama henkilö ei voi olla sekä tulojen ja menojen hyväksyjä ja tilivelvollinen.

Komissio toteuttaa talousarviota omalla vastuullaan ja annettujen määrärahojen rajoissa. Komissio uskoo Euroopan parlamentille, neuvostolle, yhteisön tuomioistuimelle ja tilintarkastustuomioistuimelle tarpeellisen toimivallan näitä toimielimiä koskevan talousarvion pääluokkien toteuttamiseksi. Komissio ja muut toimielimet voivat siirtää päätösvaltaansa talousarvion toteuttamiseksi työjärjestyksessä määritettyjen ehtojen mukaisesti ja valtuuksien rajoissa.

Asetuksen kolmannessa osastossa määritetään myös muun muassa kirjanpidon hoitamisesta atk-järjestelmiä hyväksikäyttäen samoin kuin varainhoidon valvojan sekä tilivelvollisen asemasta ja tehtävistä. Osastossa on myös säännökset määrärahaajaottelusta, yhteisön toimielinten oikeudesta tehdä omissa pääluokissaan siirtoja talousarvion artiklasta toiseen sekä määrärahojen siirtämisen edellytyksistä 26 artiklassa. Asetuksen 27 artikla sisältää poikkeussäännökset niistä tapauksista, joissa menot tai tulot voidaan hyväksyä nettomääräisinä.

Kolmannessa osastossa on myös säännökset budjettiin otettavien tulojen ja käytettävissä olevien varojen käytännön hoidosta, kuten esimerkiksi tulojen ja menojen hyväksymisen edellytyksistä ja tulojen ja menojen hyväksyjän sekä tilivelvollisen tarkemmista tehtävistä. Osasto sisältää edelleen yksityiskohtaiset säännökset menojen kohdentamisesta, vahvistamisesta, hyväksymisestä ja maksamisesta sekä palkkamenojen hoidosta.

Asetuksen neljäs osasto koskee hankinta-, urakka-, palvelu- ja vuokrasopimusten tekemistä, inventaarioita irtaimesta ja kiinteästä omaisuudesta sekä kirjanpitoa. Sopimukset on teh-

tävä kirjallisesti ja pääsääntöisesti hintakilpailumenettelyä tai tarjouspyyntömenettelyä noudattaen. Kilpailukutsut on pääsääntöisesti saatettava tiedoksi ainakin kaikissa jäsenvaltioissa.

Asetuksen viidennessä osastossa on säännökset tulojen ja menojen hyväksyjien, tilivelvollisten ja ennakkomaksukassojen hoitajien vastuusta, heitä koskevasta kurinpitomenettelystä ja korvausvelvollisuudesta sekä vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille.

Kuudennessa osastossa on säännökset muun muassa tilinpäätöksen sisällöstä, tilinpäätöksen esittämisestä, tilintarkastuksesta, tilintarkastustuomioistuimen toiminnasta, oikeuksista ja tehtävistä, tarkastettavien velvollisuuksista sekä vastuuvapauksien myöntämisistä. Tilintarkastustuomioistuinta ja tilintarkastusta on käsitelty edellä EY:n perustamissopimuksen 188 a—c ja 205 c artiklan yhteydessä.

Seitsemäs osasto sisältää tutkimusmäärärahoihin ja teknologian kehittämiseen osoitettuihin määrärahoihin sovellettavia erityismääräyksiä sekä kahdeksas osasto Euroopan maatalouden tuki- ja ohjusrahojen tukiosastoon sovellettavia erityissäännöksiä.

Ulkopuolelle osoitettavaan tukeen sovelletaan asetuksen yleissäännöistä poikkeavia säännöksiä. Nämä erityissäännökset, jotka koskevat esimerkiksi yhteistyöhankkeiden täytäntöönpanoa, sopimusten solmimista ja tilintarkastusta sisältyvät yhdeksänteen lukuun. Kymmenes osasto koskee yhteisön ulkopuolella toimivaan henkilöstöön ja vastaavaan hallinnolliseen toimintaan liittyvien määrärahojen hoitoon liittyviä erityissäännöksiä, yhdestoista osasto Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon sovellettavia erityissäännöksiä sekä kahdestoista osasto siirtymä- ja loppusäännöksiä.

Komissio on tehnyt eräitä varainhoitoasetusta koskevia muutosesityksiä, joiden käsittely on kesken. Asetusta on esitetty muutettavaksi muun muassa sen johdosta, että yleiseen budjettiin on ehdotettu sisällytettäväksi reservi hätäapua varten ja reservi takauksille yhteisön lainoille ja lainoille ei-jäsenmaille. Asetukseen on myös ehdotettu sisällytettäväksi säännökset perusteilla olevasta takuurahastosta. Komission tekemät ehdotukset, jotka liittyvät muun muassa unionisopimukseen ja Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen, merkitsivät toteutuessaan varsin laajoja muutoksia varainhoitoasetukseen.

Komission asetukset (Euratom, EHTY, EY) N:o 3418/93, annettu 9 päivänä joulukuuta 1993, 21 päivänä joulukuuta 1977 annetun varainhoitoasetuksen tiettyjen säännösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä

Varainhoitoasetus ei yksin ole riittävä kattamaan kaikkia yhteisön talousarvion soveltamisen yksityiskohtia. Varainhoitoasetuksen 126 artiklan mukaan komissio vahvistaa varainhoitoasetuksen soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt kuullen Euroopan parlamenttia ja neuvostoa ja saatuaan lausunnon muilta toimielimiltä. Tämä on viimeksi tehty komission asetuksella (Euratom, EHTY, EY) N:o 3418/93.

Varainhoitoasetuksen soveltamista koskevan asetuksen ensimmäinen osasto sisältää säännökset niistä edellytyksistä, joilla laskentayksikkönä käytettyä ecua sovelletaan tuloihin ja menoihin. Toinen osasto koskee toimielimen päätösvallan siirtämistä toimielimen henkilölle, jotka valtuuttaja on oikeuttanut toimimaan, esimerkiksi allekirjoituksellaan, toimielimen puolesta. Valtuutuksen tulee aina sisältää toimivaltuuden asialliset rajat ja tarvittaessa valtuutuksen ajalliset rajat.

Asetuksen kolmas osasto käsittelee tulojen ja menojen hoidossa käytettävien yhtenäistettyjen atk-järjestelmien hallintaa ja neljäs osasto sisältää tilivelvollisen ja avustavan tilivelvollisen nimittämistä, toimivaltaa ja asemaa, lähinnä riippumattomuutta, tehtäviä ja vastuuta koskevat säännökset samoin kuin ennakkomaksukassojen hoitajia koskevat säännökset. Asetuksen viides osasto sisältää varainhoidon valvoja ja avustavia varainhoidon valvoja koskevia säännöksiä.

Asetuksen kuudes osasto sisältää säännökset toimivaltaisten viranomaisten menettelytavoista ja velvollisuuksista niiden toimenpiteiden suhteen, joista aiheutuu yhteisölle saatavia tai, jotka muuttavat niitä. Asetuksen seitsemäs osasto sisältää vastaavat säännökset menoihin sitoutumisen osalta.

Asetuksen kahdeksas osasto säätelee maksuja koskevien sitoumusten rekisteröintiä sen jälkeen kun varainhoidon valvoja on hyväksynyt sitoumukset. Yhdeksänteen osastoon sisältyvät säännökset maksuja koskevien sitoumusehdotusten hyväksymismenettelyistä eli menojen vahvistamista. Kymmenenteen osastoon on otettu yksityiskohtaiset säännökset

niistä tiedoista ja asiakirjoista, jotka on liitettävä menopäätöksiin, sopimuksiin tai sitoumuksiin.

Asetuksen yhdestoista osasto sisältää säännökset ennakoiden myöntämisestä, kahdestoista osasto sisältää säännökset pankki- ja posti-siirtotileistä ja kolmastoista ennakkomaksukassoista. Neljäsosa osasto sisältää yksityiskohtaiset säännökset niiden korkojen maksamisesta, jotka yhteisön tuen saajat mahdollisesti ovat velkaa palautettaessa perusteettomasti maksettua tukea yhteisölle.

Asetuksen viidennessätoista osastossa on säännökset tarjouksien osalta noudatettavista menettelytavoista. Kuudestoista osasto sisältää rahamääräiset kynnsarvot eräiden yhteisön toimielimiä sitovien sopimusten tekemiselle. Kynnsarvojen mukaan määräytyvät muun muassa eräät sopimuskentekovaltuudet.

Seitsemästoista osasto sisältää säännökset hankintoja ja sopimuksia käsittelevän neuvoo-antavan komitean toiminnasta, kahdeksastoista osasto sisältää säännökset sopimuksen täytäntöönpanon vakuudeksi hankkijoilta tai tavarantoimittajilta vaadittavista ennakkotakuista. Asetuksen osastot yhdeksäntoista — kaksikymmentäviisi sisältävät säännökset muista toimielinten taloudenhoitoa koskevista menettelytavoista, kuten esimerkiksi inventaariluetteloiden laatimisesta, irtaimen omaisuuden myynnistä, tilikartoista ja vakuuttamisesta eräissä tapauksissa.

Neuvoston asetukset (ETY) N:o 1552/89 yhteisön omien varojen järjestelmästä annetun neuvoston päätöksen (88/376/ETY, Euratom) täytäntöönpanosta

Asetus sisältää säännökset omien varojen järjestelmän mukaisten varojen asettamisesta komission käyttöön ja ajankohdasta, jolloin komissiolle syntyy oikeus kyseessä oleviin varoihin. Asetus sisältää myös säännöksiä omia varoja koskevan järjestelmän valvonnasta ja tarkastamisesta.

Asetuksen 2 artiklan mukaan yhteisön oikeus omien varojen järjestelmän mukaisiin niin sanottuihin traditionaalisiin varoihin syntyy heti, kun jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen on ilmoittanut velalliselta saatavaksi tulleesta erästä. Ilmoitus on tehtävä heti, kun velallinen on tiedossa ja toimivaltainen hallinnollinen viranomainen voi laskea saatavan määrän. Jäsenvaltiot ovat 3 artiklan mukaan

velvolliset ryhtymään kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kaikki tarvittavat yhteisön todettuihin omiin varoihin ja niiden käyttöön asettamiseen liittyvät asiakirjat säilytetään vähintään kolme vuotta.

Asetuksen 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden tulee ilmoittaa ne viranomaiset, jotka vastaavat omien varojen järjestelmästä. Myös omien varojen keräämistä ja kirjanpitoa koskevista yleisistä lakeihin, asetuksiin tai hallinnollisiin määräyksiin perustuvista säännöksistä on informoitava komissiota. Komission tulee antaa nämä tiedot myös toiselle jäsenvaltiolle, jos tämä sitä pyytää.

Asetuksen 5 artiklan mukaan osuus, josta on säädetty omia varoja koskevan neuvoston päätöksen (88/376/ETY, Euratom) 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa, lasketaan prosentiosuutena jäsenvaltioiden bruttokansantuloennusteiden summasta siten, että prosentiosuudella voidaan kattaa se osa budjetista, jota ei rahoiteta tulleilla, maatalousmaksuilla, arvolisäpohjaan perustuvalla maksulla, rahoitusosuuksilla täydentäviin tutkimuksen ja teknologian kehittämisohjelmiin, muilla tuloilla ja soveltuvin osin bruttokansantuloon perustuvilla rahoitusavustuksilla. Tämä osuus ilmaistaan talousarviossa prosenttilukuna pyöristettynä neljän desimaalin tarkkuuteen.

Asetuksen 6—8 artiklat sisältävät yksityiskohtaiset säännökset omista varoista pidettävistä tileistä. Nämä tilit on pidettävä jäsenvaltion valtiovarainministeriössä tai jäsenvaltion määräämässä muussa toimielimessä. Tilin on jaoteltava sen mukaan, mistä omien varojen erästä on kysymys. Varat on pääsääntöisesti merkittävä tileihin viimeistään yhdeksäntenätoista päivänä sen kuukauden jälkeen, kun yhteisön oikeus kyseisiin varoihin on syntynyt. Niistä varoista, joihin yhteisön oikeus on syntynyt, mutta joita ei vielä ole voitu kerätä ja joille ei ole asetettu vakuutta, on pidettävä erillistä tiliä. Arvonlisäveropohjaan ja yhteisön omien varojen muihin lisäresursseihin perustuvista maksuista merkitään tileihin yksi kahdestoistaosa kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä.

Jäsenvaltioiden on lähettävä komissiolle kuukausittain selvitys tileistä. Erillististä tileistä selvitys tulee lähettää neljännesvuosittain. Lisäksi komissiolle tulee lähettää puolivuositainen ilmoitus petoksista ja epäsäännöllisyyksistä, joissa on kyse yli 10 000 ecun rahamääristä. Ilmoitukseen tulee tarvittaessa liittää selvitys

myös siitä, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty havaittujen petosten tai epäsäännöllisyyksien johdosta. Edelleen jäsenvaltioiden tulee laatia vuosittain toukokuun alkuun mennessä yhteenvetoraportti omien varojen järjestelmän mukaisten varojen asettamisesta komission käyttöön ja tätä koskevasta tilinpidosta.

Asetuksen artiklat 9—11 koskevat omien varojen järjestelmän mukaisten varojen toteamista ja asettamista komission käyttöön. Tämä tapahtuu siten, että jäsenvaltiot hyvättävät jäsenvaltion valtiovarainministeriössä tai muussa toimielimessä olevaa komission nimiin avattua tiliä. Tilinhoidosta ei saa periä maksua. Komissio muuttaa tilille asetetut ja merkityt varat ecuiksi siten kuin neuvoston asetuksessa (Euratom, EHTY, ETY) N:o 610/90 on säädetty. Omien varojen järjestelmän mukaiset maksut merkitään tilille, kun traditionaalisten omien varojen keräilykustannuksina on vähennetty 10 prosenttia, viimeistään ensimmäisenä työpäivänä, joka seuraa yhdeksättätoista päivää sen kuukauden jälkeen, kun yhteisön oikeus kyseisiin varoihin on syntynyt. Komissio voi pyytää jäsenvaltioita aikaistamaan muita kuin arvonlisäveropohjaan perustuvia maksuja yhdellä kuukaudella.

Arvonlisäveropohjaan perustuvat maksut samoin kuin bruttokansantuloon pohjautuvat maksut hyvitetään asianomaiselle komission tilille kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä yhtenä kahdestoistaosana kyseisen vuoden budjettiin merkitystä kokonaismäärästä muutettuna kansalliseksi valuutaksi edellisen kalenterivuoden viimeisen vaihtokurssin mukaisesti. Tammikuun osuus kyseisistä maksuista perustuu alustavan budjettiesityksen lukuihin.

Asetus sisältää myös säännökset maksujen laskentatavasta siinä tapauksessa, että talousarviota ei ole hyväksytty asianomaisen varainhoitovuoden alkuun mennessä. Edelleen asetuksessa on yksityiskohtaiset säännökset maksujen tasoitusta koskevaksi menettelytavasta siinä tilanteessa, jolloin arvonlisäveropohjaan perustuva maksu ylittäisi enimmäismääräksi säädetyn 55 prosenttia jäsenvaltion bruttokansantuotteesta. Samoin siinä on säännökset arvonlisävero- ja bruttokansantuotepohjaa koskevien korjausten tai tarkistusten huomioonottamisesta maksutilityksissä.

Asetuksen 11 artiklan mukaan mikä tahansa viivästys maksujen tileille merkitsemisessä johtaa koronmaksuvelvollisuuteen. Korko on täl-

löin jäsenvaltion rahamarkkinoilla lyhytaikaisissa julkisissa rahoitustoimissa käytetty korko lisättyinä kahdella prosenttiyksiköllä. Tätä korkoa lisätään 0,25 prosenttiyksiköllä kultakin viivästyskuukaudelta. Lisättyä korkoa sovelletaan koko viivästysjaksolle.

Asetuksen 12 artiklan yhteisön kassavarojen hallinnoinnista. Komissio käyttää omien varojen tileilleen hyvitettyjä varoja siinä määrin kuin talousarvion täytäntöönpanosta aiheutuva käteisvarojen tarve sitä edellyttää. Mikäli käteisvarojen tarve on suurempi kuin tileillä olevat varat, komissiolla on mahdollisuus talousarvion määrärahojen ja talousarvioon otettujen omien varojen puitteissa kerätä jäsenvaltioilta käteisvaroista puuttuva osa. Komissio ilmoittaa odotettavissa olevasta lisätarpeesta etukäteen. Vastaava mahdollisuus komissiolla on myös, mikäli neuvoston asetuksen tai päätöksen nojalla tehdyn lainasopimuksen täyttämisen vaarantuu eikä komissio voi turvata velanhoidon edellyttämiä toimenpiteitä muilla tavoin. Käytettävissä olevien kokonaisvarojen ja käteisvaratarpeen erotus jaetaan mahdollisimman pitkälti jäsenvaltioiden kesken siinä suhteessa, kuin kunkin jäsenvaltion arvioidaan suorittavan maksuja yhteisön budjetin omiin varoihin. Jäsenvaltioiden on toteutettava komission maksumääräykset mahdollisimman nopeasti ja viimeistään seitsemän työpäivän kuluessa.

Artiklat 13 ja 14 sisältävät yksityiskohtaisemmat säännökset omien varojen järjestelmän mukaisen markkinahintaisen bruttokansantulon laskemisesta. Artiklat 15 ja 16 sisältävät menettelysäännökset laskettaessa sitä yhteisön tulojen ja menojen välistä erotusta, joka omien varojen järjestelmästä tehdyn neuvoston päätöksen (88/376/ETY, Euratom) 7 artiklan mukaan siirretään seuraavaan varainhoitovuoteen.

Artiklassa 17—19 säädetään jäsenvaltioiden tarkastusvelvollisuuksista omia varoja koskevien toimintojen suhteen. Jäsenvaltiot voivat lähtökohtaisesti vapautua velvollisuudesta asettaa omien varojen järjestelmän mukaiset suoritukset yhteisön käyttöön vain ylivoimaisen esteen perusteella. Jäsenvaltiot ovat laajasti velvollisia itse tarkastamaan omien varojen järjestelmän mukaisten suoritusten perusteita, suoritusten maksamista sekä muuta yhteisön käyttöön asettamista. Jäsenvaltiot ovat lisäksi velvollisia suorittamaan lisätarkastuksia komission pyynnöstä sekä avustamaan tätä tarkastusten suorittamisessa. Lisäksi komissiolla on

laajat valtuudet suorittaa itse omien varojen järjestelmää koskevia tarkastuksia.

Asetuksen 20 artikla sisältää säännökset omien varojen järjestelmään liittyviä, erityisesti tietojen vaihtoa, raportointia ja tarkastustoimenpiteitä koskevia kysymyksiä selvittämään asetusta neuvoa-antavasta komiteasta. Komiteassa jäsenenä saa olla enintään viisi kunkin jäsenvaltion edustajaa.

Komissio on tammikuussa 1993 antanut ehdotuksen neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1552/89 muuttamisesta (COM (92) 519 final). Ehdotuksen tarkoituksena on muun muassa tarkentaa säännöksiä, jotka koskevat omien varojen järjestelmän mukaisten suoritusten toteutusta, jäsenvaltioiden tiedonantovelvollisuuksia ja yhteisön rahoituksellisen itsenäisyyden vahvistamista.

Omien varojen järjestelmä edellyttää, että sen perusteena olevat jäsenvaltioiden arvonalisäveropohjat ja bruttokansantulot määritellään ja lasketaan sekä käsitteiltään että perusteiltaan yhdenmukaisesti ja vertailukelpoisesti. Tätä tarkoitusta varten on neuvoston direktiivi markkinahintaisen bruttokansantuotteen muodostamisen yhdenmukaistamisesta (89/130/ETY, Euratom). Direktiivi edellyttää, että jäsenvaltiot noudattavat bruttokansantuloa koskevissa laskelmissaan voimassa olevan Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän (European System of Integrated Economic Accounts) määritelmiä ja laskentasääntöjä.

Arvonlisäveropohjaa koskevat säännökset sisältyvät neuvoston asetukseen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 arvonlisäverosta kertyvien omien varojen kannon lopullisesta yhdenmukaisesta menettelystä. Säännös täydentää asetusta (ETY) N:o 1552/89 ja sisältää yksityiskohtaiset säännökset arvonlisäveropohjan laskentatavoista, arvonlisäveropohjaa koskevien tietojen antamisesta sekä arvonlisäveropohjan määrittämiseen kohdistuvista tarkastuksista.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2681/74, annettu 21 päivänä lokakuuta 1974, elintarvikeapuna toimitettavista maataloustuotteista aiheutuvien menojen yhteisörahoituksesta, täydennetty asetuksilla (ETY) N:ot 249/77, 225/78, 642/82, 681/86

Asetuksen (ETY) N:o 2681/74 tarkoituksena on harmonisoida maataloustuotteina toimitettavasta elintarvikeavusta aiheutuvien menojen yhteisörahoituksen ehtoja. Asetuksen mukaan

yhteisörahoituksella katetaan, hallintomenoja lukuunottamatta, kaikki yhteisön elintarvikkeavuksi hankkimien maataloustuotteiden menot, jotka perustuvat neuvoston asetukseen tai neuvoston tekemien yleissopimusten tai sopimusten asettamiin velvoitteisiin. Se osuus menoista, joka vastaa vientitukea, veloitetaan Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tukiosastolta. Asetuksen mukaan jäsenvaltioiden tulee nimetä ne tahot, jotka ovat oikeutettuja suorittamaan asetuksessa tarkoitettuja menoja koskevia maksuja. Asetukseen sisältyy myös määräykset ennakkojen suorittamisesta jäsenvaltioille sekä jäsenvaltion tilien tarkastuksesta.

Asetukset (ETY) N:ot 2681/74, 249/77, 225/78, 642/82, 681/86 sisältävät yksityiskohtaiset säännökset yhteisörahoituksen täytäntöönpanosta.

209 a artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltiot ovat velvollisia toteuttamaan samat toimenpiteet suojatakseen yhteisön taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä kuin ne toteuttavat suojatakseen omia taloudellisia etujaan petolliselta menettelyltä. Lisäksi artiklan toisen kohdan mukaan jäsenvaltiot soveltavat yhteen toimintansa, jonka tarkoituksena on suojata yhteisön taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä. Tämä ei kuitenkaan saa rajoittaa perustamissopimuksen muiden määräysten soveltamista. Jäsenvaltiot järjestävät komission avulla toimivaltaisten hallintoyksikköjensä kiinteän ja säännöllisen yhteistoiminnan.

Suomen lainsäädännössä taloudellisten etujen suojaamista koskevia säännöksiä sisältyy rikoslain 29 lukuun, joka koskee rikoksia julkista taloutta vastaan (769/90). Artikla edellyttää, että myös Euroopan yhteisön julkista taloutta vastaan tehdyt petolliset menettelut saatetaan rikoslain 29 luvun soveltamisalan piiriin samassa laajuudessa kuin Suomen julkista taloutta vastaan tehdyt rikokset.

Kuudes osa

Yleiset määräykset ja loppumääräykset

210 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön olevan oikeushenkilö. Vastaava määräys on Euroopan atomienergia-yhteisön perustamissopimuksen 184 artiklassa. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 6 artiklassa yhteisön oikeushenkilöllisyys määritellään kahta muuta perustamissopimusta yksityiskoh-

taisemmin. Euroopan unioni ei sen sijaan ole oikeushenkilö.

Yhteisön on katsottu täyttävän ne yleiset edellytykset, jotka ovat välttämättömiä (kuten pysyvät toimielimet, yhteisölle määrätty päättäntävalta ja oma virkamieskunta), jotta kansainvälistä järjestöä voitaisiin pitää kansainvälisoikeudellisena subjektina. Kansainväliset järjestöt sekä unionin jäsenvaltioiden ulkopuoliset valtiot ovat tunnustaneet yhteisön kansainvälisoikeudellisen toimikelpoisuuden. Yhteisöllä on tarkkailijan asema YK:ssa sekä kaikissa sen erityisjärjestöissä. Yhteisö edustautuu muissa kansainvälisissä järjestöissä niiden periaatteiden mukaisesti, joita sovelletaan yhteisön sopimuskentekovaltaan.

Perustamissopimuksen 210 artiklalla on vällillinen merkitys yhteisön valtaan tehdä sopimuksia kolmansien valtioiden ja järjestöjen kanssa, koska siitä on katsottu voitavan johtaa yhteisön yleinen kansainvälisoikeudellinen toimikelpoisuus (ks. tapaus 22/70 komissio v. neuvosto, niin sanottu ERTA-tapaus). Yhteisön sopimuskentekovalta määräytyy tarkemmin EY:n perustamissopimuksen yhteisön toimielinten, lähinnä neuvoston ja komission, toimivaltaa koskevien eräiden määräysten sekä EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella. Euroopan yhteisöjen ulkosopimuksia on selostettu esityksen yleisperusteluissa (ks. jaksot 3.3.) sekä muun muassa perustamissopimuksen 109, 113, 229—231, 235 ja 238 artiklan yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

211 artikla. Artiklassa määrätään, että yhteisöllä on kaikissa jäsenvaltioissaan laajin kansallisen lainsäädännön mukaisesti määräytyvä oikeushenkilöllä oleva oikeustoimikelpoisuus. Yhteisö voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä käyttää puhevaltaa kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Tällöin yhteisöä edustaa komissio.

Määräys on kansainvälisten hallitusten välisen järjestöjen perussääntöjen oikeustoimikelpoisuutta koskevan käytännön mukainen. Perustamissopimuksen 183 artiklan mukaan jäsenvaltioilla säilyy riita-asioissa lainkäyttövaltaa yhteisöön nähden lukuunottamatta tapauksia, joissa EY:n tuomioistuimella on tuomiovaltaa. Yhteisöllä ja sen toimielimillä ja näiden jäsenillä ja henkilöstöllä on kuitenkin kansainvälisen käytännön mukaisesti diplomaattisia erioikeuksia ja vapauksia jäsenvaltioissa vuoden 1965 sulautumissopimuksen Euroopan yhteisöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan

pöytäkirjan nojalla. Pöytäkirjan sisältöä selotetaan 218 artiklaa koskeissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Kansallisen oikeustoimikelpoisuuden alueellinen soveltaminen määräytyy unionin jäsenvaltioiden osalta perustamissopimuksen 227 artiklan määräysten mukaan. Yhteisöihin sen perustamisen jälkeen liittyneiden uusien jäsenvaltioiden liittymissopimuksissa saattaa kuitenkin olla rajoituksia määräyksen alueellisen soveltamisen osalta (ks. Espanjan ja Portugalin liittymissopimuksen 24 artikla sekä Tanskan, Irlannin ja Iso-Britannian liittymissopimuksen 26 artikla). Lisäksi oikeushenkilöille mahdollisesti säädetty kansalliset rajoitukset oikeustoimikelpoisuuden osalta koskevat myös yhteisöä.

Tuomioistuin on (ks. tapaus 63, 69—72/72, Werhahn ym.) hylännyt komission vaatimuksen sen yksinomaisesta oikeudesta edustaa yhteisöä vahingonkorvausasiassa, jossa vaadittiin korvausta eräiden neuvoston antamien säädösten johdosta, koska yhteisön vahingonkorvausvelvollisuus perustui 215 artiklan toiseen kohtaan eikä kyse ollut 210 artiklan mukaisesta yhteisön jäsenvaltion tuomiovaltaan kuuluvasta seikasta.

212 artikla. Perustamissopimukseen sisällyneet artiklan määräykset kumottiin vuoden 1965 sulautumissopimuksen 24 artiklan nojalla. Sulautumissopimuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön, Euroopan talousyhteisön sekä Euroopan atomienergiayhteisön virkamiehistä ja muusta henkilökunnasta tuli sulautumissopimuksen voimaantulopäivästä lukien Euroopan yhteisöjen virkamiehiä ja muuta henkilöstöä ja he kuuluivat siitä lähtien yhteisöjen yhteiseen hallintoon. Neuvosto vahvistaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja kuultuaan asianomaisia toimielimiä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt sekä yhteisöjen muuta henkilökuntaa koskevat palvelussuhteen ehdot.

Yhteisöjen virkamiehiä koskeva henkilöstösääntö on vahvistettu neuvoston antamalla asetuksella (ETY) N:o 259/68. Henkilöstösääntöä on muutettu 22 kertaa, viimeksi neuvoston asetuksella (ETY, Euratom, EHTY) N:o 3765/92. Henkilöstösääntöä sovelletaan toimielinten sekä talous- ja sosiaalikomitean virkamiehiin, mutta ei investointipankin virkamiehiin (ks. tapaus 110/75, Mills). Henkilöstösääntöä ei sovelleta myöskään Euroopan keskuspankin eikä Euroopan rahainstituutin henkilös-

töön eikä yhteisön itse perustamien toimielinten virkamiehiin (ks. esim neuvoston asetus (ETY) N:o 337/75 Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskukseen perustamisesta). Unionisopimukseen sisältyvän julistuksen (N:o 33) mukaan Euroopan keskuspankin ja Euroopan rahainstituutin virkamiehiä koskevat riitaisuudet ratkaistaan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Henkilöstösääntö asettaa jäsenvaltioille myös lukuisia velvollisuuksia (ks. tapaus 315/85 komissio v. Luxemburg eläkeoikeuksiin liittyvien etuuksien siirtymisestä). Talous- ja sosiaalikomiteaa ei kuulla henkilöstösääntöjä muutettaessa (ks. tapaus 828/79, Adam).

213 artikla. Artiklan määräyksen mukaan komissio voi, neuvoston perustamissopimuksen määräysten mukaisesti vahvistamissa rajoissa ja ehtojen puitteissa, hankkia kaikki sellaiset tiedot sekä toimittaa kaikki sellaiset tarkastukset, jotka ovat tarpeen sille uskottujen tehtävien hoitamiseksi. Neuvosto tekee päätöksen komission toimintarajojen vahvistamisesta yksinkertaisella ääntenenemmistöllä joko omasta aloitteestaan taikka komission ehdotuksesta. Parlamenttia taikka talous- ja sosiaalikomiteaa ei kuulla. Oikeudellisia esteitä ei ole sille, että komissio pyytää asian johdosta neuvoa-antavan lausunnon hallintokomitealta, joka ratkaisee kantansa jäsenvaltioiden läsnäolevien edustajien ääntenenemmistöllä.

Neuvosto on antanut artiklan nojalla asetuksen (Euratom, ETY) N:o 1588/90 salassapidettävien tilastotietojen luovuttamisesta Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle. Artiklan mukaisesti komission tietotarpeisiin perustuu muun muassa yhtenäisten ja vertailukelpoisten tilastotietojen tuottaminen, joka on välttämätöntä säädösten ja muiden päätösten valmistelussa ja niiden noudattamisen seurannassa. Artiklan mukaan komissiolle kuuluvaa tietojen hankkimista ja tarkastusten suorittamista koskevaa oikeutta täydentää EY:n perustamissopimuksen 5 artiklan mukainen määräys jäsenvaltioiden yleisestä velvollisuudesta ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin perustamissopimuksen mukaisten velvollisuuksien täyttämiseksi. Erällä aloilla annetut säädökset ja päätökset sisältävät yksityiskohtaisia säännöksiä komission tiedonsaannista ja tarkastusoikeuksista. Tällaisia valtuuksia komissiolle on muun muassa kilpailusääntöjen, maatalouspolitiikan ja EY:n rahoituslakien aloilla.

Perustamissopimuksen 213 artiklaan perus-

tuu lähtökohtaisesti myös tilastojen tuottamista yhteisön tarkoituksiin koskevat velvoitteet. Säädösten edellyttämien tilastojen tuottamisesta vastaavat pääasiassa kansalliset tilastoviranomaiset. Toimintaa koordinoi sekä tilastotuotantoon liittyviä yleisiä tehtäviä hoitaa Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto, EUROSTAT, joka on komission osa. Säädöksiin perustuvien tilastojen lisäksi tilastoja tuotetaan monilta alueilta yhteiseen sopimukseen perustuen määräjain laadittavan tilasto-ohjelman pohjalta.

ETA-sopimuksen 76 artikla koskee tilastoja. Artikla edellyttää yhtenäisten ja vertailukelpoisten tilastotietojen tuottamista ja levittämistä Euroopan talousalueen merkityksellisten taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöön liittyvien seikkojen kuvailemiseksi ja seuraamiseksi. Tilastoja koskevat sopimukseen sisältyvät asetukset ja direktiivit ovat ETA-sopimuksen liitteenä XXI. Heinäkuun 1991 jälkeen annetut tilastoja koskevat asetukset ja direktiivit on sisällytetty ETA-sopimukseen ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 7/94. Mainittujen asetusten ja direktiivien sisältä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 301—304) sekä ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 56/1994 vp, s. 81—83).

ETA-sopimus ei sisällä määräyksiä sellaisista tilastoista, jotka tukevat ETA:n ulkopuolelle jääviä yhteistyöalueita. Näitä ovat jäsenmaiden välisen kaupan tilastot (kauppapolitiikka), hiili- ja terästilastot (Hiili- ja teräsyhteisö), maa-kohtaisten tilastojen tuottaminen alueittain esimerkiksi liikenteestä ja työvoimasta (aluepolitiikka) sekä suurin osa maataloustilastoista (maatalouspolitiikka). Ulkopuolella ovat myös erilliset tilastoalan komiteoita koskevat päätökset. Lisäksi ETA-sopimuksen tilastosäädöksiin sisältyy eräitä EFTA-maita koskevia poikkeusjärjestelyjä, jotka yhteisön jäsenmailta jäävät pois.

Yhteisössä on annettu tilastoihin liittyviä seuraavia säädöksiä; neuvoston päätös Euroopan yhteisöjen tilasto-ohjelmakomitean perustamisesta (89/382/ETY, Euratom), neuvoston päätös rahoitus-, finanssi- ja maksutasetilastoja käsittelevän komitean perustamisesta (91/115/ETY) sekä neuvoston päätös Euroopan talous- ja sosiaalitulastoja käsittelevän neuvoo-antavan komitean perustamisesta (91/116/ETY).

ETA-sopimuksen pöytäkirjan 30 ja yhteisten pöytäkirjamerkintöjen mukaan edellä mainitut komiteat ovat tilastoalalla komiteoita, joihin EFTA-maiden edustajat voivat yhteisen julistuksen mukaan osallistua täydellisesti lukuunottamatta äänestysmenettelyä. Päätökset sellaisenaan voivat koskea vain unionin jäsenmaita, joten niitä ei vielä voitu sisällyttää ETA-sopimukseen.

Neuvoston päätös, tehty 22 päivänä heinäkuuta 1993, Euroopan yhteisöjen ensisijaisia toimenpiteitä tilastotietojen alalla koskevasta puiteohjelmasta vuosiksi 1993—1997 (93/464/ETY) ja neuvoston päätös, tehty 24 päivänä tammikuuta 1994, monivuotisesta ohjelmasta tutkimusta, kehitystyötä ja innovaatiota koskevien yhteisen tilastojen kehittämistä (94/78/EY, Euratom)

Päätökset koskevat puiteohjelmia, joiden mukaan yhteisöjen tilastotointa kehitetään.

Päätös 93/464/ETY sisältää yhteisöjen koko tilastotointa koskevan kehittämisohjelman. Kehittämisohjelma on osittain ETA:n osalta relevanteilta kohdin sisällytetty ETA:n sekakomitean päätöksellä N:o 4/94 tilastoyhteistyötä koskevan ETA-sopimuksen pöytäkirjaan 30. Jäsenenä yhteisöjen tilasto-ohjelma tulee sovellettavaksi kaikilta osin. Ohjelma koskee sekä säädöksiä että vapaaehtoisuuden perusteella tuotettavia yhteisön tilastoja. Ohjelma kattaa pääosan Suomessa nykyisin laadittavista tilastoista.

Päätös 94/78/EY, Euratom koskee tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toimintaa kuvaavien tilastojen kehittämistä. Erityiset kehittämisohjelmat vahvistetaan lähinnä yhteisöjen kannalta uusille tilasto-alueille. Suomessa kyseisiä tilastoja jo tuotetaan.

Komission päätös, (91/612/EHTY), tehty 31 päivänä tammikuuta 1991, hiilitilastoista ja komission päätös, (86/1566/EHTY), tehty 24 päivänä helmikuuta 1986, rauta- ja terästilastoista (muutettu päätöksillä N:ot 3731/91/EHTY ja 3641/92/EHTY)

ETA-sopimus sisältää hiili- ja teräsyhteisön edellyttämien tilastotietojen tuottamisen vain osittain osana yleisiä teollisuustilastoja. Edellä mainitut päätökset edellyttävät erillisten tilastojen laatimista. Suomessa päätökset käytännössä koskevat lähinnä terästeollisuutta harjoittavia yrityksiä, jotka joutuvat antamaan varsin yksityiskohtaisia tietoja toiminnastaan.

Yrityksillä ei nykyisin ole riittävää valmiutta kaikkien tarvittavien tietojen antamiseen. Tämän vuoksi päätöksen 3731/91/EHTY mukaisen tietojen antamiseen on siirtymäaikaa vuoden 1995 loppuun.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3330/91, annettu 7 päivänä marraskuuta 1991, jäsenvaltioiden välisen tavarakaupan tilastoista, komission asetus (ETY) N:o 2256/92, annettu 31 päivänä heinäkuuta 1992, jäsenvaltioiden välisen kaupan tilastoinnissa sovellettavista tilastointikynnyksistä, komission asetus (ETY) N:o 3046/92, annettu 22 päivänä lokakuuta 1992, eräistä säännöksistä jäsenvaltioiden välisen tavarakaupan tilastoinnista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3330/91 säännösten soveltamiseksi ja muuttamiseksi, neuvoston asetus (ETY) N:o 3590/92, annettu 11 päivänä joulukuuta 1992, jäsenvaltioiden välisen kaupan tilastoinnissa käytettävistä tilastotietojen ilmoittamisvälineestä, neuvoston asetus (ETY) N:o 854/93, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, jäsenvaltioiden välisen kaupan transit- ja varastointitilastoista sekä komission asetus (EY) N:o 1125/94, annettu 17 päivänä toukokuuta 1994, jäsenvaltioiden välistä kauppaa koskevien tilastotietojen toimittamista määräajoista

Euroopan yhteisöjen jäsenyyden tullessa voimaan jäsenmaiden välisen kaupan eli sisäkaupan tavaroita ei enää tullata. Sisäkaupan tavaratuonnin ja -viennin tilastointi perustuu tuojien ja viejien tilastoviranomaiselle jättämiin tilastoilmoituksiin. Sisäkaupan ja koko ulkomaankaupan tilastoviranomaisena toimii tullihallitus, jonka on perustettava uudenlainen tilastointijärjestelmä sisäkauppaa varten. Sisäkaupan tilastotietojen tarkastuksessa hyödynnetään arvonlisäverojärjestelmästä saatavia tietoja. Kolmansien maiden kanssa käytävän tavarakaupan tilastointi perustuu tullausilmoituksista saataviin tietoihin kuten tähänkin asti. Suurin ulkomaankauppatilaston laadintaan vaikuttava muutos tulee olemaan tavaranimikkeistön muuttuminen entistä yksityiskohtaisemmaksi.

Komission päätös, tehty 22 päivänä helmikuuta 1994, markkinahintaisen bruttokansantuotteen muodostamisen yhdenmukaistamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/130/ETY, Euratom soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (94/168/EY, Euratom)

Päätös on ohje epävirallisen niin sanotun harmaan talouden selvittämiseksi ja ottamiseksi mukaan BKT-laskelmiin. Päätös liittyy muun muassa yhteisöjen budjetin määrittämisperusteisiin. Budjetin määrittämisen kannalta on tärkeää, että bruttokansantulo (BKTL) ja bruttokansantuote (BKT) ovat yhdenmukaisesti laskettuja kaikissa jäsenmaissa ja siten sisältävät myös sen osan taloutta, jota ei suoraan pystytä havainnoimaan tai joka ei sisälly verotusrekistereihin tai vastaaviin virallisiin aineistoihin. Suomessa päätöksessä tarkoitettu selvitys on aloitettu.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymissopimuksen liitteessä I (XV Tilastot) on mainittu 4 säädöstä, joiden osalta Suomella on siirtymäaikaa tilastojen saattamiseksi säädösten mukaiseksi. Kysymyksessä ovat sellaiset säädökset, jotka edellyttävät huomattavia muutoksia nykyisiin tilastojärjestelmiin. Lisäksi Suomi on saanut rauta- ja terästilastoja (komission päätös (91/3731/EHTY) koskevan siirtymäkauden vuoden 1995 loppuun.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisön tilastoyhteistyö edellyttää, että jäsenvaltioissa on tarvittava kansallinen lainsäädäntö tietojen hankkimiseksi yrityksiltä ja yksityisiltä oikeussubjekteilta ja että perustamisopimuksiin tai säädöksiin perustuva tietojen salassapitovelvollisuus turvataan asianmukaisin kansallisin rangaistusseuraamuksin. Tarvittavat laintasoiset säännökset voidaan ottaa tilastolakiin (62/94) tai muuhun mainittuja asioita koskevaan yleiseen lakiin. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

214 artikla. Artikla sisältää määräykset salassapitovelvollisuudesta. Artiklan mukaan yhteisön toimielimen jäsen, yhteisön virkamies taikka sen muu palveluksessa oleva ei saa tehtävänsä päätyttyäkään ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja eikä varsinkaan tietoja yrityksistä taikka niiden liikesuhteista tai kustannustekijöistä. Yksityiskohtaisempia säännöksiä salassapitovelvollisuudesta on annettu henkilöstösääntöjen 17—19 artiklassa sekä lukuisissa neuvoston antamissa asetuksissa (ks. esimerkiksi neuvoston asetus ETY N:o 17/62).

Salassapitovelvollisuudesta on säädetty muun muassa jäsenvaltioiden velvollisuudesta eräiden tilastotietojen luovuttamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 1588/90. Asetuksen 6 artiklan mukaan jäsenvaltioilla on oikeus rangaista tilastoyksikön virkamiestä taikka muuta henkilökuntaan kuuluvaa salassapitovelvollisuuden rikkomisesta. EY:n tuomioistuin on tulkinnut salassapitomääräystä käytännössä siten, että salassapitovelvollisuus koskee myös luonnollisilta henkilöiltä saatuja tietoja, jos ne ovat sen luonteisia, että ne ovat salassa pidettäviä (ks. muun muassa tapaukset 53/85, AKZO ja 145/83, Adams sekä 296 ja 318/82, Holland and Leeuwarder Papierfabrik). Vastaava salassapitovelvollisuutta koskeva määräys sisältyy ETA-sopimuksen 122 artiklaan, jonka sisältöä on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 334—335).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Edellä todetun ETA-sopimuksen 122 artiklaan sisältyvän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on säädetty rangaistusseuraamus sopimuksen voimaansaattamislain (1504/93 14 §:ssä). Säännöksen mukaan ETA-sopimuksen 122 artiklassa tai muualla ETA-sopimuksessa määrätystä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rangaistukseen salassapitorikoksesta tai tuottamuksellisesta salassapitorikoksesta siten kuin rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädetään. Säännöstä sovelletaan muihinkin kuin virkamiehiin ja julkisyhteisöjen työntekijöihin. ETA-voimaansaattamislain mainittua säännöstä ei voida soveltaa muuhun Suomen tekemään kansainväliseen sopimukseen.

Vastaavan salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevan säännöksen antaminen on siten tarpeen EY:n perustamissopimuksen 214 artiklan osalta. Salassapitovelvollisuudesta on säädetty myös useissa toimielinten säädöksissä, jotka on annettu EY:n perustamissopimuksen nojalla. Salassapitovelvollisuuden rikkomisen rangaistavuudesta olisi säädettävä yleisellä ja soveltamisalaltaan riittävän kattavalla rikoslakiin tai muuhun lakiin otettavalla säännöksellä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

215 artikla. Artikla sisältää määräykset yhteisön vahingonkorvausvastuusta. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan sopimussuhteeseen perustuva vahingonkorvausvastuu määräytyy

sopimukseen sovellettavan lain mukaan. Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella yhteisö korvaa toimielintensä sekä palveluksessaan olevien tehtäväänsä suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti. Unionisopimuksella lisätyn uuden kolmannen kohdan mukaan toisen kohdan määräyksiä sovelletaan samoin edellytyksin myös EKP:n tai sen palveluksessa olevien tehtäväänsä suorittaessaan aiheuttaman vahingon korvaamiseen. Neljännessä kohdassa määrätään, että yhteisön palveluksessa olevien henkilökohtaisesta vastuusta yhteisöä kohtaan määrätään heihin sovellettavissa henkilöstösäännöissä taikka heitä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa.

EY:n perustamissopimuksen 183 ja 178 artiklan määräysten nojalla sopimussuhteeseen perustuva vahingonkorvausvaatimus käsitellään kansallisissa tuomioistuimissa. Tällöin sovelletaan yleisiä kansainvälisiä yksityisoikeudellisia säännöksiä, jotka eivät sinänsä sisälly yhteisöjen oikeusjärjestelmään.

Artiklan toisen kohdan mukaiseen sopimussuhteen ulkopuoliseen vahingonkorvausvaatimukseen nähden yhteisön tuomioistuimella on yksinomainen oikeus ratkaista sopimussuhteen ulkopuolista vahingonkorvausvaadetta koskeva kanne perustamissopimuksen 178 artiklan mukaan. Edellytyksenä yhteisön vahingonkorvausvelvollisuuden syntymiselle on toimielinten lainvastainen menettely, jonka seurauksena on syntynyt taloudellinen menetys sekä se, että toimielimen toiminnan ja vahingon välillä vallitsee syy-yhteys. EY:n tuomioistuin vahvisti nämä edellytykset ensimmäisen kerran tapauksessa 4/69, Lutticke v. komissio (ks. myös tapaus 253/84, GAEC, jossa tuomioistuin on vahvistanut, että yhteisön vahingonkorvausvastuu ei synny, elleivät tietyt edellä mainitut edellytykset ole täyttyneet). Vahingonkorvausvastuun edellytyksenä on, että vahinkoa aiheuttanut toimenpide on lainvastainen, toisin kuin Ranskan ja Saksan sisäisen oikeuden mukaan, joiden mukaan vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä myös lainmukaisen toiminnan perusteella. EY:n tuomioistuin on katsonut, että jotta vastaava voitaisiin tunnustaa yhteisön oikeudessa, tulee valittajan olla kärsinyt vahinkoa, joka menee huomattavasti pidemmälle kuin yleiseen yritystoimintaan sisältyvä riski (ks. tapaukset 59/83, Biovilac ja 267/82, Development S.A.).

Lainvastaisuuden täyttyminen eroaa, jos kyseessä on tosiasiallinen hallintotoimi taikka lainsäädäntötoimi, esimerkiksi asetus, direktiivi taikka muu vastaava säännös. Vahingonkorvausvelvollisuuden syntymisen edellytyksenä tosiasiallisen hallintotoimen osalta on tehtävissä tapahtunut virkavirhe. EY:n tuomioistuin käytännössä yleisten EY-säädösten osalta vahingonkorvausvastuun syntymistä täydentää perustamissopimuksen 173 artiklan ja 175 artiklan 4 kohdan määräykset. EY:n tuomioistuin on katsonut säädöksistä aiheutuvan vahingonkorvausvelvollisuuden syntymisen edellyttävän, että yksityinen kärsii vahinkoa sellaisen säädöksen nojalla, joka sisältää taloudellispoliittisen päätöksen, ja joka loukkaa riittävällä tavalla ylempää yksilön suojaksi säädettyä säädöstä (ks. tapaus 56—60/74, Kampffmeyer ja tapaukset 114/76, Bela-Muhle ja 116/76, Granaria sekä 119 ja 120/76, Ölmuchle ja Becher säädösten pätevydestä). Lainvastaisuutta tulkitaan 215 artiklan nojalla suppeammin kuin 173 artiklassa määrättyjä perusteita säädöksen julistamiseksi mitättömäksi.

Yhteisö on vahingonkorvausvelvollinen ainoastaan mikäli sen toimenpiteen ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys. Yhteisön vahingonkorvausvelvollisuus voi syntyä, vaikka sen toimielimet eivät olisi yksinomaisessa vastuussa tehdystä toimenpiteestä. Jos jäsenvaltio on yhteisön ohella vahingonkorvausvastuussa, vastaa subsidiariteettiperiaatteen nojalla vahingonkorvauksesta kuitenkin vain yhteisö (ks. tapaukset 5, 7 ja 13/66, Kampffmeyer v. komissio ja 175/84, Krohn v. komissio).

Vahingonkorvausvaatimus vanhenee viidessä vuodessa siitä, kun vahingonkorvausvaatimuksen perustana oleva tapahtuma toteutui. Vanhentumisaajan katkaisee joko kanteen nostaminen tuomioistuimessa taikka vahingonkorvausvaatimuksen esittäminen toimielimelle. Vahingonkorvauskanne tulee nostaa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun toimielin on vastannut sille esitettyyn vahingonkorvausvaatimukseen taikka, mikäli toimielin ei ole antanut vastaustaan neljän kuukauden kuluessa alkuperäisen vaatimuksen esittämisestä lukien (ks. tapaukset 43, 256, 257, 265, 267/80 ja 5/81, Birra Wuhler määräaikaisten laskemisesta ja tapaus 145/83, Stanley Adams v. komissio vahingonkorvausvastuun alkamisajankohdasta).

216 artikla. Artiklassa määrätään, että jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikat.

Alunperin kaikilla kolmella perustamissopimuksella perustetuilla yhteisöillä oli omat toimielimensä. Yhteisöjen jäsenvaltiot allekirjoittivat 8 päivänä huhtikuuta 1965 sopimuksen Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta (sulautumissopimus). Sopimuksessa korvattiin Euroopan hiili- ja teräsyhteisön erityinen ministerineuvosto, Euroopan talousyhteisön neuvosto ja Euroopan atomienergiayhteisön neuvosto Euroopan yhteisöjen neuvostolla. Vastaavasti Euroopan hiili- ja teräsyhteisön korkea viranomainen, Euroopan talousyhteisön komissio sekä Euroopan atomienergiayhteisön komissio korvattiin Euroopan yhteisöjen komissiolla. Tuomioistuin ja Euroopan parlamentti yhdistettiin 25 päivänä maaliskuuta 1957 tehdyllä yleissopimuksella tietyistä yhteisöille yhteisistä toimielimistä.

Euroopan yhtenäisasiakirjan 37 artiklan mukaan jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tulee määrätä yhteisellä sopimuksella ne säännökset, joiden nojalla ratkaistaan Luxemburgin osalta komission ja neuvoston kotipaikkaan liittyvät ongelmat. Euroopan yhteisöt päättivät huhtikuussa 1965, että Luxemburg, Bryssel ja Strasbourg ovat yhteisön päämajakaupungit sekä että Euroopan parlamentin pääsihteeristö sijoitetaan Luxemburgiin.

Euroopan unioni ei ollut vuoteen 1992 mennessä tehnyt 216 artiklan mukaista varsinaista sopimusta toimielintensä kotipaikoista. Joulukuussa 1992 jäsenvaltiot päättivät yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikoista (92/C 341/1). Sopimuksen mukaan Euroopan parlamentin kotipaikkana on Strasbourg, jossa tulee pitää 12 vuotuista täysistuntokokousta mukaanlukien myös budjettikokous. Muut täysistuntokokoukset ja Euroopan parlamentin valiokuntakokoukset pidetään Brysselissä. Euroopan parlamentin sihteeristö työntekijöineen sijaitsee edelleen Luxemburgissa.

Euroopan unionin neuvoston kotipaikkana on Bryssel, kuitenkin siten, että huhti-, kesä- ja lokakuussa neuvoston kokoukset pidetään Luxemburgissa.

Komission kotipaikkana on myös Bryssel, kuitenkin siten, että sulautumissopimuksen 7—9 artiklassa määritellyt osastot on sijoitettu Luxemburgiin.

EY:n tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kotipaikka on Luxemburg. Myös tilintarkastustuomioistui-

men sekä Euroopan investointipankin kotipaikka on Luxemburg.

Talous- ja sosiaalikomitean kotipaikkana on Bryssel. Alueiden komitealla on talous- ja sosiaalikomitean kanssa yhteinen rakenne ja sen kotipaikkana on myös Bryssel.

Vuodesta 1967 lukien neuvosto ja komissio ovat olleet sijoitettuina Brysseliin. Tästä huolimatta osa neuvoston kokouksista on pidetty Luxemburgissa, johon on myös sijoitettu osa komission toiminnoista, kuten esimerkiksi komission tietokonekeskus. Aikaisemmin myös Euroopan parlamentti piti istuntonsa vuorotelluperiaatteella Luxemburgissa ja Strasbourgissa.

217 artikla. Artiklan mukaan neuvosto antaa yksimielisesti säännöt yhteisön toimielimissä käytettävistä kielistä. Tuomioistuimessa noudatettavista kielisäännöistä määrätään kuitenkin tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Vuodesta 1958 lukien Euroopan hiili- ja teräsyhteisön kielisäännöt ovat olleet yhteneväiset silloisen talousyhteisön ja Euratomin kielisääntöjen kanssa. Unionin kielisäännöistä on säädetty silloisen talusyhteisön ja Euratomin samansisältöisissä asetuksissa N:ot 1/58, joita on muutettu yhteisön laajenemisen yhteydessä. Asetuksen 1 artiklan mukaan unionin virallisia kieliä ja työkieliä ovat englanti, espanja, hollanti, italia, kreikka, portugali, ranska, saksa ja tanska. Irlannin kieli eli iiri, joka on Irlannin tasavallan ensimmäinen virallinen kieli, ei sen sijaan ole unionin virallinen kieli.

Asetuksissa ei ole määritelty virallisen kielen ja työkielen välistä eroa eivätkä unionin toimielimet ole parlamenttia lukuun ottamatta antaneet asetusten 6 artiklassa tarkoitettuja tarkempia kielisääntöjen soveltamismääräyksiä. Käytännössä unionin toimielinten sisäisenä työkielenä voidaan pitää ranskaa ja englantia sekä enenevässä määrin saksan kieltä. Tämä johtuu siitä, että toimielinten monikielisessä virkamieskunnassa sisäisten asiakirjojen käsittely edellyttää sellaisten kielten käyttämistä, joita kaikki asian käsittelyyn osallistuvat virkamiehet ymmärtävät. Vastaavasti toimielinten sisäisiä asiakirjoja taikka muita sellaisia asiakirjoja, joilla ei ole oikeusvaikutuksia, ei välttämättä laadita muilla kuin edellä mainituilla tosiasiallisilla työkielillä.

Jäsenvaltioiden virallisten kielten tasa-arvoisesta asemasta johtuen jäsenvaltioiden edustajilla on oikeus käyttää omaa kieltään unionin toimintaan liittyvissä kokouksissa. Tämä onkin

vallitseva käytäntö yhteisön poliittisissa toimielimissä ja se edellyttää simultaanitulkkausten järjestämistä. Sen sijaan virkamiestason kokouksissa eivät kaikki jäsenvaltiot ole välttämättä vaatineet simultaanitulkkausten järjestämistä omalle kielelleen. Tuomioistuimen sisäisissä neuvotteluissa käytetty kieli on ranska.

Asetusten 4 artiklojen mukaan soveltamisalaltaan yleiset säädökset annetaan kaikilla virallisilla kielillä siten, että eri toisinnot ovat yhtä todistusvoimaisia. Tietylle jäsenvaltiolle osoitetut direktiivit ja päätökset voidaan sen sijaan antaa vain kyseisen valtion kielillä, jolloin säädöksen muut kielitoisinnot eivät ole todistusvoimaisia. Vastaavasti jäsenvaltion yksityiselle henkilölle ja yritykselle osoitetussa asiakirjassa käytetään asianomaista kieltä. Neuvoston työjärjestyksen 10 artiklan mukaan neuvosto ei voi tehdä asiasta lopullista päätöstä ennen kuin kaikki kieliversiot ovat käytettävissä, ellei yksimielisesti toisin päätetä.

Asetusten 5 artiklojen mukaan EY:n virallinen lehti ilmestyy kaikilla virallisilla kielillä. Uusien jäsenvaltioiden liittyessä unioniin virallisesta lehdestä julkaistaan erityispainos, joka sisältää todistusvoimaiset käännökset voimassa olevista säädöksistä uuden jäsenvaltion virallisella kielellä.

Asetusten 2 artiklojen mukaan unionin jäsenvaltiot ja yksityiset ihmiset voivat käyttää kirjeenvaihdossaan unionin toimielinten kanssa mitä tahansa unionin virallisista kielistä. Toimielinten tulee laatia vastauksensa käyttäen samaa kieltä. Myös jäsenvaltiolle sekä yksityisille osoitetut kirjelmät ja päätökset (esimerkiksi komission kilpailualan kuuluvat päätökset) tulee antaa asianomaisen jäsenvaltion kielillä 3 artiklan nojalla (ks. tapaus 41/69, kilpailualan kuuluvan kuulustelupöytäkirjan oikeasta laatumiskielestä).

Jos jäsenvaltiolla on useita virallisia kieliä, valinta käytettävän kielen osalta tehdään asetuksen 8 artiklan mukaisesti jäsenvaltion toivomuksen mukaan ja noudattamalla jäsenvaltion kielilainsäädännön periaatteita.

Yhteisöjen säädökset eivät sääntele jäsenvaltioiden sisäisiä kielikysymyksiä. Poikkeuksen edellä mainitusta muodostaa kuitenkin sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 84 artiklan 4 kohta, jonka mukaan jäsenvaltioiden viranomaiset, laitokset ja tuo-

mioistuimet eivät saa jättää tutkimatta niille jätettyjä asiakirjoja ja hakemuksia sillä perusteella, että ne on kirjoitettu toisen jäsenvaltion virallisella kielellä.

Unionin perustamissopimukset muutokseen sekä liittymissopimukset laaditaan yhtä todistusvoimaisina unionin virallisilla kielillä. Näissä jäsenvaltioiden välisissä sopimuksissa iirin kieli on samassa asemassa unionin virallisten kielten kanssa. Unionin kielisäännöt eivät sen sijaan koske unionin kolmansien maiden kanssa tekemiä sopimuksia taikka unionin jäsenvaltioiden perustamissopimuksen 220 artiklan nojalla keskenään tekemiä yleissopimuksia.

Yhteisöjen säädösten monikielisyys johtaa ajoittain ristiriitaisuuksiin eri kielitoisintojen välillä kaikkien kielitoisintojen ollessa oikeudellisesti yhtä todistusvoimaisia. Ristiriitatusuissa EY:n tuomioistuin on kuitenkin päättänyt ratkaisuun, jossa jotakin tiettyä kielitoisintoa ei ole pidetty yhtä luotettavana kuin toista (ks. tapaukset 19/67, Van der Vecht ja 35/75, Matisa) taikka tuomioistuin on katsonut että jokin kielitoisinto on säädökseen liittyvät olosuhteet huomioon ottaen luotettavampi kuin toiset (ks. tapaus 824 ja 825/79, Folci). Useissa tapauksissa tuomioistuin on katsonut, että kielitoisintojen väliset ristiriitaisuudet johtavat siihen, että ratkaisu on johdettava asianomaisten säännösten tavoitteista ja sisällöstä, mikä merkitsee irtaantumista eri kielitoisintojen keskinäiseen arvottamiseen ja kieliopilliseen tarkasteluun perustuvasta tulkinnasta (ks. tapaukset 61/72, Mij. P.P.W., 80/75 Kerry Milk ja 816/79, Mecke). Jäsenvaltioiden virallisten kielten tasavertaisuuteen perustuva kielijärjestelmä on johdannut siihen, että suuri osa unionin toimielinten palveluksessa olevasta henkilökunnasta on kääntäjiä ja tulkkeja.

Unionisopimukseen liittyvässä julistuksessa (N:o 29) todetaan, että yhteisön voimassa olevia kielisääntöjä sovelletaan myös yhteisiä ulko- ja turvallisuuspoliittisia asioita käsiteltäessä.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Suomen liittymisasiakirjan liitteessä I olevassa osastossa XVIII on asetusten N:ot 1, annettu 15 päivänä huhtikuuta 1958, Euroopan talousyhteisössä ja Euroopan atomienergiayhteisössä käytettäviä kieliä koskevien järjestelyjen vahvistamisesta, 1, 4 ja 5 artikloihin tehdyt

mukautukset, jotka johtuvat suomen-, ruotsin- ja norjan kielen tulemisesta unionin virallisiksi kieliksi. Koska saamen kieli ei ole Suomen taikka muiden pohjoismaiden virallinen kieli, ei liittymissopimuksessa ole siitä mainintaa vaikkakin saamelaisilla on tiettyjä kielellisiä oikeuksia pohjoismaiden saamelaisalueilla. Näin ollen saamen kieltä ei voida käyttää unionin toimielimissä eikä niiden kanssa käytävässä kirjeenvaihdossa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Unionin kielisäännöt eivät koske jäsenvaltioiden sisäistä kielilainsäädäntöä eikä niillä ole edellä selostettua sosiaaliturvajärjestelmään liittyvää poikkeusta lukuun ottamatta vaikutusta jäsenvaltioiden viranomaisten toimintaan. Näin ollen jäsenyydellä ei ole vaikutuksia Suomen kaksikielisyyteen eikä siihen liittyvään suomen ja ruotsin kielen tasavertaiseen asemaan. Ahvenanmaan maakunnan asemaan yksikielisenä ruotsinkielisenä alueena eikä myöskään saamelaisien kielellisiin oikeuksiin Suomessa. Suomen viranomaisten käyttämä kirjeenvaihtokieli unionin toimielinten kanssa määräytyy Suomen kielilainsäädännön mukaan, joten kirjeenvaihto käydään suomen kielellä, jollei kyseessä oleva asia edellytä ruotsin kielen käyttämistä. Ahvenanmaahan liittyvässä kirjeenvaihdossa käytetään kuitenkin ruotsia. Yksityiset asianosaiset voivat yhteyksissään unionin toimielimiin käyttää valintansa mukaan suomen taikka ruotsin kieltä.

218 artikla. Perustamissopimuksen artiklan määräykset on kumottu sulautumissopimuksen 28 artiklan 2 kohdan nojalla. Mainitun kohdan mukaan Euroopan yhteisöllä on jäsenvaltioiden alueella perustamissopimukseen vuoden 1985 sulautumissopimuksella liitettyssä pöytäkirjassa määritellyin edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen yhteisöjen tehtävien toteuttamiseksi. Sama koskee myös Euroopan investointipankkia sekä Euroopan keskuspankkia ja Euroopan rahainstituuttia.

Pöytäkirjassa määrätään, että yhteisöjen tilat ja arkisto ovat koskemattomia. Tämä merkitsee sitä, ettei näihin voida kohdistaa kansallisia pakkotoimenpiteitä kuten esimerkiksi kotietsintää ilman EY:n tuomioistuimen lupaa. Tuomioistuin voi myöntää luvan toimenpiteelle vain mikäli se ei haittaa toimielinten toimintaa (ks. tapaus 2/86, Ufficio Imposte v. komissio).

Pöytäkirjan 3 ja 4 artiklan mukaan yhteisöillä on tulli- ja verovapaus. Sensijaan pöytäkirjassa ei ole yhteisöjen koskemattomuutta tarkoittavia määräyksiä. Tätä on tulkittu siten, että yhteisöt voidaan haastaa kansalliseen tuomioistuimeen, mikäli asiaa ei tulisi perustamissopimuksen määräysten nojalla käsitellä EY:n tuomioistuimessa (ks. myös 183 artikla). Euroopan parlamentin jäseniin ja toimielinten virkamiehiin sovelletaan immunitettia koskevia määräyksiä. Virkamiesten immunitetista säädetään myös neuvoston antamassa asetuksessa (EHTY, ETY, Euratom) N:o 549/69, jota on muutettu viimeksi asetuksella (EHTY, ETY) N:o 3520/85. Pöytäkirjan 13 artiklan mukaan toimielinten palveluksessa olevat maksavat veroa yhteisöille kansallisen verotuksen sijasta. Lisäksi pöytäkirjassa on määräykset unionin antamasta ja yleisesti hyväksytystä matkustusasiakirjasta, jota koskevat tarkemmat määräykset on annettu neuvoston asetuksessa (EHTY, ETY, Euratom) N:o 1826/69, jota on viimeksi muutettu asetuksella (EHTY, ETY, Euratom) N:o 123/86.

Diplomaattisen käytännön mukaan jäsenvaltion pöytäkirjan määräysten rikkomukset käsitellään kansallisissa tuomioistuimissa (ks. tapaus 1/82).

Suomi on tehnyt 6 päivänä marraskuuta 1992 kahdenvälisen sopimuksen Euroopan yhteisöjen kanssa Euroopan yhteisöjen komission valtuuskunnan perustamisesta Suomeen ja sen erioikeuksista ja vapauksista Suomessa (SopS 14—15/93). Sopimuksen määräysten mukaan Suomi muun muassa hyväksyi komission valtuuskunnan perustamisen, tunnusti Euroopan yhteisöt oikeushenkilöksi ja myönsi valtuuskunnalle, sen päällikölle ja muulle lähetetylle henkilökunnalle diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen mukaiset oikeudet ja edut, sitoutui soveltamaan Wienin yleissopimuksen muita määräyksiä valtuuskuntaan *mutatis mutandis* sekä tunnusti EY:n virkailijoilleen myöntämän matkustusasiakirjan pätevyyden. Sopimus korvautuu jäsenyyden oloissa edellä mainitulla pöytäkirjalla. Suomella on ollut Euroopan yhteisöihin akkreditoitu suurlähettiläs vuodesta 1964 ja pysyvä edustusto Euroopan yhteisöissä vuodesta 1985 lukien.

219 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan perustamissopimuksen tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat yksinomaan perustamissopimuksessa määrättyin keinoin.

Artiklassa vahvistetaan jäsenvaltioiden veloitte ratkaista perustamissopimuksen tulkintaa tai soveltamiseen liittyvät riitaisuudet yhteisön tuomioistuimessa. Asiaa koskevia määräyksiä sisältyy useaan perustamissopimuksen eri artiklaan, joista merkittävimpiä ovat 164, 170 ja 182 artiklan määräykset.

Jäsenvaltiot voivat saattaa keskinäiset erimielisyydet perustamissopimuksen tulkinnan taikka soveltamisen osalta EY:n tuomioistuimen ratkaistavaksi. Mikäli jäsenvaltio katsoo toisen jäsenvaltion jättäneen täyttämättä sille perustamissopimuksen mukaan kuuluvan velvollisuuden, voidaan asia saattaa EY:n perustamissopimuksen 170 artiklan mukaista menettelyä noudattaen tuomioistuimen ratkaistavaksi. EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan nojalla valtioneuvostoon liittyvät jäsenvaltioiden tietyt menettelytavat voidaan saattaa suoraan EY:n tuomioistuimen ratkaistavaksi. Vastaavasti 100 a artiklan 4 kohdan mukaan voidaan lainsäädännön yhdenmukaistamiseen kuuluvien valtuuksien väärinkäyttämistä koskeva asia sekä 225 artiklan 2 kohdan mukaan 223 ja 224 artikloissa tarkoitettujen valtuuksien väärinkäyttäminen saattaa joko komission taikka jäsenvaltion toimesta suoraan EY:n tuomioistuimen käsiteltäväksi. Perustamissopimuksen 182 artiklan mukaan EY:n tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään myös sen käsiteltäväksi välityssopimuksen nojalla jätettyä jäsenvaltioiden välistä riitaa, joka koskee perustamissopimuksen kohdetta.

EY:n tuomioistuimen oikeuskäytännössä 219 artiklan soveltamisalaa on tulkittu yleensä laajassa merkityksessä. Perustamissopimukseen on katsottu kuuluvan varsinaisen perustamissopimuksen ja sen muuttamista koskevien sopimusten ohella myös perustamissopimuksen nojalla annettu johdettu oikeus sekä jäsenvaltioiden liittymisasiakirjat.

Jos jäsenvaltioiden tekemiin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyy erityinen riitojenratkaisujärjestelmä, jäsenvaltioiden on varmistuttava, ettei järjestelmä johda ristiriitaan jäsenyydestä jäsenvaltioille seuraavien veloitteiden kanssa (ks. muun muassa tapaus 235/87, Matteucci). Yhteisön tuomioistuimen mukaan kansainväliseen yleissopimukseen sisältyvä erillinen riitojenratkaisujärjestelmä ei kuitenkaan lähtökohteisesti ole ristiriidassa yhteisön jäsenyydestä jäsenvaltioille seuraavien veloitteiden kanssa. Jos yleissopimus sitä vastoin koskee olennaisesti yhteisön oikeuden alaan kuuluvia seikkoja

ja sopimuksen tulkinnalla saattaa siten olla vaikutuksia myös yhteisön oikeuden tulkintaan, voi yleissopimuksen sisältämä riitojenratkaisujärjestelmä kuitenkin johtaa ristiriitaan yhteisön tuomioistuimen toimivallan kanssa. Tämä olisi vastoin 219 artiklasta jäsenvaltioille johtuvia velvoitteita (ks. lausunto 1/91).

Unionisopimuksella ei muutettu 219 artiklaa. Artiklasta seuraavaa yhteisön oikeuden yleistä tulkintaperiaatetta ei kuitenkaan sovelleta unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevissa asioissa eikä oikeus- ja sisäasioissa. Unionisopimuksen L artiklan mukaan EY:n tuomioistuimella ei ole toimivaltaa näillä aloilla. Sama koskee unionisopimuksen yleisten määräysten (A—F artikla) tulkintaa. Poikkeuksen edellä sanottuun muodostavat oikeus- ja sisäasioiden yhteistyön osalta unionisopimuksen K.3 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettut yleissopimukset, joiden osalta EY:n tuomioistuimelle voidaan antaa toimivalta jäsenvaltioiden välisellä erillisellä sopimuksella.

220 artikla. Artiklan määräyksen mukaan jäsenvaltioiden on tarpeen vaatiessa ryhdyttävä keskinäisiin neuvotteluihin taatakseen kansalaistensa hyväksi henkilöiden turvallisuuden ja oikeuksien nauttiminen ja niiden suoja samoin edellytyksin kuin jäsenvaltio turvaa vastaavat tekijät myös omille kansalaisilleen. Lisäksi tarvittaessa tulee ryhtyä neuvotteluihin kaksinkertaisen verotuksen poistamiseen yhteisön alueella sekä tuomioistuinten ja välitystuomioiden vastavuoroiseen tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon sovellettujen menettelyiden yksinkertaistamisesta. Jäsenvaltioiden tulee neuvotella EY:n perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa määrättyjen yhtiöiden vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä niiden kotipaikan säilyttämisestä artiklassa määritellyin perustein. Jäsenvaltioille asetettu yhteistoimintavelvoite on siten rajoitettu. Yhteistoiminnan tarvetta arvioidaan perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamisen sekä ennen muuta sisämarkkinoiden toimivuuden kannalta.

Artiklan tavoitteet toteutetaan pääsäännön mukaan jäsenvaltioiden välisillä yleissopimuksilla luoduilla yhtenäissäännöksillä. Artikla ei siten perusta unionille toimivaltaa jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämiseen sellaisilla aloilla, joihin artiklaa sovelletaan. Artiklan nojalla unionille taikka sen toimielimille ei siirry myöskään ulkoista sopimuksentekovaltaa.

Virallisen aloitteen artiklan mukaisesta jä-

senvaltioiden välisestä yhteistoiminnasta tekee komissio, minkä jälkeen jäsenvaltioilla on velvollisuus osallistua neuvotteluihin ja myötävaikuttaa sopimukseen pääsemiseen. Velvoitteen olemassaolo voidaan tarvittaessa vahvistaa 169 ja 170 artiklassa tarkoitettussa menettelyssä.

Artiklassa asetettu velvoite on toissijainen EY:n perustamissopimuksella yhteisölle annettuihin toimivaltuuksiin nähden. Artikla täydentää siten perustamissopimuksen muita määräyksiä velvoittamalla jäsenvaltiot yhteistoimintaan sellaisilla jäsenvaltioiden toimivaltaan jäävillä aloilla, joilla on olennaista merkitystä yhteisön tavoitteiden toteuttamisessa. Komission jäsenvaltioille 22 päivänä lokakuuta 1959 lähettämän ilmoituksen mukaan todellisia yhteismarkkinoita ei voida toteuttaa ilman, että jäsenvaltiot turvaavat kansalaisilleen riittävän oikeussuojan.

Jäsenvaltiot ovat tehneet artiklan nojalla yleissopimuksia jonkin perustamissopimuksen tavoitteen toteuttamiseksi tai edistämiseksi. Sopimusten yhdenmukaisesta tulkinnasta vastaa EY:n tuomioistuin. Yleissopimuksista on tullut voimaan ainoastaan Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 tehty yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla. Yhtiöiden vastavuoroista tunnustamista koskeva yleissopimus, jonka kuusi jäsenvaltiota teki 29 päivänä helmikuuta 1968 ja jonka ainoastaan viisi jäsenvaltiota on ratifioinut, ei ole tullut voimaan. Koska yhtiöiden sijoittautumis-oikeus on unionin alueella sittemmin turvattu muilla tavoin, ei ole todennäköistä, että yhtiöiden tunnustamista koskeva yleissopimus tulisikaan koskaan voimaan. Kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavaa lakia koskeva Rooman yleissopimus vuodelta 1980 ja yhteisön patenttilyleissopimus eivät ole vielä tulleet voimaan.

Suomen tulee liittyä sopimusten osapuoleksi liittymisasiakirjan 4 artiklassa tarkoitettulla tavalla.

Artiklan tarkoittama kaksinkertaisen verotuksen poistamista koskeva velvoite on käytännössä täytetty siten, että jäsenvaltiot ovat tehneet keskenään tätä koskevia verosopimuksia.

Yleissopimus tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla, tehty Brysselissä 27 päivänä syyskuuta 1968 (468A0927(01))

Yleissopimuksen tarkoituksena on helpottaa

tuomioiden vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa. Yleissopimuksessa on myös määräyksiä siitä, missä valtioissa tai tuomioistuimissa kansainvälisluonteinen yksityisoikeudellinen riita-asia voidaan ottaa tutkittavaksi. Yleissopimuksen tarkoituksena on osaltaan poistaa esteet taloudellisen yhdentymisen tieltä, mikä edellyttää tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääoman vapaan liikkuvuuden lisäksi myös tuomioiden täytäntöönpanon helpottamista.

Yleissopimus oli esikuvana laadittaessa silloisten Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden ja Euroopan vapaakauppaliittoon kuuluvien valtioiden välillä Luganon yleissopimusta, joka on tullut Suomen osalta voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993 (Sops 43—44/93) ja joka vastaa pitkälle asiasältönsä osalta niin sanottua Brysselin sopimusta.

Jäsenvaltiot ovat sopineet erikseen EY:n tuomioistuimen toimivallasta tulkita Brysselin yleissopimusta 3 päivänä kesäkuuta 1971 allekirjoitetulla yleissopimuksen yhdenmukaista tulkintaa koskevalla pöytäkirjalla (468A/0927(02)). Pöytäkirjassa omaksuttu järjestelmä EY:n tuomioistuimen tulkintavallasta vastaa pääosin EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan määräyksiä.

Brysselin yleissopimusta samoin kuin siihen liitettyjä pöytäkirjoja on muutettu uusien jäsenvaltioiden liittyttyä sopimusten osapuoliksi. Uusien jäsenvaltioiden liittymistä koskevat erilliset liittymissopimukset ovat 9 päivänä lokakuuta 1978 allekirjoitettu liittymissopimus, joka on laadittu Irlannin, Tanskan ja Yhdistyneen Kuningaskunnan sekä muiden yhteisön jäsenvaltioiden välillä, 25 päivänä lokakuuta 1982 allekirjoitettu liittymissopimus Kreikan ja muiden jäsenvaltioiden välillä, 26 päivänä toukokuuta 1989 allekirjoitettu liittymissopimus Espanjan ja Portugalin sekä muiden jäsenvaltioiden välillä.

Suomen liittyminen Brysselin yleissopimukseen ei johda merkittäviin lainsäädännöllisiin muutoksiin. Brysselin yleissopimuksen osalta muutoksia aiheutuu lähinnä yhteisön tuomioistuimelle annettavasta tulkintavallasta.

Verosopimukset

Jäsenvaltiot ovat tehneet keskenään EY:n perustamissopimuksen 220 artiklan mukaisesti kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koske-

via sopimuksia (verosopimus). Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) on laatinut myös verotusta koskevan niin sanotun mallisopimuksen. Suomella on voimassa verosopimus tuloverojen tulo- ja varallisuusverojen osalta kaikkien yhteisön jäsenvaltioiden kanssa sekä perintöverojen osalta Alankomaiden (SopS 47—48/55), Ranskan (SopS 25—26/75) ja Tanskan (SopS 15—16/56) kanssa.

Suomen jäsenyys unionissa ei aiheuta muutoksia verosopimusten osalta.

Unionin jäsenvaltioiden välinen sopimus kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi etuyhteydessä olevien yritysten voittojen oikaisemisen yhteydessä (90/436/ETY) ei ole vielä voimassa. Kaikki nykyiset jäsenvaltiot ovat kuitenkin allekirjoittaneet sopimuksen.

Sopimuksen tarkoituksena on välimiesmenettelyn käyttöönotto siirtohinnoittelutapauksissa. Milloin sopimusvaltiossa yrityksen tuloa verotetaan myös toisessa sopimusvaltiossa olevan yrityksen tulona, ikään kuin tulo olisi kertynyt viimeksi mainitulle yritykselle, jos yritykset olisivat soveltaneet keskinäisissä liike-toimissaan markkinaehtoisia hintoja, ensiksi mainitun valtion on asianmukaisesti oikaistava tästä tulosta määrätyn veronsa määrä. Mikäli yritys katsoo, ettei verotus ole tapahtunut sopimuksen edellyttämällä tavalla, yritys voi kääntyä sen sopimusvaltion toimivaltaisen viranomaisen puoleen, jossa se sijaitsee. Mikäli toimivaltainen viranomainen ei itse pysty korjaamaan perusteltua valitusta, sen on pyrittävä ratkaisemaan asia toisen sopimusvaltion toimivaltaisen viranomaisen kanssa. Mikäli toimivaltaiset viranomaiset eivät pääse asiassa ratkaisuun, noudatetaan välimiesmenettelyä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole kansainväliseen kaksinkertaiseen verotukseen liittyvää välimiesmenettelyä koskevaa lainsäädäntöä. Kansainväliseen kaksinkertaiseen verotukseen liittyvät sopimusvaltioiden välillä vallinneet erilaiset käsitykset on yleensä saatu ratkaistuksi kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyissä sopimuksissa säännellyn keskinäisen sopimusmenettelyn nojalla. Suomen liittyminen sopimukseen ei edellytä laintasoisia muutoksia.

Roomassa 19 päivänä kesäkuuta 1980 allekirjoitettavaksi avattu sopimusveloitteisiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus (80/934/ETY)

Luonteeltaan kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluva yleissopimus koskee lähtökohtaisesti kaikkia kansainvälisluonteisia sopimussuhteita. Soveltamisalan ulkopuolelle on kuitenkin rajattu muun muassa yhtiöoikeudelliset ja prosessuaaliset kysymykset, shekit ja vekselit sekä välimiessopimukset. Aineellisten määräysten sijasta sopimuksessa on lainvalintasääntöjä yksittäiseen oikeussuhteeseen sovellettavan lain määrittämisestä.

Komissio on antanut kaksi yleissopimuksen tulkintaa koskevaa ohjetta. Komission lausunnossa 17 päivältä maaliskuuta 1980, ehdotuksesta yleissopimukseksi sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 80/383/ETY, annetaan muun ohella yleissopimuksen yhdenmukaista tulkintaa koskevia suosituksia. Komission suosituksessa 15 päivältä tammikuuta 1985, sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 19 päivänä kesäkuuta 1980 tehdystä yleissopimuksesta 85/111/ETY tarkastellaan yleissopimuksen suhdetta eräisiin Saksan liittotasavallan kansallisiin säännöksiin.

Jäsenvaltiot ovat sopineet erikseen EY:n tuomioistuimen toimivallasta tulkita yleissopimusta jäsenvaltioiden 19 päivänä joulukuuta 1989 allekirjoittamalla yleissopimuksen yhdenmukaista tulkintaa koskevalla kahdella pöytäkirjalla (89/128/ETY ja 89/129/ETY).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Vuonna 1988 voimaan tullut laki kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista (466/88, jäljempänä yleislaki) ja siihen liittynyt työsopimuslain muutos (467/88) perustuvat keskeisiltä osiltaan kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavaa lakia koskevan Rooman yleissopimuksen määräyksille. Yleissopimuksen voimaan saattaminen edellyttää kuitenkin mainittujen säädösten muuttamista. Kuluttajan asemaa koskevia yleislain säännöksiä on tarkistettava ja lakiin on lisättävä muun muassa takautumisoikeutta koskevat säännökset. Yleissopimuksesta ei aiheudu merkittäviä lainsäädännön muutoksia.

Yhteisön patentteja koskeva sopimus (yhteisöpatenttisopimus) 89/695/ETY

Yhteisöpatenttisopimus allekirjoitettiin 15 päivänä joulukuuta 1989. Se perustuu 15 päi-

vänä joulukuuta 1975 allekirjoitettuun, yhteisön patentteja koskevaan yleissopimukseen, joka ei ole tullut voimaan. Vuoden 1989 yhteisöpatenttisopimus sisältää vuoden 1975 yleissopimuksen, yleissopimusta koskevia eräitä muutoksia ja lisäyksiä sekä kolme pöytäkirjaa. Myöskään vuoden 1989 yhteisöpatenttisopimus ei ole vielä tullut voimaan.

Yhteisöpatenttisopimuksen tarkoituksena on saada aikaan kansallisesta lainsäädännöstä riippumaton patenttijärjestelmä, jossa yhdellä hakemuksella saa patentin kaikissa yhteisöpatenttisopimukseen kuuluvissa jäsenvaltioissa. Yleissopimuksessa on määräyksiä yhteisöpatentin hakemisesta, patentoitavista keksinnöistä, oikeusvaikutuksista, voimaanpanosta, uudistamisesta, rajoittamisesta ja kumoamisesta. Patentit myöntäisi Münchenissä sijaitseva Euroopan patenttivirasto.

Yhteisöpatenttisopimuksella perustetaan lisäksi jäsenvaltioihin erityistuomioistuimet, jotka käsittelevät unionin jäsenvaltioita sitovasti yhteisöpatentteja koskevia riitoja. Tuomion oikeusvaikutukset koskisivat koko unionin aluetta. Esimerkiksi patentin julistamista mitättömäksi ei tarvitsisi vaatia erikseen eri jäsenvaltioissa, vaan yhdessä jäsenvaltiossa annettu erityistuomioistuimen ratkaisu olisi voimassa koko unionin alueella. Ylimpänä valitustuomioistuimena toimisi erikseen perustettava yhteinen valitustuomioistuin, jonka toimipaikka päätettiin Eurooppa-neuvoston ylimääräisessä kokouksessa lokakuussa 1993 sijoittaa Luxemburgiin.

Yhteisöpatenttisopimukseen liittyminen edellyttäisi liittymistä myös Euroopan patenttisopimukseen. Tämä johtuu siitä, että yhteisöpatenttisopimuksen mukaiset patenttihakemukset käsittelevä Euroopan patenttisopimuksella perustettu Euroopan patenttivirasto. Yhteisöpatenttisopimuksella on liityntöjä Euroopan patenttisopimuksen ohella myös tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden tunnustamista koskevaan Brysselin yleissopimukseen.

Yhteisöpatenttisopimukseen liittyminen edellyttää lukuisia muutoksia Suomen voimassa olevaan patenttilakiin. Liittymisen edellyttämisestä lainsäädäntötoimenpiteistä annetaan erillinen hallituksen esitys.

Yhteisöpatenttisopimus ei vielä ole voimassa. Suomi ei myöskään ole liittynyt Euroopan patenttisopimukseen, jota liittyminen yhteisöpatenttisopimukseen edellyttäisi. Tästä syystä liittyminen yhteisöpatenttisopimukseen ei ta-

pahdu välittömästi unionin jäsenyyden toteutuksessa, vaan myöhemmin sopivana ajankohtana sen jälkeen kun yhteisöpatenttisopimus on tullut voimaan ja tarvittavat neuvottelut nykyisten jäsenvaltioiden kanssa on käyty.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Uusien jäsenvaltioiden liittyminen 220 artiklan tarkoittamiin yleissopimuksiin ja muihin yhteisönoikeudellisiin yleissopimuksiin tapahtuu erillisellä sopimuksella. Jäsenvaltio ei siten tule yleissopimuksen osapuoleksi automaattisesti jäsenyyden toteutuessa. Liittymisasiakirjan 4 artiklan 2 kohdasta seuraa uudelle jäsenvaltiolle kuitenkin velvoite liittyä tällaisiin yleissopimuksiin ja kaikille jäsenvaltioille velvoite ryhtyä tätä tarkoittaviin neuvotteluihin.

Yleissopimukset ja niihin liittymistä koskevat asiakirjat vaativat, mikäli niihin sisältyy lainsäädännön alaan kuuluvia tai muuten eduskunnan suostumusta vaativia määräyksiä, Suomessa eduskunnan hyväksymisen. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

221 artikla. Artiklan mukaan kolmen vuoden kuluessa perustamissopimuksen voimaantuloa jäsenvaltiot antavat muiden jäsenvaltioiden kansalaisille samat oikeudet osallistua 58 artiklassa tarkoitettujen yhtiöiden pääomaan kuin oman maan kansalaisilleen. Artikla on siirtymäsäännös, jonka on korvannut yhteisön sijoittamista ja rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta koskeva sääntely.

222 artikla. Artiklan määräyksen mukaan perustamissopimuksella ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin. Omistusoikeuteen liittyvistä tekijöistä säädetään kansallisesti. Artiklaa vastaava määräys sisältyy myös ETA-sopimuksen 125 artiklaan, jota on selostettu ETA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 95/1992 vp, s. 335—336).

EY:n tuomioistuin on oikeuskäytännössään vahvistanut, että omistusoikeutta suojataan yhteisön oikeusjärjestyksessä jäsenvaltioiden valtiosääntöihin sisältyvien yhteisten periaatteiden mukaisesti, ottaen huomioon myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäinen lisäpöytäkirja. Samassa yhteydessä tuomioistuin on kuitenkin katsonut, ettei ole esteitä tarvittaessa säännellä edellä mainittujen periaatteiden mu-

kaisesti omaisuuden käyttöä myös yhteisön säännöksiin (ks. tapaus 44/79, Hauer v. Land Rheinland-Pfalz).

Artiklan määräys merkitsee muun muassa sitä, ettei perustamissopimukseen sisälly jäsenvaltioiden yksityisen ja julkisen omistuksen välisiä suhteita koskevia määräyksiä. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa kansallisesti esimerkiksi omaisuuden kansallistamis- ja yksityistämistointia. Määräyksen nojalla ei kuitenkaan saa rikkoa muita perustamissopimuksen määräyksiä. Artiklan määräys ei myöskään estä syrjimättömyysperiaatteen mukaisten kansallisten monopolien toimintaa. Monopolit voivat kuitenkin olla perustamissopimuksen muiden määräysten vastaisia ja siten kiellettyjä. Yhteisön tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan 222 artiklan määräys ei estä esimerkiksi EY:n perustamissopimukseen sisältyvien, sopimattomia valtioneukia tai kiellettyjä kilpailunrajoituksia koskevien määräysten soveltamista (ks. tapaukset 323/82, S.A. Intermills v. komissio ja 41/83, Italia v. komissio).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Määräys ei edellytä lainsäädännön muuttamista. Artiklan määräyksen nojalla voidaan kansallisesti säännellä esimerkiksi kalastusoi-keutta rajoittamalla se pääsääntöisesti vesialueen omistajalle ja säätämällä myös muita yleiskäyttöoikeuksia. Jokamiehen oikeuksiin unionin jäsenyys ei vaikuta.

223 artikla. Artikla sisältää jäsenvaltioiden turvallisuusetuja koskevia määräyksiä. Sopimuksen 223 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan mikään perustamissopimuksen määräys ei estä jäsenvaltiota kieltäytymästä antamasta tietoja, joiden levittämistä se pitää oleellisten turvallisuusetujensa vastaisena. Saman kohdan b alakohdan mukaan jokainen jäsenvaltio on oikeutettu ryhtymään välttämättömiksi katsomiinsa toimenpiteisiin oleellisten turvallisuusetujensa suojelemiseksi liittyen aseiden, ammusten ja muun sotamateriaalin (jäljempänä puolustustarvikkeet) tuotantoon ja kauppaan; tällaisilla toimenpiteillä ei saa olla muiden kuin sotilaalliseen tarkoitukseen tarkoitettujen tuotteiden kilpailuolosuhteita vääristäviä vaikutuksia.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto päättää yksimielisesti tuotteista, joihin 1 kohdan määräyksiä sovelletaan. Tällainen luettelo hyväk-

syttiin alunperin vuonna 1958. Luettelo ei ole kuitenkaan julkinen. Luetteloa voidaan muuttaa komission ehdotuksesta vain neuvoston yksimielisellä päätöksellä (artiklan 3 kohta).

Puolustustarvikkeiden tuotantoa, kehittelyä ja ulkomaankauppaa pidetään perinteisesti kansallisvaltion oleellisten turvallisuusetujen eräänä ydinalueena. Niinpä EY:n perustamis-sopimuksen ohella kaikissa muissakin kansainvälisen kaupan vapauttamista koskevista sopimuksissa on erityisiä poikkeusmääräyksiä, joiden tarkoituksena on turvata jäsenvaltioiden oikeus poiketa muista sopimuksen määräyksistä muun muassa puolustustarvikkeiden tuotannon ja ulkomaankaupan osalta turvallisuusetujen sitä vaatiessa. Sisällöltään ja sanamuodoltaan varsin samanlaisia määräyksiä on myös esimerkiksi GATTin yleissopimuksen XXI artiklassa, EFTA-konvention 18 artiklassa, Suomen ja EY:n vapaakauppasopimuksen 21 artiklassa ja ETA-sopimuksen 123 artiklassa.

Valtioita sitovat myös useat asesulkupoliittiset sopimukset ja järjestelyt, joiden nimenomaisena tarkoituksena on tiettyjen asekategorioiden leviämisen estäminen. Asesulkupoliittiset tavoitteet vaativat kansainvälisen puolustustarvikkeiden kaupan asettamista tarkkaan ja yksityiskohtaiseen valvontaan. Valvottavista tuotteista ja valvontamenettelyistä päättävät edelleen valtiot siitä huolimatta, että erityisesti asevientipolitiikkaa monella tavalla pyritään yhteensovittamaan.

EY:n perustamissopimuksen 223 artikla, johon liittyy läheisesti myös 225 artikla, soveltuu jäsenvaltioiden keskinäisiin suhteisiin, eikä sitä voida soveltaa toimivaltaperusteena esimerkiksi Euroopan unionin yhteiselle asevientipolitiikalle. Unionin jäsenvaltioiden hallitusten yhteistyö asevientipolitiikkaansa yhteensovittamiseksi perustuu nykyään Maastrichtin sopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskeviin määräyksiin (J artikla).

EY:n perustamissopimus sisältää turvallisuusetuja koskevan poikkeusmääräysten lisäksi myös muita mahdollisuuksia poiketa jostakin EY:n säännöksestä, jos poikkeaminen voidaan perustaa jäsenvaltion oleelliseen kansalliseen etuun ja poikkeaminen ei suhteettomasti vääristä yhteisön sisäisiä kilpailuolosuhteita. Tällainen poikkeusmääräys on muun muassa sopimuksen 36 artikla, jota on voitu soveltaa esimerkiksi maan huoltovarmuuden kannalta elintärkeän öljynjalostamoteollisuuden ylläpitä-

miseksi rajoittamalla öljyostoja muista jäsenvaltioista (ks. tapaus 72/83, Campus Oil).

Mainitun 223 artiklan on yleisesti tulkittu tarkoittavan, että muihin kuin varsinaiseen sotilaalliseen käyttöön tarkoitettuihin tuotteisiin (muun muassa niin sanotut kaksoiskäyttötuotteet) sovelletaan sopimuksen tavanomaisia määräyksiä jäsenvaltioiden välisissä hankinnoissa. Kuten Campus Oil -tapaus osoittaa, saattaa jäsenvaltio muilla perusteilla yksittäistapauksessa poiketa muuten noudatettavista EY:n säännöistä. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että 223 artikla ei edellytä kansallisten toimenpiteiden ilmoittamista tai ennakkollista hyväksymistä neuvostossa tai komissiossa, ellei kyse ole samalla 224 artiklan tarkoittamasta vakavasta jäsenvaltion yleisen järjestyksen, vakavan kansainvälisen jännitystilän, sodan taikka kansainvälisen rauhanturvaamisvelvoitteen aiheuttamasta tarpeesta poiketa sopimuksen määräyksistä.

224 artikla sisältää määräykset jäsenvaltion oikeudesta ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin lain ja yleisen järjestyksen ylläpitämistä vaikeuttavissa vakavissa sisäisissä häiriöissä, sodan tai sodan uhkan muodostavan vakavan kansainvälisen jännitystilän varalta sekä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvien velvoitteidensa täyttämiseksi. Unionin jäsenvaltioiden 224 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden säilyttämiseksi on selostettu unionisopimuksen J.4 artiklan perusteluissa. Toimenpiteet ovat tällöin poikkeuksia EY:n perustamissopimusten muutoin noudatettavista määräyksistä. Perustamissopimuksen 224 artiklaa vastaavia määräyksiä on myös muissa kansainvälisen kaupan vapauttamista koskevista sopimuksissa. Artikla velvoittaa yksipuoliseen toimenpiteeseen ryhtyneen jäsenvaltion ryhtymään neuvotteluihin muiden jäsenvaltioiden kanssa tällaisten toimenpiteiden yhteismarkkinoiden toimintaa häittävien vaikutusten ehkäisemiseksi. Vastaava jälkikäteinen neuvotteluelvoite on myös muiden kansainvälisen kaupan sopimusten vastaavissa määräyksissä. Artikla on vakavassa kansallisessa tai kansainvälisessä kriisitilanteessa sovellettava suojalauseke, jonka soveltamiskynnys on korkea — toisin sanoen artiklassa määriteltyjen kriisiin edellytysten on täyttyvä sen soveltamiseksi. Kirjallisuudessa on usein katsottu, ettei taloudellinen kriisi, vaikka se olisikin syvä, sellaisenaan täytä 224 artiklan soveltamisedellytyksiä.

225 artikla. Artikla täydentää 223 ja 224 artiklaa mahdollistaen niissä tarkoitettujen kansallisten toimenpiteiden jälkikäteisvalvonnan. Jos 223 ja 224 artiklassa tarkoitettu kansallinen toimenpide osoittautuisi kilpailua vääristäväksi tulee komission yhdessä kyseisen jäsenvaltion kanssa selvittää, miten toimenpidettä voitaisiin mukauttaa tarpeettomien kilpailun vääristymien vähentämiseksi. Sopimuksen 225 artiklan mukaan komissio tai toinen jäsenvaltio voi nostaa EY:n tuomioistuimessa kanteen jäsenvaltiota vastaan, jos se katsoo, että vastaajavaltio on käyttänyt väärin 223 ja 224 artiklan mukaisia oikeuksiaan. Kannetta ei tällöin edellä sopimuksen 169 artiklan mukainen ennakkomenettely komissiossa. EY:n tuomioistuin käsittelee tällaisen asian suljetuin ovin. Tuomioistuimen runsaassa oikeuskäytännössä ei ole yhtään 225 artiklaan perustuvaa ratkaisua.

Jäsenvaltion 223 tai 224 artiklaan perustuvaa toimenpidettä ei yritys tai muu yksityinen oikeussubjekti voi sellaisenaan riitauttaa EY:n toimielimissä, koska kyse on valtion julkisen vallan piiriin kuuluvasta oikeuden käyttämisestä. Sen sijaan yksityinen voi kansallisessa tuomioistuimessa riitauttaa kysymyksen siitä, oikeuttaako 223 tai 224 artikla jäsenvaltion olemaan noudattamatta jotakin muuta EY:n sääntöä, jolla on haluttu turvata yksityisten oikeuksia. Tuomioistuin on tapauksessa 222/84, Johnston katsonut, että sopimuksen jäsenvaltioille suomat poikkeuslausekkeet eivät voi rajoittaa yksityisen oikeutta oikeusteitse hakea oikeuksilleen turvaa kansallisissa tuomioistuimissa, jotka voivat pyytää ennakkoratkaisumenettelyn (177 artikla) kautta EY:n tuomioistuimen tulkintaa EY:n perustamissopimusten määräyksistä. Tuomioistuin katsoi myös, että jäsenvaltioiden kansallisten toimenpiteiden sallittavuutta on tarkasteltava kunkin tapauksen olosuhteiden valossa. Tuomioistuin ei kuitenkaan tulkinnut 224 artiklan sisältöä, koska käsiteltävä oikeuskysymys ei edellyttänyt artiklan soveltamista.

Perustamissopimuksen 223—225 artiklaa koskevan oikeuskäytännön puuttuessa ei ole mahdollista tehdä johtopäätöksiä 223 ja 224 artiklan soveltamisen rajoista suhteessa sopimuksen muuhun sääntelyyn. Tässä suhteessa 223—225 artikla poikkeaa muista Rooman sopimuksen poikkeusmääräyksistä, joista on olemassa runsasta oikeuskäytäntöä. Kyse voi olla toimielinten tietoisesta pidättyvyydestä, jo-

ka perustuisi siihen, että jäsenvaltioiden turvallisuusetujen kyseenalaistaminen sopimuksen vastaisina olisi poliittisesti vaikeaa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

EY:n perustamissopimuksen 223—225 artiklat eivät asiallisesti ole Suomelle uudenlaisia kansainvälisiä velvoitteita. Institutionaalisenä erona esimerkiksi GATTin, EFTA-konvention ja muiden sopimusten vastaavin määräyksiin voidaan mainita turvallisuutta koskevien suojausekkeiden mahdollisen väärinkäytön ratkaiseminen EY:n tuomioistuimessa. Kuten edellä on todettu, EY:n tuomioistuin toistaiseksi ei ole käsitellyt tällaisia kanteita. Lisäksi mainittuihin artikloihin perustuva valtion toimenpide saattaisi muun asian yhteydessä tulla käsiteltäväksi myös Suomen tuomioistuimessa.

Puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annettua lakia (242/90) on soveltamissääöksillä sopeutettu muun muassa puolustustarvikkeiden vientivalvontaa koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin ja järjestelyihin, joihin Suomi ja unionin nykyiset jäsenvaltiot ovat yhtyneet. EY:n perustamissopimuksen 223 artiklan tarkoittamista tuotteista neuvosto päättää yksimielisesti, joten Suomi voi unionin jäsenenä vaikuttaa sen sisältöön.

Valmiuslaki (1080/91) takaa, kuten EY:n tuomioistuimen perusoikeussuojaa koskeva oikeuskäytäntökin edellyttää, muutoksenhakuoikeuden lain nojalla annettuihin hallintopäätöksiin sekä oikeuden korvaukseen eräissä tapauksissa. Valmiuslain soveltamisedellytykset on määritelty 224 artiklan tarkoittamia tapauksia laajemmin käsittäen myös erikseen määritellyt taloudelliset kriisitilanteet. Lakia ei tarvitse Suomen unionin jäsenyyden johdosta kuitenkaan muuttaa. Selvää sen sijaan on, että lain soveltaminen suhteessa unionin jäsenvaltioihin on rajattu yhteisöjen perustamissopimuksissa määriteltyihin tapauksiin.

226 artikla. Artikla sisältää Euroopan yhteisön alkuperäisiä sopimuspuolia koskevan suojatoimenpidemääräyksen 12 vuoden siirtymäkauden aikana. Siirtymäkauden loputtua määräyksellä ei ole merkitystä alkuperäisten sopimuspuolten suhteen.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 147 ja 152 artiklaan sisäl-

tyy vastaavanlaisia suojatoimenpiteitä koskevia määräyksiä. Niitä selostetaan kyseisten artikloiden yhteydessä.

227 artikla. Artikla sisältää sopimuksen alueellista soveltamisalaa koskevat määräykset. Pääsääntö sisältyy artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan sopimusta sovelletaan sopimuspuolina oleviin valtioihin eli Belgian kuningaskuntaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Kreikan tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Portugalin tasavaltaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Artiklan 1 kohdan mukainen alueellinen soveltamisala on määritelty viittaamalla jäsenvaltioon, josta seuraa, että EY:n perustamissopimuksen soveltamisala määräytyy sen mukaan mitä jäsenvaltiot itse pitävät alueeseensa kuuluvana. Tämän vuoksi sitä sovelletaan myös mannermaajalustaan sekä sellaisiin merialueisiin, joihin jäsenvaltioiden kalastusta koskeva toimivalta ulottuu (tapaukset 3, 4 ja 6/76, Kramer, tapaus 61/77, komissio v. Irlanti.).

EY:n perustamissopimusta sovelletaan paitsi jäsenvaltioiden alueisiin myös eräisiin Euroopan ulkopuolella sijaitseviin jäsenvaltioihin erityissuhteessa oleviin alueisiin. Tässä suhteessa artikla eroaa EHTY:n perustamissopimuksen 79 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 198 artiklan vastaavista määräyksistä, joiden mukaan näitä sopimuksia sovelletaan jäsenvaltioiden alueisiin. Viimeksi mainituissa sopimuksissa, toisin kuin EY:n perustamissopimuksessa, ei luoda erityisjärjestelyjä Euroopan ulkopuolella sijaitseviin alueisiin nähden.

Useilla EU:n jäsenvaltioilla on alueherrsus sellaisiin alueisiin nähden, joilla on erityisasema kyseisen valtion valtiosäännön mukaan tai jotka sijaitsevat maantieteellisesti erillään Euroopan ulkopuolella. Näihin liittyvät alueellista soveltamisalaa koskevat erityismääräykset sisältyvät artiklan 2—5 kohtaan.

Artiklan 2 kohta sisältää Algeriaa ja Ranskan merentakaisia departementteja (département d'outre-mer, DOM) koskevan erityismääräyksen. Sen mukaan osaa EY:n perustamissopimuksen määräyksistä sovelletaan niihin suoraan sopimuksen voimaantulosta lukien, ja muiden soveltamisesta päättää neuvosto kahden vuoden kuluessa sopimuksen voimaantu-

lostaa. Suoraan perustamissopimuksen perusteella sovellettavia määräyksiä ovat määräykset, jotka koskevat tavaroiden vapaata liikkuvuutta, maataloutta, tietyin poikkeuksin palvelujen vapauttamista, kilpailusääntöjä, 108, 109 ja 226 artiklassa tarkoitettuja suojatoimenpiteitä sekä toimielimiä. Kolmannen alakohdan mukaan yhteisön toimielimet huolehtivat siitä, että 2 kohdassa tarkoitettujen alueiden taloudellinen ja sosiaalinen kehitys tehdään mahdolliseksi.

Algeria tuli itsenäiseksi 1 päivänä heinäkuuta 1962, eikä sopimusta sovelleta enää siihen. Yhteisö teki 26 päivänä huhtikuuta 1976 yhteistyösopimuksen Algerian kanssa, jota on myöhemmin muutettu useaan kertaan. Kohdassa 2 tarkoitettuja Ranskan merentakaisia departementteja ovat: Guadelupe, Martinique, Reunion ja Ranskan Guyana. Ranskan alueelliset yhteisöt (collectivité territoriale) ja merentakaiset alueet (territoire d'outre-mer, TOM) jäävät sen sijaan EY:n ulkopuolelle. Niihin sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 131—136 artiklan merentakaisen maiden ja alueiden assosiaatiota koskevia määräyksiä.

Artiklan 3 kohta sisältää viittauksen merentakaisen maiden ja alueiden assosiaatiota koskeviin määräyksiin, joita on selostettu edellä 131—136 artiklaa koskevien yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä. Saman kohdan toisen alakohdan mukaan EY:n perustamissopimusta ei sovelleta niihin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole otettu mainittuun luetteloon. Tällä määräyksellä on nykyisin merkitystä vain Hong Kongin suhteen.

Artiklan 4 kohdan mukaan EY:n perustamissopimusta sovelletaan niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltioihin huolehtii jäsenvaltio. Tämä kohta koskee ainoastaan Gibraltarista. Se on osa yhteisöä, mutta Yhdistyneen kuningaskunnan liittymisasiakirjan 28 artiklan mukaan yhteistä maatalouspolitiikkaa sekä välillistä verotusta koskevia säännöksiä ei sovelleta siihen. Gibraltar on suljettu myös yhteisen tullitariffin ulkopuolelle ja sitä käsitellään tavara-kaupan suhteen kolmantena valtiona.

Artiklan 5 kohta sisältää poikkeussäännön siitä, että EY:n perustamissopimusta sovelletaan jäsenvaltion koko alueeseen. Sopimusta ei sovelleta a alakohdan mukaan Tanskaan kuuluviiin Färssaariin. Yhteisö on sitä vastoin tehnyt Färssaarten kanssa teollisuustuotteita ja

kalatalouden tuotteita koskevan sopimukseen, jota käsitellään 113 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa. Sopimusta ei b alakohdan mukaan myöskään sovelleta Yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin tukikohtiin Kyproksessa, mikä johtuu siitä, että kysymyksessä on muu kuin taloudellinen järjestely. Sopimusta sovelletaan c alakohdan mukaan Kanaalisaariin (Jersey ja Guernsey) ja Man-saareen vain siltä osin kuin vuoden 1972 liittymissopimuksessa tarkoitettua sääntelyä järjestämiseksi on tarpeen. Yhdistyneen kuningaskunnan liittymisasiakirjan mukaan kyseiset saaret ovat EY:n ulkopuolinen alue. Ne ovat kuitenkin osa EY:n tullialuetta, ja tavarat niiden ja EY:n välillä liikkuvat vapaasti. Man-saaren ja EY:n välillä ei ole tullirajaa, koska siellä sovelletaan samaa välillistä verotusta kuin Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Kanaalisaarten ja EY:n välillä on sen sijaan tulliraja, mikä johtuu välillistä verotusta koskevista eroavuuksista.

Monaco ja San Marino ovat osa EY:n tulliliittoa niiden ja Ranskan ja Italian välisten erityisjärjestelyjen perusteella (neuvoston asetus (ETY) N:o 2151/84 yhteisön tullialueesta). Ne ovat kuitenkin muutoin EY:n ulkopuolisia alueita. Myös Andorra on EY:n ulkopuolinen alue, joka on kuitenkin tulliliitossa yhteisön kanssa.

Todettakoon lisäksi, että 227 artiklan ohella on olemassa myös eräitä EY-säädösten alueelliseen soveltamiseen liittyviä erityismääräyksiä. Espanjan ja Portugalin liittymisasiakirjan 28 ja 115 artiklan perusteella sovittiin Espanjaan kuuluvia Ceutaa ja Melillaa, Kanariansaaria sekä Portugaliin kuuluvia Azoreita ja Madeiraa koskevista erityisjärjestelyistä. Ceuta ja Melilla sekä Kanariansaaret kuuluvat EY:n alueeseen, mutta eivät sen muodostamaan tulliliittoon. Kanarian saariin ei myöskään ole sovellettu yhteistä maatalous- ja kalastuspolitiikkaa eikä arvonlisäverotusta koskevaa järjestelmää. Samassa yhteydessä sovittiin Azoreita ja Madeiraa koskevista lähinnä maataloutta koskevista poikkeuksista.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 27 artiklan mukaan uusin jäsenvaltioiden nimet, mukaanlukien Suomi, lisätään 227 artiklan 1 kohtaan.

Liittymisasiakirjan 28 artiklan mukaan 227

artiklan 5 kohtaan lisätään uusi Ahvenanmaata koskeva d alakohta. Näitä määräyksiä selostetaan tarkemmin liittymisasiakirjan 28 artiklan perustelujen yhteydessä.

228 artikla. Artiklassa määrätään niistä menettelytavoista, joita Euroopan yhteisö noudattaa tehdessään kansainvälisiä sopimuksia kolmansien valtioiden tai hallitustenvälisten järjestöjen kanssa. Artiklan sisältöä on ajanmukaistettu ja selkeytetty unionisopimuksella. Artiklaa sovelletaan pääsääntöisesti kaikkiin sopimuksiin, jotka yhteisö neuvottelee, siis myös sellaisiin, joiden sopimuspuolina yhteisön lisäksi ovat myös sen jäsenvaltiot. Sen sijaan 228 artiklaa ei sovelleta jäsenvaltioiden välisiin sopimuksiin, jotka liittyvät yhteisön toimintaan kuulumatta sen toimivaltaan tai joihin perustamissopimusten määräysten mukaan on sovellettava muuta menettelyä. Tällaisia määräyksiä ovat esimerkiksi unionisopimuksen N artikla, joka koskee perustamissopimusten muuttamista ja O artikla, joka koskee uusien valtioiden liittymistä Euroopan unioniin. EY:n perustamissopimuksen 109 artiklan mukaan neuvosto päättää erikseen EY:n valuuttapoliittisten ulkosopimusten yhteydessä noudatettavista menettelyistä. Milloin perustamissopimusten mukaan unionin tai yhteisön jollakin alalla yhteistyötä on kehitettävä tai voidaan kehittää nimenomaan jäsenvaltioiden tekemien kansainvälisten sopimusten muodossa, noudatetaan tavantomaista valtiosopimuskäytäntöä (muun muassa unionisopimuksen K.3 artikla ja EY:n perustamissopimuksen 220 artikla).

Menettelytapamääräyksiä sisältävä 228 artikla ei määrittele yhteisön sopimuskentekovaltaa ulkosuhteissa, vaan toimivallan perusteita ja laajuutta koskevat EY:n perustamissopimusten muut määräykset, kuten 113 artikla (yhteinen kauppapolitiikka), 109 artikla (valuuttapoliittiset sopimukset), 130 m, 130 r ja 130 y artikla (tutkimuksen ja ympäristönsuojelun yhteistyösopimukset), 229—231 artikla (suhteet kansainvälisiin järjestöihin) sekä 238 artikla (assosiaatiosopimukset). Tärkeä merkitys EY:n sopimuskentekovaltan oikeusperustana on myös tuomioistuimen oikeuskäytännöllä, jonka mukaan yhteisöllä on toimivalta tehdä ulkosopimuksia asioissa, jotka kuuluvat yhteisön sisäisen toimivallan piiriin (tapaus 22/70, ERTA). Ulkosopimusten oikeusperusteita on selostettu yleisperustelujen kohdassa 3.3.2.

Neuvosto päättää sopimuksen tekemisestä

määräenemmistöllä lukuun ottamatta EY:n perustamissopimuksen 238 artiklassa tarkoitettuja assosiaatiosopimuksia sekä sellaista alaa koskevia sopimuksia, jolla yhteisön sisäisten säädösten antaminen edellyttäisi yksimielisyyttä. Näissä tapauksissa sopimus tehdään yksimielisellä päätöksellä (yksimielisyyttä edellyttävistä päätöksistä ks. 148 artiklan perustelut).

Euroopan parlamenttia tulee kuulla ennen sopimuksen tekemistä lukuun ottamatta 113 artiklan 3 kohdan nojalla tehtäviä yhteisen kauppapolitiikan alaan kuuluvia sopimuksia. Neuvosto voi asettaa määräajan parlamentin lausunnon antamiselle ja tehdä päätöksensä määräajan kuluttua, vaikka lausuntoa ei olisi annettu. Parlamentin lausunto ei sido neuvostoa, vaan neuvosto voi tehdä sopimuksen parlamentin vastustuksesta huolimatta.

Tästä pääsäännöstä poiketen tietyt sopimusten osalta neuvosto voi tehdä sopimuksen ainoastaan, jos Euroopan parlamentti hyväksyy sopimuksen. Näitä sopimuksia ovat EY:n perustamissopimuksen 238 artiklassa tarkoitettut assosiaatiosopimukset ja sopimukset, joissa määrätään erityisistä toimielinjärjestelmistä järjestämällä yhteistyömenettelyjä, samoin kuin sopimukset, joilla on huomattavia vaikutuksia yhteisön talousarvioon, sekä sopimukset, joista aiheutuu muutos 189 b artiklassa tarkoitettua yhteispäätösmenettelyä noudattaen annettuun yhteisön säädökseen. Näissä tapauksissa neuvosto ei voi asettaa määräaikaa lausunnon antamiselle, vaan mahdollisesta määräajasta on kiireellisissä tapauksissa sovittava parlamentin kanssa.

Artiklan 5 kohdan mukaan suunnitellun sopimuksen mahdollisesti edellyttämät muutokset EY:n perustamissopimukseen on hyväksyttävä ennen sopimuksen tekemistä noudattaen unionisopimuksen N artiklan määräyksiä.

Neuvosto, komissio tai jäsenvaltio voi artiklan 6 kohdan mukaan pyytää EY:n tuomioistuimelta lausunnon kansainvälisen sopimusluonnoksen perustamissopimuksen määräysten mukaisuudesta. Euroopan parlamentilla ei sen sijaan ole oikeutta pyytää mainittua lausuntoa. Tuomioistuin on tämän määräyksen mukaisesti antamassaan lausunnossa 1/75 katsonut, että lausunto voi koskea kaikkia suunnitellun sopimuksen perustamissopimuksen mukaisuuteen liittyviä kysymyksiä, jotka voitaisiin saattaa joko yhteisön tuomioistuimen tai kansallisen tuomioistuimen käsiteltäviksi ja jotka koskevat sopimuksen muodollista tai asiallista pätevyyt-

tä. Lausuntoa voidaan edellä mainitun perusteella pyytää muun muassa yhteisön tai sen toimielimen sopimuksetekotoimivallasta sekä toimivallan käytön perustamissopimuksen mukaisuudesta. Jos EY:n tuomioistuin päättyy asiassa kielteiselle kannalle, sopimus ei voi tulla voimaan ennen kuin perustamissopimusta on muutettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen N artiklassa määrättyllä tavalla. Tuomioistuin on kuitenkin 14 päivänä joulukuuta 1991 antamassaan, ETA-sopimusta koskevassa lausunnossa 1/91 huomauttanut, että jos suunniteltu sopimus on ristiriidassa yhteisön perusperiaatteiden kanssa, ristiriitaa suunnitellun sopimuksen ja perustamissopimuksen kanssa ei voida poistaa edes perustamissopimusta muuttamalla.

Artiklan 7 kohdasta seuraa, että artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti tehdyt kansainväliset sopimukset sitovat yhteisön toimielimiä ja jäsenvaltioita. Kohdan sanamuodon mukaan EY:n perustamissopimuksen 219 artiklan mukaisesti tehdyt kansainväliset sopimukset tulisivat osaksi yhteisön oikeutta ilman erityisiä voimaansaattamistoimia. Käytännössä kuitenkin sopimukset saatetaan voimaan yhteisön virallisessa lehdessä julkaistavilla neuvoston asetuksilla tai päätöksillä. Yhteisön tekemien sopimusten määräyksistä ja sopimuksilla mahdollisesti asetettujen toimielinten päätöksistä tulee erottamaton osa yhteisön oikeutta (ks. tapaukset 181/73, Haegemann v. Belgia ja 12/86, Demirel v. Schwäbisch Gmünd). Sopimusten sitovuuteen sisältyy myös se, että sopimusten määräykset voivat tietyin edellytyksin saada välittömän oikeusvaikutuksen ja syrjäyttää niiden kanssa ristiriidassa olevat jäsenvaltioiden kansalliset säännökset (ks. tapaus 104/81, Hauptzollamt Mainz v. Kupferberg & Cie).

Yhteisön tekemiä sopimuksia on EY:n tuomioistuimen mukaan pidettävä perustamissopimuksen 177 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettuina yhteisön toimielimen säädöksinä, mistä seuraa muun muassa, että EY:n tuomioistuimella on toimivalta antaa sopimusten tulkintaa koskevia ennakkoratkaisuja. Jäsenvaltion kannalta unionin tekemien sopimusten sitovuuden katsotaan tarkoittavan lisäksi sitä, että sopimukset velvoittavat jäsenvaltioita paitsi sopimuspuolina oleviin kolmansiin valtioihin, myös unioniin nähden. EY:n tuomioistuimella on toimivalta käsitellä myös jäsenvaltioita vastaan nostetut kanteet, jotka

koskevat väitettyä yhteisön tekemän sopimuksen noudattamatta jättämistä (ks. tuomioistuinten lausunto 1/91).

228 a artikla. Artikla koskee kolmansiin valtioihin kohdistettavia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvia taloudellisia pakotteita. Pakotteiden asettaminen tapahtuu kaksipuolteisessa menettelyssä. Pakotepolitiikkaa koskeva päätös tehdään joko yhteisen kannanoton tai yhteisen toiminnan alaisuudessa yksimielisyysperiaatetta noudattaen siten kuin unionisopimuksen J.1, J.2 ja J.3 artiklassa määrätään. Tämän jälkeen siirtyy neuvostolle toimivalta määrätä tarpeellisista taloudellisista rajoitustoimenpiteistä komission esityksestä ja normaalia määränemistömenettelyä noudattaen.

Artikla virallistaa jo ennen unionisopimusta sovelletun käytännön, jonka mukaan pakotteita koskeva poliittinen päätös tehtiin yksimielisyysperiaatteen mukaisesti Euroopan poliittisen yhteistyön (European Political Cooperation) alaisuudessa ja pantiin täytäntöön yleensä Rooman sopimuksen yhteistä kauppapolitiikkaa koskevan 113 artiklan nojalla annetuilla neuvoston asetuksilla.

Yhteisö on turvautunut talouspakotteisiin sekä itsenäisesti että pannakseen yhteisön alueella täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston määräämät pakotteet.

Itsenäisiä talouspakotteita yhteisössä on sovellettu kahdesti. Maaliskuussa 1982 Puolan sotatilan julistamiseen liittyvien tapahtumien yhteydessä määrättiin Neuvostoliittoon kohdistuneista vähäisistä vienti- ja tuontirajoituksista. Saman vuoden huhtikuussa pakotteet kohdistettiin Argentiinaan reaktiona tämän suorittamaan Falkland/Malvinas -saarten miehitykseen. Pakotteet säädettiin yhteiseen kauppapolitiikkaan nojaavilla neuvoston asetuksilla. Kummassakin tapauksessa eräät jäsenmaat jättyivät pakotepolitiikan ulkopuolelle. Muodollisena perusteena tälle voidaan pitää Rooman sopimuksen 224 artiklaa.

Kaikki EY-jäsenvaltiot ovat YK:n jäseniä. YK:n peruskirjan 48 artiklan 2 kappaleen nojalla ne ovat olleet velvolliset saattamaan turvallisuusneuvoston sitovat pakotepäätökset voimaan ”niissä kysymykseen tulevissa kansainvälisissä elimissä, joissa ne ovat jäseninä”. EY on 1990-luvulta lähtien pannut yhteisön alueella täytäntöön YK:n turvallisuusneuvoston määräämät sitovat talouspakotteet. Tällaisia pakotteita on sovellettu Irakiin vuodesta

1990, Libyaan ja Jugoslavian liittotasavaltaan (Serbia-Montenegroon) vuodesta 1992 ja Haitiin sekä Angolan sisällissodan UNITA-osa-puoleen vuodesta 1993 lähtien. Ennen unionisopimuksen voimaantuloa tällaisista pakotteista on päätetty Euroopan poliittisen yhteistyön puitteissa konsensuksella. Neuvosto on antanut asianomaiset tuonti- ja vientikiellot Rooman sopimuksen 113 artiklaan nojalla annetuilla asetuksilla.

Päätös, jolla kiellettiin tunnustamasta Irakin korvausvaatimuksia, jotka perustuvat siihen, että jokin taho on jättänyt pakotteiden noudattamisen vuoksi sopimuksensa täytäntöönpanematta, tehtiin joulukuussa 1992 Rooman sopimuksen 235 artiklan nojalla. Turvallisuusneuvoston päättämien rahapoliittisten pakotteiden (varojen jäädyttäminen, kieltä siirtää varoja kohtemaahan) toimeenpanosta on päätetty kansallisesti, sillä näiden ei katsottu kuuluvan yhteisötoimivallan piiriin.

Lisäksi EY:ssä päätettiin eräistä Etelä-Afrikkaan kohdistuneista turvallisuusneuvoston suosituksiin perustuvista toimista loppuvuodesta 1986.

Unionisopimuksen voimaantulon jälkeen neuvoston toimivalta pakoteasetuksen antamisessa perustuu suoraan perustamissopimuksen 228 a artiklaan ja on laajempi kuin 113 artiklan mukainen kauppapolitiittinen toimivalta. Neuvosto voi sen nojalla päättää paitsi tavaratuonnin ja -viennin rajoituksista, myös palveluiden ja rahaliikkeen rajoittamisesta sekä turvaamistoimenpiteen luontoisesta rahavarojen jäädyttämisestä tai takavarikosta. EY:n perustamissopimuksen 73 g artiklassa on myös erikseen valtuutettu neuvosto päättämään pääomien siirron rajoittamisesta. 228 a artikla tarjoaa pohjan myös niin sanottujen kaksoiskäyttötuotteiden viennin rajoituksille. Aseviennin rajoittaminen jää sitä vastoin edelleen jäsenvaltion asiaksi Rooman sopimuksen 223 artiklan nojalla.

Artiklaa ei toistaiseksi ole sovellettu käytännössä.

Neuvoston pakoteasetukset tulevat automaattisesti jäsenvaltiota sitoviksi. Jäsenmaa voi kuitenkin yksittäistapauksissa EY:n perustamissopimuksen 224 artiklan nojalla noudattaa yhteisöstä eriväviä pakotepolitiikkaa, mikäli tämä on tarpeen vakavien sisäisten häiriöiden sattuessa, sodan syttyessä tai vakavan kansainvälisen jännityksen vuoksi, johon sisältyy sodanuhka.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Nykyisellään voimassa olevat yhteisön talouspakotteet perustuvat YK:n turvallisuusneuvoston sitoviin päätöksiin, jotka Suomi on saattanut voimaan vuonna 1967 tehdyn YK-pakotteita koskevan valtuuslain (659/67) nojalla. Nykyiset pakotteet eivät siis edellytä Suomessa lainsäädäntötoimia. Lainsäädäntötoimia eivät muutoinkaan edellytä tilanteet, joissa yhteisö toimii pelkästään YK:n turvallisuusneuvoston pakotteiden toimeenpanemiseksi.

Edellä mainitun YK-valtuuslain hallintoa ja rangaistusseuraamuksia koskevia säännöksiä tarvittaisiin jäsenyystilanteessa myös unionin päättämien talouspakotteiden toimeenpanon varalta, mikä edellyttää valtuuslain muuttamista tai uuden lain antamista. Asiasta annetaan eduskunnalle erillinen hallituksen esitys.

229—231 artikla. Artiklat koskevat yhteisön yhteyksiä kansainvälisiin järjestöihin. Artikloissa on erityisesti mainittu yhteydet Yhdistyneiden Kansakuntien ja sen erityisjärjestöjen toimielimiin, tullitariffeja ja kauppaa koskevan yleissopimuksen (GATT) toimielimiin sekä Euroopan neuvostoon. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) kanssa yhteistointa toteutetaan 231 artiklan mukaan erikseen sovittavalla tavalla. OECD:n perustamissopimuksen (SopS 12/69) ensimmäisessä lisäpöytäkirjassa on yleisiä määräyksiä yhteistoininnan järjestämisestä. EY:n ja OECD:n perustamissopimusten muodolliset määräykset eivät ole käytännössä vaikuttaneet muun muassa näiden määräysten yleisluontoisuuden vuoksi järjestöjen välisen yhteistyön intensiivisyyteen.

Komissio vastaa 229 artiklan mukaan suhteista kansainvälisiin järjestöihin. Artikla koskee nimenomaan käytännön yhteistoininnan järjestämistä, eikä komissio sen nojalla saa oikeutta päättää yhteistoininnan sisällöstä. Kolmansien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa tehtäviä sopimuksia koskevia menettelymääräyksiä on selostettu edellä 228 artiklan perustelujen yhteydessä.

Yhteydenpito voidaan toteuttaa vaihtamalla molempia osapuolia kiinnostavia tietoja ja aineistoa. Artikloissa ei ole määräyksiä siitä, missä muodossa komissio pitää yhteyttä kansainvälisiin järjestöihin. Käytännössä yhteydenpito tapahtuu komission ja kansainvälisen sihteeristön välisellä kirjeenvaihdolla tai konsultaatiolla. Yhteisö on myös saanut tarkkailijan

aseman useissa kansainvälisissä järjestöissä. Tällainen tarkkailijan asema yhteisöllä on esimerkiksi YK:n yleiskokouksessa, YK:n talous- ja sosiaalikomiteassa (ECOSOC) ja Euroopan talouskomissiossa (ECE).

232 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimus ei vaikuta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen määräyksiin, erityisesti siltä osin kuin on kyse yhteisön jäsenvaltioiden oikeuksista tai velvollisuuksista, yhteisön toimielinten valtuuksia taikka hiilen ja teräksen kauppaa koskevista määräyksistä.

Perustamissopimus ja sen nojalla annetut säädökset eivät siten koske tuotteita, joista on määräykset Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksessa. EY:n säädöksiä ei myöskään sovelleta hiili- ja teräsyhteisön soveltamisalalla (ks. tapaus 188—190/80, Ranska, Italia ja Yhdistynyt kuningaskunta v. komissio). Euroopan yhteisön tuomioistuin on kuitenkin todennut (ks. tapaus 328/85, Deutsche Babcock Handel), että perustamissopimusta ja sen nojalla annettuja säädöksiä voidaan soveltaa myös hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen soveltamisalalla, mikäli kysymystä ei ole säännelty hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksessa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä.

EY:n tulliliitto ei koske hiili- ja terästuotteita, mutta käytännössä yhteisön tullitariffia sovelletaan myös näihin tuotteisiin. Hiili- ja terästuotteista kannettavat tullit tuloutetaan hiili- ja teräsyhteisön hallinnolliseen talousarvioon.

Perustamissopimuksella ei myöskään poiketa Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräyksistä.

233 artikla. Artikla koskee perustamissopimuksen suhdetta Belgian, Hollannin ja Luxemburgin väliseen alueelliseen liittoon. Euroopan yhteisön tuomioistuin on todennut (ks. tapaus 105/83, Pakvries BV v. maa- ja kalatalousministeriö), että artiklan tarkoituksena on estää se, että yhteisölainsäädäntö vaikuttaisi Beneluxunionin hajoamiseen tai että yhteisölainsäädäntö estäisi unionin kehittymistä. Beneluxunionin jäsenvaltiot voivat siten noudattaa perustamissopimuksen kanssa ristiriidassa olevia unionin säännöksiä siinä määrin, kuin tämä edistää yhteismarkkinoiden toteuttamista. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi hollantilainen tuomioistuin voisi soveltaa Benelux-sopimusta yhteisön säädöksen sijasta, mi-

käli tällä voidaan päästä syvempään integraation Benelux-maiden välillä.

Perustamissopimuksessa on myös muita määräyksiä, jotka sallivat pidemmälle menevän yhteistoiminnan tiettyjen jäsenvaltioiden välillä. Näitä ovat muun muassa tutkimusta koskeva 130 k artikla, rahaliittoa koskeva 109 k artikla sekä J.4 artiklan 5 kohta ja K.7 artikla.

234 artikla. Artikla sisältää määräykset jäsenvaltioiden ennen liittymistään yhteisöön kolmansien maiden kanssa tekemien valtiosopimusten oikeudellisesta asemasta suhteessa yhteisön oikeuteen. Vastaavanlaisia määräyksiä on Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 105 ja 106 artiklassa.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan EY:n perustamissopimuksen määräykset eivät vaikuta niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat EY:n jäsenvaltioiden kolmansien maiden kanssa ennen liittymistään yhteisöön tekemistä valtiosopimuksista.

Artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukaan jäsenvaltion on kuitenkin ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimiin poistaakseen perustamissopimuksen ja aiempien sopimustensa väliset ristiriidat. Tässä tarkoituksessa jäsenvaltioiden tulee avustaa toisiaan ja tarvittaessa omaksua asiassa yhteinen näkemys. Soveltaessaan aiempia valtiosopimuksiaan kolmansien maiden kanssa jäsenvaltion on otettava huomioon jäsenyyden yhtäläiset edut kaikille jäsenvaltioille sekä yhteisön toimielinten toimivallan.

Artiklan lähtökohtana on se tosiseikka, että EY:n aikanaan perustaneet valtiot, samoin kuin EY:öön myöhemmin liittyvät valtiot, eivät ryhtyneet yhteisön jäseniksi sopimuksettomasta tilasta ja että EY:n jäsenyys vaikuttaa sen jäsenvaltioiden aikaisempiin kansainvälisiin sopimuksiin.

Mahdollinen ristiriita EY:n perustamissopimusten ja EY:n jäsenvaltioiden keskenään tekemien sopimusten välillä ratkaistaan sen sijaan EY-oikeuden toimivallan siirtämistä jäsenvaltioilta yhteisön toimielimille koskevien periaatteiden mukaisesti (235/87, *Annunziata Matteuci v. Communauté française de Belgique*). Käytännössä tämä tarkoittaa, että uuden jäsenvaltion sopimukset vanhojen jäsenvaltioiden kanssa korvautuvat EY:n sisäisillä säännöksillä siltä osin kuin sopimukset ja EY-säännöstö koskevat samaa asiaa. Tällaiset asiallisesti EY-säännöksillä korvautuvat sopimukset voidaan irtisanoa tai voidaan olla soveltamatta niitä,

koska EY:n perustamissopimusten velvoitteet, mukaan lukien niistä johdettu sekundäärisäännöstö ja oikeuskäytäntö, ovat aina etusijassa tällaisiin sopimuksiin nähden.

Artiklan ensimmäisen kohdan lähtökohtana on sen sijaan, että jäsenyys yhteisössä ei sinänsä voi vaikuttaa liittyvän valtion kolmansien valtioiden kanssa tekemien sopimusten pätevyyteen tai sisältöön. Kohdassa siis tunnustetaan kansainvälisen oikeuden peruseriaate, jonka mukaan valtiosopimuksen sopimuspuoli ei voi yksipuolisesti myöhemmin muuttaa kansainvälisoikeudellisia velvoitteitaan. Toisaalta jäsenyydestä johtuvien EY:n sisäisten velvoitteiden vaikutus uuden jäsenvaltion ulkosuhteisiin tunnustetaan myös artiklan toisessa ja kolmannessa kohdassa. Niissä korostetaan jäsenyyden etujen tasavertaisuutta kaikkien jäsenvaltioiden välillä ja jäsenvaltion velvollisuutta ottaa huomioon omissa ulkosuhteissaan sen toimivallan, minkä se on jäsenyyden myötä siirtänyt yhteisön toimielimille.

Artikla asettaa toimenpidevelvoitteen nimenomaan jäsenvaltiolle, eikä yhteisön toimielimille. Tämän asian osalta on tehtävä kaksi huomautusta. Ensinnäkin jäsenvaltion suhde omaan sopimuskumppaniinsa määräytyy edelleen valtiosopimuksia koskevan kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Suhteessa aikaisempaan sopimuskumppaniin jäsenvaltio voi siksi muuttaa sitoumustaan vain noudattamalla yleisiä sopimusten muuttamista, irtisanomista tai lakauttamista koskevia menettelyjä.

Toiseksi jäsenvaltion velvoite 234 artiklan nojalla voi eräissä tapauksessa täyttyä ilman varsinaista jäsenvaltion sopimustointia. Kansainvälinen valtiosopimusoikeus tunnustaa sopimussuhteen seuraajan käsitteen. Sitä mukaa kuin muut valtiot ja kansainväliset järjestöt ovat tunnustaneet sen, että yhteisöllä on yksinomaista sopimuskentekovaltaa, on varsinkin monenvälisten järjestösopimusten yhteydessä sovellettu myös sopimussuhteen seuraajan periaatetta. Uusi jäsenvaltio ei siis muodollisesti lakkaa olemasta järjestösopimuksen sopimuspuoli, mutta EY toimii jäsenyyden tultua voimaan oikeudellisesti tämän jäsenvaltion seuraajana. Tapauksessa 21—24/72, *International Fruit Company v. Produktschap voor Groenten en Fruit*, tuomioistuimien totesi EY:n tulleen jäsenvaltioiden seuraajaksi GATTissa jäsenvaltioiden liittyttyä tulliliittoon.

Artiklaan perustuvien jäsenvaltioiden velvoitteiden noudattamista valvoo EY:ssä komissio

yleisen sille kuuluvan EY:n oikeuden noudattamista koskevan valvontavastuun nojalla (EY:n perustamissopimuksen 169 artikla). Käytännössä EY:ssä ei kuitenkaan ole mitään yleistä konsultointi- tai muutakaan menettelyä sen valvomiseksi, että uusi jäsenvaltio todella mukauttaa aiemmat kansainväliset sopimuksensa jäsenyyden edellyttämällä tavalla. Tällainen valvontamenettely on järjestetty vain kahdessa tapauksessa, jotka molemmat koskevat jäsenvaltioiden ennen jäsenyyttä tekemiä kauppapoliittisia sopimuksia. Niitä selostetaan 113 artiklan yhteydessä.

Muissa kuin mainituissa tapauksissa on komission aloitteellisuus 234 artiklan noudattamisen suhteen paljolti riippuvaista komission asianaomaisista osastoista. Käytännössä komissio on noudattanut suhteellisen sallivaa linjaa ja puuttunut jäsenvaltioiden tekemiin sopimuksiin vain silloin, kun ne ovat ristiriidassa yhteisön oikeuden keskeisten määräysten ja periaatteiden kanssa. EY:n perustamissopimuksen 234 artiklan rikkomuksiin perustuvia komission kanteluita tuomioistuimelle on vain muutama (esimerkiksi 10/61, komissio v. Italia).

Seuraavassa arvioidaan yhteenvedonomaaisesti 234 artiklan toisen ja kolmannen kohdan aineellisoikeudellisia soveltamisperiaatteita eli niitä yhteisön oikeuden lähtökohtia, joiden mukaan uuden jäsenvaltion on arvioitava voimassaolevien kolmansien valtioiden kanssa tekemiensä sopimusten mukauttamistarvetta.

Artiklan toisen ja kolmannen kohdan mukainen velvollisuus mukauttaa aikaisemmat valtiosopimukset jäsenyyden vaatimuksiin alkaa EY:n perustamissopimuksen eli käytännössä jäsenyyttä koskevan liittymissopimuksen voimaantulosta. Se soveltuu kaikkiin kansainvälisoikeudellisesti sitoviin sopimuksiin ja välipuheisiin, jotka voivat vaikuttaa EY:n perustamissopimuksen soveltamiseen (ks. tapaus 812/79, Burgoa).

Perustamissopimuksissa on useita artikloita, joiden varaan perustetaan EY:n ulkoista sopimuskenttävaltaa. Näistä keskeisimpiä 234 artiklan kannalta ovat ne, joihin perustetaan EY:n niin sanottu yksinomainen sopimuskentävalta eli neuvoston valta komission ehdotuksesta tehdä sopimuksia kaikkien jäsenvaltioiden puolesta (muun muassa kauppapolitiikkaa koskevat 113 ja 238 artikla, maataloutta ja kalastuspolitiikkaa koskevat 40 ja 43 artikla, liikennettä koskeva 75 artikla, ecun ulkoista

vaihtokurssia koskeva 109 artikla ja Euratom-sopimuksen ydinalan yhteistyötä koskeva 101 artikla).

Tapauksessa 22/70, ERTA tuomioistuin loi niin sanotun johdetun sopimuskentävalan periaatteen, jonka mukaan yhteisön valta tehdä jäsenvaltioiden puolesta sopimuksia kolmansien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa on lähtökohtaisesti yhtä laaja kuin yhteisön sisäinen lainsäädännöllinen toimivalta. Johdetun sopimuskentävalan perusteella tehdyt EY:n ulkosopimukset eivät kuitenkaan aina koske aloja, joissa yhteisön toimivalta on jäsenvaltioiden toimivallan poissulkevaa.

Uuden jäsenvaltion velvollisuus irtisanoa aikaisempi sopimus EY:n ulkopuolisen sopimuspuolen kanssa tai muuttaa sitä, on arvioitava sen mukaan, onko ristiriita ilmeinen ja kuuluuko sopimuksen tarkoittama ala EY:n yksinomaisten sopimuskentävalan piiriin vai ei. Tulliliiton jäsenvaltio ei voi harjoittaa omintakeista tullimyönnytysoikeutta, eikä yhteisen kauppapolitiikan puitteissa ole mahdollista soveltaa siitä poikkeavaa ulkomaankauppaoikeudellista sääntelyä. Vastaavasti yhteinen maatalouspolitiikka ja yhteinen kalastuspolitiikka edellyttävät jäsenvaltioiden yhdenmukaista kohtelua suhteessa EY:n ulkopuolisiin valtioihin. Näillä ja muilla aloilla, joissa yhteisön toimielimille on siirretty sisäistä ja ulkoista yksinomaista toimivaltaa, on uuden jäsenvaltion yleensä luovuttava aiemmista sopimuksista. Käytännössä aikaisemmat sopimukset korvataan usein EY:n samojen kolmansien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa tekemillä sopimuksilla.

Jos sen sijaan uuden jäsenvaltion voimassaoleva sopimus ei koske yhteisölle yksin kuuluvaa alaa, eikä sopimus sisällä EY:n sääntelyn kanssa ristiriitaisia määräyksiä, sopimus voidaan säilyttää myös jäsenyyden oloissa. Mikäli myös EY:llä on sopimus saman kolmannen sopimuspuolen kanssa, se ei vaikuta jäsenvaltion omaan sopimukseen edellyttäen, ettei viimeksimainittu sopimus sisällä EY:n tekemän sopimuksen määräysten kanssa ristiriitaisia määräyksiä. Näissä tapauksissa uuden jäsenvaltion tulee pyrkiä muuttamaan oma sopimuksensa siten, että ristiriita poistuu. Ellei toinen sopimuspuoli suostu muutokseen, jää vaihtoehdoksi sopimuksen irtisanominen.

Artiklan toiseen ja kolmanteen kohtaan sisältyvä kutakin EY:n jäsenvaltiota koskeva velvollisuus mukauttaa omat valtiosopimuk-

sensa EY:n oikeuden mukaiseksi perustuu läh-
tökohtaisesti siihen, että uusi jäsenvaltio siirtää
osan sopimuksetekovallastaan yhteisölle ja
sen puitteissa käytettäväksi. Artikla ei itsessään
perusta EY:lle sopimuksetekovaltaa ja se on
siksi toissijainen toimivaltaa määrittäviin pe-
rustamissopimuksen määräyksiin nähden. Tä-
män mukaisesti 234 artiklan ilmentämä uuden
jäsenvaltion velvollisuus johdetaan oikeudelli-
sesti perustamissopimuksen muista määräyksi-
stä. Artikla ei näin ollen itsessään sisällä Suo-
men lainsäädännön kanssa ristiriidassa olevia
määräyksiä.

*Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset
ja siirtymäjärjestelyt*

Liittymisasiakirjan neljännen osan IV osan
ton Suomea koskevat siirtymätoimenpiteet si-
sältyvässä 4 luvussa on erityisiä määräyksiä,
jotka koskevat Suomen yhteisön ulkopuolisten
sopimuspuolten kanssa tekemiä sopimuksia.
Nämä sisältyvät 104 artiklaan, jonka mukaan
Suomen on irtisanottava 1 päivänä tammikuu-
ta 1995 mennessä muun muassa Euroopan
vapaakauppaliiton perustamista koskevan kon-
ventio, joka on tehty 4 päivänä tammikuuta
1960 (SopS 15—16/61, 71—72/85) ja Viron
(SopS 103—104), Latvian (SopS 28—29/93) ja
Liettuan (SopS 116—117/92) kanssa vuonna
1992 tehdyt vapaakauppasopimukset. Jäsenyys-
neuvotteluissa kaikkien pohjoismaisten hakija-
maiden taholta tärkeänä pidetty teollisuustuot-
teiden vapaakaupan jatkuminen Baltian mai-
den kanssa voitiin ratkaista, kun neuvosto
päättyi aloittaa Baltian maiden kanssa neuvotel-
lut vastaavaa kaupan vapauttamista Baltiasta
sisältyvistä kauppasopimuksista. Kyseiset sopi-
mukset allekirjoitettiin heinäkuussa 1994. Liit-
tymisasiakirjan 105 artiklan mukaan yhteisö
ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta Baltian
maiden alkuperätuotteiden pääsy Suomen
markkinoille voidaan turvata jäsenyyttä edeltä-
vällä tasolla myös Suomen jäsenyyden tultua
voimaan, jos EY:n ja Baltian välillä allekirjoit-
etut sopimukset eivät ole tuolloin vielä voi-
massa.

Edellä selostetun liittymisasiakirjan 104 ar-
tiklassa mainittujen sopimusten ohella Suomal-
la on muita sopimuksia, jotka jäsenyyden
myötä olisi lakkautettava tai muuten sopeutet-
tava jäsenyyden oloihin. Ne on käsitelty esityk-
sen yksityiskohtaisissa perusteluissa asian-

omaisten perustamissopimusten artikloiden se-
lostusten yhteydessä.

Artiklan asianmukaiseksi noudattamiseksi
on tarkoitus suorittaa asianomaisissa ministe-
riöissä ja laitoksissa selvitys niistä Suomen
voimassaolevista valtiosopimuksista, joita Suo-
men jäsenyyden toteutuessa olisi muutettava,
irtisanottava tai muuten lakkautettava. Selvitys
tehdään ulkoasiainministeriön koordinoimana
vuoden 1994 syksyn kuluessa siten, että Suo-
men sopimusverkosto on nopeasti sopeutetta-
vissa jäsenyyden vaatimuksiin. Hallitus on val-
mis tiedottamaan eduskunnalle erikseen selvi-
tyksen tuloksista.

235 artikla. Artikla antaa neuvostolle yleisen
toimivallan antaa yhteismarkkinoiden toteutta-
miseksi tarpeellisia säännöksiä. Artiklan mu-
kainen toimivalta rajoittuu kuitenkin EY:n
perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttami-
seen. Toimivalta on lisäksi toissijainen muissa
artikloissa unionin toimielimille annettuun eri-
tyiseen toimivaltaan nähden. Artiklan tarkoi-
tuksena on mahdollistaa unionin tavoitteiden
toteuttamisen kannalta tarpeelliset toimenpiteet
tilanteessa, jossa perustamissopimus ei anna
tähän nimenomaisia tai riittäviä valtuuksia
(compétences implicites).

Vaikka artikla täydentää unionin toimieli-
mille perustamissopimuksessa annettuja erityi-
siä toimivaltuuksia, sen nojalla ei kuitenkaan
voida antaa perustamissopimusta millään ta-
voin muuttavia säännöksiä (ks. N artiklan
perustelut).

Artiklan soveltamista rajoittavat siihen sisäl-
tyvät aineelliset ja menettelytapaa koskevat
edellytykset. Neuvosto antaa artiklan nojalla
säännökset yksimielisesti, jotta jäsenvaltioilla
säilyy valta artiklan antaman laajan toimival-
lan käyttämisessä. Yksikin jäsenvaltio voi siten
estää päätöksen syntymisen neuvostossa vas-
tustamalla nimenomaisesti päätöstä.

Neuvosto tekee päätöksensä komission eh-
dotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlament-
tia. Vaikka artiklassa ei edellytetä parlamentin
lisäksi muiden yhteisön elinten kuulemista,
neuvosto kuulee käytännössä useimmiten myös
talous- ja sosiaalikomiteaa.

Neuvoston käytettävissä olevia toimenpiteitä
ei ole rajoitettu. Neuvosto voi valita jonkin 189
artiklassa määrätyn säädöstyyppin tai minkä
tahansa muun soveliaaksi katsomansa toimen-
piteen, jota se pitää aiheellisenä. Artiklan luon-

teesta johtuu kuitenkin, ettei neuvosto voi delegoida päätösvaltaansa komissiolle 155 artiklassa tarkoitettuun tavoin.

Artiklan soveltaminen edellyttää myös kolmen aineellisen edellytyksen täyttymistä. Ensinnäkin yhteisön toimenpiteen on oltava tarpeellinen. Toimenpiteen tarpeellisuutta arvioidaan käytännössä pikemminkin poliittiselta, taloudelliselta ja tekniseltä kannalta kuin oikeudellisesta näkökulmasta.

Toimenpiteen on oltava lisäksi perustamissopimuksen tavoitteen mukainen. Tavoite voi olla jokin perustamissopimuksen 2 ja 3 artiklassa tarkoitettu yleinen tavoite tai jossakin muussa artiklassa määrätty erityinen tavoite. Jos tarkoituksena on toteuttaa muita kuin 2 ja 3 artiklassa määrättyjä yleisiä tavoitteita, toimenpide voidaan toteuttaa 235 artiklan nojalla vain tietyin edellytyksin. Koska artikla on eräänlainen "toimivaltareservi", sitä voidaan soveltaa vain silloin, kun perustamissopimuksen jossakin artiklassa määrättyjä erityisiä tavoitteita ei voida toteuttaa riittävästi kyseisessä artiklassa annettua toimivaltaa käyttäen. Näin voi olla esimerkiksi siitä syystä, että tietyssä artiklassa asetettu erityistavoite olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa neuvoston asetuksella, mutta artikla antaa toimivallan ainoastaan direktiivien antamiseen.

Neuvostolla on laaja harkintavalta artiklassa annetun toimivallan käyttämisen osalta. Neuvosto ei tuomioistuimen mukaan kuitenkaan ole velvollinen käyttämään artiklan mukaista toimivaltaansa, vaikka soveltamiselle asetetut edellytykset täyttyisivätkin (ks. tapaus 22/70, ERTA).

EY:n tuomioistuin onkin täsmentänyt, että neuvosto ei ole velvollinen soveltamaan artiklaa, jos niin sanottua toissijaisuutta koskeva edellytys ei täyty selvästi. Neuvostoa ei siten voida vaatia soveltamaan artiklaa silloin, kun ei ole yksiselitteisesti ratkaistavissa, onko perustamissopimuksen muussa artiklassa annettu riittävä toimivalta yhteisön toimielimille. Tällaisessa tilanteessa neuvostoa ei voida vaatia käyttämään artiklassa määrättyä toimivaltaa yhteisön säännöksen antamiseksi. Vaatimusta ei voida perustella tehokkaasti edes oikeusvarmuussyillä (ks. tapaus 8/73, Massey-Ferguson). Artiklan määräystä ei voida myöskään soveltaa vaihtoehtoisesti muiden EY:n perustamissopimuksella neuvoston päätöksenteon osalta määrättyjen menettelytapojen kanssa. Vaihtoehtoisuuden olemassaolo merkitsisi käytännössä

puuttumista EY:n perustamissopimuksessa määrättyyn toimielinten väliseen vallanjakoon (ks. tapaus 45/86, komissio v. neuvosto).

Artikla on mahdollistanut yhteisön joustavan sopeutumisen muuttuneisiin olosuhteisiin ja sen nojalla onkin annettu säännöksiä myös sellaisilla aloilla, joilla EY:n perustamissopimus on sisältänyt vain niukasti määräyksiä.

Artiklan määräystä ryhdyttiin soveltamaan yleisesti vasta Pariisissa vuonna 1972 järjestetyn Eurooppa-neuvoston huippukokouksen jälkeen, jolloin EY:n tavoitteeksi hyväksyttiin Euroopan talous- ja rahaliiton asteittainen toteuttaminen. Tämä johti toimenpiteisiin muun ohella konferenssin yhteydessä sovittujen sosioekonomisten, rahapoliittisten ja yhteismarkkinoinhin tähtäävien ohjelmien toteuttamiseksi. Ohjelmien edellyttämät toimenpiteet toteutettiin usein EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan määräyksiä soveltamalla. Myöhemmin artiklalla on ollut tärkeä merkitys myös yhteisön politiikan kehittämisessä eri aloilla ja toteuttamisessa aina yhtenäisasiakirjan hyväksymiseen asti. Artiklan nojalla on perustettu myös eräitä erityislaitoksia, kuten Euroopan elinolojen- ja työolojen kehittämissäätiö sekä Euroopan huumetutkimuslaitos.

Vuoden 1986 yhtenäisasiakirja ja unionisopimus sisältävät lukuisia uusia erityistoimivalta-perusteita, mikä on kaventanut 235 artiklan yleisen toimivallan soveltamista. Tämän lisäksi EY:n tuomioistuin on tulkinnoissaan omaksunut artiklan soveltamista rajoittavan linjan (ks. esimerkiksi tapaus 300/89, komissio v. neuvosto, titaniumdioksiidia koskevassa asiassa ja tapaus 155/91, komissio v. neuvosto, jätedirektiiviä koskevassa asiassa). Ennen vuoden 1986 yhtenäisasiakirjan hyväksymistä esimerkiksi ympäristösäädöksiä annettiin yleensä 100 ja 235 artiklan nojalla. Tällaisia säädöksiä sisältyy ETA-sopimukseen liitteeseen XX (ks. ETA-sopimuksen hyväksymistä koskeva hallituksen esitys HE 95/1992 vp, s. 290—301).

Perustamissopimus sisältää myös 235 artiklan käyttöä yleisesti rajoittavan määräyksen. EY:n perustamissopimuksen 3 b artiklasta ilmenevän yleisen toissijaisuusperiaatteen mukaan unionin toimenpiteet ovat sallittuja vain siltä osin kuin jäsenvaltioiden toimenpiteillä ei voida riittävästi turvata tietyn tavoitteen toteuttamista. Erityisten toimivaltamääräysten ja yleisen toissijaisuusperiaatteen lisäksi sopimuksen eräiden artiklojen on katsottu sisältävän artiklan soveltamista koskevan nimenomaisen rajoit-

tuksen. Edinburghin huippukokouksessaan joulukuussa 1992 Eurooppa-neuvosto päätti, ettei 235 artiklan tarjoamaa toimivaltaa tule käyttää unionisopimuksen tietyissä artikloissa asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Tämän mukaisesti 126—129 artiklassa määrätyillä aloilla ei voida antaa jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämiseen tähtäviä säännöksiä. Yleistä ja ammatillista koulutusta, nuorisoa, kulttuuria tai kansanterveyttä koskevissa asioissa yhteisöllä olisi siten käytettävissään vain artikloissa määrätty erityistoimivalta, johon ei sisälly lainsäädännön yhdenmukaistaminen.

EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan nojalla on annettu runsaasti sekundäärilainsäädäntöä eri aloilta. Niitä selostetaan asiasisältönsä mukaisesti muun muassa ympäristöä koskevien 130 r—130 t artiklan sekä lainsäädännön lähentämistä koskevan 100 a artiklan perustelujen yhteydessä.

236 ja 237 artikla. Artiklat on kumottu unionisopimuksella.

238 artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa on määräykset Euroopan yhteisön oikeudesta tehdä yhden tai useamman valtion tai kansainvälisten järjestön kanssa assosiaatiosopimuksia. Artiklan mukaan nämä sopimukset voivat koskea vastavuoroisia oikeuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä. Tämä määräys asettaa kehyksen yhteisön tekemille assosiaatiosopimuksille. Käytännössä assosiaatiosopimuksia on käytetty puitteina laaja-alaisille taloussuhteille kolmansien valtioiden kanssa. Artiklan sanamuoto vastaa ennen unionisopimusta voimassa olleen vastaavan artiklan ensimmäisen kohdan sanamuotoa.

Yhteisön tekemät assosiaatiosopimukset voidaan jakaa kolmeen pääryhmään. Sopimuksilla perustettu assosiaatio toimii joko kehitysyhteistyön erityisluonteena, jäsenyyttä talousyhteisössä edeltävänä asteena tai sitä korvaavana järjestelyinä. Assosiaatio toteutetaan kahdenvälisenä siten, että yhteisö on yhtenä osapuolena sopimuksilla perustettavissa assosiaatioelimityksissä ja assosioitunut valtio tai valtiot toisena osapuolena. Ensimmäisen ryhmän tärkein sopimus on EY:n ja sen jäsenvaltioiden sekä 70 Afrikan, Karibian ja Tyynen meren alueen valtion välillä tehty AKT/ETY -yleissopimus eli niin sanottu Lomé'n sopimus. Toiseen ryhmään kuuluvia sopimuksia on tehty muun muassa sittemmin jäseniksi tulleiden Espanjan ja Kreikan kanssa. Kolmanteen ryhmään kuuluvat niin

sanotut Eurooppa-sopimukset, joita yhteisö on tehnyt eräiden Keski- ja Itä-Euroopan valtioiden kanssa.

Neuvoston ja komission päätös, tehty 25 päivänä helmikuuta 1991, neljännen AKT-ETY -yleissopimuksen tekemisestä (niin sanottu Lomé'n sopimus, 91/400/EHTY, ETY)

Vuonna 1989 tehty neljäs Lomé'n sopimus muodostaa assosiaation EU:n jäsenvaltioiden ja 70 sen osapuolena olevan Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtion (niin sanotut AKT-valtiot) välillä. Sopimus on voimassa 10 vuotta. Se sallii osapuolena oleville kehitykselle ilman vastavuoroisuutta tullittoman ja määrältään rajoittamattoman pääsyn EY:n markkinoille. Määräykset koskevat teollisuustuotteita ja sellaisia maataloustuotteita, jotka eivät ole EY:n markkinajärjestelyjen piirissä. Sopimuksessa on lisäksi määräyksiä rahoitusavusta, perushyödykkeiden vientitulojen vakauttamisesta ja teknisestä yhteistyöstä.

Lomé'n sopimus on lähtökohtaisesti kehitysyhteistyösopimus, jonka keskeiset elementit koskevat kauppaa ja rahoitusta. Sopimus sisältää rahoitus- ja tukitoimityyppisen vientitulojen vakauttamisjärjestelmän. Sopimus perustuu osapuolten keskenäiselle tasavertaisuudelle sekä kunkin valtion oikeudelle harjoittaa itsenäistä politiikkaa. Sopimuksen yleisperiaatteisiin kuuluu kansainvälisten ihmisoikeuksien tunnustaminen ja kaikkinaisen syrjinnän kieltäminen, AKT-valtioiden alueellisen yhteistyön tukeminen sekä vähiten kehittyneiden, sisämaasekä saarivaltioiden erityiskohtelu.

Sopimuksen pääkohtia ovat maatalous- ja elintarvikekysymykset, ympäristö, kauppapolitiikka mukaan luettuna alkuperäsäännöt, STABEX ja SYSMIN -järjestelyt, teollinen yhteistyö, energia, alueellinen yhteistyö, kuljetus ja kommunikaatio, taloudellinen yhteistyö, rakenteellinen sopeuttaminen sekä AKT-maiden velkakysymykset. Lisäksi yhteistyö koskee kulttuuria sekä väestöpoliittisia kysymyksiä.

Ylimpänä yhteisenä päätöksentekuelimänä on EY-AKT -ministerineuvosto. Se voi antaa osapuolia sitovia päätöksiä Lomé'n sopimuksen tarkemmasta täytäntöönpanosta. Päätöksentekoon vaaditaan sopimuspuolten yksimielisyyttä. Ministerineuvoston alaisena käytännön yhteydenpitoelimenä toimii Brysselissä kokoontuva suurlähettiläiden komitea. Komitea valmistelee ministerineuvoston päätökset. Yhteisiin

hallintoelimiin kuuluu myös parlamentaarikkojen yhteistyökokous, joka koostuu puoliksi Euroopan parlamentin ja puoliksi AKT-maiden parlamenttien jäsenistä tai muista edustajista. Sen tehtäviin kuuluu muun muassa järjestää säännöllisiä tapaamisia talouden, kulttuurin ja sosiaalisen kanssakäymisen edistämiseksi.

Sopimuksen keskeiset kauppapoliittiset periaatteet koskevat eräiden AKT-maiden tuotteiden erityiskohtelua, AKT-maiden kaupan ja palvelujen edistämistä sekä kauppaa edistävän tiedon ja konsultaation jakamista. Sopimuksella vapautetaan lähtökohtaisesti AKT-maiden vienti yhteisömaihin tulleista ja tullien kaltaisista maksuista. Yhteisö ei voi asettaa määrällisiä rajoituksia AKT-maiden tuotteille, poikkeuksena yhteiskuntamoraaliin, terveyteen ja turvallisuuteen tai muuhun sellaiseen liittyvät rajoitukset. AKT-maille myönnettyihin preferensseihin ei sisälly vastavuoroisuusperiaatetta. AKT-maiden on kuitenkin myönnettävä yhteisömaista tulevalle tuonnille suosituimmuuskohdeltu (MFN), mihin ei kuitenkaan vaikuta AKT-maiden toisilleen tai muille kehitysmailla antama suosituimmuuskohdeltu. AKT-maiden vientiä rajoittavat tarkat alkuperäsäännöt sekä suojalauseke, joka antaa EY:lle ja sen jäsenvaltioille mahdollisuuden suojatoimenpiteisiin, jos tuonti AKT-maista aiheuttaa häiriöitä niiden markkinoille. EY on velvollinen neuvottelemaan AKT-maiden kanssa ennen lausekkeen soveltamista.

AKT-maiden maataloustuotteiden vientiä EY:öön on rajoitettu. Yhteisestä maatalouspolitiikasta voidaan joustaa myöntämällä AKT-maiden maatalousvientituotteille eräissä tapauksissa hakemuksesta preferentiaalinen kohdeltu. Lisäksi AKT-maille myönnetään suosituimmuuskohdeltua muihin kehitysmaihin nähden. Yhteisö on muun muassa erillisessä sokeripöytäkirjassa sitoutunut ostamaan tietyn määrän ruokosokeria AKT-maiden tuottajilta samaan hintaan, jonka se takaa jäsenvaltioidensa omille sokerintuottajille.

Sopimuksen I osa (1—32 artiklat) sisältää yhteisön ja AKT-maiden yhteistyötä koskevat yleiset määräykset. Yhteistyön tavoitteet ja periaatteet määritellään sopimuksen 1—12 artiklassa. Niiden lähtökohta on, että AKT-maat päättävät itse omista kehitysstrategioistaan sekä talous- ja yhteiskuntajärjestyksistään. Yhteistyön tulee tukea AKT-maita omaehtoiseen ja kestäväan kehitykseen, joka perustuu tasa-

painoon taloudellisten tavoitteiden, ympäristön ja luonnonvarojen järkevän hallinnan ja inhimillisten voimavarojen kehittämisen kesken. Sopimuksen 3 artiklassa edellytetään ensimmäistä kertaa yhteisön ja AKT-maiden välisessä yhteistyössä ihmisoikeuksien huomioon ottamista kehitysyhteistyöpolitiikassa.

Sopimuksen 13—19 artiklassa määrätään tavoitteista ja suuntaviivoista pääasiallisilla yhteistyöaloilla. Niissä käsitellään ympäristönsuojelua, maataloutta ja elintarvikehuollon turvaamista, kaivostoimintaa, energia-alaa, teollisuuden kehittämistä, perushyödykkeitä ja kalastusta.

Sopimuksen 20—22 artiklassa määrätään osallistumisen laajentamisesta AKT- ja EY-maiden väliseen yhteistyöhön niin sanotun hajautetun yhteistyön (decentralized cooperation) muodossa. Se mahdollistaa esimerkiksi AKT-maiden kansalaisjärjestöjen, paikallisviranomaisten, ammattiyhdistysten ja osuuskuntien hankkeiden rahoittamisen AKT-maiden maaohjelmien puitteissa. AKT-maiden järjestöt voivat toimia hankkeissa itsenäisesti tai yhteistyössä EU-maiden vastaavien järjestöjen kanssa.

Sopimuksen 23—28 artiklat sisältävät yhteistyökeinoja koskevat periaatteet. Niitä käytetään ensisijaisesti lisäämään sopimuspuolten välistä kauppaa, tukemaan AKT-maiden omaehtoista kehitystä lisäämällä niiden teknologista kapasiteettia, tukemaan AKT-maiden rakennusopeutuspyrkimyksiä sekä helpottamaan AKT-maiden pääsyä pääomamarkkinoille ja edistämään suoria yksityisiä investointeja ja tasapainottamaan AKT-maiden perushyödykkeistä saamien vientitulojen heilahteluja ja kaivosalalla ilmeneviä häiriöitä. Yhteisön tulee tukea AKT-maiden omia kehityspyrkimyksiä myöntämällä riittävästi rahoitusta ja teknistä apua AKT-maiden omaehtoisen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurikehityksen edistämiseksi.

Sopimuksen II osa (33—166 artikla) sisältää 12 yhteistyöalaa koskevat aineelliset määräykset. Näitä yhteistyöaloja ovat seuraavat: ympäristö, maatalous ja elintarviketuotannon turvaaminen, kalatalouden, perushyödykeyhteistyön, teollisuuden, kaivostoiminnan, energia- tuotannon, yritystoiminnan, palveluiden ja kaupan kehittäminen, yhteistyö kulttuuri- ja sosiaalialalla ja alueellinen yhteistyö. Seuraavassa selostetaan näitä yhteistyöaloja koskevia määräyksiä.

Ympäristöalan yhteistyön (33—41 artikla) osalta yhteisö tukee ympäristönsuojelua edistä-

viä projekteja ja toimenpiteitä. Sopimuspuolet ovat sitoutuneet edistämään sellaista kestäväää taloudellista kehitystä, joka on sopusoinnussa luonnonvarojen säilymisen ja järkipärisen hyväksikäytön kanssa.

Sopimuksessa korostetaan AKT-maiden tavoitteena olevan ympäristön ja luonnonvarojen suojeleminen ja järjevä käyttö, maan ja metsien tuottokyvyn heikkenemisen estäminen ja ekologisen tasapainon ylläpitäminen. Yhteisö tukee niitä näiden tavoitteiden saavuttamisessa.

Maatalousyhteistyön ja elintarvikkeiden saatavuuden turvaamisesta koskevan yhteistyön (42—53 artikla) tavoitteena on muun muassa tukea AKT-maita lisäämään omavaraisuuttaan elintarviketuotannossa, parantaa elintarvikkeiden saatavuutta kansallisella, alueellisella ja alueiden välisellä tasolla ja turvata maaseutuväestön toimeentulo. Yhteistyöohjelmien toteuttamiseksi annetaan asiantuntija-apua ja kehitysrahoitusta. AKT-maille annettavan elintarvikeavun tulee olla väli aikaista ja se tulee integroida AKT-maiden kehityspolitiikkaan. Sen ei tule aiheuttaa häiriöitä vastaanottajamaan kotimarkkinoille. Toimitettujen tuotteiden tulee olla vastaanottajien tarpeiden mukaisia. Hankintoja voidaan tehdä muualtakin kuin yhteisön piiristä, nimittäin vastaanottajamaasta, toisesta AKT-maasta tai muusta kehitysmaasta, mieluiten samalta maantieteelliseltä alueelta.

Sopimuksen 54—57 artikla sisältää kuivuuden ja aavikoitumisen valvontaa ja siinä noudatettavia toimenpiteitä koskevat määräykset. Kuivuuden ja aavikoitumisen valvonta tulee sisällyttää maatalouden ja maaseudun kehittämishankkeisiin.

Sopimuksen 58—68 artikla koskee kalastuksen kehittämistä, jonka tavoitteena on kalavarojen optimaalinen hyötykäyttö. Perushyödykkeitä koskevat määräykset sisältyvät 69—76 artiklaan. Perushyödykeyhteistyön tavoitteena on AKT-maiden talouksen monipuolistaminen ja niiden tuotteiden kilpailukykyyn parantaminen. Perushyödykealan yhteistyöhankkeet toteutetaan Lomé'n sopimuksen perusteella annettavaa kehitysrahoitusta koskevien yleisten sääntöjen ja menettelytapojen mukaan.

Sopimuksen 77—98 artikla koskee teollisuuden kehittämisen tavoitteita ja keinoja. Sopimuksessa korostetaan integroidun kehitysstrategian merkitystä, jossa eri toimialat tukevat toisiaan mahdollisimman korkean paikallisen jalostusarvon saavuttamiseksi ja vientikapasi-

teetin kehittämiseksi. Teollisuusyhteistyöhön liittyy kaupan yksityisten investointien edistäminen. Yhteisön tulee avustaa AKT-maita kehittämään teollisuuden tarvitsemia institutionaalisia rakenteita, rahoituslaitoksia ja infrastruktuuria.

Teollisuusyhteistyön rahoittamiseen käytetään Lomé'n sopimuksen luomia kehitysrahoitusinstrumentteja, erityisesti niitä, jotka kuuluvat Euroopan investointipankin vastuualueeseen.

Sopimuksen 99—104 artikla sisältää kaivostoiminnan kehittämistä koskevat määräykset. Kaivostoiminnan tukemisessa kiinnitetään erityistä huomiota pieniin ja keskisuuriin hankkeisiin paikallisten kaivosyritysten toiminnan tukemiseksi. Rahoitusta on suunnattava ympäristönsuojeluun tähtäville hankkeille. Yhteistyöllä tuetaan tarpeellisen infrastruktuurin kehittämistä, ulkomaisia investointeja ja alueellista yhteistyötä.

Sopimuksen 105—109 artikla koskee energia-alan kehittämistä. Energiayhteistyössä kiinnitetään erityistä huomiota energian säästämiseen ja sen tehokkaaseen käyttöön, uusien ja uusiutuvien energianlähteiden edistämiseen ja AKT-maiden energiaomavaraisuuden lisäämiseen. Riskipääomaa voidaan käyttää energiahankeita edeltäviin tutkimuksiin ja investointeihin. Euroopan investointipankki voi käyttää omia varojaan AKT-maiden energiahankeisiin yli sopimuksen rahoituspöytäkirjaan sisältyvän määrän.

Sopimuksen 110—113 artiklassa määrätään yritystoiminnan kehittämistä. Yhteisön tulee antaa yritystoiminnan kehittämiseksi teknistä ja taloudellista apua sopimuksen kehitysrahoitusta koskevien ehtojen mukaisesti.

Sopimuksen 114—134 artikla sisältää palvelujen kehittämistä koskevat määräykset. Eriyistä huomiota kiinnitetään taloudellista kehitystä tukeviin palveluihin, matkailuun sekä kuljetuksiin, tietoliikenteeseen ja informaatioteknologiaan.

Sopimuksen 135—138 artikla sisältää kaupan kehittämistä koskevat määräykset. Niiden tavoitteena on monipuolistaa AKT-valtioiden tuottamien tuotteiden valikoimaa. Kaupan kehittämistä koskeva yhteistyö sisältää periaatteessa kaikki toimintatasot tuotannosta markkinoitiin.

Sopimuksen 139—155 artikla sisältää kulttuuri- ja sosiaalialan yhteistyötä koskevat määräykset. Tähän sisältyvät määräykset kulttuuri-

ja sosiaaliulottuvuuden huomioon ottamisesta kehityshankkeiden eri vaiheissa sekä inhimillisten resurssien kuten koulutuksen, naisten aseman ja terveyden hoidon kehittämisessä. Kulttuuri- ja sosiaalisen yhteistyön tueksi on perustettu erillinen instituutio, AKT-ETY -kulttuuriyhteistyön säätiö.

Sopimuksen 156—166 artikla sisältää alueellista yhteistyötä koskevat määräykset. Alueellisen yhteistyön tavoitteena on tukea AKT-maiden kollektiivista, omaehtoista ja kestävästä sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista kehitystä. Alueelliseen yhteistyöhön kuuluu myös yhteistyö AKT-maiden ja yhteisön niin sanottujen merentakaisten maiden ja alueiden välillä. Tällaiseen yhteistyöhön osoitetaan lisärahoitusta Lomén sopimukseen varattujen resurssien ulkopuolelta.

Alueellisen yhteistyön puitteissa voidaan rahoittaa AKT-maiden yhteistyöhankkeita myös sellaisten naapurimaiden kanssa, jotka eivät ole AKT-maita. Yhteistyökumppaneina voivat joissain tapauksissa tulla kyseeseen myös sellaiset kehitysmaat, jotka eivät ole AKT-maita eivätkä myöskään AKT-maiden naapurimaita.

Sopimuksen III osa (167—337 artikla) sisältää määräykset AKT-maiden ja yhteisön välisestä yhteistyömuodoista. Niihin sisältyy kaupallista yhteistyötä, perushyödykkeitä ja kehitysrahoitusta koskevat määräykset sekä vähiten kehittyneitä ja muita epäedullisessa asemassa olevia kehitysmaita koskevat erityismääräykset.

Kauppa koskevien määräysten lähtökohtana on, että AKT-maista peräisin olevilla teollisuustuotteilla on tulleista ja määrällisistä rajoituksista vapaa pääsy yhteisön markkinoille. AKT-maiden alkuperä tuotteet määritellään sopimuksen pöytäkirjassa N:o 1. Yhteisen maatalouspolitiikan piiriin kuuluvien tuotteiden osalta on voimassa erityismääräykset verrattuna muihin kolmansien valtioihin. Sopimus sisältää erityismääräyksiä rommin ja banaanien sekä palveluiden kaupan osalta.

Sopimuksen 186—212 artikla sisältää maatalousalan perushyödykkeistä saatavien vientitulojen vakauttamiseen liittyviä määräyksiä. Artikloissa kuvataan niin sanotun STABEX-järjestelmän tavoitteet ja toimintaperiaatteet. Järjestelmällä AKT-maille korvataan vientitulojen menetyksiä, jotka voivat johtua perushyödykkeiden hintojen laskusta tai tuotantohäiriöistä. Järjestelmä kattaa sopimuksessa 49 tuotetta. Niihin kuuluvat muun muassa

kahvi, tee, kaakao, raakakumi sekä eräät öljykasvit, tekstiilikuidut, eläinten nahat, mausteet, kalatuotteet ja trooppiset hedelmät ja vihannekset. Mukana on raaka-aineiden lisäksi muutama puolijaloste, kuten sahatavara, kaakaovoivo ja -jauhe sekä maapähkinäöljy.

Sopimuksen 213 artiklaan sisältyy määräykset sokeria koskevista erityisjärjestelyistä ja 214—219 artiklaan erityistä rahoitusjärjestelyä kaivostuotteille (SYSMIN) koskevia määräyksiä. SYSMIN on avustusmekanismi niille AKT-maille, joiden talous on riippuvainen kaivostuotteista. Sen tarkoituksena on ylläpitää asianomaisten maiden tuotantokapasiteettia ja lieventää tuotannon laskun tai vientitulojen menetyksien aiheuttamia seurauksia kaivosalalla.

Sopimuksen 220—230 artiklaan sisältyy kehitysrahoitusyhteistyötä koskevia yleisiä määräyksiä. Niissä määritellään Lomén sopimukseen perustuvan kehitysrahoituksen tavoitteet, periaatteet ja suuntaviivat. Rahoituksen tavoitteena on tukea AKT-maiden omia kehityspyrkimyksiä molemmipuolisten etujen ja keskinäisriippuvuuden pohjalta. Luvussa mainittujen tavoitteiden joukossa ovat muun muassa AKT-maihin suuntautuvien rahavirtojen kasvattaminen, AKT-maiden velkataakan helpottaminen, yksityisten investointien edistäminen AKT-maihin ja AKT-maiden keskinäisen yhteistyön edistäminen. Rahoituksen tulee olla sopusoinnussa AKT-maiden kehitystavoitteiden ja -strategioiden kanssa ja ehdoiltaan edullista.

Sopimuksen 231—257 artiklaan sisältyy rahoitusyhteistyötä koskevat määräykset. Yhteisön rahoituksen kokonaismäärä käy ilmi sopimuksen liitteenä olevasta rahoituspöytäkirjasta. Rahoituspöytäkirjaa tarkistetaan, mikäli jokin AKT-maa jättää sopimuksen ratifioimatta tai eroaa sopimuksesta. Rahoituspöytäkirjaa tarkistetaan myös, mikäli sopimukseen liittyy uusi AKT-maa, joka ei osallistunut sopimusneuvotteluihin, tai unionin laajentuessa. Artikloissa määritellään erilaisten mahdollisten rahoitustyyppien rahoitusehdot. Hankkeita voidaan rahoittaa Euroopan kehitysrahaston (EKR) lahja-avulla tai riskipääomalla tai lainoilla Euroopan investointipankin (EIP) omista varoista.

Tällä hetkellä voimassaoleva rahoituspöytäkirja (EKR VII) umpeutuu 28 päivänä helmikuuta 1995. Pöytäkirjaa ei uusien jäsenen liittymisen takia tarkisteta, vaan uudet jäsenet

liittyvät vasta seuraavaan rahoituspöytäkirjaan (EKR VIII).

Sopimuksen 258—274 artikla sisältää investointeja koskevat määräykset. Yhteisö tukee tuotannollisten investointien tekemistä AKT-maiden julkisella ja yksityisellä sektorilla riskipääomalla ja Euroopan investointipankin omista resursseista myönnettävillä lainoilla. Lisäksi AKT-maat voivat käyttää maakehykseen sisältyviä varoja muun muassa PKT-yritysten tukemiseen, yksityisen sektorin tarvitsemien rahoituslaitosten vahvistamiseen, viennin edistämiseen ja yksityistä sektoria tukevaan asiantuntija-apuun.

Sopimuksen 275—280 artikla koskee teknistä yhteistyötä. Teknisen yhteistyön tulee auttaa AKT-maita kehittämään omia inhimillisiä resurssejaan ja instituutioitaan. Asiantuntija-apua voidaan antaa ainoastaan AKT-maan pyynnöstä.

Sopimuksen 281—310 artikla koskee hanke-toteutuksen menettelytapoja. Artikloissa kuvataan yksityiskohtaisesti menettelytavat EKR-rahoitteisten hankkeiden eri vaiheissa.

Luvussa on lisäksi erikseen määrätty hanke-toteutukseen liittyvien riitojen ratkaisumenettelystä sekä niistä vero- ja tullihelpotuksista, jotka AKT-maiden tulee myöntää hanke-toteutukseen liittyville tavaroille ja palveluille.

Sopimuksen 311—327 artikla sisältää vastuuvirkamiehiä koskevat määräykset. Artikloissa määritellään Euroopan kehitysrahaston (European Development Fund, EDF) toiminnan vastuuvirkamiehet komissiossa ja vastaanottajamaissa.

Erillinen kehitysrahoitusyhteistyön komitea toimii (AKT-maiden ja yhteisön yhteisen) ministerineuvoston puitteissa. Sen tehtävänä on muun muassa seurata kehitys-yhteistyön toteutusta, selvittää maksatuksiin ja projektien toteutukseen liittyviä ongelmia ja arvioida evaluatioiden tuloksia sekä suunnitella niiden edellyttämiä jatkotoimia. Komitea kokoontuu neljännesvuosittain. Se koostuu ministerineuvoston nimittämistä AKT-maiden ja yhteisön edustajista. Vähintään kerran vuodessa komitean tulee kokoontua ministeritasolla. Yhtäältä AKT-maiden ja toisaalta komission yhdessä Euroopan investointipankin kanssa tulee toimittaa komitealle vuosiraportit Lomé-yhteistyön toteutuksesta.

Sopimuksen 328—337 artikla sisältää yleiset määräykset vähiten kehittyneistä maista sekä sisämaa- ja saarivaltioista. Artikloissa on lue-

teltu ne AKT-maat, jotka Lomé sopimuksessa luetaan vähiten kehittyneiksi AKT-maiksi tai sisämaa- tai saarivaltioiksi. Näiden maiden kehitystarpeisiin ja ongelmiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Lisäksi niille myönnetään erityiskohtelua Lomé-yhteistyön eri aloilla sopimukseen sisältyvien erillisten määräysten perusteella. Nämä määräykset on tässä jaksossa lueteltu vielä erikseen kunkin maaryhmän osalta.

Sopimuksen IV osassa määrätään instituutioiden toiminnasta ja V osa sisältää loppumääräykset.

Lomé sopimukseen liittyy rahoituspöytäkirja, jossa määritellään Lomé-yhteistyölle varattu rahoitus 1 päivästä maaliskuuta 1990 alkavaksi viisivuotiskaudeksi. Rahoituksen kokonaismäärä on 12 miljardia ecua, josta Euroopan kehitysrahaston osuus on 10,8 miljardia ecua ja Euroopan investointipankin omien resurssien osuus 1,2 miljardia ecua. Rahoitus jakautuu seuraavasti:

Euroopan kehitysrahasto (EKR VII) (milj. ecu)

Projektimuotoinen lahja-apu	6 215
Rakennesopeutus	1 150
Stabex	1 500
Sysmin	480
Hätäapu	250
Pakolaisapu	100
Korkotuki	280
Riskipääoma	825

Euroopan investointipankki

Lainoja	1 200
---------	-------

Rahoituksen kokonaismäärästä 1,25 miljardia ecua on varattu alueelliseen yhteistyöhön. Rahoituspöytäkirjan viimeisessä artiklassa todetaan, että sopimuksen toiseksi viisivuotiskau- deksi tehdään uusi rahoituspöytäkirja.

Sisäinen sopimus neljännen AKT/ETY-sopi- muksen mukaisen yhteisön avun rahoituksesta ja hallinnoinnista (91/402/ETY)

Kysymyksessä oleva yhteisön jäsenvaltioiden välinen sopimus sisältää määräyksiä Lomé sopimuksen ja niin sanottuja merentakaisia maita ja alueita (MMA) koskevan neuvoston päätöksen täytäntöönpanemiseksi. Jäsenvaltiot sopivat seitsemännen Euroopan kehitysrahaston perustamisesta sekä varojen hankintaa kos-

kevista menettelytavoista ja jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista. Lisäksi sopimuksessa määritellään rahoitusavun hallintoa koskevat ohjeet, päätetään avun ohjelmointia, tutkintaa ja hyväksymistä koskevista menettelytavoista ja annetaan yksityiskohtaiset avun käytön valvontaa koskevat ohjeet.

Maksuosuudet jakaantuvat seuraavasti:

Saksan liittotasavalta	25,96 %
Ranska	24,37 %
Iso-Britannia	16,37 %
Italia	12,96 %
Espanja	5,90 %
Alankomaat	5,57 %
Belgia	3,96 %
Tanska	2,075 %
Kreikka	1,22 %
Portugali	0,88 %
Irlanti	0,55 %
Luxemburg	0,19 %

Rahoitusosuuksien yhteismäärä on 10 940 miljoonaa ecua. Uuden valtion liittyessä yhteisöön rahoitusosuuksia voidaan muuttaa neuvoston yksimielisellä päätöksellä. Edellä mainitusta summasta 10 800 miljoonaa ecua on määrä kohdentaa AKT-maille ja 140 miljoonaa ecua MMA:lle. Edellä tarkoitettua määrää lisätään myöntämällä pankin varoista sen omien ehtojen mukaisesti 1200 miljoonaa ecua AKT-maissa toteutettaville hankkeille ja 25 miljoonaa ecua MMA:ssa toteutettaviin hankkeisiin.

Neuvosto päättää vuosittain määränemmisellä seuraavana vuonna suoritettavista maksuista ja rahoituspyyntöjä koskevasta suunnitelmasta. Mikäli suoritettavat maksut eivät jonakin vuonna riitä kattamaan rahaston tarpeita, neuvosto päättää määränemmisellä suoritettavista lisämaksuista.

Sopimuksen lakatessa jäsenvaltiot ovat edelleen velvolliset suorittamaan jäljellä olevat rahoitusosuutensa.

Sopimuksessa jäsenvaltiot sitoutuvat toimimaan ja pääomaosuuksien mukaisessa suhteessa pankin takaajina siltä osin kuin kysymyksessä on pankin eräiden Lomén sopimuksen määräysten toteuttamiseksi myöntämät lainat. Takaus on rajoitettu 75 prosenttiin niiden luottojen kokonaismäärästä, jotka pankki on kaikkien lainasopimusten rajoissa myöntänyt. Takaus kattaa kaikki riskit. Jäsenvaltiot voivat

toimia takaajina eräissä muissakin tapauksissa. Kaikki edellä tarkoitettavat takauksittomukset edellyttävät takauksittomuksen tekemistä jäsenvaltion ja pankin välillä.

Lainansaajien pankille suorittamat maksut hyvitetään, ellei neuvosto yksimielisesti muuta päätä, jäsenvaltioille niiden maksuosuuksiin suhteutettuna.

Rahaston hallinnosta vastaa komissio annettujen ohjeiden mukaisesti. Rahaston varoista rahoitettavan riskipääoman ja korkotuen osalta hallintovaltaa on uskottu pankille.

Komission alaisuudessa toimii sen varainhallintotehtäviin liittyen niin kutsuttu EKR-komitea, joka koostuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajista.

Pankin alaisuudessa toimii jäsenvaltioiden hallitusten edustajista koostuva komitea, jota kutsutaan 28 artiklan komiteaksi. Komitea antaa lausuntonsa määränemmistöperiaatteella korkotukilainapyynnöistä ja ehdotuksista, jotka koskevat riskipääomarahoitusta.

Sopimus on tehty samaksi ajaksi kuin Lomén sopimuksen rahoituspöytäkirja eli viiden vuoden ajaksi maaliskuun 1 päivästä 1990 lukien.

Suomen tarkoitus on käynnistää mahdollisimman pian neuvottelut yhteisön kanssa, joilla voidaan turvata se, että sekä neuvoteltavan uuden EKR VIII:n maksujen suuruus, maksujärjestelyt että EKR VIII:n toimintaohjelma vastaavat Suomen mahdollisuuksia ja kehitysyhteistyön tavoitteita.

AKT-ETY ministerineuvoston 29 päivänä maaliskuuta 1990 antama päätös N:o 3/90 Euroopan kehitysrahaston (EKR) rahoittamien urakka-, hankinta- ja palvelusopimusten yleisistä määräyksistä, yleisistä ehdoista sekä sovittelua ja välimiesmenettelyä koskevista menettelytapaohjeista ja niiden soveltamisesta (390X1231(03))

Päätös sisältää yleismääräykset ja yleiset ehdot sekä sovittelua ja välimiesmenettelyä koskevat menettelytapaohjeet, jotka sääntelevät seitsemännen Euroopan kehitysrahaston (EKR) varoista rahoitettavia urakointi-, hankinta- ja palvelusopimuksia. Päätöksen mukaan siinä annettuja määräyksiä sovelletaan myös viidennen ja kuudennen EKR-rahaston varoista rahoitettuihin sopimuksiin. Ministerineuvoston päätöksellä niitä voidaan soveltaa myös tulevista rahastoista rahoitettaviin sopi-

muksiin. Päätöksen mukaan AKT-valtiot, yhteisön jäsenvaltiot ja yhteisö ovat velvoitettuja, kukin osaltaan, ryhtymään toimenpiteisiin päätöksen täytäntöönpanemiseksi.

Päätös avaa suomalaisille yhteisöille ja yksityisille henkilöille mahdollisuuden osallistua yhdenvertaisena muiden jäsenvaltioiden yhteisöjen ja henkilöiden kanssa EKR:n varoin rahoitettavista hankinnoista käytävään kilpailuun.

Päätöksellä annettujen yleismääräysten mukaan pääsääntönä on yhdenvertainen osallistuminen. Poikkeukset pääsäännöstä määritellään erikseen.

Neuvoston 29 päivänä heinäkuuta 1991 antama rahoitusasetus, jota sovelletaan neljännen AKT-ETY sopimuksen perusteella toteutettavan kehitysrahoitusyhteistyöhön (91/491/ETY)

Asetus on annettu yhteisöavun rahoituksesta ja hallinnosta tehdyn sisäisen sopimuksen (91/401/ETY) täytäntöönpanoa varten. Kun sanottu sopimus ei sen voimassaoloajasta johdun aiheuttane seurauksia Suomelle, ei myöskään edellä tarkoitetusta asetuksesta aiheutune Suomelle seurauksia.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 102 artiklan 1 kohdan mukaan Suomi soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen Lomé'n sopimusta. Saman artiklan 2 kohdan mukaan sopimukseen tarvittavista mukautuksista laaditaan erillinen pöytäkirja.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Lomé'n sopimus merkitsee yksipuolisten tullipreferenssien luomista AKT-maille sekä eräiden maataloustuotteiden tuontisuojaan alenemista, niinkuin niistä on erikseen asianomaisissa pöytäkirjoissa sovittu. Teollisuustuotteissa muutoksen vaikutus on marginaalinen, sillä Suomen GSP-järjestelmä on pääosin antanut AKT-maille saman tuontikohtelun kuin Lomé'n sopimuskin. Joissakin maataloustuotteissa muutos todennäköisesti lisää tuontia AKT-maista, mutta vaikutus yhteisen maatalouspolitiikan kattamiin keskeisimpiin tuotteisiin jää vähäiseksi.

AKT-maat ovat olleet Suomen viennin kannalta jokseenkin toissijaisia, eivätkä ne tällä-

kään hetkellä kuulu Suomen vientistrategian pääkohdemaihin. Lomé'n sopimuksen perusteella AKT-maille annettava tuntuva taloudellinen tuki antaa kuitenkin Suomelle aiheen kiinnittää näihin markkinoihin kasvavaa huomiota. Samalla käy mahdolliseksi osallistuminen yhteisesti rahoitettavien hankkeiden toteutukseen. Käytännössä näiden mahdollisuuksien hyödyntäminen kuitenkin jää ratkaisevasti riippumaan siitä, miten Suomen kaupallinen ja kehitysyhteistyöhön liittyvä toiminta ja edustautuminen kyetään AKT-maissa hoitamaan. Jo keskipitkällä aikavälillä on joka tapauksessa kysymys uudesta avauksesta, joka olisi pyrittävä hyödyntämään.

Suomella ei ole AKT-maiden kanssa toimivia taloudellisia yhteistyösopimuksia. Vanhoja, käytännössä merkityksettömiksi jääneitä TTT-sopimuksia on Kamerunin, Nigerian, Senegalin ja Sudanin kanssa. Niitä ei ole tarpeen aktivoida, joten yhteistyö näiden maiden kanssa tulee hoidettavaksi Lomé'n sopimuksen puitteissa. Käytännössä Lomé'n sopimus siis merkitsee uuden yhteistyökanavan avautumista kaikkien AKT-maiden suuntaan.

ATK-maista Suomen kehitysyhteistyön ensisijaisia kohteita ovat Etiopia, Kenia, Mosambik, Namibia, Sambia ja Tansania, joiden kanssa kahdenvälinen yhteistyö tulee jatkuamaan normaalilla tavalla. Näissä maissa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota avun koordinaatioon EY:n kehitysyhteistyön kanssa.

Suomen tukeman alueellisen yhteistyön osalta voitaneen ennakoita sen tarpeen vähenemistä, koska alueellisen yhteistyön tuki muodostaa tärkeän osan AKT-yhteistyöstä ja sopii paremmin harjoitettavaksi alueellisten organisaatioiden välisenä.

Osallistuminen EKR VIII:n rahoittamiseen avaa suomalaisille yrityksille, yhteisöille ja asiantuntijoille mahdollisuuden osallistua EKR VIII -rahoitteisten hankkeiden toteuttamiseen. Hanketoteuttajat valitsee vastaanottajamaa, joten asianomaisissa maissa hankittujen referenssien merkitys korostuu.

Suomi saa maksuosuuttaan vastaavan äänimäärän EKR-komiteassa ja Euroopan investointipankin yhteydessä toimivassa komiteassa. Näiden komiteoiden kautta Suomi osallistuu EY:n kehitysyhteistyön hankekohtaiseen päätöksentekoon.

Suomalaisille kansalaisjärjestöille ja muille voittoa tavoittelemattomille yhteisöille avautuu mahdollisuus osallistua hajautetun yhteistyön

hankkeiden toteuttamiseen yhteistyössä AKT-maiden vastaavien organisaatioiden kanssa.

Lomén sopimuksen sisällöllistä tarkistamista koskevat neuvottelut AKT-maiden kanssa avattiin virallisesti 20 päivänä toukokuuta 1994. Tarkistusneuvottelut on tarkoitus saattaa päätökseen 1 päivään maaliskuuta 1995 mennessä.

Lomén sopimus on tarkoitus saattaa eduskunnan hyväksyttäväksi erillisellä hallituksen esityksellä sen jälkeen, kun edellä mainittu liittymisasiakirjan 102 artiklan 2 kohdan mukainen pöytäkirja on laadittu.

Islanti

Islanti on ETA-sopimuksen osapuoli, jota sopimusta pidetään yhteisön oikeuden kannalta perustamissopimuksen 238 artiklan nojalla tehtynä assosiaatiosopimuksena. ETA-sopimusta sovelletaan sen 120 artiklan mukaan ensisijaisesti verrattuna muihin EY:n ja Islannin väliin samaa asiaa koskeviin sopimuksiin nähden. EY:n ja Islannin välillä ovat kuitenkin edelleen voimassa alla mainitut kahdenväliset sopimukset, joita niiden osapuolet eivät ole velvollisia irtisanomaan (ks. HE 95/1992 s. 334).

EY:n ja Islannin välillä tehty laaja kauppasopimus tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1973 (neuvoston asetus (ETY) N:o 2842/72). Se sisältää tullienpoistoaikataulut muun muassa teollisuustuotteille. Voimaantulon jälkeen sopimusta on muutettu useita kertoja. Lisäksi 14 päivänä heinäkuuta 1986 kirjeenvaihdolla tehty sopimus, joka koskee muiden kuin maataloustuotteiden ja prosessoitujen maataloustuotteiden kauppaa, josta ei sovittu vuoden 1973 sopimuksessa.

Portossa 2 päivänä toukokuuta 1992 tehtiin kirjeenvaihdolla sopimus Euroopan talousyhteisön ja Islannin tasavallan välillä koskien tiettyjä järjestelyjä maataloudessa (neuvoston päätös 93/239/ETY). Edellä olevien lisäksi on EY:n ja Islannin välillä tehty sopimus sähköisestä tietojen siirrosta koskien kauppaa (TEDIS) (neuvoston päätös 89/691/ETY).

Suomen ja Islannin välillä on voimassa ETA-sopimuksen ohella vuodelta 1923 peräisin oleva kauppa- ja merenkulkusopimus (SopS 13/24). Suomen unionin jäsenyys muuttaa maiden välistä kauppavaihtoa. ETA-sopimuksen lisäksi maataloustuotteiden kauppiaan tullaan soveltamaan yllämainittua Portossa tehtyä maatalousjärjestelyä. Lisäksi aiemmat EY:n ja

Islannin väliset sopimukset myöhempine muutoksineen tulevat soveltuvin osin sovellettavaksi. Sitä vastoin EFTAn puitteissa sovitut kauppajärjestelyt lakkaavat olemasta voimassa jäsenyyden alettua.

Turkki

Euroopan talousyhteisön ja Turkin välillä tehtiin 12 päivänä syyskuuta 1963 sopimus assosiaatiosta, joka tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 1964 (neuvoston päätös 64/732/ETY), jota on täydennetty muun muassa 1 päivänä tammikuuta 1973 voimaan tulleella lisäpöytäkirjalla (neuvoston asetus (ETY) N:o 2760/72). Turkin tavoitteena on unionin täysjäsenyys ja tämän valmistelemiseksi assosiaatiosopimuksen tavoitteena on tulliliiton luominen vuoden 1995 aikana.

Lisäpöytäkirjalla sovittiin teollisuustuotteiden vapaakaupan siirtymäkausijärjestelyistä 22 vuoden aikana ja se sisältää myös määräykset henkilöiden, palvelujen ja pääoman vapaasta liikkuvuudesta. Näitä on selostettu EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä. Maataloustuotteiden kaupasta on sovittu, että Turkki sopeutuu asteittain 22 vuoden aikana EY:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Tämän lisäksi lisäpöytäkirja sisältää määräykset osapuolten välisen finanssi- ja kauppapolitiikan yhtenäistämisestä.

Euroopan yhteisön ja Turkin välinen sopimusjärjestely oli aikoinaan lähtökohtana EFTA-valtioiden ja Turkin väliselle vapaakauppasopimukselle, joka tuli voimaan Suomen ja Turkin välillä 1 päivänä toukokuuta 1992 (SopS 42—43/92). Sopimuksen avulla haluttiin turvata EFTA-valtioiden teollisuustuotteille samat edut unionin jäsenvaltioiden tuotteiden kanssa. Vapaakauppasopimuksen liitteenä on kahdenvälinen maatalouspöytäkirja, jolla Suomi myönsi tullittomuuden pääosin jo aikaisemmin GSP-etujen nojalla tullittomille maataloustuotteille. Vapaakauppasopimuksen nojalla tullit ja maksut poistuvat kokonaan vuoden 1996 alkuun mennessä. Suomen liittyessä Euroopan unioniin tullittomuus toteutuisi kuitenkin EY:n ja Turkin välisen tulliliiton voimaantulosta riippuen enintään vuotta aikaisemmin. Suomen ja Turkin välillä on taloudellisesta, teollisesta ja teknologisesta yhteistyöstä tehty sopimus (SopS 4/79), jonka Suomi voi todennäköisesti niin halutessaan säilyttää tultuaan unionin jäsenvaltioksi.

Kypros

Sopimus assosiaatiosta Euroopan talousyhteisön ja Kyproksen tasavallan välillä tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1973, (neuvoston asetus (ETY) N:o 1246/73). Sopimus on tavarakauppasopimus, eikä se sisällä määräyksiä esimerkiksi julkisista hankinnoista tai valtiontuesta. EY:n ja Kyproksen tarkoituksena on assosiaatiosopimuksen avulla muodostaa tullionioni kahdessa vaiheessa. Sopimuksen mukaisesti yhteisö alentaa tullejaan 70 prosenttia, lukuunottamatta erikseen määriteltyjä tuoterhyimiä. Ensimmäisessä vaiheessa annettiin myönnytyksiä maataloustuotteille, joista tärkeimpiä sitrushedelmät, grapehedelmät, uudet perunat, porkkanat, hedelmäviinit ja viinit. Kypros alentaa monien teollisuustuotteiden tullejaan asteittain hitaammassa aikataulussa, keskimäärin 35 prosenttia. Tuonnissa Kyprokseen on tuotekatteen ulkopuolelle jätetty maataloustuotteita.

Ylläolevaa sopimusta muutettiin ylimääräisellä pöytäkirjalla (neuvoston asetus (ETY) N:o 2707/77), joka tuli voimaan 1 päivänä kesäkuuta 1978. Pöytäkirjalla muutetaan tiettyjen tuotteiden kohtelua sekä kiintiöitä yhteisön ja Kyproksen välisessä kaupassa. Pöytäkirja koskee sekä teollisuus- että maataloustuotteita.

Assosiaatiosopimukseen tehtiin täydentävä pöytäkirja (neuvoston asetus (ETY) N:o 1431/78), joka tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1978. Pöytäkirjalla muutettiin tiettyjen maataloustuotteiden kohtelua tuonnissa yhteisöön. Pöytäkirjan tuotekatteeseen ei kuulu teollisuustuotteita.

Assosiaatiosopimuksen toiseen vaiheeseen siirryttiin 19 päivänä lokakuuta 1987 allekirjoitetulla ja 1 päivänä tammikuuta 1988 voimaan tulleella pöytäkirjalla ehdoista ja menettelytavoista assosiaatiosopimuksen toisen vaiheen täytäntöönpanossa ja sopimuksen tiettyjen määräysten muuttamisessa, (neuvoston päätös 87/607/ETY). Toinen vaihe jaetaan kahteen osaan, jonka ensimmäinen osa kestää vuodet 1988—97. Ensimmäisessä vaiheessa Kypros laskee tulleja erikseen annettujen aikataulujen mukaisesti. Uutena myönnytyksenä yhteisölle Kypros laskee erikseen listattujen tekstiilien, paperiteollisuuden tuotteiden sekä eräiden muiden teollisuustuotteiden tulleja. Yhteisö kasvat-
taa tiettyjä tuontikiintiöitä. Toisen ja viimeisen vaiheen on sovittu kestävän viisi vuotta. Täl-

löin sopimuspuolet käsittelevät maataloustuotteiden vapaata liikkumista tullionionissa, vielä voimassa olevia määrällisiä rajoituksia, lainsäädännön harmonisointia.

Pöytäkirjan lisäksi sopimuspuolet ovat tehneet kolme kirjeenvaihtoa koskien yhteisöön tuotavia uusia perunoita, leikkokukkia ja kukkantaimia sekä kashkaval -juustoa. Kirjeenvaihdoissa sovitaan toimista kuten tuonnin kiintiöinnistä sekä rajoittamisesta perinteisille markkina-alueille, hintatasojen seurannasta, joilla pyritään estämään häiriöiden synty yhteisön markkinoilla.

Euroopan yhteisön ja Kyproksen tasavallan väliseen assosiaatiosopimukseen tehty pöytäkirja Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan yhteisöön liittymisen johdosta (neuvoston päätös 87/608/ETY) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1988. Pöytäkirjassa sovitaan tullien poistamis- tai alentamisaikatauluista sekä kaupan määrällisten rajoitusten poistamisesta tai hallinnoimisesta uusien jäsenmaiden ja Kyproksen välisessä kaupassa. Pöytäkirjan tuotekate käsittää valittuja teollisuustuotteita sekä maataloustuotteita ja jalostettuja maataloustuotteita. EY:n ja Kyproksen välistä 4. rahoituspöytäkirjaa valmistellaan sitä edeltä-
neen 3. rahoituspöytäkirjan voimassaolon päätyttyä vuoden 1993 lopussa.

Suomella ja Kyproksella ei ole keskinäisiä kaupallisia sopimuksia. Suomen Kyprokselle myöntämät GSP-edut poistuvat jäsenyyden myötä.

Malta

Yhteisön ja Maltan suhteiden perustana on 5 päivänä joulukuuta 1970 tehty assosiaatiosopimus (neuvoston asetus (ETY) N:o 492/71), joka tuli voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1971. Sopimuksen tavoitteina ovat kaupan esteiden poistaminen ja tullionionin perustaminen kahdessa vaiheessa, joista kummankin tuli alunperin käsittää viiden vuoden jakso. Tarkoitus oli, että Malta olisi siirtynyt yhteisön tullionioniin toisen vaiheen kuluessa. Tämä ei kuitenkaan toteutunut Maltan hallituksen katsoessa, ettei tullionioni yksin tarjoaisi riittäviä etuja, kun Maltan tavoitteena on yhteisön jäsenyys. Yhteisö myöntää Maltan teollisuus tuotteiden tuonnille tullivapauden lukuunottamatta terästuotteita. Eräille maataloustuotteille yhteisö on antanut 40—75 prosenttiset tullimyönnytykset. Malta on puolestaan antanut 35 prosentin

tasoa olevat tullimyönnytykset yhteisön teollisuustuotteiden ja maataloustuotteiden tuonnille. Vuoden 1978 jälkeen yhteisön ja Maltan välillä on allekirjoitettu kolme rahoituspöytäkirjaa, joista viimeisimmän voimassaolo umpeutui vuoden 1993 lopussa. Uutta rahoituspöytäkirjaa valmistellaan.

Malta jätti 16 päivänä heinäkuuta 1990 jäsenyyshakemuksensa. Komissio antoi 30 päivänä kesäkuuta 1993 lausunnon Maltan jäsenyydestä. Komission lausunto on myönteinen, mutta siinä edellytetään muun muassa Maltan talouden uudistamista ennen, kuin jäsenyysneuvottelut voivat alkaa.

Suomella ei ole Maltan kanssa vapaakauppajärjestelyä, vaan kaupankäynti tapahtuu kehitysmaakauppapohjalta.

Maghreb- ja Mashreq-maat

Yhteisö on tehnyt kaupallisia sopimuksia niin sanottujen Maghreb-maiden (Algeria, Marokko ja Tunisia) kanssa sekä Mashreq-maiden (Egypti, Jordania, Libanon ja Syyria) kanssa. Euroopan yhteisö on tehnyt 26 päivänä syyskuuta 1978 kahdenvälisen yhteistyösopimuksen Algerian (neuvoston asetus (ETY) N:o 2210/78), Marokon (neuvoston asetus (ETY) N:o 2211/78), Tunisian (neuvoston asetus (ETY) N:o 2212/78), Egyptin (neuvoston asetus (ETY) N:o 2213/78), Jordanian (neuvoston asetus (ETY) N:o 2215/78), Libanonin (neuvoston asetus (ETY) N:o 2214/78) ja Syyrian kanssa (neuvoston asetus (ETY) N:o 2216/78).

Sopimukset ovat laaja-alaisia, rajoittamattomaksi ajaksi tehtyjä yhteistyösopimuksia, jotka koostuvat kaupan preferenssijärjestelyistä, taloudellis-teknisen yhteistyön ohjelmista ja taloudellisesta avusta, josta sovitaan erillisissä, viisivuotiskausittain uusittavissa rahoituspöytäkirjoissa. Sopimusten liitteinä ovat yhteisesti sovitut alkuperäsäännöt. Maghreb-maiden sopimukseen sisältyy lisäksi laajahko työvoimapolitiikan yhteistyötä koskeva osuus.

Sopimuksia hallinnoimaan on perustettu kunkin maan kanssa yhteistyöneuvosto, joka kokoontuu kerran vuodessa tarkastelemaan sopimuksen toteutumista ja antamaan suuntaviivoja yhteistyölle. Maghreb-maiden ja yhteisön yhteistyöneuvostoissa ovat edustettuna unionin ministerineuvosto, komissio ja toisen osapuolen edustajat. Yhteistyöneuvostoa avustaa yhteistyökomitea, joka koostuu kunkin unionin jäsenen maan, komission ja sopimusosapuolen edus-

tajasta. Mashreq-maiden ja yhteisön yhteistyöneuvostossa ovat edustettuina yhteisön ja jäsenmaiden sekä toisen osapuolen edustajat. EY:n laajentumisen johdosta 1980-luvulla tehtyjen lisäpöytäkirjoihin liittyvällä määräyksellä kunkin sopimusmaan kanssa perustettiin kauppa- ja talouskomitea. Sopimukset ovat osa Euroopan yhteisön politiikkaa Välimeren alueen maiden kanssa. Ne kattavat Välimeren alueen vaikutuspiirissä olevat arabimaat, lukuunottamatta Libyaa, jonka kanssa ei ole sopimusjärjestelyjä.

Kaikki sopimusmaat ovat tehneet sopimuksen myös Euroopan hiili- ja teräsyhteisön kanssa. Nämä sopimukset määrittelevät sen piiriin kuuluvien tuotteiden tullivapaan tuonnin kiintiöt sekä sisältävät markkinahäiriötä varten laaditut turvalausekkeet.

Kauppapoliittisilta osiltaan sopimukset perustuvat yhteisön yksipuolisiin myönnytyksiin, jotka tähtäävät edellä mainittujen maiden taloudellisen kehityksen ja teollistamisen edistämiseen. Ne takaavat vapaan pääsyn periaatteessa kaikille raaka-aineille, teollisuustuotteille ja puolivalmisteille. Herkille tuotteille sekä maataloustuotteille on kuitenkin asetettu tariffikiintiö- ja tuontikattorajoituksia. Tekstiilien kohdalla on sovittu vapaaehtoisista tuonninrajoituksista. Marokko ja Tunisia ovat muihin maihin verrattuna suosituimmuusasemassa tekstiilien tuonnissa unionin alueelle.

Maataloustuotteiden tullihelpotukset ovat tuotteesta riippuen 20—100 prosenttia. Joihinkin maataloustuotteisiin sovelletaan myös sonkikohtaisia rajoituksia. Kiintiöiden sisällä noudatetaan 1 päivästä tammikuuta 1993 lähtien nollatariffia. Yhteisö edellyttää maataloustuotteiden tuonnissa yhteisön maatalouspolitiikan kunnioittamista tuotteiden tavoitehintoja noudattamalla. Sopimuspuolilla on oikeus toimenpiteisiin tuonnin rajoittamiseksi markkinahäiriö-mekanismien pohjalta. Esimerkkejä yhteisön sääntelymekanismien piiriin kuuluvista tuontituotteista ovat muun muassa öljyjalosteet, fosfaattilannoitteet, korkista tehdyt tuotteet, tekstiilit, oliivit, oliiviöljy, sitrushedelmät, tuoreet hedelmät, tomaatit, kukat, perunat, sipulit ja viinit.

Yhteisö muodostaa tärkeimmän vientimarkkinan kaikille muille Maghreb- ja Mashreq-maille paitsi Jordanelle ja Libanonille, joille muut arabimaat ovat tärkein vientialue. Suurin osa viennistä unionin jäsenmaihin koostuu

raaka-aineista, jollaisia ovat muun muassa Algerian maakaasu ja öljy, Marokon fosfaatit ja Egyptin puuvilla.

EY:n laajentuminen 1980-luvulla on koskettanut erityisesti eteläisen Välimeren maita, joiden tuotantorakenteessa on monia yhtäläisyyksiä EY:n uusien jäsenmaiden Kreikan, Espanjan ja Portugalin kanssa. Maat kilpailevat niin maataloustuotannossa kuin tekstiili- ja vaateusteollisuudessaakin. Eniten vaikeuksia laajentuminen on aiheuttanut Marokolle ja Tunisialle. Kompensaationa laajentumisen seurauksista yhteisö myönsi alkuperäisiin sopimuksiin liitettyillä lisäpöytäkirjoilla lisäetuksia maataloustuotteille. Lisäpöytäkirjoissa todetaan, että vuoden 1995 alussa sopimuspuolet arvioivat siihenastisen yhteistyön tuloksia. Ajankohta osuu yhteen Espanjalle ja Portugalille annettujen herkkiin maataloustuotteisiin liittyvien siirtymäaikaisten päättymisen kanssa.

Alueen maille suunnattavaa apua määrittelevät sopimuksiin liittyvät, viiden vuoden välein uusittavat rahoituspöytäkirjat. Tällä hetkellä ovat voimassa neljännet rahoituspöytäkirjat vuosille 1992—1995.

Avun määrä ja käyttöehdot ovat maakohtaiset. Avun tarkoituksena on kehittää kohdemaan maataloutta elintarvikeomavaraisuuden parantamiseksi, vahvistaa yhteisön kanssa yhteistoimintaa teollisuuden, tutkimuksen, teknologian ja kaupan alalla sekä kehittää ympäristönsuojelua. Apua annetaan Euroopan investointipankin lainoina, riskipääoman luomiseen ja avustuksina, joita ei tarvitse maksaa takaisin. Tämän avun kokonaismäärä 1992—1995 on runsaat 2 miljardia ecua, josta EIP:n lainojen osuus on noin 1,2 miljardia ecua, riskirahoituksen 80 miljoonaa ecua ja avustusten 720 miljoonaa ecua.

Toisen osan muodostaa yhteisön kaikille ulkopuolisille Välimeren maille varattu lahjoitusapu, jota myönnetään erityispyynnöstä, Maailmanpankin ja IMF:n suositukset huomioon ottaen. Tällä avulla tuetaan talousuudistuksien tekemistä. Tätä apua on kaudelle varattu 300 miljoonaa ecua. Lisäksi EIP myöntää kaudella lainaa 1,8 miljardia ecua kaikkien Välimeren maiden haettavaksi alueellisiin projekteihin esimerkiksi ympäristö- ja väestöohjelmiin.

Oikeus osallistua tarjouskilpailuihin rajoitetaan unionin jäsenmaihin ja vastaanottajamaihin. Sellaiset yritykset tai henkilöt, jotka tulevat yhteisön kanssa sopimussuhteessa eli yh-

teistyö- tai assosiaatiosopimuksen solmineesta kehitysmaasta, saatetaan tapauskohtaisen harkinnan jälkeen katsoa oikeutetuksi osallistumaan tarjouskilpailuihin.

Rahoituspöytäkirjojen laatimiseen liittyvä pitkä neuvotteluprosessi on useissa tapauksissa viivästyttänyt merkittävästi ohjelmien toimeenpanoa. Erityisesti Syyrian, Marokon ja Libanonin osalta apua on määräaikaisesti myös jäädytetty syistä, jotka liittyvät kyseisten maiden sisäisiin poliittisiin olosuhteisiin. Maghrebmaista unionin alueelle muuttaneiden siirtolaisten suuren lukumäärän johdosta on näiden maiden kanssa tehtyihin sopimuksiin sisällytetty erilliset työvoimakysymyksiä koskevat määräykset. Siirtolaisille taataan samat palkkaus- ja työolosuhde-etuisuudet kuin unionin jäsenmaiden omille kansalaisille, oikeus saada kumulatiivisesti eläkekertymä, ikälisät ja perhepoliittiset tuet eri unionin jäsenmaissa vietettyjen periodien perusteella sekä paluumuuton yhteydessä oikeus viedä nämä edut mukana omaan maahansa. Sopimus edellyttää vastavuoroisuutta.

Neljänsien rahoituspöytäkirjojen laatimisen yhteydessä 1992 neuvosto hyväksyi niin sanotun uuden Välimeren politiikan (Redirected Mediterranean Policy). Se tähtää paitsi maataloustuotteita koskeviin lisämyönnytyksiin, myös taloudellisen liberalismien ja demokratian tukemiseen sekä poliittisen dialogin luomiseen. Välimeren aseman korostuminen yhteisön preferensseissä heijastui avun määrän merkittävänä kasvuna aiemmista rahoituspöytäkirjoista.

Uuden politiikkansa puitteissa yhteisö valmistelee uusien niin sanottujen Euro-Maghreb-sopimusten tekemistä Algerian, Marokon ja Tunisian kanssa. Pää tarkoituksena on pyrkiä vapaakauppa-alueen luomiseen. Uudet sopimukset perustuisivat siirtymiseen avustuksista partnership-tyyppiseen toimintaan. Marokon kanssa ollaan neuvottelemassa assosiaatio-sopimusta. Sopimus perustuisi neljälle pilarille, joita olisivat poliittinen dialogi, rahoitusyhteistyö, yhteistyö muilla aloilla; kuten esimerkiksi sosiaalipoliittikan, maatalouden, energian, liikenteen aloilla sekä teollisuustuotteiden vapaakaupan luominen.

Välimeren maat saavat Suomessa tällä hetkellä GSP-kohtelun. Jäseneksi liittyminen laajentaisi tullitonta tuontia sellaisiin teollisuustuotteisiin, jotka eivät kuulu GSP-järjestelmämme piiriin sekä eräisiin maataloustuotteisiin.

Suomi ei saa poikkeuksia eikä siirtymäaikoja maataloustuotteiden tuontiin näistä maista. Omien tuotekohtaisten tuontirajoitusten tilalle tulee yhteisön tuontisäännöstö. GSP-kohtelun edellytyksenä olevan alkuperää koskevan rajoituksen poistuessa Välimeren maat voivat tullitta tuoda Suomeen tuotteita, joiden valmistukseen on käytetty EY:n alkuperää olevia tuotteita. Lisäksi Suomi osallistuu unionin jäsenenä rahoituspöytäkirjojen mukaisen yhteistyön rahoitukseen sekä yhteistyöelinten toimintaan. Tämä edellyttää valtionhallinnolta kyseisen alueeseen liittyvien taloudellisten intressiemme pysyvää koordinoitua ja kartoitusta.

Suomella on TTT-sopimus Algerian kanssa (SopS 13/84), Marokon (SopS 45/80), Egyptin (SopS 43/77) ja Jordanian (SopS 58/88) kanssa. Tunisian kanssa on TT-sopimus (SopS 35/65).

Taloudellinen ja tekninen yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa

Euroopan unionin taloudellista ja teknistä yhteistyötä Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa säätelee neuvoston asetus (ETY) N:o 3906/89 taloudellisesta avusta Unkarin Tasavallalle ja Puolan Kansantasavallalle (niin sanottu PHARE-asetus), muutettu asetuksella (ETY) N:o 2334/92. Teknistä yhteistyötä entisen Neuvostoliiton ja Mongolian kanssa säätelee neuvoston asetus (Euratom, ETY) N:o 2053/93 teknisen avun toimittamisesta entisen Neuvostoliiton itsenäisille valtioille ja Mongolialle niiden talouden tervehtyttämiseksi ja vakiinnuttamiseksi (niin sanottu TACIS-asetus).

PHARE-yhteistyö kattaa Albanian, Bulgarian, Latvian, Liettuan, Makedonian, Puolan, Romanian, Slovakian, Slovenian, Tsekin tasavallan, Unkarin ja Viron. Asetuksen mukaan tarkoituksena on tukea asianomaisten maiden taloudellista uudistusprosessia rahoittamalla tai osarahoittamalla erilaisia projekteja, joista sovitaan yhdessä vastaanottajien kanssa. Erityisesti sektoreiksi mainitaan maatalous, teollisuus, investoinnit, energia, koulutus, ympäristönsuojelu, kauppa ja palvelut. Avustus on lahjumuotoista. Mikäli avustushanke on määrältään suurempi kuin 50 000 ecua, tulee siitä järjestää tarjouskilpailu, joka on avoin kaikille unionin jäsenmaissa ja kohdemaissa rekisteröidyille yrityksille ja viranomaisahoille.

TACIS-ohjelman tavoitteena on edistää kohdemaiden taloudellista uudistusprosessia aika-

välillä 1 päivästä tammikuuta 1993 alkaen vuoden 1995 loppuun. Tekninen apu keskittään sovittaville sektoreille ja, milloin tarkoituksenmukaista, tietyille maantieteellisille alueille, missä avulla on erityistä merkitystä ja missä se omalla mallillaan edistää uudistusprosessia. Kohdemaiden kanssa neuvotellaan ohjelmat yhteistyön toteuttamiseksi. Yhteisön tuki on lahjumuotoista. Tarjouskilpailut ovat tietyin poikkeuksin 300 000 ecua saakka palveluhankinnoissa ja muun muassa kiireellisissä tapauksissa tavarahankinnat — avoimia kaikille unionin jäsenmaissa, PHARE-asetuksen kattavissa maissa, kohdemaissa sekä tietyin rajoituksin eräille Välimeren maille rekisteröidyille yrityksille ja viranomaisahoille. Yhteisrahoitushankkeissa voi osallistuminen tarjouskilpailuihin olla tapauskohtaisesti avoinna myös kolmansien maiden yrityksille, mutta ainoastaan vastavuoroisesti.

Komissiota molempien ohjelmien toteuttamisessa avustavat jäsenmaiden edustajista koostuvat PHARE- ja TACIS-komiteat.

Suomi voi unionin jäsenenä osallistua PHARE- ja TACIS-ohjelmien toteuttamiseen muun muassa komiteatyöskentelyn kautta. Suomalaiset yritykset ja muut rekisteröidyt viranomaisahot voivat osallistua PHARE- ja TACIS-varoin rahoitettavien projektien tarjouskilpailuihin ja muuhun toteuttamiseen.

Euroopan yhteisö on myöntänyt Keski- ja Itä-Euroopan maille sitomattomia luottoja, joiden tarkoituksena on edesauttaa asianomaisten maiden taloudellisen uudistusprosessin toteutumista. Unkarille myönnettiin yhteensä 1050 miljoonaa ecua neuvoston päätöksillä 90/83/ETY ja 91/310/ETY. Romanielle myönnettiin yhteensä 458 miljoonaa ecua neuvoston päätöksillä 91/384/ETY ja 92/551/ETY. Bulgarialle on myönnetty 290 miljoonaa ecua neuvoston päätöksellä 91/113/ETY ja Tsekkoslovakialle 375 miljoonan ecun suuruinen luotto neuvoston päätöksellä 91/106/ETY. Neuvoston päätöksellä tammikuussa 1994 luotto jaettiin Tsekin tasavallalle ja Slovakielle yhden suhteessa kahteen. Kolmelle Baltian maalle myönnettiin yhteensä 220 miljoonan ecun luotto neuvoston päätöksellä 92/542/ETY.

Päätökset ovat sisällöltään samankaltaisia. Luotot on myönnetty yleensä 5—7 vuodeksi ja ne täydentävät asianomaisten maan rahoitusvajetta, joka on jäänyt kansainvälisten rahoituslaitosten antamien maksusitoumusten jälkeen. Luottojen myöntämisen ehdot vaihtelevat hie-

man maittain, mutta pääsääntöisesti edellytyksenä ovat voimassaolevat sopimukset IMF:n kanssa ja uudistusohjelman systemaattinen toteuttaminen. Luotot ovat unionin takaamia.

Luotot ovat osa Euroopan komission koordinoimaa niin sanottua G-24 -yhteistyötä, jonka tarkoituksena on läntisten teollisuusmaiden KIE -yhteistyön koordinointi. Näin ollen myös Suomi on osallistunut G-24 -rahoitusjärjestelyihin valtion takaamalla, sitomattomilla luotoilla kaikkien edellä mainittujen maiden osalta. Suomen maksusitoumukset nousevat USD 61,1 miljoonaan, joista on maksettu USD 41,2 miljoonaa.

Jäsenyyden myötä Suomi osallistuu mahdollisiin uusiin luottojärjestelyihin unionin jäsenenä, eivätkä bilateraaliset järjestelyt ole enää välttämättömiä.

Yhteisö on neuvoston päätöksellä 91/252/ETY antanut yhteisötakuun Euroopan investointipankin Unkarille, Puolalle, Tsekille, Slovakielle, Bulgarialle ja Romanielle myöntämille investointiprojektiluotoille. Vastaavanlainen neuvoston päätös 93/166/ETY tehtiin myös Viron, Latvian ja Liettuan osalta. Yhteisön enimmäisvastuuraja on 200 miljoonaa ecua ja päätös on voimassa kolme vuotta.

Neuvoston päätöksellä 90/674/ETY päätettiin yhteisön liittymisestä Euroopan jälleenkennus- ja kehityspankin jäseneksi. Päätöksen mukaisesti komissio vastaa yhteisöä edustavan kuvernöörin ja varakuvernöörin nimittämisestä.

Suomi on myös Euroopan jälleenkennus- ja kehityspankin jäsen. Unionin jäsenyys ei tule vaikuttamaan Suomen jäsenyyteen.

Itäisen Keski-Euroopan maat

Euroopan yhteisö on tehnyt niin sanotut Eurooppa-sopimukset eli assosiaatiosopimukset 16 päivänä joulukuuta 1991 Puolan (neuvoston päätös 93/743/EY, EHTY, Euratom), Unkarin (neuvoston päätös 93/742/EY, EHTY, Euratom) ja Tšekkoslovakiain (neuvoston päätös 92/625/ETY) kanssa, 1 päivänä helmikuuta 1993 Romanian (neuvoston päätös 94/48/ETY) ja 8 päivänä maaliskuuta 1993 Bulgarian (neuvoston päätös 94/49/ETY) kanssa. Tšekkoslovakiain jakautumisen jälkeen Euroopan yhteisö teki uudet ja erilliset Eurooppa-sopimukset 4 päivänä lokakuuta 1993 sekä Tsekin tasavallan (Com (93)386 final) että Slovakian (Com (93) 386 final) kanssa. Puolan

ja Unkarin kanssa tehdyt sopimukset ovat jo voimassa; muiden osalta kauppaa koskevia määräyksiä sovelletaan väliaikaisin sopimusjärjestelyin.

Eurooppa-sopimukset korvaavat EY:n ja näiden maiden välillä vuoden 1988 jälkeen tehdyt kauppaja- ja yhteistyösopimukset luoden assosiaatiosuhteen näiden maiden ja yhteisön välille. Eurooppa-sopimukset sisältävät sekä yhteisön että jäsenmaiden toimivaltaan kuuluvia asioita. Sopimukset ovat samantyyppisiä, mutta sisältävät joitakin maakohtaisia erityismääräyksiä. Eurooppa-sopimusten johdantiosassa osapuolet toteavat, että sopimusten perimmäisenä tavoitteena on assosiaatiomaiden tuleminen unionin jäseniksi ja että assosioitumisen tulee helpottaa tämän tavoitteen saavuttamista.

Eurooppa-sopimuksilla institutionalisoidaan säännölliset korkeimman poliittisen tason tapaamiset. Eurooppa-sopimusten nojalla järjestetään säännöllisesti korkeimman tason poliittisia tapaamisia. Niissä voidaan käsitellä kaikkia molempia osapuolia kiinnostavia kysymyksiä muutosprosessin tukemiseksi ja ulkopoliittikkaa koskevien näkökantojen yhdensuuntaistamiseksi.

Eurooppa-sopimusten keskeisenä tavoitteena on vapaakauppa-alueen muodostaminen yhteisön ja kyseessä olevan sopimuspuolen välille. Siirtymäkausi on 10 vuotta. Myönnytykset ovat molemminpuolisia, mutta ne toteutetaan epäsymmetrisesti siten, että yhteisön myönnytykset tapahtuvat nopeutetun aikataulun mukaan joko heti tai viimeistään viiden vuoden kuluessa. Vain tekstiilien ja maataloustuotteiden osalta rajoitukset poistuvat hitaamman aikataulun puitteissa. Sopimuksiin sisältyvät myös määräykset polkumyynnistä, suojalausekkeet ja alkuperäsäännöt. Joissakin tapauksissa itäisen Keski-Euroopan mailla on oikeus suojata uutta teollisuutta tarkoin määräytyissä rajoissa. Tavarakaupan vapauttamisen lisäksi Eurooppa-sopimukset säätelevät myös muun muassa työvoiman liikkumista, yritysten perustamista, palveluiden tarjontaa, maksuja ja pääomaliikkeitä, lainsäädännön yhdenmukaistamista, taloudellista yhteistyötä, kulttuuriyhteistyötä, yhteisiä instituutioita sekä demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevia määräyksiä.

Kauppa yhteisön ja itäisen Keski-Euroopan maiden välillä on suuresti lisääntynyt rajojen avautumisen jälkeen ja se on ollut yhteisölle ylijäämäistä huolimatta sopimuksiin sisältyvis-

tä epäsymmetrisistä myönnytyksistä assosiaatiomaiden hyväksi. Yhteisön viennistä vuonna 1992 näihin maihin oli koneita ja sähkötekniisiä laitteita 29 prosenttia, kuljetusvälineitä 11 prosenttia, tekstiilejä 11 prosenttia, kemikaaleja 10 prosenttia ja maataloustuotteita yhdeksän prosenttia. Yhteisön tuonnista näistä maista vastaavasti oli tekstiilejä 17 prosenttia, perusmetalleja 16 prosenttia, maataloustuotteita 12 prosenttia, koneita ja sähkötekniisiä laitteita 10 prosenttia ja kaivannaistuotteita kuusi prosenttia.

Suomella on Bulgarian (SopS 56—57/74), Unkarin (SopS 58—59/74), Tshekkoslovakian (SopS 60—61/74) ja Puolan (SopS 12—13/78) kanssa kaupan esteiden vastavuoroisesta poistamisesta tehdyt sopimukset eli niin sanotut KEVSOS-sopimukset.

Koska yhteisöllä on yhteinen kauppapolitiikka kolmansiin maihin nähden, lakkaavat EU-jäsenyytilanteessa Suomen kahdenväliset KEVSOS-sopimukset samoin kuin EFTAn puitteissa tehdyt monenväliset järjestelyt teollisuustuotteissa ja kahdenväliset pöytäkirjat maataloustuotteissa itäisen Keski-Euroopan maiden kanssa olemassa voimassa. Nämä sopimukset korvataan edellä mainituilla EY:n tekemillä assosiaatio- eli Eurooppa-sopimuksilla.

Liittymishetkellä Suomen vientituotteille tulee itäisen Keski-Euroopan maissa väliaikaisesti tullit sen mukaisesti, mitä sovelletaan sillä hetkellä EU:n jäsenvaltioista tapahtuvaan tuontiin. Eurooppa-sopimusten hidastusaikataulujen mukaan tullit kuitenkin vuosittain alenevat ja poistuvat viimeistään vuosikymmenen lopussa. Eurooppa-sopimusten alaisuuteen siirryttäessä tuonti itäisen Keski-Euroopan maista säilyy tullittomana lukuunottamatta tekstiilejä ja terästä, joissa ylläpidetään muutama vuoden ajan rajoituksia EY:n tuontijärjestelmän mukaisesti. Maatalouskaupassa myönnytykset toteutetaan Eurooppa-sopimusten mukaan vastavuoroisesti.

Suomella on itäisen Keski-Euroopan maiden kanssa erilaisia TTT-sopimuksia ja verosopimuksia, joiden puitteissa voidaan jatkossakin kehittää kahdenvälisiä kaupallis-taloudellisia suhteita näihin maihin. Näihin sopimuksiin ei Suomen jäsenyys vaikuta.

EY ja Albanian kymmenvuotinen kauppa- ja yhteistyösopimus tehtiin 11 päivänä toukokuuta 1992, ja se tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 1992 (neuvoston päätös 92/535/ETY). Sopimus on vuosittain uusittava ja ehdollinen pe-

rustuen ihmisoikeuksien kehittymiseen Albaniassa. Se antaa Albanialle MFN- ja GSP-kohtelun. Teräs ja tekstiilit eivät kuulu sopimuksen piiriin. Sopimus voi toimia pohjana tulevalle Eurooppa-sopimukselle, mikäli tietyt taloudelliset ja poliittiset ehdot toteutuvat.

Yhteisön ja Venäjän sekä yhteisön ja muiden IVY-maiden väliset sopimukset

Yhteisön ja Venäjän sekä muiden IVY-maiden välillä on toistaiseksi voimassa vuonna 1989 yhteisön ja silloisen Neuvostoliiton välillä tehty sopimus kaupasta sekä kaupallisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä (neuvoston päätös 90/116/ETY). Sopimus on GATT-periaatteet huomioiva suosituimmuuteen (MFN) perustuva sopimus, joka kattaa tavarakaupan sekä sisältää muuta taloudellista yhteistyötä koskevia, lähinnä tavanomaisia yleisiä tavoitteita.

Perusrakenteeltaan ja sisällöltään sopimus vastaa Suomen ja Venäjän välillä vuonna 1992 tehtyä sopimusta kaupasta ja taloudellisesta yhteistyöstä (SopS 69—70/92).

Yhteisön ja Neuvostoliiton välisen sopimuksen mukaan yhteisö soveltaa IVY-maihin voimassa olevia yleisiä tuontisäännöksiä (ETY) N:o 288/82 ja valtionkauppamaita koskevia määrällisiä rajoituksia (ETY) N:o 3420/83. Yhteisön asetuksella (ETY) N:o 2158/91) säädettiin Neuvostoliitosta peräisin olevaan tuontiin sovellettavaksi ainoastaan yhteisön yleisen tuontisäännösten erillisen liitteen I mukaisia rajoituksia. Yhteisö soveltaa IVY-maihin GSP-kohtelua. Yhteisön ja Neuvostoliiton välisen sopimuksen 21 artiklan mukaan unionin jäsenmaat voivat sopia taloudellisesta yhteistyöstä kansainvälisin sopimuksin unionin ulkopuolisten maiden kanssa. Tällaiset sopimukset eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa tai sisältää yhteisön yhteisen ulkomaankauppapolitiikan alaan kuuluvia säädöksiä tai määräyksiä.

Venäjän, Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus (PCA) allekirjoitettiin EU:n Korfun huippukokouksen yhteydessä 24 päivänä kesäkuuta 1994.

Uusi sopimus korvaa voimaantullessaan Euroopan talousyhteisön ja Neuvostoliiton välillä joulukuussa 1989 tehdyn sopimuksen kaupasta ja kaupallisesta ja taloudellisesta yhteistyöstä.

PCA-sopimus, joka on tehty 238 artiklan nojalla, on uudentyyppinen eli niin sanottu kolmannen polven sopimus. Se sijoittuu perin-

teisten kauppasopimusten ja Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa tehtyjen assosiaatioeli Eurooppa-sopimusten välille. PCA-sopimus kattaa tärkeitä aloja perinteisten kauppasopimusten ulkopuolelta, mutta ei yhtä kattavasti kuin Eurooppa-sopimuksissa. PCA-sopimus on pitkän aikavälin suhteiden kehittämisen puitesopimus.

Sopimuksen tavoitteena on luoda puitteet osapuolten väliselle poliittiselle vuoropuhelulle, edistää kauppaa ja investointeja, tukea Venäjän pyrkimystä vakiinnuttaa demokratia sekä luoda pohja laajalle yhteistyölle, mukaan lukien taloudellinen, sosiaalinen ja rahoituksellinen yhteistyö. Uutena yhteistyömuotona tavanomaisiin kauppasopimuksiin verrattuna mainitaan kulttuuriyhteistyö, jota koskeva määräys on tosin muotoiltu varsin yleisluonteisesti.

Sopimuksen 1 artiklassa todetaan, että demokraattisten periaatteiden ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sillä tavoin kuin ne on määriteltäytyä EYK:n vuoden 1975 päätösasiakirjassa ja Pariisin vuoden 1990 uutta Eurooppaa koskevassa peruskirjassa muodostavat olennaisen osan sopimuksen tarkoittamasta kumppanuudesta.

Osapuolet sopivat säännöllisestä poliittisesta vuoropuhelusta, jota toteutetaan kahdesti vuodessa järjestettävissä Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan, Euroopan komission puheenjohtajan ja Venäjän presidentin tapaamisissa. Ministeritasolla poliittiset asiat käsitellään yhteistyöneuvostossa, joka kokoontuu vähintään kerran vuodessa. Poliittisia kysymyksiä käsitellään lisäksi kahdesti vuodessa korkealla virkamiestasolla sekä diplomaattisia kanavia käyttäen ja muilla tavoin, kuten asiantuntijatapaamisissa. Poliittisen vuoropuhelun tavoitteena on vahvistaa EU:n ja Venäjän suhteita, lisätä yhdensuuntaisia näkemyksiä kansainvälisissä kysymyksissä ja vahvistaa osapuolten yhteistyötä demokratian ja ihmisoikeuksien periaatteiden noudattamisessa ja tarvittaessa myös neuvotella näistä kysymyksistä. Sopimuksella perustetaan myös parlamentaarinen yhteistyökomitea poliittista vuoropuhelua varten Euroopan parlamentin ja Venäjän federaation liitto-neuvoston edustajista.

Sopimus sisältää osapuolten välistä tavara- ja palvelukauppaa, yritysten perustamisesta ja teollisoikeuksien suojaa koskevan suosituimmuuslausekkeen (MFN). Sopimuksen mukaan osapuolet selvittävät yhdessä vuonna 1998,

onko olemassa edellytyksiä aloittaa neuvottelut vapaakauppasopimuksesta.

Mikäli Venäjästä tulee GATTin jäsen, osapuolet selvittävät yhdessä mahdolliset tästä aiheutuvat tarpeet sopimuksen muutoksiin. Venäjän myöntämästä MFN-kohtelusta tehdään poikkeus siltä osin kuin kyseessä ovat Venäjän entisen Neuvostoliiton alueen valtioille antamat myönnytykset, jotka koskevat muun muassa vapautusta tuonti- ja vientimaksuista ja kiintiöistä.

Osapuolet myöntävät toisilleen yleisen MFN-kohtelun GATTin I artiklan 1 kohdan mukaisesti. Kauppa tapahtuu ilman määrällisiä rajoituksia, mutta sopimus sisältää markkina-häiriöitä koskevan määräyksen ja viittauksen GATTin VI artiklan sisältämiin polkumyyntimääräyksiin. Tekstiilien kauppaa koskee kuitenkin yhteisön ja Venäjän 12 päivänä kesäkuuta 1993 tekemä sopimus. Hiili- ja terästuotteiden kauppa kuuluu MFN-kohtelun piiriin, mutta sen osalta voidaan kuitenkin soveltaa kiintiöitä. Hiili- ja terästuotteiden kauppa tarkastellaan kahdesti vuodessa kokoontuvassa kontaktiryhmässä.

Ydinmateriaalien kauppa tapahtuu sopimuksen määräysten ja vuoden 1989 sopimuksen pohjalta, mutta sen suhteen voidaan soveltaa kiintiöitä. Osapuolet pyrkivät 1 päivään tammikuuta 1997 mennessä tekemään erillisen sopimuksen ydinmateriaalien kaupasta.

Sopimus sisältää määräyksen, jonka mukaan osapuolet antavat toisilleen suosituimman maan kohtelun sopimuksen liitteessä erikseen lueteltujen palveluiden valtioiden rajat ylittävän tarjonnan osalta. Kyseessä ovat konsultti- ja eräät vakuutuspalvelut. Osapuolet sitoutuvat myöntämään toisilleen kauppamerenkulun osalta rajoituksetta pääsyn kansainväliseen kauppaan vapaan kilpailun pohjalta. Samoin myönnetään mahdollisimman suotuisat olosuhteet rautatiekuljetuksille. Kuljetusten osalta voidaan tehdä erillisiä sopimuksia markkinoillepääsystä.

Osapuolet pyrkivät poistamaan oman lainsäädäntönsä avulla keskinäiseen kauppaan vaikuttavat kilpailunrajoitukset. Ne pitävät tärkeänä suojata henkistä, teollista ja kaupallista omaisuutta asiaankuuluvien kansainvälisten sopimusten pohjalta. Venäjä pyrkii lisäksi lähentämään muun muassa kilpailua, kuluttajan-suojaa, yhtiöitä ja pankkeja ja julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöään yhteisön lainsäädäntöön.

Yritystoiminnan osalta sopimus sisältää määräyksiä, joiden mukaan yhteisön alueella laillisesti työssä olevia Venäjän kansalaisia ei tule syrjiä. Yritysten perustamiseen osapuolten alueella sovelletaan suosituimmuuskohtelua. Pankkien ja vakuutuslaitosten osalta sovelletaan suosituimmuuskohtelua, mutta Venäjällä on oikeus sopimuksen liitteessä erikseen lueteltuihin rajoituksiin.

Osapuolet sallivat tavaroiden, palveluiden ja henkilöiden liikkumiseen perustuvan maksullikenteen vapaasti vaihdettavilla valuutoilla. Osapuolet takaavat pääomien vapaan liikkumisen. Investointien ja niiden tuottojen kotiutus on luvallista. Venäjä voi asettaa rajoituksia omien kansalaistensa sijoituksille ulkomaille. Yhteisö ja Venäjä voivat maksutasesyistä asettaa väliaikaisia rajoituksia pääomaliikenteessä.

Sopimus sisältää määräyksiä taloudellisen yhteistyön lisäämisestä, teollisesta yhteistyöstä, investointien edistämisestä, standardien ja tuotemääräysten harmonisoinnista, tieteellisestä ja teknisestä yhteistyöstä, opetus- ja koulutusalan yhteistyöstä sekä yhteistyöstä maatalouden ja elintarviketeollisuuden aloilla. Energiasektorilla osapuolet ovat yhteistyössä energiapolitiikan luomiseksi, energiatarjonnan varmuuden lisäämiseksi, energian säästön, energian tehokkaan käytön ja energiateknologian edistämiseksi sekä ympäristölle haitallisen energian tuotannon ja kulutuksen minimoimiseksi. Muina yhteistyöaloina sopimuksessa mainitaan ydinfuusio ja ydinturvallisuus, avaruus, rakentaminen, ympäristönsuojelu, kuljetukset, posti- ja teleliikenne, rahoituspalvelut, alueellinen kehittäminen ja aluesuunnittelu, sosiaali- ja terveysalan yhteistyö, matkailu, pkt-sektori, tulliala, tilastointi, taloudellisen informaation vaihto, rahanpesun ja huumekaupan ehkäiseminen ja pääomaliikkeitten tarkkailujärjestelmän luominen.

Sopimuksen täytäntöönpanoa varten perustetaan ministeritason yhteistyöneuvosto, jota avustaa korkean virkamiestason yhteistyökomitea. Yhteistyöneuvosto voi asettaa erityistyyryhmiä. Riitaisuuksien ratkaisemiseksi suositellaan välitysmenettelyä. Yhteistyöneuvosto voi myös antaa suosituksia riitaisuuksien ratkaisemiseksi tai asettaa sovittelijat.

Sopimus on voimassa 10 vuotta. Sopimuksen voimassaoloa voidaan jatkaa vuoden kerrallaan, ellei jompikumpi sopimuspuoli irtisano sitä kuuden kuukauden irtisanomisajalla.

Sopimuksen liitteenä on yhteinen julkilausuma EU:n laajentumisen seuraamuksista. Mikäli EU:n laajentumisen vuoksi osoittautuu tarpeelliseksi tehdä muutoksia PCA-sopimukseen, osapuolet voivat neuvotella muutoksista yhteistyöneuvoston puitteissa. Tällöin voidaan ottaa huomioon, siinä laajuudessa kuin on mahdollista, Venäjän ja unioniin liittyvän valtion välisen kaupan ja taloudellisen yhteistyön merkitys.

Sopimus ei vaikuta Suomen ja Venäjän kahdenvälisiin poliittisiin suhteisiin, joiden perustana on Suomen ja Venäjän välillä vuonna 1992 tehty maiden välisten suhteiden perusteita koskeva sopimus (SopS 63/92). Sopimus ei myöskään vaikuta lähialueyhteistyöhön (SopS 61—62/92) tai Suomen ja Venäjän välillä voimassa olevaan, vuonna 1989 Neuvostoliiton kanssa tehtyyn investointien keskinäistä suojaamista ja edistämistä koskevaan sopimukseen (SopS 57—58/91). Suomi voi myös unionin jäsenenä jatkaa kahdenvälisiä teknistä ja taloudellista tukitoimintaa ja yhteistyötä Venäjän kanssa.

Sopimuksen soveltamisala kattaa Suomen ja Venäjän välisen kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevan sopimuksen (SopS 69—70/92) soveltamisalan. Kauppapoliittisessa päätöksenteossa Suomi toisaalta voisi unionin jäsenenä vaikuttaa siten, että Suomen omat edut ja tavoitteet Venäjän kaupassa ja Suomen asema Venäjän merkittävänä kauppakumppanina otetaan huomioon. Samalla Suomen on mahdollista harjoittaa yhteisön sisällä kauppapoliittista yhteistyötä muiden Venäjän kaupassa intressejä omaavien jäsenmaiden kanssa. Kauppapolitiikan lisäksi Suomen jäsenyyden merkitys suomalaisille yrityksille lisääntyviä mahdollisuuksia Venäjän markkinoilla.

Euroopan yhteisö on neuvotellut myös muiden IVY-maiden kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksista. Yhteisöjen ja Ukrainan välinen sopimus kumppanuudesta ja yhteistyöstä allekirjoitettiin 14 päivänä kesäkuuta 1994. PCA-sopimukset Kazakstanin ja Kirgistanin kanssa on parafoitu 20 päivänä toukuuta 1994. Sopimus Moldovan kanssa parafoitiin 26 päivänä heinäkuuta 1994.

Parhaillaan yhteisö neuvottelee kaikkien edellä mainittujen maiden kanssa väliaikaisista sopimuksista, joiden avulla PCA-sopimusten kauppaa koskevia osia voitaisiin soveltaa ennen varsinaisten sopimusten voimaantuloa.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäjärjestelyt

Liittymisasiakirjan 102 artiklan mukaan Suomi sitoutuu 1 päivästä tammikuuta 1995 soveltamaan sen 103 artiklan 1 kohdassa mainittujen sopimusten määräyksiä. Sopimukseen Suomen ja muiden uusien jäsenvaltioiden liittymisestä aiheutuvista tarpeellisista mukautuksista tullaan laatimaan erilliset pöytäkirjat asianomaisten sopimusten osapuolten kanssa. Näitä sopimuksia ovat edellä selostettu IV AKT/ETY -yleissopimus sekä Välimeren maiden, Keski- ja Itä-Euroopan valtioiden sekä Pohjois-Afrikan ja Lähi-Idän valtioiden kanssa tehdyt sopimukset. Valtaosa sopimuksista sisältää määräyksiä, jotka eivät kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, joten myös Suomen on erikseen ratifioitava sopimukset.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ne liittymisasiakirjan 102 ja 103 artiklan nojalla Suomea sitoviksi tulevat, EY:n perustamissopimuksen 138 artiklan nojalla tehdyt sopimukset, jotka toisaalta edellyttävät sekä yhteisön että jäsenvaltioiden ratifiointia ja jotka toisaalta sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia tai valtiosäännön mukaan muuten eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä, tullaan saattamaan eduskunnan hyväksyttäväksi erillisillä hallituksen esityksillä. Hyväksymisaikataulu riippuu siitä, millä aika-tilauilla uusien jäsenvaltioiden liittymisen johdosta tarvittavat liittymisasiakirjan 102 artiklan 2 kohdan mukaiset pöytäkirjat saadaan neuvoteltua.

239 artikla. Artiklassa määrätään, että perustamissopimukseen jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella liitetyt pöytäkirjat ovat erottamaton osa perustamissopimusta. Sen mukaan pöytäkirjojen oikeudellinen merkitys on sama kuin pääsopimuksen. Tästä on erotettava sopimuksen tekemistä koskevan konferenssin päätösasiakirjaan sisältyvät julistukset, joita ei pidetä sopimuksen erottamattomana osana. Artiklan määräys on yleisesti hyväksytty kansainvälioikeudellinen menettelytapamääräys. Myös valtiosopimusoikeutta koskevan Wienin yleissopimuksen 2 artiklan mukaan valtiosopimuksella tarkoitetaan kirjallisesti valtioiden välillä tehtyä kansainvälistä välipuhetta riippumatta siitä, muodostuuko se yhdestä, kahdesta

tai useammasta toisiinsa liittyvästä asiakirjasta ja riippumatta siitä käytetystä nimityksestä. Yleissopimuksen 31 artiklassa määrätään sopimuksen vilpittömästä tulkinnasta ja 31 artiklan 2 kohdan mukaan valtiosopimusta tulkittaessa yhteys käsittää paitsi tekstin, johon sisältyy valtiosopimuksen johdanto ja liitteet, myös jokaisen sellaisen valtiosopimukseen liittyvän sopimuksen, joka on tehty kaikkien osapuolten välillä valtiosopimuksen tekemisen yhteydessä, ja jokaisen asiakirjan, jonka yksi tai useampi osapuoli on tehnyt valtiosopimuksen tekemisen yhteydessä ja jonka muut osapuolet ovat hyväksyneet valtiosopimusta koskevana asiakirjana. Edellä mainitun lisäksi tulee ottaa huomioon jokainen myöhempi osapuolten välillä tehty sopimus, joka koskee valtiosopimuksen tulkintaa tai sen määräysten soveltamista sekä jokainen myöhempi valtiosopimusta sovellettaessa noudatettu käytäntö, joka osoittaa sopimuspuolten yhteysymmärryksen valtiosopimuksen tulkinnasta. Suomi on saattanut edellä mainitun Wienin yleissopimuksen voimaan laila (SopS 32—33/80).

Artiklan määräys ei aiheuta muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

240 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi. Määräyksen tulkinnan suhteen viitataan saman sisältöisen unionisopimuksen Q artiklan perusteluihin.

Toimielinten järjestäytyminen

241 artikla. Artiklassa määrätään neuvoston asettamisesta. Neuvosto kokoontui ensimmäisen kerran Pariisissa 25 päivänä tammikuuta 1958, artiklassa määrätyn tavoin kuukauden kuluessa perustamissopimuksen voimaantuloa eli 1 päivästä tammikuuta 1958 lukien. Neuvoston asettaminen merkitsi myös talous- ja sosiaalikomitean sekä edustajankokouksen asettamiselle varattujen määräaikojen alkamista.

242 artikla. Artiklan määräyksen mukaisesti talous- ja sosiaalikomitea asetettiin kolmen kuukauden kuluessa neuvoston asettamisesta. Talous- ja sosiaalikomitea kokoontui 101 jäsenen kokoonpanossa ensimmäisen kerran 22 päivänä huhtikuuta 1958.

243 artikla. Artiklassa määrätään edustajankokouksen asettamisesta. Pääasiassa historiallisista syistä artiklassa olevaa termiä "edustajankokous" ei ole korvattu perustamissopimus-

ten muutosten yhteydessä termillä ”Euroopan parlamentti” ennen vuoden 1986 yhtenäisasiakirjaa.

Edustajankokous kokoontui artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa neuvoston ensimmäisestä kokouksesta neuvoston puheenjohtajan kutsusta valitakseen työvaliokuntansa ja laatiakseen työjärjestyksensä. Edustajankokouksen puheenjohtajana toimi vanhin jäsenistä työvaliokunnan valitsemiseen saakka.

Edustajankokous kokoontui ensimmäisen kerran Strasbourgissa 19 ja 21 päivän maaliskuuta välisenä aikana 1958. Kokoonkutsujina toimivat Euroopan talousyhteisön ja Euroopan hiili- ja teräsyhteisön puheenjohtajat. Edustajankokous valitsi ensimmäiseksi puheenjohtajakseen Robert Schumanin ja vahvisti järjestysääntönsä 23 päivänä heinäkuuta 1958.

244 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen perustamisesta. Perustamissopimusten teksteissä ei alunalkaen ollut termiä ”Euroopan yhteisöjen tuomioistuin”, vaan tuomioistuin omaksui itse tämän termin kokouksessaan ensimmäisen kerran 7 päivänä loka-kuuta 1958.

Artiklan mukainen tuomioistuin yhdistettiin 25 päivänä maaliskuuta 1957 tietyistä Euroopan yhteisöille yhteisistä toimielimistä tehdyllä yleissopimuksella. Kolmelle Euroopan yhteisölle yhteinen tuomioistuin jatkoi sitä edeltäneen, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella perustetun tuomioistuimen toimintaa. Tämä käy ilmi muun ohella yhteisen tuomioistuimen kokoonpanosta, sillä suurin osa tuomioistuimeen nimitetyistä tuomareista oli toiminut jo Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella perustetussa tuomioistuimessa. Lisäksi yhteinen tuomioistuin sovelsi aluksi korvaamansa tuomioistuimen työjärjestystä. Uusi työjärjestys vahvistettiin 3 päivänä maaliskuuta 1959. Tuomioistuimen ensimmäisen presidentin sekä jäsenten toimikausi oli kolme vuotta.

245 artikla. Komissio aloitti artiklan määräysten mukaisesti toimintansa sen jäsenten tultua nimitetyiksi. Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat valitsivat Pariisissa 6 ja 7 päivänä tammikuuta 1958 järjestetyssä kokouksessa ensimmäiset komission jäsenet. Komissio aloitti virallisesti toimintansa kuitenkin vasta 16 päivänä tammikuuta 1958. Se laati välittömästi 245 artiklan toisen kohdan mukaisesti yhteisön taloudellista tilaa koskevan katsauksen, joka julkaistiin syyskuussa 1958.

246 artikla. Artikla sisältää yhteisön perustamiseen ja toiminnan aloittamiseen liittyvät varainhoitoa koskevat siirtymäsäännökset. Määräykset liittyvät yhteisön toimintoihin ja toimielimiin niiden järjestäytyessä ensimmäistä kertaa. Artiklan 1 kohdassa määrätään yhteisön ensimmäisen varainhoitovuoden pituudesta, 2 kohdassa yhteisön menojen rahoittamisesta ennen yhteisön ensimmäisen talousarvion vahvistamista sekä 3 kohdassa yhteisön toimielinten henkilöstön palvelukseen ottamisesta ennen henkilöstöä koskevien sääntöjen ja palvelussuhteen ehtojen vahvistamista. Artiklalla ei ole enää käytännön merkitystä.

Loppumääräykset

247 artikla. Artikla sisältää sopimuksen ratifiointia ja voimaantuloa koskevat määräykset. Sopimuspuolten on ratifioitava sopimus valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimisasiakirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan. Artiklan toisen kohdan mukaan sopimus tulee voimaan viimeisen ratifioimisasiakirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä tai jos asiakirja talletetaan myöhemmin kuin 15 päivää ennen seuraavan kuukauden alkua, se tulee voimaan tallettamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Sopimus allekirjoitettiin 25 päivänä maaliskuuta 1957 ja se tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1958.

248 artikla. Artikla sisältää sopimuksen alkuperäisiä kielitoisintoja koskevan määräyksen. Se laadittiin alunperin hollannin, italian, ranskan ja saksan kielellä, kaikkien neljän ollessa yhtä todistusvoimaiset.

Vaikka artiklaa ei ole muodollisesti muutettu, uusia jäseniä koskevista liittymissopimuksista johtuu, että EY:n ja Euratomin perustamissopimukset ovat voimassa 10 kielitoisintona. Alkuperäisiin kieliin on myöhemmin lisätty englannin, tanskan, espanjan, kreikan, iirin ja portugalil kieli.

Rooman sopimus neuvoteltiin suurimmaksi osaksi ranskankielisen tekstin ja joiltakin osin saksankielisen tekstin pohjalta. Eri kielitoisintoihin on jäänyt tiettyjä eroavuuksia. EY:n tuomioistuin ei ole kuitenkaan asettanut mitään niistä erityisasemaan, vaan tukeutunut tulkinnassaan teleologiseen tulkintaan. EHTY:n perustamissopimuksen mukaan ranska on sen ainoa todistusvoimainen kieli.

Liitteet ja pöytäkirjat

EY:n perustamissopimukseen kuului alunperin neljä liitettä ja 12 pöytäkirjaa, jotka liitettiin sopimukseen sitä tehtäessä vuonna 1957. Unionisopimuksella liitettiin EY:n perustamissopimukseen lisäksi 17 muuta pöytäkirjaa. Vuonna 1957 perustamissopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen nimet ovat jäljempänä alkuperäisessä muodossaan.

Liite I sisältää luettelon eräitä tullitariffinimikkeitä koskevista tullien määristä, jotka olivat perusteena yhteisen tullitariffin mukaisia alkuperäisiä tulleja EY:n perustamissopimuksen 19 ja 20 artiklan mukaan määrättäessä.

Liite II sisältää alkuperäisen luettelon niistä tuotteista, joihin EY:n perustamissopimuksen 39—46 artiklan yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevia määräyksiä sovelletaan.

Liite III sisältää luettelon näkymättömiin toimiin liittyviä siirtoja koskevista rajoituksista, johon viitataan EY:n perustamissopimuksen 106 artiklassa. Viimeksi mainittu on myöhemmin kumottu unionisopimuksella.

Liite IV sisältää alkuperäisen luettelon merentakaisista maista ja alueista, joihin sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 131—136 artiklan määräyksiä. Luettelo nykyisistä merentakaisista maista ja alueista ilmenee EY:n perustamissopimuksen 136 artiklaa koskevista yksityiskohtaisista perusteluista.

Pöytäkirja Euroopan investointipankin perustamisesta

Pöytäkirja sisältää määräykset Euroopan investointipankin järjestäytymistä sekä tehtäviä ja toimintaa koskevat määräykset. Pöytäkirjaa on viimeksi muutettu unionisopimuksella. Sen sisältöä käsitellään EY:n perustamissopimuksen 4 b artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pöytäkirja Saksan sisäisestä kaupasta ja siihen liittyvistä kysymyksistä

Pöytäkirja koskee Saksan eri alueiden välistä kauppaa Saksan jaosta johtuneen tilanteen aikana.

Pöytäkirja eräistä Ranskaa koskevista määräyksistä

Pöytäkirja sisältää frangialueella Rooman sopimusta tehtäessä voimassa olleiden vientituokea ja tuontimaksuja koskeneiden määräysten sopeuttamista.

Italiaa koskeva pöytäkirja

Pöytäkirjaa sisältää eräitä Italian taloudelliseen kehitykseen liittyviä erityiskysymyksiä koskevia määräyksiä. Pöytäkirjalla ei enää ole käytännön merkitystä.

Luxemburgin suurherttuakuntaa koskeva pöytäkirja

Pöytäkirja sisältää maataloutta koskevia siirtymämääräyksiä. Pöytäkirjan 2 artiklassa todetaan lisäksi, että vahvistaessaan EY:n perustamissopimuksen 48 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua, työntekijöiden vapaata liikkumista koskevat asetukset, komissio ottaa huomioon Luxemburgin erityiset väestöolot.

Pöytäkirja tietyistä maista peräisin olevista ja sieltä tulevista tavaroista, jotka saavat jäsenvaltioissa erityisen tuontikohtelun

Pöytäkirja sisältää eräistä Hollannin, Ranskan ja Italian entisistä siirtomaista tuotavien tavaroiden tuontikohtelua koskevia erityismääräyksiä, jotka ovat menettäneet käytännön merkityksensä.

Pöytäkirja järjestelyistä, jota sovelletaan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuotteisiin Algerian sekä Ranskan tasavallan merentakaisien departementtien suhteen

Pöytäkirja koskee Algeriasta ja Ranskan merentakaisista departementeista tuotavien hiili- ja terästuotteiden sopeuttamista. Pöytäkirjalla ei ole enää käytännön merkitystä.

Pöytäkirja kivennäisöljyistä ja eräistä niiden johdannaisista

Pöytäkirja sisältää eräitä öljytuotteita koskevia määräyksiä tulleista ja muista maksuista, joita sovellettiin siirtymäkauden aikana.

Pöytäkirja Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen soveltamisesta muualla kuin Euroopassa sijaitseviin Alankomaiden kuningaskunnan osiin

Pöytäkirjan mukaan Alankomailla oli oikeus ratifioida EY:n perustamissopimus ainoastaan kuningaskunnan Euroopassa sijaitsevan osan ja Alankomaiden Uuden-Guinean osalta, mikä merkitsi poikkeusta sopimuksen 227 artiklan yleistä soveltamisalaa koskevasta määräyksestä.

Pöytäkirja Euroopan talousyhteisön erioikeuksista ja vapauksista

Pöytäkirja on korvattu vuoden 1965 sulautumissopimuksella EY:n perustamissopimukseen liitettyllä pöytäkirjalla Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista, jonka sisältämiä erioikeuksia ja vapauksia koskevia määräyksiä selostetaan edellä EY:n perustamissopimuksen 218 artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa sekä kohdassa 6.3.

Pöytäkirja Euroopan talousyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä

Pöytäkirjaa on muutettu viimeksi unionisopimuksella.

Tuomioistuimen perussääntöä käsitellään EY:n perustamissopimuksen 188 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Pöytäkirja Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä

Grönlantia koskevia erityisjärjestelyjä käsitellään EY:n perustamissopimuksen 136 a artiklaa koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Sopimuksella Euroopan unionista EY:n perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat

Pöytäkirja (N:o 1) kiinteän omaisuuden hankkimisesta Tanskassa

Pöytäkirja koskee kiinteän omaisuuden hankkimista Tanskassa. Pöytäkirjalla liitetään EY:n perustamissopimukseen määräys, jonka mukaan Tanska saa, sen estämättä, mitä sopimuksessa määrätään, pitää voimassa vapaa-ajan asunnon hankkimista koskevan voimassa olevan lainsäädäntönsä.

Pöytäkirja (N:o 2) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 119 artiklasta

Pöytäkirja sisältää EY:n perustamissopimukseen lisättävän samapalkkaisuutta koskevan määräyksen, jota selostetaan asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

Pöytäkirja (N:o 3) Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä

Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 4 a artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 4) Euroopan rahapoliittisen instituutin perussäännöstä

Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 109 f artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 5) liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä

Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 104 c artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 6) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 109 j artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista

Pöytäkirjaa selostetaan asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

Pöytäkirja (N:o 7) Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehdyn pöytäkirjan muuttamisesta

Pöytäkirjalla lisätään Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista tehtyyn pöytäkirjaan artikla, joka koskee pöytäkirjan soveltamista Euroopan keskuspankkiin ja Euroopan rahapoliittiseen instituuttiin.

Pöytäkirja (N:o 8) Tanskasta

Pöytäkirjassa todetaan, että Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 14 artiklan määräykset eivät vaikuta Tanskan kansallisen pankin oikeuteen hoitaa niitä nykyisiä tehtäviä, jotka koskeva yhteisön ulkopuolisia Tanskan kuningaskunnan alueita.

Pöytäkirja (N:o 9) Portugalista

Pöytäkirja sisältää määräykset Portugalin Azoreita ja Madeiraa koskevista luottojärjestelyistä.

Pöytäkirja (N:o 10) siirtymisestä talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen

Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 109 j artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 11) eräistä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan liittyvistä määräyksistä

Pöytäkirja sisältää erityisiä määräyksiä talous- ja rahaliittoa koskevien EY:n perustamissopimuksen määräysten soveltamisesta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 109 j artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 12) eräistä Tanskaa koskevista määräyksistä

Pöytäkirja sisältää määräykset, jotka johtuvat siitä, että Tanskan valtiosääntö saattaa edellyttää kansanäänestyksen järjestämistä Tanskassa sitoutumisesta talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen. Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 109 j artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 13) Ranskasta

Pöytäkirjan mukaan Ranska säilyttää erioikeuden laskea liikkeelle rahaa merentakaisilla alueillaan lainsäädäntönsä mukaisesti.

Pöytäkirja (N:o 14) sosiaalipolitiikasta, johon liittyy muiden Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden kuin Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin kesken tehty sopimus sosiaalipolitiikasta

Pöytäkirja sosiaalipolitiikasta on tehty 11 jäsenvaltion välillä. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta ei ole mukana pöytäkirjassa ja siihen liittyvässä sosiaalipolitiikasta tehdyssä sopimuksessa. Pöytäkirjaa ja sopimusta selostetaan EY:n perustamissopimuksen 117 artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 15) taloudellisesta ja sosiaalisesta yhteenkuuluvuudesta

Pöytäkirjaa selostetaan EY:n perustamissopimuksen 130 e artiklan perustelujen yhteydessä.

Pöytäkirja (N:o 16) talous- ja sosiaalikomiteasta ja alueiden komiteasta

Pöytäkirjassa sovitaan, että talous- ja sosiaalikomitealla ja alueiden komitealla on yhteinen organisaattiorakenne.

Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisöjen perustamissopimukseen liitetty pöytäkirja (N:o 17)

Pöytäkirjassa sovitaan, että mikään EU-sopimuksen tai Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten taikka niiden muuttamisesta tai täydentämisestä tehtyjen sopimusten tai asiakirjojen määräys ei vaikuta Irlannin perustuslain 40 artiklan sisältämän abortin kieltävän säännöksen soveltamiseen Irlannissa.

4. EUROOPAN ATOMIENERGIAYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUS

Ensimmäinen osasto

Yhteisön päämäärät

1 artikla. Artiklassa määritellään perustamisopimuksen tavoitteet. Euratom-yhteisön alkuperäisenä tavoitteena on artiklan mukaan myötävaikuttaa jäsenvaltioiden elintason nostamiseen ja yhteyksien kehittämiseen muiden maiden kanssa luomalla tarvittavat edellytykset ydinenergian nopealle käyttöönololle ja ydinenergiateollisuuden kasvulle Euroopassa.

2 artikla. Artiklassa on esitetty ne toimintamuodot, joilla 1 artiklassa tarkoitettuun tavoitteeseen pyritään. Keskeiset keinot ovat tutkimustoiminnan edistäminen ja tukeminen, turvallisuusnormien luominen, investointien helpottaminen, ydinpolttoaineen tasapuolisten toimitusten varmistaminen, ydinenergia-alan yhteismarkkinoiden luominen sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen. Yksi yhteisön keskeisiä tehtäviä on valvoa, että rauhanomaiseen käyttöön tarkoitettuja ydinaineita ei käytetä muunlaisiin tarkoituksiin (ydinmateriaalivalvonta). Eräiden tavoitteiden varmempaa saavuttamista silmällä pitäen yhteisölle annettiin perustamisopimuksella myös muodollinen omistusoikeus yhteisön alueella oleviin ydinaineisiin.

Perustamisopimuksen tekemisen jälkeen energia-alalla tapahtuneen kehityksen ja EY:n laajentumisen seurauksena eräät Euratom-yhteisön tavoitteista ja niiden saavuttamiseksi osoitetuista keinoista ovat menettäneet merkitystään. Ydinenergia-alan yhteismarkkinoita koskevat määräykset ovat käytännössä samat kuin Euroopan yhteisön perustamisopimuksen vastaavat määräykset. Ydinenergia-alan edistäminen investointien helpottamisen kautta tai muutoin ei ole enää Euratom-yhteisön ensisijaisia tehtäviä, vaikka näitä koskevia määräyksiä ei olekaan muutettu. Yhteisön omistusoikeutta ydinaineisiin ei myöskään ole koskaan käytännössä sovellettu. Samoin tutkimustietojen levittämiseen liittyvät lisenssijärjestelyt ovat jääneet vaille käyttöä.

Tärkeimmät Euratom-yhteisön nykyiset teh-

tävät liittyvät tutkimusyhteistyöhön, säteilysuojelun perusnormien luomiseen, ydinmateriaalivalvontaan sekä ydinpolttoainehankintoihin.

Liittymissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä Suomi ja muut hakijamaat sekä EU:n jäsenvaltiot antoivat yhteisen julistuksen Euratomin perustamisopimuksen soveltamisesta (julistus 4). Julistuksessa todetaan, että jäsenvaltiot päättävät tuottaa tai olla tuottamatta ydinenergiaa kukin omaksumansa toimintapolitiikan mukaisesti. Toimintapolitiikka ei saa kuitenkaan olla muita jäsenvaltioita syrjivä eikä sisämarkkinasääntöjen soveltamista rajoittava. Julistuksessa todetaan, että ydinpolttoainekierron jälkipään osalta kukin jäsenvaltio vastaa omien toimintaperiaatteidensa määrittämisestä. Tämä merkitsee, että Suomella on täysi päätösvalta käytetyn ydinpolttoaineen ja muiden ydinjätteiden huollon toimintapolitiikassa.

3 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön toimielimistä. Artikla vastaa EY:n perustamisopimuksen 4 artiklaa.

Toinen osasto

Määräykset ydinenergia-alan kehityksen edistämisestä

I luku

Tutkimuksen kehittäminen

4 artikla. Artiklan mukaan yhteisöllä tulee olla oma tutkimus- ja koulutusohjelma. Sopimuksen liitteessä I määritellään ne alueet, joilla tutkimusyhteistyötä tulee harjoittaa. Neuvostolla on oikeus muuttaa liitteen luetteloa. Ydinenergiatutkimus on liitetty osaksi EY:n tutkimuksen ja kehityksen (T&K) puiteohjelmia, joiden sisällöstä päätetään noin viiden vuoden jaksoksi kerrallaan.

5—7 artikla. Artikloissa määrätään menettelytavasta, jonka tarkoituksena on kansallisen ja yhteisön tutkimustoiminnan yhteensovittami-

nen siten, että turhaa päällekkäisyyttä voidaan rajoittaa. Komissiolla on oikeus pyytää jäsenvaltioilta tietoja näiden kansallisista tutkimusohjelmista ja se voi ohjata tutkimusta alueille, joita ei ole riittävästi tutkittu. Komissiolla on myös sopimuksen mukaan mahdollisuus eri tavoin taloudellisesti edistää tiettyjen alueiden tutkimusta.

Ydinenergiatutkimuksen ollessa osa EY:n T&K-puiteohjelmia, yhteensovittaminen hoidetaan puiteohjelmien yhteistyön ja tarjouskilpailujen kautta. Meneillään olevassa kolmannessa puiteohjelmassa ydinenergiatutkimuksen (säteilyturvallisuus, ydinturvallisuus, ydinjätteet, fuusioenergia) osuus on noin 12 prosenttia koko puiteohjelman rahoituksesta. T&K-puiteohjelmia selostetaan tarkemmin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 f—130 p artiklan yhteydessä.

8 ja 9 artikla. Artikloissa on määräykset yhteisestä ydintutkimuskeskuksesta ja sen tehtävistä. Keskus huolehtii yhteisön tutkimusohjelmien ja muiden komission sille antamien tehtävien toteuttamisesta. Vuonna 1973 ydintutkimuskeskuksen toimintaa laajennettiin koskemaan myös muita tekniikan ja ympäristötutkimuksen alueita. Keskus uudistettiin vuonna 1985 annetulla komission päätöksellä yhteisen tutkimuskeskuksen (Joint Research Centre, JRC) uudelleenjärjestelystä (85/593/Euratom, muutos 93/95/Euratom). Keskus koostuu kahdeksasta tutkimuslaitoksesta, jotka sijaitsevat neljällä eri paikkakunnalla.

Yhteisten tutkimuslaitosten tarkoituksena on harjoittaa tutkimusta, joka on riippumatonta paikallisista intresseistä ja joka on koko yhteisön kannalta merkityksellistä. Tärkeänä kriteerinä pidetään myös kansainvälisyyttä, erityisesti vertailustandardien luomisessa ja riskitutkimuksissa. Tutkimuslaitoksiin on myös rakennettu koelaitteistoja, jotka olisivat liian kalliita yksittäisille jäsenvaltioille.

Yhteisen tutkimuskeskuksen kokonaisbudjetti oli vuonna 1992 noin 274 miljoonaa ecua. Tästä noin 260 miljoonaa ecua rahoitettiin EY:n T&K-puiteohjelmaa varten varatusta määrärahasta ja EY:n yleisestä talousarviosta.

10 artikla. Artiklan mukaan komissio voi sopimuksin antaa yhteisön tutkimusohjelmien eräiden osien toteuttamisen myös ulkopuolisten tehtäväksi. T&K-puiteohjelmien tutkimushankkeet toteutetaan nykyisin suurelta osin jäsenvaltioiden tutkimuslaitoksissa ja yrityksissä tarjouskilpailujen perusteella.

11 artikla. Artiklassa määrätään komission velvollisuudesta julkaista edellä 7, 8 ja 10 artiklassa tarkoitetut tutkimusohjelmat sekä raportoida niiden toteuttamisesta.

II luku

Tiedon levittäminen

I jakso

Yhteisön hallussa olevat tiedot

12 artikla. Artiklassa määrätään jäsenvaltioiden, yritysten ja henkilöiden oikeudesta saada ei-yksinoikeudellisia lisensejä yhteisön omistamiin patentti- ja hyödyllisyysmallioikeuksiin. Komission tulee myöntää käyttöluvia näihin omistamiinsa oikeuksiin, jos luvansaaja kykenee näitä oikeuksia tehokkaasti hyödyntämään. Itse omistamiensa patentti- ja hyödyllisyysmallioikeuksien lisäksi komission tulee myöntää alilisensejä niissä tapauksissa, joissa komissio itse on lisenssinsaajana. Edellytyksenä on, että komissiolla on lisenssisopimuksen mukaan oikeus tähän.

Komission tulee lisensejä ja alilisensejä myöntäessään sopia lisenssinsaajan kanssa erityisesti kohtuullisesta korvauksesta, lisenssinsaajan oikeudesta lisensoida oikeuksia edelleen ja tietojen pitämisestä liikesalaisuuksina. Komission tulee lisäksi lisenssien yhteydessä luovuttaa kaikki muut oikeuksien käyttämiselle tarpeelliset tiedot. Jos osapuolet eivät pääse ehtoista sopimukseen, ne voivat viedä asian yhteisön tuomioistuimeen, joka asettaa kohtuulliset ehdot.

13 artikla. Artiklassa määrätään muista kuin 12 artiklassa tarkoitetuista tiedoista, jotka komissio on saanut haltuunsa omien tutkimusohjelmien yhteydessä tai jotka on ilmoitettu komissiolle ehdoin, että komissio voi niitä vapaasti käyttää. Artiklan mukaan komission tulee tiedottaa jäsenvaltioille, yrityksille ja henkilöille tällaisista tiedoista. Komissio voi kuitenkin tiedottamisen yhteydessä edellyttää tietojen pitämistä luottamuksellisina ja kieltää niiden luovuttamisen kolmannelle osapuolelle. Komissio ei saa paljastaa tietoja, jotka sille on luovutettu ehdoin, että tiedot ovat salaisia tai

niitä ei saa luovuttaa edelleen, ellei komissio varmista, että nämä ehdot täytetään.

II jakso

Muut tiedot

a) *Vapaaehtoisuuteen perustuva tietojen levittäminen*

14 artikla. Artiklassa määrätään komission velvollisuudesta pyrkiä sopimuksin hankimaan oikeus sellaisiin patenttien, hyödyllisyysmallien sekä patentti- ja hyödyllisyysmallihakemusten suojaamiin tietoihin, jotka ovat yhteisölle hyödyllisiä sen tavoitteiden saavuttamisessa.

15 artikla. Artiklan mukaan komission tulee järjestää menettely, jolla jäsenvaltiot, yritykset ja henkilöt voivat käyttää sitä välittäjänä sellaisten väliaikaisten ja lopullisten tutkimustulosten vaihtamisessa, jotka eivät kuulu yhteisölle tutkimussopimusten perusteella. Tämän menettelyn tulee turvata tietojen luottamuksellisuus. Komissio voi kuitenkin luovuttaa tietoja yhteisölle ydintutkimuskeskukselle asiakirja-aineistoa varten. Luovutus ei kuitenkaan tällöin sisällä käyttöoikeutta, ellei tiedon luovuttaja ole tähän erikseen suostunut.

b) *Tietojen antaminen komissiolle viran puolesta*

16 artikla. Artiklassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus ilmoittaa komissiolle näissä valtiossa tehdyistä erityisesti ydintekniikkaan liittyvistä patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksista. Jäsenvaltion on pyydettävä hakijan suostumusta siihen, että hakemuksen sisältö ilmoitetaan komissiolle. Jos hakija tähän suostuu, jäsenvaltion tulee ilmoittaa hakemuksen sisällöstä komissiolle kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen tekemispäivästä.

Jos hakija ei suostu hakemuksen sisällön ilmoittamiseen komissiolle, tulee komissiolle kuitenkin ilmoittaa hakemuksen tekemisestä. Komissio voi tällöin vaatia hakemuksen sisällön ilmoittamista kahden kuukauden kuluessa. Jäsenvaltion on tämän jälkeen kysyttävä uudelleen, suostuuko hakija siihen, että hakemuksen sisältö ilmoitetaan komissiolle. Vaikka hakija ei tähän suostuisikaan, jäsenvaltion on tehtävä tämä ilmoitus komissiolle 18 kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä.

Artiklassa asetetaan jäsenvaltiolle lisäksi vel-

vollisuus ilmoittaa patentti- ja hyödyllisyysmallihakemuksista, jotka liittyvät suoranaisesti ydinenergian kehittämiseen tärkeällä tavalla yhteisön sisällä, vaikka hakemus ei koskisi erityisesti ydintekniikkaa. Näistä hakemuksista ilmoitus on tehtävä 18 kuukauden kuluessa hakemuksen tekemisestä. Komissio voi kahden kuukauden kuluessa ilmoituksesta vaatia tietoa hakemuksen sisällöstä.

Artikla asettaa jäsenvaltioille velvollisuuden käsitellä edellä mainitut patentti- ja hyödyllisyysmallihakemukset, joiden osalta komissio on esittänyt vaatimuksen, mahdollisimman nopeasti, jotta hakemukset voitaisiin julkaista mahdollisimman pian.

Komission on käsiteltävä ilmoitukset luottamuksellisina. Ilmoitukset on tarkoitettu vain dokumentaatiota varten. Komissio voi kuitenkin hyödyntää sille ilmoitettuja keksintöjä hakijan suostumuksella tai noudattamalla 17–23 artiklassa määrättyjä menettelytapoja.

Tämän artiklan määräyksiä ei sovelleta, jos jonkin kolmannen maan kanssa tehty sopimus estää sen soveltamisen.

Artikla ei edellytä patenttilain (550/67) tai hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/91) muuttamista. Patenttiasetukseen (669/80) ja hyödyllisyysmallioikeudesta annettuun asetukseen (1419/91) tulee tehdä patenttiviranomaisen tehtäviä koskevat tekniset muutokset.

c) *Käyttölupien antaminen välitysmenettelyllä tai viran puolesta*

17 artikla. Artikla sisältää määräykset välitysmenettelyn kautta myönnettävistä ei-yksinoikeudellisista lisensseistä ja pakkolisensseistä, jos lisenssisopimusta ei osapuolten välillä synny.

Komissio tai 48 artiklan mukainen yhteisyritys voi saada tällaisen lisenssin patentin, hyödyllisyysmallin tai patentti- taikka hyödyllisyysmallihakemuksen suojaamaan keksintöön, jos kyse on suoranaisesti ydintutkimukseen liittyvästä keksinnöstä ja lisenssin myöntäminen on tarpeen komission tai yhteisyrityksen oman tutkimuksen jatkamiselle tai välttämätön komission tai yhteisyrityksen laitoksen toiminnan jatkamiselle. Komissio voi myös saada oikeuden antaa kolmannelle osapuolelle luvan käyttää keksintöä, jos tämä kolmas osapuoli suorittaa työtä komissiolle tai yhteisyritykselle.

Lisenssejä voidaan myöntää myös yritykselle ja henkilölle, joka on sitä komissiolta pyytänyt,

kun kyseessä on keksintö, joka suoranaisesti liittyy tärkeällä tavalla ydinenergian kehittämiseen yhteisön sisällä. Edellytyksenä on, jollei kyse ole erityisesti ydintekniikkaa koskevasta keksinnöstä, että ainakin neljä vuotta on kulunut hakemuksen tekemisestä. Toinen edellytys on, että sen jäsenvaltion alueella, jossa keksintö on suojattu, sen ydintekniikan alan kehittämisen tarpeet, jota alaa keksintö koskee, eivät ole tulleet täytetyiksi. Lisäksi edellytetään, ettei keksinnön tai sitä koskevan lisenssin haltija ole kehotuksesta huolimatta ryhtynyt toimiin kyseisen ydintekniikan alan kehittämiseksi ja että lisenssiä hakeva yritys tai henkilö on kykenevä keksintöä hyödyntämällä täyttämään nämä tarpeet.

Artiklan mukaan lisenssiä ei saa myöntää, jos keksinnön haltija esittää tätä vastaan lailisen syyn, joka voi erityisesti olla se, ettei hänellä ole ollut riittävästi aikaa. Jos lisenssi myönnetään, tulee keksinnön haltijalle taata täysi korvaus, joka sovitaan keksinnön haltijan ja lisenssinsaajan kesken.

Artiklan määräykset eivät vaikuta teollisuuden suojelemista koskevan Pariisin yleissopimuksen (SopS 36/70) määräysten soveltamiseen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Patenttilaki (550/67) ja hyödyllisyysmallioikeudesta annettu laki (800/91) sisältävät säännökset pakkolisenssin myöntämisestä eräissä tapauksissa. Lähtökohtana on se, että pakkolisenssi voidaan myöntää vain yleisen edun niin vaatiessa. Pakkoluvan voi myös saada, jos patentinhaltija tai hyödyllisyysmallioikeuden haltija ei tietyn ajan kuluessa ole ryhtynyt itse käyttämään keksintöä.

Artikla merkitsee sitä, että patenttilakiin ja hyödyllisyysmallilakiin on lisättävä säännökset ydinenergian kehittämiseen yhteisön sisällä myönnettävistä pakkolisensseistä ja välitysmenetelyn kautta myönnettävistä lisensseistä. Tätä koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

18 artikla. Artiklan mukaan perustetaan välityslautakunta lisenssin myöntämismenettelyä varten. Lautakunnan jäsenet nimittää neuvosto, joka myös vahvistaa yhteisön tuomioistuimen ehdotuksesta lautakunnan työjärjestyksen.

Välityslautakunnan päätöksestä on osapuolilla oikeus valittaa yhteisön tuomioistuimeen

kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksi antamisesta. Tuomioistuin tutkii kuitenkin vain sen, onko lautakunta noudattanut muotomääräyksiä ja onko lautakunta tulkinnut perustamissopimuksen määräyksiä oikein.

Välityslautakunnan päätökset ovat lainvoimaisia ja ne pannaan täytäntöön 164 artiklan mukaisesti.

Artiklan nojalla neuvosto on antanut vuonna 1963 asetuksen N:o 7/63 (Euratom) Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 18 artiklassa määrätyn välityslautakunnan työjärjestyksestä. Se sisältää säännöksiä lautakunnan kokoonpanosta, jäsenten valinnasta, jäsenten esteellisyydestä, sovittelusta, menettelysäännöistä ja kustannusten korvaamisesta. Asetuksen 3 artiklan mukaan välityslautakunnan jäsenet nauttivat juridista koskemattomuutta lautakunnan jäsenenä suorittamiensa toimien osalta vielä jäsenyytensä jälkeenkin.

19 artikla. Artikla asettaa komissiolle velvollisuuden ilmoittaa patentinhaltijalle sekä patentin ja hyödyllisyysmallin hakijalle, jos komissio aikoo varmistaa lisenssin myöntämisen. Ilmoituksen on erityisesti sisällettävä lisenssinhakijan nimi ja lisenssin laajuus.

20 artikla. Artiklan mukaan keksinnön haltija voi kuukauden kuluessa 19 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen saamisesta ehdottaa komissiolle ja mahdollisesti lisenssinhakijalle asian saattamisesta välityslautakunnan ratkaistavaksi. Jos komissio tai lisenssin hakija eivät tähän suostu, ei komissio voi vaatia jäsenvaltiota ryhtymään toimenpiteisiin lisenssin myöntämiseksi.

Jos välityslautakunta toteaa, että 17 artiklan edellytykset täyttyvät, sen tulee myöntää lisenssi ja määritellä ehdot ja korvauksen määrä, jolleivät osapuolet ole päässeet asiassa sopimukseen.

21 artikla. Jos keksinnön haltija ei saata asiaa välityslautakunnan ratkaistavaksi, komissio voi vaatia jäsenvaltiota tai sen asianomaisia viranomaisia myöntämään lisenssin tai ryhtymään toimiin, jotka johtavat lisenssin myöntämiseen. Jos jäsenvaltio katsoo, etteivät 17 artiklassa asetetut ehdot täyty, sen tulee ilmoittaa tästä komissiolle tai pyytää lisäaikaa lisenssin myöntämiselle. Jos jäsenvaltio kieltäytyy myöntämästä lisenssiä tai pyytämästä lisäaikaa, tai jos neljän kuukauden kuluessa vaatimuksen tekemisestä vaatimukseen ei ole vastattu, komissiolla on kaksi kuukautta aikaa viedä asia yhteisön tuomioistuimen käsittelyyn. Keksin-

nön haltijaa on kuultava tuomioistuimen käsittelyn yhteydessä. Jos tuomioistuin toteaa, että 17 artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät, jäsenvaltion tai sen asianomaisten viranomaisten tulee ryhtyä toimenpiteisiin tuomion voimaansaattamiseksi.

22 artikla. Artiklan mukaan asia voidaan viedä välityslautakunnan ratkaistavaksi myös silloin, jos osapuolet eivät pääse sopimukseen korvauksen määrästä. Tällöin osapuolet luopuvat oikeudesta viedä asia muuhun oikeudenkäyntimenettelyyn kuin 18 artiklassa tarkoitettuun välitysmenettelyyn. Jos lisenssinsaaja kieltäytyy saattamasta asiaa välityslautakunnan käsiteltäväksi, lisenssi raukeaa. Jos keksinnön haltija tai patenti- tai hyödyllisyysmallioikeuden hakija kieltäytyy saattamasta asiaa välitysmenettelyyn, asianmukaisten kansallisten viranomaisten tulee määrätä korvauksesta.

23 artikla. Artiklan mukaan lisenssin ehdot voidaan uusien tosiseikkojen ilmetessä arvioida uudelleen vuoden kuluttua välityslautakunnan tai asianomaisten kansallisten viranomaisten päätöksestä. Uudelleen arvioinnista päättää se, joka päätti lisenssin myöntämisestä.

III jakso

Salassapitoa koskevat määräykset

24 artikla. Artiklassa määrätään komission tutkimusohjelmien tuloksena saadun tiedon salassapidosta. Tällainen tieto tulee pitää salassa, jos sen levittäminen vaarantaisi yhden tai useamman jäsenvaltion puolustusetuja. Yhteisön tutkimusohjelmien luonteen takia tällaisen tiedon syntyminen on kuitenkin käytännössä erittäin epätodennäköistä.

Neuvosto antaa komission ehdotuksesta salassapitoa koskevia määräyksiä tietojen luokitukselta eri luokkiin ja näihin salassapitoluokituksiin liittyvistä turvatoimista.

Jos komissio toteaa, että tietojen paljastumisen saattaa vaarantaa jäsenvaltion puolustusetuja, sen tulee väliaikaisesti noudattaa salassapitoluokitusta. Komission tulee ilmoittaa tiedoista jäsenvaltiolle, jonka tulee samalla tavalla varmistaa tietojen pysyminen salaisena ja kolmen kuukauden kuluessa ilmoittaa, pitääkö väliaikaisen luokituksen mukaista salassapitoa jatkaa tai luokitusta muuttaa vai voidaanko tietojen salaisena pitäminen lopettaa. Siihen asti noudatetaan tiukinta näin vaadittua

luokitusta. Komission tai jäsenvaltion pyynnöstä neuvosto voi yksimielisellä päätöksellä koska tahansa muuttaa luokitusta tai kumota salassa pitäminen.

Lisenssien myöntämistä ja tietojen levittämistä koskevia 12 ja 13 artiklaa ei sovelleta tällaisiin tietoihin. Jos kuitenkin asianmukainen salassapito on varmistettu, komissio voi antaa 12 ja 13 artiklassa tarkoitettuja tietoja yhteisyritykselle. Lisäksi tieto voidaan antaa asianomaisen jäsenvaltion alueella toimivalle henkilölle ja muulle yritykselle kuin yhteisyritykselle jäsenvaltion välityksellä.

Jäsenvaltio voi salassapidon varmistamiseksi antaa 13 artiklan mukaisia tietoja jäsenvaltiossa toimivalle henkilölle tai muulle yritykselle kuin yhteisyritykselle edellyttäen, että samalla asiahan ilmoitetaan komissiolle. Jäsenvaltio voi, kunhan se huolehtii asianmukaisesta salassapidosta, lisäksi vaatia, että komissio myöntää lisenssejä 12 artiklan mukaisesti jäsenvaltion tai sen alueella toimivan henkilön tai yrityksen tarpeiden mukaisesti.

Neuvosto on tämän artiklan nojalla antanut vuonna 1958 asetuksen N:o 3 Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 24 artiklan soveltamisesta. Siinä annetaan tarkemmat säännökset puolustusetujen kannalta tärkeiden, 24 ja 25 artiklassa tarkoitettujen tietojen salassapidosta. Määräyksiä sovelletaan yhteisön ja jäsenvaltioiden virkamiesten lisäksi myös yksityisiin henkilöihin ja yrityksiin. Asetus sisältää säännökset tietojen salassapitoluokitukselta, salassapitoa koskevista hallinnollisista järjestelyistä sekä salaisia tietoja koskevien asiakirjojen ja muun materiaalin käsittelystä. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä toimielin, joka vastaa salassapitojärjestelyjen toteuttamisesta. Niiden henkilöiden luotettavuudesta, jotka saavat tutustua asiakirjoihin, on varmistauduttava kansallisessa lainsäädännössä määritellyllä tavalla. Asetus ei sisällä säännöksiä salassapitosäännösten rikkomisesta, vaan tästä säädetään jäsenvaltioissa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergia-alan tietojen salassapitoon sovelletaan toisaalta yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain (83/51) nojalla annettua asetusta sisältävä poikkeuksia yleisten asiakirjojen julkisuudesta (650/51) ja toisaalta ydinenergialain (990/87) 78 §:ää. Näiden nojalla neuvoston asetuksessa N:o 3 tarkoitettut tiedot

ovat jo salassapidon piirissä. Artikla ei siten edellytä lainsäädännön muuttamista.

25 artikla. Artiklassa käsitellään jäsenmaan ilmoittamia patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksia, jotka maanpuolustuksellisista syistä halutaan pitää salassa. Jäsenvaltion, joka ilmoittaa patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen olemassaolosta tai sisällöstä 16 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaisesti, tulee samalla kiinnittää huomiota mahdolliseen tarpeeseen noudattaa salassapitoluokitusta ja salassapidon keston. Komission tulee toimittaessaan tiedoksiannot toisille jäsenvaltioille noudattaa ehdotettua salassapitoluokitusta. Komissio voi myös antaa tiedoksiannot yhteisyrityksille tai jäsenvaltion välityksellä asianomaisessa jäsenvaltiossa toimiville yrityksille ja henkilöille.

Hakemusten kohteena olevia keksintöjä saadaan käyttää vain hakijan luvalla tai noudattaen 17—23 artiklassa annettuja määräyksiä. Tiedoksianto ja keksinnön käyttö on kaikissa tapauksissa riippuvainen siitä, suostuuko jäsenvaltio, josta tiedot ovat peräisin, tiedoksiantoon. Suostumus voidaan kuitenkin evätä vain puolustussyistä.

Neuvosto voi komission tai jäsenvaltion pyynnöstä koska tahansa yksimielisellä päätöksellä muuttaa salassapitoluokitusta tai julistaa tiedot ei-salaisiksi. Jos neuvosto toimii jäsenvaltion aloitteesta, sen tulee ennen päätöksen tekoa tiedustella komission mielipidettä.

26 artikla. Artiklassa määrätään 24 ja 25 artiklan mukaisten salassapitomääräysten vaikutuksesta patentin ja hyödyllisyysmallin hakemiseen. Jäsenvaltio, joka on esittänyt salassapitomääräyksiä noudatettavaksi tietyn patentti- tai hyödyllisyysmallihakemuksen osalta, ei saa estää vastaavan hakemuksen tekemistä toisessa jäsenvaltiossa. Tämän valtion puolestaan on varmistettava asianmukainen salassapito. Muussa valtiossa kuin jäsenvaltiossa hakemusta ei kuitenkaan saa tehdä, elleivät jäsenvaltiot anna siihen yksimielistä suostumustaan. Suostumus katsotaan saaduksi kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun komissio ilmoitti jäsenvaltioille hakemuksesta, jollei jäsenvaltio nimenomaisesti muuta ilmoita.

27 artikla. Artiklassa määrätään korvauksesta hakijalle niissä tapauksissa, joissa hakemusta koskevat tiedot on saatettu salassapitomääräysten piiriin maanpuolustussyistä. Korvaus määräytyy sen valtion kansallisen lain mukaan, joka on esittänyt salassapitomääräysten sovel-

tamista tai joka esti hakemuksen jättämisen jäsenvaltioiden ulkopuolella. Jos useampi jäsenvaltio menettelee näin, ne ovat yhdessä vastuussa korvauksista. Yhteisö ei ole oikeutettu tämän artiklan perusteella saamaan korvauksia.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Voimassa olevan patenttilain (550/67) ja hyödyllisyysmallioikeudesta annetun lain (800/91) mukaan ei ole mahdollista estää hakijaa tekemästä hakemusta muissa maissa. Tällainen mahdollisuus sisältyy ainoastaan lakiin maanpuolustukselle merkityksellisistä keksinnöistä (551/67), jonka mukaan maanpuolustukselle merkityksellistä keksintöä koskevaa hakemusta ei saa tehdä ulkomailla ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut hakemuksen tekemisestä Suomessa. Valtioneuvosto voi tänä aikana päättää keksinnön pakkolunastamisesta valtiolle.

Artiklat edellyttävät, että patenttilakiin ja hyödyllisyysmallioikeudesta annettuun lakiin lisätään säännökset mahdollisuudesta rajoittaa salassapitomääräysten soveltamisen piiriin kuuluvien hakemusten tekemistä yhteisön ulkopuolisissa maissa. Tätä koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

IV jakso

Erinäisiä määräyksiä

28 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön korvausvelvollisuudesta niissä tapauksissa, joissa julkaisematon patentti- tai hyödyllisyysmallihakemus on komissiolle tiedottamisen tuloksena tullut asiattomien tietoon tai sitä on väärinkäytetty. Näissä tapauksissa yhteisö on korvausvelvollinen vahingon kärsineelle osapuolelle. Jos yhteisö on korvannut vahingonkärsijälle vahinkoja, yhteisölle siirtyy vahingonkärsijän oikeus nostaa kante vahingonaiheuttajaa vastaan. Yhteisöllä on myös oikeus vaatia vahingonaiheuttajalta korvausta omista vahingoistaan sekä ryhtyä hänen kohdallaan muihin toimiin yleisten voimassa olevien säännösten mukaan.

29 artikla. Sopimuksen, joka koskee ydinenergia-alan tieteellisen tai teollisen tiedon vaihtamista jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen ja kolmannen valtion, kansainvälisen organisaation tai kolmannen valtion kansalaisen vä-

lillä, tekee komissio, jos sopimus vaatii jomman kumman osapuolen osalta valtion allekirjoitusta. Komissio voi kuitenkin sopivaksi katsomiltaan ehdoilla valtuuttaa jäsenvaltion, henkilön tai yrityksen tekemään sopimuksen, jollei 103 ja 104 artiklasta muuta johdu.

III luku

Terveyden suojeleminen

30 artikla. Artiklan tarkoituksena on ihmisen terveyden suojeleminen ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta. Artikla muodostaa perustan työntekijöiden ja väestön säteilynsuojelua koskevien perusnormien antamiselle yhteisössä.

Perusnormeilla määritellään:

a) riittävän turvallisuuden kannalta suurimmat sallitut säteilyannokset eli niin sanotut annosrajat,

b) suurimmat hyväksyttävät säteilyaltistus- ja kontaminaatioasteet ja

c) työntekijöiden terveydentilan tarkkailua koskevat pääperiaatteet.

Artiklaan liittyvä sekundäärilainsäädäntö, joka on annettu 31, 32 ja 33 artiklaan sisältyvien valtuutusäännösten nojalla, jakautuu sisällöllisesti kahteen pääalaan. Artiklan nojalla on annettu ensinnäkin direktiivit, joissa säädetään työntekijöiden ja väestön säteilyaltistuksen rajoittamisesta ja säteilytoimintojen turvallisuuden valvonnasta. Toisen pääalan säädökset koskevat toimenpiteitä ydinonnettomuuksissa ja muissa säteilyonnettomuuksissa sekä radioaktiivisten aineiden enimmäispitoisuuksia elintarvikkeissa tällaisen onnettomuuden jälkitilanteessa. Myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla on annettu alaa koskevia säädöksiä. Sekundäärilainsäädännön sisältöä selostetaan tämän jaottelun pohjalta seuraavassa.

Neuvoston direktiivi, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1980, perusnormien vahvistamisesta väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta annettujen direktiivien muuttamisesta (80/836/Euratom)

Perusturvallisuusnormit työntekijöiden ja muun väestön terveyden suojelemiseksi ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta annettiin ensimmäisen kerran Euratom-sopimuksen no-

jalla vuonna 1959. Sen jälkeen niitä on useita kertoja muutettu. Tällä hetkellä voimassa oleva perusdirektiivi 80/836/Euratom on vuodelta 1980. Perusdirektiiviä on muutettu ja täydennetty vuonna 1984 annetulla direktiivillä 84/467/Euratom, joka täsmentää annosrajoja ja tarkentaa kehon sisään joutuneista radioaktiivisista aineista aiheutuvan säteilyaltistuksen rajoittamisperusteita.

Direktiivi 80/836/Euratom koskee radioaktiivisten aineiden valmistamista, käsittelyä, käyttöä, hallussapitoa, varastoimista, kuljetusta ja hävittämistä sekä kaikkia muita toimintoja, joissa syntyy ionisoivaa säteilyä. Direktiivi sisältää säännökset työntekijöiden ja väestön suojaamisen periaatteista sekä säteilyaltistuksen rajoittamiseen käytettävät annosrajat. Onnettomuus- ja poikkeustilanteissa sovellettavat enimmäisarvot on määritelty erikseen. Direktiivin keskeistä sisältöä ovat lisäksi viranomaisvalvonnan järjestämistä ja valvontatoimenpiteitä koskevat säännökset, samoin säännökset säteilyaltistuksen työpaikkakohtaisesta seurannasta, annostietojen rekisteröimisestä ja terveystarkkailun järjestämisestä sekä väestön terveyden valvonnasta ja annosarvioiden tekemisestä.

Yhteisön tuomioistuin on tapauksessa 376/90 (komissio v. Belgia) antamassaan tuomiossa ottanut kannan, että jäsenvaltiot voivat poiketa direktiivissä 80/836/Euratom esitetyistä annosrajoista tiukempaan suuntaan, kun otetaan huomioon Kansainvälisen säteilynsuojelutoimikunnan (ICRP) suosituksiin sisältyvät oikeutus- ja optimointiperiaatteet. Optimointiperiaatteen mukaan säteilyannokset on pyrittävä pitämään niin alhaisina kuin käytännöllisin toimenpitein on mahdollista.

Ehdotus uudeksi, direktiivin 80/836/Euratom korvaavaksi direktiiviksi on valmistunut ja sen ennakoidaan tulevan voimaan vuoden 1994 loppuun mennessä. Ehdotuksen perustana ovat Kansainvälisen säteilynsuojelutoimikunnan vuonna 1990 (raportti ICRP 60) julkaisemat uudistetut annosrajasuositukset. Ehdotus sisältää myös säännökset luonnonsäteilystä työssä saatavan säteilyaltistuksen rajoittamiseksi.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 168 artiklan ja liitteen XIX mukaan Suomella on vuoden 1996 loppuun ulottuva siirtymäaika sopeuttaa lainsää-

däntönsä direktiivin 80/836/Euratom säännöksiin. Siirtymäajasta neuvoteltaessa lähdettiin siitä, että ehdotus uudeksi perusdirektiiviksi tulee voimaan tämän ajan kuluessa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomen säteilylainsäädännön rakenne on seuraava. Säteilylailla (592/91) on säädetty turvallisuusperiaatteet, vastuut ja turvallisuuden valvonnan perusteet. Säteilyasetuksella (1512/91) on säädetty säteilyaltistuksen enimmäisarvot (annosrajat) ja niin sanotut säteilytyötä koskevat määrittelyt sekä keskeiset viranomaisvalvonnan toteutukseen, kuten lupamenettelyyn liittyvät asiat. Turvallisuustason toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset vaatimukset on dokumentoitu säteilyturvakeskuksen julkaisemissa säteilyturvallisuusohjeissa (ST-ohjeet) ja ydinenergian käytön turvallisuutta koskevissa ohjeissa (YVL-ohjeet). Direktiivin 80/836/Euratom määräyksiä vastaava sääntely on Suomessa pääosin toteutettu asetuksilla sekä valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksillä, joihin joudutaan tekemään lukuisia muutoksia.

Säteilylakia ja siihen perustuvaa alemmanasteista normistoa valmisteltaessa on otettu huomioon raportissa ICRP 60 julkaistut uudet suositukset annosrajoista, joten Suomen voimassa oleva lainsäädäntö sisältää tiukemmat kriteerit säteilyaltistuksen rajoittamiselle kuin direktiivi 80/836/Euratom. Ydinenergian käyttöä Suomessa koskeva ydinenergialaki (990/87), jonka nojalla annettussa valtioneuvoston päätöksessä ydinvoimalaitosten turvallisuutta koskevista yleisistä määräyksistä (395/91) on niin ikään otettu huomioon uusin kansainvälinen kehitys turvallisuustavoitteiden asettelussa.

Kun otetaan huomioon edellä selostettu yhteisön tuomioistuimen ratkaisu sekä liittymissopimuksen mukainen siirtymäaika, Suomen voimassa olevassa lainsäädännössä asetettuja annosrajoja ei tarvitse muuttaa. Direktiiviehdotuksen perusteella on ennakoitavissa, että yhteisössä noudatettava vaatimustaso tullaan tarkistamaan samalle tasolle kuin se Suomessa nyt on.

Suomen säteilylain 6 luku, joka koskee säteilylaitteiden ja säteilytoiminnan turvallisuustyössä käytettävien laitteiden ja varusteiden tyyppihyväksyntää, tulee muutettavaksi siten, että tyyppihyväksyntäsäännökset korvataan direktiivin 80/836/Euratom mukaisella valvonta-

menettelyllä. Hallituksen esitys säteilylain muuttamisesta annetaan erikseen ennen siirtymäajan päättymistä.

Neuvoston direktiivi, annettu 3 päivänä syyskuuta 1984, lääketieteellisissä tutkimuksissa ja hoidossa olevien henkilöiden säteilysuojelua koskevista perustoimenpiteistä (84/466/Euratom)

Direktiivin tarkoituksena on suojella henkilöitä, joille tehdään lääketieteellisiä tutkimustai hoitotoimenpiteitä. Direktiivissä annetaan yleiset säännökset säteilyä käyttävän henkilökunnan pätevydestä ja säteilysuojauskoulutuksesta. Direktiivissä veloitetaan toimivaltainen viranomaispitämään luettelo lääketieteellisistä ja hammaslääketieteellisistä radiologisista laitteista sekä isotooppilääketieteellisistä laitteistoista ja vahvistamaan laitteistoille hyväksyttävyysskriteerit. Laitteita on valvottava ja niille on järjestettävä laadunvalvonta. Direktiivissä säädetään myös sellaisten laitteiden käytöstä poistamisesta, jotka eivät täytä hyväksyttävyysskriteerejä. Jäsenvaltioita kehoitetaan myös hillitsemään sädehoidossa, röntgendiagnostiikassa ja isotooppilääketieteessä käytettävien laitteiden määrän tarpeetonta kasvua.

Suomessa säteilyn lääketieteellistä käyttöä koskevat säännökset ovat säteilylain (592/91) 10 luvussa. Säteilylain säännökset kokonaisuutena vastaavat direktiivin 84/466/Euratom säännösten vaatimuksia.

*Neuvoston direktiivi, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990, ulkopuolisten työntekijöiden suoje-
lusta työskentelyn aikaisen ionisoivan säteilyn
vaaroilta valvonta-alueella (90/641/Euratom)*

Direktiivi täydentää edellä selostettua perusdirektiiviä 80/836/Euratom. Direktiivi koskee sellaisia ulkopuolisia työntekijöitä, jotka työskentelevät pysyvästi tai väliaikaisesti säteilyn käyttöpaikalla niin sanotulla valvonta-alueella mutta jotka eivät ole säteilylähteen käytöstä vastaavan työnantajan palveluksessa.

Direktiivillä veloitetaan jäsenvaltiot huolehtimaan siitä, että säteilytoiminnan harjoittajat järjestävät ulkopuolisille työntekijöille vastaavantasoisien turvallisuuden kuin omille työntekijöilleen. Kansallisten viranomaisten tulee huolehtia siitä, että tiedot ulkopuolisista työntekijöistä rekisteröidään tai työntekijälle annetaan henkilökohtainen asiakirja, joka osoittaa työntekijän saamat säteilyannokset.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 151 artiklan ja liitteen XV mukaan Suomen ei tarvitse soveltaa perusedirektiivin 80/836/Euratom siirtymäaikana direktiivin 90/641/Euratom niitä määräyksiä, joissa viitataan perusedirektiivillä määriteltyihin annosrajoihin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Vaikka säteilylaki (592/91) ei sisällä nimenomaista ulkopuolisia työntekijöitä koskevaa säännöstä, suomalaisessa turvallisuusvalvonnassa on vakiintuneesti vaadittu, että ulkopuolisten työntekijöiden säteilysuojelusta tulee huolehtia yhtäläisin perustein kuin säteilytoiminnan harjoittajan palveluksessa olevien työntekijöiden suojelusta. Säteilyannokset rekisteröidään säteilyturvakeskuksen annosrekisteriin säteilylain 35 §:n nojalla. Siten direktiivi ei edellytä muutoksia voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Komission suositus, annettu 21 päivänä helmikuuta 1990, väestön suojaamisesta sisäilman radonilta (90/143/Euratom)

Suositus sisältää tavoitteelliset rajat sisäilman radonista aiheutuvalla säteilyaltistukselle sekä näistä johdetut sisäilman radonpitoisuuden enimmäisarvot. Säteilylain nojalla annetut raja-arvot vastaavat suosituksen sisältöä.

Neuvoston asetus (Euratom) N:o 1493/93, annettu 8 päivänä kesäkuuta 1993, radioaktiivisen aineen siirroista jäsenvaltioiden välillä.

Asetus sisältää säännökset yhtenäisestä ilmoitus- ja selvitysmenettelystä, jota on noudatettava siirrettäessä radioaktiivisia aineita yhteisön sisällä. Asetuksella säädetty menettely liittyy rajavalvonnan poistumiseen jäsenvaltioiden välillä. Asetus ei koske jäsenvaltioiden sisäisten kuljetusten valvontaa. Sillä ei ole myöskään vaikutusta radioaktiivisten aineiden kuljetusta koskevien kansainvälisten sopimusten soveltamiseen.

Asetusta sovelletaan sen 1 artiklan mukaan kaikkiin säteilylähteiksi tarkoitettujen radioaktiivisten aineiden siirtoihin, joissa aineiden määrät ja pitoisuudet ylittävät direktiivissä

80/836/Euratom annetut raja-arvot. Asetuksessa käytetyt keskeiset käsitteet määritellään 2 artiklassa.

Asetuksen 3 artiklassa säädetään, että kuljetusten valvonnan säteilyturvallisuusmielessä on tapahduttava tasapuolisesti jäsenvaltion koko alueella. Tällä suljetaan yksinomaan rajalla tapahtuva valvonta pois.

Umpilähteen lähettäjän ja vastaanottajan velvollisuuksia käsitellään 4 artiklassa. Ennen lähettämistä lähettäjällä on oltava vastaanottajan kirjallinen selvitys siitä, että vastaanottaja täyttää Euratom-yhteisön ja kansalliset vaatimukset säteilylähteen varastoinnin, käytön ja loppusijoituksen suhteen. Vastaanottajan on myös vakuutettava, että hänellä on asianomainen lupa ottaa lähetys vastaan. Vastaanottajan on ennen selvityksen toimittamista lähettäjälle hankittava oman maansa asianomaiselta viranomaiselta selvitykseen merkittävä vahvistus, että selvitys on saatettu heidän tietoonsa. Asetuksen 5 artiklan mukaan selvitys voi tietyin edellytyksin koskea myös useaa erillistä lähetystä. Selvitys on voimassa enintään kolme vuotta viranomaisen hyväksynnästä.

Kaikkien radioaktiivisia lähteitä kalenterivuoden aikana lähettäneiden on 6 artiklan mukaan annettava 21 päivän kuluessa vuoden päättymisestä asianomaiselle viranomaiselle raportti lähetyksistä. Asetuksen 7—11 artiklassa käsitellään viranomaisien välistä yhteistyötä, tietojen välittämistä, asetuksen suhdetta muihin kuljetusmääräyksiin sekä asetuksen voimaantuloa.

Asetus koski alunperin myös radioaktiivisten jätteiden siirtoja, mutta näiden osalta se kumoutui vuoden 1994 alusta, kun asiaa koskeva jäljempänä selostettava direktiivi 92/3/Euratom tuli voimaan. Asetus on tarkoitus kumota myös muilta osiltaan perusedirektiivin 80/836/Euratom korvaavan uuden direktiivin tullessa voimaan.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Säteilylain (592/91) mukaan radioaktiivisten aineiden (säteilylähteiden) maahantuonti, mutta ei maastavienti, on luvanvaraista. Ydinenergalaisissa (990/87) tarkoitettujen ydinaineiden osalta lupa vaaditaan sekä tuontiin että vientiin.

Säteilylakia on täydennettävä siten, että lupa vaaditaan myös radioaktiivisten aineiden maastavientiin. Tätä koskeva hallituksen esitys an-

netaan erikseen. Muilta osin yhteisön säädösten mukaisen valvontajärjestelmän voimaannapno edellyttää teknisiä tarkistuksia säteilyasetukseen (1512/91) ja ydinenergia-asetukseen (161/88).

Neuvoston direktiivi (92/3/Euratom), annettu 3 päivänä helmikuuta 1992, jäsenvaltioiden välillä sekä yhteisöön ja yhteisöstä pois tapahtuvien radioaktiivisten jätteiden kuljetusten ohjaamisesta ja valvonnasta

Direktiivissä määritellään sekä jäsenvaltioiden välillä että yhteisön ulkopuolisiin maihin ja näistä maista yhteisön alueelle tehtävien radioaktiivisten jätteiden siirtojen valvonnan sisältö, menettelyt ja vastuunjako. Direktiivin toimeenpanoon liittyen komissio on antanut päätöksen direktiivissä 92/3/Euratom tarkoitettujen radioaktiivisen jätteen siirtojen lomakkeesta (93/552/Euratom), jolla vahvistetaan määräämuotoiset lomakkeet radioaktiivisten jätteiden siirtojen valvontaa varten.

Direktiivin I osastossa määritellään soveltamisala ja tärkeimmät käytetyt käsitteet sekä säädetään, että kuljetusten teknisessä suorittamisessa on noudatettava yhteisön ja kansallisia määräyksiä sekä radioaktiivisten aineiden kuljetuksia koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

Direktiivin II osasto käsittelee kuljetuksia jäsenvaltioiden välillä. Lähettäjä on 4 artiklan mukaan haettava kuljetukseen asianomaisen kansallisen viranomaisen lupaa. Viranomaisen tulee ennen luvan antamista tiedustella sekä määräämaan että mahdollisten kauttakulkumaiden suostumusta kuljetukselle. Hakemus voi 5 artiklan mukaan koskea tietyn edellytyksin myös useampaa lähetystä. Luvan voimassaolo on rajattu enintään kolmeen vuoteen.

Määräämaan ja kauttakulkumaiden viranomaisten tulee 6 artiklan 1 kohdan mukaan kahden kuukauden kuluessa ilmoittaa kantansa. Kanta voi olla myönteinen, myönteinen tietyn ehdoin tai kielteinen. Ehdot eivät 2 kohdan mukaan saa olla ankarampia kuin mitä asetetaan vastaaville kotimaisille kuljetuksille. Niiden täytyy myös olla kansainvälisten sopimusten mukaisia. Ehtojen asettaminen tai kielteinen kanta on perusteltava. Artiklan 3 ja 4 kohta koskevat kahden kuukauden määräajan pidentämistä ja vastaamatta jättämisen tulkittamista myöntymykseksi. Jäsenvaltio voi kuitenkin direktiivin voimaantuloon mennessä il-

moittaa, ettei se yleisesti hyväksy vastaamatta jättämisenä tulkittamista myöntymykseksi.

Jos kaikki kannanotot ovat myönteisiä, lähötömaan viranomaisella on 7 artiklan mukaan oikeus myöntää lupa kuljetukseen. Viranomaisen on tiedotettava määräämaan ja kauttakulkumaiden viranomaisille luvan myöntämisestä. Luvan myöntäminen ei millään tavalla siirrä vastuuta kuljetuksen suorittamisesta. Direktiivin 8 ja 9 artikla koskevat lupa-asiakirjojen liittämistä lähetysten mukaan ja raportoimista kuljetuksen suorittamisesta.

Direktiivin III osasto koskee tuontia yhteisön ulkopuolisesta maasta ja vientiä tällaiseen maahan. Tuontiin sovelletaan 10 artiklan mukaan vastaavia määräyksiä kuin yhteisön sisäisiin kuljetuksiin sillä erotuksella, että lähetysten vastaanottaja on luvan hakijana ja määräämaan viranomainen on luvan myöntäjänä. Jos kyse on kuljetuksesta yhteisön alueen läpi, se jäsenvaltio, jonka alueelle lähetys ensin saapuu, katsotaan luvan myöntäväksi viranomaiseksi.

Radioaktiivisten jätteiden vienti on 11 artiklalla kielletty sellaiseen maahan, jolla ei ole teknistä, lainsäädännöllistä ja hallinnollista valmiutta huolehtia jätteistä turvallisesti. Erikseen on todettu vienti kielletyksi leveyspiirin 60° eteläistä leveyttä eteläpuoliselle alueelle sekä niin sanotun Lomé-sopimuksen osapuolimaihin (AKT-maat eli Afrikan, Karibianmeren ja Tyynen valtameren alueen maat).

Yhteisön ulkopuolelle suuntautuvaa vientiä koskevat samat säännöt kuin kuljetuksia yhteisön sisällä. Suostumusta on 12 artiklan mukaan kysyttävä myös yhteisön ulkopuolisten maiden viranomaisilta. Lähettäjä on hankittava vastaanottajalta todistus siitä, että lähetys on saapunut perille ja toimitettava tämä lähtömaan viranomaiselle.

Direktiivin IV osasto sisältää lähetysten sisältäneiden radioaktiivisten aineiden palauttamista koskevia säännöksiä. Direktiivin soveltamisalasta on 13 artiklalla suljettu pois käytettyjen umpilähteiden palauttaminen käyttäjältä lähteen toimittajalle.

Direktiivillä ei 14 artiklan mukaan puututa jäsenvaltion tai jäsenvaltiossa toimivan yrityksen oikeuteen palauttaa lähtömaahan käsiteltävänä ollutta radioaktiivista jätettä. Sillä ei myöskään puututa oikeuteen palauttaa käytetyn polttoaineen jälleenkäsittelystä peräisin olevia jätteitä ja muita tuotteita lähtömaahan.

Jos kuljetusta ei jostain syystä voida suorittaa loppuun asti tai jos kuljetukselle asetettuja

ehtoja ei täytetä, lähtömaan viranomaisten on 15 artiklan mukaan varmistettava, että lähettäjä ottaa lähetyksen takaisin. Tapauksessa, jossa lähetyksen on peräisin yhteisön ulkopuolelta, määräämään viranomaisen on varmistettava, että vastaanottajalla on lähettäjän kanssa sopimus takaisinottamisesta.

Kauttakulkumaa ei 16 artiklan mukaan saa kieltää palautuskuljetuksiin liittyvää kauttakuljetusta, jos kyse on 14 artiklan tapauksessa samoista aineista ja kuljetus tapahtuu soveltuvan lainsäädännön mukaisesti tai jos 15 artiklan tapauksessa kuljetus suoritetaan alkuperäisten ehtojen mukaisesti.

Direktiivin V osasto sisältää säännöksiä toimivaltaisten viranomaisten ilmoittamisesta, direktiivin soveltamista koskevasta raportoinnista komissiolle ja komission avuksi perustettavasta neuvoo-antavasta komiteasta.

Liittymissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä Suomi ja unionin jäsenvaltiot antoivat yhteisen julistuksen radioaktiivisten jätteiden toimittamisesta (julistus 23), jossa ne vahvistivat, että yhteisön lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltioita ottamaan vastaan mitään nimenomaista radioaktiivisen jätteen lähetystä toisesta jäsenvaltiosta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Direktiivin mukaisen valvontajärjestelmän omaksuminen edellyttää säteilylain (592/91) 17 §:n muuttamista siten, että radioaktiivisten jätteiden vienti ja kauttakuljetus säädetään luvanvaraisiksi. Ydinenergilain (990/87) mukaan ydinjätteiden vienti ja kauttakuljetus ovat jo luvanvaraisia. Säteilylain 16 §:ssä ja ydinenergilain 21 §:ssä säädettyjä luvan myöntämisen edellytyksiä on täydennettävä siirtojen ennakkovalvontajärjestelmän ottamiseksi huomioon. Jättesiirotojen valvonnalle on nimettävä toimivaltainen viranomainen, joka ilmoitetaan komissiolle. Toimivaltaisen viranomaisen tehtävämäärittely tulisi sisällyttää ydinenergilain 55 §:ään. Hallituksen esitykset ydinenergilain ja säteilylain muuttamisesta annetaan erikseen. Muilta osin kyseeseen tulee menettelymuotoja koskevien lisäysten ja muutosten (toimivaltaisen viranomaisen ilmoitus- ja tiedotusveloitteet, luvituksessa tarvittavat tiedot, määrämuotoiset lomakkeet) tekeminen alemmanasteiseen lainsäädäntöön.

Neuvoston päätös, tehty 14 päivänä joulukuuta 1987, yhteisön järjestelyistä pikaisesta tietojen vaihdosta säteilyonnettomuuden sattuesssa (87/600/Euratom)

Päätöksessä annetaan määräyksiä tietojen vaihdosta yhteisön sisällä väestön suojelua edellyttävissä säteilyonnettomuuksissa ja muissa säteilyvaaratilanteissa. Komissiolle ja tarpeen mukaan muille jäsenvaltioille on tiedotettava itse vaaratilanteesta sekä toimista, joihin sen johdosta on ryhdytty.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on sopimuspuolena vastaavassa Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) puitteissa ydinonnettomuuden pikaisesta ilmoittamisesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 98/86). Vastaavasta ilmoitusmenettelystä on sovittu Islantia lukuunottamatta Pohjoismaiden välillä kahdenkeskisesti (SopS 27/87, 28/87 ja 46/87) sekä Suomen ja Venäjän (SopS 39/87) samoin kuin Suomen ja Saksan (SopS 35/93) kesken. Pohjoismaiden välillä on sovittu ilmoitettavaksi myös sellaisista tavallisuudesta poikkeavista tapahtumista ydinlaitoksissa tai havaituista poikkeavista säteilyarvoista, jotka johtavat yleisölle tiedottamiseen tai valmiuden kohoamiseen. Pohjoismaissa ilmoitusraja on siten alhaisempi. Suomen tekemät kahdenväliset ilmoitussopimukset sisältävät määräyksiä myös ydinlaitoksia koskevasta säännönmukaisesta tietojenvaihdosta. Päätös ei aiheuta tarvetta muuttaa lainsäädäntöä.

Neuvoston direktiivi, annettu 27 päivänä marraskuuta 1989, suuren yleisön informoisesta terveysuojelutoimenpiteistä ja muista toimenpiteistä, joihin on ryhdyttävä säteilyonnettomuuden sattuesssa (89/618/Euratom)

Direktiivi koskee yleisön informoimista ydinonnettomuuksista tai säteilyvaaratilanteista. Mahdollisista vaaratilanteista on tiedotettava ennakkolta sellaisille väestöryhmille, joita mahdollisen onnettomuuden seuraukset voisivat koskea, erityisesti laitoksen ympäristössä alueella, jota varten on olemassa erityiset pelastussuunnitelmat. Lisäksi direktiivi sisältää toimintaohjeita onnettomuustilanteiden varalle sekä tiedottamisesta pelastustoiminnan avustustöihin mukaan joutuville henkilöille.

Neuvosto on antanut vuonna 1991 tiedonannon (91/C 103/03), joka sisältää tarkempia

ohjeita edellä mainitun direktiivin toimeenpanosta. Tiedonannon mukaan asianomainen direktiivi koskee erityisesti kiinteitä ydinlaitoksia. Maan asianomaiset viranomaiset päättävät järjestelyistä ja huolehtivat myös niiden ennalta-
 moittamisesta komissiolle.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergialainsäädäntöön perustuen Suomessa on kehitetty direktiivissä tarkoitettua onnettomuusvalmiutta myös yleisön informoimisen osalta. Viranomaisten yhteistyönä on julkaistu valtakunnallinen Säteilyturvatiedote. Sisäasiainministeriön ohjeiden mukaisesti on laadittu muun muassa ydinvoimalaitosonnettomuuksien varalle lääninhallitusten vahvistamat pelastussuunnitelmat, jotka sisältävät paikallisten pelastusviranomaisten koulutusohjelmat. Ydinenergialain (990/87) nojalla annettu valtioneuvoston päätös ydinvoimalaitosten valmiusjärjestelyjä koskevista yleisistä määräyksistä (397/91) edellyttää lisäksi, että ydinvoimalaitoksen luvanhaltija huolehtii yhteistyössä viranomaisten kanssa lähialueen väestölle ennakolta toimitettavista toimintaohjeista. Direktiivi ei edellytä muutoksia Suomen voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Neuvoston asetus (Euratom) N:o 3954/87, annettu 22 päivänä joulukuuta 1987, elintarvikkeiden ja rehujen radioaktiivisen saastumisen sallituista enimmäistasoista ydinonnettomuuden tai muun säteilyhäätätilan jälkeen

Asetusta on muutettu asetuksella (Euratom) N:o 2218/89. Asetuksen tarkoitus on rajoittaa EY-maiden kansalaisten elintarvikkeista saamaa säteilyaltistusta säteilyhäätätilan jälkitilanteessa. Asetus sisältää enimmäisarvot radioaktiivisten aineiden pitoisuuksille kaupan pidettävissä elintarvikkeissa ja eläinten rehuissa.

Asetusta ei sovelleta Tshernobylin onnettomuuden seurauksena saastuneisiin elintarvikkeisiin. Näitä elintarvikkeita koskee EY:n perustamissopimuksen nojalla annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 737/90 kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiedellytyksistä Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen.

Asetuksessa elintarvikkeet on jaettu meijerituotteisiin ja muihin yleisesti käytettäviin elintarvikkeisiin. Radioaktiiviset aineet on esitetty

neljänä ryhmänä ja kunkin ryhmän osalta on määritelty pitoisuuksien enimmäisarvot.

Asetuksessa säädettyjen enimmäisarvojen käyttöönotto edellyttää komission erillistä toimeenpanopäätöstä. Komissio päättää asiasta saatuaan virallisen tiedon onnettomuudesta tai säteilyvaaratilanteesta, jonka seurauksena enimmäisarvot voivat ylittyä tai ovat ylittyneet.

Asetuksen enimmäisarvot on tarkoitettu väliaikaisratkaisuksi ja niitä sovelletaan korkeintaan kolme kuukautta toimeenpanopäätöksestä. Toimeenpanopäätöksen tekemisen jälkeen komission tulee kuukauden kuluessa, kuultuaan Euratom-sopimuksen 31 artiklassa tarkoitettua asiantuntijaryhmää, tehdä ehdotus uudeksi asetukseksi, jolla vahvistetaan kyseistä tilannetta koskevat enimmäispitoisuudet, sekä ilmoitetaan ne elintarvikkeet, joihin niitä sovelletaan. Ehdotusta valmistellessaan komission tulee ottaa huomioon säteilysuojelun perusperiaate: kaikki säteilyaltistus tulee pitää niin pienenä kuin käytännössä on mahdollista ottaen huomioon väestön terveyden suojaaminen sekä taloudelliset ja sosiaaliset näkökohdat. Käytännössä tämä merkitsee, että itse tilanteessa sovellettavat pitoisuusrajat eivät voi olla ehdottomia, vaan ne riippuvat onnettomuuden laajuudesta ja vaikutuksista, elintarvikehuollon järjestämismahdollisuuksista ja muista tilanteen kokonaisarviointissa huomioon otettavista seikoista.

Asetukseen sisältyvän valtuutuksen nojalla komissio on vahvistanut asetuksella (Euratom) N:o 770/90 radioaktiivisten aineiden pitoisuusrajat eläinten rehulle ja asetuksella (Euratom) N:o 944/89 luettelon sellaisista vähemmän käytetyistä elintarvikkeista, joihin neuvoston asetusta ei sovelleta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ei ole lailla vahvistettu enimmäisarvoja elintarvikkeiden radioaktiivisuudelle. Pohjoismaiset elintarvike- ja säteilyturvallisuusviranomaiset ovat julkaisseet yhteispohjoismaisen suositusluonteisen kannanoton elintarvikkeiden radioaktiivisuuden toimenpiderajoista ydinonnettomuuden jälkeen. Suosituksessa esitetyt ensimmäisen kuukauden aikana sovellettavat toimenpiderajat ovat korkeammat kuin asetuksen N:o 3954/87 mukaiset enimmäispitoisuudet.

Säteilylain (592/91) 67 §:n mukaan normaalisti poikkeavassa säteilytilanteessa on mahdol-

lisuuksien mukaan otettava huomioon lain 2 §:ssä säädetyt säteilysuojelun peruseriaatteet (oikeutus-, optimointi- ja yksilönsuojaperiaate) huolehdittaessa säteilyaltistuksen rajoittamisesta. Tämä ei ole ristiriidassa asetuksella N:o 3954/87 yhteisöön muodostetun järjestelmän kanssa eikä asetuksesta muutenkaan aiheudu lainsäädännön muutostarvetta.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 737/90, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1990, kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiedellytyksistä Tshernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen

Asetus on viimeisin sarjassa asetuksia, joilla on pyritty estämään Tshernobylin onnettomuuden johdosta saastuneiden maataloustuotteiden tuonti EY:n alueelle. Asetuksella on säädetty suurimmat sallitut radioaktiivisten cesium-isooppien pitoisuudet yhteisön ulkopuolisista maista tuotaville maataloustuotteille. Asetuksen voimassaolo päättyy 31 päivänä maaliskuuta 1995.

Asetukseen sisältyvän valtuutuksen nojalla komissio on antanut asetuksen (ETY) N:o 1518/93, joka sisältää luettelon maataloustuotteista, jotka eivät kuulu asetuksen (ETY) N:o 737/90 soveltamisalaan ja joiden kohdalla erityisiä EY:n ulkopuolelta tapahtuvan tuonnin valvontatoimenpiteitä ei tarvita. Asetuksen tarkoitus on valvonnan yksinkertaistaminen poistamalla valvonnasta tuotteet, joissa cesiumia on hyvin vähän tai ei lainkaan. Suomen lainsäädännössä ei ole asetuksen kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä.

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2219/89, annettu 18 päivänä heinäkuuta 1989, elintarvikkeiden ja eläinten rehujen viennin erityisedellytyksistä ydinonnettomuuden tai muun säteilyhätätilan jälkeen

Tämä asetus puolestaan rajoittaa yhteisön alueelta tapahtuvaa radioaktiivisesti saastuneiden ruokatarvikkeiden ja rehujen vientiä. Sen perussisältönä on, että EY:n alueella neuvoston asetuksessa (Euratom) N:o 3954/87 annettujen pitoisuusrajojen mukaan myyntirajoitusten alaisia tuotteita ei saa viedä myytäväksi kolmansiin maihin. Suomen lainsäädännössä ei ole asetuksen kanssa ristiriidassa olevia säännöksiä.

31 ja 32 artikla. Artiklat sisältävät menette-

lymääräykset, joita noudatetaan 30 artiklassa tarkoitettuja perusnormeja valmisteltaessa tai muutettaessa. Perusnormien laadinnasta vastaa komissio, jonka tulee saada esitys tieteellisteknisen komitean nimeämältä asiantuntijaryhmältä. Komission tulee pyytää esityksestä talous- ja sosiaalikomitean lausunto.

Perusnormit vahvistaa neuvosto määränemistöllä. Ennen vahvistamista neuvosto neuvottelee Euroopan parlamentin kanssa. Perusnormien muuttaminen voi tapahtua myös jäsenvaltion pyynnöstä.

33 artikla. Artiklassa annetaan määräykset perusnormien toimeenpanosta jäsenvaltioissa. Jäsenvaltiot ovat velvolliset toteuttamaan tarvittavan kansallisen lainsäädännön ja hallinnon, sekä järjestämään tarvittavan neuvonnan ja koulutuksen. Komission tulee antaa suosituksia kansallisten säännösten yhdenmukaistamiseksi. Ainoata tähän mennessä annettua suositusta (90/143/Euratom) on selostettu 30 artiklan yhteydessä.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan jäsenvaltiot ovat velvolliset ilmoittamaan komissiolle perustamissopimuksen voimaantullessa perusnormien alaan kuuluvat kansalliset lait ja alemmanasteiset säädökset sekä hallinnolliset määräykset. Artiklan soveltamisessa noudatettavan kolmen kuukauden määräaika on määrätty 219 artiklassa.

Voimaantulon jälkeen jäsenvaltioiden on lähetettävä komissiolle tiedoksi luonnokset vastaavien kansallisten säädösten muutoksista. Komission on esitettävä kannanottonsa sille toimitetusta säädösluonnoksesta kolmen kuukauden kuluessa. Komissio on vuonna 1991 antanut artiklan toisen ja kolmannen kohdan soveltamista koskevan suosituksen (91/444/Euratom). Suosituksen mukaan säädökset ja määräykset tulisi lopulliseksi tarkoitettussa muodossaan lähettää komissiolle kolme kuukautta ennen niiden aiottua antamispäivää. Jäsenvaltioiden tulisi pidättäytyä niiden antamisesta ennen komission kannanoton saamista ja joka tapauksessa odottaa vähintään kolme kuukautta siitä, kun luonnos on komissiolle toimitettu. Jos luonnokseen tehdään merkittäviä muutoksia, tulisi nämäkin toimittaa komissiolle tiedoksi.

34 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltion, jonka alueella tehdään erityisen vaarallisia kohteita, on tehtävä lisävarotoimia terveyden suojaamiseksi. Suunnitelluista toimenpiteistä on hankittava komission lausunto ennen toimin-

nan aloittamista. Jos kokeen vaikutukset voivat ulottua muiden jäsenvaltioiden alueelle, on siihen saatava komission suostumus.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinräjähdeiden kehittämiseen tarkoitettu toiminta on Suomessa kielletty ydinenergialaila (990/87). Suomen lainsäädännön mukaan mahdollisten muiden artiklan tarkoittamien kokeiden suorittaminen on kiellettyä ilman joko ydinenergialain tai säteilylain (592/91) mukaista lupaa. Laeissa määritellyt luvan myöntämisen edellytykset taas käytännössä estävät vaarallisten kokeiden tekemisen. Artikla ei edellytä voimassaolevan lainsäädännön muuttamista.

35 ja 36 artikla. Jäsenvaltioiden on organisoitava alueelleen ilmassa, vedessä ja maaperässä olevien radioaktiivisten aineiden jatkuva tarkkailu. Komissiolla on oikeus paikan päällä tarkastaa kansallisten mittauspisteiden toimintaa ja tehokkuutta.

Kansallisten säteilyvalvontaorganisaatioiden tulee raportoida säännöllisesti komissiolle väestön terveyteen mahdollisista vaikuttavista radioaktiivisuustasoista. Tarkemmat määräykset raportoinnista sisältyvät edellä 30 artiklan yhteydessä käsiteltyyn direktiivin (80/836/Euratom).

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa artikloiden tarkoittamasta säteilyvalvontaorganisaatiosta huolehtivat säteilyturvakeskus ja sisäasiainministeriö.

Euratomin palveluksessa olevat henkilöt saavat 35 artiklan nojalla eräitä, tosin rajoitettuja pääsyoikeuksia artiklassa tarkoitettuihin valvontalaitoksiin Suomessa. Kansallisen valvontajärjestelmän laajuudesta ei ole tarkempia määräyksiä ja se voidaan rajoittaa jatkossakin käsittelemään yksinomaan valtion laitoksia. Artikla ei edellytä voimassaolevan lainsäädännön muuttamista.

37 artikla. Artikla sisältää erityisen raportointivelvoitteen jokaisesta suunnitelmasta, joka koskee kaikenlaatuisen radioaktiivisen jätteen loppusijoitusta. Artiklan tarkoitus on saattaa komission arvioitavaksi, voiko loppusijoitussuunnitelman toteuttamisesta aiheutua vesien, maaperän tai ilman radioaktiivista saastu-

mista toisen jäsenvaltion alueella. Komission on annettava lausuntonsa suunnitelmasta kuuden kuukauden kuluessa ja neuvoteltuaan sitä ennen 31 artiklassa tarkoitettua asiantuntijaryhmän kanssa. Komission lausunto ei ole sitova.

Komissio on vuonna 1991 antanut artiklan soveltamisesta suosituksen (91/4/Euratom). Suosituksessa ryhmitellään radioaktiivisia jätteitä synnyttävät toiminnot kolmeen pääluokkaan. Nämä koskevat pääosin ydinenergian käyttöä ja siihen liittyviä teollisuuden aloja. Komissiolle toimitettavat tietoaineistot on yksityiskohtaisesti määriteltävä. Aineisto on toimitettava ennen kyseisen laitoksen käyttöluvan hyväksymistä, käyttöönottoa tai merkittävää muutosta. Laitoksen käytön aikana on komissiolle toimitettava määräjoihin tietoja päästöistä.

Artiklan velvoite ei edellytä laintasoisia muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Ydinenergia-asetukseen (161/88) ja säteilyasetukseen (1512/91) on lisättävä säännös komission lausunnon pyytämisestä.

38 artikla. Artiklan mukaan komission tulee antaa jäsenvaltioille suosituksia radioaktiivisuustasoista ilmassa, vedessä ja maaperässä.

Artikla sisältää myös valtuuden, jonka nojalla komissio voi hätätapauksessa antaa jäsenvaltiota velvoittavan direktiivin toimenpiteistä, joihin jäsenvaltion on määrätyssä ajassa ryhdyttävä perusnormeista poikkeamisen estämiseksi. Jos jäsenvaltio ei määräaikana noudata direktiiviä, sekä komissiolla että muulla asianosaisella jäsenvaltiolla on oikeus saattaa asia välittömästi käsiteltäväksi EY:n tuomioistuimessa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Säteilylain (592/91) 67 §:n nojalla sisäasiainministeriö voi antaa yleisiä määräyksiä ja ohjeita toimenpiteiden suunnittelemiseksi ja yhteensovittamiseksi normaalista poikkeavien säteilytilanteiden varalta. Terveystieteiden lain (469/65) 81 §:n (muutettu 767/92) nojalla sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa välttämättömät määräykset toimenpiteistä, milloin pikaiset toimenpiteet ovat tarpeen erityisen terveysvaaran ehkäisemiseksi. Elintarvikelain (526/41) 1 §:n nojalla voidaan elintarvikkeiden myymistarkoituksessa tapahtuvaa valmistusta, säilöntää, maahantuontia, kuljetusta, varastointia ja myyntiä säännöstellä asetuksella, jos se on tarpeen yleisen terveyden vuoksi tai kuluttajien turvaamiseksi ala-arvoisten elintarvikkeiden

myynniltä. Valmiuslain (1080/91) tarkoittamisessa poikkeusoloissa voidaan säännöstellä muun muassa tavaroiden tuontia, vientiä, tuotantoa ja jakelua sekä antaa määräyksiä niiden myynnistä ja käytöstä. Poikkeusoloksi katsotaan esimerkiksi suuronnettomuus.

Suomen lainsäädännössä on siten useita säännöksiä, joiden nojalla komission hätätapaüksessa antaman direktiivin edellyttämät toimenpiteet voidaan panna täytäntöön Suomessa.

39 artikla. Artikla koskee säteilyturvallisuusasioiden hoitamisen järjestelyä yhteisön organisaatiossa. Erityisen tätä varten perustetun yksikön tehtävänä on koota 33, 36 ja 37 artikloissa vaaditut kansalliset asiakirjat, sekä avustaa komissiota sille perustamissopimuksessa määrättyjen säteilyturvallisuustehtävien hoitamisessa.

IV luku

Investoinnit

40 artikla. Yhteisön eräänä keinona 1 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi on 2 artiklan mukaan ydinenergia-alan investointien helpottaminen. Investointien kannustamiseksi ja yhteensovittamiseksi komissiolle on 40 artiklassa määrätty tehtäväksi julkaisista säännönmukaisesti luonteeltaan ohjeellisia ohjelmia, joissa esitetään erityisesti ydinenergian tuotantotavoitteita sekä kaikkia näiden tavoitteiden edellyttämiä investointeja.

Ohjelma on käytännössä kooste jäsenmaiden ohjelmista ja niissä esitetyt ydinenergian tuotantotavoitteet edustavat ydinenergiaa käyttävien jäsenvaltioiden omia tuotantotavoitteita, joihin komissio ei nykyään puutu. Liittymissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä antamassaan julistuksessa Euratomin perustamissopimuksen soveltamisesta (julistus 4) Suomi ja muut hakijamaat sekä EY:n jäsenvaltiot vahvistavat, että kukin jäsenvaltio itse päättää ydinenergian käytöstä omista lähtökohdistaan.

41 artikla. Artiklan mukaan komissiolle on ilmoitettava perustamissopimuksen liitteessä II tarkoitetuista investointihankkeista. Liitteessä on lueteltu pääsääntöisesti kaikki ydinenergia-alan hankkeet lukuunottamatta ydinjätevarastojen ja ydinjätteiden loppusijoitustiloja.

Artiklan nojalla on vuonna 1958 annettu

komission asetus N:o 1, perustamissopimuksen 41 artiklassa määrättyjen tiedonantojen yksityiskohtaisten toteuttamissääntöjen vahvistamisesta. Asetus sisältää investointi-ilmoitusten antamista koskevia säännöksiä. Ilmoitusvelvollisuus kohdistuu asianomaiseen yritykseen.

Samoin artiklan nojalla on vuonna 1958 annettu neuvoston asetus N:o 4, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 41 artiklan mukaisesti komissiolle ilmoitettavien investointihankkeiden määrittelystä. Siinä määritellään ne rajat, joiden yli menevistä investointihankkeista ilmoitukset on annettava. Asetusta ei ole koskaan muutettu. Inflaation vuoksi ilmoitusrajat ovat tänä päivänä niin alhaiset, että ilmoitukset on annettava käytännössä lähes kaikista investoinneista.

Ilmoitusvelvollisuus koskee myös jo rakennettujen laitosten korvaamista uudella tai muuntamista toisenlaiseksi. Ilmoitukset katsotaan tärkeiksi vain hankkeista, joiden myötä luodaan uutta kapasiteettia.

Komission esityksestä neuvosto voi muuttaa liitettä II määräenemmistöllä. Toistaiseksi liitettä ei ole muutettu.

42 artikla. Artiklan mukaan 41 artiklassa tarkoitetuista investointihankkeista on ilmoitettava komissiolle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle kolme kuukautta ennen hankintasopimusten tekemistä tai, jos yritys toteuttaa hankkeen itse, kolme kuukautta ennen rakennus- ja/tai asennustöiden aloittamista.

43 artikla. Artiklassa määrätään komission velvollisuudesta keskustella investointi-ilmoituksen antavan henkilön tai yrityksen kanssa kaikista sellaisista hankkeeseen liittyvistä seikoista, jotka liittyvät perustamissopimuksen tavoitteisiin. Käytännössä komissio perustaa keskusteluja varten asiantuntijaryhmän, joka yleensä käy varsin yksityiskohtaiset neuvottelut ilmoituksen antaneen yrityksen kanssa ja laatii asiasta lausunnon. Komission lausunto toimitetaan asianomaiselle jäsenvaltiolle ja yritykselle.

Lausuntoa valmistellessaan komissio arvioi myös yhteismarkkinoita koskevien määräysten (97 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen nojalla julkisista hankinnoista annettujen säädösten noudattamista. Komissio voi myös tässä yhteydessä ilmoittaa, tuleeko se puoltamaan 172 artiklassa tarkoitettujen Euratomin lainojen myöntämistä, jos yritys niitä hakee.

Komissio saattaa ottaa lausunnossaan kantaa hankkeen yleiseen järjestykseen. Se ei kui-

tenkaan sido mitenkään yritystä, jos yhteisön määräyksiä muutoin noudatetaan.

44 artikla. Artiklan mukaan komissio voi julkaista sille ilmoitetut investointihankkeet vain asianomaisten henkilöiden, yritysten ja jäsenvaltioiden suostumuksella.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinlaitosten rakentaminen edellyttää Suomen ydinerbialain (990/87) mukaan valtioneuvoston myönteistä periaatepäätöstä, jolle on saatava eduskunnan hyväksyminen. Ydinlaitoksen rakentamista ja käyttämistä varten tarvitaan lisäksi valtioneuvoston myöntämä lupa. Lupaharkinnassa eräänä kriteerinä on yhteiskunnan kokonaisuus, mikä sisältää muun muassa hankkeen kustannuksia ja rahoittamista koskevan arvioinnin.

Koska investointeja koskevilla määräyksillä ei ole vaikutusta jäsenmaiden päätösvaltaan ydinerogia-alan investointihankkeissa, ne eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön. Ydinerogia-asetukseen (161/88) on kuitenkin syytä lisätä säännös, joka varmistaa, että periaatepäätöshakemuksen käsittelyn yhteydessä todetaan myös ilmoituksen tulleen annetuksi komissiolle.

V luku

Yhteisytykset

45 artikla. Perustamissopimuksen 45—51 artiklat koskevat erityisten yhteisyritysten perustamista. Yhteisytyksellä voi olla tiettyjä sopimuksessa määriteltyjä etuuksia. Perustamissopimuksen 45 artiklan mukaan yhteisytyksinä voidaan perustaa yhteisön ydinteknisen teollisuuden kehityksen kannalta erittäin tärkeitä yrityksiä. Yhdistämällä eri valtioiden tietotaito ja resurssit ja jakamalla samalla uutta teknologiaa käyttävän laitoksen taloudellinen riski on arveltu mahdolliseksi nopeuttaa tällaisten yritysten syntymistä yhteisön alueelle. Nykyisin yhteisytyksiä on kaikkiaan kahdeksan ja ne ovat fuusioenergian tutkimukseen tarkoitettua JET-tutkimuslaitteistoa (Joint European Torus -reaktori) lukuunottamatta ydinvoimalaitoksia.

Yhteisytyksissä voi olla jäsenenä yhteisön jäsenvaltioita tai jäsenvaltioiden luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä. Jäsenenä voi olla myös yhteisöön kuulumaton valtio tai sen

luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö. Myös Euratom-yhteisö voi olla yhteisytyksen jäsen.

46 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan komissio tutkii kaikki aloitteet yhteisytyksen perustamisesta. Aloitteen voi tehdä komissio, jäsenvaltio tai muukin taho. Komissio pyytää yhteisytyksen perustamisesta lausunnon yhteisön jäsenvaltioilta sekä sellaisilta julkisilta tai yksityisiltä laitoksilta, joiden se voi katsoa omaavan hankkeen arvioinnissa hyödyllistä tietoa.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio toimittaa neuvostolle yhteisytyksen perustamista koskevat suunnitelmat ja lausuntonsa perusteluineen. Jos komissio kannattaa yhteisytyksen perustamista, se antaa neuvostolle ehdotuksen, josta käy ilmi suunnitellun yrityksen sijainti, sen perussääntö sekä rahoituksen määrä ja rahoitusaikataulu. Lisäksi komission ehdotuksessa otetaan kantaa yhteisön mahdolliseen osallistumiseen yhteisytyksen rahoitukseen, kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen mahdolliseen osallistumiseen yhteisytyksen rahoitukseen tai johtoon sekä perustamissopimuksen liitteessä III lueteltujen etuuksien myöntämiseen. Ehdotukseen liittyy myös yksityiskohtainen selostus suunnitelmasta kokonaisuudessaan.

47 artikla. Artiklassa määrätään yhteisytystä koskevasta päätöksentekomenettelystä neuvostossa. Neuvostolla on aina mahdollisuus pyytää lisätietoja tai lisätutkimuksia komissiolta. Neuvosto voi määräenemmistöllä päättää komission kielteisestä lausunnosta huolimatta, että suunnitelma yhteisytyksen perustamisesta toteutetaan. Tällöin komission on toimitettava neuvostolle 46 artiklassa tarkoitettut ehdotukset sekä yksityiskohtainen selostus.

Neuvosto päättää yleensä määräenemmistöllä kaikista yhteisytyksiä koskevista komission ehdotuksista. Yksimielisyyttä edellytetään päätöksissä, jotka koskevat yhteisön osallistumista yhteisytyksen rahoitukseen tai kolmannen maan, kansainvälisen järjestön tai kolmannen maan kansalaisen osallistumista yrityksen rahoitukseen tai sen johtoon.

48 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisellä päätöksellä saattaa joko kaikki tai jotkin perustamissopimuksen liitteessä III luetellut etuudet koskemaan yhteisytystä. Etuutena voi olla, että yhteisytyksen toiminta on kiinteän omaisuuden hankintaa tai pakko-lunastusta koskevan kansallisen lainsäädännön soveltamisessa katsottava yleisen tarpeen mu-

kaiseksi. Etuudet voivat olla myös verotuksellisia etuuksia, kuten vapautuksia erilaisista veroista tai maksuista. Kyseeseen voi myös tulla oikeus saada 17—23 artiklassa tarkoitettuja lisenssejä. Yhteisyrittäjä voi saada myös vapautuksen toiminnassaan tarvitsemiaan tavaroiden maahantuontia ja maastavientiä koskevista rajoituksista. Edelleen kyse voi olla helppotuksista valuutan siirtoja ja yhtiön palveluksessa olevien ja heidän omaistensa maahantuoloa ja oleskelua muuten koskevista rajoituksista. Sen sijaan yhteisyrittäjälle ei neuvoston päätöksellä voida myöntää vapautusta kansallisen lainsäädännön mukaisista luvista tai vastaavista rajoituksista.

Etuuksien myöntäminen ei välttämättä edellytä vastavuoroisesti yhteisyrittäjältä myönnytyksiä. Niiden saamisen edellytykseksi voidaan kuitenkin asettaa ehtoja, kuten esimerkiksi velvollisuus toimittaa ydinlaitoksen suunnittelun, rakentamisen ja käyttämisen yhteydessä saatuja teollisia, teknisiä tai taloudellisia tietoja komissiolle.

Artiklan mukaan jokaisen jäsenvaltion on varmistettava, että neuvoston päätöksen mukaiset etuudet tosiasiallisesti myös myönnetään.

49 artikla. Artiklassa määrätään yhteisyrittäjien oikeudellisesta asemasta. Yhteisyrittäjä perustetaan aina neuvoston päätöksellä. Artiklan nojalla annetuilla neuvoston päätöksillä on myös jatkettu tietyksi ajaksi perustetun yhteisyrittäjän mahdollisuutta toimia edelleen yhteisyrittäjänä.

Artiklan mukaan yhteisyrittäjä on oikeushenkilö ja sillä on jäsenvaltioissa laajan kansallisen lainsäädännön mukainen oikeushenkilön oikeuskelpoisuus. Näin ollen se voi muun muassa hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Yhteisyrittäjään sovelletaan teollisiin tai kaupallisiin yrityksiin soveltuvia sääntöjä. Yhteisyrittäjää koskevat riidat ratkaistaan kansallisissa tuomioistuimissa lukuunottamatta sellaisia tapauksia, joiden osalta toimivalta on perustamissopimuksella annettu yhteisyrittäjän tuomioistuimelle.

Käytännössä tähän mennessä yhteisyrittäjällä on sen valtion lainsäädännön mukainen yhtiömuoto ja siihen on sovellettu sen valtion lainsäädäntöä, jonka alueella yrityksen kotipaikka on.

50 artikla. Artikla koskee yhteisyrittäjän perussääntöön muuttamista. Perussääntöä voidaan tarvittaessa muuttaa siinä järjestyksessä

kuin siitä itse säännössä on määrätty. Perussääntöön muutokset tulevat kuitenkin voimaan vasta kun neuvosto on ne hyväksynyt. Esimerkkinä tämän artiklan mukaisista sääntömuutoksista voidaan mainita yhteisyrittäjän osakepääoman korottamisesta ja yrityksen jäsenistön kokoonpanon tai yrityksen tehtävien muutoksista johtuvat sääntöjen muutokset.

51 artikla. Artiklassa määrätään, että komissio toteuttaa yhteisyrittäjän perustamista koskevat neuvoston päätökset siihen asti kunnes yhteisyrittäjän toiminnasta vastaavat toimielimet on perustettu.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Yhteisyrittäjälle annettavat verotukselliset etuudet merkitsevät poikkeuksia Suomessa voimassa olevaan verolainsäädäntöön. Muilta osin yhteisyrittäjää koskevat artikkelit eivät vaikuta voimassa olevaan lainsäädäntöön.

VI luku

Hankinta

52 artikla. Artiklan mukaan ydinpolttoaineen valmistuksessa tarvittavien malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden saanti tulee varmistaa yhteisön piirissä yhteistä hankintapolitiikkaa noudattaen siten, että raaka-ainevarat ovat tasapuolisesti kaikkien tarvitsijoiden saatavissa. Artiklassa kielletään kaikki sellainen toiminta, joka on suunniteltu varmistamaan suosituimmuusaseman tietyille käyttäjille.

Artiklalla perustetaan erityinen hankintakeskus ja määrätään sen tehtävistä ja oikeuksista. Artiklan mukaan hankintakeskuksella on optio-oikeus kaikkiin yhteisön alueella tuotettuihin ydinaineisiin, malmit mukaan luettuina, sekä yksinoikeus solmia sopimuksia, jotka koskevat ydinainehankintoja yhteisön sisä- tai ulkopuolelta. Hankintakeskus ei saa millään tavalla harjoittaa syrjintää eri käyttäjien välillä ydinaineiden aiotun käytön perusteella, ellei kysymyksessä ole laiton toiminta tai elleivät hankinnat ole ristiriidassa yhteisön ulkopuolisten toimittajien asettamien ehtojen kanssa. Järjestön optio-oikeutta yhteisön sisällä tuotettuihin ydinaineisiin selostetaan tarkemmin 57—63 artiklan yhteydessä.

Hankintakeskuksen tehtävistä on lisäksi

määräyksiä muun muassa turvavalvontaa koskevassa 80 artiklassa, omistusoikeuksia käsittelevässä luvussa (86—89 artikla), rahoitusta koskevassa luvussa (171 artikla) sekä yleisissä määräyksissä (195 artikla).

I jakso

Hankintakeskus

53 artikla. Artiklan mukaan hankintakeskus toimii suoraan komission alaisuudessa. Komissio nimittää hankintakeskuksen pääjohtajan ja varapääjohtajan, antaa hankintakeskusta koskevia direktiivejä ja sillä on veto-oikeus hankintakeskuksen tekemien päätösten suhteen.

Artiklan mukaan asianomaiset osapuolet voivat siirtää komission päätettäväksi minkä tahansa toimenpiteen, jonka hankintakeskus tekee soveltaessaan optio-oikeuttaan koskevia määräyksiä. Komission on ratkaistava asia kuukauden kuluessa.

54 artikla. Artiklan mukaan hankintakeskus on oikeushenkilö ja sillä on taloudellinen itsenäisyys. Neuvosto on vuonna 1958 antanut artiklan nojalla Euratomin hankintakeskuksen perussäännön (358X1101). Perussäännön kahta artiklaa on sittemmin muutettu joka kerran kun yhteisöön on liittynyt uusia jäseniä, ja myös liittymissopimuksessa on näitä koskevat mukautukset.

Perussäännön II artiklassa määrätään, että hankintakeskuksella on kaikissa jäsenvaltioissa laajin kansallisen lainsäädännön mukainen oikeushenkilön oikeuskelpoisuus. Se voi muun muassa hankkia ja myydä kiinteätä omaisuutta, tehdä sopimuksia, antaa takuita, toimia välittäjänä, pitää asiamiehiä sekä käyttää puhevaltaa oikeudenkäynneissä. Hankintakeskus toimii voittoa tuottamatta ja sille on jäsenvaltiossa annettava yleishyödyllisen yhteisön asema.

Hankintakeskuksen kotipaikka on III artiklan mukaan Bryssel. Sen peruspääoma on IV artiklan mukaan tällä hetkellä 4 000 000 Euroopan laskentayksikköä, josta jäsenvaltiot vastaavat suurin piirtein neuvoston äänimäärän suhteessa. Kuitenkin vain 10 prosenttia peruspääomasta on toistaiseksi pantu maksuun. Saman artiklan mukaan osuudet maksetaan kunkin maan omissa valuutassa ja myöhemmät rahanarvojen vaihtelut johtavat lisä-

tai takaisinmaksuihin siten, että kunkin jäsenvaltion osuus peruspääomasta pysyy vakiona.

Perussäännön VI artiklan mukaan hankintakeskuksella on oikeus veloittaa kustannuksensa uraanikaupan osapuolilta silloin kun se käyttää optio-oikeuttaan. Komission tehtävänä on, neuvostoa kuultuaan, vahvistaa maksuperusteet ja maksujen suuruudet. Toistaiseksi maksuja tai niiden perusteita ei ole vahvistettu.

Perussäännön VI artiklassa on määräyksiä hankintakeskuksen taloushallinnosta. Lähtökohtana on, että keskus toimii kaupalliselta pohjalta ja voi ottaa toimintaansa varten lainoja. Sillä on eräitä valuutanvaihtoon liittyviä oikeuksia, joilla ei kuitenkaan nykyisin ole käytännön merkitystä.

Perussäännön VIII artiklan mukaan komissio voi seitsemän päivän kuluessa päätöksen tekemisestä kumota hankintakeskuksen päätöksen tai esittää sen sisältöön varauksen. Jälkimmäisessä tapauksessa komissiolla on 15 päivää aikaa tehdä lopullinen päätös. Se jota päätös koskee, voi puolestaan saattaa sen komission käsiteltäväksi 15 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan.

Hankintakeskuksen pääjohtaja vastaa IX artiklan mukaan keskuksen hallinnosta. Perussäännön X artiklan mukaan hankintakeskuksella on neuvoo-antava komitea, jossa nykyisin on 44 neuvoston kahdeksi vuodeksi nimeämää jäsentä. Myös komitean paikat jakaantuvat jäsenvaltioiden kesken suunnilleen samassa suhteessa kuin äänimäärät neuvostossa. Tällä hetkellä suurin maakohtainen paikkaluku on 6 ja Luxemburgilla ei ole lainkaan edustajaa. Komitean jäsenenä voi olla myös oikeushenkilö. Vaikka pääjohtajan onkin pyydettävä tärkeimmistä asioista komitean lausunto, hän ei ole siihen sidottu. Hankintakeskuksen henkilökuntaa ja neuvoo-antavan komitean jäseniä koskevat perustamissopimuksen 194 artiklan määräykset tietojen salassapidosta.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 29 artiklan ja liitteen I XII osaston mukaan hankintakeskuksen perussäännön V artiklaa muutetaan siten, että keskuksen pääomaksi tulee 4 416 000 Euroopan laskentayksikköä. Suomen osuudeksi pääomasta vahvistetaan 2,17 prosenttia. Perussäännön X artiklaa muutetaan siten, että neuvoo-anta-

van komitean jäsenmääräksi tulee 52 ja Suomen edustajien lukumääräksi 2.

55 ja 56 artikla. Jäsenvaltioiden on järjestettävä hankintakeskukselle kaikki sellaiset tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta hankintakeskus voisi harjoittaa optio-oikeuttaan ja yksinoikeuttaan solmia hankintasopimuksia. Jäsenvaltioiden on lisäksi varmistettava, että hankintakeskus voi toimia vapaasti niiden alueella. Jäsenvaltiot voivat myös perustaa yhden tai useampia toimielimiä, joilla on valtuudet hankintakeskuksen suhteen edustaa niiden toimivaltaan kuuluvien Euroopan ulkopuolisten alueiden tuottajia ja käyttäjiä liiketoimissa hankintakeskuksen kanssa.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergialakiin (990/87) on lisättävä säännös, joka varmistaa hankintakeskuksen tarvitsemien tietojen saannin hankintasopimuksia tekeviltä. Ydinenergialain muuttamista koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

II jakso

Yhteisöstä tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet

57—62 artikla. Artikloissa määrätään hankintakeskuksen optio-oikeuden käyttööön liittyvistä menettelytavoista silloin, kun on kysymys yhteisön alueella tuotetuista ydinaineista. Alunperin tarkoituksena oli, että ydinenergian tuottamiseen tarvittavien malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden (käytännössä uraanin) kauppa yhteisössä tapahtuisi hankintakeskuksen välityksellä. Käytännössä optio-oikeuden käyttö rajoittuu nykyään myyjien ja ostajien valmiiksi neuvottelemien hankintasopimusten hyväksymiseen.

Hankintakeskuksen optio-oikeuteen kuuluu 57 artiklan mukaan saada oikeus käyttää ja kuluttaa aineita, joihin yhteisöllä on perustamisopimuksen VIII luvun nojalla omistusoikeus, ja saada omistusoikeus kaikissa muissa tapauksissa. Yhteisön omistusoikeutta selostetaan tarkemmin jäljempänä 86—91 artiklan yhteydessä.

Jokaisen tuottajan on tarjottava tuottamiaan malmeja, lähtöaineita ja erityisiä halkeamiskelpoisia aineita hankintakeskukselle ennen kuin

niitä käytetään, siirretään tai varastoidaan. Eräistä poikkeuksista tähän veloitteeseen määrätään 58, 62 ja 63 artiklassa.

Tuottaja voi 58 artiklan mukaan itse valita oman tuotantoprosessinsa sen vaiheen, jossa se tarjoaa tuotettaan hankintakeskukselle. Sama koskee kahta tai useampaa keskenään sidoksissa olevaa yritystä.

Mikäli hankintakeskus ei käytä optio-oikeuttaan, tuottaja voi 59 artiklan mukaan joko muuntaa hallussaan olevia ydinaineita toiseen muotoon edellyttäen, että hän tarjoaa näin muutettua tuotettaan hankintakeskukselle, tai tuottajalla on oikeus saada komission suostumus viedä tuote yhteisön ulkopuolelle. Viennissä ei kuitenkaan saa soveltaa edullisempia ehtoja kuin hankintakeskukselle aikaisemmin tehdyssä tarjouksessa. Vienti ei myöskään saa olla yhteisön tavoitteiden kanssa ristiriidassa. Vienti tapahtuu aina hankintakeskuksen välityksellä.

Potentiaalisten käyttäjien tulee 60 artiklan mukaan määräajoin ilmoittaa hankintakeskukselle ydinainetarpeensa ja suunnitelmansa niiden täyttämistä. Vastaavasti tuottajien tulee ilmoittaa hankintakeskukselle myyntitarjouksistaan. Hankintakeskuksen tehtävänä on tämän jälkeen yrittää yhteensovittaa kysyntä ja tarjonta. Jos kysyntä on tarjontaa suurempi, hankintakeskuksen tulee jakaa tarjottu materiaali tarpeiden suhteessa. Artiklan mukaan hankintakeskuksen laatimat säännöt määrittelevät yksityiskohtaiset menettelytavat kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamisesta.

Hankintakeskuksen on 61 artiklan mukaan täytettävä kaikki sille tehdyt tilaukset lukuun ottamatta tapauksia, joissa oikeudelliset tai aineelliset syyt, kuten tarjousten puute, sen estävät. Artiklan mukaan hankintakeskus voi myös pyytää käyttäjältä etumaksua hankinnan varmistamiseksi.

Hankintakeskuksen optio-oikeuden rajoituksesta määrätään 62 artiklassa. Hankintakeskuksen tulee käyttää erityisiä halkeamiskelpoisia aineita koskevaa optio-oikeuttaan järjestääkseen saatavissa olevia, yhteisön alueella tuotettuja ydinaineita niitä tarvitseville, varastoidakseen itse tällaisia aineita tai viedäkseen niitä yhteisön ulkopuolelle. Kysymyksessä olevat ydinaineet ja niiden hyödynnettävät jäännökset on kuitenkin ensisijaisesti jätettävä tuottajalle varastoitaviksi, käytettäväksi tuottajan omien tarpeiden puitteissa tai annettaviksi tietyin edellytyksin yhteisön alueella sijaitsevien, tuot-

tajan kanssa yhteydessä olevien yritysten käyttöön näiden omien tarpeiden puitteissa.

Käytännössä hankintakeskuksen optio-oikeutta ja kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista koskevia artikloja on sovellettu huomattavasti yksinkertaisemmin kuin mihin ne antaisivat mahdollisuuden. Komissio on vuonna 1960 vahvistanut malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden kysynnän ja tarjonnan kohtaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 5 päivänä toukokuuta 1960 annetut Euroopan ydinenergiayhteisön hankintakeskuksen säännöt (360X0501). Sääntöjä on sittemmin muutettu vuonna 1975 hankintakeskuksen säännöllä (375X0701). Säännöissä on 60 artiklaa tarkentavia määräyksiä hankintakeskukselle annettavien ilmoitusten sisällöstä ja hankintatoimiston niiden perusteella tekemistä yhteenvedoista. Ilmoitukset tulee antaa vain hankintatoimiston niitä pyytäessä.

Silloin kun malmien tai lähtöaineiden (esimerkiksi rikastamattoman uraanin) tarjonta selvästi ylittää kysynnän, komissio voi antaa hankintatoimistolle määräyksen soveltaa yksinkertaistettua menettelyä, jossa ostajat ja myyjät voivat tehdä suoraan keskenään tuotteiden ostosopimuksia. Sopimusten tulee kuitenkin täyttää hankintakeskuksen määrittelemät yleiset ehdot ja ne on annettava hankintatoimistolle tiedoksi. Jollei tämä reagoi niihin kahdeksan päivän kuluessa, sopimus katsotaan hyväksytyksi.

Jollei yksinkertaistettuun menettelyyn ole siirrytty, malmien ja lähtöaineiden kysynnän ja tarjonnan yhteensovittaminen tapahtuu käytännössä muuten paljolti samalla tavalla, mutta hankintakeskuksen on kymmenen päivän kuluessa sopimustekstin saamisesta joko vahvistettava tai kumottava sopimus. Mitään yleisiä edellytyksiä ei tällöin myöskään ole päätöstä ohjaamassa, mutta hankintakeskuksen kumoava päätös on perusteltava.

Eriyisen halkeamiskelpoisen aineen, kuten rikastetun uraanin, kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamisessa menettelynä on, että rikastetun uraanin tuottajat ilmoittavat hankintakeskukselle toimitusmahdollisuutensa ja -ehdonsa. Hankintakeskuksen on tällöin ilmoitettava, käyttääkö se optio-oikeuttaan. Käytännössä optio-oikeutta ei ole käytetty.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinaineiden hankinnoista on Suomessa sää-

detty ydinenergialaissa (990/87). Ydinaineiden vienti, tuonti, hallussapito ja luovutus on luvanvaraista. Luvanvaraisuuden ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa, että ydinaineita ei siirretä rauhanomaisesta käytöstä ydinräjähteisiin tai muihin tuntemattomiin tarkoituksiin ja että ydinaineisiin liittyviä Suomen tekemistä valtiosopimuksista aiheutuvia velvoitteita noudatetaan. Viime kädessä lupa voidaan tarkoituksenmukaisuusharkinnan pohjalta evätä myös muista yhteiskunnan kokonaisuuteen liittyvistä syistä. Artiklat eivät edellytä ydinenergialain muuttamista.

63 artikla. Artiklan mukaan 45 artiklan mukaisten yhteisyritysten tuottamat ydinaineet on jaettava käyttäjille yhteisyrityksiä koskevien sääntöjen mukaisesti.

III jakso

Yhteisön ulkopuolelta tulevat malmit, lähtöaineet ja erityiset halkeamiskelpoiset aineet

64 artikla. Artiklan mukaan hankintakeskuksella on eräitä poikkeuksia lukuunottamatta yksinoikeus tehdä sopimuksia, joiden pääasiallisena tavoitteena on hankkia yhteisön ulkopuolelta tulevia, ydinpolttoaineen valmistuksessa tarvittavia ydinaineita.

65 artikla. Artiklan mukaan 60 artiklan mukaisia, kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista koskevia menettelytapoja sovelletaan myös yhteisön ulkopuolelta tulevia ydinaineita koskeviin hankintoihin. Hankintakeskus voi kuitenkin päättää hankintojen maantieteellisestä alkuperästä edellyttäen, että se varmistaa käyttäjille vähintään yhtä edulliset ehdot kuin tilauksessa mainitut.

66 artikla. Siinä tapauksessa, että hankintakeskus ei kykene täyttämään käyttäjien tekemiä tilauksia tai hankinnat eivät käyttäjien mielestä ole hinnaltaan kohtuullisia, komissio voi antaa käyttäjille oikeuden tehdä hankintasopimukset suoraan yhteisön ulkopuolisten toimittajien kanssa. Oikeudet voidaan antaa korkeintaan vuodeksi kerrallaan ja ne on uudistettava, mikäli olosuhteet jatkuvat edelleen. Käyttäjien on annettava komissiolle tiedoksi suunnitellut, suoraan tehtävät sopimukset ja komissiolla on yksi kuukausi aikaa kieltää sopimuksen tekeminen, jos se on ristiriidassa perustamissopimuksen tavoitteiden kanssa.

Käytännössä hankintakeskus on käyttänyt

yksinoikeuttaan sopimusten tekemiseen hyväksymällä tai hylkäämällä sille vahvistettaviksi lähetetyt, valmiiksi neuvotellut sopimukset.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinaineiden hankintoja ulkomailta on ydinenergialaissa (990/87) rajoitettu säättämällä ydinaineiden tuonti luvanvaraiseksi. Tämän lisäksi on tietyissä tapauksissa myös maahantuontia edeltävän hankintasopimuksen tekeminen säädetty luvanvaraiseksi. Lupa voidaan tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella evätä. Artiklat eivät edellytä muutoksia ydinenergialakiin.

IV jakso

Hinnat

67 artikla. Artiklan mukaan ydinaineiden hankinnoissa hintojen tulee pääsääntöisesti määräytyä kysynnän ja tarjonnan perusteella ilman, että jäsenvaltiot niihin kansallisin määräyksiin puuttuvat.

68 artikla. Artiklassa on annettu hankintakeskuksen tehtäväksi valvoa, että jäsenvaltiot eivät käytä hinnoittelumenettelyjä, joiden tarkoituksena on varmistaa tietyille käyttäjille suosituimmuusasema. Komissiolla on oikeus tarvittaessa palauttaa hinnat yleisten kilpailuperiaatteiden edellyttämälle tasolle.

69 artikla. Neuvosto puolestaan voi komission esityksestä säännellä tuottajahintoja. Jos hankintakeskus 67 artiklan nojalla määrää ehdot, joilla tilaukset voidaan täyttää, se voi ehdottaa tilauksen tehneille käyttäjille hintojen tasaamista.

Hinnoittelua koskevien määräyksiä soveltamista varten hankintakeskukselle on kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista koskevien sääntöjen nojalla ilmoitettava hankintasopimusten hintatiedot. Hankintakeskus arvioi niiden perusteella 67—69 artiklan määräysten toteutumisen. Mikäli hankintakeskus katsoo, että hinnoittelua koskevia määräyksiä ei noudateta, se voi kieltäytyä hyväksymästä hankintasopimusta tai kieltää sen tekemisen.

Yhteisön alueella ei ole toistaiseksi ollut pulaa ydinpolttoaineen valmistuksessa tarvittavista ydinaineista, eikä hankintakeskuksen ole

sen vuoksi tarvinnut puuttua yksittäisten sopimusten hinnoittelua koskeviin kohtiin. Hankintakeskus on kuitenkin pitkän tähtäimen huoltovarmuutta silmälläpitäen viime aikoina puuttunut yhteisön ulkopuolelta tulevien uraanitoimitusten yleiseen hintatasoon. Hankintakeskus on katsonut, että entisen Neuvostoliiton alueelta on tarjottu uraania yhteisön markkinoille hintaan, jonka on katsottu olevan polkumyynnin. Pitkällä tähtäimellä nykyiset toimittajat ovat kilpailusivistä vaarassa poistua markkinoilta, jolloin hankinnat jäisivät yhden toimittajan varaan. Hankintakeskus on katsonut, että tämä johtaisi huoltovarmuuden heikkemiseen ja on kieltäytynyt hyväksymästä hankintasopimuksia, joissa entisen Neuvostoliiton alueelta tulevan uraanin määrä ylittää 20 prosenttia yrityksen uraanihankinnoista. Lisäksi hankintakeskus on edellyttänyt, että hintataso vastaa maailmanmarkkinahintoja.

Imatran Voima Oy:n (IVO) Loviisan voimalaitoksen ydinpolttoaine kokonaisuudessaan hankitaan Venäjältä ja Teollisuuden Voima Oy:n (TVO) Olkiluodon voimalaitoksen tarvitsemasta uraanista yli 20 prosenttia on peräisin Venäjältä. Ydinaineiden hankintoja koskevia Euratom-sopimuksen määräyksiä ei sovelleta ennen liittymistä tehtyihin hankintasopimuksiin. Koska IVO:n hankintasopimukset ovat voimassa koko Loviisan nykyisten ydinvoimalaitosten käyttöä, hankintoja koskevat yhteisön määräykset eivät koskisi lainkaan IVO:n ydinpolttoainehankintoja. Pitkällä tähtäimellä yhteisön hankintapolitiikka aiheuttaa muutoksia TVO:n ydinpolttoainehankintoihin rajoittamalla hankintoja Venäjältä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ydinaineiden hankintaan tarvitaan ydinenergialain (990/87) mukainen lupa. Lupa voidaan evätä myös hankintahintaan liittyvistä syistä, mikäli yhteiskunnan kokonaisuus tätä edellyttää. Ydinaineiden hintoja ei sen sijaan voida ydinenergialain nojalla säännellä. Hintojen sääntely on mahdollista vain valmiuslain (1080/91) tarkoittamissa poikkeusoloissa.

Ydinenergialakia muutetaan siten, että Suomen viranomaiset voivat myöntää ydinaineiden hankintaan luvan vain silloin, kun hankinta ei ole ristiriidassa Euratom-sopimuksen velvoitteiden kanssa. Ydinenergialain muuttamista koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

V jakso

Hankintapolitiikkaa koskevat määräykset

70 artikla. Artiklassa määrätään keinoista, joilla komissio voi osaltaan myötävaikuttaa ydinaineita sisältävien mineraalivarojen hyödyntämiseen yhteisön alueella. Komissio voi ensinnäkin myöntää rahoitustukea malminetsintään. Lisäksi komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia mineraalivarojen etsinnästä ja hyödyntämisestä. Jäsenvaltioiden on toimitettava vuosittain komissiolle kertomus malminetsinnän ja tuotannon kehittämistä, todennäköisistä varoista sekä tehdyistä tai suunnitelluista investoinneista kaivostoimintaan näiden alueella.

Mikäli neuvosto määränemistöllä toteaa, että jäsenmaa ei ole riittävästi hyödyntänyt malmiesiintymiään, jäsenvaltion katsotaan luopuneen oikeudestaan yhtäläiseen pääsyyn hankintalähteille yhteisössä.

Artiklan nojalla on vuonna 1976 annettu uraaninetsintäohjelmia koskevien hankkeiden tuesta jäsenvaltioiden alueella komission asetus (Euratom) N:o 2014/76. Asetuksella komissio määrittelee, millä edellytyksillä se antaa rahoitustukea jäsenvaltioiden alueella tapahtuvalle uraaninetsinnälle. Yhteisön talousarviossa ei tähän tarkoitukseen myönnettyjä määrärahoja ole ollut vuoden 1982 jälkeen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomessa ydinaineita sisältävien mineraalivarojen hyödyntämisestä säädetään kaivoslaisissa (503/65) sekä ydinenergialaissa (990/87). Kaivoslain nojalla kauppa- ja teollisuusministeriö voi, jollei kaivosoikeuden haltija ole kymmenen vuoteen harjoittanut kaivostoimintaa, velvoittaa hänet ryhtymään kahden vuoden kuluessa esiintymän hyödyntämiseen uhalla, että kaivosoikeus voidaan julistaa menetetyksi.

Mineraalivarojen hyödyntämistä koskeva 70 artikla ei edellytä muutoksia lainsäädäntöön. Lisäksi Suomen tunnetut uraanivarat ovat niin vähäiset, etteivät artiklan kaivostoiminnan käynnistämistä koskevien keinojen soveltaminen Suomeen ole todennäköistä.

71 artikla. Komission tulee myös antaa suosituksia verotusta ja kaivostoimintaa koskevista määräyksistä. Erityisiä uranikaivostoi-

mintaa koskevia suosituksia ei ole annettu.

72 artikla. Artiklan mukaan hankintakeskus voi koota yhteisössä tai yhteisön ulkopuolella kaupallisia varmuusvarastoja helpottamaan yhteisön hankintoja ja varmistamaan säännöllisiä toimituksia. Komissio voi lisäksi tarvittaessa päättää varmuusvarastojen kokoamisesta. Artiklan mukaan neuvosto hyväksyy määränemistöllä komission ehdotuksesta yksityiskohdalliset säännöt näiden varastojen rahoituksesta. Neuvosto ei ole toistaiseksi antanut tällaisia sääntöjä eikä hankintakeskus kerännyt varmuusvarastoja.

VI jakso

Erinäisiä määräyksiä

73 artikla. Artikla koskee sopimuksia, jotka jäsenvaltio, henkilö tai yritys tekee yhteisön ulkopuolisen valtion, järjestön tai kolmannen maan kansalaisen kanssa ja joiden toimeenpano edellyttää hankintakeskuksen toimivaltaan kuuluvien tuotteiden toimituksia. Tällaisen sopimuksen tekemiselle ja muuttamiselle tarvitaan tuotteiden toimitusten osalta komission ennalta antama suostumus.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergialain (990/87) mukaan ydinaineiden tuontiin ja vientiin tarvitaan lupa. Eräissä tapauksissa lupa tarvitaan myös tuontia edeltävän hankintasopimuksen tekemiseen. Artikla ei edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön.

74 artikla. Artiklan mukaan komissio voi antaa luvan olla soveltamatta hankintakeskuksen optio-oikeutta ja komission lupaa koskevia määräyksiä silloin, kun on kysymys tutkimustarkoituksiin käytettävistä pienistä ydinainemääristä.

Komissio on vuonna 1966 antanut artiklan perusteella asetuksen (Euratom) N:o 17/66 malmien, lähtöaineiden ja erityisten halkeamiskelpoisten aineiden pienten määrien siirron vapauttamisesta hankintaa koskevan VI luvun määräysten soveltamisesta. Asetusta on sittemmin muutettu komission asetuksella (Euratom) N:o 3137/74.

Asetuksen mukaan perustamissopimuksen

VI luvun määräyksiä ei sovelleta malmien ja uraani- ja torium-lähtöaineiden osalta siirtoihin yhteisön sisällä, vienteihin yhteisön ulkopuolelle tai tuonteihin yhteisön ulkopuolelta, jos uraani- tai toriummäärä on siirtoa tai tuontia kohti enintään yksi tonni uraania tai toriumia ja enintään 5 tonnia vuodessa käyttäjää tai viejää kohti.

Määräyksiä ei myöskään sovelleta erityisen halkeamiskelpoisen aineen siirtoihin yhteisön sisällä, vienteihin yhteisön ulkopuolelle tai tuonteihin yhteisön ulkopuolelta, jos halkeavan isotoopin määrä on enintään 200 g siirtoa kohti ja enintään 1000 g vuodessa käyttäjää kohti. Vienneissä ja tuonneissa on lisäksi noudatettava yhteisön ja kolmansien maiden välillä solmittuja yhteistyösopimuksia.

75 artikla. Artikla koskee yhteistä hankintapolitiikkaa ja hankintakeskusta koskevien määräysten soveltamatta jättämistä malmien, lähtöaineiden tai erityisten halkeamiskelpoisten aineiden käsittelyä, muuntamista tai muokkaamista koskeviin sopimuksiin tapauksissa, joissa materiaali palautetaan toimeksiantajalle. Näitä sopimuksia ovat sellaiset, käytännössä lähinnä uraanin konvertointia ja isotooppirikastusta koskevat sopimukset, joissa osallisina on:

- a) useita eri henkilöitä tai yrityksiä,
- b) henkilö tai yritys ja kansainvälinen organisaatio tai kolmannen valtion kansalainen ja materiaali käsitellään, muunnetaan tai muokataan yhteisön ulkopuolella, tai
- c) henkilö tai yritys ja kansainvälinen organisaatio tai kolmannen valtion kansalainen ja materiaali käsitellään, muunnetaan tai muokataan yhteisön alueella.

Viimeksi mainitussa tapauksessa aine voidaan palauttaa asianomaisen nimeämälle muulle yhteisön ulkopuoliselle vastaanottajalle.

Asianomaisten henkilöiden ja yritysten on kuitenkin ilmoitettava tällaisista hankkeista komissiolle. Komissio voi tällöin kieltää yhteisön ulkopuolella tapahtuvan käsittelyn, jos se toteaa, että toimenpiteitä ei voida toteuttaa tehokkaasti ja turvallisesti ja ilman merkittävää materiaalihukkaa.

Artiklan mukaan edellä mainituissa sopimuksissa tarkoitettuihin ydinaineisiin sovelletaan kuitenkin perustamissopimuksen VII luvussa tarkoitettua turvallisuusvalvontaa. Toisaalta yhteisön omistusoikeuksia koskevia VIII luvun määräyksiä ei sovelleta ydinaineisiin,

jotka ovat peräisin yhteisön ulkopuolelta ja jotka palautetaan käsittelyn jälkeen yhteisön ulkopuolelle.

Artiklan määräykset eivät edellytä muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Jos komissio kieltää yhteisön ulkopuolella tapahtuvan käsittelyn, Suomen viranomaisten on vastaavasti evättävä ydinenergiain (990/87) nojalla käsittelyn toteuttamiseksi tarvittavat luvat.

76 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi jäsenvaltion tai komission aloitteesta yksimielisesti päättää hankintoja koskevan luvun määräysten muuttamisesta, erityisesti siinä tapauksessa, että ennalta arvaamattomat olosuhteet aiheuttavat yleisen pulan.

Komissio ehdotti vuonna 1982 yhteisön yhteistä hankintapolitiikkaa ja hankintakeskuksen toimintaa koskevaa perusteellista uudistusta, mutta neuvostossa esitys ei edennyt. Ehdotuksen mukaan hankintakeskus muun muassa menettäisi optio-oikeutensa materiaaleihin sekä yksinoikeutensa solmia hankintasopimuksia.

Vuonna 1985 komissio teki ehdotuksen, joka koskee ydinmateriaalien ja teknologian vientiä yhteisön ulkopuolelle. Ehdotuksen mukaan yhteisölle luotaisiin yhteinen vientipolitiikka. Neuvosto ei ottanut kantaa tähänkään ehdotukseen.

Artiklan mukaan neuvoston oli seitsemän vuoden kuluttua perustamissopimuksen voimaantulosta vahvistettava hankintoja koskevan luvun määräykset kokonaisuudessaan tai annettava uudet määräykset.

VII luku

Turvavalvonta

77—81 artikla. Artikloissa määrätään komission tehtäväksi ylläpitää valvontajärjestelmää, jonka tarkoituksena nykyisin on varmistaa, että yhteisön ydinasettomien jäsenvaltioiden alueella olevien ydinaineiden käyttöä koskevia ydinsulkusopimuksen velvoitteita noudatetaan ja että yhteisöön kuuluvien ydinasevaltioiden siviilikäytössä olevia ydinaineita ei siirretä muihin tarkoituksiin kuin mihin niitä on ilmoitettu käytettävän. Tällaisesta ydinmateriaaleihin kohdistuvasta valvonnasta käytetään usein myös nimitystä ydinmateriaalivalvonta. Lisäksi artikloihin sisältyy määräyksiä valvontajärjestelmän ylläpitoon liittyvistä komission oikeuksista ja jäsenvaltioiden ja niiden kansalaisten

velvollisuuksista. Yhteisön tuomioistuin on päätöksessään 1/78 omaksunut kannan, että turvallisuusvalvontaan kuuluvat myös niin sanottu turvajärjestelyt eli toimenpiteet ydinaineiden suojaamiseksi rikolliselta toiminnalta.

77 artikla. Artikla sisältää valvontajärjestelmän ylläpitoa koskevan velvoitteen komissiolle sekä määrittelee valvonnan tarkoituksen. Tarkoituksena on varmistaa, että yhteisön alueella olevia ydinaineita ei siirretä muuhun tarkoitukseen kuin siihen, mihin niiden käyttäjät ovat ilmoittaneet niitä käyttävänsä ja että yhteisön ja kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön välisestä sopimuksesta aiheutuvia velvoitteita noudatetaan. Tällaisia velvoitteita sisältyy komission 101 artiklan nojalla tekemiin sopimuksiin sekä Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) että eräiden kolmansien valtioiden kanssa.

78 artikla. Artiklan mukaan jokaisen, joka perustaa tai käyttää laitoksia, joissa tuotetaan, erotellaan tai käytetään ydinaineita tai käsitellään käytettyä ydinpolttoainetta, on ilmoitettava komissiolle sellaiset laitoksia koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen 77 artiklassa tarkoitettun valvonnan toimeenpanon kannalta. Komission on lisäksi hyväksyttävä menetelmät, joita käytetään säteilytettyjen aineiden kemialliseen käsittelyyn eli käytännössä ydinpolttoaineen jälleenkäsittelyyn, siinä määrin kuin se on tarpeen valvonnan tavoitteiden saavuttamiseksi.

79 artikla. Artiklassa velvoitetaan ydinaineiden haltijoita pitämään kirjaa hallussaan olevista, tuottamistaan ja muualta saamistaan tai pois luovuttamistaan ydinaineista sekä raporttoimaan niistä suoraan komissiolle siinä määrin kuin se on valvonnan kannalta tarpeen. Raportit samoin kuin edellisessä artiklassa tarkoitettut tiedot on toimitettava tiedoksi asianomaiselle kansalliselle viranomaiselle. Komissio antaa tarkempia määräyksiä raportointivelvoitteista asetuksella, jolle sen on saatava neuvoston hyväksyntä.

80 artikla. Artiklan mukaan komissio voi vaatia, että kaikki ylimääräiset ydinaineet, joita ei parhaillaan käytetä tai jotka eivät ole käytössä, varastoidaan Euratomin hankintakeskuksen varastoihin tai muihin varastoihin, joita komissio valvoo tai voi valvoa. Hankintakeskus ei ole toistaiseksi perustanut tällaisia varastoja, vaan kaikki ydinaineet ovat niitä hallussapitävien omista varastoissa.

81 artikla. Artiklan mukaan komissio voi lähettää tarkastajia jäsenvaltioiden alueelle.

Ennen tarkastajan ensimmäistä tehtävää jäsenvaltion alueella, komission on käytävä asianomaisen jäsenvaltion kanssa tarkastajan tehtävää sekä myös kaikkia myöhempiä tämän tarkastajan tehtäviä kattavat neuvottelut. Artikla ei edellytä, että tarkastajan lähettämiseksi olisi saatava jäsenvaltion suostumus.

Tarkastajille annetaan artiklassa laajat pääsyoikeudet kaikkiin paikkoihin ja tietoihin siinä määrin kuin se on tarpeen ydinaineiden valvonnan kannalta. Jäsenvaltio voi niin halutesaan lähettää viranomaistensa edustajia komission tarkastajien seuraan edellyttäen, että se ei hankaloita tai viivästytä tarkastustehtävien suorittamista.

Jos jäsenvaltio vastustaa tietyn tarkastuksen tekemistä, komissio voi pyytää yhteisön tuomioistuimelta valtuudet valvonnan suorittamiseksi pakkokeinoin. Tuomioistuimen on ratkaistava asia kolmen päivän kuluessa. Päätöksen tekee tuomioistuimen puheenjohtaja. Vielä kiireellisemmissä tapauksissa komissio voi myös itse määrätä tarkastuksen suorittamisesta pakkokeinoin, jolloin määräys on toimitettava jälkikäteen tuomioistuimen hyväksyttäväksi. Valtuuksien antamisen tai komission päätöksen jälkeen jäsenvaltion viranomaisten on varmistettava tarkastajille tarkastuksen esteetön suorittamismahdollisuus.

Nykyisin sovellettavat tarkemmat määräykset 77—81 artiklassa tarkoitettun valvonnan toimeenpanosta sisältyvät Euratomin turvallisuusvalvontaa koskevien määräysten täytäntöönpanosta 19 päivänä lokakuuta 1976 annettuun komission asetukseen (Euratom) N:o 3227/76. Asetuksen eräitä yksityiskohtia on muutettu asetuksilla (Euratom) N:o 220/90 ja 2130/93. Asetuksen sisältöön on vaikuttanut oleellisesti samoihin aikoihin tehty sopimus Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Euroopan atomienergiayhteisön ja Kansainvälisen atomienergiajärjestön välillä ydinsulkusopimuksen III artiklan ja 4 kohdan täytäntöönpanosta (278A0222(01)).

Asetuksessa säädetään yksityiskohtaisesti ydinmateriaalien kirjanpito- ja raportointimenetelmästä. Asetuksen liitteenä on joukko kaavakkeita, joiden mukaisesti ydinaineiden haltijoiden on annettava komissiolle teknisiä tietoja laitoksista, joissa käsitellään, käytetään ja varastoidaan ydinaineita sekä tietoja siirrettävien

ja varastoitavien ydinaineiden määristä. Keskeinen periaate on, että valvonnan toimeenpanossa ydinaineita hallussapitävät henkilöt ja yritykset ovat suoraan yhteydessä komissioon.

Asetuksen I osan 1—5 artikla määrittää yksityiskohtaisesti perustamissopimuksen 78 artiklassa tarkoitettujen, ydinlaitosten rakennetta koskevien teknisten tietojen laadun ja laajuuden sekä aikarajat tietojen ja niiden muutosten toimittamiselle. Uusien laitoksien osalta tekniset tiedot on annettava 200 päivää ennen ensimmäisen ydinaine-erän saapumista laitokselle. Suurten laitosten osalta on tietyt yleisluonteiset tiedot, kuten omistaja, tarkoitus, sijaintipaikka ja kapasiteetti ilmoitettava jo 200 päivää ennen rakentamisen aloittamista.

Asetuksen 6 artiklan mukaan komissiolle tulee toimittaa vuosittain toimintaohjelma laitostohtaisissa määräyksissä esitetyn mukaisesti. Lisäksi tulee toimittaa tietoja valvonnan kannalta ajankohtaisista toiminnoista, kuten ydinmateriaalivarastojen inventoinneista ja reaktoreiden vaihtolatauksista.

Komissio laatii 7 artiklan mukaan kullekin raportointivelvolliselle eli käytännössä kullekin ydinlaitokselle yksityiskohtaiset määräykset kirjanpidosta, ydinmateriaalien muusta valvonnasta ja raportoinnista. Mikäli nämä määräykset edellyttävät toimenpiteitä, jotka on katsottava laitoksen normaalista hallinnosta poikkeaviksi, laitoksenhaltijalla on oikeus saada niistä aiheutuvista lisäkustannuksista komissiolta korvaus. Ennen yksityiskohtaisten määräysten antamista komission tulee 8 artiklan mukaan neuvotella asianomaisen henkilön tai yrityksen kanssa. Jäljennös komission päätöksestä on toimitettava myös jäsenvaltiolle.

Asetuksen II osassa annetaan tarkemmat säännökset perustamissopimuksen 79 artiklassa tarkoitettua ydinmateriaalien kirjanpidosta ja raportoinnista. Esimerkiksi ydinaineiden alkuinventointi on tehtävä 15 päivän kuluessa sen kuukauden päättymisestä, jolloin asetus astuu voimaan. Asetuksen III osassa on vastaavat säännökset ydinaineiden tuonnista ja viennistä yhteisön ulkopuolisiin maihin sekä yhteisön sisäisistä siirroista.

Asetuksen IV osan 29—31 artiklassa on säännökset kaivostoiminnassa noudatettavasta kirjanpidosta ja raportoinnista. Ydinaineiden kuljetuksia koskevia säännöksiä on 32 ja 33 artiklassa. Kun ydinaineita luovutetaan kuljetettavaksi tai kuljetuksen päätyttyä vastaanottajalle, luovutuksen on perustuttava asianmu-

kaisesti allekirjoitettuihin asiakirjoihin. Vastavasti 34 artiklan mukaan ydinaineita välittävien on vähintään vuoden ajan säilytettävä välitystapahtumaan liittyvät asiakirjat.

Asetuksen V osassa on ydinasevaltioita koskevia poikkeuksia asetuksen soveltamiseen. Pääsääntönä on, että asetusta ei sovelleta yhteisöön kuuluvissa ydinasemaissa puolustusvoimien laitoksiin ja ydinaineisiin. Tarpeelliset määritelmät sisältyvät VI osaan.

Asetuksessa (Euratom) N:o 3227/76 on eräitä säännöksiä, jotka koskevat asetuksen voimaantuloon sidottuja tietojen toimittamisen määräaikoja. Suomen liittymisasikirjojen mukaan asetus tulee voimaan Suomen osalta liittymishetkellä ja näitä asetuksen määräaikoja sovelletaan liittymispäivästä lukien.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergialain (990/87) 63 §:n 1 momentti antaa säteilyturvakeskukselle valtuudet valvoa lain soveltamisalaan kuuluvia toimintoja. Valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että toiminta tapahtuu ydinenergialainsäädännön ja Suomen tekemien ydinenergia-alan kansainvälisten sopimusten velvoitusten mukaisesti. Valvonnan tarkoitus on siten laajempi kuin perustamissopimuksessa tarkoitettua valvonnan. Valtuudet mahdollistavat sen, että säteilyturvakeskus pitää Suomea varten paljolti samankaltaista valvontajärjestelmää kuin komissio. Samankaltaisuuden taustalla on, että Suomi on tehnyt IAEA:n kanssa sisällöltään edellä mainittua EY:n ydinaseettomien jäsenvaltioiden, Euratom-yhteisön ja IAEA:n välistä sopimusta vastaavan sopimuksen (SopS 2/72). Valvonnan kustannukset peritään valvottavilta valtion maksuperustelain (150/92) nojalla.

Ydinenergialain 63 §:n 2 momentin mukaan pääsyoikeuksiin ja ydinmateriaaleista pidettyä kirjanpitoa koskevien tietojen saantiin liittyvät oikeudet ovat myös henkilöillä, jotka suorittavat Suomea velvoittavissa ydinenergia-alan kansainvälisissä sopimuksissa edellytettyä valvontaa Suomessa. Edellytyksenä on, että Suomen hallitus on hyväksynyt heidät toimimaan tarkastajina Suomessa ja että säteilyturvakeskuksen edustaja on läsnä tarkastuksen aikana. Suomen nykyisissä sopimuksissa määrätty valvonta on kuitenkin suppeampaa kuin se, mihin Euratom-sopimus antaa mahdollisuuden.

Ydinenergialakia on muutettava siten, että se ottaa huomioon perustamissopimuksessa ko-

missiolla annetut oikeudet ydinmateriaalivalvonnan suorittamiseen. Tätä koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen. Säteilyturvakeskuksen oikeudet jäävät ennalleen, mutta sen on niitä soveltaessaan otettava huomioon Euratom-yhteisön toimielinten toimivalta.

Yksityiskohtaiset määräykset ydinmateriaalivalvonnasta Suomessa on annettu säteilyturvakeskuksen ohjeissa. Edellä selostettu komission asetus ei edellytä muutoksia Suomen asianomaiseen lainsäädäntöön, vaan sillä luodaan rinnakkainen valvontajärjestelmä.

82 artikla. Artiklassa määrätään tarkastajien palvelussuhteesta ja tehtävistä sekä toimenpiteistä, jos rikkomuksia havaitaan. Tarkastajien velvollisuutena on pyytää esitettäväksi ja todentaa ydinmateriaalikirjanpito. Tarkastajien tehtävänä on myös raportoida havaitsemistaan rikkomuksista komissiolle.

Komissio voi artiklan toisen kohdan mukaan antaa direktiivin, jossa asianomaista jäsenvaltiota pyydetään toteuttamaan havaitun rikkomuksen korjaamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Mikäli valtio ei noudata komission direktiiviä asetetussa määräajassa, komissio tai jäsenvaltio voi kolmannen kohdan mukaan saattaa asian yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi ilman, että asianomaiselta valtiolta ensin pyydetään 142 tai 143 artiklassa tarkoitettua vastinetta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergialaissa (990/87) säteilyturvakeskukselle on annettu ydinenergian käytön valvontaan liittyvät valtuudet ja valvontaoikeudet. Jos komissio antaa direktiivin havaittujen rikkomusten korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä, voidaan se luvanhaltijoihin kohdistuvien velvoitteiden osalta toimeenpanna ydinenergialain nojalla. Artikla ei edellytä voimassa olevan lainsäädännön muuttamista.

83 artikla. Artiklassa määrätään seuraamuksista, joita komissio voi määrätä henkilöille tai yrityksille, jotka jättävät noudattamatta niille perustamissopimuksen turvalvontaa koskevassa luvussa määrättyjä velvoitteita. Artiklan 1 kohdassa luetellut seuraamukset on lueteltu ankaruusjärjestyksessä. Seuraamus voi olla varoitus, tiettyjen etuuksien kuten taloudellisen tai teknisen avun peruuttaminen, yrityksen asettaminen enintään neljäksi kuukaudeksi komission ja asianomaisen jäsenvaltion yhteisesti

nimeämän henkilön tai lautakunnan hallintaan tai ydinaineiden täydellinen tai osittainen poisottaminen. Vaikka 86 artiklan mukaisesta yhteisön omistusoikeudesta ydinaineisiin seuraa, että ydinaineiden poisottamisessa ei muodollisesti ole kysymys takavarikosta, on käytännössä kyse kuitenkin siihen verrattavasta toimenpiteestä.

Varoitusta on käytetty vuonna 1992 ja vuonna 1990 komissio asetti erään ydinvoimalaitoksen johtoon neljän kuukauden ajaksi kolmihenkisen lautakunnan.

Artiklan 2 kohdan mukaan komission ydinaineiden luovuttamista koskevat päätökset ovat jäsenvaltioissa täytäntöönpanokelpoisia. Yhteisön normaalista käytännöstä poiketen päätöstä vastaan yhteisön tuomioistuimessa nostetulla kanteella on lykkäävä vaikutus. Tuomioistuin voi kuitenkin komission tai jäsenvaltion pyynnöstä määrätä, että päätös pannaan täytäntöön välittömästi.

Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia laeista ja aseuksista, jotka on tarkoitettu varmistamaan asianomaisten velvoitteiden noudattaminen. Tällaisia suosituksia ei ole annettu. Jäsenvaltioiden tehtävänä on 4 kohdan mukaan huolehtia siitä, että seuraamukset pannaan täytäntöön ja että rikkomuksista vastuussa olevat tarvittaessa korjaavat tilanteen.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergian käyttöön liittyvistä pakkokeinoista ja seuraamuksista on säädetty ydinenergialain (990/87) 10 ja 11 luvussa ja luvan peruuttamisesta 26 §:ssä. Ydinenergialaissa on siten Suomen viranomaisille annettu riittävät valtuudet määrätä rikkomuksista vastuussa olevat noudattamaan niille kuuluvia velvoitteita. Ydinenergialakia on kuitenkin muutettava siten, että se ottaa huomioon Euratom-sopimuksessa komissiolle annetut oikeudet määrätä seuraamuksia ydinmateriaalivalvonnassa esiin tulleista rikkomuksista. Tätä koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

84 artikla. Artiklassa määrätään valvontajärjestelmään kohdistuvista rajoituksista. Valvonnan pitää kohdella eri toimintoja tasapuolisesti. Valvonnasta vastuussa olevien toimielimien valtuudet rajoitetaan siihen, mikä on tarpeen valvonnan tavoitteiden toteuttamiseksi. Artiklassa määrätään myös puolustustarpeisiin tar-

koitettujen aineiden sulkemisesta valvonnan ulkopuolelle.

85 artikla. Artiklan mukaan neuvosto voi yksimielisellä päätöksellä muuttaa 77—84 artiklaan sisältyviä valvonnan toimeenpanoa koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä. Artikloja ei ole koskaan muutettu.

VIII luku

Omistusoikeus

86 ja 87 artikla. Erityiset halkeamiskelpoiset aineet eli käytännössä rikastettu uraani ja plutonium, ovat yhteisön omaisuutta. Yhteisön omistusoikeus ulottuu kaikkiin erityisiin halkeamiskelpoisiin aineisiin, jotka henkilö tai yritys on tuottanut tai tuonut maahan ja joihin sovelletaan VII luvussa määrättyä turvavalvontaa. Jälkimmäinen edellytys rajaa puolustustarkoituksiin käytettävät ydinaineet omistusoikeuden ulkopuolelle.

Jäsenvaltioilla, henkilöillä tai yrityksillä on kuitenkin rajoittamaton oikeus käyttää ja kuluttaa asianmukaisesti haltuunsa saamiaan erityisiä halkeamiskelpoisia aineita, jos perustamissopimuksen velvoitteita noudatetaan. Sen sijaan aineiden hankintaa ja luovutusta rajoittavat VI luvun määräykset. Suomessa ei ydinaineiden omistusoikeudesta ole erityisiä säännöksiä. Perustamissopimuksen 86 artiklan mukainen yhteisön omistusoikeus on 87 artiklan valossa paljolti muodollinen.

88 ja 89 artikla. Hankintakeskuksen tulisi pitää yhteisön nimissä erityistä tilinpitoa yhteisön omistamien ydinaineiden rahallisesta arvosta. Kullakin jäsenvaltiolla, henkilöllä ja yrityksellä, jonka hallussa on tai on ollut erityistä halkeamiskelpoista ainetta, on oma tilinsä, samoin yhteisöllä ja hankintakeskuksella. Tilien välillä suoritetaan kirjauksia hallintaoikeuden siirtymisen yhteydessä. Ydinaineiden arvon muutoksista aiheutuvien voittojen ja tappioiden tulee langeta sille, jonka hallussa aineet ovat.

Ydinainehankintojen rahaliikennettä ei ole koskaan tapahtunut hankintakeskuksen kautta, eikä edellä tarkoitettua tilinpitoa ole koskaan aloitettu.

90 artikla. Neuvosto voi yksimielisesti muuttaa jäsenvaltion tai komission aloitteesta omistusoikeutta koskevia määräyksiä, jos se on uusien olosuhteiden vuoksi tarpeen. Komission

velvollisuutena on tutkia kaikki jäsenvaltion pyynnöt asiassa. Omistusoikeutta koskevia määräyksiä ei ole koskaan muutettu.

91 artikla. Artikla korostaa, että perustamissopimuksella puututaan yksinomaan erityisten halkeamiskelpoisten aineiden omistusoikeuteen.

IX luku

Ydinalan yhteismarkkinat

92 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimuksen yhteismarkkinoita koskevia määräyksiä sovelletaan vain sopimuksen liitteessä IV luetteluihin tavaroihin ja tuotteisiin. Neuvosto voi komission esityksen mukaisesti muuttaa luetteloa.

Liitteen IV luettelo A¹ sisältää niin sanotut ydinaineet, ydinaineita sisältävät malmit ja ydinpolttoaineen tuotannon eri vaiheissa kysymykseen tulevia ydinaineiden kemiallisia yhdisteitä ja seoksia. Liitteen IV kaksi muuta luetteloa (luettelo A² ja luettelo B) puolestaan sisältävät ydinreaktorit ja niiden hidastinaineet, reaktoreiden osat ja varaosat, ydinaineiden käsittely- ja kuljetuslaitteet sekä joukon ydintekniikan tutkimuksessa tarvittavia laitteita ja tuotteita. Neuvosto on siirtänyt ydinreaktoreiden osat ja varaosat luettelosta B luetteloon A² vuonna 1959 annetulla asetuksella N:o 5 perustamissopimuksen liitteen VI luettelon B muuttamisesta. Liite IV koskee nimenomaan tavaroita ja tuotteita eikä sen voida katsoa kattavan ydinenergian käytöstä syntyviä radioaktiivisia jätteitä.

93 artikla. Artiklan ensimmäinen kohta koskee tuonti- ja vientitullien ja määrällisten rajoitusten poistamista jäsenvaltioiden välillä tapahtuvassa kaupassa. Poistamisen tuli tapahtua vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta eli nopeammin kuin EY:n perustamissopimuksessa edellytetään, mutta tämä nopeutus koski vain liitteessä IV luetteltuja tavaroita ja tuotteita. Luettelossa B mainittujen tuotteiden osalta edellytettiin lisäksi, että ne kuuluivat 94 artiklassa tarkoitettun yhteisen tullitariffin piiriin. Toisin kuin EY:n perustamissopimuksen 30 artiklassa tässä artiklassa ei puhuta vaikutuksiltaan määrällisiin rajoituksiin verrattavista toimenpiteistä.

Artiklan toinen kohta antaa mahdollisuuden kantaa tullimaksuja Euroopan ulkopuolella si-

jaitsevilla jäsenvaltion toimivaltaan kuuluvilla alueilla. Edellytyksenä on, että tullit eivät aseta emämaata muita jäsenvaltioita suositumpaan asemaan.

Yhteisön tuomioistuin on päätöksessään 1/78 omaksunut kannan, että Euratom-sopimuksen ydinalan yhteismarkkinoita koskevat määräykset eivät ole muuta kuin tiettyyn erityiseen alaan kohdistuva sovellutus niistä EY:n perustamissopimuksen oikeudellisista käsitteistä, jotka muodostavat EY:n yhteismarkkinoiden käsitteellisen perustan. Tuomioistuimen mukaan ne koskevat ydinaineiden ja tiettyjen erityisaineiden ja -laitteiden siirtojen vapauttamista siten, että verotusta, kauppaa tai teknisiä seikkoja koskevasta kansallisesta lainsäädännöstä suoraan tai epäsuorasti johtuvat esteet eivät niitä vaikeuttaisi. Tarkoituksena on luoda yhtenäinen markkina-alue.

Ydinalan yhteismarkkinoiden luomisessa on kuitenkin käytännössä edetty varovasti ja niiden toimintaan vaikuttaa esimerkiksi terveysuojelua koskevan 30 artiklan nojalla annettu sekundäärilainsäädäntö.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Perustamissopimuksen liitteessä IV lueteltujen tavaroiden ja tuotteiden tullit on liittymissopimuksen sopimuspuolten väliltä poistettu jo aiemmin tehtyjen vapaakauppasopimusten nojalla. Määrällisiä rajoituksia ei maiden välillä myöskään ole sovellettu. Sen sijaan useiden liitteessä lueteltujen tavaroiden ja tuotteiden tuontiin ja vientiin tarvitaan ydinenergiain (990/87) mukainen lupa, jonka myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Joidenkin kohdalla tulee kysymyksen säteilylain (592/91) mukainen, oikeusharkintaan perustuva lupa.

Ydinalan yhteismarkkinoiden luomiseksi on sekä ydinenergiain että säteilylain tuonti- ja vientilupia koskevat säännökset muutettava yhteismarkkinoiden vaatimusten mukaisiksi. Lakien muuttamista koskevat hallituksen esitykset annetaan erikseen.

94 ja 95 artikla. Artiklat koskevat jäsenvaltioiden yhteistä tullitariffia, josta niiden tuli sopia vuoden kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta. Ne ovat käytännössä korvautuneet EY:n perustamissopimuksen 18—29 artiklan määräyksillä.

96 artikla. Artiklan 1 kohdan määräysten

perusteella kaikki sellaiset kansalaisuuteen perustuvat rajoitukset poistetaan, jotka vaikuttavat jäsenvaltioiden kansalaisten vapautteen vastaanottaa ammattitaitoa vaativaa työtä ydin-alalla. Alan asiantuntijoiden vapaa liikkuminen yhteisön alueella katsotaan perustamissopimuksessa erääksi keinoksi sen tavoitteiden saavuttamisessa. Työntekijöiden liikkuvuutta voidaan rajoittaa vain yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen sekä kansanterveyteen perustuvilla syillä. Neuvosto voi antaa artiklan soveltamista koskevia direktiivejä.

EY:n perustamissopimuksen 48 ja 49 artiklan työntekijöiden liikkuvuutta koskevat määräykset ja niiden perusteella annetut säädökset koskevat vastaavasti työntekijöiden liikkuvuutta ydin-alalla.

Neuvosto on antanut artiklan perusteella 5 päivänä maaliskuuta 1962 ydinenergian käyttöön soveltuvan ammattitaitoisen työvoiman vapaasta työhönotosta direktiivin (62/302/Euratom), joka sisältää säännökset työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta ydin-alalla. Direktiivissä ja sen liitteessä määritellään, mitä tarkoitetaan ammattitaitoa vaativalla työllä ja minkälaista koulutusta ja käytännön työkokemusta tällaisiin tehtäviin otettavalta tulee edellyttää. Direktiivin 5 artiklassa todetaan, että niiltä osin kuin direktiivi ei sisällä säännöksiä, sovelletaan EY:n perustamissopimuksen määräyksiä ja sen perusteella annettuja säännöksiä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Työntekijöiden vapaasta liikkuvuutta koskevat EY:n perustamissopimuksen määräykset ja niiden soveltamisesta annetut säädökset sisältyvät ETA-sopimukseen. Niistä aiheutuneet lainsäädäntömuutokset on toteutettu ETA-sopimuksen (1504/93) ja ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 voimaansaattamisen (530/94) yhteydessä. Erityisesti ydinenergia-alaa koskeva rajoitus on ydinenergia-asetuksen (161/88) 125 §:ssä, jonka mukaan vain Suomen kansalainen voidaan hyväksyä ydinlaitoksen vastaavaksi johtajaksi. Asetusta on muutettava siten, ettei se diskriminoidi yhteisömaiden kansalaisia.

97 artikla. Artiklan mukaan mitään kansalaisuutta koskevia rajoituksia ei saa asettaa osallistumiselle teollisten tai tutkimuskäyttöön tarkoitettujen ydinlaitosten rakentamiseen yh-

teisön alueella. Kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltö perustamissopimuksen soveltamisalalla on kuitenkin rajoitetumpi kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 6 artiklassa oleva määräys. Artiklan mukaan kansalaisuuteen perustuvia rajoituksia ei saa soveltaa sellaisiin jäsenvaltioiden lainkäyttövallan alaisiin luonnollisiin henkilöihin tai oikeushenkilöihin, jotka haluavat osallistua tieteellisten tai teollisten ydinlaitosten rakentamiseen yhteisön alueella.

Syrjimättömyysperiaatteen rajoittaminen koskemaan ainoastaan tiettytyypistä toimintaa ydinenergian alalla selittyy, kun tarkastellaan artiklan määräystä yhdessä 2 ja 77 artiklan määräysten kanssa. Tämän mukaisesti tarkoituksena on taata tieteellisen tutkimuksen edellytysten ja investointien sekä yhteismarkkinoiden toteutuminen ydinenergia-alalla niin, että samalla voidaan varmistua ydinenergian rauhanomaisesta käyttötarkoituksesta.

Artiklan nojalla ei ole annettu johdettua oikeutta. Artiklaan on kuitenkin viitattu neuvoston direktiivissä 90/531/EY vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyistä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergilain (990/87) 17 §:n mukaan lupa ydinenergian käyttöön voidaan, eräitä poikkeuksia lukuunottamatta, myöntää vain Suomen kansalaiselle, suomalaiselle yhteisölle tai säätiölle tai valtion viranomaiselle. Lakia, samoin kuin ydinenergia-asetuksen (161/88) lupahakemuksen sisältöä koskevaa 28 §:ää, on muutettava siten, että myös muiden EY:n jäsenvaltioiden kansalaiset, yhteisöt ja säätiöt voivat saada luvan samoilla edellytyksillä kuin suomalaisetkin. Ydinenergilain muuttamista koskeva hallituksen esitys annetaan erikseen.

98 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin helpottaakseen sellaisten vakuutus sopimusten tekemistä, jotka kattavat ydinenergian käytöstä aiheutuvia riskejä. Neuvoston tuli kahden vuoden kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta antaa yksityiskohtaiset direktiivit artiklan soveltamisesta.

Yhteisön jäsenvaltiot ovat Irlantia ja Luxemburgia lukuunottamatta vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla Pariisissa tehdyn yleissopimuksen (SopS 20/72) sopimuspuolia.

Neuvosto ei ole antanut artiklan edellyttämiä direktiivejä, mutta sen sijaan vuosina 1965 ja 1966 kaksi suositusta yleissopimuksen voimaansaattamiseksi annetun lainsäädännön harmonisoimiseksi.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on ollut edellä mainitun Pariisin yleissopimuksen sopimuspuoli vuodesta 1972. Vahingonkorvausvastuusta ydinvahinkotapauksissa on säädetty ydinvastuulaissa (484/72). Lakia säädettäessä omaksuttiin edellä mainittujen neuvoston suositusten mukaiset ratkaisut. Artikla ei edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

99 artikla. Artiklan mukaan komissio voi antaa suosituksia helpottaakseen sellaisen pääoman liikkumista, jonka tarkoituksena on rahoittaa sopimuksen liitteessä II lueteltuja teollisuuden toimintoja. Komissio ei ole antanut tällaisia suosituksia.

100 artikla. Artikla velvoittaa jäsenvaltiot sallimaan ydinenergia-alan yhteismarkkinoiden puitteissa tapahtuviin tavaroiden, palvelujen ja pääoman liikkeisiin sekä pääomien ja palkkojen siirtoihin liittyvien maksujen suorittamisen sen maan valuuttana, jonka alueella velkojalla tai maksunsaajalla on asuinpaikka.

X luku

Ulkosuhteet

101—103 artikla. Artikloissa määrätään toisaalta yhteisön ja jäsenvaltioiden, toisaalta neuvoston ja komission välisestä toimivaltajavasta tehtävästä perustamissopimuksen alaan kuuluvia sopimuksia yhteisön ulkopuolisen valtion, tällaisen valtion kansalaisen tai kansainvälisen järjestön kanssa. Yhteisö voi 101 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan tehdä tällaisia sopimuksia toimivaltansa rajoissa. Yhteisön puolesta sopimukset neuvottelee komissio neuvoston antaman neuvotteluvaltuutuksen perusteella. Sopimukselle on saatava neuvoston määränemmistöllä antama hyväksyminen. Komissio voi kuitenkin kolmannen kohdan mukaan tehdä ilman neuvoston myötävaikutusta sellaiset sopimukset, joiden toteuttamiseen komissiolla on jo valtuudet ja jotka voidaan toteuttaa talousarvion puitteissa.

Silloin kun sopimus koskee myös asioita, jotka kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan, sopimus ei 102 artiklan mukaan tule voimaan ennen kuin kaikki sopimuspuolina olevat jäsenvaltiot ovat ilmoittaneet komissiolle sopimuksen niiden osalta olevan voimassa.

Jäsenvaltioiden on toimitettava 103 artiklan mukaan komissiolle tiedoksi itse neuvottelemansa sopimukset luonnosvaiheessa, jos niissä määrätään perustamissopimuksen alaan kuuluvista asioista. Komission tulee kuukauden kuluessa esittää huomautuksensa jäsenvaltiolle, jos sopimus sisältää määräyksiä, jotka ovat esteenä perustamissopimuksen soveltamiselle. Jäsenvaltion on otettava huomioon komission huomautukset. Jäsenvaltio voi kuitenkin alistaa yhteisön tuomioistuimen ratkaistavaksi kysymyksen komission huomautuksen aiheellisyydestä. Tuomioistuimen on käsiteltävä asia kii-reellisenä.

Yhteisön ydinenergian rauhanomaisen käytön alalta tekemistä kahdenvälisistä sopimuksista ovat voimassa:

— yhteistyöstä atomienergian rauhanomaisessa käytössä vuonna 1958 Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehty sopimus (258A0529(01)). Sopimusta on muutettu ja täydennetty vuonna 1960 (260A0611(01)), vuonna 1963 (263A0822(01)) ja vuonna 1972 (272A0920(01)) tehdyillä sopimuksilla. Siihen liittyy myös useita tulkitsevia kirjeenvaihtoja. Sopimuksen voimassaolo päättyy vuoden 1995 lopussa. Neuvotteluja uudesta sopimuksesta on käyty jo useita vuosia.

— yhteistyöstä atomienergian rauhanomaisessa käytössä vuonna 1959 Euroopan atomienergiayhteisön (Euratom) ja Kanadan hallituksen välillä tehty sopimus (259A1006(01)). Sopimusta on muutettu ja täydennetty vuonna 1978 (278A0116(01)), vuonna 1981 (281A1218(05)) ja vuonna 1985 (285A0731(06)) tehdyillä sopimuksilla. Siihen liittyy tulkitsevia kirjeenvaihtoja.

— ydinmateriaalien siirrosta Australiasta Euroopan atomienergiayhteisöön vuonna 1981 Euroopan atomienergiayhteisön ja Australian hallituksen välillä tehty sopimus (281A0921(01)).

Yhteisö on allekirjoittanut kesäkuussa 1994 Venäjän kanssa kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen, johon sisältyy vastaavan kaltaisia pe-

rustamissopimuksen alaan kuuluvia määräyksiä kuin yllä luetelluissa sopimuksissa.

Yhteisön kaikki jäsenvaltiot ovat sopimuspuolina vuonna 1968 tehdyssä yleissopimuksessa ydinaseiden leviämisen estämisestä eli ydinsulkusopimuksessa (SopS 10—11/70). Tämän velvoittamina ydinasettomat jäsenvaltiot ovat vuonna 1975 tehneet Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) kanssa edellä 77—81 artiklan yhteydessä mainitun sopimuksen ydinsulkusopimuksen III artiklan 1 ja 4 kohdan toimeenpanosta eli niin sanotun valvontasopimuksen. Myös yhteisö on sopimuspuolena valvontasopimuksessa. Yhteisö on sopimuspuolena myös ydinasevaltioiden Englannin ja Ranskan IAEA:n kanssa tekemissä valvontasopimuksissa.

Liittymissopimuksen allekirjoittamisen yhteydessä Suomi ja EU:n nykyiset jäsenvaltiot antoivat yhteisen julistuksen (julistus 24), jossa ne korostavat, että ensisijainen vastuu ydinsulkusopimuksen velvoitteiden täyttämistä on edelleen valtioilla. Tämä ei kuitenkaan rajoita Euratomin vastuuta ydinsulkusopimuksen nojalla tehdyn valvontasopimuksen soveltamisessa. Julistuksessa nämä valtiot myös toistavat noudattavansa ydinalan vientipolitiikassa ydinalan toimittajien ryhmän (niin sanottu Lontoon ryhmä, NSG) suuntaviivojen määräyksiä. Lisäksi ne edellyttävät, että maassa, johon ydinainetta ja erityisesti ydinteollisuuden tarpeisiin suunniteltuja tai valmistettuja laitteita viedään, sovelletaan IAEA:n kaiken kattavaa valvontaa.

Yhteisö on yhdessä jäsenvaltioiden kanssa sopimuspuolena kolmessa ydinalan yleissopimuksessa. Nämä ovat yleissopimus ydinainesten turvajärjestelyjä koskevista toimista (SopS 72/89), yleissopimus ydinonnettomuuden pikaisesta ilmoittamisesta (SopS 98/86) ja yleissopimus avunannosta ydinonnettomuuden tai säteilyhätätilan yhteydessä (SopS 83/90). Näistä kahden viimeksi mainitun osalta 102 artiklan mukaiset edellytykset sopimuksen voimaantulle eivät vielä ole täyttyneet.

Yhteisö on tehnyt myös useita sopimuksia yhteisön ulkopuolisten valtioiden kanssa yhteistyöstä ydinenergiatutkimuksen alalla.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 5 artiklan 2 kohdan mukaan Suomen tulee liittyä kaikkiin sellaisiin

yhteisön tekemiin sopimuksiin, joissa myös jäsenvaltiot ovat sopimuspuolina.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on jo sopimuspuolena edellä luetelluissa yleissopimuksissa. Muut edellä luetellut sopimukset vastaavat sisällöltään Suomen tekemiä vastaavia sopimuksia eivätkä tuo Suomelle uusia velvoitteita. Valvontasopimus perustuu samaan kansainvälisesti hyväksytyyn mallisopimukseen kuin Suomen ja IAEA:n välinen voimassaoleva valvontasopimus (SopS 2/72). Sopimukset eivät siten aiheuta merkittäviä käytännön muutoksia nykyisiin Suomessa sovellettaviin valvontajärjestelyihin.

104 artikla. Artiklassa määrätään perustamissopimuksen ensisijaisuudesta suhteessa sopimuksiin, jotka luonnollinen henkilö tai yritys tekee yhteisön ulkopuolisen valtion, tällaisen valtion kansalaisen tai kansainvälisen järjestön kanssa perustamissopimuksen voimaantulon jälkeen asioista, jotka kuuluvat perustamissopimuksen soveltamisalaan. Jäsenvaltion velvollisuutena on ryhtyä tarpeellisiksi katsomiinsa toimiin, jotta se voisi komission pyytessä antaa tietoja tällaisten sopimusten sisällöstä. Pyynnön tarkoituksena voi olla ainoastaan sen todentaminen, ettei sopimuksessa ole määräyksiä, jotka ovat esteenä perustamissopimuksen soveltamiselle. Viime kädessä yhteisön tuomioistuin ratkaisee, onko sopimus perustamissopimuksen määräysten mukainen. Artikla koskee käytännössä niitä sopimuksia, joista ei ilmoiteta 52 artiklassa tarkoitettulle hankintakeskuskelle.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergialain (990/87) 2 §:n 1 momentin mukaan voidaan asetuksella säätää lain soveltamisalaan ja samalla siis valvonnan piiriin sellaisten sopimusten tekeminen, joihin kohdistuu Suomen tekemien ydinenergia-alaa koskevien kansainvälisten sopimusten velvoitteita. Lisäksi lain 63 §:n mukaan säteilyturvakeskuskella on oikeus saada Suomea velvoittavissa ydinenergia-alan kansainvälisissä sopimuksissa edellytettyä valvontaa varten tarvittavat tiedot.

105 artikla. Artikla koskee ennen perustamissopimuksen voimaantuloa tehtyjen sopi-

musten suhdetta perustamissopimukseen. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan perustamissopimukseen vedoten ei voida estää sellaisen sopimuksen täytäntöönpanoa, jonka jäsenvaltio, luonnollinen henkilö tai yritys on tehnyt kolmannen valtion, tällaisen valtion kansalaisen tai kansainvälisen järjestön kanssa. Edellytyksenä kuitenkin on, että sopimus on annettu komissiolle tiedoksi 30 päivän kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta.

Artiklan toisen kohdan mukaan perustamissopimuksen allekirjoittamisen ja sen voimaantulon välisenä aikana tehdyillä sopimuksilla ei voida välttää perustamissopimuksen määräysten noudattamista. Sen, onko jommalla kummalla sopimuksen osapuolella ollut tällainen tarkoitus, ratkaisee yhteisön tuomioistuin, mikäli komissio sitä pyytää.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 6 artiklan mukaan Euratomin perustamissopimuksen 105 artiklaa sovelletaan uusien jäsenvaltioiden ennen niiden liittymistä tekemiin sopimuksiin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on sopimuspuolena useissa sellaisissa tässä artiklassa tarkoitetuissa valtiosopimuksissa, joissa määrätään perustamissopimuksen alaan kuuluvista asioista. Näitä käsitellään tarkemmin jäljempänä 106 artiklan yhteydessä. Artiklan soveltamisen kannalta tärkeimmät suomalaisten tekemät yksityisoikeudelliset sopimukset ovat ydinvoimayhtiöiden tekemiä sopimuksia ydinpolttoaineen hankinnasta. Liittymisasiakirjan 6 artiklan mukaan niitä ei esimerkiksi tarvitse alistaa hankintakeskuksen hyväksyttäväksi. Voimassaolevien sopimusten muutokset tulkitaan kuitenkin uusiksi sopimuksiksi.

106 artikla. Sellaiset yhteistyöstä ydinenergia-alalla tehdyt sopimukset, jotka jäsenvaltio on tehnyt jonkun kolmannen valtion kanssa ennen perustamissopimuksen voimaantuloa, on neuvoteltava uudelleen siten, että näistä sopimuksista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet siirretään mahdollisuuksien mukaan yhteisön kannettaviksi. Asianomainen jäsenvaltio ja komissio käyvät neuvotteluja kolmannen valtion kanssa yhdessä. Siihen asti, kunnes muutoksista on sovittu, on voimassa mitä 105 artiklassa

on määrätty. Uudelle sopimukselle on saatava asianomaisen jäsenvaltion suostumus sekä neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen.

Liittymissopimuksesta aiheutuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 6 artiklan mukaan myös perustamissopimuksen 106 artiklaa sovelletaan uusien jäsenvaltioiden ennen niiden liittymistä tekemiin sopimuksiin.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomella on useita varsinaisiksi ydinenergia-alan yhteistyösopimuksiksi katsottavia kahdenvälisiä valtiosopimuksia. Nämä ovat:

— Suomen ja Ison-Britannian välinen yhteistyösopimus atomienenergian rauhanomaisesta käytöstä (SopS 16/69).

— Suomen ja Neuvostoliiton välinen sopimus yhteistyöstä atomienenergian rauhanomaisen käytön alalla (SopS 39/69). Sopimusta on täydennetty noottienvaihdolla valvontaoikeuksien keskeyttämisestä (SopS 17/72). Sopimus on voimassa Suomen ja Venäjän välillä.

— Suomen ja Ruotsin välinen yhteistyösopimus atomienenergian rauhanomaisesta käytöstä (SopS 41/70). Sopimusta on täydennetty vuonna 1983 tehdyllä noottienvaihdolla (SopS 20/83) ja kirjeenvaihdolla valvontaoikeuksien lakkauttamisesta (SopS 25/75).

— Suomen ja Kanadan välinen Suomen ja Kanadan välillä siirrettyjen ydinmateriaalien, laitteiden, laitoksien ja tietoaineiston käyttöä koskeva sopimus (SopS 43/76). Sopimusta on täydennetty vuonna 1984 tehdyllä noottienvaihdolla (SopS 43/84).

— Suomen ja Australian välinen ydinmateriaalin siirtoa Suomen ja Australian välillä koskeva sopimus (SopS 2/80).

— Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välinen yhteistyösopimus ydinenergian rauhanomaisesta käytöstä (SopS 37/92).

Näihin sopimuksiin sisältyy Suomen omaksumia velvoitteita, joiden noudattamisesta vastaaminen perustamissopimuksen mukaan kuuluisi yhteisölle. Neuvottelut sopimusten muuttamisesta on tarkoitua aloittaa liittymissopimuksen tultua voimaan. Ydinenergiailaissa (990/87) on näiden sopimusten toimeenpanemiseksi tarpeelliset säännökset eikä sopimusten muuttaminen edellytä lain muuttamista.

Kolmas osasto

Institutionaaliset määräykset

I luku

Yhteisön toimielimet

I jakso

Euroopan parlamentti

107—114 artikla. Artiklat koskevat Euroopan parlamenttia. Artiklat vastaavat EY:n perustamissopimuksen 137—144 artiklaa. EY:n perustamissopimuksen 144 artiklan toisessa kohdassa olevaa viittausta 158 artiklaan vastaa Euroopan atomienenergiayhteisön perustamissopimuksen 114 artiklan toisessa kohdassa viittaus sopimuksen 127 artiklaan.

II jakso

Neuvosto

115 artikla. Artiklassa määrätään neuvoston tehtävistä. Neuvosto käyttää toimi- ja päätösvaltaansa perustamissopimuksen erityismääräysten puitteissa. Artiklan 2 kohdan mukaan neuvoston tehtävänä on erityisesti toteuttaa kaikki toimivaltaansa kuuluvat toimenpiteet jäsenvaltioiden ja yhteisön toimien yhteensovittamiseksi.

116—118 artikla. Artiklat sisältävät määräykset neuvoston kokoonpanosta, puheenjohtajuudesta ja koolle kutumisesta. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 146—148 artiklaa. Artiklaan 116 ja 118 tehdään liittymisasiakirjan 12 ja 15 artiklalla vastaavat jäsenvaltioiden lukumäärän kasvun edellyttämät muutokset kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 146 ja 148 artiklaan.

119 artikla. Artiklan 1 kohta, jonka mukaan neuvosto voi vain yksimielisellä päätöksellä poiketa komission ehdotuksesta, vastaa pääosin sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 a artiklan 1 kohtaa. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että komissio voi muuttaa alkuperäistä ehdotustaan siihen saakka, kunnes neuvosto tekee ratkaisunsa, erityisesti jos Euroopan parlamenttia on kuultu ehdotuksesta. Tämä kohta vastaa Euroopan

yhteisön perustamissopimuksen 189 a artiklan 2 kohdan määräystä lisättyä viittaukselle Euroopan parlamentin kuulemismenettelyyn. Parlamenttia on kuultava aina, kun siitä on erikseen asiakohtaisessa artiklassa määrätty.

120—123 artikla. Artiklat koskevat neuvoston päätöksentekoa ja organisaatiota. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 150—154 artiklaa.

III jakso

Komissio

124 artikla. Artikla sisältää yleisluonnehdinnan komission tehtävistä, jotka vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 155 artiklassa määrättyjä tehtäviä. Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa komission toiminnan tavoitteeksi asetetaan kuitenkin ydinergian kehityksen turvaaminen, missä se poikkeaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 155 artiklassa asetetusta yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja kehityksen turvaamisesta.

125—132 artikla. Artiklat sisältävät muun muassa komission kokoonpanoa, puheenjohtajuutta ja päätöksentekomenettelyä koskevia määräyksiä. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 156—163 artiklaa. EY:n perustamissopimuksen 157 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa olevaa viittausta 160 artiklaan vastaa Euratom-sopimuksen 126 artiklan 2 kohdan kolmannessa alakohdassa oleva viittaus 12 a artiklaan, EY:n perustamissopimuksen 159 artiklan viittauksia 158 artiklan 2 kohtaan ja 160 artiklaan vastaavat Euratom-sopimuksen 127 artiklassa viittaukset 127 artiklan 2 kohtaan ja 129 artiklaan ja EY:n perustamissopimuksen 163 artiklassa olevaa viittausta 157 artiklaan vastaa Euratom-sopimuksen 132 artiklan viittaus 126 artiklaan.

133 artikla. Artikla on kumottu unionisopimuksella.

134 artikla. Artiklan mukaan komission yhteyteen perustetaan tieteellis-tekninen komitea. Neuvosto nimittää komitean jäsenet komissiota kuultuaan. Komitean jäsenet nimitetään henkilökohtaisesti viideksi vuodeksi kerrallaan. Liittymisasiakirjan 26 artiklalla komitean jäsenmäärää täydennetään uusien jäsenmaiden edustajilla siten, että se nousee 39:ään. Liittymis-

asiakirjan 162 artiklan mukaan Suomesta nimitään komiteaan yksi jäsen, jonka toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisasiakirjakohtana.

135 artikla. Artiklan mukaan komissio voi käydä neuvotteluja ja perustaa selvitysryhmiä, jotka ovat tarpeen komission tehtävien suorittamisessa. Komissio käyttää artiklassa annettua valtuutusta rutiininomaisesti perustamalla tarpeen mukaan erilaisia tilapäisiä työryhmiä. Työryhmiin kutsutaan tarvittaessa asiantuntijoita jäsenmaista.

IV jakso

Yhteisön tuomioistuin

136—143 artikla. Artiklat koskevat yhteisön tuomioistuinta. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 164—171 artiklaa. Artiklaan 137, 138 ja 139 tehdään liittymisasiakirjan 17, 18 ja 21 artiklalla jäsenvaltioiden lukumäärän kasvun edellyttämät muutokset.

144 artikla. Artiklan mukaan yhteisön tuomioistuimella on täysi harkintavalta sen käsitellessä komission 12 artiklan nojalla antamia käyttölupia tai 83 artiklan nojalla määrittämiä seuraamuksia koskevia kanteita. Täydellä harkintavallalla tarkoitetaan sitä, että tuomioistuin voi komission päätöksen kumoamisen tai vahvistamisen lisäksi myös muuttaa päätöksen sisältöä, esimerkiksi alentamalla sakon määrää.

145 artikla. Perustamissopimuksen 83 artiklassa on määrätty seuraamuksista tapauksissa, joissa on kysymys sopimuksen turvavalvontaa koskevan luvun määräysten rikkomisesta. Niistä perustamissopimuksen määräysten rikkomista koskevista tapauksista, joihin ei sovelleta 83 artiklaa, määrätään 145 artiklassa. Sen mukaan komission tulee pyytää kyseistä jäsenvaltiota määräämään lainsäädäntönsä mukaisesti seuraamus henkilölle tai yritykselle, jonka se katsoo syyllistyneen rikkomukseen. Jos jäsenvaltio ei noudata pyyntöä, komissio voi saattaa asian yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi.

146 artikla. Artikla vastaa pääosin sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 173 artiklaa. Määräysten väliset erot ovat teknisiä ja johtuvat yhteisöjen päätöksentekojärjestelmien eroavaisuuksista.

147—156 artikla. Artiklat vastaavat sisällöl-

tään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 174—179 ja 181—184 artiklan määräyksiä.

157 artikla. Artikla vastaa pääosin sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 185 artiklaa. Se sisältää tuomioistuimen käsiteltävänä olevan kanteen vaikutuksia kanteen kohteena olevan päätöksen täytäntöönpanoon koskevan pääsäännön, jonka mukaan kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Perustamissopimuksen muissa artikloissa voidaan ensimmäisen virkkeen mukaan kuitenkin määrätä, että tietyillä kanteilla on lykkäävä vaikutus kyseessä olevan päätöksen täytäntöönpanoon (ks. esimerkiksi 83 artikla).

158—160 artikla. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 186—188 artiklaa.

V jakso

Tilintarkastustuomioistuin

160 a—160 c artikla. Artikloissa määrätään tilintarkastustuomioistuimesta. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 188 a—188 c artiklaa.

II luku

Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset

161 artikla. Artiklassa määrätään komission ja neuvoston asetusten ja direktiivien, suositusten ja lausuntojen antamisesta sekä päätösten tekemisestä. Artiklan määräys on sisällöltään samanlainen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklan määräys.

162 artikla. Artiklan mukaan 161 artiklassa tarkoitetuissa säädöksissä on oltava perustelut ja niissä on viitattava niihin ehdotuksiin ja lausuntoihin, jotka perustamissopimuksen mukaan on hankittava. Artiklan määräys vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 190 artiklassa olevaa määräystä.

163 artikla. Artikla koskee yhteisön säädösten voimaantuloa ja julkaisemista. Artikla poikkeaa jonkin verran unionisopimuksella muutetusta EY:n perustamissopimuksen 191 artiklasta.

Artiklan mukaan asetukset tulevat voimaan niissä mainittuna voimaantulopäivänä tai, jollei voimaantulon ajankohdasta ole säädetty, kah-

dentenakymmenentenä päivänä siitä, kun ne on julkaistu. Asetusten julkaiseminen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä on pakollista.

Direktiivien ja päätösten julkaiseminen yhteisöjen virallisessa lehdessä ei sen sijaan ole pakollista. Ne on kuitenkin annettava tiedoksi niille, joille ne on osoitettu. Säädökset tulevat voimaan tiedoksi antamisesta lukien.

164 artikla. Artiklassa määrätään menettelyistä, joita noudatetaan täytäntöönpanoa edellyttävien yhteisön päätösten täytäntöönpanossa jäsenvaltioissa. Artiklan määräys on sisällöltään samanlainen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 192 artiklan toisessa, kolmannessa ja neljännessä kohdassa olevat määräykset. Artiklan ensimmäisessä kohdassa on kuitenkin lisäys, jota ei ole Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 192 artiklan toisessa kohdassa. Sen mukaisesti kansallisen viranomaisen antama täytäntöönpanomääräys annetaan tiedoksi myös sellaiselle välityslautakunnalle, joka on perustettu perustamissopimuksen 18 artiklan mukaisesti.

III luku

Talous- ja sosiaalikomitea

165—170 artikla. Artiklat sisältävät määräykset talous- ja sosiaalikomiteasta. Artiklat vastaavat sisällöltään EY:n perustamissopimuksen 193—198 artiklaa.

Neljäs osasto

Varainhoitoa koskevat määräykset

171 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan kaikki yhteisön tulot ja menot, lukuunottamatta hankintakeskuksen ja yhteisyritysten tuloja, arvioidaan kutakin varainhoitovuotta varten ja otetaan joko toiminnantalousarvioon tai tutkimus- ja investointitalousarvioon. Yhteisön talousarvioihin sovelletaan siten bruttoperiaatteita. Kumpaankin talousarvioon otettavien tulojen ja menojen on oltava tasapainossa. Tämän budjetin tasapainoa eli kattamista koskeva säännös sekä bruttoperiaate vastaavat EY:n perustamissopimuksen 199 artiklan määräyksiä.

Artiklan 2 kohdan mukaan kaupallisten periaatteiden mukaisesti toimivan hankintakes-

kuksen tulot ja menot otetaan erilliseen laskelmaan. Myös hankintakeskuksen tulojen ja menojen arvioinnin, toteuttamisen ja tilintarkastuksen toteuttamistavoista säädetään Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavassa varainhoitoasetuksessa (377X1231(01)).

Artiklan 3 kohdan mukaan tulo- ja menoarviot sekä yhteisyritysten tulostilit ja taseet kultakin varainhoitovuodelta toimitetaan tiedoksi komissiolle, neuvostolle ja Euroopan parlamentille.

172 artikla. Artiklan 1—3 kohdat on kumotu unionisopimuksella. Artiklan voimassa olevan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan neuvosto vahvistaa 117 artiklan 5 kohdassa mainitulla tavalla tutkimusten tai investointien rahoitusta varten otettavien lainojen ehdot. Artiklan 4 kohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa on määräykset lainojen liikkeeseen laskusta jäsenvaltioiden kansallisilla pääomamarkkinoilla.

173 artikla. Artiklassa on määräykset yhteisön talousarvion rahoittamisesta ja omien varojen järjestelmää koskevien säännösten antamisesta. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 201 artiklaa.

173 a artikla. Artiklassa on määräys budjettipoliittisesta kurinalaisuudesta. Komissio ei saa tehdä sellaista huomionarvoista talousarvioon vaikuttavaa toimenpidettä, jota ei voida rahoittaa 173 artiklassa määrättyjen yhteisön omien varojen puitteissa. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 201 a artiklaa.

174 artikla. Artikla määrittelee yhteisön talousarvioihin otettavien menojen alan. Toimintaa koskevan talousarvion menoja ovat erityisesti hallinnolliset menot sekä turvavalvontaan ja terveyden suojeluun liittyvät menot. Tutkimuksia ja investointeja koskevan talousarvion menot käsittävät erityisesti yhteisön tutkimusohjelmiin liittyvät menot, mahdollisen osuuden hankintakeskuksen pääomaan ja sen investointeihin, koulutuslaitosten laitteistomenot sekä mahdolliset osakkuudet yhteisyrityksiin ja osallistumisen tiettyihin yhteisiin toimiin. Artiklan sisältämä luettelo budjetin menoeristä ei ole tyhjentävä, vaan esimerkinomainen.

175 artikla. Artiklassa on määräykset talousarvion vuotuisuudesta, henkilöstömenojen siirtämisestä varainhoitovuodesta toiseen, toimintamenojen määrärahaluokittelusta ja yhteisön toimielinten menojen ottamisesta talousar-

vioon erillisinä erinä. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 202 artiklaa.

176 artikla. Artiklassa on määräykset niistä menettelytavoista, joiden mukaisesti menoihin käytettävät määrärahat otetaan talousarvioon.

Atomienergiayhteisö joutui perustamisestaan lähtien rahoittamaan tutkimusohjelmia, jotka kestivät useita vuosia. Tämä edellytti, että talousarviossa oli mahdollista sitoutua useampaan vuoteen kohdistuvien menojen suorittamiseen. Tätä koskevat määräykset otettiin artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan tutkimus- ja investointimäärärahoihin kuuluvat pääsääntöisesti yhtäältä maksusitoumusmäärärahat sellaisen erän maksamiseksi, joka muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden sekä toisaalta maksu- määrärahat, jotka tehtyjen maksusitoumusten perusteella tulevat kunakin vuonna todennäköisesti maksettavaksi. Näitä määrärahalajeja koskevat tarkemmat säännökset sisältyvät nyttemmin varainhoitoasetuksen 1 artiklan 4 kohtaan.

Artiklan 2 kohdan mukaan tutkimus- ja investointibudjetin liitteenä tulee olla yksityiskohtainen luettelo sitoumuksista ja maksujen erääntymispäivistä. Artiklan 3 kohdassa on määräykset tutkimus- ja investointimenojen määrärahaluokittelusta. Käyttämättä jääneet maksu- määrärahat siirretään 4 kohdan mukaan seuraavalle varainhoitovuodelle komission päätöksellä, jollei neuvosto toisin päättä. Maksu- määrärahojen siirtoa koskevat vastaavat yleissäännökset sisältyvät varainhoitoasetuksen 7 artiklaan.

177 artikla. Artiklassa on määräykset varainhoitovuodesta sekä toimielinten talousarvion laadintaa koskevista yksityiskohtaisista aikatauluista ja menettelytavoista. Artikla koskee sekä toimintabudjettia että tutkimus- ja investointibudjettia. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 203 artiklaa.

178 artikla. Artiklassa on määräykset talousarvion soveltamista koskevaksi menettelyksi siinä tapauksessa, että talousarvioesitystä ei ole hyväksytty varainhoitovuoden alkuun mennessä. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 204 artiklaa.

179 artikla. Artiklassa on määräykset komission vastuusta ja varainhoidon periaatteista hallinnollisen talousarvion toteuttamisessa. Artikla on samansisältöinen kuin EY:n perustamissopimuksen 205 artikla.

179 a artikla. Artiklan mukaan komissio antaa neuvostolle ja Euroopan parlamentille

edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteuttamista koskevat tilit ja taseen, joka sisältää atomienergiayhteisön varat ja vastuut. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 205 a artiklaa.

180 ja 180 a artikla. Artiklat on kumottu unionisopimuksella.

180 b artikla. Artiklassa on määräykset menettelytavoista annettaessa komissiolle vastuuvapaus talousarvion toteuttamisessa sekä komission velvollisuuksista vastuuvapauden myöntämisen yhteydessä annettujen huomautusten suhteen samoin kuin komission velvollisuuksista näiden huomautusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä koskevien kertomusten antamisen suhteen. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 206 artiklaa.

181 artikla. Artiklassa on määräykset sekä toimintaa että tutkimusta ja investointeja koskevien talousarvioiden samoin kuin hankintakeskuksen tulojen ja menojen laadinnassa käytettävästä laskentayksiköstä. Lisäksi siinä on määräykset muun muassa siitä, missä valuutassa rahoitusosuudet asetetaan yhteisön käyttöön. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 207 artiklaa.

182 artikla. Artiklan 1 kohdassa on määräykset komission oikeudesta muuttaa tilillään olevaa jäsenvaltion valuuttaa toisen jäsenvaltion valuutaksi. Artiklan 2 kohdassa määrätään siitä, minkä jäsenvaltion viranomaisen kanssa komissio on yhteydessä. Mainitut kohdat vastaavat EY:n perustamissopimuksen 208 artiklaa. Artiklan kohdat 3—6 sisältävät tarkentavia määräyksiä kolmansien maiden valuuttojen käytöstä.

183 artikla. Artiklassa on määräykset toimivallasta atomienergiayhteisön talousarviota ja taloudenhoitoa koskevien säännösten antamisessa. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 209 artiklaa.

183 a artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan atomienergiayhteisön jäsenvaltiot suojaavat yhteisön taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä samalla tavoin kuin ne suojaavat omia vastaavia etujaan. Artiklan toinen kohta sisältää yleismääräykset jäsenvaltioiden taloudellisten etujen suojaamista koskevan toiminnan yhteensovittamisesta ja viranomaisen yhteistoiminnasta. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 209 a artiklaa.

Viides osasto

Yleiset määräykset

184 ja 185 artikla. Artikloissa määrätään yhteisön oikeuskelpoisuudesta ja oikeushenkilöllisyydestä. Yhteisö on 184 artiklan mukaan oikeushenkilö. Tämän on katsottu tarkoittavan oikeushenkilöllisyyttä nimenomaan kansainvälisissä yhteyksissä. Lisäksi yhteisöllä on 185 artiklan mukaan jäsenvaltioissa laajimmat kussakin jäsenvaltiossa oikeushenkilölle myönnetty oikeudet. Erityisesti määrätään, että yhteisö voi hankkia irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Yhteisöä edustaa tällöin komissio. Artiklat vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 210 ja 211 artiklaa.

186 artikla. Artikla on kumottu sulautumissopimuksen 24 artiklan 2 kohdalla. Sulautumissopimuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön, Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön virkamiehet ovat yhteisöjen virkamiehiä ja muuta henkilöstöä ja he kuuluvat yhteisöjen yhteiseen hallintoon. Neuvosto vahvistaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta ja kuultuaan asianomaisia toimielimiä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt sekä yhteisöjen muuta henkilökuntaa koskevat palvelussuhteen ehdot. Artiklan sisältöä on selostettu tarkemmin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 212 artiklan kohdalla.

187 artikla. Artikla koskee komission tietojensaanti- ja tarkastusoikeutta. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 213 artiklaa.

188 artikla. Artikla koskee yhteisön sekä yhteisön toimielinten ja henkilöstön vastuun määräytymistä ja korvausvelvollisuutta. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 215 artiklan ensimmäistä ja kolmatta kohtaa.

189 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella yhteisön toimielinten kotipaikan. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 216 artiklaa.

190 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön toimielimissä käytettävistä kielistä. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 217 artiklaa.

191 artikla. Artikla on kumottu sulautumis-

sopimuksen 28 artiklan toisella kohdalla. Sulautumissopimuksen 28 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään erioikeuksista ja vapauksista. Artiklan sisältöä on selostettu tarkemmin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 218 artiklan kohdalla.

192 artikla. Artikla kuuluu perustamissopimuksen yleisiä periaatteita koskeviin määräyksiin, jossa määritellään yhteisön ja jäsenvaltioiden yhteistyötä koskevat periaatteet. Artiklan mukaan jäsenvaltiot helpottavat yhteisön päämäärien toteuttamista ja toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen perustamissopimuksesta tai yhteisön säädöksistä aiheutuvat velvoitteet. Jäsenvaltioilla on myös velvollisuus pidättäytyä toimenpiteistä, jotka voivat vaarantaa perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamista. Artikla vastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklaa.

193 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan perustamissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat vain sopimuksessa määrättyin keinoin. Määräys on sisällöllisesti samanlainen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 219 artiklassa oleva määräys.

194 artikla. Artikla koskee yhteisön ja sen henkilöstön salassapitovelvollisuutta. Artikla vastaa periaatteiltaan EY:n perustamissopimuksen 214 artiklaa, mutta se sisältää Euratom-järjestön luonteesta johtuvia yksityiskohteisempia lisämääräyksiä valtion turvallisuuteen sekä teknologiaan ja tuoteturvallisuuteen liittyvien kysymysten osalta.

Jäsenvaltion on artiklan mukaan ilmoitettava komissiolle säännökset, joilla sen alueella säännellään perustamissopimuksen soveltamisalaa kuuluvien tietojen, tietämyksen, asiakirjojen tai kohteiden luokitusta ja salassapittoa. Komissio toimittaa nämä säännökset muille jäsenvaltioille tiedoksi.

195 artikla. Artiklan mukaan yhteisön toimielinten, hankintakeskuksen ja yhteisyritysten on perustamissopimusta soveltaessaan noudatettava niitä vaatimuksia, jotka kansanterveyden ja järjestyksen perusteella on kansallisissa säännöksissä asetettu ehdoksi pääsulle malmien lähtöaineiden sekä erityisten halkeamiskelpoisten aineiden luokse. Yhteisön tuomioistuimen päätöksessä 1/78 korostetaan, että artiklan tarkoituksena ei ole määritellä yhteisön ja jäsenvaltioiden välistä toimivaltajakoa.

196 ja 197 artikla. Artiklat sisältävät määritelmää. Kussakin perustamissopimuksen luvus-

sa henkilöllä tarkoitetaan, ellei muualla sopimuksessa toisin määrätä, 196 artiklan a alakohdan mukaan kansalaisuudesta riippumatta jokaista luonnollista henkilöä, jonka kyseisessä luvussa määritellystä toiminnasta ainakin osa tapahtuu yhteisön alueella. Vastaavasti b alakohdan mukaan yrityksellä tarkoitetaan mitä tahansa yksityis- tai julkisoikeudellista yritystä tai laitosta, jonka kyseisessä luvussa tarkoitettua toiminnasta ainakin osa tapahtuu yhteisön alueella.

Ydinaineiden luokitteluun käytetyt termit 'erityiset halkeamiskelpoiset aineet', 'lähtöaineet' ja 'malmit' on määritelty 197 artiklassa. Neuvosto voi komission esityksestä määränemmistöllä muuttaa määritelmiä. Neuvosto on artiklan edellyttämällä tavalla vuonna 1960 antanut asetuksen N:o 9 Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 197 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen malmien pitoisuuksien määrittämisestä.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Ydinenergiain ja -asetuksen (990/87 ja 161/88) soveltamisalan määrittely on suoritettu vastaavia käsitteitä käyttäen. Uranin, toriumin ja plutoniumin osalta määritelmät ovat yhteneväiset perustamissopimuksen sisältämien määritelmien kanssa. Ydinenergialaki koskee kuitenkin myös sellaisia uraania ja toriumia sisältäviä malmeja, joiden pitoisuus on pienempi kuin perustamissopimuksen määritelmän mukainen alaraja. Artiklat eivät edellytä muutoksia lainsäädäntöön.

198 artikla. Artikla sisältää atomienergiayhteisön perustamissopimuksen alueellista soveltamisalaa koskevat määräykset. Pääsääntö sisältyy artiklan ensimmäiseen kohtaan, jonka mukaan sopimusta sovelletaan jäsenvaltioiden Euroopassa sijaitseviin alueisiin sekä niiden toimivaltaan kuuluviin Euroopan ulkopuolella sijaitseviin alueisiin.

Artiklan toisen kohdan mukaan sopimusta sovelletaan lisäksi niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio. Artiklan määräys on tältä osin samansisältöinen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 227 artiklan 4 kohdassa oleva määräys.

Artiklan kolmas kohta sisältää poikkeussäännön siitä, että perustamissopimusta sovelletaan jäsenvaltion koko alueeseen. Sopimusta

ei a alakohdan mukaan sovelleta Tanskaan kuuluviin Färsaariin. Sopimusta ei b alakohdan mukaan myöskään sovelleta Yhdistyneen kuningaskunnan suvereeneihin tukikohtiin Kyproksessa, mikä johtuu siitä, että kysymyksessä on muu kuin taloudellinen järjestely. Sopimusta sovelletaan d alakohdan mukaan Kanaalisaariin (Jersey ja Guernsey) ja Maa-saareen vain siltä osin kuin vuoden 1972 liittymissopimuksen asianomaisessa pöytäkirjassa tarkoitettujen sääntelyjen järjestämiseksi on tarpeen. Vastaavansisältöinen määräys sisältyy Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohtaan.

Yhdistyneen kuningaskunnan merentakaiset maat ja alueet kuuluvat c alakohdan mukaan perustamissopimuksen soveltamisalaan ainoastaan, mikäli ne on mainittu EY:n perustamissopimuksen liitteessä IV olevassa luettelossa. Viimeksimainittua käsitellään EY:n perustamissopimuksen 136 artiklaa koskevien yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Artiklaan on lisätty liittymisasiakirjan 28 artiklalla uusi e alakohta, jonka mukaan perustamissopimusta ei sovelleta Ahvenanmaahan, ellei Suomi ratifioidessaan liittymissopimuksen tee liittymisasiakirjan 28 artiklassa tarkoitettua julistusta perustamissopimuksen soveltamisesta Ahvenanmaahan. Vastaava lisäys on tehty Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 227 artiklaan.

199—201 artikla. Artiklassa määrätään yhteyksistä kansainvälisiin järjestöihin ja niiden toimielimiin. Artiklat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 229—231 artiklan määräyksiä.

202 artikla. Artikla koskee perustamissopimuksen suhdetta Benelux-unioniin. Artiklan määräys on sisällöllisesti samanlainen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 233 artiklan määräys.

203 artikla. Artiklassa määrätään valtuuksien antamisesta, mikäli jokin yhteisön toimi osoittautuu tarpeelliseksi eikä tällaisesta toimesta ole määräyksiä perustamissopimuksessa. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 235 artiklaa.

204 ja 205 artikla. Artiklat on kumottu unionisopimuksella.

206 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisö voi tehdä assosiaatiosopimuksia kolmansien valtioiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa. Mikäli sopimukset edellyttävät perustamissopimuksen muuttamista,

muutokset on artiklan kolmannen kohdan mukaan ensin hyväksyttävä unionisopimuksen N artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen. Mainittu artikla sisältää määräykset Euroopan unioniin kuuluvien yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta. Artiklan nämä kohdat vastaavat sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 238 artiklan ja 228 artiklan 5 kohdan määräyksiä.

Artiklan toisen kohdan mukaan neuvosto päättää assosiaatiosopimuksista yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Määräys poikkeaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 228 artiklan 3 kohdan mukaisesta menettelystä sikäli, että Euroopan yhteisön tekemille assosiaatiosopimuksille on hankittava Euroopan parlamentin hyväksyminen.

207 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimukseen liitetyt pöytäkirjat ovat erottamaton osa perustamissopimusta. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 239 artiklaa.

208 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimus on voimassa rajoittamattoman ajan. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 240 artiklaa.

Kuudes osasto

Alkuvaihetta koskevia määräyksiä

I jakso

Toimielinten järjestäytyminen

209—214 artikla. Artiklat sisältävät järjestön perustamisvaiheeseen liittyvät toimielinten järjestäytymistä koskevat määräykset. Artikloilla ei ole enää käytännön merkitystä.

II jakso

Tämän sopimuksen soveltamista koskevat ensimmäiset määräykset

215—220 artikla. Artikloissa asetetaan määräajat, joiden kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta sen tietyissä artikloissa ja liitteessä V edellytetyt toimenpiteet on suoritettava. Määräajat eivät ole sovellettavissa Suomeen. Poikkeuksena on 219 artikla, jonka mukaan säteilysuojelua koskevat lait ja muut

säädökset ja määräykset, joihin viitataan 33 artiklassa, on toimitettava komissiolle tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta.

Liittymissopimuksesta johtuvat mukautukset ja siirtymäsäännökset

Liittymisasiakirjan 173 artiklan mukaan uusien jäsenvaltioiden on toimitettava 33 artiklassa tarkoitetut säädökset ja määräykset komissiolle tiedoksi kolmen kuukauden kuluessa jäsenyyden alkamisesta.

yhteisyritystä. Liitettä selostetaan asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

Liite IV sisältää luettelon tavaroista ja tuotteista, joihin sovelletaan perustamissopimuksen IX luvun (92—100 artikla) määräyksiä ydinenergia-alan yhteismarkkinoista. Liitettä käsitellään asianomaisia artikloita koskevissa perusteluissa.

Liite V sisältää määräykset 215 artiklassa tarkoitettusta alustavasta tutkimus- ja koulutusohjelmasta, joka toteutettiin ensimmäisen viiden vuoden kuluessa perustamissopimuksen voimaantulosta.

III jakso

Siirtymäsäännökset

221—223 artikla. Artiklat ovat perustamissopimuksen voimaantuloon liittyviä siirtymäsäännöksiä eivätkä ne ole enää sovellettavissa.

Loppumääräykset

224 artikla. Artiklassa on määräykset perustamissopimuksen ratifioinnista ja voimaantulosta. Perustamissopimus tuli voimaan vuonna 1958.

225 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimuksen tallettaja on Italian hallitus.

Liitteet

Perustamissopimukseen sisältyy viisi liitettä. Liite I sisältää alat, joilla suoritetaan Euratomin perustamissopimuksen 4 artiklan nojalla ydintutkimusta.

Liitteessä II luetellaan teollisuudenalat, joita koskee perustamissopimuksen 41 artiklan mukainen tiedonantovelvollisuus komissiolle. Liitettä selostetaan asianomaista artiklaa koskevissa perusteluissa.

Liite III sisältää luettelon eduista, jotka voidaan 48 artiklan nojalla saattaa koskemaan

Pöytäkirjat

Perustamissopimukseen liitettiin kolme pöytäkirjaa, jotka 207 artiklan mukaan ovat erottamaton osa perustamissopimusta. Pöytäkirja Euroopan atomienergiayhteisön erioikeuksista ja vapauksista on kumottu sulautumissopimuksen 28 artiklan nojalla. Sen on korvannut vuonna 1965 Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista laadittu pöytäkirja.

Toinen pöytäkirja sisältää koskee perustamissopimuksen soveltamista Alankomaiden kuningaskunnan Euroopan ulkopuolisiin osiin.

Kolmas pöytäkirja sisältää yhteisön tuomioistuimen perussäännön, joka on pääosin edelleen voimassa. Perussäännön voimassa olevat määräykset vastaavat EY:n perustamissopimuksen nojalla annetun EY:n tuomioistuimen perussäännön määräyksiä, joita selostetaan EY:n perustamissopimuksen 164—167 artiklaa koskevien perustelujen yhteydessä.

Maastrichtin konferenssissa unionisopimukseen ja kaikkiin yhteisöjen perustamissopimuksiin liitettiin pöytäkirja N:o 17, jonka mukaan mikään unionisopimuksen, perustamissopimusten taikka niiden muuttamisesta tai täydentämisestä tehtyjen sopimusten tai asiakirjojen määräys ei vaikuta Irlannin perustuslain abortin kieltävän 40.3.3 artiklan soveltamiseen Irlannissa.

5. EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN PERUSTAMISSOPIMUS

Ensimmäinen osasto

Euroopan hiili- ja teräsyhteisö

1—5 artikla. Artikloissa määritellään perustamissopimuksen tavoitteet ja todetaan keinot niiden saavuttamiseksi. Euroopan hiili- ja teräsyhteisö perustuu yhteismarkkinoihin, yhteisiin tavoitteisiin ja yhteisiin toimielimiin. Perustamissopimuksen tavoitteena on sopusoinnussa jäsenvaltioiden yhteisen talouden kanssa ja yhteismarkkinoiden toteuttamisella edistää taloudellista kasvua, työllisyyden parantamista ja elintason nousua. Yhteisön toimielinten on toimivaltuuksiensa rajoissa muun muassa huolehdittava hiili- ja terästuotteiden säännöllisistä toimituksista, alhaisten hintojen toteuttamisesta ja tuotantomahdollisuuksien parantamista koskevista edellytyksistä mukaan lukien luonnonvarojen järkevä käyttö sekä varmistettava toisiinsa verrattavassa asemassa oleville yhtäläinen pääsy tuotantolähteille. Toimielinten tehtävänä on myös edistää työntekijöiden elin- ja työolojen kohentamista ja yhtenäistämistä sekä tuotannon tasaista laajentamista, nykyikäistämistä ja laadun parantamista sekä edistää kansainvälisen kaupan kasvua ja valvoa sen hintojen kehitystä.

Yhteismarkkinoiden toteuttamiseksi yhteisössä on kielletty tuotteiden liikkuvuutta haittaavat tullit ja maksut, tuotteiden tuojia, viejiä ja ostajia koskevat syrjivät toimenpiteet sekä valtiontuet, kartellit ja muut markkinoiden kehittymistä rajoittavat tai markkinoita vinouttavat toimenpiteet.

Yhteisö toteuttaa perustamissopimuksen mukaan päämääräänsä vain siinä määrätyn edellytyksin. Yhteisö voi tässä tarkoituksessa avustaa ja helpottaa yritysten toimintaa jakamalla tietoa, järjestämällä neuvotteluja, asettamalla tavoitteita ja asettaa käytettäväksi varoja investointeja varten. Yhteisö myös varmistaa, että kilpailun edellytykset ovat olemassa ja että niitä noudatetaan. Tarkoituksena on, että yhteisö puuttuisi hiili- ja terästuotteiden markkinoihin ja käyttäisi suoria toimenpiteitä vain rajoitetusti.

Perustamissopimus ei perustanut hiili- ja

teräsyhteisölle yhteistä kauppapolitiikkaa eikä myöskään tulliliittoa, vaan se on jäsenvaltioiden välinen vapaakauppajärjestely. EY:n yhteinen kauppapolitiikka on kattanut vuodesta 1972 alkaen myös hiili- ja terästuotteet. Perustamissopimus ei vaikuta jäsenvaltioiden kauppapolitiikkaan, ellei sopimuksessa ole joltain osin tästä nimenomaan määrätty.

6 artikla. Artikla koskee yhteisön oikeushenkilöllisyyttä ja oikeuskelpoisuutta. Artikla vastaa pääosiltaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 210 ja 211 artiklaa ja Euratomin perustamissopimuksen 184 artiklaa.

Artiklan mukaan yhteisö on oikeushenkilö, ja sillä on kansainvälisissä suhteissa tehtäviensä hoitamista ja päämääriensä saavuttamista varten tarvittava oikeuskelpoisuus. Yhteisöllä on lisäksi jäsenvaltioissa laajimmat kussakin jäsenvaltiossa oikeushenkilölle myönnetty oikeudet. Erityisesti määrätään, että yhteisö voi hankkia irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana tai vastaajana oikeudenkäynneissä. Yhteisöä edustavat sen toimielimet kullekin erikseen annettujen toimivaltuuksien rajoissa.

Toinen osasto

Yhteisön toimielimet

7 artikla. Artiklan mukaan yhteisön toimielimiä ovat korkea viranomainen (komissio), yhteinen edustajakokous (Euroopan parlamentti), erityinen ministerineuvosto (neuvosto), tuomioistuin ja tilintarkastustuomioistuin. Komissiota avustaa neuvoo-antava komitea.

I luku

Korkea viranomainen

8 artikla. Artiklan mukaan korkean viranomaisen (nykyisin komissio) tehtävänä on varmistaa perustamissopimuksessa vahvistettujen tavoitteiden toteutuminen perustamissopimuksen määräysten mukaisesti.

9—13 artikla. Artikloihin sisältyvät määräykset komission kokoonpanosta, sen jäsenten toimikauden pituudesta, heidän valintamenetelmästä ja tehtävien päättymisestä sekä komission päätösvaltaisuudesta. Artiklojen määräykset vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 157—161 ja 163 artiklan määräyksiä. Perustamissopimuksen 12 artiklan viitasta 12 a artiklaan vastaa EY:n perustamissopimuksen 159 artiklan viittaus 160 artiklaan ja perustamissopimuksen 13 artiklan viitasta 9 artiklaan vastaa EY:n perustamissopimuksen 163 artiklan viittaus 157 artiklaan.

14 artikla. Artiklassa määritellään perustamissopimuksen nojalla annettavan johdetun oikeuden säädöstyypit ja yhteisön lainsäädäntöelimet. Artiklan sisältö vastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklaa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen 161 artiklaa, mutta se eroaa näistä kuitenkin tietyiltä merkittäviltä osin. Instituutionaalisesti EHTY:n perustamissopimus eroaa EY:n perustamissopimuksesta siinä suhteessa, että keskeinen päätöksentekijä ei ole neuvosto, kuten EY:ssä, vaan komissio.

Yhteisön säädöksiä antaa tämän mukaisesti siten komissio. Komission on kuitenkin perustamissopimuksen edellyttämässä tapauksissa kuultava neuvoa-antavaa komiteaa ja neuvostoa. Tällainen menettely on asetettu muun ohella perustamissopimuksen 58—61 artiklassa. Perustamissopimuksen kannalta erityisen merkittävän sääntelyn osalta komission on lisäksi hankittava asiassa neuvoston puoltava lausunto (ks. esimerkiksi 58 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 59 artiklan 5 kohta). Neuvosto voi myös eräissä tapauksissa määrätä komission tekemään toimenpiteen (ks. esimerkiksi 58 artiklan 1 kohdan toinen alakohta). Euroopan parlamentilla ei ole hiili- ja teräsyhteisön lainsäädännössä yhtä merkittävää roolia kuin Euroopan yhteisössä.

Myös yhteisön säädöstyypit eroavat Euroopan yhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön säädöstyypeistä. Eroa on sekä säädöstyypin nimen että sen oikeudellisen vaikutuksen osalta.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan oikeudellisesti sitovia säädöksiä ovat komission päätökset ja suositukset. Artiklassa tarkoitettujen komission päätökset ja suositukset eivät kuitenkaan ole velvoittavuudeltaan samanlaisia kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklassa ja Euroopan atomienergiayhteis-

sön perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettujen päätökset ja suositukset.

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön päätökset ovat kaikilta osiltaan velvoittavia. Tässä suhteessa ne vastaavat lähinnä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 189 artiklassa tarkoitettuja asetuksia. EY:n asetukseen rinnastettavia päätöksiä ovat kuitenkin ainoastaan ne komission antamat päätökset, jotka pätevät yleisesti. Yksittäistapauksia koskevat komission päätökset sitovat vain niitä, joille ne on osoitettu. Perustamissopimuksen 14 artiklaa seuraavissa artikloissa onkin tehty ero yksittäistapauksia koskevien päätösten ja yleisesti pätevien päätösten välillä.

Se, onko päätös luonteeltaan yleisesti pätevä vai yksittäistapausta koskeva, ei yhteisön tuomioistuimen mukaan riipu niinkään muodollisista seikoista kuin itse päätöksen sisällöstä. Päätöksen sisällön arvioinnissa yhtenä ratkaisevana tekijänä on tuomioistuimen mukaan se, onko päätöksellä arvioitava olevan suora ja yksittäistapauksellinen vaikutus niihin henkilöihin, joita päätös koskee (ks. tapaus 55—59 & 61—63/63, Modena ja 8/55, Fédéchar).

Suosituksien ovat artiklan kolmannen kohdan mukaan velvoittavia asetettujen tavoitteiden osalta, mutta ne jättävät täytäntöönpanon osalta valittaviksi soveliaimmat keinot. Suositukset velvoittavat ainoastaan niitä, joille ne on osoitettu. Velvoittavuutensa ja vaikutuksensa osalta suositukset vastaavat lähinnä EY:n direktiivejä. Erona EY:n direktiiviin on kuitenkin se, että EHTY:n suositukset voivat olla osoitettuja paitsi jäsenvaltioille myös hiili- ja teräsyhteisöille tai yhdistyksille.

Komission lausunnot eivät pääsäännön mukaan ole oikeudellisesti sitovia. Tästä poikkeuksena ovat kuitenkin muun ohella 54 artiklan viidennessä kohdassa tarkoitettujen sanottujen perustellut lausunnot, sillä niillä on komission päätösten kaltainen oikeusvaikutus (ks. tapaus 1 & 14/57, Tubes de la Sarre).

Yhteisön säädöksiä voidaan antaa ainoastaan komissiolle uskottujen tehtävien täyttämiseksi ja perustamissopimuksessa määrättyjen edellytysten. Komissio voi kuitenkin artiklan neljännen kohdan mukaan antaa suosituksen myös silloin, kun se on perustamissopimuksen mukaan toimivaltainen antamaan päätöksen.

Liittymisasiakirjan 166 artiklan mukaan uusia jäsenvaltioita pidetään liittymisestä alkaen niinä, joille EHTY:n perustamissopimuksen 14

artiklassa tarkoitetut suositukset ja päätökset osoitetaan silloin, kun nämä päätökset ja suositukset on osoitettu kaikille jäsenvaltioille. Liittymisasiakirjan liitteessä XVIII lueteltujen säädösten soveltamista voidaan liittymisasiakirjan 167 artiklan mukaan kuitenkin lykätä luettelossa määriteltyihin ajankohtiin saakka. Liittymisasiakirjan 168 artiklassa on lisäksi määrätty, että uudet jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet EHTY:n perustamissopimuksen 14 artiklassa tarkoitettujen päätösten ja suositusten määräysten osalta, jollei liittymisasiakirjan liitteessä XIX olevassa luettelossa tai liittymisasiakirjan muissa määräyksissä ole annettu muuta määräaika.

15 artikla. Artiklan mukaan 14 artiklassa tarkoitetuissa säädöksissä on oltava perustelut ja niissä on viitattava niihin ehdotuksiin ja lausuntoihin, jotka perustamissopimuksen mukaan on hankittava.

Yhteisön toimielinten tehtäviä koskevat perustamissopimuksen määräykset eivät merkitse yleistoimivallan delegoimista niille, vaan toimivallan käytön perustana ovat perustamissopimuksen erityismääräykset, joissa täsmennetään päätösten muoto ja tarkoitus sekä sovellettava menettely (attribution des compétences -periaate). Artiklan tarkoituksena on mahdollistaa tämän periaatteen noudattamisen valvonta toimielinten päätöksenteossa. Teknisesti tämä merkitsee sitä, että EHTY-säädösten johtolauseessa on viittaukset oikeusperusteena oleviin perustamissopimuksen artikloihin sekä ehdotusta koskeviin ehdotuksiin ja lausuntoihin. Perustelut kirjataan säädöksessä säädöstekstiä edeltävään johdanto-osaan. Tubes de la Sarre-tapauksessa yhteisön tuomioistuin katsoi, että perustelujen puuttuminen säädöksestä johti säädöksen pätemättömyyteen (ks. tapaus 1 & 14/57, Tubes de la Sarre). Myöhemmissä tapauksissa tuomioistuin ei kuitenkaan ole johdonmukaisesti omaksunut samaa näkemystä (ks. tapaus 8—11/66, Cement Convention I).

Artiklan toisen kohdan mukaan yksittäistapauksia koskevat päätökset ja säädökset velvoittavat vain niitä, jolle ne on osoitettu. Säädökset velvoittavat siitä alkaen, kun ne on annettu tiedoksi asianosaisille. Muiden päätösten ja suositusten osalta tiedoksiantoa ei edellytetä, vaan niiden osalta soveltamisen edellytykseksi on artiklan kolmannessa kohdassa asetettu ainoastaan säädösten julkaiseminen.

Artiklan neljännen kohdan mukaan komissio

vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt 15 artiklan täytäntöönpanosta.

16 artikla. Artikla sisältää komission sisäisen työskentelyn järjestämistä koskevat määräykset. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan komissio toteuttaa yksiköidensä toiminnan turvaamiseksi aiheelliset, sisäistä järjestystä koskevat toimenpiteet. Artiklan toisen kohdan mukaan komissio voi lisäksi perustaa tutkimuskomiteoita ja erityisesti taloudellisen tutkimuskomitean.

Unionisopimuksella lisättiin 16 artiklaan kolmas ja neljäs kohta, joiden määräykset ovat sisällöltään samanlaiset kuin EY:n perustamissopimukseen unionisopimuksella lisätyn 162 artiklan määräykset. Neuvosto ja komissio neuvottelevat artiklan kolmannen kohdan mukaan keskenään ja järjestävät yhteisellä sopimuksella yhteistoimintaansa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Komissio vahvistaa lisäksi artiklan neljännen kohdan mukaan työjärjestyksensä sellaiseksi, että komissio voi huolehtia perustamissopimuksen määräysten noudattamisesta sekä komission että sen eri yksiköiden toiminnassa. Komissio huolehtii myös työjärjestyksensä julkaisemisesta.

17 artikla. Unionisopimuksella perustamissopimukseen lisättiin uusi 17 artikla, jonka mukaan komissio julkaisee vuosittain yleiskertomuksen yhteisön toiminnasta. Artikla on sisällöltään samanlainen kuin Euroopan yhteisön perustamissopimukseen unionisopimuksella lisätty 156 artikla.

18 artikla. Artiklassa määrätään neuvoo-antavan komitean perustamisesta. Komitea vastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksessa tarkoitettua talous- ja sosiaalikomiteaa. Neuvoo-antavan komitean merkitys perustamissopimuksen määräämässä lainsäädäntöprosessissa ei vastaa täysin talous- ja sosiaalikomitean asemaa EY:n ja Euratomin perustamissopimusten tarkoittamissa lainsäädäntöprosesseissa.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan komission yhteyteen perustetaan neuvoo-antava komitea. Liittymisasiakirjan 25 artiklassa komitean vähimmäisjäsenmääräksi määrättiin 87 jäsentä ja enimmäisjäsenmääräksi 111 jäsentä. Liittymisestä alkaen komiteaa täydennetään liittymisasiakirjan 161 artiklan mukaan 15 henkilöllä siten, että Itävallasta, Ruotsista ja Suomesta nimetään kustakin neljä jäsentä ja Norjasta kolme jäsentä. Näin nimettyjen jäsenten

toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

Jäsenet koostuvat tuottajien, työntekijöiden ja kaupan edustajista, ja heitä on komiteassa samassa suhteessa toisiinsa nähden. Vaikka komitea toimii komission yhteydessä, toisin kuin EY:n talous- ja sosiaalikomitea, joka toimii neuvoston yhteydessä, komitean jäsenet nimeää artiklan toisen kohdan mukaan neuvosto.

Tuottajien ja työntekijöiden osalta neuvosto nimeää etujärjestöt, joiden kesken neuvosto jakaa täytettävät paikat. Jokaista järjestöä pyydetään laatimaan luettelo ehdokkaista, joita on kaksi kutakin paikkaa kohden. Neuvosto nimeää jäsenet näiden luetteloiden perusteella yksityishenkilöinä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Komitean jäseniä eivät sido heidät nimenneen järjestön toimeksiannot tai ohjeet.

Komitea valitsee artiklan viidennen kohdan mukaan puheenjohtajan sekä työvaliokunnan jäsentensä keskuudesta. Puheenjohtajan ja työvaliokunnan toimikausi on vuosi. Komitea vahvistaa lisäksi oman työjärjestyksensä.

Unionisopimuksella artiklaan lisättiin uusi kuudes kohta. Sen mukaan neuvosto vahvistaa komitean palkkaa vastaavat korvaukset määränemmistöllä.

19 artikla. Artiklassa määrätään komission ja neuvoo-antavan komitean yhteistoiminnasta sekä siinä noudatettavista menettelyistä. Artiklan määräykset vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 198 artiklassa talous- ja sosiaalikomiteaa koskevia määräyksiä, mutta artiklat eivät kuitenkaan ole täysin yhteneviä.

Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan komissio voi kuulla neuvoo-antavaa komiteaa aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa. Komission on kuultava komiteaa perustamissopimuksessa määrättyissä tapauksissa.

Komissio voi artiklan toisen kohdan mukaan antaa komitean käsiteltäviksi yleiset tavoitteet ja perustamissopimuksen 46 artiklan tarkoittamat ohjelmat. Komission tulee pitää komitea ajan tasalla perustamissopimuksen 54, 65 ja 66 artiklassa tarkoitettujen komission toimien suuntaviivoista.

Komissio voi tarpeelliseksi katsomissaan tapauksissa asettaa komitean lausunnon antamista varten määräajan. Määräajan on oltava vähintään kymmenen päivää siitä, kun asia on saatettu komitean puheenjohtajan tiedoksi.

Komitean kutsuu koolle komitean puheenjohtaja komission tai komitean jäsenten enemmistön pyynnöstä käsittelemään tiettyä asiaa. Komitean kokouksesta pidetään pöytäkirjaa ja pöytäkirja toimitetaan yhdessä komitean lausuntojen kanssa komissiolle sekä neuvostolle.

II luku

Euroopan parlamentti

20—25 artikla. Artikloihin sisältyvät määräykset Euroopan parlamentista. Nämä määräykset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 137—138 artiklan, 138 b artiklan toisen kohdan, 138 c—140 artiklan, 142 ja 143 artiklan sekä 144 artiklan ensimmäisen ja toisen kohdan määräyksiä.

III luku

Neuvosto

26 artikla. Artiklassa määrätään Euroopan hiili- ja teräsyhteisön ministerineuvoston tehtävistä. Sen mukaan neuvosto käyttää perustamissopimuksen mukaista toimivaltaansa erityisesti yhdenmukaistaakseen komission ja jäsenmaiden hallitusten toimet. Tässä tarkoituksessa neuvosto vaihtaa tietoja ja neuvottelee komission kanssa. Neuvosto voi pyytää komissiota tutkimaan tarpeelliseksi katsomiaan ehdotuksia tai toimenpiteitä.

Toisin kuin Euroopan yhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten järjestelmissä, Euroopan hiili- ja teräsyhteisön keskeinen päätöksentekoeelin on komissio, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa säädösten antaminen. Neuvoston tehtäväksi jää yhteisön ja jäsenvaltioiden harjoittaman talouspolitiikan yhteensovittaminen. Neuvostolla on vain tietyissä hiili- ja teräsmarkkinoiden kriisitilanteissa valta ryhtyä toimenpiteisiin (ks. 58 ja 59 artikla). Neuvoston pääasiallinen tehtävä on antaa komissiolle lausuntoja tämän suunnittelemissa toimista. Tiettyjen tärkeiden päätösten edellytyksenä on neuvoston puoltava lausunto.

27—27 a artikla. Artiklat sisältävät Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 146—147

artiklaa vastaavat määräykset neuvoston kokoonpanosta, puheenjohtajuudesta ja koolle kutsumisesta.

Artikla 27 korvataan, kuten myös Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 146 artiklan 2 kohta, liittymisasiakirjan 12 artiklalla. Sisällöllisesti muutos rajoittuu neuvoston puheenjohtajuutta koskevaan 2 kohtaan.

28 artikla. Artiklassa määrätään neuvoston päätöksentekosäännöistä. Artikla on korvattu liittymisasiakirjan 13 artiklalla, jolla on tehty jäsenvaltioiden lukumäärän kasvun edellyttämät muutokset. Artiklan uudistettua sisältöä selostetaan liittymisasiakirjan 13 artiklan perusteluissa.

29 artikla. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 154 artiklaa. Artiklan mukaan neuvosto päättää yhteisön toimielinten palkoista, korvauksista ja eläkkeistä.

30 artikla. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 151 artiklaa. Artiklassa on määräykset komiteasta ja pääsihteeristöstä, jotka avustavat neuvostoa.

IV luku

Yhteisön tuomioistuin

31—32 d artikla. Perustamissopimuksen 31—32 d artiklaan sisältyvät määräykset yhteisön tuomioistuimen kokoonpanosta, tuomarien ja julkisasiamiesten määrästä ja heidän valinnastaan sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimesta. Nämä määräykset vastaavat EY:n perustamissopimuksen 164—168 a artiklan määräyksiä.

33 artikla. Artiklassa määrätään komission tekemien päätösten tai suositusten laillisuutta koskevista kanteista. Neuvoston ja Euroopan parlamentin päätösten laillisuutta koskevista kanteista määrätään puolestaan 38 artiklassa.

Kanteen perusteena voi ensimmäisen kohdan mukaan olla puuttuva toimivalta, olennainen menettelyvirhe, perustamissopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen tai harkintavallan väärinkäyttö. Nämä perusteet ovat samat kuin toimielinten päätösten laillisuuden tutkimista tarkoittavia kanteita koskevassa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 173 artiklassa. Tuomioistuin ei kuitenkaan saa tutkia komission toimen perusteena olevaa taloudellisista tosiseikoista tai olosuh-

teista johtuvaa tilanteen arviointia, ellei kanteen perusteena ole harkintavallan väärinkäyttö tai ilmeinen perustamissopimuksen tai sen täytäntöönpanosäännöksen vastaisuus. Kanneaika on kolmannen kohdan mukaan yksi kuukausi päätöksen tai suosituksen julkaisemisesta tai tiedoksi antamisesta.

Kanneoikeus on jäsenvaltioilla, neuvostolla sekä unionisopimuksella lisätyn neljännen kohdan mukaan myös Euroopan parlamentilla, kun on kyse sen oikeuksien turvaamiseksi tehtävästä kanteesta. Artiklan toisen kohdan mukaan kanneoikeus on myös 48 artiklassa tarkoitettulla yrityksellä tai yhteenliittymällä siltä osin, kuin on kyse sitä koskevasta yksittäisestä päätöksestä tai suosituksesta. Yritystä koskevilla päätöksillä tai suosituksilla tarkoitetaan sekä niitä, jotka on osoitettu kyseiselle yritykselle, että sellaisia päätöksiä tai suosituksia, jotka tosin on osoitettu muulle yritykselle mutta joiden kuitenkin voidaan katsoa koskevan kyseistä yritystä. Tällaisena voidaan pitää esimerkiksi kilpailijalle osoitettua päätöstä tai suositusta (ks. tapaus 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. komissio). Komission antamien yleisten päätösten tai suositusten osalta yrityksellä tai yhteenliittymällä on kanneoikeus vain siinä tapauksessa, että se katsoo päätökseen tai suositukseen sisältyvän itseensä vaikuttavaa harkintavallan väärinkäyttöä, muihin kanneperusteisiin se ei voi yleisten päätösten tai suositusten osalta vedota (ks. tapaus 8/55, Fédération Charbonnière De Belgique v. komissio).

34 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen 33 artiklan nojalla tekemän, komission päätöksen tai suosituksen mitättömäksi julistamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Komission tulee kohtuullisessa ajassa toteuttaa päätöksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavat toimenpiteet. Artiklassa määrätään myös erityisestä vahingonkorvausvelvollisuudesta 40 artiklassa olevan pääsäännön lisäksi: komission tulee varmistaa, että mitättömäksi julistetusta päätöksestä tai suosituksesta yritykselle tai yritysryhmälle aiheutunut suora ja erityinen vahinko korvataan tasapuolisesti. Jos komissio ei ole kohtuullisessa ajassa toteuttanut toimenpiteitä, vahinkoa kärsinyt voi panna vireille korvauskanteen yhteisön tuomioistuimessa.

35 artikla. Artiklassa määrätään kanneoikeudesta tapauksissa, joissa komissio on lyönyt laimin perustamissopimuksessa määrätyn tai

sen täytäntöönpanemiseksi annetussa säännöksessä säädetyn velvollisuutensa tehdä päätös tai antaa suositus. Myös silloin, kun komissio toimivaltaisuudestaan huolimatta jättää tekemättä päätöksen tai antamatta suosituksen ja tämä laiminlyönti katsotaan harkintavallan väärinkäytöksi, voidaan laiminlyöntikanne panna vireille yhteisön tuomioistuimessa. Artikla vastaa pääosin EY:n perustamissopimuksen 175 artiklaa.

Laiminlyöntikanteen nostamisen edellytyksenä on, että komissiota on kehotettu toimimaan, mutta se ei kuitenkaan ole tehnyt päätöstä tai antanut suositusta kahden kuukauden määräajassa siitä, kun sen puoleen on käännytty (ks. tapaus 17/57, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg v. komissio*). Kehotuksen tekemistä ei ole sidottu määräaikaan, mutta se on tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kuitenkin tehtävä kohtuullisessa ajassa (ks. tapaus 59/70, *Alankomaat v. komissio*). Komission laiminlyönti ryhtyä toimiin tulkitaan hiljaiseksi kielteiseksi päätökseksi, josta voi kuukauden määräajassa nostaa laiminlyöntikanteen.

Kanneoikeus on jäsenvaltioilla, neuvostolla sekä yrityksillä tai yhteenliittymillä. Jälkimmäisten osalta yhteisön tuomioistuin on katsonut kanneoikeuden edellytykseksi sen, että kyseisen päätöksen tai suosituksen antaminen on yrityksen tai yhteenliittymän intressissä. Yhteisön tuomioistuin on katsonut, että laiminlyöntikanne on tavallaan mitättömyyskanteen erityislaji, mistä seuraa, että myös laiminlyöntikanteen osalta 33 artiklassa määrättyjen kanneperusteiden on oltava olemassa (ks. tapaus 7 ja 9/54, *Groupement des Industries Sidérurgiques Luxembourgeoises v. komissio*).

36 artikla. Artiklassa määrätään kanteista, jotka koskevat perustamissopimuksen erityismääräysten nojalla määrättäviä seuraamuksia. Komission on ensimmäisen kohdan mukaan varattava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi ennen seuraamuksen asettamista. Artiklan toisen kohdan mukaan asianosaiset voivat nostaa yhteisön tuomioistuimessa seuraamusta sekä uhkasakkoa koskevan kanteen, jota käsitellessään tuomioistuimella on täysi harkintavalta. Tämä tarkoittaa sitä, että kanne voi perustua muihinkin kuin 33 artiklassa määrättyihin kanneperusteisiin ja että tuomioistuin voi komission päätöksen kumoamisen tai vahvistamisen lisäksi muuttaa päätöstä esimerkiksi alentamalla sakkoa.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan kantajat voivat artiklassa tarkoitetun kanteen käsittelyn aikana myöskin vedota siihen, että yleinen päätös tai suositus, jonka rikkomisesta seuraamus on langetettu, on laiton. Yksittäisen, kantajaa koskevan päätöksen osalta kolmanteen kohtaan ei voida vedota, vaan tällaisen ratkaisun mitättömyyttä on ajettava 33 artiklassa tarkoitetulla kanteella (ks. tapaus 3/59, *Saksa v. komissio*). Artiklan kolmannessa kohdassa tarkoitetun väitteen tulee perustua 33 artiklassa määrättyihin mitättömyysperusteisiin. Tuomioistuin ei kuitenkaan voi tässä artiklassa tarkoitetun kanteen yhteydessä julistaa laittomaksi todettua päätöstä tai suositusta mitättömäksi, vaan ainoastaan kumota sen soveltamista kyseiseen yksittäistapaukseen koskevan komission päätöksen.

37 artikla. Artikla koskee tilanteita, joissa jäsenvaltio katsoo komission toiminnan tai toimimatta jättämisen aiheuttavan olennaista tai jatkuvaa häiriötä taloudessaan. Se liittyy perustamissopimuksen 2 artiklan toiseen kohtaan, jonka mukaan yhteisön on tehtäviään suorittaessaan muun muassa huolehdittava siitä, että jäsenvaltioiden taloudelle ei aiheuteta olennaista ja jatkuvaa häiriötä.

Jäsenvaltion tulee ensimmäisen kohdan mukaan saattaa asia komission käsiteltäväksi, ja jos komission toimet tilanteen päättämiseksi eivät tyydytä jäsenvaltiota, se voi nostaa yhteisön tuomioistuimessa kanteen. Yhteisön tuomioistuin on katsonut, että kyseisen jäsenvaltion lisäksi myös muut jäsenvaltiot voivat nostaa kanteen tuomioistuimessa, jos ne kiistävät olennaisen ja jatkuvan häiriön olemassaolon tai kyseenalaistavat komission toimet. Sen sijaan yritykset tai yhteenliittymät eivät voi nostaa artiklassa tarkoitettua komission toimenpidettä koskevaa kannetta eivätkä myöskään vedota 33 artiklaan komission toimen julistamiseksi mitättömäksi (ks. tapaus 2—3/60, *Nieder-rheinische Bergwerks-Aktiengesellschaft ym. v. komissio*).

38 artikla. Artikla koskee kanteita neuvoston tai Euroopan parlamentin ratkaisun julistamiseksi mitättömäksi. Komission ratkaisuja koskevista mitättömyyskanteista määrätään 33 artiklassa.

Kanne on pantava vireille kuukauden kuluessa ratkaisun julkaisemisesta tai tiedoksi antamisesta. Kanneperusteina tulevat kysymyseen ainoastaan puuttuva toimivalta ja olennainen menettelyvirhe toisin kuin komission rat-

kaisujen osalta, jotka voidaan 33 artiklan mukaan julistaa mitättömäksi myös yhteisön oikeuden vastaisuuden tai harkintavallan väärinkäytön perusteella. Kanneoikeus on ainoastaan jäsenvaltioilla ja komissiolla, koska käytännössä kaikki yksityisiä koskevat ratkaisut tekee Euroopan hiili- ja teräsyhteisön järjestelmässä komissio.

39 artikla. Artikla koskee lykkäystä ja muita väli-toimia. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 185 ja 186 artiklaa.

40 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen toimivallasta riita-asioissa.

Tuomioistuin käsittelee vahingonkorvauskanteet, jotka perustuvat yhteisön tekemään virkavirheeseen tai yhteisön henkilöstöön kuuluvan tehtävään suorittaessa tekemään henkilökohtaiseen virheeseen. Määräys poikkeaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 178 ja 215 artiklassa luodusta yhteisön vahingonkorvausvelvollisuutta koskevasta järjestelmästä siten, että 40 artiklan mukaan korvauksen edellytyksenä on virhe yhteisön taholta. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 215 artiklassa ei määrätä vahingon edellytykseksi tuottamusta, vaan yhteisö korvaa toimielintensä ja palveluksessaan olevien tehtäväänsä suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Artiklan toisen kohdan toinen virke, joka koskee yhteisön palveluksessa olevien henkilökohtaista vastuuta yhteisöä kohtaan, vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 215 artiklan kolmannen kohdan määrystä.

Artiklan kolmannessa kohdassa määrätään, että kaikki muut kuin perustamissopimuksen määräysten ja sen nojalla annettujen säännösten soveltamista koskevat riita-asiat yhteisön ja ulkopuolisten välillä käsitellään toimivaltaisessa kansallisessa tuomioistuimessa.

41 artikla. Artiklan mukaan ainoastaan yhteisön tuomioistuin voi todeta komission tai neuvoston ratkaisun pätemättömäksi. Kansallisen tuomioistuimen on pyydettävä yhteisön tuomioistuimelta ennakkoratkaisua asiasta, jos kysymys tulee esille kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän riita-asian yhteydessä. Määräys poikkeaa ennakkoratkaisumenettelyä koskevasta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 177 artiklasta siten, että siinä määrätään ennakkoratkaisun pyytämistä ainoas-

taan toimielimen ratkaisun pätevyyden, ei tulokinnan osalta. Yhteisön tuomioistuin on kuitenkin oikeuskäytännössään katsonut, että sillä on toimivalta vastata myös tulkintaa koskeviin ennakkoratkaisupyyntöihin 41 artiklan nojalla (ks. tapaus 221/88, EHTY v. Bussen).

42 artikla. Artikla vastaa sisällöltään Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 181 artiklaa. Artiklan mukaan yhteisön tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia yhteisön tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

43 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisön tuomioistuimella on toimivalta ratkaista myös asia tapauksissa, joista määrätään perustamissopimukseen liitetyissä määräyksissä, esimerkiksi sen pöytäkirjoissa. Artiklan toisen kohdan mukaan yhteisön tuomioistuimen toimivalta voi myös perustua jäsenvaltion lainsäädäntöön, kun asia liittyy perustamissopimuksen kohteeseen. Vastaavia määräyksiä ei ole Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa.

44 artikla. Artiklan mukaan yhteisön tuomioistuimen tuomiot ovat täytäntöönpanokelpoisia jäsenvaltioissa. Artiklassa viitataan täytäntöönpanomenettelyn yksityiskohtien osalta 92 artiklaan. Järjestelmä vastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 187 ja 192 artiklalla luotua järjestelmää.

45 artikla. Artiklassa määrätään yhteisön tuomioistuimen perussäännön vahvistamisesta.

V luku

Tilintarkastustuomioistuin

45 a artikla. Artiklan mukaan myös hiili- ja teräsyhteisön tilintarkastuksesta huolehtii tilintarkastustuomioistuin. Artikla on sanamuodoltaan sama kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 188 a artikla.

45 b artikla. Artikla sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen kokoonpanosta, nimittämisestä, toimikaudesta, riippumattomuudesta sekä jäsenen tehtävän päättymisestä, erottamisesta, palvelussuhteen ehtojen vahvistamisesta ja erioikeuksista. Artikla on sanamuodoltaan sama kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 188 b artikla.

45 c artikla. Artikla sisältää määräykset tilintarkastustuomioistuimen toimivallasta, teh-

tävistä, tarkastusten toimittamisesta sekä tuomioistuimen laatimista kertomuksista ja sen antamista lausunnoista. Artikla vastaa sisällöltään pääosin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 188 c artiklaa.

Hiili- ja teräsyhteisön käyttömenobudjetti ei sisälly yhteisöjen yleisbudjettiin, vaan on siitä erillinen. Hiili- ja teräsyhteisön käyttömenobudjetin ja hallinnollisen talousarvion erillisyydestä johtuen artiklaan on lisätty 5 kohta, jonka mukaan tilintarkastustuomioistuin laatii vuosittain myös erillisen kertomuksen yhteisöjen yleisbudjettiin sisällyttämättömien hiili- ja teräsyhteisön tuloja ja menoja koskevan tilinpidon sekä komission harjoittaman tätä tilinpidon koskevan varainhoidon asianmukaisuudesta. Kertomus on laadittava viimeistään kuuden kuukauden kuluttua varainhoitovuoden päättymisestä. Kertomus annetaan komissiolle ja neuvostolle. Komissio antaa sen tiedoksi Euroopan parlamentille.

Kolmas osasto

Taloudelliset ja sosiaaliset määräykset

I luku

Yleiset määräykset

46 artikla. Artikla koskee yleisten tavoitteiden ja ohjelmien laatimista. Komissio tutkii tässä tarkoituksessa markkinoiden ja hintojen kehitystä, laatii alustavia ohjelmia tuotannon ja kulutuksen sekä tuonnin ja viennin ennakoitavasta kehityksestä ja asettaa yleisiä tavoitteita tuotannon nykyaikaistamiselle, tuotantosuunnittelulle ja tuotantokyvyn laajentamiselle. Komissio osallistuu myös selvityksiin, jotka koskevat työntekijöiden asemaa. Komissio voi julkistaa tätä koskevia tutkimuksia ja tietoja.

Komissio kuulee tavoitteita ja ohjelmia laatiessaan hallituksia ja muita asianomaisia tahoja (yritykset, työntekijät, käyttäjät ja välittäjät) sekä näiden yhteenliittymiä ja asiantuntijoita. Yrityksillä, työntekijöillä, käyttäjillä ja välittäjillä ja näiden yhteenliittymillä on oikeus esittää komissiolle ehdotuksia tai huomautuksia niitä koskevissa asioissa.

Komissio julkaisee yleiset tavoitteet ja ohjelmat saatettuaan ne neuvoo-antavan komitean käsiteltäväksi.

47 artikla. Artiklassa määrätään komission

tietojensaanti- ja tarkastusoikeudesta. Komissiolle on oikeus hankkia tehtäviensä toteuttamiseksi tarvittavat tiedot ja se voi myös toimittaa tarvittavia tarkastuksia. Komissio ei saa julkaista luonteeltaan salassapidettäviä tai yritysten kannalta arkaluonteisia tietoja. Artiklan nämä määräykset vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 213 ja 214 artiklaa.

Näistä artikloista poiketen 47 artiklassa määrätään lisäksi, että komission on kuitenkin julkaistava salassapitoa koskevat rajoitukset huomioon ottaen kaikki tiedot, joista on hyötyä jäsenvaltioiden hallituksille ja yrityksille. Komissio voi myös artiklan nojalla määrätä uhkasakon tai sakon yritykselle, joka kiertää artiklan mukaisia velvollisuuksiaan.

48 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimus ei rajoita yritysten oikeutta perustaa yhteenliittymiä, mutta niiden jäsenyyden on perustuttava vapaaehtoisuuteen. Yhteenliittymät voivat harjoittaa kaikkea sellaista toimintaa, joka ei ole ristiriidassa perustamissopimuksen tai komission suositusten tai päätösten kanssa. Artiklan toisen kohdan mukaan yhteenliittymät voivat tapauksissa, joissa perustamissopimuksen mukaan on kuuluttava neuvoo-antavaa komiteaa, toimittaa jäsentensä huomautukset suunnitellusta toimesta.

Komissio käyttää tavallisesti tuottajajärjestöjä hankkiakseen tarvitsemiaan tietoja, mikäli nämä järjestöt ovat tyydyttävällä tavalla huolehtineet työntekijöiden ja käyttäjien edunvalvonnan järjestämisestä. Tuottajajärjestöjen on toimitettava komissiolle kaikki toimintaansa koskevat komission tarvitsemat tiedot. Tuottajajärjestöjen on toimitettava nämä tiedot sekä artiklan toisessa kohdassa tarkoitetut huomautukset myös asianomaiselle hallitukselle.

II luku

Varainhoitoa koskevat määräykset

49 artikla. Artikla oikeuttaa komission hankkimaan tehtäviensä toteuttamiseksi tarvittavat varat määräämällä maksuja hiilen ja teräksen tuotannolle sekä ottamalla lainaa. Komissiolle annettu oikeus on fiskaalisesti hyvin merkittävä, koska se päättää sekä sen pohjan, jolta maksu peritään, että maksun määrän. Tähän itsenäiseen oikeuteen määrätä mainittu tuotantomaksu perustuu se, että hiili- ja teräsyhteisön käyttömenobudjetti ei sisälly yhteisöjen yhtei-

seen budjettiin vaan on siitä erillinen. Tuotantomaksun määrän määräämistä rajoittaa kuitenkin 50 artiklan 2 kohta. Lainojen käyttöä rajoittaa puolestaan 51 artiklan 1 kohta.

Artiklan toisen kohdan mukaan komissio on myös oikeutettu ottamaan vastaan lahjoituksia. Yhteisön ollessa vuosina 1978—81 eräissä rahoitusvaikeuksissa voitiin yhteisön budjettiin tämän määräyksen nojalla ottaa jäsenmaiden rahoitusapuna maksamia suorituksia.

Hiili- ja teräsyhteisösopimuksen mukaista hiilen ja teräksen tuotannolle asetettua maksua voidaan pitää ensimmäisenä yhteisön verona. Maksua koskeva yhteisölainsäädäntö merkitsee verotusoikeuden luovuttamista, ja se on siten ristiriidassa perustuslain säännösten kanssa.

50 artikla. Artiklan 1 kohdassa yksilöidään ne menot, jotka on tarkoitus kattaa 49 artiklan perusteella kerättävillä maksuilla. Määräyksellä sidotaan kerättävien tuotantomaksujen käyttö-tarkoitukset koskemaan tiettyjä menoja. Tässä suhteessa hiili- ja teräsyhteisön budjetti poikkeaa yhteisöjen yleisbudjetista, johon sisältyvät tulot ovat yleiskatteellisia.

Artiklan 1 kohdan määräysten mukaan maksuilla on tarkoitus kattaa kahdenlaisia menoja. Yhtäältä menoilla katetaan 78 artiklassa tarkoitetut hallinnolliset menot. Toisaalta maksuilla katetaan yhteisön varsinaisesta toiminnasta eli hiilen ja teräksen tuotantoon kohdistuvista interventioista aiheutuvat menot. Viimeksi mainittuja ovat avustukset 56 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin uudelleenjärjestelyihin ja osallistuminen 56 artiklan 1 kohdassa ja 54 artiklassa tarkoitettujen investointiohjelmien rahoitukseen. Artiklan 1 kohdassa lueteltujen menokohteiden lisäksi on 95 artiklaan sisältyvän, EY:n perustamissopimuksen 235 artiklaa vastaavan yleisvaltuuden nojalla perustettu eräitä muitakin menokohteita.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuotantomaksut eri tuotteille määrätään vuosittain niiden keskimääräisen arvon perusteella. Komission muodollinen toimivalta tuotantomaksun määräämisessä on hyvin itsenäinen. Toimivaltaa rajoittaa vain määräys, jonka mukaan komissio on velvollinen hankkimaan ennalta neuvoston kahden kolmasosan enemmistöllä antaman luvan, jos se aikoo määrätä tuotantomaksun määrän yhtä prosenttia suuremmaksi. Käytännössä yhden prosentin rajaa ei kuitenkaan ole ylitetty.

Artiklan 3 kohdan mukaan komissio voi

eräissä tapauksissa määrätä yrityksille enintään viiden prosentin viivästysmaksun.

Maksujen määräämisen ja perimisen edellytykset ja perusteet komissio vahvistaa neuvostoa kuultuaan välttämättä mahdollisuuksien mukaan päällekkäisten verojen muodostumista. Tätä koskeva perussäännös on yhteisön perustamissopimukseen lisätty korkean viranomaisen päätös N:o 2—52 perustamissopimuksen 49 ja 50 artiklassa tarkoitettujen maksujen määrätymisperustetta ja kantamista koskevista edellytyksistä, muutoksineen. Päätöksen 1 artiklassa on lueteltu ne tuotteet ja tuoteryhmät, joiden tuotannosta maksua peritään. Päätöksen 1 artiklaan sekä 2 artiklaan sisältyvät yksityiskohtaiset määräykset maksun laskentatavoista.

Päätöksen 3 artiklassa on määräykset komission toimivallasta ja tuotantomaksun suuruuden vuosittaisesta tarkemmasta määräämisestä. Päätöksen 4 ja 4 a artikla sisältävät määräykset muun muassa tuotantomaksun pienimmästä perittävästä määrästä, maksuajankohdasta ja maksutavoista sekä komission toimivallasta muuttaa näitä.

Maksun määrän ja käytännössä usein myös maksun soveltamisessa noudatettavat menetellytavat komissio päättää vuosittain. Perussäännös näistä on annettu korkean viranomaisen päätöksellä N:o 3—52 perustamissopimuksen 49 ja 50 artiklassa tarkoitettujen maksujen määrästä ja soveltamisesta, muutoksineen. Tämä päätös sisältää myös hiilen ja teräksen tuottajiin kohdistuvia määräyksiä esimerkiksi tuotantoa koskevista tiedonantovelvollisuuksista ja maksua koskevista viivästyskoroista.

Tuotantomaksun suuruus on yhteisön alkuaikojakin lukuunottamatta vakiintunut 0,29—0,31 prosentin tasolle. Vuoden 1994 tuotantomaksun suuruus on määrätty komission päätöksellä N:o 3616/93/EHTY ja sen suuruus on 0,23 prosenttia.

Komissio on perustamissopimuksen 49 ja 50 artiklan nojalla antanut myös useita päätöksiä hiilen ja teräksen tuottajille annetuista mahdollisuuksista lykätä tuotantomaksun maksamista eräissä tapauksissa. Mainittujen artiklojen nojalla on annettu korkean viranomaisen päätös N:o 5—65 perustamissopimuksen 49 ja 50 artiklassa tarkoitettujen maksuvaateiden ajallisesta kestosta, jolla komission mahdollisuudet tuotantomaksun perimiseen rajoitetaan lähtökohtaisesti kolmeen vuoteen siitä, kun velvollisuus tuotantomaksun maksamiseen on syntynyt.

51 artikla. Komissio on 49 artiklan nojalla toimivaltainen hankkimaan tehtäviensä toteuttamiseksi tarvittavat varat tuotantomaksujen lisäksi myös ottamalla lainaa. Lainavaroja komissio voi 51 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan käyttää kuitenkin vain lainan antamiseen. Lainanantoa koskevat määräykset sisältyvät 54 artiklan ensimmäiseen ja toiseen kohtaan sekä 56 artiklan 1 kohdan b alakohtaan ja 2 kohdan a alakohtaan.

Artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaan komission jäsenvaltioiden markkinoilla liikkeeseen laskemista lainoista ei sopimuksessa ole omia erityismääräyksiä, vaan niihin sovelletaan jäsenvaltioiden markkinoilla voimassa olevaa sääntelyä.

Artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan mukaan komissio voi pyytää jäsenvaltioiden takausta ottamilleen lainoille. Jäsenvaltiot eivät ole velvollisia antamaan takausta. Komissio ei kuitenkaan ole koskaan pyytänyt jäsenvaltioiden takausta lainoilleen, koska lainantajat ovat pitäneet yhtäältä yhteisön mahdollisuutta periä maksuja ja toisaalta yhteisön käytettävissä olevia varoja riittävinä vakuuksina.

Artiklan 2 kohta oikeuttaa komission antamaan 54 artiklassa määrätyn edellytyksin takauksia kolmansien osapuolten yrityksille suoraan myöntämille lainoille. Artiklan 3 kohta antaa komissiolle rajoitetun oikeuden muuttaa yrityksille antamiensa lainojen ja takausten ehtoja.

Komission tehtävät yhteisön toimialalla muistuttavat rahoituslaitoksen toimintaa. Artiklan 4 kohdassa on kuitenkin nimenomainen määräys, joka estää komissiota harjoittamasta sen rahoitustehtäviin liittyvää pankkitoimintaa.

52 artikla. Artikla sisältää merkitykseltään nytemmin vähäiset määräykset jäsenvaltioiden toimenpiteistä maksujen, taloudellisten seuraamusten, uhkasakkojen ja vararahastosta peräisin olevien varojen siirtämisen mahdollistamiseksi sopimuksen soveltamisalueelta toiselle perustamissopimuksessa määrättyihin tavoitteisiin. Lisäksi artiklan mukaan yksityiskohtaiset säännöt komission toteuttamien rahoitustoimien edellyttämistä siirroista muun muassa jäsenvaltioiden välillä sovitaan komission ja jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen kesken. Valuutan sääntelyä harjoittavaa jäsenvaltiota ei voida velvoittaa siirtoihin, joihin se ei ole sitoutunut.

53 artikla. Artiklan ensimmäisen kohdan a alakohda oikeuttaa komission antamaan luvan

perustaa vahvistamiensa edellytyksin ja valvonnassaan yhteisön tehtävien kannalta tarpeellisia ja perustamissopimuksen kanssa sopuinnassa olevia useammille yrityksille yhteisiä rahoitusjärjestelmiä. Ennen luvan antamista komission on kuultava neuvoa-antavaa komiteaa ja neuvostoa. Komissio onkin antanut muutamia lupia rahoitusjärjestelyjen toteuttamiseksi. Mikäli neuvosto tätä yksimielisesti puoltaa, komissio voi artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla myös itse perustaa rahoitusjärjestelmiä vastaaviin tarkoituksiin.

Jäsenvaltioiden perustamista tai ylläpitämistä vastaavista rahoitusjärjestelmistä tulee artiklan toisen kohdan mukaan ilmoittaa komissiolle, joka neuvoa-antavaa komiteaa ja neuvostoa kuultuaan antaa suosituksia jäsenvaltioille, jos tällaiset järjestelmät ovat ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa.

III luku

Investointi- ja rahoitustuki

54 artikla. Artiklassa luetaan komission myöntämän investointi- ja rahoitustuen kohteet. Artiklan ensimmäisen kohdan mukaan komissio voi helpottaa investointiohjelmien toteuttamista antamalla hiili- ja terästeollisuusyrityksille lainoja tai takaamalla niiden ottamia muita lainoja.

Artiklan toisen kohdan mukaan komissio voi osallistua, paitsi ensimmäisessä kohdassa tarkoitettulla tavalla yritysten suoraan rahoittamiseen, myös sellaisten töiden ja laitosten rahoitukseen, joilla suoraan ja ensisijaisesti myötävaikutetaan tuotannon lisäämiseen, tuotantokustannusten vähentämiseen tai tuotteiden markkinoinnin helpottamiseen.

Edellä mainitun kohdan nojalla komissio on antanut päätöksen N:o 3010/91/EHTY tiedoista, jotka teräsyhtyritysten on annettava sijoitussistaan. Päätös koskee rauta- ja terästeollisuuden investointitoimintaa. Päätöksen 1 jakso sisältää määräykset tuotantolaitosten investointiohjelmien ennakoilmoittamisesta. Päätöksen 2 artikla velvoittaa kaikkia yhteisön terästeollisuusyrityksiä ilmoittamaan komissiolle kaikista investointiohjelmista, jotka koskevat yhtä tai useampaa hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen liitteessä 1 mainittua tuotetta.

Päätöksen 3 artiklan mukaan ennakoilmoitusvelvollisuus koskee uusien tai olemassa ole-

vien laitosten yli 25 miljoonan ecun investointiohjelmia tai sopimuksen liitteessä I mainittuja tuotteita koskevia tuotantokapasiteetin lisäyksiä enemmällä kuin 50 000 tonnilla vuodessa. Päätöksen 4 artiklassa luetellaan yksityiskohdaisesti ne asiat, joita ilmoitusmenettely koskee.

Ilmoitukset investointiohjelmista ja niiden merkittävistä muutoksista on päätöksen 5 ja 6 artiklan mukaan lähetettävä komissiolle niin pian kuin mahdollista sen jälkeen, kun yritys on päätöksen tehnyt, kuitenkin viimeistään kolme kuukautta ennen kuin ensimmäiset sopimukset tavarantoimittajien kanssa on tehty.

Päätöksen toinen jakso sisältää määräykset tuotantolaitoksen pysyvää sulkemista koskevasta ennakoilmoittamismenettelystä. Ilmoitusvelvollisuus koskee päätöksen 7 ja 8 artiklan mukaan koko tuotantolaitoksen tai tuotantoyksikön sulkemista, siirtoa tai myyntiä. Artiklassa 8 on tarkemmat määräykset siitä, milloin lopettamista pidetään pysyvänä. Komissiolla on oikeus suorittaa asiaa koskevia tarkistuksia paikan päällä.

Päätöksen 9 artiklassa luetellaan tuotantolaitoksen pysyvää lopettamista koskevan ilmoittamisvelvollisuuden yksityiskohtainen sisältö. Ilmoitus ja sitä koskevat muutosilmoitukset on päätöksen 10 ja 11 artiklan mukaan lähetettävä komissiolle niin pian kuin mahdollista sen jälkeen, kun yritys on tehnyt asiaa koskevan päätöksen. Lopettamisilmoitus on kuitenkin lähetettävä viimeistään yhtä kuukautta ennen tuotantolaitoksen sulkemista merkitsevää tahtumaa.

Päätöksen kolmannen jakson 12—14 artikla sisältää määräykset yritysten velvollisuudesta raportoida investointeja ja pysyvää sulkemista koskevien ohjelmien tosiasiallisesta toteuttamisesta silloin, kun todelliset kustannukset vastoin ennakoarvioita ylittävät päätöksen 3 artiklassa määrätyt rajat. Jaksossa on säännökset myös raporttien sisällöstä ja niitä koskevas- ta määräajasta. Ilmoitusten ja raporttien lisäksi yritykset ovat päätöksen 4 jakson (15 artiklan) mukaan velvollisia vastaamaan yhteisön mää- räajoin tekemiin selvityspyyntöihin.

Päätöksessä säädettyjen velvollisuuksien kiertäminen ja väärän tiedon antamisesta voidaan 16 artiklan mukaan määrätä sakko tai uhkasakko perustamissopimuksen 47 artiklan mukaisesti.

Perustamissopimuksen 54 a artiklan toisen kohdan nojalla on annettu myös korkean viranomaisen päätös N:o 22—66 yritysten toi-

mitettavista investointeja koskevista tiedoista. Päätös koskee käytännössä yhteisön hiiliteollisuusyrityksien investointiohjelmien ja tuotannon vähentämisohjelmien ennakkotiedonantovelvollisuutta sekä ohjelmia koskevaa raportointivelvollisuutta, koska terästeollisuusyrityksien vastaavista velvollisuuksista on erikseen määrätty myöhemmin tehdyllä komission päätöksellä N:o 3010/91/EHTY. Hiiliteollisuusyrityksiä koskeva päätös vastaa rakenteeltaan paljolti tätä päätöstä. Hiiliteollisuusyritysten tiedonantovelvollisuuden edellytyksenä olevat alarajat on määrätty komission päätöksellä N:o 2237/73/EHTY yritysten toimitettavista investointeja koskevista tiedoista annetun korkean viranomaisen päätöksen N:o 22—66 muuttamisesta.

Artiklan kolmannen kohdan mukaan komissio voi vaatia investointien yhteensovittamista varten yrityksiä antamaan tietoja yksittäisistä ohjelmista joko yritykselle osoitetun erillisen pyynnön perusteella tai päätöksellä, jossa määrätään niiden ohjelmien luonne ja laajuus, jotka tulee antaa tiedoksi komissiolle.

Artiklan neljännen kohdan perusteella komissio voi, annettuaan asianomaiselle yritykselle mahdollisuuden esittää huomautuksensa, antaa lausunnon ohjelmista. Komissio on velvollinen antamaan lausunnon, mikäli yritys sitä pyytää. Komission on ilmoitettava lausunnot yritykselle ja annettava se asianomaisen hallituksen tiedoksi. Luettelo lausunnoista on myös julkaistava.

Jos ohjelman rahoitus tai ohjelmaan kuuluvien laitosten toiminta edellyttäisi hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen kanssa ristiriidassa olevaa tukea, avustusta, suojaustoimenpidettä tai syrjintää, katsotaan komission kielteinen lausunto artiklan viidennen kohdan mukaan päätökseksi, jonka perusteella asianomainen yritys ei saa käyttää ohjelman toteuttamiseen muita kuin omia varojaan.

Artiklan kuudes kohta oikeuttaa komission määräämään sakon yrityksille, jotka jättävät noudattamatta edellä tarkoitettua kiellon. Sakko voi olla enintään sen määrän suuruinen, joka kiellostä huolimatta on sijoitettu kyseisen ohjelman toteuttamiseen.

55 artikla. Artikla koskee teollisen ja taloudellisen tutkimuksen edistämistä, joka liittyy hiilen ja teräksen tuotantoon, kulutukseen ja kehitykseen sekä työturvallisuuteen hiili- ja terästeollisuudessa.

Komissio voi neuvoa-antavaa komiteaa

kuultuaan edistää ja helpottaa edellä tarkoitetun tutkimuksen kehittämistä. Edellä mainittu on tarkoitus toteuttaa järjestämällä yhteinen rahoitus niiden yritysten kesken, joita asia koskee tai osallistumalla tutkimuksiin lahjoituksilla saaduilla varoilla. Tutkimuksen kehittämisen edistäminen ja helpottaminen voidaan toteuttaa myös osoittamalla tutkimuksiin 50 artiklassa tarkoitetuista maksuista keräytyneitä varoja, kuitenkin siten, että 50 artiklan 1 kohdassa määrättyä enimmäismäärää ei ylitetä.

Komissio voi antaa lausuntoja, jotka ovat tarpeen teknisiä parannuksia koskevan tiedon levittämiseksi, erityisesti patenttien siirron ja patenteille myönnettävien käyttö lupien osalta.

56 artikla. Artiklassa käsitellään rakenneuudostusrahoitusta uudistuvan tai lopetettavan tuotannon korvaavien toimintojen käynnistämiseksi sekä siihen liittyvän uudelleenkoulutus- ja sosiaaliavustusrahoituksen järjestämiseksi.

Artiklan 1 kohdan mukaan, mikäli uusien teknisten menetelmien tai laitteistojen käyttöön ottaminen komission yleisten tavoitteiden yhteydessä johtaa poikkeuksellisen laajaan työvoiman tarpeen vähenemiseen hiili- tai terästeollisuudessa, jolloin vapautuneen uudelleen työllistämisen tulee erityisen vaikeaksi, komissio voi ryhtyä asianomaisten hallitusten pyynnöstä artiklan alakohdissa määriteltyihin toimenpiteisiin.

Artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan komissio hankkii tällöin neuvoa-antavan komitean lausunnon. Lisäksi komissio voi b alakohdan mukaisesti 54 artiklassa määrättyjä yksityiskohtaisia sääntöjä noudattaen helpottaa hyväksymiensä ohjelmien rahoitusta sellaisen uuden taloudellisesti kannattavan toiminnan luomiseksi, joka on omiaan turvaamaan vapautuneen työvoiman uudelleen työllistämisen tuottavassa työssä. Komissio voi myös c alakohdan nojalla antaa avustuksen myötävaikutukseen korvausten maksamiseen työntekijöille, kunnes heidät työllistetään uudelleen sekä muuttoavustusten maksamiseen ja ammatillisen uudelleenkouluttamisen rahoittamiseen. Tällaisen avustuksen myöntämiseksi komissio edellyttää, että asianomainen valtio maksaa vähintään avustuksen suuruisen erityismaksun, jollei neuvosto kahden kolmasosan enemmistöllä anna lupaa poikkeukseen.

Artiklan 2 kohta koskee tilanteita, joissa hiili- ja terästeollisuuden markkinaolosuhteissa tapahtuneet merkittävät muutokset, jotka eivät suoraan liity yhteismarkkinoiden toteuttami-

seen, saattavat yksittäiset yritykset pysyvästi tilanteeseen, jossa on tarpeen lopettaa niiden toiminta tai vähentää tai muuttaa sitä. Tällöin komissio voi ryhtyä tiettyihin 2 kohdan alakohdissa määriteltyihin toimenpiteisiin.

Artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan komissio voi asianomaisten hallitusten pyynnöstä toimivaltaansa kuuluvilla teollisuudenaloilla, tai saatuaan neuvoston puoltavan lausunnon muulla teollisuudenalalla, helpottaa hyväksymiensä ohjelmien rahoitusta uusien taloudellisesti kannattavien toimintojen luomiseksi tai nykyisten yritysten tuotannonalan muuttamiseksi siten, että ne ovat omiaan turvaamaan vapautuneen työvoiman uudelleen työllistämisen tuottavassa työssä.

Komissio voi b alakohdan mukaisesti myöntää avustuksen korvausten maksamiseen työntekijöille, kunnes heidät työllistetään uudelleen. Komissio voi myös myöntää edellä mainitun avustuksen maksujen turvaamiseksi toimialan muutoksen vuoksi lomautetuille työntekijöille. Lisäksi avustuksen myöntäminen on mahdollista edellä 1 kohdan c alakohdassa mainittuihin tarkoituksiin.

IV luku

Tuotanto

57 artikla. Artikla käsittelee hiili- ja teräsyhteisön toimivaltuuksia tuotannon sääntelyssä ja koskee välillisiä kontrollikeinoja. Artiklan mukaiset kontrollikeinot ovat 58 ja 59 artiklan suoriin kontrollikeinoihin nähden ensisijaisia ja lievempiä. Välillisillä toimenpiteillä on mahdollisuus muun muassa yhteistyössä jäsenvaltioiden hallitusten kanssa vaikuttaa tai säännöstellä julkista taloutta sekä vaikuttaa hintoihin.

Artiklassa todetaan, että tuotannon alalla komissio antaa etusijan käytettävissään oleville välillisille toimenpiteille, ja esimerkiksi toimii yhteistyössä hallitusten kanssa tasoittaakseen yleistä kulutusta tai vaikuttaakseen siihen erityisesti julkisten palvelujen osalta. Lisäksi komissio voi esimerkiksi puuttua hintoihin ja kauppapolitiikkaan.

58 artikla. Artikla koskee ylituotanto-ongelmia kriisitilanteessa. Artikla sisältää määräykset suorista kontrollikeinoista, ennen kaikkea mahdollisuudesta määrätä alan yrityksille tuotantokiintiöitä. Artiklan mukaisia kontrollikeinoja saadaan kuitenkin käyttää ainoastaan

silloin kun 57 artiklan välilliset keinot eivät ole riittäviä. Sopimuksen 58 ja 59 artiklan pidemmälle menevät kontrollikeinot käsittävät keskeisenä elementtinään mahdollisuuden määrätä tuotantokiintiötä laskukausien aikana ja määrätä tuotannon allokoinnista kysynnän ylittäessä tuotannon vastakkaisen kriisitilanteen valitessa.

Jos komissio pyrkii pidemmälle menevien, välittömien interventiokeinojen soveltamiseen tuotantomarkkinoille, asettaa 58 artikla neljä edellytystä. Ensinnä on vallittava kysynnän vaje. Toiseksi edellytetään, että hiili- ja teräsyhteisö on joutunut kohtaamaan ilmiselvän kriisin toimialallaan ja kolmanneksi että 57 artiklan mukaiset epäsuorat keinot eivät ole riittäviä. Neljäntenä edellytyksenä on, että komission on kuultava neuvoa-antavaa komiteaa ja hankittava neuvoston tuki kiintiötoimenpiteilleen.

Edellä mainittujen edellytysten täytyessä komissio voi ottaa käyttöönsä tuotantokiintiöt. Tuotantokiintiöiden perustamisessa komission on kuitenkin noudatettava tiettyjä perusperiaatteita, jotka mainitaan 58 artiklassa. Kiintiöt on perustettava oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti sekä niiden selvitysten perusteella, jotka tehdään yhteistyössä alan yritysten ja niiden yhdistysten kanssa. Lisäksi kiintiöiden perustamisessa on noudatettava perustamissopimuksen mukaisia periaatteita. Tuotantokiintiöiden perustamiseen on tarpeellisin osin liitettävä myös 74 artiklan mukaisia tuonninrajoitustoimenpiteitä kolmansista maista.

Hiili- ja teräsyhteisön päätöksellä N:o 2794/80/EHTY, jonka voimassaolo päättyi 30 päivänä kesäkuuta 1981, annettiin ensimmäinen tuotantokiintiöiden asettamispäätös. Komissio katsoi edellä mainitussa tapauksessa, että 58 artiklan kaikki edellytykset täytyivät ja saatuaan neuvoa-antavan komitean lausunnon ja neuvoston suostumuksen perusti tuotantokiintiöt raakaterästä ja neljää erikoisterästä varten vuoden 1981 kesäkuun loppuun saakka. Tätä kiintiöpäätöstä jatkettiin tämän jälkeen etupäässä vuoden verran voimassaolevilla jatkoapäätöksillä. Tuotekohtaisia kiintiöiden muutoksia komissiolla oli mahdollisuus tarkistaa asianomaisten päätösten nojalla neljännesvuosittain.

Komission päätöksellä N:o 3717/83/EHTY, jolla otetaan käyttöön teräsyhtymisiä ja teräksenmyyjä koskeva valmistustodistus ja siihen liittyvä asiakirja koskien tiettyjen tuotteiden

toimituksia, perustettiin niin sanottu oheisasiakirja, jonka esittäminen ja hyväksyminen rajakontrollissa oli ehdottomana edellytyksenä jäsenvaltioiden väliselle kaupalle tuontikiintiöiden alaiden tuotteiden osalta. Yhteismarkkinat oli jokseenkin täysin eliminoitu näiden tuotteiden osalta.

Kiintiöjärjestelmän käännekohta oli vuoden 1987 alku, jolloin komissio ryhtyi neuvoston suostumuksella purkamaan järjestelmää. Kiintiöjärjestelmä lakkautettiin 9 päivänä marraskuuta 1988 päätöksellä N:o 3464/88/EHTY.

Kiintiöjärjestelmää koskevat oikeustapaukset voidaan jaotella kolmeen pääryhmään: tuomioistuimen oikeus arvioida taloudellisia tosiasiota tai olosuhteita, yleisten ja yksittäisten päätösten välinen suhde sekä komission päätösten pätemättömyysperusteet.

Tapauksessa 14/81, Alpha Steel oli kysymys siitä, että komissio oli määritellyt yrityskohtaiset kiintiöt ottamalla laskentaperusteeksi todellisen tuotantotason edeltävällä referenssikaudella. Kantaja piti tätä epäoikeudenmukaisena, koska se suosi kiintiönsä ylittämään pyrkineitä yrityksiä ja ruokki siten teräskriisin jatkumista. Oikeampana kiintiöperusteena kantaja piti tuotantokapasiteetin määrää referenssikaudella.

Tuomioistuin totesi päätöksessään, jossa se hylkää kanteen, että todelliseen tuotantotason sidottu laskentatapa takaa tehokkaamman kontrollin tuotannon tasoon nähden ja johtaa helpommin myös tavoiteltuun tuotannon tason laskuun kuin tuotantokapasiteettiin sidottu laskutapa. Tätä linjaa tuomioistuin on seurannut jatkossakin (ks. tapaus 39, 43, 85 ja 88/81, Halyvourgiki ja Halyvourgia).

Tapauksessa 119/81, Klöckner oli kysymyksessä kanne, jossa oikeudenmukaisuuden ja tasapuolisuuden vaatimukseen katsottiin kiintiöitä määrättäessä kuuluvan sen, että yrityskohtaisia kiintiöitä määrättäessä komissio takaisi yrityskohtaisen työllisyyden minimitason, jolla yrityksen tuotantotoimintaa olisi ylipäättään taloudellisesti mahdollista jatkaa. Tuomioistuin torjui edellä mainitun tiukan tulkinnan sopimuksen 2 ja 58 artiklasta ja totesi, että perustamissopimus tähtää yleisesti työllisyyden ylläpitämiseen yhteisön alueella eikä mihinkään yrityskohtaisiin takuisiin. Komissiolle on annettu laaja taloudellinen harkintavalta, jota sen tulee käyttää alan tuotannon kokonaisuutta silmälläpitäen.

59 artikla. Artikla käsittelee tilanteita, joissa yhteisössä on vakavaa pulaa tietyistä tai kai-

kista sen toimialaan kuuluvista tuotteista ja joissa 57 artiklassa määrätyt toimenpiteet eivät riitä tilanteen korjaamiseksi. Artikla sisältää määräykset suorista kontrolloikeinoista.

Komissio voi kuultuaan neuvoo-antavaa komiteaa ja saatuaan neuvoston puoltavan lausunnon päättää kolmansiin maihin kohdistuvaan vientiin sovellettavien rajoitusten käyttöön ottamisesta kaikissa jäsenvaltioissa tai päättää asiasta yksimielisesti jäsenvaltion hallituksen ehdotuksesta.

Artiklan 2 kohta edellyttää neuvoston yksimielistä päätöstä yhteisön hiili- ja teräsvarojen ensisijaisesta käytöstä ja jakamisesta toimivaltansa kuuluvien teollisuuden alojen, viennin ja muun kulutuksen kesken. Päätös tehdään komission ehdotuksesta ja sitä kuullen. Lisäksi komissio laatii tuotanto-ohjelmat yritysten noudatettaviksi.

Mikäli neuvosto ei pääte yksimielisesti 2 kohdassa tarkoitettusta toimenpiteestä, komissio jakaa artiklan 3 kohdan mukaisesti itse yhteisön hiili- ja teräsvarat jäsenvaltioiden kesken kulutuksen ja viennin mukaan tuotannon sijainnista riippumatta. Komission antamien varojen jakamisesta kussakin jäsenvaltiossa vastaa ensisijaisesti maan hallitus.

Artiklan 4 kohdan mukaan komission tehtävänä on kaikissa tapauksissa jakaa sen toimivaltaan kuuluville teollisuudenaloille myönnetty määrät oikeudenmukaisesti yritysten kesken yritysten ja niiden yhteenliittymien kanssa tehtyjen tutkimusten perusteella.

Artiklan 6 kohdan mukaan komissio voi lakkauttaa artiklan mukaisesti perustetun järjestelmän neuvoo-antavaa komiteaa kuultuaan. Se ei tosin voi toimia vastoin neuvoston yksimielisesti antamaa kielteistä lausuntoa. Myös neuvosto voi yksimielisesti lakkauttaa järjestelmän.

Komissio voi 59 artiklan 7 kohdan nojalla tuomita artiklan nojalla tehtyjä päätöksiä rikoneen yrityksen maksettavaksi sakon.

V luku

Hinnat

60 artikla. Artikla sisältää hinnanmuodotuksen periaatteet. Artiklan 1 kohta määrittelee tarkemmin kielletyt menettelytavat hintojen osalta. Komissiolle annetaan lisäksi toimivalta päätöksellään tarkemmin määritellä kielletyt menettelytavat. Näiden päätösten huomioon ottamisesta jakeluportaassa toimivissa yrityksissä ja liikkeissä on määrätty 63 artiklan 3 kohdassa.

Artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäinen luetelmakohta kieltää kilpailua vääristävät menettelytavat ja erityisesti väliaikaiset tai paikalliset hinnanalennukset, joilla pyritään määräävään asemaan. Toinen luetelmakohta sisältää syrjintäkiellon. Myyjä ei saa siten toisiinsa verrattavissa olevien liiketoimien yhteydessä syrjiä ostajia. Erityisesti ostajan kansalaisuuden perusteella tapahtuva syrjintä on kielletty. Keskeinen tulkintakysymys tämän alakohdan yhteydessä on ollut ilmaisun ”toisiinsa verrattavissa olevat liiketoimet” merkityssisältö. Tästä on säädetty tarkemmin korkean viranomaisen päätöksellä N:o 30—53 perustamissopimuksen 60 artiklan 1 kohdassa kielletyistä toimista yhteisillä hiili- ja teräsmarkkinoilla.

Artiklan 2 kohta sisältää ne toimenpiteet, joilla pyritään saavuttamaan 1 kohdan tavoitteet. Artiklan 2 kohdan a alakohdasta koskee yritysten soveltamien hinnastojen ja myyntiehtojen julkistamista sekä pyrkii estämään hinnoittelutapojen tiettyjä vaikutuksia. Alakohdassa todetaan, että yritysten yhteismarkkinoilla soveltamat hinnastot ja myyntiehdot on julkistettava komission erikseen määräämällä tavalla. Hintaluetteloiden julkistamistavasta säätelee yksityiskohtaisemmin terästuotteita koskeva korkean viranomaisen päätös N:o 31—53 koskien terästeollisuudessa toimivien yritysten hintaluetteloiden ja kyseessä olevien yritysten noudattamien myyntiehtojen julkistamista, myöhempine muutoksineen. Erikoisterästuotteiden julkistamishoidoista säätelee korkean viranomaisen päätös N:o 37—54 myöhempine muutoksineen.

Yksityiskohtaisemmin näistä hintaluetteloihin ja yritysten hintapolitiikkaan liittyvistä tarkastuksista säädetään korkean viranomaisen päätöksellä N:o 14—64 liikekirjanpidosta ja laskentatoimen tositteista, jotka yritysten tulee esittää hintoja koskevia tarkistuksia tekeville komission virkailijoille tai asiamiehille. Edellä mainitussa päätöksessä määritellään yksityiskohtaisesti siitä, mitä asiakirjoja yritysten on laadittava ja pyydettyä esitettävä yritysten tiloihin tuleville komission valtuuttamille tarkastajille.

Sovellettavat hinnoittelutavat eivät saa artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan kuitenkaan vaikuttaa siten, että yrityksen soveltamat hinnat johtavat korotuksiin kysymyksessä olevassa

hinnastossa vastaavanlaisille liiketoimille vahvistettuun hintaan tai alennuksiin tästä hinnasta.

Artiklan 2 kohdan b alakohta määrää edelleen, että 1 kohdan mukaiset päätökset voidaan tehdä, jos ne ovat tarpeen häiriöiden välttämiseksi yhteismarkkinoilla tai tuotteen ja sen valmistukseen käytettyjen aineiden erilaisista hinnoittelutavoista johtuvan epätasapainon välttämiseksi. Yritykset voivat sopeuttaa hintansa paitsi yhteisön muiden yritysten julkaisemiin luetteloihin, myös kolmansien maiden yritysten hintoihin. Yritysten on ilmoitettava tästä hinnoittelusta komissiolle, joka voi väärinkäytösten ilmetessä korjata hinnoittelua.

61 artikla. Artiklassa määrätään komission mahdollisuudesta poikkeuksellisia tilanteita ja kriisikausia varten määrätä enimmäis- ja vähimmäishintoja.

Artiklan ensimmäinen kohta määrää hintojen vahvistamisessa noudatettavasta menettelystä. Komissio voi asettaa hinnat tutkimusten perusteella, jotka on 46 artiklan 1 kohdan ja 48 artiklan 3 kohdan mukaisesti tehty yhteistyössä yritysten ja niiden järjestöjen kanssa. Komissio kuulee neuvoo-antavaa komiteaa ja neuvostoa.

Kohdan a alakohta määrää komission oikeudesta määrätä enimmäishinnat, jos se katsoo enimmäishinnat 3 artiklassa määrättyjen tavoitteiden ja erityisesti mahdollisimman alhaisten hintojen tavoitteen kannalta tarpeelliseksi. Enimmäishinnat voivat tulla kyseeseen erityisesti kapasiteettipulan aikana, jollaista tilannetta ei kuitenkaan 1950-luvun jälkeen ole esiintynyt.

Kohdan b alakohta määrää komission oikeudesta määrätä vähimmäishintoja ilmeisen kriisin vallitessa tai uhatessa, ottaen huomioon 3 artiklan tavoitteet. Nykyisen pitkän kriisin vallitessa 1970-luvun puolivälistä alkaen komissio on turvautunut aina silloin tällöin tähän mahdollisuuteen.

Komission vähimmäishintapäätöksen on perustuttava ainakin kolmen nimenomaisen tekijän varaan: tuotannossa on olemassa ilmeinen kriisi tai sen uhka, vähimmäishintapäätös on tarpeen sopimuksen 3 artiklan tavoitteiden toteuttamiseksi ja teollisuuden kilpailukyky on taattava.

Kohdan c alakohta määrää komission oikeudesta vahvistaa niin vähimmäis- kuin enimmäishintoja yhteisön alueen vientihinnoille,

milloin toimenpidettä pidetään tarpeellisena vientimarkkinoiden tila huomioon ottaen.

Artiklan toinen kohta määrää, että komission on hintoja vahvistaessaan otettava huomioon hiili- ja terästeollisuuden sekä niiden tuotteita käyttävien teollisuudenalojen kilpailukyky. Komission on hintoja vahvistaessaan otettava huomioon perustamissopimuksen 3 artiklan c alakohdan määräys mahdollisimman alhaisten hintojen tavoitteesta.

Artiklan kolmas kohta määrää, että jäsenvaltion hallitus voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi enimmäis- tai vähimmäishintojen vahvistamista koskevan asian, mikäli komissio ei tee artikkelissa tarkoitetuissa tilanteissa aloitetta. Neuvosto voi yksimielisellä päätöksellään kehottaa komissiota vahvistamaan hinnat.

62 artikla. Artiklassa määrätään tasausmaksuista. Komissio voi antaa luvan tasausmaksuihin hankittuaan asiassa neuvoo-antavan komitean lausunnon. Komissio voi antaa luvan tasausmaksuihin yrityksille, jotka toimivat samalla hiilikentällä ja joihin sovelletaan samoja hinnastoja. Komission on ennen luvan antamista tasausmaksuihin kuultava neuvostoa, mikäli yritykset toimivat eri kentillä. Tasausmaksuja voidaan määrätä myös 53 artiklassa määrättyin edellytyksin.

63 artikla. Artiklassa määrätään toimenpiteistä ostajien harjoittaessa syrjintää. Artiklan 1 kohta määrää, että komissio voi tapauksissa, joissa ostajat järjestelmällisesti harjoittavat syrjintää, antaa tarvittavat suositukset asianomaisille hallituksille.

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan mukaan komissio voi päättää, että yritysten on laadittava myyntiehtonsa siten, että komission tämän luvun määräysten soveltamiseksi vahvistamia sääntöjä noudatetaan. Ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaan komissio voi päättää, että vastuu edellä tarkoitettujen velvoitteiden rikkomisesta kuuluu yrityksille, jos rikkomukseen syyllistyneet yrityksen toimihenkilöt tai kauppaedustajat.

Artiklan 2 kohdan toinen alakohta määrää, että komissio voi rajoittaa yhteisön yritysten oikeutta käydä kauppaa sellaisen ostajan kanssa, joka rikkoo edellä tarkoitettuja velvoitteita. Rikkomuksen toistuesssa komissio voi väliaikaisesti kieltää oikeuden käydä kauppaa ostajan kanssa. Tällöin ostaja voi saattaa asian yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tämä ei kuitenkaan rajoita 33 artiklan soveltamista.

Artiklan 3 kohta määrää, että komissio voi

antaa jäsenvaltioille aiheelliset suositukset sen varmistamiseksi, että jakeluportaassa toimivat yritykset ja liikkeet noudattavat 60 artiklan 1 kohdan kiellettyjä toimintatapoja koskevien määräysten soveltamiseksi vahvistettuja sääntöjä.

64 artikla. Artiklan mukaan komissio voi määrätä V luvun määräysten tai sen soveltamiseksi tehtyjen päätösten rikkomisesta sakkoja.

VI luku

Sopimukset ja keskittymät

65 artikla. Artikla sisältää kartelleja eli kilpailunrajoitussopimuksia koskevat määräykset. Artikla vastaa sisällöltään pääosin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 85 artiklaa.

Artiklan 1 kohdassa kielletään yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien väliset päätökset ja yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka ovat omiaan suoraan tai välillisesti estämään, rajoittamaan tai vääristämään tavonomaista kilpailua yhteismarkkinoilla.

Kilpailunrajoituksen ei edellytetä vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jotta sitä voitaisiin pitää kiellettyinä. Kaupakkriteeriä ei siis edellytetä toisin kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 85 artiklassa. Kyseisen artiklan soveltamisen edellytyksenä on, että toimenpide saattaa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi myöntää tietyin edellytyksin poikkeuslupan 1 kohdan kiellosta nimenomaisesti erikoistumisjärjestelyille ja yhteisille osto- ja myyntijärjestelyille. Myös muille jakelusopimuksille voidaan myöntää poikkeuslupa 2 kohdan perusteella, mikäli ne täyttävät 1 kohdassa mainitut edellytykset. Komissio antaa poikkeusluvan yksilöidyn ehdoin määräajaksi, peruuttaa sen mikäli se ei katso poikkeuslupan edellytysten enää täyttyvän, ja on velvollinen julkaisemaan luvan tai peruutuksen perusteluineen.

Artiklan 3 kohdan perusteella komissiolla on oikeus saada yrityksiltä kaikki tiedot, joilla voi olla merkitystä kilpailun rajoitusten selvittämisessä.

Artiklan 1 kohdassa mainitun kiellon vastaiset järjestelyt ovat 4 kohdan perusteella automaattisesti mitättömiä eikä niihin voida vedota

jäsenvaltioiden tuomioistuimissa. Komissiolla on Euroopan yhteisön vastaavasta järjestelmästä poiketen yksinomainen toimivalta soveltaa 65 artiklaa. Rajoituksena on kuitenkin asianomaisen oikeus saattaa asia yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi. Kansallisilla viranomaisilla ei ole toimivaltaa.

Artiklan 5 kohdan mukaan komissiolla on oikeus määrätä sakko tai uhkasakko yrityksille, jotka ovat rikkoneet artiklan kilpailunrajoituskieltoa.

Artiklaa 65 täydentävät komission päätökset N:ot 37/53/EHTY, 715/78/EHTY ja 379/84/EHTY, joissa on yksityiskohtaisempia määräyksiä artiklan soveltamisesta.

66 artikla. Artikla sisältää määräykset yritys-keskittymistä. Artikla sisältää myös määräyksiä sakoista.

Artiklan 1 kohdan määräysten mukaan edellyttävät toimenpiteet, joiden vaikutuksena syntyy yrityskeskittymä, komission ennalta antama lupaa. Määräysten soveltaminen edellyttää lisäksi, että yrityskeskittymään kuuluu ainakin yksi 80 artiklan tarkoittama yritys. Tämän artiklan 1 kohdan määräysten soveltamiseksi komissio määrittelee neuvostoa kuultuaan antamallaan asetuksella yrityksen määräysvallan muodostavat olennaiset osat. Perustamissopimuksen 19 artiklan määräysten mukaan komission on pidettävä neuvoa-antava komitea ajan tasalla 66 artiklan mukaisten toimien suunta- viivoista. Yrityskeskittymä on määritelty 66 artiklan 1 kohdan perusteella annetulla korkean viranomaisen päätöksellä N:o 24—54 perustamissopimuksen 66 artiklan 1 kohdan täytäntöönpanoa koskeväksi asetukseksi seikoista, joiden perusteella yrityksen katsotaan olevan jonkun määräysvallassa.

Artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi antaa luvan keskittymän toteuttamiselle, jos sen ei katsota johtavan hinta- tai tuotantotason kontrolliin, muutoin eliminoivan tehokkaan kilpailun tai aikaansaavan etuoikeutetun aseman keskittymään osallistuville. Komissio pitää 19 artiklan toisen kohdan määräysten mukaisesti neuvoa-antavan komitean ajan tasalla 66 artiklan 2 kohdan mukaisista toimitaan.

Artiklan 2 kohdan toinen alakohta määrää, että komission on luvan antamista harkitessaan noudatettava 4 artiklan b alakohdassa määrättyä syrjimättömyyden periaatetta. Kolmannen alakohdan mukaan komissio voi asettaa luvalle ehtoja.

Artiklan 2 kohdan neljäs alakohta määrää, että komission on hankittava asianomaisten hallitusten asiaa koskevat huomautukset, ennen kuin se tekee ratkaisun sellaisia yrityksiä koskevasta toimesta, joista ainakin yksi on muu kuin 80 artiklassa tarkoitettu yritys.

Artiklan 3 kohdan määräysten mukaan komissio voi vapauttaa velvollisuudesta hankkia ennakkolupa niiden toimien osalta, joista se toteaa, että niitä on pidettävä 2 kohdassa määriteltyjen edellytysten mukaisina. Tässäkin yhteydessä komissio pitää neuvoa-antavan komitean ajan tasalla. Vapautusta koskevat edellytykset vahvistetaan asetuksessa neuvoston annettua puoltavan lausunnon.

Artiklan 4 kohta sisältää määräykset komission tietojensaantioikeuksista. Komissio voi joko yleisellä päätöksellä (asetuksella), jonka se antaa neuvostoa kuultuaan ja jossa määritellään sille tiedoksi annettavat toimet tai tällaiseen asetukseen liittyen erityisellä pyynnöllä hankkia kaikki tämän artiklan soveltamisen kannalta tarpeelliset tiedot toimista, joilla todennäköisesti on artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja vaikutuksia. Edellä sanottu ei rajoita 47 artiklan soveltamista komission toimivaltaan kuuluviin yrityksiin.

Artiklan 5 kohta koskee toteutetun yrityskeskittymän jälkikäteistä hyväksymistä. Ensimmäisen alakohdan mukaan komissio voi jälkikäteen hyväksyä jo toimeenpannun ja ilmoittamatta jätetyn keskittymän, jos sen katsotaan sisällöllisesti täyttävän artiklan 2 kohdan vaatimukset. Hyväksymisen edellytyksenä on, että ne henkilöt, jotka ovat saaneet tai ryhmitelleet uudelleen kyseisiä oikeuksia tai varoja, maksavat ensin ne sakot, jotka komissio niille määrää.

Artiklan 5 kohdan toinen alakohta koskee keskittymän laittomaksi julistamista. Jos toteutuu keskittymä, joka ei voi täyttää 2 kohdan nojalla annettavaa lupaa koskevia edellytyksiä, komission on perustellulla päätöksellä julistettava keskittymä laittomaksi. Osapuolille on annettava mahdollisuus huomautusten esittämiseen. Komissio määrää toimenpiteistä kyseisten yritysten tai varojen palauttamiseksi itsenäiseen toimintaan ja tavanomaisten kilpailun edellytysten palauttamiseksi. Henkilö, jota asia suoraan koskee, voi nostaa saman alakohdan mukaan kanteen päätöksestä 33 artiklassa määrätyn edellytyksin. Tuomioistuimella on täysi harkintavalta arvioidessaan, onko toteutettu toimi tämän artiklan 1 kohdassa tai

kyseisen kohdan soveltamiseksi annetuissa asetuksissa tarkoitettu keskittymä.

Artiklan 5 kohdan kolmas alakohta koskee kilpailevien yritysten ja ulkopuolisten etujen turvaamiseksi sekä päätösten täytäntöönpanoa vaikeuttavien toimien estämiseksi toteutettavia väliaikaisia toimia. Komissio voi toteuttaa väli-toimia, jollei 39 artiklan kolmatta kohtaa sovelleta.

Artiklan 5 kohdan neljäs alakohta koskee komission päätöstensä noudattamista varten antamaa määräaika, jonka noudattamista varten se voi määrätä uhkasakon.

Artiklan 5 kohdan viides alakohta koskee komission toteuttamia toimenpiteitä päätösten täytäntöönpanemiseksi. Jos osapuolet eivät täytä velvollisuuksiaan, komissio voi keskeyttää yrityksissä sääntöjen vastaisesti saatuihin varoihin liittyvien oikeuksien käytön. Komissio voi myös asianomaisen jäsenvaltion oikeusviranomaisen määräyksellä saada uskotun miehen varojen hoitajaksi. Komissio voi järjestää varojen pakkomyynnin. Komissio voi mitätöidä laittomin toimin hankitut oikeudet ja varat sekä mitätöidä sääntöjen vastaisesti toteutetun määräysvallan alaisten yritysten johtoelinten toimet, päätökset, aloitteet ja ratkaisut.

Artiklan 5 kohdan kuudes alakohta koskee komission oikeutta osoittaa asianomaisille jäsenvaltioille tarpeelliset suositukset, jotta edellä olevissa alakohdissa tarkoitettujen toimenpiteiden voidaan jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien puitteissa panna täytäntöön. Jäsenvaltioilla on myös 86 artiklan nojalla velvollisuus toteuttaa yhteisön toimielinten päätöksistä ja suosituksista johtuvat velvoitteet.

Artiklan 5 kohdan seitsemäs alakohta koskee ulkopuolisten vilpittömässä mielessä hankkimien oikeuksien suoja.

Artiklan 6 kohta sisältää määräykset komission oikeudesta määrätä sakkoja niille, jotka ovat kiertäneet artiklassa määrättyjä velvollisuuksia, antaneet vääriä tai harhaanjohtavia tietoja ja osallistuneet tai vaikuttaneet artiklan vastaisiin toimiin. Sakkojen määräytymisperusteeksi on määrätty niiden varojen arvo, jotka on saatu tai ryhmitelty uudelleen. Ensimmäinen ja kolmas luetelmakohta määrää sakkojen määräytymisperusteeksi myös ne varat, jotka on määrää hankkia tai ryhmitellä uudelleen. Sakot on porrastettu kolmen, kymmenen ja viidentoista prosentin maksimeihin siten, että prosessuaalisuontoisista rikkomuksista voidaan määrätä alempia sakkoja.

Artiklan 6 kohdan toinen alakohta määrää, että ne, joille on määrätty sakko tämän kohdan mukaan, voivat hakea muutosta yhteisön tuomioistuimessa 36 artiklassa määrätyin edellytysin.

Artiklan 7 kohta koskee määrävän markkina-aseman väärinkäyttöä. Kohdan määräykset eivät ole yhtä yksityiskohtaisia kuin vastaava EY:n perustamissopimuksen 86 artikla. Määrävän markkina-aseman väärinkäyttö yhden jäsenvaltion sisälläkin voi johtaa Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen normiston soveltamiseen, koska kohdan määräys ei edellytä vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Mistään erityisestä menettelystä ei myöskään ole mainintaa, vaan komissio voi ryhtyä toimenpiteisiin saatuaan vain ylipääntään joltakin taholta tiedon tällaisesta väärinkäytön mahdollisuudesta. Sen jälkeen komissio voi antaa tarpeellisia suosituksia. Jollei niitä noudateta, komissio voi, neuvoteltuaan asianomaisten hallitusten kanssa, päätöksellään vahvistaa kyseessä olevan yrityksen sovellettavaksi hinnat ja myyntiehdot tai laatia täytäntöön pantavat valmistus- tai toimitusohjelmat. Jos komission päätöstä ei noudateta, se voi määrätä 58, 59 ja 64 artiklan mukaisia sakkoja.

Artiklan 4 kohdan perusteella on annettu tarkemmat säännökset 7 kohtaan liittyvästä ilmoitusmenettelystä korkean viranomaisen päätöksellä N:o 26—54 perustamissopimuksen 66 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanoa koskeksi asetukseksi velvollisuudesta antaa tietoja.

VII luku

Kilpailun edellytyksiin puuttuminen

67 Artikla. Artiklassa on määräykset jäsenvaltioiden kilpailun edellytyksiin vaikuttavien toimenpiteiden tiedottamisvelvollisuudesta. Artikla viittaa tilanteisiin, joissa yhteisöllä on vain hyvin vähän tai ei mitään toimivaltaa, kuten aluepolitiikassa tai työllisyyspolitiikassa. Jäsenvaltioiden näiden toimivaltuuksien piirissä tekemät toimenpiteet, jotka vinouttavat kilpailua jäsenvaltioiden välillä, kuuluvat 67 artiklan kontrollivallan piiriin (ks. tapaus 30/59, Steenkolenmijnen in Limburg).

Artiklan 2 kohta sisältää määräykset niistä toimenpiteistä, joihin komissio voi ryhtyä jäsenvaltion edellä tarkoitettujen toimien johdosta. Edellytyksenä on, että jäsenvaltion toimi

lisää tuntuvasti eroja tuotantokustannuksissa ja on omiaan saamaan aikaan vakavaa epätasapainoa. Komissio voi toteuttaa toimenpiteet neuvoo-antavaa komiteaa ja neuvostoa kuuluttuaan.

Komissio voi tällöin antaa luvan tukitoimiin kustannuserojen kompensoimiseksi, jos kyseessä on jäsenvaltion toimenpide, joka johtaa sen omien tuottajien kilpailuseman heikkenemiseen. Määräys on poikkeus 4 artiklan c alakohtaan määräyksestä, jonka mukaan valtion tuet ja avustukset on yleisesti kielletty. Jos jäsenvaltion toteuttama toimi vaikuttaa haitallisesti muiden jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluviin hiili- ja teräsyhtiöihin, komissio antaa jäsenvaltiolle suosituksen tilanteen korjaamiseksi.

Artiklan 3 kohta määrää komission toimivallasta antaa jäsenvaltiolle tarvittavat suositukset, jos jäsenvaltion toimella vähennetään eroja tuotantokustannuksissa.

Artiklan 2 ja 3 kohdan määräyksiä sovelletaan myös 68 artiklan 5 kohdan nojalla, mikäli jäsenvaltion sosiaaliturvaa tai työttömyyttä koskevilla säännöksillä on näissä kohdissa mainittuja vaikutuksia.

VIII luku

Työntekijöiden palkat ja liikkuvuus

68 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimuksen määräyksillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden hiili- ja terästeollisuudessa käyttämiin palkkojen ja sosiaalietuuksien vahvistamista-poihin. Komissiolla on kuitenkin mahdollisuus antaa suosituksia tapauksissa, joissa tavanomaista alhaisempi palkkataso johtaa tavanomaista alhaisempiin hintoihin. Suositus voi velvoittaa asianomaisen yrityksen tai jäsenvaltion korvaamaan työntekijöille tavanomaista alhaisemmasta palkkauksesta aiheutuvan elintason alenemisen. Artiklassa luetellaan ne tilanteet, jolloin alhaisen palkkatason johdosta annettavia suosituksia koskevia määräyksiä ei sovelleta.

Komissiolle on ilmoitettava yrityksen kaikkiin työntekijöihin tai olennaiseen osaan työntekijöistä vaikuttavista palkanalennuksista. Vastaavasti jäsenvaltioiden säännökset sosiaaliturvasta tai toimenpiteet työttömyyttä ja sen vaikutuksia vastaan, joilla on artiklassa tarkoitettuja vaikutuksia, oikeuttavat komission so-

veltamaan artiklan määräyksiä. Komissiolla on myös oikeus määrätä yritykselle, joka ei noudata artiklan nojalla annettuja suosituksia, tietynmääräinen sakko tai uhkasakko.

69 artikla. Artiklan 1 kohdan perusteella kaikki kansalaisuuteen perustuvat rajoitukset on poistettu työskentelystä hiili- ja terästeollisuudessa sellaisten jonkin jäsenvaltion kansalaisuuden omaavien työntekijöiden osalta, jotka ovat päteviä toimimaan näiden alojen ammateissa. Artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot laativat määritelmät erityisammateista ja vaadittavista ammattitaidoista. Artiklan 3 kohdan mukaan myös muun kuin erityisen ammattitaidon omaavien hiili- ja teräsalojen työntekijöiden liikkuvuutta pyritään helpottamaan. Artiklan 4 kohta kieltää kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän palkkauksen ja työehtojen suhteen. Lisäksi kohdassa määrätään, etteivät sosiaaliturvaa koskevat säännökset saisi vaikeuttaa työvoiman liikkuvuutta. Jäsenvaltioiden tulee keskinäisin järjestelyin pyrkiä estämään tämä. Artiklan 5 kohdan mukaan komission on helpotettava jäsenvaltioiden pyrkimyksiä artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteuttamiseksi. Artiklan 6 kohdan mukaan artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden kansainvälisistä sopimuksista johtuviin velvoitteisiin.

IX luku

Liikenne

70 artikla. Artikla sisältää syrjimättömyys- ja julkisuusperiaatteen hiili- ja teräskauppaa koskevissa kuljetuksissa yhteisön alueella. Määräysten päämääränä on kuljetustariffien ja -ehtojen harmonisointi.

Kuljetusnormistolla on kiinteä yhteys yhteisön hintajärjestelmään. Kuljetuksiin liittyvät hintalistat, toimitusehdot ja muut kustannukset on julkaistava ja toimitettava komission tietoon. Todellinen toimitushinta saadaan lisämällä luettelohintaan kuljetuskustannukset peruspisteestä toimituspaikkaan. Toimivan hintapolitiikan on katsottu vaativan kuljetuskustannusten julkistamista.

Artikla kieltää tuotteiden alku- ja määrämaahan perustuvat syrjivät kuljetusmaksut ja ehdot ja antaa jäsenvaltioille toimivaltuudet poistaa syrjintä kuljetusalalla. Jäsenvaltiot eivät saa kohdistaa muiden jäsenvaltioiden yri-

tyksiin epäedullisempaa lainsäädäntöä ja verotusta kuin omiin alan yrityksiinsä nähden. Sisäiset erityishinnat tulee ilmoittaa komissiolle ja saada niille etukäteishyväksyntä. Komissio luo siten tasapainon kansallisen toimivallan ja hiili- ja teräsyhteisön periaatteiden noudattamisen välille.

Artiklan mukaan kuljetuspolitiikka eli kuljetuskustannusten ja muiden kuljetusehtojen määrittäminen ja eri kuljetusyritysten tasapuolisen kohtelun takaaminen kuuluvat jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädäntövallan alaan. Siten yhteisöllä ei ole omaa kuljetuspolitiikkaa. Jäsenvaltioilla on toimivalta alueellaan saattaa eri kuljetusmuodot kilpailullisesti samaan asemaan.

Suomen lainsäädäntö ja muutosten tarve

Suomi on vuonna 1973 tehnyt Euroopan hiili- ja teräsyhteisön kanssa sopimuksen (CECA-sopimus), joka tuli voimaan tammikuussa 1975 (SopS 68/73 ja 65/74). Perustamissopimuksen artiklat on CECA-sopimuksen nojalla toteutettu Suomen lainsäädännössä niin sanotun CECA-lain (881/73), niin sanotun CECA-asetuksen (1079/74) ja kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (1080/74) säännöksillä ja määräyksillä.

Mainitulla lainsäädännöllä Suomi on varmistanut, että suomalaiset valmistajat noudattavat sekä Suomen että yhteisön alueella tapahtuvissa toimituksissaan vilpillisen kilpailun kieltoa, syrjimättömyysperiaatetta, julkaistuja hintoja ja myyntiehtoja, hintojen sopeuttamissääntöjä sekä julkaistuja rahtikustannuksia. Valvonnasta vastaa nykyisin kuluttajavirasto.

Suomalaisten teräsyhtyritysten kannalta artiklan määräysten noudattaminen ei aiheuta suuria muutoksia jo noudatettaviin periaatteisiin ja käytäntöihin. Suomessa nyt noudatettava CECA-sopimuksen määräysten täyttämiseksi laadittu CECA-lainsäädäntö kumoutuu ja Suomen valvontaviranomaisen tehtävät siirtyvät suurelta osin komissiolle, jolle yritykset jäsenyyden toteuduttua lähettävät hintalistansa, kuljetusehtonsa ja raporttinsa. Kansalliseen toimivaltaan jäävien tehtävien osalta nykyisen lainsäädännön kumoutuminen edellyttää uusia määräyksiä. Lainsäädännön alaan kuuluvista muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

X luku

Kauppapolitiikka

71 artikla. EHTY:n perustamissopimuksen kauppapolitiikkaa koskevat 71—75 artiklat ovat osin vanhentuneita, koska myöhemmin tehdyn EY:n perustamissopimuksen määräykset heijastuvat monin tavoin myös EHTY:n perustamissopimuksen kattamiin tuotteisiin. EHTY-sopimus ei perustanut hiili- ja teräsyhteisölle yhteistä kauppapolitiikkaa eikä myöskään tulliliittoa vaan se on jäsenvaltioiden välinen vapaakauppajärjestely. EY:n yhteinen kauppapolitiikka on kattanut vuodesta 1972 alkaen myös EHTY-tuotteet.

Artiklassa on vahvistettu kauppapolitiikan lähtökohdat. EHTY:n perustamissopimus ei vaikuta jäsenvaltioiden kauppapolitiikkaan, ellei sopimuksessa ole joltain osin nimenomaan erikseen mainittu. Jäsenvaltioiden kauppoliittista toimivaltaa ei täten haluttu kaventaa. Sen sijaan artikla asettaa jäsenvaltioiden yleiseksi velvollisuudeksi keskinäisen avunannon, jotta ulkoiset velvoitteet tulevat täytetyiksi.

72 artikla. Artikla asettaa tullipolitiikan osalta vain vähimmäis- ja enimmäistullivelvoitteet, mutta yhteisön sisämarkkinakehityksen myötä artikla on menettänyt merkityksensä. Muun muassa EY:n kehitysmaille myöntämiä yleisiä tullihelpotuksia (GSP-järjestelmä) sovelletaan myös EHTY-tuotteisiin. Niinkään EY:n tullitariiffi kattaa kokonaisuudessaan myös EHTY-tuotteet.

73 artikla. Artikla lähtee tuonti- ja vientikiintiöiden osalta kansallisen toimivallan periaatteesta. Toimivalta on kuitenkin siirtynyt yhteisölle sisämarkkinakehityksen myötä.

74 artikla. Artiklassa annetaan komissiolle toimivaltuudet ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin polkumyynnin ja vastaavien GATT-sopimuksessa kiellettyjen toimenpiteiden ehkäisemiseksi. Artiklassa määrätään myös niistä edellytyksistä, joiden täytyttyä tuonnin määrällisiin rajoitustoimiin voidaan ryhtyä. Artiklan nojalla komissio on antanut voimassaolevat EHTY-tuotteita koskevat polkumyynissäännöt sekä tarvittaessa myös rajoittanut tuontia kolmansista maista. Sisämarkkinoiden toteuduttua ainoastaan yhteisö voi asettaa mainitut rajoitustoimet ja käytännössä lähes aina niitä sovelletaan samalla tavoin kaikkiin yhteisön jäsenmailiin.

75 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioilla

on toimivalta kansainvälisten sopimusten tekemiseen. Sopimuksetekovaltaa koskee vain väljä ilmoitus- ja harmonisointivelvollisuus, jolla ristiriidat jäsenvaltioiden myöhempien sopimusten ja EHTY-sopimuksen välillä pyritään eliminoimaan.

Neljäs osasto

Yleiset määräykset

76 artikla. Artiklan on korvannut sulautumissopimuksen 28 artikla, jonka mukaan Euroopan yhteisöillä on jäsenvaltioiden alueella perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan mukaiset erioikeudet ja vapaudet.

77 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden hallitukset sopivat yhteisön toimielinten kotipaikasta. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 216 artiklaa.

78 artikla. Artikla sisältää määräykset varainhoitovuodesta, yhteisön toimielinten tehtävistä, toimivallasta, menettelytavoista ja määräajoista yhteisön hallinnollisen talousarvioesityksen laadinnassa sekä hallinnollisen talousarvion vahvistamisesta. Artiklassa on myös määräykset yhteisön muiden kuin pakollisten menojen enimmäismäärän vahvistamisesta ja siihen liittyvästä yhteisön toimielinten toimivallasta ja menettelytavoista. Kun talousarvio on vahvistettu, komissiolle on oikeus ja velvollisuus kerätä vastaavat tulot 49 artiklan mukaisesti.

Artikla vastaa pääosin EY:n perustamissopimuksen 203 artiklaa. Artikla sisältää kuitenkin täydentävän määrittelyn hiili- ja teräsyhteisön hallinnollisista menosta. Näihin menoihin kuuluvat komission menot, mukaan lukien neuvonantavan komitean toimintaan sekä Euroopan parlamentin, neuvoston ja yhteisön tuomioistuimen toimintaan liittyvät menot. Talousarvio laaditaan 78 h artiklan nojalla annetun asetuksen mukaisesti määritellyn laskentayksikön perusteella.

78 a artikla. Artikla sisältää hiili- ja teräsyhteisön hallinnollisen talousarvion rakennetta koskevia määräyksiä, jotka liittyvät kiinteästi 78 h artiklaan. Mainittu artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 209 artiklaa, joten laskentayksikkö määräytyy samalla tavalla kuin yhteisöjen yleisbudjetin laadinnassa käytettävä laskentayksikkö.

Artikla sisältää myös määräykset hallinnol-

lista talousarviota koskevasta vuotuisperiaatteesta, henkilöstömenoihin käytettävissä olevien määrärahojen siirtämisestä seuraavana varainhoitovuonna käytettäväksi, perussäännökset määrärahojen luokittelusta sekä eräiden määrärahojen ottamisesta budjettiin erillisinä erinä. Artiklan näitä kysymyksiä koskevat määräykset vastaavat sanamuodoltaan EY:n perustamissopimuksen 202 artiklaa.

78 b artikla. Artiklassa on määräykset hallinnollisen talousarvion soveltamista koskevaksi menettelyksi siinä tapauksessa, että talousarvioesitystä ei ole hyväksytty varainhoitovuoden alkuun mennessä. Artikla vastaa sanamuodoltaan pääosin EY:n perustamissopimuksen 204 artiklaa.

Artiklan 1 kohdan toinen alakohta sisältää hiili- ja teräsyhteisöä koskevan erityismääräyksen, jonka mukaan hallinnollisen talousarvion viivästyessä komissiolla on lupa ja velvollisuus perä hiilen ja teräksen tuotantomaksuja edellisen varainhoitovuoden määrärahoja vastaava määrä, ei kuitenkaan enempää kuin mitä valmisteltavana olevan hallinnollisen talousarvioesityksen hyväksymisestä olisi johtunut.

Artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan neuvosto voi budjetin viivästyessä määränestämistöllä antaa luvan menoihin, jotka johtavat siihen, että kuukausittain voidaan menoihin käyttää enemmän kuin yksi kahdestoistaosa edellisen varainhoitovuoden menoista. Alakohtaan on lisätty hiili- ja teräsyhteisön toiminnan kannalta tarpeellinen määräys, jonka mukaan neuvosto voi antaa vastaavan luvan määrätä hiilen ja teräksen tuotantomaksuja.

78 c artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa on määräykset komission vastuusta ja varainhoidon periaatteista hallinnollisen talousarvion toteuttamisessa. Artikla on samansisältöinen kuin EY:n perustamissopimuksen 205 artikla.

78 d artikla. Artiklan mukaan komissio antaa neuvostolle ja Euroopan parlamentille edellisen varainhoitovuoden hallinnollisen talousarvion toteuttamista koskevat tilit ja taseen, joka sisältää hiili- ja teräsyhteisön varat ja vastuut sillä alalla, jonka hallinnollinen talousarvio kattaa. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 205 a artiklaa.

78 e ja f artikla. Artiklat on kumottu unionisopimuksella.

78 g artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa on määräykset menettelytavoista annettaessa komissiolle vastuuvapaus talousarvi-

on toteuttamisessa sekä komission velvollisuuksista vastuuvapauden myöntämisen yhteydessä annettujen huomautusten suhteen samoin kuin komission velvollisuuksista näiden huomautusten perusteella toteutettuja toimenpiteitä koskevien kertomuksien antamisen suhteen. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 206 artiklaa.

78 h artikla. Unionisopimuksella muutetussa artiklassa on määräykset toimivallasta yhteisön hallinnollista talousarviota ja taloudenhoitoa koskevien säännösten antamisessa. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 209 artiklaa.

78 i artikla. Unionisopimuksella muutetun artiklan ensimmäisen kohdan mukaan hiili- ja teräsyhteisön jäsenvaltiot suojaavat yhteisön taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä samalla tavoin kuin ne suojaavat omia vastaavia etujaan. Artiklan toinen kohta sisältää yleismääräykset jäsenvaltioiden taloudellisten etujen suojaamista koskevan toiminnan yhteensovittamisesta ja viranomaisten yhteistoiminnasta. Artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 209 a artiklaa.

79 artikla. Artikla sisältää EHTY:n perustamissopimuksen alueellista soveltamisalaa koskevat määräykset. Pääsääntö sisältyy artiklan ensimmäiseen kohtaan, jonka mukaan sopimusta sovelletaan yhteisön jäsenvaltioiden Euroopassa sijaitseviin alueisiin. Artiklassa viitataan myös Saarlandin asemaa koskevaan Ranskan ja Saksan väliseen kirjeenvaihtoon, joka on otettu perustamissopimuksen liitteeksi.

Artiklan toisen kohdan a, b ja c alakohta sisältää poikkeussäännön siitä, että perustamissopimusta sovelletaan jäsenvaltion koko alueeseen. Sopimusta ei sovelleta a alakohdan mukaan Tanskaan kuuluviin Färsaariin. Sopimusta ei b alakohdan mukaan sovelleta myöskään Yhdistyneen kuningaskunnan suvereeniin tukikohtiin Kyproksessa. Sopimusta sovelletaan c alakohdan mukaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin vuoden 1972 liittymissopimuksessa tarkoitetun sääntelyn järjestämiseksi on tarpeen. Artiklan a, b ja c alakohdassa mainittuja alueita koskevat määräykset ovat samansisältöiset kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 227 artiklassa olevat määräykset, ja niitä on selostettu tarkemmin kyseisen artiklan yhteydessä.

Perustamissopimuksessa ei, toisin kuin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 227 artiklassa, luoda erityisjärjestelyjä Euroopan ulkopuolella sijaitseviin alueisiin nähden. Euroo-

pan ulkopuolella sijaitsevat alueet jäävät tämän perustamissopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Artiklan kolmas kohta sisältää kuitenkin hiilen ja teräksen suosituimmuuskohtelua koskevan määräyksen. Sen mukaisesti jäsenvaltiot sitoutuvat laajentamaan muihin jäsenvaltioihin sellaisen suosituimmuuskohtelun, jota ne nauttivat lainkäyttövaltaansa kuuluvilla muilla kuin Euroopassa sijaitsevilla alueilla.

Artiklaan on lisätty liittymisasiakirjan 28 artiklalla uusi d alakohta, jonka mukaan perustamissopimusta ei sovelleta Ahvenanmaahan, ellei Suomi ratifioidessaan liittymissopimuksen tee liittymisasiakirjan 28 artiklassa tarkoitettua julistusta perustamissopimuksen soveltamisesta Ahvenanmaahan. Vastaava lisäys on tehty Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 227 artiklaan.

80 Artikla. Artikla sisältää perustamissopimuksessa tarkoitetun yrityksen määritelmän. Yrityksellä tarkoitetaan yritystä, joka harjoittaa tuotantoa hiili- tai teräsalalla perustamissopimuksen soveltamisalueella. Yrityksen käsite on kartelleja ja yrityskeskittymiä koskevien artiklojen soveltamisen yhteydessä laajempi kuin perustamissopimuksessa muuten. Kun muissa yhteyksissä yritys on hiilen ja terästuotteiden tuotantoyritys, niin kilpailuoikeuden piirissä yrityksen käsite sisältää myös jakeluyritykset ja -organisaatiot.

81 artikla. Artiklassa todetaan hiiltä ja terästä koskevien määritelmien sisältyvän perustamissopimuksen liitteeseen I, jonka luetteloita neuvosto voi yksimielisesti täydentää.

82 artikla. Artiklassa määritellään perustamissopimuksen nojalla yrityksille määrättyjen sakkojen ja uhkasakkojen laskemisen perusteen olevaksi liikevaihtoveroksi se, mikä komission toimivaltaan kuuluvista tuotteista on kertynyt liikevaihtoa.

83 artikla. Artiklassa määrätään, että yhteisön perustamisella ei rajoiteta perustamissopimuksen soveltamisalaa kuuluvia yrityksiä koskevaa omistusoikeusjärjestelmää. Määräys vastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 222 artiklaa sisällöltään, vaikka yhteisöjen eroavaisuuksista johtuen jälkimmäisen sanamuoto on yleisempi; siinä viitataan vain jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin yleensä.

84 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimuksella tarkoitetaan paitsi varsinaista perustamissopimusta myös sen liitteitä ja liitteinä olevien pöytäkirjojen sekä siirtymämääräyksis-

siä tehdyn yleissopimuksen määräyksiä. Artikla sisältö vastaa pääosin Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 239 artiklan sisältöä.

85 artikla. Artiklassa määrätään perustamissopimuksen voimaantuloon liittyvistä siirtymätoimenpiteistä. Artiklan mukaan jäsenvaltioiden sopimat alkuvaiheen toimenpiteet ja siirtymätoimenpiteet perustamissopimuksen soveltamiseksi vahvistetaan perustamissopimuksen liitteenä olevassa yleissopimuksessa. Yleissopimuksella ei ole enää käytännön merkitystä.

86 artikla. Artikla kuuluu perustamissopimuksen yleisiä periaatteita koskeviin määräyksiin, jossa määritellään yhteisön ja jäsenvaltioiden yhteistyötä koskevat periaatteet. Artiklan mukaan jäsenvaltiot helpottavat yhteisön päämäärien toteuttamista ja toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen perustamissopimuksesta tai yhteisön säädöksistä aiheutuvat velvoitteet. Jäsenvaltioilla on myös velvollisuus pidättäytyä toimenpiteistä, jotka voivat vaarantaa perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamista. Artiklan nämä määräykset vastaavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklan määräyksiä.

Jäsenvaltioille on kuitenkin 86 artiklassa asetettu eräitä yksityiskohtaisempia velvoitteita. Jäsenvaltiot sitoutuvat pidättäytymään kaikista hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltumattomista toimenpiteistä. Jäsenvaltioiden on myös toimivaltansa rajoissa annettava tarvittavat kansalliset säännökset yhteisön hiili- ja teräskaupan kansainvälisen sääntelyn toteuttamiseksi.

Lisäksi artiklassa määrätään komission valvontatehtäviä suorittavan henkilöstön asemasta. Valvontatehtäviä suorittaville on taattava samat oikeudet ja toimivalta kuin jäsenvaltioiden lainsäädännössä on vahvistettu verohallinnon virkamiehille, siltä osin kuin tämä on tehtävien suorittamisen kannalta tarpeen. Jäsenvaltion henkilöstö voi avustaa komission henkilöstöä valvontatehtävien suorittamisessa.

87 artikla. Artiklan mukaan jäsenvaltiot sitoutuvat olemaan vetoamatta välillään oleviin sopimuksiin, yleissopimuksiin tai julistuksiin perustamissopimuksen tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisemiseksi muuten kuin perustamissopimuksessa määrätyn tavoin. Artiklan määräys vastaa sisällöllisesti Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 219 artiklan määräystä.

88 artikla. Artikla koskee tilanteita, joissa

jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä perustamis- sopimuksen mukaisia velvollisuuksiaan. Komissio toteaa velvollisuuksien laiminlyönnin antamalla asiasta lausunnon perusteluineen, varattuaan kuitenkin ensin valtiolle, jota asia koskee, tilaisuuden esittää asiaan liittyvät huomautuksensa. Komissio asettaa kyseiselle jäsenvaltiolle määräajan velvollisuuden täyttämiseksi. Jäsenvaltiolla on päätöksestä kanneoikeus. Komissio voi ryhtyä artiklan kolmannessa kapaleessa mainittuihin toimenpiteisiin, mikäli jäsenvaltio ei ole täyttänyt velvollisuuttaan määräajassa tai jos sen nostama kanne on hylätty. Jäsenvaltiolla on myös tällöin kanneoikeus.

89 artikla. Artiklassa määrätään perustamis- sopimusta koskevan riidan ratkaisemisesta sel- laisessa tapauksessa, jossa riitaa ei voida rat- kaista muulla perustamissopimuksessa määrä- tyllä menettelyllä. Tällaisessa tapauksessa riita voidaan saattaa yhteisön tuomioistuimen käsi- teltäväksi riidan osapuolena olevan valtion pyynnöstä.

Artiklan toisen kohdan määräys on sisällöl- tään samanlainen kuin Euroopan yhteisön pe- rustamissopimuksen 182 artiklassa oleva mää- räys, jonka mukaan tuomioistuin on toimival- tainen myös silloin, kun asia saatetaan sen käsiteltäväksi välityssopimuksen nojalla.

90 artikla. Artiklassa on määräykset menet- telystä, mikäli yritys jättää täyttämättä perus- tamissopimuksesta johtuvia velvoitteitaan ja samanaikaisesti loukkaa sen jäsenvaltion lake- ja, jonka alainen yritys on. Jäsenvaltiolla on ilmoitusvelvollisuus edellä mainitussa tilantees- sa, kun yritystä kohtaan on jäsenvaltion lain- säädännön mukaisesti käynnistetty oikeudelli- nen tai hallinnollinen menettely. Komissio voi ilmoituksen saatuaan lykätä ratkaisuaan. Kom- issio on pidettävä ajan tasalla menettelyn etenemisestä, jos se on lykännyt ratkaisua. Komissiolle annetaan tilaisuus esittää asiassa asiakirjoja ja lausuntoja. Komissiolle on ilmoi- tettava lopullisesta päätöksestä asiassa, jonka komission on otettava huomioon määrätessään mahdollista seuraamusta.

91 artikla. Artiklassa on määräykset komis- sion oikeudesta keskeyttää yritykselle makset- tavana olevia maksuja. Jos yritys ei suorita määräajassa maksua, jonka se on velvollinen maksamaan komissiolle, tämä voi keskeyttää yritykselle maksettavanaan olevien maksujen maksamisen, joiden määrä voi olla enintään suorittamattomien saatavien suuruinen.

92 artikla. Artiklassa on määräykset maksu- velvollisuutta koskevan komission päätöksen pakkotäytäntöönpanosta. Pakkotäytäntöönpa- no toteutetaan kussakin valtioissa voimassa olevin oikeudellisen keinoin. Täytäntöön- panomääräys annetaan sen valtion säännösten mukaan, jonka alueella päätös pannaan täytän- töön, tutkimatta muuta kuin päätöksen oikea- peräisyys. Tästä täytäntöönpanotoimenpiteestä huolehtii kunkin jäsenvaltion hallituksen mää- räämä ministeri. Pakkotäytäntöönpano voi- daan lykätä vain yhteisön tuomioistuimen päät- öksen perusteella.

93 artikla. Artikla määrää komission tehtä- väksi huolehtia yhteyksistä Yhdistyneiden Kan- sakuntien ja Euroopan taloudellisen yhteistyö- järjestön (OECD) kanssa. Komissio toimittaa edellä mainituille säännöllisesti tietoja yhteisön toiminnasta. Artikla vastaa sisällöltään EY:n perustamissopimuksen 229 artiklaa.

94 artikla. Artiklan mukaan yhteisön toimie- linten ja Euroopan neuvoston välisistä yhteyk- sistä huolehditaan perustamissopimuksen pöy- täkirjassa III määrätyn edellytyksin.

95 artikla. Artiklassa on määräykset säädös- ten antamisesta odottamattomissa tapauksissa sekä komission toimivaltuuksien mukauttamis- sesta. Kaikissa niissä tapauksissa, joista ei määrätä perustamissopimuksessa ja joissa kom- ission päätös tai suositus osoittautuu tarpeel- liseksi yhteisön tavoitteiden toteuttamiseksi 5 artiklan mukaisesti, päätös voidaan tehdä tai suositus antaa neuvoston yksimielisen puolta- van lausunnon ja neuvoa-antavan komitean kuulemisen jälkeen. Mahdollisista seuraamuk- sista määrätään päätöksessä tai suosituksessa. Seuraamuksista on erityismääräyksiä esimer- kiksi 36, 88 ja 91 artiklassa.

Artiklassa on myös määräykset menettelystä, jos siirtymämääräyksistä tehdyssä yleissopi- muksessa määrätyn siirtymäkauden päätyttyä ilmenee, että on tarpeen mukauttaa sääntöjä, jotka koskevat komissiolle 46 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa annettuja toimivaltuuksia.

Muutokset eivät saa loukata 2, 3 ja 4 artiklan määräyksiä tai komission ja muiden yhteisön toimielimien välisiä toimivaltasuh- teita. Ehdotukset muutoksiksi tekee komissio yhteisymmärryksessä neuvoston kanssa, joka päättää asiasta määräenemmistöllä. Yhteisön tuomioistuin antaa ehdotuksista lausunnon. Jos yhteisön tuomioistuin käsittelyn jälkeen toteaa ehdotusten olevan sopusoinnussa kol-

mannen kohdan kanssa, annetaan ne Euroopan Parlamentille. Nämä niin kutsutut perustamissopimuksen pienet muutokset tulevat voimaan, jos Euroopan parlamentti hyväksyy ne määräenemmistöllä. Liittymisasiakirjan 14 artiklalla muutetaan neuvoston päätökseen tarvittavaa määräenemmistöä koskevaa määräystä.

Yhteisön ensimmäinen terästukupäätös N:o 257/80/EHTY säädettiin sallivuudeltaan suppeana normistona. Päätös salli investointituen, tuotannon lakkautustuen, tuotannon jatkamistuen ja kriisituen kansallisina erityistukitoimina.

Vuonna 1981 jäsenvaltioiden tukitoimien järjestelmää laajennettiin melko radikaalilla tavalla. Komission päätöksellä N:o 322/81/EHTY saatettiin kaikki valtion tukitoimet lupajärjestelmän ja siten ehdollisesti hyväksyttävien toimenpiteiden piiriin. Jäsenvaltioille annettiin toisin sanoen entiseen verrattuna melko laajat toimivaltuudet tukea hiili- ja terästeollisuusalueiden ja tuotantoyksiköiden taloudellista tilaa. Nykyään voimassa oleva terästeollisuuden valtiontukea koskeva hiili- ja teräsyhteisön päätös on N:o 3855/91/EHTY.

96 artikla. Artikla on kumottu unionisopimuksella.

97 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimus on voimassa voimaantulonsa jälkeen 50 vuotta, joten sen voimassaolo lakkaa heinäkuussa 2002.

98 artikla. Artikla on kumottu unionisopimuksella.

99 artikla. Artiklassa on määräykset perustamissopimuksen ratifioimisesta ja voimaantulosta. Perustamissopimus tuli voimaan heinäkuussa 1952.

100 artikla. Artiklan mukaan perustamissopimuksen tallettaja on Ranskan hallitus. Pöytäkirja suhteista Euroopan neuvostoon määrää Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen ja sen liitteiden rekisteröimisestä Euroopan neuvoston pääsihteeristössä.

Liitteet

Perustamissopimukseen sisältyy kolme liitet-

tä. Liite I sisältää ilmaisujen ”hiili” ja ”teräs” määritelmät. Neuvosto voi 81 artiklan mukaan yksimielisesti täydentää liitteeseen kuuluvaa tuoteluetteloa. Liite II sisältää määräykset sopimuksen määräysten soveltamisesta romurautaan. Liite III sisältää erikoisterästä koskevia määräyksiä.

Pöytäkirjat

Perustamissopimukseen liittyy kolme pöytäkirjaa, jotka on tehty samassa yhteydessä kuin yhteisön perustamissopimus. Ensimmäinen pöytäkirja koskee hiili- ja teräsyhteisön erioikeuksia ja vapauksia. Pöytäkirjan määräykset on kumottu vuoden 1965 sulautumissopimuksella.

Toinen pöytäkirja sisältää yhteisön tuomioistuimen perussäännön, joka on pääosin edelleen voimassa. Perussäännön voimassa olevat määräykset vastaavat EY:n perustamissopimuksen nojalla annetun EY:n tuomioistuimen perussäännön määräyksiä, joita selostetaan EY:n perustamissopimuksen 164—167 artiklaa koskevien perustelujen yhteydessä.

Kolmas yhteisön perustamissopimukseen tehty pöytäkirja sisältää määräykset yhteisön suhteesta Euroopan neuvostoon.

Maastrichtin konferenssissa unionisopimukseen ja kaikkiin yhteisöjen perustamissopimuksiin liitettiin pöytäkirja N:o 17, jonka mukaan mikään unionisopimuksen, perustamissopimusten taikka niiden muuttamisesta tai täydentämisestä tehtyjen sopimusten tai asiakirjojen määräys ei vaikuta Irlannin perustuslain abortin kieltävän 40.3.3 artiklan soveltamiseen Irlannissa.

Muut asiakirjat

Perustamissopimukseen liittyy lisäksi yleissopimus siirtymämääräyksistä sekä Saksan ja Ranskan välinen kirjeenvaihto, jonka mukaan perustamissopimuksen allekirjoittamisella ei tunnusteta Saarlandin asemaa. Näillä asiakirjoilla ei ole enää käytännön merkitystä.

6. EUROOPAN YHTEISÖJEN PERUSTAMISSOPIMUKSIA MUUTTAVAT SOPIMUKSET JA ASIAKIRJAT

6.1. Johdanto

Euroopan unionin jäsenyys toteutuu sopimusoikeudellisesti siten, että ratifioimalla liittymissopimuksen, johon olennaisena osana kuuluu liittymisasiakirja ja sen liitteet ja pöytäkirjat, Suomi tulee Euroopan unionin jäseneksi ja samalla sopimuspuoleksi kaikkiin niihin niin sanottuihin alkuperäisiin sopimuksiin, joihin unioni perustuu. Nämä alkuperäiset sopimukset ovat Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus, Euroopan yhteisön perustamissopimus ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus, sellaisina kuin ne ovat muutettuina tai täydennettyinä ennen liittymistä voimaantulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla, sekä sopimus Euroopan unionista.

Edellä olevalla viittauksella kolmen Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksia muuttaneisiin tai täydentäneisiin sopimuksiin tai asiakirjoihin tarkoitetaan 1960—1980-luvuilla tehtyjä perustamissopimuksia tietyiltä vähäisemmiltä osilta muuttaneita sopimuksia sekä aikaisempia sopimuksia liittymisestä Euroopan yhteisöihin. Nämä muutossopimukset ovat edelleen sopimuksina voimassa siitä huolimatta, että niihin sisältyvät määräykset on suurelta osin kumottu tai muutettu myöhemmillä sopimuksilla.

Muutossopimusten voimassa olevat määräykset on otettu huomioon edellä unionisopimuksen ja yhteisöjen perustamissopimusten artiklakohtaisissa perusteluissa.

Seuraavassa esitetään yhteenveto muutossopimuksista keskittyen lähinnä niihin sopimuksiin ja asiakirjoihin, jotka Maastrichtin sopimuksella alkuperäisiin sopimuksiin tehtyjen muutosten jälkeen ovat oikeudellisesti merkityksellisiä. Näitä ovat muun muassa vuoden 1965 sulautumissopimuksen liitepöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista sekä Euroopan parlamentin vaalijärjestys vuodelta 1976. Maastrichtin sopimus on korvannut valtaosan muihin perustamissopimusten muutossopimuksiin sisältyvistä määräyksistä.

6.2. Yleissopimus tietyistä Euroopan yhteisöille yhteisistä toimielimistä

Euroopan talousyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusten lisäksi tehtiin 25 päivänä maaliskuuta 1957 erillinen sopimus, jolla yhdistettiin hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella perustettu yhteinen yleiskokous (Euroopan parlamentti) ja yhteisön tuomioistuin talusyhteisön ja atomienergiayhteisön perustamissopimuksilla perustettuihin vastaaviin toimielimiin. Vuodesta 1958 Euroopan yhteisöillä on siis ollut yhteinen kansanedustuslaitos ja yhteinen tuomioistuin. Yleissopimuksella yhdistettiin myös talous- ja sosiaalikomitea kolmen yhteisön yhteiseksi elimeksi.

Vuoden 1957 yleissopimuksen määräyksiä on sittemmin muutettu useasti myöhempien perustamissopimusten muuttamista koskevilla sopimuksilla, ja yleissopimus on käytännössä vanhentunut.

6.3. Sopimus Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön, Euroopan talusyhteisön ja Euroopan atomienergiayhteisön toimintojen yhteensovittamiseksi tehtiin 8 päivänä huhtikuuta 1965 kolmen yhteisön toimielinjärjestelmän yhdistämistä koskeva niin sanottu sulautumissopimus. Vuoden 1965 sulautumissopimuksella yhdistettiin tuohon saakka muodollisesti erillään toimineet kolmen yhteisön neuvostot yhteiseksi Euroopan yhteisöjen neuvostoksi. Vastaavasti yhdistettiin hiili- ja teräsyhteisön korkea viranomainen, talusyhteisön komissio ja atomienergiayhteisön komissio yhteiseksi yhteisöjen komissioksi. Yhdistäminen ei vaikuttanut neuvoston ja komission toimivaltaa koskeviin perustamissopimusten määräyksiin. Sulautumissopimuksella yhdistettiin myös yhteisöjen tilintarkastustuomioistuint yhdeksi toimielimeksi.

Sulautumissopimusta on muutettu useaan kertaan, viimeksi Euroopan unionista tehdyllä

sopimuksella, jolla kumottiin osa sulautumissopimuksen toimitelimiä koskevista määräyksistä. Sen sijaan sulautumissopimuksen liitteenä oleva pöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista, jota selostetaan seuraavassa, on edelleen voimassa.

EY:n erioikeudet ja vapaudet jäsenvaltioissa

Euroopan yhteisöjen oikeudellista asemaa jäsenvaltioissa sääntelee vuoden 1965 sulautumissopimuksen liitepöytäkirja Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista. Pöytäkirjan I luvun mukaan Euroopan yhteisöjen rakennukset ja tilat ovat loukkaamattomia mitä tahansa etsintä- tai pakkotointa vastaan ilman EY:n tuomioistuimen erikseen antamaa lupaa. Yhteisöjen arkistot ovat loukkaamattomat. Yhteisöt ja niiden omaisuus sekä varat on vapautettu kaikista välittömistä veroista.

Jäsenvaltioiden tulee ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin yhteisöjen viralliseen käyttöön tarkoitettujen irtaimen ja kiinteän omaisuuden hankintahintaan sisältyvien välillisten verojen sekä myyntiveron palauttamiseksi. Velvoite koskee merkittäviä yhteisön ostoja, joita koskevalla veronpalautuksella ei saa olla kilpailua vääristäviä vaikutuksia yhteisön alueella. Euroopan yhteisöjen verovapaus ei koske tavanomaisista yhteiskunnallisista peruspalveluista kannettavia maksuja ja veroja.

Euroopan yhteisöjen viralliseen käyttöön tarkoitettujen tavaroiden ja julkaisujen tuonti ja vienti on pöytäkirjan I luvun mukaan vapautettu kaikista tulleista, rajoituksista ja kielloista jäsenvaltioissa.

Euroopan yhteisöjen erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan II luvun mukaan Euroopan yhteisöjen viralliseen kirjeenvaihtoon sovelletaan jäsenvaltioissa diplomaattisen kirjeenvaihdon mukaista suojaa. Pöytäkirjan II luvun mukaan jäsenvaltiot tunnustavat Euroopan yhteisöjen toimielinten virkamiesten ja muun henkilökunnan matkustusasiakirjoiksi (laissez-passer) kunkin toimielimen puheenjohtajan antamat viralliset matkustusasiakirjat.

Pöytäkirjan III—V luvussa määrätään Euroopan parlamentin jäsenten, jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sekä yhteisön toimielinten virkamiesten ja muun henkilökunnan erioikeuksista ja vapauksista. Pöytäkirjan III luvun mukaan Euroopan parlamentin jäsenet nauttivat tässä toimeissaan erioikeuksia ja vapauksia jäsenvaltioissa niiden sääntöjen mukaan, joita

sovelletaan omiin kansanedustajiin tai joita sovelletaan vieraan valtion hallituksen edustajiin. Parlamentin jäsenen rikosoikeudellisesta koskemattomuudesta luopumisesta päättää parlamentti.

Pöytäkirjan IV, V ja VII luvun määräykset jäsenvaltioiden hallitusten edustajien sekä yhteisöjen toimielinten virkamiesten ja henkilökunnan erioikeuksista ja vapauksista ovat kansainvälisiä hallitustenvälisiä järjestöjä koskevan käytännön mukaisia. Toimielinten virkamiesten ja henkilöstön virka- tai työehtoja koskevat riidat käsittelee nykyään EY:n ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin.

Euroopan yhteisöillä ei ole jäsenvaltioissa diplomaattisia edustustoja, vaan komission ylläpitämiä tiedotusyksiköitä. Tiedotusyksiköihin ja niiden henkilökuntaan sovelletaan EY:n toimitelimiä koskevia määräyksiä. Kohtelu määräytyy käytännössä komission noudattaman virkaluokittelun mukaan.

Suomen EU-jäsenyyden toteutuessa Suomen hallituksen ja Euroopan yhteisöjen komission välillä tehty sopimus Euroopan yhteisöjen valtuuskunnan perustamisesta ja sen erioikeuksista ja vapauksista Suomessa (SopS 14—15/93) korvautuu edellä mainitulla vuoden 1965 sulautumissopimuksen liitepöytäkirjalla. Sen sijaan Suomi säilyttää Euroopan yhteisöihin akkreditoitun pysyvän edustuston ja sen henkilökunnan nykyisen aseman.

Kansainvälisiä konferensseja ja erityisedustustoja koskevista erioikeuksista ja vapauksista annetun lain (572/73) 19 §:n nojalla annetun asetuksen (728/73) 8 §:n mukaisesti lain säännöksiä sovelletaan nykyiselläänkin Euroopan yhteisöihin. Erioikeuslakia sovelletaan Suomessa pidettäviin konferensseihin ja kokouksiin.

6.4. Sopimus Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen talousarviota koskevien määräysten muuttamisesta sekä sopimus Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen varainhoitoa koskevien määräysten muuttamisesta

EY:n nykyisen talousarviomenettelyn perusta luotiin 22 päivänä huhtikuuta 1970 Luxem-

burgissa tehdyllä sopimuksella Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten sekä vuoden 1965 sulautumissopimuksen tiettyjen talousarviota koskevien määräysten muuttamisesta (niin sanottu ensimmäinen budjettisopimus). Viisi vuotta myöhemmin eli 22 päivänä heinäkuuta 1975 tehtiin niin sanottu toinen budjettisopimus, jolla osittain muutettiin talousarvion menettelymääräyksiä, laajennettiin Euroopan parlamentin toimivaltuuksia ja tehostettiin tilintarkastuskäytäntöä.

Vuoden 1970 ja 1975 budjettisopimuksiin sisältyvät määräykset yhteisön talousarvion laatimisesta, sitä koskevasta päätöksenteosta sekä tilintarkastuksessa ja tilivapauden myöntämisessä noudatettavista päätöksentekomenetelyistä ja määräajoista.

Perustamissopimusten tasolla yhteisön talousarviomenettelyä on viimeksi muutettu laajemmin Maastrichtin sopimuksella, jolla 1970-luvun budjettisopimusten keskeisiä määräyksiä korvattiin uusilla määräyksillä. Ne sisältyvät EY:n perustamissopimuksen 199—209 a artiklaan. Vastaavia muutoksia tehtiin myös kahden muun yhteisön perustamissopimuksiin.

EY:n talousarviomenettelyä on selostettu edellä mainittujen EY:n perustamissopimuksen artiklojen perusteluissa.

6.5. Sopimus Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten muuttamisesta

Euroopan investointipankki perustettiin Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen alkuperäisellä 129 artiklalla. Pankki on itsenäinen rahoituslaitos, jonka tehtäviin kuuluu erimuotoinen projektirahoitus jäsenvaltioissa sekä EY:n kehitysyhteistyöpolitiikan rahoitusavun tukeminen. Pankin perussääntöä, joka alunperin sisältyi EY:n perustamissopimuksen liitteenä olevaan pöytäkirjaan, muutettiin 10 päivänä heinäkuuta 1975 tehdyllä sopimuksella, jolla pankille annettiin oikeus tietyin edellytyksin päättää pankin soveltamasta laskentayksiköstä. Unionisopimuksella muutetut pankkia koskevat määräykset ovat EY:n perustamissopimuksen 198 d ja 198 e artiklassa ja pankin perussääntö sopimuksen liitteenä olevassa pöytäkirjassa N:o A. Pankin asemaa ja toimintaa on selostettu edellä mainittujen EY:n perustamissopimuksen artikloiden perusteluissa.

6.6. Säädös edustajien valitsemisesta edustajakokoukseen yleisillä, välittömillä vaaleilla, liitetty neuvoston päätökseen 20 päivältä syyskuuta 1976 sekä neuvoston päätös, tehty 1 päivänä helmikuuta 1993, 20 päivänä syyskuuta 1976 tehdyn neuvoston päätöksen liitteenä olevan edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla annetun säädöksen muuttamisesta

Euroopan parlamentti on Euroopan yhteisöjen kansanedustuselin, joka perustettiin vuoden 1957 yleissopimuksella tietyistä yhteisöille yhteisistä toimielimistä. Sopimuksella yhdistettiin vuoden 1951 Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksella perustettu yhteinen yleiskokous sekä talousyhteisön ja atomienenergiayhteisön perustamissopimuksilla perustetut yleiskokoukset. Vuonna 1962 yleiskokous muutti nimensä Euroopan parlamentiksi. Muutos otettiin perustamissopimuksissa huomioon vuoden 1986 Euroopan yhtenäisasiakirjalla niihin tehtyillä muutoksilla.

Vuoteen 1979 saakka nimettiin jäsenet Euroopan parlamenttiin jäsenvaltioiden parlamenttien jäsenistä. Yleisiin ja välittömiin vaaleihin siirryttiin, kun Euroopan yhteisöjen neuvosto hyväksyi 20 päivänä syyskuuta 1976 Euroopan parlamentin jäsenten yleisiä välittömiä vaaleja koskevan säädöksen (76/787/EHTY, ETY, Euratom). Päätöksen tekemisen jälkeen Euroopan parlamentin vaalit on toimitettu vuosina 1979, 1984, 1989 ja 1994. Euroopan parlamentin vaalijärjestyksen sisältävä säädös perustuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien neuvostossa tekemään yksimieliseen päätökseen, joka on hyväksytty jäsenvaltioissa erikseen niiden valtiosääntöjen mukaisesti. Vaalijärjestys on osa unionin niin sanottua primäärioikeutta, ja sitä voidaan muuttaa vain jäsenvaltioiden yksimielisellä päätöksellä, joka on erikseen jäsenvaltioiden, toisin sanoen niiden kansanedustuslaitosten, hyväksyttävä.

Vaalijärjestyksen 2 artiklaa on muutettu parlamentin jäsenten määrän lisäämiseksi uusien valtioiden liityessä EY:öön tai nyttemmin Euroopan unioniin. Vaalijärjestyksen 2 artiklaa muutettiin laajemmin Saksojen yhdistymisen johdosta, jolloin myös tarkistettiin eräiden muiden jäsenvaltioiden paikkamääriä. Viimeksi mainittu muutos tehtiin Edinburghin joulukuun 1992 huippukokouksessa sovitun mukaisesti neuvoston yksimielisellä päätöksellä 1

päivänä helmikuuta 1993. Parlamentin jäsenten määrää nostettiin tuolloin 518:sta 567:ään. Saksa sai muutoksella 18 lisäpaikkaa, Ranska, Yhdistynyt kuningaskunta, Italia ja Hollanti kukin 6 lisäpaikkaa, Espanja 4 lisäpaikkaa sekä Belgia, Kreikka ja Portugali kukin yhden lisäpaikan.

Liittymisasiakirjan 11 artiklalla muutetaan vaalijärjestyksen 2 artiklan mukaisia Euroopan parlamentin edustajamääriä siten, että edustajien kokonaismäärä on 641. Suomi saisi artiklan mukaan 16, Ruotsi 22, Norja 15 ja Itävalta 21 edustajaa Euroopan parlamenttiin.

Vaalijärjestyksen 3 artiklassa määrätään vaalikauden pituudesta, joka on viisi vuotta. Parlamentin jäsenten riippumattomuudesta sekä parlamenttia koskevista erioikeuksista ja vapauksista, joita on selostettu edellä kohdassa 6.3., määrätään 4 artiklassa. Vaalijärjestyksen 5 artiklan mukaan sallitaan niin sanottu kaksoismandaatti, eli Euroopan parlamentin jäsen voi samanaikaisesti olla edustaja myös jäsenvaltion kansallisessa parlamentissa. Vaalijärjestyksen 6 artiklan mukaan parlamentin jäseneksi ei voida valita jäsenvaltion hallituksen jäsentä taikka yhteisön toimielimen tai muun elimen korkeaa virkamiestä tai henkilöstöön kuuluvaa. Jäsenvaltiot voivat asettaa lisärajoituksia vaalikelpoisuudelle. Artiklaa on tulkittava siten, että tällaisen tehtävän vastaanottaminen kesken vaalikauden edellyttää eroamista parlamentista.

Maastrichtin sopimuksella muutetun EY:n perustamissopimuksen 8 b artiklan 2 kohdan mukaisesti jokaisella unionin kansalaisella on oikeus asettua ehdokkaaksi ja äänestää Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu. Näiden oikeuksien sisältöä on selostettu edellä kyseisen artiklan perusteluissa.

Vaalijärjestyksen 7, 11 ja 12 artiklassa tarkoitettua yhtenäistä vaalisäädöstä ei ole toistaiseksi hyväksytty. Jäsenvaltioiden kansallista vaalilainsäädäntöä sovelletaan siten edelleen muun muassa vaalittavan, vaalipiirin määräämisen ja vaalien toimittamisen osalta. Vaalit on vaalijärjestyksen 9 artiklan mukaan järjestettävä jäsenvaltioissa saman viikon aikana ajanjaksolla, joka alkaa torstaina ja päättyy seuraavana sunnuntaina. Ääntenlaskenta alkaa kaikissa jäsenvaltioissa vasta, kun äänestyspaikat on suljettu valtiossa, jossa äänestys suoritetaan viimeiseksi eli käytännössä äänestysviikon sunnuntaina. Jäsenvaltioiden on vaalijär-

estyksen 12 artiklan mukaan järjestettävä menettelyt kesken vaalikauden eroavan jäsenen paikan täyttämiseksi.

Suomen ja muiden hakijamaiden osalta määräykset edustajien valinnasta Euroopan parlamenttiin sisältyvät liittymisasiakirjan 31 artiklaan. Sen mukaan uusissa jäsenvaltioissa on järjestettävä täytevaalit kahden vuoden kuluessa jäsenyyden voimaantulosta. Jäsenyyden voimaantulon ja täytevaalien järjestämisen välisenä aikana uusien jäsenvaltioiden kansanedustuslaitokset nimittävät uusien jäsenvaltioiden edustajat Euroopan parlamenttiin omasta keskuudestaan.

Oikeusministeriön 25 päivänä helmikuuta 1993 asettama työryhmä on 9 päivänä kesäkuuta 1994 antamassaan mietinnössä tehnyt ehdotukset Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleja koskevaksi lainsäädännöksi. Tarpeelliset esitykset annetaan eduskunnalle syysistuntokaudella siten, että lait voisivat tulla voimaan viimeistään samanaikaisesti liittymissopimuksen kanssa.

6.7. Euroopan yhtenäisasiakirja

Euroopan yhtenäisasiakirjaa, joka tehtiin 17 ja 28 päivänä helmikuuta 1986, voidaan pitää yhteisön integraatiokehityksen uutena liikkeellelähtönä. Sen johdanto-osassa todetaan jäsenvaltioiden tahto yhteisöjen kehittämiseksi kohti Euroopan unionia.

Yhtenäisasiakirjalla virallistettiin EY:n jäsenvaltioiden välinen poliittinen yhteistyö, joka siihen mennessä ei ollut kuulunut yhteisön toimivallan piiriin, ja vakainaistettiin sitä koskevat yhteistyömuodot. Tätä työtä johtavat jäsenvaltioiden ulkoministerit, joiden apuna toimii erillinen poliittisten asioiden komitea. Komitean alaisuudessa toimii niin sanottu eurokirjeenvaihtajien ryhmä. Lisäksi perustettiin poliittista yhteistyötä varten pysyvä sihteeristö ja vahvistettiin komission oikeus osallistua yhteistyöhön. Unionisopimuksen yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevat määräykset ovat korvanneet yhtenäisasiakirjan poliittista yhteistyötä koskevat määräykset. Yhteistyömuodot on kuitenkin säilytetty pääosin ennallaan.

Yhtenäisasiakirjan merkittävimmät uudistukset varsinaisen integraation alalla olivat tavaroiden, palvelujen, henkilöiden ja pääomaan vapaan liikkuvuuden eli sisämarkkinoi-

den vakiinnuttaminen, määränemmistöpää- töksiin siirtyminen neuvostossa lähes kaikissa sisämarkkinoita koskeissa lainsäädäntöasioissa sekä Euroopan parlamentin aseman vahvistaminen päätöksenteossa. EY:n toimintaa laajennettiin lisäksi yhtenäisasiakirjalla selkeämmin uusille yhteisöpolitiikan aloille, kuten taloudellisen ja yhteiskunnalliseen yhteenkuuluvuuden edistämiseen, ympäristönsuojeluun ja tutkimus- ja kehitystyöhön. Euroopan yhtenäisasiakirjalla perustettiin myös Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin.

Maastrichtin sopimukseen sisältyvillä muu- toksilla yhteisöjen perustamissopimukseen on käytännössä korvattu Euroopan yhtenäisasi- kirjan tärkeimmät määräykset.

6.8. Aikaisemmat liittymissopimukset sekä Grönlannin eroa koskeva sopimus

Sopimus Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön ja neuvoston päätös liittymisestä Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön

Sopimus Helleenien tasavallan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön ja neuvoston päätös liittymi- sestä Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön

Sopimus Espanjan kuningaskunnan ja Portu- galin tasavallan liittymisestä Euroopan talousy- teisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön ja neuvoston päätös liittymisestä Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön

Sopimus Euroopan yhteisöjen perustamissopi- musten muuttamisesta Grönlannin osalta

Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden määrä nousi kuudesta yhdeksään 1 päivänä tammi- kuuta 1973 Tanskan, Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan liittyessä yhteisöihin. Kreikka liittyi yhteisöihin 1 päivänä tammikuuta 1981 sekä Espanja ja Portugali 1 päivänä tammikuu- ta 1986. Nämä valtiot liittyivät tuolloin voi- massa olleiden perustamissopimusten määräys- ten mukaisesti Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön tekemällä liittymissopimuksen yhteisöjen jäsenvaltioiden kanssa sekä ratifioimalla erikseen Euroopan

hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen. Maastrichtin sopimuksen voimaantulon jälkeen liittyminen Euroopan unioniin ja samalla kol- meen yhteisöön tapahtuu Maastrichtin sopi- muksen O artiklan mukaisesti tehtävällä unio- nin jäsenvaltioiden ja jäsenyyttä hakeneiden valtioiden välisellä liittymissopimuksella.

Uusi jäsenvaltio omaksuu liittymissopimuk- sella voimassa olevat perustamissopimukset se- kä niistä johdetut oikeudet ja velvoitteet koko- naisuudessaan niine mukautuksineen ja siirty- mäjärjestelyineen, joista on liittymissopimuk- sessa sovittu. Aikaisempien liittymissopimusten sisältämät siirtymäajat ovat kuluneet umpeen, joten niillä ei nykytilanteessa ole jäseneksi pyrkivän valtion kannalta varsinaista merkitys- tä. Suomen jäsenyysneuvotteluissa ei käsitelty mitään aikaisempaan liittymissopimukseen liit- tyvää asiaa.

Aikaisemmat liittymissopimukset kuuluvat kuitenkin niihin sopimukseen, joihin Euroopan unioni perustuu ja joiden sopimuspuoleksi Suo- mi tulee ratifioimalla oman liittymissopimuk- sensa.

Liittymissopimuksen voimaantulo edellyttää kaikkien sopimuspuolten ratifiointia. Esimer- kiksi Tanskassa, jonka valtiosopimuskäytäntö muiden pohjoismaiden tavoin edellyttää kan- sainvälisten sopimusten voimaansaattamista lainsäädäntötoimilla, on sekä Kreikan että Espanjan ja Portugalin liittymissopimukset saa- tettu Tanskassa voimaan tavallisessa säätämis- järjestyksessä hyväksytyillä laeilla. Vaikeutet- tua säätämisyjärjestystä ei tarvittu, koska uusien jäsenen ottaminen ei vaikuttanut Tanskan ja yhteisön välisiin suhteisiin toimivaltuuksien siirtämisen osalta.

Tanskan, Irlannin ja Yhdistyneen kuningas- kunnan liittyessä Euroopan yhteisöihin vuonna 1972 luotiin se liittymisasiakirjojen rakenne, jota yhteisö ja sittemmin unioni ovat noudat- taneet. Myös Norja neuvotteli ja allekirjoitti vuoden 1972 liittymissopimuksen, mutta ei ratifioinut sitä jäsenyydelle kielteisen kansan- äänestyksen johdosta. Norjan kansanäänestyk- sen tulos Norjassa aiheutti tarpeen muuttaa liittymissopimusta ja sen liiteasiakirjoja neuvos- ton päätöksellä liittymissopimuksen muuttami- sesta. Päätöstä ei kuitenkaan lueta osaksi pri- määrioikeutta.

Liittymissopimusten lailla primäärioikeuteen kuuluu myös EY:n jäsenvaltioiden välillä 13 päivänä maaliskuuta 1984 tehty sopimus Eu-

roopan yhteisöjen perustamissopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta.

Grönlannissa pidetyn neuvoa-antavan kansanäänestyksen johdosta Tanska ehdotti Grönlannin maakäräjien tekemän aloitteen perusteella EY:n neuvostolle yhteisöjen perustamissopimusten soveltamisalan muuttamista siten, ettei jäsenyys koskisi Grönlantia. Aloitteeseen liittyi toivomus Grönlannin aseman järjestämisestä EY:n perustamissopimuksen merentakaisen maiden ja alueiden asemaa koskevien määräysten pohjalta. Grönlannin eroaminen yhteisöstä toteutettiin edellä mainitulla vuoden 1984 sopimuksella. Sopimukseen liittyy Grönlannin asemaa määrittävä pöytäkirja. Grönlanti on EY:n perustamissopimuksen neljännen osan tarkoittama liittämisalue, josta tuonti yhteisöön on vapaata.

Suomen EU-jäsenyyden toteutuessa Grönlantia koskeva sopimus ja sen nojalla tehdyt erityiset päätökset korvaisivat Suomen Tanskan kanssa tekemän vapaakauppasopimuksen Grönlannin osalta (SopS 41—42/85).

7. Lakiehdotuksen perustelut

Laki Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

1 §. Pykälä sisältää liittymissopimuksen ja sen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten, joihin unioni perustuu, lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamissäännöksen. Liittymissopimuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan liittymisehdot ja mukautukset unionin perustana oleviin sopimuksiin sisältävä liittymisasiakirja sekä sen liitteet ja pöytäkirjat ovat liittymissopimuksen erottamaton osa.

Liittymissopimuksen 1 artiklan 1 kohdan mukaan Suomi tulee ratifioimalla liittymissopimuksen Euroopan unionin perustana olevien sopimusten eli niin sanottujen alkuperäisten sopimusten sopimuspuoleksi. Unionin perustana olevat alkuperäiset sopimukset yksilöitäisiin lain 2 §:ssä.

Alkuperäiset sopimukset ovat erillisiä valtiosopimuksia. Sopimukset muodostavat yhdessä liittymissopimuksen kanssa Suomen Euroopan unionin jäsenyyden valtiosopimusoikeudellisen perustan, ja ne on siksi saatettava Suomessa voimaan liittymissopimuksen voimaansaattamisesta annettavalla lailla.

Liittymissopimuksen 1 artikla sisältää mää-

räykset Euroopan unionin perustana olevien sopimusten ulottamisesta uusiin jäsenvaltioihin niine mukautuksineen ja siirtymäsäännöksineen, jotka johtuvat liittymisasiakirjasta. Liittymissopimus on sanotun artiklan perusteella osa niin sanottua primäärioikeutta, johon Euroopan yhteisöjen oikeusjärjestys ja jäsenvaltioiden oikeudet ja velvollisuudet perustuvat.

Liittymisasiakirjan 2 artiklaan sisältyvän velvoitteen mukaisesti alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymisestä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa alkuperäisissä sopimuksissa ja liittymisasiakirjassa määrättyin edellytyksin.

Edellä mainittujen liittymissopimuksen ja liittymisasiakirjan määräysten mukaisesti valtiosopimusmuotoisen primäärioikeuden voimaansaattamisesta seuraa suoraan, että Suomi omaksuu samalla unionin ja yhteisöjen tavoitteet ja toimialat, toimielinjärjestelmän ja toimielinten toimivaltuudet sekä voimassaolevan sekundäärilainsäädännön ja muut jäsenvaltion oikeudet ja velvollisuudet liittymisasiakirjassa sovituin mukautuksin, siirtymäsäännöksin ja poikkeuksin.

Edellä todetut Suomea Euroopan unionin jäsenenä sitovat oikeudet ja velvollisuudet siirrettäisiin hallitusmuodon 33 §:n ja valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n mukaisesti osaksi Suomen oikeusjärjestystä liittymissopimuksen ja unionin perustana olevien sopimusten voimaansaattamista koskevalla blankettilailla.

2 §. Lain 2 §:ssä yksilöidään ne liittymissopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alkuperäiset sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu. Uudet jäsenvaltiot liittyvät kaikkiin voimassaoleviin alkuperäisiin sopimuksiin, joita on yhteensä 15 kappaletta. Ne mainitaan pykälässä aikajärjestyksessä vanhimmasta uusimpaan.

Lakiehdotuksen liitteenä ovat liittymissopimuksen sopimuspuolten yhdessä todistusvoimaisiksi tekemät alkuperäisten sopimusten suomen- ja ruotsinkieliset tosinnot, jotka ovat yhtä todistusvoimaisia kuin sopimusten aikaisemmat kielitoisinnot. Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus on tehty yhtenä ranskankielisenä alkuperäiskappaleena, joten hallitusmuodon 22 §:n edellyttämät suomen- ja ruotsinkieliset tosinnot ovat käännoiksiä.

3 §. Lain voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi asetuksella siten, että laki ja sopimukset

tulisivat voimaan samanaikaisesti. Pykälän 2 momentin mukaan ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

8. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Liittymissopimuksen ja sen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten voimaansaattamisasetukseen otettaisiin tavanomaiset määräykset sopimusten ja niiden voimaansaattamislain voimaantulosta. Mikäli Ahvenanmaa hyväksyy voimaansaattamislain, on asetukseen otettava tästä asianmukainen maininta.

Suomen liittymisestä aiheutuvan kansallisen täytäntöönpanolainsäädännön yhteydessä on tarpeen antaa lukuisia täytäntöönpanosäännöksiä lakia alemmalla tasolla.

9. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti liittymissopimuksen ja sen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten kanssa. Sopimukset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995, edellyttäen että kaikki liittymissopimuksen sopimuspuolet ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa 31 päivään joulukuuta 1994 mennessä.

Jos jokin neljästä hakijamaasta ei ole tallettanut ratifioimiskirjaansa määräpäivään mennessä, liittymissopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 ratifioimiskirjansa tallettaneiden hakijamaiden osalta. Tällaisessa tapauksessa Euroopan unionin neuvosto, liittymissopimuksen ratifioineiden uusien jäsenvaltioiden edustajat mukaan luettuina, kokoontuu välittömästi ja päättää yksimielisesti liittymissopimukseen ja sen liiteasiakirjoihin eräiden sopimuspuolten poisjäännin johdosta tehtävistä muutoksista. Liittymissopimus ei sisällä määräyksiä sen varalta, että jokin unionin nykyisistä jäsenvaltioista ei ratifioisi liittymissopimusta määräaikaan mennessä.

Liittymisasiakirjan 28 artiklan mukaan EY:n, EHTY:n ja Euratomin perustamissopimuksia ei sovelleta Ahvenanmaan maakuntaan. Suomi voi kuitenkin liittymissopimuksen ratifioinnin yhteydessä antaa julistuksen, jossa se ilmoittaa EY:n, EHTY:n ja Euratomin perustamissopimusten soveltamisesta myös Ahvenanmaan maakuntaan liittymissopimukseen

liittyvään pöytäkirjaan N:o 2 sisältyvin poikkeuksin.

Esitukseen liittyvän lakiehdotuksen voimaan tulemiselle Ahvenanmaan maakunnassa on saatava Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyminen. Hyväksymisen hankkimisesta päättää tasavallan presidentti. Jos maakuntapäivät hyväksyy lakiehdotuksen, Suomi antaa edellä mainitun julistuksen. Ahvenanmaahan sovellettaisiin tuolloin liittymissopimusta ja yhteisöjen perustamissopimuksia mainitusta pöytäkirjasta N:o 2 johtuvin poikkeuksin.

Mikäli Ahvenanmaa ei hyväksyisi lakia, mutta Suomi olisi unionin jäsenvaltio, merkitsisi tämä muun muassa tullirajan muodostumista Ahvenanmaan ja unionin jäsenvaltioiden välille. ETA-sopimus ei olisi sovellettavissa Ahvenanmaahan, koska sitä ei sovelleta unionin jäsenvaltioiden välillä. Suomen mahdollisuudet yksipuolisiin toimiin maakunnan taloudellisten olojen tukemiseksi olisivat niin ikään rajoitetut.

10. Säättämisyjärjestys

Ehdotus laiksi Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä olisi käsiteltävä valtiosääntöjärjestelyjen 69 §:n 1 momentin mukaisesti supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Ratifioimalla liittymissopimuksen Suomi sitoutuisi Euroopan yhteisöjen toimialoilla sellaisiin alkuperäisten sopimusten määräyksiin, jotka ovat ristiriidassa perustuslakien eräiden säännösten kanssa.

Unionin toimielimille kuuluva säädösvalta perustuu yhteisöjen perustamissopimusten toimielinten tehtäviä ja päätöksentekoa koskeviin määräyksiin. Tämä säädösvalta sisältää yhteisöjen toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä kelpoisuuden antaa sekä Suomessa suoraan sovellettavia oikeussäännöksiä että säännöksiä, jotka velvoittavat suomalaista lainsäätäjää joko antamaan tiettyjä tavoitteita toteuttavia säädöksiä taikka pidättymään tietynsisältöisten säädösten antamisesta. Järjestely on ristiriidassa hallitusmuodon mukaan eduskunnalle ja tasavallan presidentille kuuluvan säädösvaltan kanssa. Toimielinten säädösvaltan on siksi katsottava poikkeavan täysivaltaisuutta koskevista hallitusmuodon 1 ja 2 §:n säännöksistä.

Yhteisön säädösvaltaa koskevat perusmääräykset ovat EY:n perustamissopimuksen

189—191 artiklassa. Määräykset yhteisön säädösten luonteesta ja oikeusvaikutuksista jäsenvaltioissa sisältyvät 189 artiklaan ja määräykset toimielinten päätöksenteosta 189 a—189 c artiklaan. Sopimuksen 190 artiklassa määritellään lainalaisuusperiaatteen edellyttämät vaatimukset toimielinten säädösten toimivaltaperusteen ja muotomääräysten osalta. Sopimuksen 191 artiklassa määrätään säädösten voimaantulosta ja julkaisemisesta yksinomaan yhteisön toimesta.

Mainittuja perusmääräyksiä vastaa Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen 14 artikla, jonka mukaan säädösvaltaa käyttää pääasiassa komissio. Mainitun sopimuksen 15 artikla vastaa EY:n perustamissopimuksen 190—191 artiklaa. Säädösten vaatiessa neuvoston hyväksymistä sovelletaan päätöksentekoon neuvostossa EHTY:n perustamissopimuksen 28 artiklaa. Hiili- ja teräsyhteisön toimielinten päätökset vastaavat oikeusvaikutuksiltaan asetuksia ja niiden antamat suositukset direktiivejä (14 artikla).

Euratomin perustamissopimuksen 161—163 artiklan mukaan neuvosto ja komissio antavat asetuksia, direktiivejä ja päätöksiä, joihin sovelletaan muotomääräysten, oikeusvaikutusten sekä voimaantulon ja julkaisemisen suhteen EY:n perustamissopimukseen verrattavia määräyksiä. Euratomin perustamissopimuksen 118—120 artikla koskee päätöksentekoa neuvostossa.

Yhteisöjen perustamissopimusten muissa määräyksissä määritellään toimialoitain toimielinten toimivaltuuksien, myös norminantovallan, aineellisoikeudellinen sisältö ja laajuus. Yhteisöillä ei ole yleistöimivaltaa säännösten antamiseen, vaan yhteisöjen jokainen säädös on perustettava erityiseen toimivaltamääräykseen. Toimivaltaa koskevia määräyksiä ei ole koottu yhdeksi kokonaisuudeksi vaan niitä on sijoitettu perustamissopimusten eri osiin. Säädösvalta saattaa myös pohjautua useiden sopimusmääräysten yhteisvaikutukseen. Lisäksi perustamissopimukset mahdollistavat yhteisösäädösten täytäntöönpanoa varten tarpeellisen säädösvallan delegoinnin. Delegoidun säädösvallan laajuus ilmenee vain sekundaarilainsäädäntöön kuuluvista säännöksistä. Määrällisesti suurin osa yhteisösäädöksistä on juuri delegoitua lainsäädäntöä.

Yhteisöjen säädösvallan sisältöä ja laajuutta on selvitetty yksityiskohtaisesti edellä yhteisöjen perustamissopimusten artiklakohtaisissa pe-

rusteluissa. Yhteenvetona todettakoon kuitenkin seuraavat laaja-alaiset säädösvaltaa määrittävät EY:n perustamissopimuksen määräykset: tulliliittoa koskeva 28 artikla, yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat 40 ja 43 artikla, kilpailupolitiikkaa koskevat 85—90 artikla sekä yhteistä kauppapolitiikkaa koskeva 113 artikla. Jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamista koskevat perusmääräykset sisältyvät sopimuksen 100 ja 100 a artiklaan. EY:n perustamissopimuksen 235 artiklan nojalla neuvostolla on yleinen valtuutus yksimielisesti tehdä sellaisia sitovia päätöksiä, jotka ovat välttämättömiä yhteismarkkinoiden tavoitteiden toteuttamiseksi.

Täytäntöönpanosäädösten delegointia koskeva perusmääräys sisältyy 145 artiklan kolmanteen luetelmakohtaan.

Erityislaatusuutensa vuoksi mainittakoon myös EY:n perustamissopimuksen 105, 105 a ja 108 a artikla sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan N:o 3 34 artikla, jotka sisältävät talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen aikana rahapoliittista säädös- ja toimeenpanovaltaa käyttävän Euroopan keskuspankin toimivaltuuksia koskevat määräykset. Määräykset ovat osittain ristiriidassa hallitusmuodon täysivaltaisuutta ja rahapolitiikan hoitamista Suomessa koskevien säännösten kanssa ja ne on siksi hyväksyttävä supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Myös sopimuksen 109 artikla sisältää neuvoston osalta rahapolitiikan ulkoisia vaikutuksia koskevia valtuuksia. Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen edellyttämistä muutoksista Suomen lainsäädäntöön annetaan eduskunnalle aikanaan erikseen tarvittavat esitykset.

Yhteisöjen hallinto- ja toimeenpanovallan osalta komissiolla on EY:n perustamissopimuksen 85—90 artiklassa määritellyn kilpailupolitiikan alalla jäsenvaltioiden yrityksiin välittömästi kohdistuvia toimivaltuuksia. Komissio voi tutkia yritysten kirjanpitoa ja tilejä sekä määrätä uhkasakkoja ja sakkoja kilpailusääntöjen rikkomustapauksissa. Komission päätökset ovat täytäntöön pantavissa välittömästi. Euratomin perustamissopimuksen mukaan komissiolla on valtuudet suorittaa ydinturvallisuuden noudattamiseksi tutkimuksia ydinlaitoksiin ja ydinturvallisuudesta vastaaviin viranomaisiin (77—81 artikla). Komissiolla on myös Euratomin perustamissopimuksen 83 artiklan nojalla oikeus määrätä ydinlaitosten haltijoille turva-

valvontaa koskevien määräysten rikkomisesta seuraamuksia, muun muassa määrätä ydinainneiden luovuttamisesta komission haltuun, mikä vastaisi takavarikkoo. Komissio myös valvoo ja voi puuttua ydinlaitosten hankintoihin (73 artikla).

EHTY:n perustamissopimuksen mukaan komissiolla on laajat valtuudet puuttua yritysten teräs- ja hiilituotteiden hinnoitteluun (60—64 artikla), tuotantoon (57—59 artikla) ja ulkomaankauppaan (71—75 artikla) yhteisön hiilija teräsmarkkinoiden häiriöissä. Valtuudet ovat käytännössä säännöstelyvaltuuksia.

Yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimella on oikeus suorittaa jäsenvaltioissa tutkimuksia yhteisöjen varojen tilinpidosta ja käytöstä yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa (EY:n perustamissopimuksen 188 c artikla, Euratomin perustamissopimuksen 160 c artikla, EHTY:n perustamissopimuksen 45 c artikla).

Eduskunnan perustuslakivaliokunnan vaikiintuneen kannan mukaan (esimerkiksi ETA-sopimuksen osalta PeVL 15/1992 vp) hallitusmuodon 1 ja 2 §:n täysivaltaisuutta koskevien määräysten kanssa ovat ristiriidassa sellaiset kansainväliseen sopimukseen sisältyvät kansainvälisen toimielimen valtuuksia koskevat määräykset, joiden käyttäminen merkitsisi viranomaisvaltuuksien käyttämistä yksityisiin oikeussubjekteihin Suomessa tai joista voisi seurata velvollisuus lainsäädännön muuttamiseen tai muun kansallisen päätösvallan piirissä olevaan toimenpiteeseen ryhtymiseen. Perustuslakivaliokunnan kanta on sovellettavissa edellä esitettyihin komission ja tilintarkastustuomioistuimen valtuuksiin.

EY:n perustamissopimuksen 169—187 artiklan määräyksistä, joita vastaavat määräykset sisältyvät Euratomin perustamissopimuksen 141—159 artiklaan sekä EHTY:n perustamissopimuksen 33—44 artiklaan, johdetaan EY:n lainkäyttöjärjestelmä, joka perustuu jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja EY:n tuomioistuimen erillisiin, mutta toisiaan täydentäviin tehtäviin. Suomen valtiosäännön tuomiovaltaa koskeva perussäännös sisältyy hallitusmuodon 2 §:ään, jonka mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimmässä oikeusasteessa korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus.

Yhteisön oikeuden tehokasta ja yhdenmukaista soveltamista sekä siihen perustuvaa yksityisten oikeuksien turvaamista tukee yhteisön oikeudessa keskeinen etusijaperiaate, jonka

mukaan konkreettisessa soveltamistilanteessa yhteisön oikeuden normia on sovellettava sen kanssa ristiriitaisen kansallisen normin sijasta tämän säädöshierarkkisesta tasosta riippumatta. Etusijaperiaatetta sovelletaan perustamissopimusten määräysten ja sellaisenaan sovellettavien säädösten ja päätösten lisäksi myös direktiiveihin, sen jälkeen kun määräaika niiden täytäntöönpanemiseksi jäsenvaltioissa on päätynyt ja siltä osin kun direktiiveihin sisältyy yksityisen oikeutta suhteessa julkiseen valtaan sääteleviä säännöksiä, jotka ovat yksilölle edullisempia kuin kansalliset säännökset. Periaatteen soveltamisen edellytys on, että kyseiset EY-normit ovat ehdottomia, selkeitä ja riittävän täsmällisiä luodakseen oikeuksia tai etuja, joihin voidaan välittömästi vedota. Mikäli Suomi tulee Euroopan unionin jäseneksi, suomalainen virkamies olisi eräin edellytyksin velvollinen soveltamaan EY-normia, vaikka se olisi ristiriidassa suomalaisen lain säännöksen kanssa. Vastaavasti suomalainen tuomioistuin joutuisi tutkimaan suomalaisten lakien yhdenmukaisuutta EY-normien kanssa.

Hallitusmuodon 92 §:n, joka kieltää soveltamasta perustuslain tai lain kanssa ristiriidassa olevaa alemmantasoista säädöstä, on katsottu merkitsevän, ettei lakien perustuslainmukaisuuden tutkiminen soveltamistilanteessa ole sallittua (PeVL 2/1990 vp).

Eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi ETA-sopimuksen voimaansaattamislain 2 ja 3 §:ään sisältyvien etusijaperiaatteen soveltamista koskevien säännösten osalta, että säännöksillä täydennetään hallitusmuodon 92 §:ää ja että etusijaperiaatteen omaksuminen edellyttää hyväksymistä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunnan kanta on sovellettavissa etusijaperiaatteen hyväksymiseen sanotun periaatteen merkityksessä jäsenyytilanteessa poikkeamista hallitusmuodon 92 §:n tulkinnasta.

Etusijaperiaatteen soveltamista ETA-sopimuksen alaan kuuluviin ETA-säädöksiin koskevat ETA-sopimuksen voimaansaattamislain 2 ja 3 §:n säännökset olisi Suomen EU-jäsenyyden voimaan tullessa kumottava (esityksen yleisperustelujen jaksossa 9.2.).

EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukainen ennakkoratkaisumenettely asettaa vireillä olevassa asiassa ylimmän oikeusasteen tuomioistuimelle velvollisuuden pyytää EY:n tuomioistuimen ennakkoratkaisua asiaan vaikuttavan EY-normin tulkinnasta. Muussa ta-

pauksessa ennakkoratkaisun pyytäminen on vapaaehtoista. Ennakkoratkaisua voidaan pyytää myös toimielimen päätöksen pätevydestä. Ennakkoratkaisu sitoo sitä pyytänyttä tuomioistuinta kyseisen EY-normin tulkinnan tai pätevyys-suhteen, ratkaisuvallan vireillä olevassa asiassa jäädessä kuitenkin kansalliselle tuomioistuimelle. Ennakkoratkaisumenettely ei muodollisesti muuta hallitusmuodon mukaista Suomen tuomioistuinten riippumatonta asemaa, mutta se voi käytännössä merkitä suomalaisten tuomioistuinten tulkintavallan kaventumista vireillä olevassa asiassa.

Vaikka Suomen tuomioistuimet ja lainkäyttöviranomaiset edellä todetun mukaisesti säilyttävät riippumattoman asemansa jäsenyyden oloissa, on ennakkoratkaisumenettelyn katsottava poikkeavan hallitusmuodon 2 §:n täysivaltaisuutta koskevista säännöksistä.

EY:n perustamissopimuksen 180 artiklan d alakohdan mukaan Euroopan keskuspankilla (EKP) on kannevalta jäsenmaiden keskuspankkeja vastaan EY:n tuomioistuimeen, mikäli viimeksimainitut eivät noudata perustamissopimuksesta ja EKP:n perussäännöstä johtuvia velvoitteita. Kannevalta poikkeaa sopimuksen 169 artiklan mukaisesta menettelystä, jonka mukaan sopimusrikkomuskanteen jäsenvaltiota vastaan nostaa komissio. Sopimuksen 109 f artiklan 9 kohdan mukaan EKP:n kannevaltaa koskevaa määräystä voidaan soveltaa talous- ja rahaliiton toisessa vaiheessa myös Euroopan rahapoliittiseen instituuttiin ERI:iin, joskin tämän rooli valmistautuessa talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen on pääasiassa avustava, ja ERI:n kannevaltaa koskevan määräyksen soveltaminen on siksi epätodennäköistä.

EY:n perustamissopimuksen 180 artiklan d alakohdan mukaan kansallinen keskuspankki saa itsenäisen ja välittömän asianosaiskelpoisuuden kansainvälisessä lainkäyttöelimestä. Tämän on katsottava poikkeavan siinä määrin Suomen valtion kansainvälistä asianosaiskelpoisuutta koskevista periaatteista, että se edellyttää voimaansaattamista supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Rikossyyte EY:n tuomioistuimen jäsentä vastaan voidaan EY:n tuomioistuimen perussäännön 3 artiklan mukaan käsitellä jäsenvaltiossa vain siinä tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen rikosasioissa ylimpiä tuomareita vastaan. Suomessa tällainen tuomioistuin on tuomarin toimessa suoritettujen rikosten osalta valtakunnanoikeus. Kun valtakunnanoikeuden

toimivallasta on säädetty tyhjentävästi perustuslaissa, on vaikeutettu säätämisyjärjestys tarpeen myös tuomioistuimen toimivallan laajentamista edellyttävän sopimusmääräyksen voimaansaattamiseksi.

Euroopan yhteisöille kuuluva sopimuksentekovalta on ristiriidassa hallitusmuodon 33 §:n valtiosopimusten tekemistä koskevien määräysten kanssa. Sopimuksentekovaltaa käyttävät EY:ssä (yleisesti 228 artikla ja rahapoliittisten sopimusten osalta 109 artikla) ja Euratomissa (101 artikla) neuvosto ja komissio. EHTY:ssä komissiolla on sille kuuluvan laajan säädös- ja toimeenpanovallan puitteissa rajattua sopimuksentekovaltaa, jota se käyttää neuvoston valvonnassa. Yhteisöjen valta tehdä jäsenvaltioidensa puolesta sopimuksia kolmansien valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa perustuu osittain perustamissopimusten määräyksiin ja osittain EY:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuvaan niin sanottuun johdettuun sopimuksentekovaltaan.

Euroopan yhteisöjen oikeus määrätä jäsenvaltioiden kansalaisille ja eräille oikeushenkilöille maksettavaksi veroluonteisia maksuja merkitsee poikkeusta eduskunnan verotusvallasta. Tullien ja tuontimaksujen samoin kuin EHTY:n perustamissopimuksen 49 artiklan mukaisesti teräksen tuotantoon perustuvien tuotantomaksujen määräämisen ja perinnän siirtäminen EY:n toimivaltaan kuuluvaksi poikkeaa hallitusmuodon 61 ja 62 §:n säännöksistä tavalla, joka edellyttää hyväksymistä supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Poikkeus ei koske pelkästään kannettavan tullen tai veron määrää, vaan veron määräytymisperusteita ja veron tulouttamista suoraan kansainväliselle järjestölle.

Yhteisöjen säädös- ja toimeenpanovalta sisältää eräitä erityisiä piirteitä, jotka noudatetun valtiosopimuskäytännön valossa edellyttäisivät voimaansaattamista supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä, sillä ne koskevat kysymyksiä, joista Suomessa olisi säädettävä poikkeuslailla tai poikkeuslakiin sisältyvän valtueden nojalla.

Kyse on tällöin lähinnä hallitusmuodon 6 §:ään ja eräisiin muihin hallitusmuodon säännöksiin perustuvasta menettelyllisestä yksilön suojasta. Yhteisen maatalouspolitiikan puitteisessa sekä Euratomissa sekä hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimusten mukaan komissiolla on säännöstelytoimenpiteisiin rinnastettavia valtuuksia puuttua yksityisten yritysten tuotan-

toon, hinnoitteluun sekä tuontiin ja vientiin. Kansainvälisten toimielinten tämänkaltaisten päätösten on katsottu puuttuvan hallitusmuodon 6 §:ssä tarkoitettuun suojaan myös silloin, kun Suomen viranomaiset panee täytäntöön kansainvälisen toimielimen säännöstelytoimenpiteitä sisältäviä päätöksiä.

Toimielinten säädös- ja toimeenpanovalta ilmenee valtiosääntöoikeudellisesti yhtäältä rajoituksena valtioelinten päätösvaltaan, mutta se rajoittaa samalla poikkeuslakimenettelyyn sisältyvää yksilön suojaa. Toisaalta voidaan mahdollisesti katsoa, että yhteisön oikeuden mukainen oikeussuojajärjestelmä, jossa kansallisilla viranomaisilla ja erityisesti kansallisilla tuomioistuimilla on velvollisuus turvata EY-oikeuden vahvan yksilösuojan toteutumista, kompensoi Suomen valtiosäännön mukaisen poikkeuslakimenettelyn tarkoittaman yksilösuojan kaventumista.

Euratomin perustamissopimuksen 73 artiklan mukaan komissiolla on valta tarkistaa ja puuttua myös ydinlaitosten tekemiin ydinpoltoaineen hankintasopimuksiin, minkä voidaan katsoa koskettavan hallitusmuodon 6 §:ssä suojattua yksityisen oikeutta.

Euratomin perustamissopimuksen 86—90 artiklan mukaan Euratomilla on omistusoikeus kaikkiin sen jäsenvaltioiden alueella oleviin erityisiin halkeamiskelpoisiin aineisiin eli käytännössä rikastettuun uraaniin ja plutoniumiin, mikäli aineita ei käytetä jäsenvaltioissa yksinomaan puolustustarkoituksiin. Jäsenvaltioilla ja ydinlaitoksilla on rajoittamaton hallinta- ja käyttöoikeus hankkimiinsa aineisiin, edellyttäen, että turvavalvontaa ja hankintojen valvontaa koskevia määräyksiä noudatetaan. Omistusoikeutta koskevalla määräyksellä ei ole Euratomissa käytännössä merkitystä. Teoreettisesti sitä voitaisiin pitää hallitusmuodon 6 §:ssä tarkoitettua omistusoikeuden suojan kaivannuksena.

Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksia ei sovelleta Ahvenanmaahan, jollei maakunta hyväksy esitykseen liittyvää lakiehdotusta. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) 59 §:n 1 momentin mukaan Suomen vieraan valtion kanssa tekemään sopimukseen sisältyvä määräys, joka on ristiriidassa lain säännösten kanssa, tulee voimaan maakunnassa vain, jos siitä säädetään lailla valtiopäiväjärjestyksen 67 ja 69 §:ssä ja itsehallintolain 69 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. EY:n perustamissopimus merkitsevä, mikäli maakunta hyväksyy ehdotetun lain, että muun muassa itsehallintolain 18 §:n

15 ja 16 kohdassa tarkoitettua maakunnan lainsäädäntövaltaa ja näihin aloihin liittyvää 25 §:ssä tarkoitettua maakunnan hallintovaltaa siirtyisi unionin toimielimille.

11. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Kuten esityksessä on edellä tarkemmin selostettu, sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka poikkeavat voimassaolevasta lainsäädännöstä tai joiden johdosta on tarpeen ryhtyä lainsäädäntötoimiin. Eräät sopimusten määräykset poikkeavat lisäksi perustuslakien säännöksistä. Koska sopimukset sisältävät hallitusmuodon 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, edellyttävät ne eduskunnan hyväksymistä.

Jäsenyydestä Euroopan unionissa aiheutuisi valtiolle huomattavia ja pysyviä menoja. Sopimukset sitovat siten eduskunnan budjettivaltaa tavalla, joka edellyttää eduskunnan hyväksymistä.

Hallituksen esityksen kohteena on Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen ja sen myötä kaikkien Euroopan unionin perustamissopimusten voimaansaattaminen ja hyväksyminen. Kysymyksessä on Suomen itsenäisyyden ajan kauaskantoisimpia ja merkittävimpiä ratkaisuja. Hallitus olisi sopimusten tärkeyden vuoksi pyytänyt eduskunnan suostumusta, vaikka sopimukset eivät muilla perusteilla olisi edellyttäneet eduskunnan suostumusta.

Edellä olevan perusteella sekä hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994 Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn

sopimuksen ja sen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten, joihin Euroopan unioni perustuu, määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimukset sisältävät määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, säädetään:

1 §

Korfulla 24 päivänä kesäkuuta 1994 Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välillä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen (*liittymissopimus*) ja sen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten, joihin unioni perustuu, määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Liittymissopimuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu, ovat:

1) Pariisissa 18 päivänä huhtikuuta 1951 tehty Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimus;

2) Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 tehty Euroopan talousyhteisön perustamissopimus;

3) Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 tehty Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus;

4) Roomassa 25 päivänä maaliskuuta 1957 tehty yleissopimus tietyistä Euroopan yhteisöille yhteisistä toimielimistä;

5) Brysselissä 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehty sopimus Euroopan yhteisöjen yhteisen

neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta;

6) Luxemburgissa 22 päivänä huhtikuuta 1970 tehty sopimus Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen talousarviota koskevien määräysten muuttamisesta;

7) Brysselissä 22 päivänä tammikuuta 1972 tehty sopimus Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön sekä Euroopan yhteisöjen neuvoston päätös, tehty 22 päivänä tammikuuta 1972, Tanskan kuningaskunnan, Irlannin ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön;

8) Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 1975 tehty sopimus Euroopan investointipankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten muuttamisesta;

9) Brysselissä 22 päivänä heinäkuuta 1975 tehty sopimus Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja Euroopan yhteisöjen yhteisen neuvoston ja yhteisen komission perustamisesta tehdyn sopimuksen tiettyjen varainhoitoa koskevien määräysten muuttamisesta;

10) Säädös edustajien valitsemisesta edustajakokoukseen yleisillä, välittömillä vaaleilla, hyväksytty neuvoston päätöksellä 20 päivänä syyskuuta 1976, ja neuvoston päätös, tehty 1 päivänä helmikuuta 1993, 20 päivänä syyskuuta 1976 tehdyn neuvoston päätöksen liitteenä olevan edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla annettun säädöksen muuttamisesta;

11) Ateenassa 28 päivänä toukokuuta 1979

tehty sopimus Helleenien tasavallan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön sekä Euroopan yhteisöjen neuvoston päätös, tehty 24 päivänä toukokuuta 1979, Helleenien tasavallan liittymisestä Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön;

12) Brysselissä 13 päivänä maaliskuuta 1984 tehty sopimus Euroopan yhteisöjen perustamis- sopimusten muuttamisesta Grönlannin osalta;

13) Madridissa ja Lissabonissa 12 päivänä kesäkuuta 1985 tehty sopimus Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön sekä Euroopan yhteisöjen neuvoston päätös, tehty 11 päivänä kesäkuuta

1985, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Euroopan hiili- ja teräsyhteisöön;

14) Luxemburgissa 17 päivänä helmikuuta 1986 ja Haagissa 28 päivänä helmikuuta 1986 tehty Euroopan yhtenäisasiakirja;

15) Maastrichtissa 7 päivänä helmikuuta 1992 tehty sopimus Euroopan unionista.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Heikki Haavisto*

SOPIMUS

**Belgian kuningaskunnan,
Tanskan kuningaskunnan,
Saksan liittotasavallan,
Helleenien tasavallan,
Espanjan kuningaskunnan,
Ranskan tasavallan,
Irlannin,
Italian tasavallan,
Luxemburgin suurherttuakunnan,
Alankomaiden kuningaskunnan,
Portugalin tasavallan,
Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan
(Euroopan unionin jäsenvaltiot)**

ja

**Norjan kuningaskunnan,
Itävallan tasavallan,
Suomen tasavallan,
Ruotsin kuningaskunnan,
välillä**

**Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan
liittymisestä Euroopan unioniin**

SISÄLLYS

Sivu

Sopimus Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan välillä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan, liittymisestä Euroopan unioniin	8
Asiakirja liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu	14
Ensimmäinen osa: Periaatteet	14
Toinen osa: Sopimusten mukautukset	16
<i>I osasto: Institutionaaliset määräykset .....</i>	<i>16</i>
1 luku: Euroopan parlamentti	16
2 luku: Neuvosto	16
3 luku: Komissio	18
4 luku: Yhteisön tuomioistuin	18
5 luku: Tilintarkastustuomioistuin	19
6 luku: Talous- ja sosiaalikomitea	19
7 luku: Alueiden komitea	20
8 luku: EHTY:n neuvoa-antava komitea	20
9 luku: Tieteellis-tekninen komitea	20
<i>II osasto: Muut mukautukset .....</i>	<i>20</i>
Kolmas osa: Toimielinten antamia säädöksiä koskevat mukautukset	21
Neljäs osa: Siirtymätoimenpiteet	21
<i>I osasto: Institutionaaliset määräykset .....</i>	<i>21</i>
<i>II osasto: Norjaa koskevat siirtymätoimenpiteet .....</i>	<i>21</i>
1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus	21
2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	22
3 luku: Kalastus	22
4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	31
5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	32
<i>III osasto: Itävaltaa koskevat siirtymätoimenpiteet .....</i>	<i>33</i>
1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus	33
2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	33
3 luku: Kilpailupolitiikka	33
4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	34
5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	35

	Sivu
<i>IV osasto: Suomea koskevat siirtymätoimenpiteet</i>	36
1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus	36
2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	36
3 luku: Kalastus	37
4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	38
5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	40
<i>V osasto: Ruotsia koskevat siirtymätoimenpiteet</i>	41
1 luku: Tavaroiden vapaa liikkuvuus	41
2 luku: Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus	41
3 luku: Kalastus	42
4 luku: Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto	45
5 luku: Varainhoitoa koskevat määräykset	46
<i>VI osasto: Maatalous</i>	46
1 luku: Kansallisia tukia koskevat määräykset	47
2 luku: Muut määräykset	49
<i>VII osasto: Muut määräykset</i>	50
Viides osa: Tämän asiakirjan soveltamista koskevat määräykset	51
<i>I osasto: Toimielinten ja muiden elinten järjestyminen</i>	51
<i>II osasto: Toimielinten antamien säädösten sovellettavuus</i>	53
<i>III osasto: Loppumääräykset</i>	55
<i>Liitteet</i>	56
Liite I: Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 29 artiklassa	56
I Ulkosuhteet	56
II Pääomanliikkeet sekä talous- ja rahapolitiikka	57
III Kilpailu	58
A. Valtuuttamisasetukset	58
B. Menettelyä koskevat asetukset	60
C. Soveltamisasetukset	61
D. Ryhmäpoikkeusasetukset	62
IV Sosiaalipolitiikka	65
A. Sosiaaliturva	65
B. Työntekijöiden vapaa liikkuvuus	104
C. Miesten ja naisten yhtäläiset mahdollisuudet	104
D. Työoikeus	104
E. Terveys ja turvallisuus	105
F. Vammaiset	106
G. Muut	106
V Maatalous	106
A. Yleiset määräykset	106
B. Yhteiset markkinajärjestelyt	112
C. Maatalouden rakenteet ja yhteisen maatalouspolitiikan liitännäistoimenpiteet	123
D. Kasvinsuojelua ja luonnonmukaista maataloustuotantoa koskeva lainsäädäntö	124
E. Eläinlääkintää ja kotieläinjalostusta koskeva lainsäädäntö	126
F. Sekalaista	153
VI Liikenne	165
A. Sisämaan liikenne	165

	Sivu
	B. Rautatieliikenne 168
	C. Sisävesiliikenne 169
	D. Ilmaliikenne 170
VII	Kehitys 171
VIII	Ympäristö 171
	A. Vesiensuojelu ja vesitalous 171
	B. Ilman pilaantumisen tarkkaileminen 174
	C. Melusaasteen torjuminen 176
	D. Kemikaalit, teollisuuden vaarat ja bioteknologia 176
	E. Luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelu 177
	F. Jätehuolto ja puhdistusteknologia 192
IX	Tiede, tutkimus- ja kehittämistoiminta 192
X	Kalastus 194
XI	Sisämarkkinat ja rahoituspalvelut 199
	A. Yhtiöoikeus, yritysdemokratia ja kirjanpitosäännöt 199
	B. Välitön verotus, vakuutukset ja luottolaitokset 201
	C. Tavaroiden vapaa liikkuvuus 206
	D. Tutkintotodistusten vastavuoroinen tunnustaminen 224
	E. Julkiset hankinnat 238
	F. Henkinen omaisuus ja tuotevastuu 244
XII	Energia 245
XIII	Tullit ja välillinen verotus 250
	A. Tullit 250
	B. Verotus 313
XIV	Koulutus 319
XV	Tilastot 320
XVI	Kuluttajansuoja 322
XVII	Alue- ja rakennepolitiikka 322
XVIII	Sekalaista 323
Liite II:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 30 artiklassa 325
Liite III:	Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 32 artiklassa 327
Liite IV:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 39 artiklan 1 kohdassa 329
Liite V:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 39 artiklan 5 kohdassa 344
Liite VI:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 54, 73, 97 ja 126 artiklassa .. 345
Liite VII:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 56 artiklassa 349
Liite VIII:	Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 69 artiklassa 350
Liite IX:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 71 artiklan 2 kohdassa 353
Liite X:	Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 84 artiklassa 354
Liite XI:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 99 artiklassa 355
Liite XII:	Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 112 artiklassa 363
Liite XIII:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 138 artiklan 5 kohdassa 367
Liite XIV:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 140 artiklassa 369
Liite XV:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 151 artiklassa 371
Liite XVI:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 165 artiklan 1 kohdassa 393
Liite XVII:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 165 artiklan 2 kohdassa 396
Liite XVIII:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 167 artiklassa 397
Liite XIX:	Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 168 artiklassa 399

Pöytäkirjat

Pöytäkirja N:o 1	Euroopan investointipankin perussäännöstä	401
Pöytäkirja N:o 2	Ahvenanmaasta	404
Pöytäkirja N:o 3	saamelaisista	405
Pöytäkirja N:o 4	öljyalasta Norjassa	406
Pöytäkirja N:o 5	uusien jäsenvaltioiden osallistumisesta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön rahastoihin	407
Pöytäkirja N:o 6	tavoitetta 6 koskevista rakennerahastoihin liittyvistä erityismääräyksistä Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa	408
Pöytäkirja N:o 7	Svalbardista	412
Pöytäkirja N:o 8	väliaikana eräissä uusissa jäsenvaltioissa järjestettävistä Euroopan parlamentin edustajainvaaleista	414
Pöytäkirja N:o 9	maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallassa	419
Pöytäkirja N:o 10	Itävallan saksankielisten erityisilmausten käytöstä Euroopan unionissa	431

Päätösasiakirja

Päätösasiakirjan teksti	435
Täysivaltaisten edustajien hyväksymät julistukset	437
1. Yhteinen julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta	437
2. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 157 artiklan 4 kohdasta	437
3. Yhteinen julistus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta	438
4. Yhteinen julistus Euratomin perustamissopimuksen soveltamisesta	438
5. Yhteinen julistus vapaa-ajan asunnoista	438
6. Yhteinen julistus ympäristönsuojelua, terveyttä ja tuoteturvallisuutta koskevista vaatimuksista	438
7. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 32, 69, 84 ja 112 artiklasta	439
8. Yhteinen julistus liittymissopimuksen institutionaalisista menettelyistä	439
9. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 172 artiklasta	439
Muut julistukset	440
<i>A Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Norjan kuningaskunta</i>	441
10. Yhteinen julistus kalavarojen hoidosta 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevilla vesillä	441
11. Yhteinen julistus 12 meripeninkulman rajasta	442
12. Yhteinen julistus kalastusalusten omistuksesta	442
13. Yhteinen julistus raaka-aineen toimittamisesta kalanjalostusteollisuudelle Pohjois-Norjassa	443
14. Julistus 147 artiklasta Norjan elintarviketeollisuuden osalta	443
15. Yhteinen julistus Svalbardista	443
<i>B. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Itävallan tasavalta</i>	444
16. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta	444
17. Yhteinen julistus Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa tehtyjen sopimusten mukaisista suojatoimenpiteistä	444
18. Yhteinen julistus liikenteen alalla jäljellä olevien teknisten kysymysten ratkaisemisesta	444

19. Yhteinen julistus maantiekuljetuksissa käytettävien ajoneuvojen painoista ja mitoista.....	445
20. Yhteinen julistus Brenneron perustunnelista	445
21. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 6 ja 76 artiklasta.....	445
<i>C. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Suomen tasavalta .....</i>	<i>445</i>
22. Yhteinen julistus Suomen liikenneyhteyksien turvaamisesta	445
23. Yhteinen julistus radioaktiivisten jätteiden toimituksista	446
24. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta	446
<i>D. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Ruotsin kuningaskunta .....</i>	<i>446</i>
25. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta	446
26. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 127 artiklasta	447
<i>E. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/ Useammat uudet jäsenvaltiot .....</i>	<i>447</i>
27. Yhteinen julistus: Itävalta, Norja ja Ruotsi: PCB:stä/PCT:stä	447
28. Yhteinen julistus Pohjoismaiden yhteistyöstä	447
29. Yhteinen julistus emolehmpalkkioon oikeutettujen eläinten lukumääristä Norjan ja Suomen osalta	447
30. Yhteinen julistus: Suomi, Ruotsi: kalastusmahdollisuuksista Itämerellä	447
31. Julistus jalostusteollisuudesta Itävallassa ja Suomessa	448
<i>F. Nykyisten jäsenvaltioiden julistukset .....</i>	<i>448</i>
32. Julistus Ahvenanmaasta	448
33. Julistus suhteellisesta vakauudesta	448
34. Julistus raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen aiheuttamien ympäristöongelmien ratkaisemisesta	448
35. Julistus sitoumusten noudattamisesta maataloutta koskevissa asioissa sellaisten säädösten osalta, jotka eivät sisälly liittymisasiakirjaan	449
36. Julistus maatalouden ympäristötoimenpiteistä	449
37. Julistus vuoristoalueista ja epäsuotuisista alueista	449
<i>G. Norjan kuningaskunnan julistukset .....</i>	<i>450</i>
38. Norjan kuningaskunnan julistus norjan kielestä	450
39. Norjan kuningaskunnan julistus saamelaisasioista	450
40. Norjan kuningaskunnan julistus avoimuudesta	450
<i>H. Itävallan tasavallan julistukset .....</i>	<i>451</i>
41. Itävallan tasavallan julistus EY:n perustamissopimuksen 109 g artiklasta	451
42. Itävallan tasavallan julistus televisiotoiminnasta	451
43. Itävallan tasavallan julistus yhdistettyjen kuljetusten hinnoittelusta Brenneron reitillä.	451
44. Itävallan tasavallan julistus maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallassa tehdyn pöytäkirjan N:o 9 14 artiklasta	451
<i>I. Suomen tasavallan julistukset .....</i>	<i>452</i>
45. Suomen tasavallan julistus avoimuudesta	452
<i>J. Ruotsin kuningaskunnan julistukset .....</i>	<i>453</i>
46. Ruotsin kuningaskunnan julistus sosiaalipolitiikasta	453
47. Ruotsin kuningaskunnan julistus avoimesta hallinnosta ja unionin vastauksena antama julistus	453
<i>K. Useampien uusien jäsenvaltioiden julistukset .....</i>	<i>453</i>
48. Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteinen julistus kalastuksesta	453
49. Norjan, Itävallan, Suomen ja Ruotsin julistus liittymisasiakirjan 3 ja 4 artiklasta	453
50. Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus alkoholimonopoleista ..	453

Euroopan unionin sekä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välinen kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden antamista koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä	454
---	-----

SOPIMUS

**Belgian kuningaskunnan,
 Tanskan kuningaskunnan,
 Saksan liittotasavallan,
 Helleenien tasavallan,
 Espanjan kuningaskunnan,
 Ranskan tasavallan,
 Irlannin,
 Italian tasavallan,
 Luxemburgin suurherttuakunnan,
 Alankomaiden kuningaskunnan,
 Portugalin tasavallan,
 Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan
 (Euroopan unionin jäsenvaltiot)**

ja

**Norjan kuningaskunnan,
 Itävallan tasavallan,
 Suomen tasavallan,
 Ruotsin kuningaskunnan,
 välillä**

**Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan
 liittymisestä Euroopan unioniin**

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,
 HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,
 SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,
 HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
 HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,
 RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
 IRLANNIN PRESIDENTTI,
 ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
 HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,
 HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

HÄNEN MAJESTEETTINSA NORJAN KUNINGAS,
 ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,
 PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,
 SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

HÄNEN MAJESTEETTINSA RUOTSIN KUNINGAS,

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR, jotka

HALUAVAT yksimielisesti jatkaa niiden sopimusten tavoitteiden toteuttamista, joihin Euroopan unioni perustuu,

OVAT PÄÄTTÄNEET jatkaa jo luodulle perustalle Euroopan kansojen yhä läheisemmän liiton rakentamista näiden sopimusten hengessä,

KATSOVAT, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen O artiklassa Euroopan valtioille annetaan mahdollisuus tulla unionin jäseniksi,

KATSOVAT, että Norjan kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat hakeneet unionin jäsenyyttä,

KATSOVAT, että saatuaan komission lausunnon ja Euroopan parlamentin suostumuksen Euroopan unionin neuvosto on ilmoittanut puoltavansa näiden valtioiden jäsenyyttä,

OVAT PÄÄTTÄNEET vahvistaa yhteisellä sopimuksella liittymisehdot ja liittymisen vuoksi niihin sopimuksiin tehtävät mukautukset, joihin Euroopan unioni perustuu, ja ovat tätä varten nimittäneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

HÄNEN MAJESTEETTINSA BELGIAN KUNINGAS,

pääministeri Jean-Luc DEHANEn,
 ulkoasianministeri Willy CLAESin,
 suurlähettiläs, Belgian Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan
 Ph. de SCHOUTHEETE de TERVARENTin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA TANSKAN KUNINGATAR,

pääministeri Poul Nyrup RASMUSSENin,
 ulkoasianministeri Niels Helveg PETERSENin,
 suurlähettiläs, Tanskan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan
 Gunnar RIBERHOLDTin;

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTI,

liittokansleri Helmut KOHLin,
 liittotasavallan ulkoasiainministerin, varaliittokansleri Klaus KINKELin,
 suurlähettiläs, Saksan liittotasavallan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan
 Dietrich von KYAWin;

HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Andreas PAPANDREOU,
 ulkoasiainministeri Karolus PAPOULIASin,
 varaulkoasiainministeri Theodoros PANGALOSin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ESPANJAN KUNINGAS,

pääministeri Felipe GONZALES MARQUEZin,
 ulkoasiainministeri Javier SOLANA MADARIAGAn,
 suhteita Euroopan yhteisöihin hoitavan valtiosihteerin
 Carlos WESTERNDORP Y CABEZAN;

RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Edouard BALLADURin,
 ulkoasiainministeri Alain JUPPÉn,
 Eurooppa-asioista vastaavan ministerin Alain LAMASSOUREn,
 suurlähettiläs, Ranskan Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan
 Pierre de BOISSIEUn;

IRLANNIN PRESIDENTTI,

pääministeri Albert REYNOLDSin,
 varapääministeri ja ulkoasiainministeri Dick SPRINGin,
 suurlähettiläs, Irlannin Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan
 Padraic McKERNANin;

ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Silvio BERLUSCONin,
 ulkoasiainministeri Antonio MARTINOn,
 ulkosuhteiden valtiosihteerin Livio CAPUTOn;

HÄNEN KUNINKAALLINEN KORKEUTENSA LUXEMBURGIN SUURHERTTUA,

pääministeri Jacques SANTERin,
 varapääministeri, ulkoasiainministeri Jacques F. POOSin,
 suurlähettiläs, Luxemburgin Euroopan unionissa olevan pysyvän
 edustajan Jean-Jacques KASELin

HÄNEN MAJESTEETTINSA ALANKOMAIDEN KUNINGATAR,

pääministeri R.F.M. LUBBERSin,
 ulkoasiainministeri P.H. KOOIJMANSin,
 suurlähettiläs, Alankomaiden Euroopan unionissa olevan pysyvän edustajan B.R. BOTin;

HÄNEN MAJESTEETTINSA NORJAN KUNINGAS,

pääministeri Gro HARLEM BRUNTLANDin,
 ulkoasiainministeri Bjørn TORE GODALin,
 kauppaministeri, merenkulkuministeri Grete KNUDSENin,
 neuvotteluvaltuuskunnan johtajan Eivinn BERGIN;

ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTI,

liittokansleri Franz VRANITZKYn,
 liittotasavallan ulkoasiainministerin Alois MOCKin,
 liittokanslerin viraston pääjohtajan Ulrich STACHERin,
 suurlähettiläs, Itävallan Euroopan yhteisöissä olevan edustuston päällikön
 Manfred SCHEICHin;

PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Anibal CAVACO SILVAN,
 ulkoasiainministeri José DURÃO BARROSON,
 Eurooppa-asioiden valtiosihteerin Vitor MARTINSin;

SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTI,

pääministeri Esko AHON,
 ulkomaankauppaministeri Pertti SALOLAISEN,
 ulkoasiainministeri Heikki HAAVISTON,
 ulkoasiainministeriön valtiosihteerin Veli SUNDBÄCKIN;

HÄNEN MAJESTEETTINSA RUOTSIN KUNINGAS,

pääministeri Carl BILDTin,
 ulkoasiainministeri Margaretha af UGGLASin,
 Eurooppa-asioiden ja ulkomaankaupan ministerin Ulf DINKELSPIELin,
 Eurooppa-asioiden ja ulkomaankaupan alivaltiosihteerin Frank BELFRAGEN;

HÄNEN MAJESTEETTINSA ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN
YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATAR,

pääministeri The Rt. Hon. John MAJORin,
 ulko- ja kansainyhteisöasiainministeri The Rt. Hon. Douglas HURDin,
 ulko- ja kansainyhteisöasiainministeriön valtiosihteerin David HEATHCOAT-AMORYn;

JOTKA vaihdettuaan oikeiksi ja asianmukaisiksi todetut valtakirjansa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

1. Norjan kuningaskunnasta, Itävallan tasavallasta, Suomen tasavallasta ja Ruotsin kuningaskunnasta tulee Euroopan unionin jäseniä sekä niiden sopimusten sopimuspuolia, joihin unioni perustuu, sellaisina kuin kyseiset sopimukset ovat muutettuina tai täydennettyinä.

2. Liittymisehdot ja liittymisen vuoksi niihin sopimuksiin tehtävät mukautukset, joihin unioni perustuu, ovat tähän sopimukseen liitetyssä asiakirjassa. Kyseisen asiakirjan määräykset ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

3. Jäsenvaltioiden oikeuksia ja velvollisuuksia sekä unionin toimielinten valtuuksia ja toimivaltaa koskevia määräyksiä, sellaisina kuin ne ovat 1 kohdassa tarkoitetuissa sopimuksissa sovelletaan tähän sopimukseen.

2 artikla

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat tämän sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1994.

2. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995, jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu kyseiseen päivään mennessä.

Jos kaikki 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut valtiot eivät ole kuitenkaan tallettaneet ratifioimiskirjaansa määräaikaan mennessä, sopimus tulee voimaan niiden valtioiden osalta, jotka ovat tallettaneet ratifioimiskirjansa. Tässä tapauksessa Euroopan unionin neuvosto päättää välittömästi ja yksimielisesti tämän sopimuksen 3 artiklaan sekä liittymisasiakirjan 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 26, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 170 ja 176 artiklaan, kyseisen asiakirjan liitteeseen I sekä siihen liitettyihin pöytäkirjoihin N:o 1 ja N:o 6 tilanteen vuoksi tehtävistä mukautuksista; se voi samoin yksimielisesti julistaa rauenneiksi ne edellä mainitun asiakirjan, mukaan lukien sen liitteet ja pöytäkirjat, määräykset, joissa nimenomaisesti viitataan liittymis- ja ratifioimiskirjansa tallettamatta jättäneeseen valtioon, taikka mukauttaa nämä määräykset.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, unionin toimielimet voivat ennen liittymistä toteuttaa liittymisasiakirjan 30, 39, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 53, 57, 59, 62, 74, 75, 76, 92, 93, 94, 95, 100, 102, 105, 119, 120, 121, 122, 127, 128, 131 artiklassa, 142 artiklan 2 kohdassa ja 3 kohdan toisessa luetelmakohdassa, 145, 148, 149, 150, 151 ja 169 artiklassa sekä pöytäkirjassa N:o 9 olevassa 11 artiklan 6 kohdassa ja 12 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet. Nämä toimenpiteet tulevat voimaan vasta tämän sopimuksen voimaantulopäivänä ja edellyttäen, että se tulee voimaan.

3 artikla

Tämä sopimus, joka on laadittu yhtenä alkuperäiskappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, norjan, portugalilain, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kielellä kaikkien näiden toisintojen ollessa yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

Tehty Korfulla kahdentenkymmenentenäneljäntenä päivänä kesäkuuta vuonna tuhat yhdeksänsataayhdeksänkymmentäneljä.

Jean-Luc DEHANE,
Willy CLAES,
Ph. de SCHOUTHEETE de TERVARENT

Poul Nyrup RASMUSSEN,
Niels Helveg PETERSEN,
Gunnar RIBERHOLDT

Helmut KOHL,
Klaus KINKEL,
Dietrich von KYAW

Andreas PAPANDREOU,
Karolus PAPOULIAS,
Theodoros PANGALOS

Felipe GONZALES MARQUEZ,
Javier SOLANA MADARIAGA,
Carlos WESTERNDORP Y CABEZA

Edouard BALLADUR,
Alain JUPPÉ,
Alain LAMASSOURE,
Pierre de BOISSIEU

Albert REYNOLDS,
Dick SPRING,
Padraic McKERNAN

Silvio BERLUSCONI,
Antonio MARTINO,
Livio CAPUTO

Jacques SANTER,
Jacques F. POOS,
Jean-Jacques KASEL

R.F.M. LUBBERS,
P.H. KOOIJMANS,
B.R. BOT

Gro HARLEM BRUNTLAND,
Bjørn TORE GODAL,
Grete KNUDSEN,
Eivinn BERG

Franz VRANITZKY,
Alois MOCK,
Ulrich STACHER,
Manfred SCHEICH

Anibal CAVACO SILVA,
José DURÃO BARROSO,
Vitor MARTINS

Esko AHO,
Pertti SALOLAINEN,
Heikki HAAVISTO,
Veli SUNDBÄCK

Carl BILDT,
Margaretha af UGGLAS,
Ulf DINKELSPIEL,
Frank BELFRAGE

John MAJOR,
Douglas HURD,
David HEATHCOAT-AMORY

ASIAKIRJA

Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu

ENSIMMÄINEN OSA

PERIAATTEET

1 artikla

Tässä asiakirjassa tarkoitetaan ilmaisulla:

— 'alkuperäiset sopimukset':

= Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimusta ('EHTY:n perustamissopimus'), Euroopan yhteisön perustamissopimusta ('EY:n perustamissopimus') ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta ('Euratomin perustamissopimus'), sellaisina kuin ne ovat täydennettyinä tai muutettuina ennen tätä liittymistä voimaan tulleilla sopimuksilla tai muilla asiakirjoilla,

= sopimusta Euroopan unionista ('EU-sopimus'),

— 'nykyiset jäsenvaltiot' Belgian kuningaskuntaa, Tanskan kuningaskuntaa, Saksan liittotasavaltaa, Helleenien tasavaltaa, Espanjan kuningaskuntaa, Ranskan tasavaltaa, Irlantia, Italian tasavaltaa, Luxemburgin suurherttuakuntaa, Alankomaiden kuningaskuntaa, Portugalin tasavaltaa sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyttä kuningaskuntaa,

— 'unioni' Euroopan unionia sellaisena kuin se on perustettuna EU-sopimuksella,

— 'yhteisö' tapauksen mukaan yhtä tai useampaa ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettua yhteisöä,

— 'uudet jäsenvaltiot' Norjan kuningaskun-

taa, Itävallan tasavaltaa, Suomen tasavaltaa ja Ruotsin kuningaskuntaa,

— 'toimielimet' alkuperäisillä sopimuksilla perustettuja toimielimiä.

2 artikla

Alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat uusia jäsenvaltioita liittymisestä alkaen, ja niitä sovelletaan näissä valtioissa kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin.

3 artikla

Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat niiden oikeus- ja sisäasioiden alaa koskevien yleissopimusten ja asiakirjojen suhteen, jotka liittyvät erottamattomasti EU-sopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen:

— liittymään niihin yleissopimuksiin ja asiakirjoihin, jotka liittymisajankohtana ovat avoimina nykyisten jäsenvaltioiden allekirjoittamista varten, sekä niihin yleissopimuksiin tai asiakirjoihin, jotka neuvosto on laatinut EU-sopimuksen VI osaston mukaisesti ja joiden hyväksymistä se on suositellut jäsenvaltioille;

— ottamaan käyttöön hallinnolliset ja muut järjestelyt, kuten ne, jotka nykyiset jäsenvaltiot tai neuvosto ovat toteuttaneet liittymiseen mennessä jäsenvaltioiden oikeus- ja sisäasioiden alalla toimivien toimielinten ja järjestöjen välisen käytännön yhteistyön helpottamiseksi.

4 artikla

1. Uudet jäsenvaltiot liittyvät tällä asiakirjalla neuvostossa kokoontuvien jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin. Ne sitoutuvat liittymisestä alkaen liittymään kaikkiin nykyisten jäsenvaltioiden muihin sopimuksiin, jotka koskevat unionin toimintaa tai liittyvät sen toimiin.

2. Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat liittymään EY:n perustamissopimuksen 220 artiklassa tarkoitettuihin yleissopimuksiin ja niihin yleissopimuksiin, jotka liittyvät erottamattomasti EY:n perustamissopimuksen tavoitteiden toteuttamiseen, sekä niihin pöytäkirjoihin yhteisön tuomioistuimesta näiden yleissopimusten tulkitsijana, jotka nykyiset jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet, ja tätä varten ne sitoutuvat aloittamaan neuvottelut nykyisten jäsenvaltioiden kanssa tehdäkseen niihin tarpeelliset mukautukset.

3. Uudet jäsenvaltiot ovat samassa asemassa kuin nykyiset jäsenvaltiot Eurooppa-neuvoston tai neuvoston julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen sekä jäsenvaltioiden yhteisellä sopimuksella hyväksymien, yhteisöjä tai unionia koskevien julistusten, päätöslauselmien ja muiden kannanottojen suhteen; tästä seuraa, että ne noudattavat edellä mainituista julistuksista, päätöslauselmista tai muista kannanotoista johtuvia periaatteita ja suuntaviivoja ja toteuttavat niiden soveltamisen varmistamiseksi välttämättömät toimenpiteet.

5 artikla

1. Sopimukset ja yleissopimukset, jotka jokin yhteisöistä on tehnyt yhden tai useamman kolmannen valtion, kansainvälisen järjestön tai kolmannen valtion kansalaisen kanssa, sitovat uusia jäsenvaltioita alkuperäisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin.

2. Uudet jäsenvaltiot sitoutuvat tässä asiakirjassa määrätyn edellytyksin liittymään sopimuksiin tai yleissopimuksiin, jotka nykyiset jäsenvaltiot sekä jokin yhteisöistä ovat tehneet yhdessä, ja kyseisten valtioiden tekemiin, näihin sopimuksiin tai yleissopimuksiin liittyviin sopimuksiin. Yhteisö ja nykyiset jäsenvaltiot auttavat unionissa uusia jäsenvaltioita tämän suhteen.

3. Uudet jäsenvaltiot liittyvät tällä asiakirjalla ja siinä määrätyn edellytyksin nykyisten jäsenvaltioiden tekemiin, 2 kohdassa tarkoitettujen sopimusten tai yleissopimusten soveltamista koskeviin sisäisiin sopimuksiin.

4. Uudet jäsenvaltiot toteuttavat tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet mukauttaakseen asemansa suhteessa kansainvälisiin järjestöihin sekä niihin kansainvälisiin sopimuksiin, joiden sopimuspuolina jokin yhteisöistä tai muut jäsenvaltiot myös ovat, niihin oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka seuraavat niiden liittymisestä unioniin.

6 artikla

EY:n perustamissopimuksen 234 artiklaa ja Euratomin perustamissopimuksen 105 ja 106 artiklaa sovelletaan uusien jäsenvaltioiden osalta ennen niiden liittymistä tehtyihin valtiotopimuksiin ja sopimuksiin.

7 artikla

Jollei tässä asiakirjassa toisin määrätä, sen määräyksiä ei saa olla väliaikaisesti soveltamatta, muuttaa tai kumota muutoin kuin alkupe-raisten sopimusten tarkistamista koskevalla menettelyllä, josta määrätään kyseisissä sopimuksissa.

8 artikla

Niiden toimielinten antamien säädösten oikeudellinen luonne, joihin tässä asiakirjassa vahvistetut siirtymämääräykset liittyvät, säilyy ennallaan; erityisesti kyseisten säädösten muuttamista koskevia menettelyjä sovelletaan edelleen.

9 artikla

Tämän asiakirjan määräyksillä, joilla on muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä tarkoitus kumota tai muuttaa toimielinten antamia säädöksiä tai joista seuraa, että nämä säädökset kumotaan tai muutetaan muutoin kuin siirtymätoimenpiteenä, on sama oikeudellinen luonne kuin näin kumotuilla tai muutetuilla mää-

räyksillä, ja niitä koskevat samat säännöt kuin jälkimmäisiä määräyksiä.

10 artikla

Tässä asiakirjassa määrätyt poikkeukset koskevat siirtymätoimenpiteinä alkuperäisten sopimusten ja toimielinten antamien säädösten soveltamista.

TOINEN OSA

SOPIMUSTEN MUKAUTUKSET

I OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 LUKU

Euroopan parlamentti

11 artikla

Korvataan päätöksen 76/787/EHTY, ETY, Euratom liitteenä olevan, edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla annetun säädöksen 2 artikla seuraavasti:

"2 artikla

Kustakin jäsenvaltiosta valittavien edustajien määrät ovat seuraavat:

Belgia	25
Tanska	16
Saksa	99
Kreikka	25
Espanja	64
Ranska	87
Irlanti	15
Italia	87
Luxemburg	6

Alankomaat	31
Norja	15
Itävalta	21
Portugali	25
Suomi	16
Ruotsi	22
Yhdistynyt kuningaskunta	87"

2 LUKU

Neuvosto

12 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 27 artiklan toinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 146 artiklan toinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 116 artiklan toinen kohta seuraavasti:

"Kukin neuvoston jäsenvaltio huolehtii vuorollaan puheenjohtajan tehtävästä kuuden kuukauden ajan neuvoston yksimielisesti päättämässä järjestyksessä."

13 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 28 artikla seuraavasti:

"28 artikla

Jos komissio kuulee neuvostoa, neuvosto käsittelee asian ilman, että sen tarvitsee äänestää. Käsitteleyä koskevat pöytäkirjat toimitetaan komissiolle.

Jos tämän sopimuksen mukaan edellytyksenä on neuvoston puoltava lausunto, lausunto katsotaan puoltavaksi, kun komission ehdotus hyväksytään:

— jäsenvaltioiden edustajien ehdottomalla enemmistöllä, johon sisältyy kahden sellaisen jäsenvaltion edustajien äänet, joista kumpikin tuottaa vähintään yhden kymmenesosan yhteisön hiili- ja terästuotannon kokonaisarvosta, tai

— jos äänet jakautuvat tasan ja jos komissio pysyy ehdotuksessaan toisen käsittelyn jälkeen, kolmen sellaisen jäsenvaltion edustajien äänin, joista kukin tuottaa vähintään yhden kymmenesosan yhteisön hiili- ja terästuotannon kokonaisuudesta.

Jos tämän sopimuksen mukaan edellytyksenä on yksimielinen päätös tai yksimielinen puoltava lausunto, päätös tai puoltava lausunto on asianmukaisesti annettu, jos kaikki neuvoston jäsenet äänestävät asian puolesta. Sovellettaessa tämän perustamissopimuksen 21, 32, 32 a, 45 b ja 78 h artiklaa sekä yhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 16 artiklaa, 20 artiklan kolmatta kohtaa, 28 artiklan viidettä kohtaa ja 44 artiklaa henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidäytyminen äänestämästä ei kuitenkaan estä neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

Muut kuin ne neuvoston päätökset, joiden edellytyksenä on määränemmistö tai yksimielisyys, tehdään neuvoston jäsenten enemmistöllä; enemmistönä pidetään jäsenvaltioiden edustajien ehdotonta enemmistöä, johon sisältyy kahden sellaisen jäsenvaltion edustajien äänet, joista kumpikin tuottaa vähintään yhden kymmenesosan yhteisön hiili- ja terästuotannon kokonaisuudesta. Sovellettaessa tämän sopimuksen 45 b, 78 ja 78 b artiklaa, joissa edellytyksenä on määränemmistö, neuvoston jäsenten äänet painotetaan kuitenkin seuraavasti:

Belgia	5
Tanska	3
Saksa	10
Kreikka	5
Espanja	8
Ranska	10
Irlanti	3
Italia	10
Luxemburg	2
Alankomaat	5
Norja	3
Itävalta	4
Portugali	5
Suomi	3
Ruotsi	4
Yhdistynyt kuningaskunta	10.

Ratkaisun edellytyksenä on vähintään 64 ääntä, jotka edustavat ainakin yhtätoista asian puolesta äänestävää jäsentä.

Neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

Neuvosto on yhteydessä jäsenvaltioihin puheenjohtajansa välityksellä.

Neuvoston ratkaisut julkaistaan sen määräämällä tavalla.”.

14 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan neljäs kohta seuraavasti:

”Ehdotukset näiksi muutoksiksi tekee komissio yhdessä neuvoston kanssa, joka päättää asiasta jäsentensä kolmentoista kuudennestoitasosan enemmistöllä, ja ne saatetaan yhteisön tuomioistuimen käsiteltäväksi lausuntoa varten. Yhteisön tuomioistuimella on asiassa täysi toimivalta oikeudellisten ja tosiasiallisten tekijöiden arvioimiseksi. Jos yhteisön tuomioistuin käsittelyn jälkeen toteaa ehdotusten olevan sopusoinnussa edellisen kohdan kanssa, ne annetaan Euroopan parlamentille ja ne tulevat voimaan, jos Euroopan parlamentti hyväksyy ne kolmen neljäsosan enemmistöllä annetuista äänistä ja Euroopan parlamentin jäsenten kahden kolmasosan enemmistöllä.”.

15 artikla

1. Korvataan EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 118 artiklan 2 kohta seuraavasti:

”2. Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määränemmistö, jäsenten äänet painotetaan seuraavasti:

Belgia	5
Tanska	3
Saksa	10
Kreikka	5
Espanja	8
Ranska	10
Irlanti	3

Italia	10
Luxemburg	2
Alankomaat	5
Norja	3
Itävalta	4
Portugali	5
Suomi	3
Ruotsi	4
Yhdistynyt kuningaskunta	10.

Neuvoston ratkaisun edellytyksenä on vähintään:

— 64 ääntä, jos ratkaisu tämän sopimuksen mukaan on tehtävä komission ehdotuksesta,

— muissa tapauksissa 64 ääntä, jotka edustavat ainakin yhtätoista asian puolesta äänestävää jäsentä.”

2. Korvataan EU-sopimuksen J.3 artiklan 2 kohdan toinen alakohta seuraavasti:

”Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä edellisen alakohdan mukaisesti on määräenemistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla, ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 64 ääntä, jotka edustavat ainakin yhtätoista asian puolesta äänestävää jäsentä.”

3. Korvataan EU-sopimuksen K.4 artiklan 3 kohdan toinen alakohta seuraavasti:

”Kun neuvoston ratkaisun edellytyksenä on määräenemistö, jäsenten äänet painotetaan Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla, ja ratkaisun edellytyksenä on vähintään 64 ääntä, jotka edustavat yhtätoista asian puolesta äänestävää jäsentä.”

4. Korvataan EY:n perustamissopimuksen liitteenä olevan sosiaalipolitiikasta tehdyn pöytäkirjan 2 kohdan toisen alakohdan ensimmäinen virke seuraavasti:

”Poiketen siitä, mitä sopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrätään, neuvoston tämän pöytäkirjan nojalla antamat säädökset, joiden antaminen edellyttää määräenemistöä, katsotaan annetuiksi, jos niiden puolesta on annettu vähintään 54 ääntä.”

3 LUKU

Komissio

16 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 9 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta, EY:n perustamissopimuksen 157 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja Euratomin perustamissopimuksen 126 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1. Komissiossa on 21 jäsentä, jotka valitaan heidän yleisen pätevyytensä perusteella ja joiden riippumattomuus on kiistaton.”

4 LUKU

Yhteisön tuomioistuin

17 artikla

1. Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 32 artiklan ensimmäinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 165 artiklan ensimmäinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 137 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Yhteisön tuomioistuimessa on 17 tuomaria.”

2. Korvataan neuvoston päätöksen (88/591/EHTY/ETY/Euratom) 2 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on 16 tuomaria.”

18 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 32 artiklan toinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 165 artiklan toinen kohta, Euratomin perustamissopimuksen 137 artiklan toinen kohta sekä EHTY:n tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 18 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Yhteisön tuomioistuin kokoontuu täysistunnossa. Se voi kuitenkin perustaa keskuudes-

taan kolmen, viiden tai seitsemän tuomarin jaostoja käsitelläkseen tiettyjä valmistelevia tehtäviä tai ratkaistakseen tietynlaisia asioita sen mukaan kuin siitä erikseen määrätään.”

19 artikla

Korvataan Euroopan hiili- ja teräsyhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 18 artiklan toinen kohta, Euroopan yhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 15 artikla, Euroopan atomienergiayhteisön tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 15 artikla seuraavasti:

”Yhteisön tuomioistuimen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu pariton määrä sen jäsenistä. Tuomioistuimen täysistunnossa tekemät päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu yhdeksän tuomaria. Kolmen tai viiden tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu kolme tuomaria. Seitsemän tuomarin jaostojen päätökset ovat päteviä vain, kun asian käsittelyyn osallistuu viisi tuomaria. Jos jonkin jaoston tuomari on estynyt, toisen jaoston tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksessä määrätyn edellytyksin.”

20 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 32 a artiklan ensimmäinen kohta, EY:n perustamissopimuksen 166 artiklan ensimmäinen kohta sekä Euratomin perustamissopimuksen 138 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Yhteisön tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä.”

21 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 32 b artiklan toinen ja kolmas kohta, EY:n perustamissopimuksen 167 artiklan toinen ja kolmas kohta sekä Euratomin perustamissopimuksen 139 artiklan toinen ja kolmas kohta seuraavasti:

”Osa tuomareista vaihtuu joka kolmas vuosi.

Tämä koskee vuoroin yhdeksää ja vuoroin kahdeksaa tuomaria.

Osa julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Tämä koskee joka kerran neljää julkisasiamiestä.”

5 LUKU

Tilintarkastustuomioistuin

22 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 45 b artiklan 1 kohta, EY:n perustamissopimuksen 188 b artiklan 1 kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 160 b artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Tilintarkastustuomioistuimessa on 16 jäsentä.”

6 LUKU

Talous- ja sosiaalikomitea

23 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 194 artiklan ensimmäinen kohta ja Euratomin perustamissopimuksen 166 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Talous- ja sosiaalikomitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia	12
Tanska	9
Saksa	24
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Luxemburg	6
Alankomaat	12
Norja	9
Itävalta	12
Portugali	12
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24”

7 LUKU
Alueiden komitea

24 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 198 a artiklan toinen kohta seuraavasti:

”Alueiden komitean jäsenten määrä on seuraava:

Belgia	12
Tanska	9
Saksa	24
Kreikka	12
Espanja	21
Ranska	24
Irlanti	9
Italia	24
Luxemburg	6
Alankomaat	12
Norja	9
Itävalta	12
Portugali	12
Suomi	9
Ruotsi	12
Yhdistynyt kuningaskunta	24”.

8 LUKU

EHTY:n neuvonantava komitea

25 artikla

Korvataan EHTY:n perustamissopimuksen 18 artiklan ensimmäinen kohta seuraavasti:

”Perustetaan komission yhteyteen neuvonantava komitea. Siinä on vähintään 87 ja enintään 111 jäsentä ja siihen kuuluu yhtä monta tuottajien, työntekijöiden sekä käyttäjien ja kaupan edustajaa.”.

9 LUKU

Tieteellis-tekninen komitea

26 artikla

Korvataan Euratomin perustamissopimuk-

sen 134 artiklan 2 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”2. Komiteassa on 39 jäsentä, jotka neuvosto nimeää komissiota kuultuaan.”.

II OSASTO

MUUT MUKAUTUKSET

27 artikla

Korvataan EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Tätä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Norjan kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan.”.

28 artikla

Lisätään EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohdan d alakohdaksi, EHTY:n perustamissopimuksen 79 artiklan d alakohdaksi ja Euratomin perustamissopimuksen 198 artiklan e alakohdaksi seuraava:

”Tätä sopimusta ei sovelleta Ahvenanmaahan. Suomen hallitus voi kuitenkin ilmoittaa tämän sopimuksen ratifiointiin yhteydessä Italian tasavallan hallituksen huostaan talletettavalla julistuksella, että sopimusta sovelletaan myös Ahvenanmaahan Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan Euroopan unioniin liittymisestä tehtyyn sopimukseen liittyvän pöytäkirjan N:o 2 määräysten mukaisesti. Italian tasavallan hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen tällaisesta julistuksesta jäsenvaltioille.”.

KOLMAS OSA

TOIMIELINTEN ANTAMIA SÄÄDÖKSIÄ KOSKEVAT MUKAUTUKSET

29 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä I luetellut säädökset mukautetaan siten kuin siitä määrätään kyseisessä liitteessä.

30 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä II lueteltujen säädösten mukautukset, jotka ovat tarpeen liittymisen vuoksi, laaditaan kyseisessä liitteessä lueteltujen suuntaviivojen mukaisesti sekä 169 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen ja siinä määrätyn edellytyksin.

NELJÄS OSA

SIIRTYMÄTOIMENPITEET

I OSASTO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

31 artikla

1. Kahden ensimmäisen liittymistä seuraavan vuoden aikana kukin uusi jäsenvaltio järjestää välittömät, yleiset vaalit, joissa valitaan Euroopan parlamenttiin tämän asiakirjan 11 artiklassa vahvistettu määrä niiden kansojen edustajia edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun säädöksen määräysten mukaisesti.

2. Liittymisestä siihen asti, kun kulloisetkin 1 kohdassa tarkoitetut vaalit on pidetty, uusien jäsenvaltioiden kansanedustuslaitokset nimeävät omasta keskuudestaan uusien jäsenvaltioiden kansoja edustavat jäsenet Euroopan parlamenttiin kussakin noista valtioista vahvistettua menettelyä noudattaen.

3. Kukin uusista jäsenvaltioista voi kuitenkin niin päättäessään järjestää vaalit edustajien valitsemiseksi Euroopan parlamenttiin liitty-

missopimuksen allekirjoittamisen ja voimaantulon välisenä aikana tähän asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 8 mukaisesti.

4. Edellä olevan 1 tai 3 kohdan mukaisesti valittujen edustajien toimikausi päättyy samaan aikaan kuin viisivuotiskaudeksi 1994—1999 nykyisissä jäsenvaltioissa valittujen edustajien toimikausi.

II OSASTO

NORJAA KOSKEVAT SIIRTYMÄ- TOIMENPITEET

1 LUKU

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

I jakso

Vaatimukset ja ympäristö

32 artikla

1. Liitteessä III tarkoitettuja säännöksiä ei kyseisen liitteen mukaisesti ja siinä vahvistetuina edellytyksin sovelleta Norjaan neljän vuoden ajan liittymispäivästä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä tarkastellaan uudelleen kyseisen jakson aikana EY:n menettelyjen mukaisesti.

Edellä 1 kohdassa tarkoitetun siirtymäajan päättyessä yhteisön säännöstöä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin nykyisissä jäsenvaltioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellä tarkoitetun tarkastelun tuloksia.

II jakso

Sekalaista

33 artikla

Norjan kuningaskunta voi jatkaa kolmen

vuoden ajan liittymispäivästä nykyisin voimassa olevan kansallisen raakapuun luokittelujärjestelmänsä soveltamista, mikäli sen siihen liittyvä kansallinen lainsäädäntö ja siihen liittyvät hallinnolliset järjestelyt eivät ole ristiriidassa yhteisön sisämarkkinalainsäädännön tai kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevan lainsäädännön kanssa ja erityisesti raakapuun luokittelua koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 68/89/ETY 6 artiklan kanssa.

Samana aikana direktiiviä 68/89/ETY tarkastellaan uudelleen EY:n perustamissopimuksessa määrättyjä menettelyjä noudattaen.

2 LUKU

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

34 artikla

Niiden velvoitteiden estämättä, joista määrätään sopimuksissa, joihin Euroopan unioni perustuu, Norjan kuningaskunta saa pitää voimassa voimassaolevan vapaa-ajan asuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymispäivästä.

35 artikla

Norjan kuningaskunta saa jatkaa kolmen vuoden ajan liittymispäivästä rajoitusten soveltamista, jotka koskevat muiden kuin Norjan kansalaisten oikeutta omistaa kalastusaluksia.

3 LUKU

Kalastus

I jakso

Yleiset määräykset

36 artikla

1. Jollei tässä luvussa toisin määrätä, tämän asiakirjan määräyksiä sovelletaan kalatalousalalla.

2. Kalastustuotteisiin sovelletaan 148 ja 149 artiklaa.

II jakso

Pääsy vesille ja kalavarojen käyttö

37 artikla

Jollei tässä luvussa toisin määrätä, tässä jaksossa määrättyä vesille pääsyä koskevaa järjestelmää sovelletaan siirtymäkautena, jonka päättymisajankohta on yhteisön kalastuslupa-järjestelmän täytäntöönpanopäivämäärä ja joka ei missään tapauksessa ole myöhäisempi kuin yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä 20 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3760/92 14 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan päättymispäivä.

I alajakso

Norjan alukset

38 artikla

Tässä alajaksossa määritelty järjestelmä koskee Norjan lipun alla purjehtivien ja norjalaisessa satamassa rekisteröityjen kalastusaluksien, jäljempänä 'Norjan alukset', pääsyä nykyisten jäsenvaltioiden suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluville vesille, jotta kyseiset alukset voitaisiin sisällyttää asetuksella (ETY) N:o 3760/92 perustettuun yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmään.

Liittymispäivästä alkaen kyseisellä vesille pääsyä koskevalla järjestelyllä varmistetaan, että Norja säilyttää 44 artiklassa määrättyt kalastusmahdollisuudet.

39 artikla

1. Siihen asti, kun Espanjan ja Portugalin liittymisasiakirjan 156—165 artiklassa ja 347—352 artiklassa määrättyt erityisjärjestelyt yhdennetään asetuksella (ETY) N:o 3760/92 perustettua yhteisön kalastuspolitiikkaa koskeviin yleisiin sääntöihin, ainoastaan 44 liittees-

sä IV, jäljempänä 'perusluettelo', luetellun Norjan aluksen voidaan sallia harjoittavan kalastustoimintaa ICES-alueilla V b, VI ja VII. Liittymispäivän ja 31 päivän joulukuuta 1995 välisenä aikana alue, joka sijaitsee etelään viivalta 56° 30' pohjoista leveyttä, 12. läntisen pituusasteen itäpuolella ja pohjoiseen viivalta 50° 30' pohjoista leveyttä on suljettu muulta kalastukselta pitkäsiimakalastukselta.

2. Ainoastaan 165 perusluettelossa olevien vakioalusten, jotka harjoittavat pohjakalalajien pyyntiä, sallitaan kalastaa samanaikaisesti sillä edellytyksellä, että alukset on luettelu komission antamassa kausiluettelossa.

3. 'Vakioaluksella' tarkoitetaan alusta, jonka jarruteho on 511 kilowattia (kW). Muutokset niiden alusten osalta, joilla on jokin muu konetehto, ovat seuraavat:

- pienempi kuin 219 kW: 0,57,
- vähintään 219 kW, mutta alle 292 kW: 0,76,
- vähintään 292 kW, mutta alle 365 kW: 0,85,
- vähintään 365 kW, mutta alle 438 kW: 0,90,
- vähintään 438 kW, mutta alle 511 kW: 0,96,
- vähintään 511 kW, mutta alle 584 kW: 1,00,
- vähintään 584 kW, mutta alle 730 kW: 1,07,
- vähintään 730 kW, mutta korkeintaan 876 kW: 1,11
- suurempi kuin 876 kW: 2,25,
- pitkäsiima-alukset: 1,00,
- pitkäsiima-alukset, joissa on automaattinen syötityslaite tai mekaaninen siimanostolaite: 2,00.

4. Ainoastaan 60 aluksen sallitaan kalastaa samanaikaisesti pelagisia lajeja 1 päivän joulukuuta ja 31 päivän toukokuuta välisenä aikana, ja 30 aluksen 1 päivän kesäkuuta ja 30 päivän marraskuuta välisenä aikana.

5. Jos perusluetteloon tehdään tarkistuksia, jotka johtuvat aluksen käytöstä poistamisesta ylivoimaisen esteen vuoksi ennen liittymistä, ne annetaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1995 asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Nämä

tarkistukset eivät saa vaikuttaa alusten lukumäärään tai niiden jakautumiseen eri luokkiin eikä niillä saa lisätä minkään luokan kokonaisvetoisuutta tai -tehoa. Muita aluksia korvaamaan tarkoitettujen Norjan alukset voidaan valita ainoastaan liitteessä V olevassa luettelossa lueteltujen alusten joukosta.

6. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen vakioalusten lukumäärää voidaan korottaa kyseisen asetuksen 8 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen sen mukaan, kuinka asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklassa tarkoitettujen kalastuksen määrän rajoitusten piiriin kuuluviin kalakantoihin Norjalle myönnetty kalastusmahdollisuudet kokonaisuutena kehittyvät.

7. Sitä mukaa, kun perusluettelossa tarkoitettujen alukset liittymisen jälkeen poistetaan käytöstä tai romutetaan ja otetaan pois perusluettelosta, ne voidaan korvata samaan luokkaan kuuluvilla aluksilla, joiden konetehto ei ylitä luettelosta poistettujen alusten konetehoa.

Edellisessä alakohdassa tarkoitettujen korvaamista koskevat edellytykset ovat voimassa vain siltä osin kuin nykyisten jäsenvaltioiden laivaston kapasiteettia ei lisätä Atlantilla sijaitsevilla yhteisön vesillä.

8. Säädökset, joilla on tarkoitus varmistaa, että toimijat noudattavat määrättyjä sääntöjä, mukaan lukien säädökset, joissa säädetään mahdollisuudesta kieltää kyseistä alusta kalastamasta tietynä aikana, annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

40 artikla

1. Sen jälkeen, kun Espanjan ja Portugalin liittymisasiakirjan 156—165 artiklassa ja 347—352 artiklassa määrätty erityisjärjestelyt on sisällytetty asetuksella (ETY) N:o 3760/92 perustettua yhteisön kalastuspolitiikkaa koskeviin yleisiin sääntöihin, ja siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Norjan alusten sallitaan harjoittaa kalastustoimintaa 39 artiklan soveltamisalaan kuuluvilla vesillä edellytyksillä, jotka neuvosto vahvistaa

asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.

2. Edellä 1 kohdassa määrättyä vesillepääsyä säädellään samalla tavalla kuin järjestelmässä, jota sovelletaan nykyisen unionin jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiviin aluksiin, jäljempänä 'nykyisen unionin alukset', yhteisön vesillä 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella.

41 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Norjan aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa nykyisen unionin jäsenvaltioiden suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueilla II a, III a (Skagerrak)⁽¹⁾ ja IV samoin edellytyksin, kuin ne joita sovelletaan välittömästi ennen tämän asiakirjan voimaantuloa ja joista on säädetty neuvoston asetuksen (EY) N:o 3691/93 asiaa koskeissa säännöksissä.

42 artikla

Yksityiskohtaiset tekniset säännöt, jotka

ovat tarpeen 39, 40 ja 41 artiklan soveltamisen varmistamiseksi, annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

43 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Norjan aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa Ruotsin suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueella III a (Skagerrak) samoin edellytyksin kuin ne, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

44 artikla

1. Norjalle myönnettävä osuus yhteisön kalastusmahdollisuuksista pyyntirajoitusten alaisen kalavarojen osalta vahvistetaan lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

⁽¹⁾ Skagerrak määritellään alueeksi, jota rajoittaa lännessä viiva Hanstholmin majakasta Lindesnesin majakalle ja etelässä viiva Skagenin majakalta Tistlarnan majakalle sekä viiva tästä pisteestä lähimpään pisteeseen Ruotsin rannikolla.

Lajit	ICES- ⁽¹⁾ tai NAFO- ⁽²⁾ -alueet Viitealueet TACien vahvistamiseksi	Norjan osuudet (%)
Silli	III a	13,375
Silli ⁽³⁾	II a ⁽⁴⁾ , IV, VII d	29,520
Silli	V b ⁽⁵⁾ , VI a 56 pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella, VI b	10,082
Kilohaili	III a	7,303
Villakuore	NAFO 3NO	92,308
Turska	I ⁽⁶⁾ , II ⁽⁶⁾ ⁽¹²⁾	⁽⁷⁾
Turska	I ⁽⁸⁾ , II a ⁽⁸⁾	100,000
Turska	III a Skagerrak ⁽⁹⁾	3,202
Turska	III a ⁽¹⁰⁾	100,000
Turska	II a ⁽⁴⁾ , IV	6,425
Turska	NAFO 3M	15,663 ⁽¹¹⁾
Kolja	I, II ⁽⁶⁾ ⁽¹²⁾	94,838
Kolja	II a ⁽⁸⁾	100,000
Kolja	III a, III b c d ⁽⁵⁾	4,172
Kolja	II a ⁽⁴⁾ , IV	13,878
Seiti	I, II ⁽¹²⁾	95,768
Seiti	II a ⁽⁴⁾ , III ⁽⁵⁾ , IV	45,895
Valkoturska	III a	1,824
Valkoturska	II a ⁽⁴⁾ , IV	9,906
Kummeliturska	III ⁽⁵⁾	5,642
Kummeliturska	II a ⁽⁴⁾ , IV	14,896
Makrilli	II a ⁽⁴⁾ , III ⁽⁵⁾ , IV	65,395 ⁽¹³⁾
Makrilli	II a ⁽¹⁴⁾	88,543 ⁽¹³⁾ ⁽¹⁹⁾
Makrilli	V b ⁽⁵⁾ , VI, VII, VIII a b d e, XII, XIV	3,911
Punakampela	III a Skagerrak	2,000
Punakampela	II a ⁽⁴⁾ , IV	2,348
Kielikampela	III ⁽⁵⁾	2,001
Katkaravut	III a	46,609
Katkaravut	IV ⁽¹⁴⁾	80,000
Keisarihummeri	III a ⁽¹⁵⁾ , III b c d ⁽⁵⁾	1,668
Keisarihummeri	III a ⁽¹⁶⁾	100,000

Lajit	ICES- ⁽¹⁾ tai NAFO- ⁽²⁾ -alueet Viitealueet TACien vahvistamiseksi	Norjan osuudet (%)
Keisarihummeri	II a ⁽⁴⁾ , IV ⁽⁶⁾	0,765
Keisarihummeri	IV ⁽⁸⁾	100,000
Villakuore	I ⁽¹⁴⁾ , II a ⁽¹⁴⁾ , II b ⁽¹⁴⁾ ⁽¹⁷⁾	100,000
Villakuore	Jan Mayen ⁽¹⁸⁾	100,000
Silli	I, II, XIV	100,000 ⁽²⁰⁾
Silli	Trondheimin vuono ⁽¹⁰⁾	100,000

- (1) Kansainvälinen merentutkimusneuvosto.
(2) Tulevaa monenvälistä yhteistyötä Luoteis-Atlantin kalastuksessa koskeva yleissopimus ('NAFO-yleissopimus').
(3) Lukuun ottamatta keväällä kutevaa norjansilliä.
(4) Nykyisen yhteisön vedet.
(5) Yhteisön vedet.
(6) Paitsi Norjan perusviivoista 12 meripeninkulman sisäpuolella sijaitsevat vedet.
(7) Norjan kiintiö on 31 päivään joulukuuta 1997 unionin käytettävissä oleva määrä, josta on vähennetty 2,9 % TACista sekä 11 000 tonnia. Norjan osuus 1 päivästä tammikuuta 1998 on unionin käytettävissä oleva määrä, josta on vähennetty 4,470 % TACista. Kun unioni ottaa vastatakseen TACin vahvistamisesta, Norjan osuus vahvistetaan prosenttiosuudeksi unionin käytettävissä olevasta kiintiöstä vuoden 1994 perusteella.
(8) Norjan perusviivoista 12 meripeninkulman sisäpuolella sijaitsevilla vesillä.
(9) Lukuun ottamatta Norjan perusviivojen sisäpuolella sijaitsevia vesisiä.
(10) Vesillä Norjan perusviivojen sisäpuolella.
(11) Tässä myönnettyssä määrässä ei oteta huomioon sovittua 1 000 t:n siirtoa Norjalta tietyille nykyisen unionin jäsenvaltioille.
(12) Lukuun ottamatta nykyisen yhteisön vesiä.
(13) Siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, yhteen kolmasosaan saakka tälle hallintoalueelle myönnetystä kiintiöstä saadaan pyytää toiselta tai molemmilta taulukossa määritellyiltä muilta makrillin hallintoalueilta. Vastaavasti yhteen kolmasosaan saakka nykyiselle unionille myönnettyistä läntisistä makrilli-kiintiöistä saadaan kalastaa joko toiselta tai molemmilta muilta hallintoalueilta. Edellä sanottu ei rajoita joustavuutta, josta on määrätty nykyisen unionin ja Norjan välisissä olemassa olevissa järjestelyissä.
(14) Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä.
(15) Paitsi Norjan perusviivoista 4 meripeninkulman sisäpuolella sijaitsevat vedet.
(16) Norjan perusviivoista 4 meripeninkulman sisäpuolella sijaitsevilla vesillä.
(17) Lukuun ottamatta Jan Mayenin aluetta.
(18) Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä Jan Mayenin ympärillä.
(19) Mukaan lukien saaliit ICES-alueen II kansainvälisillä vesillä. Vastaavasti nykyisen unionin jäsenvaltioiden saaliit ICES-alueen II kansainvälisillä vesillä lasketaan alueille V b (yhteisön vedet), VI, VII, VIII a b d e, XII, XIV myönnettyjä kiintiöitä vastaan.
(20) Tätä prosenttilukua sovelletaan ainoastaan TACiin, joka kalastetaan Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä viitealueella. Se sisältää myös Norjan keväällä kutevan sillin saaliit ICES-alueella IV a Norjan perusviivoista 12 meripeninkulman sisäpuolella.

2. Norjalle myönnetty yhteisön kalastusmahdollisuudet vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja ensimmäisen kerran 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä.

3. Norjalle myönnettävät määrät sellaisten

lajien osalta, joiden hyödyntämiseen ei liity pyyntirajoituksia tai jotka ovat TAC-järjestelyn alaisia, mutta joita ei ole jaettu kiintiöihin nykyisen unionin jäsenvaltioiden kesken, vahvistetaan kiinteämääräisinä lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

Lajit	ICES-alueet Viitealueet	Norjan osuudet (tonneina)
Tuulenkala	IV ⁽¹⁾	34 000
Tylppäpyrstö- molva	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾ , V b ⁽²⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	1 000
Molva	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾ , V b ⁽²⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	13 400
Keila	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾ , V b ⁽²⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	6 600
Hairyhmä	IV ⁽¹⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	2 660
Jättiläishai	IV ⁽¹⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	160
Sillihai	IV ⁽¹⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	200
Pohjankatka- rapu	IV ⁽¹⁾	100
Yhdistetty kiintiö ⁽³⁾	V b ⁽²⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	2 000
Muut lajit	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾	7 460
Grönlannin- pallas	II a ⁽¹⁾ , VI ⁽¹⁾	1 700
Kilohaili	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾	6 800
Harmaaturska	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾	20 000
Piikkimakrilli	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾	5 000
Mustakiturska	II ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾ , V b ⁽¹⁾ , VI ⁽¹⁾ , VII ⁽¹⁾	186 700

⁽¹⁾ Nykyisen yhteisön vedet.

⁽²⁾ Yhteisön vedet.

⁽³⁾ Lestikalojen, sillikuninkaan, *Mora moran* ja suomuturskan pitkäsiimapyynti.

4. Yhteisön kalastuslupajärjestelmän soveltamiseen saakka nykyisen yhteisön vesillä Norjan alusten pyyntiponnistus säännöstelyn ja myönnettyjen kiintiöiden piiriin kuulumattomien lajien osalta ei saa ylittää välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa saavutettuja tasoja.

II alajakso

Nykyisen unionin alukset

45 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön

kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, kaikki säännökset, jotka koskevat nykyisen unionin jäsenvaltion lipun alla purjehtivien alusten harjoittamaa kalastustoimintaa Norjan suvereni-teettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella, ovat samat kuin ne säännökset, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

46 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, nykyisen unionin aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueilla III a ja IV samoin edellytyksin kuin ne, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o

3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

47 artikla

1. Nykyiselle unionille myönnettävä osuus yhteisön kalastusmahdollisuuksista Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä muiden kuin unionin ja Norjan nykyisin yhteisesti hallitsemien ja pyyntirajoitusten alaisen kalavarojen osalta vahvistetaan lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

Lajit	ICES-alueet Viitealueet TACien vahvistamiseksi	Nykyisen unionin osuudet (%)
Turska	I ⁽²⁾ , II a ⁽²⁾ ⁽⁴⁾	4,470 ⁽³⁾ ⁽⁷⁾
Makrilli	II a ⁽¹⁾	11,457
Kolja	I ⁽²⁾ , II ⁽²⁾ ⁽⁴⁾	5,162 ⁽⁷⁾
Seiti	I, II ⁽⁴⁾	4,232 ⁽⁷⁾
Punasimppu	I, II ⁽⁴⁾	7,947 ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾ ⁽⁷⁾
Grönlanninpal- las	I, II ⁽⁴⁾	2,585 ⁽⁵⁾ ⁽⁷⁾
Pohjankatka- rapu	IV ⁽¹⁾	20,000

⁽¹⁾ Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvat vedet.

⁽²⁾ Paitsi vedet 12 meripeninkulman sisäpuolella Norjan perusviivoista.

⁽³⁾ Ilmaistu prosenttiosuutena TACista. Osuuden on oltava 31 päivään joulukuuta 1997 asti 2,9% + 11 000 t:n turskan koheesiokiintiö. 1 päivästä tammikuuta 1998 1,57% TACista vastaa turskan koheesiokiintiötä. Ylimääräinen 10% sivusaaliskiintiö, joka ilmaistaan turskan osalta, sovelletaan turskan koheesiokiintiöön. Kun unioni ottaa vastatakseen TACin vahvistamisesta, nykyisen unionin osuus vahvistetaan prosenttiosuudeksi unionin käytettävissä olevasta kiintiöstä vuoden 1994 perusteella.

⁽⁴⁾ Lukuun ottamatta nykyisen yhteisön vesiä.

⁽⁵⁾ Ilmaistu prosenttiosuutena kalakannan kokonais-TACista. Jos TACia ei ole vahvistettu, viitearvona on käytettävä ACFM:n suosittamaa TACia.

⁽⁶⁾ Tässä määrässä ei ole otettu huomioon 1 500 tonnin siirtoa Norjalta nykyisille unionin jäsenvaltioille vuoden 1992 järjestelyjen perusteella.

⁽⁷⁾ Tämän kuitenkin rajoittamatta yhteisön oikeuksia ja sitoumuksia muiden valtioiden kanssa ja kansainvälisten sopimusten nojalla.

2. Nykyiselle unionille myönnetty kalastusmahdollisuudet vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja ensimmäisen kerran 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä.

3. Nykyiselle unionille Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä myönnettävät määrät sellaisten lajien osalta, joiden hyödyntämiseen ei liity pyyntirajoituksia, vahvistetaan kiinteämääräisinä lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

Lajit	ICES-alueet Viitealueet	Nykyisen unionin osuudet (tonneina)
Harmaaturska	IV ⁽¹⁾	52 000
Tuulenkala	IV ⁽¹⁾	159 000
Mustakiturska	II ⁽¹⁾	1 000
Muut lajit	IV ⁽¹⁾	7 950 ⁽²⁾
Muut lajit	I ⁽¹⁾ , II a b ⁽¹⁾	520 ⁽³⁾

⁽¹⁾ Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvat vedet.

⁽²⁾ Määrää voidaan tarkistaa kalastuksen kehityksen mukaisesti Norjan kalastusmahdollisuuksien tarkistamisen yhteydessä.

⁽³⁾ Edustaa sivusaaliita.

4. Yhteisön kalastuslupajärjestelmän soveltamiseen asti nykyisen unionin alusten pyyntiponnistukset Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä sääntelyn ja myönnettyjen kiintiöiden piiriin kuulumattomien lajien osalta eivät saa ylittää välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa saavutettuja tasoja.

III alajakso

Muut määräykset

48 artikla

1. Jollei tässä asiakirjassa toisin määrätä, edellytykset, joilla Norja saa kalastaa 44 ja 47 artiklassa myönnettyjä määriä nykyisen yhteisön vesillä ja vastaavasti nykyinen unioni Norjan vesillä, mukaan lukien maantieteelliset puitteet ja perinteiset kalastustavat, ovat samat kuin ne, joita sovellettiin välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

2. Kyseiset edellytykset vahvistetaan vuosittain, ja ensimmäisen kerran 1 päivään tammiukuuta 1995 mennessä, asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

49 artikla

Norjalla on lupa 30 päivään kesäkuuta 1998 asti vahvistaa kalastuksen määrän tasot pyyntirajoitusten muodossa yksinomaan sen suvere-

niteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevien kalavarojen osalta, lukuun ottamatta makrillia.

Kyseisten kalavarojen hoidon sisällyttäminen yhteiseen kalastuspolitiikkaan mainitun ajankohdan jälkeen perustuu olemassa olevalle hoitojärjestelmälle, kuten on esitetty yhteisessä julistuksessa 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella olevien vesien kalavarojen hoidosta.

50 artikla

1. Välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa sovellettavat tekniset toimenpiteet pidetään voimassa yhden vuoden ajan liittymispäivästä kaikkien unionin alusten suhteen Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä.

2. Norjan toimivaltaisilla viranomaisilla on lupa kolmen vuoden ajan liittymispäivästä toteuttaa Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella kaikkiin asianomaisiin aluksiin sovellettavia toimenpiteitä tietyn tyyppisen kalastuksen kieltämiseksi tilapäisesti biologisesti herkillä alueilla kalakannan suojelemiseksi.

3. Kaikkien unionin alusten, jotka kalastavat Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä, on Norjan vesillä pidettävä kolmena vuotena kaikki saaliit aluksessa.

4. Unionin alusten, jotka kalastavat Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä, on Norjan vesillä pidettävä kolmena vuotena aluksissa sellaisten lajien saaliit, jotka ovat pyyntirajoitusten alaisia ja joiden osalta kalastuskausi on suljettu.

5. Ennen 1, 2, 3 ja 4 kohdassa tarkoitettujen siirtymäkausien päättymistä neuvosto päättää tarvittaessa asetuksen (ETY) N:o 3760/92 4 artiklan 1 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti teknisistä toimenpiteistä, joita sovelletaan Norjan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä kaikkiin unionin aluksiin olemassa olevien toimenpiteiden säilyttämiseksi tai kehittämiseksi.

51 artikla

Norja saa säilyttää kansalliset valvontatoimenpiteet, jotka ovat olemassa välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa ja soveltaa niitä kaikkiin unionin aluksiin, sanotun kuitenkin rajoittamatta neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2847/93 säännösten soveltamista:

— kolmen vuoden ajan liittymispäivästä niillä sen suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä, jotka sijaitsevat 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella;

— yhden vuoden ajan liittymispäivästä niillä sen suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä, jotka sijaitsevat 62. pohjoisen leveysasteen eteläpuolella.

Ennen kyseisten siirtymäkausien päättymistä, neuvosto päättää EY:n perustamissopimuksen 43 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen valvontatoimenpiteistä, joita sovelletaan Norjan suvereniteettiin ja lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä kaikkiin unionin aluksiin olemassa olevien toimenpiteiden säilyttämiseksi tai kehittämiseksi.

III jakso

Ulkopuoliset kalavarat

52 artikla

1. Yhteisö hoitaa Norjan kuningaskunnan

kolmansien maiden kanssa tekemiä kalastussopimuksia liittymisestä alkaen.

Kuitenkin 30 päivään kesäkuuta 1998 asti Norjan kuningaskunta vastaa Venäjän kanssa 15 päivänä lokakuuta 1976 tehdyn kahdenvälisiä kalastussuhteita koskevan sopimuksen hoidosta tiiviissä yhteistyössä komission kanssa.

2. Niihin Norjan kuningaskunnan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat 1 kohdassa tarkoitetuista sopimuksista, ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa.

3. Neuvosto antaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten voimassaolon päättymistä kalastusmahdollisuuksien säilyttämistä koskevat aiheelliset päätökset tapauskohtaisesti, mukaan lukien mahdollisuus jatkaa tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

4. Jos Norja on saanut ennen liittymistä kalastusmahdollisuuksia olemassa olevien yhteisön kolmansien maiden, erityisesti Grönlannin, kanssa tekemien sopimusten nojalla, kyseiset mahdollisuudet säilytetään yhteisön periaatteiden mukaisesti, mukaan lukien suhteellisen vakauden periaate.

IV jakso

Kauppaa koskevat järjestelyt

53 artikla

1. Neljän vuoden ajan liittymispäivästä Norjasta tuleviin, muihin jäsenvaltioihin tarkoitettuihin lohi-, silli-, makrilli-, katkarapu-, kampasimpukka-, keisarihummeri-, punasimppu- ja taimenlähetyksiin sovelletaan kaupan valvontajärjestelmää.

2. Tässä järjestelmässä, jota komissio hoitaa, määrätään ohjeellisista enimmäismääristä, jotka mahdollistavat esteettömän kaupankäynnin kyseisiin enimmäismääriin saakka. Se perustuu alkuperämaan toimittamiin rahtiasiakirjoihin.

Jos enimmäismäärät ylittyvät tai jos markkinoilla tapahtuu vakavia häiriöitä, komissio voi toteuttaa aiheelliset toimenpiteet yhteisön käytännön mukaisesti. Kyseiset toimenpiteet eivät missään tapauksessa saa olla ankarampia kuin tuontiin kolmansista maista sovellettavat toimenpiteet.

3. Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä menettelyn tämän artiklan soveltamiseksi.

4 LUKU

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

54 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä VI lueteltuja säädöksiä sovelletaan Norjaan kyseisessä liitteessä määrätyn edellytyksin.

55 artikla

Tämän liittymisasiakirjan 56 artiklassa tarkoitettu perustulli, jota käytetään yhdenmukaistettaessa asteittain yhteiseen tullitariffiin, on kunkin tuotteen osalta tulli, jota Norjan kuningaskunta tosiasiallisesti sovelsi 1 päivänä tammikuuta 1994.

56 artikla

Norjan kuningaskunta saa pitää voimassa kolmen vuoden ajan liittymisestä kolmansiin maihin sovellettavan tullitariffinsa liitteessä VII lueteltujen tuotteiden osalta.

Tänä aikana Norjan kuningaskunta vähentää sen perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välistä eroa seuraavan aikataulun mukaisesti:

— 1 päivänä tammikuuta 1996 kukin perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välinen ero vähennetään 75 prosenttiin;

— 1 päivänä tammikuuta 1997 kukin perus-

tullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välinen ero vähennetään 40 prosenttiin.

Norjan kuningaskunta soveltaa yhteistä tullitariffia täysin 1 päivästä tammikuuta 1998.

57 artikla

1. Norjan kuningaskunta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995:

a) kansainvälistä tekstiilikauppaa koskevaa järjestelyä 20 päivästä joulukuuta 1973, sellaisena kuin se on muutettuna tai sen voimassaoloaikaa on pidennetty 31 päivänä heinäkuuta 1986, 31 päivänä heinäkuuta 1991, 9 päivänä joulukuuta 1992 ja 9 päivänä joulukuuta 1993 tehdyillä pöytäkirjoilla, tai GATTin Uruguayn kierroksen kauppaneuvottelujen tuloksena syntyttä tekstiilejä ja vaatetusalan tuotteita koskevaa sopimusta, jos viimeksi mainittu on voimassa liittymispäivänä;

b) yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

2. Yhteisö neuvottelee 1 kohdassa tarkoitettuihin kahdenvälisiin sopimuksiin ja järjestelyihin liittyvistä pöytäkirjoista asianomaisten kolmansien maiden kanssa mukauttaakseen asianmukaisesti tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden yhteisöön suuntautuvan viennin määrälliset rajoitukset.

3. Jollei 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa toimenpiteet kyseisen tilanteen korjaamiseksi sekä tarvittavia siirtymäkauden mukautuksia koskevat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhteisö soveltaa sopimuksia.

58 artikla

1. Norjan kuningaskunta voi avata 31 päivään joulukuuta 1999 asti vuosittaisen 21 000 tonnin tullittoman tariffikiintiön styreenille (CN-koodi 2902 50 00), jos kyseiset tavarat:

— lasketaan vapaaseen vaihdantaan Norjan alueella ja ne kulutetaan siellä tai jalostetaan

siten, että niistä tulee yhteisön alkuperätuotteita, ja

— ovat edelleen tullivalvonnan alaisia loppukäyttöä koskevien yhteisön säännösten mukaisesti (neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, annettu 12 päivänä lokakuuta 1992, yhteisön tullikoodeksista, 21 ja 82 artikla).

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, sovelletaan ainoastaan, jos vapaaseen vaihdantaan laskevista koskevan ilmoituksen tueksi esitetään asianomaisten norjalaisten viranomaisten antama lupa, jolla osoitetaan, että kyseiset tavarat kuuluvat 1 kohdan määräysten soveltamisalaan.

3. Komissio ja toimivaltaiset norjalaiset viranomaiset toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että kyseisen tuotteen loppukulutus tai jalostus, jossa tuote saa yhteisön alkuperän, tapahtuu Norjan alueella.

59 artikla

1. Norjan kuningaskunta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen 60 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräyksiä.

2. Kaikista mukautuksista laaditaan pöytäkirjat yhdessä sopimuspuolina olevien maiden kanssa, ja ne liitetään kyseisiin sopimuksiin.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ei ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilanteen ratkaisemiseksi liittymisestä alkaen.

60 artikla

Edellä olevaa 59 artiklaa sovelletaan:

— sopimuksiin, jotka on tehty Algerian, Andorran, Bulgarian, Egyptin, Islannin, Israelin, Jordanian, Kyproksen, Libanonin, Maltan, Marokon, Puolan, Romanian, Slovenian, Sveitsin, Syyrian, entisen Tšekin ja Slovakian liittotasavallan ja sen seuraajavaltioiden (Tšekin tasavallan ja Slovakian tasavallan), Tunisian, Turkin ja Unkarin kanssa, sekä muihin kolmansien maiden kanssa tehtyihin sopimuk-

siin, jotka koskevat yksinomaan EY:n perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden kauppaa;

— neljänteen AKT/ETY -yleissopimukseen, joka on allekirjoitettu 15 päivänä joulukuuta 1989;

— muihin vastaavanlaisiin sopimuksiin, jotka mahdollisesti tehdään ennen liittymistä.

61 artikla

Norjan kuningaskunta sanoo irti 1 päivästä tammikuuta 1995 muun muassa 4 päivänä tammikuuta 1960 allekirjoitetun Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention ja vuonna 1992 Latvian, Liettuan ja Viron kanssa allekirjoitetut vapaakauppasopimukset.

62 artikla

Jos uudet yhteisön ja Latvian, Liettuan ja Viron välillä solmittavat kauppasopimukset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen sallimiseksi, että kyseisten Baltian valtioiden alkuperätuotteilla on liittymisestä alkaen edelleen olemassa olevan tason mukainen pääsy Norjan markkinoille.

5 LUKU

Varainhoitoa koskevat määräykset

63 artikla

Kaikkia viittauksia yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehtyyn neuvoston päätökseen pidetään viittauksina 24 päivänä kesäkuuta 1988 tehtyyn neuvoston päätökseen, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna, tai sen korvaavaan päätökseen.

64 artikla

'Yhteisen tullitariffin tulleeiksi ja muiksi tulleeiksi' kutsutut yhteisöjen omista varoista tehdyn neuvoston päätöksen 2 artiklan 1 kohdan

b alakohdassa tai sen korvaavan päätöksen vastaavissa määräyksissä tarkoitetut tulot, käsitteävät tullit, jotka on laskettu yhteisestä tullitariffista ja kaikista siihen liittyvistä tariffimyönnytyksistä, joita yhteisö soveltaa Norjan kaupassa kolmansien maiden kanssa.

65 artikla

Arvonlisäverosta kertyvät omat varat laskeaan ja tarkistetaan ikään kuin investointiveroa ei sovellettaisi. Tätä varten Norjan kuningaskunta toteuttaa liittymisestä alkaen menettelyt, jotka ovat tarpeen sen varmistamiseksi, että arvonlisäverosta saatavat vuosittaiset tulot ja investointiverosta saatavat vuosittaiset tulot kirjataan täsmällisesti.

66 artikla

Yhteisö maksaa Norjan kuningaskunnalle kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion kuluihin kuuluvana menoeränä yhden kahdenentoistaosan seuraavista määristä:

- 201 miljoonaa ecua vuonna 1995,
- 128 miljoonaa ecua vuonna 1996,
- 52 miljoonaa ecua vuonna 1997,
- 26 miljoonaa ecua vuonna 1998.

67 artikla

Norjan kuningaskunnan liittymisen jälkeen sen maksettavaksi jäävä osuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 82 artiklan mukaisesti tehdyistä sitoumuksista johtuvien maksujen rahoituksesta katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

68 artikla

Norjan kuningaskunnan rahoitusosuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 116 artiklassa määrätystä rahoitusjärjestelmästä katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

III OSASTO

ITÄVALTAA KOSKEVAT SIIRTYMÄTOIMENPITEET

1 LUKU

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

Ainoa jakso

Vaatimukset ja ympäristö

69 artikla

1. Liitteessä VIII tarkoitettuja säännöksiä ei kyseisen liitteen mukaisesti ja siinä vahvistetuin edellytyksin sovelleta Itävaltaan neljän vuoden ajan liittymispäivästä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä tarkastellaan uudelleen kyseisen jakson aikana EY:n menettelyjen mukaisesti.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen siirtymäajan päättyessä yhteisön säännöstöä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin nykyisissä jäsenvaltioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellä tarkoitettujen tarkastelun tuloksia.

2 LUKU

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

70 artikla

Niiden velvoitteiden estämättä, joista määrätään sopimuksissa, joihin Euroopan unioni perustuu, Itävallan tasavalta saa pitää voimassa voimassaolevan vapaa-ajan asuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymispäivästä.

3 LUKU

Kilpailupolitiikka

71 artikla

1. Itävallan tasavalta mukauttaa asteittain

liittymispäivästä alkaen valmistetun tupakan monopolinsa, joka on luonteeltaan EY:n perustamissopimuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kaupallinen monopoli; sen varmistamiseksi, että viimeistään kolmen vuoden kuluuttua liittymispäivästä tavaroiden hankintaa ja kaupan pitämistä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

2. Yksinoikeus tuontiin poistetaan liitteessä IX olevassa luettelossa mainittujen tavaroiden osalta viimeistään liittymispäivää seuraavan kolmen vuoden määräajan päättyessä. Tämä yksinoikeus poistetaan avaamalla asteittain liittymispäivästä alkaen tuontikiintiöt jäsenvaltioista tuotaville tuotteille. Kunkin kyseisen kolmen vuoden alussa Itävallan tasavalta avaa kiintiön, joka lasketaan seuraavien kansallista kulutusta kuvaavien prosenttilukujen perusteella: 15 prosenttia ensimmäisenä vuonna, 40 prosenttia toisena vuonna ja 70 prosenttia kolmantena vuonna. Kunkin kolmen vuoden prosenttilukuja vastaavat määrät sisältyvät liitteessä IX olevaan luetteloon.

Edellisessä alakohdassa tarkoitettut kiintiöt ovat rajoituksetta avoinna kaikille toimijoille, eikä Itävallan tasavalta saa myöntää yksinoikeuksia kyseisten kiintiöiden mukaisesti tuotujen tavaroiden pitämiseksi kaupan tukkukaupassa; kiintiöiden mukaisesti tuotujen tavaroiden vähittäiskaupassa kyseisten tavaroiden jakelun kuluttajille on tapahduttava ketään syrjimättä.

3. Viimeistään vuoden kuluttua liittymisestä Itävallan tasavalta asettaa riippumattoman viranomaisen, joka vastaa vähittäiskaupan harjoittamista koskevien lupien myöntämisestä EY:n perustamissopimuksen mukaisesti.

72 artikla

Itävallan tasavalta saa pitää muiden jäsenvaltioiden suhteen voimassa 1 päivään tammikuuta 1996 ne tullit ja lisenssijärjestelyt, joita se sovelsi liittymispäivänä HS-nimikkeeseen 22.08 kuuluvien alkoholipitoisiin juomiin ja alkoholipitoisuudeltaan alle 80-tilavuusprosenttiseen denaturoimattomaan etyylialkoholiin. Tällaisia lisenssijärjestelyjä on sovellettava ketään syrjimättä.

4 LUKU

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

73 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä VI lueteltuja säädöksiä sovelletaan Itävallan kyseisessä liitteessä määrätyn edellytyksin.

74 artikla

Itävallan tasavalta saa pitää voimassa 31 päivään joulukuuta 1996 Bulgarian, Puolan tasavallan, Romanian, Slovakian tasavallan, Tšekin tasavallan ja Unkarin tasavallan osalta tuontirajoitukset, joita se sovelsi 1 päivänä tammikuuta 1994 yhdistetyn nimikkeistön koodiin 27 02 10 00 kuuluvaan ruskohiileen.

Eurooppa-sopimukseen ja, tapauksen mukaan, kyseisten maiden kanssa tehtyihin väliaikaisiin sopimuksiin tehdään tarvittavat mukautukset 76 artiklan mukaisesti.

75 artikla

1. Itävallan tasavalta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995:

a) kansainvälistä tekstiili kauppaa koskevaa järjestelyä 20 päivästä joulukuuta 1973, sellaisena kuin se on muutettuna tai sen voimassaoloaikaa on pidennetty 31 päivänä heinäkuuta 1986, 31 päivänä heinäkuuta 1991, 9 päivänä joulukuuta 1992 ja 9 päivänä joulukuuta 1993 tehdyillä pöytäkirjoilla, tai GATTin Uruguayn kierroksen kauppaneuvottelujen tuloksena syntyneitä tekstiilejä ja vaatetusalan tuotteita koskevaa sopimusta, jos viimeksi mainittu on voimassa liittymispäivänä;

b) yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

2. Yhteisö neuvottelee 1 kohdassa tarkoitettuihin kahdenvälisiin sopimuksiin ja järjestelyihin liittyvistä pöytäkirjoista asianomaisten kolmansien maiden kanssa mukauttaakseen asianmukaisesti tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden

yhteisöön suuntautuvan viennin määrälliset rajoitukset.

3. Jollei 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa toimenpiteet kyseisen tilanteen korjaamiseksi sekä tarvittavia siirtymäkauden mukautuksia koskevat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhteisö soveltaa sopimukset.

76 artikla

1. Itävallan tasavalta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen 77 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräyksiä.

2. Kaikista mukautuksista laaditaan pöytäkirjat yhdessä sopimuspuolina olevien maiden kanssa, ja ne liitetään kyseisiin sopimuksiin.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ei ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilanteen ratkaisemiseksi liittymisajankohdasta alkaen.

77 artikla

Edellä olevaa 76 artiklaa sovelletaan:

— sopimuksiin, jotka on tehty Algerian, Andorran, Bulgarian, Egyptin, Islannin, Israelin, Jordanian, Kyproksen, Libanonin, Maltaan, Marokon, Puolan, Romanian, Slovenian, Sveitsin, Syyrian, entisen Tšekin ja Slovakian liittotasavallan ja sen seuraajavaltioiden (Tšekin tasavalta ja Slovakian tasavalta), Tunisian, Turkin ja Unkarin kanssa, sekä muihin kolmansien maiden kanssa tehtyihin sopimuksiin, jotka koskevat yksinomaan EY:n perustamis-sopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden kauppaa;

— neljänteen AKT/ETY -yleissopimukseen, joka on allekirjoitettu 15 päivänä joulukuuta 1989;

— muihin vastaavanlaisiin sopimuksiin, jotka mahdollisesti tehdään ennen liittymistä.

78 artikla

Itävallan tasavalta sanoo irti 1 päivästä tammikuuta 1995 muun muassa 4 päivänä tammikuuta 1960 allekirjoitetun Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention.

5 LUKU

Varainhoitoa koskevat määräykset

79 artikla

Kaikkia viittauksia yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehtyyn neuvoston päätökseen pidetään viittauksina 24 päivänä kesäkuuta 1988 tehtyyn neuvoston päätökseen, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna, tai sen korvaavaan päätökseen.

80 artikla

'Yhteisen tullitariffin tulleiksi ja muiksi tulleiksi' kutsutut yhteisöjen omista varoista tehdyn neuvoston päätöksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai sen korvaavan päätöksen vastaavissa määräyksissä tarkoitettujen tulot, käsittävät tullit, jotka on laskettu yhteisestä tullitariffista ja kaikista siihen liittyvistä tariffimyönnytyksistä, joita yhteisö soveltaa Itävallan kaupassa kolmansien maiden kanssa.

81 artikla

Yhteisö maksaa Itävallan tasavallalle kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion kuluihin kuuluvana menoeränä yhden kahdennentoistaosan seuraavista määristä:

- 583 miljoonaa ecua vuonna 1995,
- 106 miljoonaa ecua vuonna 1996,
- 71 miljoonaa ecua vuonna 1997,
- 35 miljoonaa ecua vuonna 1998.

82 artikla

Itävallan tasavallan liittymisen jälkeen sen maksettavaksi jäävä osuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 82 artiklan mukaisesti tehdyistä sitoumuksista johtuvien maksujen rahoituksesta katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

83 artikla

Itävallan tasavallan rahoitusosuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 116 artiklassa määrätystä rahoitusjärjestelmästä katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

IV OSASTO

SUOMEA KOSKEVAT SIIRTYMÄ-
TOIMENPITEET

1 LUKU

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

I jakso

Vaatimukset ja ympäristö

84 artikla

1. Liitteessä X tarkoitettuja säännöksiä ei kyseisen liitteen mukaisesti ja siinä vahvistetuina edellytyksin sovelleta Suomeen neljän vuoden ajan liittymispäivästä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä tarkastellaan uudelleen kyseisen jakson aikana EY:n menettelyjen mukaisesti.

Edellä 1 kohdassa tarkoitetun siirtymäajan päättyessä yhteisön säännöstöä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin nykyisissä jäsenvaltioissa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta edellä tarkoitetun tarkastelun tuloksia.

II jakso

Sekalaista

85 artikla

Suomen tasavalta voi jatkaa kolmen vuoden ajan liittymispäivästä nykyisin voimassa olevan kansallisen raakapuun luokittelujärjestelmänsä soveltamista, mikäli sen siihen liittyvä kansallinen lainsäädäntö ja siihen liittyvät hallinnolliset järjestelyt eivät ole ristiriidassa yhteisön sisämarkkinalainsäädännön tai kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevan lainsäädännön kanssa ja erityisesti raakapuun luokittelua koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 68/89/ETY 6 artiklan kanssa.

Samana aikana direktiiviä 68/89/ETY tarkastellaan uudelleen EY:n perustamissopimuksessa määrättyä menettelyä noudattaen.

2 LUKU

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

86 artikla

Poiketen siitä, mitä EY:n perustamissopimuksen 73 b artiklassa määrätään, Suomen tasavalta saa soveltaa ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1612/92) säännöksiä 31 päivään joulukuuta 1995.

87 artikla

Niiden velvoitteiden estämättä, joista määrätään sopimuksissa, joihin Euroopan unioni perustuu, Suomen tasavalta saa pitää voimassa voimassaolevan vapaa-ajan asuntoja koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymispäivästä.

3 LUKU

Kalastus

I jakso

Yleiset määräykset

88 artikla

1. Jollei tässä luvussa toisin määrätä, tämän asiakirjan määräyksiä sovelletaan kalatalousalalla.

2. Kalastustuotteisiin sovelletaan 148 ja 149 artiklaa.

II jakso

Pääsy vesille ja kalavarojen käyttö

89 artikla

Jollei tässä luvussa toisin määrätä, tässä jaksossa määrättyä vesille pääsyä koskevaa järjestelmää sovelletaan siirtymäkautena, jonka päättymisajankohta on yhteisön kalastuslupajärjestelmän täytäntöönpanopäivä ja joka ei missään tapauksessa ole myöhäisempi kuin yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä 20 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3760/92 14 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan päättymispäivä.

I alajakso

Suomen alukset

90 artikla

Tässä alajaksossa määritelty järjestelmä koskee Suomen lipun alla purjehtivien ja suomalaisessa satamassa rekisteröityjen kalastusalusten, jäljempänä 'Suomen alukset', pääsyä ny-

kyisen unionin jäsenvaltioiden suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluville vesille, jotta kyseiset alukset voitaisiin sisällyttää asetuksella (ETY) N:o 3760/92 perustettuun yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmään.

91 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Suomen aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa nykyisen unionin jäsenvaltioiden suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueella III d samoin edellytyksin kuin ne, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

92 artikla

Yksityiskohtaiset tekniset säännöt 91 artiklan soveltamisen varmistamiseksi annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

93 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Suomen aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa Ruotsin suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä samoin edellytyksin, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

94 artikla

1. Suomelle myönnettävä osuus yhteisön kalastusmahdollisuuksista pyyntirajoitusten alaisista kalavaroista vahvistetaan lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

Lajit	ICES- tai IBSFC-alueet Viitealueet TACien vahvistamiseksi	Suomen osuudet (%)
Silakka	III b, c, d paitsi IBSFC:n "Management Unit 3" ⁽¹⁾	11,840
Silakka	IBSFC:n "Management Unit 3"	81,986
Kilohaili	III b, c, d ⁽²⁾	12,798
Lohi	III b, c, d paitsi Suomenlahti ⁽³⁾	33,611
Lohi	Suomenlahti ⁽³⁾	100,000
Turska	III b, c, d ⁽²⁾	2,339 ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ IBSFC:n määrittelemänä.

⁽²⁾ Yhteisön vedet.

⁽³⁾ IBSFC:n osa-alue 32.

⁽⁴⁾ Prosenttiosuutta sovelletaan ensimmäiseen 50 000 tonniin yhteisön kalastusmahdollisuuksia. Yhteisön kalastusmahdollisuuksista, jotka ylittävät 50 000 tonnia, Suomen osuus on 2,161 %.

2. Suomelle myönnetty osuudet vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja ensimmäisen kerran 31 päivään joulukuuta 1994 mennessä.

3. Yhteisön kalastuslupajärjestelmän soveltamiseen asti ja viimeistään 31 päivään joulukuuta 1997 Suomen alusten pyyntiponnistukset nykyisen yhteisön vesillä, jotka kuuluvat 91 artiklan soveltamisalaan, sääntelyn ja myönnettyjen kiintiöiden piiriin kuulumattomien lajien osalta eivät saa ylittää välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa saavutettuja tasoja.

II alajakso

Nykyisen unionin alukset

95 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, nykyisen unionin jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa Suomen suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä samoin edellytyksin, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o

3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

III jakso

Ulkopuoliset kalavarat

96 artikla

1. Yhteisö hoitaa Suomen tasavallan kolmansien maiden kanssa tekemiä kalastussopimuksia liittymispäivästä alkaen.

2. Niihin Suomen tasavallan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat 1 kohdassa tarkoitetuista sopimuksista, ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa.

3. Neuvosto antaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten voimassaolon päättymistä niistä johtuvat, kalastustoiminnan säilyttämisen kannalta aiheelliset päätökset tapauskohtaisesti ja päättää mahdollisuudesta pidentää tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

4 LUKU

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

97 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä VI lueteltuja sää-

döksiä sovelletaan Suomeen kyseisessä liitteessä määrätyn edellytyksin.

98 artikla

Tämän liittymisasiakirjan 99 artiklassa tarkoitettu perustulli, jota käytetään yhdenmuikaistettaessa asteittain yhteiseen tullitariffiin, on kunkin tuotteen osalta tulli, jota Suomen tasavalta tosiasiallisesti sovelsi 1 päivänä tammikuuta 1994.

99 artikla

Suomen tasavalta saa pitää voimassa kolmen vuoden ajan liittymisestä kolmansiin maihin sovellettavan tullitariffinsa liitteessä XI lueteltujen tuotteiden osalta.

Tänä aikana Suomen tasavalta vähentää sen perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välistä eroa seuraavan aikataulun mukaisesti:

— 1 päivänä tammikuuta 1996 kukin perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välinen ero vähennetään 75 prosenttiin;

— 1 päivänä tammikuuta 1997 kukin perustullin ja yhteisen tullitariffin mukaisen tullin välinen ero vähennetään 40 prosenttiin;

Suomen tasavalta soveltaa yhteistä tullitariffia täysin 1 päivästä tammikuuta 1998.

100 artikla

1. Suomen tasavalta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995:

a) kansainvälistä tekstiiliakauppaa koskevaa järjestelyä 20 päivästä joulukuuta 1973, sellaisena kuin se on muutettuna tai sen voimassaoloaika on pidennetty 31 päivänä heinäkuuta 1986, 31 päivänä heinäkuuta 1991, 9 päivänä joulukuuta 1992 ja 9 päivänä joulukuuta 1993 tehdyillä pöytäkirjoilla, tai GATTin Uruguayn kierroksen kauppaneuvottelujen tuloksena syntynyttä tekstiilejä ja vaatetusalan tuotteita koskevaa sopimusta, jos viimeksi mainittu on voimassa liittymispäivänä;

b) yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

2. Yhteisö neuvottelee 1 kohdassa tarkoitettuihin kahdenvälisiin sopimuksiin ja järjestelyihin liittyvistä pöytäkirjoista asianomaisten kolmansien maiden kanssa mukauttaakseen asianmukaisesti tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden yhteisöön suuntautuvan viennin määrälliset rajoitukset.

3. Jollei 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa toimenpiteet kyseisen tilanteen korjaamiseksi sekä tarvittavia siirtymäkauden mukautuksia koskevat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhteisö soveltaa sopimukset.

101 artikla

1. Suomen tasavalta voi avata 31 päivään joulukuuta 1999 asti vuosittaisen 21 000 tonnin tullittoman tariffikiintiön styreenille (CN-koodi 2902 50 00), jos:

— kyseiset tavarat lasketaan vapaaseen vaihdantaan Suomen alueella ja ne kulutetaan siellä tai jalostetaan siten, että niistä tulee yhteisön alkuperä tuotteita, ja

— kyseiset tavarat ovat edelleen tullivalvonnan alaisia asiaan liittyvien loppukäyttöä koskevien yhteisön säännösten mukaisesti (neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, annettu 12 päivänä lokakuuta 1992, yhteisön tullikoodeksista, 21 ja 82 artikla).

2. Mitä 1 kohdassa määrätään, sovelletaan ainoastaan, jos vapaaseen vaihdantaan laskevista koskevan ilmoituksen tueksi esitetään asianomaisten suomalaisten viranomaisten antama lupa, jolla osoitetaan, että kyseiset tavarat kuuluvat 1 kohdan määräysten soveltamisalaan.

3. Komissio ja toimivaltaiset suomalaiset viranomaiset toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet, sen varmistamiseksi, että kyseisen tuotteen loppukulutus tai jalostus, jossa tuote saa yhteisön alkuperän, tapahtuu Suomen alueella.

102 artikla

1. Suomen tasavalta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen 103 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräyksiä.

2. Kaikista mukautuksista laaditaan pöytäkirjat yhdessä sopimuspuolina olevien maiden kanssa, ja ne liitetään kyseisiin sopimuksiin.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ei ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilanteen ratkaisemiseksi liittymisestä alkaen.

103 artikla

Edellä olevaa 102 artiklaa sovelletaan:

— sopimuksiin, jotka on tehty Algerian, Andorran, Bulgarian, Egyptin, Islannin, Israelin, Jordanian, Kyproksen, Libanonin, Maltan, Marokon, Puolan, Romanian, Slovenian, Sveitsin, Syyrian, entisen Tšekin ja Slovakian liittotasavallan ja sen seuraajavaltioiden (Tšekin tasavallan ja Slovakian tasavallan), Tunisian, Turkin ja Unkarin kanssa, sekä muihin kolmansien maiden kanssa tehtyihin sopimuksiin, jotka koskevat yksinomaan EY:n perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden kauppaa;

— neljänteen AKT/ETY -yleissopimukseen, joka on allekirjoitettu 15 päivänä joulukuuta 1989;

— muihin vastaavanlaisiin sopimuksiin, jotka mahdollisesti tehdään ennen liittymistä.

104 artikla

Suomen tasavalta sanoo irti 1 päivästä tammikuuta 1995 muun muassa 4 päivänä tammikuuta 1960 allekirjoitetun Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention ja vuonna 1992 Latvian, Liettuan ja Viron kanssa allekirjoitetut vapaakauppasopimukset.

105 artikla

Jos uudet yhteisön ja Latvian, Liettuan ja

Viron välillä solmittavat kauppasopimukset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen sallimiseksi, että kyseisten Baltian valtioiden alkuperätuotteilla on liittymisestä alkaen edelleen olemassa olevan tason mukainen pääsy Suomen markkinoille.

5 LUKU

Varainhoitoa koskevat määräykset

106 artikla

Kaikkia viittauksia yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehtyyn neuvoston päätökseen pidetään viittauksina 24 päivänä kesäkuuta 1988 tehtyyn neuvoston päätökseen, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna, tai sen korvaavaan päätökseen.

107 artikla

'Yhteisen tullitariffin tulleiksi ja muiksi tulleiksi' kutsutut yhteisöjen omista varoista tehdyn neuvoston päätöksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai sen korvaavan päätöksen vastaavissa määräyksissä tarkoitettujen tulot käsittävät tullit, jotka on laskettu yhteisestä tullitariffista ja kaikista siihen liittyvistä tariffimyönnytyksistä, joita yhteisö soveltaa Suomen kaupassa kolmansien maiden kanssa.

108 artikla

Arvonlisäverosta kertyvät omat varat laskeetaan ja tarkistetaan ikään kuin Ahvenanmaa sisältyisi jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annettun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY alueelliseen soveltamisalaan.

109 artikla

Yhteisö maksaa Suomen tasavallalle kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion kuluihin

kuuluvana menoeränä yhden kahdennentoistaosan seuraavista määristä:

- 476 miljoonaa ecua vuonna 1995,
- 163 miljoonaa ecua vuonna 1996,
- 65 miljoonaa ecua vuonna 1997,
- 33 miljoonaa ecua vuonna 1998.

110 artikla

Suomen tasavallan liittymisen jälkeen sen maksettavaksi jäävä osuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 82 artiklan mukaisesti tehdyistä sitoumuksista johtuvien maksujen rahoituksesta katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

111 artikla

Suomen tasavallan rahoitusosuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 116 artiklasaa määrätystä rahoitusjärjestelmästä katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

V OSASTO

RUOTSIA KOSKEVAT SIIRTYMÄTOIMENPITEET

1 LUKU

Tavaroiden vapaa liikkuvuus

I jakso

Vaatimukset ja ympäristö

112 artikla

1. Liitteessä XII tarkoitettuja säännöksiä ei kyseisen liitteen mukaisesti ja siinä vahvistetuin edellytyksin sovelleta Ruotsiin neljän vuoden ajan liittymispäivästä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja säännök-

siä tarkastellaan uudelleen kyseisen jakson aikana EY:n menettelyjen mukaisesti.

Edellä 1 kohdassa tarkoitettun siirtymäajan päättyessä yhteisön säännöstöä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin samoin edellytyksin kuin nykyisissä jäsenvaltioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta edellä tarkoitettun tarkastelun tuloksia.

II jakso

Sekalaista

113 artikla

Ruotsin kuningaskunta voi jatkaa kolmen vuoden ajan liittymispäivästä nykyisin voimassa olevan kansallisen raakapuun luokittelujärjestelmänsä soveltamista, mikäli sen siihen liittyvä kansallinen lainsäädäntö ja siihen liittyvät hallinnolliset järjestelyt eivät ole ristiriidassa yhteisön sisämarkkinalainsäädännön tai kolmansien maiden kanssa käytävää kauppaa koskevan lainsäädännön kanssa ja erityisesti raakapuun luokittelua koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun direktiivin 68/89/ETY 6 artiklan kanssa.

Samana aikana direktiiviä 68/89/ETY tarkastellaan uudelleen EY:n perustamissopimuksessa määrättyjä menettelyjä noudattaen.

2 LUKU

Henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus

114 artikla

Niiden veloitteiden estämättä, joista määrätään sopimuksissa, joihin Euroopan unioni perustuu, Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa voimassaolevan vapaa-ajan asuntoja

koskevan lainsäädäntönsä viiden vuoden ajan liittymispäivästä.

3 LUKU

Kalastus

I jakso

Yleiset määräykset

115 artikla

1. Jollei tässä luvussa toisin määrätä, tämän asiakirjan määräyksiä sovelletaan kalatalousalalla.

2. Kalastustuotteisiin sovelletaan 148 ja 149 artiklaa.

II jakso

Pääsy vesille ja kalavarojen käyttö

116 artikla

Jollei tässä luvussa toisin määrätä, tässä jaksossa määrättyä vesille pääsyä koskevaa järjestelmää sovelletaan siirtymäkautena, jonka päättymisajankohta on yhteisön kalastuslupajärjestelmän täytäntöönpanopäivämäärä ja joka ei missään tapauksessa ole myöhäisempi kuin yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä 20 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3760/92 14 artiklan 2 kohdassa säädetyn määräajan päättämispäivä.

I alajakso

Ruotsin alukset

117 artikla

Tässä alajaksossa määritelty järjestelmä koskee Ruotsin lipun alla purjehtivien ja ruotsalaisessa satamassa rekisteröityjen kalastusalusten, jäljempänä 'Ruotsin alukset', pääsyä nykyisen unionin jäsenvaltioiden suvereniteettiin

tai lainkäyttövaltaan kuuluville vesille, jotta kyseiset alukset voitaisiin sisällyttää asetuksella (ETY) N:o 3760/92 perustettuun yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmään.

118 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Ruotsin alusten sallitaan harjoittaa kalastustoimintaa nykyisen unionin jäsenvaltioiden suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueilla III ja IV samoin edellytyksin, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa ja joista on säädetty asetuksen (EY) N:o 3682/93 asiaa koskevissa säännöksissä.

119 artikla

Yksityiskohtaiset tekniset säännöt, jotka ovat tarpeen 118 artiklan soveltamisen varmistamiseksi, annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

120 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, Ruotsin aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa Norjan ja Suomen suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueilla III ja IV samoin edellytyksin kuin ne, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

121 artikla

1. Ruotsille myönnettävä osuus yhteisön kalastusmahdollisuuksista pyyntirajoitusten alaisista kalavaroista vahvistetaan lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

Lajit	ICES- tai IBSFC- ^(a) alueet	Ruotsin osuudet (%)
Silli	III a	43,944
Silli/silakka	III b c d ⁽¹⁾ paitsi IBSFC:n ⁽²⁾ ”Management Unit 3”	46,044
Silakka	IBSFC:n ”Management Unit 3”	18,014
Silli ⁽³⁾	II a ⁽⁴⁾ , IV, VII d	1,010
Kilohaili	III a	25,407
Kilohaili	III b c d ⁽¹⁾	47,264
Lohi	III b c d ⁽¹⁾ paitsi Suomenlahti ⁽⁵⁾	36,435
Turska	III a Skagerrak ⁽⁶⁾	14,006
Turska	III a Kattegat ⁽⁷⁾	37,027
Turska	III b c d ⁽¹⁾	35,037 ⁽⁸⁾
Turska	II a ⁽⁴⁾ , IV	0,127
Kolja	III a, III b c d ⁽¹⁾	9,527
Kolja	II a ⁽⁴⁾ , IV	0,443
Seiti	II a ⁽⁴⁾ , III ⁽¹⁾ , IV	0,642
Valkoturska	III a	9,471
Valkoturska	II a ⁽⁴⁾ , IV	0,016
Kummeliturska	III ⁽¹⁾	7,401
Makrilli	II a ⁽⁴⁾ , III ⁽¹⁾ , IV	6,632
Punakampela	III a Skagerrak	4,171
Punakampela	III a Kattegat	10,000
Punakampela	III b c d ⁽¹⁾	6,356
Kielikampela	III a, III b c d ⁽¹⁾	3,099
Pohjankatkarapu	III a	18,690
Keisarihummeri	III a ⁽⁹⁾ , III b c d ⁽¹⁾	25,856

(1) Yhteisön vedet.

(2) IBSFC:n määrittelemänä.

(3) Lukuun ottamatta keväällä kutevaa norjansillia.

(4) Nykyisen yhteisön vedet.

(5) IBSFC:n osa-alue 32.

(6) Paitsi Norjan perusviivojen sisäpuolella sijaitsevat vedet.

(7) Määritely III a osuutena, joka ei sisälly 41 artiklassa olevaan III a Skagerrakin määritelmään.

(8) Prosenttiosuutta sovelletaan ensimmäiseen 50 000 tonniin yhteisön kalastusmahdollisuuksia. Yhteisön kalastusmahdollisuuksista, jotka ylittävät 50 000 tonnia, Ruotsin osuus on 40,000 %. Näissä määrissä ei ole otettu huomioon jatkuvia kiintiöiden siirtoja Ruotsilta unionin nykyisille jäsenvaltioille, jotka johtuvat vuoden 1992 ETA-järjestelystä.

(9) Paitsi Norjan perusviivoista 4 meripeninkulman sisäpuolella sijaitsevat vedet.

(a) IBSFC: Kansainvälinen Itämeren kalastuskomissio.

2. Ruotsille myönnetty osuudet vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti ja ensimmäisen kerran 31 päivään joulukuuta 1994 mennessä.

3. Sellaisten lajien osalta, joiden hyödyntä-

miseen ei liity pyyntirajoituksia tai jotka kuuluvat TACin piiriin, mutta joiden osalta ei ole myönnetty kiintiöitä nykyisen unionin jäsenvaltioiden kesken, Ruotsille myönnetty osuudet vahvistetaan kiinteämääräisinä lajeittain ja kalastusalueittain seuraavasti:

Lajit	ICES-alueet Viitealueet TACien vahvistamiseksi	Ruotsin osuudet (t)
Kilohaili ⁽³⁾	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾	1 330
Muut ⁽²⁾	II a ⁽¹⁾ , IV ⁽¹⁾	1 000

⁽¹⁾ Yhteisön vedet.

⁽²⁾ Muut lajit, kuin ne, joiden osalta Ruotsille on vahvistettu erityinen tai kiinteämääräinen kiintiö.

⁽³⁾ Mukaan lukien tuulenkala.

4. Yhteisön kalastuslupajärjestelmän soveltamiseen asti ja viimeistään 31 päivään joulukuuta 1997 Ruotsin alusten pyyntiponnistukset yhteisön vesillä, jotka kuuluvat 117 artiklan soveltamisalaan, sääntelyn ja myönnettyjen kiintiöiden piiriin kuulumattomien lajien osalta eivät saa ylittää välittömästi ennen liittymisso-
pimuksen voimaantuloa saavutettuja tasoja.

Ruotsin suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan kuuluvilla vesillä ICES-alueilla III a, b ja d samoin edellytyksin kuin ne, joita sovelletaan välittömästi ennen liittymisso-
pimuksen voimaantuloa.

Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta annetaan 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä asetuksen (ETY) N:o 3760/92 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

122 artikla

1. Jollei tässä asiakirjassa toisin määrätä, edellytykset, joilla 121 artiklassa myönnettyjä määriä saadaan kalastaa, ovat samat kuin ne, joita sovellettiin välittömästi ennen liittymisso-
pimuksen voimaantuloa.

2. Kyseiset edellytykset vahvistetaan ensimmäisen kerran 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, asetuksen (ETY) N:o 3760/92 8 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

II alajakso

Nykyisen unionin alukset

123 artikla

Liittymispäivästä siihen asti, kun yhteisön kalastuslupajärjestelmää sovelletaan, nykyisen unionin jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivilla aluksilla on lupa harjoittaa kalastustoimintaa

III jakso Ulkopuoliset kalavarat

124 artikla

1. Yhteisö hoitaa Ruotsin kuningaskunnan kolmansien maiden kanssa tekemiä kalastusso-
pimuksia liittymispäivästä alkaen.

2. Niihin Ruotsin kuningaskunnan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, jotka johtuvat 1 kohdassa tarkoitetuista sopimuksista, ei puututa sinä aikana, jona näiden sopimusten määräykset pidetään väliaikaisesti voimassa.

3. Neuvosto antaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen 1 kohdassa tarkoitettujen sopimusten voimaantulon päättymistä niistä johtuvat, kalastustoiminnan säilyttämi-

sen kannalta aiheelliset päätökset tapauskohtaisesti ja päättää mahdollisuudesta pidentää tiettyjen sopimusten voimassaoloa enintään yhdellä vuodella kerrallaan.

125 artikla

Enintään kolmen vuoden ajan liittymispäivästä neuvosto vahvistaa vuosittain määränemmistöllä komission ehdotuksesta unionin taloudellisen avun määrän Ruotsin toimivaltainen viranomaisten suorittamille lohenpoikasten istuttamisille.

Kyseinen taloudellinen korvaus arvioidaan välittömästi ennen liittymistä olemassa olevan tasapainon perusteella.

4 LUKU

Ulkosuhteet, mukaan luettuna tulliliitto

126 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä VI lueteltuja säädöksiä sovelletaan Ruotsiin kyseisessä liitteessä määrättyin edellytyksin.

127 artikla

1. Ruotsin kuningaskunta soveltaa 1 päivää tammikuuta 1995:

a) kansainvälistä tekstiilikauppaa koskevaa järjestelyä 20 päivältä joulukuuta 1973, sellaisena kuin se on muutettuna tai sen voimassaoloaikaa on pidennetty 31 päivänä heinäkuuta 1986, 31 päivänä heinäkuuta 1991, 9 päivänä joulukuuta 1992 ja 9 päivänä joulukuuta 1993 tehdyillä pöytäkirjoilla, ja/tai GATTin Uruguyan kierroksen kauppaneuvottelujen tuloksena syntynyttä tekstiilejä ja vaatetusalan tuotteita koskevaa sopimusta, jos viimeksi mainittu on voimassa liittymispäivänä;

b) yhteisön kolmansien maiden kanssa tekemiä kahdenvälisiä tekstiilisopimuksia ja -järjestelyjä.

2. Yhteisö neuvottelee 1 kohdassa tarkoit-

tuihin kahdenvälisiin sopimuksiin ja järjestelyihin liittyvistä pöytäkirjoista asianomaisten kolmansien maiden kanssa mukauttaakseen asianmukaisesti tekstiili- ja vaatetusalan tuotteiden yhteisöön suuntautuvan tuonnin määrälliset rajoitukset niin, että niissä otetaan huomioon olemassa olevat kauppavirrat Ruotsin ja sen toimittajamaiden välillä.

3. Jollei 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa toimenpiteet kyseisen tilanteen korjaamiseksi sekä tarvittavia siirtymäkauden mukautuksia koskevat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yhteisö soveltaa sopimukset.

128 artikla

1. Ruotsin kuningaskunta soveltaa 1 päivää tammikuuta 1995 alkaen 129 artiklassa tarkoitettujen sopimusten määräyksiä.

2. Kaikista mukautuksista laaditaan pöytäkirjat yhdessä sopimuspuolina olevien maiden kanssa, ja ne liitetään kyseisiin sopimuksiin.

3. Jos 2 kohdassa tarkoitettuja pöytäkirjoja ei ole tehty 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tilanteen ratkaisemiseksi liittymisestä alkaen.

129 artikla

Edellä olevaa 128 artiklaa sovelletaan:

— sopimuksiin, jotka on tehty Algerian, Andorran, Bulgarian, Egyptin, Islannin, Israelin, Jordanian, Kyproksen, Libanonin, Maltaan, Marokon, Puolan, Romanian, Slovenian, Sveitsin, Syyrian, entisen Tšekin ja Slovakian liittotasavallan ja sen seuraajavaltioiden (Tšekin tasavallan ja Slovakian tasavallan), Tunisian, Turkin ja Unkarin kanssa, sekä muihin kolmansien maiden kanssa tehtyihin sopimuksiin, jotka koskevat yksinomaan EY:n perustamisopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden kauppaa;

— neljänteen AKT/ETY -yleissopimukseen, joka on allekirjoitettu 15 päivänä joulukuuta 1989;

— muihin vastaavanlaisiin sopimuksiin, jotka mahdollisesti tehdään ennen liittymistä.

130 artikla

Ruotsin kuningaskunta sanoo irti 1 päivästä tammikuuta 1995 muun muassa 4 päivänä tammikuuta 1960 allekirjoitetun Euroopan vapaakauppaliiton perustamista koskevan konvention ja vuonna 1992 Latvian, Liettuan ja Viron kanssa allekirjoitetut vapaakauppasopimukset.

131 artikla

Jos uudet yhteisön ja Latvian, Liettuan ja Viron välillä solmittavat kauppasopimukset eivät ole tulleet voimaan liittymispäivään mennessä, yhteisö toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sen sallimiseksi, että kyseisten Baltian valtioiden alkuperätuotteilla on liittymisestä alkaen edelleen olemassa olevan tason mukainen pääsy Ruotsin markkinoille.

5 LUKU

Varainhoitoa koskevat määräykset

132 artikla

Kaikkia viittauksia yhteisöjen omien varojen järjestelmästä tehtyyn neuvoston päätökseen pidetään viittauksina 24 päivänä kesäkuuta 1988 tehtyyn neuvoston päätökseen, sellaisena kuin se on myöhemmin muutettuna, tai sen korvaavaan päätökseen.

133 artikla

'Yhteisen tullitariffin tulleiksi ja muiksi tulleiksi' kutsutut yhteisöjen omista varoista tehdyn neuvoston päätöksen 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tai sen korvaavan päätöksen vastaavissa määräyksissä tarkoitetut tulot käsitteävät tullit, jotka on laskettu yhteisestä tullitariffista ja kaikista siihen liittyvistä tariffimyönnytyksistä, joita yhteisö soveltaa Ruotsin kaupassa kolmansien maiden kanssa.

134 artikla

Yhteisö maksaa Ruotsin kuningaskunnalle kunkin kuukauden ensimmäisenä työpäivänä Euroopan yhteisöjen yleisen talousarvion kuluihin kuuluvana menoeränä yhden kahdenentoistaosan seuraavista määristä:

- 488 miljoonaa ecua vuonna 1995,
- 432 miljoonaa ecua vuonna 1996,
- 76 miljoonaa ecua vuonna 1997,
- 31 miljoonaa ecua vuonna 1998.

135 artikla

Ruotsin kuningaskunnan liittymisen jälkeen sen maksettavaksi jäävä osuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 82 artiklan mukaisesti tehdyistä sitoumuksista johtuvien maksujen rahoituksesta katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

136 artikla

Ruotsin kuningaskunnan osuus Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 116 artiklassa määrätystä rahoitusjärjestelmästä katetaan Euroopan yhteisöjen yleisestä talousarviosta.

VI OSASTO

MAATALOUS

137 artikla

1. Tämä osasto koskee maataloustuotteita, lukuun ottamatta tuotteita, jotka kuuluvat kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (ETY) N:o 3759/92 soveltamisalaan.

2. Jollei tässä asiakirjassa toisin määrätä:

— uusien jäsenvaltioiden keskinäiseen kauppaan taikka niiden kolmansien maiden tai

nykyisten jäsenvaltioiden kanssa käymään kauppaa sovelletaan viimeksi mainittuihin jäsenvaltioihin sovellettavia järjestelyjä. Uusiin jäsenvaltioihin sovelletaan nykyisessä yhteisössä sovellettavia järjestelyjä tuontimaksujen ja vaikutuksiltaan vastaavien maksujen, määrällisten rajoitusten ja niitä vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden osalta;

— uusiin jäsenvaltioihin sovelletaan täysimääräisesti yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia.

3. Jollei tämän osaston erityismääräyksistä, joissa määrätään erilaisista päivämääristä tai määräajoista, muuta johdu, 1 kohdassa tarkoitettuja maataloustuotteita koskevien siirtymätoimenpiteiden soveltaminen lakkaa Itävallan, Norjan ja Suomen osalta viidennen liittymistä seuraavan vuoden päätyttyä. Kyseisissä toimenpiteissä otetaan kuitenkin täysin huomioon kunkin tuotteen osalta kokonaistuotanto vuonna 1999.

1 LUKU

Kansallisia tukia koskevat määräykset

138 artikla

1. Jos komissio antaa siihen luvan, Itävalta, Norja ja Suomi voivat siirtymäkauden aikana myöntää asianmukaisessa muodossa yhteisen maatalouspolitiikan soveltamisalaan kuuluvien perusmaataloustuotteiden tuottajille kansallisia siirtymäkauden alenevia tukia.

Näitä tukia voidaan eriyttää erityisesti aluekohtaisesti.

2. Komissio antaa luvan 1 kohdassa tarkoitettuihin tukiin:

— kaikissa tapauksissa, joissa uuden jäsenvaltion esittämistä tekijöistä käy ilmi, että ennen liittymistä maataloustuotteiden tuottajille tuotekohtaisesti myönnetyn tuen tason ja sen tuen tason, jota voidaan myöntää yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesti välillä on merkittäviä eroja;

— enintään lähtötason määrään asti, jolloin tuen määrä enimmillään vastaa tätä eroa.

Alle 10 prosentin eroja lähtötasossa ei pidetä merkittävinä.

Kuitenkin:

— komission lupa annetaan ottaen huomioon laajentuneen yhteisön kansainväliset sitoumukset;

— sianlihan, munien ja siipikarjan osalta komission luvassa otetaan huomioon rehun hintojen yhdenmukaistaminen;

— komission lupaa ei anneta tupakalle.

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettujen tuen määrä lasketaan perusmaataloustuotekohtaisesti. Tässä laskelmassa otetaan huomioon erityisesti interventiomekanismien tai muiden mekanismien hintatukitoimenpiteet sekä sellaisten tukien myöntäminen, jotka on sidottu pinta-alaan, hintoihin, tuotettuun määrään tai tuotantoyksikköön, sekä tiettyjä tuotteita tuottaville tiloille myönnettävät tuet.

4. Komission luvissa:

— täsmennetään tukien enimmäislähtötaso, tukien alenemisaste sekä tarvittaessa niiden myöntämisen edellytykset ottaen huomioon myös tämän artiklan soveltamisalaan kuulumattomat, yhteisön lainsäädännöstä johtuvat muut tuet;

— asetetaan luvan edellytykseksi ne tarpeelliset mukautukset, jotka johtuvat:

— yhteisen maatalouspolitiikan kehityksestä;

— hintatason kehityksestä yhteisössä.

Jos tällaiset mukautukset osoittautuvat tarpeellisiksi, tukien määrää tai niiden myöntämisen edellytyksiä muutetaan komission pyynnöstä tai komission tekemän päätöksen perusteella.

5. Tämän rajoittamatta 1—4 kohdan määräysten soveltamista, komissio antaa luvan 1 kohdan nojalla erityisesti liitteessä XIII tarkoitettuihin kansallisiin tukiin mainitussa liitteessä määrätyn rajoituksen ja edellytyksin.

139 artikla

1. Komissio antaa Itävallalle, Norjalle ja Suomelle luvan soveltaa tukia, jotka eivät liity erityiseen tuotantoon ja joita tämän vuoksi ei oteta huomioon laskettaessa 138 artiklan 3 kohdan mukaisesti tuen määrää. Erityisesti tilakohtaisille tuille annetaan tämän perusteella lupa.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuja tukia koskevat 138 artiklan 4 kohdan määräykset.

Yhteisen maatalouspolitiikan mukaiset samankaltaiset tai yhteisön lainsäädännön kanssa sopusoinnussa olevat tuet vähennetään näiden tukien määrästä.

3. Tuet, joihin on lupa tämän artiklan nojalla lakkaa viimeistään siirtymäkauden päättyessä.

4. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta investointitukiin.

140 artikla

Komissio antaa Itävallalle, Norjalle ja Suomelle luvan myöntää liitteessä XIV tarkoitettuja siirtymäkauden kansallisia tukia kyseisessä liitteessä määrätyn rajoituksen ja edellytyksen. Komissio täsmentää luvassaan tukien lähtötason, jollei se ilmene liitteessä määrätystä edellytyksestä, sekä tukien alenemisasteen.

141 artikla

Jos liittymisestä aiheutuu vakavia vaikeuksia, jotka ovat yhä olemassa sen jälkeen kun 138, 139, 140 ja 142 artiklan määräyksiä on sovellettu täysimittaisesti ja yhteisössä voimassa oleviin sääntöihin perustuvia muita toimenpiteitä, komissio voi antaa Norjalle ja Suomelle luvan myöntää tuottajille kansallisia tukia, joiden tarkoituksena on helpottaa näiden täysimääräistä yhdentymistä yhteiseen maatalouspolitiikkaan.

142 artikla

1. Komissio antaa Norjalle, Ruotsille ja

Suomelle luvan myöntää pitkäaikaisia kansallisia tukia sen varmistamiseksi, että maataloutta pidetään yllä erityisillä alueilla. Kyseiset alueet käsittävät 62. leveyspiirin pohjoispuolella sijaitsevat maatalousalueet ja eräät kyseisen leveyspiirin eteläpuolella sijaitsevat lähialueet, joilla vallitsevat vastaavanlaiset maatalouden harjoittamisen erityisen vaikeaksi tekevät ilmasto-olosuhteet.

2. Komissio määrittää 1 kohdassa tarkoitettut alueet ottamalla erityisesti huomioon:

— alhaisen väestötiheyden;

— maatalousmaan osuuden kokonaispinta-alasta;

— ihmisravinnoksi tarkoitettujen peltokasvien viljelyyn varatun maatalousmaan osuuden käytetystä viljelypinta-alasta.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut tuet saavat liittyä fyysisiin tuotantoteijöihin, kuten maatalousmaan hehtaarimääriin tai eläinten lukumääriin, ottaen huomioon markkina-asetuksissa säädettyt asianomaiset rajoitukset sekä kunkin tilan perinteiset tuotantotavat, mutta ne eivät saa:

— olla yhteydessä tulevaan tuotantoon; tai

— johtaa tuotannon kasvuun tai liittymistä edeltävänä vertailuajana, jonka komissio vahvistaa, todetun kokonaistuen määrän kasvuun.

Nämä tuet voidaan eriyttää aluekohtaisesti.

Näitä tukia on myönnettävä erityisesti:

— sellaisen perinteisen alkutuotannon ja jalostuksen ylläpitämiseksi, joka soveltuu luontaisella tavalla kyseisten alueiden ilmasto-olosuhteisiin;

— maataloustuotteiden tuotannon, kaupan ja jalostuksen rakenteiden parantamiseksi;

— kyseisten tuotteiden markkinoille saattamisen;

— ympäristön suojelun ja maaseudun säilyttämisen varmistamiseksi.

143 artikla

1. Tuet, joita tarkoitetaan 138—142 artiklassa ja muut kansalliset tuet, jotka tämän asiakirjan mukaisesti edellyttävät komission lupaa, on ilmoitettava komissiolle. Tukia ei saa soveltaa ennen kuin tällainen lupa on annettu.

Uusien jäsenvaltioiden voimassa olevista tai suunnittelemissa tukitoimenpiteistä ennen liittymistä tekemiä ilmoituksia pidetään liittymispäivänä tehtyinä ilmoituksina.

2. Komissio toimittaa neuvostolle vuoden kuluttua liittymisestä ja sen jälkeen joka viides vuosi 142 artiklassa tarkoitettujen tukien osalta kertomuksen:

— myönnettyistä luvista;

— kyseisten lupien nojalla myönnettyjen tukien tuloksista.

Luvan saaneet jäsenvaltiot toimittavat kyseisten kertomusten laatimista varten komissiolle hyvissä ajoin myönnetyn tuen vaikutuksia koskevat tiedot, joista käy ilmi kyseisten alueiden maatalouselinkeinossa todettu kehitys.

144 artikla

EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklassa tarkoitettujen tukien osalta:

a) uusissa jäsenvaltioissa ennen liittymistä sovelletuista tuista ainoastaan tukia, joista on annettu komissiolle tieto 30 päivään huhtikuuta 1995 mennessä, pidetään EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina ”olemassa olevina” tukina;

b) olemassa olevia tukia ja tukien käyttöön ottamista tai muuttamista koskevia suunnitelmia, joista on annettu komissiolle tieto ennen liittymistä, pidetään liittymispäivänä tiedoksi annettuina.

2 LUKU**Muut määräykset***145 artikla*

1. Yhteisö ottaa hoidettavakseen uusilla jä-

senvaltioilla 1 päivänä tammikuuta 1995 markkinatukipolitiikan mukaisesti olevat julkiset varastot interventioiden rahoittamista Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahaston tukiosastosta koskevista yleisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1883/78 8 artiklan soveltamisesta johtuvasta arvosta.

2. Uusien jäsenvaltioiden on poistettava omalla kustannuksellaan erikseen määriteltäviä yhteisön menettelyjä noudattaen ja 149 artiklan 1 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti määritettävässä määräajassa kaikki niiden alueella 1 päivänä tammikuuta 1995 vapaassa vaihdannassa olevien tuotteiden varastot, jotka määrältään ylittävät sen, minkä voidaan katsoa edustavan tavanomaista tasausvarastoa. Tavanomaisen tasausvaraston käsite määritellään kunkin tuotteen osalta kullekin yhteiselle markkinajärjestelylle ominaisten arviointiperusteiden ja tavoitteiden perusteella.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut varastot vähennetään tavanomaisen tasausvaraston ylittävistä määrästä.

146 artikla

Norjan kuningaskunnan on huolehdittava, että 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä kaikki lainsäädäntöön ja sopimukseen perustuvat määräykset, jotka antavat Norjan viljelytiölle (Statens Kornforretning) tai sen seuraajaorganisaatiolle monopolioikeuden maataloustuotteiden tuontiin, vientiin tai ostamiseen ja myyntiin, kumotaan.

EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa sovelletaan kuitenkin vasta 1 päivästä tammikuuta 1997 Norjan viljelytiön toteuttamiin sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, sikäli kuin:

— niillä pyritään muihin kuin ensimmäisessä alakohdassa esitettyihin tavoitteisiin;

— ne eivät koske hintojen vahvistamista, markkinoiden jakamista tai tuotannon valvontaa.

147 artikla

Jos yhden tai useamman uuden jäsenvaltion

ja yhteisön, sellaisena kuin se on 31 päivänä joulukuuta 1994, välinen kauppa tai uusien jäsenvaltioiden välinen kauppa aiheuttaa maatalouden alalla vakavia häiriöitä Itävallan, Norjan tai Suomen markkinoilla 1 päivään tammikuuta 2000 mennessä, komissio päättää kyseisen jäsenvaltion pyynnöstä 24 tunnin kuluessa pyynnön vastaanottamisesta aiheellisiksi katsomistaan suojatoimenpiteistä. Näin päätettyjä toimenpiteitä sovelletaan välittömästi, niissä on otettava huomioon kaikkien asianomaisten osapuolten etu, eivätkä ne saa aiheuttaa rajatarkastuksia.

148 artikla

1. Jollei erityistapauksissa toisin määrätä, neuvosto päättää määränemmistöllä komission ehdotuksesta tämän osaston täytäntöönpanon edellyttämistä säännöksistä.

2. Neuvosto voi tehdä yksimielisesti komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia tässä osastossa oleviin määräyksiin sellaiset mukautukset, jotka voivat osoittautua tarpeellisiksi yhteisön sääntöjen muuttamisen yhteydessä.

149 artikla

1. Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevasta järjestelmästä yhteisten markkinajärjestelyjen soveltamisesta aiheutuvaan järjestelmään tässä osastossa määrätyn edellytyksin, nämä toimenpiteet on toteutettava asetuksen (ETY) N:o 136/66 38 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti tai tarvittaessa muiden maataloustuotteiden markkinajärjestelyjä koskevien asetusten vastaavissa artikloissa säädetyn menettelyn mukaisesti. Nämä toimenpiteet on toteutettava 31 päivänä joulukuuta 1997 päättyvän ajan kuluessa eikä niitä saa soveltaa kyseisen päivän jälkeen.

2. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia pidentää 1 kohdassa tarkoitettua aikaa.

150 artikla

1. Muiden kuin tässä asiakirjassa määritel-

tyjen yhteisen maatalouspolitiikan säädösten täytäntöönpanoa koskevat siirtymätoimenpiteet, mukaan lukien rakennepolitiikkaa koskevat siirtymätoimenpiteet, jotka ovat liittymisen vuoksi tarpeen, on toteutettava ennen liittymistä 3 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti ja ne tulevat voimaan aikaisintaan liittymispäivänä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin siirtymätoimenpiteisiin kuuluvat erityisesti sellaisten säädösten mukautukset, joissa säädetään nykyisten jäsenvaltioiden tiettyjen toimintojen yhteisrahoituksesta tilastojen ja kustannusten valvonnan alalla.

Niissä voidaan myös säätää, että tietyin edellytyksin sellaista kansallista tukea, joka enimmillään vastaa uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymistä todettujen hintojen ja niissä tämän sopimuksen soveltamisesta aiheutuvien hintojen välistä eroa, voidaan myöntää sellaisille yksityisille toimijoille, — luonnollisille tai oikeushenkilöille — joilla on 1 päivänä tammikuuta 1995 138 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tuotteiden tai tällaisten tuotteiden jalostuksesta peräisin olevia varastoja.

3. Neuvosto antaa määränemmistöllä komission ehdotuksesta 1 ja 2 kohdassa tarkoitettua siirtymätoimenpiteet. Kuitenkin komissio antaa 149 artiklan 1 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen toimenpiteet, jotka vaikuttavat sen alunperin antamiin säädöksiin.

VII OSASTO

MUUT MÄÄRÄYKSET

151 artikla

1. Tämän asiakirjan liitteessä XV olevan luettelon säädöksiä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin kyseisessä liitteessä määrätyn edellytyksin.

2. Neuvosto voi 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä toteuttaa yksimielisesti komission ehdotuksesta uuden jäsenvaltion asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä toimenpiteet, jotka merkitsevät väliaikaista poikkeusta toimielinten

1 päivän tammikuuta 1994 ja liittymissopimuksen allekirjoittamispäivän välisenä aikana antamista säädöksistä.

152 artikla

1. Jos ilmenee vakavia ongelmia, jotka ovat omiaan koettelemaan jotakin taloudenalaa pysyvästi, tai ongelmia, jotka voivat johtaa taloudellisen tilanteen merkittävään heikentymiseen tietyllä alueella, uusi jäsenvaltio voi 1 päivään tammikuuta 1996 asti pyytää lupaa toteuttaa suojatoimenpiteitä tilanteen korjaamiseksi ja kyseisen alan mukauttamiseksi yhteismarkkinoiden talouteen.

Nykyinen jäsenvaltio voi samoin edellytyksin pyytää lupaa suojatoimenpiteiden toteuttamiseen yhden tai useamman uuden jäsenvaltion suhteen.

2. Asianomaisen valtion pyynnöstä komissio vahvistaa tarpeellisiksi katsomansa suojatoimenpiteet kiireellisessä järjestyksessä sekä täsmentää niiden soveltamista koskevat edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt.

Tapauksessa, jossa ilmenee vakavia taloudellisia vaikeuksia ja asianomaisen jäsenvaltion nimenomaisesta pyynnöstä, komissio tekee ratkaisunsa viiden työpäivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut pyynnön asianmukaisine taustatietoineen. Näin päätettyjä toimenpiteitä voidaan soveltaa välittömästi, niissä on otettava huomioon kaikkien sellaisten osapuolten edut, joita asia koskee, eivätkä ne saa aiheuttaa rajatarkastuksia.

3. Edellä 2 kohdan mukaisesti sallituissa toimenpiteissä voidaan poiketa EY:n perustamissopimuksen, EHTY:n perustamissopimuksen sekä tämän asiakirjan säännöistä siinä määrin ja niin kauan kuin se on ehdottomasti tarpeen 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Ensimmäiseksi on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä yhteismarkkinoiden toiminnalle.

153 artikla

Jotta sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ei vaikeutettaisi, uusien jäsenvaltioiden

kansallisten säännösten täytäntöönpano tässä asiakirjassa tarkoitettujen siirtymäkausien kuluessa ei saa johtaa rajatarkastuksiin jäsenvaltioiden välillä.

VIIDES OSA

TÄMÄN ASIAKIRJAN SOVELTAMISTA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

I OSASTO

TOIMIELINTEN JA MUIDEN ELINTEN JÄRJESTÄYTYMINEN

154 artikla

Euroopan parlamentti kokoontuu kuukauden kuluessa liittymisestä. Se tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

155 artikla

Neuvosto tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

156 artikla

1. Komissiota täydennetään liittymisestä alkaen nimittämällä siihen neljä lisäjäsentä. Nimitettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komissiossa liittymisajankohtana.

2. Komissio tekee työjärjestykseensä liittymisen edellyttämät muutokset.

157 artikla

1. Yhteisön tuomioistuinta ja yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta täydennetään liittymisestä alkaen nimittämällä molempiin neljä tuomaria.

2. a) Kahden 1 kohdan mukaisesti nimitetyt

yhteisön tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 1997. Nämä tuomarit valitaan arvalla. Toisten tuomareiden toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2000.

b) Kahden 1 kohdan mukaisesti nimitetyn yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 1995. Nämä tuomarit valitaan arvalla. Muiden tuomareiden toimikausi päättyy 31 päivänä elokuuta 1998.

3. Seitsemäs ja kahdeksas julkisasiamies nimitetään liittymisestä alkaen.

4. Yhden 3 kohdan mukaisesti nimitetyn julkisasiamiehen toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 1997. Toisen julkisasiamiehen toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2000.

5. a) Yhteisön tuomioistuin tekee työjärjestyksensä liittymisen edellyttämät mukautukset.

b) Yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tekee työjärjestyksensä liittymisen edellyttämät mukautukset yhteisymmärryksessä yhteisön tuomioistuimen kanssa.

c) Mukautetuille työjärjestyksille on saatava neuvoston yksimielinen hyväksyminen.

6. Ratkaistaessa asioita, joiden suullinen käsittely on aloitettu yhteisön tuomioistuimessa tai yhteisön ensimmäisen asteen tuomioistuimessa ennen 1 päivää tammikuuta 1995, täysistuntoon kokoontuneet tuomioistuimet tai jaostot kokoontuvat ennen liittymistä olleessa kokoonpanossaan ja soveltavat 31 päivänä joulukuuta 1994 voimassa ollutta työjärjestystä.

158 artikla

Tilintarkastustuomioistuinta täydennetään liittymisestä alkaen nimittämällä siihen neljä lisäjäsentä. Kahden näin nimitetyn jäsenen toimikausi päättyy 20 päivänä joulukuuta 1995. Nämä jäsenet valitaan arvalla. Muiden jäsenten toimikausi päättyy 9 päivänä helmikuuta 2000.

159 artikla

Talous- ja sosiaalikomiteaa täydennetään

liittymisestä alkaen nimeämällä siihen 42 uusin jäsenvaltioiden talous- ja yhteiskuntaelämän eri alojen edustajaa. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

160 artikla

Alueiden komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen 42 uusien jäsenvaltioiden alueellisten ja paikallisten elinten edustajaa. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

161 artikla

Euroopan hiili- ja teräsyhteisön neuvonantavaa komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen 15 lisäjäsentä. Itävallasta, Ruotsista ja Suomesta nimetään kustakin neljä jäsentä, ja Norjasta kolme jäsentä. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

162 artikla

Tieteellis-teknistä komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen kuusi lisäjäsentä. Itävallasta ja Ruotsista nimetään kummastakin kaksi jäsentä, ja Norjasta ja Suomesta kummastakin yksi jäsen. Nimettyjen jäsenten toimikausi päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

163 artikla

Rahapoliittista komiteaa täydennetään liittymisestä alkaen nimeämällä siihen kustakin uudesta jäsenvaltiosta kaksi jäsentä. Heidän toimikautensa päättyy samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteassa liittymisajankohtana.

164 artikla

Liittymisen edellyttämät mukautukset teh-

dään alkuperäisillä sopimuksilla perustettujen komiteoiden perussääntöihin ja työjärjestyksiin niin pian kuin mahdollista liittymisen jälkeen.

165 artikla

1. Liitteessä XVI lueteltujen komiteoiden uusien jäsenten toimikaudet päättyvät samaan aikaan kuin niiden jäsenten, jotka hoitavat tehtäviään komiteoissa liittymisajankohtana.

2. Liitteessä XVII luetellut komiteat muodostetaan kokonaan uudelleen liittymisajankohtana.

II OSASTO

TOIMIELINTEN ANTAMIEN SÄÄDÖSTEN SOVELLETTAVUUS

166 artikla

Liittymisestä alkaen uusia jäsenvaltioita pidetään niinä, joille EY:n perustamissopimuksen 189 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitetut direktiivit ja päätökset sekä EHTY:n perustamissopimuksen 14 artiklassa tarkoitetut suositukset ja päätökset osoitetaan, sikäli kuin nämä direktiivit, suositukset ja päätökset on osoitettu kaikille nykyisille jäsenvaltioille. Muiden kuin sellaisten direktiivien ja päätösten osalta, jotka tulevat voimaan EY:n perustamissopimuksen 191 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisesti, uusien jäsenvaltioiden katsotaan saaneen tiedon näistä direktiiveistä, suosituksista ja päätöksistä liittymisajankohtana.

167 artikla

Tämän asiakirjan liitteessä XVIII lueteltujen säädösten soveltamista kussakin uudessa jäsenvaltiossa voidaan lykätä kyseisessä luettelossa määriteltyihin ajankohtiin asti siinä täsmennytyin edellytyksin.

168 artikla

Uudet jäsenvaltiot toteuttavat toimenpiteet,

jotka ovat tarpeen, jotta ne voisivat noudattaa liittymisestä alkaen EY:n perustamissopimuksen 189 artiklassa ja Euratomin perustamissopimuksen 161 artiklassa tarkoitettujen direktiivien ja päätösten sekä EHTY:n perustamissopimuksen 14 artiklassa tarkoitettujen suositusten ja päätösten säännöksiä ja määräyksiä, jollei liitteessä XIX olevassa luettelossa tai tämän asiakirjan muissa määräyksissä ole annettu muuta määräaika.

169 artikla

1. Jos toimielinten ennen liittymistä antamia säädöksiä on mukautettava liittymisen johdosta, ja jos tarvittavista mukautuksista ei ole määrätty tässä asiakirjassa tai sen liitteissä, kyseiset mukautukset tehdään 2 kohdassa määrättyä menettelyä noudattaen. Kyseiset säädökset tulevat voimaan liittymisestä alkaen.

2. Tätä varten tarvittavat tekstit laatii joko neuvosto määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tai komissio, riippuen siitä, kumpi näistä kahdesta on antanut alkuperäiset säädökset.

170 artikla

Toimielinten ennen liittymistä antamien säädösten tekstit, jotka neuvosto tai komissio on laatinut norjan, ruotsin ja suomen kielellä, ovat liittymisestä alkaen todistusvoimaiset samoin edellytyksin kuin yhdeksällä nykyisellä kielellä laaditut tekstit. Ne julkaistaan *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, jos nykyisillä kielillä laaditut tekstitkin on julkaistu siinä.

171 artikla

Liittymisajankohtana olemassa olevat sopimukset, päätökset ja yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka liittymisen vuoksi kuuluvat EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisalaan, on ilmoitettava komissiolle kolmen kuukauden kuluessa liittymisestä. Ainoastaan ilmoitetut sopimukset ja päätökset jäävät tilapäisesti voimaan komission päätökseen asti. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menet-

telytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen pöytäkirjassa 25 olevan 1 ja 2 artiklan soveltamisalaan.

172 artikla

1. Liittymispäivästä alkaen uusien jäsenvaltioiden on huolehdittava, että kaikki asianomaiset EFTAn valvontaviranomaiselle tai EFTA-valtioiden pysyvälle komitealle ETA-sopimuksen mukaisesti ennen liittymistä toimitetut ilmoitukset tai tiedot toimitetaan viipymättä komissiolle. Tätä pidetään komissiolle tehtävänä ilmoituksena tai tiedonantona sovellettaessa vastaavia yhteisön säännöksiä.

2. Liittymispäivästä alkaen uusien jäsenvaltioiden on huolehdittava, että tapaukset, jotka ovat vireillä EFTAn valvontaviranomaisessa välittömästi ennen liittymistä ETA-sopimuksen 53, 54, 57, 61 ja 62 tai 65 artiklan tai ETA-sopimuksen pöytäkirjassa N:o 25 olevan 1 tai 2 artiklan mukaisesti ja jotka kuuluvat komission toimivaltaan liittymisen vuoksi, mukaan lukien tapaukset, joiden perustana ovat seikat ovat lakanneet olemasta ennen liittymispäivää, siirretään viipymättä komissiolle, joka käsittelee niitä edelleen yhteisön vastaavien säännösten mukaisesti varmistaen samalla, että puolustautumisoikeus säilyy.

3. Komissio käsittelee tapauksia, jotka ovat vireillä komissiossa ETA-sopimuksen 53 tai 54 artiklan tai kyseisen sopimuksen pöytäkirjassa N:o 25 olevan 1 tai 2 artiklan mukaisesti ja jotka liittymisen vuoksi kuuluvat EY:n perustamissopimuksen 85 tai 86 artiklan tai EHTY:n perustamissopimuksen 65 tai 66 artiklan soveltamisalaan, mukaan lukien tapaukset, joiden perustana ovat seikat ovat lakanneet olemasta ennen liittymispäivää, edelleen asiaa koskevien yhteisön säännösten mukaisesti.

4. EFTAn valvontaviranomaisen tai komission ETA-sopimuksen 53 artiklan tai kyseisen sopimuksen pöytäkirjassa N:o 25 olevan 1 artiklan mukaisesti ennen liittymistä tekemät yksittäiset poikkeuspäätökset tai puuttumattomuustodistuksia koskevat päätökset, jotka koskevat tapauksia, jotka kuuluvat liittymisen vuoksi EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan tai EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisalaan, ovat edelleen voimassa EY:n

perustamissopimuksen 85 artiklan tai EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan osalta siihen asti, kun päätöksessä mainittu määräaika kuuluu umpeen tai komissio asianmukaisin perustein yhteisön oikeuden perusperiaatteiden mukaisesti toisin päättää.

5. Kaikki EFTAn valvontaviranomaisen ennen liittymispäivää ETA-sopimuksen 61 artiklan mukaisesti tekemät päätökset, jotka kuuluvat liittymisen vuoksi EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalaan, ovat liittymisen jälkeenkin edelleen voimassa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan suhteen, jollei komissio EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan mukaisesti toisin pääte. Tätä kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joita koskevat ETA-sopimuksen 64 artiklassa tarkoitetut menettelyt. Uusien jäsenvaltioiden vuoden 1994 aikana myöntämiä valtion tukia, joita ETA-sopimuksen tai sen mukaisesti tehtyjen järjestelyjen vastaisesti joko ei ole ilmoitettu EFTAn valvontaviranomaiselle tai jotka on ilmoitettu, mutta jotka on myönnetty ennen EFTAn valvontaviranomaisen tekemää päätöstä, ei tämän vuoksi pidetä EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan mukaisina olemassa olevina valtion tukina, sanotun kuitenkin rajoittamatta, mitä edellä 2 kohdassa määrätään.

6. Liittymispäivästä alkaen uusien jäsenvaltioiden on varmistettava, että kaikki muut sellaiset tapaukset, joissa EFTAn valvontaviranomaiseen on ennen liittymistä vedottu ETA-sopimuksen valvontajärjestelmän puitteissa, siirretään viipymättä komissiolle, joka jatkaa niiden käsittelyä yhteisön vastaavien säännösten soveltamisalaan kuuluvina tapauksina varmistaen samalla, että puolustautumisoikeus säilyy.

7. EFTAn valvontaviranomaisen tekemät päätökset jäävät voimaan liittymisen jälkeen, jollei komissio asianmukaisin perustein yhteisön oikeuden perusperiaatteiden mukaisesti toisin pääte, sanotun kuitenkin rajoittamatta, mitä 4 ja 5 kohdassa määrätään.

173 artikla

Uudet jäsenvaltiot toimittavat komissiolle Euratomin perustamissopimuksen 33 artiklan mukaisesti kolmen kuukauden kuluessa liitty-

misestä ne lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joiden tarkoituksena on varmistaa uusien jäsenvaltioiden alueella työntekijöiden ja väestön terveyden suojaaminen ionisoivan säteilyn aiheuttamilta vaaroilta.

III OSASTO

LOPPUMÄÄRÄYKSET

174 artikla

Tämän asiakirjan liitteet I—XIX sekä siihen liitetyt pöytäkirjat 1—10 ovat sen erottamaton osa.

175 artikla

Ranskan tasavallan hallitus toimittaa uusien jäsenvaltioiden hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Ranskan tasavallan hallituksen huostaan talletetuista Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksesta sekä niistä Ranskan hallituksen huostaan talletetuista sopimuksista, joilla sitä on muutettu.

176 artikla

Italian tasavallan hallitus toimittaa uusien

jäsenvaltioiden hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan yhteisön perustamissopimuksesta, Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksesta sekä sopimuksista, joilla niitä on muutettu tai täydennetty, mukaan lukien sopimukset Tanskan, Irlannin sekä Pohjois-Irlannin ja Ison-Britannian yhdistyneen kuningaskunnan, ja Helleenien tasavallan, sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Euroopan yhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön, sekä Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta englannin-, espanjan-, hollannin-, iirin-, italian-, kreikan-, portugalin-, ranskan-, saksan- ja tanskan-kielisinä toisintoina.

Näiden sopimusten norjan-, ruotsin- ja suomenkieliset tekstit liitetään tähän asiakirjaan. Ne ovat todistusvoimaisia samoin edellytyksin kuin nykyisillä kielillä laaditut, ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen perustamissopimusten tekstit.

177 artikla

Pääsihteeri toimittaa uusien jäsenvaltioiden hallituksille oikeaksi todistetun jäljennöksen Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon talletetuista kansainvälisistä sopimuksista.

LIITE I

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 29 artiklassa

I ULKOSUHTEET

1. **370 L 0509:** Neuvoston direktiivi 70/509/ETY, annettu 27 päivänä lokakuuta 1970, yhteisestä luottovakuutus kirjasta keskipitkän ja pitkän ajan liiketoimille julkisten ostajien kanssa (EYVL N:o L 254, 23.11.1970, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteen tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteen A ensimmäisellä sivulla olevaan alaviitteeseen seuraava:

”Itävalta: Republik Österreich
Suomi: Valtiontakuukeskus/Statsgaranti-centralen
Norja: Garanti-Instituttet for Eskportkreditt,
Ruotsi: Exportkreditnämnden”.

2. **393 R 3030:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3030/93, annettu 12 päivänä lokakuuta 1993, kolmansien maiden tiettyjen tekstiilituotteiden

tuontia koskevista yhteisistä säännöistä (EYVL N:o L 275, 8.11.1993, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3617:** komission asetus (EY) N:o 3617/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 328, 29.12.1993, s. 22)

— **394 R 0195:** komission asetus (EY) N:o 195/94, annettu 12 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 29, 2.2.1994, s. 1)

Korvataan liitteessä III olevan 28 artiklan 6 kohdan toinen luetelmakohta seuraavalla:

”— seuraavat kaksi kirjainta, joilla yksilöidään määrämana oleva jäsenvaltio:

AT = Itävalta
BL = Benelux
DE = Saksan liittotasavalta
DK = Tanska
EL = Kreikka
ES = Espanja
FI = Suomi
FR = Ranska
GB = Yhdistynyt kuningaskunta
IE = Irlanti
IT = Italia
NO = Norja
PT = Portugali
SE = Ruotsi”.

3. **370 L 0510:** Neuvoston direktiivi 70/510/ETY, annettu 27 päivänä lokakuuta 1970, yhteisestä luottovakuutus kirjasta keskipitkän ja pitkän ajan liiketoimille yksityisten ostajien kanssa (EYVL N:o L 254, 23.11.1970, s. 26), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamisso-

pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteen A ensimmäisellä sivulla olevaan alaviitteeseen seuraava:

”Itävalta: Republik Österreich
Suomi: Valtiontakuukeskus/Statsgaranti-centralen
Norja: Garanti-Instituttet for Eksportkreditt,
Ruotsi: Exportkreditnämnden”.

4. 373 D 0391: Neuvoston päätös 73/391/ETY, tehty 3 päivänä joulukuuta 1973, luottovakuutuksen, luottotakuiden ja rahoitusluottojen alan neuvotteluja ja tietojenvaihtoa koskevista menettelyistä (EYVL N:o L 346, 17.12.1973, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **376 D 0641:** neuvoston päätös 76/641/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976 (EYVL N:o L 223, 16.8.1976, s. 25)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan liitteen 3 artiklan 2 kohdassa ja 10 artiklan 2 kohdassa numero ”kuusi” numerolla ”kahdeksan”.

5. Neuvoston päätös, tehty 4 päivänä huhtikuuta 1978, tiettyjen suuntaviivojen soveltamisesta julkisesti tuettuihin vientiluottoihin (julkaisematon), sellaisena kuin sen soveltamisaikaa on viimeksi jatkettu seuraavalla:

— **393 D 0112:** neuvoston päätös 93/112/ETY, tehty 14 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 44, 22.2.1993, s. 1)

Poistetaan liitteessä I olevasta ”Osallistujamaiden luettelosta” Itävalta, Norja, Ruotsi ja Suomi kolmansien maiden luettelosta ja lisätään nämä maat alaviitteeseen, jossa luetellaan yhteisön jäsenvaltiot.

II PÄÄOMANLIIKKEET SEKÄ TALOUS- JA RAHAPOLITIikka

1. 358 X 0301 P 0390: Neuvoston päätös, tehty 18 päivänä maaliskuuta 1958, rahapoliittisen komitean ohjesäännöstä (EYVL N:o 17, 6.10.1958, s. 390/58), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **362 D 0405 P 1064:** neuvoston päätös 62/405/ETY, tehty 2 päivänä huhtikuuta 1962 (EYVL N:o 32, 30.4.1962, s. 1064/62)

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **372 D 0377:** neuvoston päätös 72/377/ETY, tehty 30 päivänä lokakuuta 1972 (EYVL N:o L 257, 15.11.1972, s. 20)

— **376 D 0332:** neuvoston päätös 76/332/ETY, tehty 25 päivänä maaliskuuta 1976 (EYVL N:o L 84, 31.3.1976, s. 56)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan 7 artiklassa sana ”neljäntoista” sanalla ”kahdeksantoista”;

b) Korvataan 10 artiklan ensimmäisessä

kohdassa sana ”neljäntoista” sanalla ”kahdeksantoista”.

järjestelystä keskipitkän ajan rahoitustuen myöntämiseksi jäsenvaltioiden maksutaseille (EYVL N:o L 178, 8.7.1988, s. 1)

2. **388 R 1969:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1969/88, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1988,

Korvataan liite seuraavasti:

”LIITE

Enimmäismäärät 1 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuille maksamattomille lainoille:

Jäsenvaltio	Miljoonaa ecua	% kokonaismäärästä
Belgia	765	5,49
Tanska	356	2,56
Saksa	2 374	17,05
Kreikka	205	1,47
Espanja	990	7,11
Ranska	2 374	17,05
Irlanti	138	0,99
Italia	1 582	11,36
Luxemburg	27	0,19
Alankomaat	791	5,68
Norja	302	2,17
Itävalta	475	3,41
Portugali	198	1,42
Suomi	302	2,17
Ruotsi	672	4,83
Yhdistynyt kuningaskunta	2 374	17,05
Yhteensä	13 925	100,00

III KILPAILU

A. VALTUUTTAMISASETUKSET

1. **365 R 0019:** Neuvoston asetus N:o 19/65/ETY, annettu 2 päivänä maaliskuuta 1965, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin (EYVL N:o 36, 6.3.1965, s. 533/65), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Asetuksen 4 artiklassa:

— lisätään 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Mitä edellisissä alakohdissa säädetään, sovelletaan vastaavasti Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittyessä jäseniksi.”

— täydennetään 2 kohtaa alakohdalla seuraavasti:

”Mitä 1 kohdassa säädetään, koskee sellaisia sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joihin sovelletaan Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ja jotka on ilmoitettava kuuden kuukauden kuluessa liitty-

misestä asetuksen N:o 17 5 ja 25 artiklan mukaisesti, ainoastaan, jos ne on ilmoitettu kyseisen määräajan kuluessa. Tätä kohtaa ei sovelleta sopimukseen ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”

2. **371 R 2821:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2821/71, annettu 20 päivänä joulukuuta 1971, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmään (EYVL N:o L 285, 29.12.1971, s. 46), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **372 R 2743:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2743/72, annettu 19 päivänä joulukuuta 1972 (EYVL N:o L 291, 28.12.1972, s. 144)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Asetuksen 4 artiklassa:

— täydennetään 1 kohtaa alakohdalla seuraavasti:

”Mitä edellisissä alakohdissa säädetään, sovelletaan vastaavasti Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liityessä jäseniksi.”

— täydennetään 2 kohtaa alakohdalla seuraavasti:

”Mitä 1 kohdassa säädetään, koskee sellaisia sopimuksia ja yhdenmukaistettuja menettelytapoja, joihin sovelletaan Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ja jotka on ilmoitettava kuuden kuukauden kuluessa liittymisestä asetuksen N:o 17 5 ja 25 artiklan mukaisesti, ainoastaan, jos ne on ilmoitettu kyseisen määräajan kuluessa. Tätä kohtaa ei sovelleta sopimukseen ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuu-

luvut jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”

3. **387 R 3976:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3976/87, annettu 14 päivänä joulukuuta 1987, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta lentoliikenteen alan sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmään (EYVL N:o L 374, 31.12.1987, s. 9), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **390 R 2344:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2344/90, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1990 (EYVL N:o L 217, 11.8.1990, s. 15)

— **392 R 2411:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2411/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 240, 24.8.1992, s. 19).

Lisätään artikla seuraavasti:

”4 a artikla

Edellä 2 artiklan nojalla annetulla asetuksella voidaan säätää, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaan sisältyvää kieltoa ei sovelleta kyseisessä asetuksessa säädetyn määräajan aikana sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka ovat olemassa liittymisajankohtana ja joihin sovelletaan Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ja jotka eivät täytä 85 artiklan 3 kohdan edellytyksiä. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymisajankohtana kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”

4. **392 R 0479:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 479/92, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta linjaliikennettä harjoittavien varustamoiden sopimukseen päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin (konsortiot) (EYVL N:o L 55, 29.2.1992, s. 3)

Lisätään artikla seuraavasti:

”3 a artikla

Edellä 1 artiklan nojalla annetulla asetuksel-

la voidaan säätää, että perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaan sisältyvää kieltoa ei sovelleta kyseisessä asetuksessa säädetyn määräjän aikana sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka ovat olemassa liittymisajankohtana ja joihin sovelletaan Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa ja jotka eivät täytä 85 artiklan 3 kohdan edellytyksiä. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymisajankohtana kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

B. MENETTELYÄ KOSKEVAT ASETUKSET

1. **362 R 0017:** Neuvoston asetus N:o 17, annettu 6 päivänä helmikuuta 1962, perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL N:o 13, 21.2.1962, s. 204/62), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **362 R 0059:** neuvoston asetus N:o 59, annettu 3 päivänä heinäkuuta 1962 (EYVL N:o 58, 10.7.1962, s. 1655/62)

— **363 R 0118:** neuvoston asetus N:o 118/63/ETY, annettu 5 päivänä marraskuuta 1963 (EYVL N:o 162, 7.11.1963, s. 2696/63)

— **371 R 2822:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2822/71, annettu 20 päivänä joulukuuta 1971 (EYVL N:o L 285, 29.12.1971, s. 49)

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-

lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 25 artiklaan kohta seuraavasti:

”6. Mitä 1—4 kohdassa säädetään, sovelletaan vastaavasti Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittyessä jäseniksi. Niitä ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisalaan.”.

2. **368 R 1017:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1017/68, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1968, kilpailusääntöjen soveltamisesta rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen (EYVL N:o L 175, 23.7.1968, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

Täydennetään 30 artiklan 3 kohtaa alakohdalla seuraavasti:

”Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltoa ei sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymispäivänä ja jotka kuuluvat liittymisen vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tämän asetuksen 4 ja 5 artiklassa säädetty edellytykset. Tätä alakohtaa ei sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

3. **386 R 4056:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 4056/88, annettu 22 päivänä joulukuuta 1986, perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan yksi-

tyiskohtaisesta soveltamisesta meriliikenteeseen (EYVL N:o L 378, 31.12.1986, s. 4)

Lisätään artikla seuraavasti:

”26 a artikla

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltoa ei sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymispäivänä ja jotka kuuluvat liittymisen vuoksi perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tämän asetuksen 3—6 artiklassa säädetyt edellytykset. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”

4. **389 R 4064:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 4064/89, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, yrityskestittymien valvonnasta (EYVL N:o L 395, 30.12.1989, s. 1)

Lisätään 25 artiklaan kohta seuraavasti:

”3. Sellaisten yrityskestittymien osalta, joihin tätä asetusta sovelletaan liittymisen vuoksi, tämän asetuksen voimaantulopäivä korvataan liittymispäivällä. Uuden jäsenvaltion kilpailuviranomaisen ja EFTAn valvontaviranomaisen aloittamaan menettelyyn sovelletaan samalla tavoin 2 kohdan toista vaihtoehtoa.”

C. SOVELTAMISASETUKSET

1. **362 R 0027:** Komission asetus N:o 27, annettu 3 päivänä toukokuuta 1962, 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 ensimmäinen täytäntöönpanoasetus (EYVL N:o L 35, 10.5.1962, s. 1118/62), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **375 R 1699:** komission asetus (ETY) N:o 1699/75, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1975 (EYVL N:o L 172, 3.7.1975, s. 11)

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-

pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **385 R 2526:** komission asetus (ETY) N:o 2526/85, annettu 5 päivänä elokuuta 1985 (EYVL N:o L 240, 7.9.1985, s. 1)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **393 R 3666:** komission asetus (EY) N:o 3666/93, annettu 15 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 336, 31.12.1993, s. 1)

Korvataan 2 artiklan 1 kohdassa sana ”viitenätoista” sanalla ”yhdeksänätoista”.

2. **369 R 1629:** Komission asetus (ETY) N:o 1629/69, annettu 8 päivänä elokuuta 1969, 19 päivänä heinäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1017/68 10 artiklassa tarkoitettujen valitusten, 12 artiklassa tarkoitettujen hakemusten ja 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ilmoitusten muodosta, sisällöstä ja muista yksityiskohdista (EYVL N:o L 209, 21.8.1969, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3666:** komission asetus (EY) N:o 3666/93, annettu 15 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 336, 31.12.1993, s. 1)

Korvataan 3 artiklan 5 kohdassa sana ”viitenätoista” sanalla ”yhdeksänätoista”.

3. **388 R 4260:** Komission asetus (ETY) N:o 4260/88, annettu 16 päivänä joulukuuta 1988, perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan yksityiskohtaisesta soveltamisesta meriliikenteeseen annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4056/86 säädetyistä ilmoituksista, valituksista, hakemuksista ja kuulemisista (EYVL N:o L 376, 31.12.1988, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3666:** komission asetus (EY) N:o 3666/93, annettu 15 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 336, 31.12.1993, s. 1)

Korvataan 4 artiklan 4 kohdassa numero ”15” numerolla ”19”.

4. **388 R 4261:** Komission asetus (ETY) N:o 4261/88, annettu 16 päivänä joulukuuta 1988, menettelystä sovellettaessa kilpailusääntöjä lentoliikenteen alalla toimiviin yrityksiin annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3975/87 säädetyistä valituksista, hakemuksista ja kuulemisista (EYVL N:o L 376, 31.12.1988, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3666:** komission asetus (EY) N:o 3666/93, annettu 15 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 336, 31.12.1993, s. 1)

Korvataan 3 artiklan 4 kohdassa numero ”15” numerolla ”19”.

5. **390 R 2367:** Komission asetus (ETY) N:o 2367/90, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1990, yrityskeskittymien valvonnasta annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 4064/89 säädetyistä ilmoituksista, määrärajoista ja kuulemisista (EYVL N:o L 219, 14.8.1990, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3666:** komission asetus (EY) N:o 3666/93, annettu 15 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 336, 31.12.1993, s. 1)

Korvataan 2 artiklan 2 kohdassa numero ”21” numerolla ”25” ja numero ”16” numerolla ”20”.

D. RYHMÄPOIKKEUSASETUKSET

1. **383 R 1983:** Komission asetus (ETY) N:o 1983/83, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta yksinmyyntisopimusten ryhmiin (EYVL N:o L 173, 30.6.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval- lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään artikla seuraavasti:

”7 a artikla

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdas-

sa tarkoitettu kielto ei koske sellaisia sopimuksia, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymispäivänä ja jotka tämän liittymisen vuoksi kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tässä asetuksessa asetetut edellytykset. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimuksiin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisalaan.”.

2. **383 R 1984:** Komission asetus (ETY) N:o 1984/83, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta yksinostosopimusten ryhmiin (EYVL N:o L 173, 30.6.1983, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval- lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään artikla seuraavasti:

”15 a artikla

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kielto ei koske sellaisia sopimuksia, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymispäivänä ja jotka tämän liittymisen vuoksi kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tässä asetuksessa asetetut edellytykset. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimuksiin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

3. **384 R 2349:** Komission asetus (ETY) N:o 2349/84, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1984, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta patenttilisenssisopimusten ryhmiin (EYVL N:o L 219, 16.8.1984, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-

panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **393 R 0151:** komission asetus (ETY) N:o
151/93, annettu 23 päivänä joulukuuta 1992
(EYVL N:o L 21, 29.1.1993, s. 8)

Lisätään 8 artiklaan seuraava kohta:

”4. Sellaisten sopimusten osalta, joihin sovel-
letaan perustamissopimuksen 85 artiklaa Itä-
vallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen
vuoksi, sovelletaan 6 ja 7 artiklaa soveltuvin
osin siten, että asianmukaiset päivämäärät ovat
13 päivän maaliskuuta 1962 sijasta liittymispäi-
vä ja 1 päivän helmikuuta 1963, 1 päivän
tammikuuta 1967 ja 1 päivän huhtikuuta 1985
sijasta kuusi kuukautta liittymispäivästä. Näi-
hin sopimukseen 7 artiklan mukaisesti tehdystä
muutoksesta ei tarvitse ilmoittaa komissiolle.
Tätä kohtaa ei kuitenkaan sovelleta sopimuk-
siin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-
sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan sovelta-
misalaaan.”

4. **385 R 0123:** Komission asetus (ETY) N:o
123/85, annettu 12 päivänä joulukuuta 1984,
perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan
soveltamisesta moottoriajoneuvojen jälleen-
myyntiä ja huoltopalveluja koskevien sopimus-
ten ryhmiin (EYVL N:o L 15, 18.1.1985, s. 16),
sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 9 artiklaan seuraava kohta:

”4. Sellaisten sopimusten osalta, joihin sovel-
letaan perustamissopimuksen 85 artiklaa Itä-
vallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen Euroopan
unioniin liittymisen vuoksi, sovelletaan 7 ja
8 artiklaa soveltuvin osin siten, että asianmu-
kaiset päivämäärät ovat 13 päivän maaliskuuta
1962 sijasta liittymispäivä ja 1 päivän helmi-
kuuta 1963, 1 päivän tammikuuta 1967 ja 1
päivän lokakuuta 1985 sijasta kuusi kuukautta
liittymispäivästä. Näihin sopimukseen 8 artiklan
mukaisesti tehdystä muutoksesta ei tarvitse
ilmoittaa komissiolle. Tätä kohtaa ei kuiten-

kaan sovelleta sopimukseen, jotka liittymispäi-
vänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan
1 kohdan soveltamisalaaan.”

5. **385 R 0417:** Komission asetus (ETY) N:o
417/85, annettu 19 päivänä joulukuuta 1984,
perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan
soveltamisesta erikoistumissopimusten ryhmiin
(EYVL N:o L 53, 22.2.1985, s. 1), sellaisena
kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **393 R 0151:** komission asetus (ETY) N:o
151/93, annettu 23 päivänä joulukuuta 1992
(EYVL N:o L 21, 29.1.1993, s. 8)

Lisätään 9 a artiklaan kohta seuraavasti:

”Sellaisten sopimusten osalta, joihin sovelle-
taan perustamissopimuksen 85 artiklaa Itäval-
lan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen
vuoksi, sovelletaan edellä olevaa kohtaa sovel-
tuvin osin siten, että asianmukaiset päivämää-
rät ovat kyseisten maiden liittymispäivä ja
kuusi kuukautta liittymispäivästä. Tätä kohtaa
ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, jotka liit-
tymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53
artiklan 1 kohdan soveltamisalaaan.”

6. **385 R 0418:** Komission asetus (ETY) N:o
418/85, annettu 19 päivänä joulukuuta 1984,
perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan
soveltamisesta tutkimus- ja kehityssopimusten
ryhmiin (EYVL N:o L 53, 22.2.1985, s. 5),
sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **393 R 0151:** komission asetus (ETY) N:o
151/93, annettu 23 päivänä joulukuuta 1992
(EYVL N:o L 21, 29.1.1993, s. 8)

Lisätään 11 artiklaan seuraava kohta:

”7. Sellaisten sopimusten osalta, joihin sovel-

letaan perustamissopimuksen 85 artiklaa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi, sovelletaan 1—3 kohtaa soveltuvin osin siten, että asiaa koskevat päivämäärät ovat 13 päivän maaliskuuta 1962 sijasta liittymispäivä ja 1 päivän helmikuuta 1963, 1 päivän tammikuuta 1967, 1 päivän maaliskuuta 1985 ja 1 päivän syyskuuta 1985 sijasta kuusi kuukautta liittymispäivästä. Näihin sopimukseen 3 kohdan mukaisesti tehdystä muutoksesta ei tarvitse ilmoittaa komissiolle. Tätä kohtaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

7. **388 R 4087:** Komission asetus (ETY) N:o 4087/88, annettu 30 päivänä marraskuuta 1988, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta luvakesopimusten ryhmiin (EYVL N:o L 359, 28.12.1988, s. 46)

Lisätään artikla seuraavasti:

”8 a artikla

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu kielto ei koske sellaisia luvakesopimuksia, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymispäivänä ja jotka tämän liittymisen vuoksi kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tässä asetuksessa asetetut edellytykset. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

8. **389 R 0556:** Komission asetus (ETY) N:o 556/89, annettu 30 päivänä marraskuuta 1988, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta taitotietoa koskevien lisenssisopimusten ryhmiin (EYVL N:o L 61, 4.3.1989, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 0151:** komission asetus (ETY) N:o 151/93, annettu 23 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 21, 29.1.1993, s. 8)

Lisätään 10 artiklaan seuraava kohta:

”4. Sellaisten sopimusten osalta, joihin sovel-

letaan perustamissopimuksen 85 artiklaa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi, sovelletaan 8 ja 9 artiklaa soveltuvin osin siten, että asiaa koskevat päivämäärät ovat 13 päivän maaliskuuta 1962 sijasta liittymispäivä ja 1 päivän helmikuuta 1963 ja 1 päivän tammikuuta 1967 sijasta kuusi kuukautta liittymispäivästä. Näihin sopimukseen 9 artiklan mukaisesti tehdystä muutoksesta ei tarvitse ilmoittaa komissiolle. Tätä kohtaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

9. **392 R 3932:** Komission asetus (ETY) N:o 3932/92, annettu 21 päivänä joulukuuta 1992, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta tiettyihin vakuutusalan sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin (EYVL N:o L 398, 31.12.1992, s. 7)

Lisätään 20 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Sellaisten sopimusten osalta, joihin sovelletaan perustamissopimuksen 85 artiklaa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen liittymisen vuoksi, sovelletaan 18 ja 19 artiklaa soveltuvin osin siten, että asiaa koskevat päivämäärät ovat 13 päivän maaliskuuta 1962 sijasta liittymispäivä ja 1 päivän helmikuuta 1963, 1 päivän tammikuuta 1967, 31 päivän joulukuuta 1993 ja 1 päivän huhtikuuta 1994 sijasta kuusi kuukautta liittymispäivästä. Näihin sopimukseen 19 artiklan mukaisesti tehdystä muutoksesta ei tarvitse ilmoittaa komissiolle. Tätä kohtaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

10. **393 R 1617:** Komission asetus (ETY) N:o 1617/93, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1993, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta aikataulujen yhteistä suunnittelua ja yhteensovittamista, yhteisen lentoliikenteen harjoittamista, neuvotteluja säännöllisen lentoliikenteen matkustaja- ja rahtimaksuista sekä lähtö- ja saapumisaikojen jakamista lentoasemilla koskevien sopimusten, päätösten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmiin (EYVL N:o L 155, 26.6.1993, s. 18)

Lisätään artikla seuraavasti:

”6 a artikla

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltoa ei sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Suomen ja Ruotsin liittymispäivänä ja jotka kyseisen liittymisen vuoksi kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tässä asetuksessa säädetyt edellytykset. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

11. **393 R 3652:** Komission asetus (EY) N:o 3652/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993, perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan soveltamisesta lentoliikenteen tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiä koskeviin yritysten välisten sopimusten ryhmiin (EYVL N:o L 333, 31.12.1993, s. 37)

Lisätään artikla seuraavasti:

”14 a artikla

Perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdassa määrättyä kieltoa ei sovelleta sopimukseen, jotka olivat olemassa Itävallan, Norjan, Suomen ja Ruotsin liittymispäivänä ja jotka kyseisen liittymisen vuoksi kuuluvat perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, jos niitä muutetaan kuuden kuukauden kuluessa liittymispäivästä siten, että ne täyttävät tässä asetuksessa säädetyt edellytykset. Tätä artiklaa ei kuitenkaan sovelleta sopimukseen, jotka liittymispäivänä kuuluvat jo ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.”.

IV SOSIAALIPOLITIIKKA

A. SOSIAALITURVA

1. **371 R 1408:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1971, sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöi-

hin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä (EYVL N:o L 149, 5.7.1971, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna seuraavalla:

— **383 R 2001:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2001/83, annettu 2 päivänä kesäkuuta 1983 (EYVL N:o L 230, 22.8.1983, s. 6)

ja myöhemmin muutettuna seuraavilla:

— **385 R 1660:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1660/85, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 160, 20.6.1985, s. 1)

— **385 R 1661:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1661/85, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 160, 20.6.1985, s. 7)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.85, s. 23)

— **386 R 3811:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3811/86, annettu 11 päivänä joulukuuta 1986 (EYVL N:o L 355, 16.12.1986, s. 5)

— **389 R 1305:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1305/89, annettu 11 päivänä toukokuuta 1989 (EYVL N:o L 131, 13.5.1989, s. 1)

— **389 R 2332:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2332/89, annettu 18 päivänä heinäkuuta 1989 (EYVL N:o L 224, 2.8.1989, s. 1)

— **389 R 3427:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3427/89, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 331, 16.11.1989, s. 1)

— **391 R 2195:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2195/91, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1991 (EYVL N:o L 206, 29.7.1991, s. 2)

— **392 R 1247:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1247/92, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 136, 19.5.1992, s. 1)

— **392 R 1248:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1248/92, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 136, 19.5.1992, s. 7)

— **392 R 1249:** neuvoston asetus (ETY) N:o

1249/92, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 136, 19.5.1992, s. 28)

— **393 R 1945:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1945/93, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 181, 23.7.1993, s. 1)

a) Korvataan 82 artiklan 1 kohdassa oleva numero ”72” numerolla ”96”.

b) Muutetaan liitteessä I oleva I osa ”Palkatut työntekijät ja/tai itsenäiset ammatinharjoittajat (asetuksen 1 artiklan a kohdan ii ja iii alakohta)” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Henkilöä, joka on kansallisessa vakuutuslaissa tarkoitettu palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, pidetään vastaavasti asetuksen 1 artiklan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

L. ITÄVALTA

Ei mitään.”;

ii) korvataan otsikot ”K. PORTUGALI” ja ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoilla ”M. PORTUGALI” ja ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

iii) lisätään otsikkokohtassa ”M. PORTUGALI” olevien sanojen ”Ei mitään.” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Henkilöä, joka on työeläkejärjestelmää koskevassa lainsäädännössä tarkoitettu palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, pidetään vastaavasti asetuksen 1 artiklan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.

O. RUOTSI

Henkilöä, joka on työtapaturmavakuutuslainsäädännössä tarkoitettu palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, pidetään vastaavasti asetuksen 1 artiklan a alakohdan ii alakohdassa tarkoitettuna palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana.”;

c) Muutetaan liitteessä I oleva II osa ”Perheenjäsenet” (asetuksen 1 artiklan f kohdan toinen virke) seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Määrättäessä oikeudesta luontoisetsuusiin asetuksen III osaston 1 luvun säännösten nojalla ’perheenjäsenellä’ tarkoitetaan puolisoa tai alle 25-vuotiasta lasta.

L. ITÄVALTA

Ei mitään.”;

ii) korvataan otsikot ”K. PORTUGALI” ja ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoilla ”M. PORTUGALI” ja ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

iii) lisätään otsikkokohtaan ”M. PORTUGALI” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Määrättäessä oikeudesta luontoisetsuusiin asetuksen III osaston 1 luvun säännösten nojalla ’perheenjäsenellä’ tarkoitetaan puolisoa tai lasta siten, kuin sairausvakuutuslaissa on määritelty.

O. RUOTSI

Määrättäessä oikeudesta luontoisetsuusiin asetuksen III osaston 1 luvun säännösten nojalla ’perheenjäsenellä’ tarkoitetaan puolisoa tai alle 18-vuotiasta lasta.”;

d) Muutetaan liitteen II ”(asetuksen 1 artiklan j ja u kohta)” I osa ”Sellaisia itsenäisiä

ammattinharjoittajia koskevat erityisjärjestelmät, jotka on suljettu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle 1 artiklan j kohdan neljännen alakohdan nojalla” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Ei mitään.

L. ITÄVALTA

Lääkärien, eläinlääkärien, lakimiesten ja insinöörien (Ziviltechniker) vakuutus- ja eläkelaitokset (Versicherungs- und Versorgungswerke), ”erityisesti sosiaali- huoltorahastot (Fürsorgeeinrichtungen) ja laajennettu tulonsiirtojärjestelmä (erweiterte Honorarverteilung)”;

ii) korvataan otsikot ”K. PORTUGALI” ja ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoilla ”M. PORTUGALI” ja ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

iii) lisätään otsikkokohtaan ”M. PORTUGALI” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Ei mitään.

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

e) Muutetaan liitteessä II oleva II osa ”Erityiset synnytyssavustukset, jotka on suljettu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle 1 artiklan u kohdan nojalla” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ” J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Kertasuoritteiset avustukset, jotka kansallisen vakuutuslain nojalla maksetaan synnytyksen yhteydessä.

L. ITÄVALTA

Synnytyssavustuksen yleinen osa.”;

ii) korvataan otsikot ”K. PORTUGALI” ja ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoilla ”M. PORTUGALI” ja ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

iii) lisätään otsikkokohtaan ”M. PORTUGALI” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Äitiyspakkaus tai kertasuoritteinen äitiyssavustus äitiyssavustuslain nojalla.

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

f) Muutetaan liitteessä II oleva III osa ”Asetuksen 4 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen erityisten maksuihin perustumattomat etuudet, jotka eivät kuulu asetuksen soveltamisalaan” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Ei mitään.

L. ITÄVALTA

Bundesländerin lainsäädännön nojalla vammaisille tai hoidon tarpeessa oleville myönnettävät etuudet.”;

ii) korvataan otsikot ”K. PORTUGALI” ja ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoilla ”M. PORTUGALI” ja ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

iii) lisätään otsikkokohtaan ”M. PORTUGALI” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Ei mitään.

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

g) Muutetaan liite II a (asetuksen 10 a artikla) seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

- a) 17 päivänä kesäkuuta 1966 annetun kansallisen vakuutuslain N:o 12 8 pykälän 2 momentin mukainen perusetuus ja hoitoetus ylimääräisten kulujen kattamiseksi tai vammaisuuden aiheuttaman erityisen huolenpidon, sairaanhoidon tai kotiaavun tarpeen kattamiseksi, lukuun ottamatta tapauksia, joissa edunsaaja saa kansallisen vakuutusjärjestelmän mukaista vanhuus-, työkyvyttömyys- tai jälkeenjääneiden eläkettä.
- b) 17 päivänä kesäkuuta 1966 annetun kansallisen vakuutuslain N:o 12 7 pykälän 3 momentin ja 8 pykälän 4 momentin mukainen vammaisina syntyneille tai nuorena vammautuneille henkilöille taattu vähimmäislisäeläke.
- c) 17 päivänä kesäkuuta 1966 annetun kansallisen vakuutuslain N:o 12 10 pykälän 2 ja 3 momentin mukainen lapsen hoitoetus ja jälkeenjääneen puolison koulutusetus.

L. ITÄVALTA

- a) Korvauslisä (yleisestä sosiaalivakuutuksesta 9 päivänä syyskuuta 1955 annettu liittovaltion laki — ASVG, kaupan alalla työskentelevien henkilöiden sosiaalivakuutuksesta 11 päivänä lokakuuta 1978 annettu liittovaltion laki — GSVG ja maanviljelijöiden sosiaalivakuutuksesta 11 päivänä lokakuuta 1978 annettu liittovaltion laki — BSVG).
- b) Itävallan liittovaltion huoltoavustuslain (Bundespflegegeldgesetz) mukainen huoltoavustus (Pflegegeld), lukuun ottamatta liikennevakuutuslaitosten myöntämiä huoltoavustuksia, jos vamma on aiheutunut työtapa-turmasta tai ammattitaudista.”;

ii) korvataan otsikot ”K. PORTUGALI” ja

”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoilla ”M. PORTUGALI” ja ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

iii) lisätään otsikkokohtaan ”K. PORTUGALI” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

- a) Lapsen hoitotuki (Laki lapsen hoitotuesta, 444/69).
- b) Vammaistuki (Vammaistukilaki, 124/88).
- c) Eläkkeensaajien asumistuki (Eläkkeensaajien asumistukilaki, 591/78).
- d) Peruspäiväraha (Työttömyysturvalaki 602/84) tapauksissa, joissa henkilö ei täytä ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan vastaavia edellytyksiä.

O. RUOTSI

- a) Peruseläkkeiden kunnalliset asumislisät (laki 1962:392, painettu uudelleen 1976:1014).
- b) Vammaiskorvaukset muille kuin eläkkeensaajille (laki 1962:381, painettu uudelleen 1982:120).
- c) Vammaisten lasten huoltoavustukset (laki 1962:381, painettu uudelleen 1982:120).”;

h) Muutetaan liitteessä III oleva A osa ”Sellaisten sosiaaliturvasopimusten määräykset, jotka jäävät sovellettaviksi sen estämättä, mitä asetuksen 6 artiklassa säädetään” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”9. BELGIA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”10. BELGIA — NORJA

Ei sopimusta.

11. BELGIA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 4 päivänä huhtikuu-

ta 1977 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan III kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

ta 1987 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan I kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

- ii) muutetaan otsikon "BELGIA — PORTUGALI" numerointi 10:stä 12:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

- v) muutetaan otsikon "TANSKA — PORTUGALI" numerointi 20:sta 26:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

"13. BELGIA — SUOMI

Ei sopimusta.

"27. TANSKA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 10 artikla.

14. BELGIA — RUOTSI

Ei sopimusta.";

28. TANSKA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 10 artikla.";

- iii) muutetaan otsikon "BELGIA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA" numerointi 11:sta 15:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

- vi) muutetaan otsikon "TANSKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA" numerointi 21:sta 29:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

"16. TANSKA — SAKSA"

"30. SAKSA — ESPANJA"

"17. TANSKA — ESPANJA"

"31. SAKSA — RANSKA"

"18. TANSKA — RANSKA"

"32. SAKSA — KREIKKA"

"19. TANSKA — KREIKKA"

"33. SAKSA — IRLANTI"

"20. TANSKA — IRLANTI"

"34. SAKSA — ITALIA"

"21. TANSKA — ITALIA"

"35. SAKSA — LUXEMBURG"

"22. TANSKA — LUXEMBURG"

"36. SAKSA — ALANKOMAAT"

"23. TANSKA — ALANKOMAAT";

- iv) lisätään otsikkokokhossa "23. TANSKA — ALANKOMAAT" olevien sanojen "Ei sopimusta." jälkeen seuraava:

- vii) Lisätään otsikkokokhdan "36. SAKSA — ALANKOMAAT" jälkeen seuraava:

"24. TANSKA — NORJA

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 10 artikla.

"37. SAKSA — NORJA

Ei sopimusta.

25. TANSKA — ITÄVALTA

- a) Sosiaaliturvasta 16 päivänä kesäkuu-

38. SAKSA — ITÄVALTA

- a) Sosiaaliturvasta 22 päivänä joului-

- kuuta 1966 tehdyn sopimuksen 41 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 10 päivänä huhtikuuta 1969 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1, 29 päivänä maaliskuuta 1974 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2 ja 29 päivänä elokuuta 1980 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 3.
- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 3 kohdan c ja d alakohta, 17 kohta, 20 kohdan a alakohta ja 21 kohta.
- c) Mainitun sopimuksen 3 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.
- d) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 3 kohdan g alakohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.
- e) Sopimuksen 4 artiklan 1 kohta Saksan lainsäädännön osalta, jonka mukaan tapaturmat (ja ammattitaudit), jotka tapahtuvat Saksan liittotasavallan alueen ulkopuolella, ja kaudet, jotka ovat täyttyneet kyseisen alueen ulkopuolella, eivät johda etuuksien maksamiseen tai johtavat etuuksien maksamiseen vain tietyin edellytyksin, kun niihin oikeutetut asuvat Saksan liittotasavallan alueen ulkopuolella tapauksissa, joissa:
- i) etuus on jo myönnetty tai voitaisiin myöntää 1 päivänä tammikuuta 1994;
- ii) asianomainen henkilö on muuttanut vakituisesti asumaan Itävaltaan ennen 1 päivää tammikuuta 1994 ja eläke- ja tapaturmavakuutuksen eläkkeiden myöntäminen alkaa ennen 31 päivää joulukuuta 1994.
- f) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 19 kohdan b alakohta. Sovellettaessa tämän määräyksen 3 kohdan c alakohtaa toimivaltaisen laitoksen huomioon ottaman määrän ei tule ylittää määrää, joka on maksettava niiden vastaavien kausien osalta, jotka kyseisen laitoksen on korvattava.
- g) Mainitun sopimuksen 10 päivänä huhtikuuta 1969 tehdystä lisäsopimuksessa N:o 1 oleva 2 artikla.
- h) Työttömyysvakuutuksesta 19 päivänä heinäkuuta 1978 tehdyn sopimuksen 1 artiklan 5 kohta ja 8 artikla.
- i) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 10 kohta.”;
- viii) muutetaan otsikon ”SAKSA — PORTUGALI” numerointi 29:stä 39:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”40. SAKSA — SUOMI
- a) Sosiaaliturvasta 23 päivänä huhtikuuta 1979 tehdyn sopimuksen 4 artikla.
- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 9 kohdan a alakohta.
41. SAKSA — RUOTSI
- a) Sosiaaliturvasta 27 päivänä helmikuuta 1976 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohta.
- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 8 kohdan a alakohta.”;
- ix) muutetaan otsikon ”SAKSA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 30:sta 42:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:
- ”43. ESPANJA — RANSKA”
- ”44. ESPANJA — KREIKKA”
- ”45. ESPANJA — IRLANTI”
- ”46. ESPANJA — ITALIA”
- ”47. ESPANJA — LUXEMBURG”
- ”48. ESPANJA — ALANKOMAAT”;
- x) lisätään otsikkokohdan ”48. ESPANJA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
- ”49. ESPANJA — NORJA
- Ei sopimusta.

50. ESPANJA — ITÄVALTA

- a) Sosiaaliturvasta 6 päivänä marraskuuta 1981 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.
- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xi) muutetaan otsikon ”ESPANJA — PORTUGALI” numerointi 37:stä 51:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”52. ESPANJA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 19 päivänä joulukuuta 1985 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

53. ESPANJA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 29 päivänä kesäkuuta 1987 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta ja 16 artikla.”;

xii) muutetaan otsikon ”ESPANJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 38:sta 54:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”55. RANSKA — KREIKKA”

”56. RANSKA — IRLANTI”

”57. RANSKA — ITALIA”

”58. RANSKA — LUXEMBURG”

”59. RANSKA — ALANKOMAAT”

xiii) lisätään otsikkokohtaan ”59. RANSKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”60. RANSKA — NORJA

Ei mitään.

”61. RANSKA — ITÄVALTA

Ei mitään.”;

xiv) muutetaan otsikon ”RANSKA —

PORTUGALI” numerointi 44:stä 62:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”63. RANSKA — SUOMI

Ei mitään.

64. RANSKA — RUOTSI

Ei mitään.”;

xv) muutetaan otsikon ”RANSKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 45:sta 65:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”66. KREIKKA — IRLANTI”

”67. KREIKKA — ITALIA”

”68. KREIKKA — LUXEMBURG”

”69. KREIKKA — ALANKOMAAT”;

xvi) lisätään otsikkokohtaan ”69. KREIKKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”70. KREIKKA — NORJA

Sosiaaliturvasta 12 päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimuksen 16 artiklan 5 kohta.

71. KREIKKA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 14 päivänä joulukuuta 1979 tehdyn sopimuksen 4 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 21 päivänä toukokuuta 1986 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xvii) muutetaan otsikon ”KREIKKA — PORTUGALI” numerointi 50:sta 72:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”73. KREIKKA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 11 päivänä maaliskuuta

1988 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta ja 21 artikla.

74. KREIKKA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 5 päivänä toukokuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta ja 23 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 14 päivänä syyskuuta 1984 tehdyllä lisäsopimuksella.”;

xviii) muutetaan otsikon ”KREIKKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 51:stä 75:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”76. IRLANTI — ITALIA”

”77. IRLANTI — LUXEMBURG”

”78. IRLANTI — ALANKOMAAT”;

xix) lisätään otsikkokohtaan ”78. IRLANTI — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”79. IRLANTI — NORJA

Ei sopimusta.

80. IRLANTI — ITÄVALTA

Sosiaaliturvasta 30 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xx) muutetaan otsikon ”IRLANTI — PORTUGALI” numerointi 55:stä 81:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”82. IRLANTI — SUOMI

Ei sopimusta.

83. IRLANTI — RUOTSI

Ei sopimusta.”;

xxi) muutetaan otsikon ”IRLANTI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 56:stä 84:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”85. ITALIA — LUXEMBURG”

”86. ITALIA — ALANKOMAAT”;

xxii) lisätään otsikkokohtaan ”86. ITALIA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”87. ITALIA — NORJA

Ei mitään.

88. ITALIA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 21 päivänä tammi-kuuta 1981 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 3 kohta ja 9 artiklan 2 kohta.

b) Mainitun sopimuksen 4 artikla ja sen päätöspöytäkirjan 2 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxiii) muutetaan otsikon ”ITALIA — PORTUGALI” numerointi 59:stä 89:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”90. ITALIA — SUOMI

Ei sopimusta.

91. ITALIA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 25 päivänä syyskuuta 1979 tehdyn sopimuksen 20 artikla.”;

xxiv) muutetaan otsikon ”ITALIA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 60:stä 92:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”93. LUXEMBURG — ALANKOMAAT”

xxv) lisätään otsikkokohtaan ”93. LUXEMBURG — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”94. LUXEMBURG — NORJA

Ei mitään.

95. LUXEMBURG — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 21 päivänä joului-

kuuta 1971 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 16 päivänä toukokuuta 1973 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2.

b) Mainitun sopimuksen 3 artiklan 2 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

c) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan III kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxvi) muutetaan otsikon ”LUXEMBURG — PORTUGALI” numerointi 62:sta 96:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”97. LUXEMBURG — SUOMI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

98. LUXEMBURG — RUOTSI

a) Sosiaaliturvasta 21 päivänä helmikuuta 1985 tehdyn sopimuksen 4 artikla ja 29 artiklan 1 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen 30 artikla.”;

xxvii) muutetaan otsikon ”LUXEMBURG — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 63:sta 99:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”100. ALANKOMAAT — NORJA

Sosiaaliturvasta 13 päivänä huhtikuuta 1989 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

101. ALANKOMAAT — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 7 päivänä maaliskuuta 1974 tehdyn sopimuksen 3 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 5 päivänä marraskuuta 1980 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxviii) muutetaan otsikon ”ALANKOMAAT — PORTUGALI” numerointi 64:stä 102:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”103. ALANKOMAAT — SUOMI

Ei sopimusta.

104. ALANKOMAAT — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 2 päivänä heinäkuuta 1976 tehdyn sopimuksen 4 artikla ja 24 artiklan 3 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxix) muutetaan otsikon ”ALANKOMAAT — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 65:stä 105:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”106. NORJA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 27 päivänä elokuuta 1985 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

b) Mainitun sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

c) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

107. NORJA — PORTUGALI

Sosiaaliturvasta 5 päivänä kesäkuuta 1980 tehdyn sopimuksen 6 artikla.

108. NORJA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 10 artikla.

109. NORJA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 10 artikla.

110. NORJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Ei mitään.

111. ITÄVALTA — PORTUGALI

Ei mitään.

112. ITÄVALTA — SUOMI

a) Sosiaaliturvasta 11 päivänä joulukuuta 1985 tehdyn sopimuksen 4 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 9 päivänä maaliskuuta 1993 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

113. ITÄVALTA — RUOTSI

a) Sosiaaliturvasta 11 päivänä marraskuuta 1975 tehdyn sopimuksen 4 artikla ja 24 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 21 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

114. ITÄVALTA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

a) Sosiaaliturvasta 22 päivänä heinäkuuta 1980 tehdyn sopimuksen 3 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1985 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 13 päivänä lokakuuta 1992 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen luontois-etuuksia koskeva pöytäkirjaa lukuun ottamatta 2 artiklan 3 kohtaa niiden henkilöiden osalta, jotka eivät voi hakea hoitoa asetuksen III osaston 1 luvun mukaisesti.

115. PORTUGALI — SUOMI

Ei sopimusta.

116. PORTUGALI — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 25 päivänä lokakuuta 1978 tehdyn sopimuksen 6 artikla.”;

xxx) muutetaan otsikon ”PORTUGALI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 66:sta 117:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”118. SUOMI — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 10 artikla.

119. SUOMI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Ei mitään.

120. RUOTSI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Sosiaaliturvasta 29 päivänä kesäkuuta 1987 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohta.

i) Muutetaan liitteessä III oleva B osa ”Seläisten sosiaaliturvasopimusten määräykset, joita ei sovelleta kaikkiin henkilöihin, joihin asetusta sovelletaan” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”9. BELGIA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”10. BELGIA — NORJA

Ei sopimusta.

11. BELGIA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 4 päivänä huhtikuuta 1977 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan III kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

ii) muutetaan otsikon ”BELGIA — PORTUGALI” numerointi 10:stä 12:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”13. BELGIA — SUOMI

Ei sopimusta.

14. BELGIA — RUOTSI

Ei sopimusta.”;

iii) muutetaan otsikon ”BELGIA — YH-DISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 11:stä 15:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”16. TANSKA — SAKSA”

”17. TANSKA — ESPANJA”

”18. TANSKA — RANSKA”

”19. TANSKA — KREIKKA”

”20. TANSKA — IRLANTI”

”21. TANSKA — ITALIA”

”22. TANSKA — LUXEMBURG”

”23. TANSKA — ALANKOMAAT”;

iv) lisätään otsikkokokohdan ”23. TANSKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”24. TANSKA — NORJA

Ei mitään.

25. TANSKA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 16 päivänä kesäkuuta 1987 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan I kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

v) muutetaan otsikon ”TANSKA — PORTUGALI” numerointi 20:stä 26:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”27. TANSKA — SUOMI

Ei mitään.

28. TANSKA — RUOTSI

Ei mitään.”;

vi) muutetaan otsikon ”TANSKA — YH-DISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 21:stä 29:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”30. SAKSA — ESPANJA”

”31. SAKSA — RANSKA”

”32. SAKSA — KREIKKA”

”33. SAKSA — IRLANTI”

”34. SAKSA — ITALIA”

”35. SAKSA — LUXEMBURG”

”36. SAKSA — ALANKOMAAT”;

vii) lisätään otsikkokokohdan ”36. SAKSA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”37. SAKSA — NORJA

Ei sopimusta.

38. SAKSA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 22 päivänä joulukuuta 1966 tehdyn sopimuksen 41 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 10 päivänä huhtikuuta 1969 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1, 29 päivänä maaliskuuta 1974 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2 ja 29 päivänä elokuuta 1980 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 3.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 20 kohdan a alakohta.

c) Mainitun sopimuksen 3 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

d) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 3 kohdan g alakohta.

e) Sopimuksen 4 artiklan 1 kohta Saksan lainsäädännön osalta, jonka mukaan tapaturmat (ja ammattitaudit), jotka tapahtuvat Saksan liittotasavallan alueen ulkopuolella, ja kaudet, jotka ovat täyttyneet kyseisen alueen

ulkopuolella, eivät johda etuuskien maksamiseen tai johtavat etuuskien maksamiseen vain tietyin edellytyksin, kun niihin oikeutetut asuvat Saksan liittotasavallan alueen ulkopuolella tapauksissa, joissa:

i) etuus on jo myönnetty tai voitaisiin myöntää 1 päivänä tammikuuta 1994;

ii) asianomainen henkilö on muuttanut vakituisesti asumaan Itävaltaan ennen 1 päivää tammikuuta 1994 ja eläke- ja tapaturmavakuutuksen eläkkeiden myöntäminen alkoi ennen 31 päivää joulukuuta 1994.

f) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan 19 kohdan b alakohta. Sovellettaessa tämän määräyksen 3 kohdan c alakohtaa toimivaltaisen laitoksen huomioon ottama määrä ei saa ylittää määrää, joka on maksettava niiden vastaavien kausien osalta, jotka kyseisen laitoksen on korvattava.”;

viii) muutetaan otsikon ”SAKSA — PORTUGALI” numerointi 29:stä 39:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”40. SAKSA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 23 päivänä huhtikuuta 1979 tehdyn sopimuksen 4 artikla.

41. SAKSA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 27 päivänä helmikuuta 1976 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohta.”;

ix) muutetaan otsikon ”SAKSA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 30:stä 42:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”43. ESPANJA — RANSKA”

”44. ESPANJA — KREIKKA”

”45. ESPANJA — IRLANTI”

”46. ESPANJA — ITALIA”

”47. ESPANJA — LUXEMBURG”

”48. ESPANJA — ALANKOMAAT”

x) lisätään otsikkokokohdan ”48. ESPANJA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”49. ESPANJA — NORJA

Ei sopimusta.

50. ESPANJA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 6 päivänä marraskuuta 1981 tehdyn sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xi) muutetaan otsikon ”ESPANJA — PORTUGALI” numerointi 37:stä 51:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”52. ESPANJA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 19 päivänä joulukuuta 1985 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

53. ESPANJA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 29 päivänä kesäkuuta 1987 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta ja 16 artikla.”;

xii) muutetaan otsikon ”ESPANJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 38:sta 54:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”55. RANSKA — KREIKKA”

”56. RANSKA — IRLANTI”

”57. RANSKA — ITALIA”

”58. RANSKA — LUXEMBURG”

”59. RANSKA — ALANKOMAAT”

- xiii) lisätään otsikkokokohdan ”59. RANSKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
kirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;
- ”60. RANSKA — NORJA
Ei mitään.
61. RANSKA — ITÄVALTA
Ei mitään.”;
- xiv) muutetaan otsikon ”RANSKA — PORTUGALI” numerointi 44:sta 62:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
Sosiaaliturvasta 11 päivänä maaliskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.
- ”63. RANSKA — SUOMI
Ei sopimusta.
64. RANSKA — RUOTSI
Ei mitään.”;
- xv) muutetaan otsikon ”RANSKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 45:stä 65:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:
Sosiaaliturvasta 5 päivänä toukokuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 14 päivänä syyskuuta 1984 tehdyllä lisäsopimuksella.”;
- ”66. KREIKKA — IRLANTI”
”67. KREIKKA — ITALIA”
”68. KREIKKA — LUXEMBURG”
”69. KREIKKA — ALANKOMAAT”
- xvi) lisätään otsikkokokohdan ”69. KREIKKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
Sosiaaliturvasta 5 päivänä maaliskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.
- ”70. KREIKKA — NORJA
Ei mitään.
71. KREIKKA — ITÄVALTA
a) Sosiaaliturvasta 14 päivänä joulukuuta 1979 tehdyn sopimuksen 4 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 21 päivänä toukokuuta 1986 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.
b) Mainitun sopimuksen päätöspöytä-
- xvii) muutetaan otsikon ”KREIKKA — PORTUGALI” numerointi 50:stä 72:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
Sosiaaliturvasta 5 päivänä toukokuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.
- ”73. KREIKKA — SUOMI
Sosiaaliturvasta 5 päivänä toukokuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 14 päivänä syyskuuta 1984 tehdyllä lisäsopimuksella.”;
74. KREIKKA — RUOTSI
Sosiaaliturvasta 5 päivänä toukokuuta 1978 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 14 päivänä syyskuuta 1984 tehdyllä lisäsopimuksella.”;
- xviii) muutetaan otsikon ”KREIKKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 51:stä 75:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:
”76. IRLANTI — ITALIA”
”77. IRLANTI — LUXEMBURG”
”78. IRLANTI — ALANKOMAAT”;
- xix) lisätään otsikkokokohdan ”78. IRLANTI — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
Sosiaaliturvasta 30 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 4 artiklan kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;
- ”79. IRLANTI — NORJA
Ei sopimusta.
80. IRLANTI — ITÄVALTA
Sosiaaliturvasta 30 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 4 artiklan kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;
- xx) muutetaan otsikon ”IRLANTI — PORTUGALI” numerointi 55:stä 81:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
Sosiaaliturvasta 30 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 4 artiklan kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;
- ”82. IRLANTI — SUOMI
Ei sopimusta.
83. IRLANTI — RUOTSI
Ei sopimusta.”;

xxi) muutetaan otsikon "IRLANTI — YH-DISTYNYT KUNINGASKUNTA" numerointi 56:sta 84:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

"85. ITALIA — LUXEMBURG"

"86. ITALIA — ALANKOMAAT";

xxii) lisätään otsikkokokohdan "86. ITALIA — ALANKOMAAT" jälkeen seuraava:

"87. ITALIA — NORJA

Ei mitään.

88. ITALIA — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 21 päivänä tammi-kuuta 1981 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 3 kohta ja 9 artiklan 2 kohta.

b) Mainitun sopimuksen 4 artikla ja sen päätöspöytäkirjan 2 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxiii) muutetaan otsikon "ITALIA — PORTUGALI" numerointi 59:stä 89:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

"90. ITALIA — SUOMI

Ei sopimusta.

91. ITALIA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 25 päivänä syyskuuta 1979 tehdyn sopimuksen 20 artikla.”;

xxiv) muutetaan otsikon "ITALIA — YH-DISTYNYT KUNINGASKUNTA" numerointi 60:stä 92:ksi, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

"93. LUXEMBURG — ALANKOMAAT";

xxv) lisätään otsikkokokohdan "93. LUXEMBURG — ALANKOMAAT" jälkeen seuraava:

"94. LUXEMBURG — NORJA

Ei mitään.

95. LUXEMBURG — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 21 päivänä joulukuuta 1971 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 16 päivänä toukokuuta 1973 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 9 päivänä lokakuuta 1978 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2.

b) Mainitun sopimuksen 3 artiklan 2 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

c) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan III kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxvi) muutetaan otsikon "LUXEMBURG — PORTUGALI" numerointi 62:sta 96:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

"97. LUXEMBURG — SUOMI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä syyskuuta 1988 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

98. LUXEMBURG — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 21 päivänä helmikuuta 1985 tehdyn sopimuksen 4 artikla ja 29 artiklan 1 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxvii) muutetaan otsikon "LUXEMBURG — YH-DISTYNYT KUNINGASKUNTA" numerointi 63:sta 99:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

"100. ALANKOMAAT — NORJA

Sosiaaliturvasta 13 päivänä huhtikuuta 1989 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

101. ALANKOMAAT — ITÄVALTA

a) Sosiaaliturvasta 7 päivänä maaliskuuta 1974 tehdyn sopimuksen 3 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 5 päivänä marras-

kuuta 1980 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

- b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxviii) muutetaan otsikon ”ALANKOMAAT — PORTUGALI” numerointi 64:stä 102:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”103. ALANKOMAAT — SUOMI

Ei sopimusta.

104. ALANKOMAAT — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 2 päivänä heinäkuuta 1976 tehdyn sopimuksen 4 artikla ja 24 artiklan 3 kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.”;

xxix) muutetaan otsikon ”ALANKOMAAT — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 65:stä 105:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”106. NORJA — ITÄVALTA

- a) Sosiaaliturvasta 27 päivänä elokuuta 1985 tehdyn sopimuksen 5 artiklan 2 kohta.

b) Mainitun sopimuksen 4 artikla kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

c) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

107. NORJA — PORTUGALI

Ei mitään.

108. NORJA — SUOMI

Ei mitään.

109. NORJA — RUOTSI

Ei mitään.

110. NORJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Ei mitään.

111. ITÄVALTA — PORTUGALI

Ei mitään.

112. ITÄVALTA — SUOMI

- a) Sosiaaliturvasta 11 päivänä joulukuuta 1985 tehdyn sopimuksen 4 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 9 päivänä maaliskuuta 1993 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

113. ITÄVALTA — RUOTSI

- a) Sosiaaliturvasta 11 päivänä marraskuuta 1975 tehdyn sopimuksen 4 artikla ja 24 artiklan 1 kohta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 21 päivänä lokakuuta 1982 tehdyllä lisäsopimuksella, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen päätöspöytäkirjan II kohta kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

114. ITÄVALTA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

- a) Sosiaaliturvasta 22 päivänä heinäkuuta 1980 tehdyn sopimuksen 3 artikla, sellaisena kuin sopimus on muutettuna 9 päivänä joulukuuta 1985 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 13 päivänä lokakuuta 1992 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, kolmannessa valtiossa asuvien osalta.

b) Mainitun sopimuksen luontois-etuuksia koskeva pöytäkirja lukuun ottamatta 2 artiklan 3 kohtaa niiden henkilöiden osalta, jotka eivät voi hakea hoitoa asetuksen III osaston 1 luvun mukaisesti.

115. PORTUGALI — SUOMI

Ei sopimusta.

116. PORTUGALI — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 25 päivänä lokakuuta

1978 tehdyn sopimuksen 6 artikla.”;

xxx) muutetaan otsikon ”PORTUGALI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” numerointi 66:sta 117:ksi, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”118. SUOMI — RUOTSI

Ei mitään.

119. SUOMI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Ei mitään.

120. RUOTSI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Sosiaaliturvasta 29 päivänä kesäkuuta 1987 tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohta.”;

j) Muutetaan liitteessä IV oleva A osa ”Asetuksen 37 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu lainsäädäntö, jonka mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä on riippumaton vakuutuskausien pituudesta” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokokohdan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Ei mitään.

L. ITÄVALTA

Ei mitään.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”

iii) lisätään otsikkokokohdan ”N. PORTUGALI” jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Vammaisina syntyneille tai nuorena vammautuneille myönnettävä kansaneläke (kansaneläkelaki (547/93)).

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

iv) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

k) Muutetaan liitteessä IV oleva B osa ”Asetuksen N:o 1408/71 38 artiklan 3 kohdassa ja 45 artiklan 3 kohdassa tarkoitettujen itsenäisten ammatinharjoittajien erityisjärjestelmät” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokokohdan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Ei mitään.

L. ITÄVALTA

Ei mitään.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Ei mitään.

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

l) Muutetaan liitteessä IV oleva C osa ”Asetuksen 46 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen tapaukset, joissa etuuden laskemisesta 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti voidaan luopua” seuraavasti:

i) lisätään otsikkokokohdan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Vanhuuseläkkeitä koskevat hakemukset, lukuun ottamatta liitteessä IV olevassa D osassa mainittuja eläkkeitä.

L. ITÄVALTA

Ei mitään.”;

- ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Ei mitään.

O. RUOTSI

Vanhuuseläkkeitä ja lisäeläkkeitä koskevat hakemukset, lukuun ottamatta liitteessä IV olevassa D osassa mainittuja eläkkeitä.”;

- iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

m) Korvataan liitteessä IV oleva D osa seuraavasti:

”Asetuksen 46 b artiklan 2 kohdassa tarkoitetut etuudet ja sopimukset”

”1. Asetuksen 46 b artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetut etuudet, joiden määrä on riippumaton täytettyjen vakuutus- tai asumiskausien pituudesta:

- a) työkyvyttömyysetuudet, joita tarkoitetaan tämän liitteen A osassa luetelluissa lainsäädännöissä;
- b) sellaisen henkilön 10 vuoden asumisella ansaitsema täysi Tanskan kansaneläkkeen vanhuuseläke, jolle eläke on myönnetty viimeistään 1 päivänä lokakuuta 1989;
- c) Espanjan hautausavustukset ja jälkeenjääneiden eläkkeet, jotka on myönnetty yleisissä ja erityisissä järjestelmissä;
- d) Ranskan yleisen sosiaaliturvajärjestelmän tai maatalousalan palkattujen työntekijöiden järjestelmän leskille annettavan vakuutuksen mukainen leskien avustus;
- e) Ranskan yleisen sosiaaliturvajärjes-

telmän tai maatalouden palkattujen työntekijöiden järjestelmän mukainen leskien työkyvyttömyyseläke, jos se on laskettu kuolleen puolison työkyvyttömyyseläkkeen perusteella ja maksettu 46 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdan mukaisesti;

f) lesken ja orpojen yleisestä vakuutuksesta 9 päivänä huhtikuuta 1959 annetun lain mukainen Alankomaiden leskeneläke;

g) Suomen 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain mukaisesti määräytyvät ja kansaneläkelain (547/93) siirtymämääräysten mukaisesti myönnettävät kansaneläkkeet;

h) ennen 1 päivää tammikuuta 1993 sovelletun Ruotsin peruseläkelainsäädännön mukaisesti myönnettävä täysi peruseläke sekä kyseisestä ajankohdasta sovellettavaa lainsäädäntöä koskevien siirtymämääräysten mukaisesti myönnettävä täyseläke.

2. Asetuksen 46 b artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetut etuudet, joiden suuruus määrätään sellaisen laskennallisen kauden perusteella, joka katsotaan täytetyksi riskin toteutumispäivän ja myöhemmän päivämäärän välillä:

- a) Tanskan varhaiseläkkeet, joiden määrä määrätään ennen 1 päivää lokakuuta 1984 voimassa olleen lainsäädännön mukaan;
- b) Saksan työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden eläkkeet, joihin otetaan huomioon lisäkausi, ja Saksan vanhuuseläkkeet, joihin otetaan huomioon jo ansaittu lisäkausi;
- c) Italian täyden työkyvyttömyyden eläkkeet (”inabilita”);
- d) Luxemburgin työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden eläkkeet;
- e) Norjan työkyvyttömyyseläkkeet, myös saavutettaessa eläkeiän vanhuuseläkkeiksi muunnettuna, sekä kuolleen henkilön eläkeansioihin pe-

rustuvat eläkkeet (jälkeenjääneiden eläke ja vanhuuseläke);

- f) Suomen työeläkkeet, joihin otetaan huomioon kansallisen lainsäädännön mukaisesti tulevat ajanjaksot;
- g) Ruotsin työkyvyttömyys- ja jälkeenjääneiden eläkkeet, joihin otetaan huomioon hyvitetty vakuutuskausi sekä Ruotsin vanhuuseläkkeet, joihin otetaan huomioon jo ansaitut hyvityskaudet.

3. Asetuksen 46 b artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitettujen sopimusten tarkoitus on estää saman laskennallisen kauden huomioon ottaminen kahdesti tai useammin:

Luxemburgin suurherttuakunnan hallituksen ja Saksan liittotasavallan hallituksen välillä 20 päivänä heinäkuuta 1978 tehty sopimus, joka koskee erilaisia sosiaaliturva-asioita.

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehty pohjoismainen sopimus.”;

n) Muutetaan liite VI seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohdan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

1. Ennen vuotta 1937 syntyneitä henkilöitä koskevia Norjan lainsäädännön siirtymäsäännöksiä täyttää lisäeläkettä varten vaadittavan vakuutuskauden vähentämiseksi sovelletaan asetuksen soveltamisalaan kuuluviin henkilöihin, jos he ovat asuneet Norjassa tai harjoittaneet ansiotoimintaa palkattuina työntekijöinä tai itsenäisinä ammatinharjoittajina Norjassa vaadittavan ajan 16. syntymäpäivänsä jälkeen ja ennen 1 päivää tammikuuta 1967. Tämä vaatimus on yksi vuosi kutakin vuotta kohti, jonka verran asianomaisen henkilön syntymävuosi on ennen vuotta 1937.

2. Kansallisen vakuutuslain mukaisesti vakuutettu henkilö, joka huolehtii hoidon tarpeessa olevista vanhoista, vam-

maisista tai sairaista vakuutetuista, saa säädettyjen edellytysten mukaisesti lukea hyväkseen eläkepisteitä kyseisiltä kausilta. Vastaavasti henkilö, joka huolehtii pienistä lapsista, saa lukea hyväkseen eläkepisteitä oleskellessaan muussa jäsenvaltiossa kuin Norjassa, jos asianomainen henkilö on vanhempainlomalla Norjan työlain mukaan.

3. Jos Norjan jälkeenjääneen eläkettä tai työkyvyttömyyseläkettä maksetaan asetusten mukaisesti, 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti laskettuna ja soveltamalla 45 artiklaa, ei sovelleta kansallisen vakuutuslain 8—1 (3) § ja 10—11 (3) § määräyksiä, jonka mukaan eläkettä voidaan myöntää poikkeamalla yleisvaatimuksesta, joka edellyttää, että henkilö on vakuutettu kansallisen vakuutuslain mukaisesti kolmen vuoden ajan ennen eläketapahtumaa.

L. ITÄVALTA

1. Sovellettaessa asetuksen III osaston 1 luvun säännöksiä virkamieseläkettä saava henkilöä pidetään eläkeläisenä.

2. Sovellettaessa asetuksen 46 artiklan 2 kohdan säännöksiä ei Itävallan lainsäädännön mukaisia maksujen korotuksia lisävakuutusta ja kaivostyöntekijöiden lisäetuutta varten oteta huomioon. Näissä tapauksissa asetuksen 46 artiklan 2 kohdan mukaisesti laskettua määrää korotetaan lisävakuutuksen ja kaivostyöntekijöiden lisäetuuden maksujen korotuksilla.

3. Sovellettaessa asetuksen 46 artiklan 2 kohdan säännöksiä pidetään Itävallan lainsäädäntöä sovellettaessa eläkkeen kannalta olennaista päivää (Stichtag) päivänä, jolloin riski toteutuu.

4. Asetuksen säännösten soveltaminen ei vähennä mitään Itävallan lainsäädännön nojalla annettavaa etuutta koskevaa oikeutta sellaisten henkilöiden osalta, joiden sosiaaliturvatilanne on kärsinyt poliittisten tai uskonnollisten syiden tai heidän syntyperäänsä koskevien syiden vuoksi.”;

ii) muutetaan otsikko "K. PORTUGALI" otsikoksi "M. PORTUGALI", ja lisätään sen jälkeen seuraava:

"N. SUOMI

1. Sen määräämiseksi, olisiko eläketa-
pahtuman sattumisen ja eläkeiän väli-
nen kausi (tuleva aika) otettava hu-
mioon laskettaessa suomalaisen työ-
eläkkeen määrää, otetaan toisen jäsen-
valtion lainsäädännön mukaiset vakuu-
tus- tai asumiskaudet huomioon Suo-
messa asumista koskevaa edellytystä
varten.

2. Jos palkattu työskentely tai itsenäi-
nen ammatin harjoittaminen Suomessa
on lakannut ja vakuutustapahtuma sat-
tuu palkatun työskentelyn tai itsenäisen
ammatin harjoittamisen aikana toisessa
jäsenvaltiossa ja jos eläke ei Suomen
työeläkelainsäädännön mukaan enää
käsitä vakuutustapahtuman sattumisen
ja eläkeiän välistä kautta (tuleva aika),
otetaan toisen jäsenvaltion lainsäädän-
nön mukaiset vakuutuskaudet hu-
mioon tulevan ajan vaatimusta varten
niin kuin ne olisivat vakuutuskausia
Suomessa.

3. Kun Suomessa oleva laitos Suomen
lainsäädännön mukaisesti maksaa koro-
tuksen etuutta koskevan hakemuksen
käsitteilyn viivästymisen vuoksi, katso-
taan hakemus, joka on kyseistä koro-
tusta koskevan suomalaisen lainsäädän-
nön soveltamista varten jätetty toisen
jäsenvaltion laitokselle, jätetyksi päivä-
nä, jolloin kyseinen hakemus tarvittavi-
ne liitteineen saapuu Suomessa olevalle
toimivaltaiselle laitokselle.

O. RUOTSI

1. Sovellettaessa 18 artiklan 1 kohdan
säännöksiä henkilön oikeuden vanhem-
painetuksiin vahvistamiseksi katsotaan
toisen jäsenvaltion lainsäädännön mu-
kaan täyttyneiden vakuutuskausien pe-
rustuvan samoille keskimääräisille ansi-
oille kuin ne ruotsalaiset vakuutuskau-
det, joiden kanssa ne lasketaan yhteen.

2. Asetuksen säännöksiä vakuutus- tai

asumiskausien yhteenlaskemisesta ei so-
velleta Ruotsin lainsäädännön siirtymä-
säännöksiin, jotka koskevat sellaisten
henkilöiden oikeutta edullisempaan pe-
ruseläkkeen laskemiseen, jotka ovat
asuneet Ruotsissa tietyn ajan ennen
hakemuksen jättämispäivää.

3. Päätettäessä oikeudesta sellaiseen
työkyvyttömyys- tai jälkeenyäneen
eläkkeeseen, joka perustuu osittain tu-
leviin oletettuihin vakuutuskausiin, hen-
kilön katsotaan täyttävän Ruotsin lain-
säädännön vakuutus- ja tulovaatimuk-
set, jos hän kuuluu palkattuna työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toisen jäsenvaltion vakuutus- tai asumisjärjestelmän soveltamisalaan.

4. Pienten lasten hoitamisvuosia pide-
tään Ruotsin lainsäädännössä säädetty-
jen edellytysten mukaisesti vakuutus-
kausina lisäeläkettä varten, vaikka
asianomainen lapsi ja henkilö asuvat
sellaisessa toisessa jäsenvaltiossa, johon
tätä asetusta sovelletaan, jos lapsesta
huolehtiva henkilö on vanhempainlo-
malla lain oikeudesta lapsen hoitova-
paaseen mukaan.";

iii) muutetaan otsikko "L. YHDISTYNYT
KUNINGASKUNTA" otsikoksi "P.
YHDISTYNYT KUNINGASKUN-
TA";

o) Korvataan liite VII seuraavasti:

"LIITE VII

(Asetuksen 14 c artiklan 1 kohdan b alakohta)

Tapaukset, joissa henkilöön sovelletaan samanaikaisesti kahden jäsenvaltion lainsäädäntöä

1. Jos henkilö on itsenäinen ammatin-
harjoittaja Belgiassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa Luxemburgia lukuun ottamatta. Luxemburgin osalta sovelletaan Belgian ja Luxemburgin välistä kirjeenvaihtoa 10 ja 12 päiväältä heinäkuuta 1968.

2. Jos Tanskassa asuva henkilö on itse-

näinen ammatinharjoittaja Tanskassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

3. Maanviljelijöiden tapaturma- ja eläkevakuutusjärjestelmän osalta: jos henkilö on itsenäinen maataloudenharjoittaja Saksassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

4. Jos Espanjassa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Espanjassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

5. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Ranskassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa Luxemburgia lukuun ottamatta.

6. Jos henkilö on itsenäinen maataloudenharjoittaja Ranskassa ja palkattu työntekijä Luxemburgissa.

7. Itsenäisten ammatinharjoittajien eläkevakuutusjärjestelmän osalta: jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Kreikassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

8. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Italiassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

9. Jos Norjassa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Norjassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

10. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Itävallassa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

11. Jos henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Portugalissa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

12. Jos Suomessa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Suomessa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.

13. Jos Ruotsissa asuva henkilö on itsenäinen ammatinharjoittaja Ruotsissa ja palkattu työntekijä missä tahansa muussa jäsenvaltiossa.”.

2. **372 R 0574:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 574/72, annettu 21 päivänä maaliskuuta 1972 sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä (EYVL N:o L 74, 27.3.1972, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna seuraavalla:

— **383 R 2001:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2001/83, annettu 2 päivänä kesäkuuta 1983 (EYVL N:o L 230, 22.8.1983, s. 6)

ja myöhemmin muutettuna seuraavilla:

— **385 R 1660:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1660/85, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 160, 20.6.1985, s. 1)

— **385 R 1661:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1661/85, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 160, 20.6.1985, s. 7)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **386 R 0513:** komission asetus (ETY) N:o 513/86, annettu 26 päivänä helmikuuta 1986 (EYVL N:o L 51, 28.2.1986, s. 44)

— **386 R 3811:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3811/86, annettu 11 päivänä joulukuuta 1986 (EYVL N:o L 355, 16.12.1986, s. 5)

— **389 R 1305:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1305/89, annettu 11 päivänä toukokuuta 1989 (EYVL N:o L 131, 13.5.1989, s. 1)

— **389 R 2332:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2332/89, annettu 18 päivänä heinäkuuta 1989 (EYVL N:o L 224, 2.8.1989, s. 1)

— **389 R 3427:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3427/89, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 331, 16.11.1989, s. 1)

— **391 R 2195:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2195/91, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1991 (EYVL N:o 206, 29.7.1991, s. 2)

— **392 R 1248:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1248/92, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 136, 19.5.1992, s. 7)

— **392 R 1249:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1249/92, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 136, 19.5.1992, s. 28)

— **393 R 1945:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1945/93, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 181, 23.7.1993, s. 1).

a) Muutetaan liite 1 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

1. Sosial- og helsedepartementet (sosiaali- ja terveysministeriö), Oslo.

2. Kommunal- og arbeidsdepartementet (kunnallishallinto- ja työministeriö), Oslo.

3. Barne- og familiedepartementet (lapsi- ja perheasiainministeriö), Oslo.

L. ITÄVALTA

1. Bundesminister für Arbeit und Soziales (Liittovaltion työ- ja sosiaaliasiain ministeri), Wien.

2. Bundesminister für Umwelt, Jugend und Familie (Liittovaltion ympäristö-, nuoriso- ja perheministeri), Wien.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Sosiaali- ja terveysministeriö/Social- och hälsovårdsministeriet, Helsinki.

O. RUOTSI

Regeringen (Socialdepartementet) (hal-

litus (terveys- ja sosiaaliministeriö)), Tukholma.”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

b) Muutetaan liite 2 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

1. Työttömyysetuudet:

Arbeidsdirektoratet, Oslo, fylkesarbeidskontorene og de lokale arbeidskontorer på bostedet eller oppholdsstedet (työvoimadirektoraatti, Oslo, alueelliset työvoimatoimistot ja asuin- tai oleskelupaikan paikalliset työvoimatoimistot).

2. Kaikki muut Norjan kansallisen vakuutuslain mukaiset etuudet:

Rikstrygdeverket, Oslo, fylkestrygdekontorene og de lokale trygdekontorer på bostedet eller oppholdsstedet (kansallinen vakuutushallinto, Oslo, alueelliset vakuutustoimistot ja asuin- tai oleskelupaikan paikalliset vakuutustoimistot).

3. Perhevastukset:

Rikstrygdeverket, Oslo, og de lokale trygdekontorer på bostedet eller oppholdsstedet (kansallinen vakuutushallinto, Oslo, ja asuin- tai oleskelupaikan paikalliset vakuutustoimistot).

4. Merenkulkijoiden eläkevakuutusjärjestelmä:

Pensjonstrygden for sjømenn (merenkulkijoiden eläkevakuutus), Oslo.

L. ITÄVALTA

Itävaltalaisten laitosten toimivaltaisuuksista säädetään Itävallan lainsäädännön säännöksissä, jollei jäljempänä toisin mainita:

1. Sairausvakuutus:

- a) Jos asianomainen henkilö asuu toisen jäsenvaltion alueella ja Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskassa) on toimivaltainen vakuutuksen osalta ja Itävallan lainsäädännön mukaan paikallisesta toimivaltaisuudesta ei voida päättää, paikallinen toimivaltaisuus määrätään seuraavasti:

— Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskassa), joka oli toimivaltainen viimeisen työskentelyn osalta Itävallassa, tai

— Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskassa), joka oli toimivaltainen viimeisen asumisen osalta Itävallassa, tai

— Wiener Gebietskrankenkasse (Wienin alueellinen sairausvakuutuskassa), Wien, jos sellaista työskentelyä ei ole ollut, jonka osalta Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskassa) olisi toimivaltainen, tai jos henkilö ei ole koskaan asunut Itävallassa.

- b) Sovellettaessa asetuksen III osan 1 luvun 5 jakson säännöksiä yhdessä täytäntöönpanoasetuksen 95 artiklan säännösten kanssa 9 päivänä syyskuuta 1955 annetun liittovaltion yleisen sosiaalivakuutuslain (ASGV) mukaan eläkkeeseen oikeutetuille henkilöille annettujen etuuksien kustannusten korvaamisen osalta:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien, siten, että kustannukset korvataan edellä mainitun keskusliiton saamista eläkeläisten sairausvakuutusmaksuista.

2. Eläkevakuutus:

Etuuden maksamisesta vastuussa olevaa laitosta määrättäessä otetaan huomioon vain Itävallan lainsäädännön mukaiset vakuutuskaudet.

3. Työttömyysvakuutus:

- a) Työttömyyttä koskevan ilmoituksen tekemistä varten:

Asianomaisen henkilön asuin- tai oleskelupaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).

- b) Lomakkeiden N:o E 301, E 302 ja E 303 antamista varten:

Asianomaisen henkilön työskentelypaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).

4. Perhe-etuudet:

- a) Perhe-etuudet Karenzurlaubsgeld'ia (erityisäitiyspäivärahaa) lukuun ottamatta:

Finanzamt (raha-asiaintoimisto).

- b) Karenzurlaubsgeld (erityisäitiyspäiväraha):

Asianomaisen henkilön asuin- tai oleskelupaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).”;

- ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

1. Sairaus ja äitiys:

- a) Rahaetuudet:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki tai työpaikkakassa, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu;

- b) Luontoisetuudet:

- i) sairausvakuutuskorvaukset:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki tai työpaikkakassa, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu;

ii) julkiset terveys- ja sairaalapalvelut:
järjestelmän palveluja antavat paikalliset yksiköt.

2. Vanhuus, työkyvyttömyys, kuolema (eläkkeet):

a) Kansaneläkkeet:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki; tai

b) Työeläkkeet:

eläkkeet myöntävä ja maksava työeläkelaitos.

3. Työtapaturmat, ammattitaudit:

vakuutuslaitos, joka vastaa asianomaisen henkilön tapaturmavakuutuksesta.

4. Hautausavustukset:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki tai vakuutuslaitos, joka vastaa tapaturmavakuutuksen osalta etuuksien maksamisesta.

5. Työttömyys:

a) Perusturvajärjestelmä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki; tai

b) Ansiosidonnainen järjestelmä: toimivaltainen työttömyyskassa.

6. Perhe-etuudet:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.”

O. RUOTSI

1. Kaikkia vakuutustapahtumia varten, lukuun ottamatta työttömyysetuuksia:

a) Pääsääntöisesti:

sosiaalivakuutustoimisto, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu.

b) Niitä merimiehiä varten, jotka eivät asu Ruotsissa:

Göteborgs allmänna försäkringskassa, sjöfartskontoret (Göteborgin sosiaalivakuutustoimisto, merimiesten osasto).

c) Sovelletaessa täytäntöönpanoasetuksen 35—59 artiklan säännöksiä sellaisten henkilöiden osalta, jotka eivät asu Ruotsissa:

Stockholms läns allmänna försäkringskassa, utlandsavdelningen (Tukholman sosiaalivakuutustoimisto, ulkomaanosasto).

d) Sovelletaessa täytäntöönpanoasetuksen 60—77 artiklan säännöksiä sellaisten henkilöiden osalta, jotka eivät asu Ruotsissa, lukuun ottamatta merimiehiä:

— työtapaturman tai ammattitaudin sattumis- tai ilmenemispaikan sosiaalivakuutustoimisto, tai

— Stockholms läns allmänna försäkringskassa, utlandsavdelningen (Tukholman sosiaalivakuutustoimisto, ulkomaanosasto).

2. Työttömyysetuuksien osalta:

Arbetsmarknadsstyrelsen (Kansallinen työmarkkinahallitus).”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

c) Muutetaan liite 3 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

De lokale arbeidskontorer og trygdekontorer på bostedet eller oppholdsstedet (asuin- tai oleskelupaikan paikalliset työvoima- ja vakuutustoimistot).

L. ITÄVALTA

1. Sairausvakuutus:

- a) Kaikissa tapauksissa, lukuun ottamatta asetuksen 27 ja 29 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 30 ja 31 artiklan soveltamista asetuksen 27 artiklassa mainitun eläkeläisen asuinpaikan laitoksen osalta:

Asianomaisen henkilön asuin- tai oleskelupaikan toimivaltainen Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskassa).

- b) Asetuksen 27 ja 29 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen 30 ja 31 artiklan soveltamista varten asetuksen 27 artiklassa mainitun eläkeläisen asuinpaikan laitoksen osalta:

toimivaltainen laitos.

2. Eläkevakuutus:

- a) Jos asianomaiseen henkilöön on sovellettu Itävallan lainsäädäntöä, lukuun ottamatta täytäntöönpanoasetuksen 53 artiklan soveltamista:

toimivaltainen laitos.

- b) Kaikissa muissa tapauksissa, lukuun ottamatta täytäntöönpanoasetuksen 53 artiklan soveltamista:

Pensionsversicherungsanstalt der Angestellten (toimihenkilöiden eläkevakuutuslaitos), Wien.

- c) Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 53 artiklan säännöksiä:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävaltalaisen sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.

3. Tapaturmavakuutus:

- a) Luontoisetuudet:

— asianomaisen henkilön asuin- tai

oleskelupaikan toimivaltainen Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskassa);

— tai Allgemeine Unfallversicherungsanstalt (yleinen tapaturmavakuutuslaitos), Wien, voi myöntää etuudet.

- b) Rahaetuudet:

- i) kaikissa tapauksissa, lukuun ottamatta täytäntöönpanoasetuksen 53 artiklan soveltamista yhdessä sen 77 artiklan kanssa:

Allgemeine Unfallversicherungsanstalt (yleinen tapaturmavakuutuslaitos), Wien.

- ii) sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 53 artiklan säännöksiä yhdessä sen 77 artiklan säännösten kanssa:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.

4. Työttömyysvakuutus:

Asianomaisen henkilön asuin- tai oleskelupaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).

5. Perhe-etuudet:

- a) Perhe-etuudet Karenzurlaubsgeld'ä (erityisäitiyspäivärahaa) lukuun ottamatta:

Etuudensaajan asuin- tai oleskelupaikan toimivaltainen Finanzamt (raha-asiaintoimisto).

- b) Karenzurlaubsgeld (erityisäitiyspäiväraha):

Asianomaisen henkilön asuin- tai oleskelupaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI”

otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

1. Sairaus ja äitiys:

a) Rahaetuudet:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki tai

b) Luontoisetuudet:

i) sairausvakuutuskorvaukset:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki; tai

ii) julkiset terveys- ja sairaalapalvelut:

järjestelmän palveluja antavat paikallisyksiköt.

2. Vanhuus, työkyvyttömyys, kuolema (eläkkeet):

a) Kansaneläkkeet:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki; tai

b) Työeläkkeet:

Eläketurvakeskus/Pensionsskyddscentralen, Helsinki

3. Hautausavustukset:

Yleinen hautausavustus:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

4. Työttömyys:

a) Perusturvajärjestelmä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

b) Ansiosidonnainen järjestelmä

i) 69 artiklan osalta: Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

ii) muissa tapauksissa:

toimivaltainen työttömyyskassa, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu.

5. Perhe-etuudet:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.”

O. RUOTSI

1. Kaikkia vakuutustapahtumia varten, lukuun ottamatta työttömyysetuuksia:

asuin- tai oleskelupaikan sosiaalivakuustustoimisto.

2. Työttömyysetuuksia varten:

asuin- tai oleskelupaikan läänin työllisyyslautakunta.”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

d) Muutetaan liite 4 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokokohan ”J. ALANKO-MAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

1. Työttömyysetuudet:

Arbeidsdirektoratet (työvoimadirektoraatti), Oslo.

2. Kaikissa muissa tapauksissa:

Rikstrygdeverket (kansallinen vakuutushallinto), Oslo.

L. ITÄVALTA

1. Sairaus-, tapaturma- ja eläkevakuutus:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.

2. Työttömyysvakuutus:

a) Asioissa Saksan kanssa:

Landesarbeitsamt Salzburg (Salzburgin alueellinen työvoimatoimisto), Salzburg.

b) Kaikissa muissa tapauksissa:

Landesarbeitsamt Wien (Wienin alueellinen työvoimatoimisto), Wien.

3. Perhe-etuudet:

a) Perhe-etuudet Karenzurlaubsgeld'iä (erityisäitiyspäivärahaa) lukuun ottamatta:

Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie (Liittovaltion ympäristö-, nuoriso- ja perheministeriö), Wien.

b) Karenzurlaubsgeld (erityisäitiyspäiväraha):

Landesarbeitsamt Wien (Wienin alueellinen työvoimatoimisto), Wien.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

1. Sairaus- ja äitiysvakuutus, kansaneläkkeet, perhe-etuudet, työttömyys-etuudet ja hautausavustukset:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

2. Työeläkkeet:

Eläketurvakeskus/Pensionsskyddscentralen, Helsinki.

3. Työtapaturmat, ammattitaudit:

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto/Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsinki.”

O. RUOTSI

1. Kaikkia vakuutustapahtumia varten, lukuun ottamatta työttömyysetuuksia:

Riksförsäkringsverket (kansallinen sosiaalivakuutuslaitos).

2. Työttömyysetuuksia varten:

Arbetsmarknadsstyrelsen (kansallinen työmarkkinahallitus).”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

e) Muutetaan liite 5 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohdan ”9. BELGIA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”10. BELGIA — NORJA

Ei mitään.

11. BELGIA — ITÄVALTA

Ei mitään.”;

ii) muutetaan otsikko ”10. BELGIA — PORTUGALI” otsikoksi ”12. BELGIA — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”13. BELGIA — SUOMI

Ei mitään.

14. BELGIA — RUOTSI

Ei mitään.”;

iii) muutetaan otsikko ”11. BELGIA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”15. BELGIA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”16. TANSKA — SAKSA”

”17. TANSKA — ESPANJA”

- ”18. TANSKA — RANSKA” 105 artiklan 2 kohdan (hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kustannukset) mukaisesti.
- ”19. TANSKA — KREIKKA”
- ”20. TANSKA — IRLANTI” 28. TANSKA — RUOTSI
- ”21. TANSKA — ITALIA” Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 23 artikla: sopimus vastavuoroisesta korvauksista luopumisesta asetuksen 36 artiklan 3 kohdan, 63 artiklan 3 kohdan ja 70 artiklan 3 kohdan (sairauden ja äitiyden, työtaturmien ja ammattitautien luontoisettuuksien kustannukset sekä työttömyysetuuksien kustannukset) ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan 2 kohdan (hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kustannukset) mukaisesti.”;
- ”22. TANSKA — LUXEMBURG”
- ”23. TANSKA — ALANKOMAAT”;
- iv) lisätään otsikkokohtaan ”23. TANSKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
- ”24. TANSKA — NORJA
- Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 23 artikla: sopimus vastavuoroisesta korvauksista luopumisesta asetuksen 36 artiklan 3 kohdan, 63 artiklan 3 kohdan ja 70 artiklan 3 kohdan (sairauden ja äitiyden, työtaturmien ja ammattitautien luontoisettuuksien kustannukset sekä työttömyysetuuksien kustannukset) ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan 2 kohdan (hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kustannukset) mukaisesti.
25. TANSKA — ITÄVALTA
- Ei mitään.”
- v) muutetaan otsikko ”20. TANSKA — PORTUGALI” otsikoksi ”26. TANSKA — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”26. TANSKA — PORTUGALI”
- ”27. TANSKA — SUOMI
- Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 23 artikla: sopimus vastavuoroisesta korvauksista luopumisesta asetuksen 36 artiklan 3 kohdan, 63 artiklan 3 kohdan ja 70 artiklan 3 kohdan (sairauden ja äitiyden, työtaturmien ja ammattitautien luontoisettuuksien kustannukset sekä työttömyysetuuksien kustannukset) ja täytäntöönpanoasetuksen
- vi) muutetaan otsikko ”21. TANSKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”29. TANSKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:
- ”30. SAKSA — ESPANJA”
- ”31. SAKSA — RANSKA”
- ”32. SAKSA — KREIKKA”
- ”33. SAKSA — IRLANTI”
- ”34. SAKSA — ITALIA”
- ”35. SAKSA — LUXEMBURG”
- ”36. SAKSA — ALANKOMAAT”;
- vii) lisätään otsikkokohtaan ”36. SAKSA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
- ”37. SAKSA — NORJA
- Ei mitään.
38. SAKSA — ITÄVALTA
- Työttömyysvakuutuksesta 19 päivänä heinäkuuta 1978 tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta 2 päivänä elokuuta 1979 tehdyn järjestelyn II jakson 1 kohta ja III jakso.”;

viii) muutetaan otsikko ”29. SAKSA — PORTUGALI” otsikoksi ”39. SAKSA — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”40. SAKSA — SUOMI

Ei mitään.

41. SAKSA — RUOTSI

Ei mitään.”;

ix) muutetaan otsikko ”30. SAKSA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”42. SAKSA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”43. ESPANJA — RANSKA”

”44. ESPANJA — KREIKKA”

”45. ESPANJA — IRLANTI”

”46. ESPANJA — ITALIA”

”47. ESPANJA — LUXEMBURG”

”48. ESPANJA — ALANKOMAAT”;

x) lisätään otsikkokohdan ”48. ESPANJA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”49. ESPANJA — NORJA

Ei mitään.

”50. ESPANJA — ITÄVALTA

Ei mitään.”;

xi) muutetaan otsikko ”37. ESPANJA — PORTUGALI” otsikoksi ”51. ESPANJA — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”52. ESPANJA — SUOMI

Ei mitään.

53. ESPANJA — RUOTSI

Ei mitään.”;

xii) muutetaan otsikko ”38. ESPANJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”54. ESPANJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”55. RANSKA — KREIKKA”

”56. RANSKA — IRLANTI”

”57. RANSKA — ITALIA”

”58. RANSKA — LUXEMBURG”

”59. RANSKA — ALANKOMAAT”;

xiii) lisätään otsikkokohdan ”59. RANSKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”60. RANSKA — NORJA

Ei mitään.

61. RANSKA — ITÄVALTA

Ei mitään.”;

xiv) muutetaan otsikko ”44. RANSKA — PORTUGALI” otsikoksi ”62. RANSKA — PORTUGALI”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:

”63. RANSKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”

”64. KREIKKA — IRLANTI”

”65. KREIKKA — ITALIA”

”66. KREIKKA — LUXEMBURG”

”67. KREIKKA — ALANKOMAAT”;

xv) lisätään otsikkokohdan ”67. KREIKKA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”68. KREIKKA — NORJA

Ei mitään.

69. KREIKKA — ITÄVALTA

Ei mitään.”;

- xvi) muutetaan otsikko ”50. KREIKKA — PORTUGALI” otsikoksi ”70. KREIKKA — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”71. KREIKKA — SUOMI
Ei mitään.
72. KREIKKA — RUOTSI
Ei mitään.”;
- xvii) muutetaan otsikko ”51. KREIKKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”73. KREIKKA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:
- ”74. IRLANTI — ITALIA”
”75. IRLANTI — LUXEBURG”
”76. IRLANTI — ALANKOMAAT”;
- xviii) lisätään otsikkokokohdan ”76. IRLANTI — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
- ”77. IRLANTI — NORJA
Ei mitään.
78. IRLANTI — ITÄVALTA
Ei mitään.”;
- xix) muutetaan otsikko ”55. IRLANTI — PORTUGALI” otsikoksi ”79. IRLANTI — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”80. IRLANTI — SUOMI
Ei mitään.
81. IRLANTI — RUOTSI
Ei mitään.”;
- xx) muutetaan otsikko ”56. IRLANTI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”82. IRLANTI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja sitä seuraavat otsikot numeroidaan uudelleen seuraavasti:
- ”83. ITALIA — LUXEBURG”
”84. ITALIA — ALANKOMAAT”;
- xxi) lisätään otsikkokokohdan ”84. ITALIA — ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
- ”85. ITALIA — NORJA
Ei mitään.
86. ITALIA — ITÄVALTA
Ei mitään.”;
- xxii) muutetaan otsikko ”59. ITALIA — PORTUGALI” otsikoksi ”87. ITALIA — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”88. ITALIA — SUOMI
Ei mitään.
89. ITALIA — RUOTSI
Ei mitään.”;
- xxiii) muutetaan otsikot ”60. ITALIA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” ja ”61. LUXEBURG — ALANKOMAAT” otsikoiksi ”90. ITALIA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” ja ”91. LUXEBURG — ALANKOMAAT”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”92. LUXEBURG — NORJA
Ei mitään.
93. LUXEBURG — ITÄVALTA
Ei mitään.”;
- xxiv) muutetaan otsikko ”62. LUXEBURG — PORTUGALI” otsikoksi ”94. LUXEBURG — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
- ”95. LUXEBURG — SUOMI

Asetuksen 36 artiklan 3 kohdan ja 63 artiklan 3 kohdan mukainen korvausjärjestely 24 päivältä helmikuuta 1994.

96. LUXEMBURG — RUOTSI

Ei mitään.”;

xxv) muutetaan otsikko ”61. LUXEMBURG — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”97. LUXEMBURG — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”98. ALANKOMAAT — NORJA

Ei mitään.

99. ALANKOMAAT — ITÄVALTA

Sosiaaliturvakustannusten palautusta koskeva järjestelmä 17 päivältä marraskuuta 1993.”;

xxvi) muutetaan otsikko ”64. ALANKOMAAT — PORTUGALI” otsikoksi ”100. ALANKOMAAT — PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”101. ALANKOMAAT — SUOMI

Asetuksen 36 artiklan 3 kohdan ja 63 artiklan 3 kohdan mukainen korvausjärjestely 26 päivältä tammikuuta 1994.

102. ALANKOMAAT — RUOTSI

Ei mitään.”;

xxvii) muutetaan otsikko ”65. ALANKOMAAT — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”103. ALANKOMAAT — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”104. NORJA — ITÄVALTA

Ei mitään.

105. NORJA — PORTUGALI

Ei mitään.

106. NORJA — SUOMI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 23 artikla: sopimus vastavuoroisesta korvauksista luopumisesta asetuksen 36 artiklan 3 kohdan, 63 artiklan 3 kohdan ja 70 artiklan 3 kohdan (sairauden ja äitiyden, työtapaturmien ja ammattitautien luontoisuuksien kustannukset sekä työttömyysetuuksien kustannukset) ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan 2 kohdan (hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kustannukset) mukaisesti.

107. NORJA — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 23 artikla: sopimus vastavuoroisesta korvauksista luopumisesta asetuksen 36 artiklan 3 kohdan, 63 artiklan 3 kohdan ja 70 artiklan 3 kohdan (sairauden ja äitiyden, työtapaturmien ja ammattitautien luontoisuuksien kustannukset sekä työttömyysetuuksien kustannukset) ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan 2 kohdan (hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kustannukset) mukaisesti.

108. NORJA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Sosiaaliturvasta tehdyn sopimuksen täytäntöönpanosta 28 päivänä elokuuta 1990 annetun hallinnollisen sopimuksen 7 artiklan 3 kohta.

109. ITÄVALTA — PORTUGALI

Ei mitään.

110. ITÄVALTA — SUOMI

Ei mitään.

111. ITÄVALTA — RUOTSI

Kustannusten korvaamisesta sosiaaliturvan alalla 22 päivänä joulukuuta 1993 tehty järjestely.

112. ITÄVALTA — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

a) Sosiaaliturvasta 22 päivänä heinäkuuta 1980 tehdyn sopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 26 päivänä maaliskuuta 1986 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 1 ja 4 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyllä lisäsopimuksella N:o 2, täytäntöönpanosta 10 päivänä marraskuuta 1980 tehdyn järjestelyn 18 artiklan 1 ja 2 kohta, sellaisten henkilöiden osalta, jotka eivät voi hakea hoitoa asetuksen III osaston 1 luvun mukaisesti;

b) Mainitun järjestelyn 18 artiklan 1 kohta niiden henkilöiden osalta, jotka voivat hakea hoitoa asetuksen III osaston 1 luvun mukaisesti, jos Itävallan alueella asuvien Itävallan kansalaisten sekä Yhdistyneen kuningaskunnan alueella (lukuun ottamatta Gibraltaria) asuvien Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten voimassaoleva passi korvaa lomakkeen E 111 kaikkien lomakkeessa tarkoitettujen etuuksien osalta.

113. PORTUGALI — SUOMI

Ei mitään.

114. PORTUGALI — RUOTSI

Ei mitään.”;

xxviii) muutetaan otsikko ”66. PORTUGALI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”115. PORTUGALI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”116. SUOMI — RUOTSI

Sosiaaliturvasta 15 päivänä kesäkuuta 1992 tehdyn pohjoismaisen sopimuksen 23 artikla: sopimus vastavuoroisesti korvauksista luopumisesta asetuksen 36 artiklan 3 kohdan, 63 artiklan 3 kohdan ja 70 artiklan 3 kohdan (sairauden ja äitiyden, työtapaturmien ja ammattitautien luontoisuuksien kustannukset sekä työttömyysetuusi-

en kustannukset) ja täytäntöönpanoasetuksen 105 artiklan 2 kohdan (hallinnollisten tarkastusten ja lääkärintarkastusten kustannukset) mukaisesti.

117. SUOMI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Ei mitään.

118. RUOTSI — YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

Ei mitään.”;

f) Muutetaan liite 6 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohdan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Suora maksu.

L. ITÄVALTA

Suora maksu.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Suora maksu.

O. RUOTSI

Suora maksu.”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

g) Muutetaan liite 7 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokohdan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Sparebanken Nor (Norjan säästöpankki NOR), Oslo.

L. ITÄVALTA

Oesterreichische Nationalbank (Itävallan kansallinen pankki), Wien.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Postipankki Oy, Helsinki/Postbanken Ab, Helsingfors.

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

h) Korvataan liite 8 seuraavasti:

”LIITE 8

PERHE-ETUUKSIEN MYÖNTÄMINEN

(Täytäntöönpanoasetuksen 4 artiklan 8 kohta, 10 a artiklan 1 kohdan d alakohta ja 122 artikla)

Täytäntöönpanoasetuksen 10 a artiklan 1 kohdan d alakohtaa sovelletaan seuraaviin:

A. Palkatut työntekijät ja itsenäiset ammatinharjoittajat

a) yhden kalenterikuukauden viitekaudella asioissa:

- Belgian ja Saksan välillä,
- Belgian ja Espanjan välillä,
- Belgian ja Ranskan välillä,
- Belgian ja Kreikan välillä,
- Belgian ja Irlannin välillä,
- Belgian ja Luxemburgin välillä,
- Belgian ja Norjan välillä,
- Belgian ja Itävallan välillä,
- Belgian ja Portugalin välillä,
- Belgian ja Suomen välillä,
- Belgian ja Ruotsin välillä,

- Belgian ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä,
- Saksan ja Espanjan välillä,
- Saksan ja Ranskan välillä,
- Saksan ja Kreikan välillä,
- Saksan ja Irlannin välillä,
- Saksan ja Luxemburgin välillä,
- Saksan ja Norjan välillä,
- Saksan ja Itävallan välillä,
- Saksan ja Suomen välillä,
- Saksan ja Ruotsin välillä,
- Saksan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä,
- Espanjan ja Norjan välillä,
- Espanjan ja Itävallan välillä,
- Espanjan ja Suomen välillä,
- Espanjan ja Ruotsin välillä,
- Ranskan ja Luxemburgin välillä,
- Ranskan ja Norjan välillä,
- Ranskan ja Itävallan välillä,
- Ranskan ja Suomen välillä,
- Ranskan ja Ruotsin välillä,
- Irlannin ja Norjan välillä,
- Irlannin ja Itävallan välillä,
- Irlannin ja Ruotsin välillä,
- Luxemburgin ja Norjan välillä,
- Luxemburgin ja Itävallan välillä,
- Luxemburgin ja Suomen välillä,
- Luxemburgin ja Ruotsin välillä,
- Alankomaiden ja Norjan välillä,
- Alankomaiden ja Itävallan välillä,
- Alankomaiden ja Suomen välillä,
- Alankomaiden ja Ruotsin välillä,
- Norjan ja Itävallan välillä,
- Norjan ja Portugalin välillä,
- Norjan ja Suomen välillä,
- Norjan ja Ruotsin välillä,
- Norjan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä,
- Itävallan ja Portugalin välillä,
- Itävallan ja Suomen välillä,
- Itävallan ja Ruotsin välillä,
- Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä,
- Portugalin ja Ranskan välillä,
- Portugalin ja Irlannin välillä,
- Portugalin ja Luxemburgin välillä,
- Portugalin ja Suomen välillä,
- Portugalin ja Ruotsin välillä,
- Portugalin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä,
- Suomen ja Ruotsin välillä,
- Suomen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä,

— Ruotsin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välillä.

b) kalenterivuoden neljänneksen viitekaudella asioissa:

— Tanskan ja Saksan, Norjan välillä
— Alankomaiden ja Saksan, Tanskan, Ranskan, Luxemburgin, Portugalin välillä.

B. Itsenäiset ammatinharjoittajat

Kalenterivuoden neljänneksen viitekaudella asioissa:

— Belgian ja Alankomaiden välillä.

C. Palkatut työntekijät

Yhden kalenterikuukauden viitekaudella asioissa:

— Belgian ja Alankomaiden välillä.”;

i) Muutetaan liite 9 seuraavasti:

ii) lisätään otsikkokohdan ”J. ALANKOMAAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Luontoisetuksien keskimääräinen vuosittainen kustannus lasketaan ottamalla huomioon 17 päivänä kesäkuuta 1966 annetussa kansallisessa vakuutuslaissa N:o 12 olevan 2 luvun, 19 päivänä marraskuuta 1982 kunnallisesta terveydenhuollosta annetun lain N:o 86, 19 päivänä kesäkuuta 1969 sairaaloista annetun lain N:o 57 ja 28 päivänä huhtikuuta 1961 mielisairaanhoidosta annetun lain N:o 2 mukaisesti annetut etuudet.

L. ITÄVALTA

Luontoisetuksien keskimääräinen vuosittainen kustannus lasketaan ottamalla huomioon Gebietskrankenkasenin (sairausvakuutuksen alueelliset kassat) antamat etuudet.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Luontoisetuksien keskimääräinen vuosittainen kustannus lasketaan ottamalla huomioon julkiset terveys- ja sairaalapaalvelujärjestelmät ja sairausvakuutuskorvaukset sekä kansaneläkelaitoksen/folkpensionsanstalten antamat kuntoutuspalvelut.

O. RUOTSI

Luontoisetuksien keskimääräinen vuosittainen kustannus lasketaan ottamalla huomioon kansallisen sosiaalivakuutusjärjestelmän mukaisesti annetut etuudet.”;

iii) muutetaan otsikko ” L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

j) Muutetaan liite 10 seuraavasti:

ii) lisätään otsikon ”J. ALANKOMAAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

1. Sovellettaessa asetuksen 14 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan sekä täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan säännöksiä, kun työskentely tapahtuu Norjan ulkopuolella, sekä 14 a artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöksiä:

Folketrygdkontoret for utenlandssaker (kansallinen vakuutustoimisto, ulkomaanosasto), Oslo.

2. Sovellettaessa 14 a artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiä, jos työskentely tapahtuu Norjassa:

asianomaisen henkilön asuinkunnan paikallinen vakuutustoimisto.

3. Sovellettaessa asetuksen 14 artiklan 1 kohdan a alakohdan säännöksiä, jos asianomainen henkilö on lähetetty Norjaan komennukselle:

työnantajan Norjassa olevan edustajan

kotipaikan sijaintikunnan paikallinen vakuutustoimisto ja jos työnantajalla ei ole edustajaa Norjassa, työskentelykunnan paikallinen vakuutustoimisto.

4. Sovellettaessa 14 artiklan 2 kohdan ja 14 artiklan 3 kohdan säännöksiä:

asianomaisen henkilön asuinkunnan paikallinen vakuutustoimisto.

5. Sovellettaessa 14 a artiklan 2 kohdan säännöksiä:

työskentelykunnan paikallinen vakuutustoimisto.

6. Sovellettaessa 14 b artiklan 1 ja 2 kohdan säännöksiä:

Folketrygdkontoret for utenlandssaker (kansallinen vakuutustoimisto, ulkomaanosasto), Oslo.

7. Sovellettaessa asetuksen III osaston 1, 2, 3, 4, 5, ja 8 luvun säännöksiä sekä kyseisiin säännöksiin liittyvien täytäntöönpanoasetuksen säännöksiä:

Rikstrygdeverket (kansallinen vakuutushallinto), Oslo ja sen nimeämät elimet (alueelliset elimet ja paikalliset vakuutustoimistot).

8. Sovellettaessa asetuksen III osaston 6 luvun säännöksiä sekä kyseisiin säännöksiin liittyviä täytäntöönpanoasetuksen säännöksiä:

Arbeidsdirektoratet (työvoimadirektooraatti), Oslo ja sen nimeämät elimet.

9. Merenkulkijoiden eläkevakuutusjärjestelmää varten:

a) asuinpaikan paikallinen vakuutustoimisto, jos asianomainen henkilö asuu Norjassa.

b) Folketrygdkontoret for utenlandssaker (kansallinen vakuutustoimisto, ulkomaanosasto), Oslo, järjestelmän mukaisten etuuksien maksamisen osalta ulkomailla asuville henkilöille.

10. Perhe-etuuksia varten:

Rikstrygdeverket (kansallinen vakuutushallinto), Oslo, ja sen nimeämät elimet (paikalliset vakuutustoimistot).

L. ITÄVALTA

1. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 6 artiklan 1 kohdan säännöksiä 9 päivänä syyskuuta 1955 annetun liittovaltion yleisen sosiaalivakuutuslain (ASVG) 16 pykälän mukaisen itsevakuutuksen osalta Itävallan alueen ulkopuolella asuvia henkilöitä varten:

Wiener Gebietskrankenkasse (Wienin alueellinen sairausvakuutuskassa), Wien.

2. Sovellettaessa asetuksen 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 17 artiklan säännöksiä:

Bundesminister für Arbeit und Soziales (Liittovaltion työvoima- ja sosiaaliasiain ministeri), Wien, yhteistoiminnassa Bundesminister für Umwelt, Jugend und Familie (Liittovaltion ympäristö-, nuoriso- ja perheministerin), Wien, kanssa.

3. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 11, 11 a, 12 a, 13 ja 14 artiklan säännöksiä:

a) Kun asianomaiseen henkilöön sovelletaan Itävallan lainsäädäntöä ja hän on vakuutettu sairausvakuutuksella:

toimivaltainen sairausvakuutuslaitos.

b) Kun asianomaiseen henkilöön sovelletaan Itävallan lainsäädäntöä, mutta hän ei ole vakuutettu sairausvakuutuksella:

toimivaltainen tapaturmavakuutuslaitos.

c) Kaikissa muissa tapauksissa:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.

4. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 38 artiklan 1 kohdan ja 70 artiklan 1 kohdan säännöksiä:

perheenjäsenten asuinpaikan toimivaltainen Gebietskrankenkasse (alueellinen sairausvakuutuskaassa).

5. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 80 artiklan 2 kohdan, 81 artiklan ja 82 artiklan 2 kohdan säännöksiä:

palkatun työntekijän viimeisen asuin- tai oleskelupaikan tai viimeisen työskentelypaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).

6. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 85 artiklan 2 kohdan ja 86 artiklan 2 kohdan säännöksiä Karenzurlaubsgeld'in (erityisäitiyspäiväraha) osalta:

palkatun työntekijän viimeisen asuin- tai oleskelupaikan tai viimeisen työskentelypaikan toimivaltainen Arbeitsamt (työvoimatoimisto).

7. Sovellettaessa:

a) Täytäntöönpanoasetuksen 102 artiklan 2 kohdan säännöksiä asetuksen 36 ja 63 artiklan säännösten osalta:

Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.

b) Täytäntöönpanoasetuksen 102 artiklan 2 kohdan säännöksiä asetuksen 70 artiklan osalta:

Landesarbeitsamt Wien (Wienin alueellinen työvoimavirasto), Wien.

8. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 110 artiklan säännöksiä:

— toimivaltainen laitos tai

— jos itävaltalaista toimivaltaista laitosta ei ole, asuinpaikan laitos.

9. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 113 artiklan 2 kohdan säännöksiä:

Hauptverband der österreichischen So-

zialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien, siten, että luontoisetuuksien kustannukset korvataan edellä mainitun keskusliiton saamista eläkeläisten sairausvakuutusmaksuista.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

1. Sovellettaessa asetuksen 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 14 a artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöksiä sekä täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan 1 kohdan, 11 a artiklan 1 kohdan, 12 a artiklan, 13 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 14 artiklan 1 ja 2 kohdan säännöksiä:

Eläketurvakeskus/Pensionsskyddscentralen, Helsinki.

2. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 10 b artiklan säännöksiä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

3. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 36 ja 90 artiklan säännöksiä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki ja

Työeläkelaitokset ja Eläketurvakeskus/Pensionsskyddscentralen, Helsinki.

4. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 37 artiklan b kohdan, 38 artiklan 1 kohdan, 70 artiklan 1 kohdan, 82 artiklan 2 kohdan, 85 artiklan 2 kohdan ja 86 artiklan 2 kohdan säännöksiä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

5. Sovellettaessa täytäntöönpanoasetuksen 41—59 artiklan säännöksiä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki ja

Eläketurvakeskus/Pensionsskyddscentralen, Helsinki.

6. Sovelletaessa täytäntöönpanoasetuksen 60—67 artiklan, 71, 75, 76 ja 78 artiklan säännöksiä:

Asuin- tai oleskelupaikan laitoksena, vakuutuslaitos, jonka on nimennyt

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto/
Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsinki.

7. Sovelletaessa täytäntöönpanoasetuksen 80 ja 81 artiklan säännöksiä:

Toimivaltainen työttömyyskassa ansiosidonnaisten työttömyyskorvausten osalta.

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki, peruspäivärahan osalta.

8. Sovelletaessa täytäntöönpanoasetuksen 102 ja 113 artiklan säännöksiä:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki,

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto/
Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsinki, tapaturmavakuutuksen osalta.

9. Sovelletaessa täytäntöönpanoasetuksen 110 artiklan säännöksiä:

a) Työeläkkeet:

Eläketurvakeskus/Pensionsskyddscentralen, Helsinki, työeläkkeiden osalta.

b) Työtapaturmat, ammattitaudit:

Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto/
Olycksfallsförsäkringsanstalternas Förbund, Helsinki, tapaturmavakuutusten osalta.

c) Muut tapaukset:

Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki.

O. RUOTSI

1. Sovelletaessa asetuksen 14 artiklan 1

kohdan, 14 a artiklan 1 kohdan, 14 b artiklan 1 ja 2 kohdan säännöksiä sekä täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 11 a artiklan 1 kohdan säännöksiä:

sosiaalivakuustoitisto, jossa asianomainen henkilö on vakuutettu.

2. Sovelletaessa 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 14 a artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöksiä tapauksissa, joissa henkilö on lähetetty Ruotsiin komenukselle:

työskentelypaikan sosiaalivakuustoitisto.

3. Sovelletaessa 14 b artiklan 1 ja 2 kohdan säännöksiä tapauksissa, joissa henkilö on lähetetty Ruotsiin komenukselle 12 kuukautta pidemmäksi ajaksi:

Göteborgs allmänna försäkringskassa, sjöfartskontoret (Göteborgin sosiaalivakuustoitisto, merenkulkijoiden osasto).

4. Sovelletaessa asetuksen 14 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä 14 a artiklan 2 ja 3 kohdan säännöksiä:

asuinpaikan sosiaalivakuustoitisto.

5. Sovelletaessa asetuksen 14 a artiklan 4 kohdan sekä täytäntöönpanoasetuksen 11 artiklan 1 kohdan b alakohdan, 11 a artiklan 1 kohdan b alakohdan, 12 a artiklan 5 kohdan, 6 kohdan ja 7 kohdan a alakohdan säännöksiä:

työskentelypaikan sosiaalivakuustoitisto.

6. Sovelletaessa asetuksen 17 artiklan säännöksiä:

a) Sen paikan sosiaalivakuustoitisto, jossa työ tehdään tai tullaan tekemään, ja

b) Riksförsäkringsverket (kansallinen sosiaalivakuutushallitus) palkattu-

jen työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien ryhmien osalta.

7. Sovellettaessa 102 artiklan 2 kohdan säännöksiä:

- a) Riksförsäkringsverket (kansallinen sosiaalivakuutushallitus),
- b) Arbetsmarknadsstyrelsen (kansallinen työmarkkinahallitus) työttömyysetuuksia varten.

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;

k) Muutetaan liite 11 seuraavasti:

i) lisätään otsikkokokohdan ”J. ALANKOMAAAT” jälkeen seuraava:

”K. NORJA

Ei mitään.

L. ITÄVALTA

Ei mitään.”;

ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:

”N. SUOMI

Ei mitään.

O. RUOTSI

Ei mitään.”;

iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”.

3. Euroopan yhteisöjen siirtotyöläisten sosiaaliturvan hallintotoimikunnan päätökset:

a) Päätös N:o 117, tehty 7 päivänä heinäkuuta 1982 (EYVL N:o C 238, 7.9.1983, s. 3)

Korvataan päätöksen 2.2 kohta seuraavasti:
”Tässä päätöksessä tarkoitettu nimetty toimielin on:

Belgia Office national des pensions (ONP), Rijksdienst voor pensioenen (RVP) (kansallinen eläkevirasto), Bryssel.

Tanska Direktoratet for Social Sikring og Bistand (kansallinen sosiaaliturva- ja huoltodirektoraatti), Kööpenhamina.

Saksa Verband Deutscher Rentenversicherungsträger — Datenstelle (Saksan eläkevakuutuslaitosten liiton tietojenkäsittelykeskus), Würzburg.

Espanja Instituto Nacional de la Seguridad Social (kansallinen sosiaaliturvalaitos), Madrid.

Ranska Caisse nationale d'assurance-vieillesse — Centre informatique national — travailleurs migrants SCOM (kansallinen vanhuusvakuutuskassa, kansallinen tietojenkäsittelykeskus — siirtotyöläisosasto) Tours.

Kreikka Idryma Koinonikon Asfaliseon (IKA) (sosiaaliturvalaitos), Ateena.

Irlanti Department of Social Welfare (sosiaalihuoltoministeriö), Dublin.

Italia Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS) (kansallinen sosiaalihuoltolaitos), Rooma.

Luxemburg Centre d'informatique, d'affiliation et de perception des cotisations, commun aux institutions de securité sociale (sosiaaliturvalaitosten yhteinen keskus tietojenkäsittelyä, vakuutusten rekisteröintiä ja maksujen keräämistä varten), Luxemburg

Alankomaat Sociale Verzekeringsbank (sosiaalivakuutuspankki), Amsterdam.

Norja Rikstrygdeverket (kansallinen vakuutushallinto), Oslo.

<i>Itävalta</i>	Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.
<i>Portugali</i>	Centro Nacional de Pensões (kansallinen eläkekeskus), Lissabon.
<i>Suomi</i>	Eläketurvakeskus/Pensions-skyddscentralen, Helsinki.
<i>Ruotsi</i>	Riksförsäkringsverket (kansallinen sosiaalivakuutuslaitos), Tukholma.
<i>Yhdistynyt kuningaskunta</i>	Department of Social Security, Records Branch (sosiaaliturvaministeriö, rekisteriosasto), Newcastle-upon-Tyne.”;

b) Päätös N:o 118, tehty 20 päivänä huhtikuuta 1983 (EYVL N:o C 306, 12.11.1983, s. 2).

Korvataan päätöksen 2.4 kohta seuraavasti:

”Tässä päätöksessä tarkoitettu nimetty toimitelmin on:

<i>Belgia</i>	Office national des pensions (ONP), Rijksdienst voor pensioenen (RVP) (kansallinen eläkevirsto), Bryssel.
<i>Tanska</i>	Direktoratet for Social Sikring og Bistand (kansallinen sosiaaliturva- ja huoltodirektoraatti), Kööpenhamina.
<i>Saksa</i>	Verband Deutscher Rentenversicherungsträger — Datenstelle (Saksan eläkevakuutuslaitosten liiton tietojenkäsittelykeskus), Würzburg.
<i>Espanja</i>	Instituto Nacional de la Seguridad Social (kansallinen sosiaaliturvalaitos), Madrid.
<i>Ranska</i>	Caisse nationale d'assurance-vieillesse — Centre informatique national -travailleurs migrants SCOM (kansallinen vanhuusvakuutuskassa, kansallinen tietojenkäsittelykeskus — siirtotyöläisosasto) Tours.

<i>Kreikka</i>	Idryma Koinonikon Asfaliseon (IKA) (sosiaaliturvalaitos), Ateena.
<i>Irlanti</i>	Department of Social Welfare (sosiaalihuoltoministeriö), Dublin.
<i>Italia</i>	Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (INPS) (kansallinen sosiaalihuoltolaitos), Rooma.
<i>Luxemburg</i>	Centre d'informatique, d'affiliation et de perception des cotisations, commun aux institutions de securité sociale (sosiaaliturvalaitosten yhteinen keskus tietojenkäsittelyä, vakuutusten rekisteröintiä ja maksujen keräämistä varten), Luxemburg
<i>Alankomaat</i>	Sociale Verzekeringsbank (sosiaalivakuutuspankki), Amsterdam.
<i>Norja</i>	Rikstrygdeverket (kansallinen vakuutushallinto), Oslo.
<i>Itävalta</i>	Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger (Itävallan sosiaalivakuutuslaitosten keskusliitto), Wien.
<i>Portugali</i>	Centro Nacional de Pensões (kansallinen eläkekeskus), Lissabon.
<i>Suomi</i>	Eläketurvakeskus/Pensions-skyddscentralen, Helsinki.
<i>Ruotsi</i>	Riksförsäkringsverket (kansallinen sosiaalivakuutuslaitos), Tukholma.
<i>Yhdistynyt kuningaskunta</i>	Department of Social Security, Records Branch (sosiaaliturvaministeriö, rekisteriosasto), Newcastle-upon-Tyne.”;

c) Päätös N:o 135, tehty 1 päivänä heinäkuuta 1987 (EYVL N:o C 281, 4.11.1988, s. 7).

Korvataan päätöksen 2.2 kohta seuraavasti:

”tämän etuuden odotettavissa olevat tai tosiasialliset kustannukset ovat enemmän kuin seuraava kiinteä summa:

a) BEF 20 000 Belgiassa olevaa asuinpaikan laitosta varten,

- b) DKK 3 600 Tanskassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, Ei mitään.
- c) DEM 1 000 Saksassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, L. ITÄVALTA
Ei mitään.”;
- d) GRD 50 000 Kreikassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
”N. SUOMI
- e) ESP 50 000 Espanjassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, Ei mitään.
- f) FRF 2 900 Ranskassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, O. RUOTSI
Ei mitään.”;
- g) IEP 300 Irlannissa olevaa asuinpaikan laitosta varten, iii) muutetaan otsikko ”L. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA” otsikoksi ”P. YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA”;
- h) ITL 590 000 Italiassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, e) Päätös N:o 150, tehty 26 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o C 229, 25.8.1993, s. 5).
Muutetaan päätöksen liite seuraavasti:
- i) LUF 20 000 Luxemburgissa olevaa asuinpaikan laitosta varten, i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
”K. NORJA
Folketrygdkontoret for utenlandssaker (kansallinen vakuutustoimisto, ulkomaanosasto), Oslo.
- j) NLG 1 100 Alankomaissa olevaa asuinpaikan laitosta varten, L. ITÄVALTA
1. Jos kyse on ainoastaan perhe-etuuksista: toimivaltainen Finanzamt (rahaasiain toimisto)
2. Muissa tapauksissa: toimivaltainen eläkevakuutuslaitos.”;
- k) NOK 3 600 Norjassa olevaa asuinpaikan laitosta varten, ii) muutetaan otsikko ”K. PORTUGALI” otsikoksi ”M. PORTUGALI”, ja lisätään sen jälkeen seuraava:
”N. SUOMI
1. Kansaneläkelaitos/Folkpensionsanstalten, Helsinki,
ja
- l) ATS 7 000 Itävallassa olevaa asuinpaikan laitosta varten,
- m) PTE 60 000 Portugalissa olevaa asuinpaikan laitosta varten,
- n) FIM 3 000 Suomessa olevaa asuinpaikan laitosta varten,
- o) SEK 3 600 Ruotsissa olevaa asuinpaikan laitosta varten,
- p) GBP 350 Yhdistyneessä kuningaskunnassa olevaa asuinpaikan laitosta varten.”;
- d) Päätös N:o 136, tehty 1 päivänä heinäkuuta 1987 (EYVL N:o C 64, 9.3.1988, s. 7).
Muutetaan päätöksen liite seuraavasti:
i) lisätään otsikkokohtaan ”J. ALANKOMAAT” jälkeen seuraava:
”K. NORJA

2. Eläketurvakeskus/Pensionsskyddcent-
ralen, Helsinki.

lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

O. RUOTSI

Ruotsissa asuvat edunsaajat:

Asuinpaikan sosiaalivirasto.

Edunsaajat, jotka eivät asu Ruotsissa:

Stockholms läns allmänna försäkrings-
kassa, utlandsavdelningen (Tukholman
sosiaalivakuutustoimisto, ulkomaan-
osasto).";

iii) muutetaan otsikko "L. YHDISTYNYT
KUNINGASKUNTA" otsikoksi
"P. YHDISTYNYT KUNINGASKUN-
TA".

a) Korvataan 3 artiklan 1 kohta seuraavalla:

"Komiteassa on kustakin jäsenvaltiosta kak-
si jäsentä.";

b) Korvataan 6 artiklan toinen virke seura-
valla:

"Puheenjohtaja valitaan kahden kolmasosan
enemmistöllä läsnäolevien jäsenten äänistä;
edellytyksenä kuitenkin on, että vähintään puo-
let jäsenistä äänestää asian puolesta.";

c) Korvataan 11 artiklassa virke: "Kuitenkin
vähintään 12 jäsenen on äänestettävä asian
puolesta" virkkeellä "Kuitenkin vähintään
puolen jäsenistä on äänestettävä asian puoles-
ta".

B. TYÖNTEKIJÖIDEN VAPAA LIKKUVUUS

368 L 0360: Neuvoston direktiivi
68/360/ETY, annettu 15 päivänä lokakuuta
1968, jäsenvaltioiden työntekijöiden ja heidän
perheidensä liikkumista ja oleskelua yhteisön
alueella koskevien rajoitusten poistamisesta
(EYVL N:o L 257, 19.10.1968, s. 13)

Korvataan liitteen alaviite 1 seuraavalla:

Alankomaiden, Belgian, Espanjan, Irlannin,
Ison-Britannian, Italian, Itävallan, Kreikan,
Luxemburgin, Norjan, Portugalin, Ranskan,
Ruotsin, Saksan, Suomen ja Tanskan, sen
mukaan, mitä maata lupa koskee."

C. MIESTEN JA NAISTEN YHTÄLÄISET MAHDOLLISUUDET

382 D 0043: Komission päätös 82/43/ETY,
tehty 9 päivänä joulukuuta 1981, miesten ja
naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevän
neuvoa-antavan komitean perustamisesta
(EYVL N:o L 20, 28.1.1982, s. 35), sellaisena
kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja - Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-

D. TYÖOIKEUS

380 L 0987: Neuvoston direktiivi
80/987/ETY, annettu 20 päivänä lokakuuta
1980, työntekijöiden suojaa työnantajan mak-
sukyvyttömyystilanteesta koskevan jäsenvalti-
oiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL
N:o L 283, 28.10.1980, s. 23), sellaisena kuin se
on muutettuna seuraavalla:

— **387 L 0164:** neuvoston direktiivi
87/164/ETY, annettu 2 päivänä maaliskuuta
1987 (EYVL N:o L 66, 11.3.1987, s. 11)

Lisätään liitteen I jaksoon ("Työntekijät,
joilla on erityislaatuinen työsuopimus tai työsu-
hde") seuraava:

"F. ITÄVALTA

1. Yhteisön toimivaltaisen elimen jäse-
net, jotka vastaavat kyseisen yhteisön
lakisääteisestä edustuksesta.

2. Osakkaat, joilla on oikeus käyttää
määräysvaltaa yhtiössä, vaikka tämä
määräysvalta perustuisikin luotta-
musasemaan."

"G. RUOTSI

Työntekijä, tai työntekijän jälkeanjää-

nyt omainen, joka yksin tai läheisten sukulaistensa kanssa omisti olennaisen osan työnantajan liikeyrityksestä tai liikeyrityksestä ja joka käytti huomattavaa vaikutusvaltaa sen toiminnassa. Tätä on sovellettava silloinkin kun työnantaja on oikeushenkilö, jolla ei ole liikeyritystä tai liiketoimintaa.”

E. TERVEYS JA TURVALLISUUS

1. **380 L 1107:** Neuvoston direktiivi 80/1107/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1980, työntekijöiden suojelemisesta vaaroilta, jotka liittyvät altistumiseen kemiallisille, fyysikaalisille ja biologisille tekijöille työssä (EYVL N:o L 327, 3.12.1980, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavalan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0642:** neuvoston direktiivi 88/642/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 356, 24.12.1988, s. 74)

Korvataan 10 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

2. **382 L 0130:** Neuvoston direktiivi 82/130/ETY, annettu 15 päivänä helmikuuta 1982, räjähdysvaarallisissa tiloissa kaivoskaasuille alttiissa kaivoksissa käytettäviä sähkölaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 59, 2.3.1982, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavalan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0035:** neuvoston direktiivi 88/35/ETY, annettu 2 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 20, 26.1.1988, s. 28)

— **391 L 0269:** neuvoston direktiivi

91/269/ETY, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 134, 29.5.1991, s. 51)

Korvataan 7 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

3. **388 D 0383:** Komission päätös 88/383/ETY, tehty 24 päivänä helmikuuta 1988, työturvallisuutta, työhygieniää ja työterveyshuoltoa koskevan tiedottamisen kehittämisestä (EYVL N:o L 183, 14.7.1988, s. 34)

Korvataan 3 artiklassa ilmaisu ”24 komission jäsenvaltioiden ehdotuksesta nimeämää jäsentä” ilmaisulla ”kustakin jäsenvaltiosta kaksi jäsentä”.

4. **378 D 0618:** Komission päätös 78/618/ETY, tehty 28 päivänä kesäkuuta 1978, kemiallisten yhdisteiden myrkyllisyyttä ja ekomyrkyllisyyttä käsittelevän tieteellisen neuvonantavan komitean perustamisesta (EYVL N:o L 198, 22.7.1978, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **388 D 0241:** komission päätös 88/241/ETY, tehty 18 päivänä maaliskuuta 1988 (EYVL N:o L 105, 26.4.1988, s. 29)

Korvataan 3 artiklassa numero ”24” numerolla ”32” ja numero ”12” numerolla ”16” (kaksi kertaa).

5. Erityisessä ministerineuvostossa kokoon-tuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätös, tehty 9 päivänä heinäkuuta 1957 (EYVL N:o 28, 31.8.1957, s. 487/57), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— Erityisessä ministerineuvostossa kokoon-tuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien tekemä neuvoston päätös, tehty 11 päivänä maaliskuuta 1965 (EYVL N:o 46, 22.3.1965, s. 698/65)

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14),

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-

leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17),

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Muutetaan liite seuraavasti:

a) Korvataan 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa numero "48" numerolla "64";

b) Korvataan 9 artiklan toisessa kohdassa numero "kuusi" numerolla "kahdeksan";

c) Korvataan 13 artiklan kolmannessa kohdassa numero "yhdeksän" sanalla "kaikki";

d) Korvataan 18 artiklan ensimmäisessä kohdassa numero "32" numerolla "43";

e) Korvataan 18 artiklan toisessa kohdassa numero "25" numerolla "33".

6. 374 D 0325: Neuvoston päätös 74/325/ETY, tehty 27 päivänä kesäkuuta 1974, työturvallisuuden työhygienian ja työterveyshuollon neuvoo-antavan komitean perustamisesta (EYVL N:o L 185, 9.7.1974, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17),

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 4 artiklan 1 kohdassa numero "72" numerolla "96".

F. VAMMAISET

393 D 0136: Neuvoston päätös 93/136/ETY, tehty 25 päivänä helmikuuta 1993, yhteisön kolmannelta toimintaohjelmasta vammaisten

hyväksi (Helios II 1993 — 1996) (EYVL N:o L 56, 9.3.1993, s. 30)

a) Korvataan 9 artiklan 1 kohdan a alakohdassa numero "24" numerolla "28";

b) Korvataan 10 artiklan 1 kohdan b alakohdassa numero "12" numerolla "16".

G. MUUT

375 R 1365: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1365/75, annettu 26 päivänä toukokuuta 1975, Euroopan elin- ja työolojen kehittämissäätiön luomisesta (EYVL N:o L 139, 30.5.1975, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17),

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja - Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan 6 artiklan 1 kohdassa numero "39" numerolla "51" ja saman kohdan a, b ja c alakohdassa numero "12" numerolla "16".

b) Korvataan 10 artiklan 1 kohdassa numero "12" numerolla "16".

V MAATALOUS

A. YLEISET MÄÄRÄYKSET

I Maatalouden kirjanpidon tietoverkko

365 R 0079: Neuvoston asetus N:o 79/65/ETY, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1965, verkoston luomisesta Euroopan talousyhteisön maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitotietojen keruuta varten (EYVL N:o 109, 23.6.1965, s. 1859/65), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3577:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 23)

Korvataan 4 artiklan 3 kohta seuraavasti:

”3. Yhteisön kirjanpitolilöjen enimmäismäärä on 80 000.

Kirjanpitolilöjen lukumäärä 1 päivänä maaliskuuta 1986 on:

— Espanjassa 12 000; kyseistä lukumäärää lisätään asteittain viiden seuraavan vuoden aikana siten, että se on lopulta 15 000;

— Portugalissa 1 800; kyseistä lukumäärää lisätään asteittain viiden seuraavan vuoden aikana siten, että se on lopulta 3 000;

Kirjanpitolilöjen lukumäärä 1 päivänä maaliskuuta 1995 on:

— Itävallassa 2 000;

— Norjassa 1 000;

— Ruotsissa 600; kyseistä lukumäärää lisätään kolmen seuraavan vuoden aikana siten, että se on lopulta 1 000;

— Suomessa 1 100.”

Lisätään 5 artiklan 1 kohtaan virke seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on perustettava kyseinen komitea kuuden kuukauden määräajassa liittymisestään.”.

II Tilastot

1. **372 L 0280:** Neuvoston direktiivi 72/280/ETY, annettu 31 päivänä heinäkuuta 1972, maitoa ja maitovalmisteita koskevien tilastotietöjen keruusta jäsenvaltioissa (EYVL N:o L 179, 7.8.1972, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1057:** komission asetus (ETY) N:o 1057/91, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 107, 27.4.1991, s. 11)

Korvataan 4 artiklan 2 kohdan 3 alakohdan a alakohta seuraavasti:

”a) kerätyn maidon ja kerman määrästä ja

rasvapitoisuudesta. Tiedot on ilmoitettava erikseen kustakin jäljempänä luetellun aluejaon mukaisesta alueesta ja niiden on katettava siellä olevat tuotantolaitokset:

Belgia:	Provinces/provincies
Tanska:	—
Saksa:	Regierungsbezirke
Kreikka:	Käsitellään yhtenä alueena
Espanja:	Comunidades autónomas
Ranska:	Régions de programme
Irlanti:	—
Italia:	Regioni
Luxemburg:	—
Alankomaat:	Provincies
Norja:	Fylker
Itävalta:	—
Portugali:	Regiões
Suomi:	—
Ruotsi:	—
Yhdistynyt kuningaskunta:	Standard regions

Kreikan osalta voidaan kuitenkin määrätä 7 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen, että tiedot on ilmoitettava erikseen määritetyn aluejaon mukaisista alueista.”.

2. **376 L 0625:** Neuvoston direktiivi 76/625/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1976, tilastotietöjen keruusta jäsenvaltioissa tiettyjen hedelmälaajien viljelmien tuotantomahdollisuuksien määrittämiseksi (EYVL N:o L 218, 11.8.1976, s. 10), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1057:** komission asetus (ETY) N:o 1057/91, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 107, 27.4.1991, s. 11)

Lisätään 1 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on suoritettava edellisissä alakohdissa tarkoitettujen tietöjen keruut ensimmäisen kerran 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä.”.

3. **379 R 0357:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 357/79, annettu 5 päivänä helmikuuta 1979, viininviljelyaloja koskevien tilastotietöjen keruusta (EYVL N:o L 54, 5.3.1979, s. 124), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3205:** neuvoston asetus (EY) N:o 3205/93, annettu 16 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 289, 24.11.1993, s. 4)

Lisätään 1 c artikla seuraavasti:

”1 c artikla

Itävallan tasavallan on suoritettava ensimmäisen perustietojen keruu vuonna 1999. Kyseinen tietojen keruu koskee tilannetta markkinointivuoden 1998/1999 juurineen kitkemisen ja istutusten jälkeen.”

Korvataan 5 artiklan 4 kohdan ensimmäisessä alakohdassa ilmaisu ”ja Helleenien tasavalta” ilmaisulla ”Helleenien tasavalta ja Itävallan tasavalta”.

Lisätään 6 artiklan 1 kohdan loppuun seuraava ilmaisu: ”Itävallan osalta vuodesta 1999/2000.”

Korvataan 6 artiklan 6 kohdan ensimmäinen luettelukohta seuraavasti:

”— ensimmäisen kerran, ennen 1 päivää lokakuuta 1981 Luxemburgin, Ranskan ja Saksan osalta, ennen 1 päivää lokakuuta 1984 Italian ja Kreikan osalta, ennen 1 päivää lokakuuta 1991 Espanjan ja Portugalin osalta ja ennen 1 päivää lokakuuta 1996 Itävallan osalta,”.

4. **382 L 0606:** Neuvoston direktiivi 82/606/ETY, annettu 28 päivänä heinäkuuta 1982, maatalouden vakinaisten työntekijöiden ja kausityöntekijöiden ansioita koskevien tietojen keruun järjestämisestä jäsenvaltioissa (EYVL N:o L 247, 23.8.1982, s. 22), sellaisena

kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 L 0534:** neuvoston direktiivi 91/534/ETY, annettu 14 päivänä lokakuuta 1991 (EYVL N:o L 288, 18.10.1991, s. 36)

Lisätään 1 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu tietojen keruu on suoritettava:

— 31 päivään joulukuuta 1996 mennessä Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa;

— 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä Itävallassa.”

Korvataan liitteessä I oleva 1 kohta seuraavasti:

”1. Belgia, Tanska, Saksa (lukuun ottamatta Berliinin, Bremenin, Hampurin ja Saarlandin osavaltioita (*Länder*)), Espanja, Ranska, Irlanti, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Norja, Itävalta, Suomi, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta: kokopäivätoimiset vakinaiset työntekijät.”.

5. **390 R 0837:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 837/90, annettu 26 päivänä maaliskuuta 1990, jäsenvaltioiden toimitettavista viljatuotantoa koskevista tilastotiedoista (EYVL N:o L 88, 3.4.1990, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3570:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3570/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 8)

Korvataan liite III seuraavasti:

”LIITE III

ALUEELLISET TASOT, JOITA TARKOITETAAN 6 ARTIKLASSA

Jäsenvaltiot	: Aluejaottelut
Belgique — België	: Provinces/Provincies
Danmark	: —
Deutschland	: Bundesländer
Ελλάδα	: Υπηρεσίες περιφερειακής ανάπτυξης ⁽¹⁾
España	: Comunidades autónomas
France	: Régions de programme
Ireland	: —
Italia	: Regioni ⁽²⁾
Luxembourg	: —
Nederland	: Provincies
Norge	: Fylker
Österreich	: —
Portugal	: NUTS II ⁽¹⁾
Suomi	: —
Sverige	: Bidragsområde norr : Bidragsområde söder : Övriga landet
United Kingdom	: Standard regions

NUTS = tilastollinen alueluokitus (“nomenclature des unités territoriales statistiques”).

⁽¹⁾ Alueelliset tiedot on toimitettava viimeistään kolmen vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

⁽²⁾ Kahden vuoden ajan tämän asetuksen voimaantulosta Italian alueet voidaan ryhmitellä NUTS I:n mukaisesti.”

6. **393 R 0959**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 959/93, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, jäsenvaltioiden toimittamista muita kasvituo-

teita kuin viljoja koskevista tilastotiedoista (EYVL N:o L 98, 24.4.1993, s. 1)

a) Korvataan liite VI seuraavasti:

”LIITE VI

ALUEELLISET TASOT, JOITA TARKOITETAAN 6 ARTIKLASSA

Jäsenvaltiot	: Aluejaottelut
Belgique — België	: Provinces/Provincies — Région
Danmark	: —
Deutschland	: Bundesländer
Ελλάδα	: Υπηρεσίες περιφερειακής ανάπτυξης ⁽¹⁾
España	: Comunidades autónomas
France	: Régions de programme
Ireland	: —
Italia	: Regioni
Luxembourg	: —
Nederland	: Provincies
Norge	: Fylker
Österreich	: —
Portugal	: NUTS II ⁽¹⁾
Suomi	: —
Sverige	: —
United Kingdom	: Standard regions

⁽¹⁾ Alueelliset tiedot on toimitettava viimeistään kolmen vuoden kuluessa tämän asetuksen voimaantulosta.

NUTS = tilastollinen alueluokitus (”nomenclature des unités territoriales statistiques”).

b) Korvataan liite VIII seuraavasti:

"LIITE VIII
TOISSIJAISET VIILJELYALAT JA TAVALLISEEN TILASTOTIETOJEN KERUUSEEN SISÄLLYTETTÄVÄT VIILJELYALAT

"Liite VIII taulukko

Asiakirja liittymisneuvottelujen ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu: liite I 111

CRONOS-koodi	Pääasiallinen tai rekisteröity viljelyala	B	DK	D	EL	E	F	IRL	I	L	NL	P	UK	N	A	FI	S	
1300	B. Kuivattavat kasvit	m	●	●	●	●	●	m	●	●	●	●	●	m	●	●	●	1
1320	Peltoherneet	--	●	●	m	m	●	m	●	●	●	m	●	m	●	●	●	2
1311	Muut kuivattavat herneet	m	m	m	m	m	--	m	m	m	m	●	●	m	m	m	m	3
1335	Pavut ja härkäpavut (ml. 1338)	m	--	●	●	●	●	m	m	m	m	●	●	--	--	--	--	4
1331	Kuivattavat tarhapavut	m	--	m	●	m	m	--	●	m	m	●	●	--	m	--	--	5
1343	Lupiinit	--	--	m	m	m	m	--	m	--	--	m	m	--	m	--	--	6
1341] 1342 } 1349]	Muut kuivattavat palkokasvit	--	--	m	●	m	m	--	●	--	--	m	m	--	m	m	--	7
1350	C. Juurikasvit	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	8
1360	Perunat	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	9
1370	Sokerijuurikkaat	●	●	●	●	●	●	●	●	m	●	m	●	--	●	●	●	10
1381	Rehujuurikkaat	●	●	●	--	m	●	●	●	●	m	m	m	--	m	m	m	11
1382	Muut juurikasvit	m	m	m	m	m	●	●	●	m	m	m	●	●	m	m	m	12
1400	D. Teollisuuskasvit	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	13
1420	Rapsi ja rypsi	●	●	●	--	m	●	m	●	●	●	m	●	●	●	●	●	14
1430	Auringonkukansiemenet	--	--	●	●	●	●	●	●	--	--	●	--	--	●	--	--	15
1470	Soijansiemenet	--	--	m	●	m	●	--	●	--	--	m	--	--	●	--	--	16
1460 + 1520	Kuitupellava ja pellavansiemenet	●	m	m	--	--	●	m	m	--	m	m	●	--	m	m	m	17
1490 + 1540	Puuvilla ja puuvillansiemenet	--	--	--	●	●	m	--	m	--	--	m	--	--	--	--	--	18
1480 (pl. 1490)	Muut öljysiemenet (esim: unikko, sinappi, seesami, jne.)	m	m	m	m	m	--	m	●	m	m	●	●	--	m	m	m	19
1530	Hamppu	--	--	--	--	--	m	--	●	●	--	--	●	--	--	--	--	20
1550	Tupakka	m	--	m	●	●	●	--	●	--	--	m	--	--	m	--	--	21
1560	Humala	m	--	●	--	m	m	m	m	●	--	m	m	--	m	--	--	22
1570 + 1571	Muut teollisuuskasvit	m	--	m	m	m	m	--	m	●	m	m	●	--	m	--	m	23
2600	E. Rehuksvit yhteensä (peltoalasta)	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	24
2610	Nurmirehut peltoalasta	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	25
2625	Rehumaissi	●	●	●	m	●	●	m	●	●	●	●	●	--	●	--	m	26
2680	Tilapäiset niityt ja laitumet	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	27
2612] 2671 } 2672 } 2673]	Muut nurmirehut	●	●	●	●	●	●	●	●	●	m	●	●	●	m	●	●	28
1600 + 2260	F. Tuoreet kasvikset	●	●	●	●	●	●	m	●	m	●	●	●	●	●	●	●	29
3001	G. Kukat ja koristekasvit	m	m	●	●	m	●	m	●	m	●	m	●	m	m	m	m	30
3310	H. Siemenviljelmät	m	●	●	●	m	●	m	●	m	●	m	m	●	m	m	●	31
2696	I. Kesannointi, ml. viherlannoituskasvustot	●	●	●	●	●	●	●	●	m	●	●	●	●	●	●	●	32

● Sisällytetään 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tavalliseen tilastotietojen keruuseen.
m Merkitykseltään toisarvoiset viljelyalat (ts. vähemmän kuin 5 000 ha tai 1 % kunkin jäsenvaltion peltoalasta).
-- Tuotetta ei viljellä.
Huomautus: Suurakkoset B, C, D, E, F, G, H ja I viittaavat liitteen II osastoihin.

III Laatu- ja politiikka

1. **392 R 2081:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/92, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1992, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden maantieteellisten merkintöjen ja alkuperänimitysten suojasta (EYVL N:o L 208, 24.7.1992, s. 1)

Lisätään 2 artiklan 7 kohtaan, 10 artiklan 1 kohtaan ja 17 artiklan 1 kohtaan virke seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta edellä tarkoitettu määräaika lasketaan kyseisten valtioiden liittymispäivästä.”

2. **392 R 2082:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2082/92, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1992, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden erityisluonnetta koskevista todistuksista (EYVL N:o L 208, 24.7.1992, s. 9)

Lisätään 7 artiklan 4 kohtaan virke seuraavasti:

”Itävalta, Norja, Ruotsi ja Suomi julkaisevat kyseiset tiedot kuuden kuukauden määräajassa liittymisestään.”

Lisätään 14 artiklan 1 kohtaan virke seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta edellä tarkoitettu määräaika lasketaan kyseisten valtioiden liittymispäivästä.”

B. YHTEISET MARKKINAJÄRJESTELYT

I Maito ja maitotuotteet

1. **368 R 0985:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 985/68, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1968, voin ja kerman markkinoiden interventioitoimenpiteitä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 169, 18.7.1968, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 2045:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2045/91, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1991 (EYVL N:o L 187, 13.7.1991, s. 1)

Lisätään 1 artiklan 3 kohdan b alakohtaan luettelamakohdat seuraavasti:

— luokkaan ”meierismør” kuuluvaa norjalaisen voin osalta,

— luokkaan ”Teebutter” kuuluvaa itävaltalaisen laatuvoion osalta,

— luokkaan ”meijerivoi/mejerismør” kuuluvaa suomalaisen voin osalta,

— luokkaan ”svenskt smör” kuuluvaa ruotsalaisen voin osalta.”

2. **387 R 0777:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 777/87, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1987, voin ja rasvattoman maitojauheen interventio-ostojärjestelmän muuttamisesta (EYVL N:o L 78, 20.3.1987, s. 10), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1634:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1634/91, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1991 (EYVL N:o L 150, 15.6.1991, s. 26)

Korvataan 1 artiklan 2 kohdassa ilmaisu ”106 000 tonnia” ilmaisulla ”109 000 tonnia”.

3. **387 R 1898:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1898/87, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1987, maidon ja maitotuotteiden kaupan pitämisessä käytettävien nimitysten suojaamisesta (EYVL N:o L 182, 3.7.1987, s. 36), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **388 R 0222:** komission asetus (ETY) N:o 222/88, annettu 22 päivänä joulukuuta 1987 (EYVL N:o L 28, 1.2.1988, s. 1)

Lisätään liitteeseen seuraavat nimitykset:

— kulturmelk

— rømme

— prim

— viili/fil

— smetana

— fil”.

4. **392 R 1601:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/92, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1992, Kanariansaarten tiettyjä maataloustuotteita koskevista erityistoimenpiteistä (EYVL N:o L 173, 27.6.1992, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1974:** komission asetus (ETY) N:o 1974/93, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 180, 23.7.1993, s. 26)

Lisätään 2 artiklaan alakohta seuraavasti:

”Liitettä voidaan muuttaa asetuksen (ETY) N:o 804/68 30 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen tarvittaessa tiettyjen sellaisten norjalaista tai ruotsalaista alkuperää olevien maitotuotteiden lisäämiseksi, jotka vastaavat saariston tarpeita ja joita perinteisesti lähetetään kyseisille saarille.”.

maito- ja maitotuotealan lisämaksusta (EYVL N:o L 405, 31.12.1992, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0647:** komission asetus (EY) N:o 647/94, annettu 23 päivänä maaliskuuta 1994 (EYVL N:o L 80, 24.3.1994, s. 16)

Korvataan 3 artiklan 2 kohdan

— ensimmäisessä alakohdassa oleva taulukko seuraavasti:

5. **392 R 3950:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3950/92, annettu 28 päivänä joulukuuta 1992,

(tonneina)

Jäsenvaltiot	Toimitukset	Suorat myynnit
Belgia	3 066 337	244 094
Tanska	4 454 459	889
Saksa ⁽¹⁾	27 764 778	100 038
Kreikka	625 985	4 528
Espanja	5 200 000	366 950
Ranska	23 637 283	598 515
Irlanti	5 233 805	11 959
Italia	9 212 190	717 870
Luxemburg	268 098	951
Alankomaat	10 983 195	91 497
Norja	1 842 000	—
Itävalta	2 205 000	367 000
Portugali	1 804 881	67 580
Suomi	2 342 000	10 000
Ruotsi	3 300 000	3 000
Yhdistynyt kuningaskunta	14 247 283	342 764

⁽¹⁾ josta 6 244 566 tonnia toimituksia ostajille uusien osavaltioiden (*Länder*) alueella ja 8 801 tonnia suoria myyntejä uusissa osavaltioissa.

— ja lisätään alakohdat seuraavasti:

aloittaa tuotanto uudelleen liittyminen vaikuttaa haitallisesti.

Itävaltalaisen ”SLOM”-tuottajien huomioon ottamiseksi Itävallan tuottajille yhteisön lainsäädännön mukaisesti myönnettävää toimituskiintiön kokonaismäärää voidaan korottaa enintään 180 000 tonnilla. Tämä varaerä ei ole siirrettävä, ja se on käytettävä yksinomaan sellaisten tuottajien hyväksi, joiden oikeuteen

Suomalaisten ”SLOM”-tuottajien huomioon ottamiseksi Suomen tuottajille yhteisön lainsäädännön mukaisesti myönnettävää toimituskiintiön kokonaismäärää voidaan korottaa enintään 200 000 tonnilla. Tämä varaerä ei ole siirrettävä, ja se on käytettävä yksinomaan

sellaisen tuottajien hyväksi, joiden oikeuteen aloittaa tuotanto uudelleen liittyminen vaikuttaa haitallisesti.

Norjalaisten ”SLOM”-tuottajien huomioon ottamiseksi Norjan tuottajille yhteisön lainsäädännön mukaisesti myönnettävää toimituskiintiön kokonaismäärää voidaan korottaa enintään 175 000 tonnilla. Tämä varaerä ei ole siirrettävä, ja se on käytettävä yksinomaan sellaisten tuottajien hyväksi, joiden oikeuteen aloittaa tuotanto uudelleen liittyminen vaikuttaa haitallisesti.

Kokonaismäärien korotuksesta sekä edellytyksistä, joiden mukaisesti kolmessa edellisessä alakohdassa tarkoitettujen tuottajakohtaiset viitemäärät myönnetään, päätetään 11 artiklassa tarkoitettuna menettelyn mukaisesti.”

Lisätään 4 artiklan 1 kohtaan toinen alakohhta seuraavasti:

”Kuitenkin Itävallan, Norjan ja Suomen osalta päivämäärä 31 päivä maaliskuuta 1993 korvataan päivämäärällä 31 päivä maaliskuuta 1995 ja Ruotsin osalta päivämäärällä 31 päivä maaliskuuta 1996”.

Lisätään 11 artiklaan toinen alakohhta seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta maidon edustavina ominaisuuksina pidetään kuitenkin kalenterivuoden 1992 ominaisuuksia, ja toimitettuna maidon kansalliseksi keskimääräiseksi edustavaksi rasvapitoisuudeksi vahvistetaan Itävallalle 4,03 prosenttia, Norjalle 3,87 prosenttia, Ruotsille 4,33 prosenttia ja Suomelle 4,34 prosenttia.”

II Naudanliha

1. **368 R 0805:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 805/68, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1968, naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 148, 27.6.1968, s. 24), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3611:** neuvoston asetus (EY) N:o 3611/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 328, 29.12.1993, s. 7)

Lisätään 4 b artiklaan 3 a kohta seuraavasti:

”3 a. Poiketen siitä, mitä 3 kohdan kolmannen alakohdan b alakohdassa säädetään, Itävallalle, Norjalle, Ruotsille ja Suomelle vahvistettavien alueellisten enimmäismäärien mukaiset eläinten kokonaismäärät ovat:

- 423 400 Itävallan osalta
- 175 000 Norjan osalta
- 250 000 Ruotsin osalta
- 250 000 Suomen osalta.

Komissio vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt tämän kohdan soveltamisesta ja erityisesti tarvittavat mukautus- ja siirtymätoimenpiteet 27 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”

Lisätään 4 d artiklaan 1 a kohta seuraavasti:

”1 a. Poiketen siitä, mitä 2, 3 ja 4 kohdassa säädetään, tuottajakohtaiset enimmäismäärät myönnetään tuottajille kullekin näistä jäsenvaltioista varatusta palkkio-oikeuksien kokonaismäärästä. Kyseisten oikeuksien kokonaismäärät ovat:

- Itävallan osalta 325 000
- Norjan osalta 50 000
- Ruotsin osalta 155 000
- Suomen osalta 55 000.

Kyseiset luvut sisältävät sekä alunperin myönnettävät palkkio-oikeudet että kyseisten jäsenvaltioiden esittämät varaukset.

Komissio vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt tämän kohdan soveltamisesta ja erityisesti tarvittavat mukautus- ja siirtymätoimenpiteet 27 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”

2. **390 R 1186:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1186/90, annettu 7 päivänä toukokuuta 1990, yhteisön täysikasvuisten nautaeläinten ruhojen laatuokituksen soveltamisalan laajentamisesta (EYVL N:o L 119, 11.5.1990, s. 32)

Täydennetään 1 artiklan 1 kohtaa alakohdalla seuraavasti:

”Edellisessä alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden toteutetaan Norjassa ja Suomessa 1 päivään tammikuuta 1996 mennessä.”

III Humala

1. **371 R 1696:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1696/71, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1971, humala-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 175, 4.8.1971, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3124:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3124/92, annettu 26 päivänä lokakuuta 1992 (EYVL N:o L 313, 30.10.1992, s. 1)

Lisätään 17 artiklan 6 kohtaan virke seuraavasti:

”Itävallan osalta kesto-aika on viisi vuotta liittymisajankohdasta.”.

2. **377 R 1784:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1784/77, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1977, humalan varmentamisesta (EYVL N:o L 200, 8.8.1977, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1987:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1987/93, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 182, 24.7.1993, s. 1)

Lisätään 9 artiklaan virke seuraavasti:

”Itävallan on toimitettava nämä tiedot kolmen kuukauden kuluessa liittymisestä.”.

3. **382 R 1981:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1981/82, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1982, luettelosta niistä yhteisön alueista, joilla humalan tuotantotukea myönnetään vain hyväksytyille tuottajaryhmittymille (EYVL N:o L 215, 23.7.1982, s. 3), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3337:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3337/92, annettu 16 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 336, 20.11.1992, s. 2)

Lisätään liitteessä olevaan luetteloon seuraava alue:

”Österreich”.

IV Siemenet

371 R 2358: Neuvoston asetus (ETY) N:o

2358/71, annettu 26 päivänä lokakuuta 1971, siemenalan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 246, 5.11.1971, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3375:** komission asetus (EY) N:o 3375/93, annettu 9 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 303, 10.12.1993, s. 9)

Täydennetään 8 artiklaa lisäämällä siihen alakohdat seuraavasti:

”Norja ja Suomi voivat kuitenkin komission suostumuksella myöntää tukea:

- tietyille määrille siemeniä,
- tietyille määrille viljakasvien siemeniä,

joita tuotetaan ainoastaan kyseisissä maissa niiden erityisten ilmasto-olosuhteiden vuoksi.

Kolmen vuoden kuluessa liittymisestä komissio toimittaa neuvostolle kyseisten kahden jäsenvaltion hyvissä ajoin toimittamien tietojen perusteella kertomuksen sallitun tuen tuloksista ja tarvittaessa liittyy siihen tarpeelliset ehdotukset. Neuvosto päättää asiasta 3 artiklan 4 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen.”.

V Munat ja siipikarja

375 R 2782: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2782/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotannosta ja pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 282, 1.11.1975, s. 100), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1057:** komission asetus (ETY) N:o 1057/91, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 107, 27.4.1991, s. 11)

a) Korvataan 5 artiklan 2 kohta seuraavasti:

”2. Siitosmunat kuljetetaan moitteettoman puhtaissa pakkauksissa, jotka sisältävät yksinomaan saman lajin, saman luokan ja saman siipikarjatyyppin siitosmunia, jotka ovat peräisin samasta laitoksesta ja joissa on ainakin maininta ”oeufs à couver”, ”broedeieren”, ”rugeæg”, ”Bruteier”, ”αυγά προς εκκόλαψιν”, ”huevos para incubar”, ”eggs for hatching”, ”uova da cova”, ”rugeegg”, ”ovos para incu-

bação”, ”munia haudottavaksi” tai ”kläckägg”.”;

b) Korvataan 6 artikla seuraavasti:

”6 artikla

Kolmansista maista peräisin olevia siitosmunia saa tuoda ainoastaan, jos niissä on vähintään kolmen millimetrin korkuisin kirjaimin alkuperämaan nimi ja maininta ”à couver”, ”broedei”, ”rugeæg”, ”Brutei”, ”προϋ εκκόλωλυ”, ”para incubar”, ”hatching”, ”cova”, ”rugeegg”, ”para incubação”, ”hau-dottavaksi”, ”för kläckning”. Niiden pakkaukset saavat sisältää yksinomaan saman lajin, saman luokan, saman siipikarjatyypin, samasta alkuperämaasta ja samalta lähettäjältä peräisin olevia siitosmunia, ja niissä on oltava vähintään seuraavat merkinnät:

- a) muniin tehdyt merkinnät;
- b) siipikarjalaji, josta munat ovat peräisin;
- c) lähettäjän nimi tai toiminimi ja osoite.”.

VI Sokeri

1. **368 R 0206:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 26/68, annettu 20 päivänä helmikuuta 1968, juurikasostoista tehtävien sopimusten ja ammattienvälisten sopimusten kehysäännöksistä (EYVL N:o L 47, 23.2.1968, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan 5 artiklan 4 kohta seuraavasti:

”4. Kuitenkin toimitettaessa juurikkaita Espanjassa, Irlannissa, Kreikassa, Portugalissa, Suomessa, Tanskassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa vapaasti sokeritehtaalla, sopimuksessa määrätään valmistajan osallistumisesta kuljetuskustannuksiin ja määritetään sen prosenttiosuus tai määrä.”.

b) Lisätään 8 a artiklaan alakohta seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta:

— korvataan 4 artiklan 2 kohdassa ja 10 artiklan 2 kohdassa ilmaisu ”markkinointivuonna 1967/1968” ilmaisulla ”markkinointivuonna 1994/1995” sekä 5 artiklan 2 kohdassa ja 6 artiklan 2 kohdassa ilmaisu ”markkinointivuodelle 1967/1968” ilmaisulla ”markkinointivuodelle 1994/1995”.

— korvataan 5 artiklan 3 kohdassa ja 8 artiklan d alakohtassa ilmaisu ”ennen sokerin markkinointivuotta 1968/1969” ilmaisulla ”ennen markkinointivuotta 1995/1996”.

2. **381 R 1785:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1785/81, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1981, sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 177, 1.7.1981, s. 4), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0133:** neuvoston asetus (EY) N:o 133/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 22, 27.1.1994, s. 7)

a) Lisätään 16 a artiklaan 2 a kohta seuraavasti:

”2 a. Ensimmäisen liittymistä seuraavan vuoden ajan Suomi saa tuoda raakasokeria kolmansista maista alennetulla tuontimaksulla enintään 40 000 tonnin määrään saakka.

Edellisen alakohtaan säännöksiä tarkistetaan tämän asetuksen tarkistamisen yhteydessä, joka on tehtävä ennen markkinointivuoden 1994/1995 loppua.”;

b) Korvataan 16 a artiklan 7 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”7. Edellä 6 kohdassa tarkoitettua lupaa koskeva hakemus on esitettävä Portugalin ja Suomen toimivaltaiselle laitokselle ja siihen on liitettävä puhdistajan antama ilmoitus, jolla tämä sitoutuu puhdistamaan Portugalissa ja Suomessa kyseisen raakasokerimäärän sen tuontia seuraavien kuuden kuukauden kuluessa.”;

c) Korvataan 16 a artiklan 10 kohdan johdantokappale seuraavasti:

”Portugalin ja Suomen on toimitettava komissiolle.”;

d) Korvataan 24 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1. Jäsenvaltioiden on myönnettävä tässä osastossa säädettyin edellytyksin A-kiintiö ja B-kiintiö jokaiselle alueelleen sijoittautuneelle sokerin- ja isoglukoosintuotantoyritykselle:

— jolla on markkinointivuoden 1993/1994

aikana ollut A-kiintiö ja B-kiintiö, tai

— joka Itävallan, Ruotsin ja Suomen osalta on tuottanut sokeria tai isoglukoosia kalenterivuonna 1994.”;

e) Korvataan 24 artiklan 2 kohta seuraavasti:

”2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen A- ja B-kiintiöiden myöntämiseksi vahvistetaan seuraavat perusmäärät:

I A-perusmäärät

Alueet	a) Sokerin A-perusmäärä ⁽¹⁾	b) Isoglukoosin A-perusmäärä ⁽²⁾
Tanska	328 000,0	—
Saksa	1 990 000,0	28 882,0
Kreikka	290 000,0	10 522,0
Espanja	960 000,0	75 000,0
Ranska (emämaa)	2 530 000,0	15 887,0
Ranskan merentakaiset departementit	466 000,0	—
Irlanti	182 000,0	—
Italia	1 320 000,0	16 569,0
Alankomaat	690 000,0	7 426,0
Itävalta	316 529,0	—
Portugali (manner)	54 545,5	8 093,9
Azorien itsehallintoalue	9 090,9	—
Suomi	133 433,0	10 845,0
Ruotsi	336 364,0	—
Belgian ja Luxemburgin talousliitto	56 667,0	680 000,0
Yhdistynyt kuningaskunta	1 040 000,0	21 696,0
⁽¹⁾ Tonneina valkoista sokeria.		
⁽²⁾ Tonneina kuiva-ainetta.		

II B-perusmäärät

Alueet	a) Sokerin B-perusmäärä ⁽¹⁾	b) Isoglukoosin B-perusmäärä ⁽²⁾
Tanska	96 629,3	—
Saksa	612 312,9	6 802,0
Kreikka	29 000,0	2 478,0
Espanja	40 000,0	8 000,0
Ranska (emämaa)	759 232,8	4 135,0
Ranskan merentakaiset departementit	46 600,0	—
Irlanti	18 200,0	—
Italia	248 250,0	3 902,0
Alankomaat	182 000,0	1 749,0
Itävalta	73 881,0	—
Portugali (manner)	5 454,5	1 906,1
Azorien itsehallintoalue	909,1	—
Suomi	13 343,0	1 085,0
Ruotsi	33 636,0	—
Belgian ja Luxemburgin talousliitto	146 000,0	15 583,0
Yhdistynyt kuningaskunta	140 000,0	5 787,0
⁽¹⁾ Tonneina valkoista sokeria. ⁽²⁾ Tonneina kuiva-ainetta.”		

f) Lisätään 24 artiklan 3 kohtaan toinen ja kolmas alakohta seuraavasti:

”Kuitenkin niiden sokerintuotantoyritysten, jotka ovat sijoittautuneet:

a) **Itävaltaan**, sokerintuotantoyrityksen A-kiintiö ja B-kiintiö ovat vastaavat 2 kohdan I alakohdan a alakohdassa ja II alakohdan a alakohdassa Itävallalle vahvistettuja A-perusmäärää ja B-perusmäärää;

b) **Suomeen**, sokerintuotantoyrityksen A-kiintiö ja B-kiintiö ovat vastaavat 2 kohdan I alakohdan a alakohdassa ja II alakohdan a alakohdassa Suomelle vahvistettuja A-perusmäärää ja B-perusmäärää;

c) **Ruotsiin**, sokerintuotantoyrityksen A-kiintiö ja B-kiintiö ovat vastaavat 2 kohdan I alakohdan a alakohdassa ja II alakohdan a alakohdassa Ruotsille vahvistettuja A-perusmäärää ja B-perusmäärää.

Lisäksi Suomeen sijoittautuneen isoglukoosintuotantoyrityksen kyseisen yrityksen A-kiintiö ja B-kiintiö vastaavat 2 kohdan I alakohdan b alakohdassa ja II alakohdan b alakohdassa Suomelle vahvistettuja A-perusmäärää ja B-perusmäärää.”

VII Viini ja alkoholijuomat

1. **386 R 2392**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2392/86, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1986, yhteisön viinitilarekisterin perustamisesta

(EYVL N:o L 208, 31.7.1986, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3577:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 23)

Lisätään 4 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan virke seuraavasti:

”Itävallassa se laaditaan kahden vuoden kuluessa liittymisajankohdasta.”.

2. **387 R 0822:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 822/87, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1987, viinikaupan yhteisestä järjestämisestä (EYVL N:o L 84, 27.3.1987, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1566:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1566/93, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 154, 25.6.1993, s. 39)

Lisätään 9 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan a alakohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan ilmaisen ”Saksassa” jälkeen ilmaisu ”ja Itävallassa”.

3. **387 R 0823:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 823/87, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1987, erityisesti määritetyillä alueilla tuotettuja laatuviinejä koskevista erityissäännöksistä (EYVL N:o L 84, 27.3.1987, s. 59), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 3896:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3896/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 368, 31.12.1991, s. 3)

Lisätään 15 artiklan 2 kohtaan alakohta seuraavasti:

”h) Itävallassa:

viinien alkuperää osoittavat merkinnät yhdistettyinä seuraaviin nimikkeisiin:

- Qualitätswein mit staatlicher Prüfnummer, Qualitätswein
- Kabinett oder Kabinettwein
- Qualitätswein besonderer Reife und Leseart oder Prädikatswein
- Spätlese oder Spätlesewein
- Auslese oder Auslesewein

- Beerenauslese oder Beerenauslesewein
- Ausbruch oder Ausbruchwein
- Trockenbeerenauslese oder Trockenbeerenauslesewein
- Eiswein, Strohwein.”.

4. **389 R 1576:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1576/89, annettu 29 päivänä toukokuuta 1989, tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvasta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 160, 12.6.1989, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3280:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3280/92, annettu 9 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 327, 13.11.1992, s. 3)

a) Lisätään 1 artiklan 4 kohdan r alakohdtaan 3 alakohta seuraavasti:

”3. Nimitykset ”Jägertee”, ”Jagertee” ja ”Jagatee” on varattu Itävallasta peräisin olevalle liköörille, joka on valmistettu maatalousperäisestä etyylialkoholista, tiettyjen alkoholijuomien tiivisteestä tai teestä ja johon on lisätty luontaisia aromiaineita, sellaisena kuin ne määritellään direktiivin 88/388/ETY 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdassa. Näiden juomien alkoholipitoisuus on vähintään 22,5 tilavuusprosenttia. Näiden juomien sokeripitoisuus, ilmaistuna inverttisokerina on vähintään 100 grammaa litraa kohti.”;

b) Lisätään 1 artiklan 4 kohtaan u alakohta seuraavasti:

”u) ”Väkevällä glögillä/Spritzglögillä”

Alkoholijuomaa, joka on valmistettu maustamalla maatalousperäistä etyylialkoholia luontaisella tai luontaisenkaltaisella neilikka- ja/tai kaneliaromilla käyttämällä jotakin seuraavista menetelmistä: maseroimalla ja/tai tislaamalla, alkoholia uudelleen tislaamalla yhdessä edellä mainittujen kasvien kanssa, lisäämällä luontais- tai luontaisenkaltaista neilikka- tai kaneliaromia taikka yhdistämällä näitä menetelmiä.

Myös muita luontaisia tai luontaisenkaltaisia, makua ja aromia antavia kasviuutteita voidaan käyttää direktiivin 88/388/ETY mukaisesti, mutta edellä mainittujen mausteiden maun on oltava vallitseva. Viinin tai viinituotteiden pitoisuus ei saa olla yli 50 prosenttia.”;

c) Lisätään 4 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan a alakohtaan luetelmakohtat seuraavasti:

- suomurain,
- mesimarja,
- karpalo,
- puolukka,
- tyrnimarja”;

d) Täydennetään liitteessä II olevaa kohtaa ”5. Brandy” seuraavilla ilmaisuilla:

”Wachauer Weinbrand, Weinbrand Dürnstein”,

kohtaa ”7. Hedelmäviina” seuraavilla ilmaisuilla:

”Wachauer Marillenbrand”,

kohtaa ”12. Kuminalla maustetut tislattut alkoholijuomat” seuraavilla ilmaisuilla:

”Norsk Akevitt/Norsk Akvavit/Norsk Aquavit/Norwegian Aquavit” ”Svensk Aquavit/Svensk Akvavit/Swedish Aquavit”,

kohtaa ”14. Likööri” seuraavilla ilmaisuilla:

”Finnish Berry/fruit liqueur
Grossglockner Alpenbitter
Mariazeller Magenlikör
Mariazeller Jagasaftl
Punchheimer Bitter
Punchheimer Schlosseigt
Steinfelder Magenbitter
Wachauer Marillenlikör”,

kohtaa ”15. Tislattut alkoholijuomat” seuraavilla ilmaisuilla:

”Svensk Punsch/Swedish Punsch”

ja lisätään 16 kohta seuraavasti:

”16. Vodka: Norsk Vodka/Norwegian Vodka
Svensk Vodka/Swedish Vodka
Suomalainen vodka/finsk vodka/Vodka of Finland”.

5. **389 R 2389:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2389/89, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1989, viiniköynnöslajikkeiden luokittelua koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 232, 9.8.1989, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3577:** neuvoston asetus (ETY) N:o

3577/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 23)

Lisätään 3 artiklan 1 kohtaan ilmaisun ”— Portugalissa alue,” edelle luetelmakohta seuraavasti:

— ”Itävallassa Bundesland.”.

6. **389 R 2392:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2392/89, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1989, viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 232, 9.8.1989, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 3897:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3897/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 368, 31.12.1991, s. 5)

Korvataan 2 artiklan 3 kohdan i alakohdan ensimmäinen luetelmakohta seuraavasti:

— ”Landwein” Saksan liittotasavallasta ja Itävallan tasavallasta peräisin oleville pöytäviineille.”.

7. **389 R 3677:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3677/89, annettu 7 päivänä joulukuuta 1989, tiettyjen maahantuotujen laatuviinien kokonaisalkoholipitoisuudesta tilavuusprosentteina ja kokonaisuutena sekä asetuksen (ETY) N:o 2931/80 kumoamisesta (EYVL N:o L 360, 9.12.1989, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2606:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2606/93, annettu 21 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 239, 24.9.1993, s. 6)

Poistetaan 1 artiklan 1 kohdan a alakohta 1 päivästä maaliskuuta 1995.

8. **391 R 1601:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/91, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1991, maustettujen viinien, maustettujen viinipohjaisien juomien ja maustettujen viinistä valmistettujen juomasekoitusten määrittelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 149, 14.6.1991, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3279:** neuvoston asetus (ETY) N:o

3279/92, annettu 9 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 327, 13.11.1992, s. 1)

a) Lisätään 2 artiklan 2 kohtaan d alakohta seuraavasti:

”d) Väkevä viiniglögi/Starkvinsglögg

Maustettu viini, joka on valmistettu viinistä 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla ja jolle ominainen maku on saatu käyttämällä kanelia ja/tai neilikkaa, joita on aina käytettävä yhdessä muiden mausteiden kanssa; tämä juoma voidaan makeuttaa 3 artiklan a kohdan mukaisesti.”;

b) Lisätään 2 artiklan 3 kohdan f alakohdan a ja b alakohtaan seuraavat:

”f a) Viiniglögi/Vinglögg

maustettu juoma, joka on valmistettu yksinomaan puna- tai valkoviinistä sekä sokerista ja joka maustettu pääasiassa kanelilla ja/tai neilikalla. Jos juoma on valmistettu valkoviinistä, myyntinimitystä ”Viiniglögi/Vinglögg” on täydennettävä ilmaisulla ”valkoviini”.

f b) Glögg

maustettu juoma, joka on valmistettu yksinomaan puna- tai valkoviinistä sekä sokerista ja joka maustettu pääasiassa kanelilla ja/tai neilikalla. Jos juoma on valmistettu valkoviinistä, myyntinimitystä ”Glögg” on täydennettävä ilmaisulla ”valkoviini”.

9. **392 R 2333:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2333/92, annettu 13 päivänä heinäkuuta 1992, kuohuviinien ja hiilihapotettujen kuohuviinien kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 231, 13.8.1992, s. 9)

Korvataan 6 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohta seuraavasti:

”a) merkintä ”Winzersekt” Saksassa valmistetulle ja merkintä ”Hauersekt” Itävallassa valmistetulle tma-laatukuohuviineille, jotka täyttävät seuraavat edellytykset:

— ne on saatu samalta viinitilalta tai saman tuottajaryhmittymän eri tiloilta korjatuista rypäleistä, joilla 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettu

valmistaja viinyyttää tma-laatukuohuviinien valmistukseen tarkoitettuja rypäleitä,

— niitä pitää kaupan ensimmäisessä luettelumakohdassa tarkoitettu valmistaja ja ne pannaan esille varustettuna etiketein, joissa on merkintä viinitilasta, viiniköynnöslajikkeesta ja vuosikerrasta.”.

VIII Lampaan- ja vuohenliha

1. **385 R 3643:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3643/85, annettu 19 päivänä joulukuuta 1985, tiettyihin kolmansiin maihin vuodesta 1986 alkaen sovellettavasta lampaan- ja vuohenliha-alan tuontijärjestelmästä (EYVL N:o L 348, 24.12.1985, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3890:** komission asetus (ETY) N:o 3890/92, annettu 28 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 391, 31.12.1992, s. 51)

Poistetaan 1 artiklan 1 kohdan a alaviitteestä ilmaisu ”Itävallaa”.

2. **389 R 3013:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3013/89, annettu 25 päivänä syyskuuta 1989, lampaan- ja vuohenliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 289, 7.10.1989, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0233:** neuvoston asetus (EY) N:o 233/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 30, 3.2.1994, s. 9)

Lisätään asetukseen artikkelit seuraavasti:

”5 e artikla

1. Poiketen siitä, mitä 5 a artiklan 1, 2, ja 3 kohdassa, 4 kohdan a alakohdassa sekä 5 ja 6 kohdassa säädetään, Itävallalle, Ruotsille ja Suomelle vahvistetaan 5 artiklassa tarkoitettujen palkkion myöntämisen enimmäismäärä. Kyseiseen enimmäismäärään sisältyvien oikeuksien kokonaismäärä on:

- Itävallan osalta 205 651,
- Ruotsin osalta 180 000,
- Suomen osalta 80 000.

Kyseiset luvut sisältävät sekä alunperin myönnettävät määrät että kyseisten jäsenvaltioiden esittämät varaukset.

2. Tuottajakohtaiset enimmäismäärät myönnetään edellä mainittujen enimmäismäärien perusteella Itävallan, Ruotsin ja Suomen tuottajille viimeistään:

— Itävallan osalta 31 päivänä joulukuuta 1996,

— Ruotsin ja Suomen osalta 31 päivänä joulukuuta 1995.

3. Komissio vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta ja erityisesti tarvittavat mukautus- ja siirtymätoimenpiteet 30 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”

”5 f artikla

1. Poiketen siitä, mitä 5 a artiklan 1, 2, ja 3 kohdassa, 4 kohdan a alakohdassa sekä 5 ja 6 kohdassa säädetään, Norjalle vahvistetaan 5 artiklassa tarkoitetun palkkion myöntämisen enimmäismäärä. Kyseiseen enimmäismäärään sisältyvien oikeuksien kokonaismäärä on:

— 1 040 000 palkkioon oikeutettua uuhta, ja

— palkkioon oikeutettujen vuohien osalta lukumäärä, joka vahvistetaan ennen 30 päivää syyskuuta 1995 30 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Kyseinen lukumäärä vahvistetaan tämän asetuksen 5 artiklan 5 kohdan ja asetuksen (ETY) N:o 3493/90 1 artiklan 5 kohdan mukaisesti vuonna 1991 kansallisen tukirekisterin (PRODUKSJONSTILLEGGS-REGISTERET) mukaan myönnettyjen palkkioiden perusteella, ja sitä sovelletaan markkinointivuodesta 1995.

Tämän kohdan mukaisesti vahvistetut luvut sisältävät sekä alunperin myönnettävät määrät että Norjan esittämät varaukset.

2. Tuottajakohtaiset enimmäismäärät myönnetään edellä mainittujen enimmäismäärien perusteella Norjan tuottajille viimeistään 31 päivänä joulukuuta 1995.

3. Komissio vahvistaa yksityiskohtaiset

säännöt tämän artiklan soveltamisesta ja erityisesti tarvittavat mukautus- ja siirtymätoimenpiteet 30 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”

IX Peltokasvit

392 R 1765: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1765/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, tukijärjestelmästä tiettyjen peltokasvien viljelijöille (EYVL N:o L 181, 1.7.1992, s. 12), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0232:** neuvoston asetus (ETY) N:o 232/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 30, 3.2.1994, s. 7)

Lisätään 12 artiklan ensimmäiseen alakohtaan luetelmakohta seuraavasti:

”- säännöt, jotka koskevat uusille jäsenvaltioille liitteessä V määrättäviä viitealueita.”

X Vilja

392 R 1766: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1766/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 181, 1.7.1992, s. 21), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2193:** komission asetus (ETY) N:o 2193/93, annettu 28 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 196, 5.8.1993, s. 22)

a) Lisätään 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan jälkeen seuraava:

— Ruotsista 1 päivästä joulukuuta 30 päivään kesäkuuta.

Jos Ruotsin interventiokausi johtaa 1 kohdassa tarkoitettujen tuotteiden suuntautumiseen muista jäsenvaltioista interventioon Ruotsissa, komissio vahvistaa yksityiskohtaiset säännöt tilanteen korjaamiseksi 23 artiklan mukaisesti.”

b) Lisätään 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan jälkeen alakohta seuraavasti:

”Tärkkelyksen tuotantoon tarkoitettujen

muiden viljojen merkittävän kotimaisen tuotannon puuttuessa Ruotsissa ja Suomessa ohraa ja kauraa saadulle tärkkelykselle voidaan myöntää tuotantotukea siltä osin kuin se ei nosta kyseisestä kahdesta viljasta saatavan tärkkelyksen tuotantotasoa seuraavien määrien yläpuolelle:

- Ruotsissa 10 000 tonnia,
- Suomessa 50 000 tonnia.”.

XI Tupakka

392 R 2075: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2075/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, raakatupakka-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 215, 30.7.1992, s. 70)

Korvataan 8 artiklan ensimmäisessä alakohdassa numero ”350 000” numerolla ”350 600”.

XII Muuta

368 R 0827: Neuvoston asetus (ETY) N:o 827/68, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1968, tiettyjen perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 151, 30.6.1968, s. 16), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2430:** komission asetus (ETY) N:o 2430/93, annettu 1 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 223, 2.9.1993, s. 9)

Täydennetään 5 artiklaa seuraavasti:

”Komission suostumuksella Norja, Ruotsi ja Suomi voivat kuitenkin myöntää tukea porojen ja porotuotteiden (CN 0208:sta ja 0210:stä) tuotantoon ja markkinoille saattamiseen siltä osin kuin ei aiheudu perinteisten tuotantotasojen kasvua.”.

C. MAATALOUDEN RAKENTEET JA YHTEISEN MAATALOUSPOLITIIKAN LIITÄNNÄISTOIMENPITEET

1. **375 L 0268:** Neuvoston direktiivi 75/268/ETY, annettu 28 päivänä huhtikuuta

1975, vuoristoalueiden ja eräiden epäsuotuisien alueiden maataloudesta (EYVL N:o L 128, 19.5.1975, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **385 R 0797:** neuvoston asetus (ETY) N:o 797/85, annettu 12 päivänä maaliskuuta 1985 (EYVL N:o L 93, 30.3.1985, s. 1)

Täydennetään 3 artiklan 3 kohtaa alakohdalla seuraavasti:

”Alueet, jotka sijaitsevat 62. leveyspiirin pohjoispuolella, ja eräät niiden lähialueista rinnastetaan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuihin alueisiin siltä osin, kuin niillä vallitsevat erittäin vaikeat ilmasto-olosuhteet, joiden takia kasvukausi on selvästi lyhentynyt.”.

2. **378 R 1360:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1360/78, annettu 19 päivänä kesäkuuta 1978, tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista (EYVL N:o L 166, 23.6.1978, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

a) Lisätään 2 artiklaan luetelmakohta seuraavasti:

”— Itävallan, Norjan ja Suomen koko alue”.

b) Korvataan 3 artiklan 1 kohdan johdantokappale seuraavasti:

”Espanjan, Italian, Itävallan, Kreikan, Norjan, Portugalin ja Suomen osalta tätä asetusta sovelletaan seuraaviin tuotteisiin, joiden tuotantoa on kyseisissä maissa.”.

3. **390 R 0866:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 866/90, annettu 29 päivänä maaliskuuta 1990, maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta (EYVL N:o L 91, 6.4.1990, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

Lisätään 3 artiklan 2 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on esitettävä nämä suunnitelmat kolmen kuukauden määräajassa liittymisestään.”.

4. **391 R 2328:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2328/91, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta (EYVL N:o L 218, 6.8.1991, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

a) Lisätään 19 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Tätä artiklaa sovellettaessa kaikkia epäsuotuisia alueita Suomessa pidetään direktiivin 75/268/ETY 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuna vuoristoalueina.”;

b) Lisätään 31 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan jälkeen virke seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on laadittava nämä ennusteet jaksolle 1995 - 1999.”;

c) Lisätään 31 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan jälkeen virke seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on toimitettava nämä ennusteet kolmen kuukauden kuluessa liittymisestään.”.

5. **392 R 2078:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2078/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, ympäristönsuojelun vaatimusten ja maaseutuympäristön hoidon vaatimusten kanssa sopuointuisista maatalouden tuotantomenetelmistä (EYVL N:o L 215, 30.7.1992, s. 85)

Lisätään 7 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on toimitettava komissiolle ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen suunnitelmien ja säännökset kuuden kuukauden kuluessa liittymisestään.”.

6. **392 R 2080:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2080/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, maatalouden metsitystoimenpiteitä koskevasta yhteisön tukijärjestelmästä (EYVL N:o L 215, 30.7.1992, s. 96)

Lisätään 5 artiklan 1 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen on toimitettava ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettu teksti kuuden kuukauden kuluessa liittymisestään.”.

D. KASVINSUOJELUA JA LUONNONMUKAISTA MAATALOUSTUOTANTOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

I Kasvinsuojelu

1. **377 L 0093:** Neuvoston direktiivi 77/93/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien yhteisöön kulkeutumisen ja yhteisössä leviämisen estämiseen liittyvistä suojatoimenpiteistä (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 20), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0110:** komission direktiivi 93/110/EY, annettu 9 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 303, 10.12.1993, s. 19)

a) Muutetaan liitteessä I olevaa B osaa seuraavasti:

— lisätään a jaksossa olevan 1 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet ”S, FI”;

— lisätään a jaksossa olevan 1 kohdan jälkeen seuraava:

”1 a *Globodera pallida* FI
(Stone) Behrens”;

— lisätään a jaksossa olevan 2 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen seuraava:

”S (Malmöhusin, Kristianstadin, Blekingen, Kalmarin ja Gotlannin läänit)”;

— lisätään b jaksossa olevan 1 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet ”S, FI”;

— lisätään b jaksossa olevan 2 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet "S, FI";

b) Muutetaan liitteessä II olevaa B osaa seuraavasti:

lisätään b jaksossa olevan 2 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet "A, FI, N";

c) Muutetaan liitteessä III olevaa B osaa seuraavasti:

lisätään 1 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet "A, FI, N";

d) Muutetaan liitteessä IV olevaa B osaa seuraavasti:

— lisätään 20.1, 20.2, 22, 23, 24, 25.1, 25.2, 26, 27 ja 30 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet "S, FI";

— lisätään 20.2 kohtaan seuraava:

"20.3 Lajin	Virallinen lausunto	FI"
<i>Solanum</i>	siitä, että direktiivin	
<i>tuberosum</i>	69/465/ETY säännös-	
L.	ten mukaiset edellytyk-	
mukulat	set täyttyvät <i>Globodera</i>	
	<i>pallida</i> (Stone) Behrens	
	ja <i>Globodera ros-</i>	
	<i>tochiensis</i> (Wollenwe-	
	ber) Behrens -kasvin-	
	tuhoojien osalta,	
	sanotun kuitenkin	
	rajoittamatta osan A	
	(II) 19.1, 19.2 ja 19.5	
	säännösten soveltamis-	
	ta	

— lisätään 21 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen kirjaimet "A, FI, N".

2. **392 L 0076:** Komission direktiivi 92/76/ETY, annettu 6 päivänä lokakuuta 1992, kasvien terveyteen liittyville erityisille vaaroille alttiina olevien yhteisön alueiden tunnustamisesta suojelluiksi (EYVL N:o L 305, 21.10.1992, s. 12)

a) Lisätään 1 artiklaan seuraava:

"Itävallan tasavallan, Norjan kuningaskunnan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan osalta kyseiset alueet tunnustetaan 31 päivään joulukuuta 1996 mennessä";

b) Muutetaan liitettä seuraavasti:

i) Lisätään 1 jakson 2 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen seuraava:

"Ruotsi, Suomi";

ii) Lisätään a jakson 5 kohdan jälkeen seuraava:

"5 a *Globodera pallida* Suomi
(Stone) Behrens

5 b *Globodera rostochiensis*
(Wollenweber) Behrens Suomi";

iii) Lisätään a jakson 12 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen seuraava:

"Ruotsi (Malmöhusin, Kristianstadin, Blekingen, Kalmarin, Gotlannin läänit)";

iv) Lisätään b jakson 2 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen seuraava:

"Itävalta, Norja, Suomi";

v) Lisätään d jakson 1 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen seuraava:

"Ruotsi, Suomi";

vi) Lisätään d jakson 2 kohdan oikeanpuoleiseen sarakkeeseen seuraava:

"Ruotsi, Suomi".

II Luonnonmukainen maataloustuotanto

391 R 2092: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2092/91, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1991, maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa (EYVL N:o L 198, 22.7.1991, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **392 R 0094:** komission asetus (ETY) N:o 94/92, annettu 14 päivänä tammikuuta 1992 (EYVL N:o L 11, 17.1.1992, s. 14)

— **392 R 1535:** komission asetus (ETY) N:o 1535/92, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 162, 16.6.1992, s. 15)

— **392 R 2083:** neuvoston asetus (ETY) N:o

2083/92, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 208, 24.7.1992, s. 15)

— **393 R 2608**: komission asetus (ETY) N:o 2608/93, annettu 23 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 239, 24.9.1993, s. 10)

— **394 R 0468**: komission asetus (EY) N:o 468/94, annettu 2 päivänä maaliskuuta 1994 (EYVL N:o L 59, 3.3.1994, s. 1)

a) Lisätään 2 artiklaan luetelmakohtat seuraavasti:

”— suomeksi: luonnonmukainen
— norjaksi: økologisk
— ruotsiksi: økologisk”;

b) Muutetaan liitettä V seuraavasti:

i) saksankielisestä tekstistä tulee:

”D: Ökologische Agrarwirtschaft —
EWG Kontrollsystem tai
Biologische Landwirtschaft — EWG
Kontrollsystem”;

ii) lisätään seuraava:

”FI: Luonnonmukainen maataloustuotanto — ETY:n valvontajärjestelmä/Økologiskt jordbruk — EEG-kontrollsystem N: Økologisk landbruk — EØF-kontrollordning
S: Ekologiskt jordbruk — EEG-kontrollsystem”..

E. ELÄINLÄÄKINTÄÄ JA KOTIELÄINJALOSTUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

I Eläinlääkintää koskeva lainsäädäntö

I osa — perussäädökset

1 LUKU — Horisontaaliset säädökset

1. **390 L 0675**: Neuvoston direktiivi 90/675/ETY, annettu 10 päivänä joulukuuta 1990, kolmansista maista yhteisöön tuotavien tuotteiden eläinlääkintätarkastusten järjestämisestä koskevista periaatteista (EYVL N:o

L 373, 31.12.1990, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **391 L 0496**: neuvoston direktiivi 91/496/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991 (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 56)

— **392 R 1601**: neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/92, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 173, 27.6.1992, s. 13)

— **392 D 0438**: neuvoston päätös 92/438/ETY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 243, 25.8.1992, s. 27)

— **392 L 0118**: neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

a) Lisätään artikla seuraavasti:

”18 a artikla

1. Itävallalla on kolmen vuoden määräaika liittymissopimuksen voimaantulopäivästä tässä luvussa säädetyn tarkastusjärjestelmän toteuttamiseksi. Tämän siirtymäkauden aikana Itävallan on toteutettava 24 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toimenpiteet, jotka määritellään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää. Kyseisissä toimenpiteissä on varmistettava, että kaikki tarvittavat tarkastukset suoritetaan mahdollisimman lähellä yhteisön ulkorajaa.

2. Suomella on kahden vuoden määräaika liittymissopimuksen voimaantulopäivästä tässä luvussa säädetyn tarkastusjärjestelmän toteuttamiseksi. Tämän siirtymäkauden aikana Suomen on toteutettava 24 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toimenpiteet, jotka määritellään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää. Kyseisissä toimenpiteissä on varmistettava, että kaikki tarvittavat tarkastukset suoritetaan mahdollisimman lähellä yhteisön ulkorajaa.”;

b) Lisätään 31 artiklaan ilmaisen ”jäsenvaltiot” jälkeen ilmaisu:

”erityisesti Itävalta ja Suomi”;

c) Lisätään liitteeseen I seuraava:

- ”13. Itävallan tasavallan alue
- 14. Suomen tasavallan alue
- 15. Norjan kuningaskunnan alue
- 16. Ruotsin kuningaskunnan alue”.

2. **391 L 0496:** Neuvoston direktiivi 91/496/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, kolmansista maista yhteisöön tuotavien eläinten eläinlääkintätarkastusten järjestämistä koskevista periaatteista ja direktiivien 89/662/ETY, 90/425/ETY ja 90/675/ETY muuttamisesta (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 56), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **391 L 0628:** neuvoston direktiivi 91/628/ETY, annettu 19 päivänä marraskuuta 1991 (EYVL N:o L 340, 11.12.1991, s. 17)

— **392 D 0438:** neuvoston päätös 92/438/ETY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 243, 25.8.1992, s. 27)

a) Lisätään artikla seuraavasti:

”17 a artikla

Itävallalla ja Suomella on kolmen vuoden määräaika liittymissopimuksen voimaantulopäivästä tässä luvussa säädetyn tarkastusjärjestelmän toteuttamiseksi. Tämän siirtymäkauden aikana Itävallan ja Suomen on toteutettava 23 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toimenpiteet, jotka määritellään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää. Kyseisissä toimenpiteissä on varmistettava, että kaikki tarvittavat tarkastukset suoritetaan mahdollisimman lähellä yhteisön ulkorajaa.”;

b) Lisätään 29 artiklaan ilmaisen ”jäsenvaltiot” jälkeen ilmaisu:

”erityisesti Itävalta ja Suomi”.

2 LUKU — Eläinten terveys

A. KAUPPA JA MARKKINOILLE SAATTAMINEN

1. **364 L 0432:** Neuvoston direktiivi 64/432/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta

1964, eläinten terveyteen liittyvistä ongelmista yhteisön sisäisessä nautaeläinten ja sikojen kaupassa (EYVL N:o 121, 29.7.1964, s. 1977/64), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0102:** neuvoston direktiivi 92/102/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 355, 5.12.1992, s. 32)

a) lisätään 2 artiklan o kohtaan seuraava:

- ”— Itävalta: Bundesland
- Suomi: lääni/län
- Norja: fylke
- Ruotsi: län”;

b) lisätään 3 artiklan 2 kohdan e alakohtaan seuraava:

”Norjasta ja Suomesta peräisin olevat nautaeläimet ja siat voidaan kuitenkin 1 päivään tammikuuta 1996 asti tunnistaa kyseisten jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten virallisesti hyväksymällä merkillä. Norjan ja Suomen toimivaltaiset viranomaiset toimittavat komissiolle ja muille jäsenvaltioille kaikki virallisesti hyväksytyä merkkiä koskevat tiedot.”;

c) Lisätään 4 a artiklan 3 kohtaan alakohta seuraavasti:

”Kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä on lisäksi suoritettava negatiivisen tuloksen antava serologinen testi kaikille eläville siansukuisille eläimille, mukaan lukien luonnonvaraiset siat, sellaisten Suomeen tarkoitettujen lähetysten osalta, jotka ovat lähtöisin 2 artiklan o kohdassa määritellyltä alueelta, jolla on ilmennyt swine vesicular -tautipesäke. Kyseinen testi vaaditaan 12 kuukauden ajan sen jälkeen, kun viimeinen tautipesäke on ilmennyt edellä mainitulla alueella.”;

d) Lisätään 4 b artiklaan alakohta seuraavasti:

”Kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä on lisäksi suoritettava negatiivisen tuloksen antava serologinen testi kaikille eläville siansukuisille eläimille, mukaan lukien luonnonvaraiset siat, sellaisten Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoi-

tettujen lähetysten osalta, jotka ovat lähtöisin 2 artiklan o kohdassa määritellyltä alueelta, jolla on ilmennyt klassisen sikaruton tautipesäke. Kyseinen testi vaaditaan 12 kuukauden ajan sen jälkeen, kun viimeinen tautipesäke on ilmennyt edellä mainitulla alueella. Yksityiskohtaiset säännöt tämän alakohdan soveltamisesta voidaan tarvittaessa vahvistaa 12 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”;

e) Lisätään artikla seuraavasti:

”8 a artikla

Sikojen lisääntymishäiriö- ja keuhkotulehdusoireyhtymän (PRRS) osalta on kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä suoritettava negatiivisen tuloksen antava serologinen testi kaikille eläville siansukuisille eläimille, mukaan lukien luonnonvaraiset siat, sellaisten Ruotsiin tarkoitettujen lähetysten osalta, jotka ovat lähtöisin 2 artiklan o kohdassa määritellyltä alueelta, jolla on virallisesti todettu tautipesäke. Kyseinen testi vaaditaan 12 kuukauden ajan sen jälkeen, kun viimeinen sikojen lisääntymishäiriö- ja keuhkotulehdusoireyhtymän (PRRS) tautipesäke on ilmennyt edellä mainitulla alueella. Yksityiskohtaiset säännöt tämän artiklan soveltamisesta vahvistetaan 12 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”;

f) Lisätään 9 artiklaan kohdat seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämät ohjelmat nautaeläinten tarttuvan zinotrakeiitin/pustulaarisen vulvovaginiitin (IBR/IPV) ja sikojen Aujeszkyin taudin osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheelliset päätökset tehdään mahdollisimman nopeasti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruotsi voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä soveltaa kansallisia, edellä mainittuja tauteja koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tarkoitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvittaessa pidentää 12 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

5. Komissio tutkii Itävallan esittämän ohjelman nautaeläinten tarttuvan zinotrakeiitin/pus-

tulaarisen vulvovaginiitin (IBR/IPV) osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheelliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”;

6. Komissio tutkii Norjan ja Suomen esittämät ohjelmat nautaeläinten tarttuvan zinotrakeiitin/pustulaarisen vulvovaginiitin (IBR/IPV) ja sikojen Aujeszkyin taudin osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheelliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”;

g) Lisätään 10 artiklaan kohdat seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämät perusteet nautaeläinten paratuberkuloosin, leptospiroosin (*leptospira hardjo*), kampylobakterioosin (genitaalinen muoto), trikomoniasin (sikiöinfektio) sekä sikojen tarttuvan gastroenteriitin (TGE), leptospiroosin (*leptospira pomona*) ja PED-taudin osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheelliset päätökset tehdään mahdollisimman nopeasti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruotsi voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä soveltaa kansallisia, edellä mainittuja tauteja koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tarkoitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvittaessa pidentää 12 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

5. Komissio tutkii Norjan ja Suomen esittämät perusteet nautaeläinten tarttuvan zinotrakeiitin/pustulaarisen vulvovaginiitin (IBR/IPV) ja sikojen Aujeszkyin taudin osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheelliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”;

h) Lisätään artikla seuraavasti:

”10 a artikla

1. Salmonellan osalta ja kunnes tähän direktiiviin tehtävät muutokset tulevat voimaan,

Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettuihin jalostus-, lihotus- tai teurasnautoihin ja jalostus-, lihotus- ja teurassikoihin sovelletaan määräraikassa kyseisten jäsenvaltioiden soveltamaa toimintaohjelmaa. Jos kyseisten eläinten testit todetaan positiivisiksi, niitä koskevat samat toimenpiteet, joita sovelletaan kyseisistä jäsenvaltioista peräisin oleviin eläimiin. Kyseisiä toimenpiteitä ei sovelleta eläimiin, jotka ovat lähtöisin tiloilta, jotka kuuluvat 12 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen vastaavaksi tunnustetun ohjelman piiriin.

2. Edellä 1 kohdassa säädettyjä takeita sovelletaan vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt Norjan, Ruotsin ja Suomen esittämät toimintaohjelmat. Komission päätökset on tehtävä ennen liittymissopimuksen voimaantuloapäivää, jotta 1 kohdassa säädettyjä takeita ja toimintaohjelmia voidaan soveltaa liittymissopimuksen voimaantuloapäivästä.”;

i) Lisätään liitteessä B olevaan 12 kohtaan seuraava:

- ”m) Itävalta: Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling,
- n) Suomi: Central Laboratory, Tuberculin Section, Weybridge, England,
- o) Norja: Veterinærinstituttet, Oslo,
- p) Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”;

j) Lisätään liitteessä C olevaan 9 kohtaan seuraava:

- ”m) Itävalta: Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling,
- n) Suomi: Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors,
- o) Norja: Veterinærinstituttet, Oslo,
- p) Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”;

k) Lisätään liitteessä F olevan mallin I alaviitteeseen 4, mallin II alaviitteeseen 5, mallin III alaviitteeseen 4 ja mallin IV alaviitteeseen 5 seuraava:

- ”m) Itävalta: Amtstierarzt
- n) Suomi: kunnaneläinlääkäri tai kau-

pungineläinlääkäri tai läänineläinlääkäri/ kommunalveterinär tai stadsveterinär tai länsveterinär

- o) Norja: distriktsveterinær
- p) Ruotsi: länsveterinär, distriktsveterinär tai gränsveterinär”;

l) Lisätään liitteessä G olevan II luvun A osan 2 kohtaan seuraava:

- ”m) Itävalta: Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling
- n) Suomi: Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors
- o) Norja: Veterinærinstituttet, Oslo
- p) Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

2. **391 L 0068:** Neuvoston direktiivi 91/68/ETY, annettu 28 päivänä tammikuuta 1991, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä lampaiden ja vuohien kaupassa (EYVL N:o L 46, 19.2.1991, s. 19)

a) Lisätään 8 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämät perusteet lampaiden paratuberkuloosin ja lampaiden tarttuvan agalaktian osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheelliset päätökset tehdään mahdollisimman nopeasti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruotsi voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantuloapäivästä soveltaa kansallisia, edellä mainittuja tauteja koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tarkoitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvittaessa pidentää 15 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”;

b) Lisätään artikla seuraavasti:

”8 a artikla

Norjan ja Suomen osalta komissio järjestää 7 ja 8 artiklan soveltamista varten kyseisten valtioiden pyynnöstä tarvittavat liitteessä B

olevassa II ja III kohdassa lueteltuja tauteja koskevat tutkimukset, jotta aiheelliset päätökset voitaisiin tehdä tarvittaessa 15 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti ennen liittymissopimuksen voimaantuloa.”;

c) Lisätään liitteessä A olevan 1 luvun II kohdan 2 alakohdan i alakohtaan virke seuraavasti:

”Tätä säännöstä tarkastellaan uudelleen ennen liittymissopimuksen voimaantuloa sen muuttamiseksi tarvittaessa 15 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”.

3. **390 L 0426:** Neuvoston direktiivi 90/426/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista elävien hevoseläinten liikkuvuuden ja kolmansista maista tapahtuvan tuonnin osalta (EYVL N:o L 224, 18.8.1990, s. 42), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **390 L 0425:** neuvoston direktiivi 90/425/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990 (EYVL N:o L 224, 18.8.1990, s. 29)

— **391 L 0496:** neuvoston direktiivi 91/496/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991 (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 56)

— **392 D 0130:** komission päätös 92/130/ETY, tehty 13 päivänä helmikuuta 1992 (EYVL N:o L 47, 22.2.1992, s. 26)

— **392 L 0036:** neuvoston direktiivi 92/36/ETY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 157, 10.6.1992, s. 28)

Lisätään liitteessä C olevaan alaviitteeseen c seuraava:

”Itävalta: Amtstierarzt

Suomi: kunnaneläinlääkäri tai kaupungineläinlääkäri tai läänineläinlääkäri/ kommunalveterinär tai stadsveterinär tai länsveterinär

Norja: distriktsveterinär

Ruotsi: länsveterinär, distriktsveterinär tai gränsveterinär”.

4. **390 L 0539:** Neuvoston direktiivi 90/539/ETY, annettu 15 päivänä lokakuuta 1990, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksis-

ta yhteisön sisäisessä siipikarjan ja siitosmunien kaupassa ja tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 303, 31.10.1990, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **391 L 0494:** neuvoston direktiivi 91/494/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1991 (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 35)

— **392 D 0369:** komission päätös 92/369/ETY, tehty 24 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 195, 14.7.1992, s. 25)

— **393 L 0120:** neuvoston direktiivi 93/120/ETY, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 340, 31.12.1993, s. 35)

a) Lisätään 5 artiklaan alakohta seuraavasti:

”d) Salmonellojen osalta Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitetun siipikarjan on täytettävä 9 a, 9 b ja 10 b artiklan mukaisesti vahvistetut vaatimukset.”;

b) Lisätään artiklat seuraavasti:

”9 a artikla

1. Salmonellan osalta Norja, Ruotsi ja Suomi voivat esittää komissiolle toimintaohjelman, joka koskee isovanhemmais- ja vanhemmaispolven siipikarjaparvia ja yhden päivän ikäisten isovanhemmais- ja vanhemmaispolvea siipikarjaparviin tai tuotantopolven siipikarjaparviin tuotaviksi tarkoitettujen untuvikkojen parvia.

2. Komissio tutkii toimintaohjelmat. Jos se on perusteltua, komissio täsmentää tutkimuksen jälkeen 32 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen yleiset tai rajoitetut lisätakeet, joita voidaan vaatia Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitetuilta lähetyksiltä. Kyseisten takeiden on oltava vastaavia kuin Norjan, Ruotsin ja Suomen kansallisella tasolla soveltamat takeet. Aiheelliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.

9 b artikla

1. Salmonellan osalta ja kunnes yhteisön

sääntely toteutetaan Norja, Ruotsi ja Suomi voivat esittää komissiolle munivia kanaparvia (tuotantopolven siipikarja, jota kasvatetaan kulu- tukseen tarkoitettujen munien tuotantoa var- ten) koskevan toimintaohjelman.

2. Komissio tutkii toimintaohjelmat. Jos se on perusteltua, komissio täsmentää tutkimuk- sen jälkeen 32 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen yleiset tai rajoitetut lisätakeet, joita voidaan vaatia Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitetuilta lähetyksiltä. Kyseisten takeiden on oltava vastaavia kuin Norjan, Ruotsin ja Suomen kansallisella tasolla soveltamat takeet. Lisäksi näissä takeissa otetaan huomioon eläin- lääkäntäalan tiedekomitean lausunto niiden sal- monellan serotyypin osalta, jotka on sisälly- tettävä siipikarjan invasiivisten serotyypin luetteloon. Aiheelliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”;

c) Lisätään artikla seuraavasti:

”10 b artikla

1. Liitteessä II olevan III luvun A kohdassa mainitsemattomien salmonellan ja serotyypin osalta Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tar- koitettuille teurassiipikarjalähetyksille on suoritetta- va mikrobiologinen testi pistokokein alkuperä- laitoksessa neuvoston komission ehdotuksesta ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää vahvistamia sääntöjä noudattaen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen testin laa- juus ja valittavat menetelmät on vahvistettava eläinlääkäntäalan tiedekomitean lausunnon ja Norjan, Ruotsin ja Suomen komissiole esittä- män toimintaohjelman perusteella.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua testiä ei suoriteta teurassiipikarjalle, joka on lähtöisin tilalta, joka kuuluu 32 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen 2 kohdassa tarkoitettua ohjelmaa vastaavaksi tunnustetun ohjelman piiriin.”;

d) Lisätään 12 artiklan 2 kohtaan seuraava alakohta seuraavasti:

”Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta asemaa ”ei rokota Newcastle'n tautia vastaan” koske- vat aiheelliset päätökset tehdään 32 artiklassa

säädettyä menettelyä noudattaen ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”;

e) Lisätään 13 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämän ohjelman tarttuvan bron- kiitin (IB) osalta. Jos se on perusteltua, tutki- muksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheel- liset päätökset tehdään mahdollisimman nope- asti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruot- si voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä soveltaa kansallisia, edel- lä mainittua tautia koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tar- koitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvita- taessa pidentää 32 artiklassa säädettyä menet- telyä noudattaen.”;

f) Lisätään 14 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämät perusteet kalkkunoiden rinotrakeiitin (TRT), *swollen head* -syndroo- man (SHS), tarttuvan laryngotrakeiitin (ILT), *egg drop* -syndrooman (EDS 76) ja linturokon (Fowl pox) osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheel- liset päätökset tehdään mahdollisimman nope- asti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruot- si voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä soveltaa kansallisia, edel- lä mainittuja tauteja koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tar- koitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvita- taessa pidentää 32 artiklassa säädettyä menet- telyä noudattaen.”;

g) Lisätään liitteessä I olevaan 1 kohtaan seuraava:

”Itävalta: Bundesantalt für Virusseuchenbe- kämpfung bei Haustieren, Wien- Hetzendorf

Suomi: Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinär- medicin och livsmedel, Helsing- fors

Norja: Veterinærinstituttet, Oslo

Ruotsi: Statens veterinärmedicinska ans- talt, Uppsala”.

5. 391 L 0067: Neuvoston direktiivi

91/67/ETY, annettu 28 päivänä tammikuuta 1991, eläinten terveyttä koskevista edellytyksistä saatettaessa vesiviljeltyjä eläimiä ja tuotteita markkinoille (EYVL N:o L 46, 19.2.1991, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0054:** neuvoston direktiivi 93/54/ETY, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 175, 19.7.1993, s. 34)

a) Lisätään 12 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämät ohjelmat kalojen tarttuvan haimakuoliotaudin (IPN), bakteeriperäisen munuaistaudin (BKD), furunkuloosin ja yersini-
osin (ERM) osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheel-
liset päätökset tehdään mahdollisimman nopeasti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruot-
si voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä soveltaa kansallisia, edel-
lä mainittuja tauteja koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tar-
koitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvittaessa pidentää 26 artiklassa säädettyä menet-
telyä noudattaen.”;

b) Lisätään 13 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Komissio tutkii mahdollisimman nopeasti Ruotsin esittämät perusteet karpin kevätvi-
remian (SVC) osalta. Jos se on perusteltua, tutkimuksen jälkeen voidaan soveltaa 2 kohdan
säännöksiä. Edellä 2 kohdassa säädetty aiheel-
liset päätökset tehdään mahdollisimman nopeasti. Kunnes kyseiset päätökset tehdään, Ruot-
si voi yhden vuoden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä soveltaa kansallisia, edel-
lä mainittua tautia koskevia ja ennen kyseistä päivää voimassa olleita sääntöjään. Edellä tar-
koitettua yhden vuoden jaksoa voidaan tarvittaessa pidentää 26 artiklassa säädettyä menet-
telyä noudattaen.”;

c) Lisätään artiklat seuraavasti:

”28 a artikla

Viljelyyn tai istutukseen tarkoitettujen kalojen sekä niiden mätimunien ja sukusolujen osalta lähetyksiä Suomesta tai Suomeen ei

sallita kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä.

28 b artikla

Viljelyyn tai istutukseen tarkoitettujen kalojen ja äyriäisten osalta lähetyksiä Norjasta tai Norjaan ei sallita yhden vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä. Kyseistä ajanjaksoa pidennetään vuosittain Norjan pyynnöstä 26 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Siirtymäkausi on enintään viisi vuotta liittymissopimuksen voimaantulopäivästä.

28 c artikla

Aiheeliset päätökset Norjan, Ruotsin ja Suomen esittämien, liitteessä A olevassa II luetelossa tarkoitettuja tauteja koskevien ohjelmien hyväksymiseksi voidaan tehdä 26 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen. Kyseiset päätökset tulevat voimaan tapauksen mukaan heti liittymisestä alkaen tai 28 a ja 28 b artiklassa säädettyjen siirtymäkausien aikana. Suomen osalta liitteessä B olevassa I.B kohdassa määrätty neljän vuoden siirtymäkausi lyhennetään tässä suhteessa kolmeen vuoteen, jona aikana suoritetaan kaksi testiä kutakin viljelylaitosta kohti. Norjan osalta otetaan huomioon IHN-
ja VHS-tauteja koskevat takautuvat tiedot.”.

6. 392 L 0065: Neuvoston direktiivi 92/65/ETY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista eläinten, siemennesteen, munasolujen ja alkioiden yhteisön sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa siltä osin, kuin niitä eivät koske direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa I jaksossa mainittujen erityisten yhteisön säädösten eläinten terveyttä koskevat vaatimukset (EYVL N:o L 268, 14.9.1992, s. 54)

a) Lisätään 3 artiklaan alakohta seuraavasti:

”Kunnes kyseiset yhteisön säännökset annetaan, Ruotsi voi pitää voimassa kansalliset sääntönsä sinne lähetettäviksi tarkoitettujen kääremeiden ja muiden matelijoiden osalta.”;

b) Lisätään 6 artiklan A kohdan 2 alakohdan b alakohtaan virke seuraavasti:

”Kyseisissä päätöksissä otetaan huomioon yhteisön arktisilla alueilla kasvatetut märehitjät.”;

c) Lisätään 6 artiklan A kohdan 2 alakohdtaan alakohhta seuraavasti:

”c) leukoosia koskevat säännökset voidaan antaa 26 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”;

d) Lisätään 6 artiklan A kohdan 3 alakohdtaan alakohdat seuraavasti:

”e) Swine vesicular -taudin osalta on kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä suoritettava negatiivisen tuloksen antava serologinen testi siansukuisille eläimille, sellaisten Suomeen tarkoitettujen lähetysten osalta, jotka ovat lähtöisin direktiivin 64/432/ETY 2 artiklan o kohdassa määritellyltä alueelta, jolla on ilmennyt swine vesicular -tautipesäke. Testi vaaditaan 12 kuukauden ajan sen jälkeen, kun viimeinen tautipesäke on ilmennyt kyseisellä alueella.

f) Klassisen sikaruton osalta on kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä suoritettava negatiivisen tuloksen antava serologinen testi siansukuisille eläimille, sellaisten Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettujen lähetysten osalta, jotka ovat lähtöisin direktiivin 64/432/ETY 2 artiklan o kohdassa määritellyltä alueelta, jolla on ilmennyt klassisen sikaruton tautipesäke. Kyseinen testi vaaditaan 12 kuukauden ajan sen jälkeen, kun viimeinen tautipesäke on ilmennyt edellä mainitulla alueella. Yksityiskohtaiset säännöt tämän alakohdan soveltamisesta voidaan tarvittaessa vahvistaa 26 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

g) Sikojen lisääntymishäiriö- ja keuhkotulehdusoireyhtymän osalta on kolmen vuoden siirtymäkauden aikana liittymissopimuksen voimaantulopäivästä suoritettava negatiivisen tuloksen antava serologinen testi siansukuisille eläimille, sellaisten Ruotsiin tarkoitettujen lähetysten osalta, jotka ovat lähtöisin direktiivin 64/432/ETY 2 artiklan o kohdassa määritellyltä alueelta, jolla on ilmennyt sikojen lisääntymishäiriö- ja keuhkotulehdusoireyhtymän tautipesäke. Kyseinen testi vaaditaan 12 kuukauden ajan sen jälkeen, kun viimeinen tautipesäke on

ilmennyt edellä mainitulla alueella. Yksityiskohtaiset säännöt tämän alakohdan soveltamisesta vahvistetaan 26 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”;

e) Lisätään artikla seuraavasti:

”10 a artikla

Raivotaudin osalta muutetaan 26 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen aiheellisten perusteiden esittämisen jälkeen 9 ja 10 artiklaa Norjan, Ruotsin ja Suomen tilanteen huomioon ottamiseksi, jotta kyseisiin valtioihin voidaan soveltaa samoja säännöksiä kuin niihin jäsenvaltioihin, joissa vallitsee vastaava tilanne.”;

f) Lisätään 13 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”e) Ruotsilla on kahden vuoden määräaika liittymissopimuksen voimaantulopäivästä yhteisöjä, laitoksia tai keskuksia koskevien toimenpiteiden toteuttamiseksi.”;

g) Lisätään 22 artiklaan alakohhta seuraavasti:

”Liitettä B tarkastellaan uudelleen ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää erityisesti tautiluettelon muuttamiseksi siten, että siihen sisällytetään taudit, joille märehitjät ja siansukuiset eläimet ovat alttiita, sekä taudit, jotka siirtyvät lammaseläinten siemennesteen, munasolujen ja alkioiden välityksellä.”;

h) Lisätään liitteessä C olevan 2 kohdan a alakohdtaan seuraava:

”Komissio voi kuitenkin sallia, että jäsenvaltio tuo hyväksytyyn yhteisöön, laitokseen tai keskuksen eläimiä, jotka ovat muuta alkupe-
rää, silloin kun toimivaltainen viranomainen ei pysty löytämään tyydyttävää ratkaisua kyseisten eläinten osalta. Jäsenvaltio esittää komissiolle suunnitelman, joka sisältää tällaisessa tapauksessa sovellettavat eläinlääkinnälliset lisätakeet.”.

7. 372 L 0461: Neuvoston direktiivi 72/461/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1972, eläinten terveyttä koskevista seikoista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa

(EYVL N:o L 302, 31.12.1972, s. 24), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0118:** neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

Lisätään liitteessä olevan 2 kohdan kolmannen luetelmakohtaan seuraava:

”— ETY”.

B. TORJUNTATOIMENPITEET

1. **385 L 0511:** Neuvoston direktiivi 85/511/ETY, annettu 18 päivänä marraskuuta 1985, yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi (EYVL N:o L 315, 26.11.1985, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **390 L 0423:** neuvoston direktiivi 90/423/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990 (EYVL N:o L 224, 18.8.1990, s. 13)

— **392 D 0380:** komission päätös 92/380/ETY, tehty 2 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 198, 17.7.1992, s. 54)

a) Lisätään liitteeseen A seuraava:

”Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”;

b) Lisätään liitteeseen B seuraava:

”Itävalta: Bundesanstalt für Virusseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien-Hetzendorf

Suomi: Statens Veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Denmark

Animal Virus Research Institute, Pirbright Woking, Surrey, United Kingdom

Norja: Statens Veterinære Institut for Virusforskning, Lindholm, Denmark Animal Virus Research Institute, Pirbright, Woking, Surrey, United Kingdom

Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

2. **380 L 0217:** Neuvoston direktiivi

80/217/ETY, annettu 22 päivänä tammikuuta 1980, yhteisön toimenpiteistä klassisen sikaruton torjumiseksi (EYVL N:o L 47, 21.2.1980, s. 11), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0384:** neuvoston päätös 93/384/ETY, tehty 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 166, 8.7.1993, s. 34)

Lisätään liitteessä II olevan tekstin ”Portugali: Laboratorio Nacional de Investigação Veterinaria -Lisboa” jälkeen seuraava:

”Itävalta: Bundesanstalt für Virusseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien-Hetzendorf

Suomi: Statens Veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Denmark

Norja: Statens Veterinære Institut for virusforskning, Lindholm, Denmark

Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

3. **392 L 0035:** Neuvoston direktiivi 92/35/ETY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 1992, afrikkalaisen hevosruton valvontasäännöistä ja torjuntatoimenpiteistä (EYVL N:o L 157, 10.6.1992, s. 19)

Lisätään liitteessä I olevaan A kohtaan seuraava:

”Itävalta	Bundesanstalt für Virusseuchenbekämpfung Wien — Hetzendorf
Suomi	Statens Veterinære Institut for Virusforskning, Lindholm DK-4771 Kalvehave
Norja	Statens Veterinære Institut for Virusforskning, Lindholm DK-4771 Kalvehave
Ruotsi	Statens Veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”

4. **392 L 0040:** Neuvoston direktiivi 92/40/ETY, annettu 19 päivänä toukokuuta 1992, yhteisön toimenpiteistä avian influenssan torjumiseksi (EYVL N:o L 167, 22.6.1992, s. 1)

Lisätään liitteeseen IV seuraava:

”Itävalta	Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung Wien — Hetzendorf
Suomi	Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors
Norja	Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala, Sverige
Ruotsi	Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”

5. 392 L 0066: Neuvoston direktiivi 92/66/ETY, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1992, yhteisön toimenpiteistä Newcastlel taudin torjumiseksi (EYVL N:o L 260, 5.9.1992, s. 1)

Lisätään liitteeseen IV seuraava:

”Itävalta	Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung Wien — Hetzendorf
Suomi	Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors
Norja	Veterinærinstituttet, Oslo
Ruotsi	Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”

6. 393 L 0053: Neuvoston direktiivi 93/53/ETY, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1993, yhteisön vähimmäistoimenpiteistä tiettyjen kalatautien torjumiseksi (EYVL N:o L 175, 19.7.1993, s. 23)

Lisätään liitteeseen A seuraava:

”Itävalta:	Institut für Fischkunde, Veterinärmedizinische Universität, Wien
Suomi:	Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors
Norja:	Veterinærinstituttet, Oslo
Ruotsi:	Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

7. 392 L 0119: Neuvoston direktiivi 92/119/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, yhteisön yleisistä toimenpiteistä tiettyjen eläintautien torjumiseksi sekä swine vesicular -tautiin liittyvistä erityistoimenpiteistä (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 69)

Lisätään liitteessä II olevaan 5 kohtaan seuraava:

”Itävalta:	Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung, Wien — Hetzendorf
Suomi:	Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors
Norja:	Statens Veterinære Institut for Virusforskning, Lindholm, 4771-Kalvehave, Danmark
Ruotsi:	Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

3 LUKU — Kansanterveys

1. 364 L 0433: Neuvoston direktiivi 64/433/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1964, terveyttä koskevista ongelmista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa (EYVL N:o 121, 29.7.1964, s. 2012/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— 391 L 0497: neuvoston direktiivi 91/497/ETY, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1991 (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 69)

— 392 L 0005: neuvoston direktiivi 92/5/ETY, annettu 10 päivänä helmikuuta 1992 (EYVL N:o L 57, 2.3.1992, s. 1)

a) Lisätään 3 artiklan 1 kohdan A alakohdan f alakohdan ii alakohtaan luettelukohta seuraavasti:

”— Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettun lihan osalta sisällettävä yksi liitteessä IV olevan IV osan kolmannessa luettelukohtassa määrätyistä maininnoista”;

b) Lisätään 4 artiklan A kohdan johdantokappaleeseen päivämäärän 1 päivä tammikuuta 1993 jälkeen seuraava:

”paitsi Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen

osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1995”;

c) Lisätään 4 artiklan A kohdan johdanto-kappaleeseen päivämäärän 31 päivä joulukuuta 1991 jälkeen seuraava:

”paitsi Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1993”;

d) Lisätään 5 artiklaan kohdat seuraavasti:

”3. Kunnes 2 kohdassa säädetyt yhteisön säännökset annetaan, Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettuun lihaan sovelletaan salmoneella osalta seuraavia sääntöjä:

a) lihalähetyksille on suoritettu mikrobiologinen testi pistokokein alkuperälaitoksessa neuvoston komission ehdotuksesta ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää vahvistamia sääntöjä noudattaen;

b) i) edellä a alakohdassa tarkoitettua testiä ei suoriteta lihalähetyksille, jotka on tarkoitettu laitokseen pastörointia, sterilointia tai vaikutukseltaan vastaavaa käsittelyä varten;

ii) kolmen vuoden siirtymäkauden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä i alakohdassa mainittuun lihaan sovelletaan kuitenkin sääntöjä, joista määrätään Norjan, Ruotsin ja Suomen soveltamisissa toimintaohjelmissa. Tässä suhteessa kyseistä lihaa koskevat samat toimenpiteet kuin sovellettavat toimenpiteet Norjasta, Ruotsista ja Suomesta peräisin olevaan lihaan. Ennen kyseisen kolmen vuoden ajanjakson päättymistä tätä säännöstä tarkastellaan uudelleen ja muutetaan tarvittaessa 16 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen;

c) edellä a alakohdassa tarkoitettua testiä ei suoriteta lihalle, joka on peräisin laitoksesta, joka kuuluu 16 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen 4 kohdassa tarkoitettua ohjelmaa vastaavaksi tunnustetun ohjelman piiriin.

4. Edellä 3 kohdassa säädettyjä takeita sovelletaan vasta sen jälkeen, kun komissio on

hyväksynyt Norjan, Ruotsin ja Suomen esittämät toimintaohjelmat. Komission päätökset on tehtävä ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää, jotta toimintaohjelmia ja 3 kohdassa säädettyjä takeita voidaan soveltaa liittymissopimuksen voimaantulopäivästä.”;

e) Lisätään liitteessä I olevan XI luvun 50 kohdan a alakohdan ensimmäiseen luetelma-kohtaan seuraava:

”AT — FI — NO — SE”;

f) Lisätään liitteessä I olevan XI luvun 50 kohdan a alakohdan toiseen luetelma-kohtaan ja 50 kohdan b alakohdan kolmanteen luetelma-kohtaan seuraava:

”tai ETY”;

g) Lisätään liitteessä IV olevaan IV osaan luetelma-kohta seuraavasti:

”— on tarkoitettu Norjaan, Ruotsiin tai Suomeen⁽⁴⁾;

- i) direktiivin 5 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettu testi on suoritettu⁽⁴⁾,
- ii) liha on tarkoitettu jalostukseen⁽⁴⁾,
- iii) liha on peräisin laitoksesta, joka kuuluu 5 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettun ohjelman piiriin⁽⁴⁾”.

2. **391 L 0498:** Neuvoston direktiivi 91/498/ETY, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1991, väliaikaisten ja rajoitettujen poikkeuksien myöntämisen edellytyksistä tuoreen lihan tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista yhteisön erityisistä terveystasauksista (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 105)

a) Lisätään 2 artiklan 1 kohtaan päivämäärän 31 päivä joulukuuta 1995 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1996, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1997”;

b) Lisätään 2 artiklan 2 kohdan neljänteen alakohtaan päivämäärän 1 päivä heinäkuuta 1992 jälkeen seuraava:

”tai Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta liittymissopimuksen voimaantulopäivästä”.

3. **371 L 0118:** Neuvoston direktiivi 71/118/ETY, annettu 15 päivänä helmikuuta 1971, terveyttä koskevista ongelmista tuoreen siipikarjanlihan kaupassa (EYVL N:o L 55, 8.3.1971, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna seuraavalla:

— **392 L 0116:** neuvoston direktiivi 92/116/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 1)

a) Lisätään 3 artiklan I kohdan A alakohdan i alakohtaan luettelukohta seuraavasti:

”— Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettun lihan osalta sisällettävä yksi liitteessä VI olevan IV osan e alakohdassa määrätyistä maininnoista”;

b) Lisätään 5 artiklaan kohdat seuraavasti:

”3. Kunnes yhteisön säännökset annetaan, Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettuun lihaan sovelletaan salmonellan osalta seuraavia sääntöjä:

a) lihalähetyksille on suoritettu mikrobiologinen testi pistokokein alkuperälaitoksessa neuvoston komission ehdotuksesta ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää vahvistamia sääntöjä noudattaen;

b) edellä a alakohdassa tarkoitettua testiä ei suoriteta lihalle, joka on peräisin laitoksesta, joka kuuluu 16 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen 4 kohdassa tarkoitettua ohjelmaa vastaavaksi tunnustetun ohjelman piiriin.

4. Edellä 3 kohdassa säädettyjä takeita sovelletaan vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt Norjan, Ruotsin ja Suomen esittämät toimintaohjelmat. Komission päätökset on tehtävä ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää, jotta toimintaohjelmia ja 3 kohdassa säädettyjä takeita voidaan soveltaa liittymissopimuksen voimaantulopäivästä.”;

c) Lisätään liitteessä I olevan XII luvun 66 kohdan a alakohdan ensimmäiseen luettelukohtaan seuraava:

”AT — FI — NO — SE”;

d) Lisätään liitteessä I olevan XII luvun 66 kohdan a alakohdan kolmanteen luettelukohtaan seuraava:

”tai ETY”;

e) Lisätään liitteessä VI olevaan IV osaan kohta seuraavasti:

”e) jos liha on tarkoitettu Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen⁽²⁾:

i) direktiivin 5 artiklan 3 kohdan a alakohdassa tarkoitettu testi on suoritettu⁽⁴⁾,

ii) liha on peräisin laitoksesta, joka kuuluu 5 artiklan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitettun ohjelman piiriin⁽⁴⁾”;

f) Lisätään liitteeseen VI alaviite seuraavasti:

⁽⁴⁾ tarpeeton viivataan yli”.

4. **392 L 0116:** Neuvoston direktiivi 92/116/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, terveyttä koskevista ongelmista tuoreen siipikarjanlihan kaupassa annetun direktiivin 71/118/ETY muuttamisesta ja ajan tasalle saatamisesta (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 1)

Lisätään 3 artiklaan kohdat seuraavasti:

”1 a Norjalla ja Suomella on 1 päivänä tammikuuta 1996 päättyvä määräaika tiettyjen niiden alueella sijaitsevien laitosten osalta. Kyseisistä laitoksista peräisin olevaa lihaa saa pitää kaupan ainoastaan kyseisten valtioiden kansallisella alueella. Norjan ja Suomen ilmoitettava komissiolle kyseisiä laitoksia koskevien säännösten antamisesta. Niiden on toimitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille tiedoksi luettelo kyseisistä laitoksista.

1 b Itävallalla on 1 päivänä tammikuuta 1996 päättyvä määräaika tiettyjen sen alueella sijaitsevien laitosten osalta. Kyseisistä laitoksista peräisin olevaa lihaa saa pitää kaupan ainoastaan kyseisen valtion kansallisella alueella. Itävallan on ilmoitettava komissiolle kyseisiä laitoksia koskevien säännösten antamisesta. Sen on toimitettava komissiolle ja muille jäsenvaltioille tiedoksi luettelo kyseisistä laitoksista. Itävallalta voi myöntää tietyille laitoksille 1 päivänä tammikuuta 1998 päättyvän lisämääräajan sillä edellytyksellä, että laitokset ovat esittäneet toimivaltaiselle viranomaiselle tätä koskevan pyynnön 1 päivään huhtikuuta 1995 mennessä. Pyyntöön on liitettävä suunnitelma ja työohjelma, jossa täsmennetään määräajat, joiden kuluessa laitos voi noudattaa tämän

direktiivin vaatimuksia. Itävallan on esitettävä komissiolle 1 päivään heinäkuuta 1995 mennessä luettelo laitoksista, joille se aikoo myöntää lisämääräajan. Kyseisessä luettelossa on täsmennettävä laitoskohtaisesti suunniteltujen poikkeusten luonne ja kesto. Komissio tutkii luettelon ja hyväksyy sen mahdollisesti aiheellisten muutosten jälkeen. Komissio toimittaa luettelon tiedoksi jäsenvaltioille.”

5. 377 L 0099: Neuvoston direktiivi 77/99/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, terveyttä koskevista kysymyksistä lihalvalmisteiden ja tiettyjen muiden eläinperäisten tuotteiden tuotannossa ja markkinoille saattamisessa (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 85), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna seuraavalla:

— 392 L 0005: neuvoston direktiivi 92/5/ETY, annettu 10 päivänä helmikuuta 1992 (EYVL N:o L 57, 2.3.1992, s. 1)

ja sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— 392 L 0045: neuvoston direktiivi 92/45/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 268, 14.9.1992, s. 35)

— 392 L 0116: neuvoston direktiivi 92/116/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 1)

— 392 L 0118: neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

a) Lisätään 10 artiklan toiseen alakohtaan päivämäärän 1 päivä tammikuuta 1996 jälkeen seuraava:

”paitsi

— Ruotsin osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1997,

— Itävallan, Norjan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1998.”;

b) Lisätään 10 artiklan kolmanteen alakohtaan päivämäärän 1 päivä tammikuuta 1996 jälkeen seuraava:

”paitsi

— Ruotsin osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1997,

— Itävallan, Norjan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1998.”;

c) Lisätään liitteessä B olevan VI luvun 4 kohdan a alakohdan i alakohdan ensimmäiseen luettelukohtaan tunnuksen ”UK” jälkeen seuraava:

”AT — FI — NO — SE”;

d) Lisätään liitteessä B olevan VI luvun 4 kohdan a alakohdan i alakohdan toiseen luettelukohtaan seuraava:

”ETY”;

e) Lisätään liitteessä B olevan VI luvun 4 kohdan a alakohdan ii alakohdan kolmanteen luettelukohtaan seuraava:

”ETY”.

6. 392 L 0005: Neuvoston direktiivi 92/5/ETY, annettu 10 päivänä helmikuuta 1992, terveyttä koskevista kysymyksistä yhteisön sisäisessä lihalvalmisteiden kaupassa annetun direktiivin 77/99/ETY muuttamisesta ja saattamisesta ajan tasalle sekä direktiivin 64/433/ETY muuttamisesta (EYVL N:o L 57, 2.3.1992, s. 1)

Lisätään 3 artiklaan kahden ensimmäisen luettelukohdan jälkeen luettelukohta seuraavasti:

”— tietyt Ruotsissa sijaitsevat laitokset, joiden suhteen Ruotsin on noudatettava tätä direktiiviä viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1996”.

7. 392 L 0120: Neuvoston direktiivi 92/120/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, edellytyksistä myöntää väliaikaisia ja rajoitettuja poikkeuksia tiettyjen eläinperäisten tuotteiden tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista yhteisön erityisistä terveysäännöistä (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 86)

Lisätään 1 artiklan 1 kohtaan päivämäärän

31 päivä joulukuuta 1995 jälkeen seuraava:

”paitsi Itävallan ja Norjan osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1996, ja Suomen osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1997”.

8. 388 L 0657: Neuvoston direktiivi 88/657/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1988, jauhetun lihan, vähemmän kuin 100 grammaa painavien lihapalojen ja raakalihavalmisteiden tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevista vaatimuksista sekä direktiivien 64/433/ETY, 71/118/ETY ja 72/462/ETY muuttamisesta (EYVL N:o L 382, 31.12.1988, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0110:** neuvoston direktiivi 92/110/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 394, 31.12.1992, s. 26)

Lisätään 13 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan päivämäärän 1 päivä tammikuuta 1996 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1997”.

9. 389 L 0437: Neuvoston direktiivi 89/437/ETY, annettu 20 päivänä kesäkuuta 1989, hygieniä- ja terveysongelmista munavalmisteiden tuotannossa ja saattamisessa markkinoille (EYVL N:o L 212, 22.7.1989, s. 87), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **389 L 0662:** neuvoston direktiivi 89/662/ETY, annettu 11 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 395, 30.12.1989, s. 13)

— **391 L 0684:** neuvoston direktiivi 91/684/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 376, 31.12.1991, s. 38)

a) Lisätään liitteessä olevan XI luvun 1 kohdan i alakohdan ensimmäiseen luettelukohtaan tunnuksen ”UK” jälkeen seuraava:

”AT — FI — NO — SE”;

b) Lisätään liitteessä olevan XI luvun 1 kohdan i alakohdan toiseen luettelukohtaan seuraava:

”ETY”;

c) Lisätään liitteessä olevan XI luvun 1 kohdan ii alakohdan kolmanteen luettelukohtaan seuraava:

”ETY”.

10. 391 L 0493: Neuvoston direktiivi 91/493/ETY, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1991, terveyttä koskevista vaatimuksista kalastustuotteiden tuotannossa ja saattamisessa markkinoille (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 15)

Lisätään 7 artiklan 2 kohtaan päivämäärän 31 päivä joulukuuta 1995 jälkeen seuraava:

”paitsi Suomen osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1997”.

11. 391 L 0492: Neuvoston direktiivi 91/492/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, terveyttä koskevista vaatimuksista eläimen kaksikuoristen simpukoiden tuotannossa ja saattamisessa markkinoille (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 1)

Lisätään 5 artiklan 1 kohdan a alakohdan toiseen alakohtaan päivämäärän 31 päivä joulukuuta 1995 jälkeen seuraava:

”paitsi Ruotsin osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 31 päivä joulukuuta 1997”.

12. 393 D 0383: Neuvoston päätös 93/383/ETY, tehty 14 päivänä kesäkuuta 1993, merellisten biotoksiinien valvonnan vertailulaboratorioista (EYVL N:o L 166, 8.7.1993, s. 31)

Lisätään liitteeseen seuraava:

”Suomi:

— Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors;

ja

Tullilaboratorio / Tulllaboratoriet, Espoo

Norja:

— Norges Veterinærhøgskole, Oslo

Ruotsi:

— Institutionen för klinisk bakteriologi, Göteborgs Universitet, Göteborg

Itävalta:

komissio muuttaa tarvittaessa Itävallan viranomaisia kuultuaan tätä liitettä nimetäkseen kansallisen merellisten biotoksiinien vertailulaboratorion”.

4 LUKU — Erinäisiä säännöksiä

1. **392 L 0046:** Neuvoston direktiivi 92/46/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1992, raakamaidon, lämpökäsitellyn maidon ja maitopohjaisten tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevista terveysäännöistä (EYVL N:o L 268, 14.9.1992, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0118:** neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

a) Lisätään 32 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan päivämäärän 1 päivä tammikuuta 1994 jälkeen seuraava:

”paitsi Ruotsin osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 1 päivä tammikuuta 1996”;

b) Lisätään liitteessä C olevan IV luvun A kohdan 3 alakohdan a alakohdan i alakohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan tunnuksen ”UK” jälkeen seuraava:

”AT — FI — NO — SE”;

c) Lisätään liitteessä C olevan IV luvun A kohdan 3 alakohdan a alakohdan i alakohdan toiseen luetelmakohtaan seuraava:

”ETY”;

d) Lisätään liitteessä C olevan IV luvun A kohdan 3 alakohdan a alakohdan ii alakohdan kolmanteen luetelmakohtaan seuraava:

”ETY”.

2. **391 L 0495:** Neuvoston direktiivi 91/495/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1990, terveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista kaninlihan ja tarhatun riistan lihan tuotannossa ja markkinoille saattamisessa (EYVL N:o L 268, 24.9.1991, s. 41), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **392 L 0065:** neuvoston direktiivi 92/65/ETY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 268, 14.9.1992, s. 54)

— **392 L 0116:** neuvoston direktiivi 92/116/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 1)

a) Lisätään 2 artiklan 3 kohtaan ilmaisun ”maanisäkkäitä” jälkeen ilmaisu seuraavasti:

”mukaan lukien porot”;

b) Lisätään 6 artiklan 2 kohdan seitsemänteen luetelmakohtaan virke seuraavasti:

”Kaikki porojen teurastustoimet voidaan kuitenkin suorittaa liikkuvissa teurastusyksiköissä direktiivin 64/433/ETY säännösten mukaisesti”;

c) Lisätään liitteessä I olevan III luvun 11 kohdan 1 alakohdan a alakohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan seuraava:

”AT, FI, NO, SE”;

d) Lisätään liitteessä I olevan III luvun 11 kohdan 1 alakohdan a alakohdan kolmanteen luetelmakohtaan seuraava:

”ETY”.

3. **392 L 0145:** Neuvoston direktiivi 92/45/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1992, kansanterveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista luonnonvaraisen riistan tappamisessa ja luonnonvaraisen riistan lihan markkinoille saattamisessa (EYVL N:o L 268, 14.9.1992, s. 35), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0116:** neuvoston direktiivi 92/116/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 1)

a) Lisätään 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmanteen luetelmakohtaan virke seuraavasti:

”Neuvosto voi komission ehdotuksesta vahvistaa erityissäännöt, joita sovelletaan luonnonvaraisen riistan keräämiseen erityisissä ilmastolosuhteissa.”;

b) Lisätään liitteessä I olevan VII luvun 2

kohdan a alakohdan i alakohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan seuraava:

”AT — FI — NO — SE”;

c) Lisätään liitteessä I olevan VII luvun 2 kohdan a alakohdan i alakohdan kolmanteen luetelmakohtaan kirjainlyhenteen ”EEG” jälkeen seuraava:

”ETY”.

4. 392 L 0118: Neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, eläinten terveyttä ja kansanterveyttä koskevista vaatimuksista sellaisten tuotteiden yhteisön sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa, joita eivät koske direktiivin 89/662/ETY ja, taudinaiheuttajien osalta, direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa I luvussa mainittujen erityisten yhteisön säädösten kyseiset vaatimukset (EYVL N:o L 62, 15.3.1992, s. 49)

a) Lisätään 20 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan päivämäärän 1 päivä tammikuuta 1994 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan osalta, jossa kyseinen päivämäärä on 1 päivä heinäkuuta 1995”;

b) Lisätään liitteessä I olevaan 14 lukuun alakohta seuraavasti:

”Newcastlen tautia vastaan rokotetuista siipikarjaparvista peräisin olevaa jalostamatonta lantaa ei saa lähettää alueelle, joka on saanut ”Newcastlen taudin rokottamattomuusvyöhykkeen” aseman neuvoston direktiivin 90/539/ETY 12 artiklan 2 kohdan mukaisesti.”;

c) Lisätään liitteessä II olevan 2 luvun ensimmäiseen luetelmakohtaan seuraava:

”Kunnes yhteisön säännökset annetaan, Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen tarkoitettuihin muniin sovelletaan salmonellan osalta seuraavia sääntöjä:

a) munalähetyksiltä voidaan edellyttää yleisiä tai rajoitettuja lisätakeita, jotka komissio määrittelee 18 artiklassa säädetyllä menettelyllä mukaisesti;

b) edellä a alakohdassa tarkoitettuja takeita

ei aseteta munille, jotka ovat peräisin laitoksesta, joka kuuluu 18 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen c alakohdassa tarkoitettua ohjelmaa vastaavaksi tunnustetun ohjelman piiriin;

c) edellä a alakohdassa säädettyjä takeita sovelletaan vasta sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt Norjan, Ruotsin ja Suomen esittämät toimintaohjelmat. Komission päätökset on tehtävä ennen liittymissopimuksen voimaantuloapäivää, jotta toimintaohjelmia ja a alakohdassa säädettyjä takeita voidaan soveltaa liittymissopimuksen voimaantuloapäivästä.”.

5. 392 L 0117: Neuvoston direktiivi 92/117/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, tiettyjä eläimissä ja eläinperäisissä tuotteissa esiintyviä zoonooseja ja zoonoosien aiheuttajia koskevista suojatoimenpiteistä elintarvikkeista aiheutuvien tartunta- ja myrkytyspesäkkeiden ehkäisemiseksi (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 38)

Lisätään 17 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan virke seuraavasti:

”Norjan osalta kyseinen päivämäärä on kuitenkin 1 päivä heinäkuuta 1995”.

6. 372 L 0462: Neuvoston direktiivi 72/462/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1972, terveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä tuoreen lihan tai lihavalmisteen tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 302, 31.12.1972, s. 28), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— 392 R 1601: neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/92, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 173, 27.6.1992, s. 13)

a) Lisätään 6 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan alakohta seuraavasti:

”Norja ja Ruotsi voivat kolmen vuoden siirtymäkauden ajan liittymissopimuksen voimaantuloapäivästä pitää voimassa kansalliset sääntönsä, jotka koskevat eläinten tuontia sellaisista maista, jotka rokottavat suu- ja sorkkatautia vastaan”;

b) Lisätään 14 artiklan 3 kohtaan alakohta seuraavasti:

”e) Norja ja Ruotsi voivat kolmen vuoden siirtymäkauden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä pitää voimassa kansalliset sääntönsä, jotka koskevat tuoreen lihan tuontia sellaisista maista, jotka rokottavat suu- ja sorkkatautia vastaan”.

7. 392 L 0102: Neuvoston direktiivi 92/102/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992, eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä (EYVL N:o L 355, 5.12.1992, s. 32)

Lisätään 11 artiklan 1 kohtaan luetelmakoh- ta seuraavasti:

”— Norjan ja Suomen osalta ennen 1 päivää tammikuuta 1996 nautoihin, sikoihin, lampai- siin ja vuohiin liittyvien vaatimusten osalta. Komissio vahvistaa siirtymäkauden aikana ai- heelliset toimenpiteet direktiivin 90/425/ETY 18 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.”.

8. 381 D 0651: Komission päätös 81/651/ETY, tehty 30 päivänä heinäkuuta 1981, eläinlääkintäalan tiedekomitean perustamisesta (EYVL N:o L 233, 19.8.1981, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **386 D 0105:** komission päätös 86/105/ETY, tehty 25 päivänä helmikuuta 1986 (EYVL N:o L 93, 8.4.1986, s. 14)

Korvataan 3 artiklassa numero ”18” nume- rolla ”22”.

5 LUKU — Eläinten suojelu

391 L 0628: Neuvoston direktiivi 91/628/ETY, annettu 19 päivänä marraskuuta 1991, eläinten suojelemisesta kuljetuksen aika- na sekä direktiivien 90/425/ETY ja 91/496/ETY muuttamisesta (EYVL N:o L 340, 11.12.1991, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 D 0438:** neuvoston päätös 92/438/ETY, annettu 13 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 243, 25.8.1992, s. 27)

a) Lisätään liitteessä olevan I luvun A koh- dan 1 alakohtaan virke seuraavasti:

”Ruotsi voi kuitenkin kolmen vuoden siirty-

mäkauden aikana liittymissopimuksen voi- maantulopäivästä pitää voimassa kansalliset, tiukemmat sääntönsä, jotka koskevat sen alu- eelta lähteviä ja sen alueelle saapuvia tiineinä olevien lehmien ja vastasyntyneiden vasikoiden kuljetuksia.”;

b) Lisätään liitteessä olevan I luvun C koh- dan 14 alakohtaan virke seuraavasti:

”Kahden vuoden siirtymäkauden aikana liit- tymissopimuksen voimaantulopäivästä veloi- tetta järjestää katettu kuljetustila ei vaadita porojen kuljetuksen yhteydessä. Komissio voi päättää eläinlääkintäalan tiedekomitean lau- sunnon perusteella kyseisen poikkeuksen säilyt- tämisestä 17 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.”.

II osa — Soveltamissäädökset

1. 377 L 0096: Neuvoston direktiivi 77/96/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, kolmansista maista tuotavan siansukui- sista kotieläimistä peräisin olevan tuoreen lihan trikiinitutkimuksesta (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 67), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavilla:

— **381 L 0476:** neuvoston direktiivi 81/476/ETY, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1981 (EYVL N:o L 186, 8.7.1981, s. 20)

— **383 L 0091:** neuvoston direktiivi 83/91/ETY, annettu 7 päivänä helmikuuta 1983 (EYVL N:o L 59, 5.3.1983, s. 34)

— **384 L 0319:** komission direktiivi 84/319/ETY, annettu 7 päivänä kesäkuuta 1984 (EYVL N:o L 167, 27.6.1984, s. 34)

— **385 R 3768:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3768/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 362, 31.12.1985, s. 8)

— **385 L 0321:** komission direktiivi 89/321/ETY, annettu 22 päivänä huhtikuuta 1989 (EYVL N:o L 133, 17.5.1993, s. 33)

a) Lisätään liitteessä III olevan 2 kohdan toiseen luetelmakohtaan kirjainlyhenteen ”EOK” jälkeen seuraava:

”ETY”.

b) Lisätään liitteessä III olevan 5 kohdan toiseen luettelukohtaan kirjainlyhenteen ”EOK” jälkeen seuraava:

”ETY”.

2. **379 D 0542:** Neuvoston päätös 79/542/ETY, tehty 21 päivänä joulukuuta 1979, luettelosta kolmansista maista, joista jäsenvaltiot sallivat nautaeläinten, sikojen ja tuoreen lihan tuonnin (EYVL N:o L 146, 14.6.1979, s. 15), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 D 0059:** komission päätös 94/59/EY, tehty 26 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 27, 1.2.1994, s. 53)

Poistetaan liitteestä seuraavat rivit:

”AT — Itävalta”

”FI — Suomi”

”NO — Norja”

”SE — Ruotsi”.

3. **380 D 0790:** Komission päätös 80/790/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1980, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista tuoreen lihan tuonnissa Suomesta (EYVL N:o L 233, 4.9.1980, s. 47), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **381 D 0662:** komission päätös 81/622/ETY, tehty 28 päivänä heinäkuuta 1981 (EYVL N:o L 237, 22.8.1981, s. 33)

Kumotaan päätös 80/790/ETY.

4. **380 D 0799:** Komission päätös 80/799/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1980, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista tuoreen lihan tuonnissa Ruotsista (EYVL N:o L 234, 5.9.1980, s. 35), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **381 D 0662:** komission päätös 81/662/ETY, tehty 28 päivänä heinäkuuta 1981 (EYVL N:o L 237, 22.8.1981, s. 33)

Kumotaan päätös 80/799/ETY.

5. **380 D 0800:** Komission päätös 80/800/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1980, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista tuoreen lihan tuonnissa

Norjasta (EYVL N:o L 234, 5.9.1980, s. 38), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **381 D 0662:** komission päätös 81/662/ETY, tehty 28 päivänä heinäkuuta 1981 (EYVL N:o L 237, 22.8.1981, s. 33)

Kumotaan päätös 80/800/ETY.

6. **382 D 0730:** Neuvoston päätös 82/730/ETY, tehty 18 päivänä lokakuuta 1982, luettelosta Itävallan tasavallan laitoksista, jotka on hyväksytty tuomaan tuoretta lihaa yhteisöön (EYVL N:o L 311, 8.11.1982, s. 1)

Kumotaan päätös 82/730/ETY.

7. **382 D 0731:** Neuvoston päätös 82/731/ETY, tehty 18 päivänä lokakuuta 1982, luettelosta Suomen tasavallan laitoksista, jotka on hyväksytty tuomaan tuoretta lihaa yhteisöön (EYVL N:o L 311, 8.11.1982, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna.

Kumotaan päätös 82/731/ETY.

8. **382 D 0736:** Neuvoston päätös 82/736/ETY, tehty 18 päivänä lokakuuta 1982, luettelosta Ruotsin kuningaskunnan laitoksista, jotka on hyväksytty tuomaan tuoretta lihaa yhteisöön (EYVL N:o L 311, 8.11.1982, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna.

Kumotaan päätös 82/736/ETY.

9. **383 D 0421:** Komission päätös 83/421/ETY, tehty 29 päivänä heinäkuuta 1983, luettelosta Norjan kuningaskunnan laitoksista, jotka on hyväksytty tuomaan tuoretta lihaa yhteisöön (EYVL N:o L 238, 27.8.1983, s. 35), sellaisena kuin se on muutettuna.

Kumotaan päätös 83/421/ETY.

10. **389 X 0214:** Komission suositus 89/214/ETY, annettu 24 päivänä helmikuuta 1989, yhteisön sisäistä kauppaa varten hyväksytyistä tuoreen lihan tuotantolaitoksissa suoritettavissa tarkastuksissa noudatettavista säännöistä (EYVL N:o L 87, 31.3.1989, s. 1)

a) Lisätään liitteessä I olevan X luvun 49 kohdan a alakohdassa olevan osan ”direktiivin teksti” ensimmäiseen luettelukohtaan tunnuksen ”P” jälkeen seuraava:

”AT/FI/NO/SE”;

b) Lisätään liitteessä I olevan X luvun 49 kohdan a alakohdassa olevan osan ”direktiivin teksti” toiseen luetelmakohtaan seuraava:

”ETY”;

c) Lisätään liitteessä I olevan X luvun 49 kohdan b alakohdassa olevan osan ”direktiivin teksti” kolmanteen luetelmakohtaan seuraava:

”ETY”.

11. 390 D 0014: Komission päätös 90/14/ETY, tehty 20 päivänä joulukuuta 1989, luettelosta kolmansista maista, joista jäsenvaltiot sallivat naudansukuisten kotieläinten pakastetun siemennesteen tuonnin (EYVL N:o L 8, 11.1.1990, s. 71), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **391 D 0276:** komission päätös 91/276/ETY, tehty 22 päivänä toukokuuta 1991 (EYVL N:o L 135, 30.5.1991, s. 58)

Poistetaan liitteestä seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Suomi”
”Norja”
”Ruotsi”.

12. 390 D 0442: Komission päätös 90/442/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1990, eläintauti-ilmoitusten koodeista (EYVL N:o L 227, 21.8.1990, s. 39), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— komission päätös, tehty 27 päivänä marraskuuta 1990 (ei julkaistu)

— komission päätös, tehty 26 päivänä maaliskuuta 1991 (ei julkaistu)

Lisätään 1 artiklaan alakohta seuraavasti:

”Komissio täydentää Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta tämän päätöksen liitteissä 5 ja 6 olevia koodeja. Aiheelliset päätökset annetaan ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”.

13. 391 D 0270: Komission päätös 91/270/ETY, tehty 14 päivänä toukokuuta

1991, luettelosta kolmansista maista, joista jäsenvaltiot sallivat naudansukuisten kotieläinten alkuiden tuonnin (EYVL N:o L 134, 29.5.1991, s. 56)

Poistetaan liitteestä seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Norja”
”Ruotsi”
”Suomi”.

14. 391 D 0426: Komission päätös 91/426/ETY, tehty 22 päivänä heinäkuuta 1991, yhteisön rahoitusosuuden yksityiskohdista eläinlääkintäviranomaiset yhdistävän tietokoneverkon (Animo) perustamiseksi (EYVL N:o L 234, 23.8.1991, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0004:** komission päätös 93/4/ETY, tehty 9 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 4, 8.1.1993, s. 32)

a) Korvataan 1 artiklan 2 kohdassa ilmaisu ”koko verkon osalta” seuraavasti:

”yhteisön osalta sellaisena kuin se oli ennen liittymissopimuksen voimaantuloa”.

b) Lisätään artikla seuraavasti:

”2 a artikla

1. Itävalta, Norja, Ruotsi ja Suomi voivat saada yhteisön taloudellista tukea 1 artiklan 1 kohdassa määrättyin edellytyksin.

2. Komissio korvaa jäsenvaltioille 1 kohdassa tarkoitetut kustannukset asiakirjojen esittämistä vastaan.

3. Norjan ja Ruotsin viranomaisten on toimitettava 2 kohdassa tarkoitetut asiakirjat 12 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen voimaantulopäivästä, ja Itävallan ja Suomen viranomaisten 24 kuukauden kuluessa liittymissopimuksen voimaantulopäivästä.”.

15. 391 D 0449: Komission päätös 91/449/ETY, tehty 26 päivänä heinäkuuta 1991, lihavalmisteiden tuonnissa kolmansista maista käytettävien eläintautitodistusten malleista

(EYVL N:o L 240, 29.8.1991, s. 28), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0504:** komission päätös 93/504/ETY, tehty 28 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 236, 21.9.1993, s. 16)

a) Poistetaan liitteessä A olevasta II osasta seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Norja”
”Ruotsi”
”Suomi”;

b) Poistetaan liitteessä B olevasta II osasta seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Norja”
”Ruotsi”
”Suomi”.

16. **391 D 0539:** Komission päätös 91/539/ETY, tehty 4 päivänä lokakuuta 1993, päätöksen 91/426/ETY (Animo) täytäntöönpanoa koskevista säännöistä (EYVL N:o L 294, 25.10.1991, s. 47)

Lisätään artikla seuraavasti:

”1 a artikla

Komissio vahvistaa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta sellaisten yksiköiden lukumäärän, jotka voivat saada yhteisön taloudellista tukea. Norjan ja Ruotsin osalta aiheetliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”

Lisätään 2 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan seuraava:

”paitsi Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä huhtikuuta 1994”;

Lisätään 3 artiklaan päivämäärän 1 päivä joulukuuta 1991 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä joulukuuta 1994, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa

kyseinen päivämäärä on 1 päivä joulukuuta 1995”.

17. **392 D 0124:** Komission päätös 92/124/ETY, tehty 10 päivänä tammikuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudansukuisten eläinten siemennesteen tuonnissa Suomesta (EYVL N:o L 48, 22.2.1992, s. 10)

Kumotaan päätös 92/124/ETY.

18. **392 D 0126:** Komission päätös 92/126/ETY, tehty 10 päivänä tammikuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudansukuisten eläinten siemennesteen tuonnissa Itävallasta (EYVL N:o L 48, 22.2.1992, s. 28)

Kumotaan päätös 92/126/ETY.

19. **392 D 0128:** Komission päätös 92/128/ETY, tehty 10 päivänä tammikuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudansukuisten eläinten siemennesteen tuonnissa Ruotsista (EYVL N:o L 48, 22.2.1992, s. 46)

Kumotaan päätös 92/128/ETY.

20. **392 D 0175:** Komission päätös 92/175/ETY, tehty 21 päivänä helmikuuta 1992, Animo-tietokoneverkon yksiköiden luettelosta ja tunnistamisesta (EYVL N:o L 80, 25.3.1992, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **393 D 0071:** komission päätös 93/71/ETY, tehty 22 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 25, 2.2.1993, s. 39)

— **393 D 0228:** komission päätös 93/228/ETY, tehty 5 päivänä huhtikuuta 1993 (EYVL N:o L 97, 23.4.1993, s. 33)

Lisätään 1 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Komissio täydentää liitteessä olevaa luetteloa Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta.”.

21. **392 D 0260:** Komission päätös 92/260/ETY, tehty 10 päivänä huhtikuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja

eläinlääkärintodistuksista rekisteröityjen hevosten tilapäisessä tuonnissa (EYVL N:o L 130, 15.5.1992, s. 67), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0344:** komission päätös 93/344/ETY, tehty 17 päivänä toukokuuta 1993 (EYVL N:o L 138, 9.6.1991, s. 11)

a) Korvataan liitteessä I oleva A ryhmä seuraavasti:

”A ryhmä: Grönlanti, Islanti ja Sveitsi”;

b) Korvataan liitteessä II olevan A kohdan otsikko ”Terveystodistus” seuraavasti:

”TERVEYSTODISTUS rekisteröityjen hevosten tilapäistä yhteisön alueelle tuontia varten enintään 90 päivän määräajaksi Grönlannista, Islannista ja Sveitsistä”;

c) Poistetaan liitteessä II olevan A kohdan ”Terveystodistus” III alakohdan d alakohdan kolmannelta luetelmakohdasta seuraavat sanat:

”Itävallassa, Suomessa”, ”Norjassa, Ruotsissa”;

d) Poistetaan liitteessä II olevan B kohdan ”Terveystodistus” III alakohdan d alakohdan kolmannelta luetelmakohdasta seuraavat sanat:

”Itävallassa, Suomessa”, ”Norjassa, Ruotsissa”;

e) Poistetaan liitteessä II olevan C kohdan ”Terveystodistus” III alakohdan d alakohdan kolmannelta luetelmakohdasta seuraavat sanat:

”Itävallassa, Suomessa”, ”Norjassa, Ruotsissa”;

f) Poistetaan liitteessä II olevan D kohdan ”Terveystodistus” III alakohdan d alakohdan kolmannelta luetelmakohdasta seuraavat sanat:

”Itävallassa, Suomessa”, ”Norjassa ja Ruotsissa”;

g) Poistetaan liitteessä II olevan E kohdan

”Terveystodistus” III alakohdan d alakohdan kolmannelta luetelmakohdasta seuraavat sanat:

”Itävallassa, Suomessa”, ”Norjassa ja Ruotsissa”.

22. **392 D 0265:** Komission päätös 92/265/ETY, tehty 18 päivänä toukokuuta 1992, elävien sikojen, sian siemennesteen, tuoreen sianlihan ja sianlihavalmisteen tuonnista Itävallasta sekä päätöksen 90/90/ETY kumoamisesta (EYVL N:o L 137, 20.5.1993, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0427:** komission päätös 93/427/ETY, tehty 7 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 197, 6.8.1993, s. 52)

Kumotaan päätös 92/265/ETY.

23. **392 D 0290:** Komission päätös 92/290/ETY, tehty 14 päivänä toukokuuta 1992, nautaeläinten alkioiden BSE:hen (bovine spongiform encephalopathy) liittyvistä tietyistä suojatoimenpiteistä Yhdistyneessä kuningaskunnassa (EYVL N:o L 152, 4.6.1992, s. 37)

Lisätään 2 artiklaan kohta seuraavasti:

”4. Itävalta, Norja, Ruotsi ja Suomi saavat pitää voimassa kansallisen lainsäädäntönsä taudin voimakkaasti koettelemasta jäsenvaltiosta peräisin olevien naudansukuisten kotieläinten alkioiden osalta enintään kahden vuoden siirtymäkauden ajan liittymissopimuksen voimaantulopäivästä. Tätä säännöstä tarkistetaan kyseisen siirtymäkauden aikana saadun kokemuksen ja käynnissä olevien tieteellisten tutkimusten tulosten mukaisesti.”.

24. **392 D 0341:** Komission päätös 92/341/ETY, tehty 3 päivänä kesäkuuta 1992, Animon paikallisyksiköiden tietokonepohjaisesta paikantamisesta (EYVL N:o L 188, 8.7.1992, s. 37)

Lisätään 1 artiklan 1 kohtaan päivämäärän 15 päivä kesäkuuta 1992 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä syyskuuta 1994, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on 1 päivä kesäkuuta 1995”.

25. **392 D 0387:** Komission päätös 92/387/ETY, tehty 10 päivänä kesäkuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudansukuisten eläinten siemennesteen tuonnissa Norjasta (EYVL N:o L 204, 21.7.1992, s. 22)

Kumotaan päätös 92/387/ETY.

26. **392 D 0401:** Komission päätös 92/401/ETY, tehty 31 päivänä heinäkuuta 1992, eläinten terveyteen liittyvistä vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudan- ja siansukuisten kotieläinten tuonnissa Norjasta (EYVL N:o L 224, 8.8.1992, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0469:** komission päätös 93/469/ETY, tehty 26 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 218, 28.8.1993, s. 58)

Kumotaan päätös 92/401/ETY.

27. **392 D 0461:** Komission päätös 92/461/ETY, tehty 2 päivänä syyskuuta 1992, eläinten terveyteen liittyvistä vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudan- ja siansukuisten kotieläinten tuonnissa Ruotsista (EYVL N:o L 261, 7.9.1992, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **392 D 0518:** komission päätös 92/518/ETY, tehty 3 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 325, 11.11.1992, s. 23)

— **393 D 0469:** komission päätös 93/469/ETY, tehty 26 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 218, 28.8.1993, s. 58)

Kumotaan päätös 92/461/ETY.

28. **392 D 0462:** Komission päätös 92/462/ETY, tehty 2 päivänä syyskuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudan- ja siansukuisten kotieläinten tuonnissa Suomesta (EYVL N:o L 261, 7.9.1992, s. 34), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **392 D 0518:** komission päätös 92/518/ETY, tehty 3 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 325, 11.11.1992, s. 23)

— **393 D 0469:** komission päätös 93/469/ETY, tehty 26 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 218, 28.8.1993, s. 58)

Kumotaan päätös 92/462/ETY.

29. **392 D 0471:** Komission päätös 92/471/ETY, tehty 2 päivänä syyskuuta 1992, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudan alkioiden tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 270, 15.9.1992, s. 27)

Poistetaan liitteessä A olevasta II osasta seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Norja”
”Ruotsi”
”Suomi”.

30. **392 D 0486:** Komission päätös 92/486/ETY, tehty 25 päivänä syyskuuta 1992, Animon keskusyksikön ja jäsenvaltioiden välisestä yhteistyömuodoista (EYVL N:o L 291, 7.10.1992, s. 20), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0188:** komission päätös 93/188/ETY, tehty 4 päivänä maaliskuuta 1993 (EYVL N:o L 82, 3.4.1993, s. 20)

Lisätään 2 artiklan ensimmäiseen luettelma-kohtaan seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa voimaantulopäivä on liittymissopimuksen voimaantulopäivä ja sopimuksen päättymispäivä on 1 päivä huhtikuuta 1996, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa voimaantulopäivä on yksi vuosi liittymissopimuksen voimaantulopäivän jälkeen, ja sopimuksen päättymispäivä on 1 päivä huhtikuuta 1996”.

31. **392 D 0562:** Komission päätös 92/562/ETY, tehty 17 päivänä marraskuuta 1992, suuririskisten aineiden käsittelyssä käytettävien vaihtoehtoisten lämpökäsittelyjärjestelmien hyväksymisestä (EYVL N:o L 359, 9.12.1992, s. 23)

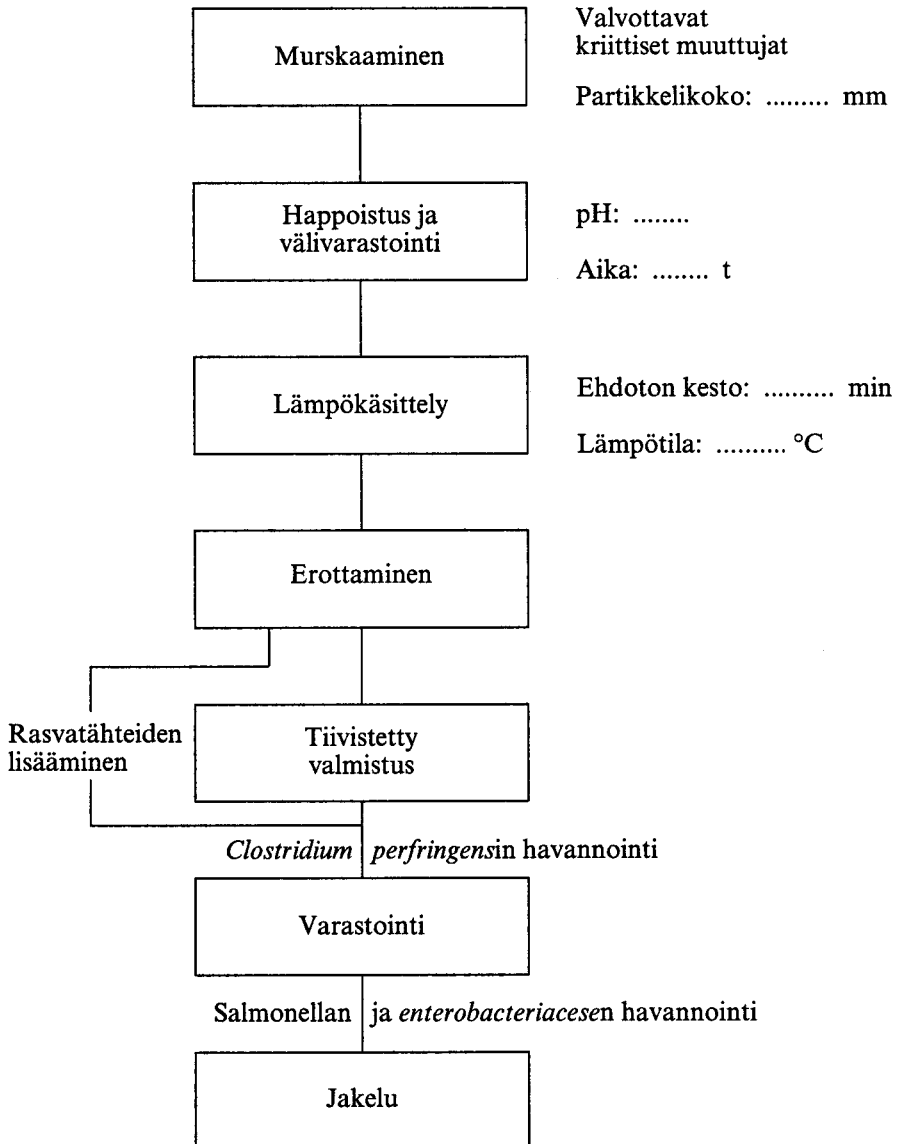
a) Lisätään liitteessä olevaan johdantosaan ”Määritelmät” määritelmä seuraavasti:

”Tiivistävä valmistus: nestefaasin käsittely, jotta huomattava määrä sen sisältämästä kosteudesta voidaan poistaa.”;

b) Lisätään liitteeseen luku seuraavasti:

”VIII LUKU
VESIELÄIMET
YHDISTETTY HAPPOISTUS- JA LÄMPÖKÄSITTELYPROSESSI

I Järjestelmän kuvaus

Raaka-aine pienennetään murskaamalla ja sekoitetaan muurahaishappoon sen pH:n alentamiseksi. Seos varastoidaan väliaikaisesti ennen seuraavaa käsittelyä. Tuote siirretään tämän jälkeen lämpökönvertteriin. Aineen etene- mistä konvertterin läpi valvotaan mekaanisilla laitteilla, jotka rajoittavat sen liikkumista siten, että lopputuote on lämpökäsittelyn lopussa käynyt läpi riittävän aika- ja lämpökierron. Lämpökäsittelyn jälkeen aine jaetaan neste/rasva/rasvatähteet -jakeisiin mekaanisesti. Eläinvalkuaiskonsentraatin aikaansaamiseksi neste- faasi pumpataan kahteen höyrylämmitteeseen, alipainekammioin varustettuun lämmönvaihti- meen sen kosteuden poistamiseksi vesihöyrynä. Rasvatähteet lisätään valkuaiskonsentraattiin ennen varastointia.

II Laitoksissa valvottavat kriittiset muuttujat

1. *Partikkelikoko*: murskaamisen jälkeen partikkelien koko saa olla enintään . . . mm.

2. *pH*: happoistusvaiheen aikana pH saa olla enintään . . . ; pH on tarkastettava päivittäin.

3. *Välivarastoinnin kesto*: keston on oltava vähintään . . . tuntia.

4. *Käsittelyn ehdoton kesto*: erää on käsitel- tävä vähintään . . . minuutin ajan 5 kohdassa annetussa vähimmäislämpötilassa.

5. *Kriittinen lämpötila*: lämpötilan on oltava vähintään . . . °C ja se on tallennettava pysyvällä kirjausjärjestelmällä jokaisen erän osalta. Kaikki alemmassa lämpötilassa valmis- tetut tuotteet on käsiteltävä uudelleen raaka- aineen kanssa.”

32. **393 D 0013**: Komission päätös 93/13/ETY, tehty 22 päivänä joulukuuta 1992, kolmansista maista tuotavien tuotteiden eläin- lääkinällisistä tarkastusmenettelyistä yhteisön rajatarkastusasemilla (EYVL N:o L 9, 15.1.1993, s. 33)

Poistetaan liitteestä F seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Norja”
”Ruotsi”
”Suomi”.

33. **393 D 0024**: Komission päätös 93/24/ETY, tehty 11 päivänä joulukuuta 1992, Aujeszkyyn tautia koskevista lisätakeista taudista vapaisiin jäsenvaltioihin tai taudista vapaille alueille tarkoitettujen sikojen osalta (EYVL N:o L 16, 25.1.1993, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **393 D 0341**: komission päätös 93/341/ETY, tehty 13 päivänä toukokuuta 1993 (EYVL N:o L 136, 5.6.1993, s. 47)

— **393 D 0664**: komission päätös 93/664/ETY, tehty 6 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 303, 10.12.1993, s. 27)

Lisätään liitteessä II olevan 2 kohdan d alakohtaan seuraava:

”13. Itävalta: Bundesanstalt für Virusseuchen- enbekämpfung bei Haus- tieren, Wien

14. Suomi: Eläinlääkintä- ja elintarvike- laitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors

15. Norja: Veterinærinstituttet, Oslo

16. Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

34. **393 D 0028**: Komission päätös 93/28/ETY, tehty 14 päivänä joulukuuta 1992, yhteisön lisärahoituksesta Animo-tietokonever- kolle (EYVL N:o L 16, 25.1.1993, s. 28)

Lisätään artikla seuraavasti:

”3 a artikla

Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta yhteisö vastaa sataprosenttisesti 1 artiklassa määrätystä toiminnasta.”

35. **393 D 0052**: Komission päätös 93/52/ETY, tehty 21 päivänä joulukuuta 1992, luomistautia (*Br. melitensis*) koskevien edelly- tysten täyttämisen toteamisesta tietyissä jäsen- valtioissa ja tietyillä alueilla ja näille jäsenval- tioille ja alueille tästä taudista virallisesti va- paan jäsenvaltion tai alueen aseman vahvista- misesta (EYVL N:o L 13, 21.1.1993, s. 14)

Lisätään artikla seuraavasti:

”2 a artikla

Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta komissio täydentää tarvittaessa liitteitä I ja II. Aiheelliset päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”.

36. 393 D 0160: Komission päätös 93/160/ETY, tehty 17 päivänä helmikuuta 1993, luettelosta kolmansista maista, joista jäsenvaltiot sallivat siansukuisten kotieläinten siennesteen tuonnin (EYVL N:o L 67, 19.3.1993, s. 27)

Poistetaan liitteestä seuraavat sanat:

”Itävalta”
”Norja”
”Ruotsi”
”Suomi”.

37. 393 D 0195: Komission päätös 93/195/ETY, tehty 2 päivänä helmikuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista rekisteröityjen hevosten takaisintuonnissa raveja, kilpailuja tai kulttuuritapahtumia varten tapahtuneen tilapäisen maastaviennin jälkeen (EYVL N:o L 86, 6.4.1993, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **393 D 0344:** komission päätös 93/344/ETY, tehty 17 päivänä toukokuuta 1993 (EYVL N:o L 138, 9.6.1993, s. 11)

— **393 D 0509:** komission päätös 93/509/ETY, tehty 21 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 238, 23.9.1993, s. 44)

a) Korvataan liitteessä I oleva A ryhmä seuraavasti:

”A ryhmä
Grönlanti, Islanti ja Sveitsi”;

b) Korvataan liitteessä II oleva A ryhmä seuraavasti:

”A ryhmä
Grönlanti, Islanti ja Sveitsi”.

38. 393 D 0196: Komission päätös 93/136/ETY, tehty 5 päivänä helmikuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista teurashevosten tuonnissa (EYVL N:o L 86, 6.4.1993, s. 7)

a) Poistetaan liitteessä I olevasta alaviitteestä ⁽⁵⁾ seuraavat sanat:

”Itävalta, Suomi”, ”Norja, Ruotsi”;

b) Korvataan liitteessä II olevassa alaviitteessä ⁽³⁾ A ryhmä seuraavasti:

”A ryhmä: Grönlanti, Islanti ja Sveitsi”.

39. 393 D 0197: Komission päätös 93/197/ETY, tehty 5 päivänä helmikuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista rekisteröityjen hevosten sekä jalostukseen ja kasvatukseen tarkoitettujen hevosten tuonnissa (EYVL N:o L 86, 6.4.1993, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **393 D 0344:** komission päätös 93/344/ETY, tehty 17 päivänä toukokuuta 1993 (EYVL N:o L 138, 9.6.1993, s. 11)

— **393 D 0510:** komission päätös 93/510/ETY, tehty 21 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 238, 23.9.1993, s. 45)

— **393 D 0682:** komission päätös 93/682/ETY, tehty 17 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 317, 18.12.1993, s. 82)

a) Korvataan liitteessä I oleva ”A ryhmä” seuraavasti:

”A ryhmä
Grönlanti, Islanti ja Sveitsi”;

b) Korvataan liitteessä II olevan A kohdan otsikko ”Terveystodistus” seuraavasti:

”TERVEYSTODISTUS

rekisteröityjen hevosten sekä jalostukseen ja kasvatukseen tarkoitettujen hevosten yhteisön alueelle tuontia varten Grönlannista, Islannista ja Sveitsistä”.

40. 393 D 0198: Komission päätös

93/198/ETY, tehty 17 päivänä helmikuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista lampaan- ja vuohensukuisten eläinten tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 86, 6.4.1993, s. 34)

Poistetaan liitteen 2 a osasta seuraavat sanat:

”Itävalta”
 ”Suomi”
 ”Norja”
 ”Ruotsi”.

41. **393 D 0199:** Komission päätös 93/199/ETY, tehty 19 päivänä helmikuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista siansukuisten eläinten siennesteen tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 86, 6.4.1993, s. 43), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **393 D 0427:** komission päätös 93/427/ETY, tehty 7 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 197, 6.8.1993, s. 52)

— **393 D 0504:** komission päätös 93/504/ETY, tehty 28 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 236, 21.9.1993, s. 16)

Poistetaan liitteen 2 osasta seuraavat sanat:

”Itävalta-Burgenland, Salzburg, Tiroli, Vorarlberg, Ylä-Itävalta”
 ”Norja”

”Ruotsi”
 ”Suomi”.

42. **393 D 0244:** Komission päätös 93/244/ETY, tehty 2 päivänä huhtikuuta 1993, Aujeszkyntautia koskevista lisätakeista tiettyihin yhteisön alueen osiin tarkoitettujen sikojen osalta (EYVL N:o L 111, 5.5.1993, s. 21)

Lisätään liitteessä II olevan 2 kohdan d alakohtaan seuraava:

”13. Itävalta: Bundesanstalt für Viruseuchenbekämpfung bei Haustieren, Wien

14. Suomi: Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors

15. Norja: Veterinærinstituttet, Oslo

16. Ruotsi: Statens veterinärmedicinska anstalt, Uppsala”.

43. **393 D 0257:** Komission päätös 93/257/ETY, tehty 15 päivänä huhtikuuta 1993, jäämien havaitsemiseksi käytettävistä vertailumenetelmistä ja kansallisten vertailulaboratorioiden luettelosta (EYVL N:o L 118, 14.5.1993, s. 75)

Lisätään liitteeseen seuraava:

”Itävalta	Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfung, Mödling	Kaikki ryhmät
Suomi	Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsinki / Anstalten för veterinärmedicin och livsmedel, Helsingfors	Kaikki ryhmät
Norja	Norges Veterinærhøgskole, Oslo	A ryhmän III alaryhmän a ja b alaryhmä; B ryhmän I alaryhmän a alaryhmä; B ryhmän II alaryhmän a alaryhmä
	Veterinærinstituttet, Oslo	A ryhmän I alaryhmän b alaryhmä; B ryhmän II alaryhmän a ja b alaryhmä

	Hormonlaboratoriet, Aker Sykehus, Oslo	A ryhmän I alaryhmän a ja c alaryhmä; A ryhmän II alaryhmä; B ryhmän I alaryhmän b ja c alaryhmä
Ruotsi	Statens livsmedelsverk, Uppsala	Kaikki ryhmät”

44. **393 D 0317:** Komission päätös 93/317/ETY, tehty 21 päivänä huhtikuuta 1993, nautojen korvamerkkien koodin sisällöstä (EYVL N:o L 122, 18.5.1993, s. 45)

Lisätään 1 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”Itävalta: AT
Norja: NO
Ruotsi: SE
Suomi: FI”.

45. **393 D 0321:** Komission päätös 93/321/ETY, tehty 10 päivänä toukokuuta 1993, tunnistamisen ja fyysisten tarkastusten vähentämisestä tiettyjen rekisteröityjen hevoseläinten tilapäisessä tuonnissa Ruotsista, Norjasta, Suomesta ja Sveitsistä (EYVL N:o L 123, 19.5.1993, s. 36)

a) Poistetaan säädöksen nimestä seuraavat sanat:

”Ruotsista, Norjasta, Suomesta ja”;

b) Poistetaan 1 artiklan 1 kohdasta seuraavat sanat:

”Ruotsista, Norjasta, Suomesta ja”.

46. **393 D 0432:** Komission päätös 93/432/ETY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista naudan- ja siansukuisten kotieläinten tuonnissa Itävallasta (EYVL N:o L 200, 10.8.1993, s. 39)

Kumotaan päätös 93/432/ETY.

47. **393 D 0451:** Komission päätös 93/451/ETY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1993, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista ja eläinlääkärintodistuksista tuoreen lihan tuonnissa Itävallasta (EYVL N:o L 210, 21.8.1993, s. 21)

Kumotaan päätös 93/451/ETY.

48. **393 D 0688:** Komission päätös 93/688/ETY, tehty 20 päivänä joulukuuta 1993, eläinlääkärintodistuksista tuoreen lihan ja lihavalmisteiden tuonnissa Ruotsista (EYVL N:o L 319, 21.12.1993, s. 51)

Kumotaan päätös 93/688/ETY.

49. **393 D 0693:** Komission päätös 93/693/ETY, tehty 14 päivänä joulukuuta 1993, luettelosta siemennesteen keräilykeskuksista, jotka on hyväksytty kolmansista maista yhteisöön tapahtuvaa naudansukuisten kotieläinten siemennesteen vientiä varten, ja päätösten 91/642/ETY, 91/643/ETY ja 92/255/ETY kumoamisesta (EYVL N:o L 320, 22.12.1993, s. 35)

Poistetaan liitteestä seuraavat osat:

”4 OSA
RUOTSI”

”8 OSA
NORJA”

”9 OSA
ITÄVALTA”.

50. **394 D 0024:** Komission päätös 94/24/EY, tehty 7 päivänä tammikuuta 1994, kolmansista maista lähtöisin olevien eläinten ja tuotteiden eläinlääkärintarkastuksia varten valittujen rajatarkastusasemien luettelosta ja päätösten 92/430/ETY ja 92/431/ETY kumoamisesta (EYVL N:o L 18, 21.1.1994, s. 16)

Lisätään 1 artiklaan alakohta seuraavasti:

”Komissio täydentää liitteessä olevaa aseminen luetteloa Norjan ja Ruotsin sekä mahdollisesti Itävallan ja Suomen osalta. Norjaa ja Ruotsia koskevat päätökset tehdään ennen liittymissopimuksen voimaantulopäivää.”.

51. **394 D 0034:** Komission päätös 94/34/EY, tehty 24 päivänä tammikuuta 1994, Animo-tietokoneverkon perustamisesta (EYVL N:o L 21, 26.1.1994, s. 22)

a) Lisätään 1 artiklaan päivämäärän 1 päivä helmikuuta 1994 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on liittymissopimuksen voimaantulopäivä, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on yksi vuosi liittymissopimuksen voimaantulopäivän jälkeen”;

b) Lisätään 2 artiklaan päivämäärän 1 päivä kesäkuuta 1994 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on liittymissopimuksen voimaantulopäivä, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on yksi vuosi liittymissopimuksen voimaantulopäivän jälkeen”;

c) Lisätään 3 artiklaan päivämäärän 1 päivä helmikuuta 1994 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on liittymissopimuksen voimaantulopäivä, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on yksi vuosi liittymissopimuksen voimaantulopäivän jälkeen”;

d) Lisätään 4 artiklaan päivämäärän 1 päivä kesäkuuta 1994 jälkeen seuraava:

”paitsi Norjan ja Ruotsin osalta, joissa kyseinen päivämäärä on liittymissopimuksen voimaantulopäivä, ja Itävallan ja Suomen osalta, joissa kyseinen päivämäärä on yksi vuosi liittymissopimuksen voimaantulopäivän jälkeen”;

e) Lisätään artikla seuraavasti:

”6 a artikla

Itävallan ja Suomen osalta komissio toteuttaa tarvittavat siirtymätoimenpiteet.”

52. **394 D 0070:** Komission päätös 94/70/EY,

tehty 31 päivänä tammikuuta 1994, väliaikaisesta luettelosta kolmansista maista, joista jäsenvaltiot sallivat raakamaidon, lämpökäsitellyn maidon ja maitopohjaisten tuotteiden tuonnin (EYVL N:o L 36, 8.2.1994, s. 5)

Poistetaan liitteestä seuraavat rivit:

”AT: Itävalta : x : x : x”

”NO: Norja : x : x : x”

”SE: Ruotsi : x : x : x”

”FI: Suomi : x : x : x”.

53. **394 D 0085:** Komission päätös 94/85/EY, tehty 16 päivänä helmikuuta 1994, luettelosta kolmansista maista, joista jäsenvaltiot sallivat tuoreen siipikarjanlihan tuonnin (EYVL N:o L 44, 17.2.1994, s. 31)

Poistetaan liitteestä seuraavat rivit:

”AT: Itävalta : x :.”

”NO: Norja : x :.”

”SE: Ruotsi : x :.”

”FI: Suomi : x :.”

F. SEKALAISTA

I Komiteamenettely

A. Korvataan seuraavien säädösten mainituissa artikloissa jäljempänä mainittu kohta tai mainitut kohdat seuraavasti:

”2. Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisuuden mukaan. Lausunto annetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa niiden päätösten edellytykseksi määrättyllä enemmistöllä, jotka neuvosto tekee komission ehdotuksesta. Komiteaan kuuluvien jäsenvaltioiden edustajien äänet painotetaan mainitussa artiklassa määrättyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.”

1. **365 R 0079:** Neuvoston asetus N:o 79/65/ETY, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1965, verkoston luomisesta Euroopan talousyhteisön maatilojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpottietojen keruuta varten (EYVL N:o

109, 23.6.1965, s. 1859/65), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3577:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 23)

Asetuksen 19 artiklan 2 kohta.

2. **366 R 0136:** Neuvoston asetus N:o 136/66/ETY, annettu 22 päivänä syyskuuta 1966, rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o 172, 30.9.1966, s. 3025/66), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3179:** neuvoston asetus (EY) N:o 3179/93, annettu 16 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 285, 20.11.1993, s. 9)

Asetuksen 38 artiklan 2 kohta.

3. **368 R 0234:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 234/68, annettu 27 päivänä helmikuuta 1968, elävän kasviaineiston ja kukkaviljelytuotteiden yhteisen markkinajärjestelyn luomisesta (EYVL N:o L 55, 2.3.1968, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3336:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3336/92, annettu 16 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 336, 20.11.1992, s. 1)

Asetuksen 14 artiklan 2 kohta.

4. **368 R 0804:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 804/68, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1968, maito- ja maitotuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 148, 28.6.1968, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0230:** neuvoston asetus (EY) N:o 230/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 30, 3.2.1994, s. 1)

Asetuksen 30 artiklan 2 kohta.

5. **368 R 0805:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 805/68, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1968, naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 148, 28.6.1968, s. 24), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3611:** neuvoston asetus (EY) N:o 3611/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 328, 29.12.1993, s. 7)

Asetuksen 27 artiklan 2 kohta.

6. **370 R 0729:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 729/70, annettu 21 päivänä huhtikuuta 1970, yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta (EYVL N:o L 94, 28.4.1970, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **388 R 2048:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2048/88, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 185, 15.7.1988, s. 1)

Asetuksen 13 artiklan 2 kohta.

7. **370 R 1308:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1308/70, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1970, pellava- ja hampullan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 146, 4.7.1970, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1557:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1557/93, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 154, 25.6.1993, s. 26)

Asetuksen 12 artiklan 2 kohta.

8. **371 R 1696:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1696/71, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1971, humala-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 175, 4.8.1971, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3124:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3124/92, annettu 26 päivänä lokakuuta 1992 (EYVL N:o L 313, 30.10.1992, s. 1)

Asetuksen 20 artiklan 2 kohta.

9. **371 R 2358:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2358/71, annettu 26 päivänä lokakuuta 1971, siemenalan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 246, 5.11.1971, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3375:** komission asetus (EY) N:o 3375/93, annettu 9 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 303, 10.12.1993, s. 9)

Asetuksen 11 artiklan 2 kohta.

10. **372 R 1035:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1035/72, annettu 18 päivänä toukokuuta 1972, hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 118, 20.5.1972, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

Asetuksen 33 artiklan 2 kohta.

11. **375 R 2759:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2759/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, sianliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 282, 1.11.1975, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **389 R 1249:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1249/89, annettu 3 päivänä toukokuuta 1989 (EYVL N:o L 129, 11.5.1989, s. 12)

Asetuksen 24 artiklan 2 kohta.

12. **375 R 2771:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2771/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, muna-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 282, 1.11.1975, s. 49), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1574:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1574/93, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 152, 24.6.1993, s. 1)

Asetuksen 17 artiklan 2 kohta.

13. **375 R 2777:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2777/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, siipikarjanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 282, 1.11.1975, s. 77), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1574:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1574/93, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 152, 24.6.1993, s. 1)

Asetuksen 17 artiklan 2 kohta.

14. **376 R 1418:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1418/76, annettu 21 päivänä kesäkuuta

1976, riisin yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 166, 25.6.1976, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1544:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1544/93, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 154, 25.6.1993, s. 5)

Asetuksen 27 artiklan 2 kohta.

15. **378 R 1117:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1117/78, annettu 22 päivänä toukokuuta 1978, kuivarehualan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 142, 30.5.1978, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3496:** komission asetus (EY) N:o 3496/93, annettu 20 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 319, 21.12.1993, s. 17)

Asetuksen 12 artiklan 2 kohta.

16. **378 R 1360:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1360/78, annettu 19 päivänä kesäkuuta 1978, tuottajaryhmittymistä ja niiden liitoista (EYVL N:o L 166, 23.6.1978, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

Asetuksen 16 artiklan 2 kohta.

17. **379 R 0270:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 270/79, annettu 6 päivänä helmikuuta 1979, maatalouden neuvontapalvelujen kehittämisestä Italiassa (EYVL N:o L 38, 14.2.1979, s. 6), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **387 R 1760:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1760/87, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1987 (EYVL N:o L 167, 26.6.1987, s. 1)

Asetuksen 14 artiklan 2 kohta.

18. **379 R 0357:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 357/79, annettu 5 päivänä helmikuuta 1979, viinin viljelyaloja koskevien tilastotietojen keruusta (EYVL N:o L 54, 5.3.1979, s. 124), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3205:** neuvoston asetus (EY) N:o 3205/93, annettu 16 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 289, 24.11.1993, s. 4)

Asetuksen 8 artiklan 2 kohta.

19. **380 R 0458:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 458/80, annettu 18 päivänä helmikuuta 1980, viinitarhujen rakenneuudistuksia koskevista yhteisistä hankkeista (EYVL N:o L 57, 29.2.1980, s. 27), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 0596:** neuvoston asetus (ETY) N:o 596/91, annettu 4 päivänä maaliskuuta 1991 (EYVL N:o L 67, 14.3.1991, s. 16)

Asetuksen 12 artiklan 2 kohta.

20. **381 R 1785:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1785/81, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1981, sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 177, 1.7.1981, s. 4), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0133:** neuvoston asetus (EY) N:o 133/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 22, 27.1.1994, s. 7)

Asetuksen 41 artiklan 2 kohta.

21. **386 R 0426:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 426/86, annettu 24 päivänä helmikuuta 1986, hedelmä- ja vihannesjalostealan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 49, 27.2.1986, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 1569:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1569/92, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 166, 20.6.1992, s. 5)

Asetuksen 22 artiklan 2 kohta.

22. **388 R 0571:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 571/88, annettu 29 päivänä helmikuuta 1988, maatilojen rakennetta vuosien 1988 ja 1997 välillä koskevien yhteisön tilastotietojen keruun järjestämisestä (EYVL N:o L 56, 2.3.1988, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0156:** komission päätös

93/156/ETY, tehty 9 päivänä helmikuuta 1993 (EYVL N:o L 65, 17.3.1993, s. 12)

Asetuksen 15 artiklan 2 kohta.

23. **389 R 1576:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1576/89, annettu 29 päivänä toukokuuta 1989, tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 160, 12.6.1989, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3280:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3280/92, annettu 9 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 327, 13.11.1992, s. 3)

Asetuksen 14 artiklan 2 kohta.

24. **389 R 3013:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3013/89, annettu 25 päivänä syyskuuta 1989, lampaan- ja vuohenliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 289, 7.10.1989, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0233:** neuvoston asetus (EY) N:o 233/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 30, 3.2.1994, s. 9)

Asetuksen 30 artiklan 2 kohta.

25. **390 R 0837:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 837/90, annettu 26 päivänä maaliskuuta 1990, jäsenvaltioiden toimitettavista viljantuotantoa koskevista tilastotiedoista (EYVL N:o L 88, 3.4.1990, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3570:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3570/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 8)

Asetuksen 11 artiklan 2 kohta.

26. **391 R 1601:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/91, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1991, maustettujen viinien, maustettujen viinipohjaisten juomien ja maustettujen viinistä valmistettujen juomasekoitusten määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 149, 14.6.1991, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3279:** neuvoston asetus (ETY) N:o

3279/92, annettu 9 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 327, 13.11.1992, s. 1)

Asetuksen 13 artiklan 2 kohta.

27. **392 R 1766:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1766/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 181, 1.7.1992, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2193:** komission asetus (ETY) N:o 2193/93, annettu 28 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 196, 5.8.1993, s. 22)

Asetuksen 23 artiklan 2 kohta.

28. **393 R 0959:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 959/93, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, jäsenvaltioiden toimittamista muita kasvituotteita kuin viljoja koskevista tilastotiedoista (EYVL N:o L 98, 24.4.1993, s. 1)

Asetuksen 12 artiklan 2 kohta.

29. **370 L 0373:** Neuvoston direktiivi 70/373/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1970, yhteisön näytteenotto- ja määrittämismenetelmistä rehujen virallista tarkastusta varten (EYVL N:o L 170, 3.8.1970, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **385 R 3768:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3768/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 362, 31.12.1985, s. 8)

Direktiivin 3 artiklan 2 kohta.

30. **372 L 0280:** Neuvoston direktiivi 72/280/ETY, annettu 31 päivänä heinäkuuta 1972, maitoa ja maitovalmisteita koskevien tilastotietojen keruusta jäsenvaltioissa (EYVL N:o L 179, 7.8.1972, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1057:** komission asetus (ETY) N:o 1057/91, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 107, 27.4.1991, s. 11)

Direktiivin 7 artiklan 2 kohta.

31. **376 L 0625:** Neuvoston direktiivi 76/625/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1976, tilastotietojen keruusta jäsenvaltioissa

tiettyjen hedelmälajien viljelmien tuotantomahdollisuuksien määrittämiseksi (EYVL N:o L 218, 11.8.1976, s. 10), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1057:** komission asetus (ETY) N:o 1057/91, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 107, 27.4.1991, s. 11)

Direktiivin 9 artiklan 2 kohta.

32. **377 L 0099:** Neuvoston direktiivi 77/99/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, terveyttä koskevista kysymyksistä lihalvalmisteiden ja tiettyjen muiden eläinperäisten tuotteiden tuotannossa ja markkinoille saattamisessa (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 85), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0118:** neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

Direktiivin 20 artiklan 2 kohta.

33. **382 L 0471:** Neuvoston direktiivi 82/471/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1982, tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävistä tuotteista (EYVL N:o L 213, 21.7.1982, s. 8), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

Direktiivin 13 artiklan 2 kohta.

34. **385 L 0358:** Neuvoston direktiivi 85/358/ETY, annettu 16 päivänä heinäkuuta 1985, tiettyjen hormonaalista ja kaikkien tyreostaattista vaikutusta omaavien aineiden kieltämisestä annetun direktiivin 81/602/ETY täydentämisestä (EYVL N:o L 191, 23.7.1985, s. 46), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **388 L 0146:** neuvoston direktiivi 88/146/ETY, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1988 (EYVL N:o L 70, 16.3.1988, s. 16)

Direktiivin 10 artiklan 2 kohta.

35. **388 L 0146:** Neuvoston direktiivi

88/146/ETY, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1988, tiettyjen hormonaalista vaikutusta omaavien aineiden käytön kieltämisestä kotieläintuotannossa (EYVL N:o L 70, 16.3.1988, s. 16)

Direktiivin 8 artiklan 2 kohta.

36. **393 L 0023:** Neuvoston direktiivi 93/23/ETY, annettu 1 päivänä kesäkuuta 1993, sikatuotantoa koskevien tilastotietojen keruusta (EYVL N:o L 149, 21.6.1993, s. 1)

Direktiivin 17 artiklan 2 kohta.

37. **393 L 0024:** Neuvoston direktiivi 93/24/ETY, annettu 1 päivänä kesäkuuta 1993, nautaeläintuotantoa koskevien tilastotietojen keruusta (EYVL N:o L 149, 21.6.1993, s. 5)

Direktiivin 17 artiklan 2 kohta.

38. **393 L 0025:** Neuvoston direktiivi 93/25/ETY, annettu 1 päivänä kesäkuuta 1993, lammas- ja vuohituotantoa koskevien tilastotietojen keruusta (EYVL N:o L 149, 21.6.1993, s. 10)

Direktiivin 20 artiklan 2 kohta.

39. **374 R 1728:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1728/74, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1974, maataloustutkimuksen yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 182, 5.7.1974, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **385 R 3768:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3768/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 362, 31.12.1985, s. 8)

Asetuksen 8 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

40. **364 L 0432:** Neuvoston direktiivi 64/432/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1964, eläinten terveyteen liittyvistä ongelmista yhteisön sisäisessä nautaeläinten ja sikojen kaupassa (EYVL N:o 121, 29.7.1964, s. 1977/64), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0102:** neuvoston direktiivi 92/102/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 355, 5.12.1992, s. 32)

Direktiivin 12 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

41. **366 L 0400:** Neuvoston direktiivi 66/400/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, juurikkaiden siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2290/66), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Direktiivin 21 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

42. **366 L 0401:** Neuvoston direktiivi 66/401/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, rehuksien siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2298/66), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0019:** komission direktiivi 92/19/ETY, annettu 23 päivänä maaliskuuta 1992 (EYVL N:o L 104, 22.4.1992, s. 61)

Direktiivin 21 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

43. **366 L 0402:** Neuvoston direktiivi 66/402/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, viljakasvien siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2309/66), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0002:** komission direktiivi 93/2/ETY, annettu 28 päivänä tammikuuta 1993 (EYVL N:o L 54, 5.3.1993, s. 20)

Direktiivin 21 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

44. **366 L 0403:** Neuvoston direktiivi 66/403/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, siemenperunoiden pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2320/66), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0108:** komission direktiivi 93/108/EY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 319, 21.12.1993, s. 39)

Direktiivin 19 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

45. **366 L 0404:** Neuvoston direktiivi 66/404/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, metsänviljelyaineiston pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2326), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 D 0044:** komission päätös 91/44/ETY, tehty 16 päivänä tammikuuta 1991 (EYVL N:o L 23, 29.1.1991, s. 32)

Direktiivin 17 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

46. **368 L 0193:** Neuvoston direktiivi 68/193/ETY, annettu 9 päivänä huhtikuuta 1968, viiniköynnöksen kasvullisen lisäysaineiston pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 93, 17.4.1968, s. 15), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Direktiivin 17 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

47. **369 L 0208:** Neuvoston direktiivi 69/208/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1969, öljy- ja kuitukasvien siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 169, 10.7.1969, s. 3), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0107:** komission direktiivi 92/107/ETY, annettu 11 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 16, 25.1.1993, s. 1)

Direktiivin 20 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

48. **370 L 0457:** Neuvoston direktiivi 70/457/ETY, annettu 29 päivänä syyskuuta 1970, viljelykasvilajien yleisestä lajikeluettelosta (EYVL N:o L 225, 12.10.1970, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Direktiivin 23 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

49. **370 L 0458:** Neuvoston direktiivi 70/458/ETY, annettu 29 päivänä syyskuuta 1970, vihannesten siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 225, 12.10.1970, s. 7), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Direktiivin 40 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

50. **370 L 0524:** Neuvoston direktiivi 70/524/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1970, rehujen lisäaineista (EYVL N:o L 270, 14.12.1970, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0114:** neuvoston direktiivi 93/114/EY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 334, 31.12.1993, s. 24)

Direktiivin 23 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

51. **371 L 0161:** Neuvoston direktiivi 71/161/ETY, annettu 30 päivänä maaliskuuta 1971, yhteisössä kaupan pidettävän metsänviljelyaineiston ulkoista laatua koskevista vaatimuksista (EYVL N:o L 87, 17.4.1971, s. 14), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Direktiivin 18 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

52. **372 L 0461:** Neuvoston direktiivi 72/461/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1972, eläinten terveyttä koskevista seikoista yhteisön sisäisessä tuoreen lihan kaupassa (EYVL N:o L 302, 31.12.1972, s. 24), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0118:** neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

Direktiivin 9 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

53. **372 L 0462:** Neuvoston direktiivi 72/462/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1972, terveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä tuoreen lihan tai lihavalmisteen tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 302, 31.12.1972, s. 28), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 1601:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/92, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 173, 27.6.1992, s. 13)

Direktiivin 29 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

54. **374 L 0063:** Neuvoston direktiivi 74/63/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1973, haitallisista aineista ja tuotteista eläinten ruokinnassa (EYVL N:o L 38, 11.2.1974, s. 31), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

Direktiivin 9 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

55. **376 L 0895:** Neuvoston direktiivi 76/895/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1976, hedelmien ja vihannesten torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta (EYVL N:o L 340, 9.12.1976, s. 26), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0058:** neuvoston direktiivi 93/58/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 211, 23.8.1993, s. 6)

Direktiivin 7 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

56. **377 L 0093:** Neuvoston direktiivi 77/93/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien yhteisöön kulkeutumisen ja yhteisössä leviämisen estämiseen liittyvistä suoja-toimenpiteistä (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 20), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0110:** komission direktiivi

93/110/ETY, annettu 9 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 303, 10.12.1993, s. 19)

a) Direktiivin 16 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta;

b) Direktiivin 16 a artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

57. **377 L 0096:** Neuvoston direktiivi 77/96/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, kolmansista maista tuotavan siansukuisista kotieläimistä peräisin olevan tuoreen lihan trikiinitutkimuksesta (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 67), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **389 L 0321:** komission direktiivi 89/321/ETY, annettu 27 päivänä huhtikuuta 1989 (EYVL N:o L 133, 17.5.1989, s. 33)

Direktiivin 9 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

58. **377 L 0101:** Neuvoston direktiivi 77/101/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1976, suoraan käytettävien rehujen pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 32, 3.2.1977, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Direktiivin 13 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

59. **377 L 0391:** Neuvoston direktiivi 77/391/ETY, annettu 17 päivänä toukokuuta 1977, yhteisön toimenpiteistä nautakarjan luomistaudin, tuberkuloosin ja leukoosin hävittämiseksi (EYVL N:o L 145, 13.6.1977, s. 44), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **385 R 3768:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3768/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 362, 31.12.1985, s. 8)

Direktiivin 11 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

60. **377 L 0504:** Neuvoston direktiivi

77/504/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1977, puhdasrotuisista jalostusnaudoista (EYVL N:o L 206, 12.8.1977, s. 8), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 L 0174:** neuvoston direktiivi 91/174/ETY, annettu 25 päivänä maaliskuuta 1991 (EYVL N:o L 85, 5.4.1991, s. 37)

Direktiivin 8 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

61. **379 L 0117:** Neuvoston direktiivi 79/117/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1978, tiettyjä tehoaineita sisältävien torjunta-aineiden markkinoille saattamisen ja käytön kieltämisestä (EYVL N:o L 33, 8.2.1979, s. 36), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 L 0188:** komission direktiivi 91/188/ETY, annettu 19 päivänä maaliskuuta 1991 (EYVL N:o L 92, 13.4.1991, s. 42)

Direktiivin 8 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

62. **379 L 0373:** Neuvoston direktiivi 79/373/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1979, rehuseosten pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 86, 6.4.1979, s. 30), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

Direktiivin 13 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

63. **380 L 0215:** Neuvoston direktiivi 80/215/ETY, annettu 22 päivänä tammikuuta 1980, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä lihavalmisteen kaupassa (EYVL N:o L 47, 21.2.1980, s. 4), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 L 0687:** neuvoston direktiivi 91/687/ETY, annettu 11 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 16)

Direktiivin 8 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

64. **380 L 0217:** Neuvoston direktiivi 80/217/ETY, annettu 22 päivänä tammikuuta

1980, yhteisön toimenpiteistä klassisen sikaruton torjumiseksi (EYVL N:o L 47, 21.2.1980, s. 11), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0384:** neuvoston päätös 93/384/ETY, tehty 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 166, 8.7.1993, s. 34)

Direktiivin 16 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

65. **380 L 1095:** Neuvoston direktiivi 80/1095/ETY, annettu 11 päivänä marraskuuta 1980, yhteisön alueen klassisesta sikarutosta vapaaksi tekemistä ja vapaana säilyttämistä koskevista edellytyksistä (EYVL N:o L 325, 1.12.1980, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 D 0686:** neuvoston päätös 91/686/ETY, tehty 11 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 15)

Direktiivin 9 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

66. **382 L 0894:** Neuvoston direktiivi 82/894/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1982, eläintaudeista ilmoittamisesta yhteisössä (EYVL N:o L 378, 31.12.1982, s. 58), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 D 0450:** komission päätös 92/450/ETY, tehty 30 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 248, 28.8.1992, s. 77)

Direktiivin 6 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

67. **385 L 0511:** Neuvoston direktiivi 85/511/ETY, annettu 18 päivänä marraskuuta 1985, yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi (EYVL N:o L 315, 26.11.1985, s. 11), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0380:** komission direktiivi 92/380/ETY, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 198, 17.7.1992, s. 54)

Direktiivin 17 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

68. **386 L 0362:** Neuvoston direktiivi 86/362/ETY, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1986, viljojen torjunta-ainejäämien enimmäismääristä (EYVL N:o L 221, 7.8.1986, s. 37), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0057:** neuvoston direktiivi 93/57/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 211, 23.8.1993, s. 1)

Direktiivin 12 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

69. **386 L 0363:** Neuvoston direktiivi 86/363/ETY, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1986, eläinkunnasta peräisin olevissa elintarvikkeissa ja niiden pinnassa olevien torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta (EYVL N:o L 221, 7.8.1986, s. 43), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0057:** neuvoston direktiivi 93/57/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 211, 23.8.1993, s. 1)

Direktiivin 12 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

70. **386 L 0469:** Neuvoston direktiivi 86/469/ETY, annettu 16 päivänä syyskuuta 1986, eläimissä ja tuoreessa lihassa olevien jäämien tutkimisesta (EYVL N:o L 275, 26.9.1986, s. 36), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **389 D 0187:** neuvoston päätös 89/187/ETY, tehty 6 päivänä maaliskuuta 1989 (EYVL N:o L 66, 10.3.1989, s. 37)

Direktiivin 15 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

71. **388 L 0407:** Neuvoston direktiivi 88/407/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1988, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä naudansukuisten kotieläinten pakastetun siemennesteen kaupassa ja tuonnissa (EYVL N:o L 194, 22.7.1988, s. 10), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0060:** neuvoston direktiivi

93/60/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 186, 28.7.1993, s. 28)

Direktiivin 19 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

72. **388 L 0661:** Neuvoston direktiivi 88/661/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1988, jalostussikoihin sovellettavista kotieläinjalostuksen standardeista (EYVL N:o L 382, 31.12.1988, s. 36)

Direktiivin 11 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

73. **390 L 0429:** Neuvoston direktiivi 90/429/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä siansukuisten kotieläinten siemennesteen kaupassa ja tuonnissa (EYVL N:o L 224, 18.8.1990, s. 62)

Direktiivin 18 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

74. **390 L 0667:** Neuvoston direktiivi 90/667/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1990, eläinlääkintäsäännöistä eläinjätteen hävittämisessä, käsittelyssä ja markkinoille saattamisessa sekä taudinaiheuttajien ehkäisemisestä eläin- ja kalaperäisissä rehuissa sekä direktiivin 90/425/ETY muuttamisesta (EYVL N:o L 363, 27.12.1990, s. 51), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0118:** neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

Direktiivin 19 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 ja 5 kohdasta tulee 3 ja 4 kohta.

75. **392 L 0117:** Neuvoston direktiivi 92/117/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, tiettyjä eläimissä ja eläinperäisissä tuotteissa esiintyviä zoonooseja ja zoonosien aiheuttajia koskevista suojatoimenpiteistä elintarvikkeista aiheutuvien tartunta- ja myrkytyspesäkkeiden ehkäisemiseksi (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 38)

Direktiivin 16 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

76. **392 L 0119:** Neuvoston direktiivi 92/119/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, yhteisön yleisistä toimenpiteistä tiettyjen eläintautien torjumiseksi sekä swine vesicular -tautiin liittyvistä erityistoimenpiteistä (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 69)

Direktiivin 26 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

77. **380 D 1096:** Neuvoston päätös 80/1096/ETY, tehty 11 päivänä marraskuuta 1980, yhteisön rahoitustoimista klassisen sikaruton hävittämiseksi (EYVL N:o L 325, 1.12.1980, s. 5), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 D 0686:** neuvoston päätös 91/686/ETY, tehty 11 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 15)

Päätöksen 6 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

78. **380 D 1097:** Neuvoston päätös 80/1097/ETY, tehty 11 päivänä marraskuuta 1980, yhteisön rahoitustoimista afrikkalaisen sikaruton hävittämiseksi Sardiniaasta (EYVL N:o L 325, 1.12.1980, s. 8), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **385 R 3768:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3768/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 362, 31.12.1985, s. 8)

Päätöksen 8 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

79. **392 D 0438:** Neuvoston päätös 92/438/ETY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1992, eläinlääkinnällisten tuontimenettelyjen tietokoneistamisesta (Shift-projekti), direktiivien 90/675/ETY, 91/496/ETY, 91/628/ETY ja päätöksen 90/424/ETY muuttamisesta sekä päätöksen 88/192/ETY kumoamisesta (EYVL N:o L 243, 25.8.1992, s. 27)

Päätöksen 13 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

B. Korvataan seuraavien säädösten mainituissa artikloissa jäljempänä mainittu kohta tai mainitut kohdat seuraavasti:

”2. Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta kahden päivän määräajassa. Lausunto annetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa niiden päätösten edellytykseksi määrättyllä enemmistöllä, jotka neuvosto tekee komission ehdotuksesta. Komiteaan kuuluvien jäsenvaltioiden edustajien äänet painotetaan mainitussa artiklassa määrättyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.”:

1. **382 L 0471:** Neuvoston direktiivi 82/471/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1982, tietyistä eläinten ruokinnassa käytettävisistä tuotteista (EYVL N:o L 213, 21.7.1982, s. 8), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

Direktiivin 14 artiklan 2 kohta.

2. **385 L 0358:** Neuvoston direktiivi 85/358/ETY, annettu 16 päivänä heinäkuuta 1985, tiettyjen hormonaalista ja kaikkien tyreostaattista vaikutusta omaavien aineiden kieltämisestä annetun direktiivin 81/602/ETY täydentämisestä (EYVL N:o L 191, 23.7.1985, s. 46), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **389 D 0358:** komission päätös 89/358/ETY, tehty 23 päivänä toukokuuta 1989 (EYVL N:o L 151, 3.6.1989, s. 39)

Direktiivin 11 artiklan 2 kohta.

3. **364 L 0432:** Neuvoston direktiivi 64/432/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1964, eläinten terveyteen liittyvistä ongelmista yhteisön sisäisessä nautaeläinten ja sikojen kaupassa (EYVL N:o L 121, 29.7.1964, s. 1977/64), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0102:** neuvoston direktiivi 92/102/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 355, 5.12.1992, s. 32)

Direktiivin 13 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

4. **370 L 0524:** Neuvoston direktiivi 70/524/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1970, rehujen lisäaineista (EYVL N:o L 270, 14.12.1970, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0114:** neuvoston direktiivi 93/114/EY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 334, 31.12.1993, s. 24)

Direktiivin 24 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

5. **372 L 0462:** Neuvoston direktiivi 72/462/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1972, terveyttä ja eläinten terveyttä koskevista ongelmista nautaeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien sekä tuoreen lihan tai lihavalmisteen tuonnissa kolmansista maista (EYVL N:o L 302, 31.12.1972, s. 28), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 1601:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/92, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 173, 27.6.1992, s. 13)

Direktiivin 30 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

6. **374 L 0063:** Neuvoston direktiivi 74/63/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1973, suurimmista sallituista haitallisten aineiden ja tuotteiden pitoisuuksista rehuissa (EYVL N:o L 38, 11.2.1974, s. 31), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

Direktiivin 10 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

7. **376 L 0895:** Neuvoston direktiivi 76/895/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1976, hedelmien ja vihannesten torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta (EYVL N:o L 340, 9.12.1976, s. 26), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0058:** neuvoston direktiivi 93/58/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 211, 23.8.1993, s. 6)

Direktiivin 8 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

8. **377 L 0093:** Neuvoston direktiivi 77/93/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1976, kasvien tai kasvituotteiden haitallisten organismien yhteisöön kulkeutumisen ja yhteisössä leviämisen estämiseen liittyvistä suojaustoimenpiteistä (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 20), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0110:** komission direktiivi 93/110/EY, annettu 9 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 303, 10.12.1993, s. 19)

Direktiivin 17 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

9. **380 L 0217:** Neuvoston direktiivi 80/217/ETY, annettu 22 päivänä tammikuuta 1980, yhteisön toimenpiteistä klassisen sikaruton torjumiseksi (EYVL N:o L 47, 21.2.1980, s. 11), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0384:** neuvoston päätös 93/384/ETY, tehty 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 166, 8.7.1993, s. 34)

Direktiivin 16 a artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

10. **385 L 0511:** Neuvoston direktiivi 85/511/ETY, annettu 18 päivänä marraskuuta 1985, yhteisön toimenpiteistä suu- ja sorkkataudin torjumiseksi (EYVL N:o L 315, 26.11.1985, s. 11), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0380:** komission direktiivi 92/380/ETY, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 198, 17.7.1992, s. 54)

Direktiivin 16 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

11. **386 L 0362:** Neuvoston direktiivi 86/362/ETY, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1986, viljojen torjunta-ainejäämien enimmäismäärästä (EYVL N:o L 221, 7.8.1986, s. 37), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0057:** neuvoston direktiivi 93/57/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 211, 23.8.1993, s. 1)

Direktiivin 13 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

12. **386 L 0363:** Neuvoston direktiivi 86/363/ETY, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1986, eläinkunnasta peräisin olevissa elintarvikkeissa ja niiden pinnassa olevien torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta (EYVL N:o L 221, 7.8.1986, s. 43), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0057:** neuvoston direktiivi 93/57/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 211, 23.8.1993, s. 1)

Direktiivin 13 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

13. **386 L 0469:** Neuvoston direktiivi 86/469/ETY, annettu 16 päivänä syyskuuta 1986, eläimissä ja tuoreessa lihassa olevien jäämien tutkimisesta (EYVL N:o L 275, 26.9.1986, s. 36), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **389 D 0187:** neuvoston päätös 89/187/ETY, tehty 6 päivänä maaliskuuta 1989 (EYVL N:o L 66, 10.3.1989, s. 37)

Direktiivin 14 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

14. **388 L 0407:** Neuvoston direktiivi 88/407/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1988, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä naudansukuisten kotieläinten siemennesteen kaupassa ja tuonnissa (EYVL N:o L 194, 22.7.1988, s. 10), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0060:** neuvoston direktiivi 93/60/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 186, 28.7.1993, s. 28)

Direktiivin 18 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

15. **390 L 0429:** Neuvoston direktiivi 90/429/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990, eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista yhteisön sisäisessä siansukuisten kotieläinten siemennesteen kaupassa ja tuonnissa (EYVL N:o L 224, 18.8.1990, s. 62)

Direktiivin 19 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 kohdasta tulee 3 kohta.

16. **390 L 0667:** Neuvoston direktiivi 90/667/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1990, eläinlääkintäsäännöistä eläinjätteen hävittämisessä, käsittelyssä ja markkinoille saatamisessa sekä taudinaiheuttajien ehkäisemisestä eläin- ja kalaperäisissä rehuissa sekä direktiivin 90/425/ETY muuttamisesta (EYVL N:o L 363, 27.12.1990, s. 51), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0118:** neuvoston direktiivi 92/118/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 49)

Direktiivin 18 artiklan 2 ja 3 kohta; 4 ja 5 kohdasta tulee 3 ja 4 kohta.

VI LIIKENNE

A. SISÄMAAN LIIKENNE

1. **370 R 1108:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1108/70, annettu 4 päivänä kesäkuuta 1970, rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen infrastruktuurikuluja koskevasta kirjanpitojärjestelmästä (EYVL N:o L 130, 15.6.1970, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **370 R 2598:** komission asetus (ETY) N:o 2598/70, annettu 18 päivänä joulukuuta 1970 (EYVL N:o L 278, 23.12.1970, s. 1)

— **371 R 0281:** komission asetus (ETY) N:o 281/71, annettu 9 päivänä helmikuuta 1971 (EYVL N:o L 33, 10.2.1971, s. 11)

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **379 R 1384:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1384/79, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1979 (EYVL N:o L 167, 5.7.1979, s. 1)

— **381 R 3021:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3021/81, annettu 19 päivänä lokakuuta 1981 (EYVL N:o L 302, 23.10.1981, s. 8)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o
3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990
(EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

Muutetaan liite II seuraavasti:

a) Lisätään otsikkokohtaan ”A.1 RAUTA-
TIET — pääverkot” seuraava:

”*Itävallan tasavalta*

— Österreichische Bundesbahnen (ÖBB)”

”*Norjan kuningaskunta*

— Norges Statsbaner (NSB)”

”*Suomen tasavalta*

— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR)”

”*Ruotsin kuningaskunta*

— Statens järnvägar (SJ)”;

b) Lisätään otsikkokohtaan ”A.2 RAUTA-
TIET — Julkisen liikenteen käytettävissä ole-
vat, pääverkkoon liitetyt verkot (lukuun otta-
matta kaupunkiverkkoja)” seuraava:

”*Norjan kuningaskunta*

— Norges Statsbaner (NSB)”

”*Suomen tasavalta*

— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR)”

”*Ruotsin kuningaskunta*

— Inlandsbanan Aktiebolag (IBAB)

— Malmö-Limhamns Järnväg (MLJ)

— Växjö-Hultsfred-Västerviks Järnväg
(VHVJ)

— Johannesberg-Ljungaverks Järnväg
(JLJ)”;

c) Lisätään otsikkokohtaan ”B. MAAN-
TIET” seuraava:

”*Itävallan tasavalta*

1. Bundesautobahnen

2. Bundesstraßen

3. Landesstraßen

4. Gemeindestraßen”

”*Norjan kuningaskunta*

1. Riksveger

2. Fylkesveger

3. Kommunale veger”

”*Suomen tasavalta*

1. Päätiät/Huvudvägar

2. Muut maantiet/Övriga landsvägar

3. Paikallistiet/Bygdevägar

4. Kadut ja kaavatiet/Gator och planlagda
vägar”

”*Ruotsin kuningaskunta*

1. Motorvägar

2. Motortrafikleder

3. Övriga vägar”.

2. **371 R 0281:** Komission asetus (ETY) N:o
281/71, annettu 9 päivänä helmikuuta 1971,
4 päivänä kesäkuuta 1970 annetun neuvoston
asetuksen (ETY) N:o 1108/70 3 artiklan e ala-
kohdassa tarkoitettun meriväylän luonteisten
vesiväylien luettelon sisällöstä (EYVL N:o
L 33, 10.2.1971, s. 11), sellaisena kuin se on
muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja —
Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-
Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kun-
ingaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöi-
hin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteeseen seuraava:

”*Suomi*

— Saimaan kanava/Saima kanal

— Saimaan vesistö/Saimens vattendrag

Ruotsi

— Trollhätte kanal ja Göta älv

— Vänern

— Södertälje kanal

— Mälaren”.

3. **385 R 3821:** Neuvoston asetus (ETY) N:o
3821/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985,
tieliikenteen valvontalaitteista (EYVL N:o

L 370, 31.12.1985, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **390 R 3314:** komission asetus (ETY) N:o 3314/90, annettu 16 päivänä marraskuuta 1990 (EYVL N:o L 318, 17.11.1990, s. 20)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

— **392 R 3688:** komission asetus (ETY) N:o 3688/92, annettu 21 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 374, 22.12.1992, s. 12)

Lisätään liitteessä II olevan 1 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan sarakkeeseen seuraava:

”Itävalta 12”
”Suomi 17”
”Norja 16”
”Ruotsi 5”.

4. **391 L 0439:** Neuvoston direktiivi 91/439/ETY, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1991, yhteisön ajokortista (EYVL N:o L 237, 24.8.1991, s. 1), sellaisena kuin se on oikaistuna EYVL:ssä N:o L 310, 12.11.1991, s. 16

a) Korvataan liitteessä I olevan 2 kohdan kolmas luetelmakohta seuraavasti:

— ajokortin antavien jäsenvaltioiden kansainväliset tunnukset ovat seuraavat:

B: Belgia	L: Luxemburg
DK: Tanska	NL: Alankomaat
D: Saksa	N: Norja
GR: Kreikka	A: Itävalta
E: Espanja	P: Portugali
F: Ranska	FIN: Suomi
IRL: Irlanti	S: Ruotsi
I: Italia	UK: Yhdistynyt kuningaskunta”;

b) Korvataan liitteessä I olevan 3 kohdan toinen alakohta seuraavasti:

”Jos jäsenvaltio haluaa tehdä tällaiset merkinnät kansallisella kielellä, joka on muu kuin englanti, espanja, hollanti, italia, kreikka, norja, portugali, ranska, ruotsi, saksa, suomi tai tanska, sen on laadittava ajokortti kahdella kielellä käyttäen jotakin edellä mainituista kie-

listä, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden tämän liitteen määräysten soveltamista.”.

5. **392 L 0106:** Neuvoston direktiivi 92/106/ETY, annettu 7 päivänä joulukuuta 1992, tietynlaisia jäsenvaltioiden välisiä tavaroiden yhdistettyjä kuljetuksia koskevista yhteisistä säännöistä (EYVL N:o L 368, 17.12.1992, s. 38)

Lisätään 6 artiklan 3 kohtaan seuraava:

— Itävalta:
Straßenverkehrsbeitrag,”

— Suomi:
varsinainen ajoneuvovero/egentlig fordonsskatt,”

— Norja:
vektårsavgift,”

— Ruotsi:
fordonsskatt,”.

6. **392 R 0881:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 881/92, annettu 26 päivänä maaliskuuta 1992, yhteisössä jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta tapahtuvan maanteiden tavaraliikenteen markkinoille pääsystä (EYVL N:o L 95, 9.4.1992, s. 1)

Lisätään liitteessä I (luvan ensimmäinen sivu) olevaan alaviitteeseen 1 seuraava:

”(A) Itävalta,” 1 päivästä tammikuuta 1997; ”(N) Norja,”; ”(S) Ruotsi,”; ”(FIN) Suomi,”.

7. **392 R 1839:** Komission asetus (ETY) N:o 1839/92, annettu 1 päivänä heinäkuuta 1992, yksityiskohtaisista säännöistä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 684/92 soveltamiseksi kansainvälisen henkilöliikenteen asiakirjojen osalta (EYVL N:o L 187, 7.7.1992, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2944:** komission asetus (ETY) N:o 2944/93, annettu 25 päivänä lokakuuta 1993 (EYVL N:o L 266, 27.10.1993, s. 2)

Lisätään liitteessä I A, liitteessä IV ja liitteessä V olevaan alaviitteeseen 1 seuraava:

”(A) Itävalta,”; ”(N) Norja,”; ”(S) Ruotsi,”; ”(FIN) Suomi,”.

8. **392 R 2454:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2454/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992, edellytyksistä, joilla muut kuin jäsenvaltiosta olevat liikenteenharjoittajat voivat harjoittaa kansallista maanteiden henkilöliikennettä jäsenvaltiossa (EYVL N:o L 251, 29.8.1992, s. 1)

Lisätään liitteessä I, liitteessä II ja liitteessä III olevaan alaviitteeseen 1:

”(A) Itävalta,”; ”(N) Norja,”; ”(S) Ruotsi,”; ”(FIN) Suomi,”.

9. **393 L 0089:** Neuvoston direktiivi 93/89/ETY, annettu 25 päivänä lokakuuta 1993, tiettyjen tavaran maantiekuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen verotuksen sekä tiettyjen infrastruktuurien käytöstä perittävien tie- ja käyttömaksujen soveltamisesta jäsenvaltioissa (EYVL N:o L 279, 12.11.1993, s. 32)

Lisätään 3 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”Itävalta:
Kraftfahrzeugsteuer”

”Suomi:
varsinainen ajoneuvovero/egentlig fordons-
skatt”

”Norja:
vektårsavgift”

”Ruotsi:
fordonsskatt”.

B. RAUTATIELIIKENNE

1. **369 R 1192:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1192/69, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1969, yhteisistä säännöistä rautatieyritysten kirjanpidon säännönmukaistamiseksi (EYVL N:o L 156, 28.6.1969, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja —
Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-
Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kun-
ingaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöi-
hin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhtei-
söihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o
3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990
(EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

Lisätään 3 artiklaan seuraava:

”— Österreichische Bundesbahnen (ÖBB);”
”— Norges Statsbaner (NSB);”
”— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR);”
”— Statens järnvägar (SJ).”

2. **377 R 2830:** Neuvoston asetus (ETY) N:o
2830/77, annettu 12 päivänä joulukuuta 1977,
tarvittavista toimenpiteistä rautatieyritysten
kirjanpitojärjestelmien ja tilinpäätösten saami-
seksi keskenään vertailukelpoisiksi (EYVL N:o
L 334, 24.12.1977, s. 13), sellaisena kuin se on
muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhtei-
söihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o
3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990
(EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

Lisätään 2 artiklaan seuraava:

”— Österreichische Bundesbahnen (ÖBB);”
”— Norges Statsbaner (NSB);”
”— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR);”
”— Statens järnvägar (SJ).”

3. **378 R 2183:** Neuvoston asetus (ETY) N:o
2183/78, annettu 19 päivänä syyskuuta 1978,
yhdenmukaisten kustannuslaskentaperiaattei-
den vahvistamisesta rautatieyrityksille (EYVL
N:o L 258, 21.9.1978, s. 1), sellaisena kuin se
on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

Lisätään 2 artiklaan seuraava:

- ”— Österreichische Bundesbahnen (ÖBB);”
- ”— Norges Statsbaner (NSB);”
- ”— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR);”
- ”— Statens järnvägar (SJ).”

4. 382 D 0529: Neuvoston päätös 82/529/ETY, tehty 19 päivänä heinäkuuta 1982, rautateiden kansainvälisen tavaraliikenteen maksujen määrittämisestä (EYVL N:o L 234, 9.8.1982, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

Lisätään 1 artiklaan seuraava:

- ”— Österreichische Bundesbahnen (ÖBB);”
- ”— Norges Statsbaner (NSB);”
- ”— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR);”
- ”— Statens järnvägar (SJ).”

5. 383 D 0418: Neuvoston päätös 83/418/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1983, rautateiden kaupallisesta itsenäisyydestä niiden kansainvälisen henkilö- ja matkatavaraliikenteen hoitamisessa (EYVL N:o L 237, 26.8.1983, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 R 3572:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3572/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 12)

Lisätään 1 artiklaan seuraava:

- ”— Österreichische Bundesbahnen (ÖBB);”
- ”— Norges Statsbaner (NSB);”
- ”— Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna (VR);”
- ”— Statens järnvägar (SJ).”

C. SISÄVESILIIKENNE

1. 377 D 0527: Komission päätös 77/527/ETY, tehty 29 päivänä heinäkuuta 1977, meriväylän luonteisten väylien luettelosta neuvoston direktiivin 76/135/ETY soveltamiseksi (EYVL N:o L 209, 17.8.1977, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **378 L 1016:** neuvoston direktiivi 78/1016/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1978 (EYVL N:o L 349, 13.12.1978, s. 31)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä olevaan luetteloon seuraava:

- ”SUOMI
- Saimaan kanava/Saima kanal
- Saimaan vesistö/Saimens vattendrag

RUOTSI

- Trollhätte kanal ja Göta älv
- Väneren
- Mälaren
- Södertälje kanal
- Falsterbo kanal
- Sotenkanalen”.

2. 382 L 0714: Neuvoston direktiivi 82/714/ETY, annettu 4 päivänä lokakuuta

1982, sisävesialusten teknisistä vaatimuksista (EYVL N:o L 301, 28.10.1982, s. 1)

Muutetaan liite I seuraavasti:

a) Lisätään I luvussa 2 vyöhykkeeseen seuraava:

"Ruotsi
Trollhätte kanal ja Göta älv
Vänern
Södertälje kanal
Mälaren
Falsterbo kanal
Sotenkanalen.";

b) Lisätään II luvussa 3 vyöhykkeeseen seuraava:

"Itävalta
Tonava Itävallan ja Saksan rajalta Itävallan ja Slovakian rajalle

Ruotsi
Göta kanal
Vättern.";

c) Lisätään III luvussa 4 vyöhykkeeseen seuraava:

"Ruotsi
Kaikki muut joet, kanavat ja sisävedet, joita ei ole lueteltu 1, 2 ja 3 vyöhykkeissä.".

3. 391 L 0672: Neuvoston direktiivi 91/672/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, sisävesiväylien tavara- ja matkustajaliikenteeseen myönnettyjen kansallisten pätevyyskirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta (EYVL N:o L 373, 31.12.1991, s. 29)

a) Muutetaan liite I seuraavasti:

i) Lisätään otsikkokohtaan "RYHMÄ A" seuraava:

"Suomen tasavalta
— Laivurinkirja/Skepparbrev,
— Kuljettajankirja I/Förarbrev I.

"Ruotsin kuningaskunta
— Bevis om behörighet som skeppare B,
— Bevis om behörighet som skeppare A,
— Bevis om behörighet som styrman B,

— Bevis om behörighet som styrman A,
— Bevis om behörighet som sjökaptän.";

ii) Lisätään otsikkokohtaan "RYHMÄ B" seuraava:

"Itävallan tasavalta
— Kapitänspatent A,
— Schiffsführerpatent A.

Suomen tasavalta
— Laivurinkirja/Skepparbrev,
— Kuljettajankirja I/Förarbrev I.

Ruotsin kuningaskunta
— Bevis om behörighet som skeppare B,
— Bevis om behörighet som skeppare A,
— Bevis om behörighet som styrman B,
— Bevis om behörighet som styrman A,
— Bevis om behörighet som sjökaptän.";

b) Lisätään liitteeseen II seuraava:

"Suomen tasavalta
Saimaan kanava/Saima kanal, Saimaan vesistö/Saimens vattendrag."

"Ruotsin kuningaskunta
Trollhätte kanal ja Göta älv, Vänern, Mälaren, Södertälje kanal, Falsterbo kanal, Sotenkanalen" .

D. ILMALIIKENNE

1. 392 R 2408: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2408/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992, yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille (EYVL N:o L 240, 24.8.1992, s. 8)

a) Lisätään liitteessä I olevan otsikkokohtaan "Luettelo I luokan lentoasemista" seuraava:

"ITÄVALTA: Wien"
"SUOMI: Helsinki-Vantaa/Helsingfors Vanda"
"NORJA: Oslon lentokenttäjärjestelmä"
"RUOTSI: Tukholman lentokenttäjärjestelmä"

b) Lisätään liitteessä II olevaan otsikkokohtaan "Luettelo lentoasemajärjestelmistä" seuraava:

"NORJA: Oslo-Fornebu/Gardermoen"
"RUOTSI: Tukholma-Arlanda/Bromma".

2. 393 L 0065: Neuvoston direktiivi 93/65/ETY, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1993, yhteensopivien teknisten eritelmien määrittämisestä ja käytöstä lentoliikenteen hallinnan (ATM) laitteiden ja järjestelmien hankinnassa (EYVL N:o L 187, 29.7.1993, s. 52)

Lisätään liitteeseen II seuraava:

"Itävalta

Austro Control GmbH
Schnirchgasse 11
A-1030 Wien"

"Suomi

Ilmailulaitos/Luftfartsverket
P.O. Box 50
FIN-01531 Vantaa

Paikallisviranomaiset tai omistajat voivat hoitaa pienten lentoasemien ja -kenttien hankinnat."

"Norja

Luftfartsverket
P.O. Box 8124 Dep.
N-0032 Oslo

Oslo Hovedflyplass A/S
P.O. Box 2654 St. Hanshaugen
N-0131 Oslo

Paikallisviranomaiset tai omistajat voivat hoitaa pienten lentoasemien ja -kenttien hankinnat."

"Ruotsi

Luftfartsverket
S-601 79 Norrköping".

VII KEHITYS

1. 391 D 0482: Neuvoston päätös 91/482/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1991, merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön (EYVL N:o L 263, 19.9.1991, s. 1)

a) Lisätään liitteessä II olevan 13 artiklan 3 kohtaan seuraava:

— "ANNETTU JÄLKIKÄTEEN/UTFÄRDAT I EFTERHAND", "UTSTEDT I EFTERHÅND", "UTFÄRDAT I EFTERHAND";

b) Lisätään liitteessä II olevaan 14 artiklaan seuraava:

— "KAKSOISKAPPALE/DUPLIKAT", "DUPLIKAT", "DUPLIKAT";

c) Lisätään liitteessä III olevaan 3 artiklaan seuraava:

— "KAKSOISKAPPALE/DUPLIKAT", "DUPLIKAT", "DUPLIKAT".

VIII YMPÄRISTÖ

A. VESIENSUOJELU JA VESITALOUS

1. 376 L 0160: Neuvoston direktiivi 76/160/ETY, annettu 8 päivänä joulukuuta 1975, uimaveden laadusta (EYVL N:o L 31, 5.2.1976, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— 1 79 H: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— 1 85 I: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— 390 L 0656: neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 11 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

2. 377 D 0795: Neuvoston päätös 77/795/ETY, tehty 12 päivänä joulukuuta 1977, yhteisön makean pintaveden laatua koskevasta yhteisestä tietojenvaihtomenettelystä (EYVL N:o L 334, 24.12.1977, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-

lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **381 D 0856:** neuvoston päätös 81/856/ETY, tehty 19 päivänä lokakuuta 1981 (EYVL N:o L 319, 7.11.1981, s. 17)

— **384 D 0422:** neuvoston päätös 84/422/ETY, tehty 24 päivänä heinäkuuta 1984 (EYVL N:o L 237, 5.9.1984, s. 15)

— **386 D 0574:** neuvoston päätös 86/574/ETY, tehty 24 päivänä marraskuuta 1986 (EYVL N:o L 335, 28.11.1986, s. 44)

a) Korvataan 8 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

b) Lisätään liitteeseen I "TIETOJENVAIHTOON OSALLISTUVIEN NÄYTTEENOTTO- TAI MITTAUSASEMIEN LUETTELO" seuraava:

"ITÄVALTA

	Näytteenotto- tai mittausasema	Jokien luettelo
Jochenstein	2 203,8 km ylävirtaan joen suusta	Tonava
Abwinden-Asten	2 119,9 km ylävirtaan joen suusta	Tonava
Wolfsthal	1 873,5 km ylävirtaan joen suusta	Tonava
Lavamünd	2,1 km ylävirtaan kohdasta, jossa Drau virtaa pois Itävallan alueelta	Drau
Kufstein/Erl	204, 03 km ylävirtaan yhtymäkohdasta Tonavaan	Inn
Oberndorf	47,2 km ylävirtaan yhtymäkohdasta Inn-jokeen	Salzach
Bad Radkersburg	101,4 km ylävirtaan yhtymäkohdasta Drau-jokeen	Mur

SUOMI

	Näytteenotto- tai mittausasema	Jokien luettelo
Kalkkistenkoski	Asema N:o 4800, Päijänteen luusua	Kymi
Pori-Tampere -silta	Asema N:o 8820, 7,5 km ylävirtaan Porista	Kokemäenjoki
Mansikkakoski	Asema N:o 2800, Saimaan luusua	Vuoksi
Raasakan silta	8,0 km ylävirtaan Iistä	Ii
Merikosken silta	Asema N:o 13000, Oulun kaupunki	Oulujoki
Isohaaran silta	Asema N:o 14000, Kemin kaupunki	Kemijoki
Kukkolankoski	Asema N:o 14310, 13 km ylävirtaan Tornioista	Torniojoki
Virtaniemi	Asema N:o 14400, Inarjärven luusua	Paatsjoki

NORJA

	Näytteenotto- tai mittausasema	Jokien luettelo
Sarpsfossen	40 km joen suusta Fredrikstadissa	Glomma
Bingsfossen/Fetsund	120 km joen suusta Fredrikstadissa	Glomma
Skjefstadfossen/Elverum	280 km joen suusta Fredrikstadissa	Glomma
Vennesla	15 km joen suusta Kristiansandissa	Otra
Mosjøen	2 km joen suusta Mosjøenissä	Vefsna
Alta	2 km joen suusta Altassa	Almelva”.

RUOTSI

	Näytteenotto- tai mittausasema	Jokien luettelo
Luleå	Asema N:o 009	Lule älv
Stornorrfor	Asema N:o 028	Ume älv
Bergeforsen	Asema N:o 040	Indalsälven
Älvkarleby	Asema N:o 053	Dalälven
Stockholm	Asema N:o 061	Norrström
Norrköping	Asema N:o 067	Motala ström
Mörnum	Asema N:o 086	Mörrumsån
Helsingborg	Asema N:o 094	Råån
Laholm	Asema N:o 098	Lagan
Allyckan	Asema N:o 108	Göta älv

”.

3. 378 L 0659: Neuvoston direktiivi 78/659/ETY, annettu 18 päivänä heinäkuuta 1978, suojelua ja parantamista edellyttävien makeiden vesien laadusta kalojen elämän turvaamiseksi (EYVL N:o L 222, 14.8.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— 1 79 H: liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— 1 85 I: liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— 390 L 0656: neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— 391 L 0692: neuvoston direktiivi

91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 14 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

4. 379 L 0869: Neuvoston direktiivi 79/869/ETY, annettu 9 päivänä lokakuuta 1979, jäsenvaltioissa sovellettavista juomaveden valmistamiseen tarkoitetun pintaveden määrittämenetelmistä sekä näytteenotto- ja analysointitehtävistä (EYVL N:o L 271, 29.10.1979, s. 44), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— 381 L 0855: neuvoston direktiivi 81/855/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1981 (EYVL N:o L 319, 7.11.1981, s. 16)

— 1 85 I: liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 11 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

5. 380 L 0778: Neuvoston direktiivi 80/778/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1980, juomaveden laadusta (EYVL N:o L 229, 30.8.1980, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **381 L 0858:** neuvoston direktiivi 81/858/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1981 (EYVL N:o L 319, 7.11.1981, s. 19)

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 15 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

6. 382 L 0883: Neuvoston direktiivi 82/883/ETY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1982, menettelytavoista titaanidioksiditeollisuuden jätteiden vaikutuksen alaisena olevien ympäristöjen valvomiseksi ja tarkkailemiseksi (EYVL N:o L 378, 31.12.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 11 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

B. ILMAN PILAANTUMISEN TARKKAILEMINEN

1. 380 L 0779: Neuvoston direktiivi 80/779/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1980, ilmanlaadun raja- ja ohjearvoista rikki-
dioksidille ja leijumalle (EYVL N:o L 229, 30.8.1980, s. 30), sellaisena kuin se on muutet-
tuna seuraavilla:

— **381 L 0857:** neuvoston direktiivi 81/857/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1981 (EYVL N:o L 319, 7.11.1981, s. 18)

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0427:** neuvoston direktiivi 89/427/ETY, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1989 (EYVL N:o L 201, 14.7.1989, s. 53)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 14 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

2. 382 L 0884: Neuvoston direktiivi 82/884/ETY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1982, ilmassa olevan lyijyn raja-arvosta (EYVL N:o L 378, 31.12.1982, s. 15), sellaisena
kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 11 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

3. 385 L 0203: Neuvoston direktiivi 85/203/ETY, annettu 7 päivänä maaliskuuta

1985, ilmanlaatustandardeista typpidioksidille (EYVL N:o L 87, 27.3.1985, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **385 L 0580:** neuvoston direktiivi 85/580/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 372, 31.12.1985, s. 36)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 14 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

4. 385 L 0210: Neuvoston direktiivi 85/210/ETY, annettu 20 päivänä maaliskuuta 1985, bensiinin lyijypitoisuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 96, 3.4.1985, s. 25), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **385 L 0581:** neuvoston direktiivi 85/581/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 372, 31.12.1985, s. 37)

— **387 L 0416:** neuvoston direktiivi 87/416/ETY, annettu 21 päivänä heinäkuuta 1987 (EYVL N:o L 225, 13.8.1987, s. 33)

Korvataan 12 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

”

5. 387 L 0217: Neuvoston direktiivi 87/217/ETY, annettu 19 päivänä maaliskuuta 1987, asbestin aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemisestä ja vähentämisestä (EYVL N:o L 85, 28.3.1987, s. 40), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 12 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

6. 388 L 0609: Neuvoston direktiivi 88/609/ETY, annettu 24 päivänä marraskuuta 1988, tiettyjen suurista polttolaitoksista ilmaan pääsevien epäpuhtauspäästöjen rajoittamisesta (EYVL N:o L 336, 7.12.1988, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

a) Lisätään liitteessä I olevan taulukon "OLEMASSA OLEVISTA LAITOKSISTA TULEVIEN SO₂-PÄÄSTÖJEN ENIMMÄISMÄÄRÄT JA VÄHENNYSTAVOITTEET" asianomaisiin sarakkeisiin seuraavat kohdat:

Jäsenvaltio	0 Suurten polttolaitosten SO ₂ -päästöt vuonna 1980 (kilotonnia)	1			2			3			4			5			6			7			8			9		
		Päästön enimmäismäärä (kilotonnia/vuosi)									%vähennys vuoden 1980 päästöistä									%vähennys vuoden 1980 korjatuista päästöistä								
		1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	3 vaihe			
		1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003	1993	1998	2003			
Itävalta	90	54	36	27	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70			
Suomi	171	102	68	51	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70			
Ruotsi	112	67	45	34	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70	—40	—60	—70			

”;

b) Lisätään liitteessä II olevan taulukon "OLEMASSA OLEVISTA LAITOKSISTA TULEVIEN NO_x-PÄÄSTÖJEN ENIMMÄIS-

MÄÄRÄT JA VÄHENNYSTAVOITTEET" asianomaisiin sarakkeisiin seuraavat kohdat:

”

Jäsenvaltio	NO _x -päästöt (suurten polttolaitosten NO ₂ -päästöt vuonna 1980) (kilotonnia)	0	1	2	3	4	5	6
		NO _x -päästön enimmäismäärä (kilotonnia/vuosi)	%vähennys vuoden 1980 päästöistä		%vähennys vuoden 1980 mukautetuista päästöistä			
			1 vaihe	2 vaihe	1 vaihe	2 vaihe	1 vaihe	2 vaihe
			1993 ³	1998	1993 ³	1998	1993 ³	1998
Itävalta	19	15	11	—20	—40	—20	—40	
Suomi	81	65	48	—20	—40	—20	—40	
Ruotsi	31	25	19	—20	—40	—20	—40	

”

C. MELUSAASTEEN TORJUMINEN

379 L 0113: Neuvoston direktiivi 79/113/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1978, rakennuskoneiden ja -laitteiden melupäästöjen määrittämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 33, 8.2.1979, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 1051:** neuvoston direktiivi 81/1051/ETY, annettu 7 päivänä joulukuuta 1981 (EYVL N:o L 376, 30.12.1981, s. 49)

— **385 L 0405:** komission direktiivi 85/405/ETY, annettu 11 päivänä heinäkuuta 1985 (EYVL N:o L 233, 30.8.1985, s. 9)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 5 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

D. KEMIKAALIT, TEOLLISUUDEN VAARAT JA BIOTEKNOLOGIA

1. 367 L 0548: Neuvoston direktiivi 67/548/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1967, vaarallisten aineiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 196, 16.8.1967, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0101:** komission direktiivi 93/101/EY, annettu 11 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 13, 15.1.1994, s. 1)

a) Korvataan 21 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64";

2. 378 D 0618: Komission päätös 78/618/ETY, tehty 28 päivänä kesäkuuta 1978, kemiallisten yhdisteiden myrkyllisyyttä ja ekomyrkyllisyyttä käsittelevän tieteellisen neuvokomitean perustamisesta (EYVL N:o L 198, 22.7.1978, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **380 D 1084:** komission päätös 80/1084/ETY, tehty 7 päivänä marraskuuta 1980 (EYVL N:o L 316, 25.11.1980, s. 21)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 D 0241:** komission päätös 88/241/ETY, tehty 14 päivänä maaliskuuta 1988 (EYVL N:o L 105, 26.4.1980, s. 29)

Korvataan 3 artiklassa numero "24" numerolla "32" ja numero "12" numerolla "16".

3. **382 L 0501:** Neuvoston direktiivi 82/501/ETY, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1982, tietyn teollisen toiminnan suuronnettomuuden vaarasta (EYVL N:o L 230, 5.8.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 L 0216:** neuvoston direktiivi 87/216/ETY, annettu 19 päivänä maaliskuuta 1987 (EYVL N:o L 85, 28.3.1987, s. 36)

— **388 L 0610:** neuvoston direktiivi 88/610/ETY, annettu 24 päivänä marraskuuta 1988 (EYVL N:o L 336, 7.12.1988, s. 14)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Korvataan 16 artiklan 2 kohdassa numero "54" numerolla "64".

4. **391 D 0596:** Neuvoston päätös 91/596/ETY, tehty 4 päivänä marraskuuta 1991, geneettisesti muunnettujen organismien tarkoituksellisesta levittämisestä ympäristöön 23 päivänä huhtikuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/220/ETY 9 artiklassa tarkoitetus-

ta ilmoitusten yhteenvetomallista (EYVL N:o L 322, 23.11.1991, s. 1)

Lisätään liitteessä olevaan otsikkokohtaan "Direktiivin 90/220/ETY LIITETTÄ II KOSKEVAT TIEDOT" A osassa olevan 3 kohdan b alakohdan i alakohtaan seuraava:

"Pohjoinen [ ] Arktinen [ ]".

E. LUONNONVARAISEN ELÄIMISTÖN JA KASVISTON SUOJELU

1. **379 L 0409:** Neuvoston direktiivi 79/409/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1979, luonnonvaraisten lintujen suojelusta (EYVL N:o L 103, 25.4.1979, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 0854:** neuvoston direktiivi 81/854/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1991 (EYVL N:o L 319, 7.11.1981, s. 3)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 L 0411:** komission direktiivi 85/411/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1985 (EYVL N:o L 233, 30.8.1985, s. 33)

— **386 L 0122:** neuvoston direktiivi 86/122/ETY, annettu 8 päivänä huhtikuuta 1986 (EYVL N:o L 100, 16.4.1986, s. 22)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0244:** neuvoston direktiivi 91/244/ETY, annettu 6 päivänä maaliskuuta 1991 (EYVL N:o L 115, 8.5.1991, s. 41)

a) Muutetaan liite I seuraavasti:

i) lisätään taulukkoon seuraavat kohdat:

- ”40.a *Mergus albellus*”
 ”71.a *Falco rusticolus*”
 ”101.a *Calidris minuta*”
 ”103.a *Limosa lapponica*”
 ”105.a *Xenus cinereus*”
 ”127.a *Surnia ulula*”
 ”128.a *Strix nebulosa*”
 ”128.b *Strix uralensis*”
 ”148.a *Anthus cervinus*”
 ”175.a *Emberiza pusillus*”

ii) lisätään vastaavien numeroiden kohdalle seuraavat sarakkeet:

	Norsk	Suomi	Svenska
1.	Smålom	Kaakkuri	Smålom
2.	Storlom	Kuikka	Storlom
3.	Islom	Amerikanjääkuikka	Islom
4.	Horndykker	Mustakurkku-uikku	Svarthakedopping
5.	Madeirapetrell	Madeiranviistäjä	Smalnåbbad sammetspetrell
6.	Kappverde-petrell	Kapverdenviistäjä	Tjocknäbbad sammetspetrell
7.	Spishalepetrell	Tyrskyliitäjä	Spetsstjärtad petrell
8.	Gulnebblire	Välimerenliitäjä	Gulnäbbad lira
9.	Middelhavslire	Pikkuliitäjä	Medelhavslira
10.	Dverglire	Kääpiöliitäjä	Dvärglira
11.	Fregattstormsvale	Ulappakeiju	Fregattstormsvala
12.	Havsvale	Merikeiju	Stormsvala
13.	Stormsvale	Myrskykeiju	Klykstjärtad stormsvala
14.	Passatstormsvale	Madeirankeiju	Oceanlöpare
15.	Storskarv (underarten mellomskarv fra Mellom-Europa)	Merimetso (alalaji Keski- ja Etelä-Eurooppa)	Storskarv (underarten mellanskarv)
16.	Toppskarv (underart fra Middelhavet)	Karimetso (alalaji Välimeri)	Toppskarv (underart från Medelhavet)

	Norsk	Suomi	Svenska
17.	Dvergskarv	Pikkumerimetso	Dvärgskarv
18.	Hvitpelikan	Pelikaani	Pelikan
19.	Krøllpelikan	Kiharapelikaani	Krushuvad pelikan
20.	Rørdrum	Kaulushaikara	Rördrom
21.	Dvergørdrum	Pikkuhaikara	Dvägrördrom
22.	Natthegre	Yöhaikara	Natthäger
23.	Toppegre	Rääkkähaikara	Rallhäger
24.	Silkehegre	Silkkihaikara	Silkeshäger
25.	Egretthegre	Jalohaikara	Ägretthäger
26.	Purpurhegre	Ruskohaikara	Purpurhäger
27.	Svartstork	Mustahaikara	Svart stork
28.	Stork	Kattohaikara	Vit stork
29.	Bronseibis	Pronssi-ibis	Bronsibis
30.	Skjestork	Kapustahaikara	Skedstork
31.	Flamingo	Flamingo	Flamingo
32.	Dvergsvane	Pikkujoutsen	Mindre sångsvan
33.	Sangsvane	Laulujoutsen	Sångsvan
34.	Tundragås (underart fra Grønland)	Tundrahanhi (alalaji Grönlanti)	Bläsgås (grönländsk underart)
35.	Dvergås	Kiljuhanhi	Fjällgås
36.	Hvitkinngås	Valkoposkihanhi	Vitkindad gås
37.	Rødhalsgås	Punakaulahanhi	Rødhalsad gås
38.	Rustand	Ruostesorsa	Rostand
39.	Marmorand	Marmorisorsa	Marmorand
40.	Hvitøyeand	Ruskosotka	Vitögdykand
40.a.	Lappfiskand	Uivelo	Salskrake
41.	Hvithodeand	Viuhkasorsa	Kopparand
42.	Vepsevåk	Mehiläishaukka	Bivråk
43.	Svartvingeglente	Liitohaukka	Svartvingad glada
44.	Svartglente	Haarahaukka	Brun glada
45.	Glente	Isohaarahaukka	Glada

	Norsk	Suomi	Svenska
46.	Havørn	Merikotka	Havsörn
47.	Lammegribb	Partakorppikotka	Lammgam
48.	Åtselgribb	Pikkukorppikotka	Smutsgam
49.	Gåsegribb	Hanhikorppikotka	Gåsgam
50.	Munkegribb	Munkkikorppikotka	Grågam
51.	Slangeørn	Käärmekotka	Ormörn
52.	Sivhauk	Ruskosuohaukka	Brun kärrhök
53.	Myrhauk	Sinisuohaukka	Blå kärrhök
54.	Steppehauk	Arosuohaukka	Stäpphök
55.	Enghauk	Niittysuohaukka	Ängshök
56.	Hønehauk (underart fra Korsika og Sardinia)	Kanahaukka (alalaji Korsika ja Sardinia)	Duvhök (underart från Korsika och Sardinien)
57.	Spurvehauk (underart fra Kanariøyene og Madeira)	Varpushaukka (alalaji Kanaria ja Madeira)	Sparvhök (underart från Kanarieöarna och Madeira)
58.	Balkanhauk	Sirovarpushaukka	Balkanhök
59.	Ørnvåk	Arohiirihaukka	Örnvråk
60.	Småskrikørn	Pikkukiljukotka	Mindre skrikørn
61.	Storskrikørn	Kiljukotka	Større skrikørn
62.	Keiserørn (underart fra Sørøst-Europa)	Keisarikotka	Kejsarørn (underart från Sydosteuropa)
63.	Iberisk keiserørn	Iberiankeisarikotka	Kejsarørn (spanskunderart)
64.	Kongeørn	Kotka (maakotka)	Kungsörn
65.	Dvergørn	Pikkukotka	Dvärgörn
66.	Haukørn	Vuorikotka	Hökørn
67.	Fiskeørn	Kalasääski	Fiskgiuse
68.	Rødfalk	Pikkutuulihaukka	Rødfalk
69.	Dvergfalk	Ampuhaukka	Stenfalk
70.	Leonorafalk	Välimerenhaukka	Eleonorafalk
71.	Slagfalk	Keltapäähaukka	Slagfalk
71.a	Jaktfalk	Tunturihaukka	Jaktfalk
72.	Vandrefalk	Muuttohaukka	Pilgrimsfalk
73.	Jerpe	Pyy	Järpe

	Norsk	Suomi	Svenska
74.	Fjellrype (underart fra Pyreneene)	Kiiruna (alalaji Pyreneet)	Fjällripa (underart från Pyrenéerna)
75.	Fjellrype (underart fra Alpene)	Kiiruna (alalaji Alpit)	Fjällripa (underart från Alperna)
76.	Orrfugl	Teeri (alalaji Keski- ja Etelä-Eurooppa)	Orre
77.	Storfugl	Metso	Tjäder
78.	Steinhøne (underart fra Alpene)	Kivikkoppy (alalaji Alpit)	Stenhöna (underart från Alperna)
79.	Steinhøne (underart fra Sicilia)	Kivikkoppy (alalaji Sisilia)	Stenhöna (underart från Sicilien)
80.	Berberhøne	Kallioppy	Klipphöna
81.	Rapphøne (italiensk underart)	Peltoppy (alalaji Italia)	Rapphöna (italiensk underart)
82.	Rapphøne (iberisk underart)	Peltoppy (alalaji Iberian niemimaa)	Rapphöna (underart från Iberiska halvön)
83.	Myrrikse	Luhtahuitti	Småfläckig sumphöna
84.	Sumprukse	Pikkuhuitti	Mindre sumphöna
85.	Dvergrikse	Kääpiöhuitti	Dvärgsumphöna
86.	Åkerrikse	Ruisrääkkä	Kornknarr
87.	Sultanhøne	Sulttaanikana	Purpurhöna
88.	Kamsothøne	Syylänokikana	Kamsothöna
89.	Springvaktel	Viiriäispyyjuoksija	Springhöna
90.	Trane	Kurki	Trana
91.	Dvergtrappe	Pikkutrappi	Småtrapp
92.	Kragetrappe	Kaulustrappi	Kragtrapp
93.	Stortrappe	Isotrappi	Stortrapp
94.	Stylteløper	Pitkäjalka	Styltlöpare
95.	Avosett	Avosetti	Skärfläcka
96.	Triel	Paksujalka	Tjockfot
97.	Ørkenløper	Aavikkojuoksija	Ökenlöpare
98.	Brakksvale	Pääskykahlaaja	Vadarsvala
99.	Boltit	Keräkurmitsa	Fjällpipare

	Norsk	Suomi	Svenska
100.	Heilo	Kapustarinta	Ljungpipare
101.	Sporevipe	Kynsihyppä	Sporrvipa
101.a	Dvergsnipe	Pikkusirri	Småsnäppa
102.	Brushane	Suokukko	Brushane
103.	Dobbeltbekkasin	Heinäkurppa	Dubbelbeckasin
103.a	Lappspove	Punakuiri	Myrspov
104.	Smalnebbspove	Siperiankuovi	Smalnäbbad spov
105.	Grønnstilk	Liro	Grönbena
105.a	Tereksnipe	Rantakurvi	Tereksnäppa
106.	Svømmesnipe	Vesipääsky	Smalnäbbad simsnäppa
107.	Svartehavsmåke	Mustanmerenlokki	Svarthuvad mås
108.	Smalnebbmåke	Kaitanokkalokki	Smalnäbbad mås
109.	Middelhavsmåke	Välimerenlokki	Rödnäbbad mås
110.	Sandterne	Hietatiira	Sandtärna
111.	Rovterne	Räyskä	Skräntärna
112.	Splitterne	Riuttatiira	Kentsk tärna
113.	Rosenterne	Ruusutiira	Rosentärna
114.	Makrellterne	Kalatiira	Fisktärna
115.	Rødnebbterne	Lapintiira	Silvertärna
116.	Dvergterne	Pikkutiira	Småtärna
117.	Hvitkinnsvarterne	Valkoposkitiira	Skäggtärna
118.	Svarterne	Mustatiira	Svarttärna
119.	Lomvi (iberisk underart)	Etelänkiisla (alalaji Iberian niemimaa)	Sillgrissla (underart från Iberiska halvön)
120.	Svartbuksandhøne	Hietakyyhky	Svartbukig flyghöna
121.	Hvitbuksandhøne	Jouhihietakyyhky	Vitbukig flyghöna
122.	Ringdue (underart fra Azorene)	Sepelkyyhky (alalaji Azorit)	Ringduva (underart från Azorerna)
123.	Madeiradue	Madeirankyyhky	Madeiraduva
124.	Kanaridue	Kanariankyyhky	Kanarieduva
125.	Laurbærdue	Palmankyyhky	Lagerduva

	Norsk	Suomi	Svenska
126.	Hubro	Huuhkaja	Berguv
127.	Snøugle	Tunturipöllö	Fjälluggla
127.a	Haukugle	Hiiripöllö	Hökuggla
128.	Spurveugle	Varpuspöllö	Sparvuggla
128.a	Lappugle	Lapinpöllö	Lappuggla
128.b	Slagugle	Viirupöllö	Slaguggla
129.	Jordugle	Suopöllö	Jorduggla
130.	Perleugle	Helmipöllö	Pärluggla
131.	Nattravn	Kehräjä	Nattskärra
132.	Kafferseiler	Kafferikiittäjä	Kafferseglare
133.	Isfugl	Kuningaskalastaja	Kungsfiskare
134.	Blåråke	Sininärhi	Blåkråka
135.	Gråspett	Harmaapäätikka	Gråspett
136.	Svartspett	Palokärki	Spillkråka
137.	Flaggspett (underart fra Tenerife)	Käpytikka (alalaji Teneriffa)	Större hackspett (underart från Teneriffa)
138.	Flaggspett (underart fra Gran Canaria)	Käpytikka (alalaji Kanaria)	Större hackspett (underart från Gran Canaria)
139.	Syriaspett	Syriantikka	Balkanspett
140.	Mellomspett	Tammitikka	Mellanspett
141.	Hvitryggspett	Valkoselkätikka	Vitryggig hackspett
142.	Tretåspett	Pohjantikka	Tretåig hackspett
143.	Dupontlerke	Kaitanokkakiuru	Dupontlärka
144.	Kalanderlerke	Arokiuru	Kalanderlärka
145.	Dverglerke	Lyhytvarvaskiuru	Korttälärka
146.	Iberiatopplerke	Kivikkokiuru	Lagerlärka
147.	Trelerke	Kangaskiuru	Trädlärka
148.	Heipiplerke	Nummikirvinen	Fältpiplärka
148.a	Lappiplerke	Lapinkirvinen	Rödstrupig piplärka
149.	Gjerdsmett (underart fra Fair Isle)	Peukaloinen (alalaji Fair Isle)	Gärdsmyg (underart från Fair Isle)
150.	Blåstrupe	Sinirinta	Blåhake

	Norsk	Suomi	Svenska
151.	Kanaribuskskvett	Kanariantasku	Kanariebuskvätta
152.	Svartsteinskvett	Mustatasku	Svart stenskvätta
153.	Tamarisksanger	Tamariskikerttunen	Kaveldunsångare
154.	Vannsanger	Sarakerttunen	Vattensångare
155.	Olivensanger	Oliivikultarinta	Olivsångare
156.	Sardiniasanger	Sardiniankerttu	Sardinsk sångare
157.	Provincesanger	Ruskokerttu	Provincesångare
158.	Svartstrupesanger	Mustakurkkukerttu	Svarthakad sångare
159.	Hauksanger	Kirjokerttu	Höksångare
160.	Dvergfluesnapper	Pikkusieppo	Mindre flugsnappare
161.	Balkanfluesnapper	Balkaninsieppo	Balkanflugsnappare
162.	Halsbåndfluesnapper	Sepelsieppo	Halsbandsflugsnappare
163.	Krüperspettmeis	Punarintanakkeli	Krüpers nötväcka
164.	Korsikaspettmeis	Korsikannakkeli	Korsikansk nötväcka
165.	Tornskate	Pikkulepinkäinen	Törnskata
166.	Rosenvarster	Mustaotsalepinkäinen	Svartpannad törnskata
167.	Alpekråke	Alppivaris	Alpkråka
168.	Bokfink (underart fra Hierro)	Peippo (alalaji Hierro)	Bofink (underart från Hierro)
169.	Blåbokfink	Kanarianpeippo	Blå bofink
170.	Skottekorsnebb	Skotlanninkäpylintu	Skotsk korsnäbb
171.	Ørkendompap	Aavikkotulkku	Ökentrumpetare
172.	Dompap (underart fra Azorene)	Punatulkku (alalaji Azorit)	Domherre (underart från Azorerna)
173.	Tyrkerspurv	Keltapääsirkku	Gulgrå sparv
174.	Hortulan	Peltosirkku	Ortolansparv
175.	Rustspurv	Ruostekurkkusirkku	Rostsparv
175.a	Dvergspurv	Pikkusirkku	Dvärgsparv

b) Lisätään liitteeseen II/1 vastaavien numeroiden kohdalle seuraavat sarakkeet:

	Norsk	Suomi	Svenska
1.	Sædgås	Metsähanhi	Sädgås
2.	Grågås	Merihanhi	Grågås
3.	Kanadagås	Kanadanhanhi	Kanadagås
4.	Brunnakke	Haapana	Bläsand
5.	Snadderand	Harmaasorsa	Snatterand
6.	Krikkand	Tavi	Kricka
7.	Stokkand	Sinisorsa	Gräsand
8.	Stjertand	Jouhisorsa	Stjärtand
9.	Knekkand	Heinätavi	Årta
10.	Skjeand	Lapasorsa	Skedand
11.	Taffeland	Punasotka	Brunand
12.	Toppand	Tukkasotka	Vigg
13.	Lirype (skotsk underart)	Nummiriekkö (riekon alalajeja)	Dalripa (underarten moripa)
14.	Fjellrype	Kiiruna	Fjällripa
15.	Steinhøne	Kivikkopyy	Stenhöna
16.	Rødhøne	Punapyy	Rödhöna
17.	Rapphøne	Peltopyy	Rapphöna
18.	Fasan	Fasaani	Fasan
19.	Sothøne	Nokikana	Sothöna
20.	Kvartbekkasin	Jänkäkurppa	Dvärgbeckasin
21.	Enkeltbekkasin	Taivaanvuohi	Enkelbeckasin
22.	Rugde	Lehtokurppa	Morkulla
23.	Klippedue	Kalliokyyhky	Tamduva
24.	Ringdue	Sepelkyyhky	Ringduva

”;

c) Muutetaan liitettä II/2 seuraavasti:

i) lisätään taulukkoon seuraavat kohdat:

- 38.a *Lagopus lagopus lagopus*
 73. *Garulus glandarius*
 74. *Pica Pica*
 75. *Corvus monedula*
 76. *Corvus frugilegus*
 77. *Corvus corone*

ii) lisätään vastaavien numeroiden kohdalle seuraavat sarakkeet:

	Norsk	Suomi	Svenska
25.	Knoppsvane	Kyhmyjoutsen	Knölsvan
26.	Kortnebbgås	Lyhytnokkahanhi	Spetsbergsgås
27.	Tundragås	Tundrahanhi	Bläsgås
28.	Ringgås	Sepelhanhi	Prutgås
29.	Rødhodeand	Punapäänarsku	Rödhuwad dykand
30.	Bergand	Lapasotka	Bergand
31.	Ærfugl	Haahka	Ejder
32.	Havelle	Alli	Alfågel
33.	Svartand	Mustalintu	Sjööorre
34.	Sjøorre	Pilkksiipi	Svärta
35.	Kvinand	Telkkä	Knipa
36.	Siland	Tukkakoskelo	Småskrake
37.	Laksand	Isokoskelo	Storskrake
38.	Jerpe	Pyy	Järpe
38.a	Lirype (nordisk underart)	Riekko	Dalripa
39.	Orrfugl	Teeri	Orre
40.	Storfugl	Metso	Tjäder
41.	Berberhøne	Kalliopyy	Klipphöna
42.	Vaktel	Viiriäinen	Vaktel
43.	Kalkun	Kalkkuna	Vildkalkon
44.	Vannrikse	Luhtakana	Vattenrall
45.	Sivhøne	Liejukana	Rörhöna
46.	Tjeld	Meriharakka	Strandskata
47.	Heilo	Kapustarinta	Ljungpipare

	Norsk	Suomi	Svenska
48.	Tundralo	Tundrakurmitsa	Kustpipare
49.	Vipe	Töyhtöhyypä	Tofsvipa
50.	Polarsnipe	Isosirri	Kustsnäppa
51.	Brushane	Suokukko	Brushane
52.	Svarthalespove	Mustapyrstökuiri	Rödspov
53.	Lappspove	Punakuiri	Myrspov
54.	Småspove	Pikkukuovi	Småspov
55.	Storspove	Isokuovi	Storspov
56.	Sotsnipe	Mustaviklo	Svartsnäppa
57.	Rødstilk	Punajalkaviklo	Rödbena
58.	Gluttsnipe	Valkoviklo	Gluttsnäppa
59.	Hettemåke	Naurulokki	Skrattmås
60.	Fiskemåke	Kalalokki	Fiskmås
61.	Sildemåke	Selkälokki	Silltrut
62.	Gråmåke	Harmaalokki	Gråtrut
63.	Svartbak	Merilokki	Havstrut
64.	Skogdue	Uuttukyyhky	Skogsduva
65.	Tyrkerdue	Turkinkyyhky	Turkduva
66.	Turteldue	Turturikyyhky	Turturduva
67.	Sanglerke	Kiuru	Sånglärka
68.	Svarttrost	Mustarastas	Koltrast
69.	Gråtrost	Räkättirastas	Björktrast
70.	Måltrost	Laulurastas	Taltrast
71.	Rødvingetrost	Punakylkirastas	Rödvingetrast
72.	Duetrost	Kulorastas	Dubbeltrast
73.	Nøtteskrike	Närhi	Nötskrika
74.	Skjære	Harakka	Skata
75.	Kaie	Naakka	Kaja
76.	Kornkråke	Mustavaris	Råka
77.	Kråke	Varis	Kråka

d) Lisätään liitteen II/2 lopussa oleviin taukkoihin (jotka sisältävät lajit 25 — 72) seuraavasti:

- ”Österreich”
- ”Sverige”
- ”Suomi/Finland”
- ”Norge”

— lisätään seuraava:

”+ = Jäsenvaltiot, jotka 7 artiklan 3 kohdan perusteella voivat sallia luettelossa mainittujen lajien metsästyksen.

+ = Medlemsstater som i henhold til artikkel 7 nr. 3 kan tillate jakt på de angitte artene.

+ = Medlemsstater, som enligt artikkel 7.3, får tillåta jakt på de angivna arterna.”

— lisätään liitteen II/2 lopussa oleviin taukkoihin merkki ”+” kohtaan ”Österreich” seuraavien lajien osalta:

- 25. *Cygnus olor*
- 35. *Bucephala clangula*
- 38. *Bonasa bonasia* (*Tetrastes bonasia*)
- 39. *Tetrao tetrax* (*Lyrurus tetrax*)
- 40. *Tetrao urogallus*
- 42. *Coturnix coturnix*
- 43. *Meleagris gallopavo*
- 59. *Larus ridibundus*
- 65. *Streptopelia decaocto*
- 66. *Streptopelia turtur*
- 69. *Turdus pilaris*

— lisätään liitteen II/2 lopussa oleviin taukkoihin merkki ”+” kohtaan ”Sverige” seuraavien lajien osalta:

- 27. *Anser albifrons*
- 31. *Somateria mollissima*
- 32. *Clangula hyemalis*
- 33. *Melanitta nigra*
- 34. *Melanitta fusca*
- 35. *Bucephala clangula*
- 36. *Mergus serrator*
- 37. *Mergus merganser*
- 38. *Bonasa bonasia* (*Tetrastes bonasia*)
- 39. *Tetrao tetrax* (*Lyrurus tetrax*)
- 40. *Tetrao urogallus*
- 59. *Larus ridibundus*

- 60. *Larus canus*
- 62. *Larus argentatus*
- 63. *Larus marinus*
- 68. *Turdus merula*
- 69. *Turdus pilaris*

— lisätään liitteen II/2 lopussa oleviin taukkoihin merkki ”+” kohtaan ”Suomi” seuraavien lajien osalta:

- 31. *Somateria mollissima*
- 32. *Clangula hyemalis*
- 33. *Melanitta nigra*
- 34. *Melanitta fusca*
- 35. *Bucephala clangula*
- 36. *Mergus serrator*
- 37. *Mergus merganser*
- 38. *Bonasa bonasia*
- 39. *Tetrao tetrax*
- 40. *Tetrao urogallus*
- 62. *Larus argentatus*
- 60. *Larus canus*
- 63. *Larus marinus*
- 69. *Turdus pilaris*

— lisätään liitteen II/2 lopussa oleviin taukkoihin merkki ”+” kohtaan ”Norge” seuraavien lajien osalta:

- 26. *Anser brachyrhynchus*
- 31. *Somateria mollissima*
- 32. *Clangula hyemalis*
- 33. *Melanitta nigra*
- 34. *Melanitta fusca*
- 35. *Bucephala clangula*
- 36. *Mergus serrator*
- 37. *Mergus merganser*
- 38. *Bonasa bonasia*
- 39. *Tetrao tetrax*
- 40. *Tetrao urogallus*
- 47. *Pluvialis apricaria*
- 50. *Calidris canutus*
- 51. *Philomachus pugnax*
- 54. *Numenius phaeopus*
- 55. *Numenius arquata*
- 58. *Tringa nebularia*
- 59. *Larus ridibundus*
- 60. *Larus canus*
- 62. *Larus argentatus*
- 63. *Larus marinus*
- 64. *Columba oenas*
- 69. *Turdus pilaris*
- 71. *Turdus iliacus*

— lisätään liitteen II/2 lopussa oleviin tau-

lukkoihin merkki ”+” kohtaan ”Sverige” edellä mainittujen lajien osalta 38.a ja 73—77 kohta.

lisätään liitteen II/2 lopussa olevissa taulukoissa merkki ”+” kohtaan ”Suomi” seuraavien lajien osalta:

- 38.a *Lagopus lagopus lagopus*
 74. *Pica pica*
 75. *Corvus monedula*
 77. *Corvus corone*

— lisätään liitteen II/2 lopussa olevissa taulukoissa merkki ”+” kohtaan ”Norge” seuraavien lajien osalta:

- 38.a *Lagopus lagopus lagopus*
 73. *Garrulus glandarius*
 74. *Pica pica*
 77. *Corvus corone.*”

c) Lisätään liitteeseen III/1 vastaavien numeroiden kohdalle seuraavat sarakkeet:

	Norsk	Suomi	Svenska
1.	Stokkand	Sinisorsa	Gräsand
2.	Lirype (Skotsk underart)	Nummiriekko (riekon alalajeja)	Dalripa
3.	Rødhøne	Punapyy	Rödhöna
4.	Berberhøne	Kalliopyy	Klipphöna
5.	Rapphøne	Peltopyy	Rapphöna
6.	Fasan	Fasaani	Fasan
7.	Ringdue	Sepelkyyhky	Ringduva

Lisätään liitteessä III/1 olevassa 2 kohdassa sanojen ”*Lagopus lagopus*” jälkeen sana ”*lagopus*” (kohdasta 2 tulee ”*Lagopus lagopus lagopus, scoticus et hibernicus*”).

d) Lisätään liitteeseen III/2 vastaavien numeroiden kohdalle seuraavat sarakkeet:

	Norsk	Suomi	Svenska
8.	Tundragås	Tundrahanhi (Euraasian rotu)	Bläsgås
9.	Grågås	Merihanhi	Grågås
10.	Brunnakke	Haapana	Bläsand
11.	Krikkand	Tavi	Kricka
12.	Stjertand	Jouhisorsa	Stjärtand
13.	Skjeand	Lapasorsa	Skedand
14.	Taffeland	Punasotka	Brunand
15.	Toppand	Tukkasotka	Vigg
16.	Bergand	Lapasotka	Bergand
17.	Ærfugl	Haahka	Ejder

	Norsk	Suomi	Svenska
18.	Svartand	Mustalintu	Sjöorre
19.	Fjellrype	Kiiruna	Fjällripa
20.	Orrfugl (britisk underart)	Teeri (Ison-Britannian populaatio)	Orre (brittisk underart)
21.	Storfugl	Metso	Tjäder
22.	Sothøne	Nokikana	Sothöna
23.	Heilo	Kapustarinta	Ljungpipare
24.	Kvartbekkasin	Jänkäkurppa	Dvärgbeckasin
25.	Enkeltbekkasin	Taivaanvuohi	Enkelbeckasin
26.	Rugde	Lehtokurppa	Morkulla

e) Lisätään liitteessä IV olevan a kohdan ensimmäiseen luetelmakohtaan sanan ”Ansapyynti” jälkeen seuraava:

”(paitsi Norjassa, Suomessa ja Ruotsissa *Lagopus lagopus lagopusin* ja *Lagopus mutusin* pyynnin osalta 58. leveyspiirin pohjoispuolella)”.

2. **381 R 0348:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 348/81, annettu 20 päivänä tammikuuta 1981, valastuotteiden tuontiin sovellettavasta yhteisestä järjestelmästä (EYVL N:o L 39, 12.2.1981, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 2 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

3. **382 R 3626:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3626/82, annettu 3 päivänä joulukuuta 1982, luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston uhanalaisten lajien kansainvälistä kauppaa koskevan yleissopimuksen soveltamisesta yhteisössä (EYVL N:o L 384, 31.12.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 R 1970:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1970/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 201, 20.7.1992, s. 1)

a) Lisätään 13 artiklan 3 kohtaan seuraava:

- ”Utrotningshotade arter”
- ”Uhanalaisia lajeja/Hotade arter”
- ”Truede arter”;

b) Korvataan 21 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

4. **392 L 0043:** Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luonnontilaisten elinympäristöjen ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suoje-
lusta (EYVL N:o L 206, 22.7.1992, s. 7)

a) Korvataan 1 artiklan c kohdan iii alakohdassa numero ”viisi” numerolla ”kuusi” ja lisätään kohdan ”Atlantin valtameri” jälkeen kohta ”Pohjoinen”.

b) Lisätään liitteeseen I seuraava:

1) otsikon ”Tulkinta” otsikkokohtaan ”Koodi” uusi lause: ”Pohjoiset ja pannoniset elinympäristötyypit on määritelty vuoden 1993 Corine-elinympäristökoodissa”.

2) rannikko- ja halofyyttisten elinympäristöjen osalta otsikkokohdan ”**Mantereiset suolaja kipsiarot**” 15.19 kohdan jälkeen uusi kohta: ”15.1A, *Pannoniset suola-arot ja suolakosteikot”.

3) rannikkohiekkadyynien ja mantereisten dyynien osalta otsikkokohtaan ”**Mantereiset dyynit, vanhat ja kalkittomat**” 64.1x35.2 kohdan jälkeen uusi kohta: ”64.71 Pannoniset sisämaan dyynit”.

4) luonnollisten ja osittain luonnollisen niitykasvillisuuden osalta otsikkokohtaan ”**Puoliuontaiset kuivat niityt**” ennen 34.32 — 34.34 kohtaa uusi kohta: ”34.31, *Subkontinentaaliset aromaiset niityt”

ja 34.5 kohdan jälkeen kaksi uutta kohtaa: ”34.91, *Pannoniset arot” ja ”34.A1, *Pannoniset hiekka-arot”.

5) keidassoiden ja muiden soiden ja luhtien osalta 54.3 kohdan jälkeen uusi otsikko: ”**Aapasuot**” ja tähän uuteen otsikkokohtaan kaksi kohtaa: ”54.8, *Aapasuot” ja ”54.9, *Palasuot”.

6) metsien osalta ennen otsikkoa ”**Lauhkean Euroopan metsät**” uusi otsikko ”**Pohjoisen havumetsävyöhykkeen metsät**” ja tähän uuteen otsikkokohtaan uusi kohta: ”42.C, *Läntinen taiga”.

7) metsien osalta otsikkokohtassa ”**Lauhkean vyöhykkeen Euroopan metsät**” olevan 41.26 kohdan jälkeen uusi kohta: ”41.2B, *Pannoninen tammi-valkopyökkimetsä”;

ja 41.53 kohdan jälkeen kaksi uutta kohtaa: ”41.7374, *Pannoniset valkotammimetsät” ja ”41.7A, *Euro-siperialainen arotammimetsä”.

c) Lisätään liitteeseen II seuraava:

1) a alakohdassa Eläimet, Selkärangaiset, **Nisäkkäät** olevan otsikon Jyrsijät alle:

kohtaan *Sciuridae* ”**Pteromys volans (Sciuropterus russicus)*”,

kohtaan *Castoridae* *Castor fiberin* jälkeen: ”(lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja),

2) a alakohdassa Eläimet, Selkärangaiset, **Nisäkkäät** olevan otsikon Petoeläimet alle:

kohtaan *Canidae*: lisätään ”*Alopex lagopus” ja lisätään sanojen *Canis lupus jälkeen suluissa

olevan tekstin loppuun ”lukuun ottamatta Suomen kantoja”,

kohtaan *Ursidae*: *Ursus arctosin jälkeen: ”(lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja”,

kohtaan *Mustelidae*: ”*Gulo gulo”,

kohtaan *Felidae* *Lynx lynxin* jälkeen: ”(lukuun ottamatta Suomen kantoja)”

kohtaan *Phocidae*, **Monachus monachus*, uusi kohta ”**Phoca hispida saimensis*”

3) a alakohtaan Eläimet, Selkärangaiset, **Kalat**:

— otsikon *Petromyzoniformes* alle kohtaan *Petromyzonidae* *Lampetra Fluviatalsin* (v) jälkeen: ”lukuun ottamatta Norjan, Ruotsin ja Suomen kantoja”); *Lampetra planerin* (o) jälkeen: ”(lukuun ottamatta Ruotsin ja Suomen kantoja)” ja *Petromyzon marinusin* (o) jälkeen: ”lukuun ottamatta Norjan ja Ruotsin kantoja”.

— otsikon *Salmoniformes* alle kohtaan *Salmonidae* *Salmo salarin* jälkeen: ”(lukuun ottamatta Suomen kantoja)”

— otsikon *Cypriniformes* alle kohtaan *Cyprinidae* *Aspius aspiusin* (o) jälkeen: ”(lukuun ottamatta Suomen kantoja)”

ja kohtaan *Cobitidae* *Cobitis taenian* (o) jälkeen: ”(lukuun ottamatta Suomen kantoja)”

— otsikon *Scorpaeniformes* alle kohtaan *Cottidae* *Cottus gobion* (o) jälkeen: ”(lukuun ottamatta Suomen kantoja)”.

4) a alakohtaan Eläimet, Selkärangattomat:

— otsikon **Niveljalkaiset** alle kohdan *Insecta* alle kohtaan *Coleoptera*, *Buprestis splendensin* jälkeen uusi kohta ”**Carabis menetresi pacheletii*”,

— otsikon **Nilviäiset** alle kohtaan *Gastropoda* *Geomitra monizianan* jälkeen uusi kohta: ”**Helicopsis striata austriaca*”.

5) b alakohtaan Kasvit:

— otsikon *Compositae* alle *Artemisia grana-tensis* Boissin jälkeen kaksi uutta kohta: ”**Artemisia laciniata* Willd” ja ”**Artemisia pancicii* (Janka) Ronn”,

— otsikon *Gramineae* alle *Stipa bavarica* Martinovsky & H.Scholzin jälkeen uusi kohta: ”*Stipa styriaca Martinovsky”,

d) Lisätään liitteeseen V seuraava:

1) a alakohtaan Eläimet, Selkärangaiset, Nisäkkäät:

— otsikko *Jyrsijät*,

lisätään kohtaan *Sciuridae Citellus citellus*in jälkeen ”*Pteromys volans (Sciopterus ruscicus)*”,

lisätään kohtaan *Castoridae Castor fiber*in jälkeen: ”(lukuun ottamatta Norjan, Ruotsin ja Suomen kantoja)”,

ja lisätään kohdan *Microtidae Microtus oeconomus arenicolan* jälkeen uusi kohta: ”*Microtus oeconomus mehelyi*”,

— otsikko Petoeläimet,

kohtaan *Canidae* lisätään ”*Alopex lagopus*”

kohtaan *Phocidae Monachus monachus*in jälkeen ”*Phoca hispida saimensis*”

kohtaan *Canidae Canis lupus*in jälkeen: ”(lukuun ottamatta Suomen kantoja poronhoitoalueella, sellaisena kuin se on määritelty 14 päivänä syyskuuta 1990 annetun poronhoitolain 2 §:ssä (848/90)”

— otsikon *Sauria* alle kohtaan *Lacertidae Lacerta viridis*in jälkeen uusi kohta: ”*Lacerta vivipara pannonica*”

— otsikon *Salmoniformes* kohtaan *Coregonidae Coregonus oxyrhynchus*in jälkeen: ”(lukuun ottamatta Norjan ja Suomen kantoja)”

2) a alakohtaan Eläimet, Selkärangattomat, Nilviäiset:

— otsikon *Gastropoda* alle kohtaan *Proso-*

branchia Patella feruginean jälkeen uusi kohta: ”*Theodoxus prevostianus*”

e) Lisätään liitteeseen V seuraava:

1) a alakohtaan Eläimet, Selkärangaiset:

— otsikon **Nisäkkäät** alle ennen otsikkoa Petoeläimet uusi otsikko: ”*Jyrsijät*”,

ja kyseisen uuden otsikon alle uusi alaotsikko: ”*Castoridae*”

ja alaotsikon ”*Castoridae*” alle: ”*Castor fiber* (Norjan, Ruotsin ja Suomen kannat),

— otsikon **Nisäkkäät**, Petoeläimet, *Canidae* alle ennen *Canis lupus*in jälkeen: ”(Suomen kannat porotalousalueella, sellaisena kuin se on määritelty 14 päivänä syyskuuta 1990 annetun poronhoitolain 2 §:ssä (848/90)”

— otsikon **Kalat**, *Salmoniformes*, *Cyprinidae* alle ennen *Barbus spp.*:tä uusi kohta: ”*Aspius aspius*”, ja *Barbus spp.*:n jälkeen uudet kohdat: ”*Rutilus friesii meidingeri*,” ja ”*Rutilus pigus virgo*”, otsikon *Salmonidae* alle *Coregonus spp.*:n jälkeen: ”(mukaan lukien Norjan *Coregonus oxyrhynchus* -kanta)”.

F. JÄTEHUOLTO JA PUHDISTUS-TEKNOLOGIA

386 L 0278: Neuvoston direktiivi 86/278/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1986, ympäristön, erityisesti maaperän, suojelusta käytettäessä puhdistamolietettä maanviljelyssä (EYVL N:o L 181, 4.7.1986, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

391 L 0692: neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, p. 48)

Korvataan 15 artiklan 2 kohdassa numero ”54” numerolla ”64”.

IX TIEDE, TUTKIMUS- JA KEHITTÄMISTOIMINTA

1. **371 D 0057:** Komission päätös 71/57/Euratom, tehty 13 päivänä tammikuuta 1971,

yhteisen ydintutkimuskeskuksen (YTK) uudelleenjärjestelystä (EYVL N:o L 16, 20.1.1971, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **374 D 0578:** komission päätös 74/578/Euratom, tehty 13 päivänä marraskuuta 1974 (EYVL N:o L 316, 26.11.1974, s. 12)

— **375 D 0241:** komission päätös 75/241/Euratom, tehty 25 päivänä maaliskuuta 1975 (EYVL N:o L 98, 19.4.1975, s. 40)

— **382 D 0755:** komission päätös 82/755/Euratom, tehty 2 päivänä kesäkuuta 1982 (EYVL N:o L 319, 16.11.1982, s. 10)

— **384 D 0339:** komission päätös 84/339/Euratom, tehty 24 päivänä toukokuuta 1984 (EYVL N:o L 177, 4.7.1984, p. 29)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin
(EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 D 0593:** komission päätös 85/593/Euratom, tehty 20 päivänä marraskuuta 1985 (EYVL N:o L 373, 31.12.1985, p. 6),

— **393 D 0095:** komission päätös 93/95/Euratom, tehty 2 päivänä helmikuuta 1993 (EYVL N:o L 37, 13.2.1993, p. 44).

Korvataan 4 artiklan ensimmäisessä kohdas-
sa numerot ”13” ja ”12” numeroilla ”17” ja
”16”.

2. **374 R 1728:** Neuvoston asetus (ETY) N:o
1728/74, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1974,
maataloustutkimuksen yhteensovittamisesta
(EYVL N:o L 182, 5.7.1974, p. 1), sellaisena
kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteis-
öihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **385 R 3768:** neuvoston asetus (ETY) N:o
3768/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985
(EYVL N:o L 362, 31.12.1985, s. 8).

Korvataan 8 artiklan 3 kohdassa numero
”54” numerolla ”64”.

3. Neuvoston päätös, tehty 16 päivänä jou-
lukuuta 1980, fuusio-ohjelmaa käsittelevän
neuvoo-antavan komitean perustamisesta (neu-
voston asiakirja 4151/81 (ATO 103), 8 päivästä
tammikuuta 1981), sellaisena kuin se on muu-
tettuna seuraavalla:

— neuvoston päätös, tehty lokakuussa 1986,
neuvoston 16 päivänä joulukuuta 1980 tehdyin
päätöksen muuttamisesta (neuvoston asiakirja
9705/86 (RECH 96) (ATO 49)

a) Korvataan 8 kohdan ensimmäisessä virk-
keessä numero ”10” numerolla ”13”;

b) Korvataan 14 kohdan kaksi viimeistä
virkettä seuraavasti:

”Päätöksen 5 kohdan g alakohdassa tarkoi-
tetut lausunnot hyväksytään seuraavan paino-
tetun äänestysmenettelyn mukaisesti:

Belgia	2
Tanska	2
Saksa	5
Kreikka	1
Espanja	3
Ranska	5
Irlanti	1
Italia	5
Luxemburg	1
Alankomaat	2
Norja	1
Itävalta	2
Portugali	2
Suomi	1
Ruotsi	2
Sveitsi	2
Yhdistynyt kuningaskunta	5
Yhteensä	<u>42</u>

Lausunnon hyväksyminen edellyttää, että
vähintään yhdeksän valtuuskuntaa äänestää
puolesta 22 äänen enemmistöllä.”

4. **384 D 0128:** Komission päätös
84/128/ETY, tehty 29 päivänä helmikuuta
1984, teollisuuden tutkimuksen ja kehityksen
neuvoo-antava komitea (IRDAC) (EYVL N:o
L 66, 8.3.1984, s. 30), sellaisena kuin se on
muutettuna seuraavilla:

— **386 D 0009:** komission päätös 86/9/ETY,
tehty 7 päivänä tammikuuta 1986
(EYVL N:o L 25, 31.1.1986, s. 26),

— **388 D 0046:** komission päätös 88/46/ETY, tehty 13 päivänä tammikuuta 1988 (EYVL N:o L 24, 29.1.1988, s. 66).

Korvataan 3 artiklan 1 kohdassa numero ”14” numerolla ”18”.

X KALASTUS

1. **376 R 0104:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 104/76, annettu 19 päivänä tammikuuta 1976, katkarapujen (*Crangon crangon*), isotaskurapujen (*Cancer pagurus*) ja keisarihummerien (*Nephrops norvegicus*) kaupan pitämistä koskevista yhteisistä vaatimuksista (EYVL N:o L 20, 28.1.1976, s. 35), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleen tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **383 R 3575:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3575/83, annettu 14 päivänä joulukuuta 1983 (EYVL N:o L 356, 20.12.1983, s. 6)

— **385 R 3118:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3118/85, annettu 4 päivänä marraskuuta 1985 (EYVL N:o L 297, 9.11.1985, s. 3)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 R 3940:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3940/87, annettu 21 päivänä joulukuuta 1987 (EYVL N:o L 373, 31.12.1987, s. 6)

— **388 R 4213:** neuvoston asetus (ETY) N:o 4213/88, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 370, 31.12.1988, s. 33)

— **391 R 3162:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3162/91, annettu 28 päivänä lokakuuta 1991 (EYVL N:o L 300, 31.10.1991, s. 1)

Lisätään 10 artiklan 1 kohdan b alakohdan toiseen luetelmakohtaan seuraava:

” ”Hietakatkarapuja” tai ”Isotaskurapuja” tai ”Keisarihummereita”,

”Hestereker” tai ”Taskekrabbe” tai ”Sjøkreps”,
”Hästräkor” tai ”Krabba” tai ”Havskräfta”.”.

2. **382 R 3191:** Komission asetus (ETY) N:o 3191/82, annettu 29 päivänä marraskuuta 1982, yksityiskohtaisista säännöistä viitehintajärjestelmän soveltamiseksi kalastustuotealalla (EYVL N:o L 338, 30.11.1982, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 R 3474:** komission asetus (ETY) N:o 3474/85, annettu 10 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 333, 11.12.1985, s. 16)

Lisätään liitteeseen I seuraava:

”SUOMI:	Helsinki Tornio Turku
NORJA:	Kaikki satamat
RUOTSI:	Tukholma Göteborg”.

3. **383 R 2807:** Komission asetus (ETY) N:o 2807/83, annettu 22 päivänä syyskuuta 1983, jäsenvaltioiden kalansaalitietojen kirjaamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL N:o L 276, 10.10.1983, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 R 0473:** komission asetus (ETY) N:o 473/89, annettu 24 päivänä helmikuuta 1989 (EYVL N:o L 53, 25.2.1989, s. 34)

Poistetaan liitteen IV 2.4.1 kohdasta seuraava:

”N = Norja
S = Ruotsi”.

4. **385 R 3459:** Komission asetus (ETY) N:o 3459/85, annettu 6 päivänä joulukuuta 1985, Atlantin sardiineista myönnettävän tasaushyötyksen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL N:o L 332, 10.12.1985, s. 16)

Lisätään 4 artiklan toisen kohdan toiseen luettelukohtaan seuraava:

”TASAUSHYVITYKSEEN OIKEUTETTU JALOSTUS
ASETUS (ETY) N:o 3117/85,”

”BEARBEIDING SOM GIR RETT TIL
UTJEVNINGSTILSKUDD
FORORDNING (EØF) NR. 3117/85,”

”BEARBETNING BERÄTTIGAD TILL
UTJÄMNINGSBIDRAG
FÖRORDNING (EEG) NR 3117/85.”

5. **387 D 0277:** Neuvoston päätös 87/277/ETY, tehty 18 päivänä toukokuuta 1987, turskan pyyntimahdollisuuksien jaosta Svalbardin alueella ja Karhusaarella sekä NAFO-sopimuksessa määritetyllä 3 M-alueella (EYVL N:o L 135, 23.5.1987, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **390 D 0655:** neuvoston päätös 90/655/ETY, tehty 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 57)

Korvataan liitteen ensimmäinen taulukko seuraavasti:

LIITE

Svalbardin - Karhusaaren alueen turska (ICES-alueet I ja II b lukuun ottamatta yhteisön vesinä)

Suurin sallittu saalis TAC (tonneissa)	Yhteisön osuus (tonneissa)	Saksa %	Espanja %	Ranska %	Portugali %	Yhdistynyt kuningaskunta %	Muut jäsenvaltiot	Norja
	ENSIMMÄINEN ERÄ enintään 22 018	Prosentuaalinen osuus yhteisön osuudesta "muille jäsenvaltioille" myönnetyn kiinteän määrän vähentämisen jälkeen					Kiinteä määrä 100 tonnes	pm ⁽¹⁾
	TOINEN ERÄ 22 019 - 24 220	Prosentuaalinen osuus yhteisön osuudesta ensimmäisen erän ja "muille jäsenvaltioille" myönnetyn kiinteän määrän vähentämisen jälkeen					Kiinteä määrä 250 tonnes	
						Prosentuaalinen osuus yhteisön osuudesta		
700 001 - 800 000 800 001 - 900 000 900 001 - 1 000 000 vähintään 1 000 001	24 221 - 27 680 27 681 - 31 140 31 141 - 34 600 vähintään 34 601	29,54 29,51 29,54 29,54	28,54 28,56 28,54 28,54	16,46 16,47 16,46 16,46	4,27 4,27 4,27 4,27	21,19 21,19 21,19 21,19	1,91 2,86 3,82 4,77	

⁽¹⁾ Norjan kiintiö ICES:in sopimusalueiden I ja II osalta voidaan kalastaa myös ICES-alueilla I ja II b yhteisön vesien ulkopuolella."

6. 392 R 3760: Neuvoston asetus (ETY) N:o 3760/92, annettu 20 päivänä joulukuuta 1992, yhteisön kalastus- ja vesiviljelyjärjestelmästä (EYVL N:o L 389, 31.12.1992, s. 1)

Muutetaan liite I seuraavasti:

a) Lisätään otsikkokohtaan ”TANSKAN RANNIKKOVEDET” seuraava:

Maantieteelliset alueet	Jäsenvaltiot	Lajit	Laajuus tai erityispiirteet
Skagerrak ⁽⁴⁾ (4—12 meripeninkulmaa)	Norja	kaikki lajit	rajoittamaton
Skagerrak (4—12 meripeninkulmaa)	Ruotsi	kaikki lajit	rajoittamaton
Kattegat (3 ⁽¹⁾ —12 meripeninkulmaa)	Ruotsi	kaikki lajit	rajoittamaton
Kattegat	Norja	kilohaili	lokakuun ja joulukuun välisenä aikana alueella, joka on määritelty vuonna 1966 tehtyyn Norjan, Tanskan ja Ruotsin väliseen sopimukseen liitettyssä Norjan ja Tanskan kirjeenvaihdossa
Itämeri (3—12 meripeninkulmaa)	Ruotsi	kaikki lajit	rajoittamaton

⁽¹⁾ Laskettuna rantaviivasta.

⁽⁴⁾ Sellaisena kuin se on määritelty 41 artiklassa.

b) lisätään otsikkokohdan ”ALANKOMAIDEN RANNIKKOVEDET” jälkeen seuraava:

”SUOMEN RANNIKKOVEDET

Maantieteellinen alue	Jäsenvaltio	Lajit	Laajuus tai erityispiirteet
Itämeri (4—12 meripeninkulmaa) ⁽²⁾	Ruotsi	kaikki lajit	rajoittamaton

NORJAN RANNIKKOVEDET

Skagerrak ⁽⁴⁾ (4—12 meripeninkulmaa)	Tanska	kaikki lajit	rajoittamaton
Skagerrak ⁽⁴⁾ (4—12 meripeninkulmaa)	Ruotsi	kaikki lajit	rajoittamaton

RUOTSIN RANNIKKOVEDET

Skagerrak (4—12 meripeninkulmaa)	Tanska	kaikki lajit	rajoittamaton
Skagerrak ⁽⁴⁾ (4—12 meripeninkulmaa)	Norja	kaikki lajit	rajoittamaton
Kattegat (3 ⁽³⁾ - 12 meripeninkulmaa)	Tanska	kaikki lajit	rajoittamaton
Itämeri (4—12 meripeninkulmaa)	Tanska	kaikki lajit	rajoittamaton
Itämeri (4—12 meripeninkulmaa)	Suomi	kaikki lajit	rajoittamaton

⁽²⁾ 3—12 meripeninkulmaa Bogskärin saarten ympärillä.

⁽³⁾ Laskettuna rantaviivasta.

⁽⁴⁾ Sellaisena kuin se on määritelty 41 artiklassa.

Muutetaan liite II seuraavasti:

Lisätään B kohdassa olevaan taulukkoon seuraava:

”Jäsenvaltio	Hyväksytyjen kalastusalus- ten lukumäärä
Norja	57”.

7. **393 R 2018:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2018/93, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993, Luoteis-Atlantilla kalastavien jäsenvaltioiden saaliiden määriä ja kalastustoimintaa koskevien tilastojen toimittamisesta (EYVL N:o L 186, 28.7.1993, s. 1)

Lisätään liitteessä V olevaan huomautukseen seuraava:

”Suomi FIN
Norja NOR
Ruotsi SVE”.

8. **393 R 2210:** Komission asetus (ETY) N:o 2210/93, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1993, yhteiseen kalastus- ja vesiviljelytuotealaan liittyvien tietojen antamisesta (EYVL N:o L 197, 6.8.1993, s. 8)

Muutetaan liite I seuraavasti:

a) Lisätään kohdassa ”Asetuksen (ETY) N:o 3759/92 liitteessä I olevassa A kohdassa luettellut tuotteet”

i) otsikkokohdan ”1. Sillit/silakat (*Clupea harengus*)” jälkeen seuraava:

”Tornion-Kokkolan yhdistetyt markkinat
Pietarsaaren-Korsnäsin yhdistetyt markkinat
Närpiön-Pyhämaan yhdistetyt markkinat
Eteläisen Uudenkaupungin-Kemiön yhdistetyt markkinat
Ahvenanmaan yhdistetyt markkinat
Suomenlahden yhdistetyt markkinat
Trelleborgin/Simrishamnin yhdistetyt markkinat
Lysekilän/Kungshamnin yhdistetyt markkinat
Gävle”;

ii) otsikkokohdan: ”6. Turska (*Gadus morhua*)” jälkeen seuraava:

”Karlskrona
Göteborg
Maarianhamina”;

b) Lisätään kohdassa ”II Asetuksen (ETY) N:o 3759/92 liitteessä I olevassa D kohdassa luettellut tuotteet” olevan otsikkokohdan ”Pohjankatkarapu (*Pandalus borealis*)” jälkeen seuraava:

”Smögen
Göteborg”;

c) Lisätään kohdassa ”III Asetuksen (ETY) N:o 3759/92 liitteessä I olevassa E kohdassa

luetellut tuotteet” olevan otsikkokohdan ”2. a) Kokonainen keisarihummeri (*Nephrops norvegicus*)” jälkeen seuraava:

”Smögen
Göteborg”;

d) Lisätään kohdassa ”VIII Asetuksen (ETY) N:o 3759/92 liitteessä IV olevassa A kohdassa luetellut tuotteet”

i) otsikkokohdan ”1. Karppi:” jälkeen seuraava:

”— Itävalta: Waldviertel
Bundesland Steiermark”;

ii) otsikkokohdan ”2. Lohi:” jälkeen seuraava:

”— Itävalta: koko Itävallan alue
— Suomi: kaikki rannikkoalueet”.

XI SISÄMARKKINAT JA RAHOITUSPALVELUT

A. YHTIÖOIKEUS, YRITYSDEMOKRATIA JA KIRJANPITOSÄÄNNÖT¹

1. **368 L 0151:** Ensimmäinen neuvoston direktiivi 68/151/ETY, annettu 9 päivänä maaliskuuta 1968, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi (EYVL N:o L 65, 14.3.1968, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-

pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985 s. 23)

Lisätään 1 artiklaan seuraava:

”— *Itävallassa:*
die Aktiengesellschaft, die Gesellschaft mit beschränkter Haftung,

— *Suomessa:*
osakeyhtiö/aktiebolag,

— *Norjassa:*
aksjeselskap,

— *Ruotsissa:*
aktiebolag”.

2. **377 L 0091:** Toinen neuvoston direktiivi 77/91/ETY, annettu 13 päivänä joulukuuta 1976, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa (EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **392 L 0101:** neuvoston direktiivi

¹ Jos mainituissa direktiiveissä viitataan ainoastaan tai ensisijaisesti yhteen tiettyyn yhtiömuotoon, voidaan tätä viittausta muuttaa otettaessa käyttöön erityinen yksityisiä osakeyhtiöitä (rajavastuu-yhtiöitä) koskeva lainsäädäntö. Tällaisen lainsäädännön käyttöönotosta ja siinä tarkoitettujen yhtiöiden nimityksestä ilmoitetaan Euroopan yhteisöjen komissiolle viimeistään ajankohtana, jona kyseiset direktiivit pannaan täytäntöön.

92/101/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 347, 28.11.1992, s. 64)

a) Lisätään 1 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan seuraava:

”— *Itävallassa:*
die Aktiengesellschaft,

— *Suomessa:*
osakeyhtiö/aktiebolag,

— *Norjassa:*
aksjeselskap,

— *Ruotsissa:*
aktiebolag.”;

b) Korvataan 6 artiklassa ilmaus ”Euroopan laskentayksikkö” ilmauksella ”ecu”.

3. **378 L 0855:** Kolmas neuvoston direktiivi 78/855/ETY, annettu 9 päivänä lokakuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, osakeyhtiöiden sulautumisesta (EYVL N:o L 295, 20.10.1978, s. 36), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Lisätään 1 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— *Itävalta:*
die Aktiengesellschaft,

— *Suomi:*
osakeyhtiö/aktiebolag,

— *Norja:*
aksjeselskap,

— *Ruotsi:*
aktiebolag.”

4. **378 L 0660:** Neljäs neuvoston direktiivi 78/660/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1978, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä (EYVL N:o L 222, 14.8.1978, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **383 L 0349:** seitsemäs neuvoston direktiivi 83/349/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä (EYVL N:o L 193, 18.7.1983, s. 1)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0666:** yhdestoista neuvoston direktiivi 89/666/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, julkistamisvaatimuksesta, jotka koskevat toisen valtion lainsäädännön alaisten, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden jäsenvaltion avaamia sivuliikkeitä (EYVL N:o L 395, 30.12.1989, s. 36)

— **390 L 0604:** neuvoston direktiivi 90/604/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990, tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta pieniä ja keskisuuria yhtiöitä koskevien poikkeusten ja tilinpäätöstietojen ecuina julkistamisen osalta (EYVL N:o L 317, 16.11.1990, s. 57)

— **390 L 0605:** neuvoston direktiivi 90/605/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990, tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta niiden soveltamisalan osalta (EYVL N:o L 317, 16.11.1990, s. 60)

a) Lisätään 1 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan seuraava:

”— *Itävallassa:*
die Aktiengesellschaft, die Gesellschaft
mit beschränkter Haftung;

— *Suomessa:*
osakeyhtiö/aktiebolag;

— *Norjassa:*
aksjeselskap;

— *Ruotsissa:*
aktiebolag.”;

b) Lisätään 1 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan seuraava:

”m) — *Itävallassa:*
die offene Handelsgesellschaft, die
Kommanditgesellschaft;

n) — *Suomessa:*
avoin yhtiö/öppet bolag, komman-
diittiyhtiö/kommanditbolag;

o) — *Norjassa:*
partrederi, ansvarlig selskap, kom-
mandittselskap;

p) — *Ruotsissa:*
handelsbolag, kommanditbolag.”.

5. **383 L 0349:** Seitsemäs neuvoston direktiivi 83/349/ETY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 1983, perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla, konsolidoiduista tilinpäätöksistä (EYVL N:o L 193, 18.7.1983, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 L 0604:** neuvoston direktiivi 90/604/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990, tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta pieniä ja keskisuuria yhtiöitä koskevien poikkeusten ja tilinpäätöstietojen ecuina julkistamisen osalta (EYVL N:o L 317, 16.11.1990, s. 57)

— **390 L 0605:** neuvoston direktiivi

90/605/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990, tilinpäätöksistä annetun direktiivin 78/660/ETY ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun direktiivin 83/349/ETY muuttamisesta niiden soveltamisalan osalta (EYVL N:o L 317, 16.11.1990, s. 60)

Lisätään 4 artiklan 1 kohdan ensimmäiseen alakohtaan seuraava:

”m) — *Itävallassa:*
die Aktiengesellschaft, die Gesell-
schaft mit beschränkter Haftung;

n) — *Suomessa:*
osakeyhtiö/aktiebolag;

o) — *Norjassa:*
aksjeselskap;

p) — *Ruotsissa:*
aktiebolag.”.

6. **389 L 0667:** Kahdestoista neuvoston yhtiöoikeudellinen direktiivi 89/667/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, yhdenmiehen rajavastuuyhtiöistä (EYVL N:o L 395, 30.12.1989, s. 40)

Lisätään 1 artiklaan seuraava:

”— *Itävallassa:*
Aktiengesellschaft, Gesellschaft mit
beschränkter Haftung,

— *Suomessa:*
osakeyhtiö/aktiebolag,

— *Norjassa:*
aksjeselskap,

— *Ruotsissa:*
aktiebolag.”.

B. VÄLITÖN VEROTUS, VAKUUTUKSET JA LUOTTOLAITOKSET

I Välitön verotus

1. **369 L 0355:** Neuvoston direktiivi 69/335/ETY, annettu 17 päivänä heinäkuuta 1969, pääoman hankinnasta suoritettavista välillisistä veroista (EYVL N:o L 249, 3.10.1969,

s. 25), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **373 L 0079:** neuvoston direktiivi 73/79/ETY, annettu 9 päivänä huhtikuuta 1973 (EYVL N:o L 103, 18.4.1973, s. 13)

— **373 L 0080:** neuvoston direktiivi 73/80/ETY, annettu 9 päivänä huhtikuuta 1973 (EYVL N:o L 103, 18.4.1973, s. 15)

— **374 L 0553:** neuvoston direktiivi 74/553/ETY, annettu 7 päivänä marraskuuta 1974 (EYVL N:o L 303, 13.11.1974, s. 9)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **385 L 0303:** neuvoston direktiivi 85/303/ETY, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 156, 15.6.1985, s. 23)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaan seuraava:

”Itävallan lainsäädännön mukaiset seuraavat yhtiöt:

- ”Aktiengesellschaft”
- ”Gesellschaft mit beschränkter Haftung”;

Suomen lainsäädännön mukaiset seuraavat yhtiöt:

- ”osakeyhtiö/aktiebolag”, ”osuuskunta/andelslag”, ”säästöpankki/sparbank”, ”vakuutusyhtiö/försäkringsbolag”;

Norjan lainsäädännön mukaiset seuraavat yhtiöt:

- ”aksjeselskap”;

Ruotsin lainsäädännön mukaiset seuraavat yhtiöt:

- ”aktiebolag”
- ”bankaktiebolag”
- ”försäkringsaktiebolag”.

2. 390 L 0434: Neuvoston direktiivi 90/434/ETY, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1990, eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, varojen siirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (EYVL N:o L 225, 20.8.1990, s. 1)

a) Lisätään 3 artiklan c alakohtaan seuraava:

- ”— Körperschaftsteuer Itävallassa,
- yhteisöjen tulovero/inkomstskatten för samfund Suomessa,
- skatt av alminnelig inntekt Norjassa,
- statlig inkomstskatt Ruotsissa.”;

b) Lisätään liitteeseen seuraava:

”m) Itävallan lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”Aktiengesellschaft”, ”Gesellschaft mit beschränkter Haftung”;

n) Suomen lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”osakeyhtiö/aktiebolag”, ”osuuskunta/andelslag”, ”säästöpankki/sparbank”, ”vakuutusyhtiö/försäkringsbolag”;

o) Norjan lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”aksjeselskap”;

p) Ruotsin lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”aktiebolag”, ”bankaktiebolag”, ”försäkringsaktiebolag”.

3. 390 L 0435: Neuvoston direktiivi 90/435/ETY, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1990, eri jäsenvaltioissa sijaitseviin emo- ja tytäryhtiöihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (EYVL N:o L 225, 20.8.1990, s. 6)

a) Lisätään 2 artiklan c kohtaan seuraava:

- ”— Körperschaftsteuer Itävallassa,
- yhteisöjen tulovero/inkomstskatten för samfund Suomessa,
- skatt av alminnelig inntekt Norjassa,
- statlig inkomstskatt Ruotsissa.”;

b) Lisätään liitteeseen seuraava:

- ”m) Itävallan lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”Aktiegesellschaft”, ”Gesellschaft mit beschränkter Haftung”;
- n) Suomen lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”osakeyhtiö/aktiebolag”, ”osuuskunta/andelslag”, ”säästöpankki/sparbank”, ”vakuutusyhtiö/försäkringsbolag”;
- o) Norjan lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”aksjeselskap”;
- p) Ruotsin lainsäädännön mukaiset yhtiöt ”aktiebolag”, ”bankaktiebolag”, ”försäkringsaktiebolag” ”.

II Vakuutukset

1. 373 L 0239: Ensimmäinen neuvoston direktiivi 73/239/ETY, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1973, muun ensivakuutusliikkeen kuin henkivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 228, 16.8.1973, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— 376 L 0580: neuvoston direktiivi 76/580/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1976 (EYVL N:o L 189, 13.7.1976, s. 13)

— 179 H: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— 384 L 0641: neuvoston direktiivi 84/641/ETY, annettu 10 päivänä joulukuuta 1984 (EYVL N:o L 339, 27.12.1984, s. 21)

— 185 I: liittymisehdoista ja perustamisso-

pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— 387 L 0343: neuvoston direktiivi 87/343/ETY, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1987 (EYVL N:o L 185, 4.7.1987, s. 72)

— 387 L 0344: neuvoston direktiivi 87/344/ETY, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1987 (EYVL N:o L 185, 4.7.1987, s. 77)

— 388 L 0357: toinen neuvoston direktiivi 88/357/ETY, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 172, 4.7.1988, s. 1)

— 390 L 0618: neuvoston direktiivi 90/618/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990 (EYVL N:o L 330, 29.11.1990, s. 44)

— 392 L 0049: neuvoston direktiivi 92/49/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 228, 11.8.1992, s. 1)

Lisätään 8 artiklan 1 kohdan a alakohtaan seuraava:

”— Itävallan tasavallassa:
Aktiegesellschaft, Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit

— Suomen tasavallassa:
keskinäinen vakuutusyhtiö/ömsesidigt försäkringsbolag,
vakuutusosakeyhtiö/försäkringsaktiebolag,
vakuutusyhdistys/försäkringsförening

— Norjan kuningaskunnassa:
aksjeselskap, gjensidig selskap

— Ruotsin kuningaskunnassa:
försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, understödsföreningar.”.

2. 377 L 0092: Neuvoston direktiivi 77/92/ETY, annettu 13 päivänä joulukuuta 1976, toimenpiteistä sijoittautumisvapauden sekä palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi vakuutusasiamiesten ja vakuutusenvälittäjien (ISIC ryhmästä 360) toiminnassa, sekä erityisesti kyseistä toimintaa koskevista siirtymätoimenpiteistä

(EYVL N:o L 26, 31.1.1977, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Lisätään 2 artiklan 2 kohdan a alakohdtaan seuraava:

”Itävallassa:

— Versicherungsmakler;

Suomessa:

— vakuutusvälittäjä/försäkringsmäklare;

Norjassa:

— forsikringsmegler;

Ruotsissa:

— försäkringsmäklare;”

b) Lisätään 2 artiklan 2 kohdan b alakohdtaan seuraava:

”Itävallassa:

— Versicherungsagent;

Suomessa:

— vakuutusasiamies/försäkringsombud;

Norjassa:

— assurandør,

— agent;

Ruotsissa:

— försäkringsombud;”

c) Lisätään 2 artiklan 2 kohdan c alakohdtaan seuraava:

”Norjassa:

— underagent;”

3. **379 L 0267:** Ensimmäinen neuvoston direktiivi 79/267/ETY, annettu 5 päivänä maaliskuuta 1979, henkivakuutuksen ensivakuutusliikkeen aloittamista ja harjoittamista koskevi-

en lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 63, 13.3.1979, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 L 0619:** neuvoston direktiivi 90/619/ETY, annettu 8 päivänä marraskuuta 1990 (EYVL N:o L 330, 29.11.1990, s. 50)

— **392 L 0096:** neuvoston direktiivi 92/96/ETY, annettu 10 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 360, 9.12.1992, s. 1)

a) Lisätään 4 artiklaan seuraava:

”Tämä direktiivi ei koske eläkevakuutusyri-
tysten eläketoimintaa, josta on säädetty työn-
tekijäin eläkelaisissa (TEL) ja siihen liittyvässä
muussa Suomen lainsäädännössä, edellyttäen,
että:

a) eläkevakuutusyhtiöt, joilla Suomen lain-
säädännön mukaan on jo oltava erilliset
kirjanpito- ja hallintojärjestelmät, perus-
tavat lisäksi liittymispäivästä alkaen oi-
keudellisesti erilliset yksiköt tämän toi-
minnan harjoittamista varten;

b) Suomen viranomaisten on sallittava ke-
tään syrjimättä jäsenvaltioiden kaikkien
kansalaisten ja yhtiöiden harjoittaa Suo-
men lainsäädännön mukaisesti 1 artiklas-
sa määriteltyä, tähän poikkeukseen liitty-
vää toimintaa joko:

— omistamalla olemassaolevan vakuu-
tusyhtiön tai -ryhmän omistajana taik-
ka osallistumalla siihen,

— perustamalla uusia vakuutusyhtiöitä
tai -ryhmiä, mukaan lukien eläkeva-
kuutusyhtiöt, tai osallistumalla niihin;

c) Suomen viranomaiset toimittavat kolmen

kuukauden kuluessa liittymispäivästä kommission hyväksyttäväksi kertomuksen siitä, mitkä toimenpiteet on toteutettu TEL-toiminnan erottamiseksi Suomen vakuutusyhtiöiden harjoittamasta tavanomaisesta vakuutustoiminnasta, kolmannen henkivakuutusdirektiivin kaikkien vaatimusten noudattamiseksi.”

b) Lisätään 8 artiklan 1 kohdan a alakohdtaan seuraava:

- ”— Itävallan tasavallassa:
Aktiengesellschaft, Versicherungsverein auf Gegenseitigkeit
- Suomen tasavallassa:
keskinäinen vakuutusyhtiö/ömsesidigt försäkringsbolag, vakuutusosakeyhtiö/försäkringsaktiebolag, vakuutusyhdistys/försäkringsförening
- Norjan kuningaskunnassa:
aksjeselskap, gjensidig selskap
- Ruotsin kuningaskunnassa:
försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, understödsföreningar”.

III Luottolaitokset

1. **377 L 0780:** Ensimmäinen neuvoston direktiivi 77/780/ETY, annettu 12 päivänä joulukuuta 1977, luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 322, 17.12.1977, s. 30), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **385 L 0345:** neuvoston direktiivi 83/345/ETY, annettu 8 päivänä heinäkuuta 1985 (EYVL N:o L 183, 18.7.1985, s. 19)

— **185 I:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **386 L 0524:** neuvoston direktiivi 86/524/ETY, annettu 27 päivänä lokakuuta 1986 (EYVL N:o L 309, 4.11.1986, s. 15)

— **389 L 0646:** toinen neuvoston direktiivi 89/646/ETY, annettu 15 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 386, 30.12.1989, s. 1)

Lisätään 2 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”Itävallassa yrityksiin, jotka on hyväksytty yleishyödyllisiksi rakennusyhteisöiksi;

Suomessa seuraaviin laitoksiin: Teollisen yhteistyön rahasto Oy/Fonden för industriellt samarbete Ab, Suomen Vientiluotto Oy/Finlands Exportkredit Ab ja Kera Oy/Kera Ab;

Ruotsissa ”Svenska Skeppshypotekskassan”-nimiseen laitokseen”.

2. **389 L 0299:** Neuvoston direktiivi 89/299/ETY, annettu 17 päivänä huhtikuuta 1989, luottolaitosten omista varoista (EYVL N:o L 124, 5.5.1989, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **391 L 0633:** neuvoston direktiivi 91/633/ETY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 339, 11.12.1991, s. 33)

— **392 L 0016:** neuvoston direktiivi 92/16/ETY, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1992 (EYVL N:o L 75, 21.3.1992, s. 48)

Korvataan 4 a artiklan ensimmäisen virkkeen toinen sana ”saa” sanoilla:

”ja Norja saavat”.

3. **389 L 0647:** Neuvoston direktiivi 89/647/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1989, luottolaitosten vakavaraisuussuhteesta (EYVL N:o L 386, 30.12.1989, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **391 L 0031:** komission direktiivi 91/31/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 17, 23.1.1991, s. 20)

— **392 L 0030:** neuvoston direktiivi 92/30/ETY, annettu 6 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 110, 28.4.1992, s. 52)

a) Lisätään 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäiseen alakohdtaan:

”lainat, joiden täydeksi vakuudeksi toimivaltaiset viranomaiset ovat hyväksyneet sellaisen suomalaisen asunto-osakeyhtiön osakkeita, joka toimii Suomen vuoden 1991 asunto-osakeyhtiölain tai vastaavan myöhemmän lainsäädännön mukaisesti, sellaisten asuntojen osalta, jotka ovat tai tulevat olemaan lainansaajan käytössä tai vuokralle antamia.”

b) Korvataan 11 artiklan 4 kohdassa sanat ”Saksa, Tanska ja Kreikka” sanoilla ”Saksa, Tanska, Kreikka ja Itävalta”.

4. 392 L 0121: Neuvoston direktiivi 92/121/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1992, luottolaitosten suurten riskikeskittymien valvonnasta ja tarkastamisesta (EYVL N:o L 29, 5.2.1993, s. 1)

a) Korvataan 4 artiklan 7 kohdan p alakohdan ensimmäinen virke seuraavasti:

”p) lainat, joiden vakuudeksi toimivaltaiset viranomaiset ovat hyväksyneet kiinnitysvaakuden asuinkiinteistöön tai sellaisen suomalaisen asunto-osakeyhtiön osakkeita, joka toimii Suomen vuoden 1991 asunto-osakeyhtiölain tai vastaavan myöhemmän lainsäädännön mukaisesti ja omaisuuden leasingvuokraukseen, jossa leasing-toiminnan harjoittajalla säilyy täysi omistusoikeus vuokrattuun asuinkiinteistöön kunnes vuokralainen käyttää osto-oikeuttaan, ja kaikissa tapauksissa 50 prosenttiin kyseisen kiinteistön arvosta.”

b) Lisätään 6 artiklan 9 kohtaan seuraava toinen alakohta:

”sama koskee lainoja, joiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymänä vakuutena ovat osakkeet Suomen vuoden 1991 asunto-osakeyhtiölain tai myöhemmän vastaavan lainsäädännön mukaisesti toimivissa suomalaisissa asunto-osakeyhtiöissä, ja jotka ovat samankaltaisia kuin edellisessä alakohdassa tarkoitetut kiinnityslainat.”

C. TAVAROIDEN VAPAA LIKKUVUUS

I MOOTTORIAJONEUVOT

1. 370 L 0156: Neuvoston direktiivi

70/156/ETY, annettu 6 päivänä helmikuuta 1970, moottoriajoneuvojen ja niiden perävauvojen tyyppihyväksyntää koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 42, 23.2.1970, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **378 L 0315:** neuvoston direktiivi 78/315/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1977 (EYVL N:o L 81, 28.3.1978, s. 1)

— **378 L 0547:** neuvoston direktiivi 78/547/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1978 (EYVL N:o L 168, 26.6.1978, s. 39)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **380 L 1267:** neuvoston direktiivi 80/1267/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1980 (EYVL N:o L 375, 31.12.1980, s. 34), sellaisena kuin se on oikaistuna Euroopan yhteisöjen virallisen lehden numerossa L 265, 19.9.1981, s. 28

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 L 0358:** neuvoston direktiivi 87/358/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1987 (EYVL N:o L 192, 11.7.1987, s. 51)

— **387 L 0403:** neuvoston direktiivi 87/403/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1987 (EYVL N:o L 220, 8.8.1987, s. 44)

— **392 L 0053:** neuvoston direktiivi 92/53/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1992 (EYVL N:o L 225, 10.8.1992, s. 1)

— **393 L 0081:** komission direktiivi

93/81/ETY, annettu 29 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 264, 23.10.1993, s. 49)

a) Lisätään liitteessä VII olevan 1 kohdan 1 osassa olevaan luetteloon seuraava:

”12 Itävalta”
”17 Suomi”
”16 Norja”
” 5 Ruotsi”;

b) Lisätään liitteessä IX olevan I ja II osan sivulla 2 olevaan 37 kohtaan seuraava:

”Itävalta: ....., Suomi: ....., Norja: ....., Ruotsi: .....”.

2. **370 L 0157:** Neuvoston direktiivi 70/157/ETY, annettu 6 päivänä helmikuuta 1970, moottoriajoneuvojen sallittua melutasoa ja pakojärjestelmää koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 42, 23.2.1970, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **373 L 0350:** komission direktiivi 73/350/ETY, annettu 7 päivänä marraskuuta 1973 (EYVL N:o L 321, 22.11.1973, s. 33)

— **377 L 0212:** neuvoston direktiivi 77/212/ETY, annettu 8 päivänä maaliskuuta 1977 (EYVL N:o L 66, 12.3.1977, s. 33)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 0334:** komission direktiivi 81/334/ETY, annettu 13 päivänä huhtikuuta 1981 (EYVL N:o L 131, 18.5.1981, s. 6)

— **384 L 0372:** komission direktiivi 84/372/ETY, annettu 3 päivänä heinäkuuta 1984 (EYVL N:o L 196, 26.7.1984, s. 47)

— **384 L 0424:** neuvoston direktiivi

84/424/ETY, annettu 3 päivänä syyskuuta 1984 (EYVL N:o L 238, 6.9.1984, s. 31)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0491:** komission direktiivi 89/491/ETY, annettu 17 päivänä heinäkuuta 1989 (EYVL N:o L 238, 15.8.1989, s. 43)

— **392 L 0097:** neuvoston direktiivi 92/97/ETY, annettu 10 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 371, 19.12.1992, s. 1)

a) Lisätään liitteessä II olevaan 3.1.3 kohtaan liittyvään alaviitteeseen seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”;

b) Lisätään liitteen IV tyyppihyväksynnän antavan maan tunnuskirjainta/-kirjaimia koskevaan alaviitteeseen seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

3. **370 L 0388:** Neuvoston direktiivi 70/388/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1970, moottoriajoneuvojen äänimerkinantolaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 176, 10.8.1970, s. 227), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä I olevassa 1.4.1 kohdassa suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”12 = Itävalta, 17 = Suomi, 16 = Norja, 5 = Ruotsi”.

4. **371 L 0127:** Neuvoston direktiivi 71/127/ETY, annettu 1 päivänä maaliskuuta 1971, moottoriajoneuvojen taustapeilejä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 68, 22.3.1971, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **379 L 0795:** komission direktiivi 79/795/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1979 (EYVL N:o L 239, 22.9.1979, s. 1)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **385 L 0205:** komission direktiivi 85/205/ETY, annettu 18 päivänä helmikuuta 1985 (EYVL N:o L 90, 29.3.1985, s. 1)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **386 L 0562:** komission direktiivi 86/562/ETY, annettu 6 päivänä marraskuuta 1986 (EYVL N:o L 327, 22.11.1986, s. 49)

— **388 L 0321:** komission direktiivi 88/321/ETY, annettu 16 päivänä toukokuuta 1988 (EYVL N:o L 147, 14.6.1988, s. 77)

Lisätään liitteen II lisäyksessä 2 olevan 4.2 kohdan tunnusnumeroiden luetteloon seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

5. **374 L 0483:** Neuvoston direktiivi

74/483/ETY, annettu 17 päivänä syyskuuta 1974, moottoriajoneuvojen ulkonevia osia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 266, 2.10.1974, s. 4), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **379 L 0488:** komission direktiivi 79/488/ETY, annettu 18 päivänä huhtikuuta 1979 (EYVL N:o L 128, 26.5.1979, s. 1)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä I olevaan 3.2.2.2 kohtaan liittyvään alaviitteeseen seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

6. **376 L 0114:** Neuvoston direktiivi 76/114/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1975, moottoriajoneuvojen ja niiden perävaijien lakisääteisiä kilpiä ja merkintöjä sekä niiden sijaintia ja kiinnitysmenetelmää koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **378 L 0507:** komission direktiivi 78/507/ETY, annettu 19 päivänä toukokuuta 1978 (EYVL N:o L 155, 13.6.1978, s. 31)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä olevan 2.1.2 kohdan suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”12 = Itävalta, 17 = Suomi, 16 = Norja, 5 = Ruotsi”.

7. **376 L 0757:** Neuvoston direktiivi 76/757/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, moottoriajoneuvojen ja niiden perävau-
nujen heijastimia koskevan jäsenvaltioiden lain-
säädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 262,
27.9.1976, s. 32), sellaisena kuin se on muutet-
tuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteis-
öihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä III olevaan 4.2 kohdan
suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

8. **376 L 0758:** Neuvoston direktiivi 76/758/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, moottoriajoneuvojen ja niiden perävau-
nujen äärivalaisimia, etuvalaisimia, takava-
laisimia sekä jarruvalaisimia koskevan jäsen-
valtioiden lainsäädännön lähentämisestä
(EYVL N:o L 262, 27.9.1976, s. 54), sellaisena
kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteis-
öihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0516:** komission direktiivi 89/516/ETY, annettu 1 päivänä elokuuta 1989
(EYVL N:o L 265, 12.9.1989, s. 1)

Lisätään liitteessä III olevaan 4.2 kohtaan
seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

9. **376 L 0759:** Neuvoston direktiivi

76/759/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, moottoriajoneuvojen ja niiden perävau-
nujen suuntaavalaisimia koskevan jäsenvaltioi-
den lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o
L 262, 27.9.1976, s. 71), sellaisena kuin se on
muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteis-
öihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17) —
185 I: liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan
kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liitty-
minen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o
L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0277:** komission direktiivi 89/277/ETY, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1989
(EYVL N:o L 109, 20.4.1989, s. 25)

Lisätään liitteessä III olevaan 4.2 kohtaan
seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

10. **376 L 0760:** Neuvoston direktiivi 76/760/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, moottoriajoneuvojen ja niiden perävau-
nujen takarekisterikilven valaisimia koskevan
jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä
(EYVL N:o L 262, 27.9.1976, s. 85), sellaisena
kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Hel-
leenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteis-
öihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä I olevaan 4.2 kohtaan
seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

11. **376 L 0761:** Neuvoston direktiivi 76/761/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, moottoriajoneuvojen kauko- tai lähiva-
laisimina toimivia ajovalaisimia ja niiden heh-

kulamppuja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 262, 27.9.1976, s. 96), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0517:** komission direktiivi 89/517/ETY, annettu 1 päivänä elokuuta 1989 (EYVL N:o L 265, 12.9.1989, s. 15)

Lisätään liitteessä VI olevaan 4.2 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

12. 376 L 0762: Neuvoston direktiivi 76/762/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, moottoriajoneuvojen etusumuvalaisimia ja niiden hehkulamppuja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 262, 27.9.1976, s. 122), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä II olevaan 4.2 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

13. 377 L 0538: Neuvoston direktiivi 77/538/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1977, moottoriajoneuvojen ja niiden perävaijien takasumuvalaisimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL

N:o L 220, 29.8.1977, s. 60), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0518:** komission direktiivi 89/518/ETY, annettu 1 päivänä elokuuta 1989 (EYVL N:o L 265, 12.9.1989, s. 24)

Lisätään liitteessä II olevaan 4.2 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

14. 377 L 0539: Neuvoston direktiivi 77/539/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1977, moottoriajoneuvojen ja niiden perävaijien peruutusvalaisimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 220, 29.8.1977, s. 72), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä II olevaan 4.2 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

15. 377 L 0540: Neuvoston direktiivi 77/540/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1977, moottoriajoneuvojen pysäköintivalaisimia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 220, 29.8.1977, s. 83), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä IV olevaan 4.2 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

16. **377 L 0541:** Neuvoston direktiivi 77/541/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1977, moottoriajoneuvojen turvavöitä ja turvajärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 220, 29.8.1977, s. 95), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 0576:** neuvoston direktiivi 81/576/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1981 (EYVL N:o L 209, 29.7.1981, s. 32)

— **382 L 0319:** komission direktiivi 82/319/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1982 (EYVL N:o L 139, 19.5.1982, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 L 0628:** komission direktiivi 90/628/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1990 (EYVL N:o L 341, 6.12.1990, s. 1)

Lisätään liitteessä III olevaan 1.1.1 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

17. **378 L 0932:** Neuvoston direktiivi 78/932/ETY, annettu 16 päivänä lokakuuta

1978, moottoriajoneuvojen istuimien niskatukia koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 325, 20.11.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä VI olevaan 1.1.1 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta”

”17 Suomi”

”16 Norja”

” 5 Ruotsi”.

18. **378 L 1015:** Neuvoston direktiivi 78/1015/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1978, moottoripyörien sallittua melutasoa ja pakojärjestelmää koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 349, 13.12.1978, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 L 0056:** neuvoston direktiivi 87/56/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1986 (EYVL N:o L 24, 27.1.1987, s. 42)

— **389 L 0235:** neuvoston direktiivi 89/235/ETY, annettu 13 päivänä maaliskuuta 1989 (EYVL N:o L 98, 11.4.1989, s. 1)

a) Lisätään 2 artiklaan seuraavat luettelukohtat:

- Itävallan lainsäädännössä ”Typengenehmigung”
- Suomen lainsäädännössä ”tyyppihyväksyntä”/”typpgodkännande”
- Norjan lainsäädännössä ”typegodkjenning”
- Ruotsin lainsäädännössä ”typpgodkännande”.”;

b) Lisätään liitteessä II olevaan 3.1.3 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

19. **380 L 0780:** Neuvoston direktiivi 80/780/ETY, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1980, kaksipyöräisten sivuvaunullisten tai sivuvaunuttomien moottoriajoneuvojen taustapeilejä ja niiden asennusta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 229, 30.8.1980, s. 49), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **380 L 1272:** neuvoston direktiivi 80/1272/ETY, annettu 22 päivänä joulukuuta 1980 (EYVL N:o L 375, 31.12.1980, s. 73)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavaltaan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 8 artiklaan seuraavat luetelmakohdat:

- Itävallan lainsäädännössä ”Typengenehmigung”
- Suomen lainsäädännössä ”tyyppihyväksyntä”/”typpgodkännande”
- Norjan lainsäädännössä ”typegodkjenning”
- Ruotsin lainsäädännössä ”typpgodkännande”.”

20. **388 L 0077:** Neuvoston direktiivi 88/77/ETY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1987, ajoneuvojen dieselmootoreiden ilman pilaantumista aiheuttavien kaasupäästöjen vähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 36, 9.2.1988, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **391 L 0542:** neuvoston direktiivi

91/542/ETY, annettu 1 päivänä lokakuuta 1991 (EYVL N:o L 295, 25.10.1991, s. 1)

Lisätään liitteessä I olevaan 5.1.3 kohtaan liittyvään alaviitteeseen seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

21. **391 L 0226:** Neuvoston direktiivi 91/226/ETY, annettu 27 päivänä maaliskuuta 1991, tiettyjen moottoriajoneuvoluokkien ja niiden perävaunujen roiskeenestojärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 103, 23.4.1991, s. 5)

Lisätään liitteessä II olevaan 3.4.1 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

22. **392 L 0022:** Neuvoston direktiivi 92/22/ETY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 1992, turvalaseista ja lasimateriaaleista moottoriajoneuvoissa ja niiden perävaunuissa (EYVL N:o L 129, 14.5.1992, s. 11)

Lisätään liitteessä II olevaan 4.4.1 kohtaan liittyvään alaviitteeseen seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

23. **392 L 0023:** Neuvoston direktiivi 92/23/ETY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 1992, moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen renkaista ja renkaiden asentamisesta (EYVL N:o L 129, 14.5.1992, s. 95)

Lisätään liitteessä I olevaan 4.2 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

24. **392 L 0061:** Neuvoston direktiivi 92/61/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, kaksi- ja kolmipyöräisten moottoriajoneuvojen tyyppihyväksynnästä (EYVL N:o L 225, 10.8.1992, s. 72)

Lisätään liitteessä V olevaan 1.1 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

II MAATALOUS- JA METSÄTRAKTORIT

1. **374 L 0150:** Neuvoston direktiivi

74/150/ETY, annettu 4 päivänä maaliskuuta 1974, pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden tyyppihyväksyntää koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 84, 28.3.1974, s. 10), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **379 L 0694:** neuvoston direktiivi 79/694/ETY, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1979 (EYVL N:o L 205, 13.8.1979, s. 17)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **382 L 0890:** neuvoston direktiivi 82/890/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1982 (EYVL N:o L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0297:** neuvoston direktiivi 88/297/ETY, annettu 3 päivänä toukokuuta 1988 (EYVL N:o L 126, 20.5.1988, s. 52)

Lisätään 2 artiklan a alakohtaan seuraavat luettelamakohdat:

- ”— Itävallan lainsäädännössä ”Typengenehmigung”
- Suomen lainsäädännössä ”tyyppihyväksyntä”/”typgodkännande”
- Norjan lainsäädännössä ”typegodkjenning”
- Ruotsin lainsäädännössä ”typgodkännande”.”

2. **377 L 0536:** Neuvoston direktiivi 77/536/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1977, pyörillä varustettuihin maatalous- ja metsätraktoreihin kaatumisen varalta asennettuja suojarakenteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 220, 29.8.1977, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0680:** neuvoston direktiivi 89/680/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 398, 30.12.1989, s. 26)

Lisätään liitteeseen VI seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

3. **378 L 0764:** Neuvoston direktiivi 78/764/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden kuljettajan istuinta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 255, 18.9.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **382 L 0890:** neuvoston direktiivi 82/890/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1982 (EYVL N:o L 378, 31.12.1982, s. 45)

— **383 L 0190:** komission direktiivi 83/190/ETY, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1983 (EYVL N:o L 109, 26.4.1983, s. 13)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0465:** komission direktiivi 88/465/ETY, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 228, 17.8.1988, s. 31)

Lisätään liitteessä II olevaan 3.5.2.1 kohtaan seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

4. **379 L 0622:** Neuvoston direktiivi 79/622/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1979, pyörillä varustettuihin maatalous- tai metsätraktoreihin kaatumisen varalta asennettuja suojarakenteita (staattiset testit) koskevan

jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 179, 17.7.1979, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **382 L 0953:** komission direktiivi 82/953/ETY, annettu 15 päivänä joulukuuta 1982 (EYVL N:o L 386, 31.12.1982, s. 31)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0413:** komission direktiivi 88/413/ETY, annettu 22 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 200, 26.7.1988, s. 32)

Lisätään liitteeseen VI seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

5. **386 L 0298:** Neuvoston direktiivi 86/298/ETY, annettu 26 päivänä toukokuuta 1986, kapearaiteisten pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden takaosaan kaatumisen varalta asennetuista suojarakenteista (EYVL N:o L 186, 8.7.1986, s. 26), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **389 L 0682:** neuvoston direktiivi 89/682/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 398, 30.12.1989, s. 29)

Lisätään liitteeseen VI seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

6. **387 L 0402:** Neuvoston direktiivi 87/402/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1987, kapearaiteisiin pyörillä varustettuihin maatalous- ja metsätraktoreihin kuljettajan istuimen eteen kaatumisen varalta asennetuista suojarakenteista (EYVL N:o L 220, 8.8.1987, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **389 L 0681:** neuvoston direktiivi 89/681/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 398, 30.12.1989, s. 27)

Lisätään liitteeseen VII seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

7. **389 L 0173:** Neuvoston direktiivi 89/173/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988, pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden tiettyihin osiin ja ominaisuuksiin liittyvän jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 67, 10.3.1989, s. 1)

a) Lisätään liitteessä III A olevaan 5.4.1 kohtaan liittyvään alaviitteeseen 1 seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”;

b) Lisätään liitteessä V olevassa 2.1.3 kohdassa suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”12 Itävalta, 17 Suomi, 16 Norja, 5 Ruotsi”.

III NOSTO- JA KÄSITTELYLAITTEET

384 L 0528: Neuvoston direktiivi 84/528/ETY, annettu 17 päivänä syyskuuta 1984, nostolaitteisiin ja mekaanisiin käsittelylaitteisiin liittyviä yleisiä määräyksiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 300, 19.11.1984, s. 72), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0665:** neuvoston direktiivi 88/665/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 382, 31.12.1988, s. 42)

Lisätään liitteessä I olevassa 3 kohdassa suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”A on Itävalta, N on Norja, S on Ruotsi, FI on Suomi”.

IV KOTITALOUSKONEET

379 L 0531: Neuvoston direktiivi 79/531/ETY, annettu 14 päivänä toukokuuta 1979, kodinkoneiden energiankulutuksen osoittamisesta merkinnöin annetun direktiivin 79/530/ETY soveltamisesta sähköuneihin (EYVL N:o L 145, 13.6.1979, s. 7), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Muutetaan liitettä I seuraavasti:

i) lisätään 3.1.1 kohtaan seuraava:

'''Sähköuuni', suomeksi (FI)
'Elektrisk stekeovn', norjaksi (N)
'Elektrisk ugn', ruotsiksi (S)'';

ii) lisätään 3.1.3 kohtaan seuraava:

'''Käyttötilavuus', suomeksi (FI)
'Nyttevolum', norjaksi (N)
'Nyttovolym', ruotsiksi (S)'';

iii) lisätään 3.1.5.1 kohtaan seuraava:

'''Esilämmityskulutus 200 °C:een', suomeksi (FI)
'Energiforbruk ved oppvarming til 200 °C',
norjaksi (N)

'Energiförbrukning vid uppvärmning till 200 °C', ruotsiksi (S)

'Vakiokulutus (yhden tunnin aikana 200 °C:ssa)', suomeksi (FI)

'Energiforbruk for å opprettholde en bestemt temperatur (en time på 200 °C)', norjaksi (N)

'Energiförbrukning för att upprätthålla 200 °C i en timme', ruotsiksi (S)

'KOKONAISKULUTUS', suomeksi (FI)

'TOTALT', norjaksi (N)

'TOTALT', ruotsiksi (S).'';

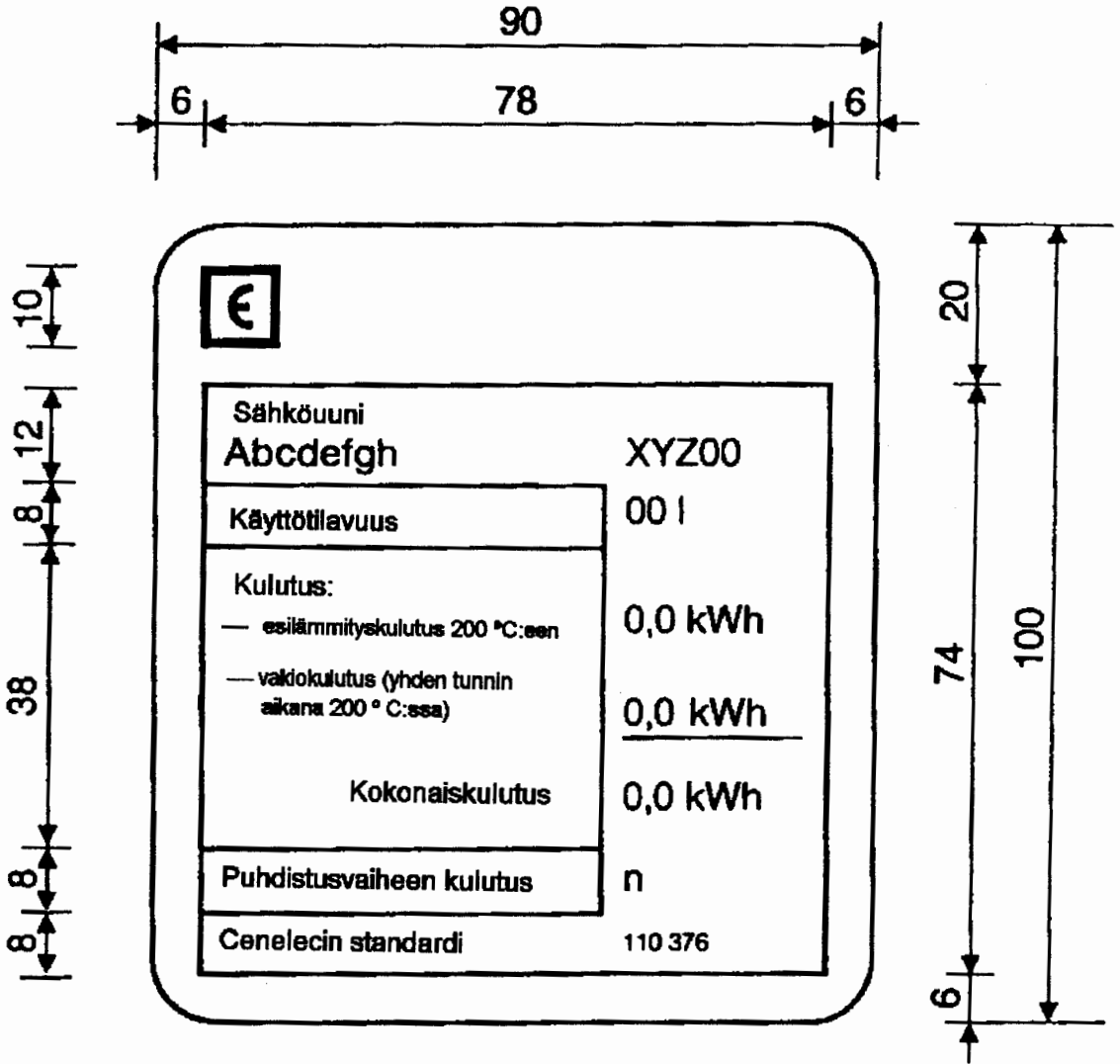
iv) lisätään 3.1.5.3 kohtaan seuraava:

'''Puhdistusvaiheen kulutus', suomeksi (FI)
'Energiforbruk ved rensesprosess', norjaksi (N)

'Energiförbrukning vid en rengöringsprocess', ruotsiksi (S).'';

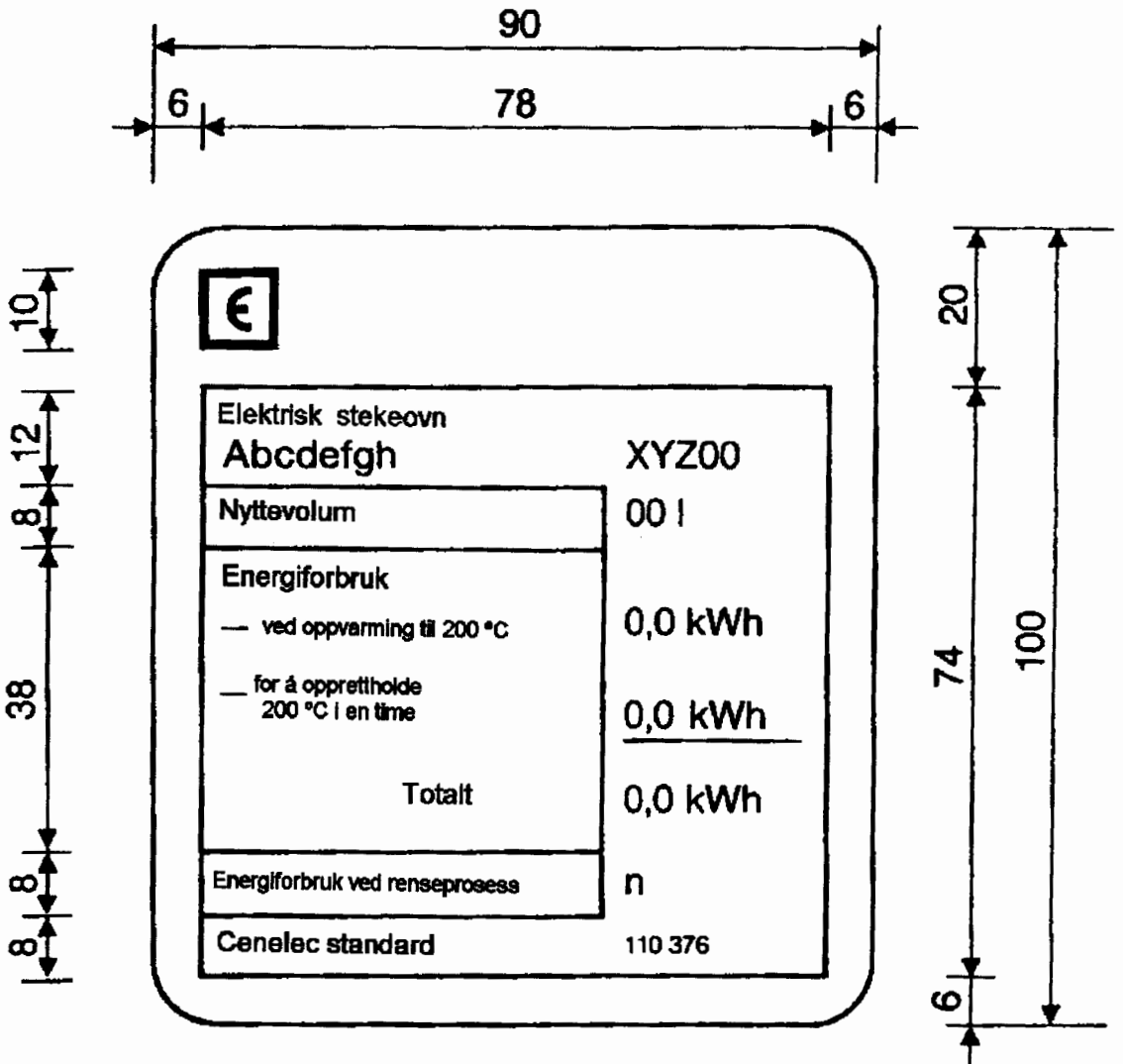
b) Lisätään seuraavat liitteet:

LIITE II (h)

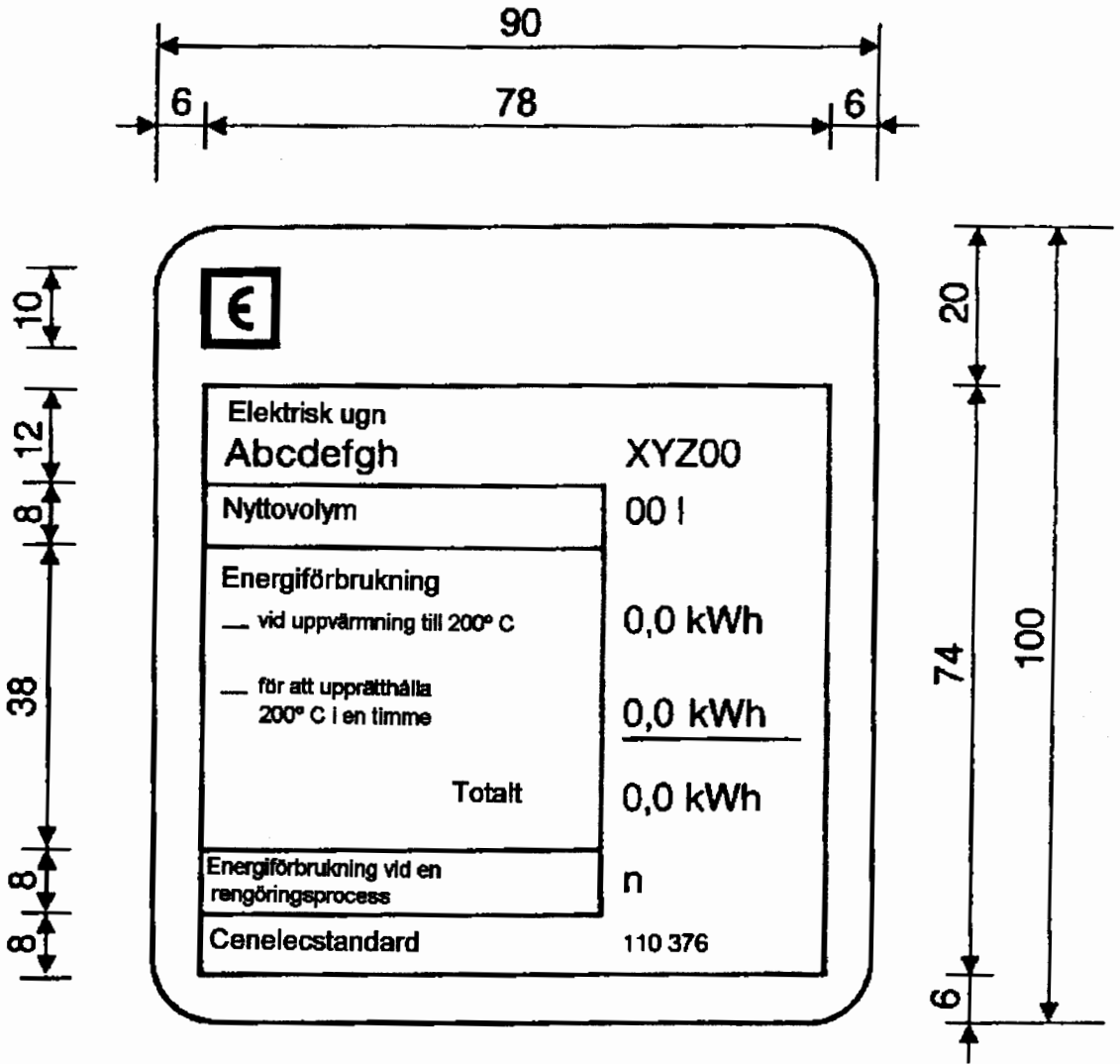

LIITE II (i)

LIITE II (j)

V RAKENNUSKONEET JA -LAITTEET

1. **386 L 0295:** Neuvoston direktiivi 86/295/ETY, annettu 26 päivänä toukokuuta 1986, tiettyihin rakennuskoneisiin kaatumisen varalta asennettuja suojarakenteita (ROPS) koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 186, 8.7.1986, s. 1)

Lisätään liitteessä IV suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”A Itävaltaa, N Norjaa, S Ruotsia, FI Suomea”.

2. **386 L 0296:** Neuvoston direktiivi 86/296/ETY, annettu 26 päivänä toukokuuta 1986, tiettyihin rakennuskoneisiin putoavien esineiden varalta asennettuja suojarakenteita (FOPS) koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 186, 8.7.1986, s. 10)

Lisätään liitteen IV ensimmäisen luettelukohtaan tekstiin seuraava:

”A Itävaltaa, N Norjaa, S Ruotsia, FI Suomea”.

VI PAINEASTIAT

376 L 0767: Neuvoston direktiivi 76/767/ETY, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1976, paineastioiden yleisiä säännöksiä sekä paineastioiden tarkastusmenetelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 262, 27.9.1976, s. 153), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0665:** neuvoston direktiivi 88/665/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 382, 31.12.1988, s. 42)

Lisätään liitteessä I olevan 3.1 kohdan ensimmäisen luettelukohtaan ja liitteessä II olevan 3.1.1.1.1 kohdan ensimmäisen luettelukohtaan suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”A Itävaltaa, N Norjaa, S Ruotsia, FI Suomea”.

VII MITTAUSLAITTEET

1. **371 L 0316:** Neuvoston direktiivi 71/316/ETY, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1971, mittaussaitteita ja metrologisia tarkastusmenetelmiä koskeviin yleisiin säännöksiin liittyvän jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 202, 6.9.1971, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **372 L 0427:** neuvoston direktiivi 72/427/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1972 (EYVL N:o L 291, 28.12.1972, s. 156)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **383 L 0575:** neuvoston direktiivi 83/575/ETY, annettu 26 päivänä lokakuuta 1983 (EYVL N:o L 332, 28.11.1983, s. 43)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 L 0354:** neuvoston direktiivi 87/354/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1987 (EYVL N:o L 192, 11.7.87, s. 43)

— **388 L 0665:** neuvoston direktiivi 88/665/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 382, 31.12.1988, s. 42)

a) Lisätään liitteessä I olevan 3.1 kohdan

ensimmäisessä luettelakohdassa ja liitteessä II olevan 3.1.1.1 kohdan a alakohdan ensimmäisessä luettelakohdassa suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”A Itävaltaa, N Norjaa, S Ruotsia, FI Suomea”;

b) Täydennetään liitteessä II olevassa 3.2.1 kohdassa tarkoitettuja piirroksia tunnusten A, N, S, FI edellyttämällä kirjaimilla.

2. 371 L 0347: Neuvoston direktiivi 71/347/ETY, annettu 12 päivänä lokakuuta 1971, viljan hehtolitrapainon mittaamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 239, 25.10.1971, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 1 artiklan a kohdan sulkujen väliin seuraava:

”EY hehtolitrapaino’
 ’EF hehtolitervekt’
 ’EG hehtolitervikt”.

3. 371 L 0348: Neuvoston direktiivi 71/348/ETY, annettu 12 päivänä lokakuuta 1971, muiden nesteiden kuin veden mittareiden lisälaitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 239, 25.10.1971, s. 9), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja —

Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään liitteessä olevan IV luvun 4.8.1 jakson loppuun seuraava:

”10 Itävallan Groschenia’
 ’10 Suomen penniä/10 Finlands penni’
 ’10 Norjan øreä’
 ’10 Ruotsin öreä”.

VIII TEKSTIILIT

371 L 0307: Neuvoston direktiivi 71/307/ETY, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1971, tekstiilien nimityksiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 185, 16.8.1971, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **383 L 0623:** neuvoston direktiivi 83/623/ETY, annettu 25 päivänä marraskuuta 1983 (EYVL N:o L 353, 15.12.1983, s. 8)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 L 0140:** komission direktiivi 87/140/ETY, annettu 6 päivänä helmikuuta 1987 (EYVL N:o L 56, 26.2.1987, s. 24)

Lisätään 5 artiklan 1 kohtaan seuraava:

- ”— uusi villa
- ren ull
- kamull”.

IX ELINTARVIKKEET

1. **376 L 0118:** Neuvoston direktiivi 76/118/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1975, tiettyjä osittain tai kokonaan kuivattuja elintarvikkeena käytettäviä säilöttyjä maitoja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 49), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **378 L 0630:** neuvoston direktiivi 78/630/ETY, annettu 19 päivänä kesäkuuta 1978 (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 12)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **383 L 0635:** neuvoston direktiivi 83/635/ETY, annettu 13 päivänä joulukuuta 1983 (EYVL N:o L 357, 21.12.1983, s. 37)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 3 artiklan 2 kohdan c alakohta seuraavalla:

”c) ”flødepulver” Tanskassa, ”Rahmpulver” ja ”Sahnepulver” Saksassa ja Itävallassa, ”gräddpulver” Ruotsissa, ”kermajauhe/gräddpulver” Suomessa ja ”fløtepulver” Norjassa tarkoittamaan liitteessä olevan 2 kohdan d alakohdassa määriteltyä tuotetta.”.

2. **379 L 0112:** Neuvoston direktiivi 79/112/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1978, kuluttajalle myytäväksi tarkoitettujen elintarvikkeiden merkintöjä, esillepanoa ja mai-

nantaa koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 33, 8.2.1979, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 L 0007:** neuvoston direktiivi 85/7/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1984 (EYVL N:o L 2, 3.1.1985, s. 22)

— **386 L 0197:** neuvoston direktiivi 86/197/ETY, annettu 26 päivänä toukokuuta 1986 (EYVL N:o L 144, 29.5.1986, s. 38)

— **389 L 0395:** neuvoston direktiivi 89/395/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1989 (EYVL N:o L 186, 30.6.1989, s. 17)

— **391 L 0072:** komission direktiivi 91/72/ETY, annettu 16 päivänä tammikuuta 1991 (EYVL N:o L 42, 15.2.1991, s. 27)

a) Lisätään 5 artiklan 3 kohtaan seuraava:

- ”— suomeksi ’säteilytetty, käsitelty ionisoivalla säteilyllä’
- norjaksi ’bestrålt, behandlet med ioniserende stråling’
- ruotsiksi ’bestrålad, behandlad med joniserande strålning’”;

b) Direktiivin 9 artiklan 6 kohdassa CN-koodeja 2206 00 91, 2206 00 93 ja 2206 00 99 vastaa harmonoidun järjestelmän nimike 22.06;

c) Lisätään 9 a artiklan 2 kohtaan seuraava:

- ”— suomeksi: ’viimeinen käyttöajankohta’,
- norjaksi: ’siste forbruksdag’,
- ruotsiksi: ’sista förbrukningsdagen’”;

d) Direktiivin 10 a artiklassa yhteisen tullitariffin nimikkeitä 22.04 ja 22.05 vastaa harmonoidun järjestelmän nimike 22.04.

3. 380 L 0590: Komission direktiivi 80/590/ETY, annettu 9 päivänä kesäkuuta 1980, elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin joutuviin tarvikkeisiin liitettävästä tunnuksesta (EYVL N:o L 151, 19.6.1980, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavalan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Lisätään liitteen otsikkoon seuraava:

”LIITE”
”VEDLEGG”
”BILAGA”;

b) Lisätään liitteen tekstiin seuraava:

”Tunnus”.

4. 389 L 0108: Neuvoston direktiivi 89/108/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988, pakastettuja elintarvikkeita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 40, 11.2.1989, s. 34)

Lisätään 8 artiklan 1 kohdan a alakohtaan seuraava:

— suomeksi: ’pakastettu’,
— norjaksi: ’dypfryst’,
— ruotsiksi: ’djupfryst’.

5. 391 L 0321: Komission direktiivi 91/321/ETY, annettu 14 päivänä toukokuuta 1991, äidinmaidonkorvikkeista ja vieroitusvalmisteista (EYVL N:o L 175, 4.7.1991, s. 35)

a) Lisätään 7 artiklan 1 kohtaan sanojen ”Fórmula para lactentes” ja ”Fórmula de transição” jälkeen seuraava:

— suomeksi:

”Äidinmaidonkorvike” ja ”Vieroitusvalmiste”;

— norjaksi:

”Morsmelkerstatning” ja ”Tilskuddsblanding”;

— ruotsiksi:

”Modersmjölkstersättning” ja ”Tillskottsning”;

b) Lisätään 7 artiklan 1 kohtaan sanojen ”Leite para lactentes” ja ”Leite de transição” jälkeen seuraava:

— suomeksi:

”Maitopohjainen äidinmaidonkorvike” ja ”Maitopohjainen vieroitusvalmiste”;

— norjaksi:

”Morsmelkerstatning utelukkende basert på melk” ja ”Tilskuddsblanding utelukkende basert på melk”;

— ruotsiksi:

”Modersmjölkstersättning uteslutande baserad på mjölk” ja ”Tillskottsning uteslutande baserad på mjölk”.

6. 393 L 0077: Neuvoston direktiivi 93/77/ETY, annettu 21 päivänä syyskuuta 1993, hedelmämehuista ja tietyistä vastaavista valmisteista (EYVL N:o L 244, 30.9.1993, s. 23)

Lisätään 3 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”f) ’Must’, hedelmämeuille yhdessä käytetyn hedelmän nimen (ruotsiksi) kanssa; Norjassa ’eplemost’ omenamehulle, johon ei ole lisätty sokeria;

g) ’Täysmehu’, mehuille, joihin ei ole lisätty vettä, sokereita, makeuden säätelemiseksi lisättyä sokeria (enintään 15 g/kg) lukuun ottamatta, tai muita ainesosia, yhdessä käytetyn hedelmän nimen (suomeksi) kanssa;

h) ’Tuoremehu’, mehuille, joihin ei ole lisätty vettä, sokereita tai muita ainesosia ja joita ei ole lämpökäsitelty, yhdessä käytetyn hedelmän nimen (suomeksi) kanssa;

i) ’Mehu’, mehuille, joihin on lisätty vettä tai sokereita ja joiden mehupitoisuus on vähintään 35 prosenttia painosta, yhdessä käytetyn hedelmän nimen (suomeksi) kanssa.”.

X LANNOITTEET

376 L 0116: Neuvoston direktiivi 76/116/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1975, lannoitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0183:** neuvoston direktiivi 88/183/ETY, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1988 (EYVL N:o L 83, 29.3.1988, s. 33)

— **389 L 0284:** neuvoston direktiivi 89/284/ETY, annettu 13 päivänä huhtikuuta 1989, direktiivin 76/116/ETY täydentämisestä ja muuttamisesta lannoitteiden kalsium-, magnesium-, natrium- ja rikkipitoisuuksien osalta (EYVL N:o L 111, 22.4.1989, s. 34)

— **389 L 0530:** neuvoston direktiivi 89/530/ETY, annettu 18 päivänä syyskuuta 1989, direktiivin 76/116/ETY täydentämisestä ja muuttamisesta lannoitteiden sisältämien hivenravinteiden boorin, kobolttin, kuparin, raudan, mangaanin, molybdeenin ja sinkin osalta (EYVL N:o L 281, 30.9.1989, s. 116)

a) Lisätään liitteessä I olevan A II luvun 6 palstan numeron 1 kolmannen alakohdan suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”Itävaltaan, Suomeen, Norjaan, Ruotsiin”;

b) Lisätään liitteessä I olevan B 1, 2 ja 4 luvun 9 palstan 3 kohtaan tunnuksen 6 b jälkeen suluissa olevaan tekstiin seuraava:

”Itävalta, Suomi, Norja, Ruotsi”.

XI KAUPAN TEKNISIÄ ESTEITÄ KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

1. **383 L 0189:** Neuvoston direktiivi

83/189/ETY, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1983, teknisiä standardeja ja määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä (EYVL N:o L 109, 26.4.1983, s. 8), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0182:** neuvoston direktiivi 88/182/ETY, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1988 (EYVL N:o L 81, 26.3.1988, s. 75)

— **392 D 0400:** komission päätös 92/400/ETY, tehty 15 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 221, 6.8.1992, s. 55)

a) Korvataan 1 artiklan 7 kohta seuraavalla:

”7. ’tuote’, teollisesti valmistettu tuote ja maataloustuote, mukaan lukien kalastus”;

b) Lisätään liitteen I luetteloon seuraava:

”ON (Itävalta)
Österreichisches Normungsinstitut
Heinestrasse 38
A — 1020 Wien

ÖVE (Itävalta)
Österreichischer Verband für Elektrotechnik
Eschenbachgasse 9
A — 1010 Wien

SFS (Suomi)
Suomen Standardisoimisliitto SFS r.y.
PL 116
FIN — 00241 Helsinki

SESKO (Suomi)
Suomen Sähköteknillinen Standardisoimisyhdistys Sesko r.y.
Särkiniementie 3
FIN — 00210 Helsinki

NSF (Norja)
Norges Standardiseringsforbund
Pb 7020 Homansbyen
N — 0306 Oslo

NEK (Norja)
Norsk Elektroteknisk Komite
Pb 280 Skøyen
N — 0212 Oslo

SIS (Ruotsi)
Standardiseringskommissionen i Sverige
Box 3295
S — 103 66 Stockholm

SEK (Ruotsi)
Svenska Elektriska Kommissionen
Box 1284
S — 164 28 Kista”.

2. **393 R 0339:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 339/93, annettu 8 päivänä helmikuuta 1993, kolmansista maista tuotavien tuotteiden tuoteturvallisuutta koskevien säännösten mukaisuuden tarkastamisesta (EYVL N:o L 40, 17.2.1993, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0583:** komission päätös 93/583/ETY, tehty 28 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 279, 12.11.1993, s. 39)

a) Lisätään 6 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— Vaarallinen tuote — ei saa laskea vapaaseen liikkeeseen — Asetus (ETY) N:o 339/93;”

”— Farlig produkt — ikke godkjent for fri omsetning — Forordning (EØF) nr. 339/93;”

”— Farlig produkt — ej godkänd för fri omsättning — Förordning (EEG) nr 339/93;”

b) Lisätään 6 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Tuote ei vaatimusten mukainen — ei saa laskea vapaaseen liikkeeseen — Asetus (ETY) N:o 339/93;”

”— Ikke samsvarende produkt — ikke godkjent for fri omsetning — Forordning (EØF) nr. 339/93;”

”— Icke överensstämmande produkt — ej godkänd för fri omsättning — Förordning (EEG) nr 339/93.”

XII KAUPPA JA JAKELU

381 D 0428: Komission päätös 81/428/ETY,

tehty 20 päivänä toukokuuta 1981, kauppa- ja jakelukomitean perustamisesta (EYVL N:o L 165, 23.6.1981, s. 24), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan 3 artiklan

— ensimmäisessä kohdassa numero ”50” numerolla ”68”;

— toisessa kohdassa numero ”26” numerolla ”36”;

b) Korvataan 7 artiklan ensimmäisessä kohdassa oleva sana ”kaksitoista” sanalla ”kuusi-
toista”.

D. TUTKINTOTODISTUSTEN VASTAVUOROINEN TUNNUSTAMINEN

I YLEINEN JÄRJESTELMÄ

392 L 0051: Neuvoston direktiivi 92/51/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1992, direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä (EYVL N:o L 209, 24.7.1992, s. 25)

Lisätään liitteeseen C ”LUETTELO 1 ARTIKLAN A ALAKOHDAN ENSIMMÄISEN ALAKOHDAN TOISEN LUETELMAKOH-
DAN II ALAKOHDASSA TARKOITETUISTA KOULUTUSALOISTA, JOISSA ON ERIKOISRAKENNE” seuraava:

a) Lisätään otsikkokohtaan ”1. Terveystieteiden ja lastenhoidon avustavan henkilöstön koulutus” seuraava:

”Itävallassa

seuraava koulutus:

— piilolasiopikko (”Kontaktlinsenoptiker”),

— jalkojenhoitaja (”Fußpfleger”),

- kuulolaitteiden tekijä ("Hörgeräteakustiker"),
- kemikalio tuotteiden myyjä ("Drogist"),

koulutus kestää yhteensä vähintään 14 vuotta ja siihen sisältyy koulutusohjelman mukainen vähintään viisivuotinen koulutus, joka käsittää vähintään kolme vuotta oppisopimus-koulutusta osittain työpaikalla ja osittain ammatillisessa oppilaitoksessa ja ammatillisen harjoittelu- ja koulutusjakson, ja päättyy ammatitutkintoon, joka antaa oikeuden harjoittaa ammattia ja kouluttaa oppisopimusharjoittelijoita;

- hieroja ("Masseur"),

koulutus kestää yhteensä 14 vuotta ja siihen sisältyy koulutusohjelman mukainen viisivuotinen koulutus, joka käsittää kaksi vuotta oppisopimuskoulutusta, kaksivuotisen ammatillisen harjoittelu- ja koulutusjakson ja yksivuotisen koulutusjakson, ja päättyy ammatitutkintoon, joka antaa oikeuden harjoittaa ammattia ja kouluttaa oppisopimusharjoittelijoita;

- lastentarhanopettaja ("Kindergärtner/in"),
- lastenhoitaja ("Erzieher"),

koulutus kestää yhteensä 13 vuotta ja käsittää viisi vuotta erikoisoppilaitoksessa annettavaa ja loppututkintoon päättyvää koulutusta."

b) Lisätään otsikkokohtaan "2. Teknikko-koulutus ("Mester/Meister/Maitre"), joka sisältää niitä käsityöläisammattia koskevan koulutuksen, jotka eivät sisälly liitteessä A lueteltuihin direktiiveihin" seuraava:

"Itävallassa

seuraava koulutus:

- kirurgisten tukien valmistaja ("Bandagist"),
- korsetintekijä ("Miederwarenerzeuger"),
- optikko ("Optiker"),
- erityisjalkineiden valmistaja ("Orthopädienschuhmacher"),
- apuneuvoteknikko ("Orthopädietechniker"),
- hammasteknikko ("Zahntechniker"),
- puutarhuri ("Gärtner"),

koulutus kestää yhteensä vähintään 14 vuotta ja siihen sisältyy koulutusohjelman mukainen vähintään viisivuotinen koulutus, joka käsittää vähintään kolme vuotta oppisopimus-koulutusta osittain työpaikalla ja osittain ammatillisessa oppilaitoksessa ja vähintään kaksivuotisen ammatillisen harjoittelu- ja koulutusjakson, ja päättyy mestaritutkintoon, joka antaa oikeuden harjoittaa ammattia, kouluttaa oppisopimusharjoittelijoita ja käyttää nimekettä "Meister";

maatalouden ja metsätalouden teknikkokoulutus, erityisesti

- maanviljelyteknikko ("Meister in der Landwirtschaft"),
- maatalousteknikko ("Meister in der ländlichen Hauswirtschaft"),
- puutarhateknikko ("Meister im Gartenbau"),
- puutarhanviljelyteknikko ("Meister im Feldgemüsebau"),
- hedelmänviljely- ja hedelmänkäsittelyteknikko ("Meister im Obstbau und in der Obstverwertung"),
- viininviljely- ja viinintuotantoteknikko ("Meister im Weinbau und in der Kellerwirtschaft"),
- meijerialousteknikko ("Meister in der Molkerei- und Käsereiwirtschaft"),
- hevostalousteknikko ("Meister in der Pferdewirtschaft"),
- kalatalousteknikko ("Meister in der Fischereiwirtschaft"),
- siipikarjalousteknikko ("Meister in der Geflügelwirtschaft"),
- mehiläishoitoteknikko ("Meister in der Bienenwirtschaft"),
- metsätalousteknikko ("Meister in der Forstwirtschaft"),
- metsänkasvatus- ja metsänhoitoteknikko ("Meister in der Forstgarten- und Forstpflegewirtschaft"),
- maatalouden varastointiteknikko ("Meister in der landwirtschaftlichen Lagerhaltung"),

koulutus kestää yhteensä vähintään 15 vuotta ja siihen sisältyy koulutusohjelman mukainen vähintään kuusivuotinen koulutus, joka käsittää vähintään kolme vuotta oppisopimus-koulutusta osittain työpaikalla ja osittain ammatillisessa oppilaitoksessa ja kolmivuotisen

ammattillisen harjoittelujakson, ja päättyy ammattiin liittyvään mestaritutkintoon, joka antaa oikeuden kouluttaa oppisopimusharjoittelijoita ja käyttää nimikettä ”Meister”;

Norjassa

seuraava koulutus:

- maisemapuutarhuri (”anleggsgartner”),
- hammasteknikko (”tanntekniker”),

koulutus kestää yhteensä vähintään 14 vuotta ja siihen sisältyy koulutusohjelman mukainen vähintään viisivuotinen koulutus, joka käsittää vähintään kolme vuotta oppisopimus-koulutusta osittain työpaikalla ja osittain ammatillisessa oppilaitoksessa ja kaksivuotisen ammatillisen harjoittelu- ja koulutusjakson, ja päättyy ammattiin liittyvään mestaritutkintoon, joka antaa oikeuden kouluttaa oppisopimusharjoittelijoita ja käyttää nimikettä ”Mester”;

c) Lisätään otsikkokohtaan ”3. Merenkulun koulutus” otsikkokohtaan alaotsikon ”a) Merikuljetukset” jälkeen seuraava:

”Norjassa

seuraava koulutus:

- merikapteeni/kansipäällystö, luokka 1 (”skipsfører”),
- yliperämies/kansipäällystö, luokka 2 (”overstyrmann”),
- laivuri/kansipäällystö, luokka 3 (”kystskipper”),
- perämies/vahtiperämies/kansipäällystö, luokka 4 (”styrmann”),
- ylikonemestari/konemestari, luokka 1 (”maskinsjef”),
- apulaiskonemestari/konemestari, luokka 2 (”1. maskinist”),
- yksin vastuussa oleva koneenhoitaja/konemestari, luokka 3 (”enemaskinist”),
- päivystävä koneenhoitaja/konemestari, luokka 4 (”maskinoffiser”),

koulutukseen sisältyy yhdeksän vuoden perusasteen koulutus sekä perusopinnot ja kolme vuotta kestävä työskentely merillä (konemestareiden osalta kaksi ja puoli vuotta), jota täydennetään

— vahtiperämiehen osalta yksivuotisella ammattiin perehdyttävällä erikoiskoulutuksella,

— muiden osalta kaksivuotisella ammattiin perehdyttävällä erikoiskoulutuksella,

sekä myöhempi palvelus merillä, ja koulutus tunnustetaan kansainvälisen merenkulkijoiden koulutusta, pätevyyskirjoja ja vahdinpitoa koskevan vuoden 1978 yleissopimuksen mukaisiksi.

- sähköautomaatiikkamestari/aluksen sähkömies, (”elektroautomasjonstekniker/skipselektriker”),

koulutukseen sisältyy yhdeksän vuoden perusasteen koulutus sekä kaksivuotiset perusopinnot, joita täydennetään yksivuotisella käytännön työkokemuksella ja työskentelyllä merillä sekä yksivuotisella ammattiin perehdyttävällä erikoiskoulutuksella.”

d) Lisätään otsikkokohtaan ”3. Merenkulun koulutus” alaotsikon ”b) Merikalastus” alla olevien kohtien jälkeen seuraava:

- ”c) Liikkuvien porauslauttojen henkilöstö

Norjassa

seuraava koulutus:

- porauslautan päällikkö (”plattformsjef”),
- vakausrjestelmäpäällikkö (”stabilitetssjef”),
- valvontahuoneenhoitaja (”kontrollromoperatør”),
- tekninen päällikkö (”teknisk sjef”),
- tekninen apulaispäällikkö (”teknisk assistent”),

koulutukseen sisältyy yhdeksän vuoden perusasteen koulutus sekä kaksivuotiset perusopinnot, joita täydennetään vähintään yksivuotisella työskentelyllä öljynporauslautalla, ja

— valvontahuoneenhoitajan osalta yksivuotisella ammattiin perehdyttävällä erikoiskoulutuksella,

— muiden osalta kaksi ja puoli vuotta kestävällä ammattiin perehdyttävällä erikoiskoulutuksella.”

e) Lisätään otsikkokohtaan ”4. Teknisen alan koulutus” seuraava:

”Itävallassa

seuraava koulutus:

- metsänhoitaja ("Förster"),
- tekninen neuvoja ("Technisches Büro"),
- työvoimanvuokraaja (Überlassung von Arbeitskräften — Arbeitsleihe),
- työnvälittäjä ("Arbeitsvermittlung"),
- sijoitusneuvoja ("Vermögensberater"),
- yksityisetsivä ("Berufsdetektiv"),
- turvallisuusvalvoja ("Bewachungsgewerbe"),
- kiinteistönvälittäjä ("Immobilienmakler"),
- kiinteistönhoitaja ("Immobilienverwalter"),
- mainos- ja myyinnedistämisasiamies ("Werbeagentur"),
- rakennuttaja, urakoitsija ("Bauträger (Bauorganisator, Baubetreuer)"),
- saatavien perintäasiamies ("Inkassoinstitut"),

koulutus kestää yhteensä vähintään 15 vuotta ja se sisältää kahdeksan vuotta kestävä oppivelvollisuuskoulun ja sitä seuraavan viiden vuoden teknisen tai kaupallisen keskiasteen koulutuksen, joka päättyy tekniseen tai kaupalliseen tutkintoon ja jota täydennetään vähintään kaksivuotisella koulutuksella ja harjoittelulla työpaikalla, ja päättyy ammattitutkintoon.

- vakuutusneuvoja ("Berater in Versicherungsangelegenheiten"),

koulutus kestää yhteensä 15 vuotta ja siihen sisältyy koulutusohjelman mukainen kuusivuotinen koulutus, joka käsittää kolme vuotta oppisopimuskoulutusta ja kolmevuotisen ammatillisen harjoittelu- ja koulutusjakson, ja päättyy loppututkintoon.

- rakennusmestari/suunnittelu ja tekniset laskelmat ("Planender Baumeister"),
- puuseppä/suunnittelu ja tekniset laskelmat ("Planender Zimmermeister"),

koulutus kestää yhteensä vähintään 18 vuotta ja se sisältää vähintään yhdeksän vuotta kestävä ammatillisen koulutuksen, johon kuuluu neljän vuoden keskiasteen tekninen koulutus ja viisi vuotta ammatillista harjoittelua ja koulutusta, ja päättyy loppututkintoon, joka antaa oikeuden harjoittaa ammattia ja kouluttaa oppisopimusharjoittelijoita, siltä osin kun kyseinen koulutus koskee oikeutta suunnitella

rakennuksia, ja suorittaa teknisiä laskelmia sekä rakennustyön valvontaa ("Maria Teresian erivapaus").

II LAKIMIESAMMATIT

377 L 0249: Neuvoston direktiivi 77/249/ETY, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1977, asianajajien palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamisesta (EYVL N:o L 78, 26.3.1977, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 1 artiklan 2 kohtaan seuraava:

"*Itävalta:* Rechtsanwalt
Suomi: Asianajaja/Advokat
Norja: Advokat
Ruotsi: Advokat".

III LÄÄKETIETEEN JA LÄÄKETIETEeseen LIITTYVÄN ALAN TOIMINTA

1. Lääkärit

393 L 0016: Neuvoston direktiivi 93/16/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993, lääkärien vapaan liikkuvuuden sekä heidän tutkintotodistustensa, todistustensa ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojensa vastavuoroisen tunnustamisen helpottamisesta (EYVL N:o L 165, 7.7.1993, s. 1)

a) Lisätään 3 artiklaan seuraava:

"m) *Itävallassa:*
yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan antama "Doktor der gesamten Heilkunde" (todistus lääketieteen tohtorin tut-

kinnosta) ja toimivaltaisen viranomaisen antama ”Diplom über die spezifische Ausbildung in der Allgemeinmedizin” (todistus erityiskoulutuksesta yleislääketieteessä) tai ”Facharzt Diplom” (todistus erikoislääkärin tutkinnosta);

n) *Suomessa:*
yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan antama ”todistus lääketieteen lisensiaatin tutkinnosta/bevis om medicine licentiat examen” ja toimivaltaisten terveysviranomaisten antama todistus käytännön harjoittelusta;

o) *Norjassa:*
yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan antama ”bevis for bestått cand.med.-eksamen” (todistus lääketieteellisestä ammattitutkinnosta) ja toimivaltaisten terveysviranomaisten antama todistus käytännön harjoittelusta;

p) *Ruotsissa:*
yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan antama ”läkarexamen” (yliopistollinen tutkinto lääketieteessä) ja terveys- ja sosiaalishallituksen antama todistus käytännön harjoittelusta.”;

b) Lisätään 5 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”Itävallassa:
toimivaltaisen viranomaisen antama ”Facharzt Diplom” (todistus erikoislääkärin tutkinnosta);

Suomessa:
toimivaltaisten viranomaisten antama ”todistus erikoislääkärin tutkinnosta/betyg över specialläkarexamen”;

Norjassa:
toimivaltaisten viranomaisten antama ”bevis for tillatelse til å benytte spesialisttittelen” (todistus oikeudesta käyttää erikoislääkärin nimikettä);

Ruotsissa:
terveys- ja sosiaalishallituksen antama ”bevis om specialistkompetens som läkare utfärdat av socialstyrelsen” (todistus erikoislääkärin pätevydestä).”;

c) Lisätään 5 artiklan 3 kohdan luettelakohdiiin seuraava:

— *anestesiologia:*

”Itävalta: Anästhesiologie und Intensivmedizin

Suomi: anestesiologia/anestesiologi

Norja: anestesiologi

Ruotsi: anestesi och intensivvård”

— *kirurgia:*

”Itävalta: Chirurgie

Suomi: kirurgia/kirurgi

Norja: generell kirurgi

Ruotsi: kirurgi”

— *neurokirurgia:*

”Itävalta: Neurochirurgie

Suomi: neurokirurgia/neurokirurgi

Norja: nevrokirurgi

Ruotsi: neurokirurgi”

— *naistentaudit ja synnytykset:*

”Itävalta: Frauenheilkunde und Geburtshilfe

Suomi: naistentaudit ja synnytykset/kvinnosjukdomar och förlossningar

Norja: fødselshjelp og kvinnesykdommer

Ruotsi: obstetrik och gynekologi”

— *sisätaudit:*

”Itävalta: Innere Medizin

Suomi: sisätaudit/inremedicin

Norja: indremedisin

Ruotsi: internmedicin”

— *silmätaudit:*

”Itävalta: Augenheilkunde und Optometrie

Suomi: silmätaudit/ögonsjukdomar

Norja: øyesykdommer

Ruotsi: ögonsjukdomar (oftalmologi)”

— *korva-, nenä- ja kurkkutaudit:*

”Itävalta: Hals-, Nasen- und Ohrenkrankheiten

Suomi: korva-, nenä- ja kurkkutaudit/öron-, näs- och strupsjukdomar

Norja: øre-nese-halssykdommer

Ruotsi: öron-, näs- och halssjukdomar (oto-rhino-laryngologi)”

- *lastentaudit:*
  - ”Itävalta: Kinder- und Jugendheilkunde
  - Suomi: lastentaudit/barnsjukdomar
  - Norja: barnesykdommer
  - Ruotsi: barn- och ungdomsmedicin”
- *keuhkosairaudet:*
  - ”Itävalta: Lungenkrankheiten
  - Suomi: keuhkosairaudet/lungsjukdomar
  - Norja: lungesykdommer
  - Ruotsi: lungsjukdomar (pneumonologi)”
- *urologia:*
  - ”Itävalta: Urologie
  - Suomi: urologia/urologi
  - Norja: urologi
  - Ruotsi: urologi”
- *ortopedia ja traumatologia:*
  - ”Itävalta: Orthopädie und Orthopädische Chirurgie
  - Suomi: ortopedia ja traumatologia/ortopedi och traumatologi
  - Norja: ortopedisk kirurgi
  - Ruotsi: ortopedi”
- *patologinen anatomia:*
  - ”Itävalta: Pathologie
  - Suomi: patologia/patologi
  - Norja: patologi
  - Ruotsi: klinisk patologi”
- *neurologia:*
  - ”Itävalta: Neurologie
  - Suomi: neurologia/neurologi
  - Norja: nevrologi
  - Ruotsi: neurologi”
- *psykiatria:*
  - ”Itävalta: Psychiatrie
  - Suomi: psykiatria/psykiatri
  - Norja: psykiatri
  - Ruotsi: psykiatri”;
- d) Lisätään 7 artiklan 2 kohdan luetelma-kohtiin seuraava:
  - *kliininen biologia:*
    - ”Itävalta: Medizinische Biologie”
  - *hematologiset laboratoriotutkimukset:*
    - ”Suomi: hematologiset laboratoriotutkimukset/hematologiska laboratorieundersökningar”
- *kliininen mikrobiologia:*
  - ”Itävalta: Hygiene und Mikrobiologie
  - Suomi: kliininen mikrobiologia/klinisk mikrobiologi
  - Norja: medisinsk mikrobiologi
  - Ruotsi: klinisk bakteriologi”
- *kliininen kemia:*
  - ”Itävalta: Medizinische und Chemische Labordiagnostik
  - Suomi: kliininen kemia/klinisk kemi
  - Norja: klinisk kjemi
  - Ruotsi: klinisk kemi”
- *immunologia:*
  - ”Itävalta: Immunologie
  - Suomi: immunologia/immunologi
  - Norja: immunologi og transfusjonsmedisin
  - Ruotsi: klinisk immunologi”
- *plastiikkakirurgia:*
  - ”Itävalta: Plastische Chirurgie
  - Suomi: plastiikkakirurgia/plastikkirurgi
  - Norja: plastikkirurgi
  - Ruotsi: plastikkirurgi”
- *thorax- ja verisuonikirurgia:*
  - ”Suomi: thorax- ja verisuonikirurgia/thorax- och kärlkirurgi
  - Norja: thoraxkirurgi
  - Ruotsi: thoraxkirurgi”
- *lastenkirurgia:*
  - ”Itävalta: Kinderchirurgie
  - Suomi: lastenkirurgia/barnkirurgi
  - Norja: barnekirurgi
  - Ruotsi: barn- och ungdomskirurgi”
- *verisuonikirurgia:*
  - ”Norja: karkirurgi”
- *kardiologia:*
  - ”Suomi: kardiologia/kardiologi
  - Norja: hjertesykdommer
  - Ruotsi: kardiologi”
- *gastroenterologia:*
  - ”Suomi: gastroenterologia/gastroenterologi
  - Norja: fordøyelsessykdommer
  - Ruotsi: medicinsk gastro-enterologi och hepatologi”

- *reumatologia:*
 ”Suomi: reumatologia/reumatologi
 Norja: revmatologi
 Ruotsi: reumatologi”
- *kliininen hematologia:*
 ”Suomi: kliininen hematologia/klinisk hematologi
 Norja: blodsykdommer
 Ruotsi: hematologi”
- *endokrinologia:*
 ”Suomi: endokrinologia/endokrinologi
 Norja: endokrinologi
 Ruotsi: endokrinologi”
- *fysiatria:*
 ”Itävalta: Physikalische Medizin
 Suomi: fysiatria/fysiatri
 Norja: fysikalsk medisin og rehabilitering
 Ruotsi: rehabiliteringsmedicin”
- *iho- ja sukupuolitaudit:*
 ”Itävalta: Haut- und Geschlechtskrankheiten
 Suomi: iho- ja sukupuolitaudit/hud- och könssjukdomar
 Norja: hudsykdommer og veneriske sykdommer
 Ruotsi: hud- och könssjukdomar”
- *radiologia:*
 ”Norja: radiologi”
- *diagnostinen radiologia:*
 ”Itävalta: Medizinische Radiologie — Diagnostik
 Suomi: radiologia/radiologi
 Ruotsi: medicinsk radiologi”
- *syöpätaudit ja sädehoito:*
 ”Itävalta: Strahlentherapie — Radioonkologie
 Suomi: syöpätaudit ja sädehoito/cancersjukdomar och radioterapi
 Norja: onkologi
 Ruotsi: onkologi”
- *lasten psykiatria:*
 ”Suomi: lasten psykiatria/barnpsykiatri
 Norja: barne- og ungdomspsykiatri
 Ruotsi: barn- och ungdomspsykiatri”
- *geriatria:*
 ”Suomi: geriatria/geriatri
 Norja: geriatri
 Ruotsi: geriatrik”
- *nefrologia:*
 ”Suomi: nefrologia/nefrologi
 Norja: nyresykdommer
 Ruotsi: medicinska njursjukdomar (nefrologi)”
- *infektiosairaudet:*
 ”Suomi: infektiosairaudet/infektionssjukdomar
 Norja: infeksjonssykdommer
 Ruotsi: infektionssjukdomar”
- *terveydenhuolto:*
 ”Itävalta: Sozialmedizin
 Suomi: terveydenhuolto/hälsövärd
 Norja: samfunnsmedisin”
- *kliininen farmakologia:*
 ”Itävalta: Pharmakologie und Toxikologie
 Suomi: kliininen farmakologia/klinisk farmakologi
 Norja: klinisk farmakologi
 Ruotsi: klinisk farmakologi”
- *työterveyshuolto:*
 ”Itävalta: Arbeits- und Betriebsmedizin
 Suomi: työterveyshuolto/företagshälsövärd
 Norja: arbeidsmedisin
 Ruotsi: yrkes- och miljömedicin”
- *allergologia:*
 ”Suomi: allergologia/allergologi
 Ruotsi: allergisjukdomar”
- *gastroenterologia:*
 ”Suomi: gastroenterologia/gastroenterologi
 Norja: gastroenterologisk kirurgi”
- *isotooppitutkimukset:*
 ”Itävalta: Nuklearmedizin
 Suomi: isotooppitutkimukset/isotopundersökningar”
- *leukakirurgia (lääketieteellinen ja hammaslääketieteellinen koulutus):*
 ”Suomi: leukakirurgia/käkkikirurgi
 Norja: kjevekirurgi og munnhulesykdommer”

e) Lisätään 9 artiklan 1 kohtaan seuraava luettelma kohta:

”— liittymispäivä Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta,”;

f) Lisätään 9 artiklan 2 kohdan ensimmäiseen alakohtaan seuraava luettelma kohta:

”— liittymispäivä Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta.”.

2. Sairaanhoidajat

377 L 0452: Neuvoston direktiivi 77/452/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1977, yleissairaanhoidosta vastaavien sairaanhoidajien tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 176, 15.7.1977, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0594:** neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **389 L 0595:** neuvoston direktiivi 89/595/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 30)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

a) Lisätään 1 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”Itävallassa:

”Diplomierter Krankenschwester/Diplomierter Krankenpfleger”;

Suomessa:

”sairaanhoitaja/sjukskötare”;

Norjassa:

”offentlig godkjent sykepleier”;

Ruotsissa:

”sjuksköterska””;

b) Lisätään 3 artiklaan seuraava:

”m) Itävallassa:

valtion hyväksymien sairaanhoito-oppilaitosten antama ”Diplom in der allgemeinen Krankenpflege” (todistus yleissairaanhoitajan tutkinnosta);

n) Suomessa:

sairaanhoito-oppilaitoksen antama ”sairaanhoitaja/sjukskötare” tutkintotodistus;

o) Norjassa:

hoitoalan korkeakoulun antama ”bevis for bestått sykepleiereksamen” (todistus yleissairaanhoitajan tutkinnosta);

p) Ruotsissa:

hoitoalan korkeakoulun antama ”sjuksköterska” tutkintotodistus (korkeakoulutodistus yleissairaanhoitajan tutkinnosta).”.

3. Hammaslääkärit

a) **378 L 0686:** Neuvoston direktiivi 78/686/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, hammaslääkäriin tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 233, 24.8.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-

panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL
N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0594:** neuvoston direktiivi
89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta
1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi
90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta
1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

i) Lisätään 1 artiklaan seuraava:

”*Itävallassa:*
ammattinimike, jonka Itävalta ilmoittaa jä-
senvaltioille ja komissiolle 31 päivään joulu-
kuuta 1998 mennessä;

Suomessa:
hammaslääkäri/tandläkare;

Norjassa:
tannlege;

Ruotsissa:
tandläkare.”;

ii) Lisätään 3 artiklaan seuraava:

”m) *Itävallassa:*
tutkintotodistus, jonka Itävalta ilmoit-
taa jäsenvaltioille ja komissiolle 31 päi-
vään joulukuuta 1998 mennessä;

n) *Suomessa:*
yliopiston lääketieteellisen tai hammas-
lääketieteellisen tiedekunnan antama
todistus hammaslääketieteen lisensiaa-
tin tutkinnosta/bevis om odontologi li-
centiat examen sekä toimivaltaisten ter-
veysviranomaisten antama todistus käy-
tännön harjoittelusta;

o) *Norjassa:*
yliopiston hammaslääketieteellisen tie-
dekunnan antama ”bevis for bestått
cand.odont.-eksamen” (todistus ham-
maslääketieteen ammattitutkinnosta);

p) *Ruotsissa:*
yliopistojen hammaslääketieteellisten
tiedekuntien antama ”tandläkarexa-
men” (yliopistollinen tutkinto hammas-

lääketieteessä) sekä terveys- ja sosiaali-
hallituksen antama todistus käytännön
harjoittelusta.”;

iii) Lisätään 5 artiklan otsikoiden alle seu-
raavat luetelmakohdat:

1. Oikomishoito

”— *Suomessa:*
toimivaltaisten viranomaisten antama ”todis-
tus erikoishammaslääkäriin oikeudesta oiko-
mishoidon alalla/bevis om speciallisttandlä-
karrättigheten inom området tandreglering”;

— *Norjassa:*
toimivaltaisten viranomaisten antama ”bevis
for gjennomgått spesialistutdanning i kjeve-
ortopedi” (todistus erikoistumiskoulutukses-
ta oikomishoidon alalla);

— *Ruotsissa:*
terveys- ja sosiaalhallituksen antama ”bevis
om specialistkompetens i tandreglering” (to-
distus oikeudesta käyttää oikomishoidon eri-
koishammaslääkäriin nimikettä);

2. Suukirurgia

”— *Suomessa:*
toimivaltaisten viranomaisten antama ”todis-
tus erikoishammaslääkäriin oikeudesta suuki-
rurgian (hammas- ja suukirurgian) alalla/be-
vis om speciallisttandläkarrättigheten inom
området oralkirurgi (tand- och munkirurgi)”;

— *Norjassa:*
toimivaltaisten viranomaisten antama ”bevis
for gjennomgått spesialistutdanning i oralki-
rurgi” (todistus erikoistumiskoulutuksesta
suukirurgian alalla);

— *Ruotsissa:*
terveys- ja sosiaalhallituksen antama ”bevis
om specialistkompetens i tandsystemets ki-
rurgiska sjukdomar” (todistus suukirurgian
erikoishammaslääkäriin pätevydestä);

iv) Korvataan 8 artiklan 1 kohdassa viitta-
ukset 2, 4, 7 ja 19 artiklaan viittauksilla
2, 4, 7, 19, 19 a ja 19 b artiklaan.

v) Korvataan 17 artiklassa viittaukset 2

artiklaan, 7 artiklan 1 kohtaan ja 19 artiklaan viittauksilla 2 artiklaan, 7 artiklan 1 kohtaan, 19 artiklaan, 19 a artiklaan ja 19 b artiklaan.

vi) Lisätään 19 a artiklan jälkeen seuraava:

”19 b artikla

Siitä ajankohdasta alkaen, jolloin Itävallan tasavalta toteuttaa tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät toimenpiteet, jäsenvaltiot tunnustavat tämän direktiivin 1 artiklassa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseksi ne lääketieteen tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka Itävallassa on annettu yliopistolliset lääketieteen opinnot ennen 1 päivää tammikuuta 1994 aloittaneille henkilöille, ja joiden liitteenä on Itävallan toimivaltaisten viranomaisten antama todistus, joka osoittaa, että nämä henkilöt ovat harjoittaneet Itävallassa direktiivin 78/687/ETY 5 artiklassa tarkoitettua toimintaa tosiasiallisesti, luvallisesti ja pääasiallisesti vähintään kolme peräkkäistä vuotta todistuksen antamista edeltävien viiden vuoden aikana ja että näillä henkilöillä on oikeus harjoittaa mainittua toimintaa samoin edellytyksin kuin tämän direktiivin 3 artiklan m alakohdassa tarkoitettujen tutkintotodistusten, todistusten tai muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen haltijoilla.

Edellä ensimmäisessä alakohdassa mainittua vaatimusta kolmen vuoden ammattikokemuksesta ei oteta huomioon, jos asianomaiset ovat suorittaneet vähintään kolmen vuoden opinnot, jotka toimivaltaiset viranomaiset todistavat direktiivin 78/687/ETY 1 artiklassa mainittuja opintoja vastaaviksi.”;

b) **378 L 0687:** Neuvoston direktiivi 78/687/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, hammaslääkärintointia koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 233, 24.8.1978, s. 10)

Muutetaan 6 artiklan ensimmäistä ja toista kohtaa seuraavasti:

Korvataan ilmaisu ”19 artiklan” ilmaisulla ”19, 19 a ja 19 b artiklan”.

4. Eläinlääketiede

378 L 1026: Neuvoston direktiivi 78/1026/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1978, tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta eläinlääketieteen alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 362, 23.12.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0594:** neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

Lisätään 3 artiklaan seuraava:

”m) *Itävallassa:*

Wienin eläinlääketieteellisen yliopiston (entisen Wienin eläinlääketieteellisen korkeakoulun) antama ”Diplom-Tierarzt” ”Mag. med. vet.” (todistus eläinlääketieteellisestä tutkinnosta);

n) *Suomessa:*

eläinlääketieteellisen korkeakoulun antama ”todistus eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta/betyg över avlagd veterinärmedicin licentiatexamen”;

o) *Norjassa:*

Norjan eläinlääketieteellisen korkeakoulun antama ”eksamensbevis utstedt av Norges veterinærhøgskole for bestått cand.med.vet.-eksamen” (todistus eläinlääketieteen ammattitutkinnosta);

- p) *Ruotsissa:*
Ruotsin maataloustieteellisen korkeakoulun antama ”veterinärexamen” (todistus yliopistotasoisesta eläinlääkäriin tutkinnosta).”.

5. Kätilöt

380 L 0154: Neuvoston direktiivi 80/154/ETY, annettu 21 päivänä tammikuuta 1980, kätilön tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 33, 11.2.1980, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **380 L 1273:** neuvoston direktiivi 80/1273/ETY, annettu 22 päivänä joulukuuta 1980, (EYVL N:o L 375, 31.12.1980, s. 74)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0594:** neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

- a) Lisätään 1 artiklaan seuraava:

”Itävallassa:
”Hebamme”;

Suomessa:
”kätilö/barnmorska”;

Norjassa:
”jordmor”;

Ruotsissa:
”barnmorska”.”;

- b) Lisätään 3 artiklaan seuraava:

”m) *Itävallassa:*
kätilöopiston tai liittovaltion kätilöopilaitoksen antama ”Hebammen-Diplom” -tutkintotodistus;

n) *Suomessa:*
terveydenhoito-oppilaitoksen antama ”kätilö/barnmorska” — tai ”erikoissairaanhoitaja, naistentaudit ja äitiyshuolto/specialsjukskötare, kvinnosjukdomar och mödravård”-tutkintotodistus;

o) *Norjassa:*
hoitoalan korkeakoulun antama ”bevis for bestått jordmoreksamen” (todistus kätilön tutkinnosta) ja toimivaltaisten terveystoimijain antama todistus käytännön harjoittelusta;

p) *Ruotsissa:*
hoitoalan korkeakoulun antama ”barnmorskeexamen” -tutkintotodistus (sairaanhoitajan/kätilön tutkinto).”.

6. Farmasia

385 L 0433: Neuvoston direktiivi 85/433/ETY, annettu 16 päivänä syyskuuta 1985, farmasian tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi farmasian alalla (EYVL N:o L 253, 24.9.1985, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **385 L 0584:** neuvoston direktiivi 85/584/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 372, 31.12.1985, s. 42)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

- a) Lisätään 4 artiklan loppuun seuraava:

”m) *Itävallassa:*
toimivaltaisten viranomaisten antama ”Staatliches Apothekerdiplom” (valtion todistus apteekkarin tutkinnosta);

- n) *Suomessa*:
korkeakoulun antama todistus proviisorin tutkinnosta/bevis om provisorexamen;
- o) *Norjassa*:
yliopiston tiedekunnan antama "bevis for bestått cand.pharm.-examen" (todistus farmasian kandidaatin tutkinnosta);
- p) *Ruotsissa*:
Uppsalan yliopiston antama "apotek-arexamen" (farmasian tutkinto)."

IV ARKKITEHTUURI

385 L 0384: Neuvoston direktiivi 85/384/ETY, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1985, tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta arkkitehtuurin alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 223, 21.8.1985, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **385 L 0614:** neuvoston direktiivi 85/614/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 376, 31.12.1985, s. 1)

— **386 L 0017:** neuvoston direktiivi 86/17/ETY, annettu 27 päivänä tammikuuta 1986 (EYVL N:o L 27, 1.2.1986, s. 71)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

Lisätään 11 artiklaan seuraava:

1) Itävallassa

— Wienin ja Grazin teknillisten korkeakoulujen sekä Innsbruckin yliopiston rakennustekniikan ("Bauingenieurwesen") ja arkkitehtuuriosaston ("Architektur") arkkitehtuurin ("Architektur") sekä rakentamisen ("Bauingenieurwesen (Hochbau, Wirtschaftsingenieurwesen-Bauwesen)") opintolinjoilta antamat tutkintotodistukset;

— maarakentamisen yliopiston ("Universität für Bodenkultur") maa- ja vesirakennustekniikan ("Kulturtechnik und Wasserwirtschaft") opintolinjoilta antamat tutkintotodistukset;

— Wienin taideteollisen korkeakoulun arkkitehtuuriosaston ("Studium der Architektur") antamat tutkintotodistukset;

— Wienin kuvataideakatemian ("Akademie der bildenden Künste") arkkitehtuuriosaston ("Studium der Architektur") antamat tutkintotodistukset;

— teknillisten oppilaitosten tai rakennusalan teknillisten oppilaitosten antamat insinöörin tutkintotodistukset (Ing.) sekä "Baumeister"-toimilupa todistuksena vähintään kuuden vuoden ammatillisesta kokemuksesta Itävallassa ja asianomaisen kokeen suorittamisesta;

— Linzin taide- ja taideteollisuuskorkeakoulun arkkitehtuuriosaston antamat tutkintotodistukset ("Studium der Architektur");

— todistus insinöörilain (Ziviltechniker-gesetz, BGBl. 156/1994) tarkoittamasta rakennusalan insinöörin tai konsultti-insinöörin ("Hochbau", "Bauwesen", "Wirtschaftsingenieurwesen-Bauwesen", "Kulturtechnik und Wasserwirtschaft") pätevydestä;

m) Norjassa

— Trondheimin yliopistossa olevan Norjan teknillisen korkeakoulun, Oslon arkkitehtikorkeakoulun ja Bergenin arkkitehtikorkeakoulun antamat tutkintotodistukset (sivilarkitekt);

— todistus Norjan arkkitehtiliiton "Norske Arkitekters Landsforbund" (NAL) jäsenyydestä, jos asianomainen on saanut koulutuksensa jossakin valtiossa, johon tätä direktiiviä sovelletaan;

n) Ruotsissa

— Kuninkaallisen teknillisen korkeakoulun arkkitehtuuriosaston, Chalmersin teknillisen korkeakoulun ja Lundin yliopiston teknillisen korkeakoulun antamat tutkintotodistukset (arkitekt, yliopistotutkinto arkkitehtuurissa),

— todistus Ruotsin arkkitehtiliiton "Svenska Arkitekters Riksförbund" (SAR) jäsenyydestä, jos asianomainen on

saanut koulutuksensa jossakin valtiossa, johon tätä direktiiviä sovelletaan.”.

V KAUPPA JA VÄLITTÄJÄT

1. Kaupan, teollisuuden ja pienteollisuuden välittäjät

364 L 0224: Neuvoston direktiivi 64/224/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1964, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta kaupan, teollisuuden ja pienteollisuuden välittäjien toiminnassa (EYVL N:o 56, 4.4.1964, s. 869/64), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

Lisätään 3 artiklaan seuraava:

	<u>Itsenäiset ammatinharjoittajat</u>	<u>Palkatut työntekijät</u>
”Itävallassa:	Handelsagent	Handlungsreisender
Suomessa:	Kauppa-agentti/ Handelsagent Kauppaedustaja/ Handelsrepresentant	Myyntimies/Försäljare
Norjassa:	Handelsagent Kommissjonær Grossist	Handelsagent Selger Representant
Ruotsissa:	Handelsagent Mäklare Kommissionär”	Handelsresande

2. Myrkyllisten tuotteiden kauppa ja jakelu

374 L 0557: Neuvoston direktiivi 74/557/ETY, annettu 4 päivänä kesäkuuta 1974, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien ja välittäjien toiminnassa myrkyllisten tuotteiden kaupassa ja jakelussa (EYVL N:o L 307, 18.11.1974, s. 5)

Lisätään liitteeseen seuraava:

”— Itävalta:

Kemiallisia aineita koskevassa laissa (Chemikaliengesetz BGBl. N:o 326/1987) ja siihen perustuvissa asetuksissa (§ 217, 1 kohta, Gewerbeordnung BGBl. N:o 194/1994) ’vahvasti

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

myrkyllisiksi’ tai ’myrkyllisiksi’ luokitellut aineet ja valmisteet.

— *Suomi:*

1. Kemikaalilaissa (744/89) ja kemikaaliasetuksissa tarkoitetut kemikaalit.

2. Torjunta-ainelaissa (327/69) ja torjunta-aineasetuksissa tarkoitetut biologiset torjunta-aineet.

— *Norja:*

1. Mahdollisesti terveydelle vaarallisten kemiallisten aineiden ja valmisteiden merkitsemisestä, myynnistä jne. 1 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa asetuksessa tarkoitetut aineet ja valmisteet.

2. Tuoteluetteloista, varoitus- ja turvallisuusmääräyksistä 3 päivänä heinäkuuta 1990 annetussa asetuksessa tarkoitettut aineet ja valmisteet.

3. Vaarallisten jätteiden tiettyjen ryhmien kuljettamisesta, keräämisestä, vastaanottamisesta ja hävittämisestä 10 päivänä huhtikuuta 1984 annetussa asetuksessa tarkoitettut kemikaalit.

4. Torjunta-aineista 5 päivänä huhtikuuta 1963 annetussa laissa, torjunta-aineista 7 päivänä helmikuuta 1992 annetuissa asetuksissa ja torjunta-aineiden maahantuojaan hyväksymistä koskevista edellytyksistä 7 päivänä elokuuta 1987 annetussa asetuksessa tarkoitettut torjunta-aineet.

5. Asbestista 16 päivänä elokuuta 1991 annetussa asetuksessa tarkoitettut asbesti ja asbestituotteet.

6. OAR-merkitsemisestä (Occupational Air Requirements) 9 päivänä joulukuuta 1982 annetussa asetuksessa tarkoitettut orgaaniset liuottimet ja valmisteet, jotka sisältävät orgaanisia liuottimia.

— *Ruotsi:*

1. Kemiaalisia tuotteita koskevassa asetuksessa (1985:835) tarkoitettut erittäin vaaralliset ja hyvin vaaralliset kemialliset tuotteet.

2. Tappavien ja hyvin vaarallisten kemiallisten tuotteiden tuotanto-, kauppa- ja jakelulupia koskevilla ohjeilla (KIFS 1986:5, KIFS 1990:9) tarkoitettut huumeet.

3. Asetuksessa 1985:836 tarkoitettut 1 luokan torjunta-aineet.

4. Asetuksessa 1985:841 tarkoitettut ympäristölle vaaralliset jätteet.

5. Asetuksessa 1985:837 tarkoitettut PCB:t ja PCB:tä sisältävät kemialliset tuotteet.

6. Terveydelle sallittuja arvoja koskevista ohjeista annetun viranomaismääräyksen (AFS 1990:13) ryhmässä B luetellut aineet.

7. Viranomaismääräyksessä AFS 1986:2 tarkoitettut asbesti ja asbestia sisältävät materiaalit.”.

VI KULJETUKSIIN LIITTYVÄT
OHEISPALVELUT

382 L 0470: Neuvoston direktiivi 82/470/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1982, toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja

palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa tietyissä kuljetus- ja matkatoimistoalan (ISIC ryhmä 718) oheispalveluissa sekä säilytys- ja varastointipalveluissa (ISIC ryhmä 720) (EYVL N:o L 213, 21.7.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavaltaan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 3 artiklan loppuun seuraava:

”*Itävalta*

- A. Spediteur
Transportagent
Frachtenreklamation
- B. Reisebüro
- C. Lagerhalter
Tierpfleger
- D. Kraftfahrzeugprüfer
Kraftfahrzeugsachverständiger
Wäger

Suomi

- A. Huolitsija/Speditör
Laivanselvittäjä/Skeppsmäklare
- B. Matkanjärjestäjä/Researrangör
Matkanvälittäjä/Reseförmedlare
- C. —
- D. Autonselvittäjä/Bilmäklare

Norja

- A. Speditør
Skipsmegler
- B. Reisebyrå
Reisearrangør
- C. Oppbevaring
- D. Bilinspektør

Ruotsi

- A. Speditör
Skeppsmäklare
- B. Resebyrå
- C. Magasinering
Lagring
Förvaring
- D. Bilinspektör
Bilprovare
Bilbesiktningsman”.

VII MUUT ALAT

Kiinteään omaisuuteen liittyvät ja muualla luokittelemattomat yrityspalvelut

367 L 0043: Neuvoston direktiivi 67/43/ETY, annettu 12 päivänä tammikuuta 1967, sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamisesta itsenäisten ammatinharjoittajien toiminnassa: 1. 'kiinteään omaisuuteen liittyvässä toiminnassa (lukuun ottamatta 6401)' (ISIC ryhmästä 640) 2. tiettyjen 'muualla luokittelemattomien yrityspalvelujen tarjoaminen' (ISIC ryhmä 839) (EYVL N:o 10, 19.1.1967, s. 140/67), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Lisätään 2 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”Itävallassa:

- *Immobilienmakler,*
- *Immobilienverwalter,*
- *Bauträger (Bauorganisator, Baubetreuer);*

Suomessa:

- kiinteistönlvällittäjä/fastighetsförmedlare, fastighetsmäklare;

Norjassa:

- eiendomsmeglere, advokater,
- entreprenører, utbyggere av fast eiendom,
- eiendomsforvaltere,
- utleiekontorer;

Ruotsissa:

- fastighetsmäklare,

- (fastighets-)värderingsman,
- fastighetsförvaltare,
- byggnadsentreprenörer;”.

E. JULKISET HANKINNAT

1. 393 L 0037: Neuvoston direktiivi 93/37/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993, julkisia rakennusurakoita koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 199, 9.8.1993, s. 54)

a) Lisätään 25 artiklaan seuraava:

Itävallassa: ”Firmenbuch”, ”Gewerberegister”, ”Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern”;

Suomessa: ”Kaupparekisteri/Handelsregister”;

Norjassa: ”Foretaksregisteret”;

Ruotsissa: ”aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren”;

b) Lisätään liitteeseen I ”LUETTELO 1 ARTIKLAN b ALAKOHDASSA TARKOITETUISTA JULKISOIKEUDELLISISTA LAITOKSISTA JA NIIDEN RYHMISTÄ” seuraava:

”XIII ITÄVALLASSA:

Kaikki muut kuin teolliset ja kaupalliset ”Rechnungshofin” (tilintarkastusviranomaisen) budjettivalvonnan alaiset toimielimet.

XIV SUOMESSA:

Julkiset tai julkisesti valvotut muut kuin kaupalliset ja teolliset yksiköt tai yritykset.

XV NORJASSA:

Julkiset tai julkisesti valvotut muut kuin kaupalliset ja teolliset yhteisöt tai yritykset.

Laitokset

- Norsk Rikskringkasting
- Norges Bank
- Statens Lånekasse for Utdanning
- Statistisk Sentralbyrå
- Den Norske Stats Husbank
- Statens Innvander- og Flyktningeoliger

- Medisinsk Innovasjon Rikshospitalet
- Norges Forskningsråd
- Statens Pensjonskasse

Ryhmät

- Statsbedrifter i h.t. lov av 25. juni 1965 nr. 3 om statsbedrifter (25 päivänä kesäkuuta 1965 annetussa valtioneuvoston päätöksessä koskevassa laissa N:o 3 tarkoitettut valtionyritykset)
- Statsbanker (valtionpankit)
- Universiteter og høyskoler etter lov av 16. juni 1989 nr. 77 (16 päivänä kesäkuuta 1989 annetun lain N:o 77 mukaiset yliopistot ja korkeakoulut).

XVI RUOTSISSA:

Kaikki muut kuin kaupalliset yhteisöt, joiden tavaranhankintoja valvoo valtion julkisten hankintojen toimisto.”.

2. 393 L 0036: Neuvoston direktiivi 93/36/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993, julkisia tavaranhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 199, 9.8.1993, s. 1)

a) Lisätään 21 artiklaan seuraava:

”— Itävallassa Firmenbuch, Gewerberegister, Mitgliederverzeichnisse der Landeskammern;

— Suomessa Kaupparekisteri/Handelsregistret;

— Norjassa Foretaksregisteret;

— Ruotsissa aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren;”

b) Lisätään liitteeseen I seuraava:

”ITÄVALTA

Valtiolliset keskusyksiköt

1. Bundeskanzleramt
2. Bundesministerium für auswärtige Angelegenheiten

3. Bundesministerium für wirtschaftliche Angelegenheiten, Abteilung Präsidium 1

4. Bundesministerium für Arbeit und Soziales, Amtswirtschaftsstelle

5. Bundesministerium für Finanzen

a) Amtswirtschaftsstelle

b) Abteilung VI/5 (EDV-Bereich des Bundesministeriums für Finanzen und des Bundesrechenamtes)

c) Abteilung III/1 (Beschaffung von technischen Geräten, Einrichtungen und Sachgütern für die Zollwache)

6. Bundesministerium für Gesundheit, Sport und Konsumentenschutz

7. Bundesministerium für Inneres

8. Bundesministerium für Justiz, Amtswirtschaftsstelle

9. Bundesministerium für Landesverteidigung (Muut kuin sotatarvikkeet luetaan julkisia hankintoja koskevan GATT-sopimuksen liitteen I Itävaltaa koskevassa II osassa)

10. Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft

11. Bundesministerium für Umwelt, Jugend und Familie, Amtswirtschaftsstelle

12. Bundesministerium für Unterricht und Kunst

13. Bundesministerium für öffentliche Wirtschaft und Verkehr

14. Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung

15. Österreichisches Statistisches Zentralamt

16. Österreichische Staatsdruckerei

17. Bundesamt für Eich- und Vermessungswesen

18. Bundesversuchs- und Forschungsanstalt Arsenal (BVFA)

19. Bundesstaatliche Prothesenwerkstätten

20. Bundesprüfanstalt für Kraftfahrzeuge

21. Generaldirektion für die Post- und Telegraphenverwaltung (vain postitoiminta)

SUOMI

Valtiolliset keskusyksiköt

1. Oikeusministeriö/Justitieministeriet

2. Rahapaja Oy/Myntverket Ab

3. Painatuskeskus Oy/Tryckericentralen Ab

4. Metsähallitus/Forststyrelsen

5. Maanmittaushallitus/Lantmäteristytelsen

6. Maatalouden tutkimuskeskus/Lantbrukets forskningscentral

7. Ilmailulaitos/Luftfartsverket

8. Ilmatieteen laitos/Meteorologiska institutet

9. Merenkulkuhallitus/Sjöfartsstyrelsen

10. Valtion teknillinen tutkimuskeskus/Statens tekniska forskningscentral

11. Valtion Hankintakeskus/Statens upphandlingscentral

12. Vesi- ja ympäristöhallitus/Vatten- och miljöstyrelsen

13. Opetushallitus/Utbildningsstyrelsen

6. Norsk Rikskringkasting

7. Universitetet i Trondheim

8. Universitetet i Bergen

9. Kystdirektoratet

10. Universitetet i Tromsø

11. Statens forurensningstilsyn

12. Luftfartsverket

13. Forsvarsdepartementet

14. Forsvarets Sanitet

15. Luftforsvarets Forsyningskommando

16. Hærens Forsyningskommando

17. Sjøforsvarets Forsyningskommando

18. Forsvarets Felles Materielltjeneste

19. Norges Statsbaner seuraavia hankintoja varten

— betoniset ratapölkkyt

— liikkuvan kaluston jarrujen osat

— raidekoneiden varaosat

— autodiesel

— rautatiepalvelujen henkilö- ja pakettiautot

RUOTSI

Valtiolliset keskusyksiköt. Lueteltuihin yksiköihin sisältyy alueellisia ja paikallisia osastoja.

1. Rikspolisstyrelsen

2. Kriminalvårdsstyrelsen

3. Försvarets sjukvårdsstyrelse

4. Fortifikationsförvaltningen

5. Försvarets materielverk

6. Statens räddningsverk

7. Kustbevakningen

NORJA

Valtiolliset keskusyksiköt

1. Statens vegvesen

2. Postverket

3. Rikshospitalet

4. Universitetet i Oslo

5. Politiet

8. Socialstyrelsen
9. Läkemedelverket
10. Postverket
11. Vägverket
12. Sjöfartsverket
13. Luftfartsverket
14. Generaltullstyrelsen
15. Byggnadsstyrelsen
16. Riksskatteverket
17. Skogsstyrelsen
18. AMU-gruppen
19. Statens lantmäteriverk
20. Närings- och teknikutvecklingsverket
21. Domänverket
22. Statistiska centralbyrån
23. Statskontoret

3. 393 L 0038: Neuvoston direktiivi 93/38/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletoiminnan alan hankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 199, 9.8.1993, s. 84)

a) Lisätään liitteeseen I ”JUOMAVEDEN TUOTANTO, KULJETUS TAI JAKELU” seuraava:

”ITÄVALTA

Yhdeksän *Länderin Wasserversorgungsgesetzen* nojalla paikallisviranomaisten (*Gemeinden*) ja paikallisviranomaisten yhteenliittymien (*Gemeindeverbände*) yksiköt, jotka tuottavat, kuljettavat tai jakelevat juomavettä.

SUOMI

Yleisistä vesi- ja viemärlaitoksista (982/77) 23 päivänä joulukuuta 1977 annetun lain 1 §:n

nojalla juomavettä tuottavat, kuljettavat tai jakelevat yksiköt.

NORJA

Forskrift av 28. september 1951 om drikkevann og vannforsyningin nojalla vettä tuottavat, kuljettavat tai jakelevat yksiköt.

RUOTSI

Lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningarnas nojalla juomavettä tuottavat, kuljettavat tai jakelevat paikallisviranomaiset tai kunnalliset yhtiöt.”;

b) Lisätään liitteeseen II ”SÄHKÖN TUOTANTO, SIIRTO TAI JAKELU” seuraava:

”ITÄVALTA

Toisen *Verstaatlichungsgesetzin* (BGBl. N:o 81/1947) ja *Elektrizitätswirtschaftsgesetzin* (BGBl. N:o 260/1975) nojalla sähköä tuottavat, siirtävät tai jakelevat yksiköt, mukaan lukien yhdeksän *Länderin Elektrizitätswirtschaftsgesetzen* nojalla toimivat yksiköt.

SUOMI

Yksiköt, jotka tuottavat, siirtävät tai jakelevat sähköä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun sähkölain (319/79) 27 §:n nojalla.

NORJA

Yksiköt, jotka tuottavat, siirtävät tai jakelevat sähköä *lov av 19. juni 1969 om bygging og drift av elektriske anleggin, lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendomin m.v., I, jf. kap. V tai vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17:n tai energiloven av 29. juni 1990 nr. 50:n* nojalla.

RUOTSI

Yksiköt, jotka siirtävät tai jakelevat sähköä *lagen (1902:71 s. 1) innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningarnas* mukaisen luvan nojalla.”;

c) Lisätään liitteeseen III ”KAASUN TAI LÄMMÖN SIIRTO TAI JAKELU” seuraava:

”ITÄVALTA

kaasu: *Energiewirtschaftsgesetz 1935:n, dRGl. I S N:o 1451/1935*, sellaisena

kuin se on muutettuna *dRGBl:ssa I S N:o 467/1941*, nojalla kaasua siirtävät tai jakelevat yksiköt.

lämpö: Itävallan kauppa- ja teollisuusasetuksen (*Gewerbeordnung BGBl. N:o 50/1974*) mukaisen luvan nojalla lämpöä siirtävät tai jakelevat yksiköt.

SUOMI

Kunnalliset energialaitokset tai niiden yhteenliittymät tai muut yksiköt, jotka siirtävät tai jakelevat kaasua tai lämpöä kunnallisten viranomaisten luvalla.

NORJA

Yksiköt, jotka siirtävät tai jakelevat kaasua tai lämpöä *lov av 18. april 1986 nr. 10 om bygging og drift av fjernvarmeanleggin* tai *energiloven av 29. juni 1990 nr. 50:n* nojalla.

RUOTSI

Yksiköt, jotka kuljettavat tai jakelevat kaasua tai lämpöä *lagen (1978:160) om vissa rörledningarnas* mukaisen luvan nojalla.”;

d) Lisätään liitteeseen IV ”ÖLJYN TAI KAASUN ETSINTÄ JA TALTEENOTTO” seuraava:

”ITÄVALTA

Berggesetz 1975 (BGBl. N:o 259/1975).

NORJA

Petroleumsloven av 22. mars 1985 nr. 11:n (öljylaki) sekä sen nojalla annetut asetukset tai *lov av 14. mai 1973 nr. 21 om undersøkelse etter og utvinning av petroleum i grunnen under norsk landområde.*

RUOTSI

Yksiköt, joilla on lupa malminetsintään taikka öljyn tai kaasun hyödyntämiseen *minerallagenin (1991:45)* mukaisesti tai joille on annettu lupa *lagen (1966:314) om kontinentalsockeln* nojalla.

e) Lisätään liitteeseen V ”HIILEN TAI MUIDEN KIINTEIDEN POLTTOAINEIDEN ETSINTÄ JA TALTEENOTTO” seuraava:

”ITÄVALTA

Yksiköt, jotka etsivät tai ottavat talteen hiiltä tai muita kiinteitä polttoaineita *Berggesetz 1975:n (BGBl. N:o 259/1975)* nojalla.

SUOMI

Lain oikeudesta luovuttaa valtion maaomaisuutta ja tuloatuottavia oikeuksia (687/78) 1 ja 2 §:n mukaisen yksinoikeuden nojalla toimivat yksiköt, jotka etsivät tai ottavat talteen hiiltä tai muita kiinteitä polttoaineita.

NORJA

—

RUOTSI

Yksiköt, jotka etsivät tai ottavat talteen hiiltä tai muita kiinteitä polttoaineita *mineralagenin (1991:45)*, *lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheterin* tai *lagen (1966:314) om kontinentalsockeln* mukaisen luvan nojalla.”;

f) Lisätään liitteeseen VI ”RAUTATIEPALVELUALAN HANKINTAYKSIKÖT” seuraava:

”ITÄVALTA

Eisenbahngesetz 1957:n (BGBl. N:o 60/1957) mukaisesti rautatiepalveluja tarjoavat yksiköt.

SUOMI

Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna

NORJA

Norges Statsbaner (NSB) sekä *jernbaneloven av 11. juni 1993 nr. 100:n (LOV 1993—06-11 100)* nojalla toimivat yksiköt.

RUOTSI

Förordningen (1988:1379) om statens spåransläggnings ja *lagen (1990:1157) om järnvägssäkerheten* mukaisista rautatiepalveluista vastaavat julkiset yksiköt.

Lagen (1978:438) om huvudmannskap för viss kollektiv persontrafikin nojalla alueelliset ja paikalliset alueellisesta ja paikallisesta rautatie liikenteestä vastaavat julkiset yksiköt.

Förordningen (1988:1379) om statens spåransläggnings ja *lagen (1990:1157) om järnvägs* mukaisen luvan nojalla rautatiepalveluja harjoittavat yksityiset yksiköt, kun kyseiset luvat vastaavat direktiivin 2 artiklan 3 kohtaa.” ;

g) Lisätään liitteeseen VII ”KAUPUNKI-RAUTATIE-, RAITIOTIE-, JOHDINAUTO-TAI LINJA-AUTOPALVELUJEN HANKINTAYKSIKÖT” seuraava:

”ITÄVALTA

Yksiköitä, jotka hoitavat liikennettä *Eisenbahngesetz 1957:n (BGBl. N:o 60/1957)* ja *Kraftfahrlineingesetz 1952:n (BGBl. N:o 84/1952)* nojalla.

SUOMI

Julkiset tai yksityiset yksiköt, jotka hoitavat linja-autoliikennettä lain luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä (343/91) mukaisesti, sekä Helsingin kaupungin liikennelaitos/Helsingfors stads trafikverk, joka hoitaa yleistä metro- ja raitiovaunuliikennettä.

NORJA

Norges Statsbaner (NSB) ja *jernbaneloven av 11. juni 1993 nr 100:n (LOV 1993—06—11 100)* nojalla toimivat yksiköt.

RUOTSI

Yksiköt, jotka hoitavat kaupunkirautatie- tai raitiotiepalveluja *lagen (1978:438) om huvudmannaskap för viss kollektiv persontrafikin ja lagen (1990:1157) om järnvägssäkerheten* mukaisesti. Julkiset tai yksityiset yksiköt, jotka hoitavat johdinauto- tai linja-autopalveluja *lagen (1978:438) om huvudmannaskap för viss kollektiv persontrafikin ja lagen (1983:293) om yrkestrafikin* mukaisesti.”;

h) Lisätään liitteeseen VIII ”LENTOKENTTÄALAN HANKINTAYKSIKÖT” seuraava:

”ITÄVALTA

Austro Control GmbH
Luftfahrtgesetz 1957:n (BGBl. N:o 253/1957)
60 - 80 artiklassa määritellyt yksiköt.

SUOMI

Ilmailulaitoksen/Luftfartsverket ilmailulain (595/64) nojalla ylläpitämät lentokentät.

NORJA

Lov av 11. juni 1993 nr. 101 om luftfartn nojalla lentokenttätöimintää harjoittavat yksiköt.

RUOTSI

Julkisyhteisön *lagen (1957:297) om luftfartn* mukaisesti omistamat ja ylläpitämät lentokentät.

Yksityisten kyseisen lain mukaisen, direktiivin 2 artiklan 3 kohdan vaatimukset täyttävän luvan nojalla omistamat ja ylläpitämät lentokentät.”;

i) Lisätään liitteeseen IX ”MERI- TAI SISÄVESISATAMIEN TAI MUIDEN TERMINAALIPALVELUJEN ALALLA TOIMIVAT HANKINTAYKSIKÖT” seuraava:

”ITÄVALTA *Länderien ja/tai Gemeindeni-* en kokonaan tai osittain omistamat sisävesisatamat.

SUOMI

Lain kunnallisista satamajärjestyksistä ja liikennemaksuista (955/76) nojalla toimivat satamat.

Saimaan kanava (Saimaan kanavan hoitokunta).

NORJA

Norges Statsbaner (NSB) (Rautatieterminaalit).

Havneloven av 8. juni 1984 nr. 51:n nojalla toimivat yksiköt.

RUOTSI

Lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn, förordningen (1983:744) om trafiken på Göta kanaln mukaiset satamat ja terminaalipalvelut.”;

j) Lisätään liitteeseen X ”TELEVERKKOJEN YLLÄPITO TAI TELEPALVELUJEN TARJOAMINEN” seuraava:

”ITÄVALTA

Österreichische Post- und Telegraphenverwaltung (PTV).

SUOMI

Yksiköt, jotka toimivat direktiivin 2 artiklan 3 kohdan vaatimuksia vastaavien lupien nojalla

(teletointalain 183/87, sellaisena kuin se on muutettuna lailla 676/92, 4 §).

NORJA

Telegrafloven av 29. april 1899:n nojalla toimivat yksiköt.

RUOTSI

Yksiköt, jotka toimivat direktiivin 2 artiklan 3 kohdan vaatimuksia vastaavien lupien nojalla.”.

4. **392 L 0013:** neuvoston direktiivi 92/13/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992, vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja teletointalain alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjä koskevien yhteisön sääntöjen soveltamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 76, 23.3.1992, s. 14)

Lisätään direktiivin liitteeseen ”Kansalliset viranomaiset, joille osoitetaan 9 artiklassa tarkoitettua sovittelumenettelyä koskevat pyynnöt” seuraava:

”ITÄVALTA

Bundesministerium für wirtschaftliche Angelegenheiten

SUOMI

Kauppa- ja teollisuusministeriö/Handels- och industriministeriet

NORJA

Naerings- og energidepartementet

RUOTSI

Nämnden för offentlig upphandling”.

5. **392 L 0050:** Neuvoston direktiivi 92/50/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1992, julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EYVL N:o L 209, 24.7.1992, s. 1)

Lisätään 30 artiklan 3 kohtaan seuraava:

- ”— Itävallassa Firmenbuch, Gewerberegister, Mitgliederverzeichnisse der Landeskammer;
— Suomessa Kaupparekisteri/Handelsregistret;
— Norjassa Foretaksregisteret;

— Ruotsissa aktiebolags-, handels- eller föreningsregistren.”.

F. HENKINEN OMAISUUS JA TUOTEVASTUUS

I Patentit

392 R 1768: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1768/92, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1992, lääkkeiden lisäsuojatodistuksen aikaansaamisesta (EYVL N:o L 182, 2.7.1992, s. 1)

a) Lisätään 3 artiklan b alakohtaan seuraava:

”Sovellettaessa 19 artiklan 1 kohdan säännöksiä Itävallan, Norjan, Ruotsin tai Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisesti myönnettyä lupaa saattaa tuote markkinoille pidetään joko direktiivin 65/65/ETY tai direktiivin 81/851/ETY mukaisesti myönnettynä lupana.”;

b) Korvataan 19 artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Jokaiselle tuotteelle, jota liittymispäivänä suojaa voimassa oleva patentti ja jolle annettu ensimmäinen lupa saattaa se lääkkeenä markkinoille yhteisössä tai Itävallan, Norjan, Ruotsin tai Suomen alueella on saatu tammikuun 1 päivän 1985 jälkeen, voidaan antaa todistus.

Norjassa, Saksassa, Suomessa ja Tanskassa annettavissa todistuksissa 1 päivä tammikuuta 1985 korvataan 1 päivällä tammikuuta 1988.

Belgiassa, Italiassa ja Itävallassa annettavissa todistuksissa 1 päivä tammikuuta 1985 korvataan 1 päivällä tammikuuta 1982.”;

c) Lisätään 20 artiklaan seuraava:

”Itävallan, Norjan, Ruotsin ja Suomen osalta tätä asetusta ei sovelleta todistuksiin, jotka on annettu kyseisten maiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ennen liittymispäivää.”.

II Puolijohdetuotteet

390 D 0510: Ensimmäinen neuvoston päätös 90/510/ETY, tehty 9 päivänä lokakuuta 1990,

puolijohdetuotteiden piirimallien oikeudellisen suojan ulottamisesta koskemaan eräistä maista ja eräiltä alueilta olevia henkilöitä (EYVL N:o L 285, 17.10.1990, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 D 0017:** neuvoston päätös 93/17/ETY, tehty 21 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 11, 19.1.1993, s. 22)

Poistetaan liitteestä viittaukset Itävaltaan, Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen.

XII ENERGIA

1. 358 X 1101 P 0534: Euratomin neuvosto: Euratomin hankintakeskuksen perussääntö (EYVL N:o 27, 6.12.1958, s. 534/58), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **373 D 0045:** neuvoston päätös 73/45/Euratom, tehty 8 päivänä maaliskuuta 1973 (EYVL N:o L 83, 30.3.1973, s. 20)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan V artiklan 1 ja 2 kohta seuraavasti:

”1. Hankintakeskuksen pääoma on 4 416 000 Euroopan laskentayksikköä.

2. Pääoma jakaantuu seuraavan asteikon mukaan:

Belgia	4,34 %
Tanska	2,17 %
Saksa	15,21 %
Kreikka	4,34 %
Espanja	9,42 %
Ranska	15,21 %
Irlanti	0,72 %

Italia	15,21 %
Luxemburg	0,72 %
Alankomaat	4,34 %
Norja	0,72 %
Itävalta	2,17 %
Portugali	4,34 %
Suomi	2,17 %
Ruotsi	4,34 %
Yhdistynyt kuningaskunta	15,21 %”;

b) Korvataan X artiklan 1 ja 2 kohta seuraavasti:

”1. Muodostetaan hankintakeskuksen neuvoo-antava komitea, jossa on 52 jäsentä.

2. Komitean paikat jakautuvat jäsenvaltioiden kansalaisten kesken seuraavasti:

Belgia	3 jäsentä
Tanska	2 jäsentä
Saksa	6 jäsentä
Kreikka	3 jäsentä
Espanja	5 jäsentä
Ranska	6 jäsentä
Irlanti	1 jäsen
Italia	6 jäsentä
Luxemburg	—
Alankomaat	3 jäsentä
Norja	1 jäsen
Itävalta	2 jäsentä
Portugali	3 jäsentä
Suomi	2 jäsentä
Ruotsi	3 jäsentä
Yhdistynyt kuningaskunta	6 jäsentä.”.

2. **372 D 0443:** Komission päätös 72/443/EHTY, tehty 22 päivänä joulukuuta 1972, hiilen myynnin yhtenäistämisestä yhteismarkkinoilla (EYVL N:o L 297, 30.12.1972, s. 45), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **386 S 2526:** komission päätös 2526/86/EHTY, tehty 31 päivänä heinäkuuta 1986 (EYVL N:o L 222, 8.8.1986, s. 8)

Lisätään 3 artiklaan k alakohdan jälkeen seuraava:

- ”l) Itävalta;
- m) Suomi;
- n) Norja;
- o) Ruotsi.”.

79/607/ETY, tehty 30 päivänä toukokuuta 1979 (EYVL N:o L 170, 9.7.1979, s. 1)

— **380 D 0983:** komission päätös 80/983/ETY, tehty 4 päivänä syyskuuta 1980 (EYVL N:o L 281, 25.10.1980, s. 26)

— **381 D 0883:** komission päätös 81/883/ETY, tehty 14 päivänä lokakuuta 1981 (EYVL N:o L 324, 12.11.1981, s. 19)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23).

3. 377 D 0190: Komission päätös 77/190/ETY, tehty 26 päivänä tammikuuta 1977, yhteisössä raakaöljyn ja öljytuotteiden hintojen tiedottamiseen ja neuvotteluihin sovellettavasta yhteisön menettelystä annetun direktiivin 76/491/ETY täytäntöönpanosta (EYVL N:o L 61, 5.3.1977, s. 34), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **379 D 0607:** komission päätös

a) Lisätään lisäyksessä A ”ÖLJYTUOTTEIDEN NIMITYKSET” olevaan taulukkoon seuraava:

”

Rivinumero taulukossa 4	Jäsenvaltioissa käytettävät nimitykset			
	Itävalta	Norja	Suomi	Ruotsi
I Moottoripolttoaineet				
1	Superbenzin, Superplus	Høyoktanbensin	Moottoribensiini 99	Motorbensin 98
2	Eurosuper 95	Lavoktanbensin 95, blyfri	Moottoribensiini 95, lyijytön	Motorbensin 95, blyfri
3	Normalbenzin	—	—	—
4	Diesekraftstoff	Autodiesel	Dieselöljy	Dieselolja
II Kotitalouspolttoaineet				
5	Gasöl für Heizwecke (Heizöl extra leicht)	Fyringsolja nr 1	Kevyt polttoöljy	Lätt eldningsolja
6	Heizöl leicht	—	Kevyt polttoöljy suurkiinteistö-käyttöön	Lätt eldningsolja för storfastighetsbruk
7	Heizöl mittel	Fyringsparafin	Lämmityspetroli	Fotogen för uppvärmning
III Teollisuuspolttoaineet				
8	Heizöl schwer HS 2	Tung fyringsolja	Raskas polttoöljy	Tung brännolja
9	Heizöl schwer HS 1	—	Raskas polttoöljy, vähärikkinen	Tung brännolja lågsavlig”;

”

b) Lisätään lisäyksessä B ”MOOTTORIPOLTTOAINEIDEN ERITTELY” olevaan taulukon seuraava:

	Itävalta	Norja	Suomi	Ruotsi
a) Korkeaoktaaninen benssiini	Korkeaoktaaninen benssiini Super plus			
Tiheys (15° C)	0,725—0,780	0,725—0,780	0,725—0,770	0,725—0,775
Oktaaniluku: RON	vähint. 98,0	vähint. 98,0	vähint. 99,0	vähint. 98,0
MON	vähint. 87,0	vähint. 87,0	vähint. 87,4	vähint. 87,0
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	10 400	10 400 ⁽¹⁾
Lyijypitoisuus (g/l)	enint. 0,013	enint. 0,15	enint.0,15	enint. 0,15
b) Euro-Super 95				
Tiheys (15° C)	enint. 0,780	0,730—0,780	0,725—0,770	0,725—0,780
Oktaaniluku: RON	vähint. 95,0	vähint. 95,0	vähint. 95,0	vähint. 95,0
MON	vähint. 85,0	vähint. 85,0	vähint. 85,0	vähint. 85,0
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	10 400	10 400 ⁽¹⁾
Lyijypitoisuus (g/l)	enint. 0,013	enint. 0,013	enint. 0,003	enint. 0,013
c) Tavallinen benssiini, lyijytön				
Tiheys (15° C)	0,725—0,780			
Oktaaniluku: RON	vähint. 91,0			
MON	vähint. 82,5			
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—			
Lyijypitoisuus (g/l)	enint. 0,013			
d) Dieselöljy				
Tiheys (15° C)	0,820—0,860	0,820—0,860	0,800—0,860	0,800—0,860
Setaaniluku	vähint. 49	vähint. 45	vähint. 45	vähint. 45
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	10 250	10 300 ⁽¹⁾
Rikkipitoisuus (%)	enint. 0,15	enint. 0,20	enint. 0,20	enint. 0,20

⁽¹⁾ Ei täsmennetty Ruotsin standardeissa. Esitetyt luvut ovat tavanomaiset arvot kaupan pidettyjen tuotteiden osalta”;

c) Lisätään lisäyksessä C "POLTTOAINEIDEN ERITTELY" olevaan taulukkoon seuraava:

”

	Itävalta	Norja	Suomi	Ruotsi
a) Kotitalouksien lämmityspolttoaineet				
Kaasuöljy				
Tiheys (15°C)	enint. 0,845	0,820—0,870	0,820—0,860	0,820—0,860 ⁽¹⁾
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	10 250	10 200 ⁽¹⁾
Rikkipitoisuus (%)	enint. 0,10	enint. 0,2	≤ 0,2	enint. 0,2
Jähmepiste (°C)	—8	—8	≤ 15	enint. —6
Kevyt polttoöljy				
Tiheys (15°C)	0,900—0,935	—	0,840—0,890	0,880—0,920 ⁽¹⁾
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	10 140	10 000 ⁽¹⁾
Rikkipitoisuus (%)	0,20	—	< 0,2	enint. 0,8
Jähmepiste (°C)	—15	—	≤ —2	enint. 5
Keskiraskas polttoöljy				
Tiheys (15°C)	0,900—0,980			
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—			
Rikkipitoisuus (%)	0,60			
Jähmepiste (°C)	0			
Paloöljy				
Tiheys (15°C)	—	0,780—0,815	0,775—0,840	enint. 0,830
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	10 300	10 350 ⁽¹⁾
b) Teollisuuspolttaineet				
<u>Korkea rikkipitoisuus</u>				
Tiheys (15°C)	0,970—1,030	—	< 1,040	(1)
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	9 460	
Rikkipitoisuus (%)	enint. 2,00	enint. 2,5	< 2,7	—
<u>Alhainen rikkipitoisuus</u>				
Tiheys (15°C)	0,970—1,030	—	0,910—0,990	0,920—0,960 ⁽¹⁾
Lämpöarvo (Kcal/kg)	—	—	9 670	9 900 ⁽¹⁾
Rikkipitoisuus (%)	enint. 1,00	enint. 1,0	< 1,0	enint. 0,8 (04)

⁽¹⁾ Ei täsmennetty Ruotsin standardeissa. Esitetyt luvut ovat tavanomaiset arvot kaupan pidettyjen tuotteiden osalta”;

4. **390 L 0377:** Neuvoston direktiivi 90/377/ETY, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1990, yhteisön menettelyn toteuttamiseksi kaasusta ja sähköstä teollisilta käyttäjiltä perittävien hintojen avoimuuden takaamiseksi (EYVL N:o L 185, 17.7.1990, s. 16), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0087:** komission direktiivi 93/87/ETY, annettu 22 päivänä lokakuuta 1993 (EYVL N:o L 277, 10.11.1993, s. 32)

a) Lisätään liitteessä I olevaan 11 kohtaan seuraava:

”— Itävalta: Wien”
 ”— Suomi: koko maa”
 ”— Ruotsi: koko maa”;

b) Lisätään liitteessä I olevaan I.2 kohtaan seuraava:

”— Itävalta: Ylä-Itävalta, Tirol, Wien,”
 ”— Norja: koko maa,”
 ”— Suomi: koko maa,”
 ”— Ruotsi: koko maa,”.

5. **390 L 0547:** Neuvoston direktiivi 90/547/ETY, annettu 29 päivänä lokakuuta 1990, runkoverkkojen kautta tapahtuvasta sähkönsiirrosta (EYVL N:o L 313, 13.11.1990, s. 30)

Lisätään liitteeseen seuraava:

”Itävalta	Österreichische Elektrizitätswirtschaft AG	Suurjänniteverkko
	Tiroler Wasserkraftwerke AG	Suurjänniteverkko
	Vorarlberger Kraftwerke AG	Suurjänniteverkko
	Vorarlberger Illwerke AG	Suurjänniteverkko”
”Norja	Statnett SF	Suurjänniteverkko”
”Suomi	Imatran Voima Oy/ IVO Voimansiirto Oy	Suurjänniteverkko
	Teollisuuden Voimansiirto Oy	Suurjänniteverkko”
”Ruotsi	Affärsverket svenska kraftnät	Suurjänniteverkko”.

6. **391 L 0296:** Neuvoston direktiivi 91/296/ETY, annettu 31 päivänä toukokuuta 1991, verkkojen kautta tapahtuvasta maakaasun siirrosta (EYVL N:o L 147, 12.6.1991, s. 37)

Lisätään liitteeseen seuraava:

”Itävalta	ÖMV Aktiengesellschaft	Korkeapaineinen verkko”
”Suomi	Neste Oy	Korkeapaineinen verkko”
”Ruotsi	Vattenfall Naturgas AB Sydgas AB	Korkeapaineinen verkko Korkeapaineinen verkko”.

7. **392 D 0167:** Komission päätös 92/167/ETY, tehty 4 päivänä maaliskuuta 1992, runkoverkkojen välisen sähkönsiirron asian-
 tuntijoiden komitean perustamisesta (EYVL N:o L 74, 20.3.1992, s. 43)

Korvataan 4 artikla seuraavasti:

"4 artikla

Kokoonpano

1. Komiteassa on 21 jäsentä:

— kuusitoista yhteisössä toimivien suurjänniteverkkojen edustajaa (yksi edustaja jäsenvaltiota kohti),

— kolme itsenäistä asiantuntijaa, joiden ammatillinen kokemus ja pätevyys yhteisön sähkönsiirrossa on laajalti tunnustettu,

— yksi Eurelectricin edustaja,

— yksi komission edustaja.

2. Komissio nimittää komitean jäsenet. Kuusitoista verkkojen edustajaa ja Eurelectricin edustaja nimitetään asianomaisten piirien kuulemisen jälkeen luettelon perusteella, jossa on vähintään kaksi ehdokasta kutakin paikkaa kohti.”;

XIII TULLIT JA VÄLILLINEN VEROTUS

A. TULLIT

**I TULLIKOODEKSIN TEKNISET
MUKAUTUKSET JA SEN
SOVELTAMISTA KOSKEVAT
SÄÄNNÖKSET**

a) Tullikoodeksi

392 R 2913: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, annettu 12 päivänä lokakuuta 1992, yhteisön tullikoodeksista (EYVL N:o L 302, 19.10.1992, s. 1)

a) Korvataan 3 artiklan 1 kohta seuraavalla:

”Yhteisön tullialueeseen kuuluu:

— Belgian kuningaskunnan alue,

— Tanskan kuningaskunnan alue, lukuun ottamatta Färsaaria ja Grönlantia,

— Saksan liittotasavallan alue, lukuun ottamatta Helgolandin saarta ja Büsingenin aluetta (23 päivänä marraskuuta 1964 Saksan liittotasavallan ja Sveitsin valaliiton välillä tehty sopimus),

— Espanjan kuningaskunnan alue, lukuun ottamatta Ceutaa ja Melillaa,

— Ranskan tasavallan alue, lukuun ottamatta merentakaisia alueita ja 'collectivités territoriales',

— Helleenien tasavallan alue,

— Irlannin alue,

— Italian tasavallan alue, lukuun ottamatta Livignon ja Campione d'Italian kuntia sekä Luganojärven kansallista vesialuetta, joka sijaitsee Ponte Tresaan ja Porto Ceresion välisen alueen rannan ja valtiollisen rajan välillä,

— Luxemburgin suurherttuakunnan alue,

— Alankomaiden kuningaskunnan alue,

— Norjan kuningaskunnan alue, lukuun ottamatta Svalbardia,

— Itävallan tasavallan alue,

— Portugalin tasavallan alue,

— Suomen tasavallan alue, mukaan lukien Ahvenanmaa, jos ilmoitus on tehty EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohdan mukaisesti,

— Ruotsin kuningaskunnan alue,

— Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan alue sekä Kanarialisaaret ja Mansaari.”;

b) Kumotaan 3 artiklan 2 kohdan a alakohdta.

b) Soveltamista koskevat säännökset

393 R 2454: Komission asetus (ETY) N:o 2454/93, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1993, tietyistä yhteisön tullikoodeksista annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 sovelta-

mista koskevista säännöksistä (EYVL N:o L 253, 11.10.1993, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

- **393 R 3665:** komission asetus (EY) N:o 3665/93, annettu 21 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 335, 31.12.1993, s. 1)

1. Korvataan 26 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta seuraavasti:

”Aitoustodistus koskee viinirypäleitä, viskiä ja tupakkaa, alkuperänimitystodistus koskee viiniä ja laatutodistus natriumnitraattia.”.

2. Asetuksen 26 artiklan alla olevassa taulukossa

a) poistetaan järjestysnumero 2:n alla lueteltujen tavaroiden osalta seuraavat:

”Itävalta” sarakkeessa 5

”Agrarmarkt Austria AMA” sarakkeessa 6

”Wien” sarakkeessa 7

b) poistetaan järjestysnumero 5.

3. Korvataan 27 artiklan 2 kohdan toinen luetelmakohta seuraavasti:

”— edellä 26 artiklassa tarkoitettussa taulukossa järjestysnumeron 4 alla lueteltujen tavaroiden osalta, keltareunainen valkoinen paperi, joka painaa vähintään 40 grammaa neliömetriltä;”.

4. Korvataan 29 artiklan 1 kohdan kolmas luetelmakohta seuraavasti:

”— kuusi kuukautta taulukossa järjestysnumeron 7 alla lueteltujen tavaroiden osalta;”.

5. Lisätään 62 artiklan kolmannessa kohdassa sanojen ”emitido a posteriori” jälkeen seuraava:

”— annettu jälkikäteen/utfärdat i efterhand

— utstedt i etterhånd

— utfärdat i efterhand”.

6. Poistetaan 75 artiklan 1 kohdan c alakohdasta seuraava:

”Itävallan, Suomen, Norjan, Ruotsin tai”.

7. Korvataan 80 artikla seuraavasti:

”80 artikla

Tässä jaksossa tarkoitettuja alkuperätuotteita voidaan tuoda yhteisöön 66 artiklassa tarkoitettuun tullietuuteen esittämällä etuuden saavan viejään toimivaltaisten viranomaisten antaman alkuperätodistuksen lomakkeen A perusteella Sveitsin tulliviranomaisten antama alkuperätodistus lomake A, jos 75 artiklassa vahvistetut edellytykset on täytetty ja jos Sveitsi avustaa yhteisöä sallimalla sen tulliviranomaisten tarkastaa annettujen todistusten lomakkeiden A aitous ja oikeellisuus. Jäljempänä 95 artiklassa säädettyä tarkastusmenettelyä sovelletaan soveltuvin osin. Mainitun 95 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä määräaikaa pidennetään kahdeksaan kuukautteen.”.

8. Korvataan 96 artikla seuraavasti:

”96 artikla

Edellä olevan 75 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja 80 artiklan säännöksiä sovelletaan ainoastaan sikäli kuin Sveitsi soveltaa edellä mainittuja vastaavia säännöksiä tietyille kehitysmaiden alkuperätuotteille myöntämiensä tullietuuksien puitteissa.”.

9. Lisätään 107 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— annettu jälkikäteen/utfärdat i efterhand

— utstedt i etterhånd

— utfärdat i efterhand”.

10. Lisätään 108 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— KAKSOISKAPPALE/DUPLIKAT

— DUPLIKAT

— DUPLIKAT”.

11. Korvataan 163 artiklan 2 kohta seuraavasti:

”Yhteisön tullialueelle tuotujen ja tämän alueen toisessa osassa sijaitsevaan määräraikkaan Bulgarian tai entisen Jugoslavian alueen kautta, sellaisena kuin Jugoslavian alue oli 1 päivänä tammikuuta 1991, taikka Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Sveitsin, Tšekin, Unkarin, Valko-Venäjän, Venäjän tai Viron alueen kautta kuljetettujen tavaroiden tullausarvo määräytyy ottamalla huomioon paikka, jossa tavara ensimmäisen kerran tuotiin yhteisön tullialueelle, jos tavarat kuljetaan suoraan tavanomaista reittiä näiden alueiden kautta määräraikkaan.”.

12. Korvataan 163 artiklan 4 kohta seuraavalla:

”Tämän artiklan 2 ja 3 kohtaa sovelletaan myös, jos tavarat on purettu, uudelleenlastattu tai väliaikaisesti pysäytetty Bulgarian tai entisen Jugoslavian alueella, sellaisena kuin Jugoslavian alue oli 1 päivänä tammikuuta 1991, taikka Latvian, Liettuan, Puolan, Romanian, Slovakian, Sveitsin, Tšekin, Unkarin, Valko-Venäjän, Venäjän tai Viron alueella ainoastaan niiden kuljetukseen liittyvistä syistä.”.

13. Lisätään 280 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— Yksinkertaistettu vienti/Förenklad export

— Forenklet utførsel

— Förenklad export”.

14. Lisätään 298 artiklan 2 kohdassa olevan luettelukohdan ”104 kohdassa” alle seuraava:

”— TIETTY KÄYTTÖTARKOITUS: SIIRRONSAAJAN KÄYTTÖÖN ASETETTAVIA TAVAROITA (ASETUS (ETY) N:o 2454/93, 298 ARTIKLA)/SÄRSKILT ÄNDAMÅL: VARORNA SKALL STÄLLAS TILL MOTTAGARENS FÖRFOGANDE (ARTIKEL 298/FÖRORDNING (EEG) Nr 2454/93)

— SLUTTBRUK: VARER SOM SKAL STILLES TIL RÅDIGHET FOR DEN DISPOSISJONSBERETTIGEDE (FORORDNING (EØF) Nr 2454/93, ARTIKKEL 298)

— SÄRSKILT ÄNDAMÅL: VARORNA

SKALL STÄLLAS TILL MOTTAGARENS FÖRFOGANDE (ARTIKEL 298/FÖRORDNING (EEG) Nr 2454/93)”.

15. Lisätään 299 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— TIETTY KÄYTTÖTARKOITUS/
SÄRSKILT ÄNDAMÅL
— SLUTTBRUK
— SÄRSKILT ÄNDAMÅL”.

16. Lisätään 303 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— TIETTY KÄYTTÖTARKOITUS: VIETÄVIKSI TARKOITETTUA TAVAROITA (ASETUS (ETY) N:o 2454/93, 303 ARTIKLA: EI SOVELLETA VALUUTTOJEN TASAUSMAKSUA EIKÄ MAATALOUSTUKEA)/SÄRSKILT ÄNDAMÅL: VAROR AVSEDDA FÖR EXPORT (ARTIKEL 303/FÖRORDNING (EEG) Nr 2454/93 MONETÄRA UTJÄMNINGSBELOPP OCH JORDBRUKSBIDRAG UTESLUTNA)

— SLUTTBRUK: VARER BESTEMT FOR UTFØRSEL (FORORDNING (EØF) Nr 2454/93, ARTIKKEL 303 ANVENDELSE AV MONETÆRE UTJEVNINGSBELOP OG TILBAKEBETALINGER I LANDBRUKSEKTOREN ER UTELUKKET)

— SÄRSKILT ÄNDAMÅL: VAROR AVSEDDA FÖR EXPORT (ARTIKEL 303/FÖRORDNING (EEG) Nr 2454/93 MONETÄRA UTJÄMNINGSBELOPP OCH JORDBRUKSBIDRAG UTESLUTNA)”.

17. Lisätään 318 artiklaan seuraava:

”— Annettu jälkikäteen/Utfärdat i efterhand

— Utstedt i etterhånd

— Utfärdat i efterhand”.

18. Lisätään 335 artiklan 2 kohdan kolmannen alakohtaan seuraava:

”— Ote/utdrag

— Utdrag

— Utdrag”.

19. Lisätään 361 artiklan 2 kohdassa sanojen ”- toepassing van artikel 361, punt 2, van Verordening (EEG) nr. 2454/93,” jälkeen seuraava:

”— asetuksen (ETY) N:o 2454/93 361 artiklan 2 kohtaa sovellettu/tillämpning av artikel 361.2 i förordning (EEG) nr 2454/93

— anvendelse av Artikkelen 361, nr. 2 i forordning (EØF) Nr 2454/93

— tillämpning av artikel 361.2 i förordning (EEG) nr 2454/93”.

20. Lisätään 371 artiklassa sanojen ”BE- PERKTE GELDIGHEID — TOEPASSING VAN ARTIKEL 371 VAN VERORDENING (EEG) Nr. 2454/93,” jälkeen seuraava:

”— VOIMASSA RAJOITETUSTI: ASETUKSEN (ETY) N:o 2454/93 371 ARTIKLAA SOVELLETTU/BEGRÄNSAD GILTIGHET — TILLÄMPNING AV ARTIKEL 371, FÖRORDNING (EEG) Nr 2454/93

— BEGRENSET GYLDIGHET: ANVENDELSE AV FORORDNING (EØF) NR 2454/93 ARTIKKEL 371

— BEGRÄNSAD GILTIGHET — TILLÄMPNING AV ARTIKEL 371 FÖRORDNING (EEG) Nr 2454/93”.

21. Lisätään 392 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Yksinkertaistettu menettely/Förenklat förfarande

— Forenklet prosedyre

— Förenklat förfarande”.

22. Lisätään 393 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Vapautettu allekirjoituksesta/Befriad från underskrift

— Fritatt for underskrift

— Befriad från underskrift”.

23. Lisätään 402 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— Yksinkertaistettu menettely/Förenklat förfarande

— Forenklet prosedyre

— Förenklat förfarande”.

24. Lisätään 404 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Vapautettu allekirjoituksesta/Befriad från underskrift

— Fritatt for underskrift

— Befriad från underskrift”.

25. Lisätään 464 artiklassa sanojen ”Verlaten van de Gemeenschap aan beperkingen onderworpen,” jälkeen seuraava:

”— Vienti yhteisöstä rajoitusten alaista/Export från Gemenskapen underkastad restriktioner

— Utførsel fra Fellesskapet underlagt restriksjoner

— Export från Gemenskapen underkastad restriktioner”.

26. Lisätään artiklassa 464 olevien sanojen ”Verlaten van de Gemeenschap aan belastingheffing onderworpen” jälkeen seuraava:

”— Vienti yhteisöstä maksujen alaista/Export från Gemenskapen underkastad avgifter

— Utførsel fra Fellesskapet betinget av avgiftsbetaling

— Export från Gemenskapen underkastad avgifter”.

27. Lisätään 481 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— tavaroita ei kuljeteta passitusmenettelyssä/varor ej under transitering

— varer ikke underlagt en transitteringsprosedyre

— varor ej under transitering”.

28. Lisätään 485 artiklan 4 kohtaan seuraava:

”— Ote valvontakappaleesta: ..... (numero, päiväys, toimipaikka ja antomaa/Utdrag ur kontroll exemplar: ..... (nummer och datum samt utfärdande kontor och land)

— Utdrag av kontrolleksemplar: ..... (nummer, dato, utstedende kontor og land)

— Utdrag ur kontroll exemplar: ..... (nummer och datum samt utfärdande kontor och land)”.

29. Lisätään 485 artiklan 5 kohtaan seuraava:

”— annettuja otteita .... (lukumäärä) — kopiot oheisina/.... (antal) utfärdade utdrag — kopior bifogas

— .... (antall) utstedte utdrag, kopier vedlagt

— .... (antal) utfärdade utdrag — kopior bifogas”.

30. Lisätään 486 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Annettu jälkikäteen/Utfärdat i efterhand

— Utstedt i etterhånd

— Utfärdat i efterhand”.

31. Lisätään 492 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— Yksinkertaistettu menettely/Förenklat förfarande

— Forenklet prosedyre

— Förenklat förfarande”.

32. Lisätään 494 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Vapautettu allekirjoituksesta/Befriad från underskrift

— Fritatt for underskrift

— Befriad från underskrift”.

33. Lisätään 522 artiklan 4 kohtaan seuraava:

”— TK-tavaroita/VH-varor

— NB-varer

— VH-varor”.

34. Lisätään 601 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— KAKSOISKAPPALE/DUPLIKAT

— DUPLIKAT

— DUPLIKAT”.

35. Lisätään 610 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— SJ/S-tavaroita/AF/S-varor

— IB/S-varer

— AF/S-varor”.

36. Lisätään 610 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Kauppapolitiikka/Handelspolitik

— Handelspolitikk

— Handelspolitik”.

37. Lisätään 644 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— SJ/T-tavaroita/AF/R-varor

— IB/R-varer

— AF/R-varor”.

38. Lisätään 711 artiklaan seuraava:

”— VM-tavaroita/TI varor

— MI-varer

— TI-varor”.

39. Lisätään 778 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— KAKSOISKAPPALE/DUPLIKAT

— DUPLIKAT

— DUPLIKAT”.

40. Lisätään 818 artiklan 4 kohtaan seuraava:

”— TK-tavaroita/VH-varor

— NB-varer

— VH-varor”.

41. Lisätään 849 artiklan 2 kohtaan seuraava:

”— Vietäessä ei myönnetty vientitukea eikä muita määriä/Inga bidrag eller andra belopp har beviljats vid exporten

— Ingen tilbakebetalinger eller andre beløp gitt ved utførselen

— Inga bidrag eller andra beløpp har beviljats vid exporten”.

42. Lisätään 849 artiklan 3 kohtaan seuraava:

”— Vientituki ja muut vietäessä maksetut määrät maksettu takaisin .... (määrä) osalta/De vid exporten beviljade bidragen eller andra belopp har betalats tillbaka för .... (kvantitet)

— Tilbakebetalinger og andre beløp gitt ved utførselen er betalt for .... (mengde)

— De vid exporten beviljade bidragen eller andra beløpp har betalats tillbaka för .... (kvantitet)”.

43. Lisätään 849 artiklan 3 kohtaan sanan ”tai” jälkeen seuraavat:

”— Oikeus vientitukeen tai muihin vietäessä maksettuihin määriin peruutettu .... (määrä) osalta/Rätt till utbetalning av bidragen och andra beløpp vid exporten har annullerats för .... (kvantitet)

— Rett til tilbakebetalinger eller utbetaling av refusjoner eller andre beløp ved utførselen er opphevet for .... (mengde)

— Rätt till utbetalning av bidragen och andra beløpp vid exporten har annullerats för .... (kvantitet)”.

44. Lisätään 855 artiklaan seuraava:

”— KAKSOISKAPPALE/DUPLIKAT

— DUPLIKAT

— DUPLIKAT”.

45. Lisätään 882 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”— Yhteisön tullikoodeksin 185 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaista palautustavaraa/Returvaror enligt artikel 185.2 b i gemenskapens tullkod

— Returvarer i henhold til artikkel 185 nr. 2 bokstav b i Fellesskapets tollkodeks

— Returvaror enligt artikel 185.2 b i gemenskapens tullkodex”.

46. Muutetaan liite 1 seuraavasti:

Lisätään sitovan tarifiennakkotietolomakkeen 4 ja 5 kappaleen kohtaan ”13 Kieli” seuraava:

”FI”, ”NO”, ”SE”.

47. Muutetaan liite 6 seuraavasti:

Korvataan lomake ”SUOMALAISEN VODKAN AITOUSTODISTUS” seuraavalla:

”Kumottu”.

48. Muutetaan liite 6 A seuraavasti:

Korvataan lomake ”RUOTSALAISEN VODKAN AITOUSTODISTUS” seuraavalla:

”Kumottu”.

49. Muutetaan liite 17 seuraavasti:

a) Korvataan lomakkeen A takana olevien

englanninkielisten huomautusten I huomautuksen 1 kohdassa olevat neljä saraketta, jotka

alkavat sanalla "Australia*" ja päättyvät sanoihin "United Kingdom" seuraavalla:

"Australia*	European Community:	
Canada	Austria	Italy
Japan	Belgium	Luxembourg
New Zealand	Denmark	Netherlands
Switzerland	Finland	Norway
United States of America	France	Portugal
	Germany	Spain
	Greece	Sweden
	Ireland	United Kingdom"

b) Korvataan lomakkeen A takana olevien ranskankielisten huomautusten I huomautuksen 1 kohdassa olevat neljä saraketta, jotka

alkavat sanalla "Australie*" ja päättyvät saanaan "Royaume-Uni", seuraavalla:

"Australie*	Communauté européenne:	
Canada	Autriche	Irlande
États-Unis d'Amérique	Allemagne	Italie
Japan	Belgique	Luxembourg
Nouvelle-Zélande	Danemark	Norvège
Suisse	Espagne	Pays-Bas
	Finlande	Portugal
	France	Royaume-Uni
	Grèce	Suède"

c) Korvataan lomakkeen A takana olevien englanninkielisten huomautusten III huomautuksen b kohdan 3 alakohta seuraavalla:

"Japon, Suisse et Communauté européenne: il y a lieu d'inscrire dans la case 8 la lettre "W" suivie de la position tarifaire occupée par le produit exporté dans la Nomenclature du Conseil de coopération douanière (système harmonisé) (exemple: "W"96.18)".

"Japan, Switzerland and the European Community enter the letter "W" in box 8 followed by the Customs Cooperation Council Nomenclature (harmonized system) heading of the exported product (example: "W"96.18)";

50. Muutetaan liite 18 seuraavasti:

d) Korvataan lomakkeen A takana olevien ranskankielisten huomautusten III huomautuksen b kohdan 3 alakohta seuraavalla:

a) Korvataan lomakkeessa APR olevan 2 osan englanninkielisten huomautusten 1 huomautuksen ensimmäinen kohta seuraavalla:

"Switzerland	European Community:	
	Austria	Italy
	Belgium	Luxembourg
	Denmark	Netherlands
	Finland	Norway
	France	Portugal
	Germany	Spain
	Greece	Sweden
	Ireland	United Kingdom"

b) Korvataan lomakkeessa APR olevan 2 mautuksen ensimmäinen kohta seuraavalla:
osan ranskankielisten huomautusten 1 huo-

”Suisse

Communauté européenne:

Autriche
Allemagne
Belgique
Danemark
Espagne
Finlande
France
Grèce

Irlande
Italie
Luxembourg
Norvège
Pays-Bas
Portugal
Royaume-Uni
Suède”

51. Muutetaan liite 25 lisäämällä seuraava:

"IX LUETTELO (Norja)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA						
Albania	kaikki lentoasemat	49	44	53	37	
Armenia	kaikki lentoasemat	78	85	79	80	
Valko-Venäjä	kaikki lentoasemat	48	55	46	48	
Bosnia-Herzegovina	kaikki lentoasemat	42	46	45	38	
Bulgaria	kaikki lentoasemat	50	55	52	47	
Kroatia	kaikki lentoasemat	23	23	21	19	
Kypros	ks. Aasia					
Viro	kaikki lentoasemat	31	42	30	38	
Färsaaret	kaikki lentoasemat	50	34	45	37	
Tšekin tasavalta	Brno Praha	17 8	19 9	18 9	15 4	
Slovakian tasavalta	Bratislava Kosice	0 33	0 38	0 36	0 31	
Georgia	kaikki lentoasemat	74	83	76	76	
Gibraltar	kaikki lentoasemat	0	0	0	0	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Unkari	kaikki lentoasemat	28	32	30	26	
Islanti	kaikki lentoasemat	79	37	74	74	
Latvia	kaikki lentoasemat	29	40	30	32	
Liettua	kaikki lentoasemat	28	38	30	27	
Makedonia (entinen Jugoslavian tasavalta)	kaikki lentoasemat	58	45	44	38	
Malta	kaikki lentoasemat	4	4	4	3	
Moldova	kaikki lentoasemat	52	59	53	76	
Montenegro	kaikki lentoasemat	36	40	39	34	
Puola	Krakova,	47	56	51	43	
	Bydgoszcz, Gdansk, Rzeszów, Wrocław,	27	36	29	24	
	Szczecin (Stettin) Varsova	36	45	39	34	
Romania	Bukarest	50	56	53	48	
	kaikki muut lentoasemat	43	49	46	41	
Venäjä	Gorki, Kuibyšev, Perm,	78	85	78	81	
	Rostov, Volgograd	10	12	10	12	
	Pietari	60	71	59	68	
	Moskova, Orel					
	Voronetš,					
	Irkutsk, Kerensk,	80	82	78	81	
Krasnojarsk, Novosibirsk Habarovsk, Vladivostok Omsk, Sverdlovsk	80	83	81	81		

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA					
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM		
1	2	3	4	5	6	7	
1. EUROOPPA (jatkoa)							
Serbia	kaikki lentoasemat	33	37	37	31		
Slovenia	kaikki lentoasemat	16	17	17	14		
Sveitsi	Basel Bern Geneve Zürich	0 4 4 1	0 5 4 11	0 5 5 2	0 4 3 1		
(Euroopanpuoleinen) Turkki	kaikki lentoasemat	8	8	8	2		
(Aasianpuoleinen) Turkki	Adana, Afyon, Antalya, Erläzig, Gaziantep, Iskenderun, Kastamonu, Konya, Malatya, Samsun, Trébizonde (Trabson)	27	30	28	27		
	Agri, Diyarbakir, Erzurum, Kars, Van	37	37	39	38		
	Akhisar, Ankara, Balikesir, Bandirma, Bursa, Kütahya, Zonguldak	18	20	19	18		
Ukraina	Kiova Lvov, Odessa, Simferopol	56 65	67 72	59 67	57 64		

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA						
Algeria	Alger Annaba, Constantine El Golea	10 9 31	10 9 32	11 9 33	9 9 29	
Angola	kaikki lentoasemat	62	66	63	59	
Benin	kaikki lentoasemat	55	55	57	51	
Botswana	kaikki lentoasemat	69	70	70	67	
Burkina Faso	kaikki lentoasemat	53	49	55	53	
Burundi	kaikki lentoasemat	52	53	53	50	
Kamerun	kaikki lentoasemat	54	55	56	51	
Kap Verden tasavalta	kaikki lentoasemat	25	24	26	23	
Keski-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	54	56	55	51	
Tšad	kaikki lentoasemat	53	49	55	53	
Komorit	kaikki lentoasemat	61	62	62	60	
Kongo	kaikki lentoasemat	59	60	61	57	
Norsunluurannikko	kaikki lentoasemat	55	55	57	51	
Djibouti	kaikki lentoasemat	44	46	45	42	
Egypti	kaikki lentoasemat	19	20	20	19	
Päiväntasaajan Guinea	kaikki lentoasemat	49	48	51	48	
Etiopia	kaikki lentoasemat	44	46	45	42	
Gabon	kaikki lentoasemat	54	55	56	51	
Gambia	kaikki lentoasemat	25	24	26	23	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Ghana	kaikki lentoasemat	55	55	57	51	
Guinea	kaikki lentoasemat	49	48	51	45	
Guinea-Bissau	kaikki lentoasemat	49	48	51	45	
Kenia	kaikki lentoasemat	42	54	54	51	
Lesotho	kaikki lentoasemat	69	70	70	67	
Liberia	kaikki lentoasemat	49	48	51	48	
Libya	Benghazi, Tripoli Sebha	15 26	13 27	16 27	14 24	
Madagaskar	kaikki lentoasemat	61	62	62	60	
Malawi	kaikki lentoasemat	42	54	54	51	
Mali	kaikki lentoasemat	53	49	55	53	
Mauritania	kaikki lentoasemat	25	24	26	23	
Mauritius	kaikki lentoasemat	61	62	62	60	
Marokko	Tanger, Tetuan muut lentoasemat	0 9	0 9	0 10	0 10	
Mosambik	kaikki lentoasemat	61	62	62	60	
Namibia	kaikki lentoasemat	69	70	70	67	
Niger	kaikki lentoasemat	53	49	55	53	
Nigeria	kaikki lentoasemat	55	55	57	51	
Ruanda	kaikki lentoasemat	52	53	53	50	
São Tome ja Principe	kaikki lentoasemat	49	48	51	48	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLOLENTOSEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Senegal	kaikki lentoasemat	54	55	56	51	
Seychellit	kaikki lentoasemat	25	24	26	23	
Sierra Leone	kaikki lentoasemat	49	48	51	45	
Somalia	kaikki lentoasemat	42	54	54	51	
Etelä-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	69	70	70	67	
Saint Helena	kaikki lentoasemat	49	48	51	48	
Sudan	kaikki lentoasemat	38	40	39	37	
Swazimaa	kaikki lentoasemat	69	70	70	67	
Tansania	kaikki lentoasemat	42	54	54	51	
Togo	kaikki lentoasemat	55	55	57	51	
Tunisia	Djerba Tunis	10	10	10	9	
Uganda	kaikki lentoasemat	52	53	53	50	
Zaire	kaikki lentoasemat	59	60	61	57	
Sambia	kaikki lentoasemat	61	62	62	60	
Zimbabwe	kaikki lentoasemat	61	62	62	60	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKKA						
I. POHJOIS-AMERIKKA						
Kanada	Edmonton, Vancouver, Winnipeg	87	85	87	87	
	Halifax, Montreal, Ottawa, Quebec, Toronto	78	74	79	75	
Grönlanti	kaikki lentoasemat	87	79	86	81	
Amerikan yhdysvallat	Akron, Albany, Atlanta, Baltimore, Boston, Buffalo, Charleston, Chicago, Cincinnati, Columbus, Detroit, Indianapolis, Jacksonville, Kansas City, New Orleans, Lexington, Louisville, Memphis, Milwaukee, Minneapolis, Nashville, New York, Philadelphia, Pittsburgh, St Louis, Washington	77	73	78	72	
	Albuquerque, Austin, Billings, Dallas, Denver, Houston, Las Vegas, Los Angeles, Oklahoma, Phoenix, Portland, Salt Lake City, San Francisco, Seattle	65	62	65	62	
	Anchorage, Fairbanks, Juneau	90	87	90	87	
	Honolulu	90	87	90	87	
	Miami	80	77	97	75	
	Puerto Rico	78	74	95	73	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIikka (jatkoa)						
2. KESKI-AMERIikka						
Babama	kaikki lentoasemat	62	53	55	51	
Belize	kaikki lentoasemat	62	60	58	58	
Bermuda	kaikki lentoasemat	62	53	55	51	
Costa Rica	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Kuuba	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Curaçao	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Dominikaaninen tasavalta	kaikki lentoasemat	62	53	55	51	
El Salvador	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Guatemala	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Haiti	kaikki lentoasemat	62	53	55	51	
Honduras	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Jamaika	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Meksiko	kaikki lentoasemat	70	68	71	69	
Nicaragua	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Panama	kaikki lentoasemat	62	60	63	59	
Neitsytsaaret	ks. Länsi-Intia					
Länsi-Intia	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLOLENTOSEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKA (jatkoa)						
3. ETELÄ-AMERIKA						
Argentiina	kaikki lentoasemat	64	63	64	61	
Aruba	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Bolivia	kaikki lentoasemat	64	63	64	61	
Brasilia	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Chile	kaikki lentoasemat	64	63	64	61	
Kolumbia	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Ecuador	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Guyana	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Paraguay	kaikki lentoasemat	64	63	64	61	
Peru	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Surinam	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Trinidad ja Tobago	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	
Uruguay	kaikki lentoasemat	64	63	64	61	
Venezuela	kaikki lentoasemat	90	97	98	93	

IX LUEITTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA						
Afganistan	kaikki lentoasemat	85	90	87	86	
Azerbaidžan	kaikki lentoasemat	74	83	76	76	
Bahrain	kaikki lentoasemat	85	90	87	86	
Bangladesh	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Bhutan	ks. Nepal					
Brunei	ks. Malesia					
Burma	kaikki lentoasemat	85	89	87	85	
Kamputsea	kaikki lentoasemat	85	89	87	85	
Kiina	kaikki lentoasemat	88	93	89	91	
Kypros	kaikki lentoasemat	29	31	30	28	
Hong Kong	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Indonesia	kaikki lentoasemat	85	90	87	86	
Intia	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Iran	kaikki lentoasemat	78	84	80	78	
Irak	kaikki lentoasemat	78	84	81	78	
Israel	kaikki lentoasemat	31	33	32	30	
Japani	kaikki lentoasemat	90	94	91	89	
Jordania	kaikki lentoasemat	31	33	32	30	
Kazakstan	kaikki lentoasemat	80	86	83	83	
Pohjois-Korea	kaikki lentoasemat	88	93	89	91	
Etelä-Korea	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TUOLOLENTOASEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA (jatkoa)						
Kuwait	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Kirgisistan	kaikki lentoasemat	80	86	83	83	
Laos	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Libanon	kaikki lentoasemat	31	33	32	30	
Macao	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Malesia	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Malediivit	kaikki lentoasemat	87	91	88	90	
Mongolia	kaikki lentoasemat	79	83	78	82	
Muscat ja Oman	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Nepal	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Oman	ks. Muscat ja Oman					
Pakistan	kaikki lentoasemat	85	90	87	86	
Filippiinit	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Qatar	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Saudi-Arabia	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Singapore	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Sri Lanka	kaikki lentoasemat	88	92	89	85	
Syyria	kaikki lentoasemat	30	32	31	26	
Tadžikistan	kaikki lentoasemat	80	86	83	83	
Taiwan	kaikki lentoasemat	89	92	90	89	
Thaimaa	kaikki lentoasemat	85	89	87	85	

IX LUETTELO (Norja) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOSEMA	TUOLENTOASEMA				
		BERGEN	OSLO	STAVANGER	TRONDHEIM	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA (jatkoa)						
Turkki	ks. Eurooppa					
Turkmenistan	kaikki lentoasemat	80	86	83	83	
Yhdistyneet Arabiemiirikunnat	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Uzbekistan	kaikki lentoasemat	80	86	83	83	
Vietnam	kaikki lentoasemat	47	46	48	49	
Jemenin arabitasavalta	kaikki lentoasemat	85	89	87	85	
V AUSTRALIA ja OSEANIA	kaikki lentoasemat	82	84	83	82	

X LUETTELO (Ruotsi)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOASEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRKÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA						
Albania	kaikki lentoasemat	77	88	88	85	
Armenia	kaikki lentoasemat	90	95	94	94	
Valko-Venäjä	kaikki lentoasemat	72	86	33	80	
Bosnia-Herzegovina	kaikki lentoasemat	48	60	87	80	
Bulgaria	kaikki lentoasemat	80	92	89	86	
Kroatia	kaikki lentoasemat	43	53	81	77	
Kypros	ks. Aasia					
Viro	kaikki lentoasemat	48	48	73	92	
Färsaaret	kaikki lentoasemat	32	28	28	27	
Tšekin tasavalta	Brno	24	32	71	21	
	Ostrava	69	86	85	78	
	Praha	12	17	11	97	
Slovakian tasavalta	Bratislava	0	0	0	0	
	Kosice, Presov	69	86	85	78	
Georgia	kaikki lentoasemat	98	95	92	93	
Gibraltar	kaikki lentoasemat	0	0	0	0	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRKPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Unkari	kaikki lentoasemat	72	69	86	77	
Islanti	kaikki lentoasemat	60	54	67	65	
Latvia	kaikki lentoasemat	63	83	71	75	
Liettua	kaikki lentoasemat	45	67	67	92	
Makedonia (entinen Jugoslavian tasavalta)	kaikki lentoasemat	80	92	91	88	
Malta	kaikki lentoasemat	4	4	4	4	
Moldova	kaikki lentoasemat	82	90	87	89	
Montenegro	kaikki lentoasemat	55	44	85	85	
Puola	Bydgoszcz,					
	Gdansk, Rzeszów,	44	64	64	50	
	Wroclaw,	66	83	79	73	
	Krakova,	0	0	0	0	
Szczecin (Stettin),	58	74	70	67		
Varsova						
Romania	Bukarest	81	91	86	85	
	kaikki muut lentoasemat	78	97	84	39	
Venäjä	Gorki, Kuibyšev, Perm,	87	94	90	98	
	Rostov, Volgograd	73	59	92	95	
	Pietari	85	85	85	97	
	Moskova, Orel					
	Voronetiš,					
	Irkutsk, Kerensk,					
Krasnojarsk, Novosibirsk						
Habarovsk, Vladivostok	84	85	88	90		
Omsk, Sverdlovsk	86	87	92	95		

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Serbia	kaikki lentoasemat	78	92	83	83	
Slovenia	kaikki lentoasemat	43	52	81	71	
Sveitsi	Basel	0	0	0	0	
	Bern	5	6	5	4	
	Geneve	8	8	6	6	
	Zürich	6	4	3	2	
(Euroopanpuoleinen) Turkki	kaikki lentoasemat	9	10	90	89	
(Aasianpuoleinen) Turkki	Adana, Afyon, Antalya, Erläzig, Gaziantep, Iskenderun, Kastamonu, Konya, Malatya, Samsun, Trébizonde (Trabson)	32	34	93	93	
	Agri, Diyarbakir, Erzurum, Kars, Van	89	86	91	94	
	Akhisar, Ankara, Balikesir, Bandirma, Bursa, Kütahya, Zonguldak	85	94	90	93	
Ukraina	Kiova	77	89	82	87	
	Lvov, Odessa, Simferopol	85	91	88	88	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA						
Algeria	Alger Annaba, Constantine El Golea	11	12	5	10	
		10	11	10	9	
		34	34	32	31	
Angola	kaikki lentoasemat	65	68	65	64	
Benin	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Botswana	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Burkina Faso	kaikki lentoasemat	56	59	54	53	
Burundi	kaikki lentoasemat	56	58	59	55	
Kamerun	kaikki lentoasemat	58	61	57	56	
Kap Verden tasavalta	kaikki lentoasemat	26	27	25	36	
Keski-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	50	53	49	48	
Tšad	kaikki lentoasemat	56	59	54	53	
Komorit	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	
Kongo	kaikki lentoasemat	63	66	62	61	
Norsunluurannikko	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Djibouti	kaikki lentoasemat	22	23	22	22	
Egypti	kaikki lentoasemat	22	23	22	22	
Päiväntasaajan Guinea	kaikki lentoasemat	57	60	57	53	
Etiopia	kaikki lentoasemat	48	51	48	48	
Gabon	kaikki lentoasemat	58	61	57	56	
Gambia	kaikki lentoasemat	26	27	25	36	

X LUEITTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLOLENTOSEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Ghana	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Guinea	kaikki lentoasemat	51	53	49	48	
Guinea-Bissau	kaikki lentoasemat	51	53	49	48	
Kenia	kaikki lentoasemat	57	60	57	53	
Lesotho	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Liberia	kaikki lentoasemat	51	53	49	48	
Libya	Benghazi, Tripoli Sebha	14	18	16	16	
		32	28	29	27	
Madagaskar	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	
Malawi	kaikki lentoasemat	57	60	57	53	
Mali	kaikki lentoasemat	56	59	54	53	
Mauritania	kaikki lentoasemat	26	27	25	36	
Mauritius	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	
Marokko	Tanger, Tetuan muut lentoasemat	0	0	0	0	
		10	10	9	9	
Mosambik	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	
Namibia	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Niger	kaikki lentoasemat	56	59	54	53	
Nigeria	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Ruanda	kaikki lentoasemat	56	58	59	55	
São Tome ja Príncipe	kaikki lentoasemat	51	53	49	48	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Senegal	kaikki lentoasemat	26	27	25	36	
Seychellit	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	
Sierra Leone	kaikki lentoasemat	51	53	49	48	
Somalia	kaikki lentoasemat	57	60	57	53	
Etelä-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	70	75	72	71	
Saint Helena	kaikki lentoasemat	51	53	49	48	
Sudan	kaikki lentoasemat	42	45	42	42	
Swazimaa	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Tansania	kaikki lentoasemat	57	60	57	53	
Togo	kaikki lentoasemat	58	61	56	56	
Tunisia	Djerba Tunis	11	12	10	10	
Uganda	kaikki lentoasemat	56	58	59	55	
Zaire	kaikki lentoasemat	63	66	62	61	
Sambia	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	
Zimbabwe	kaikki lentoasemat	65	67	64	64	

X LUEITTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLOLENTOSEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRKPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKKA						
I. POHJOIS-AMERIKKA						
Kanada	Edmonton, Vancouver, Winnipeg	84	83	81	80	
	Halifax, Montreal, Ottawa, Quebec, Toronto	74	74	71	69	
Grönlanti	kaikki lentoasemat	78	75	73	71	
Amerikan yhdysvallat	Akron, Albany, Atlanta, Baltimore, Boston, Buffalo, Charleston, Chicago, Cincinnati, Columbus, Detroit, Indianapolis, Jacksonville, Kansas City, New Orleans, Lexington, Louisville, Memphis, Milwaukee, Minneapolis, Nashville, New York, Philadelphia, Pittsburgh, St Louis, Washington	74	74	70	68	
	Albuquerque, Austin, Billings, Dallas, Denver, Houston, Las Vegas, Los Angeles, Oklahoma, Phoenix, Portland, Salt Lake City, San Francisco, Seattle	59	62	60	59	
	Anchorage, Fairbanks, Juneau	86	81	84	83	
	Honolulu	87	87	85	85	
	Miami	78	78	74	74	
	Puerto Rico	76	75	72	72	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA					
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA		
1	2	3	4	5	6	7	
III. AMERIKKA (jatkoa)							
2. KESKI-AMERIKKA							
Bahama	kaikki lentoasemat	53	54	51	50		
Belize	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Bermuda	kaikki lentoasemat	53	54	51	50		
Costa Rica	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Kuuba	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Curaçao	kaikki lentoasemat	58	59	56	56		
Dominikaaninen tasavalta	kaikki lentoasemat	53	54	51	50		
El Salvador	kaikki lentoasemat	61	61	59	68		
Guatemala	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Haiti	kaikki lentoasemat	53	54	51	51		
Honduras	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Jamaika	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Meksiko	kaikki lentoasemat	68	66	68	65		
Nicaragua	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Panama	kaikki lentoasemat	61	61	59	58		
Neitsytsaaret	ks. Länsi-Intia						
Länsi-Intia	kaikki lentoasemat	58	59	56	56		

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRKÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKA (jatkoa)						
3. ETELÄ-AMERIKA						
Argentiina	kaikki lentoasemat	64	66	63	62	
Aruba	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	
Bolivia	kaikki lentoasemat	64	66	63	62	
Brasilia	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	
Chile	kaikki lentoasemat	64	66	63	62	
Kolumbia	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	
Ecuador	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	
Guyana	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	
Paraguay	kaikki lentoasemat	64	66	63	62	
Peru	kaikki lentoasemat	68	59	56	58	
Surinam	kaikki lentoasemat	58	59	56	58	
Trinidad ja Tobago	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	
Uruguay	kaikki lentoasemat	64	66	63	62	
Venezuela	kaikki lentoasemat	58	59	56	56	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRKÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA						
Afganistan	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Azerbaidžan	kaikki lentoasemat	98	95	92	93	
Bahrain	kaikki lentoasemat	53	56	94	94	
Bangladesh	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Bhutan	ks. Nepal					
Brunei	ks. Malesia					
Burma	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Kamputsea	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Kiina	kaikki lentoasemat	94	98	98	99	
Kypros	kaikki lentoasemat	33	36	34	34	
Hong Kong	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Indonesia	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Intia	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Iran	kaikki lentoasemat	90	95	94	94	
Irak	kaikki lentoasemat	79	95	93	94	
Israel	kaikki lentoasemat	36	39	37	36	
Japani	kaikki lentoasemat	96	98	98	99	
Jordania	kaikki lentoasemat	53	56	94	94	
Kazakstan	kaikki lentoasemat	92	96	94	96	
Pohjois-Korea	kaikki lentoasemat	94	98	98	99	
Etelä-Korea	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Kuwait	kaikki lentoasemat	53	56	94	94	
Kirgistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	96	
Laos	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TUOLOLENTOASEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA (jatkoa)						
Libanon	kaikki lentoasemat	36	39	37	36	
Macao	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Malesia	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Malediivit	kaikki lentoasemat	95	98	96	97	
Mongolia	kaikki lentoasemat	95	97	97	99	
Muscat ja Oman	kaikki lentoasemat	53	56	94	95	
Nepal	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Oman	ks. Muscat ja Oman					
Pakistan	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Filippiinit	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Qatar	kaikki lentoasemat	53	56	94	95	
Saudi-Arabia	kaikki lentoasemat	53	56	94	94	
Singapore	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Sri Lanka	kaikki lentoasemat	95	98	96	97	
Syyria	kaikki lentoasemat	35	38	36	36	
Tadžikistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	96	
Taiwan	kaikki lentoasemat	96	99	97	98	
Thaimaa	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	

X LUETTELO (Ruotsi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TUOLOLENTOASEMA				
		GÖTEBORG	MALMÖ	NORRÖPING	TUKHOLMA	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA (jatkoa)						
Turkki	ks. Eurooppa					
Turkmenistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	96	
Yhdistyneet Arabiemiirikunnat	kaikki lentoasemat	53	56	94	95	
Uzbekistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	96	
Vietnam	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Jemenin arabitasavalta	kaikki lentoasemat	53	56	94	94	
IV AUSTRALIA ja OSEANIA	kaikki lentoasemat	85	87	86	87	

XI LUETTELO (Itävalta)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLOLENTOSEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA						
Albania	kaikki lentoasemat	71	95	78	87	
Armenia	kaikki lentoasemat	85	95	89	97	
Valko-Venäjä	kaikki lentoasemat	50	76	81	93	
Bosnia-Herzegovina	kaikki lentoasemat	60	92	66	80	
Bulgaria	kaikki lentoasemat	72	96	76	83	
Kroatia	kaikki lentoasemat	42	60	33	38	
Kypros	ks. Aasia					
Viro	kaikki lentoasemat	70	85	75	95	
Färsaaret	kaikki lentoasemat	17	17	21	16	
Tšekin tasavalta	Brno	15	22	20	39	
	Ostrava	41	50	53	87	
	Praha	56	44	49	32	
Slovakian tasavalta	Bratislava	0	0	0	0	
	Kosice, Presov	56	44	49	32	
Georgia	kaikki lentoasemat	84	93	88	97	
Gibraltar	kaikki lentoasemat	0	0	0	0	

XI LUETTELO (tiivalt) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFUR T	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Unkari	kaikki lentoasemat	32	55	33	72	
Islanti	kaikki lentoasemat	41	38	40	39	
Latvia	kaikki lentoasemat	83	79	92	94	
Liettua	kaikki lentoasemat	68	74	76	93	
Makedonia (entinen Jugoslavian tasavalta)	kaikki lentoasemat	72	91	78	88	
Malta	kaikki lentoasemat	8	8	9	7	
Moldova	kaikki lentoasemat	69	82	77	96	
Montenegro	kaikki lentoasemat	69	95	75	90	
Puola	Bydgoszoz, Krakova,	38	47	47	80	
	Gdansk, Rzeszów	46	54	86	69	
	Wroclaw	0	0	0	0	
	Szczecin (Stettin) Varsova	73	61	82	82	
Romania	Bukarest	69	86	75	92	
	kaikki muut lentoasemat	62	78	69	89	
Venäjä	Gorki, Kuibysev, Perm, Rostov, Volgograd	81	81	84	97	
	Pietari	82	83	88	96	
	Moskova, Orel	80	86	86	96	
	Irkutsk, Kereensk, Krasnojarsk, Novosibirsk	94	97	96	99	
	Habarovsk, Vladivostok	91	95	94	99	
	Omsk, Sverdlovsk					

XI LUEITTELO (täältä) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Serbia	kaikki lentoasemat	52	75	60	87	
Slovenia	kaikki lentoasemat	34	35	36	34	
Sveitsi	Basel	0	0	0	0	
	Bern	38	32	40	24	
	Geneve	0	0	0	0	
	Zürich	38	18	24	14	
(Euroopanpuoleinen) Turkki	kaikki lentoasemat	13	15	14	16	
(Aasianpuoleinen) Turkki	Adana, Afyon, Antalya, Eriüzig, Gaziantep, Iskenderun, Kastamonu, Konya, Malatya, Samsun, Trébizonde (Trabson)	40	44	42	46	
	Agri, Diyarbakir, Erzurum, Kars, Van	85	94	89	97	
	Akbisar, Ankara, Balikesir, Bandirma, Bursa, Kütahya, Zonguldak	30	34	31	35	
Ukraina	Kiova	70	81	77	97	
	Lvov, Odessa, Simferopol	72	84	78	94	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOASEMA	TUOLENTOASEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA						
Algeria	Alger Annaba, Constantine El Golea	20 20 53	19 19 52	19 18 50	17 16 46	
Angola	kaikki lentoasemat	80	79	81	78	
Benin	kaikki lentoasemat	75	76	74	72	
Botswana	kaikki lentoasemat	84	85	83	83	
Burkina Faso	kaikki lentoasemat	74	72	74	70	
Burundi	kaikki lentoasemat	68	70	68	69	
Kamerun	kaikki lentoasemat	74	73	72	72	
Kap Verden tasavalta	kaikki lentoasemat	33	32	32	30	
Keski-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	67	69	66	66	
Tšad	kaikki lentoasemat	74	72	74	70	
Komorit	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	
Kongo	kaikki lentoasemat	78	78	79	77	
Norsunluurannikko	kaikki lentoasemat	75	76	74	72	
Djibouti	kaikki lentoasemat	61	60	68	62	
Egypti	kaikki lentoasemat	29	31	30	31	
Päiväntasaajan Guinea	kaikki lentoasemat	74	73	72	72	
Etiopia	kaikki lentoasemat	61	60	68	62	
Gabon	kaikki lentoasemat	74	73	72	72	
Gambia	kaikki lentoasemat	33	32	32	30	

XI LUEITTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOASEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Ghana	kaikki lentoasemat	75	76	74	72	
Guinea	kaikki lentoasemat	64	63	53	60	
Guinea-Bissau	kaikki lentoasemat	64	63	53	60	
Kenia	kaikki lentoasemat	69	69	71	70	
Lesotho	kaikki lentoasemat	84	85	83	83	
Liberia	kaikki lentoasemat	64	63	53	60	
Libya	Benghazi, Tripoli Sebha	45	48	45	44	
		28	30	27	27	
Madagaskar	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	
Malawi	kaikki lentoasemat	69	69	71	70	
Mali	kaikki lentoasemat	74	72	74	70	
Mauritania	kaikki lentoasemat	33	32	32	30	
Mauritius	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	
Marokko	Tanger, Tetuan muut lentoasemat	0	0	0	0	
		14	13	13	12	
Mosambik	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	
Namibia	kaikki lentoasemat	84	85	83	83	
Niger	kaikki lentoasemat	74	72	74	70	
Nigeria	kaikki lentoasemat	75	76	74	72	
Ruanda	kaikki lentoasemat	68	70	68	69	
São Tome ja Principe	kaikki lentoasemat	74	73	72	72	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFUR T	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Senegal	kaikki lentoasemat	33	32	32	30	
Seychellit	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	
Sierra Leone	kaikki lentoasemat	64	64	53	60	
Somalia	kaikki lentoasemat	69	69	71	70	
Etelä-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	84	85	83	83	
Saint Helena	kaikki lentoasemat	74	73	72	72	
Sudan	kaikki lentoasemat	55	55	57	56	
Swazimaa	kaikki lentoasemat	84	85	83	83	
Tansania	kaikki lentoasemat	69	69	71	70	
Togo	kaikki lentoasemat	75	76	74	72	
Tunisia	Djerba Tunis	22	22	21	19	
Uganda	kaikki lentoasemat	68	70	68	69	
Zaire	kaikki lentoasemat	78	78	79	77	
Sambia	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	
Zimbabwe	kaikki lentoasemat	77	77	78	77	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKKA						
1. POHJOIS-AMERIKKA						
Kanada	Edmonton, Vancouver, Winnipeg	88	86	86	85	
	Halifax, Montreal, Ottawa, Quebec, Toronto	82	79	80	78	
Grönlanti	kaikki lentoasemat	64	62	63	61	
Amerikan yhdysvallat	Akron, Albany, Atlanta, Baltimore, Boston, Buffalo, Charleston, Chicago, Cincinnati, Columbus, Detroit, Indianapolis, Jacksonville, Kansas City, New Orleans, Lexington, Louisville, Memphis, Milwaukee, Minneapolis, Nashville, New York, Philadelphia, Pittsburgh, St Louis, Washington	75	73	74	71	
	Albuquerque, Austin, Billings, Dallas, Denver, Houston, Las Vegas, Los Angeles, Oklahoma, Phoenix, Portland, Salt Lake City, San Francisco, Seattle	65	63	64	62	
	Anchorage, Fairbanks, Juneau	91	88	89	87	
	Honolulu	79	77	78	76	
	Miami	60	59	59	57	
	Puerto Rico	58	56	56	55	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKKA						
2. KESKI-AMERIKKA						
Bahama	kaikki lentoasemat	57	56	56	54	
Belize	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Bermuda	kaikki lentoasemat	57	56	56	54	
Costa Rica	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Kuuba	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Curaçao	kaikki lentoasemat	71	70	70	69	
Dominikaaninen tasavalta	kaikki lentoasemat	57	56	56	54	
El Salvador	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Guatemala	kaikki lentoasemat	57	56	56	54	
Haiti	kaikki lentoasemat	57	56	56	54	
Honduras	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Jamaika	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
MeL:siko	kaikki lentoasemat	72	70	71	69	
Nicaragua	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Panama	kaikki lentoasemat	65	63	64	62	
Neitsytsaaret	ks. Länsi-Intia					
Länsi-Intia	kaikki lentoasemat	71	71	70	69	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOASEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIKKA (jatkoa)						
3. ETELÄ-AMERIKKA						
Argentiina	kaikki lentoasemat	71	71	70	69	
Aruba	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Bolivia	kaikki lentoasemat	71	71	70	69	
Brasilia	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Chile	kaikki lentoasemat	71	71	70	69	
Kolumbia	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Ecuador	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Guyana	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Paraguay	kaikki lentoasemat	71	71	70	69	
Peru	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Surinam	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Trinidad ja Tobago	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	
Uruguay	kaikki lentoasemat	71	71	70	69	
Venezuela	kaikki lentoasemat	66	65	65	63	

XI LUEITTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA						
Afganistan	kaikki lentoasemat	71	75	73	75	
Azerbaidžan	kaikki lentoasemat	84	93	88	97	
Bahrain	kaikki lentoasemat	52	55	53	55	
Bangladesh	kaikki lentoasemat	71	75	73	75	
Bhutan	ks. Nepal					
Brunei	ks. Malesia					
Burma	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Kamputsea	kaikki lentoasemat	94	97	96	97	
Kiina	kaikki lentoasemat	95	98	97	99	
Kypros	kaikki lentoasemat	22	48	22	49	
Hong Kong	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Indonesia	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Intia	kaikki lentoasemat	71	75	72	75	
Iran	kaikki lentoasemat	89	96	92	97	
Irak	kaikki lentoasemat	56	60	58	61	
Israel	kaikki lentoasemat	28	30	28	30	
Japani	kaikki lentoasemat	96	98	97	100	
Jordania	kaikki lentoasemat	28	30	28	30	
Kazakstan	kaikki lentoasemat	92	96	94	99	
Pohjois-Korea	kaikki lentoasemat	95	98	97	99	
Etelä-Korea	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Kuwait	kaikki lentoasemat	52	55	53	55	
Kirgisistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	99	
Libanon	kaikki lentoasemat	28	30	28	30	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA (jatkoa)						
Macao	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Malesia	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Malediivit	kaikki lentoasemat	75	77	73	77	
Mongolia	kaikki lentoasemat	95	97	96	99	
Muscat ja Oman	kaikki lentoasemat	52	55	53	55	
Nepal	kaikki lentoasemat	71	75	73	75	
Oman	ks. Muscat ja Oman					
Pakistan	kaikki lentoasemat	71	75	73	75	
Filippiinit	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Qatar	kaikki lentoasemat	52	55	53	55	
Saudi-Arabia	kaikki lentoasemat	52	55	53	55	
Singapore	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Sri Lanka	kaikki lentoasemat	75	77	73	77	
Syyria	kaikki lentoasemat	29	32	29	31	
Tadžikistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	99	
Taiwan	kaikki lentoasemat	80	82	80	82	
Thaimaa	kaikki lentoasemat	79	81	80	82	
Turkki	ks. Eurooppa					
Turkmenistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	99	
Yhdistyneet Arabiemiirikunnat	kaikki lentoasemat	52	55	53	55	

XI LUETTELO (Itävalta) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		INNSBRUCK	KLAGENFURT	SALZBURG	WIEN	
1	2	3	4	5	6	7
Uzbekistan	kaikki lentoasemat	92	96	94	99	
Vietnam	kaikki lentoasemat	79	81	80	82	
Jemenin arabitasavalta	kaikki lentoasemat	61	60	68	62	
V AUSTRALIA ja OSEANIA	kaikki lentoasemat	87	88	87	87	

XII LUETTELO (Suomi)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA						
Albania	kaikki lentoasemat	98	94	97		
Armenia	kaikki lentoasemat	100	93	95		
Valko-Venäjä	kaikki lentoasemat	100	81	88		
Bosnia-Herzegovina	kaikki lentoasemat	98	92	98		
Bulgaria	kaikki lentoasemat	98	92	97		
Kroatia	kaikki lentoasemat	74	69	74		
Kypros	ks. Aasia					
Viro	kaikki lentoasemat	100	29	34		
Färsaaret	kaikki lentoasemat	35	37	38		
Tšekin tasavalta	Brno Ostrava Praha	51 97 62	60 88 59	66 95 65		
Slovakian tasavalta	Bratislava Kosice	0 97	0 88	0 95		
Georgia	kaikki lentoasemat	100	92	95		
Gibraltar	kaikki lentoasemat	0	0	0		

XII LUELTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Unkari	kaikki lentoasemat	98	43	98		
Islanti	kaikki lentoasemat	60	63	64		
Latvia	kaikki lentoasemat	91	67	63		
Liettua	kaikki lentoasemat	100	97	90		
Makedonia (entinen Jugoslavian tasavalta)	kaikki lentoasemat	98	92	97		
Malta	kaikki lentoasemat	4	3	4		
Moldova	kaikki lentoasemat	100	92	93		
Montenegro	kaikki lentoasemat	98	92	97		
Puola	Bydgoszoz, Krakova, Gdansk, Rzeszów, Wrocław Szczecin (Stettin) Varsova	97	84	97		
		95	76	90		
		0	0	0		
		96	84	96		
Romania	kaikki lentoasemat	100	93	94		
Venäjä	Gorki, Kuibyšev, Perm, Rostov, Volgograd Pietari Moskova, Orel Irkutsk, Kerensk, Krasnojarsk, Novosibirsk Habarovsk, Vladivostok Omsk, Sverdlovsk	100	88	93		
		67	33	43		
		100	77	67		
		96	95	67		
		95	91	90		

XII LUEITTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
1. EUROOPPA (jatkoa)						
Serbia	kaikki lentoasemat	94	93	96		
Slovenia	kaikki lentoasemat	72	68	74		
Sveitsi	Basel	0	0	0		
	Bern	5	5	6		
	Geneve	86	83	88		
	Zürich	2	2	2		
(Euroopanpuoleinen) Turkki	kaikki lentoasemat	100	93	97		
(Aasianpuoleinen) Turkki	Adana, Afyon, Antalya, Erläzig, Gaziantep, Iskenderun, Kastamonu, Konya, Malatya, Samsun, Trébizonde (Trabson)	100	95	96		
	Agri, Diyarbakir, Erzurum, Kars, Van	100	94	96		
	Akhisar, Ankara, Balikesir, Bandirma, Bursa, Kütahya, Zonguldak	100	93	96		
Ukraina	Kiova	100	87	92		
	Lvov, Odessa, Simferopol	100	90	93		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA						
Algeria	Alger Annaba, Constantine El Golea	9 8 28	9 8 28	9 8 29		
Angola	kaikki lentoasemat	62	61	62		
Benin	kaikki lentoasemat	55	54	55		
Botswana	kaikki lentoasemat	67	66	67		
Burkina Faso	kaikki lentoasemat	50	49	50		
Burundi	kaikki lentoasemat	54	53	34		
Kamerun	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Kap Verden tasavalta	kaikki lentoasemat	23	22	23		
Keski-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Tšad	kaikki lentoasemat	50	49	50		
Komorit	kaikki lentoasemat	63	62	63		
Kongo	kaikki lentoasemat	60	59	60		
Norsunluurannikko	kaikki lentoasemat	55	54	55		
Djibouti	kaikki lentoasemat	49	47	47		
Egypti	kaikki lentoasemat	22	21	22		
Päiväntasaajan Guinea	kaikki lentoasemat	45	45	45		
Etiopia	kaikki lentoasemat	49	47	47		
Gabon	kaikki lentoasemat	54	53	53		
Gambia	kaikki lentoasemat	23	22	23		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Ghana	kaikki lentoasemat	55	54	55		
Guinea	kaikki lentoasemat	45	45	45		
Guinea-Bissau	kaikki lentoasemat	45	45	45		
Kenia	kaikki lentoasemat	56	55	56		
Lesotho	kaikki lentoasemat	67	66	67		
Liberia	kaikki lentoasemat	45	45	45		
Libya	Benghazi, Tripoli Sebha	15 26	15 26	15 26		
Madagaskar	kaikki lentoasemat	63	62	63		
Malawi	kaikki lentoasemat	56	55	56		
Mali	kaikki lentoasemat	50	49	50		
Mauritania	kaikki lentoasemat	23	22	23		
Mauritius	kaikki lentoasemat	63	62	63		
Marokko	Tanger, Tetuan muut lentoasemat	0 8	0 8	0 8		
Mosambik	kaikki lentoasemat	63	62	63		
Namibia	kaikki lentoasemat	67	66	67		
Niger	kaikki lentoasemat	50	49	50		
Nigeria	kaikki lentoasemat	55	54	55		
Ruanda	kaikki lentoasemat	54	53	54		
São Tome ja Principe	kaikki lentoasemat	45	45	45		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
II. AFRIKKA (jatkoa)						
Senegal	kaikki lentoasemat	23	22	23		
Seychellit	kaikki lentoasemat	63	62	63		
Sierra Leone	kaikki lentoasemat	45	45	45		
Sornalia	kaikki lentoasemat	56	55	56		
Etelä-Afrikan tasavalta	kaikki lentoasemat	67	66	67		
Saint Helena	kaikki lentoasemat	45	45	45		
Sudan	kaikki lentoasemat	42	40	41		
Swazimaa	kaikki lentoasemat	67	66	67		
Tansania	kaikki lentoasemat	56	55	56		
Togo	kaikki lentoasemat	55	54	55		
Tunisia	Djerba Tunis	9	9	9		
Uganda	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Zaire	kaikki lentoasemat	60	59	60		
Sambia	kaikki lentoasemat	63	62	63		
Zimbabwe	kaikki lentoasemat	63	62	63		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIikka						
1. POHJOIS-AMERIikka						
Kanada	Edmonton, Vancouver, Winnipeg	76	77	78		
	Halifax, Montreal, Ottawa, Quebec, Toronto	65	65	66		
Grönlanti	kaikki lentoasemat	65	67	68		
Amerikan yhdysvallat	Akron, Albany, Atlanta, Baltimore, Boston, Buffalo, Charleston, Chicago, Cincinnati, Columbus, Detroit, Indianapolis, Jacksonville, Kansas City, New Orleans, Lexington, Louisville, Memphis, Milwaukee, Minneapolis, Nashville, New York, Philadelphia, Pittsburgh, St Louis, Washington	64	65	66		
	Albuquerque, Austin, Billings, Dallas, Denver, Houston, Las Vegas, Los Angeles, Oklahoma, Phoenix, Portland, Salt Lake City, San Francisco, Seattle	56	56	57		
	Anchorage, Fairbanks, Juneau	80	80	81		
	Honolulu	81	82	83		
	Miami	69	69	70		
	Puerto Rico	67	67	68		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TUOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIikka						
2. KESKI-AMERIikka						
Bahama	kaikki lentoasemat	47	47	48		
Belize	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Bermuda	kaikki lentoasemat	47	47	48		
Costa Rica	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Kuuba	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Curaçao	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Dominikaaninen tasavalta	kaikki lentoasemat	47	47	48		
El Salvador	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Guatemala	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Haiti	kaikki lentoasemat	47	47	48		
Honduras	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Jamaika	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Meksiko	kaikki lentoasemat	62	62	63		
Nicaragua	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Panama	kaikki lentoasemat	55	55	56		
Neitsytsaaret	ks. Länsi-Intia					
Länsi-Intia	kaikki lentoasemat	54	53	54		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖLENTOSEMA	TULOLENTOSEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
III. AMERIikka (jatkoa)						
3. ETELÄ-AMERIikka						
Argentiina	kaikki lentoasemat	60	60	60		
Aruba	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Bolivia	kaikki lentoasemat	60	60	60		
Brasilia	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Chile	kaikki lentoasemat	60	60	60		
Kolumbia	kaikki lentoasemat	54	54	53		
Ecuador	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Guyana	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Paraguay	kaikki lentoasemat	60	60	60		
Peru	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Surinam	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Trinidad ja Tobago	kaikki lentoasemat	54	53	54		
Uruguay	kaikki lentoasemat	60	60	60		
Venezuela	kaikki lentoasemat	54	53	54		

XII LUELTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA						
Afganistan	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Azerbaidžan	kaikki lentoasemat	100	92	95		
Bahrain	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Bangladesh	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Bhutan	ks. Nepal					
Brunei	ks. Malesia	100	97	97		
Burma	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Kiina	kaikki lentoasemat	100	98	97		
Kypros	kaikki lentoasemat	100	98	97		
Hong Kong	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Indonesia	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Intia	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Iran	kaikki lentoasemat	100	95	97		
Irak	kaikki lentoasemat	100	95	93		
Israel	kaikki lentoasemat	100	94	95		
Japani	kaikki lentoasemat	100	98	98		
Jordania	kaikki lentoasemat	100	94	94		
Kamputsea	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Kazakstan	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Pohjois-Korea	kaikki lentoasemat	100	98	97		
Etelä-Korea	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Kuwait	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Kirgisistan	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Laos	kaikki lentoasemat	100	97	97		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TULOLENTOASEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
IV AASIA (jatkoa)						
Macao	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Malesia	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Malediivit	kaikki lentoasemat	100	91	91		
Mongolia	kaikki lentoasemat	100	94	95		
Muscat ja Oman	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Nepal	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Oman	ks. Muscat ja Oman					
Uzbekistan	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Pakistan	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Filippiinit	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Qatar	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Saudi-Arabia	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Singapore	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Sri Lanka	kaikki lentoasemat	100	91	91		
Syyria	kaikki lentoasemat	100	94	96		
Tadžikistan	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Taiwan	kaikki lentoasemat	100	99	98		
Thaimaa	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Turkki	ks. Eurooppa					
Turkmenistan	kaikki lentoasemat	100	96	96		

XII LUETTELO (Suomi) (jatkoa)

KOLMANNET MAAT	LÄHTÖ- LENTOASEMA	TUOLOLENTOASEMA				
		HELSINKI	TAMPERE	TURKU		
1	2	3	4	5	6	7
Yhdistyneet Arabiemiirikunnat	kaikki lentoasemat	100	96	96		
Vietnam	kaikki lentoasemat	100	97	97		
Jemenin arabitasavalta	kaikki lentoasemat	49	47	47		
V AUSTRALIA ja OSEANIA	kaikki lentoasemat	98	97	87		

52. Muutetaan liite 27 lisäämällä seuraava:

***KAUPAN PITÄMISEN KESKUKSET YKSIKÖHINTOJEN LASKEMISEKSI
LUOKITTELUNIMIKKEITTÄIN**

NIMIKE	CN-KOODI	ITÄVALTA	SUOMI	NORJA	RUOTSI
1.10	0701 90 51 } 0701 90 59 }	x		x	
1.20	0702 00 10 } 0702 00 90 }	x		x	
1.30	0703 10 19	x		x	
1.40	0703 20 00	x			
1.50	0703 90 00:sta	x		x	
1.60	0704 10 10:stä } 0704 10 90:stä }	x		x	
1.70	0704 20 00	x		x	
1.80	0704 90 10	x		x	
1.90	0704 90 90:stä (Parsakaali)	x			
1.100	0704 90 90:stä (Kijankaali)	x			
1.110	0705 11 10 } 0705 11 90 }	x		x	
1.120	0705 29 00:sta	x			
1.130	0706 10 00:sta	x		x	
1.140	0706 90 90:stä	x		x	
1.150	0707 00 11 } 0707 00 19 }	x		x	
1.160	0708 10 10 } 0708 10 90 }	x		x	
1.170.1	0708 20 10:stä } 0708 20 90:stä }	x		x	
1.170.2	0708 20 10:stä } 0708 20 90:stä } (Vulgaris var. Compressus savi)	x		x	
1.180	0708 90 00:sta	x		x	
1.190	0709 10 00	x			
1.200.1	0709 20 00:sta (Vihreä parsia)			x	
1.200.2	0709 20 00:sta (Muu parsia)	x		x	
1.210	0709 30 00	x			
1.220	0709 40 00:sta	x		x	

NIMIKE	CN-KOODI	ITÄVALTA	SUOMI	NORJA	RUOTSI
1.230	0709 51 30	x			
1.240	0709 60 10	x			
1.250	0709 90 50	x		x	
1.260	0709 90 70	x		x	
1.270	0714 20 10	x			
2.10	0802 40 00:sta	x			
2.20	0803 00 10:stä	x			
2.30	0804 30 00:sta	x			
2.40	0804 40 10:stä } 0804 40 90:stä }	x			
2.50	0804 50 00:sta	x			
2.60.1	0805 10 11 } 0805 10 21 } 0805 10 31 } 0805 10 41 }	x	} }x } }		
2.60.2	0805 10 15 } 0805 10 25 } 0805 10 35 } 0805 10 45 }	x	} }x } }		
2.60.3	0805 10 19 } 0805 10 29 } 0805 10 39 } 0805 10 49 }	x x	} }x } }		
2.70.1	0805 20 10:stä	x	x		
2.70.2	0805 20 30:stä	x	x		
2.70.3	0805 20 50:stä	x	x		
2.70.4	0805 20 70:stä } 0805 20 90:stä }	x	} }x		
2.80	0805 30 10:stä		x		
2.85	0805 30 90:stä	x			
2.90.1	0805 40 00:sta (Pomelot/greipit ja pomelot)	x	x		
2.90.2	0805 40 00:sta (Veripomelot/verigreipit ja - pomelot)				

NIMIKE	CN-KOODI	ITÄVALTA	SUOMI	NORJA	RUOTSI
2.100	0806 10 11 } 0806 10 15 } 0806 10 19 }	x			
2.110	0807 10 10	x			
2.120.1	0807 10 90:stä (Melonit: Amarillo, jne.)	x			
2.120.2	0807 10 90:stä (Melonit: muut)	x			
2.130	0808 10 31 } 0808 10 33 } 0808 10 39 } 0808 10 51 } 0808 10 53 } 0808 10 59 } 0808 10 81 } 0808 10 83 } 0808 10 89 }	x x x	} } } } }x } } }	x	
2.140.1	0808 20 31:stä 0808 20 33:sta 0808 20 35:stä 0808 20 39:stä (Päärynät : Nashi)	x		x	
2.140.2	0808 20 31:stä 0808 20 33:sta 0808 20 35:stä 0808 20 39:stä (Päärynät : Muut)			x	
2.150	0809 10 00				
2.160	0809 20 10 0809 20 90			x	
2.170	0809 30 90:stä (Persikat)				
2.180	0809 30 10:stä (Nektariinit)				
2.190	0809 40 11 0809 40 19	x		x	
2.200	0810 10 10 0810 10 90		x	x	
2.205	0810 20 10	x	x	x	
2.210	0810 40 30	x	x		
2.220	0810 90 10	x			
2.230	0810 90 80:stä (Granaattiomenat)	x		x	
2.240	0810 90 80:stä (Kakiluumut, sharonhedelmät)				
2.250	0810 90 30:stä (Litsit)	x			

53. Muutetaan liite 31 (SAD — Yhtenäinen hallinnollinen asiakirja) seuraavasti:

”Lisätään lomakkeeseen 5 seuraava: ”Palautetaan”, ”Tilbakesendes til”, ”Åter till”.

54. Muutetaan liite 32 (SAD — Tietokonepohjainen ilmoitusten käsittelyjärjestelmä) seuraavasti:

”Lisätään lomakkeisiin 4 ja 5 seuraava: ”Palautetaan”, ”Tilbakesendes til”, ”Åter till”.

55. Muutetaan liite 48 seuraavasti:

Korvataan I kohdan 1 alakohdassa kohta, joka alkaa ”Alankomaiden kuningaskunnan” ja joka päättyy sanoihin ”hyväksi siitä määrästä, jonka passituksesta vastaava voi olla velvollinen tai tulla velvolliseksi” seuraavalla:

”. . . Alankomaiden kuningaskunnan, Belgian kuningaskunnan, Espanjan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Italian tasavallan, Itävallan liittotasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Norjan kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Ranskan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Suomen tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan hyväksi siitä määrästä, jonka passituksesta vastaava voi olla velvollinen tai tulla velvolliseksi . . . . . (3)»

56. Muutetaan liite 49 seuraavasti:

Korvataan I kohdan 1 alakohdassa kohta, joka alkaa ”Alankomaiden kuningaskunnan” ja joka päättyy sanoihin ”hyväksi siitä määrästä, jonka passituksesta vastaava voi olla velvollinen tai tulla velvolliseksi” seuraavalla:

”. . . Alankomaiden kuningaskunnan, Belgian kuningaskunnan, Espanjan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Italian tasavallan, Itävallan liittotasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Norjan kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Ranskan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Suomen tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan hyväksi siitä määrästä,

jonka passituksesta vastaava voi olla velvollinen tai tulla velvolliseksi . . . . .

. . . . . (3)»

57. Muutetaan liite 50 seuraavasti:

Korvataan 1 kohdan 1 alakohdassa kohta, joka alkaa ”Alankomaiden kuningaskunnan” ja joka päättyy sanoihin ”hyväksi siitä määrästä, jonka passituksesta vastaava voi olla velvollinen tai tulla velvolliseksi” seuraavalla:

”. . . Alankomaiden kuningaskunnan, Belgian kuningaskunnan, Espanjan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan, Italian tasavallan, Itävallan liittotasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Norjan kuningaskunnan, Portugalin tasavallan, Ranskan tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Suomen tasavallan ja Tanskan kuningaskunnan hyväksi siitä määrästä, jonka passituksesta vastaava voi olla velvollinen tai tulla velvolliseksi maksamaan edellä mainituille valtioille sellaisten rikkomusten tai virheellisyyksien johdosta, joita on esiintynyt mainitun henkilön yhteisön passitusmenetelyn mukaisesti suorittamassa passituksessa, mukaan lukien tullit, verot, maataloustuotteiden tuontimaksut ja muut maksut — rahassa määrättyjä rangaistuksia lukuun ottamatta — koskien pää- ja sivuvelvoitteita, kustannuksia ja lisäkuluja, joista allekirjoittanut on sitoutunut vastaamaan antamalla vakuustositteita enintään 7 000 ecun määrään saakka vakuustositetta kohden.”

58. Muutetaan liite 51 seuraavasti:

Poistetaan 7 kohdasta seuraava:

”TALOUS”, ”ITÄVALTA, SUOMI”, ”NORJA, RUOTSI”.

59. Muutetaan liite 60 seuraavasti:

Lisätään otsikon ”VEROTUSLOMAKKEESEEN MERKITTÄVIÄ TIETOJA KOSKEVIA MÄÄRÄYKSIÄ” alla olevaan alaotsikkoon ”I Yleistä” seuraava:

a) sarakkeeseen, joka seuraa lausetta, joka alkaa ”Verotuslomakkeessa on oltava”:

”AT = Itävalta”
”FI = Suomi”
”NO = Norja”
”SE = Ruotsi”

b) sarakkeeseen, joka seuraa kohtaa, joka alkaa ”otsikko 16.”:

”ATS = Itävallan šillinkiä”
”FIM = Suomen markkaa”
”NOK = Norjan kruunua”
”SEK = Ruotsin kruunua”.

60. Muutetaan liite 63 (T5-valvontalomakkeen malli) seuraavasti:

”Lisätään lomakkeisiin 4 ja 5 seuraava: ”Palautetaan”, ”Tilbakesendes til”, ”Åter till”.

61. Muutetaan liite 68/A seuraavasti:

Lisätään otsikon ”TULLIVARASTON PI-
TOON TAI TAVARAN ASETTAMISEEN
TULLIVARASTOMENETTELYYN TAR-
VITTAVIA LUPIA KOSKEVIA MÄÄRÄ-
YKSIÄ” alla olevassa 3 kohdassa olevaan
sarakkeeseen seuraava:

”— AT Itävalta”
”— FI Suomi”
”— NO Norja”
”— SE Ruotsi”.

62. Muutetaan liite 81 seuraavasti:

Lisätään INF 5 tiedotuslomakkeen takana
olevien huomautusten B 14 kohtaan seuraava:

”— ATS Itävallan šillinkiä”
”— FIM Suomen markkaa”
”— NOK Norjan kruunua”
”— SEK Ruotsin kruunua”.

63. Muutetaan liite 82 seuraavasti:

Lisätään INF 1 tiedotuslomakkeen takana
olevien huomautusten B 9 kohtaan seuraava:

”— ATS Itävallan šillinkiä”
”— FIM Suomen markkaa”
”— NOK Norjan kruunua”
”— SEK Ruotsin kruunua”.

64. Muutetaan liite 98 seuraavasti:

Lisätään INF 6 tiedotuslomakkeen takana
olevien huomautusten B 13 huomautukseen
seuraava:

”— ATS Itävallan šillinkiä”
”— FIM Suomen markkaa”
”— NOK Norjan kruunua”
”— SEK Ruotsin kruunua”.

65. Muutetaan liite 99 seuraavasti:

Poistetaan seuraava:

”Itävalta”
”Suomi”
”Norja”
”Ruotsi”.

66. Muutetaan liite 106 seuraavasti:

a) Lisätään INF 2 tiedotuslomakkeen taka-
na olevien huomautusten B 15 kohtaan seuraava:

”— ATS Itävallan šillinkiä”
”— FIM Suomen markkaa”
”— NOK Norjan kruunua”
”— SEK Ruotsin kruunua”.

b) Lisätään INF 2 tiedotuslomaketta koske-
viin määräyksiin seuraava:

”AT — Itävalta”
”FI — Suomi”
”NO — Norja”
”SE — Ruotsi”.

67. Muutetaan liite 108 lisäämällä seuraava:

”Suomi: Suomen Vapaasatama Oy/
Finlands Frihamn Ab
10940 HANKO/HANGÖ

Ruotsi: Frihamnen i Stockholm
Frihamnen i Göteborg
Frihamnen i Malmö
Frihamnen i Norrköping
Frihamnen vid Arlanda”.

68. Muutetaan liite 111 seuraavasti:

Lisätään lomakkeen ”Palautusta/vapautusta
koskeva hakemus” takana olevien huomautus-
ten B 12 kohtaan seuraava:

- ”— ATS: Itävallan šillinkiä”
- ”— FIM: Suomen markkaa”
- ”— NOK: Norjan kruunua”
- ”— SEK: Ruotsin kruunua”.

II TULLIKOODEKSIIN KUULUMATTOMIEN SÄÄDÖSTEN TEKNISET MUKAUTUKSET

1. **376 L 0308:** Neuvoston direktiivi 76/308/ETY, annettu 15 päivänä maaliskuuta 1976, keskinäisestä avun antamisesta Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston rahoitusjärjestelmään kuuluvasta toiminnasta sekä maatalousmaksuista ja tulleista aiheutuvien saatavien perinnässä (EYVL N:o L 73, 19.3.1976, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **379 L 1071:** neuvoston direktiivi 79/1071/ETY, annettu 6 päivänä joulukuuta 1979 (EYVL N:o L 331, 27.12.1979, s. 10)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 22 artiklan 2 kohta seuraavalla:

”Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen toteutettavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Lausunnot hyväksytään 64 äänen enemmistöllä ja jäsenvaltioiden äänet painotetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.”

2. **382 R 0636:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 636/82, annettu 16 päivänä maaliskuuta 1992, taloudellisesti vaikuttavan ulkoisen jalostusmenettelyn soveltamisesta tiettyihin yhteisöön jälleentuotuihin tekstiili- ja vaateustuotteisiin tietyissä kolmansissa maissa suoritetun valmistuksen tai käsittelyn jälkeen (EYVL N:o L 76,

20.3.1982, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan 12 artiklan 3 kohdan a alakohta seuraavalla:

”Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Lausunnot hyväksytään 64 äänen enemmistöllä ja jäsenvaltioiden äänet painotetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrättyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.”

3. **383 R 0918:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 918/83, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1983, yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta (EYVL N:o L 105, 23.4.1983, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 R 3822:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3822/85, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 370, 31.12.1985, s. 22)

— **387 R 3691:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3691/87, annettu 9 päivänä joulukuuta 1987 (EYVL N:o L 347, 11.12.1987, s. 8)

— **388 R 1315:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1315/88, annettu 3 päivänä toukokuuta 1988 (EYVL N:o L 123, 17.5.1988, s. 2)

— **388 R 4235:** neuvoston asetus (ETY) N:o 4235/88, annettu 21 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 373, 31.12.1988, s. 1)

— **391 R 3357:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3357/91, annettu 7 päivänä marraskuuta 1991 (EYVL N:o L 318, 20.11.1991, s. 3)

— **392 R 2913:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, annettu 12 päivänä lokakuuta 1992 (EYVL N:o L 302, 19.10.1992, s. 1)

— **394 R 0355:** neuvoston asetus (ETY) N:o 355/94, annettu 14 päivänä helmikuuta 1994 (EYVL N:o L 46, 18.2.1994, s. 5)

a) Lisätään uusi artikla seuraavasti:

”10 a artikla

Poiketen siitä, mitä 3, 4 ja 7 artiklassa säädetään, Norja saa soveltaa ennen liittymistä voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöään, joka koskee tavaroiden siirtämistä Svalbardista Manner-Norjaan, jos kohtelu Norjassa ennen liittymistä oli edullisempaa kuin kyseisten Svalbardista tuotujen tavaroiden kohtelu yhteisössä niiden tullessa tullialueelle, sellaisena kuin se on määritelty Norjan osalta 12 päivänä loka-kuuta 1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2913/92, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Norjan liittymisasiakirjalla.”;

b) Lisätään uusi artikla seuraavasti:

”30 a artikla

Poiketen siitä, mitä 30 artiklassa säädetään, Norjan sallitaan soveltaa ennen liittymistä voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöään, joka koskee pieniä tavaralahetyksiä Svalbardista Manner-Norjaan, jos kohtelu Norjassa ennen liittymistä oli edullisempaa kuin kyseisten Svalbardista tuotujen tavaroiden kohtelu yhteisössä niiden tullessa tullialueelle, sellaisena kuin se on määritelty Norjan osalta 12 päivänä loka-kuuta 1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2913/93, sellaisena kuin se on muutettuna Norjan liittymisasiakirjalla.”.

4. **383 R 2289:** Komission asetus (ETY) N:o 2289/83, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1983, yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 918/83 70 - 78 artiklan soveltamisesta (EYVL N:o L 220, 11.8.1983, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 R 1745:** komission asetus (ETY) N:o 1745/85, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 167, 27.6.1985, s. 23)

— **385 R 3399:** komission asetus (ETY) N:o 3399/85, annettu 28 päivänä marraskuuta 1985 (EYVL N:o L 322, 3.12.1985, s. 10)

— **392 R 0735:** komission asetus (ETY) N:o 735/92, annettu 25 päivänä maaliskuuta 1992 (EYVL N:o L 81, 26.3.1992, s. 18)

Lisätään 3 artiklan 2 kohdan toiseen alakoh-
taan seuraava:

— ”Vammaisille tarkoitettut tavarat: tullit-
tomuus jatkuu, edellyttäen, että asetuksen
(ETY) N:o 918/83 77 artiklan 2 kohdan 2
alakohdan ehtoja noudatetaan/föremål för
handikappade: Fortsatt tullfrihet under förut-
sättning att villkoren i artikel 77.2 andra
stycket i förordning EEG nr. 918/33 uppfylls,”

— ”Artikler beregnet på funksjonshemmede:
Fritaket opprettholdes forutsatt at artikkel 77
nr. 2 annet ledd i forordning (EØF) nr. 918/83
overholdes,”

— Föremål för handikappade: Fortsatt tull-
frihet under förutsättning att villkoren i artikel
77.2 andra stycket i förordning (EEG) nr
918/83 uppfylls.”.

5. **383 R 2290:** Komission asetus (ETY) N:o 2290/83, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1983, yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 918/83 50 — 59 b, 63 a ja 63 b artiklan sovel-
tamisesta (EYVL N:o L 220, 11.8.1983, s. 20), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-
panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin
(EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **385 R 1745:** komission asetus (ETY) N:o 1745/85, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1984 (EYVL N:o L 167, 27.6.1985, s. 23)

— **385 R 3399:** komission asetus (ETY) N:o 3399/85, annettu 28 päivänä marraskuuta 1985 (EYVL N:o L 322, 3.12.1985, s. 10)

— **388 R 3893**: komission asetus (ETY) N:o 3893/88, annettu 14 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 346, 15.12.1988, s. 32)

— **389 R 1843**: komission asetus (ETY) N:o 1843/89, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1989 (EYVL N:o L 180, 27.6.1989, s. 22)

— **392 R 0735**: komission asetus (ETY) N:o 735/92, annettu 25 päivänä maaliskuuta 1992 (EYVL N:o L 81, 26.3.1992, s. 18)

Lisätään 3 artiklan 2 kohdan toiseen alakohdtaan seuraava:

”— ”Unesco-tavarat: tullittomuus jatkuu, edellyttäen että asetuksen (ETY) N:o 918/83 57 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan ehtoja noudatetaan” / ”Unesco-varor: Fortsatt tullfrihet under förutsättning att villkoren i artikel 57.2 första stycket i förordning (EEG) nr 918/83 uppfylls,”

— ”UNESCO-varer: Fritaket opprettholdes forutsatt at artikkel 57 nr. 2 første ledd i forordning (EØF) nr. 918/83 overholdes,”

— ”UNESCO-varor: Forsatt tullfrihet under förutsättning att villkoren i artikel 57.2 första stycket i förordning (EEG) nr 918/83 uppfylls.””

B. VEROTUS

1. **377 L 0799**: Neuvoston direktiivi 77/799/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1977, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten keskinäisestä avusta välittömien ja välillisten verojen alalla (EYVL N:o L 336, 27.12.1977, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **379 L 1070**: neuvoston direktiivi 79/1070/ETY, annettu 6 päivänä joulukuuta 1979 (EYVL N:o L 331, 27.12.1979, s. 8),

— **1 85 I**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Es-

panjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **392 L 0012**: neuvoston direktiivi 92/12/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992 (EYVL N:o L 76, 23.3.1992, s. 1)

a) Korvataan 1 artiklan 3 kohta seuraavasti:

”3. Nykyisiä 2 kohdassa tarkoitettuja veroja ovat erityisesti:

Belgiassa:

Impôt des personnes physiques/Personenbelasting

Impôt des sociétés/Vennootschapsbelasting

Impôt des personnes morales/Rechtspersonenbelasting

Impôt des non-résidents/Belasting der niet-verblijfhouders

Tanskassa:

Indkomstskat til staten

Selskabsskat

Den kommunale indkomstskat

Den amtskommunale indkomstskat

Folkepensionsbidragene

Sømandsskat

Den særlige indkomstskat

Kirkeskat

Formueskat til staten

Bidrag til dagpengefonden

Saksassa:

Einkommensteuer

Körperschaftsteuer

Vermögensteuer	<i>Luxemburgissa:</i>
Gewerbesteuer	Impôt sur le revenu des personnes physiques
Grundsteuer	Impôt sur le revenu des collectivités
<i>Kreikassa:</i>	Impôt commercial communal
Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων	Impôt sur la fortune
Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων	Impôt foncier
Φόρος ακινήτου περιουσίας	<i>Alankomaissa:</i>
<i>Espanjassa:</i>	Inkomstenbelasting
Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas	Vennootschapsbelasting
Impuesto sobre Sociedades	Vermogensbelasting
Impuesto Extraordinario sobre el Patrimonio de las Personas Físicas	<i>Norjassa:</i>
<i>Ranskassa:</i>	Skatt av alminnelig inntekt
Impôt sur le revenu	Skatt av personinntekt
Impôt sur les sociétés	Særskatt på inntekt av petroleumsutvinning og rørledningstransport
Taxe professionnelle	Avgift på honorarer til utenlandske kunstnere
Taxe foncière sur les propriétés bâties	Trygdeavgift
Taxe foncière sur les propriétés non bâties	Formuesskatt
<i>Irlannissa:</i>	<i>Itävallassa:</i>
Income tax	Einkommensteuer
Corporation tax	Körperschaftsteuer
Capital gains tax	Grundsteuer
Wealth tax	Bodenwertabgabe
<i>Italiassa:</i>	Abgabe von land- und forstwirtschaftlichen Betrieben
Imposta sul reddito delle persone fisiche	<i>Portugalissa:</i>
Imposta sul reddito delle persone giuridiche	Contribuição predial
Imposta locale sui redditi	Imposto sobre a indústria agrícola

Contribuição industrial	Den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta artister m.fl.
Imposto de capitais	Den statliga fastighetsskatten
Imposto profissional	Den kommunala inkomstskatten
Imposto complementar	Förmögenhetsskatten
Imposto de mais-valias	<i>Yhdistyneessä kuningaskunnassa:</i>
Imposto sobre o rendimento do petróleo	Income tax
Os adicionais devidos sobre os impostos precedentes	Corporation tax
<i>Suomessa:</i>	Capital gains tax
Valtion tuloverot/de statliga inkomstskatterna	Petroleum revenue tax
Yhteisöjen tulovero/inkomstskatten för samfund	Development land tax”.
Kunnallisvero/kommunalskatten	b) Korvataan 1 artiklan 5 kohta seuraavasti:
Kirkollisvero/kyrkoskatten	”5. ’Toimivaltaisella viranomaisella’ tarkoitetaan seuraavaa:
Kansaneläkevakuutusmaksu/folkpensionsförsäkringspremier	<i>Belgiassa:</i>
Sairausvakuutusmaksu/sjukförsäkringspremier	De Minister van financiën tai valtuutettu edustaja
Korkotulon lähdevero/källskatten på ränteinkomst	Le Ministre des finances tai valtuutettu edustaja
Rajoitetusti verovelvollisen lähdevero/källskatten för begränsat skattskyldig	<i>Tanskassa:</i>
Valtion varallisuusvero/den statliga förmögenhetsskatten	Skatteministeren tai valtuutettu edustaja
Kiinteistövero/fastighetsskatten	<i>Saksassa:</i>
<i>Ruotsissa:</i>	Der Bundesminister der Finanzen tai valtuutettu edustaja
Den statliga inkomstskatten	<i>Kreikassa:</i>
Sjömansskatten	To Υπουργείο Οικονομικών tai valtuutettu edustaja
Kupongskatten	<i>Espanjassa:</i>
Den särskilda inkomstskatten för utomlands bosatta	El Ministro de Economía y Hacienda tai valtuutettu edustaja
	<i>Ranskassa:</i>
	Le ministre de l’économie tai valtuutettu edustaja

Irlannissa:

The Revenue Commissioners tai niiden valtuutettu edustaja

Italiassa:

Il Ministro per le finanze tai valtuutettu edustaja

Luxemburgissa:

Le ministre de finance tai valtuutettu edustaja

Alankomaissa:

De minister van financiën tai valtuutettu edustaja

Norjassa:

Finans- og tollministeren tai valtuutettu edustaja

Itävallassa:

Der Bundesminister für Finanzen tai valtuutettu edustaja

Portugalissa:

O Ministro das Finanças tai valtuutettu edustaja

Suomessa:

Valtionvarainministeriö tai valtuutettu edustaja
Finansministeriet tai valtuutettu edustaja

Ruotsissa:

Ministern med ansvar för skattefrågor tai valtuutettu edustaja

Yhdistyneessä kuningaskunnassa:

The Commissioners of Customs and Excise tai valtuutettu viranomainen arvonlisävero ja valmisteveroa koskevien tarvittavien tietojen osalta,

The Commissioners of Inland Revenue tai

valtuutettu viranomainen muiden tietojen osalta”.

2. **378 L 1035:** Neuvoston direktiivi 78/1035/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1978, tavaroiden maahantuonnissa pieninä muina kuin kaupallisina lähetyksinä kolmansista maista sovellettavista verovapauksista (EYVL N:o L 366, 28.12.1978, s. 34), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **385 L 0576:** neuvoston direktiivi 85/576/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1985 (EYVL N:o L 372, 31.12.1985, s. 30)

Lisätään uusi artikla seuraavasti:

”1 a artikla

Poiketen siitä, mitä 1 artiklan toisen kohdan a alakohdan kolmannessa luettelakohdassa säädetään, Norja saa soveltaa ennen liittymistä voimassa ollutta kansallista lainsäädäntöään, joka koskee pieniä tavaralähetyksiä Svalbardista Manner-Norjaan, jos kohtelu Norjassa ennen liittymistä oli edullisempaa kuin kohtelu yhteisössä tuotaessa kyseisiä tavaroita Svalbardista veroalueelle, sellaisena kuin se on määritelty Norjan osalta neuvoston direktiivin 77/388/ETY 3 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna Norjan liittymisasiakirjalla.”.

3. **379 L 1072:** Kahdeksas neuvoston direktiivi 79/1072/ETY, annettu 6 päivänä joulukuuta 1979, jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — maan alueelle sijoittautumattomille verovelvollisille suoritettavaa arvonlisäveron palautusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt (EYVL N:o L 331, 27.12.1979, s. 11), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan liitteessä C oleva D kohta seuraavasti:

”D. Hakemus on jätettävä asianomaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle, joka on:

- Belgiassa: .....
- Tanskassa: .....
- Saksassa: .....
- Kreikassa: .....
- Espanjassa: .....
- Ranskassa: .....
- Irlannissa: .....
- Italiassa: .....
- Luxemburgissa: .....
- Alankomaissa: .....
- Norjassa: .....
- Itävallassa: .....
- Portugalissa: .....
- Suomessa: .....
- Ruotsissa: .....
- Yhdistyneessä kuningaskunnassa: .....

b) Korvataan liitteessä C oleva I kohta seuraavasti:

empi kuin kalenterivuosi, mutta vähintään kolme kuukautta,

”I. Hakemus voi koskea useita kauppalaskuja tai tuontiasiakirjoja, jolloin arvonlisäveron yhteismäärän vuoden 19.. osalta on kuitenkin oltava vähintään:

tai:

- ... BEF/LUF
- ... DKK
- ... DEM
- ... GRD
- ... PTE
- ... FRF
- ... IEP
- ... ITL
- ... NLG
- ... NOK
- ... ATS
- ... ESP
- ... FIM
- ... SEK
- ... GBP

- ... BEF/LUF
- ... DKK
- ... DEM
- ... GRD
- ... PTE
- ... FRF
- ... IEP
- ... ITL
- ... NLG
- ... NOK
- ... ATS
- ... ESP
- ... FIM
- ... SEK
- ... GBP

jos aika, jolta palautusta haetaan, on lyhy-

jos aika, jolta palautusta haetaan, on yksi kalenterivuosi tai vähemmän kuin kolme kuukautta”.

4. **383 L 0181:** Neuvoston direktiivi 83/181/ETY, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1983, direktiivin 77/388/ETY 14 artiklan 1 kohdan d alakohdan soveltamisalasta vapauttaessa tietty tavaroiden lopullinen maahantuonti arvonlisäverosta (EYVL N:o L 105, 23.4.1983, s. 38), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **389 L 0219:** neuvoston direktiivi 89/219/ETY, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1989 (EYVL N:o L 92, 5.4.1989, s. 13)

Lisätään uusi artikla seuraavasti:

”9 a artikla

Poiketen siitä, mitä 3 ja 7 artiklassa säädetään, Norja saa soveltaa ennen liittymistä voimassa ollutta lainsäädäntöään henkilökohtaisen omaisuuden suhteen siirrettäessä varsinainen asuinpaikka Svalbardista Manner-Norjaan, jos kohtelu Norjassa ennen liittymistä oli edullisempaa kuin kyseisten Svalbardista tuotujen tavaroiden kohtelu yhteisössä niiden tullessa veroalueelle, sellaisena kuin se on määritelty Norjan osalta neuvoston direktiivin 77/388/ETY 3 artiklassa, sellaisena kuin se on muutettuna Norjan liittymisasiakirjalla.”.

5. **383 L 0182:** Neuvoston direktiivi 83/182/ETY, annettu 28 päivänä maaliskuuta 1983, yhteisön alueella tiettyjen kulkuneuvojen väliaikaisessa maahantuonnissa sovellettavista verovapautuksista (EYVL N:o L 105, 23.4.1983, s. 59), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan liite seuraavasti:

”LIITE

Luettelo 1 artiklan 1 kohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetuista veroista

BELGIA

— Taxe de circulation sur les véhicules

automobiles (Arrêté royal du 23 novembre 1965 portant codification des dispositions légales relatives aux taxes assimilées aux impôts sur les revenus — Moniteur belge du 18 janvier 1966)

— Verkeersbelasting op de autovoertuigen (Koninklijk Besluit van 23 november 1965 houdende codificatie van de wettelijke bepalingen betreffende de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen — Belgisch Staatsblad van 18 januari 1966)

TANSKA

— Vægtafgift af motorkøretøjer (Lovbekendtgørelse Nr. 163 af 31. marts 1993)

SAKSA

— Kraftfahrzeugsteuer (Kraftfahrzeugsteuergesetz — 1979)

— Kraftfahrzeugsteuer (Durchführungsverordnung — 1979)

KREIKKA

Τέλη κυκλοφορίας (N.2367/53 όπως ισχύει σήμερα)

ESPANJA

— Tributos Locales sobre circulación de vehículos automóviles (establecido en base a la Ley 41/1979, de 19 de noviembre, de Bases de Régimen Local y al Real Decreto 3 250/1976, de 30 de diciembre)

RANSKA

— Taxe différentielle sur les véhicules à moteur (Loi N° 77—1467 du 30 décembre 1977)

— Taxe sur les véhicules d’une puissance fiscale supérieure à 16 CV immatriculés dans la catégorie des voitures particulières (Loi de finances 1979 — Article 1007 du code général des impôts)

IRLANTI

— Motor vehicle excise duties (Finance (Excise duties) (Vehicles) Act 1952 as amended, and Section 94, Finance Act 1973 as amended)

ITALIA

— Tassa sulla circolazione degli autoveicoli (TU delle leggi sulle tasse automobilistiche approvato con DPR N. 39 del 5 febbraio 1953 e successive modificazioni)

LUXEMBURG

— Taxe sur les véhicules automoteurs (Loi allemande du 23 mars 1935 (Kraftfahrzeugsteuergesetz) maintenue en vigueur par l'arrêté grand-ducal du 26 octobre 1944, modifiée par la loi du 4 août 1975 et les règlements grand-ducaux du 15 septembre 1975 et du 31 octobre 1975 et du 31 octobre 1975)

ALANKOMAAT

— Motorrijtuigenbelasting (wet op de motorrijtuigenbelasting 21 juli 1966, Stb 332 — wet van 18 december 1969/Stb 548)

NORJA

— Avgift på motorvogner (Lov av 19. juni 1959 nr. 2)

ITÄVALTA

— Kraftfahrzeugsteuer (BGBl. No. 449/1992)

PORTUGALI

— Imposto sobre veiculos (Decreto-Lei N.º. 143/78, de 12 de Junho)

— Imposto de compensação (Decreto-Lei N.º. 354-A/82, de 9 de Setembro)

SUOMI

— Moottoriajoneuvovero/motorfordonskatt (Laki moottoriajoneuvoverosta/Lag om skatt på motorfordon 722/66)

RUOTSI

— Fordonsskatt (Fordonsskattelagen 1988:327)

YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA

— Vehicle excise duty (Vehicles (Excise) Act 1971)”. ”

XIV KOULUTUS

363 D 0266: Neuvoston päätös 63/266/ETY, tehty 2 päivänä huhtikuuta 1963, yhteisen ammatillista koulutusta koskevan politiikan toteuttamisen yleisperiaatteista (EYVL N:o 63, 20.4.1963, s. 1338/63) ja **363 X 0688:** Ammatillisen koulutuksen neuvoa-antavan komitean säännöt 63/688/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1963 (EYVL N:o 190, 30.12.1963, s. 3090/63), sellaisena kuin ne ovat muutettuna seuraavilla:

— **368 D 0189:** neuvoston päätös 68/189/ETY, tehty 9 päivänä huhtikuuta 1968 (EYVL N:o L 91, 12.4.1968, s. 26)

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **373 D 0101(01):** neuvoston päätös 73/101/ETY, tehty 1 päivänä tammikuuta 1973 (EYVL N:o L 2, 1.1.1973, s. 1)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Korvataan säädöksen 63/688/ETY 1 artiklan 1 kohta seuraavasti:

”1. Ammatillisen koulutuksen neuvoa-antavaan komiteaan, joka on perustettu yhteisen ammatillista koulutusta koskevan politiikan toteuttamisen yleisperiaatteista 2 päivänä huhtikuuta 1963 tehdyn neuvoston päätöksen neljännen periaatteen mukaisesti, kuuluu 96 jäsentä siten, että kustakin jäsenvaltiosta on kaksi hallituksen, kaksi työntekijäjärjestöjen ja kaksi työnantajajärjestöjen edustajaa.”

XV TILASTOT

1. **393 R 0696:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 696/93, annettu 15 päivänä maaliskuuta 1993, tilastoyksiköistä yhteisön tuotantojärjestelmän havainnointia ja analyysia varten (EYVL N:o L 76, 30.3.1993, s. 1)

Korvataan liitteessä olevan II jakson B osan *Maantieteellinen kriteeri* 2 kohdassa sanan "Alankomaissa" jälkeen olevat sanat seuraavasti:

"Norjassa "kommune"; Itävallassa "Gemeinde"; Portugalissa "concelho"; Suomessa "kunta/kommun"; Ruotsissa "primärkommun" ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa "ward".

2. **391 S 0612:** Komission päätös 91/612/EHTY, tehty 31 päivänä tammikuuta 1991, hiilitilastoista (EYVL N:o L 74, 20.3.1991, s. 1)

Lisätään kyselylomakkeeseen Q60.A60:

1.1. jakso:
sanan "Alankomaat" jälkeen seuraava:
"Norja", "Itävalta".
sanan "Portugali" jälkeen seuraava:
"Suomi", "Ruotsi".

3. **391 X 0141:** Komission suositus 91/141/EHTY, annettu 31 päivänä tammikuuta 1991, hiilitilastoista (EYVL N:o L 74, 20.3.1991, s. 35)

a) Lisätään kyselylomakkeisiin M30, M30a, A30, A30a, A30b, M40, A40, A40a, Q61/A61:

1.1. jakso:
sanan "Alankomaat" jälkeen seuraava:
"Norja", "Itävalta".
sanan "Portugali" jälkeen seuraava:
"Suomi", "Ruotsi".

b) Poistetaan kyselylomakkeista M40, A40, A40a,

1.2 jakso
sanat "Itävalta", "Norja", "Ruotsi".

c) Korvataan kyselylomakkeiden M50, A50, A50a ja kyselylomakkeiden M50/A50 selitysten 2 ja 3 kohdassa:

ilmaisu "EUR 12" ilmaisulla "EUR 16".

4. **378 L 0546:** Neuvoston direktiivi 78/546/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1978, alueellisten tilastojen osana olevista maanteiden tavarakuljetusten tilastoista (EYVL N:o L 168, 26.6.1978, s. 29), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamis-sopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamisso-pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0462:** neuvoston direktiivi 89/462/ETY, annettu 18 päivänä heinäkuuta 1989 (EYVL N:o L 226, 3.8.1989, s. 8)

a) Lisätään liitteeseen II Alankomaita kos-kevien kohtien jälkeen seuraava:

"Norja:
kunnes NUTS-alueluokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

Itävalta:
Burgenland
Niederösterreich
Wien
Kärnten
Steiermark
Oberösterreich
Salzburg
Tirol
Vorarlberg"

ja Portugalia koskevien kohtien jälkeen:

"Suomi:
kunnes NUTS-alueluokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

Ruotsi
kunnes NUTS-alueluokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

b) Liitteessä III:

Lisätään sanan "Alankomaat" jälkeen seuraava:
"Norja", "Itävalta".

Lisätään sanan "Portugali" jälkeen seuraava:
"Suomi", "Ruotsi".

Poistetaan kolmansien maiden luettelosta
"Itävalta", "Norja", "Ruotsi" ja "Suomi".

5. 380 L 1119: Neuvoston direktiivi 80/1119/ETY, annettu 17 päivänä marraskuuta 1980, sisävesiväylien tavarakuljetusten tilastotiedoista (EYVL N:o L 339, 15.12.1980, s. 30), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— 185 I: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Lisätään liitteeseen II Alankomaita koskevien kohtien jälkeen seuraava:

"Itävalta:
Burgenland
Niederösterreich
Wien
Kärnten
Steiermark
Oberösterreich
Salzburg
Tirol
Vorarlberg"

ja Portugalia koskevien kohtien jälkeen:

"Suomi:
kunnes NUTS-alueuokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

Ruotsi:
kunnes NUTS-alueuokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)"

b) Muutetaan liitteessä III oleva luettelo maista seuraavasti:

i) Korvataan ensimmäinen osa seuraavasti:

"I Euroopan yhteisön maat:

01. Belgia
02. Tanska
03. Saksa
04. Kreikka
05. Espanja
06. Ranska
07. Irlanti
08. Italia
09. Luxemburg
10. Alankomaat
11. Norja
12. Itävalta
13. Portugali
14. Suomi
15. Ruotsi
16. Yhdistynyt kuningaskunta".

ii) Poistetaan III osasta "Itävalta", jolloin 13—25 kohdasta tulee 17—28 kohta.

c) Korvataan liitteessä IV olevissa taulukoissa 7(A), 8(A) ja 8(B) otsikko "EUR 12" otsikolla "EUR 16" ja "A"-sarake siirretään otsikkokohtaan "EUR 16" "L"-sarakkeen jälkeen.

d) Korvataan liitteessä IV olevissa taulukoissa 10(A) ja 10(B) vasemmassa sarakkeessa otsikko "EUR 12" otsikolla "EUR 16".

Lisätään sanan "Alankomaat" jälkeen seuraava:

"Norja", "Itävalta".

Lisätään sanan "Portugali" jälkeen seuraava:
"Suomi", "Ruotsi".

Poistetaan muut viittaukset Itävaltaan.

6. 380 L 1177: Neuvoston direktiivi 80/1177/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1980, alueellisten tilastojen osana olevista rautateiden tavarakuljetusten tilastoista (EYVL N:o L 350, 23.12.1980, s. 23), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— 185 I: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Lisätään 1 artiklan 2 kohdan a alakoh-
taan seuraava:

”ÖBB: Österreichische Bundesbahnen
 VR: Valtionrautatiet/Statsjärnvägarna
 NSB: Norges Statsbaner
 SJ: Statens järnvägar”

b) Lisätään liitteeseen II Alankomaita koskevien kohtien jälkeen seuraava:

”Norja:
kunnes NUTS-alueuokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

Itävalta:
 Burgenland
 Niederösterreich
 Wien
 Kärnten
 Steiermark
 Oberösterreich
 Salzburg
 Tirol
 Vorarlberg”

ja Portugalia koskevien kohtien jälkeen seuraava:

”Suomi:
kunnes NUTS-alueuokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

”Ruotsi:
kunnes NUTS-alueuokitusta koskeva päätös tehdään (käytetään NUTS 2:a)

c) Muutetaan liitteessä III oleva luettelo maista seuraavasti:

Korvataan ensimmäinen osa seuraavasti:

”I Euroopan yhteisöt

01. Belgia
02. Tanska
03. Saksa
04. Kreikka
05. Espanja
06. Ranska
07. Irlanti
08. Italia
09. Luxemburg
10. Alankomaat
11. Norja
12. Itävalta
13. Portugali

14. Suomi
15. Ruotsi
16. Yhdistynyt kuningaskunta”

Poistetaan toisessa osassa viittaukset Itävaltaan, Norjaan, Ruotsiin ja Suomeen, ja 13—28 kohdasta tulee 17—28 kohta.

XVI KULUTTAJANSUOJA

392 X 0579: Komission suositus 92/579/ETY, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992, jäsenvaltioiden kehottamisesta toteuttamaan tarvittavat infrastruktuurit vaarallisten tuotteiden tunnistamiseksi ulkorajoilla (EYVL N:o L 374, 22.12.1992, s. 66)

Lisätään V kohdan 4 alakohtaan seuraava:

— Vaarallinen tuote — ei saa laskea vapaaseen liikkeeseen. Suositus 92/579/ETY

— Farligt produkt — ikke godkjent for fri omsetning. Rekommandasjon 92/579/EØF

— Farligt produkt — ej godkänd för fri omsättning. Rekommendation 92/579/EEG”.

XVII ALUE- JA RAKENNEPOLITIikka

388 R 2052: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2052/88, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1988, rakennerahastojen päämääristä ja tehokkuudesta ja niiden toiminnan yhteensovittamisesta keskenään sekä Euroopan investointipankin toiminnan ja muiden rahoitusvälineiden kanssa (EYVL N:o L 185, 15.7.1988, s. 9), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2081:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/93, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 193, 31.7.1993, s. 5)

1) Lisätään 12 artiklan 1 kohtaan seuraava:

”Liitteen III mukaisesti neljän uuden jäsenvaltion saatavilla oleva tavoitteen 1 - 5b mukainen vuosien 1995 - 1999 lisärahoitus on 4 775 miljoonaa ecua vuoden 1995 hintatason mukaan.

Näiden varojen vuosittainen jakauma jäsenvaltioittain esitetään liitteessä III.”

2) Lisätään liitteeseen I seuraava:

”ITÄVALTA: Burgenland”.

3) Lisätään liitteeseen III seuraava:

”LIITE III

Uusien jäsenvaltioiden määrärahoja koskeva ohjeellinen sitoumus

(miljoonaa ecua vuoden 1995 hintatason mukaan)

	1995	1996	1997	1998	1999	1995—1999
Rakenerahasto (tavoitteet 1 — 5b) ja KOR	908	934	956	978	999	4775
josta:						
Itävalta	308	317	325	332	341	1623
Suomi	225	233	239	245	251	1193
Norja	148	151	154	157	159	769
Ruotsi	227	233	238	244	248	1190
pm. tavoite 1 alueet	32	34	37	39	42	184

1. Kyseiset luvut ovat ainoastaan suuntaantavia. Tosiasialliset tavoitekohtaiset jakaumat määritellään sovellettaessa rakenerahastoja koskevaa asetusta, siten kuin nykyisten jäsenvaltioiden osalta.

2. Kyseiset luvut sisältävät pilottihankkeille, uutta luovalle toiminnalle, tutkimuksille ja yhteisön aloitteille 3 artiklan ja 12 artiklan 5 kohdan mukaan myönnettävät määrärahat.”

— **179 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteen tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17),

— **185 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23).

XVIII SEKALAISTA

ETY-säädökset

358 R 0001: Asetus N:o 1, annettu 15 päivänä huhtikuuta 1958, Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevien järjestelyjen vahvistamisesta (EYVL N:o 17, 6.10.1958, s. 385/58), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **172 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14),

a) Korvataan 1 artikla seuraavasti:

”1 artikla

Unionin toimielinten viralliset ja työkielet ovat englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, norjan, portugalil, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kieli”.

b) Korvataan 4 artikla seuraavasti:

”4 artikla

Asetukset ja muut yleisesti sovellettavat säädökset laaditaan kahdellatoista virallisella kielellä.”

c) Korvataan 5 artikla seuraavasti:

”5 artikla

Euroopan yhteisöjen virallinen lehti julkaistaan kahdellatoista virallisella kielellä.”

EURATOM-säädökset

358 R 5001(01): Asetus N:o 1, annettu 15 päivänä huhtikuuta 1958, Euroopan atomienergiayhteisössä käytettäviä kieliä koskevien järjestelyjen vahvistamisesta (EYVL N:o 17, 6.10.1958, s. 401/58), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasaval-
lan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

a) Korvataan 1 artikla seuraavasti:

”1 artikla

Unionin toimielinten viralliset ja työkielet ovat englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, norjan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen ja tanskan kieli”.

b) Korvataan 4 artikla seuraavasti:

”4 artikla

Asetukset ja muut yleisesti sovellettavat säädökset laaditaan kahdellatoista virallisella kielellä.”

c) Korvataan 5 artikla seuraavasti:

”5 artikla

Euroopan yhteisöjen virallinen lehti julkaistaan kahdellatoista virallisella kielellä.”

LIITE II

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 30 artiklassa

I KAUPPOLITIIKKA

1. **394 R 0517:** Neuvoston asetus (EY) N:o 517/94, annettu 7 päivänä maaliskuuta 1994, muiden kuin kahdenvälisen sopimusten, pöytäkirjojen tai muiden järjestelyjen taikka muiden yhteisön erityisten tuontisääntöjen soveltamisalaan kuuluvien tiettyjen kolmansien maiden tekstiilituotteiden tuontia koskevista yhteisistä säännöistä (EYVL N:o L 67, 10.3.1994, s. 1).

Liitettä III A on tarpeen täydentää maininnalla, joka koskee muista kuin liitteessä II tarkoitetuista maista peräisin olevia tuotteita, joiden laskeminen vapaaseen liikkeeseen oli määrällisten rajoitusten alaista uusissa jäsenvaltioissa 31 päivänä joulukuuta 1993. Tämän vuoksi on poistettava 2 artiklan 1 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa esiintyvä ilmaisu ”asetuksen (ETY) N:o 288/82 perusteella”.

Ruotsi:

Liitteessä III B, IV ja VI olevia määrätaulukoita on tarvittaessa tarkistettava niin, että niissä esitetään uudet määrälliset rajoitukset, joissa on otettu huomioon Ruotsin olemassa olevat kauppavirrat.

Itävalta, Norja ja Suomi:

Liitteessä III B, IV ja VI olevia määrätaulukoita on tarvittaessa tarkistettava niin, että niissä esitetään uudet määrälliset rajoitukset, joissa on otettu huomioon Itävallan, Norjan ja Suomen liittyminen.

2. **392 R 3951:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3951/92, annettu 29 päivänä joulukuuta 1992,

tiettyjä taiwanilaista alkuperää olevia tekstiilituotteita koskevista tuontijärjestelyistä (EYVL N:o L 405, 31.12.1992, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0217:** neuvoston asetus (EY) N:o 217/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 28, 2.2.1994, s. 1)

Ruotsi:

Liitteessä II olevia määrätaulukoita on tarvittaessa tarkistettava niin, että niissä esitetään uudet määrälliset rajoitukset, joissa on otettu huomioon Ruotsin olemassa olevat kauppavirrat.

Itävalta, Norja ja Suomi:

Liitteessä II olevia määrätaulukoita on tarvittaessa tarkistettava niin, että niissä esitetään uudet määrälliset rajoitukset, joissa on otettu huomioon Itävallan, Norjan ja Suomen liittyminen.

II KALASTUS

1. **392 R 3759:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 3759/92, annettu 17 päivänä joulukuuta 1992, kalastus- ja vesiviljelytuotealan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 388, 31.12.1992, s. 1)

Tämän asetuksen liitteeseen I ja VI tehtävät uusien lajien lisäämistä koskevat muutokset tehdään väliaikana komission ehdotuksesta unionin jäsenvaltioiden sekä jäsenyyttä hakeneiden valtioiden toimittamien tietojen perusteella.

Asetuksen 5 artiklaan tehtävä muutos sen sallimiseksi, että jäsenvaltiot tunnustavat yksinoikeudella tuottajajärjestöt, tehdään väliaikana komission ehdotuksesta.

2. **393 R 2210:** Komission asetus (ETY) N:o 2210/93, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1993,

yhteiseen kalastus- ja vesiviljelytuotealaan liittyvien tietojen antamisesta (EYVL N:o L 197, 6.8.1993, s. 8)

Luettelo edustavista markkinoista ja satamista vahvistetaan ennen liittymistä asianmukaista menettelyä noudattaen.

LIITE III

Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 32 artiklassa

1. **376 L 0116:** Neuvoston direktiivi 76/116/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1975, lannoitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 21), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/69/ETY, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 185, 28.7.1993, s. 30)

Direktiivin 7 artikla, sikäli kuin se koskee lannoitteiden kadmiumpitoisuutta ja pitoisuuden merkintää.

2. **391 L 0157:** Neuvoston direktiivi 91/157/ETY, annettu 18 päivänä maaliskuuta 1991, vaarallisia aineita sisältävistä paristoista ja akuista (EYVL N:o L 78, 26.3.1991, s. 38), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/86/ETY, annettu 4 päivänä lokakuuta 1993 (EYVL N:o L 264, 23.10.1993, s. 51)

Direktiivin 9 artikla 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alkaalimanganiparistojen, mukaan lukien nappikennoparistot, elohopeapitoisuuden osalta.

3. **367 L 0548:** Neuvoston direktiivi 67/548/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1967, vaarallisten aineiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 196, 16.8.1967, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/101/EY, annettu 11 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 13, 15.1.1994, s. 1)

a) 30 artikla yhdessä direktiivin 4 ja 5 artiklan kanssa seuraavien osalta:

i) direktiivin liitteessä I lueteltujen ja oheisessa lisäyksessä A esitettyjen aineiden tai aineryhmien luokitusta, merkintöjä ja/tai

erityisiä pitoisuusrajoja koskevat vaatimukset siten, että Norja voi edellyttää käytettäväksi näiden aineiden erilaista luokitusta, erilaisia merkintöjä ja/tai erilaisia erityisiä pitoisuusrajoja;

ii) direktiivin liitteessä VI olevassa 4.2.1 osassa tarkoitettujen karsinogeenisten aineiden luokituksen ja merkintöjen perusteet siten, että Norja voi edellyttää erilaisten luokitteluperusteiden ja vaatimusten soveltamista tiettyjen R-lausekkeiden soveltamiseksi;

b) Direktiivin 30 artikla yhdessä 4 ja 6 artiklan kanssa sellaisten aineiden tai aineryhmien luokitusta, merkintöjä ja/tai erityisiä pitoisuusrajoja koskevien vaatimusten osalta, joita ei luetella direktiivin liitteessä I, mutta jotka on esitetty oheisessa lisäyksessä B, siten, että Norja voi edellyttää käytettäväksi näiden aineiden luokitusta, merkintöjä ja/tai erityisiä pitoisuusrajoja;

c) Direktiivin 30 artikla yhdessä 23 artiklan 2 kohdan d alakohdan kanssa siten, että Norja voi edellyttää sellaisen ylimääräisen R-lausekkeen ("R-215") käyttöä, jota ei ole lueteltu direktiivin liitteessä III;

d) Direktiivin 23 artiklan 2 kohdan säännökset sellaisten a ja c kohdassa tarkoitettujen aineiden osalta, jotka edellyttävät ilmaisun "ETY-merkintä" käyttöä.

4. **388 L 0379:** Neuvoston direktiivi 88/379/ETY, annettu 7 päivänä kesäkuuta 1988, vaarallisten valmistusten luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 187, 16.7.1988, s. 14), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/18/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993 (EYVL N:o L 104, 29.4.1993, s. 46)

a) Direktiivin 13 artikla yhdessä 3 ja 7 artiklan kanssa, tämän liitteen 3 kohdan a, b ja c alakohdassa määriteltyjä aineita sisältävien valmisteiden osalta;

b) Direktiivin 3 artiklan 3 kohdan b alakohdan valmisteiden herkistävien vaikutusten testaamisen osalta.

5. 378 L 0631: Neuvoston direktiivi 78/631/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1978, vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 92/32/ETY, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

6. 391 L 0414: Neuvoston direktiivi 91/414/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, kasvinsuojeluaineiden markkinoille saatamisesta (EYVL N:o L 230, 19.8.1991, s. 1)

Direktiivin 15 artikla ja 16 artiklan f alakohdan siltä osin kuin kyseisissä säännöksissä viitataan vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 26 päivänä kesäkuuta 1978 annettuun neuvoston direktiiviin 78/631/ETY (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 30 päivänä huhtikuuta 1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/32/ETY (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

Lisäys A

NIMI	ETY-N:o
Etyyliakrylaatti	607—032—00—X
Tolueneeni-2,4-di-isosyanaatti	615—006—00—4
Tolueneeni-2,6-di-isosyanaatti	615—006—00—4

NIMI	ETY-N:o
Dinitrotolueneeni (kaikki isomeerit)	609—007—00—9
Metyyliibromidi	602—002—00—2
Kalsiumkromaatti	024—008—00—9
Elohopea, orgaaniset ja epäorgaaniset yhdisteet	080—002—00—6 080—004—00—7
Tärpähti	650—002—00—6
Bariumkloridi (Bariumsuolat)	056—002—00—7
n-Heksaani	601—037—00—0
Vanadiinipentoksidi	023—001—00—8

Lisäys B

NIMI:
Bariumkromaatti
N-Fenyyl-2-naftyyliamiini
Bentso(e)-pyreeni
Kryseeni
Kivihiihitervakreosootti
Indeno(1,2,3-cd)pyreeni
Koboltti(II)kloridi
Koboltti(II)sulfaatti
Nikkelikloridi
N-Fenyyl-N'-isopropyyl-p-fenyleenidiamiini
Tetrametyyliuraamimonosulfidi
Klooriasetaldehydi

LIITE IV

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 39 artiklan 1 kohdassa

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
LUETTELO POHJAKALOJEN KALASTUSALUKSISTA					
A) Yli 200 bruttorekisteritonnin alukset (GT)					
SYLTEFJORD	F-1-BD	LNYP		299	1103
KJØLLEFJORD	F-1-LB	LLSU		297	1103
JERGUL	F-2-H	LGEB		299	882
VADSØJENTA	F-2-VS	LHNX		299	1103
BERLEVÅGFISK I	F-5-B	LMET		299	882
BARENTSTRÅL	F-7-M	JXBW	415	191	730
PERSFJORD	F-10-BD	JXQS		299	1103
NORDFJORDTRÅL	F-24-BD	LMSR		299	919
KJELSVIK	F-26-LB	JXPS	321	124	691
KJØLNES	F-32-NK	LMQO		297	882
DOGGI	F-42-H	LLJJ		299	882
KERAK	F-50-V	LJBE		296	1103
NORDKYN PIONEER	F-53-G	LJMS	263		551
RAIRO	F-69-H	LLAX		299	882
STALLO	F-84-H	JXTZ		299	882
SKAIDI	F-86-H	LNMY		299	882
GARGIA	F-87-H	JWWB	678	299	1617
ODD ERIK	F-90-BD	JXAX	236	236	486
KONGSFJORD	F-100-BD	JXMG	1662	499	2427
RISTON	F-136-HV	LATR		296	1066
REMØYTRÅL	F-220-BD	JXOK	999	499	1838
KVITSJØEN	M-600-HØ	LCHR	552		3278
JOHN ERIK	H-7-B	LEQI	492		1199

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Konetehto (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
LÖNNING JUNIOR	H-18-B	LGUU	336	248	460
SJØMANN	H-20-B	LCGR	285	184	786
EIDEFISK	H-21-B	LHTK	334	169	735
FAIRY	H-50-B	LEHD	284	199	852
TÆLAVÅG	H-59-S	LFNB	261	159	889
KLIPPSTEIN	H-64-B	LCLC	280	187	460
BØMMELFISK	H-166-B	LGMS	251	250	507
HORDAGUTT	H-220-B	LIUL	271	270	507
TRYGVASON	H-310-B	LMPP	257	168	790
VOLSTAD VIKING	M-1-A	LAIR	1593	1150	2574
OTTO WATHNE	M-1-H	LHBL		299	1176
TAMPEN	M-1-HD	LAOW	1806		3000
HOPEN	M-1-HØ	LADD	689	2280	2940
VAREGG	M-1-VD	JXWX	1621	799	2647
SKARHAUG	M-2-H	LAQE	347	173	441
SKARHEIM	M-8-A	LLJU	761	496	735
SOLHEIM SENIOR	M-8-F	LAHE		213	625
SYNSRAND	M-8-SØ	LAUS	264		728
VARAK	M-9-A	LNOA		297	1103
KVALSKJÆR	M-9-HØ	LJKG	299	224	853
GEIR	M-12-H	LAQS	538	172	808
TORE JUNIOR	M-15-G	LFWZ	216	189	581
LEINEFISK	M-15-HØ	LAGH	566	176	674
FLUD	M-16-HØ	JWOM	308		507
LANGVIN	M-19-A	JXSZ	1718	797	2940
LORAN	M-19-G	LANJ	465	466	610
VOLSTAD	M-20-A	JXVF	2412	1113	3000
KJALKEN	M-22-HØ	JWVC	317		588
GRANIT	M-23-VD	JXJU	1345	499	2250
NY-ARGO	M-24-G	LCKU	205	205	368
BJØRNHOLM	M-25-S	LMCF	289	189	570
SVANODD	M-26-HØ	LAXT	300		900

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
HOLBERG	M-28-S	LATX	915	422	882
KVALSVIK	M-29-HØ	JWSC	330		882
MALEBUEN	M-44-F	LNZW	225	264	367
ARCTIC	M-32-VD	LHIY		456	1323
TORBERG	M-35-G	LGQK	328		827
ROALDNES	M-37-G	LMNL	310		1456
KARL VADØY	M-44-U	JXWB	465	131	636
STÅLBJØRN	M-49-F	LAHZ	566	176	790
MØRETRÅL	M-50-H	LNIF	298	298	1102
HUSØY	M-50-SØ	LAVX	354	249	441
VESTLINER	M-55-VN	LEZS	295	173	441
KVALSTEIN	M-58-HØ	LDQV	298	267	827
NORDØYTRÅL	M-59-H	LHWR		413	1103
ØYLINER	M-61-AV	LETQ	391	209	441
GUNNARSON	M-70-M	LNCR	240	148	588
GEIR PEDER	M-71-H	LAUE	271	166	330
SKJONGNES	M-72-G	LCBG		296	1176
PERO	M-81-VD	LMJF	1499	784	1911
RAMOEN	M-83-VD	LEQB	2487		3375
BJØRNØY	M-84-VD	JXTY	1565	654	2427
BROEGG	M-85-H	LAQT	515	199	1059
VONAR	M-88-SØ	LJNQ	306	120	525
SKAREGG	M-89-G	LAPQ	499	199	1471
SANDEVÆRING	M-91-S	LKMXX	230	229	368
HØGSTEIN	M-98-G	JXJT	425	126	678
JUVEL	M-102-S	LAMY	2487	1312	3309
SEIR	M-104-H	JXDZ	362		400
KORALEN	M-106-H	JXNV	1932	499	2647
BRIMØY	M-106-S	JWZX	263	263	375
SOLSKJÆR	M-107-G	LNYK		297	882
BJØRNHAUG	M-109-H	LJOK	245	100	294
SOLØYVAG	M-112-F	LNCL	243	148	588

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
FURNESTRÅL	M-116-G	LJBT		238	827
ROSUND	M-117-G	LNWV	958	499	1654
SÆTRING	M-123-G	LHAH	374	208	514
HAVBRYN	M-125-H	JXJQ	1591		2206
HUSBY SENIOR	M-130-AV	LCGZ	703		790
ELDORADO	M-132-SK	JWNB	272	168	404
BRATTEGG	M-133-G	JXQN	1630	594	2206
HUSBY	M-140-AV	LIAQ	374	209	551
SJARMØR	M-142-A	LNWQ		143	368
TENOR	M-158-A	LALU	295	914	3366
STÅLEGG SENIOR	M-165-S	LHOK	215		514
KATO	M-192-SØ	LLJC	240	225	551
ULLA	M-196-SØ	LGGD	186	337	507
GAYSER SENIOR	M-202-H	LMTR	323	323	485
KAP FARVEL	M-206-H	LCKT		453	1103
HOLMINGEN	M-218-SM	LKPX		84	323
NYVOLL SENIOR	M-225-G	LALS	271	171	404
HAVSTRAND	M-225-H	JXUS	2066	1086	2647
GOLLENES	M-276-HØ	JWTN	422		1051
ELDBORGTRÅL	M-292-A	JXQZ	2136	496	2942
LEINEBRIS	M-555-HØ	JWNF	492	137	569
BØTRÅL IV	N-1-BØ	LHLU		465	1323
LOFOTTRÅL I	N-1-VV	JWQR		297	1103
LOFOTTRÅL II	N-2-VV	LKSA		299	1103
BALLSTAD	N-3-VV	LJIF		296	1323
VESTVÅGØY	N-4-VV	JWZT		297	1103
VÅGAMOT	N-6-VV	LCKM		299	1323
ANDENESFISK II	N-8-A	JXRD	1659	495	2206
LOFOTTRÅL III	N-11-VV	LAPE	1196		2052
BÅRAGUTT	N-14-TS	LGUP	293	162	335
RØSTNESVÅG	N-14-VV	LEDC		298	1168
NORDTIND	N-15-H	LNMM		290	1103

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Konetehto (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
STÅLEGG JUNIOR	N-15-VV	LGSA	310	146	625
RØSTFISK	N-25-RT	LAHT	277	214	393
VESTTIND	N-32-H	LNNS		291	1103
SORTLAND	N-40-H	LAOJ		296	1323
STÅLTIND	N-62-H	LKON		497	1294
ISFJORD	N-100-Ø	JWZF	299	299	992
KIRKØY	N-110-Ø	LCZG	580	297	882
MYREFISK II	N-120-Ø	LGBZ		485	1544
BØTRÅL III	N-152-BØ	LAQA		298	1103
PRESTFJORD	N-200-Ø	JXNA	1659	495	2206
ANDØYBUEN	N-215-A	JXIL	609	298	1103
ANDØYTIND	N-230-A	LHFO		299	1323
BLEIKSØY	N-260-A	JXPQ		223	448
ANDENESFISK I	N-431-A	LLOW	599	298	1103
ØKSNESFISK I	N-440-Ø	LMZS		298	1103
VIKNAFISK	NT-40-V	LKRP	319	191	423
BREISTRAND	N-445-Ø	LMTC	299	299	1123
NAJADEN	R-7-K	LAFB		166	404
RYVING	R-9-K	LNTK	299	299	882
KONGSTEIN	R-17-ES	LGTS	296		661
ANNE KRISTIN	R-19-ES	LEUC	264	264	485
THOR ERLING	R-20-ES	LHAG	249	164	595
VEATRÅL	R-21-K	LCFW	242		617
TONNY	R-22-HA	LDVR	297	297	1080
SIREVÅGSBUEN	R-30-HA	LGHH	217	217	809
PATCHBANK	R-30-K	LKAJ	341	236	606
TRAAL	R-31-K	LALI	376	240	1080
ØSTREM	R-34-U	JXJH	319	176	625
LEANJA	R-39-K	JXTB	247		1011
TUMLAREN	R-44-K	LARW	265	166	853
MARANDI	R-55-ES	JWLW	236	246	625
LEIK	R-65-K	LFUI	286		1029

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
NADIR	R-66-K	LDNK	286	186	706
SILVER	R-71-U	LLTJ	291	160	661
RIGU	R-146-ES	JXDY	220		625
BENTIN	R-219-K	LAIL	235		404
NORDSJØTRÅL	R-230-K	LHFQ	210	136	625
KARMØY VIKING	R-260-K	LAWG	552		3309
MOSTEIN	R-370-K	LJXH	286	170	441
LINGBANK	R-510-K	LNWW	214	149	566
ARIZONA	R-673-K	LKSZ	363	235	975
NORLI	R-717-K	JXQJ	226	170	625
HAASTEIN	R-737-K	LGQU	214	214	593
ANDAVÅG	SF-1-F	LEDT	144		382
NYE RINGBAS	SF-1-V	LGDT	379	269	514
STÅLSUND	SF-5-S	LEKF	203	202	367
SJØVÆR	SF-6-A	LALK	562	172	672
FØRDE	SF-6-B	LMHQ	402	241	483
AARSHEIM SENIOR	SF-6-S	LLBC		298	507
MÅLØYSUND	SF-6-V	LEJZ	354	192	485
HAUGEFISK	SF-7-B	LGNG		236	441
FØRDE JUNIOR	SF-12-B	JXOY	633	200	728
FRØYANES JUNIOR	SF-15-S	LIRC	383	223	507
FJELLMØY	SF-19-V	JXVB	508	157	669
FISKEVÆR	SF-20-B	LHYH	384	222	625
LYNGHOLM	SF-20-S	JXZI		213	368
RØYRBUE	SF-30-S	LFXX		218	551
MÅLØYFISK	SF-31-V	LDHJ		235	485
VESTKAPP	SF-50-S	LGRD	438	248	529
FERNANDO	SF-50-V	LGML		209	470
ØYAREN	SF-51-V	LLLY	371	252	441
KAMARO	SF-70-V	LGBQ	344	198	551
ØYFISK	SF-93-V	LMRF	310	197	367
OLE SÆTREMUR	SF-100-V	LGFE		498	2500

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
KELTIC	SF-211-V	LJSL	281		606
FRØYLINER	ST-85-F	LAPR	581		790
GISUND	T-2-H	LHQL		467	1544
NORD ROLLNES	T-3-H	LCYA		299	1103
BJØRGVIN SENIOR	T-3-LK	JXCK	846	408	1103
SØR-TROMS	T-5-H	LDEE	299		1103
KASFJORD	T-7-H	JWOD		299	1103
LANGENES	T-8-TK	LGWZ	356	176	595
TROMSLAND	T-10-LK	JXDH	668		1765
NORDSTAR	T-12-I	LHXV		1428	1691
TOPAS	T-23-H	JXVC	1198	660	2743
TØNSNES	T-24-T	LAIH		329	1103
ROSSVIK	T-33-T	LNJV		295	1103
NYHORIZONT	T-34-T	LGAT		298	882
ANNY KRÆMER	T-35-T	LIZY		477	1765
SENJABAS	T-42-BG	JXOC	215	215	565
FLÅVÆRING	M-7-HØ	LMOR		292	919
HÅKØY II	T-50-T	LMXC		298	1103
REMIFISK	T-63-BG	LIPD		204	485
SNORRE	T-77-T	LGLJ	236		625
STENBAKKEN	T-90-T	LGOD		121	201
MEFJORDBAS	T-101-BG	LAYV		270	485
NORDFANGST	T-145-LK	JWPI	296	153	625
KÅGØY	T-165-S	LCEM		298	1103
SKJERVØYFISK	T-667-S	LMNJ		358	919
EIGENES	VA-70-F	LANW	181		551

B) Alle 200 bruttorekisteritonin alukset (GT)

RANDI	AA-34-L	3Y CJ		24	169
TOR-ARNE	F-22-VS	JXGE		49	312
VALANES	F-92-NK	LEDH	199		735
LEIRVIK	F-110-L	JWMR	170		595

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Konetehto (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
TOM IVAR	F-123-L	JWLD		85	330
LØNNINGEN	H-2-B	LAJN	198		661
MILAND JUNIOR	M-23-MD	LAQX	100	64	269
FEIEBUEN	H-22-FE	LANN		49	147
ANGELTVEIT	H-24-F	LCRI	136		345
VESTHAV	H-65-B	LDGO		74	239
STRIDSHOLM	H-83-OEN	LNFG		36	73
FEIE	H-115-FE	JWOC		49	
BERGVÅG	M-2-F	LHRG		70	268
HAUGE SENIOR	M-2-S	LGBC		196	441
FISKENES	M-7-SA	LLFX		199	415
STOKKE SENIOR	M-12-U	LADH		121	397
NESBAKK	M-13-G	JWZZ		176	294
ANNE BEATE	M-15-SA	LGWN	199		367
VEVANGTRÅL	M-18-EE	LLOL		196	625
HARHAUG	M-20-H	LFCO		197	485
REITEBRIS	M-35-HØ	LKAL		82	241
BRØDRENE V	M-40-HØ	LKGS		38	176
OLAGUTT	N-45-SO	LK2457		87	330
GJERDSVIK	M-51-S	LILH		58	276
METRO	M-57-H	LK3270		25	183
VÆRLAND	M-58-H	LAKW		188	312
AUD-LILL	M-60-AK	LEVW	273	164	404
HARTO JUNIOR	M-61-SØ	JXSF		76	252
BLÅSTHOLM	M-64-F	LMPD		129	577
ØYBAS	M-71-HØ	LJRA		49	235
LESTASKJER	M-92-G	JXXL		191	441
VEIDAR I	M-109-G	LDUR		145	459
ØYBARD	M-122-G	LGNO	177	104	235
NYFALKEN	M-195-HØ	LJNV		26	191
ROLLON	M-199-HØ	JVWV		181	404
TORITA	M-206-A	LDFK		189	367

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Konetehto (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
ELDBORG	M-291-A	LFRM		174	441
TRÆNABANKEN	N-1-TN	LLVD		177	570
FLID I	N-2-LN	LKNG		80	268
JOHNSON SENIOR	N-5-BR	LEGZ		99	404
ÅSERØYBUEN	N-6-BR	LNRE		75	323
SOLSTRAND	N-63-F	JXEW		79	367
RØSTBANKEN	N-100-F	LM5277		24	297
JARO	N-111-Ø	LACF		160	514
VIGGO ANDRE	N-111-VV	JWRA		40	202
BRUSTEIN	N-2-SG	LJOV		23	252
HAVLINER	N-301-BR	LHBU		179	492
KORAL SENIOR	N-345-VV	3YZT		19	169
HENNINGSVÆR	N-415-V	LJUP		95	529
VESLEGUNN	Ø-8-H	LM2977		24	220
STANGHOLM	Ø-22-H	LM3813		23	238
SAJANA	R-1-ES	JXJK		96	360
CALYPSO	R-2-ES	LGYZ		167	735
SANDER	R-8-K	JWLQ		158	500
ROYAL	R-10-ES	LNNE		93	441
STRÅLAU II	R-27-ES	LIUN		47	275
HÅFLU	R-29-B	LLMG		48	367
SKUDEFJORD	R-46-K	LCVL		104	220
CONSOL	R-51-U	LFCF		49	250
GAMA	R-62-ES	LNDP		49	294
SEIDON	R-64-ES	LLEX		49	360
VEIDING	R-67-K	LAYI		49	330
VEAVIK	R-69-K	LFPA		117	312
BRANNFLU	R-70-H	LM3202		32	191
NORDLENDING	R-89-K	JWOV		136	514
SKÅRHOLM	R-112-K	LDTX	150		465
ØSTHUS I	R-124-K	3YKI		24	294
KVERNSUND	R-157-K	JWQF		116	551

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
VIKINGBANK	R-225-K	LMQU		199	367
VEAGUTT	R-494-K	LEKC	190	139	441
STATTHAV	SF-1-S	JWTE		192	404
REMO	SF-2-S	LDWS	92		309
HOPLAND SENIOR	SF-11-V	JWPD	71	53	251
KNAUSEN	SF-44-V	LMFG		138	329
BLUEFIN	SF-76-F	JXHD	51		343
NYBAKK	SF-78-V	JXPH		96	338
SKJONGHOLM	SF-89-F	LFVN		99	220
SVEBAS	SF-240-F	JXHY	99		397
GOLD DOLLAR	SF-300-A	LNHQ		85	330
HUGIN	ST-3-F	LGYA		44	308
STIG MAGNE	T-7-TK	JWRR		167	459
TRONØY	T-88-B	LANT		148	367
PANTER	TK-54-BL	LK4069		12	111
ORION	T-106-T	JWOP		199	595
MORTEN LARSEN	T-160-BG	LLKK		159	367
KRISTIAN JOHANSEN	T-361-T	LKEU	49		463
EDØYVÆRING	T-760-T	LK2713		45	297
VASSHOLM	V-71-L	LM2791		24	143
STEIN ARNE	VA-6-LS	LM9510		14	102
HELGØYSUND	VA-8-F	LNRL		99	507
ELSY	VA-11-F	LKJS		47	294
SHEIK	VA-60-S	LDEV		24	132
SØRLYS	VA-62-K	LMPI		68	360
RACON	VA-65-S	LAZW		137	415
JYTTE ROSS	VA-79-K	JXER		49	330
STÅLGUTT	VA-87-K	LEPK		49	382
NESEJENTA	VA-87-LS	JWWK	64	48	240
SAILOR	VA-90-F	LDHD		90	382
PIRAJA	VA-95-K	LMTJ		145	691
PONNY	VA-96-F	LLYY		48	268

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Konetehto (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
LEIF JUNIOR	VA-133-FS	LM3122		23	180
KVEITA	VA-200-M	LM6346		17	122

LUETTELO PELAGISTEN LAJIEN KALASTUSALUKSISTA

A) Mustakitatursta, silli ja makrilli

BJARNE NILSEN	F-45-H	LEJN	528		882
M. NILSEN	F-47-H	LKVW	208		684
KRISTIAN RYGGEFJORD	F-95-M	LEHS		982	2059
GARPESKJÆR	F-160-M	LAWQ		1152	3116
TORBAS	F-231-M	LJEB	470		625
KARAHAV	F-272-M	LMAD		620	2205
HAVBAS	F-574-M	LHWO	599		827
FONNES	H-1-AM	LNGE	710	595	809
GARDAR	H-5-AV	LAWO	1695	713	3000
HARGUN	H-5—0	LIWO	1261		1765
ENDRE DYRØY	H-6-F	LLXE		799	2399
LIGRUNN	H-8-F	LEOY		768	1765
MØGSTERFJORD	H-10-AV	JXXP	1085		2250
KNESTER	H-11-AV	LLVC		557	1080
SLAATTERØY	H-12-AV	JXAM	1296	1147	2397
HAVDRØN	H-12-BN	LAIV		696	1103
LAFJORD	H-19-AV	LHDO		815	1543
ELDJARN	H-28-AV	LEBS	1126		2204
SOLVÅR VIKING	H-30-B	LMWW	287		853
GERDA MARIE	H-32-AV	LAUP	1651		3089
STAALØY	H-38-AV	LHAI	1276		2206
SUDERØY	H-50-A	LAIU		701	1765
HAUGAGUT	H-50-AV	LAQD	1694		2964
KROSSFJORD	H-69-S	LHEO	479		1055
RØTTINGØY	H-73-O	LLYS		455	882
LIBAS	H-75-F	LGLN		1348	2646
MALMEN	H-83-S	LCMT		301	735

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
MARON	H-84-F	LDBS	443		661
TALBOR	H-87-AV	LMRX		633	1544
HAVBRAUT	H-88-AV	LNPB	768		1471
BIRKELAND	H-118-AV	JWTD	727		1799
LIAFJELL	H-121-F	LJUK		917	1603
H. ØSTERVOLD	H-128-AV	JXMU	2201	1000	2940
VERDI	H-132-AV	LNPN		821	1719
STOREKNUT	H-148-AV	LDOG	2056	1506	3528
HARDHAUS	H-160-AV	JXME	1880		2940
VESTERVEG	H-169-AV	LADL	852	632	1912
VESTVIKING	H-190-AV	LIAB		800	1176
TOFTØYSUND	H-202-B	LENP		287	485
ORDINAT	H-250-AV	LGFN	1846		1985
HAVGLANS	H-325-ØN	LNXT		542	809
VENDLA	H-369-AV	LNPF		941	2206
EROS	M-17-HØ	LHKO		1255	2205
ARTUS	M-2-HØ	JWQU	1368	999	2436
LEINEBJØRN	M-3-HØ	LHRE		939	1911
HAVBRIS	M-4-H	LKOL	1759		2574
FLØMANN	M-5-HD	LAXZ		853	1544
KINGS BAY	M-21-HØ	LGWK	2571		4410
STRAND SENIOR	M-25-H	JWZU	964		1323
MELSHORN	M-26-HD	LLHW	714	408	1176
SÆBJØRN	M-27-VD	LKOJ		639	808
SIGLAR	M-31-HØ	LLCX	531		956
VESTBAS	M-33-HØ	LLXH	978		1029
NORDSJØBAS	M-34-HO	LGSP		814	1764
STORMFUGLEN	M-38-AV	LIWS		309	507
SJØBRIS	M-46-HØ	LELC	1286		3280
VOLSTAD JR.	M-49-A	LAES		617	882
SMARAGD	M-64-HØ	LGSE	757		2242
NYBO	M-65-MD	LLXJ	639	441	882

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Konetehto (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
LAFJELL	H-77-AV	LKTF	688		1257
INGER HILDUR	M-100-F	LEDG	614		1544
FISK	M-105-A	LMRU	903	723	1764
TEIGENES	M-120-HØ	JWSG	1505		1621
MIDØY VIKING	M-127-MD	LMLL	601		735
HOLMSJUND	M-19-HØ	LDGA		426	661
GUNNAR LANGVA	M-189-A	JXIJ	1135	865	2205
HAVSNURP	M-195-MD	JWOK		276	735
ZETA	M-240-HØ	LIRA	1443		2647
ESPEVÆR	M-344-HØ	LAEI		594	1287
HERØYTRÅL	M-347-HØ	LKDQ		694	1323
NEPTUGES	M-353-H	LDCM	1032		1765
KINGS CROSS	M-416-HØ	LHUZ		939	1941
DYRNESVÅG	M-435-SM	LGGM	365	269	735
HAVSKJER	M-448-A	LEGI		912	2206
SJARM	M-472-SM	JWYL		296	500
NILS HOLM	M-495-SM	LAIZ	442		588
LURØY	N-1-L	LECY		499	1765
SENIOR	N-1-LN	LNQD	904	927	2059
STRAUMBERG	N-2-LF	LIOD		342	785
GRETE KRISTIN	N-2-V	LDVK		685	1415
RØDHOLMEN	N-16-VV	LKER		265	882
M. YTTERSTAD	N-25-LN	JXAY		1481	2250
NORDFISK	N-50-B	LEHK		543	1279
ASBJØRN SELSBANE	N-94-LN	JWRT	389		827
TRØNDERBAS	NT-200-V	JXXK	1332		2250
KETLIN	N-119-SO	LMRJ	342	285	735
SELVÅG SENIOR	N-510-ME	LNZA	1224		1765
VERBAS	R-2-H	JXNS	999		1415.
VEA	R-10-K	LGRH	599		1618
HOLMSJØ	M-62-G	LALT		397	588
ROALDSEN SENIOR	R-52-ES	LLKH		497	698

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
VARBERG	M-100-H	LHJP		1181	1984
SISSEL ELISABETH	SF-6-SU	LAYL		461	882
ATLANTIC VIKING	SF-8-V	LAQU	1189		1838
RINDENES	SF-10-F	LDDW	318	255	606
ARGUS JUNIOR	SF-17-V	JXVM	290		698
VESTFART	SF-22-B	LNPE		627	809
FISKEBAS	SF-230-F	LCFQ		654	1213
VIKING I	SF-303-V	LCZD		321	661
SVANAUG ELISE	ST-19-F	LJDR		589	1470
RAV	ST-40-O	JXML	992		2400
GEIR JOHANSEN	T-5-T	JWVS		248	882
NORSEL	T-21-T	LDQJ		546	808
TROMSBAS	H-10-BN	LFMR	1197		2500
FRANTSEN JUNIOR	T-22-I	LMTP		442	1250
STORTIND	T-44-T	LKIX		464	809
TROMSØYBUEN	T-64-SA	JWWE		472	662
TORSON	T-65-T	LCAG	1230		2401
ØSTBAS	T-68-G	LJRG	522		1103
HARMONI	T-74-T	LAIJ		497	1103
B) Silli ja makrilli					
P.J. SENIOR	F-56-H	LEOP		98	404
KAMØYFISK	F-149-NK	JWTU		222	397
BOANESFISK	H-105-AV	LFWF		170	603
VEIDVÆRING	M-50-SA	LLML		158	415
PAUL SENIOR	M-174-AV	LLVA		222	368
VINGHOLM	M-180-AV	LGQL		154	441
KVITSKJÆR	N-3-L	LGYE		158	551
BRENNBØEN	N-26-V	JWWM		135	386
SKARHOLMEN	N-62-BØ	LLWX		94	533
GUNNAR KLO	N-146-Ø	LAVM	150		397
STØTTVÆRINGEN	N-200-ME	LHAJ	172	97	382

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radiokutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
EINAR ERLEND	N-250-ME	LNZY	230		377
SØRBØEN	N-350-ME	JWQY		194	570
ØVRABØEN	R-5-B	LDIW	182	141	570
TINE KRISTIN	ST-3-O	LHLX		180	415
OLE MARTIN	ST-19-O	LMXF	122	91	382
HANSSON	ST-40-R	LAJZ		113	308
SKULBAREN	T-19-T	LKTM		129	294
SKAGØYSUND	T-111-T	JWVR		184	393

LIITE V

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 39 artiklan 5 kohdassa

Aluksen nimi	Ulkoinen tunnus	Kansainvälinen radio-kutsu-merkki (IRCS)	Bruttovetoisuus (GT)		Koneteho (kW)
			1969 (Oslo)	1948 (Lontoo)	
LUETTELO POHJAKALOJEN KALASTUSALUKSISTA					
HUSBY JUNIOR	N-34-HR	LFFQ	181	109	246
TOR INGE	N-77-F	LJBL		186	360
LANGENESVÆRING	N-27-OE	LMKH		177	728
TRØNDERTRÅL	NT-266-V	LMPQ		158	405
RAMSØYSUND	ST-86-O	LHTP	275	191	415
RYSTRAUM	T-17-T	JXAN		150	375
MALANGSFJORD	T-32-LK	LMTQ		83	349
MEREDIAN II	T-52-S	LIXI		178	691
BJØRNØYBUEN	T-58-T	LDHC		125	368
KVALØYFJORD	T-70-T	LKRL	277	192	809
J.M. BERNTSEN	T-87-LK	LNRN	463	240	570
HAVFISK	T-88-L	LNBL		208	397
MEFJORDVÆRING	T-102-BG	LFZT	199	114	404
STRANDBY	T-137-BG	LHTF		150	728
TROMSØYVÆRING	T-183-T	LKVX	249	176	478

LIITE VI

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 54, 73, 97 ja 126 artiklassa

I TULLILAINSÄÄDÄNTÖ

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2913/92, annettu 12 päivänä lokakuuta 1992 (EYVL N:o L 302, 19.10.1992) sekä komission asetus (ETY) N:o 2454/93, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 253, 11.10.1993), sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 3665/93, annettu 21 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 335, 31.12.1993) sekä yhteisön tekemiin tullietuuskohdeltuun oikeuttaviin sopimuksiin sisältyvät alkuperäpöytäkirjat:

Tätä yhteisön lainsäädäntöä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin liittymisajankohdasta, tämän kuitenkaan rajoittamatta seuraavien säännösten soveltamista.

1. Tavaroiden alkuperää koskeva neuvoston asetuksen 22—27 artikla ja komission asetuksen 35 - 140 artikla, sellaisena kuin komission asetus on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 3665/93, annettu 21 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 335, 31.12.1993) sekä yhteisön tekemiin tullietuuskohdeltuun oikeuttaviin sopimuksiin sisältyvät alkuperäpöytäkirjat:

1. Kolmansien maiden Itävallan tasavallan, Norjan kuningaskunnan, Ruotsin kuningaskunnan tai Suomen tasavallan näiden maiden kanssa tekemien tullietuuskohdeltuun oikeuttavien sopimusten mukaisesti tai uusien jäsenvaltioiden yksipuolisen kansallisen lainsäädännön mukaisesti asianmukaisesti antamat alkuperäselvitykset hyväksytään kaikissa uusissa jäsenvaltioissa, tämän kuitenkaan rajoittamatta yhteisestä kauppapolitiikasta johtuvien toimenpiteiden soveltamista, sillä edellytyksellä, että:

— alkuperäselvitys ja kuljetusasiakirjat on

annettu viimeistään liittymistä edeltävänä päivänä;

— alkuperäselvitys esitetään tulliviranomaisille neljän kuukauden kuluessa liittymisestä.

2. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa ne luvat, joilla on annettu 'valtuutetun viejän' asema kolmansien maiden kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti, sillä edellytyksellä, että:

— vastaava määräys on myös näiden kolmansien maiden nykyisen unionin kanssa tekemissä sopimuksissa;

— valtuutetut viejät soveltavat yhteisön alkuperäsääntöjä.

Nämä luvat korvataan vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Nykyisen unionin ja uusien jäsenvaltioiden toimivaltaisten tulliviranomaisten on hyväksyttävä 1, 2 ja 4 kohdassa tarkoitettujen alkuperäselvitysten jälkিতarkastuspyynnöt kahden vuoden ajan kyseisen alkuperäselvityksen antamisesta.

4. Jos alkuperäselvitys ja/tai kuljetusasiakirjat on annettu ennen liittymistä ja jos tullimuodollisuudet ovat tarpeen uusien jäsenvaltioiden ja nykyisen unionin välisessä tavarakaupassa tai uusien jäsenvaltioiden keskinäisessä tavarakaupassa, sovelletaan Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen alkuperäsääntöjä koskevassa pöytäkirjassa 4 olevan V osaston määräyksiä ja Euroopan yhteisön, Itävallan tasavallan, Norjan kuningaskunnan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan välisten vapaakauppasopimusten pöytäkirjassa N:o 3 olevan V osaston määräyksiä.

2. Yksinkertaistettuja menettelyjä koskeva neuvoston asetuksen 76 artikla ja komission asetuksen 253—289 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa ne jaksoilmoituksia koskevat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin.

2. Nämä luvat korvataan vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Tullivarastoja koskeva neuvoston asetuksen 98—113 artikla ja komission asetuksen 503—548 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa ne tullivarastoja koskevat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin, tämän kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettavat luvat korvataan vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Menettely saatetaan loppuun yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Jos tästä aiheutuu tullivelkaa, maksettu määrä katsotaan yhteisön omiksi varoiksi. Jos tullivelan määrä määräytyy tuontitavaroiden tariffiin luokittelun, tullausarvon ja määrän perusteella niiden tullivarastointimenettelyyn asettamista koskevan ilmoituksen vastaanottamishetkellä, ja jos tämä ilmoitus otettiin vastaan ennen liittymistä, nämä tekijät määräytyvät kyseisessä uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymistä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

4. Sisäistä jalostusta koskeva neuvoston asetuksen 114—129 artikla ja komission asetuksen 549—649 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa ne sisäistä jalostusta koskevat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin, siihen asti kun luvat lakkaavat olemasta voimassa, mutta kuitenkin enintään vuoden ajan liittymisestä.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen lupien voimassaolo lakkaa myöhemmin kuin vuoden kuluessa liittymisestä, nämä luvat korvataan vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Menettely saatetaan loppuun yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Jos tästä aiheutuu tullivelkaa, maksettu määrä katsotaan yhteisön omiksi varoiksi. Jos tullivelan määrä määräytyy tuontitavaroiden tariffiin luokittelun, määrän, tullausarvon ja alkuperän perusteella niiden sisäiseen jalostukseen asettamista koskevan ilmoituksen vastaanottamishetkellä, ja jos tämä ilmoitus otettiin vastaan ennen liittymistä, nämä tekijät määräytyvät kyseisessä uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymistä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Jos menettelyn loppuun saattamisesta aiheutuu tullivelkaa, nykyisessä unionissa vahvistetun luvan haltijan ja uusissa jäsenvaltioissa vahvistetun luvan haltijan välisen tasapuolisuuden takaamiseksi on liittymispäivästä alkaen maksettava tuontitullin hyvityskorkoa yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti.

4. Jos sisäistä jalostusta koskeva ilmoitus on otettu vastaan tullinpalautusjärjestelmää soveltaen, uusi jäsenvaltio suorittaa tullinpalautuksen yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti ja omalla kustannuksellaan, jos tullivelka, jonka palautusta pyydetään, on aiheutunut ennen liittymispäivää.

5. Tullivalvonnassa tapahtuvaa valmistusta koskeva neuvoston asetuksen 130—136 artikla ja komission asetuksen 650—669 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa ne tullivalvonnassa tapahtuvaa valmistusta koskevat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin, siihen asti kun luvat lakkaavat olemasta voimassa, mutta kuitenkin enintään vuoden ajan liittymisestä.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen lupien voimassaolo lakkaa myöhemmin kuin vuoden kuluessa liittymisestä, nämä luvat korvataan

vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Menettely on saatettava loppuun yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Jos tästä aiheutuu tullivelkaa, maksettu määrä katsotaan yhteisön omiksi varoiksi.

6. Väliaikaista maahantuontia koskeva neuvoston asetuksen 137—144 artikla ja komission asetuksen 670—747 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa ne väliaikaista maahantuontia koskevat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin, siihen asti kun luvat lakkaavat olemasta voimassa, mutta kuitenkin enintään vuoden ajan liittymisestä.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen lupien voimassaolo lakkaa myöhemmin kuin vuoden kuluessa liittymisestä, nämä luvat korvataan vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Menettely saatetaan loppuun yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Jos tästä aiheutuu tullivelkaa, maksettu määrä katsotaan yhteisön omiksi varoiksi. Jos tullivelan määrä määräytyy tuontitavaroiden tariffiin luokittelun, määrän, tullausarvon ja alkuperän perusteella niiden väliaikaisen maahantuonnin menettelyyn asettamista koskevan ilmoituksen vastaanottamishetkellä, ja jos tämä ilmoitus otettiin vastaan ennen liittymistä, nämä tekijät määräytyvät kyseisessä uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymistä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti.

Jos menettelyn loppuun saattamisesta aiheutuu tullivelkaa, nykyisessä unionissa vahvistetun luvan haltijan ja uusissa jäsenvaltioissa vahvistetun luvan haltijan välisen tasapuolisuuden takaamiseksi liittymispäivästä alkaen maksetaan tuontitullin hyvityskorkoa yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti.

7. Ulkoista jalostusta koskeva neuvoston asetuksen 145—160 artikla ja komission asetuksen 748—787 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa

ne ulkoista jalostusta koskevat luvat, jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin, siihen asti kun luvat lakkaavat olemasta voimassa, mutta kuitenkin enintään vuoden ajan liittymisestä.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen lupien voimassaolo lakkaa myöhemmin kuin vuoden kuluessa liittymisestä, nämä luvat korvataan vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

3. Menettely saatetaan loppuun yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Tullivelan määrä määräytyy kuitenkin uudessa jäsenvaltiossa ennen liittymistä sovellettavan lainsäädännön mukaisesti, jos ulkoista jalostusta koskeva ilmoitus oli otettu vastaan ennen liittymistä.

8. Vapaa-alueita ja vapaavarastoja koskeva neuvoston asetuksen 166—181 artikla ja komission asetuksen 799—840 artikla:

1. Uudet jäsenvaltiot saavat säilyttää ne vapaa-alueet ja vapaavarastot, jotka on osoitettu tai joita varten on myönnetty lupa ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä on osoitettu tai niitä varten annettu lupa, jos vapaa-alueet ja vapaavarastot vastaavat yhteisön lainsäädännön edellytyksiä liittymispäivästä alkaen.

2. Jos 1 kohdassa tarkoitettujen vapaa-alueiden tai vapaavarastojen ei vastaa yhteisön lainsäädännön edellytyksiä, uudet jäsenvaltiot voivat säilyttää enintään vuoden ajan liittymisestä ne vapaa-alueet tai vapaavarastot, jotka on osoitettu tai joille on annettu lupa ennen liittymistä.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen lupien korvataan vuoden kuluessa liittymisestä yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisilla luvilla.

4. Uusien jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät vuoden kuluessa liittymisestä vapaa-alueiden toimijoiden tavarakirjanpidon. Tämä hyväksyntä on annettava yhteisön lainsäädännön mukaisesti.

5. Uudet jäsenvaltiot saavat pitää voimassa

ne luvat, jotka koskevat vapaa-alueella tai vapaavarastossa edelleen olevien tavaroiden asettamista neuvoston asetuksen 173 artiklan c, d ja e kohdan mukaiseen tullimenettelyyn ja jotka on annettu ennen liittymistä, niiden edellytysten mukaisesti, joiden vallitessa nämä luvat annettiin, siihen asti kun luvat lakkaavat olemasta voimassa, mutta kuitenkin enintään vuoden ajan liittymisestä.

6. Jos 5 kohdassa tarkoitettujen lupien voimassaolo lakkaa myöhemmin kuin vuoden kuluessa liittymisestä, nämä luvat korvataan viimeistään vuoden kuluessa liittymisestä uusilla, yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti annetuilla luvilla.

9. Kirjaamista tileihin sekä tullinoikaisua ja jälkitullausta koskeva neuvoston asetuksen 201—232 artikla ja komission asetuksen 868—876 artikla:

Jälkitullaus on suoritettava yhteisön lainsäädännön edellytysten mukaisesti. Jos tullivelka kuitenkin syntyi ennen liittymispäivää, kyseinen uusi jäsenvaltio suorittaa tullinoikaisun ja jälkitullauksen tässä valtiossa vallitsevien edellytysten mukaisesti omaksi edukseen.

10. Tullien palauttamista ja peruuttamista koskeva neuvoston asetuksen 235—242 artikla ja komission asetuksen 877—912 artikla:

Tullien palauttaminen ja peruuttaminen suoritetaan yhteisön lainsäädännön mukaisesti. Jos kuitenkin sellaiset tullit, joiden palauttamista tai peruuttamista pyydetään, liittyvät tullivelkaan, joka syntyi ennen liittymispäivää, kyseinen uusi jäsenvaltio palauttaa tai peruuttaa tullit tässä valtiossa vallitsevien edellytysten mukaisesti omalla kustannuksellaan.

LIITE VII

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 56 artiklassa

NORJAN TULLI-TARIFFIN KOODI	TAVARAN KUVAUS
6201	Miesten ja poikien päällystakit, anorakit jne.
6202	Naisten ja tyttöjen päällystakit, anorakit jne.
6203	Miesten ja poikien puvut, takit, pitkät housut jne.
6204	Naisten ja tyttöjen puvut, yhdistelmäasut, jakut, leningit, hameet, pitkät housut jne.
6205	Miesten ja poikien paidat
6210 (paitsi 6210.1020)	Vaatteet, kyllästetyt tai päällystetyt
6211 (paitsi 6211.1100—6211.1200)	Verryttelypuvut, hiihtopuvut jne.
6302 (paitsi 6302.2210, 6302.3210 ja 6302.4000—6302.9900)	Vuodeliinavaatteet Neulosta Kudotut
6303.9190 6303.9290 6303.9990	Verhot
6306.2101—6306.2900	Teltat

LIIITE VIII

Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 69 artiklassa

1. **391 L 0173:** Neuvoston direktiivi 91/173/ETY, annettu 21 päivänä maaliskuuta 1991 (pentakloorifenoli), tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta yhdeksännen kerran (EYVL N:o L 85, 5.4.1991, s. 34)

2. **391 L 0338:** Neuvoston direktiivi 91/338/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1991, (kadmium) tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta kymmenennen kerran (EYVL N:o L 186, 12.7.1991, s. 59)

Direktiivin liitteen 2.1 kohta, joka koskee kadmiumin käyttöä tasapainottajana PVC:ssä.

3. **389 L 0677:** Neuvoston direktiivi 89/677/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989 (elohopea- ja arseeniyhdisteet sekä orgaaniset tinayhdisteet), tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta kahdeksännen kerran (EYVL N:o L 398, 30.12.1989, s. 19)

Siltä osin kuin direktiivi koskee orgaanisia tinayhdisteitä.

4. **376 L 0116:** Neuvoston direktiivi 76/116/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1975, lannoitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 21), sellaisena kuin se on

viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/69/ETY, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 185, 28.7.1993, s. 30)

Direktiivin 7 artikla, siltä osin kuin se koskee lannoitteiden kadmiumpitoisuutta.

5. **385 L 0210:** Neuvoston direktiivi 85/210/ETY, annettu 20 päivänä maaliskuuta 1985, bensiinin lyijypitoisuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 96, 3.4.1985, s. 25), sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston direktiivillä 87/416/ETY, annettu 21 päivänä heinäkuuta 1987 (EYVL N:o L 225, 13.8.1987, s. 33)

Direktiivin 7 artikla 4 artiklassa tarkoitettua bensiinin bentseenipitoisuuden osalta.

6. **393 L 0012:** Neuvoston direktiivi 93/12/ETY, annettu 23 päivänä maaliskuuta 1993, tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuudesta (EYVL N:o L 74, 27.3.1993, s. 81)

Direktiivin 3 artikla 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettujen dieselöljyjen rikkipitoisuuden osalta.

7. **391 L 0157:** Neuvoston direktiivi 91/157/ETY, annettu 18 päivänä maaliskuuta 1991, vaarallisia aineita sisältävistä paristoista ja akuista (EYVL N:o L 78, 26.3.1991, s. 38)

Direktiivin 9 artikla 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alkaalimanganiparistojen elohopeapitoisuuden osalta.

8. **367 L 0548:** Neuvoston direktiivi 67/548/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1967, vaarallisten aineiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten

ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 196, 16.8.1967, s. 1)

a) Direktiivin 30 artikla yhdessä 4 ja 5 artiklan kanssa direktiivin liitteessä I luetellun ja oheisessa lisäyksessä esitetyn 50 aineen luokitteluvaatimusten osalta, siten, että Itävalta voi edellyttää käytettäväksi näiden aineiden erilaista luokittelua ja erilaisia merkintöjä.

b) Direktiivin 30 artikla yhdessä 4 ja 5 artiklan kanssa sikäli kuin voidaan, sen lisäksi, mitä direktiivissä säädetään, kirjata 'erittäin myrkyllisiksi', 'myrkyllisiksi' ja 'haitallisiksi' luokitellut aineet erityiseen rekisteriin ("Österreichische Giftliste").

c) Direktiivin 30 artikla yhdessä 23 artiklan 2 kohdan kanssa, siten, että Itävalta voi edellyttää:

- i) sellaisten merkintöjen käyttöä, joissa on sellaisia vaarallisten aineiden turvallista hävittämistä koskevia lisätunnuksia, jotka eivät sisälly direktiivin liitteeseen II, ja S-lausekkeita, jotka eivät sisälly direktiivin liitteeseen IV;
- ii) sellaisten merkintöjen käyttöä, joissa on sellaisia onnettomuustilanteessa tehtäviä vastatoimenpiteitä koskevia ylimääräisiä S-lausekkeita, jotka eivät sisälly direktiivin liitteeseen IV;
- iii) sellaisten merkintöjen käyttöä, joissa on sellaisia myrkyllisten aineiden myyntirajoituksia koskevia ylimääräisiä lausekkeita, jotka eivät sisälly direktiivin liitteeseen III tai IV.

d) Direktiivin 23 artiklan 2 kohdan säännökset sellaisten a ja c kohdassa tarkoitettujen aineiden osalta, jotka edellyttävät ilmaisun "ETY-merkintä" käyttöä.

9. 388 L 0379: Neuvoston direktiivi 88/379/ETY, annettu 7 päivänä kesäkuuta 1988, vaarallisten valmisteiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien jäsenvaltio-

den lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 187, 16.7.1988, s. 14), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/18/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993 (EYVL N:o L 104, 29.4.1993, s. 46)

a) Direktiivin 13 artikla yhdessä 3 ja 7 artiklan kanssa tämän liitteen 8 kohdan a alakohdassa määriteltyjä aineita sisältävien valmisteiden osalta;

b) Direktiivin 13 artikla yhdessä 7 artiklan kanssa edellä 8 kohdan c alakohdan i, ii ja iii alakohdassa lueteltujen merkintää koskevien vaatimusten osalta;

c) Direktiivin 13 artikla yhdessä 7 artiklan 1 kohdan c alakohdan kanssa vaarallisiin valmisteisiin sisältyvien vaarallisten aineiden osalta.

10. 378 L 0631: Neuvoston direktiivi 78/631/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1978, vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 92/32/ETY, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

11. 391 L 0414: Neuvoston direktiivi 91/414/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, kasvinsuojeluaineiden markkinoille saatamisesta (EYVL N:o L 230, 19.8.1991, s. 1)

Direktiivin 15 artikla ja 16 artiklan f alakohdan siltä osin kuin kyseisissä säännöksissä viitataan vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 26 päivänä kesäkuuta 1978 annettuun neuvoston direktiiviin 78/631/ETY (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 92/32/ETY, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

Lisäys

<u>Aine</u>	<u>N:o</u>
linuroni	006—021—00—1
trikloorisilaani	014—001—00—9
fosforitrikloridi	015—007—00—4
fosforipentakloridi	015—008—00—X
forforioksikloridi	015—009—00—5
natriumpolysulfidit	016—010—00—3
dirikkidikloridi	016—012—00—4
tionyylidikloridi	016—015—00—0
kalsiumhypokloriitti; liuos ...% aktiivista Cl:a (klooria)	017—012—00—7
kaliumhydroksidi	019—002—00—8
kromitrioksidi	024—001—00—0
kaliumdikromaatti	024—002—00—6
ammoniumdikromaatti	024—003—00—1
natriumdikromaatti	024—004—00—7
-klooritolueeni	602—037—00—3
2-dimetyyliaminoetanoli	603—047—00—0
2-dietyyliaminoetanoli	603—048—00—6
dietanoliamiini	603—071—00—1
N-metyyli-2-etanoliamiini	603—080—00—0
2-etyyliheksaani-1,3-dioli; oktyleeniglykoli	603—087—00—9
isoforoni	606—012—00—8
6-metyyli-1,3-ditiolo(4,5-b) kinoksalin-2-oni	606—036—00—9
etikahappoanhydridi	607—008—00—9
metyyliformiaatti	607—014—00—1
etyyliformiaatti	607—015—00—7
akryylihapo	607—061—00—8
klooriasetyylikloridi	607—080—00—1
nitrofeeni	609—040—00—9
kvintotseeni (ISO); pentakloorinitrobentseeni	609—043—00—5
metyyliamiini (mono, di ja tri)	612—001—00—9
dietyyliamiini	612—003—00—X
trietyyliamiini	612—004—00—5
butyyliamiini	612—005—00—0
bentsyyliamiini	612—047—00—X
di-n-propyyliamiini[1], di-isopropyyliamiini [2]	612—048—00—5
diklofluanidi	616—006—00—7
kloramiini T (natriumsuola)	616—010—00—9
kumeenivetyperoksidi	617—002—00—8
monokrotofossi	015—072—00—9
edifenfossi (ISO); etyyli-S,S-difenyyliditiofosfaatti	015—121—00—4
triatsofossi (ISO); O,O-dietyyli-O-1-fenyyl-1,2,4-triatso-3-yylitiofosfaatti	015—140—00—8
metanoli	603—001—00—X
etyyliklooriformiaatti	607—020—00—4
dipropyleenitriamiini	612—063—00—7
trifenmorfi (ISO); 4-trityylimorfoliini	613—052—00—X
diuroni	006—015—00—9
bis(tris(2-metyyli-2-fenyylipropyli)tina)oksidi; fenbutatinaoksidi	050—017—00—2
butanoli (paitsi tert-butanoli)	603—004—00—6
alumiinitrinatriumheksafluoridi	009—016—00—2
bronopoli (INN); 2-bromi-2-nitropropani-1,3-dioli	603—085—00—8

Liite IX

LIITE IX

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 71 artiklan 2 kohdassa

Kiintiön numero	Numero (CCT:stä)	Tavaran kuvaus	Kiintiöiden määrä (*)		
			1. vuoden alussa	2. vuoden alussa	3. vuoden alussa
1	24.02	Valmistettu tupakka: tupakkauutteet ja -esanssit			
		A. Savukkeet	2 070 000 000 yksikköä	5 520 000 000 yksikköä	9 660 000 000 yksikköä
2	24.02	B. Sikarit ja pikkusikarit	4 290 000 yksikköä	11 440 000 yksikköä	20 020 000 yksikköä
3	24.02	C. Piippu- ja savuketupakka D. Purutupakka ja nuuska E. Muut	39,72 tonnia	105,92 tonnia	185,36 tonnia

(*) Kiintiöt on arvioitu vuoden 1993 kansallista kulutusta koskevien tietojen perusteella.

LIITE X

Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 84 artiklassa

1. **391 L 0173:** Neuvoston direktiivi 91/173/ETY, annettu 21 päivänä maaliskuuta 1991, (pentakloorifenoli) tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta yhdeksännen keran (EYVL N:o L 85, 5.4.1991, s. 34)

2. **376 L 0116:** Neuvoston direktiivi 76/116/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1975, lannoitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 21), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/69/ETY, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 185, 28.7.1993, s. 30)

Direktiivin 7 artikla, sikäli kuin se koskee lannoitteiden kadmiumpitoisuutta.

3. **378 L 0631:** Neuvoston direktiivi 78/631/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1978, vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 92/32/ETY, annettu 30

päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

4. **393 L 0012:** Neuvoston direktiivi 93/12/ETY, annettu 23 päivänä maaliskuuta 1993, tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuudesta (EYVL N:o L 74, 27.3.1993, s. 81)

Direktiivin 3 artikla 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen keskitisleidien rikkipitoisuuden osalta.

5. **391 L 0414:** Neuvoston direktiivi 91/414/ETY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta (EYVL N:o L 230, 19.8.1991, s. 1)

Direktiivin 15 artikla ja 16 artiklan f alakohdan siltä osin kuin kyseisissä säännöksissä viitataan vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 26 päivänä kesäkuuta 1978 annettuun neuvoston direktiiviin 78/631/ETY (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 92/32/ETY, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1994 (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

LIITE XI

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 99 artiklassa

Metalliteollisuus

CN-koodi	Tuote
7317 00 40 — 90	Naulat
8427 90 00	Haarukka- ja pinoamistrukit
8428 90 99	Lastauslavat ja muut vastaavat nostolaitteet
8501 51	Muut vaihtovirtamoottorit, kolmivaiheiset, antoteho enintään 750 W
8501 52	Muut vaihtovirtamoottorit, kolmivaiheiset, antoteho suurempi kuin 750 W, mutta enintään 75 kW
8501 53 92	Muut vaihtovirtamoottorit, kolmivaiheiset, antoteho suurempi kuin 75 kW, mutta enintään 375 kW
8525 10 90	Radiolennätin- tai radiopuhelinlaitteet
8525 20 90	Radiopuhelinlähettimet, yhteenrakennetuina vastaanottimin

Muoviteollisuus

CN-koodi	Tuote
3923 21 00	Säkit, kassit ja pussit, eteenipolymeereistä valmistetut
3923 29	Säkit, kassit ja pussit, muista muoveista valmistetut
3923 50	Sulkimet
3923 90	Muut pakkaukseen käytettävät tavarat
3924 10 00	Pöytä- ja keittiöesineet
3926 10 00	Toimistotarvikkeet
3926 20 00	Vaatetustarvikkeet
3926 30 00	Helat ja varusteet

Kumiteollisuus

CN-koodi	Tuote
4009 30 00	Putket ja letkut, vulkanoitua kumia, ei kuitenkaan kovakumia, vahvistetut pelkästään tekstiiliaineella tai siihen muuten yhdistetyt, ilman liitososia
4009 40 00	Putket ja letkut, vulkanoitua kumia, ei kuitenkaan kovakumia, vahvistetut muilla aineilla tai niihin muuten yhdistetyt, ilman liitososia
4011 10 00	Uudet pneumaattiset ulkorenkaat, kumia (vyö- tai ristikudosrenkaat), jollaisia käytetään henkilöautoissa
4011 20	Uudet pneumaattiset ulkorenkaat, kumia (vyö- tai ristikudosrenkaat), jollaisia käytetään linja-autoissa ja kuorma-autoissa

4011 50	Uudet pneumaattiset ulkorenkaat, kumia (vyö- tai ristikudosrenkaat), jollaisia käytetään polkupyörissä
4011 91	Muut, joissa on vinoripakuviainen tai sen kaltainen kulutuspinta
4011 99	Muut
4013 10	Sisärenkaat, kumia, jollaisia käytetään henkilöautoissa, linja-autoissa ja kuorma-autoissa
4013 20	Sisärenkaat, kumia, jollaisia käytetään polkupyörissä
4013 90	Muut

Tekstiiliteollisuus

CN-koodi	Tuote
52	Puuvilla

Kudotut puuvillakankaat:

5208 31 00	Palttina, paino enintään 100 g/m ²
5208 32	Palttina, paino suurempi kuin 100 g/m ²
5208 33 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat
5208 39 00	Muut kankaat
5208 51 00	Palttina, paino enintään 100 g/m ²
5208 52	Palttina, paino suurempi kuin 100 g/m ²
5208 59 00	Muut kankaat
5209 31 00	Palttina
5209 32 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat
5209 39 00	Muut kankaat
5209 51 00	Palttina
5209 52 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat
5209 59 00	Muut kankaat
5210 31	Palttina
5210 32 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat
5210 39 00	Muut kankaat
5210 51 00	Palttina
5210 59 00	Muut kankaat
5211 31 00	Palttina
5211 32 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat
5211 39 00	Muut kankaat
5211 51 00	Palttina
5211 59 00	Muut kankaat

Muut kudotut puuvillakankaat:

5212 15	Painetut
5212 23	Värjätyt

54 Tekokuitufilamentit

Muut kudotut kankaat:

5407 42	Värjätyt
5407 44	Painetut
5407 51 00	Valkaisemattomat tai valkaistut
5407 52 00	Värjätyt
5407 54 00	Painetut
5407 71 00	Valkaisemattomat tai valkaistut
5407 72 00	Värjätyt
5407 82 00	Värjätyt
5408 22	Värjätyt

55 Katkotut tekokuidut

Kudotut synteettikatkokuitukankaat:

5513 21	Palttina, polyesterikatkokuiduista
5513 22 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat, polyesterikatkokuiduista
5513 23 00	Muut kudotut kankaat polyesterikatkokuiduista
5513 29 00	Muut kudotut kankaat
5513 41 00	Palttina, polyesterikatkokuiduista
5513 42 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat, polyesterikatkokuiduista
5513 43 00	Muut kudotut kankaat polyesterikatkokuiduista
5513 49 00	Muut kudotut kankaat
5514 21 00	Palttina, polyesterikatkokuiduista
5514 22 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat, polyesterikatkokuiduista
5514 23 00	Muut kudotut kankaat polyesterikatkokuiduista
5514 29 00	Muut kudotut kankaat
5514 41 00	Polyesterikatkokuiduista
5514 42 00	3- tai 4-vartiset toimikkaat, myös ristitoimikkaat, polyesterikatkokuiduista
5514 43 00	Muut kudotut kankaat polyesterikatkokuiduista
5514 49 00	Muut kudotut kankaat

56 Vanu, huopa ja kuitukangas, erikoislangat; side- ja purjelanka, nuora ja köysi sekä niistä valmistetut tavarat

CN-koodi Tuote

5608 11	Sovitetut kalaverkot
5608 19	Muut

57 Matot ja muut lattianpäällysteet tekstiiliaineesta

Muut, nukalliset, sovitetut:

5702 42	Tekstiilitekokuituainetta
5702 49	Muuta tekstiiliainetta

5702 91 00	Villaa tai hienoa eläimenkarvaa
5702 92 00	Tekstiilitekokuaituainetta
5702 99 00	Muuta tekstiiliainetta
5705 00	Muut matot ja muut lattianpäällysteet tekstiiliaineesta
58	Kudotut erikoiskankaat; tuftatut tekstiilikankaat; pitsit; kuvakudokset; koristepunokset; korusompelukset
Kudotut nauhat:	
5806 20 00	Muut kudotut nauhat, joissa on vähintään 5 painoprosenttia elastomeerilankaa tai kumilankaa
Muut kudotut nauhat:	
5806 32	Tekokuitua
59	Kyllästetyt, päällystetyt, peitetyt tai kerrostetut tekstiilikankaat; tekstiilitavarat, jollaiset soveltuvat teknisiin tarkoituksiin
5903 10	Polyvinyylikloridilla käsitellyt
5903 20	Polyuretaanilla käsitellyt
5903 90	Muut
60	Neulokset
6002 92	Puuvillaa
6002 93	Tekokuitua
61	Vaatteet ja vaatetustarvikkeet, neulosta
Pitkät housut, lappuhaalarit, polvihousut ja shortsit:	
6103 42	Puuvillaa
6103 43	Synteettikuitua
Yhdistelmäasut:	
6104 22 00	Puuvillaa
6104 23 00	Synteettikuitua
Jakut, takit ja bleiserit:	
6104 32 00	Puuvillaa
6104 33 00	Synteettikuitua
6104 39 00	Muuta tekstiiliainetta
Leningit:	
6104 41 00	Villaa tai hienoa eläimenkarvaa
6104 42 00	Puuvillaa
6104 43 00	Synteettikuitua
6104 44 00	Muuntokuitua

Hameet ja housuhameet:

6104 51 00	Villaa tai hienoa eläimenkarvaa
6104 52 00	Puuvillaa
6104 53 00	Synteettikuitua
6104 59 00	Muuta tekstiiliainetta

Pitkät housut, lappuhaalarit, polvihousut ja shortsit:

6104 62	Puuvillaa
6104 63	Synteettikuitua
6104 69	Muuta tekstiiliainetta

Paidat:

6105 10 00	Puuvillaa
6105 20	Tekokuitua

Puserot, myös paitapuserot:

6106 10 00	Puuvillaa
6106 20 00	Tekokuitua
6106 90	Muuta tekstiiliainetta

Alushousut:

6107 11 00	Puuvillaa
6107 12 00	Tekokuitua

Yöpaidat ja pyjamat:

6107 21 00	Puuvillaa
6107 22 00	Tekokuitua

Pikkuhousut ja muut alushousut:

6108 21 00	Puuvillaa
6108 22 00	Tekokuitua

Yöpaidat ja pyjamat:

6108 31	Puuvillaa
6108 32	Tekokuitua

Muut:

6108 91 00	Puuvillaa
6108 92 00	Tekokuitua

T-paidat sekä aluspaidat ja niiden kaltaiset paidat:

6109 10 00	Puuvillaa
6109 90	Muuta tekstiiliainetta

Neulepuserot, pujopaidat, neuletakit, liivit ja niiden kaltaiset tavarat:

6110 10	Villaa tai hienoa eläimenkarvaa
---------	---------------------------------

6110 20 Puuvillaa
6110 30 Tekokuitua

Vauvanvaatteet ja -vaatetustarvikkeet:

6111 20 Puuvillaa
6111 30 Synteettikuitua

Verryttelypuvut:

6112 11 00 Puuvillaa
6112 12 00 Synteettikuitua

Miesten ja poikien uimahousut:

6112 31 Synteettikuitua

Naisten ja tyttöjen uimapuvut:

6112 41 Synteettikuitua

Sukkahousut, myös terättömät:

6115 11 00 Synteettikuitua, jokainen yksinkertainen lanka ohuempi kuin 67 desitexiä
6115 12 00 Synteettikuitua, jokainen yksinkertainen lanka vähintään 67 desitexiä
6115 19 Muuta tekstiiliainetta
6115 20 Naisten pitkät sukat ja polvisukat, jokainen yksinkertainen lanka ohuempi kuin 67 desitexiä

Muut:

6115 91 00 Villaa tai hienoa eläimenkarvaa
6115 92 00 Puuvillaa
6115 93 Synteettikuitua

63 Muut sovitetut tekstiilitavarat; käsityösarjat; käytetyt vaatteet ja muut käytetyt tekstiilitavarat; lumput

Muut vuodeliinavaatteet, painetut:

6302 21 00 Puuvillaa

Muut vuodeliinavaatteet:

6302 31 Puuvillaa

Muut pöytäliinat ja niiden kaltaiset tavarat:

6302 51 Puuvillaa
6302 60 00 Pyyheliinat, pyyheliinafrotee- tai sen kaltaisesta froteekankaasta, puuvillaa

Muut:

6302 91 Puuvillaa
6302 92 00 Pellavaa

Verhot ja sisätilojen kaihtimet; kapat ja reunusverhot:

6303 91 00	Puuvillaa
6303 92	Synteettikuitua

Päiväpeitteet:

6304 19	Muut
---------	------

Säkit ja pussit, jollaisia käytetään tavaroiden pakkaamiseen:

6305 31	Polyeteeni- tai polypropeenikaistaletta tai sen kaltaista tuotetta
---------	--

Muut sovitetut tavarat, myös vaatteiden leikkuukaaviot:

6307 90	Muut
---------	------

Vaatetusteollisuus

CN-koodi	Tuote
3926 20 00	Vaatteet ja vaateustarvikkeet, muovista
4203 10 00	Vaatteet ja vaateustarvikkeet, nahasta
4303 10	Vaatteet ja vaateustarvikkeet, turkisinahasta

Vaatteet ja vaateustarvikkeet, tekstiilikangasta

6201	Päällysvaatteet
6202	Päällysvaatteet
6203	Päällysvaatteet
6204	Päällysvaatteet
6205 20 00	Miesten ja poikien paidat, puuvillaa
6205 30 00	Miesten ja poikien paidat, tekokuitua
6206	Naisten ja tyttöjen puserot, myös paitapuserot
6209 20 00	Vauvanvaatteet, puuvillaa
6209 30 00	Vauvanvaatteet, synteettikuitua
6210	Nimikkeiden 5602, 5603, 5903, 5906 ja 5907 kankaista valmistetut vaatteet
6211 20 00	Hiihtopuvut
6211 32	Muut vaatteet, miesten ja poikien, puuvillaa
6211 33	Muut vaatteet, miesten ja poikien, tekokuitua
6211 39	Muut vaatteet, miesten ja poikien, muuta tekstiiliainetta
6211 42	Muut vaatteet, naisten ja tyttöjen, puuvillaa
6211 43	Muut vaatteet, naisten ja tyttöjen, tekokuitua
6212	Rintaliivit ja niiden kaltaiset tavarat
6215 10 00	Solmiot, silkkiä
6215 20 00	Solmiot, tekokuitua

Päähineet

6505 90	Hatut ja muut päähineet, neuloksesta tai kudotusta kankaasta valmistetut
---------	--

6506 92 Päähineet, turkisnahkaa

Jalkineiteollisuus

CN-koodi

Tuote

6403 59 31	Miesten kengät, joiden ulkopohjat ovat nahkaa
6403 59 35	Kuten edellä
6403 99 91	Miesten kengät, joiden ulkopohjat ovat muuta ainetta
6403 99 96	Kuten edellä
6403 59 31	Naisten kengät, joiden ulkopohjat ovat nahkaa
6403 59 39	Kuten edellä
6403 99 91	Naisten kengät, joiden ulkopohjat ovat muuta ainetta
6403 99 98	Kuten edellä
6403 59 31	Lasten kengät, joiden ulkopohjat ovat nahkaa
6403 99 91	Lasten kengät, joiden ulkopohjat ovat muuta ainetta

Nahkateollisuus

CN-koodi

Tuote

4104 31 19	Verhoilunahka
4104 31 30	Kuten edellä
4104 31 90	Kuten edellä

LIITE XII

Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 112 artiklassa

1. **391 L 0173:** Neuvoston direktiivi 91/173/ETY, annettu 21 päivänä maaliskuuta 1991, (pentakloorifenoli) tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta yhdeksännen kerran (EYVL N:o L 85, 5.4.1991, s. 34)

2. **391 L 0338:** Neuvoston direktiivi 91/338/ETY, annettu 18 päivänä kesäkuuta 1991, (kadmium) tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta kymmenennen kerran (EYVL N:o L 186, 12.7.1991, s. 59)

Ruotsi ylläpitää kuitenkin koko siirtymäkauden posliinin ja keraamisten tuotteiden, mukaan lukien keraamiset laatat, osalta vapaan liikkuvuuden, josta säädetään sen nykyisessä säädöksessä, joka koskee vapautuksia kiellosta käyttää kadmiumia pintakäsittelyssä, tasapainottajana tai väriaineena.

3. **389 L 0677:** Neuvoston direktiivi 89/677/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989, (elohopea- ja arseeniyhdisteet sekä orgaaniset tinayhdisteet) tiettyjen vaarallisten aineiden ja valmisteiden markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä annetun direktiivin 76/769/ETY muuttamisesta kahdeksännen kerran (EYVL N:o L 398, 30.12.1989, s. 19)

Sikäli kuin direktiivi koskee arseeniyhdisteitä ja orgaanisia tinayhdisteitä.

4. **376 L 0116:** Neuvoston direktiivi 76/116/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta

1975, lannoitteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 24, 30.1.1976, s. 21), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/69/ETY, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 185, 28.7.1993, s. 30)

Direktiivin 7 artikla, sikäli kuin se koskee lannoitteiden kadmiumpitoisuutta.

5. **391 L 0157:** Neuvoston direktiivi 91/157/ETY, annettu 18 päivänä maaliskuuta 1991, vaarallisia aineita sisältävistä paristoista ja akuista (EYVL N:o L 78, 26.3.1991, s. 38)

Direktiivin 9 artikla 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen alkaalimanganiparistojen elohopeapitoisuuden osalta.

6. **367 L 0548:** Neuvoston direktiivi 67/548/ETY, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1967, vaarallisten aineiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o 196, 16.8.1967, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/101/EY, annettu 11 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 13, 15.1.1994, s. 1)

a) Direktiivin 30 artikla yhdessä 4 ja 5 artiklan kanssa seuraavien osalta:

i) direktiivin liitteessä I lueteltujen ja oheisessa lisäyksessä A esitetyn 58 aineen tai niissä esitettyjen aineryhmien luokitusta, merkintöjä ja/tai erityisiä pitoisuusrajoja koskevat vaatimukset siten, että Ruotsi voi edellyttää näiden aineiden erilaisen luokituksen, merkintöjen ja/tai erityisten pitoisuusrajojen käyttöä;

ii) direktiivin liitteessä VI olevassa 4.2.1

osassa tarkoitettut karsinogeenisten aineiden luokituksen ja merkintöjen perusteet siten, että Ruotsi voi edellyttää, että valmistajat ja tuojat soveltavat erilaisia luokitteluperusteita ja vaatimuksia tiettyjen R-lausekkeiden soveltamiseksi.

b) Direktiivin 30 artikla yhdessä 4 ja 6 artiklan kanssa sellaisen yhdeksän aineen tai sellaisten aineryhmien luokitusta, merkintöjä ja/tai erityisiä pitoisuusrajoja koskevien vaatimusten osalta, joita ei luetella direktiivin liitteessä I, mutta jotka on esitetty oheisessa lisäyksessä B, siten, että Ruotsi voi edellyttää näiden aineiden erilaisen luokituksen, merkintöjen ja/tai erityisten pitoisuusrajojen käyttöä;

c) Direktiivin 30 artikla yhdessä 23 artiklan 2 kohdan d alakohdan kanssa siten, että Ruotsi voi edellyttää sellaisten ylimääräisten R-lausekkeiden ('R-313, 320, 321, 322, 340') käyttöä, jota ei ole lueteltu direktiivin liitteessä III;

d) Direktiivin 23 artiklan 2 kohdan säännöksiä ei sovelleta sellaisten a ja c kohdassa tarkoitettujen aineiden osalta, jotka edellyttävät ilmaisan "ETY-merkintä" käyttöä.

7. 388 L 0379: Neuvoston direktiivi 88/379/ETY, annettu 7 päivänä kesäkuuta 1988, vaarallisten valmisteiden luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 187, 16.7.1988, s. 14), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission direktiivillä 93/18/ETY, annettu 5 päivänä huhtikuuta 1993 (EYVL N:o L 104, 29.4.1993, s. 46)

a) Direktiivin 13 artikla yhdessä 3 ja 7 artiklan kanssa siltä osin, kun kyseessä ovat:

— tämän liitteen 6 kohdan a, b ja c alakohdassa määriteltyjä aineita sisältävät valmisteet, ja

— Ruotsin lainsäädännön mukaisesti lievästi vahingollisiksi luokitellut valmisteet.

b) Direktiivin 3 artiklan 5 kohta ja liitteessä I oleva V taulukko herkistäjänä toimivan formaldehydin osalta, tätä ainetta sisältävien valmisteiden pitoisuus on otettava huomioon.

Ad. 6 a ja 7 a

Yhteisö tarkastelee uudelleen liittymisasiakirjan 112 artiklassa mainittuna siirtymäkautena direktiivien 67/548/ETY ja 88/379/ETY mukaisesti kyseisten direktiivien soveltamisalaan kuuluvien, Ruotsissa 1 päivänä tammikuuta 1994 'lievästi haitallisiksi' luokiteltujen aineiden ja valmisteiden luokitusta.

8. 378 L 0631: Neuvoston direktiivi 78/631/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1978, vaarallisten valmisteiden (pestisidien) luokitusta, pakkaamista ja merkintöjä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 206, 29.7.1978, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston direktiivillä 92/32/ETY, annettu 30 päivänä huhtikuuta 1992 (EYVL N:o L 154, 5.6.1992, s. 1)

Lisäys A

Aine	N:o liitteessä I
asetoni	606—001—00—8
butanoni	606—002—00—3
amyyliformiaatti	607—018—00—3
etyyliasettaatti	607—022—00—5
n-butyliasettaatti	607—025—00—1
sek-butyliasetatti	607—026—00—7
tert-butyliasettaatti	607—026—00—7
iso-butyliasettaatti	607—026—00—7
butyyliformiaatti	607—017—00—8
sykloheksaani	601—017—00—1
1,4-dimetyylisykloheksaani	601—019—00—2
dietylieetteri	603—022—00—4
etyylimetyylieetteri	603—020—00—3
amyliasettaatti	607—130—00—2
etyylilaktaatti	607—129—00—7
amyylipropionaatti	607—131—00—8
2,4-dimetyylipentan-3-oni	606—028—00—5
di-n-propyylieetteri	603—045—00—X
di-n-propyliketoni	606—027—00—X
etyylipropionaatti	607—028—00—8
heptaani	601—008—00—2
heksaani (isomeerien seos), joka sisältää alle 5 % n-heksaania	601—007—00—7
isopropyliasettaatti	607—024—00—6
isopropyylialkoholi	603—003—00—0
4-metoksi-4-metyylipentan-2-oni	606—023—00—8
metyliasettaatti	607—021—00—X
metyylisykloheksaani	601—018—00—7
5-metyyliheksan-2-oni	606—026—00—4
metyylilaktaatti	607—092—00—7
4-metyylipentan-2-oni	606—004—00—4
metyylipropionaatti	607—027—00—2
oktaani	601—009—00—8
pentaani	601—006—00—1
3-pentanoni	606—006—00—5
1-propanoli	603—003—00—0
propyliasettaatti	607—024—00—6
propyyliformiaatti	607—016—00—2
propyylipropionaatti	607—030—00—9
natriumbisulfiitti = polysulfiitti	016—010—00—3
formaldehydi c ≥ 25 %	605—001—00—5
5 % ≤ c < 25 %	605—001—01—2
1 % ≤ c < 5 %	605—001—02—X
kromihapon suolat	
— ammoniumdikromaatti	
c ≥ 20 %	024—003—00—1
0.5 % ≤ c < 20 %	
— kalsiumkromaatti	024—008—00—9
— kaliumkromaatti	024—006—00—8

— kaliumdikromaatti	024—002—00—6
— natriumdikromaatti	024—004—00—7
tolueeni-2,4-di-isosyanaatti	615—006—00—4
tolueeni-2,6-di-isosyanaatti	615—006—00—4
kadmiumfluoridi	048—006—00—2
vinyylibromidi	602—024—00—2
kloramiini-T (natriumsuola)	616—010—00—9
1,2-epoksi-3(tolyloksi)-propaani	603—056—00—X
difenyylimetaani-2,2'-di-isosyanaatti	615—005—00—9
difenyylimetaani-2,4'-di-isosyanaatti	615—005—00—9
difenyylimetaani-4,4'-di-isosyanaatti	615—005—00—9
heksahydroftaalihappoanhydridi	607—102—00—X
hydrokinoni	604—005—00—4
hydroksipropyliakrylaatti	607—108—00—2
elohopea	080—001—00—0
elohopea,	
orgaaniset ja epäorgaaniset yhdisteet	080—002—00—6
	080—004—00—7
piperatsiini	612—057—00—4
tetrahydroftaalihappoanhydridi	607—099—00—5
täppätti	650—002—00—6
aminofenoli (kaikki isomeerit)	612—033—00—3
bariumyhdisteet	056—002—00—7
butyylimetyyliketoni (2-heksanoni)	606—030—00—6
heksaani	601—007—00—7
pyrogalloli (1,2,3 -trihydroksibentseeni)	604—009—00—6
vanadiinipentoksidi	023—001—00—8

Lisäys B

Aine

dekaanit
 lentopetroli (lentokonemoottorit)
 maaöljy- ja kivihiihtervatisleet, leimahduspiste alle 21 °C
 maaöljy- ja kivihiihtervatisleet, leimahduspiste välillä 21—55 °C
 natriumnitraatti
 1,1,2-trikloori-1,2,2-trifluorietaani
 volframi
 volframiyhdisteet
 sinkkioksidi

LIITE XIII

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 138 artiklan 5 kohdassa

NORJA

1. Asetuksen (ETY) N:o 1766/92 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perunatärkkelysteollisuuden tarpeisiin tarkoitettujen perunoiden tuottajille myönnetty hyvitysmaksujen lisätuki ennen liittymistä olemassa olevan tuotantomäärän rajoissa.

2. Asetuksen (ETY) N:o 2358/71 soveltamisalaan kuuluvien määrällisesti rajoitettujen rehulajien erityislajikkeiden varmennettujen siementen tuotantotuki. Tätä tukea myönnetään 100 kiloa kohti, se on rajattu ennen liittymistä tuotettuihin määriin ja varmennettujen siementen osalta se tulee asetuksessa (ETY) N:o 2358/71 tarkoitetun tuen lisäksi.

Sitä voidaan erityisesti myöntää seuraaville varmennettujen rehusiementen lajikkeille: timotei, puna-apila, nurminata ja koiranheinä.

ITÄVALTA

1. Asetuksen (ETY) N:o 1766/92 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perunatärkkelysteollisuuden tarpeisiin tarkoitettujen perunan tuottajille hyvitysmaksujen lisäksi myönnetty tuki ennen liittymistä olemassa olevan tuotantomäärän rajoissa.

2. Tuki, joka vastaa ennen liittymistä voimassa olevan emolehmästä maksettavan palkkion tason ja asetuksen (ETY) N:o 805/68 4 d artiklan 7 kohdassa säädetyn tason välistä eroa.

3. Asetuksen (ETY) N:o 1696/71 12 ja 12 a artiklassa tarkoitetun humalan tuotantotuen lisätuki, joka myönnetään neljän vuoden ajan liittymisestä keskimääräisen humalan viljelypinta-alan rajoissa kolmena liittymistä edeltävänä vuotena.

4. Liittymisen jälkeisenä kolmena vuotena tietyille rehukasvilajien siementen kasvattajille tiettyjen määrien osalta, joille kansallisen järjestelmän mukaisesti myönnetty palkkio vastaa vähintään kaksinkertaisesti yhteisön vuonna 1992 myöntämän tuen määrää.

5. Asetuksessa (ETY) N:o 1765/92 tarkoitettujen hyvitysmaksujen lisätuki valkuaiskasvien tuotannolle siinä määrin kuin se on tarpeen näiden tuotteiden kilpailukyvyyn ylläpitämiseksi verrattuna viljakasveihin ja öljysiemeniin.

SUOMI

1. Asetuksen (ETY) N:o 1766/92 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu perunatärkkelysteollisuuden tarpeisiin tarkoitettujen perunoiden tuottajille myönnetty hyvitysmaksujen lisätuki ennen liittymistä olemassa olevan tuotantomäärän rajoissa.

2. Tuki, joka vastaa ennen liittymistä voimassa olevan emolehmästä maksettavan palkkion tason ja asetuksen (ETY) N:o 805/68 4 d artiklan 7 kohdassa säädetyn tason välistä eroa.

3. Tuet asetuksessa (ETY) N:o 234/68 tarkoitetun elävien kasvien ja kukkien viljelyn alalla:

— jotka eivät aiheuta ennen liittymistä olemassa olevan tuotannon kasvua;

— jotka myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 234/68 14 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

4. Asetuksen (ETY) N:o 1117/78 5 artiklassa

säädettyä tukea täydentävä lisätuki, joka myönnetään kahden liittymistä seuraavan markkinointivuoden osalta kuivatun rehun tuottajille perinteisillä tuotantoalueilla.

5. Asetuksen (ETY) N:o 2358/71 soveltamisalaan kuuluvien määrällisesti rajoitettujen rehulajien erityislajikkeiden varmennettujen tai kauppasiementen tuotantotuki. Tätä tukea

myönnetään 100 kiloa kohti, se on rajattu ennen liittymistä tuotettuihin määriin ja varmennettujen tai perussiemementen osalta se tulee asetuksessa (ETY) N:o 2358/71 tarkoitetun tuen lisäksi.

Sitä voidaan erityisesti myöntää seuraaville rehusiemementen lajikkeille: timotei, puna-apila, nurminata ja koiranheinä.

LIITE XIV

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 140 artiklassa

NORJA

1. 138 artiklassa tarkoitetun tuen lisäksi myönnettävä tuki perinteisillä myllyteollisuutta varten tarkoitetun kevätvehnän viljelyalueilla.

2. Investointituet sika-, muna- ja siipikarjataloudessa, jotka on suljettu pois asetuksen (ETY) N:o 2328/91 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 6 artiklan 6 kohdan nojalla, mutta jotka ovat kyseisen asetuksen muiden säännösten mukaisia. Kyseiset tuet:

— eivät saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua;

— myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

3. Asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan 2 kohdassa säädettyjä tukia täydentävät lisätuet, jotka myönnetään investointeihin asetuksen (ETY) N:o 1035/72 soveltamisalaan kuuluvien hedelmien ja vihannesten tuotannossa sekä asetuksen (ETY) N:o 234/68 soveltamisalaan kuuluvien elävien kasvien ja kukkaviljelytuotteiden tuotannossa. Kyseiset tuet:

— eivät saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua;

— myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

ITÄVALTA

1. 138 artiklassa tarkoitetun tuen lisäksi myönnettävä tuki maissitärkkelysteollisuuden

tarpeisiin tarkoitetun maissin tuottajille ennen liittymistä olemassa olevan tuotantomäärän rajoissa.

2. Maan kesannolle jättäville tuottajille asetuksen (ETY) N:o 1765/92 mukaisesti hehtaarikohtaisesti myönnettävä tuki 138 artiklassa tarkoitetun tuen lisäksi.

3. Nuorten nautaeläinten kasvattajille myönnettävä tuki.

4. "Bergkäse"-juustojen tuotantoa varten laatumaitoa toimittaville tuottajille myönnetty 138 artiklassa tarkoitetun tuen lisäksi myönnettävät tuet sellaisten tuotantomäärien rajoissa, jotka vastaavat tuotantoa ennen liittymistä.

5. Investointituet sika-, muna- ja siipikarjataloudessa, joka on suljettu pois asetuksen (ETY) N:o 2328/91 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 6 artiklan 6 kohdan nojalla, mutta jotka ovat kyseisen asetuksen muiden säännösten mukaisia. Kyseiset tuet:

— eivät saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua;

— myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti.

6. Itävallan lainsäädännön mukaisesti määriteltyjen osa-aikaisten viljelijöiden tekemille investoinneille maksettavat tuet, jotka ylittävät asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetyn enimmäismäärän mutta jotka noudattavat tämän asetuksen 7 artiklassa säädettyjä rajoja. Tällaisten tukien myöntäminen voidaan sallia kolmen liittymistä seuraavan vuoden ajan.

SUOMI

1. 138 artiklassa tarkoitetun tuen lisäksi

myönnettävä tuki perinteisillä leipävehnän, leipärukiin ja mallasohran tuotantoalueilla.

2. Investointituet sika-, muna- ja siipikarjataloudessa, jotka on suljettu pois asetuksen (ETY) N:o 2328/91 6 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan ja 6 artiklan 6 kohdan nojalla mutta jotka ovat kyseisen asetuksen muiden säännösten mukaisia. Kyseiset tuet:

— eivät saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua;

— myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

3. Asetuksen (ETY) N:o 2328/91 12 artiklan 2 kohdassa säädettyjä tukia täydentävät lisätuet, jotka myönnetään investointeihin asetuksen (ETY) N:o 1035/72 soveltamisalaan kuuluvan puutarhatalouden tuotannossa sekä asetuksen (ETY) N:o 234/68 soveltamisalaan kuuluvien elävien kasvien ja kukkaviljelytuotteiden tuotannossa. Kyseiset tuet:

— eivät saa aiheuttaa kokonaistuotantokapasiteetin kasvua;

— myönnetään tuottajakohtaisissa rajoissa, jotka vahvistetaan asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

LIITE XV

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 151 artiklassa

I TAVAROIDEN VAPAA LIKKUVUUS

1. **370 L 0220:** Neuvoston direktiivi 70/220/ETY, annettu 20 päivänä maaliskuuta 1970, moottoriajoneuvojen päästöjen aiheuttaman ilman pilaantumisen estämiseksi toteutettavia toimenpiteitä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 76, 6.4.1970, s. 17), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **374 L 0290:** neuvoston direktiivi 74/290/ETY, annettu 28 päivänä toukokuuta 1974 (EYVL N:o L 159, 15.6.1974, s. 61)

— **377 L 0102:** komission direktiivi 77/102/ETY, annettu 30 päivänä marraskuuta 1976 (EYVL N:o L 32, 3.2.1977, s. 32)

— **378 L 0665:** komission direktiivi 78/665/ETY, annettu 14 päivänä heinäkuuta 1978 (EYVL N:o L 223, 14.8.1978, s. 48)

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **383 L 0351:** neuvoston direktiivi 83/351/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1983 (EYVL N:o L 197, 20.7.1983, s. 1)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **388 L 0076:** neuvoston direktiivi 88/76/ETY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1987 (EYVL N:o L 36, 9.2.1988, s. 1)

— **388 L 0436:** neuvoston direktiivi 88/436/ETY, annettu 16 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 214, 6.8.1988, s. 36), sellaisena kuin se on oikaistuna EYVL:ssä N:o L 303, 8.11.1988, s. 36

— **389 L 0458:** neuvoston direktiivi 89/458/ETY, annettu 18 päivänä heinäkuuta 1989 (EYVL N:o L 226, 3.8.1989, s. 1)

— **389 L 0491:** komission direktiivi 89/491/ETY, annettu 17 päivänä heinäkuuta 1989 (EYVL N:o L 238, 15.8.1989, s. 43)

— **391 L 0441:** neuvoston direktiivi 91/441/ETY, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1991 (EYVL N:o L 242, 30.8.1991, s. 1)

— **393 L 0059:** neuvoston direktiivi 93/59/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 186, 28.7.1993, s. 21)

Itävallan tasavalta saa pitää voimassa 1 päivään lokakuuta 1995 asti kansallisen tyyppihyväksyntämenettelynsä mukaisesti omat säännöksensä, jotka koskevat suorasuihkutudieselmootoreilla varustettujen ammattimaiseen liikenteeseen käytettyjen kevyiden ajoneuvojen päästöjä, mutta sen on sallittava vapaa liikkuvuus yhteisön säännösten mukaisesti 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen. Itävallan tasavalta saa antaa direktiivin 93/59/ETY mukaisia EY-tyyppihyväksyntöjä vasta siitä ajankohdasta alkaen, josta se soveltaa kyseistä direktiiviä kokonaisuudessaan.

2. **375 L 0106:** Neuvoston direktiivi 75/106/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1974, tiettyjen nesteiden pakkaamisesta valmis-

pakkauksiin tilavuuden mukaan koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 42, 15.2.1975, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **378 L 0891:** komission direktiivi 78/891/ETY, annettu 28 päivänä syyskuuta 1978 (EYVL N:o L 311, 4.11.1978, s. 21)

— **379 L 1005:** neuvoston direktiivi 79/1005/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1979 (EYVL N:o L 308, 4.12.1979, s. 25)

— **385 L 0010:** neuvoston direktiivi 85/10/ETY, annettu 18 päivänä joulukuuta 1984 (EYVL N:o L 4, 5.1.1985, s. 20)

— **388 L 0316:** neuvoston direktiivi 88/316/ETY, annettu 7 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 143, 10.6.1988, s. 26)

— **389 L 0676:** neuvoston direktiivi 89/676/ETY, annettu 21 päivänä joulukuuta 1989 (EYVL N:o L 398, 30.12.1989, s. 18)

Norjassa saa pitää kaupan 31 päivään joulukuuta 1996 asti 0,35 ja 0,7 litran palautettavissa pakkauksissa olevia, liitteessä III olevan 1 kohdan a alakohdassa lueteltuja tuotteita. Liittymispäivästä alkaen Norjan kuningaskunta varmistaa edelleen direktiivin 75/106/ETY, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna, vaatimusten mukaisesti kaupan pidettyjen tuotteiden vapaan liikkuvuuden.

3. **377 L 0541:** Neuvoston direktiivi 77/541/ETY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 1977, moottoriajoneuvojen turvavöitä ja turvajärjestelmiä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 220, 29.8.1977, s. 95), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 0576:** neuvoston direktiivi 81/576/ETY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1981 (EYVL N:o L 209, 29.7.1981, s. 32)

— **382 L 0319:** komission direktiivi

82/319/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1982 (EYVL N:o L 139, 19.5.1982, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **387 L 0354:** neuvoston direktiivi 87/354/ETY, annettu 25 päivänä kesäkuuta 1987 (EYVL N:o L 192, 11.7.1987, s. 43)

— **390 L 0628:** komission direktiivi 90/628/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1990 (EYVL N:o L 341, 6.12.1990, s. 1)

Norjan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta saavat 1 päivään heinäkuuta 1997 asti kieltää kansallisten tyyppihyväksyntämenettelyjensä mukaisesti saattamasta markkinoille M₁-, M₂- ja M₃-luokan ajoneuvoja, joiden turvavyöt tai turvalaitejärjestelmät eivät täytä direktiivissä 77/541/ETY, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 90/628/ETY, säädettyjä vaatimuksia, mutta ne eivät saa kieltää saattamista markkinoille näiden vaatimusten mukaisia ajoneuvoja. Norjan kuningaskunta ja Suomen tasavalta saavat antaa direktiivin 90/628/ETY mukaisia EY-tyyppihyväksyntöjä vasta siitä ajankohdasta alkaen, josta ne soveltavat kyseistä direktiiviä kokonaisuudessaan. Ruotsin kuningaskunta saa antaa kyseisten direktiivien mukaisia tyyppihyväksyntöjä ainoastaan sellaisille ajoneuvoille, jotka täyttävät direktiivin 77/541/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 90/628/ETY, pakolliset vaatimukset.

4. **388 L 0077:** Neuvoston direktiivi 88/77/ETY, annettu 3 päivänä joulukuuta 1987, ajoneuvojen dieselmoottoreiden kaasumaisten ja hiukkasmaisten epäpuhtauspäästöjen vähentämistä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 36, 9.2.1988, s. 33), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **391 L 0542:** neuvoston direktiivi 91/542/ETY, annettu 1 päivänä lokakuuta 1991 (EYVL N:o L 295, 25.10.1991, s. 1)

Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa 1

päivään lokakuuta 1996 asti kansallisen tyyppihyväksyntämenettelynsä mukaisesti omat säännöksensä, jotka koskevat pienempien kuin 85 kW:n dieselmoottoreiden päästöjä, mutta sen on sallittava vapaa liikkuvuus yhteisön säännösten mukaisesti 1 päivästä tammikuuta 1995 alkaen. Ruotsin kuningaskunta saa antaa direktiivin 91/542/ETY mukaisia EY-tyyppihyväksyntöjä vasta siitä ajankohdasta alkaen, josta se soveltaa kyseistä direktiiviä kokonaisuudessaan.

II HENKILÖIDEN, PALVELUJEN JA PÄÄOMIEN VAPAA LIKKUVUUS

1. **378 L 0686:** Neuvoston direktiivi 78/686/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, hammaslääkärin tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 233, 24.8.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 1057:** neuvoston direktiivi 81/1057/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1981 (EYVL N:o L 385, 31.12.1981, s. 25)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0594:** neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

Sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden toteuttamista lykätään Itävallassa muista jäsenvaltioista tulevien pätevien hammaslääkäreiden ja muissa jäsenvaltioissa

hammaslääkärinä toimivien pätevien itävaltalisten lääkäreiden osalta siihen saakka, kunnes hammaslääkärien koulutusta Itävallassa on direktiivin 78/687/ETY mukaisin edellytyksin täydennetty, ja enintään 31 päivään joulukuuta 1998 asti.

Edellä määrätyn väliaikaisen poikkeuksen ollessa voimassa sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta koskevia yleisiä tai erityisiä edellytyksiä, jotka olisivat olemassa Itävallan säädösten tai Itävallan tasavallan ja jonkin muun jäsenvaltion välisiä suhteita koskevien yleissopimusten nojalla, pidetään voimassa ja sovelletaan syrjimättä kaikkiin muihinkin jäsenvaltioihin.

2. **392 L 0096:** Neuvoston direktiivi 92/96/ETY, annettu 10 päivänä marraskuuta 1992, henkivakuutuksen ensivakuutusta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta sekä direktiivien 79/267/ETY ja 90/619/ETY muuttamisesta (kolmas henkivakuutusdirektiivi) (EYVL N:o L 360, 9.12.1992, s. 1)

a) Ruotsin kuningaskunta saa toteuttaa 1 päivään tammikuuta 2000 asti siirtymäjärjestelyä direktiivin 92/96/ETY 22 artiklan 1 kohdan b alakohdan noudattamiseksi, ja Ruotsin viranomaiset esittävät 1 päivään heinäkuuta 1994 mennessä komission hyväksyttäväksi toteutettavia toimenpiteitä koskevan aikataulun 22 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyt rajoitukset ylittävien riskikeskittymien saattamiseksi direktiivissä säädettyjen rajoitusten mukaisiksi.

b) Viimeistään Ruotsin liittymispäivänä sekä 31 päivänä joulukuuta 1997 Ruotsin viranomaiset esittävät komissiolle kertomuksen direktiivin noudattamista koskevien toimenpiteiden edistymisestä. Komissio tarkastelee uudelleen kyseisiä toimenpiteitä näiden kertomusten perusteella. Tilanteen kehittymisen mukaan toimenpiteitä mukautetaan tarvittaessa sijoitusten vähentämisen nopeuttamiseksi. Ruotsin viranomaiset vaativat asianomaisia henkivakuutusyhtiöitä aloittamaan välittömästi kyseisten sijoitusten vähentämisen. Asianomaiset yhtiöt eivät missään vaiheessa lisää kyseisiä sijoituksiaan, jolleivät ne jo ole direktiivissä säädettyjen rajoitusten mukaisia eikä tällainen lisäys johda kyseisten rajoitusten ylittymiseen. Ruot-

sin viranomaiset esittävät siirtymäkauden lopussa lopullisen kertomuksen edellä mainittujen toimenpiteiden tuloksista.

III LIIKENNEPOLITIikka

391 L 0439: Neuvoston direktiivi 91/439/ETY, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1991, yhteisön ajokortista (EYVL N:o L 237, 24.8.1991, s. 1)

Poiketen siitä, mitä 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, Norjan kuningaskunta saa antaa nykyisenmallisia ajokortteja 31 päivään joulukuuta 1997 asti. Kyseisen ajan päättyessä Norjan kuningaskunta soveltaa kyseisenä ajankohdana voimassaolevaa, ajokortteja koskevaa yhteisön säännöstöä.

IV TILASTOT

1. 372 L 0211: Neuvoston direktiivi 72/211/ETY, annettu 30 päivänä toukokuuta 1972, teollisuuden ja pienteollisuuden yhteensovitetuista suhdannetilastoista (EYVL N:o L 128, 3.6.1972, s. 28), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helteenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymishdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

Suomen tasavalta saa lykätä tässä direktiivissä edellytettyjen tietojen keräämistä 1 päivään tammikuuta 1997 asti.

Liittymispäivästä alkaen on kuitenkin toimitettava kuukausittain tietoja teollisuustuotannon indeksistä.

2. 390 R 3037: Neuvoston asetus (ETY) N:o 3037/90, annettu 9 päivänä lokakuuta 1990, Euroopan yhteisön tilastollisesta toimialaluokituksista (EYVL N:o L 293, 24.10.1990, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 0761:** komission asetus (ETY) N:o 761/93, annettu 24 päivänä maaliskuuta 1993 (EYVL N:o L 83, 3.4.1993, s. 1)

Suomen tasavalta saa lykätä tämän asetuksen soveltamista 1 päivään tammikuuta 1997 asti.

Liittymispäivästä alkaen Suomen tasavalta laatii kuitenkin aikataulun, josta käy selvästi ilmi eri alueiden määrääjat (kansantalouden tilinpito, panos-tuotos, säännölliset kyselyt jne.), ja pyrkii toimittamaan tiedot "NACE Rev. 1" -muodossa.

3. 391 D 3731: Komission päätös N:o 3731/91/EHTY, tehty 18 päivänä lokakuuta 1991, päätösten N:o 1566/86/EHTY, N:o 4104/88/EHTY ja N:o 3938/89/EHTY liitteissä olevien kyselylomakkeiden muuttamisesta (EYVL N:o L 359, 30.12.1991, s. 1)

Suomen tasavalta saa lykätä tämän päätöksen liitteessä olevaan kyselylomakkeeseen 2 — 73 "Terästoimitukset kansallisilla markkinoilla tuotteen ja käyttäjän toimialan mukaan" sisältyvien tietojen keräämistä 1 päivään tammikuuta 1996 asti.

4. 391 R 3924: Neuvoston asetus (ETY) N:o 3924/91, annettu 19 päivänä joulukuuta 1991, teollista tuotantoa koskevan yhteisön tietojen keruun aikaansaamisesta (EYVL N:o L 374, 31.12.1991, s. 1)

Suomen tasavalta saa lykätä tämän asetuksen soveltamista 1 päivään tammikuuta 1997 asti.

Liittymispäivästä alkaen Suomen tasavalta laatii kuitenkin aikataulun, josta käy selvästi ilmi eri alueiden määrääjat (kansantalouden tilinpito, panos-tuotos, säännölliset kyselyt jne.), ja pyrkii toimittamaan tiedot "NACE Rev. 1" -muodossa.

5. 393 R 0696: Neuvoston asetus (ETY) N:o 696/93, annettu 15 päivänä maaliskuuta 1993, tilastoyksiköistä yhteisön tuotantojärjestelmän havainnointia ja analyysia varten (EYVL N:o L 76, 30.3.1993, s. 1)

Itävallan tasavallan osalta 4 artiklan 1 kohdassa vahvistettu siirtymäkausi kestää 31 päivään joulukuuta 1996.

6. **393 R 2186:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2186/93, annettu 22 päivänä heinäkuuta 1993, tilastointiin tarkoitettujen yritysrekisterien laatimisen yhteensovittamisesta yhteisössä (EYVL N:o L 196, 5.8.1993, s. 1)

Itävallan tasavalta saa lykätä tämän asetuksen soveltamista 31 päivään joulukuuta 1996 asti.

Liittymispäivästä alkaen on kuitenkin toteutettava tilastotietojen keruu teollisuudesta.

V SOSIAALIPOLITIIKKA

376 L 0207: Neuvoston direktiivi 76/207/ETY, annettu 9 päivänä helmikuuta 1976, miesten ja naisten tasa-arvoisen kohtelun periaatteen toteuttamisesta mahdollisuuksissa työhön, ammatilliseen koulutukseen ja uralla etenemiseen sekä työoloissa (EYVL N:o L 39, 14.2.1976, s. 40)

Tämän direktiivin 5 artikla koskee Itävaltaa naisten yötyön osalta vasta vuonna 2001.

Saatuaan komissiolta kertomuksen sosiaalisesta ja oikeudellisesta tilanteesta neuvosto tutkii ennen 31 päivää joulukuuta 1997 tämän poikkeuksen vaikutuksia suhteessa yhteisön oikeuden vaatimuksiin.

VI YMPÄRISTÖ

1. **375 L 0716:** Neuvoston direktiivi 75/716/ETY, annettu 24 päivänä marraskuuta 1975, tiettyjen nestemäisten polttoaineiden rikkipitoisuutta koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä (EYVL N:o L 307, 27.11.1975, s. 22), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **387 L 0219:** neuvoston direktiivi 87/219/ETY, annettu 30 päivänä maaliskuuta 1987 (EYVL N:o L 91, 3.4.1987, s. 19)

— **390 L 0660:** neuvoston direktiivi 90/660/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 79)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi

91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

— **393 L 0012:** neuvoston direktiivi 93/12/ETY, annettu 23 päivänä maaliskuuta 1993 (EYVL N:o L 74, 27.3.1993, s. 81)

a) Poiketen siitä, mitä 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, Itävallan tasavalta saa pitää voimassa dieselöljyjen rikkipitoisuutta koskevan kansallisen lainsäädäntönsä 1 päivään lokakuuta 1996.

b) Poiketen siitä, mitä 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, Suomen tasavalta saa pitää voimassa dieselöljyjen rikkipitoisuutta koskevan kansallisen lainsäädäntönsä 1 päivään lokakuuta 1996 asti.

2. **390 L 0641:** Neuvoston direktiivi 90/641/Euratom, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990, ulkopuolisten työntekijöiden suojelusta työskentelyn aikaisen ionisoivan säteilyn vaaroilta valvonta-alueella (EYVL N:o L 349, 13.12.1990, s. 21)

Itävallan tasavalta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta soveltavat perusnormien vahvistamisesta väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta annettujen direktiivien muuttamisesta 15 päivänä heinäkuuta 1980 annettuun neuvoston direktiiviin 80/836/Euratom viittaavia 2, 3 ja 5 artiklan sekä 6 artiklan e kohdan säännöksiä 1 päivästä tammikuuta 1997.

3. **390 R 0737:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 737/90, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1990, kolmansista maista peräisin olevien maataloustuotteiden tuontiedellytyksistä Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuuden jälkeen (EYVL N:o L 82, 29.3.1990, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1518:** komission asetus (ETY) N:o 1518/93, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 150, 22.6.1993, s. 30)

Itävallan tasavalta saa pitää vastaavan kansallisen lainsäädäntönsä voimassa 31 päivään maaliskuuta 1995 asti.

4. **392 L 0112:** Neuvoston direktiivi

92/112/ETY, annettu 15 päivänä joulukuuta 1992, menettelytavoista titaanidioksiditeollisuuden jätteiden aiheuttaman pilaantumisen vähentämistä ja mahdollista poistamista koskevien ohjelmien yhdenmukaistamiseksi (EYVL N:o L 409, 31.12.1992, s. 11)

Norjan kuningaskunta soveltaa 1 päivästä tammikuuta 1997 alkaen ilmakehään laskettujen jätepäästöjen vähentämistä koskevan 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii alakohdan säännöksiä. Norjan kuningaskunta toimittaa komission arvioitavaksi viimeistään 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan ii kohdan voimaantullessa (1 päivänä tammikuuta 1995) tehokkaan ohjelman SO₂-päästöjen vähentämiseksi, mukaan lukien investointisuunnitelman esittäminen, valitut teknologian vaihtoehdot sekä ympäristövaikutusten arviointitutkimus, jos käsittelyprosessissa käytetään merivettä.

5. **393 R 0259:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 259/93, annettu 1 päivänä helmikuuta 1993, Euroopan yhteisössä, Euroopan yhteisöön ja Euroopan yhteisöstä tapahtuvien jätteiden siirtojen valvonnasta ja tarkastamisesta (EYVL N:o L 30, 6.2.1993, s. 1)

Itävallan tasavalta saa pitää jätteiden tuontia, vientiä ja kauttakuljetusta koskevan kansallisen lainsäädäntönsä voimassa 31 päivään joulukuuta 1996 asti.

VII MAATALOUS

A. YLEISET MÄÄRÄYKSET

I Verkosto maatalouden kirjanpitolietojen keräämiseksi (FADN)

365 R 0079: Neuvoston asetus N:o 79/65/ETY, annettu 15 päivänä kesäkuuta 1965, verkoston luomisesta Euroopan talousyhteisön maatalojen tuloja ja taloutta koskevien kirjanpitolietojen keruuta varten (EYVL N:o 109, 23.6.1965, s. 1859), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 R 3577:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3577/90, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 23)

Norjan, Ruotsin ja Suomen on noudatettava

asetuksen N:o 79/65/ETY mukaisesti vaadittujen kirjanpitolietojen luonnetta ja tilatyyppejä 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä.

II Integroitu valvonta

392 R 3508: Neuvoston asetus (ETY) N:o 3508/92, annettu 27 päivänä marraskuuta 1992, tietyt yhteisön tukijärjestelmiä koskevasta yhdenmennyttä hallinto- ja valvontajärjestelmästä (EYVL N:o L 355, 5.12.1992, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna:

— **394 R 0165:** neuvoston asetus (EY) N:o 165/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 24, 29.1.1994, s. 6)

Poiketen siitä, mitä asetuksen (ETY) N:o 3508/92 13 artiklassa säädetään, integroitua järjestelmää sovelletaan uusissa jäsenvaltioissa:

— tukipyyntöjen ja asetuksen (ETY) N:o 3508/92 7 artiklassa tarkoitetun yhdenmennyttä valvontajärjestelmän osalta 1 päivästä maaliskuuta 1995 alkaen,

— muiden asetuksen (ETY) N:o 3508/92 2 artiklassa tarkoitettujen osien osalta viimeistään 1 päivästä tammikuuta 1997 alkaen.

Uudet jäsenvaltiot toteuttavat kaikki tarvittavat hallinnolliset, talousarvioon liittyvät ja tekniset toimenpiteet, jotta yhdenmennyttä järjestelmän vastaavat osat ovat toimintakunnossa kyseisistä päivämääristä alkaen. Siltä osin, kuin yksi tai useampi yhdenmennyttä järjestelmän osa kuitenkin on toimintakunnossa ennen kyseisiä päivämääriä, uudet jäsenvaltiot voivat käyttää niitä hallinto- ja valvontatehtävissään.

Komissio voi antaa asetuksen (ETY) N:o 729/70 13 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen yksityiskohtaiset säännöt tämän säännöksen soveltamisesta, erityisesti järjestelmän käynnistysvaihetta uusissa jäsenvaltioissa koskevista siirtymätoimenpiteistä.

B. MARKKINAJÄRJESTELYT

I Maito ja maitotuotteet

371 R 1411: Neuvoston asetus (ETY) N:o

1411/71, annettu 29 päivänä kesäkuuta 1971, maito- ja maitotuotealan yhteistä markkinajärjestelyä koskevista lisäsäännöistä yhteisen tullitariffin nimikkeeseen 04.01 kuuluvien tuotteiden osalta (EYVL N:o L 148, 3.7.1971, s. 4), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 2138:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2138/92, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 214, 30.7.1992, s. 6)

Poiketen siitä, mitä asetuksen (ETY) N:o 1411/71 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään, vähimmäisrasvapitoisuutta koskevia vaatimuksia ei sovelleta Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa tuotettuun ihmisravinnoksi tarkoitettuun maitoon kolmen vuoden ajan liittymispäivästä. Ihmisravinnoksi tarkoitettua maitoa, joka ei vastaa vähimmäisrasvapitoisuutta koskevia vaatimuksia, saa pitää kaupan ainoastaan tuotantomaaissa tai viedä kolmanteen maahan. Mainitun ajanjakson kuluessa asetuksessa säädetty ihmisravinnoksi tarkoitettun maidon luokitus tarkistetaan.

II Naudanliha

368 R 0805: Neuvoston asetus (ETY) N:o 805/68, annettu 27 päivänä kesäkuuta 1968, naudanliha-alan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 148, 27.6.1968, s. 24), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3611:** neuvoston asetus (EY) N:o 3611/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 328, 29.12.1993, s. 7)

Poiketen siitä, mitä 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, Itävalta voi yhteisen tullitariffin tariffinimikkeeseen 160250 kuuluvien tuotteiden osalta yhdenmukaistaa asteittain siirtymäkauden aikana kolmansista maista peräisin olevassa tuonnissa soveltamansa tullit yhteisen tullitariffin soveltamisesta johtuviin tulleihin.

Yhdenmukaistaminen toteutetaan kunkin liittymistä seuraavan viiden vuoden alussa. Se on kunakin vuonna vähintään yksi kuudesosa, yksi viidesosa, yksi neljäsosa, yksi kolmasosa ja puolet kyseisten tullien välisestä erotuksesta.

Yhteisen tullitariffin soveltamisesta johtuvia tulleja sovelletaan vuodesta 2000.

III Hedelmät ja vihannekset

372 R 1035: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1035/72, annettu 18 päivänä toukokuuta 1972, hedelmä- ja vihannesalan yhteisestä markkinajärjestelystä (EYVL N:o L 118, 20.5.1972, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 20 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

Poiketen siitä, mitä asetuksen (ETY) N:o 1035/72 2 artiklassa säädetään, yhteisiä laatuvaatimuksia sovelletaan edellytyksin, jotka on vahvistettava edellä mainitun asetuksen 33 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen, seuraavan ajanjakson aikana:

— kolme vuotta itävaltalaisten tuotteiden osalta ja kaksi vuotta suomalaisten tuotteiden osalta. Näiden ajanjaksojen aikana kyseisiä tuotteita saa pitää kaupan ainoastaan kansallisilla markkinoilla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 12 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan mukaisesti annettujen säännösten soveltamista;

— kaksi vuotta Ruotsissa tuotettujen porkkanoiden osalta. Tämän ajanjakson aikana kyseisiä tuotteita saa viedä kolmansiin maihin.

IV Viini ja tislattut alkoholijuomat

1. **389 R 1576:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1576/89, annettu 29 päivänä toukokuuta 1989, tislattujen alkoholijuomien määritelmää, kuvasta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 160, 12.6.1989, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3280:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3280/92, annettu 9 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 327, 13.11.1992, s. 3)

Poiketen siitä, mitä asetuksessa (ETY) N:o 1576/89 säädetään:

— Itävallassa ennen liittymistä valmistettuja

tislattuja alkoholijuomia sekä 1 päivän tammi-kuuta 1995 ja 31 päivän joulukuuta 1995 välisenä aikana voimassa olevan kansallisen lainsäädännön mukaisesti valmistettuja tislattuja alkoholijuomia saa pitää kaupan yhteisössä 31 päivään joulukuuta 1996 asti kansallisten säännösten mukaisessa esillepanossa. Kyseisenä ajankohtana vielä vähittäiskauppavaiheessa olevat tuotteet saadaan myydä varastojen tyhjenemiseen saakka;

— nimityksen ”Inländerrum” käyttö sallitaan itävaltalaisista alkuperää olevien tuotteiden osalta 31 päivään joulukuuta 1998 asti, jos tuotteen esillepano on tislattujen alkoholijuomien kuvausta ja esittelyä koskevan yhteisön lainsäädännön mukainen, jos ainesosat on merkitty selvästi pullon etupuolella olevaan etikettiin ja jos kyseisessä etiketissä täsmennetään yksiselitteisesti, että tuote ei sisällä rommia.

2. **389 R 2392:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2392/89, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1989, viinien ja rypäleen puristemehun kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 232, 9.8.1989, s. 13), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavilla:

— **391 R 3897:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3897/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 368, 31.12.1991, s. 5)

392 R 2333: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2333/92, annettu 13 päivänä heinäkuuta 1992, kuohuviinien ja hiilihapotettujen kuohuviinien kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 231, 13.8.1992, s. 9)

1. Poiketen siitä, mitä asetuksissa (ETY) N:o 2392/89 ja (ETY) N:o 2333/92 säädetään:

— viinit ja kuohuviinit, hiilihapotetut kuohuviinit sekä rypäleen puristemehut, jotka ovat Itävallan alueella ja joiden kuvaus ja esittely ovat ennen 1 päivää maaliskuuta 1995 voimassa olleiden Itävallan säännösten mukaisia, saadaan pitää kaupan varastojen tyhjenemiseen saakka;

— etikettejä, jotka on painettu ennen 1 päivää maaliskuuta 1995 ja joissa olevat tiedot ovat kyseisenä ajankohtana Itävallan säännösten mukaisia mutta jotka eivät vastaa yhteisön

säännöksiä, saa käyttää 1 päivään maaliskuuta 1996 asti.

Yksityiskohtaiset säännöt soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksen (ETY) N:o 822/87 83 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

2. Poiketen asetuksen (ETY) N:o 2333/92 6 artiklan 6 kohdan a alakohdan säännöksistä Itävallassa ennen 1 päivää maaliskuuta 1994 rekisteröityä tavaramerkkiä ”Winzersekt” saa käyttää Itävallassa 31 päivään joulukuuta 1999 asti Itävallassa 6 artiklan *Winzersektiä* koskevien säännösten mukaan valmistetuille kuohuviineille.

Yksityiskohtaiset säännöt soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksen (ETY) N:o 822/87 83 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

3. **391 R 1601:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1601/91, annettu 10 päivänä kesäkuuta 1991, maustettujen viinien, maustettujen viinipohjaisien juomien ja maustettujen viinistä valmistettujen juomasekoitusten määritelmää, kuvausta ja esittelyä koskevista yleisistä säännöistä (EYVL N:o L 149, 14.6.1991, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 3279:** neuvoston asetus (ETY) N:o 3279/92, annettu 9 päivänä marraskuuta 1992 (EYVL N:o L 327, 13.11.1992, s. 1)

Poiketen siitä, mitä 6 artiklassa säädetään, Norja saa tuottaa ensimmäisen liittymistä seuraavan vuoden aikana vermuttia ennen liittymistä voimassa olleiden sääntöjen mukaisesti.

Kyseisestä tuotannosta saatuja tuotteita saa pitää kaupan Norjan markkinoilla enintään 31 päivään joulukuuta 1996 asti.

4. **392 R 2332:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2332/92, annettu 13 päivänä heinäkuuta 1992, yhteisössä tuotetuista kuohuviineistä (EYVL N:o L 231, 13.8.1992, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1568:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1568/93, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 154, 25.6.1993, s. 42)

1. Poiketen siitä, mitä asetuksen (ETY) N:o

2332/92 17 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, Itävallassa suljetussa kammiossa tapahtuvan käymismenetelmän mukaan tuotettujen laatu-kuohuviinien, lukuun ottamatta tma-laatu-kuohuviinejä, valmistusprosessin vähimmäiskestoajaksi on vahvistettu 31 päivään joulukuuta 1997 asti:

a) tuotantoyrityksessä tapahtuvan vanhentamisen keston osalta, alkaen käymisestä, jonka tarkoituksena on saada *cuvée* vaahtoamaan:

- vuonna 1995 valmistetut: ei vaadittua vähimmäiskestoaikaa,
- vuonna 1996 valmistetut: ei vaadittua vähimmäiskestoaikaa,
- vuonna 1997 valmistetut: 4 kuukautta;

b) käymisajan, jonka tarkoituksena on saada *cuvée* vaahtoamaan, sekä sen ajan osalta, jolloin sakkaa ei eroteta *cuvéesta*:

- vuonna 1995 valmistetut: ei vaadittua vähimmäiskestoaikaa,
- vuonna 1996 valmistetut: ei vaadittua vähimmäiskestoaikaa,
- vuonna 1997 valmistetut: 60 päivää tai, jos käyminen tapahtuu sekoituslaittein varusteissa astioissa, 20 päivää.

2. Laatu-kuohuviinejä, joita koskevat 1 kohdassa tarkoitettut poikkeukset, voidaan pitää kaupan nimityksillä "laatu-kuohuviinit" tai "Sekt" ainoastaan Itävallassa.

3. Yksityiskohtaiset säännöt soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksen (ETY) N:o 822/87 83 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

C. PELTOKASVIEN VILJELY

392 R 1765: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1765/92, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1992, tukijärjestelmästä tiettyjen peltokasvien viljelijöille (EYVL N:o L 181, 1.7.1992, s. 12), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 R 0232:** neuvoston asetus (EY) N:o 232/94, annettu 24 päivänä tammikuuta 1994 (EYVL N:o L 30, 3.2.1994, s. 7)

1. Poiketen siitä, mitä 7 artiklan 6 kohdassa säädetään, ruotsalaiset tuottajat, jotka kansallisen kesannointijärjestelmän mukaisesti ovat kesannoineet suuremman maa-alan kuin se ala, jolla he aikovat viljellä tukeen oikeutettuja peltokasveja, ja jotka eivät ole aloittaneet uudelleen viljelyä kyseisellä maa-alueella, saavat sen jälkeen, kun he lakkaavat olemasta mukana kansallisessa järjestelmässä, jatkaa 60 kuukauden ajan kesannointia kyseisen ohjelman mukaisesti kesannoimillaan pelloilla. Kesannointikorvaus vahvistetaan silloin 7 artiklan 6 kohdassa tarkoitetuksi määräksi sen pinta-alan osalta, joka ylittää sen peltokasvien viljelyalan, jolle on pyydetty korvausta.

2. Itävalta saa markkinointivuoteen 1999/2000 asti komission etukäteen antamalla suostumuksella maksaa samansuuruista tukea kuin ennen liittymistä sellaisille 8 artiklan 2 kohdassa määritellyille pienviljelijöille maksettu tuki, jotka jatkavat samansuuruisen maa-alueen kesannointia kuin se alue, josta heille maksettiin tukea kansallisen järjestelmän mukaan 1 päivänä tammikuuta 1994. Itävalta vastaa tästä aiheutuvista kustannuksista.

D. RAKENTEET

1. **390 R 0866:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 866/90, annettu 29 päivänä maaliskuuta 1990, maataloustuotteiden jalostamisen ja kaupan pitämisen edellytysten parantamisesta (EYVL N:o L 91, 6.4.1990, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

Sovellettaessa 16 artiklan 5 kohtaa komissio:

— voi antaa Norjalle luvan myöntää kolmen liittymistä seuraavan vuoden aikana kansallista tukea investointeihin kaikilla EY:n perustamis-sopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden aloilla, jotka edellyttävät rakenneuudistuksia, sillä edellytyksellä, että kyseisen alan tuotantokapasiteettia ei lisätä;

— soveltaa näitä säännöksiä Itävallan ja Suomen osalta päätössiakirjassa esitetyn julistuksen N:o 31 mukaisesti.

Komission lupa voidaan kuitenkin myöntää ainoastaan, jos edunsaajien asianmukainen osallistuminen kyseisten investointien rahoitukseen on varmistettu.

2. **391 R 2328:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2328/91, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1991, maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta (EYVL N:o L 218, 6.8.1991, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3669:** neuvoston asetus (EY) N:o 3669/93, annettu 22 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 338, 31.12.1993, s. 26)

Poiketen:

a) asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan säännöksistä tässä asetuksessa säädettyjä tukia voidaan myöntää Norjassa ja Ruotsissa 31 päivään joulukuuta 1999 asti maa- ja metsätaloutta harjoittaville perheviljelmille, jos tilan viljelypinta-ala on vähintään 15 hehtaaria ja jos tuki koskee ainoastaan maataloustoimintaa. Komissio määrittää maa- ja metsätaloutta harjoittavan perheviljelmän enimmäiskoon asetuksen (ETY) N:o 4253/88 29 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen;

b) asetuksen 12 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyistä rajoituksista Norja ja Suomi saavat EY:n perustamissopimuksen 92 tai 94 artiklan mukaisesti:

— myöntää kansallista tukea 31 päivään joulukuuta 2001 asti 5 artiklassa tarkoitettuja investointeja varten sellaisille maatiloille, joiden työtulo ylittää samassa säännöksessä tarkoitettua viitetulon;

— myöntää kansallista tukea 31 päivään joulukuuta 2001 asti taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille tiloille;

c) asetuksen 35 artiklasta Itävallan tasavalta voi komission suostumuksella jatkaa 31 päivään joulukuuta 2004 asti kansallisen tuen myöntämistä sellaisille pienviljelijöille, jotka olivat kansallisen lainsäädännön mukaan oikeutettuja tällaiseen tukeen vuonna 1993, siltä osin kuin 17 - 19 artiklassa tarkoitettu tasaushyvytys ei riitä korvaamaan pysyviä luonnonhaittoja. Kyseisille viljelijöille yhteensä myön-

netty tuki ei saa ylittää edellä mainittuna vuonna Itävallassa myönnettyjä määriä.

Komissio esittää neuvostolle 30 päivään kesäkuuta 1999 ja 2004 mennessä kertomuksen kyseisen toimenpiteen soveltamisesta tarvittaessa siihen liittyvine ehdotuksineen. Neuvosto päättää kyseisestä ehdotuksesta perustamissopimuksen 43 artiklan 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen;

d) asetuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdasta Itävallan tasavalta voi 31 päivään joulukuuta 1999 asti vapauttaa tuottajat kyseisessä säännöksessä tarkoitettua velvoitteesta.

E. REHUT

1. **370 L 0524:** Neuvoston direktiivi 70/524/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1970, rehujen lisäaineista (EYVL N:o L 270, 14.12.1970, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0114:** neuvoston direktiivi 93/114/EY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 334, 31.12.1993, s. 24)

1. Itävallan tasavalta saa pitää voimassa ennen liittymistä voimassa olleen entsyymien ja mikro-organismien ryhmään kuuluvien lisäaineiden kaupan pitämistä ja käyttöä koskevan lainsäädäntönsä, jollei seuraavien edellytysten noudattamisesta muuta johdu:

Itävallan tasavallan on toimitettava komissiolle 1 päivään marraskuuta 1994 mennessä:

— luettelo sen alueella sallituista entsyymeistä, mikro-organismeista tai niiden valmisteista neuvoston direktiivin 93/113/EY liitteessä II olevan mallin mukaisesti, ja

— liikkeeseen laskemisesta vastaavan henkilön laatima ilmoituslomake kustakin lisäainesta neuvoston direktiivin 93/113/EY liitteessä II olevan mallin mukaisesti.

Päätös Itävallan tasavallan kyseisten lisäaineiden sallimista varten esittämistä asiakirjoista tehdään direktiivin 70/524/ETY 7 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen 1 päivään tammikuuta 1997 mennessä.

Siihen asti, kunnes yhteisön päätös tehdään, Itävallan tasavalta ei estä direktiivin 93/113/EY 3 artiklan mukaisesti laadittuihin kansallisiin luetteloihin merkittyjen, unionista peräisin olevien lisäaineiden liikkumista, siltä osin, kuin kyseiset lisäaineet on merkitty myös luetteloon, jonka Itävalta esittää edellä olevan toisen luetelmakohdan mukaisesti. Tätä säännöstä sovelletaan vastaavasti esiseoksiin ja rehuihin, jotka sisältävät kyseisiä lisäaineita.

2. Suomen tasavalta saa pitää voimassa 31 päivään joulukuuta 1997 asti ennen liittymistä voimassa olevan lainsäädäntönsä, jossa kielletään seuraavien lisäaineiden käyttö rehuissa:

- avoparsiini — lypsylehmien osalta,
- tylosiinifosfaatti,
- spiramysiini ja
- vaikutukseltaan vastaavat antibiootit.

Päätös Suomen tasavallan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä direktiivin 70/524/ETY 7 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä kunkin edellä mainitun lisäaineen osalta yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

Tämä poikkeus ei saa vaikuttaa millään tavoin yhteisöstä peräisin olevien eläinperäisten tuotteiden vapaaseen liikkumiseen.

3. Norjan kuningaskunta saa pitää voimassa ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädäntönsä:

— 31 päivään joulukuuta 1998 asti seuraaviin ryhmiin kuuluvien lisäaineiden käytön rehuissa rajoittamisen tai kieltämisen osalta:

- = antibiootit,
- = kemoterapeutit
- = kokkidiostaatit,
- = kasvun edistäjät;

— 31 päivään joulukuuta 1997 asti seuraavien aineiden käytön rajoittamisen tai kieltämisen osalta rehuissa:

— kupari,

— muurahaishappo, kloorivetyhappo ja rikkihappo, rehuksvien ja viljojen säilömiseksi.

Päätös Norjan kuningaskunnan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään ennen edellä mainittuja päivämääriä direktiivin 70/524/ETY 7 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä kunkin edellä mainitun lisäaineen osalta yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

Nämä poikkeukset eivät saa vaikuttaa millään tavoin yhteisöstä peräisin olevien eläinperäisten tuotteiden vapaaseen liikkumiseen.

4. Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädäntönsä:

— 31 päivään joulukuuta 1998 asti seuraaviin ryhmiin kuuluvien lisäaineiden käytön rehuissa rajoittamisen tai kieltämisen osalta:

- = antibiootit,
- = kemoterapeutit,
- = kokkidiostaatit,
- = kasvun edistäjät;

— 31 päivään joulukuuta 1997 asti seuraavien aineiden käytön rehuissa rajoittamisen tai kieltämisen osalta:

— karotenoidien ja ksantofyllien ryhmiin kuuluvat lisäaineet,

— kupari,

— muurahaishappo,

— etoksikininiin yhdistynyt muurahaishappo.

Päätös Ruotsin kuningaskunnan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään ennen edellä mainittuja päivämääriä direktiivin 70/524/ETY 7 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä kunkin edellä mainitun lisäaineen osalta yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

Nämä poikkeukset eivät saa vaikuttaa millään tavoin yhteisöstä peräisin olevien eläinperäisten tuotteiden vapaaseen liikkumiseen.

2. **374 L 0063:** Neuvoston direktiivi 74/63/ETY, annettu 17 päivänä joulukuuta 1973, haitallisista aineista ja tuotteista eläinten ruokinnassa (EYVL N:o L 38, 11.2.1974, s. 31), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

1. Norjan kuningaskunta saa pitää voimassa 31 päivään joulukuuta 1997 asti ennen liittymistä voimassa olleet lainsäädäntönsä, jossa aflatoksiini B1:n, okratoksiini A:n ja muiden mykotoksiinien esiintyminen rajoitetaan tietyille tasoille.

Päätös Norjan kuningaskunnan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä direktiivin 74/63/ETY 6 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä kunkin epäsuotuisan aineen tai tuotteen osalta yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

Tämä poikkeus ei saa vaikuttaa millään tavoin yhteisöstä peräisin olevien eläinperäisten tuotteiden vapaaseen liikkumiseen.

2. Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa 31 päivään joulukuuta 1997 asti ennen liittymistä voimassa olevan lainsäädäntönsä, jossa aflatoksiini B1:n, okratoksiini A:n, lyijyn ja PCB:n esiintyminen rajoitetaan tietyille tasoille.

Päätös Ruotsin kuningaskunnan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä direktiivin 74/63/ETY 6 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä kunkin epäsuotuisan aineen tai tuotteen osalta yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

Tämä poikkeus ei saa vaikuttaa millään tavoin yhteisöstä peräisin olevien eläinperäisten tuotteiden vapaaseen liikkumiseen.

3. **377 L 0101:** Neuvoston direktiivi

77/101/ETY, annettu 23 päivänä marraskuuta 1976, suoraan käytettävien rehujen pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 32, 3.2.1977, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **390 L 0654:** neuvoston direktiivi 90/654/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 48)

Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa 31 päivään joulukuuta 1997 asti ennen liittymistä voimassa olleen lainsäädäntönsä, jossa kielletään sellaisten rehujen käyttö, jotka on valmistettu luonnollisesti kuolleista eläimistä tai teurastettujen eläinten ruhojen osista, joissa esiintyy patologisia muutoksia.

Päätös Ruotsin kuningaskunnan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä direktiivin 77/101/ETY 10 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

Tämä poikkeus ei saa vaikuttaa millään tavoin yhteisöstä peräisin olevien eläinperäisten tuotteiden vapaaseen liikkumiseen.

4. **379 L 0373:** Neuvoston direktiivi 79/373/ETY, annettu 2 päivänä huhtikuuta 1979, rehuseosten pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 86, 6.4.1979, s. 30), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 L 0074:** neuvoston direktiivi 93/74/ETY, annettu 13 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 237, 22.9.1993, s. 23)

Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa 31 päivään joulukuuta 1997 asti ennen liittymistä voimassa olevan lainsäädäntönsä, jossa säädetään pakollisesta fosforipitoisuuden ilmoittamisesta kaloille tarkoitettujen rehuseosten etiketeissä.

Päätös Ruotsin kuningaskunnan esittämistä mukautuksia koskevista pyynnöistä tehdään 31 päivään joulukuuta 1997 mennessä direktiivin 79/373/ETY 10 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti; kyseisiin pyyntöihin on liitettävä yksityiskohtainen tieteellinen perustelu.

F. SIEMENET JA LISÄYSAINEISTO

1. **366 L 0401:** Neuvoston direktiivi

66/401/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, rehukasvien siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2298/66)

Suomen tasavalta saa pitää voimassa alueellaan kansallisen ”kauppasiemen”/”handelsutsäde” -luokan siementen, sellaisena kuin se määritellään voimassa olevassa Suomen lainsäädännössä, kaupan pitämistä koskevan siementuotantajärjestelmänsä enintään 31 päivään joulukuuta 1996 asti.

Tällaisia siemeniä ei saa tuoda muiden jäsenvaltioiden alueelle. Suomen tasavalta mukauttaa tässä suhteessa lainsäädäntönsä direktiivin asiaa koskevien säännösten mukaiseksi edellä mainitun määräajan päättymiseen mennessä.

Suomen tasavalta soveltaa kuitenkin liittymisestä alkaen niitä direktiivin säännöksiä, jotka varmistavat direktiivin säännösten mukaisen aineiston pääsyn markkinoille sen alueella.

2. 366 L 0402: Neuvoston direktiivi 66/402/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, viljakasvien siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2309/66)

Suomen tasavalta saa pitää voimassa alueellaan kansallisen kaupan pitämiseen liittyvän siementuotantajärjestelmänsä enintään 31 päivään joulukuuta 1996 asti:

— sellaisten siementen osalta, jotka eivät täytä direktiivissä säädettyjä vaatimuksia ”varmennettujen siementen” -luokan sukupolvien enimmäislukumäärän osalta (”valiosiemien”/”elitutsäde”) ja

— ”kauppasiemenet”/”handelsutsäde” -luokan siementen osalta, sellaisena kuin se määritellään voimassa olevassa Suomen lainsäädännössä.

Tällaisia siemeniä ei saa tuoda muiden jäsenvaltioiden alueelle.

Suomen tasavalta mukauttaa tässä suhteessa lainsäädäntönsä direktiivin asiaa koskevien säännösten mukaiseksi edellä mainitun määräajan päättymiseen mennessä.

Suomen tasavalta soveltaa kuitenkin liittymisestä alkaen niitä direktiivin säännöksiä, jotka

varmistavat direktiivin säännösten mukaisen aineiston pääsyn markkinoille sen alueella.

3. 366 L 0403: Neuvoston direktiivi 66/403/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, siemenperunoiden pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2320/66)

Ruotsin kuningaskunta saa pitää voimassa enintään 31 päivään joulukuuta 1996 asti siemenperunoiden kaupan pitämiseen alueellaan liittyvän 40 prosentin poikkeaman painosta sellaisten mukuloiden osalta, joiden pinnasta enemmän kuin yhdessä kymmenesosassa esiintyy rupea. Kyseistä poikkeamaa sovelletaan ainoastaan niillä Ruotsin kuningaskunnan alueilla tuotettujen siemenperunoiden osalta, joilla on todettu erityisiä rupeen liittyviä ongelmia.

Tällaisia siemenperunoita ei saa tuoda muiden jäsenvaltioiden alueelle. Ruotsin kuningaskunta mukauttaa tässä suhteessa lainsäädäntönsä direktiivin liitteessä II olevien asiaa koskevien määräysten mukaiseksi edellä mainitun määräajan päättymiseen mennessä;

Ruotsin kuningaskunta soveltaa kuitenkin liittymisestä alkaen niitä direktiivin säännöksiä, joilla varmistetaan direktiivin säännösten mukaisen aineiston pääsy markkinoille sen alueella.

4. 366 L 0404: Neuvoston direktiivi 66/404/ETY, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1966, metsänviljelyaineiston pitämisestä kaupan (EYVL N:o 125, 11.7.1966, s. 2326/66)

— Norjan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta saavat pitää voimassa kansallisen metsänviljelyaineiston kaupan pitämistä alueellaan koskevan lainsäädäntönsä enintään 31 päivään joulukuuta 1999 asti;

— Norjan kuningaskunnalle, Ruotsin kuningaskunnalle ja Suomen tasavallalle myönnetään lisäksi 31 päivään joulukuuta 2001 asti ennen ensimmäisessä luettelakohdassa tarkoitettua siirtymäkauden päättymistä kerääntyneiden metsänviljelyaineiston varastojen tyhjentämiseksi;

— Siltä osin, kuin viljelyaineisto ei ole direktiivin säännösten mukaista, sitä ei saa tuoda

muiden jäsenvaltioiden kuin Norjan, Ruotsin ja Suomen alueelle, jollei direktiivin säännösten mukaisesti toisin päätetä;

— Norjan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta soveltavat kuitenkin liittymisestä alkaen niitä direktiivin säännöksiä, jotka varmistavat direktiivin säännösten mukaisen viljelyaineiston pääsyn markkinoille niiden alueella;

— muista siirtymäjärjestelyistä päätetään tarvittaessa asianmukaisten yhteisön menettelyjen mukaisesti.

5. 370 L 0457: Neuvoston direktiivi 70/457/ETY, annettu 29 päivänä syyskuuta 1970, viljelykasvilajien yleisestä lajikeluettelosta (EYVL N:o L 225, 12.10.1970, s. 1) ja

370 L 0458: Neuvoston direktiivi 70/458/ETY, annettu 29 päivänä syyskuuta 1970, vihannesten siementen pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 225, 12.10.1970, s. 7)

— Norjan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta saavat lykätä enintään 31 päivään joulukuuta 1995 asti kahden edellä mainitun direktiivin soveltamista alueellaan niiden omissa kansallisissa viljelykasvilajien ja vihanneslajien lajikeluetteloissa lueteltujen sellaisten lajikkeiden siementen kaupan pitämiseen niiden alueella, joita ei ole virallisesti hyväksytty kyseisten direktiivien säännösten mukaisesti. Tällaisten lajikkeiden siemeniä ei saa pitää kaupan muiden jäsenvaltioiden alueella kyseisenä aikana;

— Lajiketta koskevat kaupan pitämisen rajoitukset eivät koske sellaisia viljelykasvi- ja vihanneslajien lajikkeita, jotka liittymisaika-kohtana tai sen jälkeen on lueteltu sekä Norjan kuningaskunnan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan kansallisissa luetteloissa että yhteisön luetteloissa;

— Ensimmäisessä luettelakohdassa mainittu määräajan kuluessa sellaiset Norjan kuningaskunnan, Ruotsin kuningaskunnan ja Suomen tasavallan kansallisissa luetteloissa esiintyvät lajikkeet, jotka on virallisesti hyväksytty edellä mainittujen direktiivien säännösten mukaisesti, sisällytetään yhteisön viljelykasvi- ja vihanneslajien lajikeluetteluihin.

6. 371 L 0161: Neuvoston direktiivi 71/161/ETY, annettu 30 päivänä maaliskuuta 1971, yhteisössä kaupan pidettävän metsänviljelyaineiston ulkoista laatua koskevista vaatimuksista (EYVL N:o L 87, 17.4.1971, s. 14)

— Suomen tasavalta saa pitää voimassa alueellaan kaupan pidettävän metsänviljelyaineiston ulkoista laatua koskevan lainsäädäntönsä enintään 31 päivään joulukuuta 1999 asti;

— Siltä osin, kuin viljelyaineisto ei ole direktiivin säännösten mukaista, sitä ei saa tuoda muiden jäsenvaltioiden alueelle, jollei direktiivin säännösten mukaisesti toisin päätetä;

— Suomen tasavalta mukauttaa tässä suhteessa lainsäädäntönsä direktiivin säännösten mukaiseksi edellä mainitun määräajan päättymiseen mennessä;

— Suomen tasavalta soveltaa kuitenkin liittymisestä alkaen niitä direktiivin säännöksiä, jotka varmistavat direktiivin säännösten mukaisen viljelyaineiston pääsyn markkinoille sen alueella.

7. 393 L 0048: Komission direktiivi 94/48/ETY, annettu 23 päivänä kesäkuuta 1993, sellaiset vaatimukset määrittelevien liiteluetteloiden laatimisesta, jotka hedelmäntuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien taimien ja niiden lisäysaineiston on neuvoston direktiivin 92/34/ETY mukaisesti täytettävä (EYVL N:o L 250, 7.10.1993, s. 1).

8. 393 L 0049: Komission direktiivi 93/49/ETY, annettu 23 päivänä kesäkuuta 1993, sellaiset vaatimukset määrittelevien liiteluetteloiden laatimisesta, jotka koristekasvien ja niiden lisäysaineiston on neuvoston direktiivin 91/682/ETY mukaisesti täytettävä (EYVL N:o L 250, 7.10.1993, s. 9).

9. 393 L 0061: Komission direktiivi 93/61/ETY, annettu 2 päivänä heinäkuuta 1993, sellaiset vaatimukset määrittelevien liiteluetteloiden laatimisesta, jotka vihannesten lisäys- ja taimiaineiston siemeniä lukuun ottamatta, on neuvoston direktiivin 92/33/ETY mukaisesti täytettävä (EYVL L 250, 7.10.1993, s. 19)

Norjan kuningaskunta ja Suomen tasavalta

saavat asettaa monivuotisten kasvien alkuperämerkintöihin liittyviä lisäedellytyksiä kaupan pitämistä varten alueellaan enintään 31 päivään joulukuuta 1996.

Kyseisiä edellytyksiä saadaan soveltaa ainoastaan näiden maiden kansalliseen tuotantoon.

VIII KALASTUS

1. **377 R 2115:** Neuvoston asetus ETY N:o 2115/77, annettu 27 päivänä syyskuuta 1977 (EYVL N:o L 247, 28.9.1977, s. 2)

Poiketen siitä, mitä 1 artiklassa säädetään, Norjan, Ruotsin ja Suomen lipun alla purjehtivien alusten sallitaan komission valvoman sivusaaliiden seurantajärjestelmän alaisuudessa harjoittaa kolmen vuoden ajan liittymisestä muihin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi tarkoitettua sillin kohdennettua kalastusta, samoin edellytyksin kuin ennen liittymistä ja ottaen huomioon menekin markkinoilla, jos tällaisesta kalastuksesta ei aiheudu peruuttamattomia ekologisia haittoja.

Poiketen siitä, mitä 2 artiklassa säädetään, Norjan, Ruotsin ja Suomen lipun alla purjehtivien alusten sallitaan purkaa aluksista unioniin kolmen vuoden ajan liittymisestä muihin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi tarkoitettua sillin/silakan saaliin samoin edellytyksin kuin ennen liittymistä ja ottaen huomioon menekin markkinoilla.

Ennen kuin kolme vuotta on kulunut liittymisestä, neuvosto tarkastelee uudelleen asetusta (ETY) N:o 2115/77 asetuksen (ETY) N:o 3760/92 4 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen.

Neuvosto tekee päätökset sillikantojen optimaalisesta hyödyntämisestä, mukaan lukien muihin tarkoituksiin kuin ihmisravinnoksi tarkoitettua sillin/silakan kalastus, jos tämä on sopusoinnussa järkipärisen ja vastuullisen, kestäväällä pohjalla tapahtuvan hyödyntämisen kanssa ja jos siinä otetaan huomioon markkinat sekä biologiset näkökohdat ja seurantajärjestelmistä ja pilottihankkeista saadut kokemukset.

2. **386 R 3094:** Neuvoston asetus (ETY) N:o

3094/86, annettu 7 päivänä lokakuuta 1986 (EYVL N:o L 288, 11.10.1986, s. 1)

Poiketen siitä, mitä liitteessä I määrätään, Ruotsin alusten sallitaan 18 kuukauden ajan liittymisestä käyttää 16 mm:n silmäkokoa kilohailin pyyntiin Skagerrakissa ja Kattegatissa. Neuvosto tarkastelee uudelleen ennen kyseisen siirtymäkauden päättymistä tämällytyypiseen kalastukseen liittyviä teknisiä toimenpiteitä ja seurantajärjestelmää tieteellisten aineistojen perusteella.

3. **389 R 2136:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2136/89, annettu 21 päivänä kesäkuuta 1989 (EYVL N:o L 212, 22.7.1989, s. 79)

Poiketen siitä, mitä 2 artiklan toisessa luetelmakohtassa säädetään, Norjassa ja Ruotsissa saa pitää kaupan kuuden kuukauden ajan liittymisestä myyntinimityksen 'purkitettu sardiini' alaisuuteen kuuluvia purkitettuja kilohailleja, jos on kyse ennen liittymistä pakatuista tuotteista.

IX VEROTUS

1. **372 L 0464:** Neuvoston direktiivi 72/464/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1972, muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoveroista (EYVL N:o L 303, 31.12.1972, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0078:** neuvoston direktiivi 92/78/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992 (EYVL N:o L 316, 31.10.1992, s. 5)

Sen estämättä, mitä 4 artiklan 1 kohdassa säädetään, Ruotsin kuningaskunta saa lykätä savukkeiden suhteellisen valmisteveron soveltamista 1 päivään tammikuuta 1996 asti.

2. **377 L 0388:** Kuudes neuvoston direktiivi 77/388/ETY, annettu 17 päivänä toukokuuta 1977, jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määrätymisperuste (EYVL N:o L 145, 13.6.1977, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **394 L 0005:** neuvoston direktiivi 94/5/EY,

annettu 14 päivänä helmikuuta 1994 (EYVL N:o L 60, 3.3.1994, s. 16)

Itävalta

a) Sen estämättä, mitä 12 artiklassa ja 13 artiklan A jakson 1 kohdassa säädetään:

Itävallan tasavalta saa edelleen soveltaa 31 päivään joulukuuta 1996 asti:

— 10 prosentin suuruista alennettua arvonlisäveroa sairaalatoimintoihin julkisen terveydenhuollon alalla sekä sairaiden tai vammautuneiden henkilöiden kuljetukseen toimivaltaisten elinten asianmukaisesti tätä tarkoitusta varten suunnittelemissa ajoneuvoissa;

— 20 prosentin suuruista vakiomääräistä arvonlisäveroa lääkäreiden tarjoamiin sairaanhoitopalveluihin julkisen terveydenhuollon alalla;

— vapautusta sosiaaliturva- ja sosiaalihuoltolaitosten toimitusten osalta sekä edellisessä vaiheessa maksetun veron palauttamista.

Tällainen verotus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

b) Direktiivin 12 artiklan 3 kohdan a alakohtaa sovellettaessa Itävallan tasavalta saa soveltaa Jungholtzin ja Mittelbergin (Kleines Walsertal) kunnissa toista vakiomääräistä veroa, joka on alempi kuin muualla Itävallassa sovellettu vastaava vero, mutta kuitenkin vähintään 15 prosenttia.

Veronalennus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

c) Sovellettaessa direktiivin 24 artiklan 2–6 kohtaa ja kunnes yhteisössä annetaan säännöksiä tältä alalta, Itävallan tasavalta saa vapauttaa arvonlisäverosta sellaiset verovelvolliset, joiden vuosittainen liikevaihto on vähemmän kuin 35 000 ecua vastaava määrä kansallisessa valuutassa.

Tällaiset vapautukset eivät saa vaikuttaa

omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

d) Direktiivin 27 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa Itävallan tasavalta saa edelleen verottaa muualla kuin Itävaltaan sijoittautuneiden verovelvollisten muualla kuin Itävallassa rekisteröidyillä moottoriajoneuvoilla harjoittamaa kansainvälistä matkustajaliikennettä seuraavin edellytyksin:

— tätä siirtymätoimenpidettä voidaan soveltaa 31 päivään joulukuuta 2000 asti;

— Itävallassa tapahtunutta kuljetuksen osuutta verotetaan keskimääräisen henkilöä ja kilometriä kohden määräytyvän määrän perusteella;

— järjestelmä ei saa edellyttää verotarkastuksia jäsenvaltioiden välisillä rajoilla;

— tämä toimenpide, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa veronkantomenettelyä, ei saa vaikuttaa mainittavalla tavalla viimeisessä kulutusvaiheessa maksettavaksi tulevan veron määrään.

e) Poiketen siitä, mitä 28 artiklan 2 kohdassa säädetään, Itävallan tasavalta saa soveltaa 31 päivään joulukuuta 1998 asti alennettua veroa asumiskäyttöön tarkoitettun kiinteän omaisuuden vuokraamiseen, jos vero on vähintään 10 prosenttia.

Veronalennus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

f) Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan d alakohtaa sovellettaessa Itävallan tasavalta saa soveltaa alennettua veroa ravintolapalveluihin.

Veronalennus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

g) Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan e alakohtaa sovellettaessa Itävallan tasavalta saa soveltaa alennettua veroa viljelijätuottajien tiloilla tuottamaan viiniin ja sähköisesti kuljetet-

tavien ajoneuvojen toimituksiin, jos tämä vero on vähintään 12 prosenttia.

Veronalennus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

h) Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan a alakohdassa sovellettaessa Itävallan tasavalta saa verottaa:

— liitteessä E olevan 2 kohdan mukaisesti 31 päivään joulukuuta 1996 asti hammasteknikoiden ammattimaisesti tarjoamia palveluja ja hammaslääkäreiden ja hammasteknikoiden Itävallan sosiaaliturvalaitoksille toimittamia hammasproteeseja;

— liitteessä E olevassa 7 kohdassa lueteltuja liiketoimia.

Tällainen verotus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

i) Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan b alakohdassa sovellettaessa Itävallan tasavalta saa vapauttaa arvonlisäverosta:

— julkisten postipalvelujen tarjoamat telepalvelut kunnes neuvosto on hyväksynyt yhteisen suunnitelman tällaisten palvelujen verottamiseksi, tai kunnes kaikki nykyiset jäsenvaltiot, jotka ovat täysin vapautetut verosta, eivät ole enää vapautettuja siitä, riippuen siitä, kumpi ajankohta on aikaisempi, mutta joka tapauksessa enintään 31 päivään joulukuuta 1995 asti;

— liitteessä F olevassa 7 ja 16 kohdassa luetellut liiketoimet, niin kauan kuin johonkin nykyisistä jäsenvaltioista sovelletaan samaa vapautusta;

— Itävallasta jäsenvaltioon tai kolmanteen valtioon tai päinvastaiseen suuntaan suuntautuvan lentäen, meritse tai sisävesitse tapahtuvan kansainvälisen matkustajaliikenteen, lukuun ottamatta matkustajaliikennettä Bodenjärvellä, siten, että edellisessä vaiheessa maksettu vero palautetaan, niin kauan kuin johonkin nykyisistä jäsenvaltioista sovelletaan samaa vapautusta.

Nämä vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

Suomi

j) Direktiivin 24 artiklan 2—6 kohtaa sovellettaessa ja kunnes yhteisössä annetaan säännöksiä tältä alalta, Suomen tasavalta voi vapauttaa arvonlisäverosta sellaiset verovelvolliset, joiden vuosittainen liikevaihto on vähemmän kuin 10 000 ecua vastaava määrä kansallisessa valuutassa.

k) Direktiivin 27 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa Suomen tasavalta saa jatkaa vesialusten myynnin, vuokrauksen, korjauksen ja huollon vapauttamista arvonlisäverosta siten, että edellisessä vaiheessa maksettu vero palautetaan seuraavin edellytyksin:

— tätä siirtymätoimenpidettä voidaan soveltaa 31 päivään joulukuuta 2000 asti;

— tätä vapauttamista voidaan soveltaa aluksiin, jotka ovat vähintään 10 metriä pitkiä ja joita ei ole rakenteeltaan tarkoitettu huviveneiksi tai urheilutarkoituksiin;

— tämä toimenpide, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa veronkantomenettelyä, ei saa vaikuttaa mainittavalla tavalla lopullisessa kuluusvaiheessa maksettavaksi tulevan veron määrään.

l) Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan a alakohdassa sovellettaessa Suomen tasavalta saa 28 l artiklassa tarkoitettua siirtymäkauden aikana soveltaa tilattavien sanomalehtien ja aikakauslehtien toimitukseen sekä yleishyödyllisten yhteisöjen jäsenille jaettujen julkaisujen painamiseen vapautuksia, joihin liittyy edellisessä vaiheessa maksetun veron palauttaminen ja jotka ovat yhteisön oikeuden mukaisia ja täyttävät 11 päivänä huhtikuuta 1967 annetun toisen neuvoston direktiivin 17 artiklan viimeisessä luetelmakohdassa asetetut edellytykset.

Tällaiset vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

m) Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan a alakohtaa sovellettaessa ja niin kauan kuin tällaiset liiketoimet ovat veronalaisia jossakin nykyisistä jäsenvaltioista, Suomen tasavalta saa verottaa liitteessä E olevassa 7 kohdassa lueteltuja liiketoimia.

Tällainen verotus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

n) Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan b alakohtaa sovellettaessa ja niin kauan kuin joku nykyisistä jäsenvaltioista soveltaa samaa vapautusta, Suomen tasavalta saa vapauttaa arvonlisäverosta:

— liitteessä F olevassa 2 kohdassa tarkoitettujen kirjailijoiden, taiteilijoiden ja esiintyvien taiteilijoiden tarjoamat palvelut;

— liitteessä F olevassa 7, 16 ja 17 kohdassa luetellut liiketoimet.

Nämä vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

Norja

o) Sen estämättä, mitä 2 artiklan 1 kohdassa säädetään:

Norjan kuningaskunta saa pitää 31 päivään joulukuuta 1995 asti edelleen arvonlisäverosta vapautettuna sellaisten palvelujen tarjonnan, jotka eivät ennen liittymispäivää olleet arvonlisäveron alaisia.

Tällainen vapautus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

p) Sen estämättä, mitä 13 artiklan B kohdan b alakohdan 1 alakohdassa säädetään:

Norjan kuningaskunta saa pitää 31 päivään joulukuuta 1995 asti vapautettuna arvonlisäverosta majoituksen tarjoamisen hotellialalla ja samankaltaista toimintaa harjoittavilla aloilla,

mukaan lukien majoituksen tarjoaminen retkeilymajoissa ja lomamökeissä, sekä leirintäaluepaikkojen leasing-toiminnan ja vuokraamisen.

Tämä vapautus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

q) Direktiivin 24 artiklan 2 — 6 kohtaa sovellettaessa ja kunnes yhteisössä annetaan säännöksiä tältä alalta, Norjan kuningaskunta saa vapauttaa arvonlisäverosta sellaisten verovelvollisten ryhmät, joiden vuotuinen liikevaihto on vähemmän kuin 10 000 ecua vastaava määrä kansallisessa valuutassa.

r) Direktiivin 27 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa Norjan kuningaskunta saa jatkaa arvonlisäverosta vesialusten myynnin, vuokrauksen, korjauksen ja huollon vapauttamista arvonlisäverosta siten, että edellisessä vaiheessa maksettu vero palautetaan seuraavin edellytyksin:

— vapautusta voidaan soveltaa aluksiin, jotka ovat vähintään 15 metriä pitkiä ja jotka on tarkoitettu toisen lukuun Norjan vesillä tehtävää matkustajien kuljetusta, rahdin kuljetusta, hinausta, pelastustoimia tai jäänmurtaustoimintaa varten taikka tutkimustarkoituksiin tai meteorologisiin tarkoituksiin tarkoitettujen alusten taikka koulutusalusten toimituksiin tai niillä tehtävään työhön, muiden kuin 15 artiklan 5 kohdassa tarkoitettujen toimintojen osalta;

— tätä siirtymätoimenpidettä voidaan soveltaa 31 päivään joulukuuta 2000 asti;

— tämä toimenpide, jonka tarkoituksena on yksinkertaistaa veronkantomenettelyä, ei saa vaikuttaa mainittavalla tavalla lopullisessa kuluusvaiheessa suoritettavan veron määrään.

s) Direktiivin 27 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa ja kunnes yhteisössä annetaan säännöksiä tältä alalta tai 31 päivään joulukuuta 1995 asti, riippuen siitä, kumpi ajankohta on aikaisempi, Norjan kuningaskunta saa vapauttaa arvonlisäverosta 9 artiklan 2 kohdan c alakohdan kolmannessa luettelakohdassa tarkoitettujen palvelujen tarjoamisen, lukuun ottamatta kuitenkin palvelujen tarjoamista 14, 15 ja 16 artiklan mukaisesti.

Tällaiset vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

t) Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan a alakohdassa sovellettaessa Norjan kuningaskunta saa 28 / artiklassa tarkoitetun siirtymäkauden aikana soveltaa sanomalehtiin, kirjoihin ja aikakauslehtiin vapautuksia, joihin liittyy edellisessä vaiheessa maksetun veron palauttaminen ja jotka ovat yhteisön oikeuden mukaisia ja täytävät 11 päivänä huhtikuuta 1967 annetun toisen neuvoston direktiivin 17 artiklan viimeisessä luetelmakohdassa asetetut edellytykset.

Nämä vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

u) Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan b alakohdassa sovellettaessa ja niin kauan kuin joku nykyisistä jäsenvaltioista soveltaa samaa vapautusta, Norjan kuningaskunta saa vapauttaa arvonlisäverosta liitteessä F olevassa 1, 2, 6, 10, 16, 17 ja 27 kohdassa luetellut liiketoimet.

Nämä vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

v) Sen estämättä, mitä 33 artiklassa säädetään:

Norjan kuningaskunta saa edelleen soveltaa 31 päivään joulukuuta 1999 asti investointiveroa liiketoimintaan käytettävien tavaroiden hankintaan. Tänä aikana Norjan kuningaskunnan on alennettava veroa asteittain.

Tämä verotus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

Ruotsi

w) Sen estämättä, mitä 12 artiklan 3 kohdan a alakohdassa ja liitteessä H olevassa 7 kohdassa säädetään:

Ruotsin kuningaskunta saa vapauttaa 31 päivään joulukuuta 1995 asti elokuvalippujen myynnin arvonlisäverosta.

Tämä vapautus ei saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

x) Direktiivin 24 artiklan 2—6 kohtaa sovellettaessa ja kunnes yhteisössä annetaan säännöksiä tältä alalta, Ruotsin kuningaskunta saa soveltaa seuraavia yksinkertaistettuja menettelyjä pieniin ja keskiin yrityksiin, sillä edellytyksellä, että säännökset ovat yhdenmukaisia Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen, ja erityisesti sen 95 ja 96 artiklan kanssa:

— arvonlisäveroja koskevan ilmoituksen antaminen kolmen kuukauden kuluttua kotimaista veronalaista liiketoimintaa harjoittavien verovelvollisten välittömän verovuoden päätyttyä;

— sellaisten verovelvollisten vapauttaminen arvonlisäverosta, joiden vuosittainen liikevaihto on vähemmän kuin 10 000 ecua vastaava määrä kansallisessa valuutassa.

y) Direktiivin 22 artiklan 12 kohdan a alakohdassa sovellettaessa Ruotsin kuningaskunnalla on lupa sallia se, että verovelvolliset antavat vuosittaiset yhteenvetoilmoitukset artiklassa säädettyin edellytyksin.

z) Direktiivin 28 artiklan 2 kohdan a alakohdassa sovellettaessa Ruotsin kuningaskunta saa 28 / artiklan tarkoitetun siirtymäkauden aikana soveltaa sanomalehtien toimituksiin, mukaan lukien näkövammaisten radio- ja kasettimuodossa olevat sanomalehdet, sairaaloille toimitettaviin lääkkeisiin tai reseptilääkkeisiin sekä hyväntekeväisyysjärjestöiden säännöllisten julkaisujen tuotantoon ja muihin vastaaviin palveluihin vapautuksia, joihin liittyy edellisessä vaiheessa maksetun veron palauttaminen ja jotka ovat yhteisön oikeuden mukaisia ja täytävät 11 päivänä huhtikuuta 1967 annetun toisen neuvoston direktiivin 17 artiklan viimeisessä luetelmakohdassa asetetut edellytykset.

Nämä vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvis-

tettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

aa) Direktiivin 28 artiklan 3 kohdan b alakohtaa sovellettaessa ja niin kauan kuin samaa vapautusta sovelletaan johonkin nykyisistä jäsenvaltioista, Ruotsin kuningaskunta saa vapauttaa arvonnalisäverosta:

— liitteessä F olevassa 2 kohdassa tarkoitettujen kirjailijoiden, taiteilijoiden ja esiintyvien taiteilijoiden tarjoamat palvelut;

— liitteessä F olevassa 1, 16 ja 17 kohdassa luettelut liiketoimet.

Nämä vapautukset eivät saa vaikuttaa omiin varoihin, joiden määräytymisperuste on vahvistettava uudelleen neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89 mukaisesti.

Nämä rajoitukset ovat seuraavat:

Tupakkatuotteita:

- 300 savuketta tai
- 150 pikkusikaria (sikarit, joiden yksittäispaino on enintään 3 grammaa) tai
- 75 sikaria tai
- 400 grammaa piippu- ja savuke-tupakkaa

Alkoholijuomia:

- tislattuja juomia ja väkeviä alkoholijuomia, joiden alkoholipitoisuus on enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia tai tislattuja juomia, väkeviä alkoholijuomia ja aperitiiveja, jotka ovat viini- tai alkoholipohjaisia ja joiden alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuusprosenttia, kuohuviinejä, väkeviä viinejä 1 litra
- hiilihapottomia viinejä 3 litraa
- olutta 5 litraa
- 15 litraa.

Norja, Ruotsi ja Suomi toteuttavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oluen tuontia kolmansista maista ei sallita edellytyksin, jotka ovat suotuisimmat kuin vastaavalle tuonnille muista jäsenvaltioista asetetut edellytykset.

4. 392 L 0079: Neuvoston direktiivi

3. 392 L 0012: Neuvoston direktiivi 92/12/ETY, annettu 25 päivänä helmikuuta 1992, valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta (EYVL N:o L 76, 23.3.1992, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— 392 L 0108: neuvoston direktiivi 92/108/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 390, 31.12.1992, s. 124)

Norjan kuningaskunta, Ruotsin kuningaskunta ja Suomen tasavalta saavat pitää voimassa savukkeiden ja muiden tupakkatuotteiden, väkevien alkoholijuomien, viinien ja oluiden tuontia muista jäsenmaista koskevia määrällisiä rajoituksia neuvoston direktiivin 92/12/ETY 26 artiklassa säädetyin edellytyksin.

92/79/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, savukkeiden verojen lähentämisestä (EYVL N:o L 316, 31.10.1992, s. 8)

Sen estämättä, mitä 2 artiklassa säädetään, Ruotsin kuningaskunta saa lykätä 1 päivään tammikuuta 1999 asti sellaisen yleisen vähim-

mäisvalmisteveron soveltamista, joka on 57 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden vähittäismyyntihinnasta (kaikki verot mukaan luettuina).

5. 392 L 0081: Neuvoston direktiivi 92/81/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta (EYVL N:o L 316, 31.10.1992, s. 12), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavilla:

— **392 L 0108:** neuvoston direktiivi 92/108/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1992 (EYVL N:o L 390, 31.12.1992, s. 124) ja

392 D 0510: Neuvoston päätös 92/510/ETY, tehty 19 päivänä lokakuuta 1992, luvan antamisesta jäsenvaltioille direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdassa säädetyn menettelyn mukaisesti jatkaa erityistarkoituksiin käytettävien kivennäisöljyjen valmisteveroja koskevien voimassa olevien alennusten tai vapautusten soveltamista (EYVL N:o L 316, 31.10.1992, s. 16)

a) Sen estämättä, mitä neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, Norjan kuningaskunta saa pitää 31 päivään joulukuuta 1998 asti valmisteveron alaisina Norjan vesillä tapahtuvaan matkustajaliikenteeseen polttoaineena käytettävän kivennäisöljyn toimitukset.

b) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY, sellaisena kuin se on täydennettynä neuvoston päätöksellä 93/697/EY, säädetyn edellytyksin ja erityisesti sillä edellytyksellä, että tällaisia määriä ei missään vaiheessa aseteta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädettyjä vähimmäismääriä pienemmiksi, Norjan kuningaskunta saa edelleen soveltaa:

— alennettuja valmisteveroja säännöllisessä liikenteessä olevien linja-autojen polttoaineeseen;

— alennettuja valmisteveroja huviveneiden polttoaineeseen.

c) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY säädetyn edellytyksin, sellaisena kuin se on täydennettynä neuvoston pää-

töksellä 93/697/ETY, ja huolimatta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädetystä velvoitteista Norjan kuningaskunta saa edelleen soveltaa:

— moottorisahojen ja muiden työvälineiden ympäristöystävällisten polttoaineiden vapautusta valmisteverosta;

— orgaanisista prosesseista peräisin olevan orgaanisen polttoaineen ja metaanin vapautusta valmisteverosta;

— lämmitystarkoituksiin käytettävän jäteöljyn vapautusta valmisteverosta;

— moottorikelkkojen ja jokilaivojen polttoaineen vapautusta valmisteverosta alueilla, joilla ei ole teitä;

— yksityislentoihin käytettävien kivennäisöljyjen vapautusta valmisteverosta.

d) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY, sellaisena kuin se on täydennettynä neuvoston päätöksellä 93/697/EY, säädetyn edellytyksin ja huolimatta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädetystä velvoitteista Itävallan tasavalta saa edelleen soveltaa julkisen paikallisliikenteen ajoneuvoissa moottoreiden polttoaineena käytettävän nestekaasun vapautusta valmisteverosta.

e) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY säädetyn edellytyksin ja erityisesti sillä edellytyksellä, että tällaisia määriä ei missään vaiheessa aseteta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädettyjä vähimmäismääriä pienemmiksi, Suomen tasavalta saa edelleen soveltaa:

— alennettua valmisteveroa vähärikkiseen dieselpolttoaineeseen ja kevyeseen polttoöljyyn;

— alennettua valmisteveroa reformuloituun lyijyttömään ja lyijylliseen bensiiniin.

f) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY säädetyn edellytyksin ja huolimatta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädetystä velvoitteista Suomen tasavalta saa edelleen soveltaa:

— kaikkiin tarkoituksiin käytettävän metaanin ja nestekaasun vapautusta valmisteverosta;

— yksityisiin huvialuksiin käytettävien kiennäisöljyjen vapautusta valmisteverosta.

g) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY säädetyin edellytyksin ja erityisesti sillä edellytyksellä, että tällaisia määriä ei missään vaiheessa aseteta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädettyjä vähimmäismääriä pienemmiksi, Ruotsin kuningaskunta saa edelleen soveltaa:

— teollisuustarkoituksiin käytettävien kiennäisöljyjen alennettua valmisteveroa;

— dieselöljyn ja kevyen polttoöljyn alennettua valmisteveroa ympäristöluokitusten mukaisesti.

h) Neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 4 kohdan perusteella ja neuvoston päätöksessä 92/510/ETY säädetyin edellytyksin ja huolimatta neuvoston direktiivissä 92/82/ETY säädetyistä velvoitteista Ruotsin kuningaskunta saa edelleen soveltaa biologisesti tuotetun metaanin ja muiden jätteöljyjen vapautusta valmisteverosta.

6. **392 L 0083:** Neuvoston direktiivi 92/83/ETY, annettu 19 päivänä lokakuuta 1992, alkoholin ja alkoholijuomien valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta (EYVL N:o L 316, 31.10.1992, s. 21)

Sen estämättä, mitä 5 artiklan 1 kohdassa säädetään, Ruotsin kuningaskunta saa edelleen soveltaa 31 päivään joulukuuta 1997 asti alennettua valmisteveroa olueeseen, jonka alkoholipitoisuus on enintään 3,5 tilavuusprosenttia, sillä edellytyksellä, että tällaista määrää ei missään vaiheessa aseteta neuvoston direktiivis-

sä 92/84/ETY säädettyä vähimmäismäärää pienemmäksi.

X SEKALAISTA

389 L 0622: Neuvoston direktiivi 89/622/ETY, annettu 13 päivänä marraskuuta 1989, tupakkatuotteiden merkintöjä sekä tiettyjen suussa käytettäväksi tarkoitettujen tupakkavalmisteiden kieltämiseksi koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä (EYVL N:o L 359, 8.12.1989, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **392 L 0041:** neuvoston direktiivi 92/41/ETY, annettu 15 päivänä toukokuuta 1992 (EYVL N:o L 158, 11.6.1992, s. 30)

a) Direktiivin 89/622/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/41/ETY, 2 artiklan 4 kohdassa määriteltyjen tuotteiden markkinoille saattamista koskeva direktiivin 89/622/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 92/41/ETY, 8 a artiklassa oleva kieltä ei koske Norjaa ja Ruotsia, paitsi siltä osin, kuin kyseessä on kieltä saattaa tämä tuote markkinoille elintarviketta muistuttavassa muodossa.

b) Norjan kuningaskunta ja Ruotsin kuningaskunta toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, ettei a kohdassa tarkoitettuja tuotteita saateta markkinoille jäsenvaltioissa, joissa sovelletaan täysimääräisesti direktiivejä 89/622/ETY ja 92/41/ETY.

c) Komissio valvoo b kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden tehokasta täytäntöönpanoa.

d) Komissio esittää neuvostolle kolmen vuoden kuluessa Norjan ja Ruotsin liittymisestä kertomuksen siitä, miten Norjan kuningaskunta ja Ruotsin kuningaskunta ovat panneet täytäntöön b kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden. Tähän kertomukseen voi tarvittaessa liittyä aiheellisia ehdotuksia.

LIITE XVI

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 165 artiklan 1 kohdassa

1. Euroopan sosiaalirahasto -komitea:

Perustettu perustamissopimuksen 124 artiklan mukaisesti ja säädöksellä **388 R 2052**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 2052/88, annettu 24 päivänä kesäkuuta 1988 (EYVL N:o L 185, 15.7.1988, s. 9), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2081**: neuvoston asetus (ETY) N:o 2081/93, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1993 (EYVL N:o L 193, 31.7.1993, s. 5)

2. Työntekijöiden vapaata liikkuvuutta käsittelevä neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **368 R 1612**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1612/68, annettu 15 päivänä lokakuuta 1968 (EYVL N:o L 257, 19.10.1968, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **392 R 2434**: neuvoston asetus (ETY) N:o 2434/92, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1992 (EYVL N:o L 245, 26.8.1992, s. 1)

3. Siirtotyöläisten sosiaaliturvan neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **371 R 1408**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71, annettu 14 päivänä kesäkuuta 1971 (EYVL N:o L 149, 5.7.1971, s. 2), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 1945**: neuvoston asetus (ETY) N:o 1945/93, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 181, 23.7.1993, s. 1)

4. Työturvallisuuden, työhygienian ja työterveyden neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **374 D 0325**: Neuvoston päätös 74/325/ETY, tehty 27 päivänä kesäkuuta 1974 (EYVL N:o L 185, 9.7.1974, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

5. Elin- ja työskentelyolosuhteiden parantamista käsittelevän Euroopan säätiön hallintoneuvosto:

Perustettu säädöksellä **375 R 1365**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1365/75, annettu 26 päivänä toukokuuta 1975 (EYVL N:o L 139, 30.5.1975, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **393 R 1947**: neuvoston asetus (ETY) N:o 1947/93, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 181, 23.7.1993, s. 13)

6. Elin- ja työskentelyolosuhteiden parantamista käsittelevän Euroopan säätiön asiantuntijakomitea:

Perustettu säädöksellä **375 R 1365**: Neuvoston asetus (ETY) N:o 1365/75, annettu 26 päivänä toukokuuta 1975 (EYVL N:o L 139, 30.5.1975, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H**: liittymisehdoista ja perustamisso-

pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **393 R 1947:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1947/93, annettu 30 päivänä kesäkuuta 1993 (EYVL N:o L 181, 23.7.1993, s. 13)

7. Miesten ja naisten yhtäläisiä mahdollisuuksia käsittelevä neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **382 D 0043:** Komission päätös 82/43/ETY, tehty 9 päivänä joulukuuta 1981 (EYVL N:o L 20, 28.1.1982, s. 35), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

8. Kaivos- ja muun vuoriteollisuuden turvallisuus- ja terveystoimikunta:

Perustettu erityisessä ministerineuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöksellä, tehty 9 päivänä heinäkuuta 1957 (EYVL N:o 28, 31.8.1957, s. 487), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **365 D:** neuvoston päätös, tehty 11 päivänä maaliskuuta 1965 (EYVL N:o 46, 22.3.1965, s. 698/65)

— **374 D 0326:** neuvoston päätös 74/326/ETY, tehty 27 päivänä kesäkuuta 1974 (EYVL N:o L 185, 9.7.1974, s. 18)

9. Hiilivetyjen ja muiden vaarallisten aineiden päästöjen merellä aiheuttaman saastumisen valvontaa ja vähentämistä käsittelevä neuvoo-antava komitea

Perustettu säädöksellä **380 D 0686:** Komission päätös 80/686/ETY, tehty 25 päivänä kesäkuuta 1980 (EYVL N:o L 188, 22.7.1980, s. 11), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **387 D 0144:** komission päätös 87/144/ETY, tehty 13 päivänä helmikuuta 1987 (EYVL N:o L 57, 27.2.1987, s. 57)

10. Kokeellisiin ja muihin tieteellisiin tarkoituksiin käytettyjen eläinten suojelun neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **390 D 0067:** Komission päätös, 90/67/ETY, tehty 9 päivänä helmikuuta 1990 (EYVL N:o L 44, 20.2.1990, s. 30)

11. Kemiallisten yhdisteiden myrkyllisyyden ja ekomyrkyllisyyden tieteellinen neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **378 D 0618:** Komission päätös 78/618/ETY, tehty 28 päivänä kesäkuuta 1978 (EYVL N:o L 198, 22.7.1978, s. 17), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **388 D 0241:** komission päätös 88/241/ETY, tehty 14 päivänä maaliskuuta 1988 (EYVL N:o L 105, 26.4.1988, s. 29)

12. Jätehuoltokomitea:

Perustettu säädöksellä **376 D 0431:** Komission päätös 76/431/ETY, tehty 21 päivänä huhtikuuta 1976 (EYVL N:o L 115, 1.5.1976, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

13. Kalastusta käsittelevä tieteellinen, tekninen ja taloudellinen komitea:

Perustettu säädöksellä **393 D 0619:** Komission päätös 93/619/EY, tehty 19 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 297, 2.12.1993, s. 25)

14. Lääketieteellisen koulutuksen neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **375 D 0364**: Neuvoston päätös 75/364/ETY, tehty 16 päivänä kesäkuuta 1975 (EYVL N:o L 167, 30.6.1975, s. 17)

15. Sairaanhoidon koulutuksen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **377 D 0454**: Neuvoston päätös 77/454/ETY, tehty 27 päivänä kesäkuuta 1977 (EYVL N:o L 176, 15.7.1977, s. 11)

16. Hammaslääkäreiden koulutuksen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **378 D 0688**: Neuvoston päätös 78/688/ETY, tehty 25 päivänä heinäkuuta 1978 (EYVL N:o L 233, 24.8.1978, s. 15)

17. Eläinlääketieteellisen koulutuksen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **378 D 1028**: Neuvoston päätös 78/1028/ETY, tehty 18 päivänä joulukuuta 1978 (EYVL N:o L 362, 23.12.1978, s. 10)

18. Kätilökoulutuksen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **380 D 0156**: Neuvoston päätös 80/156/ETY, tehty 21 päivänä tammikuuta 1980 (EYVL N:o L 33, 11.2.1980, s. 13)

19. Arkkitehtuurin alan koulutuksen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **385 D 0385**: Neuvoston päätös 85/385/ETY, tehty 10 päivänä kesäkuuta 1985 (EYVL N:o L 233, 21.8.1985, s. 26)

20. Farmasian alan koulutuksen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **385 D 0434**: Neuvoston päätös 85/434/ETY, tehty 16 päivänä syyskuuta 1985 (EYVL N:o L 253, 24.9.1985, s. 43)

21. Julkisten hankintojen avaamista käsittelevä neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **387 D 0305**: Komission päätös 87/305/ETY, tehty 26 päivänä toukokuuta 1987 (EYVL N:o L 152, 12.6.1987, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **387 D 0560**: komission päätös 87/560/ETY, tehty 17 päivänä heinäkuuta 1987 (EYVL N:o L 338, 28.11.1987, s. 37)

22. Julkisten hankintojen neuvonantava komitea:

Perustettu säädöksellä **371 D 0306**: Neuvoston päätös 71/306/ETY, annettu 26 päivänä heinäkuuta 1971 (EYVL N:o L 185, 16.8.1971, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **377 D 0063**: neuvoston päätös 77/63/ETY, tehty 21 päivänä joulukuuta 1976 (EYVL N:o L 13, 15.1.1977, s. 15)

23. Sähkösiirron asiantuntijoiden komitea (OSTE):

Perustettu säädöksellä **392 D 0167**: Komission päätös 92/167/ETY, tehty 4 päivänä maaliskuuta 1992, runkoverkkojen välisen sähkösiirron asiantuntijoiden komitean perustamisesta (EYVL N:o L 74, 20.3.1992, s. 43)

24. Jäsenvaltioiden edustajien komitea:

Perustettu säädöksen **393 D 0379** 4 artiklan mukaisesti: Neuvoston päätös 93/379/ETY, tehty 14 päivänä kesäkuuta 1993, monivuotisesta toimintaohjelmasta yhteisön yrityspolitikkan, erityisesti pieniä ja keskiuuria yrityksiä koskevan politiikan painopistealueiden tehostamiseksi sekä politiikan jatkuvuuden ja lujittamisen varmistamiseksi (EYVL N:o L 161, 2.7.1993, s. 68)

25. Matkailukomitea:

Perustettu säädöksellä **392 D 0421**: Neuvoston päätös 92/421/ETY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 1992 neuvoston toimintasuunnitelmasta matkailun edistämiseksi (EYVL N:o L 231, 13.8.1992, s. 26)

LIITE XVII

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 165 artiklan 2 kohdassa

1. Ammatillisen koulutuksen neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **363 D 0266**: Neuvoston päätös 63/266/ETY, tehty 2 päivänä huhtikuuta 1963 (EYVL N:o 63, 20.4.1963, s. 1338/63) ja jonka säännöt vahvistettiin säädöksellä **363 X 0688**: Neuvoston päätös 63/688/ETY, tehty 18 päivänä joulukuuta 1963 (EYVL N:o 190, 30.12.1963, s. 3090/63), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **368 D 0189**: neuvoston päätös 68/189/ETY, tehty 9 päivänä huhtikuuta 1968 (EYVL N:o L 91, 12.4.1968, s. 26)

— **1 72 B**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **1 79 H**: liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I**: liittymisehdoista ja perustamisso-

pimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

2. Kalastusta käsittelevä neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **371 D 0128**: Komission päätös 71/128/ETY, tehty 25 päivänä helmikuuta 1971 (EYVL N:o L 68, 22.3.1971, s. 18), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **373 D 0429**: komission päätös 73/429/ETY, tehty 31 päivänä lokakuuta 1973 (EYVL N:o L 355, 24.12.1973, s. 61)

— **389 D 0004**: komission päätös 89/4/ETY, tehty 21 päivänä joulukuuta 1988 (EYVL N:o L 5, 7.1.1989, s. 33)

3. Tullikysymysten ja välillisen verotuksen neuvoo-antava komitea:

Perustettu säädöksellä **391 D 0453**: Komission päätös 91/453/ETY, tehty 30 päivänä heinäkuuta 1991 (EYVL N:o L 241, 30.8.1991, s. 43)

LIITE XVIII

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 167 artiklassa

A. Munat ja siipikarja

1. **375 R 2782:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 2782/75, annettu 29 päivänä lokakuuta 1975, siitosmunien ja siipikarjan poikasten tuotannosta ja pitämisestä kaupan (EYVL N:o L 282, 1.11.1975, s. 100), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1057:** komission asetus (ETY) N:o 1057/91, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 107, 27.4.1991, s. 11)

Norja ja Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1997.

2. **390 R 1906:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1906/90, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990, tietyistä siipikarjan kaupan pitämisen vaatimuksista (EYVL N:o L 173, 6.7.1990, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3204:** neuvoston asetus (EY) N:o 3204/93, annettu 16 päivänä marraskuuta 1993 (EYVL N:o L 289, 24.11.1993, s. 3)

Norja ja Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1997.

3. **390 R 1907:** Neuvoston asetus (ETY) N:o 1907/90, annettu 26 päivänä kesäkuuta 1990, tietyistä munien kaupan pitämisen vaatimuksista (EYVL N:o L 173, 6.7.1990, s. 5), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

— **393 R 2617:** neuvoston asetus (ETY) N:o 2617/93, annettu 21 päivänä syyskuuta 1993 (EYVL N:o L 240, 25.9.1993, s. 1)

Norja ja Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1997.

B. Naudanliha

381 R 1208: Neuvoston asetus (ETY) N:o

1208/81, annettu 28 päivänä huhtikuuta 1981, yhteisön täysikasvuisten nautaeläinten ruhojen luokitusasteikosta (EYVL N:o L 123, 7.5.1981, s. 3), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **391 R 1026:** neuvoston asetus (ETY) N:o 1026/91, annettu 22 päivänä huhtikuuta 1991 (EYVL N:o L 106, 26.4.1991, s. 2)

Norja ja Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

C. Sianliha

384 R 3220: Neuvoston asetus (ETY) N:o 3220/84, annettu 13 päivänä marraskuuta 1984, yhteisön sianruhojen luokitusasteikosta (EYVL N:o L 301, 20.1.1984, s. 1), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna seuraavalla:

— **393 R 3513:** neuvoston asetus (EY) N:o 3513/93, annettu 14 päivänä joulukuuta 1993 (EYVL N:o L 320, 22.12.1993, s. 5)

Norja ja Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

D. Kasvinsuojelu

1. **369 L 0464:** Neuvoston direktiivi 69/464/ETY, annettu 8 päivänä joulukuuta 1969, perunasyövän torjunnasta (EYVL N:o L 323, 24.12.1969, s. 1)

Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1997.

Siirtymäkautena näistä jäsenvaltioista peräisin olevia perunoita ei saa tuoda toisten jäsenvaltioiden alueelle.

2. **369 L 0465:** Neuvoston direktiivi

69/465/ETY, annettu 8 päivänä joulukuuta 1969, peruna-ankeroisen torjunnasta (EYVL N:o L 323, 24.12.1969, s. 3)

Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1997.

Siirtymäkautena tästä jäsenvaltiosta peräisin olevia perunoita ei saa tuoda toisten jäsenvaltioiden alueelle.

3. **393 L 0085:** Neuvoston direktiivi

93/85/ETY, annettu 4 päivänä lokakuuta 1993, perunan vaalean rengasmädän torjunnasta (EYVL N:o L 259, 18.10.1993, s. 1)

Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

Siirtymäkautena näistä jäsenvaltioista peräisin olevia perunoita ei saa tuoda toisten jäsenvaltioiden alueelle.

LIITE XIX

Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 168 artiklassa

I HENKILÖIDEN, PALVELUJEN JA PÄÄ- OMIEN VAPAA LIKKUVUUS

378 L 0686: Neuvoston direktiivi 78/686/ETY, annettu 25 päivänä heinäkuuta 1978, hammaslääkärin tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi (EYVL N:o L 233, 24.8.1978, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **381 L 1057:** neuvoston direktiivi 81/1057/ETY, annettu 14 päivänä joulukuuta 1981 (EYVL N:o L 385, 31.12.1981, s. 25)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **389 L 0594:** neuvoston direktiivi 89/594/ETY, annettu 30 päivänä lokakuuta 1989 (EYVL N:o L 341, 23.11.1989, s. 19)

— **390 L 0658:** neuvoston direktiivi 90/658/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 73)

Itävalta: 1 päivänä tammikuuta 1999.

II LIIKKENEPOLITIikka

391 L 0440: Neuvoston direktiivi

91/440/ETY, annettu 29 päivänä heinäkuuta 1991, yhteisön rautateiden kehittämisestä (EYVL N:o L 237, 24.8.1991, s. 25)

Itävalta: 1 päivänä heinäkuuta 1995.

III YMPÄRISTÖ

1. 376 L 0160: Neuvoston direktiivi 76/160/ETY, annettu 8 päivänä joulukuuta 1975, uimaveden laadusta (EYVL N:o L 31, 5.2.1976, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 79 H:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Helleenien tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 291, 19.11.1979, s. 17)

— **1 85 I:** liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja — Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittyminen Euroopan yhteisöihin (EYVL N:o L 302, 15.11.1985, s. 23)

— **390 L 0656:** neuvoston direktiivi 90/656/ETY, annettu 4 päivänä joulukuuta 1990 (EYVL N:o L 353, 17.12.1990, s. 59)

— **391 L 0692:** neuvoston direktiivi 91/692/ETY, annettu 23 päivänä joulukuuta 1991 (EYVL N:o L 377, 31.12.1991, s. 48)

Itävalta: 1 päivänä tammikuuta 1997.

2. 380 L 0836: Neuvoston direktiivi 80/836/Euratom, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1980, perusnormien vahvistamisesta väestön ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta annettujen direktiivien muuttamisesta (EYVL N:o L 246, 17.9.1980, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **384 L 0467:** neuvoston direktiivi 84/467/Euratom, annettu 3 päivänä syyskuuta 1984 (EYVL N:o L 265, 5.10.1984, s. 4)

- a) Itävalta: 1 päivänä tammikuuta 1997.
- b) Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1997.
- c) Ruotsi: 1 päivänä tammikuuta 1997.

3. **392 L 0014:** Neuvoston direktiivi 92/14/ETY, annettu 2 päivänä maaliskuuta 1992, kansainvälisen siviili-ilmailun yleissopimuksen liitteessä 16, (toinen painos 1988) olevan I niteen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hitaammin lentävien lentokoneiden liikköimisen rajoittamisesta (EYVL N:o L 76, 23.3.1992, s. 21)

Itävalta: 1 päivänä huhtikuuta 2002.

IV ENERGIA

368 L 0414: Neuvoston direktiivi 68/414/ETY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1968, ETY:n jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa (EYVL N:o L 308, 23.12.1968, s. 14), sellaisena kuin se on muutettuna seuraavilla:

— **1 72 B:** liittymisehdoista ja perustamisso-
pimusten mukautuksista tehty asiakirja —
Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-
Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kun-
ningaskunnan liittyminen Euroopan yhteisöi-
hin (EYVL N:o L 73, 27.3.1972, s. 14)

— **372 L 0425:** neuvoston direktiivi 72/425/ETY, annettu 19 päivänä joulukuuta 1972 (EYVL N:o L 291, 28.12.1972, s. 154)

Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

V MAATALOUS

1. **393 L 0023:** Neuvoston direktiivi 93/23/ETY, annettu 1 päivänä kesäkuuta 1993, sikatuotantoa koskevien tilastotietojen keruusta (EYVL N:o L 149, 21.6.1993, s. 1)

Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

2. **393 L 0024:** Neuvoston direktiivi 93/24/ETY, annettu 1 päivänä kesäkuuta 1993, nautaeläintuotantoa koskevien tilastotietojen keruusta (EYVL N:o L 149, 21.6.1993, s. 5)

Suomi: 1 päivänä tammikuuta 1996.

PÖYTÄKIRJA N:o 1

EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN PERUSSÄÄNNÖSTÄ

ENSIMMÄINEN OSA

EUROOPAN INVESTOINTIPANKIN PERUSSÄÄNTÖÖN TEHTÄVÄT MUKAUTUKSET

1 artikla

Korvataan pankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 3 artikla seuraavasti:

”3 artikla

Tämän sopimuksen 198 d artiklan mukaisesti pankin jäseniä ovat:

- Belgian kuningaskunta,
- Tanskan kuningaskunta,
- Saksan liittotasavalta,
- Helleenien tasavalta,
- Espanjan kuningaskunta,
- Ranskan tasavalta,
- Irlanti,
- Italian tasavalta,
- Luxemburgin suurherttuakunta,
- Alankomaiden kuningaskunta,
- Norjan kuningaskunta,
- Itävallan tasavalta,
- Portugalin tasavalta,
- Suomen tasavalta,
- Ruotsin kuningaskunta,
- Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta.”

2 artikla

Korvataan pankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 4 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta seuraavasti:

”1. Pankin pääoma on 62 940 miljoonaa

ecua, jonka jäsenvaltiot merkitsevät seuraavasti:

— Saksa	11 017 450 000
— Ranska	11 017 450 000
— Italia	11 017 450 000
— Yhdistynyt kuningaskunta	11 017 450 000
— Espanja	4 049 856 000
— Belgia	3 053 960 000
— Alankomaat	3 053 960 000
— Ruotsi	2 026 000 000
— Tanska	1 546 308 000
— Itävalta	1 516 000 000
— Norja	927 000 000
— Suomi	871 000 000
— Kreikka	828 380 000
— Portugali	533 844 000
— Irlanti	386 576 000
— Luxemburg	77 316 000”.

3 artikla

Korvataan pankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 10 artikla seuraavasti:

”10 artikla

Jollei tässä perussäännössä toisin määrätä, valtuusto tekee päätökset jäsentensä äänten enemmistöllä. Tämän enemmistön on edustettava vähintään 50 prosenttia merkitystä pääomasta. Valtuuston äänestyksiin sovelletaan tämän sopimuksen 148 artiklan määräyksiä.”

4 artikla

Korvataan pankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 11 artiklan 2 kohdan kolme ensimmäistä alakohtaa seuraavasti:

”2. Hallintoneuvostossa on 26 jäsentä ja 13 varajäsentä.

Valtuusto nimittää hallintoneuvoston jäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan seuraavasti:

— kolme Saksan liittotasavallan nimeämää jäsentä,

— kolme Ranskan tasavallan nimeämää jäsentä,

— kolme Italian tasavallan nimeämää jäsentä,

— kolme Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan nimeämää jäsentä,

— kaksi Espanjan kuningaskunnan nimeämää jäsentä,

— yhden Belgian kuningaskunnan nimeämän jäsenen,

— yhden Tanskan kuningaskunnan nimeämän jäsenen,

— yhden Helleenien tasavallan nimeämän jäsenen,

— yhden Irlannin nimeämän jäsenen,

— yhden Luxemburgin suurherttuakunnan nimeämän jäsenen,

— yhden Alankomaiden kuningaskunnan nimeämän jäsenen,

— yhden Norjan kuningaskunnan nimeämän jäsenen,

— yhden Itävallan tasavallan nimeämän jäsenen,

— yhden Portugalin tasavallan nimeämän jäsenen,

— yhden Suomen tasavallan nimeämän jäsenen,

— yhden Ruotsin kuningaskunnan nimeämän jäsenen,

— yhden komission nimeämän jäsenen.

Valtuusto nimittää varajäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan seuraavasti:

— kaksi Saksan liittotasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Ranskan tasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Italian tasavallan nimeämää varajäsentä,

— kaksi Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan nimeämää varajäsentä,

— yhden Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— yhden Benelux-maiden yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— yhden Tanskan kuningaskunnan, Helleenien tasavallan ja Irlannin yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— yhden Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteisellä sopimuksella nimeämän varajäsenen,

— yhden komission nimeämän varajäsenen.”

5 artikla

Korvataan pankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 12 artiklan 2 kohdan toinen virke seuraavalla virkkeellä:

”Määräenemmistön edellytyksenä on yhteensä 18 ääntä.”

TOINEN OSA

MUUT MÄÄRÄYKSET

6 artikla

1. Uudet jäsenvaltiot maksavat osuutensa jäsenvaltioiden maksamasta pääomasta 1 päivästä tammikuuta 1995 seuraavasti:

Ruotsi	137 913 558 ecua,
Itävalta	103 196 917 ecua,
Norja	63 102 600 ecua,
Suomi	59 290 577 ecua.

Nämä osuudet maksetaan viitenä samansuuruisena, kuuden kuukauden välein maksettavana eränä, jotka erääntyvät 30 päivänä huhtikuuta ja 31 päivänä lokakuuta. Ensimmäinen erä on maksettava sinä näistä kahdesta eräpäivästä, joka ensiksi seuraa liittymispäivää.

2. Sen pääoman korotuksen liittymispäivänä jäljellä olevan osan maksamiseen, josta päätettiin 11 päivänä kesäkuuta 1990, uudet jäsenvaltiot osallistuvat seuraavilla rahamäärillä:

Ruotsi	14 069 444 ecua,
Itävalta	10 527 778 ecua,
Norja	6 437 500 ecua,
Suomi	6 048 611 ecua.

Nämä rahamäärät maksetaan kahdeksana samansuuruisena, kuuden kuukauden välein maksettavana eränä siten, että ne eräännyvät pääoman korotuksen yhteydessä vahvistettuina päivämäärinä alkaen 30 päivästä huhtikuuta 1995.

7 artikla

Uudet jäsenvaltiot osallistuvat viidellä samansuuruisella, kuuden kuukauden välein 6 artiklan 1 kohdassa määrättyinä eräpäivinä eräännyvällä erällä vararahaston, lisärahostojen ja rahastoja vastaavien varausten kartuttamiseen sekä rahastoihin ja tuloslaskelmaa, sellaisena kuin se oli liittymistä edeltävän vuoden 31 päivänä joulukuuta pankin hyväksytyssä ta- seessa, vastaaviin varauksiin vielä maksettavien määrien maksamiseen rahastoihin ja varauksiin maksettavia määriä vastaavin seuraavin prosentuaalisin osuuksin:

Ruotsi	3,51736111 prosenttia,
Itävalta	2,63194444 prosenttia,
Norja	1,60937500 prosenttia,
Suomi	1,51215278 prosenttia.

8 artikla

Uudet jäsenvaltiot maksavat tämän pöytä-

kirjan 6 ja 7 artiklassa määrätty maksut ecuina tai kansallisessa valuutassaan.

Jos maksu tapahtuu kansallisessa valuutassa, maksettavat rahamäärät lasketaan eräpäiviä edeltävän kuukauden viimeisenä työpäivänä voimassa olevan ecun vaihtokurssin mukaan. Tätä laskutapaa käytetään myös pankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 7 artiklassa määrättyyn pääoman tarkistamiseen.

9 artikla

1. Liittymisestä alkaen pankin valtuusto lisää hallintoneuvoston jäsenten määrää nimittämällä neljä kunkin uuden jäsenvaltion nimeämää hallintoneuvoston jäsentä sekä yhden Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteisel- lä sopimuksella nimeämän varajäsenen.

2. Nimitettyjen hallintoneuvoston jäsenten ja varajäsenen toimikausi päättyy sellaisen pan- kin valtuuston vuosikokouksen päättyessä, jos- sa tarkastetaan varainhoitovuoden 1997 vuosi- kertomus.

PÖYTÄKIRJA N:o 2 AHVENANMAASTA

Ottaen huomioon Ahvenanmaan kansainvälisen oikeuden mukaisen erityisaseman sopimuksia, joihin Euroopan unioni perustuu, sovelletaan Ahvenanmaahan seuraavin poikkeuksin:

1 artikla

EY:n perustamissopimuksen määräykset eivät estä soveltamasta 1 päivänä tammikuuta 1994 Ahvenanmaalla voimassa olleita säännöksiä:

— rajoituksista, jotka syrjimättömällä tavalla koskevat Ahvenanmaan kotiseutuoikeutta (hembygdsrätt) vailla olevien luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden oikeutta hankkia ja omistaa kiinteää omaisuutta Ahvenanmaalla ilman Ahvenanmaan toimivaltaisten viranomaisten lupaa;

— rajoituksista, jotka syrjimättömällä tavalla koskevat Ahvenanmaan kotiseutuoikeutta (hembygdsrätt) vailla olevien luonnollisten henkilöiden taikka oikeushenkilöiden sijoittautumisoikeutta ja oikeutta tarjota palveluja Ahvenanmaalla ilman Ahvenanmaan toimivaltaisten viranomaisten lupaa.

2 artikla

a) Ahvenanmaan alue, jota pidetään neuvoston direktiivin 77/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan 1 kohdan kolman-

nessa luetelmakohdassa tarkoitettuna kolmantena alueena sekä neuvoston direktiivin 92/12/ETY 2 artiklassa tarkoitettuna valmisteveron yhdenmukaistamista koskevien direktiivien soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä kansallisena alueena, jää liikevaihtoveroja ja valmisteveroja sekä muita välillisen verotuksen muotoja koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamista koskevien EY:n säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä vapautus ei vaikuta millään tavalla yhteisön omiin varoihin.

Tätä kohtaa ei sovelleta pääomasijoitusten verotusta koskevan neuvoston direktiivin 69/335/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna, säännöksiin.

b) Tämän poikkeuksen tarkoituksena on elinkelpoisen paikallisen talouden ylläpitäminen Ahvenanmaalla eikä se vaikuta kielteisesti unionin etuihin tai sen yhteisiin politiikkoihin. Jos komissio katsoo, että a kohdan määräykset eivät enää ole perusteltuja, erityisesti rehellisen kilpailun tai omien varojen kannalta, se tekee aiheelliset esitykset neuvostolle, joka toimii EY:n perustamissopimuksen asiaa koskevien artiklojen mukaisesti.

3 artikla

Suomen tasavalta varmistaa, että kaikkia jäsenvaltioiden luonnollisia ja oikeushenkilöitä kohdellaan samalla tavalla Ahvenanmaalla.

PÖYTÄKIRJA N:o 3
SAAMELAISISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

1 artikla

TUNNUSTAVAT Norjalla, Ruotsilla ja Suomella kansallisen ja kansainvälisen oikeuden nojalla olevat velvoitteet ja sitoumukset saamelaisiin nähden,

Sen estämättä, mitä EY:n perustamissopimuksessa määrätään, saamelaisille saadaan myöntää yksinoikeuksia poronhoidon harjoittamiseen perinteisillä saamelaisalueilla.

OTTAVAT HUOMIOON erityisesti, että Norja, Ruotsi ja Suomi ovat sitoutuneet saamelaisten elinkeinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämiseen ja kehittämiseen, ja

2 artikla

KATSOVAT, että perinteinen saamelaiskulttuuri ja saamelaislinkeinot ovat riippuvaisia luontaislinkeinoista, kuten poronhoidosta, saamelaisten perinteisillä asuinalueilla,

Tämä pöytäkirja voidaan laajentaa koskemaan muitakin perinteisiin saamelaislinkeinoihin liittyviä saamelaisten yksinoikeuksia niiden vastaisen kehityksen huomioon ottamiseksi. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta sekä Euroopan parlamenttia ja alueiden komiteaa kuultuaan tehdä tarvittavat muutokset pöytäkirjaan.

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

PÖYTÄKIRJA N:o 4
ÖLJYALASTA NORJASSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

TUNNUSTAVAT, että öljyalalla on erittäin suuri vaikutus Norjan talouteen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen,

OVAT SOPINEET seuraavaa:

NE KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA siihen, että EY:n perustamissopimus ei rajoita millään tavalla omistusoikeusjärjestelmää koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen soveltamista,

NE PALAUTTAVAT MIELEEN, että öljyvarannot kuuluvat jäsenvaltioiden suvereniteettiin ja niillä on niihin suvereniteettioikeudet,

NE TUNNUSTAVAT tämän vuoksi, että jäsenvaltioilla on:

a) oikeus osallistua valtion tasolla öljytoimintaan ja nimetä oikeudellinen yksikkö hoitamaan tätä osallistumista,

b) yksinoikeus varantojen hoitamiseen, muun muassa öljyn etsintä- ja hyödyntämispoliittikan avulla, sekä kehityksen ja tuotannon sekä öljyvarantojen vähentämisen tai muun hyödyntämisen nopeuden parhaiden edellytysten vahvistamiseen,

c) yksinoikeus määrätä ja kantaa veroja, lisenssimaksuja tai muita maksuja, jotka aiheutuvat tällaisesta etsinnästä ja hyödyntämisestä,

ja **VAHVISTAVAT UUDELLEEN**, että jäsenvaltioiden on käytettävä näitä oikeuksia sopimusten ja muiden yhteisön oikeuden sääntösten mukaisesti.

PÖYTÄKIRJA N:o 5

UUSIEN JÄSENVALTIOIDEN OSALLISTUMISESTA EUROOPAN HIILI- JA TERÄSYHTEISÖN RAHASTOIHIN

Uusien jäsenvaltioiden osallistuminen Euroopan hiili- ja teräsyhteisön rahastoihin vahvistetaan seuraavasti:

— Itävallan tasavalta	15 300 000 ecua
— Suomen tasavalta	12 100 000 ecua
— Norjan kuningaskunta	1 800 000 ecua
— Ruotsin kuningaskunta	16 700 000 ecua

Kyseiset summat maksetaan kahtena samansuuruisena korottomana maksueränä, ensimmäinen 1 päivänä tammikuuta 1995 ja toinen 1 päivänä tammikuuta 1996.

PÖYTÄKIRJA N:o 6

TAVOITETTA 6 KOSKEVISTA RAKENNERAHASTOIHIN LIITTYVISTÄ ERITYISMÄÄRÄYKSISTÄ NORJASSA, RUOTSISSA JA SUOMESSA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

jotka ottavat huomioon Norjan, Ruotsin ja Suomen pyynnöt erityisestä rakennerahastojen tuesta niiden kaikkein harvimmin asutuille alueille,

sekä katsovat, että

unioni on tehnyt ehdotuksen uudesta täydentävästä ensisijaisesta tavoitteesta 6,

kyseistä siirtymäjärjestelyä arvioidaan uudelleen ja tarkistetaan samanaikaisesti rakenteellisista välineistä ja rakennepolitiikasta annetun pääasiallisen puiteasetuksen (ETY) N:o 2081/93 kanssa vuonna 1999,

kyseisen uuden tavoitteen ehdoista ja siihen kelpuutettavien alueiden luettelosta on päätettävä,

kyseistä uutta tavoitetta varten osoitetaan lisävaroja, ja

tähän uuteen tavoitteeseen sovellettavat menettelyt on määriteltävä,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Rakennerahastot, kalatalouden ohjauksen rahoitusväline (KOR) ja Euroopan investointipankki (EIP) osallistuvat kaikki 31 päivään joulukuuta 1999 asti neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93, 1 artiklassa tarkoitettujen viiden ensisijaisen tavoitteen lisäksi asianmukaisella tavalla uuteen ensisijaiseen tavoitteeseen, joka on:

— erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämisen ja rakenteellisen sopeuttamisen edistäminen, jäljempänä 'tavoite 6'.

2 artikla

Tavoitteen 6 soveltamisalaan kuuluvat alueet ovat periaatteessa sellaisia NUTS II -tasoa vastaavia tai siihen kuuluvia alueita, joiden asukastiheys on enintään kahdeksan henkilöä neliökilometriä kohti. Lisäksi yhteisön tuki voidaan, jollei keskittämiskaavasta muuta johdu, ulottaa koskemaan läheisiä ja viereisiä pienehköjä alueita, jotka täyttävät samat asukastiheysvaatimukset.

Tällaiset alueet, joihin viitataan tässä pöytäkirjassa tavoitteen 6 soveltamisalaan kuuluvina 'alueina', luettelallaan liitteessä 1.

3 artikla

Vuosille 1995—1999 sopivana määränä yhteisön varoja, jotka rakennerahastot ja KOR myöntävät liitteessä 1 luetelluilla tavoitteen 6 soveltamisalaan kuuluvilla alueilla, pidetään 1 109 miljoonaa ecua vuoden 1995 hintatason mukaan. Liitteessä 2 esitetään varojen jakautuminen vuosittain ja jäsenvaltioittain. Kyseiset varat myönnetään neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93, mukaisesti rakennerahastoista ja KOR:sta jo maksettaviksi päätettyjen varojen lisäksi.

4 artikla

Jollei 1, 2 ja 3 artiklasta muuta johdu, tavoitteeseen 6 sovelletaan seuraavien asetusten

säännöksiä ja erityisesti tavoitteeseen 1 sovellettavia säännöksiä:

5 artikla

- neuvoston asetus (ETY) N:o 2080/93;
- neuvoston asetukset (ETY) N:o 2052/88, 4253/88, 4254/88, 4255/88 ja 4256/88, sellaisina kuin ne ovat muutettuina neuvoston asetuksilla (ETY) N:o 2081/93, 2082/93, 2083/93, 2084/93 ja 2085/93.

Vuonna 1999 tarkastellaan uudelleen tämän pöytäkirjan määräyksiä, mukaan lukien liitteessä 1 lueteltujen alueiden kelpaavuus saada rakennerahastoista myönnettävää tukea, samanaikaisesti rakenteellisia välineitä ja rakennepolitiikkaa koskevan puiteasetuksen (ETY) N:o 2081/93 kanssa sekä kyseisessä asetuksessa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

Liite 1

Tavoitteen 6 soveltamisalaan kuuluvat alueet

Suomi:

Pohjoiset ja itäiset NUTS II -tason alueet, jotka käsittävät seuraavat maakunnat (NUTS III -tason alueet): Lapin maakunta sekä Kainuun, Pohjois-Karjalan ja Etelä-Savon maakunnat, ja joihin kuuluvat myös seuraavat lähialueet:

— Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa: Iin, Pyhännän, Kuusamon ja Nivalan seutukunnat,

— Pohjois-Savon maakunnassa: Nilsiän seutukunta,

— Keski-Suomen maakunnassa: Saarijärven ja Viitasaaren seutukunnat,

— Keski-Pohjanmaan maakunnassa: Kausitisen seutukunta.

Norja:

Pohjois-Norjan NUTS II -tason alue, joka käsittää seuraavat *fylket* (NUTS III -tason alue): Finnmark, Tromssa, Nordland ja Nord-Trøndelag.

Ruotsi:

Pohjois-Ruotsin NUTS II -tason alue, joka käsittää seuraavat läänit (NUTS III -tason alue): Norrbotten, Västerbotten ja Jämtland, lukuun ottamatta seuraavia alueita:

— Norrbottenissa: Luulajan kunta, Överluleån seurakunta Bodenin kunnassa ja Piteån kunta (paitsi Markbygdenin väestölaskentapiiri (*folkbokföringsdistrikt*)),

— Västerbottenissa: Nordmalingin, Robertforsin, Vännäsin ja Uumajan kunnat sekä Bolidenin, Bureån, Burträskin, Bysken, Kägedalenin, Löfvångerin, Sankt Olovin, Sankt Örjanin ja Skellefteån seurakunnat Skellefteån kunnassa,

mutta joka käsittää seuraavat lähialueet:

— Västernorrlandin läänissä: Ången ja Sollefteån kunnat, Holmin ja Lidenin seurakunnat Sundsvallin kunnassa sekä Anundsjön, Börjnan, Skorpedin ja Trehörningsjön seurakunnat Örnsköldsvikin kunnassa,

— Gävleborgin läänissä: Ljusdalın kunta,

— Kopparbergin läänissä: Älvdalenin, Vansbron, Orsan ja Malungin kunnat sekä Venjanin ja Våmhusin seurakunnat Moran kunnassa,

— Värmlannin läänissä: Torsbyn kunta.

Viittaukset NUTS-tasoihin tässä liitteessä eivät ennakoivat edellä mainittujen alueiden NUTS-tasojen lopullista määrittämistä.

Liite 2

Tavoitteen 6 viitteelliset maksusitoumusmäärärahat

miljoonaa ecua vuoden 1995 hintatason mukaan

	1995	1996	1997	1998	1999	1995—1999
Norja	65	69	73	78	83	368
Suomi	90	95	101	110	115	511
Ruotsi	41	43	46	49	51	230
Yhteensä	196	207	220	237	249	1109

Kyseiset luvut sisältävät tavoitteisiin 3, 4 ja 5 a myönnettyjen määrärahojen lisäksi tarvittaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2052/88, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2081/93, 3

artiklan ja 12 artiklan 5 kohdan mukaisesti pilottihankkeille, uudistustoiminnalle, tutkimuksille ja yhteisön aloitteille myönnettävät maksusitoumusmäärärahat.

PÖYTÄKIRJA N:o 7
SVALBARDISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että vaikka Svalbard jää niiden sopimusten soveltamisalan ulkopuolelle, joihin unioni perustuu, jollei tämän pöytäkirjan 1 artiklan määräyksistä muuta johdu, on kuitenkin suotavaa toteuttaa tiettyjä Svalbardista peräisin olevien tuotteiden kauppaa koskevia järjestelyjä siten, että kyseisten tuotteiden kauppa jatkuu samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan EY:n ja Norjan kuningaskunnan välisen vapaakauppasopimuksen sekä toisaalta EHTY:n jäsenvaltioiden ja EHTY:n sekä toisaalta Norjan kuningaskunnan välillä ennen Norjan liittymistä unioniin tehdyn vapaakauppasopimuksen mukaisesti,

OTTAVAT HUOMIOON, että Norjan liittyminen Euroopan unioniin edellyttää, että unioni päättää yhteisön säännösten ja erityisesti yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen mukaisesti kaikkien niiden kalavarojen jakamisesta, joille jäsenvaltioiden, Norja mukaan lukien, aluksilla on pääsy Svalbardia ympäröivillä vesillä 200 meripeninkulman etäisyydellä, sekä kyseisen jaon järjestämisestä nykyisen käytännön perusteella, ja

TUNNUSTAVAT, että on ensiarvoisen tärkeää säilyttää elinkelpoinen asutus Svalbardissa,

keää säilyttää elinkelpoinen asutus Svalbardissa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Sopimuksia, joihin Euroopan unioni perustuu, ei sovelleta Svalbardiin.

Norjan liittyminen Euroopan unioniin edellyttää kuitenkin, että unioni päättää yhteisön säännösten ja erityisesti yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen mukaisesti kaikkien niiden kalavarojen jakamisesta, joille jäsenvaltioiden, Norja mukaan lukien, aluksilla on pääsy Svalbardia ympäröivillä vesillä 200 meripeninkulman etäisyydellä, sekä kyseisen jaon järjestämisestä nykyisen käytännön perusteella.

2 artikla

1. Seuraavat Svalbardista peräisin olevat tavarat voidaan tuoda unioniin ilman tulleja, vaikutukseltaan vastaavia maksuja ja määrällisiä rajoituksia:

Yhteisen tullitariffin nimike	Tavaran kuvaus
2701	Kivihiihi; kivihiihliibriketit ja niiden kaltaiset kivihiiheistä valmistetut kiinteät polttoaineet

2. Neuvosto voi määränemmistöllä komission ehdotuksesta ottaa käyttöön tarvittavia lisäjärjestelyjä muiden kuin 1 kohdassa mainittujen Svalbardista peräisin olevien tavaroiden tuonnin sallimiseksi Euroopan unioniin samoilla edellytyksillä.

dassa tarkoitettuja tuotteita pidetään Svalbardista peräisin olevina, jos ne ovat kokonaan sieltä saatuja, mikä tarkoittaa, että ne on louhittu Svalbardin maaperästä.

3. a) Tätä pöytäkirjaa sovellettaessa 1 koh-

b) Tämän pöytäkirjan määräyksiä sovelletaan kyseisten tuotteiden tuonnissa unioniin viejän kauppalaskuun, lähetysluetteloon tai

muuhun kaupalliseen asiakirjaan tekemän ilmoituksen esittämistä vastaan.

c) Norjan tulliviranomaiset toteuttavat aiheelliset toimenpiteet tämän kohdan määräysten asianmukaiseksi soveltamiseksi.

4. Siltä osin kun ne voivat vaikuttaa unionin ja Svalbardin väliseen kauppaan, seuraavat ovat tämän pöytäkirjan kanssa ristiriidassa:

i) kaikki yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset ja yritysten väliset yhdenmukaistetut menettelytavat, joiden tarkoituksena tai vaikutuksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen tavaroiden tuotannossa tai kaupassa;

ii) se, että yksi tai useampi yritys käyttää

väärin määräävää asemaansa sopimuspuolten alueilla tai suuressa osassa niitä;

iii) kaikenlainen julkinen tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tiettyjen tavaroiden tuotantoa.

5. Jos tämän artiklan määräysten täytäntöönpanossa ilmenee ongelmia, neuvosto voi määräenemmistöllä komission ehdotuksesta toteuttaa aiheelliset toimenpiteet.

3 artikla

Tämän pöytäkirjan määräysten soveltaminen ei millään tavoin vaikuta sopimuspuolten asemaan vuoden 1920 Pariisin sopimuksen soveltamisen osalta.

PÖYTÄKIRJA N:o 8

VÄLIAIKANA ERÄISSÄ UUSISSA JÄSENVALTIOISSA JÄRJESTETTÄVISTÄ EUROOPAN PARLAMENTIN EDUSTAJAINVAALEISTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

jotka katsovat, että

tietyt uudet jäsenvaltiot toivovat voivansa järjestää Euroopan parlamentin edustajainvaalit tämän sopimuksen allekirjoittamisen ja sen voimaantulon välisenä aikana,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Tämän liittymisasiakirjan 31 artiklan 3 kohdan mukaisesti kukin uusi jäsenvaltio voi järjestää Euroopan parlamentin edustajainvaalit liittymisasiakirjan allekirjoittamisen ja sen ajankohdan välisenä aikana, jolloin liittymisasiakirja tulee voimaan kyseisen valtion osalta.

2 artikla

Edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun asiakirjan, joka on liitetty päätökseen 76/787/EHTY, ETY, Euratom, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna tällä liittymisasiakirjalla, asiaa koskevi-

en määräysten katsotaan soveltuvan tämän pöytäkirjan mukaisesti järjestettäviin vaaleihin.

Vaalit järjestetään tämän pöytäkirjan liitteessä vahvistettujen järjestelyjen mukaisesti.

3 artikla

Edellä olevan 1 ja 2 artiklan mukaisesti järjestettyjen vaalien tulos tulee voimaan sinä päivänä, jolloin tämä sopimus tulee voimaan vaalit järjestäneiden uusien jäsenvaltioiden osalta.

4 artikla

Tämän pöytäkirjan mukaisesti valittujen edustajien osalta kyseisten jäsenvaltioiden liittymispäivästä lähtien:

— Euroopan parlamentilla on edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun asiakirjan 11 artiklassa määrätyt toimivaltuudet;

— yhteisön tuomioistuimella on samat toimivaltuudet kuin liittymisasiakirjan 31 artiklan 1 kohdan mukaisesti järjestetyissä vaaleissa.

Liite

Väliaikana tietyissä uusissa jäsenvaltioissa järjestettäviä Euroopan parlamentin edustajainvaaleja koskevat järjestelyt

I LUKU

YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 artikla

Tässä liitteessä tarkoitetaan:

— 'Euroopan parlamentin edustajainvaaleilla' edustajien valitsemisesta Euroopan parlamenttiin yleisillä, välittömillä vaaleilla 20 päivänä syyskuuta 1976 annetun asiakirjan mukaisesti järjestettäviä Euroopan parlamentin yleisiä, välittömiä edustajainvaaleja (EYVL N:o L 278, 8.10.1976, s. 5);

— 'vaalialueella' uuden jäsenvaltion aluetta, jolla kyseisen valtion kansa valitsee edellä mainitun asiakirjan mukaisesti ja siihen perustuen kyseisen valtion vaalilainsäädännön mukaisesti Euroopan parlamentin jäsenet;

— 'jäsenyyttä hakeneella valtiolla' uutta jäsenvaltiota, joka järjestää Euroopan parlamentin edustajainvaalit tämän pöytäkirjan mukaisesti ennen tämän sopimuksen voimaantuloa;

— 'jäsenyyttä hakeneella asuinvaltiolla' jäsenyyttä hakenutta valtiota, jossa unionin kansalainen asuu olematta kuitenkaan kyseisen valtion kansalainen;

— 'kotijäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, jonka kansalainen unionin kansalainen on;

— 'yhteisön äänestäjällä' unionin kansalaisella, jolla on tämän liitteen mukaisesti äänioikeus Euroopan parlamentin edustajainvaaleissa jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa;

— 'vaalikelpoisella yhteisön kansalaisella' unionin kansalaisella, joka on tämän liitteen

mukaisesti vaalikelpoinen Euroopan parlamentin edustajainvaaleissa jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa;

— 'vaaliluettelolla' toimivaltaisten viranomaisten jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion vaalilainsäädännön mukaisesti laatimaa ja ajan tasalla pitämää äänioikeutettujen virallista rekisteriä tietyssä vaalipiirissä tai tietyllä paikkakunnalla, taikka väestörekisteriä, jos siitä käy ilmi äänioikeus;

— 'viitepäivällä' päivää tai päiviä, jolloin unionin kansalaisten on täytettävä jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion lainsäädännön mukaisesti äänioikeutta tai vaalikelpoisuutta kyseisessä valtiossa koskevat edellytykset;

— 'virallisella ilmoituksella' kyseisen henkilön antamaa ilmoitusta, jossa mahdollisesti olevat virheellisyydet johtavat kansallisen lainsäädännön mukaiseen seuraamusvastuuseen.

2 artikla

Henkilöllä, joka:

a) on viitepäivänä EY:n perustamissopimuksen 8 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu unionin kansalainen;

b) ei ole viitepäivänä jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion kansalainen, mutta joka täyttää samat äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevat edellytykset, joita kyseinen valtio soveltaa omiin kansalaisiinsa,

on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin edustajainvaaleissa jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa, jollei hän ole menettänyt näitä oikeuksia 5 ja 6 artiklan mukaisesti.

Jos jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion kansalaisen on täytynyt olla kyseisen valtion kansalainen tietyn ajan ollakseen vaalikelpoinen, unionin kansalaisen katsotaan täyttäneen tämän edellytyksen, jos hän on ollut vastaavan ajan jonkin jäsenvaltion kansalainen.

3 artikla

1. Henkilöllä ei ole äänioikeutta jäsenyyttä hakeneessa valtiossa, jos hän vuoden 1994 vaaleissa äänesti jossakin jäsenvaltiossa.

2. Henkilö ei ole vaalikelpoinen jäsenyyttä hakeneessa valtiossa, jos hän oli vuoden 1994 vaaleissa ehdokkaana jossakin jäsenvaltiossa.

4 artikla

Jos jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion kansalaisen on saadakseen äänioikeuden tai ollakseen vaalikelpoinen ollut asuttava tietty aika kyseisen valtion vaalialueella, yhteisön äänestäjän tai vaalikelpoisen yhteisön kansalaisen katsotaan täyttävän tämän edellytyksen, jos hän on asunut vastaavan ajan toisessa jäsenvaltiossa. Tämä määräys ei estä tietyn vaalipiirin tai paikkakunnan asettamien asumisajan pituutta koskevien erityisedellytysten soveltamista.

5 artikla

1. Unionin kansalainen, jonka asuinpaikka on jäsenyyttä hakeneessa valtiossa, mutta ei ole tämän valtion kansalainen ja joka on yksittäisen rikosoikeudellisen tai siviilioikeudellisen päätöksen johdosta menettänyt vaalikelpoisuutensa joko jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion tai kotijäsenvaltionsa lainsäädännön mukaisesti, ei voi käyttää kyseistä oikeutta Euroopan parlamentin edustajainvaaleissa jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa.

2. Unionin kansalaisen tekemää hakemusta olla ehdokkaana Euroopan parlamentin edustajainvaaleissa jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa ei voida hyväksyä, jos kyseinen kansalainen ei voi toimittaa 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua todistusaineistoa.

6 artikla

1. Jäsenyyttä hakenut asuinvaltio voi tarkas-

taa, ovatko unionin kansalaiset, jotka ovat ilmaisseet halunsa käyttää äänioikeuttaan siellä, menettäneet kyseisen oikeuden kotijäsenvaltiossaan yksittäisen rikos- tai siviilioikeudellisen päätöksen vuoksi.

2. Sovellettaessa tämän artiklan 1 kohtaa jäsenyyttä hakenut asuinvaltio voi antaa tiedoksi kotijäsenvaltiolle 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun ilmoituksen. Tätä varten kotijäsenvaltiossa asiaa koskevat, tavallisesti saatavilla olevat tiedot toimitetaan hyvissä ajoin ja asianmukaisella tavalla; näihin tietoihin voi sisältyä ainoastaan yksityiskohtia, jotka ovat ehdottomasti tarpeen tämän artiklan soveltamiseksi ja niitä voidaan käyttää ainoastaan tähän tarkoitukseen. Jos toimitetut tiedot tekevät ilmoituksen sisällön pätemättömäksi, asuinjäsenvaltio voi toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet estääkseen kyseistä henkilöä äänestämästä.

3. Kotijäsenvaltio voi hyvissä ajoin ja asianmukaisella tavalla toimittaa jäsenyyttä hakeneelle asuinvaltiolle kaikki tämän artiklan täytäntönnäpön edellyttämät tiedot.

7 artikla

1. Yhteisön äänestäjä voi käyttää äänioikeuttaan jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa, jos hän on ilmaissut halukkuutensa siihen.

2. Jos äänestäminen on pakollista jäsenyyttä hakeneessa asuinvaltiossa, yhteisön äänestäjien, jotka ovat ilmaisseet halukkuutensa siihen, on äänestettävä.

II LUKU

ÄÄNIOIKEUDEN KÄYTTÄMINEN JA VAALIKELPOISUUS

8 artikla

1. Jäsenyyttä hakenut valtio toteuttaa tarvittavat toimenpiteet riittävän ajoissa ennen äänestyspäivää sen mahdollistamiseksi, että yhteisön äänestäjä, joka on ilmaissut siihen halukkuutensa, merkitään vaaliluetteloon.

2. Jotta yhteisön äänestäjä voitaisiin merkitä vaaliluetteloon, hänen on toimitettava samat

asiakirjat kuin sellaisen äänestäjän on toimitettava, joka on kyseisen valtion kansalainen. Hänen on myös tehtävä virallinen ilmoitus, josta käy ilmi:

a) hänen kansallisuutensa ja osoitteensa jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion vaalialueella;

b) tarvittaessa minkä tahansa muun jäsenvaltion paikkakunta tai vaalipiiri, jonka vaaliluetteloon hänet on viimeksi merkitty, ja

c) että hän ei ole käyttänyt äänioikeuttaan missään jäsenvaltiossa vuoden 1994 vaaleissa.

3. Jäsenyyttä hakenut asuinvaltio voi myös edellyttää, että yhteisön äänestäjä:

a) ilmoittaa 2 kohdan mukaisesti tehtävässä ilmoituksessaan, että hän ei ole menettänyt äänioikeuttaan kotijäsenvaltiossaan;

b) esittää voimassa olevan henkilöllisyystodistuksen ja

c) ilmoittaa päivämäärän, josta lähtien hän on asunut kyseisessä valtiossa tai toisessa jäsenvaltiossa.

4. Yhteisön äänestäjät, jotka on merkitty vaaliluetteloon, pysyvät siinä samoin edellytyksin kuin sellaiset äänestäjät, jotka ovat kyseisen valtion kansalaisia, siihen asti kunnes he pyytävät, että heidät poistetaan siitä, tai siihen asti kunnes heidät poistetaan siitä viran puolesta, koska he eivät enää täytä äänioikeuden käyttämisen edellytyksiä.

9 artikla

1. Kun yhteisön kansalainen toimittaa hakemuksensa olla ehdokkaana vaaleissa, hänen on toimitettava samat hakemusta tukevat asiakirjat kuin sellaisen henkilön on toimitettava, joka on kyseisen valtion kansalainen. Hänen on myös tehtävä virallinen ilmoitus, josta käy ilmi:

a) hänen kansallisuutensa ja osoitteensa jäsenyyttä hakeneen asuinvaltion vaalialueella;

b) että hän ei ole ollut ehdokkaana vuoden 1994 Euroopan parlamentin edustajainvaaleissa missään muussa jäsenvaltiossa, ja

c) tarvittaessa minkä tahansa muun jäsenvaltion paikkakunta tai vaalipiiri, jonka vaaliluetteloon hänet on viimeksi merkitty.

2. Kun yhteisön kansalainen toimittaa hakemuksensa olla ehdokkaana vaaleissa, hänen on myös esitettävä kotijäsenvaltionsa toimivaltaisten hallintoviranomaisten antama todistus siitä, että hän ei ole menettänyt vaalikelpoisuuttaan kyseisessä jäsenvaltiossa tai että nämä viranomaiset eivät ole tietoisia tällaisen oikeuden menetyksestä.

3. Jäsenyyttä hakenut asuinvaltio voi myös edellyttää, että vaalikelpoisen yhteisön kansalaisen on esitettävä voimassa oleva henkilöllisyystodistus. Se voi myös edellyttää, että hänen on osoitettava se päivämäärä, josta lähtien hän on ollut jonkin jäsenvaltion kansalainen.

10 artikla

1. Jäsenyyttä hakevan asuinvaltion on ilmoitettava kyseiselle henkilölle niistä toimista, jotka on toteutettu hänen vaaliluetteloon merkittämisestä koskevan pyyntönsä johdosta, tai päätöksestä, joka koskee hänen vaalikelpoisuuttaan.

2. Jos henkilöä ei hyväksytä merkittäväksi vaaliluetteloon tai hänen hakemuksensa olla ehdokkaana vaaleissa hylätään, kyseisellä henkilöllä on oikeus käyttää muutoksenhakukeinoja samoin edellytyksin kuin jäsenyyttä hakenut asuinvaltio tarjoaa sellaisille äänioikeutetuille ja vaalikelpoisille henkilöille, jotka ovat sen kansalaisia.

11 artikla

Jäsenyyttä hakenut asuinvaltio ilmoittaa yhteisön äänestäjille ja vaalikelpoisille yhteisön kansalaisille hyvissä ajoin ja asianmukaisella tavalla äänioikeuden käyttämistä ja vaalikelpoisuutta koskevista edellytyksistä ja yksityiskohtaisista järjestelyistä kyseisessä valtiossa.

12 artikla

Nykyiset jäsenvaltiot ja jäsenyyttä hakenut valtio toimittavat toisilleen 3 artiklan täytäntöpanon edellyttämiä tietoja.

III LUKU

POIKKEUKSET JA SIIRTYMÄ- MÄÄRÄYKSET

13 artikla

1. Jos 1 päivänä tammikuuta 1993 jäsenyyttä hakeneessa valtiossa sellaisten äänestysikäisten unionin kansalaisten osuus, jotka asuvat kyseisessä valtiossa, mutta eivät ole sen kansalaisia, on enemmän kuin 20 prosenttia kaikista äänioikeutetuista, jäsenyyttä hakenut valtio voi, sen estämättä, mitä 2, 8 ja 9 artiklassa määrätään:

a) rajoittaa äänioikeuden sellaisiin yhteisön äänestäjiin, jotka ovat asuneet jäsenyyttä hakeneessa valtiossa tietyn vähimmäisajan, joka ei kuitenkaan saa olla enemmän kuin viisi vuotta;

b) rajoittaa vaalikelpoisuuden sellaisiin vaalikelpoisiin yhteisön kansalaisiin, jotka ovat asuneet jäsenyyttä hakeneessa valtiossa tietyn

vähimmäisajan, joka ei kuitenkaan saa olla enemmän kuin kymmenen vuotta.

Nämä määräykset eivät estä toteuttamasta sellaisia aiheellisia toimenpiteitä, jotka jäsenyyttä hakenut valtio voi toteuttaa ehdokasluetteloiden koostumuksen osalta ja joiden tarkoituksena on erityisesti rohkaista sellaisten unionin kansalaisten integroitumista, jotka eivät ole kyseisen valtion kansalaisia.

Edellä esitetyt asumisen kestoa koskevat määräykset eivät koske sellaisia yhteisön äänestäjiä ja vaalikelpoisia yhteisön kansalaisia, joilla ei sen vuoksi, että he ovat asuneet kotijäsenvaltionsa ulkopuolella tai tämän asumisen keston vuoksi, ole äänioikeutta tai jotka eivät ole vaalikelpoisia kotijäsenvaltiossaan.

2. Jäsenyyttä hakenut valtio, joka käyttää 1 kohdan mukaista poikkeusta, toimittaa komissiolle kaikki tarpeelliset taustatiedot.

PÖYTÄKIRJA N:o 9

MAANTIE- JA RAUTATIELIIKENTEESTÄ SEKÄ YHDISTETYISTÄ KULJETUKSISTA ITÄVALLASSA

I OSA

MÄÄRITELMÄT

1 artikla

Tässä pöytäkirjassa tarkoitetaan:

a) 'ajoneuvolla' ajoneuvoa, sellaisena kuin se määritellään asetuksen (ETY) N:o 881/92 2 artiklassa;

b) 'kansainvälisillä kuljetuksilla' kansainvälisiä kuljetuksia, sellaisina kuin ne määritellään asetuksen (ETY) N:o 881/92 2 artiklassa;

c) 'kauttakulkuliikenteellä Itävallan läpi' liikennettä Itävallan alueen läpi Itävallan ulkopuolella sijaitsevasta lähtöpisteestä Itävallan ulkopuolella sijaitsevaan määräpisteeseen;

d) 'raskaalla tavarankuljetusajoneuvolla' jäsenvaltiossa rekisteröityä moottoriajoneuvoa, joka on tarkoitettu tavaroiden kuljetukseen tai perävaunujen vetämiseen ja jonka sallittu enimmäispaino on suurempi kuin 7,5 tonnia, mukaan lukien puoliperävaunun vetoautot, ja perävaunuja, joiden sallittu enimmäispaino on suurempi kuin 7,5 tonnia ja joita vetää jäsenvaltiossa rekisteröity moottoriajoneuvo, jonka sallittu enimmäispaino on enintään 7,5 tonnia;

e) 'tavaraliikenteellä maanteitse Itävallan kautta' raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kauttakulkua Itävallan läpi, riippumatta siitä, onko matka tehty kuormattuna vai ei;

f) 'yhdistetyillä kuljetuksella' raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen tai kuormausalustojen tavaraliikennettä, jossa osa matkasta suoritetaan rautateitse tai jossa matka alkaa tai päättyy maanteitse, jolloin rautatieterminaaliin suuntautuva tai sieltä lähtevä kauttakulkuliik-

enne Itävallan alueen läpi ei missään olosuhteissa tapahdu ainoastaan maanteitse;

g) 'kahdenvälisillä matkoilla' sellaista kansainvälistä kuljetusta ajoneuvolla, jossa lähtö- tai päätepiste on Itävallassa ja pääte- tai lähtöpiste vastaavasti toisessa jäsenvaltiossa, sekä tyhjänä tehtyjä matkoja tällaisten matkojen yhteydessä.

II OSA

RAUTATIELIIKENNE JA YHDISTETYT KULJETUKSET

2 artikla

Tätä osaa sovelletaan Itävallan alueen kautta tapahtuvaan rautatieliikenteen sekä yhdistettyjen kuljetusten tarjontaan liittyviin toimenpiteisiin.

3 artikla

Yhteisö ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, antavat ja yhteensovittavat tiiviisti oman toimivaltansa puitteissa toimenpiteitä Alppien yli tapahtuvan rautateiden tavaraliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten kehittämiseksi ja edistämiseksi.

4 artikla

Vahvistettaessa EY:n perustamissopimuksen 129 c artiklassa määrätyt suuntaviivat yhteisö varmistaa, että liitteessä 1 määritellyt reitit ovat osa rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten Euroopan laajuisia verkkoja ja että niitä koskevia suunnitelmia pidetään yhteisen edun kannalta merkityksellisinä.

5 artikla

Yhteisö ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, toteuttavat oman toimivaltansa puitteissa liitteessä 2 luetellut toimenpiteet.

6 artikla

Yhteisö ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, tekevät parhaansa liitteessä 3 tarkoitetun rautateiden lisäkapasiteetin kehittämiseksi ja käyttämiseksi.

7 artikla

Yhteisö ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, toteuttavat toimenpiteet rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten tarjonnan parantamiseksi; tarvittaessa, jollei muista EY:n perustamissopimuksen määräyksistä muuta johdu, tällaiset toimenpiteet vahvistetaan rautatieyhtiöiden ja muiden rautatiepalveluja tarjoavien mielipidettä kuullen. Etusija olisi annettava toimenpiteille, joista säädetään yhteisön rautateitä ja yhdistettyjä kuljetuksia koskevissa säännöksissä. Toimenpiteiden täytäntöönpanossa on kiinnitettävä erityistä huomiota rautatieliikenteen ja yhdistettyjen kuljetusten kilpailukykyyn, tehokkuuteen ja kustannusten avoimuuteen. Jäsenvaltioiden, joita asia koskee, on erityisesti pyrittävä toteuttamaan sellaiset toimenpiteet, joilla varmistetaan, että yhdistettyjen kuljetusten hinnat ovat kilpailukykyisiä muiden kuljetusmuotojen hintojen kanssa. Tätä tarkoitusta varten myönnetyn tuen on oltava yhteisön sääntöjen mukaista.

8 artikla

Tapauksissa, joissa rautateiden kauttakulku-liikennettä kohtaa vakava häiriö, kuten luonnonmullistusten yhteydessä, yhteisö ja jäsenvaltiot, joita asia koskee, toteuttavat yhdessä kaikki mahdolliset toimet liikenteen sujumisen varmistamiseksi. Etusija on annettava herkille kuormille, kuten helposti pilaantuville elintarvikkeille.

9 artikla

Komissio tarkastelee uudelleen tämän osan toimintaa 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

III OSA

MAANTIELIIKENNE

10 artikla

Tätä osaa sovelletaan maanteiden tavaraliikenteeseen yhteisön alueella.

11 artikla

1. Sellaisiin matkoihin, joihin kuuluu tavaraliikenne maanteitse Itävallan kautta, sovelletaan 23 päivänä heinäkuuta 1962 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 881/92 mukaista omaan lukuun suoritettuja matkoja ja korvausta tai palkkiota vastaan suoritettuja matkoja koskevaa järjestelmää, jollei tämän artiklan määräyksistä muuta johdu.

2. Seuraavia määräyksiä sovelletaan 1 päivään tammikuuta 1998:

a) Kauttakululiikenteeseen Itävallan läpi käytettävien raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen NO_x-päästöjen kokonaismäärää vähennetään 60 prosentilla 1 päivän tammikuuta 1992 ja 31 päivän joulukuuta 2003 välisenä aikana liitteessä 4 olevan taulukon mukaisesti.

b) Raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen NO_x-kokonaispäästöjen vähennysten hallinto hoidetaan ekopistejärjestelmän avulla. Kyseisen järjestelmän mukaisesti Itävallan kautta kulkeva raskas tavarankuljetusajoneuvo kuluttaa sen NO_x-päästöjä vastaavan määrän ekopisteitä (tuotannon vaatimustenmukaisuusarvon — COP-arvo — tai tyyppihyväksyntäarvon mukaisesti). Näiden pisteiden laskemismenetelmä ja hallinto esitetään liitteessä 5.

c) Jos kauttakulumatkojen määrä vuodessa ylittää vuodelle 1991 vahvistetun vertailuluvun yli 8 prosentilla, komissio toteuttaa 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti aiheelliset toimenpiteet liitteessä 5 olevan 3 kohdan mukaisesti.

d) Itävalta antaa alueensa kautta kulkevia raskaita tavarankuljetusajoneuvoja varten ja järjestää niiden saataville hyvissä ajoin liitteen 5 mukaisesti ekopistejärjestelmän hallinnon edellyttämät ekopistekortit.

e) Komissio jakaa ekopisteet jäsenvaltioiden kesken 6 kohdan mukaisesti vahvistettavien säännösten mukaisesti.

3. Neuvosto tarkastelee uudelleen komission kertomuksen pohjalta ennen 1 päivää tammikuuta 1998 tavaraliikennettä maanteitse Itävallan kautta koskevien määräysten toimintaa. Se tarkastelee uudelleen tätä kysymystä yhteisön oikeuden peruseräkkeiden mukaisesti, kuten sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan, tavaroiden vapaan liikkuvuuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden, koko yhteisön eduksi tapahtuvan ympäristönsuojelun sekä liikenneturvallisuuden mukaisesti. Jollei neuvosto, joka päättää asiasta yksimielisesti komission ehdotuksesta ja kuultuaan Euroopan parlamenttia, toisin päättä, siirtymäaikaa jatketaan 1 päivään tammikuuta 2001 asti, minkä ajan kuluessa sovelletaan 2 kohdan määräyksiä.

4. Komissio tekee 1 päivään tammikuuta 2001 mennessä Euroopan ympäristötoimiston avulla tieteellisen tutkimuksen siitä, missä määrin 2 kohdan a alakohdassa määrätty saasteiden vähentämistä koskeva tavoite on saavutettu. Jos komissio päätyy siihen, että tämä tavoite on saavutettu kestävällä tavalla, 2 kohdan määräyksiä ei sovelleta enää 1 päivään tammikuuta 2001 jälkeen. Jos komissio päätyy siihen, että tätä tavoitetta ei ole saavutettu kestävällä tavalla, neuvosto voi toteuttaa EY:n perustamissopimuksen 75 artiklan mukaisesti yhteisössä toimenpiteet, joilla varmistetaan yhtäläinen ympäristönsuojelun taso, erityisesti saasteiden vähentäminen 60 prosentilla. Jos neuvosto ei toteuta tällaisia toimenpiteitä, siirtymäaikaa jatketaan automaattisesti viimeisellä kolmen vuoden jaksolla, jonka kuluessa sovelletaan 2 artiklan määräyksiä.

5. Siirtymäajan päättyessä yhteisön säännöstöä sovelletaan kokonaisuudessaan.

6. Komissio toteuttaa 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti ekopistejärjestelmään liittyviä menettelyjä, ekopisteiden jakoa ja tämän artiklan soveltamista koskevia teknisiä kysymyksiä koskevat yksityiskohtaiset toimenpiteet, jotka tulevat voimaan Itävallan liittymispäivänä.

Edellä ensimmäisessä alakohdassa mainituilla säännöksillä varmistetaan, että kauttakulku-

sopimuksessa tarkoitettun ekopistejärjestelmän voimaantulopäivän asettamisesta ja sen käytönottoa koskevista menettelyistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3637/92 ja 23 päivänä joulukuuta 1992 allekirjoitetun hallinnollisen järjestelyn soveltamisesta aiheutuva nykyisten jäsenvaltioiden tosiasiallinen tilanne säilyy ennallaan. Kaikin tavoin on pyrittävä varmistamaan, että Kreikalle osoitettujen ekopisteiden osuudessa otetaan asianmukaisesti huomioon kyseisen valtion tarpeet tässä yhteydessä.

12 artikla

1. Jäsenvaltioiden väliseen kansainväliseen tavaraliikenteeseen sovelletaan neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 881/92 vahvistettua järjestelyä jollei tämän artiklan määräyksistä muuta johdu. Näitä määräyksiä sovelletaan 31 päivään joulukuuta 1996.

2. Kahdenvälisten matkojen osalta olemassa olevat kiintiöt vapautetaan asteittain, ja liikennepalvelujen tarjoamisen täydellinen vapaus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Vapauttamisen ensimmäinen vaihe tulee voimaan Itävallan liittymispäivänä ja toinen vaihe 1 päivänä tammikuuta 1996.

Neuvosto toteuttaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tarvittaessa aiheelliset toimenpiteet tätä varten.

3. Neuvosto toteuttaa 1 päivään tammikuuta 1997 mennessä EY:n perustamissopimuksen 75 artiklan mukaisesti aiheelliset ja yksinkertaiset toimenpiteet 11 artiklan määräysten kiertämisen estämiseksi.

4. Niin kauan kuin 11 artiklan 2 kohdan määräyksiä sovelletaan, jäsenvaltiot toteuttavat keskinäisen yhteistyönsä puitteissa tarvittaessa EY:n perustamissopimuksen mukaiset toimenpiteet ekopistejärjestelmän väärinkäytön torjumiseksi.

5. Liikenteenharjoittajat, joilla on Itävallan toimivaltaisten viranomaisten myöntämä yhteisön lupa, eivät saa harjoittaa kansainvälistä tavaraliikennettä matkoilla, joilla kuormaus tai purkaminen ei tapahdu Itävallassa. Kaikkiin sellaisiin matkoihin, jotka edellyttävät kautta-

kulkua Itävallan läpi, sovelletaan kuitenkin 11 artiklan määräyksiä sekä, lukuun ottamatta Saksan ja Italian välisiä matkoja, olemassa olevia kiintiöitä, joihin sovelletaan 2 kohdan määräyksiä.

13 artikla

1. Asetuksen (ETY) N:o 3118/93 säännöksiä ei sovelleta 31 päivään joulukuuta 1996 asti liikenteenharjoittajiin, joilla on Itävallan toimivaltaisten viranomaisten myöntämä yhteisön lupa harjoittaa kansallista maanteiden tavaraliikennettä muissa jäsenvaltioissa.

2. Samana aikana ei sovelleta asetuksen (ETY) N:o 3118/93 säännöksiä liikenteenharjoittajiin, joilla on toisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten myöntämä yhteisön lupa harjoittaa kansallista maanteiden tavaraliikennettä Itävallassa.

14 artikla

1. Itävallan ja muiden jäsenvaltioiden välisillä rajoilla ei ole tarkastuksia. Poiketen kuitenkin siitä, mitä asetuksessa (ETY) N:o 4060/89 ja (ETY) N:o 3912/92 säädetään, ja sen estämättä, mitä liittymisasiakirjan 152 artiklassa määrätään, 31 päivään joulukuuta 1996 asti voidaan kuitenkin säilyttää ketään syrjimättä tehtävät fyysiset tarkastukset, joissa edellytetään ajoneuvojen pysähtymistä ainoastaan 11 artiklan määräysten mukaisesti annettujen ekopisteiden, sekä 12 artiklassa tarkoitettujen liikennelupien tarkastamiseksi. Kyseiset tarkastukset eivät kuitenkaan saa tarpeettomasti hidastaa liikenteen tavanomaista sujumista.

2. Tarvittaessa 31 päivän joulukuuta 1996 jälkeen sovellettavista elektronisista valvontamenetelmistä ja 11 artiklan täytäntöönpanoa koskevista menetelmistä päätetään 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti.

15 artikla

1. Poiketen siitä, mitä direktiivin 93/89/ETY 7 artiklan f kohdassa säädetään, Itävalta saa soveltaa 31 päivään joulukuuta 1995 asti käyttömaksuja, joiden enimmäismäärä on 3,750

ecua vuodessa, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset, ja 31 päivään joulukuuta 1996 käyttömaksuja, joiden enimmäismäärä on 2,500 ecua vuodessa, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset.

2. Jos Itävalta käyttää hyväkseen 1 kohdassa mainittua mahdollisuutta, se soveltaa 31 päivään joulukuuta 1995 asti direktiivin 93/89/ETY 7 artiklan g kohdan ensimmäisen virkkeen mukaisesti käyttömaksua, jonka enimmäismäärä on 18 ecua päivässä, 99 ecua viikossa ja 375 ecua kuukaudessa, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset, ja 31 päivään joulukuuta 1996 asti käyttömaksuja, joiden enimmäismäärä on 12 ecua päivässä, 66 ecua viikossa ja 250 ecua kuukaudessa, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset.

3. Itävalta soveltaa 50 prosentin alennusta tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista käyttömaksuista Irlannissa ja Portugalissa rekisteröityihin ajoneuvoihin 31 päivään joulukuuta 1996 asti, ja Kreikassa rekisteröityihin ajoneuvoihin 31 päivään joulukuuta 1997 asti.

4. Italia saa soveltaa Itävallassa rekisteröityihin ajoneuvoihin 31 päivään joulukuuta 1995 asti maksua, jonka enimmäismäärä on 6,5 ecua kultakin saapumiskerralta, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset, ja 31 päivään joulukuuta 1996 asti maksua, jonka enimmäismäärä on 3,5 ecua kultakin saapumiskerralta, mukaan lukien hallinnolliset kustannukset. Tätä maksua hallinnoidaan direktiivin 93/89/ETY 7 artiklan c kohdan mukaisella tavalla.

IV OSA

YLEISET MÄÄRÄYKSET

16 artikla

1. Komissiota avustaa komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana on komission edustaja.

2. Kun tässä artiklassa määrättyä menettelyä on noudatettava, komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisuuden mukaan. Lausunto anne-

taan EY:n perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa niiden päätösten edellytykseksi määrättyllä enemmistöllä, jotka neuvosto tekee komission ehdotuksesta. Komiteaan kuuluvien jäsenvaltioiden edustajien äänet painotetaan mainitussa artiklassa määrättyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.

3. Komissio päättää suunnitelluista toimenpiteistä, jos ne ovat komitean lausunnon mukaiset.

Jos suunnitellut toimenpiteet eivät ole komitean lausunnon mukaisia tai lausuntoa ei ole annettu, komissio tekee viipymättä neuvostolle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

4. Jos neuvosto ei ole ratkaissut asiaa kolmen kuukauden määräajassa siitä, kun asia on tullut vireille neuvostossa, komissio tekee päätöksen ehdotetuista toimenpiteistä.

Liite 1

ALPPIEN YLI TAPAHTUVAN RAUTATIELIIKENTEEN JA YHDISTETTYJEN
KULJETUSTEN PÄÄREITIT,
joita tarkoitetaan pöytäkirjan 4 artiklassa

1. Itävallan alueen läpi kulkevat seuraavat keskeiset eurooppalaiset rautatiereitit, joilla on olennainen merkitys kauttakulkuliikenteen kannalta:

1.1. *Brenneron reitti*

München—Verona—Bologna

1.2. *Tauernin reitti*

München—Salzburg—Villach—Tarvisio—Udine/Rosenbach-Ljubljana

1.3. *Pyhrn-Schoberin solan reitti*
Regensburg—Gra Spielfeld/Straß-Maribor

1.4. *Tonavan reitti*

Nürnberg—Wien—Nickelsdorf/Sopron/Bratislava

1.5. *Pontebba-reitti*

Praha—Wien—Tarvisio—Udine—Ljubljana—Pontebba

2. Näihin pääreitteihin kuuluvat osina myös vastaavat jatko-osuudet ja terminaalit.

Liite 2

RAUTATIELIIKENTEEN JA YHDISTETTYJEN KULJETUSTEN INFRASTRUKTUURIA KOSKEVAT TOIMENPITEET, joita tarkoitetaan pöytäkirjan 5 artiklassa

a) ITÄVALLASSA:

1. Brenneron reitti

1.1 Lyhyen aikavälin toimenpiteet:

- turvajärjestelmiä ja toimintaa koskevat toimenpiteet,
- tietokonepohjaisen junien valvontajärjestelmän käyttöönotto,
- uudet junien pysäyttämisyjärjestelmää koskevat järjestelyt,
- asemien välisten raiteenvaihtopisteiden asentaminen,
- Wörglin aseman uudelleenrakentaminen,
- ohikulkuraiteiden laajentaminen asemilla.

1.2 Pitkän aikavälin toimenpiteet:

- Kyseiset toimenpiteet riippuvat Brenneron perustunnelin rakentamisesta tehtävistä päätöksistä.

2. Tauernin reitti

2.1 Lyhyen aikavälin toimenpiteet:

- kaksiraiteistamisen jatkaminen,
- turvajärjestelmien parantaminen.

2.2 Keskipitkän aikavälin toimenpiteet:

- tilapäiset reittiparannukset,
- rataosuuksien enimmäisnopeuden nostaminen,
- junien pysäytys(opastin)rataosuuksien lyhentäminen,
- raiteiden kaksinkertaistamisen jatkaminen.

3. Pyhrn-Schoberin reitti

3.1 Lyhyen aikavälin toimenpiteet:

- yöliikennekiellon lakkauttaminen Pyhrn rataosuudella,

- yöliikennekiellon lakkauttaminen Hief-laun rataosuudella,
- Traun-Marchtrenkin kaarteiden rakentaminen.

3.2 Keskipitkän aikavälin toimenpiteet:

- asemien parantaminen ja muuttaminen,
- turvajärjestelmien parantaminen,
- junien pysäytys(opastin)rataosuuksien lyhentäminen,
- tasoristeyksien poistaminen,
- valikoiva kaksiraiteistaminen.

3.3 Pitkän aikavälin toimenpiteet:

- kaksiraiteistamisen jatkaminen koko Passau-Spielfeld/Straß-rataosuudella,
- St Michael-Bruck -rataosuuden uudelleenrakentaminen.

4. Tonavan reitti

- Toimenpiteet Wien-Wels -rataosuuden kapasiteetin nostamiseksi.

b) SAKSASSA:

1. Lyhyen aikavälin toimenpiteet:

- yhdistettyjen kuljetusten terminaalit München-Riemissä ja Duisburgin satamassa,
- München-Rosenheim-Kufstein -rataosuiden parantaminen; erityisesti: *S-Bahnille* (kaupunkiraideliikenne) varatut raiteet Zornedingin ja Grafingin välillä,
- junien pysäytysrataosuuksien lyhentäminen (rataosuuksiin jakamisen tehostaminen) Grafingin ja Rosenheimin sekä Rosenheimin ja Kiefersfeldenin välillä,
- ohikulkuraiteiden rakentaminen (esim. Großkarolinenfeldin, Raublingin ja Fischbachin asemien välille),

— raiteettoman kulkuyhteyden rakentaminen Großkarolinenfeldin asemalaitureille, ja
— raidejärjestelyjen muutokset Rosenheimin asemalla ja lisätoimenpiteet seuraavilla asemilla: Aßling, Ostermünchen, Brannenburg, Oberaudorf ja Kiefersfelden.

2. *Keskipitkän aikavälin toimenpiteet (vuoden 1998 loppuun mennessä, jollei kaavoitusluvista muuta johdu):*

— München-Mühldorf-Freilassing -käytävän parantaminen.

c) ITALIASSA:

Brennero:

— tunneleiden leventäminen Brennero-Verona -radalla raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen, joiden korkeus maasta on 4 metriä, kuljetusten mahdollistamiseksi yhdistetyissä kuljetuksissa, joiden mukana voi olla myös saatto-auto,

— Verona-Quadrante Europa intermodal-keskuksen parantaminen,

— maanpäällisten raiteiden vahvistaminen ja uusien maanalaisten asemien rakentaminen,

— muiden teknisten toimenpiteiden toteuttaminen (itsetoimiva pysäyttäminen ja kaksisuuntainen toiminta Veronan, Trenton, Bolzanon ja Brenneron asemille johtavilla vilkkaasti liikennöidyillä osuuksilla) kapasiteetin parantamiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi.

d) ALANKOMAISSA:

Rautatieliikenteen huoltokeskuksen rakentaminen Rotterdamin suurkaupunkialueelle.

Rautatieyhteys tavarankuljetuksia varten (Betuwen reitti)

Määritelmät:

'lyhyellä aikavälillä' tarkoitetaan käyttöönottoa vuoden 1995 lopusta alkaen;

'keskipitkällä aikavälillä' tarkoitetaan käyttöönottoa vuoden 1997 lopusta alkaen;

'pitkällä aikavälillä' tarkoitetaan käyttöönottoa

— Pyhrn-Schoberin reitillä vuoden 2000 lopusta alkaen;

— Brenneron reitillä vuoden 2010 lopusta alkaen.

Liite 3

RAUTATIEKAPASITEETTI,
jota tarkoitetaan pöytäkirjan 6 artiklassa

1. ITÄVALLAN RAUTATEIDEN LISÄKAPASITEETTI KAUTTAKULKULIIKENTEEN TAVARAKULJETUKSIA VARTEN ITÄVALLAN LÄPI

Reitti	Lisäkapasiteetti: (kauttakulkuliikenteen tavarajunat/päivä (kumpaankin suuntaan))			
	Välittömästi (1.1.1995)	Lyhyellä aikavälillä (1996)	Keskipitkällä aikavälillä (1998)	Pitkällä aikavälillä (2000 ja sen jälkeen)
Brenneron reitti	70 ⁽¹⁾	—	50 ⁽²⁾	200 ⁽³⁾
Tauernin reitti	4	50 ⁽⁴⁾	—	—
Pyhrn-Schoberin reitti	11	22	60	—
Tonavan reitti (Passau Salzburg—Wien)	—	—	—	200
Budapest—Wien	—	40 ⁽⁵⁾	—	—
Bratislava—Wien	—	—	80 ⁽⁶⁾	—
Praha—Wien	— ⁽⁷⁾	—	—	—
Pontebba Tarvision kautta	—	—	30	—

⁽¹⁾ Jo osittain toteutettu.

⁽²⁾ Vuonna 2000.

⁽³⁾ 200 lisäjunan käyttöönotto riippuu Brenneron perustunnelin rakentamisesta ja naapurivaltioiden syöttöliikeneratojen parantamisesta.

⁽⁴⁾ Mukaan lukien itä-länsi -suuntaisen kauttakulkuliikenteen kapasiteettitarve.

⁽⁵⁾ Vuonna 1995.

⁽⁶⁾ Vuonna 1999.

⁽⁷⁾ Vapaa kapasiteetti 50 junaa päivässä.

2. TAVARALÄHETYSTEN TAI TONNIMÄÄRIEN KAPASITEETIN MAHDOLLINEN NOSTAMINEN

Välittömästi:

Itävalta on ottanut käyttöön 1 päivästä joulukuuta 1989 39 uutta junaa tavara- ja yhdistettyjä kuljetuksia varten Brenneron kauttakulkuliikenteeseen.

Lyhyellä aikavälillä:

Lyhyen aikavälin kasvu nostaa Itävallan kautta tapahtuvan kauttakulkuliikenteen raidekapasiteetin yli kaksinkertaiseksi. Lisäksi vuoden 1996 lopusta alkaen yhdistettyjen kuljetus-

ten kapasiteetin vuotuinen kasvu voi ylittää 1,8 miljoonaa tavaralähetystä tai 33 miljoonaa tonniin käytetystä yhdistettyjen kuljetusten tekniikasta riippuen.

Keskipitkällä aikavälillä:

Vuoteen 1998 mennessä kapasiteettia nostetaan edelleen 10 miljoonalla tonnilla vuodessa edelleen valikoivasti kaksiraiteistamalla ja pa-

rantamalla turvajärjestelmiä ja toimintoja kauttakulkureiteillä.

Pitkällä aikavälillä:

Pyhrn-Schober -reitti muutetaan kaksiraiteiseksi. Brenneron perustunneli kaksinkertaistaa lisäksi Brenneron reitin kapasiteetin 400 junaan päivässä. Valitusta teknologiasta riippuen uusi yhdistettyjen kuljetusten kapasiteetti voi nousta 60—89 miljoonaa tonniin vuoden 2010 jälkeen.

Määritelmät:

ilmauksella 'välittömästi' tarkoitetaan:
'lyhyellä aikavälillä' tarkoitetaan:
'keskipitkällä aikavälillä' tarkoitetaan:
'pitkällä aikavälillä' tarkoitetaan:

käyttöönottoa 1 päivästä tammikuuta 1995,
käyttöönottoa vuoden 1995 lopusta alkaen;
käyttöönottoa vuoden 1997 lopusta alkaen;
käyttöönottoa
— Pyhrn-Schoberin reitillä vuoden 2000 lopusta alkaen;
— Brenneron reitillä vuoden 2010 lopusta alkaen.

Liite 4

jota tarkoitetaan pöytäkirjan 11 artiklan 2 kohdan a alakohdassa

Vuosi (1)	Ekopisteiden prosenttiosuudet (2)	Itävallan ja nykyisten jäsen- valtioiden ekopisteet (3)
1991 peruste	100,0 %	23 306 580
1995	71,7 %	16 710 818
1996	65,0 %	15 149 277
1997	59,1 %	13 774 189
1998	54,8 %	12 772 006
1999	51,9 %	12 096 115
2000	49,8 %	11 606 677
2001	48,5 %	11 303 691
2002	44,8 %	10 441 348
2003	40,0 %	9 322 632

Sarakkeen 3 lukuja mukautetaan 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa rekisteröityjen raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen kauttakulmatkojen huomioon ottamiseksi kyseisten mai-

den ohjeellisten arvojen perusteella, jotka on laskettu vuoden 1991 kauttakulmatkojen ja NO_x-päästön vakioarvon 15,8 grammaa NO_x/kWh perusteella.

Liite 5

EKOPISTEIDEN LASKEMINEN JA HALLINTO,
joita tarkoitetaan pöytäkirjan 11 artiklan 2 kohdan b alakohdassa

1. Jokaisen raskaan tavarankuljetusajoneuvon osalta on esitettävä seuraavat asiakirjat aina, kun ajoneuvo kulkee Itävallan läpi (kumpankin suuntaan):

a) asiakirja, josta käy ilmi kyseisen ajoneuvon NO_x-päästöjen COP-arvo;

b) toimivaltaisen viranomaisen antama voimassa oleva ekopistekortti.

Edellä olevan a alakohdan osalta:

1 päivän lokakuuta 1990 jälkeen rekisteröityjen raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen osalta COP-arvon ilmaiseva asiakirja on asianomaisen viranomaisen antama todistus, jossa esitetään yksityiskohtaiset tiedot NO_x-päästöjen virallisesta COP-arvosta, tai tyyppihyväksyntätodistus, joka ilmaisee rekisteröintipäivämäärän ja tyyppihyväksyntää varten vahvistetun arvon. Jälkimmäisessä tapauksessa COP-arvo on tyyppihyväksyntäarvo korotettuna 10 prosentilla. Kun ajoneuvolle on määritetty tällainen arvo, sitä ei voi muuttaa ajoneuvon käytössäoloaikana.

Ennen 1 päivää lokakuuta 1990 rekisteröityjen ajoneuvojen ja sellaisten ajoneuvojen osalta, joista ei ole esitetty minkäänlaista todistusta, COP-arvoksi vahvistetaan 15,8 g/kWh.

Edellä olevan b alakohdan osalta:

Ekopistekortit sisältävät tietyn määrän pis-

teitä, ja ne merkitään seuraavasti kyseisten ajoneuvojen COP-arvon perusteella:

1. Kukin g/kWh:n suuruinen NO_x-päästö, joka vastaa 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettua asiakirjassa ilmoitettua arvoa, lasketaan yhdeksi pisteeksi;

2. NO_x-päästöarvot pyöristetään seuraavaan kokonaiseen pisteeseen, jos desimaaliluku on 0,5 tai enemmän; muussa tapauksessa ne pyöristetään alaspäin.

2. Komissio laskee kolmen kuukauden välein 16 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen suorittamien matkojen lukumäärän ja niiden keskimääräisen NO_x-arvon ajoneuvojen rekisteröintimaan mukaan eriteltynä.

3. Jos sovelletaan 11 artiklan 2 kohdan c alakohtaa, ekopisteiden lukumäärä seuraavalle vuodelle vahvistetaan seuraavasti:

Edellä olevan 2 kohdan mukaisesti lasketut kuorma-autojen keskimääräiset neljännesvuosittaiset NO_x-päästöarvot kunakin vuonna ekstrapoloidaan arvioidun keskimääräisen NO_x-päästöarvon saamiseksi seuraavalle vuodelle. Arvioitu arvo kerrottuna 0,0658:lla sekä liitteessä 4 esitetyllä vuoden 1991 ekopisteiden lukumäärällä on kyseisen vuoden ekopisteiden lukumäärä.

PÖYTÄKIRJA N:o 10

**ITÄVALLAN SAKSANKIELISTEN ERITYISILMAUSTEN
KÄYTÖSTÄ EUROOPAN UNIONISSA**

Euroopan unionissa sovelletaan seuraavaa:

1. Itävallan saksankielisillä erityisilmauksilla, jotka sisältyvät Itävallan oikeusjärjestykseen ja jotka on lueteltu tämän pöytäkirjan liitteessä, on sama asema kuin vastaavilla, kyseisessä liitteessä luetelluilla Saksassa käytetyillä ilmauksilla, ja niitä voidaan käyttää samanlaisin oikeudellisin vaikutuksin.

2. Uusien oikeudellisten asiakirjojen saksankielisissä toisinoissa tämän pöytäkirjan liitteessä luetellut Itävallan erityisilmaukset liitetään asianmukaisessa muodossa vastaaviin Saksassa käytettyihin ilmauksiin.

Itävalta

Beiried
Eierschwammerl
Erdäpfel
Faschiertes
Fisolen
Grammeln
Hüferl
Karfiol
Kohlsprossen
Kren
Lungenbraten
Marillen
Melanzani
Nuß
Obers
Paradeiser
Powidl
Ribisel
Rostbraten
Schlöggl
Topfen
Vogersalat
Weichseln

Euroopan yhteisöjen virallinen lehti

Roastbeef
Pflifferlinge
Kartoffeln
Hackfleisch
Grüne Bohnen
Grieben
Hüfte
Blumenkohl
Rosenkohl
Meerrettich
Filet
Aprikosen
Aubergine
Kugel
Sahne
Tomaten
Pflaumenmus
Johannisbeeren
Hochrippe
Keule
Quark
Feldsalat
Sauerkirschen

Päätösasiakirja

PÄÄTÖSASIAKIRJAN TEKSTI

Täysivaltaiset edustajat, jotka edustavat:

HÄNEN MAJESTEETTIAAN BELGIAN KUNINGASTA,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN TANSKAN KUNINGATARTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HELLEENIEN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN ESPANJAN KUNINGASTA,
RANSKAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
IRLANNIN PRESIDENTTIÄ,
ITALIAN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN KUNINKAALLISTA KORKEUTTAAN LUXEMBURGIN SUURHERTTUAA,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN ALANKOMAIDEN KUNINGATARTA,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN NORJAN KUNINGASTA,
ITÄVALLAN TASAVALLAN LIITTOPRESIDENTTIÄ,
PORTUGALIN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
SUOMEN TASAVALLAN PRESIDENTTIÄ,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN RUOTSIN KUNINGASTA,
HÄNEN MAJESTEETTIAAN ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTY-
NEEN KUNINGASKUNNAN KUNINGATARTA

jotka ovat kokoontuneet Korfulle kahdentenkymmenentenäneljäntenä päivänä kesäkuuta vuonna tuhat yhdeksänsataayhdeksänkymmentäneljä allekirjoittamaan Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen,

ovat todenneet, että seuraavat tekstit on laadittu ja hyväksytty Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välisessä konferenssissa:

- I Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä Euroopan unioniin tehty sopimus,
- II Liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehty asiakirja,
- III Seuraavat, liittymisehdoista ja perustamissopimusten mukautuksista tehtyyn asiakirjaan liitetyt tekstit:
  - A. Liite I : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 29 artiklassa
  - Liite II : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 30 artiklassa
  - Liite III : Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 32 artiklassa
  - Liite IV : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 39 artiklan 1 kohdassa
  - Liite V : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 39 artiklan 5 kohdassa
  - Liite VI : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 54, 73, 97 ja 126 artiklassa
  - Liite VII : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 56 artiklassa
  - Liite VIII : Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 69 artiklassa

- Liite IX : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 71 artiklan 2 kohdassa
- Liite X : Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 84 artiklassa
- Liite XI : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 99 artiklassa
- Liite XII : Säädökset, joihin viitataan liittymisasiakirjan 112 artiklassa
- Liite XIII : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 138 artiklan 5 kohdassa
- Liite XIV : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 140 artiklassa
- Liite XV : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 151 artiklassa
- Liite XVI : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 165 artiklan 1 kohdassa
- Liite XVII : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 165 artiklan 2 kohdassa
- Liite XVIII : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 167 artiklassa
- Liite XIX : Luettelo, josta määrätään liittymisasiakirjan 168 artiklassa

- B. Pöytäkirja N:o 1 Euroopan investointipankin perussäännöstä
- Pöytäkirja N:o 2 Ahvenanmaasta
- Pöytäkirja N:o 3 saamelaisista
- Pöytäkirja N:o 4 öljyalasta Norjassa
- Pöytäkirja N:o 5 uusien jäsenvaltioiden osallistumisesta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön rahastoihin
- Pöytäkirja N:o 6 tavoitetta 6 koskevista rakennerahastoihin liittyvistä erityismääräyksistä Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa
- Pöytäkirja N:o 7 Svalbardista
- Pöytäkirja N:o 8 väliaikana eräissä uusissa jäsenvaltioissa järjestettävistä Euroopan parlamentin edustajainvaaleista
- Pöytäkirja N:o 9 maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallas-
- sa
- Pöytäkirja N:o 10 Itävallan saksankielisten erityisilmausten käytöstä Euroopan unionissa

C. Seuraavien sopimusten tekstit:

— Euroopan talousyhteisön perustamissopimus ja Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimus sekä niitä muuttavien tai täydentävien sopimusten tekstit, mukaan lukien Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön tehty sopimus, Helleenien tasavallan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön tehty sopimus sekä Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön tehty sopimus,

— Euroopan unionista tehty sopimus,
jotka on laadittu norjan, ruotsin ja suomen kielellä.

Lisäksi täysivaltaiset edustajat ovat hyväksyneet tähän päätösasiakirjaan liitetyt seuraavat julistukset:

1. Yhteinen julistus yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta
2. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 157 artiklan 4 kohdasta
3. Yhteinen julistus Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta
4. Yhteinen julistus Euratomin perustamissopimuksen soveltamisesta
5. Yhteinen julistus vapaa-ajan asunnoista
6. Yhteinen julistus ympäristönsuojelua, terveyttä ja tuoteturvallisuutta koskevista vaatimuksista
7. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 32, 69, 84 ja 112 artiklasta
8. Yhteinen julistus liittymissopimuksen institutionaalisista menettelyistä
9. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 172 artiklasta

1. Yhteinen julistus

yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta

1. Unioni kiinnittää huomiota siihen, että Norja, Itävalta, Suomi ja Ruotsi ovat vahvistaneet hyväksyvänsä täysin unioniin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä sen instituutionaalisen järjestelmän, eli yhteisön säännösten, sellaisena kuin sitä sovelletaan nykyisiin jäsenvaltioihin. Tähän kuuluvat erityisesti perustamissopimusten, mukaan lukien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, sisältö, periaatteet ja poliittiset tavoitteet.

Unioni sekä Norjan kuningaskunta, Itävaltan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta ovat yhtä mieltä siitä, että:

— unioniin liittymisellä olisi vahvistettava unionin sisäistä yhtenäisyyttä ja sen kykyä toimia tehokkaasti ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla;

— uudet jäsenvaltiot ovat liittymisestä alkaen valmiita ja kykeneviä osallistumaan täysi-

määräisesti ja aktiivisesti yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, sellaisena kuin se määritellään Euroopan unionista tehdystä sopimuksessa;

— uudet jäsenvaltiot hyväksyvät liittymisestä alkaen täysin ja varauksetta kaikki sopimuksen tavoitteet, sen V osaston määräykset sekä siihen liittyvät asiaa koskevat julistukset;

— uusilla jäsenvaltioilla on valmius ja kyky tukea niiden liittymisajankohtana voimassa olevia unionin erityisiä politiikkoja.

2. Sellaisten Euroopan unionista tehdystä sopimuksesta johtuvien jäsenvaltioiden velvoitteiden osalta, jotka koskevat unionin yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamista, pidetään sovittuna, että liittymisajankohtana unioniin liittyvien maiden oikeusjärjestys on yhteensopiva yhteisön säännösten kanssa.

2. Yhteinen julistus

liittymisasiakirjan 157 artiklan 4 kohdasta

Uudet jäsenvaltiot osallistuvat järjestelmään, jossa kolme julkisasiamiestä vaihtuu nykyisin sovellettavassa aakkosjärjestyksessä, pitäen sovittuna, että Espanja, Italia, Ranska, Saksa ja Yhdistynyt kuningaskunta eivät osallistu kyseiseen järjestelmään, koska niillä kullakin on pysyvä julkisasiamies. Näin ollen aakkosjärjestys on seuraava:

Belgique (1988—1994), Danmark (1991—1997), Ellas (1994—2000), Ireland, Luxem-

bourg, Nederland, Norge, Österreich, Portugal, Suomi, Sverige.

Tästä seuraa, että liittymisestä alkaen nimetään yksi julkisasiamies, joka on Espanjan kansalainen, ja yksi julkisasiamies, joka on Irlannin kansalainen. Espanjalaisen julkisasiamiehen toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 1997, ja irlantilaisen julkisasiamiehen toimikausi päättyy 6 päivänä lokakuuta 2000.

3. Yhteinen julistus

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimesta

Neuvoston on toteutettava sellaiset lisätoimenpiteet, jotka saattavat osoittautua tarpeelliseksi uusien jäsenvaltioiden liittymisen vuoksi, ja se voi lisätä tuomioistuimen pyynnöstä julkisasiamiesten määrää yhdeksään ja tehdä tarvittavat mukautukset EHTY:n perustamis-

sopimuksen 32 a artiklan kolmannen kohdan, EY:n perustamissopimuksen 166 artiklan kolmannen kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 138 artiklan kolmannen kohdan määräysten mukaisesti.

4. Yhteinen julistus

Euratomin perustamissopimuksen soveltamisesta

Sopimuspuolet, jotka palauttavat mieleen, että sopimukset, joihin Euroopan unioni perustuu, koskevat kaikkia jäsenvaltioita mitään valtiota syrjimättä ja rajoittamatta sisämarkkinoita koskevien sääntöjen soveltamista, toteavat, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen sopimuspuolina jäsenvaltiot

päättävät tuottaa tai olla tuottamatta ydinenergiaa omien erityisten toimintaperiaatteitaan koskevien erityisten suuntaviivojen mukaisesti.

Ydinpolttoainekierron jälkipään osalta kukin jäsenvaltio vastaa omien toimintaperiaatteidensa määrittämisestä.

5. Yhteinen julistus

vapaa-ajan asuntoista

Yhteisön säännöstö ei miltään osin estä yksittäisiä jäsenvaltioita toteuttamasta vapaa-ajan asuntoja koskevia kansallisia, alueellisia tai paikallisia toimenpiteitä, jos ne ovat tarpeen maankäytön suunnittelun tai ympäristönsuoje-

lun kannalta ja jos niitä sovelletaan yhteisön säännöstön mukaisesti siten, että jäsenvaltioiden kansalaiset eivät joudu suoran tai välillisen syrjinnän kohteeksi.

6. Yhteinen julistus

ympäristönsuojelua, terveyttä ja tuoteturvallisuutta koskevista vaatimuksista

Sopimuspuolet korostavat terveyden, turvallisuuden ja ympäristönsuojelun korkean tason edistämisen tärkeyttä yhteisön toiminnan osana Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa

vahvistettujen tavoitteiden ja perusteiden mukaisesti. Tässä yhteydessä sopimuspuolet viittaavat myös ympäristöä ja kestävästä kehityksestä koskevasta yhteisön periaate- ja toimintasuun-

nitelmasta 1 päivänä helmikuuta 1993 annettuun päätöslauselmaan.

Tietoisina siitä, että uudet jäsenvaltiot ovat sitoutuneet sellaisten vaatimusten ylläpitämiseen, jotka ne ovat toteuttaneet tietyillä aloilla, erityisesti niiden maantieteellisten ja ilmastolisten erityisolosuhteiden vuoksi, sopimuspuolet ovat sopineet poikkeuksellisesti ja erityistapauksissa voimassaolevan yhteisön säännösten tarkastelumenettelystä uusien jäsenvaltioiden osallistuessa siihen täysimääräisesti liittymisso-

pimuksessa määrättyjen ehtojen ja edellytysten mukaisesti.

Sopimuspuolet sitoutuvat kaikkiin mahdollisiin tavoin saamaan tarkastelumenettelyn päätöksen ennen vahvistetun siirtymäkauden päättymistä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sitä, mikä on kyseisen sovitun menettelyn tulos. Siirtymäkauden päätyttyä yhteisön koko säännöstöä sovelletaan uusissa jäsenvaltioissa samoin edellytyksin kuin unionin nykyisissä jäsenvaltioissa.

7. Yhteinen julistus

liittymisasiakirjan 32, 69, 84 ja 112 artiklasta

Sopimuspuolet palauttavat mieleen, että 21 päivänä joulukuuta 1993 pidetyssä ministeritason kokouksessa konferenssit kiinnittivät huomiota siihen, että:

— sovitun ratkaisun päämääränä on päätösten tekeminen ennen siirtymäkauden päättymistä;

— yhteisön säännösten tarkastelu ei ennakoilopputulosta;

— tarkastelun yhteydessä unioni ottaa myös huomioon EY:n perustamissopimuksen 130 r artiklan 3 kohdassa vahvistetut arviointiperusteet.

8. Yhteinen julistus

liittymissopimuksen institutionaalista menettelyistä

Hyväksyessään liittymissopimuksen institutionaaliset määräykset jäsenvaltiot ja jäsenyyttä hakeneet valtiot ovat yhtä mieltä siitä, että tarkastellessaan Euroopan parlamentin lainsäädäntötehtävää ja muita Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa käsiteltyjä kysymyksiä vuonna 1996 koolle kutsuttava hallitustenväli-

nen konferenssi tarkastelee komission jäsenten lukumäärään ja jäsenvaltioiden äänten painottamiseen neuvostossa liittyviä kysymyksiä. Se tarkastelee toimenpiteitä, joita pidetään tarpeellisina toimielinten työn helpottamiseksi ja niiden tehokkaan toiminnan varmistamiseksi.

9. Yhteinen julistus

liittymisasiakirjan 172 artiklasta

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota siihen, että kaikki ETA-sopimukseen ja EFTA-valtioiden välillä valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen perustamisesta tehtyä sopimusta voi-

daan muuttaa vain asianomaisten sopimuspuolten suostumuksella.

Täysivaltaiset edustajat ovat ottaneet huo-

mioon kirjeenvaihdon, joka koskee liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten ja liittymistä edeltävänä aikana toteutettavien muiden toimenpiteiden antamismenettelyä Eu-

roopan unionin ja unionin jäsenyyttä hakeneiden valtioiden välisessä konferenssissa sovittua järjestelyä, joka on liitetty tähän päätösasiakirjaan.

Lopuksi annettiin seuraavat julistukset, jotka on liitetty tähän päätösasiakirjaan:

*A. Yhteiset julistukset:
Nykyiset jäsenvaltiot/Norjan kuningaskunta*

10. Yhteinen julistus kalavarojen hoidosta 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevilla vesillä

11. Yhteinen julistus 12 meripeninkulman rajasta

12. Yhteinen julistus kalastusalusten omistuksesta

13. Yhteinen julistus raaka-aineen toimittamisesta kalanjalostusteollisuudelle Pohjois-Norjassa

14. Julistus 147 artiklasta Norjan elintarviketeollisuuden osalta

15. Yhteinen julistus Svalbardista

*B. Yhteiset julistukset:
Nykyiset jäsenvaltiot/Itävallan tasavalta*

16. Yhteinen julistus työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta

17. Yhteinen julistus Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa tehtyjen sopimusten mukaisista suojatoimenpiteistä

18. Yhteinen julistus liikenteen alalla jäljellä olevien teknisten kysymysten ratkaisemisesta

19. Yhteinen julistus maantiekuljetuksissa käytettävien ajoneuvojen painoista ja mitoista

20. Yhteinen julistus Brenneron perustunneista

21. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 6 ja 76 artiklasta

*C. Yhteiset julistukset:
Nykyiset jäsenvaltiot/Suomen tasavalta*

22. Yhteinen julistus Suomen liikenneyhteyksien turvaamisesta

23. Yhteinen julistus radioaktiivisten jätteiden toimituksista

24. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta

*D. Yhteiset julistukset:
Nykyiset jäsenvaltiot/Ruotsin kuningaskunta*

25. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta

26. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 127 artiklasta

*E. Yhteiset julistukset:
Nykyiset jäsenvaltiot/Useimmat uudet jäsenvaltiot*

27. Yhteinen julistus: Itävalta, Norja ja Ruotsi: PCB:stä/PCT:stä

28. Yhteinen julistus Pohjoismaiden yhteistyöstä

29. Yhteinen julistus emolehmäpalkkioon oikeutettujen eläinten lukumääristä Norjan ja Suomen osalta

30. Yhteinen julistus: Suomi, Ruotsi: kalastusmahdollisuuksista Itämerellä

31. Julistus jalostusteollisuudesta Itävallassa ja Suomessa

F. Nykyisten jäsenvaltioiden julistukset

32. Julistus Ahvenanmaasta

33. Julistus suhteellisesta vakaudesta

34. Julistus raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen aiheuttamien ympäristöongelmien ratkaisemisesta

35. Julistus sitoumusten noudattamisesta maataloutta koskevissa asioissa sellaisten säädösten osalta, jotka eivät sisälly liittymisasiakirjaan

36. Julistus maatalouden ympäristötoimenpiteistä

37. Julistus vuoristoalueista ja epäsuotuisista alueista

G. Norjan kuningaskunnan julistukset

38. Norjan kuningaskunnan julistus norjan kielestä

39. Norjan kuningaskunnan julistus saamelaisasioista

40. Norjan kuningaskunnan julistus avoimuudesta

H. Itävallan tasavallan julistukset

41. Itävallan tasavallan julistus EY:n perustamissopimuksen 109 g artiklasta

42. Itävallan tasavallan julistus televisiotoiminnasta

43. Itävallan tasavallan julistus yhdistettyjen kuljetusten hinnoittelusta Brenneron reitillä

44. Itävallan tasavallan julistus maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallassa tehdyn pöytäkirjan N:o 14 artiklasta

I. Suomen tasavallan julistukset

45. Suomen tasavallan julistus avoimuudesta

J. Ruotsin kuningaskunnan julistukset

46. Ruotsin kuningaskunnan julistus sosiaalipolitiikasta

47. Ruotsin kuningaskunnan julistus avoimesta hallinnosta ja unionin vastauksena antama julistus

K. Useampien uusien jäsenvaltioiden julistukset

48. Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan yhteinen julistus kalastuksesta

49. Norjan, Itävallan, Suomen ja Ruotsin julistus liittymisasiakirjan 3 ja 4 artiklasta

50. Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan julistus alkoholimonopoleist

A. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Norjan kuningaskunta

10. Yhteinen julistus

kalavarojen hoidosta 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevilla vesillä

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota Barentsinmeren ja pohjoisten vesien haavoittuvaan ja herkkään ekosysteemiin ja tunnustavat, että on elintärkeää pitää yllä moitteetonta hoitoa, joka perustuu näiden vesien kaikkien kalakantojen kestävään säilyttämiseen ja parhaaseen mahdolliseen käyttöön.

Ne ovat yhtä mieltä siitä, että kun kyseiset vedet yhdennetään yhteiseen kalastuspolitiikkaan (CFP), yhdentäminen perustuu olemassa olevaan hallintojärjestelmään nykyisten teknisten sekä valvontaa ja täytäntöönpanoa koskevien vaatimusten säilyttämiseksi ja parantamiseksi.

Ne ovat yhtä mieltä siitä, että lähellä kyseisiä vesiä toimivat vakiintuneet alueelliset merentutkimuslaitokset ja tieteelliset laitokset osallistuvat edelleen merkittävällä tavalla päätöksentekomenettelyyn nopeiden ja tarpeellisten hallintoa koskevien päätösten tekemiseksi osana yhteistä kalastuspolitiikkaa.

Ne ovat yhtä mieltä siitä, että Venäjän kanssa käydyissä yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa neuvotteluissa olisi otettava huomioon yhteisessä norjalais-venäläisessä kalastuskomissiossa kehitetyt periaatteet ja menettelyt.

Ne ovat yhtä mieltä siitä, että olisi säilytettävä nykyinen järjestelmä, jossa niitä kalastusjärjestöjä, joita asia koskee, kuullaan ennen Venäjän kanssa käytäviä neuvotteluja.

Lisäksi ne ovat yhtä mieltä siitä, että hoidon tavoitteissa ja toimenpiteissä:

— olisi otettava asianmukaisella tavalla huomioon kalakantojen keskinäinen vuorovaihtus monien lajien hoidon kannalta,

— pelagisten kalakantojen hallinnossa olisi otettava huomioon, että kyseiset lajit ovat merkittävä ravinnonlähde muille lajeille,

— näiden kalakantojen paras mahdollinen ja vakaa hyödyntäminen pitkällä aikavälillä olisi varmistettava,

— kalakantaa koskevan TACin vahvistamisen yhteydessä olisi otettava asianmukaisella tavalla huomioon kuteva kalakanta kannan riittävän uusiutumisen varmistamiseksi,

— pohjakalasaaliit, joiden katsotaan olevan biologisesti terveissä rajoissa, olisi pidettävä kalakannan lisääntymiskyvyn mukaisina ottaen huomioon asianmukaisella tavalla kunkin yksittäisen kalakannan kannalta merkitykselliset erityisvaatimukset,

— sellaisten pohjakalakantojen osalta, jotka eivät ole biologisesti terveissä rajoissa, olisi toteutettava toimenpiteet kalakannan elvyttämiseksi kestäväälle tasolle ottaen huomioon myös kalastusteollisuuden vähimmäisvaatimukset,

— kalastuksen neuvoa-antavan säätelykomitean (ACFM) ehdotuksiin on edelleen kiinnitettävä merkittävää huomiota.

Sopimuspuolet tunnustavat, että Norjan erityisedut rannikkovaltiona 62. pohjoisen leveysasteen pohjoispuolella sijaitsevilla vesillä sekä kaikkien muiden asianomaisten osapuolten edut on otettava huomioon kyseisten vesien tulevassa hoidossa yhteisen kalastuspolitiikan sääntöjen mukaisesti.

Edistääkseen Norjan asteittain tapahtuvaa yhdentämistä yhteiseen kalastuspolitiikkaan sopimuspuolet ovat lisäksi sopineet väliaikaisena poikkeuksena säännöistä, että liittymispäivästä alkaen:

1. Norjan sallitaan vahvistaa TACin tasot ja

pitää voimassa Venäjän kanssa tekemänsä kalastussopimus viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 1998 päättyvän siirtymäkauden ajan; kyseisenä siirtymä kautena Norja vastaa TACin tasojen vahvistamisesta ja kyseisen sopimuksen hoidosta tiiviissä yhteistyössä komission kanssa;

2. Norja voi pitää voimassa kyseisillä vesillä ketään syrjimättä nykyisen järjestelmänsä, joka koskee:

— teknisiä sääntöjä 1 vuoden siirtymäkauden ajan,

— mereen takaisinheittämistä koskevan kiellon 3 vuoden siirtymäkauden ajan,

— valvontatoimenpiteitä, erityisesti herkkien alueiden sulkemista ja avaamista, 3 vuoden siirtymäkauden ajan.

Kyseisten siirtymäkausien kuluessa unioni tutkii, miten nämä säännöstelymekanismit voidaan parhaiten yhdentää yhteiseen kalastuspolitiikkaan.

11. Yhteinen julistus

12 meripeninkulman rajasta

Sopimuspuolet tunnustavat, että Norjalle on ensisijaisen tärkeää säilyttää rannikkoalueiden elinkelpoiset kalastusyhteisöt. Tarkastellessaan uudelleen nykyisiä vesille pääsyä 12 meripenin-

kulman sisäpuolella koskevia järjestelyjä päätetään tulevista järjestelyistä unionin toimielimet kiinnittävät erityistä huomiota tällaisten yhteisöjen etuihin jäsenvaltioissa.

12. Yhteinen julistus

kalastusalusten omistuksesta

Sopimuspuolet ottavat huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiot ja tunnustavat, että yhteisen kalastuspolitiikan yhteydessä yksi jäsenvaltioille suhteellisen vakauden periaatteen mukaisesti myönnettyjen kansallisten kiintiöiden järjestelmän tavoitteista on turvata sellaisten alueiden erityistarpeet, joilla paikallinen väestö on erityisen riippuvainen kalastuksesta ja siihen liittyvistä elinkeinoista.

Kyseisellä tavoitteella voidaan perustella ehtoja, jotka on laadittu sen varmistamiseksi, että tietyn jäsenvaltion kiintiötä vastaan kalastavien alusten ja kyseisen jäsenvaltion välillä on olemassa todellinen taloudellinen yhteys, jos kyseisten ehtojen tarkoituksena on se, että kalastuksesta ja siihen liittyvistä elinkeinoista riippuvainen väestö voi hyöttyä kiintiöistä.

13. Yhteinen julistus

raaka-aineen toimittamisesta kalanjalostusteollisuudelle Pohjois-Norjassa

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota Norjan kuningaskunnan pyyntöön raaka-aineen toimittamisesta kalanjalostusteollisuudelle Pohjois-Norjassa ja tunnustavat tarpeen varmistaa tyydyttävä toimitusten tasapaino kyseisen teol-

lisuudenalan erityistilanteessa. Tämä on otettava asianmukaisella tavalla huomioon, kun unioni vahvistaa jalostusteollisuudelle Norjan liittymisen jälkeen tarkoitetun kalan itsenäiset tariffikiintiöt.

14. Julistus 147 artiklasta

Norjan elintarviketeollisuuden osalta

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota seuraavaan komission julistukseen:

Tutkiessaan Norjan mahdollisesti esittämää pyyntöä, joka koskee vakavien markkinahäiriöiden yhteydessä toteutettavia toimenpiteitä, komissio ottaa huomioon Norjan elintarviketeollisuuden erityisen rakenneuudistusongelman ja varmistaa, että kaikki tarpeelliset toimenpiteet toteutetaan riittävän nopeasti pitkäaikaisen vahinkojen ehkäisemiseksi.

Komission toteuttamiin toimenpiteisiin saat-

taa kuulua kolmen vuoden ajan valvontajärjestelmä ja suuntaa-antavat enimmäismääriä koskevat tunnusluvut, joilla varmistetaan, että markkinoiden avaaminen ei aiheuta sellaisia häiriöitä, jotka voisivat estää tarvittavan elintarviketeollisuuden alan rakennemuutoksen Norjassa seuraavien kotoperäisistä perusmaataloushyödykkeistä valmistettujen tuotteiden osalta: lihavalmisteen, jauhot, rehuseokset, jalostetut herneet ja porkkanat sekä meijerituotteet, lukuun ottamatta voita, rasvatonta maitojauhetta ja tuorejuustoja.

15. Yhteinen julistus

Svalbardista

Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että EU:n jäsenvaltioiden alusten pääsy enintään 200 meripeninkulman etäisyydellä Svalbardia ympäröivillä vesillä oleviin kalavaroihin unionin vahvistamien kalastuskiintiöiden hyödyntämiseksi säilyy muuttumattomana kalastuksen alalla nykyisin vallitsevan tilanteen mukaisesti.

Sopimuspuolet ovat lisäksi yhtä mieltä siitä,

että kyseisten vesien elollisia luonnonvaroja on hoidettava siten, että EU:n jäsenvaltioille voidaan varmistaa pysyvä ja kestävä tuotto niille kyseisillä vesillä kuuluvien kalastusoikeuksien mukaisesti. Hoito ei saa etenkään heikentää EU:n jäsenvaltioiden alusten täysimääräisten kiintiöiden pyyntimahdollisuuksia, ja siinä on otettava täysin huomioon tavanomaisten kalastustoimintojen harjoittaminen.

*B. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Itävallan tasavalta***16. Yhteinen julistus****työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta**

Jos Itävallan liittyminen aiheuttaa vaikeuksia työntekijöiden vapaan liikkuvuuden alalla, asia voidaan saattaa unionin toimielinten käsiteltäväksi tämän ongelman ratkaisemiseksi. Ratkaisu tehdään täysin perustamissopimusten mää-

räysten mukaisesti (mukaan lukien Euroopan unionista tehdyn sopimuksen määräykset) sekä niiden soveltamiseksi annettujen säännösten ja erityisesti työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien säännösten mukaisesti.

17. Yhteinen julistus**Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa tehtyjen sopimusten mukaisista suojatoimenpiteistä**

1. Yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Keski- ja Itä-Euroopan maiden välisissä Eurooppa-sopimuksissa on määräyksiä siitä, että yhteisöt voivat tietyin, näissä sopimuksissa vahvistetuin edellytyksin toteuttaa aiheellisia suojatoimenpiteitä.

2. Tarkasteltaessa ja toteutettaessa näiden määräysten mukaisia toimenpiteitä yhteisöt

voivat vedota yhdessä tai useammassa yhteisöjen jäsenvaltiossa vallitsevaan tuottajien tai alueiden tilanteeseen.

3. Suojatoimenpiteiden soveltamista koskevissa yhteisön säännöissä mukaan lukien yhteisön kiintiöiden hoito, varmistetaan, että jäsenvaltioiden edut otetaan täysimääräisesti huomioon asianmukaisten menettelyjen mukaisesti.

18. Yhteinen julistus**liikenteen alalla jäljellä olevien teknisten kysymysten ratkaisemisesta**

Itävallan tasavalta ja yhteisö ilmoittavat halunsa ratkaista ennen Itävallan liittymistä yksimielisyyden pohjalta kauttakulkua käsittelevässä EY-Itävalta -komiteassa jäljellä olevat tekniset kysymykset, erityisesti:

a) Ekopistejärjestelmää koskevat kysymykset

- ennen 1 päivää lokakuuta 1990 rekisteröityjen moottoriajoneuvojen moottorinvaihdokset;

- vetoauton vaihtaminen;

- ajoneuvoyhdistelmät, joiden vetoauto ja perävaunu on rekisteröity eri maissa;

- kahden kolmannen valtion kautta kulkevien itävaltalaisten ajoneuvojen suosiminen.

b) Muut kysymykset

- Itävallan ja Saksan välillä 29 päivänä kesäkuuta 1993 tehdyn "Lofer"-sopimuksen jatkaminen;

- hallinnollisen sopimuksen ("Furnitz"-kuljetukset) 2 artiklan 5 kohdan mukaisten terminaalien luettelo

- raskaat ja suurimittaiset kuljetukset ("erikoiskuljetukset").

19. Yhteinen julistus

maantiekuljetuksissa käytettävien ajoneuvojen painoista ja mitoista

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota siihen, että Itävallan tasavalta noudattaa yhteisön säännöstöä raskaiden tavarankuljetusajoneuvo-

jen enimmäispainojen ja mittojen osalta sallimalla ilman rangaistusseuraamuksia 38 tonnin painon sekä tämän ylityksen 5 prosentilla.

20. Yhteinen julistus

Brenneron perustunnelista

Itävalta, Saksa, Italia ja yhteisö työskentelevät aktiivisesti Brenneron perustunnelia koskevien sellaisten esitutkimusten päätökseen saamiseen, jotka on luovutettava kesäkuussa 1994. Itävalta, Saksa ja Italia sitoutuvat saamaan aikaan päätöksen tunnelin rakentamis-

ta 31 päivään lokakuuta 1994 mennessä. Yhteisö ilmoittaa valmiutensa, mikäli kyseiset kolme valtiota saavat päätöksen aikaan, tukea tunnelin rakentamista käytettävissä olevien yhteisön rahoitusvälineiden perusteella.

21. Yhteinen julistus

liittymisasiakirjan 6 ja 76 artiklasta

Itävallan tasavalta ja yhteisö vahvistavat aikeensa varmistaa asianmukaisin neuvotteluin, että liittymispäivästä alkaen kolmansista maista, erityisesti Sloveniasta ja Sveitsistä, peräisin oleviin liikenteenharjoittajiin ei enää sovelleta

edullisempaa kohtelua kuin EU:n liikenteenharjoittajiin raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen Itävallan alueen läpi tapahtuvan kauttakulkuliikenteen osalta.

C. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Suomen tasavalta

22. Yhteinen julistus

Suomen liikenneyhteyksien turvaamisesta

Sopimuspuolet, jotka tunnustavat, että Suomen maantieteellisen sijainnin vuoksi meriväylät ovat sille erityisen tärkeitä ja että ilmast-olosuhteiden vuoksi väylät on erityisen vaikea turvata, katsovat, että Suomen ja muun

unionin välisten meriyhteyksien ylläpitämiseen ja kehittämiseen on kiinnitettävä asianmukaisella tavalla huomiota asiaa koskevissa unionin aloitteissa, muun muassa kehitettäessä Euroopan laajuisia verkkoja Pohjois-Euroopassa.

23. Yhteinen julistus radioaktiivisten jätteiden toimituksista

Sopimuspuolet vahvistavat, että yhteisön vastaan mitään radioaktiivisten jätteiden erityistä toimitusta toisesta jäsenvaltiosta. lainsäädäntö ei velvoita jäsenvaltiota ottamaan

24. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta

Sopimuspuolet korostavat joukkotuhoo-
sien leviämisen estämisen merkitystä ja koros-
tavat edelleen tukevansa ydinaseiden leviämi-
sen estämisestä tehtyä sopimusta (NPT-sopi-
mus);

Sopimuspuolet vahvistavat, että NPT-sopi-
muksen mukaisten velvoitteiden täyttäminen
pysyy edelleen kansallisena velvollisuutena, tä-
män kuitenkin rajoittamatta IAEA:n ja Eu-
roopan atomienergiayhteisön vastuuta siltä
osin kun on kyse NPT-sopimuksen III artiklan
1 ja 4 kohdan soveltamisesta;

Sopimuspuolet palauttavat mieleen, että ne
ovat sitoutuneet soveltamaan ydinalan toimit-

tajien ryhmän (NSG) suuntaviivoissa vahvistet-
tuja määräyksiä ja varmistamaan, että ydinai-
neiden toimittamisen edellytyksenä on, että
niissä ydinaseettomissa valtioissa, joihin vie-
dään ydinaineiden jalostusta, käyttöä tai tuo-
tanta varten erityisesti suunniteltuja tai val-
mistettuja ydinaineita ja -laitteita, sovelletaan
kaiken kattavaa IAEA:n turvavalvontaa;

Suomen tasavalta vahvistaa, että noudatta-
essaan NPT-velvoitteita se toimii tiiviissä yh-
teistyössä IAEA:n kanssa IAEA:n jäsenenä
sekä INFCIRC/193:n mukaisesti, tämän kui-
tenkaan rajoittamatta sillä Euratomin perusta-
missopimuksen mukaisesti olevien velvoitteiden
noudattamista.

D. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Ruotsin kuningaskunta

25. Yhteinen julistus ydinsulkusopimuksesta

Sopimuspuolet korostavat joukkotuhoo-
sien leviämisen estämisen merkitystä ja koros-
tavat edelleen tukevansa ydinaseiden leviämi-
sen estämisestä tehtyä sopimusta (NPT-sopi-
mus);

Sopimuspuolet vahvistavat, että NPT-sopi-
muksen mukaisten velvoitteiden täyttäminen
pysyy edelleen kansallisena velvollisuutena, tä-
män kuitenkin rajoittamatta IAEA:n ja Eu-
roopan atomienergiayhteisön vastuuta NPT-
sopimuksen III artiklan 1 ja 4 kohdan sovel-
tamisesta;

Sopimuspuolet palauttavat mieleen, että ne
ovat sitoutuneet soveltamaan ydinalan toimit-

tajien ryhmän (NSG) suuntaviivoissa vahvistet-
tuja määräyksiä ja varmistamaan, että ydinai-
neiden toimittamisen edellytyksenä on, että
sellaisissa ydinaseettomissa valtioissa, joihin
viedään ydinaineiden jalostusta, käyttöä tai
tuotantoa varten erityisesti suunniteltuja tai
valmistettuja ydinaineita ja -laitteita, sovelle-
taan kaiken kattavaa IAEA:n turvavalvontaa;

Ruotsin kuningaskunta vahvistaa, että nou-
dattaessaan NPT-velvoitteita se toimii tiiviissä
yhteistyössä IAEA:n kanssa IAEA:n jäsenenä
sekä INFCIRC/193:n mukaisesti, tämän kui-
tenkaan rajoittamatta sillä Euratomin perusta-
missopimuksen mukaisesti olevien velvoitteiden
noudattamista.

26. Yhteinen julistus liittymisasiakirjan 127 artiklasta

Neuvoston päätökseen, jolla komissio valtuutetaan neuvottelemaan 127 artiklassa tarkoitettujen kahdenvälisen sopimusten ja järjestelyjen pöytäkirjat, liittyvät neuvottelujen suuntaviivat ovat Ruotsin kanssa konferenssissa tehtyjen päätelmien mukaisia.

E. Yhteiset julistukset: Nykyiset jäsenvaltiot/Useimmat uudet jäsenvaltiot

27. Yhteinen julistus Itävalta, Norja ja Ruotsi: PCB:stä/PCT:stä

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota siihen, että niiden alueilla PCB:n ja PCT:n tuotanto on kielletty ja että näitä tuotteita ei enää kierrätetä. Siihen asti, kunnes yhteisö antaa lainsäädäntöä, jossa myös kielletään PCB:n ja PCT:n kierrättäminen, sopimuspuolet eivät vastusta, että tällainen kieltö pidetään voimassa kansallisessa lainsäädännössä.

28. Yhteinen julistus Pohjoismaiden yhteistyöstä

Sopimuspuolet toteavat, että Norja, Ruotsi ja Suomi Euroopan unionin jäseninä aikovat jatkaa yhteisön lainsäädäntöä ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen muiden määräyk- siä täysin noudattaen Pohjoismaiden yhteistyötä keskenään sekä muiden maiden ja alueiden kanssa.

29. Yhteinen julistus emolehmäpalkkioon oikeutettujen eläinten lukumääristä Norjan ja Suomen osalta

Jos liittymisen vuoksi muiden perushyödykkeiden tuotantomäärät laskevat suhteettomasti, emolehmäpalkkioon oikeutettujen eläinten lu- kumääriä tarkastellaan uudelleen Norjan ja Suomen osalta.

30. Yhteinen julistus Suomi, Ruotsi: kalastusmahdollisuuksista Itämerellä

Sopimuspuolet kiinnittävät huomiota siihen, että kalavarojen jakaminen yhteisön vesillä Itämerellä on laskettu sen perusteella, miten entiselle Neuvostoliitolle sekä Puolalle viiteai- kana siirretyt kalastusmahdollisuudet jaettiin uudelleen sopimuspuolille. Tämän seurauksena sopimuspuolet ovat yhtä mieltä, että jaettaessa vastaisuudessa kalastusmahdollisuuksia Venä-

jän, kolmen Baltian valtion ja Puolan kanssa tehtyjen sopimusten yhteydessä ei oteta huo-

mioon sellaisia kalastusmahdollisuuksien vaihtoja, jotka tapahtuivat ennen laajentumista.

31. Julistus

jalostusteollisuudesta Itävallassa ja Suomessa

Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä seuraavasta:

ii) rakennemuutoksen helpottamiseksi suunniteltujen kansallisten siirtymäkauden tukiohjelmien suhteen ollaan joustavia.

i) tavoitteen 5 a toimenpiteitä käytetään täysimittaisesti liittymisen vaikutusten vaimentamiseksi,

F. Nykyisten jäsenvaltioiden julistukset

32. Julistus

Ahvenanmaasta

Kunnallisen äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden osalta unioni palauttaa mieleen, että EY:n perustamissopimuksen 8 b artiklan 1 kohta mahdollistaa sen, että Suomen esittämiin pyyntöihin voidaan suostua. Jos Suomi ilmoittaa EY:n perustamissopimuksen 227 artiklan 5 kohtaa muuttavan 28 artiklan mukaisesti, että

EY:n perustamissopimusta sovelletaan Ahvenanmaahan, neuvosto vahvistaa kuuden kuukauden kuluessa ja EY:n perustamissopimuksen 8 b artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti edellytykset, joilla kyseistä artiklaa sovelletaan Ahvenanmaan erityistilanteessa.

33. Julistus

suhteellisesta vakaudesta

Unioni tunnustaa, että Norjan ja jäsenvaltioiden kannalta on ensiarvoisen tärkeää säilyttää suhteellisen vakauden periaate perustana

kalastusmahdollisuuksien jakamista tulevaisuudessa koskevan pysyvän järjestelmän tavoitteen saavuttamiseksi.

34. Julistus

raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen aiheuttamien ympäristöongelmien ratkaisemisesta

Unioni ilmoittaa Itävallalle, että neuvosto on pyytänyt komissiota tekemään ehdotuksen puiteiden antamisesta raskaiden tavarankuljetusajoneuvojen aiheuttamien ympäristöongelmien ratkaisemiseksi. Nämä puitteet muodostuvat

aiheellisista toimenpiteistä, jotka koskevat teiden käyttökuormitusta, rautateiden infrastruktuuria, yhdistettyjä kuljetuksia sekä ajoneuvoja koskevia teknisiä vaatimuksia.

35. Julistus

sitoumusten noudattamisesta maataloutta koskevissa asioissa sellaisten säädösten osalta, jotka eivät sisälly liittymisasiakirjaan

Euroopan unioni julistaa, että kaikki sellaiset välineet, jotka ovat tarpeen liittymisneuvottelujen maataloutta koskevien tulosten noudattamiseksi ja jotka eivät sisälly liittymisasiakirjaan (neuvoston uudet säädökset, joita sovelletaan liittymisen jälkeen, sekä komission antamat säädökset), annetaan asianmukaisella tavalla itse liittymisasiakirjassa tai yhteisön säännöksissä määrättyjen asiaa koskevien menettelyjen mukaisesti.

Suurin osa näistä säädöksistä annetaan väliaikana liittymisasiakirjassa määrättyjen menettelyjen mukaisesti.

Muut neuvotteluista johtuvat maataloutta koskevat sitoumukset pannaan täytäntöön viipymättä ja asianmukaisella tavalla.

36. Julistus

maatalouden ympäristötoimenpiteistä

Unioni toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet sen sallimiseksi, että uudet jäsenvaltiot voivat panna nopeasti täytäntöön maatalouden ympäristöohjelmat maanviljelijöidensä hyväksi asetuksen (ETY) N:o 2078/92 mukaisesti, ja kyseisten ohjelmien yhteisrahoituksen varmistamiseksi saatavilla olevien talousarvion varojen rajoissa.

Unioni kiinnittää huomiota siihen, että uudet jäsenvaltiot voivat odottaa saavansa seuraavat määrät:

- Norja 55 miljoonaa ecua
- Itävalta 175 miljoonaa ecua
- Suomi 135 miljoonaa ecua
- Ruotsi 165 miljoonaa ecua.

37. Julistus

vuoristoalueista ja epäsuotuisista alueista

Unioni panee merkille, että uusien jäsenvaltioiden mielestä huomattavat osat niiden alueesta kärsivät pysyvistä luonnonhaitoista ja että vuoristoalueet tai tietyt epäsuotuisat alueet olisi rajattava viipymättä neuvoston direktiivin 75/268/ETY mukaisesti.

— Ruotsin osalta voidaan ottamalla olennaisena arviointiperusteena huomioon pohjoinen sijainti neuvoston direktiivin 75/268/ETY 3 artiklan 3 kohtaa sovellettaessa kattaa neljä viidestä ”Pohjois-Ruotsin maataloustukialueesta”;

Unioni vahvistaa, että se aikoo rajata kyseiset alueet yhteisön säännösten mukaisesti seuraavasti:

— Norjan osalta voidaan ottamalla olennaisena arviointiperusteena huomioon pohjoinen sijainti neuvoston direktiivin 75/268/ETY 3 artiklan 3 kohtaa sovellettaessa ja saman artiklan 4 ja 5 kohdan mukaisesti 85 prosenttia käytössä olevasta maatalousalueesta sisällyttää tuen piiriin.

— Itävallan osalta, koska kyseessä on alppimaa, alueiden määrääminen pohjautuu perusteisiin, joita on käytetty vastaavanlaisten alueiden kohdalla Saksassa, Italiassa ja Ranskassa;

— Suomen osalta voidaan ottamalla olen-

naisena arviointiperusteena huomioon pohjoinen sijainti neuvoston direktiivin 75/268/ETY 3 artiklan 3 kohtaa sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2328/91 19 artiklaan tehtyä muu-

tosta sovellettaessa 85 prosenttia käytössä olevasta maatalousalueesta sisällyttää tuen piiriin edellä mainitun direktiivin 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

G. Norjan kuningaskunnan julistukset

38. Norjan kuningaskunnan julistus norjan kielestä

Norjan kuningaskunta julistaa, että käytetäessä kirjoitettua norjan kieltä yhteisöjen toimielinten virallisena kielenä, on *bokmålille* ja *nynorskille* annettava yhtäläinen asema siten,

että yleisesti sovellettavat säädökset, tietojenvaihto ja yleisluontoiset tiedonannot laaditaan jommallakummalla norjan kielellä.

39. Norjan kuningaskunnan julistus saamelaisasioista

Ottaen huomioon Norjan perustuslain 110 A artiklan sekä Norjan 12 päivänä kesäkuuta 1987 annetun lain N:o 56,

keinojen, kielen, kulttuurin ja elämäntavan säilyttämisen ja kehittämisen.

ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa vuodelta 1966 ja erityisesti sen 27 artiklassa vahvistetut velvoitteet ja sitoumukset sekä ILO:n yleissopimuksen N:o 169 vuodelta 1989, joka koskee itsenäisten maiden alkuperäiskansoja ja heimoja,

Saamelaisyhteisöt saamelaisten perinteisillä asuinalueilla ovat riippuvaisia tietyistä perinteisistä elinkeinoista. Kyseiset elinkeinot itsessään ovat kiinteä osa saamelaiskulttuuria ja muodostavat välttämättömän pohjan saamelaisten elämäntavan kehittämiseksi edelleen.

Norja on sitoutunut luomaan sellaiset olosuhteet, jotka mahdollistavat saamelaisten elin-

Ottaen huomioon saamelaisista tehdyn pöytäkirjan Norjan hallitus julistaa, että se jatkaa tällä pohjalla velvoitteidensa ja sitoumustensa täyttämistä saamelaisten osalta.

40. Norjan kuningaskunnan julistus avoimuudesta

Norjan kuningaskunta suhtautuu myönteisesti unionissa nykyisin tapahtuvaan kehitykseen kohti suurempaa julkisuutta ja avoimuutta.

listen asiakirjojen julkisuus, on oikeudellisesti ja poliittisesti ensisijainen periaate. Norjan kuningaskunta jatkaa tämän periaatteen soveltamista unionin jäsenyydestä aiheutuvien oikeuksiansa ja velvoitteidensa mukaisesti.

Norjassa avoin hallinto, johon kuuluu viral-

*H. Itävallan tasavallan julistukset***41. Itävallan tasavallan julistus****EY:n perustamissopimuksen 109 g artiklasta**

Itävallan tasavalta kiinnittää huomiota siihen, että eucn valuuttakorin kokoonpano säilyy muuttumattomana ja että Itävallan tasavallan kolmanteen vaiheeseen osallistumisen yhteydessä šillingin arvo suhteessa eucn vahvistetaan lopullisesti.

Itävallan tasavalta jatkaa šillingin vakauden

säilyttämistä ja myötävaikuttaa tällä tavalla talous- ja rahaliiton toteuttamiseen. Itävallan tasavalta tukee asteittaista siirtymistä Euroopan yhtenäisvaluuttaan, koska suunnitellun Euroopan valuutan taso turvataan EY:n perustamissopimukseen sisältyvin vakauspoltiikan ennakkoehdoin.

42. Itävallan tasavallan julistus**televisiotoiminnasta**

Viitaten televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 3 päivänä lokakuuta 1989 annettuun neuvoston direktiiviin 89/552/ETY Itävallan tasavalta toteaa, että se voi voimassa olevan EY:n oikeuden mukaisesti,

siten kuin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut EY:n oikeutta, toteuttaa aiheelliset toimenpiteet tapauksissa, joissa televisiotoiminta hajautetaan sen kotimaisen lainsäädännön kiertämiseksi.

43. Itävallan tasavallan julistus**yhdistettyjen kuljetusten hinnoittelusta Brenneron reitillä**

Itävallan tasavalta ilmaisee halukkuutensa edistää yhteisön sääntöjen mukaisesti Brenneron reitillä sellaisten yhdistettyjen kuljetusten käyttöä, joissa autot ajetaan junaan, pyrkimällä löytämään Itävallan osuudella sellaisen asianmukaisen hinnan, joka on kilpailukykyinen maantieliikenteen hintojen kanssa. Itäval-

lan tasavalta kiinnittää huomiota siihen, että tämä toimenpide toteutetaan siten, että edellä mainitun auto-junakuljetusyhteyden muilla osuuksilla toteutettavilla toimenpiteillä ei vähennetä Itävallan tasavallan myöntämän tuen markkinavaikutusta.

44. Itävallan tasavallan julistus**maantie- ja rautatieliikenteestä sekä yhdistetyistä kuljetuksista Itävallassa tehdyn pöytäkirjan N:o 9 14 artiklasta**

Itävallan tasavalta julistaa, että 1 päivästä tammikuuta 1997 alkaen ekopistejärjestelmän hallinto tapahtuu tietokonepohjaisesti ja että 1

päivästä tammikuuta 1997 alkaen valvonta tapahtuu elektronisesti pöytäkirjan N:o 9 14 artiklan 1 kohdan vaatimusten täyttämiseksi.

*I. Suomen tasavallan julistukset***45. Suomen tasavallan julistus****avoimuudesta**

Suomen tasavalta suhtautuu myönteisesti unionissa nykyisin tapahtuvaan kehitykseen kohti suurempaa julkisuutta ja avoimuutta.

Suomessa avoin hallinto, johon kuuluu viral-

listen asiakirjojen julkisuus, on oikeudellisesti ja poliittisesti ensisijainen periaate. Suomen tasavalta jatkaa tämän periaatteen soveltamista Euroopan unionin jäsenyydestä aiheutuvien oikeuksiensa ja velvoitteidensa mukaisesti.

*J. Ruotsin kuningaskunnan julistukset***46. Ruotsin kuningaskunnan julistus****sosiaalipolitiikasta**

Ministeritason konferenssin viidennen kokoustapaamisen (CONF-S 81/93) perusteella tehtyjen päätelmien yhteenvedon liitettyssä Ruotsin kuningaskunnan ja komission välisessä kir-

jeenvaihdossa Ruotsin kuningaskunta sai taakkeet sen harjoittaman työmarkkinakäytännön osalta ja erityisesti työehtojen määrittämisestä työmarkkinaosapuolten työehtosopimuksilla.

47. Ruotsin kuningaskunnan julistus**avoimesta hallinnosta ja unionin vastauksena antama julistus****1. Ruotsin julistus**

Ruotsi vahvistaa 1 päivänä helmikuuta 1993 antamansa avausjulistuksen (CONF-S 3/93).

Ruotsi suhtautuu myönteisesti Euroopan unionissa nykyisin tapahtuvaan kehitykseen kohti suurempaa julkisuutta ja avoimuutta.

Avoin hallinto ja erityisesti virallisten asiakirjojen julkisuus sekä perustuslain tarjoama suoja niille, jotka antavat tietoja tiedotusvälineille, ovat nyt ja vastaisuudessa niitä keskeisiä

periaatteita, jotka ovat osa Ruotsin perustuslaillista, poliittista ja kulttuuriperintöä.

2. Nykyisten jäsenvaltioiden vastauksena antama julistus

Euroopan unionin nykyiset jäsenvaltiot ottavat huomioon Ruotsin yksipuolisen julistuksen julkisuudesta ja avoimuudesta.

Ne pitävät itsestään selvänä sitä, että Euroopan unionin jäsenenä Ruotsi noudattaa tässä suhteessa täysin yhteisön oikeutta.

*K. Useampien uusien jäsenvaltioiden julistukset***48. Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan
yhteinen julistus kalastuksesta**

Norjan kuningaskunnan ja Ruotsin kuningaskunnan välisessä kirjeenvaihdossa on sovittu, että Norja pitää voimassa Ruotsin oikeudet samanlaisina kuin ne olivat vuoden 1977 kahdenvälisessä kalastussopimuksessa. Kahdenvä-

lisen sopimuksen käytännön mukaisesti määrät ja lajit siirretään vuosittain kahdenvälisten neuvottelujen jälkeen ja neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3760/92 9 artiklan mukaisesti.

**49. Norjan, Itävallan, Suomen ja Ruotsin
julistus liittymisasiakirjan 3 ja 4 artiklasta**

Norja, Itävalta, Suomi ja Ruotsi hyväksyvät edelleen neuvoteltavina olevien liittymisasiakirjan 3 artiklassa ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin oikeus- ja sisäasioihin liittyvien yleissopimusten tai asiakirjojen suhteen ne kohdat, joista nykyiset jäsenvaltiot tai neuvosto

ovat sopineet liittymispäivänä, ja osallistuvat tämän mukaisesti myöhempisiin neuvotteluihin, jotka koskevat kyseisiä yleissopimuksia ja asiakirjoja, ainoastaan niiden kohtien osalta, jotka ovat edelleen ratkaisematta.

**50. Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan
julistus alkoholimonopoleista**

Ministeritason konferenssin viidennessä kokouksessa 21 päivänä joulukuuta 1993 ilmoitettiin komission ja Suomen sekä komission ja Ruotsin välisestä alkoholimonopoleja

koskevasta kirjeenvaihdosta 6 luvun ”Kilpailupolitiikka” mukaisesti, joka sisältyy dokumentteihin CONF-SF 78/93 ja CONF-S 82/93.

Euroopan unionin sekä Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan välinen kirjeenvaihto liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden antamista koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä

Kirje N:o 1

Arvoisa Herra,

Minulla on kunnia viitata liittymisneuvottelujen yhteydessä esiin tulleeseen kysymykseen Euroopan unioniin liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden antamista koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.

Vahvistan täten, että Euroopan unioni voi

olla yhtä mieltä tällaisesta menettelystä tämän kirjeen liitteessä esitetyin edellytyksin, joita voidaan soveltaa siitä päivästä alkaen, jona neuvottelukonferenssimme julistaa laajentamisneuvottelujen lopullisesti päättyneen.

Olisin kiitollinen, jos voisitte vahvistaa hallituksenne olevan yhtä mieltä tämän kirjeen sisällöstä.

Kunnioittaen Teidän,

Kirje N:o 2

Arvoisa Herra,

Minulla on kunnia ilmoittaa vastaanottaneeni kirjeenne, joka kuuluu seuraavasti:

”Minulla on kunnia viitata liittymisneuvottelujen yhteydessä esiin tulleeseen kysymykseen Euroopan unioniin liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten tekemistä ja toteutettavien muiden toimenpiteiden antamista koskevasta tiedonsaanti- ja neuvottelumenettelystä.

Vahvistan täten, että Euroopan unioni voi

olla yhtä mieltä tällaisesta menettelystä tämän kirjeen liitteessä esitetyin edellytyksin, joita voidaan soveltaa siitä päivästä alkaen, jona neuvottelukonferenssimme julistaa laajentamisneuvottelujen lopullisesti päättyneen.

Olisin kiitollinen, jos voisitte vahvistaa hallituksenne olevan yhtä mieltä tämän kirjeen sisällöstä.”

Minulla on kunnia vahvistaa, että hallitukseni on yhtä mieltä tämän kirjeen sisällöstä.

Kunnioittaen Teidän,

Tiedonsaanti- ja neuvottelumenettely liittymistä edeltävänä aikana tehtävien tiettyjen päätösten ja toteutettavien tiettyjen toimenpiteiden antamista varten

I

1. Jotta voitaisiin varmistaa Norjan kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan, jäljempänä 'unioniin liittyvät valtiot', tiedonsaanti, kaikki Euroopan yhteisöjen komission ehdotukset ja tiedoksiannot, jotka saattavat johtaa Euroopan unionin neuvoston tekemiin päätöksiin, saataan kyseisten liittyvien valtioiden tietoon sen jälkeen, kun ne on toimitettu neuvostolle.

2. Neuvottelut voidaan aloittaa jonkin liittyvän valtion perustellusta pyynnöstä, jossa se ilmaisee selvästi, mitkä ovat sen edut unionin tulevana jäsenvaltiona, ja jossa se esittää tekemänsä huomiot.

3. Hallinnolliset päätökset eivät yleensä anna aihetta neuvotteluihin.

4. Neuvottelut käydään välivaiheen komiteassa, joka muodostuu unionin ja siihen liittyvien valtioiden edustajista.

5. Unionin edustajina välivaiheen komiteassa ovat pysyvien edustajien komitean jäsenet tai näiden tähän tehtävään nimeämät edustajat. Komissiota pyydetään lähettämään edustajansa neuvotteluihin.

6. Välivaiheen komiteaa avustaa konferenssin sihteeristö, jonka toimikautta jatketaan tätä tehtävää varten.

7. Neuvottelut pidetään yleensä heti kun neuvoston päätöksenteon valmistelutyöt unionin tasolla ovat tuottaneet yhteisiä suuntaviivoja, joiden mukaan neuvottelut voidaan järjestää asianmukaisesti.

8. Jos merkittäviä ongelmia esiintyy edelleen neuvottelujen päätyttyä, kysymys voidaan tuoda esille ministeritasolla liittyvän valtion pyynnöstä.

9. Edellä olevia määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin Euroopan investointipankin valtuuston päätöksiin.

10. Edellisissä kohdissa määrättyä menettelyä sovelletaan myös liittyvien valtioiden tekemiin päätöksiin, jotka saattavat vaikuttaa näiden valtioiden sitoumuksiin unionin tulevana jäsenvaltioina.

II

1. Edellä I jaksossa määrättyä menettelyä sovelletaan soveltuvin osin neuvoston päätösluonnoksiin, joissa määritellään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen J.2 artiklassa tarkoitettut yhteiset kannat tai hyväksytään J.3 artiklassa tarkoitettu yhteinen toiminta, jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu.

2. Puheenjohtajisto toimittaa kyseiset luonnokset liittyvien valtioiden tiedoksi, kun jokin jäsenvaltio on esittänyt ehdotuksen tai tiedoksiannon.

3. Paitsi jäsenyyttä hakevan valtion perustellusta vastalauseesta, neuvottelut voivat tapahtua telefaksi-sanomien vaihtona.

4. Jos neuvottelut tapahtuvat välivaiheen komiteassa, komitean unioniin kuuluvat jäsenet voivat tarvittaessa olla poliittisen komitean jäseniä.

III

1. Edellä I jaksossa määrättyä menettelyä sovelletaan soveltuvin osin neuvoston päätösluonnoksiin, joissa määritellään Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.3 artiklassa tarkoitettut yhteiset kannat tai hyväksytään kyseisessä artiklassa tarkoitettu yhteinen toiminta, jollei seuraavista määräyksistä muuta johdu.

2. Puheenjohtajiston tehtävänä on toimittaa kyseiset luonnokset liittyvien valtioiden tiedoksi, kun jokin jäsenvaltio on esittänyt ehdotuksen tai tiedoksiannon.

3. Jos neuvottelut tapahtuvat välivaiheen

komiteassa, komitean unioniin kuuluvat jäsenet voivat tarvittaessa olla Euroopan unionista tehdyn sopimuksen K.4 artiklassa tarkoitettun komitean jäseniä.

IV

Norjan kuningaskunta, Itävallan tasavalta, Suomen tasavalta ja Ruotsin kuningaskunta toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta niiden liittyminen liittymisehtoja ja perustamissopimukseen tehtäviä muutoksia koskevan asiakirjan 4 artiklan 2 kohdassa ja 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin sopimuksiin ja yleissopimuksiin tulisi voimaan, samaan aikaan kun liittymissopimus sikäli kuin mahdollista ja kyseisessä asiakirjassa määrätyn edellytyksin.

Sikäli kuin 3 artiklassa, 4 artiklan 1 kohdan toisessa virkkeessä ja 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut sopimukset tai yleissopimukset ovat vasta luonnosasteella, eikä niitä ole vielä allekirjoitettu eikä todennäköisesti enää voida allekirjoittaaakaan liittymistä edeltävänä aikana, unioniin liittyviä valtioita pyydetään liittymissopimuksen allekirjoittamisen jälkeen osallistumaan asianmukaisia menettelyjä noudattaen kyseisten sopimusten luonnosten valmisteluun myönteisessä hengessä ja valmiina edistämään työn loppuun saattamista.

V

Siirtymäkaudesta ja mukauttamisesta tehtyjä pöytäkirjoja koskevien neuvottelujen osalta, joita käydään liittymisehtoja koskevan asiakirjan 59, 76, 102 ja 128 artiklassa tarkoitettujen, sopimuspuolina olevien maiden kanssa, liittyvien valtioiden edustajat osallistuvat työskentelyyn tarkkailijoina yhdessä nykyisten jäsenvaltioiden edustajien kanssa.

Tiettyihin yhteisön tekemiin muihin kuin suosituimmussopimuksiin, joiden voimassaolo jatkuu 1 päivän tammikuuta 1995 jälkeen, voidaan tehdä muutoksia tai mukautuksia unionin laajentamisen huomioon ottamiseksi. Yhteisö neuvottelee kyseisistä muutoksista ja mukautuksista ja pyytää myös unioniin liittyvien valtioiden edustajia osallistumaan neuvotteluihin edeltävässä kohdassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

VI

Toimielimet laativat liittymisehtoja ja perustamissopimukseen tehtäviä mukautuksia koskevan asiakirjan 170 artiklassa tarkoitetut tekstit hyvissä ajoin.

Tehty Korfulla kahdentenkymmenentenäneljäntenä päivänä kesäkuuta vuonna tuhat yhdeksäsataayhdeksänkymmentäneljä.

Jean-Luc DEHANE,
Willy CLAES,
Ph. de SCHOUTHEETE de Tervarent

Poul Nyrup RASMUSSEN,
Niels Helveg PETERSEN,
Gunnar RIBERHOLDT

Helmut KOHL,
Klaus KINKEL,
Dietrich von KYAW

Andreas PAPANDREOU,
Karolus PAPOULIAS,
Theodoros PANGALOS

Felipe GONZALES MARQUEZ,
Javier SOLANA MADARIAGA,
Carlos WESTERNDORP Y CABEZA

Edouard BALLADUR,
Alain JUPPÉ,
Alain LAMASSOURE,
Pierre de BOISSIEU

Albert REYNOLDS,
Dick SPRING,
Padraic McKERNAN

Silvio BERLUSCONI,
Antonio MARTINO,
Livio CAPUTO

Jacques SANTER,
Jacques F. POOS,
Jean-Jacques KASEL

R.F.M. LUBBERS,
P.H. KOOLJMANNS,
B.R. BOT

Gro HARLEM BRUNTLAND,
Bjørn TORE GODAL,
Grete KNUDSEN,
Eivinn BERG

Franz VRANITZKY,
Alois MOCK,
Ulrich STACHER,
Manfred SCHEICH

Anibal CAVACO SILVA,
José DURÃO BARROSO,
Vitor MARTINS

Esko AHO,
Pertti SALOLAINEN,
Heikki HAAVISTO,
Veli SUNDBÄCK

Carl BILDT,
Margaretha af UGGLAS,
Ulf DINKELSPIEL,
Frank BELFRAGE

John MAJOR,
Douglas HURD,
David HEATHCOAT-AMORY

